

ENCICLOPEDIA
ROMÂNIEI

Lena Huitica Revacol

pag 145 cobalt

Ind. Clay

Austrian Austria

Waller's

Waller's Austrian

Napoleon's 1769 10 August 1769

5 Mar 1924 1924 1924 1924

VOLUMUL II

ȚARA ROMÂNEASCĂ

O ENCICLOPEDIIE ROMÂNEASCĂ

Dacă istoria ideilor are o însemnătate ce îmbrățișează forme de organizare și desfășoară episoade deopotrivă de strălucite ca și istoria întâmplărilor politice, iată România și oamenii ei de știință înaintea unei fapte, care întrupează cum nu se poate mai bine acest adevăr, și-i dă în același timp și semnificația lui mai înaltă.

Întăile volume ale unei « Enciclopedii a României » pleacă în lume !

După ani de zile de muncă și încordarea colectivă a celor mai bune puteri pe care le au specialiștii noștri din toate ramurile, începem să avem, în sfârșit, imaginea țării și a neamului românesc, așa cum s'au încheiat a doua zi după unire. Această imagine este ea însăși, nu numai un izvor de putere. Răsărim de acolo, în ochii alor noștri și ai celorlalți, cu toate darurile unei depărtate și mărețe origini, dar și cu toate creațiile și virtualitățile unui popor în plină desvoltare.

A doua zi după războiul ce a adus lărgirea unor hotare neîncăpătoare și nedrepte, știința s'a pus pe lucru, ca să păstreze și să întărească. O formă ca și cealaltă de viață, se vedeau drept expresia unui același avânt. Istoria ideilor și istoria pragmatică se îmbină, se explică una prin alta și se confundă, pentru că sunt numai două înfățișări ale unui singur act vital.

Era în 1920, la Cluj. Treceam cu Vasile Pârvan, atât de timpuriu smuls științei și prietenilor, prin sălile de curs și prin bibliotecile de seminar ale Facultății de Litere. Eram, împreună cu d-l N. Iorga, cei trei membri ai comisiei de naționalizare a Universității transilvănene pentru numirea de profesori la Facultatea de Litere și ne începuserăm eroic lucrările.

Ne opream dinaintea bibliotecilor de seminar și de institute științifice. În afară de lucrările de specialitate, pe atunci toate în limbi străine, niciuna nu era lipsită de aceeași publicație, care ne urmărea cu multele ei volume, ostentativ. Ungaria avea încă dinainte de război, nu una, ci două enciclopedii. Cea mai nouă fusese întreruptă de împrejurări, dar, cu tot sfârșitul, cu un caracter de lichidare de stat și de regim politic, al conflictului, țara vecină a reluat-o după aceea și a dus-o la capăt. Enciclopedia însemna pentru ea o manifestare de cultură, de protestare și de revendicări. Luam în mâini acele volume grele și frumos legate și ne întrebam, când vom pune în locul Enciclopediilor ungurești, o Enciclopedie a noiei României unite. Era nu numai o constatare și o părere de rău, în treacăt, ci ca un fel de legământ, dela începuturile României Noi, de acțiune viitoare în acea direcție.

În 1929, în anul când Institutul Social Român își sărbătorea un deceniu de existență bine întrebuințată, am crezut că sosise timpul să pregătim un « Dicționar social, economic și politic al României ». Il priveam ca o încununare a silințelor noastre de până atunci. Activitatea științifică în secții, supusese unei cercetări întreaga realitate socială românească, iar colaborarea, în acest scop, a celor mai de seamă specialiști și tehnicieni pe care îi avea România, pune la îndemână și un instrument de lucru încercat. Hotărîrea a fost luată cu entuziasm, un prospect s'a publicat, întâile ședințe și consfătuiri s'au ținut. Întâia noastră Enciclopedie, rezemată, ca material, pe studii monografice, iar ca doctrină, pe o știință în formație, a națiunii, stătea să se realizeze.

După un an însă, România primea noua așezare a Restaurației și se însuflețea de o altă viață.

Institutul Social Român, acum sub președinția de onoare a Majestății Sale Regelui Carol II, căuta să dea o îndreptare chibzuită, atâtor inițiative din afară, care începeau să-l solicite.

Capitolele acelu « Dicționar social, economic și politic al României », așa cum le transcriem din prospect, urmau să se întâlnească într'o altă publicație enciclopedică a viitorului : Sociologie, Etică și Politică generală ; Istoria doctrinelor politice, economice și sociale ; Enciclopedie juridică ; Drept constituțional ; Drept administrativ ; Drept public internațional ; Istoria dreptului român ; Economie politică (istoria faptelor economice ; economie politică teoretică ; economie politică națio-

nală; Finanțe; Statistică; Cooperație; Probleme agrare; Legislație industrială; Politică socială; Politică externă; Biografii politice; Legislație școlară; Legislație bisericească; Legislație militară; Istoria socială a Românilor; Geografia economică și politică a României; Cultura în România, și altele și altele.

Singura publicație enciclopedică pe care o avem, cunoscută sub numele de « Enciclopedia Română », a doctorului C. Diaconovich, fusese pusă la cale în 1896 de Asociațiunea transilvană pentru literatura română și cultura poporului român, cu acest scop mărturisit în prefața « Cătră publicul cititor român »: « ...să dea publicului cititor român o oglindă cât mai fidelă a stărilor poporului nostru în toate țările locuite de Români și totdeodată să-l țină în curent și cu progresul culturii omenesti ».

La 25 de ani de când ieșise cel din urmă tom al « Enciclopediei române », nu numai că întâia ediție se epuizase, dar, față de marile schimbări prin care trecuse lumea și României, ea nu mai putea nici pe departe să fie « o oglindă cât mai fidelă a stărilor poporului nostru ». De aceea, editura s'a gândit să scoată o a doua ediție și, cunoscând atât organizarea cât și planurile unei proprii Enciclopedii ale Institutului Social Român, și-a dat seama că ar putea să afle în el cel mai bun sprijin. Au început discuțiile preliminare, care au dus până la stabilirea unui sistem de fișe și la pregătirea unei săli speciale, deasupra localului librăriei Krafft din Sibiu, unde trebuia să înceapă strângerea și prelucrarea materialului. « Dicționarul social » intra, cu felul lui de înțelegere și cu materialul propriu, lărgind și mai ales înnoind, în cuprinsul vechii « Enciclopedii române ».

Curând după aceea însă, Asociația « Astra » s'a gândit să scoată chiar ea această a doua ediție, rezemată pe membrii și activitatea secțiilor ei științifice dela Cluj. Iar pentru o bună cheazășie de adâncime și de continuitate de lucru, « Astra » a intrat dela început în legătură cu Fundațiile Regale. Lucrul era cu atât mai ușor și mai firesc, dacă se ține seamă că Majestatea Sa Regele Carol II a fost urmărit de multă vreme de gândul unei Enciclopedii, ca o sinteză a națiunii și a momentului istoric, pusă la îndemâna tuturor.

El a văzut totdeauna această Enciclopedie, nu ca un dicționar general alfabetic, ci cu mult înainte de experiența franceză a domnului de Monzie, ca o colecție de probleme fundamentale, înmănunchiate organic.

« Enciclopedia României », care iese astăzi, se găsește astfel foarte aproape, prin plan și metodă de lucru, de Inaltele Lui vederi.

Aceste inițiative au ajuns la realizare în enciclopedia de față.

În 1932, d. dr. Virgiliu Leonte începuse lucrările pentru editarea unei Enciclopedii de proporții mai reduse, pe care, în 1936 a lărgit-o, luând contact cu planurile Institutului Social Român și ale Astrei. Făcând apel la cercetătorii și personalitățile acestor instituții, D-sa a condus cu o rară tenacitate la înfăptuire Enciclopedia României.

Ceea ce deosebește esențial « Enciclopedia României » de toate publicațiile asemănătoare, atât din străinătate cât și dela noi, și ceea ce ne-o face atât de scumpă, este că la temelia ei a fost pusă Națiunea.

Iată programul științific și editorial al Enciclopediei de astăzi.

Ideea universalistă, în forma ei clasică raționalistă, a lui d'Alembert și Diderot, sau în forma ei cea mai nouă, a d-lui de Monzie, a fost lăsată de o parte. Adevărata realitate, care este mereu prezentă și interesează până la acaparare, rămâne ideea națională. Neamul românesc, așa cum se alege el, cu multiplele înfățișări și năzuințe, din cercetarea monografică a satelor și orașelor, a problemelor și a oamenilor, face corpul plastic și variat al acestei Summe de un nou fel. Idealul din visatul « Dicționar social, economic și politic al României », opera de maturitate a Institutului Social Român, a pătruns și a înflorit aci în libertate. Rezultatele acestei campanii de cunoaștere monografică organizată a țării, vor îmbogăți, vor transforma și vor ține mereu vii, edițiile următoare.

Enciclopedia României va fi deci o Enciclopedie națională, nu universală, și vie, nu abstractă, a timpului în care trăim; ea va fi deci expresia vieții și a unei epoci.

Odată ce « Enciclopedia României » se gândea să îmbrățișeze însăși viața națiunii române, cu toată fierberea ei creatoare, lucrarea nu se mai putea împărți în compartimentele nenumărate ale unei înfățișări alfabetică. Așezarea trebuia să fie organică și să cuprindă cele câteva funcțiuni mari ale oricărei colectivități.

Dacă, poate, din punct de vedere didactic, trecerea aceasta dela enciclopedia alfabetică la enciclopedia funcțională sperie, prin toate greutățile căutării după alte criterii, într'un material nesfârșit, rămas parcă fără cheie, din punctul de vedere al unității și al înțelegerii în resorturile lui intime a întregului câmp de explorat, ea înseamnă un îndrăzneț pas mai departe.

Cetitorii nu se vor mai rătăci în faptele mărunte, ci vor putea urmări direcțiile și fragmentele mari, înaintea cărora nu se pierde conștiința și amintirea întregului, și unde acele fapte mărunte se întâlnesc dela sine încadrate. Iar în cele din urmă, ei vor descoperi că însăși căutarea, nu numai rezultatele ei, într-o asemenea Enciclopedie, este mai ușoară și mai rodnică decât în cele vechi, cu care s'au deprins.

Ea va cuprinde trei mari capitole împărțite în șase volume:

A) Organizarea politică-administrativă — volumul I, Statul și volumul II, județe și orașe, intitulat Țara Românească;

B) Economia — volumul III, Economia Națională și volumul IV, Intreprinderi și Instituțiuni economice;

C) Cultura — volumul V, Cultura Națională și volumul VI, Instituții și personalități culturale.

« Enciclopedia României » este cartea cerută și așteptată, ca un izvor de documentare, de când neamul românesc, prin întregire și așezare în nouile împrejurări politice și culturale, are un nou rost pe lume.

Ea va avea chemarea să facă întâi cunoscută și apoi iubită, țara dela Carpați și dela Dunăre, cu trecutul ei plin de sbucium, cu puterile de creație în creștere, economice și spirituale, cu formele de organizare proprie, cu încercările de înviorare și de îndrumare a vieții sociale spre un ideal național constructiv și ascendent.

La o vreme de răspântie, o carte de răspântie, nu opera unui singur om, ci rezultatul și semnul unei încordări colective. În ea se găsesc, nu numai înfățișările deosebite ale unei obști omenești și ale unui timp, dar și toate priceperile de prelucrare ale acelei obști și acelui timp.

« Enciclopedia României » este marea datorie împlinită a unei generații, ce are o profundă conștiință de propria-i forță și de propria-i misiune.

Ea urmărește a fi un instrument de cercetare și de informație, o lucrare temeinică și esențială, în care netăgăduitul avânt al zilelor noastre să găsească hrana substanțială și sănătoasă, care să-i dea vigoare și temeinicie, o perspectivă mai luminoasă asupra viitorului, printr-o cunoaștere mai adâncă a stărilor de fapt și a cunoașterii lor.

« Enciclopedia României » va fi deci un inventar și un îndreptar.

Prof. D. GUSTI

ASOCIAȚIA ȘTIINȚIFICĂ
PENTRU
ENCICLOPEDIA ROMÂNIEI

PERSOANĂ MORALĂ ȘI JURIDICĂ
SUB AUGUSTUL PATRONAJ AL MAJESTĂȚII SALE
REGELUI CAROL II

COMITETUL DE DIRECȚIE

PROF. DIMITRIE GUSTI, președinte.
ING. CONST. ORGHIDAN, administrator delegat.
MIRCEA VULCĂNESCU, administrator delegat.
DR. VIRGILIU LEONTE, director.

COMITETUL DE REDACTARE

ING. DR. N. ARCADIAN
DAN BOTTA
CONST. ENESCU
MITU GEORGESCU
N. GEORGESCU-ROEGEN
PROF. CONST. C. GIURESCU
DR. VIRGILIU LEONTE
DR. SABIN MANUILA
PROF. CONST. MOISIL
IOAN VEVERCA
MIRCEA VULCĂNESCU

COMITETUL DE GESTIUNE

PROF. ING. IOAN BUJOIU
PAUL GR. I. DRAGOMIR
ING. IOAN GIGURTU
DR. VIRGILIU LEONTE
NICOLAE MURGĂȘANU
ING. CONST. ORGHIDAN

CONSILIUL DE ADMINISTRAȚIE

PROF. D. GUSTI, președinte
DR. VIRGILIU LEONTE, director

ING. N. ARCADIAN
DAN BOTTA
CONST. ENESCU
MITU GEORGESCU
MIRCEA VULCĂNESCU

PROF. ING. IOAN BUJOIU
PAUL GR. I. DRAGOMIR
ING. IOAN GIGURTU
AV. NICOLAE MURGĂȘANU
ING. CONST. ORGHIDAN

COMITETUL DE CENZORI

CONST. FLONDOR
FLORIN OROMOLU

ANTON GOLOPENȚIA
LAZĂR IONESCU

LĂMURIRI

Cunoștințe sistematizate și organizate privind complexul de aspecte ale pământului românesc ca și manifestările specifice fiecărei regiuni și colț de țară, pot fi considerate, fără teama de a greși, ca și inexistente.

Pornind dela convingerea că un inventar complet și obiectiv, care să constituie oglinda fidelă a organizării țării românești, își va găsi nu numai justificare, dar va umple golul adânc ce s'a resimțit până astăzi, ori de câte ori se urmărea cercetarea diverselor date și caracteristice ale pământului și manifestărilor naționale, am realizat acest volum monografic al României.

Acest volum al doilea din colecția «Enciclopedia României», cuprinde monografiile tuturor județelor și orașelor reședință ale țării, precum și monografiile pe scurt ale orașelor nereședință.

Planul acestor monografii e inspirat de realitățile sociale românești a căror cercetare și sistematizare au fost făcute cu o competență recunoscută, de către profesorul Dimitrie Gusti, președintele Asociației noastre.

Acest plan cuprinde două părți distincte: 1. cadrele, caracterizarea statică sau cosmologică a fiecărui județ și oraș românesc și 2. manifestările, reprezentând activitățile diverse, aspectul dinamic al manifestărilor omului românesc, în cadrul geografic și istoric, caracteristic fiecărui județ, regiuni istorice și administrative.

În afară de materialul informativ, pe care-l oferă, acest volum realizează o adevărată arhivă documentară a României, prin numeroasele stampe și fotografii reprezentând poziții pitorești, așezăminte de seamă, tipuri, costume și îndeletniciri — elemente caracteristice ale fiecărui județ și oraș în parte — consemnate în cele 150 de planșe, fotomontagii colorate, în afară de text, și aproape 1.000 ilustrațiuni în text.

Organizarea administrativă, impusă prin noua ordine constituțională dată țării la 27 Februarie 1938 de către Majestatea Sa Regele Carol II, Înalțul nostru Patron, a fost înfățișată pentru întâia oară în fruntea lucrării, județele fiind încadrate în ținuturile administrative nou create.

La alcătuirea acestui volum ne-a fost de un ajutor prețios activitatea neînteruptă și competentă a Serviciului de Statistică al Asociației noastre, care, în frunte cu d-l Igor Miasnicov, este format din elemente alese ale Institutului Central de Statistică.

Ținând seama că lucrarea de față este constituită sub această formă pentru întâia oară, facem un apel călduros către cercetătorii ei, rugându-i de a ne încunoștiința, ori de câte ori vor observa, în aceste pagini, vreo eroare sau vreo lipsă. Pentru colaborarea lor, în afara cadrului colaboratorilor noștri permanenți, le aducem mulțumirile noastre anticipate.

Dr. VIRGILIU LEONTE

COLABORATORII VOLUMULUI II

REDACTARE

ARCADIAN N. ing. dr., referent al Oficiului de studii, Ministerul Economiei Naționale.
 BALAN TH. (th. b.), prof., directorul Arhivelor Statului, Cernăuți.
 BOTTA DAN (d. b.), scriitor, membru în Comitetul de redactare al Asociației Științifice pentru Enciclopedia României.
 CĂLINESCU ARMAND, av., ministru de Interne.
 CONSTANTINESCU-MIRCEȘTI I. (i. c.-m.), directorul Liceului din Bazargic.
 DECUSARĂ EUG. (e. d.), prof. la Centrul de pregătire tehnică administrativă, directorul statistice judeciare din Ministerul Justiției.
 DOGARU DIM., (d. d.), referent la Fundația Regală « Principele Carol ».
 DRUMUR GEORGE (g. d.), scriitor.
 DUMITRESCU N. GH. (gh. n. d.), șef de secție la Casa Centrală a Cooperăției.
 FILIMON A. (a. f.), dr., directorul Muzeului și Bibliotecii orașului Tg.-Mureș.
 FLORESCU FLOREA (f. f.), referent la Fundația Culturală Regală « Principele Carol ».
 GĂINARU VASILE (v. g.), dela Institutul Central de Statistică.
 GEORGESCU MITU, dr., directorul Oficiului de studii din Institutul Central de Statistică, membru în Comitetul de redactare al Asociației Științifice pentru Enciclopedia României.
 GEORGESCU IOAN (i. g.), dr., preot, prof. la Academia Teologică din Oradea.
 GIURESCU C. CONST. (c. c. g.), prof. univ. București, director la Fundațiile Regale.
 GIURGIUCA EMIL, (e. g.), scriitor.
 GOLOPENȚIA ANTON (ant. g.), dr., asist. univ. București.
 GOROVEI ARTUR (a. g.), av., scriitor.
 GUSTI DIM., prof. univ. București, președintele Institutului Social Român, directorul Fundației Regale « Principele Carol », membru al Academiei Române, președintele Asociației Științifice pentru Enciclopedia României, fost ministru.
 HEROVANU EUGEN (e. h.), prof. univ. București.
 HERSENI TR. (tr. h.), dr., asist. univ. București.
 IONESCU-ȘIȘEȘTI GH. (gh. i.-s.), prof. univ. București, directorul Institutului de Cercetări Agronomice al României, membru al Academiei Române, ministrul Agriculturii și Domeniilor.
 LEONTE VIRGILIU, dr., av., directorul Asociației Științifice pentru Enciclopedia României.
 MACARIE GH. (gh. m.), inspector la Fundația Regală « Principele Carol ».
 MANCIULEA ȘT. (st. m.), prof. Blaj.
 MANUILA SABIN (dr. s. m.), dr., directorul general al Institutului Central de Statistică, prof. la Institutul de Higienă, membru al Academiei de Medicină.
 MIASNICOV IGOR (ig. m.), șef de secție la Institutul Central de Statistică, șeful Serviciului statistic al Asoc. Științifice pentru Enciclopedia României.
 MIHĂILESCU VINTILĂ, prof. univ. București.
 MIHOC GH., (gh. mih.), dr., subdirector la Casa Centrală a Asigurărilor Sociale.
 MOISIL CONST. (c. m.), prof. București, directorul general al Arhivelor Statului, președintele Societății Numismatice Române, membru corespondent al Academiei Române.

OPRESCU NIC. (lt-col. n. o.), lt-col., directorul de studii al Școalei Pregătitoare de Ofițeri.
 PAPAHAĞI TACHE (t. p.), conferențiar universitar București.
 POPA TRAIAN (t. p.), prof. Tg. Mureș.
 POPESCU MIH. (m. pop.), prof. București, subdirectorul Arhivelor Statului.
 PUȘCARIU VALERIU (v. p.), asist. univ. Cluj, consilier tehnic al Oficiului Național de Turism.
 RĂDULESCU SC. (sc. r.), comandor, directorul Aviației Civile din Ministerul Aerului și Marinei.
 STAHL H. H. (h. h. s.), asist. univ. București, director la Fundația Regală « Principele Carol ».
 STREINUL MIRCEA, (m. s.), scriitor.
 ȘTEFĂNUCĂ PETRE (p. ș.), secretarul Secției Basarabia a Institutului Social Român.
 TODICĂ GAVRIL, (g. t.), scriitor.
 TOLAN ISAIA, (i. t.), scriitor.
 VEVERCA ION (i. vev.), dr., referent la Consiliul Superior Economic.
 VOICULESCU VINTILĂ (v. v.), administrator la Asociația Științifică pentru Enciclopedia României.
 VULCĂNESCU MIRCEA (m. v.), asist. univ. București, directorul Datoriei Publice din Ministerul de Finanțe, administrator delegat al Asociației Științifice pentru Enciclopedia României.

STATISTICĂ

ALEXE NICOLAE
 BABESCU SIMION
 BOSCH DUMITRU
 CATANĂ ACHIM
 CIOBANU IOAN
 GĂINARU VASILE
 GEORGESCU ATHANASIE
 IONESCU PLOEȘTI GH.
 MIASNICOV IGOR
 PRAPORGESCU DUMITRU
 VASILESCU DUMITRU

dela Institutul
 Central de Statistică

FOTOGRAFII

PETIT ALEX. (foto arh. Petit), arhitect.
 PUȘCARIU VALERIU (foto V. Pușcariu), conf. univ. Cluj.
 DIRECȚIA PRESEI ȘI A PROPAGANDEI din Ministerul Afacerilor Străine.
 FUNDAȚIA CULTURALĂ REGALĂ « PRINCIPELE CAROL ».
 BOABE DE GRĂU, revistă culturală.
 OFICIUL NAȚIONAL DE TURISM.
 SEMINARUL DE SOCIOLOGIE al Facultății de Litere din București.
 FISCHER (foto Fischer), fotograf Brașov.

FOTOMONTAGII

PAVA R., artist desinator arte grafice.
 GRIGORIU VASILE, șeful secției de desen dela Imprimeria Națională.
 GHEORGHE PETRE, bibliotecar-arhivar.

ENCICLOPEDIA ROMÂNIEI

VOLUMUL II

ȚARA ROMÂNEASCĂ

PLANUL GENERAL

	PAGINA
SPIRITUL NOULUI REGIM ADMINISTRATIV de ARMAND CĂLINESCU	3
STRUCTURA ORGANIZĂRII ROMÂNIEI PE ȚINUTURI ADMINISTRATIVE	6

PARTEA I

JUDEȚELE DISPĂRUTE ALE ROMÂNIEI de CONST. C. GIURESCU	17
MONOGRAFIILE JUDEȚELOR ROMÂNIEI	19

JUDEȚELE: ALBA * ARAD * ARGES * BACĂU * BAIA * BĂLȚI * BIHOR * BOTOȘANI * BRAȘOV * BRĂILA * BUZĂU * CAHUL * CALIACRA * CARAȘ * CÂMPULUNG * CERNĂUȚI * CETATEA-ALBĂ * CIUC * CLUJ * CONSTANȚA * COVURLUI * DÂMBOVIȚA * DOLJ * DOROHOI * DUROSTOR * FĂGĂRAȘ * FĂLCIU * GORJ * HOTIN * HUNEDOARA * IALOMIȚA * IASI * ILFOV * ISMAIL * LĂPUȘNA * MARAMUREȘ * MEHEDINȚI * MUREȘ * MUSCEL * NĂSĂUD * NEAMȚ * ODORHEI * OLT * ORHEI * PRAHOVA * PUTNA * RĂDĂUȚI * RÂMNICUL-SĂRAT * ROMAN * ROMANAȚI * SĂLAJ * SATU-MARE * SEVERIN * SIBIU * SOMEȘ * SOROCA * STOROJINEȚ * SUCEAVA * TÂRNAVA-MARE * TÂRNAVA-MICĂ * TECUCI * TELEORMAN * TIGHINA * TIMIȘ-TORONTAL * TREI-SCAUNE * TULCEA * TURDA * TUTOVA * VASLUI * VÂLCEA * VLAȘCA.

PLANUL :

CADRE	STEMA	Descrierea stemei
	GEOGRAFIE	Așezare Infățișarea pământului Climă și ape Vegetație Bogății minerale
	ISTORIE	Vechime și dezvoltare istorică Monumente istorice
	POPULAȚIE	Starea populației Mișcarea populației
	INFĂȚIȘARE SOCIALĂ	Configurația generală Indeletniciri principale Port, obiceiuri, credințe caracteristice Așezăminte, oameni de seamă Stări și prefaceri sociale
MANIFESTĂRI	ECONOMIE	Caractere generale Agricultură Vegetație și culturi diverse Creșterea animalelor Industrie Comerț Credit și cooperatie Finanțe publice Drumuri

		PAGINA
MANIFESTĂRI	ECONOMIE	Navigație maritimă și fluvială Navigație aeriană Cale ferată Poștă, telegraf, telefon Stațiuni, climatice, balneare, turism
	CULTURĂ	Știința de carte Invățământ Instituții culturale Confesiuni
	RELIGIE	Biserici și lăcașuri de închinăciune Instituții bisericești Organizare administrativă
	ADMINISTRAȚIE	Organizare judecătorească Organizare sanitară Asistență și prevedere socială
	PRINCIPALE AȘEZĂRI	Comune urbane nereședință (monografii)
	LOCALITĂȚILE JUDEȚULUI RESPECTIV	

PARTEA II

MONOGRAFIILE ORAȘELOR REȘEDINȚĂ	523
---	-----

ORAȘELE: ALBA-IULIA • ARAD • BACĂU • BAZARGIC • BĂLȚI • BĂRLAD • BISTRIȚA • BLAJ • BOTOȘANI • BRAȘOV • BRĂILA • BUCUREȘTI • BUZĂU • CAHUL • CARACAL • CĂLĂRAȘI • CÂMPULUNGUL-MOLDOVENESC • CÂMPULUNG (MUSCEL) • CERNĂUȚI • CETATEA-ALBĂ • CHIȘINĂU • CLUJ • CONSTANȚA • CRAIOVA • DEJ • DEVA • DOROHOI • FĂGĂRAȘ • FĂLTICENI • FOCȘANI • GALAȚI • GIURGIU • HOTIN • HUȘI • IASI • ISMAIL • LUGOJ • MERCUREA-CIUC • ODORHEI • ORADEA • ORAVIȚA • ORHEI • PIATRA • PITEȘTI • PLOEȘTI • RĂDĂUȚI • RÂMNICU-SĂRAT • RÂMNICU-VÂLCEA • ROMAN • SATU-MARE • SFÂNTU-GHEORGHE • SIBIU • SIGHET • SIGHIȘOARA • SILISTRA • SLATINA • SOROCA • STOROJINEȚ • SUCEAVA • TÂRGOVIȘTE • TÂRGU-JIU • TÂRGU-MUREȘ • TECUCI • TIGHINA • TIMIȘOARA • TULCEA • TURDA • TURNU-MĂGURELE • TURNU-SEVERIN • VASLUI • ZĂLAU.

PLANUL:

CADRE	STEMA	Descrierea stemei
	GEOGRAFIE	Așezare Vatra Cadrul
	ISTORIE	Vechime și dezvoltare istorică Monumente istorice
	POPULAȚIE	Starea și mișcarea populației
	INFĂȚIȘARE SOCIALĂ	
MANIFESTĂRI	ECONOMIE	Industrie și comerț Instituții de credit Cooperație Finanțe publice
	CULTURĂ	Invățământ Instituții culturale
	RELIGIE	Biserici și lăcașuri de închinăciune Instituții bisericești
	ADMINISTRAȚIE	Instituții publice Asociații Edilitate Sănătate publică Asistență și prevedere socială
	URBANISTICĂ	Edificii Parcuri și grădini Piețe și monumente

PARTEA III

INDICELE LOCALITĂȚILOR ROMÂNIEI	699
---	-----

HĂRȚI ȘI PLANȘE IN AFARĂ DE TEXT

HĂRȚI IN CULORI

PAGINA

HARTA ÎMPĂRȚIRII ADMINISTRATIVE A ROMÂNIEI	3
ZONELE STRUCTURALE ALE BUCUREȘTIILOR	456
HARTA MUNICIPIULUI BUCUREȘTI	548

PLANȘE IN CULORI

NICOLAE MAVROGHENI, DOMNUL ȚĂRII ROMÂNEȘTI, IN TRĂSURA TRASĂ DE CERBI	554
MĂNĂSTIREA MIHAI VODĂ LA 1794 (AZI, ARHIVELE STATULUI)	556
TURNUL COLȚEI LA MIJLOCUL SEC. XIX-LEA	560
MARELE FOC DIN BUCUREȘTI, LA 1874	564

FOTOMONTAGII

120 FOTOMONTAGII INCADRATE LA MONOGRAFIILE JUDEȚELOR ȘI ORAȘELOR ROMÂNIEI, ÎN CULORI VARIATE, REPREZENTÂND TIPURI ȘI COSTUME, INDELETNICIRI, AȘEZĂMINTE DE SEAMĂ, LOCURI PITOREȘTI ȘI MONUMENTE ISTORICE.

REGIMUL
ADMINISTRATIV AL ROMÂNIEI

SPIRITUL NOULUI REGIM ADMINISTRATIV

Noua Constituțiune impunea în mod necesar o nouă organizare administrativă.

Intr'adevăr ne-am oprit atențiunea asupra situațiunii orașelor noastre sub raportul edilitar. În definitiv rolul unei administrațiuni municipale este de a pune la dispozițiunea locuitorilor mijloace civilizate de trai în comun. Ce s'a făcut în trecut pe acest teren? Cari sunt rezultatele la care s'a ajuns? Nu tăgăduesc că au existat singurateci gospodari ale căror bune intențiuni merită o subliniere. Dar dacă privim în întregul ei opera vechei orânduiri administrative, ajungem la constatări dureroase.

Se știe oare că în România din 175 orașe, 114 nu au încă lucrări de canalizare? Se știe că din 175 orașe, 108 nu au încă alimentarea cu apă potabilă? Se știe că un sfert din orașele țării nu au încă lumină electrică?

Și cifrele pe care le-am dat capătă o și mai accentuată semnificație, dacă adaug că și în centrele în care s'au executat deja lucrările amintite, pe de o parte acestea sunt absolut insuficiente, iar pe de altă parte instalațiunile sunt uzate.

Prin urmare trebuie să mărturisim că sub raportul edilitar orașele țării noastre se găsesc astăzi într-o stare foarte înăpoiată.

Nu voi examina acum cauzele. Nu voi insista asupra felului în care s'a făcut administrarea întreprinderilor comunale. Cine nu cunoaște sistemul gratuităților? Mai pretutindeni nu plăteau cei ce constituiau clientela personală a tuturor foștilor și viitorilor primari cari se îngăduiau succesiv.

Și cine nu cunoaște sistemul concesiunii întreprinderilor? Intr'un oraș uzina proprie raporta municipalității câteva zeci de milioane. Intr'o bună zi, sub pretextul refacerii ea este trecută unui consorțiu de favoriți. Incetul cu incetul comuna pierde orice beneficiu dela ceea ce a fost propria ei avere, pentru că la urmă să devină chiar tributară concesionarilor. În alt oraș contractul de concesiune se prelungește înainte de expirare, pe un termen foarte lung și cu o pagubă pentru primărie de 36.000.000 lei.

Noul regim nu putea lăsa să dăinuiască această stare de lucruri. Dimpotrivă trebuiau create grabnic condițiile prielnice pentru începerea unei mari opere edilitare. În acest scop s'a întocmit o lege care organizează pe noi baze toate întreprinderile comunale. Ea se inspiră dintr'o întreită preocupare: așezarea

unei administrații economice și unitare, instituirea unui serios control tehnic și financiar, ameliorarea creditului acestor întreprinderi.

Prin noua legiuire toate serviciile municipale: apă, lumină, transportul în comun, etc., se grupează într'o administrație separată, cu un buget special, ale cărui venituri rămân afectate exclusiv întreținerii și investițiilor acestei administrații. Întreprinderile vor fi obligate să întocmească programe de înzestrare și ameliorare, pe o perioadă determinată și pe baza unor directive unitare de exploatare și tarificare. Ele își vor constitui fonduri speciale pentru a-și asigura amortizarea, înnoirea și dezvoltarea.

O inovație în această legiuire o constituie posibilitatea de concentrare intercomunală a întreprinderilor. Se știe că în deosebi orașele mici nu dispun nici de resurse, nici de credite suficiente pentru a-și executa lucrările necesare. Lăsate la propriile mijloace nu ar ajunge niciodată să rezolve problemele de edilitate. Dându-li-se însă posibilitatea de a se uni, de a crea și exploata în comun o uzină, ele reduc astfel cheltuielile. De altminteri concentrarea este forma economică și rațională spre care trebuie să tindă întreprinderile edilitare.

Dar pentru ca această operă să nu fie lăsată la inspirația unora, sau la inexperiența altora, se creează un consiliu superior al exploatărilor comunale și o direcțiune tehnică în Minister, compusă din oameni de autoritate și pregătire. Aceste organe au misiunea de a stabili normele unitare de lucru. Ele dau îndrumările necesare, ele exercită controlul tehnic și administrativ, ele veghiază la întocmirea inventarelor și la conservarea patrimoniului comunelor.

Sunt convins că această legiuire care așează pentru întâia oară la noi un cadru chibzuit de funcționare și dezvoltare a serviciilor de edilitate, va da un imbold nou activității gospodărești din orașele noastre și nu va întârzia de a produce rezultatele așteptate.

Trecând apoi pe un plan mai larg, Ministerul Internelor a pășit la întocmirea noiei reforme administrative. Care sunt liniile principale ale acestei opere? De sigur este problema cea mai desbătută și asupra căreia s'au făcut până astăzi cele mai numeroase încercări de soluționare. Nu a existat legislatură care să nu fi cercetat acest proiect. Rând pe rând însă

legiuirile administrative au fost abandonate în fața rezultatelor mediocre ce au dat.

Și totuși problema administrativă nu este o problemă grea; s'ar putea spune chiar că este o problemă simplă.

Cum se explică atunci insuccesul încercărilor de până azi?

Este necesar să luminăm acest punct, fiindcă numai astfel aflăm chezașia sigură a reformei ce întreprindem. În adevăr primul vițiu al vechilor orânduiri administrative a fost instabilitatea. Constituantul dela 1923 a făcut greșala fundamentală de a crea din consiliile comunale un corp electoral pentru alegerea Senatului. Stabilind astfel o corelațiune între un organ de administrație locală și o instituție politică de guvernământ, a schimbat caracterul celui dintâi. Înaintea oricărei alegeri parlamentare se făcea epurarea administrației, spre a se înlesni constituirea unei anumite majorități. Astfel orice schimbare de guvern, aducea după sine în mod inevitabil înlăturarea tuturor consiliilor comunale și județene. Eram singura țară în care înlocuirea unui minister aducea după sine o totală răsturnare a administrației, până la ultimul vătășel de sat. Pe de altă parte guvernul fiind într-o adevărată dependență față de acest corp electoral, firește că el nu-și mai putea exercita rolul de supraveghere și control cu toată libertatea. Rezultatul era ruina financiară a comunelor și județelor și demoralizarea cetățenilor.

Față de interesele deslănțuite astfel, ce putere mai aveau legile? S'ar fi putut continua zeci de ani încercările pe vechiul plan și administrația noastră locală nu ar fi făcut un pas înainte.

Astăzi însă, sub noul regim constituțional, situația și perspectivele se schimbă. Pentru întâia oară se deschide posibilitatea înălțării administrației noastre la rangul de adevărată magistratură.

Cari sunt ideile directoare ale noiei reforme?

Mai întâiu accentul se pune acum pe elementul de fond, pe elementul gospodărie și răspundere. Toate legiuirile anterioare dădeau precădere elementului reprezentativ care avea mai mult un caracter formal. Cum se compun consiliile, cum se aleg ele, cum se lărgeste competența lor, ce garanție li se dă, iată punctele asupra cărora se duceau discuțiunile în trecut. Firește că în chipul acesta caracterul dominant al administrației devenea cel electoral și pecetea ei, iresponsabilitatea. Poate acest aspect să fi prezentat interes sub raportul revendicărilor democratice în sensul vechiu și perimat al cuvântului. Dar el era dăunător din punct de vedere al activității gospodărești. Am pus în fruntea administrațiilor locale un consiliu restrâns. El nu se mai alege pe liste de partid, ci prin scrutin uninominal, după valoarea personală a candidatului.

Consiliul are competența în chestiunile esențiale, ca votarea bugetelor, împrumuturile. El nu poate fi disolvat. Dar elementul principal în administrație devine acum primarul; acesta este numit de puterea centrală, cu împlinirea unor serioase condiții de recrutare, cu garanții de stabilitate. Primarul dobândește puteri mult mai largi. În același timp el are

o responsabilitate bine definită. Care era sancțiunea în trecut? Disolvarea, adică în realitate tocmai înlesnirea edililor de a se degaja și de a scăpa de orice grijă. Prin noul proiect se reglementează cu atențiune responsabilitatea civilă a primarului, pentru orice pagube ar cauza atât administrației cât și particularilor. De asemenea s'au creat sancțiuni severe pentru nerespectarea regulamentelor de edilitate de către chiar conducătorii administrației.

A doua idee esențială în noua reformă este organizarea provinciei.

Județele actuale sunt menținute ca unități administrative de control. În fruntea lor rămân, mai de parte, prefectii. Instituțiile publice, viața economică din actualele capitale nu vor suferi schimbări. Dar trebuie să recunoaștem cu toții, că județul, ca gospodărie, nu mai prezintă nici o utilitate. Veniturile lui restrânse abia acoperă cheltuelile de întreținere a personalului administrativ. De multe ori chiar este nevoie de subvenția Statului pentru a asigura traiul zilnic. Astfel județul nu mai răspunde unei funcțiuni viabile. El devine în forma actuală o adevărată instituțiune parazită.

De aceea s'a constituit o nouă unitate administrativă: Provincia. Ea reunește sub raportul gospodăresc circa 10 județe actuale. Gruparea județelor se face astfel încât provincia să constituie o entitate geografică și economică bine definită. Ea trece peste vechile limite ale provinciilor istorice, punând laolaltă pe locuitorii înfrățiți ai României noi, după nevoile reale ale lor, după așezarea geografică firească, după căile de comunicație, după caracterul comun al vieții economice, după resursele de care dispun.

Provincia concentrează toate mijloacele bugetare ale județelor. Ea realizează astfel pe de o parte o considerabilă reducere a cheltuelilor de regie, iar pe de altă parte venituri îndestulătoare pentru a putea întreprinde o acțiune rațională în toate domeniile gospodărești. Ea poate întocmi planuri de lucrări mai largi și poate soluționa integral problemele locale. Mijloace moderne de comunicație fac de altminteri ca distanțele să nu constituie o piedică în calea unei bune administrații, a unei unități atât de mari.

A treia idee principală în noua reformă administrativă este deconcentrarea serviciului de Stat. Se cunosc greutatea ce întâmpinau atât cetățenii cât și ministerele din cauza regimului prea centralizat. Pentru cea mai neînsemnată chestiune, locuitorii din sate îndepărtate trebuiau să vină în Capitală. Pe de altă parte ministerele încărcate cu noianul de chestiuni mărunte și personale nu se puteau concentra asupra soluționării marilor probleme de guvernământ, precum și asupra acțiunii de îndrumare și control superior al serviciilor exterioare.

Era de altminteri un vechiu deziderat în deobște admis, acela de a desconcentra serviciile de Stat. Prin noua reformă se așează în fruntea provinciei un guvernator, dispunând de o deosebită autoritate și o largă și precisă competență. Guvernatorul nu este numai conducătorul gospodăriei locale; el este în același timp șeful serviciilor exterioare ale diferitelor departamente, reunite în jurul lui. El exercită suprave-

gherea asupra tuturor serviciilor, stimulează acțiunea lor, rezolvă un număr însemnat de chestiuni, aducând în chipul acesta o reală înlesnire locuitorilor din circumscripții și grăbind totodată soluționarea problemelor.

Acțiunea întreprinsă de Ministerul de Interne răspundea, fără îndoială unor mari necesități și era de mult așteptată de opinia publică. Ea nu poate continua însă și nu-și poate da toate roadele decât într-o atmosferă de pacificare sufletească și de ordine ab-

solută. Țara e doritoare de liniște și țara are astăzi liniște. De pretutindeni vin aceleași ecouri. Din cele mai multe sate se ridică mulțumirea pentru era nouă, care a înlăturat învrăjbirea dintre oameni și a asigurat munca constructivă. Și, dealtminteri, orice ră-tăcire ar încerca să turbure în chip vinovat o atmosferă dorită de popor și conformă cu nevoile superioare ale Statului, se va isbi de hotărîrea neșovăitoare a unui guvern care stă în slujba Țării și a Coroanei.

Armand Călinescu

STEMA LUI ȘTEFAN CEL MARE
PE POARTA CETĂȚII ALBE

ORGANIZAREA ADMINISTRATIVĂ A ROMÂNIEI

SUPRAFAȚA TERITORIALĂ ȘI POPULAȚIA ROMÂNIEI PE ȚINUTURI
ȘI UNITĂȚI ADMINISTRATIVE

RECAPITULARE PE ȚINUTURI

ȚINUTUL (1)	Suprafața în km ² (2)	POPULAȚIA la 1 Iulie 1937			Numărul plășilor (6)	Numărul orașelor (7)	Numărul satelor (8)
		Total (3)	Urban (4)	Rural (5)			
ROMÂNIA	295.049	19.535.398	3.609.220	15.926.178	429	179	15.981
1. JIU	26.941	1.854.220	197.300	1.656.920	37	17	2.421
2. ARGES	40.879	3.762.321	1.033.113	2.729.208	67	26	2.957
3. MĂRII	21.731	1.033.513	193.930	839.583	24	18	779
4. DUNĂREA	37.958	2.039.421	437.546	1.601.875	46	24	1.842
5. NISTRU	22.355	1.446.395	205.426	1.240.969	23	7	795
6. PRUT	31.775	2.335.340	381.660	1.953.680	46	19	2.456
7. SUCEAVA	17.070	1.573.212	283.873	1.289.339	27	22	784
8. ALBA-IULIA	30.297	1.642.343	228.076	1.414.267	54	17	1.135
9. CRIȘURI	33.385	2.143.453	372.609	1.770.844	56	16	1.575
10. TIMIȘ	32.658	1.705.180	275.687	1.429.493	49	13	1.237

ȚINUTUL JIU CU REȘEDINȚA LA CRAIOVA

JUDEȚUL (1)	Suprafața în km ² (2)	POPULAȚIA la 1 Iulie 1937			Numărul plășilor (6)	Numărul orașelor (7)	Numărul satelor (8)	ORAȘE		PLĂȘI	
		Total (3)	Urban (4)	Rural (5)				Denumirea (9)	Numărul locuitorilor la 1 Iulie 1937 (10)	Denumirea (11)	Numărul satelor (12)
1. DOLJ	6.538	524.332	84.683	439.649	8	4	393	Craiova (M) ¹⁾	55.580	Amaradia	88
								Băilești	14.043	Bechetu	43
								Calafat	8.062	Brabova	40
								Plenița ¹⁾	6.998	Calafat	22
										Filiași	43
										Ocolul	69
										Plenița	43
										Segarcea	45
2. GORJ	4.579	226.923	10.960	215.963	6	1	453	Târgu-Jiu (R) ¹⁾	10.960	Amaradia	52
										Gilort	76
										Jiu	80
										Novaci	83
										Ocolu	96
										Vulcan	66
3. MEHEDINȚI	5.320	328.164	30.469	297.695	8	3	428	Turnu-Severin (M)	20.827	Băcleș	36
								Baia-de-Aramă	1.429	Broșteni	68
								Strehaia	8.213	Cloșani	82
										Cujmiru	22
										Devesel	23
										Motru	87
										Ocolu	77
										Vânju-Mare	33
4. OLT	2.863	204.631	11.155	193.476	4	1	332	Slatina (R) ²⁾	11.155	Drăgănești	52
										Dumitrești	75
										Mijlocu	107
										Spineni	98
5. ROMANAȚI	3.560	296.536	30.798	265.738	5	3	252	Caracal (R)	15.162	Câmpu	23
								Balș	5.790	Dunărea	45
								Corabia	9.846	Ocolu	56
										Oltețu	72
										Oltu-de-Sus	56

(M) = municipiu; (R) = oraș reședință.

¹⁾ Fără populația comunelor suburbane, înglobată în mediul rural.²⁾ Inclusiv populația comunelor suburbane.

ȚINUTUL JIU (urmare)

JUDEȚUL	Suprafața în km ²	POPULAȚIA la 1 Iulie 1937			Numărul plășilor	Numărul orașelor	Numărul satelor	ORAȘE		PLĂȘI	
		Total	Urban	Rural				Denumirea	Numărul locuitorilor la 1 Iulie 1937	Denumirea	Numărul satelor
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)
6. VÂLCEA . . .	4.081	273.634	29.235	244.399	6	5	563	R. Vâlcea (R) . . . Călimănești . . . Drăgășani . . . Govora . . . Ocnele-Mari ¹⁾ . . .	11.624 3.146 7.369 1.001 6.095	Bălcești . . . . . Cerna . . . . . Cozia . . . . . Drăgășani . . . . . Horezu . . . . . Oltețu	81 77 145 105 82 73

ȚINUTUL ARGEȘ CU REȘEDINȚA LA BUCUREȘTI

JUDEȚUL	Suprafața în km ²	POPULAȚIA la 1 Iulie 1937			Numărul plășilor	Numărul orașelor	Numărul satelor	ORAȘE		PLĂȘI	
		Total	Urban	Rural				Denumirea	Numărul locuitorilor la 1 Iulie 1937	Denumirea	Numărul satelor
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)
1. ARGEȘ	4.216	284.994	26.690	258.304	6	2	538	Pitești (R) . . . . . Curtea-de-Argheș	19.546 7.144	Argeș . . . . . Cuca . . . . . Dâmbovnic . . . . . Oltu . . . . . Pitești . . . . . Teleorman	113 108 42 70 151 54
2. BRAȘOV	2.605	177.686	61.026	116.660	3	1	47	Brașov (M)	61.026	Bran . . . . . Buzăul-Ardelean . . . . . Săcele	23 8 16
3. BUZĂU	4.936	348.573	43.784	304.789	7	2	578	Buzău (R) . . . . . Mizil	37.055 6.729	Buzău . . . . . Călnău . . . . . Câmpu . . . . . Orașul . . . . . Pârscov . . . . . Slănic . . . . . Tohani	156 41 29 53 152 78 69
4. DÂMBOVIȚA	3.440	346.071	28.156	317.915	8	3	181	Târgoviște (R) ¹⁾ . . . . . Găești . . . . . Pucioasa	15.401 6.629 6.126	Bilciurești . . . . . Bogați . . . . . Găești . . . . . Ghergani . . . . . Pucioasa . . . . . Târgoviște . . . . . Titu . . . . . Voinești	20 15 24 19 25 30 30 18
5. ILFOV	5.176	1.051.870	652.158	399.712	10	2	419	București (M) ²⁾ . . . . . Oltenița ¹⁾	644.185 7.973	Băneasa . . . . . Bolintin . . . . . Budești . . . . . Buftea . . . . . Domnești . . . . . Fierbinți . . . . . Oltenița . . . . . Pantelimon . . . . . Sărulești . . . . . Vidra	55 38 31 50 44 51 25 43 54 28
6. MUSCEL	3.058	165.870	13.844	152.026	3	1	208	Câmpulung (R)	13.844	Podgoria . . . . . Radu-Negru . . . . . Râu-Doamnei	68 68 72

(M) = municipiu; (R) = oraș reședință.

¹⁾ Fără populația comunelor suburbane, înglobată în mediul rural.²⁾ Inclusiv populația comunelor suburbane.

ȚINUTUL ARGEȘ (urmare)

JUDEȚUL	Suprafața în km ²	POPULAȚIA la 1 Iulie 1937			Numărul plășilor	Numărul orașelor	Numărul satelor	ORAȘE		PLĂȘI	
		Total	Urban	Rural				Denumirea	Numărul locuitorilor la 1 Iulie 1937	Denumirea	Numărul satelor
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)
7. PRAHOVA	5.040	533.547	116.736	416.811	10	8	417	Ploești (M) ¹⁾ . . .	77.092	Câmpina	43
								Câmpina ¹⁾	12.444	Drăgănești	38
								Filipești-Tg.	2.044	Filipești	39
								Predeal	3.627	Podgoria	44
								Sinaia	3.971	Ploești	65
								Slănic	7.069	Sinaia	28
								Urlați	5.964	Urlați	44
								Vălenii-de-Munte . .	4.525	Văleni	57
										Vărbilău	25
8. TELEORMAN	4.577	382.212	49.965	332.247	8	4	225	T.-Măgurele (R) ¹⁾	10.538	Alexandria	27
								Alexandria ¹⁾	17.645	Balaci	35
								Roșiorii-de-Vede . .	11.844	Călmățui	37
								Zimnicea ¹⁾	9.938	Roșiorii-de-Vede . .	35
										Slăvești	34
										Turnu-Măgurele . .	19
9. TREI- SCAUNE	3.337	143.801	16.046	127.755	5	2	107	Sf. Gheorghe (R).	11.105	Vârtoapele-de-Sus	20
								Târgu-Săcuiesc . .	4.941	Zimnicea	18
										Baraolt	11
										Covasna	27
10. VLAȘCA	4.494	327.697	24.708	302.989	7	1	237			Ozun	19
										Sft. Gheorghe . .	21
										Târgu-Săcuiesc . .	29
										Călniștea	20
										Călugăreni	27
										Dunărea	35
										Glavacioc	42
								Giurgiu (M) ¹⁾ . .	24.708	Ghimpați	36
										Neajlov	40
										Siliștea	37

ȚINUTUL MĂRII CU REȘEDINȚA LA CONSTANȚA

JUDEȚUL	Suprafața în km ²	POPULAȚIA la 1 Iulie 1937			Numărul plășilor	Numărul orașelor	Numărul satelor	ORAȘE		PLĂȘI	
		Total	Urban	Rural				Denumirea	Numărul locuitorilor la 1 Iulie 1937	Denumirea	Numărul satelor
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)
1. CALIACRA . .	4.500	183.293	42.729	140.564	4	3	233	Bazargic (R)	30.742	Balcic	72
								Balcic	6.521	Casim	63
								Cavarna	5.466	Ezibei	58
										Stejarul	40
2. CONSTANȚA .	6.910	281.583	83.667	197.916	7	8	202	Constanța (M) . . .	60.728	Cernavodă	15
								Carmen-Sylva . . .	834	Dunărea	26
								Cernavodă	6.836	Ferdinand I	37
								Eforia	113	Mangalia	24
								Hârșova	3.852	Medgidia	26
								Mangalia	2.989	Negru-Vodă	37
								Medgidia	6.190	Traian	37
								Techirghiol	2.125		
3. DUROSTOR .	3.226	230.309	33.073	197.236	5	3	195	Silistra (R)	17.828	Accadânlar	48
								Ostrov	3.378	Curt-Bunar	41
								Turtucaia	11.867	Doimușlar	33
										Ostrov	30
4. IALOMIȚA .	7.095	338.328	34.461	303.867	8	4	149			Turtucaia	43
								Călărași (R) ¹⁾ . .	15.774	Călărași	24
								Fetești	8.526	Căzănești	16
								Slobozia ¹⁾	5.859	Dragoș-Vodă	14
								Urziceni ¹⁾	4.302	Fetești	11
										Lehliu	17
										Slobozia	23
										Țândărei	22
										Urziceni	22

(M) = municipiu; (R) = oraș reședință.

¹⁾ Fără populația comunelor suburbane, înglobată în mediul rural.

ȚINUTUL DUNĂREA CU REȘEDINȚA LA GALAȚI

JUDEȚUL (1)	Suprafața în km ² (2)	POPULAȚIA la 1 Iulie 1937			Numărul plășilor (6)	Numărul orașelor (7)	Numărul satelor (8)	ORAȘE		PLĂȘI	
		Total (3)	Urban (4)	Rural (5)				Denumirea (9)	Numărul locuitorilor la 1 Iulie 1937 (10)	Denumirea (11)	Numărul satelor (12)
1. BRĂILA . . .	4.286	245.114	68.718	176.396	5	1	132	Brăila (M)	68.718	Ianca . . . . . I. I. C. Brătianu . . . . . Siliștraru . . . . . Vădeni . . . . . Viziru	26 29 17 28 32
2. CAHUL	4.482	218.927	17.604	201.323	5	2	208	Cahul (R) . . . . . Leova	11.053 6.551	Cantemir . . . . . Ion Voevod . . . . . Mihai Viteazul . . . . . Ștefan cel Mare . . . . . Traian	57 38 37 55 21
3. COVURLUI . .	2.662	231.651	102.311	129.340	5	1	98	Galați (M) ¹⁾	102.311	Horincea . . . . . I. G. Duca . . . . . Prut-de-Jos . . . . . Prut-de-Sus . . . . . Siret	32 18 15 10 23
4. FĂLCIU	2.120	125.640	22.313	103.327	3	2	153	Huși (R) . . . . . Fălciu	17.195 5.118	Mih. Kogălniceanu . . . . . Dim. Cantemir . . . . . Răducăneni	72 52 29
5. ISMAIL	4.212	244.449	78.656	165.793	4	5	76	Ismail (R) . . . . . Bolgrad . . . . . Chilia-Nouă . . . . . Reni . . . . . Vâlcov	26.669 12.926 18.302 12.674 8.085	Bolgrad . . . . . Chilia-Nouă . . . . . Fântâna-Zânelor . . . . . Reni	18 23 22 13
6. PUTNA	3.340	214.997	45.573	169.424	6	5	265	Focșani (M) ¹⁾ . . . . . Adjud ¹⁾ . . . . . Mărășești . . . . . Odobești ¹⁾ . . . . . Panciu ¹⁾	28.577 4.831 4.989 5.014 2.162	Biliștei . . . . . Gârlele . . . . . Mărășești . . . . . Trotuși . . . . . Vrancea . . . . . Zăbala	34 42 36 46 48 59
7. RÂMNICU- SĂRAT	3.324	212.678	15.316	197.362	5	1	232	Râmnicu-Sărat (R)	15.316	Boldu . . . . . Dumitrești . . . . . I. G. Duca . . . . . Orașul . . . . . Plăinești	32 45 32 67 56
8. TECUCI	2.408	175.882	17.759	158.123	5	1	266	Tecuci (R)	17.759	Brăhășești . . . . . Găiceana . . . . . Ivești . . . . . Podu-Turcului . . . . . Tecuci	37 89 30 77 33
9. TULCEA	8.626	211.403	43.670	167.733	4	5	155	Tulcea (R) . . . . . Babadag . . . . . Isaccea . . . . . Măcin . . . . . Sulina	21.090 5.018 5.135 6.076 6.351	Babadag . . . . . Gurile-Dunării . . . . . Măcin . . . . . Topolog	27 57 37 34
10. TUTOVA . . .	2.498	158.680	25.626	133.054	4	1	257	Bârlad (R) ¹⁾	25.626	Alex. Vlahuță . . . . . I. G. Duca . . . . . M. K. Epureanu . . . . . Vasile Pârvan	94 65 39 59

(M) = municipiu; (R) = oraș reședință.

¹⁾ Fără populația comunelor suburbane, înglobată în mediul rural.

ȚINUTUL NISTRU CU REȘEDINȚA LA CHIȘINĂU

JUDEȚUL (1)	Suprafața în km ² (2)	POPULAȚIA la 1 Iulie 1937			Numărul plășilor (6)	Numărul orașelor (7)	Numărul satelor (8)	ORAȘE		PLĂȘI	
		Total (3)	Urban (4)	Rural (5)				Denumirea (9)	Numărul locuitorilor la 1 Iulie 1937 (10)	Denumirea (11)	Numărul satelor (12)
1. CETATEA- ALBĂ . . .	7.595	369.198	19.417	349.781	8	1	213	Cetatea-Albă (M) ¹⁾	19.417	Arciz . . . . . Cazaci . . . . . Ivăneștii-Noui . . . Liman . . . . . Sărata . . . . . Tarutino . . . . . Tuzla . . . . . Volintiri	18 24 15 41 34 23 34 24
2. LĂPUȘNA . . .	4.181	441.694	118.210	323.484	5	2	237	Chișinău (M) . . . Călărași	113.640 4.570	Călărași . . . . . Chișinău . . . . . Hâncești . . . . . Nisporeni . . . . . Vorniceni	37 60 39 54 47
3. ORHEI	4.246	299.132	22.676	276.456	6	2	236	Orhei (R) . . . . . Rezina-Târg	15.168 7.508	Bravicea . . . . . Chiperceni . . . . . Criuleni . . . . . Orhei . . . . . Rezina . . . . . Telenești	38 39 27 44 43 45
4. TIGHINA . . .	6.333	336.371	45.123	291.248	4	2	109	Tighina (R) . . . . Comrat	31.810 13.313	Bulboca . . . . . Căușani . . . . . Ceadâr-Lunga . . . Cimișlia	28 37 16 28

ȚINUTUL PRUT CU REȘEDINȚA LA IASI

JUDEȚUL (1)	Suprafața în km ² (2)	POPULAȚIA la 1 Iulie 1937			Numărul plășilor (6)	Numărul orașelor (7)	Numărul satelor (8)	ORAȘE		PLĂȘI	
		Total (3)	Urban (4)	Rural (5)				Denumirea (9)	Numărul locuitorilor la 1 Iulie 1937 (10)	Denumirea (11)	Numărul satelor (12)
1. BACĂU	4.410	290.209	50.414	239.795	7	4	440	Bacău (M) . . . . . Băile Slănic . . . . Moinești . . . . . Târgu-Ocna ¹⁾ . . .	31.741 1.996 7.133 9.544	Bistrița . . . . . Muntele . . . . . Oituz . . . . . Răcăciuni . . . . . Siret . . . . . Tazlău . . . . . Traian	60 74 85 53 50 61 57
2. BĂLȚI	5.260	429.638	42.176	387.462	6	2	288	Bălți (M) . . . . . Fălești	31.591 10.585	Bălți . . . . . Cornești . . . . . Fălești . . . . . Glodeni . . . . . Râșcani . . . . . Sângerei	35 43 50 45 57 58
3. BOTOȘANI . . .	3.077	243.991	51.638	192.353	4	3	251	Botoșani (R) . . . . Hârlău . . . . . Ștefănești-Târg . .	32.394 9.423 9.821	Bucecea . . . . . Răchiți . . . . . Sulița . . . . . Ștefănești	52 73 49 77
4. FĂLTICENI . . .	3.353	176.833	24.014	152.819	4	2	178	Fălticeni (R) ¹⁾ . . Pașcani ¹⁾	11.929 12.085	Boroaia . . . . . Mălini . . . . . Pașcani . . . . . Siret	45 28 38 67
5. IASI	3.227	302.122	116.685	185.437	6	2	333	Iasi (M) . . . . . Târgu-Frumos ²⁾ .	104.652 12.033	Bahlui . . . . . Cârligătura . . . . Codru . . . . . Copou . . . . . Turia . . . . . Ungheni	57 52 49 48 61 66

(M) = municipiu; (R) = oraș reședință.

¹⁾ Fără populația comunelor suburbane, înglobată în mediul rural.²⁾ Inclusiv populația satelor, ale căror fenomene demografice au fost înregistrate la oficiile de stare civilă urbane.

ȚINUTUL PRUT (urmare)

JUDEȚUL (1)	Suprafața în km ² (2)	POPULAȚIA la 1 Iulie 1937			Numărul plășilor (6)	Numărul orașelor (7)	Numărul satelor (8)	ORAȘ E		PLĂȘ I	
		Total (3)	Urban (4)	Rural (5)				Denumirea (9)	Numărul locuitorilor la 1 Iulie 1937 (10)	Denumirea (11)	Numărul satelor (12)
6. NEAMȚ . . .	3.977	222.423	46.023	176.400	5	3	256	Piatra-Neamț (R) ¹⁾ Buhuși . . . . . Târgu-Neamț . . .	26.569 9.715 9.739	Bistrița . . . . . Cetatea-Neamț . . . I. G. Duca . . . . . Muntele . . . . . Răsboeni	60 48 39 53 56
7. ROMAN . . .	1.880	170.005	21.545	148.460	3	1	216	Roman (R) ¹⁾ . . .	21.545	I. G. Duca . . . . . Moldova . . . . . Roman-Vodă	69 61 86
8. SOROCA . . .	4.331	345.618	14.841	330.777	8	1	255	Soroca (R)	14.841	Bădiceni . . . . . Cotiugeni-Mari . . . Florești . . . . . Nădușita . . . . . Otaci . . . . . Soroca . . . . . Târnova . . . . . Vârtejeni	39 31 36 23 35 31 29 31
9. VASLUI . . .	2.260	154.501	14.324	140.177	3	1	239	Vaslui (R) ¹⁾ . . .	14.324	Movila-lui-Burcel . . Peneș-Curcanul . . . Ștefan-cel-Mare . . .	57 90 92

ȚINUTUL SUCEAVA CU REȘEDINȚA LA CERNĂUȚI

JUDEȚUL (1)	Suprafața în km ² (2)	POPULAȚIA la 1 Iulie 1937			Numărul plășilor (6)	Numărul orașelor (7)	Numărul satelor (8)	ORAȘ E		PLĂȘ I	
		Total (3)	Urban (4)	Rural (5)				Denumirea (9)	Numărul locuitorilor la 1 Iulie 1937 (10)	Denumirea (11)	Numărul satelor (12)
1. CÂMPULUNG	2.349	103.731	30.634	73.097	3	4	39	Câmpulung (R) . . . Gura-Homorului . . Vama . . . . . Vatra-Dornei ¹⁾ . . .	10.447 6.213 5.753 8.221	Dornei . . . . . Homorului . . . . . Moldova	11 15 13
2. CERNĂUȚI . .	1.771	316.471	122.590	193.881	4	4	95	Cernăuți (M) . . . . Cozmeni . . . . . Sadagura ¹⁾ . . . . . Zastavna	110.161 5.057 1.958 5.414	Cosminului . . . . . Nistrului . . . . . Prutului . . . . . Șipenițului	19 27 22 27
3. DOROHOI . . .	2.846	236.588	46.832	189.756	5	5	236	Dorohoi (R) . . . . . Darabani . . . . . Herța ¹⁾ , ²⁾ . . . . . Mihăileni . . . . . Săveni ²⁾	15.926 11.924 6.514 4.112 8.356	Băseu . . . . . Centrală . . . . . Herța . . . . . Lascăr . . . . . Siret	49 45 47 41 54
4. HOTIN	3.782	425.627	28.091	397.536	6	2	215	Hotin (R) . . . . . Sulița	15.203 12.888	Chelmenți . . . . . Clișcăuți . . . . . I. G. Duca . . . . . Lipcani . . . . . Securenii . . . . . Sulița	37 37 46 34 28 33
5. RĂDĂUȚI . . .	2.360	175.381	24.220	151.161	3	2	69	Rădăuți (R) . . . . . Siret ¹⁾	16.802 7.418	Putilei . . . . . Siretului . . . . . Ștefan-Vodă	14 27 28
6. STOROJINEȚ	2.653	182.472	18.600	163.872	3	3	62	Storjineț (R) . . . . Vășcăuți . . . . . Vijnița	8.631 6.528 3.441	Ceremușului . . . . . Flondoreni . . . . . Răstoacelor	14 33 15
7. SUCEAVA . . .	1.309	132.942	12.906	120.036	3	2	68	Suceava (R) ¹⁾ . . . Solca	9.874 3.032	Arbore . . . . . Bosancea . . . . . Ilișești	15 36 17

(M) = municipiu; (R) = oraș reședință.

¹⁾ Fără populația comunelor suburbane, înglobată în mediul rural.²⁾ Inclusiv populația satelor, ale căror fenomene demografice au fost înregistrate la oficiile de stare civilă urbane.

ȚINUTUL ALBA-IULIA CU REȘEDINȚA LA ALBA-IULIA

JUDEȚUL (1)	Suprafața în km ² (2)	POPULAȚIA la 1 Iulie 1937			Numărul plășilor (6)	Numărul orașelor (7)	Numărul satelor (8)	ORAȘE		PLĂȘI	
		Total (3)	Urban (4)	Rural (5)				Denumirea (9)	Numărul locuitorilor la 1 Iulie 1937 (10)	Denumirea (11)	Numărul satelor (12)
1. ALBA	3.433	225.402	33.397	192.005	8	4	151	Alba-Iulia (R) . . Abrud . . . . . Aiud . . . . . Sebeș	12.429 2.285 9.415 9.268	Abrud . . . . . Aiud . . . . . Alba-Iulia . . . . . Ocna-Mureșului . . . . . Sebeș . . . . . Teiuș . . . . . Vințul-de-Jos . . . . . Zlatna	7 33 18 21 21 20 13 18
2. CIUC	4.993	157.153	16.524	140.629	5	2	59	Mercurea-Ciuc (R) ²⁾ Gheorgheni	5.020 11.504	Centrală . . . . . Frumoasa . . . . . Gheorgheni . . . . . Sânmartin . . . . . Tulgheș	20 9 10 17 3
3. FĂGĂRAȘ	2.432	89.428	7.954	81.474	3	1	85	Făgăraș (R)	7.954	Arpașul-de-Jos . . . . . Făgăraș . . . . . Șercaia	25 42 18
4. MUREȘ	4.856	310.303	47.452	262.851	10	2	246	Târgu-Mureș (M) . . Reghin	38.327 9.125	Band . . . . . Gurghiu . . . . . Mercurea-Niraju- lui . . . . . Mureș-de-Jos . . . . . Mureș-de-Sus . . . . . Râciu . . . . . Reghin-de-Jos . . . . . Reghin-de-Sus . . . . . Teaca . . . . . Toplița	19 10 48 31 35 16 32 22 23 10
5. ODORHEI	2.977	138.213	8.440	129.773	5	1	140	Odorhei (R)	8.440	I. G. Duca . . . . . Ocland . . . . . Odorhei . . . . . Praid . . . . . Sângeorgiul-de-Pă- dure	33 30 49 8 20
6. SIBIU	3.531	204.256	49.654	154.602	6	1	89	Sibiu (M)	49.654	Avrig . . . . . Mercurea . . . . . Nocrich . . . . . Ocna-Sibiului . . . . . Săliște . . . . . Sibiu	12 18 14 12 13 20
7. TÂRNAVA- MARE	2.836	158.002	30.155	127.847	5	2	109	Sighișoara (R) . . . Mediaș	13.434 16.721	Agnita . . . . . Mediaș . . . . . Rupea . . . . . Sighișoara . . . . . Șeica-Mare	22 16 27 29 15
8. TÂRNAVA- MICĂ	2.081	160.597	14.815	145.782	5	3	132	Blaj (R) . . . . . Dicioșanmărtin . . . Dumbrăveni	4.891 5.950 3.974	Blaj . . . . . Dicioșanmărtin . . . Dumbrăveni . . . . . Iernut . . . . . Valea-Lungă	29 34 33 18 18
9. TURDA	3.158	198.989	19.685	179.304	7	1	124	Turda (R) ¹⁾	19.685	Baia-de-Arieș . . . . Câmpeni . . . . . Câmpia-Turzii . . . . Iara . . . . . Luduș . . . . . Mihai-Viteazul . . . . Unirea	17 13 14 24 22 25 9

(M) = municipiu; (R) = oraș reședință.

¹⁾ Fără populația comunelor suburbane, înglobată în mediul rural.²⁾ Inclusiv populația comunelor suburbane.

ȚINUTUL CRIȘURI CU REȘEDINȚA LA CLUJ

JUDEȚUL (1)	Suprafața în km² (2)	POPULAȚIA la 1 Iulie 1937			Numărul plășilor (6)	Numărul orașelor (7)	Numărul satelor (8)	ORAȘE		PLĂȘI	
		Total (3)	Urban (4)	Rural (5)				Denumirea (9)	Numărul locuitorilor la 1 Iulie 1937 (10)	Denumirea (11)	Numărul satelor (12)
1. BIHOR	7.467	536.653	100.630	436.023	12	3	419	Oradea (M) . . . . Beiuș . . . . . Salonta	81.104 4.058 15.468	Alejd . . . . . Beiuș . . . . . Belu . . . . . Ceica . . . . . Centrală . . . . . Marghita . . . . . Săcueni . . . . . Sălard . . . . . Salonta . . . . . Tileagd . . . . . Tinca . . . . . Vașcău	41 62 30 47 40 43 11 28 19 28 26 44
2. CLUJ	4.813	353.945	105.216	248.729	9	2	230	Cluj (M) . . . . . Huedin	99.720 5.496	Aghireșu . . . . . Borșa . . . . . Calata . . . . . Cluj . . . . . Gilău . . . . . Hida . . . . . Huedin . . . . . Mociu . . . . . Șarmașu	28 21 25 27 24 28 28 28 21
3. MARAMUREȘ .	3.381	177.110	25.710	151.400	4	1	58	Sighet (R) ¹⁾	25.710	Iza . . . . . Sighet . . . . . Șugatag . . . . . Vișeu	13 13 20 12
4. NĂSĂUD . . .	4.326	154.100	16.976	137.124	6	2	109	Bistrița (R) . . . . Năsăud	13.292 3.684	Bârgău . . . . . Centrală . . . . . Lechința . . . . . Năsăud . . . . . Rodna . . . . . Șieu	13 19 23 25 10 19
5. SĂLAJ	5.191	368.999	31.788	337.211	10	3	286	Zălau (R) . . . . . Carei . . . . . Șimleul-Silvaniei . .	7.778 16.306 7.704	Buciumi . . . . . Carei . . . . . Cehul-Silvaniei . . . Crasna . . . . . Jibou . . . . . Supurul-de-Jos . . . Șimleul-Silvaniei . . Tășnad . . . . . Valea-lui-Mihai . . . Zălau	23 23 39 30 34 22 39 28 17 31
6. SATU-MARE . .	4.242	316.253	70.175	246.078	8	3	212	Satu-Mare (M) . . . Baia-Mare . . . . . Baia-Sprie	51.352 14.466 4.357	Arded . . . . . Baia-Mare . . . . . Mănăstur . . . . . Oașu . . . . . Satu-Mare . . . . . Seini . . . . . Șomcuta-Mare . . . . Ugocea	28 38 22 16 39 19 34 16
7. SOMEȘ	3.965	236.393	22.114	214.279	7	2	261	Dej (R) . . . . . Gherla	15.434 6.680	Beclean . . . . . Chiochiș . . . . . Dej . . . . . Gârbou . . . . . Gherla . . . . . Ileanda . . . . . Lăpuș	37 28 60 21 33 51 31

(M) = municipiu; (R) = oraș reședință.

¹⁾ Fără populația comunelor suburbane, înglobată în mediul rural.

ȚINUTUL TIMIȘ CU REȘEDINȚA LA TIMIȘOARA

JUDEȚUL (1)	Suprafața în km ² (2)	POPULAȚIA la 1 Iulie 1937			Numărul plășilor (6)	Numărul orașelor (7)	Numărul satelor (8)	Orașe		PLĂȘI	
		Total (3)	Urban (4)	Rural (5)				Denumirea (9)	Numărul locuitorilor la 1 Iulie 1937 (10)	Denumirea (11)	Numărul satelor (12)
1. ARAD	6.248	428.326	76.015	352.311	10	1	226	Arad (M)	76.015	Aradul-Nou . . . . . Chișineu-Criș . . . . . Hălmagiu . . . . . Ineu . . . . . Pecica . . . . . Radna . . . . . Sfânta-Ana . . . . . Șebîș . . . . . Șiria . . . . . Târnova	22 19 45 15 12 36 13 37 11 16
2. CARAȘ	4.693	198.634	26.459	172.175	6	2	126	Oravița (R) ¹⁾ . . . Reșița	6.541 19.918	Bocșa-Montană . . . Bozovici . . . . . Moldova-Nouă . . . Oravița . . . . . Reșița . . . . . Sasca-Montană . . .	19 16 22 27 23 19
3. HUNEDOARA	7.695	337.225	40.706	296.519	12	5	414	Deva (R) . . . . . Hațeg ¹⁾ . . . . . Hunedoara . . . . . Orăștie . . . . . Petroșani	10.480 3.071 4.665 6.742 15.748	Avram Iancu . . . . . Brad . . . . . Deva . . . . . Dobra . . . . . Geoagiu . . . . . Hațeg . . . . . Hunedoara . . . . . Ilia . . . . . Orăștie . . . . . Petroșani . . . . . Piu . . . . . Sarmisegetuza . . .	34 30 54 27 29 43 51 48 33 14 28 23
4. SEVERIN	6.422	241.919	36.766	205.153	8	3	228	Lugoj (M) . . . . . Caransebeș . . . . . Orșova ¹⁾	22.511 8.695 5.560	Balint . . . . . Birchiș . . . . . Caransebeș . . . . . Făget . . . . . Lugoj . . . . . Orșova . . . . . Sacul . . . . . Teregova	26 18 36 46 27 25 30 20
5. TIMIȘ- TORONTAL.	7.600	499.076	95.741	403.335	13	2	243	Timișoara (M) . . . Lipova	89.979 5.762	Buziaș . . . . . Centrala . . . . . Ciacova . . . . . Comloș . . . . . Deta . . . . . Gătaia . . . . . Giulvăz . . . . . Jimbolia . . . . . Lipova . . . . . Periam . . . . . Recaș . . . . . Sânnicolaul-Mare . . Vinga	24 25 18 8 17 17 17 9 26 17 32 14 19

(M) = municipiu ; (R) = oraș reședință.

¹⁾ Fără populația comunelor suburbane, înglobată în mediul rural.

ȚINUTURILE ȘI JUDEȚELE ROMÂNIEI

-
- LEGENDA**
- Limita Ținuturilor
  - Capitală de Ținut
  - S. Suprafață în km²
  - P. Populație

I

JUDEȚELE ROMÂNIEI

JUDEȚELE DISPĂRUTE ALE ROMÂNIEI

Numărul și întinderea județelor românești, n'a fost întotdeauna aceea de astăzi. O sumă din județele vechi au dispărut, contopindu-se cu cele vecine. Altele, și-au schimbat numele; foarte multe au variat ca întindere.

În OLȚENIA, au existat în veacurile XIV și XV, următoarele județe, cari astăzi nu mai există pe harta administrativă.

1. Județul *Jaleșului*, pomenit pentru prima oară în documentul din 1385, prin care Dan I dăruiește mănăstirii Tismana, între altele, 400 de găleți de grâu din «județul *Jaleșului*». Il găsim amintit și în diploma acordată aceleiași mănăstiri, la 28 Octomvrie 1429, de regele Sigismund al Ungariei. Ultima mențiune, cunoscută nouă, este în actul similar din 20 Octomvrie 1444 dela Ioan de Hunedoara. Județul *Jaleș* și-a luat numele dela pârâul *Jaleș*, care se varsă în *Sohodol*, care, la rândul său, se varsă în *Bistrița*, iar aceasta în *Tismana*. Era situat, prin urmare, în partea de miazănoapte județului *Gorj* de astăzi, fără a-i putea determina însă hotarele.

2. Un alt județ oltean dispărut este acela al *Motrului*. Cunosce o singură mențiune despre el, în actul din 10 Iunie 1415, prin care Mircea cel Bătrân întărește mai multor boernași satul *Beala* «în județul *Motrului*». Numele și l-a luat dela apa *Motrului*, în jurul căreia se întindea.

3. Al treilea județ oltean dispărut este județul *de Baltă*. Și pentru acesta avem tot numai o singură mențiune, în documentul amintit al lui Ioan de Hunedoara, din 1444: se pomenesc în «județul *de Baltă*», pe *Dunăre*, satele «*Vadul Cumanilor* și la *Blatnița*, *Saghievățul* și celălalt *Saghiovăț* și *Pesticewa*, *Toporna* și *Sogoina*». Acest județ cuprindea partea de miazăzi a actualelor județe *Mehedinți* și *Dolj*; numele îl avea dela bălțile întinse dela *Dunăre*, care se aflau în cuprinsul lui, cum era de pildă balta *Bistrețul*, astăzi în *Dolj*.

La sfârșitul veacului XV și începutul celui XVI, găsim în locul acestor trei județe, alte trei și anume: județul *Mehedinți* și județele *Jiul de sus* și *Jiul de jos* (în limba slavă *gor-jil* și *dol-jil*, de unde s'a făcut apoi *Gorj* și *Dolj*).

4. Tot la începutul veacului XVI se constată în Oltenia un alt județ, dispărut astăzi, anume județul *Gilortului*, după apa *Gilortului*, în jurul căreia se întindea. Prin documentul din 3 Mai 1502, Radul

cel Mare dă mănăstirii *Govora*, un mertic anual de 4 burdufe de brânză și 6 de urdă «din județul *Gilortului*». Printr'un alt document, se dă mănăstirii *Bistrița* câte 500 de găleți de grâu, pe fiecare an tot «din județul *Gilortului*». Iar la 3 Noemvrie 1516, *Neagoe Basarab*, întărind o danie făcută mănăstirii dela *Cornet*, amintește și satul *Poia* «din *Gilort*».

În MUNTENIA, au fost odinioară următoarele județe, azi dispărute:

1. Județul *Pădureț*. La 19 Iulie 1498, *Radul cel Mare* confirmă mănăstirii *Râncăciovul*, între altele «gălețile ohabnice din venitul domnesc dela grâu și dela orz din județul *Pădureț*». O altă mențiune documentară avem la 24 Iulie 1524, când *Vladislav Voevod* dăruiește bolniței dela Mănăstirea *Sâmidreni* și azilului de săraci din *Argeș*, «toate brânzeturile care se vor alege din județul *Pădureț*, orice s'ar alege venit, ca brânzeturi sau brânză de burduf sau caș sau orice alt venit». Județul a continuat să existe în sec. XVI. La începutul celui de al XVII-lea, în timpul domniei lui *Radu Mihnea*, el era alipit la județul *Muscel*. Județul *Pădureț* se întindea între județele *Argeș* și *Muscel*; suprafața sa era mică.

2. Județul *Săcuieni* cuprins între județele *Prahova* și *Buzău*, a durat până la 1 Ianuarie 1845, când a fost desființat printr'o hotărîre publicată în *Buletinul Oficial*. Numele i se trage dela populația venită aici din ținutul *secuiesc*, din *Ardeal*, populație amestecată, *Români* și *Secui*.

În MOLDOVA, au dispărut următoarele județe sau ținuturi:

1. Județul *Adjudului*, existent în secolele XV și XVI. Il găsim pomenit în timpul lui Ștefăniță (1517—1527), al lui *Petru Rareș*, în lista de județe moldovenești din 1566, în documentele din anii 1615, 1618, 1630 și 1647. Contopirea lui cu *Putna* are loc între 1647 și 1684, deoarece el nu apare în lista de județe din 1684, a lui *Miron Costin*.

2. Județul sau ținutul *Trotușului* pomenit în lista din 1566, apare și într'un document din 1655. Deoarece în lista de județe a lui *Miron Costin* din 1684, el nu mai e menționat, rezultă că desființarea acestui județ sau contopirea lui cu județul vecin, al *Bacăului*, a avut loc între 1655 și 1684.

3. Spre miazănoapte de județul *Covurlui*, a existat în secolele XV și XVI, un județ sau ținut, al *Horincei*. El e pomenit într'un hrisov din 8 Aprilie 1528 și în lista

de județe din 1566. În 1591, ținutul Horincei dispăruse.

4. Un alt județ dispărut a fost acela al *Bârladului*, situat în partea de miazăzi a actualului județ Tutova. Pe timpul lui Vasile Lupu, în 1642, îl găsim pomenit. În 1684 nu mai exista; Miron Costin nu-l mai menționează în lista sa de județe.

5. În partea de miazăzi a ținuturilor Tecuci și Covurlui și în extremitatea răsăriteană a județului Putna, era în sec. XV o regiune, poate chiar un ținut — documentele nu precizează —, numită *Oltenii*. (Prima mențiune, în 1435 Septembrie 1, ultima în 1529, Martie 17).

6. Ținutul sau județul *Cărligătorei*, se întindea între ținuturile Roman, Hârlău, Vaslui și Iași. N'avea o suprafață mare, dar era bine populat. A existat până târziu, în secolul XIX; îl găsim în lista de județe a lui Dionisie Fotino, din 1819.

7. În locul ținutului Botoșani, a existat ținutul *Hârlăului*, care și-a luat numele dela târgul Hârlăului. Ținutul Botoșanilor a fost înființat în secolul XVIII; în lista de județe a lui Dimitrie Cantemir din 1716, el nu apare; în schimb e amintit, *alături de ținutul Hârlăului*, în lista de județe a lui Dionisie Fotino, din 1819.

8. Ținutul *Tigheciului* sau *Chigheciului*, își trăgea numele dela pârâul Chigheciu, un afluent al Prutului, care curgea prin acest ținut. Prima mențiune, în actul din 13 Iunie 1436; ținutul Chigheciului e amintit și în listele de județe din 1566 și 1591; apare de asemenea într'un document din 1644. În 1684 nu mai exista. În acest ținut era vestitul codru al Chigheciului, unde se retrăgeau locuitorii în fața atacurilor tătarești.

În ARDEAL și în BANAT au existat de asemenea județe (comitate, districte, scaune săcuiești), care

azi nu mai figurează pe harta administrativă a țării. Astfel au fost:

1. Districtul *Chioarului*.
2. Scaunul Mureș Oșorhei
3. Scaunul Arieșului

{ arătate ca atare în 1562.

4—6. Comitatul *Solnocului de mijloc*, Comitatul *Crasna* și Comitatul *Zarandului*, aflate câte-și trele în părțile numite «reaplicate», adică în spre Tisa. Comitatul Solnocului de mijloc și al Crasnei, se aflau pe teritoriul actualului județ al Sălajului, care a fost înființat abia în 1876. Comitatul Crasnei e menționat documentar încă dela începutul veacului XIII. Comitatul Zarandului, se întindea la miazănoapte de comitatul Aradului. Numele său pare a fi de origine iraniană; în limba ossetă, din Caucaz, *zaranya* înseamnă «aur» și tocmai în acest comitat erau minele de aur. Comitatul Zarandului, a fost desființat prin legea administrativă ungurească din 1876.

7. Comitatul *Dobâca* (Dobuca, Doboca), se întindea pe locul actualului județ al Someșului. În cuprinsul lui era cetatea Ciceului, pe care au stăpânit-o Ștefan cel Mare și Petru Rareș și de care depindeau, la 1553, cincizeci și opt de sate, împărțite în voievodate.

8. În locul celor două județe de azi, Târnava Mare și Târnava Mică, a fost în vechime un singur județ, al *Târnavei*. Numele e de origină slavă, dela *tárn* care înseamnă «spîn».

9. Comitatul *Cenadului*, se afla la Apus de Comitatul Aradului și trecea, întocmai ca și acesta și la miazăzi de Mureș, cuprinzând o parte din județul numit mai târziu Torontal. Numele îi vinde dela cetatea Cenad.

10. Comitatul *Cuvinului* sau Keve, la Apus de Comitatul Carașului, a existat până în secolul XVI, când cetatea Keve — dela care și-a luat numele și comitatul — a fost ocupată și distrusă de Turci (1551).

c. c. g.

BIBLIOGRAFIE

- Ecaterina Zaharescu*: «Vechiul județ al Saacului în lumina istorică și antropogeografică», în «Bul. Soc. Reg. Rom. de Geografie», t. XLI (1922), p. 147—173.
N. Gh. Dinculescu: «Vechi împărțiri administrative», în «Arhivele Olteniei», II (1923), p. 165—179.
V. Lungu: «Ținuturile moldovenești până la 1711», în «Cercetări Istorice», IV (1928) II, p. 97—109.
V. Merușiu: «Județele din Ardeal și din Maramureș până

- în Banat», Cluj, 1929, 239 p. în 4°.
Ion C. Filitti: «Banatul Olteniei și Craioveștii», Craiova, f. a. 123 p. în 8°.
Ion Donat: «Județul de Baltă și Banatul Severinului», în «Arhivele Olteniei», XIII (1934), p. 12—17.
Const. C. Giurescu: «Județe dispărute din Țara Românească, București, 1937, 8 p. în 8°. Extras din «Omagiul Profesorului D. Gusti»

JUDEȚUL ALBA

Stema. Scut albastru, cu un legionar roman, de argint, stând în picioare spre dreapta și ținând în mâna dreaptă o lance de argint, iar în stânga un scut negru cu inscripția V.R.R. (Virtus romana rediviva).

Simbolizează renașterea străvechilor virtuți ostășești în descendenții coloniștilor romani.

GEOGRAFIE

Așezare. Județul A. e așezat în colțul S-V al bazinului transilvănean și la una dintre cele mai însemnate răspântii de drumuri: 1) drumul Mureșului, care intră în Ardeal prin defileele dintre munții Apuseni și Poiana-Ruscăi; 2) drumul Turnului Roșu, care, venind de peste Carpați, se întâlnește cu drumul Mureșului chiar în capitala județului (Alba-Iulia); 3) drumul Târnavelor, care taie Ardealul prin mijloc venind din spre Moldova; 4) drumul țării Crișurilor, care, pe valea Crișului-Alb, suie din câmpia Tisei, străbate Munții Metalici și, pe valea Ampoiului, ajunge tot la Alba-Iulia. Județul A. este astfel tipul județelor de răspântie.

Suprafața. 2.433 km².

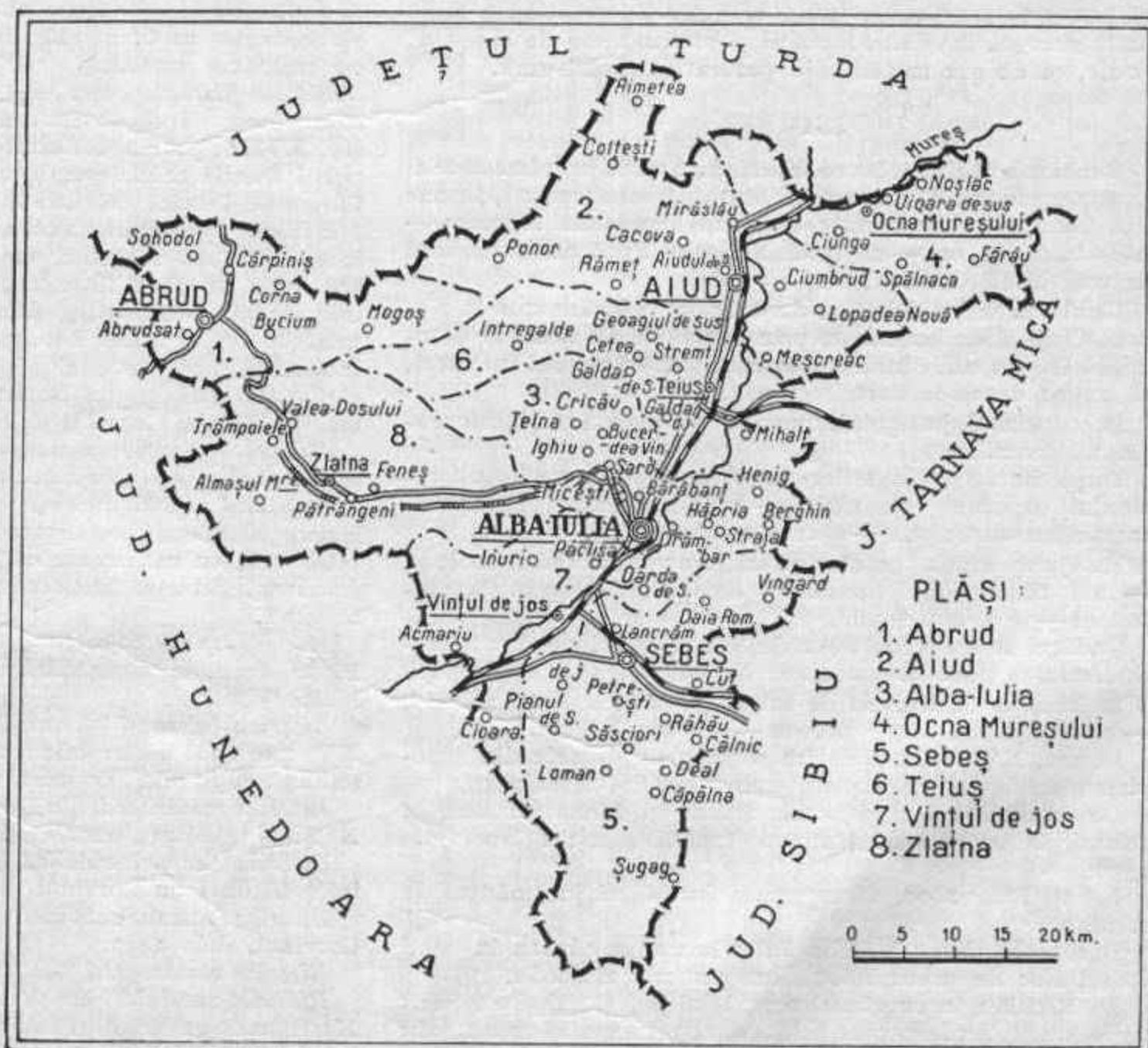
Infățișarea pământului.

Județul A. este și o întâlnire a mai multor unități de relief. Prin mijlocul ținutului trece un fel de culoar larg și lung format din șesul și terasele Mureșului. În apusul acestui culoar de câmpie, lanțul calcaros al Trascăului, foarte crestat și de mică înălțime (puțin peste 1000 m în vârfurile cele mai mari), ascunde ruinele vulcanilor de altă dată și bazinele interioare (Zlatna, Roșia, Bucium, etc.) ale Munților Metalici. În sudul aceluiași culoar, Munții Sebeșului își trimit ultimele lor ramificații, care se ridică deasupra șesului ca niște dealuri cuprinse între 600 și 800 m. În fine, în răsărit se înalță marginea abruptă a podișului Transilvaniei, sculptată de numeroșii afluenți scurți ai Mureșului. (Hotarul județului merge aproximativ pe cumpăna apelor dintre tributarii acestuia și cei ai Târnavelor).

Climă și ape. Clima este mai aspră și mai umedă decât în câmpiile periferice ale țării. (Temperatura lunii celei mai reci, — 4°, la Alba-Iulia; iar a celei mai calde, 20° față de 23° în câmpia Dunării). Regiunea mai joasă a județului (câmpia Mureșului și podișul) primește însă mult mai puțină ploaie (sub 600 mm), decât regiunea muntoasă (în N.-V., cad peste 1100 mm anual).

Răspântie de relief și de drumuri, e firesc să se întâlnească pe teritoriul județului și foarte multe ape: aproape pe toate le adună Mureșul, flotabil în această porțiune a cursului său. Cei mai însemnați afluenți ai acestuia sunt: Ampoiul, Sebeșul și Târnavă.

Vegetație. Pădurile de fagi și conifere acoperă încă porțiuni întinse din Munții Metalici, Trascău și Sebeș. În regiunea exploatarea aurifere (Roșia, Abrud, Zlatna, etc.), ele au fost însă de mult tăiate. Aceeași soartă au avut-o cele de stejar, de pe podiș și din câmpia Mureșului. În partea de Nord a județului, în fine, stepa a pătruns în domeniul forestier.

IN ȚARA MOTILOR

Bogății minerale. Județul A. împarte cu județele vecine (Turda în N. și, mai ales, Hunedoara în V.) vestitul cadrilater aurifer. Filoanele cu aur, argint, plumb, și cupru străbat masa andesitelor din care sunt clădiți munții acestei regiuni. Tot în acest ținut, sunt vrednice de menționat mina de mercur de la *Valea-Dosului* și zăcămintele de sare (și, poate, și de gaz metan) din partea lui răsăriteană.

ISTORIE

Vechime și dezvoltare istorică. Așezat în inima Daciei Traiane, județul A. a fost străbătut, în epoca romană, de cele trei drumuri ale legiunilor cari convergeau la Apulum — Alba-Iulia de azi — capitală a Daciei Apulensis și sediu al legiunii XIII Gemina.

Unul din aceste drumuri ducea către mieznoapte la Napoca-Cluj, al doilea cobora prin Arcidava, de-a-lungul Oltului, la Oescus unde întâlnea drumul roman paralel cu Istrul, al treilea ducea la Sarmisegetuza.

În cuprinsul județului, romanii au executat întinse exploatare aurifere.

După invazia Ungurilor în Transilvania, pe locul vechiului Apulum, se ridică — sub influența episcopului catolic instaurat aici — o cetate înfloritoare.

Ea ajunge curând cetatea de scaun a voevodului transilvan — mai târziu, după dezastrul dela Mohaci, principe autonom — și a dietei sale.

Județul A. își vede hotarele, din timpuri depărtate, întinzându-se până la marginea de miezăzi a Transilvaniei.

În limitele teritoriului de azi, înflorea încă din sec. XIII, — sub impulsul vieții saxone — cetatea Sebeșului.

În sec. XVI, Vințul de Jos și un grup de sate din apropierea sa, devin posesiune a domnilor Țării Românești.

La capătul aceluiași secol, Mihai își făcea intrarea în triumf, în cetatea de scaun a Transilvaniei: 1 Noemvrie 1599.

La 10 Iulie 1600, dieta presta lui Mihai jurământul de credință.

Din acele timpuri, Alba Iulia începe a căpăta în ochii Românilor de pretutindeni, un caracter simbolic.

La Mirislău, în cuprinsul actualului județ, Mihai e înfrânt de Basta și pierde pentru întâia oară principatul transilvan: 14 Septemvrie 1600. A fost preludiul căderii sale.

Mitropolia românească, creată sub impulsul lui Mihai, în Alba-Iulia, încă din 1596, avea să ducă — după căderea sa — o existență de restriște, de durere, dar și de mari creațiuni culturale.

În 1700, mitropolitul Atanasie Anghel, împlinește în Alba-Iulia actul de unire al acestei Mitropolii cu biserica Romei.

În închisoarea Albei-Iulii, au pățit eroii românismului Horia, Cloșca și Crișan în 1784, Avram Iancu în 1849.

Pe « Dealul Furcilor » din apropierea cetății s'a consumat în tragica zi de 28 Februarie 1784 martiriul lui Horia și Cloșca.

În aceeași cetate însă — « Cetate a visurilor noastre » — s'a împlinit la 1 Decemvrie 1918 actul repatriu al Unirii.

În aceeași cetate, la 15 Octomvrie 1922, regele Ferdinand I și regina Maria, desăvârșeau prin actul încoronării, răscumpărarea a o mie de ani de suferință și de jertfă.

Monumente istorice. *Catedrala Încoronării*, din Alba Iulia reședința episcopiei militare ortodoxe, a fost construită în 1922 pentru încoronarea Regelui Ferdinand I și a Reginei Maria ca suverani ai României întregite. Este de fapt o copie în beton a bisericii domnești din Târgoviște, s'a adăugat un turn înalt, iar de jur împrejur un portic cu frumoase arcade.

Cetatea Karlsburg din Alba Iulia, își ia numele dela împăratul Carol VI al Austriei, care a construit-o la începutul sec. XVIII; poarta de intrare este monumentală. Deasupra porții se află celulele unde au fost închiși, în 1784, Horia, Cloșca și Crișan, cei trei martiri ai revoluției românești.

Biserica episcopiei catolice, din Alba-Iulia, construită la început în stil romanic, în piatră, a fost reconstruită în stil gotic de Ioan Corvinul, voevodul Ardealului. Turnul mai recent, este în stilul Renașterii. În interior sunt mormintele, tot în stilul Renașterii, al lui Ioan Corvinul și al fratelui său, al voevodului Ioan Zăpolya, al reginei Isabella, al Cardinalului Andrei Bathory, ucis de Secui și înmormântat de Mihail Viteazul, al lui Mihail Apaffi.

Palatul episcopiei romano-catolice, din Alba Iulia, care este o parte din vechia reședință a principilor Transilvaniei,

Institutul Bathyanum, din Alba-Iulia, întemeiat de Episcopul Ignățiu Bathyan, în sec. XVIII, are o splendidă bibliotecă, cu numeroase cărți rare, manuscrise, incunabile, documente istorice (un « codex aureus » din timpul lui Carol Magnul).

Mănăstirea greco-catolică, înălțată de episcopul Petru Pavel Aron, în urma dărâmării celei vechi, restaurate de Mihail Viteazul.

Biserica luterană (săsească) din Sebeș, construită în sec. XV, este unul dintre cele mai caracteristice monumente ale stilului gotic din Transilvania.

Biserica românească din Lancrăm, refăcută, a fost — în sec. XVI, — reședința unor episcopi români.

Biserica romano-catolică, din Sântimbru, în stil gotic, înălțată de Ioan Corvinul.

Biserica romano-catolică, din Teiuș, ctitorie a lui Ioan Corvinul, dela 1449.

Biserica românească, din Teiuș, ridicată pe la 1660.

Ruinele castelului din Vințul-de-Jos, în care a fost ucis Martinuzzi, guvernatorul Ardealului. Locul de captivitate al lui Aron-Vodă, Domnul Moldovei, între 1575 și 1597.

POPULAȚIE

Starea populației. După datele provizorii ale recensământului din 1930, județul A. numără 213.795 locuitori. Populația județului este repartizată astfel:

a) Pe orașe și plăși, după sex:

Unități administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbați	Femei
Total județ	213.795	106.171	107.624
Total urban	33.604	17.495	16.109
1. Orașul Alba-Iulia	12.457	6.626	5.831
2. Orașul Abrud	2.456	1.301	1.155
3. Orașul Aiud	9.478	5.066	4.412
4. Orașul Sebeș	9.213	4.502	4.711
Total rural	180.191	88.676	91.515
1. Plasa Abrud	20.527	9.957	10.570
2. Plasa Aiud	26.794	13.325	13.469
3. Plasa Ighiu	30.459	14.998	15.461
4. Plasa Ocna-Mureșului . .	22.153	10.918	11.235
5. Plasa Sebeș	29.469	14.314	15.155
6. Plasa Teiuș	24.929	12.380	12.549
7. Plasa Vințului-de-Jos . .	25.860	12.784	13.076

b) Pe grupe de vârstă:

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele	213.795	30—49 ani	49.790
0—9 ani	54.995	50—69 ani	27.335
10—29 ani	73.910	70 ani și peste	7.032
		Vârstă nedecarată . . .	733

Mișcarea populației. Datele fundamentale ale mișcării populației în județul A. după cifrele publicate în Buletinul Demografic al României în perioada 1931—1936, sunt următoarele:

Anul	Cifra probabilă a populației județului la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proportii la 1.000 locuitori		
		Născuți vii	Morți	Excedent natural	Născuți vii	Morți	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 medie anuală	—	6.028	4.243	1.785	27,6	19,4	8,2
1931	214.812	6.111	4.078	2.033	28,4	19,0	9,4
1932	216.980	6.526	4.311	2.215	30,1	19,9	10,2
1933	218.565	5.878	4.473	1.405	26,9	20,5	6,4
1934	220.311	5.904	4.176	1.728	26,8	19,0	7,8
1935	221.652	5.721	4.175	1.546	25,8	18,8	7,0
1936	223.601	6.048	4.138	1.910	27,0	18,5	8,5

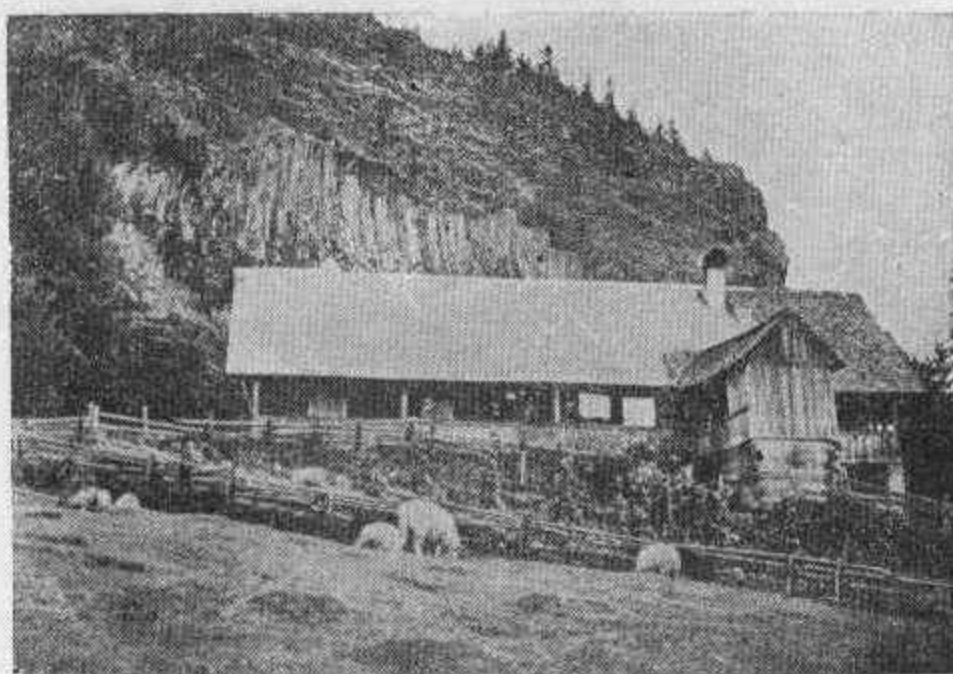
La data de 1 Iulie 1937 cifra probabilă a populației județului Alba a fost de 225.402 locuitori. Față de populația numărată la recensământul din 1930 și anume 213.795 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 11.607 locuitori în timp de șase ani și jumătate ceea ce corespunde unei creșteri de 5,4%.

INFĂȚIȘARE SOCIALĂ

Platon care unduiește lin, coborînd din munții Apuseni, desemnați albaștri în zare, către lunca plăcută a Mureșului, de unde se ridică iarăși spre miazăzi. Adăpostește între clinurile dealurilor, sate curat românești de plugari înstăriți și, spre apus, către creste, « Moții » pădurari și ciobani, care-și poartă resemnați sărăcia între munții despăduriți și steampurile care spală aurul din nisipurile Ampoiului. Printre ei, s'au așezat, în târgulețe, populațiuni eteroglotte: Sașii, la Sebeș, spre miazăzi, Ungurii la Aiud și la Zlatna. Te cuprinde un sentiment ciudat, ascultând pe străzile acestor târguri înstrăinate, limbi pe care nu le mai pricepe nimeni, de îndată ce ai trecut de barieră...

Orașele resfrâng influența acestor populații.

Spre apus, în munte, *Abrudul* românesc, adăpostește — ca toate orașele ardelenesti — o mică burghezie de cărturari și liberi-profesioniști, ridicați dintre țărani și în slujba

DETUNATA GOALĂ, BAZALTURI DESCOPERITE

acestora. Suntem în marginea de răsărit a Țării Moților. Spre miazăzi, *Sebeșul*, centru cultural săsesc de oarecare însemnătate, adăpostește o burghezie de meseriași, industriași și negustori chiaburi, cari produc și vând produse alimentare, îmbrăcăminte, mobilă și material de construcții.

La miazănoapte, pe dealurile dintre vii, *Aiudul* adună vârstare ale nobilimii ungurești cu rămășițe ale burgheziei administrative, silite după unire să se apuce de negoț și industrie. Tot ungurească e enclava muncitorească infiltrată, nu de mult, în jurul minelor, la Zlatna.

În mijlocul județului, pe Mureș, la încrucișarea drumurilor care străbat Ardealul dela răsărit la apus și dela miazăzi la miazănoapte, puțin mai jos de vărsarea Târnavelor și foarte aproape de gura Ampoiului și a Dobrei, e capitala județului: *Alba-Iulia*. Aradul, Deva, Orăștiile se leagă prin ea, pe șosea, cu Sighișoara, Târgul Mureșului și Reghinul. Și tot prin ea se leagă Dejul, Clujul și Turda cu Brașovul și Sibiu. La o jumătate de ceas de ea, cu trenul, spre răsărit, importantul centru de comunicație al Teiușului leagă, la fel, drumurile de fier.

Orășel fără mare însemnătate economică sau culturală, Alba Iulia a dobândit totuși, prin poziția ei privilegiată o însemnătate politică deosebită în istoria Ardealului.

Românii au avut aici un castru « Apulum », prin care supravegheau căile de acces spre Transilvania de răsărit. Stăpânirile următoare nu l-au părăsit, ci au făcut din orășel un centru politic și militar în stare să țină cumpăna între diferitele elemente politice ale vieții Ardealului și să facă față năvălirilor din orice direcție.

Când, mai târziu, presiunea demografică a Moților a început să se manifeste asupra orașului, s'a răspuns prin ridicarea economică a Sebeșului Săsesc, prin înlesnirea așezării elementului ovreiesc, prin infiltrarea muncitorimii ungurești la Zlatna și prin strămutarea capitalei județului la Aiud, unde puternica burghezie administrativă putea fi mai ușor strunită de Clujul asupra căruia trecuseră frâiele de conducere ale provinciei trecute pe seama stăpânirii ungurești. Totuși Alba-Iulia a rămas mai departe un centru de contact între diferitele elemente ale Ardealului, ținând cumpăna între influența ungurească a Clujului și a Secuimeii, a Sighișoarei și a Brașovului săsești și a Blajului și Sibiilor românești.

Spiritul acestui târguleț, fără alt farmec aparent decât al împrejurimilor, se desvăluie și vibrează adânc în sufletul românesc de îndată ce urci drumul cetății.

Aci, la Apulum, a pus, pe un șipot reclădit din temelie, Legiunea XIII-a Gemina, pecetia nedesmintită a îngemănării celor două spițe ale neamului românesc. Aci s'a încoronat la 1599 Mihail-Vodă, Domnul român al Ardealului, după izbânda dela Șelimbăr. Aci, în fața porții din afara cetății, unde s'a ridicat un monument fără măsură cu jertfa, și-au văzut zdrobite și risipite oasele, Horia și Cloșca, în mușenia înmărmurită a satelor adunate de stăpânirea austriacă să ia parte la martiriu, pentru a nu-l mai uita. Tot aci, a fost purtat mai târziu, în triumf, spre derădere, Iancu, « Craiul munților », care amenințase dela Vidra, iarăși, cetatea

INTERIOR DE CASĂ ȚĂRĂNEASCĂ

înstrăinată, prin curgerea satelor la vale. Aici a fost, în timpul persecuțiilor lui Tisza, locul unde s'a oțelit rezistența partidului național român, prin întâlnirea Blajului cu Sibiu. « Spre Alba-Iulia » au pornit, într'un singur gând, armatele românești în războiul de întregire și tot către ea și-au îndreptat ostașii căzuți, ultimul lor gând...

Și apoi, când a venit ceasul judecății, aci s'a întrunit « Adunarea Națională » a Românilor, care a hotărât unirea de veci a Ardealului cu România. Și tot aici — între zidurile albe ale catedralei clădită între pridvoare, în odihnitul stil al mănăstirilor românești, alături de zidurile negre ale vechii catedrale franciscane — s'a încoronat în 1922, Ferdinand întregitorul, Rege al tuturor Românilor.

Mărturiile legate de frământarea veacurilor de numele acestui oraș, amintirea durerilor și bucuriilor, a avânturilor și jertfelor, a prefigurărilor și a împlinirii neamului românesc, fac din cetatea Albei-Iulii — cu tot aspectul nepotrivit al orașului — centrul mistic al neamului românesc, inima nevăzută a României.

m. v.

ECONOMIE

Județ de răspântie tipică, Alba se caracterizează printr'o veche economie mixtă: exploatarea aurului și argintului, a pietrei de construcție, a pădurilor și creșterea vitelor în munte; sare, în marginea dealurilor, cereale și zarzavaturi în șesul larg al Mureșului, culturi amestecate (pomaturi, vii renumite și porumbiști) în regiunea deluroasă

Agricultură. Județul ocupă o suprafață totală de 343.300 ha. Suprafața arabilă este de 112.870 ha, adică 32,87% din suprafața județului și 0,38% din suprafața totală a țării.

Din suprafața arabilă a județului, marea proprietate deține 921 ha, adică 0,82%, iar mica proprietate 111.949 ha, adică 99,18 %.

Din totalul suprafeței arabile, cerealele ocupă 73.907 ha, astfel repartizate:

Grâul ocupă 35.088 ha, cu o producție de 378.396 chint. (producția medie la ha 10,8 chint.), în valoare de 149 milioane lei.

Porumbul ocupă 33.514 ha., cu o producție de 422.232 chint. (producția medie la ha. 12,6 chint.), în valoare de 99 milioane lei.

Ovăzul ocupă 3.123 ha, cu o producție de 21.674 chint. (producția medie la ha 6,9 chint.), în valoare de 7 mil. lei.

Orzul ocupă 1.715 ha, cu o producție de 17.866 chint. (prod. medie la ha 10,4 chint.), în valoare de 4 mil. lei.

Secara ocupă 463 ha și *hrîșca* ocupă 4 ha.

Fânețele cultivate și alte culturi furajere ocupă 8.258 ha astfel distribuite: *Trifoiul* ocupă 1.897 ha, cu o producție de 62.753 chint. fân (media la ha 33,0 chint.), în valoare de 8 milioane lei, și 1.092 chint. sămânță (media la ha 0,6 chint.). *Lucerna* ocupă 1.150 ha, cu o producție de 43.784 chint. fân (media la ha 38,0 chint.), în valoare de 6 milioane lei și 296 chint. sămânță (media la ha 0,3 chint.). *Alte fânețe cultivate* ocupă 4.738 ha, cu o producție de 125.099 chint. (media la ha. 26,4 chint.), în valoare de 17 milioane lei. *Rădăcinile de nutreț* ocupă 473 ha, cu o producție de 56.836 chint. (media la ha 120,1 chint.), în valoare de 4 milioane lei.

Plantele alimentare ocupă 2.359 ha. Din această suprafață *cartofii* ocupă 1.415 ha, cu o producție de 107.602 chint. (media la ha 76,0 chint.), în valoare de 13 milioane lei. *Varza* ocupă 408 ha, cu o producție de 36.019 chint. (media la ha 88,2 chint.), în valoare de 7 milioane lei.

Cartofii printre porumb dau o producție de 21.378 chint., în valoare de 3 milioane lei, *fasolea printre porumb* dă o producție de 7.734 chint., în valoare de 3 milioane lei, și *dovlecii printre porumb* dau o producție de 68.816 chint., în valoare de 3 milioane lei.

Plantele industriale ocupă 711 ha. Din această suprafață *cânepa* ocupă 545 ha, cu o producție de 1.970 chint. fuior (media la ha 3,6 chint.), în valoare de 7 milioane lei, și 3.036 chint. sămânță (media la ha 5,5 chint.), în valoare de 1 milion lei.

Vegetație și culturi diverse. Din suprafața totală a județului (343.300 ha), ogoarele sterpe ocupă 27.635 ha.

Fânețele naturale ocupă 45.771 ha, cu o producție de 956.613 chint. (producția medie la ha 20,9 chint.), în valoare de 105 milioane lei.

Pășunile ocupă 37.732 ha.

Pădurile ocupă 81.249 ha.

Livezile de pruni ocupă 1.563 ha, cu o producție de 41.575 chint. (prod. medie la ha 26,6 chint.), în valoare de 12 milioane lei.

Alți pomi fructiferi ocupă 1.468 ha.

Vița de vie ocupă 3.025 ha, (din care viile pe rod 2.512 ha), cu o producție de 81.031 hl (prod. medie la ha 32,2 hl), în valoare de 40 milioane lei.

Creșterea animalelor. În județul A. se găseau în anul 1935: cai 7.010, boi 55.577, bivoli 2.671, oi 180.324, capre 8.928, porci 22.055, stupi sistematice 2.418 și stupi primitive 4.625.

Industria. *Extractivă.* a) Mine de aur și de argint: Minele de aur ale Statului din Roșia-Montană, Uzinele Metalochimice ale Statului din Zlatna, Mina Societății « Industria Aurului » la Bucium, Minele Societății « Breaza-Zlatna » la Trimpoele, Almaș și Zlatna, Minele Soc. « Aurifera » la Bucium și Valea-Dosului, Mina Soc. « Pyrit » la Almașul-Mare și alte mine particulare la Roșia-Montană, Bucium, Corna, Techereu și Almașul-Mare; b) Mina de mercur a Soc. « Aurifera » la Valea-Dosului; c) Mina de sare C.A.M. la Ocna-Mureșului; *Alimentară:* 6 mori sistematice, 2 fabrici de spirt; *Textilă:* 1 țesătorie mecanică, 1 fabrică de cloșuri de pălării, 1 de ciorapi; *Chimică:* 1 uzină de creozotat traverse, 1 fabrică de sodă caustică și bicarbonat de sodiu, 1 de acid sulfuric, sulfați și sulfuri, 1 de săpun; *Metalurgică:* 1 fabrică de mașini, 2 de cuțite și articole de oțel, 1 de articole de lăcătușerie; *Pielăriei:* 1 fabrică de piele, 2 de ghete; *Lemnului:* 3 fabrici de cherestea, 6 de tâmplărie, mobile și binale; 1 de lăzi; *Alte industrii:* 1 fabrică de hârtie, 2 de cărămizi și țigle, 1 fabrică de produse de hârtie.

Din întreprinderile de mai sus următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei și peste *):

Fabrica de ciorapi « G.B.L. », Sebeș (soc. 4; inv. 13), Fabrica de sodă caustică și bicarbonat de sodiu din Ocna-Mureșului a Uzinelor Solvay (inv. 325), Fabrică de acid sulfuric, sulfați de sulfuri din Zlatna a Uzinelor Metalochimice ale Statului (inv. 35), Fabrica de țigle și cărămizi « Sântimbru » (soc. 12; inv. 23), Fabrica de hârtie « Petrești » (soc. 100, inv. 93).

*) Cifrele în paranteză arată capitalul social (soc.) și capitalul investit (inv.) în milioane de lei.

INDUSTRIA *) JUDEȚULUI ALBA ÎN 1935

Întreprinderile dela 5 H.P. sau 20 lucrători în sus.

Industria	Numărul fabricilor		Forța motrice H. P.	Personal ocupat	Valoarea producției în mii de lei
	Active	Închise			
Alimentară	2	6	781	8	978
Textilă	3	—	161	330	36.272
Chimică	4	—	3.265	799	278.984
Metalurgică	4	—	88	41	12.385
Hârtie și Arte grafice	2	—	2.519	361	121.104
Pielărie	4	1	226	194	11.621
Lemnului	9	1	750	350	22.180
Materiale de construcție	3	—	508	249	10.436
Total	31	8	8.298	2.332	493.960

*) Nu sunt cuprinse exploatarea minere, petrolifere, carierele, uzinele de apă și electricitate.

Comerț. Comerț cu lemne de foc, cherestea, animale, fructe, vinuri (de Aiud) și produse industriale ale fabricilor din județ (ciorapi, sodă, hârtie, produse chimice).

Credit și cooperatie. În cuprinsul județului funcționează 14 bănci (societăți anonime).

Situația lor, conform bilanțurilor încheiate la 31 Decembrie 1934, se prezenta astfel:

ACTIV		PASIV	
Disponibil	7.353.186	Fonduri	88.667.508
Plasamente	383.493.717	Angajamente	356.375.949
Imobilizări	19.161.208	Rezultate	815.798
Rezultate	35.851.144		
Total	445.859.255	Total	445.859.255

Cooperative de credit (bănci populare) 31, cu 4.751 membri și cu un capital social vărsat de lei 4.582.106 lei. Imprumuturi acordate de 31.009.968 lei (neconvertite 1.816.209 lei; convertite 11.037.569 lei; reduceri la împrumuturi convertite 18.156.190 lei). Depuneri spre fructificare 10.789.080 lei. Totalul bilanțului 35.285.509 lei.

Cooperative forestiere 3, cu 885 membri și cu un capital social vărsat de 2.185.485 lei. Fonduri 785.437 lei; păduri și material brut 434.074 lei; Bilanțul încheiat 6.885.278 lei.

Cooperative de consum 6, cu 905 membri și cu un capital social vărsat de 1.082.184 lei. Mărfuri generale în valoare de 640.127 lei. Bilanțul încheiat: 3.348.191 lei.

Situația cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decembrie 1935.

Finanțe publice. Bugetul județului A. pe exercițiul 1936/1937, prevede următoarele cifre:

	L e i
Venituri	21.216.924
Venituri ordinare	13.733.130
Venituri extraordinare	531.750
Venituri speciale	6.952.044
Cheltuieli	21.216.924
Cheltuieli ordinare	13.733.130
Cheltuieli extraordinare	531.750
Cheltuieli speciale	6.952.044

Drumuri. Județul A. este străbătut de o rețea totală de drumuri de 749 km 056 m, împărțită astfel:

Drumuri naționale 178 km 211 m, (pietruți și pavați) din care Direcția Generală a Drumurilor întreține 174 km 663 m, restul de 3 km 584 m fiind întreținut de comunele urbane.

Drumuri județene 361 km. 561 m, din care 337 km 661 m, (pietruți) sunt întreținuți de administrația județului, iar 3 km 900 m sunt (pavați) — de comunele urbane.

Drumuri comunale 209 km. 284 m.

Lungimea podurilor este de 4.645,06 m împărțită astfel: poduri naționale 1.862,04 m, județene 2.253,57 m. și comunale 529,45 metri.

Prin județ trec 5 drumuri naționale, legând următoarele localități:

1. Sibiu—Sebeș—Alba—Turda (Sebeș—Alba Iulia = 15 km; Alba-Iulia—Aiud = 29 km).

2. Sebeș—Deva—Arad—Frontieră (Sebeș — limita județului Hunedoara = 12 km).

3. Turda—Câmpeni—Abrud—Alba-Iulia (Abrud — Alba-Iulia = 65 km).

4. Brad — Abrud (Abrud — limita județului Hunedoara = 9 km).

5. Teiuș—Blaj—Coșca Mică (Teiuș — limita județului Târnava-Mică = 8 km).

Cale ferată. Județul A. este străbătut de o rețea totală de cale ferată de 133 km. repartizată astfel: 64 km. linii principale simple, 21 km. linii secundare simple și 48 km. linii înguste.

Itinerarii principale. Expres: București—Arad—Decebal (Budapesta, Viena, Paris). Rapide: București—Arad—Decebal și București—Oradea—Episcopia Bihorului (Budapesta, Viena, Paris).

Accelerate: București—Oradea—Halmeu (Praga), București — Arad.

Stații importante: Teiuș, Alba-Iulia, Vințul-de-Jos, Zlatna, Aiud, Abrud.

Poșta, telegraf, telefon. 8 oficii P.T.T. de stat, din care 2 la Alba-Iulia și câte unul la Abrud, Aiud, Ocna-Mureșului, Sebeș, Teiuș și Vințul-de-Jos și 9 oficii autorizate la Bucium, Ighiu, Metes, Mihalt, Roșia-Montană, Săsciori, Teiuș, Zlatna și Rimetea.

Oficii telefonice la Alba-Iulia, Aiud, Abrud, Sebeș, Bucium, Ighiu, Metes, Ocna-Mureșului, Rimetea, Roșia Montană, Săsciori, Teiuș, Vințul-de-Jos, Zlatna.

Stațiuni climatice, balneare, turism. Abrud, stațiune climatică. Altitudine 609 m. Anotimp 15 Iunie — 15 Septembrie, gară locală pe linia ferată îngustă Turda. Serviciul poștal în localitate, Medici, Farmacie, Hoteluri, Restaurante. Împrejurimi frumoase; Excursii la Roșia-Montană (10 km) la Câmpeni (13 km), Blăjeni (22 km), Zlatna (30 km), Brad (40 km), toate centre românești, care se pot vizita cu automobilul, cele mai multe pe șoseaua națională. Vilegiaturistii pot locui și în satele Bucium-Sat și Bucium-Șasa, din vecinătatea Abrudului.

Ocna Mureșului (Uioara), stațiune balneară, situată la hotarul dintre județele Alba și Turda, între dealuri plantate cu vii. Altitudine 250 m. Climat cald. 1 Mai—15 Septembrie. Ape cloruro-sodice concentrate. Indicațiuni: reumatism, gută, anemie, boli de femei, etc. Stabilimente balneare moderne pentru băi reci, calde și aburi, basin de înot. Gară locală pe linia Râșboieni-Uioara. Oficiu P.T.T., Medic oficial, Farmacie.

Hoteluri, vile, locuințe la săteni, restaurante. Plimbări în parc și la saline. Excursii spre munții Trascăului și peste munți, în spre valea Arieșului.

Județul A. cuprinde numeroase atracții turistice, cum de pildă, formațiile bazaltice dela cele 2 Detunate (1.169 și 1.265 m înălțime), cheile Râmeților, drumurile de munte care străbat județul dela Alba Iulia spre Zlatna—Abrud, pe valea Ampoiului, dela Alba Iulia spre Aiud—Rimetea și Aiud—Ponor—Bucium—Șasa și în fine, dela Alba-Iulia spre Vinț, pe valea Mureșului spre Orăștie.

Alpinism. Din Măgina, Căcova sau Poiana în Munții Trascăului, în Cheia Poienei, urcuș pe Rachișul; din Colțești în Munții Bedelenului, urcuș pe Piatra Scaunului; din Sebeș în Munții Sebeșului, la vârfurile Măgurul, Naia, Godeanul și Surianul. Drumuri marcate de secția din Sebeș a Soc. turistice S.K.V. Case de adăpost pe vârfurile Naia și Surianul.

Din Abrud, la Detunate, la Muntele Vulcan și la Cheia Râmeților. O casă de adăpost a soc. turistice «Frăția Munteană», sub Detunata goală.

CULTURĂ

Știință de carte. După datele provizorii ale recensământului din 1930, populația județului, dela 7 ani în sus, este de 173.751 locuitori din cari 64,0% sunt știutori de carte. După sex, proporția este de 71,1% bărbați știutori

de carte și 57,1% femei știutoare de carte. Repartiția locuitorilor după gradul de instrucție, în procente, este următoarea:

Gradul de instrucție școlară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul știutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extrașcolară	1,9	1,4
2. Primară	65,1	91,6
3. Secundară	24,1	5,0
4. Profesională	4,7	1,3
5. Universitară	2,9	0,6
6. Alte școli superioare	1,3	0,1

Invățământ. Populația școlară a județului A. (între 5—18 ani) a fost în anul 1934 de 51.732 locuitori (6.819 mediu urban și 44.913 mediu rural).

Școli superioare. Academie teologică romano-catolică la Alba-Iulia.

Școli secundare. 4 licee de băieți (din care 2 confesionale), 1 liceu de fete, 1 liceu comercial, 2 școli normale de învățători (din care 1 confesională), 2 gimnazii mixte (din care 1 confesional), 3 gimnazii de fete (din care 1 confesional), 1 gimnaziu comercial, 1 gimnaziu industrial de băieți, 2 școli de ucenici.

Școli primare 241, din care 224 rurale și 17 urbane (204 școli de Stat și 37 confesionale), cu un număr total de 34.168 copii (30.513 mediu rural și 3.655 mediu urban) și cu 534 învățători și alt personal didactic (Situația din 1934).

Grădini de copii 33, din care 21 rurale și 12 urbane (29 de Stat și 4 confesionale), cu un număr total de 1.805 copii (1.134 mediu rural și 671 mediu urban) și cu 34 conducătoare (Situația din 1934).

Instituții culturale. În județul A. se remarcă activitatea Asociației pentru literatura și cultura poporului român «Astra», cu filiale la Alba-Iulia, Abrud, Aiud, Sebeș, Ighiu, Ocna-Mureșului, Vințul-de-Jos.

Fundația Culturală Regală «Principele Carol» are un Cămin cultural în satul Rimetea.

În județ mai sunt 27 cercuri culturale, și pe lângă fiecare școală câte o bibliotecă populară.

La Alba-Iulia se mai află: Muzeul Unirii, Muzeul arheologic, Institutul «Batthyaneum» (cu muzeu și bibliotecă), Soc. Filarmonică «Harmonia», Asociația generală a românilor uniți și Frăția ortodoxă română.

La Abrud: Soc. culturală română, Soc. corală «Armonia», Secțiunea «Touring-Clubului Român».

La Aiud: Casina română, Casina maghiară, Soc. de lectură a industriașilor maghiari, 2 societăți corale.

1 teatru (la Alba-Iulia), 5 cinematografe (Alba-Iulia, Aiud, Abrud, Sebeș, Ocna-Mureșului), 8 societăți sportive și 5 societăți de vânătoare.

RELIGIE

Confesiuni. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, din totalul locuitorilor județului 51,0% sunt ortodocși și 31,6% sunt greco-catolici. Restul populației aparține altor confesiuni.

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 98 biserici ortodoxe, 69 greco-catolice, 7 romano-catolice, 29 reformate, 5 evanghelic-luterane, 7 unitariene, 8 case de rugăciune baptiste și 3 sinagogi.

Mănăstiri: 1 la Cioara (ortodoxă) și 1 la Sebeș (romano-catolică).

Instituții bisericesti. Reședința Episcopiei militare ortodoxe. Reședința episcopiei romano-catolice de Alba-Iulia.

Protopopiate ortodoxe la: Alba-Iulia, Abrud, Aiud, Sebeș. Protopopiate greco-catolice la Alba-Iulia, Abrud, Aiud, Ocna-Mureșului, Sebeș.

Județul se află în jurisdicția Episcopiei ortodoxe a Vadului, Feleacului și Clujului (Mitropolia Ardealului, Banatului, Crișanei și Maramureșului) și a Arhiepiscopiei greco-catolice de Alba-Iulia și Făgăraș.

ADMINISTRAȚIE

Organizare administrativă. Capitala județului A. este orașul Alba Iulia. Județul are 4 orașe (Alba-Iulia, Abrud, Aiud și Sebeș) și 151 sate, împărțite astfel:

I. Plasa Abrud	7 sate
II. Plasa Aiud	33 sate
III. Plasa Alba-Iulia	18 sate
IV. Plasa Ocna-Mureșului	21 sate
V. Plasa Sebeș	21 sate
VI. Plasa Teiuș	20 sate
VII. Plasa Vințul-de-Jos	13 sate
VIII. Plasa Zlatna	18 sate

Organizare judecătorească. Un tribunal la Alba Iulia, cu 2 secțiuni, 13 magistrați, 1 prim procuror și 1 procuror în circumscripția Curții de Apel din Cluj.

7 judecătoria la Alba Iulia, Abrud, Aiud, Sebeș, I. G. Duca, Ocna Mureșului și Zlatna, cu un total de 15 magistrați.

Organizare sanitară. 4 spitale de stat, la Alba-Iulia, Abrud, Aiud, și Ocna-Mureșului.

Dispensare de stat la Bucium, Ponor, Săsciori, Roșia-Montană, Sebeș, Zlatna.

Serviciul sanitar județean și serviciile sanitare ale orașelor Alba-Iulia, Aiud și Sebeș.

Asistență și prevedere socială. Casa Asigurărilor Sociale la Alba-Iulia și oficii la Abrud, Aiud, Sebeș și Uioara. Intreține spitalul din Sebeș și infirmeria din Ocna-Mureșului pentru asigurații pensionari. Are organizații medicale în Alba-Iulia, Zlatna, Teiuș, Petrești, Sebeș, Vințul-de-Jos, Abrud, Ocna-Mureșului, Aiud și Roșia-Montană, cu un total de 15 medici.

Soc. «Crucea Roșie» are filiale în Alba-Iulia, Abrud, Aiud și Sebeș, Soc. «Principele Mircea» în Alba-Iulia și Aiud.

Reuniuni feminine de binefacere în Alba-Iulia, Abrud, Aiud și Sebeș.

În Alba-Iulia activează și Soc. pentru profilaxia tuberculozei, Soc. «Misiunea socială», 1 azil de meseriași bătrâni, 1 cămin de ucenici.

În Aiud: 1 azil de săraci al parohiei reformate.

PRINCIPALE AȘEZĂRI

Alba-Iulia, capitala județului (Vezi monografiile orașelor reședință).

Abrud, comună urbană în N.-V. județului, centru de industrie auriferă, situat la 65 km de reședința județului, la 282 km de Brașov și la 414 km de București. Stație c.f. pe linia Turda-Abrud. Localitate turistică și climatică.

Are 2.323 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul orașului pe exercițiul 1936/1937 (prevederi: venituri și cheltuieli = 2.847.604 lei).

Industria aurului (Direcțiunea în Abrud și uzina în comuna Bucium).

Comerț de lemne de foc, cherestea și animale.

Banca «Auraria», Banca «Comercia», Banca populară «Izvorul Mântuirii».

Școala normală de învățători «Andrei Șaguna», Gimnaziul de fete «Principesa Ileana», 3 școli primare, 1 grădiniță de copii.

Asociația «Astra», Soc. culturală română, Soc. corală «Armonia», 1 cinematograful, 1 soc. sportivă, 1 de vânătoare și Secția «Frăția Munteană» a «Touring-Clubului Român».

1 biserică ortodoxă, 1 greco-catolică, 1 romano-catolică, 1 reformată, 1 unitariană.

1 protopopiat ortodox, 1 protopopiat greco-catolic

Primărie, Pretură, Judecătoria mixtă, Comisariat de poliție, Percepție fiscală, Inspectorat minier, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Serviciu sanitar.

Sfatul negustoresc, Reuniunea meseriașilor români, Asociația ciobotarilor.

Apeduct, canalizare, lumină electrică, abator comunal, pavaje din piatră cubică, trotuare asfaltate.

Spitalul de stat «Principesa Elena», Dispensarul Casei de Asigurări Sociale.

Soc. «Crucea Roșie», Reuniunea femeilor române din Abrud (ajutorarea copiilor săraci).

Aiud, comună urbană, așezată în nordul județului, la 29 km de reședința județului, 248 km de Brașov și 380 km de București. Stație c.f. pe linia București—Teiuș—Oradea.

Are 9.435 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul orașului pe exercițiul 1936/1937 (prevederi: venituri și cheltuieli = 7.223.699 lei).

1 moară sistematică, 1 uzină de creozotat traverse pentru căi ferate, 1 țesătorie mecanică, 1 fabrică de mașini, 2 fabrici de cuțite și articole de oțel, 1 de articole de lăcătușerie, 1 de cărămizi și țigle, 1 de produse de hârtie.

Comerț însemnat cu vinuri (podgorii renumite ce înconjoară orașul), cereale și animale.

Institutul de Credit și Economii «Goronul», Institutul de Credit și Economii «Ajutor», Banca populară «Aiudeana», Cooperativa de Credit Aiud.

Liceul de băieți «Titu Maiorescu», Liceul de băieți reformat «Bethlen», Școală normală de băieți reformată, Gimnaziu de fete, Gimnaziu industrial de băieți, 3 școli primare (1 de stat și 2 confesionale), 3 grădini de copii.

Asociația «Astra», Casina română, Casina maghiară, Soc. de lectură a industriașilor maghiari, 2 soc. corale, 1 cinematograful, 2 soc. sportive, 1 de vânătoare.

1 capelă ortodoxă, 1 biserică greco-catolică, 1 romano-catolică, 1 reformată, 1 evanghelică, 1 unitariană, 1 casă de rugăciune baptistă, 1 izraelită.

1 protopopiat ortodox, 1 protopopiat greco-catolic.

Primărie, Pretură, Judecătoria mixtă, Penitenciar, Poliție, Percepție fiscală, Serviciul apelor, Oficiu de asigurări, Regiune agricolă, Ocol silvic, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Serviciu sanitar.

Asociația meseriașilor și comercianților români, Soc. plugarilor și muncitorilor români, Asociațiile cofocarilor, tăbăcarilor, croitorilor, cismarilor, restauratorilor și hotelierilor.

Uzină electrică, Strand comunal, Abator comunal.

Spital de stat, Sanatoriu pentru tuberculoși.

Soc. «Crucea Roșie», Soc. «Principele Mircea», Azilul de săraci al parohiei reformate, Reuniunea femeilor reformate, Reuniunea de înmormântare «Spiritul Sfânt», Reuniunea evreiască sacră «Chevra Chadișa».

Sebeș, comună urbană aproape de vărsarea Sebeșului în Mureș, situată la 15 km de reședința județului, 203 km de Brașov și 335 km de București. Stație c.f. pe linia Sibiu—Alba-Iulia.

Are 9.250 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936): Bugetul orașului pe exercițiul 1936/1937 (prevederi) venituri și cheltuieli: = 10.260.637 lei.

1 fabrică de ciorapi (G.B.L.), 1 de cloșuri de pălării, 1 de ghete, 2 de cherestea 2 de tâmplărie, mobile și binale, 1 de lăzi și 1 atelier mecanic.

Comerț de cereale, animale, piei, lână și lemne.

Bălciuri anuale: 29 Ianuarie, 24 Aprilie, 3 Mai, 24 August.

Banca Română «Sebeșana», Banca Poporului, Casa de Păstrare.

Gimnaziu mixt de stat, Gimnaziu mixt confesional, 2 școli de ucenici, 3 școli primare (1 de Stat și 2 confesionale), 2 grădini de copii.

Asociația «Astra», 1 cinematograful, 2 soc. sportive, 1 de vânătoare, Oficiu local de turism.

2 biserici ortodoxe, 1 greco-catolică, 1 romano-catolică, 1 evanghelică, 1 reformată, 1 sinagogă.

1 protopopiat ortodox, 1 protopopiat greco-catolic.

Primărie, Pretură, Judecătoria mixtă, Poliție, Percepție fiscală, Direcție silvică regională, Ocol silvic, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Oficiul Casei de Asigurări Sociale, Serviciu sanitar.

Reuniunea meseriașilor și comercianților români, Reuniunea meseriașilor și comercianților sași, Reuniunea economică.

Uzină electrică, pavaj, trotuare.

Spitalul Casei Centrale a Asigurărilor Sociale.

Soc. «Crucea Roșie», Reuniunea femeilor române ortodoxe, Reuniunea femeilor evanghelice.

Rosia, în N.-V. județului, aproape de Abrud. Cuprinde cele mai vechi exploatări aurifere (galerii din vremea Romanilor) și cele mai multe soc. pentru extragerea aurului.

Teiuș, pe Mureș, nod de cale ferată important.

Vințul de Jos, pe valea Mureșului în S.-V. județului. Are un castel din sec. XVI.

Zlatna, centru aurifer, pe valea Ampoiului, și exploatări de aragonit.

LOCALITĂȚILE DIN JUDEȚUL ALBA:

A) Orașe

1. Alba-Iulia (capitala județului)
2. Abrud
3. Aiud
4. Sebeș

B) Sate

25. Ponor
27. Răchiiș
28. Rădești
29. Râmeș
30. Rimetea
31. Sâncraiu
32. Șoimuș
33. Vălișoara

I. PLASA ABRUD

1. Abrudsat
2. Bucium
3. Cărpiniș
4. Corna
5. Mogoș
6. Roșia-Montană
7. Șohodol

II. PLASA AIUD

1. Aiudul-de-Sus
2. Asinip
3. Băgău
4. Beja
5. Cacova
6. Cicău
7. Ciuguzel
8. Ciunbrud
9. Colfești
10. Gâmbaș
11. Gârbova-de-Jos
12. Gârbova-de-Sus
13. Gârbovița
14. Geoăgel
15. Hopârta
16. Izvoarele
17. Leorinț
18. Lopadea-Nouă
19. Lopadea-Vechie
20. Măgina
21. Meșcreac
22. Miraslău
23. Odverem
24. Păgida
25. Poiana-Aiudului

III. PLASA ALBA-IULIA

1. Ampoița
2. Bărbănt
3. Berghin
4. Bucerdea-Vinoasă
5. Craiva
6. Cricău
7. Drâmbăr
8. Dumitra
9. Hăpria
10. Henig
11. Ighiel
12. Ighiu
13. Micești
14. Straja
15. Șard
16. Tibru
17. Totoiu
18. Țelna

IV. PLASA OCNA-MUREȘULUI

1. Alecuș
2. Căptâlan
3. Cisteiul-de-Mureș
4. Cinciu
5. Ciugudul-de-Jos
6. Ciugudul-de-Sus
7. Copand
8. Decea
9. Fărău
10. Găbăd
11. Gâmbuș
12. Heria
13. Medveș

14. Micoșlaca
15. Noșlac
16. Ocna-Mureșului
17. Ormeniș
18. Sânbenedic
19. Silivaș
20. Spălnaca
21. Șurdaș

V. PLASA SEBEȘ

1. Cacovița
2. Căpâlna
3. Călnic
4. Cut
5. Daia-Română
6. Deal
7. Ghirbom
8. Lancrăm
9. Laz
10. Loman
11. Petrești
12. Pianul-de-Jos
13. Pianul-de-Sus
14. Purcăreți
15. Răchita
16. Răhău
17. Săsciori
18. Sebeșel
19. Strungari
20. Șugag
21. Vingard

VI. PLASA TEIUȘ

1. Beldiu
2. Benic
3. Căpud
4. Cetca
5. Coșlariu
6. Dealul-Geoagiului
7. Galda-de-Jos
8. Galda-de-Sus
9. Galtiu
10. Geoagiul-de-Sus
11. Geomal

12. Intregalde
13. Mesentea
14. Mihail
15. Obreja
16. Oieșdea
17. Pețelca
18. Sântimbru
19. Stremț
20. Teiuș

VII. PLASA VINȚUL-DE-JOS

1. Acmaru
2. Blandiana
3. Cioara
4. Ciugud
5. Inuri
6. Limba
7. Oarda-de-Jos
8. Oarda-de-Sus
9. Păclșa
10. Răcățiu
11. Șeușa
12. Tărtăria
13. Vințul-de-Jos

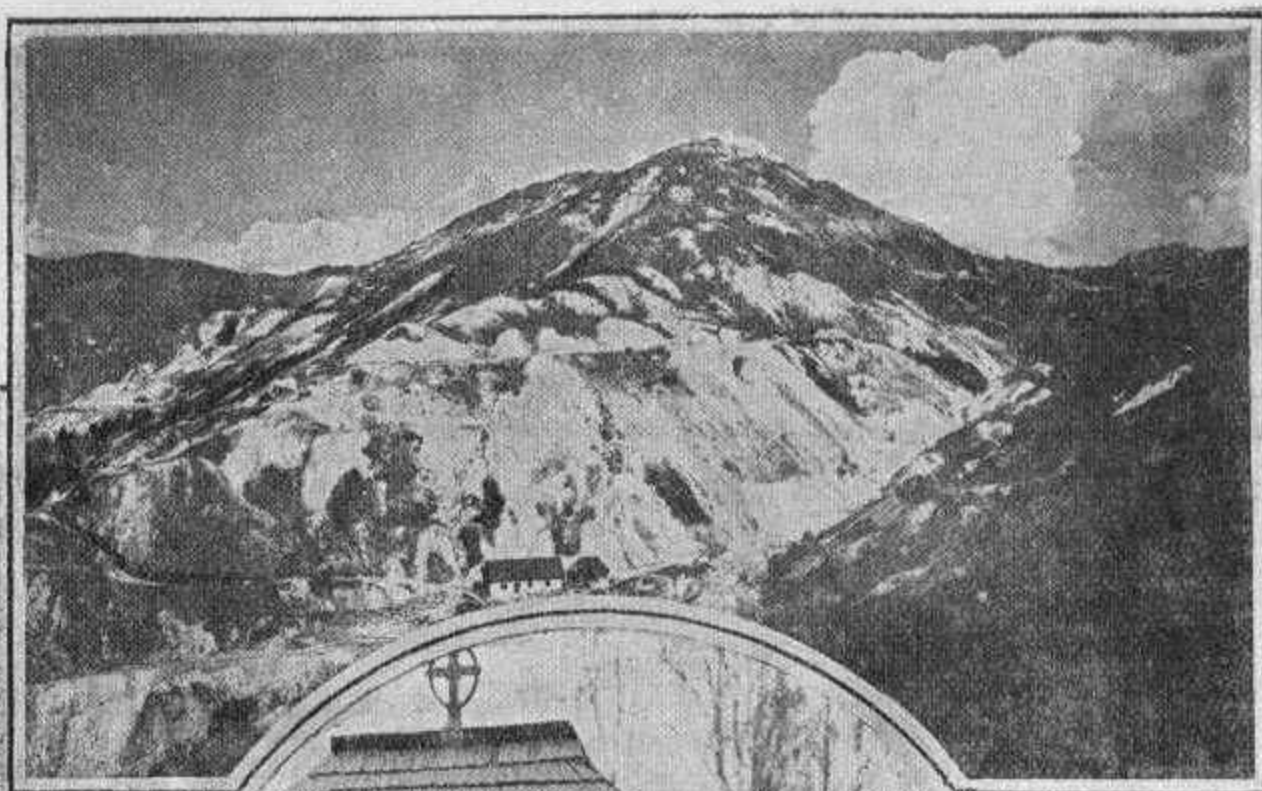
VIII. PLASA ZLATNA

1. Almașul-de-Mijloc
2. Almașul-Mare
3. Almașul-Mic-de-Munte
4. Cib
5. Feneș
6. Galați
7. Găureni
8. Glod
9. Meteș
10. Nădăștia
11. Pătrângerii
12. Poiana-Ampoiului
13. Preseaca-Ampoiului
14. Tăuți
15. Techeren
16. Trâmpoie
17. Valea-Dosului
18. Zlatna

ALBA

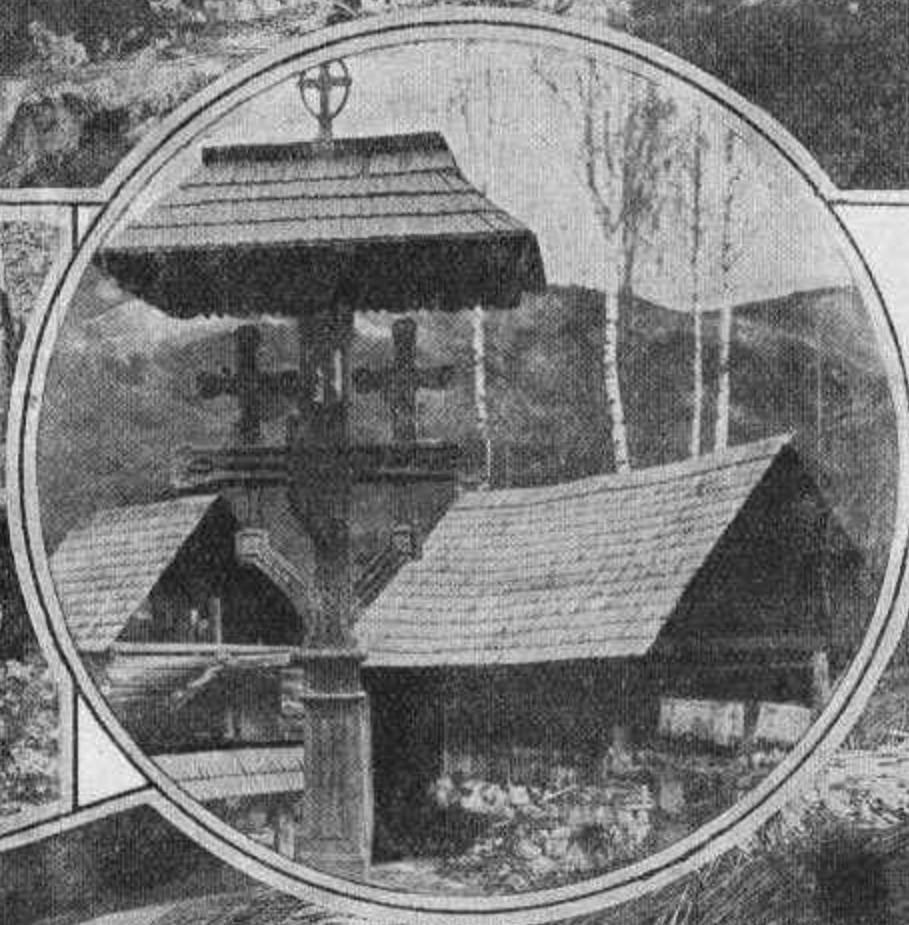
EXPLOATĂRI ROMANE
LA CÂRNICUL
(ROȘIA MONTANĂ)

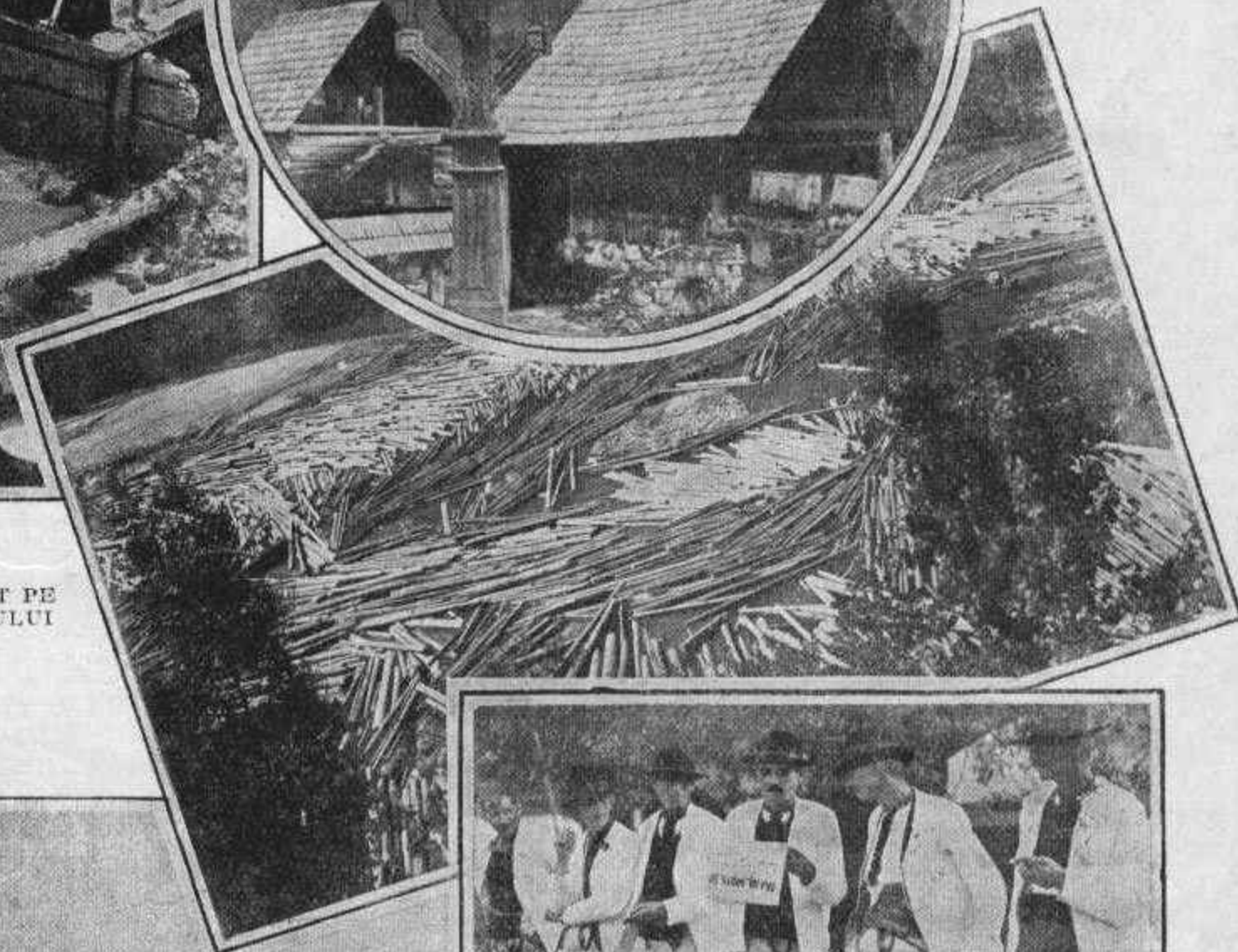
ȘTEAMP AURIFER
PE VALEA ROȘIEI

TROIȚĂ LA
ROȘIA MONTANĂ

LEMNĂRIT PE
VALEA SEBEȘULUI

ABRUD:
VEDERE GENERALĂ

BUCIUM: SĂTENI LA SFAT

JUDEȚUL ARAD

Este vechea stemă, rectificată.

Stema. Scut scartelat. În primul cartier, pe albastru, un snop de grâu de aur (simbolizând bogăția agricolă a județului); în al doilea și al treilea, pe roșu, o cetate de argint cu trei turnuri (reprezentând vechea cetate a Aradului); în al patrulea, pe albastru, un ciorchine de struguri de aur (simbolizând numeroasele podgorii din județ).

GEOGRAFIE

Așezare. E județul din mijlocul seriei de 6 ținuturi ale graniței de Apus. Așezat pe malul stâng al Mureșului (cu excepția unei părți din hinterlandul orașului Arad), prin el trece calea ferată internațională care iese din țară pe la *Curtici* (Decebal).

Suprafața: 6.248 km². (E unul dintre cele mai mari județe ale țării).

Infățișarea pământului. Județul A. cuprinde și munte și șes. Temeiul vechiu al județului a fost țara *Zarandului*, un fel de golf de câmpie tăiat prin mijloc de apa Crișului-Alb și mărginit — cu excepția colțului N.E. — de munți nu prea înalți (sub 1000 m.), atât spre N. (*munții Codrului*) cât și spre S. (*munții Zarandului*). Vechea țară a Zarandului, care forma odată ea singură un ținut, se întinde azi însă și în județul vecin către răsărit (Hunedoara). Ca o compensație, s'a alipit « țării de munte » și partea corespunzătoare din șesul *Tisei*: suprafață, pe mari întinderi, netedă ca o oglindă, clădită din pietrișurile și nisipurile pe care apele, venite din Bihor, le-au așternut la poalele munților. Cea mai mare parte din această « Câmpie de sub munte », e înaltă și svântată; în lungul Mureșului însă, și mai ales, al Crișului, ea este joasă și mlăștinoasă.

Climă și ape. În câmpie, clima este de tip panonic, adică tot continentală, asemănătoare cu cea din șesul Dunării noastre, însă cu contraste puțin mai reduse (24° față de 26°) și cu ploi mai abundente (600—700 mm anual, față de 400—500). În munte, vremea e mai aspră (totuși iarna e mai blândă — în mijlociu — decât la București și mai umedă decât în orice parte a țării (aici se află Moneasa, stațiune în care cad peste 1.200 mm ploaie anual).

În afara câtorva lacuri și mlaștine încă în câmpie, numai *Mureșul* în S. (navigabil până în sus de Arad), *Crișul-Alb*, în mijloc și *Crișul-Negru*, în N. merită să fie pomeniți. Variația debitului acestor ape este foarte capricioasă

(scăderi frecvente sub etiaj la Crișul-Alb), mai ales în cuprinsul câmpiei.

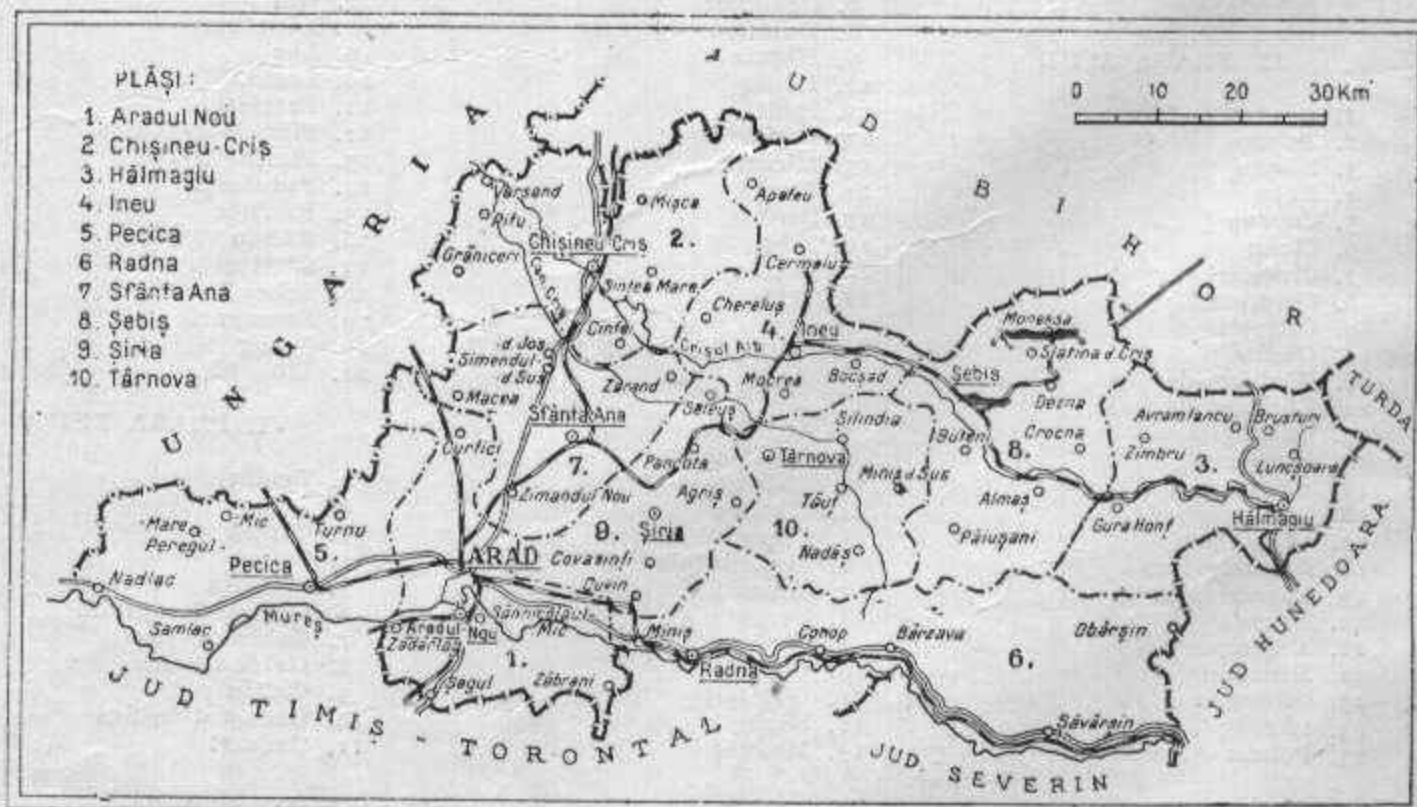
Vegetație. Pădurile de pe munte — și aici tăiate fără cruțare — sunt, aproape exclusiv făgeturi. Excepție fac doar regiunile de sub 300 m unde domină stejerișurile. Înăuntrul văii Crișului-Alb și al unora din afluenții lui de munte (de exemplu Valea Zeldeșului), se întâlnesc însă, datorită adăpostului și expunerii spre Sud, plante de origine meridională (*liliacul spontan*, *castanul dulce* cultivat, *întinse livezi de nuci*, etc.). După cum dovedesc solurile (sol brun și cernoziom degradat), tot pădurea de stejar se întindea și în câmpia de sub munte. Azi însă ea a fost păstrată, sub formă de pălcuri, numai în N.

În Apusul județului în fine, tot solul (« cernoziom chocolate ») arată prezența stepei, a unei stepe diferite însă de cea pontică prin faptul că e bogată în plante cu flori; ceea ce o apropie de tipul fâneței din mijlocul Europei. Azi cerealele și fâneața artificială au înlocuit, mai pretutindeni, vechea formație vegetală.

Bogății minerale. Câmpia e săracă (numai pietriș, nisip și loess); în schimb munții cuprind numeroase cariere de piatră: granit, diabaz, gresie (pentru construcție și pavaj), pe Mureș; andesit, calcar, conglomerat etc., pe Crișul-Alb. De altfel structura geologică, foarte variată, a munților Zarand (cristalin, calcar și roci vulcanice) și Codrului (gresie, conglomerate foarte vechi, calcare dure, roci vulcanice) dă mari posibilități județului în această privință. Nu lipsesc în fine nici izvoarele minerale (*Mocrea* în câmpie; *Moneasa* în munții din N.) și nici lignitul (în apropierea Gurei Honțului, pe Crișul-Alb).

ISTORIE

Vechime și dezvoltare istorică. Revizuirile făcute până azi istoriei maghiare a județului, fixează astfel momentele esențiale din trecutul lui:

Ținutul la nord de linia Curtici-Șiria, care forma în evul mediu vechiul județ al *Zárandului* (întins la N-NV până dincolo de Chitihaz și până la Giula, în Ungaria de azi), va fi aparținut, în epoca antemaghiară a voivodărilor, Țării Bihorului, judecând după unele dovezi de gravitate a sa spre Nord din secolele următoare și după îndelungata dăinuire a separației sale de valea mureșană. Regiunea din lungul Mureșului a aparținut voivodatului mureșan, care se întindea dela porțile Ardealului și dela Dunărea de jos până peste Seghedin, și-și avea capitala la Moresana (« Murășana », pe locul Cenadului-Vechiu de azi). Ultimul voivod al acestei Țări, pomenitul « descendent din Glad »: Ohtun sau Achtum din « Gesta Hungarorum », singurul documentar dintre ducii băștinași ai lui Anonymus, ca urmași documentari ce pot fi urmăriți până în sec. XIV, și-a avut mănăstirea familială și groznița domnească (Achtumonustura, înstrăinată abia în sec. XIV de succesorii mutați demult în Slovacia) în partea SV a județului actual al Aradului, în hotarul apusean al Pecichii. După căderea până la linia trianonică de azi a voivodatului Moresanei, întâmplată în ultimii ani ai lui Ștefan I-ul († 1038), rezistența românească în fața năvălirilor s'a mutat din Cenad în ținutul arădan și a dăinuit eroic până la sfârșitul unguresc dela 1918. Comanda va fi avut-o un timp cetatea *Orodului* depe locul Glogovățului de astăzi, distrusă în sec. XVI în luptele cu Turcii. Către sfârșitul sec. XII, această cetate ajunge reședință a unui căpitan de canonici și-a unei vlădicii onorifice catolice, destinate dimpreună cu câteva mănăstiri străvechi, dar la această epocă catolice (Bizere, pe Mureș, Dienesmonustura, pela Ineu, ș. a.) să ușureze penetrația noului stat pe cale bisericească. Până la Tătari însă (sec. XIII) omul dela Macău al statului maghiar, protopopul catolic « de Orod », nu și-a putut pune piciorul în protopopiat, iar cele vreo duzină de parohii arădane ale sale sunt și mai apoi simple parohii *in spe*, neocupate; asijderea, în același sec. al XIII-lea, vlădicia onorifică dela Orod e nevoită să recurgă la blesteme în contra autohtonilor de altă lege cari o împiedecau să-și facă o nouă catedrală, iar în procesele de rapturi de moși ce le-a avut cu băștinașii uzurpați, comandantii de oaste cu nume românești ai *Orodului* iau partea autohtonilor. Investită cu dreptul de judecării cu apă fierbinte și fier înroșit, vlădicia onorifică nu și-a putut astfel reprezenta îndeajuns stăpânii — statul maghiar — decât târziu în ajunul războaielor cu Turcii, când, încă, Românii de aici se judecau de către județele lor, autoritatea stăpânirii mărginindu-se la simpla trimitere de delegați dela Orod la aceste județe.

Dacă însă n'a fost cu putință direct, pătrunderea stăpânirii ungurești prin biserică în județul Aradului a izbutit în alt chip: prin rolurile la care au ajuns în biserică și 'n treburile publice ale Ungariei conducătorii arădanilor, și prin legăturile de proprietate ce le aveau astfel aici asimilații trecuți peste neprecizata, încă, graniță etnică. Încă în primele timpuri, ținutul arădan ajunge în astfel de legături de atârnuare prin episcopii de Cinci-Biserici din neamul Bar-Calan și din neamul Nana (înrudite — se pretinde — cu voivodul Ohtun), prin familia Poșa de Ser, a voivodului ardelean, încuscrită cu descendenții direcți ai aceluiași Ohtun, prin episcopii de Vaț și Orade din neamul Beche-Gregor din lunca Crișului-Alb (cu ctitorie familială la Dienesmonustura, lângă Ineu), prin cancelarul aulic, mai apoi episcop de Cenad, Bulchu Lad, care-și avea mănăstirea familială ereditară la Bizere, pe Mureș, ș. a. m. d. Nu se știe dacă marea emigrație arădană, zărândană, cenadană și Nord-bănățeană, de dată necunoscută dar mult anterioară Tătarilor, ce o dovedește toponimia de-o parte și de alta a graniței maghiaro-cehoslovace de azi, de pela Agria (Eger) până deasupra Budapestei, are ceva de-a face cu aceste relații de familie. În orice caz ele au fost temeiurile extinderii stăpânirii maghiare pe Mureșul arădan, pentru că nici despre vreo pătrundere militară și nici despre una prin prozelitism religios nu există dovadă. Mijlocul acesta de cucerire (relații de familie, asimilări în scop de parvenitism) s'a întins în epoca ce a urmat, a Angevinilor, aproape pe toată linia, ducând la o tot mai mare iobăgire a poporului și la începuturi de infiltrație maghiară etnică. A pus însă capăt primejdiei ocupația urcească, venită în sec. XVI peste cea mai mare parte a

județului, după ce au trecut pe aici două crâncene răscoale: a lui Doja (1514) și a Țarului Iovan (1527). Istoricii unguri recunosc înșiși că lungă ocupație turcească a prilejuit o totală descotorosire a ținutului de infiltrațiile etnice ungurești.

Isgonirea Turcilor (1695) readuce în județ pe nemeșii unguri și ungurizați, cu implicatele începuturi noi de infiltrație etnică maghiară, împeștritează Aradul și împrejurimile cu colonii nemțești și face din linia Mureșului graniță de țară, împănată cu garnizoane grănițarești sârbești (în parte cu etnic românesc), cari prilejuiesc dimpreună cu vlădicia ortodoxă sârbizată (mutată dela Ineu și Lipova la Arad, la începutul sec. XVIII) o extrem de primejdioasă expansiune sârbească în ținutul Aradului, paralelă cu una dela N la S, în Bihor, a Rusnecilor. Aradul, deacum cu cetate nouă (cea de azi de peste Mureș), e împărțit în această vreme în două, administrat deosebit: Aradul « vechi », românesc și sârbesc, și Aradul « vechi », nemțesc iar dela un timp și unguresc. *Întâii unguri apar la Arad la începutul sec. XVIII* (cf. Fábrián, Arad leirása), în legătură cu mutarea aici a prefecturii de județ. Etnicul Aradului s'a păstrat în sec. XVIII în cea mai mare parte românesc, după ce opresiunile prilejuite în contra sârbilor de răscoala lui Seghedinaț (1735) au dus la o mare emigrație sârbească în Rusia. După statistica nominală dela 1774 (v. Lakatos, Arad tört. II; reproducă în « Gazeta Antirevizionistă », I, 8) avea 1249 capi de familie și 1110 case în mâna a 874 proprietari; sunt Români în această statistică circa 60% dintre proprietarii de case! Statistica pe confesiuni, dela 1777, a episcopiei catolice a Timișoarei, arată 5595 « români ortodocși » (între cari se cuprinde, firește, și minoritatea din ce în ce mai mică a sârbilor — potrivit amintitei statistici dela 1774 circa 300 familii, sau 1500 suflete), 2434 romano-catolici (nemți, unguri, etc.) și 124 israeliți (cf. Lakatos, ibid. II, 54). « Imigrarea fiind continuă, ungurimea se împământenește și ea aici în deceniile dintâi ale sec. XIX » — spune Somogyi, « Arad véros leirása », 62—64.

Ungurizarea capitalei de județ a progresat mai ales după ce la 1833 a fost proclamată (ilegal) municipiu. Între timp, însă, prin lupta naționalistă a lui D. Tichindeal, Moise Nicoară ș. a. dela începutul secolului, prin înființarea dela 1812 a școlii normale, căreia i s'a adaus peste câțiva ani o școală teologică, și prin românizarea ierarhiei bisericești (întâiul vlădică ortodox român, Ioanovici, e înscăunat la 1829), Aradul a devenit centru de mișcare culturală și naționalistă românească, după ce până aci românii săi se manifestaseră în afară de agricultură numai în domeniul meseriilor, dând Aradului întâiele bresle pomenite aici.

La 1849 aici și-a avut sfârșitul, cu depunerea dela Șiria a armelor și cu decapitarea dela Arad a capilor ei, răscoala koșutistă. În timpul absolutismului ce a urmat răscoalei, s'a înființat la Arad o societate culturală românească asemănătoare « Astrei » și s'a românizat pe timpul prefectului român Gh. Popa de Teiuș administrația comunală, rămânând de aci înainte județul cu un mare număr de notari români. După anexarea Ardealului la Ungaria (1867), s'a înființat aici întâia publicație românească bisericească: « Speranța », a clericilor (1869), apoi Tipografia Diecezană, care a avut un mare rol în viața culturală a graniței etnice. Într'un timp (1871), episcopia a luat în discuție chiar înființarea la Arad a unei Universități românești. Către sfârșitul secolului trecut, parlamentul județean a fost teatrul unor răsunătoare lupte pentru oficializarea limbii române, iar în județ s'a început prin Banca Victoria (azi semiseculară) o mare mișcare pentru întărirea economică a românilor. Prin ziarele « Tribuna Poporului », « Tribuna », « Românul », Aradul a devenit în secolul nostru centrul luptei politice a românilor asuprași, iar ca urmare, la 1918 aici a luat ființă comandamentul întâiei armate românești ardeleni (gărzile naționale) și de aici s'a convocat și s'a pregătit de către Consiliul Național Român adunarea Unirii dela Alba-Iulia.

Monumente istorice. Cetatea străveche dela Șiria, în zidurile căreia s'au descoperit pietre cu inscripții romane.

Cetatea dela Șoimuș, ruinată deasemenea, ridicată de Ioan Corvinul în fața ruinelor vechii cetăți a Lipovei, de pe malul stâng al Mureșului. Fresce din sec. XVIII.

Mănăstirea dela Hodoș-Bodrog, ctitorită dela 1500 de către frații sârbi, Jaksici, are odoare din sec. XVI și o evan-

ghelie din sec. XVIII, tipărită de Domnul Moldovei Mihail Racoviță.

Biserica reformată din Jermatea Neagră, înălțată de Matei Corvinul în secolul XV.

POPULAȚIE

Starea populației. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, jud. A. numără 423.824 locuitori. Populația județului este repartizată astfel:

a) Pe orașe și plăși, după sex

Unități administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbați	Femei
Total județ	423.824	206.687	217.137
1. Municipiul Arad	77.225	36.736	40.489
Total rural	346.599	169.951	176.648
1. Plasa Aradul-Nou	47.316	22.688	24.628
2. Plasa Chișineu-Criș	46.769	23.112	23.657
3. Plasa Hălmagiu	27.073	13.466	13.607
4. Plasa Ineu	52.924	26.205	26.719
5. Plasa Pecica	47.784	23.605	24.179
6. Plasa Radna	29.481	14.339	15.142
7. Plasa Sfânta-Ana	33.346	16.172	17.174
8. Plasa Șebîș	29.005	14.404	14.601
9. Plasa Șiria	32.901	15.960	16.941

b) Pe grupe de vârstă

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârste	Locuitori
Toate vârstele	423.824	30—49 ani	112.909
0—9 ani	85.445	50—69 ani	63.477
10—29 ani	147.480	70 ani și peste	13.008
		Vârstă nedecarată . . .	1.505

Mișcarea populației. Datele fundamentale ale mișcării populației în jud. A., conform cifrelor publicate în Buletinul Demografic al României în perioada 1931—1936, sunt următoarele:

Anul	Cifra probabilă a populației județului la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proporții la 1.000 locuitori		
		Născuți vii	Morți	Excedent natural	Născuți vii	Morți	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 media anuală	—	8.688	7.963	725	20,4	18,7	1,7
1931	424.485	9.500	8.177	1.323	22,4	19,3	3,1
1932	425.568	9.329	8.511	818	21,9	20,0	1,9
1933	426.138	8.328	7.577	751	19,5	17,8	1,7
1934	427.220	8.330	7.411	919	19,5	17,3	2,2
1935	427.295	7.954	8.141	187	18,6	19,1	—0,5
1936	427.787	8.224	7.325	899	19,2	17,1	2,1

La data de 1 Iulie 1937 cifra probabilă a populației județului Arad a fost de 428.326 locuitori. Față de populația numărată la recensământul din 1930 și anume 423.824 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 4.502 locuitori în timp de șase ani și jumătate ceea ce corespunde unei creșteri de 10,6%.

INFĂȚIȘARE SOCIALĂ

Străjuind importantul drum către apus și miazăzi al Mureșului și legătura cu minele mult exploatate sub romani din părțile Monesei și Bradului, ținutul arădan a trebuit să fie dintre cele mai influențate de stăpânirea romană din Dacia, dovadă nu numai deosebit de numeroasele-i relicve depe vremea aceea (între cari, îndeosebi, valul lui Traian și urmele de cetăți, pe al căror loc s'au ridicat apoi cetățile și mănăstirile stăpânirii maghiare), ci, mai cu seamă, via mărturie a excepționalei dăinuiri și progresări a românilor săi, mai stăruitori în locul lor de strajă decât cei mai mulți dintre români depe granițele etnice. Adevărat că, dacă au fost arădenii la răscrucea marșului spre sud sau spre apus al tuturor popoarelor vechi, iar apoi cei mai presați de expansiunea ungurească și sârbească, puterea lor s'a

înnoit mereu de-a-lungul veacurilor prin expansiunea spre apus a românilor din munți și spre miazănoapte-apus (cu direcția spre Carpații nordici) a românilor dela miazăzi. Trebuie să fi fost foarte puternică această populație grănițarească, dacă marca lor emigrație de dinainte de tătari în părțile slovace și maghiare nordice de azi, amintită mai sus la capitolul istoriei Aradului, a lăsat ținutul românesc și în grelele veacuri următoare ale feudalismului. Ne-a ajutat mult, apoi, stăpânirea turcească, și prin isgonirea nemeșagului maghiar sau maghiarizat, și prin aducerea românilor între granițe comune cu românii celorlalte provincii de sub stăpânirea sau de sub suzeranitatea turcească.

«TÂRGUL DE FETE» PE MUNTELE GĂINA

Așa că ținutul acesta de graniță etnică începe să se împeștrizeze de fapt cu străini abia după turci (sec. 18 și 19), prin infiltrațiile și colonizările ungurești, prin colonizările șvabești, prin marea expansiune sârbească de-a cărei și mai mare primejdie decât cea maghiară ne-a salvat, precum s'a arătat mai sus, abia întâmplarea.

Toate acestea explică îndeajuns de ce românii arădeni sunt atât de feluriți ca port, ca trăsături, și în multe părți, atât de deosebiți unii de alții prin puterea fizică și spirituală. În partea dela câmpie a existat întotdeauna o prosperitate, care s'a soldat cu multe beneficii pentru românii de acolo. Dovadă, bunăoară, că sate azi puțin însemnate, ca Șiclăul, Șumandul ș. a., ajunseseră acum vreo două veacuri s'o ia înaintea Aradului. Partea aceasta a județului, dela Podgorie spre V și NV, am moștenit-o însă la 1918 mult învrăstată cu străini, de unde cu o sută sau chiar cu câteva zeci de ani în urmă, infiltrația străină era mai mult decât disparentă (în privința colonizărilor cari ne-au adus această situație, vezi vol. II, în ms la Palatul Cultural din Arad, al «Descrierii jud. Arad» a lui Fábrián și istoricul colonizărilor ungurești din acest județ la Somogyi, vol. III p. I din Monografia jud. Arad, 1912 și Isaia Tolan, Ungurii

din ținutul Aradului, rev. «Hotarul», I, Nr. 6, 1933). Portul acestei părți a județului e în mare măsură înstrăinat, la femei în general, la bărbați în bună parte, îndeosebi la cei sub 50 de ani. Limba românească, foarte unitară și bogată ca lexic în tot județul, felurită însă ca pronunțare, e mai puțin îndulcită în partea apuseană și sud-vestică, prezintă multe îndulcirii în partea NV (în luncă) și e în general dulce în părțile dela Podgorie spre răsărit și miază-noapte-răsărit, mergând până la schimbarea lui *ce* în *se*, a lui *i* în *gi*. Paralel cu îndulcirea limbii, merge menținerea portului românesc și bogăția varietăților lui, remarcându-se cu osebire regiunea Ineului și a pădurenilor (descrise în treacăt la Niculescu-Varone). Tradițiile, obiceiurile, aceleași de altminteri ca mai pretudindeni la români, se mențin așijderea cu osebire în această parte a județului, dela Podgorie la E și NE. Până cu 4—5 decenii în urmă practica diferitelor datini — ne referim la cele cari ar trebui conservate — era generală și în partea apuseană; timpurile noi o împuținează însă din ce în ce. O dovadă strălucită a bogăției de comori ce se pierd, ne-a dat din partea apuseană a județului (regiunea Nădlacului) d-l P. Țiucra-Prîbeagul, în exemplara sa colecție de folclor arădan «Pietre rămase». Altminteri comorile de acest fel ale Aradului sunt prea puțin adunate, după cum tot atât de puțin îi sunt cercetate bogățiile etnografice, istorice sau antichitățile.

Indeletnicirea principală a locuitorilor e agricultura, creșterea vitelor, în podgorie vieritul și pomăritul, în răsăritul județului pomăritul, creșterea vitelor și în mai mică măsură lemnăritul, iar la svabii dela Schela (Aradul-Nou) legumăritul, practicat pe o scară atât de mare, încât a ajuns să deservească și Bucureștii și centrele Ardealului. Zootehnia plugarilor din jumătatea apuseană a județului poate fi dată ca exemplu pe țară, tot așa ca și agricultura lor rațională. În partea hălmăgeană a județului, unde creșterea vitelor și pomăritul ar fi să fie principala sursă de trai în urma defrișării pădurilor și a încetării unor ocupații industriale, stocul vitelor e foarte insuficient, zootehnia foarte puțin cunoscută, iar pomăritul într'un mare regres; s'au făcut însă în toate aceste direcții începuturi făgăduitoare în anii din urmă, sub conducerea Camerei agricole. Așijderea, rapoartele anuale ale prefecturii de județ reclamă mereu o atenție deosebită la starea economică regresată din partea sud-estică a județului. În acest ținut s'a semnalat în ultimii ani o excesivă descreștere a sporului natural al populației, fenomen de care e atinsă și partea cea mai mare a restului județului Arad, care altminteri a progresat mult în alte privințe. Amintim aci alarmanta constatare ce s'a făcut în anul 1937, că natalitatea județului Arad a dat înapoi dela război încoace cât a Franței în 125 de ani. Dacă pentru curmarea acestei nefaste suprimări a nașterilor nu se poate interveni deocamdată direct, s'au luat în schimb măsuri făgăduitoare pentru combaterea bolilor sociale, ajungându-se pe alocuri la un început de corectare a disproporției dintre morți și nașteri. Va fi necesară, pentru a reda județului Arad toată vigoarea etnică de care a fost în stare în trecut, o campanie sanitară cât mai bine susținută, alături de cea culturală, a învățătorilor, a diferitelor societăți din centrele județului, care a dat în anii aceștia de după Unire rezultate măgulitoare.

i. t.

ECONOMIE

Județul A. înzestrat cu multe ferme printre satele sale, face parte din zona grâului de calitate și culturilor raționale variate: grâul dominant, culturi alimentare (fasole, cartofi, pepeni, ceapă), industriale (cânepă, tutun, sfeclă de zahăr), iâneată cultivată (trifoi de sămânță și de nutreț), vii renumite în marginea dealurilor (Miniș, Șiria). Cu toată sărăcia de minereuri, așezarea județului la o importantă răspântie de drumuri și voința stăpânirii trecute, i-au adăugat și un caracter de industrie mare, foarte accentuat. (Aradul important centru de industrie textilă și metalurgică), Podgoriile Aradului se clasează printre primele pe țară, în ceea ce privește calitatea produselor lor. Sunt vestite podgoriile Miniș, Pâncota, Măderat, Șiria. Orașul Arad, capitala județului, este unul dintre cele mai însemnate centre comerciale și industriale din țară.

Prin punctul de frontieră Curtici trece în Occident o bună parte a exportului românesc.

Agricultură. Județul ocupă o suprafață totală de 624.800 ha. Suprafața arabilă este de 286.314 ha, adică 45,82 % din suprafața județului și 0,97 % din suprafața totală a țării.

Din suprafața arabilă a județului, marea proprietate deține 6.363 ha, adică 2,22 %, iar mica proprietate 279.951 ha, adică 97,78 %.

Din totalul suprafeței arabile, cerealele ocupă 255.112 ha astfel repartizate:

Grâul ocupă 125.367 ha, cu o producție de 1.165.391 chint. (producția medie la ha 9,3 chint.), în valoare de 460 mil. lei.

Porumbul ocupă 108.981 ha, cu o producție de 1.547.386 chint. (prod. medie la ha 14,1 chint.), în valoare de 364 mil. lei.

Ovăzul ocupă 10.805 ha, cu o producție de 87.672 chint. (prod. medie la ha 8,1 chint.), în valoare de 26 mil. lei.

Orzul ocupă 8.068 ha, cu o producție de 69.463 chint. (prod. medie la ha 8,6 chint.), în valoare de 17 mil. lei.

Secara ocupă 1.564 ha, cu o producție de 11.653 chint. (prod. medie la ha 7,5 chint.), în valoare de 3 mil. lei.

Măturile ocupă 274 ha, meiul ocupă 33 ha, hrișca ocupă 20 ha.

Fânețele cultivate și alte culturi furajere ocupă 14.696 ha astfel distribuite: trifoiul ocupă 5.697 ha, cu o producție de 101.263 chint. fân (media la ha 17,7 chint.), în valoare de 14 mil. lei și 70 chint. sămânță. Lucernă ocupă 3.511 ha, cu o producție de 109.745 chint. fân (media la ha 31,2 chint.) în valoare de 15 mil. lei, și 700 chint. sămânță. Altele fânețe cultivate ocupă 3.746 ha cu o producție de 48.581 chint. (media la ha 13,0 chint.), în valoare de 7 mil. lei. Rădăcinile de nutreț ocupă 1.742 ha, cu o producție de 202.610 chint. (media la ha 116,3 chint.) în valoare de 14 mil. lei.

Plantele alimentare ocupă 7.384 ha. Din această suprafață cartofii ocupă 2.561 ha, cu o producție de 109.067 chint. (media la ha 42,5 chint.), în valoare de 14 mil. lei. Pepenii verzi și galbeni ocupă 916 ha, cu o producție de 90.140 chint. (media la ha 98,4 chint.), în valoare de 14 mil. lei. Doulecii ocupă 603 ha, cu o producție de 12.895 chint. (media la ha 21,3 chint.), în valoare de 1 mil. lei. Ceapa ocupă 522 ha, cu o producție de 22.224 chint. (media la ha 42,5 chint.), în valoare de 10 mil. lei.

Cartofii printre porumb dau o producție de 11.333 chint., în valoare de 1 mil. lei, fasolea printre porumb dă o pro-

PE MUNTELE GĂINA

ducție de 113.279 chint., în valoare de 40 mil. lei și *dovlecii printre porumb* dau o producție de 833.341 chint., în valoare de 42 mil. lei.

Plantele industriale ocupă 4.355 ha. Din această suprafață *sfecla de zahăr* ocupă 1.655 ha, cu o producție de 186.455 chint. (media la ha 112,6 chint.), în valoare de 10 mil. lei. *Cânepa* ocupă 1.283 ha, cu o producție de 3.541 chint. fuor (media la ha 2,7 chint.), în valoare de 12 mil. lei și 5.925 chint. sămânță (media la ha 4,6 chint.), în valoare de 2 mil. lei. *Tutunul* ocupă 579 ha, cu o producție de 4.981 chint. (media la ha 8,5 chint.), în valoare de 11 mil. lei.

Vegetație și culturi diverse. Din suprafața totală a județului (624.800 ha), ogoarele sterpe ocupă 4.767 ha. *Fânețele naturale* ocupă 16.089 ha, cu o producție de 249.379 chint. (prod. medie la ha 15,5 chint.), în valoare de 27 mil. lei.

Pășunile ocupă 68.741 ha.

Pădurile ocupă 141.402 ha.

Livezile de pruni ocupă 2.975 ha, cu o producție de 19.635 chint. (prod. medie la ha 6,6 chint.), în valoare de 6 mil. lei.

Alți pomi fructiferi ocupă 1.497 ha.

Vița de vie ocupă 6.550 ha, (din care viile pe rod 6.274 ha, cu o producție de 359.051 hl (prod. medie la ha 57,2 hl), în valoare de 176 mil. lei.

Creșterea animalelor. În județul A. se găseau în anul 1935:

Cai 60.473, boi 82.019, bivoli 2.125, oi 69.692, capre 15.146, porci 99.810, stupi sistematici 8.491, stupi primitivi 3.659.

Industria (fără municipiul Arad). *Alimentară:* 38 mori, 1 fabrică de cognac rom și liqueur (Ghioroc), 1 de spirt (Andrei-Șaguna), 1 de ulei (Chișineu-Criș), 1 de oțet (Pâncota), 3 de ghiată artificială (2 la Pecica și 1 la Șofronea); *Lemnului:* 10 fabrici de cherestea (2 la Bocsăg și câte una la Ghioroc, Milova, Moneasa, Pecica, Petriș, Prăjești, Săvârșin și Vârful), 2 fabrici de tâmplărie și mobile (Pecica și Pâncota), 1 de caroserii de automobile (Aradul-Nou), 1 de tocuri de lemn (Pâncota); *Materiale de construcție:* 5 fabrici de cărămzi și țigle (2 la Buteni și câte una la Engelsbrunn, Sântana și Sebiș), 1 de var (Bârza), 2 de articole de beton (Rovine). *Alte industrii:* 1 fabrică de fuor și câlți de cânepă (Iraț), 1 turnătorie de clopote (Ghioroc), 1 pielărie (Pâncota).

Cariere: pietriș la Ghioroc, caolin la Agriș, dolomit la Gaș, piatră de granit la Radna, piatră de andezit-trachit la Leasa, Mocrea, Paulian, Prăjești, Sebiș și Tălagiu, diorit la Păuliș, marmoră la Moneasa, piatră de râu la Pâncota.

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei și peste ¹⁾: Moara « Ghizela », Pecica (inv. 8), Moara Edmund Kolb & Co., Sănnicolaul-Mic (inv. 5), Industria forestieră « Bihoareana », Bocsăg (inv. 11), « Întreprinderea de lemne pentru industrie și comerț », Bocsăg (inv. 11), « Industria lemnului din Pâncota » (mobile și tocuri de lemn), Pâncota (soc. 2, inv. 5), « Fabrica cu aburi de cărămizi și țigle », Sebiș (inv. 5). (Vezi și municipiul Arad).

INDUSTRIA *) JUDEȚULUI ARAD ÎN 1935 (Inclusiv municipiul Arad)

Întreprinderile dela 5 H. P. sau 20 lucrători în sus

Industria	Numărul fabricilor		Forța motrice H.P.	Personalul ocupat	Valoarea producției în mii de lei
	Active	Inchise			
Alimentară	36	3	6.562	1.001	539.653
Textilă	29	2	4.666	4.603	928.538
Chimică	14	—	543	320	92.889
Metalurgică	20	—	3.791	4.485	758.866
Hârtie și Arte Grafice	2	—	5	28	1.567
Pielărie	2	—	19	11	1.364
Lemnului	22	3	2.337	872	31.491
Materiale de construcție	—	3	2.933	276	17.783
Sticlărie	1	—	5	11	765
Electro-tehnică	3	—	55	84	4.510
Total	129	11	20.916	11.691	2.377.426

*) Nu sunt cuprinse exploatarea miniere, petrolifere, carierele uzinele de apă și electricitate.

¹⁾ Cifrele în paranteză arată capitalul social (soc.) și capitalul investit (inv.) în milioane de lei.

Comerț. Județul A. face un comerț activ cu produsele sale agricole și industriale. Export intens de cereale, struguri, vin, fructe, carne și animale, vii.

Comerț intens în interiorul țării cu produsele industriale ale județului.

Credit și cooperatie. În cuprinsul județului funcționează 21 bănci (societăți anonime).

Situația lor conform bilanțurilor încheiate la 31 Decembrie 1934 se prezintă astfel:

A C T I V		P A S I V	
Disponibil	56.676.739	Fonduri	348.765.820
Plasamente	1011570.433	Plasamente	932.328.032
Imobilizări	89.278.239	Rezultate	4.731.083
Rezultate	128.299.524		
Total	1285824.935	Total	1285824.935

Cooperative de credit (bănci populare) 37, cu 7.187 membri și cu un capital social vărsat de 12.092.514 lei. Împrumuturi acordate 34.631.773 lei (neconvertite 9.348.346 lei, convertite 8.040.372 lei și reduceri la împrumuturi convertite 17.243.055 lei). Depuneri spre fructificare 6.067.492 lei. Totalul bilanțului 42.206.669 lei.

Cooperative de producție diversă 1, cu 82 membri și cu un capital social vărsat de 104.984 lei. Valori imobilizate 43.459 lei. Totalul bilanțului 452.989 lei.

Cooperative forestiere 1, cu 37 membri, și cu un capital social de 110.606 lei. Fonduri 202.525 lei. Păduri și material brut 73.800 lei. Bilanțul încheiat 422.152 lei.

Cooperative agricole de aprovizionare și vânzare în comun 5, cu 430 membri și cu un capital vărsat de 718.635 lei. Bilanțul încheiat 3.784.841 lei.

Cooperative de consum 9, cu 1463 membri și cu un capital social vărsat de 950.351 lei. Mărfuri generale în valoare de 1.163.135 lei. Bilanțul încheiat 3.284.411 lei.

Situația cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decembrie 1935.

Finanțe publice. Bugetul județului A. pe exercițiul 1936/37, prevede următoarele cifre:

	L e i
Venituri	53.981.777
<i>Venituri ordinare . . . . .</i>	<i>19.462.457</i>
<i>Venituri extraordinare . . . . .</i>	<i>20.111.111</i>
<i>Venituri speciale . . . . .</i>	<i>14.408.209</i>
Cheltuieli	53.981.777
<i>Cheltuieli ordinare . . . . .</i>	<i>19.462.457</i>
<i>Cheltuieli extraordinare . . . . .</i>	<i>20.111.111</i>
<i>Cheltuieli speciale . . . . .</i>	<i>14.408.209</i>

Drumuri. Județul A. este străbătut de o rețea de drumuri în lungime totală de 1.811 km 504 m, repartizată astfel:

Drumuri naționale 259 km 615 m, din care Direcția Generală a Drumurilor întreține 248 km 062 m. (pietruși și pavați), iar municipiul 11 km 553 m.

Drumuri județene 864 km 593 m (întreținute de administrația județului) din care 17 km 340 m sunt pavați. *Drumuri comunale* 687 km 296 m.

Lungimea podurilor este de 6.354,69 metri, repartizată astfel: poduri naționale 1.700,60 m, județene 3.360,14 m, și comunale 1.293,95 m.

Prin județ trec 3 drumuri naționale, legând următoarele localități:

1. *Deva—Arad (Frontieră)* (Arad—limita județului Hunedoara = 104 km).

2. *Oradea—Arad—Timișoara* (Arad—limita județului Bihor = 58 km; Arad—limita județului Timiș-Torontal = 17 km).

3. *Deva—Beiuș—Oradea.*

Cale ferată. Județul A. este străbătut de o rețea de cale ferată în lungime totală de 406 km, din care linii prin-

cipale duble 24 km, linii principale simple 120 km și linii secundare simple 262 km.

Itinerarii principale. Expres și rapide: București – Arad – Decebal (Budapesta – Viena, Paris).

Accelerate: București – Arad; Timișoara – Arad – Oradea.

Stații importante: Arad, Decebal, Sântana, Nădab, Otlaca, Ineu, Cermeiu.

Pe lângă liniile de mai sus, exploatate de C.F.R., menționăm și linia particulară Șebiş-Băile Moneasa.

Navigație aeriană. Plecare și sosire pe aerodromul municipiului Arad.

Itinerarii: Cernăuți – Cluj – Arad; București – T. Severin – Timișoara – Arad; București – Arad – Budapesta («L.A.R.E.S.») și București – Arad – Budapesta («MALERT»)

Poștă, telegraf, telefon. 3 oficii P.T.T. de stat (toate la Arad), 72 oficii autorizate din cari trei la Arad, și câte unul la Agriș, Aradul-Nou, Bârzava, Bocsâg, Buteni, Cermei, Chișineu-Criș, Cil, Conop, Covăsânț, Curtici, Dezna, Drauți, Engelsbrunn, Galșa, Ghioroc, Glogovăț, Grăniceri, Gurahonț, Guttenbrunn, Hălmagiu, Ilteu, Ineu, Macea, Măderat, Mocrea, Moneasa, Nădab, Nădăș, Nădlac, Pâncota, Păuliș, Pecica, Peregul-Mic, Petriș, Pilul, Pleșcuța, Radna, Regele Carol, Șagul, Sânmartin, Sănnicolaul-Mic, Satul Nou, Săvârșin, Schöndorf, Șebiş, Șeitin, Semlac, Șepreus, Sântana, Șiclău, Șilindia, Șimandul-de-Jos, Șiria, Sinte-Mare, Socodor, Șofronea, Târnova, Tăuț, Țipar, Turnu, Vânători, Vărădia-de-Mureș, Vârfurile, Vârșand, Zădărlac, Zărand, Zărind, Zimandul-Nou și 3 agenții autorizate la Cruceni, Dud și Wiesenheid.

Oficii telefonice: În Arad, Agriș, Aradul-Nou, Bârzava, Bocsâg, Buteni, Cermei, Chișineu-Criș, Cil, Conop, Curtici, Dezna, Drauți, Engelsbrunn, Galșa, Ghioroc, Glogovăț, Grăniceri, Gurahonț, Hălmagiu, Ineu, Macea, Măderat, Mocrea, Moneasa, Nădlac, Pâncota, Păuliș, Pecica, Peregul Mic, Petriș, Pilul, Pleșcuța, Radna, Regele Carol, Șagul, Sântana, Sânmartin, Săvârșin, Schöndorf, Șebiş, Șeitin, Semlac, Șepreus, Șiclău, Șilindia, Șimandul-de-Jos, Sinte-Mare, Șiria, Socodor, Șofronea, Talpoș, Târnova, Tăuț, Țipar, Turnu, Vânători, Vărădia-de-Mureș, Vârfurile, Vârșand, Zăbrani, Zădărlac, Zărand, Zărind, Zimandul-Nou.

Stațiuni climatice, balneare, turism. Băile Moneasa, situate la poalele munților Codru, între păduri de stejar și molid, pe linia ferată îngustă Șebiş-Moneasa. Climat dulce, aer ozonizat. Anotimp: Iunie-Septembrie. Altitudine 280 m. Ape oligo-metalice. Indicațiuni: anemie, reumatism cronic, catar pulmonar și afecțiuni nervoase. Instalațiunile balneare compuse din două bazine și două stabilimente de hidroterapie, alimentate de patru izvoare minerale cu apă termală (până la 32° C).

Hoteluri, restaurante, medic balnear, Oficiu P.T.T., parc, cazinou, etc.

Băile Moneasa oferă numeroase locuri de excursii: Fântâna Urșilor, Peștera Moneasa, Tinoasa.

Altele: podgoriile dela Șiria și izvoarele intermitente dela Călugări.

Județ de câmp, în deosebi în partea lui vestică, Aradul are, în regiunea muntoasă, interesante formații carstice: centre turistice de interes local, (Podgoria Aradului) cum și valea de o remarcabilă frumusețe naturală a Crișului Alb.

CULTURĂ

Știință de carte. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, populația județului, dela 7 ani în sus, este de 364.605 locuitori din cari 69,0% sunt știutori de carte. După sex proporția este de 76,5% bărbați știutori de carte și 61,9% femei știitoare de carte. Repartiția locuitorilor după gradul de instrucție, în procente, este următoarea:

Gradul de instrucție școlară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul știutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extrașcolară	0,4	0,6
2. Primară	65,7	93,6
3. Secundară	24,7	4,2
4. Profesională	6,2	1,1
5. Universitară	1,9	0,1
6. Alte școli superioare	1,1	0,4

Invățământ. Populația școlară a județului A. (între 5—18 ani) a fost în anul 1934 de 75.892 loc. (10.031 mediu urban și 65.861 mediu rural).

Școli superioare. Academia de teologie ortodoxă.

Școli secundare. 1 liceu de băieți, 1 liceu de fete, 1 liceu comercial de băieți, 1 liceu comercial de fete, 1 școală normală de băieți, 1 liceu industrial de băieți, 1 liceu profesional de fete, 1 liceu industrial de fete, 1 conservator de muzică.

Școli primare 304, din care 271 rurale și 33 urbane (256 școli de Stat și 48 confesionale), cu un număr total de 49.577 copii (42.801 mediu rural și 6.776 mediu urban) și cu 819 învățători și alt personal didactic (situația din 1934).

Grădini de copii 46, din care 31 rurale și 15 urbane (42 de Stat și 4 confesionale), cu un număr total de 3.769 copii (2.552 mediu rural și 1.217 mediu urban) și cu 57 conducătoare (situația din 1934).

Instituții culturale. Asociația «Astra» pentru literatura și cultura poporului român, are un despartământ cu sediul central în municipiul Arad, cu organizații locale în: Hălmagiu, Ineu, Nădlac, Pecica, Săvârșin și Șiria.

Fundația Culturală Regală «Principele Carol», are cămine culturale în: Grăniceri, Gura-Văii, Miniș, Radna, Revetiș, Sâmbăteni (cămin model), Tisa, Turnu, Vârfurile (cămin model) și Vârșand.

Centrala Caselor Naționale are organizații culturale în Chier și Selenș.

Casa Școalelor și a Culturii Poporului, întreține în județ 92 cămine culturale, 43 soc. muzicale, 30 biblioteci, adică în total 165 organizații culturale, dintre care 51 au personalitate juridică.

Alte instituții culturale la Arad: Muzeul și biblioteca Palatului Cultural, Ateneul Popular, Institutul de cercetări «Banat-Crișana», Asoc. culturală «Concordia», Soc. culturală «Sf. Pavel», 32 societăți sportive, 6 societăți de vânătoare și pescuit.

Teatru municipal și 4 cinematografe la Arad, 7 cinematografe la: Aradul-Nou, Chișineu-Criș, Hălmagiu, Pecica, Nădlac, Pâncota și Ineu.

RELIGIE

Confesiuni. După rezultatele provizorii ale recensământului populației din 1930, din totalul locuitorilor 55,8% sunt ortodocși și 4,2% sunt greco-catolici. Restul populației aparține altor confesiuni.

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 304 biserici ortodoxe, 21 biserici greco-catolice, 54 biserici romano-catolice, 17 biserici reformate, 6 biserici evanghelico-luterane, 85 case de rugăciune baptiste, 4 case de rugăciune adventiste, 4 case de rugăciune nazarinene și 12 sinagogi. 1 mănăstire ortodoxă Hodoș-Bodrog și 1 mănăstire a ordinului franciscan la Radna (romano-catolică).

Instituții bisericesti. În Arad se află reședința Episcopiei ortodoxe a Aradului, Ienopolei și Hălmagului.

Protopopiate ortodoxe se află la Arad, Hălmagiu, Gurahonț, Chișineu-Criș, Șiria și Buteni.

În Arad se mai află o episcopie luterană, 1 protopopiat greco-catolic, 1 protopopiat ortodox sârbesc și 1 casă minoritară, reședință a provincialului călugărilor minorități din Ardeal.

Protopopiate romano-catolice se află la Sf. Ana, Rovine și Sânmartin, evanghelic la Nădlac.

ADMINISTRAȚIE

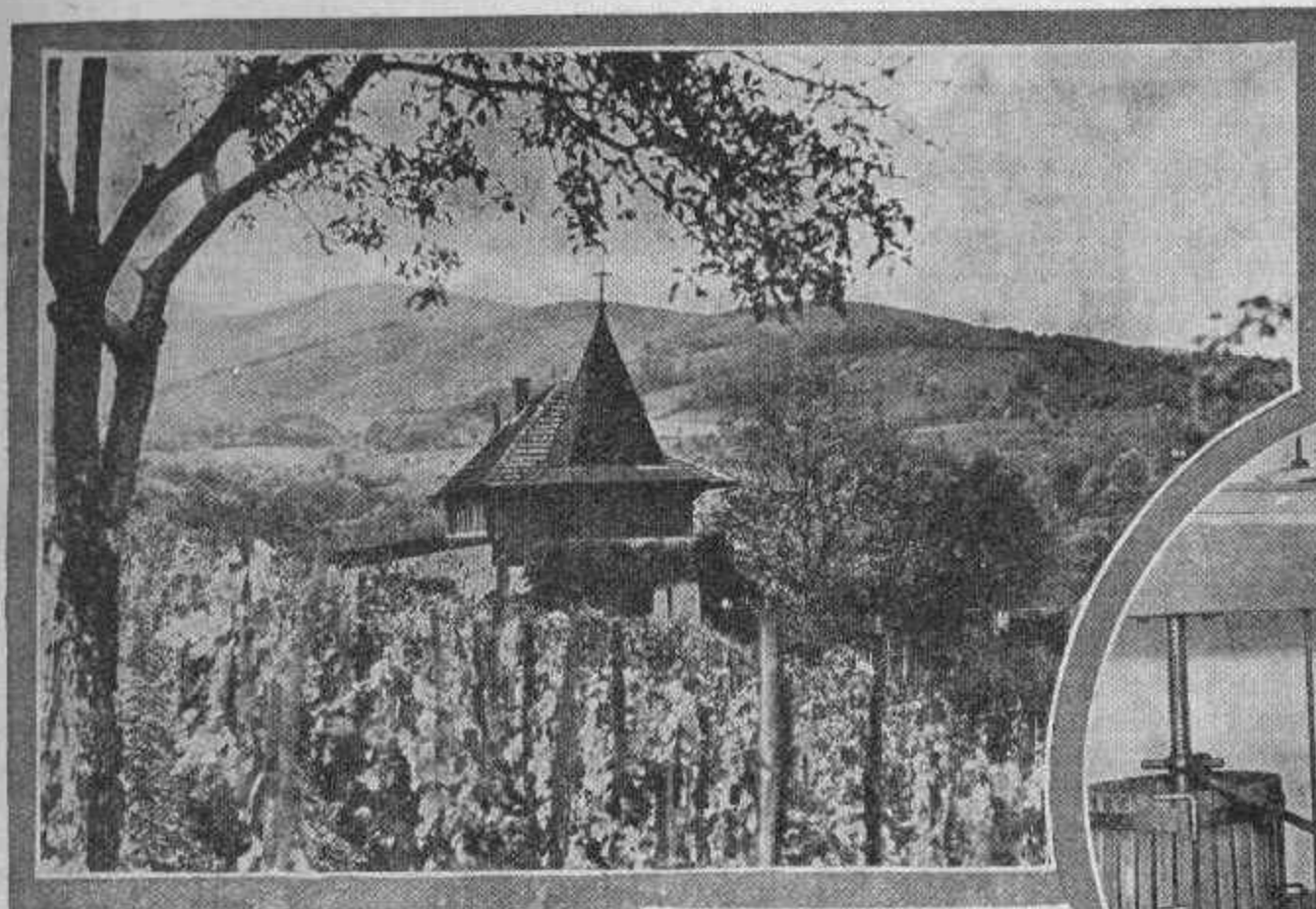
Organizare administrativă. Capitala județului A. este municipiul Arad. Județul are 226 sate, împărțite astfel:

I. Plasa Aradul-Nou	22 sate
II. Plasa Chișineu-Criș	19 sate
III. Plasa Hălmagiu	45 sate
IV. Plasa Ineu	15 sate
V. Plasa Pecica	12 sate
VI. Plasa Radna	36 sate
VII. Plasa Sântana	13 sate
VIII. Plasa Șebiş	37 sate
IX. Plasa Șiria	11 sate
X. Plasa Târnova	16 sate

ARAD

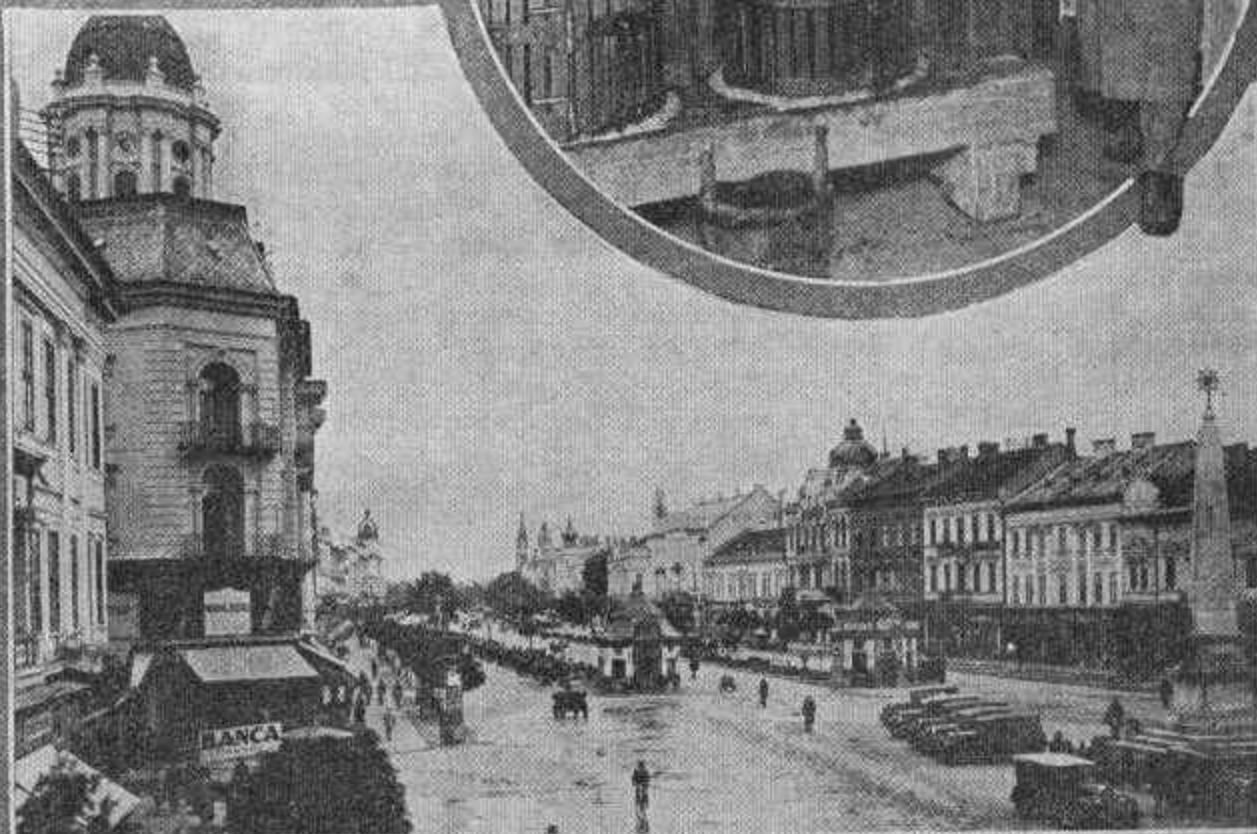
PODGORII LA ȘIRIA

TEASC
DE STRUGURI

(MUNICIPIUL ARAD:
BULEVARDUL FERDINAND I

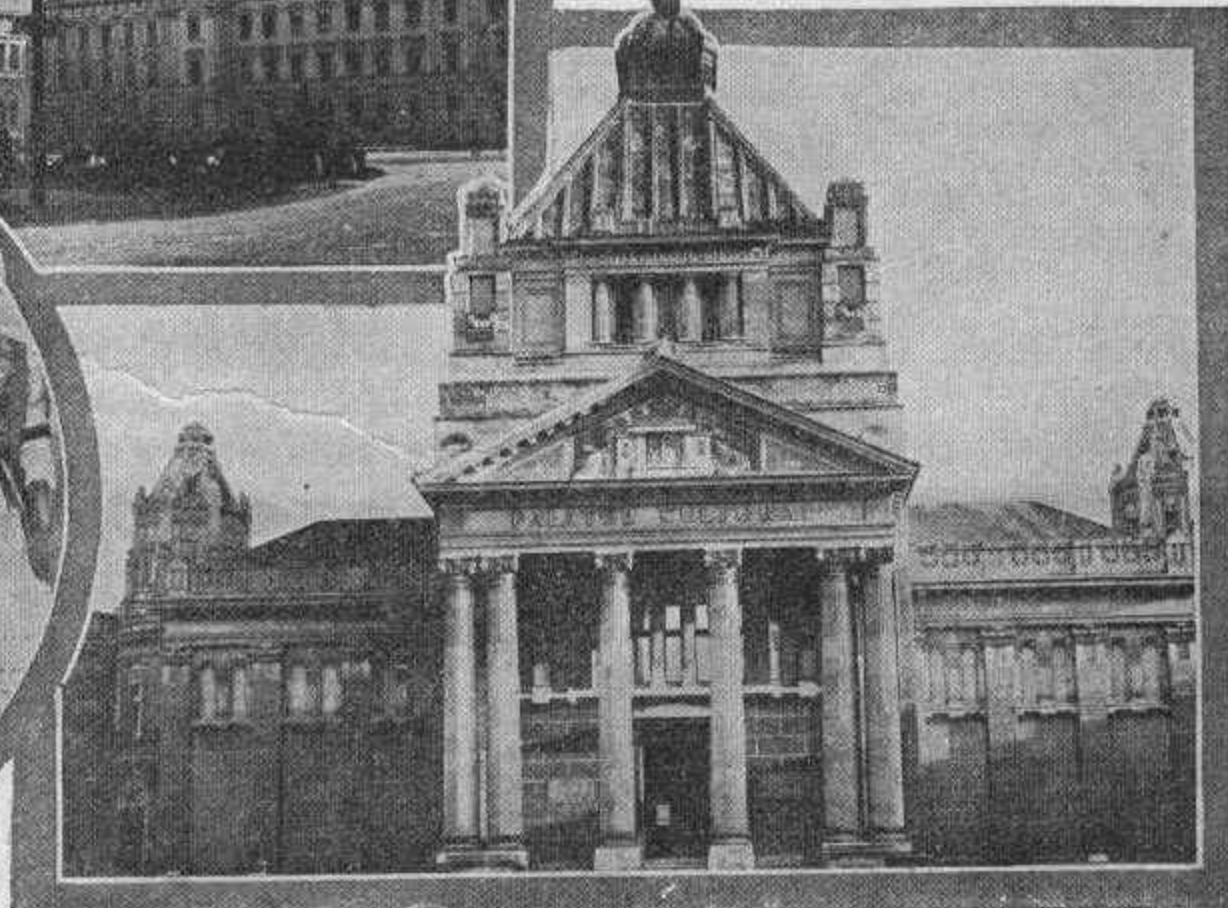
ARAD:
PALATUL ADMINISTRATIV

ARAD: PALATUL CULTURAL

TĂRANCE DIN POIANA

Organizare judecătorească. Un tribunal la Arad, cu 3 secțiuni și 26 magistrați, 1 prim procuror și 3 procurori, în circumscripția Curții de Apel din Timișoara.

O Curte cu jurați la Arad pe lângă tribunal.

10 judecătorești: la Arad, Aradul-Nou, Buteni, Chișineu-Criș, Hălmagiu, Ineu, Nădlac, Radna, Rovine și Șiria, cu un total de 28 magistrați.

O judecătoreie de muncă la Arad, cu 2 judecătorești.

Organizare sanitară. 4 spitale de stat (3 la Arad și 1 la Ineu).

Dispensare de stat în Sâmbăteni, Hălmagiu, Vârfuri, Gurahonț, Șepreuș, Chișineu-Criș, Șicula, Rovine, Bârza, Petriș, Șebîș, Dezna și Bârza.

Serviciul sanitar județean, Serviciul sanitar al municipiului Arad și cel al punctului de frontieră Curtici.

Asistență și prevedere socială. Casa Asigurărilor Sociale, din Arad întreține organizații medicale în Arad, Arad-Gai, Arad-Șega, Aradul-Nou, Aradul-Nou-Mureșel, Glogovaț, Bârza, Ghioroc, Rovine, Pecica, Săvârșin, Hălmagiu, Șebîș, Buteni, Ineu, Cermei, Șiria, Pâncota, Sf. Ana, Zărand, Zam, Tauț, Târnova, Curtici, Nădlac, Livada, Sănnicolaul-Mic, Gurahonț, Dezna, Radna, Chișineu-Criș și (total 54 medici).

Direcția Ocrotirilor din Ministerul Sănătății și Ocrotirilor Sociale, întreține în județ următoarele așezăminte de ocrotire:

1. Centrul pentru ocrotirea copiilor din Arad, cu 150 ocrotiți în așezăminte și 1.500 ocrotiți în colonii.

2. Așezământul de orbi din Arad, cu 40 femei ocrotite.

3. Așezământul de debili mintali din Ineu, cu 120 ocrotiți. Societatea «Crucea Roșie» are organizații în Arad, Julița, Buteni.

La Arad mai activează: Soc. «Principele Mircea», Oficiul I.O.V., Soc. pentru profilaxia tuberculozei, Soc. ortodoxă a femeilor române, Soc. de ocrotire a orfanilor din război, Soc. pentru ocrotirea orbilor, Asociația de ocrotire a mamei și copiilor, Soc. «Misiunea socială», Fondul milelor ortodoxe române, Soc. «Viitorul», Reuniunea femeilor române, Reuniunea femeilor luterane, Reuniunea femeilor greco-catolice, Reuniunea femeilor reformate, Soc. «Caritas» și «Oastea Domului», Reuniunea femeilor izraelite, 3 orfelinate, 3 cămine pentru infirmi, 1 cămin pentru servitoare, 1 cămin pentru copii vagabonzi, 1 cămin pentru meseriașii bătrâni, 3 azile pentru bătrâni, 1 leagăn de zi, 1 cantină evreiască pentru săraci, 1 colonie de vară.

Uniunea Femeilor Române din Șiria, cu un internat pentru copii.

PRINCIPALE AȘEZĂRI

Arad, capitala județului. (Vezi monografiile orașelor reședință).

LOCALITĂȚILE DIN JUDEȚUL ARAD:

A) Orașe

1. Municipiul Arad (capitala județului)

B) Sate

I. PLASA ARADUL-NOU

1. Aradul-Nou
2. Bodrogul-Nou
3. Cicir
4. Crucești
5. Curtici
6. Dorobanți
7. Engelsbrunn
8. Glogovaț
9. Guttenbrunn
10. Livada
11. Măndrului
12. Murașel
13. Sâmbăteni
14. Săneani
15. Sănnicolaul-Mic
16. Schöndorf
17. Săn-Paul
18. Șagul
19. Șofronea
20. Traunau
21. Wiesenheid
22. Zădărlac

II. PLASA CHIȘINEU-CRIȘ

1. Adea
2. Chișineu-Criș
3. Cintești
4. Crișana
5. Grăniceri
6. Iermata-Neagră
7. Luntreni
8. Mișca
9. Nădab
10. Pilul
11. Satu-Nou
12. Sinte-Mare
13. Socodor
14. Șepreuș
15. Șicla
16. Tipar
17. Vârșand
18. Vânători
19. Zărand

III. PLASA HĂLMAGIU

1. Aciuța
2. Avram-Iancu
3. Bănești
4. Bodești
5. Bonțești
6. Brusturi
7. Buceava
8. Budești
9. Cristești
10. Dulcele
11. Dumbrava
12. Grosi

13. Gurahonț

14. Guravăil

15. Hălmagiu

16. Hălmăgel

17. Honțisor

18. Iacobeni

19. Ionești

20. Iosășel

21. Lazuri

22. Leasa

23. Leștioara

24. Lunșoara

25. Mădrigești

26. Măgulicea

27. Mermesti

28. Ocișor

29. Ociu

30. Pleșcuța

31. Poiana

32. Poienari

33. Rostoci

34. Saturău

35. Sârbi

36. Săcaș

37. Tălagiu

38. Târnovița

39. Tisa

40. Târmure

41. Tohești

42. Valca-Mare

43. Vârfuri

44. Vidra

45. Zimbru

IV. PLASA INEU

1. Apateu
2. Berechiu
3. Bocsăg
4. Cermei
5. Chereluș
6. Gurba
7. Iermata
8. Ineu
9. Mănerău
10. Mocrea
11. Moroda
12. Moțiori
13. Regele-Carol
14. Șicula
15. Șomoșcheș

V. PLASA PECICA

1. Hodoș-Bodrog
2. Iratoș
3. Nădlac
4. Pecica
5. Peregul-Mare
6. Peregul-Mic
7. Rovine
8. Sederhat
9. Semlac
10. Șetin
11. Turnu
12. Variașul

VI. PLASA RADNA

1. Baia
2. Bătuța
3. Bârza
4. Căpruța
5. Cladova
6. Conop
7. Corbești
8. Cuiăș
9. Dumbrăvița
10. Groșii-Nou
11. Hălăliș
12. Ilteu
13. Julița
14. Lupești
15. Milova
16. Miniș
17. Mocioni
18. Monoroștia
19. Obârșia
20. Odvoș
21. Păuliș
22. Păulișul-Nou
23. Pârnești
24. Petriș
25. Radna
26. Roșia-Nouă
27. Săvârșin
28. Săliște
29. Slatina-de-Mureș
30. Stejar
31. Șoimoș
32. Temeșești
33. Toc
34. Troiaș
35. Vărădia-de-Mureș
36. Vinești

VII. PLASA SFÂNTA-ANA

1. Andrei-Șaguna
2. Caporal-Alexa
3. Comlăuș
4. Macea
5. Olari
6. Sănmartin
7. Sântana
8. Sinte-Mică
9. Șimandul-de-Jos
10. Șimandul-de-Sus
11. Zărand
12. Zimanduz
13. Zimandul-Nou

VIII. PLASA ȘEBIȘ

1. Aldești
2. Almaș
3. Bârza
4. Berindia
5. Buhani
6. Buteni
7. Chisindia

8. Cil

9. Crocna
10. Dezna
11. Dieci
12. Doncești
13. Feniș
14. Ignești
15. Iosaș
16. Joia-Mare
17. Laz
18. Minead
19. Moneasa
20. Mustești
21. Nădălbăști
22. Neagra
23. Paulian
24. Păiușeni
25. Pescari
26. Prăjești
27. Prunișor
28. Rădești
29. Rănușă
30. Revetiș
31. Roșia
32. Selegeni
33. Slatina-de-Criș
34. Susani
35. Șebîș
36. Văsoaia
37. Voivodeni

IX. PLASA ȘIRIA

1. Agriș
2. Covăsânț
3. Cuvin
4. Galșa
5. Ghioroc
6. Măderat
7. Măscă
8. Pănatul-Nou
9. Pâncota
10. Seleuș
11. Șiria

X. PLASA TÂRNOVA

1. Arăneag
2. Camna
3. Chier
4. Cuied
5. Drauți
6. Dud
7. Hodiș
8. Iercoșeni
9. Luguzău
10. Minișel
11. Minișul-de-Sus
12. Nădăș
13. Satu-Mic
14. Șilindia
15. Tauț
16. Târnova

JUDEȚUL ARGEȘ

Stema. Scut albastru, cu o acvilă de aur, luându-și sborul de pe un munte verde cu trei piscuri.

Simbolizează întinderea stăpânirii voievozilor din Argeș, peste întreg cuprinsul Țării Românești. Este vechea stemă rectificată.

GEOGRAFIE

Așezare. Județul A. face parte dintre județele de munte. El se găsește în colțul de N. V. al Munteniei, pe valea superioară a Argeșului și pe vechiul drum care, venind din Ardeal, pe la Turnu-Roșu, ajungea la fosta reședință a voievozilor, Curtea-de-Argheș. Și azi acest drum este cel mai scurt între Sibiu și actuala capitală a Țării.

Suprafața: 4216 km².

Infățișarea pământului. În Nordul județului Argeș se găsesc cei mai înalți munți (*Făgărașii*) cu vârfurile *Negoiu* și *Moldoveanu* (peste 2540 m). Ei sunt formați din două lanțuri orientate dela E. la V. Primul, cel de pe vechea graniță din spre Transilvania, e înalt de peste 2000 m și neîntrerupt. Pe vârfurile lui, ghețarii de pe vremuri au lăsat urme însemnate (circuri creste și piscuri ascuțite, îngrămădiri de morene, lacuri glaciale, etc.). Celălalt lanț e mai mărunț și-i despărțit în mai multe fragmente printr-o serie de chei (vâi strâmte și adânci), mai importante fiind cele ale Argeșului și ale Topologului. Fragmentele acestui lanț muntos poartă fiecare câte un nume deosebit: *Cozia*, *Ghiu*, etc. Între lanțul înalt și cel mai coborât, se găsește un fel de albie largă și înaltă (depresiune) care se termină spre Olt cu un basîn deluros plin de sate (vechea țară a *Loviștei*). Ultimul șir muntos (cel fragmentat de ape) se ridică semeț deasupra unei regiuni de *muscele* (culmi deluroase, la început de peste 800 m). Acestea coboară, alungite printre vâi, până la cca 400 m (pe linia Pitești - Gura Topologului). De aci urmează spre Sud a dreapta Argeșului și o platformă înaltă (*platforma Colmeana*), un fel de câmpie de sub munte pe care numeroase ape au desfăcut-o în culmi subțiri dispuse divergent între Olt și Argeș. De aici greutatea de a circula dela E. la V. Văile în schimb, largi și cu terase, sunt primitoare. În lungul lor au coborât populația și drumurile spre câmpie.

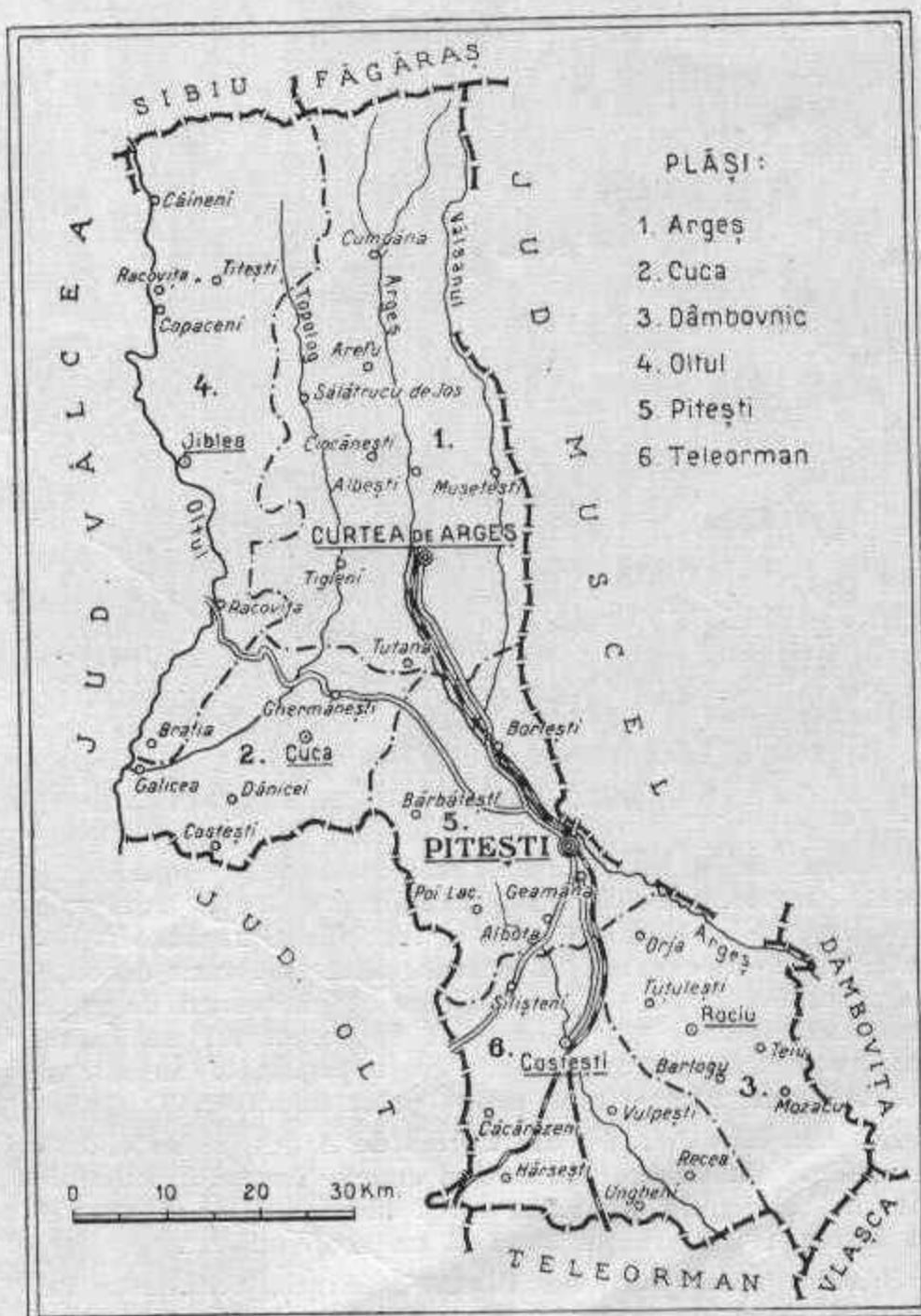
Climă și ape. În munți, zăpada se păstrează, prin locurile adăpostite, până în August iar precipitațiile se apropie de 1000 mm anual. În muscele, iernile și verile sunt mai potolite (contraste între 20°—23° față de 26° la București), deși ploile se mențin încă abundente (700—900 mm anual). În partea cea mai joasă a județului, în fine, reapar caracterele climatului de stepă (contraste termice de 24°—26°) și ploi mai puține (în jurul lui 600 mm anual), care se pierd în adâncul depozitelor de pietrișuri ale câmpiei de sub munte.

În afara celor două ape principale (*Topologul* și *Argeșul*), în partea de S. a județului, curg numeroase pâraie; cea mai mare parte din ele, însă, seacă în timpul verii. Două merita totuși să fie amintite și anume *Vedea* și *Teleormanul*. Lipsa

apei, în cuprinsul teraselor de pe dreapta Argeșului, a silit pe locuitori să sape gropi mari în care strâng, peste vară, apa de ploaie (*venturi*).

Vegetație. Munții se termină prin pășuni alpine întinse. Urmează apoi codrii de brad, fag și stejar cu atât mai restrânși în suprafață cu cât coborim spre câmpia de sub munte. În această ultimă regiune, mai mult din cauza structurii subsolului (pietrișuri care lasă să treacă apa) decât din cauza climei, pădurea se amestecă cu vegetația de stepă, fără însă ca aceasta din urmă să fie predominant vreodată.

Bogății minerale. Exploatări minerale sunt puține. Pe sub munte se întinde însă linia de fracturi în lungul căreia apar izvoare minerale înrudite cu cele dela Călimănești și Căciulata; iar după cercetările Institutului Geologic al României, basînul de lignit exploatat în județul vecin spre E. (*Muscel*), se prelungește prin Nordul Curții-de-Argheș până la Valea Topologului.

De altfel există și exploatări la *Valea Iașului* și la *Valea Frasinului*.

ISTORIE

Vechime și dezvoltare istorică. Județul A. și-a luat numele dela râul care-l străbate și pe care Herodot — sec. V a. Chr. — îl transcrie: Ordessus.

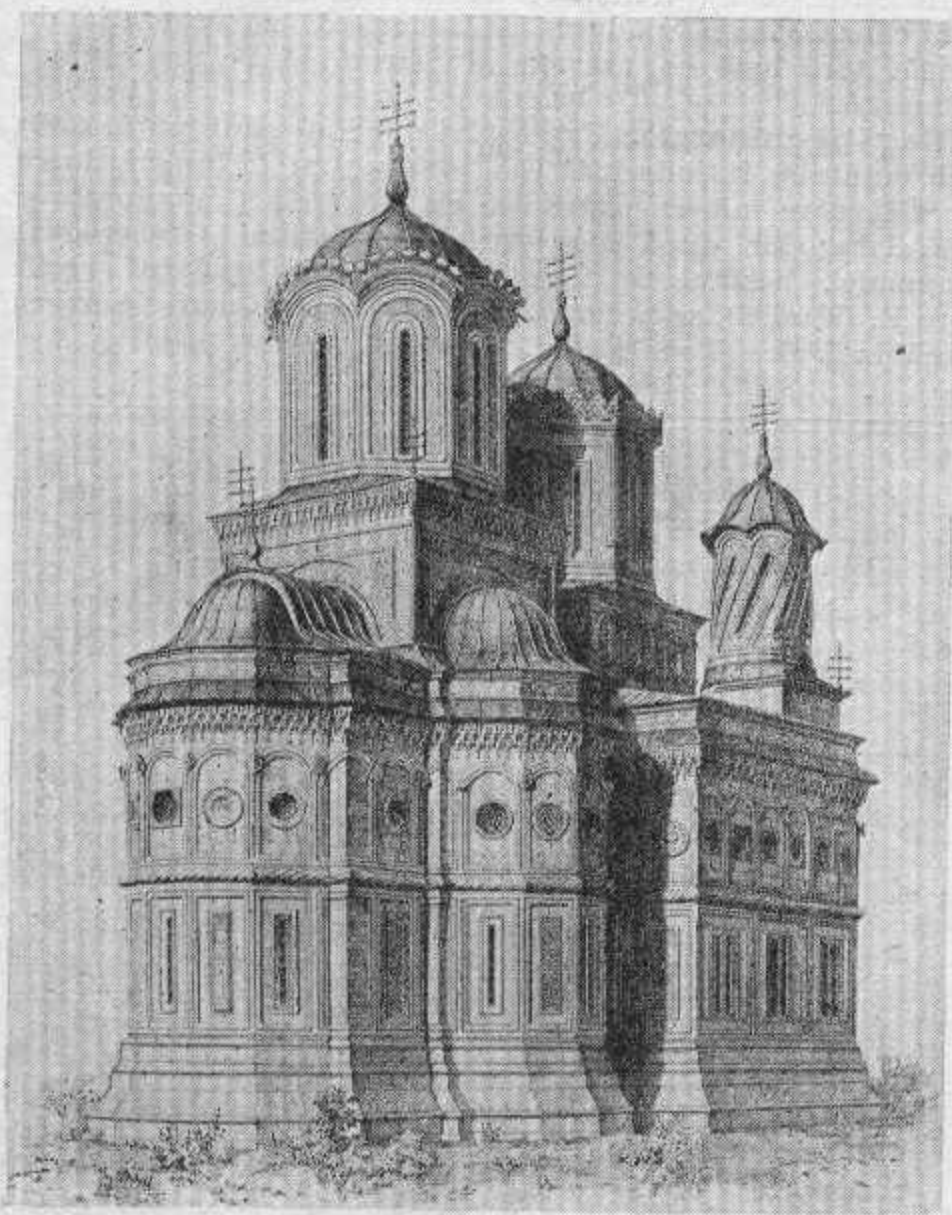
Asemănarea lui cu actualul nume este vădită deși legile fonetice nu pot explica o derivație directă din el. Numele real ar fi avut — după Pârvan — un aspect în legătura cu alt nume dacic, cum ar fi *Argidava*.

În aceasta regiune se afla, la 1247, întâia formațiune politică românească: voevodatul lui Seneslau.

La 1330, Basarab I, și-a mutat capitala, dela Câmpulung, pe Argeș, în orașul care s'a numit Curtea de Argeș.

Aci a fost începând din 1359, reședința întâiei episcopii ortodoxe — mai târziu, mitropolie — a Ungrovlahiei și a unei episcopii catolice.

Monumente istorice. *Biserica Domnească* din Curtea de Argeș, construită la începutul secolului XIV, în cel mai pur stil bizantin. Legenda a atribuit-o lui Radu Vodă Negru. În interior se păstrează minunate fresce din epoca

MĂNĂSTIREA ARGEȘULUI ÎNAINTE DE RESTAURARE

de construire a bisericii. Tot aci au fost descoperite 14 morminte ale principilor din familia Basarab. Unul din ele aparține lui Basarab I. El a fost găsit îmbrăcat în bogate haine de cavaler, cu nasturi de argint aurit decorați cu propria-i stemă, cu mărgăritare și giuvaeruri de mare preț, între care o pafta de aur reprezentând un castel medieval. Era singurul mormânt neprofanat. În curtea bisericii sunt urmele unui întins palat domnesc.

Biserica Săn Nicoară din Curtea de Argeș, ruinată, construită pe un deal, e din aceeași epocă. Turnul înalt, zidit tot din cărămidă aparentă ca și biserica, este o dovadă că întreaga construcție avea și un scop militar.

Biserica episcopală din Curtea-de-Argeș, ctitorie a lui Neagoe Vodă Basarab, la începutul sec. XVI, e biserica legendară a lui Manole și a celor nouă meșteri mari. De o

frumusețe vestită în tot răsăritul, ea a fost restaurată la sfârșitul sec. XIX de către arhitectul francez Leconte de Nouy, în așa fel încât numai mormintele (al lui Neagoe, al soției sale și al mitropolitului Anania), au scăpat neatinse. Tot aici au fost înmormântați Regele Carol I, Regina Elisabeta și Regele Ferdinand I.

Biserica Sf. Gheorghe (sau *Biserica Domnească*) din Pitești, înălțată de Constantin Șerban Basarab și de soția sa Doamna Bălașa în anul 1656.

Biserica Sf. Fecioară (Mavrodolu) din Pitești, vestită prin bogata ei catapeteasmă.

Schitul Trivalea din Pitești, ctitorie a Mitropolitului Varlaam din sec. XVII, restaurat în 1854.

Biserica din Valea Danului, construită în sec. XVIII din piatră, are iconostasul original al bisericii episcopale din Curtea-de-Argeș.

Biserica din Țufana, înălțată de Mihai-Viteazul, în 1577, pe când era simplu boier, sub domnia lui Mihnea-Vodă-Turcicul, este construită în cărămidă aparentă.

Biserica Cotmeana-Veche, a fost construită în sec. XIV de Mircea cel Bătrân. Ușile împărătești dela altar — reprezentând unul dintre cele mai vechi și importante exemplare de artă în lemn sculptat — se păstrează în Muzeul de Artă Religioasă din București. Biserica a fost reconstruită de Constantin Brâncoveanu.

Ruinele cetății Poenari, numită la început Cetatea Argeșului, considerată apoi ca cetate a lui Vlad Țepeș își înalță și azi o chindie pe o culme de munte. Este, probabil, o așezare înaintată a cavalerilor teutoni stabiliți în țara Bârsei, în sec. XIII.

Biserica din Golești, înălțată în sec. XVII.

«*Masa lui Traian*» este o imensă lespede, rotundă, pe malul Oltului, unde legenda spune că ar fi poposit Traian și apoi Mihai Viteazul.

Biserica din Brazi din sec. XIV—XV, pe a cărei frescă interioară sunt reprezentați ca ctitori, Mircea cel Bătrân și principesa Mara.

POPULAȚIE

Starea populației. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, județul A., numără 258.305 locuitori.

Populația județului este repartizată astfel:

a) Pe orașe și plăși, după sex

Unități administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbați	Feme
Total județ	258.305	123.225	135.080
Total urban	26.461	13.581	12.880
1. Orașul Pitești	19.630	9.998	9.632
2. Orașul Curtea-de-Argeș	6.831	3.583	3.248
Total rural	231.844	109.644	122.200
1. Plasa Argeș	59.607	27.902	31.705
2. Plasa Dâmbovnic	35.588	17.022	18.566
3. Plasa Oltul	38.920	18.588	20.332
4. Plasa Teleorman	52.140	24.746	27.394
5. Plasa Uda	45.589	21.386	24.203

b) Pe grupe de vârstă

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele	258.305	30—49 ani	59.589
0—9 ani	69.370	50—69 ani	25.746
10—29 ani	98.245	70 ani și peste	4.036
		Vârstă nedeclarată	1.319

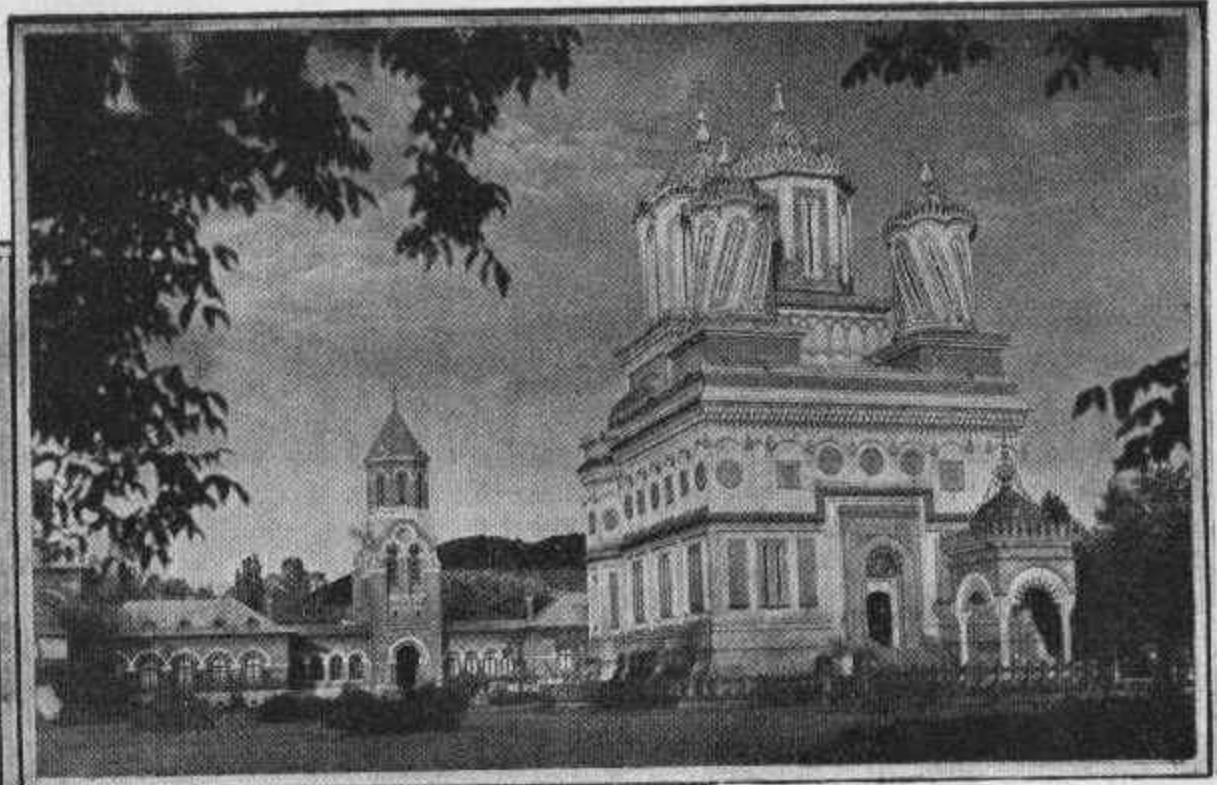
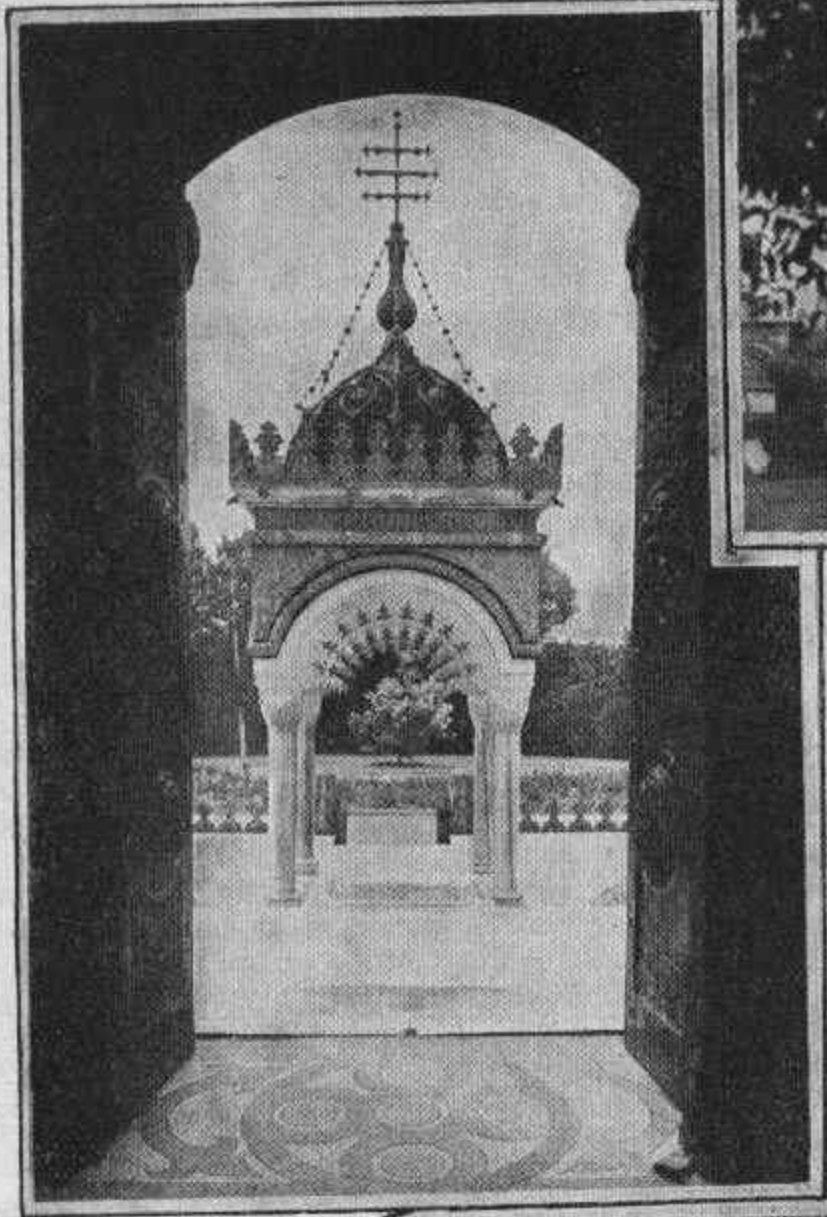
Mișcarea populației. Datele fundamentale ale mișcării populației în jud. A., conform cifrelor publicate în *Buletinul Demografic al României* în perioada 1931—1936, sunt următoarele:

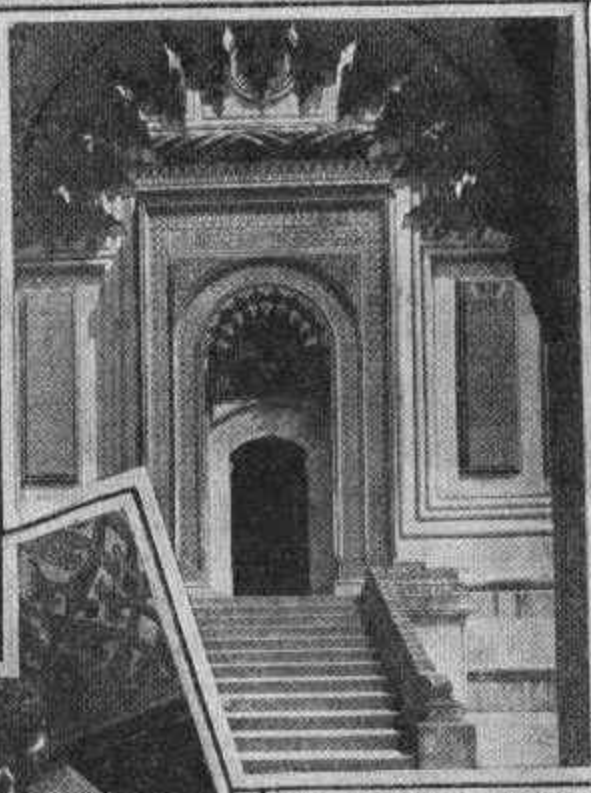
ARGEȘ

CATEDRALA CURTEA DE ARGEȘ

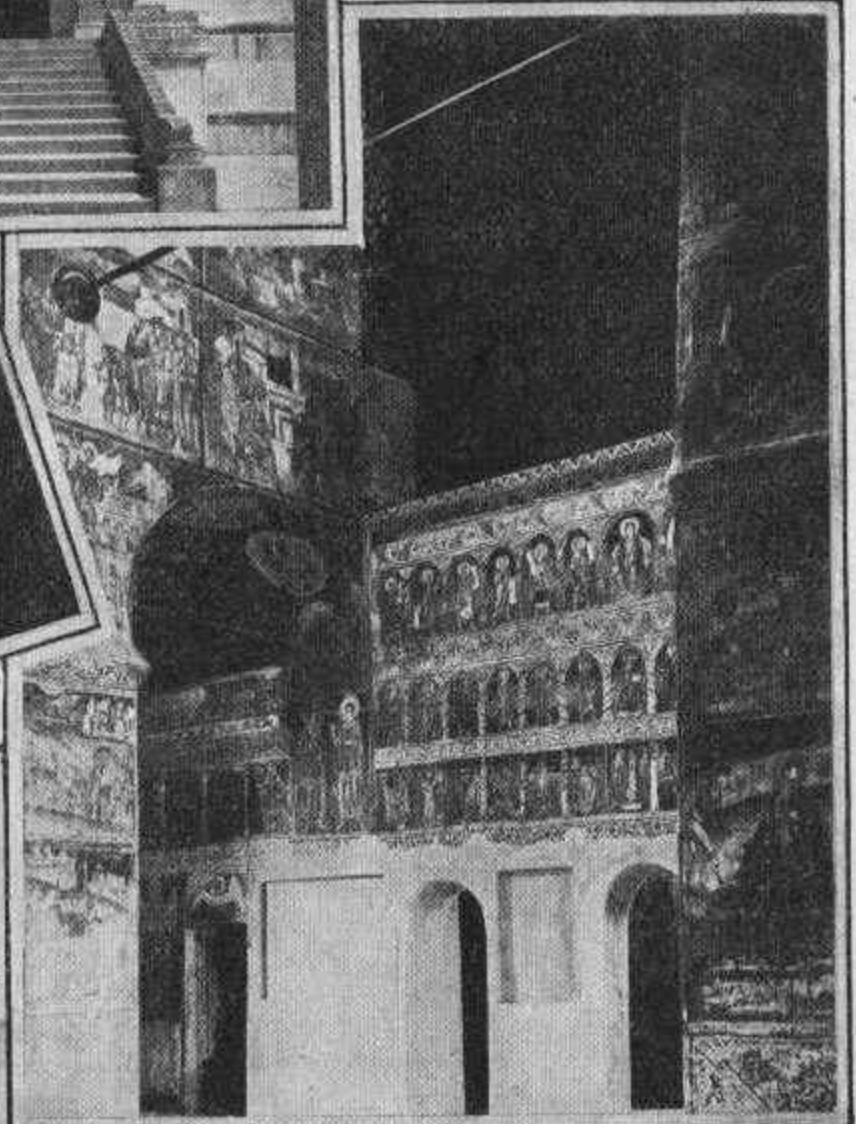
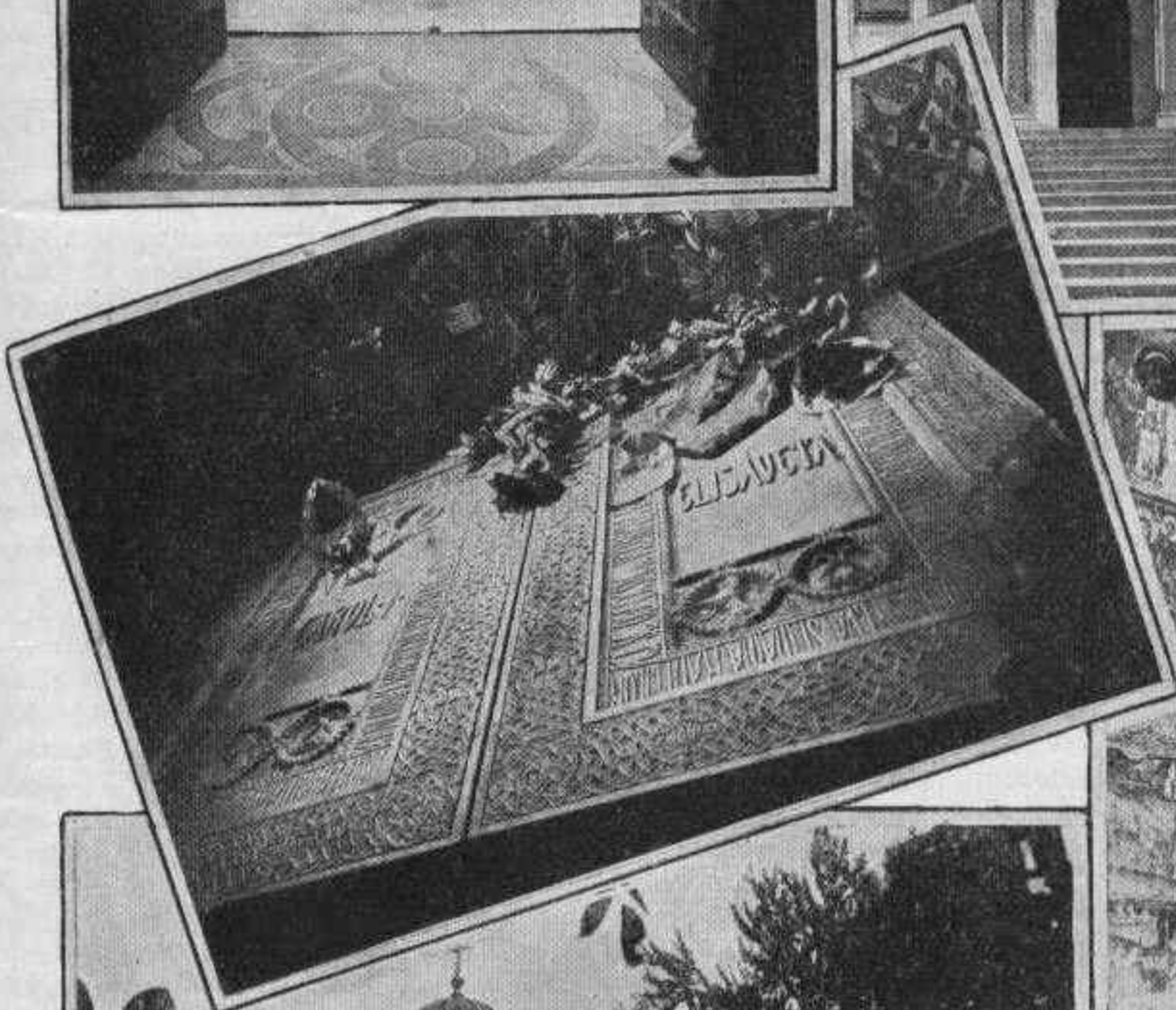
PARACLISUL

INTRAREA

MORMÂNTUL REGELUI
CAROL I ȘI AL REGINEI
ELISABETA

BISERICA DOMNEASCĂ: INTERIOR

VEDERE EXTERIOARĂ

Anul	Cifra probabila a populației ju- dețului la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proportii la 1000 locuitori		
		Născuți vii	Morți	Excedent natural	Născuți vii	Morți	Excedent natural
1931—1935 medie anuală	—	9.445	5.243	4.202	35,1	19,5	15,6
1931	260.327	9.387	5.343	4.044	36,1	20,5	15,6
1931	264.766	10.214	5.279	4.935	38,6	19,9	18,7
1933	269.001	9.002	4.923	4.079	33,5	18,3	15,2
1934	273.475	9.354	5.283	4.071	34,2	19,3	14,9
1935	277.104	9.267	5.385	3.882	33,4	19,4	14,0
1936	281.308	9.374	5.497	3.877	33,3	19,5	13,8

La data de 1 Iulie 1937 cifra probabilă a populației județului A. a fost de 284.994 locuitori. Față de populația numărată la recensământul din 1930 și anume 258.305 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 26.685 locuitori în timp de șase ani și jumătate, ceea ce corespunde unei creșteri de 10,3%.

INFĂȚIȘARE SOCIALĂ

Intre numirile topice, cu privire, bunăoară, la râuri și județe, cari au rămas nelămurite ca origini în cercetările filologice, figurează și *Argeșul*. Faptul că această străveche denumire s'a impus, resistând vre-unei încercări de a fi ori tradusă ori înlocuită prin alta din partea popoarelor alogene ce s'au scurs și prin această regiune, nu poate rămânea nerelevat măcar din punct de vedere etnic și etnografic. Prima așezare masivă de populație eterogenă cu care tânărul popor român a venit în contact din ce în ce mai intens, mai adânc, mai complet a fost cea a Slavilor. Se știe, însă, că slavii — ca și, de pildă, ungurii, sau ca și turcii în Peninsula Balcanică, — se caracterizau prin aceea că, în direcția toponimică, impuneau numiri nouă, adesea traducând pe cele străvechi cari nu puteau fi decât sau autohtone sau latine. Alături de numele mai tuturor râurilor principale ale României, și *Argeșul* a înfruntat atari vitregii, documentându-ne prin aceasta pe de o parte o continuitate neîntrepută în existența vieții romane în nordul dunărean chiar după prăbușirea imperiului roman iar pe de altă parte, rolul etnografic, ca și în vechime, îl juca o importantă apă curgătoare.

Sub aspectul geografic, județul Argeș e unul dintre incântătoarele județe ale României. Având sudul binișor înaintat în câmpia mănoasă a Țării, el ne desfășează privirile prin frământarea deluroasă și relativ împădurită a centrului său, pentru ca, apoi, trecând peste cea mai nordică linie de sate, să intrăm în adâncul variat al munților lui. Această trecere de la șes spre creștetele muntoase ce ating și înălțimi de peste 2.500 m e, în general, lină; nu e abruptă, prăpăstioasă, ca în învecinatul județ nordic, adică Făgărașul. Picioarele plaiurilor argeșene sunt lungi și, ca atare, așezate. Drept urmare, exceptând mici distanțe din imediata apropiere a izvoarelor lor, și apele au o curgere mai lungă și mai liniștită. Și trei sunt apele mai de seamă ce, aproape paralel între ele până la un punct, străbat *Argeșul* vertical: *Argeșul* care, mai la Nord de Căpățineni, ne cântă în sbucium spumegând biruința lui milenară în cadrul minunat al *cheilor* sale, pentru ca, apoi, să scalde în apa lui viorie poalele muntelui pe care se văd minele cetății lui « Radu Negru »; *Vâlsanul* cu impracticabilele lui *chei* cari sunt la aceeași altitudine cu *cheile* *Argeșului* și *Topologul* care, la Nord de Sălătruc, în spre izvoare, nu poartă această denumire. Toate trei culeg viul cristalin al nenumăratelor izvoare ale masivului carpatin sudic care, în cuprinsul *Argeșului*, se întinde de la creștetul Moldoveanului, trece peste *Negoi* și se oprește în Olt, în regiunea Căinenilor. A încerca să descrii în linii mari mai ales vraja acestei înfățișări muntoase a *Argeșului*, ca și a unor fericite depresiuni cum ar fi Țara Loviștei, e ceva care iese din cadrul posibilităților literare.

Cunoscându-se aspectul geografic, nu va fi greu ca cineva să-și poată face o idee fie cu privire la bogăția județului, fie la ocupațiunile populației, fie la structura ei sufletească.

În timp de vară, viața ce pulsează în însoriții munți ai *Argeșului* din Mai până în Octomvrie e exclusiv pastorală.

Platurile și plaiurile lor line, văile ca și căldările lor fac să răsară în cărările cutreerătorului dese adăposturi lumești, cari sunt fie simple colibe la înălțimi mari, fie stâni ce, în general, se află la margini de păduri. Dat fiind și faptul că pășunatul acestor munți e nu numai lesnicios ci și bogat, stănille sunt relativ mai numeroase decât în munții altor județe. Și, ca și în întreaga țară, tocmai această bogăție de pășunat contribuie ca turmele ovine, ca și cirezile de boi, să nu fie duse la păscut niciodată în timpul nopților — așa cum se constată bunăoară la Aromâni. Această viață păstoraască respiră o atmosferă în general absolut identică cu cea, de exemplu, din munții Sibiului și ea este, dar mai ales a fost, în anumite direcțiuni, un nestimat contact sufletească între frați de același sânge, pentru cari frontiera de state pe care o forma creasta carpatină până în 1916 era străpunsă de multe trecători eminamente păstorești.

Și astăzi încă, de obicei, populația a cărei existență e strâns și, pentru o parte, exclusiv legată de munți are anumite trăsături caracteristice care o deosebesc de populația dealurilor și cu atât mai mult de a șesului — trăsături ce vor fi relevate în descrierea județului Vâlcea. O mică parte din această populație cultivă și pământul, nu atât ca agricultură cât ca fânețe și pometuri. Intre această populație și cea a șesului care e numai agricolă, tranziția o face, firește, cea a dealurilor. Așa fiind, ca și în celelalte județe asemănătoare *Argeșului*, fiecare regiune geografică se va nuanța într'un anumit fel în structura ei sufletească — ceea ce s'ar putea urmări în atâtea manifestări ale lor, cum ar fi graiul, folklorul, etnografia, etc.

Din anumite puncte de vedere, *Argeșul* are o personalitate proprie, menținându-se — în raport cu celelalte județe de munte — la un loc de frunte, ca port, manifestări culturale, etc., precum și ca așezări omenești: sat și locuință. Nu e de prisos să amintim că, în creația poetică populară, pentru anumite motive el deține întâietatea: dintre toate variantele frumoasei legende *Mănăstirea Argeșului*, credem că cea mai remarcabilă aparține — cum era și de așteptat — acestui județ. Dar poezia populară are strânse raporturi cu muzica populară care, astăzi, în bună parte e monopolul lăutarilor țigani — o constatare nu tocmai fericită. În adevăr, nu se pot contesta urmele de influență orientală, respectiv turcească, în muzica populară bunăoară a Munteniei și Olteniei. Țigani, grație structurii lor sufletești, își adaptează această influență și, în felul acesta, amalgamează specifica muzică autohtonă. Doar muzica vieții păstorești, a fluerului și cavalului, a rămas necontaminată.

Înceind, vom menționa că, în direcția manifestărilor religioase, *Argeșul* nu rămâne în urma altor județe de munte. Trecând peste biserici vechi ale regiunii deluroase — cum ar fi *Colmeana* a lui Mircea, sau cele din *Curtea-de-Argeș*, etc. — vom menționa următoarele schituri și mănăstiri: *Trivale* de lângă Pitești; *Roboia* de pe un pârâu al *Vâlsanului*; *Văleni* din apropierea *Topologului*, retrasă în pădure; *Fedelesoiu* de pe malul Oltului, cu cetatea și dependințele în ruină astăzi; *Turnu* din 1676, tot pe Olt, și prea pitoreasca *Stănișoara* — un schit de călugări, de care, ca și cu alte schituri, e legată o scenă de viață păstoraască și care, prin minunata lui poziție pe un picior al frumosului munte *Cozia*, merită să fie vizitat de cât mai multă lume spre propria ei incântare sufletească. În fine, vom mai aminti că, fără a se putea lua la întrecere cu județele Olteniei, și în *Argeș* apar la răspântii de căi sau cărări, ori pe lângă fântâni cruci puse în amintirea celor decedați — o caracteristică ce se vede în tot cuprinsul Munteniei.

t. p.

ECONOMIE

Județul Argeș are un caracter economic variat, însă cu predominarea celui agricol și pastoral: creșterea extensivă și tradițională a vitelor (mai ales oi) în pășunile și fânețele din munte și din muscele; pometuri (în special pruni) și porumbiște în dealurile mai joase; cereale, peste nevoile locuitorilor, în câmpie. Industria și comerțul de transformare și de schimb local, nu depășesc (cu excepția cherestelei și a produselor stânelor) interesul regional limitat.

Agricultură. Județul ocupă o suprafață de 421.600 ha. Suprafața arabilă este de 128.109 ha, adică 30,38% din suprafața județului și 0,43% din suprafața totală a țării.

Din suprafața arabilă a județului, marea proprietate deține 5.840 ha, adică 4,56%, iar mica proprietate 122.269 ha, adică 95,44%.

Din totalul suprafeței arabile, cerealele ocupă 116.570 ha, astfel repartizate:

Porumbul ocupă 64.754 ha, cu o producție de 354.832 chint. (prod. medie la ha 5,4 chint.), în valoare de 83 mil. lei.

Grâul ocupă 25.516 ha, cu o producție de 130.957 chint. (prod. medie la ha 5,1 chint.), în valoare de 52 mil. lei.

Ovăzul ocupă 25.289 ha, cu o producție de 133.124 chint. (prod. medie la ha 5,2 chint.), în valoare de 40 mil. lei.

Orzul ocupă 473 ha, măturile ocupă 404 ha, secara ocupă 72 ha și meiul ocupă 62 ha.

Fânețele cultivate și alte culturi furajere ocupă 3.369 ha, astfel distribuite: lucerna ocupă 1.313 ha, cu o producție de 31.984 chint. fân (media la ha 24,3 chint.), în valoare de 4 mil. lei și 25 chint. sămânță. Alte fânețe cultivate ocupă 2.015 ha, cu o producție de 30.088 chint. (media la ha 14,9 chint.), în valoare de 4 mil. lei. Rădăcinile de nutreț ocupă 41 ha.

Plantele alimentare ocupă 1.364 ha. Din această suprafață varza ocupă 499 ha, cu o producție de 34.323 chint. (media la ha 68,8 chint.), în valoare de 7 mil. lei. Cartofii ocupă 246 ha, cu o producție de 14.186 chint. (media la ha 57,6 chint.), în valoare de 2 mil. lei. Ceapa ocupă 195 ha, cu o producție de 6.341 chint. (media la ha 32,5 chint.), în valoare de 3 mil. lei.

Cartofii printre porumb dau o producție de 27.328 chint., în valoare de 3 mil. lei, fasolea printre porumb dă o producție de 29.504 chint., în valoare de 10 mil. lei, și dovleci printre porumb dau o producție de 204.600 chint., în valoare de 10 mil. lei.

Plantele industriale ocupă 879 ha. Din această suprafață cânepa ocupă 399 ha, cu o producție de 983 chint. fuior (media la ha 2,4 chint.), în valoare de 3 mil. lei și 1.019 chint. sămânță (media la ha 2,5 chint.). Floarea soarelui ocupă 175 ha, cu o producție de 930 chint. (media la ha 5,3 chint.). Rapița ocupă 129 ha, cu o producție de 322 chint. (media la ha 2,5 chint.).

Vegetație și culturi diverse. Din suprafața totală a județului (421.600 ha), ogoarele sterpe ocupă 5.927 ha.

Fânețele naturale ocupă 19.781 ha, cu o producție de 270.999 chint. (prod. medie la ha 13,7 chint.), în valoare de 30 mil. lei.

Pășunile ocupă 27.378 ha.

Pădurile ocupă 137.103 ha.

Livezile de pruni ocupă 9.391 ha, cu o producție de 354.979 chint. (prod. medie la ha 37,8 chint.), în valoare de 106 mil. lei.

Alți pomi fructiferi ocupă 805 ha.

Vița de vie ocupă 520 ha.

Creșterea animalelor. În județul A. se găseau în anul 1935:

Cai 13.573, boi 74.629, bivoli 46, oi 220.894, capre 13.327, porci 57.041, stupi sistemati 2.189, stupi primitivi 7.891.

De relevat marele număr de oi, reprezentând un procent ridicat față de numărul acestor animale în celelalte județe. De asemeni, trebuie subliniată dezvoltarea albinăritului în acest județ.

Industria. 2 mori sistematice (Pitești și Prundu), 154 mori țărănești, 1 fabrică de pâine (Pitești), 1 de spirt, 2 de mezeluri (Pitești), 2 fabrici textile (Pitești și Găvana), 3 de pielărie (1 la Pitești și 2 la Găvana), 4 de cherestea (Curtea-de-Argeș, Sălătruc, Șuici și Ciocănești), 1 de unelte de lemn și butoaie (Pitești), 1 de teracotă și faianță (Pitești).

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei și peste ¹⁾:

Moara « Progresul », Pitești (soc. 10, inv. 46), « Brutăria Populară », Pitești (inv. 7), « Tesătoria Română », Pitești (soc. 35, inv. 120), Fabrica textilă « Găvana », Găvana (soc. 30, inv. 91), Fabrica de unelte de lemn și butoaie a Băncii Viticole a României, Pitești (soc. 11, inv. 4). De

asemenea menționăm o mare fabrică de cherestea a Casei Pădurilor Statului din Curtea-de-Argeș.

INDUSTRIA *) JUDEȚULUI ARGEȘ ÎN 1935

Întreprinderile dela 5 H.P., sau 20 lucrători în sus

Industria	Numărul fabricilor		Forța motrice H.P.	Perso-nalul ocupat	Valoarea producției în mil. de lei
	Active	Inchise			
Alimentară	2	2	460	90	61.893
Textilă	3	—	942	1.514	174.363
Metalurgică	1	1	39	16	350
Pielărie	4	—	145	84	4.410
Lemnului	2	—	947	516	21.449
Total	12	3	2.533	2.220	262.465

*) Nu sunt cuprinse exploatarea miniere, petrolifere, carierele, uzinele de apă și electricitate.

Comerț. Comerț intens de produse forestiere, cereale, vite și produse animale. Târgurile orașelor Pitești și Curtea-de-Argeș sunt renumite în întreaga regiune.

Credit și cooperatie. În cuprinsul județului funcționează 13 bănci (societăți anonime).

Situația lor, conform bilanțurilor încheiate la 31 Decembrie 1934, se prezintă astfel:

A C T I V		P A S I V	
Disponibil	7.961.317	Fonduri	96.720.404
Plasamente	244.032.810	Angajamente . . .	197.443.336
Imobilizări	13.155.522	Rezultate	150.493
Rezultate	29.164.584		
Total	294.314.233	Total	294.314.233

Cooperative de credit (bănci populare) 167, cu 27.038 membri și cu un capital social vărsat de 71.695.895 lei. Imprumuturi acordate 167.695.778 lei (neconvertite 14.157.891 lei, convertite 61.267.629 lei, reduceri la împrumuturi convertite 92.270.258 lei). Depuneri spre fructificare 40.485.184 lei. Totalul bilanțului 195.803.101 lei.

Cooperative forestiere 9, cu 991 membri și cu un capital social vărsat de 3.014.117 lei. Fonduri 870.877 lei. Păduri și material brut 1.589.813 lei. Material fasonat și în fabricație 1.299.112 lei. Bilanțul încheiat 9.167.551 lei.

Cooperative agricole de aprovizionare și vânzare în comun 2, cu un număr de 375 membri și cu un capital vărsat de 845.730 lei. Bilanțul încheiat 3.805.404 lei.

Cooperative de consum 20, cu 1.457 membri și cu un capital social vărsat de 1.790.589 lei. Mărfuri generale în valoare de 65.660 lei. Bilanțul încheiat 6.441.464 lei.

Situația cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decembrie 1935.

Finanțe publice. Bugetul județului A. pe exercițiul 1936/37 prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	11.372.483
Venituri ordinare	6.150.000
Venituri extraordinare	816.000
Venituri speciale	4.406.483
Cheltuieli	12.048.007
Cheltuieli ordinare	6.825.524
Cheltuieli extraordinare	816.000
Cheltuieli speciale	4.406.483

Drumuri. Județul A. este străbătut de o rețea de drumuri în lungime totală de 1.548 km 117 m, împărțită astfel:

Drumuri naționale 170 km 644 m, din care Direcția G-rală a Drumurilor întreține 161 km 704 m pietruși, iar comunele urbane 8 km 940 m pavați și pietruși).

Drumuri județene 892 km 177 m. Administrația județului întreține 830 km 122 m, iar com. urbane 13 km 0,20 m.

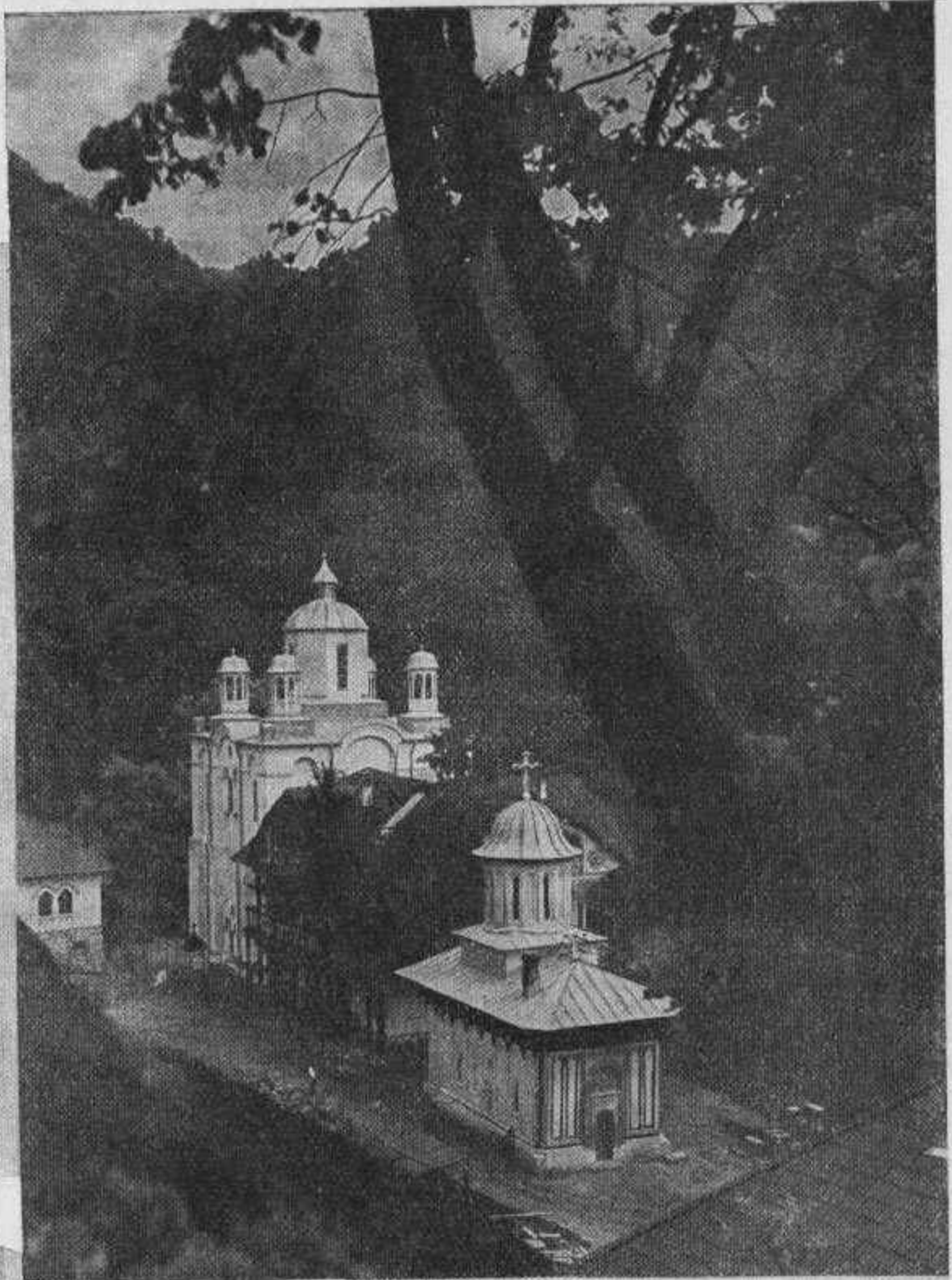
Drumuri comunale 485 km 296 m.

¹⁾ Cifrele în paranteze arată capitalul social (soc.) și capitalul investit (inv.) în milioane de lei.

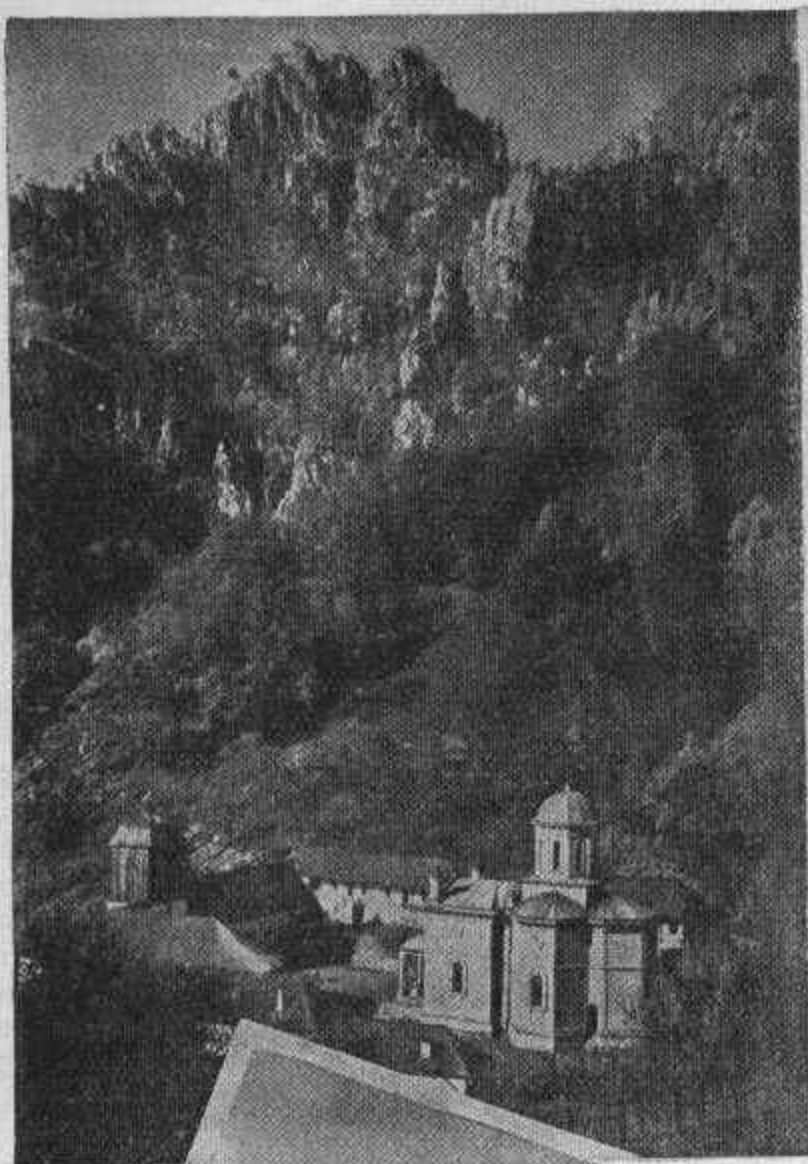

ARGEȘ

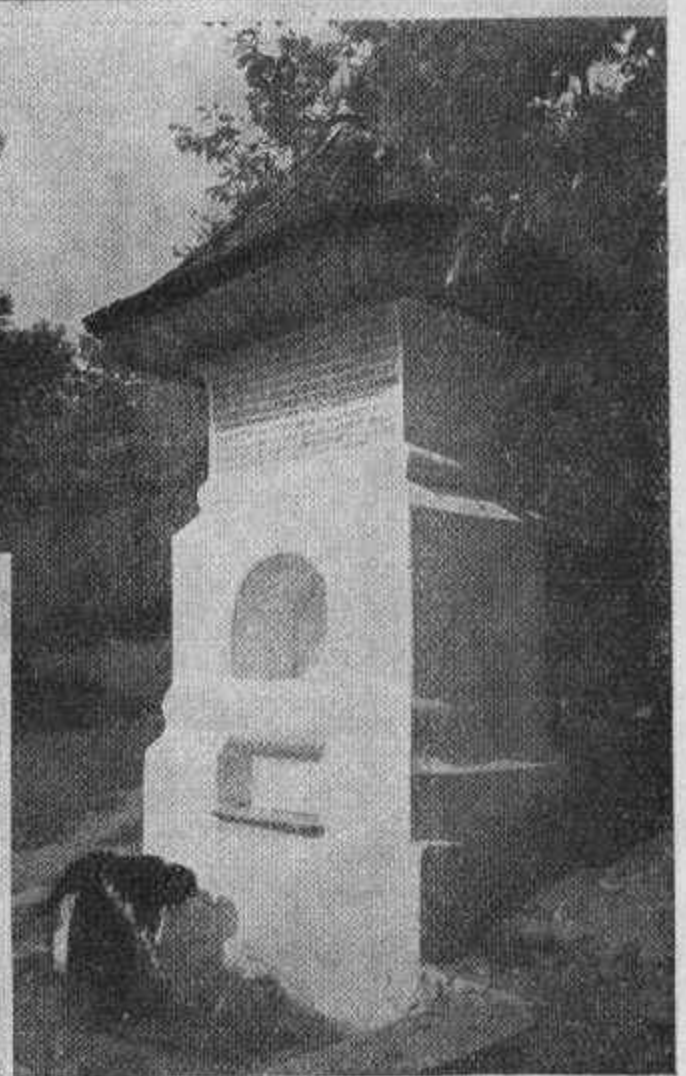
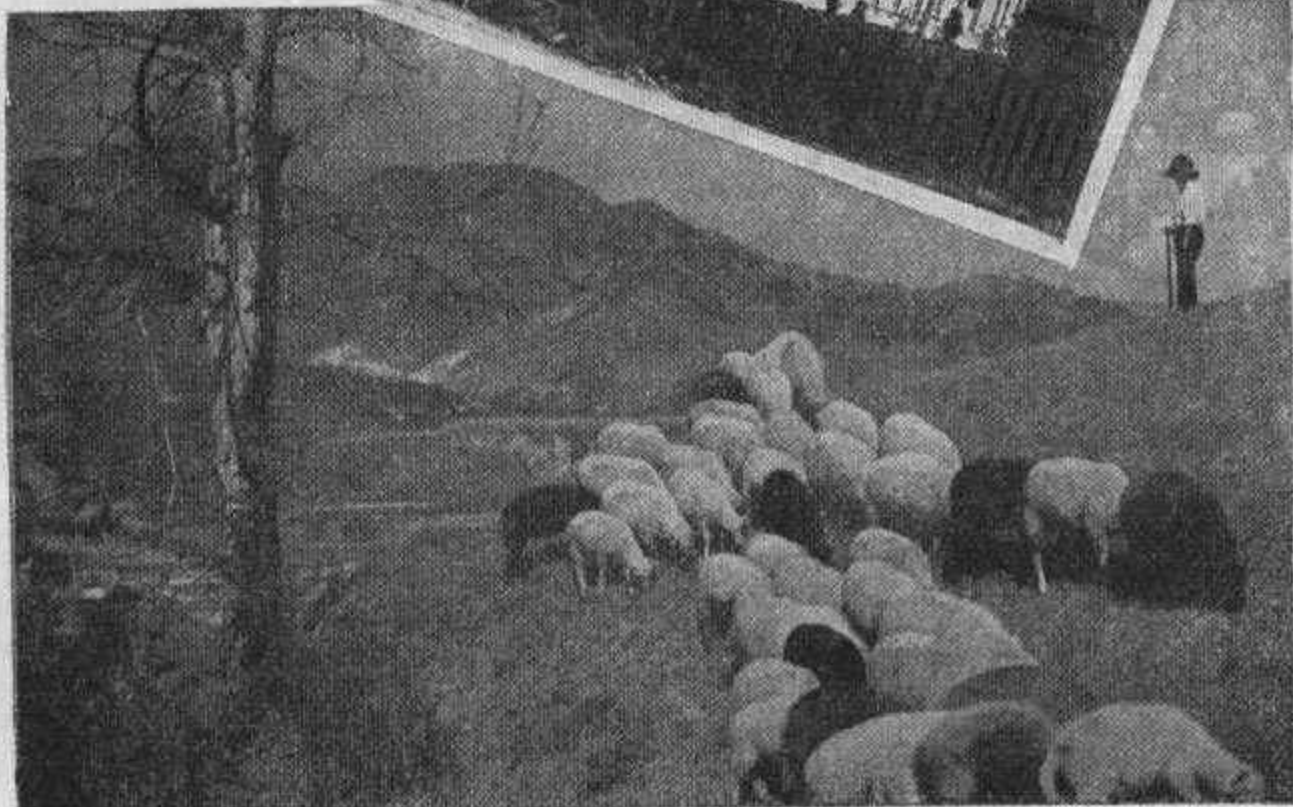
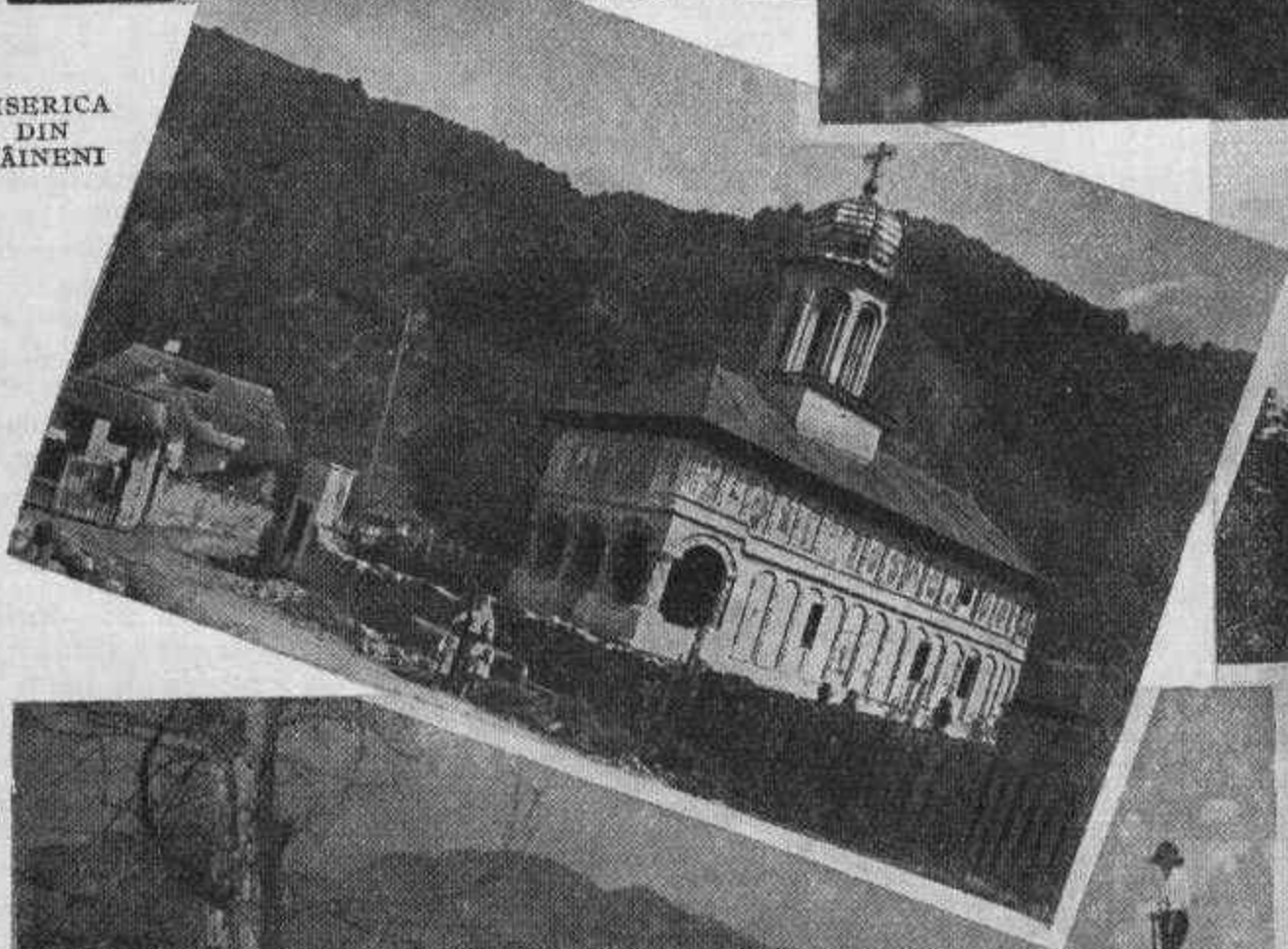
MĂNĂSTIREA CORNETU

MĂNĂSTIREA STĂNIȘOARA

BISERICA
DIN
CĂINENI

PÂNTÂNA LUI MANOLE

LA PĂȘUNE

Lungimea podurilor este de 6.763,01 metri, repartizată astfel: poduri naționale 1.302,77 m, județene 4.385,29 m și comunale 1.074,95 m.

Prin județ trec 5 drumuri naționale, legând următoarele localități:

1. București – Pitești – Slatina – Craiova (Pitești – limita județului Dâmbovița = 25 km; Pitești – limita județului Olt = 38 km).

2. Pitești – Curtea de Argeș (Pitești – Curtea de Argeș = 37 km.).

3. Pitești – R.-Vâlcea – Tg.-Jiu (Pitești – limita județului R.-Vâlcea = 62 km).

4. Pitești – Costești (Pitești – Costești = 20 km).

5. Pitești – Drăgășani (Pitești – limita județului Vâlcea = 67 km).

Cale ferată. Județul A. este străbătut de o rețea de căi ferate de 157 km din care 100 km, linii principale simple și 57 km, linii secundare simple.

Itinerarii principale. Rapide: (Simplon) București – Timișoara – Jimbolia (Belgrad, Paris). Accelerate: București – Timișoara, București – Sibiu.

Stații importante: Pitești, Costești, Curtea-de-Argeș.

Poștă, telegraf, telefon. 3 oficii P. T. T. de stat la Pitești, Costești și Curtea de Argeș; 2 oficii autorizate la Rociu și Șuici; 8 agenții speciale la Bălcești, Căineni, Dănicei, Merișani, Mușetești, Richițele, Stroești, Tigveni și 1 gară cu serviciu poștal (Stolnici).

Oficii telefonice la Pitești, Curtea-de-Argeș, Bălcești, Costești, Dănicei, Richițele, Rociu, Șuici, Stroești și Tigveni.

Stațiuni balneare, climatice, turism. Brădet, stațiune balneo-climatică în curs de amenajare, așezată în apropierea pădurilor, în valea Vâlsanului. Ape sulfatate. Stațiune de interes local. Curse de autobuze dela Curtea-de-Argeș.

Curtea-de-Argeș. Stațiune climatică, așezată între livezi și plantații, la 450 m altitudine, având o minunată perspectivă spre Negoitul. Climat plăcut, cu foarte mici variații de temperatură. Gară locală. Oficiu P. T. T., medici, hoteluri, restaurante. Punct de plecare pentru numeroase excursii spre Poenari, Căpățâneni, Cheile Argeșului și Cumpăna.

Cumpăna, stațiune climatică în plină formare, la 850 m altitudine, de unde se poate face ascensiunea Negoitului, pe aci fiind singurul drum turistic, accesibil, din spre Muntenia. Casă de adăpost la Cumpăna (propr. Soc. A. D. M. I. R.).

Numeroase drumuri care pot fi considerate de interes turistic, străbat județul Argeș; dela Pitești spre R.-Vâlcea; dela Curtea de Argeș spre Câmpulung; sau spre Valea Oltului, fie spre R.-Vâlcea, fie direct prin munți spre Căineni. Aceste drumuri străbat sate remarcabile prin arhitectura lor tipică și prin frumusețea așezării lor. Cele mai de seamă, sunt grupate pe cele 3 principale văi ale județului: Vâlsan, Topolog și Argeș.

CULTURĂ

Știință de carte. După rezultatele provizorii ale recensământului populației din 1930, populația județului A. dela 7 ani în sus este de 206.188 locuitori din cari 52,9% sunt știutori de carte. După sex, proporția este de 73,7% bărbați știutori de carte și 34,4% femei știutoare de carte. Repartiția locuitorilor după gradul de instrucție, în procente este următoarea:

Gradul de instrucție școlară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul știutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extrașcolară	1,6	0,5
2. Primară	64,4	94,6
3. Secundară	17,5	2,8
4. Profesională	12,2	1,9
5. Universitară	2,8	0,2
6. Alte școli superioare	1,5	0,0

Invățământ. Numărul total al populației școlare din județul A. (între 5–18 ani) a fost în anul 1934 de 66.012 locuitori (4.367 mediu urban și 61.645 mediu rural).

Școli secundare: Seminar teologic, liceu de băieți, liceu de fete, școala normală de fete, liceu comercial de băieți,

liceu industrial de băieți, liceu industrial de fete și gimnaziu industrial casnic.

Școli primare 245, din care 232 rurale și 13 urbane (243 școli de stat și 2 confesionale), cu un număr total de 42.206 elevi (39.981 mediu rural și 2.225 mediu urban) și cu 748 învățători și alt personal didactic (situația din 1934).

Grădini de copii 3, din care 2 urbane și 1 rurală, toate de stat, cu un număr total de 194 copii (117 mediu urban și 77 mediu rural) și cu 3 conducătoare (situația din 1934).

Instituții culturale. Fundația Culturală Regală «Principele Carol», are cămine culturale în: Albești, Băiculești, Băseni, Broșteni, Brădetu, Bradul-de-Jos, Bratia, Căteasca, Ciobani, Corbeni, Costești, Cuca, Drăganu, Fălfani, Găujan, Greblești, Gruin, Izvorul-de-Sus, Jiblea, Lăngești, Lintest, Lunca-Corbului, Morăști, Moșoaia, Mozăcen, Mușetești, Oești, Pârnu-Roșu, Păduroiu, Rociu, Săpata-de-Jos, Serboeni, Stârci, Teiul-din-Deal, Teiul-din-Vale, Uda-de-Jos, Vălsănești, Vitomirești, Vulpești și Zărnești.

Centrala Caselor Naționale are organizație culturală în comuna Izvorul-de-Sus, cu local propriu, o școală de meserii și o clinică pentru copii sugaci.

Liga Culturală activează în localitățile: Pitești, Curtea-de-Argeș, Băbana, Bercioiu-Ruda, Ciofrângen, Costești, Golești-Drăgănești și Trepteni.

Casa Școalelor și a Culturii Poporului, întreține 77 cămine culturale și 11 biblioteci, adică în total 88 organizații culturale, dintre care 57 au personalitate juridică.

În județ se mai află Muzeul Ateneului Popular «Ionescu Gion» și Societatea corală «Negru-Vodă» (ambele în Pitești), 2 teatre (Pitești, Curtea-de-Argeș), 4 cinematografe (3 Pitești, 1 Curtea-de-Argeș), 4 societăți sportive și 2 societăți de vânătoare.

RELIGIE

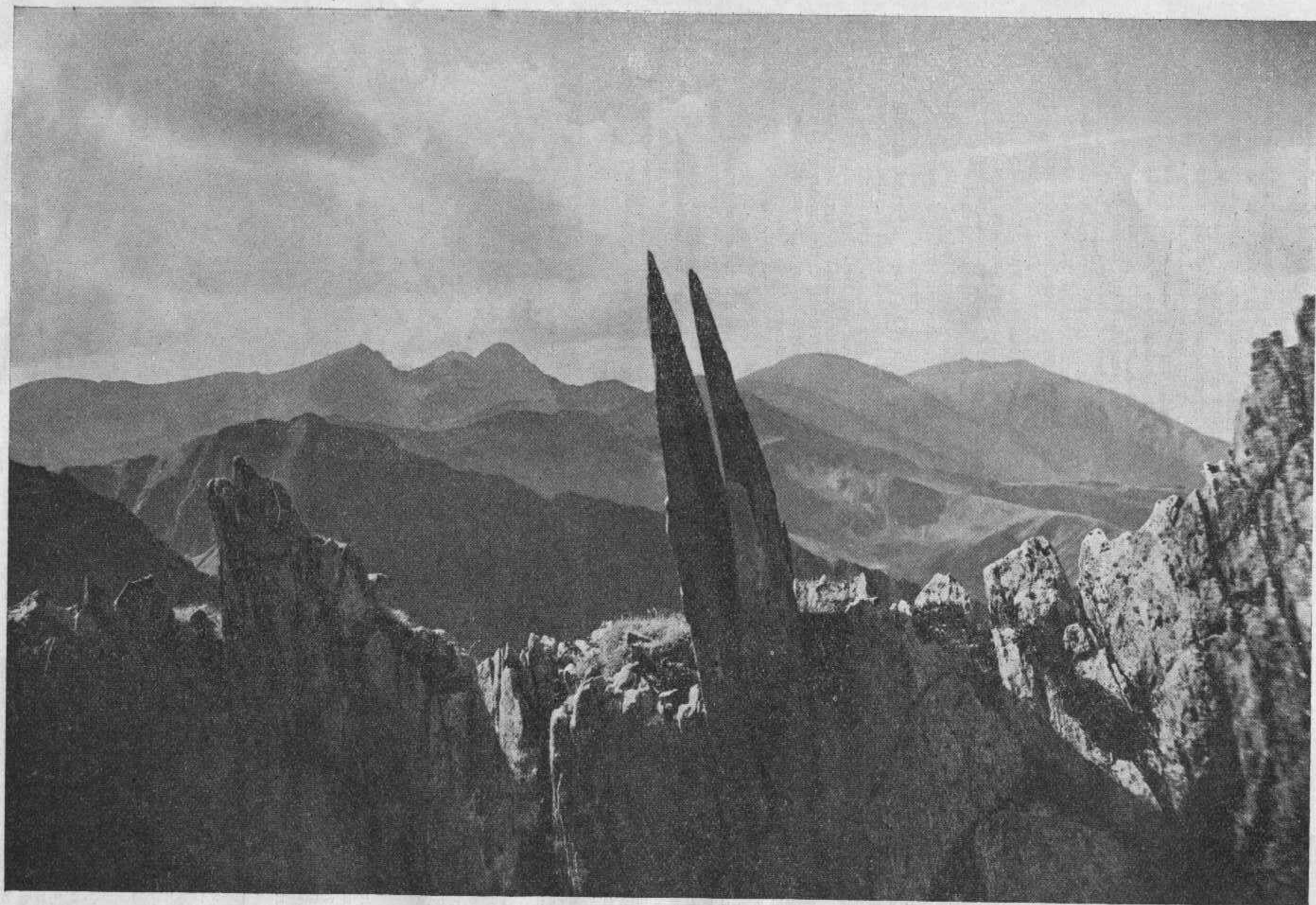
Confesiuni. După rezultatele provizorii ale recensământului populației din 1930, din totalul locuitorilor județului 99,1% sunt ortodocși.

Biserici și lăcașuri de închinăciune. În județ sunt 223 biserici ortodoxe, 1 biserică romano-catolică, 1 evanghelică-luterană, 1 reformată, 1 armenescă, 1 casă de rugăciune baptistă, 1 casă de rugăciune a sectei Tudoriștilor, 1 sinagogă.

BISERICA DOMNEASCĂ DIN CURTEA DE ARGEȘ
(Fragment din scena ducerii Crucii, pictură din veacul XIV)

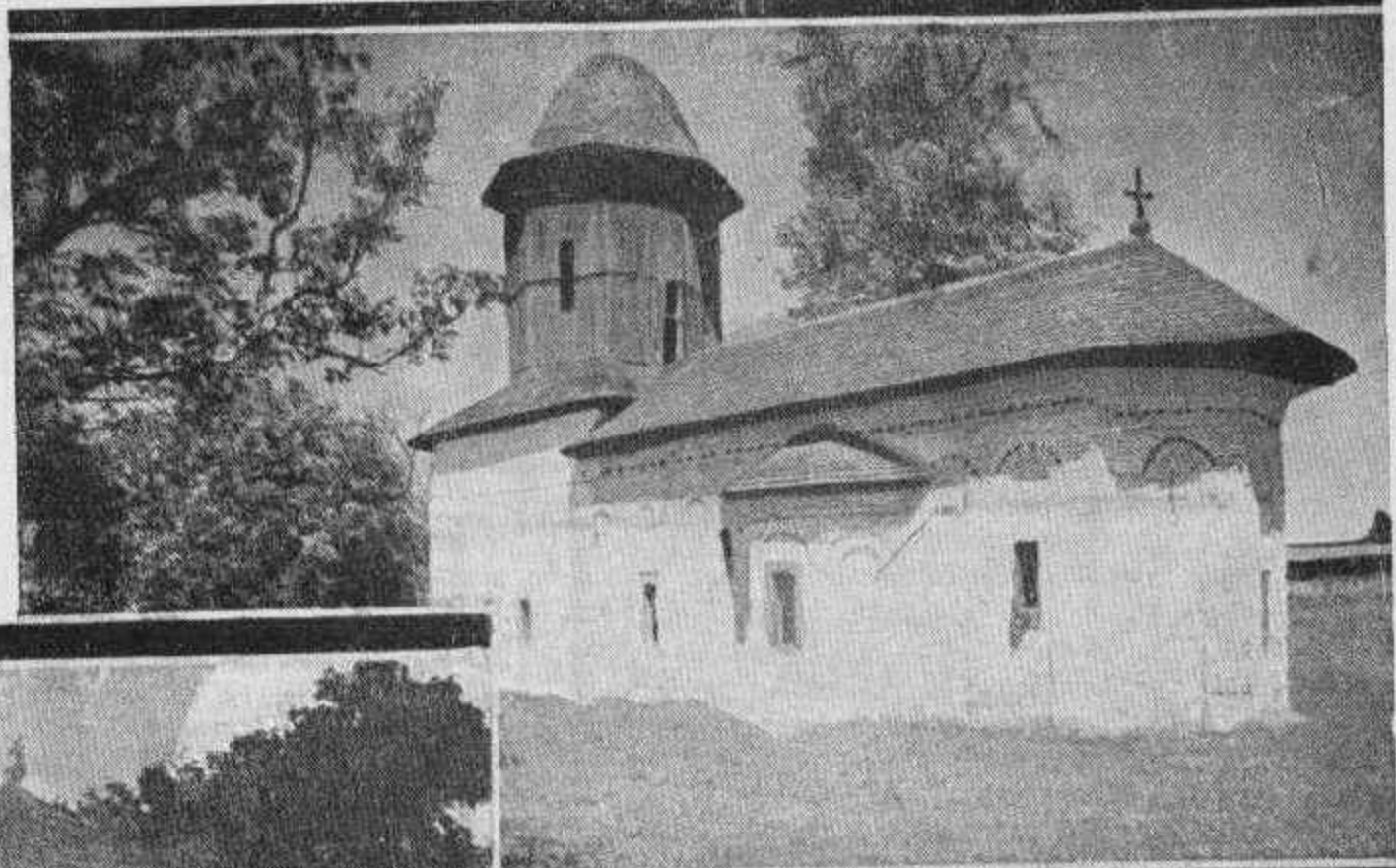
MUNȚII FĂGĂRAȘULUI
Din «România», revista O. N. T.

Foto Fischer

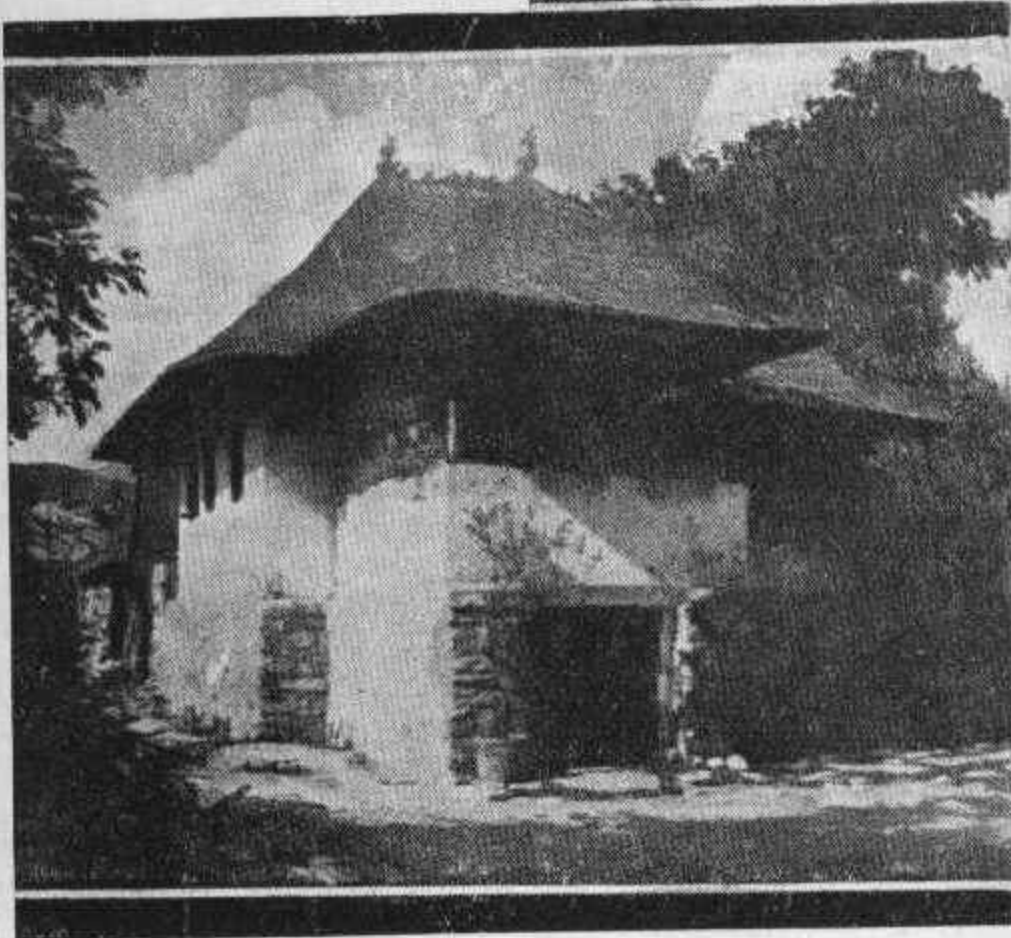

ARGEȘ

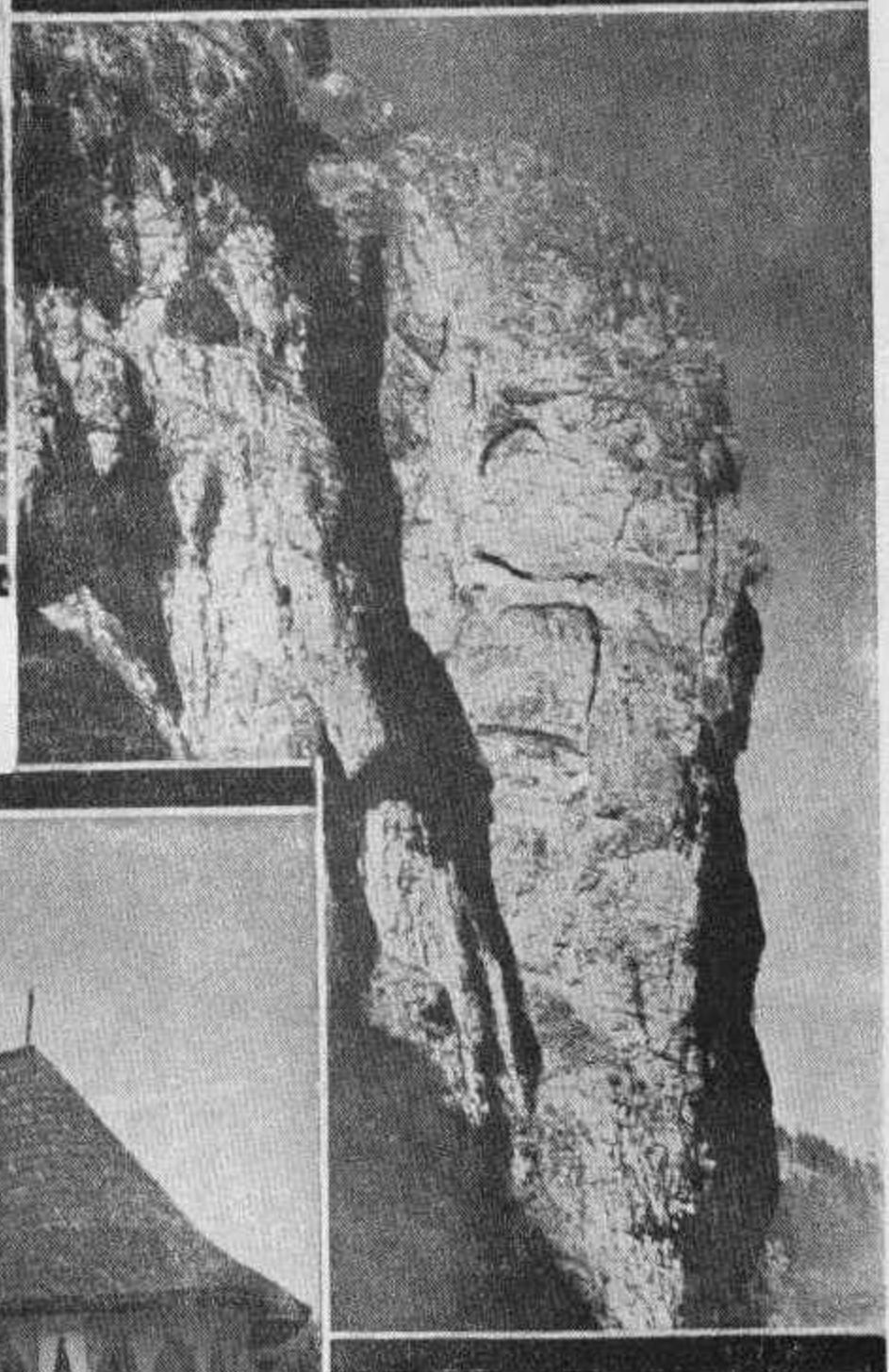
MĂNĂSTIREA
COTMEANA

CASĂ DIN SUICI

PITEȘTI:
BISERICA OLARI

MUNTELE COZIA

De asemenea județul are 5 mănăstiri ortodoxe (dintre care 4 de călugări și 1 de călugărițe) și 3 schituri ortodoxe (2 de călugări și 1 de călugărițe).

Instituții bisericești. În județ se află reședința episcopiei Argeșului și 2 protopopiate ortodoxe.

ADMINISTRAȚIE

Organizare administrativă. Reședința județului A. este orașul Pitești. Județul are 2 orașe (*Pitești și Curtea de Argeș*) și 538 sate, împărțite astfel:

I. Plasa Argeș	113 sate
II. Plasa Cuca	108 sate
III. Plasa Dâmbovnic	42 sate
IV. Plasa Oltul	70 sate
V. Plasa Pitești	151 sate
VI. Plasa Teleorman	54 sate

Organizare judecătorească. Un tribunal la Pitești cu 2 secțiuni, 12 magistrați, 1 prim-procuror și 1 procuror, în circumscripția Curții de Apel din București.

8 judecătoria: 2 la Pitești și câte una la Curtea-de-Argeș, Costești, Jibla, Lunca-Corbului, Pleșoiu și Stroești, cu un total de 17 magistrați.

Organizare sanitară. Spitale de stat: în Pitești (Spitalul «I. C. Brătianu» și Spitalul militar), Curtea de Argeș (1 spital de stat și 1 spital I. O. V.), Dedulești, Scheiu, Moșăceni, Costești și Izvorul-de-Sus.

Dispensare de stat: în Șuici, Stroești, Brătieni, Uda, Teu din Vale, Suseni, Slobozia de Jos, Rociu, Stolnici, Bascovul, Găvana, Poiana Lacului, Merșani, Budești, Căineni și Jibla.

În Curtea de Argeș: Dispensarul orașului, Dispensarul fabricii C.A.P.S., Dispensarul județului și Dispensarul Corporației.

Dispensare particulare: în Ciupa și Izvorul-de-Sus.

Serv. sanitar județean, Serv. sanitar al orașului Pitești și Serv. sanitar al orașului Curtea de Argeș.

Asistență și prevedere socială. Casa Centrală a Asigurărilor Sociale întreține organizații medicale în Pitești, Curtea-de-Argeș și Găvana.

Soc. «Crucea Roșie» activează în orașele Pitești și Curtea-de-Argeș.

În Pitești se mai află un oficiu I.O.V. și două azile de bătrâni.

În Curtea-de-Argeș activează Societatea femeilor ortodoxe.

În com. Izvorul-de-Sus se află o cantină pentru copii săraci întreținută de d-na Cantacuzino.

PRINCIPALE AȘEZĂRI

Pitești, capitala județului (vezi monografiile orașelor reședință).

Curtea-de-Argeș, comună urbană situată în regiune muntoasă, la 37 km de reședința județului, 156 km de Craiova și la 150 km de București. Stație c.f. pe linia Pitești-Curtea-de-Argeș. Reședința Episcopiei Argeșului.

Are 7.107 locuitori (cifra probabilă la I.VII.1936).

Bugetul orașului pe exercițiul 1936/37 (prevederi): Venituri și cheltuieli 3.411.823 lei.

Centrul de exploatare C.A.P.S. cu o fabrică mare de produse forestiere dă orașului un caracter industrial. De remarcat în oraș industria olăritului și 3 mori.

Seminar teologic, 5 școli primare și 2 grădini de copii.

1 teatru, 1 cinematograful, 1 societate sportivă și 1 soc. de vânatoare.

Catedrala episcopală, 7 biserici ortodoxe. 1 protopopiat ortodox.

Primărie, Pretură, Judecătoria, Poliție, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Percepție fiscală, Serv. sanitar al orașului. Uzină electrică.

Sfatul Negustoresc, Asoc. funcționarilor C.A.P.S., Corporația meseriașilor.

Spital de Stat, Spital I.O.V., 4 dispensare, Rforia Spitalelor civile.

Societatea «Crucea Roșie», Soc. Femeilor ortodoxe.

Monumente istorice importante (Biserica Domnească, Biserica Săn Nicoară și Biserica episcopală).

Costești, comună rurală cu peste 1.400 locuitori nod de cale ferată (ramura spre Turnu-Măgurele), așezat în Sudul județului.

LOCALITĂȚILE DIN JUDEȚUL ARGEȘ

A) Orașe

1. Pitești (capitala județului)
2. Curtea-de-Argeș

B) Sate

I. PLASA ARGEȘ

1. Albești-Pământeni
2. Albești-Ungureni
3. Aluniș
4. Anghinești
5. Arefu
6. Argeșani
7. Bădiceni
8. Băiculești
9. Bălteni
10. Bănicești
11. Băraști
12. Bărbălești
13. Bărbălești-de-Jos
14. Bărbălești-de-Sus
15. Berindești
16. Blăju
17. Bohari
18. Bolculești
19. Bolovănești
20. Borobănești
21. Borovinești (com. Cerbureni)
22. Borovinești (com. Valea-Iașului)
23. Brădet
24. Brătești
25. Brătieni
26. Bucșenești
27. Burluși
28. Căpățâneni-Pământeni
29. Căpățâneni-Ungureni
30. Cărpenești
31. Ceaurești
32. Cepari-Pământeni
33. Cepari-Ungureni

34. Cerbureni
35. Cicănești
36. Ciofrângeni
37. Ciurești
38. Coasta
39. Corbeni
40. Cosaci
41. Costești-Vălsan
42. Cumpăna
43. Doblea
44. Dobrotu
45. Drăgănești
46. Florieni (Schitu)
47. Galeșu
48. Gibesti
49. Giurgiuveni
50. Herșani
51. Ianculești
52. Ioanicești
53. Lacurile
54. Mălureni
55. Mănicești
56. Morăști
57. Mustățești
58. Mușetești
59. Noaptești
60. Oești-Pământeni
61. Oești-Ungureni
62. Păltenu
63. Păuleni
64. Piatra (com. Ciofrângeni)
65. Piatra (com. Galeșu)
66. Poenari (com. Corbeni)
67. Poenari (com. Poenari)
68. Poenița
69. Rădești
70. Robaia
71. Rudeni
72. Ruginoasa
73. Sălătrucu-de-Jos
74. Sălătrucu-de-Sus
75. Scheni-Duculești
76. Schitu-Matei

77. Secăturile
78. Seci
79. Sgaroești
80. Slămnești
81. Stroești
82. Surpași
83. Șendrulești
84. Șoptana
85. Șuici
86. Tigveni
87. Toplița
88. Tulci
89. Turburea
90. Tutana
91. Ulmi
92. Ungureni (com. Galeșu)
93. Ungureni (com. Valea-Iașului)
94. Urluești
95. Valea-Boului
96. Valea-Brazilor
97. Valea-Buției
98. Valea-Calului
99. Valea-Faurului
100. Valea-Iașului
101. Valea-lui-Enache
102. Valea-lui-Maș
103. Valea-Măgurei
104. Valea-Mușcelului
105. Valea-Porcului
106. Valea-Rea
107. Valea-Uleului
108. Văleni
109. Vătășești
110. Vălsănești
111. Vernești
112. Vlădești
113. Zigoneni

II. PLASA CUCA

1. Balomireasa
2. Bădeni

3. Băgești
4. Băloiu
5. Bălfata
6. Bănești
7. Bărbăleni
8. Bărsolu
9. Branistea
10. Bratla
11. Bulagei
12. Bulimanu
13. Bunești
14. Căzănești
15. Cărcești
16. Ceretu
17. Ciorăca
18. Ciuciani
19. Ciutești
20. Cocoru
21. Corbi-din-Vale
22. Costești (com. Drăguțești)
23. Costești (com. Vitomirești-Trepteni)
24. Cotmeana
25. Cotu
26. Cotul
27. Crivățu
28. Cuca
29. Cungrea
30. Dealul-Boului (Bouleni)
31. Dealul-Fărcășoia
32. Dealul-Lăunele
33. Dealul-Scheni
34. Dedulești
35. Delureni
36. Dobrești
37. Dosul-Răului
38. Drăgioiu
39. Drăgolești (com. Bascovele-Grajduri)
40. Drăgolești (com. Dănicei)
41. Drăguțești-Dealul
42. Flămânda
43. Galicea

44. Geamăna
45. Ghiobesti
46. Giuroiu
47. Gorani
48. Grajduri
49. Greabănu
50. Gura-Crucilor
51. Hardabei
52. Isbăsești
53. Lăunele-de-Jos
54. Lăunele-de-Sus
55. Liliacu
56. Linia-Hanului
57. Linia-de-Vale
58. Lintești
59. Luminile
60. Malul
61. Macăi
62. Mănești
63. Măzăraru
64. Măncioiu
65. Mângureni
66. Miercani
67. Milcoiu
68. Morărești
69. Negești
70. Nicolesți
71. Nițulești
72. Nișești
73. Obogeni
74. Ostroveni
75. Peretu
76. Pieșești
77. Pleșoiu
78. Popești (com. Corbi)
79. Popești (com. Stoilești)
80. Predești
81. Rotărești
82. Săpunari
83. Scheiu
84. Schitu
85. Sinești
86. Socarciu
87. Spiridonii
88. Stănești
89. Stănicei
90. Stoicânești
91. Surdeni
92. Suricaru
93. Șerbăneasa
94. Șetrari
95. Teiu
96. Teodorești
97. Topșenari
98. Trepteni
99. Udrești
100. Ursoaia
101. Valea-Bălcească
102. Valea-Crucii
103. Valea-Scheiu
104. Valea-Viei
105. Vârloveni
106. Vlădulești
107. Vonigeasa
108. Zamfirești

III. PLASA DÂMBOVNIC

1. Babaroaga
2. Bârlogu
3. Boerești
4. Burdești
5. Buta
6. Căcaleții-de-Jos
7. Cantacuzu
8. Catanele
9. Căteasca
10. Ceaușești
11. Cerșani
12. Cîreșu
13. Ciupa-Mavrodolu
14. Ciupa-Mănciulescu
15. Coșeriile
16. Dumbrăveni
17. Furduești
18. Gliganu-de-Jos
19. Gliganu-de-Sus
20. Gruiu
21. Lăgăr
22. Leșile
23. Mozacu
24. Moșăceni
25. Negrași
26. Oarja
27. Pătuleni
28. Popești
29. Rătești-Tigveni
30. Rociu
31. Siliștea
32. Slobozia-de-Jos

33. Slobozia-de-Sus
34. Stănilăvești
35. Strâmbeni
36. Suseni
37. Șerbănești
38. Ștefănești
39. Teiu-din-Deal
40. Teiu-din-Vale
41. Tuțulești
42. Zidurile

IV. PLASA OLTUL

1. Aldești
2. Barangi
3. Barza
4. Băbuești
5. Bădislava
6. Băiașu
7. Bărsești
8. Bercioiu
9. Berislăvești
10. Blănoiu
11. Blidari
12. Boișoara
13. Bradu-Clocotici
14. Bratia-din-Deal
15. Bratia-din-Vale
16. Bratovești
17. Brădișor
18. Budești
19. Bumbuești
20. Căineni
21. Copăcenii
22. Cucoiu
23. Dăești
24. Dăngești
25. Drăgănești-Văratecu
26. Fedeleșoiu
27. Feșeni
28. Flămânda
29. Galicieni
30. Găujani
31. Goranu
32. Greblești
33. Gropeni
34. Gruiu-Lupului
35. Jiblea-Nouă
36. Jiblea-Vechie
37. Linia
38. Mijlocul
39. Miulești
40. Mlăceni
41. Opătești
42. Pătești
43. Păușu
44. Perșani
45. Pieptești
46. Podeni
47. Poiana
48. Popești
49. Prodănești
50. Racovița
51. Racovița (com. Sâmniciu)
52. Rădăcinești
53. Robaia
54. Ruda
55. Runcu
56. Sălătrucelu
57. Săliștea
58. Sâmbotinul
59. Scăueni
60. Seaca
61. Snamăna
62. Spinu
63. Sticlăria
64. Stoenesti
65. Șerbănești
66. Teodorești
67. Titești
68. Uriătoarea
69. Valea-Babei
70. Văratecu

V. PLASA PITEȘTI

1. Albeasca
2. Albota-de-Jos
3. Albota-de-Sus
4. Arnota
5. Bascovelu
6. Băbana
7. Băcești
8. Bănanăi
9. Bănărești
10. Bărbătești
11. Bășănești
12. Beloiu
13. Berindei
14. Bojănești

15. Bojenestii-Mari
16. Bojenestii-Mici
17. Borlești
18. Bradu-de-Sus
19. Brăileni
20. Brăteasca
21. Budeasa-Mare
22. Budeasa-Mică
23. Butești
24. Căcaleți
25. Calotești
26. Capul-Piscului
27. Căpăținești
28. Cătunaș
29. Cepari
30. Cerbu
31. Ciobănești
32. Ciobotea
33. Ciocănași
34. Ciocești
35. Cocu
36. Cotmenița
37. Cotroceni
38. Crâmpotani
39. Croitori
40. Curăturile
41. Dealul-Bisericii
42. Dealul-Bogdanului
43. Dealul-Boului
44. Dealul-Bradului
45. Dealul-Cătușii
46. Dealul-Cotmeniței
47. Dealul-Orășului
48. Dealul-Scroafei (com. Richițele-de-Jos)
49. Dealul-Scroafei (com. Richițele-de-Sus)
50. Dealul-Viilor (com. Hințești)
51. Dealul-Viilor (com. Sămară)
52. Dinculești
53. Dobrogostea
54. Drăganu-Olteni
55. Drăghicești
56. Dumbrăvești
57. Dumitrești
58. Enăchești
59. Fața-Câmpului
60. Făcălești
61. Găinușu
62. Gălățeanu
63. Gălcești
64. Gărdinești
65. Găvana
66. Gărcica
67. Geamăna
68. Ghelbești
69. Glâmbocu
70. Grădiștea
71. Greabănu (com. Richițele-de-Jos)
72. Greabănu (com. Richițele-de-Sus)
73. Gura-Vacii
74. Gura-Văii
75. Hințești
76. Iăzărești
77. Leșești
78. Linia
79. Linia-Mare
80. Linia-Richițele
81. Linia-Zisului
82. Lipia
83. Lunga
84. Lupueni
85. Malul-Vănăt
86. Manolești
87. Mareș
88. Măgura
89. Mănești (com. Drăganu)
90. Mănești (com. Zărnești)
91. Mărtești
92. Meculești
93. Metof
94. Mica
95. Moșești
96. Negoști
97. Negrea
98. Negulești (com. Cocu)
99. Negulești (com. Groși)
100. Oblești
101. Oprești
102. Păduroiu-din-Deal
103. Păduroiu-din-Vale
104. Păișești
105. Picușești
106. Piscu-Moșului
107. Piscu-Radului
108. Pleșești
109. Poiana-Lacului

110. Popești (com. Cocu)
111. Popești (com. Găleșești)
112. Popești (com. Sămară)
113. Popești (com. Săpata-de-Sus)
114. Priba
115. Prislopu-Mare
116. Prislopu-Mic
117. Prundu
118. Rogojina
119. Rotărești
120. Rotulești
121. Săpata-de-Jos
122. Săpata-de-Sus
123. Scheau
124. Slătioare
125. Smeura-de-Jos
126. Smeura-de-Sus
127. Spirești
128. Stejeretu
129. Șolea
130. Târsești
131. Tonești
132. Torovești
133. Tufesti
134. Turcești
135. Târdești
136. Tiganca
137. Uiasca
138. Valea-Boercască
139. Valea-Caprei
140. Valea-Cocu
141. Valea-Mare
142. Valea-Moșului
143. Valea-Neagului
144. Valea-Rea
145. Valea-Satului
146. Valea-Ușului
147. Vâlcelele
148. Vărzari
149. Zama-Rece
150. Zărnești
151. Zlapia

VI. PLASA TELEORMAN

1. Băseni
2. Broșteni
3. Bujoreni
4. Bumbuești
5. Buzoești
6. Catane
7. Căcărezeni
8. Ciesți
9. Ciobani
10. Cochinești
11. Colțu
12. Cornățelu
13. Costești
14. Curteanca
15. Datcu
16. Deagu-de-Jos
17. Deagu-de-Sus
18. Fălfani
19. Găujani
20. Goia
21. Goleasca
22. Hârsești
23. Humele
24. Ionești
25. Isbăsești
26. Isvoru-de-Jos
27. Isvoru-de-Sus
28. Lăceni
29. Lăngești
30. Lunca-Corbului
31. Martalogi
32. Mărghia-de-Jos
33. Mărghia-de-Sus
34. Pădurești
35. Pârva-Roșu
36. Podeni
37. Podu-Broșteni
38. Recea-de-Jos
39. Recea-de-Sus
40. Satu-Nou
41. Silișteni
42. Smei
43. Stărcii-de-Jos
44. Stărcii-de-Sus
45. Stolnici
46. Șerboeni
47. Târlești
48. Teleasca
49. Telești
50. Tomsanca
51. Ungheni
52. Vlăduța
53. Vlășcuța
54. Vulpești

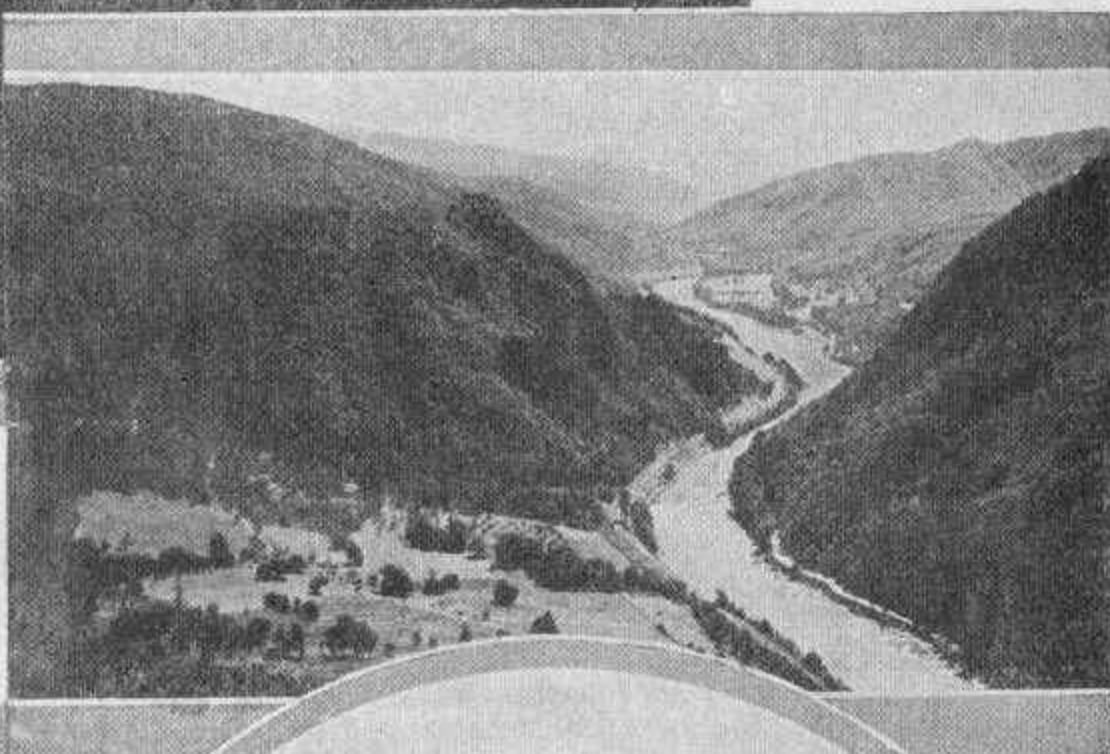

ARGEȘ

MUNȚII COZIEI

VALEA OLTULUI
LA COZIA

POIANA:
LA FÂNTÂNĂ

CASĂ DIN
POLANA

CĂLUȘARI

JUDEȚUL BACĂU

Stema. Scut roșu, cu o stâncă de argint, (simbolizând ocnele de sare din acest județ).

Este vechea stemă, rectificată.

GEOGRAFIE

Așezare. Județul B. face parte din județele de munte ale Moldovei. El este așezat în bazinul râului Trotuș și pe o parte a văilor Bistrița și Siret. Prin acest ținut trece, peste pasul Ghimeș-Palanca, calea ferată de legătură între Transilvania și Moldova.

Suprafața: 4.410 km².

Infățișarea pământului. Partea vestică a județului (și anume circa 2/3 din toată întinderea lui), este o depresiune ramificată pe mai multe văi largi (depresiunea Trotușului sau a Târgului-Ocna). Această depresiune este încadrată de munții Oituzului și ai Tarcăului, la Apus (munți de înălțime mijlocie și cu cele mai joase pasuri din toți Carpații Răsăriteni: Oituz, Uz, Ghimeș, etc.); iar la răsărit, de dealurile subcarpatice. Dincolo de culmea subcarpatică dintre Tazlău și Bistrița (culmea Petricicâi), se întinde valea foarte deschisă, cu terase, a Siretului; iar dincolo de Siret, o margine a podișului Moldovei.

Climă și ape. Regiunea din munte și dealuri are o climă puțin mai aspră (8°, media temperaturii anuale; -5° media iernii) decât cea din șesul Siretului, unde contrastele de temperatură alături de cantitatea ploilor (400—500 mm anual), amintesc climatul stepei pontice. E necesar să semnalăm însă că nici în munții acestui județ nu se strânge o cantitate de precipitațiuni cu mult mai mare (abea 600—700 mm față de peste 900 mm în regiunea corespunzătoare a județelor vecine spre N și S).

Ape numeroase coboară totuși din munți, adunându-se cele mai multe, în Trotuș nu prea departe de Târgul-Ocna (Trotușul, flotabil, Tazlăul dulce și cel sărat, Doftana, Slănicul, Oituzul, Cașinul). Numai Uzul dă în Trotuș mai la N înăuntrul munților. În partea de E a județului trece, în fine, Siretul (flotabil), în care se varsă, ceva mai jos de orașul Bacău, Bistrița (flotabilă).

Vegetație. Munții sunt încă bine împăduriți cu fagi, molizi și pini (pe râpe) și — semne de largă despădurire, — foarte mulți mesteacăni. Dealurile subcarpatice au păstrat și ele întinse făgeturi (mai ales pe înălțimile de peste 400 m). Depresiunile însă cu văile, terasele și dealurile lor, sunt aproape complet lipsite de păduri. Culturile și livezile de pomi le-au luat locul acolo unde torenții n'au apucat să creeze râpe acoperite, parțial, de câtină, mărăcini sau buruieni de stepă ori de pădure. Aceeași transformare au suferit-o și dealurile podișului moldovenesc. E vrednic de menționat în fine faptul că prin județul B. făgeturile au trecut către răsărit, pe podișul înalt al Moldovei iar din spre acea parte, au venit numeroase plante de stepă care, asociindu-se cu cele de pădure, au putut trece peste Carpați în Ardeal peste pasul cel mai coborât al acestora (Oituz). Acest fapt scoate și mai bine în evidență caracterul de «loc de trecere» al acestui județ.

Bogății minerale. Regiunea muntoasă a Bacăului, s'a resimțit și ea de mișcările tectonice care au dus, în Ardeal,

la izbucnirile vulcanice cunoscute. Așa se explică existența apelor acidulate dela Slănic și din valea Oituzului. Bogății minerale esențiale ale acestui ținut sunt însă cele de lagună: lignit și petrol în bazinul Dărmăneștilor și în regiunea Moineștilor; sare, în toată zona subcarpatică și chiar în munte la fosta graniță (Poiana-Sărată). Izvoare sărate (cele mai importante la Slănic), stânci de sare, eflorescențe saline se întâlnesc mai pretutindeni. Exploatare rațională a sării se face însă — de multă vreme — numai la Târgu-Ocna.

ISTORIE

Vechime și dezvoltare istorică. Așezat pe valea Trotușului, Județul B. era străbătut de principalul drum către Ardeal.

Prin pasul Oituzului a trecut în 1467, în toiul iernei, în fruntea oștilor sale, Matei Corvinul, regele Ungariei, în cuprinsul acestui județ — în drum către Baia unde avea să sufere o înfrângere cumplită — el arse Trotușul și Bacăul.

La Soci — localitate azi dispărută — Ștefan cel Mare înfrânse în 1471 oștile lui Radu cel Frumos.

Ștefan cel Mare însuși, născut la Borzești în 1436, era fiul acestui județ.

La Trotuș a fost răpus în 1620 de boierii săi, Șeptilici și Goia, partizani ai cauzei turcești, morovlahul Gaspar Grațiani, ajuns voevod al Moldovei.

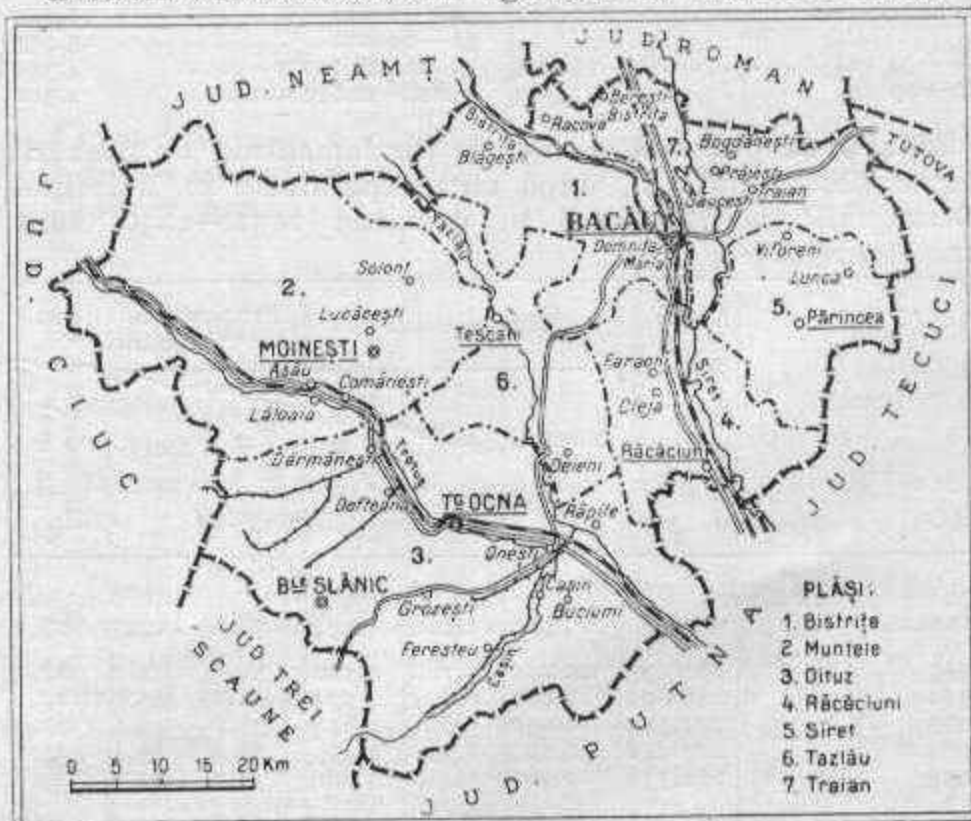
Crunt încercat în timpul marelui războiu, județul B. a fost locul pe care s'a desfășurat, în mare parte, drama rezistenței românești. Oituz, Cașin, Tg.-Ocna sunt nume de care se va lega de-apururi renumele de oștean al poporului românesc.

Monumente istorice. Biserica « Precista » din Bacău, construită în 1491 de Alexandru, unul din fiii lui Ștefan cel Mare.

Biserica din Șesuri, construită la 1675.

Mânăstirea Bogdana, construită la 1666 de boierul Salomon Bărlădeanu, cu mormântul întemeietorului și al lui Ioan Cantacuzino.

Biserica « Răducanu » din Tg.-Ocna construită la 1593.

BISERICĂ VECHĂ (COMĂNEȘTI)

Biserica fostei mănăstiri din Cașin, construită de George Ștefan, Domnul Moldovei, a fost refăcută în sec. XIX. Lângă biserică, ruinele palatului domnesc.

Biserica din Berzunțu, construită la 1504—1517.

Biserica satului Cașin, zidită de emigranții dela Rucăr și Dragoslavele, în sec. XVIII și este construită în stilul predominant în Țara Românească. Zidul înconjurător datează din 1830.

Biserica din Măgurești, construită la 1700.

Biserica din Borzești, ctitorie a lui Ștefan cel Mare din 1493.

POPULAȚIE

Starea populației. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, județul B. numără 260.781 locuitori. Populația județului este repartizată astfel:

a) Pe orașe și plăși, după sex:

Unități administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbați	Femei
Total județ	260.781	129.809	130.972
Total urban	50.491	25.589	24.902
1. Orașul Baciu	31.264	15.996	15.268
2. Orașul Moinești	6.635	3.204	3.431
3. Orașul Târgu-Ocna	12.592	6.389	6.203
Suburbana Târgu-Trotuș	3.499	1.766	1.733
Total rural	210.290	104.220	106.070
1. Plasa Bistrița	57.348	28.175	29.173
2. Plasa Muntele	41.959	21.131	20.828
3. Plasa Oituz	39.397	19.446	19.951
4. Plasa Siret	35.953	17.840	18.113
5. Plasa Taslău	35.633	17.628	18.005

b) Pe grupe de vârstă.

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele	260.781	30—49 ani	58.359
0—9 ani	73.834	50—69 ani	25.483
10—29 ani	97.389	70 ani și peste	4.336
		Vârstă nedeclarată	1.380

Mișcarea populației. Datele fundamentale ale mișcării populației în jud. B., după cifrele publicate în Buletinul Demografic al României în perioada 1931—1936, sunt următoarele:

Anul	Cifra probabilă a populației județului la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proporții la 1.000 locuitori		
		Născuți vii	Morți	Excedent natural	Născuți vii	Morți	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 medie anuală	—	10.512	6.118	4.394	38,6	22,5	16,1
1931	263.033	10.282	5.780	4.502	39,1	22,0	17,1
1932	267.899	11.266	6.694	4.572	42,1	25,0	17,1
1933	271.749	10.052	5.201	4.851	37,0	19,1	17,9
1934	277.042	10.597	6.432	4.165	38,3	23,2	15,1
1935	280.533	10.362	6.482	3.880	36,9	23,1	13,8
1936	285.261	11.079	6.104	4.975	38,8	21,4	17,4

La data de 1 Iulie 1937 cifra probabilă a populației județului B. a fost de 290.209 locuitori. Față de populația județului numărată la recensământul din 1930 și anume 260.781 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 29.428 locuitori în timp de șase ani și jumătate ceea ce corespunde unei creșteri de 11,3%.

ECONOMIE

Județul are munți acoperiți de păduri, la poalele cărora se află bogate zăcămintă de cărbuni și petrol.

În zona dealurilor s'a dezvoltat o puternică economie agricolă.

Industria prelucrătoare s'a grefat mai mult pe producția brută agricolă și forestieră.

Agricultură. Județul ocupă o suprafață totală de 441.000 ha. Suprafața arabilă este de 115.543 ha, adică 26,20% din suprafața județului și 0,39% din suprafața totală a țării.

Din suprafața arabilă a județului, marea proprietate deține 7.348 ha, adică 6,36%, iar mica proprietate 108.195 ha adică 93,64%.

Din totalul suprafeței arabile, cerealele ocupă 96.595 ha astfel repartizate:

Porumbul ocupă 68.802 ha, cu o producție de 881.714 chint. (prod. medie la ha 12,8 chint.), în valoare de 207 milioane lei.

Ovăzul ocupă 11.978 ha cu o producție de 108.861 chint. (prod. medie la ha 9,0 chint.), în valoare de 33 mil. lei.

Grâul ocupă 11.553 ha, cu o producție de 142.690 chint. (prod. medie la ha 12,3 chint.), în valoare de 56 mil. lei.

Orzul ocupă 3.851 ha, cu o producție de 35.209 chint. (prod. medie la ha 9,1 chint.), în valoare de 9 mil. lei.

Secara ocupă 394 ha, măturile ocupă 9 ha, meiul ocupă 7 ha, hrișca ocupă 1 ha.

Fânețele cultivate și alte culturi furajere ocupă 7.160 ha astfel distribuite: lucerna ocupă 2.853 ha, cu o producție de 110.887 chint. fân (media la ha 38,8 chint.), în valoare de 15 milioane lei și 25 chint. sămânță. Alte fânețe cultivate ocupă 4.108 ha, cu o producție de 106.171 chint. (media la ha 25,8 chint.), în valoare de 14 milioane lei. Rădăcinile de nutreț ocupă 199 ha, cu o producție de 30.935 chint. (media la ha 155,4 chint.), în valoare de 2 milioane lei.

Plantele alimentare ocupă 1.931 ha. Din această suprafață cartofii ocupă 674 ha, cu o producție de 59.834 chint. (media la ha 88,8 chint.), în valoare de 7 milioane lei. Ceapa ocupă 270 ha, cu o producție de 20.377 chint. (media la ha 75,5 chint.), în valoare de 9 milioane lei. Varza ocupă 255 ha, cu o producție de 25.292 chint. (media la ha 99,2 chint.), în valoare de 5 milioane lei.

Cartofii printre porumb dau o producție de 39.207 chint. în valoare de 5 milioane lei, fasolea printre porumb dă o producție de 130.374 chint. în valoare de 46 milioane lei, și dovleci printre porumb dau o producție de 471.308 chint., în valoare de 24 milioane lei.

Plantele industriale ocupă 1.921 ha. Din această suprafață sfecla de zahăr ocupă 900 ha, cu o producție de 131.111 chint. (media la ha 145,7 chint.), în valoare de 7 milioane lei. Cănepa ocupă 760 ha, cu o producție de 4.468 chint. fuier (media la ha 5,9 chint.), în valoare de 16 milioane lei și 4.613 chint. sămânță (media la ha 6,1 chint.), în valoare de 2 milioane lei. Inul ocupă 119 ha, cu o producție de 622 chint. fuier (media la ha 5,2 chint.), în valoare de 3 milioane lei, și 519 chint. sămânță (media la ha 4,3 chint.).

Vegetație și culturi diverse. Din suprafața totală a județului (441.000 ha), 80.000 ha sunt ocupate de pășuni, 160.000 ha de păduri, 100.000 ha de livezi și 101.000 ha de culturi diverse. Fânețele naturale ocupă 26.112 ha, cu o producție de 527.462 chint. (producția medie la ha 20,2 chint.), în valoare de 58 milioane lei.

Pășunile ocupă 52.459 ha.

Pădurile ocupă 197.318 ha.

Livezile de pruni ocupă 1.367 ha, cu o producție de 40.326 chint. (producția medie la ha 29,5 chint.), în valoare de 12 milioane lei.

Alți pomi fructiferi ocupă 1.119 ha.

Vița de vie ocupă 3.990 ha (din care viile pe rod 2.961 ha), cu o producție de 157.064 hl (producția medie la ha 39,3 hl), în valoare de 33 milioane lei.

Creșterea animalelor. În județul B. se găseau în anul 1935: cai 23.317, boi 63.112, oi 135.590, capre 5.071, porci 42.434, stui sistematici 4.373, stui primitivi 5.274. De remarcat marea dezvoltare a albinăritului.

Industria (fără municipiul Bacău). A) *Industria extractivă.* a) *Exploatare de petrol* ale societăților: «Italo-Română» (Pârjol), «Moldonaphta» (Tg. Ocna), «Prima Societate Civilă de Credit Funciar Rural» (Dofteana), «Steaua Română» (Lucăcești, Măgurești, Moinești și Solonț) și «The Danube Oil Trad.» (Lucăcești și Măgurești). Alte exploatare petrolifere la Lucăcești, Măgurești, Moinești, Pârjol, Solonț, Tg.-Ocna și Tescani; b) *exploatare de gaz natural* la Câmpeni, Lucăcești, Măgurești, Moinești, Solonț și Tescani; c) *Mine de cărbuni:* Minele Soc. «Creditul Carbonifer» la Comănești, Mina Soc. «Petroșani» la Dărmănești; d) *Mine de sare:* Mina de sare C.A.M. la Tg.-Ocna; e) *Carriere de piatră de gresie* la Tg.-Ocna, Slănic și Goioasa. B) *Industria lemnului:* 19 fabrici de cherestea: 3 la Comănești, 3 la Dărmănești, 2 la Grozești, 2 la Agaș și câte una la Moinești, Brusturoasa, Pipirig, Lucăcești, Onești, Ștefan-Vodă, Hârja, Căinuți și Asău-Pălținiș. C) *Alte industrii:* 2 mori sistematice (Tg.-Ocna), 128 mori țărănești, 2 fabrici de spirt (Mărgineni și Răcăciuni), 9 rafinării de petrol (5 la Moinești, 2 la Onești, 1 la Mărgineni și 1 la Lucăcești), 1 distilerie de lemn (Dărmănești), 3 fabrici de unsori consistente (Moinești), 2 de lumânări (Moinești), 1 turnătorie (Moinești), 2 tăbăcării (Moinești), 1 fabrică de hârtie (Letea), 1 de fasonat piatră (Tg.-Ocna).

Din întreprinderile dela punctele B. și C., următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei și peste¹⁾:

Fabrica de cherestea «Forestiera Cașin», Grozești (inv. 10), Fabrica de cherestea din Asău-Pălținiș (inv. 20), Soc. mecanică forestieră «Union» (fabrică de cherestea), Onești (inv. 70), Fabrica de cherestea «Valea-Trotușului», Comănești (inv. 13), Fabricile de cherestea ale Soc. «Arad-Brad» din Comănești (inv. 18) și Agaș (inv. 60), Fabrica de cherestea «Bambo», Dărmănești (inv. 5).

Fabrica de spirt Jaques Brunner S-sori, Mărgineni (inv. 17), Rafinăria de petrol a Soc. «Steaua Română», Moinești (inv. 37), Rafinăria de petrol a Soc. «Moldonaphta», Moinești (inv. 27), Distileria de lemn «Dărmănești», Dărmănești (inv. 11), Fabrica de hârtie «Letea» (soc. 240, inv. 488).

(Vezi și municipiul Bacău).

INDUSTRIA *) JUDEȚULUI BACĂU ÎN 1935

(Inclusiv municipiul Bacău)

Întreprinderile dela 5 H.P. sau 20 lucrători în sus.

Industria	Numărul fabricilor		Forța motrice H. P.	Personal ocupat	Valoarea producției în mii de lei
	Active	Inchise			
Alimentară	8	2	1.088	313	180.165
Textilă	10	1	1.766	944	132.394
Chimică	13	1	282	211	157.322
Metallurgică	3	—	175	95	5.970
Hârtie și Arte grafice	4	1	14.134	1.026	290.042
Pielărie	6	1	1.171	475	111.495
Lemnului	13	11	3.827	2.522	141.797
Materiale de construcție	1	—	—	16	515
Total	58	17	22.443	5.602	1.019.600

*) Nu sunt cuprinse exploatarele miniere, petrolifere, carierele, uzinele de apă și electricitate.

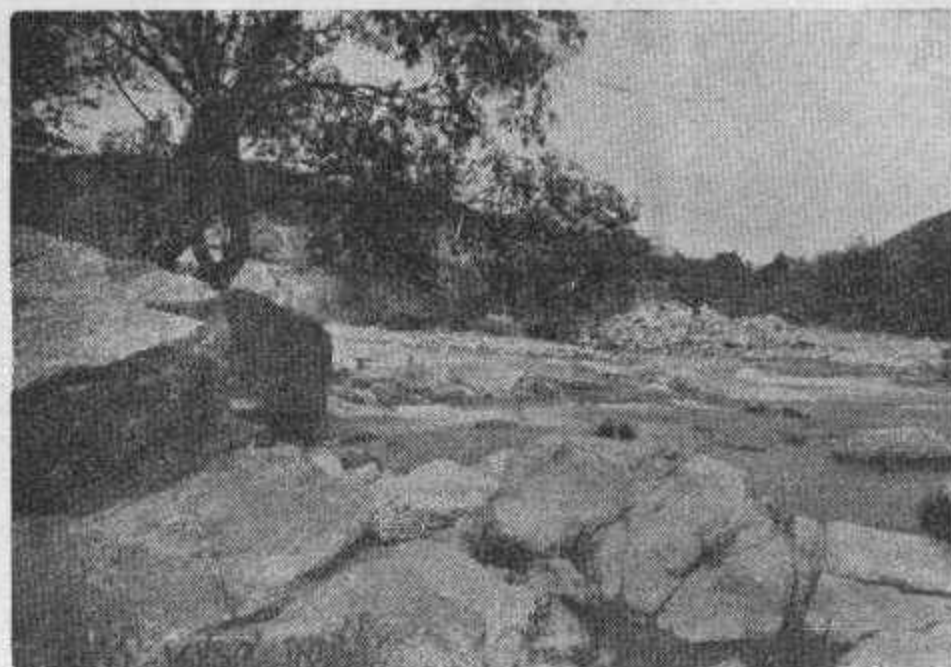
Comerț. Comerț intens cu produse industriale, lemne, cereale, animale și produse animale.

Centre principale de comerț sunt: Bacău, Comănești, Moinești.

Credit și cooperatie. În cuprinsul județului funcționează 8 bănci (societăți anonime).

Situația lor, conform bilanțurilor încheiate la 31 Decembrie 1934, se prezintă astfel:

¹⁾ Cifrele în paranteză arată capitalul social (soc.) și capitalul investit (inv.) în milioane de lei.

VALEA TROTUȘULUI

A C T I V		P A S I V	
Disponibil	8.557.372	Fonduri	51.142.450
Plasamente	155.657.900	Angajamente	123.926.022
Imobilizări	5.845.773	Rezultate	538.296
Rezultate	5.545.723		
Total	175.606.768	Total	175.606.768

Cooperative de credit (bănci populare) 88, cu 20.922 membri, și cu un capital social vărsat de 44.400.892 lei. Imprumuturile acordate 89.839.516 lei (neconvertite lei 15.689.246, convertite 30.627.946 lei și reduceri la împrumuturi convertite 43.522.324 lei.) Depuneri spre fructificare 21.705.408 lei. Totalul bilanțului 111.435.249 lei.

Cooperative de producție diversă 1, cu 140 membri și cu un capital social vărsat de 111.561 lei. Valori imobilizate 205.659 lei. Totalul bilanțului 266.842 lei.

Cooperative forestiere 6, cu 988 membri și cu un capital social vărsat de 2.212.869 lei. Fonduri 2.689.837 lei. Păduri și material brut 1.512.232 lei. Material fasonat și în fabricație 1.099.339 lei. Bilanțul încheiat 21.063.689 lei.

Cooperative agricole de aprovizionare și vânzare în comun 5, cu 297 membri și cu un capital vărsat de 265.087 lei. Bilanțul încheiat: 1.863.000 lei.

Cooperative de consum 5, cu 694 membri și cu un capital social vărsat de 2.085.031 lei. Mărfuri generale în valoare de 1.274.611 lei. Bilanțul încheiat: 9.366.302 lei.

Situația cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decembrie 1935.

Finanțe publice. Bugetul județului B. pe exercițiul 1936/1937, prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	16.933.315
Venituri ordinare	8.726.894
Venituri extraordinare	4.060.352
Venituri speciale	4.146.069
Cheltuieli	16.933.315
Cheltuieli ordinare	8.726.894
Cheltuieli extraordinare	4.060.352
Cheltuieli speciale	4.146.069

Drumuri. Județul B. este străbătut de o rețea de drumuri în lungime totală de 1632 km 659 m, împărțită astfel:

• *Drumuri naționale* 285 km 699 m, din care Direcția Generală a Drumurilor întreține 263 km 222 m, (pietruți), iar municipiul și comunele urbane, 22 km 477 m (pietruți și pavați).

• *Drumuri județene* 547 km 420 m din care administrația județului întreține 437 km 694 m (pietruți).

• *Drumuri comunale* 799 km 540 m.

Lungimea podurilor este de 13.431,15 metri, repartizată astfel: poduri naționale 5.005,30 m, județene 4.153,40 m și comunale 4.272,45 m.

Prin județ trec 7 drumuri naționale, legând următoarele localități:

1. Focșani—Bacău—Roman (Bacău — limita județului Putna = 32 km; Bacău — limita județului Roman = 20 km).

2. Adjud—Onești—M. - Ciuc (Tg.-Ocna — limita jud. Putna = 28 km; Târgu-Ocna — limita județului Ciuc = 57 km).

3. Bacău—Piatra (Bacău — limita jud. Neamț = 23 km).

4. Brașov—Breșcu—Onești (Onești — limita jud. Trei Scaune = 31 km).

5. Bacău—Bârlad (Bacău — limita jud. Tutova = 26 km).

6. Onești—Bacău (Onești — Bacău = 50 km).

7. Tg.-Ocna—Slănic (Tg.-Ocna—Slănic = 17 km).

Cale ferată. Județul B. este străbătut de o rețea de cale ferată de 169 km din care linii principale simple 135 km și linii secundare simple 34 km (reprezentând 1,51% din total).

Itinerarii principale. Rapide și accelerate: București—Cernăuți—Grigore Ghica Vodă (Varșovia, Berlin, Praga, Moscova).

Stații importante. Bacău, Tg.-Ocna, Comănești, Moinești.

Poștă, telegraf, telefon. 9 oficii P.T.T. de stat la Bacău, Comănești, Dărmănești, Moinești, Onești, Pârincea-Târg, Răcăciuni, Tescani și Târgu-Ocna; la Asău 1 oficiu special; 4 agenții speciale la Agăș, Oituz, Secueni și Valea Rea; 1 oficiu balnear (Slănic-Moldova) și 9 gări cu serviciu poștal la Căiuți, Elie Radu, Fântânele, Gârteni, Gh. Buzdugan, Palanca, Rădeana, Ștefan-Vodă și Valea-Seacă.

Oficii telefonice la Bacău, Comănești, Moinești, Tg.-Ocna, Slănic, Agăș, Asău, Dărmănești, Oituz, Onești, Pârincea, Răcăciuni, Secueni, Tescani, Valea-Rea.

Stațiuni balneare, climatice, turism. *Slănicul-Moldovei*, stațiune balneară, situată la 17 km de gara Tg.-Ocna (pe linia Adjud-Ciceu). Altitudine 530 m. Climat blând. Localitate fcrată de curenți și înconjurată de păduri de brad. Una dintre cele mai repute stațiuni balneare, românești, refăcută integral după război. Ape alcaline, cloruro-sodice și feruginoase, bicarbonate. Stabilimente balneare moderne, cu băi minerale calde, hidroterapie și inhalatii. Indicațiuni în cura internă: boli de stomac, ficat, reumatism, diabet, anemii, cloroze, nervi, afecțiunile aparatului respirator, etc.; iar în cura externă: boli cronice de femei, reumatisme, oftalmii cronice. Anotimp: Iunie-Septem. 3 hoteluri mari, numeroase vile, restaurante (unele dietetice), Oficiu P.T.T., medici balneari specialiști, farmacie, cazinou, teatru, plimbări și excursii numeroase.

Năstăsni, în imediată apropiere de Tg.-Ocna, la poalele muntelui Măgura. Altitudine 273 m. Anotimp: I Iunie - 30 Septembrie. Ape cloruro-sodice iodurate, bromurate și sulfatate. Indicațiuni: boli de femei, limfatism, scrofuloză, rahitism, bolile articulațiilor, boli de piele, iar pentru cura internă bolile cronice ale tubului digestiv. Stabilimente balneare, modeste.

Târgu-Ocna, stațiune climatică. Altitudine 280 m. Situată la confluența Slănicului cu Trotușul, ferită de curenți, climat potrivit. Orașel de vilegiatură. Hoteluri, restaurante, Oficiu P.T.T., medici, Cinematograf, excursii.

Stațiuni balneo-climatice de interes local cu ape cloruro-sodice: *Moinești*, *Poiana Sărată* 650 m altitudine), *Sărata* 260 m altitudine, la 6 km de Bacău) și *Vălcica* (lângă Tg.-Ocna).

Județ de mari posibilități turistice. Principal punct de plecare, orașul Târgu-Ocna, îndeosebi pentru regiunea muntoasă, Vama și munții Uzului, defileul Slănicului și mai ales pitoreștile vederi de pe văile Trotușului, Slănicului și Oituzului.

CULTURĂ

Știință de carte. După datele provizorii ale recensământului din 1930, populația județului, dela 7 ani în sus, este de 204.123 locuitori din cari 52,4% sunt știutori de carte. După sex, proporția este de 67,0% bărbați știutori

de carte și 38,0% femei știutoare de carte. Repartiția locuitorilor după gradul de instrucție, în procente, este următoarea:

Gradul de instrucție școlară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul știutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extrașcolară	1,7	0,9
2. Primară	71,8	92,9
3. Secundară	14,8	3,7
4. Profesională	8,1	2,1
5. Universitară	2,5	0,3
6. Alte școli superioare	1,1	0,1

Invățământ. Populația școlară a județului B. (între 5—18 ani) a fost în anul 1934 de 62.786 loc. (9.422 mediu urban și 53.364 mediu rural).

Școli secundare: 1 liceu de băieți, 1 liceu de fete, 1 liceu comercial de băieți, 1 școală normală de băieți, 1 școală normală de fete, 1 liceu industrial de băieți, 1 liceu industrial de fete, 2 gimnazii mixte, 2 gimnazii industriale mixte, 1 școală de menaj, 1 școală industrială de ucenici.

Școli primare 290, din care 258 rurale și 32 urbane (288 școli de Stat și 2 confesionale), cu un număr total de 41.221 copii (35.508 mediu rural și 5.713 mediu urban) și cu 785 învățători și alt personal didactic (situația din 1934).

Grădini de copii 43, din care 32 rurale și 11 urbane (40 de Stat și 3 confesionale), cu un număr total de 2.636 copii (1.949 mediu rural și 687 mediu urban) și cu 48 conducătoare (situația din 1934).

Instituții culturale. *Fundația Culturală Regală «Principele Carol»* are cămine culturale în: Tg.-Ocna, Asău, Bălnășeni, Berești-Tazlău, Berbinceni, Berești-Bistrița, Berzunțu, Blăgești, Bogdănești, Bogdănești-Secueni, Brusturoasa, Bucșești, Călugăra, Comănești, Dărmănești, Doftana, Enăchești, Ferdinand I, Lăloaia, Lucăcești, Luizi-Călugăra, Nadișa, Oituz, Osebiți, Pârjol-Câmpeni, Poduri, Popeni-Blidari, Râpile, Scorțeni, Slănic, Soci, Șerbești, Stănești, Tamași, Tazlău, Tescani, Tisa-Selivești, Valea-Rea, Valea-Seacă și Vâlcele.

Centrala Caselor Naționale are organizații culturale în Onești (cu local propriu, sală de teatru, bibliotecă și librărie), Cașin (local propriu și bibliotecă), Borzești, Lucăcești și Lunca-Moinești.

Liga Culturală activează în localitățile: Bacău, Moinești, Comănești, Grozești și Negoști.

Casa Școalelor și a Culturii Poporului întreține în jud. B. 45 cămine culturale, o societate muzicală, 2 biblioteci, adică 48 organizații culturale, dintre care 31 au personalitate juridică.

În județul B. mai funcționează următoarele organizații culturale:

Ateneul «V. Alecsandri» la Bacău, cu filiale la Tg.-Ocna și Moinești; Cercul cultural «N. Iorga» la Bacău, cu filiale la Tg.-Ocna și Moinești; Cercul studențesc «Oituz» la Bacău, cu filiale la Tg.-Ocna și Moinești; Asociația culturală «Raza» la Bacău; Asociația culturală C.F.R. la Bacău; Asociația Culturală «Cultul Patriei» la Bacău; Cercul cultural «Gh. Donici» la Bacău; Cercul cultural «Pod de fer» la Tg.-Ocna; Căminul cultural «Dr. C. Angelescu» la Moinești; Cercul cultural «Doinitorii Carpaților» la Comănești; Asociația culturală a femeilor evreice la Bacău; Tg.-Ocna și Moinești; Cercul studențesc evreesc la Bacău; 14 biblioteci publice; mai multe coruri. 8 cinematografe, 5 asociații sportive, 6 societăți de vânatoare.

RELIGIE

Confesiuni. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, din totalul locuitorilor 75,8% sunt ortodocși și 0,2% sunt greco-catolici. Restul populației aparține altor confesiuni.

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 199 biserici ortodoxe, 74 biserici romano-catolice, 2 biserici armeanogregoriene, 5 case de rugăciuni adventiste, baptiste și 39 sinagogi și case de rugăciuni mozaice.

Mănăstiri ortodoxe: Mănăstirea «Măgura», Mănăstirea «Berzunțu» și Schitul «Savu».

TURME ÎN MUNȚI

Instituții bisericești. 2 protopopiate ortodoxe, la Bacău și Tg.-Ocna.

Județul B. se află în eparhia Episcopiei Romanului (Mitropolia Moldovei și Sucevei).

ADMINISTRAȚIE

Organizare administrativă. Capitala județului B. este municipiul Bacău. Județul are 4 orașe (*Bacău, Băile Slănic, Moinești și Tg.-Ocna*) și 440 sate împărțite astfel:

I. Plasa Bistrița	60 sate
II. Plasa Muntele	74 sate
III. Plasa Oituz	85 sate
IV. Plasa Răcăciuni	53 sate
V. Plasa Siret	50 sate
VI. Plasa Tazlău	61 sate
VII. Plasa Traian	57 sate

Organizare judecătorească. Un tribunal la Bacău, cu 2 secțiuni, 14 magistrați, 1 prim-procuror și 2 procurori, în circumscripția Curții de Apel din Iași.

6 judecătorii, din care 2 la Bacău și câte una la Moinești, Tg.-Ocna, Onești și Pârincea-Tg., cu un total de 12 magistrați.

Organizare sanitară. 5 spitale de stat la Bacău, Târgu-Ocna, Moinești, Pârincea și Valea-Rea. La Tg.-Ocna este un sanatoriu pentru tuberculoși, iar la Bacău un spital particular (Schuller) și un sanatoriu particular (Vadasz).

Dispensare de stat: 1 la Tg.-Ocna, 1 la Moinești și 6 în comunele rurale.

Dispensare comunale: 2 la Bacău, 1 la Tg.-Ocna și 1 la Moinești.

Un dispensar al Asig. Sociale la Bacău, 1 dispensar al Soc. « Principele Mircea » la Bacău, 1 dispensar particular (rural).

Serviciul sanitar județean, Serviciul sanitar al municipiului Bacău, Serviciile sanitare ale orașelor Tg.-Ocna și Moinești.

Asistență și prevedere socială. Casa Asigurărilor Sociale din Bacău are oficii la Moinești, Tg.-Ocna și Comănești și organizații medicale la Bacău, Moinești, Tg.-Ocna, Letea, Tescani, Comănești, Agăș, Onești, Căinuți, Asău și Stănești, cu un total de 18 medici.

Societatea « Crucea Roșie » are filiale la Bacău, Tg.-Ocna și Moinești; Societatea I.O.V. cu filiale la Bacău și Tg.-Ocna, întreține un orfelinat la Tg.-Ocna; Societatea ortodoxă națională a femeilor române are filiale la Bacău și Tg.-Ocna;

Alte societăți de asistență din Bacău: Societatea pentru profilaxia tuberculozei, Soc. « Principele Mircea », Asociația cercului de gospodine, Societatea « Coloniile școlare », 10 societăți de ajutor reciproc, 1 orfelinat, 2 aziluri de bătrâni.

PRINCIPALE AȘEZĂRI

Bacău, capitala județului (Vezi monografiile orașelor reședință).

Moinești, comună urbană, situată la 48 km de capitala județului, la 169 km de Iași și la 329 km de București.

Stație c.f. terminus pe linia secundară Comănești—Moinești.

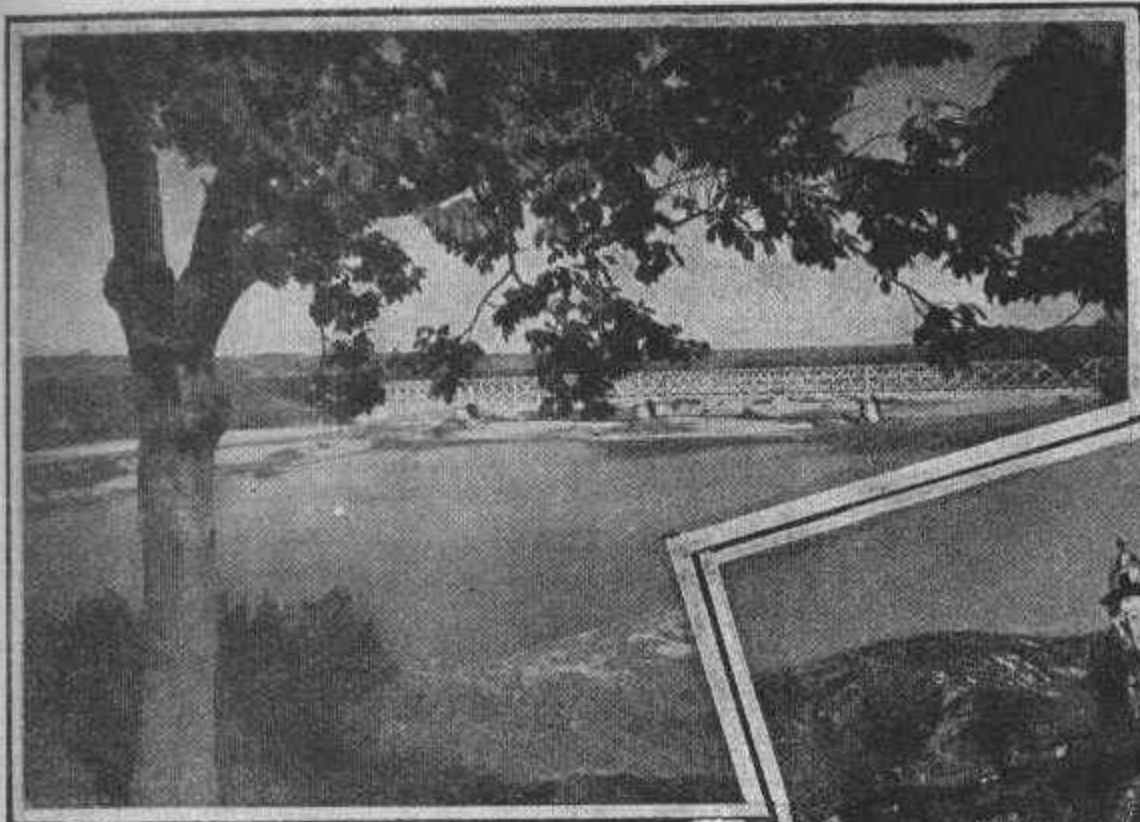
Are 7.061 locuitori (cifra probabilă la 1/Iulie/1936).

Bugetul orașului pe exercițiul 1936/1937 (prevederi): venituri 3.659.747 lei și cheltuieli 2.912.443 lei.

1 fabrică de cherestea, 2 fabrici de pielărie, 2 fabrici de lumânări, 1 moară țărănească, 5 rafinării de petrol, 3 fabrici de unsori consistente, 1 turnătorie.

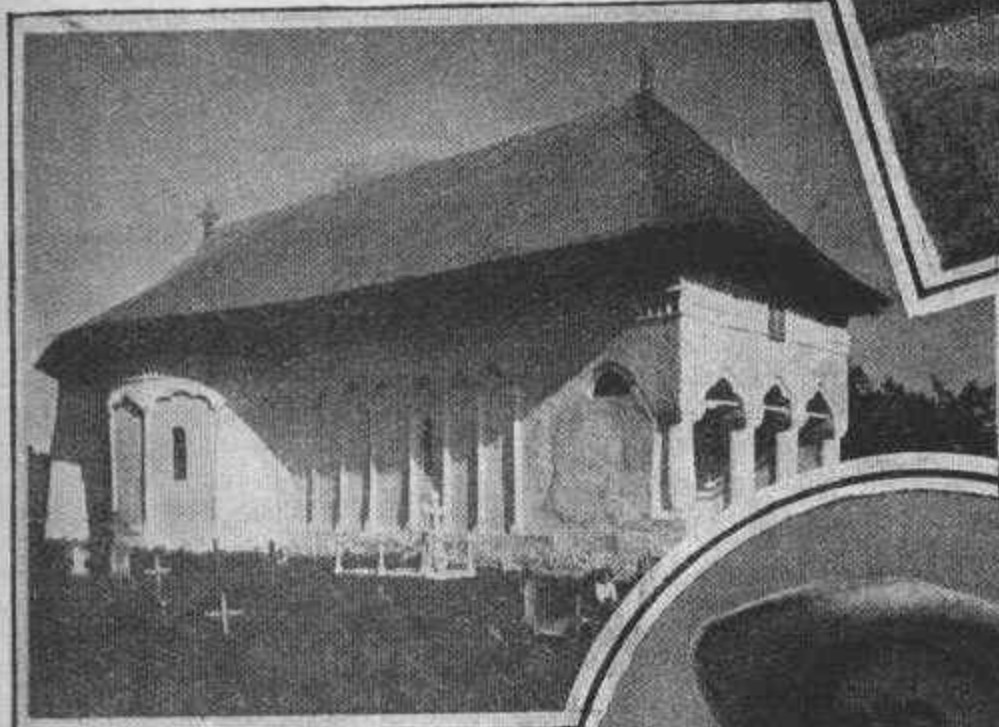

BACĂU

VALEA TROTUȘULUI LA TG. OCNA

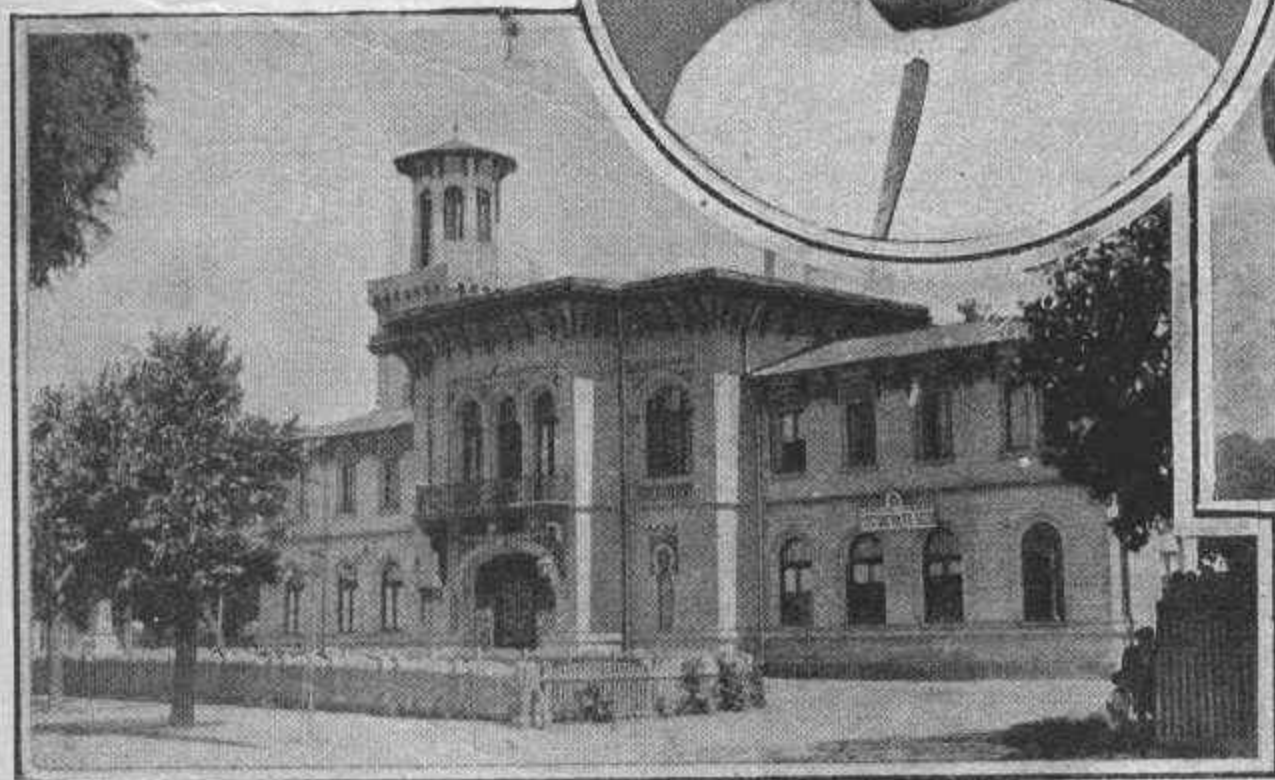
BISTRIȚA LA LESPEZI

BISERICA DIN CAȘIN

TIP LOCAL (CIANGĂE)

PALATUL ADMINISTRATIV

Comerț activ cu petrol, produse miniere, cherestea. Are peste 20 sonde și 40 puturi de petrol.

Bălciu la 29 Iunie.

Banca «Creditul mărunt», Banca «Creditul Nostru», Banca populară «Moinești» și Banca populară «Urmiișul».

1 școală primară de băieți, 1 școală primară de fete, 3 școli primare mixte, și școală primară israelită, 1 grădiniță de copii.

1 filială a Ligii Culturale; Cercul cultural «N. Iorga»; Cercul studențesc «Oituz»; Căminul cultural «Dr. C. Angelescu»; Căminul cultural «V. Alecsandri»; Asoc. culturală a femeilor evreice; 2 biblioteci publice, 1 cinematograful.

4 biserici ortodoxe, 1 biserică romano-catolică, 1 casă de rugăciune adventistă, 5 sinagogi și case de rugăciuni mozaice.

Pretură, Primărie, Judecătoria, Poliție, Percepție fiscală, Serviciu sanitar, Serviciu sanitar veterinar, Serviciu minier, Serviciul de poduri și șosele, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic.

Uniunea avocaților, Sfatul negustoresc, Sindicatul minerilor, Sindicatul comercianților, Corporația meseriașilor, Asociația personalului C.F.R. «Expresul».

Spital județean, Dispensar comunal, Dispensar al Asig. Soc., Baie comunale, Filială «Crucea Roșie», Soc. de ajutor «Regina Maria», Soc. I.O.V., Soc. de ajutor «Fraterna» și «Alinarea». Azil pentru săraci.

Târgu-Ocna, comună urbană situată pe valea Trotușului, la 62 km de capitala județului, la 187 km de Iași și la 297 km de București. Stație c.f. pe linia Galați—Adj. Petru Rareș—Tg. Mureș—Rășboeni. Stațiune climatică și balneară.

Are 9.490 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul orașului pe exercițiul 1936/1937 (prevederi): venituri și cheltuieli 6.015.695 lei.

Comerț dezvoltat cu sare, cherestea și petrol.

Ocne de sare, cariere de piatră, 2 mori sistematice, 1 fabrică de fasonat piatră.

Bălciu la 27 Iulie.

Banca «Creditul mărunt», Banca «Costache Negri», Banca «Cireșoia», Banca populară a absolvenților școlii de meserii, Cooperativa «Albina».

Gimnaziul mixt «Oituz», Gimnaziu industrial mixt; 3 școli primare de băieți, 2 școli primare de fete, 3 școli primare mixte, 1 școală primară israelită, 2 grădinițe de copii.

Cercul Cultural «N. Iorga», Soc. culturală «Costache Negri», Cercul studențesc «Oituz»; Cercul «Pod de fier», Ateneul popular «V. Alecsandri»; Asoc. cult. a femeilor evreice; 3 biblioteci publice, 1 cinematograful, 1 soc. sportivă, 1 soc. de vânatoare.

9 biserici ortodoxe, 3 biserici romano-catolice, 1 biserică armenască, 4 sinagogi, protopopiat ortodox.

Pretură, Primărie, Judecătoria de Ocol, Poliție, Percepție fiscală, Serviciu sanitar, Serviciu sanitar veterinar, Serviciu de poduri și șosele, Ocol silvic, Administrația salinelor, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Pompieri.

Uniunea avocaților, Societatea funcționarilor publici, Societatea pensionarilor publici, Societatea pensionarilor C.F.R., Sfatul Negustoresc, Asociația C.F.R. «Expresul», Asociația micilor meseriași, Sindicatul birjarilor.

Spitalul «Sf. Spiridon», Sanatoriu de tuberculoși, Dispensar al Casei Asigurărilor Sociale, Dispensar comunal, Dispensarul salinelor, Baia comunală.

Soc. «Crucea Roșie», Soc. femeilor ortodoxe «Aurora», Oficiu I.O.V., 2 societăți de ajutor reciproc, 1 societate israelită de binefacere, Orfelinat I.O.V.

Băile Slănic, comună urbană, stațiune balneo-climatică, situată în regiunea muntoasă, la 530 m altitudine, la o depărtare de 17 km de Tg-Ocna de care e legată prin curse de autobuze.

Are 1989 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul orașului pe exercițiul 1936—1937 (prevederi): venituri și cheltuieli 1.501.628 lei.

Stațiune climatică de primul rang vizitată mult pentru apele minerale ce posedă.

1 biserică ortodoxă și 1 romano-catolică.

1 școală primară mixtă, 1 cămin cultural, 1 cinematograful de vară, cazinou.

Primărie, Comisariat de poliție, Post de jandarmi, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic.

LOCALITĂȚILE DIN JUDEȚUL BACĂU:

A) Orașe

1. Municipiul Bacău, (capitala județului.)
2. Băile Slănic
3. Moinești
4. Tg.-Ocna

B) Sate

I. PLASA BISTRIȚA

1. Andrieșești
2. Barați
3. Bărzulești
4. Blăgești
5. Boița
6. Buda
7. Călugăra-Mare
8. Chetrosu
9. Corhana
10. Cotreanța
11. Cremenea
12. Crihan
13. Domnița-Maria
14. Dubasu
15. Fântânele
16. Franzeni
17. Gârlești
18. Grigoreni
19. Gura-Văilei
20. Hălmăcioaia
21. Hemeiuși
22. Iazu
23. Iliești
24. Izvoarele-de-Jos
25. Izvoarele-de-Sus
26. Lespezi
27. Lețcana
28. Lileci
29. Lîngurari
30. Luizi-Călugăra
31. Lunca

32. Lunca-Mărginea
33. Mărgineni-Munteni
34. Mărgineni-Răzeși
35. Negel
36. Osebiții
37. Osebiții-Mărginei
38. Pălădești
39. Păscăreni
40. Petricica
41. Podișu
42. Poiana-Boului
43. Poiana-Negustorului
44. Pustiana
45. Racila
46. Racova
47. Râpa Iepi
48. Scorțeni
49. Secătura
50. Shodol-Crihan
51. Shodol
52. Șerpeni
53. Șipote
54. Șurina
55. Tocila
56. Trebiș
57. Țigănimă
58. Țărdeni
59. Valea-Budului
60. Valea-lui-Ion

II. PLASA MUNTELE

1. Agăș
2. Apa-Asău
3. Ardeani
4. Asău
5. Baia-de-Petrol
6. Băhnașeni
7. Bărnești
8. Beleghet
9. Bolătău
10. Borzești
11. Brănești

12. Brusturoasa
13. Bucșești
14. Buleni
15. Burueniș
16. Camăna
17. Cernu
18. Chilia-de-Jos
19. Chilia-de-Sus
20. Ciobănuș
21. Ciugheș
22. Comănești
23. Cornet
24. Cornețelu
25. Cotumba
26. Cuchinișu
27. Cucuș
28. Diaconești
29. Dianca
30. Gârlele-Găzării
31. Gloduri
32. Goioasa
33. Gura-Ciobănuș
34. Iliești
35. Lăloaia
36. Leontinești
37. Leorda
38. Leorzeni
39. Lereni
40. Lucăcești
41. Lunca-Asău
42. Lunca-de-Jos
43. Măgurești
44. Mărzănești
45. Negreni
46. Palanca
47. Păltiniș
48. Pârâul-Ursului
49. Poarta
50. Podeni
51. Podeni
52. Poduri
53. Popoiu
54. Prăjești

55. Preluci
56. Prohozești
57. Rusăești
58. Sărata
59. Secătura
60. Simbrea
61. Solonț
62. Stănești
63. Straja
64. Sulița
65. Surdu
66. Șesuri
67. Șipoteni
68. Șupanu
69. Tazlău-de-Jos, Mădărzău
70. Tazlău-de-Sus
71. Timărești
72. Valea-Arinilor
73. Valea-Soșei
74. Vermești

III. PLASA OITUZ

1. Albele
2. Bahna
3. Bărsănești
4. Biserica
5. Blidari
6. Bogata
7. Bogdana
8. Bogdănești
9. Boiștea-Boerescă
10. Boiștea-Galin
11. Boiștea-Răzeși
12. Borzești
13. Brătești
14. Buciumi
15. Caracul
16. Cașin
17. Căiuți-Sat
18. Căiuți-Târg
19. Călcăi
20. Cerchezești-Lahovari

21. Cerdac
  22. Cioperci
  23. Codreanu
  24. Corbu
  25. Crișon
  26. Crucea-de-Piatră
  27. Cucuș
  28. Curița
  29. Dărmăneasca
  30. Dărmănești
  31. Desrobii-M-rea-Cășin
  32. Doftana
  33. Ferăstrău (com. M-rea-Cășin)
  34. Ferăstrău (com. Oituz)
  35. Filipești
  36. Flocești
  37. Gârbovana
  38. Glodosa
  39. Grozești
  40. Gura Vălei
  41. Gura Vălei-Brătia
  42. Gutinaș
  43. Haloș
  44. Hăghiac
  45. Hârja
  46. Heltiu
  47. Jevreni
  48. Lăpoș
  49. Larga
  50. Livada
  51. Lupeștii-Cârjei
  52. Marginea
  53. Mărești
  54. Miclăușoara
  55. Motocești
  56. Negoști
  57. Nicorești
  58. Onești
  59. Patrașcani
  60. Păgubeni
  61. Pârâul-Boghii
  62. Părgărești
  63. Părvulești
  64. Pivniceri
  65. Popu
  66. Pochița
  67. Poiana-Uzului
  68. Popeni
  69. Pralea
  70. Punctul-Oituz
  71. Răcăuți
  72. Rădeana
  73. Răpide
  74. Satu-Nou
  75. Seaca
  76. Slobozia-Mielului
  77. Suseni
  78. Tg.-Trotuș
  79. Tutova
  80. Valea-Câmpului
  81. Valea-Codrului
  82. Valea-Seacă
  83. Vlișoara
  84. Vlașca (Gura-Curiței)
  85. Vrânceni
7. Berindești
  8. Buchila
  9. Capăta
  10. Chetriș
  11. Chilia-Benci
  12. Chișeta
  13. Ciocani
  14. Cleja
  15. Costița
  16. Dămac
  17. Dealul-Dieneț
  18. Dealul-Nou
  19. Dieneț
  20. Faraoani
  21. Fântâneanu
  22. Ferdinand
  23. Florești
  24. Frăsinoara
  25. Fulgeriș
  26. Fundu-Răcăciuni
  27. Galbeni
  28. Galeri
  29. Găsteni
  30. Geoseni
  31. Gh.-Buzdugan
  32. Gropile
  33. Lărguța
  34. Motoc
  35. Păltinată-de-Jos
  36. Păltinată-de-Sus
  37. Păncești
  38. Răcăciuni
  39. Răcătău-Răzeși
  40. Răstoaca
  41. Recea-de-Jos
  42. Recea-de-Sus
  43. Rujinca
  44. Sărata
  45. Slobozia-Răcătău
  46. Somușca
  47. Talpa
  48. Teiuș
  49. Valea-de-Sus
  50. Valea-Dragă
  51. Valea-Mare (Valea-de-Jos)
  52. Valea-Rea
  53. Valea-Seacă
1. Balaia
  2. Barna
  3. Bărtășești
  4. Bejghir
  5. Bibirești
  6. Bota
  7. Botesti
  8. Buhocel
  9. Buhociu
  10. Burdugani
  11. Căteluș
  12. Cotenii
  13. Dospinești
  14. Filipeni
  15. Fruntesti
  16. Fundul-Vălei
  17. Furnicari
  18. Horgești
  19. Iapa
  20. Lecca-Ungureni
  21. Lunca
  22. Mărașcu
  23. Miliștii-de-Jos
  24. Miliștii-de-Sus
25. Moara-lui-Conachi
  26. Nănești
  27. Năstăsani
  28. Părincea-Sat
  29. Părincea-Tg.
  30. Părliturile
  31. Petrești
  32. Poeni
  33. Racova
  34. Satul-de-Jos
  35. Slobozia (com. Filipeni)
  36. Slobozia (com. Lecca)
  37. Soci
  38. Sohod
  39. Tamași
  40. Tocilosa
  41. Valea-Boifului
  42. Valea-lui-Drob
  43. Valea-lui-Noe
  44. Valea-Mărăști
  45. Varnița
  46. Văleni
  47. Vărlănești
  48. Vișeni
  49. Vladnic
  50. Zlatari
1. Balcani-Marginea
  2. Bălăneasa
  3. Băsaști
  4. Berești-Tazlău
  5. Boșotenii
  6. Brătia-de-Jos
  7. Brătia-de-Mijloc
  8. Brătia-de-Sus
  9. Buda
  10. Butucari
  11. Căpățâna
  12. Căsoasa
  13. Câmpeni
  14. Cetățuia
  15. Ciortea
  16. Coman
  17. Costinenii
  18. Deleni
  19. Dragomir
  20. Drăgulești
  21. Enăchești
  22. Găidar
  23. Ghidionu
  24. Ghile
  25. Gura-Cernului
  26. Hăineala
  27. Helegiu
  28. Hemeeni
  29. Ludaș
  30. Lunca
  31. Martin-Berzunț
  32. Matecești
  33. Moreni
  34. Nădiș
  35. Năsoești
  36. Orăș
  37. Orăș-Avram
  38. Pârjol
  39. Poiana
  40. Prăjoaia
  41. Prisaca
  42. Prisaca-Vidrașcu
  43. Răchitiș
  44. Rețeni
  45. Sănduleni
  46. Sârbi
47. Scăriș
  48. Schitu-Frumoasa
  49. Schitu-Savu
  50. Solomonești
  51. Stroești-Românești
  52. Strugari
  53. Stufu
  54. Tărăța
  55. Tescani
  56. Tisa
  57. Turluianu
  58. Valea-Rea-Tg.
  59. Valea-Seacă
  60. Verșetii-de-Jos
  61. Verșetii-de-Sus
1. Antohești
  2. Baimac
  3. Băluș
  4. Berbinceni
  5. Berești-Bistrița
  6. Bogdana
  7. Bogdan-Vodă
  8. Bogdănești
  9. Borleanu
  10. Bradu
  11. Cătești
  12. Câmpeni
  13. Chiticieni
  14. Cimbala
  15. Ciumași
  16. Climești
  17. Costei
  18. Cotu-lui-Iuraș
  19. Dumbrava
  20. Făgetel
  21. Făghieni
  22. Fundeni
  23. Fundu-lui-Bogdan
  24. Glodișoarele
  25. Gloduri
  26. Gura-Drumului
  27. Hertioana-Mănăstire
  28. Hertioana-Răzeși
  29. Holt
  30. Itești
  31. Jieni
  32. Letea-Veche
  33. Obârșia
  34. Odobești
  35. Oțelești
  36. Pădureni (Berești-Bistrița)
  37. Pădureni (Gloduri)
  38. Peletucii-de-Jos
  39. Peletucii-de-Sus
  40. Petrești
  41. Prăjești
  42. Prisaca
  43. Radomireștii-de-Jos
  44. Radomireștii-de-Sus
  45. Rușii-Ciutea
  46. Săucești
  47. Schinenii
  48. Secuenii
  49. Șerbești
  50. Tg.-Gloduri
  51. Tisa-Silvestri
  52. Traian
  53. Trestia
  54. Tîgăra
  55. Ungureni
  56. Văleni
  57. Zapodia

N. B. Ilustrația dela pag. 44 reprezintă țărance la iarmarocul din Bacău. Din « România », revista O.N.T.

JUDEȚUL BAIJA

Stema. Scut roșu, cu trei brazi de argint, unul lângă altul, pe o terasă neagră.

Simbolizează bogăția județului în păduri de brad.

Este vechea stemă a județului.

GEOGRAFIE

Așezare. Județul B. este așezat în Nordul Moldovei.

Suprafața: 3.353 km².

Infățișarea pământului. Valea Moldovei, largă și cu terase, desparte județul în două: la Apus, se înalță până la peste 800 m, Subcarpații. La Răsărit, începe podișul Moldovei (400—500 m altitudine) format din culmi cu spânarea netedă, dispuse pieziș spre Sud-Est și retezate de valea foarte largă a Siretului. Dincolo de valea acestuia, dealurile sculptate în același podiș, sunt însă ceva mai înalte și mai abrupte.

Climă și ape. Clima (apropiată de tipul baltic) e mai aspră (între 6° și 8° temperatura medie anuală) și mai umedă (peste 700 și chiar peste 800 mm precipitații anuale) în Nord-Vestul județului decât în Sud-Est (aici, sub 600 mm).

Apele principale sunt *Moldova* și *Siretul* care străbat județul venind din obcinele Bucovinei.

Vegetație. Pe culmile subcarpatice din Vest, predomină coniferele până spre 500 m (se știe că în Nordul Țării, molizii și pinii coboară până la această altitudine). Mai jos, fâgeturile formează codri întinși. Din apropierea Moldovei însă, până dincolo de Siret, despădurirea a fost aproape totală (n'au fost cruțate decât dealurile de peste 400 m, din lungul celor două maluri ale Siretului).

Bogății minerale. Prin Subcarpați trece zona culelor diapire (cu sămburi de sare) care explică existența sărăturilor în această parte a județului; iar la contactul cu podișul, pe ambele maluri ale Moldovei, cercetările geologice au dovedit existența unor întinse straturi de lignit.

ISTORIE

Vechime și dezvoltare istorică. Județul B. și-a luat numele dela orașul Baia, întâia capitală a Țării Moldovei.

Aici au descălicat, punând bazele unui mare Stat, Dragoș, voevodul maramureșean — vasal regelui Ungariei — apoi Bogdan, la 1359, liber de orice închinare.

Orașul Baia este o așezare anterioară descălecării. În ea a stat timp de aproape două veacuri, episcopul catolic al Moldovei.

În 1467, ținutul a fost străbătut de oștile lui Mateiaș Corvin, înfrânt sângeros în orașul Baia.

Până la răpirea Bucovinei, Baia și împrejurimile ei au făcut parte din ținutul Sucevei.

Capitala actuală a județului, Fălticeni, a eșit dintr'un conglomerat de state: Șoldănești, Tâmpași și Fălticeni, menționate în documente încă din 1300.

Monumente istorice. Ruinele *bisericii episcopiei catolice* din satul (fostul oraș) *Baia*. Pietrele de mormânt menționate de episcopul Bandini în sec. XVII au dispărut. Muzeul de Artă religioasă din București are câteva pietre cu inscripții latine din sec. XV provenite din această biserică.

Biserica lui Ștefan cel Mare din Baia, înălțată în amintirea victoriei din 1467 asupra Regelui Matei Corvin al Ungariei.

Biserica lui Petru Rareș din Baia, înălțată în 1532.

Biserica satului Probota, fosta biserică a mănăstirii Probota (Pobrata), construită în sec. al XV-lea și refăcută de Petru Rareș, la 1532, cu ferestre și contraforturi gotice. Aci a fost înmormântat Rareș cu soția sa. Lespezile mormintelor se văd încă în biserică. În curte, resturile palatului domnesc al lui Petru Rareș, străjuite de ruinele turnului; cele mai impunătoare ruine de reședință domnească din Moldova. Zidurile de incintă ale Mănăstirii au fost refăcute de Vasile Lupu.

Mănăstirea Râșca, ctitorie a lui Petru Rareș pe locul unei biserici a lui Ștefan cel Mare. Aici, episcopul Macarie scrise, cu flori de shil împrumutate dela bizantinul Manasses, cronica domniei lui Petru Rareș. Construcția primitivă a fost încărcată cu un peristil disgrățios, de Costea Băcioc, mare vornic, între 1611 - 1617, și cu două turnuri în sec. XIX. Fresce cu portretul lui Rareș și al familiei

sale, piatra de mormânt a mamei lui Alexandru Lăpușneanu, Anastasia († 2 Mai 1558)

Biserica satului Dolhești, din sec. al XV-lea cu o poartă frumos săpată. Admirabile pietre de mormânt, a Hatmanului Șendrea și a soției sale, Maria, sora lui Ștefan cel Mare († 27 Martie 1486).

Mănăstirea Slatina, ctitorie a lui Alexandru Lăpușneanu, domnul Moldovei, înconjurată cu un zid puternic, depășește în proporții pe cea dela Proboata. Mormintele lui Alexandru îngropat ca monah sub numele de Pahomie și al Doamnei Ruxandra. În curte, o fântână dela 1561, ridicată de același domn.

Mănăstirea păstrează și azi două țeșături splendide cu portretele ctitorilor. Lângă biserică a fost înmormântat ca simplu călugăr, mitropolitul Veniamin Costache.

POPULAȚIE

Starea populației. Județul B. are, după rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, un număr de 155.915 locuitori.

Populația județului este repartizată astfel:

a) Pe orașe și plăși, după sex

Unități administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbați	Femei
Total general	155.915	76.608	79.307
Total urban	28.097	13.941	14.156
1. Orașul Fălțiceni	14.347	7.098	7.249
2. Orașul Pașcani	13.750	6.843	6.907
Total rural	127.818	62.667	65.151
1. Plasa Moldova	39.684	19.438	20.246
2. Plasa Pașcani	39.004	19.192	19.812
3. Plasa Siret	49.130	24.037	25.093

b) Pe grupe de vârstă

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele	155.915	30—49 ani	33.268
0—9 ani	46.662	50—69 ani	13.874
10—29 ani	58.644	70 ani și peste	2.530
		Vârsta nedeclarată	937

Mișcarea populației. Datele fundamentale ale mișcării populației în județul B. conform cifrelor publicate în *Buletinul Demografic al României* în perioada 1931—1936 sunt următoarele:

Anul	Cifra probabilă a populației județului la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proportii la 1.000 locuitori		
		Născuți vii	Morți	Excedent natural	Născuți vii	Morți	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 medie anuală	—	6.559	3.483	3.076	40,1	21,3	18,8
1931	157.541	6.468	3.216	3.252	41,1	20,4	20,7
1932	161.161	7.100	3.718	3.382	44,1	23,1	21,0
1933	163.752	6.218	3.339	2.879	38,0	20,4	17,6
1934	166.762	6.728	3.897	2.831	40,3	23,4	16,9
1935	169.465	6.282	3.248	3.034	37,1	19,2	17,9
1936	173.194	6.875	3.205	3.670	39,7	18,5	21,2

La data de 1 Iulie 1937, cifra probabilă a populației județului B. a fost de 176.833 locuitori. Față de populația numărată la recensământul din 1930 și anume 155.915 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 20.918 locuitori, în timp de șase ani și jumătate, ceea ce corespunde unei creșteri de 13,4%.

INFĂȚIȘARE SOCIALĂ

Prin răpirea Bucovinei, județul Suceava, a cărui Capitală era orașul Suceava, a fost împărțit în două,

Suceava trecând Austriei, și pentru județul rămas în Moldova, creându-se o capitală nouă, *Fălțiceni*. Astfel, județul Suceava din Moldova, avea o configurație ciudată: o formă lungă, cu o distanță de peste 120 km dela Gura-Negrei, în hotarul Bucovinei, până la capitala județului. În 1920 s'a luat plasa Muntelui — regiunea cea mai bogată — și s'a trecut județului Neamț, județul *Fălțiceni* rămânând cu o configurație mai compactă, dar mai sărac.

Principala ocupație a locuitorilor județului este agricultura.

În urma exproprierei, moșiile de mână moartă, precum Ruginoasa, Liteni, Drăgușanii, Mălinii (a Domeniilor Coroanei), moșii de mii de hectare, ca și celelalte moșii întinse, au fost fărâmițate iar pământurile împărțite sătenilor, cari nu sunt în stare să-și producă măcar strictul necesar pentru ei; aproape în fiecare an, Statul trebuie să le procure porumb pentru hrană.

În jurul orașului sunt câteva sate care procura acestuia articole alimentare de prima necesitate. Petiea, aduce laptele; Oprișanii, legumele, iar locuitorii din satul Rădășani sunt recunoscuți ca negustori de fructe.

Rădășanienii cumpără merele din tot județul și din împrejurimi, chiar din Maramureș, le aduc la ei acasă, le înmagazinează, și în timpului le transportă la Iași, la Galați, București, etc.

Portul locuitorilor ținutului este variat.

În satele dela munte, persistă încă portul național, dar cu cât te apropii de câmpie, sătenii nu-l mai cunosc. Dincolo de Siret, aproape toți sătenii umblă îmbrăcați în pantaloni și surtuțe, iar vara în pantaloni și vestă (jiletă). Asta, însă, nu-i împiedică să poarte suman și cojoc, în timp de iarnă. Femeile au adoptat un port pestriț, de mahala de târg.

Datinele, credințele bătrânești, se alterează și ele sub influența așa zisei «civilizații». Învățătorii și preoții introduc obiceiuri necunoscute. Pom de Crăciun se face la unele școli, mai cu seamă în apropiere de oraș, și prin orașele înstrăinate: Lespezi, Pașcani.

În Fălțiceni a învățat carte, la școala de catiheti, vestitul scriitor Ion Creangă. În Fălțiceni s'a născut și a trăit o bucată de vreme, nuvelistul Nicu Gane. Tot din acest oraș au pornit poetul și arheologul Nicolae Beldiceanu, pictorii Ștefan Șoldănescu și Aurel Băeșu, familia Millo, reprezentată prin Matei Millo, poetul, prin artistul Matei Millo, întemeitorul teatrului românesc și prin fratele său Alecu Millo, autor al unei bune cărți «Țăranul», în care se află desiderate pentru îmbunătățirea stării țăranului nostru, desiderate cari cu trecerea vremii s'au realizat. Un alt Matei Millo, fiul lui Alecu, s'a distins ca primar al Fălțiceniilor, ca și Iorgu Radu, fost profesor de Economia politică la Universitatea din Iași.

a. g.

ECONOMIE

Regiune de munte, fără o rețea de drumuri favorabile județul B. este, în genere, un județ sărac. Exploatarea pădurilor, agricultura redusă și creșterea vitelor, sunt singurele izvoare de câștig ale populației sale.

Agricultură. Județul are o suprafață totală de 335.300 ha.

Suprafața arabilă este de 98.988 ha, adică 29,52% din suprafața județului și 0,34% din suprafața totală a țării.

Din suprafața arabilă a județului, marea proprietate deține 10.637 ha, adică 10,75%, iar mica proprietate 88.351 ha, adică 89,25%.

Din totalul suprafeței arabile, cerealele ocupă 79.472 ha, astfel repartizate:

Porumbul ocupă 38.305 ha, cu o producție de 429.347 chintale (prod. medie la ha 11,2 chint.), în valoare de 101 mil. lei.

Ovăzul ocupă 18.659 ha, cu o producție de 166.849 chint. (prod. medie la ha 8,9 chint.), în valoare de 50 mil. lei.

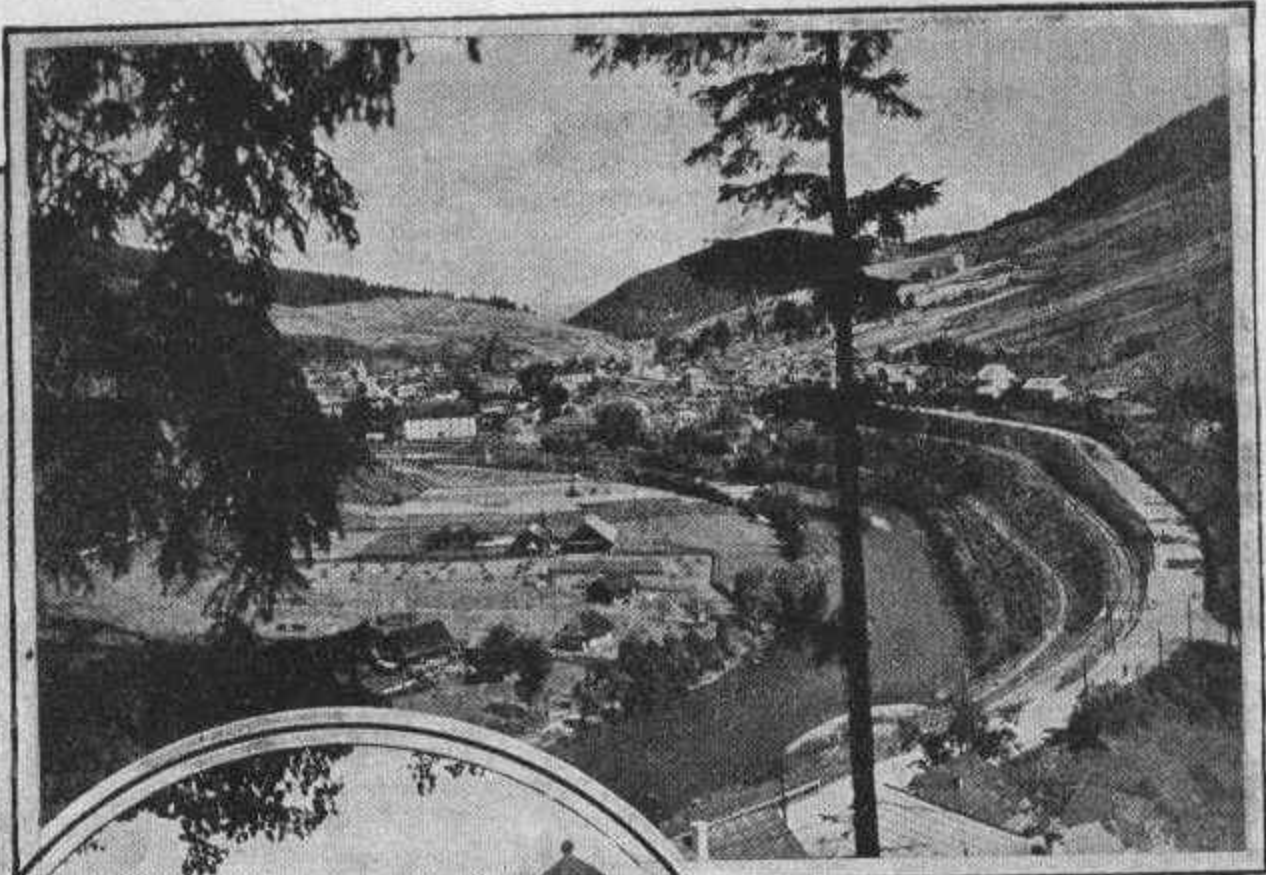
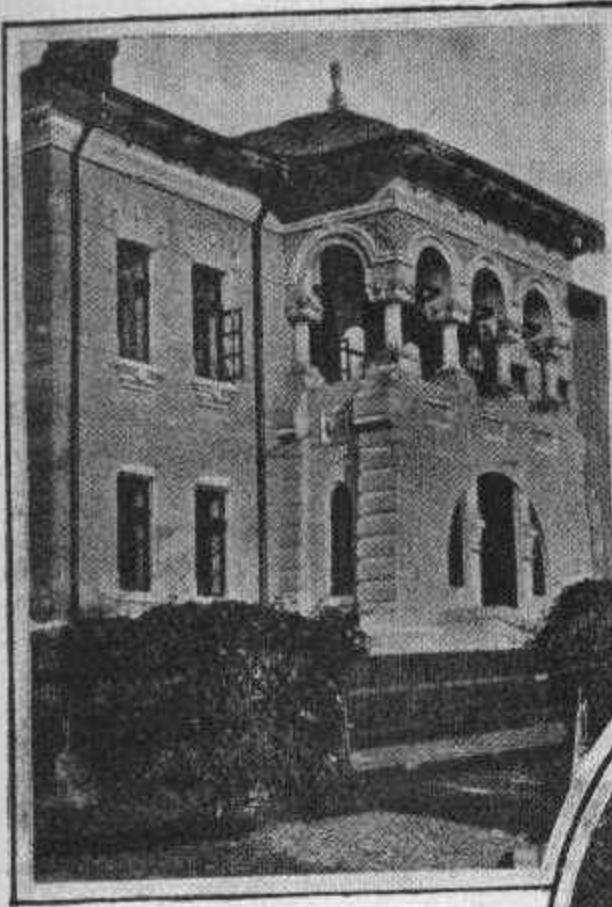
Grâul ocupă 13.225 ha, cu o producție de 150.795 chint. (prod. medie la ha 11,4 chint.) în valoare de 60 mil. lei.

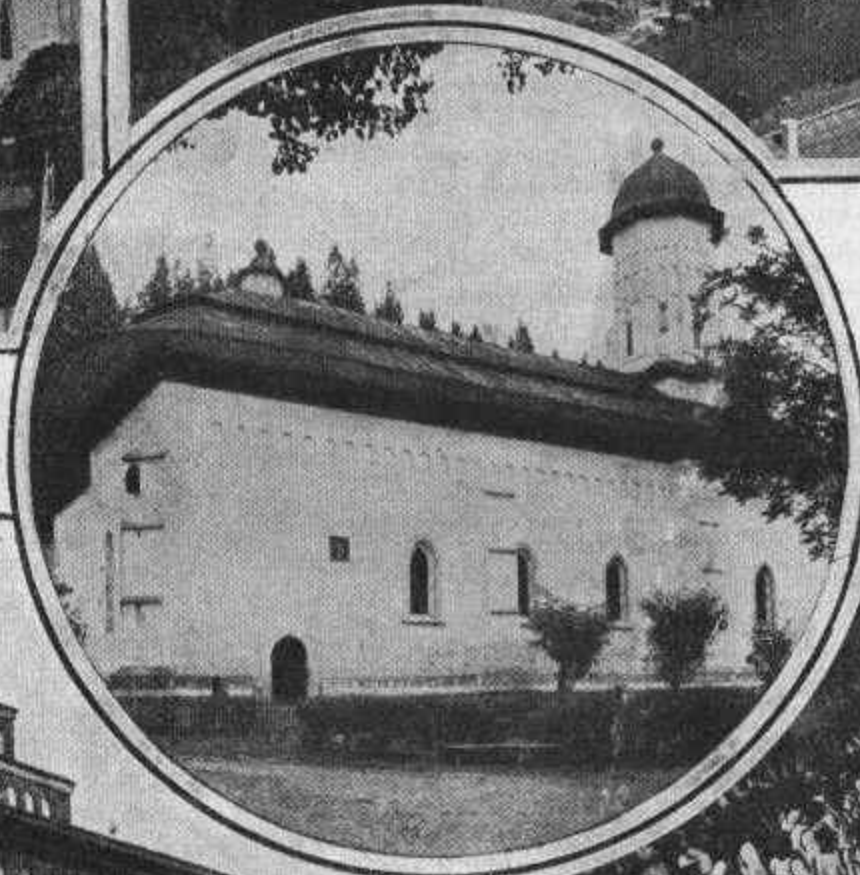
BAIA

VALEA MOLDOVEI

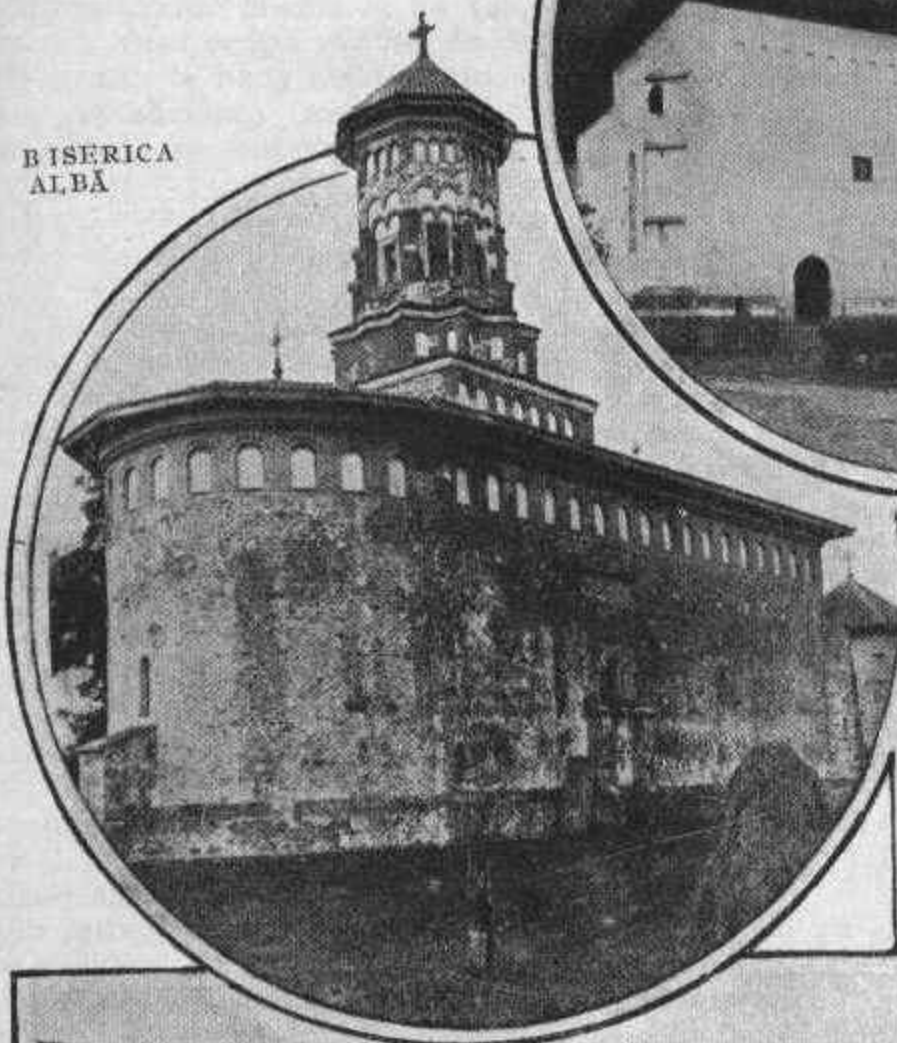
PREFECTURA

HORĂ

BISERICA
ALBĂ

FLĂCĂI DIN LESPEZI

MĂNĂSTIREA SLATINA

Orzul ocupă 7873 ha, cu o producție de 74.640 chint. (prod. medie la ha 9,4 chint.), în valoare de 18 mil. lei.

Secara ocupă 956 ha, cu o producție de 10.514 chint. (prod. medie la ha 10,1 chint.), în valoare de 3 mil. lei.

Hrișca ocupă 454 ha.

Fânețele cultivate și alte culturi furajere ocupă 7.534 ha; din această suprafață trifoiul ocupă 3.606 ha, cu o producție de 88.450 chint. fân (media la ha 24,5 chint.), în valoare de 12 mil. lei și 400 chint. sămânță (media la ha 0,1 chint.). Lucerna ocupă 1.842 ha cu o producție de 58.293 chint. fân (media la ha 31,6 chint.), în valoare de 8 mil. lei, și 200 chint. sămânță (media la ha 0,1 chint.). Alte fânețe cultivate ocupă 1.580 ha, cu o producție de 33.043 chint. (media la ha 20,9 chint.), în valoare de 4 mil. lei. Rădăcinile de nutreț ocupă 506 ha, cu o producție de 83.016 chint. (media la ha 164,1 chint.), în valoare de 6 mil. lei.

Plantele alimentare ocupă 2.517 ha. Din această suprafață, cartofii ocupă 1.767 ha, cu o producție de 201.598 chint. (media la ha 114,1 chint.), în valoare de 25 mil. lei.

Cartofii printre porumb dau o producție de 29.924 chint. în valoare de 4 mil. lei, fasolea printre porumb dă o producție de 70.688 chint., în valoare de 25 mil. lei și dovleci printre porumb dau o producție de 571.552 chint., în valoare de 29 mil. lei.

Plantele industriale ocupă 2.571 ha. Din această suprafață, cânepa ocupă 787 ha, cu o producție de 6.004 chint. fuior (media la ha 7,6 chint.), în valoare de 21 mil. lei și 5.441 chint. sămânță (media la ha 6,9 chint.), în valoare de 2 mil. lei. Sfecla de zahăr ocupă 536 ha, cu o producție de 75.993 chint. (media la ha 141,8 chint.), în valoare de 4 mil. lei. Inul ocupă 181 ha, cu o producție de 923 chint. fuior (media la ha 5,1 chint.) în valoare de 5 mil. lei, și 730 chint. sămânță (media la ha 4,0 chint.).

Vegetație și culturi diverse. Din suprafața totală a județului (335.300 ha) ogoarele sterpe ocupă 6.894 ha.

Fânețele naturale ocupă 11.835 ha, cu o producție de 191.727 chint. (prod. medie la ha 16,2 chint.), în valoare de 21 mil. lei.

Pășunile ocupă 16.883 ha.

Pădurile ocupă 134.780 ha.

Livezile de pruni ocupă 1.102 ha, cu o producție de 43.419 chint. (prod. medie la ha 39,4 chint.), în valoare de 13 mil. lei.

Alți pomi fructiferi ocupă 481 ha.

Vița de vie ocupă 158 ha.

Creșterea animalelor. În județ se aflau în anul 1935:

Cai 20.812, boi 40.382, bivoli 13, oi 105.524, capre 264, porci 23.271, stupi sistematice 2729, stupi primitivi 3321.

Industria. Industria lemnului: 13 fabrici de cherestea (2 la Fălticeni, 5 la Râșca și câte una la Bogdănești, Boroaia, Cornul-Luncii, Găinești, Sasca și Suha), 2 fabrici de mobilă (Fălticeni), 1 de scaune (Fălticeni); **Alte industrii:** 31 mori (din cari 4 la Fălticeni), 1 fabrică de pălării (Fălticeni), 3 de pielărie (2 la Fălticeni și 1 la Pașcani), 1 de sticlărie suflată (Lespezi).

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei și peste ¹⁾: Soc. « Forestiera-Baia », cu o fabrică de cherestea la Fălticeni (inv. 17) și o moară la Șoldănești (inv. 7) și Prima fabrică de sticlărie « Lespezi » din Lespezi (soc. 6, inv. 3).

INDUSTRIA *) JUDEȚULUI BAIA ÎN 1935

Întreprinderile de la 5 H. P. sau 20 lucrători în sus

Industria	Numărul fabricilor		Forța motrice H.P.	Personalul ocupat	Valoarea producției în mii de lei
	Active	Inchise			
Alimentară	—	3	675	—	—
Hârtie și Arte grafice	1	—	5	11	360
Pielărie	4	—	105	4	229
Lemnului	11	—	1.477	174	13.269
Total	16	3	2.262	189	13.858

*) Nu sunt cuprinse exploatarea miniere, petrolifere, carierele, uzinele de apă și electricitate.

¹⁾ Cifrele în paranteze arată capitalul social (soc.) și capitalul investit (inv.) în milioane de lei.

Comerț. Comerț intens de cherestea.

Credit și cooperatie. În cuprinsul județului funcționează 6 bănci (societăți anonime).

Situația lor, conform bilanțurilor încheiate la 31 Decembrie 1934, se prezintă astfel:

A C T I V		P A S I V	
Disponibil . . .	500.255	Fonduri . . .	46.245.110
Plasamente . . .	90.036.522	Angajamente . .	64.532.824
Imobilizări . . .	3.941.164	Rezultate . . .	—
Rezultate . . .	16.299.993		
Total . . .	110.777.934	Total . . .	110.777.934

Cooperative de credit (bănci populare) 47, cu 12.349 membri cu un capital social vărsat de 25.693.422 lei. Imprumuturi acordate de 50.037.075 lei (neconvertite 9.519.478 lei, convertite 18.649.079 lei și reduceri la imprumuturi convertite 21.868.518 lei). Depuneri spre fructificare 8.652.625 lei. Totalul bilanțului 57.632.329 lei.

Cooperative de producție diversă 5, cu 985 membri și cu un capital social vărsat de 1.728.308 lei. Valori imobilizate 3.331.451 lei. Totalul bilanțului 5.153.507 lei.

Cooperative forestiere 4, cu 833 membri și cu un capital social vărsat de 1.735.525 lei. Fonduri 583.251 lei. Păduri și material brut 1.148.392 lei. Material fasonat și în fabricație 100.758 lei. Bilanțul încheiat 5.174.913 lei.

Cooperative de consum 13, cu 1.169 membri și cu un capital social vărsat de 737.800 lei. Mărfuri generale în valoare de 435.631 lei. Bilanțul încheiat 2.219.728 lei.

Situația cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decembrie 1935.

Finanțe publice. Bugetul județului B. pe exercițiul 1936/37 prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	7.731.979
Venituri ordinare	5.336.890
Venituri extraordinare	448.371
Venituri speciale	1.946.718
Cheltuieli	9.152.230
Cheltuieli ordinare	6.757.141
Cheltuieli extraordinare	448.371
Cheltuieli speciale	1.946.718

Drumuri. Județul B. este străbătut de o rețea de drumuri, în lungime totală de 1389 km 022 m, împărțită astfel:

Drumuri naționale 155 km 570 m, pietruite în întregime și întreținute de Direcțiunea Generală a Drumurilor.

Drumuri județene 368 km 618 m, din care 350 km 006 m. pietruiti.

Drumuri comunale 864 km 834 m.

Lungimea podurilor este de 7.202,85 m, repartizată astfel: poduri naționale 1.340,40 m, județene 3.009,20 m. și comunale 2.853,25 m.

Prin județ trec 4 drumuri naționale, legând următoarele localități:

1. Săbăoani - Fălticeni - Gura Homorului (Fălticeni - limita jud. Roman = 48 km; Fălticeni - limita jud. Câmpulung = 15 km).

2. Tg.-Frumos - Pașcani - Tg.-Neamț (Pașcani - limita jud. Iași = 26 km; Pașcani - limita jud. Neamț = 17 km).

3. Dolhasca - Fălticeni (Dolhasca - Fălticeni = 27 km).

4. Dolhasca - Pașcani (Dolhasca - Pașcani = 28 km).

Serviciul de poduri și șosele are 4 circumscripții, la Fălticeni, Boroaia, Lespezi și Pașcani.

Cale ferată. Județul B. este străbătut de o rețea de căi ferate de 107 km, din care linii principale simple 82 km și linii secundare simple 25 km.

Itinerarii principale. Rapide și accelerate: București-Cernăuți - Grigore Ghica Vodă. (Varșovia - Berlin - Praga - Moscova).

Stații importante: Pașcani, Dolhasca, Fălticeni.

Poștă, telegraf, telefon. 6 oficii P.T.T. de stat (Fălticeni, Pașcani, Gara Pașcani, Liteni, Lespezi și Mălini) și agenție specială (Boroaia) și 2 gări cu serviciul poștal (Cuza-Vodă și Dolhasca).

Oficii telefonice la: Fălticeni, Pașcani, Lespezi, Mălini, Boroaia și Liteni.

Stațiuni climatice, balneare, turism. Deși în mare parte județ de păduri și munte, Baia nu are totuși stațiuni balneo-climatice calificate oficial. În schimb, județul este presărat de numeroase monumente, în deosebi biserici și mănăstiri, cele mai multe restaurate; cum și așezări țărănești, caracteristice sub raport etnografic. Principalele drumuri de excursie: Fălticeni – Mălini, prin Baia și Sasca iar de aci, la mănăstirea Slatina. Tot dela Mălini, pe un drum extrem de frumos, una dintre cele mai îndrăznețe șosele de munte ale Vechiului Regat, se merge către Stănișoara, de unde, prin serpentine extrem de frământate, se trece din județul Baia în Valea Bistriței, la Borca și Broșteni. Dela Fălticeni, pe șoseaua către Târgul Neamț, călătorul poate vizita mănăstirea Râșca, iar prin Dolhești-Dolhasca, mănăstirea Probota, de unde drumul întâlnește, la Pașcani șoseaua spre Roman. În partea nord-estică a județului, pe șoseaua spre Botoșani, se află comuna Pleșești, unde s'au găsit numeroase urme arheologice romane.

CULTURĂ

Știință de carte. Conform rezultatelor provizorii ale recensământului din 1930, populația județului, dela 7 ani în sus este de 120.058 locuitori, dintre cari 55,4% sunt știutori de carte. După sex, proporția este de 69,7% bărbați știutori de carte și 41,7% femei știutoare de carte. Repartiția locuitorilor după gradul de instrucție, în procente, este următoarea:

Gradul de instrucție școlară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul știutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extrașcolară	1,8	0,5
2. Primară	75,4	94,6
3. Secundară	13,1	3,0
4. Profesională	7,2	1,6
5. Universitară	1,8	0,2
6. Alte școli superioare	0,7	0,1

Invățământ. Populația școlară a județului B. (între 5—18 ani) a fost în anul 1934, de 44.537 loc. (5456 mediu urban și 39.081 mediu rural).

Școli secundare 1 liceu de băieți, 1 liceu de fete, 1 gimnaziu comercial de băieți, 1 gimnaziu industrial de băieți, 1 gimnaziu industrial de fete, 1 școală de horticultură, 1 școală de economie casnică, 1 gimnaziu C.F.R., 1 școală profesională de ucenici C.F.R.

Școli primare 190, din care 173 rurale și 17 urbane (186 școli de stat și 4 confesionale), cu un număr total de 26.697 copii, (23.738 mediu rural și 2.959 mediu urban) și cu 586 învățători și alt personal didactic (Situația din 1934).

Grădini de copii 13, din care 7 rurale și 6 urbane (12 de stat și 1 confesională), cu un număr total de 772 copii (350 mediu rural și 422 mediu urban) și cu 18 conducătoare (Situația din 1934).

Instituții culturale. Fundația Culturală Regală «Principele Carol», are cămine culturale în: Bădilița, Blăgești, Bogdănești, Brustur, Budeni, Buda, Ciohoreni, Costeș i, Cotu-Băii, Cristești, Dolhasca, Dolhești-Mari, Drăceni, Drăgușeni, Drăgănești, Hărmănești, Herești, Ioneasa, Lespezi, Manolea, Mălini, Merești, Miroslăvești, Moisa, Movileni, Oniceni, Preotești, Probota, Pleșești-Centru, Pleșești-Gane, Rădășeni, Râșca, Ruginoasa, Săvești, Siliștea, Slobozia, și Tătăruși.

Centrala Caselor Naționale are în orașul Fălticeni Casa Națională «Unirea», cu secțiuni la Pașcani, Dolhasca și Liteni.

Liga Culturală activează în Fălticeni și Heci-Lespezi.

Casa Școalelor și a Culturii Poporului întreține în județ 48 cămine culturale, 2 soc. muzicale și 8 biblioteci, adică în total 58 organizații culturale, dintre care 17 au personalitate juridică.

În Orașul Fălticeni: Muzeul Fălticenilor, Biblioteca «Lumina», Cercul studenților creștini «Bogdan-Vodă», Cercul studenților evrei, 4 societăți culturale evreiești, 1 cinematograf, 3 societăți sportive, 1 societate de vânătoare, 1 de pescuit.

În orașul Pașcani: căminul Cultural «Mântuitorul», Căminul cultural «Unirea C.F.R.», Cercul tineretului sionist, 1 societate sportivă, 1 societate de vânătoare, 1 cinematograf.

RELIGIE

Confesiuni. Conform rezultatelor provizorii ale recensământului din 1930, din totalul locuitorilor județului 92,9% sunt ortodocși și 0,1% greco-catolici. Restul populației aparține altor confesiuni.

Biserici și lăcașuri de închinăciune. Județul are 134 biserici ortodoxe, 2 mănăstiri (Râșca și Slatina) și 2 schituri (Pretești și Boureni).

De asemenea, în județ se află 5 biserici romano-catolice, 13 case de rugăciuni stiliste, 1 sinagogă și 14 case de rugăciuni izraelite.

Instituții bisericești. Județul este împărțit în 2 protopopiate, cu reședință la Fălticeni și Baia, și se află în jurisdicția Arhiepiscopiei Iașilor (Mitropolia Moldovei și a Sucevei).

ADMINISTRAȚIE

Organizare administrativă. Capitala județului B. este orașul Fălticeni. Județul are 2 orașe (Fălticeni și Pașcani) și 178 sate, împărțite astfel:

I. Plasa Boroaia	45 sate
II. Plasa Mălini	28 sate
III. Plasa Pașcani	38 sate
IV. Plasa Siret	67 sate

Organizare judecătorească. Un tribunal la Fălticeni, cu o secțiune, 8 magistrați și 1 procuror, în circumscripția Curții de Apel din Iași.

4 judecătorii, la Fălticeni, Pașcani, Boroaia și Lespezi, cu un total de 8 magistrați.

Organizare sanitară. Ministerul Sănătății întreține spitale în Fălticeni, Pașcani, Ciumulești, Lespezi și Mălini, precum și 1 sanatoriu la Ruginoasa.

În orașul Fălticeni se mai află 1 spital izraelit, 1 dispensar comunal și 1 dispensar de sugaci al Soc. «Principele Mircea» iar în orașul Pașcani 1 spital C.F.R. și Soc. filantropică a femeilor evreice.

Dispensare de stat în comunele: Dolhești, Liteni, Miroslăvești, Cristești, Ruginoasa, Rădășeni, Baia și Tătăruși.

Servicii sanitare în orașele: Fălticeni (serv. sanit. al județului și serv. sanit. al orașului) și Pașcani.

Asistență și prevedere socială. Casa Asigurărilor Sociale din Piatra-Neamț are oficii la Fălticeni și Pașcani organizații medicale la Fălticeni, Pașcani, Broșteni, Mălini, Râșca-Bogdănești, Lespezi și Suha-Mare (total 7 medici).

În orașul Fălticeni se mai află Soc. «Crucea Roșie», Oficiul I.O.V., Soc. «Principele Mircea», Fundația «Stamate» și Societatea «Sprijinul», Azil de bătrâni și Orfelinatul Fundației «Stamate».

PRINCIPALE AȘEZĂRI

Fălticeni, capitala județului. (Vezi monografiile orașelor reședință).

Pașcani, comuna urbană, situată la 47 km de reședința județului, 70 km de Cernăuți și la 389 km. de București. Stație c.f. pe liniile București – Cernăuți și Pașcani – Iași. Are 11.922 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Orașul Pașcani, fiind un nod important de cale ferată, așezat într-o regiune agricolă, bogată în același timp în păduri și pășuni, face un comerț intens cu cereale, vite, cherestea, lemne de foc, etc. Industria este reprezentată numai printr-o tăbăcărie și o moară sistematică. În oraș se află un atelier important al C.F.R.

Bugetul orașului pe exercițiul 1936/37: Venituri 6.456.488 lei, cheltuieli 10.024.926 lei.

Gimnaziu C.F.R., Școala profesională de ucenici C.F.R., 7 școli primare.

Casa Națională, Căminul cultural « Mântuitorul », Căminul cultural « Unirea C.F.R. », Cercul tineretului sionist, 1 soc. sportivă, 1 soc. de vânătoare, 1 cinematograf, 1 bancă populară, 1 uzină electrică.

5 biserici ortodoxe, 1 biserică romano-catolică.

Primărie, Pretură, Judecătoria, Percepție, Circumscripție de poduri și șosele, Circ. sanitară, Circ. veterinară, Serv. sanitar comunal, Serv. veterinar comunal, Poliție, Oficiu Asig. Soc., Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic.

Asoc. profes. a mecanicilor C.F.R. « Tracțiunea », Soc.

mecanicilor C.F.R. « Locomotiva », Soc. personalului de birou și control « Ad-tivul C.F.R. », Soc. lucrătorilor și mecanicilor C.F.R. « Mina și Pădurea », Soc. personalului de întreținere « Nivel-metru », Asoc. meseriașilor Depoului C.F.R., Asoc. « Stația C.F.R. », Asoc. maștrilor C.F.R., Asoc. absolvenților școalei de ucenici C.F.R., Soc. pensionarilor C.F.R. « Regele Carol I », Asoc. grupărilor de pensionari ai Casei Muncii C.F.R., Asoc. solidară a pensionarilor civili, Soc. meseriașilor evrei « Infrățirea », Asoc. « Cercul comercial », Soc. « Unirea ».

Spital de stat, Spital C.F.R., Soc. filantropică a femeilor evreice.

LOCALITĂȚILE DIN JUDEȚUL BAI A:

A) Orașe

1. Fălțiceni (capitala județului)
2. Pașcani.

B) Sate

I. PLASA BORO AIA

1. Antoceni
2. Bărăști
3. Bărăști-Ciumulești
4. Bogdănești
5. Boroaia
6. Boura
7. Brusturi
8. Buda
9. Ciumulești
10. Cornilești
11. Cotu-Băi
12. Drăgănești
13. Drăgușeni
14. Dumbrăvița-de-Jos
15. Dumbrăvița-de-Sus
16. Fântâna-Mare
17. Forăști
18. Giulești
19. Groși
20. Ioneasa
21. Jahalia
22. Manolea
23. Mesteceni
24. Moia
25. Movileni
26. Nemțeni
27. Nigotesti
28. Oniceni
29. Orăști
30. Pănurești
31. Poiana
32. Praxia
33. Râșca
34. Ruși
35. Săcuța
36. Săvești
37. Sârbi
38. Slătioara
39. Spătărești
40. Șoimărești

41. Târșia
42. Toiești
43. Tonți
44. Uidești
45. Ungleni.

II. PLASA MĂLINI

1. Baia
2. Bogata
3. Botești
4. Bradățel
5. Bunești-Bucovina
6. Bunești-Regat
7. Cornu-Luncii
8. Drăceni
9. Dumbrava
10. Găinești
11. Horodniceni
12. Iămășeni
13. Mălini
14. Mihăești
15. Păisani
16. Părae
17. Pocoleni
18. Poiana-Mărului
19. Răbăia
20. Rădășeni
21. Rotopânești
22. Sasca-Mare
23. Sasca-Mică
24. Sasca-Nouă
25. Stăniilești
26. Suha
27. Șinca
28. Văleni-Stănișoara

III. PLASA PAȘCANI

1. Băiceni
2. Bălușești
3. Boldești
4. Boureni
5. Brătești
6. Buzăți
7. Ciohorăni
8. Conțăști
9. Costești

10. Cozmești
11. Cristești
12. Dumbrăvița
13. Găstești
14. Giurgești
15. Guta-Vladnici
16. Hărmanestii-Noi
17. Hărmanestii-Vechi
18. Herești
19. Homița
20. Mirosăvești
21. Moțca
22. Năvrăpești
23. Petrișul-de-Jos
24. Petrișul-de-Sus
25. Plăeșu
26. Preotești
27. Rediu
28. Ruginoasa
29. Soci
30. Stolniceni-Prăjescu.
31. Stroiești
32. Timișești
33. Todirești
34. Topile
35. Valea-Seacă
36. Vascani
37. Verșeni
38. Zvorănești

IV. PLASA SIRET

1. Arghira
2. Balta-Porcului
3. Basarabi
4. Bădilița
5. Bereslogi-Humosu
6. Broșteni
7. Buda
8. Budai
9. Budeni
10. Bursuc
11. Căprița
12. Ciorsaci
13. Corni
14. Cotu-Juvailă
15. Crivești
16. Deleni
17. Diudin

18. Dolhasca
19. Dolhești-Mari
20. Dolhești-Mici
21. Fotin-Enescu
22. Fundoia
23. Giurgești
24. Gulia
25. Gura-Bădiliței
26. Hârtoape
27. Hârtope
28. Heci
29. Hreățca
30. Huși
31. Iorcani
32. Jacota
33. Lespezi
34. Leucusești
35. Liteni
36. Mănăstioara
37. Merești
38. Osoi
39. Petia
40. Pleșa
41. Pleșești-Centru
42. Pleșești-Gane
43. Poiana-Budianului
44. Poiana-Răftivanului
45. Preușești
46. Probota
47. Racova
48. Rotunda
49. Siliștea
50. Siliștea-Nouă
51. Sirișel
52. Slobozia
53. Stolniceni-Whițescu
54. Stîrbăț
55. Tătărăși
56. Tarna-Mare
57. Tintirim
58. Uda
59. Uncești
60. Uriași
61. Valea-Bourei
62. Valea-Glodului
63. Valea-Poeniei
64. Vămeni
65. Vercicani
66. Vladnicuț
67. Vulturești.

PECETIA ORAȘULUI BAI A,
CAPITALĂ A MOLDOVEI

JUDEȚUL BĂLȚI

Stema. Scut roșu, cu un cap de cal argintat, spre dreapta. Derivă din vechea stemă a județului Iași, care odinioară se întindea și peste Prut.

Simbolizează bogăția în herghelii de cai a județului.

Este stema veche, rectificată.

GEOGRAFIE

Așezare. Județul B. face parte dintre județele Moldovei-de-Sus (oficial Basarabia de Nord). El este așezat la crucea a două drumuri vechi, urmate azi de căi ferate: *drumul Hotinului* care străbate Moldova dintre Prut și Nistru prin mijloc și *drumul Sorocăi* care, prin orașul Bălți, ajunge la Iași.

Suprafața: 5.260 km².

Infățișarea pământului. Relieful este un podiș deluros (parte integrantă din întinsul podiș moldovenesc). Prin mijlocul județului trece pieziș dela NE către SE, o culme înaltă (200—300 m) și strâmtă (4—8 km) care desparte basinelul Prutului de al Nistrului. Înăuntrul acestor două bazine, numeroase culmi prelungi și mai rotunjite se ramifică, lăsându-se în trepte, printre afluenții celor două ape. De aici, aspectul vălurat al reliefului acestui județ a cărui unitate teritorială, imperfectă, constă în faptul că închide între granițele sale obârșile celei mai întinse părți din văile Basarabiei de Nord.

Climă și ape. Clima este de stepă continentală, însă mai aspră decât în Sud (temperatura medie a verii, sub 22°; contrastele termice 27°, față de 25°—26° la Cetatea Albă). Precipitațiile sunt de asemenea reduse (sub 500 mm anual, mai ridicate totuși decât în Sud).

De aici lipsa de ape curgătoare mai ales vara când numai câteva râuri (*Ciugurul* în N, și *Răutul* în E), se țin ceva mai bine. Așa se explică mulțimea iazurilor din acest județ.

Vegetație. Aproape tot județul e o stepă (cunoscută stepă a Bălților), care a produs și aici solul atât de fertil cunoscut în știință sub numele de cernoziom «chocolat». Stepă Bălților diferă totuși de stepa Pontică fiind mai bogată în plante cu flori (de origine sarmatică) și foarte săracă în ierburi de origine meridională. (Invățații o numesc, *Sicciopratum altiherbosum*). Pădurea, de stejar, s'a păstrat numai pe câteva din dealurile înalte situate în N județului.

Bogățiile minerale. Pe valea Răutului, în Estul orașului Bălți și la marginea de SE a județului, s'au găsit straturi de lignit exploatabil.

ISTORIE

Vechime și dezvoltare istorică. Județul B. și-a luat numele dela orașul capitală.

El a fost creat de Ruși, după anexarea Moldovei dintre Prut și Nistru, din părțile județului Iași, trecute sub dominația lor.

I s'a dat drept capitală târgul Bălți, proprietate particulară a unui oarecare Panaiot.

În 1818, țarul Alexandru I trecând prin acest județ, a ordonat «ca Bălții să devie oraș».

După Unire, în loc să fie trecut din nou județului din care s'a desprins, județul B. și-a văzut consacrată ființa administrativă.

POPULAȚIE

Starea populației. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, județul B. numără 386.476 locuitori. Populația județului este repartizată astfel:

a) Pe orașe și plăși, după sex

Unități administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbați	Femei
Total județ	386.476	193.188	193.288
Municipiul Bălți	30.667	15.525	15.142
Total rural	355.809	177.663	178.146
1. Plasa Fălești	136.515	68.395	68.120
2. Plasa Râșcani	106.027	52.780	53.247
3. Plasa Slobozia-Fălți . .	113.267	56.488	56.779

b) Pe grupe de vârstă

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele	386.476	30—49 ani	81.179
0—9 ani	118.846	50—69 ani	33.084
10—29 ani	145.973	70 ani și peste	5.568
		Vârstă nedeclarată . .	1.826

Mișcarea populației. Datele fundamentale ale mișcării populației în județul B., conform cifrelor publicate în *Buletinul Demografic al României*, în perioada 1931—1936, sunt următoarele:

Anul	Cifra probabilă a populației județului la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proporții la 1.000 locuitori		
		Născuți vii	Morți	Excedent natural	Născuți vii	Morți	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 medie anuală	—	16.495	9.586	6.909	40,8	23,7	17,1
1931	389.816	15.754	9.075	6.679	40,4	23,3	17,1
1932	398.324	17.874	9.920	7.954	44,9	24,9	20,0
1933	404.617	15.793	7.765	8.028	39,0	19,2	19,8
1934	413.124	17.427	10.960	6.467	42,2	26,5	15,7
1935	417.631	15.629	10.210	5.419	37,4	24,4	13,0
1936	424.092	14.125	8.559	5.566	33,3	20,2	13,1

La data de 1 Iulie 1937 cifra probabilă a populației județului B. a fost de 429.638 locuitori. Față de populația numărată la recensământul din 1930 și anume: 386.476 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 43.162 locuitori în timp de șase ani și jumătate, ceea ce corespunde unei creșteri de 11,2%.

ECONOMIE

Așezat pe un pământ deosebit de fertil, județul B. este prin excelență agricol.

Producția sa agricolă a dat naștere unei puternice industrii alimentare.

Agricultură. Județul ocupă o suprafață totală de 526.000 ha. Suprafața arabilă este de 388.803 ha, adică 89,77% din suprafața județului și 1,32% din suprafața totală a țării.

Din suprafața arabilă a județului, marea proprietate deține 13.615 ha, adică 3,50%, iar mica proprietate 375.188 ha, adică 96,50%.

Din totalul suprafeței arabile, *cerealele* ocupă 326.664 ha, astfel repartizate:

Porumbul ocupă 136.978 ha, cu o producție de 2.016.229 chint. (prod. medie la ha 14,7 chint.), în valoare de 474 mil. lei.

Grâul ocupă 111.650 ha, cu o producție de 796.270 chint. (prod. medie la ha 7,1 chint.), în valoare de 315 mil. lei.

Orzul ocupă 60.594 ha, cu o producție de 351.524 chint. (prod. medie la ha 5,8 chint.), în valoare de 86 mil. lei.

Secara ocupă 13.597 ha, cu o producție de 113.574 chint. (prod. medie la ha 8,3 chint.), în valoare de 33 mil. lei.

Ovăzul ocupă 3.582 ha, cu o producție de 20.059 chint. (prod. medie la ha 5,6 chint.), în valoare de 6 mil. lei.

Hrișca ocupă 163 ha, *meiul* ocupă 87 ha și *măturile* ocupă 13 ha.

Fânețele cultivate și alte culturi furajere ocupă 5120 ha, astfel repartizate: *Rădăcinile de nutreț* ocupă 1.488 ha, cu o producție de 151.991 chint. (media la ha 102,1 chint.), în valoare de 11 mil. lei. *Lucerna* ocupă 1193 ha, cu o producție de 28.432 chint. fân (media la ha 23,8 chint.), în valoare de 4 mil. lei. *Alte fânețe cultivate* ocupă 2439 ha, cu o producție de 37.704 chint. (media la ha 15,5 chint.), în valoare de 5 mil. lei.

Plantele alimentare ocupă 10.025 ha. Din această suprafață *cartofii* ocupă 4622 ha, cu o producție de 276.501 chint. (media la ha 59,8 chint.), în valoare de 35 mil. lei. *Fasolea* ocupă 2898 ha, cu o producție de 23.018 chint. (media la ha 7,9 chint.), în valoare de 8 mil. lei. *Pepeni verzi și galbeni* ocupă 642 ha, cu o producție de 66.392 chint. (media la ha 103,4 chint.), în valoare de 10 mil. lei.

Cartofii printră porumb dau o producție de 10.175 chint. în valoare de 1 mil. lei, *fasolea printră porumb* dă o producție de 6518 chint. în valoare de 2 mil. lei și *dovleci printră porumb* dau o producție de 923.552 chint., în valoare de 46 mil. lei.

Plantele industriale ocupă 44.738 ha. Din această suprafață *floarea soarelui* ocupă 40.228 ha, cu o producție de 364.920 chint. (media la ha 9,1 chint.), în valoare de

137 mil. lei. *Cânepa* ocupă 1497 ha, cu o producție de 10.268 chint. fuior (media la ha 6,8 chint.), în valoare de 36 mil. lei, și 9182 chint. sămânță (media la ha 6,1 chint.), în valoare de 4 mil. lei. *Sfecla de zahăr* ocupă 878 ha, cu o producție de 117.827 chint. (media la ha 134,2 chint.), în valoare de 6 mil. lei. *Soia* ocupă 818 ha, cu o producție de 6179 chint. (media la ha 7,5 chint.), în valoare de 2 mil. lei. *Inul* ocupă 491 ha cu o producție de 1879 chint. fuior (media la ha 3,8 chint.), în valoare de 9 mil. lei, și 1767 chint. sămânță (media la ha 3,6 chint.), în valoare de 1 mil. lei. *Rapița* ocupă 430 ha, cu o producție de 2193 chint. (media la ha 5,1 chint.), în valoare de 1 mil. lei.

Vegetație și culturi diverse. Din suprafața totală a județului (526.000 ha), ogoarele sterpe ocupă 2256 ha.

Fânețele naturale ocupă 4532 ha, cu o producție de 75.684 chint. (prod. medie la ha 16,7 chint.), în valoare de 8 mil. lei.

Pășunile ocupă 50.081 ha.

Pădurile ocupă 13.413 ha.

Livezile de pruni ocupă 717 ha, cu o producție de 32.982 chint. (prod. medie la ha 46,0 chint.), în valoare de 10 mil. lei.

Alți pomi fructiferi ocupă 1875 ha.

Vița de vie ocupă 7235 ha (din care viile pe rod 5355 ha), cu o producție de 133.699 hl (prod. medie la ha 24,9 hl), în valoare de 31 mil. lei.

Creșterea animalelor. În județul B. se găseau în anul 1935: cai 108.410, boi 134.341, oi 581.512, capre 6.485, porci 134.941, stupi sistematice 6116, stupi primitivi 7.114.

Județul B. se remarcă prin marea dezvoltare a creșterii animalelor și a apiculturii (albinăritului).

Industria. *Alimentară:* 9 mori sistematice (6 la Bălți și câte una la Pârlița, Bratușeni și Ciuciulea), 10 fabrici de ulei (9 la Bălți și 1 la Chișcăreni), 1 de zahăr (Bălți), 2 de macaroane (Bălți), 6 de mezeluri (Bălți), 2 de spirt (Bălți și Gheorghieni), 2 de bere (Bălți); *Alte industrii:* 3 turnătorii (Bălți), 1 fabrică de mobile (Bălți), 1 de parchete, doage, etc. (Bălți), 1 de sticlărie (Alexandreni), 1 de produse de hârtie (Bălți), 5 de săpun (Bălți). *Carriere:* piatră de râu la Pelencia, piatră calcară pentru construcții, șosele etc. la Costești și Slobozia, piatră calcară pentru fabricarea varului la Bălți.

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei și peste ¹⁾: Moara S. Brestecico, Bălți (inv. 8), Moara și fabrica de arpaș I. I. Ioffe, Bălți (inv. 8), Societatea «Flora» (soc. 12) cu 2 fabrici de ulei la Bălți (inv. 5 și inv. 8), Fabrica de ulei Frații Volman, Bălți (inv. 10), Fabrica de ulei «Steaua Basarabiei», Bălți (inv. 6), Fabrica de ulei I. Friedmann, Bălți (inv. 5), Fabrica de zahăr «Zarojani», Bălți (soc. 100, inv. 179), Fabrica de sticlărie Ecaterina Comarov, Alexandreni (inv. 18).

INDUSTRIA *) JUDEȚULUI BĂLȚI ÎN 1935

Întreprinderile dela 5 H.P., sau 20 lucrători în sus

Industria	Numărul fabricilor		Forța motrice H.P.	Personalul ocupat	Valoarea producției în mii de lei
	Active	Inchise			
Alimentară	18	6	1.339	907	424.845
Chimică	—	2	—	—	—
Metalurgică	2	—	67	47	2.506
Hârtie și Arte grafice	—	1	6	—	—
Lemnului	1	—	8	7	140
Sticlărie	—	1	—	—	—
Total	21	10	1.620	961	427.491

*) Nu sunt cuprinse exploatarea miniere, petrolifere, carierele, uzinele de apă și electricitate.

Comerț. Comerț intens cu uleiuri vegetale, făină, zahăr, animale și produse animale. Prin Bălți se exportă săptămânal, 5—6 vagoane de vite cornute, 2—3 vagoane de păsări, 3—4 vagoane de ouă. Export de fructe, nuci și struguri.

¹⁾ Cifrele în paranteze arată capitalul social (soc.) și capitalul investit (inv.) în milioane de lei.

Credit și cooperatie. În cuprinsul județului funcționează 2 bănci (societăți anonime).

Situația lor conform bilanțurilor încheiate la 31 Decembrie 1934, se prezintă astfel:

A C T I V		P A S I V	
Disponibil . . .	1.071.642	Fonduri . . .	25.578.133
Plasamente . . .	30.146.899	Angajamente . . .	11.720.927
Imobilizări . . .	4.279.518	Rezultate . . .	1.053.512
Rezultate . . .	2.854.513		
Total . . .	38.352.572	Total . . .	38.352.572

Cooperative de credit (bănci populare) 44, cu 11.525 membri și cu un capital social vărsat de 14.482.560 lei. Imprumuturi acordate 52.465.561 lei (neconvertite 10.937.624 lei, convertite 17.846.105 lei și reduceri la imprumuturi convertite 23.681.832 lei. Depuneri spre fructificare 6.724.077 lei. Totalul bilanțului 78.022.694 lei.

Cooperative agricole de aprovizionare și vânzare în comun 5, cu 698 membri și cu un capital vărsat de 246.930 lei. Bilanțul încheiat 4.067.210 lei.

Cooperative de consum 8, cu 502 membri și cu un capital social vărsat de 192.740 lei. Mărfuri generale în valoare de 100.092 lei. Bilanțul încheiat 1.061.254 lei.

Situația cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decembrie 1935.

Finanțe publice. Bugetul județului B. pe exercițiul 1936/1937, prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	26.439.620
Venituri ordinare	17.650.013
Venituri extraordinare	2.692.163
Venituri speciale	6.097.444
Cheltuieli	25.939.620
Cheltuieli ordinare	17.150.013
Cheltuieli extraordinare	2.692.163
Cheltuieli speciale	6.097.444

Drumuri. Județul este străbătut de o rețea de drumuri în lungime totală de 1.986 km 534 m, repartizată astfel:

Drumuri naționale 282 km 087 m, din care Direcția Generală a Drumurilor întreține 70.525 km (pietruși și pavați) iar municipiul 11 km 280 m (pavați).

Drumuri județene 512 km 498 m. Administrația județeană întreține 25 km 446 m, din care 3 km 706 m, pavați.

Drumuri comunale 1191 km 949 m.

Lungimea podurilor este de 4.933,20 metri, repartizată astfel: poduri naționale 842,85 m, județene 1.510,25 m, și comunale 2.580,10 m.

Prin județ trec 6 drumuri naționale, legând următoarele localități:

1. Iași - Bălți - Soroca (Bălți - limita jud. Iași = 51 km; Bălți - limita jud. Soroca = 29 km.).
2. Edinești - Bălți - Orhei (Bălți - limita jud. Hotin = 66 km; Bălți - limita jud. Orhei = 41 km).
3. Ștefănești - Râșcani - Soroca.
4. Iași - Ungheni - Chișinău.
5. Cornești - Orhei.
6. Săveni - Edinești - Otaci.

Cale ferată. Județul B. este străbătut de o rețea de căi ferate de 171 km din care linii principale simple 48 km și linii secundare simple 123 km.

Itinerarii principale. Accelerate: București - Iași - Chișinău (Kiev, Moscova).

Stații importante: Bălți, Vasile Lupu.

Poștă, telegraf, telefon. 6 oficii P.T.T. de stat: Bălți-Central, Bălți-Gară, Fălești, Glodeni, Pârliți-Târg și Râșcani-Târg; 8 agenții speciale la Alexandreni, Chișcăreni, Ciuciulea, Cornești-Târg, I. G. Duca, Șofrâncani-Lambo, Valea lui Vlad și Zăbriceni.

Oficii telefonice: Bălți, Alexandreni, Chișcăreni, Ciuciulea, Cornești, Fălești, Glodeni, Pârliți-Tg. Pepeni, Râșcani, Sculeni, Șofrâncani-Lambo, Ungheni și Zăbriceni.

CULTURĂ

Știință de carte. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, populația județului dela 7 ani în sus este de 298.741 locuitori din cari 31,9% sunt știutori de carte. După sex, proporția este de 44,0% bărbați știutori de carte și 20,0% femei știutoare de carte. Repartiția locuitorilor după gradul de instrucție, în procente, este următoarea:

Gradul de instrucție școlară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul știutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extrașcolară	17,2	5,6
2. Primară	50,0	85,2
3. Secundară	24,6	7,1
4. Profesională	4,4	1,6
5. Universitară	2,7	0,4
6. Alte școli superioare	1,1	0,1

Învățământ. Populația școlară a județului B. (între 5—18 ani) a fost în anul 1934 de 110.806 loc. (5.301 mediu urban și 105.505 mediu rural).

Școli secundare. În județ se află 2 licee de băieți (dintre care 1 confesional), 2 licee de fete (1 confesional), 1 liceu comercial de băieți, 1 liceu industrial de băieți, 1 liceu industrial de fete, 1 școală normală de băieți.

Școli primare 303, din care 284 rurale și 19 urbane (298 școli de stat și 5 confesionale) cu un număr total de 42.857 copii (39.441 mediu rural și 3.416 mediu urban) și cu 889 învățători și alt personal didactic (situația din 1934).

Grădini de copii 41, din care 34 rurale și 7 urbane (39 de stat și 2 confesionale), cu un număr total de 2.089 copii (1.732 mediu rural și 357 mediu urban) și cu 44 conducătoare (situația din 1934).

Instituții culturale. Fundația Culturală Regală «Principele Carol», are cămine culturale în: Bălți (un cămin județean și un cămin orășenesc), Albinești, Aluniș, Balotina, Baraboi, Bălan, Biliceni, Bocani, Braniștea, Brătușeni, Brătușeni-Noul, Brânzenii-Vechi, Butești, Bușila, Călinești, Chetrușca-Nouă, Chirileni, Chișcăreni, Ciolacu-Nou, Ciolacu-Vechi, Ciuciulea, Cornești-Sat, Condrătești, Costești, Cotingenii-Mici, Coșcodeni, Copăceni, Coșeni, Cubolta, Cucioaia, Cuconești-Vechi, Cucuiești-Vechi, Cuhnești, Cupcina, Dumbrăvița, Elisaveta, Fălești-Târg, Fântâna-Albă, Florești, Funduri-Vechi, Gașpar, Glingeni, Glodeni, Hâjdieni, Hărești, Hârcești, Iablona, Hilintii-Vechi, Limbenii-Nou, Limbenii-Vechi, Măndrești, Mălăești, Mărândeni, Mihăileni, Moara-de-Piatră, Năpădeni (cămin model), Năvârnești, Nicoreni, Obreja-Vechi, Ochiu-Alb, Parcova, Pârjota, Pârliții-de-Sus, Pârliți-Sat, Pârliți-Tg., Pelinia, Pepeni, Petrușeni, Rădoaia, Rădeni, Râșcani, Răuțel, Recea, Sărata-Vechi, Sângerei, Scumpia, Sinești, Slobozia-Bălți, Stolniceni, Strâmba, Sturzești, Șapte-Bani, Șofrâncani, Terebna, Todirești, Tiplești, Tipliștești, Ustia, Vintilă-Brătianu, Volodeni, Zăbriceni, Zaharancea, Zăicani și Zgărdești.

Liga Culturală activează în localitățile: Cobolta, Drăgănești, Mărândeni, Ochiul-Alb, Terebna și Zăbriceni.

Casa școalelor și a Culturii Poporului, întreține în județ 133 cămine culturale și 2 societăți muzicale, adică în total 135 organizații culturale, dintre care 111 au personalitate juridică.

În municipiul Bălți se află Biblioteca comună, Biblioteca «Gheorghe Enescu», Biblioteca evreiască, Asoc. culturală a învățătorilor, Soc. culturală «Cartea Noastră», 4 săli de teatru, 2 cinematografe, 4 societăți corale, 2 societăți sportive și 1 societate de vânatoare.

RELIGIE

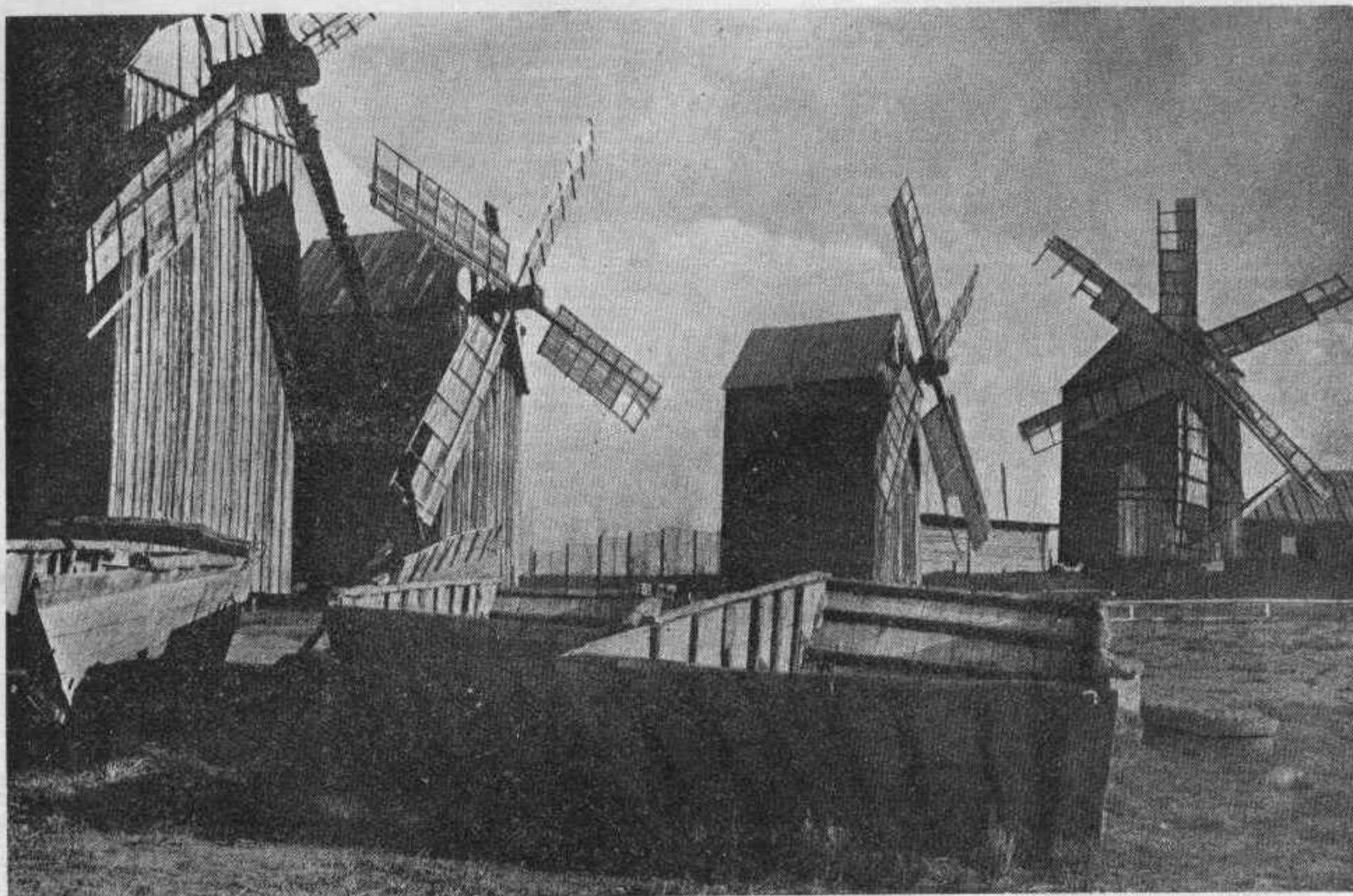
Confesiuni. După rezultatele provizorii ale recensământului populației din anul 1930, din totalul locuitorilor județului 89,3% sunt ortodocși.

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 159 biserici ortodoxe, 1 biserică romano-catolică, 2 biserici protestante, 1 biserică armenescă, 4 biserici lipovenesti, 9 case de rugăciune baptiste și 46 sinagogi.

Schitul de călugări Bocancea.

Instituții bisericești. În Bălți se află reședința episcopiei Hotinului. Județul este împărțit în 5 protopopiate ortodoxe.

MORI DE VÂNT

ADMINISTRAȚIE

Organizare administrativă. Capitala județului B. este municipiul Bălți. Județul are 2 orașe (*Bălți și Fălești*), și 288 sate, împărțite astfel:

I. Plasa Bălți	35 sate
II. Plasa Cornești	43 sate
III. Plasa Fălești	50 sate
IV. Plasa Glodeni	45 sate
V. Plasa Râșcani	57 sate
VI. Plasa Sângerei	58 sate

Organizare judecătorească. Un tribunal la Bălți, cu 2 secțiuni, 12 magistrați, 1 prim-procuror și 1 procuror în circumscripția Curții de Apel din Chișinău.

8 judecătoria, la Bălți, Cornești, Fălești, Glodeni, Râșcani, și Sângerei, cu un total de 16 magistrați.

Organizare sanitară. 6 spitale de stat la Bălți, Drăgănești, Fălești, Flămânzeni, Râșcani și Stolniceni, 1 spital și 2 sanatorii particulare la Bălți.

Dispensare de stat la Bălți, Balatina, Brătușeni, Cornești, Glodeni, Hâsnășeni, Șapte-Bani, Sângerei și Scumpia. Serviciul sanitar județean și Serviciul sanitar al municipiului Bălți.

Asistență și prevedere socială. Casa Asigurărilor Sociale din Chișinău are un oficiu la Bălți și organizații medicale la Bălți, Fălești și Rezina.

În municipiul Bălți se află următoarele instituții de asistență: Soc. «Crucea Roșie», Oficiul I.O.V., Soc. «Ocro-tirea», Soc. «Ose», 1 orfelinat, 1 azil de bătrâni, copii și invalizi, 2 azile evreiești de bătrâni și Căminul «Vatra Școlii» pentru elevi săraci.

PRINCIPALE AȘEZĂRI

Bălți, capitala județului. (Vezi monografiile orașelor reședință).

Fălești, comună urbană, situată la 30 km de capitala județului și la 547 km de București. Stație c. f. pe linia Iași—Vasile Lupu—Bălți—Cernăuți.

Are 6.281 locuitori (la 29.XII.1930). Bugetul orașului pe exercițiul 1936/1937 (prevederi) 2.916.056 lei.

Comerț intens cu cereale, fructe și animale. Industrie puțin dezvoltată, câteva mori, fabrici de săpun, ateliere mecanice.

Banca populară «Credința».

3 școli primare.

Căminul cultural «Regina Maria», 1 cinematograful, 1 societate de vânatoare.

1 biserică ortodoxă, 1 sinagogă.

Protopopiat ortodox.

Primărie, Pretură, Judecătoria, Percepție fiscală, Poliție. Spital de stat.

Cornești, târg în Sudul județului.

LOCALITĂȚILE DIN JUDEȚUL BĂLȚI:

A) Orașe

1. Municipiul Bălți (capitala județului).
2. Fălești

B) Sate

I. PLASA BĂLȚI

1. Alexandreni-Târg
2. Bilieni

3. Cămăreni
4. Cubolta
5. Cuza-Vodă
6. Dobrogea-Nouă
7. Elisaveta
8. Funduri-Nouă
9. Funduri-Vechi
10. Grinăuși
11. Hâsnășeni-Mari
12. Hâsnășeni-Nouă
13. Heciu-Nou
14. Heciu-Vechi

15. Hilluții-Nouă
16. Ion-Brătianu
17. Mărandeni
18. Moara-de-Piatră
19. Natalia
20. Pălăria
21. Pârliții-de-Sus
22. Pelinia
23. Pravila-de-Sus
24. Reușel
25. Sfrediac
26. Singureni

27. Sofia
28. Strâmba
29. Strâmba-Nouă
30. Sturzești
31. Ștefănești
32. Țambola
33. Țepeni
34. Tiplești (com. Alexandreni-Târg)
35. Tiplești (com. Heciu-Vechi)

II. PLASA CORNEȘTI

1. Agronomul

2. Alexieni
3. Bobletici
4. Bocancea-Schit
5. Boghenii-Noui
6. Boghenii-Vechi
7. Bumbăta
8. Bursuceni
9. Condrătești
10. Cornești-Sat
11. Cornești-Târg
12. Coșcodeni
13. Coșeni
14. Curtoiaia
15. Dumbrăvița
16. Flămânzeni
17. Grăsenii-Noui
18. Grăsenii-Vechi
19. Hârcești
20. Măgura
21. Măgura-Nouă
22. Măgurele
23. Mânzatești
24. Mircești
25. Năpădeni
26. Negurenii-Noui
27. Negurenii-Vechi
28. Nicolienii-Vechi
29. Pârliți-Sat
30. Pârliți-Târg
31. Petrosu
32. Poiana
33. Rădeni
34. Rădenii-Noui
35. Româncea
36. Sănești
37. Slobozia-Măgura
38. Teșcureni
39. Todirești
40. Tăgăra
41. Valea-lui-Vlad
42. Zăzulenii-Noui
43. Zăzulenii-Vechi

III. PLASA FĂLEȘTI

1. Albineț
2. Albineții-Noui
3. Bocani
4. Buciumeni
5. Burghele-Soci
6. Bușila-Stânjineni
7. Catranăc
8. Călinești
9. Călugăr
10. Cioropcanii-Noui
11. Cioropcanii-Vechi
12. Chetriș
13. Chirileni
14. Ciolacu-Nou
15. Ciolacu-Vechi
16. Ciuluc
17. Cotu-Sandagiu
18. Doltu
19. Făgădău
20. Făleștii-Noui
21. Florești

22. Gheorghieni
23. Hâncești-Niorcani
24. Hârtopul-Popii
25. Hătrești
26. Ilenuța
27. Ișcălău
28. Ișcălău-Vechi
29. Logofteni
30. Măgureanca
31. Moldovanca
32. Musteața
33. Năvârnet
34. Nicoleni
35. Obreja-Nouă
36. Obreja-Vechi
37. Pânzăreni
38. Petrosu-Nou
39. Procoave
40. Rediu
41. Sărata-Nouă
42. Sărata-Vechi
43. Scumpia
44. Socii-Noui
45. Socii-Vechi
46. Stolniceni-Gara
47. Șoltoiaia
48. Tăura-Nouă
49. Urziceni
50. Valea-Pânzăreni

IV. PLASA GLODENI

1. Bălanu
2. Balatina
3. Bisericieni
4. Brânzenii-Noui
5. Butești
6. Cajba
7. Camencuța
8. Ciuciulea
9. Clococenii-de-Jos
10. Clococenii-Noui
11. Clococenii-Vechi
12. Cubani
13. Cuhnești
14. Damașcani
15. Danul-Nou
16. Danul-Vechi
17. Dumeni
18. Duruitoarea-Nouă
19. Dușmani
20. Gălășeni
21. Glodeni
22. Hâjdieni
23. Horodiște
24. Iablona-Nouă
25. Iablona-Vechi
26. Limbenii-Noui
27. Limbenii-Vechi
28. Lupăria
29. Mălăești
30. Moara-Domnească
31. Molești
32. Nicoleni
33. Pătrușeni
34. Petrunca

35. Sărghieni
36. Slobozia-Bisericieni
37. Soroceni
38. Stârcea
39. Șapte-Bani
40. Tomești-Răzăști
41. Tomeștii-Vechi
42. Ustia
43. Văratie
44. Vintilă-Brătianu
45. Vișoara

V. PLASA RĂȘCANI

1. Alexandrenii-Noui
2. Alexandrești
3. Alexieni
4. Aluniș
5. Baraboi
6. Bleșteni
7. Borosenii-Noui
8. Borosenii-Vechi
9. Brătușeni
10. Brătușenii-Noui
11. Brânzeni
12. Bulhac
13. Cepăria
14. Chetrosica-Nouă
15. Chetrosica-Vechi
16. Chiurt
17. Ciubara
18. Copăceanca
19. Cucueștii-Noui
20. Cucueștii-Vechi
21. Cupcina
22. Druța
23. Fântâna-Albă
24. Flămânda
25. Gașpar
26. Hâncăuți
27. Hiliuți
28. Ionești
29. Ivănușca
30. Mihăileni
31. Moșeni
32. Nicoreni
33. Nihoreni
34. Ochiul-Alb
35. Parcova
36. Pârjota
37. Pociumbeni
38. Pociumbenii-Mici
39. Porciuleni
40. Ramazani
41. Răcăria
42. Rășcani
43. Rășcani-Colonia
44. Recea
45. Slobozia-Recea
46. Stolniceni
47. Sturzeni
48. Șofrâncani-Iambo
49. Șofrâncani-Radovici
50. Știubieni
51. Șumna

52. Terebna
53. Unirea
54. Ușurei
55. Volodeni
56. Zăbriceni
57. Zăicani

VI. PLASA SÂNGEREI

1. Alacai
2. Alexandria
3. Antoneni
4. Băceni
5. Bălăești
6. Biliceni
7. Biliceni-Noui
8. Bondărești
9. Brejeni
10. Cășla
11. Chirileni
12. Chișcăreni
13. Ciofu
14. Ciuciueni
15. Ciulucani
16. Coadă-Iazului
17. Copăcenii
18. Cotiugenii-Mici
19. Cozești
20. Cucioaia
21. Drăgănești
22. Eugenia
23. Ezerenii-Noui
24. Ezerenii-Vechi
25. Frăteștii-de-Jos
26. Frăteștii-de-Sus
27. Gavriilești
28. Ghiliceni
29. Glingeni
30. Grigoreni
31. Gura-Oituz
32. Ion-Creangă
33. Ion-Duca
34. Lipovanca
35. Măndrești
36. Măndreștii-Noui
37. Mihăileni
38. Nicoleanca
39. Nicolina
40. Opincea
41. Petrești
42. Pompa
43. Prepelești
44. Rădoia
45. Răzălăi
46. Săcăreni
47. Sângerei
48. Sângerei-Noui
49. Sărbesti
50. Sinădeni
51. Slobozia-Chișcăreni
52. Sloveanca
53. Tăura-Vechi
54. Trifăneștii-Noui
55. Valea-Rădoia
56. Vladimirești
57. Vrăneștii-Noui
58. Zgârdești

STEMA MOLDOVEI SUB SCARLAT CALIMAH
Cei doi delfini simbolizează pierderea Basarabiei

JUDEȚUL BIHOR

Stema. Scut tripartit orizontal. În câmpul superior, albastru, un ciorchine de struguri de aur cu două frunze verzi; câmpul mijlociu despicat, având în primul cartier, pe roșu, un snop de grâu, de aur, în al doilea, pe argint, trei brazi verzi desrădăcinați, alăturați; în câmpul inferior verde, o fâșie de argint, încărcată cu trei pești negri, înnotând spre stânga.

Reprezintă bogățiile naturale ale județului, iar fâșia de argint, râul Crișului Repede.

Este vechea stemă, rectificată.

GEOGRAFIE

Asezare. Județul B. face parte din județele graniței vestice. El este așezat în NV țării și e tăiat de drumul internațional (c. f. și șosea), care vine din Europa centrală și trece Munții Apuseni prin Poarta Craiului (valea Crișului-Repede) spre Cluj - București - Constanța.

Suprafața: 7.467 km². E unul dintre cele mai mari județe ale Țării.

Infățișarea pământului. Relieful este, în partea de Apus, șes iar în cea de Răsărit, muntos însă foarte variat. Într-adevăr două depresiuni înaintază din spre câmpie, în chip de golfuri, pe valea Crișului-Repede (*depresiunea Vadului*) și pe a Crișului-Negru (*depresiunea Beiușului*). Ambele au fundul larg și sunt însoțite de câte trei terase, dintre care primele două cultivate și populate. Deasupra teraselor, se înalță munții mărunți (rare vârfuri, peste 1.000 m): *Munții de Aramă* și *Pădurea Craiului* la Nordul și la Sudul depresiunii Vadului; *Pădurea Craiului* și *Munții Codrului* de cele două părți ale depresiunii Beiușului. În Răsărit cele două golfuri de câmpie sunt închise de zidul Bihorului care se ridică, prin mai multe trepte culminând la peste 1.800 m și desparte Transilvania de Țara-Crișurilor.

Către Apus, însă ele se deschid larg și se contopesc cu câmpia Tisei. Aceasta este mai înaltă și mai uscată imediat sub munte; mai joasă și chiar mlăștinoasă, în apropierea graniței și în Sudul județului.

Climă și ape. Clima din câmpie este de tip panonic (media lunii celei mai calde, cuprinsă între 20—22; contraste de temperatură mai slabe decât în câmpia Dunării de jos; precipitațiuni mai abundente: peste 600 mm anual). Munții însă, expuși vânturilor ploioase din Apus, sunt udați din plin (1.100—1.200 mm precipitațiuni anual, adică mai mult decât în tot restul Țării).

Apele principale sunt cele două *Crișuri* (*Repede* și *Alb*) cu afluenții lor.

Vegetație. Cea mai mare parte a munților este încă acoperită de masive păduri de fagi. Pe vârfurile mai înalte din Est, se găsesc însă păduri de conifere iar pe culmile care depășesc 1.500—1.600 m, pășuni alpine. Către câmpie, pe înălțimile sub 300 m și pe o parte a câmpiei de sub munte, drumurile străbat frumoase și foarte întinse dumbrăvi (stejeriș); ele sunt o parte din «Silvania», marea pădure care desparte «Pusta» din V de bazinul Ardelean (Transilvania). În câmpia joasă în fine, acolo unde nu predomină încă esențele albe (de luncă), solul brun dovedește

existența pădurei de stejar și în aceste părți, altădată. Acum însă cerealele și fâneța artificială le-a înlocuit complet.

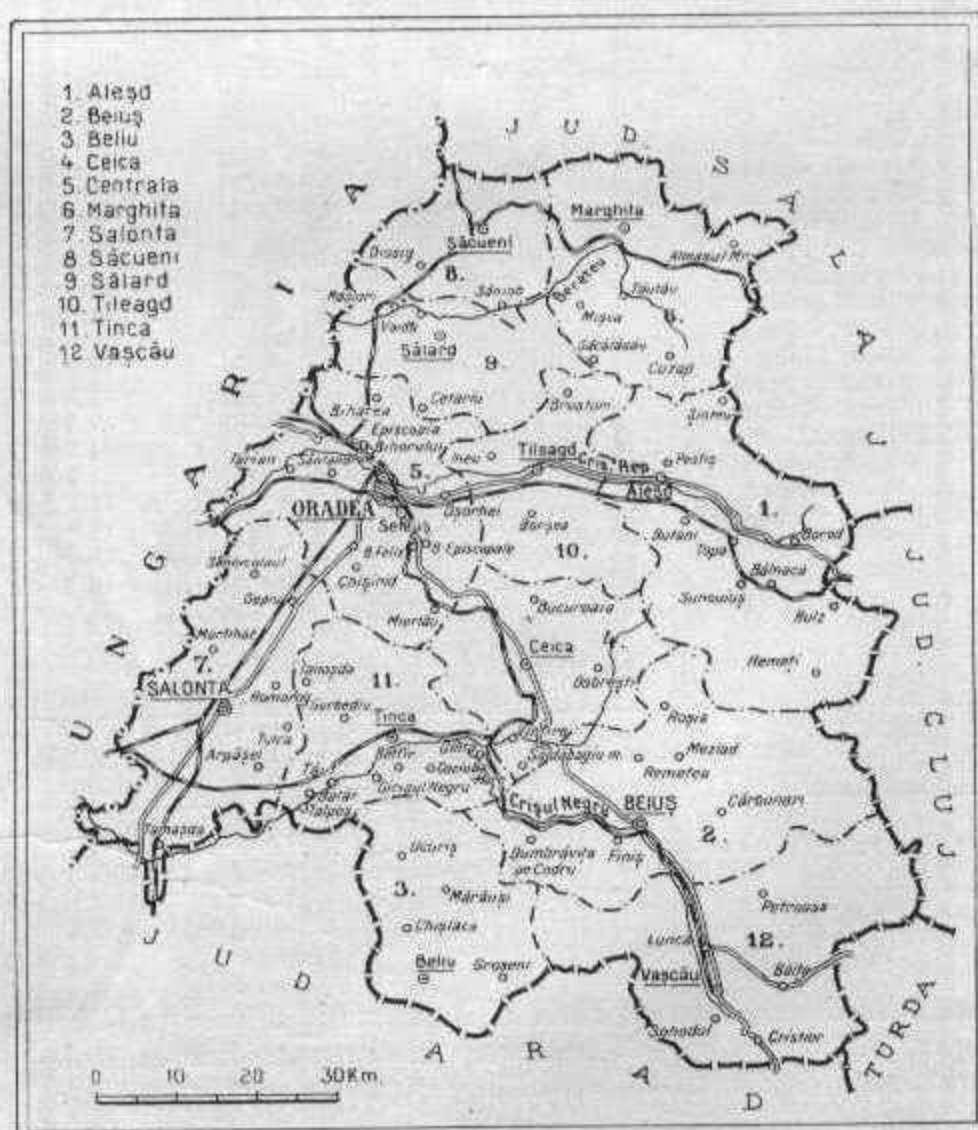
Bogății minerale. Constituția geologică a munților (foarte mult calcar, gresie și roci vulcanice dure), dă mari posibilități de exploatare a pietrii. E vestită, între altele, marmora roșiatică de Vașcău (pe valea Crișului-Negru). În golfurile celor două depresiuni și în tot Nordul județului, sub munte, se găsesc întinse bazine de lignit iar la granița dinspre județul Sălaj, se exploatează huila. În fine cum subsolul regiunii a suferit frământări puternice în faza de ridicare a Carpaților, au venit din adâncuri și ape minerale. Cele mai cunoscute sunt cele, calde, dela *Băile Felix* (lângă Oradea).

ISTORIE

Vechime și dezvoltare istorică. Județul B. este un vechiu ținut românesc, bastion al rezistenței noastre naționale.

În această regiune, tradiția ungurilor cuceritori, așează în sec. X ducatul românesc al lui Menomurut.

Implântați la Oradea, în inima ei, de către regele Ladislau cel Sfânt (1083—1095), ungurii n-au putut modifica rosturile adânci ale regiunii, voievozii ei păstrând de-a lungul câtorva secole, caracterul lor primordial românesc. Un Neagul Voievod e pomenit aci la 1326.

În 1556, județul B. trece în posesiunea voievozilor Transilvaniei. Aceștia îl apără eroic de invazia turcilor, stabiliți încă din 1529 pe malul drept al Tisei, în Ungaria devenită pașalâc.

În 1658 își află aici refugiul Constantin Șerban Domn al Țării Românești. El cumpără moșii întinse în cuprinsul județului și ridică la Tinăud — ca și la Muncaci, în părțile trecute Ungariei — o biserică ortodoxă.

În 1660 cetatea Oradei căzu în mâinile Turcilor. Dominația otomană, pe aceste plaiuri dură până în 1692, când armatele lui Eugeniu de Savoia intrară victorioase în Oradea.

La 1777, Moise Dragoș se instalează la Oradea, ca titular acelei de a doua episcopie a românilor uniți din Transilvania.

Monumente istorice. Episcopia romano-catolică din Oradea, necropolă a câtorva regi ai Ungariei: Ladislau cel Sfânt, Ștefan II, Andrei II, Ladislau IV, Beatrix, soția regelui Carol Robert, Maria, regina Ungariei, soție a împăratului Sigismund și fiica lui Alexandru I Basarab, soție a unui Piast, palatin al Ungariei.

Nu s'a păstrat nici unul din aceste morminte. Singura lespede veche e aceea a unui episcop.

Palatul episcopal datează din sec. XVIII.

Biserica ortodoxă din Tinăud, ctitorie a lui Constantin Șerban din 1661.

Catedrala greco-catolică din Oradea, construită în sec. XVIII. Restaurată în 1836.

Biserica ortodoxă din Oradea, construită în sec. XVIII de compania «grecească».

Biserica ortodoxă din Beiuș, frumoasă construcție din sec. XVIII.

POPULAȚIE

Starea populației. După rezultatele provizorii ale recensământului populației din 29 Decembrie 1930 județul B. numără 509.130 locuitori.

Populația județului este repartizată astfel:

a) Pe orașe și plăși, după sex

Unități administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbați	Femei
Total general	509.130	252.401	256.729
Total urban	101.825	50.390	51.435
1. Municipiul Oradea	82.355	40.870	41.485
2. Orașul Beiuș	4.294	1.997	2.297
3. Orașul Salonta	15.176	7.523	7.653
Total rural	407.305	202.011	205.294
1. Plasa Aleșd	42.252	20.899	21.353
2. Plasa Beiuș	46.468	23.101	23.367
3. Plasa Beliu	20.090	10.021	10.069
4. Plasa Ceica	32.215	16.082	16.133
5. Plasa Centrală	49.764	24.662	25.102
6. Plasa Marghita	43.362	21.399	21.963
7. Plasa Salonta	29.222	14.569	14.653
8. Plasa Săcueni	23.166	11.297	11.869
9. Plasa Sălărd	22.199	11.027	11.172
10. Plasa Tileagd	31.210	15.495	15.715
11. Plasa Tinca	36.850	18.276	18.574
12. Plasa Vașcău	30.507	15.183	15.324

b) Pe grupe de vârstă

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele	509.130	30—49 ani	123.103
0—9 ani	124.902	50—69 ani	59.737
10—29 ani	188.055	70 ani și peste	11.912
		Vârsta nedecarată	1.421

Mișcarea populației. Datele fundamentale ale mișcării populației în județul B. conform cifrelor publicate în Buletinul Demografic al României în perioada 1931—1936, sunt următoarele:

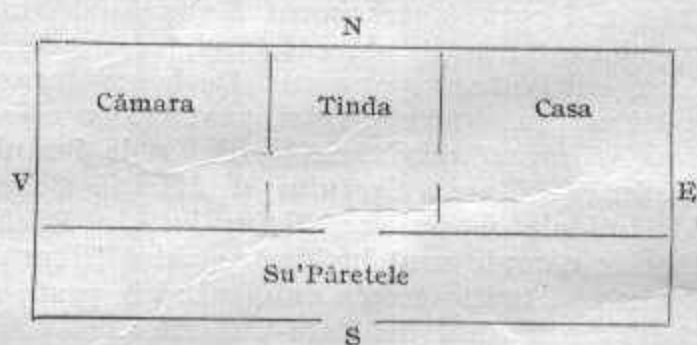
Anul	Cifra probabilitate a populației județului la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proportii la 1000 locuitori		
		Născuți vii	Morți	Excedent natural	Născuți vii	Morți	Excedent natural
1931—1935 medie anuală	—	14.476	10.203	4.273	27,8	19,6	8,2
1931	511.408	14.922	10.367	4.555	29,2	20,3	8,9
1932	516.842	16.018	10.256	5.762	31,0	19,8	11,2
1933	520.870	13.261	9.964	3.297	25,5	19,1	6,4
1934	524.503	14.260	9.898	4.362	27,2	18,9	8,3
1935	528.537	13.917	10.529	3.388	26,3	19,9	6,4
1936	532.300	13.925	9.891	4.034	26,2	18,6	7,6

La data de 1 Iulie 1937 cifra probabilitate a populației județului B. a fost de 536.653 locuitori. Față de populația numărată la recensământul din 1930 și anume 509.130 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 27.523 locuitori în timp de șase ani și jumătate, ceea ce corespunde unei creșteri de 5,4%.

INFĂȚIȘARE SOCIALĂ

Județul B. e o regiune de trecere dela întinsa câmpie a Crișanei spre Munții Apuseni ai Ardealului. Potrivit cu acest variat caracter geografic, variază și viața socială, adică îndeluncirile locuitorilor. Alta e viața socială la munte, alta în părțile deluroase, alta la șes. De aici, varietatea, bogăția, originalitatea vieții sociale din Bihor. Tocmai din această pricină, ea e anevoie de înfățișat. Ca și pasărea cu cuibul lângă drum, de care vorbește și un cântec poporan din aceste părți, pe lângă unele binefaceri, neamul românesc de aici are să îndure și o seamă de pagube și stricăciuni: *Câte păsărele 'n codru, Toate cină mai la modru; Numai eu n'am ce cina, Nici unde mă alina, Că mi-i cuibul lângă drum, Lâng'o tufă de alun. Câți drumari pe drum treceau, Toți în el zburăturiau...* La granița de Apus a țării, acest cântec își are, de sigur, semnificația sa deosebită.

Caracteristică e, înainte de toate, locuința săteanului român din Bihor, cu casă, grajd, șură sau șopron. Aproape toate casele țărănești au trei încăperi: tinda, «casa», adică odaia de locuit, și cămara. Ele prezintă următoarea secțiune arhitectonică:

În multe clădiri, în locul cămării, e o odaie de oaspeți, «ceea casă», amintită și în unele poezii populare: *Rându-neauă draga mea, Spune tu la maică-mea, Să se ducă 'n «ceea casă», Că-s hainele bot pe masă, Să le pună pe dricare, Să le ducă 'ntre hotare, Să le dee foc și pară...*

Obiceiul general e ca locuința să fie întoarsă cu fața, adică cu ferestrele, spre Răsărit. Dealungul unui sat românesc, pe de o latură a drumului sunt clădiri așezate spre stradă cu ferestrele, iar de cealaltă latură sunt cămările cu dosul, adică fără ferestre.

În tindă intri din «Su' Părete», așezat spre Miazăzi și având lărgimea cam de 1 metru. În «Su' Părete», sunt hambarele pentru bucate. Tinda e o încăpere mică, fără ferestre; în fund cu cuptorul de pâine, iar la stânga «cătlanul» cu căldarea. Cuptorul e rotund ca un mușuroiu retezat, făcut din lut călcat cu pleavă, iar vatra din mal ori din lut amestecat cu hârburi. Deasupra cuptorului, tinda nu e podită, ci are o deschizătură prin pod, îngrădită pe de margini cu nuiele, apoi lipită cu lut — hornul — pe unde iese fumul. Hornul sau coșul negru, plin de funingine, și deschizătura lui de sus, din acoperiș, dau tinzii țărănești înfățișarea unui «atrium» roman.

BIHOR

I A SECERIS

TROIȚĂ

INVÂRTITA

TĂRANĂ DIN
ARPĂSEL

COPIL DIN BEIUȘ

Din tindă se deschid două uși: în stânga, la cămară; în dreapta la casă. Aranjamentul «casei», adică al odăii de locuit, e simplu. La stânga e «căminița» sau cuptorul din căhali, asemenea unei lăzi cu gura în jos, având picioare de fier în față, iar în fund rezămându-se de perete. Fumul iese în tindă, iar de acolo, prin horn, afară. Mobilierul îl alcătuiesc: paturi, masă, ladă, lavițe și un «podîșor» pentru vase. Din «podîșor» până în «Su' Părete» e lavița pentru vasele cu apă, oale ș. a. În față, pe perețele de Miazănoapte, e lada sau lădoiul cu haine, împodobită cu diferite creștături, mai ales în formă de cerc și de cruce. Aranjamentul odăii de oaspeți e aproape același ca și al celei de locuit. «Rudarul», adică prăjina lungă pe care stau întinse diferite țesături frumoase, ca niște baldachine, dau o înfățișare mai sărbătorească acestei încăperi. Cămara e pentru păstrarea felurilor unelte economice și a rufăriei.

Intreaga clădire e din lemn. Din «tâlpi» (așa se numesc bârnele din lungul clădirii — cele din latul ei se cheamă «lătunoaie») se înalță «șoșii», adică stâlpii, între cari se așează bârnele ce formează pereții. Deasupra pereților, se pun grinzi groase, în cari se înfig vârfurile «șoșilor». Grinzile puse dealungul sunt «cununi», cele dealatul «fruntare». Cununa «Su' Păreții» se reazimă pe stâlpi ciopliți neted, infipți în talpă și numiți «săgeți». Peste cununi se așează «grinzele», iar peste acestea «podeala». Scândurile podelei se pun așa că, tot pe marginea a lor două, vine o a treia. Pe cununi și pe fruntare se sprijinesc «coarnele», împreunate la vârf, cari susțin apoi acoperișul de paie, de trestie, de șindrile, mai nou și de țigle. Sunt și case «cu băbură», adică fără horn; fumul se ridică în pod, de unde iese prin acoperiș.

Dăm aceste amănunte, fiindcă sunt caracteristice pentru cunoașterea locuinței țăranilor, cadrul firesc în care se desfășoară partea cea mai însemnată a vieții sociale din Bihor. La Nimăești, lângă Beiuș, bărbații aproape toți sunt meșteri de case de lemn. Sunt, firește, și în alte sate. Remarcabil e, însă, faptul că meșteșugurile sătenilor diferă nu numai după regiuni, ci, uneori, chiar după sate; mai ales în ținutul Vășcău—Beiuș. Astfel în Broaște, în Roșia, în Sârbești, se fac sumane în «ștează» sau pină; în Cresuia, scări; în Criștior, în Cărpinet, în Leheceni, în Lelești, în Seliște de Vășcău ș. a., oale smălțuite și nesmalțuite, apoi cânti sau cane, oluri, ulcioare etc.; de asemenea și în Vadul Crișului Repede, numit astăzi Regele Carol II; în Cusuiș, spete; în Delani, blăni și «bitușe» sau cojocole; în Feneriș, roate; în Gurani, «brădii» sau banițe, oboroace ș. a.; în Sâmbăta, care, roate, furci, războaie; în Tărcăița, pietre de moară, cruci, râșnițe; în Verzarii de Jos, unelte de fier: securi, sape, ciocane, nicovale; în Vășcău—Bărești, marmoră albă, neagră și roșie; tot aici, ca și în întreg ținutul, stânjene de lemne.

Fiind vorba de lemne și exploatarea pădurilor, trebuie să constatăm cu durere că sătenii nu le cruță de loc, ci fac adevărat jaf și risipă cu ele. De aici, secetă, uscăciune, sleirea multor izvoare, cu tot șireagul lor de neajunsuri. Inconștientă merge uneori până la tăciunărie, cum se vede și din răspânditul cântec poporan: *Arde-mi-te-ai, codru des; Văd bine că s'a ales, Din tine să nu mai ies!*

În părțile Beliiului, se fac traverse, doage, șindrile; în Sânt-Andrieu, împletituri de nuiete; în Marghita și Săcueni, vase de lut; în Vadul Crișului, în Borod, în Aleșd, se află cariere de piatră; de asemenea și la Drăgănești, lângă Beiuș; în Valea Iadului, la Remeți, în Budureasa ș. a., cherestea.

Deși sunt vii însemnate în Beiuș, Holod și Oradea, totuși podgoria cea mai întinsă și mai de seamă a Bihorului e pe dealurile dintre Eriu și Barcău, doi afluenți din spre Miazănoapte ai Crișului Repede. Sunt renumite specialitățile de vin: bacar sau bacator, risling, ardelean, furmint, burgundia ș. a. În Marghita, la abațiile de Melk și Săniob, în Diosig sunt nu numai vinuri, ci și întocmiri gospodărești ce pot sta alături de cele de pe valea Rinului și a Neckar-ului. Depozitul anual de vinuri variază dela 5 la 7.000 Hectolitri. E renumită, în partea locului, o bute de 25 de cercuri, cuprinzând ea singură 708 Hl. și valorând cam 48.000 lei-aur.

Arta casnică a femeii bihorene încă e de remarcat. Mâna ei harnică îmbracă pe toți căsenii. Bărbații vara poartă ismene largi («gaci»); iarna, cioareci strâmți, de lână, pe picior; cămașă scurtă, încât, la orice mișcare, se vede corpul gol; șerpar sau curea lată, având câte 6 limbi; pieptar de piele

de oaie cu lână; iarna și bitușcă sau cojoc. Sumanul, de obicei alb și scurt, e haină de sărbătoare. Cei din Roșia au sumane negre. Bărbații mai au și o traistă de piele, unde își țin pipa, jașcăul cu tutun («duhan»), cuțitul ș. a. Ciobanii din munții Bihorului, ca și cei din alte părți, își ung cămașa și ismenele, cu unt prin cari ele se fac negre ca tuciul, pentru a scăpa de diferitele insecte. În picioare au opinci; de sărbători cisme, mai nou și ghete. Cu opincile se suie bine la munte pe veac senin; dacă plouă, se descaltă. În cap, pălărie de păslă; marginile căreia uneori slujesc și de pahar. În pălărie, la «chiotoare», tinerii poartă flori; bătrânii, uneori, pipa; altelei câte o piersică, măr, etc.

Femeile încă poartă cămașă scurtă și poale lungi; apoi pieptar, ca și bărbații, cu tivituri de mătase pe margini; înainte, șorț numit «zadie»; la gât, mărgelile. Fetele au cosite pe spate, încheiate în panglici de culori vii; nevestele, conciu și cârpă albă sau albastră. Miresele, cunună de panglici și mărgelile; de multe ori de flori. În țesăturile, cusăturile și alesăturile lor, deosebim următoarele trei tehnici: «fufește», adică cu fir tras; «penesci» sau «pene scrise»; ciur sau cu «găurele». Sunt și alesături de arnici; broderii; ba chiar și dantele albe, învăstăte cu negru, ca cele de la Verzarii de Jos. Sumanele femeilor din Sârbești sunt așa de frumoase, încât se caută nu numai la Beiuș și Beliu, ci și la Ineu și Cermei. Însăși M. S. Regina Maria și-a comandat un asemenea suman.

Aproape toți cercetătorii remarcă firea religioasă, uneori superstițioasă a țăranului român. Acest țăran ține aproape 200 de zile de post pe an. Adolf Schmidl, un bun cunosător al Bihorului, ne încredințează, cât de anevoie a putut el să înduplece pe tovarășul său român să mănânce de dulce în zi de post. Tot el ne spune, câtă cinste și omenie a găsit la Românii din Bihor, despre cari cei de alte nații i-au spus numai lucruri îngrozitoare. Timp de patru ani, el n'a avut nici cea mai mică pagubă sau stricăciune din partea lor, deși tovarășul său de drum dela Pietroasa fusese pedepsit de mai multe ori pentru furt de obiecte de fier. Se miră și el că Românii cei mai mulți nu socotesc că e greșală, cu atât mai puțin păcat, vânatul în timp oprit ori furtul de lemne. În ocolul silvic Scărișoara pe la 1858 se găsesc câte 1.000 de contravenții pe an.

Păcatul cel mai mare, un vițiu ce amenință cu degenerarea rasei în aceste părți, este beția. Dumineca și în sărbători, aproape toți bărbații sunt în cărciuma Evreului, care se pricepe foarte bine să exploateze această slăbiciune a sateanului, storcându-i nu numai agoniseala de acum, ci și cea din viitor. În zile de târg se îmbată și femeile. Găina, iedul, corfițele cu smeură se prefac dacă nu în întregime, măcar pe jumătate în rachiu ori chiar în spirt denaturat. La asemenea prilejuri, nu vezi decât tot Români și Românce beți, răsturnați prin șanțuri ori chiar pe drum. Ce primejdie înseamnă acest vițiu chiar din punct de vedere al apărării naționale, e ușor de înțeles. Un cântec din Lelești spune: *Cine bea și nu se 'mbată, Doamne, bună minte poartă; Eu băui și mă 'mbătai, Doamne, rea minte purtai...* Cântecul e cu atât mai impresionant, cu cât e mai sincer.

Alt păcat al acestor Români — de altfel ca și al altor conaționali — e nepăsarea, indolența. Cercetătorii străini sunt mâhniiți că, din pricina acestui păcat, peșterile, prăpăștiile, cataractele, părțile cele mai romantice și mai atrăgătoare rămân inaccesibile. Românul are secure ca să taie păduri și codri întregi, dar anevoie ca să facă un pod, un balcon ori altă lucrare de artă pentru curioșii străini. Ca să ajungă la câte un punct mai inaccesibil, el ocolește enorm de mult. Superstițiile, poate, încă îl fac pe Român nepăsător, leneș. Marțea și Vineria nu se coase; Sâmbăta nu se pune pânză; dacă îți taie drumul un iepure ori te întâlnești cu un popă, n'ai noroc etc. Preoții și învățătorii au mult de lucru la un popor, unde — nu așa de mult — nici la 12 sate nu găseai o școală mai de dai Doamne. Chiar matriculele bisericești la ortodocși, spune Schmidl, sunt introduse după 1850.

Muzica Românilor din Bihor e foarte vioaie, interesantă, originală. De ea se interesează și compozitorii noștri ca renumitul maestru Francisc Hubic, autor de însemnate compoziții religioase, colinde, cântece populare etc., străini ca Bela Bartók. Ca să le noteze cât mai exact, acesta fixează melodiile atât prin note, după ureche, cât și în fonograme. El ne declară că unul din cele mai răsunătoare succese muzicale

Îl avu cu o compoziție inspirată din folklorul melodic al Românilor Bihoreni. Instrumentele muzicale cele mai obișnuite sunt: cimpoiul, fluerul și tulnicul sau buciulul. La horă, lăutarii stau la mijloc; flăcăii fac un cerc mai mic înăuntru, iar fetele unul mai mare în afară. Pe când acestea se mișcă încet și legănat, înainte și înapoi, în stânga și mai ales în dreapta, — aceia sar mereu cu amândouă picioarele odată, plesnesc din palme, chiue sau cum zic ei «descântă».

Ca și pe muntele Găina, este și la Călineasa în Munții Bihorului un târg de fete, cercetat și de Moți, dar mai ales de Crișeni. Sunt cunoscute versurile: *Tine, Moț, tu astă straiță, Să mă hiț cu astă Moață. Pără mă hițai cu Moața, Moțul se duse cu straița.* E adevărat că Crișeni frunțași se căsătoresc uneori cu Moațe; Moții însă nici când nu aduc neveste din altă parte. Caracteristic pentru spiritul caustic al Moților este răspunsul lor la versurile de mai înainte: *Măi Crișene, lapte în teoc, Adă fata să fi-o joc. De nu fi-oiu juca-o bire, Intre smerii 'n ea și 'n tire!* Sunt frumoase, pline de poezie și datinele dela nuntă și înmormântare, legendele și tradițiile; poveștile și snoavele. Din nenorocire, însă, ele încă nu sunt culese. Deci, această forță socială, acumulată în ele, ca și în comori și bogății, ne rămâne încă necunoscută.

i. g.

ECONOMIE

Ținut de trafic intens, străbătut de un mare drum internațional, înzestrat cu mari posibilități naturale, județul B. este unul din cele mai prospere județe ale țării. Industriile sale variate, cultura cerealelor și a viței de vie ocupă majoritatea locuitorilor săi.

Agricultură. Județul ocupă o suprafață totală de 746.700 ha. Suprafața arabilă este de 305.671 ha, adică 40,93% din suprafața județului și 1,04% din suprafața totală a țării.

Din suprafața arabilă a județului, marea proprietate deține 15.645 ha, adică 5,12%, iar mica proprietate 290.026 ha adică 94,88%.

Din totalul suprafeței arabile, cerealele ocupă 245.642 ha astfel repartizate:

Grâul ocupă 112.788 ha, cu o producție de 1.144.780 chint. (producția medie la ha 10,1 chint.), în valoare de 452 milioane lei.

Porumbul ocupă 88.851 ha, cu o producție de 731.147 chint. (producția medie la ha 8,2 chint.), în valoare de 172 milioane lei.

Secara ocupă 17.624 ha, cu o producție de 186.727 chint. (producția medie la ha 10,6 chint.), în valoare de 54 milioane lei.

Ovăzul ocupă 15.439 ha cu o producție de 146.208 chint. (producția medie la ha 9,5 chint.), în valoare de 44 milioane lei.

Orzul ocupă 10.535 ha, cu o producție de 99.826 chint. (producția medie la ha 9,5 chint.), în valoare de 24 milioane lei.

Măturile ocupă 209 ha, *meiul* ocupă 188 ha, și *hrîșca* ocupă 8 ha.

Fânețele cultivate și alte culturi furajere ocupă 34.084 ha astfel distribuite: *Trifoiul* ocupă 12.187 ha, cu o producție de 218.754 chint. fân (media la ha 17,9 chint.), în valoare de 30 milioane lei și 1.000 chint. sămânță (media la ha 0,1 chint.). *Lucerna* ocupă 5.525 ha, cu o producție de 134.176 chint. fân (media la ha 24,2 chint.), în valoare de 18 milioane lei, și 500 chint. sămânță (media la ha 0,1 chint.). *Alte fânețe cultivate* ocupă 12.987 ha, cu o producție de 232.682 chint. (media la ha 17,9 chint.), în valoare de 31 milioane lei. *Rădăcinile de nutreț* ocupă 3.385 ha cu o producție de 217.398 chint. (media la ha 64,2 chint.), în valoare de 15 milioane lei.

Plantele alimentare ocupă 9.539 ha. Din această suprafață *cartofii* ocupă 5.902 ha, cu o producție de 216.358 chint. (media la ha 36,6 chint.), în valoare de 27 milioane lei. *Varza* ocupă 816 ha, cu o producție de 29.348 chint. (media la ha 35,9 chint.), în valoare de 6 milioane lei. *Ceapa* ocupă 586 ha cu o producție de 12.569 chint. (media la ha 21,4 chint.), în valoare de 6 milioane lei. *Fasolea* ocupă 585 ha cu o producție de 3.476 chint. (media la ha 5,9 chint.), în valoare de 1 milion lei. *Pepeni verzi și galbeni* ocupă 430 ha,

cu o producție de 19.210 chint. (media la ha 44,6 chint.), în valoare de 3 milioane lei.

Cartofii printre porumb dau o producție de 34.380 chint. în valoare de 4 milioane lei, *fasolea printre porumb* dă o producție de 29.783 chint., în valoare de 10 milioane lei, și *dovlecii printre porumb* dau o producție de 358.838 chint. în valoare de 18 milioane lei.

Plantele industriale ocupă 6.241 ha. Din această suprafață *cânepa* ocupă 2.535 ha, cu o producție de 8.061 chint. fuior (media la ha 3,1 chint.), în valoare de 28 milioane lei și 6.964 chint. sămânță (media la ha 2,7 chint.), în valoare de 3 milioane lei. *Floarea soarelui* ocupă 1.850 ha, cu o producție de 11.298 chint. (media la ha 6,1 chint.), în valoare de 4 milioane lei. *Rapița* ocupă 717 ha, cu o producție de 5.342 chint. (media la ha 7,5 chint.), în valoare de 3 milioane lei. *Sfecla de zahăr* ocupă 500 ha cu o producție de 70.320 chint. (media la ha 140,6 chint.), în valoare de 4 milioane lei. *Tutunul* ocupă 199 ha, cu o producție de 1.373 chint. (media la ha 6,8 chint.), în valoare de 3 milioane lei. *Inul* ocupă 158 ha, cu o producție de 900 chint. fuior (media la ha 5,7 chint.), în valoare de 5 milioane lei, și 567 chint. sămânță (media la ha 3,6 chint.).

Vegetație și culturi diverse. Din suprafața totală a județului (746.700 ha), ogoarele sterpe ocupă 10.165 ha.

Fânețele naturale ocupă 37.520 ha, cu o producție de 761.656 chint. (producția medie la ha 20,3 chint.), în valoare de 84 milioane lei.

Pășunile ocupă 108.487 ha.

Pădurile ocupă 221.333 ha.

Livezile de pruni ocupă 2.312 ha, cu o producție de 41.616 chint. (producția medie la ha 18,0 chint.), în valoare de 12 milioane lei.

Alți pomi fructiferi ocupă 1.603 ha.

Vița de vie ocupă 5.547 ha (din care viile pe rod 4.839 ha), cu o producție de 118.884 hl (producția medie la ha 24,5 hl), în valoare de 50 milioane lei.

Creșterea animalelor. În județul B. se găseau în anul 1935: cai 40.460, boi 137.955, bivoli 6.069, oi 117.302, capre 31.739, porci 99.721, stupi sistematici 3.578, stupi primitivi 6.287.

Județul este caracterizat prin marele număr de boi, capre și porci.

Industrie (fără municipiul Oradea). *Alimentară:* 41 mori, 16 fabrici de ulei, 3 fabrici de spirt, 1 de conserve de carne, 1 abator pentru export, 1 fabrică de ghiță artificială; *Lemnului:* 12 fabrici de cherestea, 1 de butoaie; *Materiale de construcție:* 4 fabrici de cărămizi și țigle, 3 fabrici de var, 1 de ipsos, 1 de ardezie artificială, 1 de carton asfaltat; *Alte industrii:* 1 țesătorie, 1 rafinărie de petrol, 1 fabrică de mucava, 2 fabrici de sticlă, 1 mină de cărbuni și exploatare de bitum, 2 mine de aluminiu, *Cariere:* argilă la Aștileu, Bălnaca și Vad; nisip de cuarț la Aștileu, Dumbrăița, Șoimi, Ur și Vintire; piatră calcară pentru fabricarea varului la Peștera, Suncuiu, și Vad; piatră calcară pentru construcții, șosele etc. la Călugări, Câmp și Vașcău; piatră de granit la Sacalasău și Vintire; piatră de andezit-trachit la Suplacul-de-Barcău.

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei și peste¹⁾: Moara cu vapori «Elisabeta» Lazăr Sternberg et Co., Oșorhei (inv. 7), Abatorul pentru export «Frigorifere de Vest», Episcopia-Bihorului (soc. 6, inv. 11), Fabrica de cherestea în Șteiu (inv. 12), Fabrica de cherestea «Sohodol», Beiuș (soc. 7, inv. 8), Fabrica de cherestea «Dobrinul», Cristov (soc. 5, inv. 4), Fabrica de cherestea a Soc. «Industrie de pădure», Tileagd (soc. 20, inv. 8), Fabrica de cărămidă refractară, țiglă și var «Hephaistos», Aleșd (soc. 6), Rafinăria Soc. «Creditul Minier» din Tileagd (inv. 149), Fabrica de mucava din Săcueni (soc. 4, inv. 7), Fabrica de sticlă din Pădurea Neagră, Cuzap (soc. 6, inv. 9), Soc. «Derna-Tătăruș» (exploatare de bitum, cărbuni etc.), Derna (soc. 60, inv. 73). Menționăm deasemenea minele de aluminiu din Dobrești și Roșă ale Societății «Bauxita».

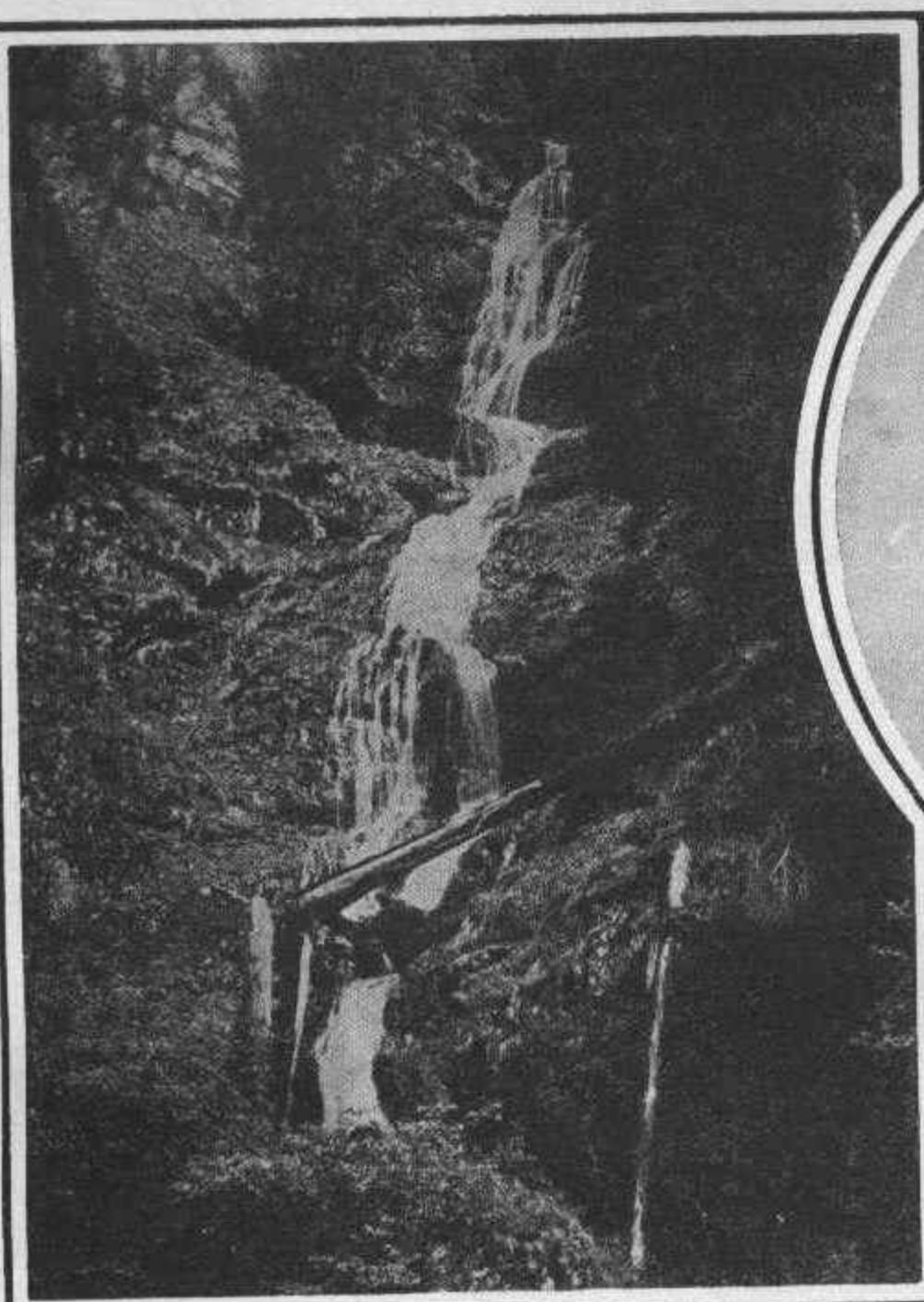
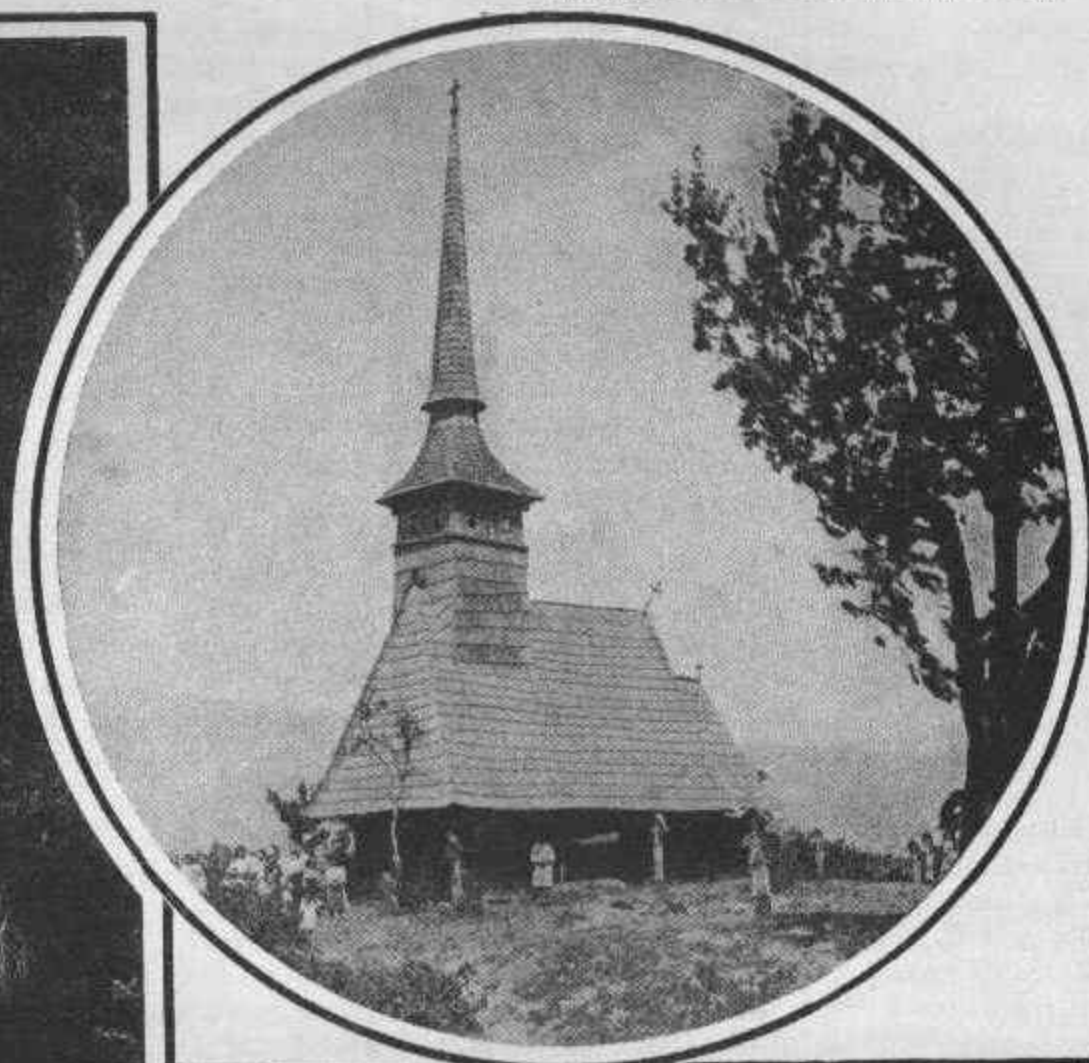
(Vezi și municipiul Oradea).

¹⁾ Cifrele în paranteză arată capitalul social (soc.) și capitalul investit (inv.) în milioane de lei.

BIHOR

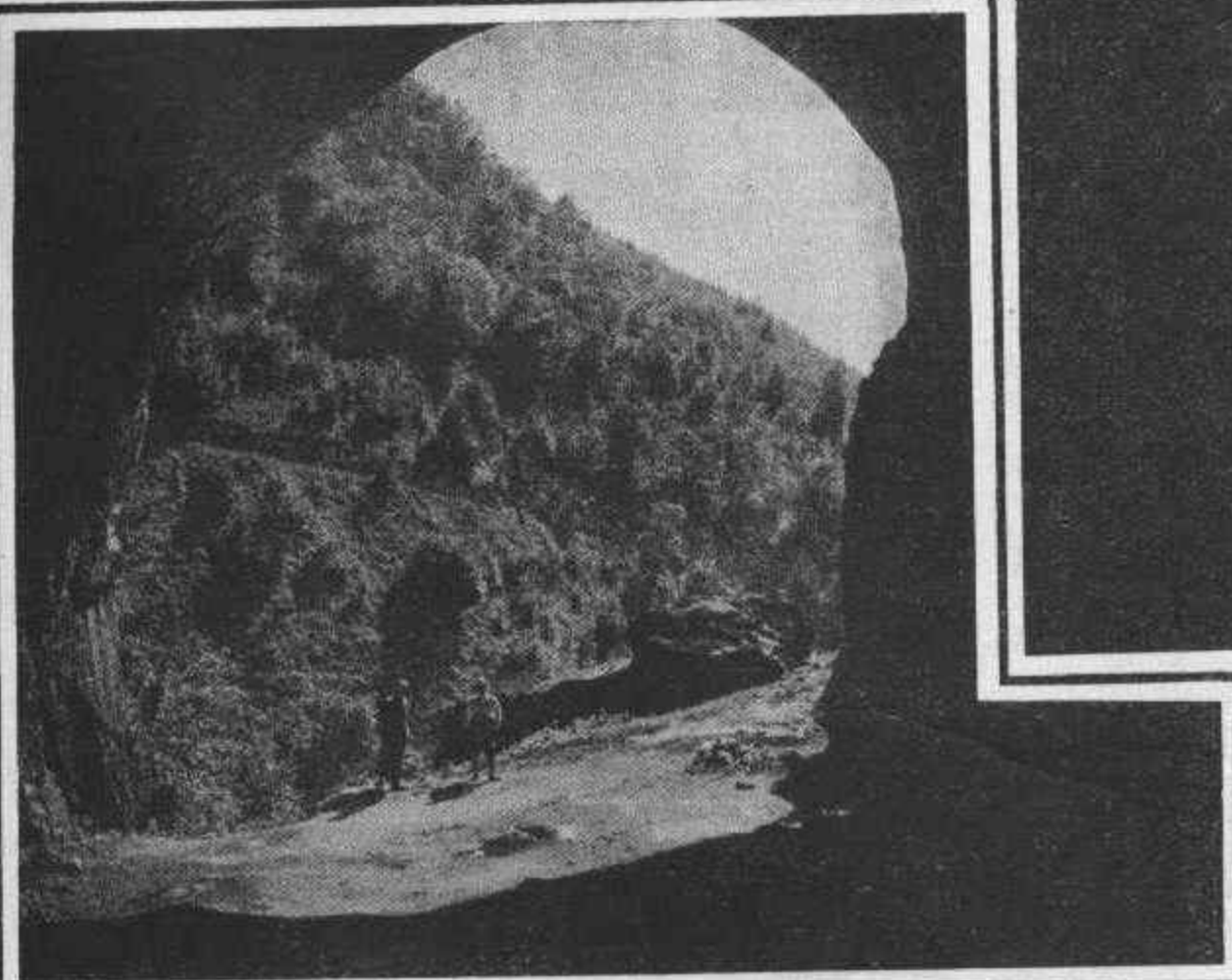
BISERICA DIN BROAȘTE (BEIUȘ)

«SĂRITOAREA» DOHODEIULUI

PEȘTERA DELA MĂGURA

PEȘTERA MEZODULUI
(BOLTA DE INTRARE)

INDUSTRIA *) JUDEȚULUI BIHOR ÎN 1935

(Inclusiv municipiul Oradea)

Întreprinderile dela 5 H.P. sau 20 lucrători în sus

Industria	Numărul fabricilor		Forța H. P. motrice	Personal ocupat	Valoarea producției în mii de lei
	Inchise	Active			
Alimentară	41	29	3.167	671	248.091
Textilă	12	—	329	409	39.744
Chimică	16	—	782	458	63.070
Metallurgică	11	—	611	828	96.068
Hârtie și arte grafice	8	—	794	365	34.945
Pielărie	3	—	222	774	89.951
Lemnului	12	3	1.683	961	45.122
Materiale de construcție	11	—	641	618	30.596
Sticlărie	3	—	49	339	13.492
Total	117	32	10.278	5.423	661.079

*) Nu sunt cuprinse exploatarea miniere, petrolifere, carierele, uzinele de apă și electricitate.

Comerț. Așezat în drumul marilor transporturi internaționale, județul dezvoltă, în primul rând, comerțul cu produse exportabile: cereale, animale, produse animale, vin și cherestea — produse ale regiunii.

Credit și cooperatie. În cuprinsul județului, funcționează 26 bănci (societăți anonime).

Situația lor, conform bilanțurilor încheiate la 31 Decembrie 1934, se prezintă astfel:

A C T I V		P A S I V	
Disponibil	14.103.153	Fonduri	272.355.154
Plasamente	526.447.333	Angajamente	379.638.184
Imobilizări	56.305.885	Rezultate	2.009.252
Rezultate	57.146.219		
Total	654.002.590	Total	654.002.590

Cooperative de credit (bănci populare) 37, cu 4.581 membri și cu un capital social vărsat de 4.896.003 lei. Împrumuturi acordate de 19.378.856 lei (neconvertite 1.868.265; convertite 8.420.360 lei și reduceri la împrumuturi convertite 9.090.231 lei). Depuneri spre fructificare 3.023.879 lei. Totalul bilanțului 21.715.082 lei.

Cooperative de producție diversă 1, cu 28 membri și cu un capital vărsat de 32.750 lei. Valori imobilizate 25.735 lei. Totalul bilanțului 85.872 lei.

Cooperative forestiere 5, cu 400 membri și cu un capital social vărsat de 773.552 lei. Fonduri 168.261 lei. Material fasonat și în fabricație 1.941.595 lei. Bilanțul încheiat 4.523.253 lei.

Cooperative de consum 26, cu 2.831 membri, și cu un capital social vărsat de 2.183.520 lei. Mărfuri generale în valoare de 617.571 lei. Bilanțul încheiat: 9.101.813 lei.

Situația cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decembrie 1935.

Finanțe publice. Bugetul județului pe exercițiul 1936—1937 prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	48.733.685
Venituri ordinare	29.044.574
Venituri extraordinare	423.802
Venituri speciale	19.265.309
Cheltuieli	47.866.405
Cheltuieli ordinare	28.327.294
Cheltuieli extraordinare	423.802
Cheltuieli speciale	19.115.309

Drumuri. Județul B. este străbătut de o rețea totală de drumuri de 1.918 km 682 m, împărțită astfel:

Drumuri naționale 275 km 234 m, din care 247 km 612 m (pavați și pietruși), sunt întreținuți de Direcțiunea Generală a Drumurilor, iar 10 km 634 m (pavați) de municipiu, și comunele urbane.

Drumuri județene 438 km 272 m, din care Administrația județului întreține 424 km 192 m (pietruși).

Drumuri comunale 1.205 km 176 m.

Lungimea podurilor este de 6.912,83 m, repartizată astfel: poduri naționale 1.590,22 m, județene 2.183,64 m și comunale 3.138,97 m.

Prin județ trec 4 drumuri naționale, legând următoarele localități:

1. Cluj - Hușin - Oradea - Frontieră, (Oradea — limita județului Cluj = 69 km).

2. Oradea - Arad (Oradea - Salonta = 35 km. Salonta — limita județului Arad = 25 km).

3. Deva - Brad - Beiuș - Oradea (Oradea — Beiuș = 62 km Beiuș — limita județului Hunedoara = 39 km).

4. Lunca - Băița - Câmpeni.

Cale ferată. Județul B. este străbătut de o rețea de căi ferate de 391 km din care 121 km linii principale simple și 270 linii secundare simple.

Itinerarii principale. Rapide: București - Oradea - Episcopia Bihorului (Budapesta, Viena, Paris). Accelerate: București - Oradea - Halmei (Praga); Arad - Oradea.

Stații importante: Oradea, Oradea - Veneția, Episcopia Bihorului, Ioșia, Săcueni, Vașcău, Beiuș, Holod, Sâmbășag, Rogoz, Dobrești, Ciurmeghiul Nou, Băile Felix.

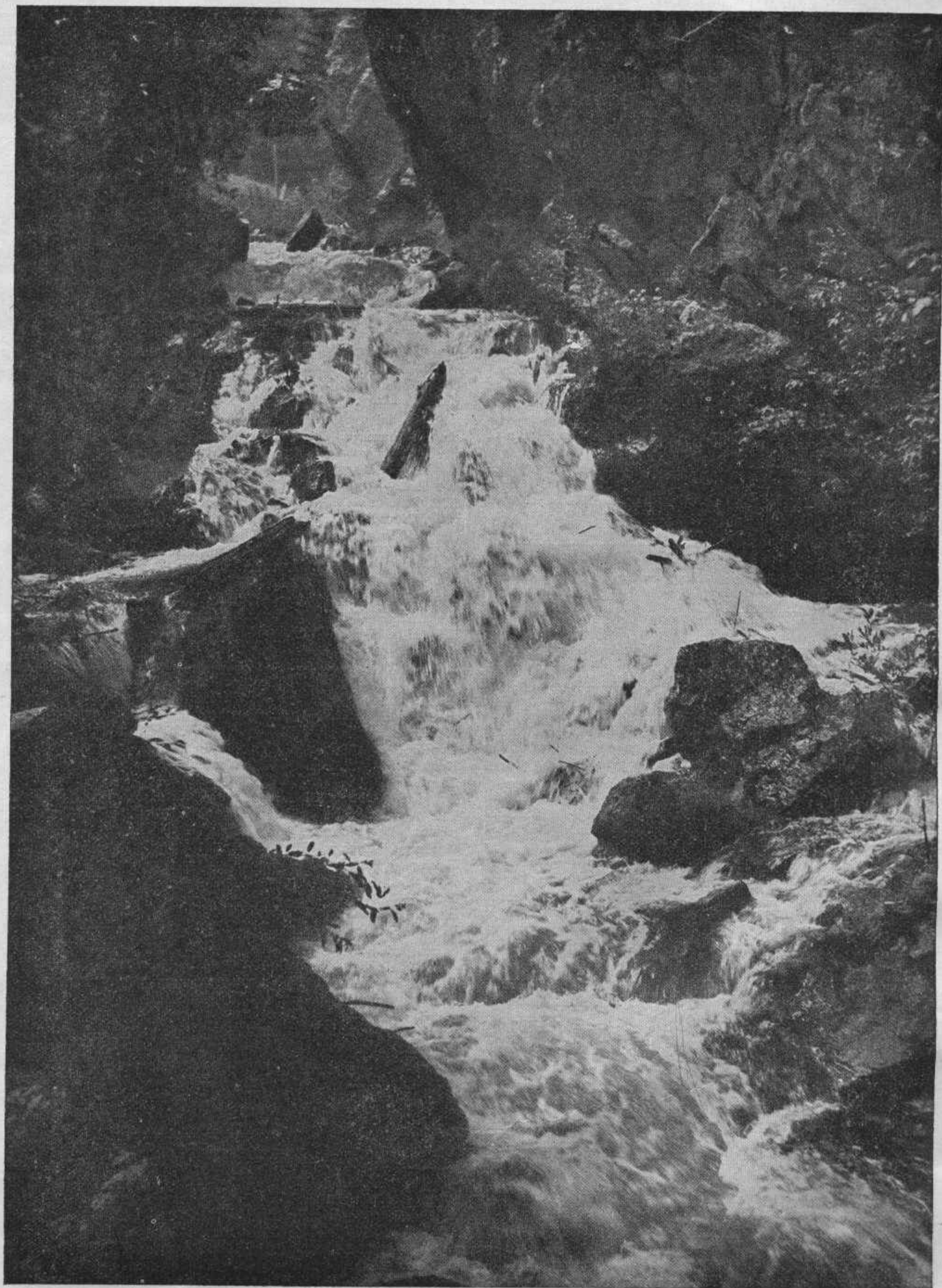
Poșta, telegraf, telefon. Inspect. P.T.T., 5 oficii P.T.T. de stat, din care 3 la Oradea și câte unul la Beiuș și Salonta; 73 oficii autorizate, din care 3 la Oradea, 2 la Episcopia Bihorului, 2 la Tileagd și câte unul la Abram, Abrămuț, Albiș, Aleșd, Ar - pășel, Baia Felix, Băița, Balc, Batâr, Belfir, Beliu, Biharia, Borod, Bratca, Budureasa, Cadea, Cefa, Ceica, Cheresig, Ciocaia, Ciurmeghi, Diosig, Dobrești, Drăgești, Finiș, Gepiu, Ginta, Husășul-de-Tinca, Zad, Lăzăreni, Leș, Lunca, Mărgărita, Mierlău, Mișca, Oșorheiu, Pădurea-Neagră, Petreu, Petroasa, Poclusa-de-Barcău, Popești, Remetea-Bihor, Roșiori-Bihor, Săcueni, Sălărd, Sâmbăta, Sâniob, Sârbi, Seleuș, Spinuș, Sudrigiu, Suplac-de-Barcău, Talpoș, Tămașda, Tămașeu, Tărian, Tăut, Tăuteu, Tețchea, Tinca, Tulca, Ucuriș, Uilacul-de-Beiuș, Vadul-lui-Carol al II-lea, Vașcău, Vintire, 17 agenții autorizate la: Ant, Brușturi, Cănaș, Cherechiu, Chesa, Cheț, Criștior, Dumbrăveni, Ghiorac, Girișul Negru, Ianoșda, Ineu, Lugașul-de-Jos, Niuved, Săcădate, Tărgușor și Urvind și 2 oficii balneare la Baia Episcopiei și Stăna-de-Vale.

Oficii telefonice la: Oradea, Beiuș, Salonta, Abram, Aleșd, Armășel, Baia, Băița, Balc, Bătar, Beliu, Belfire, Biharia, Borod, Bratca, Budureasa, Cadea, Cefa, Ceica, Ciocaia, Chereseg, Ciuteleg, Cristur, Ciurmeghi, Diosig, Dobrești, Drăgești, Dumbrăveni, Episcopia Bihorului, Episcopia Gară, Finiș, Ginta, Ghiorac, Gurbediu, Husășul-de-Tinca, Lăzăreni, Leș, Lunca, Mărgărita, Mierlău, Mișca, Niuved, Oșorheiu, Petreu, Petroasa, Poclusa, Popești, Remetea, Roșiori, Sâmbăta, Săcueni, Sălărd, Saniol, Santion, Seleuș, Stăna-de-Vale, Spinuș, Sudrigiu, Suplacul-de-Barcău, Tămașda, Tămașeu, Tărian, Tăut, Tăuteu, Tețchea, Tileagd, Tinca, Tulca, Ucuriș, Uilacul-de-Beiuș, Urvind, Vadul Crișului, Valea Iadului, Vașcău, Vintire.

Stațiuni climatice, balneare, turism. Băile Episcopale, stațiune balneară, așezată la poalele Șimleului, înconjurată de un frumos parc, prin mijlocul căruia curge Peșea cu apa veșnic caldă, ceea ce a făcut posibilă aici, creșterea lui «Nymphaea Lotus». Altitudine 132 m. Climat dulce, temperatură constantă și aer curat. Anotimp: 1 Maiu—30 Septembrie. Ape termale, oligo-metalice, clorurate și sulfatate. 7 izvoare, dintre cari unul servește pentru cura internă. Indicațiuni: boli ale organelor respiratorii, stomac, ficat, vezică, în cura internă, iar pentru băi: reumatism, boli de piele, osoase, boli de femei, etc. Stabilimente balneare printre cele mai moderne din țară. Gară locală. Curse de autobuze dela Oradea-Mare (10 km). Hoteluri mari, restaurante, oficiu P. T. T., medici, spital. Numeroase distracții, plimbări, excursii.

Băile Felix, stațiune balneară, așezată în imediată apropiere de Băile Episcopale, la 140 m. înălțime, cu un climat blând, lipsită de curenți. Anotimp: Maiu-Septembrie. Ape identice celor dela Băile Episcopale. Indicațiuni: afecțiuni nervoase cronice, reumatism cronic, boli de oase, afecțiuni sciatică, boli de femei, etc. Fântână arteziană cu debit bogat și temperatură de 48°C. Are 6 stabilimente de băi. Asemeni Băilor Episcopale, stațiunea are și izvoare

CASCADĂ LA STÂNA DE VALE
Din «*România*», revista O. N. T.

Foto arh. Petlit

minerale pentru cură internă. Gară locală pe linia Oradea-Vaşcău. Hoteluri, restaurante, oficiu P. T. T., medici specialiști. Distracții, plimbări și excursii numeroase.

Tinca, stațiune balneară de interes local, situată în câmpie la 130 m. înălțime. Climat constant și călduros. Ape alcaline feruginoase. Indicațiuni: anemii, cloroze, boli de femei, convalescențe. Stabilimente balneare modeste. Gară locală pe linia Holod-Salonta. 1 hotel și locuințe în sat. Numeroase posibilități turistice.

Finiș, stațiune balneară de interes local, situată în regiunea pădurilor de munte, la 4 km. de Beiuș. Ape sulfatate, stabiliment balnear modest. Gară la halta Coșbuc, pe linia Oradea-Vaşcău. Locuințe în sat și în Beiuș.

Lythia, lângă gara Tămășeu, aproape de Oradea, așezată în câmpie, la 80 m altitudine. Ape bicarbonate sodice, carbo-gazoase, litinate. Indicațiuni: catarurile tubului digestiv și ale celui urinar; apă de masă. Neîndezestrată cu instalații speciale, stațiunea are puțini vizitatori. Debit suficient pentru cele câteva mii de sticle care se distribuie în comerț.

Stâna de Vale, stațiune climatică, una dintre cele mai frumoase și confortabile din întreaga țară. Altitudine 1.100 m, mari păduri de brad. Temperatură constantă. Stațiunea este înzestrată și cu instalații de hidroterapie. Gară la Beiuș (35 km). Este un reputat centru pentru sporturile de iarnă și, în același timp, punct de plecare pentru numeroase excursii în munții Bihariei: un adevărat paradis turistic. Excursiile la Piatra Grăitoare, pe valea Galbenei, la groapa dela Barsa, și, mai ales la « Cetăți », sunt printre cele mai frumoase care se pot face la noi. Nu mai puțin demnă de interesul turistului, care străbate județul Bihor, este Peștera dela Vad, situată deasupra defileului Crișului - Repede, în apropierea unei cascade. Numeroase alte peșteri împodobite cu frumoase formații calcarice (Peștera Meziadului, Peștera Măgura, Cetatea Rădeșei) atrag în deosebi pe turiști.

Vad, stațiune climatică, așezată pe Crișul repede, la 300 m altitudine, înconjurată de păduri. Climat foarte bun pentru vilegiatură. Halta locală, Peștera, pe linia ferată Cluj-Oradea. Punct de plecare pentru numeroase excursii.

Alpinism. Partea muntoasă a județului B. este foarte prielnică pentru alpinism, mai ales în Munții Bihorului, cu înălțimi de peste 1800 m.

Din stâna din Vale: prin Vârful Poienii-Piatra Arsă - Vărășoaia, la Padiș; pe coama munților, prin Piatra Tâlharului - Gardul de Piatră - Muncelul Mare, la Răchițele, în valea Săcuelului; pe la Piatra Grăitoare și Tăul fără fund, la Peștera Zmeilor din Onceasa; pe la poalele vârfului Cărligații, în valea Bulzului, la Petroasa. Din Padiș: la Vărășoaia, scoboriș la Cetatea dela Rădeasa; la Izbulul Ponorului și « Cetăți », cea mai mare atracție a munților Bihorului, neasemuită prin măreția și sălbăticia, cari o fac foarte greu de ajuns. Din Beiuș, la peștera Meziadului, interesantă prin marele număr de galerii și frumusețea incrustațiilor. Din Petroasa: la « Cetăți »; pe la Piatra Galbenei, la ghețarul dela Focul Viu și ghețarul Bortigului. Din Sighiștel, prin canionul Sighiștelului, la peștera dela Măgura. Din Băița, la Porțile Bihorului și izvoarele Crișului Negru; la Piatra Grăitoare și Cucurbeta. Din Poiana, peste Cucurbeta și Târnița Ierbii Rele, în valea Arieșului. Numeroase drumuri marcate de secția T.-C.R. « Frăția Munteană » din Cluj.

Terenuri bune pentru ski, pe Biharia, vrf. Poienii, Cărligați.

CULTURĂ

Știință de carte. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, populația județului, dela 7 ani în sus, este de 420.018 locuitori din cari 59,9% sunt știutori de carte. După sex proporția este de 65,5% bărbați știutori de carte și 54,4% femei știutoare de carte. Repartiția locuitorilor după gradul de instrucție, în procente, este următoarea:

Gradul de instrucție școlară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul știutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extrașcolară	0,8	0,9
2. Primară	61,5	93,7
3. Secundară	26,9	3,9
4. Profesională	7,5	1,0
5. Universitară	2,4	0,4
6. Alte școli superioare	0,9	0,1

Invățământ. Populația școlară a județului B. (între 5—18 ani) a fost în anul 1934 de 118.042 locuitori (13.654 mediu urban și 104.388 mediu rural).

Școli secundare. 3 licee de băieți (Oradea, Beiuș, Salonta), 2 licee de fete (Oradea și Beiuș), 1 liceu comercial de băieți și 1 liceu comercial de fete în Oradea, 2 școli normale de băieți (Oradea și Beiuș), 1 școală normală greco-catolică de băieți (Oradea), 1 școală normală de fete (Oradea), 1 gimnaziu de băieți (Oradea), 2 gimnazii de fete (Oradea și Salonta), 2 licee industriale de băieți (Oradea și Beiuș), 1 liceu industrial de fete și 1 școală de menaj în Oradea.

Școli secundare particulare în Oradea: 2 licee particulare de fete, 1 liceu izraelit de băieți, 1 gimnaziu izraelit de fete, 2 gimnazii romano-catolice de fete, 1 gimnaziu reformat de fete, 1 școală normală romano-catolică de conducătoare, 2 licee comerciale societare, 1 de băieți și 1 de fete.

Școli primare 523, din care 494 rurale și 29 urbane (441 școli de Stat și 82 confesionale), cu un număr total de 65.617 copii (58.464 mediu rural și 7.153 mediu urban) și cu 1.069 învățători și personal didactic (situația din 1934).

Grădini de copii 49, din care 30 rurale și 19 urbane (44 de Stat și 5 confesionale, cu un număr total de 3.190 copii (1.836 mediu rural și 1.354 mediu urban) și cu 59 conducătoare (situația din 1934).

Instituții culturale. În județul B. activează *Asociația « Astra »* pentru literatura și cultura poporului român, cu sediul central în municipiul Oradea și cu organizații locale în Beiuș, Beliu, Ceica, Marghita, Salonta, Săcueni, Tinca și Vașcău.

Fundația Culturală Regală « Principele Carol » are cămine culturale în: Calea-Mare, Cefa, Ciurmeș, Gepiș, Ginta-Rohani, Gurbiedu, Lunca, Mădăraș, Nojorid, Sănicolaul Român, Sudrigiu-Fabrică și Topa-de-Criș.

Casa Școalelor și a Culturii Poporului, întreține în județ 65 de cămine culturale, 2 societăți muzicale și 13 biblioteci, adică în total 80 organizații culturale, dintre care 28 au personalitate juridică.

În Oradea mai sunt următoarele instituții culturale: Muzeul de antichități, Soc. de antichități, Soc. « Filarmunica », Căminul cultural « Casa Națională », Biblioteca orașului, Biblioteca « Socec », Biblioteca « Hegedüs », 2 soc. corale, 1 teatru, 5 cinematografe, 13 soc. sportive, 4 soc. de vânatoare și 2 de turism.

RELIGIE

Confesiuni. Din totalul locuitorilor județului 49,8% sunt ortodoksi și 10,6% sunt greco-catolici. Restul populației aparține altor confesiuni.

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 278 biserici ortodoxe, 76 greco-catolice, 42 romano-catolice, 69 reformate, 1 evanghelic-luterană, 18 case de rugăciune baptiste și 22 sinagogi.

Instituții bisericești. În Oradea: Episcopie ortodoxă, Episcopie greco-catolică, Episcopie reformată, Vicariat romano-catolic, Protopopiat ortodox și Protopopiat greco-catolic.

ADMINISTRAȚIE

Organizare administrativă. Capitala județului B. este municipiul Oradea. Județul are 3 orașe (Oradea, Beiuș, și Salonta) și 419 sate, împărțite astfel:

I. Plasa Aleșd	41 sate
II. Plasa Beiuș	62 sate
III. Plasa Beliu	30 sate
IV. Plasa Ceica	47 sate
V. Plasa Centrala	40 sate
VI. Plasa Marghita	43 sate
VII. Plasa Salonta	19 sate
VIII. Plasa Săcueni	11 sate
IX. Plasa Sălărd	28 sate
X. Plasa Tileagd	28 sate
XI. Plasa Tinca	26 sate
XII. Plasa Vașcău	44 sate

Organizare judecătorească. O Curte de Apel cu 2 secțiuni și 15 magistrați, a cărei circumscripție cuprinde tribunalele județelor Bihor, Maramureș, Satu-Mare și Sălaj.

Un tribunal la Oradea cu 4 secțiuni, 30 magistrați, 1 prim-procuror și 4 procurori.

11 judecătoria la Oradea (urbană și rurală), Beiuș, Salonta, Aleșd, Beliu, Ceica, Marghita, Săcueni, Tinca și Vașcău, cu un total de 38 magistrați.

Organizare sanitară. 8 spitale de stat, din care 5 în Oradea (Spitalul Obstet. i., Spitalul de copii, Spitalul epidemic, Spitalul de alienați și Spitalul militar), 1 în Beiuș, 1 în Salonta și 1 în Brateș.

1 spital al ordinului mizerienilor, 1 spital evreiesc, 1 policlinică, 1 sanatoriu de tuberculoși, 1 sanatoriu al meseriașilor și 3 sanatorii particulare, (toate în Oradea).

Serviciul sanitar al județului și serviciile sanitare ale orașelor Oradea, Beiuș și Salonta.

Asistență și prevedere socială. Casa Centrală a Asigurărilor Sociale întreține Spitalul din Derna, pentru asigurării pensionari. Are o casă de asigurări la Oradea și organizații medicale la Oradea, Beiuș, Salonta, Valența-Oradiei, Tileagd, Aleșd, Beliu, Sudrișiu, Vașcău, Brateș, Vadul Carol II, Săcueni, Remetea, Diosig, Tinca, Marghita, Borond, Gepiu, Oșorheiu, Baia Felix, Ceica, Episcopia Bihorului, Pădurea Neagră și Sălărd. Serviciul medical al Asigurărilor Sociale din județ are 44 medici și 4 farmaciști.

Direcția Ocrotirilor din Ministerul Sănătății și Ocrotirilor Sociale, întreține centrul pentru ocrotirea copiilor din Oradea cu 120 ocrotiți în așezăminte și 2.000 ocrotiți în colonii.

În Oradea mai activează: Soc. «Crucea Roșie», Soc. de salvare, Soc. «Principele Mircea», Soc. pentru profilaxia tuberculozei, Soc. femeilor române, Soc. «Ocrotirea femeilor», «Liga Bunătății», Soc. «Oastea Domnului», Soc. «Altarul», Soc. «Sf. Maria», Reuniunea Femeilor romano-catolice, Soc. «Prietenul copiilor», Liga pentru protecția copiilor, 2 soc. evreiești, 1 orfelinat de fete «Elisabeta», 1 orfelinat reformat, 1 azil de copii, Azilul «Principele Mihai», 1 azil al meseriașilor români, 2 aziluri maghiare, 1 orfelinat și 1 azil evreesc.

PRINCIPALE AȘEZĂRI

Oradea, capitala județului (Vezi monografiile orașelor reședință).

Beiuș, comună urbană, așezată pe valea Crișului Negru, la o depărtare de 62 km de Oradea și 517 km de București. Stație c. f. pe linia Oradea - Vașcău.

Vechiu oraș cultural românesc.

Are 4.101 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

LOCALITĂȚILE DIN JUDEȚUL BIHOR:

A) Orașe

1. Municipiul Oradea (capitala județului)
2. Beiuș
3. Salonta

B) Sate

I. PLASA ALEȘD

1. Aleșd
2. Aștileu
3. Aușeu
4. Bălnaca
5. Beznea
6. Birtin
7. Borod
8. Borozel
9. Bratca
10. Bulz
11. Butani
12. Cacuciul nou
13. Cacuciul vechiu
14. Călătea
15. Cetea
16. Chiștag
17. Cornișel
18. Cuieșd
19. Damiș
20. Dobriconești
21. Gălășeni
22. Gheghie
23. Groși
24. Josani
25. Lorău
26. Lugașul-de-jos
27. Lugașul-de-sus

28. Luncșoara

29. Măgești
30. Ortiteag
31. Peștere
32. Peștiș
33. Ponoară
34. Remeți
35. Sinte
36. Șuncuiș
37. Tinăud
38. Topa-de-Criș
39. Vadul-lui-Carol II
40. Valea-Mare-de-Criș
41. Valea-Neagră-de-Criș

II. PLASA BEIUȘ

1. Albești
2. Beiușele
3. Belegeni
4. Borz
5. Budureasa
6. Buntești
7. Burda
8. Căbești
9. Cărbunari
10. Coșdeni
11. Cresuia
12. Curățele
13. Delani
14. Drăgănești
15. Drăgoteni
16. Dumbrăvița-de-Codru
17. Feneriș
18. Ferice
19. Finiș
20. Fiziș

Bugetul orașului pe exercițiul 1936—1937 se ridică la 3.870.111 lei.

1 biserică ortodoxă, 1 greco-catolică, 1 reformată și 1 sinagogă.

1 liceu de băieți, 1 liceu de fete, Școală normală de băieți, 1 liceu industrial de băieți, 4 școli primare.

1 organizație culturală a Asociației «Astra» pentru literatură și cultura poporului român, Casina română, Casina maghiară, 1 cinematograful, câteva organizații sportive.

1 moară sistematică 1 fabrică de spirt, și 1 de cherestea, 1 de cărămizi, Uzină electrică.

Banca «Agrară» Cluj (sucursală), Banca Bihoreană (sucursală), Banca de Credit, Banca civilă «Drăganul», Banca «Economul».

Pretură, Primărie, Percepție, Judecătoria, Serviciu sanitar, Serviciu veterinar, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Pompieri. Corporația meseriașilor.

1 spital de stat, 1 organizație medicală a Casei Asigurărilor Sociale, Reuniunea femeilor române.

Salonta, comună urbană, situată în câmpie, la Sudul județului și la distanță de 35 km de Oradea și 632 km de București.

Stație c. f. pe liniile: Arad - Oradea și Halod - Salonta. Are 15.416 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul orașului pe exercițiul 1936—1937 se ridică la 19.774.398 lei.

2 biserici romano-catolice, 1 reformată, 1 casă de rugăciune baptistă și 1 sinagogă.

1 liceu de băieți, 1 gimnaziu de fete, 4 școli primare.

1 organizație culturală a Asociației «Astra» pentru literatură și cultura poporului român, 2 cinematografe, 2 soc. sportive.

3 mori, 1 fabrică de conserve, 3 de uleiuri vegetale, 1 de ghiță artificială, 1 țesătorie.

Banca Bihoreană (sucursală), Banca «Timișana» (sucursală), Casa de Păstrare din Salonta.

Pretură, Primărie, Judecătoria, Percepție, Notar public, Serviciu sanitar, Serviciu veterinar, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Pompieri.

Corporația meseriașilor, Sindicatele muncitorești pe bresle.

1 spital de stat, 1 organizație medicală a Casei Asigurărilor Sociale.

Cămin pentru meseriași.

Vaşcău, comună rurală, centru de exploatare de păduri și de exploatarea marmorei, pe valea Crișului-Negru.

58. Țigănești
59. Uileac-de-Beiuș
60. Ursad
61. Urviș
62. Vălanii-Beiuș

III. PLASA BELIU

1. Agriș
2. Archiș
3. Bărzești
4. Beliu
5. Benesti
6. Bochia
7. Botfeiu
8. Cărand
9. Ciunțești
10. Chișlaca
11. Clit
12. Comănești
13. Căroiu
14. Craiova
15. Groseni
16. Hășmaș
17. Hodișel
18. Măraș
19. Mocirla
20. Nermiș
21. Rogoz-Beliu
22. Săc
23. Secaciu
24. Stoinesti
25. Susag
26. Șlad
27. Tăgădău
28. Tălmăciu
29. Ucuriș
30. Urviș-Beliu

IV. PLASA CEICA

1. Bicăcel
2. Bucium
3. Bucuroaia
4. Calea-mare
5. Cărâdeni
6. Cărânzell
7. Câmpani-Pomezou
8. Cârpeștii-Mari
9. Cârpeștii-Mici
10. Ceica
11. Ceisoara
12. Copăceni
13. Cotbești
14. Cotiglet
15. Crâncești
16. Decănești
17. Dobrești
18. Drăgești
19. Dumbrăvița
20. Dușești
21. Forosig
22. Gruilung
23. Hidișel
24. Hodiș
25. Holod
26. Incești
27. Iăzăreni
28. Luncasprie
29. Lupoia
30. Miheleu
31. Ogești
32. Pomezou
33. Rogoz
34. Rotărești
35. Săldăbagiu-Mic
36. Sămbăta
37. Sitani
38. Spinuș-Pomezou
39. Stracoș
40. Tășad
41. Topa-de-jos
42. Topa-de-sus
43. Topești
44. Valea-mare-de-codru
45. Văhani-Pomezou
46. Vărășeni
47. Vintire

V. PLASA CENTRALA

1. Apateu
2. Alparea
3. Bettia
4. Biharia
5. Borș
6. Cauaceu
7. Cheresig
8. Cheri
9. Chișirid
10. Ciheiu
11. Cordău
12. Episcopia-Bihor
13. Felcheriu
14. Fughiu
15. Girișul-de-Criș
16. Haie
17. Hidișel-de-jos
18. Hidișel-le-sus
19. Leș
20. Mierlău
21. Nojorid
22. Oșorheiu
23. Paleu
24. Palota
25. Păuș
26. Regele-Ferdinand

27. Rontău
28. Sântăul-Mare
29. Sântăul-Mic
30. Săldăbagiu-de-Munte
31. Sănmartin
32. Sântandrei
33. Sântelec
34. Sântion
35. Selenș
36. Șanaieu
37. Șumugiu
38. Tărian
39. Toboliu
40. Uileacul-de-Munte

VI. PLASA MARGHITA

1. Abram
2. Abrămuș
3. Albiș
4. Almașul-Mare
5. Balc
6. Bogeiu
7. Borumlaca
8. Budoiu
9. Buduslău
10. Cheș
11. Chirălău
12. Chiribiș
13. Chișlaz
14. Ciutelec
15. Cohan
16. Crestur
17. Cuzap
18. Derna
19. Dornișoara
20. Dișir
21. Făncica
22. Ghenetea
23. Ghida
24. Huta-Voivozi
25. Iteu
26. Marghita
27. Margine
28. Mișca
29. Petreu
30. Popești
31. Sacalasa
32. Satul-Barbă
33. Săldăbagiu-de-Barcău
34. Sănlazar
35. Socet
36. Spurcani
37. Suiug
38. Suplacul-de-Barcău
39. Tăutău
40. Tria
41. Vărviz
42. Verzari
43. Voivozi

VII. PLASA SALONTA

1. Ant
2. Arpășel
3. Ateaș
4. Berechiu
5. Bicaciu
6. Boiu
7. Cefa
8. Ciurmeghi
9. Gepiu
10. Ghiaroc
11. Homorog
12. Inand
13. Marțihaza
14. Mădăraș
15. Regina-Maria

16. Roit
17. Sănicolau
18. Tămașda
19. Tulca

VIII. PLASA SĂCUENI

1. Cadea
2. Cenaloș
3. Chereciu
4. Ciocaia
5. Cubulcut
6. Diosig
7. Olosig
8. Săcueni
9. Sănicolaul-de-Munte
10. Săniob
11. Târgușor

IX. PLASA SĂLARD

1. Almășul-Mare
2. Burzuc
3. Cetariu
4. Chioag
5. Ciuhoiu
6. Ciulești
7. Fegernic
8. Gurbești
9. Hăncești
10. Hodoș
11. Nădar
12. Niuved
13. Parhida
14. Poțușă-de-Barcău
15. Roșiori
16. Sărcău
17. Sălard
18. Săntimreu
19. Sărbi
20. Sărsig
21. Seliște
22. Sfârnaș
23. Spinuș
24. Șisterea
25. Șușturogiu
26. Tămașeu
27. Tăutelec
28. Vaida

X. PLASA TILEAGD

1. Bălaia
2. Borșea
3. Botean
4. Brusturi
5. Chigiș
6. Copăcel
7. Fășca
8. Hotar
9. Husasăul-de-Criș
10. Ineu
11. Orvișele
12. Păulești
13. Piclu
14. Poșalaca
15. Săbolciu
16. Săcădat
17. Sărand
18. Subplatră
19. Surduc
20. Șerghiș
21. Telechiu
22. Tileagd
23. Tilecuș
24. Tețchea
25. Tigănești-de-Criș
26. Uileacul-de-Criș

27. Urvind
28. Vărciorog

XI. PLASA TINCA

1. Batăr
2. Belfir
3. Calacea
4. Carasău
5. Căpâlna
6. Cănașd
7. Cheș
8. Cociuba-Mare
9. Fonău
10. Gepiș
11. Ginta
12. Girișul-Negru
13. Gurbediu
14. Husasăul-de-Tinca
15. Janoșda
16. Miersig
17. Mociar
18. Olcea
19. Oșand
20. Petid
21. Răpa
22. Sititelec
23. Suplacul-de-Tinca
24. Talpoș
25. Tăut
26. Tinca

XII. PLASA VAȘCĂU

1. Băița
2. Băleni
3. Brădet
4. Briheni
5. Broaște
6. Călugări
7. Cărpinet
8. Câmp
9. Câmpanii-de-jos
10. Câmpanii-de-sus
11. Chișcău
12. Cociuba-Mică
13. Colești
14. Criștior-de-jos
15. Criștior-de-sus
16. Cusuiș
17. Dumbrăvani
18. Fănața
19. Ghighișeni
20. Gurani
21. Hârzești
22. Hinchirș
23. Hotârel
24. Izbuc
25. Lazuri-de-Beiuș
26. Leheceeni
27. Lunca
28. Măgura
29. Petrileni
30. Petroasa
31. Poiana
32. Rieni
33. Săliște-Vășcău
34. Sărbești
35. Seghiște
36. Sighiștel
37. Sudrigiu
38. Șteiu
39. Șuștiu
40. Valea-Neagră-de-jos
41. Valea-Neagră-de-sus
42. Vășcău
43. Vărzarii-de-jos
44. Vărzarii-de-sus

JUDEȚUL BOTOȘANI

Stema. Scut roșu cu o coasă de argint, înfiptă într'un lan auriu, de grâu cosit.

Simbolizează bogăția în grâne a județului.

Este vechea stemă rectificată.

GEOGRAFIE

Așezare. Județul B. face parte din județele Moldovei-de-Sus și se află așezat pe vechiul drum care, dela Suceava, mergea spre vadul Prutului la Ștefănești și, de aici, ajungea prin Bălți la Soroca pe Nistru. Azi lipsa unei căi ferate de legătură cu Iași, îi împiedică mult dezvoltarea.

Suprafața: 3.077 km².

Infățișarea pământului. Relieful este un podiș deluros, în care apele au introdus oarecare varietate. Partea răsăriteană, și cea mai întinsă, este o regiune de dealuri domoale și joase (de obicei sub 200 m.), orientate în sensul curgerii apelor (spre S-E). Ea aparține depresiunii Jijiei, care se întinde și peste județele vecine spre N (Dorohoi) și spre S. (Iași). În V județului, o culme deluroasă înaltă (300—600 m), desparte această depresiune de șesul larg al văii Siretului. Ea este formată din părți mai joase, despădurite și bine populate (la N și la S), iar la mijloc dintr'un masiv mai răsărit, împădurit și cu sate pe margine (*Dealul-Mare*, care culminează în cel mai înalt vârf dinăuntrul podișului Moldovei: 596 m.).

Climă și ape. Clima este apropiată de tipul baltic, adică mai aspră decât cea sudică (temperatura iernii sub —5°). În acest județ însă, ea face legătura cu climatul stepic. Într'adevăr în Vest, pe culmea înaltă a Siretului, precipitațiile sunt mai abundente (între 500—600 mm anual), pe când în partea estică ele scad la 500 și chiar mai puțin de 400 mm anual (regiunea Prutului). Din această cauză, zona de legătură între podișul înalt din lungul Siretului și depresiunea Jijiei, e bogată în izvoare. Rânduite în mai multe etaje și abundente chiar în timpul verii, acestea au atras lanțul de sate suspendate pe boturi de deal aproape fără întrerupere din Nordul în Sudul județului. Tot din această zonă de izvoare, încep și râurile care dau în Siret sau, străbătând stepa din Est, ajung în Prut. Intre acestea din urmă, *Jijia* și *Bahluiul* sunt cele mai însemnate. Cu apă multă în primăvară, când inundațiile sunt inevitabile din cauza argilei în care sunt săpate văile, vara ele pot fi sărite, adeseori, cu piciorul. Astfel își găsesc explicarea numeroasele iazuri din mai toate văile depresiunii. Singurele ape mari, primitoare de plute, rămân tot Prutul și Siretul.

Vegetație. Afară de pădurile de fagi și de stejari de pe dealurile mai înalte de 200 m — păduri bine păstrate numai spre Siret — toată întinderea dealurilor joase este o regiune de stepă asemănătoare cu cea a Bălților (mai multe plante cu flori decât în stepa Pontică, din Sud). Deși cerealele s'au întins foarte mult și aici, s'au păstrat totuși destule pășuni, firește, cu compoziția floristică mult schimbată din cauza pășunatului îndelungat. Județul B. e unul din puținele județe dela noi care cuprinde petice de cernoziom

adevărat alături de cele, mult mai întinse, de culoare «chocolat». De aci faima grânelor sale.

Bogății minerale. În regiunea Prutului se exploatează calcarul recifal (Ștefănești), iar în V este cunoscut conglomeratul bun pentru pietre de moară din dealul Holmului (Deleni).

ISTORIE

Vechime și dezvoltare istorică. Județul B. este o creație administrativă destul de târzie (sec. XVIII). Înainte de acest secol, teritoriul lui a făcut parte din ținutul Hârlăului.

În 1834, Hârlăul a fost incorporat și el județului B.

Din Hârlău, vechii voievozi ai Țării Moldovei își făcuseră aproape o a doua capitală.

Aici în 1395 Sigismund regele Ungariei, asedia pe Ștefan Mușatinul, obligându-l la jurământul de vasalitate.

În 1487 Ștefan cel Mare își construiește în Hârlău curți domnești.

Județul a fost străbătut adese de armatele vrăjmașe. Tătarii l-au invadat în 1439, Polonii în 1509.

În cuprinsul acestui județ, la Ipotești s'a născut în 1849 Mihail Eminescu. N. Iorga este și el un fiu al Botoșanilor.

Monumente istorice. Biserica Sf. Gheorghe, din Botoșani, transformată în sec. XVIII și reparată recent de Comisiunea Monumentelor Istorice, a fost construită în 1551 de către Elena, soția lui Petru Rareș.

Biserica *Uspenia* (Adormirea Maicii Domnului) din Botoșani, înălțată tot de Doamna Elena în 1552, a fost reconstruită în sec. XVIII.

Biserica Sf. Nicolae din Botoșani, este o construcție din 1808, pe locul unei vechi biserici de lemn dela Ștefan cel Mare.

Biserica *Popăuți* din Botoșani, ctitorie a lui Ștefan cel Mare, în 1496, cu fresce admirabile, reprezintă ultimul tip al arhitecturii bisericesti din Moldova sub domnia lui Ștefan cel Mare.

Biserica fostei Mănăstiri Coșula, ridicată de vistiernicul Mătieș, în 1535, cu fresce ale timpului și prețioase obiecte de cult.

Mănăstirea de maici dela Ițcani, ctitorie dela începutul sec. XV, sub Alexandru cel Bun. Construcție elegantă, cu peristil deschis.

Biserica Sf. Nicolae din lacuri, din satul Deleni, ridicată în 1724 de Iordache Cantacuzino. Tot aci, biserica satului, din 1668—1669, ctitorie a lui Todirașcu Conta vel Visternic.

Biserica Sf. Gheorghe din Hârlău, înălțată de Ștefan cel Mare, la 1502, cu fresce de Gheorghe din Tricala, din epoca de construcție. Mormântul zugravului e în biserică.

Biserica Sf. Dumitru din Hârlău, datând din timpul lui Petru Rareș, reconstruită în 1779 de Iordache Cantacuzino.

Schitul Zagavia, așezat pe deal, în apropierea bisericii Sf. Dumitru, datând din sec. XVIII. Aci și-a petrecut bătrânețea la sfârșitul secolului XVIII, învățatul episcop al Hotinului, traducător din italienește, Amfilohie.

Ruinele Curții Domnești a lui Ștefan Cel Mare, din Hârlău, purtând și azi o inscripție cu data de 1485—1486. Radu Mihnea stătu în aceste curți pe la începutul secolului XVII și muri în ele la 1626.

Biserica Prisăcani, ctitorie a lui Nicolae Stratulat, boier de țară, la anul 1656.

Mănăstirea Vorona, ridicată pe la 1600 reparată către sfârșitul secolului XVII de hatmanul Ilie Jora, reconstruită la 1835 și 1869.

POPULAȚIE

Starea populației. Județul B. are, după rezultatele provizorii ale recensământului populației din 1930, un număr de 216.537 locuitori.

Populația județului este repartizată astfel:

a) Pe orașe și plăși, după sex

Unități administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbați	Femei
Total general	216.537	105.670	110.867
Total urban	50.059	24.160	25.899
1. Orașul Botoșani	32.107	15.528	16.579
2. Orașul Ștefănești	8.886	4.228	4.658
3. Orașul Hârlău	9.066	4.404	4.662
Total rural	166.478	81.510	84.968
1. Plasa Botoșani	62.321	30.568	31.753
2. Plasa Jijia	49.399	24.392	25.007
3. Plasa Siret	54.758	26.550	28.208

b) Pe grupe de vârstă

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele	216.537	30—49 ani	46.659
0—9 ani	63.963	50—69 ani	19.205
10—29 ani	82.465	70 ani și peste	3.650
		Vârsta nedecarată	595

Mișcarea populației. Datele fundamentale ale mișcării populației în județul B., după cifrele publicate în Buletinul Demografic al României, în perioada 1931—1936, sunt următoarele:

Anul	Cifra probabilă a populației județului la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proportii la 1000 locuitori		
		Născuți vii	Morți	Excedent natural	Născuți vii	Morți	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 medie anuală	—	8.914	4.957	3.957	39,3	21,9	17,4
1931	218.638	8.744	4.542	4.202	40,0	20,8	19,2
1932	223.419	9.595	5.513	4.082	42,9	24,7	18,2
1933	226.859	8.443	4.164	4.279	37,2	18,4	18,8
1934	231.168	9.338	5.716	3.622	40,4	24,7	15,7
1935	234.224	8.451	4.852	3.599	36,1	20,7	15,4
1936	238.995	9.805	4.696	5.109	41,0	19,6	21,4

La data de 1 Iulie 1937 cifra probabilă a populației județului B. a fost de 243.991 locuitori. Față de populația numărată la recensământul din 1930 și anume 216.537 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 27.454 locuitori în timp de șase ani și jumătate, ceea ce corespunde unei creșteri de 12,7%.

ECONOMIE

Județul B. se întinde pe un pământ bogat în cernoziom, deosebit de prielnic culturii cerealelor, a leguminoaselor și a sfeclei de zahăr.

Agricultură. Județul ocupă o suprafață totală de 307.700 ha. Suprafața arabilă este de 181.146 ha, adică 58,87% din suprafața județului și 0,61% din suprafața totală a țării.

Din suprafața arabilă a județului marea proprietate deține 25.250 ha, adică 13,94%, iar mica proprietate 155.896 ha, adică 86,06%.

Din totalul suprafeței arabile cerealele ocupă 152.643 ha, astfel repartizate:

Porumbul ocupă 79.612 ha, cu o producție de 1.034.956 chint. (prod. medie la ha 13,0 chint.), în valoare de 243 mil. lei.

Grâul ocupă 37.583 ha, cu o producție de 405.109 chint. (prod. medie la ha 10,7 chint.), în valoare de 160 mil. lei.

Orzul ocupă 18.982 ha, cu o producție de 143.086 chint. (prod. medie la ha 7,5 chint.), în valoare de 35 mil. lei.

Ovăzul ocupă 14.781 ha, cu o producție de 114.029 chint. (prod. medie la ha 7,7 chint.), în valoare de 34 mil. lei.

Secara ocupă 1.630 ha, cu o producție de 18.492 chint. (prod. medie la ha 11,3 chint.), în valoare de 5 mil. lei.

Meiul ocupă 35 ha, măturile ocupă 14 ha și hrișca ocupă 6 ha.

Fânețele cultivate și alte culturi furajere ocupă 6.868 ha.

Din această suprafață lucerna ocupă 2.235 ha, cu o producție de 51.214 chint. fân (media la ha 22,9 chint.), în valoare de 7 mil. lei și 1.200 chint. sămânță (media la ha 0,5 chint.), Trifoiul ocupă 2.601 ha, cu o producție de 46.999 chint. fân (media la ha 18,1 chint.), în valoare de 6 mil. lei. Alte fânețe cultivate ocupă 1.612 ha, cu o producție de 36.866 chint. (media la ha 22,9 chint.), în valoare de 5 mil. lei. Rădăcinile de nutreț ocupă 420 ha, cu o producție de 64.235 chint. (media la ha 152,9 chint.), în valoare de 4 mil. lei.

Plantele alimentare ocupă 3.834 ha. Din această suprafață cartofii ocupă 1.666 ha, cu o producție de 144.186 chint. (media la ha 86,5 chint.), în valoare de 18 mil. lei. Mazărea ocupă 515 ha, cu o producție de 5.265 chint. (media la ha 10,2 chint.), în valoare de 2 mil. lei. Lintea ocupă 505 ha, cu o producție de 3.442 chint. (media la ha 6,8 chint.), în valoare de 2 mil. lei.

Cartofii printre porumb dau o producție de 22.160 chint., în valoare de 3 mil. lei, fasolea printre porumb dă o producție de 111.664 chint., în valoare de 39 mil. lei și dovleci printre porumb dau o producție de 1.412.234 chint., în valoare de 71 mil. lei.

Plantele industriale ocupă 9.915 ha. Din această suprafață floarea soarelui ocupă 5.540 ha, cu o producție de 80.485 chint. (media la ha 14,5 chint.), în valoare de 30 mil. lei. Sfecla de zahăr ocupă 2.738 ha, cu o producție de 463.210 chint. (media la ha 169,2 chint.), în valoare de 25 mil. lei. Rapița ocupă 831 ha, cu o producție de 3.559 chint. (media la ha 4,3 chint.), în valoare de 2 mil. lei. Cănepa ocupă 449 ha, cu o producție de 2.385 chint. fuior (media la ha 5,3 chint.), în valoare de 8 mil. lei și 1.573 chint. sămânță (media la ha. 3,5 chint.), în valoare de 1 mil. lei.

Vegetație și culturi diverse. Din suprafața totală a județului (307.700 ha), ogoarele sterpe ocupă 7.886 ha.

Fânețele naturale ocupă 9.988 ha, cu o producție de 169.796 chint. (prod. medie la ha 17,0 chint.), în valoare de 19 mil. lei.

Pășunile ocupă 35.218 ha.

Pădurile ocupă 38.665 ha.

Livezile de pruni ocupă 305 ha, cu o producție de 6.191 chint. (prod. medie la ha 20,3 chint.), în valoare de 2 mil. lei.

Alți pomi fructiferi ocupă 627 ha.

Vița de vie ocupă 690 ha (din care ville pe rod 466 ha), cu o producție de 14.278 hl (prod. medie la ha 30,6 hl), în valoare de 5 mil. lei.

Creșterea animalelor. În județul B. se găseau în anul 1935: Cai 28.974, boi 62.655, bivoli 28, oi 163.049, capre 292, porci 33.623, stupi sistematici 3.468, stupi primitivi 5.763.

Industrie. 15 mori sistematice (5 la Botoșani și câte una la Hârlău, Ștefănești-Târg, Todireni, Sulița, Flămânzi, Bucecea, Fântânele, Călărași, Dracșani și Cuconești-Vechi) mori țărănești (2 la Botoșani și 108 în județ), 1 fabrică de zahăr (Ripiceni), 5 de spirt (Ripiceni, Corni, Deleni, Rânghilești și Dumbrăveni), 3 fabrici de ulei, (Botoșani) 1 de bere, (Răchiti) 1 de bomboane și halva (Botoșani) 2 de mezeluri (Botoșani), 1 de lingerie și confecțiuni (Botoșani), 1 de panglici, basmale etc. (Botoșani), 3 de săpun (Botoșani), 3 de lumânări (Botoșani), 3 de confecțiuni din hârtie și arte grafice (Botoșani), 4 de tăbăcărie (Botoșani), 3 de teracotă (Botoșani), 1 de oale (Botoșani), 1 de jucării (la Botoșani), 2 de sticlărie (Hârlău și Maxut) și 1 de acid carbonic (Ripiceni). Cariere de piatră calcară pentru fabricarea varului și pentru construcții, șosele etc. la Movila-Ruptă.

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei și peste¹⁾: Fabrica de zahăr, spirt și acid carbonic «Ripiceni», Ripiceni (soc. 200, inv. 316), Fabrica de lingerie și confecțiuni «Hercules», Botoșani (soc. 7, inv. 7), Fabrica de sticlărie «Geamul Moldovei», Hârlău (soc. 1, inv. 9) și Fabrica de sticlărie «Maxut», Maxut (inv. 10).

INDUSTRIA *) JUDEȚULUI BOTOȘANI ÎN 1935

Întreprinderile dela 5 H.P., sau 20 lucrători în sus

Industria	Numărul fabricilor		Forța motrice H.P.	Personalul ocupat	Valoarea producției în mii de lei
	Active	Inchise			
Alimentară . . .	13	1	3.121	1.443	459.369
Textilă	4	3	113	182	25.113
Chimică	2	—	6	5	515
Hârtie și Arte grafice	3	—	27	26	2.043
Pielărie	2	—	35	8	1.604
Sticlărie	1	1	92	212	14.518
Total	25	5	3.394	1.876	503.162

*) Nu sunt cuprinse exploatarea miniere, petrolifere, carierele, uzinele de apă și electricitate.

Credit și cooperatie. În cuprinsul județului funcționează 10 bănci (societăți anonime).

Situația lor, conform bilanțurilor încheiate la 31 Decembrie 1934, se prezintă astfel:

A C T I V		P A S I V	
Disponibil . . .	2.598.619	Fonduri . . .	32.488.485
Plasamente . . .	61.610.514	Angajamente . .	38.838.665
Imobilizări . . .	2.727.372	Rezultate . . .	74.548
Rezultate	4.465.193		
Total	71.401.698	Total	71.401.698

Cooperative de credit (bănci populare) 59, cu 16.737 membri și cu un capital social vărsat de 27.399.298 lei. Împrumuturi acordate 67.031.069 lei (neconvertite 10.618.561 lei, convertite 23.956.455 lei și reduceri la împrumuturi convertite 32.456.053 lei). Depuneri spre fructificare 16.697.159 lei. Totalul bilanțului 81.377.554 lei.

Cooperative de producție diversă 3, cu 284 membri și cu un capital social vărsat de 381.513 lei. Valori imobilizate 1.589.688 lei. Totalul bilanțului 2.742.117 lei.

Cooperative forestiere 5, cu 530 membri și cu un capital social vărsat de 1.509.273 lei. Fonduri 1.442.177 lei. Păduri și material brut 951.440 lei. Material fasonat și în fabricație 1.274.175 lei. Bilanțul încheiat 5.780.980 lei.

Cooperative agricole de aprovizionare și vânzare în comun 2, cu 114 membri și cu un capital vărsat de 21.850 lei. Vânzări în comun 3.800 lei. Bilanțul încheiat 526.118 lei.

Cooperative de consum 16, cu 1.656 membri și cu un capital social vărsat de 1.565.655 lei. Mărfuri generale în valoare de 1.290.315 lei. Bilanțul încheiat 9.491.678 lei.

¹⁾ Cifrele în paranteze arată capitalul social (soc.) și capitalul investit (inv.) în milioane de lei.

Situația cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decembrie 1935.

Finanțe publice. Bugetul județului B. pe exercițiul 1936/37 prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	17.238.239
Venituri ordinare	11.119.641
Venituri extraordinare	732.598
Venituri speciale	5.386.000
Cheltuieli	17.238.239
Cheltuieli ordinare	11.119.641
Cheltuieli extraordinare	732.598
Cheltuieli speciale	5.386.000

Drumuri. Județul B. este străbătut de o rețea totală de drumuri de 1.022 km 252 m, împărțită astfel:

Drumuri naționale 184 km 802 m, din care Direcția Generală a Drumurilor, întreține 177 km 277 m, pietruiti iar com. urbane 7 km 525 m (din care 3 km 656 m pavați).

Drumuri județene 502 km 181 m, din care Administrația județului întreține o rețea pietruită de 406 km 688 m.

Drumuri comunale 335 km. 269 m.

Lungimea podurilor este de 4.038,15 metri, repartizată astfel: poduri naționale 1.261,10 m., județene 2.025,35 m., și comunale 751,70 m.

Prin județ trec 4 drumuri naționale, legând următoarele localități:

1. Hârlău—Botoșani—Cernăuți (Hârlău—Botoșani = 50 km; Botoșani—limi a jud. Dorohoi = 21 km).

2. Botoșani—Ștefănești—Sorocea (Botoșani—Ștefănești = 46 km).

3. Botoșani—Săveni—Lipcani (Botoșani—limi a jud. Dorohoi = 24 km).

4. Suceava—Botoșani (Botoșani—limi a jud. Suceava = 34 km).

Cale ferată. Județul B. este străbătut de o rețea de cale ferată de 130 km din care 21 km linii principale simple și 109 km linii secundare simple.

Itinerarii principale. Rapide și accelerate: București—Cernăuți—Grigore Ghica Vodă (Varșovia—Berlin—Praga—Moscova).

Stații importante: Botoșani, Verești, Leorda.

Postă, telegraf, telefon. 6 oficii P.T.T. de stat la Botoșani, Bucecea, Hârlău, Ripiceni, Ștefănești și Sulița; 4 agenții speciale la Dângeni, Dumbrăveni, Frumușica și Trușești și 5 gări cu servicii poștale la Leorda, Todireni, Ungureni, Verești și Zlătunoaia.

Oficii telefonice: Botoșani, Hârlău, Ștefănești, Bucecea, Dângeni, Dumbrăveni, Frumușica, Ripiceni, Trușești.

CULTURĂ

Știință de carte. Conform rezultatelor previzorii ale recensământului din 1930, populația județului, dela 7 ani în sus este de 167.568 locuitori din cari 54,0% sunt știutori de carte. După sex proporția este de 68,8% bărbați știutori de carte și 40,3% femei știutoare de carte.

Repartiția locuitorilor după gradul de instrucție, în procente, este următoarea:

Gradul de instrucție școlară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul știutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extrașcolară	3,1	0,8
2. Primară	75,6	94,0
3. Secundară	11,9	3,5
4. Profesională	6,6	1,4
5. Universitară	2,0	0,2
6. Alte școli superioare	0,8	0,1

Invățământ. Numărul total al populației școlare din județul B. (între 5—18 ani) a fost în anul 1934 de 61.032 locuitori (7.907 mediu urban și 53.125 mediu rural).

Școli secundare. 1 liceu de băieți, 1 liceu de fete, 1 liceu comercial de fete, 1 liceu comercial de băieți, 1 liceu modern de fete «I. G. Duca», Școala Normală de fete «Despina»

Doamna», Școala profesională de fete «Sf. Spiridon» și 1 gimnaziu industrial, toate în orașul Botoșani.

Școli primare 252, din care 232 rurale și 20 urbane (246 școli de stat și 6 confesionale), cu un număr total de 35.966 copii (32.278 mediu rural și 3.688 mediu urban) și cu 998 învățători și alt personal didactic (situația din 1934).

Grădini de copii 17, din care 8 rurale și 9 urbane (13 de stat și 4 confesionale), cu un număr total de 1.327 copii (635 mediu rural și 692 mediu urban) și cu 21 conducătoare (situația din 1934).

Instituții culturale. Fundația Culturală Regală «Principele Carol» are cămine culturale în: Hârlău, Băbiceni, Băiceni, Bănești, Brehuești, Burlești, Călărași, Copalău, Corni, Draxin, Flămânzi, Hlipiceni, Ionășeni, Maxut, Mihălășeni, Movila-Ruptă, Necșeni, Orășeni-Vale, Roma, Românești, Socrujeni, Storești, Sulița, Trușești, Vlădeni, Verești și Zlătunoaia.

Centrala Caselor Naționale are organizație culturală în orașul Botoșani.

Liga Culturală activează în localitățile: Botoșani, Călinești, Serafinești și Trușești.

Casa Școalelor și a Culturii Poporului, întreține în jud. B. 61 cămine culturale, o societate muzicală și 3 biblioteci, adică în total 65 organizații culturale, dintre care 28 au personalitate juridică.

În orașul Botoșani, se mai află următoarele instituții culturale: Biblioteca «Mihai Eminescu», Biblioteca Cercului de Lectură, Biblioteca comunală, Biblioteca Liceului «Laurian», Biblioteca Liceului «Carmen Sylva», Biblioteca Casei Funcționarilor Publici, Soc. de muzică și teatru «Armonia», 1 societate corală, 1 teatru-cinematograf comunal, 1 cinematograf particular.

În orașul Hârlău se află căminele culturale «Petru Rareș» și «Izbânda» și 2 asociații culturale evreiești.

În orașul Ștefănești-Târg se află societățile culturale «Ion Creangă» și «St. O. Iosif» și Cercul tineretului sionist.

În județ se mai află 7 societăți sportive (4 în Botoșani, 2 în Hârlău și 1 în Ștefănești-Tg.) și 7 societăți de vânatoare (2 în Botoșani, 2 în Ștefănești-Tg. și câte una în comunele Curtești, Deleni și Sulița).

RELIGIE

Confesiuni. Din totalul locuitorilor județului 89,4% sunt ortodocși. Restul populației aparține altor confesiuni.

Biserici și lăcașuri de închinăciune. În județul B. sunt 108 biserici ortodoxe, 1 biserică romano-catolică, 2 armene, 1 lipovenească, 1 mănăstire de maici «Agafton» în com. Curtești; 1 mănăstire de călugări «Vorona» în com. Vorona; 1 schit «Cozancea» în com. Sulița, o casă de rugăciune adventistă, precum și 66 sinagogi și case de rugăciune evreiești.

Instituții bisericești. În județul B. sunt 2 protopopiate ortodoxe (în Botoșani și Hârlău).

Județul se află în eparhia Arhiepiscopiei Iașilor (Mitropolia Moldovei și Sucevei).

ADMINISTRAȚIE

Organizare administrativă. Capitala județului B. este orașul Botoșani. Județul are 3 orașe (Botoșani, Hârlău și Ștefănești-Târg) și 251 sate, împărțite astfel:

I. Plasa Bucecea	52 sate
II. Plasa Răchiți	73 sate
III. Plasa Sulița	49 sate
IV. Plasa Ștefănești	77 sate

Organizare judecătorească. Un tribunal la Botoșani cu o secțiune, 8 magistrați și 1 procuror, în circumscripția Curții de Apel din Iași.

5 judecătoria, la Botoșani, Hârlău, Ștefănești, Bucecea-Târg și Hlipiceni, cu un total de 11 magistrați.

Organizare sanitară. În județul B. se află spitale de stat în următoarele localități: Botoșani (spitalul de izolare și spitalul militar), Ștefănești-Târg, Coșula, Fântânele, Tg.-Sulița, Trușești, Urziceni și Ungureni.

Epitropia Sf. Spiridon din Iași, întreține în Botoșani spitalul «I. Mavromati» și în Hârlău spitalul «Pulcheria Ghica».

În orașul Botoșani se mai află 2 spitale particulare: Spitalul «Filantropia» și Spitalul izraelit.

Dispensare de stat se află în următoarele localități: 2 în orașul Botoșani, câte unul în: Hlipiceni, Bucecea, Dumbrăveni, Blândești, Hârlău, Dăngeni, Călărași, Leorda, Tudora și Cuconești-Vechi. Dispensare de sugaci se află în comunele Maxcut și Dumbrăveni.

Casa Centrală a Asigurărilor Sociale are dispensare în Botoșani, Hârlău și Ștefănești-Târg.

Soc. «Principele Mircea», are 1 dispensar în orașul Botoșani.

În com. Ripiceni se află un dispensar al fabricii de zahăr din localitate.

Asistență și prevedere socială. Casa de asigurări sociale din Roman are oficii la Botoșani, Hârlău și Ștefănești-Târg și organizații medicale la Botoșani, Hârlău, Ștefănești-Târg și Ripiceni (total 7 medici). În orașul Botoșani mai activează: Soc. «Crucea Roșie», Soc. pentru profilaxia tuberculozei, Oficiu I.O.V., Soc. «Principele Mircea», Soc. «Filantropia», Soc. ortodoxă a femeilor române, Soc. filantropică «Izvorul vieții», Oficiu de plasare, 4 aziluri de bătrâni.

Soc. pentru protecția animalelor.

PRINCIPALE AȘEZĂRI

Botoșani, capitala județului (vezi monografiile orașelor reședință).

Hârlău, com. urb. așezată în zona vestitelor podgorii din Sudul județului, la 50 km de orașul reședință, la 136 km de Cernăuți și la 414 km de București.

Are 9.393 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul orașului pe exercițiul 1936/37 (prevederi): venituri 2.124.823 lei; cheltueli 2.102.298 lei.

Moară sistematică, Fabrică de sticlă.

Banca populară «Voevodul Ștefan cel Mare», Banca Moldovei de Sus; Banca de Credit Mărunt.

2 școli primare; 1 grădiniță de copii.

Căminele culturale «Petru Rareș» și «Izbânda»; 2 asociații culturale evreiești; 2 societăți sportive.

1 protopopiat ortodox.

2 biserici ortodoxe; 5 sinagogi.

Primărie, Judecătoria mixtă, Percepție fiscală, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, oficiu de asigurări sociale, Regiune agricolă, Poliție.

Uzină electrică.

Spitalul particular «Pulcheria Ghica», Dispensarul Ministerului Sănătății și Ocrotirilor Sociale; Dispensarul Oficiului Asigurărilor Sociale.

Ștefănești-Târg, com. urb. așezată la vadul Prutului, la 40 km. de reședința județului și 503 km de București.

Are 9.692 locuitori (populație probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul orașului pe exercițiul 1936/37 (prevederi): venituri 2.447.479; cheltueli 2.446.424 lei.

Moară sistematică.

2 școli primare; 1 grădiniță de copii.

3 asociații culturale (I. Creangă, St. O. Iosif și Cercul tineretului sionist), Societate sportivă; 2 societăți de vânatoare.

4 biserici ortodoxe, 7 sinagogi.

Primărie, Pretură, Judecătoria mixtă, Percepție fiscală, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, oficiu de asigurări sociale, Punct agronomic, Poliție.

Spital de stat; Dispensarul Asigurărilor Sociale.

Orașul are conducte de apă.

LOCALITĂȚILE DIN JUDEȚUL BOTOȘANI

A) Orașe

1. Botoșani (capitala județului).
2. Hârlău

B) Sate

3. Ștefănești-Târg
- I. PLASA BUCECEA
1. Balta-Arsă

2. Bălușeni-Stamate
3. Bănești
4. Belcea
5. Brehuești
6. Bucecea-Sat

7. Bucecea-Târg
8. Bursuceni
9. Călinești
10. Cervicești
11. Chiscovata

12. Corni
13. Corocăești
14. Costinești
15. Cotul-Dobei
16. Cucorâni
17. Dolina
18. Dumbrăveni
19. Fântânele
20. Fetești
21. Găureanca
22. Grigorești
23. Hancea
24. Hrișcani
25. Huțani
26. Icușeni
27. Ipotești
28. Joldești
29. Leorda
30. Măldărești
31. Mănăstirea-Vorona
32. Măndrești
33. Mereni
34. Plopeni
35. Poiana
36. Popeni
37. Prelipca
38. Protopopeni
39. Roșcani
40. Salcea
41. Sarafinești
42. Sălăgeni
43. Siminicea
44. Slobozia
45. Tudora
46. Văratec
47. Verești
48. Vlădeni
49. Vorona-Dobrovolschi
50. Vorona-Mare
51. Vorona-Nouă
52. Vorona-Teodoru

II. PLASA RĂCHITȚI

1. Agafon
2. Baisa
3. Băiceni
4. Bălușeni
5. Bătrânești
6. Blândești
7. Burla
8. Burlești
9. Buzeni
10. Călugăreni
11. Cătămărești
12. Cerbul
13. Cerchejeni
14. Cișmea
15. Copălău
16. Costești
17. Coșula
18. Coșuleni

19. Cotărgaci
20. Cotu-Ruși
21. Cristești
22. Curtești
23. Dacia
24. Dorobanți
25. Dracsini
26. Durnești
27. Epureni
28. Filipești
29. Ghilănești
30. Gorbănești
31. Lingurari
32. Manolești
33. Mănăstirea-Doamnei
34. Mănăstireni
35. Măndrești
36. Nicșeni
37. Oneaga
38. Orășeni-Deal
39. Orășeni-Vale
40. Părlita
41. Poenari
42. Răchiți
43. Roma-de-Jos
44. Roma-de-Sus
45. Roșiori
46. Sapoveni
47. Schit-Orășeni
48. Silișcani
49. Socrujeni
50. Soroceni
51. Starosilța-Radu
52. Starosilța-Stavri
53. Stânceni
54. Stăncești
55. Supitca
56. Șoldănești
57. Talpa
58. Teasc
59. Teișoara
60. Tocileni
61. Tomești-Ciolac
62. Tomești-Vârnav
63. Tulbureni
64. Ungureni-Ciulei
65. Ungureni-Isăcescu
66. Ungureni-Jianu
67. Uțeni
68. Urlați
69. Valea-Grajdului
70. Vânători
71. Vișorâni
72. Vultureni
73. Zăicești

III. PLASA SULIȚA

1. Băznoasa
2. Bosânceni
3. Boscoteni
4. Ceir
5. Cernești

6. Chișoveni
7. Cobiceni
8. Comăndăreștii-Vechi
9. Cordun
10. Deleni
11. Doina
12. Dracșani
13. Dragalina
14. Feredeeni
15. Flămânzi
16. Florești
17. Frumusea-Tg.
18. Gârbești
19. Hlipiceni
20. Iurești
21. Lătăi
22. Lunca
23. Maxut
24. Mănești
25. Odaia-Veche
26. Părcovaci
27. Pogorâști
28. Poiana (com. Feredeeni)
29. Poiana (com. Flămânzi)
30. Prăjeni
31. Prișecani
32. Rădeni
33. Răușeni
34. Schit-Cozancea
35. Siliștea
36. Slobozia
37. Stănești
38. Storești
39. Stroești
40. Sulița-Târg
41. Sulițoaia
42. Șendreni
43. Todireni
44. Unsa
45. Uriceni
46. Victoria
47. Vlădeni
48. Zlătunoaia-Mare
49. Zlătunoaia-Mică.

IV. PLASA ȘTEFĂNEȘTI

1. Albești
2. Avrămeni
3. Băbiceni
4. Bădiuți
5. Bărsănești
6. Berza
7. Bivolari
8. Bobulești
9. Bogdănești
10. Boscoteni
11. Braniștea
12. Brăteni
13. Broșteni
14. Buhăceni
15. Buimăceni

16. Buneni
17. Caraiman
18. Călărăși
19. Cinghine
20. Ciarnohal
21. Cișmănești
22. Corpaci
23. Costești
24. Coștingeni
25. Crăciuneni
26. Cuconeștii-Nouă
27. Cuconeștii-Vechi
28. Cucuteni-Răzeși
29. Cucuteni-Tufescu
30. Dămideni
31. Dângeni
32. Dobârceni
33. Drislea
34. Durnești (comună.)
35. Durnești (com. Santa-Maria)
36. Duruitoarea-Veche
37. Fabrică-Rânghilești
38. Fotin-Enescu
39. Guranda
40. Hulub
41. Iacobeni
42. Ilișeni
43. Ionășeni
44. Izvoare
45. Jumătățeni
46. Lehnăști
47. Libertatea
48. Măscăteni
49. Mihălășeni
50. Movila-Ruptă
51. Murguța
52. Nastase
53. Odaia-Rânghilești
54. Ostropceni-Balș
55. Ostropceni-Răzeși
56. Păsăteni
57. Păun
58. Petrești
59. Pleșani
60. Principele Mihai
61. Proscureni
62. Răteni
63. Rânghilești
64. Râșca
65. Ripiceni
66. Ripiceni-Fabrica
67. Romanesti
68. Romanesti-Vale
69. Santa-Maria
70. Sărata
71. Serbeni
72. Slobozia-Silișcani
73. Stâncă
74. Străhotin
75. Șătrăreni
76. Ștefănești-Sat
77. Trușești.

SIGILIUL LUI ROMAN VODĂ, 1393

JUDEȚUL BRAȘOV

Stema. Scut roșu, cu coroana Regatului României, de argint, căptușită cu purpură.

Simbolizează trecerea acestui ținut al « Coroanei », în stăpânirea Statului Românesc.

Este vechea stemă, rectificată.

GEOGRAFIE

Așezare. Județul B. face parte din județele Transilvaniei de Sud și este așezat în dreptul celor mai numeroase pasuri de la cotul Carpaților. Intr'adevăr drumurile care trec prin *Oituz* (din spre Moldova), *Buzău*, *Bratocea*, *Predeal* și *Bran* din spre Muntenia, pe Olt, (pasul *Racoș*) din spre bazinul Transilvaniei, se încrucișează toate pe teritoriul acestui județ. De aceea el trebuie considerat ca ținutul cel mai central al Țării.

Suprafața: 2.605 km.²

Infățișarea pământului. În cotul Carpaților, dincolo de munți, se găsește cea mai mare depresiune plană dela noi. Ea este mărginită spre Sud și Est de munți înalți (dela Apus spre Răsărit: *Bucegi*, munții *Bârsei*, ai *Buzăului*, ai *Vrancei*), iar la V și N de culmi mult mai coborâte care se pierd spre S, în depozitele de pietriș ale fundului depresiunii (*Perșani*, *Baraolt* și *Bodoc*). Pineni coborâți din munții înconjurători o despart în trei compartimente. Cel mai întins dintre acestea (*Țara Bârsei*) formează temeiul județului B. Celelalte două (*șesul Frumos* și *Țara Secuilor*), se întind în județul vecin (Trei-Scaune).

Climă și ape. Clima este de munte adică aspră (media lunii celei mai calde între 18°—20°, iar a celei mai reci aproape —6° la Brașov) și cu ploi abundente (dela 700—1000 mm anual).

Numeroase ape foarte abundente străbat regiunea venind din Sud și vărsându-se toate în cel mai mare râu al ținutului, *Oltul*. Între acestea, *Bârza*, *Târlungul* și *Timișul* sunt cele mai importante. Cu colțul său S-E, județul pătrunde și în bazinul superior al *Buzăului*.

Vegetație. În munții din Sud, sunt întinse pășuni alpine. Urmează apoi păduri de brazi, molizi, larice, etc. în părțile înalte, iar sub 1000 m — uneori și mai sus — cresc fâgeturile asociate, pe poalele munților periferici, cu stejarii. Șesul e lipsit de păduri (însă n'a fost totdeauna așa). În fine regiunile cele mai joase, adesea mlăștinoase, cuprind asociații de plante aquatice și esențe albe.

Bogății minerale. În afara carierelor de piatră (calcar compact în S, bazalt la *Racoș*, gresie de construcție în S-E), apele minerale carbonatate (cele mai numeroase în regiunea *Zizin*) și sulfuroase (pe valea *Garcinului*) și, mai ales bogățiile zăcămintelor de lignit din periferia estică și nordică a județului (*Codlea*, *Ilieni*, etc.), constituie cele mai însemnate bogății minerale ale ținutului.

ISTORIE

Vechime și dezvoltare istorică. Județul B. acopere în parte limitele unui străvechiu ținut Țara Bârsei, al cărui nume evocă așezarea preromană *Bersovia* din Banat.

Numele, de aparență slavă, este în realitate un nume getic, ale cărui rădăcini pot fi întrevăzute și în numele *Brașovului* și, poate, al *Branului*. Județul B. și-a luat numele dela vechea așezare românească *Brașov*, sau, poate *Brașău*, (cf. *Bacău*, *Buzău*) la marginea căreia coloniștii sași au întemeiat cetatea *Coroanei* « *Kronstadt* ».

La construirea cetății au luat parte și cavalerii Teutoni, aduși de *Andrei II*, în 1211. Puternicele lor construcții, domină și azi câteva mături din cuprinsul județului: *Castelul Bran*, cetatea *Râșnovului*, *Feldioara*—*Burg al Sfintei Marii*.

Alungați în 1225, opera lor a fost continuată de colonia saxonă din *Brașov*, care și-a creat prin întinsele-i relațiuni comerciale, cu Țara Românească și *Moldova*, o prosperitate extraordinară.

În veacul XIV, ținutul *Brașovului* apare documentar sub formă de comitat (județ), apoi sub aceea de scaun și district.

Pe teritoriul acestui județ, la *Feldioara*, — *Marienburgul* teutonic — *Petru Rareș* înfrânse la 1529 armatele lui *Ferdinand de Austria*, pretendent la scaunul principatului transilvan.

De numele *Brașovului* se leagă încă două mari biruințe raportate de *Radu Șerban*, Domnul Țării Românești, în preajma cetății.

Întâia, răpuse pe *Moise Săcuil*, fost căpitan al lui *Mihai*, ajuns principe al *Ardealului* cu ajutorul Turcilor. *Radu Șerban* îi risipi oastea, îi răpi 25 de tunuri și 32 de steaguri. Capul lui *Moise* fu expus în piața *Brașovului* ca o răsplătă a trădării sale față de *Mihai*. Era 17 Iulie 1603.

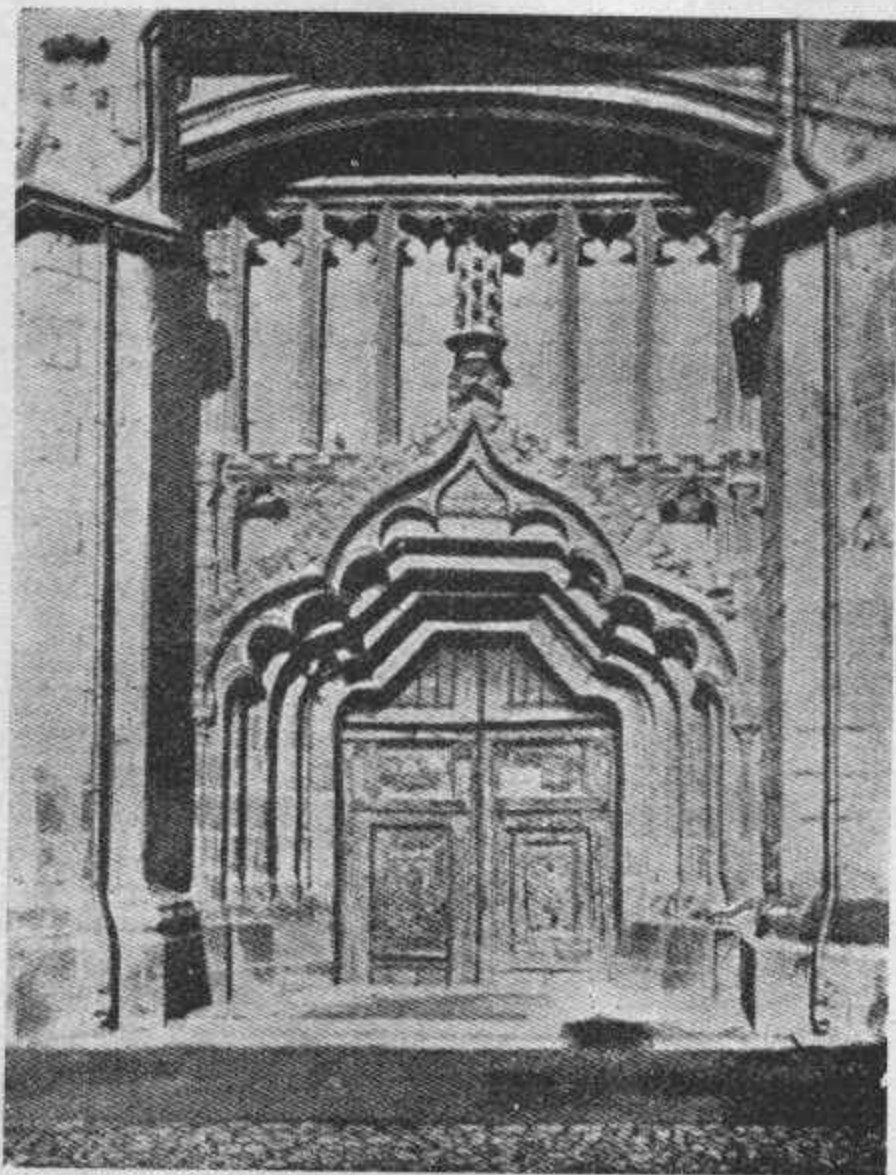
A doua biruință a lui *Radu Șerban* s'a întâmplat asupra lui *Gavriil Bathori* la 29 Iunie 1611. Prin ea, Domnul Țării Românești risipea visurile de mărire ale principelui transilvan. « Iar Bator fugind, — scrie cronica — i-au căzut cușma din cap jos, și ca un câne s'au ascuns și de abia au scăpat ».

cu mare rușine, și nu i-au folosit nimica penele cele multe ce purta ».

În trecutul mai apropiat, Brașovul a servit cauzei românești prin ospitalitatea pe care a oferit-o persecutaților po-

POARTA BISERICII NEGRE DIN BRAȘOV

litici din Moldova sau din Țara Românească — crainicii unei noi ordine de Stat.

Tot el a stat — după Blaj — în fruntea mișcărilor de renaștere culturală.

În Brașov a apărut în 1838 *Gazeta de Transilvania* care avea să joace în viața românească a provinciei, un rol preponderant, și în jurul căreia se aflau dela început, Gheorghe Barițiu, Iacob și Andrei Mureșanu.

Școala românească din Brașov, din care eșiseră către sfârșitul secolului XVII, un Teodor Corbea « logofăt și cancelar » al țarului Petru cel Mare, și fratele său « ceașul David » boier de frunte al lui Brâncoveanu, avea să cunoască după 1781 o epocă de înflorire și avea să se transforme cu încetul, grație daniilor unui Grigore Brâncoveanu, refugiat aici în 1823, precum și ale pleiadei de mari negustori români, într-o organizație mai vastă: Școalele Naționale Centrale.

Monumente istorice. *Biserica Sf. Nicolae* din Brașov (ortodoxă), zidită de Români din Schei (1495) cu ajutorul Domnilor Țării Românești Vlad Călugărul, Neagoe Basarab, Petru Cercel și Aron Vodă al Moldovei, pe locul unei biserițe de lemn, datând din sec. XIV. În sec. XVIII i s'au adăugat două paraclisuri. Frescele s'au păstrat numai aici. Biserica a fost pictată din nou de Pop.

Biserica Neagră din Brașov, a cărei construcție a început în anul 1387. E cea mai mare catedrală, de stil gotic, din Ardeal. De o frumusețe deosebită sunt portalurile dela intrare. Aci sunt mormintele juzilor brașoveni de odinioară. În urma incendiului din 1689 a căzut acoperișul, care a fost reconstruit în 1761—72. Negustorii brașoveni i-au dăruit o colecție de covoare, într'adevăr unică.

Sfatul Orașului din Brașov. Casa juzilor și a pângarilor Brașovului. Construcție pitorească, cu un cerdac și un turn din sec. XV. În urma incendiului din 1689 a fost reconstruit între anii 1770—1774.

Biserica evanghelică-luterană din suburbia Bartolomeu e cea mai veche biserică din Brașov, construită în stil roman. Construcția ei a început, probabil, în 1223.

Zidurile orașului Brașov, ridicate în locul vechilor întărituri de lemn, la începutul sec. XII, și dărâmate la sfârșitul sec. XVIII, se mai păstrează intacte la poalele Tâmpiei, cu o înălțime de 12 m, și o lățime de 2 m. La intervale de cca 100 m se ridică turnurile de observație. La capătul zidului în spre Curmătură se află bastionul breslei postăvarilor, un turn rotund, puternic cu un diametru de 16 m. La celălalt capăt, în spre Schei, se află bastionul țesătorilor, cel mai mare bastion care s'a păstrat, iar la mijlocul zidului e bastionul breslei împletitorilor de frânghii. Spre Schei, s'a păstrat vechea poartă a Scheilor, cu stema orașului, iar în spre Dealul Romurilor, s'a păstrat bastionul ferarilor. Mai sunt apoi cele 2 turnuri, alb și negru.

Celăruia din Brașov, a cărei construcție actuală a fost începută în anul 1625, pe locul unui castel de lemn, dela începutul sec. XV, și care arsese, a fost terminată abia sub domnia lui Iosif II. Municipiul B, a dăruit-o M. S. Regelui Carol II.

Hala de vânzare, din Brașov construită în 1545, în piața orașului, pentru a fi folosită de diferitele bresle de meseriași.

Edificiul protopopiatului evanghelic-luteran din Brașov, ale cărui începuturi datează încă din evul mediu, a fost reconstruit în 1776.

Biserica evanghelică-luterană Sf. Martin din Brașov, a cărei construcție în stil gotic, a început — probabil — în 1447, a fost mărită și transformată între anii 1795—1796.

Crucea Mușicoiului, în Schei, a fost ridicată de urmașii preotului Radu Băilă, în anul 1672.

Castelul Bran, construit de cavalerii Ordinului Teutonic, în sec. XIII (Törzburg), devine în sec. XVI, proprietatea și cetatea de strajă a orașului Brașov.

În 1918 orașul Brașov a dăruit castelul M. S. Reginei Maria, care își are aci una din reședințele sale favorite.

Castelul Râșnov, construit tot de cavalerii Teutoni la începutul sec. XIII, a fost refăcut în piatră și mărit, ca o adevărată cetate, de către comunitățile germane din Râșnov, Tohan, etc. E situat pe o înaltă colină. Fântâna din curtea castelului are o adâncime de 144 m.

Biserica evanghelică-luterană din Hărman, este una dintre marile biserici fortificate din Transilvania.

Biserica evanghelică-luterană din Codlea, construită la 1685.

Ruinele cetății Feldioara — Castrum Mariae — ridicată de cavalerii Teutoni în sec. al XIII-lea.

Biserica evanghelică-luterană din Feldioara. Construcție din aceeași epocă.

Biserica evanghelică-luterană, construită în 1694 la Vulcan.

Biserica ortodoxă din Zărnești, ridicată la 1515.

POPULAȚIE

Starea populației. După datele provizorii ale recensământului din 1930, județul B. numără 167.946 locuitori. Populația județului este repartizată astfel:

a) Pe orașe și plăși, după sex:

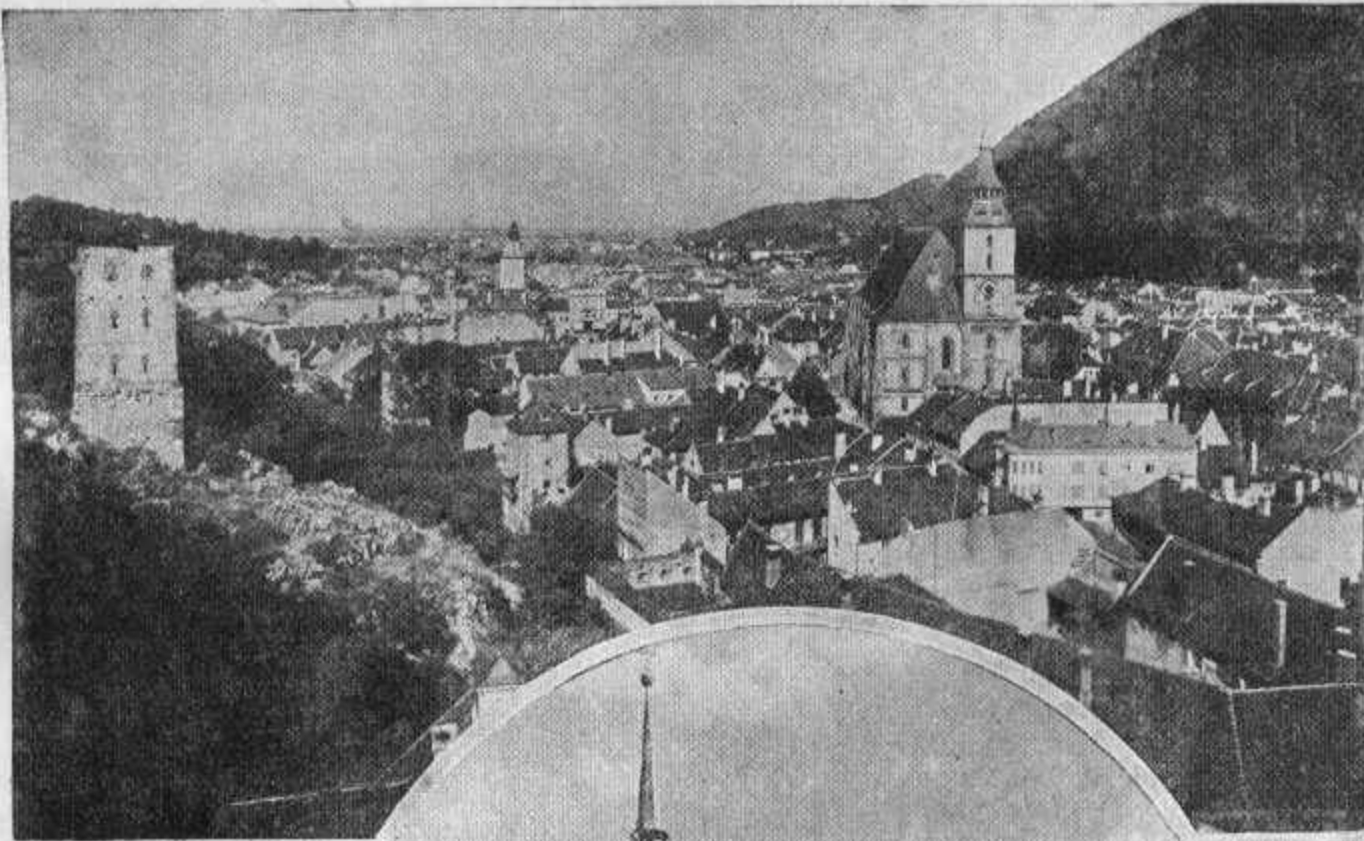
Unități administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbați	Femei
Total județ	167.946	83.101	84.845
Municipiul Brașov	59.234	29.133	30.101
Total rural	108.712	53.968	54.744
1. Plasa Bran	48.241	23.920	24.321
2. Plasa Buzăul-Ardelean	18.623	9.373	9.250
3. Plasa Săcele	41.848	20.675	21.173

b) Pe grupe de vârstă.

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele	167.946	30—49 ani	40.034
0—9 ani	37.734	50—69 ani	20.425
10—29 ani	63.517	70 ani și peste	5.481
		Vârstă nedeclarată	755

BRAȘOV

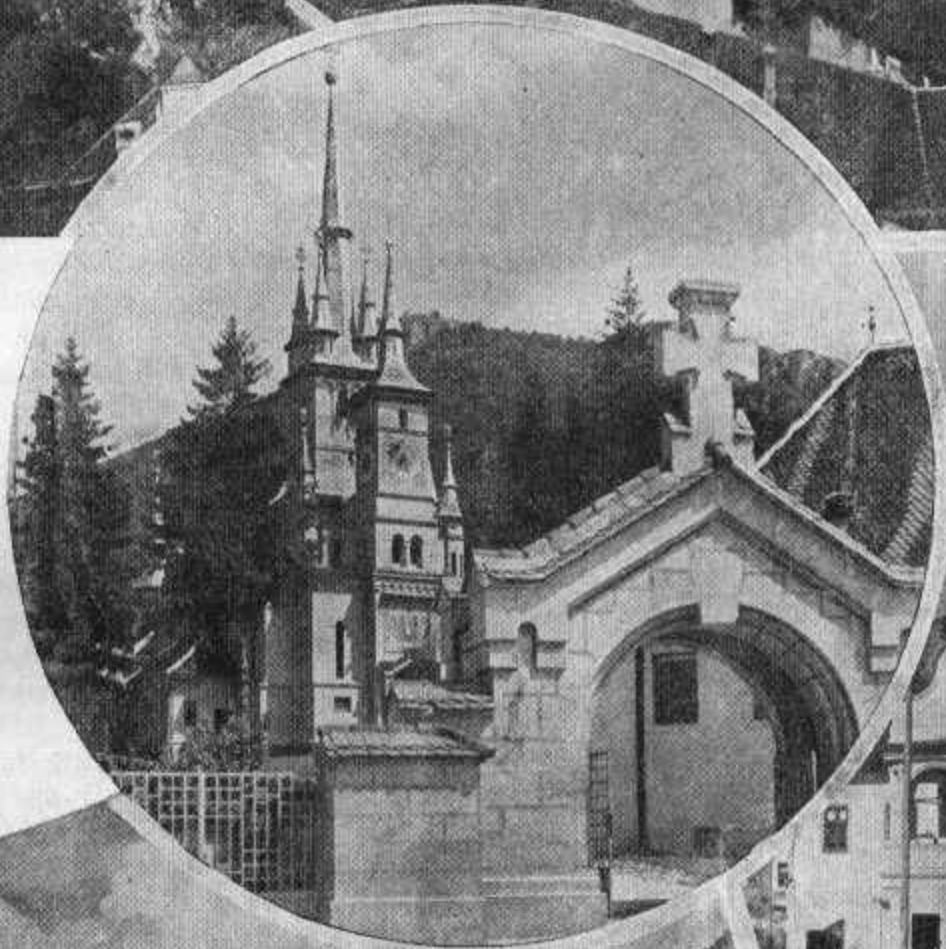

BRAȘOV:
VEDERE GENERALĂ

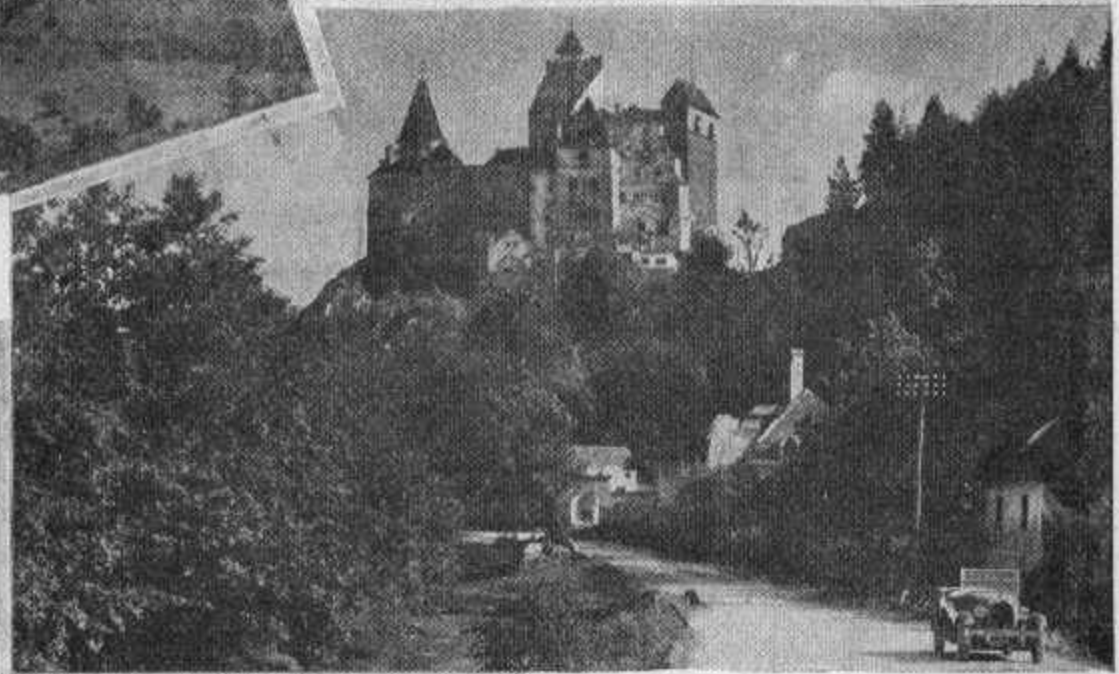
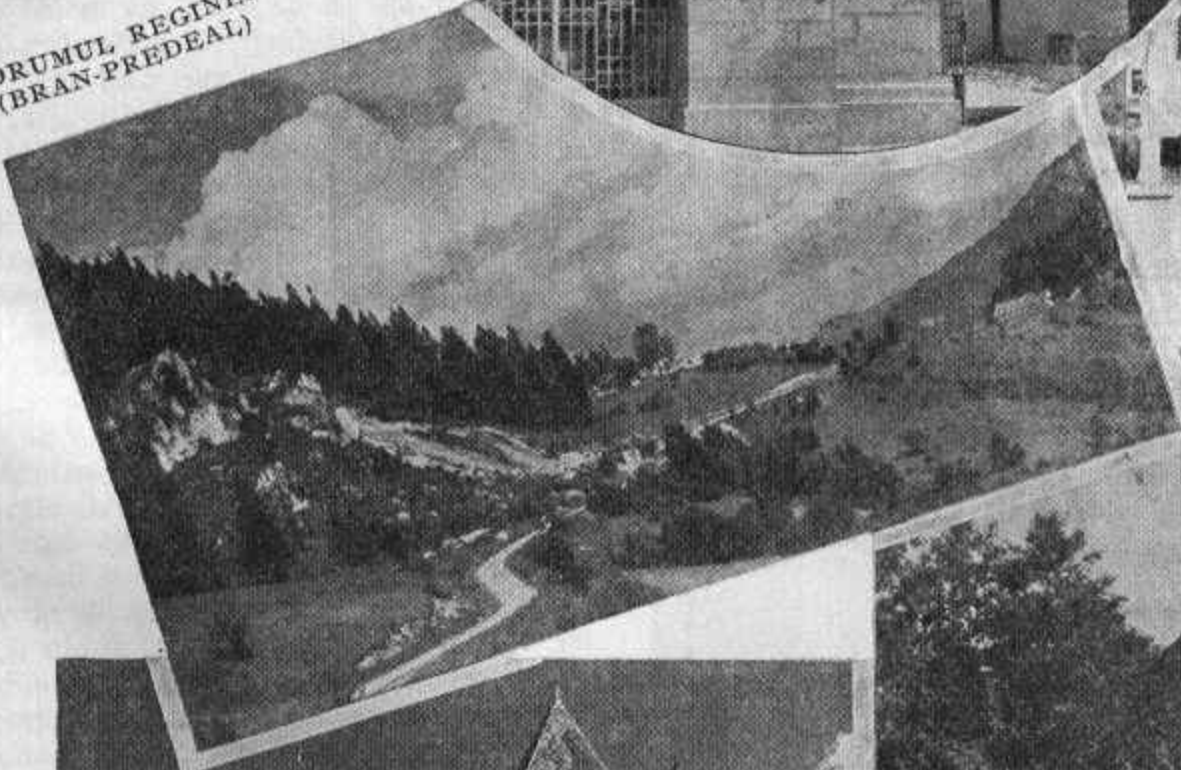
PRIMĂRIA

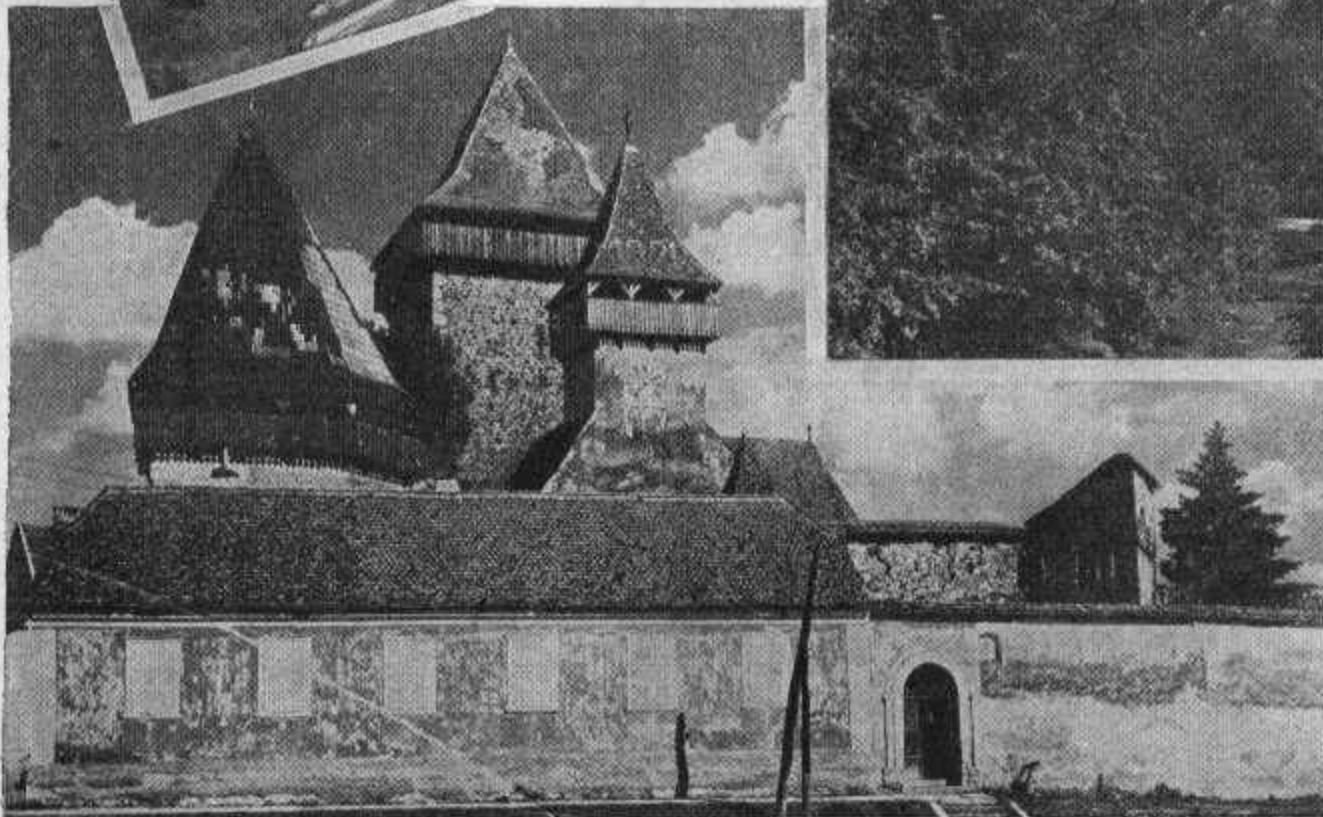
BISERICĂ
ROMÂNEASCĂ

DRUMUL REGINEI
(BRAN-PREDEAL)

CASTELUL BRAN

BISERICĂ FORTIFICATĂ
DIN PREJMER

Mișcarea populației. Datele fundamentale ale mișcării populației în județul B., conform cifrelor publicate în Buletinul Demografic al României în perioada 1931—1936, sunt următoarele:

Anul	Cifra probabilă a populației județului la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proporții la 1.000 locuitori		
		Născuți vii	Morți	Excedent natural	Născuți vii	Morți	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 media anuală	—	4.008	2.543	1.465	23,3	14,8	8,5
1931	168.762	4.219	2.587	1.632	25,0	15,3	9,7
1932	170.262	4.021	2.754	1.267	23,6	16,2	7,4
1933	171.555	3.976	2.333	1.643	23,2	13,6	9,6
1934	173.225	3.824	2.392	1.432	22,1	13,8	8,3
1935	174.520	4.000	2.651	1.349	22,9	15,2	7,7
1936	176.022	4.210	2.698	1.602	23,8	14,8	9,1

La data de 1 Iulie 1937 cifra probabilă a populației județului B. a fost de 177.686 locuitori. Față de populația numărată la recensământul din 1930 și anume 167.946 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 9.740 locuitori în timp de șase ani și jumătate ceea ce corespunde unei creșteri de 5,8%.

ECONOMIE

Prin așezarea sa în mijlocul țării, într-o regiune prielnică dezvoltării unei industrii intense, județul B. se afirmă ca un mare centru al României.

Comerțul brașovean legat de începuturile negoțului românesc, este în plină floare.

Având și o situație strategică, județul B. tinde să devină centrul industriei grele.

Localitățile climatice și stațiunile favorabile sporturilor au făcut ca județul B. să fie des frecventat de turiști.

Agricultură. Județul ocupă o suprafață totală de 260.500 ha. Suprafața arabilă este de 47.940 ha, adică 18,40% din suprafața județului și 0,16% din suprafața totală a țării.

Din suprafața arabilă a județului, marea proprietate deține 484 ha, adică 1,01%, iar mica proprietate 47.456 ha, adică 98,99%.

Din totalul suprafeței arabile, *cerealele* ocupă 24.072 ha, astfel repartizate:

Orzul ocupă 9.482 ha, cu o producție de 180.158 chint. (producția medie la ha 19,0 chint.), în valoare de 44 mil. lei.

Ovăzul ocupă 5.735 ha, cu o producție de 96.349 chint. (prod. medie la ha 16,8 chint.), în valoare de 29 mil. lei.

Grâul ocupă 4.836 ha, cu o producție de 86.415 chint. (prod. medie la ha 17,9 chint.), în valoare de 34 mil. lei.

Porumbul ocupă 3.546 ha, cu o producție de 58.969 chint. (prod. medie la ha 16,6 chint.), în valoare de 14 mil. lei.

Secara ocupă 443 ha, *meiul* ocupă 23 ha, și *hrîșca* 7 ha.

Fânețele cultivate și alte culturi furajere ocupă 7.852 ha. Din această suprafață *trifoiul* ocupă 3598 ha, cu o producție de 146.795 chint. fân (media la ha 40,8 chint.), în valoare de 20 milioane lei, și 300 chint. sămânță (media la ha 0,1 chint.). *Lucerna* ocupă 1.381 ha, cu o producție de 78.770 chint. fân (media la ha 57,0 chint.), în valoare de 11 milioane lei și 500 chint. sămânță (media la ha 0,4 chint.). *Rădăcinile de nutreț* ocupă 1.681 ha cu o producție de 427.456 chint. (media la ha 254,2 chint.), în valoare de 30 milioane lei.

Plantele alimentare ocupă 8.119 ha. Din această suprafață *cartofii* ocupă

7.078 ha, cu o producție de 1.262.002 chint. (media la ha 178,2 chint.), în valoare de 158 milioane lei. *Varza* ocupă 389 ha, cu o producție de 42.671 chint. (media la ha 109,6 chint.), în valoare de 9 milioane lei.

Plantele industriale ocupă 3.303 ha. Din această suprafață *sfecla de zahăr* ocupă 2.199 ha, cu o producție de 471.465 chint. (media la ha 214,3 chint.), în valoare de 26 milioane lei. *Cicoarea* ocupă 521 ha, cu o producție de 90.549 chint. (media la ha 173,7 chint.), în valoare de 8 milioane lei.

Vegetație și culturi diverse. Din suprafața totală a județului (260.500 ha), ogoarele sterpe ocupă 4.594 ha.

Fânețele naturale ocupă 44.731 ha, cu o producție de 1.118.275 chint. (prod. medie la ha 25,0 chint.), în valoare de 123 milioane lei.

Pășunile ocupă 40.897 ha.

Pădurile ocupă 61.472 ha.

Pomii fructiferi ocupă 467 ha.

Creșterea animalelor. În județul B. se găseau în anul 1935: cai 14.313, boi 39.347, bivoli 3.911, oi 52.020, capre 502, porci 28.916, stupi sistematice 2.335, stupi primitivi 666.

Industrie (fără municipiul Brașov). *Alimentară:* 18 mori (3 la Codlea, 3 la Sânpetru, 3 la Teliu, 2 la Hălchiu, 2 la Zărnești și câte una la Bran, Șimon, Târlungeni, Tohanul Nou și Vulcan), 4 fabrici de spirt (2 la Budila și câte una la Prejmer și Târlungeni), 1 de liqueur (Dârste), 1 de bere (Dârste), 4 de mezeluri (2 la Codlea, 1 la Râșnov, 1 la Hălchiu), 1 de zahăr (Bod), 2 de malt (Codlea), 1 de siropuri și marmeladă (Râșnov), 1 brutărie mecanică (Prejmer); *Textilă:* 6 țesătorii și fabrici de postav (Prejmer, Dârste, Codlea, Râșnov, Satulung și Timișul-de-Jos), 2 fabrici de lână toarsă (Bran și Satulung), 3 de tricotaje (Râșnov, Satulung și Codlea), 1 de confecțiuni (Codlea); *Chimică:* 1 fabrică de oxigen (Feldioara), 1 de cremă de ghetă (Feldioara), 1 de săpun (Codlea), 1 de ulei de mentă (Bod), 1 de unsoare de trăsură (Codlea); *Hârtie și arte grafice:* 1 fabrică de hârtie (Zărnești), 1 de celuloză (Zărnești); 1 de carton (Ghimbav), 1 de pungi de hârtie (Tohanul-Nou), 1 de tipografie (Codlea); *Lemnului:* 25 fabrici de cherestea (3 la Cristian, 3 la Zărnești, 3 la Paciu, 2 la Râșnov, 2 la Vulcan, 2 la Satulung și câte una la Bran, Moeciul-de-Jos, Șimon, Ghimbav, Codlea, Prejmer, Sita-Buzăului, Vama-Buzăului, Apața și Cernatu), 7 fabrici de mobile (5 la Codlea și câte una la Feldioara și Râșnov), 8 tâmplării (3 la Codlea, 2 la Cristian, 2 la Baci și 1 la Bod), 3 fabrici de unelte de lemn (toate la Codlea), 1 de parchete (Codlea), 1 de

HĂRMAN: IN BISERICĂ

furnir de mobilă (Ghimbav), 1 de mânere pentru umbrele (Codlea); *Alte industrii*: 1 fabrică de mașini (Codlea), 1 de burghie (Râșnov), 1 de jucării (Râșnov), 1 lăcătușerie mecanică (Codlea), 2 tăbăcării (Hălchiu), 1 fabrică de curele de transmisiune (Hălchiu), 1 de nasturi de os (Codlea), 7 de cărămizi și țigle (3 la Cristian, 2 la Târlungeni, 1 la Feldioara și 1 la Sânpetru), 8 cuptoare de ars var (4 la Purcăreni și 4 la Vlădeni), 1 fabrică de cretă (Râșnov), 2 fabrici de cărămizi refractare (Codlea și Cristian), 1 mină de lignit (Vulcan); *Carriere*: argilă la Brașov, argilă plastică la Cristian, nisip de cuarț la Cristian, pietriș la Bartolomeu, piatră calcară pentru fabricarea varului la Brașov, Râșnov și Zărnești, piatră calcară pentru fabricarea cimentului la Bartolomeu, piatră de râu la Bod și piatră de gresie la Teliu.

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei și peste *):

Moara sistematică din Codlea (soc. 2, inv. 5), Fabrica de bere Friedrich Czell & Fii, Dârste (inv. 65), Fabrica de zahăr «Bod», Bod (inv. 415), Fabrica de postav «Prejmer», Prejmer (soc. 50, inv. 36), Fabrica de ulei de mentă «Chlorodont», Bod (soc. 5, inv. 2), Fabrica de hârtie, Zărnești (soc. 27, inv. 81), Fabrica de celuloză, Zărnești (soc. 30, inv. 242), Fabrica de carton Frederic Bartsch, Ghimbav (inv. 8), Fabrica de cherestea «Vama-Buzău», Prejmer (soc. 5, inv. 1) și Soc. «Concordia» (mină de cărbuni din Vulcan).

(Vezi și municipiul Brașov)

INDUSTRIA¹⁾ JUDEȚULUI BRAȘOV ÎN 1935

(Inclusiv municipiul Brașov)

Întreprinderile dela 5 H.P. sau 20 lucrători în sus.

Industria	Numărul fabricilor		Forța motrice H. P.	Personal ocupat	Valoarea producției în mii de lei
	Active	Inchise			
Alimentară	30	5	6.885	2.069	746.036
Textilă	13	1	1.571	2.598	529.182
Chimică	12	—	1.419	926	261.657
Metalurgică	25	1	4.644	3.281	514.381
Hârtie și Arte grafice	10	—	4.748	1.565	302.442
Pielărie	7	—	390	176	93.346
Lemnului	48	11	2.421	1.038	84.415
Materiale de construcție	16	—	2.552	421	105.757
Sticlărie	1	—	5	3	400
Ceramică	4	—	13	67	3.874
Total	166	18	24.648	12.144	2.641.490

¹⁾ Nu sunt cuprinse exploatarea miniere, petrolifere, carierele, uzinele de apă și electricitate.

Comerț. Județul B. face comerț intens cu produsele fabricilor metalurgice, textile, chimice și de cherestea, produse cunoscute și răspândite în toată țara.

Credit și cooperatie. În cuprinsul județului funcționează 15 bănci (societăți anonime).

Situația lor, conform bilanțurilor încheiate la 31 Decembrie 1934, se prezintă astfel:

A C T I V		P A S I V	
Disponibil	25.193.591	Fonduri	230.884.755
Plasamente	1.246.267.876	Angajamente	1.138.609.179
Imobilizări	71.260.527	Rezultate	—
Rezultate	26.771.940		
Total	1.369.493.934	Total	1.369.493.934

Cooperative de credit (bănci populare) 14, cu 2.146 membri și cu un capital social vărsat de 3.652.609 lei. Imprumuturi acordate 13.398.926 lei (neconvertite 2.658.238 lei, convertite 4.524.900 lei și reduceri la împrumuturi convertite 6.215.788 lei. Depuneri spre fructificare 6.596.045 lei. Totalul bilanțului 15.515.947 lei.

Cooperative de producție diversă 7, cu 594 membri și cu un capital social vărsat de 549.719 lei. Valori imobilizate 181.621 lei. Totalul bilanțului 3.774.810 lei.

Cooperative forestiere 3, cu 207 membri și cu un capital social vărsat de 1.446.806 lei. Fonduri 2.030.255 lei, păduri

*) Cifrele în paranteză arată capitalul social (soc.) și capitalul investit (inv.), în milioane de lei.

6.329.528 lei. Material fasonat și în fabricație 2.387.717 lei. Bilanțul încheiat 26.089.722 lei.

Cooperative de consum 7, cu 856 membri și cu un capital social vărsat de 666.997 lei. Mărfuri generale în valoare de 690.815 lei. Bilanțul încheiat 3.387.108 lei.

Situația cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decembrie 1935.

Finanțe publice. Bugetul județului B. pe exercițiul 1936/1937 prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	31.511.334
Venituri ordinare	21.713.219
Venituri extraordinare	185.715
Venituri speciale	9.612.400
Cheltuieli	31.511.334
Cheltuieli ordinare	21.713.219
Cheltuieli extraordinare	185.715
Cheltuieli speciale	9.612.400

Drumuri. Județul B. este străbătut de o rețea totală de drumuri de 636 km 465 m împărțită astfel:

Drumuri naționale 215 km 097 m din care Direcțiunea Generală a Drumurilor întreține 206 km, 322 m, (pavați și pietruți) iar municipiul Brașov 8 km 775 m.

Drumuri județene 382 km 948 m, din care administrația județului întreține 344 km 125 m, (pietruți), iar municipiul Brașov 2 km 510 m, (pietruți).

Drumuri comunale 38 km 420 m.

Lungimea podurilor este de 4.921,05 m, repartizată astfel: poduri naționale 1.555,55 m, județene 3.297,10 m, comunale 68,40 m.

Prin județ trec 5 drumuri naționale, legând următoarele localități:

1. **Sinaia—Brașov—Făgăraș** (Brașov limita județului Prahova=22 km; Brașov—limita județului Făgăraș=37 km).

2. **Câmpulung—Brașov—Brețcu** (Brașov—limita județului Muscel=43 km.; Brașov—limita județului Trei-Scaune=19 km).

3. **Brașov—Sighișoara** (Brașov—limita județului Târnava-Mare=41 km).

4. **Buzău—Nehoiși—Brașov** (Brașov—limita județului Buzău=61 km).

5. **Brașov—Sft. Gheorghe** (Brașov—limita județului Trei-Scaune=19 km.).

Cale ferată. Județul B. este străbătut de o rețea de cale ferată de 199 km repartizată astfel: 74 km linii principale simple și 125 km linii secundare simple.

Itinerarii principale. Expres: București—Arad—Decebal (Budapesta, Viena, Paris). Rapide: București—Arad—Decebal și Oradea—Episcopia Bihorului (Budapesta, Viena, Paris). Accelerate: București—Oradea—Halmei (Praga), București—Arad.

Stații importante: Brașov (Suburbie, Bartolomeu), Zărnești, Hărman.

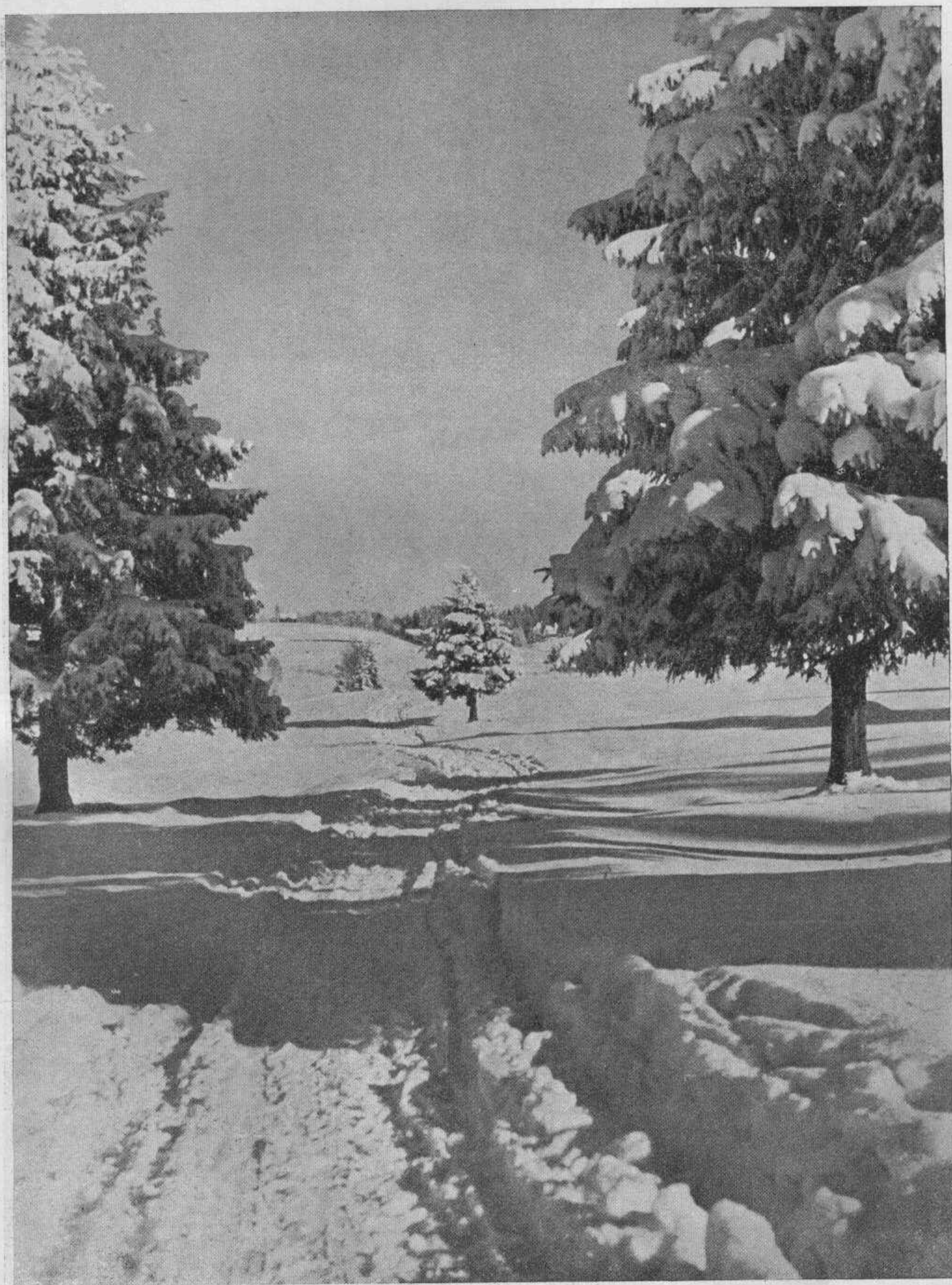
Pe lângă liniile de mai sus, exploatate de C.F.R., menționăm și linia Brașov—Satulung, exploatată de o societate particulară.

Poșta, telegraf, telefon. În județul B. sunt 4 oficii P.T.T. de stat, din care 2 la Brașov și câte unul la Bran și Bran-Castel; 28 oficii autorizate, din care 3 la Brașov și câte unul la Apața, Bod (sat), Bod (fabrică de zahăr), Budila, Cernatu, Codlea, Crizbav, Cristian, Dârste, Feldioara, Ghimbav, Hălchiu, Hărman, Intorsura-Buzăului, Măeruș, Prejmer, Râșnov, Satulung, Târlungeni, Tohanul-Vechiu, Turcheș, Vlădeni, Vulcan, Zărnești și Zizin; și 2 agenții autorizate la Rotbav și Tântari.

Oficii telefonice se află la Brașov, Apața, Bod (fabrică), Bran, Budila, Cernatu, Codlea, Crisbav, Cristian, Feldioara, Ghimbav, Hărman, Hălchiu, Intorsura Buzăului, Prejmer, Râșnov, Satulung, Târlungeni, Tohanul-Vechiu, Turcheș, Timișul-de-Jos, Vlădeni, Vulcan, Zărnești, Zizin.

Stațiuni climatice, balneare, turism. Zizin, stațiune balneară la 17 km de Brașov, așezată într-o vale inconju-

POIANA BRAȘOVULUI
Din «*România*», revista O. N. T.

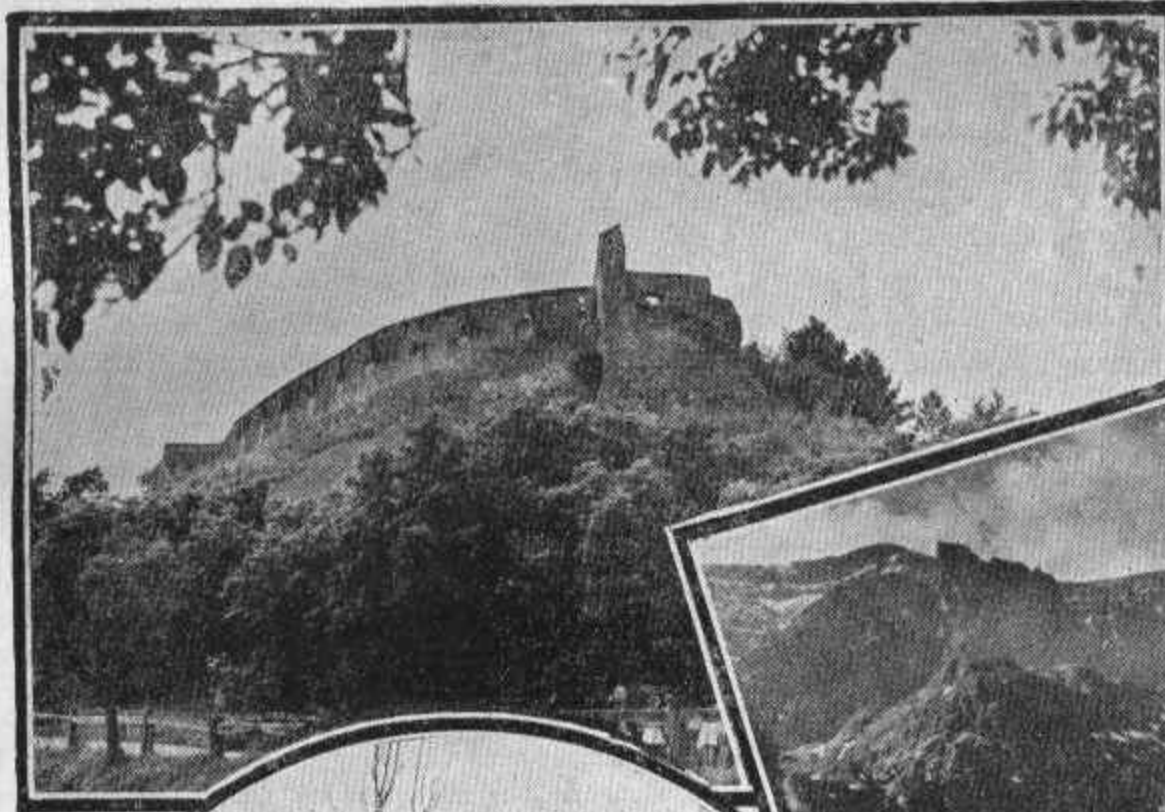

VALEA TIMIȘULUI LA PUNCTUL ZIS DÂMBUL MORII (BREȘA)

Foto Vankerhoven

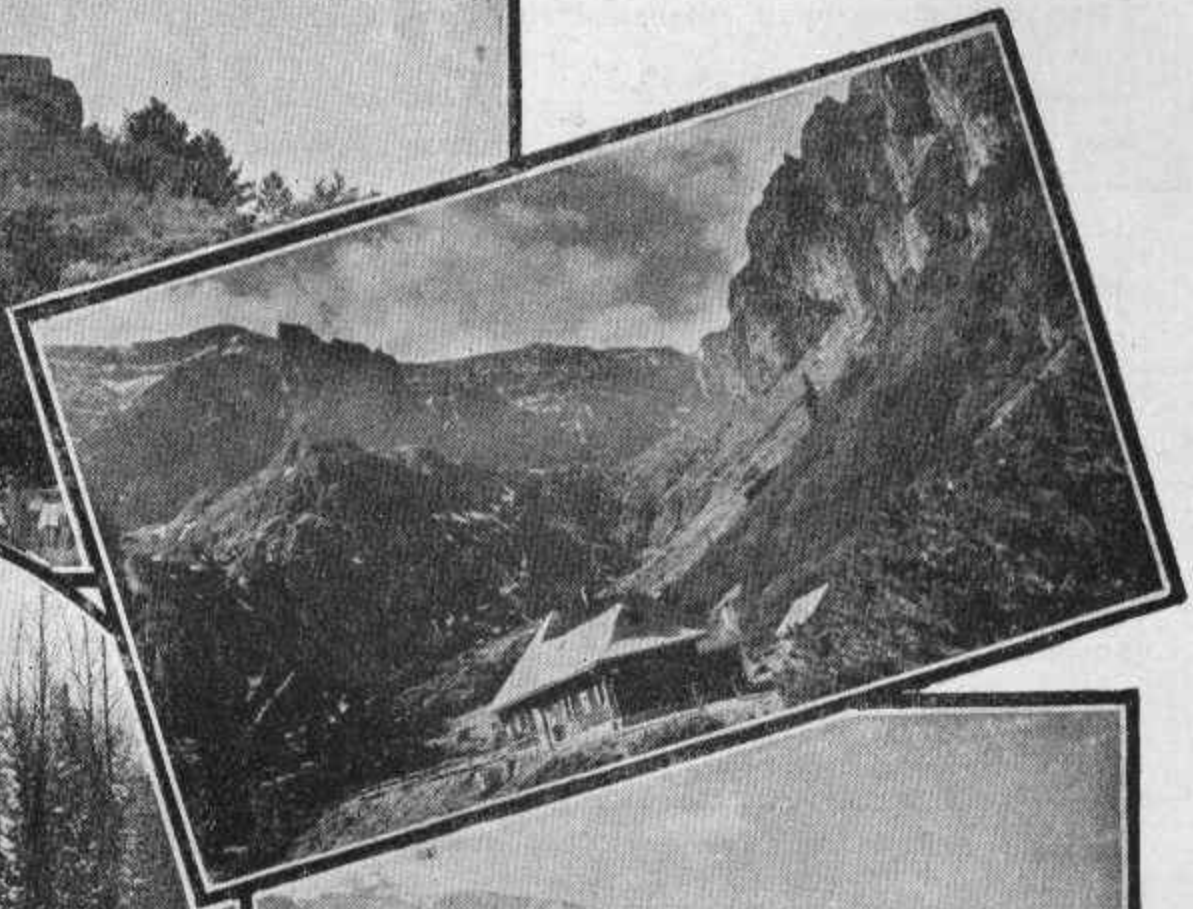

BRAȘOV

CETATEA FELDIOARA

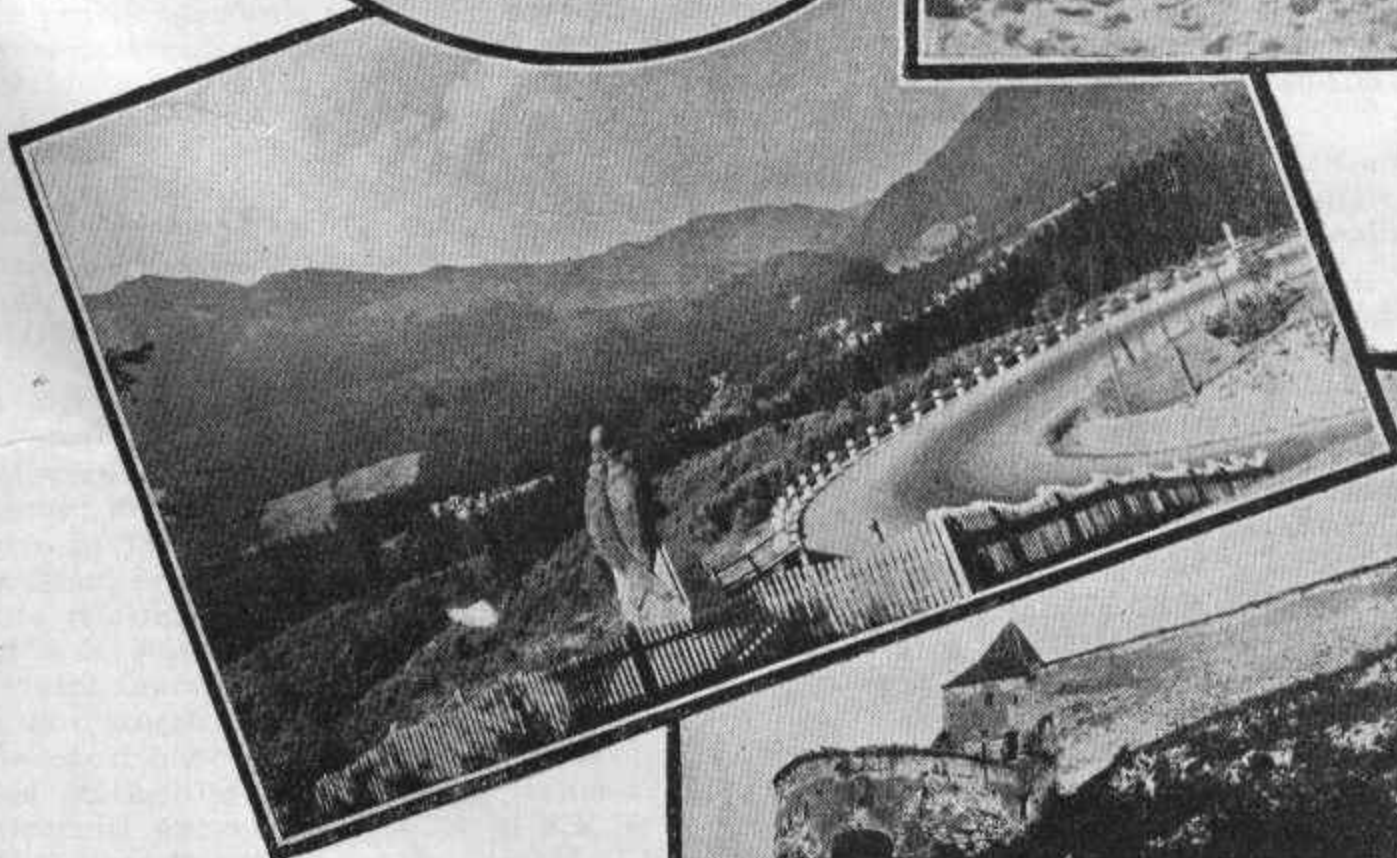
VALEA MLĂEȘTILOR:
CASĂ DE ADĂPOST

CRISTIANUL
MARE: CASĂ
DE ADĂPOST

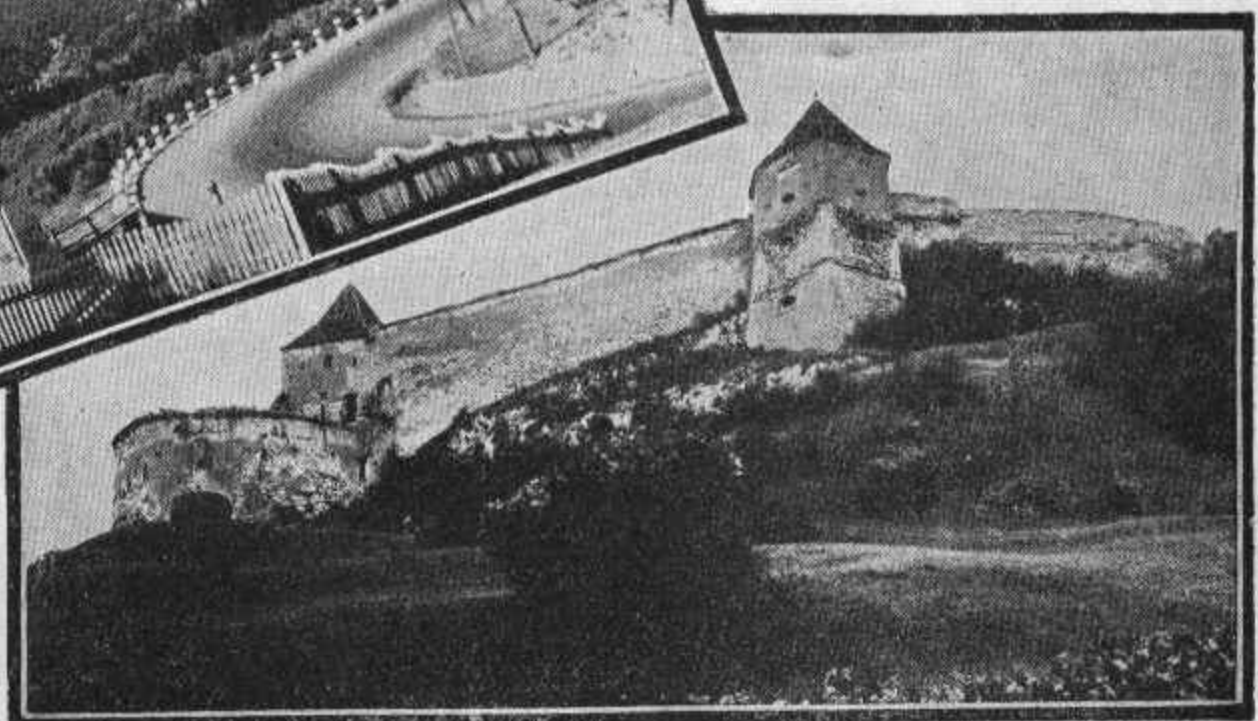

PE CRISTIANUL MARE
(POSTOVARUL)

ȘOSEAUA NAȚIONALĂ
SPRE TIMIȘ

CETATEA RĂȘNOV

rată de păduri. Altitudine 610 m. Climat subalpin. Anotimp: 15 Iunie — 15 Septembrie. Ape alcaline, cloruro-sodice. 11 izvoare minerale, instalațiuni de băi reci și calde. Indicațiuni: bolile organelor respiratorii, ale tubului digestiv, în cazuri de reumatism articular, boli de femei, etc.

Deservită de gara Dârste pe linia ferată Predeal-Brașov și de autobuze din Brașov.

Hotel, vile, oficiu P. T. T.

Plimbări, excursii. Alpinism la vârful Ciucașului.

Codlea, ca și Zizinul, stațiune balneară de interes local deservită de gara cu același nume pe linia Brașov-Făgăraș.

Bran, stațiune climatică, situată în munții Bucegi, între păduri de brazi, la 28 km de Brașov. Altitudine 750—800 m. Climat variabil, stațiune ferită de curenți. Anotimp: 15 Iulie — 15 Septembrie. Un izvor mineral necaptat, cu apă cloruro-sodică, sulfuroasă.

Indicațiuni: convalescenți, anemici, ușoare afecțiuni respiratorii, cură de repaus.

Hoteluri și restaurante, vile, oficiu P. T., T. medici. Numeroase distracții. Plimbări în împrejurimi. Branul este de asemenea punct de plecare pentru excursii, spre valea Dâmboviței, munții Bucegi și mai cu seamă, spre Piatra Craiului. Stațiunea e legată prin curse zilnice de autobuze cu Brașovul. În apropiere, gara Tohanul-Vechi, pe linia Brașov-Zărnești.

Râșnov, stațiune climatică subalpină, la 7 km de Brașov. Altitudine 670 m. Anotimp: 15 Iunie — 15 Septembrie. Stațiune lipsită de curenți, climat temperat, localitate de vilegiatură. Excursii spre Postovaru și Bucegi. Gară locală pe linia Brașov-Zărnești cum și numeroase curse de autobuz dela Brașov.

Timișul-de-sus și **Timișul-de-jos**, așezări climatice, pe linia Predeal-Brașov, locuri de odihnă foarte frumoase cercetate în tot timpul anului.

Stațiuni climatice de interes local: **Dârste**, **Săcele** și **Noua**, la 5 km de Brașov, deservite de gara Dârste și de tramvaiul cu aburi, Brașov-Satulung.

Județul posedă de asemenea numeroase centre rezervate sporturilor de iarnă: **Brașovul**, el însuși stațiune climatică foarte apreciată, e și un centru important de ski și patinaj; **Poiana**, altă stațiune climatică așezată la poalele Postăvarului, la 1000 m înălțime, e mult căutată pentru sporturile de iarnă, iar toate celelalte masive muntoase vecine, pentru turismul alpin de iarnă.

Datorită vecinătății masivelor muntoase, Bucegi, Ciucaș și Piatra Craiului, jud. Brașov e mult frecventat de turiști.

Excursii ușoare din Brașov: pe Tâmpa și la Poiana Postăvarului; din Bran: la Vama Giuvalea, la Peștera, la Cheile Moeciului, la Cheile Șimonului, la Zănoaga la Urători, la Guțanu, la Vlădușca, etc.

Alpinism. În masivul Ciucașului: din Satulung, pe la Șanțu vechiu, peste vârful Ciucașului, la Vama Bratocea; din Zizin, la vârful Ciucașului, coborîre pe la Dobromir, la Vama Buzăului. În masivul Bucegilor: din Brașov, pe Postovaru (Schuller), scoborîre la Timișul de Jos, sau la Râșnov; din Brașov, pe la Dârste, pe Piatra Mare, scoborîre la Timișul de Sus; din Codlea, la Măgura Codlii; din Bran, la Peștera Dâmbovicioara și vârful Omul (mai multe itinerarii), întoarcere peste Bucșoiu, pe valea Mălăeștilor, la Râșnov. În masivul Piatra Craiului: din Bran, la Piatra Craiului mică și la Piatra Craiului mare, scoborîre la Zărnești.

Terenuri bune pentru ski pe Postăvar (la Poiană), pe valea Mălăeștilor și aproape în tot masivul Bucegilor.

Drumuri marcate de T.-C.R. și S.K.V.

Case de adăpost: «Regele Carol al II-lea», pe Postovaru (1690 m, proprietatea T.C.R.), «Postovaru» (1590 m) și «Poiana» (1028 m) pe Postovaru (ambele proprietatea soc. S.K.V.), «Piatra Mare» pe Piatra Mare (1620 m, proprietatea soc. B.T.E. din Brașov), «Omul» pe vârful Omul (2509 m) și «Peștera» în valea Ialomicioarei (1601 m, ambele proprietatea T.C.R.), «Mălăești pe valea Mălăeștilor» (1700 m, proprietatea soc. S.K.V.) și «Plaiul Foi» la poalele Pietrei Craiului (850 m, proprietatea soc. S.K.V.), «Piatra Craiului» (propr. S.K.V.).

CULTURĂ

Știință de carte. După datele provizorii ale recensământului din 1930, populația județului, dela 7 ani în sus este de 140.422 locuitori din cari 86,9% sunt știutori de carte. După sex, proporția este de 89,3% bărbați știutori de carte și 84,1% femei știutoare de carte. Repartiția locuitorilor după gradul de instrucție, în procente, este următoarea:

Gradul de instrucție școlară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul știutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extrașcolară	1,0	0,4
2. Primară	61,4	91,6
3. Secundară	24,2	4,8
4. Profesională	9,5	2,5
5. Universitară	2,1	0,4
6. Alte școli superioare	1,8	0,3

Invățământ. Populația școlară a județului B. (între 5—18 ani) a fost în anul 1934 de 33.090 loc. (9.601 mediu urban și 23.489 mediu rural).

Școli secundare (în Brașov). a) de Stat: 2 licee de băieți, 1 liceu de fete, 2 licee comerciale (1 de băieți, 1 de fete), 2 licee industriale (1 de băieți, 1 de fete), Școala de menaj.

b) particulare: 1 liceu de băieți romano-catolic, 1 liceu de băieți evanghelic, 2 licee comerciale de băieți (1 reformat, 1 evanghelic), 2 gimnazii de fete (1 romano-catolic, 1 reformat), 1 gimnaziu evanghelic de fete, Școală normală evanghelică de conducătoare.

Școli primare 116, din care 95 rurale și 21 urbane (80 de școli de Stat și 36 confesionale), cu un număr total de 22.053 copii (16.837 mediu rural și 5.216 mediu urban) și cu 485 învățători și alt personal didactic (Situția din 1934).

Grădini de copii 65, din care 43 rurale și 22 urbane (45 de Stat și 20 confesionale), cu un număr total de 4.575 copii (2.814 mediu rural și 1.761 mediu urban) și cu 104 conducătoare (Situția din 1934).

Instituții culturale. Asociația pentru literatura și cultura poporului român «Astra» are un despărțământ central în Brașov și organizații locale în Bran, Budila, Buzău, Codlea, Cristian, Feldioara, Hălchiu, Hărman, Intorsura-Buzăului, Râșnov, Săcele, Satulung, Sânpetru, Teliu Vulcan, și Zărnești. Are biblioteci la Ghimbav, Rotbav, Târlungeni și Tântari.

Casa Școalelor și a Culturii Poporului, întreține în județul B. 88 cămine culturale, 31 soc. muzicale și 23 biblioteci, adică 142 organizații culturale, dintre care 32 au personalitate juridică.

Soc. «Tinerimea Română Sf. Gheorghe», are filiale la Baci, Barcani, Codlea, Feldioara, Ghimbav, Rotbav, Sânpetru, Sita-Buzăului și Vlădeni.

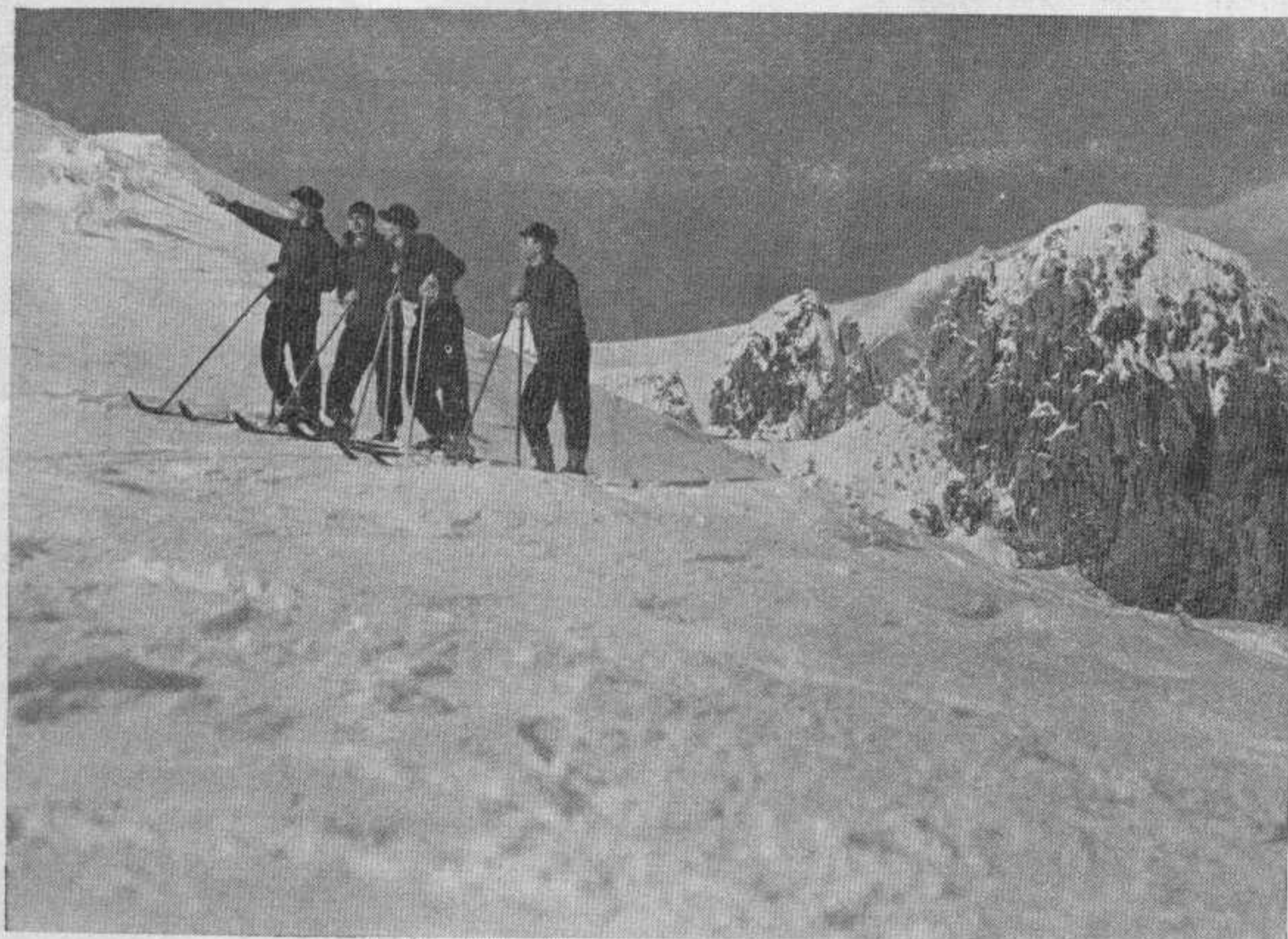
Reuniunea femeilor ortodoxe la Baci, Cristian, Hălchiu, Rotbav, Sita-Buzăului, Teliu, Vama-Buzăului și Vulcan.

4 societăți culturale ungurești și 9 săsești, 24 societăți sportive și de vânătoare în comunele rurale.

Cinematografe la Cernatu, Codlea și Râșnov.

Alte instituții culturale la Brașov: Liga Culturală, Asociația «Astra» pentru literatura și cultura poporului român, Institutul de cultură româno-german «Simeon Măndrescu», Cercul româno-francez, Muzeul săsesc «Țara Bârsei», Casina română, Casina maghiară, Casina săsească, Biblioteca «Astra», Bibliotecile liceelor «Andrei Șaguna», «Dr. I. Meșotă» și «Honterus» Biblioteca Școalei comerciale germane, Gruparea femeilor române, Soc. meseriașilor români «Lumina», Soc. «Mângâerea» pentru ocrotirea morală, Cercul catolic, Asoc. «Oștirea Sf. Francisc», Soc. tinerilor maghiari, Cercul tineretului unitarian, Soc. evanghelică maghiară de fete, Soc. evanghelică a tinerimii maghiare, Soc. Șecurilor, 5 asociații muzicale și corale, 2 săli de teatru și conferințe, Teatrul de copii «Astra», 3 cinematografe, 11 soc. sportive, 2 soc. de vânătoare, 1 soc. de pescuit, 1 soc. de tir, 1 cl b de călărie, 2 asociații de automobili m, 3 asociații de turism.

ECHIPĂ ÎN REPAOS,
PE PIATRA-MARE

ASCENSIUNE
PE PIATRA-MARE

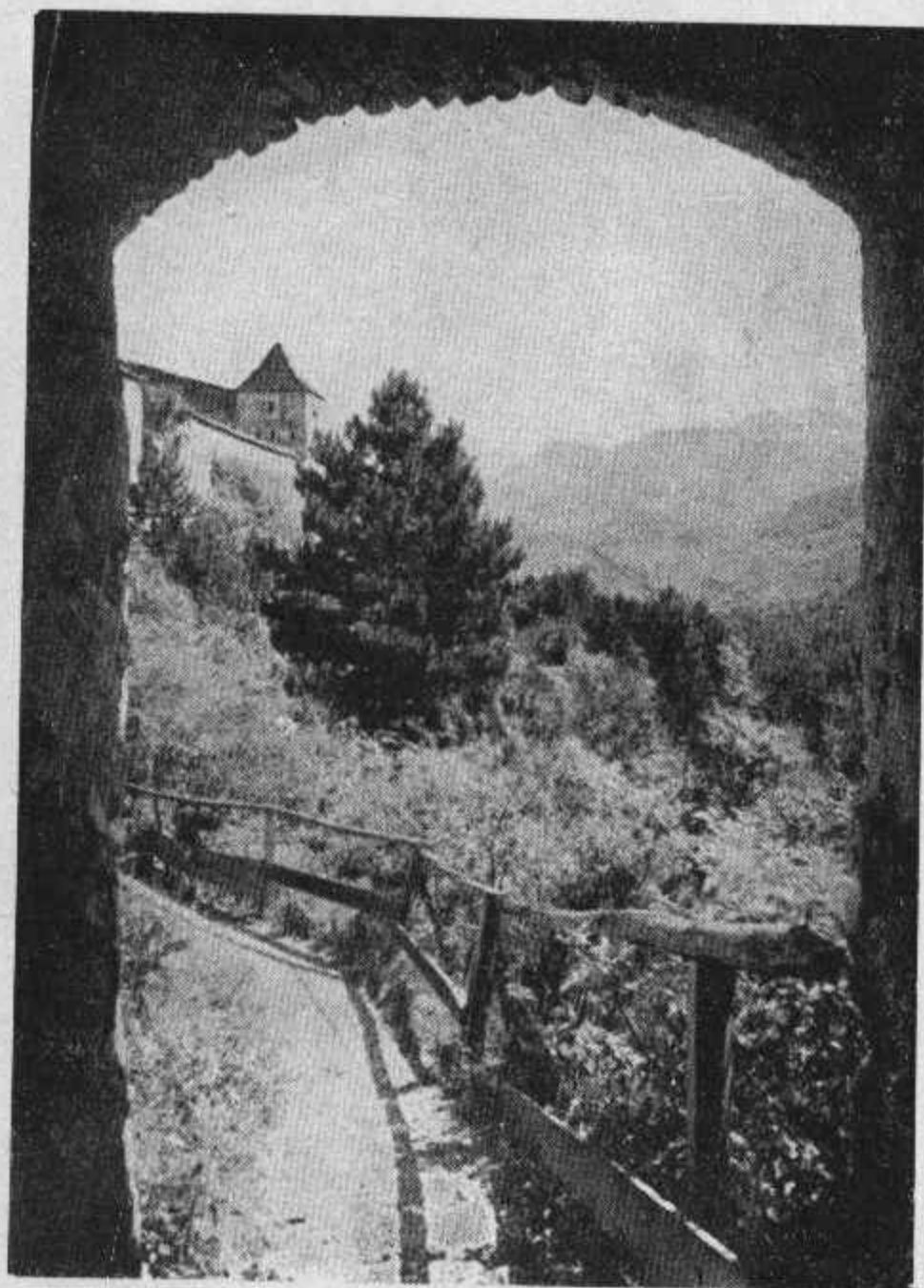

PE PIATRA-MARE

ASCENSIUNE
PE PIATRA-MARE

CETATEA RÂȘNOV

RELIGIE

Confesiuni. După datele provizorii ale recensământului din 1930, din totalul locuitorilor județului 48,8% sunt ortodocși și 2,4% greco-catolici. Restul populației aparține altor confesiuni.

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 59 biserici ortodoxe, (dintre care 1 grecească), 2 greco-catolice, 6 biserici și 3 capele romano-catolice, 29 biserici evanghelic-luterane, 5 biserici și 1 capelă reformate, 1 biserică unitariană, 3 case de rugăciune a creștinilor după Evanghelie, 1 baptistă, 1 sinagogă.

Instituții bisericești. 1 protopopiat ortodox, 1 protopopiat evanghelic-luteran.

Județul B. se află în eparhia Arhiepiscopiei ortodoxe a Albei-Iulii și Sibiului (Mitropolia Ardealului, Banatului, Crișanei și Maramureșului) și în eparhia Arhiepiscopiei greco-catolice a Albei-Iulii și Făgărașului.

ADMINISTRAȚIE

Organizare administrativă. Capitala județului B. este municipiul *Brașov*. Județul are 47 sate, împărțite astfel:

LOCALITĂȚILE DIN JUDEȚUL BRAȘOV

A) Orașe

1. Municipiul Brașov (capitala județului).

B) Sate

I. PLASA BRAN

1. Bran-Poartă
2. Codlea
3. Cristian
4. Fundata
5. Ghimbav
6. Hălchiu
7. Holbav

8. Măgură
9. Moeciul-de-Jos
10. Moeciul-de-Sus
11. Peștera
12. Poiana-Mărului
13. Râșnov
14. Satu-Nou
15. Simon
16. Sohodol
17. Șirnea
18. Tohanul-Nou
19. Tohanul-Vechiu
20. Tântari
21. Vlădeni
22. Vulcan
23. Zărnești

- I. Plasa Bran . . . . . 23 sate
- II. Plasa Buzăul-Ardelean . . . . . 8 sate
- III. Plasa Săcele . . . . . 16 sate

Organizare judecătorească. O Curte de Apel la Brașov cu 2 secțiuni, și 14 magistrați, a cărei circumscripție cuprinde județele: Brașov, Făgăraș, Târnava-Mare, Trei-Scaune și Sibiu.

Un parchet general pe lângă Curtea de Apel cu un procuror general.

Un tribunal la Brașov cu 2 secțiuni, 15 magistrați, 1 prim procuror și 2 procurori.

3 judecătorii, la Brașov, Cernatu și Zărnești, cu un total de 10 magistrați.

O judecătorie de muncă la Brașov, cu 2 judecători.

Organizare sanitară. 7 spitale de stat și anume: 4 spitale la Brașov, Spitalul «Principesa Elena» la Bran-Poartă, Spitalul pentru tuberculoși la Branul-de-Sus și Spital epidemic la Codlea.

Spitale particulare: 1 spital la Brașov al Soc. pentru profilaxia tuberculozei și 12 sanatorii (11 la Brașov și 1 în comuna Baci).

1 dispensar policlinic și 1 al C.F.R. la Brașov, 1 dispensar de stat în comuna Intorsura Buzăului.

Serviciu sanitar al județului și serviciul sanitar al municipiului Brașov.

Asistență și prevedere socială. Casa Asigurărilor Sociale la Brașov, cu un oficiu la Zărnești și cu servicii medicale în Brașov, Codlea-Prejmer, Tântar, Bod, Râșnov, Vulcan, Hălchiu, Feldioara, Satulung, Târlungeni, Bran, Buzăul-Ardelean, Teliu și Zărnești, cu un total de 41 medici și 4 farmacii.

Instituții particulare pentru protecțiunea copilului (la Brașov): Fundația «Ștefan Molnar», Uniunea Brașoveană pentru asistența copilului (un cămin de copii), Fundația «Frederich Ridely», Uniunea Femeilor Evanghelice pentru asistența școlarilor, Uniunea Evanghelică C.A. de binefacere, Uniunea femeilor ortodoxe române (un azil pentru copii).

La Brașov mai activează: Soc. «Crucea Roșie», Soc. «Principele Mircea», Soc. pentru profilaxia tuberculozei, Oficiu de ocrotire, Birou de plasare, 5 căminuri și orfelinate pentru copii, 8 azile pentru bătrâni și infirmi, Birou de asistență socială (evanghelic), Cantina soc. «Crucea Albastră», 9 reuniuni feminine confesionale pentru ajutorarea săracilor, 4 asociații de binefacere (din care 2 evreiești), 3 soc. antialcoolice.

În comunele rurale se află: 14 reuniuni feminine confesionale pentru ajutorarea săracilor, 1 cantină școlară la Baci și 1 azil al Soc. femeilor evanghelic-luterane la Prejmer.

PRINCIPALE AȘEZĂRI

Brașov, capitala județului. (Vezi monografiile orașelor reședință).

Bran, sat și stațiune climatică în S-V județului.

Codlea, centru industrial în N-V județului. Grădini de flori și crescătorie de vulpi argintii.

Zărnești, sat în S-V județului. Fabrică de celuloză.

Bod, centrala radiofonică și fabrică de zahăr în N județului.

II. PLASA BUZĂUL-ARDELEAN

1. Bărcani
2. Budila
3. Dobârlău
4. Intorsura-Buzăului
5. Mărcuș
6. Sita-Buzăului
7. Teliu
8. Vama-Buzăului

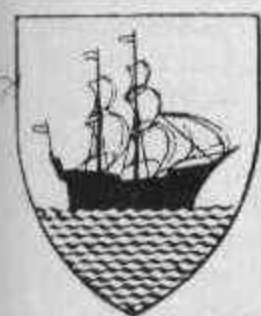
III. PLASA SĂCELE

1. Apața
2. Baci

3. Bod
4. Cernatu
5. Crizbav
6. Feldioara
7. Hărman
8. Maieruș
9. Prejmer
10. Purcăreni
11. Rotbav
12. Satulung
13. Sânpetru
14. Târlungeni
15. Turcheș
16. Zizin

JUDEȚUL BRĂILA

Stema. Scut albastru, cu o corabie neagră, cu două catarguri negre și cu pânzele de argint, având la pupă și în vârful catargurilor flămuri de argint și plutind pe valuri de argint.

Simbolizează dezvoltatul comerț fluvial al acestui județ de pe malul Dunării.

Este vechea stemă rectificată.

GEOGRAFIE

Așezare. Județul B. face parte din județele de câmpie ale Munteniei și e așezat în colțul NE al acesteia între văile Buzăului, Siretului și Dunării.

Suprafața: 4.286 km².

Infățișarea pământului. Cea mai mare parte a județului este un câmp înalt (Câmpul Brăilei), foarte neted și încadrat din trei părți de lunci largi inundabile. Între acestea, cea mai întinsă este « Balta » Brăilei cuprinsă între brațele Dunării și acoperită de numeroase bălți și gârle. Câmpul înalt, privit mai de aproape prezintă totuși oarecare varietate. Mai întâi prin mijlocul lui trece o vale, prea largă pentru lungimea ei (valea Călmățuiului, fost curs al Buzăului). Ea desparte câmpul Brăilei în două segmente neegale care se înalță și au suprafața mărunț vălurită în apropierea malurilor, din dreapta Buzăului și Călmățuiului. (Aceste suprafețe vălurite sunt ale dunelor clădite altă dată de Crivăț din nisipul văilor). Către Răsărit în fine, câmpul înalt se termină printr-o treaptă mai joasă (terasa inferioară a Dunării). Apea aceasta cade, în mal mai abrupt, care e « Balta ». De variațiile reliefului, oricât de neînsemnate s'ar părea ele, este legată apropierea mai mare sau mai mică de suprafață, a pânzelor de apă subterană.

Climă și ape. Clima este de tip pontic, deci caldă și cu contraste (media lunii celei mai calde între 22° și 23°, iar a celei mai reci, între -3° și -4°), secetoasă (între 400—500 mm anual) și în bătaia nestânjenită a Crivățului iarna și vara. Zăpezile cad din abundență acoperind semănăturile și drumurile. E de remarcat totuși că, în mijlociu, cea mai mare parte a județului B. primește relativ mai multă ploaie decât regiunile de lângă mare.

Singurele ape mari sunt cele mărginate (Buzău, Siret, Dunăre). În restul județului curg numai pâraie și aceasta doar primăvara, iar în depresiunile câmpului s'au adunat ape sărate (lacurile Ianca, Coada Iencii, Balta Seacă, Lacul Sărat de lângă Brăila, etc.).

Vegetație. Județul B. face parte din stepa pontică (stepa cu păioase). Regiunile de luncă și de baltă precum și fâșiile de dune, constituiesc însă o lume aparte: primele prin pădurile lor de salcie, plop, arin și prin stuhăriile lor; celelalte prin asociațiile de plante arenacee.

Bogății minerale. Singurele bogății de acest fel pot fi socotite (afară de loess și nisipuri) apele sărate ale lacurilor. Unul din ele, cel de lângă Brăila, mai păstrează încă faima nămolului său.

ISTORIE

Vechime și dezvoltare istorică. Județul B. și-a luat numele dela Schela Brăilei, cel mai important port al Țării Românești.

El cuprinde un teritoriu bogat în urme de viață romană și bizantină. La hotarele sale se aflau mari așezări militare sau comerciale ca Troesmis, Vicina, Dinogetia, Car-sium.

Documente din veacul IX atestă că ducatul bizantin al Paristrionului se întindea și pe malul stâng al Dunării, în regiunile Brăilei.

Brăila e citată documentar pentru întâia oară în privilegiul acordat Brașovenilor de Vlaicu Vodă în 1368. Comerțului cu marele centru transilvan își datorează Brăila marea sa prosperitate.

Germanul Schiltberger, călător pe aceste meleaguri înainte de 1400, pomenește aci de « galerele cari aduc marfă din păgânătate ».

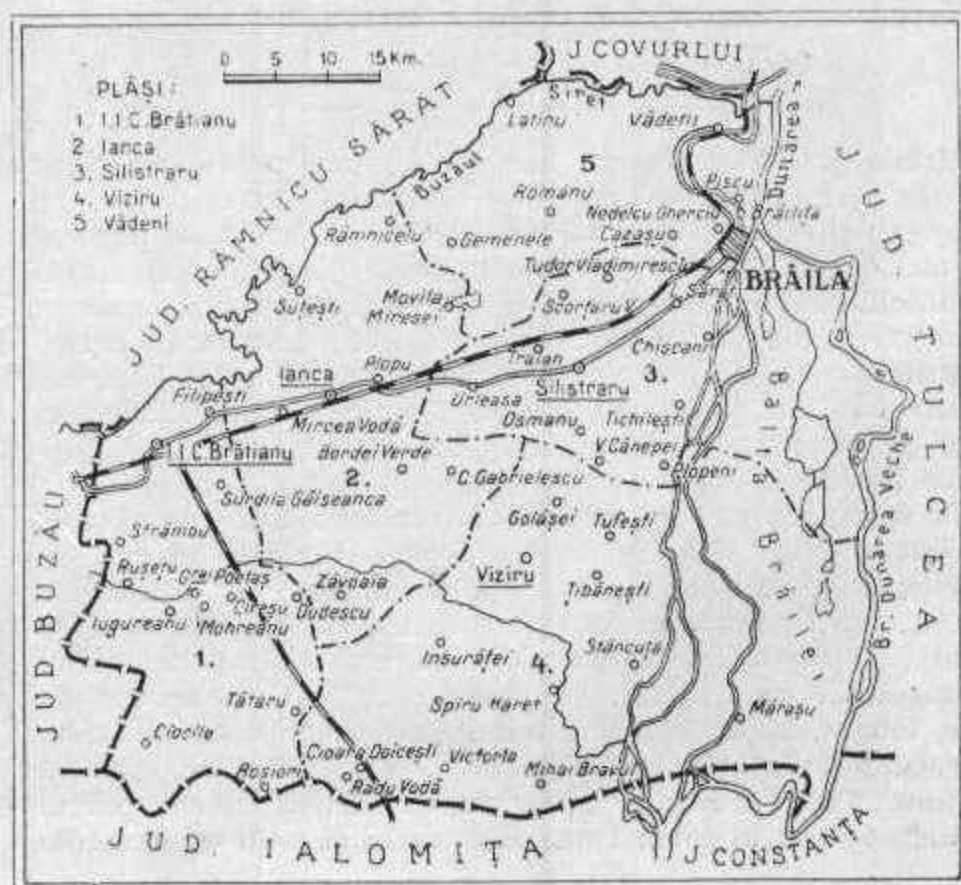
La 27 Februarie 1470, Ștefan cel Mare pradă și arde orașul. Era în acest act — după cum mărturisește profesorul N. Iorga — dorința de a distruge rosturile economice ale Brăilei, captând pentru Moldova tot comerțul Levantului.

La 1544, sub Radu Paisie, Brăila cu satele din jurul ei cade în mâinile turcilor. Aceștia vor constitui aici o raia ale cărei limite se vor întinde cu timpul, până ce Nicolaie Mavrocordat o va fixa în vechile ei hotare. În Brăila s'a așezat atunci, scaunul Mitropoliei ortodoxe a Proilavei a cărei jurisdicție se întindea pe ambele maluri ale Dunării.

Dominația turcească a fost turburată de Mihai în 1595. Acesta cuceri și pradă cetatea și institui ca dregător al ei pe « banul de Brăila și de Buzău » — cu titlu creat de dânsul.

Brăila și raiaua ei au fost liberate de turci de armatele marelui duce Mihail al Rusiei în 1828.

Monumente istorice. Biserica « Sfinții Arhangheli » din Brăila este o veche moschee transformată în biserică după desființarea raialei în 1828. Marele Duce Mihail a înzestrat-o cu obiectele sfinte.

POPULAȚIE

Starea populației. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, județul B. numără 219.932 locuitori. Populația județului este repartizată astfel:

a) Pe orașe și plăși, după sex

Unități administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbați	Femei
Total județ	219.932	108.763	111.169
Municipiul Brăila	68.310	32.328	35.982
Total rural	151.622	76.435	75.187
1. Plasa Călmățui	30.399	14.948	15.451
2. Plasa Ianca	25.853	12.780	13.073
3. Plasa Silistraru	53.272	27.690	25.582
4. Plasa Viziru	42.098	21.017	21.081

b) Pe grupe de vârstă

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele	219.932	30—49 ani	47.168
0—9 ani	62.143	50—69 ani	22.119
10—29 ani	83.224	70 ani și peste	4.018
		Vârstă nedeclarată	1.260

Mișcarea populației. Datele fundamentale ale mișcării populației în județul B., conform cifrelor publicate în Buletinul Demografic al României în perioada 1931—1936, sunt următoarele:

Anul	Cifra probabilă a populației județului la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proportia la 1.000 locuitori		
		Născuți vii	Morți	Excedent natural	Născuți vii	Morți	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 medie anuală	—	8.443	4.457	3.986	36,7	19,4	17,3
1931	221.780	8.379	4.684	3.695	37,8	21,1	16,7
1932	225.892	9.204	5.064	4.140	40,7	22,4	18,3
1933	229.887	8.300	3.692	4.608	36,1	16,1	20,0
1934	234.531	8.523	4.633	3.890	36,3	19,8	16,5
1935	238.002	7.809	4.212	3.597	32,8	17,7	15,1
1936	241.925	8.008	4.575	3.433	33,1	18,9	14,2

La data de 1 Iulie 1937 cifra probabilă a populației județului B. a fost de 245.114 locuitori. Față de populația numărată la recensământul din 1930 și anume 219.932 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 25.182 locuitori în timp de șase ani și jumătate ceea ce corespunde unei creșteri de 11,4%.

INFĂȚIȘARE SOCIALĂ

Brăila, județ de câmpie, așezat, în parte, pe vechiul ținut stăpânit de Turci — «raiaua» — e prins între Bugeac și Bărăgan și străjuit de Dunăre. În coturile acesteia, pornesc de aici «bălțile» cu duh tainic și vegetație profundă, în ele se deschid luminișuri de apă și de flori, verdele transparent înfrățit cu cenușiiul trunchiului de sălcii, desmeardă ochiul și sufletul; bărci sprintene te plimbă, împiedecate de trunchiuri bătrâne, sub bolți de sălcii, prin viroagele bălților, care primăvara — prin Mai și Iunie — sunt de o coplesitoare frumusețe.

Pe marginea lor, se adăpostesc iscusite așezări pescărești.

Dincoace de Dunăre se desfășoară câmpia întinsă, în izbeliștea vânturilor aspre, ca și a tuturor năvălirilor din trecut, dar fericit așezată la răspântia marilor drumuri de negoț; zarea aici e largă, privirea nu întâmpină niciun obstacol. Câmpia aceasta presărată cu răzlete așezări de sate, fecundată de Dunăre, a îndeletnicit pe oamenii săi cu lucrul pământului, muncă aspră și chinuită și cu vânatul peștelui. Totul se scurge spre marea schelă care e portul Brăilei, așezat în cotul Dunărilor vechi și noi ca de acolo

să se reverse în largul lumii. Aici vieța trepidantă a îngrămădit o masă cosmopolită, dând orașului un aspect viu și pitoresc. De aici au pornit odinioară mișcări culturale și de revendicări naționale organizate de Greci, Bulgari, Albanezi.

Brăila a fost leagănul câtorva oameni de proeminență lumină astfel: neînfricatul patriot și om politic Nicolae Filipescu, cântărețul romantic Colonel Teodor Șerbănescu, ale cărui versuri au servit de inspirație muzicală boerului trubadur Gheorghe Cavadia, tot brăilean, și au fost purtate din gură în gură — vers și vers — evocând miresme de dragoste; apoi emeritul agronom și om de literă C. Sandu-Aldea, minunat colorist al câmpiei brăilene, de aici a pornit, ca și sumbrul povestitor al vieții necăjite din mahalalele Brăilei, Panait Istrati, care a făcut cunoscută peste granițe atmosfera de obidă a lumii minore românești.

V. V.

ECONOMIE

Așezat în câmpia Dunării pe un pământ fertil, județul B. practică intens agricultura și creșterea animalelor. În bălțile Dunării pescuitul este deosebit de activ.

Desvoltarea economică a județului B. se datorește prezenței pe teritoriul său a portului Brăila, unul din cele două mari porturi dunărene ale României.

Bogăția în cereale a județului marele său comerț interior și exterior precum și căile de comunicație cel-leagă de marile centre economice din țară și străinătate au făcut să se desvolte aici o industrie foarte activă, din care se remarcă în deosebi, industria alimentară, industria metalurgică și industria construcțiilor navale.

Agricultură. Județul ocupă o suprafață totală de 428.600 ha. Suprafața arabilă este de 252.650 ha, adică 58,94% din suprafața județului și 0,86% din suprafața totală a țării.

Din suprafața arabilă a județului, marea proprietate deține 35.501 ha, adică 14,05%, iar mica proprietate 217.149 ha, adică 85,95%.

Din totalul suprafeței arabile, cerealele ocupă 232.905 ha, astfel repartizate:

Porumbul ocupă 117.546 ha, cu o producție de 1.107.227 chint. (producție medie la ha 9,4 chint.), în valoare de 260 milioane lei.

Orzul ocupă 88.815 ha, cu o producție de 807.506 chint. (producția medie la ha 9,1 chint.), în valoare de 198 milioane lei.

Grâul ocupă 13.802 ha, cu o producție de 123.432 chint. (producția medie la ha 8,9 chint.), în valoare de 49 milioane lei.

Ovăzul ocupă 9.959 ha, cu o producție de 108.734 chint. (producția medie la ha 10,9 chint.), în valoare de 33 milioane lei.

Meiul ocupă 2.108 ha, cu o producție de 12.786 chint. (producția medie la ha, 6,0 chint.), în valoare de 4 milioane lei.

Secara ocupă 673 ha, cu o producție de 4.038 chint. (producția medie la ha 6,0 chint.), în valoare de 1 milion lei.

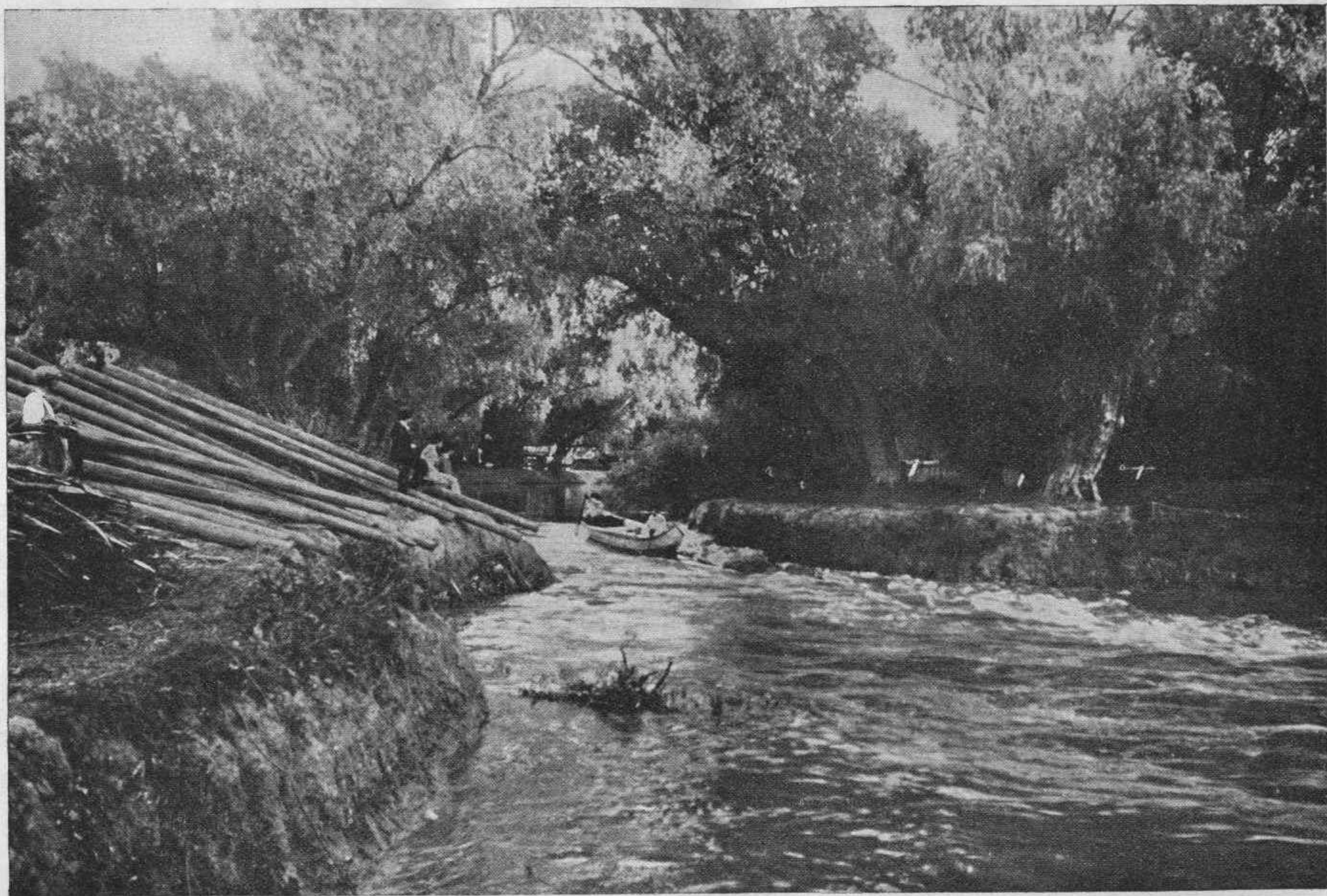
Măturile ocupă 2 ha.

Fânețele cultivate și alte culturi furajere ocupă 8.092 ha. Din această suprafață **dughia** ocupă 4.646 ha, cu o producție de 55.383 chint. (media la ha 11,9 chint.), în valoare de 7 milioane lei. **Lucerna** ocupă 2.493 ha, cu o producție de 43.403 chint. (media la ha 17,4 chint.), în valoare de 6 milioane lei.

Plantele alimentare ocupă 9.399 ha. Din această suprafață **mazărea** ocupă 5.919 ha, cu o producție de 64.791 chint. (media la ha 10,9 chint.), în valoare de 29 milioane lei. **Fasolea** ocupă 1.251 ha, cu o producție de 5.262 chint. (media la ha 4,2 chint.) în valoare de 2 milioane lei. **Pepeni verzi și galbeni** ocupă 1.222 ha, cu o producție de 68.058 chint. (media la ha 55,7 chint.), în valoare de 10 milioane lei. **Cartofii** ocupă 495 ha, cu o producție de 21.234 chint. (media la ha 42,9 chint.), în valoare de 3 milioane lei.

Plantele industriale ocupă 1.450 ha. Din această suprafață **floarea soarelui** ocupă 710 ha, cu o producție de 4.571 chint. (media la ha 6,4 chint.), în valoare de 2 milioane lei. **Soia** ocupă 318 ha cu o producție de 1.662 chint. (media la ha 5,2 chint.), în valoare de 1 milion lei.

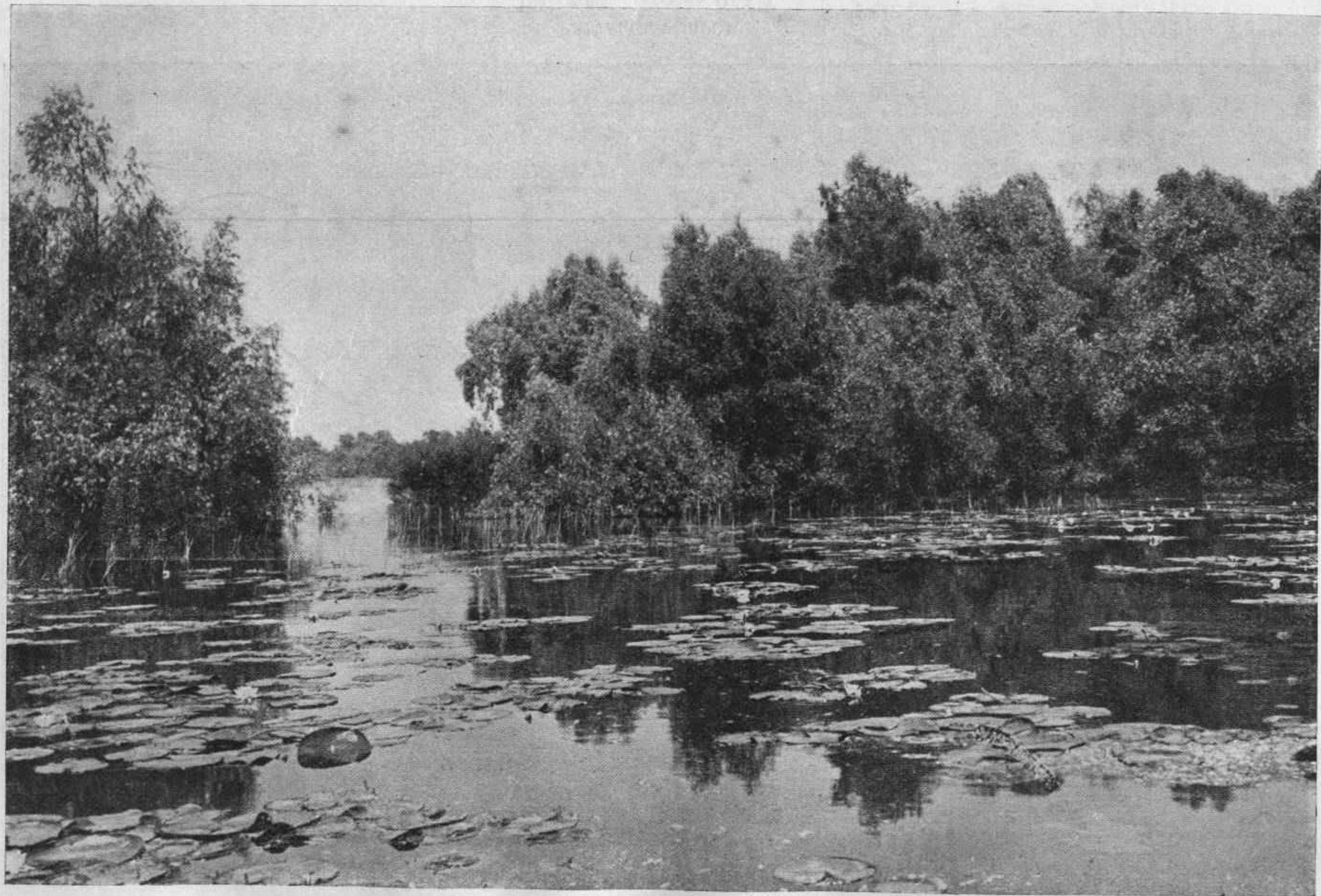

PRIVALUL FILIPOIU

Din «România», revista O. N. T.

Foto Ing. C. Mihăiescu

BĂLȚILE BRĂILEI — LAC DE NUFERI
Din « România », revista O. N. T.

Foto I. C. Mihăilescu

Vegetație și culturi diverse. Din suprafața totală a județului (428.600 ha), ogoarele sterpe ocupă 804 ha.

Fânețele naturale ocupă 4.504 ha, cu o producție de 42.788 chint. (producția medie la ha 9,5 chint.), în valoare de 5 milioane lei.

Pășunile ocupă 25.743 ha.

Pădurile ocupă 10.936 ha.

Pomii fructiferi ocupă 60 ha.

Vița de vie ocupă 1.494 ha (din care viile pe rod 1.034 ha), cu o producție de 34.580 hl (producția medie la ha 33,4 hl), în valoare de 10 milioane lei.

Creșterea animalelor. În județul B. se găseau în anul 1935: cai 49.507, boi 51.552, bivoli 93, oi 246.238, capre 780, porci 32.191, stupi sistematice 852, stupi primitivi 1.199.

Județul se caracterizează prin marile număr de oi, reprezentând un procent ridicat față de procentul celorlalte județe.

Industrie (fără municipiul Brăila). 2 mori sistematice, 10 mori țărănești, 1 fabrică de curățat orezul (Radu-Negru), 1 șantier de material de drum de fier (Brăilița), 1 fabrică de sârmă și cuie, 1 de cherestea, 1 de ciment, 1 de butoaie (toate la Radu-Negru) și 1 fabrică de țigle (I. C. Brătianu).

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei și peste ¹⁾: Fabrica de curățit orezul «Orezul», Radu-Negru (soc. 11, inv. 22), Șantierul de material de drum de fier al soc. «Franco-Română», Brăilița (soc. 150, inv. 160), Fabrica de sârmă și cuie a Soc. «Industria Sârmei», Radu-Negru (inv. 51), Fabrica de cherestea «România Forestieră», Radu-Negru (soc. 13, inv. 22) și Fabrica de ciment «Ioan G. Cantacuzino», Radu-Negru (soc. 100, inv. 147), cu o fabrică de butoaie (inv. 7).

(Vezi și municipiul Brăila).

INDUSTRIA*) JUDEȚULUI BRĂILA ÎN 1935 (inclusiv municipiul Brăila)

Intreprinderile dela 5 H. P. sau 20 lucrători în sus

Industria	Numărul fabricilor		Forța motrice H.P.	Personal ocupat	Valoarea producției în mii. de lei
	Active	Inchise			
Alimentară	17	8	5.880	483	427.134
Textilă	1	—	—	24	391
Chimică	2	—	414	160	43.440
Metalurgică	16	3	7.132	2.158	683.566
Hârtie și Arte grafice	3	—	22	51	8.713
Pielărie	—	1	30	—	—
Lemnului	4	4	1.135	284	24.754
Materiale de construcție	2	4	2.339	277	53.015
Total	45	20	16.952	3.437	1.241.013

*) Nu sunt cuprinse exploatarea miniere, petrolifere, carierele, uzinele de apă și electricitate.

Credit și cooperatie. În cuprinsul județului funcționează 8 bănci (societăți anonime). Situația lor, conform bilanțurilor încheiate la 31 Decembrie 1934 se prezintă astfel:

A C T I V		P A S I V	
Disponibil	5.293.534	Fonduri	47.960.295
Plasamente	95.830.986	Angajamente	88.477.257
Imobilizări	10.707.337	Rezultate	—
Rezultate	24.605.697		
Total	136.437.552	Total	136.437.552

¹⁾ Cifrele în paranteze arată capitalul social (soc.) și capitalul investit (inv.) în milioane de lei.

RĂCHITIȘ LA FILIPOIU ÎN BALTĂ

Cooperative de credit (bănci populare) 84, cu 15.663 membri, și cu un capital social vărsat de 31.029.823 lei. Imprumuturi acordate 88.455.855 lei (neconvertite 9.062.792 lei, convertite 36.540.205 lei; reduceri la imprumuturi convertite 42.852.858 lei). Depuneri spre fructificare 27.386.103 lei. Totalul bilanțului 119.866.172 lei.

Cooperative de producție diversă 3, cu 951 membri și cu un capital social vărsat de 1.174.303 lei. Valori imobilizate 2.905 lei. Totalul bilanțului 3.416.308 lei.

Cooperative agricole de aprovizionare și vânzare în comun 14, cu 1.664 membri și cu un capital vărsat de 1.637.432 lei. Bilanțul încheiat: 11.321.840 lei.

Cooperative de consum 1, cu 159 membri și cu un capital social vărsat de 359.509 lei. Mărfuri generale în valoare de 112.907 lei. Bilanțul încheiat: 1.431.353 lei.

Situația cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decembrie 1935.

Finanțe publice. Bugetul județului B. pe exercițiul 1936—1937 prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	33.988.792
Venituri ordinare	21.702.352
Venituri extraordinare	153.188
Venituri speciale	12.133.252
Cheltuieli	33.988.792
Cheltuieli ordinare	21.702.352
Cheltuieli extraordinare	153.188
Cheltuieli speciale	12.133.252

Drumuri. Județul B. este străbătut de o rețea totală de drumuri de 1.758 km 380 m, împărțită astfel:

Drumuri naționale 151 km 972 m, din care Direcțiunea Generală a Drumurilor întreține 82 km 827 m (pietruți), iar municipiul Brăila 4 km 480 m (pavați).

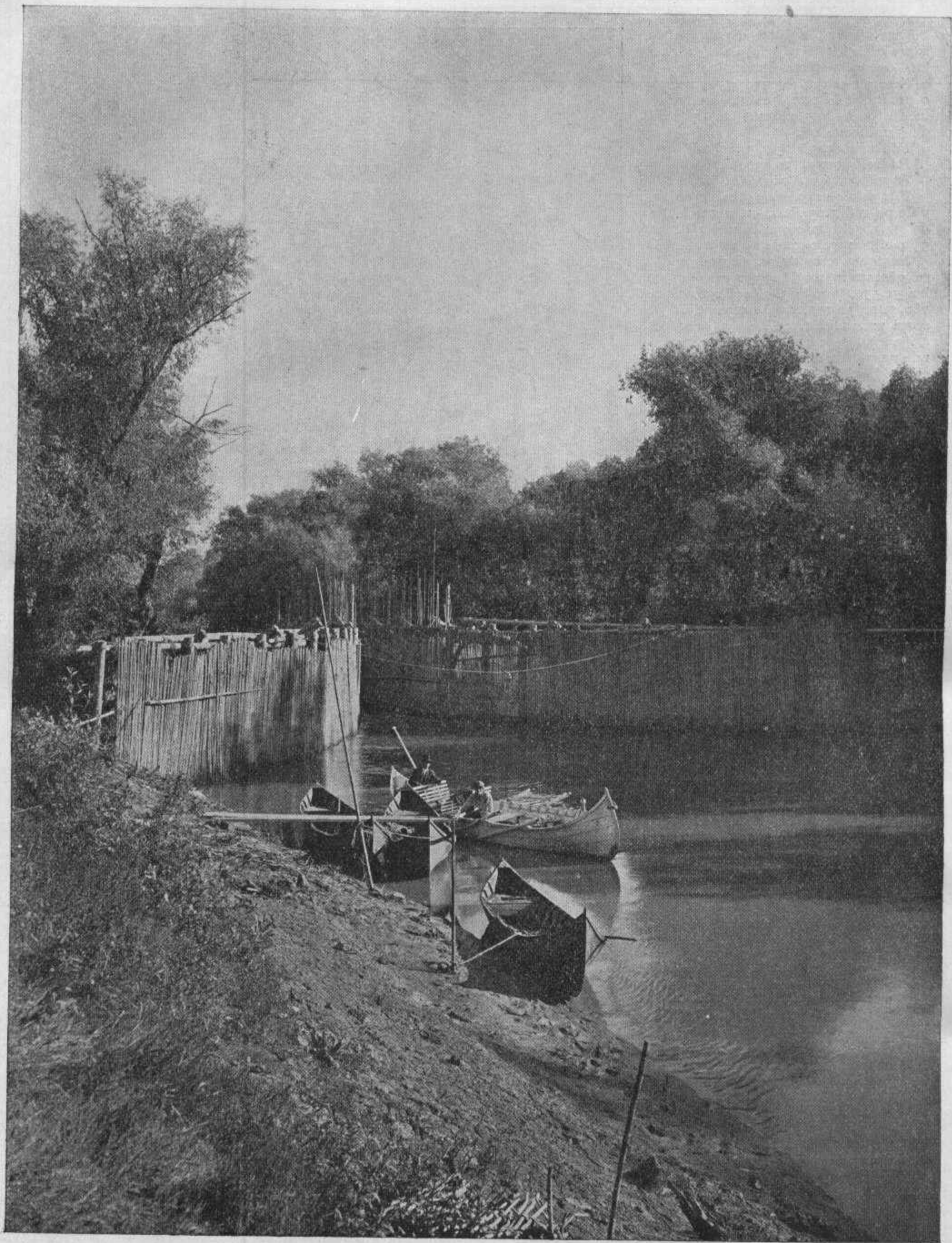
Drumuri județene 306 km 523 m, din care administrația județului întreține 179 km 861 m (pietruți).

Drumuri comunale 1.299 km 885 m.

Lungimea podurilor este de 982,60 m, din care poduri naționale 257,90 m, poduri județene 329,50 m, și poduri comunale 395,20 m.

Prin județ trec 3 drumuri naționale, legând următoarele localități:

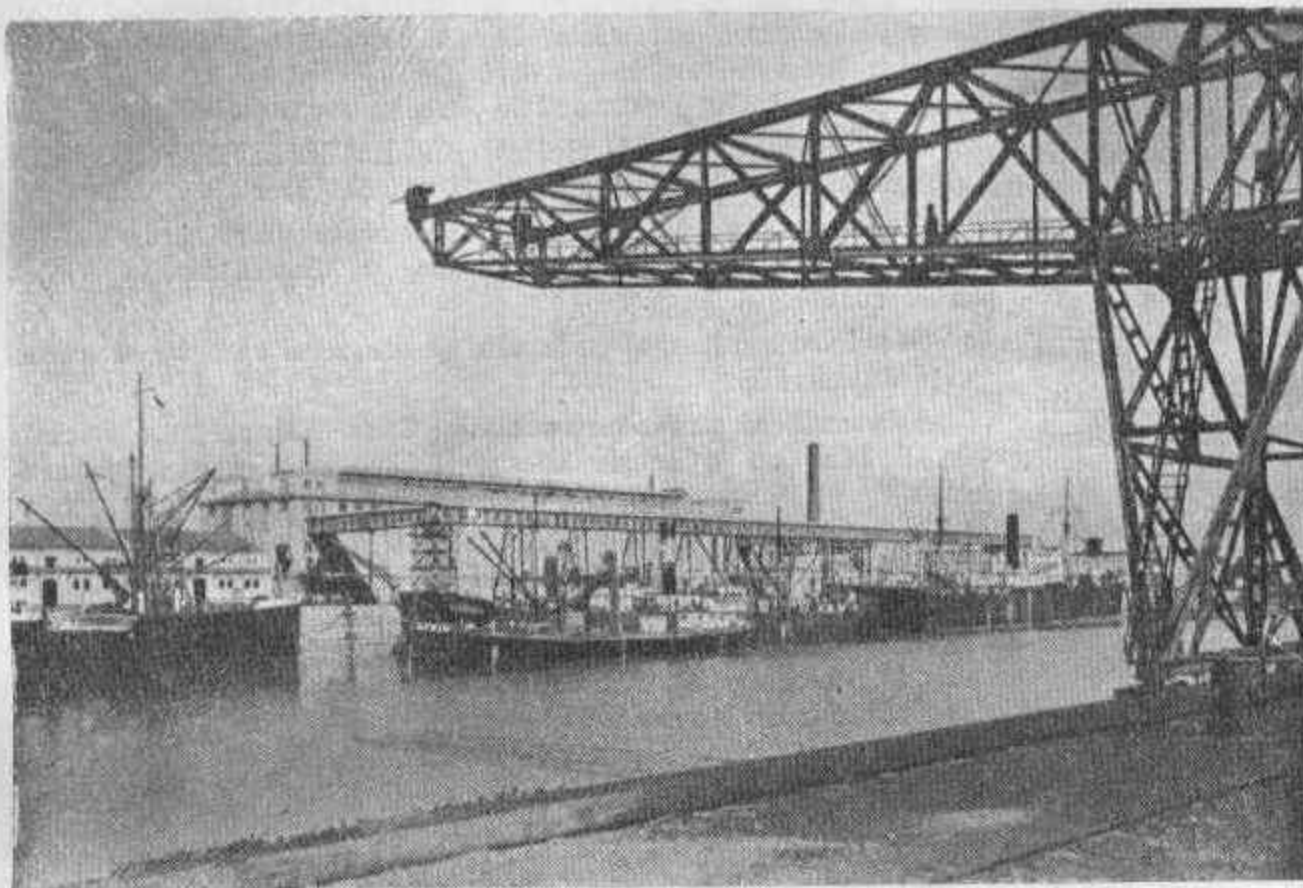

CANAL ȘI GARDURI ÎN BĂLȚILE BRĂILEI
Din « România », revista O. N. T.

Foto Weiss

DOCURILE BRĂILA

1. Buzău — Brăila — Galați (Brăila — limita județului Buzău = 72 km; Brăila — limita județului Covurlui = 27 km).
2. Brăila — Măcin — Tulcea (Brăila — limita județului Tulcea = 2 km).
3. Râmnicu-Sărat — Brăila (Brăila — limita județului R. Sărat = 51 km).

Navigație fluvială. Curse zilnice ale soc. N.F.R. pe liniile Brăila - Galați și Măcin - Brăila - Hârșova.

Curse regulate ale Soc. N.F.R. pe liniile: Galați — Brăila — Cernavoda — Silistra; Brăila — Galați — Tulcea — Ismail — Vâlcov; Galați — Brăila — Cernavoda — Silistra — Oltenița — Giurgiu — Ruscuc — Corabia — Calafat — Turnu-Severin, fiind în legătură cu vapoarele care merg de la Turnu-Severin la Baziaș.

Soc. S.R.D. are centrala de navigație la Brăila, având curse regulate pe linia: Brăila — Galați — Reni — Isaccea — Tulcea — Ismail — Chilia-Nouă — Chilia-Veche — Periprava — Vâlcov.

Curse regulate ale societăților de navigație jugoslavă și cehoslovacă pe linia Regensburg — Viena — Bratislava — Budapesta — Belgrad — Orșova — T. Severin — Giurgiu — Brăila — Galați.

Cale ferată. Județul B. este străbătut de o rețea de căi ferate în lungime totală de 130 km repartizată astfel: 90 km linii principale simple, 3 km linii secundare duble și 37 km linii secundare simple.

Itinerarii principale: Rapide: București — Galați. Accelerate: București — Galați și Buzău — Constanța.

Stații importante: Brăila, N. Filipescu.

Poștă, telegraf, telefon. 7 oficii P.T.T. de stat din care 3 la Brăila și câte unul la Ianca, I. I. C. Brătianu, Nicolesți-Jianu și Viziru; 1 oficiu autorizat (Movila - Miresei); 2 agenții speciale la Cioara-Doicești și Traian; 1 oficiu balnear (Lacu-Sărat) și 4 gări cu serviciu poștal: Cireșu, Dedulești, Traian-Sat și Urleasca.

Oficii telefonice la: Brăila, Cioara-Doicești, Ianca, I. I. C. Brătianu, Lacu-Sărat, Nicolesți-Jianu, Traian, Viziru.

Stațiuni climatice, balneare, turism. Lacu-Sărat, stațiune balneară, situată la 5 km de Brăila, de care e legată prin tramvai electric și curse de autobuze. Anotimp: 15 Mai — 15 Septembrie. Altitudine minimă cu variațiuni de temperatură, foarte reduse. Ape cloruro-sodice concentrate, sulfatate și magneziene. Indicațiuni: reumatism, tuberculoză ganglionară, boli de piele, boli nervoase, anemie, limfatism, boli de femei. Stabilimente balneare moderne, cu băi calde și reci, nămol. Hoteluri, restaurante, oficiu P. T. T., medic, farmacie; un parc vast, numeroase distracții.

Movila Miresei, stațiune balneară de interes local, în plină formare, deservită de gara Urleasca pe linia ferată Buzău - Brăila.

Turism. Principala atracție turistică a județului Brăila o formează Bățile sale, alcătuite dintr-o succesiune de lacuri și canale între care cel mai de seamă este vestitul canal Filipoiu. El leagă lacul Șerban, renumit centru de pescărie, cu Dunărea și străbate printre sălcii bătrâne, o regiune de mare frumusețe. În apropiere de acest canal, se află una dintre cele mai caracteristice părți ale aceluși ținut, denumit de străini «Paradisul păsărilor», dominat în zare de silueta dantelată a munților Măcinului.

CULTURĂ

Știință de carte. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, populația județului dela 7 ani în sus este de 172.864 locuitori din cari 69,0% sunt neștiutori de carte. După sex, proporția este de 81,0% bărbați și 57,3% femei știutoare de carte. Repartiția locuitorilor după gradul de instrucție, în procente, este următoarea:

Gradul de instrucție școlară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul știutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extrașcolară	1,1	0,4
2. Primară	72,5	94,5
3. Secundară	15,6	3,0
4. Profesională	8,0	1,8
5. Universitară	1,9	0,2
6. Alte școli superioare	0,9	0,1

Invățământ. Populația școlară a județului B. (între 5—18 ani) a fost în anul 1934 de 50.762 locuitori (8.936 mediu urban și 41.826 mediu rural).

Școli secundare (la Brăila): Liceu de băieți, Liceu de fete, Liceu comercial de băieți, Liceu comercial de fete, Liceu industrial de băieți, Liceu industrial de fete, Școală normală de fete, Liceu de fete particular, 1 gimnaziu de băieți al comunității elene, 1 gimnaziu confesional de băieți (izraelit).

Școli primare 165, din care 135 rurale și 30 urbane, cu un număr total de 34.231 copii (27.896 mediu rural și 6.335 mediu urban) și cu 600 învățători și alt personal didactic. (Situația din 1934).

Grădini de copii 27, din care 15 rurale și 12 urbane (24 de stat și 3 confesionale), cu un număr total de 2.193 copii (1.359 mediu rural și 834 mediu urban) și cu 39 conducătoare. (Situația din 1934).

Instituții culturale. Fundația Culturală Regală «Principele Carol» are cămine culturale în: Baldovinești, Berlești, Brăilița, Cazasu, Ciocile, Colțea, Cuza-Vodă, Filii, Golăsești, Gropeni, Ianca, Insurăței, Jugureanu, Latinu, Mircea-Vodă, Movila-Miresei, Nisipurile, Nicolesți-Jianu, Osmanu, Roșiori, Rușetu (cămin model), Scorțaru-Vechi, Surdila-Greci, Surdila-Găiseanca, Șutești, Tătaru, Tudor-Vladimirescu, Tufești, Victoria, Valea Cânepei și Viziru.

Liga Culturală activează la Brăila și Tătaru.

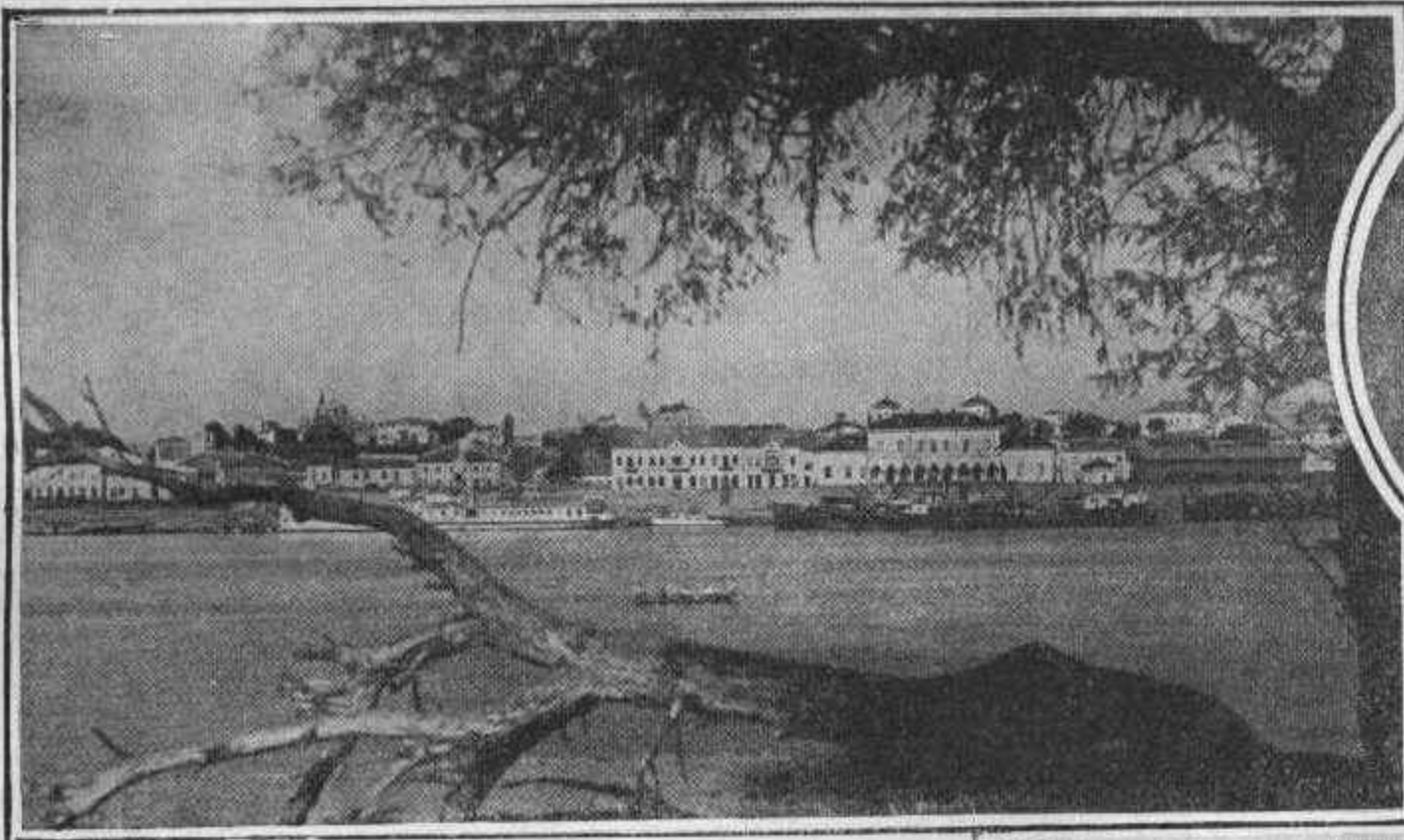
Casa Școalelor și a Culturii Poporului întreține în județul B. 46 cămine culturale, 4 soc. muzicale și 12 biblioteci, adică în total 62 organizații culturale, dintre care 10 au personalitate juridică.

Alte instituții culturale la Brăila: 3 biblioteci (Comunală, «Petre Armencea» și P.T.T.), Soc. ortodoxă a femeilor române, Cercul cultural artistic «M. Eminescu», Cercul cultural francez «Voltaire», Ateneul popular «Sandu Aldea», Soc. filarmonică «Lyra», Asociația corală «Armonia», 2 teatre, 7 cinematografe (din care 2 sunt școlare), 6 soc. sportive («Franco-Română» și «Dacia-Unirea», Soc. «Moto-Club», Soc. «Touring-Club», 1 soc. de ciclism, 1 soc. de box) și 2 soc. de vânătoare.

BRĂILA

PELICANI

VEDERE DIN PORT

BRĂILA: STR. REGALĂ

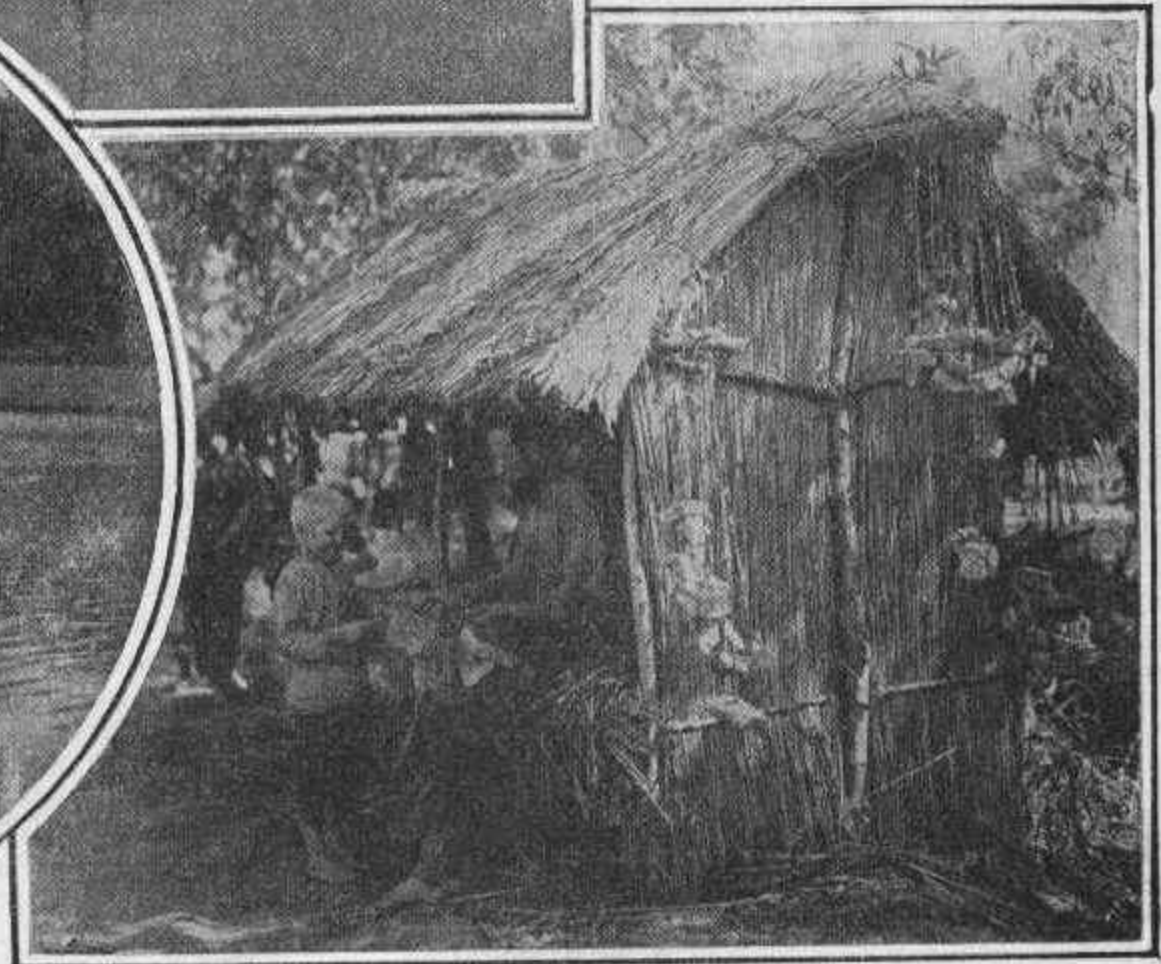

PORTUL

PESCARI DIN BALTA BRĂILEI

CANALUL FILIPOIU

RELIGIE

Confesiuni. După datele provizorii ale recensământului populației din 1930, din totalul locuitorilor județului, 93,6% sunt ortodocși și 0,2% sunt greco-catolici. Restul populației aparține altor confesiuni.

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 93 biserici ortodoxe (din care 1 grecească și 1 bulgărească), 4 lipovenesti, 1 armenescă, 1 romano-catolică, 1 evanghelic-luterană, 1 reformată, 3 case de rugăciune adventiste, 2 baptiste, 4 sinagogi.

Instituții bisericești. 1 protopopiat ortodox la Brăila. Județul B. se află în eparhia Episcopiei Buzăului (Mitropolia Ungro-Vlahiei).

ADMINISTRAȚIE

Organizare administrativă. Capitala județului B. este municipiul *Brăila*. Județul are 132 sate, împărțite astfel:

I. Plasa I. I. C. Brătianu	29 sate
II. Plasa Ianca	26 sate
III. Plasa Silistraru	17 sate
IV. Plasa Viziru	32 sate
V. Plasa Vădeni	28 sate

Organizare judecătorească. Un tribunal la Brăila, cu 2 secțiuni, 13 magistrați, 1 prim procuror și 1 procuror, în circumscripția Curții de Apel din Galați.

LOCALITĂȚILE DIN JUDEȚUL BRĂILA

A) Orașe

1. Municipiul Brăila (capitala județului)

B) Sate

I. PLASA I. I. C. BRĂTIANU

1. Brateșul-Nou
2. Brateșul-Vechi
3. Chioibășești
4. Ciocile
5. Cireșu
6. Col. A. Grigorescu
7. Colțea
8. Dudescu
9. Făurei
10. Filipești
11. Florica
12. General-Poetaș
13. Ion I. C. Brătianu
14. Jugureanu
15. Marele-Voevod-Mihai
16. Mobreanu
17. Nicolesți-Jianu
18. Nisipurile
19. Pribeagu
20. Roșiori
21. Rușefu
22. Scărlătești
23. Serg. Ionel-Ștefan
24. Serg. Stamate-Gurau
25. Strâmbu
26. Surdila-Găiseanca
27. Surdila-Greci
28. Tătaru
29. Vizireni.

II. PLASA IANCA

1. Avântul
2. Batogu
3. Berlești
4. Bordei-Verde
5. Constantinești
6. Const. Gabrielescu
7. Dedulești
8. Esna
9. Filii
10. Ianca
11. Ionești
12. Lișcoteanca
13. Mihail-Kogălniceanu
14. Mircea-Vodă
15. Movila-Miresei
16. Opișenești
17. Pănești
18. Perișoru
19. Plopu
20. Râmnicele
21. Satnoeni
22. Stefan-cel-Mare
23. Suțești
24. Târlele-Filiu
25. Tepeș-Vodă
26. Zăvoaia

III. PLASA SILISTRARU

1. Băile Lacu-Sărat
2. Blasova
3. Căldărușa
4. Chiscani
5. Ciucea
6. Gropeni
7. Iacu-Sărat
8. Osmanu

5 judecătorii, la Brăila, Ianca, Nicolesți-Jianu și Viziru, cu un total de 10 magistrați.

O judecătorie de muncă la Brăila, cu 2 judecători.

Organizare sanitară. Spital comunal la Brăila și 3 spitale de stat la Ianca, Nicolesți-Jianu și Viziru.

6 dispensare de stat, 5 dispensare particulare și 1 ambulatoriu antiveneric la Brăila. 9 dispensare în comunele rurale.

Serviciul sanitar al județului și serviciul sanitar al municipiului Brăila.

Asistență și prevedere socială. Casa Asigurărilor Sociale la Brăila, cu o secție medicală (19 medici și 5 farmaciști).

Soc. «Crucea Roșie», Oficiu I.O.V., Soc. pentru profilaxia tuberculozei, Soc. «Pajura» de ajutor reciproc a funcționarilor C.F.R., 1 societate de ajutor mutual pentru înmormântare, 1 orfelinat pentru sugaci, 1 leagăn al soc. «Principele Mircea», 2 aziluri de bătrâni, 1 cămin de ucenice, 1 cămin romano-catolic pentru copii săraci, 1 birou de plasare (toate în Municipiul Brăila).

PRINCIPALE AȘEZĂRI

Brăila, capitala județului (vezi monografiile orașelor reședință).

9. Scorțaru-Vechi
10. Silistraru
11. Tichilești
12. Titcov
13. Traian
14. Tudor-Vladimirescu
15. Urleasca
16. Valea-Cânepei
17. Vărsătura

IV. PLASA VIZIRU

1. Agaua
2. Bândoii
3. Berțești-de-Jos
4. Berțești-de-Sus
5. Bou
6. Cloara-Doicești
7. Cloara-Radu-Vodă
8. Cojocaru
9. Cuza-Vodă
10. Frecăței
11. Golășei
12. Gura-Călmățuiului
13. Gura-Gărluței
14. Iapa
15. Insurăței
16. Lacu-Rezi
17. Mărașu
18. Mihai-Bravu
19. Nedeicu
20. Nicolesți
21. Polizești
22. Salcia
23. Spiru-Haret
24. Stanca
25. Stăncuța
26. Strâmba

27. Tăcău
28. Tîbănești
29. Tufești
30. Victoria
31. Viziru
32. Zagna

V. PLASA VĂDENI

1. Baldovinești
2. Brăilița
3. Carol al II-lea
4. Cazasu
5. Comăneasca
6. Cotu-Lung
7. Cotu-Mihalea
8. Deșirați
9. Gemenele
10. General-Praporgescu
11. Gurgueți
12. Iuliu-Maniu
13. Latinu
14. Mărtăcești
15. Morotești
16. Muchea
17. Mucheni
18. Nazăru
19. Nedelcu-Chercea
20. Oancea
21. Petroiu
22. Piscu
23. Radu-Negru
24. Romanu
25. Scorțaru-Nou
26. Sîhleanu
27. Vădeni
28. Voinești

JUDEȚUL BUZĂU

Stema. Scut albastru, cu o biserică cu un turn de argint, în profil, spre dreapta având pe acoperiș un șoim de aur cu aripile desfăcute.

Este stema cea veche, rectificată.

GEOGRAFIE

Așezare. Județul B. face parte dintre județele de munte ale Țării. Este situat în partea de N-E a Munteniei, pe valea Buzăului și în drumul cel mai scurt dintre Transilvania și Marea Neagră. (Calea ferată în construcție peste pasul Buzăului va înlesni mult scurgerea produselor Transilvaniei spre Mare).

Suprafața: 4.936 km².

Infățișarea pământului. Dela N către S, se deosebesc trei mari unități de relief: 1) *Muntele*, despărțit în culmi de 800—1.900 m dispuse radiar (*Ciucasul* pe hotarul spre Prahova, *Siriul*, *Penteleul*), 2) Din munți pornesc, pieziș, pîteni de gresie dură, care cuprind între ei bazine lungi de depresiune și fac tranziția către *dealurile subcarpatice*. Văi sculptate între culele acestor dealuri despart și ținutul dealurilor într-o serie de culmi și de cuvete. Ultima culme (*Istrița*) se ridică repede la peste 750 m și contrastează cu a treia unitate de relief a județului: 3) *Câmpia*, netedă, întinsă și crestată de văi mai accentuate doar în imediata apropiere a dealurilor.

Climă și ape. În munți, temperatura medie a verii este sub 18°; se ridică apoi treptat până ajunge în câmpie la peste 22°. Ploile nu sunt prea abundente nici în munți (puțin peste 600 mm anual, față de peste 1.000 în masivele vecine, Bucegi și Vrancea). În Sudul județului, unde predomină clima de stepă, ploile scad sub 500 mm.

Aproape toate apele județului din munți și din Subcarpați, cele două Bâsce, Slănicul, Nișcovul, se strâng în râul Buzău. În câmpie nu străbate, pe valea largă fără terase, decât apa colectoare. Celelalte pâraie, cari ies din marginea înaltă a dealurilor, seacă în timpul verii.

Vegetație. În bazinul Bâscelor sunt încă întinși codri de brazi și molizi; în al Buzăului însă predomină fâgeturile. În schimb, dealurile sunt aproape total despădurite. Numai masivul deluros cuprins între genunchiul Buzăului și câmpie a rămas acoperit de întinse stejlerișuri.

Adăpostul pe care îl oferă cotul Subcarpaților a îngăduit aci apariția unor plante de origină mediteranee: migdali și o specie de carpen.

În câmpie e domeniul stepei, înlocuită acum mai pretutindeni de cereale. La marginea nordică a acestei stepe, imediat sub dealuri, se întâlnește cea mai sudică fâșie de cernoziom adevărat din cuprinsul României. Pe scursorile sărate coborâte din dealuri, se întâlnesc asociații halofile (de sărături), iar pe dunele din Sudul județului, asociații arenacee (de nisip).

Bogății minerale. În regiunea muntelui se găsesc cunoscutele izvoare termale dela *Siriul*; cele mai însemnate minerale sunt însă cele de lagună: sarea în masive, în special pe valea Slănicului, *lignitul* în marginea externă a Subcarpaților (mai ales la Răsăritul văii Buzăului) și petrolul (*Arbănași*, *Păcelele*, *Monteoru*).

ISTORIE

Vechime și dezvoltare istorică. Județul B. și-a luat numele dela apa care-l străbate sau, mai curând, dela muntele Buzău.

Ținut străvechi, în care s'a dezvoltat viața patriarhală a cnejilor și voievozilor români, ai căror urmași au fost boierii buzoieni, cari au jucat un mare rol politic în viața Țării Românești, începând din sec. XVI.

Pe teritoriul acestui județ, în orașul Buzău, Radu cel Mare a fixat reședința episcopiei înființate de dânsul.

Tipografia episcopală dela Buzău a fost, în veacul XVIII, un focar însemnat de cultură pentru țările noastre.

Pe valea Buzăului, s'au scurs spre Șchela Brăilei bogățiile Transilvaniei.

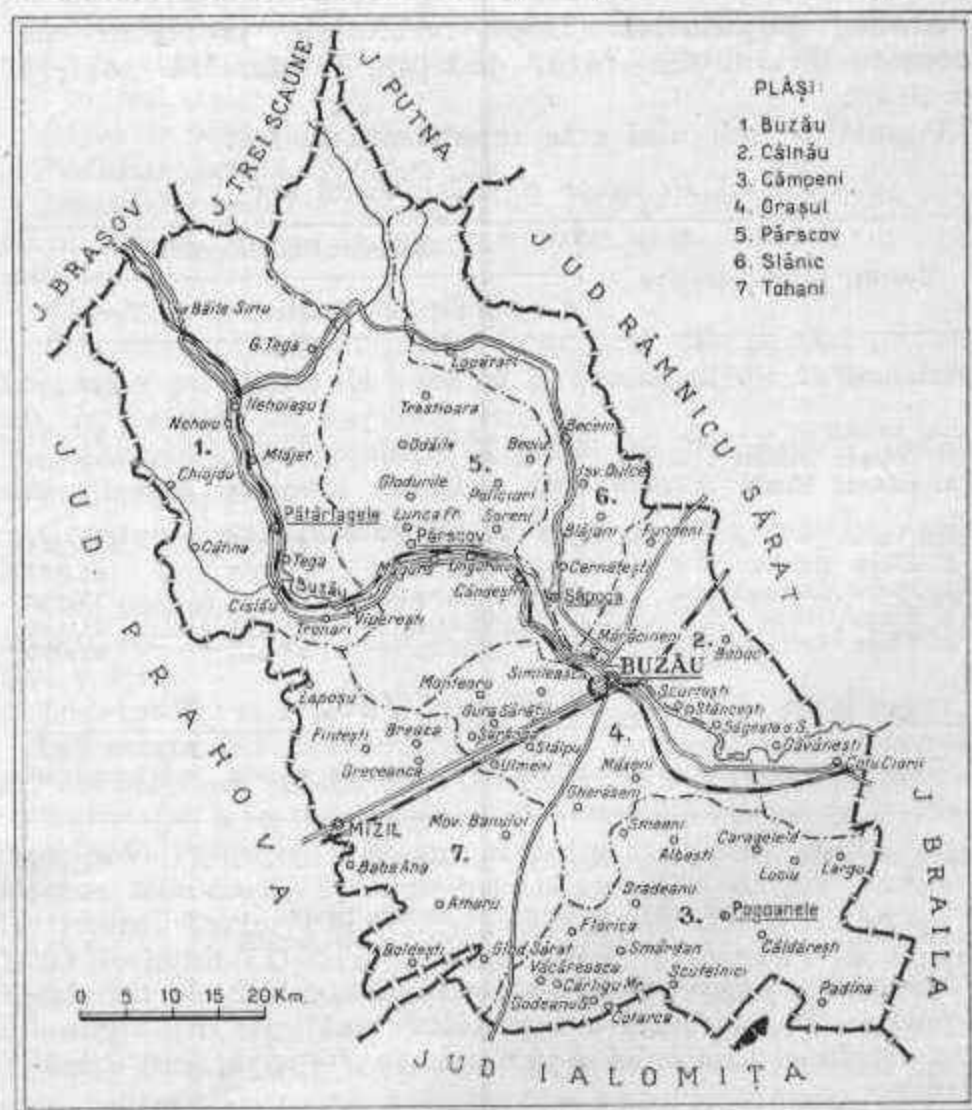
Monumente istorice. Biserica reședinței episcopale din Buzău, construită în sec. XVI, reconstruită de Matei Basarab în 1649 și reparată în 1740; picturile sunt din prima jumătate a sec. XIX.

Biserica Banului, înălțată în 1722 de către Adriana, văduva vornicului Șerban Cantacuzino.

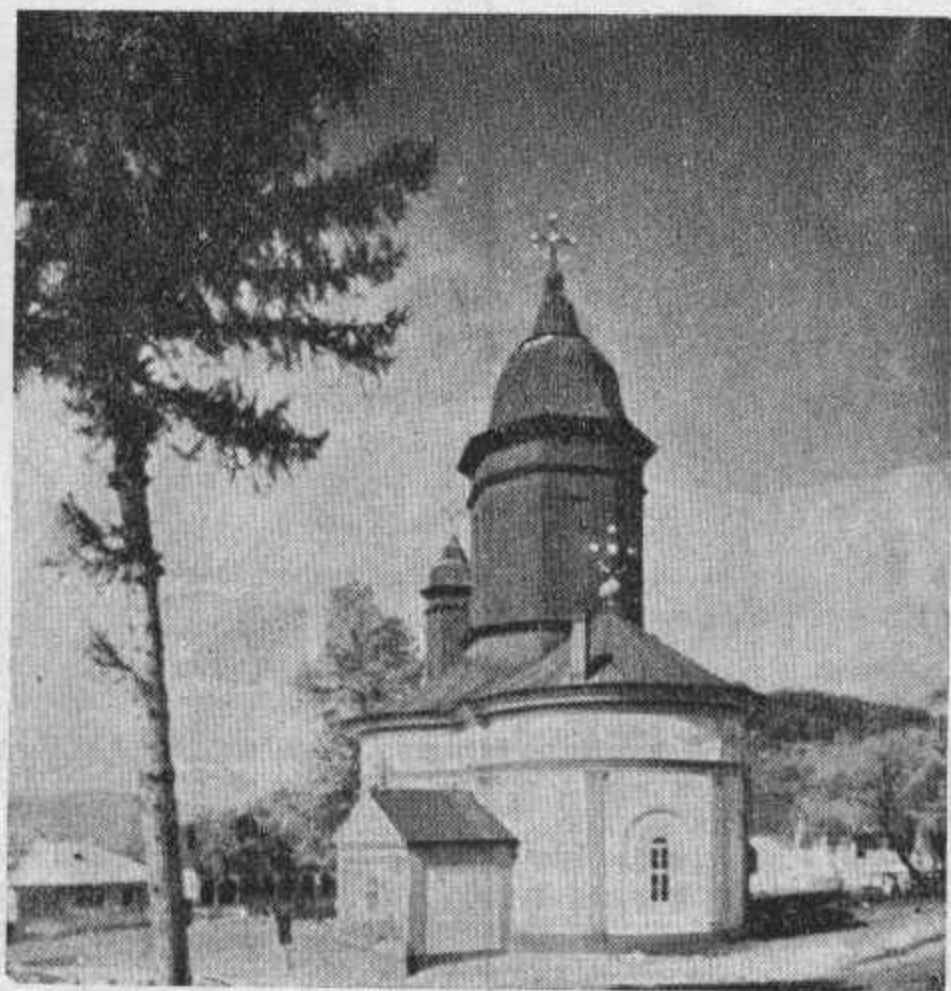
Mănăstirea de maici Barbu din Grăjdana, ctitorie din 1668 a lui Barbu, căpitanul de margine.

Mănăstirea Ciolanul, ctitorie din 1590 a Doamnei Neaga; biserica mare a Mănăstirii, ctitorie a episcopului Chesarie, datează din anul 1828.

Biserica Cislău (fostă mănăstire), înălțată de Doamna Neaga în sec. XVI și reconstruită de episcopul Metodie, la 1749.

MĂNĂSTIREA RĂTEȘTI

Schitul Cârnu, înălțat în 1536, reparat în 1643 de Matei Basarab.

Schitul Găvanele, înălțat în 1790 de Mihail Vodă Șuțu, dărâmat de cutremur în 1802, reconstruit de Constantin Ipsilanti în 1803.

Biserica din Vintilă-Vodă, înălțată la 1532 de Vintilă-Vodă.

Biserica din Aluniș, înălțată—după tradiție—de Mircea Ciobanul, Domnul Țării Românești (1545—1559).

Biserica din Berca, din sec. XVI, din care se mai păstrează frumoase coloane și săpături la ferestre.

Mormântul Mitropolitului Luca Cipriotul, contemporanul lui Mihai Viteazul, se află la vechiul schit dela Izvorani.

La *Monteoru*, importantă așezare preistorică dela începutul epocii bronzului (cca 1.600 a. Chr.).

POPULAȚIE

Starea populației. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, județul B. numără 309.425 locuitori.

Populația județului este repartizată astfel:

a) *Pe orașe și plăși, după sex*

Unități administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbați	Femei
Total județ	309.425	151.229	158.196
Total urban	42.564	21.293	21.271
1. Orașul Buzău	36.113	18.050	18.063
2. Orașul Mizil	6.449	3.243	3.206
Total rural	266.861	129.936	136.925
1. Plasa Buzău	82.788	39.763	43.023
2. Plasa Câmpul	65.570	32.237	33.333
3. Plasa Slănic	65.494	31.995	33.499
4. Plasa Tohani	53.009	25.939	27.070

b) *Pe grupe de vârstă*

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele	309.425	30—49 ani	64.584
0—9 ani	89.613	50—69 ani	29.313
10—29 ani	118.473	70 ani și peste	5.550
		Vârstă nedeclarată	1.892

Mișcarea populației. Datele fundamentale ale mișcării populației în județul B., după cifrele publicate în Buletinul Demografic al României în perioada 1931—1936, sunt următoarele:

Anul	Cifra probabilă a populației județului la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proportii la 1.000 locuitori		
		Născuți vii	Morți	Excedent natural	Născuți vii	Morți	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 medie anuală	—	12.797	6.636	6.161	39,4	20,4	19,0
1931	312.138	12.277	6.850	5.427	39,3	21,9	17,4
1932	318.397	13.748	7.095	6.653	43,2	22,3	20,9
1933	324.626	12.823	6.040	6.783	39,5	18,6	20,9
1934	331.539	12.814	6.559	6.255	38,7	19,8	18,9
1935	337.289	12.322	6.637	5.685	36,5	19,7	16,8
1936	343.430	12.626	7.147	5.479	36,8	20,8	16,0

La data de 1 Iulie 1937 cifra probabilă a populației județului B. a fost de 348.573 locuitori. Față de populația numărată la recensământul din 1930 și anume 309.425 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 39.148 locuitori în timp de șase ani și jumătate ceea ce corespunde unei creșteri de 12,7%.

INFĂȚIȘARE SOCIALĂ

Cine a cutreerat în direcții multiple întreaga Muntenie și Oltenie a putut constata în general următorul fapt de geografie umană: desimea satelor și cătunelor din regiunile deluroase ale județelor de munte e în contrast cu raritatea lor în întinsul câmpiilor. Contrastul acesta ni-l înfățișază și județul Buzău: în timp ce dealurile lui sunt tixite de așezări omenești, în câmpia lui, mai ales în cea sud-estică, satele sunt puține și distanțate și fără vechimi mari. Iată, deci, o constatare care nu poate fi trecută cu vederea mai cu seamă când e vorba de trecutul poporului român. Câmpia sudică a Buzăului face, de fapt, parte din Bărăgan, și acest Bărăgan, în deosebi în trecut, nu putea fi decât ceea ce arată însuși numele acesta care e «de origine cumană sau pecenegă» sau poate chiar turcescul *buragan* «tempête violente, tourbillon» și care, prin urmare, ar însemna un loc pustiu bântuit de furtuni. Așa fiind, regiunile accidentate, din imediata apropiere a munților, rămân singurele și străvechile adăposturi de bază ale poporului român în desfășurarea vremurilor istorice, ele putând satisface redusele cerințe de natură agricolă și putând fi, de altă parte, scuturi pentru dezvoltarea sau măcar menținerea vieții păstorești.

Iată, așa dar, două cu totul diferite aspecte de pământ ale Buzăului, o îmbinare pe cât de utilă pe atât de interesantă. De pe înălțimile primei linii de dealuri ale județului îți poți desfăta cu prisosință privirile plimbându-le cu nesăț spre Sud-Est, pe întinsul mănăstirii Bărăgan care, după anotimp, dar mai ales în nopți înstelate, îți poate scălda sufletul în variate și feerice armonii de colorit de stepă. Dornic și de un alt cadru, de un alt mediu geografic, părăsești Bărăganul lanurilor de grâu, treci peste bogatele culturi de viță de vie și îndreptează-te spre Nord. Dacă vrei să nu încerci numeroase urcușuri și coborâșuri de dealuri brăzdate labirintic de pâraie, atunci, după ce te vei fi urcat măcar pe dealul Istriței, pornește din chiar capitala județului în spre Penteleu fie în susul apei Slănicului, fie în susul râului Buzău, care e mai interesant, mai pitoresc. Iată-ne pe valea Buzăului. Îți oprești, pios, o clipă privirile asupra cetății mănăstirești *Berca* din stânga râului; te înseninezi la vederea mănăstirii de maici *Rătești* și, intrând tot mai adânc în valea lui care se tot îngustează, admiri tot ce vezi în Viperești, pentru ca, poposind în Nehoiu și văzând maldărele de cherestea provenite din codrii — frați ai Românului, — să-ți însângerezi sufletul, fără să vrei, chinându-ți-l cu diferite întrebări. În Nehoiu renunță la valea Buzăului care te duce spre băile Siriu de lângă muntele cu același nume (1667 m) și apucă pe apa Bâșcei, formată din împreunarea Bâșcei-Mari și Bâșcei-Mici mai sus de satul Varlam, și vei avea ocazia ca pe malul drept al acestei frumoase ape să te tot uiți la pitoreștile gospodării de sate răsfirate, cari, cu timpul, vor avea o dezvoltată viață climatică. Din Varlam, cu o încordare continuă de cel puțin patru ore, vei putea cuceri și creștetul de 1775 m al simpaticului Penteleu, al cărui

versant răsăritean e în bună parte lipsit de orice vegetație — ceea ce dă prilej intemperiilor ca să-l tot scobească. Față de măreția — aci impunătoare, aci amețitoare — a unor munți din județe ca Prahova, Muscel, Argeș, Vâlcea, Gorj, etc., Penteleul rămâne în urmă; dar, pentru o întinsă regiune din jurul lui și mai cu seamă pentru Buzău el e regele.

Viața păstorească din munții acestui județ oglindește aceleași trăsături ce apar pe învecinatele «versante» nord-vestice ale mocanilor. Ca și în Muscel sau Prahova, etc., și aici, în viața de stână nu apare femeia, totul fiind în mâni bărbătești. Animalul folosit pentru transporturi e calul de munte; rar, și aci apare măgarul care, în afară de rezistența lui, are și calitatea aceea de a învinge ușor și sigur felurilele cărării de munte ce adese sânt foarte greu de trecut. Ca brânzeturi, e locul să amintim că faima de care se bucură acest munte se datorește cunoscutului *cașcaval de Penteleu*, alături de care vei găsi la oierii buzoeni și brânza pusă în pungi făcute din coji de brad. Cât privește empirismul milenar al diferitelor procedee, și în viața păstorească a Buzăului urmărirea răbdătoare și minuțioasă va prilejui orășeanului câte o curiozitate, cum e, bunăoară, facerea iascăi: în loc de a fi fiartă, iasca se pune în băligar, unde se lasă să fermenteze timp de vreo săptămână.

Fără a ne opri asupra importanței deosebite pe care și Buzăul ne-o prezintă din punct de vedere al comunicațiilor mai mult păstorești între Țara Bârsei și regiunile dunărene, vom semna că și în acest județ s'au făcut așezări de populație transcarpatină — ceea ce se poate documenta și pe căi mai puțin însemnate, cum ar fi: coincidențe de numiri topice, ca *Tohanul* din Brașov și *Tohanii* din Buzău; sau identitatea de cruci de cimitir între aceste două județe, etc. Și credem că datorită în deosebi acestui amestec de populație, străvechiul port, cu caracteristici mocănești, a rezistat în unele regiuni tendințelor de orășenizare. În general, însă, populația transcarpatină din Buzău nu formează, ca în alte județe, ceva distinct de cea pământeană.

Cu mici excepții, tipul satelor e cel concentrat, iar casa reprezintă trăsăturile proprii regiunii. Conservatorismul relativ patriarhal al românului îl determină și astăzi ca, fără să neglijeze tendințele-i artistice, să recurgă mai degrabă la ce îi pune la dispoziție nu atât civilizația cât mediul geografic. Așa, bunăoară, începând de pe la Măgura de pe Buzău până spre Nehoi, în mai toate satele vei putea observa că pe gurile puțurilor se așează, în loc de ghizduri de lemn sau de pietre, câte un *colac cu toartă* făcut dintr-o singură bucată de piatră, care, de fapt, e un uriaș căuș fără fund.

Sub raportul omogenității etnice, ca mai toate județele de munte, și Buzăul stă în frunte. Ceva mai mult, în manifestările lui, nu se prea constată urme de proveniență țigănească, așa cum e, de pildă, în Argeș, Vâlcea, etc. — când e vorba cel puțin de muzică populară. Aceasta se datorește, de sigur, și faptului că în acest județ nu sunt numeroase schiturile și mănăstirile, dintre cari, în afară de cele amintite, menționăm și: mănăstirea de maici *Barbu*, pitoreasca mănăstire de călugări *Ciolanu* — strâns legată de viața păstorească — și părăsitul schit original *Agaton*, care se află la vreo 10 km la Sud de Gura-Teghei, aproape de satul Nucu. Situat pe un bot stâncos al unui deal împădurit, schitul Agaton a fost săpat în masa calcaroasă a capului de deal, dându-i-se forma unei biserițe, cu altar, ferestre, strane, etc. Spre apus, acest schit se termină cu însuși perețele stâncos, înalt și vertical al poziției sale. Iată, deci, o manifestare religioasă și în Buzău, pe cât de pitorească și originală, pe atât de interesantă și greu accesibilă, deși dealul nu are decât vreo 1.000 m.

În legătură cu acest schit, amintim că, în apropierea lui, spre Est, pe un creștet de deal dominant, zace răsturnată o mare cruce de piatră, denumită *Crucea Spătarului*; în credința că, în pământ, sub cruce, se află o comoară, ea a fost culecată.

t. p.

ECONOMIE

Județul B. este reprezentativ prin cultura pământului, exploatarea pădurilor și marile-i extracțiuni petrolifere.

Agricultură. Județul are o suprafață totală de 493.600 ha. Suprafața arabilă este de 210.299 ha, adică 42,60% din suprafața județului și 0,72 din suprafața totală a țării.

Din suprafața arabilă a județului, marea proprietate deține 24.871 ha, adică 11,83%, iar mica proprietate 185.428 ha, adică 88,17%.

Din totalul suprafeței arabile, *cerealele* ocupă 187.382 ha, astfel repartizate :

Porumbul ocupă 101.540 ha, cu o producție de 984.938 chint. (prod. medie la ha 9,7 chint.), în valoare de 231 mil. lei.

Grâul ocupă 42.942 ha, cu o producție de 302.404 chint. (prod. medie la ha 7,0 chint.), în valoare de 119 mil. lei.

Orzul ocupă 26.024 ha, cu o producție de 191.571 chint. (prod. medie la ha 7,3 chint.), în valoare de 47 mil. lei.

Ovăzul ocupă 11.576 ha, cu o producție de 84.068 chint. (prod. medie la ha 7,2 chint.), în valoare de 25 mil. lei.

Secara ocupă 2.753 ha, cu o producție de 18.748 chint. (prod. medie la ha 6,8 chint.), în valoare de 5 mil. lei.

Meiul ocupă 2.528 ha, cu o producție de 14.495 chint. (prod. medie la ha 5,7 chint.), în valoare de 5 mil. lei.

Măturile ocupă 19 ha.

Fânețele cultivate și alte culturi furajere ocupă 14.268 ha. Din această suprafață *dughia* ocupă 12.403 ha, cu o producție de 192.538 chint. (prod. medie la ha 15,5 chint.), în valoare de 23 mil. lei. *Lucerna* ocupă 1.009 ha, cu o producție de 18.957 chint. (media la ha 18,7 chint.), în valoare de 3 mil. lei.

Alte fânețe cultivate ocupă 747 ha, cu o producție de 35.304 chint. (media la ha 47,2 chint.), în valoare de 5 mil. lei.

Plantele alimentare ocupă 3.461 ha. Din această suprafață *mazărea* ocupă 1.184 ha, cu o producție de 12.051 chint. (media la ha 10,1 chint.), în valoare de 5 mil. lei. *Fasolea* ocupă 721 ha, cu o producție de 4.911 chint. (media la ha 6,8 chint.), în valoare de 2 mil. lei. *Peșenii verzi și galbeni* ocupă 607 ha, cu o producție de 36.537 chint. (media la ha 60,1 chint.), în valoare de 5 mil. lei.

Fasolea printre porumb dă o producție de 58.749 chint., în valoare de 21 mil. lei și *dovlecii printre porumb* dau o producție de 154.660 chint., în valoare de 8 mil. lei.

Plantele industriale ocupă 1.542 ha. Din această suprafață *soia* ocupă 861 ha, cu o producție de 4.903 chint. (media la ha 5,6 chint.), în valoare de 2 mil. lei. *Cânepa* ocupă 246 ha, cu o producție de 775 chint. fuior (media la ha 3,1 chint.), în valoare de 3 mil. lei și 926 chint. sămânță (media la ha 3,7 chint.).

Vegetație și culturi diverse. Din suprafața totală a județului (493.600 ha), ogoarele sterpe ocupă 3.646 ha.

Fânețele naturale ocupă 20.021 ha, cu o producție de 328.344 chint. (prod. medie la ha 16,4 chint.), în valoare de 36 mil. lei.

Pășunile ocupă 46.336 ha.

Pădurile ocupă 116.700 ha.

Livezile de pruni ocupă 9.767 ha, cu o producție de 386.773 chint. (prod. medie la ha 39,6 chint.), în valoare de 116 mil. lei.

Alți pomi fructiferi ocupă 535 ha.

Via de vie ocupă 11.761 ha (din care viile pe rod 10.228 ha), cu o producție de 410.061 hl (prod. medie la ha 40,0 hl), în valoare de 137 mil. lei.

Caracteristică. Suprafața ocupată de livezile de pruni este clasată în locul al 3-lea din țară.

Creșterea animalelor. În județul B. se găseau în anul 1935:

Cai 32.939, boi 68.077, bivoli 155, oi 308.150, capre 18.071, porci 49.457, stupi sistematici 5.392, stupi primitivi 7.276.

Județul B. se relevă prin marile-i număr de oi și capre.

Industria. A) *Industria extractivă* a) *Exploatarea de petrol* ale societăților: «Colombia» (Niculești), «Naționala-Minieră» (Niculești), «Româno-Belgiană de Petrol» (Beceni, Beciu, Niculești, Policiori), «Steana Română» (Beceni, Beciu, Dimiana, Monteoru, Policiori); b) *Exploatarea de gaz natural* la Beceni, Beciu, Niculești și Policiori; c) *Mine de cărbuni*: Mina de lignit «Ojasca-Palanca» a Soc. «Miniera» (comuna Unguriu); d) *Mine de chihlimbar*: Minele «Bahna» și «Aluniș» din comuna Colți. e) *Carriere*: Carieră de pietriș la Gura-Teghei; gips la Odăile; piatră de râu la Buzău; piatră calcară pentru construcții, pavaje, șosele etc. la Măgura.

B) *Alte industrii*: 5 mori (2 la Buzău, 2 la Mizil și 1 la Pogoanele), 3 fabrici de spirt, 1 de zaharicale, 1 de ghiață artificială, 6 de tricotaje (toate la Buzău), 2 rafinării de petrol (Buzău, Mizil), 1 fabrică de culori de pământ, caolin, etc. (Viperești), 2 fabrici metalurgice și turnătorii, 2 de cherestea și tâmplărie (Buzău, Nehoiu), 1 de cărămidă și țiglă (Simileasca), 2 de teracotă (Buzău) și 2 ateliere mecanice (Buzău).

Din întreprinderile enumerate la punctul «B», următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei și peste ¹⁾: Moara P. Zangopol, Buzău (inv. 21), Fabrica de tricotaje Ion Fulga Fiul, Buzău (inv. 7), Rafinăria de petrol «Saturn», Buzău (inv. 23), Fabrica metalurgică și turnătorie, Buzău (soc. 7, inv. 5), Rafinăria de petrol «Coroana», Mizil (soc. 10, inv. 11), Fabrica de cherestea Nehoiu (inv. 30) și Fabrica de țiglă și cărămidă Ing. Braniski, Simileasca (soc. 5, inv. 5).

INDUSTRIA *) JUDEȚULUI BUZĂU ÎN 1935

Întreprinderile dela 5 H.P. sau 20 lucrători în sus

Industria	Numărul fabricilor		Forța motrice H.P.	Personalul ocupat	Valoarea producției în mii de lei
	Active	Inchise			
Alimentară	3	2	1.254	110	118.197
Textilă	1	2	138	40	728
Chimică	1	1	—	—	—
Metalurgică	1	—	50	74	1.400
Pielărie	—	1	8	—	—
Lemnului	2	—	1.912	1.301	34.270
Materiale de construcție	1	—	86	97	2.089
Total	9	6	3.448	1.622	156.684

*) Nu sunt cuprinse exploatarea miniere, petrolifere, carierele uzinele de apă și electricitate.

Comerț. Județul B., prin excelență agricol și bogat, în același timp, în vîi și livezi de pomi fructiferi, face un întins comerț de cereale, struguri, vin, fructe, etc. Orașul așezat la răscrucea marilor drumuri ale țării, între poalele dealurilor și câmpia dunăreană, e un punct de transit important. Importanța comercială a orașului Buzău va crește considerabil, când se va realiza o legătură feroviară cu Brașovul.

Credit și cooperație. În cuprinsul județului funcționează 7 bănci (societăți anonime).

Situația lor, conform bilanțurilor încheiate la 31 Decembrie 1934, se prezintă astfel:

A C T I V		P A S I V	
Disponibil	945.584	Fonduri	64.095.842
Plasamente	126.551.803	Angajamente	105.385.080
Imobilizări	13.777.907	Rezultate	15.042
Rezultate	28.220.670		
Total	169.495.964	Total	169.495.964

Cooperative de credit (bănci populare) 121, cu 27.990 membri și cu un capital social vărsat de 76.708.073 lei. Imprumuturi acordate de 191.672.005 lei (neconvertite 21.786.881 lei, convertite 77.217.230 lei, reduceri la împrumuturi convertite 92.667.894 lei). Depuneri spre fructificare 54.933.646 lei. Totalul bilanțului 219.012.793 lei.

Cooperative de producție diversă 3, cu 185 membri și cu un capital social vărsat de 180.009 lei. Valori imobilizate 5.785 lei. Totalul bilanțului 991.633 lei.

Cooperative forestiere 3, cu 291 membri și cu un capital social vărsat de 415.832 lei. Fonduri 282.958 lei. Păduri și material brut 186.457 lei. Material fasonat și în fabricație 78.366 lei. Bilanțul încheiat 983.158 lei.

Cooperative agricole de aprovizionare și vânzare în comun 5, cu 964 membri și cu un capital vărsat de 608.844 lei. Bilanțul încheiat de 1.985.463 lei.

Cooperative de consum 3, cu 640 membri și cu un capital social vărsat de 938.284 lei. Mărfuri generale în valoare de 920.646 lei. Bilanțul încheiat 4.260.747 lei.

¹⁾ Cifrele în paranteză arată capitalul social (soc.) și capitalul investit (inv.) în milioane de lei.

Situația cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decembrie 1935.

Finanțe publice. Bugetul județului B. pe exercițiul 1936/37 prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	24.080.598
Venituri ordinare	7.898.440
Venituri extraordinare	11.049.732
Venituri speciale	5.132.426
Cheltuieli	24.080.598
Cheltuieli ordinare	7.898.440
Cheltuieli extraordinare	11.049.732
Cheltuieli speciale	5.132.426

Drumuri. Județul B. este străbătut de o rețea de drumuri în lungime totală de 1.906 km 243 m, împărțită astfel:

Drumuri naționale 313 km 803 m, din care Direcțiunea Generală a Drumurilor întreține o rețea pietruită și pavată de 257 km 382 m, iar comunele urbane 6 km 321 m.

Drumuri județene 114 km din care Administrația județului întreține 90 km 300 m. pietruiti.

Drumuri comunale 1.478 km 440 m.

Lungimea podurilor este de 5.477, 60 metri, repartizată astfel: poduri naționale 3.033,80 m, județene 114,70 m, și comunale 2.329,10 m.

Prin județ trec 4 drumuri naționale, legând următoarele localități:

1. *Urziceni — Buzău — R.-Sărat* (Buzău — limita județului Ialomița = 42 km; Buzău — limita jud. R.-Sărat = 20 km).

2. *Ploiești — Buzău — Brăila* (Buzău — Mizil = 35 km; Buzău — limita județului R.-Sărat = 33 km).

3. *Buzău — Nehoiu — Brașov* (Buzău — limita județului Brașov = 92 km.).

4. *Buzău — Lopătari — Nehoiu* (Buzău — Nehoiu = 92 km.).

Cale ferată. Județul B. este străbătut de o rețea de căi ferate în lungime de 81 km, din care 35 km linii principale duble și 46 km linii principale simple.

Itinerarii principale: Rapide: București — Cernăuți — Grigore Ghica Vodă (Varșovia, Berlin, Praga, Moscova); București — Galați.

Accelerate: București — Iași, — Chișinău (Kiev — Moscova); București — Cernăuți — Grigore Ghica Vodă (Varșovia, Berlin, Praga — Moscova); București — Galați.

Stații importante. Buzău, Mizil.

Pe lângă liniile de mai sus, exploatate de C.F.R. menționăm și linia Buzău — Nehoiu, exploatată de o societate particulară.

Poștă, telegraf, telefon. 8 oficii P.T.T de stat la Buzău, Buzău-Gară, Mizil, Nehoiu, Pârscov, Pătârlagele, Pogoanele și Sărata-Monteoru, 5 agenții speciale la Boboc, Căndești, Cilibia, Măgura și Monteoru și 9 gări cu serviciu poștal: Ojasca, Pârscov, Pătârlagele, Rosetti, Rușavățu, Tăbărăști, Vernești, Vintileanca și Viperești.

Oficii telefonice la: Buzău, Mizil, Beceni, Breaza, Cilibia-Gară, Cislău, Nehoi, Pârscov, Pătârlagele, Pogoanele, Sărata-Monteoru.

Stațiuni climatice, balneare, turism. *Sărata-Monteoru*, stațiune balneară, așezată între dealuri împădurite, ferită de curenți și cu un climat potrivit. Altitudine minimă. Ape chloruro-sodice concentrate, cu conținut de brom și iod ape sărate sulfuroase și alcaline simple. Indicațiuni în cură externă: reumatism, gută, sifilis, anemii, rachitism, tuberculoze ganglionare, boli de femei; în cură internă: afecțiunile tubului digestiv, ale ficatului și pancreasului, genito-urinare, diabet, obezitate. Stabilimente balneare moderne, pentru cura internă și externă, fizioterapie. Numeroase hoteluri, vile și restaurante. Gară locală pe linia ferată Ploiești-Buzău.

Bâsca-Penteleu, stațiune balneară cu ape sulfatate feruginoase slabe. Altitudine medie 486 m. Gara Nehoiu la 12 km. Stațiune de interes local.

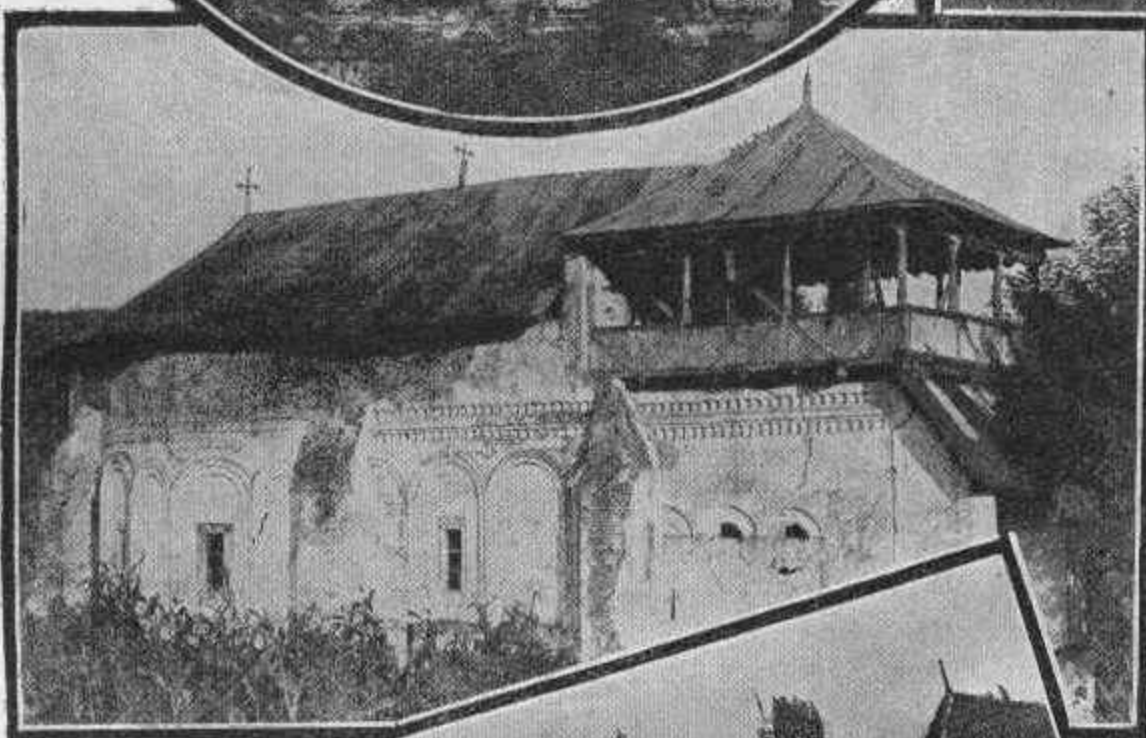
BUZĂU

URLATI: BISERICA GALBENĂ

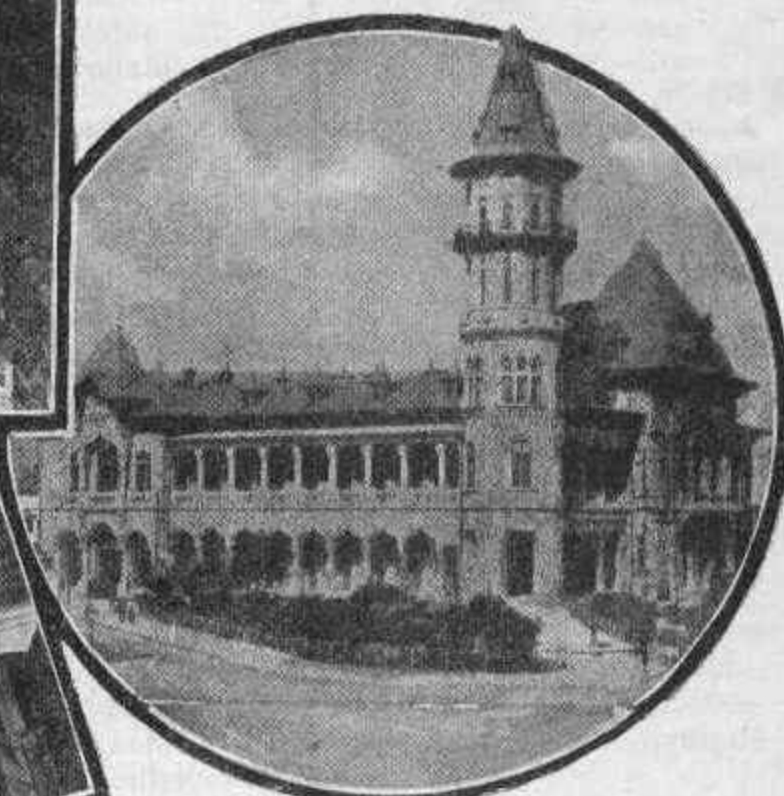
BISERICA CALVINI

VERBIȚA: BISERICA VECHĂ

MĂNĂSTIREA RĂTEȘTI

MĂNĂSTIREA
BERCA

BUZĂU: PALATUL COMUNAL

Boboci, stațiune balneară foarte veche, cu ape cloruro-sodice sulfuroase iodurate; altitudine minimă. Gara Mizil (12 km). Instalații balneare modeste.

Meledic, stațiune balneo-climatică de interes local, 620 m înălțime. Ape cloruro-sodice iodurate și bromurate, ape feruginoase sulfatate.

Turism. Principala frumusețe turistică a județului, o formează valea apei, dela care el și-a luat numele: râul Buzău. De-alungul lui duce o linie ferată, care pleacă dela Buzău și se termină la Nehoiășu, mergând continuu alături de apă și șoseaua națională spre Intorsura Buzăului. Ea lasă în stânga pitoreasca vale a Nișcovului, trece nu departe de mănăstirile Rătești, Ciolanu și Cislău, spre a străbate apoi una dintre marile aglomerări de sate de munte.

Dela Nehoiășu, o linie forestieră îngustă duce, pe la Varlaam, spre poalele Penteleului, munte de ciobani, foarte des cercetat de turiști.

Tot dela Nehoiășu, șoseaua națională, urmând cursul râului, străbate la Teliu; iar o altă ramură a ei se lasă dela Varlaam din nou spre Buzău, trecând prin regiunea petroliferă a Lopătarilor, vestită prin nenumăratele ei «focuri nestinse».

Alpinism. In munții Vrancei: din satul Varlam la vârful Penteleului. In munții Buzăului: dela Nehoiășu, la cheile Siriului, Vârful Teherău și vârful Siriului.

Drumuri marcate de soc. turistică «România pitorească».

CULTURĂ

Știință de carte. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, populația județului, dela 7 ani în sus este de 241.167 locuitori, dintre care 53,6% sunt știutori de carte. După sex, proporția este de 72,8% bărbați știutori de carte și 35,5% femei știutoare de carte. Repartiția locuitorilor după gradul de instrucție, în procente este următoarea:

Grad de instrucție școlară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul știutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extrascolară	1,0	0,3
2. Primară	71,5	93,7
3. Secundară	15,5	3,8
4. Profesională	7,7	1,8
5. Universitară	3,0	0,3
6. Alte școli superioare	1,3	0,1

Invățământ. Populația școlară a județului B., (între 5—18 ani) a fost în anul 1934 de 82.673 locuitori (9.555 mediu urban și 73.118 mediu rural).

Școli secundare. a) In Buzău: 3 licee de băieți 23 licee de fete, 1 liceu comercial de băieți și 1 de fete, 1 liceu industrial de băieți, 1 școală normală de băieți și 1 de fete, 1 școală profesională, 1 școală de menaj, 1 seminar și 1 școală de cântăreți. b) In Mizil: 1 liceu de băieți și 1 gimnaziu industrial.

Școli primare 367, din care 348 rurale și 19 urbane (366 școli de stat și 1 confesională), cu un număr total de 44.154 copii (40.079 mediu rural și 4.075 mediu urban) și cu 905 învățători și personal didactic. (Situația din 1934).

Grădini de copii 19, din care 11 rurale și 8 urbane (18 de stat și 1 confesională), cu un număr total de 1.342 copii (848 mediu rural și 494 mediu urban) și cu 23 conducătoare. (Situația din 1934).

Instituții culturale. *Fundația Culturală Regală «Principele Carol»* are cămine culturale în: Buzău, Amaru, Bălănești, Bâscenii-de-Sus, Bălteni, Beilic, Boldești, Brăești, Căldărușanca, Calvinii, Caragelele, Chiojdu, Cislău, Cozieni, Cotu-Ciorii, I. G. Duca, Dara, Dulbanu, Fintărești, Focșanei, Glodeanu-Siliștea, Gherăseni, Grăjdana, Glodeanu-Sărat, Grădiștea, Largu (cămin model), Limpeziș, Luciu, Metelău, Mihăilești, Mărunțiș, Merei, Mărăcineni, Nehoiu, Năeni, Nehoiășu, Odăile, Oleșești, Pătârlagele, Padina, Pârscov, Pietroasele, Pogoanele, Policiori, Poșta-Călnău, Sărățeanca, Sălcioara, Sarânga, Sibiciu-de-Sus, Tisău-de-Jos, Trestia, Unguriu, Vintilă-Vodă, Zărnești, Zărnești-Cernătești și Zilișteanca.

Liga Culturală activează în Buzău, Mizil, Pătârlagele și Rușavăț.

Casa Școalelor și a Culturii Poporului întreține 42 cămine culturale, 5 soc. muzicale și 3 bi blioteci, adică în total 50 organizații culturale, dintre care 33 au personalitate juridică.

In orașul Buzău se mai află Biblioteca «Al. Marghiloman», Biblioteca Corpului Didactic, biblioteca «N. Bunesu», 3 biblioteci școlare, 1 teatru și 1 cinematograf, iar în orașul Mizil—Biblioteca «Sf. Arhangheli», Biblioteca elevilor de liceu și 1 cinematograf.

In județ se găsesc 8 societăți sportive, 11 soc. de vânătoare.

RELIGIE

Confesiuni. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, din totalul locuitorilor județului 98,9% sunt ortodocși și 0,2% greco-catolici. Restul populației aparține altor confesiuni.

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 288 biserici și 1 capelă ortodoxe, 1 biserică romano-catolică, 1 evanghelicoluterană și 1 sinagogă.

Instituții bisericești. In orașul Buzău, reședința Episcopiei Buzăului, a cărei jurisdicție se întinde asupra județelor: Buzău, R.-Sărat și Brăila.

Județul este împărțit în 2 protopopiate, cu reședința la Buzău și Nehoiășu.

ADMINISTRAȚIE

Organizare administrativă. Capitala județului este orașul Buzău. Județul are 2 orașe (Buzău și Mizil) și 578 sate, împărțite în 7 plăși:

I. Plasa Buzău	156 sate
II. Plasa Călnău	41 sate
III. Plasa Câmpu	29 sate
IV. Plasa Orașul	53 sate
V. Plasa Pârscov	152 sate
VI. Plasa Slănic	78 sate
VII. Plasa Tohani	69 sate

Organizare judecătorească. Un tribunal la Buzău, cu 2 secțiuni, 14 magistrați, un prim-procuror și un procuror, în circumscripția Curții de Apel din București.

7 judecătoreii, la Buzău, Mizil, Beceni, Mihăilești, Pătârlagele, Pârscov și Pogoanele, cu un total de 16 magistrați.

Organizare sanitară. a) In orașul Buzău: Spitalul de stat «I. C. Brătianu», Spitalul de stat «Maria Minculeasa», Spitalul de stat «Gârlași» (de izolare), Spitalul militar, Sanatoriul «Porumbaru» (particular), Sanatoriul «Ionescu-Putna» (particular), Dispensar comunal și Dispensar al Casei Asigurărilor Sociale.

b) In orașul Mizil: Spital județean.

c) In comunele rurale: Spitale de stat în Pătârlagele, Pogoanele și Vintilă-Vodă, Spital județean în com. Mihăilești, Sanatoriu de stat în com. Nifon-Măgura.

Dispensare de stat în Sibiciu, Corbu, Nehoiu, Cislău, Zărnești, G-1 Cărlig, Glodeanu-Siliștea și Cărpiniștea. Dispensar județean în com. Vintilă-Vodă. Dispensare comunale în com. Săgeata, Silișteanca și Cernătești.

Servicii sanitare se află în orașul Buzău (Serv. sanitar județean și Serv. sanitar comunal) și în orașul Mizil.

Asistență și prevedere socială. Casa Asigurărilor Sociale la Buzău, cu un oficiu la Mizil și cu servicii medicale în Buzău, Mizil, Beceni-Arbănași, Tisău, Lapoș și Nehoiu, (6 medici și 1farmacist).

Direcția Ocrotirilor din Ministerul Muncii, Sănătății și Ocrotirilor Sociale întreține Așezământul de orbi din Buzău, cu 100 orbi.

In orașul Buzău activează Soc. «Crucea Roșie», Societatea pentru profilaxia tuberculozei, Oficiul I.O.V., Cercul de gospodine și Cercul «Coroana».

PRINCIPALE AȘEZĂRI

Buzău, capitala județului (vezi monografiile orașelor reședință).

Mizil, com. urb., situată la 32 km de reședința județului, 123 km de Galați și 96 km de București. Stație c.f. pe linia București—Ploiești—Buzău.

Are 6.681 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936). Comerț dezvoltat de vin, fructe și țuică. Bâlcu la 29 Iunie. 1 moară.

Banca Agrară, Banca Mizilului, Banca « Progresului », Banca Rădulescu, Banca « Dorobanțu », Banca populară.

Liceul de băieți « Tase Dumitrescu », Gimnaziu industrial, 4 școli primare, 1 școală de copii mici.

Liga Culturală, Biblioteca « Sf. Arhangheli », Biblioteca elevilor de liceu, 2 societăți sportive, 1 societate de vânătoare, 1 cinematograf.

3 biserici ortodoxe.

LOCALITĂȚILE DIN JUDEȚUL BUZĂU:

A) Orașe

1. Buzău (capitala județului)
2. Mizil

B) Sate

I. PLASA BUZĂU

1. Albinari
2. Alunișu
3. Aninoasa
4. Argășilești
5. Arsele
6. Avrămești
7. Babeș
8. Baroian-Mlăcile
9. Bădărlegiul-Mare
10. Bădărlegiul-Mic
11. Bărăști
12. Bâsca
13. Bâsca-Colții
14. Bâsca-Rozilii
15. Bâscenii-de-Jos
16. Bâscenii-de-Sus
17. Begu
18. Benga
19. Bogzeni
20. Bonțu
21. Botele
22. Botești
23. Broasca
24. Brusturașu
25. Buruenești
26. Calea-Chiojdului
27. Calvinii
28. Camburu
29. Cașoca
30. Călugărițele
31. Cătiașu
32. Cătiașu-Pleșcari
33. Cătina
34. Cătunu
35. Cepturașu
36. Cercoianu
37. Chilești
38. Chiojdu
39. Chirlești
40. Cislău
41. Colonia-Fabricei
42. Colții-de-Jos
43. Colții-de-Sus
44. Comarnici
45. Corbu
46. Crângu
47. Crivineni
48. Cuculești
49. Curmătura
50. Diculești
51. După-Piatra
52. Făgurești
53. Frăsinești
54. Fundătura
55. Fundăturile
56. Fundu-Cătini
57. Fundu-Nehoiului
58. Furtunești
59. Gârboiu
60. Goetz-de-Peste
61. Gornetu
62. Gura-Bâscei
63. Gura-Cătiașului
64. Gura-Păltinișului
65. Gura-Pârclui
66. Gura-Siriului
67. Gura-Teghii
68. Horjani
69. In-Poiană
70. Inșelata
71. Intre-Sibicii
72. Ionești
73. Iorgulești
74. Lacu-cu-Anini

75. Lera
76. Lingurești
77. Lunca-Priporului
78. Lunca-Vâscului
79. Lupoia (Colți)
80. Lupoia (Pânătău)
81. Malul-Alb
82. Mardona
83. Măceșu
84. Măgădan
85. Măguricea
86. Mănăstirea
87. Mărunțișu
88. Mătaru
89. Mihălcești
90. Mlăjet
91. Moara-Enică
92. Motruna
93. Murătoarea
94. Murăturile
95. Muscelu
96. Muscelu-Căramănești
97. Muscelușu
98. Muscelu-Țigan
99. Mușcani
100. Nehoiășu
101. Nehoiu
102. Nemertea
103. Olari
104. Paltenu
105. Păcura
106. Păltineni
107. Păltinișu
108. Pânătău
109. Păsăroiu
110. Pătârlagele
111. Pâlcu
112. Pâslari
113. Piatra-Cătun
114. Piatra-Corbului
115. Pițigoiu
116. Plășoru
117. Plesciora
118. Podurile
119. Poenile
120. Poenițele
121. Poiana
122. Predești
123. Puricoasa
124. Răpile
125. Roma
126. Roșcoiu
127. Rușavășu
128. Săticu
129. Scărișoara
130. Seciu
131. Sibiciu-de-Jos
132. Sibiciu-de-Sus
133. Sila
134. Slobozia
135. Stănila
136. Străchinești
137. Stroești
138. Tega (Gura Teghii)
139. Tega (Tega)
140. Tronari (Corbu)
141. Tronari (Tronari)
142. Ursoaia
143. Valea-Boului
144. Valea-Cătini
145. Valea-Fântânei
146. Valea-Lupului
147. Valea-Rea
148. Valea-Secă (Bâscenii de Sus)
149. Valea-Seacă (Mărunțișu)
150. Valea-Sibiciului
151. Valea-Viei
152. Varlaam
153. Vinești
154. Viperești
155. Zaharești
156. Zeletin

Primărie, Judecătoria, Percepție fiscală, Serv. sanitar al orașului, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Uzină electrică. Sfatul Negustoresc, Uniunea generală a meseriașilor din România.

Spital județean.

Cislău, comună rurală pe valea Buzăului, e cunoscută prin herghelia de cai a Statului.

Monteoru, stațiune balneo-climatică și centru petrolifer așezat în marginea dealurilor, pe dreapta Buzăului.

Nehoiășu, comună rurală, așezată la gura Bâscai, e cunoscut prin depozitele și fabricile sale de cherestea.

Pogoanele. Sat mare în Sudul județului.

II. PLASA CÂLNĂU

1. Aliceni
2. Banița
3. Băjani
4. Bălteni
5. Bălhașu
6. Beilic
7. Boboc
8. Bordoșani-Coiteasca
9. C.-A.-Rosetti
10. Călugări
11. Cilibia
12. Ciocârliia
13. Coconari
14. Cotu-Ciorii
15. Dămbroca
16. Focșanei
17. Fundeni
18. Gara-Cilibia
19. Gara-Rosetti
20. Găgeni
21. Găvănești
22. Ghizdita
23. Gura-Călnăului
24. Haimanalele
25. Luncași
26. Mânzu
27. Movila-Oii
28. Movilița
29. Poșta
30. Potârnichești
31. Principele-Carol
32. Satu-Nou
33. Săgeata-de-Jos
34. Săgeata-de-Sus
35. Scurtești
36. Stăncești
37. Sudii
38. Săineasca
39. Vadul-Pășii
40. Zărnești
41. Zilișteanca

III. PLASA CÂMPU

1. Albești
2. Arcanu
3. Brădeanu
4. Brăgăreasa
5. Caragelele
6. Cazota
7. Căldărăști
8. Cărligu-Mare
9. Cărligu-Mic
10. Colțuna
11. Coșurile
12. Cotorca
13. Florica
14. Glodeanu-Siliștea
15. Largu
16. Lipănești
17. Luciu
18. Mitropolia
19. Moșica
20. Padina
21. Pogoanele
22. Sălcioara
23. Scărlătești
24. Scutelnici
25. Smârdan
26. Smeeni
27. Udați-Lucieni
28. Udați-Mânzu
29. Văcăreasca

IV. PLASA ORAȘUL

1. Andrei-Bărbulescu
2. Atârnați
3. Balta-Plopii
4. Bănceasca
5. Bentu

6. Brebeanca
7. Budeșteni
8. Căpățânești
9. Călțești
10. Cărlovoia
11. Ciobănoia
12. Clondiru-de-Sus
13. Costești
14. Cremenea
15. Dara
16. Dobrițești
17. Gălbinași
18. Gherăseni
19. Gomoiești
20. Groșani
21. Gura-Sărăței
22. Isvorul-Dulce
23. Lipia
24. Maxenu
25. Măracineni
26. Merei
27. Nenciu
28. Nenciulești
29. Nisip
30. Odaia-Banului
31. Odăile
32. Ogrăzile
33. Pietrosu
34. Pogonele
35. Poșta
36. Sărata-Monteoru
37. Sărata-Ninciulești
38. Simileasca
39. Spătaru
40. Stălpn
41. Sudii
42. Șarânga
43. Tăbărăștii-Noi
44. Tăbărăștii-Vechi
45. Țintești
46. Ulmeni
47. Valea-Botei
48. Valea-Puțului-Lipia
49. Valea-Puțului-Merei
50. Valea-Teancului
51. Valea-Vistierului
52. Vâlcelele
53. Zorești

V. PLASA PÂRSCOV

1. Agudu
2. Albești
3. Balta-Tocila
4. Batanu
5. Băceni
6. Bădile
7. Bălănești
8. Băligoși
9. Bărbuncești
10. Beciu
11. Berca
12. Bercești
13. Bodromirești
14. Borul
15. Bozioru
16. Brădeanca
17. Brăești
18. Brătilești
19. Budești
20. Buduile
21. Capul-Satului
22. Călugări
23. Căndești-de-Jos
24. Căndești-de-Sus
25. Cărlomănești
26. Chilile
27. Clocănești
28. Ciuta
29. Clinciu
30. Cocărceni
31. Colțeni
32. Corneanu

33. Cozieni
34. Crivilești
35. Curcănești
36. Dâlma
37. Dosu
38. Dulcești
39. Fața-lui-Nan
40. Fișici
41. Fundata
42. Găvanele
43. Gârla
44. Geambașu
45. Ghiocari
46. Glodu-Peticari
47. Glodurile
48. Goidești
49. Gonțești
50. Gorani
51. Gornetu
52. Grabicina-de-Jos
53. Grabicina-de-Sus
54. Grăjdana
55. Gresia
56. Gura-Aninoasei-Cojanu
57. Gura-Târcovului
58. Gura-Văii
59. Haleș
60. Isvoranu
61. Isvoru
62. Ivăneș
63. Joseni
64. Lacu
65. Leiculești
66. Licari
67. Linia-Ciolanului
68. Lotași
69. Lunca-Frumoasă
70. Luncești
71. Lungesti
72. Măgura
73. Mărculești
74. Mierea
75. Miluiți
76. Muchenii
77. Negoișina
78. Nistorești
79. Nișcov
80. Nucu
81. Odăile
82. Oleșești
83. Papuci
84. Păcurile
85. Păcele
86. Pânga
87. Pârjolești
88. Părlita-Cănești
89. Pâscov
90. Pestișu
91. Pe-Vale
92. Piatra
93. Piatra-Albă
94. Pietraru
95. Pinu
96. Pisculeni
97. Plaiul-Nucului
98. Plopeasa-de-Jos
101. Vîforâta
102. Zapodia

99. Plopeasa-de-Sus
100. Ploștina
101. Poiana-Pletari
102. Policiori
103. Posărcești
104. Posobesti
105. Potecu
106. Rasti
107. Rătești
108. Râul
109. Robești
110. Ruginoasa
111. Runcu
112. Salcea
113. Săsenii-Noi
114. Săsenii-pe-Vale
115. Sătucu
116. Scăeni
117. Schitu
118. Scorosești
119. Scorțoasa
120. Secuiu
121. Sfântul-Gheorghe
122. Stăniliești
123. Străjeni
124. Suchea
125. Târcov
126. Tătarligu
127. Teșu
128. Tisău
129. Tocileni
130. Trestia
131. Trestie
132. Trestioara
133. Tulburea
134. Ulmetu
135. Unguriu
136. Vadu-Oii
137. Valea-Banului
138. Valea-Caprei
139. Valea-lui-Dragomir
140. Valea-Epei
141. Valea-Fântânci
142. Valea-Nucului
143. Valea-Purcarului
144. Valea-Rea
145. Valea-Roatei
146. Valea-Sțefanului
147. Valea-Verzei
148. Văvălucele
149. Veghiurile
150. Vernești

VI. PLASA SLĂNIC

1. Aldeni
2. Apostari
3. Bădinești
4. Băești
5. Băsceni
6. Beceni
7. Beșlii
8. Blăjani
9. Brebu
10. Buștea
11. Căldărușă
12. Căratnău
13. Cărpiniștea

14. Cernătești
15. Chirani
16. Cîreșu
17. Ciuciurile
18. Clociți
19. Coca-Antimirești
20. Dogari
21. Enculești
22. Florești
23. Fundu-Popii
24. Ghizdita
25. Goicele-Apostari
26. Grunji
27. Gura-Bădicului
28. Gura-Dimieniei
29. Gura-Ocei
30. Gura-Popii
31. Hărboca
32. Isvorul-Boului
33. Isvorul-Dulce
34. Jurubești
35. Lăpătari
36. Lunca
37. Luncle
38. Manasia
39. Mălăești
40. Mărgăriți
41. Mătești
42. Mânzălești
43. Merei
44. Muscelu
45. Niculești
46. Petrăchești
47. Plavățul
48. Pleșcoi
49. Pleșești
50. Podeni
51. Podul-Muncei
52. Poiana-Vălculei
53. Poponești
54. Potoceni-de-Jos
55. Potoceni-de-Sus
56. Reghinești
57. Săpoca
58. Săreni
59. Sărulești
60. Sârbești
61. Scheiu
62. Sgheab
63. Smecești
64. Sorești
65. Terca
66. Trestioara
67. Turlești
68. Urlători
69. Vadu-Soreștilor
70. Valea-Ciomegei
71. Valea-Cotoarei
72. Valea-Hotarului
73. Valea-Largă
74. Valea-Părului
75. Valea-Puțului
76. Valea-Stăni
77. Vintilă-Vodă
78. Zărnești-de-Slănic

VII. PLASA TOHANI

1. Amaru

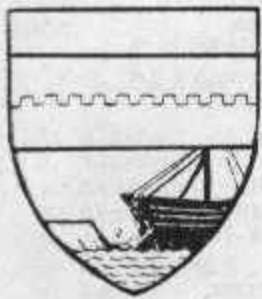
2. Atârnați
3. Baba-Ana
4. Bădeni
5. Bădeni-Miluiți
6. Băltărețu
7. Boldești
8. Bordoșani-Tufele
9. Breaza
10. Buda-Crăciunești
11. Căldărușanca
12. Cioranca
13. Cîreșanu
14. Clondiru
15. Colțaneni
16. Dorobanți
17. Drăghici
18. Dulbanu
19. Fântănele
20. Fefești
21. Fintelești
22. Găgenii-de-Jos
23. Găgenii-de-Sus
24. Glodu
25. Glod-Sărat
26. Gradiștea
27. Greceanca
28. Gura-Vadului
29. Ilcana
30. Istria-de-Jos
31. Jugureni
32. Lăpoșu
33. Lăpușelu
34. Lîmpezișu
35. Marginea-Pădurei
36. Măraciu
37. Mărgineanu
38. Mihăilești
39. Miroși
40. Movila-Banului
41. Năeni
42. Ochil-Boului
43. Ologeni
44. Pepiniera-Istria
45. Perșunari
46. Pietricica
47. Pietroasa-de-Jos
48. Pietroasa-de-Sus
49. Pitulicea-Cufuritu
50. Poșta
51. Proșca
52. Satu-Nou (I. G. Duca)
53. Satu-Nou (Mihăilești)
54. Săhăteni-de-Jos
55. Săhăteni-de-Sus
56. Scorțoasa
57. Sinăia
58. Schiopoaia
59. Tohani
60. Tudorăchești
61. Valea-Scheilor (Jugureni)
62. Valea-Scheilor (Tohani)
63. Valea-Unghiului
64. Văleanca
65. Vărfu
66. Vilănești
67. Vintileanca
68. Vispești
69. Voinești

STEMA ȚĂRII ROMÂNEȘTI

JUDEȚUL CAHUL

Stema. Scut roșu, tăiat. În câmpul superior, o fascie de aur crestată (reprezentând valul lui Traian); în câmpul inferior, pe valuri de argint, o proră de corabie neagră, cu ancora de aur, navigând spre un țărm de argint (reprezintă vechiul schimb comercial al Moldovei de peste Prut).

GEOGRAFIE

Așezare. Județul C. face parte dintre județele așezate în Sudul Basarabiei. La V., el se întinde până în valea Prutului iar la Est, depășește puțin pe cea a Ialpușului. Prin colțul S.E. este străbătut de calea ferată care duce dela Galați la Tighina și Cetatea-Albă.

Suprafața: 4.442 km².

Infățișarea pământului. Relieful e un podiș (prelungire a podișului înalt moldovenesc), alcătuit aici dintr-o culme lungă și plană orientată N.-S. și ramificată în culmi secundare mai strâmte, printre afluenții Prutului și ai Ialpușului.

Climă și ape. Clima e de tip pontic (temperatura medie a verii peste 20° iar a iernii între -3° și -4°, precipitații reduse; puțin mai abundente însă în Vestul județului unde depășesc 400 mm anual decât în Est, unde se apropie de 300).

Ape mari nu are decât pe margini (Prutul, în Apus) sau în apropierea acestora. (Ialpușul la E., e supus în anii secetoși, secării complete).

Vegetație. Pe culmea înaltă care formează un fel de axă a județului, se păstrează încă păduri de stejari. În rest, stăpânește stepa cu păioase la Sud (elemente pontice) și cea cu ierburi înalte la Nord (elemente sarmatice). Cernoziomul degradat de pe culmea centrală dovedește însă o veche invazie a pădurii peste un ținut care și aici era de stepă. Intervenția omului în timpuri istorice, înlăturând pădurea, a ajutat abia ulterior la recucerirea terenului de către ierburile stepei acolo unde n'a pătruns, mult mai târziu, plugul.

Bogății minerale. Incepând din colțul S.E. (Ialpuș) și trecând spre N. prin mijlocul județului, se întinde aria zăcămintelor de lignit de calitate mediocră. Acest lignit intră, alături de calcar, marne și loess, în seria puținelor bogății minerale ale județului.

ISTORIE

Vechime și dezvoltare istorică. Județul C. și-a luat numele dela orașul capitală.

În epoca romană, a făcut parte din teritoriul numit « Ad Moesiam » și era străbătut de un val de apărare, numit în epoca modernă « Valul lui Traian ». Prin acest județ trecea drumul comercial și militar care lega Tîra (Cetatea Albă) de restul Daciei Romane, prin Dinogetia (Barboși).

În timpul expansiunii Turcilor, armatele acestora au trecut deseori pe aci, împotriva Moldovei.

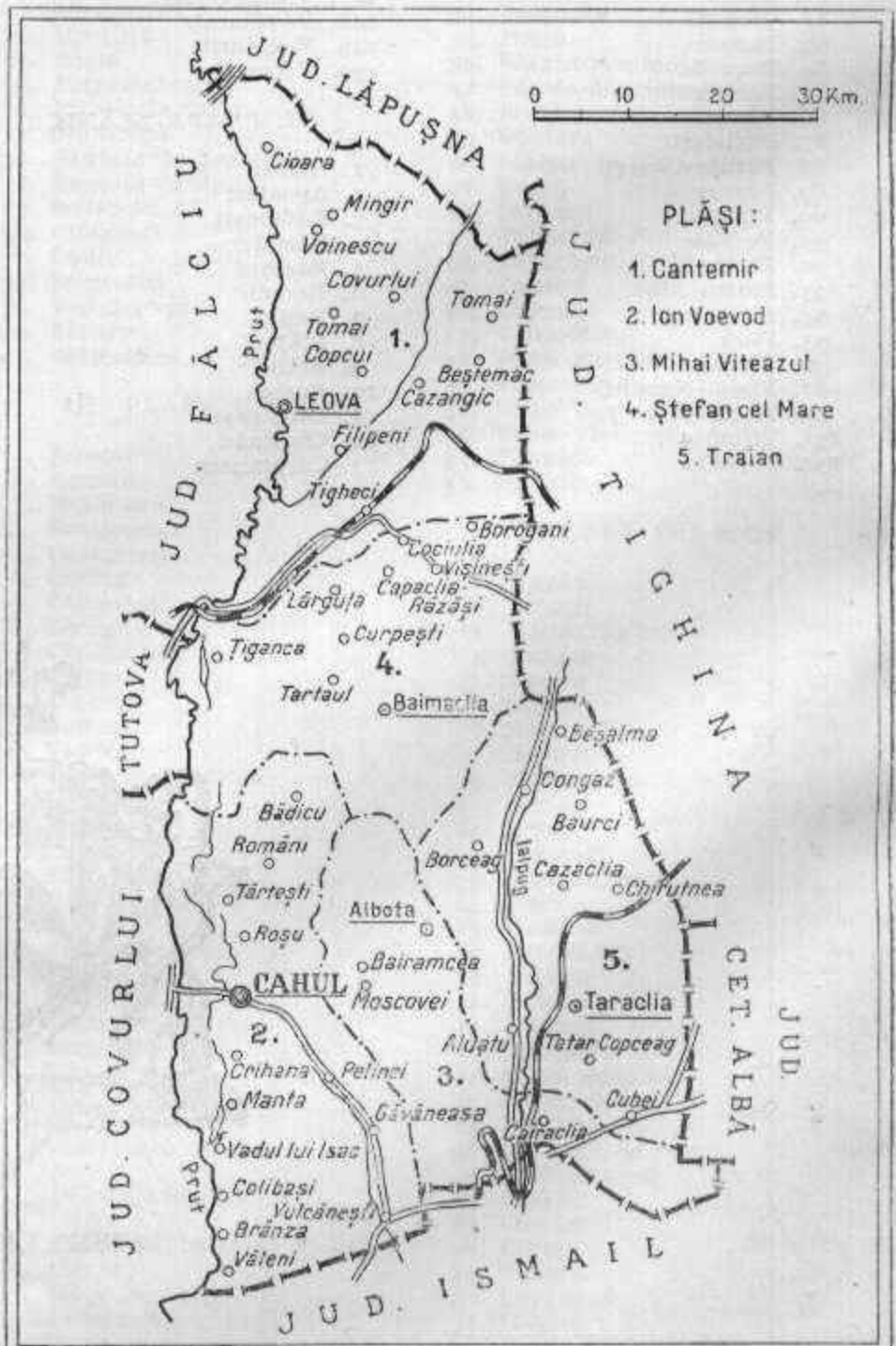
La Cahul, Ion Vodă cel Cumplit a dat marea lui bătălie cu Turcii, ceea care a atras pieirea lui și ingenuchierea Moldovei (Iunie 1574.)

POPULAȚIE

Starea populației. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, județul C. numără 194.631 locuitori. Populația județului este repartizată astfel:

a) Pe orașe și plăși, după sex

Unități administrative	Numărul populației		
	Total	Bărbați	Femei
Total județ	194.631	97.661	96.970
Total urban	16.875	8.357	8.518
1. Orașul Cahul	10.437	5.206	5.231
2. Orașul Leova	6.438	3.151	3.287
Total rural	177.756	89.304	88.452
1. Plasa Cantemir	42.163	21.058	21.105
2. Plasa Ioan Voevod	45.737	23.088	22.649
3. Plasa Ștefan cel Mare	43.153	21.699	21.454
4. Plasa Traian	46.703	23.459	23.244

b) Pe grupe de vârstă

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele	194.631	30—49 ani	39.119
0—9 ani	63.310	50—69 ani	16.443
10—29 ani	71.736	70 ani și peste	3.112
		Vârstă nedeclarată . .	911

Mișcarea populației. Datele fundamentale ale mișcării populației în județul C., conform cifrelor publicate în Buletinul Demografic al României în perioada 1931—1936, sunt următoarele:

Anul	Cifra probabilă a populației județului la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proporții la 1000 locuitori		
		Născuți vii	Morți	Excedent natural	Născuți vii	Morți	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 medie anuală	—	9.745	5.750	3.995	47,5	28,0	19,5
1931	196.698	9.275	5.142	4.133	47,2	26,1	21,1
1932	201.015	10.256	5.955	4.301	51,0	29,6	21,4
1933	204.975	9.562	4.523	5.039	46,6	22,1	24,5
1934	210.392	10.085	5.959	4.126	47,9	28,3	19,6
1935	212.642	9.549	7.171	2.378	44,9	33,7	11,2
1936	216.087	8.244	5.742	2.502	38,2	26,6	11,6

La data de 1 Iulie 1937 cifra probabilă a populației județului C. a fost de 218.927 locuitori. Față de populația numărată la recensământul din 1930 și anume 194.631 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 24.296 locuitori în timp de șase ani și jumătate ceea ce corespunde unei creșteri de 12,5 %.

INFĂȚIȘARE SOCIALĂ

Populația românească a județului C. este îngrămădită de-a-lungul Prutului și în puține sate resfirate în nordul lui. Vechii urmași ai vestiților « Codreni » din codrii Tigheciului, mărginași cu Tătarii Bugeacului, s'au împrăștiat odată cu dispariția acestor codri legendari.

Românii de aci se aseamănă mult cu moldovenii din Vechiul Regat, cu care de altfel au multe legături de rude-nie, așa că trecerea Prutului se făcea chiar sub grânicerii Ruși, fără mare greutate. Menținând în permanență legături comerciale sau de sânge cu frații liberi, acești Români pruteni și-au păstrat intacte limba și datinile strămoșești. Dar portul național li s'a pierdut și, doar vara, unii bărbați mai poartă cămașa și ițarii albi, fără nici o înfloritură, încinși cu brăe roșii sau largi chimire de piele neagră. Conștiința lor națională e bine conturată.

Târgurile se prezintă amestecate în părți aproape egale de Români, Bulgari, Evrei, Găgăuzi. Satele nu sunt amestecate ca în celelalte județe basarabene sudice. Ruși se găsesc foarte puțini, mai mult prin târguri decât prin sate.

Vieța socială suferă de izolarea economică a județului; lipsa de drumuri și de căi ferate, nu poate fi compensată prin redusa navigabilitate a Prutului.

Județul pe lângă izolarea economică, a fost izolat și sufletește, nici o mișcare culturală de seamă nu i-a imprimat un nou avânt. Capitala județului și cele câteva centre administrative, neavând un aspect urban pronunțat, ci mai degrabă rural, pulsația românească se resimte însă puternic, nestânjenită de tradițiile vechi cîrmuirii.

ECONOMIE

Județul C. are un pronunțat caracter agricol. Se cultivă aici diverse cereale, plante oleaginoase și viță de vie. Pe baza acestor culturi s'a dezvoltat o mediocră industrie alimentară.

Agricultură. Județul ocupă o suprafață totală de 448.200 ha. Suprafața arabilă este de 317.122 ha, adică

70,75 % din suprafața județului și 1,08 % din suprafața totală a țării.

Din suprafața arabilă a județului, marea proprietate deține 8.318 ha, adică 2,62 %, iar mica proprietate 308.804 ha, adică 97,38 %.

Din totalul suprafeței arabile *cerealele* ocupă 289.277 ha astfel repartizate:

Porumbul ocupă 121.688 ha, cu o producție de 493.960 chint. (prod. medie la ha 4,0 chint.), în valoare de 116 mil. lei.

Orzul ocupă 108.141 ha, cu o producție de 278.517 chint. (prod. medie la ha 2,6 chint.), în valoare de 68 mil. lei.

Grâul ocupă 52.265 ha, cu o producție de 112.188 chint. (prod. medie la ha 2,1 chint.), în valoare de 44 mil. lei.

Ovăzul ocupă 3.583 ha, cu o producție de 7.407 chint. (prod. medie la ha 2,1 chint.), în valoare de 2 mil. lei.

Secara ocupă 2.859 ha, cu o producție de 8.341 chint. (prod. medie la ha 2,9 chint.), în valoare de 2 mil. lei.

Meiul ocupă 731 ha și *măturile* 10 ha.

* *Fânețele cultivate* și alte culturi furajere ocupă 6.952 ha. Din această suprafață *dughia* ocupă 5.640 ha, cu o producție de 25.438 chint. (media la ha 4,5 chint.), în valoare de 3 mil. lei.

Plantele alimentare ocupă 4.477 ha. Din această suprafață *cartofii* ocupă 1.769 ha, cu o producție de 23.467 chint. (media la ha 13,2 chint.), în valoare de 3 mil. lei. *Pepeni verzi și galbeni* ocupă 1.201 ha, cu o producție de 24.100 chint. (media la ha 20,1 chint.), în valoare de 4 mil. lei. *Fasolea* ocupă 688 ha, cu o producție de 1.481 chint. (media la ha 2,1 chint.).

Plantele industriale ocupă 12.253 ha. Din această suprafață *floarea soarelui* ocupă 5.592 ha, cu o producție de 23.203 chint. (media la ha 4,1 chint.), în valoare de 9 mil. lei. *Rapița* ocupă 4.339 ha, cu o producție de 7.310 chint. (media la ha 1,7 chint.), în valoare de 4 mil. lei. *Muștarul* ocupă 1.350 ha, cu o producție de 2.850 chint. (media la ha 2,1 chint.), în valoare de 1 mil. lei.

Caracteristică. Suprafața ocupată de muștar în acest județ este clasată în locul al 2-lea din țară. Aci se cultivă începând din 1934, primele plante medicinale în România (ricin și mentă).

Vegetație și culturi diverse. Din suprafața totală a județului (448.200 ha), ogoarele sterpe ocupă 4163 ha.

Fânețele naturale ocupă 2598 ha, cu o producție de 25.720 chint. (prod. medie la ha 9,9 chint.), în valoare de 3 mil. lei.

Pășunile ocupă 55.037 ha.

Pădurile ocupă 9461 ha.

Pomii fructiferi ocupă 322 ha.

Vița de vie ocupă 15.183 ha, (din care viile pe rod 12.827 ha), cu o producție de 319.459 hl (prod. medie la ha 24,9 hl), în valoare de 73 mil. lei.

Creșterea animalelor. În județul C. se găseau în anul 1935:

Cai 52.312, boi 56.594, oi 323.296, capre 1846, porci 60.465, stupi sistematici 1848 și stupi primitivi 2609.

La acest capitol județul este caracterizat prin marele număr de oi, reprezentând un procent ridicat al acestor animale față de celelalte județe.

Industria. Industria este foarte puțin dezvoltată în județul C., fiind reprezentată aci numai prin 2 mori sistematice, 68 mori țărănești, 4 fabrici și 56 prese de ulei vegetal, 6 fabrici de cărămidă și 1 de cherestea.

INDUSTRIA *) JUDEȚULUI CAHUL ÎN 1935

Intreprinderile dela 5 H.P. sau 20 lucrători în sus

Industria	Numărul fabricilor		Forța motrice H. P.	Personal ocupat	Valoarea producției în mil. de lei
	Active	Inchise			
Alimentară	2	1	218	11	6.341

*) Nu sunt cuprinse exploatarea miniere, petrolifere, carierele, uzinele de apă și electricitate.

Comerț. Județul face comerț de cereale, animale, piei de animale, brânzeturi, vinuri, ulei și pește.

Credit și cooperatie. În cuprinsul județului funcționează 2 bănci (societăți anonime).

Situația lor, conform bilanțurilor încheiate la 31 Decembrie 1934, se prezintă astfel:

A C T I V		P A S I V	
Disponibil . . .	247.595	Fonduri . . .	5.010.439
Plasamente . . .	19.583.569	Angajamente . .	19.678.086
Imobilizări . . .	763.697	Rezultate . . .	
Rezultate . . .	4.093.664		
Total . . .	24.688.525	Total . . .	24.688.525

Cooperative de credit (bănci populare) 42, cu 8.363 membri și cu un capital social de 7.362.356 lei. Imprumuturi acordate 50.395.306 lei (neconvertite 5.795.338 lei, convertite 21.099.819 lei și reduceri la imprumuturi convertite 23.500.149 lei). Depuneri spre fructificare 3.875.969 lei. Totalul bilanțului 76.594.063 lei.

Cooperative agricole de aprovizionare și vânzare în comun 14, cu 1.323 membri și cu un capital vărsat de 703.663 lei. Bilanțul încheiat 7.799.932 lei.

Cooperative de consum 5, cu 384 membri și cu un capital social vărsat de 415.688 lei. Mărfuri generale în valoare de 754.158 lei. Bilanțul încheiat 2.284.337 lei.

Situația cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decembrie 1935.

Finanțe publice. Bugetul județului C. pe exercițiul 1936/37 prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	24.965.996
Venituri ordinare	16.691.500
Venituri extraordinare	4.460.496
Venituri speciale	3.814.000
Cheltuieli	24.965.996
Cheltuieli ordinare	16.691.500
Cheltuieli extraordinare	4.460.496
Cheltuieli speciale	3.814.000

Drumuri. Județul C. este străbătut de o rețea totală de drumuri de 2710 km 229 m, împărțită astfel:

Drumuri naționale 173 km 629 m, din care Direcțiunea Generală a Drumurilor întreține 31 km 626 m (pietruși și pavați), iar comunele urbane 1 km 630 m.

Drumuri județene 619 km 100 m.

Drumuri comunale 1917 km 500 m.

Lungimea podurilor este de 2.211,75 km repartizată astfel: poduri naționale 414,60 m, județene 1.089,15 m, și comunale 708 m.

Prin județ trec 4 drumuri naționale, legând următoarele localități:

1. Reni – Vulcănești – Bolgrad – Tarutino
2. Comrat – Bolgrad – Ismail.
3. Oancea – Cahul – Vulcănești (Cahul – Vulcănești = 33 km).
4. Fălciu – Tigheci – Comrat (67).

Cale ferată. Județul C. este străbătut de o rețea totală de cale ferată de 99 km (linii secundare simple).

Stații importante: Iargara.

Poștă, telegraf, telefon. 4 oficii P.T.T. de stat la: Cahul, Leova, Baimaclia și Cubei; 3 oficii autorizate la Mingir, Taraclia și Vișinești; 2 agenții speciale Albota și I. G. Duca și 3 gări cu serviciul poștal: Iargara, Greceni și Prut.

Oficii telefonice la: Cahul, Leova, Albota, Baimaclia, Cubei, Cotești, Mingir, Vișinești.

CULTURĂ

Știință de carte. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, populația județului, dela 7 ani în sus, este de 148.228 locuitori din cari 34,1% sunt știutori de carte. După sex, proporția este de 47,1% bărbați știutori de carte și 21,2% femei știutoare de carte. Repartiția lo-

cuitoarelor după gradul de instrucție, în procente, este următoarea:

Gradul de instrucție școlară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul știutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extrașcolară	6,4	2,9
2. Primară	64,5	91,2
3. Secundară	23,4	4,7
4. Profesională	2,9	0,8
5. Universitară	2,4	0,3
6. Alte școli superioare	0,4	0,1

Invățământ. Populația școlară a județului C. (între 5—18 ani) a fost în anul 1934 de 55.776 locuitori (3364 mediu urban și 52.412 mediu rural).

Școli secundare. 1 liceu de băieți, 1 liceu de fete, 1 gimnaziu mixt, 1 gimnaziu industrial de băieți, 1 gimnaziu industrial de fete.

Școli primare 199, din care 187 rurale și 12 urbane (193 școli de Stat și 6 confesionale) cu un număr total de 25.118 copii (2118 mediu urban și 23.000 mediu rural) și cu 480 învățători și alt personal didactic (situația din 1934).

Grădini de copii 27, din care 23 rurale și 4 urbane, toate de Stat, cu un număr total de 1294 copii (1109 mediu rural și 185 mediu urban) și cu 27 conducătoare (situația din 1934).

Instituții culturale. Fundația Culturală Regală «Principele Carol» are cămine culturale în: Cahul (cămin județean și cămin orășenesc), Baimaclia, Baurci, Borceag, Borogani, Brânza, Cairaclia, Cârpești, Chiriutuca, Cociulia, Congaz, Colibași, Crihana-Nouă, Cubei, Lărguța, Pogonești, Pelina, Sadăc, Tatar-Copceac, Taraclia, Tomai, Vulcănești și Vadul-lui-Isac.

Liga Culturală activează în orașul Cahul.

Casa Școalelor și a Culturii Poporului, întreține în județul C. 29 cămine culturale, dintre care 28 au personalitate juridică.

În județ se mai află: 1 cinematograful la Cahul și 5 societăți de vânatoare (1 la Cahul, 1 la Leova și 3 în comunele rurale).

RELIGIE

Confesiuni. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, din totalul locuitorilor județului, 92,1% sunt ortodocși.

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 67 biserici ortodoxe, 1 lipovenească, 14 case de rugăciune luterane, 27 baptiste, 1 adventistă, 9 sinagogi.

Instituții bisericesti. 3 protopopiate ortodoxe (la Cahul, Leova și Golița).

Județul C. se află în jurisdicția Episcopiei ortodoxe a Cetății Albe și Ismailului (Mitropolia Basarabiei).

ADMINISTRAȚIE

Organizare administrativă. Capitala județului C. este orașul Cahul. Județul are 2 orașe (Cahul și Leova) și 208 sate, împărțite astfel:

- I. Plasa Cantemir . . . . . 57 sate
- II. Plasa Ion Voevod . . . . . 38 sate
- III. Plasa Mihai Viteazul . . . . . 37 sate
- IV. Plasa Ștefan cel Mare . . . . . 55 sate
- V. Plasa Traian . . . . . 21 sate

Organizare judecătorească. Un tribunal la Cahul cu o secțiune, 8 magistrați și 1 procuror, în circumscripția Curții de Apel din Galați.

3 judecătorii, la Cahul, Leova și Baimaclia, cu un total de 6 magistrați.

Organizare sanitară. 4 spitale de stat la Cahul, Leova, Baimaclia și Cubei.

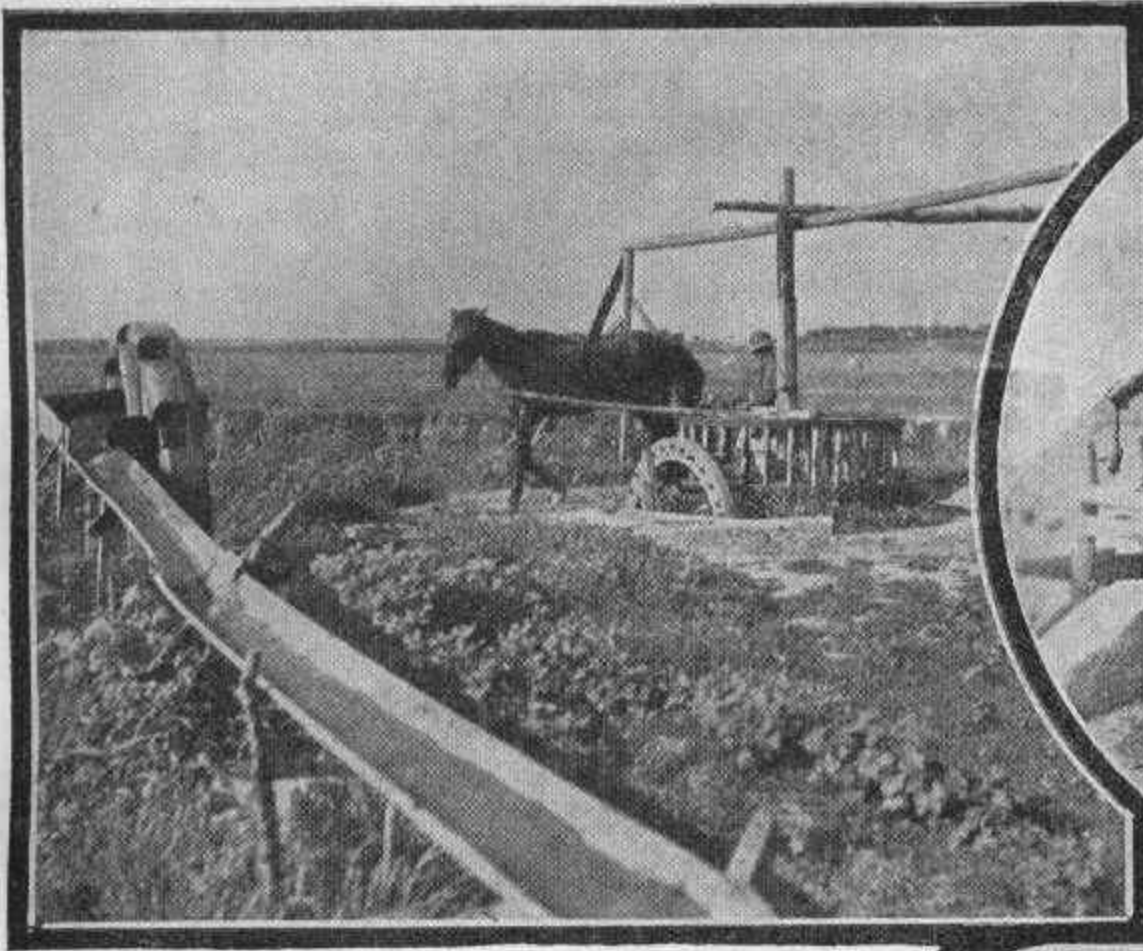
18 dispensare: 3 în orașul Cahul, 1 în Leova și câte 1 în comunele Albota, Baimaclia, Cârpești, Colibași, Congaz, Cubei, Găvănoasa, Iargara, I. G. Duca, Mingir, Moscovei, Sărățeni, Taraclia și Vișinești.

Serviciul sanitar județean și serviciile sanitare ale orașelor Cahul și Leova.

CAHUL

TĂRANCE
TORCÂND

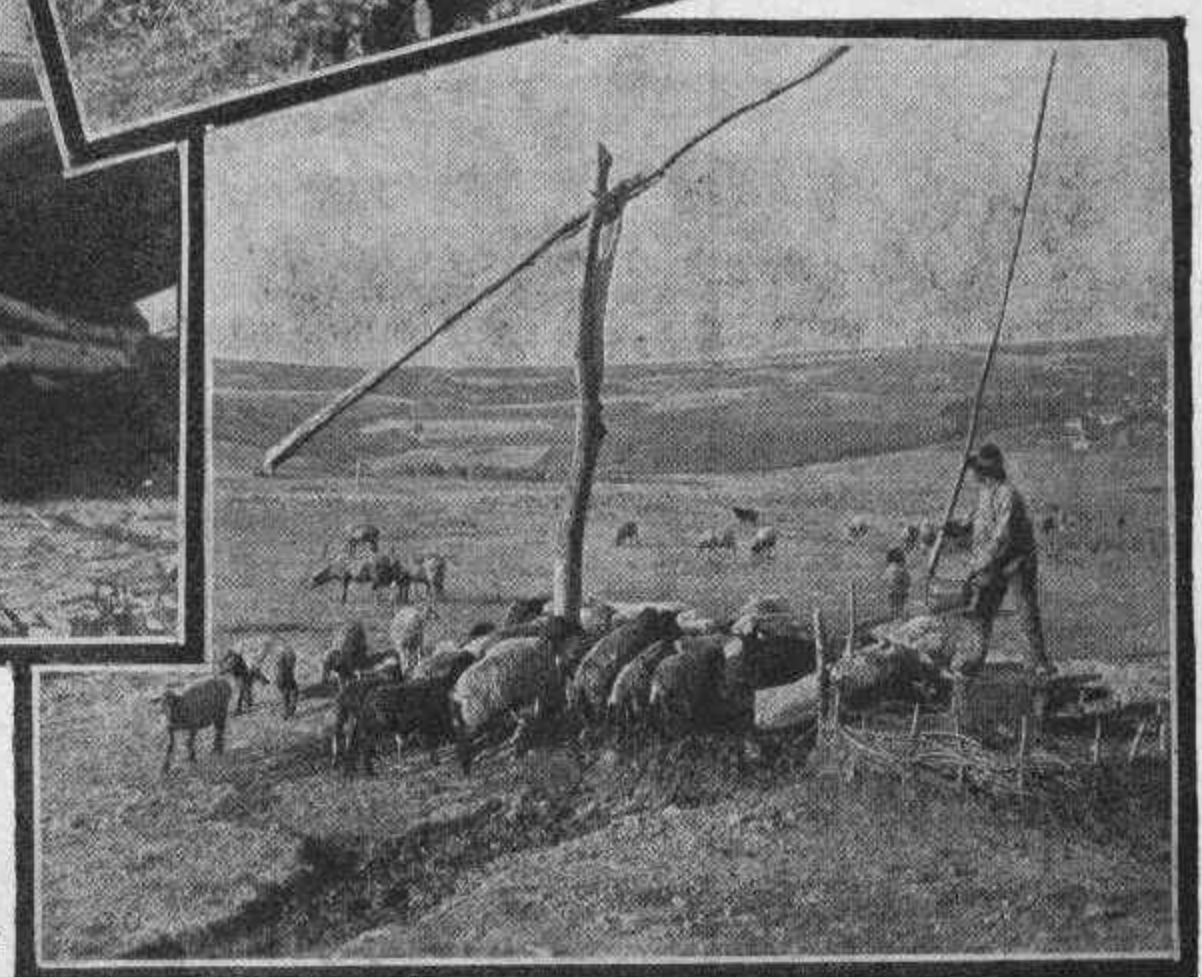
VULCĂNEȘTI: IRIGAȚIE

LA CULES DE VII

FERĂSTRAIE LA PARUȘENI

LA ADĂPAT

Asistență și prevedere socială. Filiala Societății «Crucea Roșie», Oficiul I.O.V., și 1 azil de bătrâni.

PRINCIPALE AȘEZĂRI

Cahul, capitala județului (Vezi monografiile orașelor reședință).

Leova, comună urbană, situată pe malul stâng al Prutului, la 68 km de reședința județului, 160 km de Galați și 390 km de București. Stația c.f. Prut, la 16 km distanță, pe linia Bârlad - Zorleni - Basarabeasca.

Are 6540 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936). Bugetul orașului pe exercițiul 1936/37 (prevederi): venituri și cheltueli = 2.579.986 lei.

1 moară sistematică, 1 fabrică de ulei și 1 de cherestea. Comerț cu cereale, animale și produse animale.

Sucursala Băncii Basarabia, Banca de Credit și Comerț și 1 bancă populară.

1 gimnaziu mixt, 4 școli primare și 2 grădini de copii.

1 societate de vânătoare.

1 biserică ortodoxă, 1 casă de rugăciune adventistă și 5 sinagogi și case de rugăciune evreiești.

1 protopopiat ortodox.

Primărie, Pretură, Judecătoria de ocol, Comisariat de poliție, Percepție fiscală, Notar public, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Pompieri, Serviciu tehnic, Serv. sanitar, Serv. silvic, Regiune agricolă.

Uzină electrică.

Spital de stat, Dispensar.

Congaz, comună rurală așezată în N. județului, cu 9160 locuitori (29 Decembrie 1930).

LOCALITĂȚILE DIN JUDEȚUL CAHUL

A) Orașe

1. Cahul (capitala județului)
2. Leova

B) Sate

I. PLASA CANTEMIR

1. Antonești
2. Baiuș
3. Beștemac
4. Bulgari
5. Caporani
6. Cazangie
7. Câmpul-Drept
8. Ceadâr
9. Cneazovca I
10. Cneazovca II
11. Cococeni
12. Colibabovca
13. Copci
14. Covurlui
15. Filipeni
16. Fundul-Sărățicăi
17. Granița-Vechi
18. Hănășeni-Nou
19. Hănășeni-de-Pădure
20. Hârtope
21. Horjești
22. Iargara
23. Leca
24. Manucbeevca
25. Mătăsaru
26. Meșeni
27. Mingir
28. Nicolaiești
29. Noua-Troiță
30. Orac
31. Pleșeni
32. Răzâși
33. Regina-Maria
34. Românești
35. Ruși
36. Sarai
37. Săliște
38. Sărata-Nouă
39. Sărata-Nouă II
40. Sărăteni
41. Sărățica-Nouă
42. Sărățica-Vechi
43. Sârma
44. Tătarăști
45. Tigheci
46. Tighiceanca
47. Toceni
48. Tochilo-Răducani
49. Tomai-(Sărățica-Nouă)

50. Tomai

51. Traian

52. Troița

53. Usăteni

54. Valea-Agop

55. Valea-Jidanului

56. Voinescu

57. Vozneseni

II. PLASA ION VOEVOD

1. Andrușu-de-Jos
2. Andrușu-de-Sus
3. Badicu
4. Badicu-Nou
5. Badicu-Vechi
6. Brânza
7. Burtovca
8. Colibași
9. Constantinești
10. Cotihana
11. Crihana
12. Crihana-Nouă
13. Cucoara
14. Făgădău
15. Focșani
16. Gavanoasa
17. Ghibanu
18. Greceni
19. Hutul
20. Larga
21. Larga-Vechi
22. Manta
23. Nicolaeni
24. Paicu
25. Pașcani
26. Pavelești
27. Pelinci
28. Pelinci-Nou
29. Români
30. Roșu
31. Stoinești
32. Târtești
33. Ursoala
34. Vadul-lui-Isac
35. Văleni
36. Vladimirești
37. Vulcănești
38. Zărnești

III. PLASA MIHAI VITEAZUL

1. Albota
2. Albota-de-Jos
3. Alexandrești
4. Alexandru-cel-Bun
5. Bairamea

6. Broasca

7. Budăi

8. Burlacu

9. Burlăcelu

10. Cairaclia

11. Calceva

12. Carbalia

13. Ciorăța

14. Ciurmai

15. Dermengi

16. Gălbăoia

17. Hagiești

18. Hârtope

19. Huluboaia

20. Lopațica

21. Lucești

22. Moscovei

23. Moscovei-Constantinești

24. Moscovei-Răzâși

25. Moscovei-Vechi

26. Moscovița

27. Musait

28. Netoși

29. Parușeni

30. Sofieni

31. Taraclia-de-Salcie

32. Tartăul-de-Salcie

33. Tătarăști

34. Teodorești

35. Trifești

36. Trubăești

37. Valea-Stejarului

IV. PLASA ȘTEFAN CEL MARE

1. Acui-de-Jos
2. Acui-de-Mijloc
3. Acui-de-Sus
4. Alexandreni
5. Baimaclia
6. Borogani
7. Butuceni
8. Caetu
9. Cania
10. Capaclia-Răzâși
11. Cârpești
12. Cășla
13. Chioselia
14. Chioselia-Mare
15. Chioselia-Mică
16. Chircani
17. Ciobalaccia
18. Coculia
19. Congazul-Mic
20. Constantinești-Nou
21. Coștangalia

22. Crăciun

23. Cuza-Vodă

24. Dedulești

25. Eichendorf

26. Enăchești

27. Epurenii

28. Flămânda

29. Flocoasa

30. Gheltoșu

31. General-Poetaș

32. Gotești-Nou

33. Haragăș

34. Hârtoape

35. I. G. Duca

36. Ilășcova

37. Lărguța

38. Lingura

39. Măcrești

40. Popovca

41. Porumbesti

42. Principele Mihai

43. Sadac

44. Samalia

45. Stoenești

46. Taraclia (Sadac)

47. Taraclia (Tiganca)

48. Tartaul

49. Telpiz

50. Tutovanu

51. Tărăncuța

52. Tiganca

53. Valea-Largei

54. Victoria

55. Vișinești

V. PLASA TRAIAN

1. Alexeni
2. Aluatu
3. Balaban
4. Baurci
5. Beșalma
6. Bisericuța-de-Jos
7. Bisericuța-de-Sus
8. Borceag
9. Cazaclia
10. Cărlăneni
11. Chirutnea
12. Ciucureni
13. Ciucurești
14. Congaz
15. Cortinul-Nou
16. Cubel
17. Denevița
18. Mărzeni
19. Oltuz
20. Taraclia
21. Tatar-Copceag

JUDEȚUL CALIACRA

Stema. Scut albastru, cu un far de argint, bătut de valuri de argint.

Este stema fixată prin legea care a înființat județul C.

GEOGRAFIE

Așezare. Județul C. este așezat în colțul de S. E. al podișului Dobrogei, între țărmul Mării Negre (la E.) și granița din spre Bulgaria (la S.). Prin el trece vechiul drum care — folosit și de Romani — taie stepa dobrogeană dela N. la S.

Suprafață: 4.500 km².

Infățișarea pământului. Relieful județului e un podiș care se ridică dela N. către S. și ajunge, în apropierea graniței bulgaro-române, la peste 300 m altitudine. Neted și întins cât ține zarea, el e tăiat la E., de văi adânci și nu prea lungi care se deschid ca niște pâlpii spre Mare.

În lungul litoralului, podișul se termină prin malul râpos aproape vertical, care, dela capul Caliacra, ia direcția E.-V. și face două golfuri mai însemnate (*Cavarna* și *Balcic*). Această parte din țărmul dobrogean a fost numită *Coasta de Argint*. (Numele îi vine dela calcarul albicios, care în bătaia razelor solare are — din larg — luciri de argint).

Climă și ape. Podișul este expus tuturor vânturilor. Din N., Crivățul; din S., Vântul Negru care bate vara — nu totdeauna însă — și usucă iarba și grânele în câteva ore. Temperatura medie anuală — ca și în județul Constanța, vecin spre N., e mai ridicată decât în tot restul Țării (12°). Contrastele între iarnă și vară sunt însă și ele maxime (23°—25°) iar, ploile, sub 500 mm și chiar sub 400 mm anual (afară de colțul vestic al județului).

Cu totul diferită este încă clima Coastei de Argint. Malul, înalt aici de peste 200 m și orientat E.-V., ține adăpost contra Crivățului. Din această cauză, Marea nu îngheață niciodată iar zăpada cade rar și ține puțin, deoarece temperatura iernei nu coboară sub 0°.

Din cauza climei secetoase și a adâncimei la care se găsesc pânzele de apă subterană, râurile de pe podiș sunt ca și inexistente. În schimb, din râpa țărmului, izvoarele, înșirate pe mai multe etaje, sunt, uneori, atât de bogate, încât mișcă roata morilor. Văile afluențe Mării, se termină, unele, prin limanuri (*Duranculac* și *Șabla*), altele cu apă curgătoare tot timpul anului (*Batova*, *Ecrene*).

Vegetație. Pe podiș, solurile (cernoziom «chocolat», castaniu și bălan) sunt acoperite de stepa cu graminee și unele plante ierboase de origine mediteranee, acolo unde n'a pătruns până acum plugul. În colțul S.V. însă, cam din linia Bazargicului, se păstrează încă întinse petice de pădure formate din stejari și arbuști închirciți care amintesc tufișurile țărilor din jurul Mediteranei. Cernoziomul degradat și solul brun arată totuși că, în locurile azi cultivate, se întindea altădată pădurea.

Coasta de Argint se caracterizează prin asociații vegetale aparte: alături de ierburile și arbuștii de pe podiș, se întâlnesc aici, arbori (*sfineac*, *vișin turcesc*) și tufe (*smochini*, *migdali*, *iasomie*) de origină mediteranee, în vegetare spontană. *Vița de vie* de asemenea, e cultivată pe bolți, și nu

se îngroapă iarna; iar pe valea Batovei, pădurile cu «liane» (vițe sălbatice) amintesc vegetația regiunilor tropicale.

Animale. vrednice de menționat, sunt *câmila*, *dihorul pătat* (comun de altfel întregii Dobroge), poate și *șacalul*, iar în Mare, prin peșterile dela Caliacra, *foca* (*Monachus albiventer*).

ISTORIE

Vechime și dezvoltare istorică. Județul C. și-a luat numele dela capul Caliacra, care înseamnă pe grecește «stânca bună».

Numele i-a fost dat de corăbierii greci, pentru adăpostul pe care-l oferea corăbiilor, pe timp de furtună, golful liniștit dela dreapta stânței.

Pe malurile lui a înflorit o străveche cultură, adusă de coloniști milesieni și ionici: anticul Bizone (Cavarna de azi) și Dionysopolis (pe locurile Balcicului). Acesta din urmă ca cetate a lui Dinoyosos, zeul trac al cărui cult se celebra atât de mult pe aceste țărmuri.

Trecut sub dominația romană, județul a cunoscut, împreună cu întreg ținutul, o splendidă viață religioasă creștină.

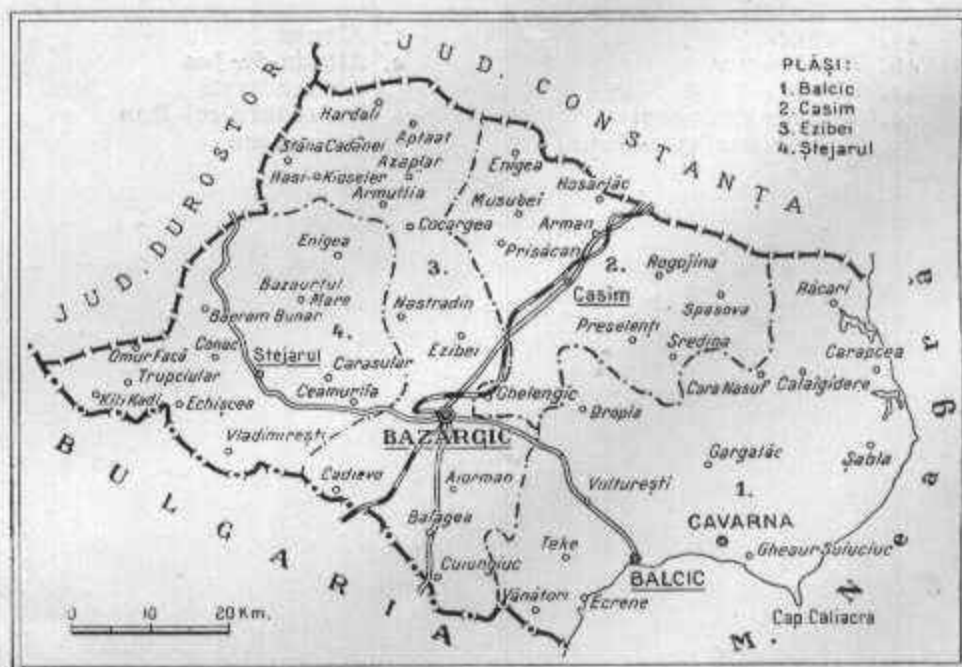
Romanii au construit în interiorul județului, pe locul unei vechi așezări autohtone tracice, castrul Abryttus (cf. Abrudul de astăzi din Munții Apuseni), unde a murit în lupta-i cu Sciții, împăratul Decius.

În evul mediu, ca parte din provincia Paristrion ale cărei limite erau acele ale Dobrogei actuale, a fost guvernat de un duce bizantin.

Genovezii au dezvoltat aici, mai ales la Bizone, care e numit în portulanele italiene Carbona sau Gavarna (Cavarna de astăzi), un întins comerț maritim.

În acest județ își avea reședința, în secolul XIV, despotul Dobrotici, — fiu al unui Dobrotă, probabil român — dela care vine, pare-se, și numele Dobrogei.

În timpul lui Mircea cel Bătrân, acest ținut a făcut parte din corpul Țării Românești. A fost desprins de Turci, după lungi încercări, sub Vlad Dracul, poate prin nefasta bătălie dela Varna (1444).

CALIA CRA

COLONIȘTI DIN
SATUL, REGINA MARIA

ASFINTIT PE MARE

CASĂ DE COLONIȘTI MACEDONENI

FEMEÎ MACEDONENE

TURC DIN
SUIUCIUC

La Caverna, ca și la Balcic, Românii și-au avut cartierul lor specific, perpetuat în acele Vlah-Mahle, cunoscut până azi.

Județul a fost redat rosturilor sale românești, abia în 1913, după pacea dela București.

Monumente istorice. Castelul regal din Balcic, reședința de vară a M. S. Regina Maria printre terase și grădini fermecătoare, străbătute de ape, într'un decor silvestru, la marginea mării.

Aici se află și ctitoria M. S. Reginei, biserica Stella Maris, construită în cel mai pur stil bizantin, — inspirat de arhitectura bisericii domnești a Curții de Argeș, — cu frescuri interioare de Demian.

Cripta Sfântului Nicolae dela Caliacra, mormânt al unui sfânt sau martir local, din primele veacuri ale creștinismului.

Cetatea Dionysopolis, ale cărei ruine sunt îngropate sub orașul Balcic, întemeiată de coloniștii greci, împreună cu cea de lângă Caverna.

Cetatea bizantină dela Caliacra, ale cărei ziduri străjuesc încă și acum intrarea în promontoriu.

Mausoleul din Teke, în care este înmormântat sfântul musulman Hafus Baba, constituie un loc de pelerinaj pentru populația turcă.

POPULAȚIE

Starea populației. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, județul C. numără 166.588 locuitori. Populația județului este repartizată astfel:

a) Pe orașe și plăși, după sex

Unități administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbați	Femei
Total județ	166.588	84.759	81.829
Total urban	41.408	21.283	20.125
1. Orașul Bazargic	29.938	15.582	14.356
2. Orașul Balcic	6.323	3.168	3.155
3. Orașul Caverna	5.147	2.533	2.614
Total rural	125.180	63.476	61.704
1. Plasa Balcic	26.572	13.438	13.134
2. Plasa Casim	32.921	16.802	16.119
3. Plasa Ezibei	65.687	33.236	32.451

b) Pe grupe de vârstă

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele	166.588	30—49 ani	34.187
0—9 ani	46.781	50—69 ani	16.010
10—29 ani	66.120	70 ani și peste	3.014
		Vârstă nedeclarată	476

Mișcarea populației. Datele fundamentale ale mișcării populației în județul C., conform cifrelor publicate în Buletinul Demografic al României în perioada 1931 — 1936, sunt următoarele:

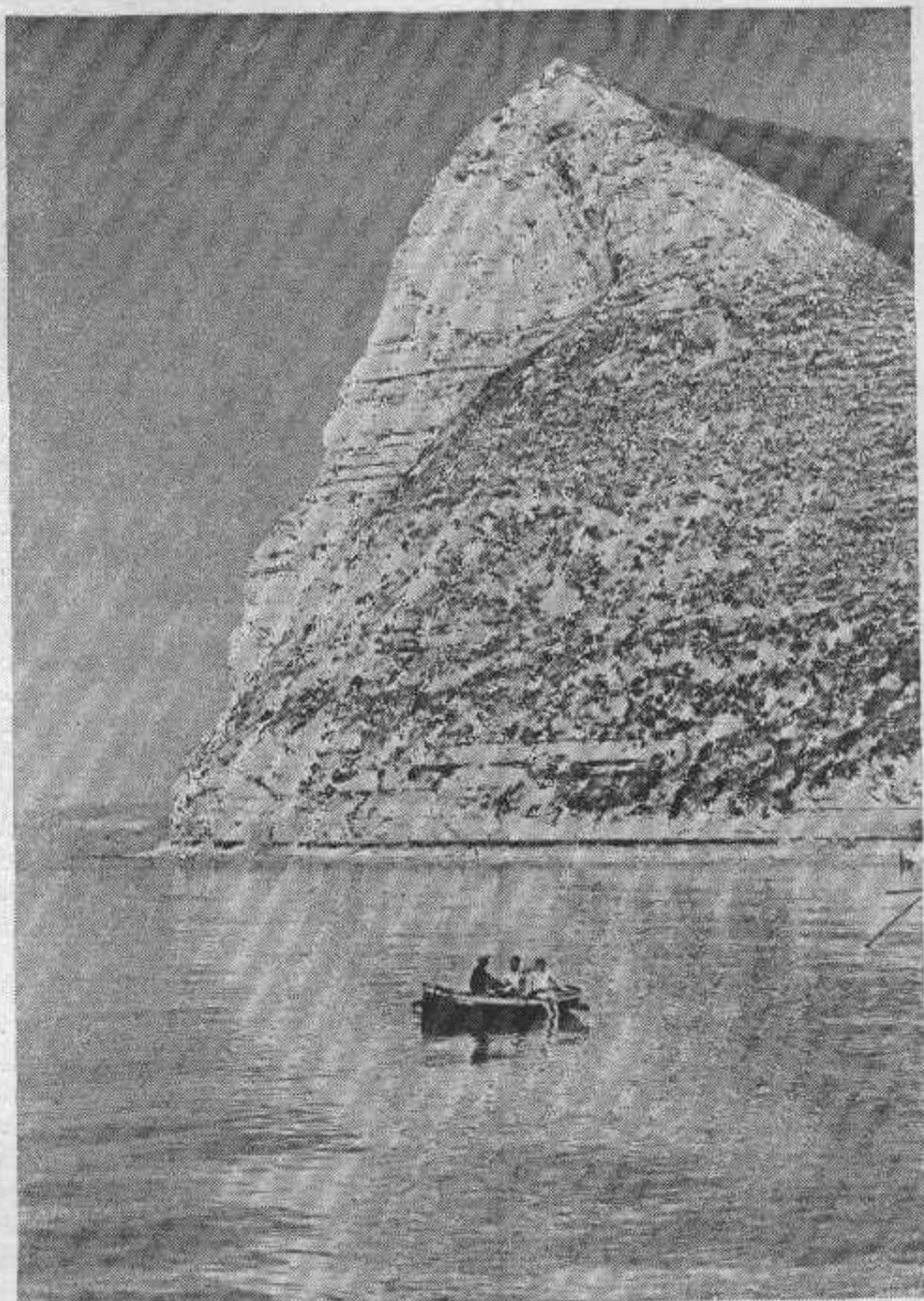
Anul	Cifra probabilă a populației județului la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proporții la 1.000 locuitori		
		Născuți vii	Morți	Excedent natural	Născuți vii	Morți	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 medie anuală	—	6.370	3.804	2.566	36,9	22,0	14,9
1931	167.057	5.508	4.573	935	33,0	27,4	5,6
1932	169.535	7.187	3.980	3.207	42,4	23,5	18,9
1933	172.461	6.539	3.201	3.338	37,9	18,6	19,3
1934	175.696	6.675	3.842	2.833	38,0	21,9	16,1
1935	178.141	5.941	3.423	2.516	33,3	19,2	14,1
1936	181.031	6.050	3.514	2.536	33,4	19,4	14,0

La data de 1 Iulie 1937 cifra probabilă a populației județului C. a fost de 183.293 locuitori. Față de populația numărată la recensământul din 1930 și anume 166.588 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 16.705 locuitori în timp de șase ani și jumătate ceea ce corespunde unei creșteri de 10,0%.

INFĂȚIȘARE SOCIALĂ

Această regiune care oferă atât de calme orizonturi, a cunoscut altădată, în cursul marilor răboaie și al năvălilor barbare, vremuri de neliniște și de groază care au dat loc la frământări sociale și mișcări de populație necunoscute în alte ținuturi.

Populația împrăștiată înjghebează mereu alte așezări; iar pe cenușa vechilor sate se stabilesc oameni fără legături firești cu cei cari locuiseră înainte de bejenie. Satul dobrogean suferă eclipse totale în evoluția lui și de aceea în starea actuală nu reprezintă structura sufletească deosebitoare pe care secole de conviețuire o imprimă în genere, unei colectivități.

COASTA DE ARGINT LA CAVARNA

Acum ca și în trecut, regiunea păstrează aceeași înfățișare de mozaic de rase și neamuri omenești. Cu toate aceste discontinuități, transumanța cunoscută din cele mai îndepărtate timpuri, ne-a lăsat o populație de mocani ardeleni, cari nu s'au mai întors peste munți și pe care stăpânirea românească i-a găsit rezistând eroic, în mijlocul satelor turcești sau bulgărești, în mijlocul unei populații compactă de musulmani peste care a început de abia în secolul trecut să fie colonizată populația bulgară. Populația românească e formată azi din coloniști Munteni, Macedo-Români, Bănățeni și din mocanii veniți din Ardeal și se găsește răspândită în mod neregulat pe toată suprafața județului.

Este greu să stabilim principii sau criterii de deosebire a populației colonizate, deoarece coloniștii au fost așezați după un plan întocmit de Oficiul de colonizare, care le-a dat, pe lângă lotul de colonizare și material pentru construirea unui anumit tip de casă. Din această cauză, satele sau cartierele coloniștilor din acest județ prezintă o mare asemănare între ele. Găsim și tipuri de case, cum sunt acelea dela Regina Maria, construite din piatră, unde locui-

torii, fiind mai cu stare, au putut să adauge ceva din specificul vieții lor de baștină.

Cum era de așteptat Macedo-Românii, atât cei din Grecia cât și cei din Bulgaria, au cerut să fie așezați în centrele cu apă, îmbrățișând și aici, vechea lor ocupație, creșterea oilor.

Agricultori încercați, obișnuiți cu altfel de peisaj, coloniștii din Muntenia și din Banat, și-au ridicat frumoase gospodării făcând plantații de pomi în jurul caselor, căutând astfel să îmbogățească decorul atât de lipsit de viață pe care l-au găsit în acest colț de țară.

Populația musulmană, formată din Tătarii cari locuiesc mai mult la orașe, și Turcii care locuiesc la sate, a format până în ultimii ani majoritatea locuitorilor din județul C. Acum în urmă, un puternic curent de emigrare s'a produs în rândurile acestei populații atât de leale și de stornică în sentimente față de noi.

Emigrația începută cu pașapoarte individuale în 1930, a fost reglementată în 1935, când au plecat, în trei serii, 5.385 de suflete. Între anii 1930 până la 1935, plecaseră circa 2.000 suflete.

După ultimele înscrisuri care s'au făcut până acum la biroul de emigrare al județului C., curentul de emigrare pare a fi în descreștere, deoarece pentru anul 1937 nu sunt decât 70 cereri de emigrare.

Dacă populația musulmană, (stabilită aci după lupta dela Varna 1444), este o populație care are o vechime de câteva secole în această regiune, în schimb populația bulgărească, după însăși mărturiile istoricilor bulgari, a început să fie colonizată de abia în secolul trecut. Miletici recunoaște că populația din cercul Dobriciului (Bazargicului) este alcătuită din coloniști noi, veniți din Balcani și din Tracia, și că într-o mulțime de sate din Cadrilater s'au așezat Bulgari cari locuiesc mai înainte în Dobrogea veche.

La fel Români, în lucrarea sa « Carte ethnographique de la nouvelle Dobroudja roumaine », recunoaște colonizarea de origină recentă a elementului bulgar din Cadrilater și indică regiunile bulgărești de unde provine această populație.

În afară de populațiile amintite, în apropierea capului Caliacra, la Ghiaur-Suiuciu, la Cavarua și dincolo de Ecrene, la Vânători, găsim pe Găgăuzi, o populație creștină cu limbă de vorbire turcească, a cărei origină a rămas până astăzi atât de enigmatică.

Pentru a completa tabloul populației din județul C., menționăm coloniile de Germani dela Ali-Anife, Cioban-Cuius, etc. și cele rusești dela Hasarlâc și I. C. Brătianu.

Aspectul acesta atât de variat sub care se prezintă populația județului C., dă naștere la procese sociale și frământări necunoscute în județele cu populația omogenă. Satele formate din acest amestec de naționalități iau de multe ori aspectul unui conglomerat, unde fiecare grupă tinde să se individualizeze. Sunt sate, în care și astăzi populația macedoneană își ține zestrea casei în lacră, mărturie a vieții sale trecute, de pe plaiurile Pindului, de care numai cu încetul se desbară. De aci conflicte și animozități pe care le întâlnim chiar în satele colonizate cu populație românească. Și aici, găsim pronunțate diferențieri sufletești, care împart satul în mici grupuri sociale. Porniți din atâtea părți ale țării, sau din Bulgaria, Grecia și Jugoslavia, n'au putut să realizeze până acum acea unitate sufletească, caracteristică vechilor așezări cu tradiție și evoluție îndelungată.

Totuși găsim centre puternice românești, de pildă cele dela Casim, Arman, Titu Maiorescu, Voinești, Pelin, etc. Aici, coloniștii provenind din mai puține centre și deci reprezentând mai puține mentalități, satul și-a creat acea coeziune sufletească care înlătură neînțelegerile și favorizează progresul obștesc.

Credem că nu e departe timpul când vom putea admira adevăratul tip al Românului dobrogean, sinteză a tuturor calităților fizice și sufletești pe care coloniștii veniți din atâtea colțuri de țară, le-au acumulat în lunga lor experiență.

C.C. - m.

ECONOMIE

Județul C. este un județ eminamente agricol. Clima lui aproape mediteraneană favorizează mult semănăturile de grâu.

Desvoltarea economică a județului este stânjenită de lipsa unei căi ferate care să lege interiorul județului cu porturile Balcic și Cavarua.

Agricultură. Județul ocupă o suprafață totală de 450.000 ha. Suprafața arabilă este de 286.227 ha, adică 63,60% din suprafața județului și 0,97% din suprafața totală a țării.

Din suprafața arabilă a județului, marea proprietate deține 42.386 ha, adică 14,81%, iar mica proprietate 243.841 ha, adică 85,19%.

Din totalul suprafeței arabile, cerealele ocupă 219.234 ha, astfel repartizate:

Porumbul ocupă 71.752 ha, cu o producție de 538.501 chint. (producție medie la ha 7,5 chint.), în valoare de 127 milioane lei.

Grâul ocupă 64.379 ha, cu o producție de 533.770 chint. (prod. medie la ha 8,3 chint.), în valoare de 211 mil. lei.

Orzul ocupă 51.206 ha, cu o producție de 277.538 chint. (prod. medie la ha 5,4 chint.), în valoare de 68 mil. lei.

Ovăzul ocupă 19.009 ha, cu o producție de 119.180 chint. (prod. medie la ha 6,2 chint.), în valoare de 36 mil. lei.

Secara ocupă 12.055 ha, cu o producție de 94.100 chint. (prod. medie la ha 7,8 chint.), în valoare de 27 mil. lei.

Meiul ocupă 782 ha și măturile 51 ha.

Fânețele cultivate și alte culturi furajere ocupă 10.739 ha. Din această suprafață dughia ocupă 3.016 ha, cu o producție de 38.713 chint. (media la ha 12,8 chint.), în valoare de 5 mil. lei. Alte fânețe cultivate ocupă 7.723 ha, cu o producție de 66.529 chint. (media la ha 8,6 chint.), în valoare de 9 mil. lei.

Plantele alimentare ocupă 7.977 ha. Din această suprafață fasolea ocupă 5.151 ha, cu o producție de 31.075 chint. (media la ha 6,0 chint.), în valoare de 11 mil. lei. Pepenii verzi și galbeni ocupă 1.555 ha, cu o producție de 148.698 chint. (media la ha 95,6 chint.), în valoare de 22 mil. lei.

Plantele industriale ocupă 27.777 ha. Din această suprafață rapița ocupă 22.894 ha, cu o producție de 121.886 chint. (media la ha 5,3 chint.), în valoare de 69 mil. lei. Soia ocupă 1.798 ha, cu o producție de 7.562 chint. (media la ha 4,2 chint.), în valoare de 3 mil. lei. Floarea soarelui ocupă 831 ha, cu o producție de 4.832 chint. (media la ha 5,8 chint.), în valoare de 2 mil. lei.

Caracteristică. Suprafața ocupată de rapiță în acest județ este clasată în locul al 2-lea din țară.

Vegetație și culturi diverse. Din suprafața totală a județului (450.000 ha), ogoarele sterpe ocupă 20.500 ha.

Fânețele naturale ocupă 465 ha.

Pășunile ocupă 9.210 ha.

Pădurile ocupă 34.866 ha.

Livezile de pruni ocupă 1.208 ha, cu o producție de 12.080 chint. (producție medie la ha 10,0 chint.), în valoare de 4 mil. lei.

Alți pomi fructiferi ocupă 12 ha.

Vița de vie ocupă 1.629 ha (din care viile pe rod 1.249 ha) cu o producție de 36.341 hl (producție medie la ha 29,1 hl) în valoare de 8 mil. lei.

Creșterea animalelor. În județul C. se aflau în 1935: Cai 44.691, boi 32.478, bivoli 1.892, oi 266.317, capre 5.215, porci 25.365, stupi sistematici 1.573, stupi primitivi 4.232.

La acest capitol, județul este caracterizat prin marea număr de oi, reprezentând un procent ridicat al acestor animale față de celelalte județe.

Industrie. Industria județului este puțin dezvoltată, cu excepția morăritului, care este reprezentat prin 4 mori sistematice la Bazargic, 1 la Balcic și 1 la Caramanlău și 74 mori țărănești la Bazargic, Balcic, Cavarua și în comunele rurale.

Cariere de argilă în com. Stan Poetaș; de piatră calcară pentru construcții în Opancea, Seidali și Bazargic.

În Bazargic se mai află 5 fabrici de uleiuri, 1 rafinărie de uleiuri vegetale, 3 fabrici de bomboane și rahat, 1 de ghiață artificială, 1 de cuțite, 1 de postav, 1 de pânzeturi, 4 de covoare presate, 1 de mobile, 1 de pielărie, 3 turnătorii, 4 de cărămizi și 1 depozit de fermentarea tutunului.

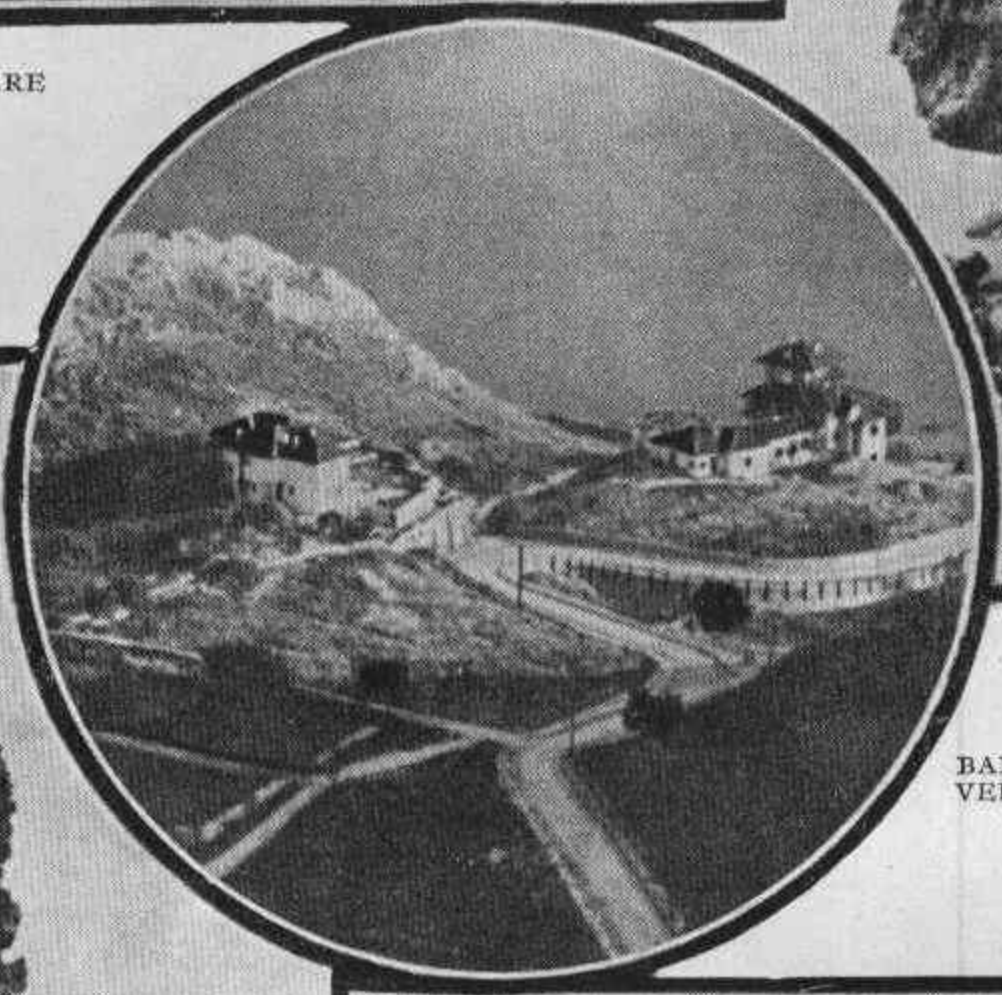
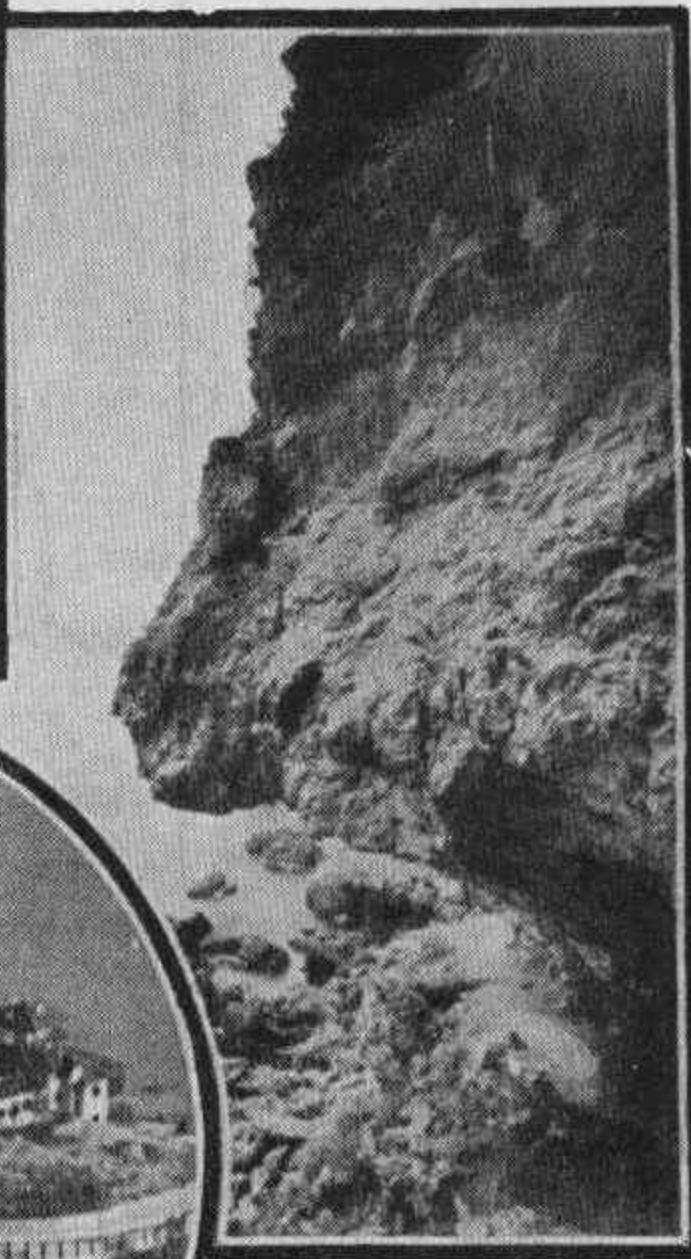

CALIACRA

CAPUL CALIACRA:
VEDERE SPRE MARE

BALCIC:
VEDERE PARȚIALĂ SPRE MARE

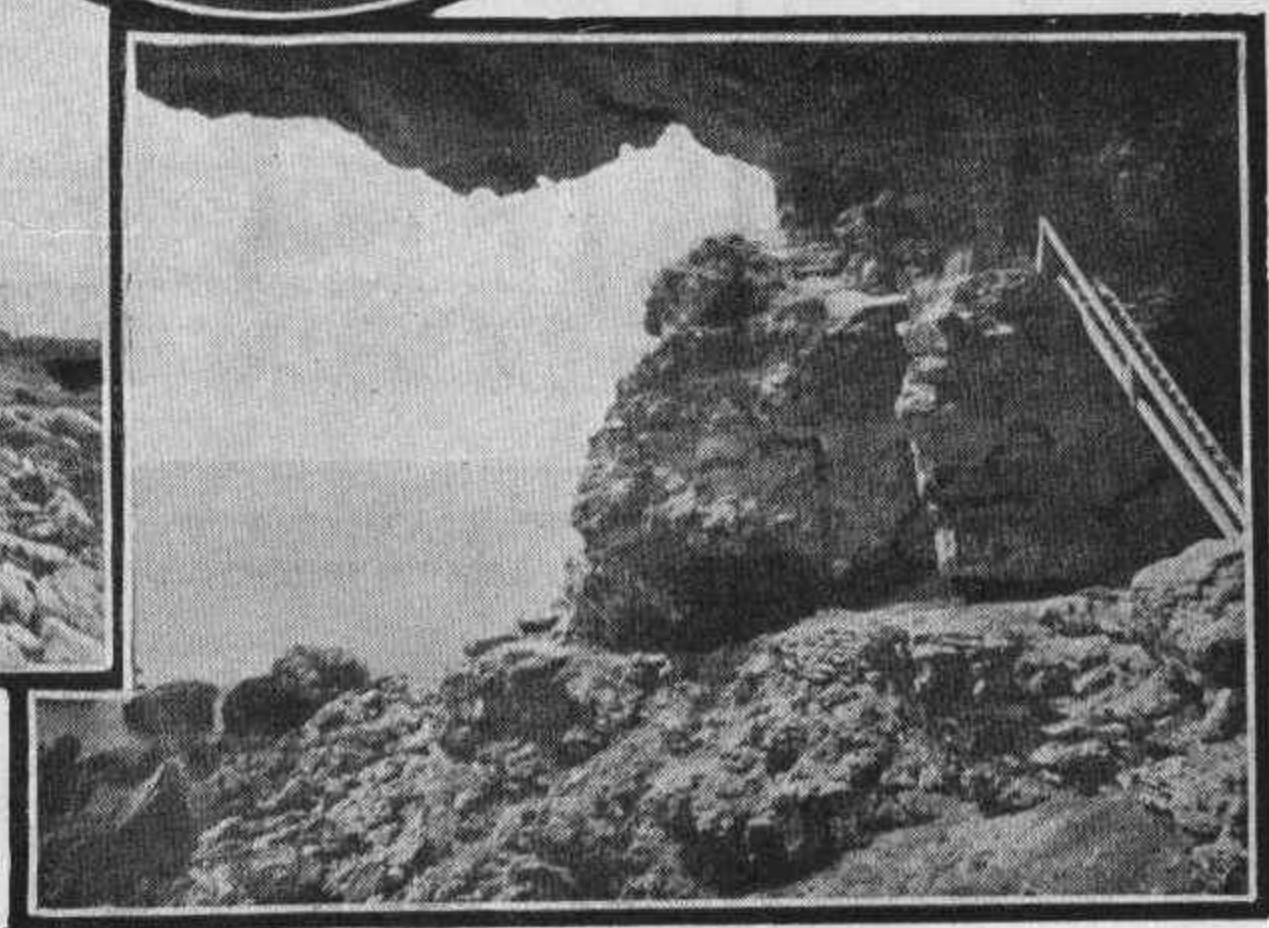

BALCIC:
VEDERE PARȚIALĂ SPRE MARE

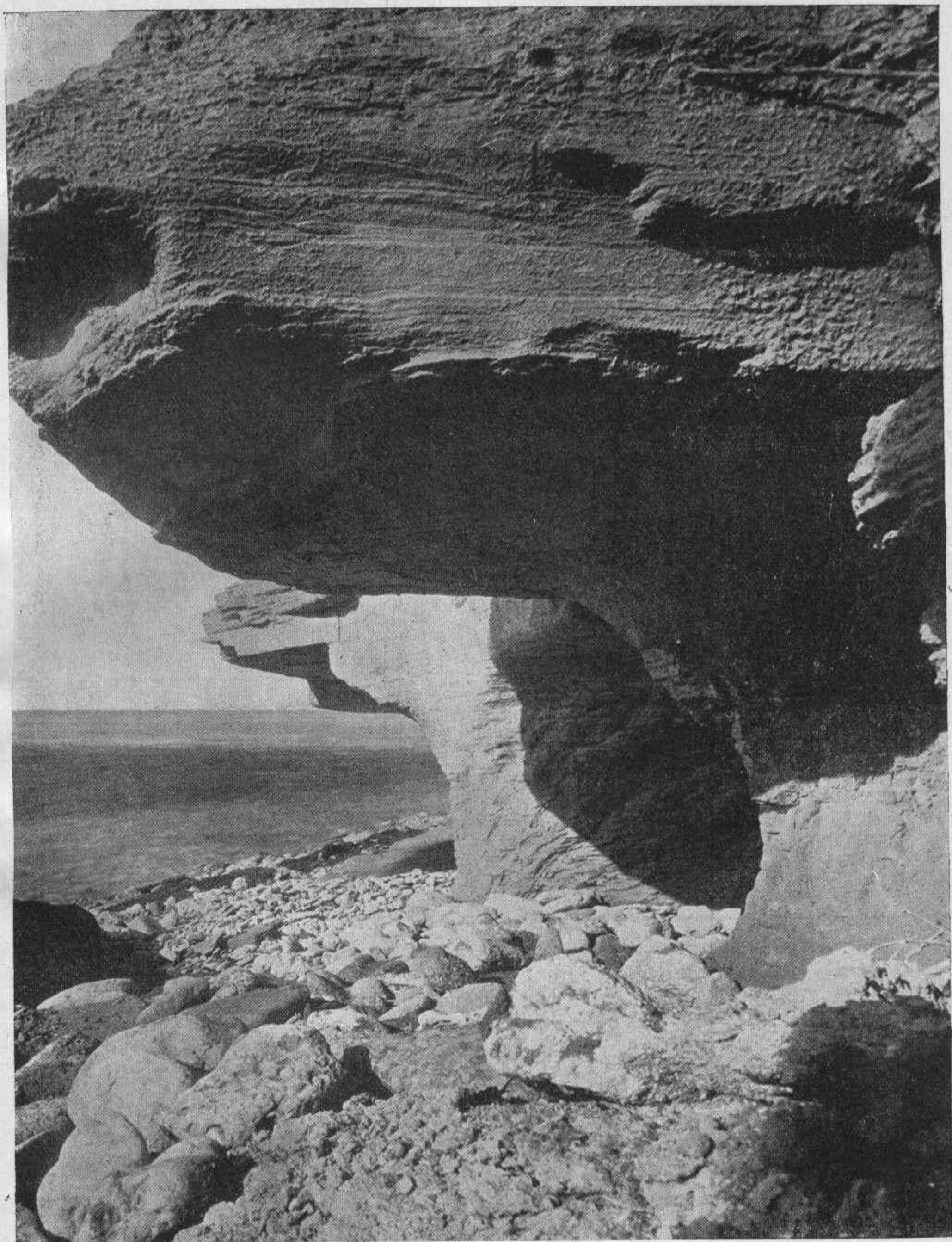
CAPUL CALIACRA: GROTA

CAPUL CALIACRA

STÂNCĂ LÂNGĂ BALCIC
Din « *România* », revista O.N.T.

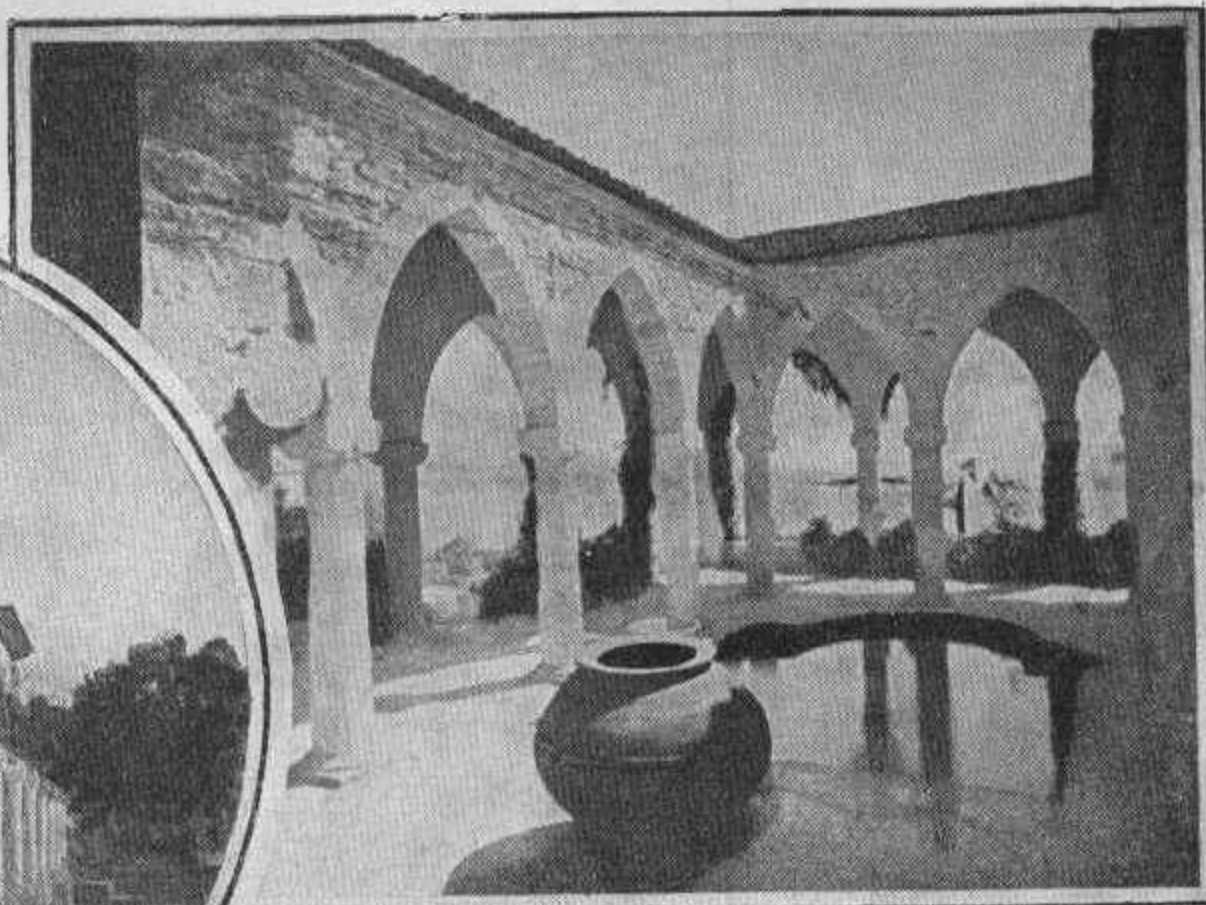
BALCIC — GOLFUL
Din « *România* », revista O.N.T.

CALIIACRA

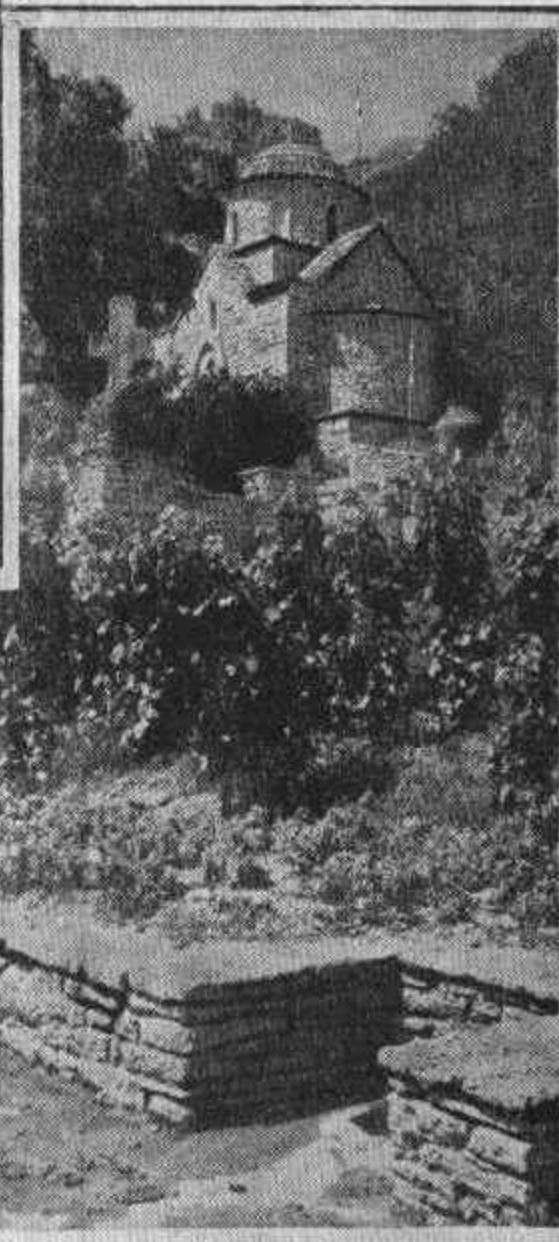
BALCIC: CASTELUL M. S. REGINA MARIA

O ALEE
A PARCULUI

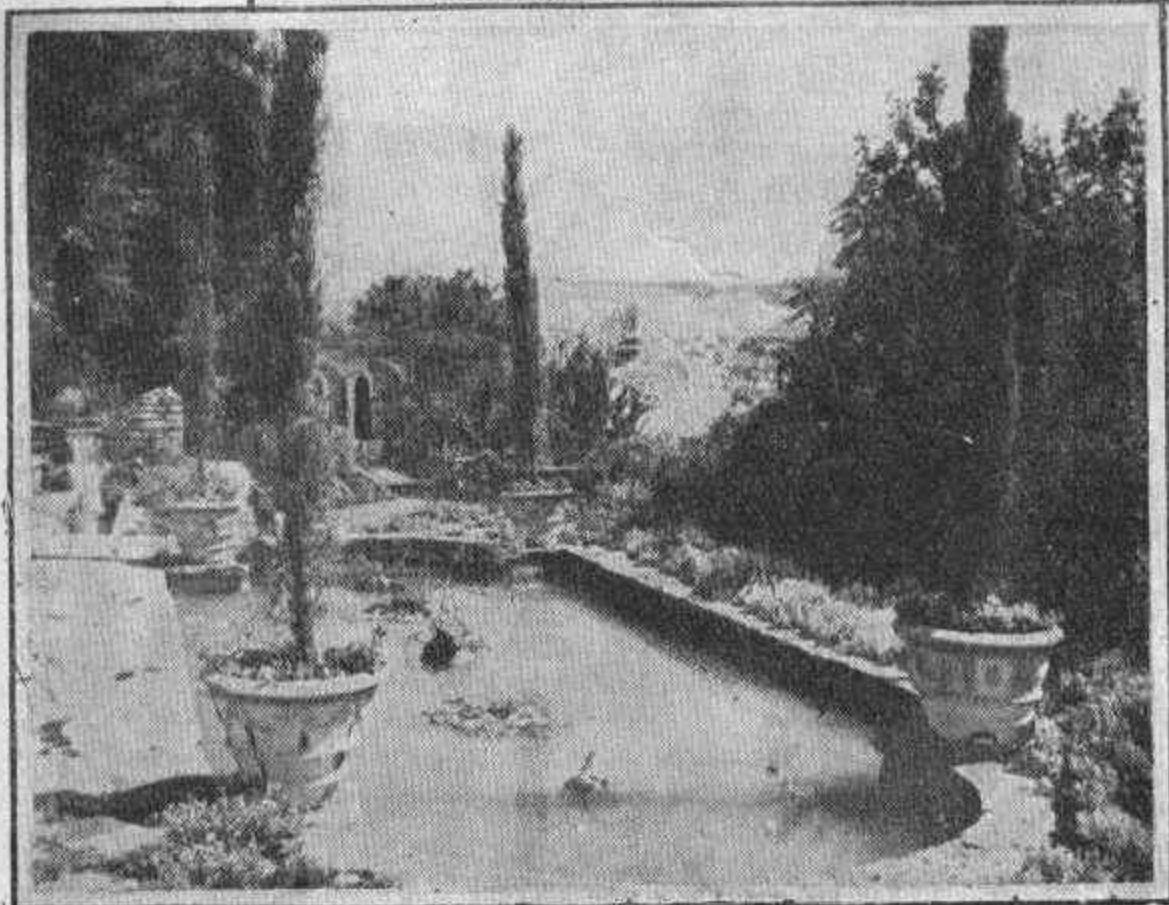

PARCUL, CASTELULUI:
PERGOLELE

DEBARCADERUL

« STELLA MARIS »
PARACLISUL
M. S. REGINA MARIA

PARCUL, CASTELULUI

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei și peste *): Moara Radi Bescov, Bazargic (inv. 14) și Moara « Dobrogea » Gh. Bescov, Bazargic (inv. 11).

INDUSTRIA 1) JUDEȚULUI CALIACRA ÎN 1935
Întreprinderile dela 5 H.P., sau 20 lucrători în sus

Industria	Numărul fabricilor		Forța motrice H.P.	Personalul ocupat	Valoarea producției în mii lei
	Active	Închise			
Alimentară	5	2	1.082	110	76.605
Textilă	1	—	25	28	748
Metalurgică	2	—	33	15	398
Pielărie	—	1	25	—	—
Total	8	3	1.165	153	77.751

1) Nu sunt cuprinse exploatarea miniere, petrolifere, carierele, uzinele de apă și electricitate.

Comerț. Județul face comerț întins cu cereale, animale și produse animale, o parte din aceste produse fiind destinate exportului. Din Bulgaria se importă lemne, viță de vie, pământ argilos, caolin și piatră cioplită.

Credit și cooperatie. În cuprinsul județului funcționează 6 bănci (societăți anonime).

Situația lor, conform bilanțurilor încheiate la 31 Decembrie 1934, se prezintă astfel:

A C T I V		P A S I V	
Disponibil	806.703	Fonduri	54.050.111
Plasamente	190.715.545	Angajamente . . .	149.148.167
Imobilizări	6.264.130	Rezultate	622.007
Rezultate	6.033.907		—
Total	203.820.285	Total	203.820.285

Cooperative de credit (bănci populare) 29, cu 5.218 membri și cu un capital social vărsat de 10.103.028 lei. Imprumuturi acordate 44.669.736 lei (neconvertite 6.500.705 lei, convertite 19.160.452 lei și reduceri la împrumuturi convertite 19.008.579 lei). Depuneri spre fructificare 3.231.960 lei. Totalul bilanțului 56.792.160 lei.

Cooperative forestiere 1, cu 106 membri și cu un capital social vărsat de 202.343 lei. Fonduri 51.584 lei. Bilanțul încheiat 264.488 lei.

Cooperative agricole de aprovizionări și vânzări în comun 5, cu 716 membri și cu un capital vărsat de 699.677 lei. Bilanțul încheiat 3.312.775 lei.

Cooperative de consum 5, cu 716 membri și cu un capital social vărsat de 699.677 lei. Mărfuri generale în valoare de 62.449 lei. Bilanțul încheiat 3.312.775 lei.

Situația cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decembrie 1935.

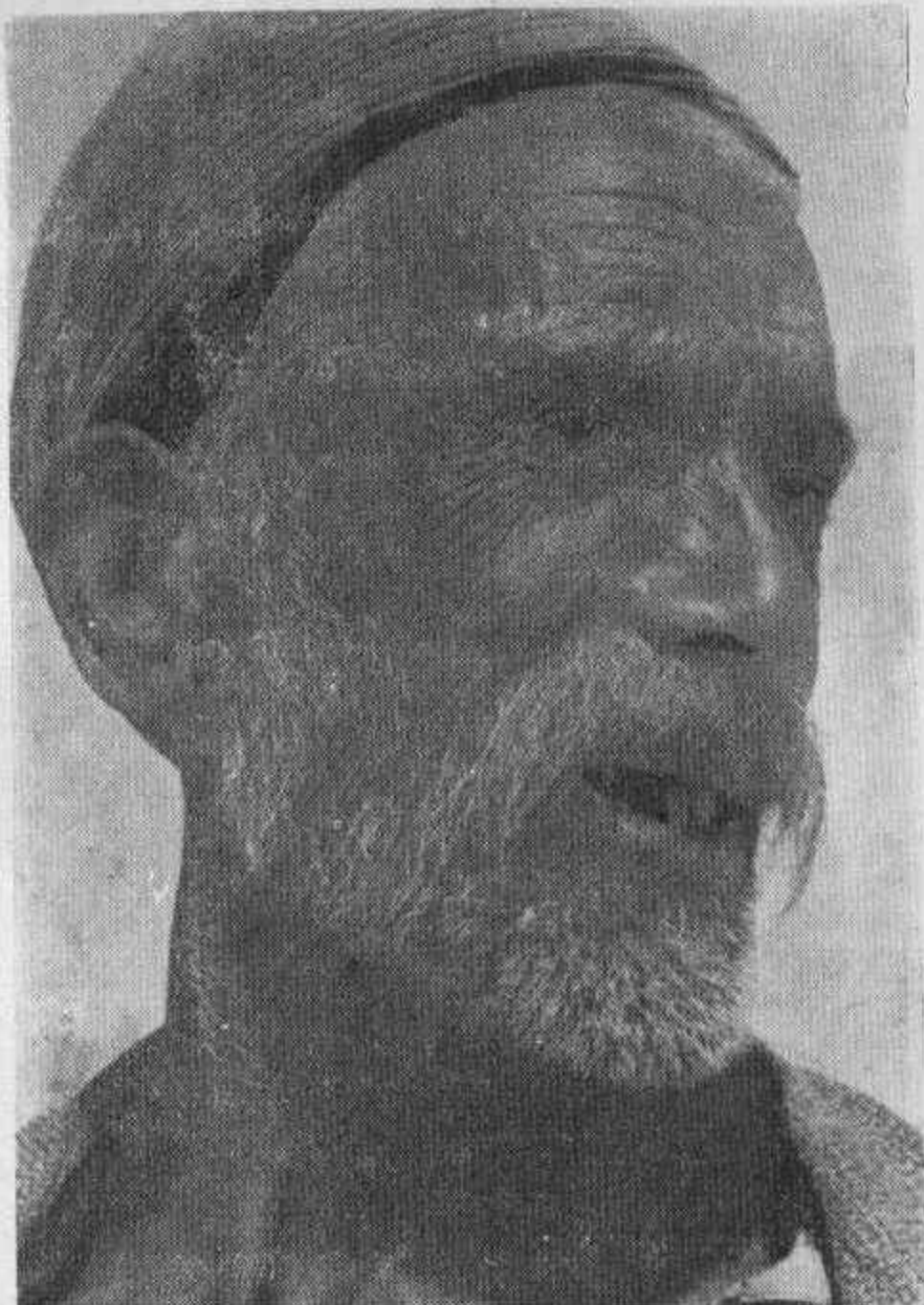
Finanțe publice. Bugetul județului C. pe exercițiul 1935/36 prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	58.422.000
Venituri ordinare	17.858.033
Venituri extraordinare	1.946.967
Venituri speciale	38.617.000
Cheltuieli	58.397.700
Cheltuieli ordinare	17.833.733
Cheltuieli extraordinare	1.946.067
Cheltuieli speciale	38.617.000

Drumuri. Județul C. este străbătut de o rețea totală de drumuri de 667 km 450 m, repartizată astfel:

Drumuri naționale 135 km 800 m din cari 130 km 100 m sunt întreținuți de Direcția Generală a Drumurilor și 5 km 700 m de comunele urbane.

Drumuri județene 251 km 850 m din cari Administrația județului întreține 181 km 300 m (pietruți), iar comunele urbane întrețin 1 km.

TURC DIN BALCIC

Drumuri comunale 279 km 800 m.

Lungimea podurilor este de 627,20 m repartizată astfel: poduri naționale 242,70 m, județene 306,30 m și comunale 78,20 m.

Prin județ trec 2 drumuri naționale, legând următoarele localități:

1. **Constanța — Bazargic — Frontieră**, (Bazargic — limita județului Constanța = 28 km).

2. **Silistra — Bazargic — Balcic**, (Bazargic — limita județului Durostor = 46 km; Bazargic — Balcic = 33 km.).

Cale ferată. Județul este străbătut de o linie secundară simplă de cale ferată de 72 km.

Stații importante. Bazargic, Oboriște.

Navigație aeriană. Prin județ trec liniile de navigație aeriană L.A.R.E.S., cu plecare și sosire pe aerodromurile orașelor Bazargic și Balcic.

Itinerarii. București — Călărași — Bazargic — Balcic și Iași — Galați — Constanța — Balcic.

Poștă, telegraf, telefon. 3 oficii P.T.T. de stat la Bazargic, Balcic și Căvama și 5 agenții speciale la Armutlia, I. G. Duca, Șabla, Spasova și Stejarul.

Oficii telefonice la Bazargic, Balcic, Căvama, Armutlia, I. G. Duca și Stejarul.

Stațiuni climatice, balneare, turism. Balcic, stațiune climatică, maritimă situată pe Coasta de Argint, frumoasă așezare de un caracter specific oriental, cercetată în special de pictori. Grădinile și palatul M. S. Reginei Maria cu ctitoria sa «Stella Maris», în stilul bisericii domnești din Curtea de Argeș.

În revista sa, *Boabe de Grâu*, (II, 1), poetul Emanoil Bucuța scria următoarele rânduri de puternică evocare a Balcicului:

«Balcicul încearcă să ajungă o stațiune balneară de Mare, la fel cu Mamaia, cu Carmen Sylva și cu Mangalia. O parte din suta de mii de turiști marini, trimesi în fiecare an de România continentală spre țărmul cu valuri, nimereste și aici. Sunt încă în număr mic, dar destul ca să dea și să men-

*) Cifrele în paranteză arată capitalul social (soc.) și capitalul investit (inv.) în milioane lei.

TURC DIN BALCIC

țină această trăsătură de tinerețe orașului de bătrâne amintiri istorice și de ruine geologice. De curând el are o instalație modernă de băi, în partea de sus. E numai un început și planul întreg prevede lucrări mari oprite deocamdată în loc. Acest început n'a izbutit mai puțin să aducă o înviore. Pilda Varnei vecine a înrăurit și ea. E a doua instalație de băi de Mare pe care o avem. Mușuroaiele goale și măcinate de ploii dinspre Tuzla au căpătat panglica unui lat bulevard în linie dreaptă și schița de verdeață a unui parc. Locurile necălcate înainte decât de clienții zalhanalei apropiate sau de cotigele rupătoare de oase ale transporturilor de bolnavi la lacul care se vorbește să fie schimbat în port de pescari cunosc din ce în ce mai mult alaiul de scăldători în haine ușoare, văluri falfăite îndărăt și umbrele leneșe pe-un umăr colorate viu sau goana automobilelor. De deasupra, mahalaua tătarească apleacă ochi mari albi, mirată de toată această viață neașteptată. Plaja e cam scurtă și stâncile n'au fost încă toate curățate. Drumul până acolo e de mare ocol, prin fața tuturor celorlalte stațiuni balneare maritime și folosind cele mai felurite mijloace de locomotie. Dar România mai are o plajă.

Unul din aceste Balcicuri e mai mult al trecutului, iar celălalt mai mult al viitorului. Altceva îl deosebește astăzi între celelalte orașe ale țării și umple de dorul să-l vadă pe oricine-i spune numele. Trăsătura aceasta noi i-am dat-o. Ea l-a zidit din nou, îl face al nostru și i-a început un alt capitol în cartea istoriei. Ea e urzită de-a-valma din soarele de argint, din arcul de safir al orizontului din prăvălișul selenar al teraselor, din smochinii și bujorii aprinși printre pietre, din casele spânzurate pe pripoare, din turcii și turcoaicele în fes și feregea, din măgărușii cari așteaptă încărcăți de fedeleșe la cișmele. E Balcicul oraș de artă, popasul pictorilor și al visătorilor...

«Pe oricare din cele trei drumuri vine încoace călătorul fie dela Ecrene și Teke, suind din valea mlăștinoasă a Batovei, fie dela Caverna, cu sânuirile adânci în mal care depărtează șoseaua de Mare, și fie în sfârșit din largul câmpului cu crâng mărunt și cu grăuri, dinspre Bazargic, el nici nu bănuie Balcicul cuibărit pe fața cealaltă a povârnișului. Nimic nu pregătește, în monotonia netedă a zării, pridvorul acesta de frumusețe. El seamănă cu acele prăbușiri din pricini în afară de voia omului, care dau de gol deodată o vână de aur sau un oraș îngropat de secole. Marea a cioplit aici singură coasta, iar uscatul rămâne îndărătul ei cu totul străin de această schimbare și fără trecere. Când din muchia podișului, spart de o vale adâncă fără apă și cu straturi de calcar roșu, ca o groapă de fier găurită de târnăcoapele piticilor pomeniți

pe aici de Pliniu, *ubi Pygmaeorum gens fuisse dicitur* se arată Marea, care urcă sus pe orizont, tocmai pentru că drumul până la ea coboară prăpăstios, într'un kilometru aproape două sute de metri — uimirea e fără margini. Golful se albăstrește tot mai luminos, până când, dela cotitura din urmă, năvălit de soare, își arată cuburile albe ale caselor sau înălțimile dulci depărtate, ca niște greutateți puse pe un pergament cu text dumnezeesc. Veselia și plăcerea de viață sunt în aer. Totul e așa de nou și de necrezut, încât pare un decor meșteșugit care, la o clipire de ochi, ar putea fi ridicat. Apoi orașul se descopere încet, parte cu parte, ca din niște valuri...

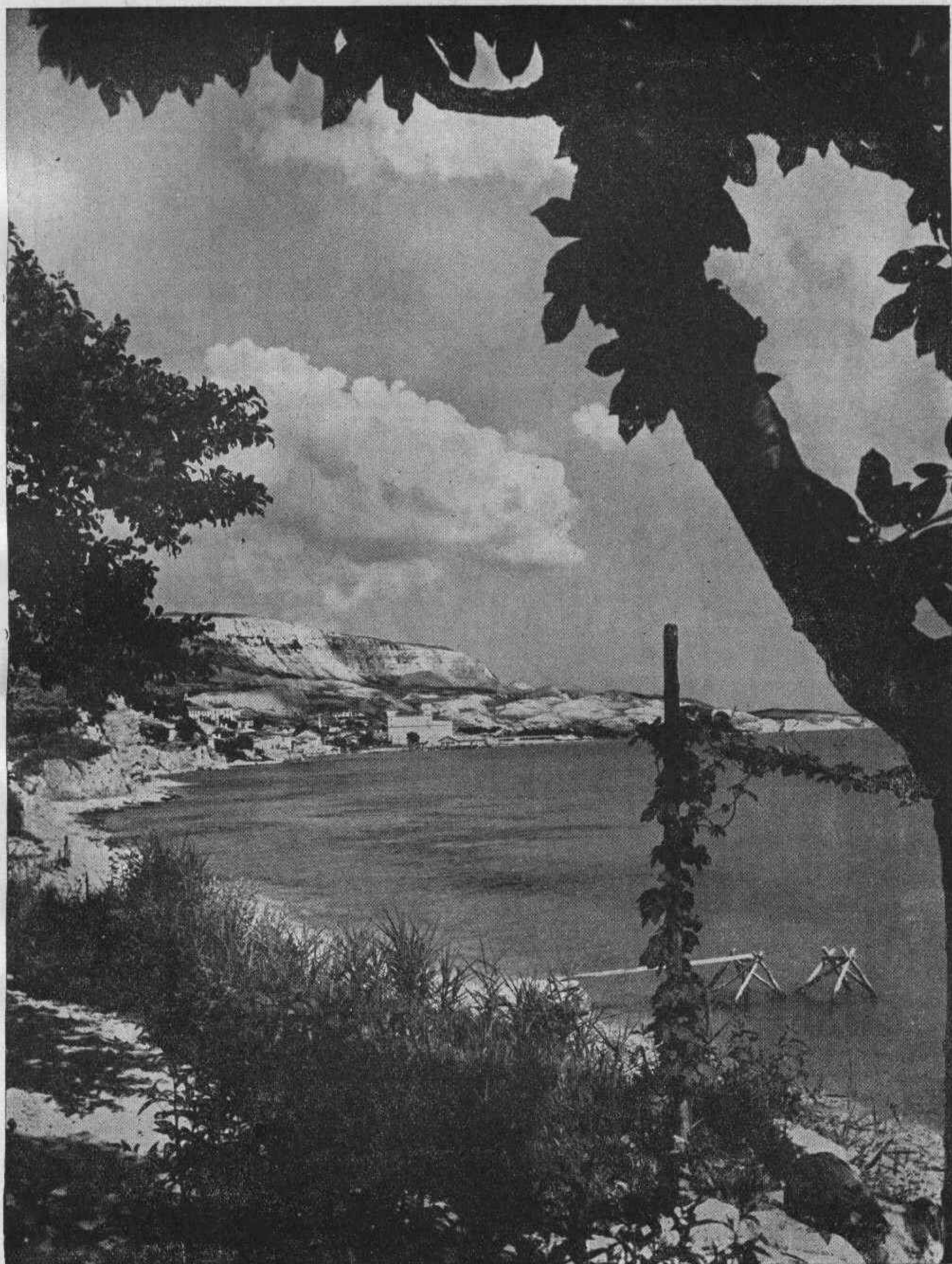
«Sunt uliți în paragină, cu biserici grecești părăsite, ca niște corăbii rămase pe uscat și scorjite după ce Marea s'a retras. Sunt case cu catul de sus scos mult în afară, și e o cișmea care plânge sau umblă în noapte căutând ceva cu pași clămpănitori de papuci sau catifelati de târlci. Într'un loc orașul se trezește în câmp și în altă parte câmpul intră în oraș, într'o grădină îngrădită cu pietre puse cum s'a nimerit sau într'un pom crescut în mijlocul drumului. E Ghe-migi mahle, mahalaua corăbierilor, care ar trebui ea singură să aibă ca stemă o mahoană de cele cu ciocurile dela pise și dela coadă aduse și să dea viață Balcicului. De-aici, mergând tot pe lângă peretele albicios, se întâlnesc dealuri oprite în loc după ce au fost mutate de vreun cutremur, de ape sau de vânt, și în cărca lor, ca niște cuiburi, case turcești de lut sau mici fortărețe de piatră, drumuri suitoare de căruțe printre pâlcuri de oțetari și de iarbă uscată și goluri neașteptate, ca o rupere de legătură dela unii la alții. E Balcicul tainic, pe care trebuie să-l cauți cu grijă ca să-l descoperi, pe după celălalt și zărindu-l fără să fie zărit. În el s'au gospodărit mai cu seamă Turcii și nicăeri n'am văzut nevinovăție mai nebănuitoare, încremenire mai în afară de timp și asini mai evanghelici, cu măgărari cu picioarele goale lovind pământul. Ca și sălaşul lor întreg, ei trăiesc în marginea vieții, fără să fie ajunși de ea. Îți vine să crezi că nu coboară niciodată cei câțiva pași cari îi despart de lumea cealaltă.

«Dar mai e un Balcic, nou, o întrupare de basm, din basmul care plutește peste locuri. E Balcicul zidit de pictori și de visători. Privirile celorlalte fug spre el. Acolo sunt viile, tremură din frunze plopilor monumentali, cad din înălțimi apele dulci, s'au înfipt în pământ tare palatele.

«Acum șapte, opt ani era altfel. Regina Maria nu fusese încă dusă de pictorul Szatmary, într'un popas, care trebuia să fie numai de un ceas în drum spre Caverna dela moscheia mică din port, cu brâu colorat, prin mahalaua tătarească și prin tot orașul vechiu, până la morile Pârâului alb. Scurtul popas de-atunci ține și astăzi. Sub pașii cari au mers pe-acolo, pași albi și regali, cu amintiri scoțiene, au ieșit grădinile spânzurate de-acum zăgazurile împotriva Mării, fâșiile de apă curgătoare pe alei și palatul cu ferestre mari, care privesc departe.

«Felul cum s'a născut palatul, desvoltările și înțelesul lui mai adânc le-a zugrăvit, cu tot fiorul ctitorului și artistului, Regina Maria însăși. Plopul aplecat peste luciul șoptitor și morile încovoiate sub olane roșii au fost începutul. Dacă începutul n'a fost un lucru mult mai intim, chemarea Mării pentru cineva care era o fiică a ei și venea din țări unde Oceanul bate picioarele castelelor medievale cu berbeci de talazuri și cu pâlcuri țipătoare de pescăruși! Balcicul s'a deșteptat după această descoperire, altul. Pânzele de uitare pe care le lăsaseră peste el secolele au căzut. Locul îngust ca o firidă de femeie clasică a Mării, a început să fie săpat după planurile unui pictor, făcut pentru acest rost arhitect. Dar mai presus de oricine, după arătările chiar ale castelanei. Ziduri puternice de cetate s'au înălțat și, peste ele, odăile cu tavan jos pline de aerul sărat și de lumina verde-albastră turnul visat întâiu altfel și apoi ascuțit în glugă de minaret, ca să se potrivească parcă dorinței musulmanilor de aici, care-i zic Reginei Maria, Sultana, și mai ales prispele cu troițe bizantine, scaune de piatră venețiene, stâlpi dalmatini și ulcioare și vase mari de flori, clasice. Întreg peretele malului înalt de 30 și de 40 de metri a fost căptușit cu piatra roșie a locului, cu scări și ganguri, pridvoare și colțuri de privire, având arcul orizontului înainte, schimbat cu fiecare pas mai sus. De pe ele cad în perdele colorate curmeiele și agățătoarele, menite să facă din tot acest deal o singură grădină atârnată. Din Aprilie până în Octomvrie târziu,

BALÇIC

Din « *România* », revista O.N.T.

BALÇIC

Din « România », revista O.N.T.

trecerea soarelui și a lunilor se înseamnă în parcul palatului tot cu alte flori, dela bujorii grei numai o flacăra și crinii înalți de bunăvestire, până la gherghinele și tufănelele ploase. Apele cascadei abătute pe jghiaburi meșteșugite, plimbă prin mijlocul aleelor, sau varsă pe-alocuri, din țevi ca niște fluere, sau întind în iezere liniștite o răcoare și o înviorare într'adevăr de palate arabe.

«Cine se apleacă să bea, ingenunche. Cine întinde buzele, spune o rugăciune. Iată sângele și sufletul pământului! Ascuns în alte părți ale coastei adânc înăuntru, roade, face peșteri și prăbușește bucăți, bucăți din cuprins, cu tot ce se află pe el.

«Casele crapă și se năruie, șoselele se rup și cad, văile se strâmbă și se dărâmă, faleza alunecă și se mărunțește. Aci el cântă și aleargă tânăr, într'un alaiu nesfârșit, ziua și noaptea la serbări sau în singurătate fără ghies și fără piedică. Flori se apleacă deasupra, să se uite și să nu creadă atâta stângărie săltăreață. Cascadele în fund duduie mai departe și se despletesc albe pe albia lor lustruită. Câte o regină sau domniță trec, fâlfâind vâluri lungi îndărăt.

«Porțile răsăritului trebuie să fie pe undeva pe-aproape...

«Școala Balcicului nu putea să fie decât o școală de lumină, și mai puțin de exotism oriental. Toate pânzele și desenele venite de-acolo cântă acest cântec al soarelui, care nicăieri în altă parte nu strălucește mai curat și nu vibrează mai cromatic din întâlnirea lui cu lucrurile. Fiecare ceas al zilei înseamnă o nouă și nouă schimbare de decor. Natura își anină tot alte podoabe, prin treceri încete, care dau cu atât mai mult fiorul nesfârșitului. Albastrul de acum nu mai seamănă cu albastrul de-adineauri și trandafirul de-aici e altul decât pembeul de-alături, cânepiul malului altul decât tutuniul unui perete coșcovit. Mulțimea lucrărilor din Balcic ale aceluiași pictor, se datorește nu numai belșugului de motive, ci luptei cu sine însuși și cu o materie nespuse de fugătoare. Fiecare caută și se întoarce cu însuflețire sau cu desnădejde. Fiecare grup de case, fiecare perspectivă, fiecare cafenea, fiecare cadână au fost zugrăvite de mai multe ori, de mai mulți. Unii, cari au venit cu o formă apăsător conturată, au ajuns să topească totul în atmosferă, alții, aburoși și prieteni ai petei pusă de dragul ei s'au trezit înmănunchiând impresiile și individualizând. Cine a urmărit, fie și fără ochi de artist plastic, toate creșterile și scăderile luminii, de când se înverzește Marea în zori și apoi se poleiește, înălbind faleza, și până când se umple de un vânat, care e un vânat numai al Balcicului, începe să înțeleagă această ingenunchere. Pe rând au venit și s'au cutremurat, și pe rând au să mai vie și să se mai cutremure».

Ecrene. stațiune balneo-climatică maritimă, pe Coasta de Argint, cu cea mai mare și mai frumoasă plajă de pe litoral dar neamenajată. Locuințe la Vila Kruni; restaurant.

BALCIC. FÂNTÂNA TURCEASCĂ

Curse cu autobuse la Bazargic. Excursii la cetatea preistorică de pe dealul «Ialta-Sei», în valea Batovei, în pădurile dela Ceatalar, la mausoleul dela Teche. Tot județul C. este tipic pentru frumoasele sale așezări orientale.

CULTURĂ

Știință de carte. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, populația județului, dela 7 ani în sus este de 131.840 locuitori din cari 54,2% sunt știutori de carte. După sex, proporția este de 65,9% bărbați știutori de carte și 42,0% femei știutoare de carte. Repartiția locuitorilor după gradul de instrucție, în procente, este următoarea:

Gradul de instrucție școlară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul știutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extrașcolară	1,5	0,6
2. Primară	63,3	93,3
3. Secundară	29,5	5,3
4. Profesională	3,6	0,7
5. Universitară	1,4	0,1
6. Alte școli superioare	0,5	0,0

Invățământ. Populația școlară a județului C. (între 5—18 ani), a fost în anul 1934 de 38.576 loc. (5.413 mediu urban și 33.163 mediu rural).

Școli secundare de stat: 2 licee în Bazargic (Liceul de băieți «N. Filipescu» și Liceul de fete), 2 gimnazii: (Balcic și Cavarna), 2 școli profesionale de fete (Balcic și Bazargic), 1 gimnaziu comercial de băieți la Bazargic.

Școli secundare particulare. 2 licee bulgărești în Bazargic (băieți și fete), 2 gimnazii bulgărești (Balcic și Cavarna).

Școli primare 205, din care 191 rurale și 14 urbane (200 școli de stat și 5 confesionale), cu un număr total de 23.383 copii (3.358 mediu urban și 20.025 mediu rural) și cu 511 învățători și alt personal didactic, (situația din 1934).

Grădini de copii 91, din care 73 rurale și 18 urbane (89 de stat și 2 confesionale), cu un număr total de 4.746 copii (3.686 mediu rural și 1.060 mediu urban), cu 92 conducătoare. (situația din 1934)

INTRE «TĂTĂRAȘI»

Instituții culturale. *Fundația Culturală Regală « Principele Carol »* are cămine culturale în : Alexandria, Arman, Armutlia, Bazaurtul-Mijloc, Carasinan, Cămlaru, Ceacârcea, Ciflic, Conac-Cuiugiuc, Denicler, Dragoș-Vodă, Ezibei, Gheaur-Suiuciuc, Hasi-Khiose-ler, I. G. Duca, Masurova, Nastradin, Prisăcani, Rasoviceni, Regina Maria, (cămin model), Șabla, Sernino, Suiuciuc, Stâna-Cadânei, Stejarul, Stânca și Vulturești.

Liga Culturală activează în orașul Bazargic.

Casa Școalelor și a Culturii Poporului, întreține în județul C. 29 cămine culturale și 3 biblioteci, adică în total 32 organizații culturale, dintre care 20 au personalitate juridică. În județ se mai află următoarele instituții culturale: Biblioteca Camerei de Comerț, 2 muzee, Corul Catedralei din Bazargic, Corul Asociației funcționarilor județeni și comunali din Bazargic, Asociația culturală turcă, Asociația culturală bulgară, 2 cinematografe, 15 societăți sportive și 2 de vânătoare.

RELIGIE

Confesiuni. Conform rezultatelor provizorii ale recensământului din 1930, din totalul locuitorilor județului, 70,4% sunt ortodocși.

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 43 biserici ortodoxe (din care 3 grecești), 7 capele ortodoxe, 1 biserică romano-catolică, 1 armeano-gregoriană, 134 geamii musulmane, 1 sinagogă.

Instituții bisericești. 2 protopopiate ortodoxe, la Bazargic și Cavarna.

Județul C. se află în eparhia Constanței (Mitropolia Ungro-Vlahiei).

ADMINISTRAȚIE

Organizare administrativă. Reședința județului C., este orașul Bazargic. Județul are 3 orașe (*Bazargic, Balcic și Cavarna*) și 233 sate, împărțite astfel:

I. Plasa Balcic	72 sate
II. Plasa Casim	63 sate
III. Plasa Ezibei	58 sate
IV. Plasa Stejarul	40 sate

Organizare judecătorească. Un tribunal la Bazargic cu o secțiune, 8 magistrați și 1 procuror în circumscripția Curții de Apel din Constanța.

4 judecătorii, la Bazargic, Balcic, Cavarna și I. G. Duca, cu un total de 8 magistrați.

Organizare sanitară. În Bazargic se află 1 spital de stat, 1 sanatoriu particular, 1 dispensar comunal și 1 dispensar al Casei Asigurărilor Sociale.

Dispensare de stat la Bazargic, Ezibei, Aiorman, Spasova, Gargalac, Cavarna și Șabla. Infirmerii de stat la Armutlia, Stejarul, I. G. Duca, Teche și Balcic.

Serviciul sanitar al județului și Serviciul sanitar al orașului Bazargic.

Asistență și prevedere socială. Casa Asigurărilor Sociale, din Constanța are un oficiu la Bazargic și organizații medicale la Bazargic, Balcic și Cavarna.

În Bazargic activează Societatea « Crucea Roșie », Oficiul I.O.V., Societatea pentru profilaxia tuberculozei și Asociația pentru protecția tinerelor fete.

LOCALITĂȚILE DIN JUDEȚUL CALIACRA:

A) Orașe

1. Bazargic (capitala județului)
2. Balcic
3. Cavarna

B) Sate

- I. PLASA BALCIC
1. Aiorman

2. Alaclise

3. Arnăutlar
4. Brazda
5. Calaididere

6. Calfachioi

7. Calicichioi
8. Caracașchioi
9. Caraiapular

FRAGMENT DE COASTĂ DINSPRE CALIACRA

PRINCIPALE AȘEZĂRI

Bazargic, capitala județului (Vezi monografiile orașelor reședință).

Balcic, com. urb., port la Marea Neagră, situată la 27 km de reședința județului, 125 km de Constanța și la 251 km de București. Calea ferată la 27 km (stația Bazargic).

Stațiune balneo-climatică, așezată în poziție pitorească, atrage vara numeroși vizitatori.

Aci își are reședința de vară M. S. Regina Maria.

Are 6.519 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul orașului pe exercițiul 1936/37 se ridică la suma de 4.182.352 lei.

1 moară sistematică, 6 mori țărănești. Comerț dezvoltat de cereale și pește.

Gimnaziu român, gimnaziu bulgar, liceu industrial de fete, 3 școli primare de stat, 1 școală primară bulgărească, 1 societate sportivă « Marea Neagră ».

3 biserici ortodoxe și 3 musulmane.

Primărie, Pretură, Judecătorie mixtă, Poliție, Căpitănia portului, Vamă, Agenție S.M.R., Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Agenție de pescărie.

Dig pentru apropierea vaselor de mare tonaj.

Dispensar de stat, Casa asigurărilor sociale.

Cavarna, com. urb., port la Marea Neagră, la 112 m deasupra nivelului mării, situată la 42 km de reședința județului, 140 km de Constanța și la 266 km de București.

Calea ferată la 42 km (stația Bazargic). Are 5.404 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul orașului pe exercițiul 1936/37 se ridică la suma de 2.088.642 lei.

10 mori țărănești. Comerț dezvoltat de cereale, animale, brânzeturi, lână și pește uscat.

Gimnaziu român, gimnaziu bulgar, 2 școli primare, 2 grădini de copii, Cercul cultural, 1 societate cooperativă, Societate sportivă « Trei-Culori » Cavarna.

2 biserici ortodoxe și 1 geamie.

Protopopiat ortodox.

Primărie, Judecătorie mixtă, Percepție, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Vamă (sucursală), Ocol silvic, Poliție, Agenție de pescărie.

Dispensar de stat, Casa asigurărilor sociale.

CALIACRA

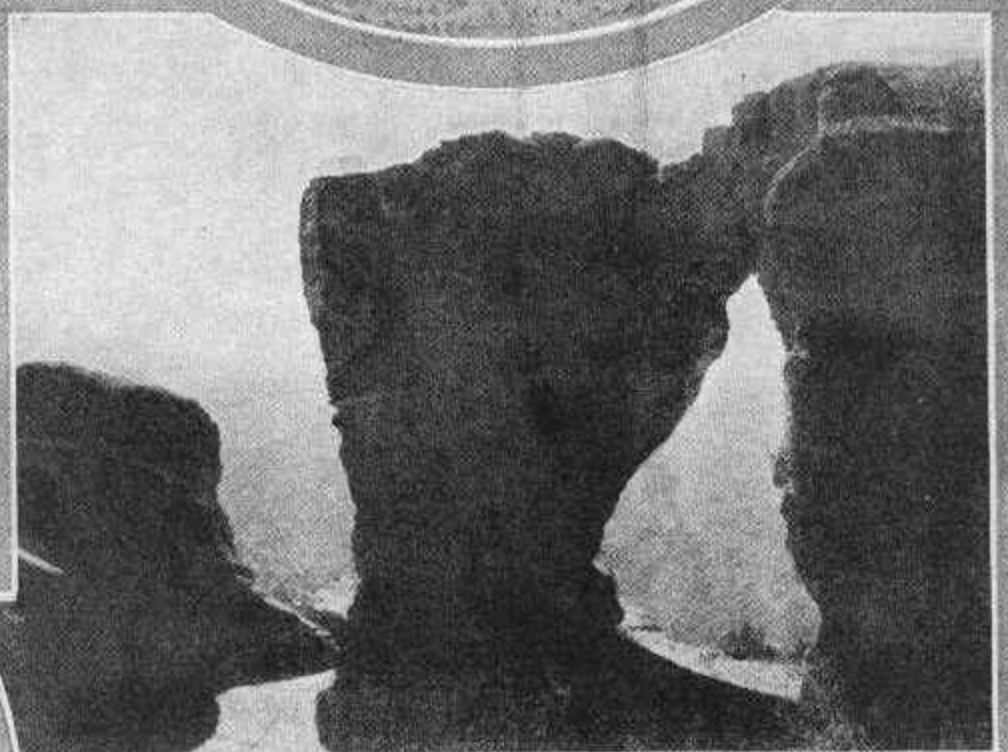

BALCIC: VEDERE GENERALĂ

LA PĂSCUT

CAPUL
CALIACRA

Sus: BALCIC: CASTELUL
M. S. REGINEI MARIA

Jos: TEKÉ, MOSCHEE

COACEREA PÂINII

10. Caralar
11. Caramanlă
12. Cara-Nasuf
13. Carapcea
14. Cărlibeichioi
15. Ceairlighioi
16. Ceatarlar
17. Chioiluc
18. Chiramet
19. Cloșca
20. Crișan
21. Cuiuchioi
22. Curu-Mahle
23. Dropia
24. Duranlar
25. Ecrene
26. Elibei
27. Embie-Mahle
28. Evecler
29. Gargalac
30. Geaferli-Iciorman
31. Gheaur-Suiucuc
32. Cheiciler
33. Gheore
34. Ghiorman
35. Hagi-Dumitru
36. Hamzalar
37. Hotarele
38. Iaplagea
39. Iazăgilar
40. Idris-Cuius
41. Irigea
42. Ismail
43. Iusghiubenlăc
44. Malcoci
45. Meșe-Mahle
46. Mihăileni
47. Mumcil
48. Nasuf-Pașă
49. Orlova
50. Pădureni
51. Rasoviceni
52. Răcari
53. Regina-Maria
54. Resiler
55. Sară-Musa
56. Satalmăș
57. Serpeni
58. Sf. Nicolae
59. Stânca
60. Suiucucul-Turcesc
61. Suliman-Facă
62. Surtuchioi
63. Sususchioi
64. Șabla
65. Tartamuș
66. Târnofca
67. Teche

68. Unirea
69. Vâltoarea
70. Vânători
71. Veischioi
72. Vulturești

II. PLASA CASIM

1. Aidâmbei
2. Arman
3. Bejenari
4. Bilo
5. Bogdali
6. Bogdali-Ceamurli
7. Bucureni
8. Cabasacal
9. Caraaci
10. Caradurmuș
11. Carali
12. Casapli
13. Călina
14. Ceair
15. Cernaoco
16. Chlosteciler
17. Chiupeler
18. Ciffic
19. Cioban-Cuius
20. Ciufut-Cuius
21. Crușova
22. Durasi
23. Durbali
24. Enigea-Haidar
25. Esetli
26. Fundeni
27. G-ral Stan Poetaș
28. Ghelengic
29. Gherzalar
30. Gorița
31. Harmanlăc
32. Hasărlăc
33. Haslageachioi
34. I. C. Brătianu
35. I. G. Duca
36. Iunuscilar
37. Liliacova
38. Malinova
39. Mamucichioi
40. Melechler
41. Mircea Vodă
42. Nebi-Cuius
43. Negreoi
44. Pădureni
45. Perifac
46. Pisareva
47. Poreaz
48. Predel
49. Preselenți
50. Prisăcani

51. Rogojina
52. Salaman
53. Sandu-Aldea
54. Selim-Cuius
55. Sernino
56. Simionova
57. Siracova
58. Spasova
59. Sredina
60. Uzlar
61. Vasileva
62. Velicova
63. Viceva

III. PLASA EZIBEI

1. Aiorman
2. Aidân-Ciufa
3. Alexandria
4. Ali-Anife
5. Aliciu-Mare
6. Aliciu-Mic
7. Aptaat
8. Armutlia
9. Arnăut-Cuius
10. Azaplar
11. Balagea
12. Baraclar
13. Başbunar
14. Bogdanova
15. Boteni
16. Brâncoveni
17. Cadievo
18. Carabașli
19. Caralez
20. Caracurt
21. Caraslan
22. Cămlaru
23. Ceacârcea
24. Ciucurova
25. Cocargea
26. Cuiungiuc
27. Dragoș-Vodă
28. Eni-Mahle
29. Ergi
30. Ezibei
31. Florica
32. Ghiurghenli
33. Hagichioi
34. Hardali
35. Hasi-Kioseler
36. Iaștăccilar
37. Iurghiciler
38. Kioseler
39. Masurova
40. Matlămova
41. Mustafa-Beier
42. Nastradin
43. Nădejdea

44. Opancea
45. Paragic
46. Părăul Caprei
48. Saragea
49. Semizali
50. Stâna-Cadânci
51. Suiucuc
47. Şahinlar
52. Terscondu
53. Titu Maiorescu
54. Tocilar
55. Tulugea
56. Valali
57. Velifac
58. Voinești

IV. PLASA STEJARUL

1. Arabagi
2. Baeram-Bunar
3. Bazaurtul-Mare
4. Bazaurtul-Mic
5. Bazaurtul-Mijloc
6. Cara-Murat
7. Carasular
8. Ceair-Mahle
9. Ceamurli-Mare
10. Ceamurli-Mică
11. Ceamurli-Mijloc
12. Chesedgie
13. Chiringi
14. Conac
15. Conac-Cuiugiuc
16. Covanlăc
17. Denicler
18. Echișcea
19. Enigea
20. Esergea
21. Fândăcli
22. Hasâm-Dede
23. Kili-Kadi
24. Mărzăc
25. Mursalchioi
26. Omurchioi
27. Omur-Facă
28. Osman-Facă
29. Regepchioi
30. Samson
31. Sară-Mamut
32. Sară-Nebi
33. Seidali
34. Serdiment
35. Sever Rădulescu
36. Stejarul
37. Sahângi
38. Trupciular
39. Vișoara
40. Vladimirești

BULĂ DE AUR DELA PETRU SCHIOPUL, 1575

JUDEȚUL CARAȘ

Stema. Scut despicat. În primul cartier, roșu, un legionar de argint, ținând în mâna dreaptă un scut de argint cu inițialele « V.R.R. » (*virtus romana redi-viva*), iar în mâna stângă o luncie de argint, cu vârful în sus; (simbolizează vitejia ostașilor regimentului I de graniță din Banat). În cartierul al doilea, albastru, un minier de argint, lovind cu ciocanul într-o stâncă de argint; (reprezintă bogăția minieră a acestui județ).

Este vechea stemă, rectificată și heraldizată.

GEOGRAFIE

Așezare. Județul C. este cel mai sudic dintre județele graniței de Apus. El se sprijină la miazăzi pe Dunăre, iar la Răsărit pe culmile munților Semenici și Almăj, care-l separă de județul vecin (Severin). E un ținut care gravitează către câmpia din Vest și are puține legături peste munți cu restul țării. Aceste legături pot însă și trebuie să fie create sau — cele existente — consolidate.

Suprafața: 4.693 km².

Infățișarea pământului. Cea mai mare parte a județului este muntoasă. Munții, înalți și masivi în Est (Semenicul 1.450 m și Almăjul 1.220 m), cad sub formă de trepte către Apus și se respiră în numeroase ramuri printre care se strecoară — în chip de golfuri — câmpia Tisei. Între aceste « golfuri de câmpie », cel mai important este cel al Orașului. Mai la Sudul acestuia, un alt golf lunguiește comunică, destul de anevoios prin cheile sălbatece ale Nerei, cu o mică dar foarte bine limitată « țară » cuprinsă în munți: țara Almăjului.

Climă și ape. Deschise spre S.-V., văile și golfurile de câmpie ale județului sunt supuse influenței mediteranee. De aici temperatura medie anuală relativ ridicată (10°—11°), iernile mai blânde decât în aproape tot restul țării (—0,2 la Orașul) — verile destul de calde (peste 23°); ploile abundente, toamna. În munți iernile sunt însă mai aspre și ploile mult mai bogate (800—1.000 mm anual). O particularitate a regiunii este vântul *Coșava* care bate din spre munte primăvara când încă sunt zăpezi pe înălțimi. Din această cauză el e rece și aduce pagube livezilor.

Apele sunt abundente și numeroase. Parte din ele se strâng în Dunăre (*Nera* și *Carașul*) iar altă parte, în Timiș (*Berzava*, *Pogonișul*).

Vegetație. Munții sunt acoperiți, cu excepția câtorva goluri pe vârfurile Semenicului, de întinse făgeturi păstrate intacte grație comunității de avere grănicerești. Părțile de înălțime mijlocie (muscelele) sunt însă despădurite și acoperite de fâneață bogată. Numai munții mărunți din S.V. (*Munții Baziașului*) și câteva coline în Nord au mai păstrat frumoase păduri de stejar înăuntrul cărora se întâlnesc și numeroase elemente mediteranee.

Bogății minerale. Județul este unul dintre ținuturile cele mai bogate în minereuri dela noi. Aci se găsesc într'adevăr, dela Dunăre și până în valea Pogonișului, zăcăminte de fier, cupru și mangan (Bocșa, Delinești, Eben-thal); huilă (*Anina*, *Doman*, *Berzasca*); cărbune brun (tot

basinul Almăjului). *Reșița* cunoscutul centru metalurgic, aparține tot acestui județ.

ISTORIE

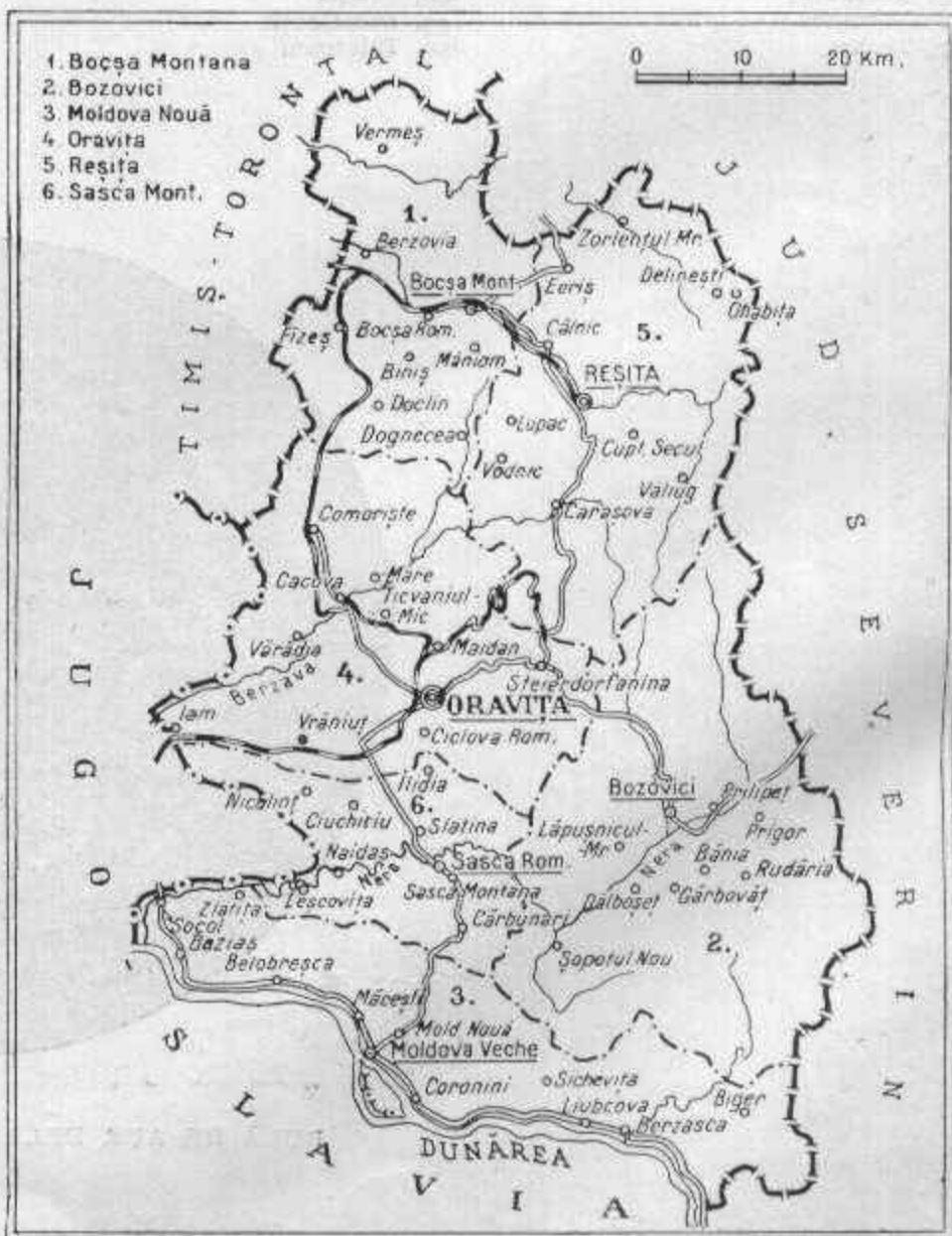
Vechime și dezvoltare istorică. Județul C. se întinde pe un pământ bogat în vestigii istorice. Pe locul vechilor așezări dacice au înflorit aici numeroase castre și municipii romane.

Una din ele poartă și azi numele antic: Bersovia romană, de origine dacică s'a perpetuat în Berzovia de azi, ca și în numele râului Berzava. (Aceeși rădăcină dăinue probabil și în numele Bârsei). Exemple ale acestei tradiții a numelui dacic se întâlnesc adese în restul Banatului.

Castrul Caput Bubali a lăsat de sigur numele său Văii Boului în mijlocul căreia se ridică odinioară. Arcidava, cu finalul caracteristic dacic, a fost identificată la Vărădia.

Teritoriul județului era străbătut de două mari căi militare. Cea dintâi pornea dela gura Carașului și trecând prin Arcilava, Bersovia și Aziz is să ajungă la Tibiscum (Tibiscu Jupa din județul Severin).

Aci ea se întâlnea cu principala cale a Daciei, care o lega de Iliric și de Roma — calea care unea Trans Tierna de Sarmisegetuza.

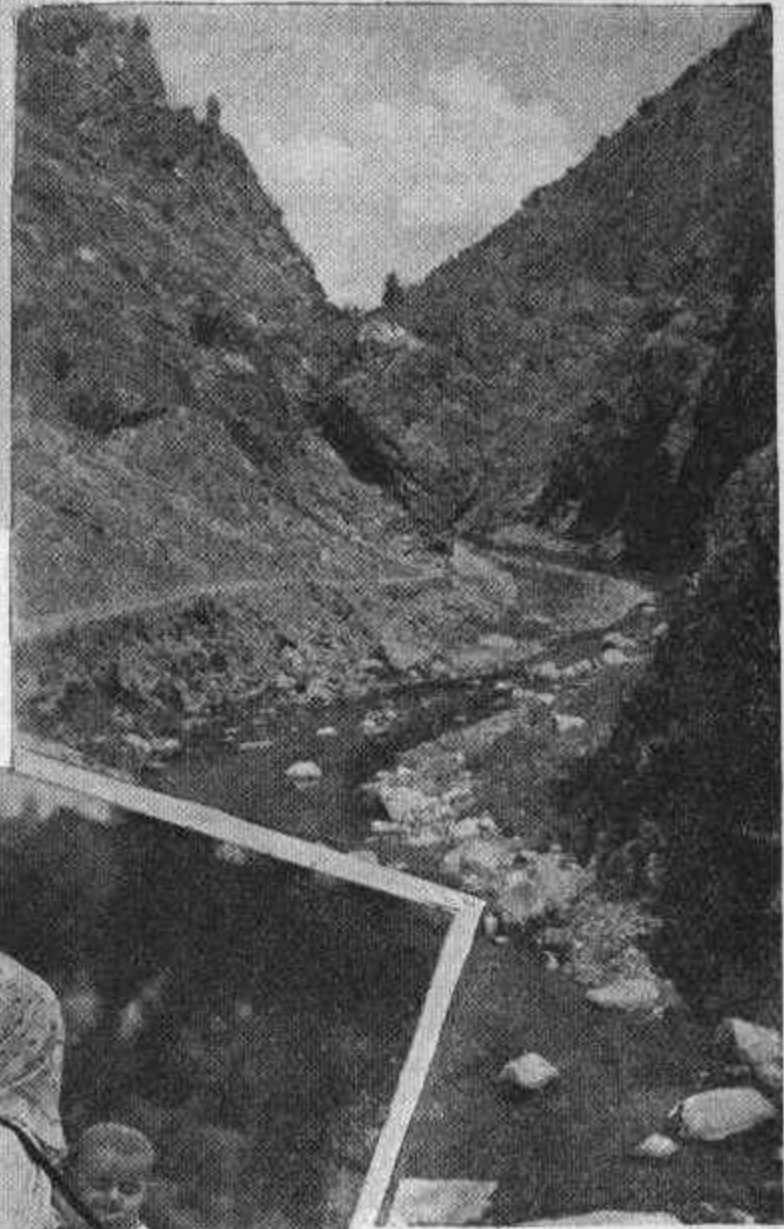

CARAȘ

ȚĂRAN DIN RUDĂRIA

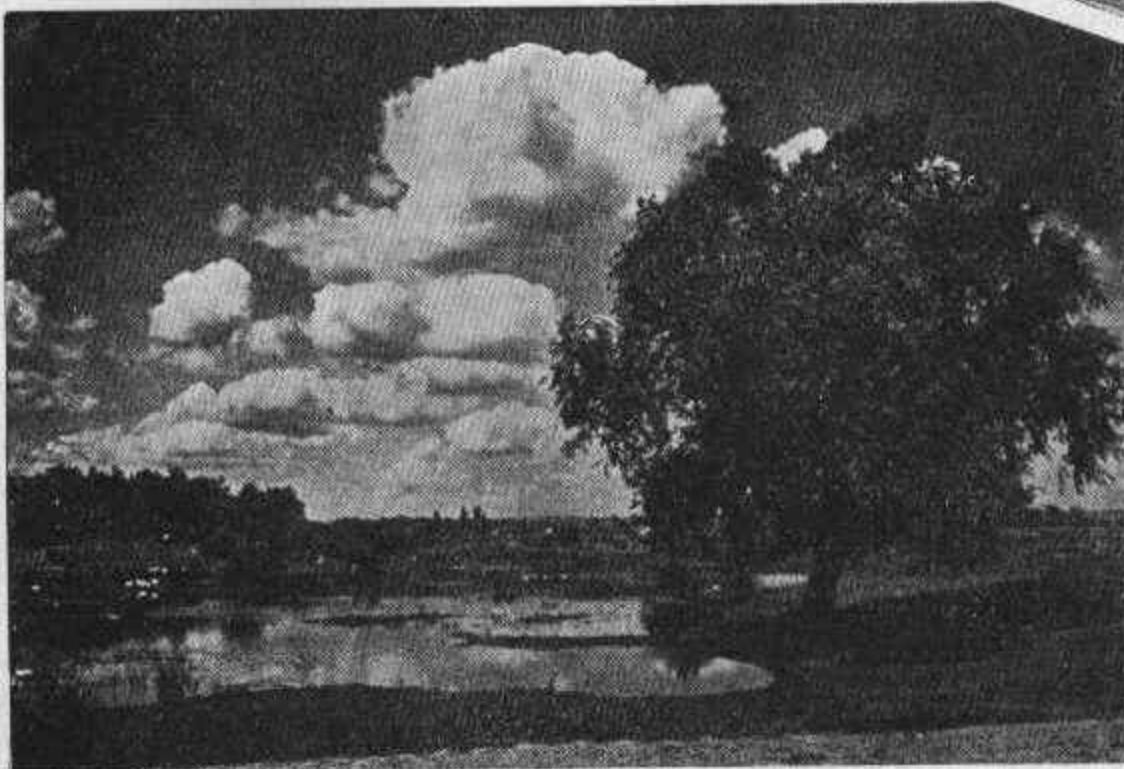
VALEA RUDĂRIEI

ȚĂRANCĂ DIN TĂRNOVA

PURTÂND COPILUL
LA CÂMP

LUNCĂ LA MACOVIȘTE

ȚODOABĂ

Altă cale romană prin Caraș era aceea care ducea dela Arcidava la Praetorium (Plugova din județul Severin).

Existența județului C. se vădește în sec. XIV. El se întindea în preajma domniei băsărașești a Severinului, dela Dunăre la Mureș. El fu anexat când Ungariei, când voevodului transilvan.

După ce Timișoara căzu în mâinile Turcilor (1552), Banatul, cu excepția câtorva cetăți cari n'au putut fi supuse, fu transformat în vilaiet și organizat în mai multe sângiacuri.

Județul C. luă din nou ființă abia după liberarea lui de Turci, în 1718.

Monumente istorice. Biserica ortodoxă din Secășeni înălțată la 1678.

POPULAȚIE

Starea populației. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930 județul C. numără 200.390 locuitori.

Populația județului este repartizată astfel:

a) Pe orașe și plăși, după sex

Unități administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbați	Femei
Total județ	200.390	97.643	102.747
Total urban	29.654	14.524	15.130
1. Orașul Oravița	9.646	4.582	5.064
2. Orașul Reșița	20.008	9.942	10.066
Total rural	170.736	83.119	87.617
1. Plasa Bocșa-Montană	29.024	14.251	14.773
2. Plasa Bozovici	24.398	11.695	12.703
3. Plasa Moldova-Nouă	28.776	14.206	14.570
4. Plasa Oravița	60.423	29.183	31.240
5. Plasa Reșița	28.115	13.784	14.331

b) Pe grupe de vârstă

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele	200.390	30—49 ani	54.775
0—9 ani	37.992	50—69 ani	35.601
10—29 ani	62.476	70 ani și peste	8.702
		Vârstă nedecarată	844

Mișcarea populației. Datele fundamentale ale mișcării populației în județul C., conform cifrelor publicate în *Buletinul Demografic al României* în perioada 1931—1936, sunt următoarele:

Anul	Cifra probabilă a populației județului la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proporții la 1.000 locuitori		
		Născuți vii	Morți	Excedent natural	Născuți vii	Morți	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 medie anuală	—	3.775	4.029	- 256	18,9	20,1	- 1,3
1931	200.542	4.293	3.990	303	21,4	19,9	1,5
1932	200.570	4.068	4.290	- 222	20,3	21,4	- 1,1
1933	200.054	3.564	4.040	- 476	17,8	20,2	- 2,4
1934	199.908	3.546	3.797	- 251	17,7	19,0	- 1,3
1935	199.159	3.391	4.027	- 636	17,0	20,2	- 3,2
1936	198.899	3.535	3.629	- 94	17,8	18,2	- 0,4

La data de 1 Iulie 1937 cifra probabilă a populației județului Caraș a fost de 198.634 locuitori. Față de populația numărată la recensământul din 1930 și anume 200.390 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă o scădere naturală de 1.756 locuitori în timp de șase ani și jumătate ceea ce corespunde unei descreșteri de 0,9%.

INFĂȚIȘARE SOCIALĂ

Carașul e un județ de contraste. Posedă zăcăminte minerale bogate, dar e greu accesibil. Câteva drumuri de fier răslesc dinspre Miazănoapte până la unele din ocnele de fier și din minele de cărbuni, îngăduind exploatarea lor. Acolo au luatnaștere centre industriale de infățișarea Reșiței, a acestei aglomerări, de 20 de mii de oameni, numai

trepidație și cu asfaltul totdeauna pe topite, printre furnale, laminoare, fabrici, uzine și ateliere. Dincolo de aceste capete de drum de fier, masivul greu de străbătut și puțin umblat al Semenului și munții Almăjului. Satele pe care le ocrotesc sunt mai puțin orășenizate decât cele din unele județe mult mai puțin industriale. Iar în golful Oraviței și pe pragul din Șesul bănățean, ce ține de județul C., trăește o țărănimie înstărită și mândră de sine, care nu vrea să aibă de a face cu lucrătorii. Oravița, centrul ei administrativ, e una din cele mai modeste reședințe de județ: locuitorii ei nu reprezintă nici 5% din populația județului. Cu toată aparența contrarie, Carașul e un județ pronunțat țărănesc, în care sunt încrustate câteva centre industriale.

Inchizând între limitele sale povârnișul apusean al munților Banatului, județul C. e greu accesibil dinspre Răsărit. Cu excepția drumului național dela Mehadia până la Steierdorfanina și județean de acolo la Oravița, căile de comunicație ocolesc toate, masivul Bănățean: Dunărea și drumul Clisurii prin Sud; Drumul de fier și drumul Orșova-Timișoara la Răsărit; iar drumul de fier dela Timișoara la Moldova-Nouă, la Apus. În lipsa căii ferate care să lege nemijlocit Oravița și Reșița cu Orșova (sau cel puțin a unui serviciu regulat de camioane și autobuse), legătura dintre județul C. și capitala țării se face cu un ocol considerabil, prin Timișoara sau prin Lugoj.

Cele 6 plăși ale județului diferă mult între ele. Plășile Oravița și Sasca Montană cuprind sate mari de șes. Plasa Bozovici înmănunchiază satele din depresiunea Almăjului. Plasa Moldova-Nouă satele din Clisura Dunării. Plășile Reșița și Bocșa își împart satele de deal din jurul Berzavei. Deosebiri economice și de istorie adâncesc diferențele de ordin geografic dintre aceste plăși. Pe de o parte satele din șesul Oraviței, «păoriile», țărănimile, cu o situație economică incomparabil mai bună decât satele de munte de pe Valea Berzavei, din Țara Almăjului și din Clisură. Pe de alta «Almăjul», așa-i zic localnicii Țării Almăjului, și satele din clisură făceau parte din «Granița» austriacă, satele din golful Oraviței dimpotrivă și cele de pe valea Berzavei din Comitatul Carașului. Există o deosebire și între cele două plăși grănicerești: Satele din Clisură făceau parte din Regimentul iliric bănățean cu garnizoana la Biserica Albă, Almăjul din Regimentul româno-bănățean 13, cu garnizoana la Caransebeș.

Centru al unui județ nou, Oravița înmănunchiază deabia aceste ținuturi atât de deosebite și de diferit orientate.

Satele din jurul Oraviței sunt de tip adunat; în plășile Bocșa, Reșița și Moldova, ele sunt răsirate; în țara Almăjului satele propriu zise de tip răsirat sunt împrejmuite de o diasporă de «sălase», care păstrează și arhitectura, și așezarea de dinainte de coborârea în vale și de alinierea pe șosele, impusă de administrația austriacă.

Intinderea și complexitatea domeniilor Societății Reșița e un fapt caracteristic pentru județul C.

În genere populația din centrele industriale lucrează în uzine, face comerț, se îndeletnicește cu profesii libere, iar populația rurală trăește din agricultură. Cu excepția plasei Moldova Nouă, satele din Caraș n'au excedente de populație, care să fie silite să-și caute de lucru în industrie. Ca atare, muncitorimea din centrele industriale ale județului nu provine și e foarte puțin improspătată din satele acestui județ. Ea e în mare măsură alogenă, șvăbească, colonizată numai în cursul veacului trecut.

În sate, țărani din șesul Oraviței, se ocupă îndeosebi cu agricultura. La munte și în Clisură cultura pământurilor, puține și sărace, e întregită cu creșterea de animale și cu țuicăritul.

Datorită în bună parte și trecerilor frecvente în ultimele două secole, de gorjeni și de mehedințeni în ținuturile bănățene, portul, obiceiurile și întreaga viață a țărănilor bănățeni au o mare asemănare cu viața spirituală a țărănimii oltene. Golful Oraviței și părțile Bocșei au fost colonizate de stăpânirea austriacă cu olteni; pe cei dintâi, bănățenii, care-și zic «frătuți», îi numesc «bufeni», pe cei din urmă «țereni». Element deosebit e în portul femein «opregul». În portul bărbătesc sunt impresionante cojoacele, căciulele, opincile și obielele, de croială arhaică, ce dau târgurilor de iarnă infățișarea scitică. Obiceiurile,

înmormântatul cu bocitoare, cum se mai face într'unele din satele Almăjului, de pildă, aduc în mare măsură și cu cele din Hațeg.

Județul a dat naștere la numeroși oameni de seamă. Cronicile maghiare pomenesc districtele românești, ce se aflau pe întinsul lui actual. Un nobil din Almăj, Iacob Gârleșteanu a ajuns ban de Severin la anul 1241. În vremea luptelor cu turcii, Carașul a dat lui Iancu Huniade numeroși viteji. Spre sfârșitul veacului al XVIII-lea se naște la Vărădia, Paul Iorgovici, una din figurile însemnate ale școlii latiniste, care a ajuns până la Londra în anii lui de pregătire și a trăit 3 ani în Parisul revoluționar. Din Țara Almăjului au ieșit numeroși fruntași. Așa satul Rudăria se poate mândri cu trei fii vestiți: cu Eftimie Murgu, conducătorul Românilor bănățeni în anul 1848, cu Generalul Traian Doda, care a fost între altele comandant al pieții Veneția, cu istoricul lui Mihai Viteazul, Dr. Ioan Sârbu. Sat care să nu fi scos un ofițer superior nu există în Almăj.

Pe cât de dinamic în ceea ce privește industria grea, pe atât e de static Carașul în privința populației rurale. Stagnarea aceasta va chema, în mod necesar, după nu prea multă vreme, măsuri de stat care să dea graniței de Vest acea pulsație energetică, care trebuie să însuflețească toate marginile țării românești.

a. g.

ECONOMIE

Județul C. se întinde pe un pământ fertil, foarte bogat în minereuri. Agricultură și industria, excepțional de dezvoltate. În cuprinsul județului se află cea mai mare întreprindere metalurgică a țării «Reșița» cu importante uzine și industrii complementare.

Agricultură. Județul ocupă o suprafață totală de 469.300 ha. Suprafața arabilă este de 123.131 ha, adică 26,23% din suprafața județului și 0,41% din suprafața totală a țării.

Întreaga suprafață arabilă a județului o deține mica proprietate.

Din totalul suprafeței arabile, cerealele ocupă 97.589 ha, astfel repartizate:

Porumbul ocupă 49.743 ha, cu o producție de 445.150 chint. (prod. medie la ha 8,9 chint.), în valoare de 105 mil. lei.

Grâul ocupă 37.544 ha, cu o producție de 228.201 chint. (prod. medie la ha 6,1 chint.), în valoare de 90 mil. lei.

Ovăzul ocupă 8.050 ha, cu o producție de 44.448 chint. (prod. medie la ha 5,5 chint.), în valoare de 13 mil. lei.

Orzul ocupă 1.552 ha, cu o producție de 10.050 chint. (prod. medie la ha 6,5 chint.), în valoare de 2 mil. lei.

Secara ocupă 670 ha, cu o producție de 4.089 chint. (prod. medie la ha 6,1 chint.), în valoare de 1 mil. lei.

Meiul ocupă 20 ha și *măturile* 10 ha.

Fânețele cultivate și alte culturi furajere ocupă 11.916 ha. Din această suprafață *trifoiul* ocupă 5.916 ha, cu o producție de 69.981 chint. fân (media la ha 11,8 chint.), în valoare de 9 mil. lei și 450 chint. sămânță (media la ha 0,1 chint.). *Lucerna* ocupă 2.722 ha, cu o producție de 52.296 chint. fân (media la ha 19,2 chint.), în valoare de 7 mil. lei și 300 chint. sămânță (media la ha 0,1 chint.). *Rădăcini de nutreț* ocupă 545 ha, cu o producție de 14.715 chint. (media la ha 27,0 chint.), în valoare de 1 mil. lei.

Plantele alimentare ocupă 3.037 ha. Din această suprafață *cartofii* ocupă 1.358 ha, cu o producție de 56.837 chint. (media la ha 41,8 chint.), în valoare de 7 mil. lei. *Varza* ocupă 578 ha, cu o producție de 41.394 chint. (media la ha 71,6 chint.) în valoare de 8 mil. lei. *Fasolea* ocupă 425 ha cu o producție de 2.154 chint. (media la ha 5,0 chint.), în valoare de 1 mil. lei.

Cartofii printre porumb dau o producție de 7.644 chint. în valoare de 1 mil. lei, *fasolea printre porumb* dă o producție de 7.820 chint., în valoare de 3 mil. lei și *dovleci printre porumb* dau o producție de 365.494 chint., în valoare de 18 mil. lei.

Plantele industriale ocupă 805 ha. Din această suprafață *cânepa* ocupă 369 ha, cu o producție de 1.249 chint., fuior (media la ha 3,3 chint.), în valoare de 4 mil. lei și 1.040 chint. sămânță (media la ha 2,8 chint.).

Vegetație și culturi diverse. Din suprafața totală a județului (469.300 ha), ogoarele sterpe ocupă 9.784 ha.

Fânețele naturale ocupă 27.400 ha, cu o producție de 328.800 chint. (prod. medie la ha 12,0 chint.), în valoare de 36 mil. lei.

Pășunile ocupă 50.696 ha.

Pădurile ocupă 193.981 ha.

Livezile de pruni ocupă 8.191 ha, cu o producție de 32.764 chint. (prod. medie la ha 4,0 chint.), în valoare de 10 mil. lei.

Alți pomi fructiferi ocupă 1.098 ha.

Vița de vie ocupă 3.533 ha (din care viile pe rod 1.735 ha), cu o producție de 66.635 hl (prod. medie la ha 38,4 hl), în valoare de 19 mil. lei.

Creșterea animalelor. În județul C. se găseau în anul 1935:

Cai 20.150, boi 47.507, oi 194.037, capre 14.269, porci 34.729, stupi sistematici 6.239 și stupi primitivi 3.874.

Industria. *Alimentară:* 6 mori (2 la Oravița și câte una la Vrani, Tirol, Mercina și Moldova-Nouă), 4 mori și fabrici de ulei (Valeapai, Vărădia, Zorlenț-Mare și Berzovia), 1 fabrică de bere (Ciclova-Montană), 1 de brânzeturi (Bozovici), 3 de ghiță (1 la Oravița, 2 la Reșița); *Chimică:* 3 distilării de lemn (Margina, Reșița și Valea Minișului), 1 fabrică de obiecte din celuloză și galalit (Reșița), 1 de catran (Vasiova), 2 de oxigen (Reșița și Steierdorf-Anina), 1 uzină de gaz, cocs și gudron (Reșița), 1 fabrică de brichete (Câlnic); *Metalurgică:* 1 uzină metalurgică la Reșița (cu 1 turnătorie de oțel și fontă, 1 secție de furnale, 1 de laminare, 1 fabrică de locomotive, 1 forjerie, 1 fabrică de mașini, 1 oțelărie și 1 fabrică de bandaje), 1 fabrică de mașini agricole (Bocșa-Română) și 1 de șuruburi (Steierdorf-Anina); *Alte industrii:* 1 fabrică de pânzeturi (Sf. Elena), 2 de mănuși (Oravița și Bocșa-Montană), 2 de pielărie (Bocșa-Montană), 6 de cherestea (Drencova, Poeneasa, Vasiova, Steierdorf-Anina, Moldova-Nouă și Bozovici), 1 tâmplărie (Reșița) și 1 de mașini electro-tehnice (Reșița).

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei și peste¹⁾:

Moara cu aburi, Oravița (inv. 6), Fabrica de bere M. G. Fischer S-sori, Ciclova-Montană (inv. 5);

Distilăriile de lemn unite «Margina-Reșița» (soc. 75), cu trei uzine: Uzina Margina (inv. 44), Uzina Reșița (inv. 18) și Uzina Valea Minișului (inv. 8), Fabrica de brichete a Soc. «Industriile minere din Banat», Câlnic (inv. 18);

Uzinele de fier și domeniile din Reșița (soc. 750), cu 1 turnătorie de oțel și fontă (inv. 71), 1 secție de furnale înalte (inv. 19), 1 de laminare (inv. 51), 1 fabrică de locomotive (inv. 50), 1 forjerie (inv. 22), 1 fabrică de mașini (inv. 57), 1 oțelărie (inv. 60), 1 fabrică de bandaje (inv. 104) și 1 fabrică de mașini electrotehnice (inv. 17).

Fabrica de mașini agricole, Bocșa-Română (inv. 19), Fabrica de șuruburi, Steierdorf-Anina (inv. 4);

Fabricile de mănuși și pielărie «Westend», din Oravița și Bocșa-Montană (inv. 8).

Industria minieră. Minele de cărbuni ale Soc. «Uzinele de fier și domeniile din Reșița» la Steierdorf-Anina, Doman și Secul; Minele de cărbuni ale Soc. «Industriile Miniere din Banat» la Bigier și Lupac; Mina de cărbuni a Soc. «Serbo-Română» la Berzasca, Mina de fier a Soc. «Uzinele de fier și domeniile din Reșița» la Ocna-de-Fier.

INDUSTRIA *) JUDEȚULUI CARAȘ ÎN 1935

Întreprinderile dela 5 H.P. sau 20 lucrători în sus

Industria	Numărul fabricilor		Forța motrice H.P.	Personalul ocupat	Valoarea producției în mii de lei
	Active	Închise			
Alimentară	5	3	674	4	105
Textilă	5	—	40	236	14.102
Chimică	9	—	692	489	120.298
Metalurgică	17	1	49.628	6.811	2.253.829
Pielărie	3	—	64	186	15.297
Lemnului	5	2	479	115	7.702
Materiale de construcție	2	—	—	258	47.582
Electrotehnică	1	—	1.344	141	12.000
Total	47	6	52.921	8.260	2.470.915

*) Nu sunt cuprinse exploatarea minieră, petrolifere, carierele, uzinele de apă și electricitate.

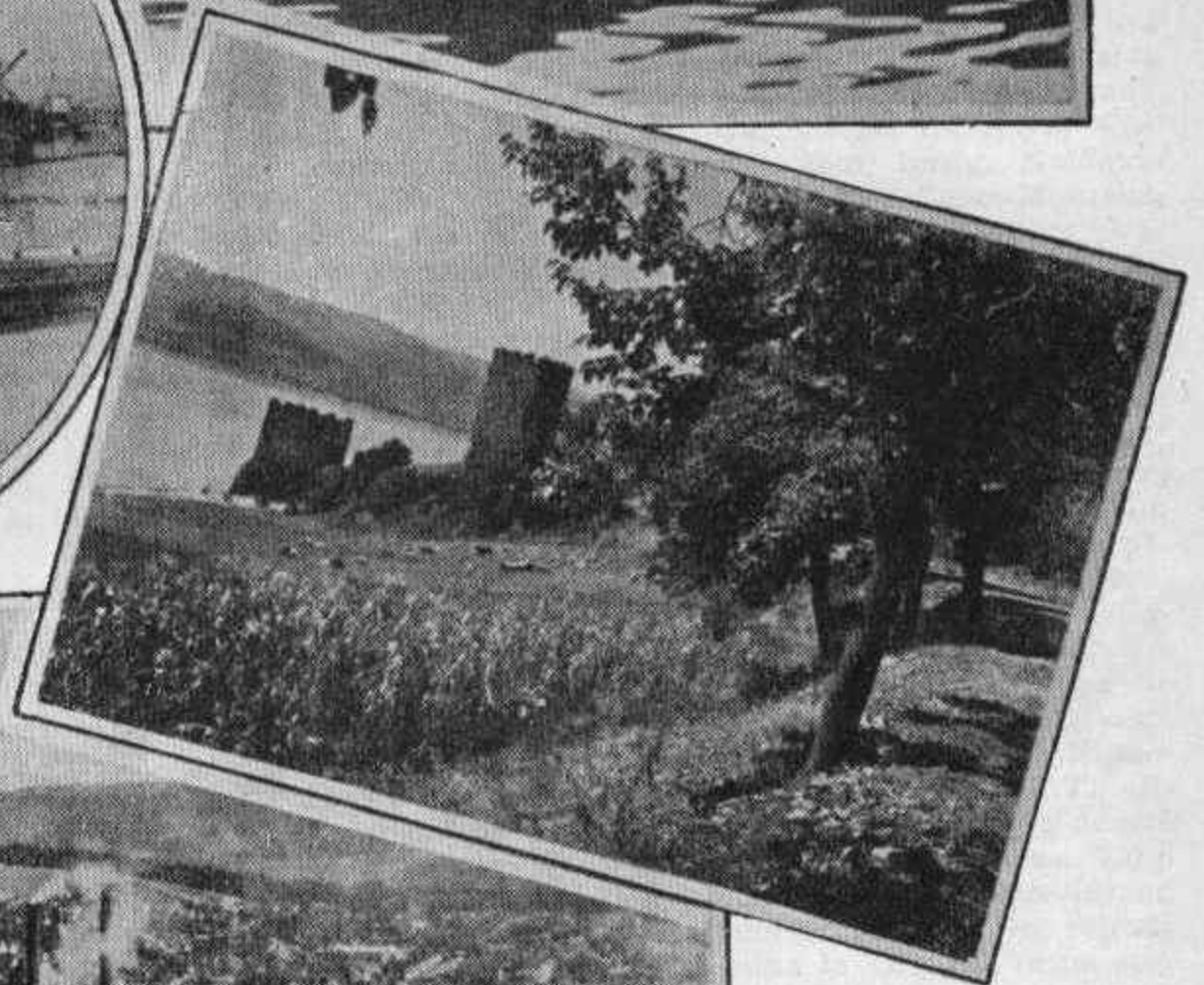
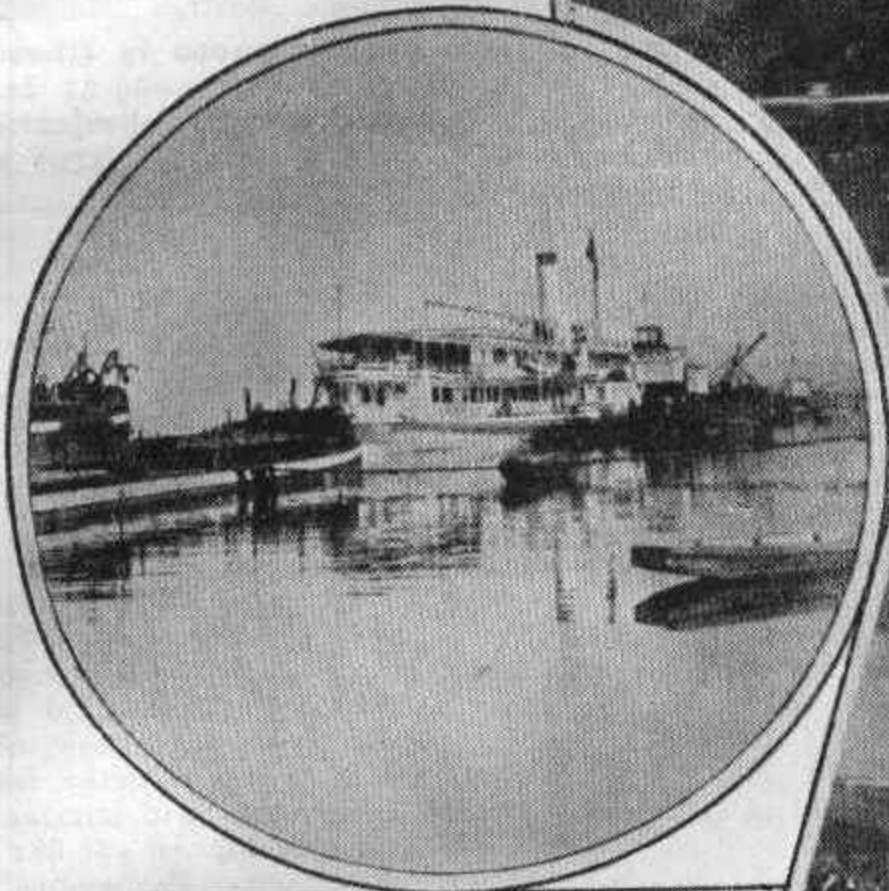
¹⁾ Cifrele în paranteză arată capitalul social (soc.) și capitalul investit (inv.) în milioane lei.

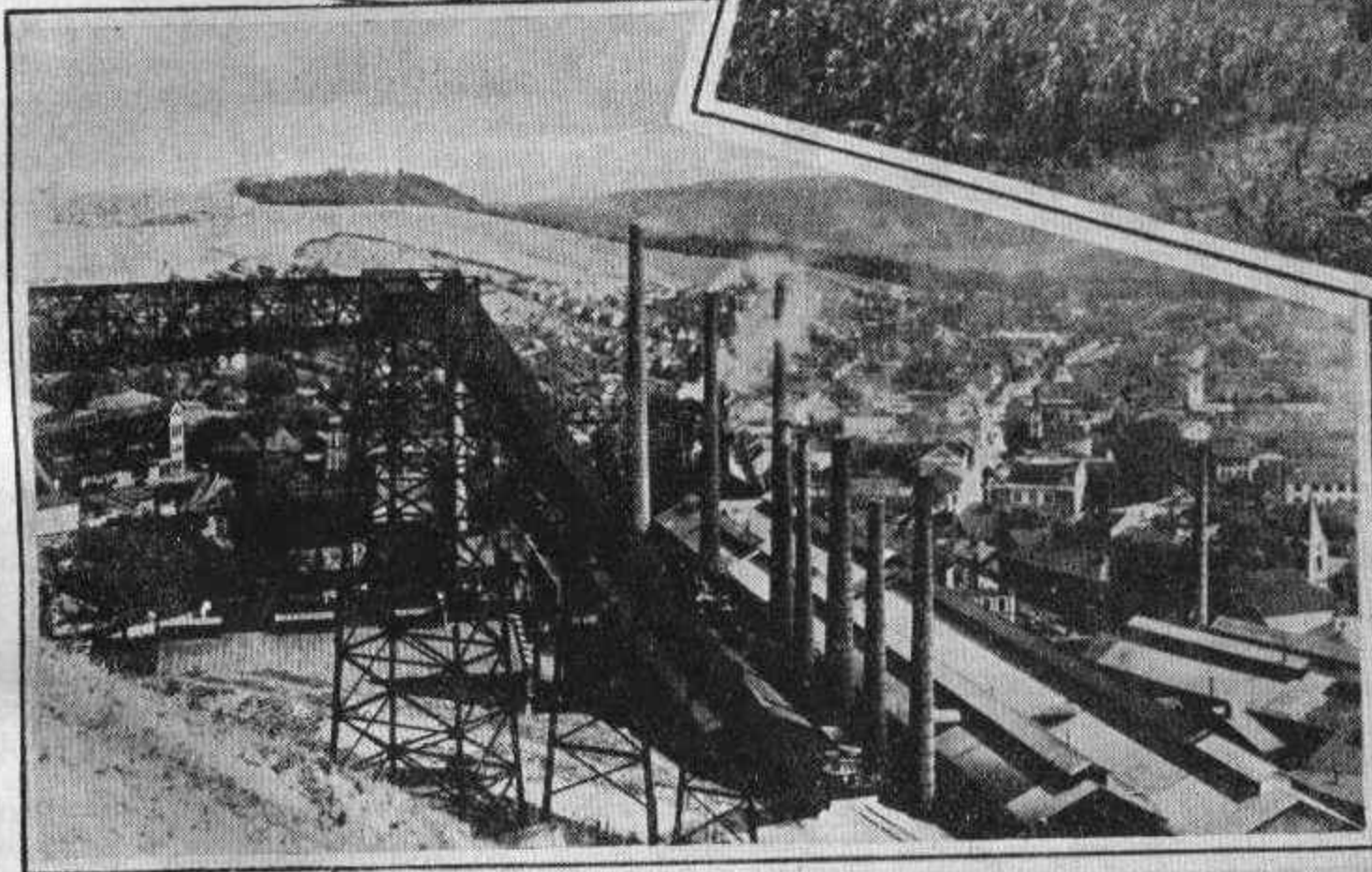
CARAȘ

DUNĂREA
LA BAZIAȘ

PORTUL MOLDOVA NOUĂ

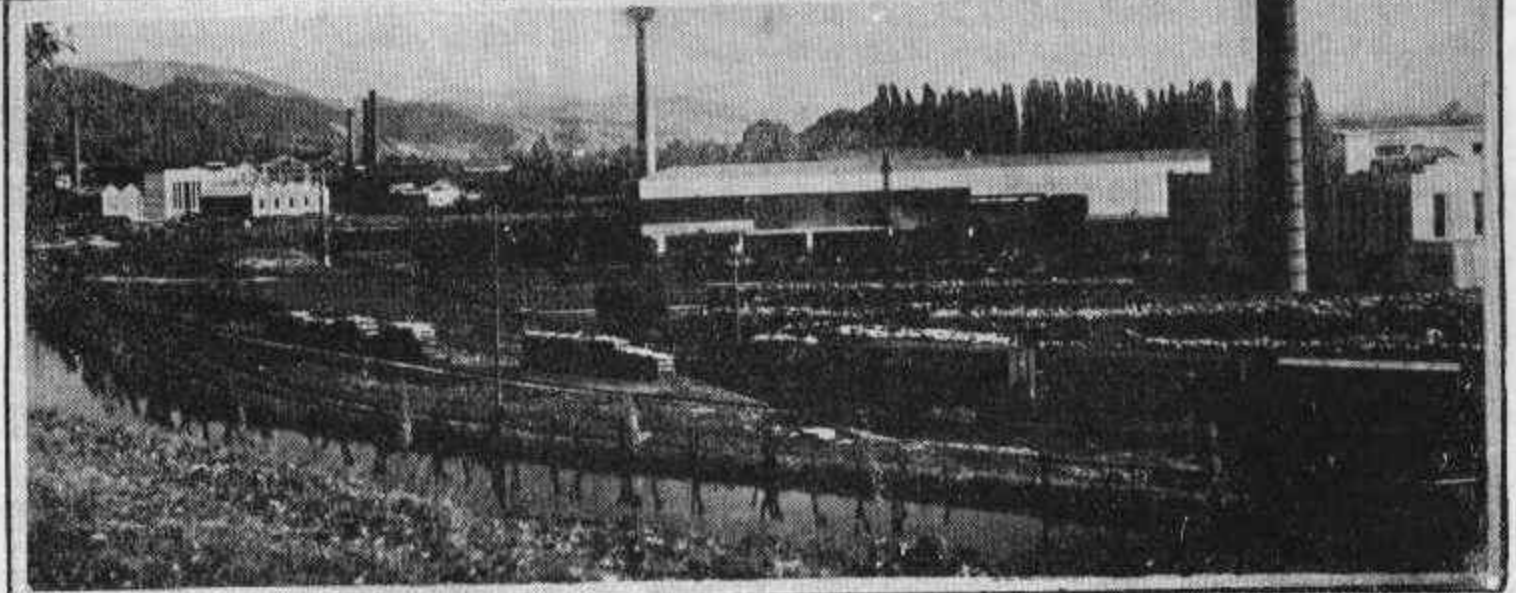

LIURCOVA

UZINELE
REȘITA

UZINELE
METALURGICE
«FERDINAND»

Cariere de argilă (la Soceni și Tirol), argilă plastică (la Vornic); nisip (la Doclin); piatră calcară pentru construcții (la Soceni, Steierdorianina și Colțan); piatră calcară pentru fabricarea varului (la Bocșa-Montană și Steierdorianina); granit (la Surduc-Mare, Maidan, Ramna, Bărbos și Forotic); Ardezie (la Biniz și Bocșa-Montană).

Comerț. Județul C. face comerț intens cu produse industriale, agricole, animale și produse animale.

Credit și cooperatie. În cuprinsul județului funcționează 18 bănci (societăți anonime).

Situația lor, conform bilanțurilor încheiate la 31 Decembrie 1934, se prezintă astfel:

A C T I V		P A S I V	
Disponibil	5.490.429	Fonduri	62.754.390
Plasamente	174.365.720	Angajamente	172.813.414
Imobilizări	22.418.799	Rezultate	321.247
Rezultate	33.614.103		
Total	235.889.051	Total	235.889.051

Cooperative de credit (bănci populare) 13, cu 1.392 membri și cu un capital social vărsat de 2.335.836 lei. Imprumuturi acordate 9.343.656 lei (neconvertite 442.877 lei, convertite 3.340.482 lei și reduceri la imprumuturi convertite 5.560.297 lei). Depuneri spre fructificare 2.475.207 lei. Totalul bilanțului 10.334.675 lei.

Cooperative forestiere 2, cu 103 membri și cu un capital social vărsat de 164.976 lei. Fonduri 513.292 lei. Păduri și material brut 447.985 lei. Material fasonat și în fabricație 188.234 lei. Bilanțul încheiat 2.458.288 lei.

Cooperativele agricole de aprovizionare și vânzare în comun 7, cu 204 membri și cu un capital vărsat de 69.413 lei. Bilanțul încheiat: 74.986 lei.

Cooperative de consum 9, cu 2.609 membri și cu un capital social vărsat de 1.150.712 lei. Mărfuri generale în valoare de 1.221.246 lei. Bilanțul încheiat 4.613.268 lei.

Situația cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decembrie 1935.

Finanțe publice. Bugetul județului C. pe exercițiul 1936/37 prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	31.737.823
Venituri ordinare	17.063.060
Venituri extraordinare	244.763
Venituri speciale	14.430.000
Cheltuieli	31.737.823
Cheltuieli ordinare	17.063.060
Cheltuieli extraordinare	244.763
Cheltuieli speciale	14.430.000

Drumuri. Județul C. este străbătut de o rețea totală de drumuri de 2.018 km 834 m, repartizată astfel:

Drumuri naționale 282 km 616 m, din care 276 km 310 m, (pietruți), sunt întreținuți de Direcția Generală a Drumurilor iar 2 km 338 m. de comunele urbane.

Drumuri județene 492 km 048 m, din cari 446 km 582 m, sunt întreținuți de Administrația județului și 506 m de comunele urbane.

Drumuri comunale 1.344 km 170 m.

Lungimea podurilor este de 7.209,08 m, repartizată astfel: poduri naționale 2.467,78 m; județene 4.008,10 m și comunale 733,20 m.

Prin județ trec 3 drumuri naționale, legând următoarele localități:

1. Orșova – Baziaș – Frontieră.
2. Timișoara – Oravița – Moldova Veche (Oravița – limita județului Timișoara = 30 km; Oravița – Moldova Veche = 55 km).
3. Lugoj – Reșița – Bozovici – Mehadia (Reșița – limita județului Severin (Lugoj) = 23 km; Reșița – limita județului Severin (Mehadia) = 100 km).

Cale ferată. Județul C. este străbătut de o rețea de cale ferată de 156 km linii secundare simple.

Stații importante: Reșița, Oravița, Anina, Berzovia, Vasiova.

Navigație fluvială. Curse regulate ale Societății N.F.R. linia Turnu-Severin – Ada-Kaleh – Orșova – Moldova-Veche – Baziaș, în legătură cu vapoarele care merg dela T.-Severin spre Galați.

Curse regulate ale Societății austriace de navigație (D.D. S.G.) pe linia Viena – Bratislava – Budapesta – Beograd – Moldova-Veche – Orșova – Ada-Kaleh – Turnu-Severin – Vidin – Lom – Giurgiu – Ruscuc.

Curse regulate ale Societății ungare de navigație (M. F. T. R.), pe linia Viena – Bratislava – Budapesta – Moldova-Veche – Orșova – Ada-Kaleh – Turnu-Severin – Lom – Giurgiu – Ruscuc.

Poștă, telegraf, telefon. 2 oficii P. T. T. de stat la Oravița și Reșița; 29 oficii autorizate la: Baziaș, Belobreșca, Berliște, Berzasca, Berzovia, Bocșa-Montană, Bocșa-Română, Bozovici, Cacova, Călnic, Carașova, Ciuchici, Docnecea, Drencova, Forotic, Iam, Iersig, Moldova-Nouă, Moldova-Veche, Prigor, Răcășdia, Sasca-Montană, Sichevița, Steierdorf-Anina (2 oficii), Tirol, Văliug, Vărădia și Vermeș; și 2 agenții speciale la Fizeș și Gărnice.

Oficii telefonice la: Oravița, Reșița, Baziaș, Belobreșca, Berliște, Berzasca, Berzovia, Bocșa-Montană, Bocșa-Română, Bozovici, Cacova, Călnic, Carașova, Ciuchici, Delinești, Docnecea, Drencova, Iam, Moldova-Nouă, Moldova-Veche, Pojojena-de-Sus, Prigor, Răcășdia, Sasca-Montană, Sichevița, Steierdorf-Anina, Tirol, Vărădia, Zorlenț-Mare.

Stațiuni climatice, balneare, turism. *Aurora Banatului* stațiune climatică, așezată pe un platou înconjurat de păduri de brazi, la 780 m înălțime, cu o minunată priveliște spre valea Minișului și șoseaua care coboară spre Bozovici.

Soare mult, ploi rare, aer curat și ozonizat. Stațiune de odihnă și convalescență, indicată în astenii, anemii și ușoare afecțiuni pulmonare. Sanatoriu de boli de piept. Numeroase case de închiriat. Medic, farmacie, oficiu P.T.T., oficiu telefonic, restaurant. Stație c. f., la Anina (½ de oră distanță), pe linia Timișoara-Berzovia-Oravița-Anina. Largi posibilități de excursii în împrejurimi, regiunea prezentând poziții naturale de o remarcabilă frumusețe. De reținut drumul pe calea ferată dela Anina la Oravița, drum suspendat deasupra prăpăstiei trecând prin numeroase tuneluri și viaducte, și șoseaua Steierdorianina-Bozovici, de-a-lungul văii Minișului.

Marilla, stațiune climatică la imediată apropiere de Anina, distrusă în timpul războiului, este astăzi în stare de reorganizare, pentru funcționarii U.D.R.-ului.

Bocșa-Montană, stațiune climatică de interes local, este așezată pe linia ferată Timișoara-Reșița (17 km până la Reșița), la 190 m înălțime. Are un sanatoriu, oficiu P.T.T., etc. Excursii pe Domeniile Reșiței.

Văliug, stațiune climatică de interes local, situată la poalele muntelui Semenici (535 m alt.) la aproximativ 20 km de Reșița. Punct de plecare a numeroase excursii.

Excursii. Din Steierdorf-Anina: la Carașova în cheile Pro-lazului, la ruinele cetății Crașova; din Oravița: la Ciclova română și montană, la vechile exploatare de argint și aramă; din Bocșa-Montană la minele de fier dela Ocna de fier și Docnecea.

Alpinism. Din Oravița: la izvorul Coronini, la peșterile Bohui, Plopa și Ponor și pe Muntele Rol; din Văliug: pe Muntele Semenici, urmând drumul pela Vila Klaus – Pârâul Molidului – Baia Vulturului sau pe la casa pădurarului din Prislop – Grămada Ursului – Semenici; din Socolari: la Cetate, unde sunt ruinele unei cetăți vechi și la cascada dela Ochii Beilului. Case de adăpost pe M-tele Semenici și la Bocșa-Montană și Ponișca (propr. part.)

Excursii cu vaporul pe Dunăre în cea mai frumoasă porțiune a fluviului, la Cazane, pornind dela Baziaș sau dela Moldova-Veche spre Orșova.

CULTURĂ

Știință de carte. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, populația județului, dela 7 ani în

sus, este de 173.576 locuitori din cari 64,2% sunt știutori de carte. După sex, proporția este de 75,8% bărbați știutori de carte și 53,4% femei știutoare de carte. Repartiția locuitorilor după gradul de instrucție, în procente, este următoarea:

Gradul de instrucție școlară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul știutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extrașcolară	0,9	1,0
2. Primară	74,9	94,3
3. Secundară	19,3	3,5
4. Profesională	2,8	0,8
5. Universitară	1,3	0,3
6. Alte școli superioare	0,8	0,1

Invățământ. Populația școlară a județului C. (între 5—18 ani) a fost în anul 1934 de 35.811 loc. (3.348 mediu urban și 32.463 mediu rural).

Școli secundare. a) În orașul Oravița: 1 liceu de băieți, 1 gimnaziu de fete, 1 gimnaziu de fete romano-catolic, 1 școală de arte și meserii;

b) În orașul Reșița: 1 gimnaziu de băieți și 1 gimnaziu de fete, 2 școli de ucenici.

Școli primare 146, din care 134 școli rurale și 12 urbane (136 școli de stat și 10 confesionale), cu un număr total de 23.086 copii (2.325 mediu urban și 20.761 mediu rural) și cu 368 învățători și personal didactic (situația din 1934).

Grădini de copii 13, din care 6 rurale și 7 urbane (10 de stat și 3 confesionale), cu un număr total de 937 copii (366 mediu rural și 571 mediu urban) și cu 15 conducătoare (situația din 1934).

Instituții culturale. În județul C. se relevă activitatea despărțământului «Astrei» cu sediul în Oravița și cu organizații locale în Bocșa, Bozovici, Moldova-Nouă, Reșița, și Sasca-Montană.

Fundația Culturală Regală «Principele Carol», are cămine culturale în Borloveni-Vechi, Cacova, Gornea, Greoni, Lescovița, Măniom, Pătaș, Pojejena-de-Jos, Prigor, Rudăria (cămin model), Târnova (cămin model), și Ticvaniul-Mare.

Casa Școalelor și a Culturii Poporului, întreține în județ 109 cămine culturale, 57 soc. muzicale și 34 biblioteci, adică în total 200 organizații culturale, dintre care, 68 au personalitate juridică.

Alte instituții culturale. În Oravița: Biblioteca comunală, Muzeul județean, Cazinou, 4 societăți muzicale, asociația de tir și 1 societate de vânatoare.

În Reșița: 2 societăți culturale, 2 cazinouri, 1 casă de lectură maghiară, 5 societăți corale, 3 societăți sportive, 1 club turistic, 2 societăți de vânatoare.

Teatre și cinematografe. 1 teatru și 1 cinematograful la Oravița, 3 cinematografe la Reșița, 3 la Steierdorf-Anina, 1 la Bocșa-Montană.

RELIGIE

Confesiuni. Din totalul locuitorilor județului, 70,3% sunt ortodocși și 5,1% sunt greco-catolici. Restul populației aparține altor confesiuni.

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 115 biserici ortodoxe, 3 capele ortodoxe, 4 mănăstiri ortodoxe (în comunele Baziaș, Pârnea, și Vasiova Zlatița), 19 biserici greco-catolice, 22 biserici romano-catolice, 2 reformate, 1 evanghelică, 46 case de rugăciune baptiste, 1 casă de rugăciune a penticostașilor și 2 sinagogi.

Instituții bisericesti. Protopopiate ortodoxe în: Oravița, Reșița, Bocșa-Montană și Răcășdia; protopopiate greco-catolice în Oravița și Bocșa-Montană; protopopiate romano-catolice în Oravița și Reșița.

Județul C. se află în eparhia ortodoxă a Episcopiei Caransebeșului (Mitropolia Ardealului, Banatului, Crișanei și Maramureșului) și în eparhia greco-catolică a Episcopiei Lugojului (Mitropolia Albei-Iulii și Făgărașului).

ADMINISTRAȚIE

Organizare administrativă. Capitala județului C. este Oravița. Județul are 2 orașe (Oravița și Reșița) și 126 sate, împărțite astfel:

I. Plasa Bocșa-Montană	19 sate
II. Plasa Bozovici	16 sate
III. Plasa Moldova-Nouă	22 sate
IV. Plasa Oravița	27 sate
V. Plasa Reșița	23 sate
VI. Plasa Sasca-Montană	19 sate

Organizare judecătorească. Un tribunal la Oravița, cu o secțiune, 10 magistrați și 1 procuror, în circumscripția Curții de Apel din Timișoara.

6 judecătoria, la Oravița, Reșița, Bocșa-Montană, Bozovici, Moldova-Nouă și Sasca-Montană, cu un total de 15. magistrați.

Organizare sanitară. 1 sanatoriu de stat, 1 spital epidemic comunal, 1 spital județean și 1 dispensar comunal în Oravița; spitalul Casei de Asigurări Sociale, 1 spital comunal de izolare, 2 dispensare și 2 sanatorii particulare în Reșița; 1 sanatoriu particular în Bocșa-Montană; 1 spital de stat în Moldova-Nouă.

Dispensare de stat în Cacova, Vermeș, Reșița, Bozovici, Cărbunari și Berliște.

1 dispensar particular al minei de cărbuni în Berzasca.

Serviciul sanitar al județului și serviciile sanitare ale orașelor Oravița și Reșița.

Asistență și prevedere socială. Casa Asigurărilor Sociale din Reșița întreține Spitalul Reșița și Spitalul Anina. Are un oficiu la Steierdorf-Anina și organizații medicale la Oravița, Reșița, Bocșa-Montană, Bocșa-Română, Docnecea, Văliug, Bozovici, Sasca-Montană, Moldova-Nouă, Berzasca, Cacova, Carașova, Doman, Delinești, Steierdorf-Anina și Răcășdia, cu un tot al de 24 medici și 5 farmaciști.

Direcția Ocrotirilor din Ministerul Muncii, Sănătății și Ocrotirilor Sociale întreține Așezământul pentru ocrotirea defectivilor din Berzovia, cu 80 ocroțiți.

În orașul Oravița se află Soc. «Crucea Roșie» și 2 reuniuni de femei pentru ajutorarea săracilor.

În orașul Reșița: 6 societăți feminine de binefacere, Azilul comunal, Căminul de ucenici U.D.R.

În comunele rurale: Reuniunea femeilor romano-catolice în Bocșa-Română, 2 reuniuni pentru ajutor de boală în Steierdorf-Anina, 1 orfelinat al baptiștilor în Prilipeț, Fundația «Ana și Theodor Cristoiu» în Bozovici.

PRINCIPALE AȘEZĂRI

Oravița, capitala județului. (Vezi monografiile orașelor reședință).

Reșița, comună urbană, situată lângă râul Berzova, la 52 km de Oravița, 125 km de Timișoara și 570 km de București. Stație c.f. pe linia Timișoara - Reșița important centru al industriei metalurgice din țară.

Are 19.925 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul orașului pe exercițiul 1935/36 prevede la venituri și cheltuieli 2.805.014 lei.

Uzinile Soc. U.D.R., Fabrica «Margina», Fabrica de cherestea, Fabrica de celuloză, Fabrica de gaz S. A.

Banca Berzava, Sucursala Băncii de Credit Bocșa-Montană, Sucursala Băncii Comerciale Timișoara.

1 gimnaziu de băieți, 1 de fete, 4 școli primare de stat, 3 grădinițe de copii, 2 școli de ucenici, 1 școală primară confesională evanghelică, 1 reformată, 3 grădinițe de copii confesionale.

Asoc. «Astra», Cazinoul Român, Cazinoul U.D.R., 2 case culturale, din care 1 romano-catolică, 5 societăți corale, 1 casă de lectură maghiară, 3 cinematografe, 3 societăți sportive, Clubul turistic, 2 societăți de vânatoare.

2 biserici ortodoxe, 1 greco-catolică, 1 romano-catolică, 1 evanghelică, 1 reformată, 1 casă de rugăciune baptistă, 1 sinagogă.

Protopopiat ortodox și protopopiat romano-catolic.

Primărie, Pretură, Percepție fiscală, Poliție, Judecătoria de ocol, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Casă de Asigurări Sociale, Serviciu sanitar, Serviciu veterinar.

Reuniunea comercianților, Uniunea micilor industriași, Sindicatul național român, Uniunea angajaților U.D.R., Cercul inginerilor U.D.R., Sindicatul metalurgist.

Uzină electrică, canalizare, conductă de apă, pavaje, asfalt.

PEISAGIU DIN BANAT. VAD LA MACOVIȘTE

Foto Hielscher

Spitalul Casei de Asigurări Sociale, Spitalul comunal de izolare, 2 sanatorii particulare.

Dispensar comunal, Dispensarul Casei de Asigurări Sociale.

Reuniunea femeilor ortodoxe române, Reuniunea culturală și filantropică a femeilor române, Reuniunea Sf. Elisabeta (romano-catolică), Reuniunea femeilor reformate, Reuniunea femeilor evanghelice, Reuniunea femeilor izraelite, Căminul de ucenici U.D.R., Azilul comunal.

Steierdorf-Anina, comună rurală, însemnată pentru minele de huilă și antracit. E așezată în mijlocul județului și legată de Reșița printr-o șosea foarte bună.

Are 10.269 locuitori (29 Decembrie 1930).

= Fabrică de șuruburi, Fabrică de cherestea, Minele de cărbuni Regele Ferdinand I.

3 școli primare, 2 grădinițe de copii.

7 Societăți muzicale, 3 cinematografe.

1 soc. sportivă și 1 de vânătoare.

Biserica ortodoxă 2 biserici romano-catolice, 1 evanghelică, 1 casă de rugăciune baptistă.

Primărie, Percepție, 2 oficii P.T.T., Oficiu telefonic Oficiul Casei cercuale.

Sindicatul Național Român al muncitorilor minieri, Sindicatul Internațional al muncitorilor.

Uzină electrică, conductă de apă.

Reuniunile pentru ajutor de boală « Elisabeta » și « Sofia ».

Moldova-Nouă, comună rurală, port la Dunăre.

Are 4 018 locuitori (29 Decembrie 1930).

1 fabrică de cherestea, 1 casă de păstrare, 4 școli primare, Asoc. « Astra », 1 soc. corală, 1 soc. de vânătoare, 1 biserică ortodoxă, 1 romano-catolică, 1 casă de rugăciune baptistă.

Primărie, Pretură, Percepție Oficiu P.T.T., Judecătorie de ocol, Oficiu telefonic, Ocol, silvic, Oficiu veterinar.

Sfatul Negustoresc.

Spitalul de Stat « Ion I. C. Brătianu ».

LOCALITĂȚILE DIN JUDEȚUL CARAȘ

A) Orașe

1. Oravița (capitala județului)
2. Reșița

B) Sate

I. PLASA BOCȘA-MONTANĂ

1. Bărbosu
2. Berzovia
3. Biniș
4. Bocșa-Montană
5. Bocșa-Română
6. Doclin
7. Doznecea
8. Duleu
9. Ezeriș
10. Fizeș
11. Iersig
12. Izgar
13. Ocna-de-Fier
14. Ramna
15. Surducul-Mare
16. Tirol
17. Valeapai
18. Vasiova
19. Vermeș

II. PLASA BOZOVICI

1. Bănia
2. Borlovenii-Nouă
3. Borlovenii-Vechi
4. Bozovici
5. Dalboșeț
6. Gârboveți
7. Lăpușnicul-Mare

8. Moceris
9. Pătaș
10. Prigor
11. Prilipeț
12. Putna
13. Ravensca
14. Rudăria
15. Șopotul-Nou
16. Șopotul-Vechi

III. PLASA MOLDOVA-NOUĂ

1. Belobreșca
2. Berzasca
3. Bigăr
4. Câmpia
5. Coronini
6. Divici
7. Gârnic
8. Gornea
9. Liubcova
10. Măcești
11. Moldova-Nouă
12. Moldova-Vechi
13. Moldovița
14. Padina-Matei
15. Pojejena-de-Jos
16. Pojejena-de-Sus
17. Radimna
18. Sfânta-Elena
19. Sichevița
20. Socol
21. Sușca
22. Zlatița

IV. PLASA ORAVIȚA

1. Agadici

2. Brezon
3. Broșteni
4. Cacova
5. Calina
6. Cârnecea
7. Ciclova-Montană
8. Ciclova-Română
9. Ciortea
10. Ciudanovița
11. Comoriște
12. Forotic
13. Giurgiova
14. Greoni
15. Iam
16. Iertof
17. Jitiu
18. Maidan
19. Mercina
20. Răcășdia
21. Secășeni
22. Steierdorf-Anina
23. Tievaniul-Mare
24. Tievaniul-Mic
25. Vărădia
26. Vrani
27. Vraniuș

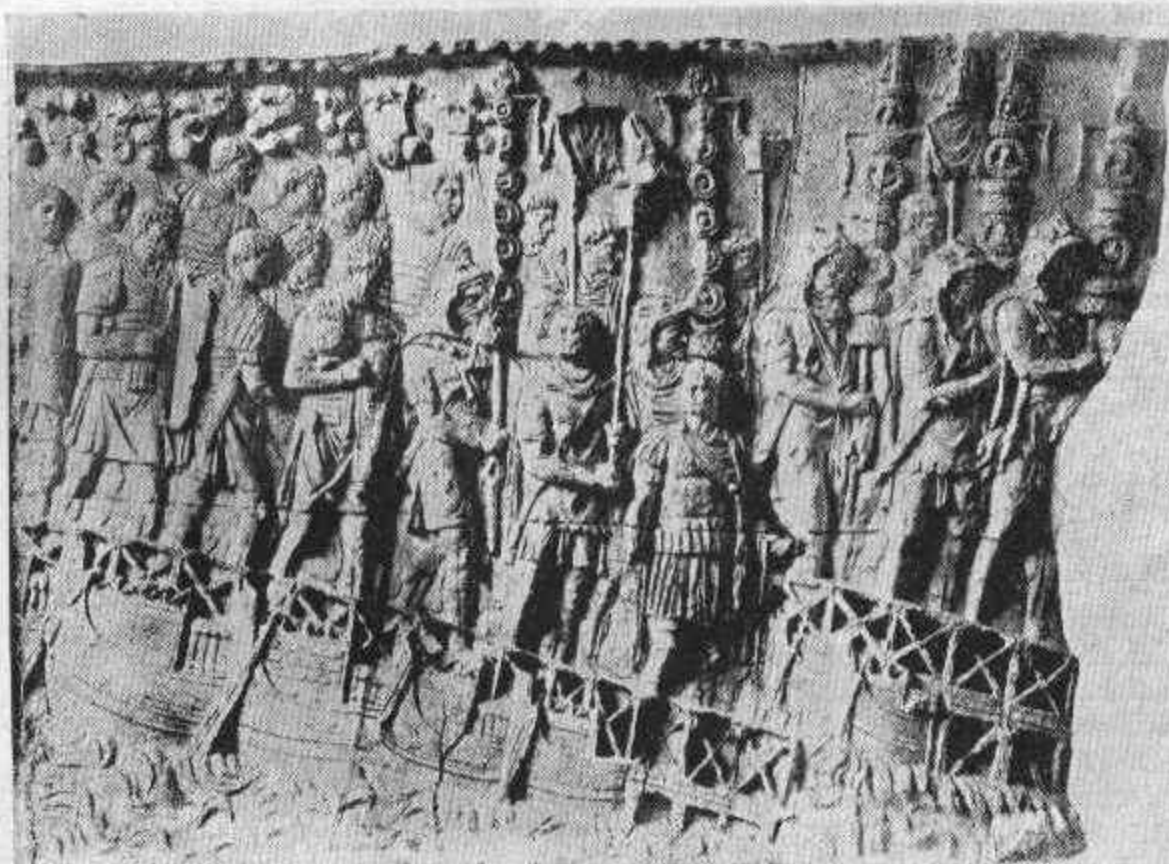
V. PLASA REȘIȚA

1. Apadia
2. Brebul
3. Carașova
4. Călnic
5. Clocotici
6. Cuptoare-Secul
7. Delinești
8. Doman

9. Gârliște
10. Goruia
11. Iabalcea
12. Lupac
13. Măniom
14. Nermet
15. Ohabița
16. Rafnic
17. Soceni
18. Târnova
19. Terova
20. Valeadeni
21. Văliug
22. Vodnic
23. Zorlențul-Mare

VI. PLASA SASCA-MONTANĂ

1. Berliste
2. Bogodintzi
3. Cărbunari
4. Ciuchici
5. Ilidia
6. Lescovița
7. Macoviște
8. Milcoveni
9. Naidaș
10. Nicolintzi
11. Petrileva
12. Potoc
13. Rusova-Nouă
14. Rusova-Vechi
15. Sasca-Montană
16. Sasca-Română
17. Slatina-Nera
18. Socolar
19. Stinăpari

LEGIONARII ROMANI PE UN POD DE VASE
Relief pe Columna Traiană

JUDEȚUL CÂMPULUNG

Stema. Scut tăiat. În câmpul superior, albastru, o poartă de mănăstire, însoțită la dreapta și la stânga de câte un brad desrădăcinat, de argint. În câmpul inferior, roșu, un cap de cerb de argint, având deasupra o cruce de aur cu brațele trilobate.

Simbolizează, pe de o parte, mănăstirile importante din acest județ (Gura Homorului și Voroneț), iar pe de altă parte, bogăția lui în codri și vânat.

GEOGRAFIE

Așezare. Județul C. este așezat în colțul S.V. al Bucovinei, la răspântia drumului Bărgăului cu al Bistriței moldovenești. (Primul drum vine din Transilvania, pe care o leagă cu Moldova prin pasul Tihuței; al doilea, e drumul descălicătoarei din Maramures).

Suprafața: 2.349 km².

Infățișarea pământului. Relieful e muntos, cuprinde însă și locuri mai joase: o «țară» (*țara Dornelor*) și trei «câmpulunguri», adică văi cu fundul larg, cuprinse între obcine (culmi paralele, cu spinări netede). Țara Dornelor e un basin ramificat pe cinci văi principale. Între aceste văi se găsesc culmi muntoase foarte teșite și puțin înalte (900—1.200 m) dominate, spre marginile județului, de alți munți cuprinși între 1.700—2.000 m. (munții *Bistriței* și ai *Călimanului* la Sud, către județul Neamț și Transilvania; munții *Suhardului* la Nord). «Câmpulungurile» sunt: 1) *Câmpulungul Bistriței-aurii*, socotit din obârșia de sub Prislop, la N., până în cheile sălbatice dintre Pietrosul Bistriței și Giumalău-Rarău la Sud; 2) *Câmpulungul Moldovei*, în lungul apei cu același nume și mărginit de obcinele *Lucina* și *Feredău*; 3) *Câmpulungul Moldoviței*, între obcinele *Feredău* și *Obcina-Mare*.

Climă și ape. Clima e de munte. Media temperaturii anuale este cuprinsă între 6—8°; iernile sunt dintre cele mai aspre și mai lungi ierni cunoscute la noi; verile răco-roase, ploile, care, pe munții vecini, cad între 800—900 mm, înăuntrul bazinului scad la 600—700 mm.

Este firesc astfel ca rețeaua hidrografică a regiunii să fie foarte bine alimentată. *Dorna*, care, cu ajutorul zăgazurilor de sub Călimani, duce și în August, plute, *Bistrița aurie* (și ea flotabilă) și *Moldova* cu *Moldovița*, sunt principalele ape ale ținutului.

Vegetație. Primitiv (cum se poate deduce și dintr'o hartă topografică dela 1790, aflată la Academia Română), pădurile coborau din marginea pășunelor alpine (bine dezvoltate mai sus de 1500—1.700 m), până în fundul văilor. Țăranii, moșneni cu vechi privilegii, au tăiat însă, necruțători, codrii de pini, molizi și tisă ca să facă loc câtorva ogoare, dar mai ales fânețelor. Aceștia le priește de minune aici și clima și solul dezvoltat pe șisturi cristaline și gresie. O particularitate a regiunii (a țării Dornelor în primul rând) este prezența tinoavelor (mlaștine turboase cu pini și molizi închirciți).

Bogății minerale. Județul C. este nu numai o răspântie de ape și drumuri, dar și una geologică. Aici se întâlnesc

rocile cristaline (granite, gneisuri) puternic faliate, cu gresia. marnele, calcarele Carpaților mai noi (Carpații Flișului). Regiunea a fost apoi adânc frământată în vremea erupțiilor vulcanice din Ardeal. Urmarea a fost abundența apelor minerale acidulate (*Poiana Negrii, Dorna Căndrenilor, Vatra Dornei*, etc.) sau sulfuroase (*Iacobeni*), precum și prezența unor anumite minereuri metalice (*mangan, la Iacobeni și Dorna*).

ISTORIE

Vechime și dezvoltare istorică. Județul C. este un ținut străvechi românesc, anterior Descălecării. Până la 1775 el făcea parte din ținutul Sucevei.

Ca și Vrancea, Câmpulungul și satele din regiunea sa constituiau o autonomie. Privilegiile ținutului au rămas în vigoare până sub Habsburgi, cari, la început, le-au confirmat.

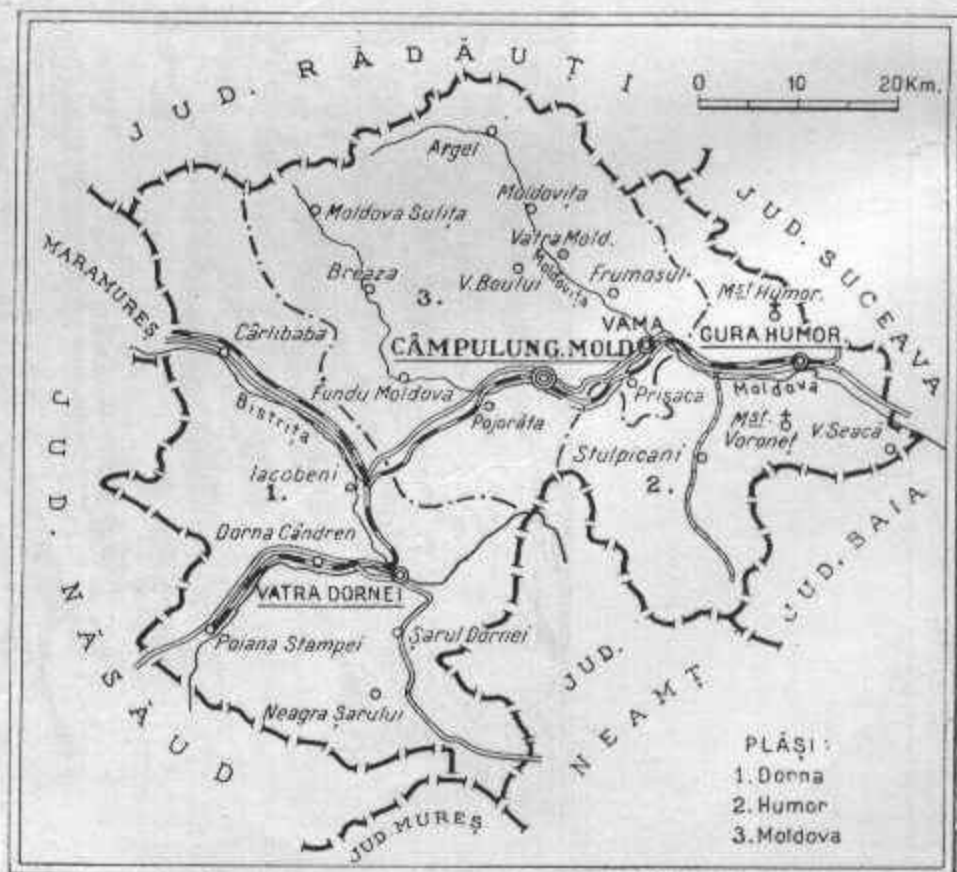
Pietatea Domnilor Moldovei a semănat acest ținut cu superbe ctitorii, din care cea mai frumoasă e, desigur, Voronețul.

Monumente istorice. *Biserica de lemn*, ridicată de Domnul Moldovei Ioan Callimachi în 1758, în Câmpulung.

Mănăstirea Gura-Homorului, ridicată în sec. XVI în timpul primei domnii a lui Petru Rareș. De aici provine superbul evangheliar pe care se află Ștefan cel Mare în genunchi înaintea Fecioarei.

Biserica mănăstirii Voroneț, înălțată de Ștefan cel Mare în anul 1488. Legenda spune că marele domn a înălțat-o pe locul unde se afla chilia lui Daniil-Sihastrul. Monument de pictură bizantină.

Biserica din Vatra Dornei, ctitorie a lui Antonie Ruset, Pomnul Moldovei, dela 1670.

FUNDUL MOLDOVEI. — VEDERE GENERALĂ A SATULUI

Stâlpul lui Vodă din orașul Vama, cruce de piatră, ridicată de Mihail Racoviță Domnul Moldovei, la 1717, în amintirea victoriei sale asupra Austriacilor.

Mănăstirea Moldovița, înălțată de Alexandru cel Bun și reconstruită de Petru Rareș. Somptuoasă pictură exterioră, dela 153'. Portretele lui Petru Rareș și al Doamnei Elena. Strane, ieșuri și uși de mare preț.

POPULAȚIE

Starea populației. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930 județul C. numără 95.174 locuitori. Populația județului este repartizată astfel:

a) Pe orașe și plăși după sex

Unități administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbați	Femei
Total județ	95.174	46.484	48.690
Total urban	31.290	14.964	16.326
1. Orașul Câmpulung . .	10.124	4.912	5.212
2. Orașul Gura-Homorului	5.977	2.821	3.156
3. Orașul Vama	5.311	2.603	2.708
4. Orașul Vatra-Dornei . .	9.878	4.628	5.250
Total rural	63.884	31.520	32.364
1. Plasa Dornei	16.356	8.087	8.269
2. Plasa Homorului . . .	24.125	12.027	12.098
3. Plasa Moldovei	23.403	11.406	11.997

b) Pe grupe de vârstă

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele	95.174	30—49 ani	22.051
0—9 ani	24.671	50—69 ani	11.246
10—29 ani	34.231	70 ani și peste	2.677
		Vârstă nedeclarată . .	298

Mișcarea populației. Datele fundamentale ale mișcării populației în județul C., conform cifrelor publicate în Buletinul Demografic al României în perioada 1931—1936, sunt următoarele:

Anul	Cifra probabilă a populației județului la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proporții la 1.000 locuitori		
		Născuți vii	Morți	Excedent natural	Născuți vii	Morți	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 medie anuală	—	2.999	1.733	1.266	30,4	17,6	12,8
1931	95.849	2.980	1.630	1.350	31,1	17,0	14,1
1932	97.235	3.160	1.811	1.349	32,5	18,6	13,9
1933	98.501	2.943	1.553	1.390	29,9	15,8	14,1
1934	99.825	2.915	1.876	1.039	29,2	18,8	10,4
1935	100.862	2.999	1.798	1.201	29,7	17,8	11,9
1936	102.265	3.077	1.531	1.546	30,1	15,0	15,1

La data de 1 Iulie 1937 cifra probabilă a populației județului C. a fost de 103.731 locuitori. Față de populația numărată la recensământul din 1930 și anume 95.174 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 8.557 locuitori în timp de șase ani și jumătate, ceea ce corespunde unei creșteri de 9,0%.

INFĂȚIȘARE SOCIALĂ

Câmpulungul este un ținut de munte, cu păduri întinse ce coboară până în valea Moldovei pe malurile căreia se întind sate și târguri vechi cu o populație curat românească. Doar în marginea dinspre Rădăuți câteva sate de ale Huțanilor cu ciudată obârșie, au pătruns în ținutul Câmpulungului.

Ocupația locuitorilor a fost din cele mai vechi timpuri creșterea vitelor. Odată cu ridicarea căilor de comunicații

ȚĂRAN DIN ARBORA

a început și exploatarea lemnului. Astăzi lemnăritul este a doua ocupațiune principală a locuitorilor din acest județ. Fabricile de cherestea se găsesc pe întreg cursul văii Moldovei și a Moldoviței. Păcat însă că aproape întreg comerțul de lemne a încăput pe mâna străinilor, adevărații beneficiari ai exploatărilor de păduri. Industria casnică e în plină desvoltare. Femeile țin la război toate cele trebuincioase îmbrăcăminte. De aceea și portul rămâne mereu neschimbat, în toată frumusețea și curățenia lui românească. Bărbații poartă cămașă de bumbac, *ițari*, *bondită*, (un fel de pieptar de piele de miel), *opinci*, *cisme* sau *ghete*. Iarna *suman* negru. Singurul lucru cu înfățișare străină de port este *pălăria* de păslă. Femeile poartă *cămăși* cu *allife*, *catrință* cu *pricitoare* (brâu îngust), *opinci* sau *ghete*, pe cap *năframă*.

Tot atât de românești sunt și datinile.

Toate întâmplările mai de seamă din viața omului sunt cinstite cu întreaga rânduială din bătrâni. La nuntă colări călări deschid alaiul cu pocnete de pistoale, conducând mirii la biserică. La înmormântări, bocet și sunet prelung de bucium la cei bătrâni, la cei tineri bradul nelipsit.

La sărbătorile Nașterii umblă cu colindul, cu capra și cu buhaiul. Iarna se fac șezători de lucru. Tot așa de românești sunt cântecele (de jele) și jocurile ca: țărăneasca, arcanul, ursăreasca, ciofu, etc.

Din acest ținut de mare tradiție culturală au ieșit cărturari destoinici și naționaliști înfocați. Tineretul universitar a ridicat la sate vestitele cabinete de lectură care, sub masca unor preocupări pur culturale, desfășură o activitate naționalistă.

Condițiile grele de viață ale câmpulungenilor au înrăurit puternic asupra spiritului lor. Pământul nedarnic i-a silit să iscodească mijloace noi de trai. De aici străduința lor de a se amesteca tot mai mult în comerțul de lemn. În dispariția pădurilor ei văd și un folos: lărgirea pășunilor. E foarte interesantă această luptă între spiritul conservator și nevoia adaptării la trebuințele noi ale vieții. Norocul este că acest proces se desfășoară fără să altereze

cu nimic caracterul românesc și mentalitatea lor. Au de altfel și o mândrie născută din conștiința vechimii lor. De aceea într'un oraș cum este Câmpulungul, țărani se adună la horă în mijlocul pieții și-și fac jocurile lor fără să se simtă stingheriți de prezența străinilor, așa cum se poate vedea în alte părți. Din aceeași puternică tradiție au ieșit dela sine și vestitele *arcășii*, asociații cu caracter naționalist care s'au răspândit apoi în Moldova.

ECONOMIE

Ținut muntos, acoperit de păduri și pășuni întinse, județul C. cunoaște, ca principale activități economice exploatarea pădurilor, industria lemnului și creșterea animalelor. Frumusețile lui naturale, stațiunile balneo-climatice, orașele și satele mari, bine administrate, localitățile și mănăstirile istorice, prin vizitatorii pe care-i atrag, sunt un izvor de venituri importante.

Agricultură. Județul ocupă o suprafață de 234.900 ha. Suprafața arabilă este de 6.858 ha, adică 2,92% din suprafața județului și 0,02% din suprafața totală a țării.

Întreaga suprafață arabilă a județului o deține mica proprietate.

Din totalul suprafeței arabile *cerealele* ocupă 2.636 ha, astfel repartizate:

Ovăzul ocupă 994 ha, cu o producție de 8.157 chint. (prod. medie la ha 8,2 chint.), în valoare de 2 mil. lei.

Porumbul ocupă 932 ha, cu o producție de 13.891 chint. (prod. medie la ha 14,9 chint.), în valoare de 3 mil. lei.

Secara ocupă 330 ha, cu o producție de 2.476 chint. (prod. medie la ha 7,5 chint.), în valoare de 1 mil. lei.

Orzul ocupă 229 ha, *grâul* 100 ha și *hrîșca* 41 ha.

Fânețele cultivate și alte culturi furajere ocupă 1.309 ha. Din această suprafață *trifoiul* ocupă 919 ha, cu o producție de 27.304 chint. fân (media la ha 29,7 chint.), în valoare de 4 mil. lei. *Alte fânețe cultivate* ocupă 318 ha, cu o producție de 8.380 chint. (media la ha 26,4 chint.), în valoare de 1 mil. lei.

Plantele alimentare ocupă 2.628 ha. Din această suprafață *cartofii* ocupă 2.319 ha, cu o producție de 252.717 chint. (media la ha. 108,9 chint.), în valoare de 32 mil. lei.

Plantele industriale ocupă 259 ha. Din această suprafață *cânepa* ocupă 144 ha, cu o producție de 1.110 chint. fuior (media la ha 7,7 chint.), în valoare de 4 mil. lei și 552 chint. sămânță (media la ha 3,8 chint.). *Inul* ocupă 92 ha, cu o producție de 446 chint. fuior (media la ha 3,8 chint.), în valoare de 2 mil. lei și 265 chint. sămânță (media la ha 2,8 chint.).

Vegetație și culturi diverse. Din suprafața totală a județului (234.900 ha), ogoarele sterpe ocupă 26 ha.

Fânețele naturale ocupă 18.078 ha, cu o producție de 169.933 chint. (prod. medie la ha 9,4 chint.), în valoare de 19 mil. lei.

Pășunile ocupă 14.000 ha.

Pădurile ocupă 192.389 ha.

Pomii fructiferi ocupă 95 ha.

Creșterea animalelor. În jud. C. se găseau în anul 1935: Cai 8.452, boi 46.676, oi 49.187, capre 1.188, porci 10.133, stupi sistematici 3.475, stupi primitivi 636.

Industrie. *Alimentară:* 49 mori, 1 fabrică de conserve de pește, 18 de brânzeturi și unt, 1 de bomboane și 1 de ghiță; *Lemnului:* 96 fabrici de cherestea, 2 de mobile și tâmplărie, 1 de cuie de cismărie 1 de dranițe și 5 de talaji și lăzi;

Alte industrii: 1 fabrică de ciocane, 1 de unelte agricole, 3 pentru prelucrarea lănei, 1 de pălării, 3 pive de sumane, 4 întreprinderi pentru extracția taninului, 2 fabrici de lumânări, 1 de mucava și carton, 2 tăbăcării, 8 fabrici de cărămizi, 1 de țigle, 30 de var 1 mină de mangan;

Cariere: piatră calcară pentru fabricarea varului la Breaza, Câmpulung-Moldovenesc, Ciocănești, Fundul-Moldovei, Iacobi, Pojorâta și Sulița; piatră calcară pentru construcții, șosele etc. la Pojorâta și Vama; argilă pentru cărămidă, țigle etc. la Frasin; dolomit la Pojorâta; piatră de gresie la Pojorâta.

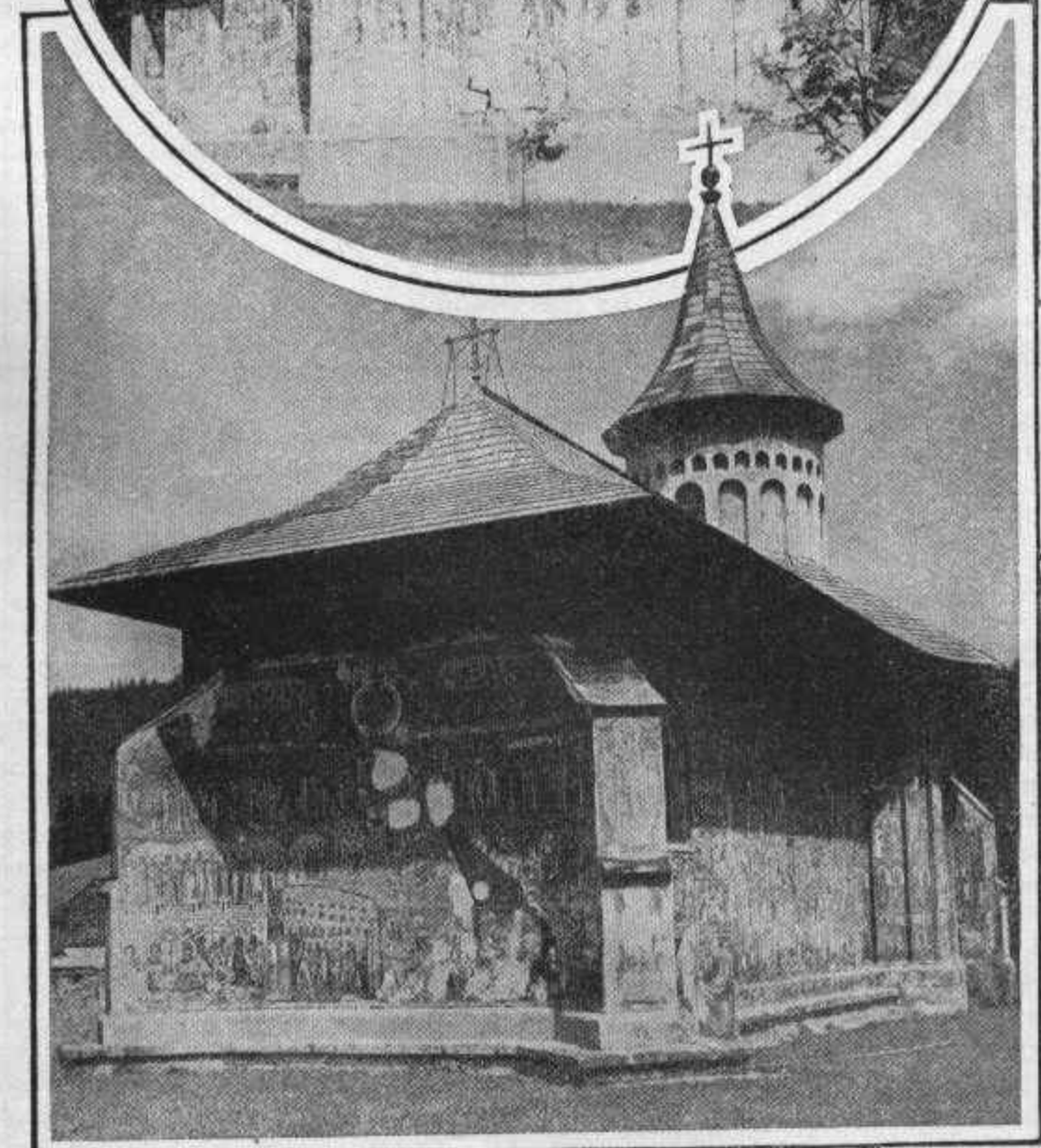
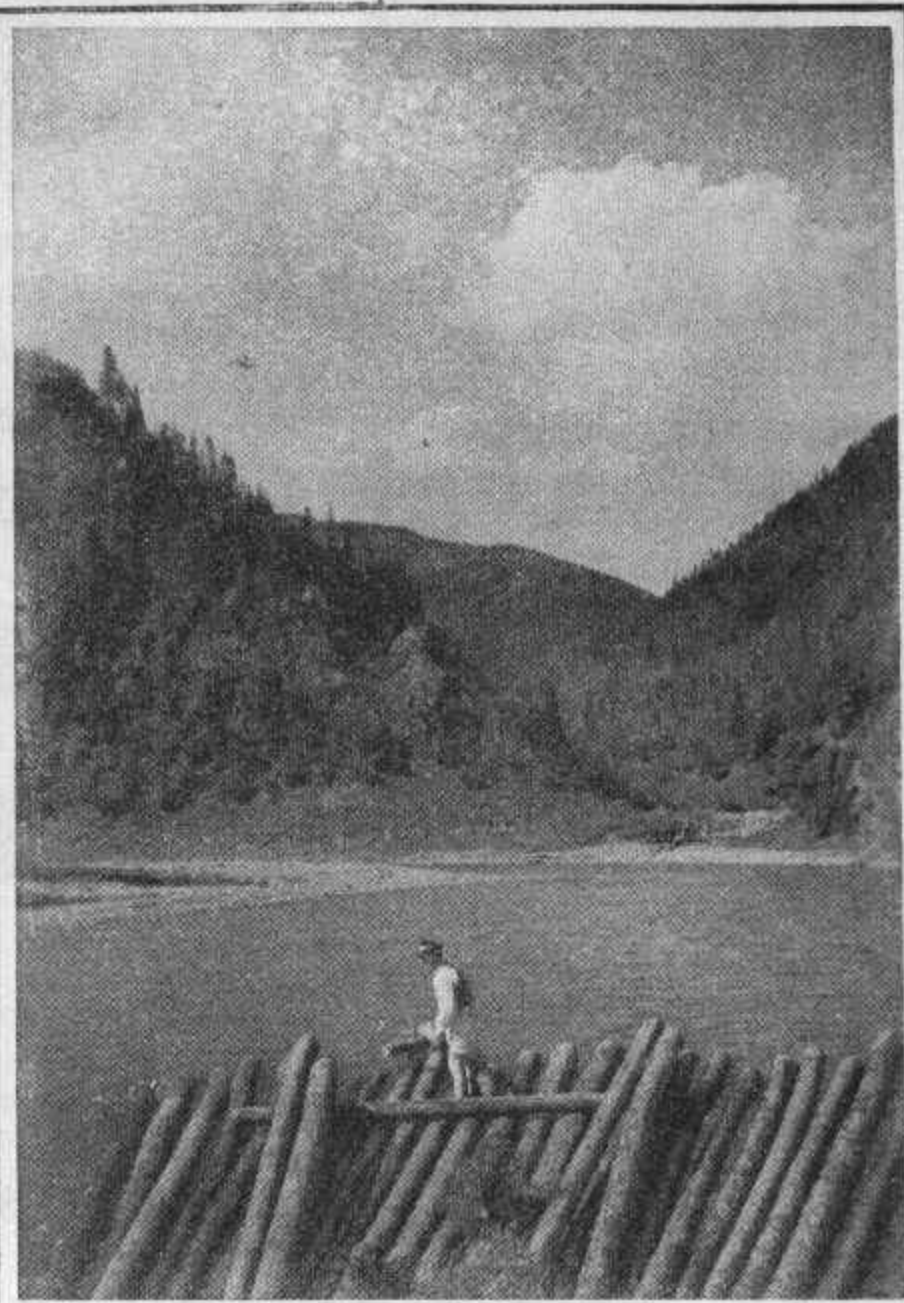

CÂMPULUNG

BĂILE VATRA DORNEI

PLUTĂ PE BISTRIȚA

CÂMPULUNG: STR. REGELE CAROL II

Sus: MÂNĂSTIREA GURA HUMORULUI

Jos: MÂNĂSTIREA VORONEȚ

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei și peste ¹⁾:

Fabrica de unelte agricole, Iacobeni (inv. 5), Fabricile de cherestea ale Administrației Fondului Bisericesc Ortodox Român din: Gura-Homorului (inv. 10), Moldovița (inv. 10) și Frasin (inv. 12), Fabrica de cherestea a Soc. « Bucovina », Frasin (inv. 12), Fabrica de mucava și carton a Soc. « Moldul », Vama (soc. 6, inv. 10).

INDUSTRIA *) JUDEȚULUI CÂMPULUNG ÎN 1935

Intreprinderile dela 5 H.P. sau 20 lucrători în sus

Industria	Numărul fabricilor		Forța motrice H. P.	Perso-nalul ocupat	Valoarea producției în mii de lei
	Active	Inchise			
Alimentară . . .	1	—	60	6	3.902
Metalurgică . . .	2	—	247	236	698
Hârtie și arte grafice	1	—	400	107	8.800
Lemnului	40	4	4.035	2.230	150.743
Materiale de construcție	1	—	18	100	1.760
Total	45	4	4.760	2.679	165.903

*) Nu sunt cuprinse exploatarea miniere, petrolifere, carierele, uzinele de apă și electricitate.

Comerț. Comerț dezvoltat cu lemn brut și fasonat, vite, piei crude și tăbăcite, produse derivate ale laptelui și produse ale industriei casnice, cum sunt țesăturile și cusăturile.

Schimbul între produsele dela munte și cele dela câmpie se face prin orașul cu intensă viață comercială, Gura-Homorului.

Export se face cu lemne lucrate, vite, carne, brânzeturi, unt, var și tanin.

Credit și cooperatie. În cuprinsul județului funcționează 3 bănci (societăți anonime).

Situația lor, conform bilanțurilor întocmite la 31 Decembrie 1934, se prezintă astfel:

ACTIV		PASIV	
Disponibil . . .	103.164	Fonduri . . .	8.913.220
Plasamente . . .	14.554.325	Angajamente . .	8.142.285
Imobilizări . . .	1.109.127	Rezultate . . .	55
Rezultate	1.288.944		
Total	17.055.560	Total	17.055.560

Cooperative de credit (bănci populare) 22, cu 3.436 membri și cu un capital social vărsat de 6.182.478 lei. Împrumuturi acordate 16.766.327 lei (neconvertite 112.254, convertite 4.646.207 lei și reduceri la împrumuturi convertite 12.007.866 lei). Depuneri spre fructificare 6.483.617 lei. Totalul bilanțului 21.089.986 lei.

Cooperative de producție diversă 1, cu 58 membri și cu un capital social vărsat de 68.430 lei. Valori imobilizate 93.908 lei. Totalul bilanțului 199.944 lei.

Cooperative forestiere 3, cu 252 membri și cu un capital social vărsat de 318.323 lei. Fonduri 67.428 lei. Păduri și material brut 697.703 lei. Bilanțul încheiat 1.758.433 lei.

Cooperative de consum 9, cu 514 membri și cu un capital social vărsat de 533.641 lei. Mărfuri generale în valoare de 680.443 lei. Bilanțul încheiat 2.915.507 lei.

Situația cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decembrie 1935.

Finanțe publice. Bugetul județului C., pe exercițiul 1936/37 prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	10.894.758
Venituri ordinare	8.771.682
Venituri extraordinare	421.076
Venituri speciale	1.702.000

¹⁾ Cifrele în paranteze arată capitalul social (soc.) și capitalul investit (inv.) în milioane de lei.

ȚĂRANCĂ DIN FUNDUL MOLDOVEI

Cheltueli	10.894.758
Cheltueli ordinare	8.771.682
Cheltueli extraordinare	421.076
Cheltueli speciale	1.702.000

Drumuri. Județul C. este străbătut de o rețea totală de drumuri de 520 km 339 m, repartizată astfel:

Drumuri naționale 183 km 024 m (pietruite în întregime), întreținute de Direcțiunea Generală a Drumurilor.

Drumuri județene 180 km 936 m, din care Direcția Generală a Drumurilor întreține 163 km 951 m, pietruiti.

Drumuri comunale 156 km 379 m.

Lungimea podurilor este de 7.498,99 m, repartizată astfel: poduri naționale 2.927,80 m, județene 2.623,74 m și comunale 1.947,45 m.

Prin județ trec 4 drumuri naționale, legând următoarele localități:

1. Suceava—Câmpulung—Moisei. (Câmpulung—Gura Homorului = 32 km).

2. Bistrița—Vatra-Dornei—Broșteni. (Câmpulung—Vatra Dornei = 45 km).

3. Fălticeni—Gura Homorului—Solca.

4. Iacobeni—Vatra Dornei. (Iacobeni—Vatra Dornei = 15 km.).

Cale ferată. Județul C. este străbătut de o rețea totală de cale ferată de 133 km linii secundare simple.

Itinerarii principale. Accelerate: Dărmănești—Vatra Dornei.

Stații importante: Câmpulung, Gura Homorului, Vama, Pojorâta, Vatra Dornei.

Poștă, telegraf, telefon. 16 oficii P.T.T. de stat la Breaza, Câmpulung-Moldovenesc, Capul-Codrului, Cârlibaba, Dorna-Cândrenilor, Frasin, Frumosul, Fundul-Moldovei, Gura-Homorului, Moldova-Sulița, Moldovița, Poiana-Stampeii, Pojorâta, Vama, Vatra-Dornei, Vatra-Moldoviței; 4 oficii autorizate la Ciocănești, Iacobeni, Prisaca și Stulpicani; și 1 agenție specială (Șarul-Dornei).

Oficii telefonice la Câmpulung, Gura-Homorului, Vama, Vatra-Dornei, Breaza, Capul-Codrului, Cârlibaba, Ciocănești, Dorna-Cândrenilor, Frasin, Frumosul, Fundul-Moldovei,

NUNTĂ ÎN FUNDUL MOLDOVEI

Iacobeni, Moldova-Sulița, Moldovița, Poiana-Stampeii, Pojorâta, Șarul-Dornei, Vatra-Moldoviței și Stulpicani.

Stațiuni climatice, balneare, turism. *Câmpulung - Moldoveneșc*, stațiune climatică subalpină, situată în valea Moldovei, între munți împăduriți, la 620 m înălțime. Climat subalpin, soare mult și aer ozonizat. În apropiere, la Deia, instalații de băi și helioterapie. Anotimp: Iunie - Septemvrie. Stațiune mult frecventată în timpul verii. Hoteluri și restaurante în oraș. Gară locală pe linia secundară Borgo-Suseni-Dărmănești.

Vatra-Dornei, stațiune balneo-climatică, în frumoasa vale a râului Dorna, în mijlocul a două cercuri concentrice de munți, dintre cari cei depărtați întrec 2.000 m. Altitudine 802 m. Ape carbogazoase puternic alcaline, bicarbonate mixte, cloruro-feruginoase. Nămoluri vegetale balsamice feruginoase. Foarte bune captațiuni în rezervoare închise. Ape de băut: captațiuni în puțuri cu pompe. Instalațiuni balneare moderne, hidro și fizioterapie. Indicațiuni: boli de inimă, emfisem pulmonar, afecțiuni ale sistemului nervos, afecțiuni ginecologice. În cura internă: anemie, debilitate, litiaze. Anotimp de vară: Mai - 30 Septemvrie; de iarnă: Ianuarie - Februarie.

Hoteluri de lux, numeroase vile și case de închiriat. Casă de sănătate, doctori, farmacii, oficiu P.T.T., numeroase restaurante. Stație c.f. pe linia secundară Dărmănești - Câmpulung - Vatra-Dornei. Frumoase excursii în întreaga regiune. Alpinism în munții Călimani, Bârgăului și Bistriței.

Poiana Negrei, stațiune de interes local, la 7 km de Vatra-Dornei. Regiune muntoasă, la peste 800 m altitudine, foarte bogată în izvoare minerale. Ape bicarbonate sodice, calcice și magneziene, litinate, carbo-gazoase, feruginoase.

Bună captațiune în rezervoare. Excelentă apă de masă. Indicațiuni: catarurile organelor respiratorii, anemie, astenie, convalescență.

Șarul Dornei, stațiune balneară de interes local, la 10 km de Vatra-Dornei. Altitudine 900 m. Regiune muntoasă, foarte bogată în ape minerale. Ape arsenicale, feruginoase, radioactive. Indicațiuni: anemie, cloroze, dermatoze.

Iacobeni, stațiune balneo-climatică subalpină situată pe valea Bistriței Aurii. Altitudine 850 m. Climat subalpin. Ape sulfuroase. Indicațiuni: reumatisme, boli de piele, sifilis. Gară locală pe linia Dărmănești - Vatra-Dornei.

Excursii și alpinism în Carpații Bucovinei și Munții Rodnei.

Dorna-Cândreni, stațiune balneo-climatică de interes local, la 830 m înălțime. Ape feruginoase, carbogazoase, radioactive. Instalații balneare modeste cu băi calde și reci, băi de acid carbonic. Locuințe în sat; gară locală pe linia Dărmănești - Borgo-Suseni, la 7 km de Vatra-Dornei.

Turism. Județul Câmpulung, muntos în cea mai mare parte, și îmbrăcat cu falnice păduri, oferă ochiului priveliști de o neîntrecută frumusețe. O atracție de întâiul ordin o constituie și frumoasele ctitorii ale Domnilor Moldovei, din cuprinsul acestui județ.

Alpinism. În munții Bistriței: din Vatra-Dornei și Dorna-Cândrenilor, pe Oușor; din Vatra-Dornei, la vârful Bârnărel; din Colbu, pe Giumalăul; din Iacobeni, pe pâraul Ciotinei, la Oușor; pe pâraul Suhărzel, la vârful Suhărzel, scoborîre la Coșna; din Cărlibaba, pe munții Tătarca și Lucina, scoborîre la Iacobeni; din Câmpulung, pe Isvorul-Alb sau pe Valea Seacă, la vârful Rarăului; din Stulpicani, pe Todereșcul și Rarăul; din Pojorâta, pe la Pietrele-Doamnei, pe Rarăul și Giumalăul. Excursii cu ski, din Iacobeni la Oușor și Suhărzel, și din Cărlibaba la Stănișoara, sau peste Rotunda la Ineu. În munții Călimani: din Vatra-Dornei, pe la Pârăul Roșu, pe Lucaciu; din Dorna-Cândreni, la Pietrele Roșii; din Neagra-Șarului, pe la Pârăul Tăieturii - Isvorul Bucinișului - Ezer, la Călimani. În munții Bârgăului: din Poiana-Stampeii, pe Măgura Calului, scoborîre la Tihuța. În munții Rodnei: dela Pasul Rotunda, prin Valea Lali, pe Vârful Inelui.

O casă de adăpost pe Rarău (la 1.600 metri, proprietatea T.C.R.) (în jud. Năsăud)

Excursii cu pluta pe Bistrița, plecând dela Gura-Negrii în jos până la Piatra-Neamț.

CULTURĂ

Știință de carte. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, populația județului, dela 7 ani în sus este de 76.478 locuitori, din cari 71,7% sunt știutori de carte. După sex, proporția este de 76,6% bărbați știutori de carte și 67,2% femei știutoare de carte. Repartiția locuitorilor după gradul de instrucție, în procente, este următoarea:

Gradul de instrucție școlară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul știutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extrașcolară	1,1	0,5
2. Primară	81,3	95,1
3. Secundară	12,3	3,0
4. Profesională	3,3	1,0
5. Universitară	1,7	0,3
6. Alte școli superioare	0,3	0,1

Învățământ. Populația școlară a județului C. (între 5—18 ani) a fost în anul 1934 de 22.017 locuitori (5.697 mediu urban și 16.320 mediu rural).

Școli secundare. 1 liceu de băieți (Câmpulung); 1 gimnaziu de băieți (Gura Homorului), 1 gimnaziu de fete (Câmpulung), 1 gimnaziu industrial de băieți (Câmpulung), 1 gimnaziu industrial de fete (Gura Homorului), 3 școli de ucenici, 3 școli de ucenice, 2 școli de țesătorie particulare.

Școli primare 93, din care 76 rurale și 17 urbane (92 școli de stat și 1 confesională), cu un număr total de 15.295 copii (3.989 mediu urban și 11.306 mediu rural) și cu 325 învățători și alt personal didactic (situația din 1934).

Grădini de copii 10, din care 6 rurale și 4 urbane, toate de stat, cu un număr total de 683 copii (340 mediu urban și 343 mediu rural) și cu 12 conducătoare (situația din 1934).

Instituții culturale. *Fundația Culturală Regală «Principele Carol»* are cămine culturale în: Benia, Dragoș, Fundul-Moldovei, Neagra-Șarului, Pojorâta, Porcescu, Sădova (cămin model), Slătioara și Stulpicani.

Centrala Caselor Naționale are o organizație culturală în com. Valea Seacă.

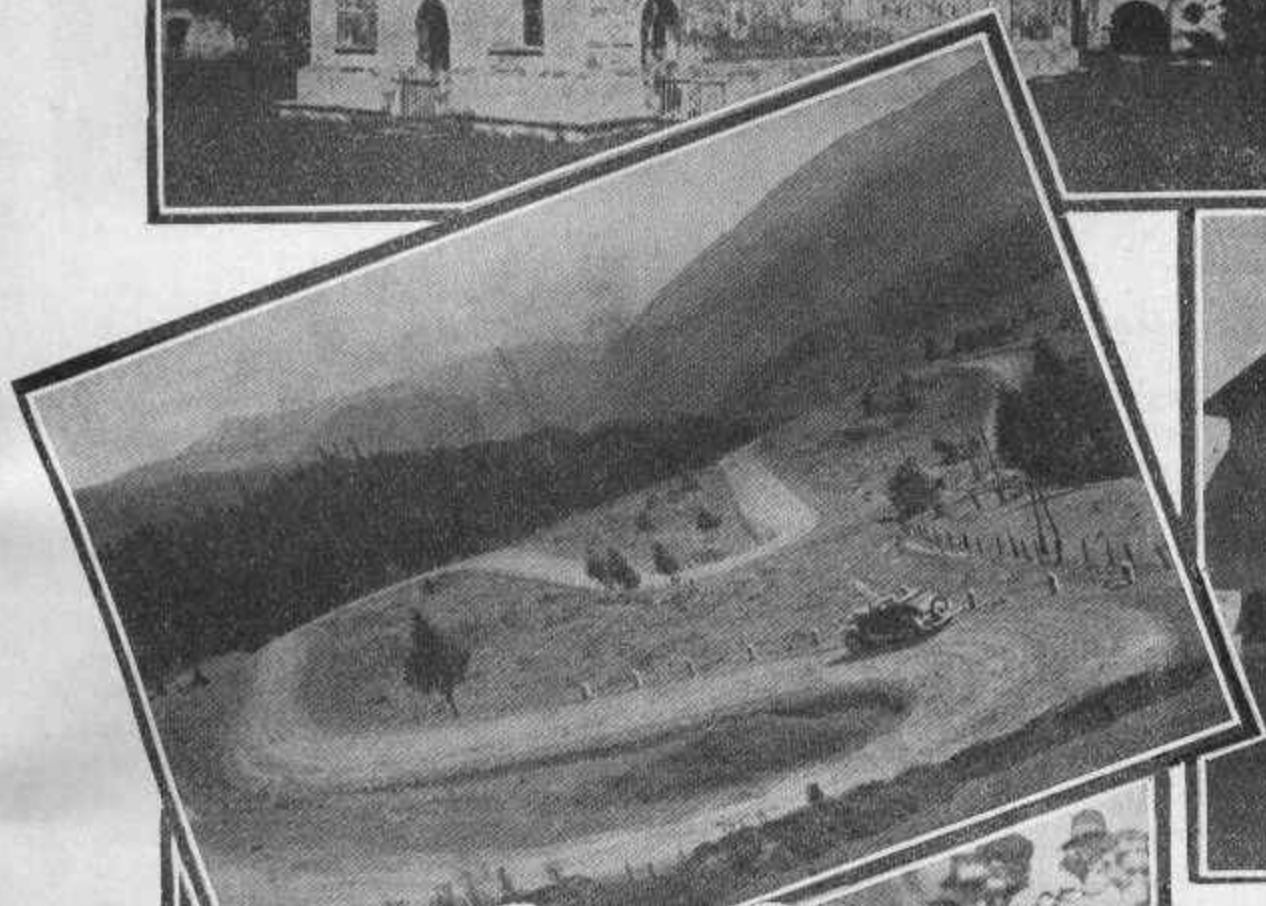
CÂMPULUNG (MOLDOVENESC)

MĂNĂSTIREA
VATRA MOLDOVIȚEI

BISERICA DIN CÂMPULUNG

Sus: DEALUL MESTECĂNIȘULUI

Jos: ȚĂRÂNCUȚE DIN MOLDOVIȚA

MĂNĂSTIREA GURA HUMORULUI

Foto arh. Petit

LA COASĂ

Societatea pentru cultura și literatura română în Bucovina are organizații culturale în Vama și Frasin.

Casa Școalelor și a Culturii Poporului, întreține în județ 104 cămine culturale, 3 soc. muzicale și 7 biblioteci, adică în total 114 organizații culturale, dintre care 48 au personalitate juridică.

Societăți arhăsești se află în: Câmpulung, Gura-Homorului, Vama, Vatra-Dornei, Ciocănești, Dorna, Cârlibaba, Poiana Stampei, Dorna-Cândrenilor, Mănăstirea Homorului, Bucșoia, toate afiliate O.E.T.R.

În orașul Câmpulung se mai află: o bibliotecă publică, muzeu județean de etnografie și artă populară, universitatea liberă și 12 societăți culturale, 1 secție Touring-Club.

Diverse societăți culturale: 5 în orașul Gura Homorului, 6 în orașul Vatra Dornei și 2 în orașul Vama, 1 în com. Coșna, 1 în Vatra-Moldoviței și 1 în Poiana-Stampei.

În județ sunt 5 cinematografe (în orașele Câmpulung, Gura-Homorului, Vatra-Dornei, Vama și comuna Moldovița), 4 societăți de sport și 4 de vânătoare.

RELIGIE

Confesiuni. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, din totalul locuitorilor județului, 68,2% sunt ortodocși și 1,0% sunt greco-catolici. Restul populației aparține altor confesiuni.

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 52 biserici, 4 paraclisuri și 1 capelă ortodoxe, 1 biserică greco-catolică, 17 biserici romano-catolice, 7 biserici protestante, una casă de rugăciuni baptistă și 9 sinagogi.

2 schituri ortodoxe de călugări (Coșna-Nouă la Poiana-Stampei și Corlațan pe plaiul Giurnalului) și 1 de călugărițe (Vatra-Moldoviței).

Instituții bisericești. 2 protopopiate ortodoxe (în Câmpulung și Gura Homorului).

Județul se află în eparhia ortodoxă a Arhiepiscopiei Cernăuților (Mitropolia Bucovinei).

ADMINISTRAȚIE

Organizare administrativă. Capitala județului este orașul Câmpulung-Moldovenesc. Județul are 4 orașe, (Câmpulung-Moldovenesc, Gura-Homorului, Vama și Vatra-Dornei) și 39 sate, împărțite astfel:

I. Plasa Dornei.	11 sate
II. Plasa Homorului . . .	15 sate
III. Plasa Moldovei . . .	13 sate

Organizare judecătorească. Un tribunal la Câmpulung-Moldovenesc, cu o secțiune, 8 magistrați și 1 procuror, în circumscripția Curții de Apel din Cernăuți.

5 judecătorii la Câmpulung-Moldovenesc, Gura-Homorului, Vama, Vatra-Dornei și Stulpicani, cu un total de 11 magistrați.

Organizare sanitară. 1 spital de stat în orașul Câmpulung-Moldovenesc, și 6 case de izolare la Gura-Homorului, Vatra-Dornei, Vama, Iacobeni, Pojorâta și Capu-Codrului. 2 sanatorii «Dr. Tomaschewski» (Câmpulung-Moldovenesc și Părăul-Corlătenilor). Sanatoriul «Schieber».

Case de odihnă: 2 în Câmpulung-Moldovenesc (a funcționarilor Municipiului Cernăuți și a funcționarilor «Schmidt & Fontin»), 1 în Vatra Dornei și 1 în Gura Homorului.

Dispensare comunale: în orașele Câmpulung-Moldovenesc, Gura-Homorului, Vatra Dornei și Vama și în toate satele din județ, afară de Cârlibaba-Nouă și Bucșoia.

1 dispensar particular în comuna Pojorâta.

Serviciul sanitar județean și Serviciile sanitare ale orașelor Câmpulung-Moldovenesc, Gura-Homorului și Vatra-Dornei.

Asistență și prevedere socială. Casa Asigurărilor Sociale din Rădăuți are un oficiu la Câmpulung-Moldovenesc și organizații medicale la Câmpulung-Moldovenesc, Vatra Dornei, Vama, Gura-Homorului, Iacobeni, Cârlibaba, Fundul-Moldovei, Moldovița, Frasin și Stulpicani, cu un total de 11 medici.

În Câmpulung-Moldovenesc activează Soc. «Crucea Roșie», Soc. «Principele Mircea», Soc. «Doamnele Române», un azil de bătrâni și infirmi, Oficiul I.O.V., 2 comitete de ajutorare a elevilor săraci și șomerilor, 2 cantine școlare, Soc. «Școala Română» care întreține un cămin pentru elevi, 2 soc. române și 1 germană de ajutor mutual, «Cercul Gospodinilor pentru ajutorarea săracilor», Soc. «Ocrotirea Orfanilor», și 4 societăți de ajutorarea evreilor.

În Gura-Homorului activează Soc. «Crucea Roșie», 3 societăți române de ajutor în caz de boală și 1 societate evreiască pentru ajutor mutual. În orașul Vatra Dornei se află Soc. «Principele Mircea», 1 soc. română de ajutorarea săracilor, 1 soc. germană, 1 evanghelică și 5 soc. evreiești de ajutorarea săracilor; în orașul Vama «Cercul Gospodinilor», 1 soc. română de ajutorare, în comuna Fundul-Moldovei 2 societăți române, în Moldovița 1 soc. evreiască și în Pojorâta 1 soc. română de ajutorare.

FUNDUL MOLDOVEI

PRINCIPALE AŞEZĂRI

Câmpulung Moldovenesc, capitala judeţului (vezi monografiile oraşelor reşedinţă).

Gura-Homorului, comună urbană situată în regiune muntoasă, la vărsarea pârâului Homor în râul Moldova, (472 m deasupra nivelului mării), la 32 km de reşedinţa judeţului, 96 km de Cernăuţi şi 448 km de Bucureşti.

Staţie c.f. pe linia Dărmăneşti - Vatra Dornei.

Are 6.191 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul oraşului pe exerciţiul 1936/37 (prevederi): venituri şi cheltueli 3.746.543 lei.

Mai multe fabrici de cherestea, tăbăcărie, de cărămidă, de olărie.

Comerţ dezvoltat cu lemn, vite şi piei.

Bâlci: 28 Iulie.

Banca Comercială Cernăuţi, Casa de Economie S. A., Banca « Albina », Banca Agricultorilor « Homoreană ».

Gimnaziul de băieţi « Principele Carol », gimnaziu industrial de fete, şcoală de ucenici, şcoală de ucenice, 3 şcoli primare.

Soc. culturală « Şcoala Română », Soc. culturală « Clubul Român », Soc. culturală germană, Soc. arcăşească « Arcaşul », Soc. « Mohsica Thora » pentru cultura evreiască, Soc. « Macabea » 1 cinematograful, 1 societate de vânătoare.

1 protopopiat ortodox, 1 biserică ortodoxă, 1 romano-catolică, 1 biserică evanghelică şi 3 sinagogi.

Pretură, Judecătoria mixtă, Primărie, Comisariat de poliţie, Percepţie fiscală, Serv. sanitar, Serv. veterinar, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Brigadă silvică, Ocol silvic, Oficiu de cură şi turism.

2 asociaţii profesionale (Societatea meseriaşilor şi Tovărăşia birtaşilor).

Uzină electrică.

Casa de izolare şi ajutor, Casa de odihnă a Universităţii Carol II din Cernăuţi, dispensar comunal.

Soc. « Crucea Roşie », Soc. « Ocrotirea femeilor bolnave », Soc. « Doamnele Române » pentru ajutorarea copiilor, Soc. « Sprijinul bolnavilor », Soc. evreiască de ajutor mutual « Gmiles Chesed ».

Vara, oraşul atrage numeroşi vizitatori, fiind aşezat într-o regiune pitorească.

Vama, comună urbană situată la 13 km de reşedinţa judeţului, 121 km de Cernăuţi şi 464 km de Bucureşti.

Staţie c.f. pe linia Dărmăneşti - Vatra Dornei.

Are 5.679 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul oraşului pe exerciţiul 1936/37 (prevederi): venituri şi cheltueli 1.267.245 lei.

Câteva fabrici de cherestea, de cărămizi, cariere de piatră. Banca populară « Stâlpul lui Vodă ».

4 şcoli primare.

Societatea pentru cultura şi literatura română în Bucovina.

Asociaţiile culturale « Stâlpul lui Vodă », « Mihai Vodă Racoviţă », « Arcaşul ».

Cinematograful, societate de vânătoare.

2 biserici ortodoxe, 1 biserică romano-catolică, 1 sinagogă.

Primărie, Judecătoria mixtă, Administraţie silvică, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Serv. sanitar, Serv. veterinar, Percepţie fiscală, Comisariat de poliţie, Oficiu de cură şi turism, Pichet hidraulic.

2 uzine electrice.

Casă de izolare şi ajutor, dispensar comunal.

« Cercul Gospodinelor », Soc. de ajutorare.

Vatra-Dornei. Comună urbană aşezată la vărsarea râului Dorna în Bistriţa, la 45 km de reşedinţa judeţului, 173 km de Cernăuţi şi 510 km de Bucureşti.

Staţiune balneo-climatică. Staţie c.f. pe linia Dărmăneşti - Vatra-Dornei.

Are 8.141 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul oraşului pe exerciţiul 1936/37 (prevederi): venituri şi cheltueli 9.373.000 lei.

Câteva fabrici de cherestea, de cărămizi, de mobile.

Stabiliment de băi.

Comerţ mic cu vite şi produse ale fabricilor de cherestea.

Banca Comercială, Banca I. Schieber.

Şcoală de ucenici, şcoală de ucenice, 5 şcoli primare, 1 şcoală de copii mici.

3 soc. culturale române, 1 soc. arcăşească « Mihai Viteazul », 1 soc. culturală germană şi 2 evreieşti,

1 cinematograful, 2 societăţi sportive, 1 societate de vânătoare.

3 biserici ortodoxe, 1 greco-catolică, 1 romano-catolică, 1 evanghelică, 2 sinagogi.

Primărie, Judecătoria de Ocol, Serv. sanitar, Serv. veterinar, Percepţie fiscală, Comisariat de poliţie, Pretură, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Ocol silvic, Brigadă silvică, Oficiu de cură şi turism.

2 asociaţii profesionale.

2 uzine electrice.

Casă de izolare şi ajutor, Casă de odihnă, Dispensar comunal.

Oficiul Ocrotirilor Sociale, Soc. « Principele Mircea », Soc. Doamnelor Române, Soc. Femeilor Catolice, Soc. Doamnelor Evanghelice, 5 societăţi evreieşti de ajutorare a săracilor.

LOCALITĂŢILE DIN JUDEŢUL CÂMPULUNG:

A) Oraşe

1. Câmpulung-Moldovenesc (capitala judeţului)
2. Gura-Homorului
3. Vama
4. Vatra-Dornei

B) Sate

I. PLASA DORNEI

1. Cârlibaba
2. Cârlibaba-Nouă

3. Ciocăneşti

4. Coşna

5. Dorna

6. Dorna-Cândrenilor

7. Iacobeni

8. Neagra-Şarului

9. Păltiniş

10. Poiana-Stampel

11. Şarul-Dornei

II. PLASA HOMORULUI

1. Buşoaia

2. Capu-Câmpului

3. Capu-Codrului

4. Doroteia

5. Frasin

6. Gemenca

7. Mănăstirea-Homorului

8. Negruleasa

9. Ostra

10. Păltinoasa

11. Poiana-Micului

12. Slătioara

13. Stulpicani

14. Valea-Seacă

15. Voroneţ

III. PLASA MOLDOVA

1. Argel

2. Breaza

3. Ciumărna

4. Teia

5. Frumosul

6. Fundul-Moldovei

7. Moldova-Suliţa

8. Moldoviţa

9. Pojorâta

10. Sadova

11. Valea-Boului

12. Valea-Putnei

13. Vatra-Moldoviţei

JUDEȚUL CERNĂUȚI

Stema. Scut roșu, cu un stejar desrădăcinat, de argint, însoțit de o parte și de alta de câte un brad desrădăcinat, de aur, și având deasupra două săbii de aur încrucișate.

Simbolizează, pe de o parte, bogăția în păduri a acestui județ, iar pe de altă parte, luptele din codrii Cosminului, dela Lențești și Șipinți.

GEOGRAFIE

Așezare. Județul C. este așezat în Nordul Bucovinei, la margine de țară și pe drumul Prutului. Spre Miazănoapte, se întinde până la apa Nistrului, iar în rest, se desparte de județele vecine numai prin hotare convenționale, care s'au schimbat mereu în trecut.

Suprafața: 1.771 km². Este unul dintre cele mai mici județe ale Țării.

Infățișarea pământului. Relieful e un podiș deluros (o parte a podișului Moldovei). Cuprinde însă o regiune mai joasă și destul de netedă, care corespunde, în parte, cu fosta țară a Șepenișului. Această depresiune morfologică se întinde între Prut și Nistru. Ea este încadrată spre E și S de a doua regiune a podișului cernăuțean: podișul înalt. Acesta e format din masive deluroase mai răsărite (Tețina, Bârdău), împădurite, și locuri mai joase, bine cultivate, presărate cu multe sate.

Climă și ape. Clima este de tip baltic, adică mai aspră dar și mai umedă decât în restul Țării. Media temperaturii anuale este sub 9°; iarna ține cam o lună mai mult decât în Sud. Partea răsăriteană a județului este însă mai secetoasă (primește sub 600 și chiar sub 500 mm ploaie anual).

Din cuprinsul județului nu izvorăsc decât pârâuri neînsemnate; singurul râu mare este Prutul, care, venind de departe, din Carpații Poloniei, are apă destulă chiar vara, când plutele nu încetează să treacă în jos, spre Galați.

Vegetație. Tot județul a fost, în trecut, un singur codru (dovadă solul de pădure). Au fost tăiate însă mai întâi pădurile din părțile joase. Din această cauză, « țara Șepenișului » seamănă azi cu o stepă (cultivată). A venit apoi rândul podișului înalt, unde pădurile nu au fost cruțate decât pe vârfurile care depășesc 400 m.

Pe dealurile de peste 300 m, predomină fagul (bucovinele după expresia locală); mai jos însă, puținele păduri rămase, cuprind și stejari.

ISTORIE

Vechime și dezvoltare istorică. Județul C. și-a luat numele dela orașul capitală.

În această regiune de graniță, Domnii Moldovei, printre care Alexandru cel Bun la 1407, stabiliseră loc de vamă.

Dela 1456 dregătorii ținutului sunt cunoscuți sub numele de staroști de Cernăuți.

La 1497, în luna lui Octomvrie, 26, Ion Albert, regele polon, este bătut de Ștefan cel Mare în Codrul Cosminului,

din acest ținut. Și tot aici, la Lențești, vornicul Boldur bate pe Mazoviții veniți în ajutorul regelui.

După răpirea acestei părți a Moldovei, Austriacii așează la Cernăuți capitala ei (1777).

Ei strămută la Cernăuți și sediul străvechei episcopii de Rădăuți din care fac o mitropolie.

Unirea Bucovinei cu vechiul trup al țării s'a proclamat la Cernăuți în 1918.

Monumente istorice. Ruinele cetății Tețina, vestită în istoria militară a Moldovei, în apropierea Cernăuților.

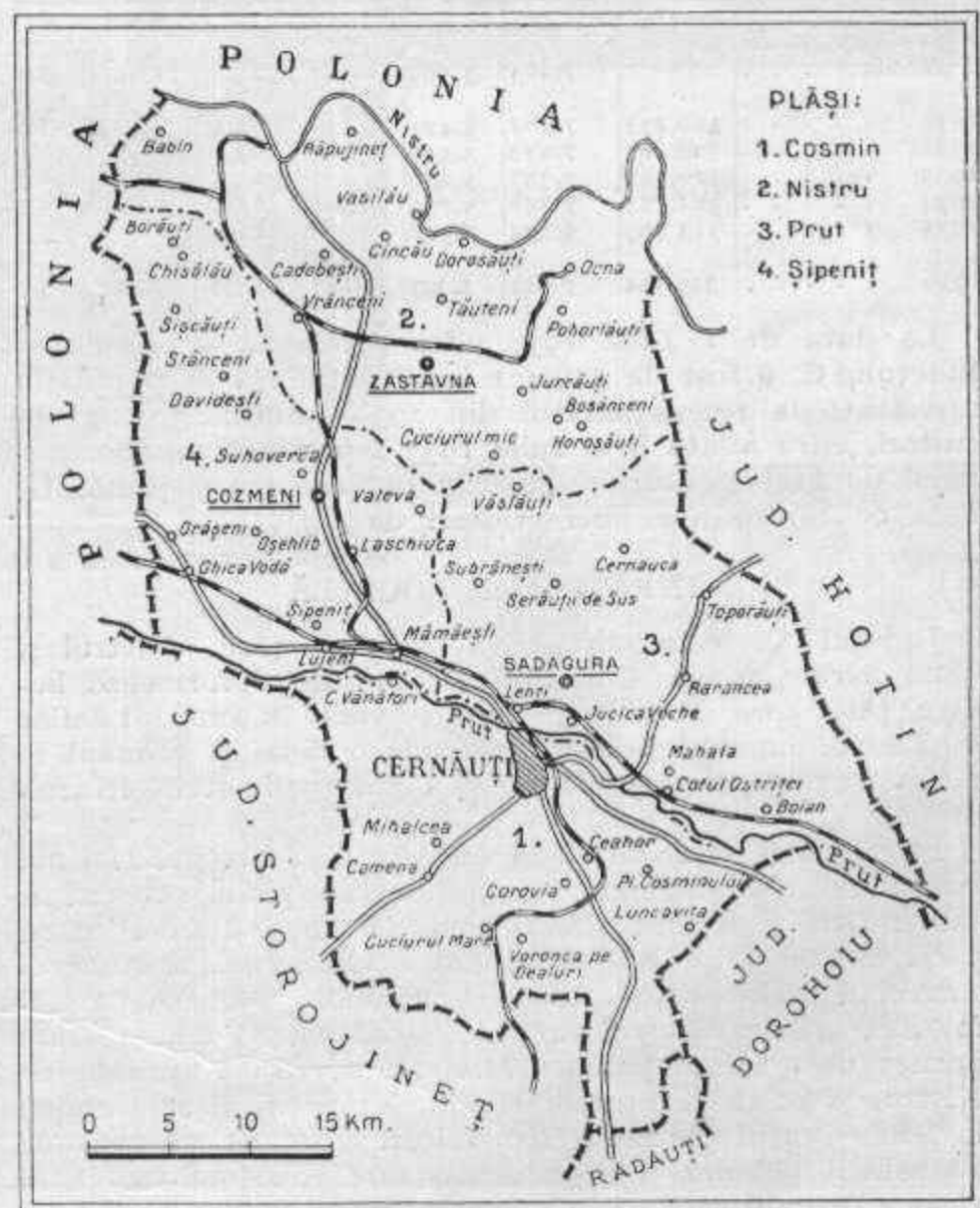
Reședința metropolitană, din Cernăuți, ridicată la 1875, în stil mauro-bizantin. Construcție monumentală, luxoasă și pretențioasă.

Biserica « Înălțarea Domnului », din Lujeni înălțată în sec. XV de Teodor Vitold.

Biserica din Horecea, ctitorie din sec. XVII.

Biserica din Toporăuți, înălțată de Miron Barnovschi, domn al Moldovei. Nici un portret sau inscripție nu aminteste de ctitor, el fiind în timpul construcției, mazilit, apoi decapitat la Constantinople. Mormântul tatălui său se află aici.

Biserica și casa familiei Hurmuzaki, care a întreținut spiritul național sub dominația austriacă.

POPULAȚIE

Starea populației. Județul C. are, după rezultatele provizorii ale recensământului general al populației din 29 Decembrie 1930, un număr de 305.097 locuitori.

Populația județului este repartizată astfel:

a) Pe orașe și plăși, după sex

Unități administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbați	Femei
Total județ	305.097	146.608	158.489
Total urban	130.205	64.579	65.626
1. Municipiul Cernăuți . .	111.147	55.528	55.619
2. Orașul Cozmeni	5.015	2.438	2.577
3. Orașul Sadagura	9.005	4.269	4.736
4. Orașul Zastavna	5.038	2.344	2.694
Total rural	174.892	82.029	92.863
1. Plasa Cosminului	51.780	24.587	27.193
2. Plasa Nistrului	49.578	22.968	26.610
3. Plasa Prutului	30.462	14.480	15.982
4. Plasa Șipenițului	43.072	19.994	23.078

b) Pe grupe de vârstă

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele	305.097	30—49 ani	72.907
0—9 ani	65.236	50—69 ani	37.681
10—29 ani	121.026	70 ani și peste	6.742
		Vârstă nedeclarată . .	1.505

Mișcarea populației. Datele fundamentale ale mișcării populației în județul C., în conformitate cu cifrele publicate în Buletinul Demografic al României în perioada 1931—1936, sunt următoarele:

Anul	Cifra probabilă a populației județului la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proporții la 1.000 locuitori		
		Născuți vii	Morți	Excedent natural	Născuți vii	Morți	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 medie anuală	—	7.404	5.562	1.842	23,8	17,9	5,9
1931	306.255	7.787	5.471	2.316	25,4	17,9	7,5
1932	308.683	7.953	5.548	2.405	25,8	18,0	7,8
1933	310.560	7.357	5.286	2.071	23,7	17,0	6,7
1934	312.585	7.148	5.759	1.389	22,9	18,4	4,5
1935	313.469	6.774	5.746	1.028	21,6	18,3	3,3
1936	315.154	7.044	5.397	1.647	22,4	17,1	5,3

La data de 1 Iulie 1937 cifra probabilă a populației județului C. a fost de 316.471 locuitori. Față de populația numărată la recensământul din 1930 și anume 305.097 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 11.374 locuitori în timp de șase ani și jumătate, ceea ce corespunde unei creșteri de 3,7%.

INFĂȚIȘARE SOCIALĂ

Județul C. este situat la hotarul țării. Nistrul și două pâraie, anume Colacinul și Serafinețul, formează hotarul țării spre Polonia. Primul se varsă în Prut, al doilea în Nistru. La Sud județul cuprinde o fâșie de pământ la malul drept al Prutului cu orașul Cernăuți și satul Cuciurul-Mare.

Pe vremuri, două drumuri străbăteau acest județ. Unul venea dela Sniatin din Polonia, trecea pe la străvechile sate Lujeni și Șipeniț și se termina la orașul Cernăuți care, până în secolul al XVIII-lea, era situat la malul stâng al Prutului. Acest drum servea armatelor poloneze care îl foloseau ori de câte ori invadeau Moldova. Al doilea drum pornea dela târgul polonez Horodencea, situat aproape de Nistru, și străbătea satele Habin, Vrânceni și se termina la fel în orașul Cernăuți. Era folosit aproape exclusiv de negustorii polonezi cari aduceau sare în Moldova. I se zicea «Drumul sării» sau «Drumul neguțitorilor».

Astăzi a intervenit o schimbare. Drumul Sniatinului a rămas, în timp ce drumul Horodencei a fost părăsit, făcând loc altuia, care dela satul Lujeni pornește înspre Nord.

Înainte vreme drumul Sniatinului era apărat de două cetăți. Prima zisă Hmelovul, astăzi dispărută, stătea strajă la hotarul Moldovei în dreptul Sniatinului polonez, iar a doua, cu numele Țețina, stăruie și astăzi cu ruinele ei pe înălțimile Cernăuților.

Județul Cernăuți posedă cel mai fertil sol din Bucovina. Zăcând pe o pătură de ipsos și de calcar, solul dintre Prut și Nistru este foarte prilenic culturii cerealelor. Satele sunt mari și dese. Boianul, Vrânceni și Coțmani, toate sate mari, dau dovadă mai mult decât suficientă pentru extraordinara fertilitate a solului. Pomicultura a ajuns aici, la fel, la un mare grad de dezvoltare.

Nu mai puțin fertilă este regiunea situată la Sud de Prut. Și aici se întâlnesc sate mari. Nu menționăm decât Cuciurul-Mare, cel mai mare sat din Bucovina.

Îndeletnicirea de căpetenie a populației este agricultura. Tărânișea, îndeobște bine înstărită, obișnuiește să-și desfășoare an de an, în orașul Cernăuți, surplusul muncii sale, vite, cereale și fructe. Ce rămâne nevândut se exportă prin Polonia înspre țările care au nevoie de produse agricole.

În timpul din urmă a intervenit o schimbare în ce privește ocupația populației. Fabricile de zahăr dela Jucica, Lujeni și Schitul Nistrului au făcut ca un mare număr de agricultori să cultive sfecla de zahăr. Iar fabricile de stofă, de tricotaje și de spirt, ridicate în timpul din urmă în jurul Cernăuților, au atras multe elemente dela sate. Într'un anumit grad se poate vorbi de industrializare.

Populația nu e uniformă în ce privește originea etnică. După știrile ce ne furnizează documentele și cronicarii, români și străini, prima populație a județului a fost românească. Se vorbește răspicat că Românii au întemeiat țara Sepenicului — vechiul nume al județului Cernăuți. Dar cu timpul a intervenit o schimbare. Marile moșii boierești și mănăstirești având nevoie de brațe de muncă, făceau să se importe, cu permisiunea domnului țării, elemente străine de oriunde. Profitorul de căpetenie a fost elementul malorus din Polonia.

Astfel avu loc prima împetritare etnică a populației. Dar invazia elementului malorus din învecinata Galiție deveni mai puternică în timpul stăpânirii austriace, când hotarul țării a fost mutat dela Sniatin la Suceava și când Bucovina a fost unită cu Galiția. Cu toate vicisitudinile vremurilor trecute, stăruie încă astăzi în satele parțial înstrăinate un mare număr de vechi familii românești, răzășești, stăpânitoare de vaste pământuri și păstrătoare de veche tradiție românească. Sunt sate care au rezistat invaziei, rămânând curat românești până în ziua de astăzi.

Tradiția culturală românească a județului e foarte veche. Afară de instaurarea de către Români a primei stăpâniri politice durabile, care nu s'a putut înfăptui fără un corolar cultural, mai multe familii boierești de seamă își trăgeau origina de aici. Nu menționăm decât pe cronicarii Miron Costin și Ioan Neculce, ale căror familii erau originare din județul Cernăuți. Însăși familia Mușat cu admirabilii ei reprezentanți Alexandru cel Bun, Ștefan cel Mare și Petru Rareș, vine din satul Șipeniț. Familia Hurmuzachi, făcând un timp din moșia ei Cernaucă, locul de întâlnire al literaților moldoveni, a înțeles să continue această tradiție românească, spre cinstea ei și spre folosul poporului român din Bucovina.

Orașul Cernăuți adăpostește astăzi numai în foarte mică măsură pe descendenții vechilor familii românești. O lume nouă, românească și străină, se așază în incinta lui, împingând la periferie elementul autohton. Capitala Bucovinei a știut să absoarbă toată intelectualitatea din Bucovina, și să atragă multe elemente eterogene, dornice de îmbogățire sau de o ușoară carieră funcționărească. Inaugurarea primului liceu din Bucovina și pe urmă a Universității, tot astfel înființarea biroului administrativ central al Bucovinei, făcând din Cernăuți, într'un timp foarte scurt, un centru cultural puternic. Pe rând, apărură aici reviste și gazete românești, și se publicară opere de conținut cultural sau literar, împrăștiind lumină și mângâiere în sufletele Bucovinenilor. În urmă veni și Mitropolia Bucovinei

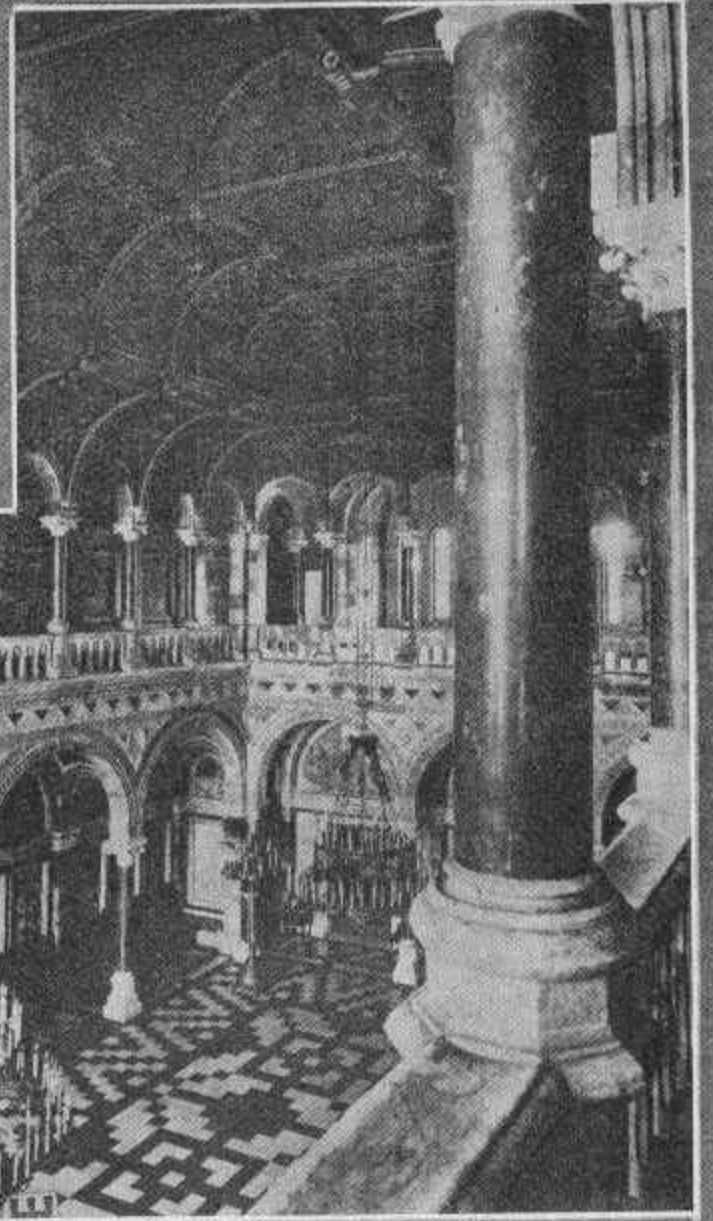

CERNĂUȚI

CERNĂUȚI:
VEDERE GENERALĂ

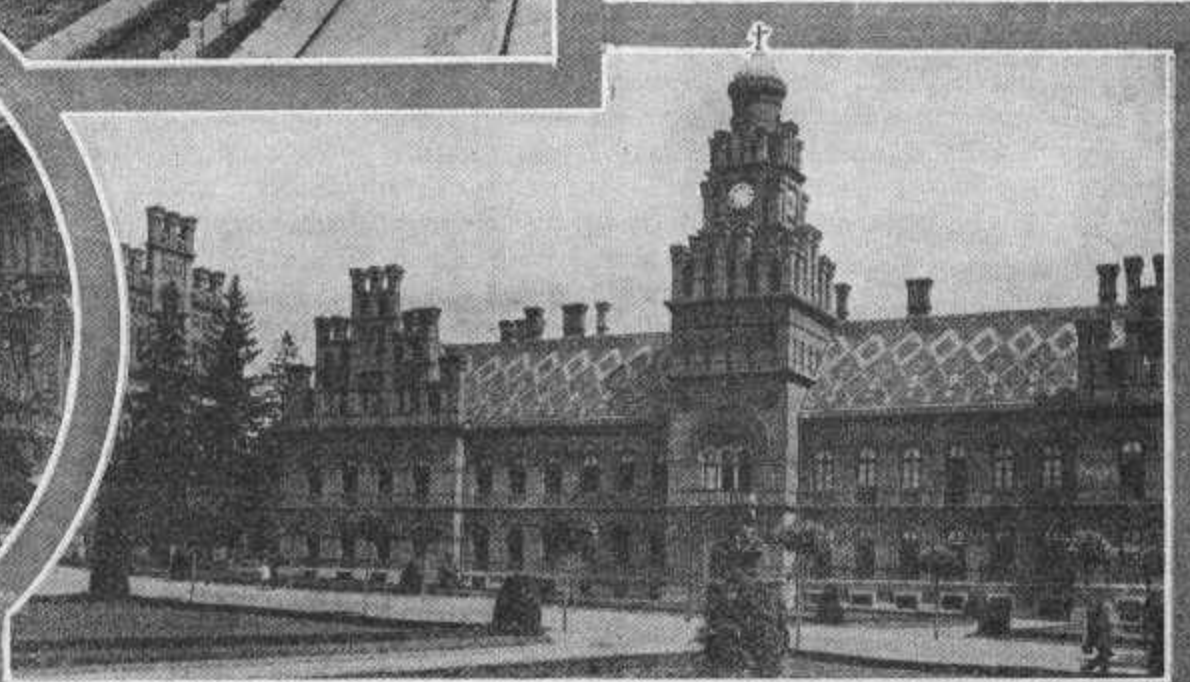

INTERIORUL CATEDRALEI

CATEDRALA MITROPOLITANĂ

PALATUL MITROPOLIEI

STRADĂ DIN
CERNĂUȚI

să verse binecuvântarea ei asupra străduințelor culturale seculare ale micii dar valoroasei fiice a vechii Moldove.

t. b.

ECONOMIE

Activitatea economică a județului C. este dominată, în special, de marele centru urban și industrial al Cernăuților.

Agricultură. Județul are o suprafață totală de 177.100 ha. Suprafața arabilă este de 119.682 ha, adică 67,57% din suprafața județului și 0,41% din suprafața totală a țării.

Din suprafața arabilă a județului, marea proprietate deține 13.656 ha, adică 11,41%, iar mica proprietate 106.026 ha, adică 88,59%.

Din totalul suprafeței arabile, cerealele ocupă 82.281 ha, astfel repartizate:

Porumbul ocupă 29.041 ha, cu o producție de 308.881 chint. (prod. medie la ha 10,6 chint.), în valoare de 73 mil. lei.

Secara ocupă 19.364 ha, cu o producție de 245.580 chint. (prod. medie la ha 12,6 chint.), în valoare de 71 mil. lei.

Grâul ocupă 16.483 ha, cu o producție de 177.484 chint. (prod. medie la ha 10,7 chint.), în valoare de 70 mil. lei.

Orzul ocupă 13.476 ha, cu o producție de 158.868 chint. (prod. medie la ha 11,7 chint.), în valoare de 39 mil. lei.

Ovăzul ocupă 3.845 ha, cu o producție de 46.011 chint. (prod. medie la ha 11,9 chint.), în valoare de 14 mil. lei.

Hrișca ocupă 67 ha, *meiul* ocupă 4 ha și *măturile* 1 ha.

Fânețele cultivate și alte culturi furajere ocupă 10.178 ha, astfel repartizate: *trifoiul* ocupă 6.054 ha, cu o producție de 192.961 chint. fân (media la ha 31,8 chint.), în valoare de 26 mil. lei și 1.500 chint. sămânță (media la ha 0,2 chint.). *Lucerna* ocupă 1.295 ha, cu o producție de 50.563 chint. fân (media la ha 39,1 chint.), în valoare de 7 mil. lei, și 100 chint. sămânță. *Alte fânețe cultivate* ocupă 2.025 ha, cu o producție de 55.230 chint. (media la ha 27,3 chint.), în valoare de 7 mil. lei. *Rădăcinile de nutreț* ocupă 804 ha, cu o producție de 141.410 chint. (media la ha 175,8 chint.), în valoare de 10 mil. lei.

Plantele alimentare ocupă 20.149 ha. Din această suprafață *cartofii* ocupă 18.276 ha, cu o producție de 3.076.944 chint. (media la ha 168,3 chint.), în valoare de 385 mil. lei. *Varza* ocupă 373 ha, cu o producție de 76.558 chint. (media la ha 205,2 chint.), în valoare de 15 mil. lei. *Ceapa* ocupă 252 ha, cu o producție de 44.941 chint. (media la ha 178,3 chint.), în valoare de 20 mil. lei.

Cartofii printre porumb dau o producție de 30.022 chint., în valoare de 4 mil. lei, *fasolea printre porumb* dă o producție de 30.024 chint., în valoare de 11 mil. lei, și *dovleci printre porumb* dau o producție de 441.282 chint., în valoare de 22 mil. lei.

Plantele industriale ocupă 4.978 ha. Din această suprafață *sfecla de zahăr* ocupă 3.461 ha, cu o producție de 798.074 chint. (media la ha 230,5 chint.), în valoare de 44 mil. lei. *Cânepa* ocupă 524 ha, cu o producție de 1.989 chint. fuior (media la ha 3,7 chint.), în valoare de 7 mil. lei și 2.512 chint. sămânță (media la ha 4,7 chint.), în valoare de 1 mil. lei. *Floarea soarelui* ocupă 266 ha, cu o producție de 2.367 chint. (media la ha 8,8 chint.), în valoare de 1 mil. lei.

Caracteristică. În privința producției pe hectar județul C. este clasat în fruntea județelor țării la cultura verzei și a cepei și ocupă locul al doilea la cultura cartofilor.

Vegetație și culturi diverse. Din suprafața totală a județului (177.100 ha), ogoarele sterpe ocupă 2.096 ha.

Fânețele naturale ocupă 9.436 ha, cu o producție de 270.813 chint. (prod. medie la ha 28,7 chint.), în valoare de 30 mil. lei.

Pășunile ocupă 7.279 ha.

Pădurile ocupă 27.615 ha.

Livezile de pruni ocupă 205 ha.

Alți pomi fructiferi ocupă 908 ha.

Creșterea animalelor. În județul C. se găseau în anul 1935:

Cai 28.329, boi 46.915, oi 38.910, capre 1.572, porci 31.176, stupi sistematici 5.000 și stupi primitivi 1.580.

Industria. (fără municipiul Cernăuți). *Alimentară:* 8 mori sistematice (2 la Sadagura și câte una la Boian, Cosmin, Davidești, Jucica-Veche, Vaslăuți și Zastavna), 17 fabrici

de spirt, 4 fabrici de băuturi alcoolice, (3 la Jucica-Veche și 1 la Rohozna), 1 fabrică de bere (Lujeni). 3 fabrici de zahăr (Lujeni, Jucica-Veche și Crisciatic), 1 de lapte condensat (Jucica-Veche), 1 de unt și brânzeturi (Rohozna), 2 de ulei vegetal (Jucica-Veche și Lențești-de-Jos), 1 de conserve de pește (Cozmeni); *Chimică.* 1 rafinărie de petrol (Rohozna), 1 fabrică de uleiuri eterice (Lențești-de-Jos), 1 de lacuri și vopsele (Jucica-Veche), 1 de acid carbonic (Lujeni), 1 de cremă de ghetă (Jucica-Veche); *Metalurgică:* 1 fabrică de mașini și turnătorie de fier (Lențești-de-Jos), 1 fabrică de cuie și sârmă (Lențești-de-Jos), 1 de articole de tinichea și metal (Lențești-de-Jos), 1 de lacăte (Jucica-Veche); *Cariere:* Argilă pentru cărămizi, țigle, olane etc. la Cernăuți; nisip la Ocna, Mitcău și Cernăuți, nisip de cuarț la Mitcău; gips la Zvineace și Prelipcea; piatră calcară pentru șosele, construcții etc. la Toporăuți și Cadobești; piatră calcară pentru fabricarea varului la Prelipcea și Babiș; piatră de gresie la Babin și Vasilău. *Alte industrii:* 1 fabrică de tricotaje (Jucica-Veche), 1 de ciorapi (Jucica-Veche), 4 fabrici de cherestea (2 la Lențești-de-Jos și câte una la Jucica-Veche și Nepolocăuți), 1 de lăzi (Lujeni), 2 de ghips (Crisciatic și Zvineace), 1 de carton asfaltat (Lențești-de-Jos), 2 de cărămidă (Jucica-Veche și Ocna).

Din întreprinderile de mai sus următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei și peste ¹⁾:

Fabrica de spirt Victoria și Maxim Randa, Ocna (inv. 6), Fabrica de spirt Iacob și Iosif Peritz, Lujeni (inv. 8), Fabrica de zahăr «Lujeni», Lujeni (soc. 500, inv. 145), Fabrica de zahăr «Jucica», Jucica-Veche (soc. 25, inv. 127), Fabrica de zahăr «Crisciatic», Crisciatic (soc. 100, inv. 126), Fabrica de ulei vegetal «Uleia», Jucica-Veche (inv. 8).

Rafinăria de petrol a Soc. «Petrolul Bucovinean», Rohozna (inv. 5), Fabrica de articole de tinichea și metal «Tiva», Lențești-de-Jos (soc. 2, inv. 10), Fabrica de cherestea Frații Adlersberg, Nepolocăuți (inv. 5).

(Vezi și municipiul Cernăuți).

INDUSTRIA *) JUDEȚULUI CERNĂUȚI ÎN 1935 (inclusiv municipiul Cernăuți)

Intreprinderile dela 5 H.P., sau 20 lucrători în sus

Industria	Numărul fabricilor		Forța motrice H.P.	Personalul ocupat	Valoarea producției în mii de lei
	Active	Inchise			
Alimentară	50	6	9.645	2.031	845.451
Textilă	40	2	1.336	2.742	365.503
Chimică	14	2	1.324	860	162.152
Metalurgică	14	—	988	1.122	138.202
Hârtie și Arte grafice	8	—	53	111	10.218
Lemnului	10	4	1.866	836	45.933
Materiale de construcție	4	—	235	81	6.321
Sticlărie	1	—	5	7	1.180
Ceramică	1	—	5	11	2.410
Total	142	14	15.457	7.801	1.577.370

*) Nu sunt cuprinse exploatarea miniere, petrolifere, carierele, uzinele de apă și electricitate.

Comerț. Situat la răscrucea mai multor drumuri comerciale, județul face un trafic intens de produse ale țării. Export și import din Germania, Polonia, Cehoslovacia.

În registrul comerțului sunt înscrise 159 firme pentru comerțul mare și 71 pentru micul comerț.

Credit și cooperatie. În cuprinsul județului funcționează 16 bănci (societăți anonime).

Situația lor, conform bilanțurilor încheiate la 31 Decembrie 1934, se prezintă astfel:

A C T I V		P A S I V	
Disponibil	45.407.544	Fonduri	153.047.242
Plasamente . . .	650.964.671	Angajamente . .	673.430.531
Imobilizări . . .	32.723.305	Rezultate	126.898
Rezultate	97.509.151		
Total	826.604.671	Total	826.604.671

¹ Cifrele în paranteză arată capitalul social (soc.) și capitalul investit (inv.), în milioane de lei.

Cooperative de credit (bănci populare) 26, cu 7.287 membri și cu un capital social vărsat de 4.258.938 lei. Imprumuturi acordate 36.034.867 lei (neconvertite 4.308.802 lei, convertite 10.551.418 lei și reduceri la imprumuturi convertite 21.174.647 lei). Depuneri spre fructificare 20.557.155 lei. Totalul bilanțului 39.930.453 lei.

Cooperative de producție diversă 6, cu 641 membri și cu un capital social vărsat de 371.661 lei. Valori imobilizate 747.531 lei. Totalul bilanțului 3.897.066.

Cooperative de consum 45, cu 3.343 membri și cu un capital social vărsat de 2.759.212 lei. Mărfuri generale în valoare de 1.237.935 lei. Bilanțul încheiat 7.489.959 lei.

Situația cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decembrie 1935.

Finanțe publice. Bugetul județului C. pe exercițiul 1936/37 însumă, ca prevederi, următoarele cifre:

	Lei
Venituri	32.677.505
Venituri ordinare	18.306.180
Venituri extraordinare	5.360.385
Venituri speciale	9.010.940
Cheltuieli	32.527.505
Cheltuieli ordinare	18.306.180
Cheltuieli extraordinare	5.360.385
Cheltuieli speciale	8.860.940

Drumuri. Județul C. este străbătut de o rețea de drumuri în lungime totală de 833 km 105 m, repartizată astfel:

Drumuri naționale 150 km 391 m. Direcția generală a Drumurilor întreține o rețea pavată și pietruită de 130 km 181 m, iar municipiul și com. urbane 18 km 350 m.

Drumuri județene 413 km 848 m, din care administrația județului întreține 404 km 083 m.

Drumuri comunale 269 km 860 m.

Lungimea podurilor este de 3.303,50 metri, repartizată astfel: poduri naționale 1.192,05 m, județene 1.776,65 m și comunale 361,80 m.

Prin județ trec 4 drumuri naționale, legând următoarele localități:

1. Botoșani—Cernăuți—Orășeni.
2. Cernăuți—Cosmeni—Zvineace, (Cernăuți—Cosmeni = 21 km).
3. Storojineț—Cernăuți—Hotin. (Cernăuți—limita jud. Storojineț = 17 km; Cernăuți—limita jud. Hotin = 24 km).
4. Cernăuți—Noua-Suliță—Lipcani. (Cernăuți—limita jud. Hotin = 16 km).

Cale ferată. Județul C. este străbătut de o rețea de cale ferată în lungime totală de 153 km, repartizată astfel: linii principale simple 51 km și linii secundare simple 102 km.

Itinerarii principale. Rapide și accelerate: București—Cernăuți—Grigore Ghica Vodă (Varșovia, Berlin, Praga, Moscova).

Stații importante: Cernăuți Grigore Ghica Vodă, Moși, Lujeni, Pohorlăuți, Schit.

Pe lângă liniile de mai sus, menționăm și linia Ștefănești.—Babin spre Jasienow Polny, exploatată conform convenției dintre C.F.R. și C.F. Polone.

Navigație aeriană. Plecare și sosire pe aerodromul Cernăuți.

Linia L. A. R. E. S.: Cernăuți—Iași—Chișinău—Cetatea Albă; Cernăuți—Cluj—București—Cernăuți—Lwow—Varșovia—Gdynia.

Linia L. O. T.: București—Cernăuți—Lwow—Varșovia—Helsinki.

Postă, telegraf, telefon. În jud. C. sunt 16 oficii P.T.T. de stat, din care 6 în municipiul Cernăuți și câte unul în Cozmeni, Sadagura, Zastavna, Boian, Cuciurul Mare, Grigore Ghica Vodă, Jucica-Veche, Ocna—Bucovinei, Vrânceni și Zvineace și 9 oficii autorizate, din care 3 în municipiul Cernăuți și câte unul în Cernăuca, Ivancăuți, Lujeni, Mămăești, Plaiul Cosminului și Ștefănești.

Oficii telefonice la Cernăuți, Cozmeni, Sadagura, Zastavna, Boian, Cernăuca, Cosmin, Costrijeni, Cuciurul-Mare, Dobronăuți, Grigore-Ghica, Jucica-Veche, Lujeni, Mămăești, Ocna, Ștefănești, Vrânceni, Zvineace.

Stațiuni climatice, balneare, turism. *Cutul-Vânători*, stațiune climatică de interes local, așezată pe Prut, în codrii Cosminului, la 15 km de Cernăuți. Gară la Mămăești (2 km.) pe linia Cernăuți-Grigore-Ghica-Vodă.

Excursii. Din Cernăuți: în pădurea Țeținei, din apropierea Cernăuților, la Lujeni, la Pohorlăuți, la Zestovna, la Orășeni, la Berhomat pe Siret.

CULTURĂ

Știință de carte. Conform rezultatelor provizorii ale recensământului populației din 1930, populația județului, dela 7 ani în sus este de 258.654 locuitori dintre care 68,8% sunt știutori de carte. După sex, proporția este de 75,5% bărbați știutori de carte și 62,6% femei știutoare de carte. Repartiția locuitorilor după gradul de instrucție, în procente, este următoarea:

Gradul de instrucție școlară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul știutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extrașcolară	3,3	1,5
2. Primară	64,8	94,0
3. Secundară	21,0	3,3
4. Profesională	5,6	0,7
5. Universitară	4,3	0,4
6. Alte școli superioare	1,0	0,1

Invățământ. Populația școlară a jud. C. (între 5—18 ani) a fost în anul 1934 de 58.075 loc. (15.554 mediu urban și 42.521 mediu rural).

Școli superioare: Universitate cu 4 facultăți: 1) drept și științe de stat, 2) litere și filosofie, 3) științe și 4) teologie; Conservator de muzică și artă dramatică.

Școli secundare: 1 liceu militar, 1 seminar clerical, 7 licee de băieți, 2 gimnazii de băieți, 3 licee de fete, 1 liceu comercial de băieți, 1 gimnaziu comercial de băieți, 1 gimnaziu comercial de fete și băieți, 1 liceu industrial de băieți, 1 liceu industrial de fete, 1 școală normală de băieți, 2 școli normale de fete, Școală inferioară de agricultură, 1 școală de cântăreți.

Școli speciale: Institut de surdo-muți și orbi, Institut de educație.

Școli primare: 163, din care 120 rurale și 43 urbane (150 școli de stat, 13 confesionale), cu un număr total de 40.821 copii (11.870 mediu urban și 28.951 mediu rural) și cu 948 învățători și alt personal didactic (situația din 1934).

Grădini de copii 45, din care 13 rurale și 32 urbane (35 de stat și 10 confesionale), cu un număr total de 3.050 copii (1.293 mediu rural și 1.757 mediu urban) și cu 59 conducătoare (situația din 1934).

Instituții culturale. *Centrala Caselor Naționale* are organizații culturale în suburbia Mahala a municipiului Cernăuți și în com. Stânca.

Liga Culturală activează la Cernăuți și Boian.

Fundația Culturală Regală «Principele Carol» are un cămin cultural în comuna Clivodin.

Soc. pentru cultura și literatura română în Bucovina întreține în cuprinsul județului: Palatul Național cu biblioteca și sălile de lectură, Tipografia Mitropolitul Silvestru, un internat de elevi, un internat de meseriași și o secție culturală, (toate în municipiul Cernăuți), precum și secțiuni culturale din: Caliceanca, Ceahor, Cutul-Vânători, Cuciurul-Mare, Cuciurul-Mic, Ivancăuți, Jucica-Veche, Mahala, Moși, Sadagura și Toporăuți. Sunt afiliate acestei societăți: Cabinetul de citire «Stânca» din Cernăuți. și Societatea «Tricolor», din suburbia Clocucica.

Casa Școalelor și a Culturii Poporului întreține în județul C. 85 cămine culturale, 12 soc. muzicale și 31 biblioteci, adică în total 128 organizații culturale, dintre care, 48 au personalitate juridică.

Alte instituții culturale. a) La Cernăuți: Muzeul regional al Bucovinei, Muzeul industrial «Regele Carol II», Muzeul de industrie casnică, un muzeu ucrainean. Biblioteca Universității, Biblioteca municipală «Nicolae Iorga», Biblioteca Asociației de Cultură a poporului român din Bucovina, o bibliotecă germană, ucraineană, polonă, franceză, evreiască și 15 biblioteci de împrumut. 45 asoc. culturale di-

verse, 23 organizații studențești, 15 asociații muzicale și corale și 28 organizații sportive. Teatrul National și 8 cinematografe.

b) La Cozmeni: Clubul «Unirea», cercul de lectură polonez, Soc. Sportivă Ucraineană.

c) La Sadagura: Un cinematograf.

d) La Zastavna: Cercul de lectură polonez, Soc. izraelită «Th. Herzl».

RELIGIE

Confesiuni. După rezultatele provizorii ale recensământului populației din 1930, din totalul locuitorilor județului 67,0% sunt ortodocși și 3,8% sunt greco-catolici. Restul populației aparține altor confesiuni.

Biserici și lăcașuri de închinăciune. Județul C. are 107 biserici ortodoxe, 19 romano-catolice, 6 biserici și 4 capele greco-catolice-rutene, 2 biserici evanghelice, 6 armeanocatolice, 1 casă de rugăciuni lipovenească, 2 a creștinilor după Evanghelie, 8 baptiste, 14 adventiste și mai multe sinagogi și case de rugăciune evreești.

În municipiul Cernăuți se află o mănăstire ortodoxă de maici și 3 mănăstiri romano-catolice (1 de călugări și 2 de maici).

Instituții bisericești. Județul are 2 protopopiate ortodoxe, 1 romano-catolic și 1 greco-catolic rutean. La Cernăuți se află reședința Mitropoliei Bucovinei și a Arhiepiscopiei Cernăuților.

ADMINISTRAȚIE

Organizare administrativă. Capitala județului C. este municipiul Cernăuți. Județul are 4 orașe: (Cernăuți, Cozmeni, Sadagura și Zastavna), și 95 sate împărțite astfel:

I. Plasa Cosminului	19 sate
II. Plasa Nistrului	27 sate
III. Plasa Prutului	22 sate
IV. Plasa Șipenițului	27 sate

Organizare judecătorească. O Curte de apel la Cernăuți, cu 2 secțiuni și 17 magistrați, în a cărei circumscripție se află tribunalele județelor Cernăuți, Câmpulung, Dorohoi, Hotin, Rădăuți, Storojineț și Suceava. Un parchet general pe lângă Curtea de apel cu 1 procuror general și un procuror.

Un tribunal la Cernăuți, cu 3 secțiuni, 34 magistrați 1 prim-procuror și 4 procurori.

5 judecătoria, la Cernăuți, Cozmeni, Sadagura, Zastavna, și Boian, cu un total de 24 magistrați. O judecătorie de muncă la Cernăuți cu 2 judecători.

Organizare sanitară. Județul C. are spitale numai în municipiul Cernăuți și anume: Spitalul «Regele Carol», Spital de copii, Spital de boli mintale și nervoase, Spital de ochi, Spital militar, Spital militar de ochi, Spital evreesc, Sanatoriul «Hera» pentru boli mintale și nervoase, Sanatoriul «Dea», Sanatoriul «Marele Voevod Mihai», Policlinica sanatoriu «Dr. Pauliuc-Burlă V.», Institutul obstetric «Dr. Octavian Gheorghian», Maternitatea evreiască, Stațiunea obstetrico-ginecologică «Dr. Merdler» și Institutul antirabic.

Dispensare se află în următoarele localități: Cernăuți (16 dispensare) Cozmeni, Sadagura, Zastavna, Vrânceni, Ocna, Stănceni, Horoșăuți, Nepolocăuți, Lujeni, Toporăuți, Jucica-Veche, Boian (cu o baie populară, Voloca, Valea-Cosminului, Plaiul-Cosminului, Mihalcea, Zvineace, Cuciu-rul-Mic, Cuciu-rul-Mare și Prevoroche.

În județul C. funcționează următoarele servicii sanitare: Serv. sanitar județean și serviciile sanitare ale orașelor Cernăuți, Cozmeni, Sadagura și Zastavna.

Asistență și prevedere socială. Casa Asigurărilor Sociale din Cernăuți are servicii medicale la: Cozmeni, Zastavna, Jucica, Lujeni, Nepolocăuți și Crișciatoc, cu un număr de 31 medici și 4 farmaciști.

Direcția Ocrotirilor din Ministerul Muncii, Sănătății și Ocrotirilor Sociale, întreține Centrul pentru Ocrotirea copiilor din Cernăuți, cu 50 ocroțiți în așezăminte și 300 ocroțiți în colonii.

La Cernăuți mai activează: Soc. «Crucea Roșie», Soc. «Principele Mircea» (cu 4 dispensare), Oficiul I. O. V., Soc. «Ocrotirea orfanilor de războiu», Soc. pentru profilaxia tuberculozei (cu 1 dispensar), Soc. pentru profilaxia tuberculozei între evrei (cu 1 dispensar), Institutul de orbi și surdo-muți, 1 societate de ajutorare a surdo-muților, alte 37 de societăți de ajutorare a săracilor, bătrânilor, etc., românești și minoritare, 10 orfelinate, 1 azil pentru săraci și 1 azil pentru bătrâni, 1 ospătărie, 4 cămine studențești și 6 internate.

PRINCIPALE AȘEZĂRI

Cernăuți, municipiu, capitala județului. (Vezi monografiile orașelor reședință).

Cozmeni, comună urbană așezată pe valea pârâului Sovița (la 191 m deasupra nivelului mării). Stație c.f. pe linia Lujeni—Schit. Are 5.063 locuitori (cifra probabilă 1 Iulie 1936).

Bugetul orașului pe exercițiul 1936/37 (prevederi): venituri și cheltueli 1.242.636 lei.

Comerț local, puțin dezvoltat, de produse agricole, animale și lemne de foc.

Bancă evreiască de credit și economie. Fabrici mici de uleiuri vegetale, o moară și o fabrică de conservarea peștelui. Bâlcu la 12 Iulie.

Liceul de băieți «Dimitrie Cantemir», Școală inferioară de agricultură, 2 școli primare de băieți și de fete.

Clubul «Unirea», Cercul de lectură polonez, Soc. sportivă ucraineană.

1 biserică ortodoxă, 1 greco-catolică, 1 romano-catolică, 1 casă de rugăciuni adventistă, 2 sinagogi.

Pretură, Primărie, Judecătoria, Poliție, Serviciu sanitar, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic.

Uniunea medicilor din România, Soc. funcționarilor publici, Corporația breslelor.

1 dispensar medical.

Soc. poloneză de binefacere, Soc. izraelită de binefacere.

Sadagura, comună urbană. Halta c.f. pe linia Vasile Lupu—Cernăuți.

Are 1.962 locuitori (cifra probabilă 1 Iulie 1936).

Bugetul orașului pe exercițiul 1936/37 (prevederi): venituri și cheltueli 1.198.970 lei.

Banca evreiască de credit și economie, 2 mori, 1 fabrică de unt și brânzeturi, 1 fabrică și rafinărie de spirt și lichior, 1 rafinărie de petrol (ultimele trei în comuna suburbană Rohozna).

1 școală primară.

1 cinematograf.

1 biserică ortodoxă, 1 greco-catolică, 1 romano-catolică, și 1 sinagogă.

Pretură, Primărie, Judecătoria, Percepție fiscală, Serv. sanitar, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic.

1 dispensar medical.

Zastavna, comună urbană. Stație c.f. pe linia Jurcăuți—Vrânceni.

Are 5.371 loc. (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul orașului pe exercițiul 1936/37 (prevederi): venituri și cheltueli 1.240.321 lei.

Comerț local de cereale și vite. Câteva bănci. Fabrici mici de uleiuri vegetale. Moară cu aburi.

Bâlcu la 12 Iulie.

1 școală primară.

Cercul de lectură polonez, Soc. culturală izraelită «Th. Herzl».

1 biserică ortodoxă, 1 greco-catolică, 1 romano-catolică, 1 sinagogă, 1 casă de rugăciuni adventistă.

Pretură, Primărie, Judecătoria, Poliție, Serv. sanitar, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic.

1 dispensar medical.

LOCALITĂȚILE DIN JUDEȚUL CERNĂUȚI

A) Orașe

1. Municipiul Cernăuți, (capitala județului)
2. Cozmeni
3. Sadagura
4. Zastavna

B) Sate

I. PLASA COSMINULUI

1. Bila
2. Bordei
3. Camena
4. Ceahor
5. Corovia
6. Cutul-Bainschi
7. Cutul-Vânători
8. Cuciurul-Mare
9. Lucavița
10. Mamornița
11. Mihalcea
12. Ostrița
13. Plaiul-Cosminului
14. Prevoroche
15. Revna-pe-Prut
16. Tărășeni
17. Țureni

18. Valea-Cosminului
19. Voloca-pe-Derelui

II. PLASA NISTRULUI

1. Babin
2. Boianceni
3. Cadobești
4. Cincău
5. Crișceatec
6. Cuciurul-Mic
7. Culeuți
8. Dobronăuți
9. Doroșăuți
10. Horoșăuți
11. Iurcăuți
12. Luca
13. Mitcău
14. Mosoreni
15. Ocna
16. Onut
17. Pârâul-Negru
18. Pohorlăuți
19. Prelipcea
20. Răpujineți
21. Sămușeni
22. Tăuteni
23. Vadul-Nistrului
24. Vasilău

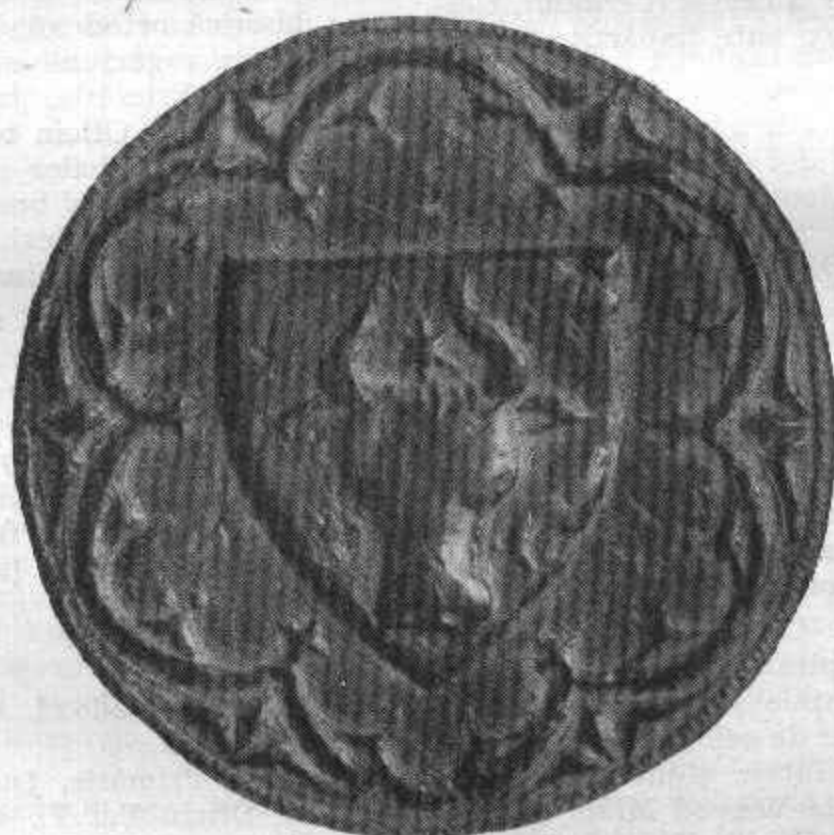
25. Verbăuți
26. Vranceni
27. Zvineace

III. PLASA PRUTULUI

1. Boian
2. Buda
3. Cernauca
4. Cutul-Ostriței
5. Gogolina
6. Jucica-Nouă
7. Jucica-Vechi
8. Lehăceni-Tântului
9. Lențești-de-Jos
10. Lențești-de-Sus
11. Mahala
12. Rarancea
13. Revcăuți
14. Rohozna
15. Seliște
16. Slobozia-Rarancei
17. Șerăuți-de-Jos
18. Șerăuți-de-Sus
19. Șubraneți
20. Toporăuți
21. Vaslăuți
22. Zadobreni

IV. PLASA ȘIPENIȚULUI

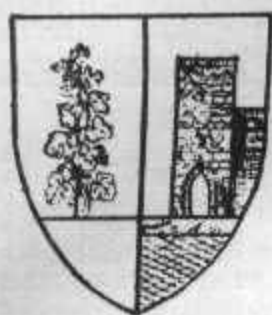
1. Berhometele-pe-Prut
2. Borăuți
3. Chisălău
4. Clivești
5. Clivodin
6. Clocucica
7. Davidești
8. Dubăuți
9. Gavrilești
10. Iujineți
11. Ivancăuți
12. Lașchiuca
13. Lujeni
14. Malatineți
15. Mămăești-Noui
16. Mămăești-Vechi
17. Nepolocăuți
18. Orășeni
19. Oșchlib
20. Piedecăuți
21. Revacăuți
22. Stăuceni
23. Suhoverca
24. Șipeniți
25. Șiscăuți
26. Valeva
27. Vintileanca

STEMA DIN SIGILIUL LUI ROMAN VODĂ, 1393

JUDEȚUL CETATEA-ALBĂ

Stema. Scut despicat. În primul cartier, roșu, o viță de vie, de aur, prinsă pe arac negru și ieșind dintr'o terasă verde. În al doilea, tot roșu, un turn de cetate de argint, așezat pe malul unei ape de argint.

Reprezintă bogăția viticolă a județului și istorica Cetate-Albă.

Vechea stemă, completată.

GEOGRAFIE

Așezare. Județul este așezat în colțul dintre Nistru și țărmul moldovean al Mării-Negre. Face parte din județele Bugeacului (partea sudică a Moldovei dintre Prut și Nistru).

Suprafața: 7.595 km². Ca întindere, este al IV-lea județ al Țării după Tulcea, Hunedoara și Timiș-Torontal.

Infățișarea pământului. Relieful este un podiș, înalt de peste 200 m în N., dar care se termină în apropierea Mării printr'o câmpie joasă (circa 20 m înălțimea țărmului acolo unde acesta este abrupt).

Podișul a fost sculptat, în Nord, de ape care l-au despărțit în dealuri cu spinarea netedă, orientate, cele mai lungi, dela N. la S. Cu cât ne apropiem însă de Mare, spinarea dealurilor se lățește ajungând la întinderi caracteristice podișurilor și câmpurilor. Cauza este împuținarea văilor, despărtate între ele cu 10 până la 30 km în partea de Sud a județului.

Cele câteva văi, care străbat câmpia din Sud se termină în niște depresiuni foarte largi cu apă sărată sau sălcie: sunt fostele golfuri marine astupate azi aproape cu totul de perisipuri (cordoane de nisip îngrămădit aici de curenții litoral). Din această cauză, țărmul Mării Negre, dela limanul Nistrului până la Dunăre, e înalt numai între aceste foste golfuri.

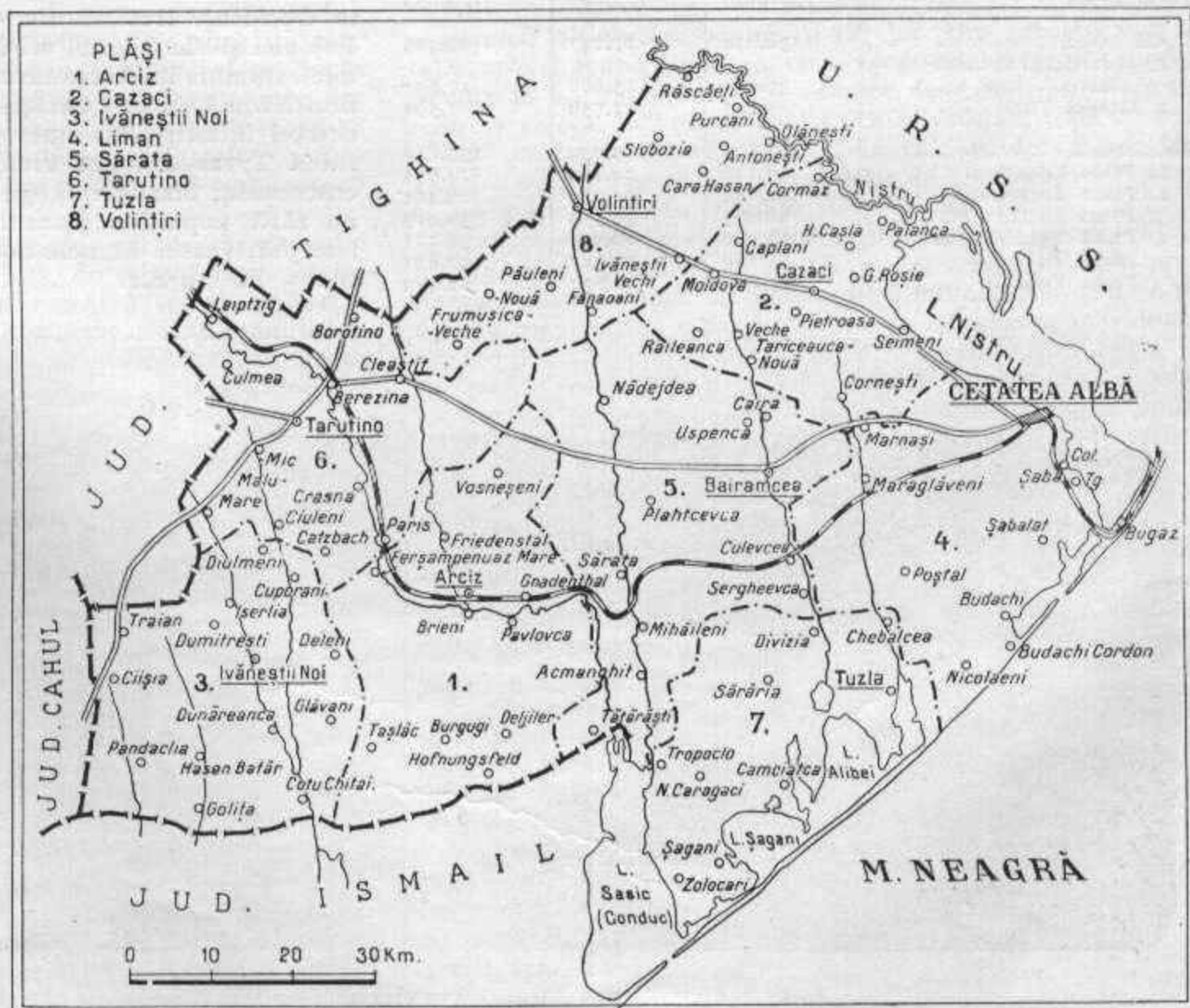
Climă și ape. Clima este de tip ucrainian cu temperatura medie anuală între 10° și 11° (peste media Țării) dar cu contraste puternice (23°—25° amplitudine medie anuală față de 23,5° a întregii Țări). În acest județ, în fine, cade cea mai puțină ploaie din România (sub 300 mm anual).

Iată de ce cele câteva râuri ale ținutului n'au apă în

timpul verii (afară de Cogâlnic care izvorăște tocmai din «Codrul» Basarabiei de mijloc). Chiar Nistrul, fluviu navigabil, se resimte și el de această climă quasi-desertică. În schimb, regiunea dispune de lacuri întinse: limanurile care comunică cu Marea numai prin strâmtoări (portite). Cel mai însemnat este limanul Nistrului în care nu pot pătrunde vase de mare din cauza insulei nisipoase dela gură (insula Carolina). Urmează apoi, către Apus: Bugazul, Șabolat (cu stațiunea balneară Budachi, vestită prin nămol), Burnas, Alibei, Șagani și Sasic (la hotarul din spre jud. Ismail).

Vegetație. Cernoziomul «chocolat» și castaniu care acoperă cea mai mare parte a județului e produsul stepii cu păioase (*Siccipratum graminosum*), care se întindea, până acum 60—70 ani, peste întreg ținutul. Aceste soluri sunt încă de o fertilitate excepțională ceea ce a făcut ca stepa să fie înlocuită, mai pe toată întinderea ei, cu lanuri de cereale. În periferia lacurilor și pe cordoanele de nisip ale țărmului se întâlnesc însă frumoase asociații de sărături și arenacee.

Bogății minerale. Afară de câteva cariere de calcar, singurele bogății minerale sunt: apa sărată a lacurilor și nămolul (produs mineralo-organic).

ISTORIE

Vechime și desvoltare istorică. Județul C.-A. și-a luat numele dela orașul capitală. În secolul VII înainte de Christos orașul se numea Tyras, și era o înfloritoare colonie grecească.

După Greci, l-au stăpânit Romanii și urmașii lor firești, Bizantinii. Sub Bizantini s'a numit Maurocastron Cetatea-Neagră. Genovezii sunt aceia cari au zidit în el o cetate de piatră albă. Moldova, întinzându-și teritoriul până la Marea Neagră, a cuprins și acest ținut, pe care l-a trecut sub stăpânirea Pârcălabilor de Cetatea-Albă.

La 1484, Cetatea-Albă fu luată prin surprindere de Baiazid II. Turcii au creat aci raiaua cu același nume, care a durat până la 1812.

Ștefan cel Mare nu s'a putut consola niciodată de pierderea acestei cetăți pe care o numise, cu drept cuvânt, «cheia Moldovei».

După războiul mondial, județul revine Țării împreună cu întreaga provincie dintre Prut și Nistru.

Monumente istorice. Cetatea construită de genovezi în evul mediu, reconstruită de Ștefan cel Mare, cu ziduri de o masivitate extraordinară.

Mormântul antic grecesc. Mormânt cu boltă, zidit din piatră de grecii din Tyras, acoperit cu pământ, într'un tumulus (movilă).

Biserica armenească din Cetatea Albă, având unele inscripțiuni din sec. XV-lea.

Izvorul Sf. Gheorghe din 1743.

POPULAȚIE

Starea populației. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, județul C.-A. numără 340.459 locuitori.

Populația județului este repartizată astfel:

a) Pe orașe și plăși, după sex

Unități administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbați	Femei
Total județ	340.459	167.206	173.253
Total urban	36.652	17.247	19.405
1. Municipiul Cetatea-Albă	33.495	15.688	17.807
2. Orașul Tuzla	3.157	1.559	1.598
Total rural	303.807	149.959	153.848
1. Plasa Cazaci	49.146	24.492	24.654
2. Plasa Tarutino	46.054	22.750	23.304
3. Plasa Tașlăc	60.973	30.554	30.419
4. Plasa Tatar-Bunar	58.567	28.356	30.211
5. Plasa Tuzla	44.788	21.977	22.811
6. Plasa Volintiri	44.279	21.830	22.449

b) Pe grupe de vârstă

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele	340.459	30—49 ani	72.625
0—9 ani	95.356	50—69 ani	33.200
10—29 ani	132.192	70 ani și peste	6.464
		Vârsta nedecarată	622

Mișcarea populației. Datele fundamentale ale mișcării populației în județul C. A., după cifrele publicate în Buletinul Demografic al României în perioada 1931—1936, sunt următoarele:

Anul	Cifra probabilă a populației în- definitiv la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proporția la 1.000 locuitori		
		Născuți vii	Morți	Excedent natural	Născuți vii	Morți	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 medie anuală	—	11.739	7.084	4.655	33,3	20,1	13,2
1931	342.614	11.275	6.965	4.310	32,9	20,3	12,6
1932	347.995	12.576	7.037	5.539	36,1	20,2	15,9
1933	352.857	11.630	5.934	5.696	33,0	16,9	16,1
1934	358.743	12.085	7.250	4.835	33,7	20,2	13,5
1935	362.200	11.128	8.207	2.921	30,7	22,7	8,0
1936	365.703	9.620	6.229	3.391	26,3	17,0	9,3

La data de 1 Iulie 1937 cifra probabilă a populației jud. C. A. a fost de 369.198 locuitori. Față de populația numărată la recensământul din 1930 și anume 340.459 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 28.739 locuitori în timp de șase ani și jumătate ceea ce corespunde unei creșteri de 8,4%.

INFĂȚIȘARE SOCIALĂ

Județul C.-A. a avut parte de destinul ținuturilor de margină ale pământului românesc.

În timpurile pașnice, ținuturile din jurul schelelor Cetății-Albe, ale acestei însemnate porți spre lume, erau populate și străbătute de numeroase drumuri ce veneau și duceau în Occident, trecând din orașele moldovenesti în cele ale Poloniei și ale Sileziei ori în cele ale Ardealului și ale Boemiei. Domnia lui Alexandru cel Bun a însemnat epoca de înflorire românească a Cetății-Albe. Invazia turcă a pus capăt acestei înfloriri, așa cum năvălirile înăbușiseră prosperitatea Tyras-ului din vremea lui Buerebista și a Maurocastronului bizantin. Regimul raialei și incursiunile Hordei au rărit populația ținuturilor din jurul Cetății, până să i se potrivească numele nou, dat de Tătari, de «loc neumbat», de *Bugeac*.

CETATEA-ALBĂ

Când și-au anexat în 1812 Basarabia, Rușii au găsit părțile Cetății-Albe populate de așezări rare românești, înșirate de-a-lungul Nistrului și a râurilor, și de frânturi din masa Tătarilor de Crâm. Alexandru I a procedat de îndată la o acțiune de îndesire a populației în sensul «impopulărilor» Mariei Terezia și a lui Iosif II. Satele de protestanți, aduși din Sud-vestul german, dintre pietiștii Württembergului, sămănate printre cele românești și tătarești primiră numele locurilor unde învinseseră Rușii în campania împotriva lui Napoleon. Au apărut atunci pe pământul românesc o Berezhina, un Kulm, un Katzbach, un Halle, un Leipzig, un Luxembourg, un Brienne, un Fère Champenoise și chiar și un Paris. Alte sate germane au primit nume tipic pietiste: «vâi» și «câmpii ale Harului» (Gnadental, Gnadenfeld), «vâi ale Păcii» (Friedensfeld), «vâi ale Speranței» (Hofnungstal). Le-au fost alăturate colonii de Bulgari, chemați cu prilejul celor două expediții rusești în Balcani, de Ucrainieni, de Ruși, de Evrei. Părțile Cetății-Albe au luat astfel înfățișarea unui mozaic etnic.

Cetatea-Albă, județul șesului dela marginea răsăriteană a Țării, seamănă foarte mult cu Timiș-Torontahul, județul șesului dela marginea apuseană a țării. Suprafețele arabile, de rodnicia rară a unei stepe de curând luate în cultură, reprezintă, la fel, aproape 80% din întinderea județului. Aceeași agricultură foarte diferențiată. Cultura cerealelor e întregită prin podgorii faimoase (Purcari, Șaba), prin culturi neîntrecute de plante industriale și printr-o importantă creștere de vite. Industria aproape exclusiv alimentară și textilă, întregeste acest edificiu economic exemplar, de județ cu agricultură intensivă și valorificare dibace a produselor.

Portul original al neamurilor ce locuiesc împreună în părțile Cetății-Albe nu s'a păstrat. L-a nivelat conviețuirea, dar mai mult încă decât ea, diferențierea muncii agricole.

Nivelul cultural este și el foarte activ. Dacă n'ar fi Tătarii, procentul știutorilor de carte ar egala aproape pe cel al județelor bune din Ardeal și din Muntenia. Germanii și Bulgarii au instituții culturale numeroase, create unele încă din vremea stăpânirii rusești, care favoriza aceste două grupuri, și altele cu ajutorul statului românesc, care a acordat un sprijin larg muncii culturale a tuturor populațiilor alogene. Românii au putut să-și creeze instituții culturale de abia dela 1917 încoace. Buni români din partea locului, ca E. Dumbravă, care a înființat la 1912 un cerc studențesc moldovenesc la Kiev și a fost întâiul conducător al județului și I. Tudose, și naționaliști veniți din toate unghiurile pământului românesc, au creat în 1917-18 o serie întreagă de instituții culturale, datorită cărora Cetatea-Albă prezintă astăzi o viață culturală românească intensă.

Acțiunea energetică de construire de căi de comunicație (aeroport, îmbunătățiri a șoselelor), de stimulare a satelor românești, cărora administrația rusească nu le-a purtat de loc grija; deslănțuită, în anii din urmă, de un mănunchiu de buni administratori, reprezintă un început foarte serios de fortificare a acestui ținut de margine românesc.

ECONOMIE

Județul C.-A. este în primul rând un județ agricol și, într-o oarecare măsură, pomicol și viticol.

Produsele principale sunt cerealele, care întrec, în anii buni, necesitățile de consumație ale județului, lăsând un excedent de circa 20.000—25.000 vagoane.

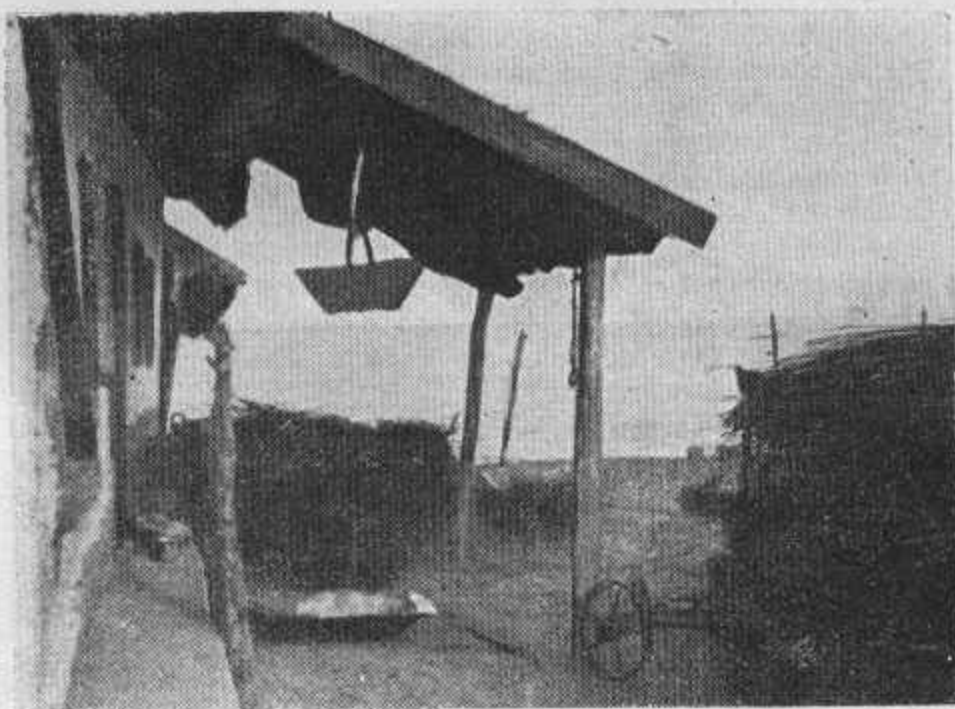
Pescuitul, în Mare și mai ales în bogatul liman al Nistrului, constituie pentru populația județului un izvor de venituri importante.

Agricultură. Județul ocupă o suprafață totală de 759.500 ha. Suprafața arabilă este de 603.507 ha, adică 79,46% din suprafața județului și 2,05% din suprafața totală a țării.

Întreaga suprafață arabilă a județului, o deține mica proprietate.

Din totalul suprafeței arabile, cerealele ocupă 540.408 ha, astfel repartizate:

Orzul ocupă 204.303 ha, cu o producție de 454.390 chint. (producție medie la ha 2,2 chint.), în valoare de 111 mil. lei.

PE LIMANUL NISTRULUI

Porumbul ocupă 187.963 ha, cu o producție de 659.296 chint. (producție medie la ha 3,5 chint.), în valoare de 155 mil. lei.

Grâul ocupă 97.059 ha, cu o producție de 127.380 chint. (producție medie la ha 1,3 chint.), în valoare de 50 mil. lei.

Ovăzul ocupă 25.160 ha, cu o producție de 52.537 chint. (producție medie la ha 2,1 chint.), în valoare de 16 mil. lei.

Secara ocupă 15.699 ha, cu o producție de 25.641 chint. (producție medie la ha 1,6 chint.), în valoare de 7 mil. lei.

Meiul ocupă 10.206 ha, cu o producție de 12.220 chint. (producție medie la ha 1,2 chint.), în valoare de 4 mil. lei.

Hrișca ocupă 10 ha, măturile ocupă 8 ha.

Fânețele cultivate și alte culturi furajere ocupă 8.428 ha. Din această suprafață dughia ocupă 3.271 ha, cu o producție de 13.474 chint. (media la ha 4,1 chint.), în valoare de 2 mil. lei. Alte fânețe cultivate ocupă 3.658 ha, cu o producție de 34.078 chint. fân (media la ha 9,3 chint.), în valoare de 5 milioane lei. Rădăcinile de nutreț ocupă 922 ha, cu o producție de 40.839 chint. (media la ha 44,3 chint.), în valoare de 3 milioane lei.

Plantele alimentare ocupă 10.327 ha. Din această suprafață cartofii ocupă 4.788 ha, cu o producție de 37.785 chint. (media la ha 7,9 chint.), în valoare de 5 mil. lei. Pepenii verzi și galbeni ocupă 2.884 ha, cu o producție de 82.874 chint. (media la ha 28,7 chint.), în valoare de 12 mil. lei. Fasolea ocupă 633 ha, cu o producție de 1.926 chint. (media la ha 3,0 chint.), în valoare de 1 milion lei.

Cartofii printre porumb dau o producție de 9.171 chint. în valoare de 1 milion lei, fasolea printre porumb dă o producție de 6.504 chint., în valoare de 2 milioane lei, și dovleci printre porumb dau o producție de 31.368 chint., în valoare de 2 milioane lei.

Plantele industriale ocupă 33.888 ha. Din această suprafață rapița ocupă 20.544 ha, cu o producție de 49.484 chint. (media la ha 2,4 chint.), în valoare de 28 mil. lei. Inul ocupă 5.332 ha, cu o producție de 4.178 chint. fuior (media la ha 0,8 chint.), în valoare de 21 mil. lei și 5.789 chint. sămânță (media la ha 1,1 chint.), în valoare de 4 mil. lei. Muștarul ocupă 3.568 ha, cu o producție de 12.045 chint. (media la ha 3,3 chint.), în valoare de 6 mil. lei. Soia ocupă 2.382 ha, cu o producție de 5.529 chint. (media la ha 2,3 chint.), în valoare de 2 mil. lei. Ricinul ocupă 1.326 ha, cu o producție de 4.553 chint. (media la ha 4,4 chint.).

Caracteristică. Suprafețele ocupate în acest județ de orz, soia, ricin (83,9% pe țară) și muștar, sunt clasate în locul întâi din țară. Suprafața ocupată de in este clasată în locul al 2-lea din țară, iar cea ocupată de vița de vie în locul al 3-lea din țară.

Vegetație și culturi diverse. Din suprafața totală a județului (759.500 ha), ogoarele sterpe ocupă 10.456 ha.

Fânețele naturale ocupă 2.431 ha, cu o producție de 34.520 chint. (prod. medie la ha 14,2 chint.), în valoare de 4 mil. lei.

Pășunile ocupă 74.837 ha.

Pădurile ocupă 1.025 ha.

Pomii fructiferi ocupă 250 ha.

Vița de vie ocupă 17.696 ha (din care viile pe rod 13.195 ha), cu o producție de 296.580 hl (producție medie la ha 22,5 hl), în valoare de 91 mil. lei.

Creșterea animalelor. În județul C.-A. se aflau în 1935: Cai 91.426, boi 75.695, oi 295.060, capre 1.103, porci 57.123, stupi sistematice 4.015, stupi primitivi 706.

La acest capitol județul este caracterizat prin marele număr de cai și de oi, reprezentând un procent ridicat al acestor animale față de celelalte județe.

Industria. *Alimentară:* 33 mori sistematice (din care 5 la Cetatea-Albă), 105 mori țărănești (din care 3 la Cetatea-Albă), 1 moară de crupe (Cetatea-Albă), 1 moară de măcinat sare (Cetatea-Albă), 49 fabrici de unt, 2 de conserve (Cetatea-Albă și Turlachi), 11 de mezeluri (din care 6 la Cetatea-Albă), 2 de bomboane (Cetatea-Albă), 49 de ulei (din care 2 la Cetatea-Albă), 23 uleinițe, 2 de spirt și cognac (Cetatea-Albă și Șaba); *Textilă:* 15 fabrici de postav (5 la Tarutino, 3 la Arciz, câte 2 la Cetatea-Albă și Teplu, câte 1 la Tătărești, Cuporani și Volintiri), 8 industrii textile diferite (câte 2 la Arciz și Tarutino și câte 1 la Cetatea-Albă, Gnadental, Gnadental și Volintiri), 12 darace de lână; *Alte industrii:* 3 fabrici de săpun (Cetatea-Albă); 4 de produse chimice (Tarutino); 7 de mașini agricole (5 la Sărata și câte 1 la Arciz și Burgugi); 3 turnătorii (2 la Sărata și 1 la Burgugi), 10 ateliere mecanice; 2 fabrici de pielărie (Teplu); 2 de tăbăcărie (Tarutino și Volintiri), 4 de cherestea, 2 la Teplu și 2 la Acmanhit; 3 ateliere de mobile (2 la Cetatea-Albă și 1 la Tătărești); 11 ateliere de tâmplărie (10 la Cetatea-Albă și 1 la Cleastitz); 16 fabrici de olane, 13 de țigle, 43 de cărămizi. *Cariere:* 33 cariere de piatră și 19 de nisip.

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei și peste¹⁾.

Moara I. Asvadurov (inv. 20), moara Frații I. & S. Denisov (inv. 15) din Cetatea-Albă, Moara «Progres», Arciz (soc. 12, inv. 6), Moara «Progresul», Berezina (soc. 12, inv. 24), Piua de bătut abale și fabrica de văpsit R. Banasch, Tarutino (inv. 6).

INDUSTRIA *) JUDEȚULUI CETATEA-ALBĂ ÎN 1935

Întreprinderile de la 5 H. P., sau 20 lucrători în sus

Industria	Numărul fabricilor		Forța motrice H.P.	Personalul ocupat	Valoarea producției în mii de lei
	Active	Inchise			
Alimentară	9	4	1.175	224	62.783
Textilă	7	2	323	181	11.727
Metalurgică	3	3	88	46	1.680
Hârtie și Arte grafice	—	1	95	—	—
Total	19	10	1.681	451	76.190

1) Nu sunt cuprinse exploatarea miniere, petrolifere, carierele, uzinele de apă și electricitate.

Comerț. Județul face comerț cu cereale, făină, animale, vinuri, pește, piei crude, ouă, unt și brânzeturi.

Importă cherestea, lemne de foc, cărbuni de pământ și fierărie.

Credit și cooperatie. În cuprinsul județului funcționează 5 bănci (societăți anonime).

Situația lor, conform bilanțurilor încheiate la 31 Decembrie 1934, se prezintă astfel:

A C T I V			P A S I V		
Disponibil	284.609		Fonduri	16.845.605	
Plasamente	45.378.442		Angajamente	42.997.064	
Imobilizări	3.463.123		Rezultate	5.683	
Rezultate	10.722.178				
Total	59.848.352		Total	59.848.352	

Cooperative de credit (bănci populare) 78, cu 16.046 membri, și cu un capital social vărsat de 13.539.180 lei. Im-

¹⁾ Cifrele în paranteză arată capitalul social (soc.) și capitalul investit (inv.) în milioane de lei.

prumuturi acordate 75.106.296 lei (neconvertite 7.023.960 lei, convertite 38.469.504 lei și reduceri la împrumuturi convertite 29.612.832 lei). Depuneri spre fructificare lei 19.031.427. Totalul bilanțului 100.688.530 lei.

Cooperative de producție diversă 1, cu 39 membri, și cu un capital social vărsat de 17.500 lei. Valori imobilizate 5.447 lei. Bilanțul încheiat 1.094.316 lei.

Cooperative agricole de aprovizionare și vânzare în comun 10, cu 873 membri și cu un capital vărsat de 393.146 lei. Bilanțul încheiat: 3.191.249 lei

Cooperative de consum 23, cu 1828 membri și cu un capital social vărsat de 1.457.143 lei. Mărfuri generale în valoare de 4.237.419 lei. Bilanțul încheiat: 13.362.145 lei.

Situația cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decembrie 1935.

Finanțe publice. Bugetul jud. C.-A. pe exercițiul 1936/37 prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	50.585.380
Venituri ordinare	36.497.177
Venituri extraordinare	4.057.640
Venituri speciale	10.030.563
Cheltuieli	50.585.380
Cheltuieli ordinare	36.497.177
Cheltuieli extraordinare	4.057.640
Cheltuieli speciale	10.030.563

Drumuri. Județul C.-A. este străbătut de o rețea de drumuri în lungime de 2.291 km 710 m, repartizată astfel:

Drumuri naționale 257 km 300 m, din care Direcția Generală a Drumurilor întreține o rețea pietruită și pavată de 68 km 128 m.

Drumuri județene 371 km din care administrația județului întreține o rețea pietruită și pavată de 42 km 128 m.

Drumuri comunale 1.663 km 410 m.

Lungimea podurilor este de 1719,50 metri, repartizată astfel: poduri naționale 484,00 m, județene 949,00 m și comunale 286,50 m.

Prin județ trec 4 drumuri naționale, legând următoarele localități:

1. Bolgrad — Tarutino — Căușani.
2. Cetatea Albă — Volintiri — Tighina (Cetatea Albă-Volintiri = 60 km.)
3. Cetatea-Albă-Sărata — Tătărești-Bolgrad (Cetatea-Albă-Sărata = 56 km.)
4. Comrat — Tarutino-Sărata (Tarutino-Sărata = 51 km.)

Cale ferată. Județul C.-A. este străbătut de o linie de cale ferată, secundară simplă, de 168 km.

Stații importante: Cetatea-Albă, Bugaz.

Navigație aeriană. Prin județ trece linia de navigație aeriană L.A.R.E.S., cu plecare și sosire pe aerodromul municipiului Cetatea-Albă.

Itinerarii: București — Galați — Ismail — Cetatea-Albă și Cernăuți — Iași — Chișinău — Cetatea Albă.

Poștă, telegraf, telefon. 9 oficii P.T.T. de Stat la: Cetatea Albă, Arciz, Bairamcea, Cazaci, Sărata, Tarutino, Tașlăc, Tătărești și Volintiri; 4 oficii balneare la Budachi-Cordon, Șabolat, Bugaz și Burnas; 9 agenții speciale la Budachi, Cleaștiț, Culevcea, Ivăneștii-Noui, Ivăneștii-Vechi, Olănești, Poștal, Șaba-Târg și Tuzla și 2 gări cu serviciu poștal (Berezina și Cantemir).

Oficii telefonice în Cetatea-Albă, Arciz, Bairamcea, Berezina, Budachi, Budachi-Cordon, Burnas, Cazaci, Cleaștiț, Culevcea, Ivăneștii-Noui, Ivăneștii-Vechi, Olănești, Poștal, Șaba, Sărata, Serghiești, Tarutino, Tașlăc, Tătărești, Tuzla, Volintiri.

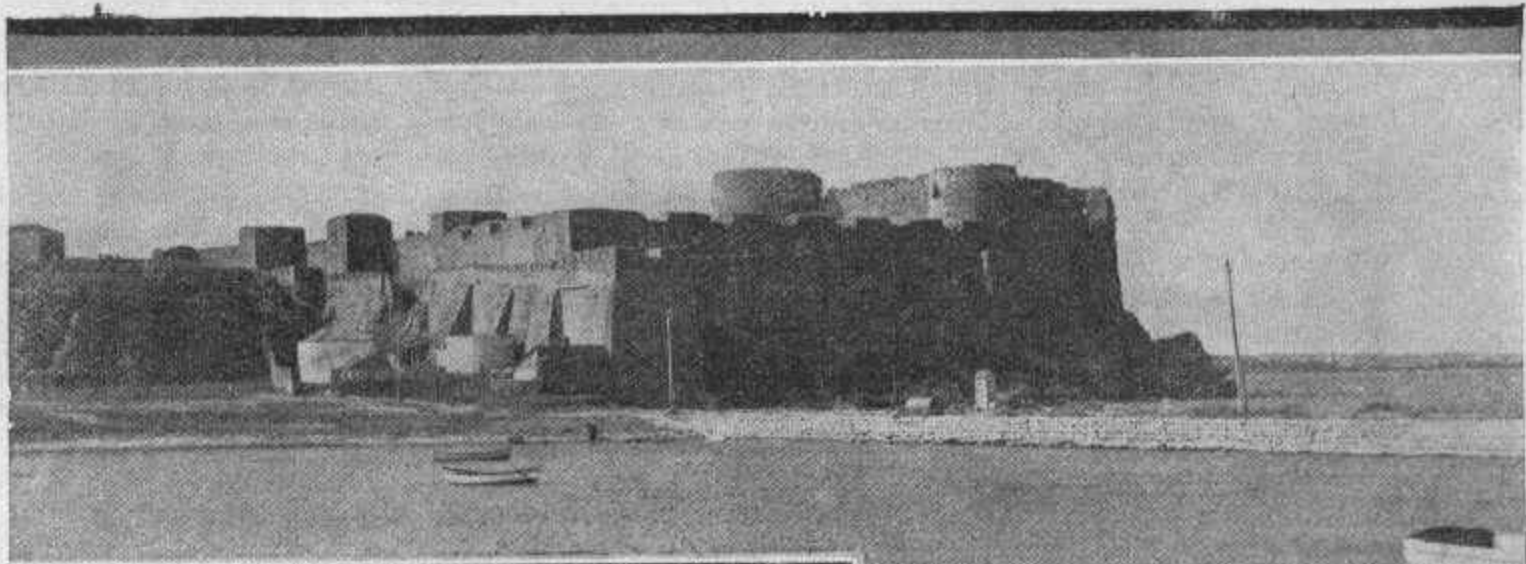
Stațiuni balneare, climatice, turism. Budachi, stațiune balneo-climatică formată din 3 așezări: Budachi-Sat, Budachi-Cosa și Budachi-Cordon sau Dacia, situate împrejurul limanului Budachi, foarte apropiate între ele. Climat plăcut. Temperatura, umiditatea și presiunea, aproape constante.

Ploi puține. Vara predomină briza mării, caldă și umedă. Durata insolării foarte lungă.

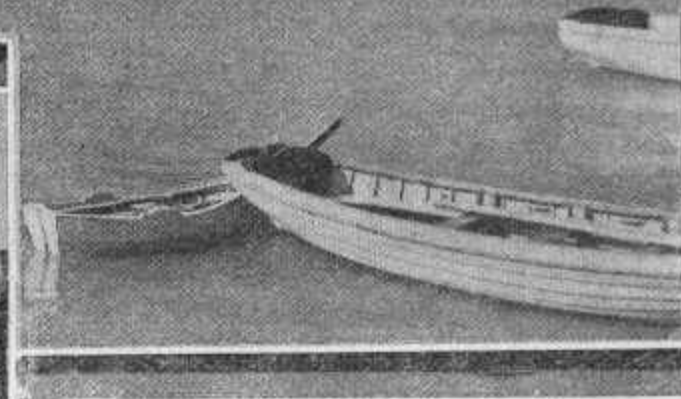
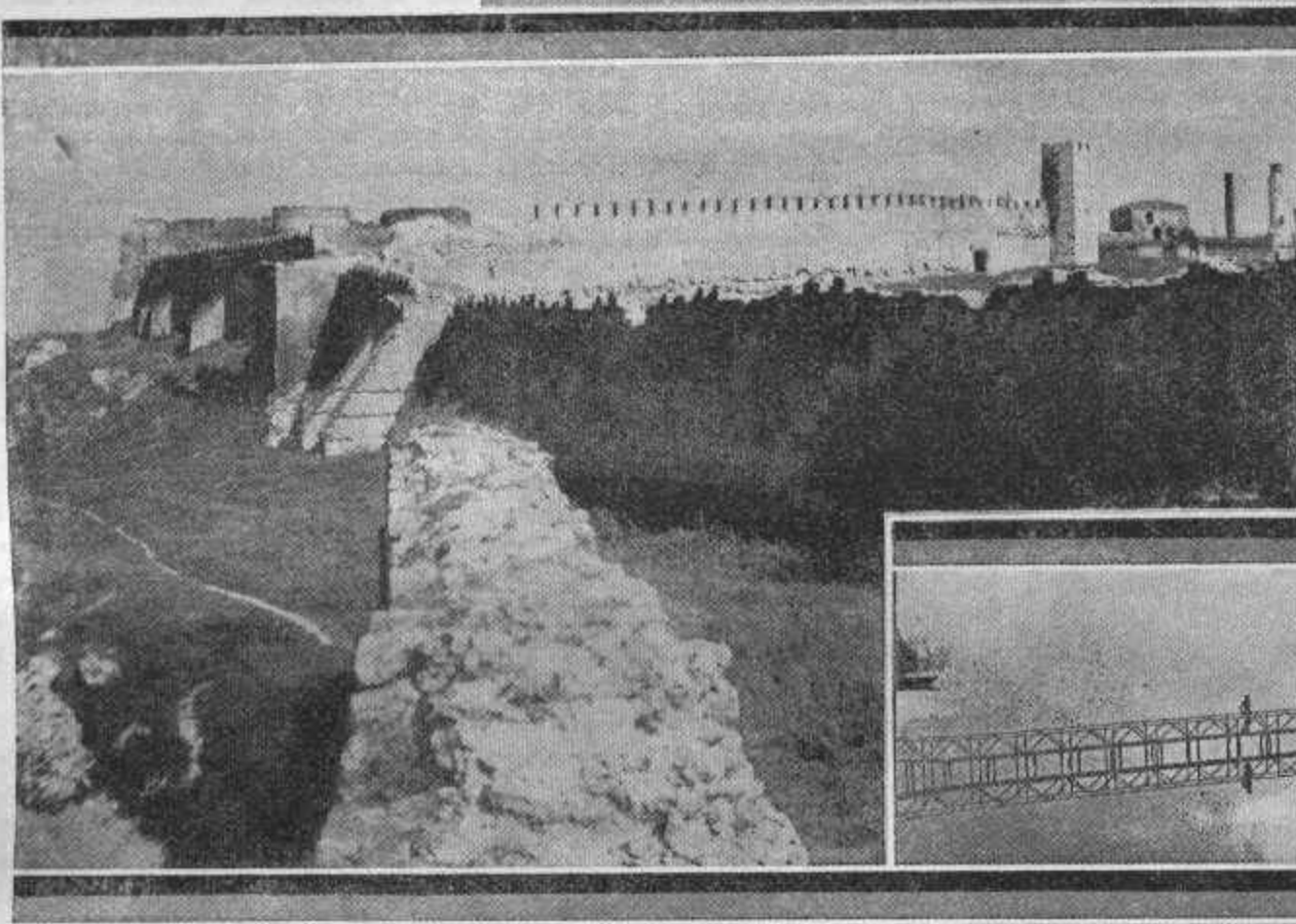

CETATEA-ALBĂ

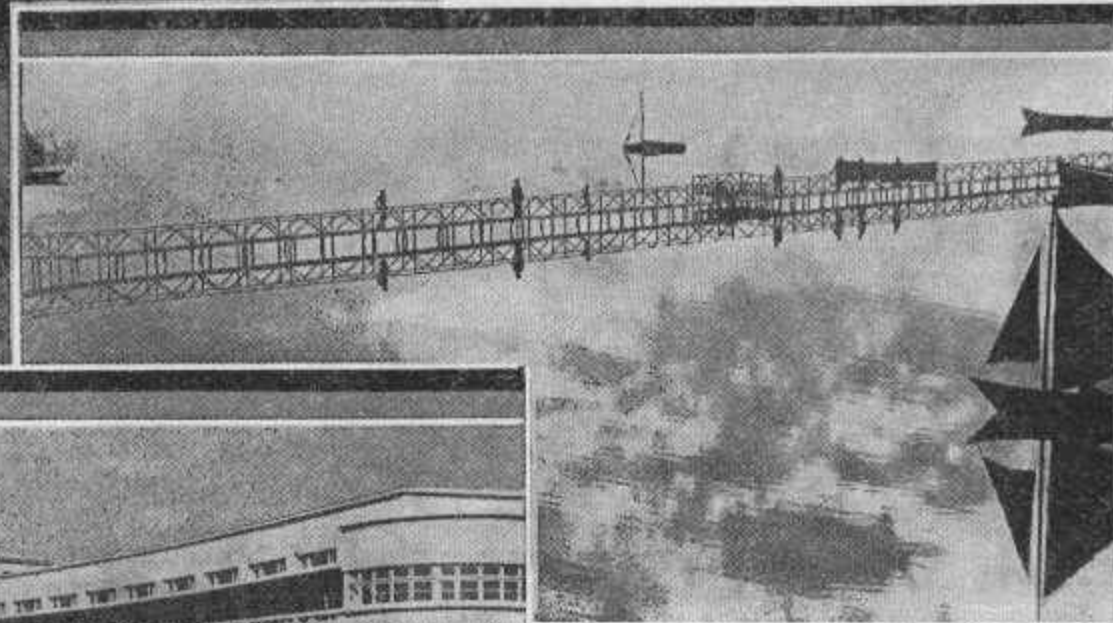
VEDEREA CETĂȚII

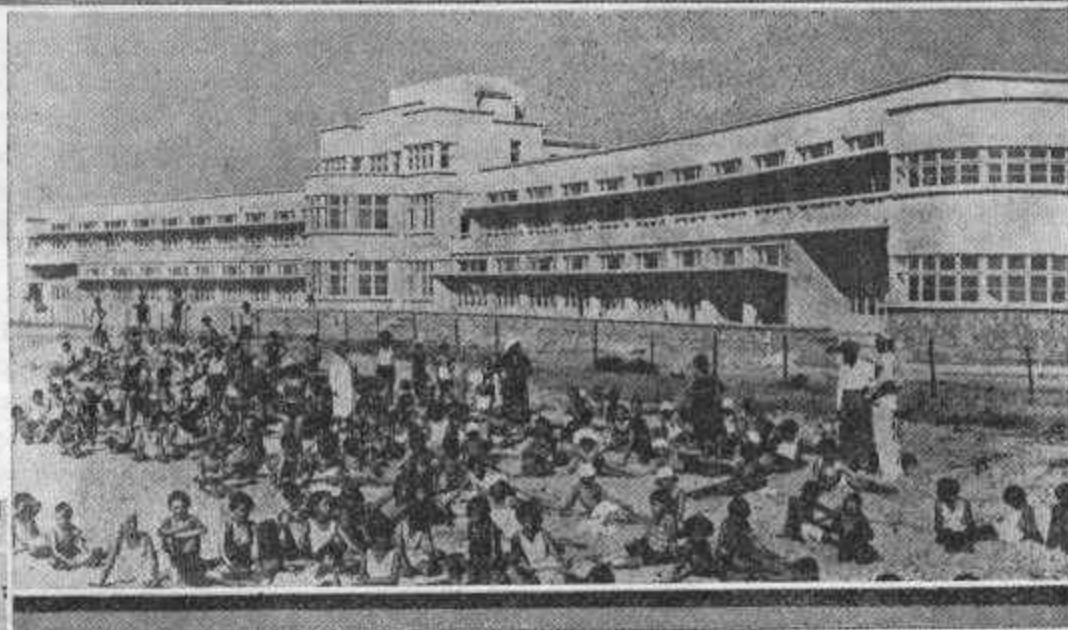
ZIDURILE CETĂȚII

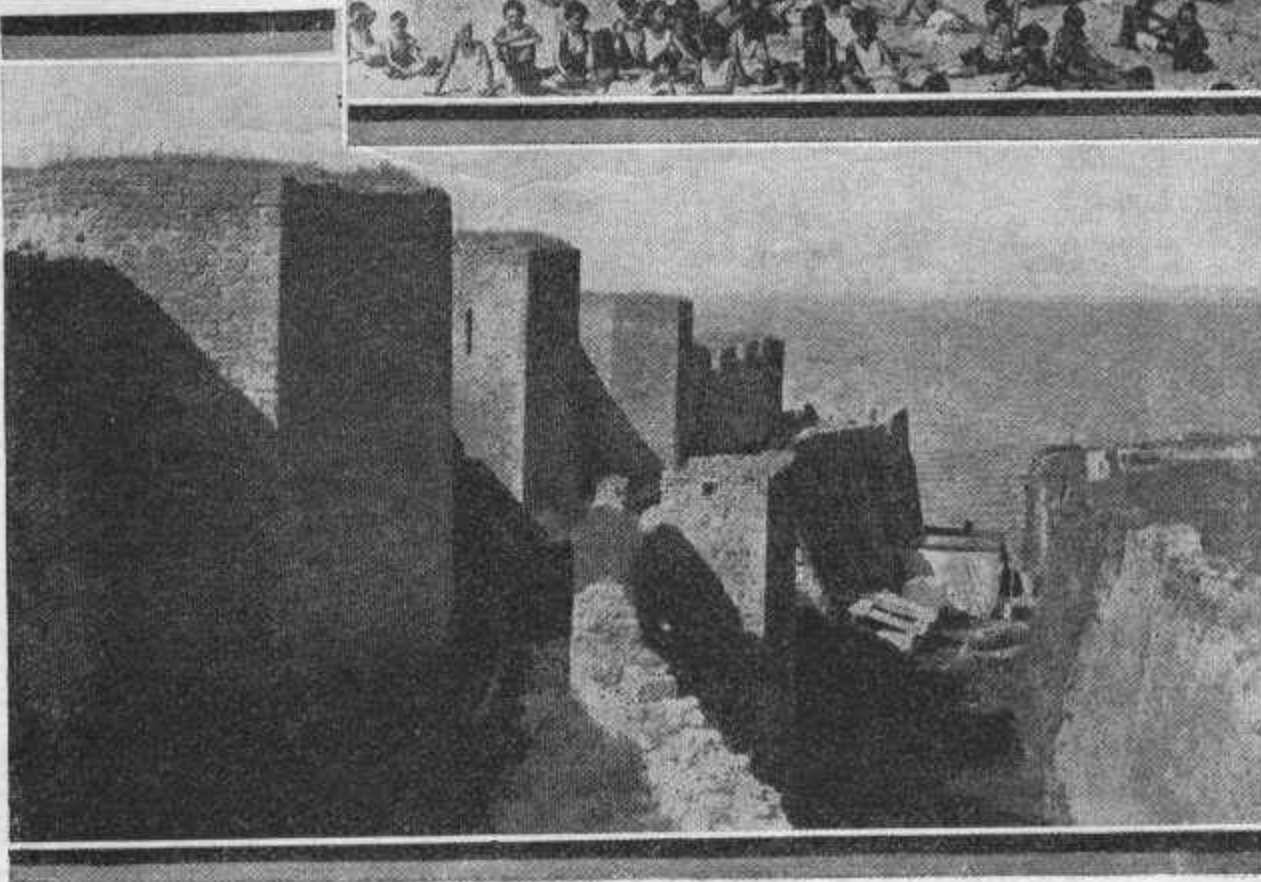
SERGHIEVCA:
PUNTEA-DEBARCADER

SANATORIUL DELA
BUGAZ

PLAJA DELA BUDACHI

VEDEREA CETĂȚII

Apa lacului, cloruro-sodică concentrată, conține și brom. Radio-activă. Nămolul, de tipul sulfo-feruginos, e negru, fin și aproape lipsit de scoici.

Indicațiuni. Băile calde de apă de lac și nămol: reumatisme cronice, gută, artrism, nevralgii, sciatică, lumbago, afecțiuni osoase, tuberculoze (afară de cea pulmonară), boli cronice de piele, sifilis, exudate cronice, afecțiuni genitale interne la femei. Băile de mare și helioterapia: reumatisme ușoare, nevralgii, anemii, limfatism, scrofuloză, tuberculoze (afară de cea pulmonară), constipații, dispepsii și dermatoze nervoase, nevroze. Stabilimente balneare pentru băi calde de nămol și apă de lac, aduse din lacul Budachi, băi calde și reci de apă de mare. Sanatorii. Băi de soare: la Cosa și pe frumoasa plajă marină delă Cordon. Hoteluri, vile, restaurante, oficiu P.T.T. Curse cu autobuse până la Cetatea-Albă (25 km), cea mai apropiată stație c.f. Distracții: tenis, vâslit pe lac. Excursii la Bugaz și Cetatea-Albă.

Bugaz, stațiune balneo-maritimă, așezată pe limba de nisip dintre limanul Nistrului și mare. Climat dulce, maritim, aer curat, ozonizat și bogat în săruri; ferită de vânturi. Indicații: surmenaj fizic și intelectual, limfatism, rachitism, debilitate, tuberculoză osoasă. Are vile, restaurante, stabilimente balneare, băi de mare, de liman, băi de nămol, plajă mare. Gară locală pe linia București - Cetatea-Albă. Excursii cu vaporul.

Burnas, stațiune maritimă situată pe marginea lacului cu același nume. Stabiliment modern pentru băi de nămol și apă caldă. Are plajă frumoasă. Câteva hoteluri, numeroase vile. Gară la Culovcia, la 25 km pe linia Basarabească - Cetatea-Albă, de unde cu autobusul la Burnas.

Tuzla, stațiune maritimă renumită prin bogăția nămolurilor și concentrația salină a apei. Are un modest stabiliment pentru băi calde și nămol. Comunicația prin gara Culevcea la 20 km.

Șabolat-Serghiești, stațiune balneo-maritimă situată pe malul lacului Șabolat. Climă plăcută. Plantația bogată purifică aerul și apără stațiunea de vânturi. Stabilimente balneare pentru băi de nămol și apă caldă. Plajă frumoasă la care ajungi cu barca cu motor. Indicațiuni: aceleași ca pentru toate stațiunile de pe liman. Numeroase vile, restaurante și pensiuni. Pe malul limanului se află un frumos cazinou cu orchestră militară.

Achembet, stațiune balneo-maritimă în plină dezvoltare. Are apă de băut bună, nămol, apă caldă și plajă frumoasă. Aceleași indicațiuni delă Budachi.

Zolocari, stațiune belneară modestă, pe țărmul răsăritean al lacului Sasicul-Mare.

Șaba, stațiune climatică, așezată între vii, la 7 km de Cetatea-Albă. Indicăta pentru surmenaj, anemii, ușoare afecțiuni pulmonare. Renumită pentru cura de struguri.

Județul C.-A., oferă numeroase posibilități de turism nautic, datorită lacurilor și Mării Negre. Atrage pentru eficacitatea terapeutică, pitorescul locurilor cum și pentru frumoasele excursii cu vapoare și bărci.

CULTURĂ

Știință de carte. Conform rezultatelor provizorii ale recensământului populației din 1930, populația județului, delă 7 ani în sus este de 272.115 locuitori din cari 55,0% sunt știutori de carte. După sex, proporția este de 67,3% bărbați știutori de carte și 43,3% femei știutoare de carte. Repartiția locuitorilor după gradul de instrucție, în procente, este următoarea:

Gradul de instrucție școlară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul știutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extrașcolară	4,0	1,7
2. Primară	66,3	92,2
3. Secundară	21,3	5,0
4. Profesională	5,0	0,7
5. Universitară	2,5	0,3
6. Alte școli superioare	0,9	0,1

Invățământ. Populația școlară a județului C.-A. (între 5—18 ani) a fost în anul 1934 de 89.339 locuitori (2.116 mediu urban și 87.223 mediu rural).

Școli secundare. 1 liceu de băieți, 1 liceu de fete, 1 școală normală de băieți, 1 școală normală mixtă, 1 liceu industrial de fete, 2 licee industriale de băieți, 1 gimnaziu mixt, 1 gimnaziu de băieți, 1 școală de agricultură, 1 școală de muzică.

Școli primare 275, din care 263 rurale și 12 urbane (273 școli de stat și 2 confesionale), cu un număr total de 48.142 copii (1.429 mediu urban și 46.713 mediu rural) și cu 1.110 învățători și alt personal didactic (situația din 1934).

Grădini de copii 63, din care 56 rurale și 7 urbane (62 de stat și 1 confesională), cu un număr total de 3.577 copii (3.348 mediu rural și 229 mediu urban) și cu 65 conducătoare (situația din 1934).

Instituții culturale. În județ se relevă activitatea Asoc. pentru literatura și cultura poporului român «Astra» cu sediul în Cetatea-Albă.

Fundația Culturală Regală «Principele Carol», are cămine culturale în următoarele localități: Cetatea-Albă (1 cămin județean și 1 cămin orășenesc), Acmanghit, Amara, Arcizul-Nou, Arciz, Bairamcea, Brieni, Budachi-Cordon, Camcic, Cara-Ha-an, Cișia, Ciuleni, Coremaz, Culevcea, Diulmeni, Dumitrești, Faraoani, Friedenstal, Frumușica-Vechi, Glăvani, Golița, Gura-Roșie, Mihăileni, Moldoca, Mănași, Marăzlăveni, Martaza, Manja, Noul-Caragaci, Olănești (cămin model), Pavlovca-Rusă, Păuleni, Plătărești, Purcari, Răileanca, Sărata, Săraria, Serghievca, Șaba-Târg, Șagani, Țariceanca-Vechi, Tătărăști și Turlachi.

Centrala Caselor Naționale are organizații culturale în comunele Tuzla și Tașlăc.

Liga Culturală activează în Volintiri.

Casa Școalelor și a Culturii Poporului, întreține în județul C. A., 127 cămine culturale, 3 societăți muzicale și 26 biblioteci, adică în total 156 organizații culturale, dintre care 74 au personalitate juridică.

3 muzee, 3 societăți corale, 7 asociațiuni culturale, 2 teatre și 2 cinematografe, 3 societăți sportive și 10 societăți de vânătoare.

RELIGIE

Confesiuni. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, din totalul locuitorilor județului 79,0% sunt ortodocși.

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 92 biserici și 5 capele ortodoxe, 2 biserici romano-catolice, 29 luterane, 1 reformată, 1 armeanogregoriană, 7 case de rugăciune baptiste și 1 adventistă de ziua 7-a, 4 sinagogi.

Instituții bisericești. 1 protopopiat ortodox în Cetatea-Albă.

Județul se află în eparhia ortodoxă a Episcopiei Cetății-Albe și Ismailului (Mitropolia Basarabiei).

ADMINISTRAȚIE

Organizare administrativă. Capitala județului C.-A. este municipiul Cetatea-Albă. Județul are 213 sate împărțite astfel:

I. Plasa Arciz	18 sate
II. Plasa Cazaci	24 sate
III. Plasa Ivăneștii-Noui	15 sate
IV. Plasa Liman	41 sate
V. Plasa Sărata	34 sate
VI. Plasa Tarutino	23 sate
VII. Plasa Tuzla	34 sate
VIII. Plasa Volintiri	24 sate

Organizare judecătorească. Un tribunal la Cetatea-Albă, cu 2 secțiuni, 13 magistrați, 1 prim-procuror și 1 procuror, în circumscripția Curții de Apel din Chișinău.

6 judecătării, la Cetatea-Albă, Arciz, Bairamcea, Tarutino, Tătărăști și Volintiri, cu un total de 12 magistrați.

Organizare sanitară. Spitale de stat în Cetatea-Albă, Tarutino, Arciz, Divizia, Purcari, Sărata, Cazacii-Vechi, Tașlăc, Bairamcea, Șaba, Volintiri, Hasan-Batâr și Satalăc-Hagi.

Spitalul militar, Spitalul comunal, și Spitalul evreesc, și Sanatoriul «Dr. Smolenschi» (particular) Spital de animale, din Cetatea Albă.

Serviciul sanitar al județului și Serviciul sanitar al municipiului Cetatea-Albă

Asistență și prevedere socială. Casa Asigurărilor Sociale, din Galați are oficii la Cetatea-Albă și Tarutino și organizații medicale în Cetatea-Albă, Tarutino, Sărata, Tătăraști, și Arciz (total 7 medici).

Societatea «Crucea Roșie» are filiale la Cetatea-Albă, Frumușica-Nouă, Gura-Roșie, I. G. Duca și Sărata.

În Cetatea-Albă se află și următoarele instituții de binefacere: Oficiul I.O.V., 2 orfelinate, 2 azile de bătrâni, Societatea «Principele Mircea», Societatea «Tarbut» și Societatea «Oze».

În comuna Sărata se află 1 orfelinat și 1 azil de bătrâni.

În comuna Tătăraști se află 1 azil de bătrâni și 1 societate pentru ajutorul săracilor.

În comuna Vădeni se află 1 azil de bătrâni.

În comunele Amara, Arciz, Friedenstal și Teplitz activează societăți feminine de binefacere.

PRINCIPALE AȘEZĂRI

Cetatea-Albă, capitala județului (Vezi monografiile orașelor reședință).

2 sanatorii la Băile Bugaz: 1 de stat și 1 particular.

1 sanatoriu particular la Budachi-Cordon.

Dispensare de stat, la: Cetatea-Albă, Acmanghit, Arciz, Budachi, Ciișia, Cleaștiș Deleni, Hasan-Batâr, Ivăneștii-Vechi, Mansburg, Malu Mare, Noul Caragaci, Paris, Palanca, Păpușoi, Plahteevca, Poștal, Sărata, Tarutino, Tătăraști și Tuzla.

LOCALITĂȚILE DIN JUDEȚUL CETATEA-ALBĂ

A) Orașe

1. Municipiul Cetatea-Albă (capitala județului)

B) Sate

I. PLASA ARCIZ

1. Arciz
2. Arcizul-Nou
3. Brieni
4. Burguși
5. Deljiler
6. Demir-Hagi
7. Deneviș
8. Ferșampenuaz-Mare
9. Ferșampenuaz-Mic
10. Friedenstal
11. Gnadenfeld
12. Hofnungsfeld
13. Pavlovca
14. Ploșc
15. Tașlăc
16. Teplitz
17. Vădeni
18. Vozneseni

II. PLASA CAZACI

1. Alexandreni
2. Andreeni
3. Babei
4. Caplani
5. Cazaci
6. Celmeccia
7. Corcmaz
8. Cornești
9. Daniensfeld
10. Eighenheim
11. Gura-Roșie
12. Han-Cășla
13. Moldova
14. Palanca
15. Pietroasa
16. Răileanca
17. Roșia
18. Saria
19. Seimeni
20. Seimenii-Nou
21. Tudora
22. Țariceanca-Nouă
23. Țariceanca-Vechi
24. Zabara

III. PLASA IVĂNEȘTII-NOI

1. Chișia
2. Cotul-Chitaiului
3. Cuporani
4. Deleni
5. Diulmeni
6. Dumitrești
7. Dunăreanca
8. Glavani
9. Golița
10. Hasan-Batâr
11. Iserlia
12. Ivăneștii-Nou
13. Pandacia
14. Satalăc-Hagi
15. Traian

IV. PLASA LIMAN

1. Achembet
2. Adămești
3. Alcalia
4. Balabanca-Mare
5. Balabanca-Mică
6. Bani
7. Băile-Bugaz
8. Băile-Sergheevca
9. Băcoza
10. Benchendorf
11. Budachi
12. Budachi-Cordon
13. Caiabei-Mari
14. Caiabei-Mici
15. Catorga
16. Cerchez
17. Ciobana
18. Codăești
19. Davideni
20. Halle
21. Liuba
22. Manași
23. Mansburg
24. Marazlăveni
25. Marianca-Mare
26. Marianca-Mică
27. Mologa
28. Neufeld
29. Nicolae-Bălcescu
30. Nicolaeni
31. Ovidiu
32. Paveleni
33. Păpușoi
34. Poștal
35. Romanesti
36. Soffiental
37. Strasburg
38. Șaba-Colonie
39. Șaba-Târg
40. Șabolat
41. Turlachi

V. PLASA SĂRATA

1. Achmanghit
2. Bairamcea
3. Bălăcelu-Mare
4. Bălăcelu-Mic
5. Caira
6. Camcic
7. Cantemir I
8. Cantemir II
9. Cemcelul-Mare
10. Cemcelul-Mic
11. Constantinești
12. Culevcea
13. Fridensfeld
14. Gnadenfeld
15. Hagider
16. Iaroslava
17. I. G. Duca
18. Ivănceni
19. Lihtental
20. Mihaileni
21. Moldoveni
22. Nădejdea
23. Neagra
24. Noua-Suliță
25. Plahteevca
26. Rozenfeld
27. Sărata
28. Sărata-Mică
29. Sărățica
30. Sergheevca
31. Stangopca
32. Șimche
33. Tătăraști
34. Uspenca

VI. PLASA TARUTINO

1. Amara
2. Aprodul-Purice
3. Berezina
4. Borodino
5. Caspalat
6. Catzbach
7. Ciuleni
8. Cleaștiș
9. Cogălniceanu
10. Crasna
11. Culmea
12. Cuza-Vodă
13. Depoul-Basarabeasca
14. Gighir
15. Leiptzig
16. Luxemburg
17. Malu-Mare
18. Malul-Mic
19. Paris
20. Parisul-Nou
21. Tarutino
22. Vasilie-Stroescu
23. Zoreni

VII. PLASA TUZLA

1. Adâncata
2. Balabanca
3. Bazarianca
4. Bazarianca-Vechi
5. Bălca
6. Bezimenca-Mare
7. Bezimenca-Mică
8. Buduri
9. Burnaz
10. Camciata
11. Catlabug
12. Chebabcea
13. Divizia
14. Hagi
15. Luxemburgul-Nou
16. Marazli
17. Martaza
18. Noul-Caragaci
19. Principele-Carol
20. Principele-Mihai
21. Răileni
22. Regele-Ferdinand
23. Regina-Maria
24. Sadova
25. Săraria
26. Scandiba
27. Șagani
28. Trihatchi
29. Tropoclo
30. Tuzla
31. Țariceni
32. Veselia
33. Zangherovca
34. Zolocari

VIII. PLASA VOLINTIRI

1. Aninoasa
2. Antonești
3. Cara-Hasan
4. Chizil
5. Delniceni
6. Faraoani
7. Frumușica-Nouă
8. Frumușica-Vechi
9. Hofnungstal
10. Ivăneștii-Vechi
11. Manja
12. Marienfeld
13. Moruzeni
14. Nicolae-Iorga
15. Odessa-Nouă
16. Olănești
17. Păuleni
18. Purcari
19. Răscăeți
20. Slobozia
21. Sulunduc
22. Ștefănești
23. Vladimirești
24. Volintiri

JUDEȚUL CIUC

Stema. Scut scartelat. În primul cartier, de argint, un soare roșu, cu raze lungi ondulate; în al doilea, roșu, o cruce de aur pe o semilună, de argint; în al treilea, roșu, o acvilă neagră, cu un fulger de argint în ghiare; în al patrulea, de argint, patru brazi verzi pe piscuri negre; peste tot, în câmp albastru, Maica Domnului cu pruncul în brațe, tronând pe o semilună de argint, așezată pe un glob negru.

Simbolizează înrădăcinarea stăpânirii românești în acest județ, bogat în păduri și patronat de Maica Domnului. Este vechea stemă, rectificată.

GEOGRAFIE

Așezare. Județul C. este așezat în partea de Răsărit a Transilvaniei, pe văile superioare ale Oltului și Mureșului. El este unul dintre cele trei județe secuești (Ciuc, Trei-Scaune și Odorhei).

Suprafața: 4993 km².

Infățișarea pământului. Puține județe din România au granițe naturale atât de clare: un lanț de câmpii plane situate la cca 700 m altitudine (Giurgeul, pe Mureș și cele trei șesuri ale Ciucului, pe Olt) și mărginit atât la Apus cât și la Răsărit de munți cuprinși între 1500—1800 m. La Apus, munții Vulcanici încă bine păstrați în forma lor dela început (Călimanii, Gurghiul și Harghita); la Răsărit, munții clădiți din piatră variată, dar mai ales gresie, marnă și calcar (Giurgeu, Ciuc și Bodoc). Din cetatea de munți, pe care picioarele acestora au despărțit-o în mai multe compartimente, nu se poate ieși, decât sau peste pasuri de înălțime (ex. Vlăhița către V.; Tulgheș, Bicaș, Ghimeș, Uz, către Moldova), sau prin defilee sălbătice și lungi (defileul Mureșului, la Nord și defileul Oltului, la Sud).

Județul Ciuc este deci o foarte răspicată regiune naturală.

Climă și ape. Clima acestui ținut este socotită printre cele mai aspre din munții noștri (Gheorghenii, în Nordul județului, sunt cunoscuți prin temperaturile lor foarte scăzute din timpul iernii); de asemenea, față de restul ținuturilor muntoase dela noi, Ciucul reprezintă o insulă de precipitațiuni reduse (sub 600 mm anual). Mai mult chiar, pe munții vecini, ploile nu depășesc 700 mm.

Pe lângă torenții și râurile cari se adună în șesurile centrale (din această cauză parțial mlăștinoase), Ciucul este străbătut, în afară de Trotuș, de două ape mari care izvorăsc din locuri foarte apropiate (masivul Curmăturii sau Hagimașului); Mureșul care se îndreaptă spre N.; și Oltul spre S. În acest județ sunt vestite apoi două lacuri unice în Carpații noștri: lacul de crater vulcanic, S-ta Ana (lângă Tușnad) și lacul Roșu dela ieșirea cheilor Bicașului, lac recent (nu are nici 100 ani) provenit din prăbușirea unui munte.

Vegetație. Pădurile de fagi și conifere acoperă încă, în cea mai mare parte, munții înconjurători. În depresiune însă, unde sunt și plante de mlaștină și turbării, ele au fost de mult tăiate și înlocuite cu culturi.

Bogății minerale. Prezența vulcanilor stinși este un ndiciu de posibile bogății minerale. Ele se reduc totuși la:

a) numeroase bazine de lignit dar de mică importanță (excepție cel dela Borsec); b) ape minerale acidulate răspândite pretutindeni (Tușnadul în Sud, Borsecul și Bilborul în Nord, sunt cele mai cunoscute izvoare și stațiuni balneare); c) cariere de piatră (sienit și calcar cristalin de foarte bună calitate, în Giurgeu; andezit, breccie andezitică, gresie și calcaluri de construcție, în cele trei Ciucuri).

ISTORIE

Vechime și desvoltare istorică. În locul acestui ținut au fost în vremea veche, «3 scaune de judecată», adică «județe» de tradiție românească: Scaunul Ciucului, Scaunul Giurgeului, care apar documentar la 1406, iar celălalt al Cașinului, la 1462.

Ștefan cel Mare și urmașii lui au domnit în acest ținut cetatea Ciucului și satele înconjurătoare.

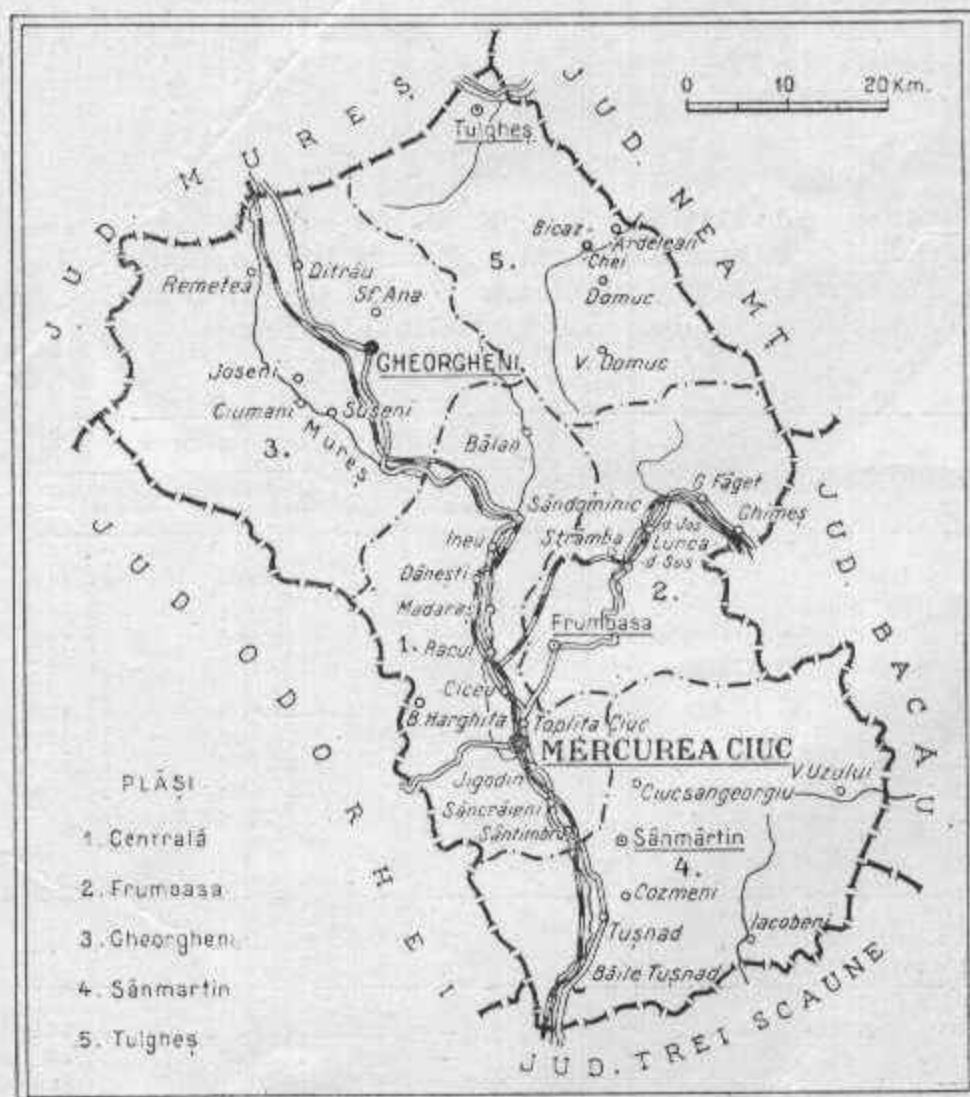
Petru Rareș, a supus cu aproape tot răsăritul Transilvaniei, și acest ținut.

În 1764, comitatul (județul) Ciuc a fost militarizat și alipit teritoriului grăniceresc al Secuilor, iar în 1784, a fost desființat și trecut parte la Comitatul Odorheiului, parte la Trei Scaune.

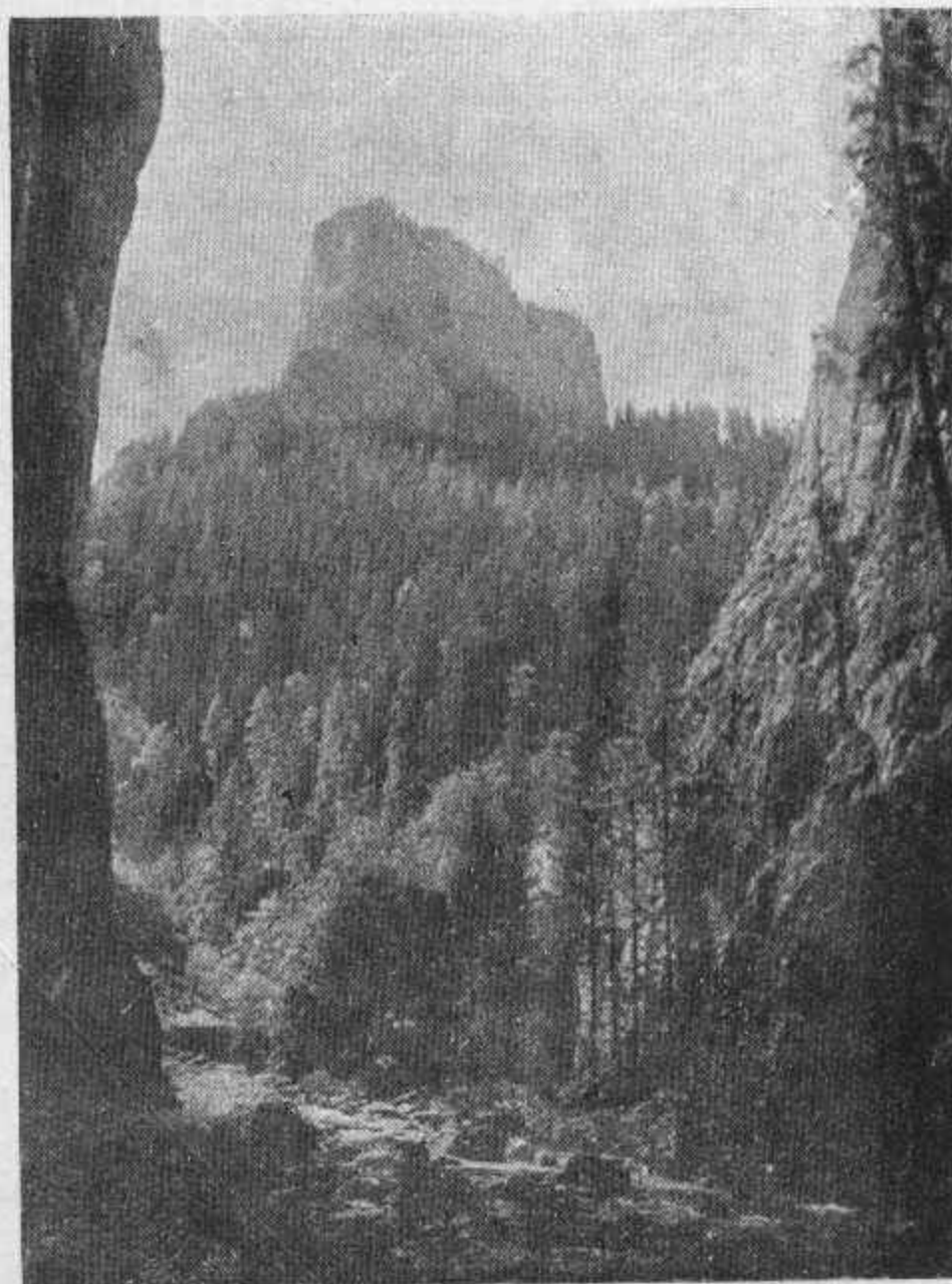
La începutul veacului al XIX-lea este reînființat, având pe teritoriul său, la 1839, două târguri și 67 sate.

I s'a dat actuala delimitare în 1876.

Monumente istorice. Ruinele Cetății Ciceului, străveche posesiune moldovenească în com. Ciceu.

CHEILE BICAZULUI CU TURNUL BARDOSULUI

Mănăstirea Franciscanilor, construită în anul 1208 și Capela «Salvator» (1002), amândouă în com. Șumuleu.

Biserica romano-catolică din com. Ditrău, zidită în anul 1200.

Biserica romano-catolică din com. Armășeni, zidită în sec. al XV-lea, în stil gotic.

Biserica Sf. Ioan Nou (romano-catolică) din com. Delnița.

Biserica «Valea Bradului» (greco-catolică) din Bicazul-Ardelenesc.

Castelul familiei grafului Lazăr, construit în sec. al XIV-lea în timpul năvălirii Tătarilor, punct de rezistență, întărit, în com. Lăzarea.

POPULAȚIE

Starea populației. Județul C. are, după rezultatele provizorii ale recensământului general al populației din 29 Decembrie 1930, un număr de 146.584 locuitori.

Populația județului este repartizată astfel:

a) Pe orașe și plăși după sex

Unități administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbați	Femei
Total județ	146.584	74.940	71.644
Total urban	15.962	7.732	8.230
1. Orașul Meicurea-Ciuc	5.014	2.466	2.548
2. Orașul Gheorgheni	10.948	6.266	5.682
Total rural	130.622	67.208	63.414
1. Plasa Centrală	33.123	17.196	15.927
2. Plasa Frumoasă	23.365	11.865	11.500
3. Plasa Gheorgheni	52.471	26.632	25.839
4. Plasa Sân-Mărtin	21.663	11.515	10.148

b) Pe grupe de vârstă

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele	146.584	30—49 ani	32.869
0—9 ani	39.592	50—69 ani	19.362
10—29 ani	49.397	70 ani și peste	4.888
		Vârstă nedecларată	476

Mișcarea populației. Datele fundamentale ale mișcării populației în județul C., în conformitate cu cifrele publicate în Buletinul Demografic al României în perioada 1931—1936, sunt următoarele:

Anul	Cifra probabilă a populației județului la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proporții la 1.000 locuitori		
		Născuți vii	Morți	Excedent natural	Născuți vii	Morți	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 medie anuală	—	4.341	2.764	1.577	28,8	18,3	10,5
1931	147.407	4.531	2.882	1.649	30,7	19,6	11,1
1932	149.043	4.497	2.873	1.624	30,2	19,3	10,9
1933	150.707	4.301	2.618	1.683	28,5	17,4	11,1
1934	152.283	4.202	2.795	1.407	27,6	18,4	9,2
1935	153.678	4.172	2.652	1.520	27,1	17,3	9,8
1936	155.373	4.523	2.751	1.772	29,1	17,7	11,4

La data de 1 Iulie 1937 cifra probabilă a populației județului C. a fost de 157.153 locuitori. Față de populația numărată la recensământul din 1930 și anume 146.584 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 10.569 locuitori în timp de șase ani și jumătate, ceea ce corespunde unei creșteri de 7,2%.

INFĂȚIȘARE SOCIALĂ

Agricultura, care ocupă o mare parte din populația județului, suferă mult din cauza vicitudinilor climei. Creșterea vitelor este mai prielnică, grație raportului favorabil dintre pământul arabil, pășuni și livezi. Oieritul, atât de intens în trecut, este în decadență, întrucât oamenii și-au descoperit alte izvoare de venituri.

Deși județul este bogat în calcar, marmoră, fier, alamă, plumb, sare, cărbune, în cantitate mai mică aur și argint, exploatarea minieră este foarte redusă, din cauza insuficienței căilor de comunicație, județul fiind străbătut de o singură linie ferată, paralelă cu cursul râurilor principale Olt și Mureș, cu o ramificație din Petru-Rareș spre Galați. Regiunile miniere fiind prea departe de liniile de comunicație, cheltuielile de exploatare fiind mari, rentabilitatea este mică. În schimb exploatarea pădurilor a depășit chiar limitele pre crize de lege. Aproape în fiecare sat se află câte o fabrică de cherestea mai mică sau mai mare.

În regiunea Giurgeului populația este în majoritate românească; în restul județului săcuiască. Săcuii din acest județ sunt cei mai puri, păstrându-și caracterul strămoșesc. De religie romano-catolică, de statură mijlocie, cu fruntea lată, muncitori, de temperament iritabil, tăcuți și iubitori de libertate. Satele sunt formate din Săcui și Români. Românii însă au suferit foarte mult mai ales după anii 1848—49, când opera de maghiarizare s'a realizat cu întregul aparat de Stat. Satele se află mai ales, în regiunea basinelor, pe malurile râurilor Olt și Mureș, precum și pe malurile afluenților lor, așezate așa fel ca să fie străbătute de apă. Satele din bazine sunt mai concentrate, iar cele din regiunea colinară mai dispersate. Tipul caselor este același la Români ca și la Săcui. Deși locuitorii au material de construcție, casele au aparența săracă. Atenția e îndreptată mai mult asupra adăpostului animalelor: staul și șură.

Industria lemnului și comerțul cu apă minerală, sunt factorii cei mai importanți de existență. Apa minerală era transportată cu căruțele până prin Moldova, și spre Vest până în șesul Ungariei și schimbată acolo pe alte produse. Exploatarea și comercializarea materialului lemnos astăzi se face de către Evrei, iar apa minerală de către diverse societăți, locuitorii pierzând și aceste izvoare de venit. Ceramica, industria pietrei, țesătoria satisfac nevoile locale fără a se putea extinde mai departe. Majoritatea locuitorilor își câștigă existența prin munca brațelor, pe lângă exploatarea lemnoasă și în diferite orașe ale României, mai ales în București.

a. /.

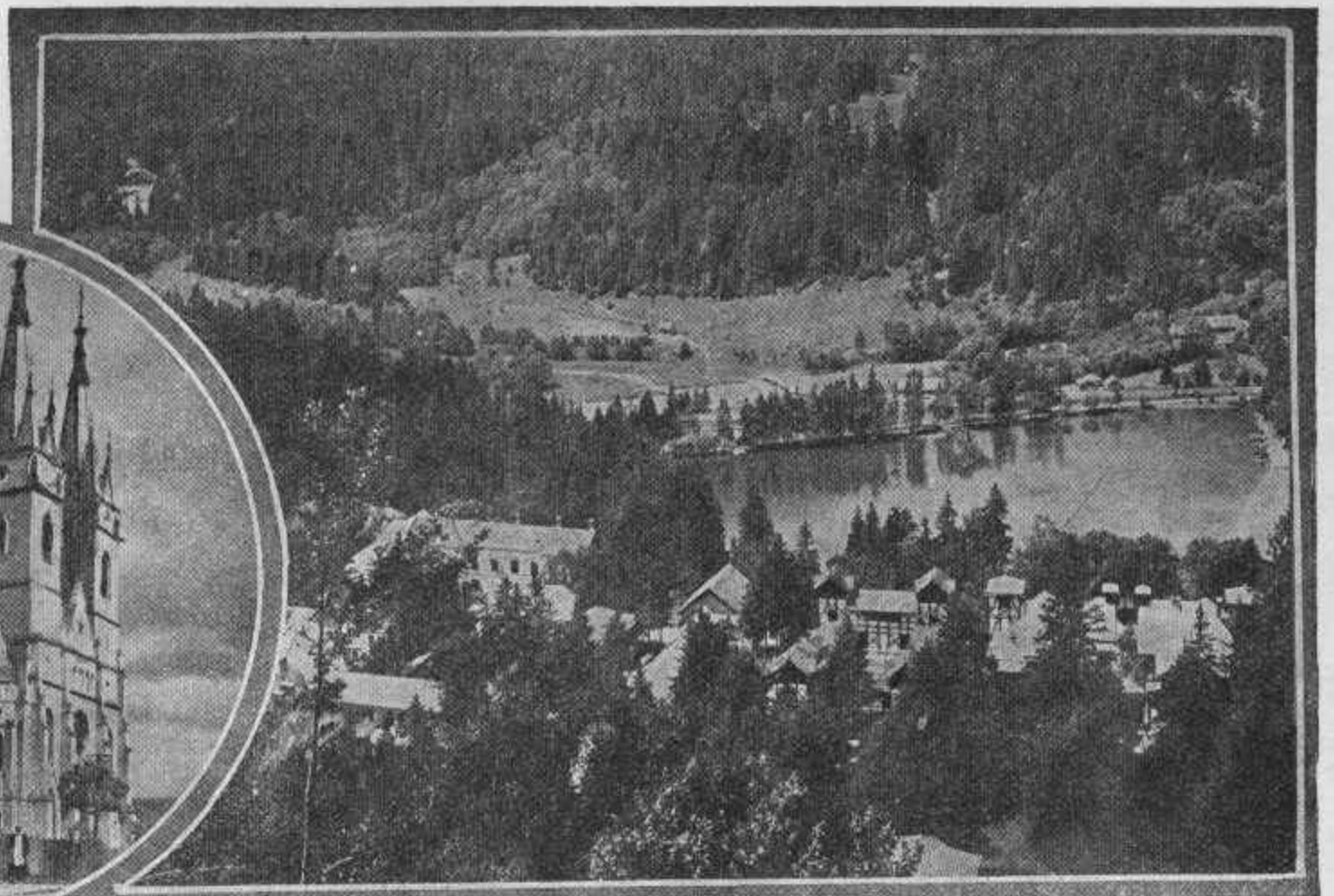
ECONOMIE

Principalele izvoare de bogăție ale județului sunt: industria lemnului și creșterea animalelor. Agricultură, din cauza climei reci, nu asigură existența locuitorilor.

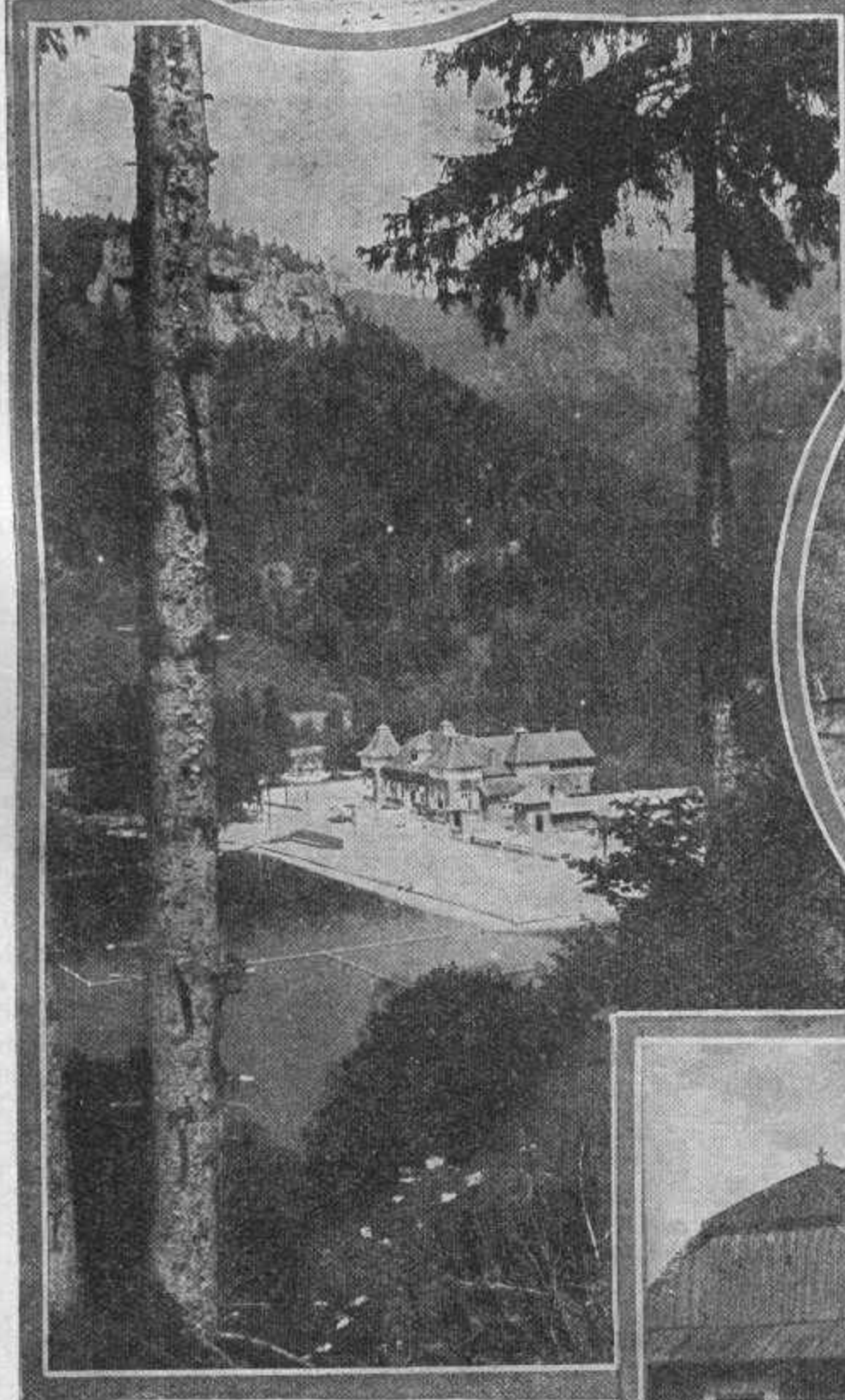

CIUC

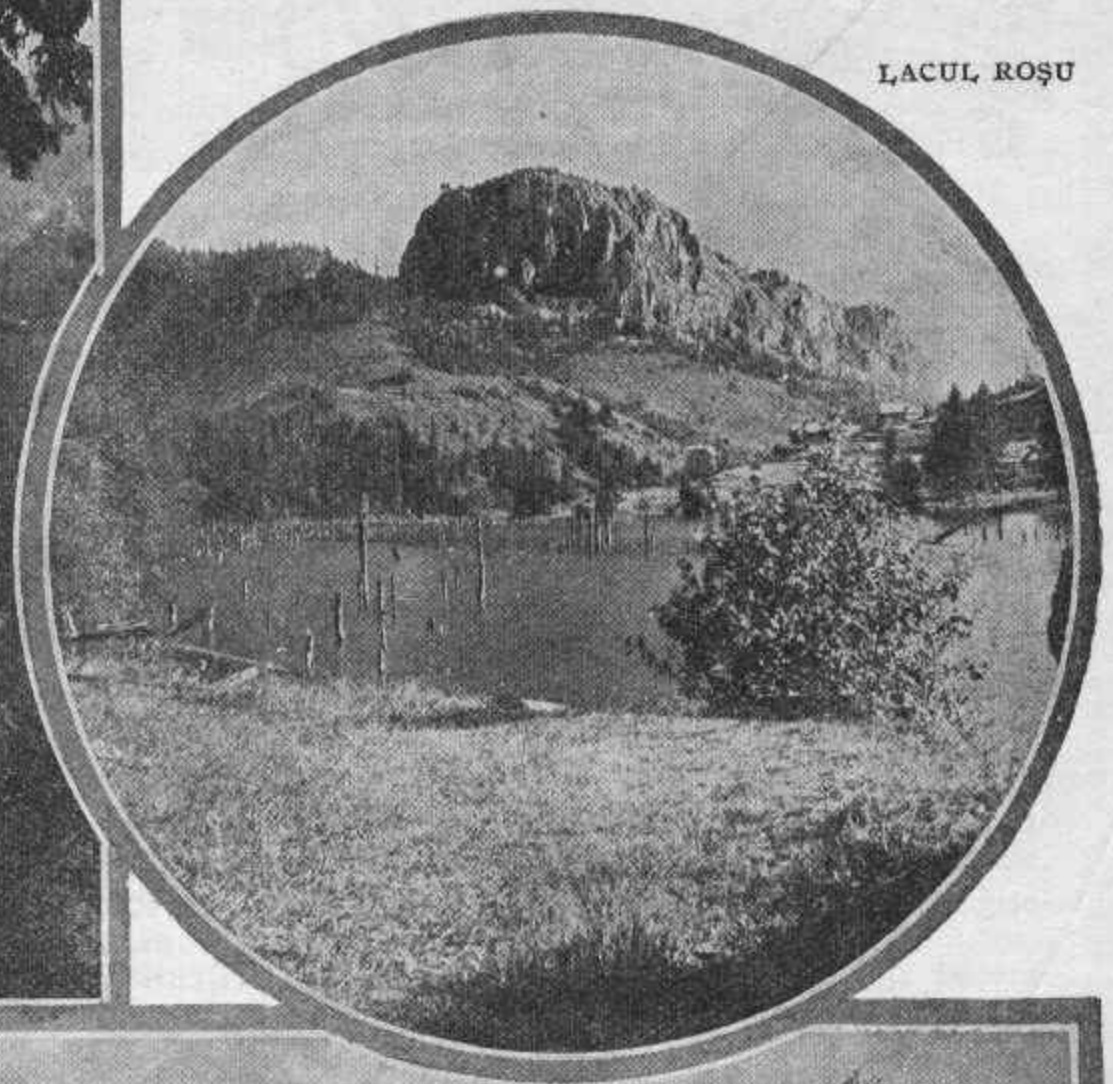
BISERICA ROMÂNOCATOLICĂ DIN
DITRĂU

BĂILE TUȘNAD

BĂILE TUȘNAD

LACUL ROȘU

GOSPODĂRIE DIN GHIMEȘ

Agricultură. Județul ocupă o suprafață totală de 499.300 ha. Suprafața arabilă este de 68.094 ha, adică 13,63% din suprafața județului și 0,23% din suprafața totală a țării. Intreaga suprafață arabilă a județului o deține mica proprietate.

Din totalul suprafeței arabile, *cerealele* ocupă 39.056 ha, astfel repartizate:

Ovăzul ocupă 16.892 ha, cu o producție de 155.382 chint., (prod. medie la ha 9,2 chint.) în valoare de 47 mil. lei.

Orzul ocupă 11.214 ha, cu o producție de 115.628 chint. (prod. medie la ha 10,3 chint.), în valoare de 28 mil. lei.

Secara ocupă 7.608 ha, cu o producție de 85.993 chint. (prod. medie la ha 11,3 chint.), în valoare de 25 mil. lei.

Grâul ocupă 3045 ha, cu o producție de 30.007 chint. (prod. medie la ha 9,9 chint.), în valoare de 12 mil. lei.

Porumbul ocupă 297 ha, cu o producție de 3.128 chint. (prod. medie la ha 10,5 chint.), în valoare de 1 mil. lei.

Fânețele cultivate și alte culturi furajere ocupă 1.758 ha. Din această suprafață, *trifoiul* ocupă 476 ha, cu o producție de 14.970 chint. fân (media la ha 31,4 chint.), în valoare de 2 mil. lei și 70 chint. sămânță (media la ha, 0,1 chint.). *Lucerna* ocupă 341 ha, cu o producție de 12.431 chint. fân, (media la ha 36,4 chint.), în valoare de 2 mil. lei. *Alte fânețe cultivate* ocupă 853 ha, cu o producție de 19.213 chint. (media la ha 23,0 chint.), în valoare de 3 mil. lei.

Plantele alimentare ocupă 9.298 ha. Din această suprafață *cartofii* ocupă 8.731 ha, cu o producție de 931.639 chint. (media la ha 106,7 chint.), în valoare de 116 mil. lei.

Plantele industriale ocupă 484 ha. Din această suprafață *câneșpa* ocupă 335 ha, cu o producție de 224 chint. fuior (media la ha 0,6 chint.), în valoare de 1 mil. lei, și 1.656 chint. sămânță (media la ha 4,9 chint.), în valoare de 1 mil. lei. *Inul* ocupă 110 ha, cu o producție de 449 chint. fuior (media la ha 4,0 chint.), în valoare de 2 mil. lei și 386 chint. sămânță (media la ha 3,5 chint.).

Vegetație și culturi diverse. Din suprafața totală a județului (499.300 ha), ogoarele sterpe ocupă 17.498 ha.

Fânețele naturale ocupă 76.624 ha, cu o producție de 980.787 chint. (prod. medie la ha 12,8 chint.), în valoare de 108 mil. lei.

Pășunile ocupă 56.211 ha.

Pădurile ocupă 217.084 ha.

Pomii fructiferi ocupă 325 ha.

Creșterea animalelor. În județul C. se găseau în anul 1935: Cai 15.050, boi 71.399, bivoli 248, oi 102.772, capre 1873, porci 14.569, stupi sistematici 3.347, stupi primitivi 1.063.

Industrie. *Alimentară:* 6 mori sistematice (2 la Mercurea-Ciuc și câte una la Bancu, Tușnad, Frumoasa și Sâmartin), 135 mori țărănești, 2 fabrici de unt (Ciumani și Lăzarea), 1 de spirt (Gheorgheni), 2 de oțet (Mercurea-Ciuc și Gheorgheni); *Lemnului:* 80 fabrici de cherestea (2 la Mercurea-Ciuc, 6 la Gheorgheni și restul în județ), 2 de tâmplărie (Jigodin și Sândominic), 1 de lăzi (Gheorgheni); *Materiale de construcție:* 1 fabrică de țigle (Cozmeni), 5 de var (toate la Voșlăbeni); *Cariere:* caolin la Sânsimion; pietriș la Gârciu, Ghimeș-Făget și Frumoasa; piatră de andezit-trahit la Toplița-Ciuc, Petru-Rareș, Tușnad și Ciceu; piatră calcară pentru construcții la Sândominic; piatră de râu la Gârciu, Ghimeș-Făget și Frumoasa; *Alte industrii:* 1 turnătorie de fier (Mercurea-Ciuc), 1 mină și topitorie de aramă (Sândominic), 2 exploatațiuni de apă minerală (Imper, Iacobi).

Din întreprinderile de mai sus următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei și peste ¹⁾.

Fabrica de cherestea a soc. « Reghinul Săsesc », Gheorgheni (inv. 8), Soc. forestieră « Union » cu 2 fabrici de cherestea: la Lunca de Mijloc (inv. 19) și Ghimeș-Făget (inv. 15), Soc. « Producțiunea Forestieră Regnicolară » (soc. 10) cu 4 fabrici de cherestea în Jud. Ciuc, la: Ciobănaș (inv. 2), Sândominic (inv. 2), Voșlab (inv. 2) și Simionești (inv. 2), Fabrica de cherestea « Uzu », Sâmartin (soc. 5, inv. 3), Soc. Anonimă Forestieră, Valea Secu (soc. 10) cu 2 fabrici de cherestea la Varviz (inv. 11) și Cătunu Sucu (inv. 169 mii lei aur), Fabrica de cherestea a Soc. « Compagnie Européenne des bois », Valea Uzului (inv. 10).

¹⁾ Cifrele în paranteze arată capitalul social (soc.) și capitalul investit (inv.) în milioane de lei.

TINERI DIN IZVOARELE MUREȘULUI

Mina și Topitoria de aramă a Soc. Phönix, Sândominic (inv. 21).

INDUSTRIA ¹⁾ JUDEȚULUI CIUC ÎN 1935

Întreprinderile dela 5 H.P., sau 20 lucrători în sus

Industria	Numărul fabricilor		Forța motrice H.P.	Personal ocupat	Valoarea producției în mii lei
	Active	Inchise			
Alimentară	3	1	274	44	20.602
Lemnului	56	8	4.742	2.848	205.242
Total	59	9	5.016	2.892	225.844

¹⁾ Nu sunt cuprinse exploataările miniere, petrolifere, uzinele de apă și electricitate.

Comerț. Județul fiind bogat în păduri, comerțul principal, practicat pe teritoriul său, este comerțul de lemnărie.

Credit și cooperatie. În cuprinsul județului funcționează 7 bănci (societăți anonime).

Situația lor, conform bilanțurilor încheiate la 31 Decembrie 1934, se prezintă astfel:

A C T I V		P A S I V	
Disponibil . . .	1.249.729	Fonduri . . .	35.257.889
Plasamente . .	65.895.240	Angajamente .	43.923.663
Imobilizări . .	3.707.417	Rezultate . .	5.342.493
Rezultate . . .	13.671.661		
Total . . .	84.524.047	Total . . .	84.524.047

Cooperative de credit (bănci populare) 6, cu 901 membri, și cu un capital social vărsat de 1.551.762 lei. Imprumuturi acordate 4.111.107 lei (neconvertite 1.496.621, convertite 1.192.869 lei și reduceri la împrumuturi convertite lei 1.421.617). Depuneri spre fructificare 2.038.985 lei. Totalul bilanțului 4.625.239 lei.

Situația cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decembrie 1935.

FATĂ DE SECUI TORCÂND — GHIMEȘ-FĂGET

Finanțe publice. Bugetul jud. C., pe exercițiul 1936/37, prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	10.365.985
Venituri ordinare	7.153.078
Venituri extraordinare	770.407
Venituri speciale	2.442.500
Cheltuieli	10.365.985
Cheltuieli ordinare	7.153.078
Cheltuieli extraordinare	770.407
Cheltuieli speciale	2.442.500

Drumuri. Județul C. este străbătut de o rețea totală de drumuri de 4.077 km 446 m, repartizată astfel:

Drumuri naționale 179 km 833 m, din care Direcția G-rală a Drumurilor întreține o rețea pietruită de 173 km 493 m, iar comunele urbane 6 km 340 m.

Drumuri județene 255 km 048 m, din care administrația județului întreține 218 km 811 m drumuri pietruite, iar comunele urbane 5 km 367 m.

Drumuri comunale 3.642 km 565 m.

Lungimea podurilor este de 4.382,16 metri, repartizată astfel: poduri naționale 1.650,40 m, județene 1.729,18 m, și comunale 1.002,55 m.

Prin județ trec 2 drumuri naționale, legând următoarele localități:

1. Tg.-Ocna—Mercurea-Ciuc—Odorhei.
2. Sf. Gheorghe—Mercurea-Ciuc—Toplița, (Mercurea-Ciuc—Gheorgheni = 55 km).

Cale ferată. Județul C. este străbătut de o rețea totală de cale ferată de 156 km, din care 114 km linii principale simple și 42 km linii secundare simple.

Stații importante: Ciceu, Mercurea-Ciuc.

Poștă, telegraf, telefon. În județul C. sunt 2 oficii P.T.T. de stat la: Mercurea-Ciuc și Gheorgheni; 29 oficii autorizate la: Băile Tușnad, Cârța, Cașinul-Nou, Ciuc sângeorgiu, Cozmeni, Ditrău, Frumoasa, Ghimeș-Făget, Joseni, Lăzarea, Lunca-de-Jos, Lunca-de-Sus, Mădăraș, Mihăileni, Mureș-Izvor, Plăeșii-de-Jos, Racul, Remetea, Sâncrăeni, Sândominic, Sânmartin, Sânsimion, Sântimbru, Siculeni, Șumuleu, Tulgheș, Tușnad-Sat, Valea-Strâmbă și Voșlăbeni; 1 agenție specială la Bicașul-Ardelean și 1 agenție autorizată la Armășeni.

Oficii telefonice la: Mercurea-Ciuc, Gheorgheni, Cârța, Cașinul-Nou, Ditrău, Frumoasa, Ghimeș-Făget, Joseni, Lacul-Roșu, Lăzarea, Lunca-de-Jos, Mădăraș, Plăeșii-de-Jos,

Racul, Remetea, Sâncrăeni, Sândominic, Sângeorgiu, Sânmartin, Sânsimion, Siculeni, Tulgheș, Tușnad-Băi, Tușnad-Sat, Valea-Strâmbă, Voșlăbeni.

Stațiuni climatice, balneare, turism. *Tușnad*, stațiune balneo-climatică, așezată în defileul Oltului, între munții Harghitei, înfrunzări în falnice păduri de brazi, la 660 m altitudine. Climat subalpin, temperatură potrivită, aer lina ozonizat.

Ape cloruro-sodice, alcaline, carbogazoase și feruginoase.

Indicațiuni: Băile: anemie, reumatism, rachitism, scrofuloză, boli de inimă și boli nervoase; cura internă în catarurile gastro-intestinale și respiratorii, iar climatul pentru predispozițiile la tuberculoză.

Instalațiuni moderne pentru băi calde, 2 bazine, hidroterapie, fizioterapie.

Anotimp: Iunie—Septembrie. Sanatoriu, hoteluri și vile, restaurante, Doctori, farmacie, oficiu P.T.T.

Stație c. f. pe linia Brașov—Sf. Gheorghe—Mercurea-Ciuc. Excursii și

plimbări în munții apropiați.

Jigodin, stațiune balneo-climatică, așezată la poalele Harghitei, la 650 m altitudine. Climat de munte. Ape alcaline, carbogazoase și feruginoase, captate în 2 piscine.

Indicațiuni: Reumatism, boli nervoase și boli de femei; catarurile tubului digestiv și ale căilor urinare, anemie, gută, obezitate. O modestă instalație pentru băi calde. Anotimp: Iulie—August.

Mici hoteluri și vile, restaurante. Doctor. Telefon.

Posibilități de excursii în munți. Haltă c. f. pe linia București—Brașov—Mercurea-Ciuc (la 4 km de stația Mercurea-Ciuc).

Casin Iacobeni, stațiune balneo-climatică, așezată între pădurile munților Ciucului la 800 m altitudine, având un climat plăcut și potrivit unei bune stațiuni climatice.

Ape alcalino-teroase carbogazoase, cunoscute sub numele de « Salutaris » și indicate în anemie, scrofuloză, arterio-scleroză, boli de stomac, sifilis.

Anotimp: 1 sau 15 Iunie—Septembrie. Mici hoteluri și case de închiriat la țărani, restaurant.

Stație c. f. (la Târgu-Săcuesc pe linia Sf. Gheorghe-Brețcu), de unde la Casin-Iacobeni, cu autobuzul.

Excursii și plimbări în munți.

Harghita, stațiune balneo-climatică, situată în masivul păduros al Harghitei, la 1300 m înălțime. Climat alpin. Ape sulfatate feruginoase. Indicațiuni: debilitate, anemie, reumatisme cronice, boli nervoase, boli de femei. Modeste instalațiuni construite din lemn. Câteva pavilioane și vile de locuit. Gară la Mercurea-Ciucului, la 23 km. Numeroase excursii în munți.

Valea Intunecată, modestă stațiune balneară cu ape sulfatate, situată în apropierea gării Lunca-de-mijloc de pe linia Ghimeș-Ciceu.

Izvorul Repat, stațiune admirabil așezată în mijlocul pădurilor de brad la 950 m înălțime. Ape alcaline bicarbonate mixte, carbogazoase iodurate, indicate în catarurile tubului digestiv. Depărtarea și lipsa de instalațiuni reduc importanța stațiunii. Apa se distribuie însă în comerț în cantități apreciabile.

Lacul Roșu (Ghilcoș) stațiune climatică alpină, (980 m) situată în Cheile Bicazului, într-o poziție neasemuit de frumoasă, e mult vizitată în timpul verii. Câteva vile și pensiuni. Drumul dela Gheorgheni, cea mai apropiată gară, (24 km) se face cu autobuzul peste muntele Pângărați (1257 m).

Excursii: Din Gheorgheni, pe frumoasa Vale a Bicazului, la Cheile Bicazului și lacul Roșu; din Mureș Izvor, pe coama munților până la minele de la Bălan, pe Valea Oltului; din Tușnad, la lacul Sf. Ana, la muntele Ciomag și muntele Puciosul.

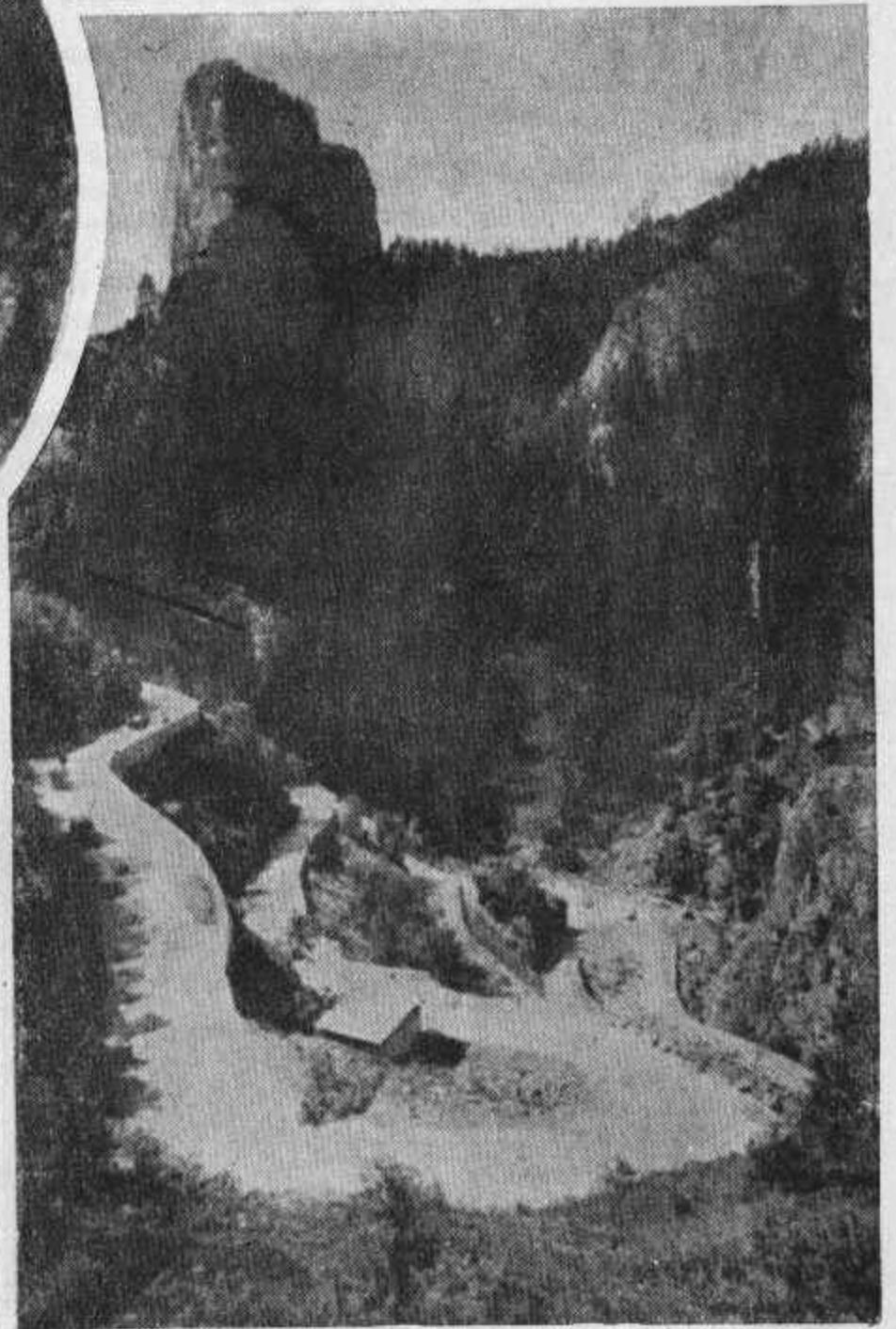
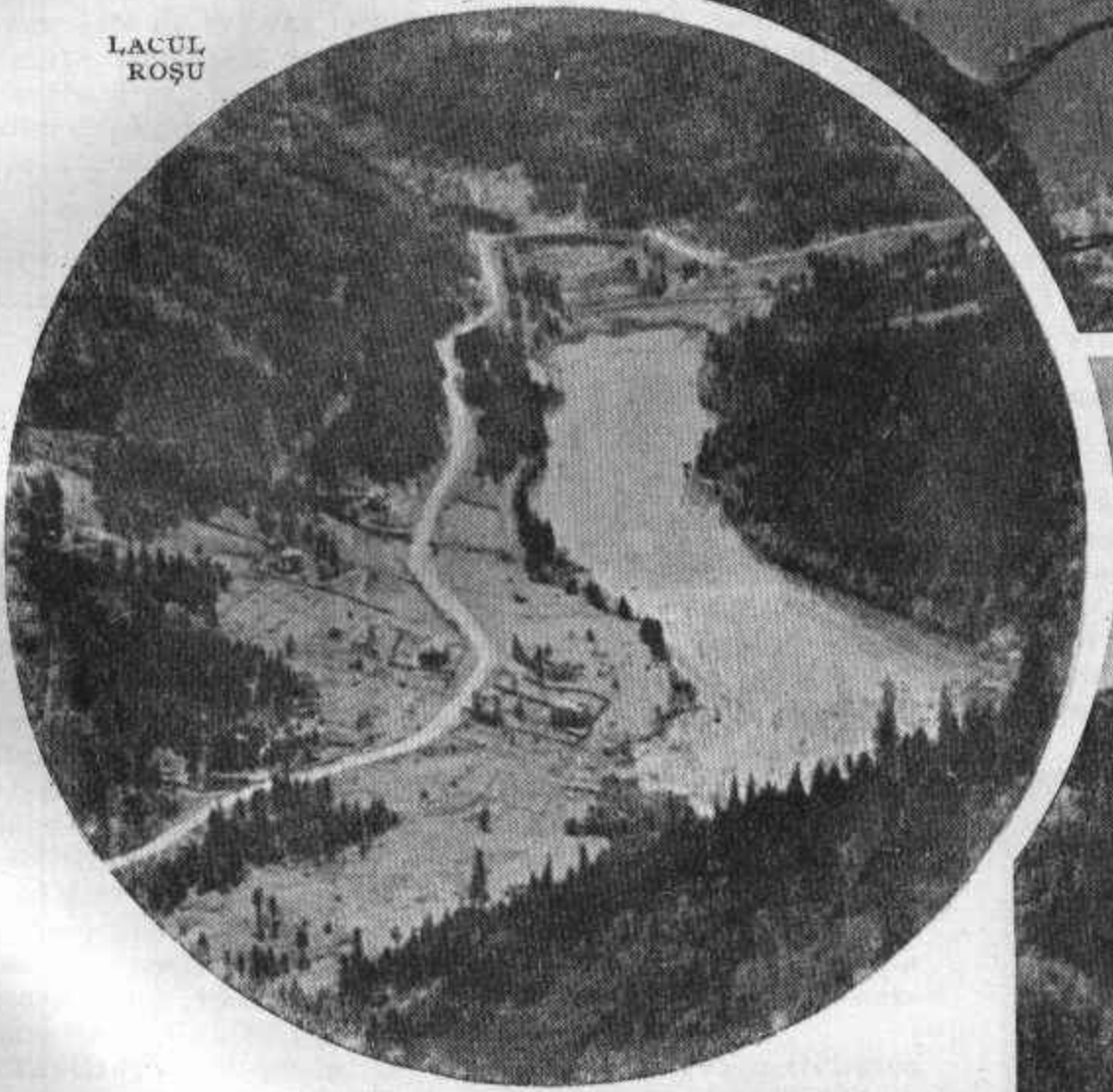

CIUC

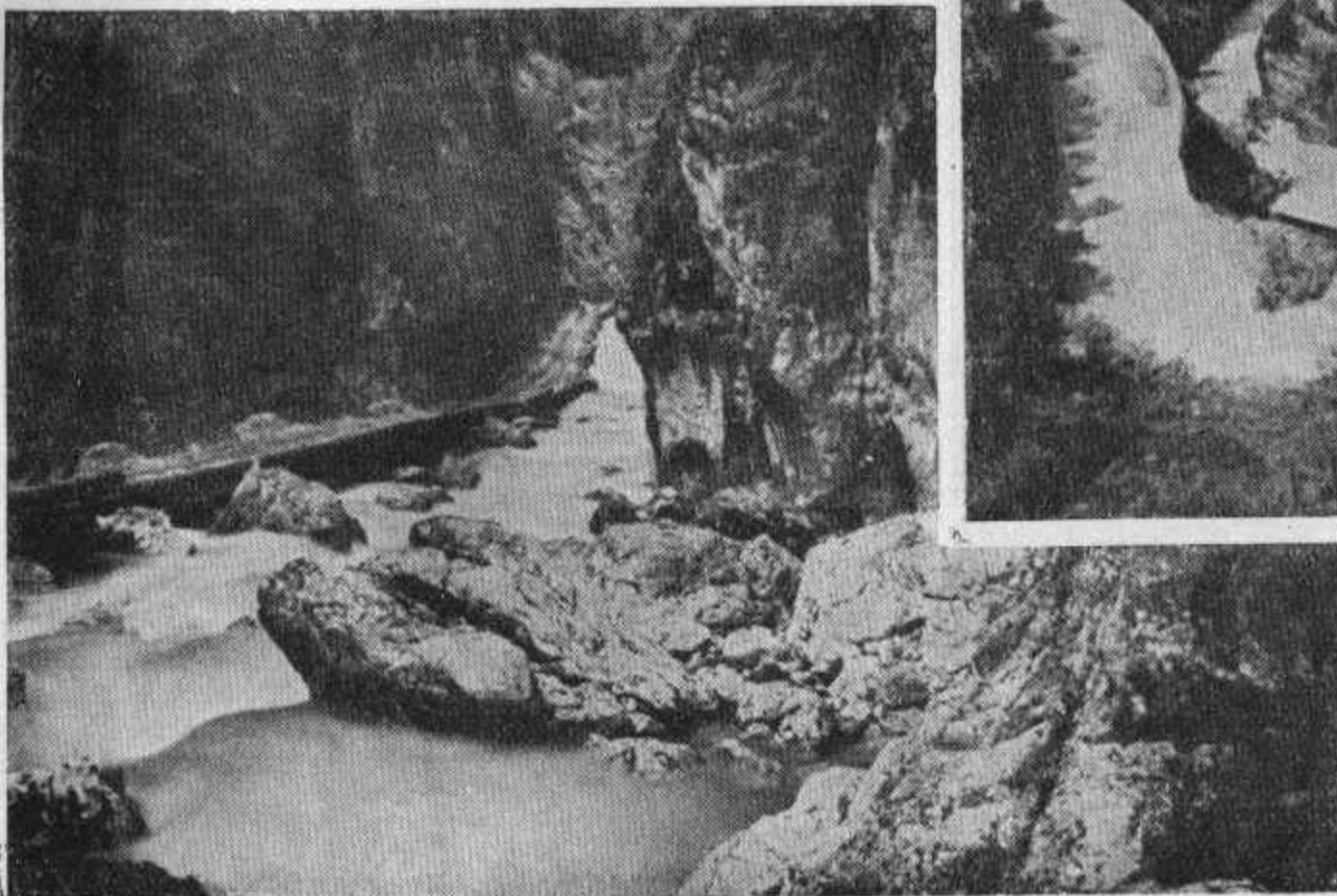
MUNȚII
BICAZULUI

LACUL
ROȘU

DEFILEUL BICAZULUI
ȘI PIATRA ALTARULUI

CHEILE BICAZULUI

Alpinism. În munții Ciucului: din Bălan, pe la Baia de Aramă, peste vârful Curmătura, la Hăgimașul Mare și Hăgimașul Negru; dela lacul Roșu, pe pâraul Hăgimașului, la Hăgimaș. În munții Harghitei: din băile Harghita, pe Mădăraș, cel mai înalt vârf al acestor munți.

În munții Gurghiului: din Remetea și Ditrău, pe dealul Crucii (1517 m), scoborîre pe Valea Lăpușnii, la Lăpușna.

În munții Giurgeului: de la lacul Roșu, pe Valea Jidanului, peste muntele Highiș, la Tulgheș.

Case de adăpost la: lacul Roșu, în poala muntelui Suhard (proprietatea posesorului din Gheorgheni), una, în masivul Curmătura (prop. S. C. A.) și la Lacul Sf. Ana.

CULTURĂ

Știință de carte. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, populația județului, dela 7 ani în sus, este de 117.751 locuitori din cari 76,4% sunt știutori de carte. După sex, proporția este de 80,4% bărbați știutori de carte și 72,1% femei știutoare de carte. Repartiția locuitorilor după gradul de instrucție, în procente, este următoarea:

Gradul de instrucție școlară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul știutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extrașcolară	0,7	0,8
2. Primară	69,8	92,3
3. Secundară	23,8	5,7
4. Profesională	3,0	0,8
5. Universitară	2,0	0,3
6. Alte școli superioare	0,7	0,1

Învățământ. Populația școlară a județului C. (între 5—18 ani) a fost în anul 1934 de 31.727 locuitori (822 mediu urban și 30.905 mediu rural).

Școli secundare. În județ se află 1 liceu de băieți, de stat (Gheorgheni), 1 liceu mixt de stat (Mercurea-Ciuc), 1 liceu de băieți romano-catolic (Mercurea-Ciuc), 1 gimnaziu de fete romano-catolic (Gheorgheni) și 1 școală de economie casnică (Mercurea-Ciuc).

Școli primare 136, din care 128 rurale și 8 urbane (100 școli de stat și 36 confesionale) cu un număr total de 21.484 copii (1.664 mediu urban și 19.820 mediu rural) și cu 457 învățători și alt personal didactic (situația din 1934).

Grădini de copii 42, din care 38 rurale și 4 urbane (40 de stat și 2 confesionale), cu un număr total de 2.307 copii (2.088 mediu rural și 219 mediu urban) și cu 48 conducătoare (situația din 1934).

Instituții culturale. În județul C. se relevă activitatea Asoc. pentru literatura și cultura poporului român «Astra», cu sediul central în orașul Mercurea-Ciuc și cu organizații locale în: Gheorgheni, Dănești, Jigodin, Sânmărtin și Bicăzul-Ardelean.

Fundația Culturală Regală «Principele Carol» are un cămin cultural la Imper.

Centrața Caselor Naționale are o organizație culturală în com. Bicăzul-Ardelean (cu local propriu, teren sportiv și bibliotecă).

Liga Culturală activează în localitățile: Gheorgheni, Hodoșa, Tulgheș și Voșlăbeni.

Casa Școalelor și a Culturii Poporului întreține în județul C. 72 cămine culturale, 3 soc. muzicale și 8 biblioteci, adică în total 83 organizații culturale, dintre care 34 au personalitate juridică.

În județ se mai află: 1 muzeu securesc; Asoc. femeilor ortodoxe-române; Corul Meseriașilor; Fanfara tinerilor agricultori; Asoc. generală a Românilor uniți; 2 reuniuni populare romano-catolice; Reuniunea fetelor și femeilor romano-catolice; Reuniunea tinerilor; Secția Meseriașilor; Reuniunea populară romano-catolică, 2 cercuri culturale ale învățătorilor; Corul bisericesc ortodox-român; Reuniunea de cântec și de muzică maghiară.

1 cinematograful al Asociației «Astra» la Mercurea Ciuc, 1 cinematograful la Gheorgheni, 1 club sportiv; Soc. «Carpatina-Ardeleană» filiala Mercurea Ciuc (sport și turism); Societatea vânătorilor.

RELIGIE

Confesiuni. Conform rezultatelor provizorii ale recensământului din 1930, din totalul locuitorilor județului

13 8% sunt greco-catolici și 1,3% ortodocși. Restul populației aparține altor confesiuni.

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 21 biserici și 2 capele greco-catolice; 5 biserici și 1 capelă ortodoxe; 56 biserici și 1 capelă romano-catolice; 2 biserici și 1 capelă reformată; 2 biserici armean-catolice; 2 case de rugăciuni baptiste și 6 sinagogi.

1 mănăstire ortodoxă și 2 mănăstiri franciscane.

Instituții bisericești. 2 protopopiate greco-catolice (Mercurea-Ciuc și Gheorgheni), 1 ortodox (Mercurea-Ciuc), 3 romano-catolice (Mercurea-Ciuc, Gheorgheni și Sângeorgiu) și 1 reformat (Mercurea-Ciuc).

Județul se află în eparhia greco-catolică a Mitropoliei din Blaj și în eparhia ortodoxă a Arhiepiscopiei Albe-Iulii și Sibiului.

ADMINISTRAȚIE

Organizare administrativă. Capitala județului C. este Mercurea-Ciuc. Județul are 2 orașe (Mercurea-Ciuc și Gheorgheni) și 59 sate, împărțite astfel:

I. Plasa Centrală	20 sate
II. Plasa Frumoasa	9 sate
III. Plasa Gheorgheni	10 sate
IV. Plasa Sânmărtin	17 sate
V. Plasa Tulgheș	3 sate

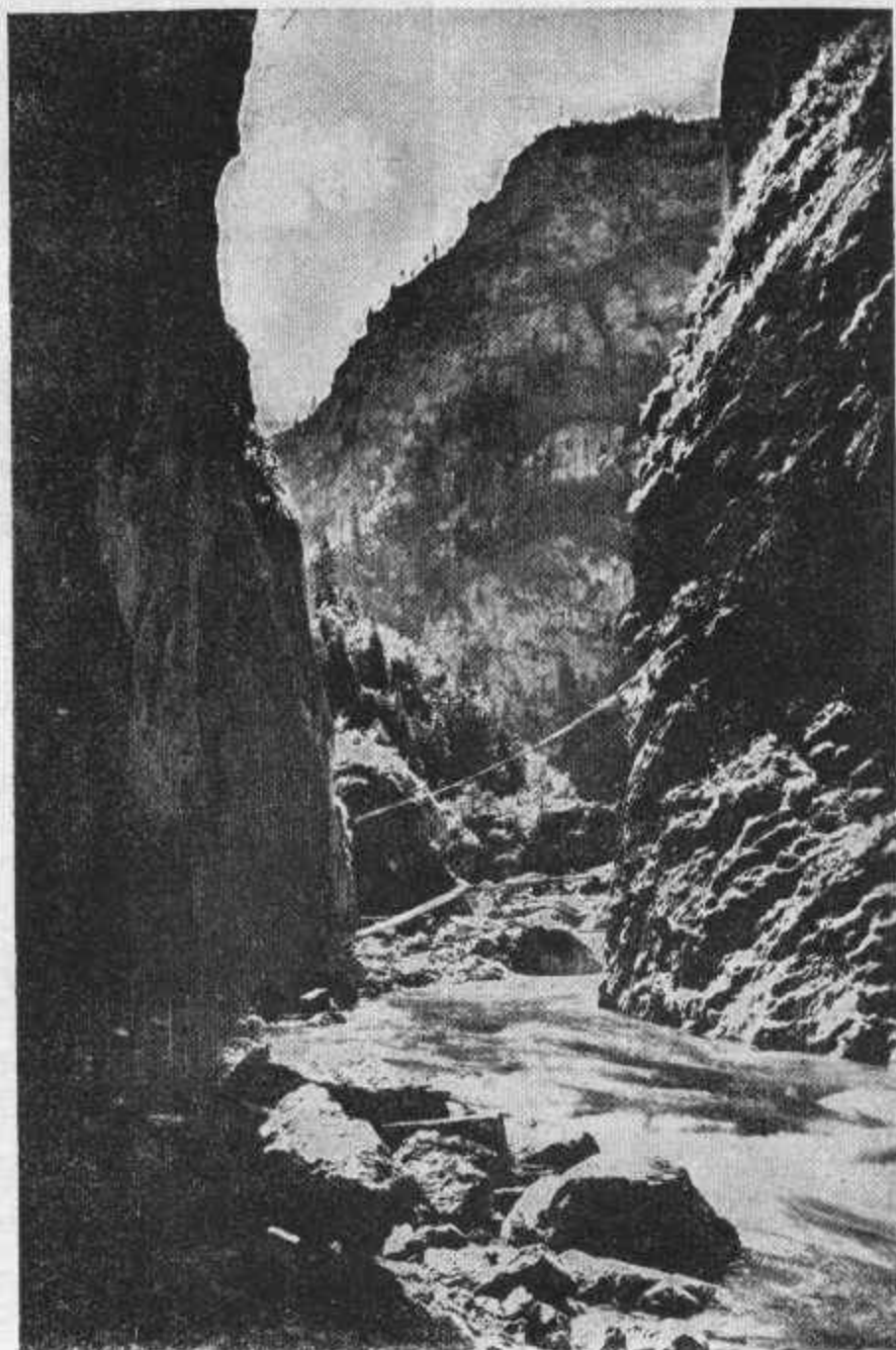
Organizare judecătorească. Un tribunal la Mercurea-Ciuc cu o secțiune, 9 magistrați și 1 procuror, în circumscripția Curții de Apel din Târgu-Mureș.

2 judecătoria, la Mercurea-Ciuc și Gheorgheni, cu un total de 6 magistrați.

Organizare sanitară. Spitale de stat în orașele Mercurea-Ciuc și Gheorgheni.

Spital comunal (epidemic) în Gheorgheni.

Sanatorii particulare în Mercurea-Ciuc (Dr. Hugo Hirsch) și Gheorgheni (Dr. Andrei Nagy).

CHEILE BICAZULUI

Dispensare de stat la Frumoasa, Tulgheș și Bicăzul-Ardelean. La Siculeni 1 dispensar comunal și 1 particular. La Frumoasa 1 dispensar particular.

Servicii sanitare în orașele Mercurea-Ciuc (Serv. sanitar județean și Serv. sanitar comunal) și Gheorgheni.

Asistență și prevedere socială. Casa Asigurărilor Sociale din Tg.-Mureș are oficii la Mercurea-Ciuc și Gheorgheni și organizații medicale la Mercurea-Ciuc, Gheorgheni, Joseni, Tulgheș, Bicăzul-Ardelean, Cârța, Sânmărtin, Valea-Uzului, Plăeșii-de-Jos, Lunca-de-Mijloc și Frumoasa (13 medici).

Soc. «Crucea Roșie» activează în: Mercurea-Ciuc, Gheorgheni, Șumuleu, Șoimeni, Cioboteni și Jigodin.

În orașul Mercurea-Ciuc se mai află: Oficiul de Asigurări Sociale, Oficiul I.O.V., Soc. pentru profilaxia tuberculozei, 6 asociații de asistență socială din cari 2 izraelite; Azilul meseriașilor bătrâni, Căminul de ucenici.

În Gheorgheni: Orfelinatul «Gh. Szabo», Casa de caritate a bisericii rom.-catolice, Casa de caritate a bisericii armeano-catolice și Societatea «Missio» pentru ajutorarea săracilor.

În comunele rurale: Reuniunea populară romano-catolică din Gheorgheni, Siculeni și Remetea; Orfelinatul și Asoc. femeilor romano-catolice din Șumuleu; Reuniunea femeilor romano-catolice din Joseni și Soc. «Sf. Treime» din Frumoasa.

PRINCIPALE AȘEZĂRI

Mercurea-Ciuc, capitala județului. (Vezi monografiile orașelor reședință).

LOCALITĂȚILE DIN JUDEȚUL CIUC

A) Orașe

1. Mercurea-Ciuc (capitala județului).
2. Gheorgheni

B) Sate

I. PLASA CENTRALĂ

1. Cârța
2. Ciceu
3. Cioboteni
4. Dănești
5. Gârciu
6. Ineu
7. Jigodin
8. Lelicieni
9. Mădăraș
10. Misentea

11. Racul
12. Sâncrăieni
13. Sândominic
14. Sântimbru
15. Siculeni
16. Șoimeni
17. Șumuleu
18. Tomești
19. Toplița-Ciuc
20. Văcărești

II. PLASA FRUMOASA

1. Bârzava
2. Delnița
3. Frumoasa
4. Ghimeș-Făget
5. Lunca-de-Jos
6. Lunca-de-Sus
7. Mihăileni

8. Nicolești
9. Păulenii

III. PLASA GHEORGHENI

1. Chileni
2. Ciurani
3. Ditrău
4. Hodoșa-de-Ciuc
5. Joseni
6. Lăzarea
7. Remetea
8. Suseni
9. Valea-Strâmbă
10. Voșlăbeni

IV. PLASA SÂNMĂRTIN

1. Armășeni
2. Bancu
3. Băile-Tușnad

Gheorgheni, comună urbană, situată la poalele munților Gheorgheni (817 m deasupra nivelului mării), la 55 km de capitala județului, 151 km de Brașov și 323 km de București. Stație c.f. pe linia Râșboeni - Petru Rareș - Brașov. Are 11.419 locuitori (cifra probabilă 1 Iulie 1936).

Bugetul orașului pe exercițiul 1936/37 (prevederi): Venituri și cheltuieli 11.704.611 lei.

Fabrici de cherestea, cărămizi, lăzi; comerț dezvoltat de lemne; câteva bănci.

Liceul de băieți, «Sf. Nicolae»; 1 gimnaziu de fete romano-catolic; 3 școli primare; 3 școli primare romano-catolice; 2 grădini de copii (din care una romano-catolică).

Asoc. «Astra» pentru cultura și literatura poporului român, Liga Culturală, Societate corală, Teatru, cinematograful, câteva societăți sportive, Societate de vânatoare.

1 biserică ortodoxă, 1 greco-catolică, 1 romano-catolică, 1 reformată, 1 armeană, 1 sinagogă. Mănăstirea surorilor Sf. Vincent, 1 protopopiat greco-catolic și 1 romano-catolic.

Primărie, Judecătoria de ocol, Percepție fiscală, Poliție, Ocol silvic, Inspectorat agricol, Notariat public, Pompieri, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Serviciu sanitar.

Societatea Economică, Cercul Comercianților.

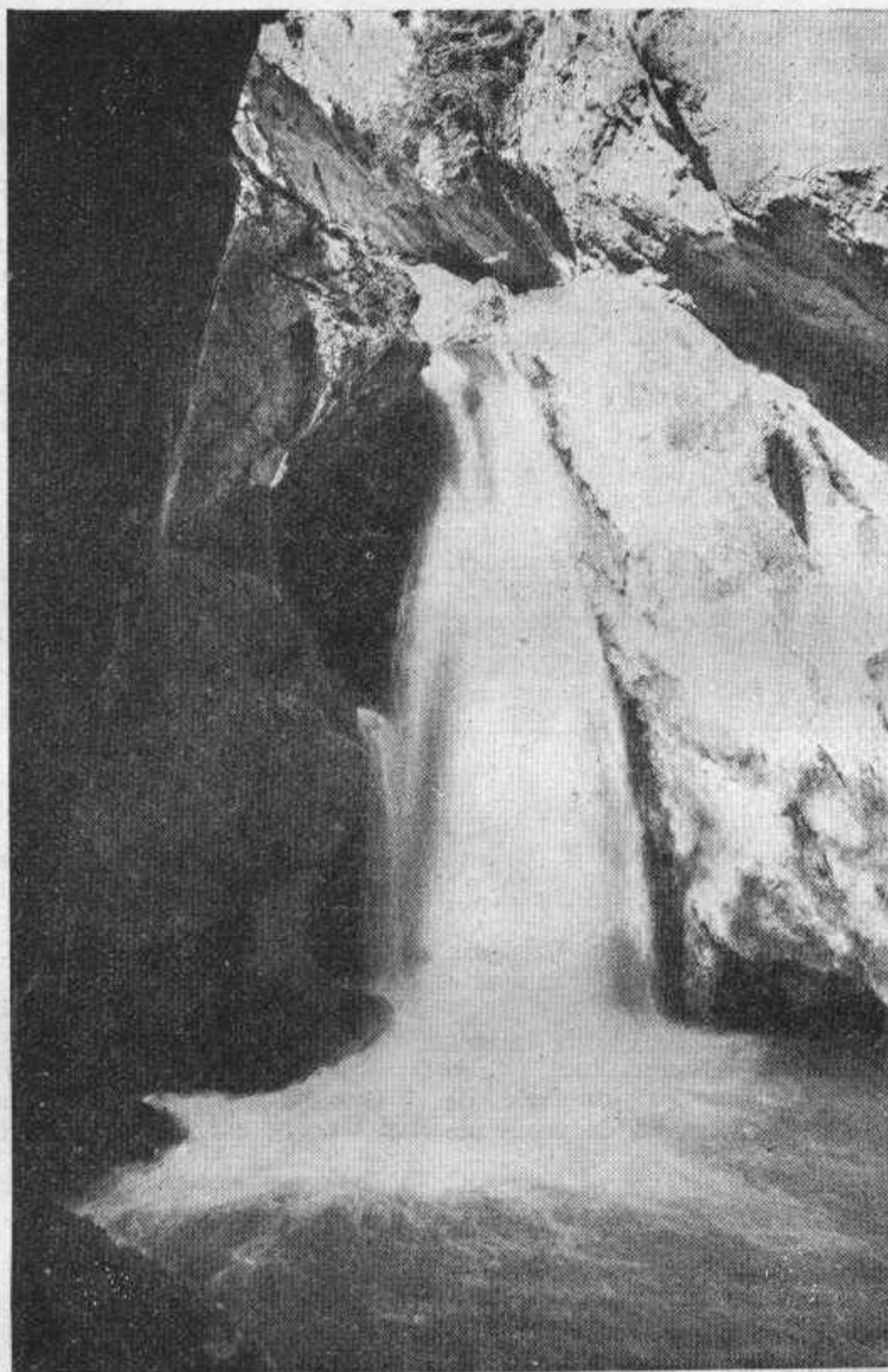
1 uzină electrică, 12.000 m.p. trottoare de asfalt.

Spital, Casa Asigurărilor Sociale.

4. Casinul-Nou
5. Cetățuia
6. Ciucani
7. Ciucsângeorgiu
8. Cozmeni
9. Iacobeni
10. Imper
11. Lăzărești
12. Plăeșii-de-Jos
13. Plăeșii-de-Sus
14. Sânmărtin
15. Sânsimion
16. Tușnad
17. Vrabia

V. PLASA TULGHEȘ

1. Bicăzul-Ardelean
2. Bicăzul-Chei
3. Tulgheș

LACUL ROȘU — CASCADA

JUDEȚUL CLUJ

Stema. Scut tăiat. Câmpul superior despiciat, având în primul cartier, de aur, lupoanca romană, neagră (simbolizând străvechea colonizare romană); în al doilea cartier, roșu, un corb negru cu inel de aur în cioc, stând pe o ramură verde de stejar (amintind posesiunile familiei Huniade); câmpul inferior, albăstru, cu un snop de grâu de aur (reprezentând bogăția agricolă a câmpiei ardelenice).
Este vechea stemă, rectificată.

GEOGRAFIE

Așezare. Județul C. se poate numi județul Someșului-Mic. El este așezat în partea N-V a bazinului Transilvaniei pe drumul cel mare internațional care, venind din spre Oradea, ajunge, prin Cluj – Sighișoara – Brașov – București, la Constanța.

Suprafața: 4.813 km².

Infățișarea pământului. În apusul județului se ridică masivul Bihorului cu vârfuri la peste 1.800 m. El separă valea de munte a Someșului-Mic și deci județul C. de bazinul Arieșului în S (județul Turda) și de bazinele Crișurilor (Repede și Negru) spre V și N-V (județul Bihor). Restul ținutului face parte din podișul Transilvaniei. Numai spre județul Sălaj (în N) se mai înalță, foarte puțin însă, o culme muntoasă cristalină care nu depășește 1.000 m. (*Meșeu* sau, după numirea locală *Imezeu*). Și aici, podișul a fost fragmentat de ape în numeroase dealuri, mai înalte și mai strâmte în V (peste Someșul-Mic); mai joase (de obicei sub 500 m) și mai rotunjite, în partea răsăriteană cunoscută sub numele, impropriu de «Câmpie».

Climă și ape. Clima este mai umedă și mai aspră decât în părțile sudice și estice ale țării; contrastele între iarnă și vară sunt, în schimb, mai potolite. Precipitațiunile cele mai abundente se întâlnesc în munții Bihorului (peste 1.000 mm anual), iar cele mai scăzute (sub 600) în «Câmpie».

Râurile, cele cu izvorul în podiș, fiind amenințate de secare vara, au fost prefăcute, multe din ele, în iazuri (tăuri). Astfel singurele ape de care se poate vorbi în chip mai serios rămân cele cu izvorul în munte: *Someșul-Mic* și *Crișul-Repede*, din care județul C. are numai obârșiiile.

Vegetație. Pășunea alpină și pădurile de conifere ocupă suprafețe întinse în Bihor. Pe marginea N-E a aceluiași masiv însă și în Imezeu, predomină fagul iar pe dealurile sub 600 m stejarii. «Câmpia» a fost și ea odată, în mare parte împădurită (cu excepția povârnișurilor însoțite pe care s'a dezvoltat de timpuriu stepa cu ierburi înalte). Despădurirea sălbatică de mai târziu a avut ca efect nu numai întinderea plantelor de stepă (și

recent, a grânelor) dar și deslănțuirea torenților și alunecărilor de teren (o adevărată calamitate a ținutului). Au ieșit astfel la iveală, de sub nisipurile culmilor, argilele sărate iar pe aceste argile s'au dezvoltat plante de sărături.

Bogății minerale. Bihorul clujan este sărac în mine-reuri metalice. În schimb, periferia munților (fostele golfuri ale mării terțiare), cuprinde cărbuni bruni (*Ticu-Aghireș*) iar podișul, argilă plastică (*Imuc*), sare (în *axa Someșului*), și mai ales, gaz metan (în «Câmpie», la *Șarmășel*). Petrol până în prezent, s'a găsit foarte puțin.

ISTORIE

Vechime și dezvoltare istorică. În cuprinsul județului C. se afla sub dominația romană, un centru militar, castrul Napoca, cu nume probabil autohton (cf. Alboca). Urmele lui se află în mijlocul Clujului.

Un drum roman lega Napoca de Apulum (Alba Iulia), loc de respirare a altor drumuri principale. Către miez-noapte, drumul ducea la Porolissum (Moigrad), centrul Daciei Nordice (Porolissensis), de care ținea și actualul județ al Clujului.

Județul C. este un vechiu ținut voevodal. La 1370, este amintit aici «Ladislaus woywoda Olacorum».

Numele Clujului sub forma lui românească — Clus, Castrum Clus, Clusium — se întâlnește în documente începând din sec. XII.

În timpul Reformei, «umanistii» au văzut în acest nume, urmele unui «Claudium» roman. De aici a derivat forma lui pedantă «Claudiopolis» pe care Sașii au tradus-o prin «Klausenburg».

Primul castelan al Clujului, cunoscut documentar, este Toma, pomenit într-un testament din 1173. La 1183, aflăm cu același titlu pe un anume Gallus.

În 1267, Clujul, împreună cu ținutul său este dăruit episcopului Transilvaniei.

TINERI LOGODIȚI

În împrejurimile Clujului, înflorea pe atunci o abateie benedictină, fondată către anii 1061—1063 și înzestrată în 1295 de regele Andrei II cu 40 de sate. Amintirea ei e perpetuată de numele Mănăsturului—ășezare curat românească în acele locuri.

În Cluj s'a născut la 23 Februarie 1440 un fiu al românului Ioan Corvin—Matei—care avea să devină cel mai mare rege pe care l-a avut Ungaria.

Prin ținutul Clujului au trecut în fruntea oștilor lor la anul 1556 Pătrașcu cel Bun, domnul Țării Românești; și Alexandru Lăpușneanu, domnul Moldovei. Intrând în Cluj ei au pus în scaunul Ardealului pe nefericita «crăiasă» Isabella, văduva voevodului Ioan Zapolya.

La 5 Februarie 1601, nobilii ungurii au ars de viu la Cluj, pe Baba Novac, generalul lui Mihai, venit aici ca sol al voevodului său, după lupta dela Mirislău, la George Basta.

Tot la Cluj s'a desfășurat în 1894, încă un episod dureros al istoriei noastre: procesul Memorandului.

Unirea a redat însă acestei cetăți care a fost a asupririi, rolul ei firesc de cetate a romanității.

Monumente istorice. Casa lui Matei Corvin din Cluj, în care s'a născut gloriosul rege, restaurată în 1867.

Biserica romano-catolică Sf. Mihail din Cluj, în stil gotic transilvan, începută în timpul Angevinilor, către 1320 și terminată în 1444.

În urma ciumei care a bântuit în Cluj în 1738—1742 i s'a ridicat un somptuos portal în stil baroc.

Biserica greco-catolică «Calvaria» din Mănăstur.

Ruinele bisericii din Mănăstur, construită în 1061 de călugării benedictini, reconstruită de mai multe ori.

Castelul din Gilău, din secolul XII—XIII, în care și-a avut reședința Regina Isabella în secolul XVI. După «Anongmus Notar», cronicarul ungur din sec. XIII, numele Gilăului ar deriva dela acela al voevodului Gelu, apărătorul eroic al patriei sale românești.

Biserica în stil gotic, din Someșeni, fostă a catolicilor, trecută apoi românilor uniți.

Biserica gotică din Feleac, din sec. XVI, reconstruită la 1770.

POPULAȚIE

Starea populației. După rezultatele provizorii ale recensământului, din 1930 jud. C. numără 333.545 locuitori. Populația județului este repartizată astfel:

a) Pe orașe și plăși, după sex:

Unități administrative	Numărul populației		
	Total	Bărbați	Femei
Total județ	333.545	166.315	167.230
Total urban	104.019	51.397	52.622
1. Municipiul Cluj	98.569	48.718	49.851
2. Orașul Huedin	5.450	2.679	2.771
Total rural	229.526	114.918	114.608
1. Plasa Borșa	20.800	10.463	10.337
2. Plasa Cluj	50.837	25.579	25.258
3. Plasa Gilău	26.844	13.488	13.356
4. Plasa Hida	29.752	14.974	14.778
5. Plasa Huedin	49.870	24.788	25.082
6. Plasa Mociu	27.484	13.694	13.790
7. Plasa Sârmașul	23.939	11.932	12.007

b) Pe grupe de vârstă.

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele	333.545	30—49 ani	78.578
0—9 ani	79.348	50—69 ani	38.238
10—29 ani	126.978	70 ani și peste	8.955
		Vârstă nedecarată	1.452

Mișcarea populației. Datele fundamentale ale mișcării populației în județul C., conform cifrelor publicate în Buletinul Demografic al României în perioada 1931—1936 inclusiv, sunt următoarele:

Anul	Cifra probabilă a populației în- definitiv la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proporții la 1.000 locuitori		
		Născuți vii	Morți	Excedent natural	Născuți vii	Morți	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 medie anuală	—	9.459	6.360	3.099	27,7	18,6	9,1
1931	335.271	9.627	6.175	3.452	28,7	18,4	10,3
1932	338.914	10.092	6.724	3.368	29,8	19,8	10,0
1933	341.791	9.277	5.987	3.290	27,1	17,5	9,6
1934	345.373	9.316	6.195	3.121	27,0	17,9	9,1
1935	347.460	8.985	6.717	2.268	25,9	19,3	6,6
1936	350.778	9.680	6.457	3.223	27,6	18,4	9,2

La data de 1 Iulie 1937, cifra probabilă a populației județului C. a fost de 353.945 locuitori. Față de populația numărată la recensământul din 1930 și anume 333.545 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 20.400 locuitori în timp de șase ani și jumătate, ceea ce corespunde unei creșteri de 6,1%.

ECONOMIE

Având ca pământ arabil 30% din totalul suprafeței sale, având un venit de peste 200 milioane anual, numai din cultura grâului, județul C. nu este totuși un județ agricol.

Caracterul său economic e determinat de municipiul Cluj, unul din cele mai mari centre urbane ale țării, împrejurul căruia s'a dezvoltat o puternică industrie, favorizată de un subsol bogat.

Agricultură. Județul ocupă o suprafață totală de 481.300 ha. Suprafața arabilă este de 145.710 ha, adică 30,27% din suprafața județului și 0,49% din suprafața totală a țării.

Din suprafața arabilă a județului, marea proprietate deține 7.689 ha, adică 5,28%, iar mica proprietate 138.021 ha, adică 94,72%.

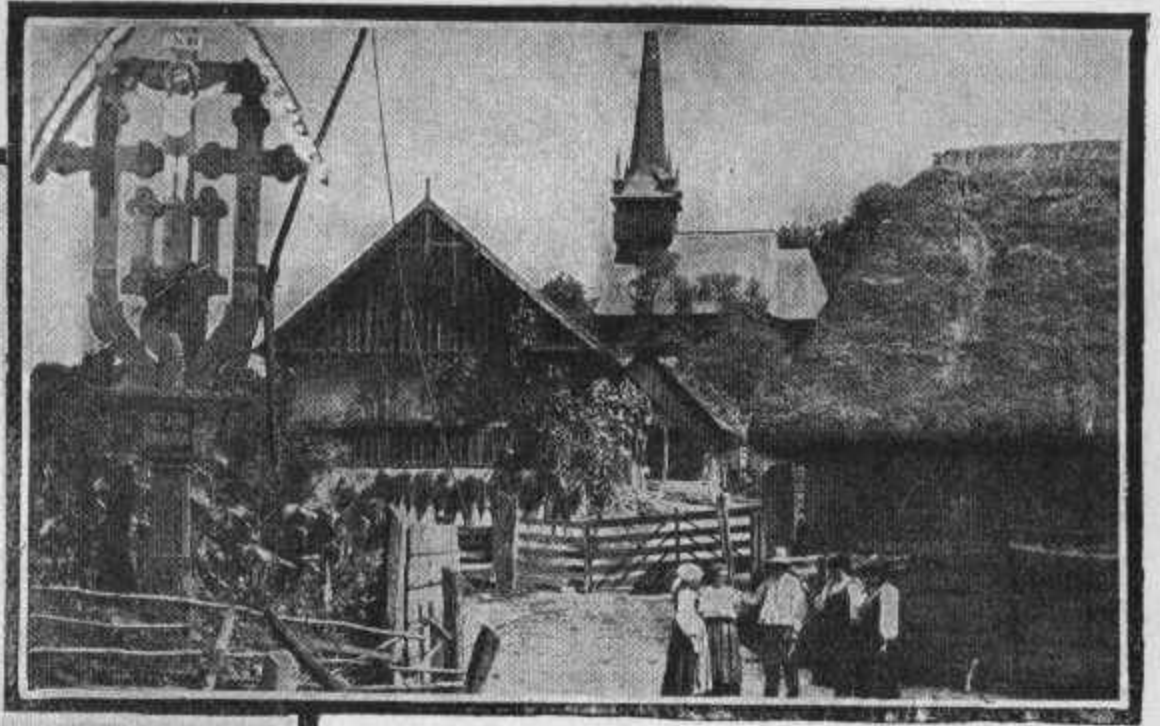
Din totalul suprafeței arabile, cerealele ocupă 109.313 ha, astfel repartizate:

Grâul ocupă 47.545 ha, cu o producție de 617.455 chint. (producția medie la ha 13 chint.), în valoare de 244 mil. lei.

CLUJ

BISERICA DIN FILD

SATUL AȘCHILEU-MIC

CATEDRALA
ORTODOXĂ

TĂRANCE DIN MÂNĂȘTIUR

Porumbul ocupă 43.165 ha, cu o producție de 429.261 chint. (producția medie la ha 9,9 chint.), în valoare de 101 milioane lei.

Ovăzul ocupă 8.612 ha, cu o producție de 82.912 chint. (producția medie la ha 9,5 chint.), în valoare de 25 mil. lei.

Orzul ocupă 6.458 ha, cu o producție de 78.289 chint. (producția medie la ha 12,1 chint.), în valoare de 19 mil. lei.

Secara ocupă 3.521 ha, cu o producție de 41.604 chint. (producția medie la ha 11,8 chint.), în valoare de 12 mil. lei.

Meiul ocupă 12 ha.

Fânnetele cultivate și alte culturi furajere ocupă 7.835 ha. Din această suprafață trifoiul ocupă 3.539 ha, cu o producție de 72.843 chint. fân (media la ha 20,6 chint.), în valoare de 10 milioane lei și 2.400 chint. sămânță (media la ha 0,7 chint.). Lucerna ocupă 2.235 ha cu o producție de 55.644 chint. fân (media la ha 24,8 chint.), în valoare de peste 7 milioane lei și 800 chint. sămânță (media la ha 0,4 chint.).

Plantele alimentare ocupă 2.907 ha. Din această suprafață cartofii ocupă 1.512 ha, cu o producție de 86.855 chint. (media la ha 57,4 chint.), în valoare de 11 milioane lei.

Varza ocupă 440 ha, cu o producție de 9.105 chint. (media la ha 20,6 chint.), în valoare de 2 milioane lei.

Cartofii printre porumb dau o producție de 69.900 chint. în valoare de 9 milioane lei.

Plantele industriale ocupă 1.808 ha. Din această suprafață cânepa ocupă 1.285 ha, cu o producție de 7.176 chint. fuior (media la ha 5,5 chint.), în valoare de 25 milioane lei, și 2.909 chint. sămânță (media la ha 2,2 chint.), în valoare de 1 milion lei. Floarea soarelui ocupă 393 ha, cu o producție de 2.022 chint. (media la ha 5,1 chint.), în valoare de aproape 1 milion lei.

Vegetație și culturi diverse. Din suprafața totală a județului (481.300 ha), ogoarele sterpe ocupă 23.847 ha.

Fânețele naturale ocupă 56.736 ha, cu o producție de 953.164 chint. (producția medie la ha 16,8 chint.), în valoare de 105 milioane lei.

Pășunile ocupă 62.449 ha.

Pădurile ocupă 129.607 ha.

Livezile de pruni ocupă 1.807 ha, cu o producție de 16.624 chint. (producția medie la ha 9,2 chint.), în valoare de 5 milioane lei.

Alți pomi fructiferi ocupă 1.976 ha.

Vișea de vie ocupă 192 ha (din care viile pe rod 155 ha), cu o producție de 9.240 hl. (producția medie la ha 46,9 hl), în valoare de peste 4 milioane lei.

Creșterea animalelor. În județul C. se găseau în anul 1935: cai 8.001, boi 58.457, bivoli 26.869, oi 205.400, capre 6.991, porci 31.408, stupi sistematici 3.733 și stupi primitivi 5.433.

De remarcat marele număr de bivoli și oi.

Industrie (fără municipiul Cluj). *Industria alimentară:* 10 mori sistematice (la Huedin, Aghireș, Așchileul-Mare, Bonțida, Căianu, Dragu, Mociu, Silvanul-de-Câmpie, Șoi-menii și Ticu), 6 fabrici de spirt (la Almașul-Mare, Florești, Gilău, Sâncraiu, Sânpaul și Zimboru), 1 fabrică de ulei vegetal (la Dragu); *Industria lemnului:* 10 fabrici de chereștea, 3 la Bălcești și câte 1 la: Ciuleni, Gilău, Muntele-Rece, Măguri, Mărișelu, Poeni și Someșul-Rece), 1 fabrică de mobile împletite, de grădina (la Bucea); *Industria materialelor de construcție:* 3 fabrici de ghips (2 la Aghireș și 1 la Huedin), 1 fabrică de heraclyt, brichete de talaș cu ciment pentru construcții (la Poeni); *Industria minieră:* 1 exploatare de gaz metan (la Sărmășel), 5 mine de cărbune brun (4 la Aghireș și 1 la Ticu); *Cariere:* nisip de cuarț la Cornești, gips la Inucu, Stâna și Turea, piatră calcară pentru fabricarea varului la Turea, piatră calcară pentru construcții, șosele etc. la Turea, granit la Bologa și Valea-Drăganului, an-

CIOBAN DIN SÂNTA MARIA

dezit-trachit la Bologa, tuf dacitic la Gilău. *Alte industrii:* 1 fabrică de vată industrială (la Ciucea), 1 fabrică de pălării bărbătești (la Huedin), 1 fabrică de îngrășăminte artificiale și 1 de cretă și produse chimico-industriale (ambele la Aghireș), 1 atelier mecanic de reparațiuni (la Sărmășel).

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei și peste ¹⁾:

«Întreprinderile forestiere române», Poeni, cu 1 fabrică de cherestea și 1 de heraclyt, etc. (soc. 26, inv. 24), «Fabrica de ghips și uzinele chimice», Aghireș (soc. 5, inv. 1), «Societatea Națională de Gaz Metan», Sărmășel, exploatare de gaz metan, (soc. 160), «Societatea anonimă de mine de granit», Poeni (soc. 10, inv. 30), «Minele de cărbuni din Ardeal», cărbune brun, Aghireș.

(Vezi și municipiul Cluj).

INDUSTRIA *) JUDEȚULUI CLUJ ÎN 1935

Inclusiv Municipiul Cluj

Întreprinderile dela 5 H. P. sau 20 lucrători în sus

Industria	Numărul fabricilor		Forța motrice H. P.	Personal ocupat	Valoarea producției în mil. de lei
	Active	Inchise			
Alimentară	24	10	1.705	493	108.571
Textilă	7	—	240	679	88.542
Chimică	8	1	433	364	66.812
Metalurgică	14	—	1.211	863	73.113
Hârtie și Arte grafice	11	—	209	347	43.497
Pielărie	4	1	1.125	2.156	337.856
Lemnului	15	4	1.065	788	51.812
Materiale de construcție	10	—	1.511	316	23.298
Ceramică	2	—	154	339	29.464
Total	95	16	7.653	6.345	822.965

*) Nu sunt cuprinse exploatarea miniere, petrolifere, carierele, uzinele de apă și electricitate.

Credit și cooperatie. În cuprinsul județului funcționează 31 bănci (societăți anonime).

Situația lor, conform bilanțurilor încheiate la 31 Decembrie 1934, se prezintă astfel:

A C T I V		P A S I V	
Disponibil	180.168.004	Fonduri	588.177.590
Plasamente	2.425.929.768	Angajamente	2.260.128.600
Imobilizări	136.526.835	Rezultate	9.271.681
Rezultate	114.953.264		
Total	2.857.577.871	Total	2.857.577.87

¹⁾ Cifrele în paranteză arată capitalul social (soc.) și capitalul investit (inv.) în milioane de lei.

IARNA LA MĂGURI ÎN MUNȚII GILĂULUI

Cooperative de credit (bănci populare) 32, cu 5.452 membri și cu un capital social vărsat de 5.971.807 lei. Împrumuturi acordate 22.592.236 lei (neconvertite 4.383.690 lei; convertite 7.344.917 lei și reduceri la împrumuturi convertite 10.863.629). Depuneri spre fructificare 2.977.399 lei. Totalul bilanțului 27.770.212 lei.

Cooperative de producție diversă 5, cu 214 membri și cu un capital social vărsat de 1.392.940 lei. Valori imobilizate 1.804.951 lei. Totalul bilanțului 5.317.468 lei.

Cooperative agricole de aprovizionare și vânzare în comun 4, cu 171 membri și cu un capital vărsat de 268.253 lei. Bilanțul încheiat 1.198.054 lei.

Cooperative de consum 14, cu 1.867 membri și cu un capital social vărsat de 875.047 lei. Mărfuri generale în valoare de 448.337 lei. Bilanțul încheiat 4.020.697 lei.

Situația cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decembrie 1935.

Finanțe publice. Bugetul județului C. pe exercițiul 1936/37 prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	38.527.973
Venituri ordinare	18.224.500
Venituri extraordinare	12.500.000
Venituri speciale	7.803.473
Cheltueli	38.527.973
Cheltueli ordinare	18.224.500
Cheltueli extraordinare	12.500.000
Cheltueli speciale	7.803.473

Drumuri. Județul C. este străbătut de o rețea totală de drumuri de 3.639 km 674 m, repartizată astfel:

Drumuri naționale 243 km 002 m, din care Direcția Generală a Drumurilor întreține 134 km 802 m, (pietruți

și pavați), iar municipiul și orașul Huedin întrețin 8 km 200 m.

Drumuri județene 420 km 836 m, din care administrația județului întreține 396 km 174 m (pietruți).

Drumuri comunale 2.975 km 836 m.

Lungimea podurilor este de 15.906,00 m., repartizată astfel: poduri naționale 3.326,30 m, județene 5.403,10 m și comunale 7.176,60 m.

Prin județ trec 4 drumuri naționale, legând următoarele localități:

1. Turda—Cluj—Oradea. (Cluj—Huedin=51 km.).
2. Cluj—Dej—Șomcuta. (Cluj—Apahida=14 km.).
3. Reghin—Apahida.
4. Cluj—Zălan. (Cluj—limita jud. Sălaj=62 km.).

Cale ferată. Rețeaua totală de cale ferată a județului este de 196 km, din care 118 km linii principale simple și 78 km linii secundare simple.

Itinerarii principale. Rapide: București-Oradea-Episcopia Bihorului (Budapesta, Viena, Paris). Accelerate: București—Halmei (Praga).

Stații importante: Cluj, Apahida, Călățele, Mihai Viteazu, Ciucea.

Navigație aeriană. Plecare și sosire pe aerodromul Cluj. **Itinerarii.** Liniile L.A.R.E.S.: Cernăuți-Cluj-Arad, Cluj-Satu Mare, Cluj-Tg. Mureș, București-Cluj-Uzhorod-Pyestian-Praga.

Linia C.S.A.: București—Cluj—Uzhorod—Praga.

Poștă, telegraf, telefon. 3 oficii P.T.T. de stat din care două la Cluj și unul la Huedin; 38 oficii autorizate, din care patru la Cluj și câte unul la Aghireșu, Almașu, Apahida, Bonțida, Borșa, Bucea, Călata, Călățele, Căpșul-Mare, Cătina, Ciucea, Cojocna, Dârja, Florești, Frata, Gârbău, Gilău, Hida, Jucul-de-Jos, Mănăstireni, Miheșul-de-Câmpie, Mociu, Nădășelu, Negreni-Pânticeu, Poeni, Râscruci, Sânmihaiul-de-Câmpie, Sânpetru-de-Câmpie, Șarmășu, Săvădisla, Vultureni, Zam, Sâncraiu, Zimboru; și 1 gară cu serviciu poștal (Stâna-Gară).

Oficii telefonice la Cluj, Huedin, Almașu, Apahida, Aghireșu, Bonțida, Borșa, Bucea, Călata, Călățele, Cătina, Ciucea, Cojocna, Florești, Frata, Gârbău, Gilău, Hida, Jucul-de-Jos, Mănăstireni, Miheșul-de-Câmpie, Mociu, Nădășelu, Negreni, Pânticeu, Poeni, Râscruci, Sânmihaiul-de-Câmpie, Sânpetru-de-Câmpie, Șarmășu, Săvădisla, Suatu, Vultureni, Zimboru.

Stațiuni climatice, balneare, turism. Cojocna, stațiune balneară, situată în regiunea colinelor dimprejurul Clujului, la 335 m înălțime. Ape cloruro-sodice concentrate. Indicațiuni: reumatism, nevralgii, anemie, exudate cronice, tuberculoză ganglionară și osoasă, scrofuloză. Instalațiunile balneare sunt formate din 3 piscine și mai multe cabine pentru băi calde.

Anotimp: 1 Iunie—30 Septembrie. Hoteluri, vile, case de închiriat. Doctor, Farmacie, Stațiune c.f. la Cojocna și la Tunel pe linia București—Oradea. Curse regulate de autobuse la Cluj.

Someșeni, stațiune balneară, așezată în imediata apropiere a Clujului. Ape cloruro-sodice și nămol. Instalațiuni pentru băi calde și reci. Locuințe în sat și în Cluj. Anotimp: Iunie—Septembrie. Gară locală.

Leghia, stațiune balneară de interes local, situată într-o regiune de dealuri împădurite, la 570 m înălțime. Climat subalpin, aer curat. Ape sulfatate. Indicațiuni în cură externă: boli de inimă și boli nervoase, în cură internă: boli de rinichi și rachitism. Câteva cabine pentru băi calde și 3 piscine pentru băi reci. Hotel, vile și locuințe în sat. Gară la Aghireș (8 km) pe linia Cluj—Oradea. Proprietatea Minelor Șoreani (Tic).

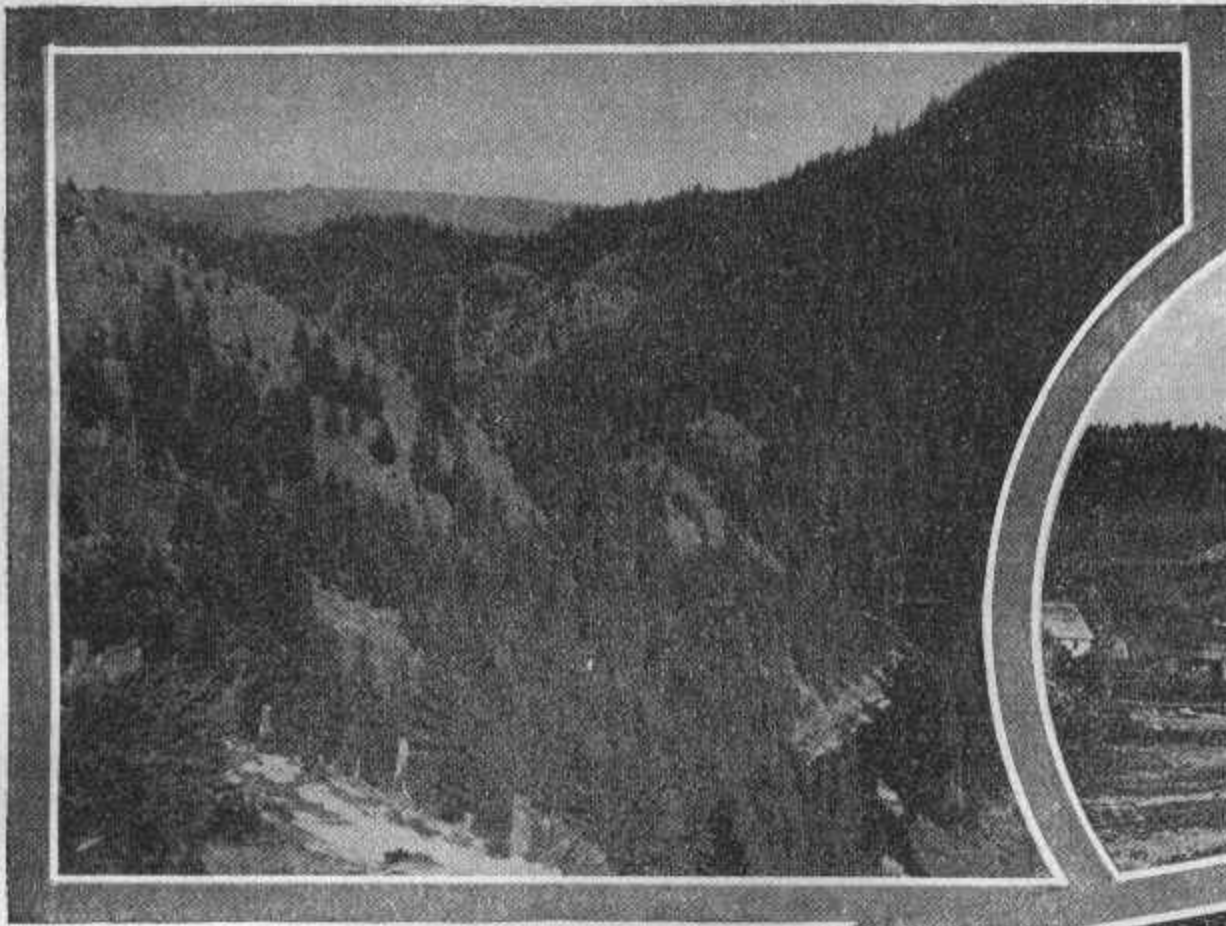
Țăgșoru, mică stațiune neexploată; ape minerale bogate în sulfat de sodiu, indicate ca purgativ.

Măguri, stațiune climatică alpină, admirabil situată într-una din cele mai frumoase regiuni ale munților Apuseni, la 1350 m înălțime. Inconjurată de vârfuri împădurite, e ferită de vânturi și are un aer puternic ozonizat. Stațiunea posedă și câteva izvoare cu apă dulce, radioactivă.

Stana, stațiune de vilegiatură, situată la 525 m înălțime, pe platoul împădurit ce separă afluenții Someșului de cei ai Crișului repede. Climat de munte, cu aer foarte curat. Stațiune indicată pentru cure de repaus.

CLUJ

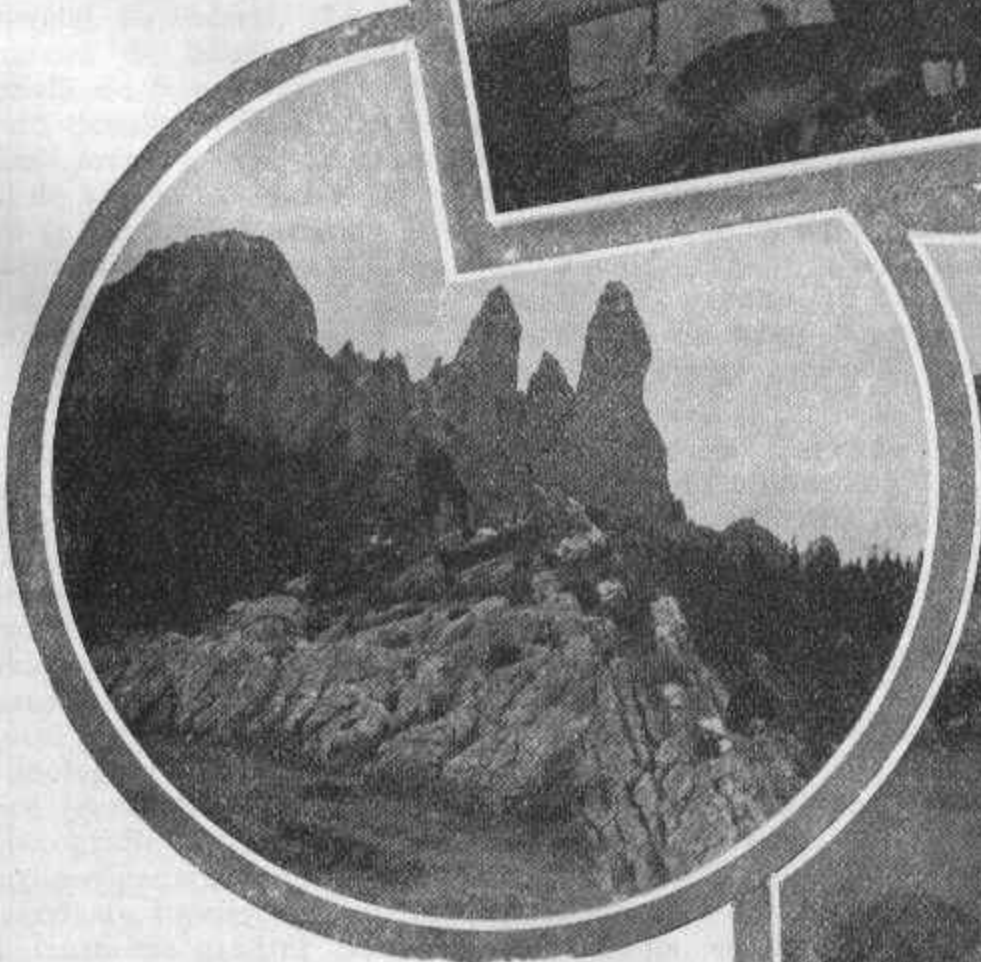

VALEA SOMEȘULUI

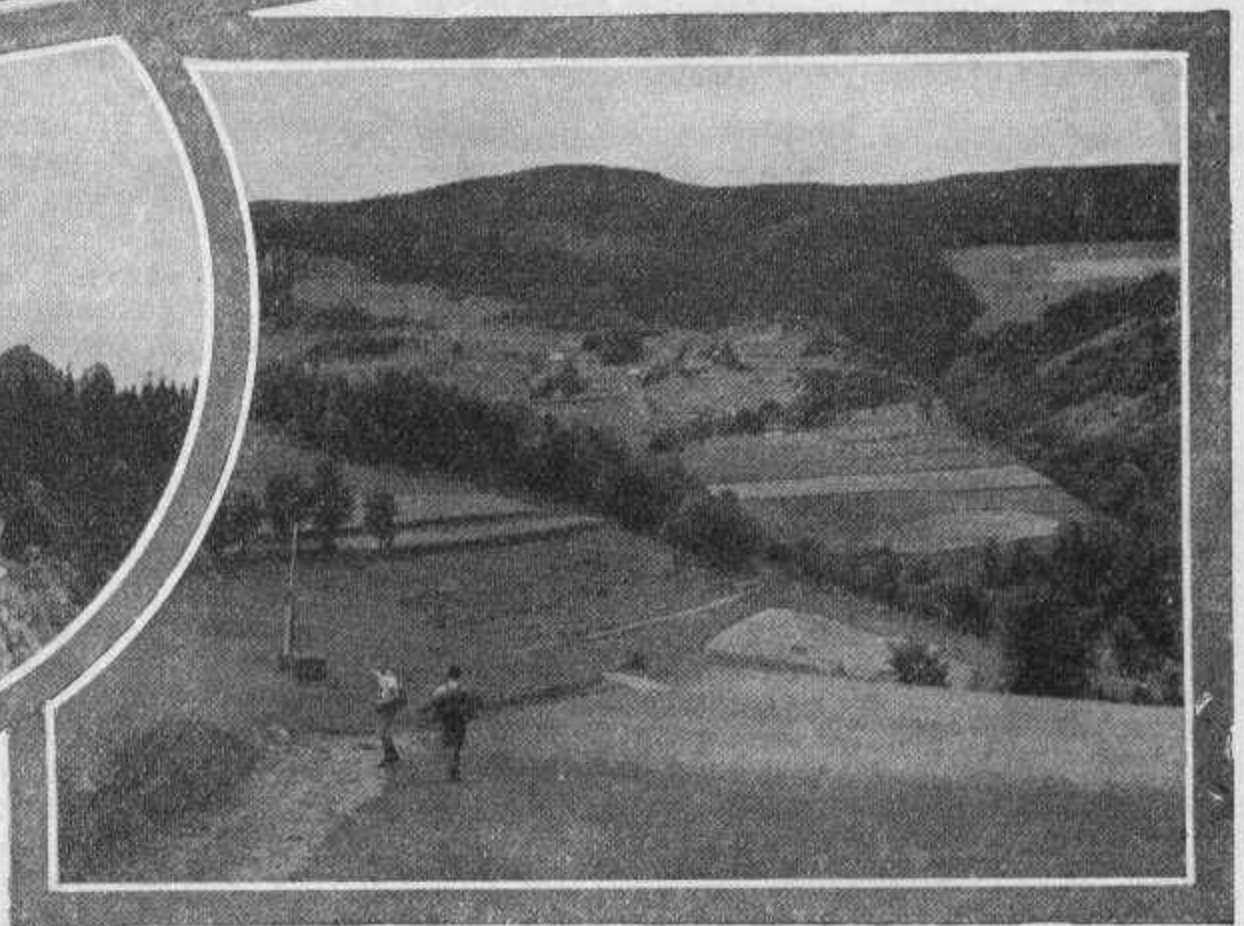

GIURCUȚA DE
SUS: SAT DE
MOȚI

FACEREA
ȘINDRILELOR

PIETRELE DOAMNEI DE LA RĂZOR

SATUL RĂGOZEL, VLADEASA (1838 m. altitudine)

Turism. Excursii și alpinism în Munții Apuseni din: Măguri, pe valea Răcătăului sau pe valea Someșului Rece, la Răcătău și mai departe la Dobrin; din Măguri, pe la Dobruș, la Vârful Vârfului; din Măguri, peste culmea Fântânele, la Bălcești; din Măguri, pe la Dames și izvoarele Someșului Rece, la Balomireasa; din Bălcești, pe valea Someșului Cald, la Scărișoara; din Dobrin, pe Balomireasa, scoborîre în valea Someșului Mic, la Gilău; din Rogojel pe Muntele Vlădeasa, scoborîre în Valea Drăganului sau pe la Stâna dela Făget, la cascada dela Răchițele.

Excursii cu ski la Măguri, și pe Muntele Vlădeasa.

O casă de adăpost la Măguri (1346 m, și la Vlădeasa (1430 m.), ambele proprietatea Secției T.-C.R. din Cluj.

CULTURĂ

Știință de carte. După datele provizorii ale recensământului din 1930, populația județului, dela 7 ani în sus este de 275.984 locuitori din cari 64,5% sunt știutori de carte. După sex, proporția este de 69,6% bărbați știutori de carte și 59,5% femei știutoare de carte. Repartiția locuitorilor după gradul de instrucție, în procente, este următoarea:

Gradul de instrucție școlară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul știutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extrașcolară	1,2	1,0
2. Primară	57,5	93,8
3. Secundară	26,2	3,9
4. Profesională	7,0	0,7
5. Universitară	5,9	0,5
6. Alte școli superioare	2,2	0,1

Invățământ. Populația școlară a județului C. (între 5—18 ani) a fost în anul 1934 de 72.342 loc (13.231 mediu urban și 59.111 mediu rural).

Școli superioare. Universitate cu Facultățile de Medicină, Drept, Litere și Filozofie și Științe; Academie de înalte studii comerciale și industriale, Academie agricolă, Academie teologică ortodoxă, Academie teologică greco-catolică, Academie teologică reformată, Academie de muzică și artă dramatică, Școală de conductorii tehnici.

Școli secundare. 7 licee de băieți, 3 licee de fete, Liceu comercial de băieți, Liceu comercial de fete, Gimnaziu comercial de băieți, Școală normală de băieți, Școală normală de fete, Gimnaziu mixt, Gimnaziu industrial și tehnic, Școală profesională de fete, 2 școli de menaj.

Școli primare 322, din care 288 rurale și 34 urbane (273 școli de stat și 49 confesionale), cu un număr total de 42.137 copii (7.845 mediu urban și 34.292 mediu rural) și cu 728 învățători și alt personal didactic (situația din 1934).

Grădini de copii 22, din care 7 rurale și 15 urbane (16 de stat și 6 confesionale), cu un număr total de 1.696 copii (512 mediu rural și 1.184 mediu urban) și cu 32 conducătoare (situația din 1934).

Instituții culturale. Instituții dependente de *Universitatea « Regele Ferdinand »* din Cluj: Institutul de anatomie descriptivă, Institutul de anatomie patologică, Institutul de medicină legală, Institutul de fiziologie, Institutul de radiologie, Institutul de igienă, Institutul de istologie și embriologie, Institutul de patologie, Institutul de balneologie și fizioterapie, Institutul de istoria medicinei, Institutul de istorie națională, Institutul de istorie universală, Institutul de psihologie, Institutul de biologie, Institutul de zoologie, Institutul de speologie, Institutul de botanică (generală și sistematică), Institutul de mineralogie și petrografie, Institutul de geologie și paleontologie, Laboratoare pentru studiile experimentale, Seminarii, Clinici universitare, numeroase muzee, Biblioteci, una dintre cele mai frumoase grădini botanice din Europa, cu un mare herbar, Observator astronomic, Observator meteorologic și altele.

Extensiunea universitară pentru răspândirea și popularizarea științei, Soc. de Științe, numeroase publicațiuni periodice de specialitate.

Afară de această activitate oficială se relevă activitatea Asociației « Astra » cu sediul în municipiul Cluj și cu orga-

nizații locale în Almaș, Câmpia, Huedin și Mociu. Sediul secțiilor științifice-literare ale Asociațiunii « Astra » se află la Cluj.

Liga culturală activează în municipiul Cluj.

Casa Școalelor și a Culturii Poporului, întreține în județul C. 43 cămine culturale, 17 soc. muzicale și 6 biblioteci, adică în total 66 organizații culturale, dintre care 19 au personalitate juridică.

În municipiul Cluj mai activează Soc. național-culturală « Crișana », Asociația literară științifică și culturală a colaboratorilor Revistei Ardelene (A. C. R. A.), Cercul « Ron-sard » pentru răspândirea limbii și literaturii franceze, Uniunea « Muzeul ardelen », Casina națională, Frăția ortodoxă română, Casa națională, Soc. « Șoimii Carpaților », Soc. de sociologie, Cercul catolicilor, Acțiunea patriotică, Soc. maghiară literară ardelenă, Soc. de studii psihice, Asociația culturală maghiară « E.M.K.E. », 2 teatre (Național și « Davila », maghiar), Operă, 8 cinematografe.

În orașul Huedin se află Soc. « Infrățirea » și 1 cinematograful. În comuna Ticu, 1 cinematograful.

De asemenea în județul C. se află 6 asociații muzicale și corale, 33 asociații sportive.

RELIGIE

Confesiuni. Din totalul locuitorilor județului 42,7% sunt greco-catolici și 19,2% ortodocși. Restul populației aparține altor confesiuni.

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 1 catedrală ortodoxă, 84 biserici și 2 capele ortodoxe, 177 biserici și 2 capele greco-catolice, 23 biserici romano-catolice, 76 reformate (calvine), 1 evanghelic-luterană, 2 unitariene, 21 case de rugăciune sectante, 12 sinagogi și o casă de rugăciuni evreiească.

Mănăstirea piariștilor și Mănăstirea franciscanilor (ambele la Cluj).

Instituții bisericești. Episcopia ortodoxă a Vadului, Feleacului și Clujului, Episcopia greco-catolică a Gherlei și a Clujului, Episcopie reformată, Episcopie unitariană, Consiliu romano-catolic, Protopopiate ortodoxe, Protopopiate greco-catolice, Protopopiat reformat.

ADMINISTRAȚIE

Organizare administrativă. Capitala județului C. este municipiul Cluj. Județul are 2 orașe (Cluj și Huedin), și 230 sate, împărțite astfel:

I. Plasa Aghireșu	28 sate
II. Plasa Borșa	21 sate
III. Plasa Călata	25 sate
IV. Plasa Cluj	27 sate
V. Plasa Gilău	24 sate
VI. Plasa Hida	28 sate
VII. Plasa Huedin	28 sate
VIII. Plasa Mociu	28 sate
IX. Plasa Șarmașu	21 sate

Organizare judecătorească. O curte de apel cu 3 secțiuni și 25 magistrați, în a cărei circumscripție sunt cuprinse județele: Alba, Cluj, Hunedoara, Năsăud, Someș și Turda.

Un parchet general pe lângă Curtea de Apel, cu 1 procuror general și 1 procuror.

Un tribunal la Cluj, cu 4 secțiuni, 31 magistrați, 1 prim-procuror și 3 procurori.

O judecătorie de muncă, cu 2 judecători, la Cluj.

6 judecătorii, la Cluj, Huedin, Hida, Mociu și Șarmaș, cu un total de 26 magistrați.

Organizare sanitară. Spitale de stat: Clinicile universitare, Spitalul epidemic, Spitalul de cancer, Spitalul ortopedic, Spitalul militar și Sanatoriul « Stella », (toate în municipiul Cluj), Spitalele din Huedin, Mociu și Sâncraiu, Sanatoriu pentru tuberculoși din Săvădisla.

În municipiul Cluj mai sunt: Spitalul comunal de femei 2 spitale, 5 sanatorii particulare, 17 dispensare de stat și 2 dispensare particulare.

Dispensare de stat la: Aghireșu, Apahida Aschileul-Mare, Bălcești, Borșa, Călățele, Cojocna, Gilău, Hida, Măguri,

PĂDURENI: LA HORĂ

Mărgău, Mănăstireni, Nădășelu, Panticeu, Săvădisla, Tieu și Zimboru.

Serviciul sanitar județean, și serviciile sanitare ale orașelor Cluj și Huedin.

Asistență și prevedere socială. Casa Asigurărilor Sociale din Cluj are un cămin pentru asigurați la Bucea și organizații medicale la Cluj, Huedin, Aghireș, Călățele, Gilău, Hida, Apahida și Bălcești, cu un total de 44 medici și 5 farmaciști.

Direcția Ocrotirilor din Ministerul Muncii, Sănătății și Ocrotirilor Sociale întreține în județ următoarele așezăminte: Institutul de ocrotire «Principesa Elena», Așezământul pentru ocrotirea orbilor și surdo-muților (60 ocrotiți), Așezământul pentru ocrotirea debilor mintali (40 ocrotiți), Institutul de ocrotire «M. Sa Elena» (75 ocrotiți), Institutul Surorilor de ocrotire (80 ocrotiți).

În municipiul Cluj mai activează: Soc. «Crucea Roșie», Oficiul I.O.V., Soc. pentru profilaxia tuberculozei, Soc. «Caritatea», Secția medicală a «Astrei», Soc. «Principele Mircea», Soc. «Frăția Maria», Soc. femeilor creștine, Soc. femeilor greco-catolice, Soc. «Armata Sfintei Cruci», Gruparea femeilor române pentru procurare de lucru, Reuniunea femeilor luterane, Reuniunea femeilor luterane

maghiare, Reuniunea femeilor unitariene, Reuniunea femeilor izraelite, Soc. romano-catolică pentru ocrotirea mamei și a copilului, Centrul pentru ocrotirea copiilor izraeliți, Soc. «Sfătuitorul tineretului», Soc. «Ocrotirea tinerelor fete», Reuniunea femeilor universitare, Soc. «Sanatoriul muncitoresc», Biroul de ocrotiri al municipiului Cluj, Soc. «Salvarea» pentru ajutor imediat accidentaților. Oficiul de plasare, 5 aziluri de bătrâni, 1 cămin de servitoare, 1 internat pentru copii și 3 leagăne pentru sugaci.

În comuna Someșul-Cald se află o colonie de vară pentru tineret.

PRINCIPALE AȘEZĂRI

Cluj, capitala județului (Vezi monografiile orașelor reședință).

Huedin, comună urbană, așezată în vestul județului, pe Crișul-Repede, la poalele muntelui Vlădeasa. Stație c.f. pe liniile București — Cluj — Oradea și Huedin — Călățele.

Are 5.459 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul orașului pe exercițiul 1936—1937, prevede la venituri și cheltuieli 3.970.948 lei.

1 moară sistematică, 1 fabrică de gips, 1 fabrică de pălării bărbătești.

Banca «Vlădeasa», Banca de credit și păstrare, Banca cooperativă de credit, Banca populară «Fântânele».

Gimnaziu mixt, Gimnaziu industrial și tehnic, 1 școală primară, 1 grădiniță de copii.

Despărțământ al Asociației pentru cultura și literatura poporului român «Astra», Asociația culturală «Infrățirea», 6 soc. sportive, 1 soc. de vânatoare, 1 cinematograf.

1 biserică ortodoxă, 1 greco-catolică, 1 romano-catolică, 1 reformată, 1 casă de rugăciune baptistă, 2 sinagogi. Protopopiat ortodox.

Pretură, Primărie, Judecătorie mixtă, Notar public, Serviciu de control, Regiune agricolă, Ocol silvic, Percepție fiscală, Serviciu sanitar, Serviciu veterinar, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic.

1 spital de stat, 1 dispensar comunal, circumscripție medicală, 1 organizație medicală a Asigurărilor Sociale.

Asociația de binefacere a femeilor ortodoxe române, Asociația de binefacere a femeilor greco-catolice «Sf-ta Maria».

Șarmășelu, comună rurală, așezată în mijlocul «Câmpiei», este important centru de extragere a gazului metan.

Apahida, nod de cale ferată (ramură spre Dej).

LOCALITĂȚILE DIN JUDEȚUL CLUJ

A) Orașe

1. Municipiul Cluj (capitala județului)
2. Huedin

B) Sate

I. PLASA AGHIREȘU

1. Aghireșu
2. Arghireșu
3. Băgara
4. Berindu
5. Cornești
6. Cubleșu
7. Dăncu
8. Dorolțiu
9. Gălășeni
10. Gărbău
11. Inucu
12. Leghia
13. Macău
14. Mera
15. Mihăești
16. Nădășelu
17. Petrindu
18. Petrinzelu
19. Ruginoasa

20. Sânpaulu
21. Stoboru
22. Sumurducu
23. Șardu
24. Tamașa
25. Tieu
26. Topa-Mică
27. Turea
28. Viștea

II. PLASA BORȘA

1. Băbuțiu
2. Bădești
3. Borșa
4. Cătălina
5. Câmpenești
6. Ciomăfaia
7. Chidea
8. Cubleșul-Someșan
9. Dăbăca
10. Dârja
11. Făureni
12. Feiurdeni
13. Fodora
14. Giula
15. Luna-de-Jos
16. Panticeu
17. Pădureni

18. Păglișa
19. Satu-Lung
20. Șoimeni
21. Vultureni

III. PLASA CĂLATA

1. Alunișu
2. Ardeova
3. Bălcești
4. Bedeciu
5. Bica
6. Bociu
7. Buteni
8. Călata
9. Călățele
10. Ciuleni
11. Dealul-Mare
12. Domoșu
13. Dretea
14. Finciu
15. Horlacea
16. Lăpuștești
17. Mărgău
18. Mănăstireni
19. Mănăsturul-Român
20. Rechișele
21. Rișca

22. Săncraiu
23. Scind-Frâșinet
24. Văleni
25. Zam

IV. PLASA CLUJ

1. Apahida
2. Baci
3. Boju
4. Bonțida
5. Cara
6. Chinteni
7. Cojocna
8. Corpadea
9. Corușu
10. Deușu
11. Dezmiru
12. Feleacu
13. Gădălinu
14. Gheorghieni
15. Jucul-de-Jos
16. Jucul-de-Mijloc
17. Jucul-de-Sus
18. Juriul-de-Câmpie
19. Măcișu
20. Pata
21. Popești
22. Râsăruș

Panticeu

23. Sănmartin
24. Sănnicoară
25. Someșeni
26. Suceagu
27. Vechea

V. PLASA GILĂU

1. Agârbiciu
2. Căpușul-Mare
3. Căpușul-Mic
4. Ciurila
5. Dângăul-Mare
6. Dângăul-Mic
7. Dumbrava
8. Finișel
9. Florești
10. Gilău
11. I. G. Duca
12. Luna-de-Sus
13. Măguri
14. Mărișelu
15. Muntele-Rece
16. Sălicea
16. Săvădisla
18. Someșul-Cald
19. Someșul-Rece
20. Stolna
21. Straja
22. Trăuți
23. Vălișoara
24. Vlaha

VI. PLASA HIDA

1. Adaliniu
2. Almașu

3. Aschileul-Mare
4. Aschileul-Mic
5. Băbiu
6. Bercea
7. Chendremal
8. Cristorel
9. Cutișu
10. Cuzăplacu
11. Dolu
12. Dragu
13. Hida
14. Mesteacănu
15. Mierța
16. Miluani
17. Sărata
18. Sâncraiul-Almașului
19. Sânmihaiul-Almașului
20. Sânpetrul-Almașului
21. Santa-Marie
22. Strâmba
23. Sutoru
24. Tăudu
25. Trestia
26. Ugruțiu
27. Voivodeni
28. Zimboru

VII. PLASA HUEDIN

1. Bicălatu
2. Bologa
3. Brăisoru
4. Bucca
5. Ciucea
6. Fildul-de-Jos
7. Fildul-de-Mijloc
8. Fildul-de-Sus

9. Hodișu
10. Izvorul-Crișului
11. Jebucu
12. Lunca-Vișagului
13. Morlaca
14. Nadeșul
15. Nearșova
16. Negreni
17. Pâniceni
18. Poieni
19. Rogojel
20. Saula
21. Săcucu
22. Sfârșu
23. Stâna
24. Tetișu
25. Tranișu
26. Valea-Drăganului
27. Vânători
28. Vișagu

VIII. PLASA MOCIU

1. Aruncuta
2. Băgaci
3. Bărâii
4. Berchieșu
5. Boteni
6. Călanu
7. Cătina
8. Chesău
9. Coasta
10. Copru
11. Crișeni
12. Feldioara
13. Frata
14. Geaca
15. Ghirișul-Român

16. Lăcu
17. Leghii
18. Mociu
19. Mureșeni-de-Câmpie
20. Pălatca
21. Petea
22. Sava
23. Sâmboleni
24. Soporul-de-Câmpie
25. Suatu
26. Tăușeni
27. Vaida-Cămarăș
28. Vișea

IX. PLASA ȘĂRMAȘU

1. Balta
2. Budești
3. Cămarășu
4. Dâmbu
5. Fântânița
6. Miceștii-de-Câmpie
7. Miheșul-de-Câmpie
8. Năoiu
9. Răzoare
10. Sălcuța
11. Sânmihaiul-de-Câmpie
12. Sânpetrul-de-Câmpie
13. Silvașul-de-Câmpie
14. Șărmașu
15. Șărmașelu
16. Tușinu
17. Tagu
18. Tăgșoru
19. Vișinelu
20. Vișuia
21. Zoreni

STEMA LUI IOAN ZĂPOLYA
PRINCIPELE TRANSILVANIEI, 1539

JUDEȚUL CONSTANȚA

Stema. Scut despiciat și la vârf cu înștițuine. În primul cartier, albastru, o corabie neagră cu două catarturi, plutind pe valuri de argint și având pânzele și flamurile tot de argint (simbolizează comerțul maritim al județului); în cartierul al doilea, de aur, o acvilă de mare, neagră, lovind cu ciocul un delfin negru, deasupra valurilor de argint (emblema vechei cetăți grecești Histria, dela Nordul județului); în înștițuine, pe roșu, un far de argint, bătut de valuri de argint, și însoțit la dreapta și la stânga de câte o stea de aur (reprezintă porturile maritime ale județului). Este vechea stemă, completată.

GEOGRAFIE

Așezare. Județul C. se află în mijlocul Dobrogei și se întinde dela Dunăre la Mare. Spre Nord, către județul Tulcea și spre Sud către județele Caliacra și Durostor, hotarele sunt convenționale.

Suprafața: 6.910 km². Este unul din județele mari ale țării.

Infățișarea pământului. Județul C. ocupă regiunea cea mai joasă a podișului dobrogean. Din linia văii Carasu (cu muchea malurilor sub 100 m), suprafața acestuia se ridică și către Nord și către Sud, depășind, spre marginea ținutului, 200 m. Între obârșile văilor care dau, unele, în Dunăre (cele mai adânci și mai lungi), altele, în Mare, podișul se păstrează neted ca o câmpie. În jumătatea apuseană, însă, el a fost fragmentat de eroziune și prefăcut într-o serie de culmi strâmte și înalte, orientate radial față de fluviu. Și în marginea răsăriteană se găsesc astfel de văi, dar mai depărtate între ele și terminate în limanuri; așa că podișul se sfârșește la Mare cu maluri abrupte cari pot fi urmărite pe distanțe de kilometri.

Climă și ape. Clima este de tip pontic. Media temperaturii anuale trece de 11°, contrastele între iarnă și vară pot ajunge până la 25°, iar precipitațiile nu depășesc 500 mm anual (ba în lungul litoralului scad și sub 400). În schimb, sub influența Mării, imprimăvărarea vine mai timpuriu decât în tot restul țării.

Apele, toate izvorând din lăuntrul podișului, sunt neînsemnate (*Casimcea* e ceva mai abundentă, iar *Carasu* un șir de bălți pe cale de secare). Sus, pe podiș, pânza de apă freatică se găsește la adâncime prea mare ca să poată fi ușor și des folosită. (De aici, satele foarte depărtate unele de altele în această regiune). În schimb, în lungul Mării limanurile sunt numeroase și au, unele, apă dulce sau sălcie (*Sinoe*, *Taşaul*); celelalte, complet izolate, apă sărată foarte concentrată (*Siutghiol*, *Techirghiol*, *Mangalia*, etc.).

Vegetație. Aproape tot județul este o regiune de stepă cu păioase, care a dat naștere solului bălan și cernoziomului «chocolat». În partea de Sud-Vest, se păstrează încă pălcuri de pădure de stejari. Acestea, ca și cernoziomul degradat din aceleași locuri, dovedesc o mai mare extensiune a pădurii în trecut.

Bogății minerale. Subsolul județului e clădit aproape în întregime din calcar sarmatic foarte scoicos, întrebuințat

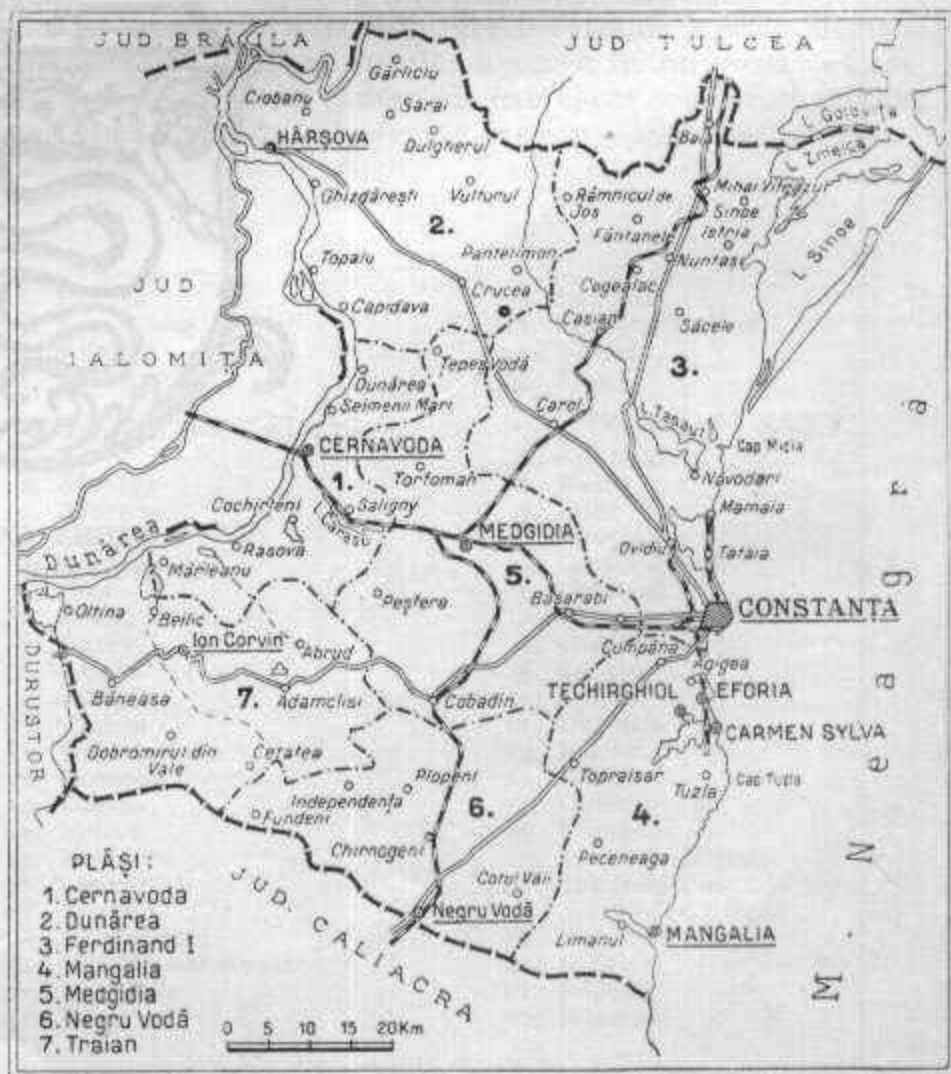
în construcțiile locale; la Murfatlar se exploatează creta de scris, iar în alte părți ale ținutului, caolin, marnă de ciment, piatră de var, etc. Lacurile sărate (cu nămol) și izvoarele sulfuroase dela *Mangalia*, completează aceste bogății minerale.

ISTORIE

Vechime și dezvoltare istorică. Teritoriul actual al județului C. ca și întreaga provincie dela dreapta Dunării, a făcut parte din regatul dacic. Dromichaïtes, regele dac din sec. III a. Ch. a domnit această provincie ca și Boerebista (sec. I a. Ch.). O inscripție descoperită la Histria arată pe regii din părțile Munteniei domnind ca și Mircea cel Bătrân până la «Marea cea mare».

Prin rosturile lui firești, acest ținut a fost un loc de transit. Numeroase colonii grecești de origine ionică-milesiană au înflorit pe coasta lui, încă din sec. VII a. Ch. Ele făceau schimbul de produse ale Mediteranei cu produsele Daciei. Adesea rivale, în conflict cu geții autohtoni, ele au fost pacificate prin cucerirea romană. Sub Romani prosperitatea acestor colonii a mers crescând până în epoca Antoninilor care este epoca de aur a provinciilor dunărene.

În timpurile cele mai depărtate ținutul cunoscuse invaziile marilor cuceritori: Darius, regele Persilor, Filip II al Macedoniei, Alexandru cel Mare. În sec. III (238 d. Chr.) el cunoscuse invazia gotă; aceasta, ca un adevărat

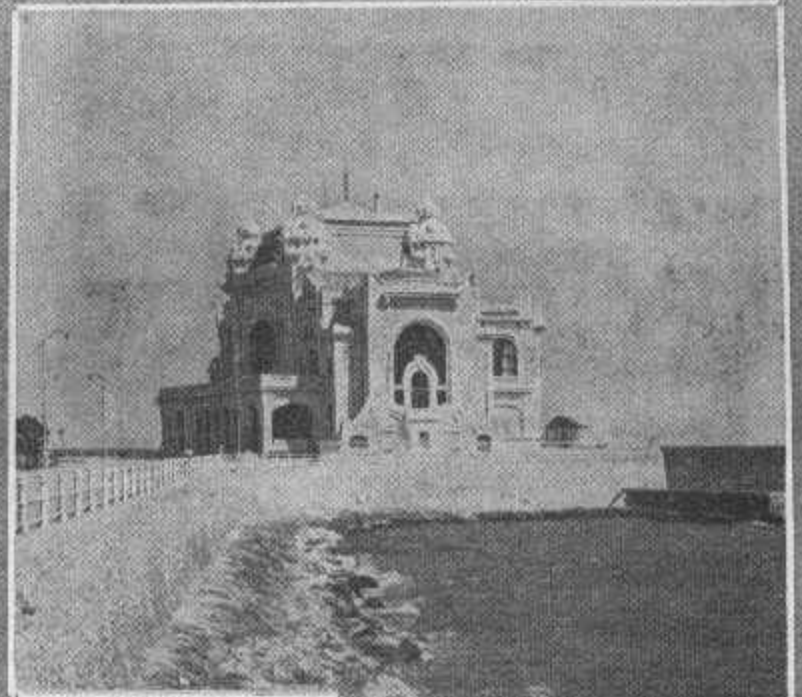
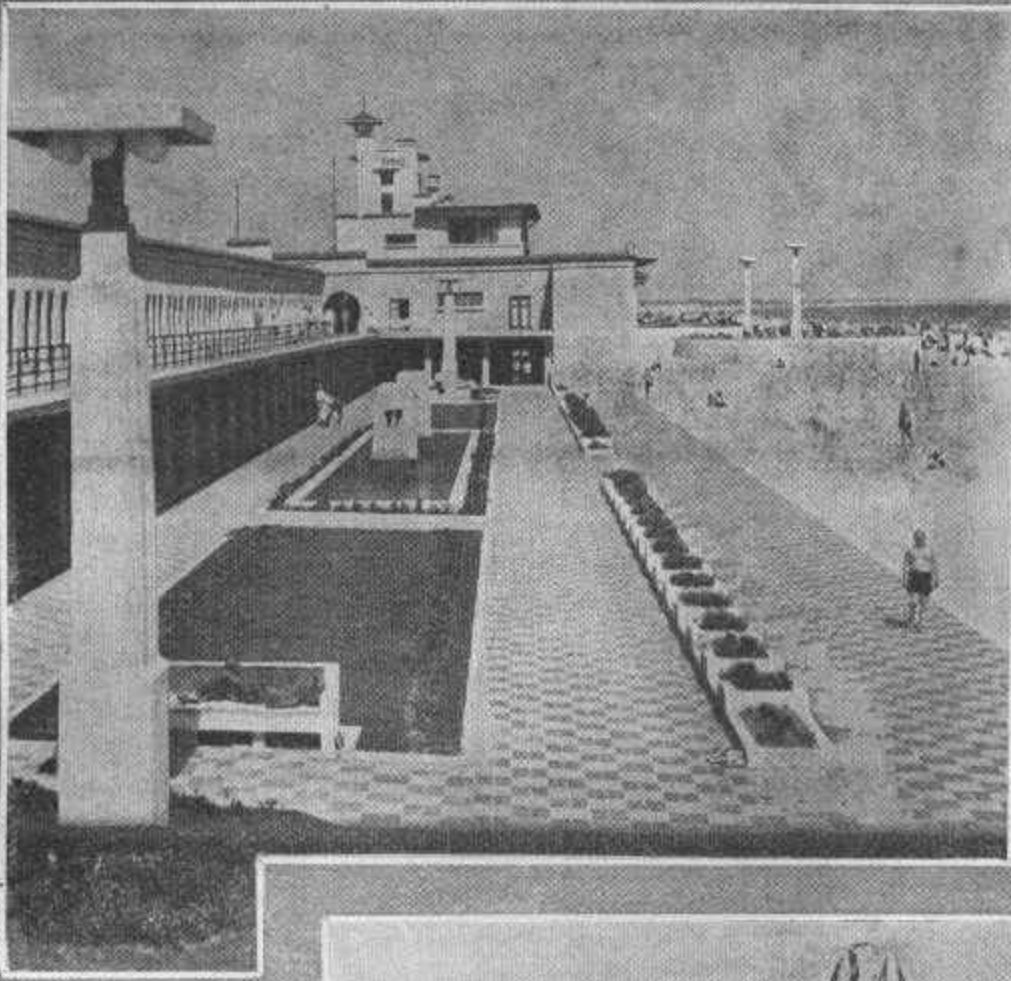

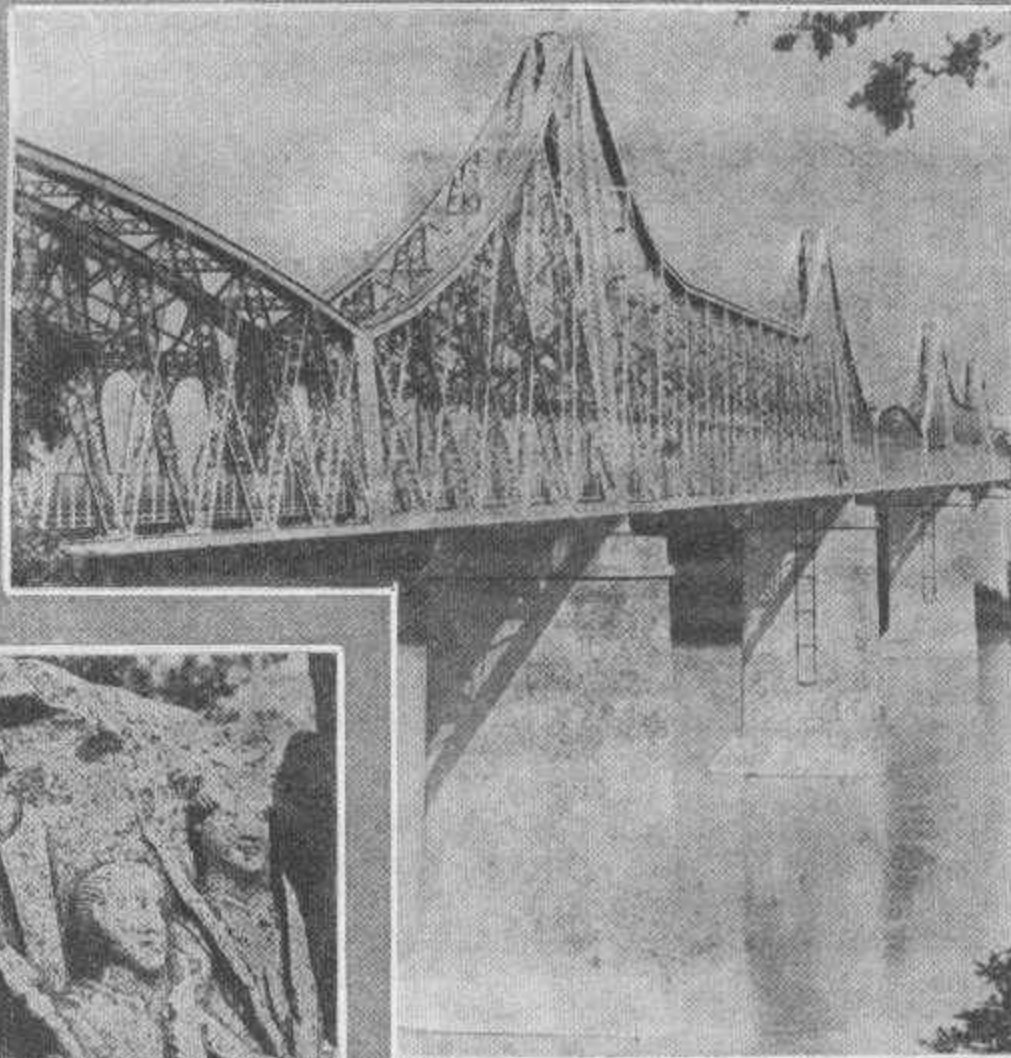
CONSTANȚA

MAMAIA: TERASELE

CAZINOUL, DIN CONSTANȚA

CERNAVODA:
PODUL REGELE
CAROL I

STATUIA LUI EMINESCU

METOPĂ DELA CETATEA
TOMIS

dezastru. Mai târziu, sub Constantin Chlorul, sub Constantin cel Mare, sub împăratul bizantin Anastasius (sec. VI), o nouă viață începu în ținutul dela gurile Dunării. Cetățile sunt reconstruite, comerțul e din nou în floare. Creștinismul prinde puternice rădăcini.

Din sec. IV, Tomi (Constanța) apare ca sediu al unui episcop. Cel dintâi, Gerontius, ia parte, la 381, la sinodul dela Constantinopole, un altul, Teotimus Filosoful, misionar la Huni, este prietenul Sfântului Ioan Gură de Aur, Timotei participă la 431 la conciliul din Efes, Alexandru, la cel din Chalkedon (451).

La Axiopolis, la Tropaeum, se cunosc episcopi pentru un timp. Unul din ei « episcopus Theodorus Tropaeorum » ia parte la al VII-lea sinod ecumenic.

Episcopul era, de bună seamă, pe atunci, și o căpetenie locală de caracter popular roman, deci românesc.

Când Mircea cel Bătrân avea să-și întindă domnia peste acest ținut, el o făcea ca singurul reprezentant al acestor tradiții romane.

Sub urmașii lui, ținutul căzu sub ocupația turcească, dar rămase, de-a-lungul timpurilor, un loc cutureiat de păstorii transhumanți din Carpați cari veneau aici la « iernatec ». Un firman al sultanului Mustafa întărea încă din sec. XVIII privilegiile în Dobrogea ale păstorilor din Carpați.

După războiul pentru Independență județul C., ca și nordul dobrogean, au fost redat României.

În timpul războiului dela 1916—1918, ținutul a fost martorul rezistenței românești și al luptei eroice dela Topraisar.

d. b.

Monumente istorice. Județul C. este plin de numeroase ruine de cetăți grecești și romane, acestea din urmă constituind o dovadă de intensă romanizare a ținutului. Cele mai de seamă sunt:

Cetatea Histria (lângă satul Istria, pe malul lacului Sinoe), cea mai veche dintre cetățile grecești de pe malul românesc al mării Negre, întemeiată la 657 înainte de Chr. de coloniștii greci veniți din Milet (Asia-Mică). Cucerită de Romani odată cu restul Dobrogei, a fost dărâmată de Goți în sec. III d. Chr. și reconstruită apoi de Romani. Zidurile actuale datează probabil dela sfârșitul acestui secol. Săpăturile începute în 1914 de marele arheolog și istoric Vasile Pârvan au descoperit aproape întreaga incintă a zidurilor puternice — păstrate pe alocuri până la 7 m înălțime, străjuite de turnuri de apărare. În interior, diferite clădiri publice (therme, basilici, etc.). Cetatea Histria poate fi socotită « Pompeiul » românesc. Lângă cetate, un mic muzeu local, în care sunt păstrate o parte din monumentele ei sculpturale și epigrafice.

Cetatea Callatis (Mangalia), zidită de coloniștii greci la anul 504 a. Chr. și recondită de Romani. Zidurile cetății se păstrează numai pe unele laturi, mult deteriorate deoarece orașul modern este zidit deasupra orașului antic. Un mic muzeu local conservă o parte dintre obiectele antice descoperite acolo.

BISERICA DIN ISTRIA

Cetatea Tomis (Constanța), mai puțin importantă în epoca grecească, dar mai însemnată în epoca romană. Aci a fost exilat, pe timpul Împăratului August, poetul roman Publius Ovidius Naso. Din vechea cetate se păstrează abia câteva urme dintre cari un turn din zidul cetății, pe B-dul Carol din Constanța.

Cetatea Tropaeum-Traiani (lângă satul Adamclissi), construită de împăratul Traian. Ruine importante (zidurile cetății și multe construcții publice, printre care 16 basilici din epoca bizantină).

Trofeul lui Traian, lângă cetatea Tropaeum, ridicat în amintirea victoriei și a soldaților căzuți. Cel mai important monument de acest fel din provinciile imperiului roman. Basso-relieful sale au fost transportate la București (Parcul Carol).

Cetatea Ulmetum (lângă satul Pantelimonul de Sus) desgropată prin săpăturile lui Vasile Pârvan.

Cetatea Capidava (la nord de Cernavodă), pe malul Dunării, zidită de Romani. Impunătoarele ziduri și turnuri de aproape 7 m înălțime se văd de departe.

Cetatea Axiopolis (Cernavodă), locul de naștere al Sf. Dasius (Dacicus).

Cetatea Carsium în al cărui nume se poate recunoaște forma impură a Hârșovei de azi.

Stațiunea preistorică dela Cernavodă, săpată în 1917, a dat la iveală resturile unei civilizații din epoca de aramă (ca. 2.000 a. Chr.)

« *Valurile lui Traian* », unul de piatră și celalt de pământ, străbat Dobrogea dela Mare (Constanța) până la Dunăre (Cernavodă) și se pot vedea încă foarte bine pe cea mai mare întindere. Nu se cunoaște cu precizie data construirii acestor vaste fortificații militare.

POPULAȚIE

Starea populației. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, județul C. numără 249.914 locuitori.

Populația județului este repartizată astfel:

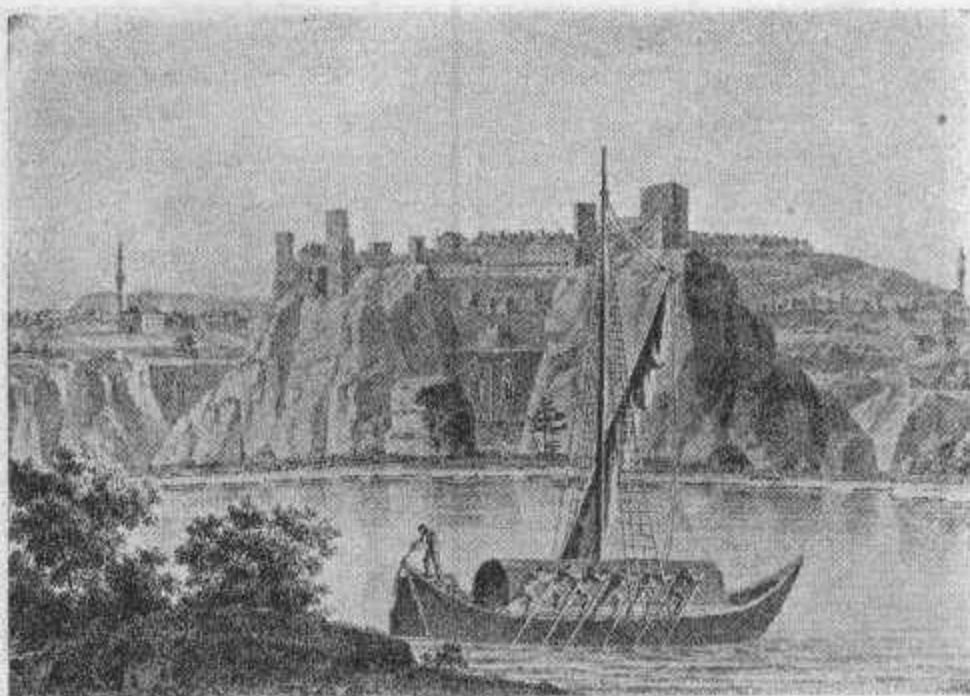
a) Pe orașe și plăși, după sex

Unități administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbați	Femei
Total județ	249.914	129.931	119.983
Total urban	79.663	43.616	36.047
1. Municipiul Constanța	58.258	31.944	26.314
2. Orașul Carmen-Sylva	871	474	397
3. Orașul Cernavodă	6.459	3.907	2.552
4. Orașul Hârșova	3.603	1.788	1.815
5. Orașul Mangalia	2.776	1.426	1.350
6. Orașul Medgidia	5.791	3.068	2.723
7. Orașul Techirghiol	1.905	1.009	896
Total rural	170.251	86.315	83.936
1. Plasa Dunărea	33.744	17.054	16.690
2. Plasa Mangalia	48.022	24.494	23.528
3. Plasa Ovidiu	39.419	20.039	19.380
4. Plasa Traian	49.066	24.728	24.338

RUINE ROMANE ADAMCLISSI

CETATEA HÂRȘOVA LA 1820
Din albumul lui Iacob Alt: Donau Ausichten
Col. Academiei Române

b) Pe grupe de vârstă

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele	249.914	30—49 ani.	52.295
0—9 ani.	71.516	50—69 ani.	20.894
10—29 ani.	99.454	70 ani și peste . . .	4.217
		Vârsta nedeclarată . .	1.538

Mișcarea populației. Datele fundamentale ale mișcării populației în județul C., conform cifrelor publicate în *Buletinul Demografic al României*, în perioada 1931—1936, sunt următoarele:

Anul	Cifra probabilă a populației județului la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proporții la 1.000 locuitori		
		Născuți vii	Morți	Excedent natural	Născuți vii	Morți	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 medie anuală	—	10.389	5.544	4.846	39,6	21,2	18,4
1931	251.933	9.658	5.622	4.036	38,3	22,3	16,0
1932	256.930	11.065	5.503	5.562	43,1	21,4	21,7
1933	262.249	10.585	4.935	5.650	40,4	18,8	21,6
1934	267.554	10.532	6.078	4.454	39,4	22,7	16,7
1935	271.825	10.106	5.580	4.526	37,2	20,5	16,7
1936	277.207	10.398	5.172	5.226	37,5	18,7	18,8

La data de 1 Iulie 1937 cifra probabilă a populației județului Constanța a fost de 281.583 locuitori. Față de populația numărată la recensământul din 1930 și anume: 249.914 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937, reprezintă un spor natural de 31.669 locuitori în timp de șase ani și jumătate, ceea ce corespunde unei creșteri de 12,7%.

INFĂȚIȘARE SOCIALĂ

Din sbuciumata istorie a ținutului, se poate deduce ușor caracterul mozaical, lipsa de coeziune pe care o prezintă în diversele sale manifestări viața socială a județului C.

Ținut de trecere, drum întins între Dunăre și Mare, așezat în calea tuturor invaziilor, dela Sud către Nord, a lui Darius, a regilor Macedoniei, a osmanlăilor, și dela Nord către Sud: a goților, a slavilor, a bulgarilor, a tătarimii, era firesc ca din cauza aceasta desvoltarea unei puternice vieți populare — rezultat al unei fuziuni multiseculare a elementelor ei — să fie împiedecată.

Județul C. oferă din punct de vedere etnic, un aspect variat. Elementul care într-o măsură oarecare i-a putut impune un caracter specific, până acum câțiva ani, au fost Turcii.

Așezați aici, sub protecția sultanilor dela Constantinople, ei au putut înfiripa o tradiție distrugând formele, câte vor mai fi rămas, ale culturii romanice și bizantine de odinioară.

Turcii s'au acomodat ușor cu acest pământ, care le putea aminti sterpiciunea Asiei minore, pământ cu ondulațiuni liniștite, rezultat din nivelarea continuă a unor creste străvechi din era primară, pământ care prin natura sa geologică, de început de lume, are ceva monstruos câteodată.

Numeroasele lacuri puturoase, încărcate de nămoluri negre, acele *ghioluri*, cum se numesc ele cu un cuvânt turcesc, ca și apele cari au sculptat acest pământ contribuie la strania-i înfățișare.

Așezările tătărăști sunt de dată recentă — de pe la mijlocul secolului trecut. Ele pot fi recunoscute prin dispoziția lor radiară, prin casele prelungi compuse dintr'un singur șir de încăperi, ridicate, fără ferestre la drum, din lut galben și din stuh.

Rodul ogoarelor și-l țin și astăzi în pământ. E o amintire din timpurile când în stepele lor îndepărtate, se temeau de invaziile de pradă.

Viața românească a provinciei, deși oprimată în trecut din cauza caracterului ei creștin, a cunoscut în Dobrogea, în cursul dominației turcești, o continuitate perfectă. Ea a fost întreținută în acel timp de oierii români dintre care mulți se așezau pentru totdeauna peste Dunăre, ca și de țărani emigrați, mai ales în cursul secolelor XVII și XVIII din Principate, ca să scape de dări.

După ce acest pământ a fost restituit României, popularea lui cu elemente românești s'a făcut mai ales din locurile cari aveau cu el legătură statornică.

Colonizarea a numeroși români-macedoneni, mai ales în sudul județului, a dat, de curând, un nou caracter etnografic ținutului.

E de așteptat acum, după emigrația masivă a Turcilor către Asia Mică, și după ce elementul tătărăsc, foarte slab în formele sale de cultură populară, își va pierde cu totul caracterul tradițional, un reviriment puternic al vieții românești: sinteză a formelor de viață locală și a celor importate de pe întinsul românesc.

E de relevat adaptarea admirabilă a românilor la viața marină a acestui ținut. Marinari cu însușiri recunoscute se ridică dintre dâșii. E, probabil, aici deșteptarea unui străvechi suflet mediteranean, italic, al acestui popor, suflet care până și în colindele sale, evocă adeseori marea nostalgică.

d. b.

ECONOMIE

Având drept capitală, cel mai mare port al României, județul C. este prin excelență, un județ bogat. Pe linia de cale ferată Cernavoda-Constanța, traficul este de o intensitate neîntâlnită în restul țării. Frumoasele stațiuni balneare de pe litoral oferă și ele un izvor însemnat de venituri.

Agricultură. Județul C. are o suprafață totală de 691.000 ha.

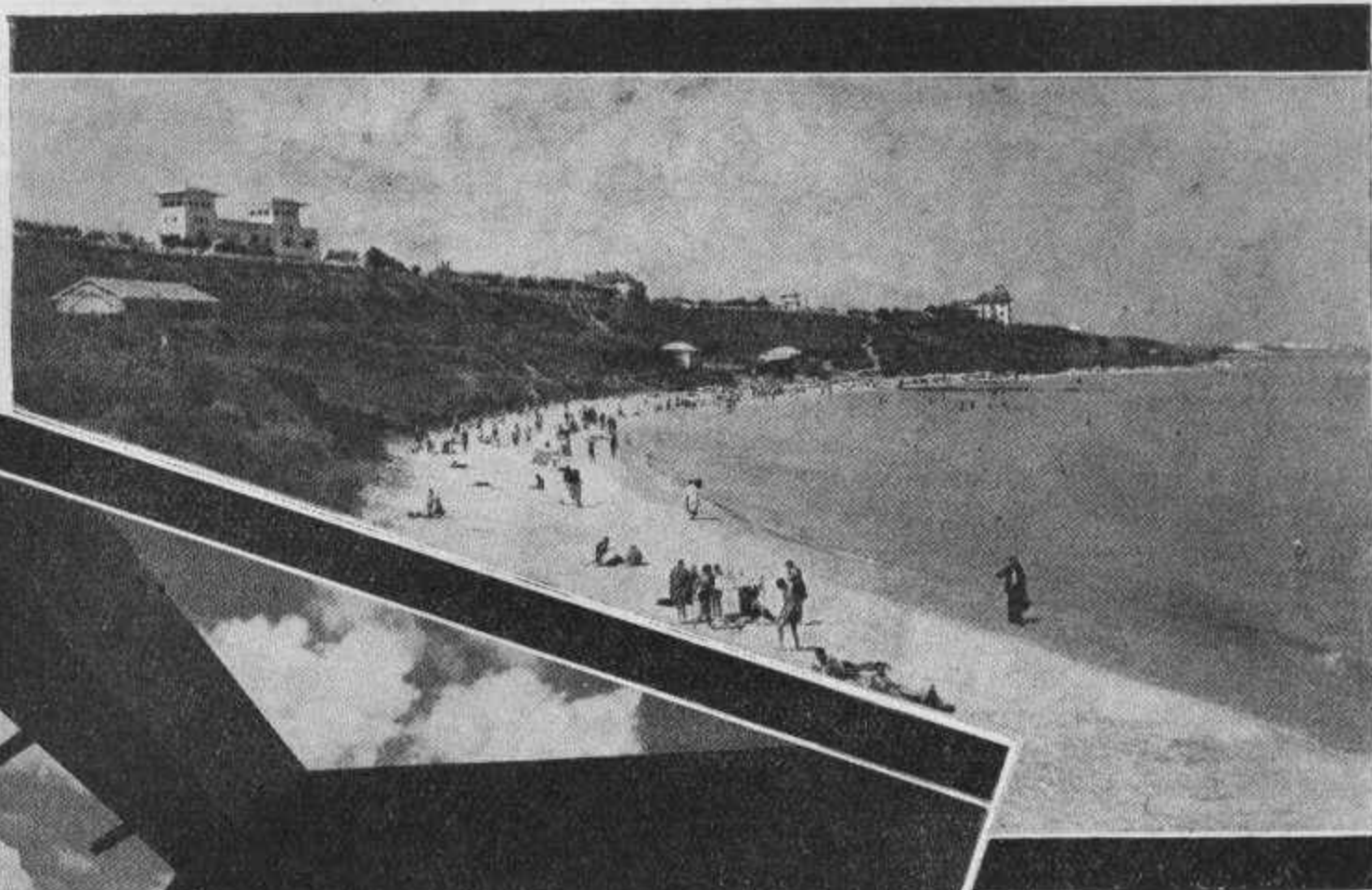
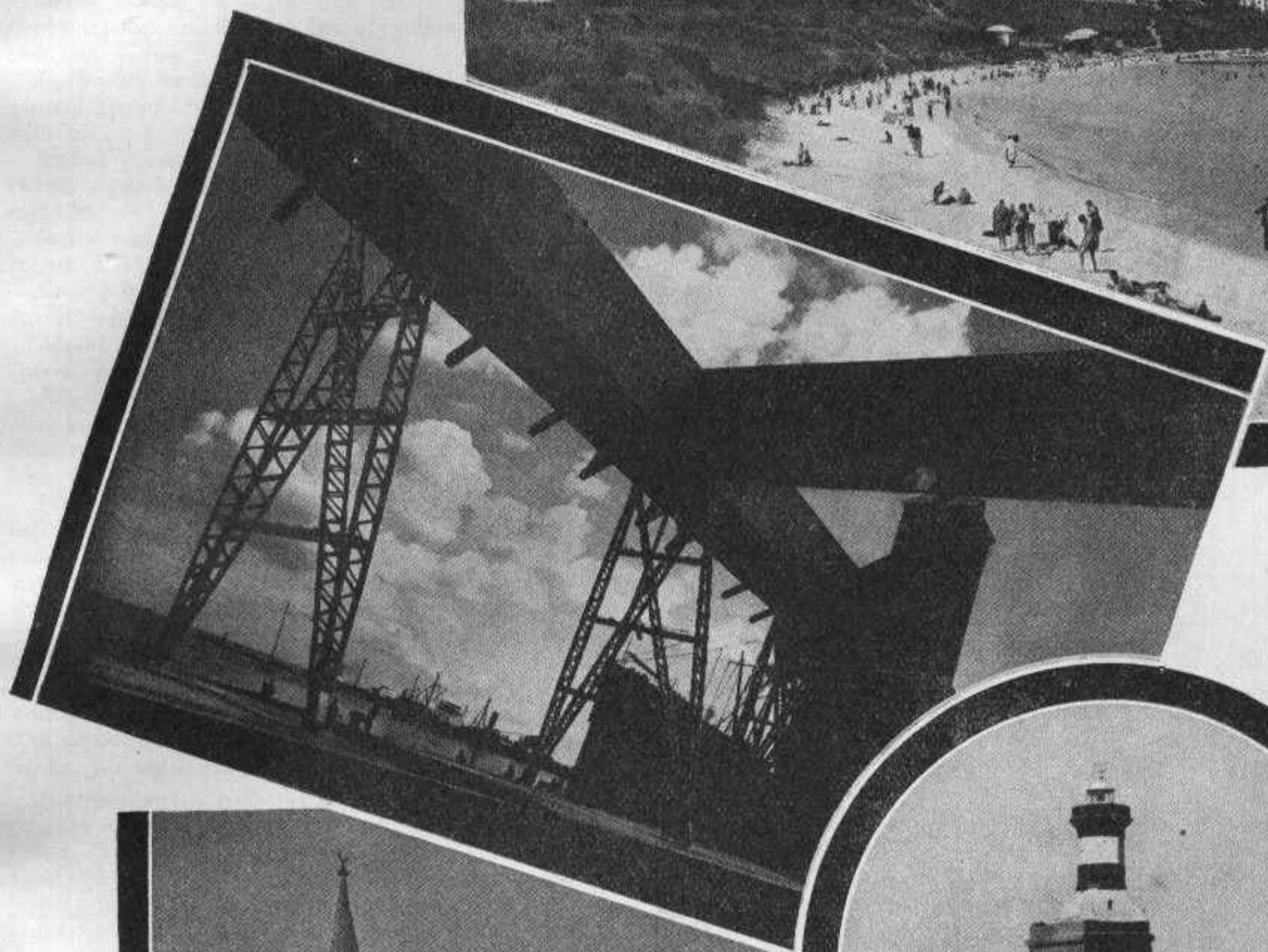

FARUL REGELE CAROL I

CONSTANȚA

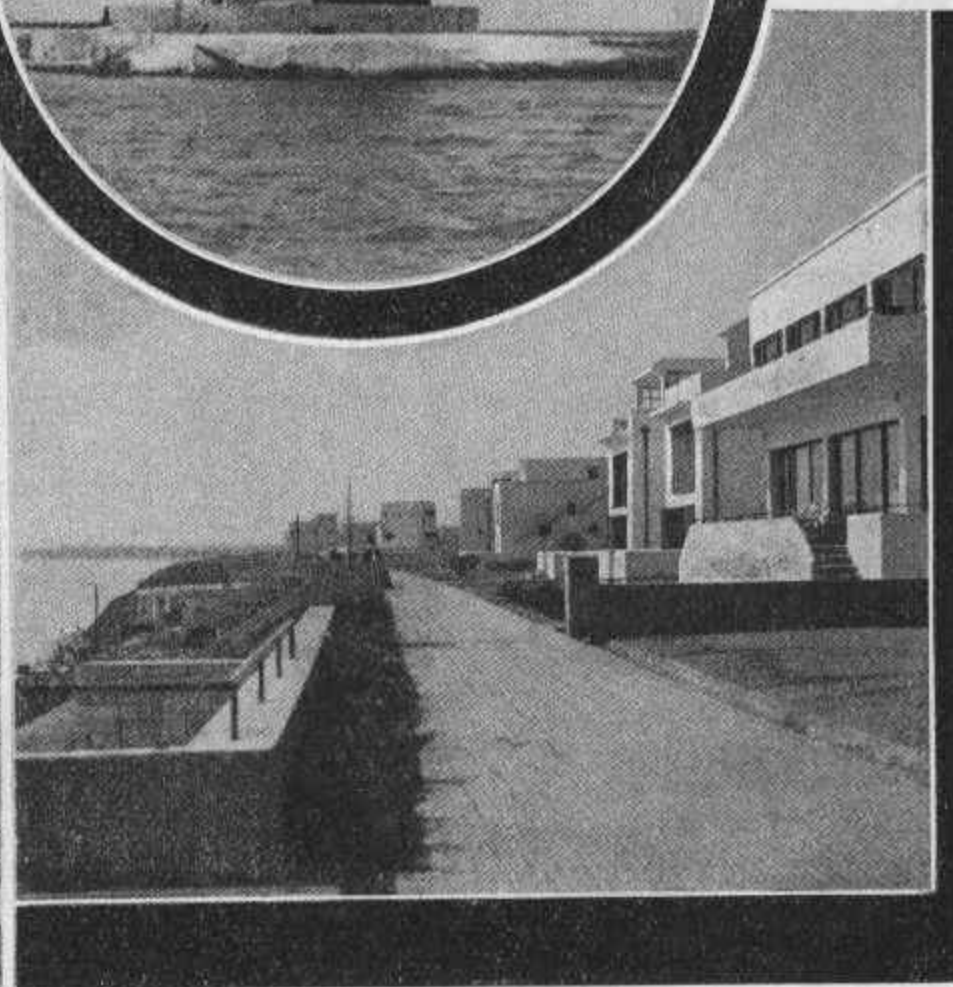
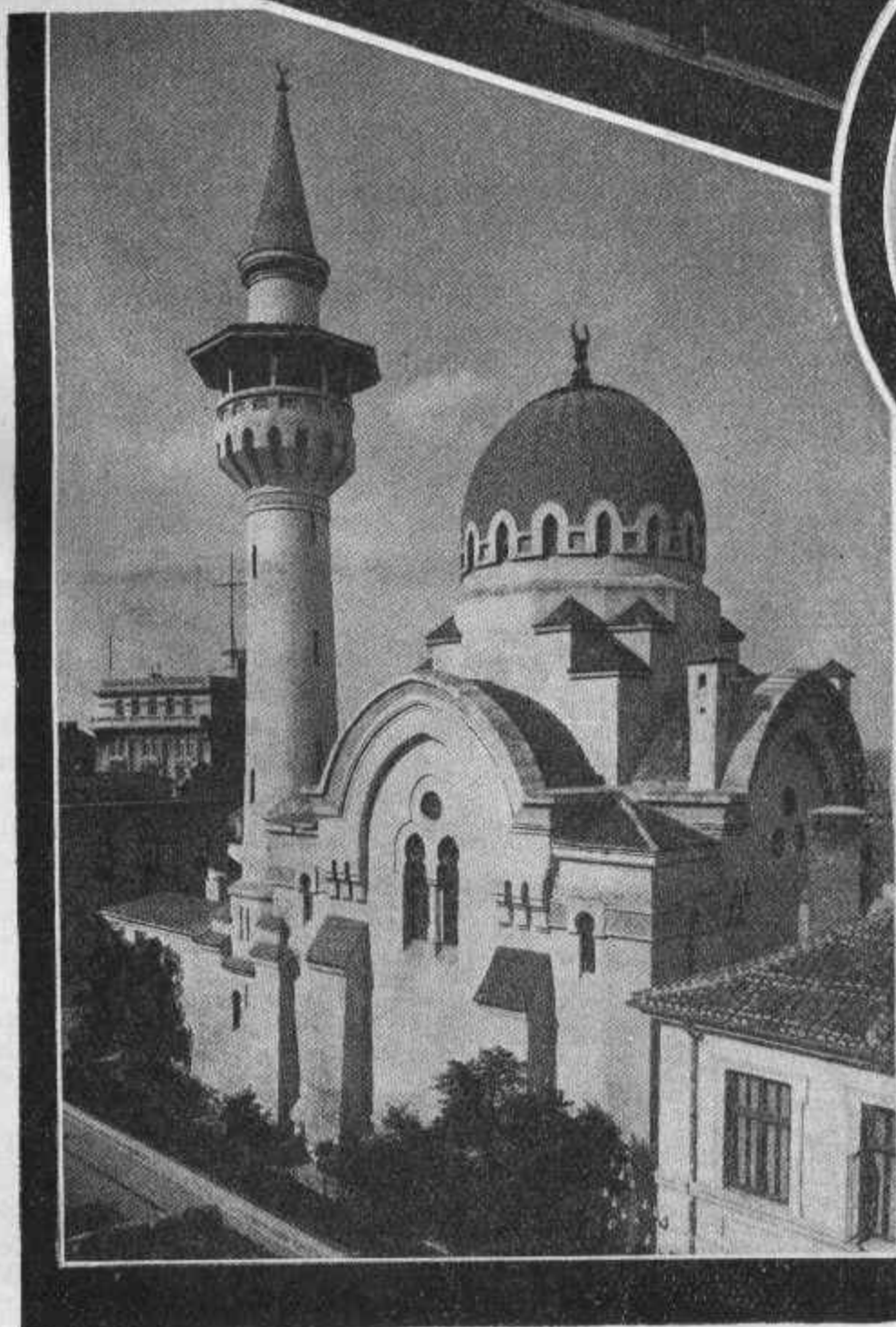
GALERIILE SILOZURILOR
DIN CONSTANȚA

CARMEN-SYLVA:
PLAJA

FARUL
REGELE
CAROL I

EFORIA: PLIMBAREA PE FALEZĂ

MOSCHEEA REGELE CAROL I

Suprafața arabilă este de 508.213 ha, adică 73,54% din suprafața județului și 1,72% din suprafața totală a țării.

Din suprafața arabilă a județului, marea proprietate deține 63.069 ha, adică 12,41%, iar mica proprietate 445.144 ha, adică 87,59%.

Din totalul suprafeței arabile, cerealele ocupă 414.517 ha, astfel repartizate:

Orzul ocupă 150.790 ha, cu o producție de 646.482 chint. (prod. medie la ha 4,3 chint.), în valoare de 158 mil. lei.

Porumbul ocupă 140.746 ha, cu o producție de 608.772 chint. (prod. medie la ha 4,3 chint.), în valoare de 143 mil. lei.

Ovăzul ocupă 57.174 ha, cu o producție de 271.065 chint. (prod. medie la ha 4,7 chint.), în valoare de 81 mil. lei.

Grâul ocupă 45.446 ha, cu o producție de 204.804 chint. (prod. medie la ha 4,5 chint.), în valoare de 81 mil. lei.

Secara ocupă 11.311 ha, cu o producție de 44.390 chint. (prod. medie la ha 3,9 chint.), în valoare de 13 mil. lei.

Meiul ocupă 9.050 ha, cu o producție de 15.888 chint. (prod. medie la ha 1,7 chint.), în valoare de 6 mil. lei.

Fânețele cultivate și alte culturi furajere ocupă 19.171 ha. Din această suprafață *dughia* ocupă 15.841 ha, cu o producție de 125.998 chint. (media la ha 7,9 chint.), în valoare de 15 mil. lei.

Plantele alimentare ocupă 12.818 ha. Din această suprafață *fasolea* ocupă 5.603 ha, cu o producție de 22.728 chint. (media la ha 4,0 chint.), în valoare de 8 mil. lei. *Pepeni verzi și galbeni* ocupă 2.780 ha, cu o producție de 187.768 chint. (media la ha 67,5 chint.), în valoare de 28 mil. lei. *Mazărea* ocupă 2.251 ha, cu o producție de 12.246 chint. (media la ha 5,4 chint.), în valoare de 6 mil. lei. *Cartofii* ocupă 798 ha, cu o producție de 56.416 chint. (media la ha 70,7 chint.), în valoare de 7 mil. lei. *Lintea* ocupă 635 ha, cu o producție de 2.312 chint. (media la ha 3,6 chint.), în valoare de 1 mil. lei.

Plantele industriale ocupă 40.161 ha. Din această suprafață *rapia* ocupă 28.555 ha, cu o producție de 118.419 chint. (media la ha 4,1 chint.), în valoare de 67 mil. lei. *Inul* ocupă 9.293 ha, cu o producție de 35.431 chint. fuior (media la ha 3,8 chint.), în valoare de 177 mil. lei, și 34.749 chint. sămânță (media la ha 3,8 chint.), în valoare de 22 mil. lei. *Soia* ocupă 1.443 ha, cu o producție de 4.111 chint. (media la ha 2,8 chint.), în valoare de 1 mil. lei. *Floarea soarelui* ocupă 477 ha, cu o producție de 2.244 chint. (media la ha 4,7 chint.), în valoare de 1 mil. lei.

Vegetație și culturi diverse. Din suprafața totală a județului (691.000 ha), ogoarele sterpe ocupă 21.546 ha.

Fânețele naturale ocupă 252 ha.

Pășunile ocupă 31.531 ha.

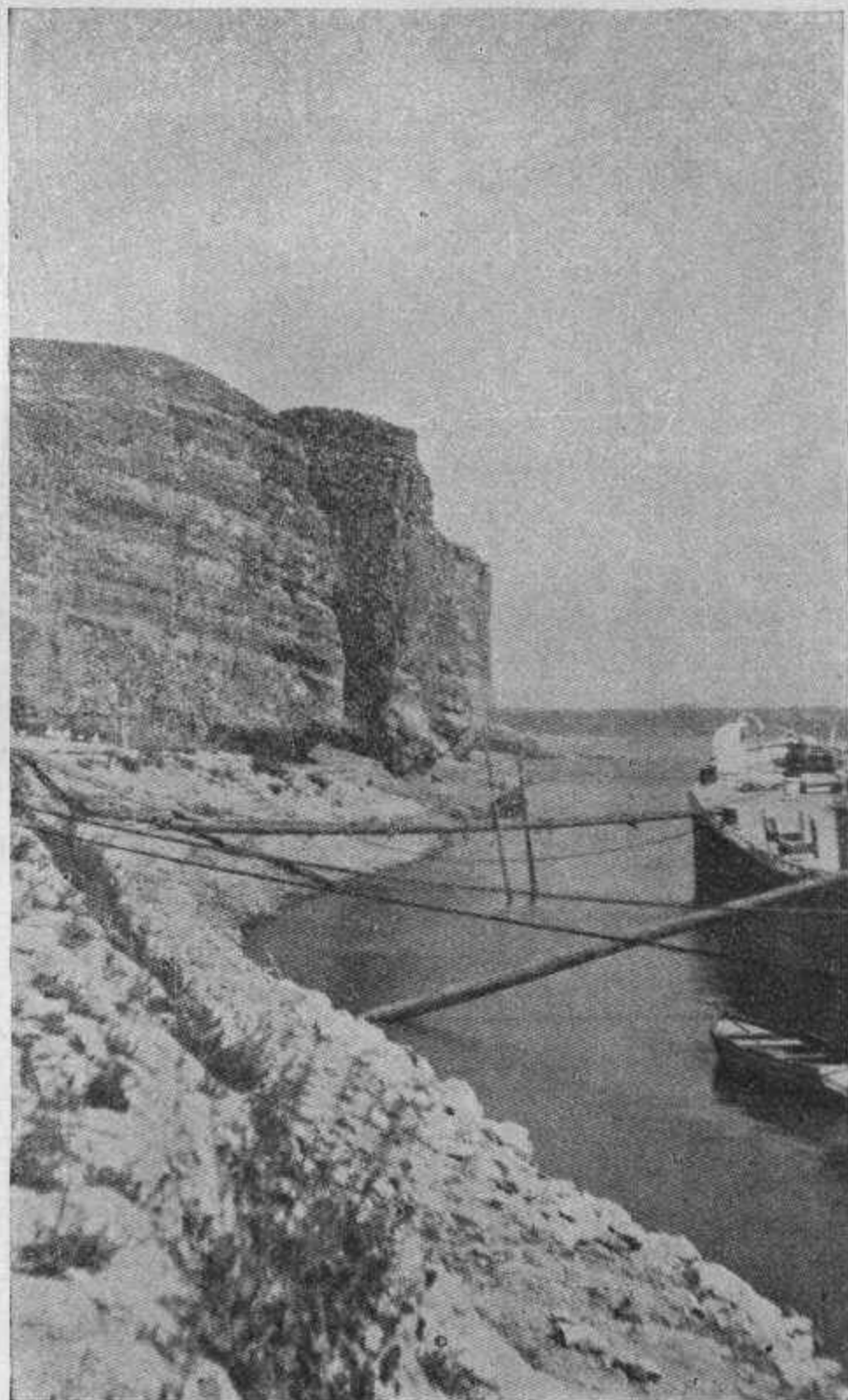
Pădurile ocupă 13.226 ha.

Pomii fructiferi ocupă 319 ha.

Vița de vie ocupă 4.468 ha (din care viile pe rod 3300 ha), cu o producție de 128.861 hl (media la ha 39,0 hl), în valoare de 27 mil. lei.

Creșterea animalelor. În jud. C. se găseau în anul 1935: Cai 74.574, boi 63.955, bivoli 993, oi 410.917, capre 1571, porci 42.845, stupi sistematici 1208, stupi primitivi 2510. Județul este caracterizat prin marele număr de oi.

Industrie (fără municipiul Constanța). 89 mori (2 la Cernavoda, 3 la Mangalia, 2 la Medgidia, 1 la Techirghiol și 81 în comunele rurale), 1 fabrică de unelte agricole (Medgidia), 1 de șuruburi și nituri (Cernavoda), 1 de postav țărănesc (Cogealac), 1 de culori de pământ (Gara Mircea-Vodă), 1 de tăbăcărie (Medgidia), 9 de cărămizi și țigle (1 la Cernavoda, 1 la Hârșova, 1 la Mangalia, 1 la Medgidia, 1 la Techirghiol, 2 la Agigea, 1 la Negrești și 1 la Negru-Vodă), 1 de cretă (Basarabi) și 1 de ciment (Cernavoda). Cariere: caolin la Cuza-Vodă, Docuzol, Medgidia și Tortoman; argilă la Docuzol; nisip la Agigea, Constanța, Cuza-Vodă, Docuzol, Hârșova și Topalu; piatră calcară pentru fabricarea varului la Basarabi, Cochirleni, Gura-Dobrogei, Piatra, Rașova și Topalu; piatră calcară pentru construcții, pavaje etc. la Basarabi, Canara, Carol I. Ciobănița, Hârșova, Medgidia și Ovidiu; piatră pentru fabricarea cimentului la Cernavoda, Saligny și Topalu.

MAIUL, DUNĂREAN CALCAROS DELA HÂRȘOVA

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei și peste ¹⁾: Moara «Industria Românească», Cernavodă (inv. 6), Fabrica de șuruburi și nituri «Japy, Viellard, Herzog», Cernavoda (soc. 50, inv. 7), Fabrica de cărămidă și tuburi de bazalt «Industria Ceramice», Medgidia (soc. 7, inv. 2) și Fabrica de ciment a Soc. anon. de cimenturi din Europa orientală, Cerna-Vodă (soc. 59, inv. 143).

(Vezi și Municipiul Constanța).

INDUSTRIA *) JUDEȚULUI CONSTANȚA ÎN 1935 (Inclusiv municipiul Constanța)

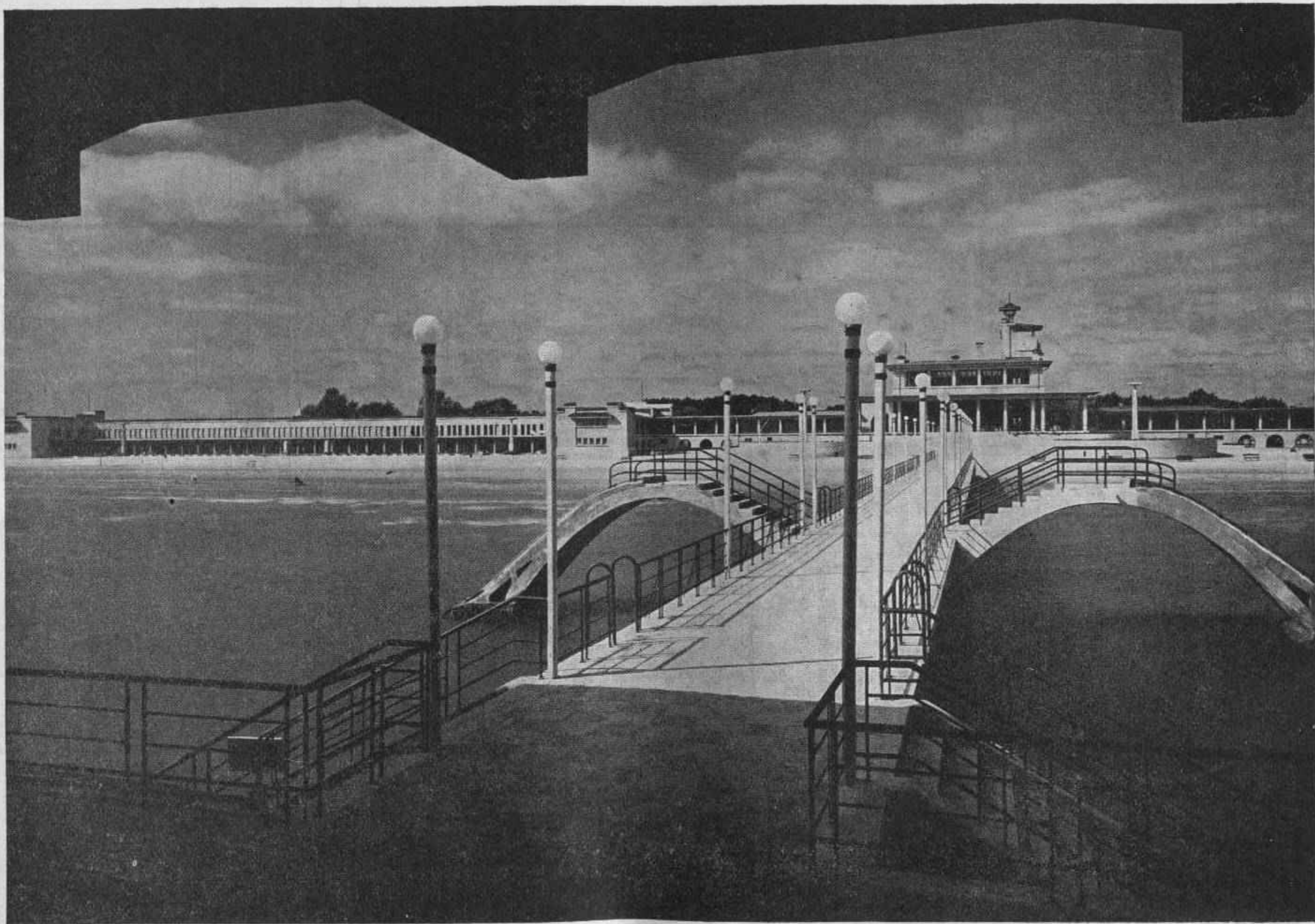
Întreprinderile dela 5 H.P. sau 20 lucrători în sus

Industria	Numărul fabricilor		Forța motrice H.P.	Personalul ocupat	Valoarea producției în mii de lei
	Active	Inchise			
Alimentară . . .	11	1	1.049	187	146.293
Textilă	3	—	101	58	6.842
Chimică	2	—	43	8	830
Metalurgică . . .	10	1	1.736	1.109	100.043
Hârtie și Arte grafice	1	—	9	15	946
Pielărie	—	1	206	—	—
Lemnului	1	1	98	7	140
Material de construcție	5	—	3.163	231	95.365
Total	33	4	6.405	1.615	350.459

*) Nu sunt cuprinse exploatarea miniere, petrolifere, carierele, uzinele de apă și electricitate.

¹⁾ Cifrele în paranteze arată capitalul social (soc.) și capitalul investit (inv.), în milioane de lei.

MAMAIA

Din « România », revista O. N. T.

Credit și cooperatie. În cuprinsul județului funcționează 5 bănci (societăți anonime). Situația lor conform bilanțurilor încheiate la 31 Decembrie 1934, se prezintă astfel:

ACTIV		PASIV	
Disponibil	592.352	Fonduri	23.237.049
Plasamente	54.694.293	Angajamente	39.780.912
Imobilizări	2.204.250	Rezultate	23.838
Rezultate	5.550.904		
Total	63.041.799	Total	63.041.799

Cooperative de credit (bănci populare) 116, cu 14.605 membri și cu un capital social vărsat de 55.969.757 lei. Imprumuturi acordate de 141.558.624 lei (neconvertite 28.042.837 lei, convertite 52.232.139 lei, reduceri la imprumuturi convertite 61.283.648 lei). Depuneri spre fructificare 28.969.182 lei. Totalul bilanțului 182.600.308 lei.

Cooperative de producție diversă 9, cu 401 membri și cu un capital social vărsat de 7.640.499 lei. Valori imobilizate 16.544.367 lei. Totalul bilanțului 65.924.835 lei.

Cooperative forestiere 1, cu 101 membri și cu un capital social vărsat de 68.319 lei. Fonduri 25.809 lei. Bilanțul încheiat 160.837 lei.

Cooperative agricole de aprovizionare și vânzare în comun 34, cu 2.622 membri și cu un capital vărsat de 1.341.996 lei. Aprovizionări în comun 99.444 lei. Vânzări în comun 568 lei. Bilanțul încheiat 16.183.234 lei.

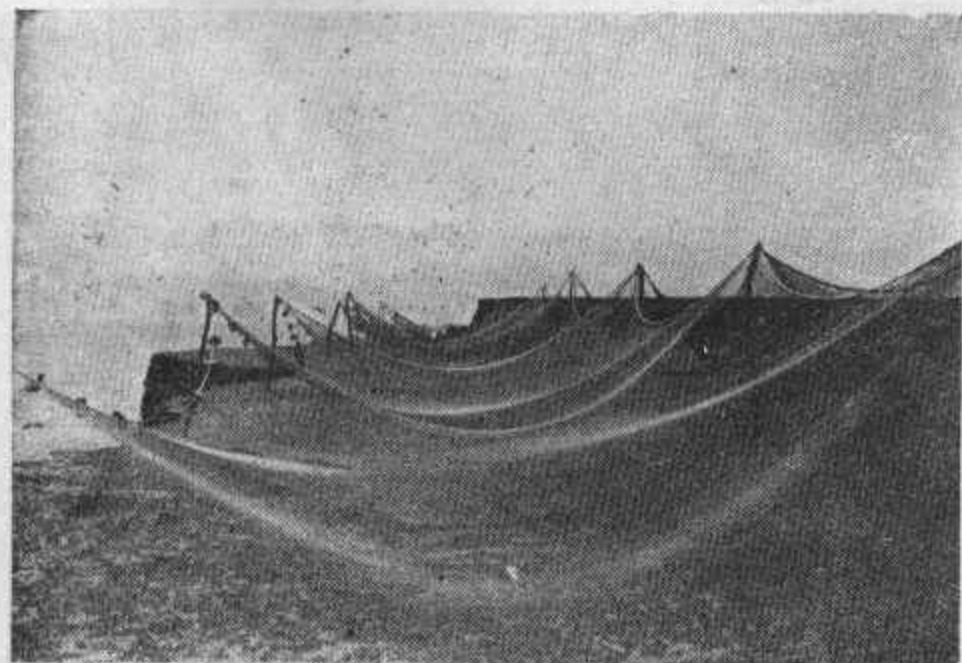
Cooperative de consum 8, cu 688 membri și cu un capital social vărsat de 1.126.166 lei. Mărfuri generale în valoare de 514.398 lei. Bilanțul încheiat 9.971.634 lei.

Situația cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decembrie 1935.

Finanțe publice. Bugetul jud. C. pe exercițiul 1936/37 însumă, ca prevederi, următoarele cifre:

	Lei
Venituri	27.775.045
Venituri ordinare	16.729.644
Venituri extraordinare	3.746.271
Venituri speciale	7.299.130
Cheltuieli	26.553.718
Cheltuieli ordinare	16.266.253
Cheltuieli extraordinare	3.746.271
Cheltuieli speciale	6.541.194

Drumuri. Jud. C. este străbătut de o rețea de drumuri în lungime totală de 4.128 km 474 m, repartizată astfel:

CONSTANȚA. NĂVOADE PESCĂREȘTI LA MARE

CONSTANȚA. PESCARI PE DIG

Drumuri naționale 315 km 380 m, din care Direcția G-rală a Drumurilor întreține 303 km 163 m pietruși și pavați, iar municipiul 3 km 363 m (pavați).

Drumuri județene 584 km 066 m, din care administrația județului întreține 476 km 517 m (pietruși), iar municipiul și comunele urbane 6 km 155 m (din cari 820 m pavați).

Drumuri comunale 3229 km 028 m.

Lungimea podurilor este de 1.471,20 metri, repartizată astfel: poduri naționale — 483,95 m, județene — 779,25 m și comunale — 208,00 m.

Prin județ trec 3 drumuri naționale legând următoarele localități:

1. Slobozia—Hârșova—Constanța (Constanța—Hârșova = 83 km).
2. Silistra—Cobadin—Constanța (Constanța—Ion Corvin = 78 km).
3. Tulcea—Constanța—Bazargic.

Cale ferată. Rețeaua totală de cale ferată a județului este de 270 km, din care 60 km linii principale duble 6 km linii secundare duble și 204 km linii secundare simple.

Itinerarii principale. Rapide: București—Constanța. Accelerate: București—Constanța și Buzău—Constanța.

Stații importante: Constanța (oraș, port, Palas), Medgidia, Cernavoda, Eforie, Carmen-Sylva.

Navigație fluvială. Curse regulate ale Societății N.F.R. pe liniile: a) Galați—Brăila—Cernavoda—Silistra—Oltenița—Giurgiu—Rusciuc—Corabia—Calafat—T. Severin, în legătură cu vapoarele care merg dela T. Severin la Baziaș; b) Galați—Brăila—Cernavoda—Silistra; c) Hârșova—Brăila—Măcin (zilnic).

Navigație maritimă. Constanța este cel mai însemnat port maritim al țării. Vapoarele S.M.R. fac curse regulate între:

1. Constanța — Istanbul — Constanța.
2. Constanța — Istanbul — Pireu — Alexandria — Haifa — Beirut — Pireu — Istanbul — Constanța.
3. Constanța — Istanbul — Pireu — Beirut — Haifa — Alexandria — Pireu — Istanbul — Constanța.
4. Galați — Sulina — Constanța — Istanbul — Izmir — Pireu — Malta — Napoli sau Genova — Marsilia — Barcelona — Valencia — Alger — Istanbul — Constanța — Sulina — Galați.
5. Galați — Sulina — Constanța — Istanbul — Haifa — Tripoli — Beirut — Iaffa — Port-Said — Alexandria — Izmir — Istanbul — Constanța — Sulina — Galați.
6. Galați — Sulina — Constanța — Istanbul — Pireu — Volo — Salonic — Chios — Izmir — Istanbul — Constanța — Sulina — Galați.

MAMAIA. TOBOGANUL

Navigație aeriană. Județul C., este străbătut liniile aeriene ale Soc. L.A.R.E.S. cu plecare și sosire pe aerodromul Constanța.

Itinerarii: București—Constanța și Iași—Galați—Constanța—Balcic.

Postă, telegraf, telefon. În jud. C. sunt 11 oficii P.T.T. de stat din care 3 la Constanța și câte unul la Carmen-Sylva, Cernavoda, Hârșova, Mangalia, Medgidia, Cogealac, Ion-Corvin și Negru-Vodă, 8 agenții speciale la Techirghiol, Baia, Basarabi, Cobadin, Ferdinand, Oltina, Plopeni și Carol I, 1 oficiu balnear (Eforia) și 2 gări cu serviciu postal (Eforia și General M. Ionescu).

Oficii telefonice se află în următoarele localități: Constanța, Carmen-Sylva, Cernavoda, Hârșova, Mangalia, Medgidia, Techirghiol, Baia, Domnești, Dunărea, Eforia, Ion-Corvin, Mamaia, Negru-Vodă, Oltina, Plopeni, Roșova.

Stațiuni climatice, balneare, turism. Jud. C. este caracterizat prin numeroasele stațiuni balneare maritime, așezate de-a-lungul coastei Mării Negre, importante prin valoarea terapeutică naturală a băilor de soare, nămol și apă sărată. Litoralul mării așezat spre răsărit este deosebit de prielnic acțiunii razelor solare. Apele sunt cloruro-sodice (17/1000) și magneziene (6/1000) ușor sulfatate. Temperatura lor în anotimpul băilor variază între 16 și 26°C. Temperatura nisipului pe plajă: 20—50°.

Băile de mare pe litoralul jud. C. sunt indicate în astenie nervoasă, anemie, cloroză, debilitate, scrofuloză, limfatism, tuberculoză ganglionară, afecțiuni nervoase (histerie), convalescențe, diabet. Marea Neagră fiind o mare închisă, valurile sale sunt foarte agitate. Apa transformată astfel într-o pulbere fină și inhalată odată cu aerul constituie un însemnat factor terapeutic.

Pe lângă mare, una din marile bogății ale județului e lacul Tekirghiol: nămol radioactiv, ape cloruro-sodice, bromuro-magneziene, de o eficacitate miraculoasă în tuberculoza chirurgicală (ganglionară, articulară și osoasă), reumatism, gută, obeșitate, chloro-anemie, limfatism, afecțiuni ginecologice, dermatoze. Renumele principalelor stațiuni balneo-climatice din jud. C. a trecut de mult granițele. Acestea sunt:

Constanța, ridicată pe ruinele vechiului Tomis, astăzi oraș modern și port de primă importanță, este o stațiune balneo-climatică maritimă foarte apreciată. Climat dulce, aer bogat în săruri și ozon. Principala plajă e la Mamaia, (la 2 km de Constanța) cu o lățime de 200 m și având cele mai moderne stabilimente de băi de mare de pe întreg litoralul românesc, și unele din cele mai mari din Europa. Alte plaje sunt Tataia, Duduia (în lungul litoralului spre N. de Constanța) și Trei Papuci și Modernă (chiar în centrul orașului).

Constanța poate primi orice număr de vizitatori în numeroasele sale hoteluri, vile și restaurante de toate categoriile.

Cazinou, cinematografe, atât în Constanța cât și la Mamaia. Legătură directă de cale ferată cu București prin mai multe trenuri pe zi.

Eforia, stațiune modernă la 13 km de Constanța, situată între litoralul mării și lacul Techirghiol. Terenuri de sport, bazine, stabilimente de băi. Taberele O.N.E.F. și «Prietenii mării». Patru sanatorii de stat, între cari

unul militar. Casino, hoteluri de lux (Bellona, Neptun) pensiuni în vile moderne.

Carmen Sylva, situată între Mare și lac, la 17 km, de Constanța. Plajă întinsă la mare și pe malul lacului Tekirghiol. Mari stabilimente balneare. (Stabilimentele Movilă, ale Societății de Profilaxia tuberculozei, ale Casei Muncii C.F.R. Sanatoriul «Dr. Costinescu»). Sediul a numeroase colonii școlare. Casino, hoteluri de întâiul rang (Movila, Popovici, Hotelul Băilor, Tamara, etc.). Un mare număr de vile cu peste o mie de camere.

Techirghiol, pe malul lacului Techirghiol la 17 km de Constanța, cu stabilimente pentru băi de nămol calde și reci. Dintre acestea cele mai importante sunt Sanatoriile Casei Centrale a Asigurărilor Sociale și al Casei de Credit P.T.T.

Mangalia, stațiune liniștită pe malul Mării, cu o plajă foarte întinsă, la 30 km de Constanța. Tratament maritim combinat cu ape termale sulfuroase (32°) indicate în reumatism cronic, diateze neuroartrite, limfatism, anemie, rachitism. Sanatoriul Soc. pentru combaterea tuberculozei la copii, 3 hoteluri modeste, numeroase camere cu pensiune sau fără, în case particulare, Oficiu P.T.T., medici. Curse regulate de autobuze la Constanța.

Turism. De deasupra lacului Sinoe și până la Duranculac, hotarul răsăritean al județului face una cu însăși hotarul mobil al Mării. Numeroasele lacuri, cele mai multe complet despărțite astăzi de marea cu care odinioară făceau un singur trup, portul Constanța și mai ales stațiunile balneare de pe litoral, imprimă turismului local un caracter maritim, deci sezonul.

Punct de plecare spre toate plajele județului, Constanța este, în același timp, poarta de contact a țării cu turiștii străini care vin în România pe drumurile Mării Negre.

La capătul bătrânului «Val al lui Traian», ale cărui urme nu sunt, nicăieri, în restul țării, mai vădite decât aci, orașul Constanța este centrul, de unde turistul poate pleca să viziteze vechile mărturii de așezări arheologice, atât de numeroase în acest județ. Spre nord, drumul Canara-Sibioara-Palazu Mic - Tariverde, la Istria; pe drumul Canara-Caramurat-Pazatlia-Chirislic, la Pantelimonul de Jos (vechiul Ulmetum), spre nord-vest, plecând din șoseaua națională Constanța-Cernavodă (fostul Axiopolis), prin Medgidia-Tortoman-Encheșec, la Hârșova (anticul Carsium, din care nu mai există, însă, decât urme neînsemnate); spre vest, prin Murfatlar-Cobadin-Cocargea-Enigea, la Adamclissi (anticul Tropaeum Traiani) și, în fine, dela Constanța, prin Eforie Carmen Sylva-Tatlageacu Mare, la Mangalia (vechea colonie Callatis) și de aici spre locurile fermecate ale Coastei de Argint.

Vecin cu Bățile Dunării, în partea lui vestică, județul Constanța are, în această parte, câteva locuri de vânat, gârle și văi, pline de acea frumusețe specifică regiunilor de Deltă.

CULTURĂ

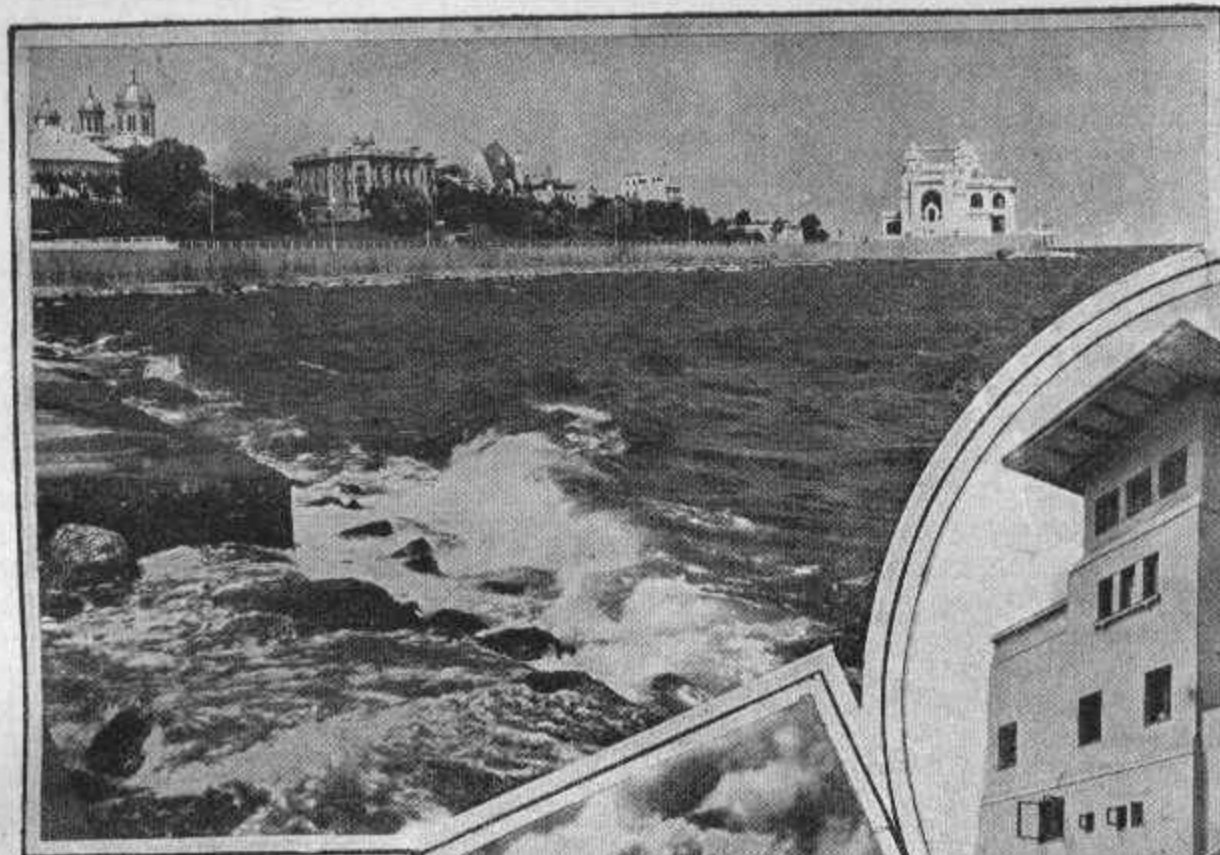
Știință de carte. Populația județului, dela 7 ani în sus este de 195.492 locuitori, dintre care 63,1% sunt știutori de

EFORIE. HOTEL BELLONA

CONSTANȚA

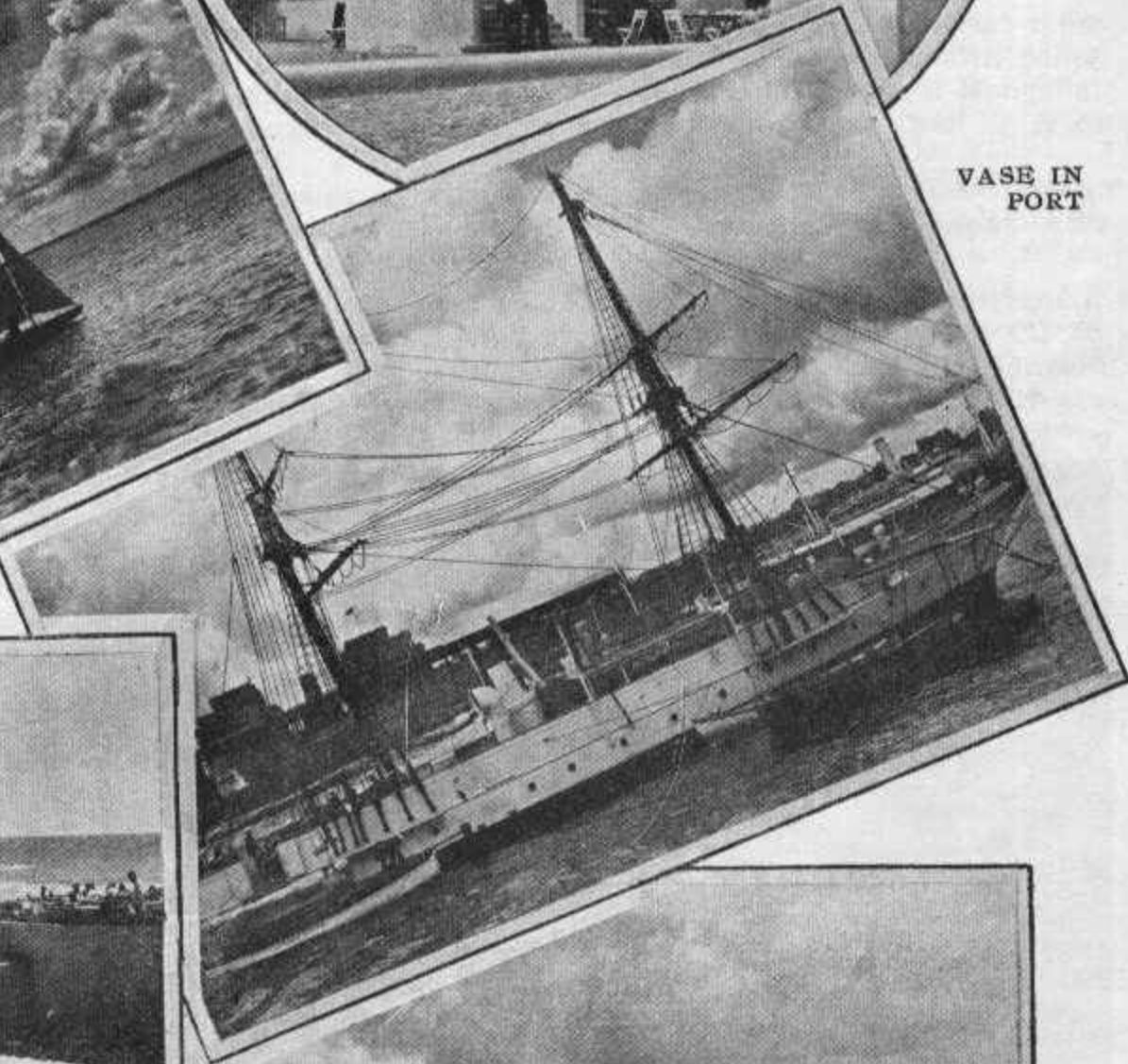

CONSTANȚA:
CAZINOUL

CARMEN SYLVA:
CAZINOUL

VASE IN
PORT

Sus: BĂRCI PE MARE

Jos: MAMAIA: COLȚ DE PLAJE

PORTUL:
REZERVUARE DE PETROL

carte. După sex, proporția este de 74,0% bărbați știutori de carte și 51,2% femei știutoare de carte. Repartiția locuitorilor după gradul de instrucție, în procente, este următoarea:

Gradul de instrucție școlară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul știutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extrașcolară	1,4	0,9
2. Primară	74,4	93,9
3. Secundară	13,6	3,6
4. Profesională	7,6	1,4
5. Universitară	1,7	0,2
6. Alte școli superioare	1,3	0,0

Invățământ. Populația în vârstă de școală a jud. C., (între 5—18 ani) a fost în anul 1934 de 57.220 loc (10.551 mediu urban și 46.669 mediu rural).

Școli secundare. Liceu de băieți, liceu de fete, gimnaziu industrial de băieți, 2 gimnazii mixte, liceu comercial de băieți, liceu comercial de fete, gimnaziu comercial de băieți, gimnaziu comercial de fete, liceu profesional de fete, liceu industrial de fete, școală normală de fete, pension de fete, seminar musulman, școală de arte și meserii, școală de gospodărie casnică, școală de industrie casnică, școală de agricultură, școală de viticultură.

Școli primare 260, din care 208 rurale și 52 urbane (253 școli de stat și 7 confesionale), cu un număr total de 34.460 copii (8.110 mediu urban și 26.350 mediu rural) și cu 759 învățători și alt personal didactic. (Situația din 1934).

Grădini de copii 85, din care 63 rurale și 22 urbane (84 de stat și 1 confesională) cu un număr total de 5.428 copii (4.172 mediu rural și 1.256 mediu urban) și cu 87 conducătoare. (Situația din 1934).

Instituții culturale. *Instituții științifice:* Institutul bio-oceanografic la Constanța, Laboratorul de Cercetări biochimice la Techirghiol și Institutul Zoologic « Prof. I. Borcea » la Agigea.

Muzee: Muzeu regional la Constanța, muzee la Istria, Mangalia, Hârșova, Topalu și Pantelimonul-de-Sus.

În județ se relevă activitatea despărțământului Asociației pentru Literatură și Cultura Poporului Român « Astra », cu sediul în Municipiul Constanța.

Fundația Culturală Regală « Principele Carol », are cămine culturale în: Medgidia, Techirghiol, Bărăganul, Cetatea, Chirnogeni, Ciobanu, Cobadin, Cochirleni, Cogeaalac, Ioan-Corvin, Dobromir-Vale, Gălbiori, Galeșu, Horia, Isvorul-Mare, Movila-Verde, Negru-Vodă, Nisipari, Oltina, Ovidiu, Pantelimonul -de-Sus, Poenița, Petroșani, Peștera, Plopeni, Saraiu, Seimenii-Mari, Gl. Scărișoreanu, Siliștea, Șipotele, Târgușor, Topalu, Tepeș-Vodă, Tuzla, Valea-Seacă-Viișoara, Viroaga și Zorile.

Liga Culturală activează în cuprinsul Municipiului Constanța.

Casa Școalelor și a Culturii Poporului întreține în jud. C. 72 cămine culturale, 2 societăți muzicale și 15 biblioteci, adică în total 89 organizații culturale, dintre care 35 au personalitate juridică.

În orașul Constanța mai activează: Biblioteca municipală, Biblioteca Avocaților, Biblioteca C.F.R., 1 societate muzicală 1 de șah.

În județ se mai găsesc 2 teatre (la Constanța), 7 cinematografe (6 la Constanța și 1 în com. Ferdinand I), 14 Soc. Sportive, 15 de vânătoare.

RELIGIE

Confesiuni. Din totalul locuitorilor județului C. 78,9% sunt ortodocși și 0,3% greco-catolici. Restul populației aparține altor confesiuni.

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 110 biserici ortodoxe, 1 greco-catolică, 1 armeanogregoriană, 1 casă de rugăciuni adventistă, 1 baptistă, 140 moschei și geamii musulmane și 4 sinagogi.

Mănăstirea Sf. Elena del Mare în com. Domnița-Elena.

Instituții bisericesti. În municipiul Constanța se află reședința Episcopiei Constanței. Județul are 3 protopopiate ortodoxe: la Constanța, Medgidia și Ioan-Corvin.

ADMINISTRAȚIE

Organizare administrativă. Capitala județului este Municipiul Constanța. Județul are 8 orașe: (Constanța, Carmen-Sylva, Cernavoda, Eforia, Hârșova, Mangalia, Medgidia, Techirghiol), și 202 sate, distribuite astfel:

I. Plasa Cernavoda	15 sate
II. Plasa Dunărea	26 sate
III. Plasa Ferdinand I	37 sate
IV. Plasa Mangalia	24 sate
V. Plasa Medgidia	26 sate
VI. Plasa Negru-Vodă	37 sate
VII. Plasa Traian	37 sate

Organizare judecătorească. O curte de apel cu o secțiune și 10 magistrați, în a cărei circumscripție sunt cuprinse tribunalele județelor Caliacra, Constanța, Durostor și Tulcea. Un Parchet general pe lângă Curtea de Apel, cu 1 procuror general.

Un tribunal la Constanța cu 2 secțiuni, 15 magistrați, 1 prim-procuror și 2 procurori.

8 judecătorii, la Constanța, Cernavoda, Hârșova, Mangalia, Medgidia, Adamclissi, Cogeaalac și Negru-Vodă, cu un total de 17 magistrați.

Organizare sanitară. Spitale de stat în: Constanța Spit. « Prof. Dr. Sion » și Spit. Militar), Cernavoda, Hârșova, Medgidia și Plopeni.

4 sanatorii de stat (dintre care 1 militar) la Eforia; 1 preventoriu de stat la Agigea; 2 sanatorii ale Societății pentru combaterea tuberculozei la copii (Carmen-Sylva și Mangalia); 1 sanatoriu al Casei de Asig. Sociale și 1 al Casei de credit P.T.T. la Tekirghiol.

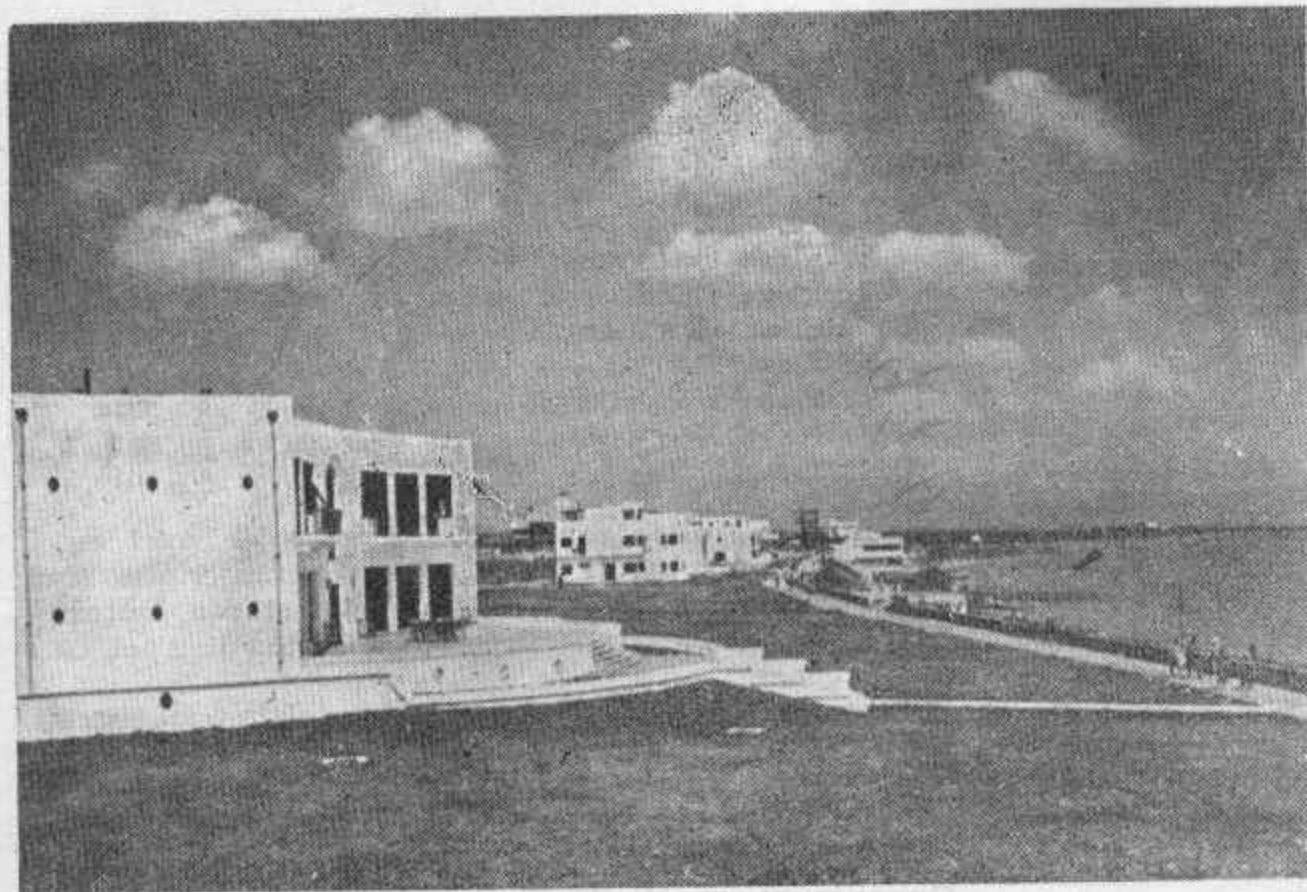
Sanatorii particulare la Constanța (Sanat. Diaconeselor și Sanat. « Caritatea ») și la Carmen-Sylva (Sanat. « Dr Costinescu »).

Dispensare de stat la: Constanța (Disp. antiveneric, Disp. Serv. Sanit. al Portului, Disp. Casei Muncii C.F.R., Disp. S.M.R.), Mangalia, Tekirghiol, Adamclissi, Băneasa, Basarabi, Cobadin, Saraiu, Ferdinand I, Carol I, Negru-

APUS PE MARE

EFORIA

Vodă, Crucea, Rasova, Topraisar, Siliștea, Limanul, Coșealac, Pantelimon, Oltina și Tupla.

1 dispensar comunal la Carmen-Sylva.

Serviciul sanitar județean și Serviciile sanitare ale orașelor Constanța, Hârșova, Medgidia și Cernavoda.

Asistență și prevedere socială. Casa Centrală a Asigurărilor Sociale la Constanța cu oficii la Cernavoda și Medgidia și servicii medicale la Constanța, Mangalia, Cernavoda, Hârșova și Medgidia, cu un total de 22 medici și 3 farmaciști.

Ministerul Muncii, Sănătății și Ocrotirilor Sociale întreține Colonia de Muncă din Agigea, cu 50 ocrotiți.

Societatea pentru combaterea tuberculozei la copii întreține sanatorii la Carmen-Sylva și Mangalia.

Societatea «Crucea-Roșie» are filiale la Constanța, Medgidia și Cernavoda.

În Municipiul Constanța, mai există următoarele instituții de ocrotire și asistență: Oficiul I.O.V., Societatea «Principele Mircea», Societatea «Amicele tinerelor fete», Societatea «Sf. Fecioară Maria», Asociația Creștină a Femeilor, Societatea Doamnelor Israelite, Societatea «Bicker Horliu» și Societatea «Selim Abdulachim».

1 azil de bătrâni și 1 cămin pentru muncitori la Constanța.

PRINCIPALE AȘEZĂRI

Constanța, municipiu, capitala județului. (Vezi monografiile orașelor reședință).

Carmen-Sylva, com. urb., situată pe malul Mării Negre. Stațiune balneo-climatică. Stație c.f. pe linia Constanța—Carmen-Sylva.

Are 840 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul orașului pe exercițiul 1936-37 prevede la venituri și cheltuieli 3.774.530 lei.

Primărie, Poliție, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Oficiu de cură și turism, mari stabilimente balneare, casino, hoteluri de întâiul rang.

1 biserică ortodoxă; 1 școală primară; Sanatoriul Societății pentru combaterea tuberculozei la copii; Sanatoriul «Dr. Costinescu»; Dispensarul comunal; Uzină electrică.

Cernavoda, com. urb., situată pe malul drept al Dunării; stație c.f. pe

linia București—Cernavoda—Medgidia—Constanța. Port la Dunăre.

Are 6804 locuitori (populație probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul orașului pe exercițiul 1936-37 prevede la venituri și cheltuieli 5.049.585 lei.

Primărie, Pretură, Judecătoria mixtă, Percepție fiscală Ocol silvic, Ocol minier, Oficiul Asigurărilor Sociale, Serv. sanitar, Serv. veterinar, Poliție, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Vamă, Căpitanie de port, Depozit C.A.M., Sfatul negustoresc, Asociația micii industrii.

1 biserică ortodoxă; 1 sinagogă, 1 geamie; Spital de stat; Dispensarul Asigurărilor Sociale; Gimnaziul mixt «Principesa Elena», gimnaziu industrial; 4 școli primare; 1 grădiniță de copii; Societatea «Crucea Roșie»; 1 societate sportivă; 3 societăți de vânătoare.

2 mori; 1 fabrică de ciment; 1 de cărămidă; 1 uzină metalurgică; 1 fabrică de șuruburi și nituri.

Eforia, com. urb., situată pe malul Mării. Stație c.f. pe linia Constanța—Carmen-Sylva. Stațiune balneo-climatică.

Are 103 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul orașului pe exercițiul 1936-37 prevede la venituri și cheltuieli 2.516.209 lei.

Primărie, Poliție, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Oficiu de cură și turism, 4 sanatorii de stat (între care 1 militar), stabilimente de băi, casino, hoteluri de lux.

Hârșova, com. urb. la 18 km de stația c.f. Tândărei. Port pe malul drept al Dunării.

Are 3831 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul orașului pe exercițiul 1936-37 prevede la venituri și cheltuieli 1.835.217 lei.

Primărie, Pretură, Judecătoria mixtă, Serv. sanitar, Regiune agricolă, Poliție, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic.

1 biserică ortodoxă; 1 sinagogă; 1 geamie; Spital de stat; Dispensarul Asigurărilor Sociale; Muzeu; Căminul cultural «Mihail Eminescu»; Căminul musulman «Sefak»; 1 bancă populară; Bâlcu anual: 24 Septemvrie.

Mangalia, com. urb., Port la Marea Neagră. Stațiune balneo-climatică.

Are 2974 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul orașului pe exercițiul 1936-37 prevede la venituri și cheltuieli 2.306.510 lei.

Primărie, Pretură, Judecătoria mixtă, Percepție fiscală, Serv. sanitar, Serv. veterinar, Vamă, Pompieri, Poliție,

MANGALIA

Punct de pescărie, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Căpitanie de Port, Oficiu local de cură și turism.

Sindicatul proprietarilor; Sindicatul muncitorilor.

1 biserică ortodoxă și 2 geamii; 2 școli primare; Sanatoriul Societății pentru combaterea tuberculozei la copii; Dispensar de Stat; 1 orfelinat.

Muzeu de Antichități (secție locală a Muzeului Național de Antichități din București); Cămin cultural; 1 Societate de vânătoare.

1 bancă populară; 3 mori; 1 fabrică de ulei; 1 de cărămidă; Herghelia Statului; Uzină electrică; Parc comunal.

Medgidia, com. urb. Își trage numele de la întemzeitorul ei, sultanul Abdul Medgid. Stație c.f. pe linia București - Constanța.

Are 6118 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul orașului pe exercițiul 1936-37 prevede la venituri și cheltueli 4.961.954 lei.

Primărie, Pretură, Judecătorie mixtă, Percepție fiscală, Serv. sanitar, Serv. veterinar, Regiune agricolă, Poliție, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Sfatul Negustoresc.

1 biserică ortodoxă și 3 geamii.

Gimnaziu mixt; seminar musulman; 4 școli primare; 1 grădină de copii.

Spital de stat; Dispensarul Asigurărilor sociale; Soc. «Crucea Roșie»; Căminul cultural «I. N. Roman»; 1 Soc. de vânătoare; 2 bănci populare; 2 mori; 1 tăbăcărie; 1 fabrică ceramică; Uzină electrică comunală.

Techirghiol, com. urb. stațiune balneo-climatică. Stație c.f. pe linia Constanța - Eforia - Techirghiol.

Are 2110 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul orașului pe exercițiul 1936-37 prevede la venituri și cheltueli 2.102.100 lei.

Primărie, Poliție, Percepție fiscală, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic.

1 biserică ortodoxă; 1 geamie; 1 școală primară; Dispensar de Stat; Laboratorul de Cercetări bio-chimice «Dr. Teohari»; Sanatoriile Asigurărilor Sociale și al Casei de Credit P.T.T.; Fundația Culturală «Principele Carol».

1 bancă populară; 1 moară; 1 fabrică de cărămidă; Uzină electrică a Casei Asigurărilor Sociale.

LOCALITĂȚILE DIN JUDEȚUL CONSTANȚA

A) Orașe

1. Municipiul Constanța (capitala județului)
2. Carmen-Silva
3. Cernavoda
4. Eforia
5. Hârșova
6. Mangalia
7. Medgidia
8. Techirghiol

B) Sate

I. PLASA CERNAVODA

1. Adâncata
2. Aliman
3. Cochirleu
4. Dunărea
5. Făclia
6. Ivrinezii-Mari
7. Ivrinezii-Mici
8. Mărleanu
9. Rasova
10. Saligny
11. Seimenii-Mari
12. Seimenii-Mici
13. Siliștea
14. Ștefan cel Mare
15. Vlahii

II. PLASA DUNĂREA

1. Albina
2. Bălăceanu
3. Băltăgești
4. Capidava
5. Călugăreni
6. Ciobanul
7. Cloșca
8. Colilia
9. Crișan
10. Crucea
11. Dulgherul
12. Gălbiori
13. Gârliciu
14. Ghindărești
15. Horia
16. Nistorești
17. Pantelimon-de-Jos
18. Pantelimon-de-Sus
19. Runcu
20. Saraiu
21. Siriu
22. Stejarul
23. Stupina
24. Tichilești
25. Topalu
26. Vulturul

III. PLASA FERDINAND

1. Baia
2. Carol I
3. Casian
4. Cheia
5. Cocosul
6. Cogea
7. Corbul-de-Jos
8. Corbul-de-Sus
9. Dorobanțu
10. Dropia
11. Fântânele
12. Ferdinand I
13. Grădina
14. Gura-Dobrogei
15. Istria
16. Luminița
17. Mamaia
18. Mihai-Viteazul
19. Mireasa
20. Năvodari
21. Nuntași
22. Oituz
23. Ovidiu
24. Palazul-Mare
25. Palazul-Mic
26. Pandurul
27. Piatra
28. Râmnicul-de-Jos
29. Râmnicul-de-Sus
30. Săcele
31. Sibioara
32. Sinoc
33. Tarivedre
34. Târgușor
35. Traian
36. Vadul
37. Valea-Neagră

IV. PLASA MANGALIA

1. Agigea
2. Albești
3. Arsa
4. Biruința
5. Coroana
6. Costinești
7. Cumpăna
8. Domnița-Elena
9. Două-Maiu
10. Dulcești
11. Hagieni
12. I. G. Duca
13. Lazul
14. Limanul
15. Moșneni
16. Muratan

17. Potârnichea
18. Schitul
19. Straja
20. Topraisar
21. Tuzla
22. Vama-Veche
23. Vânători
24. Voevodul-Mihai

V. PLASA MEDGIDIA

1. Basarabi
2. Bărăganul
3. Castelul
4. Ciocărlia-de-Jos
5. Ciocărlia-de-Sus
6. Cobadin
7. Cuza-Vodă
8. Galeșul
9. Gherghina
10. Izvorul-Mare
11. Lanurile
12. Mircea-Vodă
13. Nisipari
14. Peștera
15. Poarta-Albă
16. Remus-Opreanu
17. Satul-Nou
18. Siminoc
19. Tortoman
20. Tepeș-Vodă
21. Țibrinul
22. Valea-Dacilor
23. Valea-Seacă
24. Valul-lui-Traian
25. Veteranul
26. Viișoara

VI. PLASA NEGRU-VODĂ

1. Amzacea
2. Asănești
3. Căciulați
4. Căscioarele
5. Cerchezul
6. Chirnogeni
7. Ciobănița
8. Comana
9. Conacul
10. Cotul-Văii
11. Credința
12. Curcani
13. Darabani
14. Dumbrăveni
15. Frasinul
16. Furnica
17. General-Scărișoreanu
18. Grănicerul

19. Independența
20. Lungeni
21. Maior Chiriacescu
22. Măgura
23. Mereni
24. Miriștea
25. Movila-Verde
26. Negrești
27. Negru-Vodă
28. Olteni
29. Orzari
30. Osmancea
31. Pelinul
32. Periş
33. Plopeni
34. Tătarul
35. Vâlcelele
36. Vărtop
37. Viroaga

VII. PLASA TRAIAN

1. Abrud
2. Adamclissi
3. Băneasa
4. Belic
5. Brebeni
6. Cădiul
7. Caraiman
8. Cărpinișul
9. Cetatea
10. Cocargea
11. Cucuruz
12. Deleni
13. Dobromir-Deal
14. Dobromir-Vale
15. Făurei
16. Fântâna-Mare
17. Florile
18. Furca
19. Hațeg
20. Ion-Corvin
21. Lespezi
22. Mircești
23. Nastradin
24. Negureni
25. Oltina
26. Petroșani
27. Poenița
28. Rariștea
29. Răzoarele
30. Strunga
31. Șipotele
32. Tudor-Vladimirescu
33. Tufani
34. Uriuia
35. Valea-Rea
36. Valea-Țapului
37. Zorile.

JUDEȚUL COVURLUI

Stema. Scut roșu, cu o ancoră de aur, însoțită sus la dreapta și la stânga de câte o stea de argint.

Simbolizează întinsul comerț fluvial al acestui județ dunărean.

Este vechea stemă, heraldizată.

GEOGRAFIE

Așezare. Județul C. este așezat în sudul Moldovei, între Prut, Siret și Dunăre. În acest ținut se termină drumurile de apă și de uscat pe care se scurg către fluviu cerealele și cheresteaua Moldovei și a unei părți din Transilvania.

Suprafața: 2.662 km². Face parte deci dintre județele mici ale țării.

Infățișarea pământului e simplă: un podiș (marginea sudică a podișului Moldovei) care se sfârșește prin maluri înalte (60—200 m) de loes gălbui, spre Dunăre, Prut și Siret. Văi, consecvente cu înclinarea podișului către S, l-au despărțit, mai ales la N, în numeroase culmi strâmte și paralele. În Sud însă, văile împuținându-se, rămân între ele câmpuri netede mult mai întinse.

Climă și ape. Clima este de tip pontic (continentală extremă) mai umedă în Nord (peste 500 mm precipitațiuni anual), mai secetoasă și mai capricioasă în Sud.

Apele cu izvorul în podiș seacă, de obicei, vara (*Covurlui, Suhurlui*). Marginile cuprind în schimb, în luncile inundabile ale marilor artere periferice, numeroase bălți și lacuri între care *Brateșul* este vestit prin întinderea lui (unul dintre cele mai mari lacuri ale țării).

Vegetația se împarte și ea după umiditate: în Sud, cernoziomul «chocolat» dovedește existența neîntreruptă a ierburilor de stepă cu graminee în trecutul nu prea depărtat; în Nord, cernoziomul degradat arată o veche invazie a pădurii de stejar care se mai păstrează încă pe dealurile înalte (dela Foltești, Băneasa, Berești, etc.). Sălcuturile, aninișurile și stuhăriile formează în fine pe luncile periferice, asociații importante.

ISTORIE

Vechime și dezvoltare istorică. Județul C. și-a luat numele dela pârâul Covurlui; nume care pare de origine cumană ca și Desnățui, Suhului, Călmățui, etc.

La Barboși, pe Dunăre, legiunile romane și-au stabilit, încă înainte de cucerirea Daciei răsăritene, un castru: *Dinogetia*.

Menirea lui era de a apăra vadul Dunării asigurând legătura imperiului cu ținutul roman dela Nord (Bugeacul de azi) care împreună cu o regiune întinsă din dreapta Dunării forma provincia Moesia Inferior.

Prin ținutul acesta treceau soliile moldovene la Turci și pe aci intrau în țară după ceremonia investiturii la Constantinople, Domnii Țării Moldovei.

Ținutul acesta a avut ca ispravnic, până la 1859 pe Colonelul Alexandru Ioan Cuza, Domnul de mai târziu al Principatelor Unite.

Monumente istorice. În municipiul Galați se află următoarele monumente istorice:

Biserica Precista, zidită la 1647, cu trei turnuri și clopotniță.

Biserica Sf. Dumitru, zidită la 1648, probabil, de Vasile Lupu, după cum a scris marele călător arab Paul din Alep.

Biserica Sf. Gheorghe, zidită la 1665.

Biserica Mavromol, zidită la 1669.

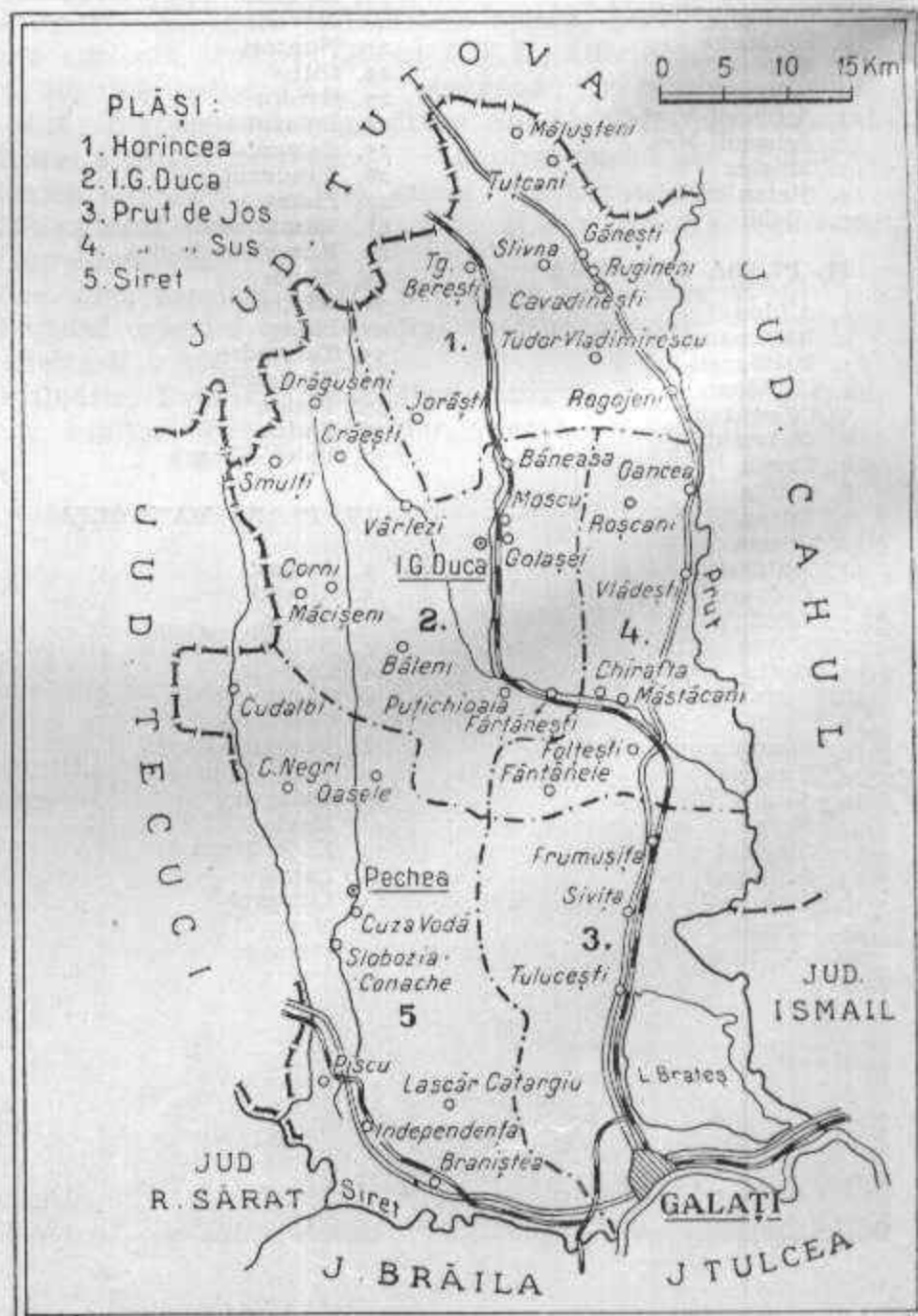
Biserica Sf. Nicolae, zidită în secolul XVII.

La Barboși se află ruinele unui castru roman, unde au fost descoperite importante antichități din vremea stăpânirii romane.

POPULAȚIE

Starea populației. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, județul C. numără 211.196 locuitori.

Populația județului este repartizată astfel:

a) Pe orașe și plăși, după sex

Unități administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbați	Femei
Total județ	211.196	103.981	107.215
Municipiul Galați	101.148	49.690	51.458
Total rural	110.048	54.291	55.757
1. Plasa Horincea	58.868	28.893	29.975
2. Plasa Prutul-de-Jos . .	51.180	25.398	25.782

b) Pe grupe de vârstă

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele	211.196	30—49 ani	48.301
0—9 ani	51.925	50—69 ani	21.020
10—29 ani	84.677	70 ani și peste	3.594
		Vârstă nedeclarată . . .	1.678

Mișcarea populației. Datele fundamentale ale mișcării populației în județul C., conform cifrelor publicate în *Buletinul Demografic al României* în perioada 1931—1936, sunt următoarele:

Anul	Cifra probabilă a populației județului la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proportia la 1.000 locuitori		
		Născuți vii	Morți	Excedent natural	Născuți vii	Morți	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 medie anuală	—	7.710	4.450	3.260	35,1	20,3	14,8
1931	212.807	7.586	4.363	3.223	35,6	20,5	15,1
1932	216.313	8.088	4.702	3.386	37,4	21,7	15,7
1933	219.242	7.668	3.996	3.672	34,9	18,2	16,7
1934	223.091	7.741	4.522	3.219	34,7	20,3	14,4
1935	226.045	7.469	4.667	2.802	33,0	20,6	12,4
1936	228.983	7.338	4.746	2.592	32,0	20,7	11,3

La data de 1 Iulie 1937 cifra probabilă a populației județului Covurlui a fost de 231.651 locuitori. Față de populația numărată la recensământul din 1930 și anume 211.196 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 20.455 locuitori în timp de șase ani și jumătate ceea ce corespunde unei creșteri de 9,7%.

ECONOMIE

Datorită așezării sale geografice, județul C., bogat în câmpii fertile și pășuni, prezintă o importanță deosebită în viața economică a țării. Galații, unul din cele mai mari porturi ale României, joacă un rol de întâiul ordin în comerțul nostru exterior. Prin el se face cel mai intens export de cherestea. Produsele agricole ale Moldovei și Basarabiei, pentru cea mai mare parte se scurg prin acest port. Decăderea lui — ca și a Brăilei — în anii din urmă se datorează taxelor tot mai apăsătoare percepute la Sulina asupra vaselor care-l frecventează.

Agricultură. Județul ocupă o suprafață totală de 266.200 ha. Suprafața arabilă este de 192.524 ha, adică 72,32% din suprafața județului și 0,53% din suprafața totală a țării.

Din suprafața arabilă a județului, marea proprietate deține 22.235 ha, adică 11,55%, iar mica proprietate 170.289 ha, adică 88,45%.

Din totalul suprafeței arabile, *cerealele* ocupă 162.971 ha, astfel repartizate:

Porumbul ocupă 85.232 ha, cu o producție de 715.069 chint. (prod. medie la ha 8,4 chint.), în valoare de 168 mil. lei.

Orzul ocupă 45.334 ha, cu o producție de 218.171 chint. (prod. medie la ha 4,8 chint.), în valoare de 53 mil. lei.

Ovăzul ocupă 21.774 ha, cu o producție de 82.437 chint. (prod. medie la ha 3,8 chint.), în valoare de 25 mil. lei.

Grâul ocupă 9.508 ha, cu o producție de 37.265 chint. (prod. medie la ha 3,9 chint.), în valoare de 15 mil. lei.

Secara ocupă 891 ha, cu o producție de 3.824 chint. (prod. medie la ha 4,3 chint.), în valoare de 1 mil. lei.

Meiul ocupă 229 ha, *măturile* ocupă 3 ha.

Fânețele cultivate și alte culturi furajere ocupă 16.824 ha. Din această suprafață *dughia* ocupă 12.414 ha, cu o producție de 142.305 chint. (media la ha 11,4 chint.), în valoare de 17 mil. lei. *Alte fânețe cultivate* ocupă 4.242 ha, cu o producție de 45.652 chint. (media la ha 10,7 chint.), în valoare de 6 mil. lei.

Plantele alimentare ocupă 4.862 ha. Din această suprafață *pepenii verzi și galbeni* ocupă 1.308 ha, cu o producție de 44.576 chint. (media la ha 34,1 chint.), în valoare de 7 mil. lei. *Mazărea* ocupă 1.170 ha, cu o producție de 6.399 chint. (media la ha 5,4 chint.), în valoare de 3 mil. lei. *Fasolea* ocupă 996 ha cu o producție de 4.260 chint. (media la ha 4,3 chint.), în valoare de 1 mil. lei. *Cartofii* ocupă 838 ha cu o producție de 20.721 chint. (media la ha 24,7 chint.), în valoare de 3 mil. lei.

Fasolea printre porumb dă o producție de 21.303 chint., în valoare de 7 mil. lei.

Plantele industriale ocupă 3.976 ha. Din această suprafață *floarea soarelui* ocupă 2.726 ha, cu o producție de 14.416 chint. (media la ha 5,3 chint.), în valoare de 5 mil. lei.

Vegetație și culturi diverse. Din suprafața totală a județului (266.200 ha), ogoarele sterpe ocupă 3.891 ha.

Fânețele naturale ocupă 1.431 ha, cu o producție de 18.603 chint. (producția medie la ha 13,0 chint.), în valoare de 2 mil. lei.

Pășunile ocupă 13.246 ha.

Pădurile ocupă 9.645 ha.

Pomii fructiferi ocupă 234 ha.

Vita de vie ocupă 5.128 ha (din care viile pe rod 4.691 ha), cu o producție de 138.414 hl (prod. medie la ha 29,5 hl), în valoare de 34 mil. lei.

Creșterea animalelor. În județul C. se găseau în anul 1935: cai 12.645, boi 43.038, bivoli 47, oi 92.995, capre 1.331, porci 19.645, stupi sistematici 1.284, stupi primitivi 2.409.

Industrie. Toată activitatea industrială a județului este concentrată în municipiul Galați. În comunele rurale nu se află decât 1 fabrică de cherestea (Sărdarul) și 1 fabrică de cărămizi (Barboși).

(Vezi și municipiul Galați).

INDUSTRIA *) JUDEȚULUI COVURLUI ÎN 1935
(inclusiv municipiul Galați)

Întreprinderile dela 5 H.P., sau 20 lucrători în sus

Industria	Numărul fabricilor		Forța motrice H.P.	Perso-nalul ocupat	Valoarea producției în mii de lei
	Active	Inchise			
Alimentară	20	3	3.536	317	123.938
Textilă	25	—	2.112	2.075	397.958
Chimică	6	1	80	167	39.975
Metalurgică	13	6	4.073	1.942	401.385
Hârtie și Arte grafice	2	—	12	16	994
Pielărie	3	—	130	114	15.500
Lemnului	3	2	161	89	9.845
Materiale de construcție	3	2	208	114	1.686
Electro-tehnică	1	—	4	33	900
Ceramică	1	—	16	8	773
Total	77	14	10.332	4.875	992.954

*) Nu sunt cuprinse exploatarea miniere, petrolifere, carierele, uzinele de apă și electricitate.

Credit și cooperatie. În cuprinsul județului funcționează 12 bănci (societăți anonime).

Situația lor, conform bilanțurilor încheiate la 31 Decembrie 1934, se prezintă astfel:

A C T I V		P A S I V	
Disponibil	1.155.374	Fonduri	35.711.776
Plasamente	105.851.842	Angajamente	86.919.586
Imobilizări	5.601.119	Rezultate	44.972
Rezultate	10.067.999		
Total	122.676.334	Total	122.676.334

Cooperative de credit (bănci populare) 54, cu 19.414 membri și cu un capital social vărsat de 26.858.154 lei. Imprumuturi acordate 82.498.931 lei (neconvertite 13.020.081 lei, convertite 32.215.967 lei, reduceri la imprumuturi convertite 37.262.883 lei). Depuneri spre fructificare 15.727.766 lei. Totalul bilanțului 135.251.916 lei.

Cooperative de producție diversă 4, cu 1.402 membri și cu un capital social vărsat de 891.470 lei. Valori imobilizate 416.773 lei. Totalul bilanțului 2.082.494 lei.

Cooperative forestiere 5, cu 1.927 membri și cu un capital social vărsat de 2.279.499 lei. Fonduri 1.183.077 lei. Bilanțul încheiat 18.811.913 lei.

Cooperative agricole de aprovizionare și vânzare în comun 1, cu 343 membri și cu un capital vărsat de 172.137 lei. Bilanțul încheiat 524.985 lei.

Cooperative de consum 5, cu 2.555 membri și cu un capital social vărsat de 2.136.084 lei. Mărfuri generale în valoare de 440.602 lei. Bilanțul încheiat 18.197.577 lei.

Situația cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decembrie 1935.

Finanțe publice. Bugetul județului C. pe exercițiul 1936/1937, prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	20.259.181
Venituri ordinare	10.943.000
Venituri extraordinare	2.116.181
Venituri speciale	7.200.000
Cheltuieli	20.259.181
Cheltuieli ordinare	10.943.000
Cheltuieli extraordinare	2.116.181
Cheltuieli speciale	7.200.000

Drumuri. Județul C. este străbătut de o rețea totală de drumuri de 1.398 km 381 m, repartizată astfel:

Drumuri naționale 153 km 308 m, din care Direcția Generală a Drumurilor întreține 77 km 312 m, (pietruți), iar municipiul 6 km 997 m (din care 6 km 384 m pavați).

Drumuri județene 637 km 883 m, din care 134 km 049 m, pietruți, întreținuți de administrația județului.

Drumuri comunale 607 km 190 m.

Lungimea podurilor este de 4.192,52 km, din care poduri naționale 2.149,80 m, județene 1.831,37 m și comunale 211,35 m.

Prin județ trec 3 drumuri naționale, legând următoarele localități:

1. Brăila - Galați - Reni - Vulcănești.
2. Hanu - Conachi - Galați - Oancea (Galați - Oancea = 57 km).
3. Bârlad - Oancea - Cahul.

Navigație fluvială. Curse regulate ale Societății N.F.R., pe liniile: a) Galați - Brăila (zilnic); b) Galați - Brăila - Cernavoda - Silistra; c) Galați - Brăila - Cernavoda - Silistra - Oltenița - Giurgiu - Ruscuc - Corabia - Calafat - Turnu-Severin, fiind în legătură cu vapoarele care merg dela Turnu-Severin la Baziaș; a) Brăila - Galați - Isaccea - Tulcea - Ismail - Vâlcov.

Curse regulate ale Societății S.R.D. pe Linia Brăila - Galați - Reni - Isaccea - Tulcea - Ismail - Vâlcov.

Curse regulate ale societăților de navigație jugoslavă și cehoslovacă pe linia: Regensburg - Viena - Bratislava - Budapesta - Belgrad - Orșova - Turnu-Severin - Giurgiu - Brăila - Galați.

Navigație maritimă. Vapoarele societății S.M.R., fac curse regulate între: a) Galați - Sulina - Constanța - Istanbul - Izmir - Pireu - Malta - Neapoli (sau Genova) - Marsilia - Barcelona - Valencia - Alger - Istanbul - Constanța - Sulina - Galați; b) Galați - Sulina - Constanța - Istanbul - Haifa - Tripoli - Beirut - Iaffa - Port Said - Alexandria - Izmir - Istanbul - Constanța - Sulina - Galați; c) Galați - Sulina - Constanța - Istanbul - Pireu - Volo - Salonic - Chios - Izmir - Istanbul - Constanța - Sulina - Galați.

Navigație aeriană. Prin județul C. trec liniile L.A.R.E.S., cu plecare și sosire pe aerodromul Galați.

Itinerarii. București - Galați - Ismail - Cetatea Albă; București - Galați - Chișinău și Iași - Galați - Constanța - Balcic.

Cale ferată. Județul C. este străbătut de o rețea totală de cale ferată de 153 km, din care linii principale simple 43 km și linii secundare simple 110 km.

Itinerarii principale. Rapide și accelerate: București - Galați.

Stații importante: Galați, Barboși.

Poștă, telegraf, telefon. 7 oficii P.T.T. de stat, din care 4 la Galați, și câte unul la Berești, I. G. Duca și Pechea; 4 agenții speciale la Cudalbi, Drăgușeni, Foltești și Independența și 10 gări cu serviciu poștal: Barboși, Foltești, Frumușița, Fulgerești, Maria-Doamna, Pîscu, Sărdaru, Șerbești, Tulucești și Vameș.

Oficii telefonice la Galați, Berești, I. G. Duca, Cudalbi, Drăgușeni și Pechea.

Stațiuni climatice, balneare, turism. Județul C. nu are stațiuni balneo-climatice importante.

Galați, capitala lui, port important la Dunăre, este punct de plecare cu vaporul, pentru numeroase excursii în Deltă și spre Mare.

Lacul Brateș, cercetat de amatorii de pescuit, constituie, datorită vegetației de baltă ce-l înconjoară, o deosebită atracție pentru vânători.

CULTURĂ

Știință de carte. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, populația județului, dela 7 ani în sus este de 172.326 locuitori din cari 69,7% sunt știutori de carte. După sex, proporția este de 81,4% bărbați știutori de carte și 58,4% femei știutoare de carte. Repartiția locuitorilor după gradul de instrucție, în procente, este următoarea:

Gradul de instrucție școlară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul știutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extrașcolară	2,4	0,5
2. Primară	67,3	93,3
3. Secundară	16,7	3,9
4. Profesională	10,6	2,0
5. Universitară	1,9	0,3
6. Alte școli superioare	1,1	0,0

Invățământ. Populația școlară a județului C. (între 5—18 ani) a fost în anul 1934 de 43.686 locuitori (13.427 mediu urban și 30.259 mediu rural).

Școli secundare. a) de stat: 1 liceu de băieți, 1 liceu de fete, 1 liceu comercial de băieți, 1 liceu comercial de fete, 1 liceu industrial de băieți, 1 liceu industrial de fete, 1 gimnaziu de băieți, 1 seminar teologic, 1 școală normală de băieți.

b) Particulare: 1 liceu de băieți (izraelit), 1 liceu mixt (grecesc), 2 institute de fete (Societatea ortodoxă și Notre Dame de Sion), Școala-atelier «Iulia Hașden».

Școli primare 136, din care 98 rurale și 38 urbane (123 școli de stat și 13 confesionale), cu un număr total de 26.332 copii (8.899 mediu urban și 17.433 mediu rural și cu 547 învățători și alt personal didactic (situația din 1934).

Grădini de copii 20, din care 6 rurale și 14 urbane (14 de stat și 6 confesionale), cu un număr total de 1.078 copii (437 mediu rural și 641 mediu urban) și cu 21 conducătoare (situația din 1934).

Instituții culturale. Fundația Culturală Regală «Principele Carol» are cămine culturale în: Galați, Crăești, Cudalbi, Cuza-Vodă, Drăgușeni, Independența, Rogojeni și I. G. Duca.

Liga Culturală activează în Galați și Slivna.

Casa Școalelor și a Culturii Poporului, întreține în județ 57 cămine culturale și 11 biblioteci, adică în total 68 organizații culturale, dintre care, 17 au personalitate juridică.

În municipiul Galați mai activează: Muzeul «V. A. Urechea», Biblioteca «V. A. Urechea», Biblioteca «Max Nordau», Biblioteca publică a Consulatului francez, Bi-

biblioteca corpului didactic primar. Universitatea populară, Academia de export, Asociația româno-polonă, Liga româno-polonă, Asociația româno-ceslovacă, Misiunea norvegiană «Eben-Ezer», Societatea «Cultura tehnică», Liga culturală a funcționarilor comerciali, Liga culturală a împrietăriților, Societatea «Samariteanu», Căminul cultural «Sf. Împărați», Căminul «Solidaritatea preoților», Căminul «St. O. Iosif», Ateneul popular «M. Eminescu», Societatea «Menorach».

3 asociații corale, 4 societăți muzicale, 13 societăți sportive, 3 societăți de vânătoare.

7 cinematografe.

RELIGIE

Confesiuni. Conform rezultatelor provizorii ale recensământului din 1930, din totalul locuitorilor județului 87,0% sunt ortodocși și 0,2% greco-catolici. Restul populației aparține altor confesiuni.

Biserici și lăcașuri de închinăciune. Județul are 106 biserici ortodoxe, 1 biserică greco-catolică, 1 romano-catolică, 1 protestantă, 1 calvină, 1 armenească, 1 lipovenească, 1 casă de rugăciuni adventistă de ziua 7-a, 1 baptistă, 1 a creștinilor după Evanghelie, 1 geamie mahomedană, 1 templu izraelit și 23 sinagogi.

Instituții bisericești. Episcopia Dunării de Jos, cu reședința la Galați. 2 protopopiate ortodoxe, cu reședința la Galați și I. G. Duca.

ADMINISTRAȚIE

Organizare administrativă. Capitala județului C. este municipiul Galați. Județul are 98 sate, împărțite astfel:

I. Plasa Horincea	32 sate
II. Plasa I. G. Duca	18 sate
III. Plasa Prut de Jos	15 sate
IV. Plasa Prut de Sus	10 sate
V. Plasa Siret	23 sate

Organizare judecătorească. O Curte de Apel cu 2 secțiuni și 15 magistrați de a cărei circumscripție sunt pendinte tribunalele județelor Brăila, Cahul, Covurlui, Ismail, Putna, Râmnicu-Sărat, Tecuci și Tutova.

Un parchet general cu 1 procuror general și 1 procuror.

Un tribunal cu 2 secțiuni, 15 magistrați, 1 prim-procuror și 1 procuror.

2 judecătării urbane cu 4 magistrați.

LOCALITĂȚILE DIN JUDEȚUL COVURLUI

A) Orașe

1. Municipiul Galați (capitala județului)

B) Sate

I. PLASA HORINCEA

1. Aldești
2. Balintești
3. Berești
4. Cavadinești
5. Cioinagi
6. Comănești
7. Gănești
8. Ghibărjeni
9. Ghireasca
10. Grăpeni
11. Jorăști
12. Lunca
13. Lupești
14. Mălușteni
15. Mănăstirea
16. Mânzatești
17. Meria
18. Onciu
19. Pochișcani
20. Purincani
21. Regele-Ferdinand

22. Rogojeni

23. Rugineni

24. Sășeni

25. Sîpeni

26. Slivna

27. Șipote

28. Târg-Berești

29. Tudor-Vladimirescu

30. Tușcani

31. Vădeni

32. Zărnești

II. PLASA I. G. DUCA

1. Băleni

2. Băneasa

3. Bursucani

4. Corni

5. Crăești

6. Cuca

7. Drăgușeni

8. I. G. Duca

9. Fărțănești

10. Ghinghești

11. Golășei

12. Măcișeni

13. Moscu

14. Puțichioaia

15. Smulți

16. Umbrărești

Organizare sanitară. În Galați: Spitalul «Izolarea» (de stat), Spitalul militar, Spitalul «Sf. Spiridon» al Episcopiei Sf. Spiridon din Iași, Spitalul «Elisabeta Doamna», Spitalul de tuberculoși al Societății pentru profilaxia tuberculozei, Spitalul izraelit, Sanatoriul Dr. Lazăr, Sanatoriul «Vivisiana» și Clinica «Maternitatea».

Spitale de stat în Gănești, I. G. Duca și Pechea.

15 dispensare de stat, ambulator antiveneric și 2 infirmerii de stat, 3 dispensare ale Casei Asigurărilor Sociale, 1 dispensar al C.F.R., 1 al Serviciului sanitar al portului, 1 al Societății «Principele Mircea», 1 al Comunității izraelite și 1 dispensar antituberculos al Societății pentru profilaxia tuberculozei.

Serviciul sanitar județean, Serviciul sanitar municipal și Serviciul sanitar al portului Galați.

Asistență și prevedere socială. Casa Asigurărilor Sociale din Galați are un dispensar și un cămin pentru asigurare.

Direcția Ocrotirilor din Ministerul Muncii, Sănătății și Ocrotirilor Sociale întreține Centrul pentru ocrotirea copiilor din Galați, cu 50 ocroțiți în așezăminte și 300 ocroțiți în colonii.

Societatea «Asistența Publică» din Galați întreține două cantine, un dispensar și o colonie de vară pentru copii.

În municipiul Galați se mai află Orfelinatul «Alinarea» (subvenționat de primărie), Orfelinatul izraelit, Azilul de bătrâni «Frigator» (subvenționat de primărie), Azilul de bătrâni «Gatesman», 2 cămine de ucenici și 1 cămin al Corpului didactic.

De asemenea, în municipiul Galați se mai află următoarele instituții de asistență și binefacere: Societatea «Crucea Roșie», Societatea pentru profilaxia tuberculozei, Oficiul I.O.V., Societatea «Gh. Fernic», Societatea «Munca», Societatea «Sf. Trifon», Societatea croitorilor «Fraterna», Societatea «Caritas Maimonidis» și 12 societăți de binefacere evreești.

PRINCIPALE AȘEZĂRI

Galați, capitala județului. (Vezi monografiile orașelor reședință).

Cudalbi. Sat mare în Apusul județului, pe drumul Tecucilor 6.133 locuitori (29 Decembrie 1930)

Pechea. Sat mare în S-V județului 4.296 locuitori (29 Decembrie 1930).

17. Urlești

18. Vârlezi

III. PLASA PRUT DE JOS

1. Cătușa

2. Cișmele

3. Filești (suburbană)

4. Frumușița

5. Ijdileni

6. Mihail-Cogălniceanu

7. Odaia-Manolache

8. Satu-Costi

9. Scântești

10. Smârdan

11. Șivița

12. Tatarca

13. Tâmoani

14. Tulucești

15. Vânători

IV. PLASA PRUT DE SUS

1. Brănești

2. Chiraftei

3. Fântânele

4. Foltești

5. Măstăcani

6. Oancea

7. Roșcani

8. Slobozia-Oancea

9. Stoicani

10. Vlădești

V. PLASA SIRET

1. Barboși

2. Braniștea

3. Costache-Negri

4. Cudalbi

5. Cuza-Vodă

6. Ferdinand

7. Gara-Barboși

8. Independența

9. Izvoarele

10. Lascăr-Catargiu

11. Lozova

12. Movileni

13. Negrea

14. Oasele

15. Pechea

16. Piscu

17. Plevna

18. Slobozia-Conache

19. Șendreni

20. Șerbești-Vechi

21. Traian

22. Vameș

23. Vasile-Alecsandri

JUDEȚUL DÂMBOVIȚA

Stema. Scut albastru, cu o căprioară de argint, spre dreapta.
Este stema veche, heraldizată.

GEOGRAFIE

Așezare. Județul D. face parte din județele de vale ale Munteniei. Cuprins între Prahova și Muscel, el este singurul județ de munte prin care un drum mare (șosea sau cale ferată) nu poate străbate dincolo în Transilvania. E adică singurul județ fără pasuri normale peste Carpați. Prin acest ținut trece totuși, venind din județul vecin, (Muscel) unul dintre cele mai vechi drumuri ale țării: drumul Dâmboviței și tot aici se găsește și Târgoviștea, fosta capitală a Țării-Românești.

Suprafața: 3.440 km².

Infățișarea pământului. În nordul județului, de o parte și alta a obârșii Ialomiței, se înalță, la peste două mii de m, munții *Bucegi* (calcaroși) și *Leaota* (cristalin). Imediat sub ei urmează, ca o treaptă mai coborâtă (700—1000 m), un fel de prispă de sub munte destul de netedă și bine populată; apoi o regiune de dealuri înalte (600—800 m), străbătute de văi longitudinale largi, pline de sate; în fine, o margine de dealuri mai joase (300—500 m altitudine) cu prelungiri în chip de amfiteatru către câmpia, în mare parte joasă, și umedă, care acoperă sudul județului.

Climă și ape. Clima este, în general, umedă și aspră mai ales în Nord unde cad între 700—1000 mm precipitațiuni anual. În câmpie însă contrastele de temperatură și ploile mai puțin abundente (sub 600 mm), amintesc climatul de stepă.

Județul are două ape importante: *Dâmbovița* care vine din județul vecin și *Ialomița* care izvorăște chiar din cuprinsul acestui ținut și are ca afluent mai însemnat pe *Cricovul-dulce*. Tot din județul Dâmbovița izvorăște și *Colentina*.

Vegetație. Dâmbovița este un județ de pădure: pădure de conifere la munte sub întinsele pășuni alpine; pădure de fagi, foarte redusă ca întindere dar mai puțin decât în estul Munteniei, pe dealurile înalte; pădure de stejari, în masive compacte și foarte întinse, pe marginea externă a dealurilor și pe pîntenii ce coboară din ele spre câmpie. Înăuntrul acestei din urmă unități, stejarișurile se păstrează numai sub formă de păcuri izolate, deși nu sunt prea depărtate timpurile când ele formau codri neîntrerupți. Totdeauna însă și, într-o măsură mai restrânsă chiar astăzi, regiuni mlăștinoase sau de uncă, cu păduri de esențe albe, plante aromate și de mlaștină, au întrerupt vestigiile codrii. Șesul umed dintre Titu și Potlogi în special, păstrează încă urmele acestor asociații vegetale.

Bogății minerale. Regiunea muntoasă și prispa de sub munte n'au altă bogăție minerală decât piatra (calcare, gresie, conglomerate); în schimb dealurile mai joase și cele mijlocii conțin cele mai importante zăcăminte de lignit ale Vechiului Regat și cele mai productive sonde din momentul de față ale României întregi (*Gura-Ocnitei*, *Râșvad*, etc). Sunt cunoscute de asemenea apele minerale sulfuroase dela *Pucioasa* și cele iodurate dela *Vulcana*.

ISTORIE

Vechime și dezvoltare istorică. Județul D. și-a luat numele dela râul ce-l străbate în tot lungul său.

Pe teritoriul acestui ținut a fost înfrântă la 1396 oastea lui Ludovic cel Mare, regele Ungariei, venită să pedepsească pe Vlaicu, voevodul «rebel» al Țării Românești.

Oastea — se știe — a fost pusă pe fugă de vornicul Dragomir, pârcașul de Dâmbovița, cu oștenii săi, iar capii ei uciși. Au pierit atunci Nicolae, voevodul Transilvaniei, și Petru, vice-voevodul său, Desideriu Vas și Petru Ruffus, castelan al Cetății de Baltă «și alți mulți cavaleri și nobili aleși».

În această regiune, la Târgoviște, a fost a treia și cea mai glorioasă capitală a Țării Românești.

În 1462, Sultanul Mohammed II pornind într-o expediție asupra lui Vlad Țepeș, trecu prin Târgoviște pe care o află deșartă și înaintă, în sus, pe valea Ialomiței. Aci îl aștepta viziunea acelei păduri de țepe, «pari nenumărați și implântați, în cari în loc de poame se atârneau trupuri», cum spune cronicarul. Erau prinși turci pe cari Țepeș îi

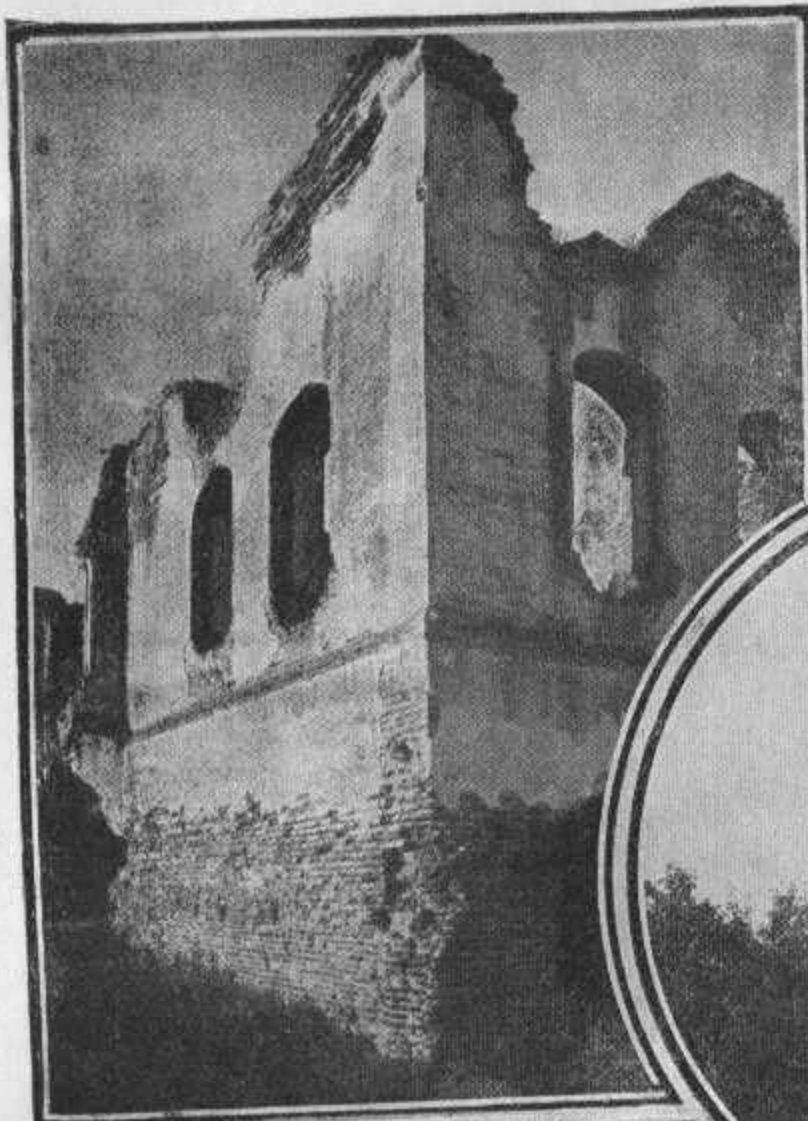

DÂMBOVIȚA

MĂNĂSTIREA NUCET

RUINILE PALATULUI LUI
BRÂNCOVEANU DIN POTLOGI

TÂRGOVIȘTE: TURNUL
CHINDIEI

MĂNĂSTIREA DEALULUI

BISERICA DOMNEASCĂ
DIN TÂRGOVIȘTE

BISERICA STELEA

MITROPOLIA DIN TÂRGOVIȘTE, DUPĂ RECONSTITUIREA LUI LECOMTE DE NOUY

executase într'astfel. Se spune că de spaimă, Sultanul a luat calea întoarsă.

La 16 Octomvrie 1595, Mihai asedia Târgoviștea ocupată de Turci, cu două luni înainte, o cuceră și apoi — într'un mers fulgerător, aruncă pe Turci peste Dunăre.

Pe teritoriul acestui județ, la Finta în 1653 Matei Basarab, învinge armatele moldovene și căzăcești, ale lui Vasile Lupu și ale ginerei lui acestuia Timuș Hmielnițchi, venite să-i ia tronul.

În apropiere de Târgoviște a fost tăiat de iatagane și aruncat într'o fântână, la 27 Mai 1821, trupul marelui revoluționar, Tudor Vladimirescu.

Monumente istorice. a) În Târgoviște:

Mitropolia, a cărei construcție a fost începută de Neagoe-Basarab la 1515, continuată de Radu dela Afumați și terminată de Radu Paisie, pe la jumătatea secolului XVI, restaurată de Brâncoveanu la 1708.

Biserica Curtea-Domnească, reconstruită de Petru Cercel la 1585, reparată de Constantin Brâncoveanu la 1699 și de Grigore Ghica la 1745.

Biserica Stelea-Vechi, construită de Vasile Lupu, domnul Moldovei la 1645, ca mărturie a păcii perpetue încheiate cu Matei Basarab. Deasupra ușii de intrare se află bourul Moldovei.

Biserica Sf. Nicolae, ctitorie a lui Matei Basarab la 1654.

Biserica Sf. Vinei, din sec. XVI.

Ruinele Palatului domnesc, cântate de poeții romantici din veacul trecut. Azi, doar turnul Chindia a mai rămas în picioare.

Mănăstirea Dealului, înălțată de Radu-cel-Mare, la 1499, transformată azi în școală militară. În biserica mănăstirii se află craniul lui Mihai-Viteazul și mormântul ctitorului.

b) În județ:

Mănăstirea Bunea, înălțată în 1662, de armașul Bunea.

Mănăstirea Butoiu, înălțată de vornicul Udriște și logofătul Dragomir, în timpul lui Mircea-cel-Mare.

Mănăstirea Golgota, fondată de Mihnea-cel-Rău, reconstruită de Radu-cel-Tânăr (1626).

Mănăstirea Vișorâta, ctitorie a lui Vlad-Vodă, la 1530.

Mănăstirea din Nucet, înălțată în sec. XVI.

Ruinele castelului din Pollogi. Monument de artă românească, ridicat de Constantin Brâncoveanu. Biserica din apropiere, ctitoria aceluiaș Domn, e pictată din nou fără nici o artă.

POPULAȚIE

Starea populației. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, județul D. numără 310.310 locuitori.

Populația județului este repartizată astfel:

a) Pe orașe și plăși, după sex

Unități administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbați	Femei
Total județ	310.310	151.472	158.838
Total urban	34.801	18.391	16.410
1. Orașul Târgoviște . . .	22.482	12.177	10.305
2. Orașul Găești	6.540	3.427	3.113
3. Orașul Pucioasa . . .	5.779	2.787	2.992
Total rural	275.509	133.081	142.428
1. Plasa Finta	52.186	25.275	26.911
2. Plasa Găești	48.914	23.218	25.696
3. Plasa Pucioasa	52.794	25.560	27.234
4. Plasa Târgoviște . . .	41.063	20.295	20.768
5. Plasa Titu	48.208	23.366	24.842
6. Plasa Voinești	32.344	15.367	16.977

b) Pe grupe de vârstă

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele	310.310	30—49 ani	67.671
0—9 ani	87.182	50—69 ani	28.342
10—29 ani	121.236	70 ani și peste	4.224
		Vârstă nedeclarată . . .	1.655

Mișcarea populației. Datele fundamentale ale mișcării populației în județul D. după cifrele publicate în Buletinul Demografic al României în perioada 1931—1936, sunt următoarele:

Anul	Cifra probabilă a populației județului la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proporții la 1.000 locuitori		
		Născuți vii	Morți	Excedent natural	Născuți vii	Morți	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 medie anuală	—	11.883	6.292	5.591	36,6	19,4	17,2
1931	313.183	12.027	6.280	5.747	38,4	20,1	18,3
1932	319.541	12.922	6.351	6.571	40,4	19,9	20,5
1933	325.029	11.120	6.161	4.951	34,2	19,0	15,2
1934	330.726	11.987	6.224	5.763	36,2	18,8	17,4
1935	335.749	11.360	6.446	4.914	33,8	19,2	14,6
1936	341.484	11.815	6.417	5.398	34,6	18,8	15,8

La data de 1 Iulie 1937 cifra probabilă a populației județului Dâmbovița a fost de 346.071 locuitori. Față de populația numărată la recensământul din 1930 și anume 310.310 locuitori, cifra probabilă aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 35.761 locuitori în timp de șase ani și jumătate ceea ce corespunde unei creșteri de 11,5%.

ECONOMIE

Județul D. stă în fruntea județelor țării, în privința producției sale de petrol. Din cantitatea totală de 8.466.205 tone de petrol extras în cursul anului 1934, 4.436.496 tone, adică 52% au fost produse în județul D.

Pe lângă caracterul industrial pe care i-l conferă petrolul, județul D. are și caracter agricol, aproape jumătate din suprafața sa fiind cultivată cu cereale.

Agricultură. Județul ocupă o suprafață totală de 344.000 ha.

Suprafața arabilă este de 145.594 ha, adică 41,45% din suprafața județului și 0,48% din suprafața totală a țării.

Din suprafața arabilă a județului, marea proprietate deține 12.221 ha, adică 8,57%, iar mica proprietate 130.373 ha, adică 91,43%.

Din totalul suprafeței arabile, cerealele ocupă 119.371 ha, astfel repartizate:

Porumbul ocupă 77.165 ha, cu o producție de 879.681 chint. (prod. medie la ha 11,4 chint.), în valoare de 198 milioane lei.

Grâul ocupă 22.419 ha, cu o producție de 200.236 chint. (prod. medie la ha 8,9 chint.), în valoare de 79 mil. lei.

Ovăzul ocupă 17.099 ha, cu o producție de 119.124 chint. (prod. medie la ha 6,9 chint.), în valoare de 36 mil. lei.

Măturile ocupă 1.259 ha, cu o producție de 18.361 chint. (prod. medie la ha 14,6 chint.), în valoare de 5 mil. lei.

Orzul ocupă 954 ha, cu o producție de 8.765 chint. (prod. medie la ha 9,2 chint.), în valoare de 2 milioane lei.

Meiul ocupă 458 ha, *secara* 16 ha, și *hrîșca* 1 ha.

Fânețele cultivate și alte culturi furajere ocupă 12.158 ha. Din această suprafață *lucerna* ocupă 4.179 ha, cu o producție de 157.048 chint. fân (media la ha 37,6 chint.), în valoare de 21 milioane lei și 10 chint. sămânță. *Dughia* ocupă 3.768 ha, cu o producție de 85.419 chint. (media la ha 22,6 chint.), în valoare de 10 milioane lei. *Alte fânețe cultivate* ocupă 4.056 ha, cu o producție de 90.610 chint. (media la ha 22,34 chint.), în valoare de 12 milioane lei.

Plantele alimentare ocupă 5.245 ha. Din această suprafață *cartofii* ocupă 3.119 ha, cu o producție de 240.935 chint. (media la ha 77,0 chint.), în valoare de 30 milioane lei. *Varza* ocupă 661 ha, cu o producție de 39.225 chint.

(media la ha 59,3 chint.), în valoare de 8 milioane lei. *Pepeni verzi și galbeni* ocupă 580 ha, cu o producție de 35.497 chint. (media la ha 61,2 chint.), în valoare de 5 milioane lei.

Fasolea printre porumb dă o producție de 51.072 chint., în valoare de 18 milioane lei. *Dovleci printre porumb* dau o producție de 342.368 chint., în valoare de 17 milioane lei.

Plantele industriale ocupă 2.410 ha. Din această suprafață *tutunul* ocupă 1.154 ha, cu o producție de 8.996 chint. (media la ha 7,8 chint.), în valoare de 20 milioane lei. *Câneșă* ocupă 627 ha, cu o producție de 2.983 chint. fuior (media la ha 4,7 chint.), în valoare de 10 milioane lei, și 2.735 chint. sămânță (media la ha 4,3 chint.), în valoare de 1 milion lei.

Vegetație și culturi diverse. Din suprafața totală a județului (344.000 ha), ogoarele sterpe ocupă 3.410 ha.

Fânețele naturale ocupă 10.903 ha, cu o producție de 195.163 chint. (media la ha 17,9 chint.) în valoare de 21 milioane lei.

Pășunile ocupă 26.543 ha.

Pădurile ocupă 100.121 ha.

Livezile de pruni ocupă 8.658 ha, cu o producție de 191.342 chint. (media la ha 22,1 chint.), în valoare de 57 milioane lei.

Alți pomi fructiferi ocupă 905 ha.

Vița de vie ocupă 1.540 ha (din care viile pe rod 1.278 ha), cu o producție de 36.631 hl. (media la ha 28,6 hl), în valoare de 15 milioane lei.

Creșterea animalelor. În județul D. se găseau în anul 1935: cai 38.761, boi 72.174, bivoli 189, oi 119.505, capre 5.600, porci 59.840, stupi sistematici 4.016, stupi primitivi 5.917.

Se remarcă, la acest județ dezvoltarea albinăritului.

Industria. A) *Industria extractivă.* a) *Exploatarea de petrol* ale societăților: «Anglo-Petroliferă» (Gura-Ocniței); «Astra-Română» Bucșani-Răzvad; «Colombia» (Bucșani, Gura-Ocniței (Viforâta); «Concordia» (Bucșani, Gura-Ocniței, Răzvad, Viforâta); «Creditul Minier» (Bucșani, Gura-Ocniței, Răzvad, Viforâta); «Dacia-Rom. Petr. Ltd.» (Viforâta); «Excelsior» (Gura-Ocniței); «Foraj-Lemoine» (Gura-Ocniței, Răzvad, Viforâta); «Foraky-Românească» (Gura-Ocniței); «Govora» (Gura-Ocniței); «I. R. D. P.» (Gura-Ocniței, Răzvad); «Orion» (Gura-Ocniței); «Petrol-Block» (Răzvad); «Petrolmina» (Gura-Ocniței, Teiș); «Petrolul Românesc» (Răzvad, Teiș) «Prahova» (Comișani, Gura-Ocniței, Teiș); «Refoil» (Gura-Ocniței, Viforâta); «Româno-Americană» (Bucșani, Gura-Ocniței); «Româno-Belgiană de Petrol» (Răzvad); «Roumanian Consol. Oil Ltd.» (Gura-Ocniței); «S. A. R. V. E. G.» (Gura-Ocniței); «Sondajul» (Gura-Ocniței); «Sondrum» (Gura-Ocniței, Răzvad); «Stavropoleos-Moreni» (Dragomirești); «Steaua-Română» (Bucșani, Glodeni, Gura-Ocniței, Răzvad, Viforâta); «Unirea» (Bucșani, Doicești, Gura-Ocniței). Alte exploatare particulare la Adâncea a, Comișani, Glodeni și Gura-Ocniței. b) *Exploatarea de gaz natural* la Bucșani, Dragomirești, Glodeni, Gura-Ocniței, Răzvad și Viforâta. c) *Mine de cărbuni:* Mine de lignit la Șotânga, Aninoasa și Doicești; d) *Carriere de piatră pentru ciment* la Fieni și Runcu; gips la Pucioasa și Lăculețe; marnă la Cucuteni; piatră de râu la Pietroșița. B) *Alte industrii:* 5 mori sistematice (2 la Târgoviște și câte una la Găești, Boteni și Băleni), 2 fabrici de spirt (Târgoviște și Colanu), 1 fabrică de conserve (Băleni), 2 de pânzeturi și stoffe de bumbac (Brănești și Doicești), 1 filia-tură de bumbac (Zărăfoaia-Pucioasa), 6 rafinării de petrol (3 la Colanu și câte una la Târgoviște, Ulmi și Doicești), 4 fabrici de cherestea (2 la Moroeni, 1 la Fieni și 1 la Butoiu), 4 de mobile și tâmplărie (2 la Principele Mihai, 1 la Găești și 1 la Răcari), 1 de ciment (Fieni), 1 de var (Lăculețe), 4 de cărămidă și ceramică (Târgoviște, Valea Voevoșilor, Viforâta și Pucioasa), 1 de becuri electrice (Fieni) și 1 de pulbere (Lăculețe).

Din întreprinderile dela punctul «B», următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei și peste *): Țesătoria mecanică Stan Rizescu, Brănești (soc. 50, inv. 420), Rafinăria de petrol a «Creditului minier», Doicești (inv.

* Cifrele în paranteză arată capitalul social (soc.) și capitalul investit (inv.) în milioane de lei.

DÂMBOVIȚA

TÂRGOVIȘTE:
MITROPOLIA

COLIBAȘI: TROIȚĂ

BISERICA DIN
BÂRBUIEȘTI

BISERICA DIN
PIETROȘIȚA

40), Rafinăria de petrol și derivate «Intreprinderile Grigorescu», Colanu (soc. 50, inv. 69), Rafinăria de derivatele petrolului «Carmen-Petrol», Ulmi (inv. 105), Fabrica de petrol și derivate «Helios», Colanu (soc. 5, inv. 9), Fabrica de cherestea «Moroeni», Moroeni (soc. 3, inv. 13), Fabrica de ciment «Dâmbovița», Fieni (soc. 80, inv. 180), Fabrica de cărămidă Ispas Marinescu, Valea Voevozilor (inv. 9), și Fabrica de becuri electrice «Electrostar» Fieni (soc. 18). De asemenea menționăm Fabrica de pulbere C.A.M. dela Lăculețe.

INDUSTRIA *) JUDEȚULUI DÂMBOVIȚA ÎN 1935

Intreprinderile dela 5 H. P. sau 20 lucrători în sus

Industria	Numărul fabricilor		Forța motrice H. P.	Personalul ocupat	Valoarea producției în mii de lei
	Active	Inchise			
Alimentară	6	2	715	65	4.325
Textilă	2	—	750	734	107.482
Chimică	3	—	285	73	32.384
Metalurgică	1	—	10	5	600
Lemnului	2	—	261	494	15.744
Materiale de construcție	3	—	3.740	456	68.077
Ceramică	1	—	25	24	899
Total	18	2	5.786	1.851	229.511

*) Nu sunt cuprinse exploatarea miniere, petrolifere, carierele, uzinele de apă și electricitate.

Credit și cooperatie. În cuprinsul județului funcționează 7 bănci (societăți anonime).

Situația lor, conform bilanțurilor încheiate la 31 Decembrie 1934, se prezintă astfel:

A C T I V		P A S I V	
Disponibil	3.045.133	Fonduri	58.462.800
Plasamente	166.722.223	Angajamente	143.322.773
Mobilizări	8.968.628	Rezultate	20.271
Rezultate	23.069.860		
Total	201.805.844	Total	201.805.844

Cooperative de credit (bănci populare) 163, cu 34.433 membri și cu un capital social vărsat de 85.580.485 lei. Imprumuturi acordate de 83.011.255 lei (neconvertite 18.009.021, convertite 69.220.184 lei reduceri la împrumuturi convertite 95.782.050 lei). Depuneri spre fructificare 39.594.299 lei. Totalul bilanțului 200.870.994 lei.

Cooperative de producție diversă 3, cu 414 membri și cu un capital social vărsat de 923.614 lei. Valori imobilizate 4.348.300 lei. Totalul bilanțului 4.616.893 lei.

Cooperative forestiere 15, cu 1.083 membri și cu un capital social vărsat de 3.358.966 lei; Fonduri 1.652.077 lei. Păduri și material brut 1.102.285 lei. Material fasonat și în fabricație 1.254.708 lei. Bilanțul încheiat 8.550.101 lei.

Cooperative agricole de aprovizionare și vânzare în comun 12, cu 1.317 membri și cu un capital vărsat de 709.511 lei. Bilanțul încheiat 1.532.752 lei.

Cooperative de consum 26, cu 2.194 membri și cu un capital social vărsat de 2.167.876 lei. Mărfuri generale în valoare de 718.112 lei. Bilanțul încheiat: 6.556.052.

Situația cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decembrie 1935.

Finanțe publice. Bugetul județului D. pe exercițiul 1936/1937 prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	26.241.595
Venituri ordinare	16.845.641
Venituri extraordinare	1.817.134
Venituri speciale	7.578.820
Cheltuieli	26.241.595
Cheltuieli ordinare	16.845.641
Cheltuieli extraordinare	1.817.134
Cheltuieli speciale	7.578.820

Drumuri. Județul D. este străbătut de o rețea de drumuri în lungime totală de 2.246 km 373 m, repartizată astfel:

Drumuri naționale 270 km 012 m, din care 263 km 402 m (pietruți și pavați) sunt întreținuți de Direcția Generală a Drumurilor, iar 6 km 610 m (pavați), de comunele urbane.

Drumuri județene 924 km 365 m, din care administrația județului întreține 857 km 106 m (pietruți).

Drumuri comunale 1051 km 996 m.

Lungimea podurilor este de 9.828,84 metri, repartizată astfel: poduri naționale 2.957,64 m, județene 4.040,20 m, și comunale 2.831,00 m.

Prin județ trec 4 drumuri naționale, legând următoarele localități:

1. București—Găești—Pitești
2. Fundata—Târgoviște—Sinaia (Târgoviște—Fundata) = 47 km).
3. Târgoviște—Gemenea—Dragoslavele
4. Pitești—Târgoviște—Găești—Giurgiu (Târgoviște—Găești = 26 km).

Cale ferată. Județul D. este străbătut de o rețea totală de cale ferată de 121 km, din care 55 km linii principale simple și 66 km linii secundare simple.

Itinerarii principale. Rapide (Simplon): București—Timișoara—Jimbolia (Belgrad, Paris). Accelerate: București—Timișoara și București—Sibiu.

Stații importante: Titu, Târgoviște, Pietroșița.

Poșta, telegraf, telefon. 8 oficii P.T.T. de stat, la Târgoviște, Bîlciurești, Găești, Ghergani, Gura-Ociței, Pietroșița, Pucioasa și Titu; 6 agenții speciale la Băleni, Doicești, Nucet, Potlogi, Valea-Lungă-Cricov și Voinești; 1 oficiu balnear (Vulcana) și 4 gări cu serviciu poștal: Conțești, Lăculețe, Pietroșița și Văcărești.

Oficii telefonice la Târgoviște, Găești, Pucioasa, Băleni, Bîlciurești, Doicești, Ghergani, Gura-Ociței, Nucet, Pietroșița, Potlogi, Titu, Valea-Lungă, Vernești.

Stațiuni climatice, balneare, turism. *Vulcana*, stațiune balneo-climatică, așezată între păduri de stejari la o altitudine de 380 m. Climat temperat și constant. Ape cloruro-sodice iodurate (0.186 iod la litru). Extrasă prin 8 puțuri, apa este captată în rezervoare de lemn. Băile se fac la domiciliu. Indicațiuni: Scrofuloză, leziuni osoase cronice, reumatisme, boli de femei, mielite, paralizii, tabes. Anotimp: 1 Iunie—30 Septembrie. Gară la Pucioasa și la Lăculețele, pe linia București-Pietroșița. Doctor, farmacie, oficiu P.T.T. Camere de închiriat la săteni. Muzică. Plimbări în împrejurimi, la Mănăstirea Bunea, etc.

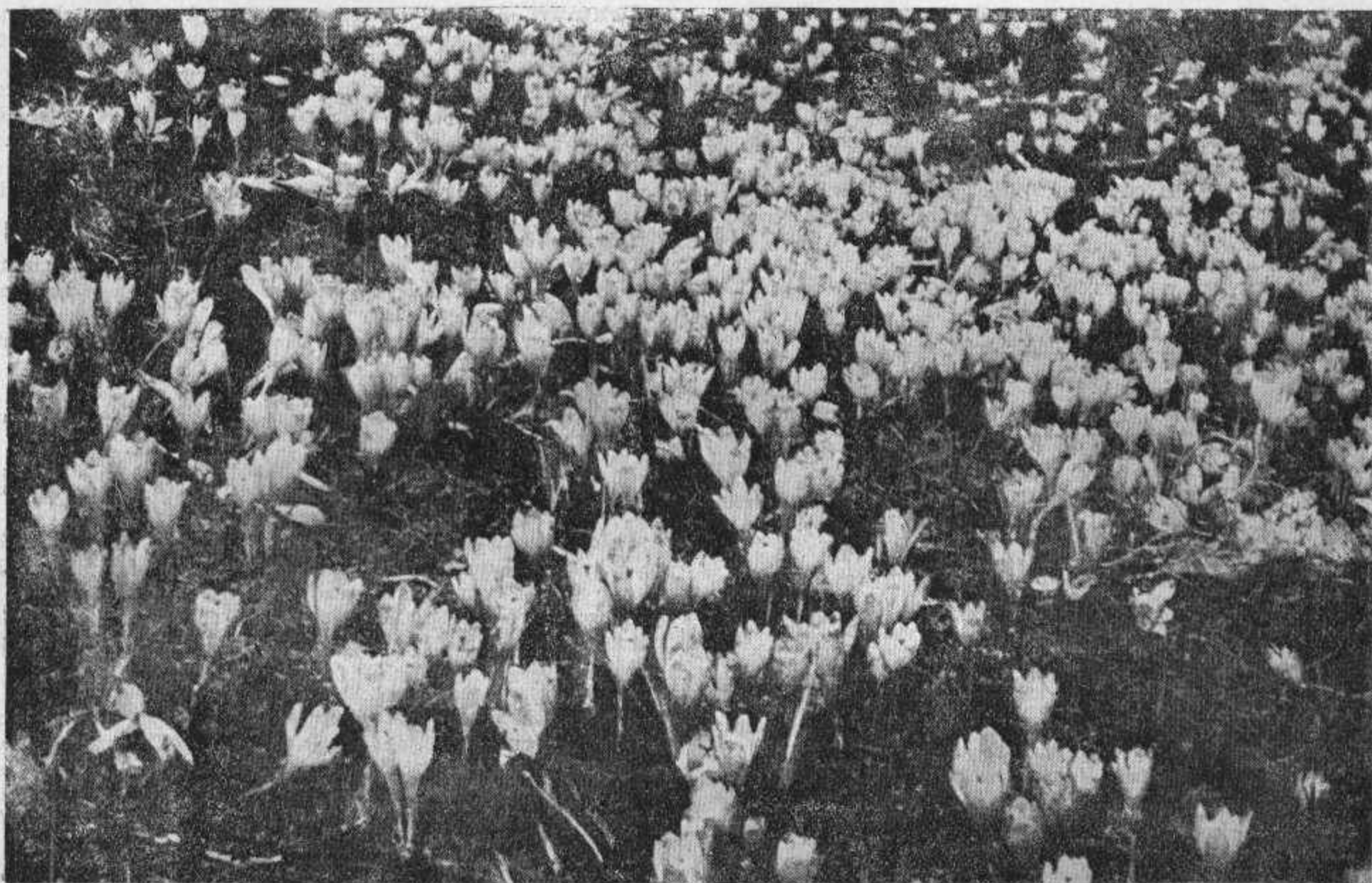
Pucioasa, stațiune balneo-climatică, pe valea Ialomitei, între dealuri împădurite, la 350 m. altitudine. Ape sulfuroase carbonatate (28 izvoare). Indicațiuni: reumatisme, nevralgii, cataruri ale căilor respiratorii și urinare, scrofuloză, artrism, paralizii periferice, sifilis, boli de piele. Anotimp: 1 Iunie—30 August. 4 instalații balneare modeste; băile se fac mai mult la domiciliu. Mici hoteluri, vile, camere de închiriat la săteni. Doctor, farmacie, oficiu P.T.T., restaurante. Gară locală pe linia București—Pietroșița. Muzică, plimbări în parc și excursii la Pietroșița, Mănăstirea Dealului, Mănăstirea Viforăta, etc.

Pietroșița, stațiune climatică, de interes local, situată pe valea Ialomitei. Stație c. f. terminus pe linia București-Titu-Pietroșița.

Județul Dâmbovița este interesant din punct de vedere turistic, prin bogăția de monumente istorice, cum sunt: Mănăstirea Dealului, unde în două mausolee se păstrează capul lui Mihai Viteazul și osemintele lui Radu cel Mare; bisericile din Cobia, Cornăel, Butoiu, Frasin, Gorgota etc., și curțile domnești dela Doicești și Potlogi. Excursii mari și alpinism în Bucegi și Masivul Leaotei. Din Pietroșița: la Bulboace, prin Moroeni-Dichiu-Scropoasa și prin Moroeni-Dobrești (de vizitat uzina hidraulică) Cheile Zănoagei. Dela Bulboace: la peștera Ialomicioarei, prin Cheile Tătarului; peste Vârful Păduchiosul, la Sinaia. Dela Casa Peștera: la Vârful Leaotei (2141 m), prin Pietrele Albe, Scoborâșul depe Leaota prin Valea Brăteului și apoi pe Vârful Zănoagei.

Case de adăpost pentru turiști, la Voina și Văcarea, Scropoasa, Bulboace (S. K. V.), Plaiul Mircea, Padina, Horoaba, Colții, Peștera (T. C. R.), Babele (A. D. M. I. R.).

CÂMP DE BRÂNDUȘI ÎN BUCEGI

CULTURĂ

Știință de carte. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, populația județului dela 7 ani în sus este de 244.133 locuitori, din cari 53.1% sunt știutori de carte. După sex, proporția este de 72.7% bărbați știutori de carte și 34.6% femei știutoare de carte. Repartiția locuitorilor după gradul de instrucție, în procente, este următoarea:

Gradul de instrucție școlară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul știutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extrașcolară	2,7	0,6
2. Primară	69,9	94,4
3. Secundară	16,3	3,0
4. Profesională	7,1	1,6
5. Universitară	2,1	0,3
6. Alte școli superioare	1,9	0,1

Invățământ. Populația școlară a județului D. (între 5—18 ani (a fost în anul 1934 de 70.593 loc. (4.272 mediu urban și 66.321 mediu rural).

Școli speciale. 1 școală pregătitoare de ofițeri de cavalerie.

Școli secundare. 2 licee de băieți, (Târgoviște și Găești) 1 liceu militar, 1 liceu de fete, 1 școală normală de băieți, 1 liceu comercial de băieți, 1 liceu industrial de băieți, 1 liceu industrial de fete, un gimnaziu mixt (Pucioasa) 1 gimnaziu de industrie casnică, 1 școală de ucenici, 1 școală de cântăreți bisericești.

Școli primare 302, din care 288 rurale și 14 urbane (301 școli de Stat și 1 confesională), cu un număr total de 47.657 elevi (2454 mediu urban și 45.203 mediu rural și cu 780 învățători și alt personal didactic (situația din 1934).

Grădini de copii 8, din care 4 rurale și 4 urbane, toate de Stat, cu un număr total de 792 copii (270 mediu rural și 522 mediu urban) și cu 8 conducătoare (situația din 1934).

Instituții culturale. *Fundația Culturală Regală «Principele Carol»* are cămine culturale în: Târgoviște, Pucioasa, Adâncea, Baloteasca, Băleni, Bîlciurești, Bezdead, Buciumeni, Bucșani, Căndeștii-din-Vale, Căprioru, Cătunu, Co-

jasca, Conțești, Cornești, Crângurile, Dragodana, Drăgodănești, Gheboeni, Glâmbocata, Glodeni, Gura-Ocniței, Ionești, Moțăeni, Mogoșani, Ocnița, Pătroaia-din-Deal, Priboiu, Strâmbu, Săcueni, Sârbi (suburb.), Tătărăi, Titu și Valea Leorzii.

Centrala Caselor Naționale are organizații culturale în: Târgoviște, Cazaci (local propriu și bibliotecă) și Brănești (local propriu și bibliotecă).

Liga Culturală activează în Găești, Mogoșani și Vișina.

Casa Școalelor și a Culturii Poporului întreține în județul D. 25 cămine culturale, dintre care 18 au personalitate juridică.

Alte instituții culturale în Târgoviște: Muzeul Mitropoliei, Biblioteca Cercului Studentesc, Soc. «Cântarea României», 2 cinematografe, 1 sală de teatru, 4 societăți sportive, Cercul de vânatoare al ofițerilor.

RELIGIE

Confesiuni. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, din totalul locuitorilor județului 98,9% sunt ortodocși și 0,1% sunt greco-catolici. Restul populației aparține altor confesiuni.

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 263 biserici ortodoxe, 2 biserici greco-catolice, 1 biserică romano-catolică și 2 sinagogi.

3 mănăstiri ortodoxe.

Instituții bisericești. 2 protopopiate ortodoxe.

Județul D. se află în jurisdicția Eparhiei ortodoxe a Arhiepiscopiei Bucureștilor (Mitropolia Ungro-Vlahiei).

ADMINISTRAȚIE

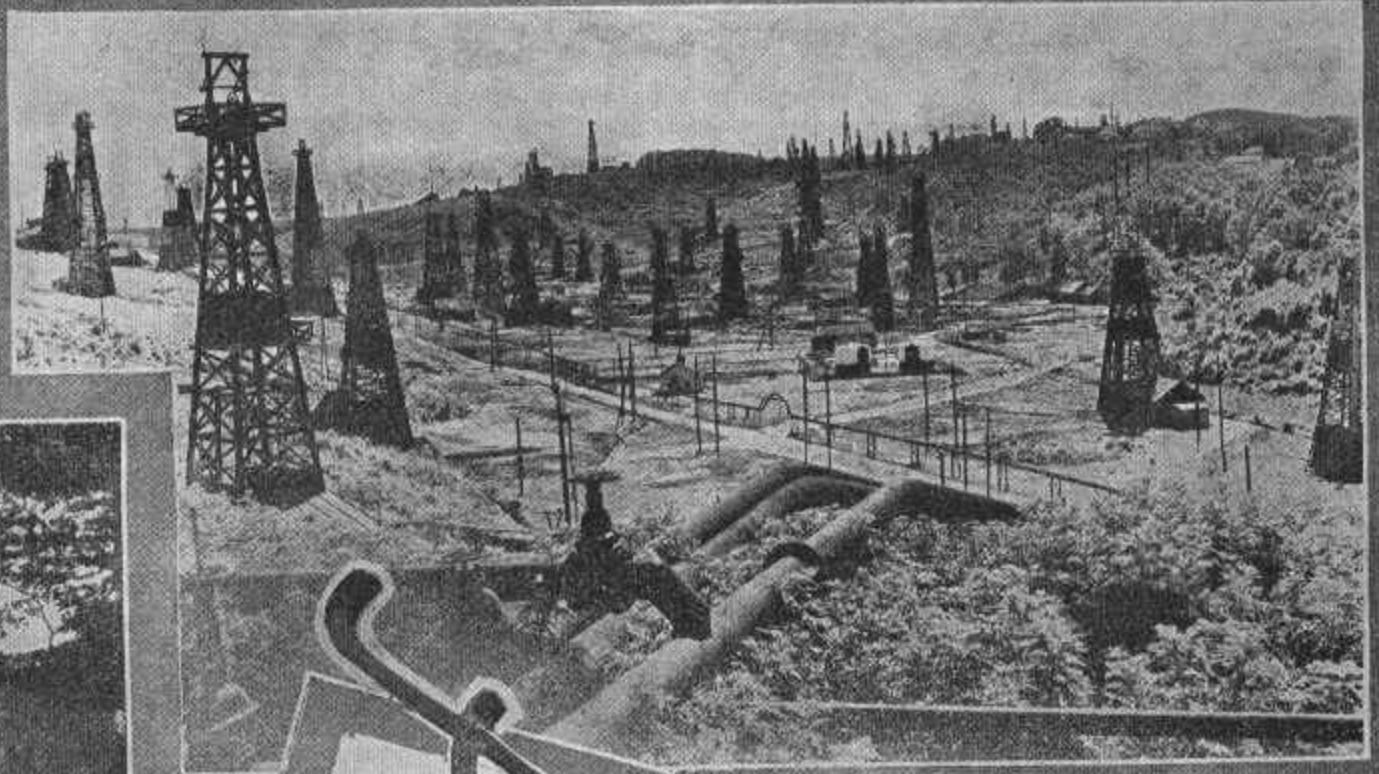
Organizare administrativă. Capitala județului D. este Târgoviște. Județul are 3 orașe (Târgoviște, Găești și Pucioasa) și 181 sate împărțite astfel:

I. Plasa Bîlciurești	20 sate
II. Plasa Bogați	15 sate
III. Plasa Găești	24 sate
IV. Plasa Ghergani	19 sate
V. Plasa Pucioasa	25 sate

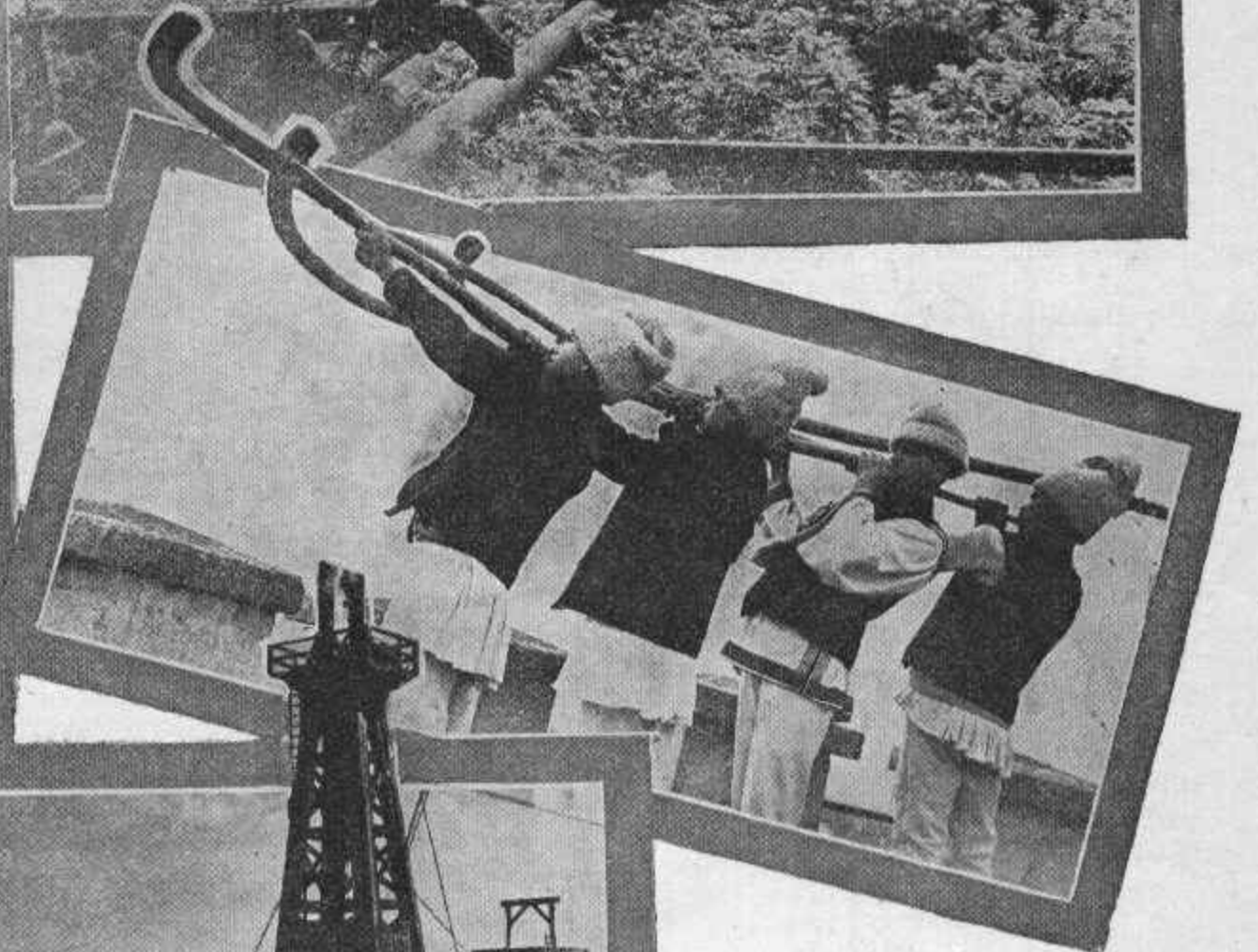

DÂMBOVÎȚA

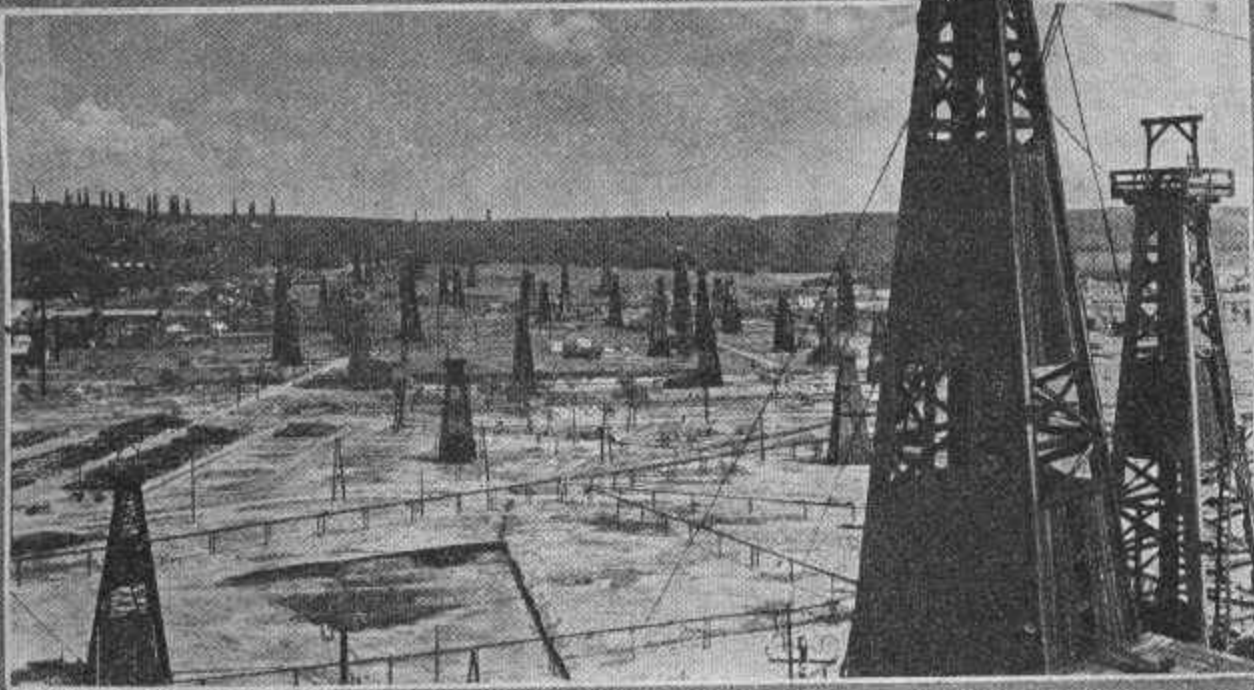
EXPLOATARE
PETROLIFERĂ LA RÂSVAD

LACUL SCOPROASA

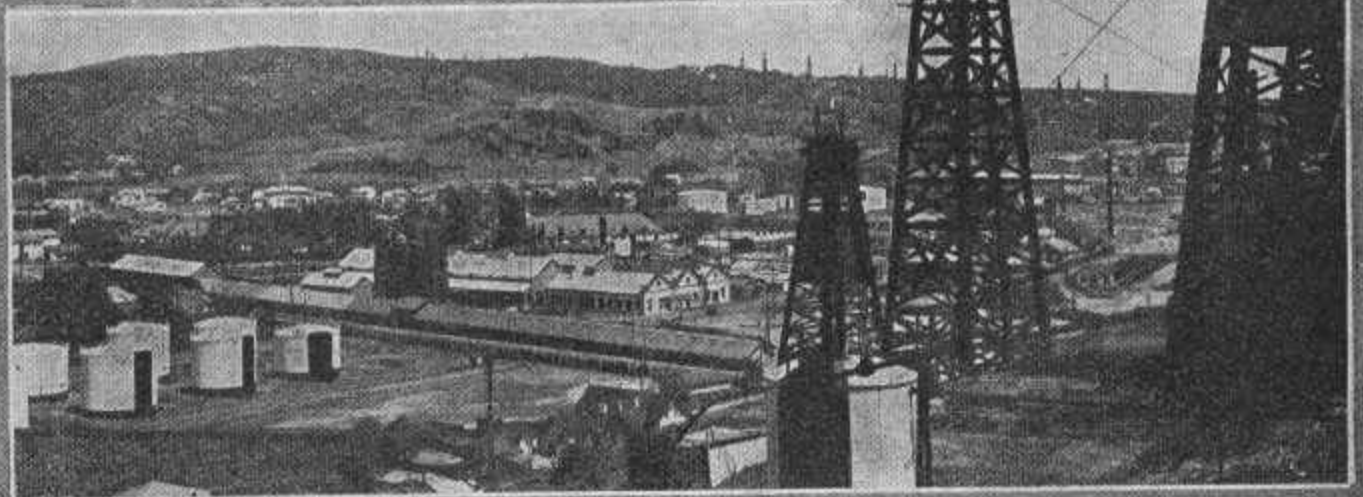
BUCIUMAȘI

GURA OCNITEI

EXPLOATĂRI
PETROLIFERE

COMIȘANI

- VI. Plasa Târgoviște . . . . . 30 sate
 VII. Plasa Titu . . . . . 30 sate
 VIII. Plasa Voinești . . . . . 18 sate

Organizare judecătorească. Un tribunal la Târgoviște cu 3 secțiuni, 17 magistrați, 1 prim-procuror și 2 procurori, în circumscripția Curții de Apel din București. 8 judecătoria, la Târgoviște, Găești, Pucioasa, Băsești, Bilciurești, Ghergani, Titu și Voinești, cu un total de 17 magistrați.

Organizare sanitară. 3 spitale de stat la Târgoviște, Găești și Voinești, 1 spital militar, 1 spital militar de ochi, 1 spital comunal de contagioși, 1 dispensar comunal, 10 organizații medicale ale Casei Asigurărilor Sociale.

Serviciul sanitar județean și Serviciile sanitare ale orașelor Târgoviște și Găești.

Asistență și prevedere socială. Casa de Asigurări Sociale din Târgoviște are oficii la Găești și Pucioasa și organizații medicale la Târgoviște, Găești, Pucioasa, Gura-Ocniței, Concordia, Râzvad, Șotânga, Valea-Lungă, Fieni și Pietroșița. Serviciul medical al Asigurărilor Sociale, este constituit din 20 medici.

Societatea «Crucea Roșie», Soc. «Principele Mircea», Oficiul I.O.V., Căminul ucenicilor C.F.R. și Căminul de ucenici al Casei de Asigurări Sociale toate în Târgoviște).

PRINCIPALE AȘEZĂRI

Târgoviște, capitala județului (Vezi monografiile orașelor reședință).

Găești, comună urbană, situată pe valea Râstoacei, la 26 km de capitala județului și la 73 km de București. Stație c.f. pe linia București—Pitești—Craiova—Timișoara. Are 6.641 locuitori (cifra probabilă la 1.VII.1936).

Bugetul orașului pe exercițiul 1936/1937 (prevederi): venituri 2.889.379 lei, cheltueli 2.877.679 lei.

Comerț dezvoltat de cereale, cherestea și animale.

Târguri la Sf. Ilie și Sf. Maria.

Banca Franco-Română, Banca «Găești», Banca «Viitorul», Banca «Plugarul».

Liceul de băieți, «Dr. Angelescu», 2 școli primare de băieți, 1 școală primară de fete, 1 grădiniță de copii.

Liga Culturală, Sfatul negustoresc, Corporația meseriașilor. 3 biserici ortodoxe, 1 sinagogă.

Primărie, Pretură, Judecătoria de Ocol, Percepție fiscală, Serviciu sanitar, Serviciu veterinar, Depozitul C.A.M. pentru fermentarea tutunului, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Poliție, Pompieri.

Spital de stat, organizație medicală a Casei Asigurărilor Sociale.

Pucioasa, comună urbană, situată în partea de Nord a județului, la 19 km. de capitala județului și la 97 km de București. Stație c.f. pe linia București—Titu—Târgoviște—Pietroșița.

Stațiune balneo-climatică.

Are 6.099 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul orașului pe exercițiul 1936/1937 (prevederi): venituri 1.986.187 lei, cheltueli 1.983.753 lei.

Oraș de mici comercianți și meseriași.

1 carieră de piatră, 1 fabrică de var, 1 cooperativă pentru desfacere de ape minerale.

Târguri anuale în Dumineca Florilor, și Sft. Pantelimon. Banca «Băile Pucioasa», Banca «Tătaru».

Gimnaziu mixt, 1 școală primară de băieți, 1 școală primară de fete.

Cămin cultural al Fundației «Principele Carol».

Biserică ortodoxă.

Primărie, Pretură, Judecătoria mixtă, Percepție fiscală, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Poliție.

Spital comunal, Organizație medicală a Casei Asigurărilor Sociale.

Potlogi. Localitate istorică, în sudul județului.

Titu. Târg situat în câmpie pe drumul București-Pitești. Nod de cale ferată (ramura spre Târgoviște).

LOCALITĂȚILE DIN JUDEȚUL DÂMBOVIȚA

A) Orașe

1. Târgoviște (capitala județului)
2. Găești
3. Pucioasa

B) Sate

I. PLASA BILCIUREȘTI

1. Băleni-Români
2. Băleni-Sârbi
3. Băltița
4. Bărbuceanu
5. Bilciurești
6. Cătunul
7. Cojasca
8. Colentina-Nouă (Cocoș)
9. Cornățel
10. Cornești
11. Dobra
12. Finta
13. Frasinul
14. Gheboiaia
15. Ibriani
16. Mărești
17. Ochiul-Boului
18. Postârnicul
19. Slobozia
20. Tătarăi

II. PLASA BOGAȚI

1. Bădulești
2. Bogați
3. Butoiu
4. Crângurile
5. Glâmbota
6. Hulubești
7. Ludești
8. Pătroaia-Deal
9. Pătroaia-Vale
10. Scheiul-de-Jos
11. Strâmbu
12. Suseni
13. Telești
14. Valea-Caselor
15. Valea-Mare

III. PLASA GĂEȘTI

1. Arsuri
2. Broșteni

3. Cașova

4. Căpșuna
5. Cobia
6. Cojocaru
7. Croitori
8. Ciuparu
9. Dragodana
10. Greci
11. Gura-Foii
12. Ionești
13. Jugureni
14. Mătasaru
15. Mogoșani
16. Morteni
17. Petrești
18. Picior de Munte
19. Puntea de Greci
20. Râscăești
21. Teteoiu
22. Uliești
23. Vișina
24. Zăvoiul Orbului

IV. PLASA GHERGANI

1. Bălteni
2. Băldana
3. Brezoaiele
4. Colacu
5. Conțești-de-Jos
6. Conțești-de-Sus
7. Ghergani
8. Ghimpați
9. Lungulețu
10. Mereni
11. Poiana-de-Jos
12. Poiana-de-Sus
13. Răcari
14. Românești
15. Săbiești
16. Serdanu
17. Slobozia-Moara
18. Tepeș-Vodă
19. Vizurești

V. PLASA PUCIOASA

1. Bezdead
2. Brănești
3. Buciumeni
4. Colibași
5. Cucuteni
6. Fieni

7. Glodeni

8. Lăculețe
9. Măgura-Bela
10. Moroieni
11. Moțăieni
12. Pietroșița
13. Runcu
14. Șerbănești
15. Țața
16. Urseiu
17. Valea-Leurzei
18. Valea-Lungă
19. Valea-Lungă-Cricov
20. Vărfuri
21. Vișinești
22. Vulcana-Băi
23. Vulcana-de-Sus
24. Vulcana-Pandele
25. Zărăfoaia

VI. PLASA TÂRGOVIȘTE

1. Adâncea
2. Aninoasa
3. Brătești
4. Bucșani
5. Colanul
6. Comișani
7. Doicești
8. Gorgota
9. Gura Ocniței
10. Hăbeni
11. Lazuri
12. Lucieni
13. Matei-Voevod
14. Ocnița
15. Piersinari
16. Prișeaca
17. Răciu
18. Râzvad-de-Jos
19. Râzvad-de-Sus
20. Râncăciova
21. Săcuieni
22. Suța
23. Șotânga
24. Teiș
25. Ulmi
26. Ungureni
27. Valea Voivozi
28. Văcărești
29. Vișorâta
30. Vișoara

VII. PLASA TITU

1. Beșteleaia
2. Bolovani
3. Boteni
4. Braniștea
5. Brâncoveanu
6. Cazaci
7. Cărpeneș
8. Costești-Deal
9. Costești-Vale
10. Crovu
11. Cuza-Vodă
12. Domnița-Bălașa
13. Găiseni
14. Ghinești
15. Gura Suții
16. Mărunțișu
17. Mircea-Vodă
18. Nucet
19. Odobești
20. Pitaru
21. Podu Rizii
22. Potlogi
23. Principele Mihai
24. Produlești
25. Pușu cu Salcie
26. Sălcuța
27. Speriețeni
28. Titu
29. Tomșani
30. Vlăsceni

VIII. PLASA VOINEȘTI

1. Bărbuleț
2. Boțești
3. Căprioru
4. Căndești-Deal
5. Căndești-Vale
6. Dragodănești
7. Dragomirești
8. Gemenea
9. Gheboieni
10. Gura Bărbulețului
11. Isvoarele
12. Mănești
13. Moșteni Greci
14. Pietrari
15. Priboiu
16. Râul Alb
17. Tătarani
18. Voinești.

JUDEȚUL DOLJ

Stema. Scut tăiat. În câmpul superior, roșu, leul Olteniei, de aur, ridicat în două labe spre stânga și ținând o spadă de argint, cu mâner de aur. În câmpul inferior, albastru, un pește de argint, spre dreapta.

Leul, este vechea stemă a Banatului Oltean, iar peștele este vechea stemă a județului D.

GEOGRAFIE

Așezare. Județul D. este așezat în Sudul Olteniei la crucea drumului Jiului cu drumul care vine din Banat prin defileul Dunării.

Suprafața: 6.538 km². Este unul dintre județele mari ale țării.

Infățișarea pământului. Cum arată și numele, județul D. (Dol-Jiu) este, în cea mai mare parte, o câmpie care se întinde în lungul Dunării adică în regiunea cea mai lată a ținutului. În stânga Jiului, câmpia e înaltă de peste 100 m până foarte aproape de fluviu. Râpa malului e și mai mult sporită în altitudine din cauza dunelor. Lunca acestuia este aici, din această cauză, relativ strâmtă. În dreapta însă, câmpia înaltă se oprește mult mai spre N iar între ea și Dunăre urmează o serie de terase ale acesteia, acoperite, în toată partea lor S-V, de nisipul dunelor. (Sunt cunoscute dunele fixate dela Calafat). Nu numai atât, dar și lunca fluviului e mult mai largă aici și întreruptă de numeroase bălți. În Nordul județului, ramificându-se printre afluenții secundari ai Jiului și Amarației (văi cu fundul foarte larg și mărginite de terase pe stânga lor), pătrund culmile deluroase ale platformei oltene. În Nordul extrem, aceste culmi depășesc 300 m altitudine.

Climă și ape. Intreg județul are o climă continentală extremă însă cu slabe influențe mediteranee care se resimt în regimul apelor (două epoci de creștere destul de bine marcate, la Jiu) și în vegetație. E vrednic de re-markat faptul că, în Apusul și în Sudul județului este, în mijlociu, mai cald (iarna, în primul rând) și cad mai puține ploi (între 400—500 mm anual).

Apa cea mai de seamă este Jiul, râu cu un regim capricios (inundații puternice și periculoase). El primește chiar la granița N-V, pe Motru și Gilortu iar, puțin mai la N de Craiova, pe Amarația care-și pierde apa în timpul verii. Prin câmpul din dreapta Jiului, trece Desnățuiul, iar la Sudul județului, Dunărea care alimentează bălțile (Rastu, Nedeia) din lunca.

Vegetație. Pe aluviunile recente ale luncei dunărene, se întind asociațiile de câtină, sălcii, plopi, anini, etc.; pe nisipurile dunelor și în câmpie stăpâna altădată stepa cu păioase și cu numeroase ierburi de origine mediteranee, iar pe culmile deluroase s'au mai păstrat stejerișuri ceva mai întinse în suprafață numai în Nordul județului.

ISTORIE

Vechime și dezvoltare istorică. Județul D. a cărui numire slavonă înseamnă «Jiu de jos», apare în documente pe la sfârșitul secolului XV.

Cala'atul, pe Dunăre, este o străveche așezare genoveză — sau mai curând, bizantină. Numele său — și italian și bizantin — e în legătură cu lucrarea de calfatare, de gudronare a corăbiilor.

Maglavitul, sat românesc din aceeași regiune, poartă și el numele bizantin al dregătorului peste corăbii.

Pe teritoriul acestui ținut, s'a dat lupta dela Rovine, între românii lui Mircea cel Bătrân și turcii conduși de Baiazid I, la 16 Octomvrie 1394, luptă cântată de Eminescu în scrisoarea III și despre care cronicarii sârbi ne spun că «se întunecase văzduhul de mulțimea săgeților». În această luptă a murit Marcu Craișorul, despotul sârb trecut de partea Turcilor.

Teritoriul județului a fost însângerat apoi, de luptele dintre Drăculești și Dănulești, între 1418 și 1456, și de represiunea răscoalei boierilor olteni de către Mihai, la 1600.

Capitala ținutului, Craiova, a fost începând din sec. XVII, sediul unui ban al Olteniei, cu o largă autonomie.

Dela Calafat, s'a tras prima ghiulea, din tun românesc, asupra turcilor, în războiul pentru independență (1877).

Monumente istorice. Mănăstirea Cornetu, înălțată în 1666 de Mareș Băjescu, banul Craiovei.

Mănăstirea Bucovăț, transformată azi în penitenciar, întemeiată probabil, de Ștefan Clucerul și Pârvu Clucerul, la 1573.

Mănăstirea Sadova, înălțată de Matei Basarab, la 1643.
Mănăstirea Jitianul, construită în sec. XVII, restaurată de Doamna Bălașa, soția lui Constantin Șerban în 1655.

Biserica Sf. Dumitru din Craiova, ctitorie a boierilor Craiovești, din care numai o inscripție a lui Matei Basarab e autentică. Restul a fost restaurat, într'un stil destul de grațios de altfel, de Lecomte le Nouy. Frumoase picturi moderne de Stoenescu.

Biserica Sf. Gheorghe Nou din Craiova, elegantă construcție din 1754—1755.

Biserica Sf. Spiridon din Craiova, din aceeași epocă (1758).

Biserica Obedeanu din Craiova, din 1748, cu frumoase fresce interioare și morminte ale epocii.

Biserica Sf. Ioan Sevestian din Craiova, ctitorie din 1782.

Biserica Sf. Haralambie din Craiova, ctitorie din 1758.

Biserica Sfinții Arhangheli din Craiova, ctitorie din 1786.

Biserica Sf. Mina din Craiova din 1831, cu bogate fresce.

Biserica Sf. Gheorghe Vechi din Craiova, din aceeași epocă.

Biserica Sf. Nicolae Ungureni din Craiova, ctitorie a românilor de peste Carpați, din 1774.

Căsele Băniei din Craiova, în care este instalat Muzeul Regional al Olteniei, construite în sec. XVII.

Fostul han al Mănăstirii Hurezi, construit în sec. XVIII.

Biserica din Rojiște, frumoasă construcție, cu nartex pe coloane și cu două serii de arcade.

Biserica dela Brăloștița, înălțată în 1760 de Constantin Argetoianu, nepotul spătarului Mihail Cantacuzino.

Cula dela Coțofeni, cu frumoase arcuiri gotice.

Biserica din Brădești, ctitorie a familiei Brădescu, dela 1752 pe locul unei biserici din sec. XVII.

Biserica din Almăju, din sec. XVIII, cu portretele ctitorilor boieri din familiile Brăiloiu și Poenaru, și al voevodului Nicolae Mavrogheni.

POPULAȚIE

Starea populației. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, județul D. numără 487.047 locuitori.

Populația județului este repartizată astfel:

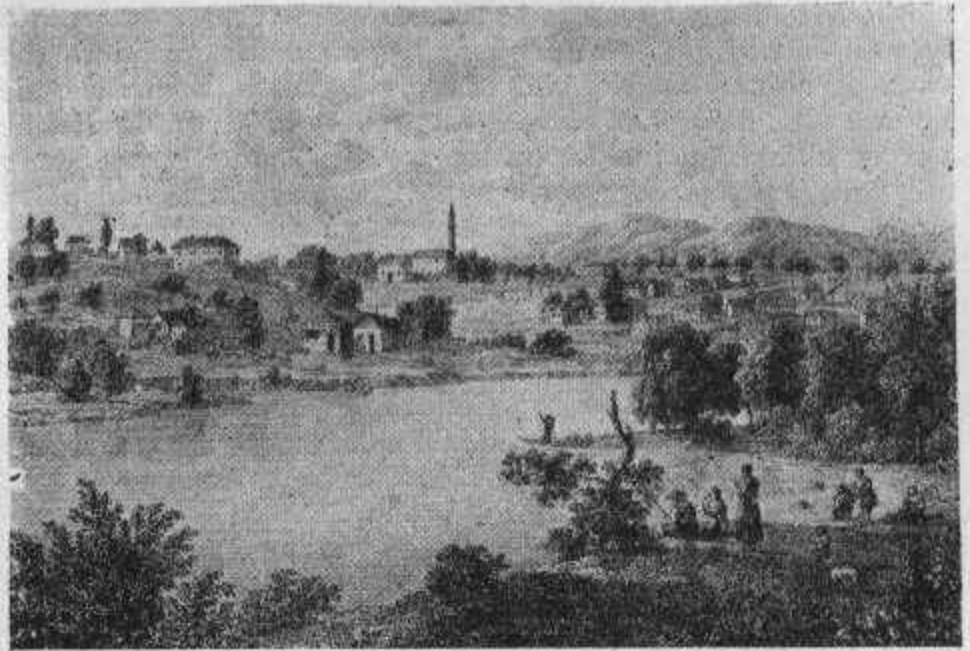
a) Pe orașe și plăși, după sex

Unități administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbați	Femei
Total județ	487.047	235.351	251.696
Total urban	91.852	46.412	45.440
1. Municipiul Craiova	63.063	32.254	30.809
2. Orașul Băilești	13.279	6.471	6.808
3. Orașul Calafat	7.705	3.972	3.733
4. Orașul Plenița	7.805	3.715	4.090
Total rural	395.195	188.939	206.256
1. Plasa Amaradia	58.584	27.623	30.961
2. Plasa Bârca	66.269	31.733	34.536
3. Plasa Calafat	56.076	26.775	29.301
4. Plasa Gânciova	62.680	29.971	32.709
5. Plasa Ocolu	91.842	44.054	47.788
6. Plasa Plenița	59.744	28.783	30.961

b) Pe grupe de vârstă

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele	487.047	30—49 ani	109.961
0—9 ani	128.071	50—69 ani	50.608
10—29 ani	187.663	70 ani și peste	9.464
		Vârstă nedeclarată	1.280

Mișcarea populației. Datele fundamentale ale mișcării populației în județul D., conform cifrelor publicate în *Buletinul Demografic al României* în perioada 1931—1936, sunt următoarele:

TÂRGUL, CALAFAT LA 1820

Din albumul lui Iacob Alt: *Donau Ansichten*, Col. Academiei Române

Anul	Cifra probabilă a populației ju- dețului la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proportia la 1.000 locuitori		
		Născuți vii	Morți	Excedent natural	Născuți vii	Morți	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 medie anuală	—	16.059	10.612	5.447	32,0	21,2	10,9
1931	489.466	15.756	10.918	4.838	32,2	22,3	9,9
1932	495.551	17.836	11.606	6.230	36,0	23,4	12,6
1933	501.007	15.604	9.402	6.202	31,1	18,8	12,3
1934	508.011	15.820	9.493	6.327	31,1	18,7	12,4
1935	512.637	15.280	11.642	3.638	29,8	22,7	7,1
1936	518.121	17.657	10.973	6.684	34,1	21,2	12,9

La data de 1 Iulie 1937 cifra probabilă a populației județului D. a fost de 524.332 locuitori. Față de populația numărată la recensământul din 1930 și anume 487.047 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 37.285 locuitori în timp de șase ani și jumătate ceea ce corespunde unei creșteri de 7,7%.

ECONOMIE

Județul D. este prin excelență agricol. Industria, destul de dezvoltată, grație puternicului centru urban al Craiovei este în strânsă legătură cu producția județului.

Agricultură. Județul ocupă o suprafață totală de 653.800 ha. Suprafața arabilă este de 442.049 ha, adică 67,61% din suprafața județului și 1,50% din suprafața totală a țării.

Din suprafața arabilă a județului, marea proprietate deține 55.432 ha, adică 12,54%, iar mica proprietate 386.617 ha, adică 87,46%.

Din totalul suprafeței arabile, *cerealele* ocupă 420.996 ha, astfel repartizate:

Grâul ocupă 201.706 ha, cu o producție de 983.445 chint. (prod. medie la ha 4,8 chint.), în valoare de 388 mil. lei.

Porumbul ocupă 200.354 ha, cu o producție de 2.704.779 chint. (prod. medie la ha 13,5 chint.), în valoare de 636 mil. lei.

Secara ocupă 12.041 ha, cu o producție de 51.182 chint. (prod. medie la ha 4,2 chint.), în valoare de 15 mil. lei.

Ovăzul ocupă 3.461 ha, cu o producție de 18.795 chint. (prod. medie la ha 5,4 chint.), în valoare de 6 mil. lei.

Orzul ocupă 3.250 ha, cu o producție de 23.365 chint. (prod. medie la ha 7,2 chint.), în valoare de 6 mil. lei.

Meiul ocupă 165 ha și *măturile* 19 ha.

Fânețele cultivate și alte culturi furajere ocupă 8.289 ha. Din această suprafață *lucerna* ocupă 4.207 ha, cu o producție de 154.844 chint. fân (media la ha 36,8 chint.), în valoare de 21 mil. lei și 350 chint. sămânță (media la ha 0,1 chint.), *Alte fânețe cultivate* ocupă 3.944 ha, cu o producție de 84.873 chint. (media la ha 21,5 chint.), în valoare de 11 mil. lei.

Plantele alimentare ocupă 7.144 ha. Din această suprafață *pepenii verzi și galbeni* ocupă 1.543 ha, cu o producție de 165.234 chint. (media la ha 107,1 chint.), în valoare de 25 mil. lei. *Mazărea* ocupă 1.459 ha, cu o producție de 15.035 chint. (media la ha 10,3 chint.), în valoare de 7 mil. lei. *Fasolea* ocupă 1.291 ha, cu o producție de 8.413 chint. (media la ha 6,5 chint.), în valoare de 3 mil. lei. *Varza* ocupă 893 h, cu o producție de 89.603 chint. (media la ha 100,3 chint.), în valoare de 18 mil. lei. *Ceapa* ocupă 860 ha, cu o producție de 39.927 chint. (media la ha 46,4 chint.), în valoare de 18 mil. lei.

Fasolea printre porumb dă o producție de 46.255 chint. în valoare de 16 mil. lei, și *dovleci printre porumb* dau o producție de 635.497 chint., în valoare de 32 mil. lei.

Plantele industriale ocupă 3.648 ha. Din această suprafață *rapița* ocupă 1.064 ha, cu o producție de 8.669 chint. (media la ha 8,1 chint.), în valoare de 5 mil. lei, *cânepa* ocupă 1.054 ha, cu o producție de 6.150 chint. fuior (media la ha 5,8 chint.), în valoare de 22 mil. lei, și 3.906 chint. sămânță (media la ha 3,7 chint.), în valoare de 2 mil. lei. *Soia* ocupă 615 ha, cu o producție de 2.651 chint. (media la ha 4,3 chint.), în valoare de 1 mil. lei. *Inul* ocupă 526 ha, cu o producție de 1.467 chint. fuior (media la ha 2,8 chint.), în valoare de 7 mil. lei, și 3.363 chint. sămânță (media la ha 6,4 chint.), în valoare de 2 mil. lei.

Caracteristică. Suprafața ocupată de porumb în acest județ, este clasată în locul întâiu din țară, iar suprafața ocupată de grâu este clasată în locul al 2-lea din țară.

Vegetație și culturi diverse. Din suprafața totală a județului (653.800 ha), ogoarele sterpe ocupă 2.152 ha.

Fânețele naturale ocupă 8.688 ha, cu o producție de 173.760 chint. (prod. medie la ha 20,0 chint.), în valoare de 19 mil. lei.

Pășunile ocupă 21.036 ha.

Pădurile ocupă 58.739 ha.

Livezile de pruni ocupă 895 ha, cu o producție de 13.425 chint. (media la ha 15,0 chint.), în valoare de 4 mil. lei.

Alți pomi fructiferi ocupă 453 ha.

Vița de vie ocupă 10.705 ha (din care viile pe rod 9.012 ha) cu o producție de 306.743 hl (prod. medie la ha 34,0 hl), în valoare de 88 mil. lei.

Creșterea animalelor. În județul D. se găseau în anul 1935: cai 38.425, boi 114.627, bivoli 680, oi 371.550, capre 15.704, porci 81.735, stupi sistematici 4.794, stupi primitivi 5.973.

La acest capitol județul este caracterizat prin marele număr de boi, oi și capre, reprezentând un procent ridicat al acestor animale față de alte județe. De asemenea, trebuie subliniată aci și dezvoltarea albinăritului.

Industrie. (Fără municipiul Craiova) 6 mori (4 la Băilești și 2 la Calafat), 1 fabrică de ulei (Băilești), 1 fabrică de mașini de bucătărie, cuptoare pentru mașini și articole de fontă (Bals), 2 de cherestea (Filiași și Horezu), 3 de tăbăcărie (2 la Calafat și 1 la Băilești), 3 de cărămizi și țigle (2 la Mofleni și 1 la Plenița).

Din întreprinderile de mai sus cităm Fabrica de cărămizi și țigle a Soc. «Industriile Ceramice», Mofleni (capital social 7 milioane lei și capital investit 4 milioane lei).

(Vezi și municipiul Craiova).

INDUSTRIA *) JUDEȚULUI DOLJ ÎN 1935 (Inclusiv municipiul Craiova).

Intreprinderile dela 5 H.P., sau 20 lucrători în sus

Industria	Numărul fabricilor		Forța motrice H.P.	Personalul ocupat	Valoarea producției în mii de lei
	Active	Inchise			
Alimentară	27	8	2.586	481	266.546
Textilă	3	—	842	472	72.187
Chimică	2	1	33	4	476
Metalurgică	6	3	557	157	7.280
Hârtie și Arte Grafice	2	—	198	138	42.821
Lemnului	6	1	200	150	5.276
Materiale de construcție	4	3	292	152	5.894
Sticlărie	1	—	4	7	1.276
Total	51	16	4.712	1.561	401.756

*) Nu sunt cuprinse exploatarea miniere, petrolifere, carierele, uzinele de apă și electricitate.

Comerț. Comerțul, dominat de Craiova, centru comercial al întregii Oltenii, are ca obiect de predilecție, producția agricolă a regiunii.

Credit și cooperatie. În cuprinsul județului funcționează 4 bănci (societăți anonime).

Situația lor, conform bilanțurilor încheiate la 31 Decembrie 1934, se prezintă astfel:

A C T I V		P A S I V	
Disponibil	27.367.885	Fonduri	372.226.551
Plasamente	1.546.181.527	Plasamente	1.462.268.340
Imobilizări	112.023.501	Rezultate	987.906
Rezultate	149.909.884		
Total	1.835.482.797	Total	1.835.482.797

Cooperative de credit (bănci populare) 189, cu 43.317 membri și cu un capital social vărsat de 84.298.284 lei. Imprumuturi acordate 241.445.621 lei (neconvertite lei 21.169.436, convertite lei 96.591.494, reduceri la împrumuturi convertite lei 123.684.691). Depuneri spre fructificare 64.700.053 lei. Totalul bilanțului 289.092.582 lei.

Cooperative de producție diversă 5, cu 152 membri și cu un capital social vărsat de 439.045 lei. Valori imobilizate 487.729 lei. Totalul bilanțului 974.267 lei.

Cooperative forestiere 8, cu 501 membri și cu un capital social vărsat de 791.586 lei; Fonduri 398.194 lei; Păduri și material brut 272.365 lei; Material fasonat și în fabricație 302.753 lei. Bilanțul încheiat 2.183.393 lei.

Cooperative agricole de aprovizionare și vânzare în comun 8, cu 4.846 membri și un capital vărsat de 3.203.246 lei. Bilanțul încheiat: 9.906.589 lei.

Cooperative de consum 11, cu 1.047 membri și cu un capital social vărsat de 762.091 lei. Mărfuri generale în valoare de 345.818 lei. Bilanțul încheiat: 2.944.099 lei.

Situația cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decembrie 1935.

Finanțe publice. Bugetul județului D. pe exercițiul 1936/1937, prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	35.287.434
Venituri ordinare	22.797.165
Venituri extraordinare	17.151
Venituri speciale	12.473.118
Cheltueli	35.287.434
Cheltueli ordinare	22.797.165
Cheltueli extraordinare	17.151
Cheltueli speciale	12.473.118

Drumuri. Județul D. este străbătut de o rețea totală de drumuri de 2.474 km 544 m, repartizată astfel:

Drumuri naționale 230 km 657 m, din care 218 km 565 m pietruți, sunt întreținuți de Direcția Generală a Drumurilor, iar 12 km 092 m (din care 11 km 882 m pavați și restul pietruți) de municipiu și comunele urbane.

Drumuri județene 906 km 177 m, din care 751 km 452 m (pietruți) sunt întreținuți de administrația județului, iar 2 km 801 m (pavați), de municipiu și comune urbane.

Drumuri comunale 1.337 km 710 m.

Lungimea podurilor este de 7.131,44 metri, repartizată astfel: poduri naționale 1.171,85 m, județene 3.394,44 m, și comunale 2.565,15 m.

Prin județ trec 6 drumuri naționale, legând următoarele localități:

1. Slatina — Craiova — T. Severin (Craiova—Filiași = 38km).
2. Caracal — Craiova.
3. Filiași — Tg.-Jiu.
4. Craiova — Bechet (Craiova — Bechet = 72 km).
5. Craiova — Cetate (Craiova — Cetate = 68 km).
6. Craiova — Plenița — Cetate (Craiova — Plenița = 48 km).

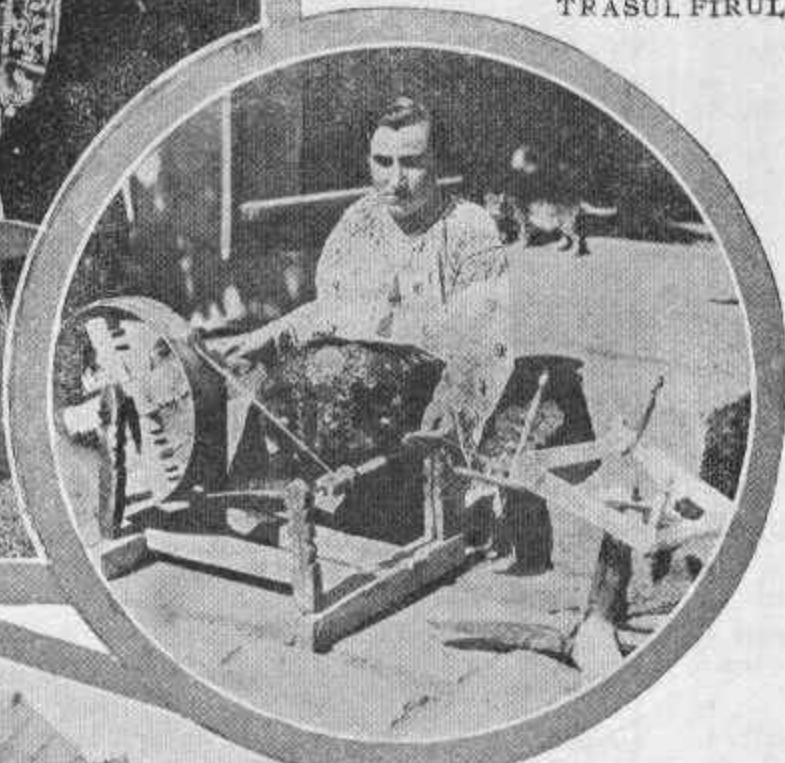
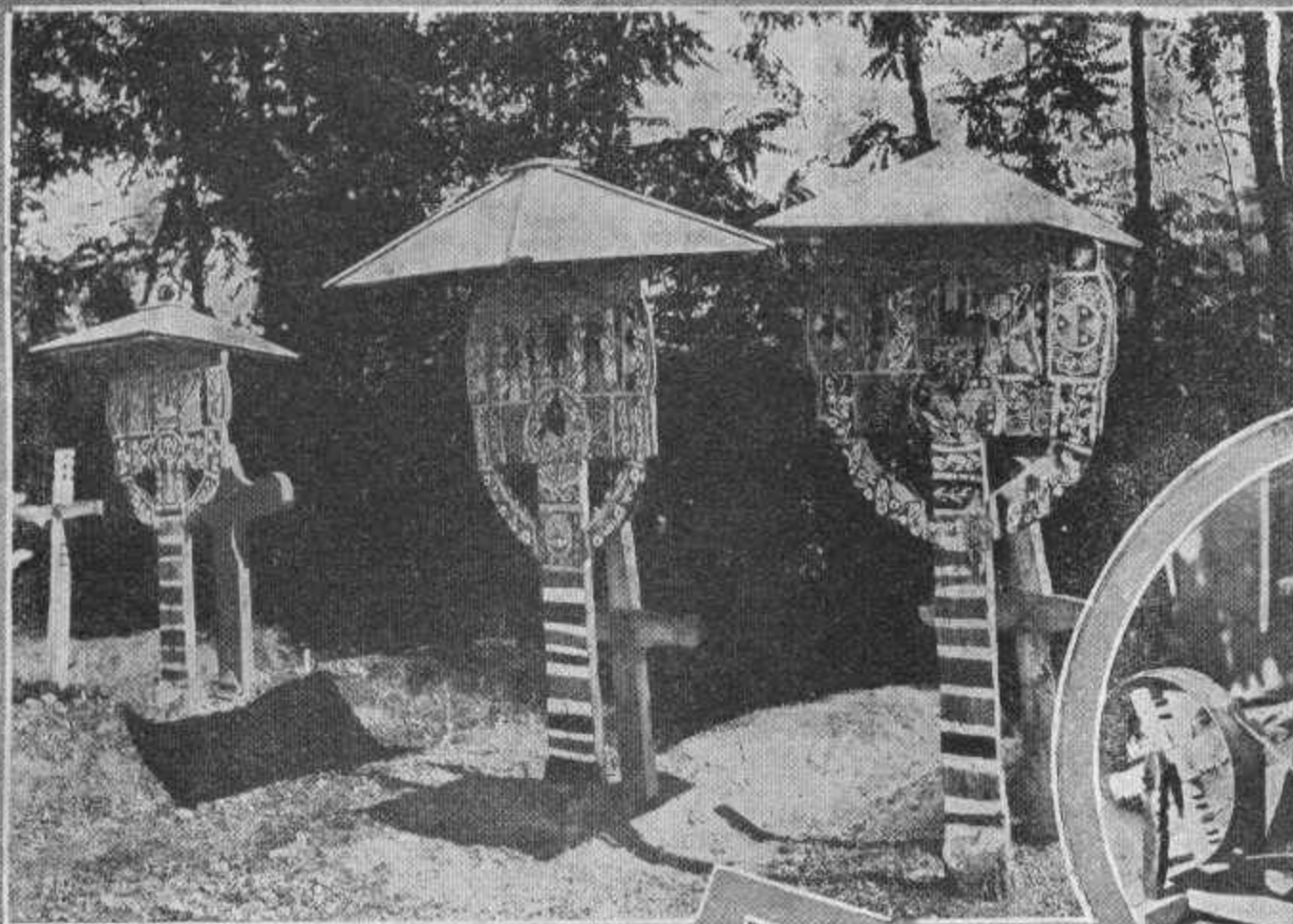
Cale ferată. Județul D. este străbătut de o rețea totală de cale ferată de 174 km, din care linii principale simple 51 km și linii secundare simple 123 km.

DOLJ

CRUCI
LA GOICEA MARE

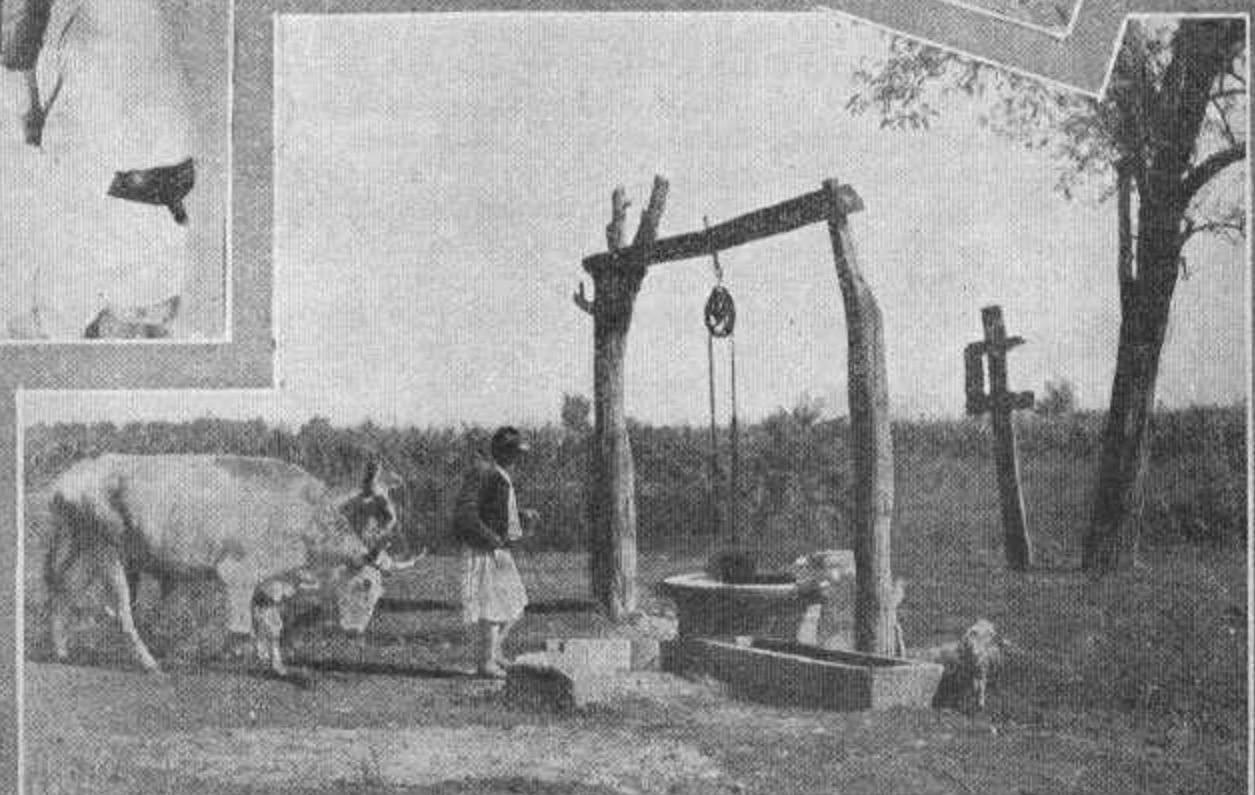
PĂȘANI:
TRASUL FIRULUI

VORNICEI DE NUNTĂ

GURA-VĂII:
LA VATRĂ

VERBICIOARA:
ADĂPATUL VITELOR

Itinerarii principale. Rapide (Simplon) : București — Timișoara — Jimbolia (Belgrad, Paris).

Accelerate: București — Timișoara.
Stații importante: Craiova, Filiași, Calafat.

Navigație fluvială. Curse regulate ale Soc. N.F.R. pe linia Turnu-Severin—Calafat—Corabia—Rusciuc—Giurgiu—Siliștea—Cernavoda—Brăila—Galați și înapoi, fiind în legătură cu vapoarele care merg dela Turnu-Severin spre Baziaș.

Puncte de oprire: Cetate, Maglavit, Calafat și Bechet.

Poștă, telegraf, telefon. 10 oficii P.T.T. de stat din care 2 la Craiova, și câte unul la Băilești, Calafat, Plenița Bârca, Bistreț, Cetate, Filiași, și Segarcea; 3 oficii autorizate la Bechet, Sadova, Terpezita; 7 agenții speciale la Bârza, Brabova, Bratovoști, Maglavit, Melinești, Poiana-Mare și Scăești; și 5 gări cu serviciu poștal la Afumați, Golenți, Moțăței, Portărești și Sălcuța.

Oficii telefonice la Craiova, Băilești, Calafat, Filiași.

Stațiuni climatice, balneare, turism. Gighera, stațiune balneară de interes local, așezată în Sudul județului, aproape de lacul Nedeia. Are izvoare sărate. Instalațiuni balneare primitive. Băi de nomol.

«La Buturugi», în marginea satului Maglavit, acolo unde păstorul Petrache Lupu a avut o viziune miraculoasă, — loc de pelerinaj.

Excursii cu vaporul, pe Dunăre, pornind dela Bechet-Calafat sau Cetate spre Orșova și «Cazane».

CULTURĂ

Știință de carte. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, populația județului dela 7 ani în sus, este de 390.223 locuitori, din cari 50,4% sunt știutori de carte. După sex, proporția este de 70,2% bărbați știutori de carte și 32,2% femei știutoare de carte. Repartiția locuitorilor după gradul de instrucție, în procente, este următoarea:

Gradul de instrucție școlară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul știutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extrașcolară	0,8	0,7
2. Primară	67,4	94,4
3. Secundară	18,0	3,1
4. Profesională	9,4	1,6
5. Universitară	2,7	0,2
6. Alte școli superioare	1,7	0,0

Invățământ. Populația școlară a județului D. (între 5—18 ani) a fost în anul 1934 de 113.915 loc. (13.143 mediu urban și 100.772 mediu rural).

Școli secundare. În Craiova: 1 colegiu național, 2 licee de băieți, 1 liceu militar, 2 licee de fete, 1 școală normală de băieți, 1 școală normală de fete, 1 liceu comercial de fete, 2 licee comerciale de băieți, 1 liceu industrial de băieți 1 liceu profesional de fete, 1 școală de menaj, 1 școală de muzică, 2 pensioane de fete, 1 gimnaziu cu internat de băieți, 1 școală de agenți sanitari, 3 școli industriale de ucenici, 1 institut de fete, 1 institut ortodox al femeilor române.

În Calafat: 1 gimnaziu de băieți, 1 gimnaziu de fete, 1 gimnaziu industrial de băieți, 1 gimnaziu industrial de fete, 1 gimnaziu industrial și casnic de fete.

În Băilești: 1 gimnaziu industrial de băieți. și 1 gimnaziu industrial de fete.

În Plenița: 1 gimnaziu industrial de băieți.

În Filiași: 1 gimnaziu industrial de băieți și 1 gimnaziu industrial și casnic de fete.

Școli primare 369, din care 329 rurale și 40 urbane (361 școli de stat și 8 confesionale), cu un număr total de 64.602

COVOR OLTENESC DIN BREASTA

elevi (8.408 mediu urban și 56.194 mediu rural) și cu 1.132 învățători și personal didactic (situația din 1934).

Grădini de copii 10, din care 1 rurală și 9 urbane (7 de stat și 2 confesionale) cu un număr total de 677 copii (80 mediu rural și 597 mediu urban) și cu 10 conducătoare (situația din 1934).

Instituții culturale. Fundația Culturală Regală «Principele Carol» are cămine culturale în următoarele localități: Craiova, Băilești, Plenița, Almăju, Bălta, Bârca, Bistreț, Bodăești, Brabeți, Braloștița, Bucovăț, Călărașu, Călugărei, Caraula, Castrele-Traian, Cârna, Căciulatu, Ciupercenii-Noui (cămin model), Curmătura, Damian, Daneți, Drănicu, Filiași, Fratoștița, Galicea-Mare, Galiciuica, Giubegea, Goești, Goicea-Mare (cămin model), Goicea-Mică (cămin model), I. G. Duca, Ișalnița, Lazu, Lipov, Măceșu-de-Jos, Mârșani, Mârza, Melinești, Mierea-Birnici, Motoci, Nedeia, Negoiu, Podea, Pârșani, Perisor, Piscu de Câmp, Plosca, Plopșor, Popovicieni, Răcari, Răchita-de-Jos, Rojiștea, Sadova, Salcia, Sărbătoarea, Segarcea, Sfircea, Siliștea-Crucii, Tântăreni, Tencănu, Țugurești, Urda, Valea Stanciului, Vărtopu, Vela, Velești și Verbița.

Centrala Caselor Naționale are o organizație culturală în comuna Fratoștița.

Liga Culturală activează în municipiul Craiova.

Casa Școalelor și a Culturii Poporului, întreține în județ 63 cămine culturale și 12 biblioteci, adică în total 75 organizații culturale, dintre care 39 au personalitate juridică.

În Craiova mai activează:

Institutul de arheologie oltean, Muzeul regional al Olteniei, Muzeul militar Regele Ferdinand, Direcția regională a Arhivelor Statului, Biblioteca și muzeul Th. Aman, Biblioteca colegiului Carol I, Societatea culturală «Traian Demetrescu», Societatea preotească «Renașterea», Societatea «Prietenii Științei», 2 societăți muzicale. Teatrul Asociației actorilor craioveni (în sala colegiului Carol I), Societatea scriitorilor olteni «Gând și slovă oltenească», 5 cinematografe, Aeroclubul regal român, 12 societăți sportive, 3 societăți de vânatoare.

RELIGIE

Confesiuni. Din totalul locuitorilor județului 98,4% sunt ortodocși.

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 305 biserici ortodoxe (din care 1 grecească), 1 greco-catolică, 2 romano-catolice, 1 evanghelic-luterană și 2 sinagogi.

3 mănăstiri ortodoxe: Jitianu, Bucovățu și Plopșoru.

Instituții bisericesti. 2 protopopiate, cu reședință în Craiova și Poiana Mare.

Județul D. se află în jurisdicția eparhiei Râmnicului și Noului Severin (Mitropolia Ungro-Vlahiei).

ADMINISTRAȚIE

Organizare administrativă. Capitala județului D. este municipiul Craiova. Județul are 4 orașe (*Craiova, Băilești, Calafat și Plenița*) și 393 sate împărțite astfel:

I. Plasa Amaradia	88 sate
II. Plasa Bechetu	43 sate
III. Plasa Brabova	40 sate
IV. Plasa Calafat	22 sate
V. Plasa Filiași	43 sate
VI. Plasa Ocolul	69 sate
VII. Plasa Plenița	43 sate
VIII. Plasa Segarcea	45 sate

Organizare judecătorească. O curte de Apel în Craiova cu 2 secțiuni, 18 magistrați, 1 procuror general și 1 procuror, în circumscripția căreia intră județele Dolj, Gorj, Mehedinți, Olt, Roman și Vâlcea.

Un tribunal la Craiova, cu 4 secțiuni, 31 magistrați, 1 prim-procuror și 4 procurori.

12 judecătorești, la Craiova, Băilești, Calafat, Plenița, Bârca, Bechet, Brabova, Filiași, Melinești și Segarcea cu un total de 24 magistrați.

O judecătoreie de muncă la Craiova cu 2 judecători.

Organizare sanitară. Spitale de stat în Craiova (Spitalul Filantropia, Spitalul de tuberculoși, Spitalul de contagioși, Spitalul Th. I. Preda), Băilești, Plenița, Calafat, Bechet, Brabova, Cetate, Filiași și Poiana Mare.

Sanatoriul «Leamna» în com. Sărbătoarea.

Dispensare în Craiova: 4 dispensare de circumscripție, Dispensarul bisericei «Sf. Treime», Dispensarul societății pentru profilaxia tuberculozei, 2 dispensare ale societății «Principele Mircea», Sanatoriul Olteniei și Sanatoriul Dr. Albu, Ambulanța de salvare a Municipiului, 1 dispensar al Casei Asigurărilor Sociale.

Dispensare de stat în județ: Breasta, Negoști, Coțofenii din Dos, Segarcea, Vela, Mârșani, Calafat, Maglavitu, Rojiștea, Bistrețu, Podari, Băilești, Ciupercenii-Noui și Murgăși.

Serviciul sanitar județean și serviciile sanitare ale orașelor Craiova, Băilești, Plenița și Calafat.

Asistență și prevedere socială. Casa Asigurărilor Sociale din Craiova are 1 Oficiu la Calafat și organizații medicale în Craiova, Băilești și Calafat, cu un total de 15 medici și 4 farmaciști.

Direcția ocrotirilor din Ministerul Muncii, Sănătății și Ocrotirilor Sociale, întreține Centrul pentru ocrotirea copiilor din Craiova, cu 50 ocrotiți în așezăminte și 300 ocrotiți în colonii.

Societatea «Crucea Roșie» are filiale la Craiova, Băilești și Calafat. Societatea «Principele Mircea» activează la Craiova și Băilești. Oficii I. O. V. la Craiova și Calafat.

La Craiova mai activează: Soc. pentru profilaxia tuberculozei, Soc. «Gospodăria școlară», 1 azil de bătrâni, 1 azil de copii găsiți, 1 azil de orfani, 1 azil de infirmi, 1 azil de noapte și 1 cămin de ucenici.

PRINCIPALE AȘEZĂRI

Craiova, capitala județului. (Vezi monografiile orașelor reședință).

Băilești, comună urbană așezată la S. județului. Stație c.f. pe linia Craiova - Calafat.

Are 13.931 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936). Bugetul orașului pe exercițiul 1935/1936 prevede la venituri și cheltuieli 2.805.014 lei.

4 fabrici de făină, 1 de ulei, 1 tăbăcărie.

Orașul face comerț intens de cereale și animale, datorită așezării sale aproape de portul Calafat. Obor de ce-

reale și târg de animale. Bălciuri: 9 Martie, 23 Aprilie, 29 Iunie, 14 Septembrie.

Banca «Băilești», Banca «Calafat» (sucursală), Banca Doljului (sucursală), Banca «Dunărea», Banca Erie, Banca «Înălțarea», Banca «Plugarul», Banca Poporului și 4 bănci populare.

1 gimnaziu industrial de băieți, 1 gimnaziu industrial de fete, 5 școli primare de băieți, 2 școli primare de fete, 1 grădiniță de copii mici.

2 cămine culturale, 1 societate de vânatoare.

3 biserici ortodoxe.

Primărie, Judecătoreie de ocol, Poliție, Percepție fiscală, Ocol silvic, Regiune agricolă, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic.

Sfat negustoresc, Sindicatul comercianților de cereale, Sindicatul mijlocitorilor de cereale.

Spital de stat, 1 azil pentru femei lăuze, 1 dispensar, 1 dispensar pentru copii mici, Soc. «Crucea Roșie», Soc. «Principele Mircea».

Calafat, comună urbană, port la Dunăre, situată în S-V județului la 83 km de Craiova și 322 km de București. Stație c.f. pe linia Craiova - Băilești - Calafat.

Are 8.002 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul orașului pe exercițiul 1936/1937 (la venituri și cheltuieli) 3.523.468 lei.

Fabrici de cărămidă, bere, și tăbăcărie. Comerț intens de cereale, brânzeturi și alte produse animale. Târg săptămânal: Sâmbăta.

Banca agricolă S.A. (agenție), Banca Calafatului S.A., Banca Doljului S.A. (agenție), Banca populară «Independența», Banca populară «Principele Carol», Banca Românească (sucursală) și Sindicatul micilor agricultori, S.A.

1 gimnaziu de băieți, 1 de fete, 1 gimnaziu industrial de băieți, 1 gimnaziu industrial de fete și 1 gimnaziu industrial casnic de fete.

2 școli primare de băieți, 1 școală primară de fete, 1 grădiniță de copii mici.

Teatru comunal, 2 cinematografe, 1 societate muzicală, 1 societate culturală, 1 bibliotecă publică.

3 biserici ortodoxe, din care 1 grecească.

Primărie, Pretură, Percepție fiscală, Judecătoreie de ocol, Poliție de oraș, Poliția portului, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Serviciul sanitar, Serviciul veterinar, Birou pentru măsuri și greutate, Pompieri, Căpitania Portului, Agenție N.F.R.

Sfat negustoresc, Corporația meseriașilor, Sindicatul cerealiștilor, al micilor morari, al micilor agricultori, Asociația ofițerilor de rezervă, Cercul subofițerilor de rezervă.

Spital de stat, dispensar, Crucea Roșie, Oficiu I.O.V. **Plenița**, comună urbană situată la N-V județului, pe drumul Craiova - Turnu Severin, la 25 km de stația c.f. Moștei, 48 km de Craiova și 286 km de București.

Are 7.002 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul orașului pe exercițiul 1936/1937 (prevederi): venituri 1.333.217 lei, cheltuieli 3.941.522 lei.

Fabrică de cărămidă, mai multe mori cu benzină.

Comerț de cereale, animale și produse animale.

Banca de Scont (sucursală), Banca Doljului, Banca populară «Mărăști», Banca Pleniței, Banca Poeni, Banca populară «Stejarul» și «Viitorul Pleniței».

1 gimnaziu industrial de băieți.

2 școli primare de băieți și 1 de fete, 1 grădiniță de copii mici.

1 cămin al Fundației Regale «Principele Carol».

1 cinematograf.

2 biserici ortodoxe.

Primărie, Pretură, Judecătoreie de ocol, Percepție fiscală, Oficiu P.T.T., Consiliat agricol, Serviciu sanitar, Serviciu veterinar, Sfat negustoresc.

Spital de stat.

LOCALITĂȚILE DIN JUDEȚUL DOLJ

A) Orașe

1. Municipiul Craiova (capitala județului)
2. Băilești
3. Calafat

4. Plenița

B) Sate

I. PLASA AMARADIA

1. Adâncata

2. Amărăști
3. Balota-de-Jos
4. Balota-de-Sus
5. Băicani
6. Băloșani
7. Bodăești

8. Bojinul
9. Boul-de-Sus
10. Boușorul
11. Brătești
12. Bulzești
13. Bușteni

14. Căprenii-de-Mijloc
15. Căprenii-de-Sus
16. Ciorari
17. Ciorobesti
18. Columbelu
19. Columbu
20. Cornetu
21. Crucile (Balota)
22. Crucile (Goești)
23. Crușețelu
24. Crușețu
25. Dănculești
26. Diaconești
27. Drumul Mare (Bodăești)
28. Drumul Mare (Godeni)
29. Drumul Mare Melinești
30. Duțulești-Mogoșești
31. Fărcașu
32. Fărcașanca
33. Fântânele
34. Gaia
35. Găgăiul
36. Godeni
37. Goești
38. Granolea
39. Hălăngești
40. Marinești
41. Măllăești
42. Miclușei-Umlat
43. Mierea
44. Mierea Moșneni
45. Miericeana
46. Milești
47. Moflești
48. Muerești
49. Murgășu
50. Negoești
51. Nistoiu
52. Ohaba
53. Pășani
54. Părvulești
55. Picăturile
56. Ploiești
57. Popu (Amărăști)
58. Popu (Căpreni)
59. Ploștina
60. Pometești
61. Popeasa
62. Potrăchești
63. Puținei
64. Runcu
65. Rupturile
66. Sălcile
67. Scurtu
68. Seculești
69. Slămnăești
70. Slăvuța
71. Soceni
72. Socoteni
73. Spineni
74. Stoina
75. Tălușă
76. Toiaga
77. Tândăra
78. Urda-de-Jos
79. Urda-de-Sus
80. Valea lui Stan
81. Valea Mare
82. Valea Muerii
83. Văluța-de-Jos
84. Văluța-de-Sus
85. Velești
86. Vladimiro
87. Zeicoiu
88. Zlătari

II. PLASA BECHETU

1. Adunații de Geormane
2. Bădoși
3. Bărza
4. Bechetu
5. Bechetu-Nou
6. Brăbești
7. Braniște
8. Bratovoiești
9. Căciulătești
10. Călărași
11. Comășteni
12. Damian
13. Danești
14. Dobrești
15. Gângiova
16. Gighera
17. Giorocelu
18. Giorocu-Mare
19. Grecești
20. Grindeni
21. Horezu-Poenari
22. Lișteava
23. Locusteni

24. Mârșani
25. Murta
26. Nedeia
27. Nițoești
28. Orășani
28. Ostroveni
30. Podea
31. Piscu
32. Puțuri
33. Răești
34. Rojiște
35. Sadova
36. Sărata
37. Secuiu
38. Tâmburești
39. Teascu
40. Toceni
41. Tugurești
42. Valea Stănciului
43. Zăvalu

III. PLASA BRABOVA

1. Bașcovu
2. Belofu
3. Boca
4. Botoșești-Paia
5. Brabova
6. Brăceni
7. Bucicani
8. Burtoiu
9. Caraiman
10. Carpeni
11. Căruia
12. Cârștovani
13. Cernătești
14. Cornița
15. Frasinu
16. Gabru
17. Geblești
18. Gogoșița
19. Gogoșu
20. Italiani
21. Lazu
22. Mănăstiricea
23. Milovanul
24. Mosina
25. Pereni
26. Pietroaia
27. Pleșoiu
28. Rasnicu
29. Rasnicu Bătrân
30. Răchita-de-Jos
31. Răchita-de-Sus
32. Satu-Nou
33. Sârșca
34. Seaca de Pădure
35. Sopotu
36. Ștefănelele
37. Terpezița
38. Țiu
39. Urdinița
40. Veleni

IV. PLASA CALAFAT

1. Basarabi
2. Cetate
3. Ciuperceni-Noui
4. Ciuperceni-Vechi
5. Dessa
6. Fântâna Banului
7. Ghidiciu
8. Golonți
9. Hunia
10. Maglavitu
11. Moreni
12. Nebuna
13. Negoiu
14. Piscu-Nou
15. Piscu-Vechi
16. Poiana-Mare
17. Rastu
18. Regele Carol II
19. Seaca de câmp
20. Smârdan
21. Tunari
22. Tunarii-Noui

V. PLASA FILIAȘI

1. Almajelu
2. Almăju
3. Argetoaia
4. Arpadia
5. Atârnați Bălăcești
6. Băranu
7. Bălta
8. Bebarca
9. Berbeșu-Iordăchești
10. Brăloștița

11. Brădești
12. Brădești-Bătrâni
13. Bulbuceni
14. Cetățuia
15. Chicioara
16. Ciocanele
17. Cocorova
18. Cotina-Schit
19. Coțofenii-din-Dos
20. Coțofenii-din-Față
21. Filași
22. Florești
23. Fratoștița
24. Leordoasa
25. Meteu
26. Mihăița
27. Novacu
28. Picu
29. Piscani
30. Poiana
31. Potmelțu
32. Purcărești
33. Racovița
34. Răcari
35. Răcarii-de-Jos
36. Salcia
37. Scăești
38. Sfircea
39. Șitoaia
40. Tatomirești
41. Teascu din Deal
42. Țânțăreni
43. Valea lui Pătru

VI. PLASA OCOLUL

1. Albești
2. Atârnați
3. Balta-Verde
4. Bariera-Vâlcii
5. Bordeiu
6. Braniște
7. Breasta
8. Bucovățu
9. Bujoru
10. Cârcea
11. Cărligei
12. Cernele-de-Jos
13. Cernele-de-Sus
14. Cioroiu
15. Constanța
16. Cornetu
17. Coșovenii-de-Jos
18. Coșovenii-de-Sus
19. Craiovița
20. Crețești
21. Criva
22. Crovna
23. Diea
24. Dobromira
25. Dudoviciști-Românești
26. Gârlești
27. Ghercești
28. Ghercești-Noui
29. Ghindeni
30. Glodu
31. Gura Văii
32. Isvoru
33. Ișalnița
34. Iascăr Catargiu
35. Lăcrița Mare
36. Lăcrița Mică
37. Lânga
38. Leamna-de-Jos
39. Leamna-de-Sus
40. Leșile
41. Livezi
42. Malu-Mare
43. Marioara
44. Mischii
45. Mlecănești
46. Mofleni
47. Motoci
48. Munteni
49. Nichitoaia
50. Obedin
51. Palilula
52. Pârșanii-Noui
53. Pârșanii-Vechi
54. Pielești
55. Podari
56. Popoveni
57. Preajba
58. Predești
59. Romanesti
60. Rovine
61. Ruptura
62. Sărbătoarea
63. Șimnicu-de-Jos
64. Șimnicu-de-Sus Florești

65. Teșani
66. Tuglui (I. G. Duca)
67. Urechești
68. Vărăți
69. Vârvoru

VII. PLASA PLENIȚA

1. Bechetu
2. Bucovicioru
3. Caraula
4. Castrele Traian
5. Căciulatu
6. Călugărei
7. Cetățuia (Bucovicioru)
8. Cetățuia (Trochești)
9. Cioroiși
10. Cioroiu Nou
11. Ciutura
12. Corlate
13. Cornu
14. Dobridor
15. Domnul Tudor
16. Dragoia
17. Floranu
18. Galicea Mare
19. Galiciuica
20. Giubega
21. Gubancea
22. Măracine
23. Mărza
24. Moțățel
25. Nădejdea-Știrbey
26. Orodolu
27. Perșoru
28. Perșoru-Nou
29. Ploșoru
30. Risiști
31. Rudari
32. Sălcuța
33. Seglețu
34. Suharu
35. Știubeiu
36. Târnava
37. Teiu
38. Tencănau
39. Trochești
40. Vărtopu
41. Vella
42. Verbicioara
43. Verbița

VIII. PLASA ȘEGARCEA

1. Afumați
2. Amzulești
3. Bărca
4. Băzdăna
5. Belcinu
6. Bistrețu
7. Bistrețu-Nou
8. Boureni
9. Bouveni
10. Calopăru
11. Catane
12. Catane-Nou
13. Cărcota
14. Cârna
15. Cerătu
16. Coveiu
17. Curmătura
18. Dâlga
19. Drănicu
20. Fântânele
21. Filaret
22. Foișor
23. Giurgița
24. Goicea-Mare
25. Goicea-Mică
26. Intorsura
27. Ionelele
28. Lipovu
29. Lipovu-de-Sus
30. Malaica
31. Măceșu-de-Jos
32. Măceșu-de-Sus
33. Orman
34. Panaghița
35. Plosca
36. Popovicieni
37. Portărești
38. Principesa Maria
39. Radovanu
40. Sălcuța
41. Săpata
42. Silistea-Crucii
43. Șegarcea
44. Urzica-Mare
45. Urzicuța

JUDEȚUL DOROHOI

Stema. Scut roșu, cu un rac, de argint. Reprezintă vechea și întinsa cultură a racilor din acest județ. Este stema cea veche, rectificată.

GEOGRAFIE

Așezare. Județul D. face parte din județele Moldovei de Sus, fiind așezat între Siret și Prut, pe drumul care leagă, peste curmătura din Sudul Herței, Cernăuții de Iași.

Suprafața: 2.846 km².

Infățișarea pământului. Relieful este un podiș deluros, cuprinzând colțul de Nord-Vest al depresiunii Jijiei, înconjurat din spre Vest și Nord de rama înaltă a dealurilor de pe stânga Siretului (masivul Bourului, înalt de peste 400 m), și de pe dreapta Prutului (pintenul Bucovățului între Herța și Darabani). Deși mai joase decât acestea din urmă, culm le strâmte și prelungi care alcătuiesc depresiunea Jijiei, depășesc totuși, de obicei, 200 m, fapt care are însemnate urmări asupra precipitațiilor, solului și vegetației. În Apus și în Răsărit, în fine, județul se întinde puțin dincolo de văile largi și cu terase bine conturate, ale Siretului și Prutului.

Climă și ape. Clima este apropiată de cea baltică, adică e mai aspră (media temperaturii anuale, apropiată de 8°; temperatura medie a iernii, sub -5°) și mai umedă decât în Sudul țării. În acest județ însă ca și în toate celelalte care-și împart între ele depresiunea Prutului de mijloc (Botoșani, Iași și Bălți), cad mai puține precipitațiuni în Vestul județului, pe rama de dealuri înalte, decât în Est, adică în depresiune.

Afară de Prut și Siret care sunt ape marginase, în trecere, celelalte văi au apă doar primăvara și la începutul verii. De aceea locuitorii de pe vremuri le-au prefăcut, pe cele mai multe, în salbe de iazuri (azi foarte multe din ele sunt secate sau pe cale de secare). Între aceste văi cu iazuri sau fără, cele mai mari sunt: *Bașeu* și *Jijia*, care, săpate în argile, fac primăvara inundații periculoase.

Vegetație. Pe văile din depresiune se întâlnesc diferite specii de sărături, alături de fâneată naturală foarte apreciată; pe dealurile mai joase de 200 m se mai văd încă petece din stepa cu ierburi înalte, care a produs cernoziomul; iar pe culmile înalte, mai ales pe cele de pe marginea vestică și nordică, se păstrează foarte întinse păduri de fag și, mai spre poale, de stejar.

Bogății minerale. În afară de carierele de piatră (calcar și gresie, mai ales în valea Prutului), în podișul înalt din Vestul județului mai este o regiune cu turbă.

ISTORIE

Vechime și dezvoltare istorică. Județul D. și-a luat numele de la orașul Dorohoi.

Armatele polone, în timpul lui Bogdan cel Orb, l-au pustiit, drept răspuns la năvălirea făcută de acesta în Polonia.

Județul a fost bântuit de Tătari în cursul istoriei sale: la 1510, 1512, 1650, 1675.

Limitele lui, prin răpirea teritoriilor vecine, Bucovina și ținutul Hotinului, au fost adesea modificate.

Monumente istorice. Biserica Sf. Nicolae din Dorohoi, înălțată de Ștefan cel Mare în 1495, reparată de Comisiunea Monumentelor Istorice. Portretul Voevodului, al Doamnei Maria, al fiilor săi Bogdan și Petru și al nepotului Ștefan se află la dreapta intrării.

Biserica din orașul Herța din secolul al XVIII-lea.

Biserica din com. Bălinești, înălțată de Logofătul Ion Tăutul,

la 1511, în stil gotic, cu fresce din sec. al XVI-lea; în interior, mormântul Logofătului întemeietor și mormintele altor membri ai familiei acestuia.

Biserica din com. Dimăcheni, ctitorie din 1610.

Mănăstirea Goroveiu, înălțată la 1742.

POPULAȚIE

Starea populației. Județul D. are, după rezultatele provizorii ale recensământului din 29 Decembrie 1930, un număr de 209.248 locuitori.

Populația județului este repartizată astfel:

a) Pe orașe și plăși, după sex

Unități administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbați	Femei
Total județ	209.248	102.111	107.137
Total urban	42.718	20.955	21.763
1. Orașul Dorohoi	15.375	7.815	7.560
2. Orașul Darabani	10.538	5.142	5.396
3. Orașul Herța	8.368	4.044	4.324
4. Orașul Mihaileni	3.699	1.700	1.999
5. Orașul Săveni	4.738	2.254	2.484
Total rural	166.530	81.156	85.374
1. Plasa Bașeu	55.216	27.289	27.927
2. Plasa Herța	63.011	30.591	32.420
3. Plasa Siret	48.303	23.276	25.027

b) Pe grupe de vârstă

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele	209.248	30—49 ani	45.627
0—9 ani	61.764	50—69 ani	17.656
10—29 ani	80.487	70 ani și peste	3.127
		Vârsta nedecarată	587

Mișcarea populației. Datele fundamentale ale mișcării populației în județ, după cifrele publicate în Buletinul Demografic al României în perioada 1931—1936, sunt următoarele:

Anul	Cifra probabilă a populației județului la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proporții la 1.000 locuitori		
		Născuți vii	Morți	Excedent natural	Născuți vii	Morți	Excedent natural
1931—1935 medie anuală	—	8.432	4.375	4.057	38,4	19,9	18,5
1931	211.321	8.269	4.123	4.146	39,1	19,5	19,6
1932	216.071	9.060	4.796	4.264	41,9	22,2	19,7
1933	219.491	8.078	3.884	4.194	36,8	17,7	19,1
1934	224.377	8.671	4.760	3.911	38,7	21,2	17,5
1935	227.376	8.083	4.311	3.772	35,5	19,0	16,5
1936	231.940	8.822	4.158	4.664	38,0	17,9	20,1

La data de 1 Iulie 1937, cifra probabilă a populației județului Dorohoi a fost de 236.588 locuitori. Față de populația numărată la recensământul din 1930 și anume 209.248 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 27.340 locuitori în timp de șase ani și jumătate, ceea ce corespunde unei creșteri de 13,1%.

ECONOMIE

Județul D. bogat în terenuri agricole, păduri și pășuni întinse, face comerț cu cereale, lemne și vite. Centrele comerciale ale județului sunt: Dorohoi, Darabani, Herța, Săveni, Mihăileni și Rădăuți.

Agricultură. Județul are o suprafață totală de 284.600 ha. Suprafața arabilă este de 181.903 ha, adică 63,92% din suprafața județului și 0,62% din suprafața totală a țării.

Din suprafața arabilă a județului, marea proprietate deține 22.470 ha, adică 12,35%, iar mica proprietate 159.433 ha, adică 87,65%.

Din totalul suprafeței arabile, cerealele ocupă 157.646 ha, astfel repartizate:

Porumbul ocupă 75.246 ha, cu o producție de 1.098.591 chint. (prod. medie la ha 14,6 chint.), în valoare de 258 mil. lei.

Grâul ocupă 31.647 ha, cu o producție de 320.830 chint. (prod. medie la ha, 10,1 chint.), în valoare de 127 mil. lei.

Orzul ocupă 29.418 ha, cu o producție de 271.638 chint. (prod. medie la ha 9,2 chint.), în valoare de 67 mil. lei.

Ovăzul ocupă 16.475 ha, cu o producție de 176.549 chint. (prod. medie la ha 10,7 chint.), în valoare de 53 mil. lei.

Secara ocupă 4.805 ha, cu o producție de 54.198 chint. (prod. medie la ha, 11,2 chint.), în valoare de 16 mil. lei.

Hrisca ocupă 55 ha.

Fânețele cultivate și alte culturi furajere ocupă 4833 ha. Din această suprafață, **trifoiul** ocupă 2421 ha, cu o producție de 64.091 chint. fân (media la ha 26,5 chint.), în valoare de 9 mil. lei și 1500 chint. sămânță (media la ha 0,6 chint.). **Lucerna** ocupă 1306 ha, cu o producție de 37.670 chint. (media la ha 28,8 chint.), în valoare de 5 mil. lei. **Rădăcinile de nutreț** ocupă 547 ha, cu o producție de 90.485 chint. (prod. medie la ha 165,4 chint.), în valoare de 6 mil. lei.

Plantele alimentare ocupă 5556 ha. Din această suprafață, **cartofii** ocupă 3523 ha, cu o producție de 430.460

chint. (media la ha 122,2 chint.), în valoare de 54 mil. lei. **Fasolea** ocupă 646 ha, cu o producție de 5791 chint. (media la ha 9,0 chint.), în valoare de 2 mil. lei.

Cartofii printre porumb dau o producție de 83.155 chint., în valoare de 10 mil. lei, **fasolea printre porumb** dă o producție de 68.651 chint., în valoare de 24 mil. lei și **dovleci printre porumb** dau o producție de 714.413 chint., în valoare de 36 mil. lei.

Plantele industriale ocupă 6342 ha. Din această suprafață, **floarea soarelui** ocupă 3131 ha, cu o producție de 37.784 chint. (media la ha 12,0 chint.), în valoare de 14 mil. lei. **Sfecla de zahăr** ocupă 1562 ha, cu o producție de 405.140 chint. (media la ha 259,4 chint.), în valoare de 22 mil. lei. **Cânepa** ocupă 876 ha cu o producție de 7.008 chint. fuior (media la ha 8,0 chint.), în valoare de 25 mil. lei și 3.965 chint. sămânță (media la ha 4,5 chint.), în valoare de 2 mil. lei. **Rapița** ocupă 434 ha, cu o producție de 1.605 chint. (media la ha 3,7 chint.), în valoare de 1 milion lei. **Inul** ocupă 171 ha, cu o producție de 1.026 chint. fuior (media la ha 6,0 chint.), în valoare de 5 milioane lei și 700 chint. sămânță (media la ha 4,1 chint.).

Caracteristică. În privința producției la ha a sfeclei de zahăr, județul D. este în fruntea județelor țării. Ocupă locul al doilea la producția la ha a cânepei și a inului.

Vegetație și culturi diverse. Din suprafața totală a județului (284.600 ha), ogoarele sterpe ocupă 7526 ha.

Fânețele naturale ocupă 8.955 ha, cu o producție de 203.278 chint. (prod. medie la ha 22,7 chint.), în valoare de 22 mil. lei.

Pășunile ocupă 27.820 ha.

Pădurile ocupă 31.813 ha.

Livezile de pruni ocupă 628 ha, cu o producție de 21.415 chint. (prod. medie la ha 34,1 chint.), în valoare de 6 mil. lei.

Alți pomi fructiferi ocupă 1.029 ha.

Vița de vie ocupă 253 ha.

Creșterea animalelor. În jud. D. se aflau în anul 1935: Cai 31.105, boi 63.100, oi 155.482, capre 666, porci 26.516, s upi sistematici 2.485, stupi primitivi 3.677.

Industria. 5 mori sistematice (Dorohoi, Herța, Zvorâștea, Dersca și Hănești), 3 fabrici de spirt (Hudești, Ibănești și Zvorâștea), 1 fabrică de pălării, 1 de săpun și lumânări, 1 de lumânări (toate la Dorohoi), 1 de amidon și dextrină (Hănești), 1 tăbăcărie (Dorohoi) și 3 fabrici de sobe de teracotă (Dorohoi).

Din întreprinderile de mai sus următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei și peste ¹⁾: Moara Max și Julius Fischer, Dorohoi (inv. 8) și Moara « Hănești », Hănești (inv. 9).

INDUSTRIA *) JUDEȚULUI DOROHOI ÎN ANUL 1935

Întreprinderile de la 5 H.P. sau 20 lucrători în sus

Industria	Numărul fabricilor		Forța motrice H.P.	Perso-nalul ocupat	Valoarea producției în mii de lei
	Active	Inchise			
Alimentară	9	—	796	71	42.994
Textilă	1	—	65	53	3.517
Chimică	1	—	40	48	1.270
Total	11	—	901	172	47.781

*) Nu sunt cuprinse exploatarea miniere, petrolifere, carierele, uzinele de apă și electricitate.

Credit și cooperatie. În cuprinsul județului funcționează 3 bănci (societăți anonime).

Situația lor, conform bilanțurilor încheiate la 31 Decembrie 1934, se prezintă astfel:

A C T I V		P A S I V	
Disponibil	929.391	Fonduri	8.181.541
Plasamente	12.425.519	Angajamente	7.249.463
Imobilizări	656.930	Rezultate	320.630
Rezultate	1.739.794		
Total	15.751.634	Total	15.751.634

¹⁾ Cifrele în paranteză arată capitalul social (soc.) și capitalul investit (inv.) în milioane de lei.

Cooperative de credit (bănci populare) 52, cu 12.315 membri și cu un capital social vărsat de 17.790.194 lei. Împrumuturi acordate 47.674.283 lei (neconvertite 7.714.628 lei convertite 17.090.502 lei și reduceri la împrumuturi convertite 22.869.153 lei). Depuneri spre fructificare 11.909.679 lei. Totalul bilanțului 58.242.588 lei.

Cooperative forestiere 5, cu 549 membri și cu un capital social vărsat de 1.448.297 lei. Fonduri 483.149 lei. Păduri și material brut 1.526.338 lei. Material fasonat și în fabricație 57.217 lei. Bilanțul încheiat 9.358.451 lei.

Cooperative agricole de aprovizionare și vânzare în comun 15, cu 1.413 membri și cu un capital vărsat de 730.968 lei. Bilanțul încheiat 3.400.520 lei.

Cooperative de consum 12, cu 1.312 membri și cu un capital social vărsat de 526.314 lei. Mărfuri generale în valoare de 205.740 lei. Bilanțul încheiat: 1.870.054 lei.

Situația cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decembrie 1935.

Finanțe publice. Bugetul județului D. pe exercițiul 1936/37 prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	20.378.675
Venituri ordinare	12.291.738
Venituri speciale	8.086.937
Cheltuieli	20.378.675
Cheltuieli ordinare	12.291.738
Cheltuieli speciale	8.086.937

Drumuri. Județul D. este străbătut de o rețea de drumuri în lungime totală de 1.648 km 172 m, repartizată astfel:

Drumuri naționale 204 km și 806 m, din care o rețea pietruită de 198 km 199 m, este întreținută de Dir. Generală a Drumurilor, iar 6 km 607 m (0,731 km pavate, iar restul pietruite), sunt întreținute de com. urbane.

Drumuri județene 340 km 348 m, din care o rețea pietruită de 280 km și 074 m e întreținută de Administrația jud., iar 7 km 366 m, (pavate și pietruite) de com. urbane.

Drumuri comunale 1.103 km 018 m.

Lungimea podurilor este de 4.527,93 m, repartizată astfel: poduri naționale 1.204,75 m, județene 1.211,50 m, și comunale 2.111,68 m.

Prin județ trec 6 drumuri naționale, legând următoarele localități:

1. Botoșani — Mihăileni — Cernăuți (Botoșani — Mihăileni = 15 Km),

2. Vârfu-Câmpului — Suceava — Gura Homorului.

3. Cernăuți — Herța — Noua Suliță — Lipcani.

4. Vârfu-Câmpului — Dorohoi — Rădăuți (Dorohoi — Darabani = 34 km).

5. Botoșani — Săveni — Lipcani.

6. Săveni — Edinți — Otaci Tg.

Cale ferată. Jud. D. este străbătut de o linie secundară simplă de cale ferată în lungime totală de 47 km. Stații importante: Dorohoi.

Poștă, telegraf, telefon. 6 oficii P.T.T. de stat la: Dorohoi, Darabani, Herța, Mihăileni, Săveni și Rădăuți, 2 agenții speciale la: Mitoc și Vârfu-Câmpului și 3 gări cu serviciu poștal: Caraș, Văculești și Vorniceni.

Oficii telefonice la: Dorohoi, Darabani, Herța, Mihăileni, Săveni, Mitoc, Rădăuți și Vârfu-Câmpului.

Stațiuni, climatice, balneare, turism. Centre turistice de interes local: *Gorovei*, pe șoseaua dintre Dorohoi și Zvorâștia; *Bălineș*, pe o ramificație comună a șoselei Mihăileni-Bucecea; *Oroftiana de Jos*, între Noua Suliță și Darabani; *Rădăuți*, în apropiere de Lipcani. Toate aceste localități, de interes turistic, au o capacitate foarte redusă și sunt în curs de amenajare.

CULTURĂ

Știință de carte. Conform rezultatelor provizorii ale recensământului din 1930, populația județului, dela 7 ani în sus, este de 162.019 locuitori din cari 57,7% sunt știutori

de carte. După sex, proporția este de 63,9% bărbați știutori de carte și 32,2% femei știutoare de carte. Repartiția locuitorilor după gradul de instrucție, în procente, este următoarea:

Gradul de instrucție școlară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul știutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extrașcolară	2,0	0,6
2. Primară	80,4	94,1
3. Secundară	10,3	3,6
4. Profesională	5,1	1,4
5. Universitară	1,8	0,3
6. Alte școli superioare	0,4	0,0

Invățământ. Populația școlară a județului D., (între 5-18 ani) a fost în anul 1934 de 58.070 elevi (6.308 mediu urban și 51.762 mediu rural).

Școli secundare. În orașul Dorohoi: Liceu de băieți, Liceu de fete, Gimnaziu comercial, Gimnaziu industrial de băieți, Gimnaziu industrial de fete. În comunele rurale: Liceul «Anastas Bașotă» (com. Pomârla), Gimnaziu industrial (com. Hudești), Școala normală «Al. Vlahuță» (com. Șendriceni) și Școala de agricultură (com. Lunca).

Școli primare 219, din care 200 rurale și 19 urbane (214 școli de stat și 5 confesionale) cu un număr total de 30.516 elevi (3.699 mediu urban și 26.817 mediu rural) și cu 613 învățători (situația din 1934).

Grădini de copii 5, din care 2 rurale și 3 urbane (4 de stat și 1 confesională), cu un număr total de 323 copii (116 mediu rural și 207 mediu urban) și 6 conducătoare (situația din 1934).

Instituții culturale. *Fundația Culturală Regală «Principele Carol»* are cămine culturale în: Săveni, Aurel Vlaicu, Bajura, Balinți, Berești, Buda, Buhaiul, Cobâla, Cordăreni, Dersca, Ghiliea, Grămești, Hâvârna, Lisna, Lozna, Mele-năuți, Miorcani, Mileanca, Păltiniș, Pomârla, Satu-Nou, Saucenița, Lisna, Știubieni, Târnăuța, Tureatca, Vârfu-Câmpului, Văculești, Vorniceni și Zvorâștea.

Liga Culturală activează în Dorohoi și Vârfu-Câmpului.

Casa Școalelor și a Culturii Poporului întreține în județ 67 cămine culturale, 3 soc. muzicale și 27 biblioteci, adică în total 97 organizații culturale, dintre care 19 au personalitate juridică.

La Dorohoi mai activează: Asoc. Culturală a cântăreților bisericești, Asoc. pentru emanciparea politică a femeii române, Biblioteca liceului, Cercul cultural al tineretului muncitoresc, Cercul cultural al tineretului evreu, Asoc. culturală a femeilor evreice, Cercul comercial, Cercul «Amiciția», Cercul «Intim», 1 soc. corală, 1 cinematograf.

Ateneu popular (Darabani), Cerc de lectură (Herța), Soc. culturală «Gh. Asachi», Soc. culturală «Tinerimea» (Mihăileni), 7 societăți sportive și de vânatoare (Dorohoi, Darabani, Săveni), 8 societăți sioniste (Darabani, Herța, Mihăileni, Săveni).

RELIGIE

Confesiuni. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, din totalul locuitorilor județului 92,4% sunt ortodocși.

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 169 biserici ortodoxe, 1 mănăstire ortodoxă (Gorovei), 1 biserică romano-catolică și 29 sinagogi și case de rugăciune evreiești.

Instituții bisericești. Protopopiat ortodox la Dorohoi. Județul se află în eparhia Arhiepiscopiei Iașilor (Mitropoliei Moldovei și Sucevei).

ADMINISTRAȚIE

Organizare administrativă. Capitala județului D. este orașul Dorohoi. Județul are 5 orașe (Dorohoi, Darabani, Herța, Mihăileni și Săveni) și 236 sate, repartizate astfel:

I. Plasa Bașeu	49 sate
II. Plasa Centrală	45 sate
III. Plasa Herța	47 sate
IV. Plasa Lascăr	41 sate
V. Plasa Siret	54 sate

Organizare judecătorească. — Un tribunal la Dorohoi, cu o secțiune, 9 magistrați și 1 procuror, în circumscripția Curții de Apel din Cernăuți.

5 judecătoria, la Dorohoi, Darabani, Herța, Mihăileni și Săveni, cu un total de 10 magistrați.

Organizare sanitară. Spitale de stat la: Dorohoi, Darabani, Mihăileni, Săveni, Suhărâu, Târnăuca și Zvorâște.

1 spital izraelit la Dorohoi.

1 dispensar de stat la Rădăuți.

În județ funcționează serviciul sanitar al județului și serviciile sanitare ale orașelor: Dorohoi, Darabani, Săveni, Herța și Mihăileni.

Asistență și prevedere socială. Casa Asigurărilor Sociale din Roman are 1 oficiu la Dorohoi cu un serviciu medical (cu 1 medic). Tot aci activează: Soc. «Crucea Roșie», Oficiul I.O.V., Asoc. «Expresul», Asoc. «Regele Carol I», Asoc. «C. F. R. Unirea», 2 soc. de binefacere evreiești, Azilul de bătrâni «Ecaterina și Gh. Cucu» și Azilul de bătrâni al comunității izraelite.

În orașul Mihăileni se află 4 societăți de ajutor reciproc.

PRINCIPALE AȘEZĂRI

Dorohoi, capitala județului (vezi monografiile orașelor reședință).

Darabani, comună urbană situată în regiune de deal, la 34 km. de reședința județului, 55 km de Cernăuți și la 548 km de București. Stație c.f. la 5 km (Mămăliga).

Are 11.690 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul orașului pe exercițiul 1936/37 prevede (venituri și cheltueli) suma de 1.856.260 lei.

2 școli primare, 2 biserici ortodoxe, Ateneul popular, 1 societate sionistă, 2 societăți sportive.

Primărie, Pretură, Judecătorie mixtă, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Percepție fiscală, Serv. sanitar, Spital de stat.

Herța, comună urbană, situată la 21 km de reședința județului, la 28 km de Cernăuți și la 536 km de București. Stație c.f. la 7 km (Nona-Suliță).

Are 6.430 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul orașului pe exercițiul 1936/37 (prevederi): venituri — 1.872.770 lei; cheltueli — 1.852.770 lei.

Comerț mic de vite și cereale.

2 școli primare de stat, 1 școală primară (confesională), 1 cerc de lectură, 1 societate sionistă, 2 biserici ortodoxe și 7 sinagogi și case de rugăciune evreiești.

Primărie, Pretură, Judecătorie mixtă, Percepție fiscală, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Serviciu sanitar.

Mihăileni, comună urbană, este situată la 15 km de reședința județului, la 45 km de Cernăuți și la 511 km de București. Stație c.f. la 8 km (Siret).

Are 4.031 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul orașului pe exercițiul 1935/36 prevede la venituri și cheltueli suma de 1.363.098 lei.

4 școli primare (dintre care una izraelită), Societatea culturală «Gh. Asachi», Societatea culturală «Tinerimea», 4 societăți de ajutor reciproc, 3 societăți sioniste.

3 biserici ortodoxe, 1 romano-catolică și 7 sinagogi și case de rugăciune evreiești.

Primărie, Pretură, Judecătorie mixtă, Percepție fiscală, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Serviciu sanitar.

Spital de stat.

Săveni, comună urbană, situată la 30 km de reședința județului, la 90 km de Cernăuți și la 493 km de București. Stație c.f. la 11 km (Ungureni).

Are 8.270 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul orașului pe exercițiul 1936/37 prevede la venituri și cheltueli suma de 2.423.349 lei.

Orașul face un comerț restrâns de produse agricole și animale. Bâlcu la 29 Iunie.

2 școli primare de stat, 1 școală primară izraelită.

Căminul Fundației Regale «Principele Carol», 3 societăți sioniste, 1 societate sportivă.

2 biserici ortodoxe și 7 sinagogi și case de rugăciune evreiești.

Primărie, Pretură, Judecătorie mixtă, Percepție fiscală, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Serviciu sanitar.

Spital de stat.

LOCALITĂȚILE DIN JUDEȚUL DOROHOI

A) Orașe

1. Dorohoi (capitala județului)
2. Darabani
3. Herța
4. Mihăileni
5. Săveni

B) Sate

I. PLASA BAȘEU

1. Adăseni
2. Aurel-Vlaicu
3. Avrâmeni
4. Bodeasa
5. Bold
6. Borolea
7. Borzești
8. Bozieni
9. Chișcăreni
10. Davidoaia
11. Dealu-Crucii
12. Drăgușeni
13. Flondora
14. Hănești
15. Hrișeni
16. Ibăneasa
17. Ichimeni-Morțun
18. Ichimeni-Pisoschi
19. Ichimeni-Softa
20. Livenii-Noi
21. Livenii-Vechi
22. Loturi
23. Manoleasa-Prut
24. Manoleasa-Volovăț
25. Mihai-Viteazu
26. Miron-Costin
27. Moara-Jorei
28. Negreni
29. Panaitoaia
30. Petricani
31. Plopenii-Mari
32. Plopenii-Mici
33. Podriga
34. Principele-Mihai
35. Sărata-Basarab

36. Sărata-Greacă

37. Sârbi
38. Slobozia
39. Stroi
40. Șerpenița
41. Știubieni
42. Tăutești
43. Timuș
44. Valea-Răchiței
45. Vicoleni
46. Vlăsinești
47. Vorniceni
48. Zahoreni
49. Zoișanu

I. PLASA CENTRALĂ

1. Arborea
2. Balinți
3. Bosia
4. Broscăuți
5. Buhaiu
6. Carasa
7. Călinești
8. Cobăla
9. Cordărenii-Noi
10. Cordărenii-Vechi
11. Corlăteni
12. Cotenii
13. Cracalia
14. Dimăcheni
15. Dumeni
16. Ezer
17. Gălbieni
18. Gârbeni
19. Ghilia
20. Grivițele
21. Havârna
22. Horlăcenii
23. Hilișău-Curt
24. Hilișău-Gafencu
25. Hilișău-Vârnav
26. Livenii-Sofian
27. Livenii-Vârnav
28. Loturi-Ungureanu

29. Iozna
30. Mătieni
31. Miclăușeni
32. Podul-Stamate
33. Popeni
34. Popeni-Curt
35. Popeni-Herescu
36. Ruși-Străteni
37. Slobozia (Com. Broscăuți)
38. Slobozia (Com. Cordărenii)
39. Stânca
40. Stracova
41. Șipoteni
42. Talpa
43. Trestiana
44. Vârgolici
45. Vlădeni

III. PLASA HERȚA

1. Baranca
2. Bănceni
3. Becești
4. Buda-Mare
5. Buda-Mică
6. Comănești
7. Corjeuți
8. Cotu-Boian
9. Cristinești
10. Dămileni
11. Dragalina
12. Dumbrăvița
13. Fundoaia
14. Fundu-Herței
15. Ghiorțeni
16. Godinești
17. Hliboca
18. Hodorogeni
19. Horbova
20. Hreafca
21. Ibănești
22. Lișna
23. Lucovița
24. Lunca

25. Mahala
26. Mamornița
27. Mogoșești
28. Molnița
29. Movila
30. Oroftiana-de-Jos
31. Oroftiana-de-Sus
32. Pasat
33. Pilipăuți
34. Plevna
35. Poiana
36. Pomârila
37. Prisaca
38. Probotești
39. Sinihău
40. Slobozia (Com. Herța)
41. Slobozia (Com. Godinești)
42. Smârdan
43. Suhărâu
44. Ștreanga
45. Târnăuca
46. Ținteni
47. Văleni

IV. PLASA LASCĂR

1. Alba
2. Bajura
3. Baranca
4. Bașeu
5. Bivolu-Mare
6. Bivolu-Mic
7. Buzdugeni
8. Codreni
9. Concești
10. Cornești
11. Cotu-Miculini
12. Coțușca
13. Crasnaleuca
14. Crăiniceni
15. Cuza-Vodă
16. Cuzlău
17. Eșanca
18. Ferdinand
19. Ghireni

20. Ghireni-Curt
21. Ghitcăuți
22. Grivița
23. Horodiștea
24. Ivancăuți
25. Lupeni
26. Mileanca
27. Miorcani
28. Mitoc
29. Mlenăuți
30. Nichiteni
31. Niculcea
32. Păltiniș
33. Puțurenii
34. Rădăuți
35. Rediu
36. Scutari
37. Siliștea
38. Slobozia
39. Tătărașeni

40. Teioasa
41. Vatra

V. PLASA SIREȚ

1. Badragi
2. Bălinești
3. Berești
4. Bohoghina
5. Botoșenița
6. Brăiești
7. Bucovineni
8. Buda
9. Busuiceni-Popei
10. Busuiceni-Vale
11. Călugăreni
12. Căndești
13. Ciomârțan
14. Cojocăreni

15. Corpaci
16. Culiceni
17. Dealu
18. Dersca
19. Gorovei
20. Grămești
21. Hapâi
22. Hănțești
23. Ionășeni
24. Lunca
25. Maghera
26. Masca
27. Mesteacăn
28. Mihoreni
29. Miningeni
30. Năcani
31. Pârâul-Negru
32. Poiana (Com. Brăiești)
33. Poiana (Com. Zvoriștea)
34. Prelipca

35. Pristesti
36. Pueni
37. Pustoaia
38. Răuteni
39. Rudești
40. Saucenița
41. Sinăuți
42. Slobozia
43. Stâncă
44. Stăncuța
45. Șerbănești
46. Tăuțești
47. Tureatca
48. Văculești
49. Vârful-Câmpului
50. Verechia
51. Vițcani
52. Vlădeni
53. Zamosteia
54. Zvoriștea

STEMA LUI IOAN SANDU STURZA

JUDEȚUL DUROSTOR

Stema. Pe câmp albastru, bustul lui Mircea-Vodă-cel-Bătrân.

Stema a fost fixată de legea care a înființat județul D.

GEOGRAFIE

Așezare. Județul D. este așezat în colțul S-V al Dobrogei, la cotul pe care-l face Dunărea spre N.

Suprafața: 3.226 km².

Infățișarea pământului. Peste județul D. se întinde partea din podișul dobrogean cea mai spintecată de numeroasele văi adânci și relativ strâmte care încep din masivul Deliormanului, din Bulgaria, și se termină la Dunăre. De aceea, ea e făcută dintr-o serie de culmi cu spinarea netedă și cu atât mai lătită cu cât se apropie de fluviu. În această parte, podișul cade repede spre Balta Dunării, fără intermediul teraselor care, cu excepția câtorva petece între care și cel pe care este așezat orașul Silistra, au fost distruse de curentul apei ce bate în malul drept. Din această cauză, județul dispune de foarte puțin teren băltoș.

Climă și ape. Clima este de tip pontic (cu mari contraste de temperatură), însă, aici, ceva mai umedă decât în județele din lungul țărmului Mării (între 500—600 mm precipitațiuni anuale). Totuși regiunea este foarte săracă în ape (cele mai multe seacă de tot în timpul verii) din cauza constituției terenului (calcar care face să se piardă apele în adâncuri). Numai la capătul din spre Dunăre al unora dintre văi se găsesc, alimentate de revărsările fluviului, frumoase limanuri (ex. Iezerul Gârlița). Din cauza greutateii de procurare a apei, satele de pe podiș sunt extrem de rare, cele mai multe — de obicei mici — înșiruindu-se pe văi.

Vegetație. Județul D. este județul Deliormanului, adică al pădurei încălțite formată din stejari în asociație cu arțari, tei, carpeni, frasini și o serie de arbori, arbuști și ierburi de origine mediteranee. Pădurea se păstrează mai bine închegată, însă numai în părțile inferioare ale văilor, în sus și pe podiș ea luând din ce în ce mai mult aspectul tufișurilor din regiunea Mediteranei răsăritene. Pe lângă aceasta, colonizările turcești, și, mai târziu, bulgărești, au creat întinse poiene înăuntrul acestei « păduri nebune ».

Bogății minerale. Afară de calcarul din care e clădit podișul, nu se pot cita alte bogății minerale vrednice de semnalat.

ISTORIE

Vechime și dezvoltare istorică. Județul D. și-a luat numele dela vechea cetate celtică, apoi romană, Durostorum, așezată pe malul drept al Dunării, pe locul Silistrei de azi.

Ținutul făcea parte din Dacia Pontică, și a fost domnit de regii barbari de pe malul stâng până la cucerirea romană.

Pe lângă Durostorum, el cuprindea și o altă așezare importantă, Transmarisca (Turtucaia de azi) al cărei nume romanizat, poate fi pus în legătură cu numele străvechi al Mureșului, *Maris*, *Marisia*: radicalul *mar* înseamnă în limba tracică, apă.

Durostorul a fost până la Justinian, sediul legiunii XI Claudia; cohorta V-a a legiunii sălășluia la Transmarisca.

Legatar al imperiului, Mircea cel Bătrân a primit « Dârstorul » împreună cu întreaga Dobroge, dela ultimul ei duce bizantin Dobrotici, probabil român de origine, fiu al lui Dobrotă.

El și urmașii lui au ținut Dârstorul până la bătălia dela Varna (1444) când Vlad Dracul, domnul Țării Românești, Ioan Corvinul, voevodul Transilvaniei, și armatele creștine, pornite în cruciadă, fură înfrânți de Turci.

Dârstorul reveni României abia în 1913, după pacea dela București.

Pe teritoriul lui s'a dat în 1916 sângeroasa bătălie dela Turtucaia.

POPULAȚIE

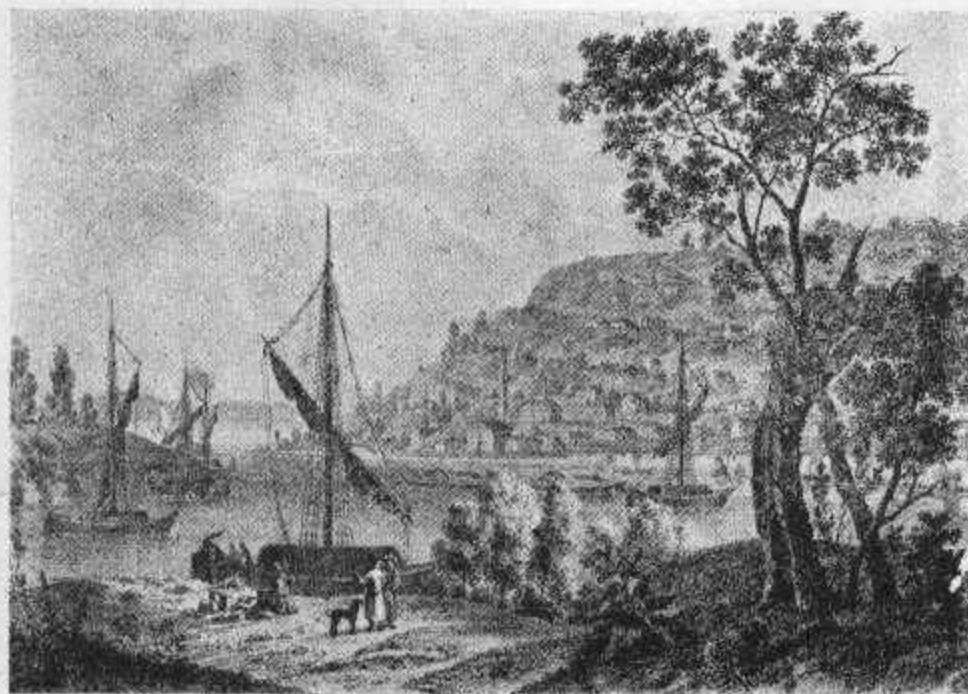
Starea populației. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, județul D. numără 211.439 locuitori. Populația județului este repartizată astfel:

a) Pe orașe și plăși după sex

Unități administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbați	Femei
Total județ	211.439	106.261	105.178
Total urban	31.645	16.069	15.576
1. Orașul Silistra	17.415	9.037	8.378
2. Orașul Ostrov	3.127	1.483	1.644
3. Orașul Turtucaia . . .	11.103	5.549	5.554
Total rural	179.794	90.192	89.602
1. Plasa Accadârlar . . .	44.517	22.569	21.948
2. Plasa Curtbunar	41.252	20.671	20.581
3. Plasa Silistra	51.759	25.583	26.176
4. Plasa Turtucaia	42.266	21.369	20.897

TURTUCAIA, 1820

Din albumul lui Iacob Alt. Donau-Ansichten. Col. Academiei Române

b) Pe grupe de vârstă

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele	211.439	30—49 ani	42.990
0—9 ani	61.806	50—69 ani	22.490
10—29 ani	79.744	70 ani și peste . . .	3.880
		Vârstă nedeclarată . .	529

Mișcarea populației. Datele fundamentale ale mișcării populației în județul D., după cifrele publicate în Buletinul Demografic al României în perioada 1931—1936, sunt următoarele:

Anul	Cifra probabilă a populației județului la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proporții la 1.000 locuitori		
		Născuți vii	Morți	Excedent natural	Născuți vii	Morți	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 medie anuală	—	8.742	5.849	2.893	40,0	26,8	13,2
1931	212.013	7.370	6.221	1.149	34,8	29,3	5,5
1932	214.937	9.852	5.899	3.953	45,8	27,4	18,4
1933	218.313	9.315	5.710	3.605	42,7	26,2	16,5
1934	222.029	9.469	6.311	3.158	42,6	28,4	14,2
1935	224.390	7.706	5.106	2.600	34,3	22,8	11,5
1936	227.960	7.849	4.569	3.280	34,4	20,0	14,4

La data de 1 Iulie 1937 cifra probabilă a populației județului D. a fost de 230.309 locuitori. Față de populația numărată la recensământul din 1930 și anume 211.439 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 18.870 locuitori în timp de șase ani și jumătate ceea ce corespunde unei creșteri de 8,9%.

ECONOMIE

Economia județului D. este, mai ales, agricolă. Intinse suprafețe sunt ocupate de culturi de fasole, pepeni și bumbac. În privința celei dintâi, județul deține — ca suprafață cultivată — recordul printre județele țării. În privința celor următoare, el este clasificat al doilea.

Agricultură. Județul ocupă o suprafață totală de 322.600 ha. Suprafața arabilă este de 209.172 ha, adică 64,83% din suprafața județului și 0,71% din suprafața totală a țării.

Din suprafața arabilă a județului, marea proprietate deține 8.632 ha, adică 4,13%, iar mica proprietate 200.540 ha, adică 95,87%.

Din totalul suprafeței arabile, cerealele ocupă 166.014 ha, astfel repartizate:

Porumbul ocupă 59.917 ha, cu o producție de 671.070 chint. (prod. medie la ha 11,2 chint.), în valoare de 158 mil. lei.

Secara ocupă 57.101 ha, cu o producție de 516.140 chint. (prod. medie la ha 9,0 chint.), în valoare de 149 mil. lei.

Grâul ocupă 23.241 ha, cu o producție de 188.120 chint. (prod. medie la ha 8,1 chint.), în valoare de 74 mil. lei.

Orzul ocupă 14.414 ha, cu o producție de 107.228 chint. (prod. medie la ha. 7,4 chint.), în valoare de 26 mil. lei.

Meiul ocupă 7.727 ha, cu o producție de 33.531 chint. (prod. medie la ha 4,3 chint.), în valoare de 12 mil. lei.

Ovăzul ocupă 3.570 ha, cu o producție de 23.166 chint. (prod. medie la ha 6,5 chint.), în valoare de 7 mil. lei.

Măturile ocupă 40 ha. Hrișca ocupă 4 ha.

Fânețele cultivate și alte culturi furajere ocupă 8.250 ha. Din această suprafață dughia ocupă 5.867 ha, cu o producție de 149.405 chint. (media la ha 25,4 chint.), în valoare de 18 mil. lei. Alte fânețe cultivate ocupă 1.873 ha, cu o producție de 15.548 chint. (media la ha 8,3 chint.), în valoare de 2 mil. lei.

Plantele alimentare ocupă 27.000 ha. Din această suprafață fasolea ocupă 22.499 ha, cu o producție de 193.262 chint. (media la ha 8,6 chint.), în valoare de 68 mil. lei. Pepenii verzi și galbeni ocupă 2.960 ha, cu o producție de 187.269 chint. (media la ha 63,3 chint.), în valoare de 28 mil. lei.

Dovlecii printre porumb dau o producție de 426.158 chint., în valoare de 21 mil. lei.

Plantele industriale ocupă 4.688 ha. Din această suprafață soia ocupă 1.943 ha, cu o producție de 13.024 chint. (media la ha 6,7 chint.), în valoare de 5 mil. lei. Tutunul ocupă 1.274 ha, cu o producție de 5.967 chint. (media la ha 4,7 chint.), în valoare de 13 mil. lei. Bumbacul ocupă 118 ha, cu o producție de 1.007 chint. (media la ha 8,5 chint.).

Vegetație și culturi diverse. Din suprafața totală a județului (322.600 ha), ogoarele sterpe ocupă 3.220 ha.

Fânețele naturale ocupă 228 ha, cu o producție de 4.697 chint. (prod. medie la ha. 20,6 chint.).

Pășunile ocupă 15.873 ha.

Pădurile ocupă 72.057 ha.

Pomii fructiferi ocupă 598 ha.

Vița de vie ocupă 3.167 ha (din care viile pe rod 2.575 ha), cu o producție de 92.131 hl (prod. medie la ha 35,8 hl), în valoare de 30 mil. lei.

Creșterea animalelor. În județul D. se aflau în 1935:

Cai 36.136, boi 31.489, bivoli 11.615, oi 213.363, capre 13.469, porci 16.583, stupi sistematici 1.375, stupi primitivi 5.262.

La acest capitol, județul este caracterizat prin nările număr de bivoli și oi, reprezentând un procent ridicat al acestor animale față de alte județe.

Industrie. 6 mori (2 la Silistra și câte una la Lipnița, Alfatar, Ghiurghencii și Hadjichioi), 1 fabrică de pânzeturi de bumbac, 1 de pielărie, 1 de lumânări și 1 de săpun (toate la Silistra).

TURC DIN TURTUCAIA

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei și peste ¹⁾: Moara Frații Sideri, Silistra (inv. 18), Moara « Saturn », Hadjichioi (soc. 8).

INDUSTRIA *) JUDEȚULUI DUROSTOR ÎN ANUL 1935
Întreprinderile dela 5 H.P. sau 20 lucrători în sus.

Industria	Numărul fabricilor	Forța motrice H.P.	Personalul ocupat	Valoarea producției în mii de lei
Alimentară	5	670	59	33.415
Textilă	1	40	53	6.970
Pielărie	1	25	6	210
Total	7	735	118	40.595

*) Nu sunt cuprinse exploatarea miniere, petrolifere, carierele, uzinele de apă și electricitate.

Credit și cooperatie. În cuprinsul județului funcționează 5 bănci (societăți anonime). Situația lor conform bilanțurilor încheiate la 31 Decembrie 1934, se prezintă astfel:

A C T I V		P A S I V	
Disponibil	337.389	Fonduri	26.925.182
Plasamente	46.039.336	Angajamente	31.858.984
Imobilizări	1.062.184	Rezultate	305.220
Rezultate	11.650.477		
Total	59.089.386	Total	59.089.386

Cooperative de credit (bănci populare) 47, cu 9.180 membri și cu un capital social vărsat de 21.365.337 lei, Imprumuturi acordate 50.765.781 lei (neconvertite la 14.732.433 lei, convertite 15.462.468 lei, reduceri la împrumuturi convertite 20.570.880 lei). Depuneri spre fructificare 17.414.038 lei. Totalul bilanțului 63.450.873 lei.

Cooperative de producție diversă 1, cu 319 membri și cu un capital social vărsat de 606.279 lei. Valori imobilizate 2.907.462 lei. Totalul bilanțului 6.839.325 lei.

Cooperative forestiere 2, cu 1.211 membri și cu un capital social vărsat de 1.415.726 lei. Fonduri 140.996 lei. Păduri și material brut 512.442 lei. Material fasonat și în fabricație 5.053. Bilanțul încheiat 3.167.495 lei.

Cooperative agricole de aprovizionare și vânzare în comun 7, cu 2.258 membri și cu un capital vărsat de 1.530.011 lei. Bilanțul încheiat 15.259.406 lei.

Cooperative de consum 8, cu 2.161 membri și cu un capital social vărsat de 3.404.757 lei. Mărfuri generale în valoare de 1.253.472 lei. Bilanțul încheiat 23.391.555 lei.

Situația cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decembrie 1935.

¹⁾ Cifrele în paranteze arată capitalul social (soc.) și capitalul investit (inv), în milioane de lei.

TURTUCAIA. PORTUL

ASPECT DIN TURTUCAIA

Finanțe publice. Bugetul județului D. pe exercițiul 1936/37 prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	20.650.316
Venituri ordinare	11.188.720
Venituri extraordinare	1.191.596
Venituri speciale	8.270.000
Cheltuieli	20.650.316
Cheltuieli ordinare	11.188.720
Cheltuieli extraordinare	1.191.596
Cheltuieli speciale	8.270.000

Drumuri. Județul D. este străbătut de o rețea totală de drumuri de 1.614 km 965 m, repartizată astfel:

Drumuri naționale 150 km 940 m (pietruți în întregime), din care 148 km 656 m sunt întreținuți de Dir. Generală a Drumurilor, iar restul de 2 km 284 m de comunele urbane.

Drumuri județene 407 km 928 m, din care o rețea pietruită de 313 km 629 m, e întreținută de administrația județului.

Drumuri comunale 1.056 km 097 m.

Lungimea podurilor este de 1.546,68 metri, repartizată astfel: poduri naționale 442,77 m, județene 963,40 m și comunale 140,51 m.

Prin județ trec 2 drumuri naționale, legând următoarele localități:

1) Oltenița - Silistra - Constanța (Silistra - Turtucaia = 66 km; Silistra - Ostrov = 9 km).

2) Călărași - Silistra - Bazargic.

Cale ferată. Prin județ nu trece nici o cale ferată.

Navigație fluvială. Vapoarele Societății N.F.R. fac curse regulate pe liniile: a) Galați - Brăila - Cernavoda - Silistra - Oltenița - Giurgiu - Ruscuc - Corabia - Calafat - T.-Severin, fiind în legătură cu vapoarele, care merg dela T.-Severin spre Baziaș; b) Ostrov - Silistra - Călărași (zilnic); c) Galați - Brăila - Cernavoda - Silistra; d) Turtucaia - Oltenița (zilnic).

Porturi în județ: Silistra, Turtucaia și Ostrov.

Poștă, telegraf, telefon. 4 oficii P.T.T. de stat, la: Silistra, Ostrov, Turtucaia și Curtbunar, și 5 agenții speciale la: Accadânlar, Beibunar, Belica, Doimușlar și Sarsânlar.

Oficii telefonice la Silistra, Ostrov, Turtucaia, Belica, Accadânlar.

CULTURĂ

Știință de carte. După rezultatele provizorii ale recensământului populației din 1930, populația județului, dela 7 ani în sus este de 165.354 locuitori, din cari 38,5% sunt știutori de carte. După sex, proporția este de 51,5%

CADĂNĂ

bărbați știutori de carte și 25,4% femei știutoare de carte. Repartiția locuitorilor după gradul de instrucție, în procente, este următoarea:

Gradul de instrucție școlară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul știutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extrașcolară	1,5	1,1
2. Primară	71,9	93,4
3. Secundară	20,6	4,4
4. Profesională	3,7	1,0
5. Universitară	1,8	0,1
6. Alte școli superioare	0,5	0,0

Invățământ. Populația școlară a județului (între 5—18 ani) a fost în anul 1934 de 55.139 loc. (6.105 mediu urban și 49.034 mediu rural).

Școli secundare. 2 licee românești (unul de băieți și unul de fete); 2 licee bulgare (unul de băieți și unul de fete); 1 gimnaziu mixt; 1 liceu comercial român; 1 școală de ucenici.

Școli primare 205, din care 190 rurale și 15 urbane (202 școli de stat și 3 confesionale), cu un număr total de 29.825 elevi (3.197 mediu urban și 26.628 mediu rural) și cu 645 învățători și alt personal didactic (situația din 1934).

Grădini de copii 95, din care 86 rurale și 9 urbane, toate de stat cu un număr total de 5.597 copii (664 mediu urban și 4.933 mediu rural) și cu 103 conducătoare (situația din 1934).

Instituții culturale. Fundația Culturală Regală «Principele Carol» are cămine culturale în: Ostrov, Accadânlar, Avdula, Cainargeaua-Mare, Canlia, Caracii-Mari, Curtbunar, Cusuiul-din-Vale, Hadâr-Celebi, Popina, Sarsânlar, Satul-Nou, Senova și Sniuciuc.

Casa Școalelor și a Culturii Poporului întreține 8 cămine culturale și o societate muzicală, adică în total 9 organizații culturale, dintre care 6 au personalitate juridică.

În Silistra activează: Societatea de studii psihice și metapsihice din România, Muzeul «Pericle Papahagi», 1 ateneu popular, 2 cinematografe și 3 societăți sportive.

RELIGIE

Confesiuni. După rezultatele provizorii ale recensământului populației din 1930, din totalul locuitorilor județului 54,0% sunt ortodocși.

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 58 biserici ortodoxe, 1 biserică armenescă, 2 case de rugăciuni adventiste, 145 geamii musulmane și 2 sinagogi.

Instituții bisericești. 2 protopopiate și 2 muftiate.

Județul se află în eparhia ortodoxă a Episcopiei Constanței (Mitropolia Ungro-Vlahiei).

ADMINISTRAȚIE

Organizare administrativă. Capitala județului D. este orașul Silistra. Județul are 3 orașe (Silistra, Ostrov și Turtucaia) și 195 sate, împărțite astfel:

I. Plasa Accadânlar	48 sate
II. Plasa Curtbunar	41 sate
III. Plasa Doimușlar	33 sate
IV. Plasa Ostrov	30 sate
V. Plasa Turtucaia	43 sate

Organizare judecătorească. Un tribunal la Silistra, cu o secțiune, 8 magistrați și 1 procuror, în circumscripția Curții de Apel din Constanța.

3 judecătorii, la Silistra, Turtucaia și Accadânlar, cu un total de 6 magistrați.

Organizare sanitară. Spitale de stat la Silistra (spital județean și spital militar) și Turtucaia; 1 sanatoriu particular la Silistra; 10 dispensare de stat; 1 dispensar comunal și 1 dispensar al Soc. «Principele Mircea».

Serviciul sanitar județean și serviciile sanitare ale orașelor Silistra, Turtucaia și Ostrov.

Asistență și prevedere socială. Casa Asigurărilor Sociale din Constanța are un oficiu la Silistra și organizații medicale la Silistra și Turtucaia.

În Silistra mai activează Soc. «Crucea Roșie», Soc. pentru profilaxia tuberculozei; Oficiul județean I.O.V.; Soc. «Principele Mircea» și Soc. bulgară «Binefăcătoreea».

PRINCIPALE AȘEZĂRI

Silistra, capitala județului. (Vezi monografiile orașelor reședință).

Ostrov, comună urbană, mic port, așezat pe malul drept al Dunării, la 9 km de capitala județului, 127 km de Constanța, și 128 km de București. Stația cea mai apropiată de c.f. este Călărași, unde merg zilnic vapoare N.F.R.

Are 3.350 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul orașului pe exercițiul 1936—1937 prevede la venituri și cheltuieli suma de 931.819 lei.

CASĂ LA TURTUCAIA

Comerț de cereale, vite, produse animale, pește, struguri, vin, coșuri împletite, rogojini, etc.

Banca populară « Istrul ».

1 școală primară de băieți, 1 școală primară de fete, 1 grădiniță de copii.

1 soc. culturală, 1 cămin cultural al Fundației Regale « Principele Carol ».

Primărie, Pretură, Poliție, Percepție fiscală, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Serviciu sanitar, Serviciu veterinar, Căpitănia portului, Agenție N.F.R., Agenție a pescăriilor Statului, Serviciu agronomic.

Turtucaia, com. urb. situată la 66 km de capitala județului, 197 km de Constanța și 58 km de București. Port pe malul drept al Dunării. Stația c.f. cea mai apropiată Oltenița (la 7 km).

Are 11.693 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul orașului pe exercițiul 1936—1937 prevede la venituri suma de lei 3.983.647 și la cheltuieli suma de lei 3.817.794.

Câteva mori, fabrici de cărămizi, cherestea, etc.

Comerț de cereale, vite, produse animale, pește, vin, etc.

Banca Comercială.

1 gimnaziu mixt; 2 școli primare de băieți; 1 școală primară de fete; 2 școli mixte; 1 școală primară bulgărească de băieți, 1 școală primară bulgărească de fete; 2 grădini de copii.

1 cerc cultural, 1 corporație a meseriașilor, 1 sindicat al comercianților de cereale; Cercul demobilizaților.

2 biserici ortodoxe, 3 moschei.

Primărie, Pretură, Judecătoria de Ocol, Poliție, Percepție fiscală, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Serviciu sanitar, Serviciu veterinar, Ocol silvic, Birou de măsuri și greutate, Agenție N.F.R.

1 spital comunal, Casa asigurărilor sociale, 1 dispensar, 1 azil de bătrâni, 1 orfelinat.

LOCALITĂȚILE DIN JUDEȚUL DUROSTOR

A) Orașe

1. Silistra (capitala județului)
2. Ostrov
3. Turtucaia

B) Sate

I. PLASA ACCADÂNLAR

1. Accadânlar
2. Aivatchioi
3. Așa-Mahle
4. Atechioi
5. Avdular
6. Baharchioi
7. Bailerchioi
8. Camerler
9. Canipe
10. Caracoci
11. Caraiamurlar
12. Caralar
13. Căzâlbăr
14. Cercovna
15. Checiler-Mahle
16. Cherimler
17. Ciller
18. Cirecci
19. Cufalcelar
20. Damadas
21. Dere-Mahle
22. Doccelar
23. Dogrular
24. Dorutlar
25. Duraclar
26. Emirler
27. Gheri-Mahle
28. Hasan-Facă
29. Ibrahim-Mahle
30. Musular
31. Omurgea
32. Ormanchioi
33. Orta-Mahle
34. Orta-Mahle-Bey
35. Seid-Ali-Facă
36. Selghi-Bugeac
37. Sermanchioi
38. Siniru-Nou
39. Sucuigiuc
40. Suiuciuc
41. Sungurlar
42. Suvanlıcul-Nou
43. Șamalar
44. Tabaclar

45. Tașla-Mahle
46. Tocmacchioi
47. Tar-Asen
48. Uzulchioi

II. PLASA CURT-BUNAR

1. Acbunar
2. Acbunarul-Mic
3. Alfatar
4. Arabagi
5. Aratmagea
6. Avdula
7. Bei-Bunar
8. Caibular
9. Cainargeaua-Mare
10. Cairac
11. Cara-Aptula
12. Caraciu-Mare
13. Caraciu-Mic
14. Carageat
15. Cavurga
16. Cădărășic
17. Căzâlgicli
18. Chiose-Aidin
19. Chiutucia
20. Cociumar
21. Cogea-Olar
22. Coiumluchioi
23. Curt-Bunar
24. Dautlar
25. Duștubac
26. Echingie
27. Ghiulerchioi
28. Hadâr-Celebi
29. Olucli
30. Otulgea
31. Pașa-Balâ
32. Pândâcli
33. Pirlchioi
34. Pirlu-Daugilar
35. Pirlu-Geami-Mahle
36. Pirlu-Nou
37. Regele-Mihai
38. Sârânebi-Iurtluc
39. Solacli
40. Sougeac
41. Șahinlar

III. PLASA DOIMUȘLAR

1. Aldemir
2. Aidogdu
3. Arabagilar
4. Atmagea

5. Balobânlar
6. Baltagiu-Nou
7. Bazarghian
8. Bosna
9. Capaclia
10. Cara-Esechioi
11. Caraomur
12. Caravelchioi
13. Cazimir
14. Chemalchioi
15. Cocina
16. Doimușlar
17. Frașari
18. Garvan-Cioara
19. General-Dragalina
20. Golebina
21. Golebina-Ceatalgea
22. Haschioi
23. Hogeachioi
24. Ialâ-Ceatalgea
25. Niculae-Filipescu
26. Papuccilar
27. Pătracli
28. Popina
29. Saarlari
30. Srebârna
31. Suneci
32. Tătărița
33. Vetrina

IV. PLASA OSTROV

1. Alifac
2. Almalău
3. Babuc
4. Brăcima
5. Brăcima-Nouă
6. Bugeac
7. Cainargeaua-Mică
8. Calipetrova
9. Canlia
10. Caraorman
11. Carvanu-Mare
12. Carvanu-Mic
13. Cociular
14. Coslugea
15. Cranova
16. Cuiugiuc
17. Esechioi
18. Galița
19. Gârlița
20. General-Praporgescu
21. Ghiurghengie
22. Gramostea

23. Lipnița
24. Pârjoaia
25. Regina-Maria
26. Regele-Carol II
27. Satu-Nou
28. Topci
29. Velichioi
30. Zarnici

V. PLASA TURTUCAIA

1. Ahmatlar
2. Antimova
3. Asfatchioi
4. Atmageaua-Tătărească
5. Belica
6. Cadichioi
7. Canara-Mohle
8. Caradârlar
9. Caramehmetler
10. Cazimlar
11. Ceauș-Mahle
12. Cenacciler
13. Chiose-Abdi
14. Covangilar
15. Cufalcea
16. Curt-Palar
17. Cusuul-din-Vale
18. Daidâr
19. Dangilar
20. Deli-Iusuflar
21. Denizler
22. Emirchioi
23. Eugechioi
24. Hagi-Faclar
25. Hagiolar
26. Horozlar
27. Masutlar
28. Mesimler
29. Mesim-Mahle
30. Meșe-Mahle
31. Rahova-de-Jos
32. Salihler
33. Sargilar
34. Sarighiol
35. Sarsanlar
36. Satu-Vechi
37. Senova
38. Siahlar
39. Spanciova
40. Turcșmil
41. Turcusui
42. Uzungiorman
43. Vischioi.

JUDEȚUL FĂGĂRAȘ

Stema. Scut roșu, cu o poartă de cetate, de argint, crenelată și timbrată de o coroană voevodală, de aur. De sub bolta porții iese un călăreț în armură de argint, cu coif pe cap, cu lance în mână dreaptă și cu scut în mână stângă. Sub cetate, o fascie de argint.

Simbolizează tradiția plecării lui Negru-Vodă din cetatea Făgărașului, de pe apa Oltului, pentru a întemeia Țara Românească.

GEOGRAFIE

Așezare. Județul F. este situat în Sudul Transilvaniei, fiind așezat pe drumul care, pe sub munte, leagă Brașovul de Sibiu.

Suprafața: 2432 km². E unul dintre județele cele mai mici ale Țării.

Infățișarea pământului. Partea cea mai importantă a județului, este o depresiune largă și lungă pe care apele coborâte din munții Făgăraș (Sudul județului) au sculptat-o în marginea podișului Ardelenesc. Către Sud, fundul depresiunii se ridică în mai multe trepte care au fost clădite din pietrișurile cărate din munți de aceleași ape; iar deasupra acestui amfiteatru de pietrișuri, se ridică repede cei mai înalți munți ai Țării: *Munții Făgăraș*. În acești munți se pot observa urmele eroziunii glaciale de pe vremuri: vârfuri crestate, căldări și lacuri glaciale, morene, etc. Din această cauză sunt foarte căutați de excursioniști. Spre Nord, județul cuprinde și o bucată din podișul Transilvaniei, cam până la cumpăna apelor spre Târnava-Mare. Marginea aceasta de podiș închide spre N. și spre V. depresiunea « Țării Oltului » cum o numesc localnicii. Către S. Făgărașii și către Răsărit, Perșanii (munți nu prea înalți) completează marginile de cetate naturală ale acestei mici unități geografice.

Climă și ape. Clima este aspră (media temperaturii anuale între 6°—8°) și umedă (precipitațiunile anuale între 700—1000 mm). Primăvara, un vânt cald, care coboară de pe înălțimi, topește iute zăpezile și provoacă avalanșe și inundații generale (*Vântul Mare*). Atunci se umflă torenții și râurile care vin din munți și se varsă în apa principală a județului: *Oltul*.

Vegetație. Intinse pășuni alpine acoperă munții Făgăraș dela 700—800 m în sus; urmează apoi pădurile de conifere și cele de fag. Depresiunea propriu zisă este însă complet despădurită, iar podișul din Nordul Oltului, mai păstrează mari păduri de stejari numai spre Est și Vest.

Bogății minerale. Județul F. face parte din zona cutelor diapire (cu sămburi de sare) și a zăcămintelor (posibile) de gaz metan.

ISTORIE

Vechime și dezvoltare istorică. Făgărașul — al cărui nume derivă, probabil, dela fagii săi — a fost până în sec. XVI o posesiune a domnilor Țării Românești. Tradiția face din Radu Negru Descălicătorul, un voevod al Făgărașului.

În 1599 Mihai Viteazul intrând cu oștirea lui în Transilvania, ia din nou în posesiune vechiul pământ muntelesc.

Mai târziu, Constantin Brâncoveanu și Ștefan Cantacuzino au avut moșii întinse în cuprinsul acestuia: primul la Sâmbăta de Sus și Poiana Mărului, iar al doilea, la Recea. Brâncoveanu a înălțat la Sâmbăta și o biserică, pe care a înzestrat-o bogat.

Ea a servit de catedrală episcopiei române după Unirea cu Roma și până la strămutarea ei la Blaj.

Între 1764 și 1850 o parte din ținutul Făgărașului a format districtul de graniță, cu regimentul I românesc de graniță Nr. 91, având reședința la Orlat.

Monumente istorice. *Biserica din Vlădeni*, în ruine, cu fresce admirabile.

Biserica din Perșani, cu fresce din 1767.

Castelul Făgărașului construit după 1400, unde Mihai Viteazul și-a adăpostit familia în timpul luptelor sale din Ardeal.

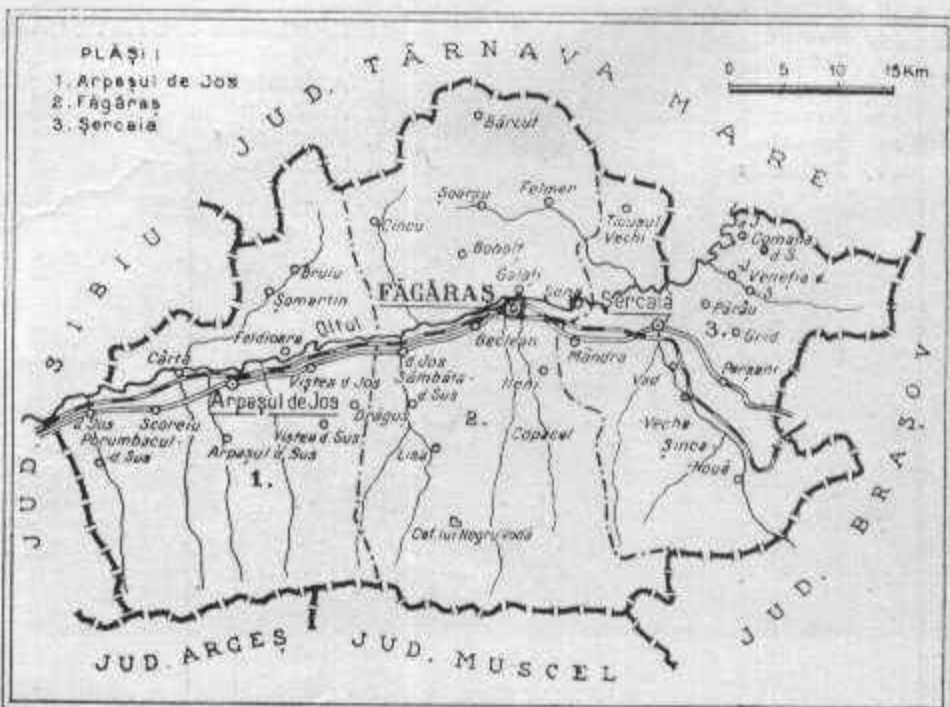
Palatul lui Constantin Brâncoveanu din Sâmbăta-de-Sus, transformat în « Casa scriitorilor și ziariștilor ».

Biserica din Sâmbăta-de-Sus, înălțată de Constantin Brâncoveanu în 1707, acoperită cu fresce din același timp, restaurată de curând.

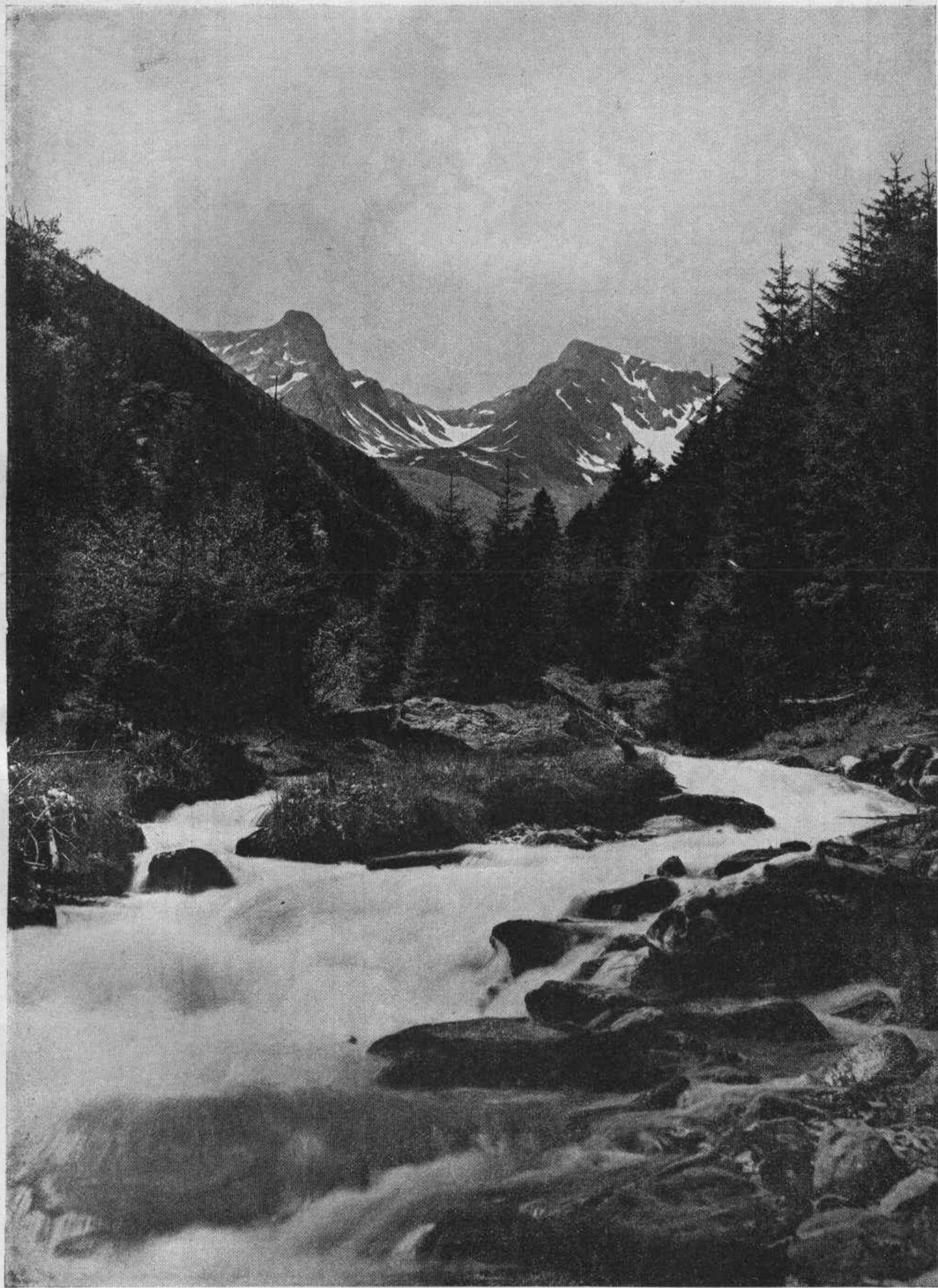
Biserica unită din Făgăraș, înălțată de Constantin Brâncoveanu la 1697, cu frumoasă pictură interioară.

Ruinele mănăstirii cisterciene, din Cârța, din epoca de înflorire a acestor creațiuni religioase franceze (sec. XIV).

Importante biserici, ctitorii din sec. XVIII, în comunele Arpașul-de-Jos, Arpașul-de-Sus, Beclean, Bucium, Calbor, Colun, Comăna-de-Jos, Drăguș, Feldioara, Mândra, Perșani, Sâmbăta-de-Jos, Sărata, Șercăița, Veneția-de-Jos, Voevodenii-Mari și Voevodenii-Mici, Mărgineni, Ohaba și Viștea-de-Jos.

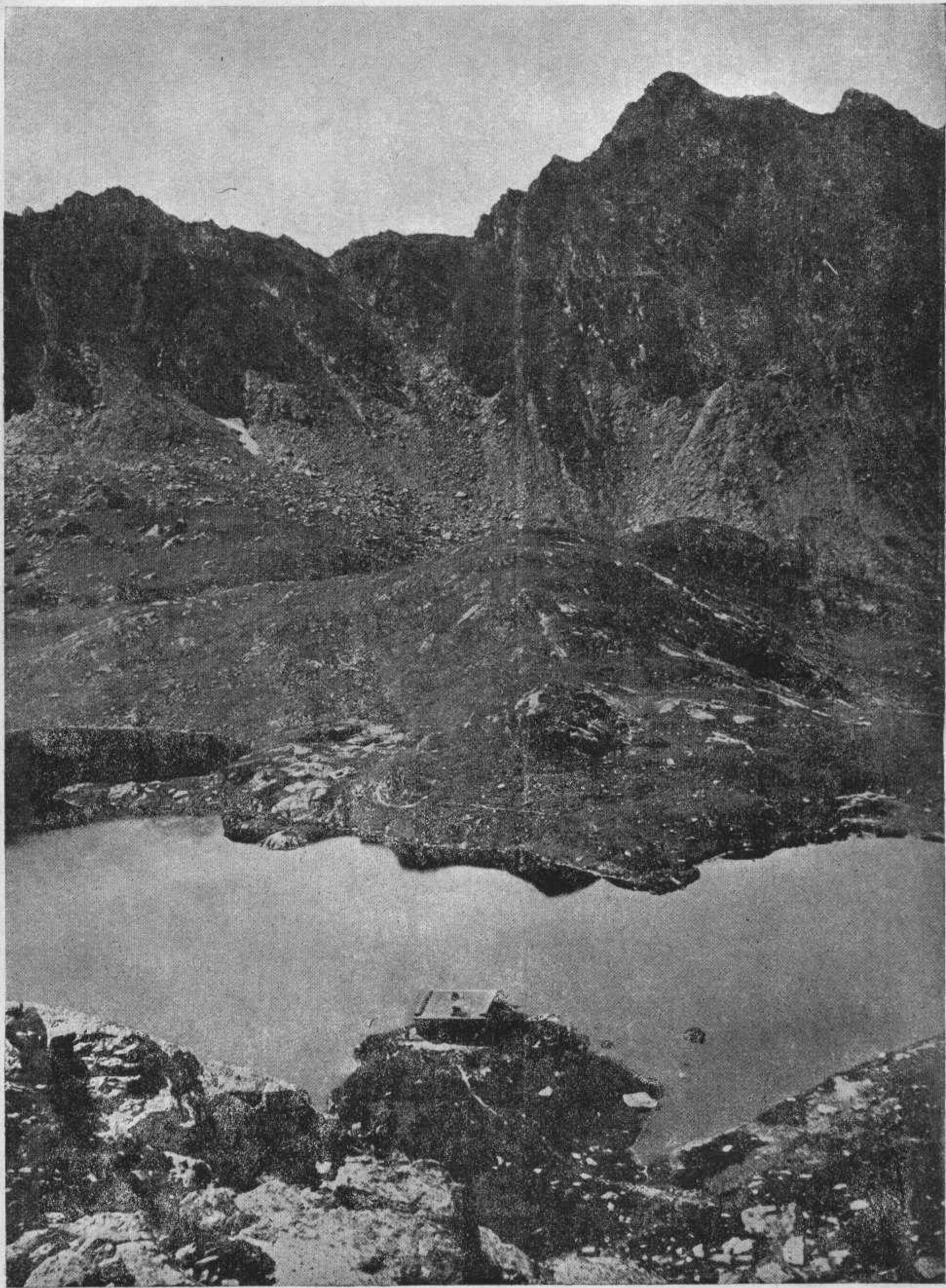

VALEA SÂMBETEI
Din « *România* », revista O. N. T.

Foto Fischer

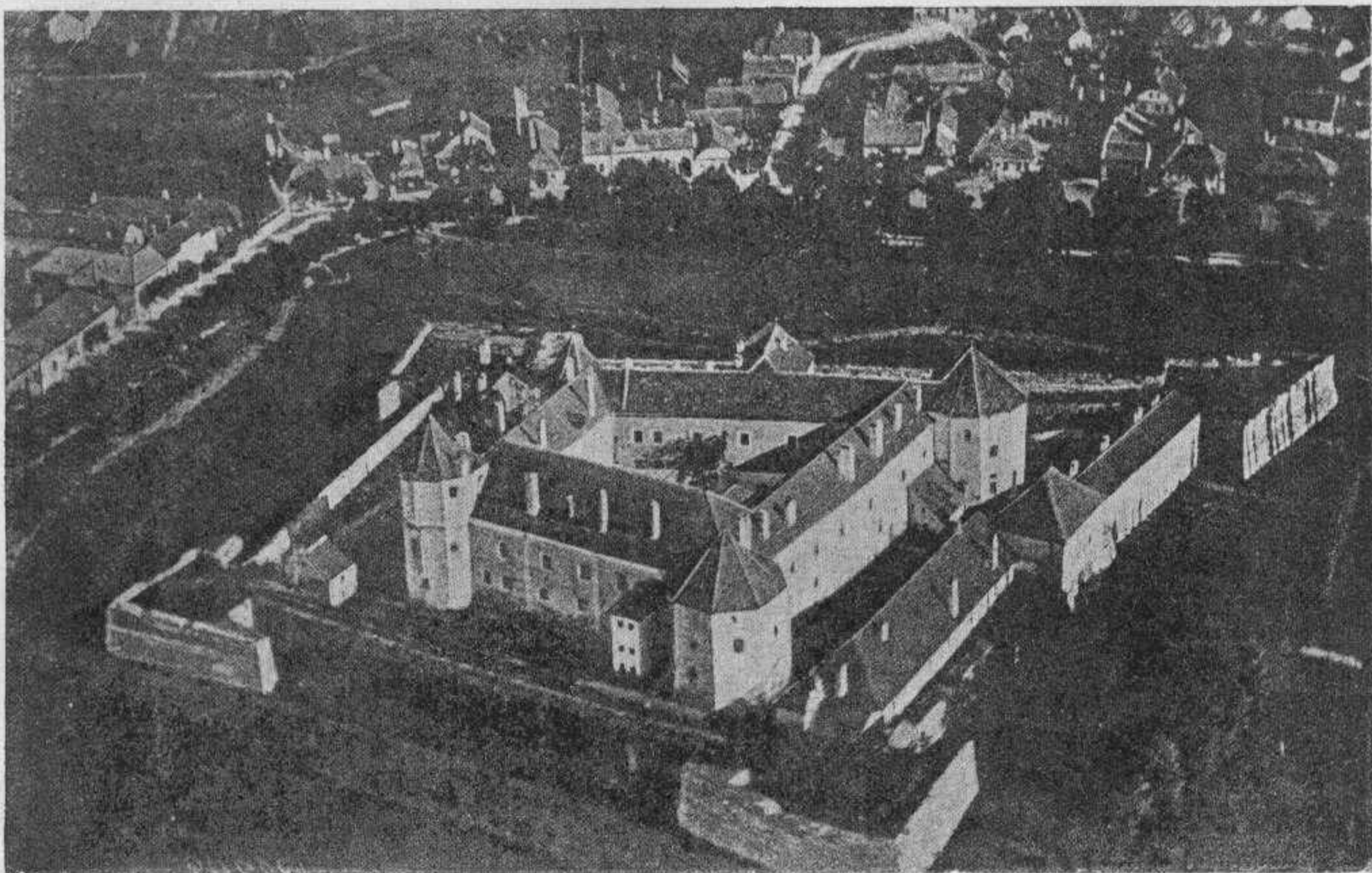

CASA DE PIATRĂ DELA LACUL BÂLII
Din « România », revista O. N. T.

Foto Fischer

CASTELUL DE LA FĂGĂRAȘ

POPULAȚIE

Starea populației. Județul F. are, după rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, un număr de 86.461 locuitori.

Populația județului este repartizată astfel:

a) Pe orașe și plăși după sex

Unități administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbați	Femei
Total județ	86.461	43.147	43.314
1. Orașul Făgăraș . . .	7.928	4.475	3.453
Total rural	78.533	38.672	39.861
1. Plasa Arpașul-de-Jos . .	22.962	11.104	11.858
2. Plasa Făgăraș . . .	34.814	17.128	17.686
3. Plasa Șercaia . . .	20.757	10.440	10.317

b) Pe grupe de vârstă

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele	86.461	30—49 ani	20.861
0—9 ani	20.319	50—69 ani	13.287
10—29 ani	28.261	70 ani și peste	3.355
		Vârstă nedeclarată . .	378

Mișcarea populației. Datele fundamentale ale mișcării populației în județul F., în conformitate cu cifrele publicate în Buletinul Demografic al României în perioada 1931—1936, sunt următoarele:

Anul	Cifra probabila a populației județului la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proporții la 1.000 locuitori		
		Născuți vii	Morți	Excedent natural	Născuți vii	Morți	Excedent natura
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 medie anuală	—	2.057	1.582	475	23,4	18,0	5,4
1931	86.659	2.103	1.708	395	24,5	19,7	4,6
1932	87.139	2.297	1.696	601	26,4	19,5	6,9
1933	87.760	2.135	1.484	651	24,3	16,9	7,4
1934	88.246	1.950	1.537	413	22,1	17,4	4,7
1935	88.562	1.798	1.484	314	20,3	16,8	3,5
1936	89.003	1.975	1.582	393	22,2	17,8	4,4

La data de 1 Iulie 1937 cifra probabilă a populației județului F. a fost de 89.428 locuitori. Față de populația numărată la recensământul din 1930 și anume 86.461 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 2.967 locuitori în timp de șase ani și jumătate, ceea ce corespunde unei creșteri de 3,4%.

INFĂȚIȘARE SOCIALĂ

Mediul geografic, mișcarea populației, trecutul istoric și vecinătățile sociale ale județului se oglindesc în mare măsură în viața lui socială sau cel puțin i-au servit ca punct de plecare.

În zona muntoasă n'a pătruns nici un sat și nu s'a construit nici un drum carosabil și chiar exploatarea forestieră sunt puține și de mică însemnătate. În schimb aici își au satele de sub munte pădurile, întrebuințate mai ales pentru lemnul de construcție și de foc, iar pășunea alpină și izvoarele dese au favorizat o intensă viață păstorească. Nu există nici o vale și nici un munte mai însemnat în care să nu se găsească vre o stână sau cel puțin un bordei cio-

LA SECERE

bănesc. Vara munții aceștia sunt luați în arendă de către crescătorii de oi, veniți nu numai din împrejurimi, ci și din părțile Sibiului și din Muntenia. Tot aici își aduc satele apropiate vitele mari neîntrebuințate la muncă. În sfârșit, piscurile cele mai înalte din România, Negoiul și Moldovanul, din Masivul Făgărașului, pădurea de brad, stâncile uriașe, iezelele, numeroasele circuri și văi glaciale, atrag prin frumusețea și sălbăticia lor numeroși turiști, iar fauna bogată (mistreți, urși, capre negre, etc.) deopotrivă pe vânători. De aici numărul crescând al caselor de adăpost și de vânătoare, care ușurează drumul călătorilor.

În zona descoperită și plană a depresiunii Făgărașului se întind satele, mici și dese, de tip adunat, înconjurată de câmpurile de cultură. E zona cea mai potrivită pentru agricultură. Totuși solul e relativ sărac, încât locuitorii cultivau pe vremuri mai mult secară decât grâu, după cum spun versurile:

Țara Oltului,
Para focului;
Pită de secară,
Țară de ocară.

Lipsa pășunilor apropiate și sistemul primitiv de creștere a vitelor, fac să se păstreze și sistemul vechi de cultură, de trei «hotare» sau tarlale, în care se lucrează prin rotație anuală, numai două părți din câmp, iar o parte e lăsată să «se odihnească» și e folosită ca pășune. Sistemul acesta de cultură a înrăurit și așezarea satelor. De regulă acestea nu se întind până la munte și nici cel puțin până la liziera pădurilor de sub munte, ci sunt așezate în mijlocul moșiei, având și spre munți o parte din câmpurile de cultură. Numele frecvent de «Jariște» arată că pădurile au fost adeseori arse ca să se obțină loc pentru agricultură.

În zona deluroasă așezările omenesti continuă, tot dese, dar mai mari și unele mai înstărite. Aici agricultura este mai scăzută, dar fânețele sunt multe și bune, ceea ce favorizează creșterea vitelor. Pădurile de stejari aduc venituri mari, iar pe dealurile însoțite crește vița de vie. Vinurile din Cincșor și Cinc se desfac în mai toate satele din județ.

Un alt factor geografic care a înrăurit de aproape viața socială a ținutului este rețeaua hidrografică. Județul e străbătut de Olt în lung, în partea nordică, paralel cu munții. Celelalte ape, râuri care izvorăsc din Carpați, renumite pentru păstrăvii lor, sau din Podișul Târnavelor și pâraie mai mici, care apar pretutindeni, sunt toate afluenții Oltului și curg din amândouă părțile aproape perpendicular pe el. De aici așezarea caracteristică a satelor și nu mai puțin caracteristica dezvoltare a căilor de comunicație. O parte din satele județului F. se întind pe Olt, linie pe care

s'a construit drumul de țară și singura linie ferată care străbate județul între Brașov, Făgăraș și Sibiu. Satele acestea de regulă sunt alungite pe direcția drumului, Est-Vest, spre deosebire de cele așezate pe afluenții Oltului, înșirate spre munte câte două, trei, la distanțe de 4—7 km, sau printre dealuri pe afluenții nordici, alungindu-se pe direcția contrară, Nord-Sud. Drumurile laterale păstrează și ele aceeași direcție ca să se lege cu drumul mare și cu gările din toate satele de pe linia ferată.

Dispoziția aceasta a așezărilor omenesti și mai ales raportul lor cu cele două căi mari de comunicație, desfac viața socială și economică a județului în două categorii ușor de surprins. În primul rând satele de pe Olt, așezate pe drumul de țară sau calea ferată (aproape aceleași) sunt mai dezvoltate și mai înstărite. Ușurința deplasărilor a înlesnit noi ocupații, în special negoțul și a mărit contactul cu orașul. De aceea multe din satele acestea sunt pe cale de a se transforma în târgușoare: au hanuri, prăvălii, măcelării, brutării, mici industrii, farmacii, medici, biserici mai mari, școli mai încăpătoare, case culturale, etc. și în aceeași măsură orășenizarea se resimte în limbă, în port, în obiceiuri, în amestecul populației. Dimpotrivă satele dinspre munte își păstrează trăsăturile străvechi: limba mai curată, portul național, obiceiurile străbune și puritatea etnică. Satele dinspre munte sunt fără nici o excepție sate românești în întregime. Pe linia Oltului s'au strecurat și elemente străine (negustori

FATĂ DIN DRĂGUȘ

CASA URLEA, PE COLȚUL BREZEI (1530 m)
Din « România », revista O. N. T.

LACUL URLEA ȘI VÂRFUL URLEA

Din «România», revista O. N. T.

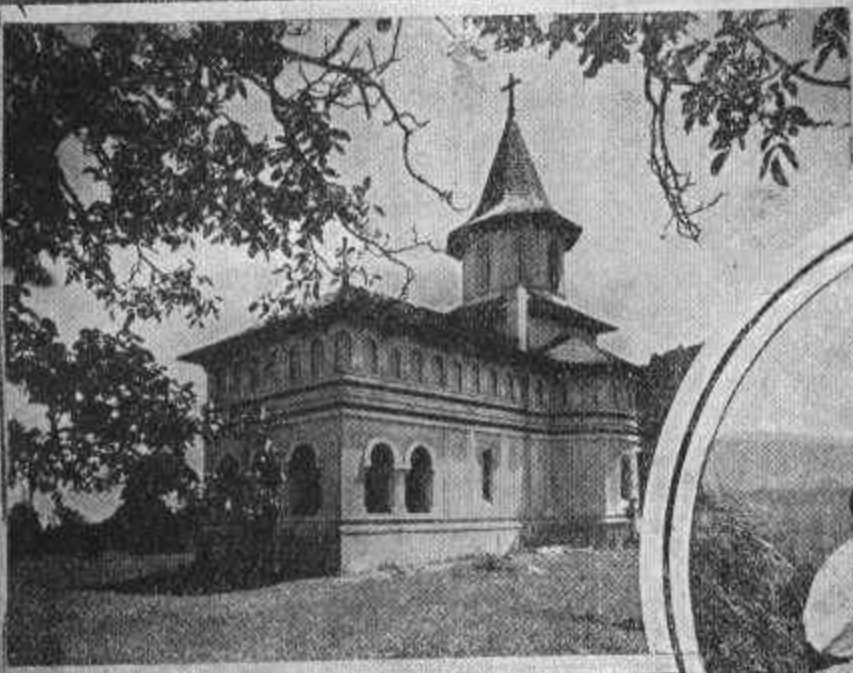
Foto Fischer

FĂGĂRAȘ

LACUL, BĂLEA

INVÂRTITA

SĂMBĂTA DE SUS:
MĂNĂSTIREA BRÂNCOVEANU

IMPLETIREA BUZDUGANULUI
LA DRĂGUȘ

POARTĂ DIN DRĂGUȘ

ȚĂRANCĂ DIN CĂRȚIȘOARA

PEISAGIU IN MUNTII FĂGĂRAȘULUI

și meseriași, iar la Șercaia și în multe din satele din dreapta Oltului apar Sași, amestecați cu Români și în număr mic Unguri. Orașul Făgăraș deși târg vechiu românesc, cum dovedește cartierul complet românesc al breslei tăbăcariilor Tăbaciul, și forma lui atât de îndepărtată de a orașelor ungurești sau săsești, precum și mahalalele de plugari Români, totuși are o populație amestecată cu Unguri, Sași și Evrei. Partea dinspre Olt și munți, Țara Oltului, a fost însă în toate vremurile ținutul cel mai românesc din Ardeal.

Originile populației, trăsăturile etnice și puterea ei de expansiune, sunt greu de stabilit în faza actuală a cercetărilor. E sigur că în afară de populația străveche, băstinașă, «Țara Făgărașului» a cunoscut o intensă mișcare de populație, migrațiuni care i-au schimbat structura originară. Carpații n'au fost niciodată un zid despărțitor, dimpotrivă au legat strâns toate ramurile poporului român. Dacă se uită că suntem un popor carpatic, nu se mai înțelege nimic din istoria țării. Cele mai vechi și statornice legături ale Făgărașului au fost cu Muntenia. Legenda spune că din acest ținut a plecat Negru-Vodă, descălecătorul Țării Românești. Sigur e că un curent de populație dinspre Făgăraș spre ținuturile de dincoace de munte a existat multă vreme. Astfel se găsesc făgărășeni în multe din satele «ungurene» din Argeș și Muscel și au ajuns până în județele dunărene și în Dobrogea. Dar nu mai puțin însemnat a fost curentul invers, dinspre Muntenia spre ținutul Făgărașului, ceea ce l-a făcut pe profesorul Iorga să afirme că nu Țara Românească a fost întemeiată de făgărășeni, ci Țara Făgărașului a fost întemeiată de descălecători din Muntenia. Faptul s'a petrecut din pricini felurite (transhumanță pastorală, stăpânirea ținutului de Domni munteni, care și-au păstrat și după încetarea stăpânirii unele moșii și sate, regimul agrar mai ușor, în special în sec. XVII), dar rămâne de necontestat schimbul continuu de populație între Făgăraș și ținuturile învecinate. Numai

MERGÂND LA SECERE

originea aceasta felurită a populației și chiar a unor sate întregi poate lămuri deosebiriile care apar adeseori în grai, în port și în obiceiuri dela un sat la altul.

Mai decurând migrațiile au fost determinate de creșterea rapidă a populației și de neputința solului de a-și hrăni toți locuitorii. Mulți s'au îndreptat din pricina aceasta spre orașe, ori și-au căutat rosturi noi în America. Țăranii înstăriți au început să-și dea copiii la școli mai înalte. Astăzi nu mai există nici un sat în județ, care să nu aibă printre cei plecați câțiva titrați, iar printre tineret mulți elevi de liceu și studenți. Numărul făgărășenilor plecați de acasă și ajunși în situații înalte e atât de mare, încât la Cluj și București au putut forma asociații întinse, care numără profesori universitari, medici, avocați, ingineri, profesori secundari, etc., menite să păstreze legătura cu cei de acasă. Dragostea de învățătură este mult mai veche cum o dovedesc: Ion Codru Drăgușanu (1823—84), originar din Drăguș; generalul din armata austro-ungară dela 1848, Teț din Sânciori, generalul Boeru din aceeași armată, originar din Recea, ajuns senator apoi în Parlamentul român, mitropolitul unit Vasile Suciu al Blajului, originar din Copăcel, episcopul ortodox Grigorie Comșa al Aradului, plecat din Comăna și țăranul iluminat care trebuie amintit tot printre cei iubitori de carte, Badea Cârțan, din Cârța. Dintre Români de seamă ridicați din Țara Făgărașului trebuie să amintim la o perioadă mult mai îndepărtată pe Ștefan Mailat din Comăna-de-Jos, ajuns căpitan al Cetății Făgărașului, apoi Voevod al Transilvaniei (1535—41).

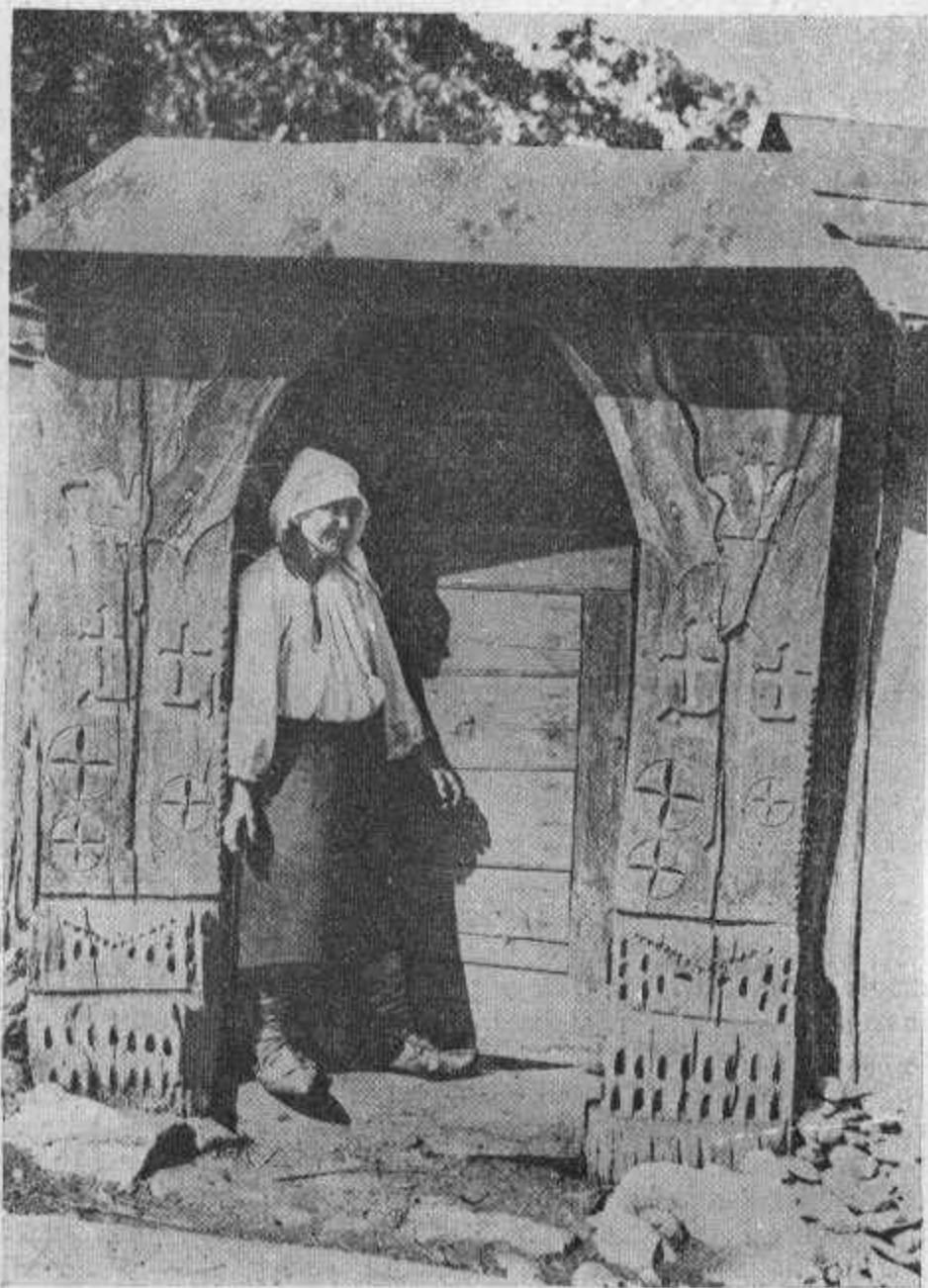
Trecutul istoric a lăsat și el destule urme temeinice în viața socială. Ținutul dintre Olt și munte păstrează de pe vremea când aparținea Țării Românești, sau poate dintr'o vreme în care era neatârnat, conștiința unei unități aparte: «Țara Oltului». Locuitorii nu se socotesc «ardeleeni», ci «olteni» și spun când trec Oltul, pe malul drept al lui, că merg «pe Ardeal». De aceea județul nu coincide cu unitatea etnică și locuitorii lui nu se simt legați decât printr'o întâmplătoare asociație administrativă.

Tot de pe vremea Domnilor munteni a rămas interesu mare pentru viața religioasă. Făgărașul e unul dintre puținele ținuturi de dincolo de munți care a avut mănăstiri și schituri românești, cu o puternică viață monahală. Izvorul dela mănăstirea dela Sâmbăta-de-Sus este până astăzi un izvor al «Tămăduirii» și se strâng acolo în fiecare an odată toți preoții și sătenii din jur, cu bolnavii și durerile care se vor alina. Luptele religioase au fost din pricina aceasta mai aspre decât în alte părți. Unirea cu Roma, care a atras după sine înăbușirea cu forța a vieții ortodoxe din schituri, a despărțit satele în uniți și ortodocși cu câte doi preoți și două biserici, care până astăzi se află în același vechiu conflict.

COPIL, DIN DRĂGUȘ

POARTĂ DIN DRĂGUȘ

Viața militară a ținutului a lăsat de asemenea urme în disciplina locuitorilor și în spiritul lor de organizare. Cetatea Făgărașului, care avea neconținut nevoie de apăratori, granița care trebuia supravegheată, apoi regimentul românesc de graniță din timpul Mariei Teresia, care cuprindea mai toate satele din județ, dovedesc o veche și constantă indeletnicie militară. Disciplina și devotamentul deprinse pe calea aceasta s'au resimțit și în alte domenii. Partidul naționalist român dinainte de Unire biruia în județ datorită tocmai acestor însușiri.

Din vechile stări sociale care au lăsat urme până azi, trebuie să amintim împărțirea sătenilor în boieri sau țărani, liberi și iobagi sau servi. Unele din diplomele de boierie datează de pe vremea Domnilor munteni, în special a lui Mircea cel Bătrân, și erau legate de multe privilegii; altele s'au obținut pentru merite ostășești sau de slujbă și în sfârșit, altele se cumpărau cu bani, în timpurile de criză a tezaurului crăesc. Deosebirile acestea s'au înlăturat deodată cu spargerea iobăgiei în 1848, dar până astăzi boierii și-au păstrat pădurile în «composesorat» și se socotesc neam mai ales decât «paurii» — e drept fără alte consecințe decât de opinie.

Vecinătățile sociale se resimt cum e firesc mai ales în satele marginase: influența Muscelului și Argeșului în Sud, influența

Sașilor și a Ungurilor în Nord și a Românilor și a Sașilor dinspre Sibiu și Brașov la Apus și Răsărit. Probabil că sub influență săsească a apărut organizația vecinătăților în unele sate, cum e de pildă Drăgușul. Ulițele sunt constituite în «vecinătăți» în frunte cu câte un «tată de vecini» — pentru ajutor în caz de înmormântări, de reparat drumurile etc. Sub influență sibiană au apărut anumite motive de folklor, cum e cântecul ritual agrar al cununii sau buzduganului (făcut din spice de grâu) în care se amintește Dealul Mohului. Satele din dreapta Oltului fac parte din unitatea etnică a Târnavelor și nu pot fi socotite decât un fragment despărțit de acestea pe cale administrativă.

Țara Oltului are însă și o viață socială originală. Șezătorile de femei, clăcile, cetele de feciori, adunările de bărbați, cetele de copii, etc., sunt fenomene care se pot întâlni și în alte părți, dar au pe lângă o intensitate deosebită, forme și aspecte particulare, care nu se găsesc decât aici.

Studiile sociologice asupra țării nu ne pot da încă prea multe amănunte în privința aceasta. În genere însă, faptele dovedesc o străveche și originală viață socială și etnică pentru întreg cuprinsul Țării Oltului. *t. h.*

ECONOMIE

Economie cu caracter agricol și pastoral.

Lipsit de căi de comunicație transversale, greu de construit prin munții care-l mărginesc la miază-zi și dealurile sale dela miază-noapte, județul F., are o destul de palidă activitate comercială. Perspectivile sale sunt deasemeni reduse.

Cele două centre comerciale dela apusul și răsăritul său Brașovul și Sibiu, acaparează din acest punct de vedere, toată activitatea regiunii.

Agricultură. Județul ocupă o suprafață totală de 243.200 ha. Suprafața arabilă este de 82.697 ha, adică 34% din suprafața județului și 0,28% din suprafața totală a țării.

Intreaga suprafață arabilă a județului e deținută de mica proprietate.

Din totalul suprafeței arabile, *cerealele* ocupă 50.748 ha, astfel repartizate:

Porumbul ocupă 15.298 ha, cu o producție de 217.231 chint. (prod. medie la ha 14,2 chint.), în valoare de 51 mil. lei.

MOARA DELA ROGOZANI

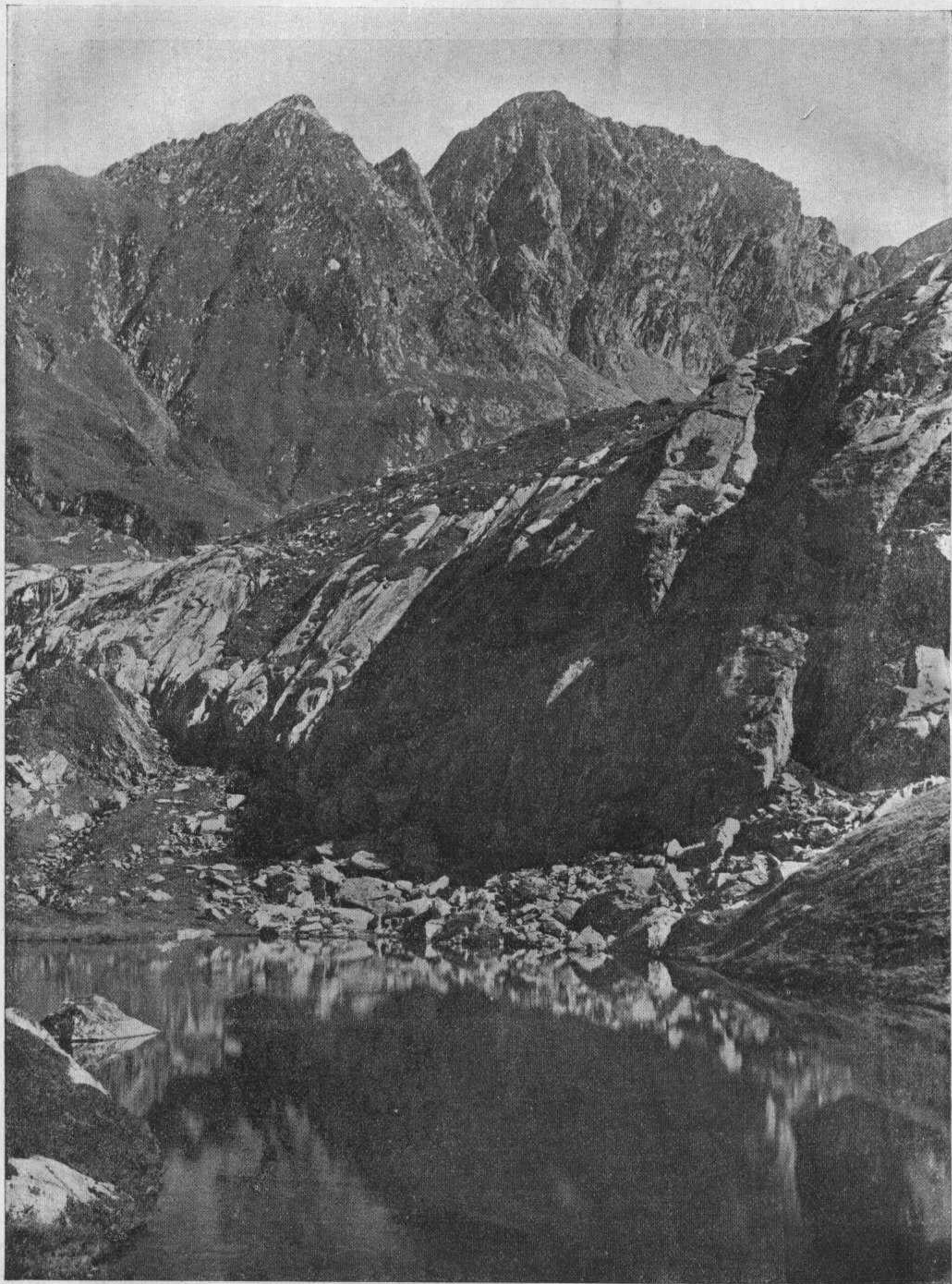

CASĂ DIN VALEA SÂMBETII
Din « România », revista O. N. T.

Foto Fischer

LACUL PODRĂGEL, DIN MUNȚII FĂGĂRAȘULUI
Din « *România* », revista O. N. T.

Foto Fischer

Grâul ocupă 15.143 ha, cu o producție de 179.847 chint. (prod. medie la ha 11,9 chint.), în valoare de 71 mil. lei.

Ovăzul ocupă 13.513 ha, cu o producție de 152.696 chint. (prod. medie la ha 11,3 chint.), în valoare de 46 mil. lei.

Secara ocupă 5.800 ha, cu o producție de 58.230 chint. (prod. medie la ha 10,0 chint.) în valoare de 17 mil. lei.

Orzul ocupă 994 ha, cu o producție de 12.477 chint. (prod. medie la ha 12,6 chint.), în valoare de 3 mil. lei.

Fânețele cultivate și alte culturi furajere ocupă 3.781 ha. Din această suprafață, trifoiul ocupă 2.339 ha, cu o producție de 81.163 chint. (media la ha 34,7 chint.), în valoare de 11 mil. lei, și 5.449 chint. sămânță (media la ha 2,3 chint.). Lucerna ocupă 430 ha, cu o producție de 15.824 chint. fân (media la ha 36,8 chint.), în valoare de 2 mil. lei și 860 chint. sămânță (media la ha 2,0 chint.). Rădăcinile de nutreț ocupă 351 ha, cu o producție de 42.155 chint. (media la ha 120,0 chint.), în valoare de 3 mil. lei.

Plantele alimentare ocupă 8.835 ha. Din această suprafață cartofii ocupă 8.019 ha, cu o producție de 706.473 chint. (media la ha 88,0 chint.), în valoare de 88 mil. lei.

Dovlecii printre porumb, dau o producție de 41.078 chint., în valoare de 2 mil. lei.

Plantele industriale, ocupă 553 ha. Din această suprafață cânepa ocupă 471 ha, cu o producție de 2.402 chint. fuior (media la ha 5,0 chint.), în valoare de 8 mil. lei și 1931 chint. sămânță (media la ha 4,0 chint.).

Vegetație și culturi diverse. Din suprafața totală a județului (243.200 ha), ogoarele sterpe ocupă 17.780 ha.

Fânețele naturale ocupă 27.413 ha, cu o producție de 616.792 chint. (prod. medie la ha 22,5 chint.), în valoare de 68 mil. lei.

Pășunile ocupă 26.314 ha.

Pădurile ocupă 77.490 ha.

Pomii fructiferi ocupă 1.113 ha.

Vița de vie ocupă 216 ha (din care viile pe rod 156 ha), cu o producție de 7.865 hl (prod. medie la ha 50,4 hl.), în valoare de 4 mil. lei.

Creșterea animalelor. În județul F. se găseau în anul 1935:

Cai 11.458, boi 19.738, bivoli 29.517, oi 31.876, capre 823, porci 24.122, stupi sistematici 1.938 și stupi primitivi 2.998. De remarcat marele număr de bivoli.

În comuna Sâmbăta-de-Jos se află un depozit de armăsari și o herghelie a statului. În comuna Ucea-de-Jos o crescătorie de cai Lipițani.

Ferme de stat în orașul Făgăraș (ferma « Fântâna Crăesei », cu o crescătorie de păstrăvi) și în comuna Șercaia.

Industrie. 1 fabrică de salam, 1 de explozibile, 2 de pielărie, 1 de cherestea, 2 de mobile, 2 de cărămizi și țigle, 1 de covoare, 2 ateliere mecanice și 1 de tâmplărie; cariere de piatră de bazalt (la Bogata), piatră de gresie (la Noul Român și Perșani), dăcit-tuf (la Perșani).

Din întreprinderile de mai sus, cea mai importantă este: « Prima societate română de explozivi » din Făgăraș, cu un capital social de 55 milioane lei, și capital investit de 94 milioane lei.

Prin județ trece conducta electrică de înaltă tensiune a Soc. « Seta » din Sibiu pe traseul: Merghindeal, Cincul, Cincșor, Voila, Dridif, Beclean, Făgăraș.

INDUSTRIA *) JUDEȚULUI FĂGĂRAȘ, ÎN 1935

Intreprinderile dela 5 H.P. sau 20 lucrători în sus

Industria	Numărul fabricilor		Forța motrice H.P.	Personalul ocupat	Valoarea producției în mii lei
	Active	Inchise			
Alimentară . . .	2	—	28	—	—
Chimică	1	—	625	219	85.271
Metalurgică . . .	1	—	10	5	250
Pielărie	3	—	36	4	349
Lemnului	5	—	175	97	4.842
Materiale de construcție	1	—	40	30	186
Total	11	2	914	355	90.898

*) Nu sunt cuprinse exploatarea miniere, petrolifere, carierele, uzinele de apă și electricitate.

Credit și cooperație. În cuprinsul județului funcționează 19 bănci (societăți anonime).

COPIL DIN DRĂGUȘ

Situația lor, conform bilanțurilor încheiate la 31 Decembrie 1934, se prezintă astfel:

A C T I V		P A S I V	
Disponibil . . .	2.837.004	Fonduri . . .	35.038.245
Plasamente . . .	121.930.694	Angajamente .	108.981.217
Imobilizări . . .	13.321.721	Rezultate . . .	717.593
Rezultate	6.647.636		
Total	144.737.055	Total	144.737.055

Cooperative de credit (bănci populare) 36, cu 3.934 membri și cu un capital social vărsat de 6.192.454 lei. Imprumuturi acordate 51.767.289 lei (neconvertite 1.387.732 lei, convertite 20.376.448 lei; reduceri la imprumuturi convertite 30.003.109 lei). Depuneri spre fructificare 29.984.034 lei. Totalul bilanțului 58.862.839 lei.

Cooperative agricole de aprovizionare și vânzare în comun 2, cu 142 membri și un capital vărsat de 233.000 lei. Bilanțul încheiat 532.457 lei.

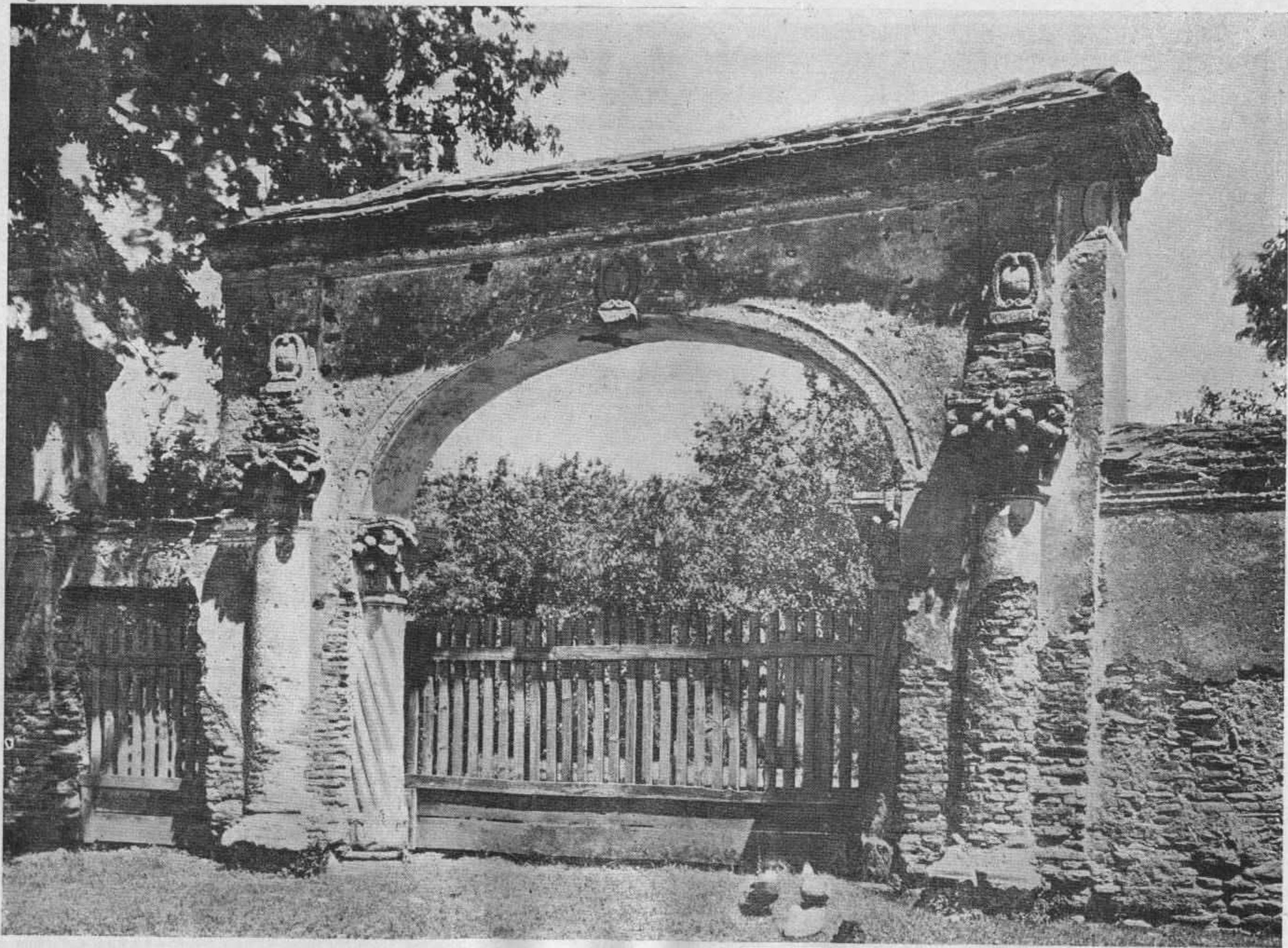
Cooperative de consum 18, cu 1.901 membri și cu un capital social vărsat de 2.263.208 lei. Mărfuri generale în valoare de 568.786 lei. Bilanțul încheiat 4.818.121 lei.

Situația cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decembrie 1935.

Finanțe publice. Pentru exercițiul 1936/37 bugetul județului F. prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	8.171.532
Venituri ordinare	5.854.516
Venituri extraordinare	646.310
Venituri speciale	1.760.706

SÂMBĂTA DE SUS. POARTĂ BRÂNCOVENEASCĂ

Din «România», revista O. N. T.

	Lei
Cheltueli.	9.446.288
<i>Cheltueli ordinare . . . . .</i>	<i>6.224.010</i>
<i>Cheltueli extraordinare . . . . .</i>	<i>646.310</i>
<i>Cheltueli speciale . . . . .</i>	<i>2.575.968</i>

Drumuri. Județul F., este străbătut de o rețea de drumuri în lungime totală de 864 km 593 m, repartizată astfel:

Șosele naționale 76 km 404 m, din care o rețea pavată și pietruită de 73 km 904 m este întreținută de Direcția Generală a Drumurilor, iar restul de 2 km 500 m (pavate), de com. urbană.

Șosele județene 180 km 819 m, din care o rețea pietruită de 178 km 051 m este întreținută de administrația județului, iar restul de 2 km 768 m (pavate și pietruite), de com. urbană.

Șosele comunale 607 km 370 m.

Lungimea podurilor este de 5.206,10 metri, din care poduri naționale 1.161,55 m, județene 1.717,10 m. și comunale 2.327,45 m.

Prin județ trece 1 drum național, legând următoarele localități:

1. Brașov—Făgăraș—Sibiu, (Făgăraș—limita județului Brașov = 45 km; Făgăraș—limita jud. Sibiu = 31 km).

Cale ferată. Județul F. este străbătut de o linie ferată secundară simplă de 85 km (Brașov—Sibiu).

Stații importante: Făgăraș.

Poștă, telegraf, telefon. În județul F. se află un oficiu P.T.T. de stat (la Făgăraș), 13 oficii autorizate, la Arpașul-de-Jos, Cincul-Mare, Porumbacul-de-Jos, Șercaia, Șinca-Veche, Șoars, Vaida-Recea, Veneția-de-Jos, Comăna-de-Jos, Hârseni, Lovnic, Viștea-de-Jos și Voila și 4 agenții autorizate la Bruin, Merghindeal, Șinca-Nouă și Șomartin.

Oficii telefonice la: Făgăraș, Arpașul-de-Jos, Bruin, Cincul-Mare, Hârseni, Lovnic, Porumbacu, Șercaia, Șinca-Veche, Șoars, Vaida-Recea, Veneția-de-Jos, Viștea-de-Jos, Voila.

Stațiuni climatice, balneare, turism. Rodbav, stațiune balneo-climatică, situată în valea înconjurată de păduri a râului Rodbav, la 480 m înălțime.

Ape cloruro-sodice iodurate și bromurate, nămol sulfatat.

Indicațiuni: scrofuloză, leziuni osoase cronice, reumatisme, boli de femei, mielite, paralizii, tabes.

Instalațiunile constau din 2 piscine pentru băi reci și câteva cabine pentru băi calde.

Anotimp: Iunie—Septemvrie. Hotel, vile și locuințe în sat, la țărani. Restaurant.

Oficiu P.T.T. la Cincul-Mare (6 km). Stație c. f. la Făgăraș (12 km). și la Voila (13 km) pe linia Brașov—Sibiu. Curse zilnice de autobuse la Făgăraș.

Excursii în frumoasele sate vecine: Beclean, Sâmbăta-de-Sus, Voila, Drăguș, Viștea, etc.

Veneția-de-Jos, stațiune balneară situată pe malul Oltului la 450 m înălțime. Ape cloruro-sodice-iodo-bromurate și nămol feruginos. Aceleași indicațiuni dela Rodbav. Instalații pentru băi calde și reci, băi de nămol, cură internă. Hotel, restaurant. Oficiu P.T.T., Stațiune c. f. la Șercaia (8 km) pe linia Brașov—Făgăraș.

Frumusețea alpină a munților Făgăraș, cari mărginesc ținutul la Sud, atrage numeroși turiști. Alpinismul este bine organizat, mulțumită soc. turistice S.K.V., care a marcat cea mai mare parte din drumuri și a clădit mai multe case de adăpost.

Excursii mari și alpinism. Din Cârța, pe la casa de adăpost Bălea, la lacul Bălei, și vârfurile Vânătoarea lui Buteanu și Neteđu; din Arpașul de Jos, pe la Glăjărie-Boldan, la lacul și vârful Podagru; dela lacul Podagru, la Vârful Tărăța și Ucia Mare, din Viștea de sus, la Colțul Viștei-Mari; din Porumbacul de Jos, pe la Glăjărie—casa de adăpost Bârcaciu, la vârful Ciortea; dela Glăjărie, pe la casa de adăpost « Robert Gutt », pe Piatra Caprei și de aci pe Negoitul, scoborâre pe la Strunga Dracului-Paltina, la lacul Bălei; dela Vârful Ciortea, peste Budislavul, la Surul; din Breaza, pe la casa de adăpost Urlea, la lacul și vârful Urlei; dela lacul Urlei, la Gălășescu, coborire în valea Sâmbetei; dela casa de adă-

CONFECTIONAREA BUZDUGANULUI SIMBOLIC

post Urlea, peste vârful Lânga, la casa de vânătoare dela Budiu, coborire în valea Pojorta; din valea Sâmbetei—casa de adăpost Sighișoara, peste muchea Drăgușului, la Piatra Roșie, Frumoasă, dar grea și de lungă durată, excursia pe creastă, dela Surul până la Cațavei. Multe drumuri bune pentru skiori, mai ales în regiunea Surului, Negoitului și Bălei.

Case de adăpost: « Bârcaciu », în plaiul Bârcaciului (1550 m), « Robert Gutt », pe muntele Șerbota (1546 m), « Bălea », aproape de Urlătoarea Bălei (1234 m) și casa de piatră de pe marginea lacului Bălei (2044 m), « Sighișoara », în valea Sâmbetei (1400 m) și « Urlea », pe colțul Brezei (1530 m), toate proprietatea soc. turistice S.K.V., precum și casele de vânătoare dela Budiu și Boldan.

CULTURĂ

Știință de carte. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, populația județului, dela 7 ani în sus, este de 72.014 locuitori din cari 79,5% sunt știutori de carte. După sex, proporția este de 86,7% bărbați știutori de carte și 72,3% femei știutoare de carte. Repartiția locuitorilor după gradul de instrucție, în procente, este următoarea:

Gradul de instrucție școlară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul știutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extrașcolară	0,7	0,2
2. Primară	60,5	94,3
3. Secundară	26,6	3,3
4. Profesională	8,4	1,6
5. Universitară	2,4	0,5
6. Alte școli superioare	1,4	0,1

Invățământ. Populația școlară a județului F. (între 5—18 ani) a fost în anul 1934 de 17.048 locuitori (934 mediu urban și 16.114 mediu rural).

Școli secundare. 1 liceu de băieți, 1 gimnaziu de fete, 1 gimnaziu industrial, și 1 școală normală de băieți.

Școli primare 108, din care 103 rurale și 5 urbane (88 școli de stat și 20 confesionale); cu un număr total de 12.676 elevi (489 mediu urban și 12.187 mediu rural) și cu 280 învățători și alt personal didactic (situația din 1934).

Grădini de copii 28, din care 25 rurale și 3 urbane (19 de stat și 9 confesionale), cu un număr total de 1.194 copii (166 mediu urban și 1028 mediu rural) și cu 31 conducătoare (situația din 1934).

Instituții culturale. În județul F. se relevă activitatea Asoc. pentru literatura și cultura poporului român « Astra »,

cu despărțământul central în orașul Făgăraș și despărțăminte de plasă în comunele: Arpașul-de-Jos, Viștea-de-Jos, Cincul și Șercaia, cari la rândul lor au cercuri culturale în comunele: Ileni, Vaida-Recea, Dejani, Șinca-Veche, Vad, Veneția-de-Jos, Merghindeal, Bruiu, Seliștat, Toarcia, Gherdeal și Șoarș.

Fundația Culturală Regală «Principele Carol» are cămine culturale în: Drăguș, (cămin model), Felmer, Grid, Lisa, Lovnic, Sâmbăta-de-Sus (2 cămine), Toderița, Viștea-de-Sus și Vaida-Recea.

Casa Școalelor și a Culturii Poporului, întreține în județul F., 106 cămine culturale, 9 soc. muzicale și 15 biblioteci, adică în total 130 organizații culturale, dintre care, 17 au personalitate juridică.

În orașul Făgăraș se mai află Casa Națională Română, Asoc. culturală a profesorilor secundari, Soc. culturală «Progresul», Soc. culturală, «Sf. Gheorghe», Soc. culturală «Junii români», Soc. de lectură «George Coșbuc», 4 societăți Corale, 1 societate muzicală, Touring-Clubul României, Soc. «Carpatina», 8 societăți sportive și de vânătoare, 1 cinematograful.

RELIGIE

Confesiuni. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, din totalul locuitorilor județului 55,2% sunt ortodocși și 25,7% greco-catolici. Restul populației aparține altor confesiuni.

Biserici și lăcașuri de închinăciune. În județul F. sunt 87 biserici ortodoxe, 39 biserici greco-catolice, 1 biserică romano-catolică, 17 evanghelice-luterane, 5 reformate, 1 unitariană, 1 sinagogă și 7 case de rugăciuni ale adventiștilor de ziua 7-a. În acest județ se află Mănăstirea Brâncoveni din Sâmbăta-de-Sus și Mănăstirea franciscană din Făgăraș.

Instituții bisericești. 2 protopopiate ortodoxe (la Făgăraș și Șercaia) și 1 vicariat greco-catolic (la Făgăraș).

Județul se află în eparhia ortodoxă a Arhiepiscopiei Albei-Iulii și Sibiului (Mitropolia Ardealului, Banatului,

Crișanei și Maramureșului) și în eparhia greco-catolică a Arhiepiscopiei de Alba-Iulia și Făgăraș (Mitropolia din Blaj).

ADMINISTRAȚIE

Organizare administrativă. Capitala județului F. este orașul Făgăraș. Județul are 86 sate, împărțite astfel:

I. Plasa Arpașul-de-Jos	25 sate
II. Plasa Făgăraș	43 sate
III. Plasa Șercaia	18 sate

Organizare judecătorească. Un tribunal la Făgăraș, cu o secțiune, 8 magistrați și 1 procuror, pendinte de Curtea de Apel din Brașov.

4 judecătoria, la Făgăraș, Arpașul-de-Jos, Cincul și Șercaia, cu un total de 8 magistrați.

Organizare sanitară. Ministerul Sănătății întreține în județ 1 spital, 1 Sanatoriu pentru tuberculoși (orașul Făgăraș) și 7 dispensare (Făgăraș, Arpașul-de-Jos, Viștea-de-Jos, Voila, Vaida-Recea, Șinca Veche și Șercaia).

În orașul Făgăraș se află serviciul sanitar al județului și serviciul sanitar al orașului.

Asistență și prevedere socială. Casa Asigurărilor Sociale din Brașov are un oficiu la Făgăraș și servicii medicale la Făgăraș, Șercaia, Cincul, Arpașul-de-Jos și Vaida-Recea, cu un total de 6 medici.

În orașul Făgăraș mai activează Soc. «Crucea Roșie», Soc. pentru profilaxia tuberculozei, Oficiu I.O.V., Soc. «Principele Mircea», Soc. Mutilaților din război, Asoc. femeilor române, Reuniunea femeilor ortodoxe române, Reuniunea femeilor greco-catolice, Reuniunea femeilor evanghelice luterane.

În comuna Sâmbăta-de-Jos se află un cămin de odihnă al artiștilor.

PRINCIPALE AȘEZĂRI

Făgăraș, capitala județului. (Vezi monografiile orașelor reședință).

LOCALITĂȚILE DIN JUDEȚUL FĂGĂRAȘ

A) Orașe

1. Făgăraș (capitala județului)

B) Sate

I. PLASA ARPAȘUL DE JOS

1. Arpașul-de-Jos
2. Arpașul-de-Sus
3. Bruiu
4. Cârța
5. Colum
6. Corbi
7. Drăguș
8. Feldioara
9. Găinari
10. Gherdeal
11. Noul-Român
12. Olteț
13. Oprea-Cârțișoara
14. Porumbacul-de-Jos
15. Porumbacul-de-Sus
16. Rucăr
17. Sărata

18. Scorei
19. Streza-Cârțișoara
20. Șomartin
21. Toarcia
22. Ucea-de-Jos
23. Ucea-de-Sus
24. Viștea-de-Jos
25. Viștea-de-Sus

II. PLASA FĂGĂRAȘ

1. Bărcuț
2. Beclean
3. Berivoii-Mari
4. Berivoii-Mici
5. Boholț
6. Breaza
7. Calbor
8. Cincșor
9. Cincul
10. Cobor
11. Copăcel
12. Dejani
13. Dridif
14. Felmer

15. Galați
16. Hârseni
17. Hurez
18. Iași
19. Ileni
20. Lisa
21. Lovnic
22. Ludișor
23. Luța
24. Mărgineni
25. Merghindeal
26. Netotu
27. Pojorta
28. Răușor
29. Rodbav
30. Săsciori
31. Săvăstreni
32. Sâmbăta-de-Jos
33. Sâmbăta-de-Sus
34. Sebeș
35. Seliștat
36. Șoarș
37. Șona
38. Telechi-Recea
39. Vaida-Recea

40. Văleni
41. Voila
42. Voivodenii-Mari
43. Voivodenii-Mici

III. PLASA ȘERCAIA

1. Bucium
2. Comăna-de-Jos
3. Comăna-de-Sus
4. Grid
5. Hălmeag
6. Mândra
7. Ohaba
8. Părău
9. Perșani
10. Șercaia
11. Șercăița
12. Șinca-Nouă
13. Șinca-Veche
14. Ticușul-Vechiu
15. Toderița
16. Vad
17. Veneția-de-Jos
18. Veneția-de-Sus

JUDEȚUL FĂLCIU

Stema. Scut roșu, cu un bou moldove-
nesc, de argint, mergând spre dreapta.
Este vechea stemă rectificată.

GEOGRAFIE

Așezare. Județul F. face parte din
județele Moldovei de S.-E. și este așezat pe
valea Prutului, în dreptul vestitei păduri
a Tigheciului, adică la o fostă margine de țară (mar-
ginea din spre Bugeac). În vechea împărțire pe ținuturi
a Moldovei (înainte de 1812), codrul Tigheciului făcea parte
din ținutul Fălciului. Două drumuri principale treceau și
altădată și trec și acum prin acest județ: drumul Tighinei
prin Huși și Chișinău, și drumul Cetății-Albe prin târgul
Fălciului, așezat în S. județului.

Suprafața. 2.120 km². Este unul dintre județele mici
ale țării.

Infățișarea pământului. Relieful este un podiș crestat,
cu aspect de dealuri. Partea nordică a județului face parte
din regiunea de Sud a Moldovei înalte, care se ridică la
peste 400 m (masivul Bârladului de sus); iar cea sudică e
formată din culmile ramificate care alcătuiesc bazinul Ela-
nului. Valea Prutului, largă și cu multe bălți, constitue
partea cea mai joasă a județului. Dincolo de Prut, în N.-E.,
ținutul Fălciului cuprinde și partea inferioară a culmilor
care, coborînd din masivul Bâcului (centrul Basarabiei),
se ramifică printre afluenții din stânga Prutului (Lăpușna
și alții).

Climă și ape. Clima se resimte de apropierea stepei
pontice. Într'adevăr, contrastele de temperatură dintre
iarnă și vară pot atinge și chiar depăși 26°, iar precipita-
țiunile anuale abia ating — cu excepția dealurilor înalte
din N. — 400—500 mm. Din această cauză, județul Fălciu,
deși deluros, face parte dintre ținuturile secetoase ale țării.

Apa cea mai importantă este Prutul, care primește, ca
afluenți mai însemnați: *Elanul* pe dreapta și *Lăpușna*, pe
stânga. În apusul județului curge *Crasna* care se varsă
în Bârlad, dincolo de granițele ținutului.

Vegetație. Pădurea deasă de stejari se întindea altădată
peste tot cuprinsul județului în Vest. Astăzi ea a mai rămas
doar pe culmile înalte din această parte. În partea răsări-
teană însă, pe dealurile mai joase de pe ambele maluri ale
văii Prutului, prezența cernoziomului negru dovedește că
în trecutul nu prea îndepărtat, aci domina stepa.

ISTORIE

Vechime și dezvoltare istorică. Județul F. ale cărui
marginii, înainte de 1812, se întindeau și peste Prut și-a
luat numele dela târgul Fălciului care i-a fost capitală până
în 1832.

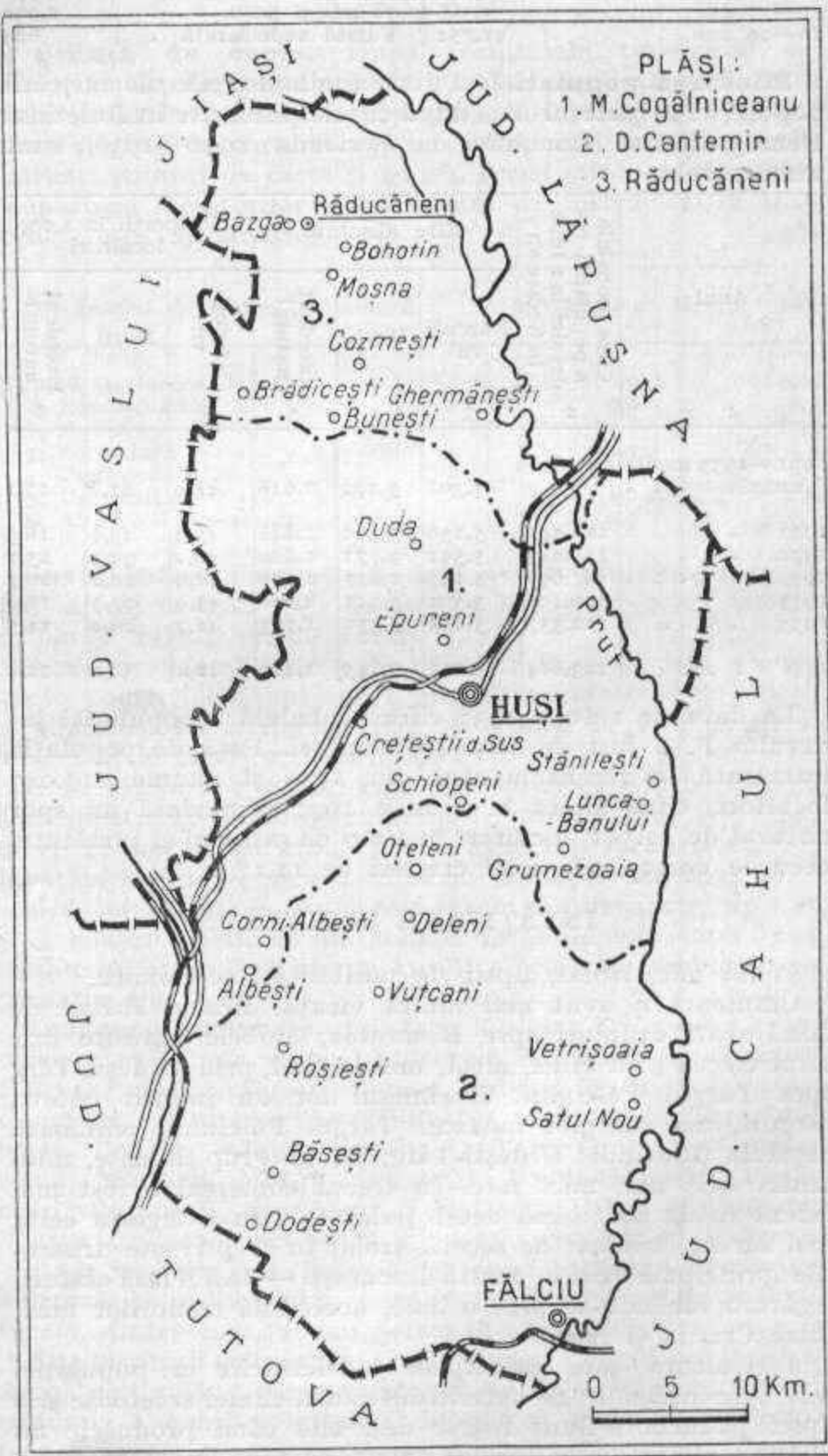
În limitele sale actuale, la Crasna, Bogdan, Domn al
Moldovei, tatăl marelui Ștefan, înfrânse și puse pe fugă în
1451 o armie polonă.

Huși, capitala de azi, este o veche așezare, al cărei nume
derivă, după profesorul Iorga dela numele unui «Husul»,
și nu dela Husiții presupuși în jurul coloniei catolice din
Corni.

Între 1494—1495, Ștefan cel Mare a înălțat în Huși cti-
toria sa, devenită la sfârșitul sec. XVI, biserică episcopală,
odată cu instalarea în Huși a celui de al patrulea episcop
din Țara Moldovei.

La Stănilești pe Prut, s'a dat în 1711, bătălia Rușilor
lui Petru cel Mare și a Moldovenilor cu Turcii, care, pierdută
de cei dintâi, a atras retragerea în Rusia a lui Dimitri
Cantemir, învățatul principe al Moldovei.

Pacea care i-a urmat s'a încheiat la Fălciu, capitala ju-
dețului.

Monumente istorice. Biserica Episcopiei Huşilor, înălţată de Ştefan cel Mare în 1494—1495. Posedă odoare de o mare valoare istorică.

Biserica « Buna Vestire » din Brădiceşti, ctitorie din 1634.

POPULAŢIE

Starea populaţiei. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, judeţul F. numără 113.049 locuitori.

Populaţia judeţului este repartizată astfel:

a) Pe oraşe şi plăşi, după sex

Unităţi administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbaţi	Femei
Total judeţ	113.049	55.327	57.722
Oraşul Huşi	16.792	8.164	8.628
Total rural	96.257	47.163	49.094
1. Plasa Fălciu	44.751	22.017	22.734
2. Plasa M. Kogălniceanu	51.506	25.146	26.360

b) Pe grupe de vârstă

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele	113.049	30—49 ani	24.081
0—9 ani	33.506	50—69 ani	10.996
10—29 ani	41.752	70 ani şi peste	2.090
		Vârstă nedecarată	624

Mişcarea populaţiei. Datele fundamentale ale mişcării populaţiei în judeţul F., după cifrele publicate în Buletinul Demografic al României în perioada 1931—1936, sunt următoarele:

Anul	Cifra probabilă a populaţiei judeţului la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proportii la 1.000 locuitori		
		Născuţi vii	Morţi	Excedent natural	Născuţi vii	Morţi	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 media anuală	—	5.308	3.292	2.016	44,9	27,8	17,1
1931	113.973	5.158	3.310	1.848	45,3	29,0	16,3
1932	116.015	5.591	3.771	1.820	48,2	32,5	15,7
1933	117.697	5.045	2.617	2.428	42,9	22,2	20,7
1934	120.406	5.521	3.311	2.210	45,9	27,5	18,4
1935	122.357	5.223	3.450	1.773	42,7	28,2	14,5
1936	123.864	5.255	3.845	1.410	42,4	31,0	11,4

La data de 1 Iulie 1937 cifra probabilă a populaţiei judeţului F. a fost de 125.640 locuitori. Faţă de populaţia numărată la recensământul din 1930 şi anume 113.049 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 12.591 locuitori în timp de şase ani şi jumătate, ceea ce corespunde unei creşteri de 11,1%.

INFĂŢIŞARE SOCIALĂ

Judeţ mic, izolat, lipsit de posibilităţi economice.

Odinioară a avut mai multă viaţă. Era străbătut de două mari drumuri spre Basarabia, ambele părăsite azi: unul trecea prin Huşi, altul, mai la Sud, prin Urdeşti-Târg spre Târgul Fălciului. Dealungul lor au înflorit câteva târguri, azi complet moarte: Târgul Fălciului, odinioară capitala ţinutului; Urdeşti-Târg, azi un grup de case, unul dintre cele mai mici sate. În trecut comerţul a fost mai intens decât azi, când acest judeţ este în categoria celor mai sărace, bântuit de secetă, izolat în ce priveşte drumurile principale (calea ferată Bucureşti—Iasi îl lasă alături, legătura făcându-se prin o linie, accesibilă trenurilor mici, între Crasna şi Huşi).

Agricultura este principala sursă de existenţă a populaţiei sale. Are însă mult de suferit din cauza climei secetoase şi a lipsei pădurilor. Sunt foarte deşi anii când produsele nu satisfac nici nevoile locale. În proporţie importantă este

cultivată şi via. Numai că, în mare parte, constă din *producători direcţi* (hibridi), iar vinificaţia lasă mult de dorit. Regiunea dă însă un vin foarte bun: proba o fac podgoriile Huşilor. Alături de o îmbunătăţire a agriculturii — dela care însă nu se poate aştepta prea mult — viile sunt singura posibilitate economică de viitor a acestui judeţ. Şi aceasta numai în cazul asigurării unui mai intens export de vin şi struguri, consumul intern fiind alimentat din belşug de alte regiuni mult mai propice şi mult mai înaintate în ce priveşte cultura viilor.

Judeţul exprimă admirabil procesul foarte înaintat în Moldova de Est, de « orăşenizare »: lipsa industriei casnice, absenţa folklorului, a muzicii populare, a datinelor, a costumului naţional. Explicaţia trebuie căutată în « mândria » care îi îndeamnă pe răzeşi să ducă o viaţă cât mai îndepărtată de a clăcaşului şi cât mai apropiată de a claselor superioare. « Orăşenizarea » de aici nu e un fenomen modern decât ca formă. În fond el a existat şi în trecut. Nu poate fi deci vorba de o « părăsire » a unei vieţi rustice, ci avem de aface cu un fenomen ale cărui rădăcini sunt mai adânci.

ECONOMIE

Agricultură. Judeţul ocupă o suprafaţă de 212.000 ha. Suprafaţa arabilă este de 138.186 ha, adică 65,18% din suprafaţa judeţului şi 0,47% din suprafaţa totală a ţării.

Din suprafaţa arabilă a judeţului marea proprietate deţine 16.231 ha, adică 11,75%, iar mica proprietate 121.955 ha adică 88,25%.

Din totalul suprafeţei arabile, *cerealele* ocupă 110.756 ha, astfel repartizate:

Porumbul ocupă 60.352 ha, cu o producţie de 342.847 chint. (prod. medie la ha 5,6 chint.), în valoare de 81 mil. lei.

Orezul ocupă 21.870 ha, cu o producţie de 73.488 chint. (prod. medie la ha 3,3 chint.), în valoare de 18 mil. lei.

Grâul ocupă 17.389 ha, cu o producţie de 54.790 chint. (prod. medie la ha 3,1 chint.), în valoare de 22 mil. lei.

Ovăzul ocupă 10.395 ha, cu o producţie de 28.133 chint. (prod. medie la ha 2,7 chint.), în valoare de 8 mil. lei.

Secara ocupă 553 ha, cu o producţie de 1.979 chint. (prod. medie la ha 3,5 chint.).

Meiul ocupă 175 ha şi *măturile* 22 ha.

Fâneţele cultivate şi alte culturi furajere ocupă 12.132 ha. Din această suprafaţă *dughia* ocupă 10.929 ha, cu o producţie de 71.594 chint. (media la ha 6,5 chint.), în valoare de 9 mil. lei.

Plantele alimentare ocupă 2.864 ha. Din această suprafaţă *mazărea* ocupă 722 ha, cu o producţie de 3.295 chint. (media la ha 4,5 chint.), în valoare de 1 mil. lei. *Fasolea* ocupă 471 ha, cu o producţie de 1.821 chint. (media la ha 3,8 chint.), în valoare de 1 mil. lei. *Cartofii* ocupă 430 ha, cu o producţie de 11.566 chint. (media la ha 26,9 chint.), în valoare de 1 mil. lei.

Fasolea printre porumb dă o producţie de 19.505 chint., în valoare de 7 mil. lei şi *dovleci printre porumb* dau o producţie de 134.026 chint., în valoare de 7 mil. lei.

Plantele industriale ocupă 7.330 ha. Din această suprafaţă *floarea soarelui* ocupă 5.806 ha, cu o producţie de 38.514 chint. (media la ha 6,6 chint.), în valoare de 14 mil. lei. *Soia* ocupă 718 ha, cu o producţie de 2.309 chint. (media la ha 3,2 chint.), în valoare de 1 mil. lei.

Vegetaţie şi culturi diverse. Din suprafaţa totală a judeţului (212.000 ha), ogoarele sterpe ocupă 5.104 ha.

Fâneţele naturale ocupă 7.759 ha, cu o producţie de 93.108 chint. (prod. medie la ha 12,0 chint.), în valoare de 10 mil. lei.

Păşunile ocupă 21.654 ha.

Pădurile ocupă 22.884 ha.

Livezile de pruni ocupă 452 ha.

Alţi pomi fructiferi ocupă 488 ha.

Viţa de vie ocupă 4.470 ha din care *viile pe rod* 4.061 ha cu o producţie de 151.120 hl (prod. medie la ha 37,2 hl), în valoare de 45 mil. lei.

Creşterea animalelor. În judeţul F. se aflau în anul 1935:

Cai 14.116, boi 37.255, bivoli 27, oi 86.432, capre 305, porci 26.668, stupi sistematici 1.127, stupi primitivi 4.298.

Industria. 58 mori, 2 fabrici de ulei (Oltenesti şi Hurdaci), 2 de tricotaaj, 5 de dărăcit lână, 3 de lumânări, 1 de săpun,

1 de obezi, 2 de cărămizi, 1 tăbăcărie (toate la Huși), 2 fabrici de cherestea (Drânceni și Fălciu) și 1 de olărie (Răducăneni).

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei și peste ¹⁾: Moara « Prutul » (inv. 8) și Fabrica de tricotaj Philipp Tomasch (inv. 5), ambele la Huși.

INDUSTRIA *) JUDEȚULUI FĂLCIU ÎN 1935

Întreprinderile dela 5 H.P., sau 20 lucrători în sus

Industria	Numărul fabricilor		Forța motrice H.P.	Personalul ocupat	Valoarea producției în mii de lei
	Active	Inchise			
Alimentară	2	—	300	27	16.761
Textilă	1	—	6	36	967
Hârtie și Arte grafice	2	—	32	11	860
Lemnului	—	1	60	—	—
Total	5	1	398	74	18.588

*) Nu sunt cuprinse exploatarea miniere, petrolifere, carierele, uzinele de apă și electricitate.

Comerț. Comerț de produse agricole, vin, struguri, fructe, lână și brânzeturi.

Târguri anuale: în Huși la 14 Septembrie, în Fălciu la 24 Iunie, în Vutcani la 15 August, în Hoceni la 14 Octombrie, în Băsești la 23 Iunie și în Răducăneni la 29 August.

Credit și cooperatie. În cuprinsul județului funcționează 4 bănci (societăți anonime).

Situația lor, conform bilanțurilor încheiate la 31 Decembrie 1934, se prezintă astfel:

A C T I V		P A S I V	
Disponibil	512.658	Fonduri	12.559.254
Plasamente	49.927.376	Angajamente	44.022.890
Imobilizări	1.642.029	Rezultate	1.550
Rezultate	4.501.631		
Total	56.583.694	Total	56.583.694

Cooperative de credit (bănci populare) 56, cu 10.162 membri și cu un capital social vărsat de 18.675.994 lei. Imprumuturi acordate 61.683.372 lei (neconvertite 6.470.846 lei, convertite 25.737.244 lei și reduceri la împrumuturi convertite 29.475.282 lei). Depuneri spre fructificare 18.479.613 lei. Totalul bilanțului lei 76.111.734.

Cooperative agricole de aprovizionare și vânzare în comun 8, cu 690 membri și cu un capital vărsat de 531.575 lei. Aprovizionări în comun 8.224 lei. Vânzări în comun 10.000 lei. Bilanțul încheiat: 2.023.795 lei.

Cooperative de consum 3, cu 179 membri și cu un capital social vărsat de 265.942 lei. Mărfuri generale în valoare de 122.402 lei. Bilanțul încheiat de 1.433.687 lei.

Situațiile cooperativelor de mai sus au fost încheiate la 31 Decembrie 1935.

Finanțe publice. Bugetul județului F. pe exercițiul 1936/37 prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	11.179.312
Venituri ordinare	6.910.997
Venituri extraordinare	1.844.775
Venituri speciale	2.423.540
Cheltuieli	11.179.312
Cheltuieli ordinare	6.920.997
Cheltuieli extraordinare	1.844.775
Cheltuieli speciale	2.413.540

Drumuri. Județul F. este străbătut de o rețea de drumuri în lungime totală de 1.496 km 165 m repartizată astfel:

Drumuri naționale 69 km 085 m, din care Direcția Generală a Drumurilor întreține 66 km 085 m (pietruți), iar restul de 3 km (pavați fiind) întreținut de comunele urbane.

Drumuri județene 230 km 980 m, pietruți în întregime și întreținuți de administrația județului.

Drumuri comunale 1.196 km 100 m.

Lungimea podurilor este de 3.154.71 m repartizată astfel: poduri naționale 680,60 m, județene 930,00 m și comunale 1.544,11 m.

Prin județ trec 3 drumuri naționale, legând următoarele localități:

1. Bârlad-Huși-Chișinău (Huși-Crasna = 28 km).

2. Crasna - Vaslui - Iași.

3. Bârlad - Fălciu - Comrat.

Cale ferată. Județul F. este străbătut de o rețea de căi ferate în lungime totală de 56 km din care 15 km linii principale simple, 8 km linii secundare simple și 33 km linii înguste simple.

Itinerarii principale. Accelerate: București - Iași - Chișinău (Kiev, Moscova).

Stații importante. Crasna, Huși.

Poșta, telegraf, telefon. 5 oficii P.T.T. de stat la Huși, Fălciu, Drânceni, Răducăneni și Vutcani și 4 gări cu serviciul poștal: Crasna, Crețești, Oltenesti și Roșiești.

Oficii telefonice la Huși, Fălciu, Crasna, Drânceni, Răducăneni, Roșiești, Vutcani.

CULTURĂ

Știință de carte. După rezultatele provizorii ale recensământului populației din 1930, populația județului, dela 7 ani în sus este de 87.231 locuitori din cari 57,5% sunt știutori de carte. După sex, proporția este de 72,5% bărbați știutori de carte și 43,3% femei știutoare de carte. Repartiția locuitorilor după gradul de instrucție, în procente, este următoarea:

Gradul de instrucție școlară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul știutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extrașcolară	0,9	0,5
2. Primară	70,8	92,8
3. Secundară	13,5	4,2
4. Profesională	11,7	2,2
5. Universitară	2,6	0,2
6. Alte școli superioare	0,5	0,1

Învățământ. Populația școlară a județului (între 5—18 ani) a fost în anul 1934 de 30.515 locuitori (3.121 mediu urban și 27.394 mediu rural).

Școli secundare. 1 liceu de băieți, 1 liceu de fete, 1 gimnaziu comercial de băieți, 1 gimnaziu industrial de băieți, 1 gimnaziu industrial de fete, 1 școală de viticultură și 1 școală de cântăreți bisericești.

Școli primare 137, din care 128 rurale și 9 urbane (136 școli de stat și 1 confesională) cu un număr total de 20.406 elevi (2.170 mediu urban și 18.236 mediu rural) și cu 354 învățători și alt personal didactic (situația din 1934).

Grădini de copii 8, din care 5 rurale și 3 urbane (7 de stat și 1 confesională), cu un număr total de 661 copii (223 mediu urban și 438 mediu rural) și cu 10 conducătoare (situația din 1934).

Instituții culturale. Fundația Culturală Regală « Principele Carol », are cămine culturale în: Huși (2 cămine), Fălciu, Arsura, Averești, Boțești, Bobești, Budești, Bunești, Cozmești, Cordeni, Crețești-de-Jos, Crețești-de-Sus, Dolhești, Dodești (cămin model), Gorban, Grozești, Grumezoaia, Mălăești, Moșna, Oltenesti, Podul-Hagiului, Pogănești, Pogonești, Scoposeni, Tăbălăești, Urlați și Vutcani.

Liga Culturală activează în Huși, Gugești și Peicani.

Casa Școalelor și a Culturii Poporului, întreține 20 cămine culturale și 40 biblioteci, adică în total 60 organizații culturale, dintre care, 10 au personalitate juridică.

Alte instituții culturale în Huși: Muzeul « Episcopul Iacob », Asoc. culturală a tineretului catolic « Luceafărul », Asoc. culturală a femeilor izraelite, Biblioteca Episcopiei, Biblioteca izraelită « Cultura », Asoc. sionistă « Carmen », Teatru

¹⁾ Cifrele în paranteză arată capitalul social (soc.) și capitalul investit (inv.) în milioane de lei.

comunal, 1 cinematograf, câteva biblioteci școlare și 5 societăți sportive.

RELIGIE

Confesiuni. Conform rezultatelor provizorii ale recensământului populației din 1930, din totalul locuitorilor județului, 91,6% sunt ortodocși.

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 76 parohii cu 126 biserici ortodoxe, 1 biserică romano-catolică și 7 sinagogi.

Instituții bisericești. În orașul Huși se află reședința episcopiei Hușilor a cărei jurisdicție se întinde asupra județelor Fălciu și Tutova. Tot în acest oraș este reședința protopopiatului ortodox al județului.

ADMINISTRAȚIE

Organizare administrativă. Capitala județului F. este orașul Huși. Județul are 2 orașe (Huși și Fălciu) și 153 sate împărțite astfel:

- I. Plasa Mihail Kogălniceanu . . . . . 72 sate
- II. Plasa Dimitrie Cantemir . . . . . 52 sate
- III. Plasa Răducăneni . . . . . 29 sate

Organizare judecătorească. Un tribunal la Huși, cu o secțiune, 8 magistrați și 1 procuror, în circumscripția Curții de Apel din Iași.

4 judecătorii, la Huși, Fălciu, Răducăneni și Vutcani, cu un total de 9 magistrați.

Organizare sanitară. Spitale de stat în: Huși, Fălciu, Răducăneni, Mălăești-Corbu și Drânceni. De asemeni în județ există 12 dispensare, în comunele Cozmești, Bunești,

Gorban, Jigălia, Roșiești, Vetrișoia, Băsești, Arsura, Averești, Olteniești, Albești și Stăniliești.

În orașul Huși se află serviciul sanitar județean și serviciul sanitar comunal.

Asistență și prevedere socială. Casa Asigurărilor Sociale din Roman are un oficiu la Huși (cu serviciu medical). Tot aici mai activează: Soc. «Crucea Roșie», Oficiul I.O.V., Soc. «Principele Mircea» (cu 1 dispensar pentru sugaci), Societatea de economie și ajutor a funcționarilor și pensionarilor, Soc. femeilor ortodoxe române, Căminul «N. Steriu» pentru copiii funcționarilor fiscali, 1 orfelinat romano-catolic, 1 azil de bătrâni izraelit.

PRINCIPALE AȘEZĂRI

Huși, reședința județului. (Vezi monografiile orașelor reședință).

Fălciu, comună urbană situată pe malul drept al Prutului, la 5 km de stația de c.f. Bogdănești.

Are 2.696 locuitori (29 Decembrie 1930).

Bugetul orașului pe exercițiul 1936—1937 se ridică la 1.852.268 lei.

Comerț de cereale, vin, zarzavat, lemne.

Bălciu la 24 Iunie.

1 fabrică de cherestea, 1 de cărămizi.

Primărie, Pretură, Judecătorie, Percepție fiscală, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Circ. sanitară, Secție de jandarmi, 3 școli primare.

2 biserici ortodoxe și 1 sinagogă.

Căminul Cultural al Fundației Regale «Principele Carol».

1 spital.

Stăniliești, localitate istorică în S.-E. orașului Huși.

LOCALITĂȚILE DIN JUDEȚUL FĂLCIU

A) Orașe

1. Huși (capitala județului)
2. Fălciu

B) Sate

I. PLASA M.-KOGĂLNICEANU

1. Albești
2. Armășeni
3. Arsura
4. Averești
5. Bobești
6. Boiești
7. Broscosești
8. Budești
9. Budu-Cantemir
10. Călmățui
11. Căpotești
12. Cărligați-Nou
13. Cărligați-Vechi
14. Chersăcosu
15. Cioara
16. Condrea
17. Cordeni
18. Corni-Albești
19. Crasna
20. Crasnășeni
21. Crângata
22. Crețești-de-Jos
23. Crețești-de-Sus
24. Curteni
25. Dancu
26. Davidești
27. Duda
28. Epurenii
29. Focșa
30. Fundătura
31. Gănești
32. Giurgești
33. Gugești

34. Gura-Albești
35. Gura-Văei
36. Ion Gh. Duca
37. Ivănești
38. Leoști (com. Cărligați)
39. Leoști (com. Tătarani)
40. Lunca-Banului
41. Lunca-Nouă
42. Manju
43. Marcheta
44. Măndrești
45. M.-Kogălniceanu
46. Novaci
47. Olteniești
48. Oțetoaia
49. Păhneștia
50. Păhna
51. Plopi
52. Pogănești
53. Pogonești
54. Pojorâni-Hărtop
55. Porcișeni
56. Roșiori
57. Rusca
58. Săratu
59. Stăniliești
60. Stroiești
61. Șchiopeni
62. Tăbălăești
63. Tălpigeni
64. Tătarani
65. Târzi
66. Tepicioasa
67. Valea-Grecului
68. Valea-lui-Bosie
69. Valea-Seacă
70. Vinești
71. Voloseni-Bogdana
72. Zgura

II. PLASA DIM. CANTEMIR

1. Bagău
2. Barboși
3. Bălțeanu
4. Băsești
5. Berezeni
6. Bogdănești
7. Bozia
8. Bumbăta
9. Copăceana
10. Deleni
11. Dodești
12. Dolheni
13. Găgești
14. Giurcani
15. Golășei
16. Grumezoaia
17. Gura-Idrici
18. Gura-Sărăței
19. Gușitei
20. Hoceni
21. Hurdugi
22. Idrici
23. Jigălia
24. Mălăești-Corbu
25. Mușata
26. Odaia-Bogdana
27. Oțeleni
28. Peicani
29. Plotonești
30. Popeni
31. Poșta-Elan
32. Răciulești
33. Rânceni
34. Rediu
35. Roșiești
36. Satul-Nou
37. Stuhuleț
38. Șiscani
39. Talaba
40. Tăetura-Barboși
41. Tămășeni

42. Tălhărești
43. Tomșa
44. Tupilați
45. Udrești-Sat
46. Udrești-Târg
47. Urlați
48. Valea-lui-Darie
49. Văleni
50. Vetrișoia
51. Viltotești
52. Vutcani

III. PLASA RĂDUCĂNENI

1. Albița
2. Bazga
3. Bohotin
4. Brădicești
5. Bunești
6. Colțu-Corni
7. Cozia
8. Cozmești
9. Dolhești
10. Drânceni
11. Drânceni-Sat
12. Ghermănești
13. Gorban
14. Grozești
15. Gura-Bohotin
16. Isaia
17. Moșna
18. Pietriș
19. Podoleni-de-Jos
20. Podoleni-de-Sus
21. Podul-Hagiului
22. Podul-Oprei
23. Răducăneni
24. Răsești
25. Roșu
26. Sălăgeni
27. Scoposeni
28. Valea-Cânipei
29. Zberoaia

JUDEȚUL GORJ

Stema. Scut albastru, cu un cerb de aur, stând pe o terasă verde. Simbolizează bogăția în vânat a județului. Este vechea stemă rectificată.

GEOGRAFIE

Așezare. Județul G. face parte din județele Olteniei de Nord și este așezat pe valea Jiului, care curge străbătând munții, din bazinul bogat în cărbuni, al Pietroșanilor.

Suprafața: 4.579 km².

Infățișarea pământului. În partea de Nord a județului, se ridică zidul, aproape vertical, al munților Vâlcanului pe dreapta, și al Parângului pe stânga văii Jiului. Primii nu ating 2.000 m înălțime; ceilalți însă, depășesc 2.500, cu vârful Mândra. Chiar sub munți se află o depresiune, pe alocurea (de ex. în Sudul Polovracilor) netedă ca un șes, dar, în general, străbătută de numeroase văi și despărțită în mai multe compartimente (dela Apus spre Răsărit: Tismana, Târgu-Jiu, Polovraci). La Sudul acestei depresiuni se înalță între porțile largi ale văilor Tismanei, Jiului și Gilortului, alte culmi — dealurile subcarpatice — care coboară apoi treptat, până la mai puțin de 300 m în Sudul județului.

Climă și ape. Munții înalți, cu climă mai aspră și mai umedă, totuși mai puțin aspră decât în Răsărit sau Miazănoapte, țin adăpost depresiunii dela poalele lor. Din această cauză partea de sub munte are o climă mai puțin aspră decât câmpia și chiar decât dealurile. Se poate vorbi astfel, aci, de un climat ce amintește pe cel mediteranean, care se resimte în regimul apelor (creșteri și chiar inundații de toamnă), în vegetație și în clima blândă a iernilor. În regiunea deluroasă, precipitațiunile descresc până sub 600 mm anual, iar contrastele de temperatură dintre iarnă și vară cresc.

Apele, bine alimentate de ploile și zăpezile munților, sunt numeroase și se strâng toate în artera centrală a Jiului. Cele mai însemnate sunt, afară de Jiu, Tismana cu Bistrița, Gilortul, Amarădia și Oltețul.

Vegetație. În munții înalți, coniferele sunt în luptă cu fagul, cu mestecănul, cu plopul, chiar mai sus de 1.600 m. Ele urcă în schimb până spre 2.000 m, lucru rar în Carpații noștri. Fagul constituie esența principală atât pe munți și în depresiune, cât și pe dealurile de peste 500 m. Pe dealurile mai joase, culmile sunt încă acoperite de foarte întinși codrii de stejari. Pe scurt, în acest județ, ca și în cele vecine din spre Apus, limita superioară a pădurilor e mai ridicată decât în restul țării. Complet despădurite sunt numai văile cu terasele și cu povârnișurile lor inferioare și depresiunea de sub munte. O mențiune specială merită, în sfârșit, vegetația de tip mediteranean, din depresiunea Tg.-Jiului (vița, care crește neîngropată și agățată de copaci, pădurile de castani dulci, etc.).

Bogății minerale. În depresiunea subcarpatică se exploatează antracitul (Schela), iar în zona dealurilor înalte se găsesc întinse zăcămintele de lignit încă insuficient studiate. Calcarele compacte, din regiunea carstică a depresiunii, dau o bună piatră de construcție și de var.

ISTORIE

Vechime și dezvoltare istorică. Județul G. este ținutul care în timpul Domnitorilor Dan I și Mircea cel Bătrân, în documentele din 3 Octomvrie 1385 și 27 Iunie 1387, purta numele de «județul Jaleș», dela râul Jaleș. La finele veacului al XV-lea, a luat numirea slavă de Gorj, care înseamnă «Jiul de sus» (Gornî-Jiu).

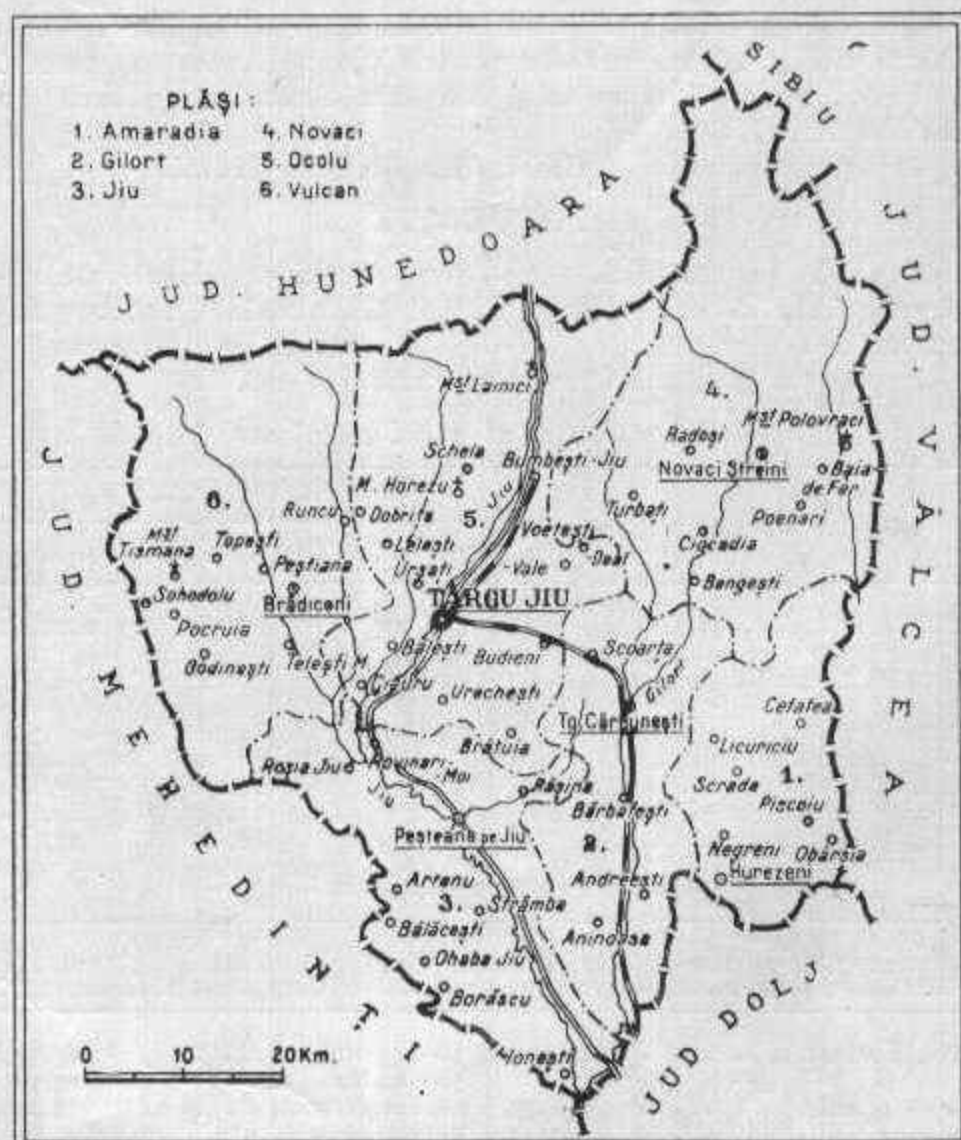
Pe teritoriul acestui ținut, se afla, la 1247, după toate probabilitățile, cnezatul lui Litovoi, voevodul.

Tot aici, a ridicat Radu I a doua mănăstire a țării, Tismana, care dăinuiește până astăzi.

Din acest ținut s'a ridicat Tudor Vladimirescu, care prin mișcarea lui a pus capăt epocii fanariote, la 1821.

Monumente istorice. Mănăstirea Tismana, ridicată de călugărul Nicodim, — cel care a pus temelurile vieții monahale din Țara Românească — cu ajutorul lui Vladislav Voevod, Terminată sub Dan I la 1385.

Către 1848 se putea vedea în biserica mănăstirii o piatră de mormânt cu flori de crin săpate care putea fi a unuia din voievozii ctitori. Mormântul lui Nicodim se află acum în afara bisericii. Dela învățatul călugăr au rămas până azi câteva odoare. Mănăstirea a fost reparată în sec. XVI sub Neagoe Basarab. De atunci datează frumoasele fresce cari o împodobesc.

RUNCU. IN FAȚA ALTARULUI

Situată într'un codru de o majestuoasă frumusețe, în mijlocul unei păduri de castani, deasupra unei stânci scăldate de izvoare, ea înfățișează privitorului două aripi legate între ele printr'un turn pătrat la picioarele căruia se află poarta. Fiecare aripă are pe laturi două elegante turnuri octogonale.

Mănăstirea Polovraci, fondată în 1640 de jupân Donciu Părăianu și Stan, marele postelnic, cu frumoase fresce.

Biserica din Curtișoara și cea din *Strâmba*, înălțate în sec. al XVIII-lea.

Biserica Schitului Lainici, din defileul Jiului.

POPULAȚIE

Starea populației. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, Județul G. numără 208.099 locuitori.

Populația județului este repartizată astfel:

a) *Pe orașe, și plăși după sex*

Unități administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbați	Femei
Total general	208.099	96.668	111.431
Orașul Târgu-Jiu	12.944	6.877	6.067
Total rural	195.155	89.791	105.364
1. Plasa Gilort	49.888	23.065	26.823
2. Plasa Iiu	47.274	22.101	25.173
3. Plasa Novaci	47.375	21.997	25.378
4. Plasa Vulcana	50.618	22.628	27.990

b) *Pe grupe de vârstă*

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele	208.099	30—49 ani	47.577
0—9 ani	53.379	50—69 ani	23.401
10—29 ani	79.332	70 ani și peste	3.549
		Vârsta nedeclarată	861

Mișcarea populației. Datele fundamentale ale mișcării populației în județul Gorj, după cifrele publicate în *Buletinul Demografic al României* în perioada 1931—1936 inclusiv, sunt următoarele:

Anul	Cifra probabilă a populației județului la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proporția la 1.000 locuitori		
		Născuți vii	Morți	Excedent natural	Născuți vii	Morți	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 medie anuală	—	7.117	4.237	2.880	33,3	19,8	13,5
1931	200.433	6.850	4.181	2.669	32,7	20,0	12,7
1932	212.354	7.638	3.975	3.663	36,0	18,7	17,3
1933	215.654	7.013	3.777	3.236	32,5	17,5	15,0
1934	218.752	7.009	4.479	2.530	32,0	20,5	11,5
1935	220.667	7.074	4.774	2.300	32,1	21,6	10,5
1936	223.938	7.364	4.252	3.112	32,9	19,0	13,9

La data de 1 Iulie 1937 cifra probabilă a populației județului Gorj a fost de 226.923 locuitori. Față de populația numărată la recensământul din 1930 și anume 208.099 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 18.824 locuitori în timp de șase ani și jumătate, ceea ce corespunde unei creșteri de 9,0%.

INFĂȚIȘARE SOCIALĂ

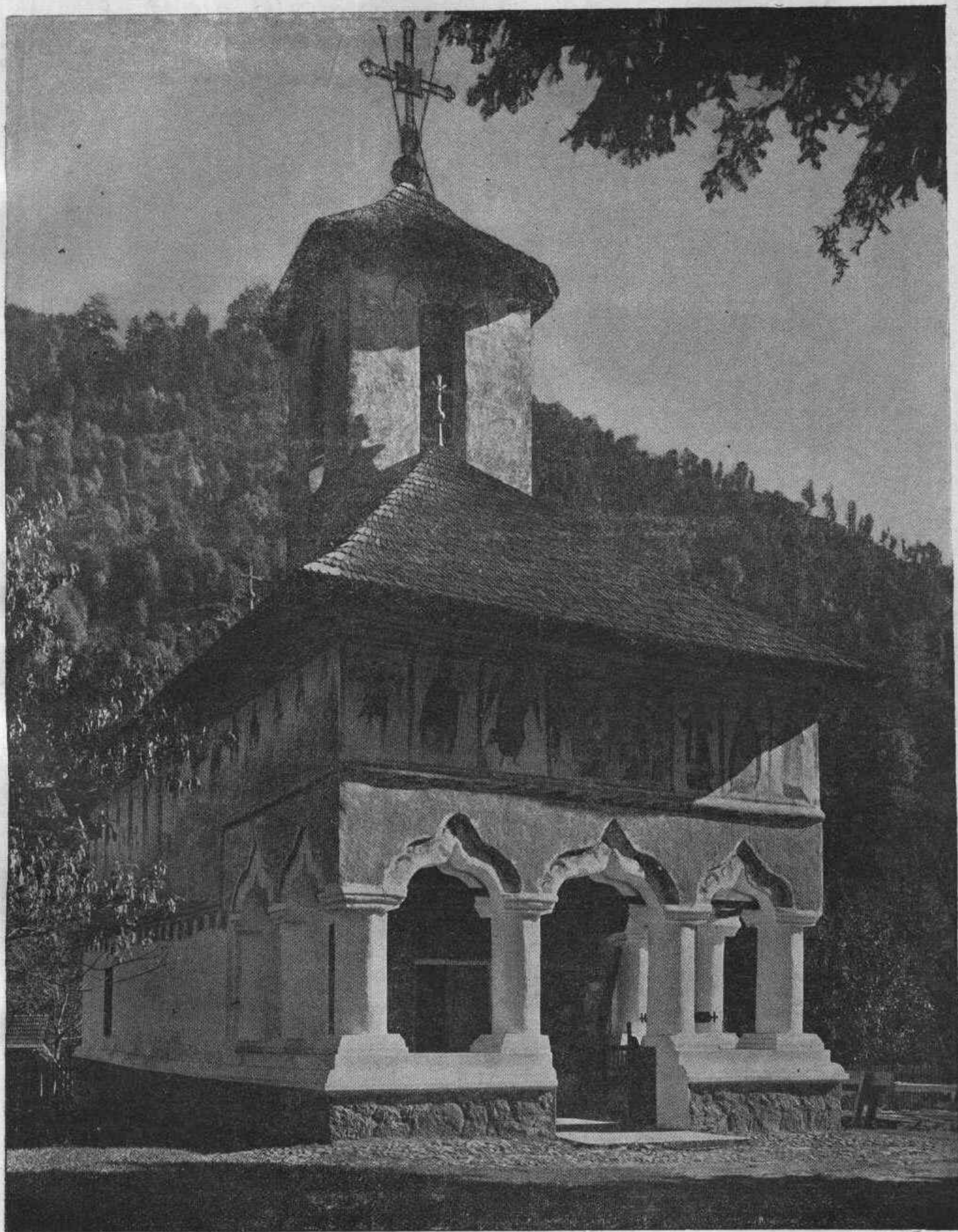
Gorjul face parte din grupul județelor de munte, din preajma Olteului, al căror caracter de străvechime este din cele mai vizibile.

Mai ales regiunea de Nord a județului, care se află împărțită în lungi fâșii de pământ, curgând din vârful munților, perpendicular spre drumul care leagă centrul religios al Tismanei cu centrul economic al Târgului Jiului, poartă această pecete istorică: fiecare fâșie alcătuiește un trup de moșie, o stăpânire sătească rămasă statornic aceeași, prin

ȚĂRANCĂ IN RECULEGERE

MĂNĂSTIREA LAINICI
Din « România », revista O. N. T.

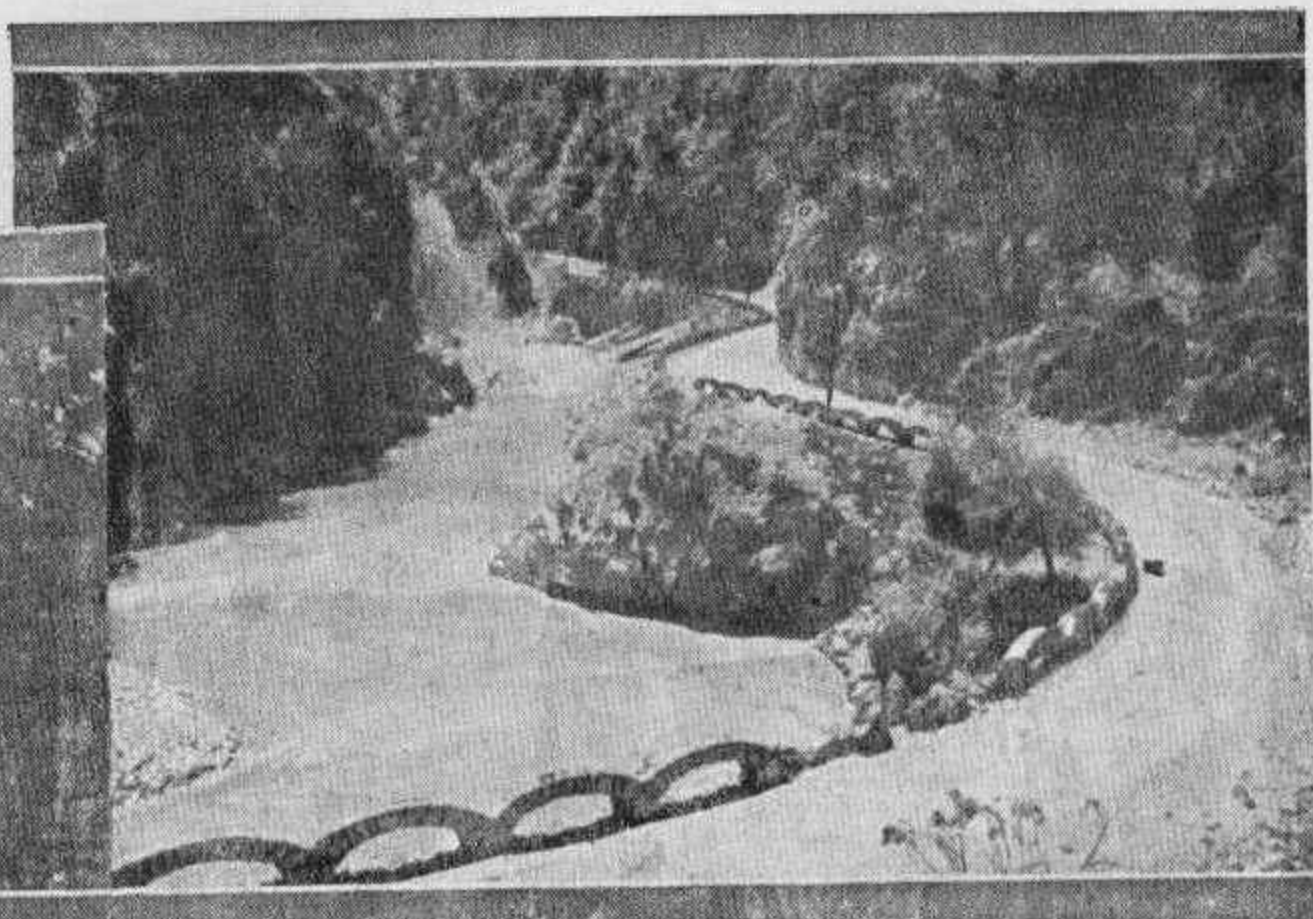
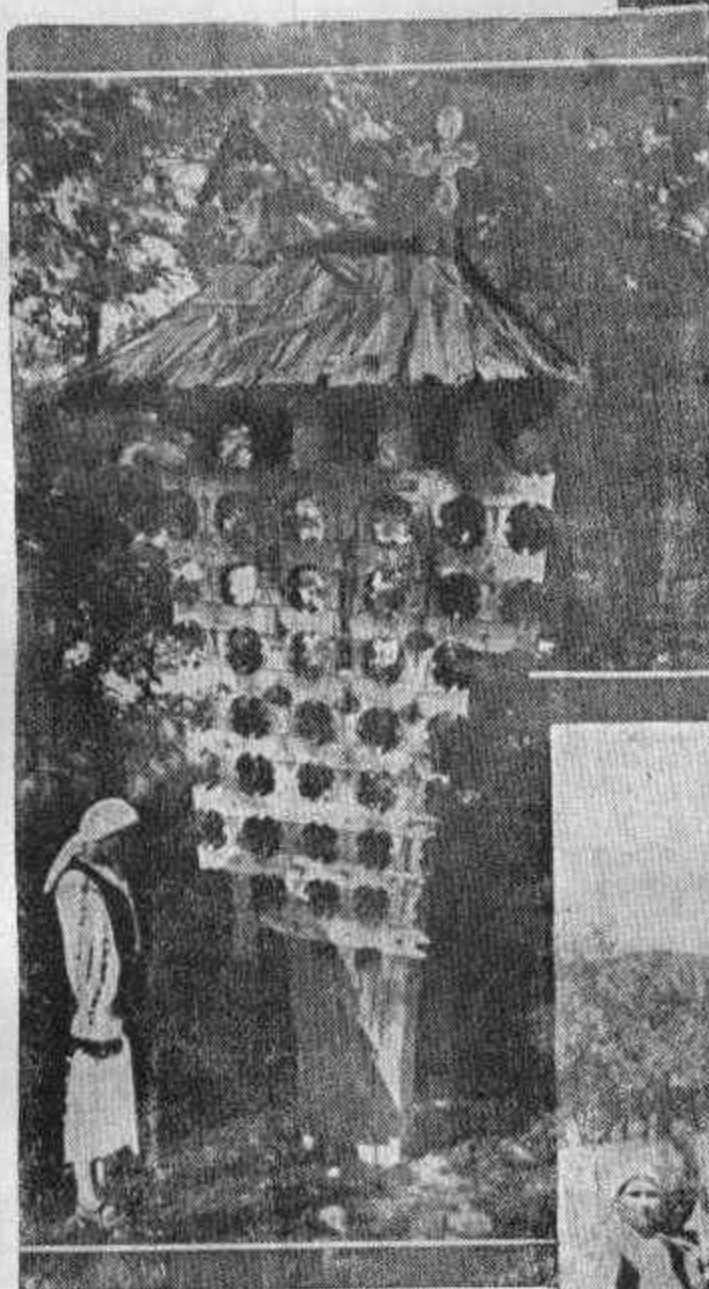
MUNTELE TARCU, IARNA
Din «România», revista O. N. T.

Foto Fischer

GORJ

CRASNA: TROIȚĂ

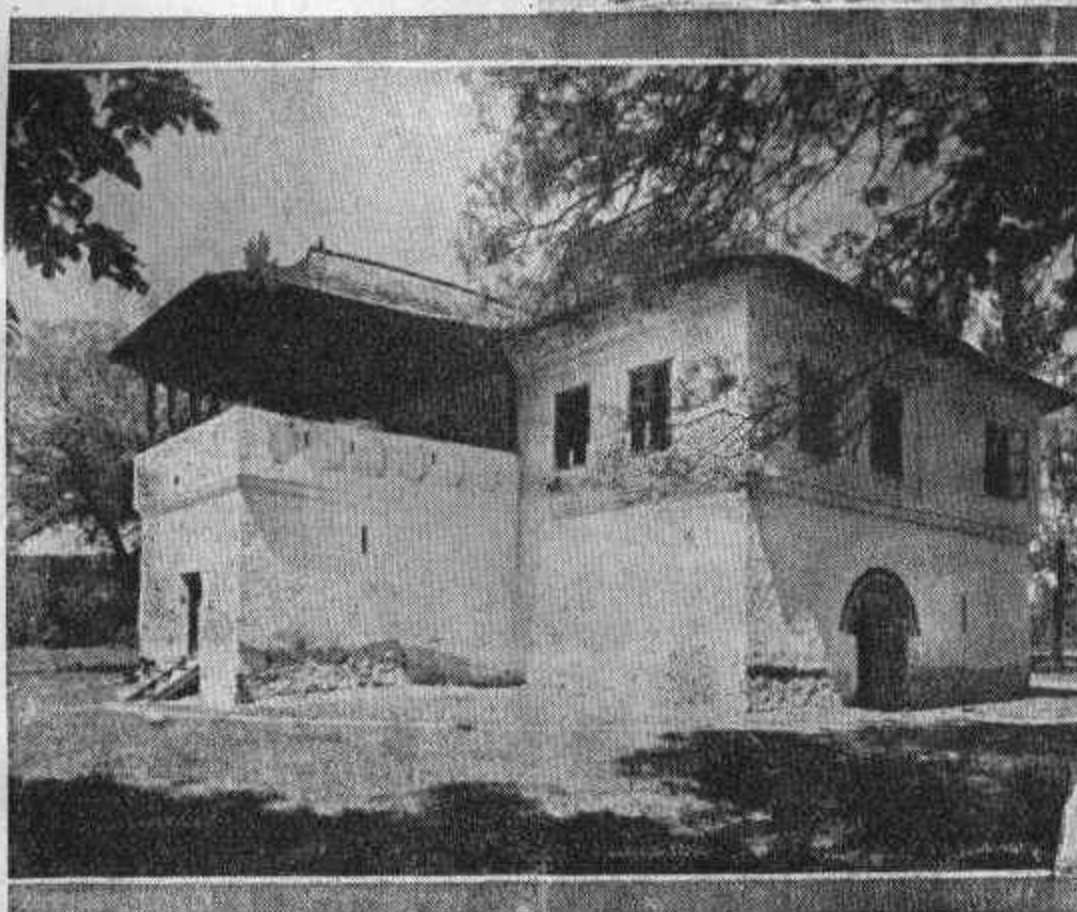
VALEA JIULUI

ȚĂRAN DE PE
VALEA JIULUI

CĂRBUNESTI:
LA FĂNTÂNĂ

RUNCU:
CULĂ OLTENEASCĂ

veacuri, încă din vremurile dinaintea celor dintâi descălecări. Stau aci, amestecate, trupurile de moșii moșnenești, care sunt dominante, cu cele boierești și mănăstirești, mai răzlețe, imbinându-se într'un întreg social pe care în niciun alt județ nu îl poți vedea atât de limpede.

Regiunea de Sud, mai puțin regulată în părțile ei sătești, pare a fi de formațiune ulterioară, deși la rândul ei, este foarte puternic moșnenească.

Forma de organizare socială a satelor din acest județ este mai cu seamă aceea a devălmășiei pe cote părți proporționale « umblătoare pe bătrâni », care a fost adoptată spontan, prin imitație, până și de satele clăcăsești, într'o vreme atât de târzie cât este aceea imediat următoare împroprietăririi din 1864.

Puternica vieată a obștiilor moșnenești a prins însă în Gorj și aspecte moderne deosebit de interesante. Astfel obștia Novaci, la îndemnul lui Brezulescu, și-a dat o haină cooperatistă modernă, reușind să fie cea dintâi și, până astăzi, cea mai pilduitoare dovadă a ce ar fi putut deveni peste tot, moșneniile noastre dacă ar fi fost priveghiate după cuviință.

Populația gorjenească suferă un proces puternic de migrare: « Oltenii » precupeți pleacă periodic cu carele spre « cojanii » și « băltăreții » dinspre Dunăre, trec defileul Jiului spre « momărlanii » din Țara Hațegului, (cari îi numesc « golani »), ba chiar părăsesc în masă satele, ca să se așeze în orașe. Spiritul lor de întreprindere îi face adeseori să răzbească în lupta economică, deși foarte mulți, neorganizați și neajutați, sunt siliți să se întoarcă în mizeria de acasă, infometăți și bolnavi, stricători pe deasupra și a splendei civilizației țărănești gorjene.

Căci aci folklorul e în plină floare: cântecul « pe lung », tarafurile cu « sârbe cântate », precum și gama întreagă a credințelor și ceremoniilor populare, au un puternic caracter local, în care tradiția, aproape perfect păstrată, se amestecă cu producțiile, deseori încântătoare, ale vremii de azi, încă în plină creație.

FETIȚE DIN RUNCU

ȚĂRANCĂ DIN RUNCU

Neindeajuns de studiat, Gorjul s'a bucurat totuși de munca cercetătoare a unui Ștefulescu, organizator și al frumosului muzeu istoric și etnografic din capitala județului, de o campanie de cercetări monografice a Institutului Social Român, în 1930, la Runcu, de o adâncită anchetă a Arhivei de folklor a Societății Compozitorilor Români, etc.

Totuși, județul Gorj merită încă mai multă atenție: țărănimea de aci e spornică și îndrăzneată în scorniri de forme noi de vieată socială: Tudor Vladimirescu de aci a pornit! Mai în urmă, tot de aci, Banca și Cooperația țărănească, mișcarea nouă politică a lui Schileru și multe alte asemenea.

Județ cu oameni cuceritori, le-ar trebui puțin ajutor doar, ca să răzbească cei dintâi la noile stări de vieată ale țărânimii de mâine.

h. h. s.

ECONOMIE

Județul G. posedă o importantă economie agricolă și pastorală, relevată prin numărul foarte ridicat de cornute (boi, oi și capre) din cuprinsul său.

Brânzeturile fabricate în regiunea Novacilor se bucură de un renume binemeritat.

Ceeace face marea bogăție a județului sunt pădurile cari acoperă aproape jumătate din suprafața sa.

Agricultură. Județul are o suprafață totală de 457.900 ha.

Suprafața arabilă este de 80.007 ha, adică 17,47% din suprafața județului și 0,27% din suprafața totală a țării.

Din suprafața arabilă a județului, marea proprietate deține 3.937 ha, adică 4,92%, iar mica proprietate 76.070 ha, adică 95,08%.

Din totalul suprafeței arabile, cerealele ocupă 75.246 ha, astfel repartizate:

Porumbul ocupă 53.225 ha, cu o producție de 457.061 chint. (prod. medie la ha 8,5 chint.), în valoare de 107 mil. lei.

Grâul ocupă 17.784 ha, cu o producție de 62.181 chint. (prod. medie la ha 3,5 chint.), în valoare de 25 mil. lei.

«DRUMUL REGELUI», IN SERPENTINE, PE URDELE

Ovăzul ocupă 2.219 ha, cu o producție de 7.609 chint. (prod. medie la ha 3,4 chint.), în valoare de 2 mil. lei.

Secara ocupă 1.177 ha cu o producție de 5.771 chint. (prod. medie la ha 4,9 chint.), în valoare de 2 mil. lei.

Orzul ocupă 833 ha, cu o producție de 4.848 chint. (prod. medie la ha 5,8 chint.), în valoare de 1 mil. lei.

Meiul ocupă 8 ha.

Fânețele cultivate și alte culturi furajere ocupă 587 ha. Din această suprafață lucerna ocupă 502 ha, cu o producție de 13.860 chint. fân (media la ha. 27,6 chint.) în valoare de 2 mil. lei.

Plantele alimentare ocupă 2.072 ha. Din această suprafață varza ocupă 547 ha, cu o producție de 27.802 chint. (media la ha 50,8 chint.), în valoare de 6 mil. lei. Ceapa ocupă 443 ha, cu o producție de 9.378 chint. (media la ha 21,1 chint.), în valoare de 4 mil. lei.

Cartofii printre porumb dau o producție de 70.761 chint., în valoare de 9 mil. lei, fasolea printre porumb dă o producție de 175.364 chint., în valoare de 61 mil. lei, și dovleci printre porumb dau o producție de 448.137 chint., în valoare de 22 mil. lei.

Plantele industriale ocupă 848 ha. Din această suprafață cânepa ocupă 477 ha, cu o producție de 2.450 chint. fuior (media la ha 5,1 chint.), în valoare de 9 mil. lei, și 1.626 chint. sămânță (media la ha 3,4 chint.).

Vegetație și culturi diverse. Din suprafața totală a județului (457.900 ha), ogoarele sterpe ocupă 1.254 ha.

Fânețele naturale ocupă 29.399 ha, cu o producție de 467.444 chint. (prod. medie la ha 15,9 chint.), în valoare de 51 mil. lei.

Pășunile ocupă 28.407 ha.

Pădurile ocupă 194.039 ha.

Livezile de pruni ocupă 9.048 ha, cu o producție de 137.529 chint., (media la ha 15,0 chint.), în valoare de 41 mil. lei.

Alți pomi fructiferi ocupă 624 ha.

Vița de vie ocupă 2.609 ha (din care viile pe rod 2.202 ha), cu o producție de 50.562 hl (prod. medie la ha 22,9 hl), în valoare de 12 mil. lei.

Pădurile sunt împărțite în 4 ocoale silvice, cu reședințele în com. Tismana, Peșteana-Jiu, Novaci și Tg.-Cărbunești.

Creșterea animalelor. În județul G. se găseau în anul 1935:

Cai 9.523, boi 93.521, bivoli 23, oi 169.546, capre 16.317, porci 62.677, stupi sistematici 2.993, stupi primitivi 7.296.

Industria. 1 fabrică de postav, 1 de fasonat lemnul, 1 de mobile, 2 de pielărie (toate la Tg.-Jiu), 2 fabrici de cherestea (Baia-de-Fier și Cărbunești), 2 de cărămizi refractare (Tg.-Jiu și Vădeni) și 1 mină de antracit (Schela).

INDUSTRIA *) JUDEȚULUI GORJ ÎN ANUL 1935

Intreprinderile de la 5 H P sau 20 lucrători în sus

Industria	Numărul fabricilor		Forța motrice H. P.	Personalul ocupat	Valoarea producției în mil. de lei
	Active	Inchise			
Textili	—	1	65	—	—
Pielărie	2	—	13	13	2.114
Lemnului	4	—	222	12	736
Materiale de construcție	2	—	10	78	1.300
Total	8	1	310	103	4.150

*) Nu sunt cuprinse exploatarea miniere, petrolifere, carierele, uzinele de apă și electricitate.

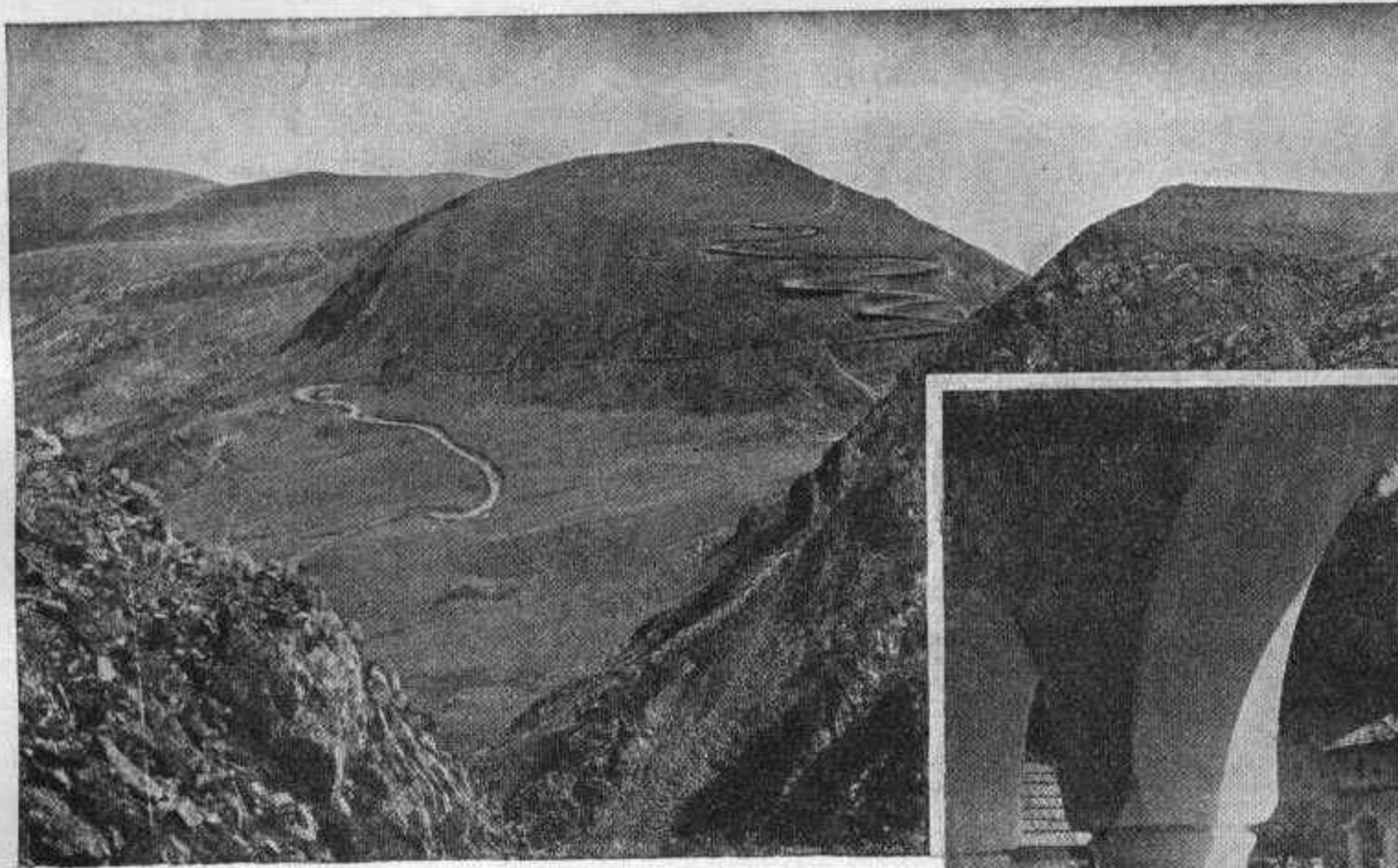
Credit și cooperatie. În cuprinsul județului funcționează 9 bănci (societăți anonime).

Situația lor, conform bilanțurilor încheiate la 31 Decembrie 1934, se prezintă astfel:

A C T I V		P A S I V	
Disponibil	2.178.468	Fonduri	46.945.210
Plasamente	124.417.422	Angajamente	99.002.225
Imobilizări	8.960.079	Rezultate	183.577
Rezultate	10.575.043		
Total	146.131.012	Total	146.131.012

GORJ

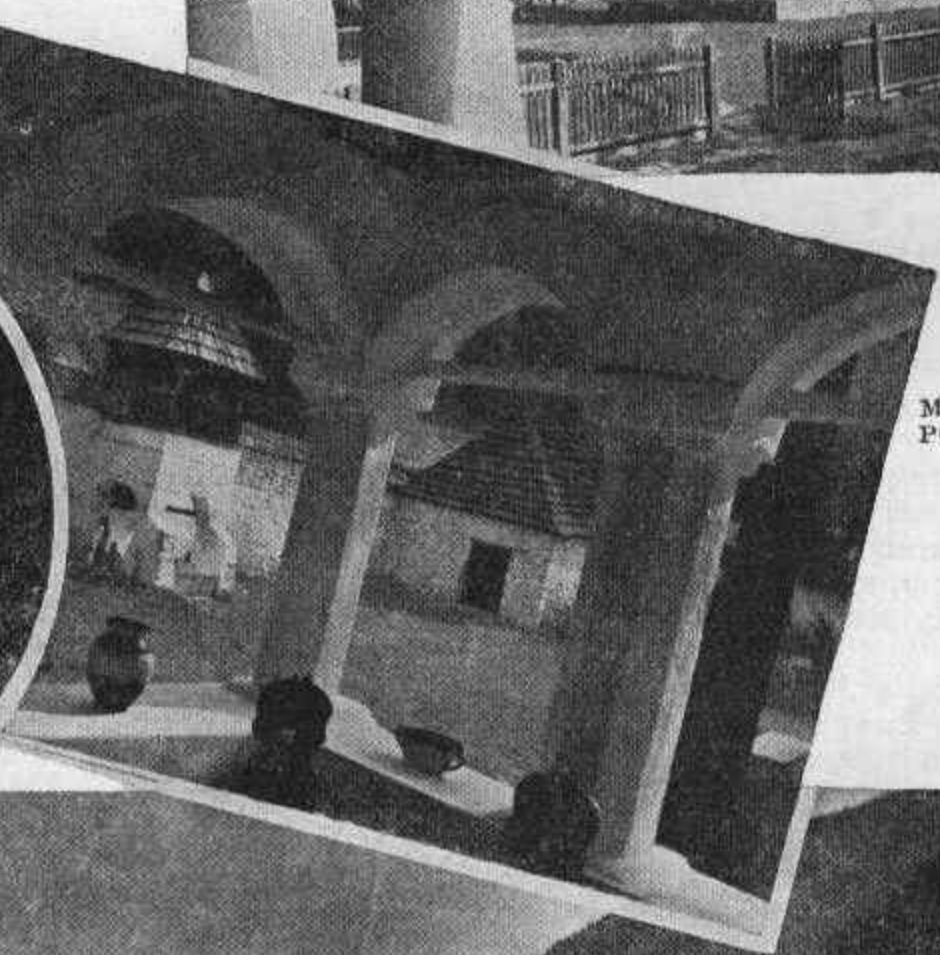

DRUMUL REGELUI
LA NOVACI

MĂNĂSTIREA LAINICI

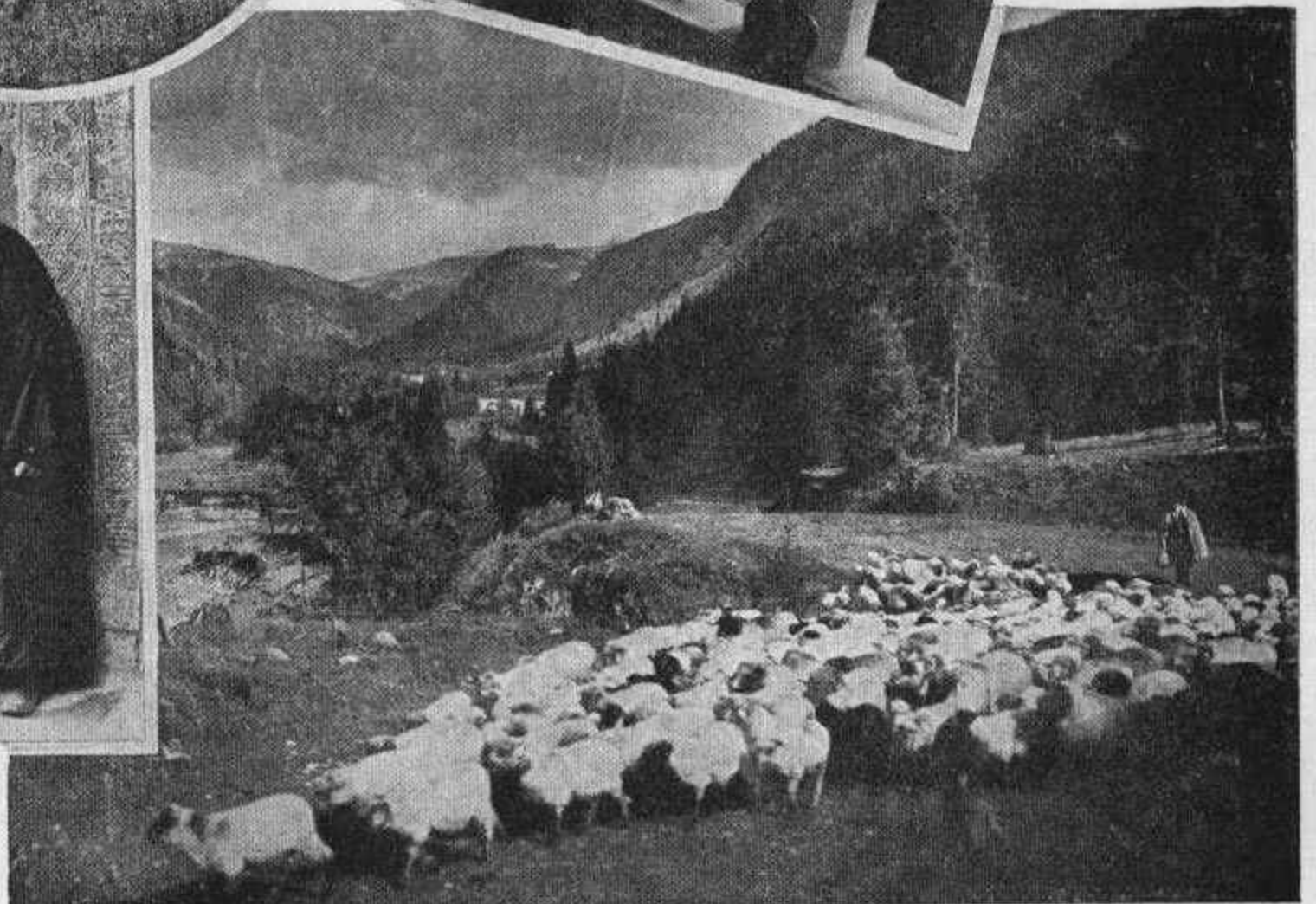
MĂNĂSTIREA
TISMANA

MĂNĂSTIREA
POLOVRACI

TOACA LA TISMANA

VALEA LOTRULUI

Cooperative de credit (bănci populare) 159, cu 31.480 membri și cu un capital social vărsat de 83.699.052 lei. Imprumuturi acordate 196.325.836 lei (neconvertite lei 12.359.768, convertite lei 76.953.147 și reduceri la imprumuturi convertite lei 106.832.921). Depuneri spre fructificare 50.462.328 lei. Totalul bilanțului 250.979.442 lei.

Cooperative de producție diversă 5, cu 686 membri și cu un capital social vărsat de 784.030 lei. Valori imobilizate 857.310 lei. Totalul bilanțului 1.781.224 lei.

Cooperative forestiere 4, cu 483 membri și cu un capital social vărsat de 907.464 lei. Fonduri 41.866 lei. Păduri și material brut 533.047 lei. Bilanțul încheiat 1.407.900 lei.

Cooperative de consum 6, cu 851 membri și cu un capital social vărsat de 608.714 lei. Mărfuri generale în valoare de 415.610 lei. Bilanțul încheiat 2.587.635 lei.

Situația cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decembrie 1935.

Finanțe publice. Bugetul jud. G. pe exercițiul 1936/37 prevede următoarele cifre:

	• Lei
Venituri	5.025.865
Venituri ordinare	3.666.140
Venituri extraordinare	148.525
Venituri speciale	1.211.200
Cheltueli	15.239.283
Cheltueli ordinare	10.442.548
Cheltueli extraordinare	148.525
Cheltueli speciale	4.648.210

Drumuri. Județul G. este străbătut de o rețea de drumuri în lungime totală de 1.565 km 798 m, repartizată astfel:

Drumuri naționale. 190 km 080 m, din care o rețea pietruită de 180 km 169 m este întreținută de Dir. Generală a Drumurilor, iar restul de 9 km 911 m (2 km 108 m pavați și 7 km 803 m pietruți), sunt întreținuți de orașul Tg.-Jiu.

Drumuri județene 338 km 901 m, din care 317 km 112 m (pietruite) sunt întreținute de Administrația jud., iar 2 km 580 m (pietruite) de orașul Tg.-Jiu.

Drumuri comunale 1.036 km 817 m.

Lungimea podurilor este de 14.522,69 m, repartizată astfel: poduri naționale 2.167,04 m, județene 4.568,45 m, și comunale 7.787,20 m.

Prin județ trec 2 drumuri naționale, legând următoarele localități:

1. R.-Vâlcea - Tg.-Jiu - T.-Severin (Tg.-Jiu - limita jud. Vâlcea = 52 km; Tg.-Jiu - limita jud. Mehedinți = 32 km).

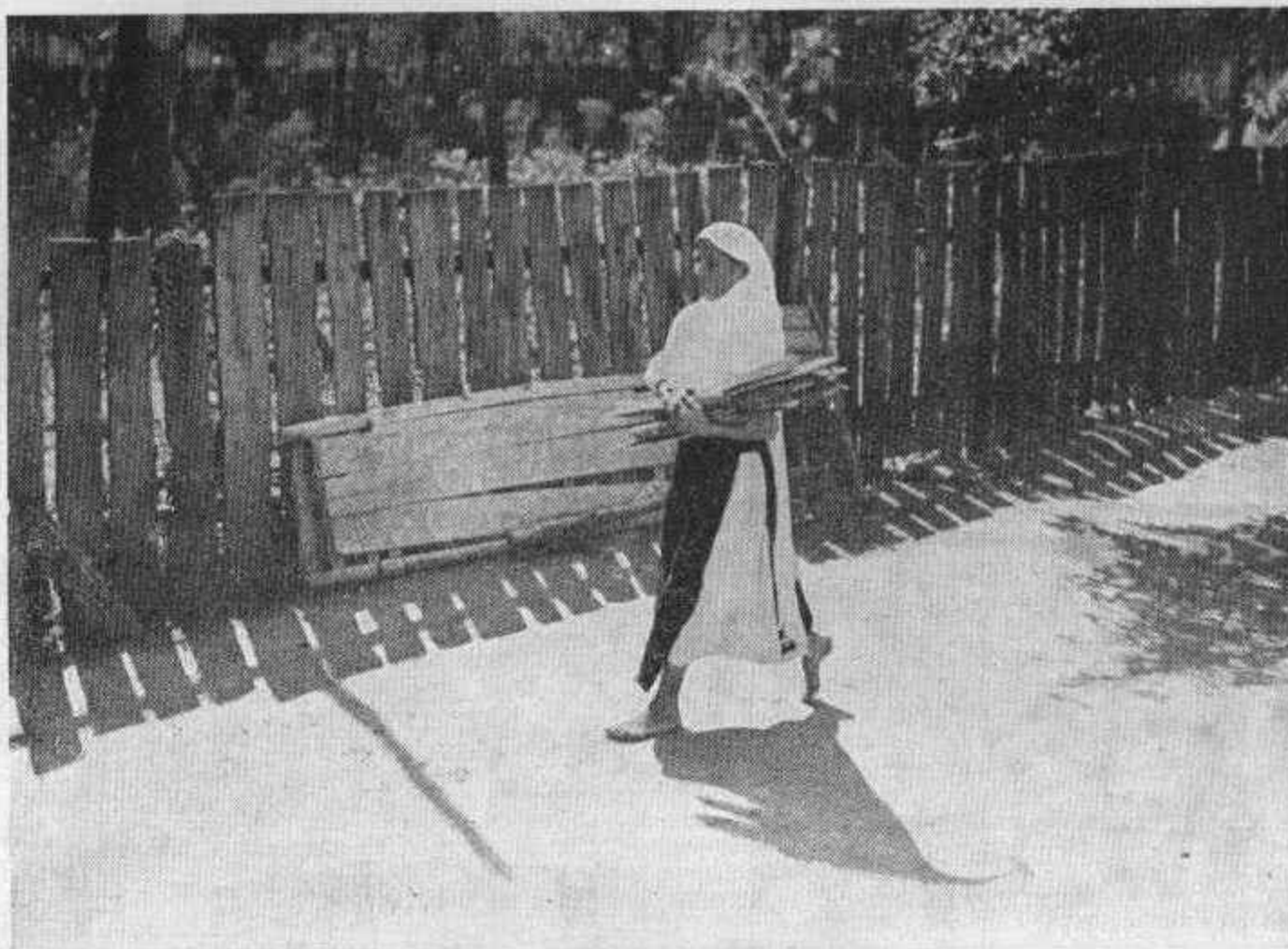
2. Filiași - Tg.-Jiu - Petroșani (Tg.-Jiu - limita jud. Dolj = 48 km; Tg.-Jiu - limita jud. Hunedoara = 57 km).

Serviciul de poduri și șosele, cu sediul în orașul Tg.-Jiu, are 4 secțiuni tehnice (Tg.-Jiu, Călnicu, Novaci și Scradă).

Cale ferată. Județul G. este străbătut de o linie ferată secundară simplă de 53 km.

Stații importante. Tg.-Jiu.

Poșta, telegraf, telefon. 3 oficii P. T. T. de stat la Tg.-Jiu, Cărbunești, și Novaci 10 agenții speciale

TĂRANCĂ DIN RUNCU

la Albeni, Bibești, Brădiceni, Călnicu, Hurezani, Peșteana-Jiu, Rovinari, Săcelu, Turcenii-de-Sus și Tismana, 2 gări cu serviciu poștal: Copăcioasa și Gilort.

Oficii telefonice la: Tg.-Jiu, Bibești, Brădiceni, Călnic, Cărbunești, Novaci, Peșteana, Rovinari, Săcelu, Tismana, și Turcenii-de-Sus.

Stațiuni climatice, balneare turism. Săcelu, stațiune balneo-climatică de interes local, situată la 340 m înălțime, în mijlocul pădurii. Ape sulfuroase cloruro-sodice iodurate. Indicațiuni: reumatism, boli de femei, sifilis, boli de nervi. Instalații modeste pentru băi calde. Locuințe în sat. Stație c.f. la Cărbunești, pe linia Filiași - Tg.-Jiu.

Novaci, stațiune climatică de interes local, situată între păduri, la 680 m înălțime. Climat potrivit pentru cura de odihnă. Sat de frunte, poate oferi vizitatorilor o vacanță plăcută. Stație de c.f. la Tg.-Jiu.

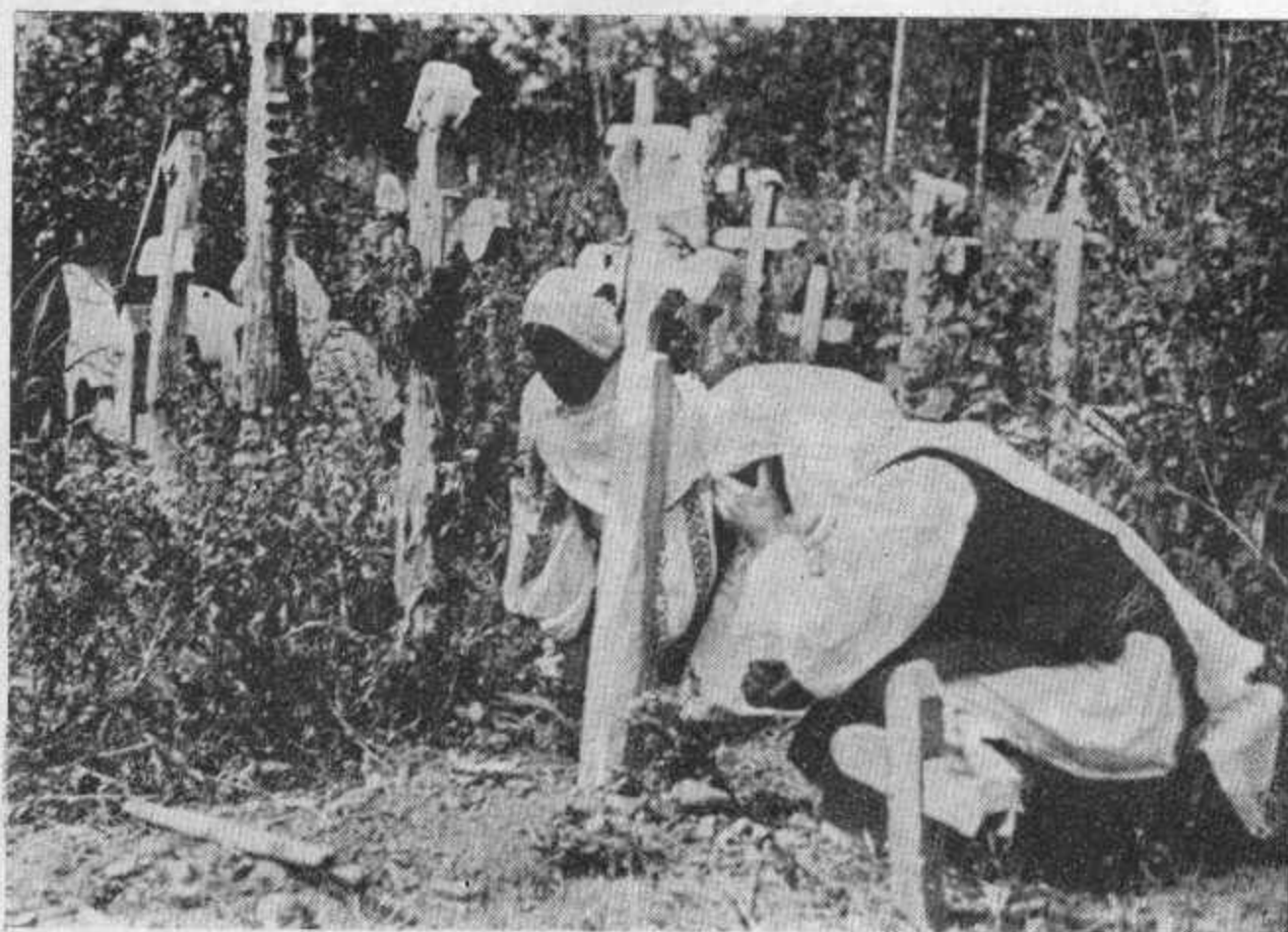
Mănăstirea Tismana, situată la 520 m altitudine, din toate părțile înconjurată de păduri de castani și ferită de curenți, se bucură de un climat plăcut, indicat în afecțiunile pulmonare și poate fi considerată, în afară de valoarea ei istorică, o stațiune climatică în plină dezvoltare. În apropierea mănăstirii se află un sanatoriu și case de închiriat la vilegiatură. Stație c.f. la Tg.-Jiu (35 km).

Mănăstirea Polovragi, mică stațiune climatică de interes local, la 660 m. înălțime înconjurată de păduri, e cercetată pentru climatul ei plăcut și pentru posibilitățile de excursii.

Dominat în partea lui nordică de munții Parângului și ai Vulcanului, peste cari duceau din Ardeal spre Dunăre și Mare, vechile drumuri ciobănești; presărat cu sate, și azi remarcabile ca viață etnică, artă și arhitectură populară, județul Gorj, pune la îndemâna turismului românesc câteva dintre valorile lui de frunte. Mai întâi defileul Jiului: porțiunea cuprinsă între Bumbești și Surduc, cu lucrările de artă realizate pe acest parcurs în vederea prelungirii liniei ferate spre Petroșani, reprezintă una dintre cele mai frumoase treceri din toți munții noștri. Apoi drumurile care pleacă dela Târgu-Jiu, în două direcții opuse: spre Tismana și spre Polovragi; amândouă străbătând sate resfirate printre păduri, care adună în jurul unor biserici, adesea vechi cule, case țărănești, troițe și cimitire, de o impresionantă originalitate de culoare și linie.

Dar ceea ce cuprinde astăzi Gorjul, unic pentru drumeția românească, este noul drum alpin « Regele Carol al II-lea » singurul loc din toți munții noștri, unde se poate merge cu automobilul la o înălțime de peste 2.100 m. Inaugurat

RUNCU. FEMEILE ȘI PLĂNG MORTII LOR IN CIMITIR

în Octombrie 1935 drumul acesta pleacă dela Poiana Sibiului - Jina - Șugag, se împlântă îndrăzneț în munți, pe la Tău - Oașa - Poiana Muerii, până la obârșia Lotrului. Aci întâlnește drumul care vine dela Brezoiu pe la Mălaia - Turciu - coasta Bengii și Bora, de unde se îndreaptă spre Păpușa, punctul cel mai înalt al parcursului, spre muntele Cerbu și coboară, apoi, la Novacii-Gorjului, pe șoseaua Polovraci - Târgu-Jiu.

Alpinism. În munții Lotrului: dela Novaci, pe coasta Păpușii - Măgura - Muntele Cerbul, la Tidvele; dela Tidvele, pe la Stâna în valea Lotrului. În munții Parângului: din Crasna, peste Muncelu și Molidviș, la vârful Mândra. În munții Vâlcanului: din Horezu Mare la Vama Buliga, iar de aici, prin Porceni la Bumbești, sau pe munții Pleșea și Chenia, la Mănăstirea Lainici.

CULTURĂ

Știință de carte. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, populația județului, dela 7 ani în sus este de 167.827 locuitori, din cari 48,5% sunt știutori de carte. După sex, proporția este de 72,8% bărbați știutori de carte și 28,3% femei știutoare de carte. Repartiția locuitorilor după gradul de instrucție, în procente, este următoarea:

Gradul de instrucție școlară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul știutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extrașcolară	0,7	0,4
2. Primară	66,1	93,2
3. Secundară	18,9	3,5
4. Profesională	10,1	2,7
5. Universitară	2,8	0,2
6. Alte școli superioare	1,4	0,0

Învățământ. Populația școlară a județului G. (între 5—18 ani) a fost în anul 1934 de 50.319 loc. (1.303 mediu urban și 49.016 mediu rural).

Școli secundare. 1 liceu de băieți, 1 liceu de fete, 1 liceu comercial, 1 școală normală, 1 gimnaziu industrial de băieți și 1 gimnaziu industrial de fete.

Școli primare 242, din care 236 rurale și 6 urbane (toate de stat), cu un număr total de 31.310 elevi (1.141 mediu urban și 30.169 mediu rural) și 609 învățători situația din 1934).

Grădini de copii. 1 urbană de stat cu 69 copii și 1 conducătoare (situația din 1934).

Instituții culturale. Fundația Culturală Regală «Principele Carol», are cămine culturale în: Aninoasa, Bălțișoara, Borăscu, Brănești, Buduhala, Budieni, Călnicu, Cărpiniș,

Câmpofeni, Cerātu, Cernădia, Ciuperceni, Dobrița, Glodeni, Godinești, Lelești-Frătești, Logrești-Birnici, Mogoșani, Peștișeni, Roșia-de-Sus, Rogojina Runcu, Sârbești, Strâmba-de-Jiu, Stolojani, Telești, Tismana și Turcinești.

Liga Culturală activează în: Tg.-Jiu, Bărbătești, Bălțișoara, Fărcășești-Valea-cu-Apa, Iași, Musculești, Pojar și Turburea.

Casa Școalelor și a Culturii Poporului întreține în județ 50 cămine culturale, 2 soc. muzicale și 24 biblioteci, adică în total 76 organizații culturale, dintre care 23 au personalitate juridică.

În orașul Tg.-Jiu se mai află un muzeu județean, o bibliotecă comunală, un teatru comunal, un cinematograf și asoc. culturală pe lângă revizoratul școlar, o societate corală, o societate sportivă și o societate de vânatoare.

RELIGIE

Confesiuni. Conform rezultatelor provizorii ale recensământului din 1930, din totalul locuitorilor județului 99,6% sunt ortodocși.

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 418 biserici ortodoxe, 1 romano-catolică, 1 protestantă și 1 casă de rugăciuni izraelită.

2 mănăstiri (Tismana și Polovraci) și 5 schituri ortodoxe (Lainici, Crasna, Strâmba, Locurile-Rele și Cioclovina).

Instituții bisericești. În orașul Tg.-Jiu se află reședința protopopiatului ortodox, sub jurisdicția Episcopiei Râmnicului și a Noului Severin (Mitropolia Ungro-Vlahiei).

ADMINISTRAȚIE

Organizare administrativă. Capitala județului G. este orașul Târgu-Jiu. Județul are 453 sate, împărțite astfel:

I. Plasa Amaradia	52 sate
II. Plasa Gilort	76 sate
III. Plasa Jiu	80 sate
IV. Plasa Novaci	83 sate
V. Plasa Ocolul	96 sate
VI. Plasa Vulcan	66 sate

Organizare judecătorească. Un tribunal la Tg.-Jiu, cu 2 secțiuni, 14 magistrați, 1 prim-procuror și 2 procurori, în circumscripția Curții de Apel din Craiova.

8 judecătorii la: Tg.-Jiu, Bibești, Brădiceni, Logrești, Novacii-Români, Peșteana-Jiu, Tg.-Cărbunești și Turceni-de-Sus, cu un total de 17 magistrați.

Organizare sanitară. 3 spitale de stat la: Târgu-Jiu, Novaci și Tg.-Cărbunești (spital t.b.c.).

Sanatoriul «Dr. Pogani», (particular) în Tg.-Jiu.

Dispensarul Oficiului de Asigurări Sociale, 1 dispensar comunal, Dispensarul circ. I sanitară a jud. Gorj, Laborator comunal de analize umane (toate la Târgu-Jiu).

17 dispensare: Albeni, Peșteana-Jiu, Bibești, Tg.-Logrești, Hurezani, Godinești, Călnicu, Brădiceni, Dobrița, Alimpești, Raci, Turceni, Iași, Bărbătești, Bălănești, Bumbești-Pițic și Săcelu.

Serviciul sanitar județean și serviciul sanitar al orașului Târgu-Jiu.

Asistență și prevedere socială. Casa Asigurărilor Sociale, din Craiova are la Tg.-Jiu un oficiu, un serviciu medical (2 medici). În orașul Tg.-Jiu mai activează Soc. «Crucea Roșie», Soc. «Principele Mircea», Soc. pentru profilaxia tuberculozei, Oficiul I.O.V., 1 cămin de ucenici și 10 societăți de ajutor reciproc.

PRINCIPALE AȘEZĂRI

Târgu-Jiu, capitala județului (vezi monografiile orașelor reședință).

GORJ

TG. JIU: MONUMENTUL LUI
TUDOR VLADIMIRESCU

CLACĂ LA TISMANA

CASĂ DIN GRUIU

CASĂ DE
ADĂPOST LA
OBĂRȘIA
LOTRULUI

IEZERUL GÂLCESCU

LOCALITĂȚILE DIN JUDEȚUL GORJ

A) Orașe

1. Târgu-Jiu (capitala județului)

B) Sate

I. PLASA AMARADIA

1. Băcești
2. Bârzeiu
3. Berlești
4. Bibulești
5. Bustucheni
6. Busuioci
7. Cionți
8. Colțești
9. Cordești
10. Dealul-Leului
11. Frumușei
12. Gâlcești
13. Giurcu
14. Glăvani
15. Hurezani
16. Hurezani-de-Jos
17. Licuriciu
18. Lihulești
19. Logrești-Moșteni
20. Măru
21. Motorgi
22. Nămetele
23. Negreni
24. Obârșea
25. Paschi
26. Păpești (com. Logrești-Moșteni)
27. Păpești (com. Piscoiu)
28. Pârâu-Vin
29. Pegeni
30. Piscoiu
31. Popu
32. Poiana
33. Poienița
34. Pojaru
35. Rădinești
36. Rogociu
37. Roșia-de-Jos
38. Roșia-de-Sus
39. Rugetu
40. Scrada
41. Scurtu
42. Seaca
43. Seciurile
44. Sitoaia
45. Strâmba
46. Tândălești
47. Târgu-Logrești
48. Terenjan
49. Totea-de-Frumușei
50. Totea-de-Hurezani
51. Vierești
52. Zăvelcești

II. PLASA GILORT

1. Albeni
2. Andreești
3. Aninoasa-din-Deal
4. Bărbătești
5. Bârzeiu-de-Gilort
6. Bibești
7. Bobaia
8. Bobu
9. Boia
10. Bolbocești
11. Boziana
12. Cărbunest
13. Câmpu-Mare
14. Cerătu
15. Cerătu-de-Copăcioasa
16. Ciontești
17. Cojani
18. Colibași
19. Comănești
20. Copăcioasa
21. Cornișani
22. Costești
23. Crețești
24. Curteana
25. Daia
26. Dolcești
27. Doseni
28. Dușești
29. Florești
30. Frasinu
31. Groșerea
32. Hârnea
33. Jupânești
34. Lintea
35. Matostii

36. Măceșu
37. Miroslaveni
38. Motești
39. Musculești
40. Pârâu
41. Pârâu-Boia
42. Petrești
43. Plușcu
44. Poeni
45. Pojogeni
46. Prunești
47. Purcaru
48. Purceleni
49. Raba
50. Rogojeni
51. Rogojina
52. Rotărești
53. Rugi
54. Săseni
55. Săulești
56. Scoarța
57. Scoica
58. Siliștea
59. Socu
60. Spahii
61. Șipotu
62. Șterpoia
63. Târgu-Cărbunest
64. Totea-de-Viersani
65. Totea-de-Vladimiru
66. Tupșani
67. Turburea-de-Jos
68. Turburea-de-Sus
69. Turciți
70. Ungurelu
71. Valea-Calului
72. Valea-lui-Căine
73. Vidinu
74. Viersani
75. Vladimiro
76. Voicu

III. PLASA JIU

1. Antonești
2. Artanu
3. Atârnași
4. Baniu
5. Bălăcești
6. Bălteni
7. Bechani
8. Bihorelu
9. Bolboși
10. Borăscu
11. Brănești
12. Broșteni
13. Calapăru-de-Jos
14. Calapăru-de-Sus
15. Capu-Dealului
16. Căplea
17. Cilibii
18. Ciobotești
19. Ciuri
20. Cocoreni
21. Condești
22. Copăcioasa
23. Cursaru
24. Deleni
25. Fărcăsești
26. Fărcăsești-Moșteni
27. Furduești
28. Gârbovu
29. Gura-Menți
30. Hotăreasa
31. Igirosu
32. Iliești
33. Ionești
34. Iosa
35. Isvoarele
36. Jilțu
37. Miclosu
38. Moiu
39. Murgești
40. Negomiru
41. Ohaba-Jiu
42. Olari
43. Orzu
44. Paltinu
45. Peșteana
46. Peșteana-de-Jos
47. Piscurle
48. Plopșoru
49. Poiana
50. Prundurei
51. Raci
52. Râșina
53. Rogojelu
54. Roșia-Jiu
55. Rovinari
56. Satul-Nou
57. Sărdănești

58. Scorușiu
59. Stolojani-Jiu
60. Strâmba (com. Raci)
61. Strâmba (com. Sărdănești)
62. Strâmba-Jiu
63. Ștejeri
64. Șușița
65. Temișani
66. Tuși
67. Turceni-de-Jos
68. Turceni-de-Sus
69. Țicleni
70. Ulmeni
71. Uncioaia
72. Ungureni
73. Urdari-de-Jos
74. Urdari-de-Sus
75. Valea-cu-Âpă
76. Valea-Racilor
77. Valea-Rea
78. Văleni
79. Vlădueni
80. Zătreana

IV. PLASA NOVACI

1. Alimpești
2. Aninișiu-din-Deal
3. Aninișiu-din-Vale
4. Arșeni
5. Baia-de-fier
6. Bălan
7. Bălcești
8. Bărcăciu
9. Bechani
10. Bengești-de-Jos
11. Bengești-de-mijloc
12. Bengești-de-Sus
13. Bercești
14. Berlești
15. Bircei
16. Bucșana
17. Buicești
18. Bumbăști-Pitic
19. Burlani
20. Buzești
21. Călugăreasa
22. Cărpinișu
23. Cănepești
24. Cărligei
25. Cernădia
26. Ciocadia
27. Ciovei
28. Ciucurești
29. Ciuperceni
30. Coropești
31. Crasna
32. Crasna-din-Dea
33. Crasna-din-Vale
34. Cursaru
35. Curva
36. Dealul-Viei
37. Debrana
38. Drăgoești
39. Gămani
40. Ghebani
41. Gruiu
42. Gureni
43. Hăești
44. Hirișești
45. Huluba
46. Larga
47. Lăzărești
48. Luculești
49. Lupești
50. Magherești-din-Deal
51. Magherești-din-Vale
52. Măgura
53. Minciunești
54. Mogoșani
55. Murdari
56. Mușetești
57. Negoști
58. Nistorești
59. Novaci-Români
60. Novaci-Streini
61. Obrejea
62. Perești
63. Petecci
64. Petrești
65. Poclovaliștea
66. Poenari
67. Polovragi
68. Ponoarele
69. Prigoria
70. Radoși
71. Săcelu
72. Sărbești (com. Mușetești)
73. Sărbești (com. Sărbești)
74. Sitești
75. Sohodolu

76. Stăncești
77. Șurupați
78. Turbați
79. Țoțoi
80. Ungureni
81. Vlădoi
82. Vuvaru
83. Zorlești

V. PLASA OCOLU

1. Alexeni
2. Arcurile
3. Arșaru
4. Barza
5. Bălan
6. Bălăva
7. Bălăcești
8. Bălănești
9. Bălești
10. Bărlești
11. Bărești
12. Băznegi
13. Blidari
14. Botorogi
15. Brătuia
16. Bucureaza
17. Budieni
18. Bumbăști-Jiu
19. Cartiu
20. Călești
21. Căineni
22. Cănepești
23. Cărbăști
24. Ceauru
25. Cernădia
26. Cetatea
27. Cioresți
28. Ciulava
29. Copăceni
30. Cornești
31. Curpenelu
32. Curpeni
33. Curțioara
34. Dănești
35. Dămbova
36. Dobrița
37. Drăgoeni (comună)
38. Drăgoeni (com. Budieni)
39. Drăguțești
40. Frătești-Birnici
41. Frătești-Moșteni
42. Găvănești
43. Glodeni
44. Horezu
45. Iași
46. Iezureni
47. Lazu
48. Lelești
49. Merfulești
50. Monești
51. Obrejea
52. Ohaba
53. Pașiștele
54. Părvulești
55. Pistesti
56. Pistesti-din-Vale
57. Polata
58. Porceni-Birnici
59. Porceni-Moșneni
60. Preajba
61. Preajba-Mare
62. Romanesti
63. Roșia
64. Rugi
65. Sâmbotinu
66. Schela
67. Sișești
68. Slobozia
69. Sofriceni
70. Stănești
71. Suseni
72. Sasa
73. Tălpășești
74. Tămășești
75. Tâlvești
76. Tetila
77. Trocani
78. Turcinești
79. Tărculești
80. Uncioaia
81. Ungureni
82. Urechești
83. Urechești-Șapte-Case
84. Urșăți
85. Urșăței
86. Ușurei
87. Vaidei
88. Văcareia
89. Vădeni
90. Vădari

91. Vârțu
92. Vierzuri
93. Voeteste-din-Deal
94. Voeteste-din-Vale
95. Voinigesti
96. Zlăsteni

VI. PLASA VULCAN

1. Arcani
2. Arderea
3. Arjoci
4. Bălta
5. Bălțoara
6. Boasca
7. Borosteni
8. Brădiceni
9. Buduhala

10. Câlcești
11. Călnicu
12. Câmpu-Fomi
13. Celciu
14. Chilia
15. Ciuperceni
16. Coasta
17. Cornovița
18. Costeni
19. Didilești
20. Dolcești
21. Drăgoești
22. Fometești
23. Frâncești
24. Găleşoia
25. Godinești
26. Gura-Bujorâscu
27. Gureni
28. Hăești

29. Hobița
30. Hodoreasca
31. Isvarna
32. Pârâu-Vulcan
33. Pârâu-de-sub-Pripor
34. Peșteana
35. Peștișani
36. Pieptani
37. Pinoasa
38. Pocruia
39. Priporu
40. Racofi
41. Rasovița
42. Răchiți
43. Rătezu
44. Rudăria
45. Runcu
46. Sănătești
47. Seuca

48. Sohodolu
49. Stejerei
50. Stolojani
51. Strâmba-Vulcan
52. Stroești
53. Șomânești
54. Telești-Birnici
55. Telești-Moșteni
56. Tismana
57. Topești
58. Ungureni
59. Valea-Mare
60. Valea-Șerpilor
61. Văianu
62. Vâlceauna
63. Vânăta
64. Vârtopu
65. Vișoi
66. Zorzila

JUDEȚUL HOTIN

Stema. Scut roșu, cu o cetate de argint lângă o apă de argint, având deasupra două săbii de aur încrucișate și o cruce de aur, pe o semilună de argint. Simbolizează cetatea Hotinului pe malul Nistrului și luptele creștinilor contra turcilor, pentru acest ținut. Este vechea stemă, heraldizată.

GEOGRAFIE

Așezare. Județul H. face parte din județele Moldovei dintre Prut și Nistru (Basarabia) și este ultimul județ spre Nord (al acesteia). Era, pe vremuri ținutul din marginea spre Polonia și cuprindea cetatea Hotinului menită să apere Moldova din spre această parte.

Suprafața: 3.782 km².

Infățișarea pământului. O culme deluroasă înaltă care pornește din masivul Bârdăului de la granița spre Bucovina, taie județul dela V la E ținându-se aproape de Nistru. Din această culme coboară spre valea cu meandre, adâncite în marginea podișului Podolic, pinteni scurți; iar către valea, mai largă și mai mlăștinoasă a Prutului, culmi deluroase prelungi și cu spinarea netezită în chip de podiș.

Climă și ape. Clima este mai aspră decât în Sudul țării (media temperaturii anuale, peste 8°), cu contraste de temperatură destul de mari însă (25°—28°) și cu precipitațiuni ceva mai abundente (între 400—600 mm anual) numai în N-V și pe dealurile mai înalte din interiorul județului. Către valea Nistrului, dar numai în E precipitațiunile scad sub 400 mm. Un indiciu al asprimei cliimei de aici este și faptul că pe la Hotin trece limita viței de vie, dar strugurii nu se coc de obicei.

În afara apelor mărginașe (Prutul și Nistrul), celelalte, afluențe ale acestora sunt fără mare însemnătate. Fiind amenințate să sece în timpul verii, ele au fost prefăcute de locuitori în salbe de iazuri. Merită totuși o mențiune specială, linia de izvoare dela obârșile acestor râuri (de o parte și de alta a culmii din spre Nistru), unde, atrase de abundența apei, satele se țin lanț cale de mulți km.

Vegetație. În N-V județului, pe dealurile care depășesc 300 m, făgetul este încă frumos dezvoltat; în restul ținutului însă, adică în cea mai mare parte a lui, pălcurile de stejari de pe înălțimi sunt asociate cu fâneața de tipul foarte apropiat celei medio-europene (multe ierburi înalte, cu flori); stepa propriu zisă se strecoară nu mai în lungul văii Prutului pe o fâșie subțire. De aici marele amestec de soluri din cuprinsul acestui județ de contact între mai multe provincii floristice (podzol, adică solul pădurilor de fagi, sol brun, adică

solul pădurilor de stejari, cernoziom degradat, cernoziom chokolat).

Bogății minerale. Afară de piatră (calcar de construcție și de var) și afară de puțin lignit în S-V județului, nu se pot cita alte minereuri importante.

ISTORIE

Vechime și dezvoltare istorică. Județul H. și-a luat numele dela cetatea care-și răstrânge, în fața Cameniței — bastion al Poloniei de altă dată — chipul în apele Nistrului.

Cetatea a fost înălțată de moldovenii lui Alexandru cel Bun, către 1400, cu ajutorul litvanilor marelui principe Vitold.

Până la trecerea ei în posesiunea Turcilor, cetatea a fost administrată de pârcălabi. Sub Ștefan cel Mare, pârcălabul ei a fost un unchiu al Domnului — Vlaicu.

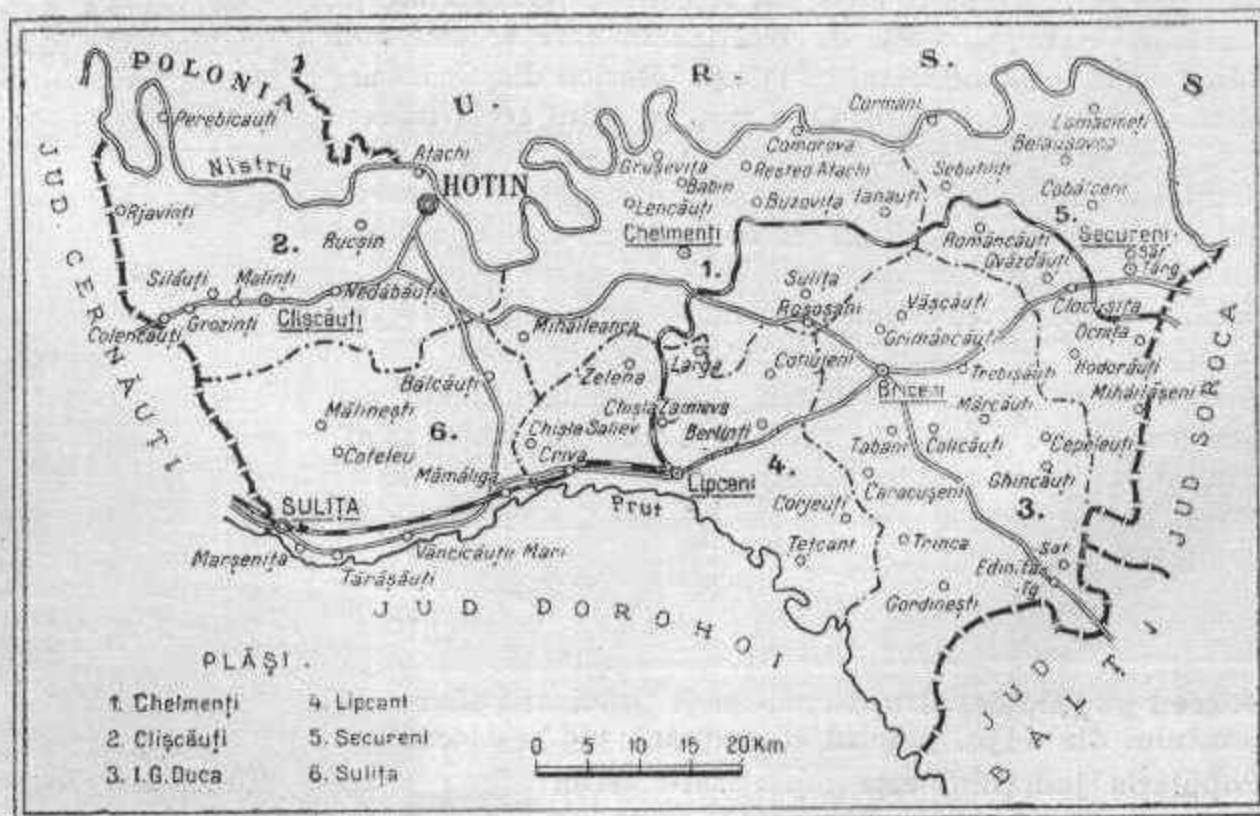
În ea, Petru Rareș a înfruntat pe Poloni. Din ea, Bogdan, fiul lui Alexandru Lăpușeanu, a plecat pentru deseale lui incursiuni în Polonia.

În 1600, Mihai asedia pe Ieremia Movilă, închis în cetate.

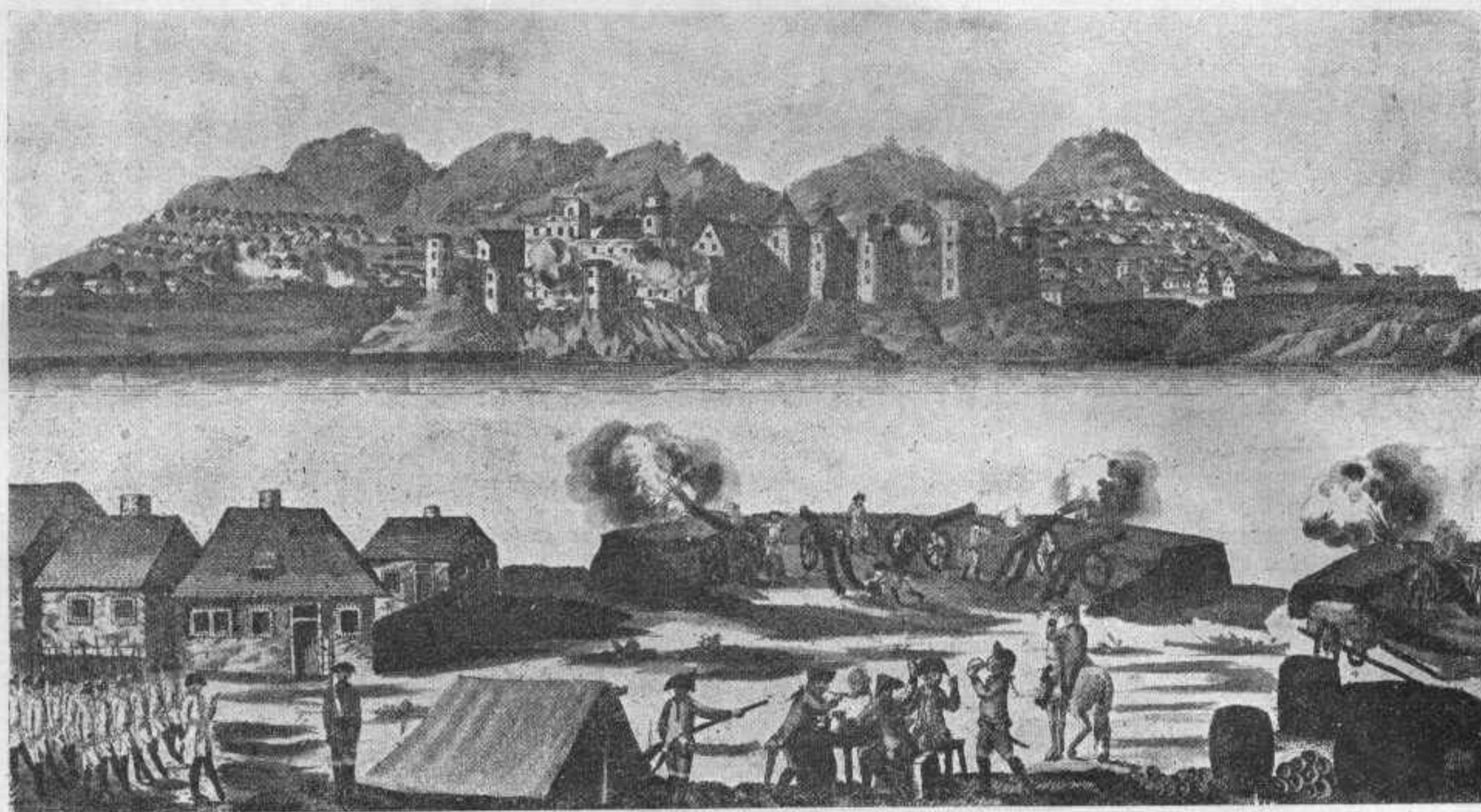
Aici, la 1673, Ștefan Petriceicu, Domn al Moldovei, și Grigore Ghica, Domn al Țării Românești, își așezară corturile, alături de oastea turcească, venită să atace pe regele Sobieski, și de aici, trecură în oastea acestuia, trădând cauza Turcilor.

La 1713, Abdi Pașa, serascherul, trecând prin Hotin, cu oaste, spre a instala ca rege în Polonia pe Stanislas Leszczynski, prietenul lui Carol XII și viitorul socru al regelui Ludovic XV al Franciei, puse mâna pe frumoasa cetate a Moldovei.

Cu ajutorul chiar al lui Nicolae Mavrocordat care domnea atunci în Moldova, el îi făcu reparații și adaosuri — într'un

VEDEREA CETĂȚII HOTIN, BOMBARDATĂ LA 10 SEPT. 1788
Colecția Academiei Române

miserabil stil turcesc — și o dădu în primire, împreună cu ținutul înconjurător pe care îl smulse Moldovei, unui pașă, ca să fie de apărare Semilunei, în acest punct amenințat de expansiunea teribilă a Rusiei.

Așa se născu raiana Hotinului a cărei existență turburată de incursiuni austriace și rusești, în 1739, 1769, 1788, se sfârși în 1812.

Monumente istorice. *Cetatea Hotinului*, pe care profesorul N. Iorga o descrie astfel în cartea sa « Neamul Românesc în Basarabia »: « Meșteri din Podolia sau italieni au lucrat Hotinul cel nou, pe la 1400. Ei au făcut din piatră bine potrivită și amestecată cu linii de cărămidă, pentru podoabă, un masiv rotund de zidărie strașnică, ce se ridică drept pe malul Nistrului puternic. Turnuri se umflă pe la colțuri, tot așa de uriaș plănuite și aduse la îndeplinire. În centru se făcură încăperi de rugăciune și locuință, și printre năruiturile de acum, printre multele schimbări, care au pierdut astăzi mai orice înfățișare, rămâi uimit când vezi semnele deosebitoare ale arhitecturii din veacul al XV-lea, al Moldovei. Casele acestea care au fost spoite cu roșu pentru haremul vreunui Pașă, au ferești de piatră albă, în arcuri sfărâmate, și o ușe de biserică în care se taie trei rânduri de linii împodobite, ca la ușa bisericii din Scânteie, clădită de Ștefan cel Mare. Colo sus, pe zidul acela măreț, ferești mai mici au ciubuce de piatră săpată, care se taie în unghiuri drepte, și se vede chiar prin spărturi o poartă cu șapte-opt arce în cadrele ei îndrăznețe, cari e desigur cea mai frumoasă din toate vechile clădiri românești. Ea e sfărâmată în parte, drumul la dânsa s'a rupt, și ar trebui să te cațări prin bolovanii risipiți ca s'o vezi mai bine ».

Biserica Sf. Nicolae din Hotin, atribuită lui Ștefan cel Mare, reședința învățatului episcop Amfilohie, după 1770. Degradată de turci cari au folosit-o ca moschee.

Biserica Nașterea Maicii Domnului din Culișcăuți, construcție de lemn din 1603.

POPULAȚIE

Starea populației. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, județul H. numără 395.345 locuitori. Populația județului este repartizată astfel:

a) Pe orașe și plăși, după sex

Unități administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbați	Femei
Total județ	395.345	193.146	202.199
Orașul Hotin	15.287	7.344	7.943
Total rural	380.058	185.802	194.256
1. Plasa Briceni	94.167	46.128	48.039
2. Plasa Hotin	100.369	48.406	51.963
3. Plasa Lipcani	106.566	52.224	54.342
4. Plasa Secureni	78.956	39.044	39.912

b) Pe grupe de vârstă

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele	395.345	30—49 ani	85.005
0—9 ani	113.157	50—69 ani	37.370
10—29 ani	152.248	70 ani și peste	6.598
		Vârstă nedecarată	967

Mișcarea populației. Datele fundamentale ale mișcării populației în județul H., după cifrele publicate în Buletinul Demografic al României în perioada 1931—1936, sunt următoarele:

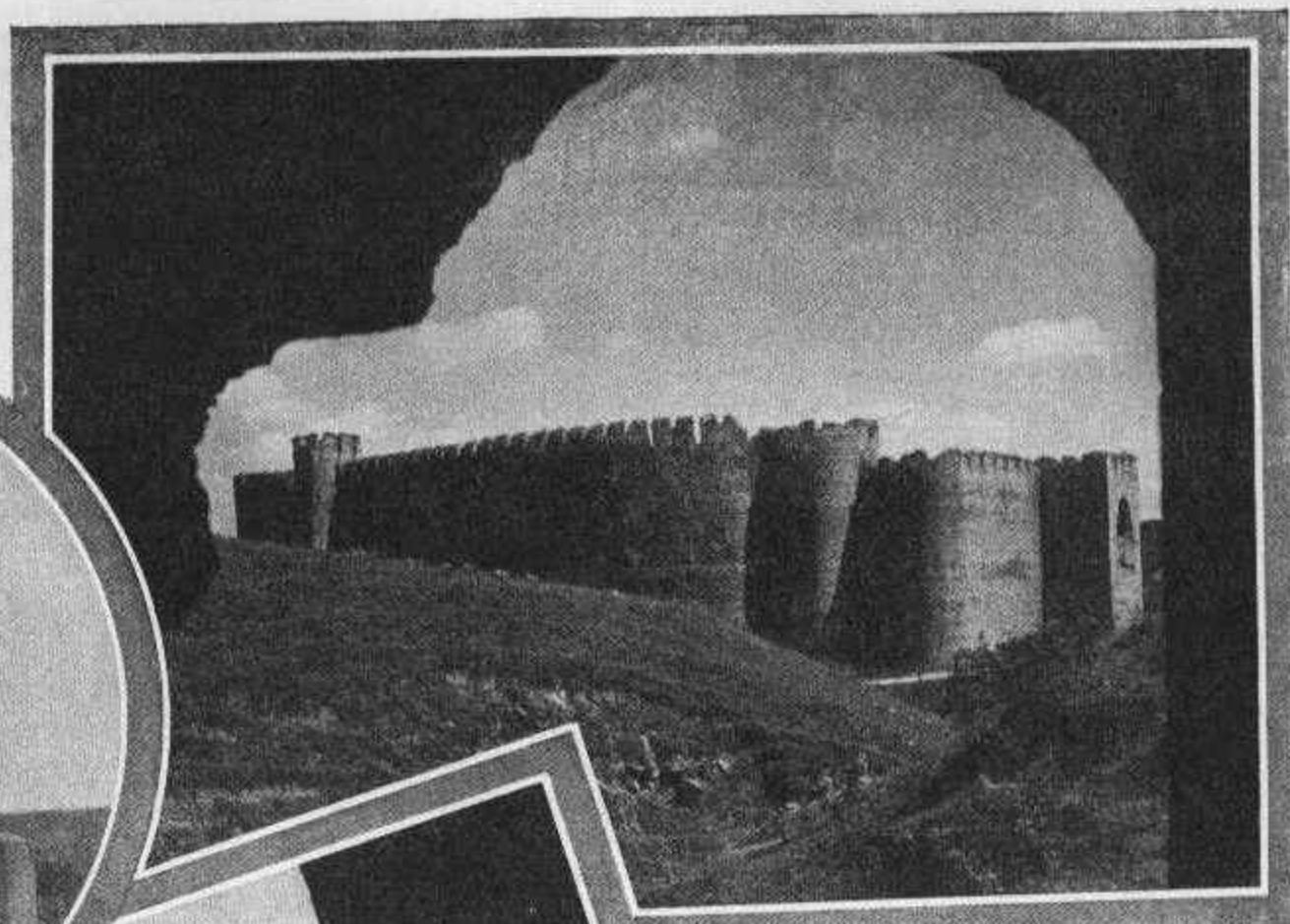
Anul	Cifra probabila a populației județului la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proporția la 1.000 locuitori		
		Născuți vii	Morți	Excedent natural	Născuți vii	Morți	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 medie anuală	—	12.390	7.566	4.824	30,3	18,5	11,8
1931	397.859	12.448	7.419	5.029	31,3	18,6	12,7
1932	404.277	13.843	7.814	6.029	34,2	19,3	14,9
1933	408.792	12.217	6.749	5.468	29,9	16,5	13,4
1934	414.794	12.241	8.142	4.099	29,5	19,6	9,9
1935	417.073	11.200	7.703	3.497	26,9	18,5	8,4
1936	421.848	11.364	7.051	4.313	26,9	16,7	10,2

La data de 1 Iulie 1937 cifra probabila a populației județului H. a fost de 425.627 locuitori. Față de populația

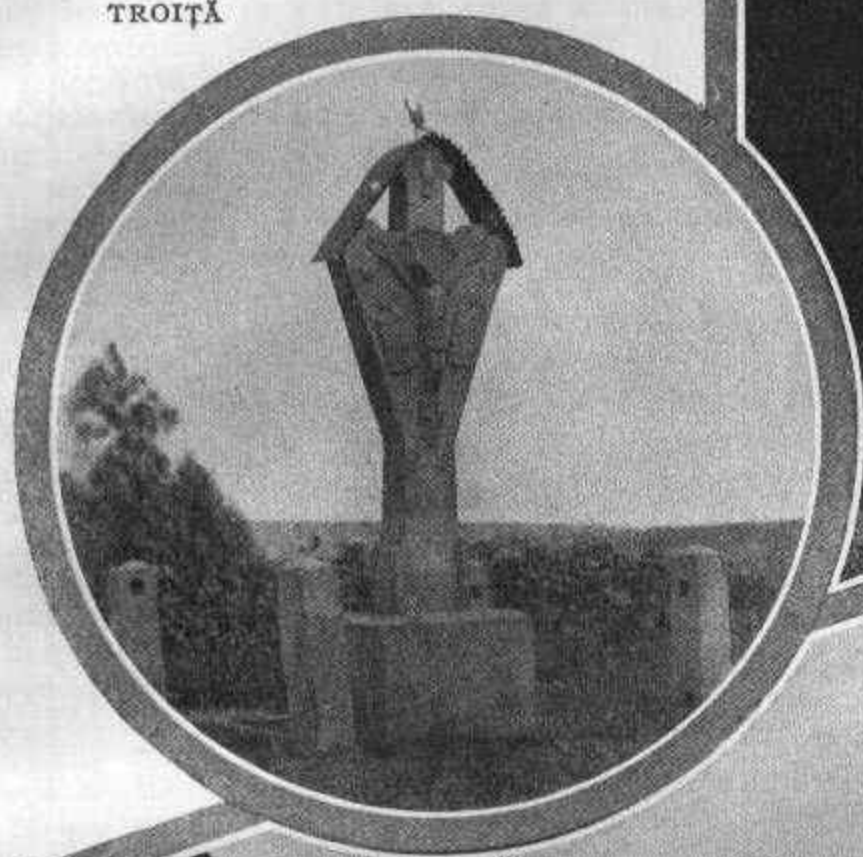

HOTIN

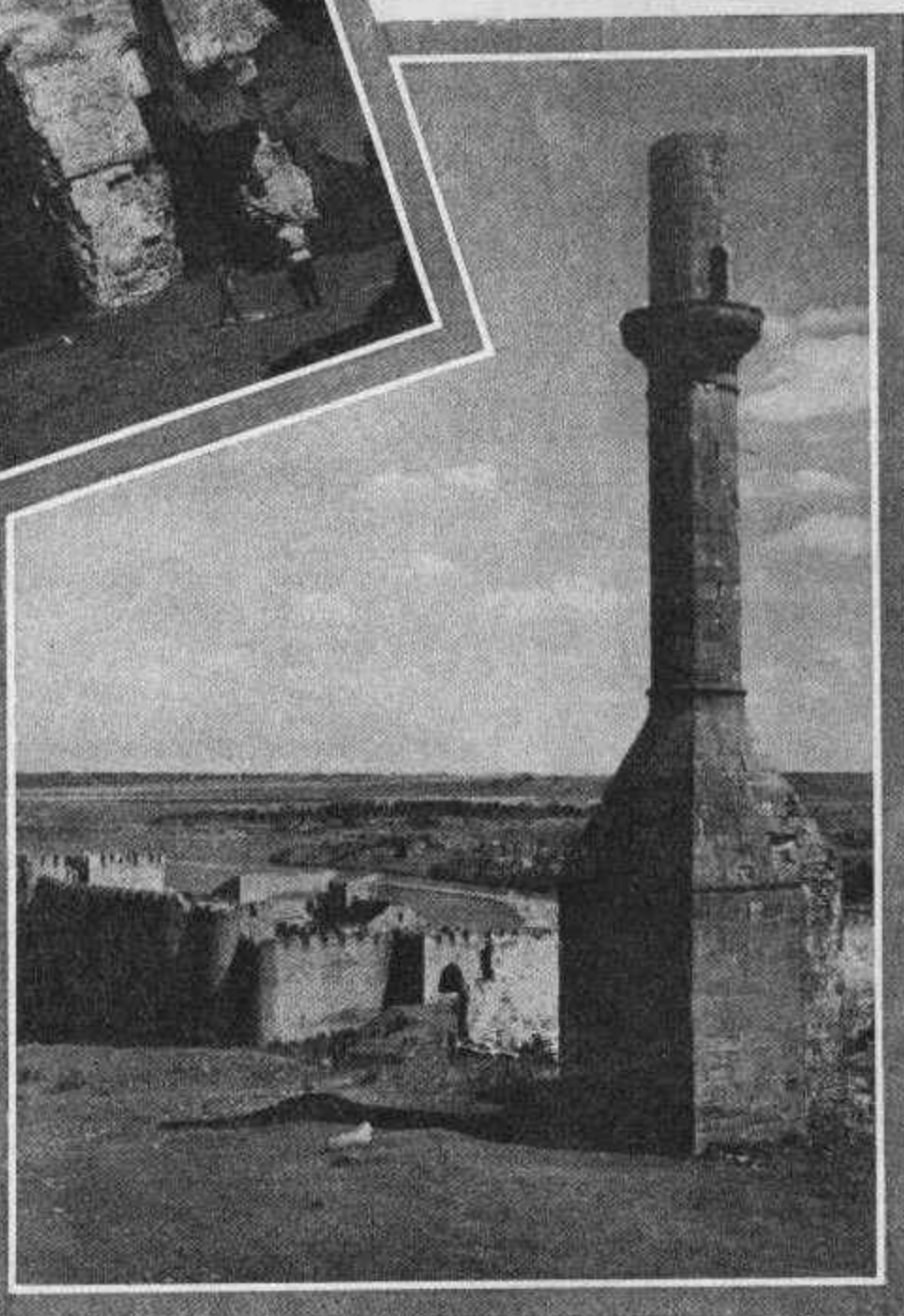
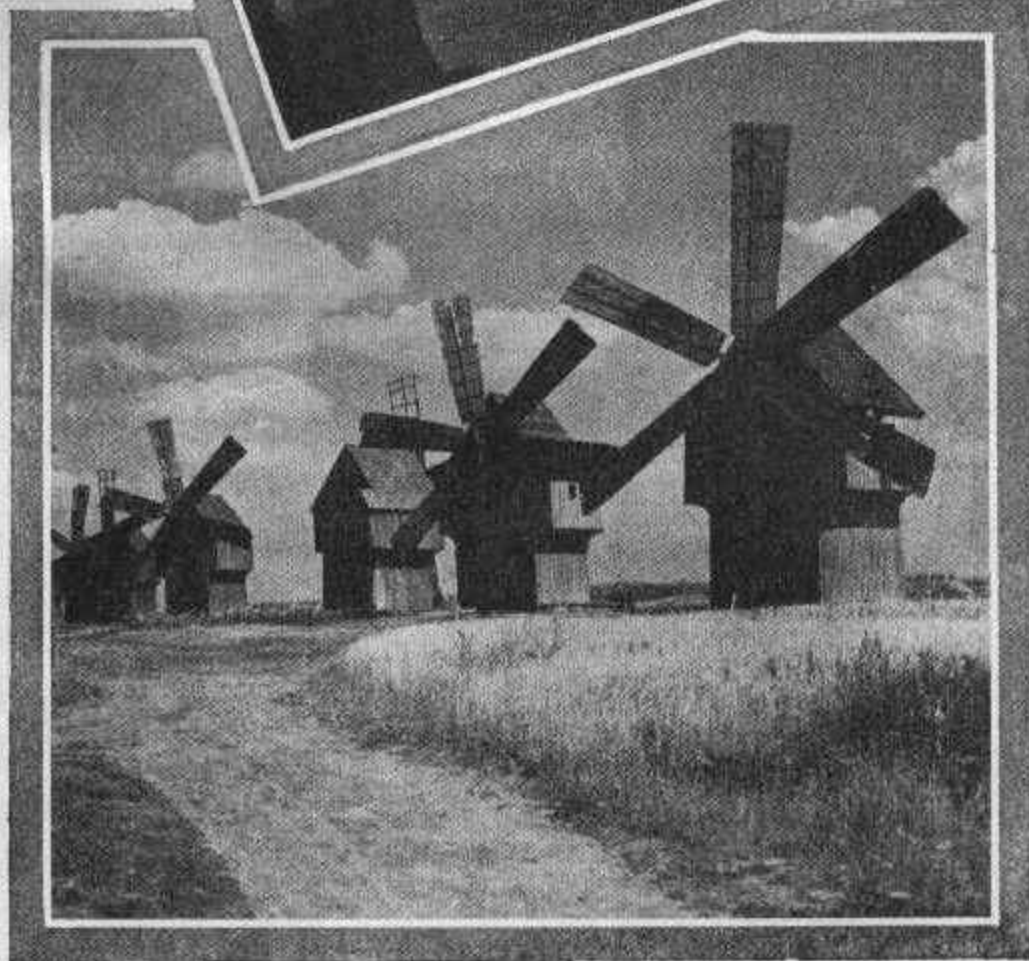
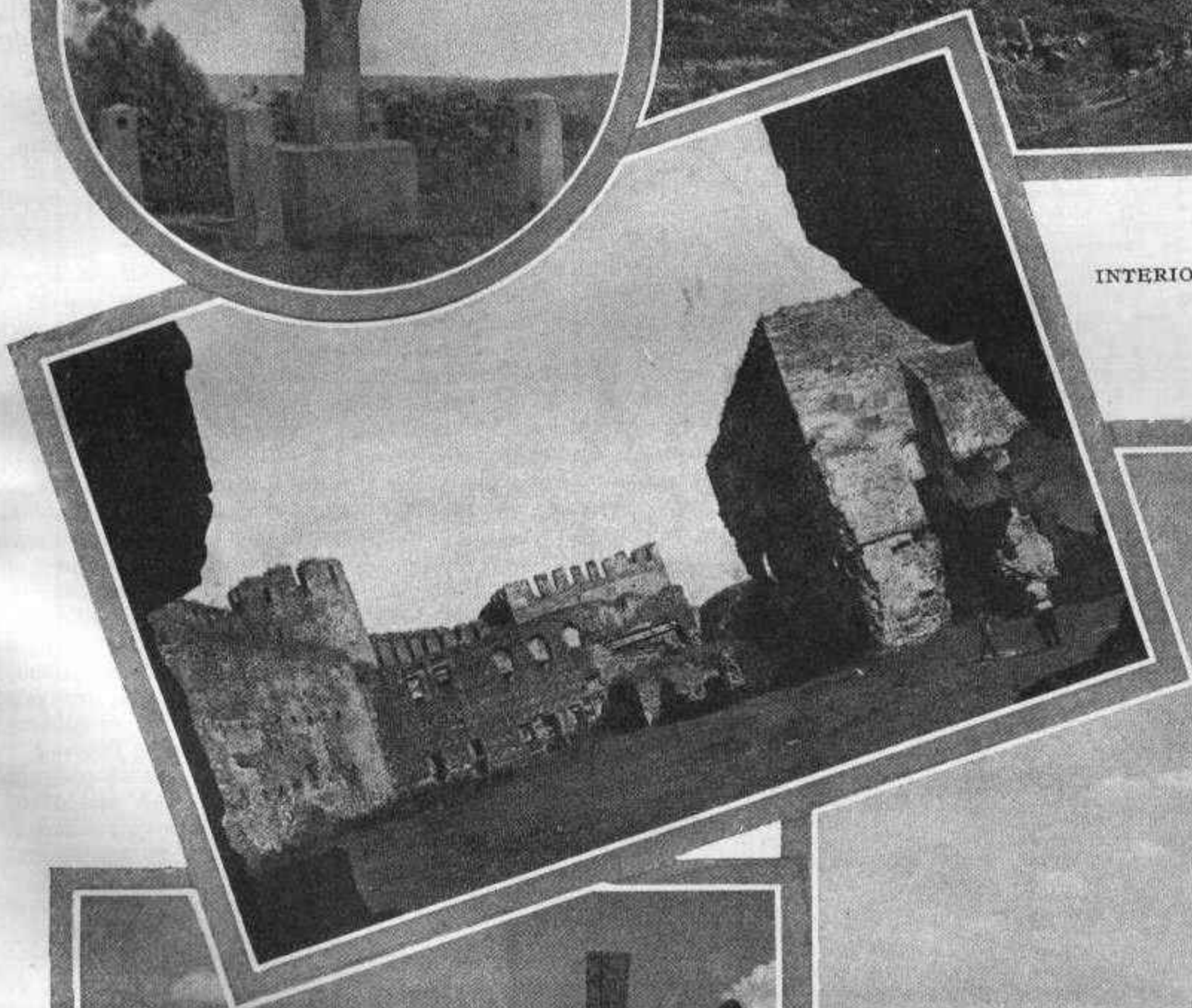
CETATEA HOTINULUI

TROIȚĂ

INTERIORUL CETĂȚII

PĂȘCĂUȚI: MORI DE VÂNT

MINARET

numărată la recensământul din 1930 și anume 395.345 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 30.282 locuitori în timp de șase ani și jumătate ceea ce corespunde unei creșteri de 7.7%.

ECONOMIE

Județului H. are un profund caracter agricol. Industria dezvoltată pe pământul său e strâns legată de producția agricolă.

Importantă producție de miere.

Agricultură. Județul ocupă o suprafață de 378.200 ha. Suprafața arabilă este de 303.771 ha, adică 80,32% din suprafața județului și 1,03% din suprafața totală a țării.

Din suprafața arabilă a județului, marea proprietate deține 6.813 ha, adică 2,24%, iar mica proprietate 296.958 ha, adică 97,76%.

Din totalul suprafeței arabile, *cerealele* ocupă 246.935 ha, astfel repartizate:

Porumbul ocupă 100.320 ha, cu o producție de 1.413.683 chint. (prod. medie la ha 14,1 chint.), în valoare de 332 mil. lei.

Grâul ocupă 69.941 ha, cu o producție de 604.022 chint. (prod. medie la ha 8,6 chint.), în valoare de 239 mil. lei.

Orezul ocupă 37.459 ha, cu o producție de 309.011 chint. (prod. medie la ha 8,2 chint.), în valoare de 76 mil. lei.

Secara ocupă 34.010 ha, cu o producție de 333.309 chint. (prod. medie la ha 9,8 chint.), în valoare de 97 milioane lei.

Ovăzul ocupă 4.094 ha, cu o producție de 33.478 chint. (prod. medie la ha 8,1 chint.), în valoare de 10 milioane lei.

Hrișca ocupă 1.053 ha, cu o producție de 5.397 chint. (prod. medie la ha 5,1 chint.), în valoare de 2 milioane lei.

Meiul ocupă 66 ha. *Măturile* 1 ha.

Fânețele cultivate și alte culturi furajere ocupă 14.744 ha. Din această suprafață *trifoiul* ocupă 5.099 ha, cu o producție de 105.957 chint. fân (media la ha 20,7 chint.), în valoare de 14 milioane lei, și 50 chint. sămânță. *Lucerna* ocupă 2.199 ha, cu o producție de 54.543 chint. fân (media la ha 25,6 chint.), în valoare de 7 milioane lei, și 21 chint. sămânță. *Rădăcinile de nutreț* ocupă 956 ha, cu o producție de 164.158 chint. (media la ha 171,7 chint.), în valoare de 11 milioane lei.

Plantele alimentare ocupă 16.332 ha. Din această suprafață *fasolea* ocupă 6.934 ha, cu o producție de 50.653 chint. (media la ha 7,3 chint.), în valoare de 18 milioane lei. *Cartofii* ocupă 5.346 ha, cu o producție de 486.362 chint. (media la ha 90,9 chint.), în valoare de 61 milioane lei.

Cartofii printre porumb dau o producție de 23.024 chint., în valoare de 3 milioane lei, *fasolea printre porumb* dă o producție de 7.973 chint., în valoare de 3 milioane lei, și *doilecii printre porumb* dau o producție de 770.879 chint., în valoare de 39 milioane lei.

Plantele industriale ocupă 24.025 ha. Din această suprafață *floarea soarelui* ocupă 15.445 ha, cu o producție de 166.629 chint. (media la ha 10,8 chint.), în valoare de 62 milioane lei. *Sfecla de zahăr* ocupă 2.583 ha, cu o producție de 435.419 chint. (media la ha 168,5 chint.), în valoare de 24 milioane lei. *Cânepa* ocupă 1.890 ha, cu o producție de 9.281 chint. fuior (media la ha 4,9 chint.), în valoare de 32 milioane lei și 13.260 chint. sămânță (media la ha 7,0 chint.), în valoare de 5 milioane lei. *Mustarul* ocupă 1098 ha, cu o producție de 3.301 chint., (media la ha 3,0 chint.), în valoare de 2 milioane lei. *Anisonul* ocupă 417 ha cu o producție de 3.301 chint. (media la ha 3,0 chint.), *Macul* ocupă 331 ha, cu o producție de 2.710 chint. (media la ha 8,2 chint.), în valoare de 4 milioane lei.

Caracteristică. Suprafețele ocupate în acest județ de secară, linte, hrișcă, anison (70,4% pe țară) și mac sunt clasate în locul întâi din țară. În privința producției la hectar a anisonului, județul H. este deasemenea în fruntea județelor țării.

Vegetație și culturi diverse. Din suprafața totală a județului (378.200 ha.), ogoarele sterpe ocupă 1.735 ha.

Fânețele naturale ocupă 3.070 ha, cu o producție de 50.962 chint. (prod. medie la ha 16,6 chint.), în valoare de 6 milioane lei.

Pășunile ocupă 6.728 ha.

Pădurile ocupă 39.511 ha.

Livezile de pruni ocupă 1.132 ha, cu o producție de 75.617 chint. (prod. medie la ha 66,8 chint.), în valoare de 23 milioane lei.

Alți pomi fructiferi (meri, peri, nuci) ocupă 2.401 ha.

Vița de vie ocupă 363 ha.

Creșterea animalelor. În județul H. se găseau în anul 1935: cai 55.357, boi 55.073, oi 178.565, capre 1.306, porci 37.882, stupi sistematice 7.011, stupi primitivi 5.771.

Industria. *Industria alimentară:* 241 mori (7 sistematice, 13 cu aburi, 96 de apă, 37 de vânt și 88 fărănești cu motor), 42 fabrici și teascuri de ulei, 1 fabrică de zahăr, 3 fabrici de bomboane, 1 de unt, 4 de spirt, 1 de bere și 1 de malt. *Alte industrii:* 3 fabrici de cărămidă, 1 de țiglă, 11 de var, 1 de gips, 3 de cherestea, 4 de săpun, 1 de tăbăcărie și 1 de oale. *Cariere:* gips (la Mămăliga), piatră calcară pentru fabricarea varului (la Hotin), piatră calcară pentru construcții (la Edinița).

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei și peste ¹⁾: Moara Bernstein-moștenitorii, Briceni (inv. 11) Fabrica de zahăr «Zarojani», Zarojani (soc. 100, inv. 180).

INDUSTRIA *) JUDEȚULUI HOTIN ÎN 1935

Întreprinderile de la 5 H.P., sau 20 lucrători în sus.

Industria	Numărul fabricilor		Forța motrice H. P.	Personal ocupat	Valoarea producției în mii de lei
	Active	Inchise			
Alimentară	16	4	3.325	600	211.544
Lemnului	2	1	139	25	1.390
Materiale de construcție	1	—	47	14	660
Total	19	5	3.511	639	213.594

*) Nu sunt cuprinse exploatarea miniere, petrolifere, carierele, uzinele de apă și electricitate.

Comerț. Comerț intens cu cereale, fructe, vite, păsări și produse animale. Export în Polonia, Germania și Palestina. Centre comerciale: Hotin, Lipcani, Briceni, Edinița și Securenii.

Credit și cooperatie. În cuprinsul județului funcționează 3 bănci (societăți anonime).

Situația lor, conform bilanțurilor încheiate la 31 Decembrie 1934, se prezintă astfel:

A C T I V		P A S I V	
Disponibil	383.196	Fonduri	13.938.717
Plasamente	61.475.031	Angajamente . .	50.617.766
Imobilizări	972.462	Rezultate	35.442
Rezultate	1.761.236		
Total	64.591.925	Total	64.591.925

Cooperative de credit (bănci populare) 48, cu 9.109 membri și cu un capital social vărsat de 10.666.658 lei. Imprumuturi, acordate 37.049.100 lei (neconvertite 9.106.896 lei, convertite 10.302.915 lei, reduceri la împrumuturi convertite 17.639.289 lei). Depuneri spre fructificare 4.225.371 lei. Totalul bilanțului 45.297.401 lei.

Cooperative forestiere 3, cu 189 membri și cu un capital social vărsat de 275.605 lei. Fonduri 311.880 lei. Bilanțul încheiat 1.103.221 lei.

Cooperative agricole de aprovizionare și vânzare în comun 13, cu 536 membri și cu un capital vărsat de 408.917 lei. Bilanțul încheiat 2.218.042 lei.

Cooperative de consum 26, cu 2.879 membri și cu un capital social vărsat de 1.162.621 lei. Mărfuri generale în valoare de 766.219 lei. Bilanțul încheiat 3.755.863 lei.

Situația cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decembrie 1935.

¹⁾ Cifrele în paranteză arată capitalul social (soc.) și capitalul investit (inv.) în milioane de lei.

Finanțe publice. Bugetul județului H. pe exercițiul 1936/1937, prevede următoarele cifre:

	L. ei
Venituri	20.787.929
Venituri ordinare	12.154.392
Venituri extraordinare	2.678.611
Venituri speciale	5.954.926
Cheltuieli	20.787.929
Cheltuieli ordinare	12.154.392
Cheltuieli extraordinare	2.678.611
Cheltuieli speciale	5.954.926

Drumuri. Județul H. este străbătut de o rețea de drumuri în lungime totală de 1.225 km 896 m, repartizată astfel:

Drumuri naționale 262 km 416 m, din care Direcția Generală a Drumurilor întreține 146 km 792 m, (pavați și pietruși).

Drumuri județene 273 km 743 m, din care administrația județului întreține 66 km 774 m, (pavați și pietruși).

Drumuri comunale 689 km 737 m.

Lungimea totală a podurilor este de 2.385,70 metri, repartizată astfel: poduri naționale 672,50 m, județene 484,20 m și comunale 1.229,00 m.

Prin județ trec 5 drumuri naționale, legând următoarele localități:

1. Cernăuți—Hotin.
2. Cernăuți — Lipcani — Otaci-Tg.
3. Hotin—Briceni—Bălți (Hotin—Briceni=67 km).
4. Săveni — Lipcani — Hotin (Lipcani — Hotin =37 km).
5. Săveni—Edinița—Otaci-Tg.

Cale ferată. Județul H. este străbătut de o linie secundară simplă de cale ferată de 141 km.

Stații importante: Larga, Sulița.

Poșta, telegraf, telefon. 10 oficii P.T.T. de stat la Hotin, Sulița, Briceni-Târg, Chelmenți, Clișcăuți, Corjeuți, Edinița-Târg, Lipcani-Târg, Romancăuți și Securen-Târg; 2 agenții speciale la Dinăuți și Mămăliga și 1 gară cu serviciu poștal (Ianăuți).

Oficii telefonice la Hotin, Sulița, Briceni-Târg, Chelmenți, Clișcăuți, Corjeuți, Dinăuți, Edinița-Târg, Ianăuți, Lipcani-Târg, Mămăliga, Romancăuți, Securen-Târg.

CULTURĂ

Știință de carte. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, populația județului, dela 7 ani în sus este de 313.977 locuitori, din care 29,7% sunt știutori de carte. După sex, proporția este de 43,6% bărbați știutori de carte și 16,4% femei știutoare de carte. Repartiția locuitorilor după gradul de instrucție, în procente, este următoarea:

Gradul de instrucție școlară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul știutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extrașcolară	15,5	10,1
2. Primară	56,6	80,7
3. Secundară	19,2	6,6
4. Profesională	5,3	1,9
5. Universitară	2,8	0,6
6. Alte școli superioare	0,6	0,1

Invățământ. Populația școlară a județului H. (între 5—18 ani) a fost în anul 1934 de 113.454 locuitori (6.012 mediu urban și 107.442 mediu rural).

Școli secundare: 1 liceu de băieți (Hotin), 1 liceu de fete (Hotin), 2 licee comerciale de băieți (Hotin și Sulița), 2 gimnazii industriale de băieți (Hotin și Sulița), 1 gimnaziu industrial de fete (Hotin), 2 licee particulare (Briceni și Securen), 1 gimnaziu de băieți (Lipcani), 1 gimnaziu comercial (Briceni), 1 gimnaziu evreesc (Sulița), 1 școală de agricultură (Romancăuți).

Școli primare 243, din care 226 rurale și 17 urbane (273 școli de stat și 2 confesionale), cu un număr total de 38.579

elevi (3.039 mediu urban și 35.540 mediu rural) și cu 738 învățători și alt personal didactic (situația din 1934).

Grădini de copii 17, din care 13 rurale și 4 urbane (toate de stat), cu un număr total de 776 copii (130 mediu urban și 646 mediu rural) și cu 17 conducătoare (situația din 1934).

Instituții culturale. *Fundația Culturală Regală «Principele Carol»* are cămine culturale în: Hotin (2 cămine), Balcăuți, Bărlădeni, Bezeda, Belăuți, Belaușovca, Bolboaca, Briceni, Chelmenți, Chișla-Zamjievă, Cepeleuți, Cerlena-Mare, Clișcăuți, Clocușna, Cotiugeni, Comarova, Corjeuți, Costiceni, Coșuleni, Coteala, Coteleu, Criva, Dancăuți, Drepăuți, Edinița-Tg., Gordinești, Grimancăuți, Hlina, Hodărăuți, Lencăuți, Lipcani, Lucăceni, Lomacinești, Mămăliga, Malinești, Malinți, Marșenița, Mendicăuți, Mihălășeni, Moldova, Neporotova, Nesfoaia, Pașcăuți, Pererita, Rașcov, Resteu-Atachi, Romancăuți, Rosoșani, Rucșin, Seliște, Șerbiceni, Șirăuții-de-Jos, Slobozia—Șirăuți, Stălinești, Sulița, Tabani, Târnova, Tărășăuți, Tețcani, Trebisăuți, Trinca, Vancicăuți-Mici, Vasileuți, Varticăuți-de-Jos, Viișoara, Vladicina și Zarojani.

Casa Școalelor și a Culturii Poporului întreține în județ 78 cămine culturale, 3 soc. muzicale și 9 biblioteci, adică în total 90 organizații culturale, dintre care 63 au personalitate juridică.

Asociația «Astra» pentru cultura și literatura română din Bucovina activează la Hotin, Lipcani, Edinița-Tg., și Colencăuți.

În orașul Hotin se mai află 2 biblioteci publice, 1 filială a Soc. «Făuritorii României Mari», Soc. culturală, «Ateneul Bogdan-Petriceicu-Hasdău»; la Sulița 1 cămin cultural C.F.R., la Lipcani Soc. culturală «Speranța».

În județ sunt: 8 cinematografe, 1 teatru de vară; 9 soc. sportive și 4 soc. de vânătoare.

RELIGIE

Confesiuni. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, din totalul locuitorilor județului 87,0% sunt ortodocși.

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 155 biserici ortodoxe, 4 lipovenesti, 1 romano-catolică, 1 armenească, 44 case de rugăciuni baptiste, 25 adventiste, 67 sinagogi și case de rugăciuni mozaice.

În satul Neporotova se află mănăstirea «Galița».

Instituții bisericești. 2 protopopiate ortodoxe la Hotin și Edinița-Tg. Județul se află în eparhia Hotinului (Mitropolia Bucovinei).

ADMINISTRAȚIE

Organizare administrativă. Capitala județului H. este orașul Hotin. Județul are 2 orașe (Hotin și Sulița) și 213 sate împărțite astfel:

I. Plasa Chlmenți	37 sate
II. Plasa Clișcăuți	37 sate
III. Plasa I. G. Duca	46 sate
IV. Plasa Lipcani	34 sate
V. Plasa Securen	23 sate
VI. Plasa Sulița	33 sate

Organizare judecătorească. Un tribunal la Hotin, cu o secțiune, 9 magistrați și 1 procuror, în circumscripția Curții de Apel din Cernăuți.

6 judecătoria, la Hotin, Sulița, Briceni, Clișcăuți, Tg.-Lipcani, și Securen cu un total de 12 magistrați.

Organizare sanitară. 8 spitale de stat la: Hotin, Sulița, Briceni, Chelmenți, Lipcani, Romancăuți, Securen și Târnova.

1 spital pentru tuberculoși la Vorniceni.

4 spitale evrești la: Hotin, Sulița Briceni, și Securen. 8 dispensare de stat, 1 dispensar comunal, 1 dispensar al Soc. «Crucea Roșie» și 2 dispensare particulare evrești. Serviciul sanitar județean și Serviciul sanitar al orașului Hotin.

Asistență și prevedere socială. Casa Asigurărilor Sociale din Cernăuți are un oficiu la Hotin și organizații medicale la Hotin, Sulița și Lipcani, cu un total de 4 medici.

Societatea «Crucea Roșie», activează la Hotin, Sulița și Securenii, Oficii I.O.V. la Hotin și la Securenii.

În orașul Hotin, se mai află: Soc. pentru ajutorarea săracilor creștini, Soc. pentru ajutorarea săracilor poloni; 1 azil comunal pentru săraci și 1 azil pentru bătrânii evrei. Aziluri de bătrâni la Briceni, Lipcani, Securenii și Sulița.

PRINCIPALE AȘEZĂRI

Hotin, capitala județului, (Vezi monografiile orașelor reședință).

Sulița, comună urbană, situată la 39 km de capitala județului și la 546 km de București. Stație c.f. pe linia Iași—Vasile Lupu—Bălți—Cernăuți.

Are 5.026 locuitori (cifra probabilă la 29 Decembrie 1930).

Bugetul orașului pe exercițiul 1936/1937 se ridică la 3.482.103 lei.

2 mori cu aburi, 7 mori de apă, 1 tăbăcărie, 2 fabrici de ulei, 5 depozite de cherestea.

Comerț cu cereale, animale, lemne.

Banca Comercială, Banca Populară «Sprijinul», Banca «Tovărășia» de împrumut și păstrare, Banca țărănească «Plugarul», Banca meseriașilor C.F.R.

Liceu comercial, gimnaziu industrial, gimnaziu mixt evreesc, 6 școli primare, 1 grădiniță de copii.

1 cămin cultural al Fundației culturale «Principele Carol», 1 cămin C.F.R., 1 bibliotecă particulară, 2 cinematografe, 1 societate sportivă.

3 biserici ortodoxe.

Primărie, Pretură, Judecătoria de ocol, Comisariat de poliție, Percepție fiscală, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Aeroport, Uzină electrică.

Spital de stat, 1 dispensar de stat, Soc. «Crucea Roșie», 1 azil de bătrâni.

LOCALITĂȚILE DIN JUDEȚUL HOTIN

A) Orașe

1. Hotin (capitala județului)
2. Sulița

B) Sate

I. PLASA CHELMENȚI

1. Atachi
2. Babin
3. Bărnova
4. Burdrug
5. Buzovița
6. Chelmenți
7. Chișla-Nedjimeni
8. Cofa
9. Comarova
10. Cozăreni
11. Grubna
12. Grușevița
13. Hârtop
14. Ianăuți
15. Levinți
16. Larga-Câmpului
17. Lencăuți
18. Macareanca
19. Mihăileanca
20. Moldova
21. Moșaneți
22. Nagoreni
23. Nelipăuți
24. Noua-Sulița
25. Percăuți
26. Polivanov-Jar
27. Putrina
28. Restcu-Atachi
29. Rosoșani
30. Seliște
31. Slobozia-Malinți
32. Varticăuți
33. Varticăuții-de-Jos
34. Varticăuții-de-Mijloc
35. Varticăuții-de-Sus
36. Volcineți
37. Voronovița

II. PLASA CLIȘCĂUȚI

1. Anadoli
2. Aresteuca
3. Atachi
4. Balamutca
5. Blișceati
6. Bociăuți
7. Capilauca
8. Căponoasa
9. Clișcăuți
10. Colencăuți
11. Cruglic

12. Dancăuți
13. Darabani
14. Dolneni
15. Gordiști
16. Grimești
17. Grineacica
18. Grozinți
19. Malinți
20. Mlinchi
21. Nedăbăuți
22. Onutul-Mic
23. Pașcăuți
24. Perebicăuți
25. Poiana
26. Prigorodoc
27. Rașcov
28. Răjvinți
29. Rucșin
30. Ruhotin
31. Săncăuți
32. Stănceni
33. Șilăuți
34. Șirăuți-de-Sus
35. Vladăcina
36. Vorniceni
37. Zarojani

III. PLASA I. GH. DUCA

1. Badragii-Nouii
2. Badragii-Vechi
3. Balcăuții-de-Jos
4. Bociăuții-Nouii
5. Bolboacă
6. Briceni
7. Briceni-Sat
8. Burlănești
9. Buzdiugeni
10. Caracuseeni
11. Cepeleuți
12. Cepeleuții-Nouii
13. Chirilauca
14. Colicăuți
15. Constantinești
16. Coreșăuți
17. Edinița
18. Edinița-Sat
19. Fetești
20. Ghincăuți
21. Glină-Mare
22. Glină-Mică
23. Gordinești
24. Grimăncăuți
25. Herdeuca
26. Holohora-de-Jos
27. Holohora-de-Sus
28. Iachimeni
29. Lopatnic
30. Marcăuți
31. Marcăuții-Mici

32. Mihăileni
33. Poiana
34. Rângaci-Nouii
35. Rotunda
36. Slobozia-Caracuseeni
37. Slobozia-Grozinți
38. Slobozia-Vascăuți
39. Șicșăuții-Nouii
40. Tabani
41. Târnova
42. Trebisăuți
43. Trestieni
44. Trinca
45. Vascăuți
46. Vișoara

IV. PLASA LIPCANI

1. Balasinești
2. Berlinți
3. Bezeda
4. Bilavăț
5. Bogdănești
6. Braila
7. Cebrău
8. Chișla-Salieva
9. Chișla-Zamjivea
10. Corjenți
11. Coteala
12. Cotiugeni
13. Criva
14. Drepcăuți
15. Grimești
16. Grumazeni
17. Hlina
18. Larga
19. Lipcani
20. Lipcani-Sat
21. Lucăceni
22. Medveja-Cătun
23. Medveja-Mare
24. Medveja-Mică
25. Paveleanca
26. Pererita
27. Poliana
28. Ruhotin
29. Săncăuți-Moara
30. Slobozia-Șirăuți
31. Șirăuți-de-Jos
32. Tețcani
33. Zaluca
34. Zelena

V. PLASA SECURENI

1. Bărlădeni
2. Belaușovca
3. Clocușna
4. Cobălțeni
5. Cormani

6. Culișcăuți
7. Grinăuți-Raia
8. Gvâzdăuți
9. Hodărăuți
10. Iomăcineți
11. Mendicăuți
12. Mendicăuții-Nouii
13. Mihălășeni
14. Mihaileanca
15. Neporotova
16. Ocnita
17. Ojeva
18. Paladia
19. Respopiști
20. Romăncăuți
21. Securenii
22. Securenii-Sat
23. Serbicieni
24. Șebutinți
25. Vasileuți
26. Vitreanca
27. Volcineți
28. Voloșcova

VI. PLASA SULIȚA

1. Balcăuți
2. Belăuți
3. Berestea
4. Cerlena-Mare
5. Costiceni
6. Coșuleni
7. Coteleu
8. Cristinești
9. Doljoc
10. Dumeni
11. Forostna
12. Hajdeu-de-Jos
13. Hajdeu-de-Sus
14. I. G. Duca
15. Malinești (fost Dinăuți)
16. Mamăliga
17. Marșenița
18. Negreni
19. Nesfoaia
20. Rachitna
21. Rângaci
22. Sânger
23. Stălinești
24. Stroești
25. Sulița-Sat
26. Șendreni
27. Șerbini
28. Șicșăuți
29. Tărășăuți
30. Tulbureni
31. Vancicăuți-Marț
32. Vancicăuți-Mici
33. Vancinești

VAS DIN EPOCA ROMANĂ

JUDEȚUL HUNEDOARA

Stema. Scut albastru, cu un corb negru ținând în cioc un inel de aur, cu piatră roșie și stând pe o ramură verde de stejar. Reprezintă stema familiei Huniadeștilor, stăpâna de odinioară a acestui ținut. Este vechea stemă a județului.

GEOGRAFIE

Așezare. Județul H. este așezat în colțul S-V al Transilvaniei la răspântia drumului Mureșului cu drumul Banatului (prin Porțile-de-Fier ale Transilvaniei), cu drumul Olteniei (prin defileul Jiului), și cu drumul Țării Crișurilor (peste culme de munte în valea Crișului-Alb). El închide, între hotarele sale, vechea țară a Hațegului unde și-a avut capitala regele Dacilor, Decebal.

Suprafața. 7.695 km² E, ca întindere, al doilea județ al țării.

Infățișarea pământului. O depresiune plană foarte întinsă (țara Hațegului) legată peste pasul Merisor, cu bazinul Jiului, formează temeiul județului. De jur împrejurul acestei « țări » se ridică munții. La S, *Retezatul*, care culminează la peste 2500 m, e bogat în forme glaciale și se leagă, pe la obârșiile Râului-de-Mori și ale Jiului, cu *Godeanul* și cu *Țarcul*, tot masive muntoase de peste 2000 m, terminate cu frumoase plaiuri netede. La Est, munții *Sebeșului* cu *Surianul* (2061 m) și *Parângului* cu *Mândra* (2520 m.). La V, masivul *Poiana Ruscăi*, munte nu prea înalt (nici 1400 m), tăiat de văi strâmte și umbroase, și din această cauză, populat mai mult pe plaiuri, sus. La N, peste valea largă, în chip de culoar, a Mureșului, Munții *Metalici* cu vârfuri care abea depășesc 1000 m și cu multe curmături. Dincolo de această culme muntoasă, județul H. se întinde și peste partea superioară a țării Zarandului situată în bazinul Crișului Alb. Țara Hațegului este deci ca o mică cetate intramuntoasă în care se intră ușor din spre E, pe culoarul Mureșului, dar se pătrunde greu către apus și miazăzi, unde nu pot fi folosite decât defileele apelor (la Deva, la Zam, pe Mureș; la S de Petroșani, pe Jiu) sau pasurile de înălțimi (Porțile-de-Fier ale Transilvaniei, la izvoarele Bistrei).

Climă și ape. Clima este, în general aspră, de munte (la Petroșeni, media temperaturii anuale, 7°,5; iar în tot ținutul, media verii între 18°—20° și a iernii între —4 și —5). Precipitațiunile sunt abundente (nu scad nicăieri sub 600 mm anual iar în munții din S-V, se apropie de 1200). Totuși adăpostul pe care îl oferă munții înconjurători îngăduie prezența unor plante (liliacul spontan, castanul dulce) și chiar a unor animale (vipera cu corn) de origine mediteranee.

Apele, în bună parte torențiale, și cu creșteri catastrofale primăvara, se adună toate sau în *Mureș* (*Streiul* cu afluentul său *Râul-de-mori*, *Cerna*) sau în *Jiu* sau în *Timiș* (*Bistra*). Pe munții înalți (în Retezat de pildă), se găsesc frumoase lacuri glaciale (Bucura, etc.).

Vegetație. Pășunile alpine de pe Retezat, Godeanu, Țarcul, Surianu, Parâng, sunt dintre cele mai întinse și mai larg folosite în Carpații noștri; urmează apoi pădurile masive de conifere care coboară, pe aceste povârni-

șuri nordice, mult mai jos decât pe cele sudice din spre Oltenia și codri de fag pe care i-a împușinat topitoriile de fier din munții Poiana Ruscăi. În fine, în depresiune, acolo unde nu s'au întins culturile sau fâneța, și pe culmile Munților Metalici, predomină stejarul. Pe scurt, județul H. este încă un ținut de pădure și pășuni, singura parte, aproape total despădurită și bine populată, fiind depresiunea, adică « țara ».

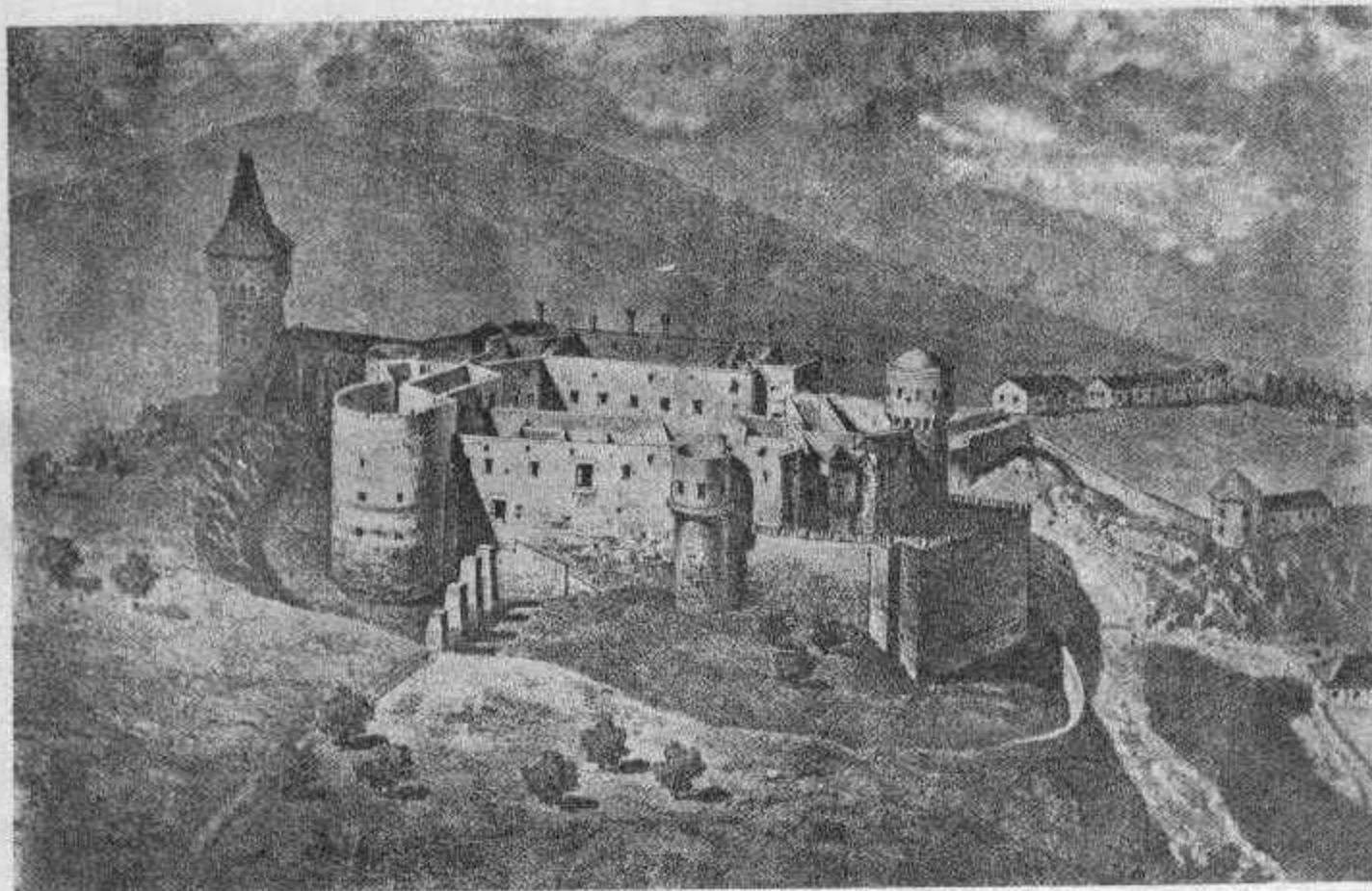
Bogății minerale. Județul H. este unul dintre cele mai bogate ținuturi cu minereuri de la noi. Într'adevăr, bazinul Jiului superior (sau al Petroșenilor) conține cele mai mari rezerve de cărbuni bruni din toată țara; munții Poiana Ruscăi cuprind însemnate zăcăminte de fier (Ghelar); iar cu colțul său nordic, județul pătrunde în triunghiul aurifer al Munților Apuseni (*Săcărâmb*, *Băița*, *Brad*).

ISTORIE

Vechime și desvoltare istorică. Trecutul județului H. se pierde în negura epocii preistorice. Pe valea Mureșului la Turdaș, pe Valea Cernei, Valea Geoagiuului și în multe alte regiuni ale județului (mai ales peșteri) s'au găsit numeroase obiecte preistorice și preromane, din care numai o parte se păstrează în muzeul județean din Deva. Știm apoi, că teritoriul acestui județ a format centrul Daciei preromane și ulterior leagănul poporului român. Fortificațiile dela Grădiștea Muncelului, din munții dintre Streiu

CETATEA HUNEDOARA, Col. Academiei Române

și Orăștioara, par enigmatice, dar monetele de aur cu inscripțiile Lysimachos și Kozon, găsite între ruinele acestor fortificații, nu lasă nicio îndoială asupra dominației dacice de după Alexandru cel Mare până la Romani.

Pe la Porțile de Fier au intrat legiunile romane și s'au stabilit în Dacia. Sarmisegetusa, fostă capitală a Daciei, fu transformată în Ulpia Traiană, capitala provinciei romane.

Istoria medievală a județului are multe eclipse și lacune. Nici pe departe nu e precizat cum s'au înstăpânit Ungurii pe plaiurile hunedorene.

Mult mai cunoscut e trecutul județului începând dela luptele lui Ioan Corvinul cu Turcii năvălitori. Un modest monument de piatră ridicat la Zeicani, ne amintește lupta Corvinului cu begler-begul Schabedin, în 6 Septembrie 1442. Un alt monument ridicat în gara Șibot, ne amintește lupta lui Pavel Chinezul tot cu Turcii, întâmplată în 13 Octombrie 1479 pe Câmpu Pâinii.

Greul revoluției lui Horia (1784) și lupte importante din revoluția dela 1848—9 (Zam, aproful dela Simeria) s'au desfășurat pe teritoriul județului.

Monumente istorice. Ruinele cetății Deva construite, probabil, în sec. XIII—XIV. Cetatea este zidită pe vârful unui deal conic înalt de 371 m. Anul zidirii nu se cunoaște. În sec. XV cetatea aparține Huniaizlor; apoi trece în stăpânirea principelui Bethlen. În anul 1849 a fost aruncată în aer de o explozie.

Biserica ortodoxă construită către 1700 de banul oltean Gheorghe Cantacuzino.

Biserica reformată zidită de Ioan Corvin la 1440.

Castelul Bethlen «Magna Curia» construit în sec. XVII.

Gorunul lui Horia din cimitirul comunei Tebea.

Troița Revoluției lui Horia, Cioșca și Crișan din comuna Ribîța.

Mormântul lui Avram Iancu și altor 2 tribuni ai săi din cimitirul comunei Tebea.

Biserica ortodoxă, din comuna Crisior, zidită de Voievodul Bălea în anul 1417.

Biserica ortodoxă din comuna Ciuciș construită în anul 1450.

Amfiteatrul roman, Ruinele cetății, Palatul Augustalilor, Forum, Necropole și Mausoleum, în comuna Sarmisegetuza.

Castelul Corvinilor din Hunedoara. Temeliile acestui castel, datează încă din sec. XIII. Castelul a fost ridicat de Ion Huniade în 1452. Arhitecți Francezi veniți din Boemia, transformară o parte din vastă fortăreață în palat.

Frumoasa și marea sală de arme datează din anul construcției.

Alături, se află biserica, ale cărei fresce în stil occidental din aceeași epocă, acoperă și exteriorul zidurilor. Câteva au dispărut între 1867—69.

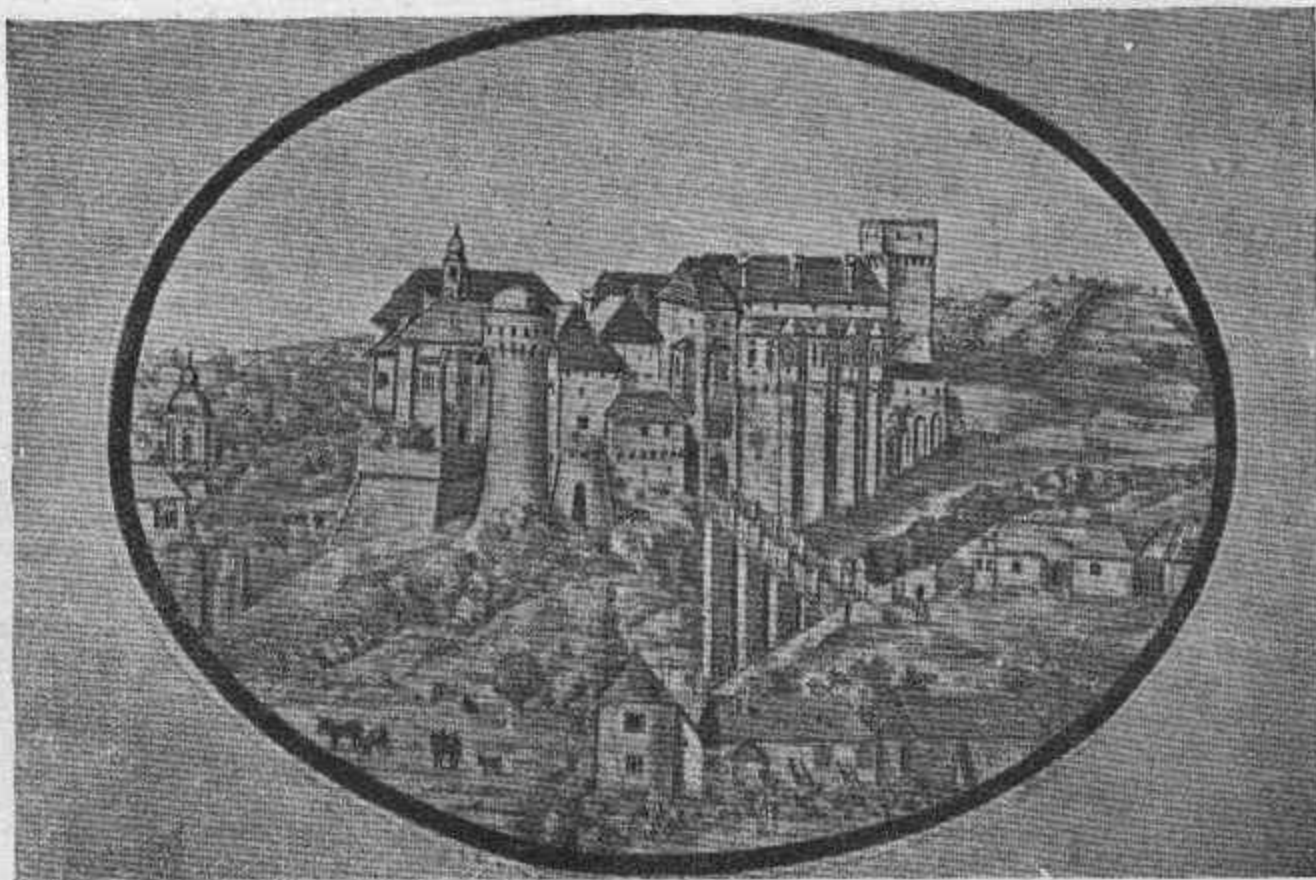
Elisabeta Silagy, văduva eroului român, adaugă noi apartamente puternicului edificiu de piatră. După un incendiu din 1601 principele Gavriil Bethlen, restaură castelul și-l zugrăvi cu noi fresce. După un incendiu, în

1873, a fost reparat în mod neîndemânatec de arhitecți vienezi. O restaurare mai inteligentă i s'a făcut sub regimul maghiar în preajma lui 1907.

Biserica românească din Hunedoara, ale cărei temelii aparțin probabil secolului XV, dar al cărei edificiu actual a fost ridicat numai în 1634 de câțiva preoți și negustori din «Compania grecească». Mare pronaos, naos cu abside laterale, deasupra cărora se ridică un frumos turn, neobișnuit de svelt. În față, un puternic turn, în stilul bisericilor-castele ale sașilor, cu un pridvor de lemn, de autentică tradiție țărănească. Pictura din 1684 interesantă doar ca iconografie.

Biserica din Sântă-Mărie-Orlea, din sec. XIV, cu fresce admirabile, în stil occidental. În altar, la dreapta, un arhanghel Mihail cu inscripția slavonă, ceea ce dovedește că biserica a servit la începuturile ei, ritului ortodox. Biserica a fost preluată de catolici și trecută, apoi, odată cu aceștia, cultului calvin.

Biserica din Sângiorzul Streiului, ctitorie a Căndeștilor din 1403. Fresce reprezentând pe ctitori în costume de cavaleri. Inscriptii slavo-române.

CASTELUL HUNEDOARA

Desen din 1823 (după Șt. Möller, Magyarország Műemlékei, vol III)

Bisericile dela Peştiana, Tuşchia şi Călanul-Mare, construcţii de tip hunedorean, cu înaltul turn cu pridvor de lemn, cu resturi de fresce occidentale din sec. XV, sunt expresiile unei «sinteze unice între tradiţiile orientale şi o puternică influenţă venită din Occidentul francez» (N. Iorga).

Biserica din Dănsuş înălţată în sec. XVI de domniţa munteană Zamfira, fiica lui Moise Vodă, care măritată de mai multe ori cu nobili ardeleni, ajunse la un moment dat principesă a Transilvaniei.

O parte din pietrele construcţiei provin dela Sarmisgetuza, de aici rezultă forma ciudată a turnului şi a altarului. Inscriptiile pe care aceste pietre le poartă încă au dat naştere legendei care face din acest loc mausoleul lui Longinus, generalul şi prietenul Impăratului Traian, care şi-a dat o moarte eroică în împrejurările cunoscute.

O icoană a Maicii Domnului împodobeşte intrarea bisericii. Frumoase fresce din epoca de construcţie.

Biserica mănăstirii din Prislop, ctitorie din sec. XIV a călugărului Nicodim, ctitorul Voditei şi al Tismaniei. În formă de cruce, cu un mic turn de-asupra naosului, se află pe o înălţime.

Biserica a fost restaurată de domniţa Zamfira în sec. XVI. Mormântul ei, frumos sculptat se află în incinta bisericii.

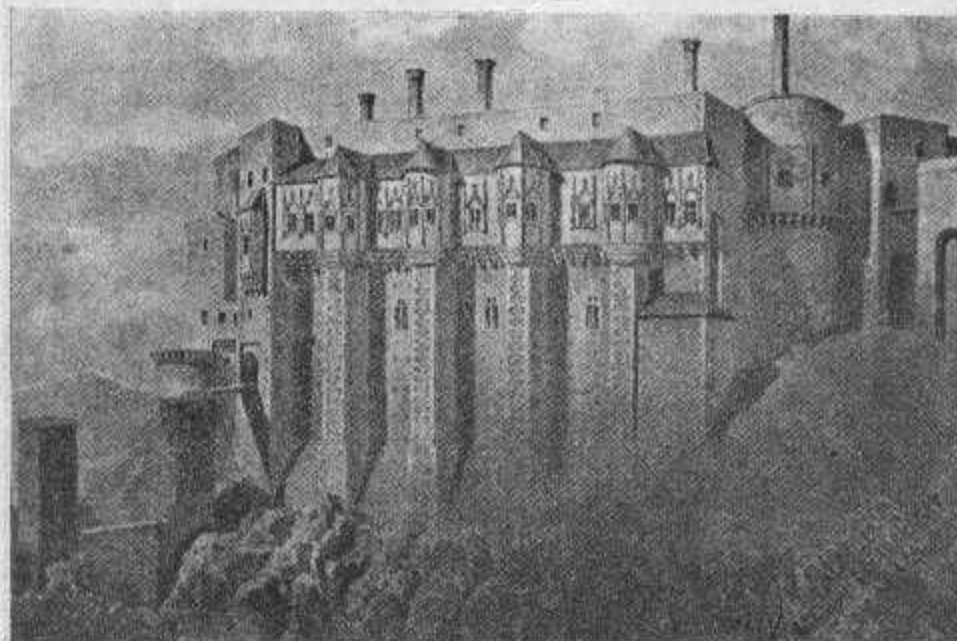
Ruinele dacice dela Cetatea Colţului, unde s'a descoperit de curând reşedinţa, de o formă arhaică şi foarte curioasă, a unuia dintre «pileati», căpitani, purtând boneta frigiană, al lui Decebal.

POPULAȚIE

Starea populației. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, județul H. numără 331.677 locuitori. Populația județului este reprezentată astfel:

a) Pe orașe și plăși, după sex

Unități administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbați	Femei
Total județ	331.677	164.471	167.206
Total urban	40.857	20.558	20.299
1. Orașul Deva	10.593	5.620	4.973
2. Orașul Hațeg	3.401	1.684	1.717
3. Orașul Hunedoara	4.629	2.179	2.450
4. Orașul Orăștie	6.857	3.535	3.322
5. Orașul Petroșani	15.377	7.540	7.837
Total rural	290.820	143.913	146.907
1. Plasa Avram-Iancu	20.842	10.158	10.684
2. Plasa Brad	31.177	15.161	16.016
3. Plasa Deva	32.834	16.240	16.594
4. Plasa Geoagiu	16.607	8.193	8.414
5. Plasa Hațeg	40.324	20.067	20.257
6. Plasa Hunedoara	21.190	10.509	10.681
7. Plasa Ilia	35.064	17.007	18.057
8. Plasa Orăștie	26.986	13.523	13.463
9. Plasa Petroșeni	51.304	25.876	25.428
10. Plasa Pui	14.492	7.179	7.313

CETATEA HUNEDOARA. Col. Academiei Române

b) Pe grupe de vârstă

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Total vârstele	331.677	30—49 ani	86.347
0—9 ani	73.594	50—69 ani	46.902
10—29 ani	112.861	70 ani și peste	10.437
		Vârstă nedecarată	1.536

Mișcarea populației. Datele fundamentale ale mișcării populației în județul H., conform cifrelor publicate în Buletinul Demografic al României în perioada 1931—1936, sunt următoarele:

Anul	Cifra probabilă a populației județului la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proporții la 1.000 locuitori		
		Născuți vii	Morți	Excedent natural	Născuți vii	Morți	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 medie anuală	—	6.956	6.076	880	20,8	18,2	2,6
1931	332.581	7.800	5.990	1.810	23,5	18,0	5,5
1932	334.231	7.680	5.981	1.699	23,0	17,9	5,1
1933	335.182	6.660	5.931	729	19,9	17,7	2,2
1934	336.019	6.393	6.116	277	19,0	18,2	0,8
1935	335.720	6.246	6.361	115	18,6	18,9	0,3
1936	336.514	6.806	5.736	1.070	20,2	17,0	3,2

La data de 1 Iulie 1937 cifra probabilă a populației județului H. a fost de 337.225 locuitori. Față de populația numărată la recensământul din 1930 și anume 331.677 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 5.548 locuitori în timp de șase ani și jumătate ceea ce corespunde unei creșteri de 1,7%.

INFĂȚIȘARE SOCIALĂ

Județul cu cea mai mare întindere din cuprinsul Ardealului e înscris în istoria neamului atât în timpul stăpânirilor daco-romane pe aceste locuri cât și în epoca afirmării naționale în vremile mai noi prin revoluțiile din 1784 și 1848.

Suprafața județului cuprinde trei regiuni distincte, atât din punct de vedere geografic cât și din punct de vedere etnografic.

1. *Regiunea de munte*, care de fapt a format până la revoluția lui Horia așa numitul comitat al Zărandului, cu reședința la Brad — comitat suprimat de maghiari și înglobat Hunedoarei, drept represalii pentru răscălele «valahilor». Măsura a dat rezultate contrarii căci retrăgându-se autoritățile din Brad, valahii au putut mai liberi ca înainte, să-și țină întrunirile și astfel s'a pregătit în bună parte revoluția dela 1848.

Acest comitat al Zărandului a fost o «piatră nestemată» în ochii ungarilor, onorată cu multe atenții la cari Românii nu se așteptau. De fapt, acest ținut nu se știa niciodată dacă ține de Ardeal sau de Ungaria propriu zisă. Dacă o lege era mai favorabilă pentru locuitorii Ungariei, — prevedea bunăoară ștergerea iobăgiei — Zărandul era considerat ca ținând de Ardeal, așa cum este așezat departe în Munții Apuseni, deci să-și ceară drepturile la cărmuitorii Ardealului; dacă se întâmpla ca Dieta Ardealului să edicteze ceva care să îmbunătățească soarta populației având în vedere pe Unguri și Sași, atunci «valahii compacți din Zărand» erau considerați ca făcând parte din Ungaria propriu zisă, deoarece ieșirea lor din Munți le este mai ușoară pe valea Crișului-Alb spre Arad, deci spre Budapesta.

Acest ținut și-a dat contribuția de jertfă în toate momentele istorice ale neamului, căci aici au fost bătute faimoasele armate ungurești conduse de Hatvany și Vasváry, constituind poarta de fier a Munților Apuseni. Tot Zărandul a fost și locul de sbucium al lui Avram Iancu în vremile sale de restriște.

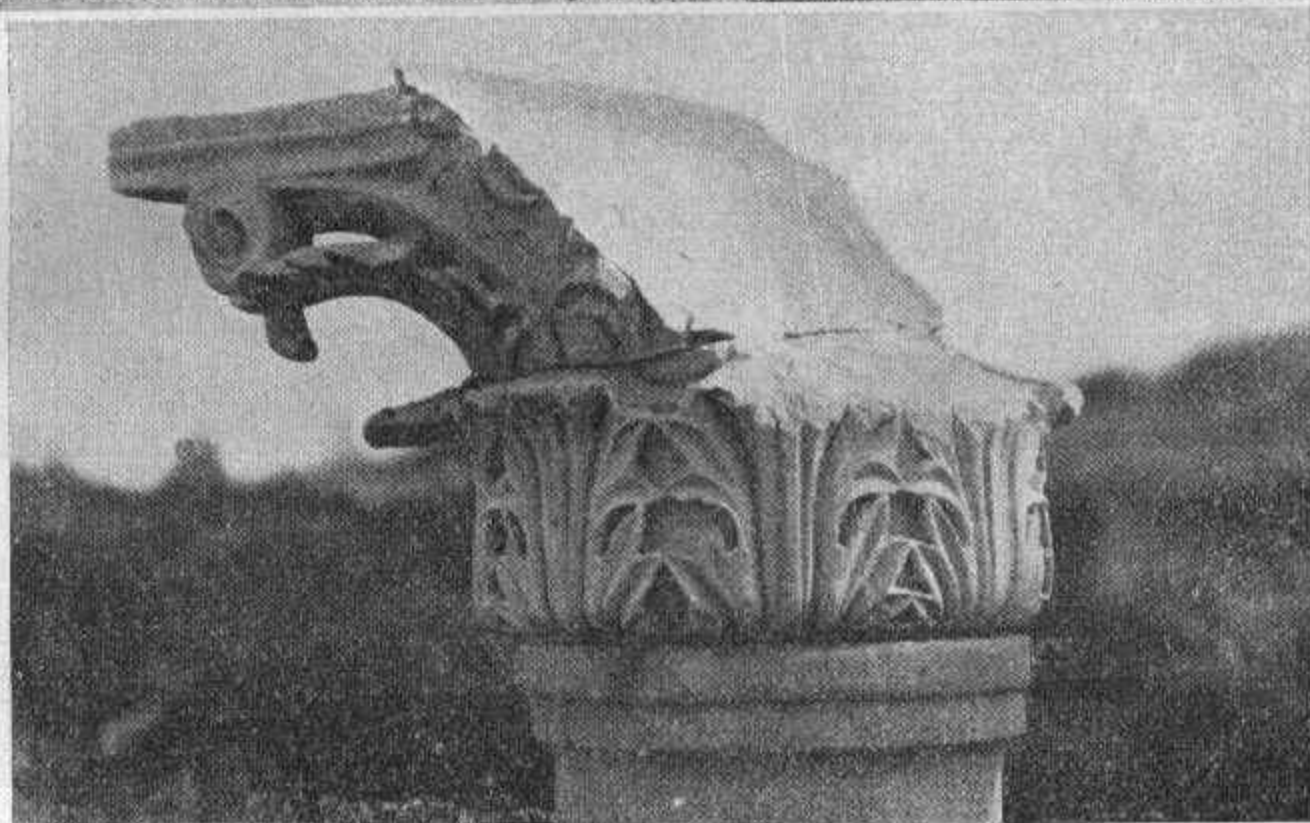
Azi în cimitirul dela Tebea sub falnicul gorun al lui Horia își doarme somnul de veci «Craii Munților» străjuți de doi tribuni ai săi. Vederea acestui mormânt îți insuflă ceva din sentimentele pe care le-au avut precursorii îndrăzneți ai desrobirii naționale.

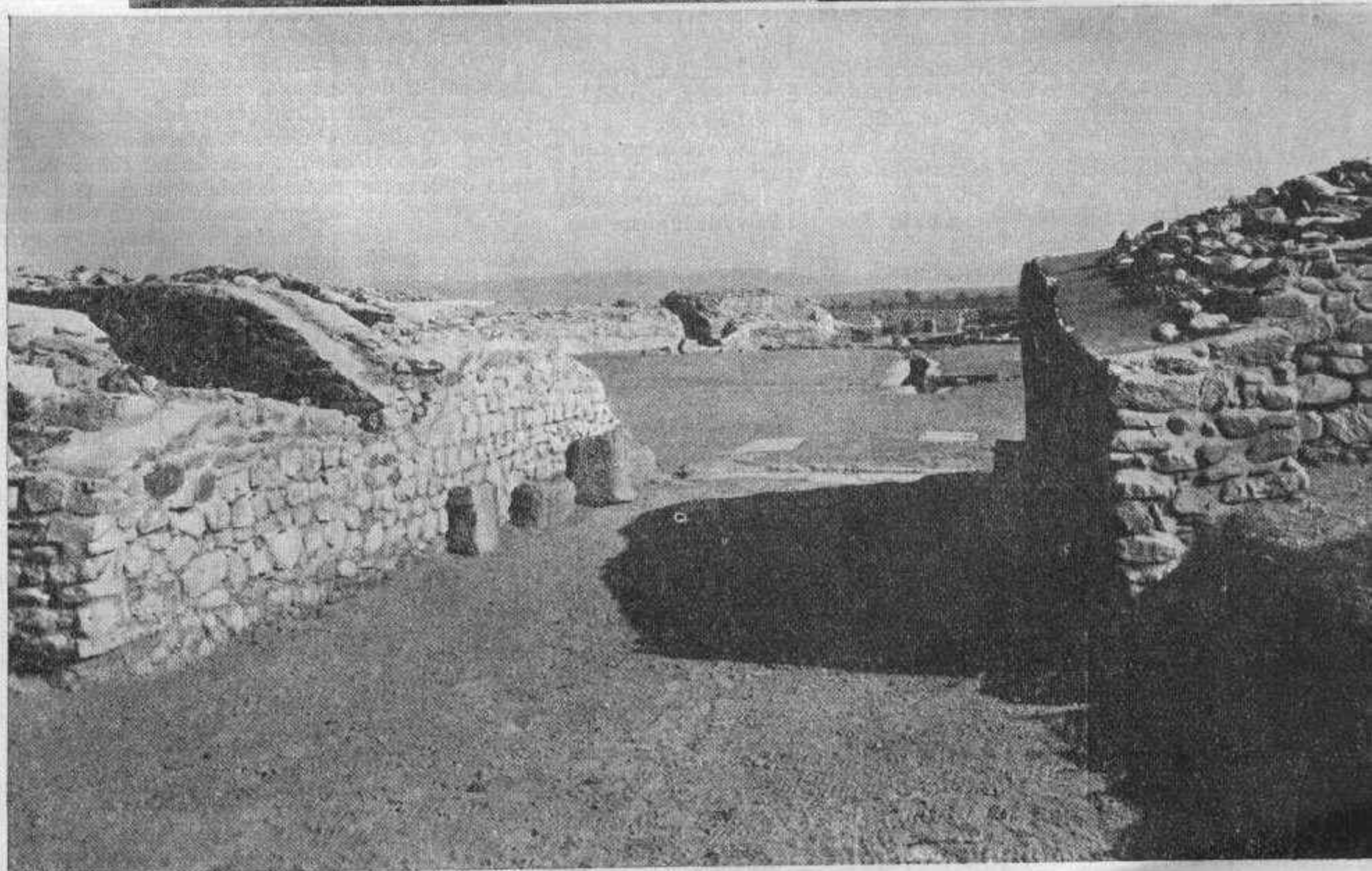
RUINILE CASTRULUI ROMAN
DELA SARMISEGETUZA

CAP DE COLOANĂ
LA SARMISEGETUZA

RUINILE CETĂȚII

RUINELE CASTRULUI ROMAN DELA SARMISEGETUZA

Regiunea aceasta posedă importante extracții de aur la Brad, Gura-Barza, Ruda și Săcărâmb.

2. *Regiunea din valea Mureșului* cu văile afluenților săi este cea care reprezintă agricultura mai intensă a județului. Prin această parte, trec principalele căi de comunicație din județ cu legături spre capitala țării și spre granița Ungariei.

3. *Regiunea de podiș* a județului (partea de miazăzi și apus) care prezintă de asemenea caractere importante istorice, geografice și industriale:

a) *Țara Hațegului* cu urmele mărețe ale Sarmisegetuzei. Pietrele albe din capitala daco-romană sunt documentele unei culturi și civilizații temeinice în aceste locuri.

Țara Hațegului este o regiune de terase, bogată în așezări omenești. Satele sunt așezate în două grupuri: unul la contactul șesului cu regiunea muntoasă și alta în regiunea centrală a teraselor. Nici un sat nu intră în văile înguste ale masivului muntos.

b) *Regiunea Pădurenilor* (Poiana Ruscăi) ai cărei locuitori nu-și au așezările pe văi și pe culmile netede cari permit o agricultură cât de modestă, văile fiind adânci și înguste, împădurite peste tot.

c) *Regiunea din Valea Jiului*, cu bogate zăcămintele de cărbuni la Petroșani, Lupeni, Vulcani, Petrila și Livezeni.

Această regiune prezintă un fenomen demografic foarte important întrucât este singura *vale îngustă* din Ardeal locuită și care totuși prezintă o densitate pronunțată de locuitori, fenomen care nu se explică pe cale naturală ci prin imigrări atrase de întreprinderile industriale de aici.

Populația județului care în 1930 era de 332.118 locuitori prezintă față de populația din 1910 o descreștere de peste 4000 suflete. Descreșterea se explică în două feluri: a) locuitorii dela munte cu gospodării modeste sau fără, își

caută traiul pe unde pot în tot cuprinsul țării; b) partea județului care se mărginește cu județele bănățene a fost molipsită în întregime de mentalitatea bănățeană care pentru a nu se împărți averea familiei, pretinde cât mai puțini urmași. Situația este îngrijorătoare pentru că de aci flagelul poate trece ușor și în alte județe din Ardeal; iar dacă luăm de comparație un județ cu aceeași populație în 1910 în speță Tighina, constatăm că acesta a crescut cu 70.000 locuitori, cifra pe care trebuia să o atingă și Hunedoara dacă ar fi avut o creștere normală.

Deficitul de populație în cei 20 de ani nu este deci numai de 4000, ci de 74.000 locuitori.

După neam locuitorii județului sunt Români peste 80%, iar restul Unguri și Germani, mai ales în centrele industriale și comerciale. Ocupația locuitorilor diferă după regiunea pe care o locuiește, astfel cei dela munte pe lângă agricultură și creșterea vitelor se ocupă intens cu « băieșitul » la minele de cărbuni și aur precum și cu lemnăritul pentru construcții, unelte, vase de lemn etc. Cei de pe valea Mureșului și afluenții acestuia au ca ocupație principală agricultura. Din produsele agricole nu se exportă nimic, deoarece suprafața cultivată fiind abia a 19-a parte din suprafața județului. Cantitatea de cereale produsă se consumă în interiorul județului.

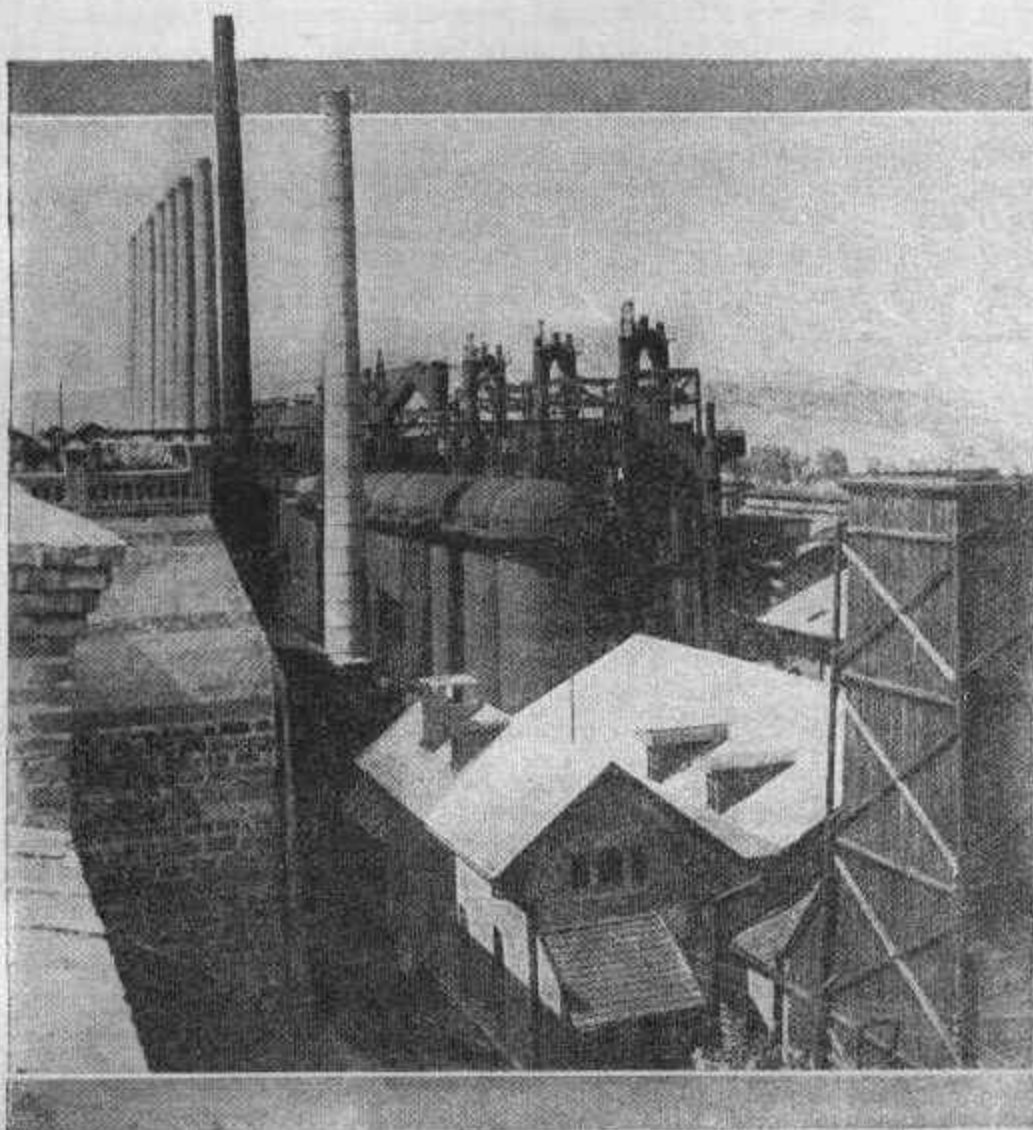
Tot cu agricultura se ocupă și locuitorii din Țara Hațegului, o agricultură tipică în care lanurile deși etajate sunt cultivate intens ca în țările unde cultura pământului este mai rațională decât la noi.

Casele și forma satelor diferă după regiune, astfel în partea de S-V întâlnim sate de tip *îngrămădit*: Cerbăl din Regiunea Pădurenilor și Clopotiva în Țara Hațegului; nu există o stradă principală, ci străzi întortochiate cu casele în mijlocul ogrăzii, de forme foarte variate; mergând pe uliță vezi numai gardul sau peretele unui grajd. Așezarea caselor nu este influențată de direcția străzii ci, cel mult de orientarea față de soare.

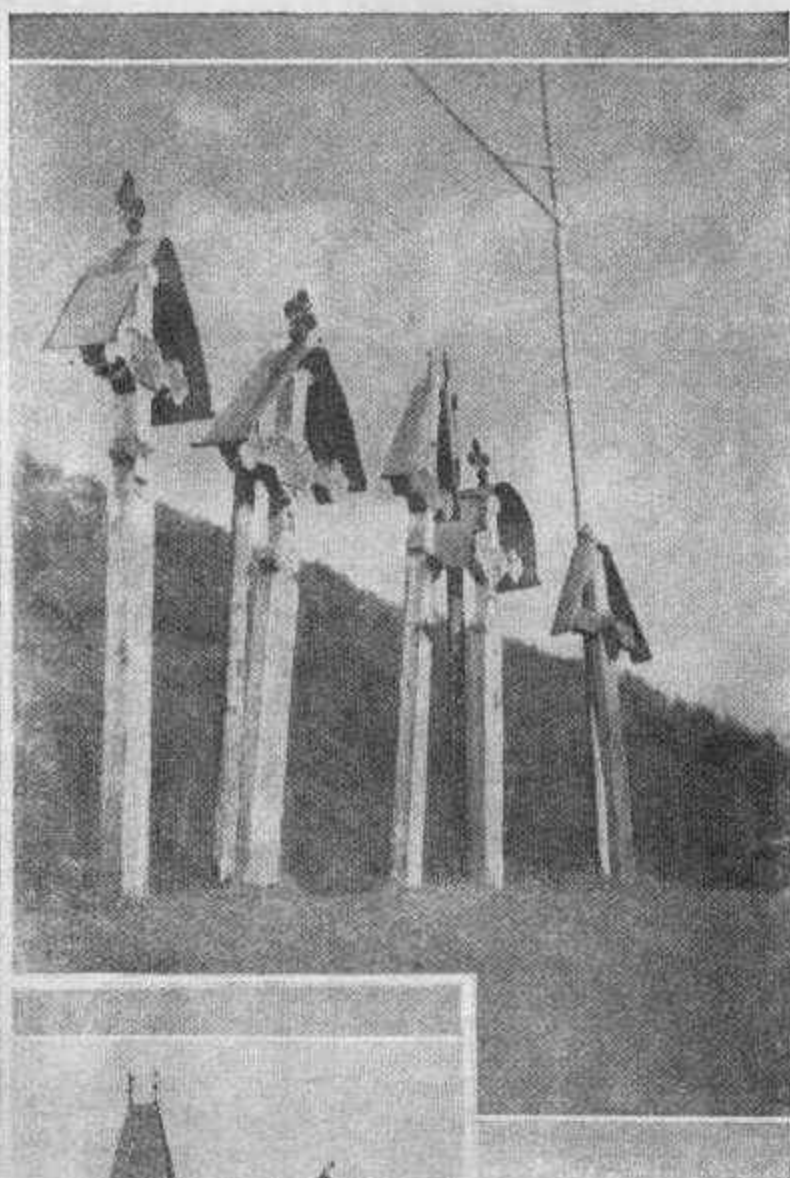

HUNEDOARA

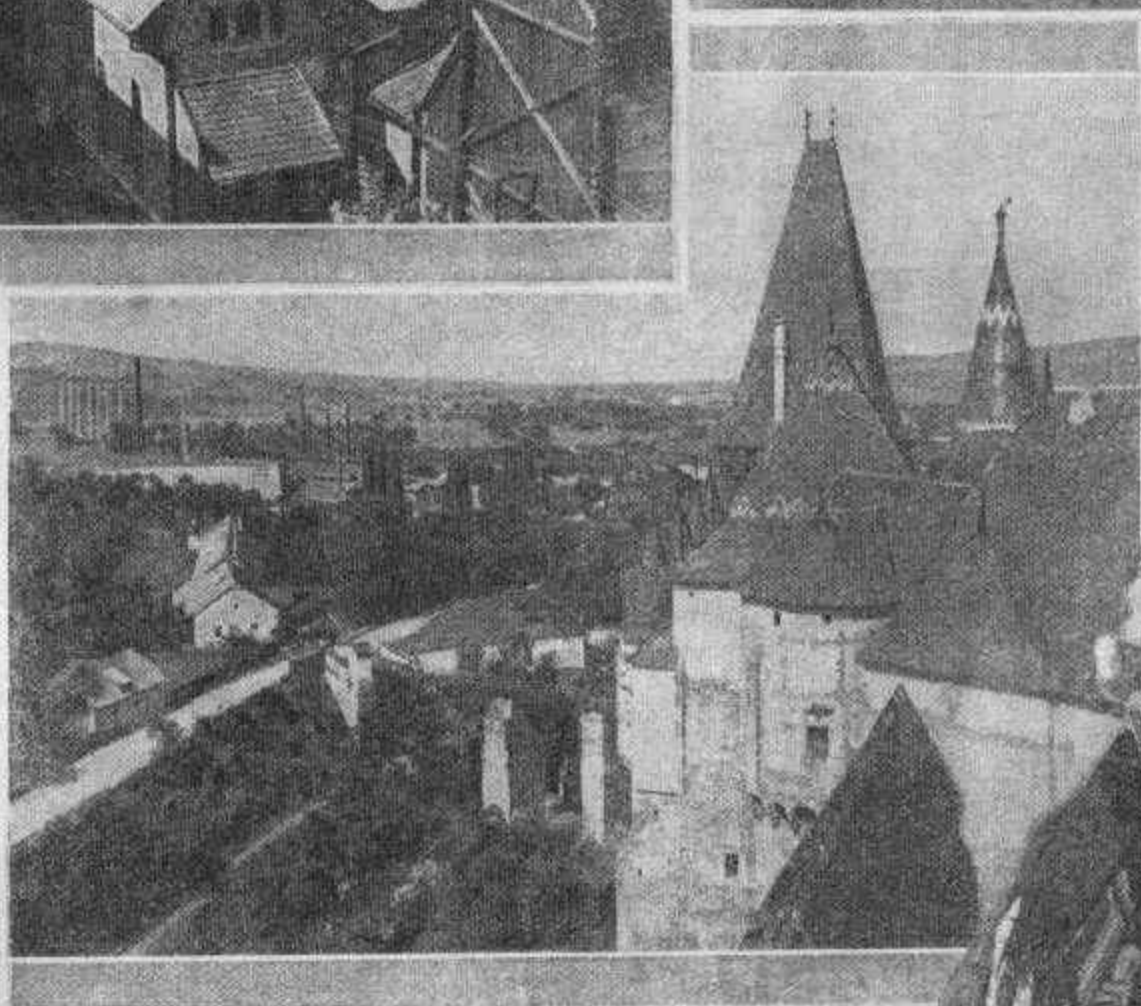
HUNEDOARA:
UZINELE METALURGICE ALE STATULUI

TROIȚE

HUNEDOARA:
CASTELUL CORVINILOR

TURMĂ PE VALEA
SIRETULUI

Tot în țara Hațegului se află sate de-a-lungul râului (Răchitoasa, Vâlcelele Bune și Valea Dâljii) la cari însăși numele lor le arată așezarea; valea curge prin mijlocul satului de-a-lungul ulițelor, sau mai bine zis, însăși albia pârâului formează ulițe care urmăresc pretutindeni cursul apei iar casele cu ogrăzile sunt înșirate pe stânga și pe dreapta acesteia.

În partea de Nord a județului satele sunt mult resfirate pe întinderi mari, cu casele caracteristice prin acoperișul de paie foarte țuguiat, făcute din bârne și piatră.

Cele mai multe case din cuprinsul județului sunt de forma *caselor cu vatra liberă*, compuse dintr-o cameră de locuit și cămara în care se țin alimentele și obiectele casnice. Casele sunt din bârne necioplite, cu acoperișuri de șindrilă sau paie. Vatra liberă, cu coșul larg de asupra ei care conduce fumul în pod, este așezată lângă peretele despărțitor și servește la prepararea mâncării.

Mai menționăm un tip distinct de casă în acest județ — pe valea Jiului — așa numitul *ocol patrat* caracterizat prin contopirea totală a casei cu clădirile accesorii într'un ocol pătrat, astfel că pereții și acoperișul casei merg în continuare cu ale celorlalte construcții (grajd, coteț, etc.), formând o cetate în miniatură. Se află mai ales în regiunile cu gospodări ciobănești.

Portul, mai caracteristic din cuprinsul județului se poate vedea în Țara Hațegului și în Regiunea Pădurenilor. Cel din Hațeg se distinge prin formele sale arhaice, fără colorii și motive măiestre. Este portul omului de munte care prezintă atingerea unui scop practic celui cu tendințe spre lux. Femeile poartă catrință scurtă și lată dinainte și catrință dinapoi care acoperă partea de jos a corpului de jur împrejur și nu lasă să se vadă poalele albe.

Haina de pănură se cheamă atât la femei cât și la bărbați *laibăr* când e scurtă și *șubă* când e lungă. Este interesantă așa numita «*șubă înfundată*» purtată de femei, care acoperă întreg corpul formând în partea dinainte falduri și încinsă pe lamijloc cu un brâu de lână. De asemenea este interesantă gâteala capului cu părul în formă de coarne, care însă abia se mai întâlnește astăzi la babe: în basinul Petroșenilor se obișnuiește pieptănătura cu doi «*dăiozi*» păr artificial așezat la cele două laturi ale capului. Capul este învelit pretutindeni cu broboada lungă și albă, care dă femeilor o înfățișare impunătoare.

Tot în regiunea Hațegului se poartă de bărbați două piese de îmbrăcăminte arhaice, *gluga* și *sarica*. Gluga este o moștenire dela Daci. Într'adevăr, pe columna lui Traian, se poate observa acest vestmânt, păstrat cu toate formele lui până astăzi.

În regiunea Pădurenilor un port original deosebit de cel al vecinilor. Femeile poartă oprege (înainte și înapoi), două piese de lână ce înfășoară partea inferioară a corpului, strânse ca o fotă ce dă un aspect mai svelt femeii pădurene. Ea este bogată în ornamente cu tăblii late de-a-lungul mânecii și la gura pieptului cu o cusătură grea și isbitoare de colorii aspre: roșu, negru și albastru.

Gâteala capului este de asemenea originală prin conciliul de forma unei bonete cu un corn îndărăt, cusut cu figuri negre și învălit cu o broboadă albă și lungă. În picioare, femeile și bărbații poartă opinci cu gurgue foarte înalte. Bărbații poartă cioareci strâmți, laibăr scurt de lână și pălărie cu marginea întoarsă.

v. g.

TĂRAN DIN TOPLIȚA

ECONOMIE

Bogăția județului H. o formează munții săi care ascund în interior însemnate și variate minereuri de aur, cărbuni, lignit, mangan și fier. Grație acestora, s'a dezvoltat aci o puternică industrie metalurgică.

Județul are munții bogați în păduri și turme întinse. În regiunea dealurilor se cultivă vița de vie.

Agricultură. Județul ocupă o suprafață de 769.500 ha. Suprafața arabilă este de 147.849 ha, adică 19,21% din suprafața județului și 0,50% din suprafața totală a țării.

Din suprafața arabilă a județului, marea proprietate deține 1.400 ha, adică 0,95%, iar mica proprietate 146.449 ha, adică 99,05 %.

Din totalul suprafeței arabile, *cerealele* ocupă 101.594 ha, astfel repartizate:

Grâul ocupă 45.541 ha, cu o producție de 394.225 chint. (prod. medie la ha 8,7 chint.), în valoare de 156 mil. lei.

Porumbul ocupă 43.958 ha, cu o producție de 485.868 chint. (prod. medie la ha 11,1 chint.), în valoare de 114 mil. lei.

Secara ocupă 5.541 ha, cu o producție de 44.505 chint. (prod. medie la ha 8,0 chint.), în valoare de 13 mil. lei.

Ovăzul ocupă 4.762 ha, cu o producție de 30.969 chint. (prod. medie la ha 6,5 chint.), în valoare de 9 mil. lei.

Orzul ocupă 1.792 ha, cu o producție de 14.936 chint. (prod. medie la ha 8,3 chint.), în valoare de 4 mil. lei.

Fânețele cultivate și alte culturi furajere ocupă 9.349 ha. Din această suprafață *trifoiul* ocupă 4.923 ha, cu o producție de 122.726 chint. fân (media la ha 24,9 chint.), în valoare de 17 milioane lei, și 900 chint. sămânță (media la ha 0,2 chint.). *Lucerna* ocupă 2.464 ha, cu o producție de 66.184 chint. fân (media la ha 26,8 chint.), în valoare de 9 milioane lei și 600 chint. sămânță (media la ha 0,2 chint.). *Alte fânețe cultivate* ocupă 1.363 de ha, cu o producție de

30.836 chint. (media la ha 22,6 chint.), în valoare de 4 milioane lei. *Rădăcinile de nutreț* ocupă 599 ha, cu o producție de 56.703 chint. (media la ha 94,6 chint.) în valoare de 4 milioane lei.

Plantele alimentare ocupă 7.696 ha. Din această suprafață *cartofii* ocupă 3.707 ha, cu o producție de 286.821 chint. (media la ha 77,3 chint.), în valoare de 36 milioane lei. *Varza* ocupă 1.228 ha, cu o producție de 50.669 chint. (media la ha 41,2 chint.) în valoare de 10 milioane lei. *Ceapa* ocupă 463 ha, cu o producție de 19.799 chint. (media la ha 24,4 chint.), în valoare de 9 milioane lei.

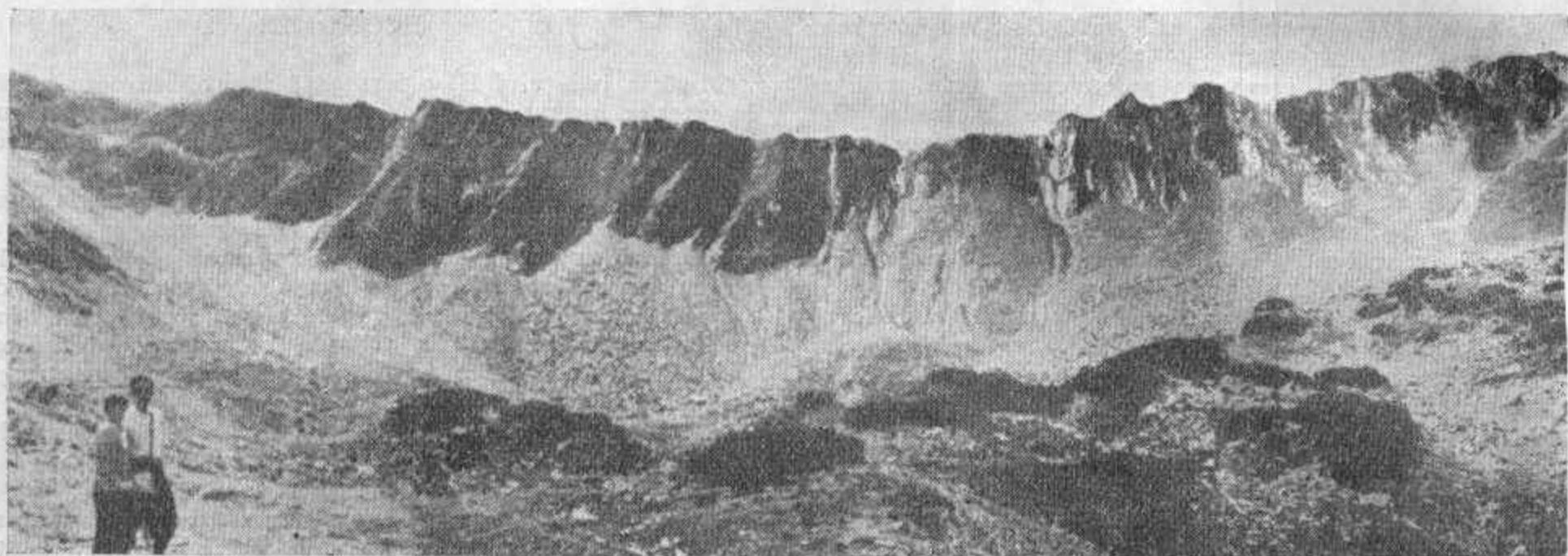
Cartofii printre porumb dau o producție de 33.113 chint., în valoare de 4 milioane lei, *fasolea printre porumb* dă o producție de 21.364 chint., în valoare de 7 milioane lei, și *dovleci printre porumb* dau o producție de 175.755 chint., în valoare de 9 milioane lei.

Plantele industriale ocupă 1.918 ha. Din această suprafață *cânepa* ocupă 1.809 ha, cu o producție de 8.238 chint. fuior (media la ha 4,5 chint.), în valoare de 29 milioane lei, și 6.268 chint. sămânță (media la ha 3,4 chint.), în valoare de 2 milioane lei.

Caracteristică. Suprafața ocupată de varză în acest județ este clasată în locul întâiu din țară.

Vegetație și culturi diverse. Din suprafața totală a județului (769.500 ha), ogoarele sterpe ocupă 27.292 ha.

MASIVELE RETEZATULUI CU MUNTELE CUSTURA (2463 m)

Fânețele naturale ocupă 70.745 ha, cu o producție de 1.252.186 chint. (producția medie la ha 17,7 chint.), în valoare de 138 milioane lei.

Pășunile ocupă 83.200 ha.

Pădurile ocupă 343.789 ha.

Livezile de pruni ocupă 6.621 ha., cu o producție de 148.972 chint. (producția medie la ha. 22,5 chint.), în valoare de 45 milioane lei.

Alți pomi fructiferi ocupă 3.882 ha.

Vița de vie ocupă 381 ha.

Caracteristică. Suprafața ocupată de păduri și fânețe naturale în acest județ, este clasată în locul întâiu din țară.

Creșterea animalelor. În județul H. se găseau în anul 1935: cai 15.147, boi 109.777, bivoli 1274, oi 240.152, capre 20.996, porci 38.766, stupi sistematici 3.312 și stupi primitivi 6.755.

La acest capitol, județul este caracterizat prin marele număr de boi, oi și capre, reprezentând un procent ridicat al acestor animale față de celelalte județe.

Industria. *Alimentară:* 3 mori sistematice (Deva, Simeria, Lupeni), 1 fabrică de paste făinoase, 1 de mezeluri, 1 de conserve (toate la Deva), 1 de spirt (Orăștie), 1 de oțet (Hațeg); *Chimică:* 1 fabrică de săpun (Lupeni), 1 de săpun și lumânări (Orăștie), 1 de cărbuni activi (Vulcan), 1 de cocs (Lupeni), 1 de brichete, uleiuri și smoală (Petrila), 1 de oxigen (Lupeni), 1 cooperativă pentru cultivarea plantelor medicinale (Orăștie); *Metalurgică:* 5 uzine metalurgice (Cugir, Hunedoara, Govâșdia, Catanași, Crișeni), 1 turnătorie de fier (Hunedoara), 1 turnătorie de fier și alamă (Brănișca), 1 turnătorie de clopote (Cugir); 1 atelier mecanic (Petroșani); *Pielărie:* 1 fabrică de bocanci (Orăștie), 1 de tăbăcărie (Hațeg), 1 blănărie (Orăștie); *Lemnului:* 14 fabrici de cherestea (3 la Bucova și câte 1 la Hunedoara, Orăștie, Sarmisegetuza, Vața-de-Jos, Livezeni, Șibot, Vadul-Dobrei, Lonea, Petrila, Clopotiva și Brăuțarul-Superior), 1 de cuie de lemn (Hășdău), 1 de tâmplărie (Petroșeni); *Materiale de construcție:* 1 fabrică de cărămizi (Livadia-de-Câmp), 2 de cărămizi și țigle (Orăștie și Banița), 5 de var (Vața de-Jos, Banița, Baldoș, Râșculița, Dobra), 1 de cărămizi de șgură (Hunedoara), 2 de teracotă (Deva și Barul-Mare); *Alte industrii:* 1 uzină pentru fabricat acumulatori (Deva).

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei și peste *): Moara «Petroșani», Lupeni (inv. 15), Fabrica de paste făinoase «Transilvania», Deva (soc. 5, inv. 2).

Fabrica de cărbuni activi «Acticarbon», Vulcan (soc. 5, inv. 23), Fabrica de brichete, uleiuri și smoală «Petroșani» Petrila (inv. 32);

«Uzinele metalurgice din Copșa Mică - Cugir», Cugir (inv. 700), «Uzinele de fier ale Statului din Hunedoara» (Uzine la Hunedoara, Govâșdia și Catanași, inv. 362), Uzina «Calan» a Soc. «Uzinele Metalurgice Unite Titan-Nădrag-Calan», Crișeni (inv. 120); Atelierul mecanic «Petroșani», Petroșani (inv. 45);

*) Cifrele în paranteză arată Capitalul social (soc.) și Capitalul investit (inv.) în milioane de lei.

Fabrica de bocanci «Ardealul», Orăștie (inv. 6);

Fabricile de cherestea: «Soc. anon. industrială Arad-Brad», Vața-de-Jos (soc. 17, inv. 7), «Petroșani», Șibot (inv. 7), «Soc. anon. pentru exploatarea de lemne din Valea Jiului», Lonea (inv. 10);

Fabrica de cărămidă și cuptoarele de var ale Uzinelor de fier ale Statului, Hunedoara (inv. 7), Fabrică de teracotă «Industria ceramică», Barul-Mare (soc. 3, inv. 15).

Industria extractivă. a) *Mine de aur și argint:* Minele de aur și argint ale Statului din Vălișoara, Dealu-Mare, Certejul-de-Sus, Săcărâmb și Hondol; Minele soc. «Mica» din Lincoliu-de-Jos, Lincoliu-de-Sus, Ruda-Brad, Criscior, Cănelul-de-Sus, Gura-Barza și Stănița; Minele Soc. «Măgura-Toplița Concordia» din Crăciunești, Băița și Barbura; Minele societăților «Mines d'or», «Furtuna» și «Soc. micilor producători» din comuna Stănița; Mina Asoc. «Sfredel Cireș» din Băița; b) *Mine de fier:* Minele de fier ale Statului (R.I.M.M.A.) din Ghelar și Vadu-Dobrii; Mina «Teliuc» a Soc. «Titan-Nădrag-Calan»; c) *Mine de cărbune brun:* Minele Soc. «Petroșani» din Petroșeni, Lupeni, Petrila și Aninoasa; Minele Soc. «Lonea» din Lonea, Petrila și Jieț; Mina Soc. «Salatruc» din Livezeni; d) *Mine de lignit:* Minele Soc. «Mica» din Tebea; e) *Mine de talc:* Mina Soc. «Mineralia» din Cerișor; f) *Carriere:* Cariera de guano-fosfat a Soc. «Cioclovina» din Pui; Cariera de marmoră din com. Bucova.

INDUSTRIA *) JUDEȚULUI HUNEDOARA ÎN 1935

Întreprinderile dela 5 H.P. sau 20 lucrători în sus.

Industria	Numărul fabricilor		Forța motrice H. P.	Personal ocupat	Valoarea producției în mii de lei
	Active	Inchise			
Alimentară	5	3	443	55	24.139
Chimică	4	—	29	182	98.928
Metalurgică	5	1	5.797	1.178	167.210
Pielărie	1	1	41	23	410
Lemnului	5	2	757	173	11.872
Materiale de construcție	9	1	544	267	16.676
Electro-tehnică	1	—	14	5	400
Ceramică	1	—	30	14	2.795
Total	31	8	7.655	1.897	322.430

*) Nu sunt cuprinse exploatarea miniere, petrolifere, carierele, uzinele de apă și electricitate.

Comerț. Comerț cu lemne de construcție și de foc, animale și produse animale. Comerț al micilor întreprinderi miniere cu produsele lor.

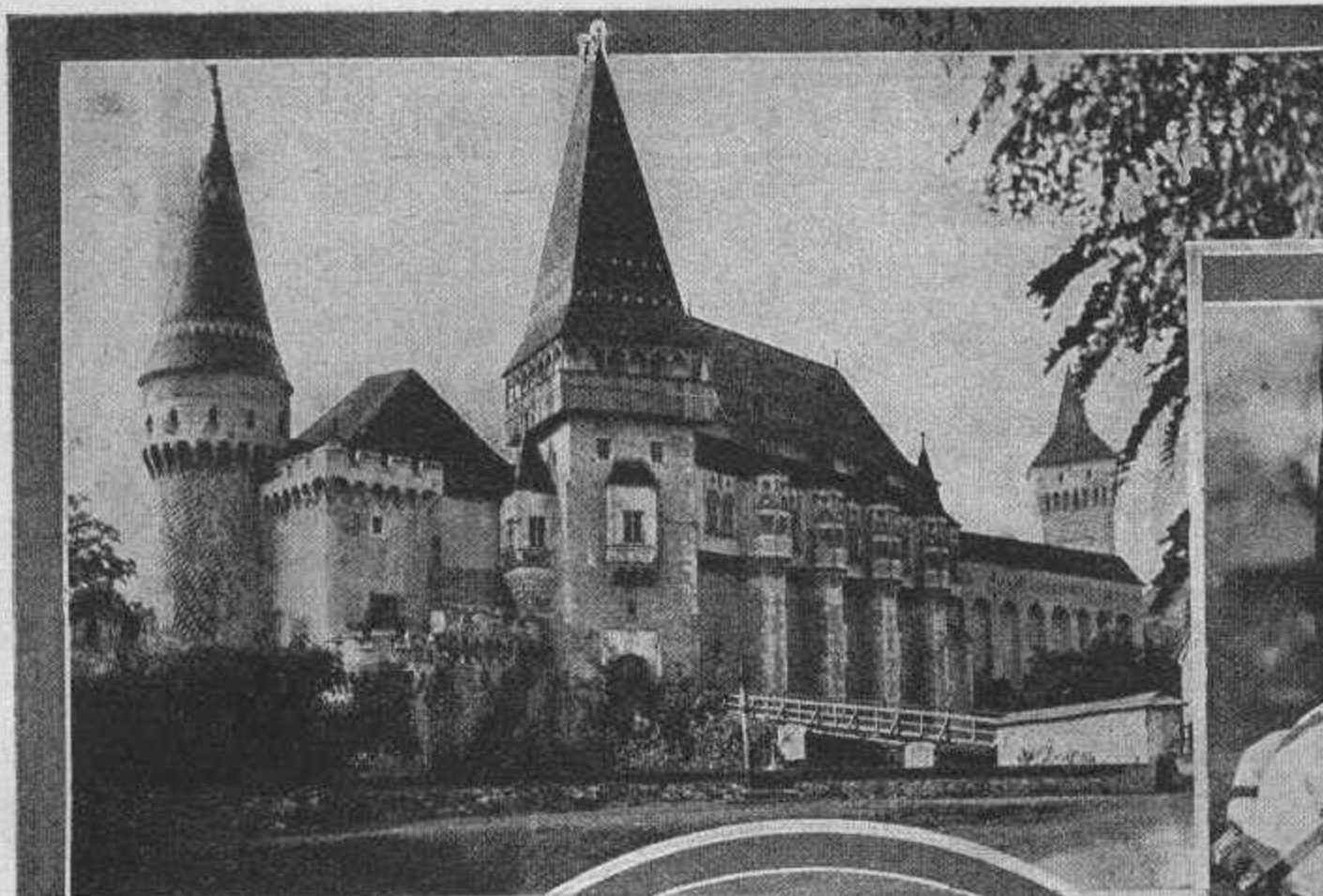
Credit și cooperație. *Cooperative de credit* (bănci populare) 20, cu 3.835 membri și cu un capital social vărsat de 3.772.913 lei. Împrumuturi acordate 16.811.487 lei (neconvertite 2.074.622 lei, convertite 4.940.935 lei, și reduceri la împrumuturi convertite 9.795.930 lei. Depuneri spre fructificare 6.057.670 lei. Totalul bilanțului 19.194.091 lei.

Cooperative de producție diversă 2, cu 126 membri și cu un capital social vărsat de 173.471 lei. Valori imobilizate 175.258 lei. Totalul bilanțului 430.059 lei.

HUNEDOARA

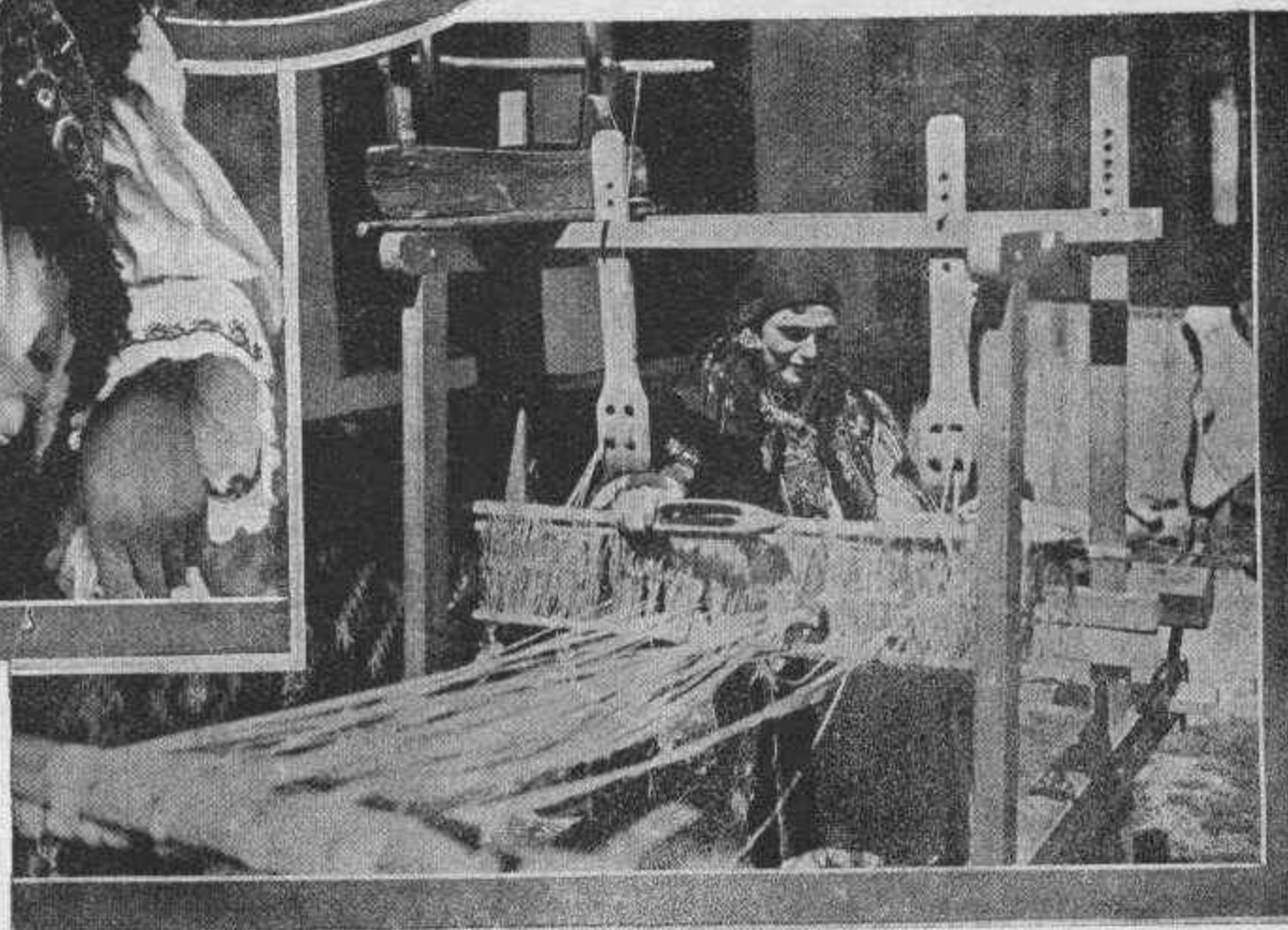
HUNEDOARA:
CASTELUL CORVINILOR

TIPURI DE ȚĂRANI

LA RĂSBOI

RUINELE CETĂȚII SARMISEGETUZA (ULPIA TRAIANA). AMFITEATRUL ȘI TEMPLUL ZEITEI NEMESIS

Cooperative forestiere 1, cu 103 membri și cu un capital social vărsat de 24.414 lei. Bilanțul încheiat 136.706 lei.

Cooperative agricole de aprovizionare și vânzare în comun 5, cu 220 membri și cu un capital vărsat de 240.452 lei. Bilanțul încheiat: 1.548.029 lei.

Cooperative de consum 3, cu 734 membri și cu un capital social vărsat de 297.324 lei. Mărfuri generale în valoare de 638.699 lei. Bilanțul încheiat: 1.066.477 lei.

Situația cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decembrie 1935.

În cuprinsul județului funcționează 22 bănci societăți anonime.

Situația lor conform bilanțurilor încheiate la 31 Decembrie 1934, se prezintă astfel:

ACTIV		PASIV	
Disponibil	10.711.405	Fonduri	159.083.921
Plasamente	381.333.980	Angajamente	337.456.141
Imobilizări	24.419.435	Rezultate	1.005.421
Rezultate	81.180.663		
Total	497.545.483	Total	497.545.483

Finanțe publice. Bugetul județului pe exercițiul 1936/37, prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	45.924.212
Venituri ordinare	21.272.224
Venituri extraordinare	1.194.189
Venituri speciale	23.457.799
Cheltuieli	45.924.212
Cheltuieli ordinare	21.272.224
Cheltuieli extraordinare	1.194.189
Cheltuieli speciale	23.457.799

Drumuri. Județul H. este străbătut de o rețea totală de drumuri de 2.084 km 191 m, repartizată astfel:

Drumuri naționale 306 km 298 m, din care Direcția Generală a Drumurilor întreține 294 km 653 m (pavați și pietruși), iar comunele urbane 11 km 645 m.

Drumuri județene 760 km 753 m, din care administrația județului întreține 582 km 126 m, (pietruși și pavați), iar comunele urbane 2 km 600 m.

Drumuri comunale 1.017 km 140 m.

Lungimea podurilor este de 7.904,72 metri, repartizată astfel: poduri naționale 2933,01 m, județene 3.391,31 m, și comunale 1.580,40 m.

Prin județ trec 5 drumuri naționale, legând următoarele localități:

1. Sebeș—Deva—Arad dela Sebeș spre Arad (Deva—Orăștie = 21 km).
2. Tg.—Jiu—Petroșeni—Hațeg—Simeria (Deva—Hațeg = 30 km; Deva—Petroșeni = 76 km.).
3. Deva—Brad—Orădia (Deva—Brad 32 km).
4. Hațeg—Caransebeș.
5. Brad—Abrud.

Cale ferată. Județul H. este străbătut de o rețea totală de cale ferată de 285 km, din care 91 km linii principale simple și 194 km linii secundare simple.

Itinerarii principale. Expres și rapide: București—Arad—Decebal (Budapesta, Viena, Paris). Accelerate: București—Arad.

Stații importante: Simeria, Ilia, Deva, Șibot, Hunedoara, Cugir, Petroșani, Lupeni, Subcetate, Brad.

Pe lângă liniile de mai sus, exploatate de C.F.R., menționăm și linia Hunedoara—Ghelar, exploatată de particulari.

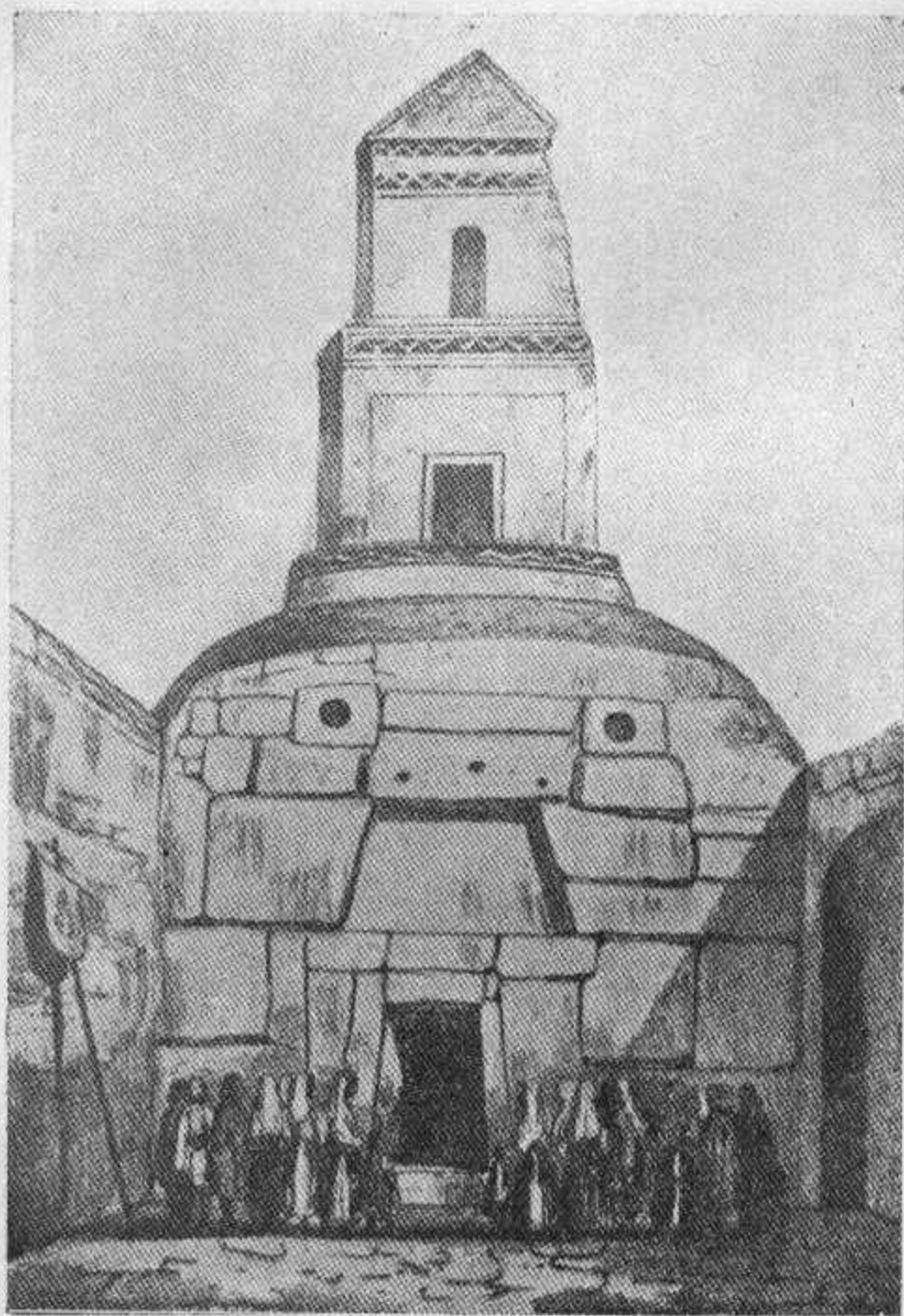
Poștă, telegraf, telefon. 7 oficii P.T.T. de stat la Deva, Hațeg, Hunedoara, Lupeni, Orăștie, Petroșani, și Simeria-Gară; 26 oficii autorizate la Aninoasa, Baia-de-Criș, Băița, Brad, Branișca, Bucova, Călan, Cârnești, Certejul-de-Sus, Criștilor, Cugir, Dobra, Geoagiu, Ghelar, Gurasada, Ilia, Lăsău-Gară, Petrila, Pui, Săcărâmbu, Sarmisegetuza, Șibot, Șoimuș, Vața-de-Jos, Vulcan, Zam și 2 agenții autorizate la Câmpuri-Surdue-Gară și Merisor.

Oficii telefonice la Deva, Hațeg, Hunedoara, Orăștie, Petroșani, Baia-de-Criș, Băița, Brad, Branișca, Cârnești, Certejul-de-Sus, Creșeni, Criscior, Cristior, Cugir, Dobra, Geoagiu, Ilia, Lupeni, Petrila, Pui, Sarmisegetuza, Simeria-Gară, Șoimușul, Vața-de-Jos, Vulcan, Zam.

Stațiuni climatice, balneare, turism. Vața-de-Jos, stațiune balneo-climatică, așezată în valea Crișului Alb, la 230 m înălțime. Ape termale (32 C), ușor clorurate și sulfatate. Indicațiuni: pentru cura externă în reumatism cronic, diateze neuro-artrite, anikloze, nevralgii, dermatoze, anemie, rahitism, boli de femei, boli nervoase, iar pentru cura internă, în cataruri cronice ale tubului digestiv și ale tubului urinar. Instalații de băi reci și calde.

Stație c. f. pe linia secundară Arad-Brad.

BISERICA DIN DEMȘUȘ

Anotimp: Iunie–Septembrie. Mici hoteluri și case de închiriat. Oficiu P.T.T., oficiu telefonic, restaurante. Mici excursii în împrejurimi și alpinism în Munții Apuseni, la Găina, la Cucurbeta și la Ghețarul dela Scărișoara.

Geoagiu, stațiune balneo-climatică, așezată pe malul Mureșului, în apropierea haltei Romoș – Geoagiu, pe linia București–Arad–Decebal. Altitudine 356 m. Climat dulce, fără variații de căldură, aerul purificat de apropierea pădurilor. Ape oligo-metalice intermale (32 C).

Indicațiuni: reumatism cronic, anchiloză, nevralgii, anemie, clorose, limfatism, boli de femei, boli nervoase, iar în cura internă afecțiunile gastro-intestinale, afecțiunile ficatului și vezicii biliare, bolile căilor urinare.

Instalații de băi calde și reci, hidroterapie etc. Anotimp: Maiu–Septembrie. Hoteluri modeste, oficiu P.T.T., oficiu telefonic, restaurante. Excursii și alpinism în Munții Sebeșului și în Munții Poiana-Ruscă.

Calan, stațiune balneo-climatică, pe valea Streiului, la 231 m înălțime. Hală c.f. pe linia Simeria–Lupeni. Ape oligometalice, intermale. Indicațiuni: reumatism, anemii, clorose, limfatism, rahitism, boli de femei, boli nervoase. Excursii și alpinism în munții Retezatului.

Hațeg, stațiune climatică, așezată în regiune pitorească a muntelui Retezat. Centru cu numeroase excursii. Stație c.f. pe linia Caransebeș – Subcetate.

Bobâlna, stațiune balneară de interes local, situată la 4 km de satul Bobâlna, între păduri. Ape termale. Instalațiuni modeste. Gară la Turdăș, pe linia Teiuș – Simeria.

Șoimuș, pe Mureș și **Boholt**, ambele în apropiere de Deva, mici stațiuni balneare de interes local, prima cu ape feruginoase, a doua cu ape carbo-gazoase și alcalino-teroase.

Inceruit de munți ce-i dau înfățișarea unei cetăți în care cu greu poți pătrunde, județul Hunedoara este poate cel mai interesant dintre județele țării, din punct de vedere turistic.

Excursii mici: în regiunea dela Pui, satele Ohaba Ponor și Ponorici, vestite prin fenomenele carstice, peșteri, doline,

etc.; bazinul carbonifer dela Petroșani, Livăzeni, Vulcan și Lupeni; minele dela Ghelar.

Alpinism. În Munții Apuseni: din Baia de Criș, prin Râșcu-lița, peste Prislop la Muntele Găina. În Munții Retezat: din Râu de Mori, pe Valea Râșorului la Vârful Retezatului; pe Valea Râului Mare la Vârful Zănoaga și lacul Zănoaga; la Cetatea Colțului – Retezat – Vârful Bucura; pe Valea Soarbelor – Paltina, la Borăscu, Scărișoara și Godeanu; prin Gura Zlatei, la Borăscu și Godeanu; din Hobița sau Uric la Vârful Păpușii, Vârful Mare și Custura; din Lupeni la Vârful Oboroca și Vârful Tulia; din Uricani, prin Câmpul lui Neagu, pe Valea Jiului Român, în Valea Cernei. În Munții Poiana Ruscă: din Hunedoara prin Vadu Dobrii, la Vârful Rusca și Padeșul. În Munții Țarcului și Godeanului: din Clopotiva, peste Petreanul la Vârful Petrii și mai departe la Țarcu; din Clopotiva, pe Valea Râului Mare, la Muntele Gugu și Vârful Godeanu. În Munții Vâlcănelui: din Lupeni, la Vârful Straja și Pasul Vulcan (întoarcerea prin Vârful Căndețel la Bărbătenii de Jos); din Uricani, la Vârful Negrului și Siglăul Mare. În Munții Parângului: din Livăzeni, la Parângul și Vârful Mândrei; din Petroșani, la Vârful Ciobanu și Coasta lui Rusu; din Petroșani, la Vârful Capra. În Munții Sebeșului: din Petroșani, prin poiana Ditei și Dealul Dobrei, la Surian; din Petroșani, prin Plobucet, la Vârful lui Petru; dela Cugir, prin Valea Râului mic și Muntele Șernat, la Godeanul și Surianul. În Munții Cibinului: excursie frumoasă dela Petroșani, peste Vârful Caprei, Piatra Albă și Cindrel, la Păltiniș.

Numeroase terenuri pentru sky, în mai toți munții. Case de adăpost Baleia (1450 m.) și Pietrile (1475 m.) în Retezat, (propr. T. C. R.), Gura Zlatii (propr. partic.), pe vrf. Straja (Clubul «Mineral»), la pasul Vulcan (propr. T.C.R.) Parângul (proprietatea S.K.V., sub vârful Parângului, la 1.680 m), Surianul (proprietatea S.K.V., sub vârful Surianului, la 1.734 m), Naia (proprietatea S.K.V., pe vârful Naia la 1.087 m); și Lolaia (Munții Retezatului) și casele de pădurari dela Măgura, Prislop, Grădiștea, etc.

CULTURA

Știință de carte. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, populația județului, dela 7 ani în sus este de 279.224 locuitori, din cari 51,8% sunt știutori de carte. După sex, proporția este de 61,4% bărbați știutori de carte și 42,5 femei știutoare de carte. Repartiția locuitorilor, după gradul de instrucție, în procente, este următoarea:

Gradul de instrucție școlară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul știutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extrașcolară	1,1	1,2
2. Primară	68,1	90,3
3. Secundară	22,3	6,2
4. Profesională	5,6	1,6
5. Universitară	1,9	0,5
6. Alte școli superioare	1,0	0,2

Invățământ. Populația școlară a județului H. (între 5–18 ani) a fost în anul 1934 de 67.027 locuitori (7.689 mediu urban și 59.338 mediu rural).

Școli secundare: 4 licee de băieți (Deva, Orăștie, Petroșeni, și Brad), 1 liceu de fete (Deva), 1 școală secundară de fete romano-catolică, 1 gimnaziu de băieți (Hunedoara), 1 gimnaziu de fete (Orăștie), 1 liceu comercial Hațeg, 1 liceu industrial (Deva), 1 gimnaziu (Hațeg), 4 gimnazii industriale (Petroșeni, Hunedoara, Baia-de-Criș și Dobra), 1 școală normală de băieți (Deva), 1 școală industrială comunală (Orăștie), 1 școală industrială de ucenici (Hunedoara), 1 școală minieră (Petroșeni), 1 școală de ucenici (Deva).

Școli primare 428, din care 402 rurale și 26 urbane (397 școli de Stat și 31 confesionale), cu un număr total de 40.597 elevi (4568 mediu urban și 36.029 mediu rural) și cu 788 învățători și alt personal didactic (Situația din 1934).

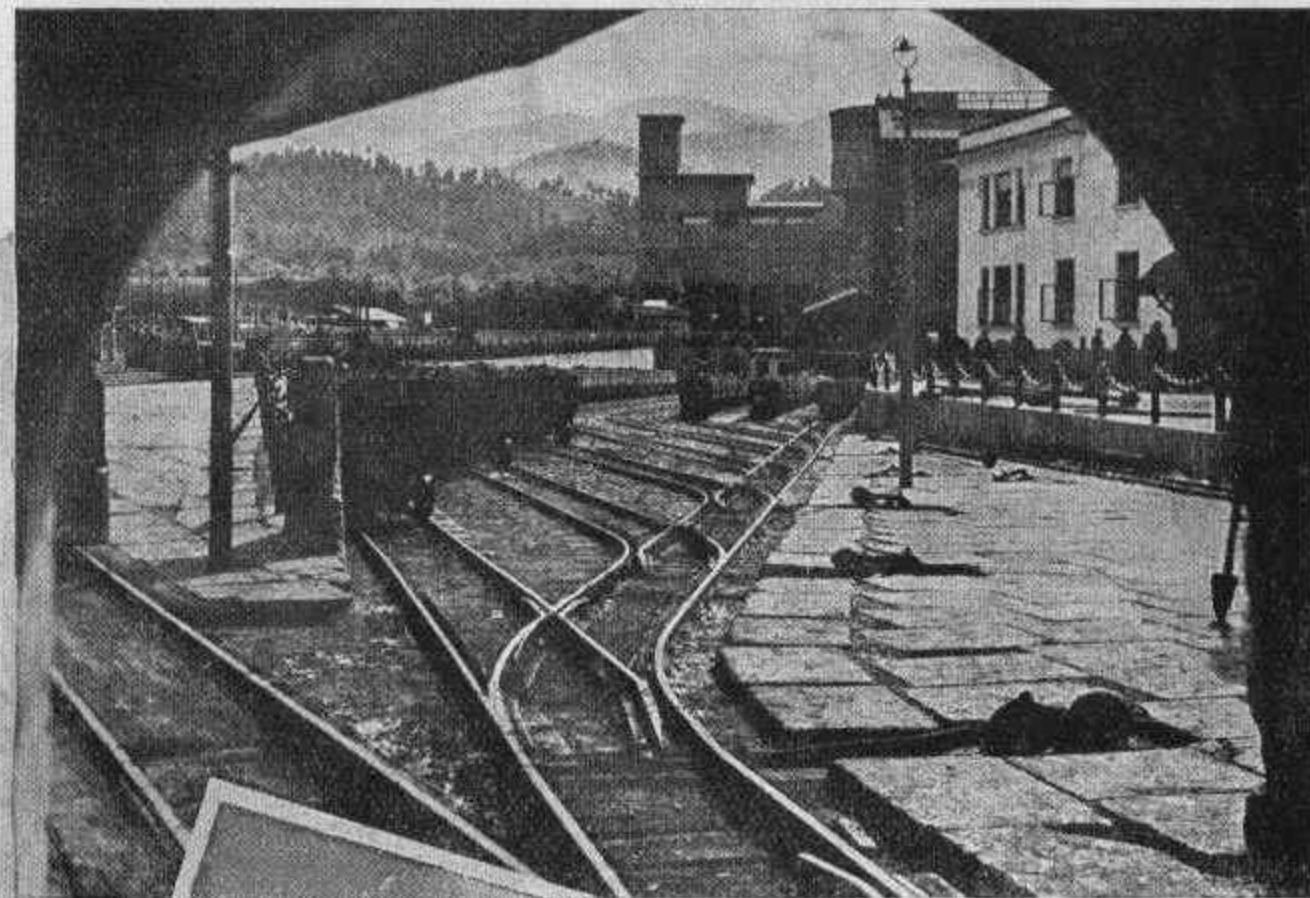
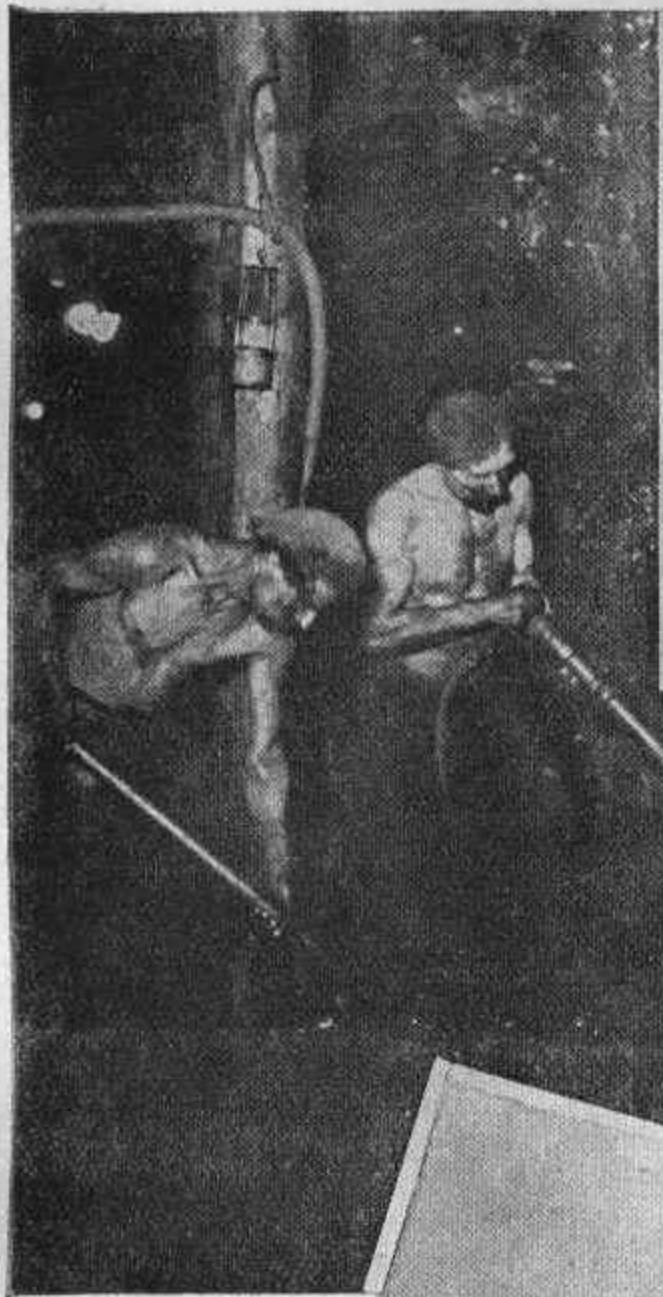
Grădini de copii 40, din care 30 rurale și 10 urbane 39 de Stat și 1 confesională, cu un număr total de 2.612 copii (763 mediu urban și 1.849 mediu rural) și cu 49 conducătoare (Situația din 1934).

HUNEDOARA

LUPENI:
MINELE DE CĂRBUNI

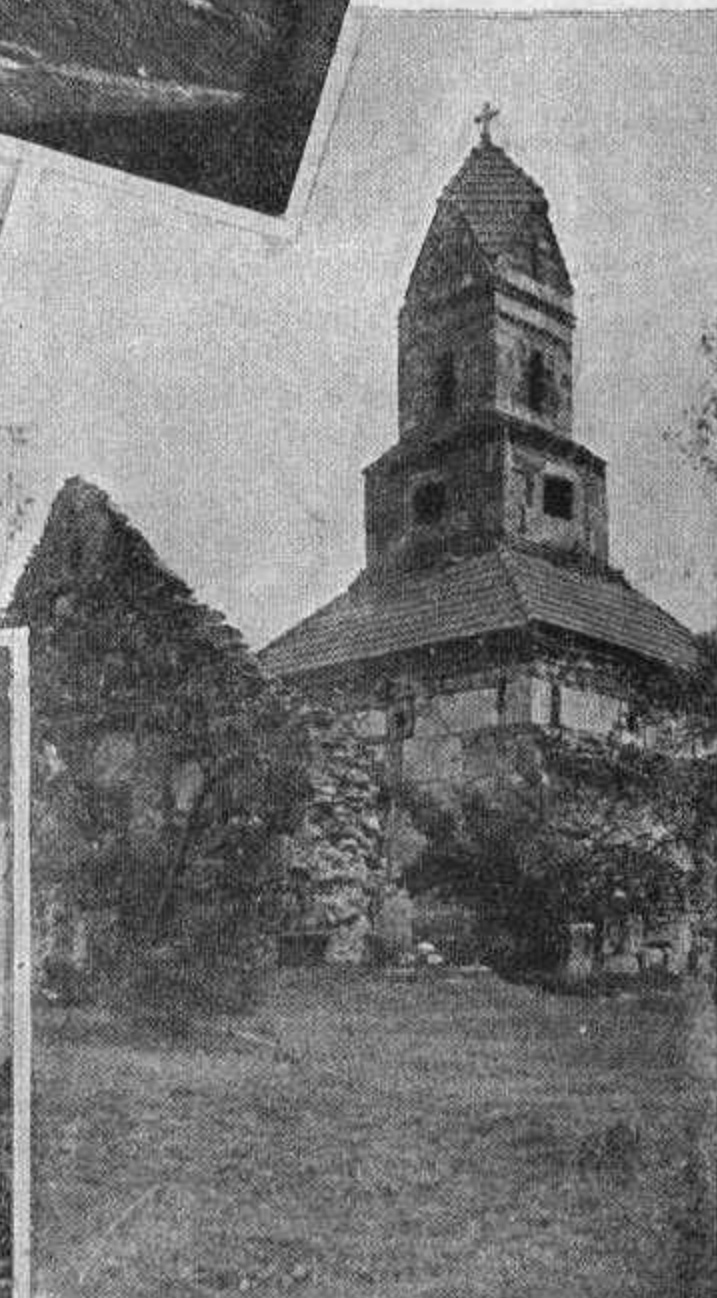
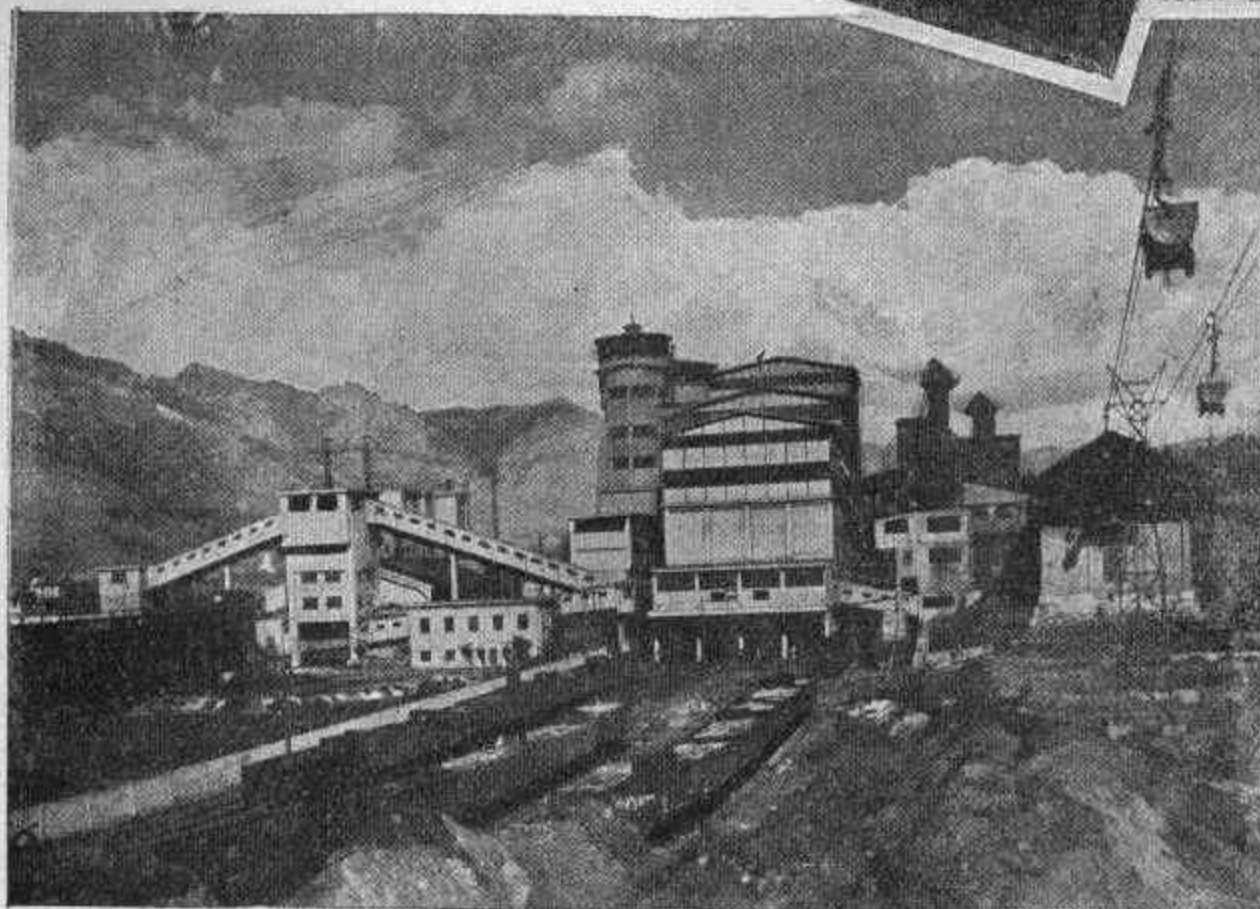
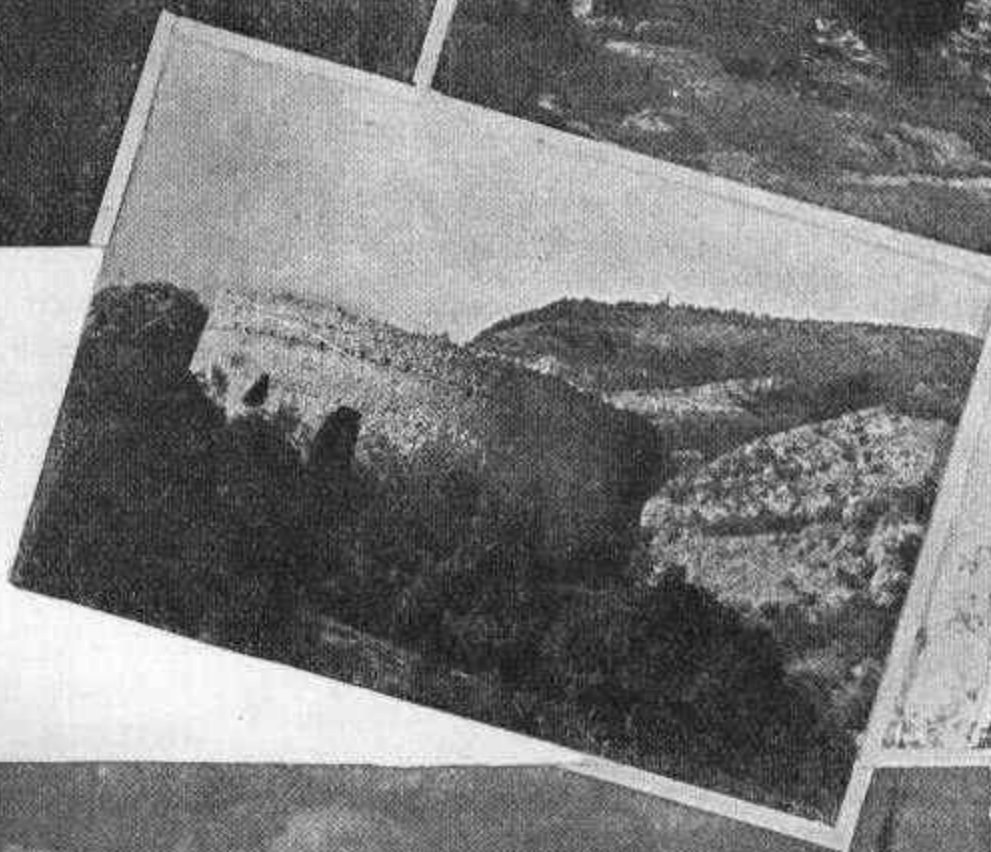
MINERI

RUINILE
CETĂȚII DEVA

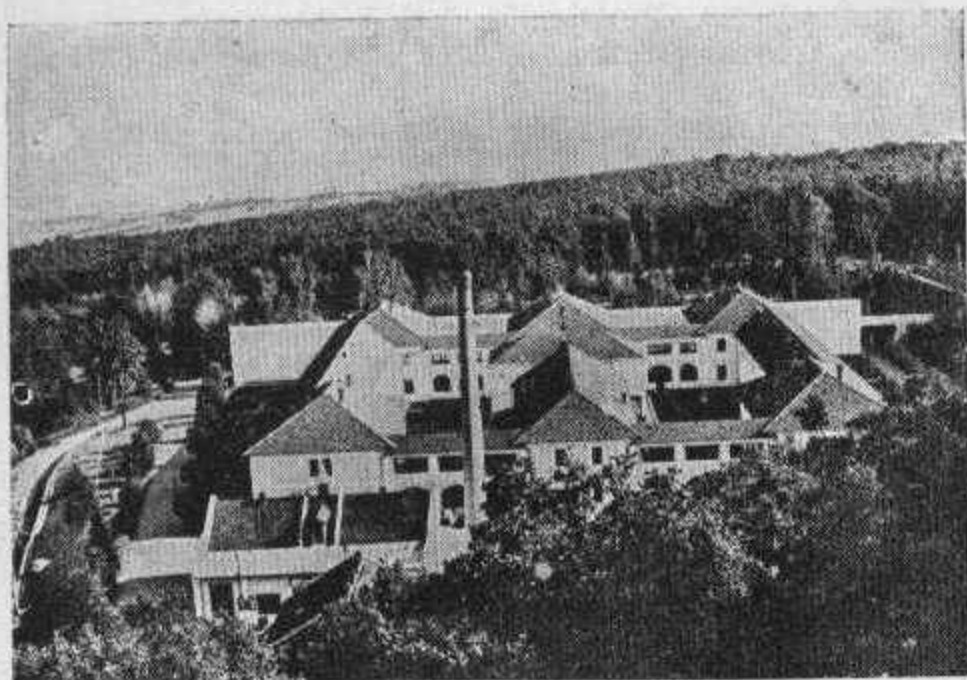
CRIVADIA:
TURN ROMAN DE
APĂRARE

BISERICA DIN DEMSUȘ
(HÂTEG)

PETROȘANI:
MINELE DE CĂRBUNI

SANATORIUL GEOAGIU

Instituții culturale. În județul H. se relevă activitatea *Astrei* cu un despărțământ central în orașul Deva și cu organizații locale în Baia-de-Criș, Brad, Dobra, Geoagiu, Hațeg, Hunedoara, Ilia, Jiu, Orăștie, Pui, Sarmisegetuza și Simeria.

Fundația Culturală Regală « Principele Carol », are cămine culturale în: Almaș-Seliște, Alun, Boz, Bozeș Bretea-Română, Brăznic, Burjuc, Cârnești, Cîmpa, Clopotiva, Dâncul-Mare, Dobra, Fintoaga Gurasada (cămin model), Hărâu, Lăsău-Grind, Leșnic, Răchitova, Renghet, Seulești, Șibot, Șoimuș, Simeria-Vechie, Tebea, Valea-Sângiorgiu, Vine-rea și Zam.

Liga Culturală activează în comuna Tota.

Casa Școalelor și a Culturii Poporului întreține 187 cămine culturale, 27 soc. muzicale și 38 biblioteci, adică în total 252 organizații culturale, dintre care 42 au personalitate juridică.

Un muzeu județean în Deva, un muzeu al Societății « Mica » în Brad.

Casine românești în Deva, Hațeg, Orăștie, Lupeni și Vulcan. Casinou săseșc (Deva).

Societatea istorică și arheologică a județului H. și Soc. « Carpatina Ardeleană » Deva. Cercul funcționarilor minieri Lupeni, Cercul industriașilor și meseriașilor Vulcani « Acțiunea românească » (Crișeni « Frăția ortodoxă » Vulcan, 3 societăți de lectură (Orăștie).

16 cinematografe și 1 teatru (Teatrul minier din Lupeni), 11 societăți corale și muzicale, 22 societăți sportive, mai multe societăți turistice și 20 societăți de vânătoare și pescuit.

RELIGIE

Confesiuni. Din totalul locuitorilor județului 64,2% sunt ortodocși și 18,3% sunt greco-catolici. Restul populației aparține altor confesiuni.

Biserici și locașuri de închinăciune. 377 biserici ortodoxe, 106 greco-catolice, 37 romano-catolice, 29 reformate, 7 evanghelic-luterane, 2 unitariene, 19 case de rugăciune baptiste, 1 adventistă, 1 casă de rugăciune a Creștinilor după Evanghelie, 1 a mileniștilor, 11 sinagogi.

Mănăstiri: a) greco-catolice: Prislop din Silvașul-Superior și Totești din Totești. b) romano-catolice: mănăstirile ordinului Sf. Francisc din Hunedoara, Baia-de-Criș și Orăștie; mănăstirea surorilor franciscane din Petroșeni.

Instituții bisericesti. Protopopiate ortodoxe în: Deva, Hațeg, Hunedoara, Orăștie, Petroșani, Brad, Băița, Dobra, Geoagiu și Ilia. Vicariat greco-catolic în Hațeg; Protopopiate greco-catolice în: Lupeni, Sarmisegetuza, Hunedoara, Orăștie și Deva. Protopopiat romano-catolic în Brad.

Județul H. se află în eparhia ortodoxă a Arhiepiscopiei Albei Iulii și Sibiului (Mitropolia Ardealului, Banatului, Crișanei și Maramureșului) și în eparhia greco-catolică a Episcopiei din Lugoj Mitropolia din Blaj.

ADMINISTRAȚIE

Organizare administrativă. Capitala județului H. este orașul Deva. Județul are 5 orașe (Deva, Hațeg, Hunedoara, Orăștie și Petroșeni) și 414 sate, împărțite astfel:

I. Plasa Avram Iancu	34 sate
II. Plasa Brad	30 sate
III. Plasa Deva	54 sate
IV. Plasa Dobra	27 sate
V. Plasa Geoagiu	29 sate
VI. Plasa Hațeg	43 sate
VII. Plasa Hunedoara	51 sate
VIII. Plasa Ilia	48 sate
IX. Plasa Orăștie	33 sate
X. Plasa Petroșeni	14 sate
XI. Plasa Pui	28 sate
XII. Plasa Sarmisegetuza	23 sate

Organizare judecătorească. Un tribunal la Deva cu 2 secțiuni, 18 magistrați, 1 prim-procuror și 2 procurori, în circumscripția Curții de Apel din Deva.

10 judecătoria la Deva, Hunedoara, Hațeg, Orăștie, Petroșeni, Baia-de-Criș, Brad, Geoagiu, Ilia și Pui, cu un total de 27 magistrați.

Organizare sanitară. Spitale de stat în Deva (spital județean și spital epidemic), Baia-de-Criș și Vulcan (boli infecțioase). Sanatoriu de stat în Geoagiu.

Spitale comunale în Orăștie, Hunedoara, Petroșeni (spital de izolare) și Aninoasa. Spitalul Casei Cercuale pentru Asigurări Sociale (Petroșeni).

Dispensare de stat în Orăștie, Vața-de-Jos, Geoagiu, Ilia, Hondol și Simeria. Dispensare comunale în Petrila, Râul-Alb, Sarmisegetuza și Clopotiva. Dispensarele Societății « Principele Mircea » în Petroșeni și Lupeni. Dispensarul Societății « Petroșani » în Lupeni.

Servicii sanitare în orașele Deva (serv. sanitar județean și serv. sanitar comunal), Hațeg, Hunedoara, Orăștie și Petroșeni.

Asistență și prevedere socială. Casa Centrală a Asigurărilor Sociale întreține spitalele din Brad, Petroșeni și Vulcan și postul de prim-ajutor din Lupeni. Are organizații medicale în Deva, Hațeg, Hunedoara, Orăștie, Petroșeni, Simeria, Ilia, Dobra, Călan, Săcărâmb, Hondol, Grădiște, Băița, Crișcior, Baia-de-Criș, Ghelar, Cugir, Petrila, Lonea, Aninoasa, Vulcan, Pui și Lupeni (total 33 medici și 6 farmaciști).

Societatea « Crucea Roșie » în Deva, Hunedoara, Orăștie, și Brad.

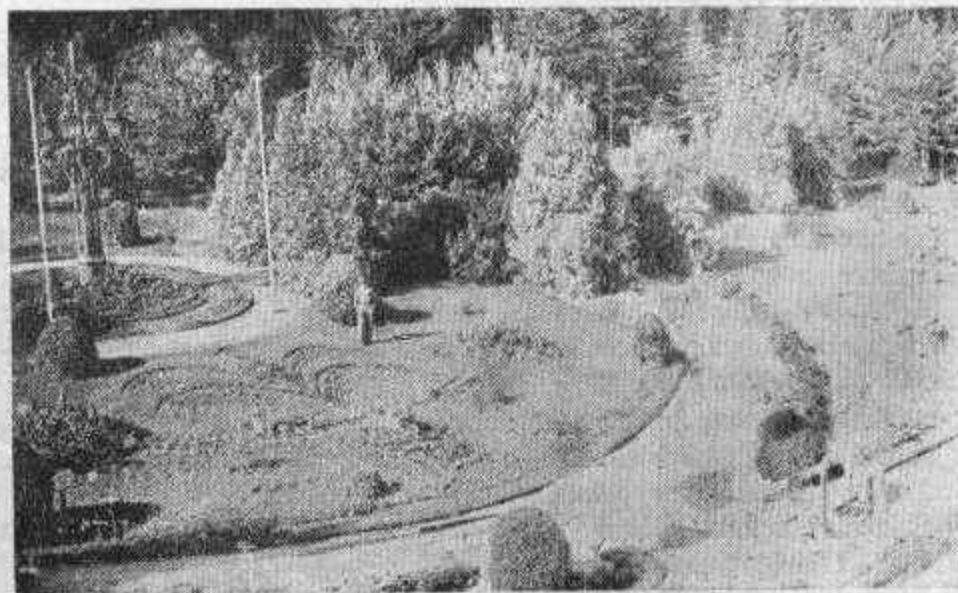
Oficiul I. O. V., Societatea pentru profilaxia tuberculozei și Soc. « Pâinea lipsiților », toate în Deva.

În Orăștie se află 1 azil de bătrâni (comunal) și 1 orfelinat reformat.

De asemenea în județ sunt 26 reuniuni feminine de binefacere și asistență.

PRINCIPALE AȘEZĂRI

Deva, capitala județului (Vezi monografiile orașelor reședință).

PARCUL SANATORIULUI GEOAGIU, IARNA

PRIVELIȘTE DIN MUNTII RETEZATULUI

Hațeg, comună urbană situată în valea râului Streiu, la 181 m deasupra nivelului mării și la 30 km de Deva, 172 km de Timișoara, 409 km de București. Stație c.f. pe linia Caransebeș-Subcetate.

Are 3080 locuitori (cifra probabilă a locuitorilor la 1.VII.1936).

Bugetul orașului pe exercițiul 1936/1937 se ridică la suma de 2.902.762 lei.

1 tăbăcărie, 1 fabrică de oțet, 2 mori țărănești.

Uzină electrică.

Comerț puțin dezvoltat de animale și produse animale.

Bâlciuri anuale 21—23 Ianuarie, 8—10 Aprilie, 12—15 August, 8—11 Septembrie.

Banca Centrală pentru Industrie și Comerț din Cluj (sucursală). « Banca de păstrare » S.A. din Petroșeni (filială). Banca de Industrie și Comerț S.A., Creditul comercial S.A.

Liceul comercial « I.C. Brătianu », Gimnaziul « Berthelot », 1 școală primară de Stat, 1 școală primară reformată, 1 romano-catolică, 1 grădiniță de copii.

1 organizație a asociației « Astra ». Casina Română, Bibliotecă, Club athletic, cinematograf.

1 biserică ortodoxă, 1 greco-catolică, 1 romano-catolică, 1 reformată, 1 capelă romano-catolică, 1 casă de rugăciuni baptistă, 1 sinagogă.

Protopopiat ortodox, Vicariat greco-catolic.

Pretură, Primărie, Judecătoria mixtă, Percepție, Poliție, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Ocol silvic, Serviciu sanitar al orașului și al circumscripției, Serviciu veterinar. Sfatul negustoresc. Asociația femeilor române, Asociația femeilor greco-catolice, Asociația femeilor romano-catolice. Casa Asigurărilor Sociale (serviciu medical).

Hunedoara, comună urbană situată pe râul Cerna-Zlaști, la 236 m deasupra nivelului mării și la 44 km de Deva, 178 km de Timișoara și 399 km de București. Stație c.f. pe linia Simeria-Hunedoara.

Are 4.651 locuitori (cifra probabilă la 1.VII.1936).

Bugetul orașului pe exercițiul 1936/1937 se ridică la suma de 4.437.512 lei.

Uzinele metalurgice ale Statului, « Dacia » industria lemnului și fierului, « Mineralia », industria de steatită, 2 uzine electrice.

Comerț restrâns de lemne, animale și oi.

Bănci: « Corvineana », « Hunedoreana », « Poporala » și « Agricola ».

Gimnaziu de băieți, Gimnaziu industrial de fete, 4 școli primare, 2 grădini de copii, 1 școală industrială de ucenici.

Despărțământul « Astra », 1 soc. corală, 1 bibliotecă, 1 club sportiv « Corvin », 1 soc. de vânătoare, 1 soc. de pescuit, 1 cinematograf.

3 biserici ortodoxe, 1 greco-catolică, 1 romano-catolică, 1 mănăstire franciscană, 1 biserică reformată și 1 sinagogă, 1 protopopiat ortodox și 1 greco-catolic.

Primărie, Judecătoria de Ocol, Ocol silvic, Poliție, Oficiu P.T.T. Oficiu telefonic, Percepție.

Sfat negustoresc, Sindicat muncitoresc, Sindicat metalurgist.

Crucea Roșie, Reuniunile femeilor: ortodoxe, greco-catolice, romano-catolice, reformate și Reuniunea bărbaților reformați.

Spital comunal, Serviciu medical al Casei Centrale a Asigurărilor Sociale.

Orăștie, comună urbană, situată în apropierea Mureșului, la 260 m deasupra nivelului mării și la 21 km de Deva, 186 km de Timișoara, 368 km de București. Stație c.f. pe linia Teiuș—Arad.

Are 6.763 locuitori (cifra probabilă la 1/VII/1936).

Bugetul orașului pe exercițiul 1936/1937 se ridică la suma de 10.430.969 lei.

1 fabrică de blănuri, 1 de săpun, 1 de spirt, 1 de cărămidă și țiglă, 1 de încălțăminte, 1 uscătorie modernă de plante medicinale, 1 moară sistematică, 1 atelier pentru industria casnică națională.

Comerț intens de animale, cereale, produse animale, lemne, cărbuni din lemn, fructe, struguri și vin.

« Ardeleana » institut de credit și economii, « Dacia » institut de credit și economii, Banca Populară Orăștiană, « Vorschusverein », institut de credit și economii, Casa de păstrare, institut de credit și economii.

Liceul de băieți « Aurel Vlaicu », Gimnaziul de fete « Despina Doamna », 5 școli primare, 2 grădini de copii, 1 școală industrială.

Despărțământul « Astra », Casină Română, 3 soc. de lectură, 4 coruri, 1 club sportiv, 1 soc. de vânătoare, Filiala soc. de turism « Carpatina », 1 cinematograf.

1 biserică ortodoxă, 1 greco-catolică, 1 sinagogă.

Mănăstirea ordinului Sf. Francisc.

Protopopiat ortodox, protopopiat greco-catolic.

Primărie, Pretură, Percepție, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Ocol silvic, Judecătoria mixtă.

Sfatul negustoresc, Asociația pensionarilor, a meseriașilor români, Reuniunea economică, Sucursala reuniunii economice săsești din Sibiu.

Uzină electrică, abator comunal.

Spital izolator, infirmerie, Dispensar de stat.

Crucea Roșie, Casa Asigurărilor Sociale (serviciu medical), Orfelinat confesional reformat, Căminul de bătrâni (comunal).

Reuniunea femeilor române, Reuniunea femeilor ortodoxe, Reuniunea femeilor evanghelic-lutherane, Reuniunea femeilor reformate, romano-catolice, greco-catolice și diferite reuniuni pentru înmormântări.

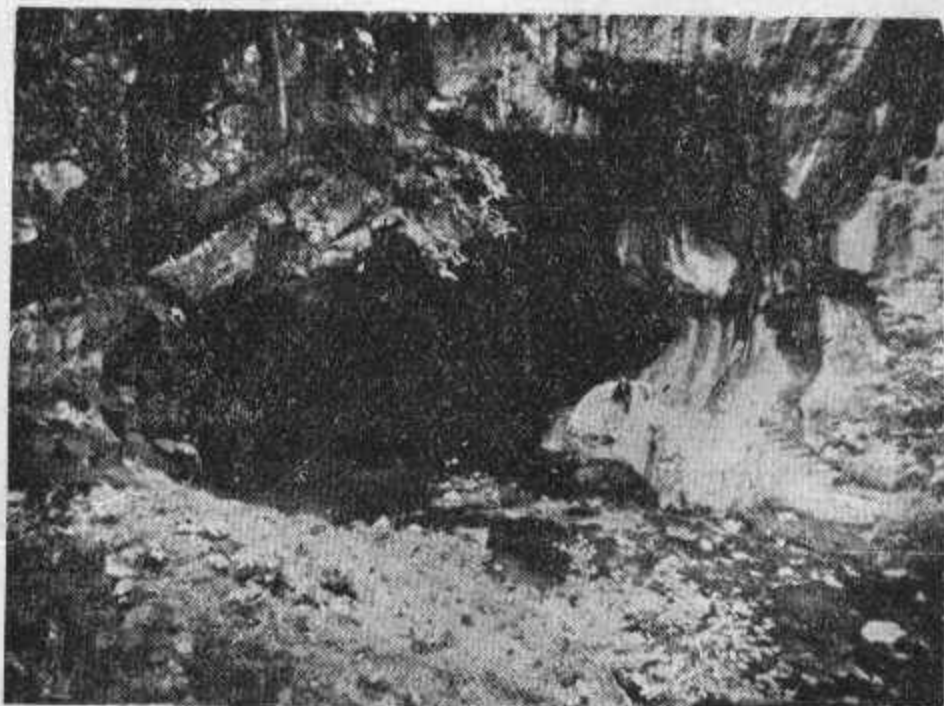
Petroșeni, comună urbană, așezată în valea superioară a Jiului, la 76 km de Deva, 217 km de Timișoara și 347 km de București. Stație c.f. pe linia Simeria—Lupeni.

Are 15.711 locuitori (cifra probabilă la 1/VII/1936).

Industria minieră a Soc. « Petroșani ».

Banca « Casa de Păstrare » și Banca « Parângul ».

Bugetul orașului pe exercițiul 1936/1937 se ridică la suma de 8.262.752 lei.

PEȘTERA BOLII

RUINELE CETĂȚII DEVA

Liceu de băieți, Gimnaziu industrial, Școală secundară de fete romano-catolică, Școală minieră, 2 școli primare de Stat, 2 școli primare romano-catolice, 1 reformată, 1 evanghelică, 3 grădini de copii.

Asociațiunea « Astra » (filială), 2 biblioteci, Clubul sportiv « Jiul », Soc. Carpatina (filială), Soc. vânătorilor români, 6 cluburi de popice, 2 cinematografe.

1 biserică ortodoxă, 1 greco-catolică, 1 romano-catolică, 1 evanghelică, 1 reformată, 1 unitariană, 1 casă de rugăciune baptistă, 1 sinagogă.

Mănăstirea surorilor franciscane.

Protopopiat ortodox.

Primărie, Pretură, Percepție, Judecătorie mixtă, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Poliție, Inspectorat minier, Sub-inspectorat muncii, Ocol silvic, Regiune agricolă, Casa de Asigurări Sociale.

Sfatul negustoresc, Reuniunea comercianților și industriașilor Români, Clubul meseriașilor.

Uzina electrică S.P.A., Uzină electrică a Soc. « Lonea ».

Spitalul Casei Cercuale pentru Asigurări Sociale, Spitalul de izolare al orașului.

Dispensarul Casa Asigurărilor Sociale (serviciu medical), « Mircea », soc. « Principele Reuniunile femeilor ortodoxe, greco-catolice, romano-catolice, evanghelice, reformate, unitariene și izraelite.

Brad, centru minier și sediu de plasă în N V județului, pe valea Crișului Alb. Are 1 liceu de băieți, 1 organizație a Asociației « Astra », 1 muzeu al Societății « Mica », 1 protopopiat ortodox și 1 protopopiat romano-catolic.

Cugir, centru industrial (metalurgic) situat în E ținutului, aproape de hotar, la s. Mureșului.

Ghelar, sat cunoscut prin minele sale de fier. E așezat pe o culme de munte, în bazinul Cernei afluent al Mureșului.

Grădiște, sat așezat în apropierea Porților-de-Fier ale Transilvaniei, deci în apusul județului pe drumul care duce spre Banat. E așezat lângă ruinele Sarmisegetuzei (Ulpia Traiana), capitala Daciei Romane.

Lupeni, mare centru de exploatare a cărbunilor (peste 13.000 locuitori). Are teatrul minier. E așezat pe valea Jiului.

LOCALITĂȚILE DIN JUDEȚUL HUNEDOARA

A) Orașe

1. Deva (capitala județului)
2. Hațeg
3. Hunedoara
4. Orăștie
5. Petroșeni

B) Sate

I. PLASA AVRAM IANCU

1. Baia-de-Criș
2. Baldovin
3. Basarabasa
4. Birtin
5. Brotuna
6. Bulzești
7. Căraciu
8. Cărstău
9. Căzănești
10. Ciungani
11. Dobroți
12. Grohot
13. Junc

14. Leauți
15. Lunca
16. Obârșia
17. Pervăleni
18. Prihodiște
19. Ribicioara
20. Ribița
21. Rîșca
22. Rîșculița
23. Steia
24. Strâmba
25. Tătarești-de-Criș
26. Târnavă-de-Criș
27. Tiulești
28. Tomești
29. Tomnatec
30. Tebea
31. Uibărești
32. Valea Mare-de-Criș
33. Vața-de-Jos
34. Vața-de-Sus

II. PLASA BRAD

1. Băița
2. Blăjeni

3. Brad
4. Buceș
5. București
6. Căinelul-de-Sus
7. Crăciunești
8. Crișan
9. Crișcior
10. Curechiu
11. Dupăpiatră
12. Hărțăgani
13. Luncoiul-de-Jos
14. Luncoiul-de-Sus
15. Mesteacăn
16. Mihăileni
17. Ormindea
18. Peșterea
19. Podele
20. Potingani
21. Rovina
22. Ruda-Brad
23. Săliște
24. Stănița
25. Stejărel
26. Șesuri
27. Trestia

28. Tărățel
29. Valea-Brad
30. Zdrapți

III. PLASA DEVA

1. Almașul-Sec
2. Archia
3. Banpotoc
4. Barbura
5. Băcia
6. Bălata
7. Bărcea-Mare
8. Bărcea-Mică
9. Bărsău
10. Bejan
11. Boholt
12. Boiabărz
13. Bretelin
14. Buruene
15. Căciu
16. Căinelul-de-Jos
17. Cărjiți
18. Certejul-de-Sus
19. Chergheș

20. Chimindia
21. Chișcădaga
22. Cozia
23. Cristur
24. Dealu-Mare
25. Fizeș
26. Fornădia
27. Gruelaci
28. Hărău
29. Herepea
30. Hondol
31. Leșnic
32. Măgura-Toplița
33. Mintia
34. Muncelul-Mic
35. Nevoeși
36. Nojag
37. Petreni
38. Popești
39. Săcărâmbu
40. Săliștioara
41. Săulești
42. Sântandrei
43. Simeria
44. Simeria-Veche
45. Stoenasa
46. Sulighete
47. Șoimuș
48. Tâmpa
49. Toltia
50. Toplița-Mureșului
51. Vălișoara
52. Vărmaga
53. Veșel
54. Vulceș

IV. PLASA DOBRA

1. Abucea
2. Baștea
3. Bătrâna
4. Brăznic
5. Cosești
6. Dobra
7. Dumbrăvița
8. Făgetel
9. Fintoag
10. Grind
11. Holdea
12. Lăpușul-inferior
13. Lăpușul-superior
14. Lăpușnic
15. Lăsău
16. Merișorul-de-Munte
17. Mihăești
18. Muncelul-Mare
19. Ohaba
20. Panc
21. Panc-Seliște
22. Rădulești
23. Roșcani
24. Stăncești-Ohaba
25. Stretea
26. Strigoanea
27. Teiu

V. PLASA GEOAGIU

1. Ardeu
2. Balșa
3. Băcăinți
4. Băcăia
5. Bobâlna
6. Boiu
7. Bozeș
8. Bulbuc
9. Cărpiniș
10. Cerul-Băcăinți
11. Cigmău
12. Curpeni
13. Folt
14. Geoagiu
15. Geoagiu-Băi
16. Ghelmar
17. Homorod
18. Mada
19. Mermezeu-Văleni
20. Poiana
21. Porcurea
22. Rapoltul-Mare

23. Rapoltel
24. Renghet
25. Sărăcsău
26. Uroi
27. Valea iepii
28. Valea-Mare
29. Voia

VI. PLASA HAȚEG

1. Balomir
2. Băreștii-Hațegului
3. Bățalar
4. Berthelot
5. Boița
6. Boșorod
7. Bretea-Română
8. Bretea-Streiului
9. Cârnești
10. Chitid
11. Ciopea
12. Covragiu
13. Crăguș
14. Curpenii-Silvașului
15. Fărcădin
16. Găuricea
17. Gânțaga
18. Lingina
19. Luncani
20. Măceș
21. Nălațvad
22. Ohaba-Sibișel
23. Ohaba-Streiului
24. Păcliza
25. Plopi
26. Râu-de-Mori
27. Rea
28. Ruși
29. Săcel
30. Sânpetru
31. Sântămăria-Orlea
32. Silvașul-Inferior
33. Silvașul-Superior
34. Streisăcel
35. Streisângiorgiu
36. Subcetate
37. Tătești
38. Tuștea
39. Unciuc
40. Valea-Dălji
41. Valea-Sângiorgiului
42. Vâlcelele Bune
43. Vâlcelele Rele

VII. PLASA HUNEDOARA

1. Almașul-Mic
2. Alun
3. Arănieș
4. Batiz
5. Boș
6. Bunila
7. Călanul-Mic
8. Cerbăl
9. Cerișor
10. Cerna
11. Cernișoara-Floreasa
12. Cinciș
13. Crișeni
14. Dobâca
15. Feregi
16. Găunoasa
17. Ghelar
18. Goleș
19. Govâșdia
20. Groș
21. Hășdat
22. Hășdău
23. Josani
24. Lelese
25. Mănerău
26. Nandru
27. Nădăștia-Inferioară
28. Nădăștia-Superioară
29. Ocolișul-Mare
30. Păroasa
31. Peștișul-Mare
32. Peștișul-Mic
33. Plop
34. Poenița-Tomi

35. Poenița-Voinii
36. Poiana-Rechițeli
37. Răcăștia
38. Ruda
39. Runcul-Mare
40. Runcul-Mic
41. Sâncraiu
42. Sântămăria-de-Piatră
43. Socet
44. Sohodol
45. Teliucul-Inferior
46. Teliucul-Superior
47. Toplița
48. Ulm
49. Vadu-Dobrei
50. Valca-Nandrului
51. Vălar

VIII. PLASA ILIA

1. Almășel
2. Almăș-Seliște
3. Bacea
4. Băgara
5. Băreștii-Iliei
6. Boiul-de-Jos
7. Boiul-de-Sus
8. Boz
9. Bradățel
10. Brănișca
11. Brășcu
12. Bretea-Mureșană
13. Burjuc
14. Căbești
15. Cărmăzinești
16. Câmpuri-de-Sus
17. Câmpuri-Surduc
18. Cerbia
19. Certejul-de-Jos
20. Coaja
21. Cueș
22. Dănulești
23. Dumcești
24. Furcșoara
25. Gialacuta
26. Glodghilești
27. Godinești
28. Gothatea
29. Gurasada
30. Ilia
31. Luncșoara
32. Micănești
33. Petrești
34. Pogănești
35. Runcșor
36. Săcămaș
37. Sârbi
38. Tămășești
39. Tătarești
40. Târnavă
41. Târnavița
42. Tisa
43. Ulieș
44. Valea-Lungă
45. Vica
46. Visca
47. Vorța
48. Zam

IX. PLASA ORĂȘTIE

1. Aurel Vlaicu
2. Balomirul-de-Câmp
3. Beriu
4. Bucium
5. Căstău
6. Costești
7. Cugir
8. Dăncul-Mare
9. Dăncul-Mic
10. Grădiște-de-Munte
11. Grid
12. Jeledinți
13. Ludești
14. Măgura
15. Măgureni
16. Mărtinești
17. Ocolișul-Mic
18. Orăștioara-de-Jos
19. Orăștioara-de-Sus

20. Pișchinți
21. Pricaz
22. Răpaș
23. Romos
24. Romoșel
25. Sereca
26. Sibișelul-Vechi
27. Spini
28. Șibot
29. Tămășasa
30. Turdaș
31. Turmaș
32. Vaidei
33. Vinerea

X. PLASA PETROȘENI

1. Aninoasa
2. Banița
3. Bărbătenii-de-Sus
4. Câmpul-lui-Neag
5. Crivadia
6. Iscroni
7. Jiu-Coroiești
8. Jiu-Paroșeni
9. Livezeni
10. Lupeni
11. Merișor
12. Petrila
13. Uricani
14. Vulcan

XI. PLASA PUI

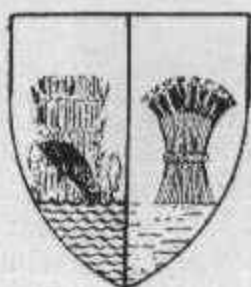
1. Barul-Mare
2. Barul-Mic
3. Băești
4. Coroiești
5. Federi
6. Fizești
7. Galați
8. Hobîța
9. Livadia-de-Câmp
10. Livadia-de-Coaste
11. Mălăești
12. Mătești
13. Nucșoara
14. Ohaba-de-sub-Piatră
15. Ohaba-Ponor
16. Paroș
17. Petros
18. Ponor
19. Pui
20. Râu-Alb
21. Râu-Bărbat
22. Rușor
23. Sălașul-Inferior
24. Sălașul-Superior
25. Serel
26. Uric
27. Vaideii-de-Munte
28. Valea-Lupului

XII. PLASA SARMISEGE-TUZA

1. Băuțarul-Inferior
2. Băuțarul-Superior
3. Breazova
4. Bucova
5. Ciula-Mare
6. Ciula-Mică
7. Clopotiva
8. Demșuș
9. Hățăgel
10. Hobîța-Grădiște
11. Lunca-Cernii-de-Jos
12. Lunca-Cernii-de-Sus
13. Meria
14. Ostrov
15. Paucinești
16. Peșteana
17. Peștenița
18. Poieni
19. Răchitova
20. Sarmisegetuza
21. Șteiu
22. Vălioara
23. Zeicani

JUDEȚUL IALOMIȚA

Stema. Scut despicat; în primul cartier, albastru, o baltă de argint, un gard de stuf, de aur, în care se sbate un pește negru; în al doilea, tot albastru, un snop de grâu, de aur, pe o terasă verde.

Simbolizează producțiile județului. Este stema cea veche, rectificată și completată.

GEOGRAFIE

Așezare. Județul I. este așezat în S.-E. Munteniei, la întorsătura Dunării; străbătut de drumul care leagă Bucureștii cu portul Constanța. Este un județ de stepă.

Suprafața: 7.095 km². E unul dintre cele mai întinse județe ale Țării.

Infățișarea pământului. Cea mai mare parte a ținutului e un câmp înalt și uscat (Bărăganul propriu zis) cuprins între Dunăre și Ialomița, adică încadrat între zone joase și umede (lunci și bălți). Județul cuprinde totuși și o parte a câmpiei de pe stânga Ialomiței. Câmpul Bărăganului propriu zis este, în general, foarte neted; totuși, către Dunăre, el coboară în mai multe trepte (terase) și e tăiat de câteva văi scurte, care înlesnesc coborîrea spre baltă; spre râul Ialomița e neregulat, vălurat și mai înalt, din cauza dunelor pe care le-a construit aici Crivățul, din aluviunile nisipoase ale râului vecin.

Climă și ape. Clima este de tip pontic, adică foarte secetoasă (sub 500 mm precipitațiuni anuale) și cu contraste puternice de temperatură între iarnă și vară (26°—27°). Crivățul, vântul dominant în tot anul, îngrămădește iarna zăpada în troiene, care de multe ori opresc circulația trenurilor.

Apele mari sunt numai cele care vin de departe (Ialomița și Dunărea cu bălțile ei, Iezerul, Călărași, Boianul). Văile scurte, afluențe Ialomiței pe stânga, se termină în mici limane, unele din ele sărate (Amara, Fundata, etc.). Același lucru se poate spune și de afluenții Dunării (Gălățuiul, Mostiștea). În câmpia înaltă, apa se găsește la mare adâncime (20—30 m).

Vegetație. Cu excepția marginii estice unde se mai întâlnesc puține păcuri de stejari închiriciți și apărați cu brăuri de salcâmi, tot restul județului a fost, până nu de multă vreme, o stepă cu păioase, tipică. Au mai rămas de altfel și acum câteva petice, după care ne putem da seama de com-

poziția ei floristică: graminee dominante, în asociație cu plante spinoase (ciulini, scaeți, holeră, centauree, etc.), pelinuri, lumânărică, euforbii (laptele cucului), cucută, etc.

ISTORIE

Vechime și dezvoltare istorică. Județul I. este remarcabil în istoria militară a Țării Românești. El era prielnic în deosebi armatelor reduse ale Principatului care puteau lovi repede, după tactica lor, o armată numeroasă în mersul ei prin Bărăgan.

Aici, la al doilea Rovine, Mircea bătu pe Turci în 1394, și la locul numit Nenișor, Matei Basarab înfrânse pe rivalul său Vasile Lupu (1639).

Tot în acest județ se afla Cetatea de Floci, punct militar și străveche schelă la Dunăre, în împrejurimile căreia Mihai Viteazul birui pe Turci în 1595. Județul a fost de mai multe ori sub acel mare voevod, teatrul luptelor cu Turcii.

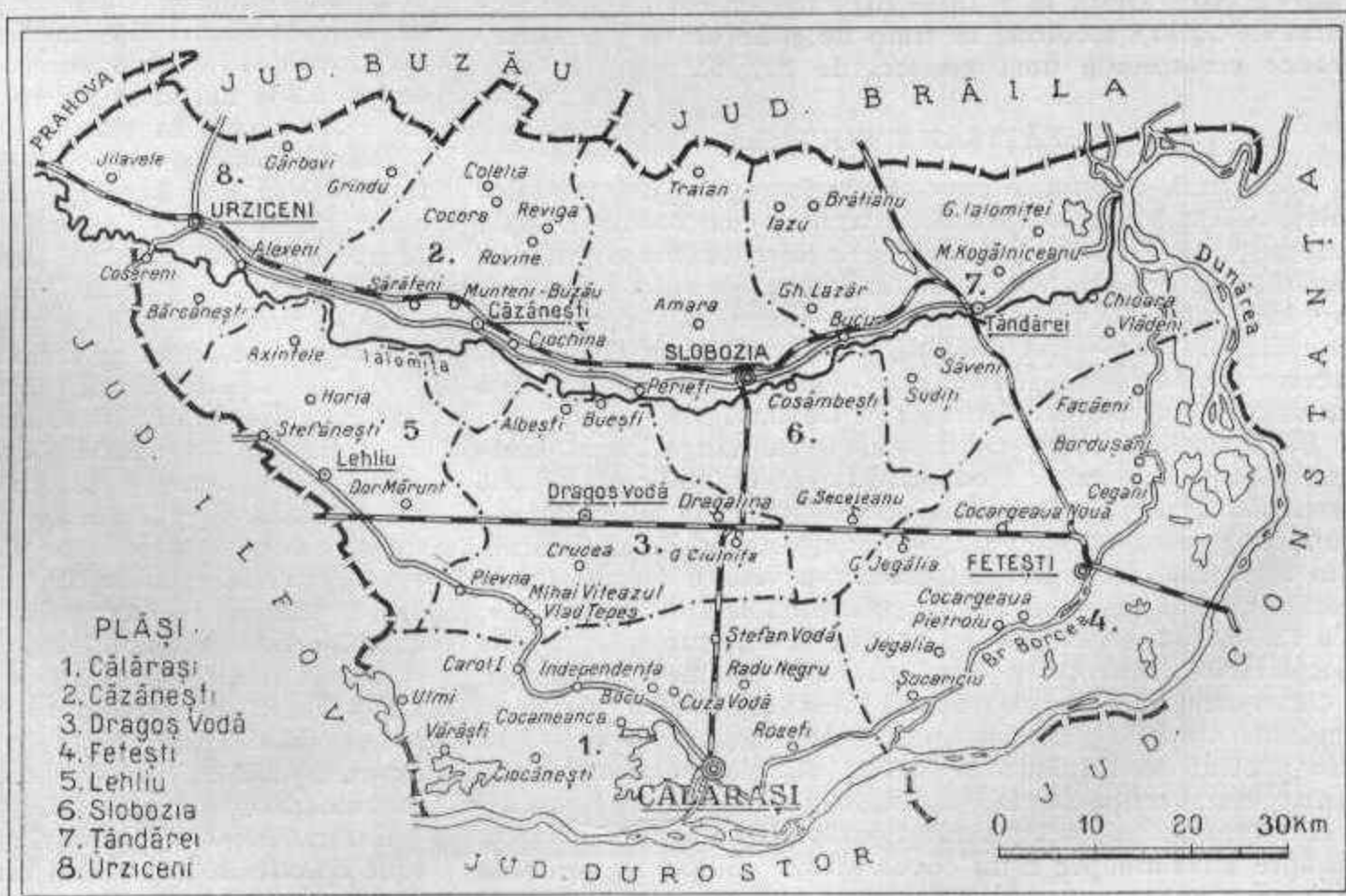
Monumente istorice. Biserica din Slobozia, fostă Mănăstirea Slobozia, zidită de Matei Basarab la 1632, sfințită la 1636 de către Patriarhul din Constantinopol.

La Pina Petrii, altădată vestita Cetate de Floci, câteva ruine ale vechilor biserici din vremea de înflorire (sec. XVI—XVII).

În Lacul Boian, două așezări preistorice pe un grind, din epoca de piatră (mileniul III înainte de Christos).

POPULAȚIE

Starea populației. Județul I. are, după rezultatele provizorii ale recensământului populației din 1930, un număr de 295.500 locuitori.

Populația județului este repartizată astfel:

a) Pe orașe și plăși după sexe

Unități administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbați	Femei
Total general	295.500	146.531	148.969
Total urban	34.200	17.085	17.115
1. Orașul Călărași	17.890	9.083	8.807
2. Orașul Slobozia	7.605	3.756	3.849
3. Orașul Urziceni	8.705	4.246	4.459
Total rural	261.300	129.446	131.854
1. Plasa Călărași	59.410	29.382	30.028
2. Plasa Lehliu	57.971	28.569	29.402
3. Plasa Slobozia	47.613	23.913	23.700
4. Plasa Tândărei	46.044	22.887	23.157
5. Plasa Urziceni	50.262	24.695	25.567

b) Pe grupe de vârstă

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele	295.500	30—49 ani	60.913
0—9 ani	93.404	50—69 ani	26.782
10—29 ani	108.628	70 ani și peste	5.020
		Vârsta nedecларată	753

Mișcarea populației. Datele fundamentale ale mișcării populației în județul I., conform cifrelor publicate în *Buletinul Demografic al României* în perioada 1931—1936, sunt următoarele:

Anul	Cifra probabilă a populației județului la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proportii la 1.000 locuitori		
		Născuți vii	Morți	Excedent natural	Născuți vii	Morți	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 medie anuală	—	13.336	6.853	6.483	42,8	22,0	20,8
1931	298.023	12.266	7.217	5.049	41,2	24,2	17,0
1932	304.783	14.733	6.982	7.751	48,3	22,9	25,4
1933	311.854	13.626	6.327	7.299	43,7	20,3	23,4
1934	318.877	13.390	7.234	6.156	42,0	22,7	19,3
1935	324.710	12.665	6.505	6.160	39,0	20,0	19,0
1936	31.683	13.873	6.762	7.111	41,8	20,4	21,4

La data de 1 Iulie 1937, cifra probabilă a populației județului I. a fost de 338.328 locuitori. Față de populația numărată la recensământul din 1930 și anume 295.500 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 42.828 locuitori în timp de șase ani și jumătate, ceea ce corespunde unei creșteri de 14,5%.

INFĂȚIȘARE SOCIALĂ

Bărăganul, câmpia ce cuprinde în întregime județul Ialomița, a fost totdeauna locul de transumanță către bălțile Ialomiței și Brăilei și Dobrogea a oierilor brașoveni sau făgărășeni; drumul călca odinioară partea de sus a județului, trecând prin «Cetatea de Floci» — locul unde oierii își valorificau lâna — vechiu vad la Dunăre, azi în ruină. Aceste transumanțe deveneau de multe ori popasuri mai îndelungi și statorniciri în așezări de sate.

Bărăganul pe care Odobescu, în al său «Pseudokinetikos», ni-l descrie ca un pustiu fără margini: «... acele șesuri fără margine, prin care aerul, răsfirat în unde diafane sub arșița soarelui de vară, oglindește ierburile și bălăriile din depărtare și le prefăce, dinaintea vederii fermecate, în cetăți cu mii de minarele, în palate cu mii de încântări», s'a îmbogățit azi cu așezări rurale, mari, frumoase și bine gospodărite, înșirate în bună parte pe malurile Ialomiței.

Au venit aci coloniști români alcătuind sate numeroase; regiunea s'a îmbogățit în drumuri de fier și șosele și iată că din pustiu de odinioară a răsărit câmpia mănoasă de azi prin perseverența muncii omenești.

Bărăganul, culcat la miazăzi și răsărit pe luxura bălților, în spre miazănoapte e un covor întins, colorat în verde de

toate nuanțele, țesut de mâna dibace a țăranului ialomițean. Firea acestuia e liniștită, molcomă și ușor predispusă la visare. Ea este rezultatul mediului înconjurător: câmp întins, zare nesfârșită spre care ochiul nu găsește piedecă. Căutătorii de folklor au aflat aci o specifică reprezentare a cântecului și versului câmpiei. Altfel țăranul ialomițean e un harnic și inteligent plugar, iar cel din bălți, iscusit crescător de vite sau pescar. Imbrăcat în haine de târg, — afară de colonist care-și menține încă portul regiunii de origine — are fața arsă și suptă de asprimea vânturilor.

Drumuri cam piezișe te duc la Călărași, reședința județului și port la Dunăre, oraș cu zeloase năzuinți de cultură și negoț; prin preajma lui se află însemnate târguri care strâng principala avuție a regiunii — cerealele — îndreptându-se apoi către Mare, la Constanța. Călărașul rămâne deci oarecum străin de mișcarea economică a județului.

Ialomița se poate mândri că e locul de origine al marelui Mihai, Domnul Țării-Românești, Moldovei și Ardealului.

V. V.

ECONOMIE

Așezat pe vasta câmpie a Bărăganului, dată culturii de mai puțin de un veac — pământ de o bogăție nesecată — județul I. este cu adevărat, un grănar al țării.

Agricultură. Județul are o suprafață totală de 709.500 ha.

Suprafața arabilă este de 477.227 ha, adică 67,27% din suprafața județului și 1,62% din suprafața totală a țării.

Din suprafața arabilă a județului, marea proprietate deține 71.802 ha, adică 15,05%, iar mica proprietate 405.425 ha, adică 84,95%.

Din totalul suprafeței arabile, cerealele ocupă 405.999 ha, astfel repartizate:

Porumbul ocupă 192.966 ha, cu o producție de 2.778.710 chint. (prod. medie la ha 14,4 chint.), în valoare de 653 mil. lei.

Orzul ocupă 90.792 ha, cu o producție de 781.761 chint. (prod. medie la ha 8,6 chint.), în valoare de 192 mil. lei.

Grâul ocupă 66.125 ha, cu o producție de 491.903 chint. (prod. medie la ha 7,4 chint.), în valoare de 194 mil. lei.

Secara ocupă 23.234 ha, cu o producție de 157.255 chint. (prod. medie la ha 6,7 chint.), în valoare de 46 mil. lei.

Ovăzul ocupă 18.894 ha, cu o producție de 147.364 chint. (prod. medie la ha 7,8 chint.), în valoare de 44 mil. lei.

Meiul ocupă 13.949 ha, cu o producție de 95.989 chint. (prod. medie la ha 6,9 chint.), în valoare de 34 mil. lei.

Măturile ocupă 39 ha.

Fânețele cultivate și alte culturi furajere ocupă 23.342 ha. Din această suprafață *dughia* ocupă 15.802 ha, cu o producție de 249.587 chint. (media la ha 15,8 chint.), în valoare de 30 mil. lei. *Lucerna* ocupă 4.565 ha, cu o producție de 104.361 chint. fân (media la ha 22,8 chint.), în valoare de 14 mil. lei, și 100 chint. sămânță. *Alte fânețe cultivate* ocupă 2.884 ha, cu o producție de 66.912 chint. (media la ha 23,2 chint.), în valoare de 9 mil. lei.

Plantele alimentare ocupă 27.484 ha. Din această suprafață *fasolea* ocupă 17.732 ha, cu o producție de 148.823 chint. (media la ha 8,4 chint.), în valoare de 52 mil. lei. *Mazărea* ocupă 7.140 ha, cu o producție de 72.367 chint. (media la ha 10,1 chint.), în valoare de 33 mil. lei. *Pepeni verzi și galbeni* ocupă 1.433 ha, cu o producție de 110.699 chint. (media la ha 77,2 chint.), în valoare de 17 mil. lei.

Plantele industriale ocupă 18.147 ha. Din această suprafață *rapița* ocupă 8.590 ha, cu o producție de 54.489 chint. (media la ha 6,3 chint.), în valoare de 31 mil. lei. *Floarea soarelui* ocupă 2.783 ha, cu o producție de 20.470 chint. (media la ha 7,3 chint.), în valoare de 8 mil. lei. *Soia* ocupă 2.247 ha, cu o producție de 15.858 chint. (media la ha 7,0 chint.), în valoare de 6 mil. lei. *Inul* ocupă 2.068 ha, cu o producție de 8.117 chint. fuior (media la ha 3,9 chint.), în valoare de 41 mil. lei și 12.754 chint. sămânță (media la ha 6,1 chint.), în valoare de 8 mil. lei. *Muștarul* ocupă 1.173 ha, cu o producție de 5.753 chint. (prod. medie la ha 4,9 chint.), în valoare de 3 mil. lei. *Tutunul* ocupă 907 ha, cu o producție de 10.086 chint. (media la ha 11,1 chint.), în valoare de 23 mil. lei.

Caracteristică. Suprafețele ocupate de mazăre și de mei sunt clasate în locul întâi din țară, iar suprafețele ocupate

IALOMIȚA

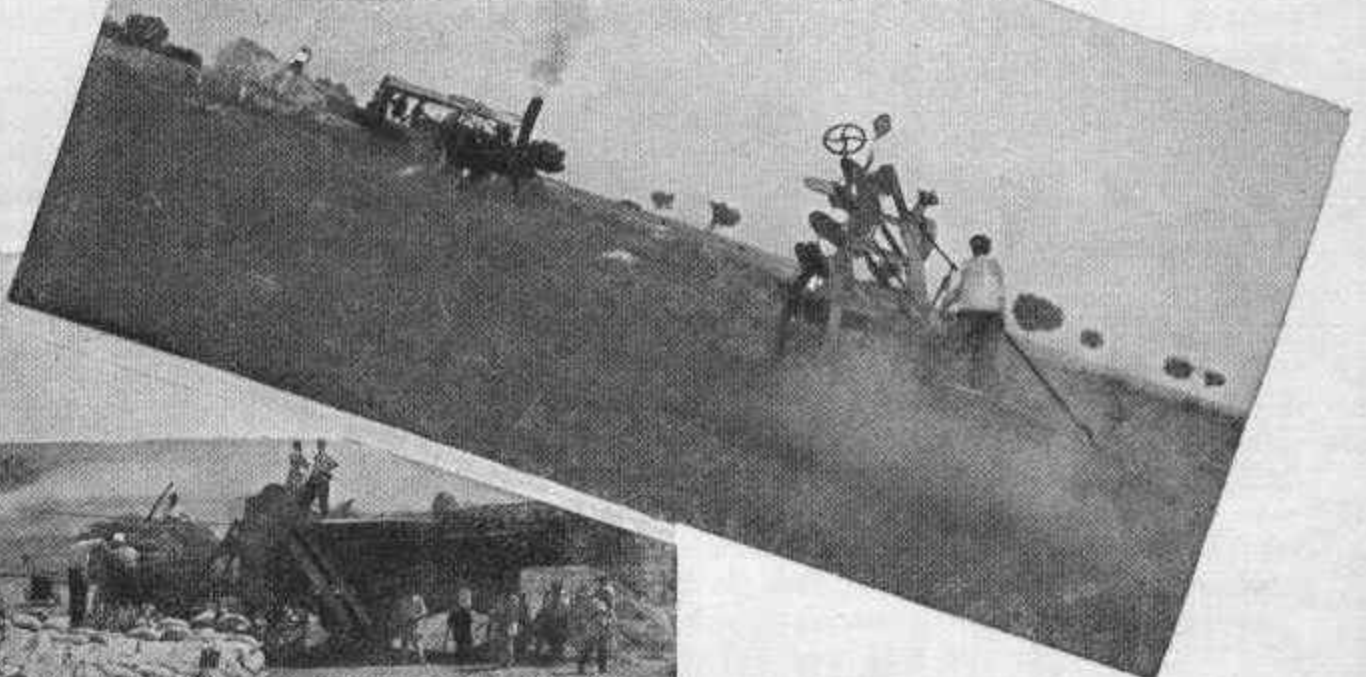

BRĂȚUL BORCEA

BISERICA
DIN SLOBOZIA

TREERATUL GRÂNELOR

PLUG CU ABURI

JIGĂLIA:
CĂPIȚE DE GRÂU

PEISAJ DIN BĂRĂGAN

de fasole, soia, porumb și secară sunt clasate în locul al doilea din țară. În privința producției la hectar a tutunului, județul I. ocupă locul al doilea din țară.

Ministerul Agriculturii întreține o fermă-model la Fetești.

În județ se află o secțiune a Institutului de Cercetări Agronomice al României, de experimentare agricolă a Bărganului.

Vegetație și culturi diverse. Din suprafața totală a județului (709.500 ha), ogoarele sterpe ocupă 2.255 ha.

Fânețele naturale ocupă 2.627 ha, cu o producție de 46.760 chint. (prod. medie la ha 17,8 chint.), în valoare de 5 mil. lei.

Pășunile ocupă 34.746 ha.

Pădurile ocupă 25.269 ha.

Pomii fructiferi ocupă 161 ha.

Vîta de vie ocupă 3.787 ha, (din care vîile pe rod 2.984 ha), cu o producție de 106.306 hl. (prod. medie la ha 35,6 hl.), în valoare de 28 mil. lei.

Creșterea animalelor. În județul I., se găseau în anul 1935:

Cai 102.768, boi 76.216, bivoli 1.904, oi 372.842, capre 961, porci 46.986, stupi sistematici 2.016, stupi primitivi 2.977.

De remarcat marele număr de cai și oi față de alte județe.

Ministerul Agriculturii și al Domeniilor întreține un depozit de armăsari în orașul Slobozia.

Industria. 6 mori sistematice, 99 mori țărănești, 6 fabrici de rachiu, 4 de ulei, 13 de lumânări, 1 de cărămidă și țiglă, 1 de țiglă, asfalt, carton asfaltat etc., 1 de beton, 1 de tuburi de metal, 2 de articole metalice, 1 de pielărie, 2 tăbăcării și 1 carieră de argilă.

Din întreprinderile de mai sus următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 de lei și peste *): Moara Ștefan Vineșiu, Călărași (inv. 7) și Fabrica de cărămizi și țigle M. Hagienof, Manasia (inv. 9)

INDUSTRIA *) JUDEȚULUI IALOMIȚA ÎN 1935

Întreprinderile dela 5 H.P., sau 20 lucrători în sus.

Industria	Numărul fabricilor		Forța motrice H.P.	Personalul ocupat	Valoarea producției în mii de lei
	Active	Inchise			
Alimentară . . .	1	1	180	14	9.902
Textilă . . .	—	2	100	—	—
Metalurgică . . .	1	—	4	9	399
Pielărie . . .	1	—	20	9	426
Materiale de construcție . . .	2	—	150	14	9.803
Total . . .	5	3	454	46	20.530

*) Nu sunt cuprinse exploatarea miniere, petrolifere, carierele, uzinele de apă și electricitate.

Comerț. Principalul comerț se face cu produse agricole și animale din care o mare parte se exportă spre țările din Europa Centrală.

Comerțul de pește se practică destul de intens. Debușeele principale în București, Ploiești și în localitățile industriale din Valea Prahovei.

În cuprinsul județului se află circa 2.500 întreprinderi comerciale.

Credit și cooperație. În cuprinsul județului funcționează 9 bănci (societăți anonime).

Situația lor, conform bilanțurilor încheiate la 31 Decembrie 1934, se prezintă astfel:

A C T I V		P A S I V	
Disponibil . . .	487.014	Fonduri . . .	44.801.956
Plasamente . . .	87.001.393	Angajamente . . .	61.349.074
Imobilizări . . .	5.278.456	Rezultate . . .	90.765
Rezultate . . .	13.474.932		
Total . . .	106.241.795	Total . . .	106.241.795

* Cifrele în paranteză arată capitalul social (soc.) și capitalul investit (inv.) în milioane de lei.

Cooperative de credit (bănci populare) 108, cu 18.262 membri și cu 25.703.461 lei capital social vărsat. Imprumuturi acordate 79.913.360 lei (neconvertite 7.309.382 lei, convertite 31.700.806 lei, reduceri la imprumuturi convertite 40.903.172 lei). Depuneri spre fructificare 24.792.548 lei. Totalul bilanțului 110.173.368 lei.

Cooperative de producție diversă 5, cu 585 membri și cu un capital social vărsat de 1.552.089 lei. Valori imobilizate de 558.828 lei. Totalul bilanțului 8.341.810 lei.

Cooperative forestiere 1, cu 412 membri și cu un capital social vărsat de 72.811 lei. Fonduri 87.673 lei. Bilanțul încheiat 164.478 lei.

Cooperative agricole de aprovizionare și vânzare în comun 24, cu 6.496 membri și cu un capital vărsat de 3.354.865 lei. Bilanțul încheiat de 15.382.270 lei.

Cooperative de consum 9, cu 1.064 membri și cu un capital social vărsat de 818.284 lei. Mărfuri generale în valoare de 711.908 lei. Bilanțul încheiat 13.494.799 lei.

Situația cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decembrie 1935.

Finanțe publice. Bugetul județului I. pe exercițiul 1936/37 prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	36.807.805
Venituri ordinare	20.431.077
Venituri extraordinare	371.660
Venituri speciale	16.005.068
Cheltuieli	32.070.487
Cheltuieli ordinare	18.605.597
Cheltuieli extraordinare	371.660
Cheltuieli speciale	13.093.230

Drumuri. Județul I. este străbătut de o rețea de drumuri în lungime totală de 1.793 km 441 m repartizată, astfel:

Drumuri naționale. 204 km 375 m, din care o rețea pietruită de 120 km 749 m este întreținută de Direcția Generală a Drumurilor, iar 7 km 375 m, (pavați și pietruși) de comunele urbane.

Drumuri județene. 696 km 766 m, din care o rețea pietruită de 177 km 627 m, este întreținută de administrația județului, iar 3 km 820 m (pietruși), de comunele urbane.

Drumuri comunale. 892 km 300 m.

Lungimea podurilor este de 982,80 m, repartizată astfel: poduri naționale — 207,70 m, județene — 596,15 m, comunale — 178,95 m.

Prin județ trec 3 drumuri naționale, legând următoarele localități:

1. București—Urziceni—Buzău.

2. Urziceni—Slobozia—Hârșova. (Urziceni—Slobozia = 63 km).

3. București—Ștefănești—Călărași. (Ștefănești—Călărași = 76 km).

Serviciul județean de drumuri din Călărași are secțiuni tehnice în Călărași, Fetești, Slobozia și Urziceni.

Cale ferată. Județul I. este străbătut de o rețea de cale ferată în lungime totală de 302 km, din care 97 km linii principale și 205 km linii secundare simple.

Itinerarii principale. Rapide: București—Constanța. Accelerate: București—Constanța, Buzău—Constanța.

Stații importante: Ciulnița, Fetești, Călărași, Slobozia, Tândărei, Urziceni.

Navigație aeriană. Prin județul I. trece linia de navigație aeriană L.A.R.E.S., cu plecare și sosire pe aerodromul orașului Călărași.

Itinerariu: București—Călărași—Bazargic—Balcic.

Navigație fluvială. Curse zilnice ale Societății N.F.R., linia Ostrov—Siliștea—Călărași.

Poșta, telegraf, telefon. 7 oficii P.T.T. de stat la Călărași, Fetești, Slobozia, Urziceni, Ciocina, Lehtiu și Tândărei, 1 oficiu autorizat (Dragoș-Vodă), 3 agenții speciale la Balaciu, Bărcănești și Piuș-Petrii, 15 gări cu serviciu poștal: Andrășești, Armășești, Bogdana, Broșteni, Bucu, Căzănești, Ciulnița, Dâlga, Fetești, Hagieni, Ialomița, Jegă-

lia, Lehliu, Poenaru-Bordea și Sighireanu și 1 oficiu balnear (Amara).

Oficii telefonice: Călărași, Slobozia, Urziceni, Balaci, Ciochina, Fetești, Lehliu, Piu-Petrii, Seceleanu, Tândărei.

Stațiuni climatice, balneare, turism. Amara, stațiune balneară așezată în apropierea lacului cu același nume, în câmpie, la numai 30 m înălțime. Climă temperată, aer curat și uscat. Apă cloruro-sodică concentrată, sulfată și magneziană, nămol. Indicațiuni: reumatism tuberculoză ganglionară, boli de piele, boli nervoase, boli cronice constituționale, boli de femei. Instalațiuni modeste pentru băi calde; în general se fac băi reci.

Locuințe în sat, oficiu P.T.T., medic, Stație C.F. la Slobozia-Vechi, pe linia Ploiești-Tândărei.

Fundata, lac cu ape cloruro-sodice iodurate, lângă satul Andrășești, din apropiere de Slobozia. Nu există instalațiuni balneare. Locuințe în satele apropiate.

CULTURĂ

Știință de carte. Conform rezultatelor provizorii ale recensământului din 1930, populația județului, dela 7 ani în sus este de 223.124 locuitori din cari 57,3% sunt știutori de carte. După sex, proporția este de 73,9% bărbați știutori de carte și 41,2% femei știutoare de carte. Repartiția locuitorilor după gradul de instrucție, în procente, este următoarea:

Gradul de instrucție școlară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul știutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extrașcolară	0,5	0,1
2. Primară	79,6	95,6
3. Secundară	10,7	2,7
4. Profesională	7,3	1,3
5. Universitară	1,2	0,2
6. Alte școli superioare	0,7	0,1

Invățământ. Populația școlară a județului I. (între 5—18 ani) a fost în anul 1934 de 82.640 loc. (4.817 mediu urban și 77.823 mediu rural).

Școli secundare. 1 liceu de băieți, 1 liceu de fete, 2 gimnazii, 1 liceu comercial de băieți, 1 gimnaziu comercial de băieți, 1 liceu industrial de băieți, 1 liceu industrial de fete, 3 școli de agricultură, 1 școală de ucenici, 1 școală de mecanici agricoli și pomicultură.

Școli primare 226, din care 213 rurale și 13 urbane (toate școli de stat), cu un număr total de 40.852 elevi (2.754 mediu urban și 38.098 mediu rural) și cu 685 învățători și alt personal didactic (situația din 1934).

Grădini de copii 4, din care 2 rurale și 2 urbane, toate de stat, cu un număr total de 252 copii (118 mediu urban și 134 mediu rural) și cu 4 conducătoare (situația din 1934).

Instituții culturale. *Fundația Culturală Regală «Principele Carol»* are cămine culturale în: Slobozia, Urziceni, Fetești, Andrășești, Alexeni, Borănești, Bordsani, Bordselu, Brătianu, Căzănești, Cioara, Crucea, Ciochina, Cegani (cămin model), Corlogeni, Dor-Mărunt, Dragoș-Vodă, Făcăeni, Frățilești, Găunoși, Gârbovi, Grindu, Grivița, Iazu, Jegălia, Gh. Lazăr, Lupșani, Manasia, Malu, Maltezi, Munteni-Buzău, Perieți, Principesa-Maria, Rovine, Slătioarele, Socoalele, Stelnica, Strachina-Sudiți și Sf. Gheorghe.

Centrala Caselor Naționale are un cămin în com. Armășești.

Liga Culturală activează în Călărași, Slobozia, Axintele, Eliza-Stoenesti, Lehliu, Grivița, Mircea-Vodă, Patru-Frați și Strachina-Tândărei.

Casa Școalelor și a Culturii Poporului întreține 45 cămine culturale, 3 societăți muzicale și 28 biblioteci, adică în total 76 organizații culturale, dintre care 22 au personalitate juridică.

În județ se află 1 teatru (Călărași), 5 cinematografe (2 la Călărași, 1 la Slobozia, 1 la Fetești și 1 la Urziceni), 3 societăți sportive și 19 societăți de vânătoare (3 la Călărași, 2 la Slobozia, 3 la Urziceni, iar restul în comunele rurale).

În Călărași se mai află: Ateneu Popular, Bibliotecă Comunală, Asociația A. R. P. A., 2 societăți corale și Institut de educație fizică.

În Slobozia: Biblioteca Fundației «Constanța și Maior V. Kiru» și 1 societate corală.

RELIGIE

Confesiuni. După rezultatele provizorii ale recensământului populației din 1930, din totalul locuitorilor județului 99,3% sunt ortodocși.

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 152 biserici și 3 capele ortodoxe, 2 case de rugăciune ale adventiștilor de ziua 7-a și 3 sinagogi.

Mănăstirea de călugări «Episcopul Gherontie» în com. Balaciu.

Instituții bisericești. Județul este împărțit în 5 protopopiate (Călărași, Ștefănești, Urziceni, Cosâmbesti și Fetești) și se află în eparhia ortodoxă a Constanței (Mitropolia Ungro-Vlahiei).

ADMINISTRAȚIE

Organizare administrativă. Capitala județului I. este orașul Călărași. Județul are 4 orașe (Călărași, Fetești, Slobozia și Urziceni) și 149 sate, împărțite astfel:

I. Plasa Călărași	24 sate
II. Plasa Căzănești	16 sate
III. Plasa Dragoș-Vodă	14 sate
IV. Plasa Fetești	11 sate
V. Plasa Lehliu	17 sate
VI. Plasa Slobozia	23 sate
VII. Plasa Tândărei	22 sate
VIII. Plasa Urziceni	22 sate

Organizare judecătorească. Un tribunal la Călărași, cu 2 secțiuni, 12 magistrați, 1 prim-procuror și 2 procurori, în circumscripția Curții de Apel din București.

7 judecătoreii: la Călărași (1 judecătorie mixtă și 1 rurală), Slobozia, Urziceni, Fetești, Lehliu și Tândărei, cu un total de 14 magistrați.

Organizare sanitară. Spitale de stat la: Călărași, Fetești, Slobozia, Urziceni, Dor-Mărunt și Tândărei.

1 spital al Eforiei Spitalelor Civile în com. Armășești.

20 dispensare de stat, în comunele Manasia, Principesa Maria, Reviga, Căzănești, Smirna, Mărculești, Perieți, Dragalina, Săveni, Piu-Petrii, Făcăeni, Cocargeaua, Rosetti, Călărași-Vechi, Ciocănești, Potcoava, Mihai-Viteazul, Dragoș-Vodă, Lehliu și Eliza-Stoenesti.

Dispensare comunale la Călărași, Urziceni și Colelia.

1 dispensar al Soc. «Principele Mircea» în orașul Călărași. Servicii sanitare în orașele Călărași (serv. sanitar județean și serv. sanitar comunal), Fetești, Slobozia și Urziceni.

Asistență și prevedere socială. Casa Asigurărilor Sociale din Brăila are oficiu la Călărași și Slobozia servicii medicale la Călărași, Slobozia, Urziceni și Tândărei, cu 5 medici.

Direcția Ocrotirilor din Ministerul Muncii, Sănătății și Ocrotirilor Sociale întreține Așezământul pentru ocrotirea defectivilor din Plevna, cu 100 ocrotiți.

Soc. «Crucea Roșie» are filiale în Călărași, Fetești, Slobozia și Urziceni.

În orașul Călărași mai activează Societatea «Principele Mircea» și Oficiul I. O. V.

PRINCIPALE AȘEZĂRI

Călărași, capitala județului (vezi monografiile orașelor reședință).

Fetești, comună urbană, cap de pod la brațul Borcei. Stație c.f. pe linia București—Constanța.

Are 8.354 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul orașului pe exercițiul 1936/37 (prevederi): Venituri și cheltuieli 2.239.111 lei.

1 fermă-model a statului.

1 moară.

Comerț intens de cereale, animale și zarzavat.

Banca «Fetești», Compania Continentală de Export din Brăila (comerț de cereale), «România Forestieră» din București (exploatare forestiere).

Școală de mecanici agricoli și de pomicultură, 3 școli primare.

Căminul Fundației Culturale « Principele Carol », Asociația culturală și sportivă C.F.R., Clubul athletic, 1 cinematograf.

2 biserici ortodoxe, protopopiat ortodox.

Primărie, Pretură, Judecătoria mixtă, Percepție fiscală, Secție tehnică de drumuri, Poliție, Serv. sanitar, Serv. veterinar, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Agenție de pescărie, Regiune agricolă.

Sindicatul avocaților, Filiala sfatului negustoresc din București.

Spital de stat, Dispensarul Casei Asigurărilor Sociale, Soc. « Crucea Roșie ».

Urziceni, comună urbană situată pe malul stâng al râului Ialomița, la 55 m deasupra nivelului Mării. Stație c.f. pe linia Ploiești-Țândărei.

Are 4.246 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul orașului pe exercițiul 1936/37 se ridică la suma de 1.416.190 lei.

1 fabrică de lumânări, 1 de articole de aramă, 3 mori.

Casa de Credit a Agricultorilor din jud. Ialomița, Soc. de asig. « Naționala » din București, Soc. de asig. « Dacia-România » din București.

2 școli primare.

Căminul Fund. Cult. « Principele Carol », Căminul cult. « Avântul », 3 soc. de vânătoare, 1 soc. sportivă, 1 cinematograf.

1 biserică ortodoxă, protopopiat ortodox, 1 sinagogă.

Primărie, Pretură, Judecătoria mixtă, Percepție, Secție tehnică de drumuri, Serv. sanitar, Serv. veterinar, Poliție, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Depozit de fermentarea tutunului, Depozit de sare.

Sfatul negustoresc.

Uzină electrică.

Spital de stat, Dispensar comunal, Dispensarul Casei Asigurărilor Sociale, Soc. « Crucea Roșie ».

Slobozia, comună urbană situată în stânga râului Ialomița la 20 m deasupra nivelului mării. Stațiune balneară (lacul Amara). Stație de c.f. pe liniile Ploiești-Țândărei și Ciulnița-Slobozia.

Are 5.821 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul orașului pe exercițiul 1936/37 se ridică la suma de 1.775.723 lei.

Depozit de armăsari al statului, 3 fabrici de lumânări, 2 mori.

Comerț de vite și produse animale.

Casa de credit a agricultorilor din județul I., Compania Continentală de Export din Brăila (comerț de cereale), Soc. de Asigurare « Naționala » din București.

Bălciuri anuale: 23 Aprilie, 21 Mai, 14 Octombrie.

Gimnaziul « Sf. Gheorghe », 2 școli primare.

Căminul Fundației culturale « Principele Carol », Liga Culturală, Căminul cultural « Matei Basarab », Biblioteca Fundației « Constanța și Maier V. Kiru », 1 societate corală, 2 societăți de vânătoare, 1 societate sportivă, 1 cinematograf, 1 biserică ortodoxă.

Primărie, Pretură, Judecătoria mixtă, Percepție, Secție tehnică de drumuri, Serv. sanitar, Oficiu de Asigurări Sociale, Poliție, Ocol silvic, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic.

Sfatul negustoresc, Uniunea comercianților, Corpul avocaților, Asoc. micilor meseriași și industriași, Asoc. pensionarilor civili, Asoc. pensionarilor militari grade inferioare, Uzină electrică în construcție.

Spital de stat, Dispensarul Casei Asigurărilor Sociale, Soc. « Crucea Roșie ».

Țândărei, com. rurală, nod de cale ferată la Sud de Slobozia, tot pe stânga Ialomiței.

LOCALITĂȚILE DIN JUDEȚUL IALOMIȚA

A) Orașe:

1. Călărași (capitala județului)
2. Fetești
3. Slobozia
4. Urziceni

B) Sate:

I. PLASA CĂLĂRAȘI

1. Barza
2. Boșneagu
3. Căcomleanca
4. Carol I
5. Călărași-Vechi
6. Ceacu
7. Ciocănești
8. Cuza-Vodă
9. Dichiseni
10. Dorobanțu
11. Făurei
12. Găunoși
13. Independența
14. Mircea-Vodă
15. Model
16. Radu-Negru
17. Rassa
18. Roseți
19. Ștefan-Vodă
20. Tonea
21. Ulmu
22. Vărăști
23. Voevodul-Mihailu
24. Zimbru

II. PLASA CĂZĂNEȘTI

1. Andrășești
2. Balaciu
3. Bordenșelu
4. Căzănești
5. Clochina
6. Cocora
7. Colelia

8. Crunți
9. Malu
10. Munteni-Buzău
11. Orboești
12. Orezu
13. Reviga
14. Rovine
15. Sărățeni
16. Sf. Gheorghe

III. PLASA DRAGOȘ-VODĂ

1. Albești
2. Buești
3. Crucea
4. Dragalina
5. Dragoș-Vodă
6. Floroarea
7. Ghimpați
8. Marsilieni
9. Mihai-Viteazul
10. Pelinu
11. Plevna
12. Socolele
13. Valea-Rusului
14. Vlad-Țepeș

IV. PLASA FETEȘTI

1. Bordenșeni
2. Cegani
3. Cocargeana
4. Cocargeana-Nouă
5. Păcăeni
6. Găldău
7. Jegălia
8. Maltezi
9. Pietroiu
10. Steinica
11. Socariciu

V. PLASA LEHLIU

1. Arțari
2. Axintele
3. Copuzu

4. Crăsani
5. Domnița-Maria
6. Dor-Mărunt
7. Frumusea
8. Horia
9. Lehlui
10. Lupșanu
11. Nucetu
12. Radu-Vodă
13. Rași
14. Râșvani
15. Sălcioara
16. Săpunari
17. Ștefănești

VI. PLASA SLOBOZIA

1. Amara
2. Bora
3. Ciulnița
4. Const. Brâncoveanu
5. Cosâmbesti
6. Gimbășani
7. Grivița
8. Ion Gh. Duca
9. Ion Ghica
10. Ion Iahovari
11. Ivănești
12. Mărculești
13. Mișești
14. Misleanu
15. Motălu
16. Nicolești
17. Periești
18. Poiana
19. Pribegi
20. Principesa Elena
21. Slobozia-Nouă
22. Smirna
23. Traian

VII. PLASA ȚÂNDĂREI

1. Brătianu
2. Bucu

3. Chioara
4. Dumitrești
5. Ferdinand I
6. Frățilești
7. Gheorghe Lazăr
8. Giurgeni
9. Gura-Ialomiței
10. Hagieni
11. Iazu
12. Luciu
13. Mihail-Kogălniceanu
14. Ograda
15. Pina-Petrii
16. Platonești
17. Săveni
18. Sudiți
19. Țândărei
20. Țândărei-Gară
21. Valea-Ciorii
22. Vlădeni

VIII. PLASA URZICENI

1. Alexeni
2. Armășești
3. Bărbulești
4. Bărcănești
5. Borănești
6. Broșteni
7. Condești
8. Coșereni
9. Eliza-Stoenești
10. Gârbovi
11. Grindași
12. Grindu
13. Jilavele
14. Manasia
15. Moldoveni
16. Patru-Frați
17. Principesa-Maria
18. Rădulești
19. Slătioarele
20. Speteni
21. Ulești
22. Valea-Măcrișului.

JUDEȚUL IAȘI

Stema. Scut roșu, cu un cal de argint, mergând spre stânga. În colțul drept de sus o coroană voevodală, de aur.

Este stema veche rectificată. Coroana simbolizează reședința domnească din Iași.

GEOGRAFIE

Așezare. Județul I. este așezat în mijlocul Moldovei la o importantă răspântie de drumuri mari.

Suprafața: 3.227 km².

Infățișarea pământului. Județul I. se întinde pe o parte a regiunii de contact dintre podișul înalt și depresiunea Jijiei și anume: la Sudul și la Vestul ținutului se ridică în trepte repezi, povârnișurile care duc sus pe culmile netede ale masivelor înalte de 300—500 m. Restul județului, adică partea lui cea mai întinsă, este acoperit de dealurile joase (sub 200 m) ramificate printre văile de direcție NV—SE, care coboară toate în această direcție. Dincolo de valea Prutului, cu luncă largă inundabilă și cu terase, județul I. se întinde și peste o parte din pînții de deal care se lasă, pieziș, din culmea înaltă paralelă cu acest râu, pe stânga lui.

Climă și ape. Pe rama de dealuri înalte, clima este de tip nordic (temperatura lunii celei mai calde, cuprinsă între 20°—22°, iar a celei mai reci, —5°). Precipitațiunile nu sunt totuși prea abundente (între 500—600 mm anual). Regiunea dealurilor joase (depresiunea) se deosebește de prima doar printr-o ușoară adâncire a contrastelor de temperatură dintre iarnă și vară și mai ales, prin scăderea precipitațiunilor sub 500 mm, adică sub limita cerută, în zona temperată, de vegetația forestieră.

În afara Siretului, în Apus și a Prutului, în Răsărit, apele acestui județ scad aproape complet în timpul verii și cresc puternic, inundându-și văile largi primăvara, când se topesc zăpezile. Jijia cu Bahluiul, care trece prin orașul Iași, sunt cele mai importante. Din această cauză, în depresiune, au fost construite pe văi multe iazuri, iar satele cele mai numeroase și cele mai vechi s'au îngrămădit la contactul dintre podișul înalt și cel jos, unde izvoarele, numeroase și abundente se înșiră pe multe etaje.

Vegetație. Celor două regiuni principale de relief și de climă, le corespund două asociații de vegetație: pădurea de fagi pe rama înaltă unde s'au păstrat, până azi, codri întinși mai ales pe podul masivului dela Sud, și stepa cu ierburi înalte și cu păduri pe vârful dealurilor, în cuprinsul depresiunii. Cernoziomul «chocolat» și cernoziomul propriu zis care le-a dat naștere, au atras însă înlocuirea ei aproape totală, cu cereale.

Bogății minerale. În afara calcarului de construcție și de var care se scoate din podișul înalt, nu se poate vorbi de bogății minerale importante în acest județ.

ISTORIE

Vechime și dezvoltare istorică. Județul I. și-a luat numele dela orașul capitală, care a fost în același timp ca-

pitala statornică a Moldovei, încă din timpul domniei lui Alexandru Lăpușneanu.

În cuprinsul județului, la Cotnari, acel straniu principe care a fost Despot Vodă a fundat întâia Academie domnească de pe pământul românesc, la 1562.

Despot a și instalat în acest târg de vinuri renumite și un episcop luteran cu misiunea de a răspândi noua credință căreia i se închinase voevodul.

Străbătut adese de armatele străine în drum spre capitala Moldovei, el a participat intens la trecutul sbuciumat al acesteia.

Monumente istorice. (Fără municipiul Iași) Biserica lui Petru Rareș din Tg. Frumos înălțată la 1542.

Biserica «Sf. Nicolae» din Aroneanu, construită de Aron Vodă la 1592;

Biserica «Schimbarea la Față», din Bucium, construită de Alexandru Lăpușneanu la 1555;

Mândstirea «Cetățuia» din Bucium, ctitorie a lui Duca-Vodă de la 1671.

Biserica «Sf. Gheorghe» din Bucium, ctitorie a lui Miron Barnovschi de la 1662.

Biserica «Sf. Paraschiva» din Zlodica, înălțată de Ștefan cel Mare la 1468;

Biserica «Sf. Voevozi» din Șipote, înălțată de Pârcălabul Arbore la 1507;

Schitul Hadâmbu din Mironeasa construit în 1659.

Biserica lui Ștefan cel Mare din Cotnari, cu interesante pietre de mormânt din sec. XVII.

Ruinele bisericii catolice din Cotnari, renovată, probabil, de Despot Vodă.

POPULAȚIE

Starea populației. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, județul I. numără 276.250 locuitori.

O MAHALA DIN IAȘI ÎN 1837
Desen de Raiffe. Colecția ng. C. Orghidan.

a) Pe orașe și plăși, după sex

Unități administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbați	Femei
Total județ	276.230	136.416	139.814
Total urban	107.524	52.600	54.924
1. Municipiul Iași	102.595	50.191	52.404
2. Orașul Târgul-Frumos . .	4.929	2.409	2.520
Total rural	168.706	83.816	84.890
1. Plasa Bahlui-Cârligă-tura	58.323	28.737	29.586
2. Plasa Codru	62.131	31.111	31.020
3. Plasa Turia	48.252	23.968	24.284

b) Pe grupe de vârstă

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele	276.230	30—49 ani	61.620
0—9 ani	73.434	50—69 ani	26.164
10—29 ani	108.785	70 ani și peste	4.318
		Vârstă nedecarată . . .	1.909

Mișcarea populației. Datele fundamentale ale mișcării populației în județul I., după cifrele publicate în Buletin Demografic al României, în perioada 1931—1936, sunt următoarele:

Anul	Cifra probabilă a populației în- definitiv la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proportii la 1.000 locuitori		
		Născuți vii	Morți	Excedent natural	Născuți vii	Morți	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 medie anuală	—	10.638	6.843	3.795	37,2	23,9	13,3
1931	278.365	10.536	6.267	4.269	37,8	22,5	15,3
1932	283.162	11.460	7.224	4.236	40,5	25,5	15,0
1933	286.617	10.009	6.200	3.809	34,9	21,6	13,3
1934	290.135	10.762	7.642	3.120	37,1	26,3	10,8
1935	293.345	10.424	6.881	3.543	35,5	23,5	12,0
1936	297.800	12.262	7.868	4.394	41,2	26,4	14,8

La data de 1 Iulie 1937 cifra probabilă a populației județului I. a fost de 302.122 locuitori. Față de populația numărată la recensământul din 1930 și anume: 276.230 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 25.892 locuitori în timp de șase ani și jumătate, ceea ce corespunde unei creșteri de 9,4%.

ECONOMIE

Dominat de capitala sa, județul I. are un caracter economic mai complex. Agricultură se practică intensiv, în

regiunile rurale. În partea de Sud-Vest, pe dealurile mai înalte se află podgoriile celebre dela Cotnari. Industria, în deosebi cea textilă, cunoaște o mare dezvoltare.

Agricultură. Județul ocupă o suprafață totală de 322.700 ha. Suprafața arabilă este de 199.444 ha, adică 61,80% din suprafața județului și 0,67% din suprafața totală a țării.

Din suprafața arabilă a județului, marea proprietate deține 20.263 ha, adică 10,16%, iar mica proprietate 179.181 ha, adică 89,84%.

Din totalul suprafeței arabile, cerealele ocupă 173.369 ha, astfel repartizate:

Porumbul ocupă 100.203 ha, cu o producție de 741.276 chint. (prod. medie la ha 7,4 chint.), în valoare de 174 mil. lei.

Grâul ocupă 36.694 ha, cu o producție de 345.593 chint. (prod. medie la ha 9,4 chint.), în valoare de 137 mil. lei.

Orzul ocupă 21.966 ha, cu o producție de 154.509 chint. (prod. medie la ha 7,0 chint.), în valoare de 38 mil. lei.

Ovăzul ocupă 12.397 ha, cu o producție de 79.293 chint. (prod. medie la ha 6,4 chint.), în valoare de 24 mil. lei.

Secara ocupă 1.818 ha, cu o producție de 13.079 chint. (prod. medie la ha 7,2 chint.), în valoare de 4 mil. lei.

Meiul ocupă 200 ha, măturile ocupă 69 ha, hrișca 22 ha.

Fânețele cultivate și alte culturi furajere ocupă 9.430 ha, astfel repartizate: Dughia ocupă 2.769 ha, cu o producție de 54.688 chint. (media la ha 19,7 chint.), în valoare de 7 milioane lei. Rădăcinile de nutreț ocupă 744 ha, cu o producție de 63.753 chint. (media la ha 85,7 chint.), în valoare de 4 mil. lei. Trișoiul ocupă 663 ha, cu o producție de 18.439 chint. (media la ha 27,8 chint.), în valoare de 2 milioane lei. Lucerna ocupă 528 ha, cu o producție de 16.172 chint. (media la ha 30,6 chint.), în valoare de 2 milioane lei. Alte fânețe cultivate ocupă 4.726 ha, cu o producție de 78.781 chint. (media la ha 16,6 chint.), în valoare de 11 mil. lei.

Plantele alimentare ocupă 6.268 ha. Din această suprafață cartofii ocupă 1.451 ha, cu o producție de 52.532 chint. (media la ha 36,2 chint.), în valoare de 7 mil. lei. Lintea ocupă 1.220 ha, cu o producție de 9.893 chint. (media la ha 8,1 chint.), în valoare de 5 mil. lei. Fasolea ocupă 1.074 ha, cu o producție de 7.974 chint. (media la ha 7,4 chint.), în valoare de 3 mil. lei. Mazărea ocupă 661 ha, cu o producție de 5.453 chint. (media la ha 8,2 chint.), în valoare de 2 mil. lei. Pepenii verzi și galbeni ocupă 608 ha, cu o producție de 34.765 chint. (media la ha 57,1 chint.), în valoare de 5 mil. lei.

Cartofii printre porumb dau o producție de 47.168 chint., în valoare de 6 mil. lei, fasolea printre porumb dă o producție de 45.125 chint., în valoare de 16 mil. lei.

Plantele industriale ocupă 5.869 ha. Din această suprafață floarea soarelui ocupă 4.218 ha, cu o producție de 39.116 chint. (media la ha 9,3 chint.), în valoare de 15 mil. lei. Cănepa ocupă 753 ha, cu o producție de 5.454 chint. fuior (media la ha 7,2 chint.), în valoare de 19 mil. lei, și 3.641 chint. sămânță (media la ha 4,8 chint.), în valoare de 1 mil. lei.

Vegetație și culturi diverse. Din suprafața totală a județului (322.700 ha), ogoarele sterpe ocupă 4.508 ha.

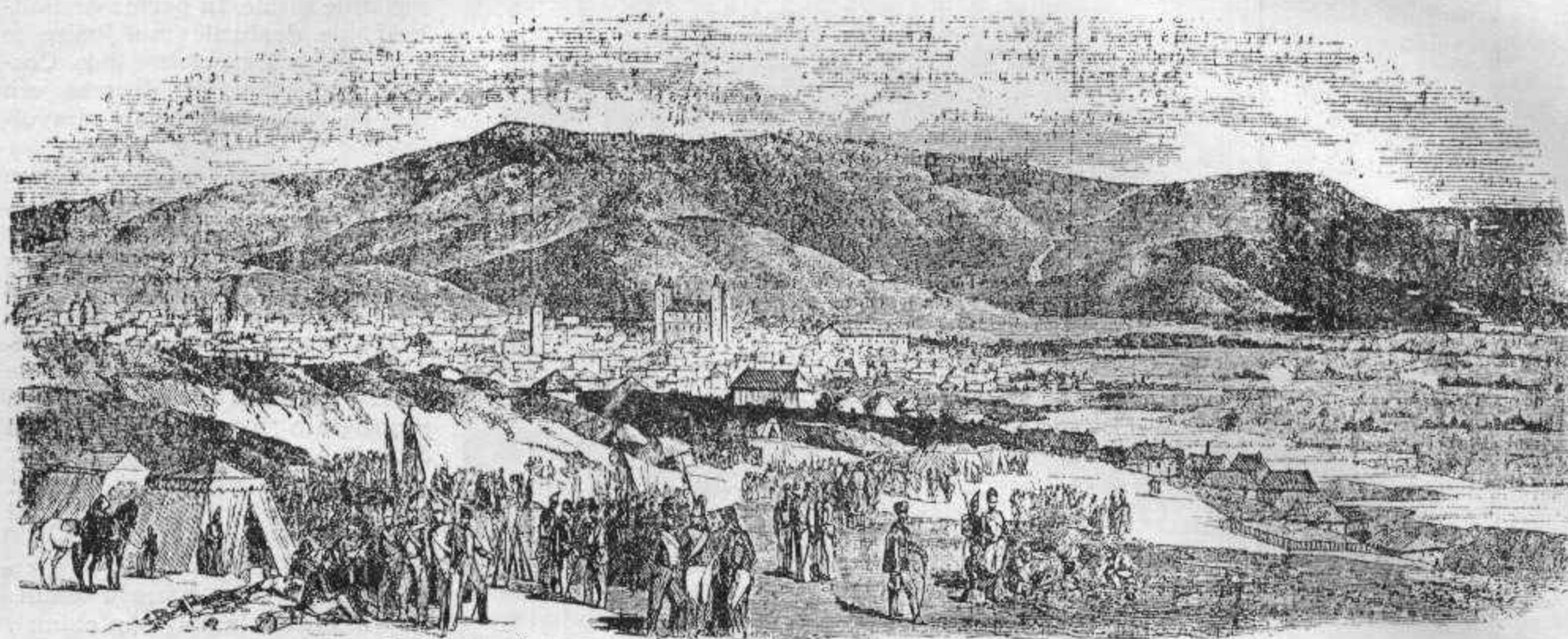
Fânețele naturale ocupă 8.636 ha, cu o producție de 189.128 chint. (prod. medie la ha 21,9 chint.), în valoare de 21 mil. lei.

Pășunile ocupă 23.000 ha.

Pădurile ocupă 43.060 ha.

Livezile de pruni ocupă 849 ha, cu o producție de 23.687 chint. (prod. medie la ha 27,9 chint.), în valoare de 7 mil. lei.

IASII IN 1843
Gravură în lemn după desenul lui Gh. Doussault, publicată în « Album Moldo-Valaque », 1848

Alți pomi fructiferi ocupă 9.723 ha.

Vîșă de vie ocupă 3.463 ha (din care viile pe rod 2.858 ha), cu o producție de 115.070 hl (prod. medie la ha 40,2 hl), în valoare de 50 mil. lei.

Creșterea animalelor. În județul I. se găseau în anul 1935: cai 25.682, boi 73.650, bivoli 18, oi 163.653, capre 198, porci 31.804, stupi sistematici 2.909 și stupi primitivi 7.515.

La acest capitol județul este caracterizat prin dezvoltarea apiculturii (albinăritului).

Industria (Fără municipiul Iași): 3 mori la Târgu-Frumos și 53 în comunele rurale; 2 fabrici de mezeluri, la Copou; 1 fabrică textilă cu secțiuni de filatură și țesătorie, ceaprazărie și sfoară, frânhii și otgoane, la Copou; 2 fabrici de cărămidă, la Bucium; 1 de cărămizi și țigle la Holboca; 1 de cărămizi și teracotă, la Ciurea.

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei și peste ¹⁾:

« Moara Fortuna », Târgu-Frumos (inv. 7), « Ceres », moară, Podul-Iloaiei (inv. 6), « Textila Iași » (fost M. Wachtel), filatură, țesătorie, ceaprazărie, sfoară, frânhii, otgoane, Copou (soc. 30, inv. 93), « Soc. anon. de locuințe ieftine și construcțiuni », Iași; Fabrica de cărămidă, Bucium (inv. 8), « Ciurea C.F.R. », cărămizi și teracotă, Ciurea (inv. 13), « Frații Remeder », cărămizi și țigle, Holboca (inv. 5).

INDUSTRIA *) JUDEȚULUI IAȘI ÎN 1935 (Inclusiv municipiul Iași)

Intreprinderi dela 5 H.P., sau 20 lucrători în sus

Industria	Numărul fabricilor		Forța motrice H.P.	Perso-nalul ocupat	Valoarea producției în mii de lei
	Active	Inchise			
Alimentară	8	2	1.458	897	138.128
Textilă	50	8	3.103	3.328	550.777
Chimică	5	—	141	157	21.945
Metalurgică	6	2	241	211	11.092
Hârtie și Arte Grafice	7	—	96	82	7.599
Pielărie	2	2	199	77	3.682
Lemnului	7	—	277	211	13.516
Materiale de construcție	3	1	586	93	6.045
Sticlărie	3	1	73	61	5.973
Ceramică	1	—	12	11	754
Total	92	16	6.186	5.128	759.511

*) Nu sunt cuprinse exploatarea miniere, petrolifere, carierele, uzinele de apă și electricitate.

¹⁾ Cifrele în paranteză arată capitalul social (soc.) și capitalul investit (inv.) în milioane de lei.

Credit și cooperație. În cuprinsul județului funcționează 12 bănci (societăți anonime).

Situația lor, conform bilanțurilor încheiate la 31 Decembrie 1934, se prezintă astfel:

A C T I V		P A S I V	
Disponibil	4.096.165	Fonduri	128.298.197
Plasamente	1.254.248.770	Angajamente . . .	1.234.386.700
Imobilizări	53.457.843	Rezultate	14.109
Rezultate	50.896.228		
Total	1.362.699.006	Total	1.362.699.006

Cooperative de credit (bănci populare) 73, cu 18.410 membri și cu un capital social vărsat de 27.142.290 lei. Imprumuturi acordate 65.209.997 lei (neconvertite 19.917.013 lei, convertite 21.760.315 lei și reduceri la imprumuturi convertite 23.532.669 lei). Depuneri spre fructificare 15.676.201 lei. Totalul bilanțului 87.565.683 lei.

Cooperative de producție diversă 2, cu 119 membri și cu un capital social vărsat de 273.282 lei. Valori imobilizate 184.027 lei. Totalul bilanțului 885.969 lei.

Cooperative forestiere 4, cu 345 membri și cu un capital social vărsat de 219.164 lei, fonduri 139.923 lei, păduri și material brut 67.000, material fasonat și în fabricație 62.212 lei. Bilanțul încheiat 902.041 lei.

Cooperative de consum 11, cu 1.438 membri și cu un capital social vărsat de 1.259.966 lei. Mărfuri generale în valoare de 461.653 lei. Bilanțul încheiat de 2.950.896 lei.

Situația cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decembrie 1935.

Finanțe publice. Bugetul județului I. pe exercițiul 1936/37 prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	29.952.577
Venituri ordinare	21.600.577
Venituri extraordinare	21.845
Venituri speciale	8.330.155
Cheltuieli	29.930.732
Cheltuieli ordinare	21.600.577
Cheltuieli speciale	8.330.155

Drumuri. Județul I. este străbătut de o rețea totală de drumuri de 1.352 km 921 m repartizată astfel:

Drumuri naționale 156 km 223 m din cari o rețea pietruită și pavată de 125 km 913 m este întreținută de Direcția Gene-

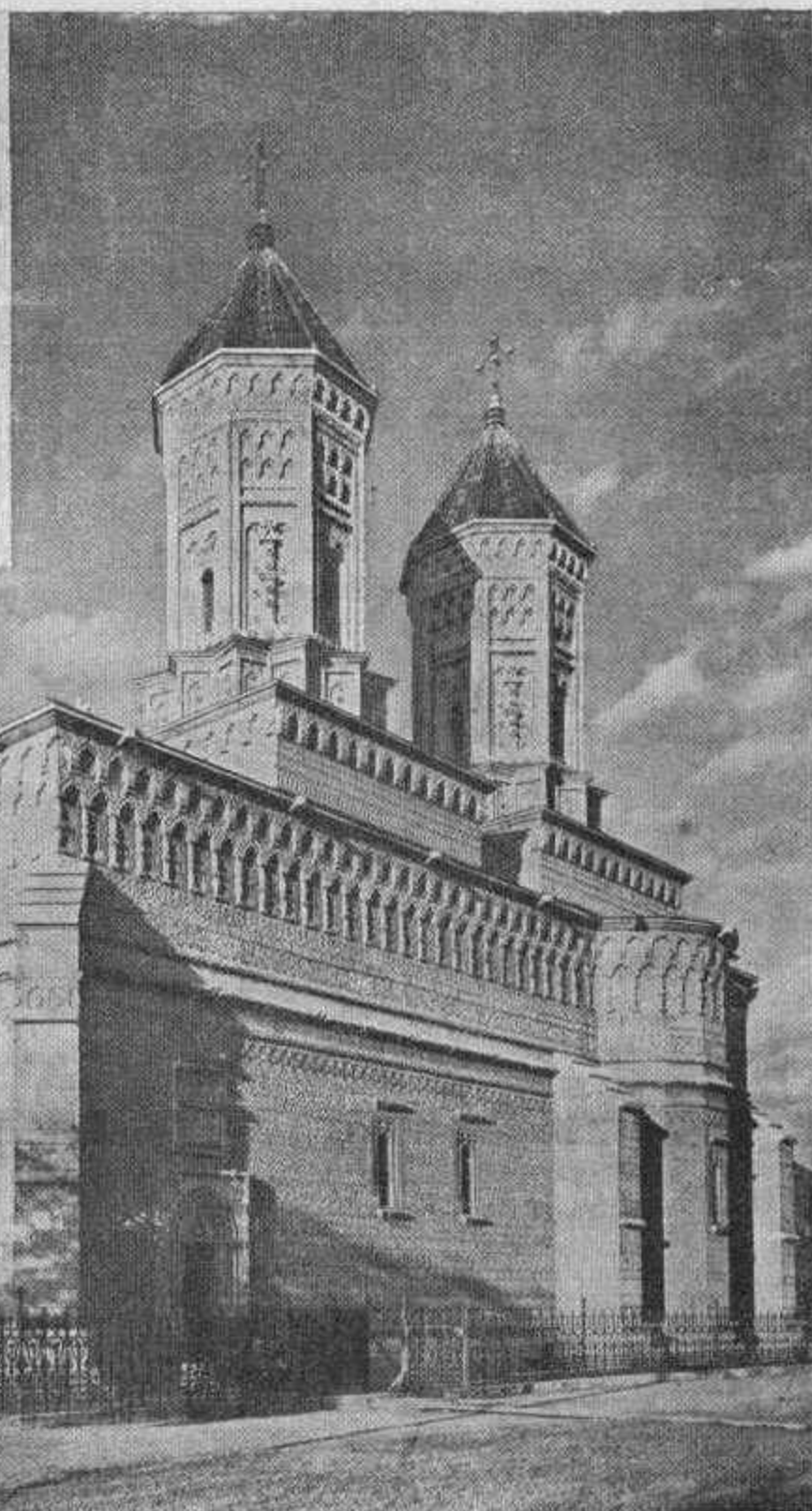

IAȘI

BISERICA SF. SAVA

BISERICA TREI IERARHI

MITROPOLIA

MĂNĂSTIREA GOLIA

MĂNĂSTIREA CETĂȚUIA

TURNUL ȘI BISERICA TREI IERARHI ÎN 1837.
Desen de Raffet. Colecția ing. C. Orghidan.

rală a Drumurilor, iar 10 km 835 m (pavați) de orașele Iași și Tg. Frumos.

Drumuri județene 196 km 856 m din cari o rețea pietruită și pavată de 148 km 288 m este întreținută de administrația județului.

Drumuri comunale 999 km 842 m.

Lungimea podurilor este de 4.774,25 m, repartizată astfel: poduri naționale 915,15 m, județene 1068,55 m, și comunale 2.790,55 m.

Prin județ trec 4 drumuri naționale, legând următoarele localități:

1. Roman – Tg. Frumos – Botoșani.
2. Vaslui – Iași – Bălți, (Iași – Sculeni = 19 km).
3. Iași – Ungheni – Chișinău, (Iași – Ungheni = 18 km.).
4. Iași – Tg.-Frumos – Pașcani (Iași – Tg.-Frumos = 45 km).

Cale ferată. Județul este străbătut de o rețea totală de cale ferată de 174 km, din care 14 km linii principale duble, 70 km linii principale simple și 90 km linii secundare simple.

Itinerarii principale. Accelerate: București – Iași – Chișinău (Kiev, Moscova).

Stații importante: Iași, Podul Iloaiei, Hârlău.

Navigație aeriană. Prin județul I. trece linia de navigație aeriană L.A.R.E.S. cu plecare și sosire pe aerodromul Iași.

Itinerarii: Iași – Galați – Constanța – Balceac, și Cernăuți – Iași – Chișinău – Cetatea Albă.

Poștă, telegraf, telefon. II oficii P.T.T. de stat din cari 6 la Iași și câte unul la Tg. Frumos, Bivolari, Podul Iloaiei, Sculeni-Târg și Ungheni-Târg și 10 gări cu serviciu poștal: Belcești, Ciurea, Cotnari, Cristești, Cucuteni, Mihail Kogălniceanu, Reditu, Sârca, Șoldana și Vlădeni.

Oficii telefonice la Iași, Tg. Frumos, Bivolari, Podul Iloaiei.

Stațiuni climatice, balneare, turism. Breazu, stațiune de interes local situată în apropierea orașului Iași. Are izvoare de apă sulfată, alcalină, cu efect purgativ. Indicațiuni: boli de rinichi, boli de femei (însoțite de constipație), diabet, boli de ficat, purgație ușoară și rapidă în cazuri de congestii. Ea stimulează circulația sângelui și îmbunătățește nutreția. Datorită calităților sale, apa de Breazu, cunoscută și în străinătate se vinde în cantități apreciabile.

Mircea, stațiune de interes local așezată la Copou, lângă Iași. Un izvor cu apă la fel cu cea dela

Breazu. Indicații terapeutice identice.

Văiluța, izvor cu apă sulfată-magneziană, mai slabă ca cele dela Breazu și Mircea, situat pe moșia Zahorna.

Județul Iași, mărginit în partea de Răsărit de râul Prut, străbătut de râurile Jijia și Bahlui are o frumoasă așezare și atrage vizitatori pentru monumentele istorice și frumoasele sale podgorii din regiunea Cotnari.

CULTURĂ

Știință de carte. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, populația județului dela 7 ani în sus este de 220.786 locuitori, din cari 62,2% sunt știutori de carte. După sex, proporția este de 74,1% bărbați știutori de carte și 50,8% femei știutoare de carte. Repartiția locuitorilor după gradul de instrucție, în procente, este următoarea:

Gradul de instrucție școlară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul știutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extrașcolară	3,7	0,8
2. Primară	62,4	93,7
3. Secundară	18,7	3,2
4. Profesională	9,3	1,9
5. Universitară	4,5	0,3
6. Alte școli superioare	1,4	0,1

Invățământ. Populația școlară a județului I. (între 5—18 ani) a fost în anul 1934 de 115.669 locuitori (15.662 mediu urban și 100.007 mediu rural).

Școli superioare. Universitatea Mihăileană cu facultățile de drept, litere și filosofie, medicină, științe, agronomie și teologie (ultimele două funcționează la Chișinău), Academia de muzică și artă dramatică «George Enescu»; Academia de arte frumoase.

Școli secundare. 5 licee de băieți (din care 1 liceu militar și 1 particular), 4 licee de fete (din care 3 particulare), 1 seminar teologic ortodox, 1 seminar rabinic, 1 liceu comercial de băieți, 1 liceu comercial de fete, 1 liceu tehnic și industrial de băieți, 1 școală normală de fete, 1 școală normală de conducătoare de copii, 2 gimnazii de băieți, 3 școli profesionale de fete, 1 școală de menaj, Școalele evrești secundare «O.R.T.» și «Dr. Stern».

Școli primare 311, din care 270 rurale și 41 urbane (296 școli de stat și 15 confesionale), cu un număr total de 40.795 elevi (9.757 mediu urban și 31.038 mediu rural) și cu 909 învățători și alt personal didactic (situația din 1934).

Grădini de copii 36, din care 17 rurale și 19 urbane (27 de stat și 9 confesionale), cu un număr total de 2.224 copii (945 mediu urban și 1.279 mediu rural) și cu 54 conducătoare (situația din 1934).

Instituții culturale. Municipiul Iași este unul din marile centre de cultură ale țării. În cuprinsul său se află Fundația «Regele Ferdinand», Muzeul de antichități, Muzeul de istorie națională, Muzeul municipal, 1 pinacotecă, Societatea medicilor naturaliști, Institutul de igienă, Institutul meteorologic, Institutul de cercetări agricole, Societatea Casa Culturală de Sfat și Cetire «A. D. Xenopol», Societatea culturală, muzicală și sportivă C.F.R., Societatea culturală evreiască «Bnei-Brith», Secția muzicală a Societății de gimnastică, sport și muzică a Școlii de Arte, 1 societate muzicală «George Enescu», 1 corală («Cântarea Moldovei»), 5 coruri bisericești, Biblioteca Centrală a Uni-

PORTURI DIN IAȘI DIN 1845
Desen de Kauffmann. Col. Academiei Române.

versității, Biblioteca municipală, 3 biblioteci-evreiești, 1 teatru național, Asociația Automobil-Club, Societatea hipică Cercul Jockey-Club, 5 cinematografe, 8 societăți sportive și 3 societăți de vânătoare.

Fundația culturală Regală « Principele Carol » are Regionala pentru Moldova în municipiul Iași și cămine culturale în: Iași (cămin județean și căminul cartierului Tătărași), Arama, Brăești, Balș, Belcești, Bosia, Bulbucani, Chișcăreni, Ciurea, Coada-Stânței, Coarnele-Caprii, Copou, Costuleni, Cotnari, Cristești, Fântânele, Focuri, Galata, Hăr-pășești, Iazu-Nou, Lungani, Mironeasa, Miroslova, Munteni, Morenii-Vechi, Osoiu, Pocreaca, Petrești, Prisăcani (cămin model), Risipeni, Romanesti, Scueni-Târg, Todirel, Trifești și Ungheni-Târg.

Liga Culturală are secțiuni în Iași și Tg. Frumos.

Casa Școalelor și a Culturii Poporului, întreține 61 cămine culturale, 4 societăți muzicale și 2 biblioteci, adică în total 67 organizații culturale, dintre care 18 au personalitate juridică.

RELIGIE

Confesiuni. După rezultatele provizorii ale recensământului populației din 1930, din totalul locuitorilor județului 82,0% sunt ortodocși.

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 239 biserici ortodoxe, 1 capelă ortodoxă, 1 mănăstire și 3 schituri ortodoxe, 3 biserici lipovenesti, 4 biserici romano-catolice, 1 protes-

tantă și 1 armenească, case de rugăciuni adventiste, 4 case ale sectei evangheliste, 1 casă baptistă, 1 inochentistă, 108 sinagogi și case de rugăciuni evreiești.

Instituții bisericești. Mitropolia Moldovei și Sucevei, Arhiepiscopia Iașilor, 2 protopopiate ortodoxe, Episcopia romano-catolică a Iașilor, 1 protopopiat romano-catolic.

ADMINISTRAȚIE

Organizare administrativă. Capitala județului este municipiul Iași. Județul are 2 orașe (Iași și Tg. Frumos) și 333 sate împărțite astfel:

I. Plasa Bahlui	57 sate
II. Plasa Cârligătura	52 sate
III. Plasa Codru	49 sate
IV. Plasa Copou	48 sate
V. Plasa Turia	61 sate
VI. Plasa Ungheni	66 sate

Organizare judecătorească. O curte de Apel la Iași, cu 2 secțiuni și 18 magistrați, în a cărei jurisdicțiune se află tribunalele Bacău, Botoșani, Baia, Fălciu, Iași, Neamț, Roman și Vaslui.

Un parchet general pe lângă Curtea de Apel cu 1 procuror general și 1 procuror.

Un tribunal la Iași cu 4 secțiuni, 32 magistrați, 1 primprocuror și 5 procurori.

9 judecătorii, la Iași (2 urbane și 1 mixtă), Tg. Frumos, Podul Iloaiei, Sculeni, Șipotele, Țigănași și Voinești, cu un total de 20 magistrați.

O judecătorie de muncă la Iași cu 2 judecători.

Organizare sanitară. Ministerul Sănătății și Ocrotirilor Sociale întreține spitalele Socola și Izolarea la Iași și spitalele din Bivolari, Podul Iloaiei, Sculeni, Ungheni, Voinești.

Epitropia « Sf. Spiridon » întreține 3 spitale la Iași (Spitalul Central, Spitalul Cantacuzino-Pășcanu și Institutul obstetrico-ginecologic) și 1 spital la Tg. Frumos.

În Iași se mai află: Spitalul « Caritatea » (epitropie independentă), Spitalul militar, Spitalul Asigurărilor Sociale, Institutul anti-rabic al Ministerului Sănătății, Sanatoriul Dr. Tzaicu (particular), 3 spitale evreiești, 3 dispensare municipale, 5 dispensare de circumscripție, 1 al C.F.R.-ului, 3 particulare, 1 pentru sugaci, 1 serviciu medical C.A.M., 3 ambulatorii municipale, 1 laborator de bacteriologie veterinară, Depozit regional sanitar militar, Infirmeria de ochi « Mavrocordat ».

La Bârnova și Bucium-Socola se află sanatorii pentru tuberculoși.

Dispensare în orașul Tg.-Frumos și comunele Belcești, Bivolari, Bucium-Socola, Cotnari, Poeni, Prisăcani, Sculeni-Târg, Tomești, Ungheni-Târg.

În comunele Tomești și Cotnari se află reședințele plășilor sanitare model.

Servicii sanitare în Iași (serviciul sanitar județean și serviciul sanitar municipal) și în Tg.-Frumos.

Asistență și prevedere socială. Casa Asigurărilor Sociale din Iași are oficii la Tg.-Frumos și Podul Iloaiei și organizații medicale la Iași, Podul Iloaiei și Tg.-Frumos.

Direcția Ocrotirilor Sociale din Ministerul Muncii, Sănătății și Ocrotirilor Sociale întreține Institutul surorilor de ocrotire din Iași, Așezământul de bătrâni și infirmi din Galata, Așezământul defectivilor din Șipotele și Centrul pentru ocrotirea copiilor din Iași.

La Iași mai activează: Soc. pentru profilaxia tuberculozei, Soc. « Salvarea », Soc. « Crucea Roșie », Soc. « Principele Mircea », Soc. « Invalizilor de războiu », Eforia I.O.V., Azilul « Eufrosina Balș » (Epitropia Sf. Spiridon), Azilul R.M.S., Soc. « Cercul de gospodine », Cantina școlară, Colonia școlară, Oficiul de asistență, 27 societăți de binefacere (1 municipală, 19 particulare românești și 7 evreiești), Dispensarul Ana Conta-Kernbach « Asistența Orfanilor »,

2 societăți pentru asistența copiilor, 7 aziluri (1 municipal, 3 românești și 3 evrești), 8 cămine studențești (din care 2 evrești), 1 cămin pentru fiii funcționarilor C.F.R., 2 de ucenici, 1 de surdo-muți, 3 particulare și 1 colonie de vară a corpului didactic.

În județ se află 3 orfelinate la Tău-tești, Papricani, (întreținute de Epitropia Sf. Spiridon din Iași) și Miroslava; 1 azil al Comunității izraelite la Podul Iloaiei.

PRINCIPALE AȘEZĂRI

Iași, capitala județului. (Vezi monografiile orașelor reședință).

Târgu-Frumos, comună urbană, situată pe pârâul Bahlueț în regiune deluroasă (altitudine 75 m), la 45 km de Iași și 387 km de București. Stație c.f. pe linia Iași-Pășcani.

Are 11.949 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul orașului pe exercițiul 1936/1937 prevede următoarele cifre: Venituri: 1.119.397 lei și cheltueli 963.570 lei.

3 mori sistematice. Comerț puțin dezvoltat de cereale, mai intens de vin. Bâlcu anual 1—20 Iulie. Târg săptămânal Joia.

Banca populară «Viitorul» și Cooperativa «Domnița Ruxanda».

1 școală primară de băieți, 1 școală primară de fete, 1 școală mixtă evrească.

Asociația corală «Zefirul», Liga Culturală «Progresul», 1 bibliotecă populară «Progresul», Asociația sportivă «Macabi».

3 biserici ortodoxe, 2 lipovene, 1 sinagogă și 4 case de rugăciune evrești.

Primărie, Pretură, Judecătoria de ocol, Percepție fiscală, Serviciu sanitar, Serviciu veterinar, Serviciu tehnic, Birou de măsuri și greutate, Regiune agricolă, Corporația meseriașilor, Pompieri, Poliție, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic.

Spital comunal, 1 dispensar, Casa Asigurărilor Sociale (Organizație medicală).

Societatea orfanilor de război, 1 azil evreesc de bătrâni, Societatea de ajutor a meseriașilor evrei.

Cotnari, sat așezat în N județului, în basinul Bahluiului. Sediul Academiei înființate de Despot Vodă în sec. XVI. Vestit prin podgoriile sale.

TURNUL GOLIA

Cucuteni, sat, așezat în Apusul județului la N de Târgu-Frumos. E cunoscut prin stațiunea lui preistorică.

Sculeni, târg pe malul stâng al Prutului.

Ungheni, târg și cap de pod, așezat pe malul stâng al Prutului pe calea ferată care duce la Chișinău.

LOCALITĂȚILE DIN JUDEȚUL IAȘI

A) Orașe

1. Municipiul Iași (capitala județului)
2. Tg.-Frumos

B) Sate

I. PLASA BAHUI

1. Avântul	14. Crucea
2. Banu	15. Cucuteni
3. Bârlești	16. Doroscani
4. Bocnița	17. Dumesti
5. Bogonos	18. Erbiceni
6. Bojila	19. Fântânele
7. Budăi	20. Focuri
8. Bulbucani	21. Forăști
9. Buțuluc	22. Frumusele
10. Chiliașoaia	23. Frumusea
11. Cogeasca-Veche	24. Găgești
12. Cosițeni	25. Goești
13. Cotârgaci	26. Gropnița
	27. Hârpășești
	28. Hăsnășeni
	29. Hoisești
	30. Holm
	31. Horlești
	32. Larga
	33. Leșcani
	34. Lungani
	35. Mădărjac
	36. Mădărjești

37. Mălăești
38. Movileni
39. Obrijeni
40. Osoi
41. Păușești
42. Podul Iloaiei
43. Popești
44. Potângenii
45. Romanesti
46. Săveni
47. Sânger
48. Sârca
49. Scobâlțeni
50. Scoposeni
51. Sinești
52. Spinoasa
53. Sprinceana
54. Stornești
55. Totești
56. Ursoaia
57. Zmeu

II. PLASA CÂRLIGĂȚURA

1. Albești
2. Arama
3. Balș
4. Bădeni
5. Băiceni
6. Bălțați
7. Bărbătești
8. Belcești-cu-Tansa
9. Brăești
10. Buda
11. Buhalnița
12. Buznea
13. Cârjoaia
14. Ceplenița
15. Coarnele-Caprei
16. Coasta-Măgurii
17. Cornești
18. Cotnari
19. Cristești
20. Cucuteni
21. Dădești

22. Făcuți
23. Făgăt-cu-Văcăria
24. Fetești
25. Gănești
26. Gugea
27. Hodora
28. Horodiștea
29. Iosupeni
30. Jora
31. Lupăria
32. Moara-Prefectului
33. Munteni
34. Petrosica
35. Polieni
36. Prigoreni-Mari
37. Prigoreni-Mici
38. Principele-Nicolae
39. Răsboieni-Noui
40. Reditu
41. Satul-Nou
42. Săcărești
43. Sărca-Nouă
44. Scobinți
45. Sticlăria
46. Ulmi-Liteni
47. Valea-Oilor
48. Valea-Racului
49. Vărăți
50. Zagavia
51. Zbereni
52. Zlodica

III. PLASA CODRU

1. Blaga
2. Bărnova
3. Bucium
4. Budești
5. Cercul
6. Chicerea
7. Ciurea
8. Comarna
9. Costuleni
10. Covasna
11. Curăgău
12. Curături
13. Dumbrava-cu-Baba-Nicula
14. Dumitrești-Gălății
15. Goruni
16. Hadâmbu
17. Hilița
18. Hlincea
19. Lunca
20. Lunca-Cetățuiei
21. Măcărești
22. Mânjești
23. Mironeasa
24. Mogoșești
25. Osoi
26. Păun
27. Petrăria
28. Piciorul-Lupului
29. Pocreaca
30. Poeni
31. Poiana
32. Poiana-cu-Cetate
33. Principele-Carol

34. Prisăcani
35. Schitul-Duca
36. Schitul-Hadâmbu
37. Schitul-Stavnic
38. Slobozia (com. Ciurea)
39. Slobozia (com. Pocreaca)
40. Slobozia (com. Voinești)
41. Socola
42. Todirel
43. Tomești
44. Trestiana
45. Urșița
46. Vișan
47. Vlădiceni
48. Vocotești
49. Voinești

IV. PLASA COPOU

1. Aroneanu
2. Balciu
3. Bogdănești
4. Brătuleni
5. Capul-Rediului
6. Cărlig
7. Ciurbesti
8. Copou-Târg
9. Cornești
10. Cotul-Morei
11. Cristești
12. Cuza-Vodă
13. Dancaș
14. Dancu
15. Dorobanțu
16. Epureni-Isvoare
17. Ezăreni
18. Galata
19. Găureni
20. Holboca
21. Horlești
22. Horpaz
23. Lungani
24. Miroslova
25. Moimești
26. Munteni
27. Orzeni
28. Păcureț
29. Podgoria
30. Popricani-Coarba
31. Proselnici
32. Reditu-Aldei
33. Reditu-Mitropoliei
34. Reditu-Tătar
35. Ruseni
36. Sorogari
37. Tătaruși
38. Tăutești
39. Țipilești
40. Uricani
41. Valea-Adâncă
42. Valea-Lungă
43. Valea-Lupului
44. Valea-Ursului
45. Vânători
46. Vorovești
47. Vultur
48. Zahorna

V. PLASA TURIA

1. Alexandreni
2. Alexandru-cel-Bun
3. Andrieșeni
4. Bădărași
5. Bălteni
6. Bivolari
7. Boroșoaia
8. Borșa
9. Broșteni
10. Buhăeni
11. Burueni
12. Cănești
13. Cărnicieni
14. Chișcăreni
15. Ciulinești
16. Coiuceni
17. Comăndărești-Noui
18. Cornu-Negru
19. Cozmenii-Noui
20. Cozmenii-Vechi
21. Damachi
22. Drăgănești
23. Drujineni
24. Epureni
25. Fântânele
26. Găureni
27. Glăvănești-Noui
28. Glăvănești-Vechi
29. Hălteni
30. Hermezii
31. Iacoveni
32. Iazu-Nou
33. Iazu-Porcului
34. Iucaceni
35. Lupăria
36. Meletin
37. Mihail-Kogălniceanu
38. Mitoc
39. Onești
40. Păuleni
41. Perieni
42. Plugari
43. Probota
44. Raiu-Blândești
45. Rădeni
46. Reditu
47. Roșcani
48. Silinești
49. Soloneț
50. Spineni
51. Stolniceni
52. Șetrăreni
53. Șipote
54. Șoldana
55. Tabăra
56. Trifești
57. Țigănași
58. Valea-Rusului
59. Vladomira
60. Vlădeni
61. Zabolteni

VI. PLASA UNGHENI

1. Berești (com. Bosia)

2. Berești (com. Ungheni-Tg.)
3. Blândești
4. Bocșa
5. Bogdănești
6. Bosia
7. Bran
8. Buzduganii-Noui
9. Buzduganii-Vechi
10. Cărpini
11. Cetireni
12. Chiperești
13. Chișărași
14. Cilibiu
15. Coadă-Stâncii
16. Cotul-lui-Ivan
17. Dănuțeni
18. Elisabeta
19. Florișoaia-Nouă
20. Florișoaia-Vechi
21. Frăsuleni
22. Gherman-Dumeni
23. Gherman-Telenești
24. Golăești
25. Grozasca
26. Grubna-Nouă
27. Hărești
28. Icușeni
29. Isvoarele
30. Luceni
31. Manolești
32. Marhonda
33. Mânzatești
34. Mânzatești-Vechi
35. Medeleni (com. Golăești)
36. Medeleni (com. Petrești)
37. Miclăușeni
38. Morenii-Noui
39. Morenii-Vechi
40. Nicolenii-Noui
41. Oprișeni
42. Petrești (com. Golăești)
43. Petrești (comună)
44. Podul-Jijiei
45. Răzoaia
46. Rezina
47. Risipeni
48. Sămeni
49. Sculeni
50. Sculeni-Târg
51. Sculeni-Vechi
52. Sorca
53. Stâncă
54. Șendreni
55. Taxobeni
56. Țuțora
57. Ungheni-Prut
58. Ungheni-Sat
59. Ungheni-Târg
60. Unteni
61. Unțești
62. Unțești-Mazili
63. Valea-Mare
64. Vrănești
65. Vulpești
66. Zăgărancea

STEMA UNITĂ A MOLDOVEI ȘI ȚĂRII ROMÂNEȘTI
SUB NICOLAE MAVROCORDAT, 1719.

JUDEȚUL ILFOV

Stema. Scut albastru cu Sf-ții Impărați Constantin și Elena, de aur, ținând în mâini o catedrală, de argint.
Este vechea stemă, heraldizată.

GEOGRAFIE

Așezare. Județul I. este așezat în mijlocul câmpiei Munteniei, acolo unde apele se adună în mănunchi și creează o zonă de umiditate care a permis vegetației, animalelor și populației să coboare din dealuri și munți către Dunăre pe drumul cel mai scurt și mai ocrotit (drumul Dâmboviței). Nu-i astfel o simplă întâmplare că, aici la întâlnirea pădurii cu stepa și aproape în mijlocul geometric al fostei Țări Românești a fost așezată capitala acestui principat, în vremea expansiunii poporului din dealuri către marele fluviu și către mare.

Suprafața: 5.176 km².

Infățișarea pământului. Județul I. este un ținut de câmpie, o câmpie încadrată însă din trei părți de lunci largi inundabile sau acoperite de bălți. La S, e valea Dunării, largă aici de circa 10 km; la V altă luncă largă de mai mulți km (lunca Argeș Sabar); la N, în fine, un fel de « Mesopotamie », seria de mici câmpuri înalte și lunci încadrate între văile Prahovei și Ialomiței. Chiar la Răsărit se poate vorbi de o depresiune, mult prea largă pentru apa din fundul ei (depresiunea văii Mostiștei). Cuprinsă între aceste cadre mai coborâte, bucata de câmpie care corespunde județului Ilfov, e tăiată, în NV, de multe văi, care, dispuse divergent, o despart într-o serie de câmpuri înalte, lunguețe și tot atât de multe culcare lungi și umede (luncile râurilor). Spre SE, însă aceste lunci se împuținează și se depărtează unele de altele, așa că, în apropierea Dunării rămân doar două câmpuri înalte, largi și uscate: câmpul dintre Dâmbovița și Argeș sau Bărdăganul Ilfovului și câmpul dintre Dâmbovița și Sabar sau câmpul Călnăului.

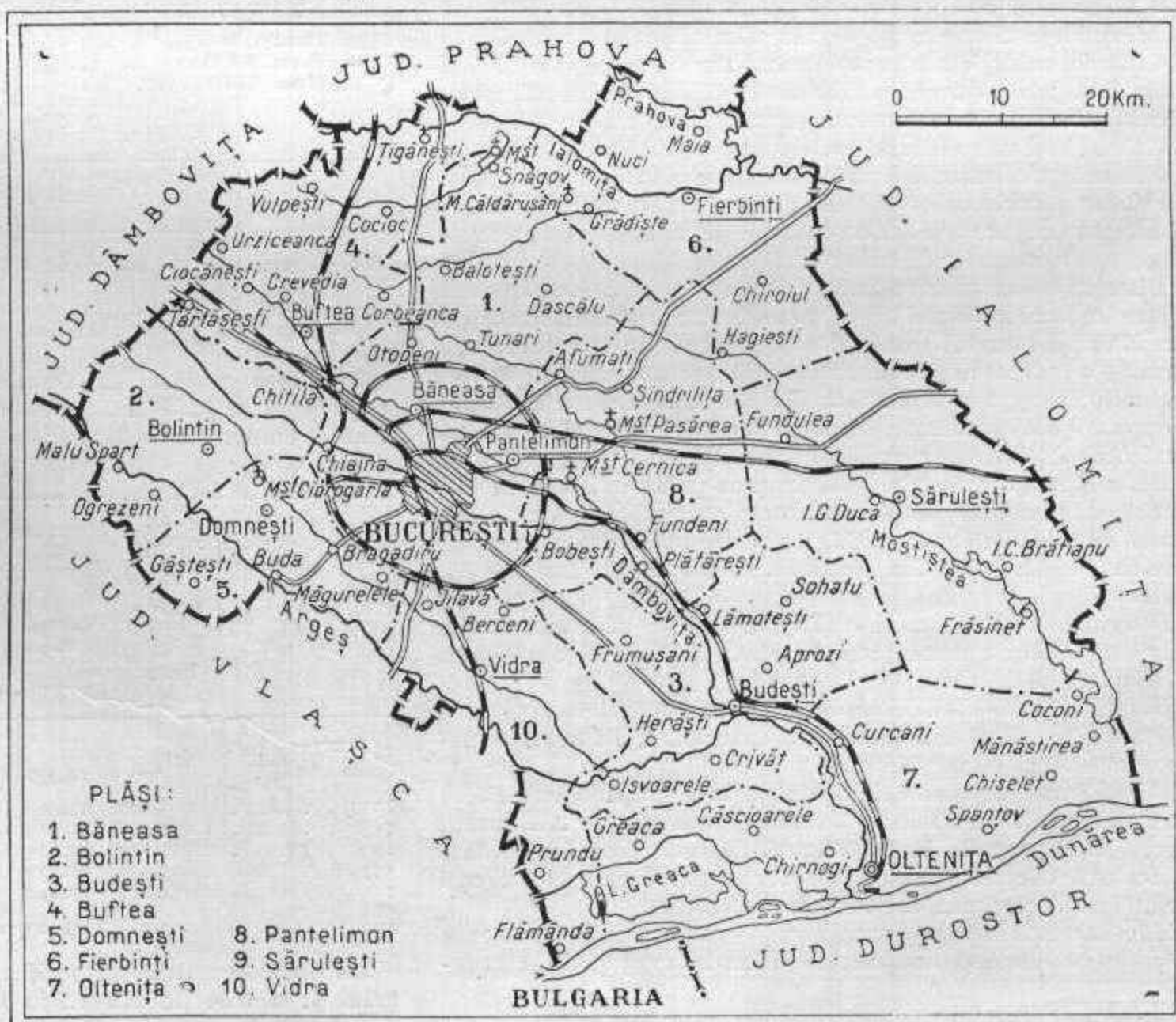
Climă și ape. Climatul este, în cea mai mare parte a județului, de tip pontic. (Temperatura medie anuală

între 10—11°; a veri între 22—23°; a iernei —4°). Precipitațiunile însă stabilesc o deosebire între NV județului unde cad peste 500 și chiar peste 600 mm anual și SE lui, unde, cu excepția luncii Dunării, ele coboară până aproape de 400 mm.

În NV județului nu numai că sunt mai numeroase râurile, dar și pânza de apă subterană este mai apropiată de suprafață; pe când în SE, râurile sunt transformate în salbe de iazuri (Colentina, Mostiștea), iar puțurile ating adâncimi ce pot depăși 20 m. Faptul se explică prin aceea că apele mari s'au strâns în două mari mănunchiuri: în N (Ialomița și Prahova) și, în V (Argeșul cu Sabarul și Dâmbovița cu Colentina).

Și lacurile sunt numeroase în acest ținut: unele sunt limane fluviatile (Snagovul, Căldărușani, Cernica); altele sunt iazuri făcute de oameni (Băneasa, Herăstrăul, Teiul, etc., pe valea Colentinei), altele în fine sunt bălți naturale în luncile râurilor (lacul Greaca în valea Dunării).

Vegetație. În județul I. pădurea înaltă de stejari asociați cu ulmii, arțarii, teii, frasinii, plopii, etc., se întâlnește cu stepa pontică (dominante, gramineele și plantele xerofile adică cele care duc la secetă). Între aceste două forma-

țiuni principale, tranziția se face printr-o zonă de stepă cu păduri în pâlcuri nu prea întinse și formată mai mult din tufe și copaci închirșiți. Altă dată această asociație de crâng se întindea mult mai mult pe câmpurile înalte dinspre Dunăre. Astăzi însă a fost aproape total înlocuită cu cereale, cum au fost de altfel înlocuite și stepa și pădurea. Aceasta din urmă s'a păstrat mai bine ceva, numai în N județului, în regiunea cunoscută sub numele de *codrul Vlăsiei*.

Bogății minerale. Loesul care acoperă în manta groasă (de la 2—3 m până la peste 20 m) câmpurile; apoi pietrișurile și nisipurile de sub loes, sunt singurele bogății de acest fel, ale județului. De altfel ele nu sunt de disprețuit de vreme ce cu acest material s'a ridicat și se ridică marele oraș al Bucureștilor.

ISTORIE

Vechime și dezvoltare istorică. Județul I. poartă un nume slav «elhov», care înseamnă «ariniș».

Încă din epoca preistorică, ținutul a cunoscut întinse așezări umane, cum sunt așezările lacustre pe care arheologii le-au descoperit la Snagov.

Armatele moldovene ale lui Ștefan cel Mare l-au străbătut în două rânduri, odată împotriva lui Radu cel Frumos, pe care l-au făcut să fugă din București (1473), altădată, când au adus domn pe Vlad Țepeș (1476).

Pe teritoriul acestui județ se aflau odinioară «codrii Vlăsiei».

Oltenița, port la Dunăre, continuă o străveche așezare bizantină: Daphne.

Monumente istorice *). *Mănăstirea Cernica*, ridicată în sec. XVII-lea de Cernică Știrbei Vornicul. Sunt aci două biserici, morminte de episcopi, icoane foarte frumoase și resturile unei bogate biblioteci. Tipografie de lucrări religioase.

Mănăstirea Căldărușani, ctitoria lui Matei Basarab (1638), cu inscripții și picturi datorate celui mai mare dintre artiștii români, Nicolae Grigorescu.

Mănăstirea Pasărea, construită la 1813 de Timotei, Arhimandritul Cernicai.

Mănăstirea Țigănești, fondată la 1812 de starețul Dosoftei.

Biserica mănăstirii Plătărești, ctitoria lui Matei Basarab. Azi mănăstirea e transformată în penitenciar de femei.

Mănăstirea Snagov, pe insula din mijlocul lacului.

Ctitorie a lui Vlad Țepeș, mănăstirea ale cărei ziduri de incintă se mai pot vedea, fusese locul de supliciu al postelnicului Constantin Cantacuzino, tăiat de Grigore Ghica cel Bătrân, și servise de adăpost tipografiei lui Antim Ivireanu.

Din cele trei biserici al mănăstirii, nu a rămas în ființă decât una, ctitorie a lui Mircea Ciobanul din 1560, precedată la început de un peristil de coloane, în spațiul căruia aveau să se așeze mormintele ctitorilor.

Biserica a fost mărită însă mai târziu prin zidirea spațiilor dintre coloane. Fresce de o mare frumusețe. Morminte din sec. XVI: al marelui vornic Pârvu (+1512), al marelui logofăt Ioan (+1514), al lui Udrea, fiul lui Dragomir, tăiat de Mircea Ciobanul în 1552 și al fraților săi, Barbușă, Cracea și Radul, decapitați din porunca aceluiaș Domn în 1569 și al mamei lor Frăsina, «întristată până la moarte».

Palatul Mogoșoaia. Cel mai frumos palat existent în România, este cel dela Mogoșoaia, completat odinioară cu o frumoasă biserică în care se află portretele lui Constantin Brâncoveanu, tânăr și al familiei sale. Azi aparține familiei Bibescu.

Biserica Colentina, zisă a *Teilor*; aci se află mormântul primului Domn pământean în sec. XIX, Grigore Ghica (+1835) și al familiei.

Biserica Fundeniei Doamnei, ridicată de Mihai Cantacuzino Spătarul. în 1699. Ornamentația exterioară, în stuc, reprezintă palate și păuni afrontați.

Mănăstirea Plumbuita, înălțată pe la 1530, de către Petru din Argeș sau Radu Paisie, a fost reconstruită de Alexandru Mircea la 1570 și de Matei Basarab în amintirea luptei date pe această câmpie prin care și-a câștigat tronul. Leii, cari susțin jețul episcopal, au oarecare vechime.

Mănăstirea Mărcușa este ctitoria vistiernicului Dan din 1587; renovată de Mitropolitul Ștefan în 1733 și de Alexan-

dru Ipsilanti. Se află aci portrete ale familiilor Ghica și Ipsilanti și piatra de mormânt a lui Gheorghe Ipsilanti, unul din capii Eteriei. Azi casă de corecție.

Mănăstirea Pantelimon, datorită spiritului de pietate al lui Grigore Matei Ghica din 1750. Are o poartă foarte frumoasă, cu ornamente florale și cu stema Principatelor. Se află aci mormântul ctitorului (+1752) al soției sale, al lui Alexandru Ghica Vodă, precum și un potir de argint, dăruit de Maria soția lui Grigore Ghica I, și o cruce din 1751.

Biserica din Afumați, ridicată de Stolnicul Constantin Cantacuzino. Aci se mai pot vedea resturile unui palat și o capelă.

Mănăstirea Ciorogârla, fondată în 1808.

Mănăstirea Negoști, ctitoria lui Matei Basarab, pe Argeș, astăzi biserică în satul cu acelaș nume.

Biserica din Preasna-Nouă din sec. al XVII-lea (1676—1677), cu un adăpost pentru călători.

Biserica din Malamuci din sec. al XVII-lea se află în plină pădure. Are o frumoasă inscripție deasupra intrării și fresce din epoca construcției. Coloanele și capitelele, ce sprijină pridvorul, sunt elegant sculptate.

POPULAȚIE

Starea populației. După rezultatele provizorii ale recensământului populației din 1930, județul I. numără 992.416 locuitori.

Populația județului este repartizată astfel:

A) Pe orașe și plăși, după sex

Unități administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbați	Femei
Total general	992.416	490.105	502.311
Total urban	641.684	316.267	325.417
1. Municipiul București	631.288	311.223	320.065
2. Orașul Oltenița	10.396	5.044	5.352
Total rural	350.732	173.838	176.894
1. Plasa Băneasa	66.685	33.978	32.707
2. Plasa Budești	51.290	25.146	26.144
3. Plasa Domnești	68.014	33.541	34.473
4. Plasa Fierbinți	55.835	27.588	28.247
5. Plasa Oltenița	35.751	17.377	18.374
6. Plasa Sărulești	25.711	12.681	13.030
7. Plasa Vidra	47.446	23.527	23.919

B) Populația pe grupe de vârstă

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele	992.416	30—49 ani	251.669
0—9 ani	204.002	50—69 ani	94.290
10—29 ani	418.411	70 ani și peste	15.521
		Vârstă nedeclarată	8.523

Mișcarea populației. Datele fundamentale ale mișcării populației în județul I, conform cifrelor publicate în Buletinul Demografic al României în perioada 1931—1936, sunt următoarele:

Anul	Cifra probabilă a populației județului la 1 iulie în fiecare an.	Cifre absolute			Proporții la 1000 locuitori		
		Născuți vii	Morți	Excedent natural	Născuți vii	Morți	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 medie anuală	—	28.377	19.080	9.297	27,9	18,8	9,1
1931	996.427	27.508	19.483	8.025	27,6	19,6	8,0
1932	1.005.528	30.584	19.469	11.115	30,4	19,4	11,0
1933	1.015.815	27.625	18.240	9.385	27,2	18,0	9,2
1934	1.025.444	28.327	18.468	9.859	27,6	18,0	9,6
1935	1.033.871	27.842	19.740	8.102	26,9	19,1	7,8
1936	1.043.082	29.617	20.275	9.342	28,4	19,4	9,0

La data de 1 iulie 1937 cifra probabilă a populației județului I. a fost de 1.051.870 locuitori. Față de populația numărată la recensământul din 1930 și anume 992.416

*) Fără București.

ILFOV

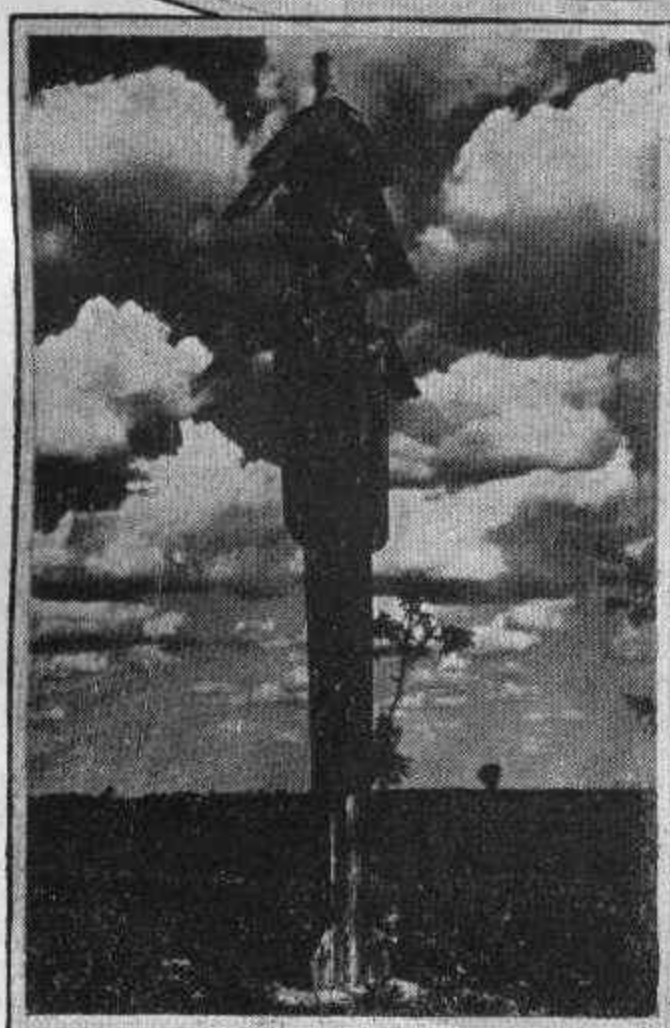

MĂNĂSTIREA PLUMBUITA:
RUINILE PRIDVORULUI

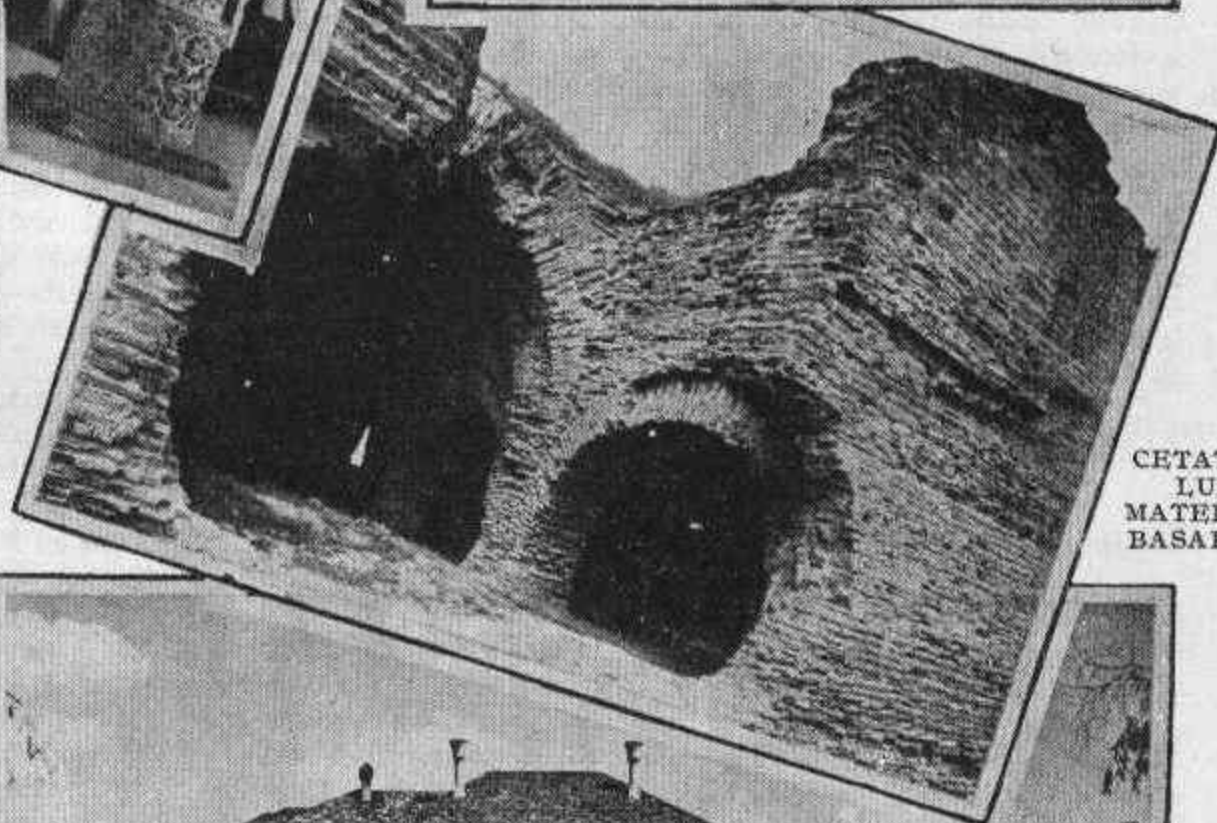

MĂNĂSTIREA PLUMBUITA:
RUINILE CHILIIOR

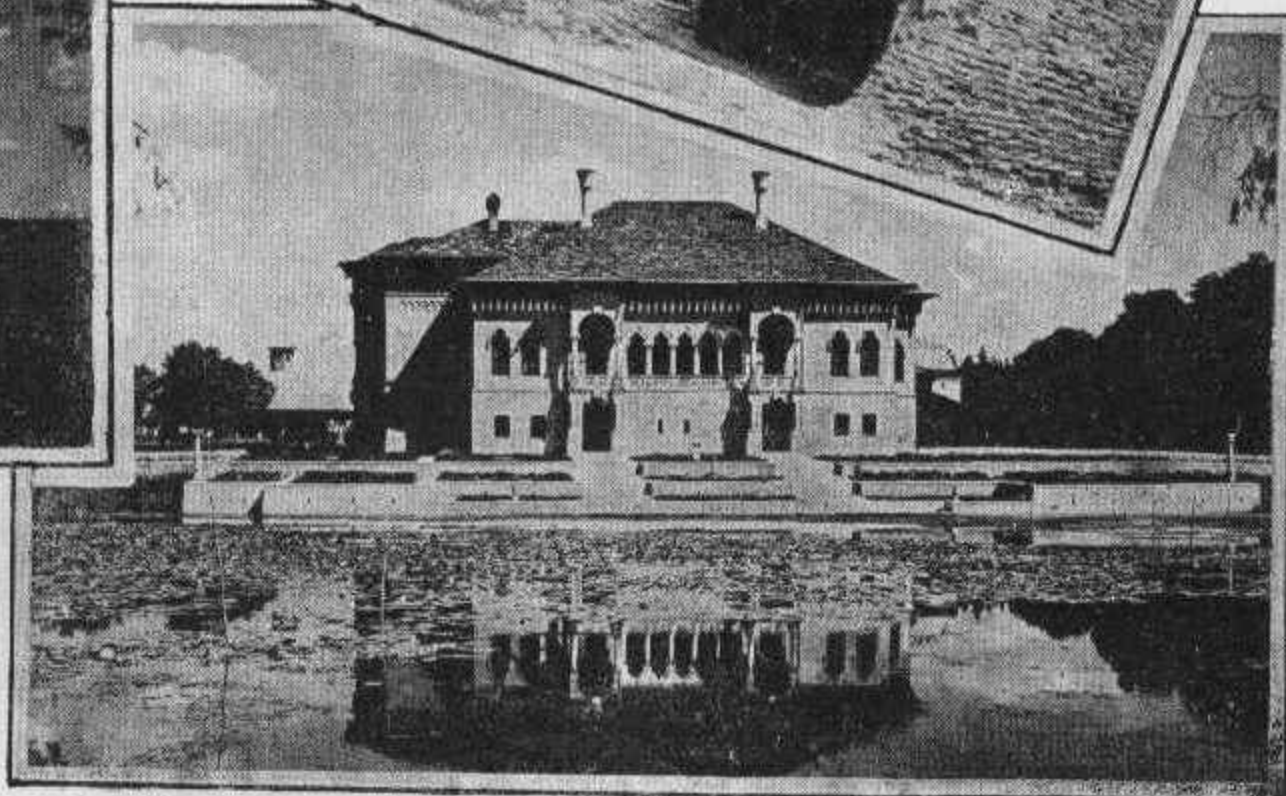
MĂNĂSTIREA
VĂCĂREȘTI:
INTERIOR

ȚIGĂNEȘTI: TROIȚĂ

CETATEA
LUI
MATEI
BASARAB

CASTELUL, MOGOȘOAIA

locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 59.454 locuitori în timp de șase ani și jumătate ceea ce corespunde unei creșteri de 6,0%.

INFĂȚIȘARE SOCIALĂ

Ca orice disciplină, și toponimia ne prezintă adesea câte un complex de probleme ce rămân sau nelămurite sau ipotetic soluționate etc. Astfel e cazul chiar a unei părți din nomenclatura județelor Țării.

Din apropierea Târgoviștei izvorăște o mică apă curgătoare care e paralelă cu Dâmbovița și care, până pe la Buftea, se numește *Ilfov*, iar de aci în jos poartă numele de *Colentina*. Cercetările toponimice au stabilit că *Ilfovul* reproduce slavul *elha* «arin», *elhov* «de arin». De altfel, această veche denumire apare în documentele noastre: «...să fie sfintei mănăstiri (Snagov) un număr anume Bratislavu în sat în Izvorani ot sudstvo (dela tribunalul) Elh(ov)» (doc. din 1632).

Nu încapă nici o îndoială că numele județului e însuși numele apei de care e vorba. Dar, dintre toate apele ce străbat acest județ, nu *Ilfovul* este cea mai mare și nici cea mai însemnată. Așa fiind, din întrebările ce ni le putem pune în legătură cu această denumire a județului, ne-am putea opri la următoarea: ce caracteristică proprie va fi avut această apă și ce rol va fi jucat ea pentru ca întregul județ, pe care îl udă pe o lungime destul de redusă, să-și însușească numele ei?

În comparație cu alte regiuni de șes ale Munteniei și mai cu seamă cu Bărăganul care se întinde la estul lui, județul *Ilfov*, prins între Ialomița și Argeș, e brăzdat în interiorul lui de suficiente ape, unele apărând la suprafață chiar în cuprinsul lui. În curgerea lor, mai toate formează din distanță în distanță bălți sau lacuri. În afară de alte interesante urmări etnografice strâns legate de ele, aceste ape nu numai că au scutit aspectul geografic al județului bunăoară de uniformitatea monotonă a Bărăganului, ci, dându-i varietate în pitoresc, i-au prilejuit și suficiente ctitorii religioase.

Se știe, în adevăr, că, la fundarea mai ales a unui schit sau mănăstire, în general s'a avut în vedere, între altele, nu numai apa ci și pitorescul colțului anume ales. În această privință *Ilfovul* e bine reprezentat. Oprească-se, bunăoară, cineva în fața apei Mostiștei, pe muchea platoului dintre satele Fundulele și Dârvarii, și va admira înaintea lui o specifică poezie de șes în timp de vară ca și în timp de iarnă: prevăzute și cu ochiuri libere, vei vedea bălți acoperite de întinse păduri de stuf, în timp ce apa pârâului se strecoară mereu pe nesimțite în spre Dunăre.

Aceleași ape au fost un factor determinant pentru înfirișarea a vechi și numeroase sate în lungul cursurilor lor, ele putând pune la dispoziția populației mari și fundamentale înlesniri, cum ar fi: stuful, pe care-l taie cu târpanele în timp de iarnă, când lacurile îngheață; peștele și tot ce constituie vânat — trei venituri în cari excelează în deosebi Sud-Estul județului, adică regiunea dunăreană. Tot ele sunt factori tot atât de necesari și pentru viața animală: versantele țărmurilor lor animează viața păstorească propriu zisă, oferind în același timp pentru fiecare sat câte un loc de repaus pentru vitele mari, numit *vad*; cât privește bivoli, e inutil să subliniem cât de propice li-i acest mediu.

Evident că toate aceste manifestări au încă aspecte patriarhale și oarecum rudimentare și sunt cam departe de a atinge dezvoltarea lor din alte regiuni. Așa e, de pildă, cu păstoritul în raport cu cel al munților; la fel și cu pescuitul care rămâne în urmă, ca amploare și manifestări, celui din regiunile nord-dobrogene sau sud-basarabene. Pentru pescuit, se recurge și la monoxile, numite *luntvi* dacă sunt mai mari ori *albi* dacă sunt pentru un singur om; se folosesc și plute cari au pitorescul lor și pe cari se pune câte un singur pescar. Cu privire la păstorit, vei constata lângă sate stâni elementare la cari adesea vei găsi și câte un Mocan; în timpul iernei, fiecare proprietar își ia oile acasă, ținându-le în câte un *saivan* anume făcut mai mult din stuf.

Satele sunt concentrate și respiră din plin atmosfera de șes. Populația fiind prolifică, numărul lor crește. Pe un fond eminamente rural vei vedea grefându-se tot mai des imitații de aspecte orașanești periferice. În general, părțile caselor sunt făcuți din împletituri de nuiele sau lemn, ca și din

POARTĂ VECHIE ROMÂNEASCĂ

chirpici. Ca în toate regiunile de șes și de stepă, lutul e folosit și aci, făcându-se din el cuptoare de vară, cotinețe, *puieri*, sau prispe lângă poartă, aproape de drum etc. Pentru apă de băut, au fie fântâni cu cumpene, fie puțuri cu *bulumace* de lemn. În fine, de relevat că, după războiul european, au început să se ridice și în sate statui.

Portul *Ilfoveanului* se orășenează pe zi ce trece. Chiar la generațiile de bătrâni vei constata *pantaloni nemțești* în locul celor *mitocănești*, încrețiți la șolduri, cu înfățișare de șalvari și făcuți din dimie vânată. Însă giubeaua, mai ales la drum sau iarna e însă curentă. De altfel, această modernitate, care e și mai pronunțată la sexul feminin, atacă tot mai mult din ce e al trecutului. Din viața copiilor dispar bunăoară jocurile cu arșicii, atât de asemănătoare cu cele din peninsula balcanică, iar în viața tineretului, radio, și după el lăutarii țigani, introducând tot mai adânc dansuri moderne, anemiează atât folklorul muzical străvechi cât și cel literar. Poezia epică — un specific patrimoniu sufletească al șesului, deci și al *Ilfovului* — cedează meru în fața versificatelor prozaisme orașanești cântate. Cu ea va dispărea și înflorirea literară a cultului pe care și *Ilfovenii* îl au pentru cal, deși, de fapt, această trăsătură, care e de proveniență turcească și care aparține și altor regiuni dunărene, îi caracterizează distinct și astăzi. Și dispărând atari comori prilejuitoare de reale înălțări sufletești, încet-încet și sufletul *ilfovean* se va simți măcar parțial cucerit de ce e pleavă în moravurile și civilizația orașelor contemporane.

I. P.

ECONOMIE

Viața economică a județului I. este dominată, natural, de prezența, în inima sa, a Bucureștilor.

Necesitățile acestei imense aglomerări umane au dezvoltat în jurul său sate bogate, ferme și grădini care aprovizionează cu: lapte, brânzeturi, carne, păsări, fructe, legume și alte produse alimentare.

Situat în câmpia Dunării, pe un pământ deosebit de prielnic agriculturii, județul I. se relevă prin bogata sa producție de cereale. În sudul județului se găsesc bălți bogate în pește.

Industria sa, cu mici excepții, este concentrată în București centrul industrial și economic al României.

Agricultură. Județul ocupă o suprafață totală de 517.600 ha. Suprafața arabilă este de 374.721 ha, adică 72,39% din suprafața județului și 1,27% din suprafața totală a țării.

Din suprafața arabilă a județului, marea proprietate deține 56.531 ha, adică 15,09%, iar mica proprietate 318.190 ha, adică 84,91%.

Din totalul suprafeței arabile, cerealele ocupă 297.691 ha, astfel repartizate:

Porumbul ocupă 157.051 ha cu o producție de 2.277.710 chint. (producția medie la ha 14,5 chint.), în valoare de 535 milioane lei.

Grâul ocupă 111.058 ha, cu o producție de 1.087.040 chint. (producția medie la ha 9,8 chint.), în valoare de 429 milioane lei.

RUINELE MĂNĂSTIRII PLUMBUITA
Din « România », revista O.N.T.

Foto Arh. Peti

Ovăzul ocupă 12.085 ha, cu o producție de 92.671 chint. (producția medie la ha 7,6 chint.), în valoare de 28 milioane lei.

Meiul ocupă 10.522 ha, cu o producție de 177.415 chint. (producția medie la ha 16,8 chint.), în valoare de 62 milioane lei.

Orzul ocupă 4.064 ha, cu o producție de 38.474 chint. (producția medie la ha 9,4 chint.), în valoare de 9 milioane lei.

Măturile ocupă 2.021 ha, cu o producție de 63.682 chint. (producția medie la ha 31,5 chint.), în valoare de 18 milioane lei.

Secara ocupă 890 ha, cu o producție de 9.455 chint. (producția medie la ha 10,6 chint.), în valoare de 3 milioane lei.

Fânețele cultivate și alte culturi furajere ocupă 42.323 ha. Din această suprafață *dughia* ocupă 26.021 ha, cu o producție de 848.942 chint. (media la ha 32,6 chint.), în valoare de 102 milioane lei. *Lucerna* ocupă 7.746 ha, cu o producție de 324.805 chint. fân (media la ha 41,9 chint.), în valoare de 44 milioane lei, și 62 chint. sămânță. *Alte fânețe cultivate* ocupă 7.972 ha, cu o producție de 246.086 chint. (media la ha 30,8 chint.), în valoare de 33 milioane lei.

Plantele alimentare ocupă 21.103 ha. Din această suprafață *fasolea* ocupă 6.322 ha, cu o producție de 62.181 chint. (media la ha 9,8 chint.), în valoare de 22 milioane lei. *Pepeni verzi și galbeni* ocupă 5.127 ha, cu o producție de 367.069 chint. (media la ha 71,6 chint.), în valoare de 55 milioane lei. *Mazărea* ocupă 2.860 ha, cu o producție de 33.903 chint. (media la ha 11,8 chint.), în valoare de 15 milioane lei. *Cartofii* ocupă 2.788 ha, cu o producție de 244.118 chint. (media la ha 87,5 chint.), în valoare de 31 milioane lei. *Ceapa* ocupă 930 ha cu o producție de 71.171 chint. (media la ha 76,5 chint.), în valoare de 32 milioane lei.

Fasolea printre porumb dă o producție de 52.223 chint. în valoare de 18 milioane lei, și *dovlecii printre porumb* dau o producție de 358.464 chint., în valoare de 18 milioane lei.

Plantele industriale ocupă 5.230 ha. Din această suprafață *sfecla de zahăr* ocupă 1.087 ha, cu o producție de 157.793 chint. (media la ha 145,1 chint.), în valoare de 9 milioane lei. *Rapița* ocupă 1.074 ha, cu o producție de 7.608 chint. (media la ha 7,0 chint.), în valoare de 4 milioane lei. *Tutunul* ocupă 1.002 ha, cu o producție de 9.244 chint. (media la ha 9,2 chint.), în valoare de 21 milioane lei. *Inul* ocupă 685 ha, cu o producție de 2.797 chint. fuior (media la ha 4,1 chint.), în valoare de 14 milioane lei, și 3.825 chint. sămânță (media la ha 5,5 chint.), în valoare de 2 milioane lei. *Cânepa* ocupă 526 ha, cu o producție de 3.005 chint. fuior (media la ha 5,7 chint.), în valoare de 11 milioane lei și 2.872 chint. sămânță (media la ha 5,4 chint.), în valoare de 1 milion lei.

Caracteristică. Suprafețele ocupate de fânețe cultivate, de pepeni și de ceapă sunt clasate în locul întâi din țară, iar suprafața ocupată de mei, în locul al doilea din țară. În privința producției la hectar a meiului și a măturilor județul I. este în fruntea județelor țării, iar în ceea ce privește producția la hectar a macului și a ricinului este al doilea între județele țării.

Vegetație și culturi diverse. Din suprafața totală a județului (517.600 ha), ogoarele sterpe ocupă 8.368 ha.

Fânețele naturale ocupă 3.518 ha, cu o producție de 73.174 chint. (producția medie la ha 20,8 chint.), în valoare de 8 milioane lei.

Pășunile ocupă 13.504 ha.

Pădurile ocupă 48.499 ha.

Pomii fructiferi ocupă 7.400 ha.

Vița de vie ocupă 5.720 ha (din care viile pe rod 4.571 ha), cu o producție de 161.558 hl (producția medie la ha 35,3 hl), în valoare de 40 milioane lei.

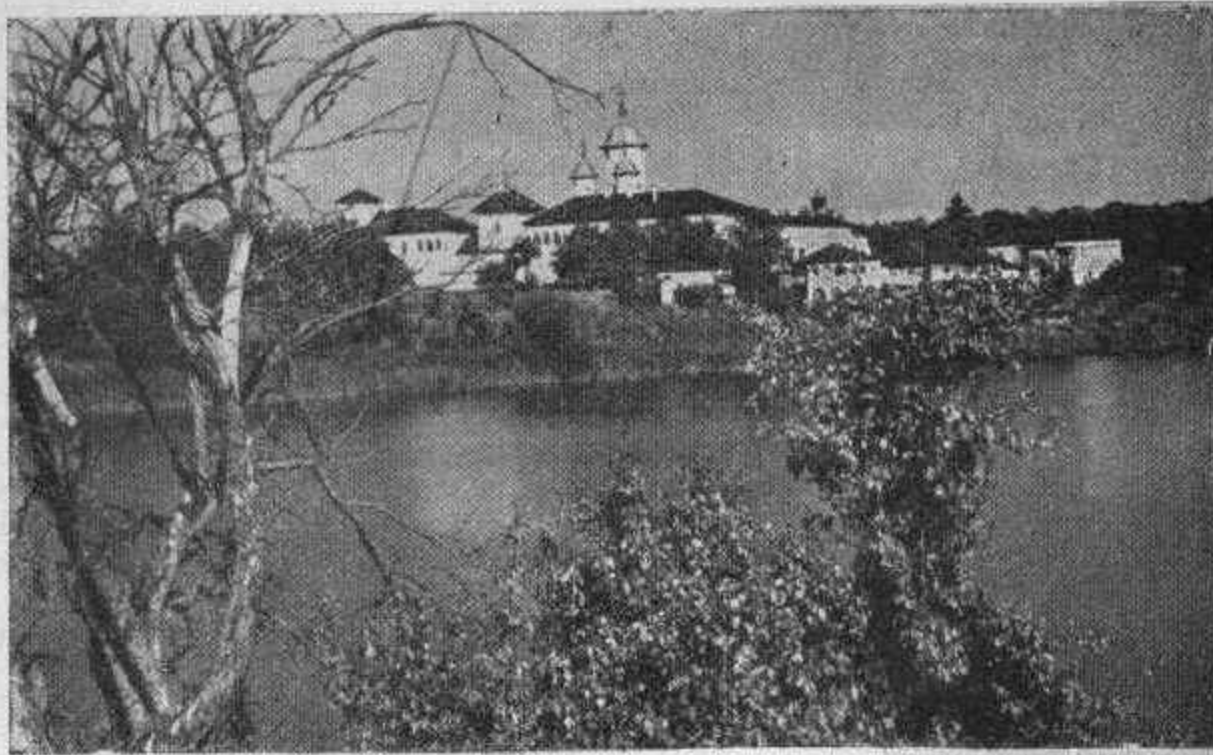
Creșterea animalelor. În județul I. se găseau în anul 1935: cai 84.222, boi 64.336, bivoli 4.940, oi 163.925, capre 745, porci 50.407, stupi sistematice 5.505, stupi primitivi 3.464.

Industrie *. Peste 100 mori, 1 fabrică de zahăr, 5 de conserve, 2 de ulei, 1 de spirt, drojdie comprimată și malț, 1 de

*) Fără București.

ILFOV

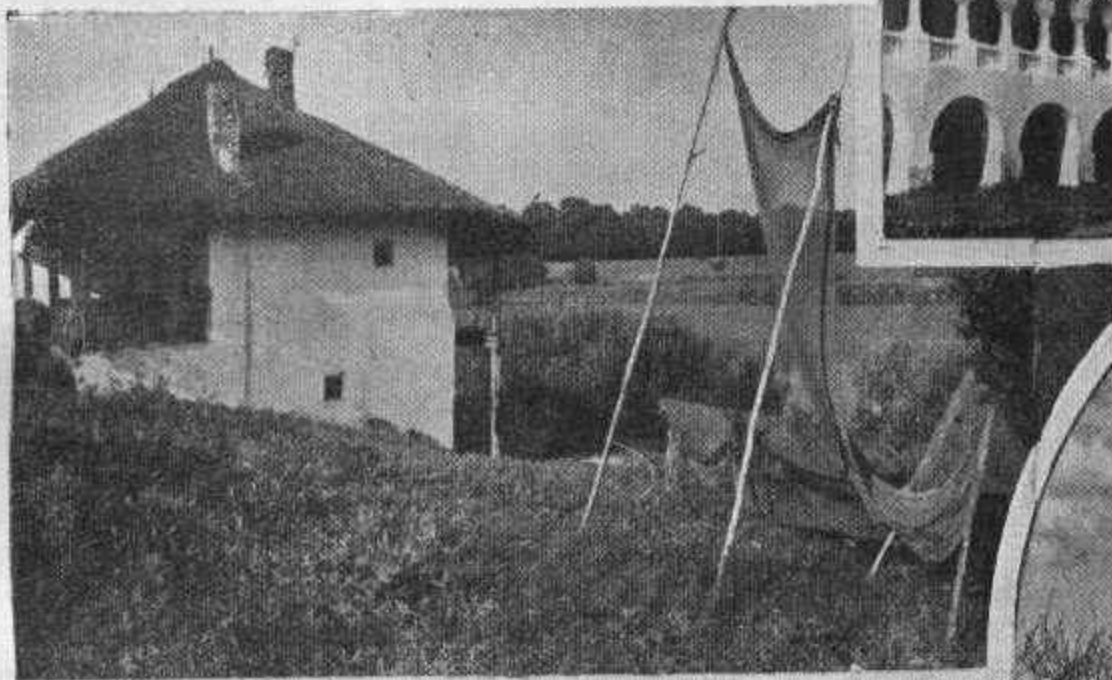

MĂNĂSTIREA CĂLDĂRUȘANI

MĂNĂSTIREA CĂLDĂRUȘANI: CHILILE

CĂLDĂRUȘANI: CASĂ PESCĂREASCĂ

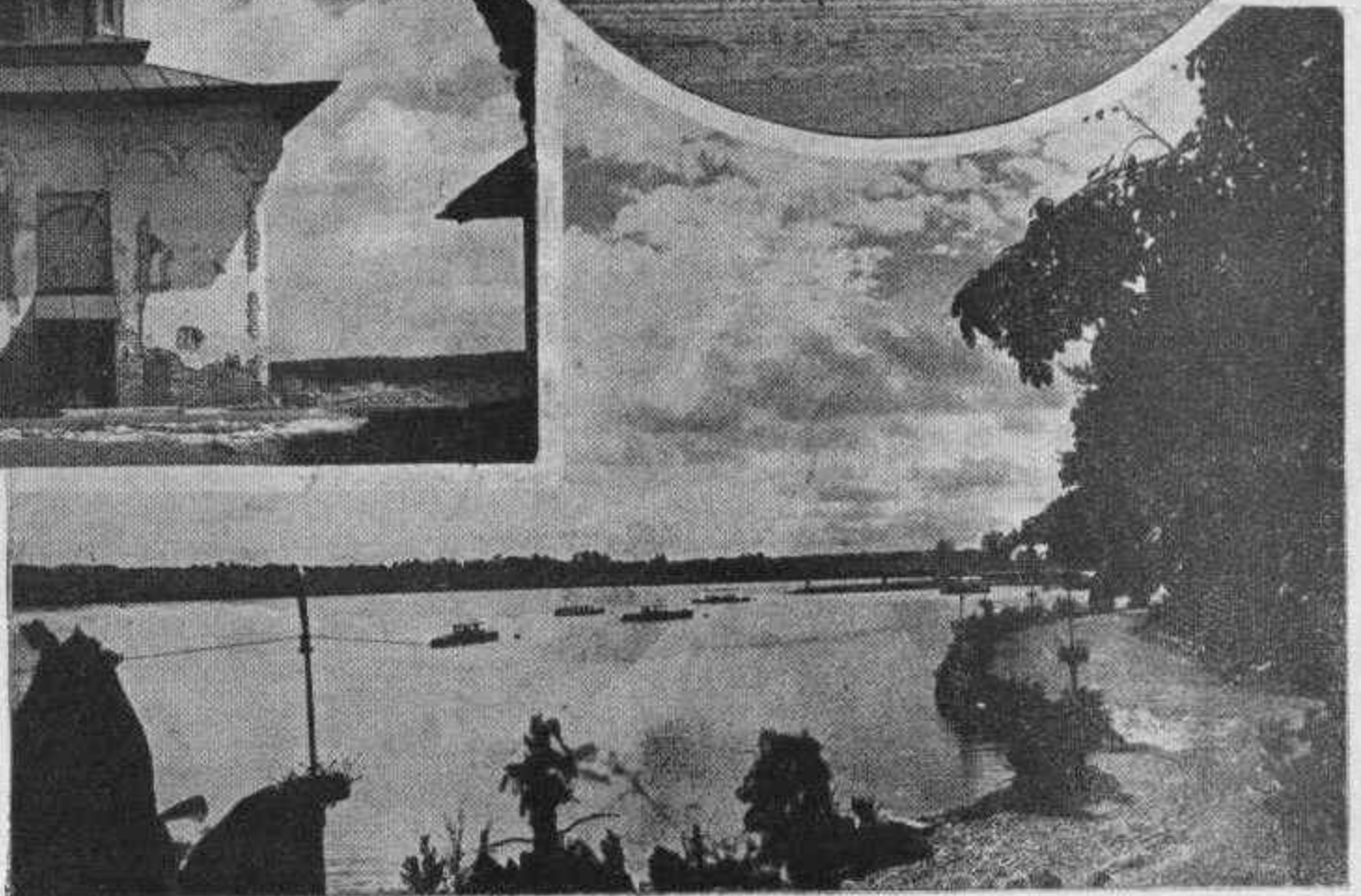

MĂNĂSTIREA
FUNDENI

MĂNĂSTIREA SNAGOV

LACUL, SNAGOV

vată și pansamente, 1 de filaturi de mătase, 2 de bumbac, 1 de încălțăminte de cauciuc, 1 de cherestea, 1 de dogărie, 8 de cărămidă și 7 de sobe de teracotă.

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei și peste ¹⁾: Fabrica de zahăr «Chitila» (inv. 94), Fabrica de conserve «Știrbey», Bufta (inv. 13), Fabrica de spirt, drojdie comprimată, malț și conserve de legume «Bragadiru», Bragadiru (soc. 24, inv. 24), Fabrica de vată și pansamente B. Știrbey, Bufta (inv. 30), Filatura de mătase vegetală «Apretura», Popești-Leordeni (inv. 100), Noua filatură de bumbac, Dușești-Cioplea (inv. 25) și Societatea anonimă română pentru industria și comerțul produselor de cauciuc «Mira», Jilava (soc. 6).

INDUSTRIA *) JUDEȚULUI ILFOV (INCLUSIV MUNICIPIUL BUCUREȘTI) ÎN ANUL 1935:

Intreprinderile dela 5 H.P. sau 20 lucrători în sus

Industria	Numărul fabricilor		Forța motrice H. P.	Personal ocupat	Valoarea producției în mil. de lei
	Active	Inchise			
Alimentară	75	2	16.039	5.894	2.267.596
Textilă	102	2	11.944	12.978	2.221.804
Chimică	54	—	23.467	6.498	1.372.734
Metalurgică	47	—	8.569	5.431	881.688
Hârtie și Arte Grafice	34	—	1.984	4.854	865.991
Pielărie	18	3	4.457	2.162	475.045
Lemnului	24	4	2.130	560	82.346
Materiale de construcție	36	—	4.378	1.656	239.144
Sticlărie	6	—	270	285	24.948
Electrotehnică	7	—	378	344	62.700
Ceramică	7	—	32	94	7.342
Total	410	11	73.648	40.756	8.501.938

*) Nu sunt cuprinse exploatarea miniere, petrolifere, carierele, uzinele de apă și electricitate.

Comerț. Județul I. face comerț intens cu cereale, animale, piei, produse alimentare, pește fructe și materiale de construcțiuni.

Credit și cooperatie. În cuprinsul județului funcționează 107 bănci (societăți anonime).

Situația lor, conform bilanțurilor încheiate la 31 Decembrie 1934, se prezintă astfel:

A C T I V		P A S I V	
Disponibil	3.418.232.220	Fonduri	6.926.625.348
Plasamente	48.582.326.767	Angajamente	47.747.260.946
Imobilizări	1.825.210.817	Rezultate	171.540.520
Rezultate	1.019.657.010		
Total	54.845.426.814	Total	54.845.426.814

Cooperative de credit (bănci populare) 125, cu 32.619 membri și ca un capital social vărsat de 53.450.613 lei. Imprumuturi acordate 141.296.648 lei (neconvertite 8.062.280 lei, convertite 53.214.042 lei și reduceri la împrumuturi convertite 80.020.326 lei). Depuneri spre fructificare 32.980.295 lei. Totalul bilanțului 159.496.139 lei.

Cooperative de producție diversă 13, cu 1.753 membri și cu un capital social vărsat de 1.319.533 lei. Valori imobilizate 1.441.445 lei. Totalul bilanțului 5.989.019 lei.

Cooperative forestiere 3, cu 172 membri și cu un capital social vărsat de 1.919.170 lei. Fonduri 389.640 lei. Păduri și material brut 6.668.792 lei. Bilanțul încheiat 32.586.498 lei.

Cooperative agricole de aprovizionare și vânzare în comun 6, cu 672 membri și cu un capital vărsat de 1.415.077 lei. Bilanțul încheiat 4.688.935 lei.

Cooperative de consum 3, cu 279 membri și cu un capital social vărsat de 340.929 lei. Mărfuri generale în valoare de 507.737. Bilanțul încheiat 2.465.868 lei.

¹⁾ Cifrele în paranteze arată capitalul social (soc.) și capitalul investit (inv.) în milioane de lei.

Finanțe publice. Bugetul județului I. pe exercițiul 1936—1937 prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	180.000.000
Venituri ordinare	91.000.000
Venituri extraordinare	36.500.000
Venituri speciale	52.500.000
Cheltuieli	180.000.000
Cheltuieli ordinare	91.000.000
Cheltuieli extraordinare	36.500.000
Cheltuieli speciale	52.500.000

Drumuri. Județul I. este străbătut de o rețea totală de drumuri de 1.917 km 009 m repartizată astfel:

Drumuri naționale 279 km 884 m, din care Direcția Generală a Drumurilor întreține 225 km 384 m (108 km 844 m pavați și 116 km 540 m pietruți), iar municipiul București și comuna urbană Oltenița 46 km 500 m pavați.

Drumuri județene 1.179 km 606 m, din care administrația județului întreține 1.063 km 554 m (52 km 452 m pavați și 1.011 km 102 m pietruți), iar municipiul București și comuna urbană Oltenița 37 km 700 m (15 km 200 m pavați și 22 km 500 m pietruți).

Drumuri comunale 457 km 519 m.

Lungimea podurilor este de 6.764,65 m, din care poduri naționale 938,05 m, județene 4.080,05 m și comunale 1.746,55 m.

Prin județ trec 7 drumuri naționale, legând următoarele localități:

1. București—Ploiești—Brașov.
2. București—Urziceni.
3. București—Găești—Pitești.
4. București—Giurgiu.
5. București—Alexandria—Turau-Măgurele.
6. București—Oltenița (București—Oltenița = 56 km).
7. București—Ștefănești—Călărași.

Cale ferată. Județul I. este străbătut de o rețea totală de cale ferată de 259 km, repartizată astfel: 40 km linii principale duble, 87 km linii principale simple și 87 km linii secundare simple.

Itinerarii: București - Arad - Decebal (Budapesta, Viena, Paris); București - Timișoara - Jimbolia (Belgrad, Paris); București - Arad - Decebal; București - Oradea - Episcopia Bihorului (Budapesta, Viena, Paris); București - Cernăuți - Grigore Ghica Vodă (Varșovia, Berlin, Moscova, Praga); București - Galați - Chișinău; București - Constanța; București - Oradea - Halmeu (Praga); București - Iași - Chișinău (Kiev, Moscova); București - Sibiu; București - Oltenița; București - Pitești - Curtea de Argeș; București - Golești - Câmpulung; București - Titu - Pietroșița.

Stații importante: București (Nord, Est, Sud, B.M.), Chitila, Oltenița.

Navigație fluvială. Curse regulate ale soc. N.F.R., pe linia T. Severin - Calafat - Corabia - Ruscuc - Giurgiu - Oltenița - Silistra - Cernavoda - Brăila - Galați și înapoi, fiind în legătură cu vapoarele care merg dela T.-Severin spre Baziaș.

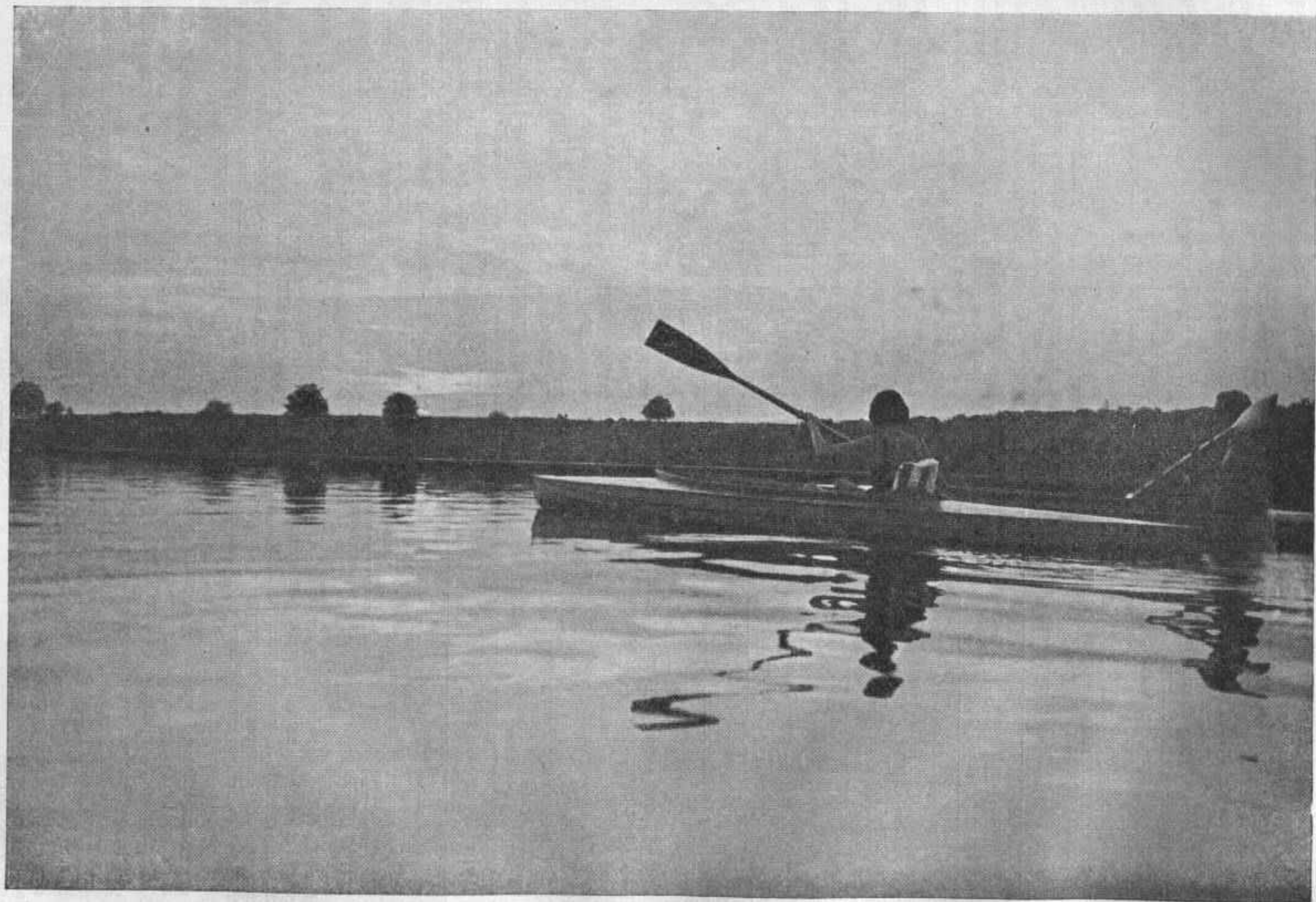
Curse zilnice, între Oltenița și Turtucaia.

Poștă, telegraf și telefon. 43 oficii P.T.T. de stat, dintre care 35 la București și câte unul la Oltenița, Bolintin, Budești, Bufta, Domnești-Ilfov, I. I. C. Brătianu, Militari, Periş; 2 oficii autorizate la București-Tei și Fierbinți, 3 agenții speciale la Brănești, Chitila-Gară și Jilava și 6 gări cu serviciu poștal: Ciocănești, Frunzânești, Fundulea, Sărulești, Titan și Vidra.

Oficii telefonice la: București, Oltenița, Budești, Bufta, Chitila, Jilava, Periş și Snagov.

Stațiuni climatice, balneare, turism. Județul I. prezintă un interes turistic deosebit grație numeroaselor sale ctitorii domnești, mănăstiri istorice, așezate în cadre somptuoase de verdeață, oglindindu-se cele mai multe în lacuri de o stranie frumusețe: Snagov, Căldărușani, Cernica, Pasărea, Tighănești, Ciorogârla.

PE LACUL SNAGOV
Din «*România*», revista O.N.T.

Foto ing. Berindei

CULTURĂ

Știință de carte. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, populația județului, dela 7 ani în sus este de 840.117 locuitori din care 69,6% sunt știutori de carte. După sex, proporția este de 80,8% bărbați știutori de carte și 58,7% femei știutoare de carte. Repartiția locuitorilor, după gradul de instrucție, în procente, este următoarea:

Gradul de instrucție școlară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul știutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extrașcolară	2,3	0,4
2. Primară	63,1	94,8
3. Secundară	17,3	2,9
4. Profesională	9,9	1,6
5. Universitară	4,5	0,2
6. Alte școli superioare	2,9	0,1

Învățământ *). Populația școlară a județului I. (între 5—18 ani) a fost în anul 1934 de 50.273 locuitori (1.546 mediu urban și 48.727 mediu rural).

Școli secundare. La Oltenița: 1 liceu de băieți, 1 gimnaziu de fete, 1 gimnaziu industrial, 1 școală de menaj. La Buftea: 1 liceu internat de băieți.

Școli primare 311, din care 309 rurale și 2 urbane (toate școli de stat), cu un număr total de 46.779 elevi (761 mediu urban și 46.018 mediu rural) și cu 882 învățători și alt personal didactic.

Grădini de copii 20, din care 19 rurale și 1 urbană (toate de stat, cu un număr total de 1.439 copii (123 mediu urban și 1.316 mediu rural) și cu 22 conducătoare.

Instituții culturale *). Fundația Culturală Regală « Principele Carol » are cămine culturale în: Oltenița, Bălăsoeni, Berceni, Brănești, Butureni, Chirnogi, Cocioac, Crețești, Crivăț, Dridu-Snagov, Dridu-Sărindarele, Fierbinți, Florești, Greci-Maxineni, Greaca, Hotarele, Joița, Mănăstirea, Militari, Movila-Periș, Netezești, Ogreneni, Radovanu și Vasilași.

Casa Școalelor și a Culturii Poporului întreține în județul I. 25 cămine culturale și 30 biblioteci, adică în total 55 organizații culturale, dintre care 11 au personalitate juridică.

Soc. culturală « Paza Dunării », 1 bibliotecă, 1 cinematograful și 2 societăți sportive la Oltenița.

RELIGIE

Confesiuni. După rezultatele provizorii ale recensământului populației din 1930, din totalul locuitorilor județului, 84,5% sunt ortodocși și 1,3% sunt greco-catolici. Restul populației aparține altor confesiuni.

Biserici și lăcașuri de închinăciune *). 276 biserici ortodoxe, 2 mănăstiri ortodoxe de călugări (Cernica și Căldărușani), 3 mănăstiri ortodoxe de maici (Ciorogârla zisă Sămurcăsești, Pasărea și Tighănești), 1 sinagogă.

Instituții bisericești *). 1 protopopiat ortodox la Budești. Județul I. se află în eparhia Arhiepiscopiei Bucureștilor (Mitropolia Ungro-Vlahiei).

ADMINISTRAȚIE

Organizare administrativă. Capitala județului I. este municipiul București. Județul are 2 orașe (București și Oltenița) și 419 sate, împărțite astfel:

I. Plasa Băneasa	55 sate
II. Plasa Bolintin	38 sate
III. Plasa Budești	31 sate

*) Fără București.

IV. Plasa Buftea	50 sate
V. Plasa Domnești	44 sate
VI. Plasa Fierbinți	51 sate
VII. Plasa Oltenița	25 sate
VIII. Plasa Pantelimon	43 sate
IX. Plasa Sărulești	54 sate
X. Plasa Vidra	28 sate

Organizare judecătorească. Înalta Curte de Casație și Justiție, la București, cu 3 secțiuni și 101 magistrați.

Curte de Apel la București cu 6 secțiuni și 46 magistrați, de a cărei circumscripție sunt pendinte tribunalele județelor: Argeș, Buzău, Dâmbovița, Ilfov, Ialomița, Muscel, Prahova, Teleorman și Vlașca.

Un parchet general la București pe lângă Curtea de Apel cu 1 procuror general și 6 procurori.

Un tribunal la București cu 9 secțiuni, 91 magistrați, 1 prim-procuror și 15 procurori.

16 judecătoria la: București, Oltenița, Bolintineanu, Budești, Buftea, Domnești-de-Jos, I. G. Duca, Tg.-Fierbinți și Vidra, cu un total de 53 magistrați.

O judecatorie de muncă la București cu 4 judecători.

Organizare sanitară *). 7 spitale de stat, la Oltenița, Budești, Cocioac-Periș, Copăceni-Mogoșești, Fierbinți, Gurbănești și Poenari-Ulmi.

Serviciul sanitar al orașului Oltenița.

Asistență și prevedere socială *). Casa Asigurărilor Sociale, București are un oficiu la Oltenița și servicii medicale la Oltenița, Periș și Buftea.

Așezământul pentru ocrotirea infirmilor și bătrânilor din comuna Bălăceanca.

PRINCIPALE AȘEZĂRI

București, capitala județului. (Vezi monografiile orașelor reședință).

Oltenița, comună urbană situată la vărsarea Argeșului în Dunăre, în fața orașului Turtucaia, la 56 km de București. Stație c.f. pe linia București - Oltenița. Port la Dunăre.

Are 7.912 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul orașului pe exercițiul 1936—1937 (prevederi): venituri și cheltuieli = 25.301.473 lei.

1 fabrică de cherestea, 2 mori, câteva tăbăcării și 3 fabrici de cărămidă.

Comerț intens de cereale, animale, brânzeturi și lână. Târguri anuale: 21 Mai și 15 August.

Banca « Țăranul », Banca Agrară și Comercială, Banca « Plugarul ».

Liceul de băieți « Constantin Alimănișteanu », 1 gimnaziu de fete, 1 gimnaziu industrial, 1 școală de menaj, 2 școli primare (1 de băieți și 1 de fete), 1 grădiniță de copii.

Societatea culturală « Paza Dunării », 1 cazinou, bibliotecă liceului.

2 biserici ortodoxe, 1 sinagogă.

Primărie, Pretură, Judecatorie de ocol, Percepție fiscală, Serviciu hidraulic, Birou de măsuri și greutate, Căpitania portului, Poliție, Agenție N.F.R., Pompieri, Vamă, Serviciu sanitar, Serviciu veterinar, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic.

Cercul gradelor inferioare în rezervă, Cercul comercianților de cereale, Sindicatul chirigilor, Sindicatul muncitorilor din port.

Uzină electrică.

Spital de stat, Serviciu medical al Casei Centrale a Asigurărilor Sociale.

Societatea « Crucea Roșie ».

*) Fără București.

LOCALITĂȚILE DIN JUDEȚUL ILFOV

A) Orașe

1. Municipiul București (capitala județului).
2. Oltenița

B) Sate

I. PLASA BĂNEASA

1. Balotești

2. Băneasa (sub-urb.)

3. Canela
4. Catanele
5. Căciulați
6. Chiajna
7. Chitila
8. Cioflăceni
9. Colentina-Fundeni (sub-urb.)
10. Creța
11. Crețuleasca
12. Dascălu

13. Dimieni

14. Dobroșești
15. Dudești-Cioșlea (sub-urb.)
16. Dudu
17. Gagu
18. Ghermănești
19. Giulești
20. Grivița (sub-urb.)
21. I. Lahovary
22. Isvorani
23. Lășile

24. Lupeasca (sub-urb.)

25. Marele-Voevod-Mihai (sub-urb.)
26. Merișasca
27. Militari (sub-urb.)
28. Moara Săracă
29. Mogoșoaia
30. Odăile
31. Otopenii-de-Jos
32. Otopenii-de-Sus
33. Pantelimon (sub-urb.)

34. Pasărea-Boltași
35. Pașcani
36. Petrăchioaia
37. Pipera
38. Popești-Leordeni (sub-urb.)
39. Preoțești
40. Regina-Maria
41. Roșu (sub-urb.)
42. Rudeni
43. Runcu
44. Săftica
45. Stoenoaia
46. Străulești
47. Surlari
48. Șerban-Vodă (sub-urb.)
49. Ștefănești-de-Jos
50. Ștefănești-de-Sus
51. Traian
52. Tunari
53. Vărăști
54. Vânători
55. Vlășia

II. PLASA BOLINTIN

1. Arcuda
2. Bacu
3. Bălăsoeni
4. Berceni
5. Bolintin
6. Bolintin-din-Vale
7. Brezoaia
8. Cămarășu
9. Căscioarele
10. Cosoba
11. Crivina
12. Deleni
13. Dragomirești-Deal
14. Dragomirești-Vale
15. Drăgăneasca
16. Enuța
17. Florescu
18. Florești-de-Jos
19. Florești-de-Sus
20. Ghionea
21. Hobaia
22. Icoana
23. Ileana
24. Joița
25. Malul-spart
26. Mihai-Vodă
27. Moșteni
28. Ogreneni
29. Palanca
30. Popești
31. Săbăreni
32. Spiridon
33. Stoenesti
34. Suseni
35. Trestieni
36. Ulmi
37. Vlășeni
38. Zurbana

III. PLASA BUDEȘTI

1. Aprozi
2. Buciumeni
3. Budești
4. Ciurari
5. Ciurari
6. Crivăț
7. Cuștureni
8. Filastache
9. Frumușani
10. Gălbinași
11. Gruiu
12. Herăști
13. Hotarele
14. Isvoarele
15. Lămotesti
16. Moara Nouă
17. Nana
18. Negoești
19. Orăști
20. Pasărea
21. Părlita
22. Popești
23. Postăvari
24. Progresul
25. Radovanu
26. Scărișoara
27. Sohatu
28. Stănești
29. Soldanu
30. Valea Popii
31. Vasilăși

IV. PLASA BUFTEA

1. Aleși
2. Atârnaș i
3. Bălteni

4. Brătulești
5. Buciumeni
6. Buftea
7. Buriș
8. Butimanu
9. Ciocănari
10. Ciocănești
11. Ciolpani
12. Coadele
13. Cocani
14. Cocloc
15. Corbeanca
16. Crețu
17. Crevedia
18. Dârza
19. Fălcoianu
20. Flămânzeni
21. Fundul
22. Gulia
23. Lînia
24. Lucianca
25. Lupăria
26. Mănăstirea
27. Mecheaua
28. Mitropolia
29. Movila
30. Niculescu
31. Oracu
32. Ostratu
33. Pășcăneanca
34. Periş
35. Petrești
36. Piscul
37. Polizu
38. Samurcași
39. Sărindăreanca
40. Sterianu
41. Sterianu-de-Jos
42. Sterianu-de-Mijloc
43. Șanțul-Florești
44. Tamași
45. Tărtășești
46. Tâncăbești
47. Turbați
48. Tîgănești
49. Urziceanca
50. Vulpești

V. PLASA DOMNEȘTI

1. Assan
2. Băcanu
3. Bolovani
4. Bragadiru
5. Buda
6. Bulgaru
7. Buturugeni
8. Cațichea
9. Călluna
10. Chirca
11. Ciorogărla
12. Ciorogărla Mănăstire
13. Ciurari
14. Ciutaci
15. Clinceni
16. Cornetu
17. Dârvari
18. Domnești-de-Sus
19. Domnești-de-Jos
20. Drăgănescu
21. Dumitrana
22. Fălcoianca
23. Fântâna-Doamnei
24. Filipescu-Dărăști
25. Filipescu (Măgurele)
26. Găstești
27. Ghermani
28. Glogoveanu
29. Grădinari
30. Mitropolia
31. Neftiu
32. Olteni
33. Ordoreanu
34. Oteteleşanu
35. Plopi
36. Podul-Gâstei
37. Poșta
38. Prisiceni
39. Pruni
40. Saxoni
41. Slobozia
42. Tântava
43. Tegheș
44. Vârteju

VI. PLASA FIERBINȚI

1. Balamuci
2. Balta-Neagră
3. Bițina-Pământeni
4. Bițina-Ungureanu
5. Bojdani
6. Boteni
7. Căldărușani

8. Chiroiu-Pământeni
9. Chiroiu-Satul-Nou
10. Chiroiu-Ungureni
11. Drăgoești-de-Jos
12. Drăgoești-de-Sus
13. Drăgoești-Măeni
14. Drăgoești-Snagov
15. Dridu-Movila
16. Dridu-Snagov
17. Fierbinți-de-Jos
18. Fierbinți-de-Sus
19. Fundul-Danciului
20. Grădiștea
21. Greci-de-Jos
22. Greci-de-Mijloc (Scuipici)
23. Greci-de-Sus
24. Gruiu
25. Hagiești
26. Lăpia
27. Maia
28. Mariuța
29. Mataraua
30. Măxineni
31. Mănăstirea-Căldărușani
32. Meri-Petchi
33. Micșunești-Mari
34. Micșunești-Moara
35. Movileanca
36. Movilița-Nouă
37. Movilița-Vechi
38. Netezești
39. N. T. Filitis
40. Nuci
41. Pătrimea-din-Iuncă
42. Rădulești-Filitis
43. Resimnicea
44. Roșiori
45. Sărindarul-de-Jos
46. Sărindarul-de-Sus
47. Stroești
48. Sudiți
49. Tg. Fierbinți
50. Valea-Bisericii
51. Valea-Colceagului

VII. PLASA OLTENIȚA

1. Căscioarele
2. Chirnogi
3. Chiselet
4. Clătești
5. Clinciu
6. Coconi
7. Curcani
8. Grădiștea
9. Greaca
10. Luica
11. Mănăstirea
12. Mitreni
13. Oltenița-Rurală
14. Puțul-Greci
15. Sboiul
16. Spanțov
17. Stancea
18. Surlari
19. Talaba
20. Tatina
21. Tăușanca
22. Ulmeni
23. Valea-lui-Soare
24. Valea-Roșie
25. Valea-Stăni

VIII. PLASA PANTELIMON

1. Afumați
2. Bălăceanca
3. Belciugatele
4. Bobești
5. Brănești
6. Căldăraru
7. Cătrunești
8. Cățelu
9. Căndeasca
10. Cernica
11. Cloșca
12. Cojești
13. Cozieni
14. Cucuiești-Moara
15. Cucuiești-Sudiți
16. Dorobanțu
17. Frunzănești
18. Fundeni
19. Găneasa
20. Gîlna-Gherman
21. Islaz
22. Liliaci
23. Livedea
24. Manolache
25. Măineasca
26. Mănăstirea-Cernica
27. Mănăstirea-Pasărea
28. Moara-Domnească

29. Pasărea
30. Păroaia
31. Piteasca
32. Pițigaia
33. Plătărești
34. Podul-Pitarului
35. Poșta
36. Renașterea
37. Sinești-Noi
38. Sinești-Vechi
39. Șerbănicea
40. Șindrilița
41. Tânganu
42. Tânganu-Moara
43. Vadul-Anei

IX. PLASA SĂRULEȘTI

1. Boanca
2. Bordeie
3. Brătășanu
4. Buzoeni
5. Călăreți
6. Ciorușelu
7. Codreni
8. Coțofanca
9. Crângu
10. Curătești
11. Dănești
12. Dărvatri
13. Florica
14. Frâsinet
15. Fundulea
16. General-Popescu
17. Gheorghe-Răzorea
18. Gostilele
19. Gurbănești
20. I. G. Duca (f. Părlita)
21. I. I. C. Brătianu (f. Brân-coveni)
22. Ileana-Ghermani
23. Luptători
24. Manciu
25. Mardaloescu
26. Mavrodinoia
27. Mihăilescu
28. Noua-Văcăreasca
29. Odaia-Vlădichii
30. Paicu
31. Papadopol
32. Pitișteanca
33. Plumbuita
34. Podari
35. Polcești
36. Preasna Vechi
37. Preazna
38. Principele-Mihai
39. Principele-Nicolae
40. Răzoarele
41. Sărulești
42. Seinoiu
43. Siliștea
44. Slatina
45. Solacolu
46. Stația-Fundulea
47. Sulimanu
48. Sultana
49. Tămădăul-Mare
50. Tămădăul-Mic
51. Tăriceni
52. Valea-Căpitanului
53. Valea-Presnei
54. Vlădiceasca

X. PLASA VIDRA

1. Berceni
2. Câmpurelu
3. Ciocoveni
4. Colibași
5. Copăceni-de-Jos
6. Copăceni-Mănăstirea
7. Copăceni-Sf.-Ioan
8. Crețești
9. Dobreni
10. Flămânda
11. Ghimpați
12. Gostinari-Belu
13. Gostinari-Văcărești
14. Jilava
15. Mierlari
16. Mironesti
17. Mogoșești
18. Obedeni
19. Odăile
20. Prundu
21. Prundul-Comeni
22. Regele-Ferdinand
23. Șărcea
24. Sintești
25. Valea Dragului
26. Varlam
27. Vărăști
28. Vidra

JUDEȚUL ISMAIL

Stema. Scut roșu, cu un leu de aur, ridicat în două labe, spre dreapta, ținând în laba dreaptă o spadă de argint și însoțit la dreapta de o semilună de argint, iar la stânga de o cruce de aur, cu brațele trilobate.

Simbolizează luptele seculare ale Românilor cu Turcii și Tătarii pentru stăpânirea acestui ținut.

GEOGRAFIE

Așezare. Județul I. așezat în Sudul Basarabiei, se întinde de-a-lungul malului stâng al Dunării dela Prut (hotarul V) până la Marea Neagră, ajungând în această parte până la lacul Sasie. S'ar putea numi județul Dunării basarabene.

Suprafața. 4.212 km².

Infățișarea pământului. Podișul Moldovei se termină, spre Dunăre și Marea Neagră, printr-o câmpie (Câmpia Basarabiei). În județul Ișmail, această câmpie este crestată de seria depresiunilor alungite în care se găsesc azi, înconjurată de maluri înalte, limanurile (lacurile) Cahul, Ialpug, Catalpug, Chitai, Sasie. Văile care dau în lacuri sunt și ele adâncite cu 50—100 m în câmpie și se respiră spre marginea nordică a județului. Iată de ce relieful acestui ținut este mai variat decât ne-am aștepta: fâșii de câmpii orientate N.-S., mai strâmte și mai înalte (între 100—200 m) în N. și N.-V. și din ce în ce mai largi în S. și S.-E., unde se pierd treptat (când nu se termină cu maluri abrupte de 10—20 m) în lunca largă și plină de bălți a Dunării. « Balta Dunării », bazinele lacurilor și văile cu fundul întins alcătuiesc părțile cele mai joase ale județului.

Climă și ape. Clima este de tip pontic (continentală extremă) cu veri secetoase (sub 500 mm precipitațiuni anuale și chiar sub 400, în N.-E.) și călduroase (media temperaturii între 22° și 23°). Iernile sunt în schimb geroase (în mijlociu totuși, temperatura este mai puțin scăzută decât în Bărăgan sau la București) și mai bogate în zăpadă numai în Sudul județului.

Cu toată seceta, ținutul are numeroase ape ce curg spre Sud din linia de izvoare dela marginea podișului propriu zis, sau tocmai din masivul Bâcului situat în mijlocul Basarabiei. Aceste ape alimentează marile limane din Sud. Mai mult, limanele fluviatile își împropătează, în fiecare primăvară, apele din viiturile Dunării revărsate.

Vegetație. Întreg ținutul face parte din stepa pontică (ierburi în care predomină gramineele și plantele cu ghimpi); doar pe culmile mai înalte din spre Prut, s'au mai păstrat câteva pălcuri de stejari. Pe marginea lacurilor și mai ales în Balta Dunării, se întâlnesc întinse păduri de esențe albe (sălcii, plop, etc.) și stufării.

Bogății minerale. În afara lignitului de proastă calitate dela Impușita (la N. Ialpugului) și de câteva cariere de calcar în malurile lacurilor Ialpug și Cahul, nu se poate vorbi de bogății minerale în acest județ.

ISTORIE

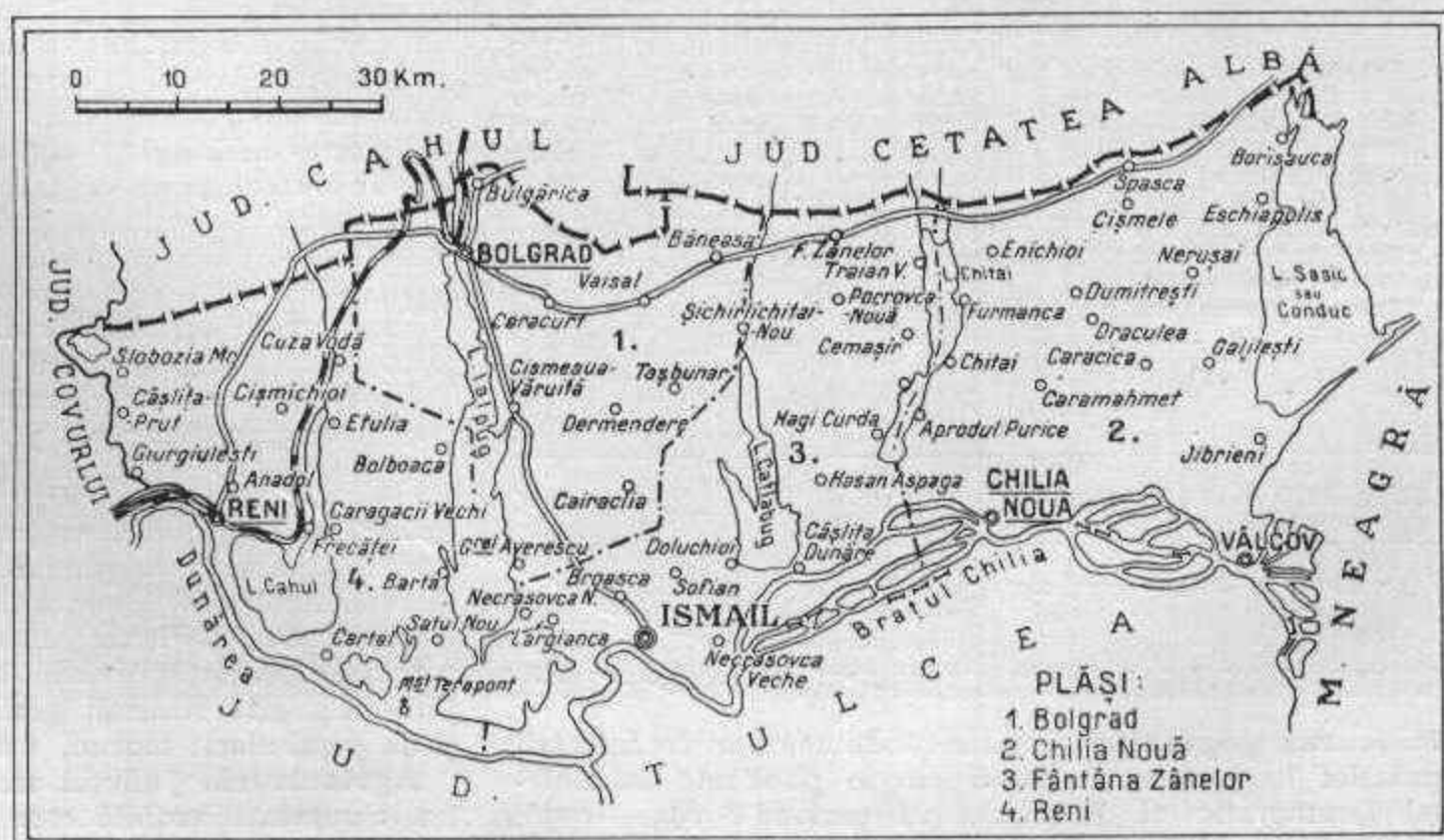
Vechime și dezvoltare istorică. Județul I. și-a luat numele dela orașul capitală. Ținutul a făcut parte înainte chiar de cucerirea Daciei, din provincia romană « Moesia Inferior ».

La începutul veacului XV, acest ținut a fost domnit de Basarabii Țării Românești. De aici i s'a tras numele de Basarabia, întins apoi la Moldova răpită de Ruși. Se pare că pe locul Ișmailului de azi a fost în evul mediu o cetate genoveză, care a dăinuit mai multe veacuri. Cantemir, în « Descrierea Moldovei », amintește de Ișmail « căruia odinioară Moldovenii îi spuneau Smilu » și pe care el o consideră încă « o cetate care nu e de desprețuit ».

Tot în acest ținut se afla cetatea Chilie, care a jucat un rol imens în istoria lui Ștefan cel Mare, una din cele două « chei ale Mării Negre ».

În 1812 ținutul cade împreună cu întreaga Moldovă dintre Prut și Nistru în mâinile Rușilor.

Rușii l-au colonizat cu populație bulgară din sudul Dunării, la care s'a adăugat și populație rusă. În 1856 ținutul a fost

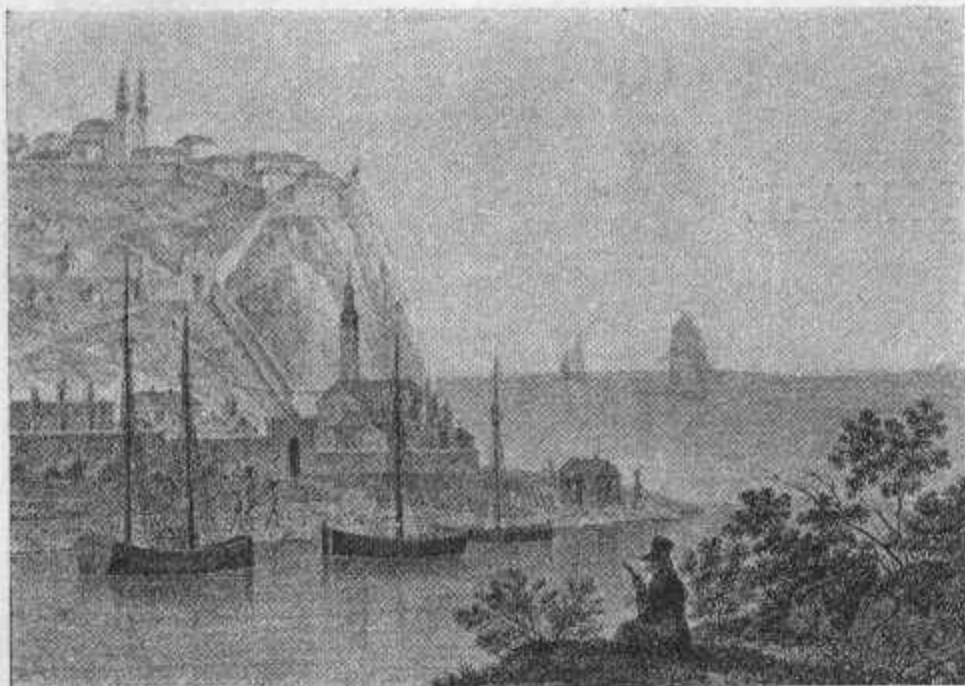

retrocedat Moldovei spre a fi reluat de Ruși în 1878. În anul 1918 el este definitiv încorporat României.

Monumente istorice. Ruinele cetății Ismailului, din care n'au mai rămas decât valuri de pământ.

Pe țărmul basarabean al brațului Chilia se află ruinele vechii cetăți bizantine, cucerită de Ștefan-ce-Mare dela Mun-

CETATEA CHILIA NOUĂ. 1820
Din albumul lui Jacob Alt: Donau Ansichten.
Col. Academiei Române.

teni în anul 1465 și ocupată apoi de Turci în 1484. Se află și azi aci biserica Sf. Nicolae înălțată de Ștefan cel Mare cu arhitectul italian Ioan Provana și restaurată în timpul lui Vasile Lupu (1647—1648).

Fosta moschee turcească, cu frumoase coloane de marmură, transformată de Ruși după 1812 în biserică.

POPULAȚIE

Starea populației. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, județul I. numără 224.229 locuitori.

Populația județului este repartizată astfel:

a) Pe orașe și plăși, după sex

Unități administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbați	Femei
Total general	224.229	112.460	111.769
Total urban	75.353	38.263	37.090
1. Orașul Ismail	26.123	13.416	12.707
2. Orașul Bolgrad	12.821	6.950	5.871
3. Orașul Chilia-Nouă	17.050	8.322	8.728
4. Orașul Reni	11.955	5.983	5.972
5. Orașul Vâlcov	7.404	3.592	3.812
Total rural	148.876	74.197	74.679
1. Plasa Bolgrad	30.051	15.180	14.871
2. Plasa Chilia-Nouă	36.182	17.623	18.559
3. Plasa Fântâna-Zânelor	39.851	19.829	20.022
4. Plasa Reni	42.792	21.565	21.227

b) Pe grupe de vârstă

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele	224.229	30—49 ani	47.261
0—9 ani	61.144	50—69 ani	21.589
10—29 ani	89.023	70 ani și peste	4.359
		Vârsta nedecarată	853

Mișcarea populației. Datele fundamentale ale mișcării populației în județul I., după cifrele publicate în Buletinul Demografic al României în perioada 1931—1936, sunt următoarele:

Anul	Cifra probabila a populației județului la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proporții la 1.000 locuitori		
		Născuți vii	Morți	Excedent natural	Născuți vii	Morți	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 medie anuală	—	7.663	4.325	3.338	32,9	18,6	14,3
1931	225.953	7.761	4.311	3.450	34,3	19,1	15,2
1932	229.363	8.148	4.593	3.555	35,5	20,0	15,5
1933	232.672	7.694	3.608	4.086	33,1	15,5	17,6
1934	236.946	7.662	4.271	3.391	32,3	18,0	14,3
1935	239.557	7.054	4.845	2.209	29,4	20,2	9,2
1936	241.983	6.771	4.361	2.410	28,0	18,0	10,0

La data de 1 Iulie 1937 cifra probabilă a populației județului I. a fost de 244.449 locuitori. Față de populația numărată la recensământul din 1930 și anume 224.229 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 20.220 locuitori în timp de șase ani și jumătate ceea ce corespunde unei creșteri de 9,0%.

INFĂȚIȘARE SOCIALĂ

Județul Ismail, încins de trei părți — Apus, Miazăzi, Răsărit — într'un brâu de ape, e un loc sinuos, cu molcome adâncituri către Miazănoapte, coborînd în câmpie deplină spre Miazăzi; malul Dunării, marginea de jos a județului, e scund și fără multă vegetație spre deosebire de malul dobrogean, bogat vegetal.

Drumul Dunării, lin și odihnitor pornind dela vărsătura Prutului, udă Renii, ascuns printre arbori. Și mult mai departe, după cotul Ceatalului, Ismailul căruia îi scânteie coperișurile bisericilor în soare și pare neclintit.

Ismailul, vechiul Smil moldovenesc, e reședința județului și nu e legat cu restul lumii decât pe calea apei — iarna deci închis; drumul de fier — o singură linie — străbate fâșia din spre Apus, legând Renii cu Bolgradul. Atât. Ismailul tronează cu brațele încrucișate între cele două schele de cereale: Renii și Chilia-Nouă, unde viața pulsează mai viu, mai dinamic.

Calea Dunării te duce mai departe, sfârșindu-se la Vâlcov, vestit târg pescăresc, cu bogată vegetație de apă și drumuri de canale, interesant prin însăși alcătuirea lui lacustră. Toți locuitorii lui sunt pescari lipoveni, « staro-obreadți », sectari ruși ce împânzesc Sudul Basarabiei și Nordul Dobrogei.

Satele sunt rar împrăștiate pe drumuri, îngrămadite mai mult în preajma apelor și adăpostind neamuri diferite: puțin familiarizat, ajungi să le cunoști de departe, astfel satele românești cuprind case umile și cu aspect oarecum sărăcăcios în afară, dar prietenoase și curate înăuntru, cele ale bulgarilor și găgăuzilor sunt mai mari. Găgăuzii din preajma Bolgradului și mai de departe, sunt un specimen etnic curios: vorbesc turcește, poartă nume moldovenești, ortodoxi până la bigotism — pereții lor sunt plini de icoane și obiecte bisericesti — totuși închiși la suflet.

S'ar putea spune că Ismailul, orașul, ar avea năzuințe și avânturi de cultură și artă românească.

Aci se odihnea învățatul episcop Melchisedec, în ale lui reculegeri sufletești și muzicantul compozitor Gavril Muzicescu, vestit organizator de coruri, de aci a pornit și aci a poposit cândva ca profesor la seminar.

Mareșalul Averescu, gloriosul oștean al Răsboiului Integrității, e și el originar din acest județ.

V. V.

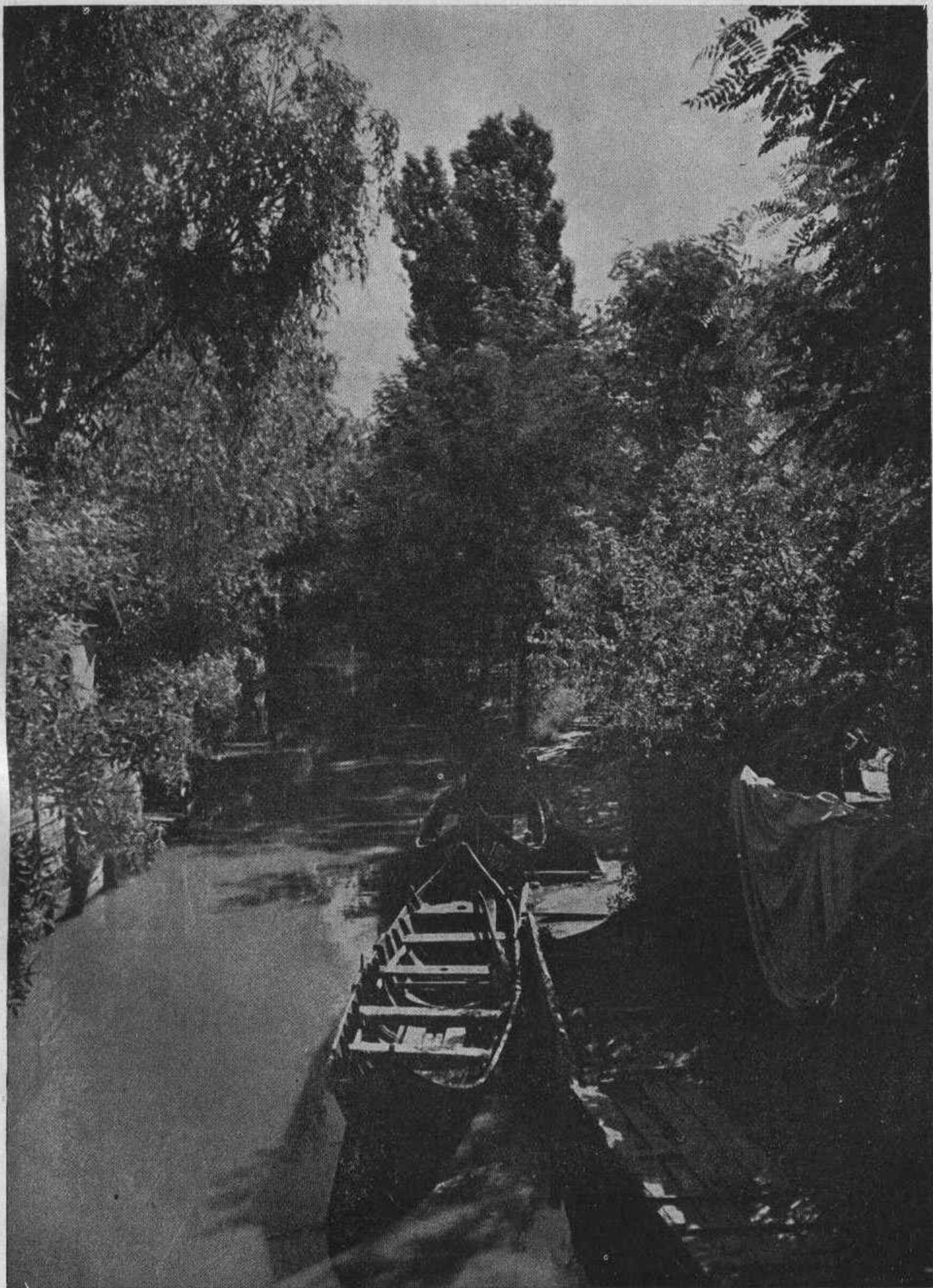
ECONOMIE

Județul I. prezintă un caracter pronunțat agricol. Recoltele sale sunt supuse însă, mai des decât în alte regiuni, secetei. Aceasta din cauza lipsei aproape totale de păduri.

Cuprinzând pe întreg malul Dunării o serie de așezări pescărești de întâiul ordin (Vâlcov, Ismail, Chilia Nouă), județul I. este renumit pentru producția sa de icre negre și de pești mari: morun, nisetru, păstrugă.

Agricultură. Județul are o suprafață totală de 421.200 ha. Suprafața arabilă este de 287.194 ha, adică 68,18% din suprafața județului și 0,97% din suprafața totală a țării.

CANAL LA VÂLCOV

Din « *România* », revista O. N. T.

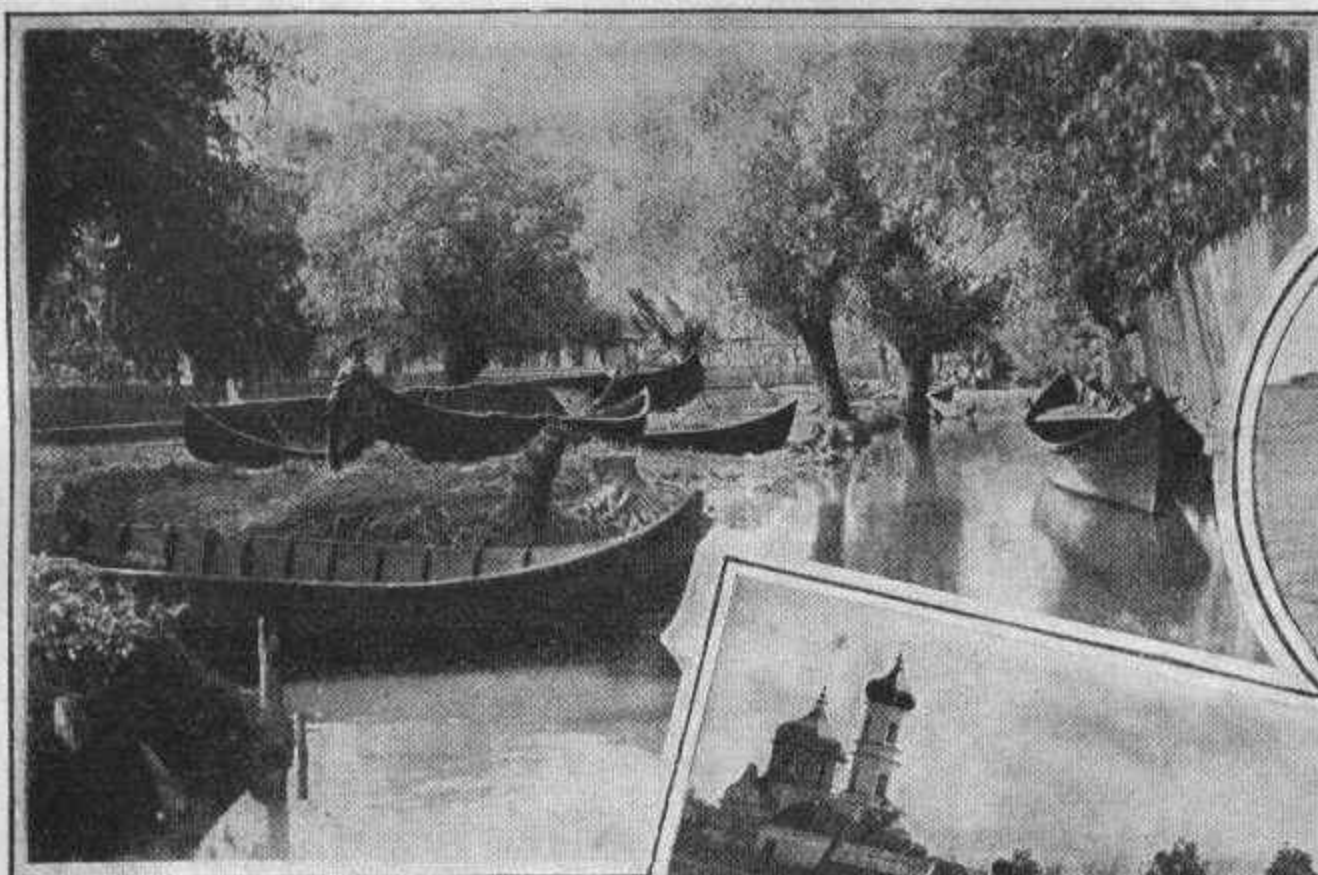

CANALUL BOLGAROTZKI, VÂLCOV
În « *România* », revista O. N. T.

ISMAIL

VÂLCOV: BÂRCI PE CANALE

PESCAR LIPOVAN

VÂLCOV: LA PESCUIT

PREGĂTIREA CINEI

VÂLCOV: CASĂ DE PESCARI

Din suprafața arabilă a județului, marea proprietate deține 2.030 ha, adică 0,71%, iar mica proprietate 285.164 ha, adică 99,29%.

Din totalul suprafeței arabile, cerealele ocupă 258.815 ha, astfel repartizate:

Porumbul ocupă 105.879 ha, cu o producție de 275.285 chint. (prod. medie la ha 2,6 chint.), în valoare de 65 mil. lei.

Orzul ocupă 99.767 ha, cu o producție de 319.251 chint. (prod. medie la ha 3,2 chint.), în valoare de 78 mil. lei.

Grâul ocupă 36.352 ha, cu o producție de 112.197 chint. (prod. medie la ha 3,1 chint.), în valoare de 44 mil. lei.

Secara ocupă 12.101 ha, cu o producție de 50.795 chint. (prod. medie la ha 4,2 chint.), în valoare de 15 mil. lei.

Ovăzul ocupă 4.192 ha, cu o producție de 11.372 chint. (prod. medie la ha 2,7 chint.), în valoare de 3 mil. lei.

Meiul ocupă 483 ha, măturile ocupă 41 ha.

Fânețele cultivate și alte culturi furajere ocupă 5.939 ha. Din această suprafață dughia ocupă 5.227 ha, cu o producție de 19.783 chint. fân (media la ha 3,8 chint.) în valoare de 2 mil. lei.

Plantele alimentare ocupă 7.175 ha. Din această suprafață cartofii ocupă 2.699 ha, cu o producție de 60.691 chint. (media la ha 22,5 chint.), în valoare de 8 mil. lei. Pepenii verzi și galbeni ocupă 2.582 ha, cu o producție de 73.133 chint. (media la ha 28,3 chint.), în valoare de 11 mil. lei.

Plantele industriale ocupă 11.557 ha. Din această suprafață rapița ocupă 9.013 ha, cu o producție de 17.050 chint. (media la ha 1,9 chint.), în valoare de 10 mil. lei.

Muștarul ocupă 1.336 ha, cu o producție de 3.801 chint. (media la ha 2,8 chint.), în valoare de 1 mil. lei.

Județul este împărțit în 3 regiuni agricole, cu reședință în Caracurt, Ceamașir și Curciu.

Vegetație și culturi diverse. Din suprafața totală a județului (421.200 ha), ogoarele sterpe ocupă 3.688 ha.

Fânețele naturale ocupă 921 ha, cu o producție de 11.973 chint. (prod. medie la ha 13,0 chint.), în valoare de 1 mil. lei.

Pășunile ocupă 15.386 ha.

Pădurile ocupă 65 ha.

Pomii fructiferi ocupă 518 ha.

Vița de vie ocupă 8.105 ha, din care viile pe rod 5.041 ha, cu o producție de 136.445 hl (prod. medie la ha 23,1 hl), în valoare de 53 mil. lei.

Creșterea animalelor. În județul I. se găseau în anul 1935:

Cai 51.849, boi 35.339, oi 157.256, capre 151, porci 27.024 stupi sistematici 2.003, stupi primitivi 546.

Industria. În județul I. industria este puțin dezvoltată, fiind reprezentată prin 49 mori, 39 fabrici de ulei, 10 fabrici de cherestea, 11 de cărămidă, 1 de țiglă, 3 tăbăcării, 2 fabrici de postav, 1 de săpun și una carieră de argilă plastică.

INDUSTRIA *) JUDEȚULUI ISMAIL ÎN 1935

Intreprinderile de la 5 H.P., sau 20 lucrători în sus

Industria	Numărul fabricilor		Forța motrice H. P.	Personalul ocupat	Valoarea producției în mii de lei
	Active	Inchise			
Alimentară	2	3	244	10	3.000
Textilă	—	1	30	—	—
Metalurgică	—	2	23	—	—
Lemnului	9	1	485	147	10.770
Total	11	7	782	157	13.770

*) Nu sunt cuprinse exploatarea miniere, petrolifere, carierele, uzinele de apă și electricitate.

Credit și cooperatie. În cuprinsul județului funcționează 2 bănci (societăți anonime).

Situația lor, conform bilanțurilor încheiate la 31 Decembrie 1934, se prezintă astfel:

PESCAR LIPOVAN.

A C T I V		P A S I V	
Disponibil	242.235	Fonduri	9.281.102
Plasamente	40.000.942	Angajamente . . .	34.076.700
Imobilizări	1.138.740	Rezultate	22.545
Rezultate	1.998.430		
Total	43.380.347	Total	43.380.347

Cooperativele de credit (bănci populare) 44, cu 2.387 membri, și cu un capital social vărsat de 8.056.396 lei. Imprumuturi acordate de 48.709.620 lei (neconvertite 5.061.011 lei, convertite 18.546.260 lei și reduceri la imprumuturi convertite 25.102.349 lei). Depuneri spre fructificare 6.737.297 lei. Totalul bilanțului 80.954.416 lei.

Cooperative de producție diversă 7, cu 1.433 membri și cu un capital social vărsat de 8.217.887 lei. Valori imobilizate 3.863.933 lei. Totalul bilanțului 36.088.952 lei.

Cooperative agricole de aprovizionare și vânzare în comun 13, cu 2.833 membri și cu un capital vărsat de 1.255.952 lei. Bilanțul încheiat 4.787.385 lei.

Cooperative de consum 11, cu 2.254 membri și cu un capital social vărsat de 1.189.578 lei. Mărfuri generale în valoare de lei 1.355.623 lei. Bilanțul încheiat: 8.003.348 lei.

Situația cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decembrie 1935.

Finanțe publice. Bugetul județului I. pe exercițiul 1936/37 prevede următoarele cifre:

	L e i
Venituri	19.571.415
Venituri ordinare	11.394.834
Venituri extraordinare	2.193.779
Venituri speciale	5.982.802
Cheltuieli	19.922.415
Cheltuieli ordinare	11.769.834
Cheltuieli extraordinare	2.193.779
Cheltuieli speciale	5.958.802

Drumuri. Județul I. este de străbătut de o rețea de drumuri în lungime totală de 1.560 km 341 m, repartizată astfel:

Drumuri naționale 225 km 191 m, din cari Direcția G-rală a Drumurilor, întreține o rețea pavată și pietruită de 53 km 010 m, iar comunele urbane 9 km 391 m.

Drumuri județene 415 km din cari administrația județului întreține o rețea pietruită și pavată de 15 km 990 m.

Drumuri comunale 920 km 150 m.

Lungimea podurilor este de 1.339,15 metri, repartizată astfel: poduri naționale 505,10 m, județene 531,95 m și comunale 302,10 m.

Prin județ trec 3 drumuri naționale, legând următoarele localități:

1. Galați – Reni – Bolgrad – Tarutino.

2. Comrat – Bolgrad – Ismail – Chilia Nouă (Ismail – Bolgrad = 42 km; Ismail – Chilia Nouă = 41 km).

3. Bolgrad – Tătăraști – Cetatea Albă.

Cale ferată. Județul I. este străbătut de o linie secundară simplă, de cale ferată, de 61 km (Linia Galați – Basarabeasca).

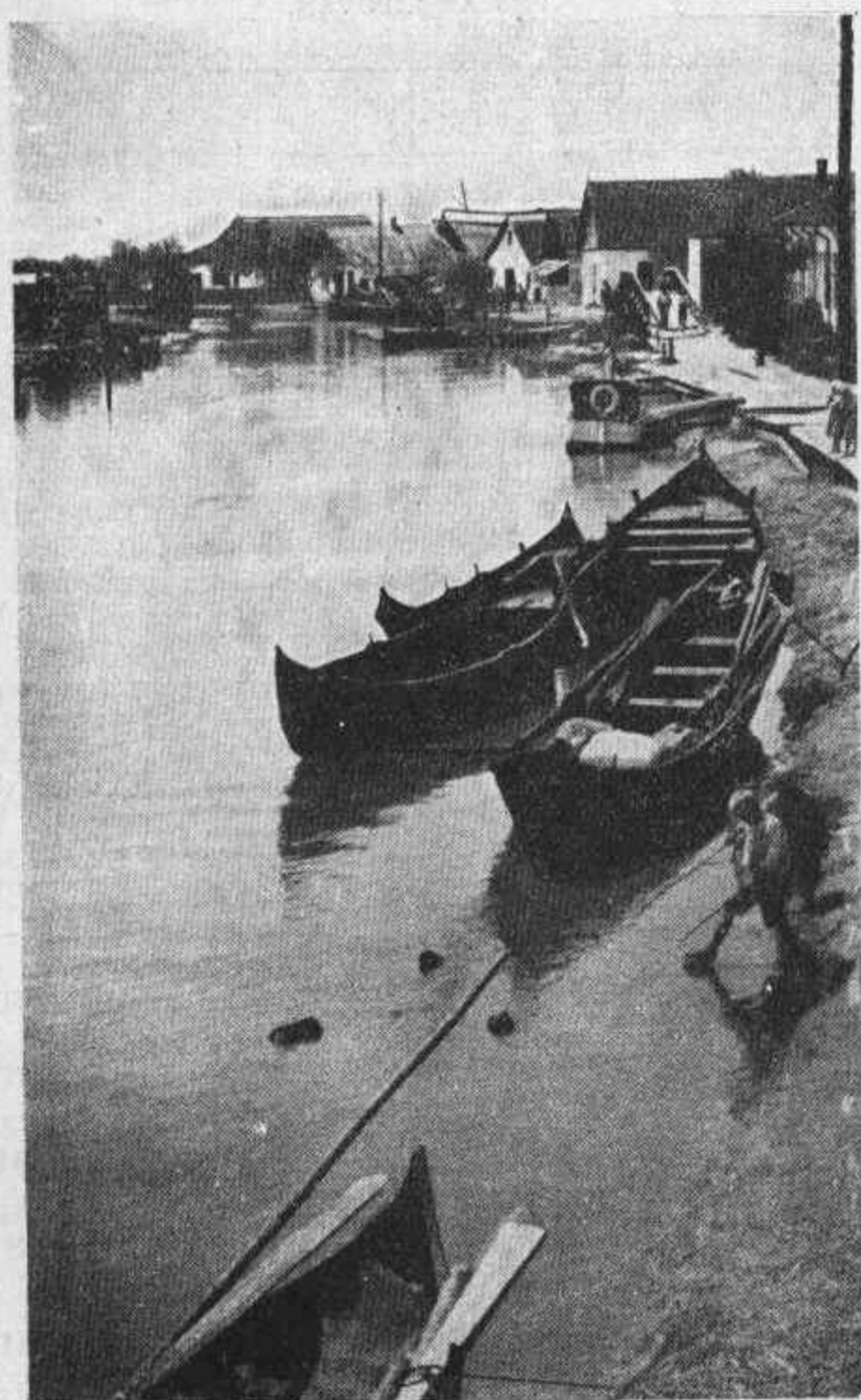
Stații importante: Reni.

Navigație fluvială. Curse zilnice ale soc. N.F.R. pe linia Brăila – Galați – Reni – Isaccea – Tulcea – Ismail – Câșlița – Chilia Nouă – Chilia Veche – Vâlcov (și înapoi).

Curse regulate ale soc. S. R. D. pe linia Brăila – Galați – Reni – Isaccea – Tulcea – Ismail – Chilia Nouă – Chilia Veche – Periprava – Vâlcov (și înapoi).

Navigație aeriană. Prin județul I. trece linia de navigație aeriană L.A.R.E.S., cu plecare și sosire pe aerodromul orașului Ismail.

Itinerariu: București – Galați – Ismail – Cetatea Albă.

CANALUL CEL MARE, VÂLCOV

Poștă, telegraf, telefon. 6 oficii P.T.T. de stat, la Ismail, Bolgrad, Chilia-Nouă, Reni, Vâlcov și Nerușai; 3 agenții speciale la Cuza-Vodă, Cișmele și Regele Carol II și 2 gări cu serviciu poștal (Preasna și Valul-lui-Traian).

Oficii telefonice la: Ismail, Bolgrad, Chilia-Nouă, Reni, Vâlcov, Cișmele, Cuza Vodă, și Nerușai.

Stațiuni climatice, balneare, turism. *Borisauca*, mică stațiune balneară situată pe marginea lacului Sasicul-Mare. Climat maritim. Apa lacului e cloruro-sodică concentrată. Nămol sulfo-feruginos. Indicații: reumatisme, afecțiuni genitale interne la femei, afecțiuni osoase, afecțiuni nervoase, bolide piele, sifilis, tuberculoze (afară de cea pulmonară), etc. Instalațiuni pentru băi calde și băi de nămol. Locuințe în sat și în Tătăraști, la 4 km depărtare. Stație c.f. la Sărata (22 km) pe linia Basarabeasca – Cetatea-Albă.

Eschipoșos, mică stațiune balneară de interes local, pe marginea apuseană a lacului Sasicul Mare. Mijloace de cură și indicații terapeutice identice cu acele dela Borisauca. Stație c.f. la Sărata (53 km).

Jibrieni, mică stațiune balneară maritimă, așezată între Marea Neagră și țărmul sud-vestic al lacului Sasicul Mare. Aceleași posibilități de cură și indicații terapeutice ca la Borisauca și Eschipoșos. Stație c.f. la Arciz (55 km) pe linia Basarabeasca – Cetatea-Albă.

Mărginit la sud de Dunăre, județul I. prezintă o deosebită importanță pentru turism. 4 din cele 5 orașe ale județului sunt porturile: Reni, Ismail, Chilia-Nouă și Vâlcov, dintre cari ultimul este cel mai pitoresc și datorită așezării sale pe apă a fost supranumit «Veneția României».

Excursii frumoase cu barca pe Dunăre și pe brațul Chilia, în Delta Dunării.

CULTURĂ

Știință de carte. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, populația județului, dela 7 ani în sus, este de 180.683 locuitori din cari 46,2% sunt știutori de carte. După sex, proporția este de 61,5% bărbați știutori de carte și 30,8% femei știutoare de carte. Repartiția locuitorilor după gradul de instrucție, în procente, este următoarea:

Gradul de instrucție școlară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul știutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extrașcolară	3,6	2,3
2. Primară	71,0	93,4
3. Secundară	19,6	3,0
4. Profesională	3,1	0,6
5. Universitară	1,9	0,2
6. Alte școli superioare	0,8	0,0

Invățământ. Populația școlară a județului (între 5—18 ani) a fost în anul 1934 de 58.444 locuitori (14.505 mediu urban și 43.939 mediu rural).

Școli secundare. 2 licee de băieți (Ismail și Bolgrad), 2 licee de fete (Ismail și Bolgrad), 1 seminar (Ismail) și 4 gimnazii (Ismail, Bolgrad, Chilia-Nouă și Reni).

Școli primare 115, din care 67 rurale și 48 urbane (112 școli de stat și 3 confesionale), cu un număr total de 26.561 elevi (7.469 mediu urban și 19.092 mediu rural) și cu 599 învățători și alt personal didactic (situația din 1934).

Grădini de copii 86, din care 58 rurale și 28 urbane (85 de stat și 1 confesională), cu un număr total de 4.749 copii (1.324 mediu urban și 3.425 mediu rural) și cu 88 conducătoare (situația din 1934).

Instituții culturale. *Fundația Culturală Regală «Principele Carol»* are cămine culturale în următoarele localități: Ismail (2 cămine), Bolgrad (2 cămine), Chilia-Nouă (2 cămine), Vâlcov, Anadol, Băneasa, Barta, Bolboaca, Calceva, Cairaclia, Cișmeana-Văruiță, Cișmechioi, Cuza-Vodă, Draculea, Dumitrești, Eschipoșos, Etulia, Furmanca, Galilești, General Averescu, Giurgiulești, Hasan-Aspaga, Jibrieni, Lărgeanca, Nerușai, Necrasovca-Nouă, Regele Carol II, Satu-Nou, Slobozia-Mareși Vlădiceni.

Centrala Caselor Naționale are organizații culturale în: Bolgrad, Chilia-Nouă, Regele Carol II (cu local propriu și bibliotecă) și Jibrieni (cu bibliotecă).

CANAL LA VÂLCOV

Foto Hiescher

Liga Culturală activează în orașele Bolgrad și Reni. *Casa Școalelor și a Culturii Poporului* întreține în județ 67 cămine culturale, 2 soc. muzicale și 12 biblioteci, adică în total 81 organizații culturale, dintre care 55 au personalitate juridică.

În județ mai există Soc. «Cultul Eroilor», 9 societăți sportive și 1 soc. de vânătoare, precum și 3 cinematografe (Ismail, Bolgrad și Chilia Nouă).

RELIGIE

Confesiuni. După rezultatele provizorii ale recensământului populației din 1930, din totalul locuitorilor județului 87,9% sunt ortodocși.

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 75 biserici ortodoxe (din cari 1 grecească), 1 romano-catolică, 1 armeană, 3 luterane, 13 case de rugăciune lipovenesti, 27 baptiste, 2 ale creștinilor după Evanghelie, 1 molocană și 10 sinagogi.

6 mănăstiri ortodoxe: 2 la Ismail și câte una la Vâlcoș, Borisauca, Muravleanca și Satu-Nou.

Instituții bisericești. În orașul Ismail se află reședința Episcopiei Cetății-Albe și a Ismailului. Județul este împărțit în 3 protopopiate, cu reședința la Ismail, Chilia-Nouă și Cuza-Vodă.

ADMINISTRAȚIE

Organizare administrativă. Capitala județului este orașul Ismail. Județul are 5 orașe (Ismail, Bolgrad, Chilia-Nouă, Reni și Vâlcoș) și 76 sate, împărțite astfel:

I. Plasa Bolgrad	18 sate
II. Plasa Chilia-Nouă	23 sate
III. Plasa Fântâna-Zânelor	22 sate
IV. Plasa Reni	13 sate

Organizare judecătorească. Un tribunal la Ismail cu o secțiune, 8 magistrați și un procuror, în circumscripția Curții de Apel din Galați.

5 judecătorii la Ismail, Bolgrad, Chilia-Nouă, Reni și Cișmele cu un total de 10 magistrați.

Organizare sanitară. Spitale de stat la: Ismail, Bolgrad, Chilia Nouă, Reni, Șichirlichitai și Cuza-Vodă.

Dispensare de stat: 3 la Ismail, 2 la Bolgrad, 2 la Chilia Nouă, 2 la Reni și câte unul la Caramahmet, Câșlița-Dunăre, Ceamașir, Cișmeana-Văruiță, Cișmele, Nerușai, Satu-Nou, Slobozia-Mare, Sofian, Tașbunar și Vlădiceni. Infirmerie de stat la Vâlcoș.

Servicii sanitare la Ismail (Serv. sanitar județean și Serv. sanitar al orașului) Chilia-Nouă, Bolgrad și Reni.

Asistență și prevedere socială. Casa Asigurărilor Sociale din Galați are oficii la Ismail, Bolgrad, Chilia-Nouă și Reni, cu un total de 9 medici.

În județ mai activează Oficiul I.O.V. (Ismail), 2 filiale ale Soc. «Crucea Roșie» (Ismail și Bolgrad), Soc. ortodoxă a femeilor române (Ismail), 2 aziluri pentru bătrâni (Ismail și Reni) și 3 societăți pentru ajutorarea săracilor (1 la Ismail și 2 la Bolgrad).

PRINCIPALE AȘEZĂRI

Ismail, reședința județului (vezi monografiile orașelor reședință).

Bolgrad, com. urb., situată pe malul lacului Ialpug, la 42 km de reședința județului, 65 km de Galați și 270 km de București. Stație c.f. cea mai apropiată Valul-lui-Traian (la 6 km), pe linia Galați-Basarabeasca-Tighina. Are 12.981 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul orașului pe exercițiul 1936/37 se ridică la lei 8.900.193 (venituri și cheltuieli).

Datorită așezării într-o regiune de stepă și lacuri, orașul Bolgrad e bogat în vânat și pește. Face comerț de cereale, vite cornute, porci, produse animale, struguri, fructe.

Creditul este reprezentat prin 5 bănci, iar industria prin 2 fabrici de cărămizi, 1 de postav, 1 moară și 1 tăbăcărie; ateliere de industrie casnică: mătase, broderii, pânză, covoare.

1 liceu de băieți, 1 liceu de fete, 1 gimnaziu, 8 școli primare, 6 școli de copii mici.

Liga Culturală, Secție a Caselor Naționale, 2 cămine culturale ale Fundației Regale « Principele Carol », 4 Biblioteci, 1 cinematograful, 3 societăți sportive.

3 biserici ortodoxe, 1 casă de rugăciune baptistă, 1 sinagogă.

Primărie, Prefură, Judecătoria de ocol, Percepție fiscală, Serv. sanitar, Serv. veterinar, Poliție, Pompieri, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Casa Asigurărilor Sociale, Depozit C.A.M., Uzină electrică.

Liga meseriașilor patroni și lucrători, Asociația funcționarilor particulari.

Spital comunal, 2 dispensare, Societatea « Crucea Roșie », 2 societăți de binefacere particulare.

Chilia-Nouă, com. urb., situată în regiune inundabilă pe malul stâng al Dunării, lângă vechea cetate în ruină a lui Ștefan cel Mare, la 41 km de reședința județului, 156 km de Galați și la 364 km de București. Port la Dunăre. Stație c.f. cea mai apropiată Valul-lui-Traian (la 70 km), pe linia Galați - Basarabesca - Tighina.

Are 18.177 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936). Comerț dezvoltat cu cereale, animale, porci, produse animale, trestie, legume, vin, fructe și mai ales cu produsele pescuitului și vânatului, caracteristice regiunii. Bâlcu anual 1-15 Noembrie.

Bugetul orașului pe exercițiul 1936/37 se ridică la suma de 10.203.157 lei.

Creditul este reprezentat prin 3 bănci, iar industria prin 5 mori, 2 fabrici de cărămizi, 4 de cherestea, 1 tăbăcărie.

1 gimnaziu, 13 școli primare, 4 grădini de copii.

2 cămine culturale ale Fundației Regale « Principele Carol », 1 secție a Caselor Naționale, 1 bibliotecă, 1 societate sportivă, 1 cinematograful.

5 biserici ortodoxe, 1 lipovenească, 1 baptistă și 4 sinagogi.

Primărie, Prefură, Judecătoria de ocol, Percepție fiscală, Serv. sanitar, Poliție, Vamă, Căpitănie de port, Poliție de port, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Oficiul Asigurărilor sociale, Agenție a Pescăriilor Statului, Uzină electrică.

4 sindicate muncitorești, Uniunea foștilor luptători,

Spital comunal, 2 dispensare.

Reni, com. urb., situată lângă gura Prutului, la 93 km de reședința județului, 22 km de Galați și la 329 km de București. Port pe malul stâng al Dunării. Stație c.f. pe linia Galați - Basarabesca - Tighina.

Are 12.623 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Datorită așezării sale geografice, orașul Reni face un comerț dezvoltat de cereale, animale, porci, produse animale, păsări, cânepă, legume, miere, vin, ceară, produse mai ales în județele Basarabiei, care intră în traficul de pe Dunăre.

Bugetul orașului pe exercițiul 1936/37 se ridică la suma de 10.149.352 lei.

Orașul are 2 bănci, 2 fabrici de cherestea, 3 de cărămidă și 2 de ulei.

1 gimnaziu, 6 școli primare, 4 școli de copii mici.

Liga Culturală, 2 biblioteci, 1 societate muzicală, 3 societăți sportive.

3 biserici ortodoxe, 1 lipovenească, 1 baptistă, 1 a creștinilor după Evanghelie.

Primărie, Prefură, Judecătoria de ocol, Poliție, Serv. sanitar, Serv. veterinar, Vamă, Căpitănie de port, Poliție de port, Pompieri, Serv. hidraulic, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Oficiul Asigurărilor Sociale, Uzină electrică.

Societatea negustorilor.

Spital comunal, 2 dispensare.

Vâlcov, com. urb., situată la gura Dunării pe malul stâng al brațului Chilia la 85 km de stația c.f. Arciz pe linia Basarabesca - Cetatea-Albă. Port la Dunăre. Orașul locuit de pescari lipoveni este construit mai ales din trestie, papură și scânduri, pe nisipul dunelor din grindul Jibreni, în punctul unde se desface delta secundară a Chilie. E tăiat de numeroase brațe și gârle, în lungul cărora se înșiră gospodăriile și cherhanalele înnegrite cu catran.

Are 7.975 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul orașului pe exercițiul 1936/37 se ridică la suma de 3.580.048 lei.

Vâlcovul e cel mai însemnat centru românesc pentru pescuitul morunilor, nisetrilor și păstrugilor.

Vânatul de baltă constituie de asemenea un izvor însemnat de venituri pentru populația orașului.

3 școli primare și 3 școli pentru copii mici.

1 cămin cultural al Fundației Regale « Principele Carol ».

1 biserică ortodoxă, 2 lipovenești, 1 mănăstire.

Primărie, Percepție fiscală, Vamă, Agenți de pescărie, Poliție, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic.

LOCALITĂȚILE DIN JUDEȚUL ISMAIL

A) Orașe

1. Ismail (capitala județului).
2. Bolgrad
3. Chilia-Nouă
4. Reni
5. Vâlcov

14. Tabacu
15. Tașbunar
16. Vaisal
17. Vaisalul-Nou
18. Vlădiceni

II. PLASA CHILIA NOUĂ

B) Sate

I. PLASA BOLGRAD

1. Băneasa
2. Bulgarica
3. Cairaclia
4. Caracurt (sat)
5. Caracurt (cătun)
6. Cișmeaua-Văruită
7. Cosa-Mare
8. Curciu
9. Dermendere
10. General Al. Averescu
11. I. G. Duca
12. Marineanca
13. Satu-Mare

1. Aprodul Purice
2. Baccialia
3. Borisauca
4. Caracica
5. Caramahmet
6. Chitai
7. Cișmele
8. Damianovca
9. Draculea
10. Dumitrești
11. Enechioi
12. Eschipolos
13. Furmanca
14. Galanovca
15. Galilești
16. General Dragalina
17. Jibreni

18. Nerușai
19. Niculești
20. Parapora
21. Pomazan
22. Regele Ferdinand I
23. Spasca

III. PLASA FÂNTÂNA ZĂNELOR

1. Broasca
2. Cășlița-Dunăre
3. Ceamașir
4. Cetatea
5. Cuhurlui
6. Doluchioi
7. Elenovca
8. Fântâna-Zănelor
9. Hagi-Curda
10. Hasan-Aspaga
11. Lărganca
12. Matroasca
13. Muravleanca
14. Necrasovca-Nouă

15. Necrasovca-Vechi
16. Pocrovca-Nouă
17. Poidovca
18. Regele Carol II
19. Sofian
20. Șichirlichitai-Nou
21. Traian-Vechi
22. Trubaiovca

IV. PLASA RENI

1. Anadol
2. Barta
3. Bolboaca
4. Caragaci-Vechi
5. Cartal
6. Cășlița-Prut
7. Cișmichioi
8. Cuza-Vodă
9. Etulia
10. Frecăței
11. Giurgiulești
12. Satu-Nou
13. Slobozia-Mare

JUDEȚUL LĂPUȘNA

Stema. Scut roșu, cu un stejar de argint, pe o terasă de argint.

Simbolizează codrii vechi din acest județ, cari au constituit, timp de veacuri, o fortificație naturală contra Tătarilor din Bugeac, păzită de vitejii grăniceri din Lăpușna.

Este stema veche, rectificată.

GEOGRAFIE

Așezare. Județul L. este așezat în mijlocul Basarabiei pe drumul mare care leagă Iași de Tighina.

Suprafața: 4.181 km².

Infățișarea pământului. Peste întreg județul se întinde masivul înalt cunoscut sub numele de Codrul Bâcului. Acesta e format dintr-o culme de peste 400 m altitudine, paralelă cu Prutul și foarte aproape de el. Din această culme, se desprind numeroase dealuri alungite care se lasă atât către Prut cât și către Nistru pornind divergent — cele mai însemnate din vârful cel mai înalt (430 m), care se găsește în N-V județului. Spinarea acestor dealuri este netedă ca a unui podiș și cade în mai multe trepte, către S-E. Văile care despart culmile deluroase sunt însă adânci și în mare parte, râpoase din care cauză circulația transversală este și aici tot atât de dificilă ca și în platforma deluroasă a Olteniei, de pildă.

Climă și ape. Clima e de tip nordic, adică mai aspră decât în Sudul Țării (temperatura medie anuală, între 18°-22° cu verile destul de calde (22°-23°) și cu iernile relativ lungi și foarte reci (între -4° și -5°). Regiunea se resimte însă de vecinătatea stepei căci pe când în N-V ținutului, precipitațiunile se apropie de 500 mm anual, iar, în unele serii de ani, ajung până la 600 mm, în S-E ele se coboară până aproape de 400 mm anual.

În afara Prutului care udă marginea de V a județului, și de Nistru care formează, pe o scurtă distanță, hotarul către E, restul apelor, toate cu izvorul înăuntrul masivului înalt, au apă puțină sau seacă pe la sfârșitul verii, când începe anotimpul secetos. Cele mai însemnate dintre aceste ape, sunt: Bâcul, Botna, Cogălnicul (cursul superior) și Lăpușna.

Vegetație. În județul L. au rămas cele mai întinse păduri de stejari din întreaga Basarabie. Amestecat cu stejarul și cu copacii din asociația acestuia, întâlnim și *jugul* care se găsește aci la marginea orientală a expansiunii sale. Pădurea acoperă încă mare parte din culmile înalte. Pe marginile mai joase ale dealurilor și pe văi a pătruns însă, dinspre toate punctele cardinale, *steapa* cu ierburi înalte, care a produs foarte apreciatele soluri arabile (cernoziom «chocolat» și cernoziom propriu zis). Mai mult, se pare că *steapa* cu plante dominante de origine sarmatică (transnistriană) a fost, în vremuri foarte depărtate, mult mai întinsă. Dovadă întinderea a precizabilă a *cernoziomului* — sol de *stepă* — *degradat* (sol de pădure).

ISTORIE

Vechime și dezvoltare istorică. Județul L. și-a luat numele dela târgul Lăpușna, constatat documentar la 1470. El cuprindea vestiții codrii de stejar ai Lăpușnei.

Prin acest ținut, trecea drumul de comerț spre Tighina: în târgul Lăpușna se dădea vamă.

În cursul istoriei sale moldovenesti, ținutul a format o autonomie locală, cu organizație militară și cu îndatorirea de a păzi vadul Nistrului împotriva năvălitorilor.

Din acest ținut a pornit Petre Stolnicul, acela care și-a luat ca domn al Moldovei, numele de Alexandru Lăpușna.

Monumente istorice. Mănăstirea Hâncu, din comuna Fursuc, ctitorie din 1678 a stolnicului Mihail Hâncu.

Mănăstirea Căpriana înălțată, după tradiție, de Ștefan Cel Mare. Biserica ei, restaurată la 1820 de Mitropolitul Gavril Bănulescu, este o ctitorie a lui Petru Rareș din 1545.

Mănăstirea Vărzărești, cea mai veche mănăstire din Basarabia, pomenită în hrisovul lui Alexandru cel Bun din 1430.

Biserica Rășcanu din Chișinău, construcție din secolul al XVIII-lea.

Biserica Mazarachi din Chișinău, construcție din același secol.

Mănăstirea Suruceni, fondată în 1785 de pitarul Casian Suruceanu.

Mănăstirea Condrița din Scoreni, înălțată în 1783.

POPULAȚIE

Starea populației. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930 județul L. numără 421.857 locuitori.

Populația județului este repartizată astfel:

CASĂ ȚĂRĂNEASCĂ DIN BĂCIOI

a) Pe orașe și plăși, după sex

Unități administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbați	Femei
Total județ	421.857	210.225	211.632
Total urban	121.752	60.230	61.522
1. Municipiul Chișinău . .	117.016	57.981	59.035
2. Orașul Călimăș-Târg . .	4.736	2.249	2.487
Total rural	300.105	149.995	150.110
1. Plasa Călărași	77.470	38.797	38.673
2. Plasa Chișinău	73.471	36.534	36.937
3. Plasa Hâncești	74.763	37.371	37.392
4. Plasa Nisporeni	74.401	37.293	37.108

b) Pe grupe de vârstă

Gurpe de vârstă	Locuitori	Gurpe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele	421.857	30—49 ani	92.814
0—9 ani	117.138	50—69 ani	41.120
10—29 ani	161.653	70 ani și peste	6.960
		Vârsta nedecarată	2.172

Mișcarea populației. Datele fundamentale ale mișcării populației în județul L. după cifrele publicate în Buletinul Demografic al României în perioada 1931—1936, sunt următoarele:

Anul	Cifra probabilă a populației județului la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proporții la 1.000 locuitori		
		Născuți vii	Morți	Excedent natural	Născuți vii	Morți	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 medie anuală . .	—	16.443	13.065	3.378	38,1	30,3	7,8
1931	423.902	15.930	11.840	4.090	37,6	27,9	9,7
1932	429.254	17.811	13.820	3.991	41,5	32,9	9,3
1933	432.044	15.635	10.434	5.201	36,2	24,2	12,0
1934	437.513	17.133	13.272	3.861	39,2	30,3	8,9
1935	437.849	15.706	15.960	—254	35,9	36,5	—0,6
1936	440.076	15.188	14.228	960	34,5	32,3	2,2

La data de 1 Iulie 1937, cifra probabilă a populației județului L. a fost de 441.694 locuitori. Față de populația numărată la recensământul din 1930 și anume: 421.857 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 19.837 locuitori în timp de șase ani și jumătate, ceea ce corespunde unei creșteri de 4,7%.

INFĂȚIȘARE SOCIALĂ

Județul Lăpușna cuprinde aproape în întregime vechiul ținut de răzeși și mazile cu același nume, din mijlocul căruia porneau vestiții codri ai Băcului. Înșirate pe văi sau pe coaste de deal se întind vechile sate răzeșești, cu începutul în vremurile, de glorie ale Voevodului Ștefan cel Mare. Pe atunci locuitorii aceștia dârzi și mândri de independența lor făceau de strajă în calea năvălitorilor din stepă. Astăzi sunt harnici agricultori și crescători de vite. Li ajută de altfel și pământul extrem de rodnic.

Ca în toate satele moldovenesti de deal, portul românesc a dispărut aproape: urme slabe în părțile din spre Prut unde sunt ate de clăcași. Aceștia poartă cioareci, opinci, suman, pălării de pâslă, iarnacaciulă. Cu cât mergi spre Nistru apare șapca cu cozoroc un dar al stăpânirii rusești ca și haina și pantalonii cumpărați dela oraș. Condițiunile sociale au influențat și ele fără îndoială portul oamenilor de aici.

Datinele ca și limba au suferit mai puțin înrăuriri străine. Limba e aceeași ca și dincolo de Prut, moale și sfătoasă ca din cronici. Obiceiurile românești sunt păstrate cu dragoste. La nunți, *conăcari* și *staroști*; *cumetrii* cu vestitul cântec al paharului; la morți, *bocet*. La sărbătorile de iarnă, *steaua*, *plugul cel mare* al flăcăilor și *plugul cel mic* al copiilor; urături cu bădica Traian:

S'a sculat mai an
Bădica Traian
Și s'a dus într-o Joi
La Băcioi.

În serile de iarnă tineretul se adună în șezători. Fetele torc, iar flăcăii țin de urit spunând *singhilitori* sau cântând același cântec prelung ca și vara la lucrul câmpului sau pe înserate când se întorc dela muncă.

Ținutul Lăpușnei cu o viață atât de veche și puternic românească a dat Moldovei un Voevod, pe Alexandru Lăpușneanu, boieri mândri ca vestitul Hâncu, rivalul Ducăi Vodă, și în vremurile mai noi, un rând întreg de cărturari și buni români. Amintim pe poetul Donici care tot de aici și-a luat drumul spre Petersburg, unde avea să plângă mereu amintirile copilăriei sale, pe Mitropolitul Gurie, Episcopul Dionisie de Cetatea Albă-Ismail, Pan. Halipa, Gh. Druță, Prof. Al. Onatu, Pant. Erhan și alții cari au avut mult de suferit pentru credința lor românească.

Vechile tradiții ale mazililor și răzeșilor au înlesnit păstrarea caracterului românesc al ținutului. Organizațiile lor cu căpitani de mazili și cu o întreagă viață deosebită au răzbit neschimbate până aproape de zilele noastre. Prefacerile au venit târziu, abia după război. Pe urma reformei agrare au câștigat țărani cari se ridică tot mai mult alături de mazili. Imprejurarea aceasta pare să steargă încetul cu încetul vechile neînțelegeri dintre aceste două categorii sociale.

Ca toate celelalte județe ale Basarabiei, de altfel ca și întreaga Moldovă dintre Siret și Prut, și acest județ e accidentat, fiind format din dealuri și văi—fapt care contribuie ca întreaga această provincie să nu poată avea o bogată rețea de căi ferate. În general, dealurile nu au pante line ca în jumătatea nordică a Basarabiei; în schimb, nu apar râpe ca în sudul ei. Ceva mai mult: cu excepția Orheiului, Lăpușna are și astăzi păduri relativ întinse. Totuși, mai toate văile care-l brăzdează dela Nord spre Sud-Est sunt aproape seci. Micuțele ape curgătoare rar formează în drumul lor bălți.

Atari realități au, cum e și firesc, ecourile lor proprii în viața de toate zilele a Lăpușnenilor. Bunăoară lipsa de bălți ca și de râuri nu putea favoriza înfiriparea unei vieți pescărești ca ocupațiune — așa cum se constată în alte județe basarabene. De altminteri locuitorii acestui județ nu cunosc pescuitul sub variatele sale aspecte nici spre Est, unde au contact pe o mică porțiune cu Nistrul, nici spre Vest, unde Prutul curge fără a forma bălți ca în regiunea Cahulului.

Existența pădurilor a contribuit ca, în linii mari, casa Lăpușneanului să fie făcută mai toată din lemn; așa că, mai ales pentru trecut, nu vei putea semna sate din acest județ cari, pentru pereții caselor, să fi folosit de pildă tulpin de lumânărică. Pentru acoperișul lor, materialul lemnos a putut concura ieftinătatea stufului, după cum pentru foc de vatră, cuptor etc., tot el a stăvilit generalizarea tizăcului, adică a bălăgarului, drept material combustibil. Ca și în alte regiuni basarabene cu păduri și aci rămâi adesea uimit de valoarea și imensitatea materialului lemnos folosit, drept nuiele, pentru închegarea unor impresionante garduri ce închid curțile de casă. Dar, în ciuda acestei bogății de codri de până mai ieri, mai nicăiri nu am putut vedea întrebuințarea lemnului pentru înfăptuiri de artă și, totuși, utile. După cum vom observa și pentru Moldova, nici în Basarabia nu vei constata acele minunate porți ce ți le înfățișează Oltenia nordică, sau Maramureșul etc. — fapt care vine să coroboreze cu alte constatări când e vorba de manifestări artistice la Moldoveni.

Ca și întreaga Basarabie, și acest județ îți va atrage în mod deosebit atenția cu privire la așezările locuitorilor: vei vedea sate pe cât de concentrate ca tip pe atât de mari ca număr de case — ceea ce apare rar în restul Țării. Tre-când peste sate cari mai ales din motive administrative și economice au devenit târgulețe, o imagine de asemenea sate ți-o pot prilejui Vornicenii, sau Vărzăreștii, sau, pe apa Prutului, Măcăreștii ori Costulenii etc. Te-ai înșela dacă te-ai lăsa orientat de vre-o fugară impresie că în ele domină mai mult sărăcia. Gospodăria basarabeană e o închegare temeinică chiar acolo unde casele sunt acoperite cu stuf sau chiar cu coceni, numiți aici *ciocani*. Fântânile din sate, ca și toate celelalte dela răspântiile *gleahurilor*, au în preajma lor câte o *văstignire*, adică o cruce, al cărei aspect e specific basarabeano-rusesc, și care apare sporadic și în anumite județe moldovene. Sub raportul religios, atmosfera care domină peste sate se îndepărtează de cea din Moldova, Muntenia sau Oltenia, întrucât turnurile bisericilor respiră o viață rusească.

Se știe că, exceptând Dobrogea, singura și adevărata patrie a *morilor de vânt* e Basarabia. În această privință Lăpușna excelează. Nu vei putea uita niciodată ce vei vedea de exemplu în satul Pânășești, sau pe dealul Nord-Estic al Lozovei pe care stau înșirate câteva zeci de mori de vânt, sau, în fine, ceea ce cu uimire vei admira pe dealul dintre Nisporeni și Vărzărești: pe cer se profilează niște uriașe mori cu câte șase *coluri*. În curând, mai toate aceste mori nu vor fi decât niște relieve etnografice ale unui prea apropiat trecut.

Fiind vorba de mori de vânt, e locul să amintim că și în Lăpușna, ca și în Orhei, mai supraviețuiește și câte o *moară de cai* dintre acele pe cari, astăzi, le cunoaștem pentru alte regiuni numai din literatura populară. Alături de ele apare și câte vre-un enorm *teasc* învechit, deși cultura *văsăritei*, adică a floarei soarelui, în acest județ nu e atât de întinsă ca în altele.

În afară de Hotin, și anume satele de pe Prut, portul românesc atât cel bărbătesc cât și cel femeiesc, a dispărut din întreaga Basarabie. Cu excepția ciobanilor, rar se mai văd bătrâni în ȋțari sau pantaloni și cămașe albă — și aceasta când e vorba de o muncă de rând. Su(c)manul și căciula se mai păstrează. Din acest punct de vedere, greu poți distinge pe un Lăpușnean, ca și pe oricare Basarabean, de un Rus. Ca tip, și aci, ca în tot cuprinsul Basarabiei, ne întâmpină un amestec de tip brunet cu cel blond spălăcit de proveniență slavă.

Trăind din greu sub biciurile unor aspre vremuri istorice, și populația acestui județ și-a făurit din însăși răbdarea și rezistența ei sufletească propria-i carapace sub care și-a păstrat personalitatea etnică — grație, de sigur, și lipsei de cultură ce o caracteriza. Din atari cauze, încrederea ei față de autorități, ca și față chiar de consăngeni ai ei ieșiți complet din viața țărănească, e parțială. Simplistă în înfățișarea ei, ai fi dispus să nu crezi că sufletu-i se caracterizează totuși, printr-o viguroasă și remarcabilă sănătate în anumite direcții, dintre cari vom menționa umorul. În plină nuntă, flăcăii, oferind miresei darurile, îi spun că mirele ei i-a procurat din târg

« O părechi di papuși

Cu tălpili di chiel di iapă —

ȚĂRANCE DIN CORNEȘTI

Să-ț șii di adus apă;
Cu căputa di chiel di mătă —
Să-ț șii păr la căruță;
Cu tureatca di chiel di găină —
De îmblat prin sat după făină;
Cu padboru di chiel di buhai —
Di îmblat pin sat după mălai... »

După cum se poate deduce și din această manifestare, Lăpușnenii, ca oricare alt Basarabean, se confundă integral, atât ca grai cât și ca suflet, cu Moldoveanul propriu zis. De altfel, ca toți Basarabenii, singura denumire etnică ce și-o dau și ei e aceea de *Moldoveni*.

t. p.

ECONOMIE

Activitatea economică a județului L. este dominată de municipiul Chișinău, — cea mai mare aglomerare umană a țării, după București, — care concentrează o bună parte din activitatea economică a provinciei de peste Prut. În restul județului, principala ocupație a locuitorilor este agricultura și ramurile ei: viticultura și pomicultura.

Agricultură. Județul ocupă o suprafață totală de 418.000 ha. Suprafața arabilă este de 269.245 ha, adică 64,39% din suprafața județului și 0,91% din suprafața totală a țării.

Din suprafața arabilă a județului, marea proprietate deține 4.033 ha, adică 1,5%, iar mica proprietate 265.212 ha, adică 98,5%.

Din totalul suprafeții arabile, *cerealele* ocupă 237.040 ha astfel repartizate:

Porumbul ocupă 115.161 ha, cu o producție de 925.159 chint. (producția medie la ha 8,0 chint.), în valoare de 217 mil. lei.

Grâul ocupă 71.372 ha, cu o producție de 341.638 chint. (producția medie la ha 4,8 chint.), în valoare de 135 mil. lei.

Orzul ocupă 36.055 ha, cu o producție de 111.687 chint. (prod. medie la ha 3,1 chint.), în valoare de 27 mil. lei.

Secara ocupă 9.253 ha, cu o prod. de 59.128 chint. (prod. medie la ha 6,4 chint.), în valoare de 17 mil. lei.

Ovăzul ocupă 5.073 ha, cu o producție de 16.792 chint. (prod. medie la ha 3,3 chint.), în valoare de 5 mil. lei.

Măturile ocupă 63 ha, **meiul** 55 ha, **hrîșca** 8 ha.

Fânețe cultivate și alte culturi furajere ocupă 18.278 ha. Din această suprafață **dughia** ocupă 11.178 ha, cu o prod. de 242.408 chint. fân (media la ha 21,7 chint.), în val. de 33 mil. lei. **Alte fânețe cultivate** ocupă 5.794 ha, cu o producție de 48.930 chint. (media la ha 8,4 chint.), în valoare de 7 mil. lei. **Rădăcinile de nutreț** ocupă 853 ha, cu o producție de 65.614 chint. (media la ha 76,9 chint.), în valoare de 5 mil. lei.

Plantele alimentare ocupă 6.961 ha. Din această suprafață **cartofii** ocupă 2.964 ha, cu o producție de 121.843 chint. (media la ha 41,1 chint.), în valoare de 15 mil. lei. **Fasolea** ocupă 1.904 ha, cu o producție de 8.544 chint. (media la ha 4,5 chint.), în valoare de 3 mil. lei.

Cartofii printre porumb dau o producție de 37.194 chint., în valoare de 5 mil. lei; **fasolea printre porumb** dă o prod. de 13.483 chint., în valoare de 5 mil. lei și **dovleci printre porumb** dau o producție de 400.096 chint., în valoare de 20 mil. lei.

Plantele industriale ocupă 5.027 ha. Din această suprafață **floarea soarelui** ocupă 2.984 ha, cu o producție de 23.198 chint. (media la ha 7,7 chint.), în valoare de 9 mil. lei. **Cânepa** ocupă 1.395 ha, cu o producție de 6.931 chint. fuor (media la ha 4,9 chint.), în valoare de 24 mil. lei și 8.641 chint. sămânță (media la ha 6,2 chint.), în valoare de 3 mil. lei.

Vegetație și culturi diverse. Din suprafața totală a județului (418.000 ha), ogoarele sterpe ocupă 1.939 ha.

Fânețele naturale ocupă 4.949 ha, cu o producție de 80.668 chint. (prod. medie la ha 16,3 chint.), în valoare de 9 mil. lei.

Pășunile ocupă 35.420 ha.

Pădurile ocupă 61.308 ha.

Livezile de pruni ocupă 2.904 ha, cu o producție de 171.145 chint. (prod. medie la ha 58,9 chint.), în valoare de 51 mil. lei.

Alți pomi fructiferi ocupă 2.288 ha.

Vița de vie ocupă 26.434 ha (din care viile pe rod 22.686 ha), cu o producție de 863.820 hl (prod. medie la ha 38,1 hl), în valoare de 233 mil. lei.

Caracteristică. Suprafața ocupată de vița de vie în acest județ, este clasată în locul întâi din țară.

Creșterea animalelor. În jud. L. se găseau în anul 1935: cai 32.300, boi 61.908, oi 147.129, capre 1.408, porci 57.600, stupi sistematici 4.479, stupi primitivi 4.331.

Industrie (fără municipiul Chișinău). 14 mori sistematice 89 mori țărănești, 6 fabrici și rafinării de spirt, 3 fabrici de ulei.

Din întreprinderile de mai sus cităm: Fabrica de spirt «Manuc-Bei» din Hâncești (capital social 6 milioane lei și capital investit 5 milioane lei).

(Vezi și municipiul Chișinău).

INDUSTRIA ¹⁾ JUDEȚULUI LĂPUȘNA ÎN 1935

Inclusiv municip. Chișinău

Întreprinderile de la 5 H.P., sau 20 lucrători în sus

Industria	Numărul fabricilor		Forța motrice H.P.	Perso-nalul ocupat	Valoarea producției în mii de lei
	Active	Închise			
Alimentară . . .	29	5	1.770	371	82.989
Textilă	8	1	243	236	15.463
Chimică	2	—	18	6	1.598
Metalurgică . . .	3	2	214	74	3.189
Hârtie și Arte grafice	4	—	51	178	24.123
Pielărie	3	—	100	81	14.074
Lemnului	4	—	238	48	4.419
Materiale de construcție	1	—	60	100	526
Sticlărie	1	—	5	7	450
Total	55	8	2.699	1.101	146.831

¹⁾ Nu sunt cuprinse exploatarea miniere, petrolifere, carierele, uzinele de apă și electricitate.

Comerț. Comerț intens cu produsele Basarabiei: cereale, produse animale, struguri și vin.

Credit și cooperatie. În cuprinsul județului funcționează 13 bănci (societăți anonime).

Situația lor, conform bilanțurilor încheiate la 31 Decembrie 1934, se prezintă astfel:

A C T I V		P A S I V	
Disponibil . . .	47.323.410	Fonduri . . .	169.778.383
Plasamente . . .	999.804.959	Angajamente . . .	948.487.847
Imobilizări . . .	24.810.813	Rezultate . . .	472.954
Rezultate . . .	46.800.002		
Total . . .	1.118.739.184	Total . . .	1.118.739.184

Cooperative de credit (bănci populare) 57, cu 17.558 membri și cu un capital social vărsat de 15.849.438 lei. **Imprumuturi** acordate 63.270.462 lei (neconvertite 8.645.468 lei, convertite 21.652.612 lei, reduceri la imprumuturi convertite 32.972.382 lei). **Depuneri spre fructificare** 4.524.722 lei. **Totalul bilanțului** 89.811.359 lei.

Cooperative de producție diversă 4, cu 343 membri, și cu un capital social vărsat de 320.547 lei. **Valori imobilizate** 218.378 lei. **Totalul bilanțului** 6.083.506 lei.

Cooperative agricole de aprovizionare și vânzare în comun 7, cu 805 membri și cu un capital vărsat de 602.401 lei. **Bilanțul încheiat:** 2.714.823 lei.

Cooperative de consum 19, cu 2.366 membri și cu un capital social vărsat de 1.107.846 lei. **Mărfuri generale în valoare** de 2.495.525 lei. **Bilanțul încheiat:** 7.037.944 lei.

Situația cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decembrie 1935.

Finanțe publice. Bugetul jud. L. pe exercițiul 1936/7, prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	46.989.831
Venituri ordinare	27.813.768
Venituri extraordinare	3.461.261
Venituri speciale	15.714.802
Cheltueli	46.989.831
Cheltueli ordinare	27.813.768
Cheltueli extraordinare	3.461.261
Cheltueli speciale	15.714.802

Drumuri. Județul este străbătut de o rețea totală de drumuri de 751 km 855 m, repartizată astfel:

Drumuri naționale 251 km 705 m, din cari Direcția Generală a Drumurilor întreține o rețea pietruită și pavată de 155 km 629 m, iar municipiul Chișinău 16 km 456 m (pavați).

Drumuri județene 490 km 459 m, din cari administrația județului întreține o rețea pietruită și pavată de 58 km 742 m.

Drumuri comunale 9 km 691 m.

Lungimea podurilor este de 1.585,98 m, repartizată astfel: poduri naționale 1.029,94 m, poduri județene 498,14 m și comunale 57,90 m.

Prin județ trec 3 drumuri naționale, legând următoarele localități:

1. Huși — Chișinău — Ustia.

2. Iași — Chișinău — Tighina (Chișinău — Călărași = 48 km).

3. Orhei — Chișinău — Comrat.

Cale ferată. Jud. L. este străbătut de o rețea totală de cale ferată de 119 km, din cari 61 km linii principale simple și 58 km linii secundare simple.

Itinerarii principale. Accelerate: București — Iași — Chișinău (Kiev, Moscova).

Stații importante: Chișinău.

Navigația aeriană. Prin județul L. trece linia de navigație aeriană L.A.R.E.S. cu plecare și sosire pe aerodromul municipiului Chișinău.

Itinerarii: București — Galați — Chișinău și Cernăuți — Iași — Chișinău — Cetatea-Albă.

Poștă, telegraf, telefon. 7 oficii P.T.T. de stat, din care 2 sunt la Chișinău și câte unul la Călărași, Hâncești, Nemțeni, Nisporeni și Strășeni, 9 agenții speciale la Boldurești, Bujoru, Cărpineni, Ciuciuleni, Ialoveni, Lăpușna, Pârjolteni, Vadul-lui-Vodă și Vorniceni și 2 gări cu servicii poștal (Bucovăț și Mireni).

Oficii telefonice la Chișinău, Călărași, Boldurești, Bujor, Cărpineni, Ciuciuleni, Hâncești, Ialoveni, Lăpușna, Nemțeni, Nisporeni, Pârjolteni, Șipotenii, Strășeni, Vadul-lui-Vodă, Vorniceni.

Stațiuni climatice, balneare, turism. Județul de câmp, nu prezintă un interes turistic deosebit; atrage totuși, mulți vizitatori pentru capitala lui, municipiul Chișinău, cel mai mare și însemnat oraș din Basarabia, construit după un plan modern și având numeroase biserici.

În marginea orașului se găsesc și izvoarele minerale ale Burentului, cu ape sulfurate. Excursii la mănăstirile Hâncești și Hârjăuca.

CULTURĂ

Știință de carte. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, populația județului, dela 7 ani în sus, este de 336.220 locuitori din cari 40,7% sunt știutori de carte. După sex, proporția este de 53,0% bărbați știutori de carte și 28,6% femei știutoare de carte. Repartiția locuitorilor după gradul de instrucție, în procente, este următoarea:

Gradul de instrucție școlară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul știutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extrașcolară	10,9	2,9
2. Primară	50,3	89,3
3. Secundară	27,2	5,7
4. Profesională	6,6	1,6
5. Universitară	3,5	0,4
6. Alte școli superioare	1,5	0,1

Învățământ. Populația școlară a județului (între 5—18 ani) a fost în anul 1934 de 112.052 loc. (23.945 mediu urban și 88.107 mediu rural).

Școli superioare. Facultatea de Agronomie și Facultatea de Teologie (de pe lângă Universitatea din Iași), Conservatorul Național de Muzică și Artă Dramatică, 2 conservatorii particulare.

Școli secundare: a) În municipiul Chișinău: 4 licee de băieți, 1 liceu militar, 3 licee de fete, 1 seminar teologic, 1 liceu comercial de băieți, 1 liceu industrial de fete, 1 școală de menaj, 1 școală normală de băieți, 2 școli normale de fete, 1 școală de cântăreți, 2 gimnazii de băieți, 1 gimnaziu industrial de băieți, 3 gimnazii industriale de fete, 1 liceu particular de băieți, 3 licee particulare de fete, 1 gimnaziu particular de fete.

b) În județ: 2 școli de meserii, 4 gimnazii, 1 școală de agricultură și 1 de meserii întreținute de județ.

Școli primare 263, din care 261 rurale și 2 urbane (toate școli de Stat, cu un număr total de 36.368 elevi (441 mediu urban și 35.927 mediu rural) și cu 782 învățători și alt personal didactic (situația din 1934).

Grădini de copii 24, din care 23 rurale și 1 urbană (toate de Stat), cu un număr total de 1.182 copii (63 mediu urban și 1.119 mediu rural) și cu 28 conducătoare (situația din 1934).

Instituțiuni culturale. *Fundația Culturală Regală «Principele Carol»* are cămine culturale în: Chișinău (1 cămin regional, 1 județean și 5 orășenești), Bâc, Bălăbănești, Băcioiu, Bardăr, Bozieni, Boldurești, Bolțun, Brătuleni, Bubueci, Bujoru, Buga, Căbești, Cărpineni, Călărași-Sat, Chirianca, Costești, Cojușna, Colonița, Corjeva, Drăsliceni, Dubăsari, I. G. Duca, Durlești, Fărlădani, Găurenii-de-Sus, Gruseva, Grătiești, Hâncești, Horodiștea, Iurcenii, Lăpușna, Leușeni, Lozova, Manoilești, Mălăești, Măcărești, Mereni, Mereșeni, Miculeșeni, Molești, Nișcani, Nimoreni, Novaci, Pârjolteni, Pănășești, Păulești, Pitușca, Peticeni, Puhoi, Ruseștii-Noui, Sadova, Săcăreni, Scoreni, Strășeni, Suruceni, Sireți, Șipotenii, Sărata-Galbenă, Tătărești, Temeleni, Togatin, Topor, Trușeni, Țipala, Valea-Coloniței, Vărzărești, Vălcinești și Zubrești.

Centrala Caselor Naționale are în comuna Nisporeni Casa Națională «Principele Nicolae» cu local propriu, având sală de teatru, dispensar și bibliotecă.

Casa Școalelor și a Culturii Poporului întreține în județ 179 cămine culturale, 5 societăți muzicale și 15 biblioteci, adică în total 199 organizații culturale, dintre care 130 au personalitate juridică.

Instituții culturale în Chișinău: Universitatea populară, Muzeul Național al Basarabiei, Muzeul istorico-arheologic bisericesc, Cercul Militar, Biblioteca municipiului (peste 100.000 volume), Biblioteca Universității populare, Biblioteca Centrală, Biblioteca Jokey-Club, 8 biblioteci particulare, Teatrul Național, 4 cinematografe, 8 societăți sportive, 8 societăți de vânătoare, Automobil club Regal Chișinău.

În comuna Dubăsari se află o stațiune astronomică (proprietatea D. Donici).

RELIGIE

Confesiuni. Din totalul locuitorilor județului 86,1% sunt ortodocși.

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 108 biserici ortodoxe, 1 biserică romano-catolică, 2 biserici și 3 case de rugăciune luterane, 1 biserică armenescă, 1 biserică lipovenească, 1 casă de rugăciune molocană, 1 casă de rugăciune a sectei «fără popă», 7 case de rugăciune baptiste, 65 sinagogi și case de rugăciune evreiești.

7 mănăstiri ortodoxe: Hânceu, Căpriana, Vărzărești, Condrița, Hârjăuca, Suruceni și Răciula.

Instituții bisericești. Mitropolia Basarabiei, Arhiepiscopia Chișinăului și 4 protopopiate ortodoxe.

ADMINISTRAȚIE

Organizare administrativă. Capitala județului este municipiul Chișinău. Județul are 2 orașe (Chișinău și Călărași), și 237 sate, împărțite astfel:

I. Plasa Călărași	37 sate
II. Plasa Chișinău	60 sate
III. Plasa Hâncești	39 sate
IV. Plasa Nisporeni	54 sate
V. Plasa Vorniceni	47 sate

Organizare judecătorească. O Curte de Apel cu 2 secțiuni și 18 magistrați, în a cărei circumscripție intră tribunalele județelor: Bălți, Cetatea-Albă, Lăpușna, Orhei, Soroca și Tighina.

Un parchet general pe lângă Curtea de Apel cu 1 procuror general și 1 procuror.

Un tribunal la Chișinău cu 3 secțiuni, 22 magistrați, 1 prim-procuror și 3 procurori.

8 judecătoria, la Chișinău, Călărași, Hâncești, Lăpușna, Nisporeni și Vorniceni, cu un total de 19 magistrați.

1 judecătoria de muncă la Chișinău cu 2 judecătoria.

Organizarea sanitară. Spitale de stat: a) În Chișinău: Spitalul Central, Spitalul Regina Maria, Spitalul de contagioși, Spitalul militar, Spitalul militar de ochi, Spitalul de ochi «D. Manoilescu», Spitalul Maternitatea, Maternitatea Municipiului, Ospiciul de alienați «Costin-geni». b) În județ: Hâncești, Nisporeni, Șapte-Sate, Văsieni, Boldurești (infirmierie), Pârjolteni, Călărași și Vorniceni (spital de tuberculoși).

Spitale și sanatorii particulare (în Chișinău): Spitalul de orbi, Spitalul evreesc, Spitalul de copii al Soc. de Binefacere, Maternitatea «Dr. Kurtz», Sanatoriul «Sănătatea», Sanatoriul «Dr. Steinberg», Sanatoriul «Dr. Tumarhin», Sanatoriul «Solarium» (Dr. Sepf).

În Călărași se află 1 spital particular.

În județ sunt 29 dispensare și 2 infirmerii de stat, 64 dispensare comunale și 1 dispensar pentru copii sugaci al Centralei Caselor Naționale (Nisporeni).

Serviciul sanitar județean și Serviciul sanitar municipal.

Asistență și prevedere socială. Casa Asigurărilor Sociale din Chișinău are organizații medicale în Chișinău și Călărași, cu 14 medici și 2 farmaciști.

Direcția Ocrotirilor Sociale din Ministerul Muncii, Sănătății și Ocrotirilor Sociale întreține Centrul pentru ocrotirea copiilor din Chișinău (60 ocrotiți în așezăminte și 300 ocrotiți în colonii).

La Chişinău mai activează: Soc. «Crucea Roşie», Soc. «I.O.V.», Soc. pentru profilaxia tuberculozei, Soc. «Principele Mircea», Epitropia de orbi din Basarabia, Reuniunea Femeilor Române, Asociaţia «Asistenţa Publică», Societatea de binefacere «Solidaritatea», Asistenţa pentru săraci a Comunităţii armeano-gregoriene, Asociaţia «În numele lui Hristos», Soc. «Sufrageria efină» şi Soc. «Soimeh Voiflim». Oraşul are 2 orfelinate, 11 aziluri de copii şi bătrâni, Casa copilului şi 1 cămin C.F.R. de fete.

În comuna Vânju-Mare activează Asociaţia pentru asistenţa sanitară şi socială «Dr. V. Gomoiu» (o cantă a şcolară şi o baie populară).

PRINCIPALE AŞEZĂRI

Chişinău, reşedinţa judeţului. (Vezi monografiile oraşelor reşedinţă).

LOCALITĂŢILE DIN JUDEŢUL LĂPUŞNA

A) Oraşe

1. Municipiul Chişinău (capitala judeţului)
2. Călăraşi

B) Sate

I. PLASA CĂLĂRAŞI

1. Bahmut
2. Buda
3. Călăraşi-Sat
4. Căbăeşti
5. Chirianca
6. Ciorăşti
7. Corneşti-Gara
8. Găleşti
9. Ghelăuza
10. Hârjauca
11. Hârjauca Mănăstire
12. Horodiştea
13. Leordoia
14. Mândra
15. Nişcani
16. Novaci
17. Palanca
18. Parcani
19. Păuleşti
20. Pârjolteni
21. Peticeni
22. Pituşca
23. Răciula
24. Răciula-Mănăstire
25. Recea
26. Saca
27. Sadova
28. Seliştea-Nouă
29. Şipoteni
30. Tătăreşti
31. Temeleuşi
32. Tuzora
33. Ursari
34. Vălcineşti
35. Vărzăreştii-Noi
36. Volcaneşti
37. Zubreşti

II. PLASA CHIŞINĂU

1. Băcioi
2. Băcioii-Noi
3. Bălăbăneşti
4. Bălţata
5. Bălţaţi
6. Băc
7. Brăila
8. Broasca
9. Bubueci
10. Budei
11. Budeşti
12. Buga
13. Cartuşa
14. Cheltuitori
15. Chetrosu-Băc

16. Chetrosu-Neamţ

17. Chirca
18. Cimişeni
19. Cioara
20. Ciocana
21. Ciocana-Veche
22. Ciopleni
23. Coloniţa
24. Corjeva
25. Cricova
26. Cruzeşti
27. Curenii-Noi
28. Dăncenii
29. Dubăsari
30. Dureşti
31. Fundu-Togatin
32. Goiana-Nouă
33. Goiana-Veche
34. Gruşeva
35. Hatmana
36. Humuleştii-Mici
37. Ialoveni
38. Mălăeşti
39. Mereni
40. Mereni-Gara
41. Mileştii-Mici
42. Movileni
43. Otovasca
44. Petricica
45. Petrosu
46. Puhoi
47. Reveca
48. Sahaidac
49. Sângera
50. Schinoasa
51. Sociteni
52. Stavcenii
53. Strişca
54. Suruceni
55. Suruceni-Mănăstire
56. Togatin
57. Trăisteni
58. Țipala
59. Vadu-lui-Vodă
60. Văratie

III. PLASA HÂNCEŞTI

1. Bardăr
2. Bălceana
3. Bozieni
4. Caracui
5. Cărpineanca
6. Cărpineni
7. Chiselar
8. Cighirleni
9. Costeşti
10. Farladani
11. Fundu-Galbina
12. Găureni-de-Jos
13. Gârla
14. Hanu-Veci
15. Hânceşti
16. Horăşti
17. Horodca

Călăraşi, comună urbană, aşezată la 48 km de reşedinţa judeţului şi la 482 km de Bucureşti. Staţie c. f. pe linia Iaşi - Chişinău.

Are 4.597 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul oraşului pe exerciţiul 1936/37 se ridică la suma de 2.812.630 lei.

1 fabrică de spirt, 1 de ulei.

Comerţ intens de cereale, animale, produse animale, vin şi fructe.

Banca Basarabiei, Banca Comerţului.

3 şcoli primare, 2 grădini de copii.

1 biserică ortodoxă, 8 sinagogi.

Primărie, Pretură, Judecătoria de Ocol, Percepţie fiscală, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, 2 spitale (1 de stat şi 1 particular).

18. I. G. Duca

19. Lăpuşna
20. Locăneşti
21. Manoleşti
22. Mereşeni
23. Moleşti
24. Megrea
25. Pojorani
26. Principele-Carol
27. Principesa-Elena
28. Rezeni
29. Ruseştii-Noi
30. Ruseştii-Vechi
31. Sărata-Galbina
32. Sofia
33. Tălăeştii-Noi
34. Tălăeştii-Vechi
35. Topor
36. Traian
37. Ulmu
38. Văsieni
39. Zembreni

IV. PLASA NISPORENI

1. Afumaţi
2. Barboeni
3. Bălăneşti
4. Bălăureşti
5. Băcşeni
6. Băzdăga
7. Boghicieni
8. Boldureşti
9. Bolţun
10. Brătuleni
11. Bujoru
12. Bursuc
13. Călimăneşti
14. Căţeleni
15. Cărneşti
16. Chetrosenii-Noi
17. Chetrosenii-Vechi
18. Ciuteşti
19. Costuleni
20. Cotu-Morii
21. Cristeşti
22. Cuza-Vodă
23. Drojdieni
24. Frăsineşti
25. Găureni-de-Sus
26. Grozeşti
27. Heleşti
28. Isaicani
29. Iurcenii
30. Leuşeni
31. Marinici
32. Măcăreşti
33. Mileştii-Mari
34. Mireşti
35. Nemţeni
36. Nisporeni
37. Obilenii-Noi
38. Obilenii-Vechi
39. Oneştii-Noi
40. Oneştii-Vechi

41. Seliştea-Veche

42. Soltăneşti
43. Strâmbeni
44. Şapte-Sate
45. Şendreni
46. Şicovăţi
48. Tănjeleşti
48. Valea-Satului
49. Valea-Trăisteni
50. Vărzăreşti
51. Vărzăreşti-Mănăstirea
52. Vărzăreştii-Noi
53. Vânători
54. Zberoaia

V. PLASA VORNICENI

1. Belieşti
2. Bobeica
3. Bucovăţi
4. Căpriana
5. Căpriana-Mănăstirea
6. Cărlani
7. Cevcari
8. Ciobanca
9. Ciuciuleni
10. Cojuşna
11. Condriţa
12. Condriţa-Mănăstirea
13. Corneşti
14. Cărluceni
15. Dahnovici
16. Dolna
17. Drăguşenii-Noi
18. Drăguşenii-Vechi
19. Drăslăeni
20. Ghidighici
21. Grătieşti
22. Hâncu-Mănăstirea
23. Hulboaca
24. Huzun
25. Logăneşti
26. Lozova
27. Malcoci
28. Măgdăceşti
29. Micăuţi
30. Micleuşeni
31. Mădăneşti
32. Negreşti
33. Nimoreni
34. Paşcani
35. Pănăseşti
36. Pereni
37. Rădeni
38. Roşcani
39. Săcăreni
40. Scoreni
41. Sireţi
42. Sperieşti
43. Stolniceni
44. Străşeni
45. Truşeni
46. Vorniceni
47. Zămoşi

JUDEȚUL MARAMUREȘ

Stema. Scut tăiat. Câmpul superior despicat, având în primul cartier, roșu, stema Moldovei, în al doilea, albastru, un țap sălbatec, de aur, stând pe o stâncă de aur, însoțită de doi brazi verzi. Câmpul inferior, negru, cu un minier, de argint, lucrând cu târnăcopul într-o mână.

Simbolizează, pe de o parte, originea descălecatului Moldovei, iar pe de altă parte, bogățiile naturale ale acestui județ. Este vechea stemă, completată.

GEOGRAFIE

Așezare. Județul M. se găsește în Nordul Țării și este așezat în valea superioară a Tisei. El n'are legături directe pe calea ferată cu celelalte regiuni ale României, fiind izolat între munți. Pentru a intra cu trenul în acest județ, trebuie să treci prin Cehoslovacia.

Suprafața: 3.381 km².

Suprafața: 3.381 km².
Infățișarea pământului. Județul M. este partea sudică a unei regiuni naturale mai întinse care se continuă în Cehoslovacia: *depresiunea sau Țara Maramureșului*. O zonă de dealuri cuprinse între 400—800 m e tăiată în lung de valea largă, cu terase, a Tisei și afluentului ei, Vișăul. Deasupra zonei deluroase, care formează depresiunea propriu zisă, se ridică spre S masivul cristalin al *Rodnei*, cu vârful cel mai înalt (*Pietrosul*), la peste 2.300 m, și munții *Vulcanici* (*Țibleș, Gutâi și Onaș*) mult mai joși și cu multe curmături; iar la N. munții de gresie ai Maramureșului cu vârfuri de aproape 2.000 m în partea corespunzătoare României. Maramureșul este deci ca o mică cetate muntoasă. Din ea se poate eși pe fund de vale numai prin Vest (poarta dela *Hust*, pe valea Tisei), iar în rest numai peste culmi (*Prislopul* la izvoarele Vișeului către Moldova, *Frâsinetul*, la izvoarele Tisei, dincolo, în Cehoslovacia, etc.).

Climă și ape. Clima este aspră și umedă, Maramureșul fiind socotit ca una dintre cele mai ploioase regiuni ale Țării (aproape 1.200 mm precipitațiuni anual). Temperatura lunii celei mai calde este sub 18° , iar a celei mai reci e cuprinsă între -3° și -7° . Iarna de altfel e mai lungă cu cel puțin o lună decât în Sud și foarte bogată în zăpadă.

De aici bogăția în ape a întregii regiuni. Toate râurile se adună în Tisa (*Vișău', Iza cu Mara, etc.*). Pe povârnișul nordic al munților Rodnei, unde s'au păstrat frumoase forme glaciale, se găsesc și lacuri de această origine (*Bucureasa*).

Vegetație. Pășunea alpină are dezvoltare deosebită mai ales în Rodna și în munții Maramureșului. Ciobanii au și lărgit-o de altfel foarte mult prin distrugerea și incendierea pădurilor. Urmează mai jos codrii de pini și molizi care coboară, pe « dosul muntelui », până spre 500 m. Munții Vulcanici, mai joși și mai expuși vânturilor ploioase din Vest, sunt însă aproape total acoperiți numai de fagi. Dealurile depresiunii în fine sunt sau total despădurite și cultivate ori acoperite de fâneată, sau păstrează încă pâlcuri de stejari. Exploatarea pădurilor se face și aici, ca în mai toți munții noștri, în chip excepțional de barbar. De aici deslănțuirea torenților, distrugerea țărinelor și sărăcirea populației.

Bogățiile minerale. Depresiunea Maramureșului a fost un vechiu golf terțiar. Din această cauză, regiunea e bogată în sare și chiar în petrol.

ISTORIE

Vechime și dezvoltare istorică. Județul M. este un vechiu voevodat românesc, independent până la sfârșitul secolului XII. Locul de origine al marilor descălicători ai Țării Moldovei: Dragoș, către 1340, vasal încă regelui Ungariei, și Bogdan, la 1359, liber de orice supunere.

De aici din Maramureș au venit apoi asupra acestuia, în Țara Moldovei, nepoții lui Dragoș, setoși de răsbunare: Balc, Dragu, Dragomir și Ștefan.

Respins din Moldova, odată cu ceilalți, Balc sau Baliță, primi din partea regelui o despăgubire strălucită: cetățile Sighet, Hust, Chioarul, Rodna și titlu de «comite al Maramureșului».

Din Maramureș, Balce avea să facă drumul la Constantinopol spre a se închina «la sfintele moaște».

El, sau mai curând tatăl său Sas Voevod, fusese și ctitorul mănăstirii dela Peri (1391), transformată apoi în stavropighie.

În sec. XV, Maramureșul avea trei cetăți, Dolha, Hust și Rona, și cinci târguri: Câmpulung, Hust, Sighet, Cuhea și Ticeu. Hotarele Maramureșului s'au păstrat aproape de-alungul timpurilor.

La 1556, județul M. a fost alipit Principatului Ardealului și a rămas astfel până în 1703, când a fost trecut Ungariei. Numai o parte din el a fost redată în 1918 rosturilor sale românești.

Monumente istorice. *Biserica reformată (calvină)* din Sighet, construită în secolul XI ca biserică ortodoxă. În secolul XIV această biserică trece în posesiunea romano-catolicilor, iar în secolul XVI (la 1556) în posesiunea reformatilor.

Mănăstirea Moisei înălțată în 1672.

Deosebit de caracteristice sunt frumoasele biserici maramureșene de lemn, cu acoperișul țuguiat ca al clădirilor medievale de stil gotic. Pr. I. Bârlea, culegătorul inscripțiilor acestor biserici și a două volume de folklor maramureșean, fixează data clădirii celor mai multe dintre ele. Cea mai veche pare a fi biserica din deal de la Ieud (1364). Urmează biserica din Apșa de mijloc (1440), «iar cealaltă și mai veche», cea din Apșa de jos (1561); din Breb (1531); din Sârbi (1532); din Sarasău (1700), etc. Privindu-le din de-

părtare, aceste biserici par că au două acoperișe. Uneori, ele au și pictură interesantă ca acelea din Cornești. În altarul bisericii din Cuhea lui Drăguș-Vodă e o pictură înfățișând pe Mântuitorul cu o viță de vie țâșnind din coasta Lui, plină de struguri și împrejmuită-l. Dintr'un strugure, Isus stoarce vinul pentru sfânta cuminicătură. Alteori sunt deosebit de expresive chinurile celor osândiți din iad, ca în numita biserică din deal la Ieud, unde, de pildă, sânii femeii care nu vrea să nască sunt supti de doi șerpi, ș. a.

POPULAȚIE

Starea populației. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, județul M. numără 162.158 locuitori. Populația județului este repartizată astfel:

a) Pe orașe și plăși, după sex

Unități administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbați	Femei
Total județ	162.158	78.927	83.231
Orașul Sighet	27.684	13.445	14.239
Total rural	134.474	65.482	68.992
1. Plasa Iza	37.242	18.135	19.107
2. Plasa Sighet	43.739	21.440	22.299
3. Plasa Vișeu	53.493	25.907	27.586

b) Pe grupe de vârstă

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele	162.158	30—49 ani	34.448
0—9 ani	45.024	50—69 ani	17.543
10—29 ani	61.097	70 ani și peste	3.356
		Vârsta nedeclarată	690

Mișcarea populației. Datele fundamentale ale mișcării populației în județul M. după cifrele publicate în Buletinul Demografic al României în perioada 1931—1936, sunt următoarele:

Anul	Cifra probabila a populației județului la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proportii la 1.000 locuitori		
		Născuți vii	Morți	Excedent natural	Născuți vii	Morți	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 medie anuală	—	5.477	3.178	2.299	32,6	19,0	13,6
1931	163.389	5.611	3.148	2.463	34,3	19,3	15,0
1932	165.960	5.748	3.145	2.603	34,6	19,0	15,6
1933	168.120	5.479	3.165	2.314	32,6	18,8	13,8
1934	170.396	5.104	3.203	1.901	30,0	18,8	11,2
1935	172.208	5.445	3.231	2.214	31,6	18,8	12,8
1936	174.799	5.541	3.114	2.427	31,7	17,8	13,9

La data de 1 Iulie 1937 cifra probabilă a populației județului M. a fost de 177.110 locuitori. Față de populația numărată la recensământul din 1930 și anume 162.158 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 14.952 locuitori în timp de șase ani și jumătate ceea ce corespunde unei creșteri de 9,2%.

INFĂȚIȘARE SOCIALĂ

Despărțit prin lungi șiruri de munți, atât la Răsărit în spre Bucovina, cât și la Miazăzi în spre Ardeal, Maramureșul e cel mai depărtat colț nord-vestic al țării. Și astăzi, după 20 de ani dela Unire, trenul ce vine dela Halmei—Satu Mare la Sighet, capitala acestui județ, trece la Câmpulung prin Cehoslovacia.

Județul în forma lui de astăzi nu cuprinde întreaga istorică țară a Maramureșului, nici măcar toate satele românești, rămânând câteva (Apsa-de-Sus, Apsa-de-Mijloc și Apsa-de-Jos, Biserica-Albă și Slatina) pe malul drept al Tisei în numita țară vecină. Apele: Tisa, Vișeu, Iza cu

afluenții ei: Rona din dreapta, Cosăul și Mara din stânga îl străbat de-a-lungul ca fibrele frunza.

Afluentul din urmă se pare că a dat întregului ținut numele. O diplomă a regelui Ludovic I cel Mare din 1349 vorbește de «fluvium Maramorosii». Din veacul al XVI-lea se numește și Marmatia. Bonfinius, istoricul craiului Matieș Corvinul, spune chiar că ținutul se numește așa, fiind bogat în marmură. De fapt, marmură se găsește la Borșa, Săcel și Vișeu de sus, precum și la Irhole în Maramureșul cehoslovac.

Cele 55 de sate sunt așezate toate în văile râurilor amintite. Munții sunt în cea mai mare parte nelocuite. Satele maramureșene prezintă aproape același tip: cu casele înșirate de-a-lungul văii pe o distanță de 2—4 km. La cele două margini și în inima satului, ca și în Țara Oașului, se ridică o cruce înaltă de 4—7 m. Fiecare sat are o parte de sus: *susănari* și o parte de jos: *josănari*. Casele în general sunt din bârne de lemn trainic încheiate, dar se pot desface și muta ușor. Temelia e de piatră. De obicei, ele au două încăperi: o tindă și o «sobă», cu ferestre mici. Pereții sunt ten-cuiți numai dinăuntru, nu și dinafară, ca să nu putrezească.

În tindă e răsboiul (*chiara*, cum îi zic Maramureșenii), cu furca, vârtelnița și toate ce se țin de el. Cei săraci o întrebuințează și de grajd. În «sobă» e patul și masa, iar de jur împrejur laițele. La loc potrivit, cuptorul din *cahali* sau cărămizi, deasupra căruia iarna dorm bătrânii și copiii. Pe pereți, icoane sfinte și o mulțime de blide sau farfurii, iar pe lângă pereți «rudele» sau prăjinele cu țesături: covoare, cergi, velinți, cearșafuri sau *lipidee*, ștergare ș. a. Precum graiul Maramureșenilor e identic cu al Moldovenilor, ei fiind prin legendarul Drăguș-Vodă descălecătorii acestei țări, tot asemenea țesăturile lor prezintă multă înrudire.

Portul bărbaților constă din: *căciulă* îngustă, turtită, lipită de cap, cu capetele pielii îndoită înăuntru; *cămașă* scurtă până la brâu, uneori mai scurtă; *chimir* sau curea lată; *căpeneagă* roșie sau neagră, iarna *gubă* sau cojoc cu mițele înafară; *gatii* sau izmene largi și lungi până la glesne, iarna *cioareci* sau pantaloni de lână mai strâmți; în sfârșit, *opinci*. Acest port ni-l înfățișează mai sumar și următoarele versuri poporane: *Frunză verde măgheran, Drăgușul mi-e moroșan, Cu gubă și cu opinci, Nu l-aș da pe trei voinici*. — Portul femeilor încă e simplu. Cămașa abia are câteva cusături la guler, la mâneci și la poale. *Cosala* Rutencelor cu fir roșu sau albastru e cu mult mai bogată. Mijlocul li-l prinde *zaghia*, în unele locuri cătrînțele, iar al fetelor *sucna* sau rochia. În picioare poartă opinci ori cisme. Când poartă opinci, au și niște ciorapi scurți, numiți *colțuni*. Vara umblă și desculțe. La aceasta face aluzie cântecul: *Joacă lelea și desculță, Dacă n'are opincuță, Opincuțele-s pe bani, Cisme-le-s la bocotani*. O caracteristică a nevestelor din Maramureș este pitorescul lor leagăn de copil, pe care cu o funie îl atârnă de umăr. Fiind vorba de leagăn, trebuie semnalată rodnicia Maramureșencei. Preotul român unit Aurel Zoicaș din Glod povestește că odată a fost chemat să boteze un copil în Slătioara, filia acestei parohii. L-a botezat și s'a întors. Abia sosit acasă, tatăl copilului îl cheamă din nou, zicând: «Pân' ai venit acasă, a mai făcut unul!».

Comerțul și industria sunt aproape exclusiv în mâinile Evreilor, de asemenea 50% din munți și păduri. Românii maramureșeni au mai pierdut aproape o sută de munți cu prilejul delimitării noilor frontiere. Pe lângă penetrația elementului evreesc, stăpânirea maghiară a mai favorizat analfabetismul. La începutul stăpânirii românești erau 73,2% analfabeți. Numita stăpânire abia a tolerat timp de șapte ani școala normală a Asociațiunii pentru cultura poporului român din Maramureș în Sighet (1862—69). Această școală a fost condusă de inimosul profesor Ioan Bușiția, tatăl profesorului cu același nume din Beiuș-Bihor, sprijinit de prefectul român al Maramureșului Iosif Man, precum și mai ales de vicarul episcopesc, mai târziu chiar episcop de Gherla și de Oradea, Mihail Pavel. În cei șapte ani de funcțiune, această școală pregătește peste o sută de învățători distinși cari reduc analfabetismul la 53% și înființează grădini de pomărit în foarte multe sate. La stăruința prefectului maghiar Lonyai János, școala normală românească se desființează, profesorul I. Bușiția e mutat la Sáros-Patak (Ungaria), iar Asociațiunea, care există și astăzi și e cea mai veche la Români, își transformă școala în internat de băieți.

MARAMUREȘ

SIGHET: CENTRUL ORAȘULUI

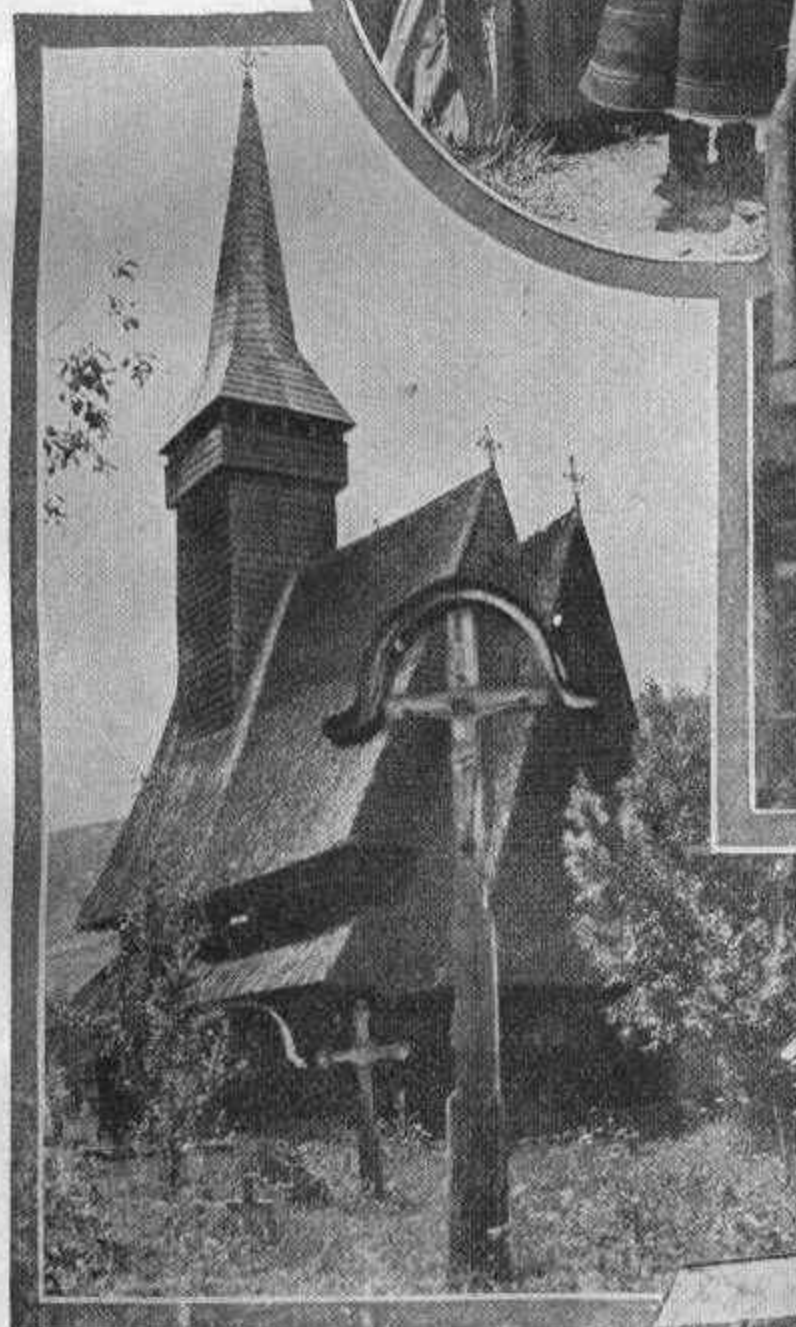

TĂRANCĂ
DIN SĂLTIOARA

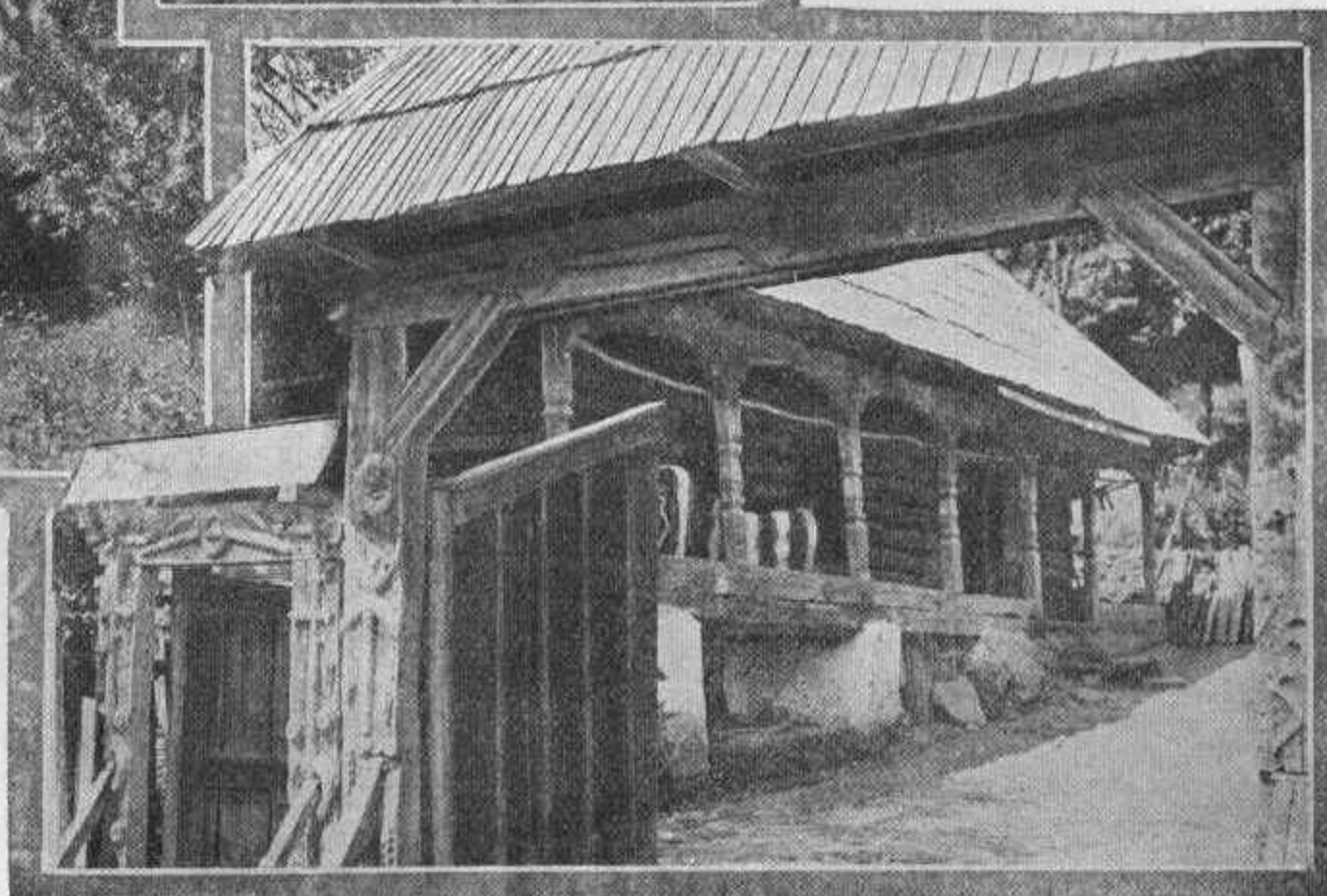

TROIȚĂ

TĂRANI DIN SĂCELE

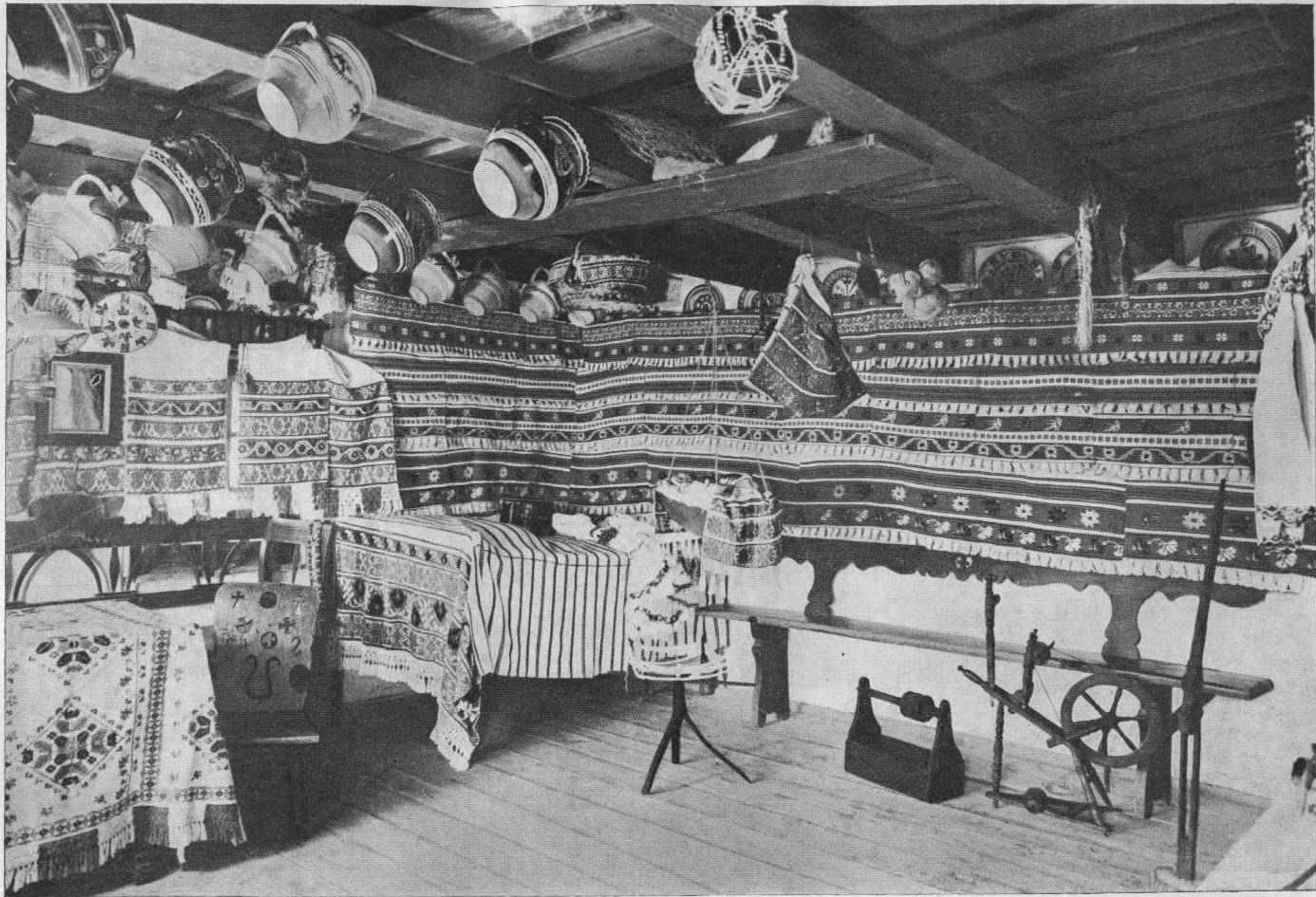

BISERICA DIN CUHEA

CASĂ ȚĂRÂNEASCĂ
DIN BÎRBEȘTI

CASĂ ȚĂRĂNEASCĂ. INTERIOR
Din «România», revista O. N. T.

Foto Weiss

Analfabetismul și exploatarea economică a Evreilor au urmărit dezastruoase. « Precum corbii se reped la oaia care bolește și o ciocănește până când o omoară, tot așa sunt și Jizii cu noi Români » — povestește un țaran din Borșa d-lui Tache Papahagi — « pe care-l văd sărac și beteag, apoi îl ciocănesc hât bine, până-l duc la groapă ». — « De când beau la Șloim în dâmb, De-atunci n'am mâlăiu să vând » și « Beau fetele până-s bete, Și-apoi zic că-s deochiete... Nu-s deochiete de babă, Ci de Ițic din uiagă ». Dar beția nu e unicul viciu prin care Evreii exploatează pe Români. Luxul încă e unul. « Rele zile am ajuns, Doamne, Că fetele-s toate doamne, Cu sugne și cu barșoane, Luate dela jidoavce, Părinții le pier de foame ». Un preot din Vișeu scrie chiar că, sub înrăurire evreiască, acolo nu e rar jurământul strâmb.

De acestea însă, ca și de alte amenințări, cuibul de șoimi al Maramureșului se va apăra cu îndârjire: *Este-un ciung de brad uscat Nice verde, nici uscat, Numai cumu-i blăstămat. Și 'n vârful ciungului Zbiară puii șoimului. D'asa zbiară și suspină, De ciunguțul se leagă Din vârf până 'n rădăcină. Eu am stat și-am întrebat: — Voi, puiuți, de ce zbierăți? — Da, numai noi nu zbierăm, Pe Dumnezeu lăudăm, Să răsară soarele, Să ne crească penele, Să sburăm în jos la țară, Doar va fi mai bună vară, C'amu ni-e lumea amară. Pentru credință, ca și pentru altă virtute creștinească, Maramureșanul e în stare să-și impună orice cumpăt, orice înfrânare: Acela-i fecior, fecior, Care nu se culcă 'n țol, Fără pe pământul gol. Acela-i fecior curat Care nu se culcă 'n pat, Fără pe scândura de brad.*

Superioritatea Românilor maramureșeni o arată și spiritul lor vioiu, glumet, satiric, uneori chiar sarcastic. Abia este sat fără poreclă. Câteva din aceste porecle se văd și din versurile: *Strigătură 'n Pătrova, Botă pălită 'n Rogna, Halarip Valea-Porcenii, Pită crepată Costinenii, Vălenarii iconarii, Bârseneștii mari bunzari.* i. g.

ECONOMIE

Exploatarea pădurilor și industriile elementare derivate, pomicultura, păstoritul, creșterea animalelor, sunt principalele activități economice ale județului M.

Agricultură. Județul ocupă o suprafață de 338.100 ha. Suprafața arabilă este de 37.528 ha, adică 11,09% din suprafața județului și 0,13% din suprafața totală a țării. Din suprafața arabilă a județului, marea proprietate deține 312 ha, adică 0,83%, iar mica proprietate 37.216 ha., adică 99,17%.

Din totalul suprafeței arabile, cerealele ocupă 21.012 ha, astfel repartizate:

Porumbul ocupă 9.555 ha, cu o producție de 89.261 chint. (prod. medie la ha 9,3 chint.), în valoare de 21 mil. lei.

Ovăzul ocupă 9.386 ha, cu o producție de 64.311 chint. (prod. medie la ha 6,9 chint.), în valoare de 19 mil. lei.

Grâul ocupă 899 ha, cu o producție de 5.868 chint. (prod. medie la ha 6,5 chint.), în valoare de 2 mil. lei.

Orzul ocupă 544 ha, cu o producție de 3.842 chint. (prod. medie la ha 7,1 chint.), în valoare de 1 mil. lei.

Secara ocupă 497 ha, cu o producție de 3.204 chint. (prod. medie la ha 6,4 chint.), în valoare de 1 mil. lei.

Hrișca ocupă 131 ha.

Fânețele cultivate și alte culturi furajere ocupă 3.555 ha. Din această suprafață trifoiul ocupă 1.459 ha, cu o producție de 47.801 chint. fân (media la ha 32,7 chint.), în valoare de 6 mil. lei. Alte fânețe cultivate ocupă 2.074 ha, cu o producție de 36.406 chint. fân (media la ha 17,5 chint.), în valoare de 5 mil. lei.

Plantele alimentare ocupă 5.730 ha. Din această suprafață cartofii ocupă 5.188 ha, cu o producție de 178.986 chint. (media la ha 34,5 chint.), în valoare de 22 mil. lei.

Plantele industriale ocupă 555 ha. Din această suprafață cânepa ocupă 428 ha, cu o producție de 1.513 chint. fuior (media la ha 3,5 chint.), în valoare de 5 mil. lei și 1.820 chint. sămânță (media la ha 4,2 chint.), în valoare de 1 mil. lei.

Vegetație și culturi diverse. Din suprafața totală a județului (338.100 ha), ogoarele sterpe ocupă 6.676 ha.

Fânețele naturale ocupă 48.583 ha, cu o producție de 500.404 chint. (prod. medie la ha 10,3 chint.), în valoare de 55 mil. lei.

Pășunile ocupă 21.913 ha.

Pădurile ocupă 147.193 ha.

Livezile de pruni ocupă 508 ha.

Alți pomi fructiferi ocupă 1.694 ha.

Creșterea animalelor. În județul M. se aflau în anul 1935:

Cai 11.353, boi 37.345, bivoli 1.175, oi 87.090, capre 8.663, porci 7.456, stupi sistematice 1.267 și stupi primitive 2.632.

Industria. 2 mori sistematice (Vișeu de sus), 1 fabrică de produse făinoase (Sighet), 1 moară de sare (Camara-la-Sighet), 1 fabrică de ghiață, 1 de basmale și șaluri, 1 de tricotaje, 1 de carton ondulat și articole de hârtie (toate la Sighet), 1 de extragerea taninului (Vișeu de Sus), 3 de tăbăcărie (2 la Sighet și 1 la Vișeu de Sus), 28 de cherestea (dintre care 2 la Sighet), 2 de mobile curbate, 2 de perii și articole de lemn, 1 de mătură, 1 de cărămizi și țigle, 1 de nasturi și 1 de șepci, (toate la Sighet); 4 mine de aur și argint (Butești) și 1 mină de sare (Ocna-Șugatag).

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei și peste *): Moara de sare C.A.M., Sighet

(inv. 47), Ferăstrăul cu aburi și moara sistematică, Vișeu de Sus (soc. 14, inv. 6), Industria Maramureșană pentru extragerea taninului și pentru fabricarea pielei, Vișeu de Sus (soc. 8, inv. 7), Prima fabrică din Maramureș pentru mobile indoite și mărfuri din lemn, Sighet (soc. 5, inv. 12) și Fabrica de perii și articole de lemn, Sighet (soc. 10, inv. 8).

INDUSTRIA¹⁾ JUDEȚULUI MARAMUREȘ ÎN 1935

Întreprinderile dela 5 H.P. sau 20 lucrători în sus

Industria	Numărul fabricilor		Forța motrice H.P.	Personalul ocupat	Valoarea producției în mii de lei
	Active	Închise			
Alimentară . . .	2	3	480	73	37.289
Textilă	2	1	13	17	3.291
Pielărie	—	2	32	—	—
Lemnului	17	9	2.355	1.360	54.785
Total	21	15	2.880	1.450	95.365

¹⁾ Nu sunt cuprinse exploatarile miniere, petrolifere, carierele, uzinele de apă și electricitate.

*) Cifrele în paranteză arată capitalul social (soc.) și capitalul investit (inv.) în milioane de lei.

BISERICA DIN DRAGOMIREȘTI

FLĂCĂU MARAMUREȘAN

Menționăm și minele de aur și argint ale Asociației Maramureșene de mine metalice (comuna Butești), precum și mina de sare C.A.M. din Ocna-Șugatag. Majoritatea fabricilor de cherestea din județ aparțin Casei Autonome a Pădurilor Statului.

Cariere de argilă la Sighet, piatră calcară pentru fabricarea varului la Bistra, piatră de moară la Glcd, piatră de gresie la Vișeu-de-Sus și Valea-Vișeuului.

La sate este foarte dezvoltată industria casnică (covoare și pânze de casă).

Comerț. Comerț dezvoltat cu lemn, vite, piei și fructe. Lemne de foc (fag) se exportă în Ungaria (7.500—8.000 vagoane anual); lemne de construcție (scânduri grinzi și alte semi-fabricate de lemn moale) se exportă în Germania, Danzig, Ungaria și Anglia; parchete de stejar și lemn pentru furnir se exportă în Danzig și Anglia. Un articol special de export este lemnul de rezonanță (de molid, cel mai bun din Europa). Exportul de fructe în anii buni ajunge până la 500 vagoane (20—25 milioane lei).

Județul importă cereale, alimente, textile și materiile prime necesare celor câteva fabrici de textile și tricotate din Sighet.

Credit și cooperatie. În cuprinsul județului funcționează 5 bănci (societăți anonime).

Situația lor, conform bilanțurilor încheiate la 31 Decembrie 1934, se prezintă astfel:

A C T I V		P A S I V	
Disponibil . . .	543.801	Fonduri . . .	12.014.722
Plasamente . . .	36.406.954	Angajamente . . .	36.078.715
Imobilizări . . .	5.886.063	Rezultate . . .	57.361
Rezultate . . .	5.313.980		
Total . . .	48.150.798	Total . . .	48.150.798

Cooperative de credit (bănci populare) 23, cu 5.530 membri și cu un capital social vărsat de 3.410.771 lei. Impru-

muturi acordate 13.716.518 lei (neconvertite 958.581 lei, convertite 5.383.315 lei și reduceri la împrumuturi convertite 7.374.622 lei). Depuneri spre fructificare 2.851.884 lei. Totalul bilanțului 25.726.524 lei.

Cooperative forestiere 4, cu 510 membri și cu un capital social vărsat de 571.085 lei. Material fasonat și în fabricație 7.000 lei. Bilanțul încheiat 2.484.727 lei.

Cooperative de consum 2, cu 252 membri și cu un capital social vărsat de 228.086 lei. Mărfuri generale în valoare de 218.348 lei. Bilanțul încheiat 1.156.099 lei.

Situația cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decembrie 1935.

Finanțe publice. Bugetul județului M. pe exercițiul 1936/37 prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	7.862.500
Venituri ordinare	4.991.500
Venituri extraordinare	71.000
Venituri speciale	2.800.000
Cheltuieli	16.667.082
Cheltuieli ordinare	13.796.082
Cheltuieli extraordinare	71.000
Cheltuieli speciale	2.800.000

Drumuri. Județul M. este străbătut de o rețea totală de drumuri de 612 km 336 m, repartizată astfel:

Drumuri naționale 225 km 918 m, din cari Direcția Generală a Drumurilor întreține o rețea pietruită de 210 km 615 m, iar orașul Sighet 4 km 153 m.

Drumuri județene 216 km 156 m, din cari administrația județului întreține o rețea pietruită de 201 km 456 m.

ȚĂRANI DIN MARAMURE

Drumuri comunale 170 km 262 m.

Lungimea podurilor este de 4.980,60 metri repartizată astfel: poduri naționale 2.114,70 m, județene 1.962,35 m și comunale 903,55 m.

Prin județ trec 3 drumuri naționale, legând următoarele localități:

1. Câmpulung – Sighet – Carei. (Sighet-Moisei = 72 km).
2. Sighet – Baia Mare.
3. Beclean – Moisei.

Cale ferată. Județul M. este străbătut de o rețea totală de cale ferată de 131 km, din care 92 km linii secundare simple și 39 km linii înguste.

Pe lângă liniile de mai sus, exploatate de C.F.R., menționăm și linia particulară Vișeu – Valea Babei.

Itinerarii principale. Accelerate: Valea Vișeului – Dragoș-Vodă (Praga).

Stații importante. Valea Vișeului, Dragoș-Vodă, Sighet Sugatag.

Legătura de cale ferată a județului cu restul țării se face prin Cehoslovacia. Este una din marile dureri ale ținutului. Un interes național elementar dictează construcția unei căi ferate dela Baia-Mare la Sighet și dela Sighet la Salva (Năsăud). Aceasta, la 20 de ani dela Unire.

Poștă, telegraf, telefon. În județul M. sunt 2 *oficii P.T.T. de stat* (amândouă la Sighet) și 23 *oficii autorizate* la Băicoiul-Mare, Bârsana, Berbești, Borșa, Cămara-Sighet, Câmpulung-la-Tisa, Coștiui, Cuhea, Dragomirești, Leordina, Moisei, Ocna-Șugatag, Petrova, Poenile-de-sub-munte, Rona-de-Sus, Rozavlea, Ruscova, Săcel, Săpânța, Strâmtura, Valea-Vișeului, Vișeu-de-Sus, Vișeu-de-Jos.

Oficii telefonice se află în următoarele localități: Sighet, Băicoiul-Mare, Bârsana, Borșa, Coștiui, Cuhea, Dragomirești, Leordina, Moisei, Ocna-Șugatag, Petrova, Poeni-de-sub-munte, Rona-de-Sus, Rozavlea, Ruscova, Săpânța, Săcel, Strâmtura, Tececul-Mic-Valea Vișeului, Vișeu-de-Sus.

Stațiuni climatice, balneare, turism. *Coștiui*, stațiune balneară, situată în regiunea dealurilor, la 450 m înălțime. Ape cloruro-sodice concentrate. Indicațiuni: limfatism, scrofuloză, reumatisme, nevralgii, gută, obezitate, tuberculoză osoasă și articulară, etc. Instalațiuni modeste. Locuințe în sat. Anotimp: Iulie–August. Gară locală pe linia Sighet – Coștiui.

Ocna-Șugatag, stațiune balneară, la 490 m înălțime. Ape cloruro-sodice concentrate. Aceleași indicațiuni ca pentru Coștiui. Câteva lacuri sărate în puturile vechilor ocne de sare. Locuințe la săteni. Anotimp: Iulie–August. Gară locală pe linia Sighet – Șugatag.

Breb, stațiune balneo-climatică, lăsată în părăsire pe versantul de miazănoapte al Gutâiului, la 750 m înălțime. Climat subalpin, aer ozonizat. Ape sulfatate calice. Apa din izvorul «Olga», întrebuințată în cura internă se găsește și în comerț. Indicațiuni: băile în reumatisme, gută, afecțiuni nervoase, boli de piele, iar cura internă în catarurile tubului digestiv.

Șuligul, ape ferasinoase și bicarbonate, pe valea pârâului cu acelaș nume, la 860 m înălțime, înconjurat de păduri seculare de brazi. Climat subalpin indicat debilitor și convalescenților. Indicațiuni: anemie, debilitate, convalescență, bolile aparatului respirator și ale celui digestiv, paludism. Stație c.f. pe linia îngustă Vișeu-de-Sus.

Borșa, stațiune balneară modestă, la 665 m înălțime, în regiunea pădurilor de brazi. Mai multe izvoare ca ape feruginoase carbo-gazoase. Indicații: anemie, debilitate, afecțiunile aparatului respirator și ale celui digestiv. Instalații primitive, cu căzi de lemn. Locuințe în sat. Gară locală pe linia Sighet – Borșa.

Botiza, stațiune balneară de interes local, la 500 m cu ape cloruro-sodice feruginoase. Instalații modeste. Gară la Vișeu-de-Sus (31 km).

Crăciunești, stațiune balneară modestă, în valea Tisei la granița către Cehoslovacia. Ape sulfatate. Instalațiuni modeste. Haltă c.f. pe linia Sighetul – Marmăției – Borșa.

Dragomirești, stațiune balneară de interes local, situată pe valea Izei.

Ape cloruro-sodice sulfatate. Instalații primitive. Locuințe în sat. Gară la Vișeu-de-Jos (18 km) pe linia Sighetul – Marmăției – Borșa.

Jeud, stațiune balneară, pe valea Jeudișorului, la 420 m înălțime. Ape sulfatate și nămol. Instalațiuni pentru băi calde și nămol. Locuințe în sat și la Dragomirești. Gară la Vișeu-de-Jos (18 km).

Valea-Vinului, stațiune balneară de interes local, la 530 m înălțime, în mijlocul pădurii. Ape cloruro-sodice-carbo-gazoase. Instalații pentru băi calde și reci. Haltă c.f. la Vișeu-de-Mijloc. (3,5 km).

Vișeu-de-Sus, stațiune climatică și centru turistic.

ÎN «VRANIȚĂ», COM. CĂLINEȘTI

Prin nenumăratele izvoare de ape minerale, prin configurația sa geografică de aspect alpin, cu pitorescul satelor păstrând frumoasele biserițe de lemn și prin originalitatea etnografică, jud. Maramureș prezintă o deosebită importanță turistică.

Alpinism. Din Breb, pe muntele Gutâiul; din Dragomirești, urmând valea Baciului, pe Țibleș. În munții Rodnei: din Borșa, la Pietrosul Mare și Pietrosul Mic, din Moiseiu, pe Bucuiasca. În Carpații Păduroși din Ruscova, pe Vârful Pop Ivan; din Poenile de Munte peste Pecialu, la Pietrosul.

O casă de adăpost la pasul Prislop (propr. Secției T. C. R. din Sighet) și cabanele Vânătorilor de Munte de la Lutoasa (regiune foarte bună pentru ski).

CULTURĂ

Știință de carte. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, populația județului, dela 7 ani în sus este de 128.968 locuitori din cari 38,0% sunt știutori de carte. După sex, proporția este de 45,1% bărbați știutori de carte și 31,4% femei știutoare de carte. Repartiția locuitorilor după gradul de instrucție, în procente, este următoarea:

Gradul de instrucție școlară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul știutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extrașcolară	5,1	5,5
2. Primară	68,9	88,2
3. Secundară	21,4	4,7
4. Profesională	1,8	0,9
5. Universitară	2,0	0,5
6. Alte școli superioare	0,8	0,2

Invățământ. Populația școlară a județului M. (între 5—18 ani) a fost în anul 1934 de 42.823 loc. (4.393 mediu urban și 38.430 mediu rural).

Școli secundare. 1 liceu de băieți, 1 liceu de fete, 1 liceu comercial de băieți, 1 liceu comercial de fete, 1 gimnaziu comercial mixt, 1 școală normală de băieți, 1 gimnaziu de fete romano-cotolic, conservator comunal de muzică.

Școli primare 85, din care 72 rurale și 13 urbane (79 școli de stat și 6 confesionale), cu un număr total de 14.898 elevi (2.338 mediu urban și 12.560 mediu rural) și cu 273 învățători și alt personal didactic. (situația din 1934).

Grădini de copii 8, din care 4 rurale și 4 urbane (7 de stat și 1 confesională) cu un număr total de 553 copii (270 mediu urban și 283 mediu rural) și cu 11 conducătoare. (situația din 1934).

Instituții culturale. În județul M. se relevă activitatea despărțământului central al «Astreii» cu sediul în orașul Sighet și cu organizații locale în Iza și Vișeu.

Fundația Culturală Regală «Principele Carol» are cămine culturale în Bârsana, Cuhea, Săliștea-de-Sus și Săpânța.

Liga Culturală activează în orașul Sighet.

TĂRANCĂ DIN SLĂTIOARA

Casa Școalelor și a Culturii Poporului întreține 19 cămine culturale și 5 societăți muzicale, adică în total 24 organizații culturale, dintre care 13 au personalitate juridică.

În orașul Sighet mai sunt următoarele instituții culturale: Muzeul Etnografie al județului Maramureș, 2 biblioteci, Cercul catolic, Cercul civil, 3 societăți corale, 4 soc. sportive, 2 de vânătoare, 1 de pescuit, 2 cinematografe.

RELIGIE

Confesiuni. Din totalul locuitorilor județului, 53,8% sunt greco-catolici și 5,3% ortodoxi.

Restul populației aparține altor confesiuni.

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 54 biserici greco-catolice, 21 ortodoxe, 7 romano-catolice, 3 reformate, 9 greco-catolice rutene, 1 casă de rugăciuni baptistă și 1 a adventiștilor de ziua 7-a.

1 mănăstire ortodoxă, în comuna Dragomirești și câte o mănăstire greco-catolică în comunele Giulești și Moisei.

În orașul Sighet se află 2 temple, 10 sinagogi și 13 case de rugăciuni izraelite, iar în comunele rurale se află sinagogi în fiecare comună cu populație evrească numeroasă.

Instituții bisericești. Vicariatul greco-catolic al Maramureșului în Sighet, cu 3 protopopiate: al Sighetului, al Vișeuului (Vișeu-de-Sus) și al Izei (în comuna Dragomirești).

Protopopiatul ortodox Protopopiatul romano-catolic și Protopopiatul greco-catolic ruten (toate cu reședința în Sighet.)

Județul se află în eparhia greco-catolică a Episcopiei Maramureșului din Baia-Mare (Mitropolia Albei-Iulii și Făgărașului) și în eparhia ortodoxă a Vadului, Feleacului și Clujului (Mitropolia Ardealului, Banatului, Crișanei și Maramureșului).

ADMINISTRAȚIE

Organizare administrativă. Capitala județului M. este orașul Sighet. Județul are un oraș și 58 sate împărțite astfel:

STÂNĂ SUB VÂRFUL POP-IOANULUI

POARTĂ ȚĂRĂNEASCĂ DIN SLĂTIOARA

LOCALITĂȚILE DIN JUDEȚUL MARAMUREȘ

A) Orașe

1. Sighet (capitala județului)

B) Sate

I. PLASA IZA

1. Bocicoiel
2. Botiza
3. Cuhea
4. Dragomirești
5. Glod
6. Ieud
7. Poienile-Glodului
8. Rozavlea
9. Săcel
10. Săliștea-de-Sus

11. Slătioara
12. Strâmtura
13. Șieu

II. PLASA SIGHET

1. Bucicoiul-Mare
2. Câmpulung-la-Tisa
3. Coștiui
4. Crăciunești
5. Iapa
6. Lunca
7. Remeți
8. Rona-de-Jos
9. Rona-de-Sus
10. Sarasău
11. Săpânța
12. Teceul-Mic
13. Virișmort

- I. Plasa Iza . . . . . 13 sate
- II. Plasa Sighet . . . . . 13 sate
- III. Plasa Șugatag . . . . . 20 sate
- IV. Plasa Vișeu . . . . . 12 sate

Organizare judecătorească. Un tribunal la Sighet cu o secțiune, 9 magistrați, 1 prim-procuror și 1 procuror, în circumscripția Curții de Apel din Oradea.

3 judecătoria, la Sighet, Dragomirești și Vișeu-de-Sus, cu un total de 9 magistrați.

Organizare sanitară. 2 spitale de stat la Sighet (dintre care 1 Spital de alienați) și 1 la Vișeu-de-Sus.

În orașul Sighet se mai află un spital epidemic comunal, 1 dispensar evreesc și sanatoriile particulare « Dr. E. Junger » și « Dr. Sreter ».

Serviciul sanitar al județului și Serviciul sanitar al orașului Sighet.

Asistență și prevedere socială. Casa Asigurărilor Sociale din Satu-Mare are un oficiu la Sighet și organizații medicale la Sighet, Bocicoiul-Mare, Petrova, Poenile-de-sub-Munte, Vișeu-de-Sus, Borșa, Ocna-Șugatag, Câmpulung-la-Tisa, Coștiui și Budești (total 14 medici).

La Sighet mai activează: Soc. « Principele Mircea » Soc. « Crucea Roșie », Oficiu I.O.V. Reuniunea femeilor române, Reuniunea femeilor « Altarul », Reuniunea Mariană, Soc. femeilor calvine, Cercul fetelor romano-catolice, 1 societate evreiască de ajutor mutual, Soc. « Joint » și Soc. « Hicern ».

În oraș se află: Casa de ocrotire a bătrânilor, Azilul de bătrâni romano-catolic, Căminul meseriașilor, Căminul de ucenici, Azilul de bătrâni și infirmi izraelit, Reuniunea femeilor izraelite de rit sefard și de rit ortodox.

PRINCIPALE AȘEZĂRI

Sighet, capitala județului (Vezi monografiile orașelor reședință).

Borșa. Sat mare pe valea Vișeuului. Joacă și rol de târg.

Ocna-Șugatag. Centru de exploatare a sării, situat în S. județului, într-o regiune deluroasă.

III. PLASA ȘUGATAG

1. Bărsana
2. Bervești
3. Breb
4. Budești
5. Călinești
6. Cornești
7. Crăcești
8. Desești
9. Ferești
10. Giulești
11. Hărniciești
12. Hoteni
13. Nănești
14. Ocna-Șugatag
15. Oncești
16. Sărbi
17. Șugatag

18. Vad
19. Valea-Porcului
20. Văleni

IV. PLASA VIȘEU

1. Bistra
2. Borșa
3. Leordina
4. Moisei
5. Petrova
6. Poienile-de-sub-Munte
7. Repedea
8. Ruscova
9. Valea-Vișeuului
10. Vișeu-de-Jos
11. Vișeu-de-Mijloc
12. Vișeu-de-Sus

VAS DIN EPOCA ROMANĂ

JUDEȚUL MEHEDINȚI

Stema. Scut albastru, cu o albină de aur cu aripile întinse.

Simbolizează vechea și bogata industrie a albinăritului din acest județ.

Este vechea stemă, heraldizată.

GEOGRAFIE

Așezare. Județul M. este așezat în apusul Olteniei la drumul care trece prin defileul Dunării către Banat.

Suprafața: 5.320 km².

Infățișarea pământului. În partea nordică a județului sunt munții, nu prea înalți (între 1200—1500 m) ai Cernei sau Mehedințului; urmează apoi un podiș de eroziune tăiat în roci cristaline și calcare cu multe chei, doline, peșteri (podușul Mehedințului) și, înfine, seria de culmi piezișe ale platformei deluroase oltene care și aici se pierde pe nesimțite în câmpia Dunării.

Climă și ape. Clima este de tip continental temperat însă cu oarecare influențe mediteranee care se simt, în special, în temperatura mai puțin coborită a iernii (2° la Turnu-Severin) și în regimul ploilor (două epoci bine marcate, de primăvară și de toamnă, dintre care cea din urmă e caracteristică ținuturilor mediteranee). Vânturile dominante sunt cele de V., lucru care se vede, între altele, și din direcția dunelor de nisip care acoperă câmpia.

La granița dinspre Banat, se găsește Cerna, iar în apropierea celei din spre județul Gorj, curge, în întregime pe teritoriul județului, Motru. Între Cerna și Motru se mai găsesc încă numeroase râuri, însă mai puțin însemnate. (*Bahna, Topolnița, Drincza*, etc.). În lunca Dunării înfine și în cursul câtorva văi, sunt numeroase lacuri dar nu prea mari.

Vegetație. Munții și podușul Mehedințului sunt acoperiți de întinse păduri de fag; în jurul Vârciorovei însă și pe dealurile mai joase, sunt presărate numeroase păduri de stejar, resturi din pădurea neîntreruptă de altădată. În aceste păduri și mai ales în cele dintre Severin și Vârciorova cu prelungiri pe valea Cernei, în Banat, se găsesc, asociate stejarilor, numeroase elemente mediteranee (alunul turcesc, liliacul sălbatec, sfineacul, moșdrearul, arțarul cu frunza cu trei lobi, nucul sălbatec, etc.). În partea S.-V a județului, unde și precipitațiunile scad sub 500 mm anual, pe nisipurile dunelor care acoperă toată câmpia, se întinde stepa în asociație cu plantele arenacee (de terenuri nisipoase).

Bogății minerale. Pe valea Bahnei care dă în Dunăre lângă Vârciorova și în cursul superior al Topliței, se găsesc zăcăminte de cărbune brun de foarte bună calitate; iar în regiunea colinară, lignit. E cunoscut în fine calcarul de construcție dela Gura-Văii.

ISTORIE

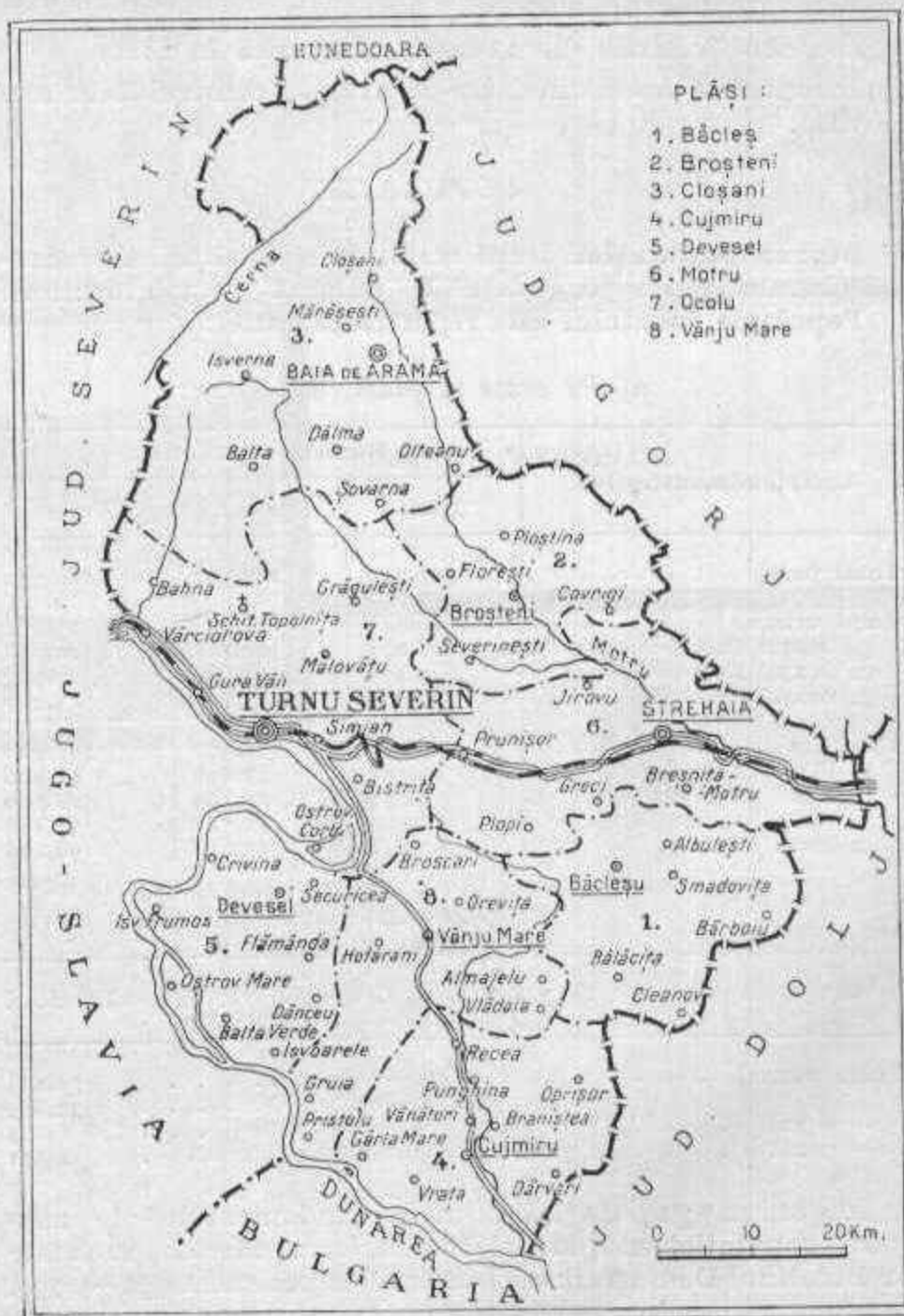
Vechime și dezvoltare istorică. Județul M., al cărui nume înseamnă «cei dela Mehadia», apare pe la finele sec. XV, în locul județului Motrului și a unei părți din județul de Bălta.

Teatru al unor evenimente de care se leagă însăși făptura noastră națională, județului M. păstrează importante relicve istorice.

De-a-latul său a trecut Traian împăratul cu oștirile Romei în al doilea război dacic. Podul construit de Apollodor din Damasc în vederea cuceririi Daciei, a asigurat până târziu legăturile ei cu imperiul.

La capătul dacic al acestui pod s'a constituit, pe urmele unei așezări autohtone, castrul Drubeta, care deveni, mai târziu «municipiu al lui Hadrian» și în care s'au perindat legiunea V Macedonica, legiunea VII Claudia, legiunea IV Flavia, aripa Claudia a Galilor.

Castrul acesta întreține raporturi cu marile așezări militare de pe țărmul Istrului. Existența sa aici e constatată fără întrerupere și după așa zisa părăsire a Daciei de Aurelian. Ea a servit de bază militară a imperiului de Răsărit, sau punct înaintat în calea barbarilor.

În regiunile acestea au fost așezați apoi, de regii unguri, cavalerii ioaniți.

Ele au trecut apoi în mâna domnilor Țării Românești sari le-au posedat cu titlul de bani ai Severinului.

Monumente istorice. A) În Turnu-Severin:

Castrul roman Drubeta, din care săpăturile arheologilor au scos la lumină praetoriul lui Traian, praetoriul lui Hadrian, zidul lui Constantin cel Mare, statui și inscripții de cel mai mare interes istoric.

Ruinele podului lui Traian, construit de arhitectul Apolodor din Damasc la anul 104 d. Hr.

Termele romane de pe terasa Dunării.

Ruinele a 2 Bazilici medievale, în parcul «Drubeta» și în Curtea liceului «Traian».

Cetatea medievală a Banatului de Severin, în grădina publică «General Dragalina».

B) În restul județului:

Stațiuni preistorice. În Ostrovul Simian, Ostrovul Corbului și Ostrovul Mare. *Castre romane* la Ostrovul Banului, Puținei-Halânga, Hinova și Cetatea Grădeț.

Mănăstirea Vodița, ctitoria călugărului Nicodim, pe temelile altei mănăstiri din sec. XIII.

Mănăstirea Coșuștea-Crivelnic, înălțată în sec. XV, pe temelile unei mănăstiri mai vechi.

Mănăstirea Strehaia, ctitoria boierilor Craiovești, reclădită de Matei Basarab în 1645.

Ruinele cetății de pe insula Ada-Kaleh. Cetatea a fost construită de turci în secolul al XV-lea.

Schitul Topolnița, din comuna Balotești, ctitoria lui Lupu Buligă din sec. XVII.

Mănăstirea Gura-Motrului, ctitoria Vel-Vornicului Preda Brâncoveanu, din 1653, zugrăvită de Constantin Brâncoveanu la 1705.

Biserica Sft. Gheorghe din Cerneți, zidită de Grigore Ghica la 1663.

Biserica Sf. Nicolae din Cerneți, construită în 1794, cu interesante fresce ale epocii.

Biserica Sf. Ioan din Cerneți, construită în 1820.

Biserica de lemn din Baia-de-Aramă, construită în sec. XVIII.

POPULAȚIE

Starea populației. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, județul M. numără 306.339 locuitori. Populația județului este repartizată astfel:

a) *Pe orașe și plăși, după sex:*

Unități administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbați	Femei
Total județ	306.339	144.997	161.342
Total urban	30.547	14.605	15.942
1. Orașul Turnu-Severin	21.073	10.125	10.948
2. Orașul Baia-de-Aramă	1.475	688	787
3. Orașul Strehaia	7.999	3.792	4.207
Total rural	275.792	130.392	145.400
1. Plasa Câmpu	99.452	47.846	51.606
2. Plasa Cloșani	53.499	24.799	28.700
3. Plasa Motru	64.999	30.511	34.488
4. Plasa Ocolu	57.842	27.236	30.606

b) *Pe grupe de vârstă:*

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele	306.339	30—49 ani	71.335
0—9 ani	78.657	50—59 ani	34.659
10—29 ani	114.134	70 ani și peste	6.203
		Vârstă nedecarată	1.351

Miscarea populației. Datele fundamentale ale mișcării populației în județul M., conform cifrelor publicate în Buletinul Demografic al României în perioada 1931—1936, sunt următoarele:

Anul	Cifra probabilă a populației județului la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proporții la 1.000 locuitori		
		Născuți vii	Morți	Excedent natural	Născuți vii	Morți	Excedent natural
I	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 mediei anuale	—	9.160	5.937	3.223	29,1	18,9	10,2
1931	307.540	8.857	6.437	2.400	28,8	21,0	7,8
1932	310.845	10.006	6.074	3.932	32,2	19,5	12,7
1933	314.391	9.040	5.305	3.735	28,8	16,9	11,9
1934	318.428	9.009	5.563	3.446	28,3	17,5	10,8
1935	320.979	8.888	6.286	2.602	27,7	19,6	8,1
1936	324.890	9.665	5.711	3.954	29,7	17,6	12,1

La data de 1 Iulie 1937 cifra probabilă a populației județului M. a fost de 328.164 loc. Față de populația numărată la recensământul din 1930 și anume 306.339 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 21.825 locuitori în timp de șase ani și jumătate, ceea ce corespunde unei creșteri de 7,1%.

INFĂȚIȘARE SOCIALĂ

Regiune de trecere între ținutul muntos al Banatului, depresiunea subcarpatică a Jiului, câmpia Olteniei și lunca Dunării, județul M. se deschide ca un evantai în jurul Severinului, păzind alternativ trecerea din Oltenia spre Banat, sau din Banat spre Jiu, sau spre șesul Dunării.

Drumul care vine dela Nord la Sud din Banat, prin valea Cernei, până la Dunăre, paralel cu drumul de fier, se ramifică îndată după Severin: un prim drum, al *Descălecării*, după ce urcă dealul Balotei, coboară spre Apus, pe valea Hușniței și a Motrului, prin Strehaia, paralel cu drumul de fier spre valea Jiului Mijlociu și spre Craiova; al doilea merge spre Nord-Est, către depresiunea Târgului de Jii, peste dealurile Motrului; al treilea o ia în sus spre miază-noapte, pe sub plai, către lunca Dunării, spre cetate.

Partea de miază-noapte a județului cuprinde satele așezate în preajma drumului de sub munte. Sunt, în general, sate mici, străvechi, risipite pe plaiuri și prin coclauri, în care principalele îndeletniciri ale oamenilor sunt pădurăritul și creșterea caprelor. Puține industrii extractive: de cupru, la Baia de Aramă, de calcar, la Gura-Văii, sau de lignit, prin alte locuri cunoscute din vechime, dar azi mai mult părăsite. Viața acestor sate e legată de aceea a satelor așezate în valea Cernei, peste munți, cu care își împarte stăpânirea acestora. Vorba cântecului: «Mă suii în dealul Cernei și privii într'al Isvernei». Un drum vechiu de transumanță duce din munte, peste dealurile din dreapta Motrului, către lunca Dunării.

Partea de apus, fostul «Județ al Motrului», e formată din satele înșirate de-a-lungul acestui râu și al afluenților săi, precum și de-a-lungul drumului care duce din Severin la Târgul Jiului, peste dealuri.

Sunt cătune obișnuite, de râu, cu vechile așezări pe conul de dejecție al afluenților apei principale, întinse apoi lanț de-a-lungul apei. Viața socială are aci aceleași caractere cu cea din valea Jiului. Populația își împarte îndeletnicirile între pădurărit, creșterea animalelor și o agricultură insuficientă (mai ales porumb), împlinind lipsurile acestor îndeletniciri prin dezvoltarea cărăușiei și a precupeției cu păcură, sare, cerși, piue, etc., pe care le cară dela munte la șes, aducând în locul lor produse alimentare.

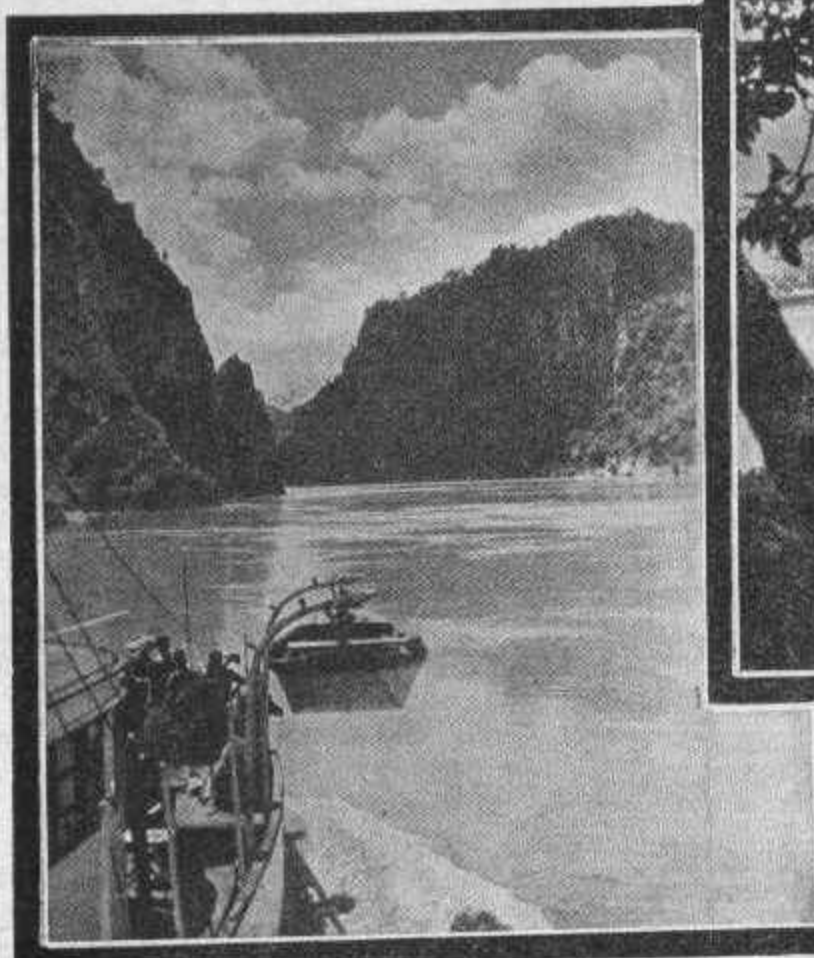
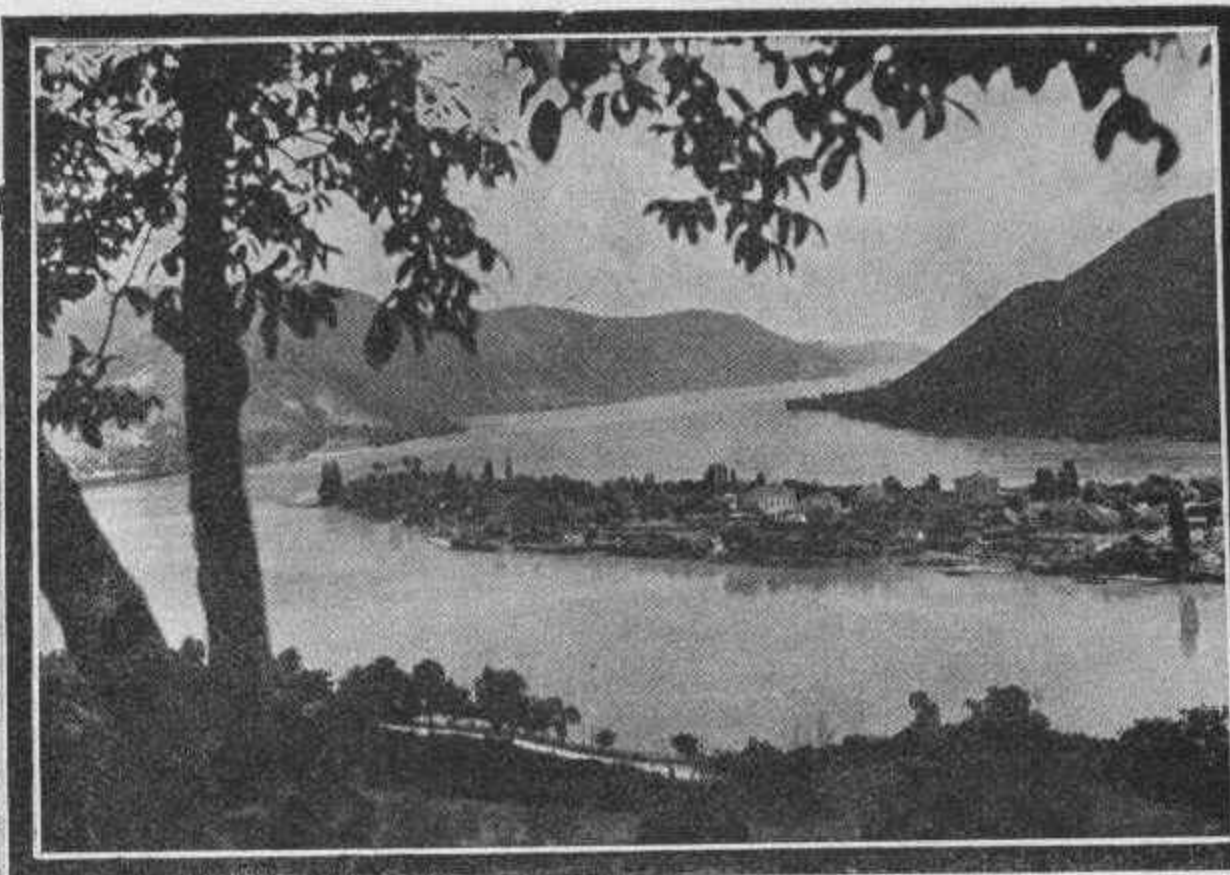
Partea de miază-zi, fostul «Județ de baltă», e alcătuită din sate mai mari și mai rare, de câmpie, așezate pe terase, sau în luncă, la încrucișarea drumurilor și locuite de o populație care se ocupă în primul rând cu agricultura. Viața socială are aci caracterul general al vieții din șesul Olteniei, această regiune fiind o prelungire apuseană a Doljului. Ca tot Doljul de miază-zi, această parte e o zonă de contact permanent cu populația de peste Dunăre, în bună parte românească, pe valea Timocului.

Județ cu caracter compact românesc și țărănesc, păstrând în chip deosebit conștiința romanității sale, e alcătuit, mai ales în partea de miază-noapte și răsărit, din puternice așezări moșnenești, mândre de starea lor, așa numiții «boieri dela Motru», întrerupte pe alocuri de sate de

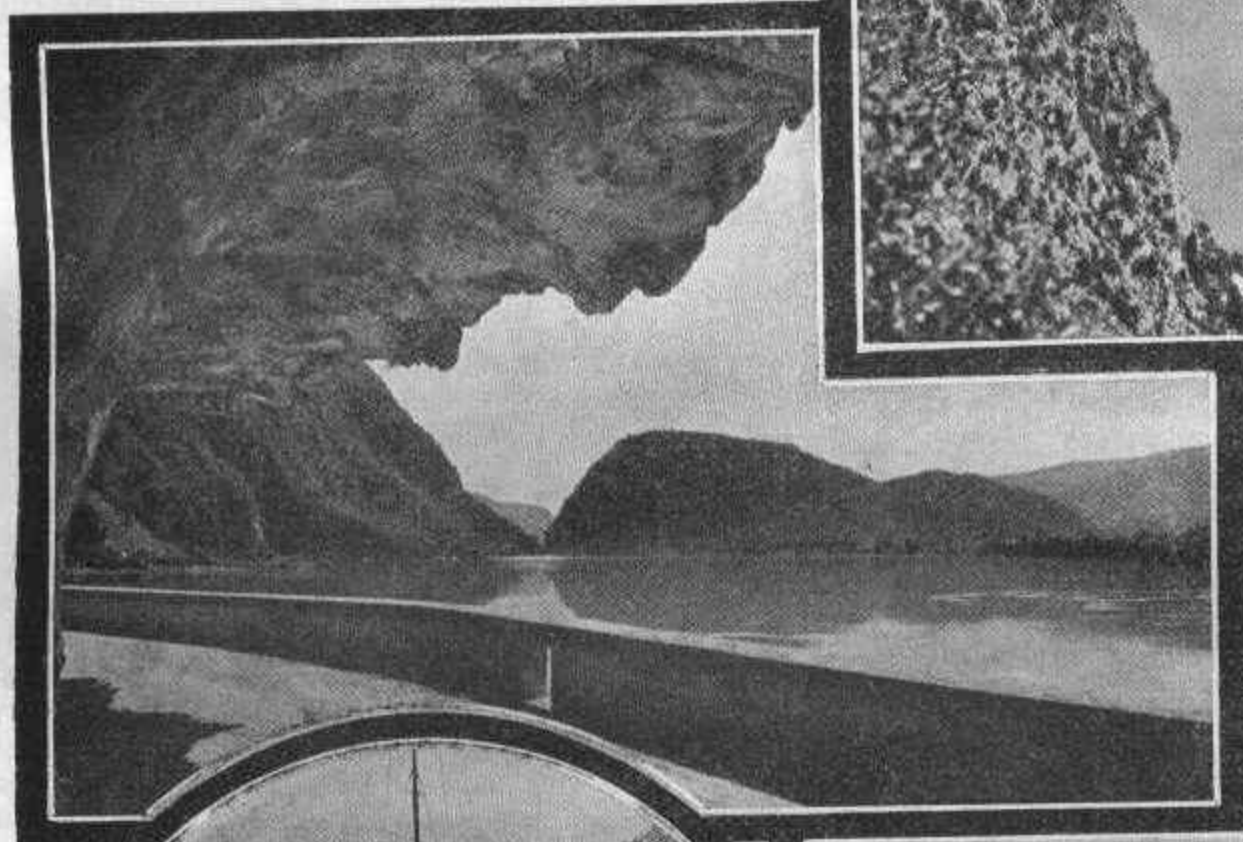
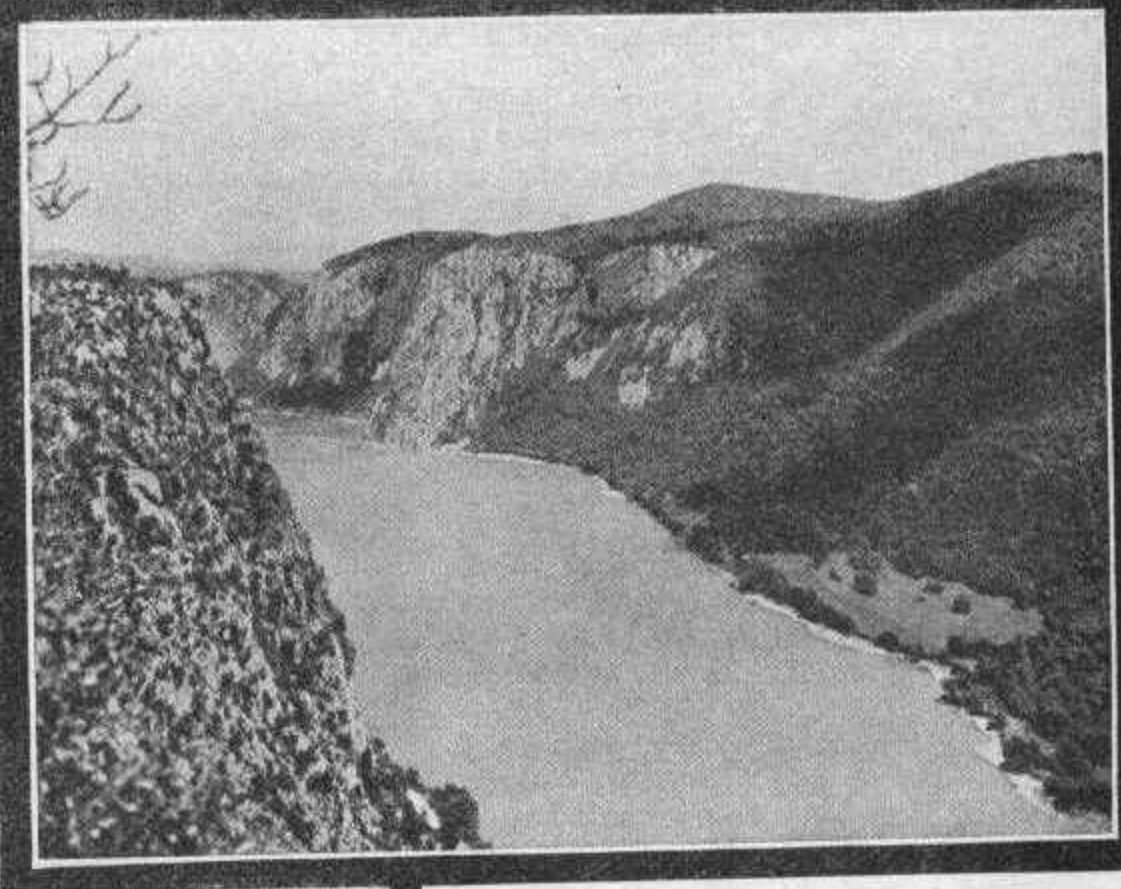
MEHEDINȚI

INSULA ADA-KALEH

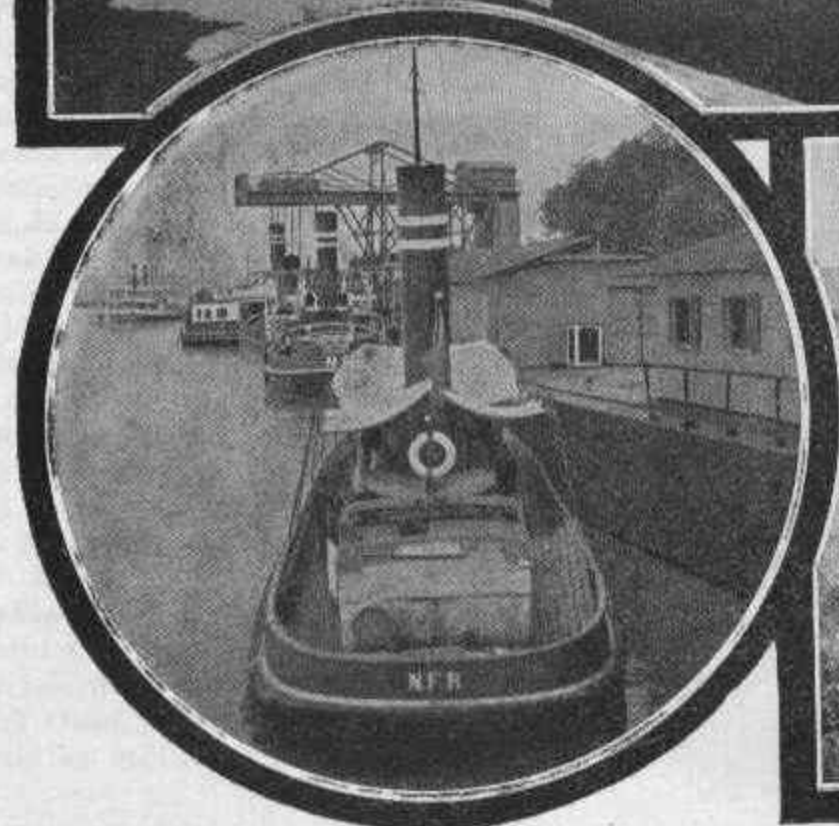

CAZANELE

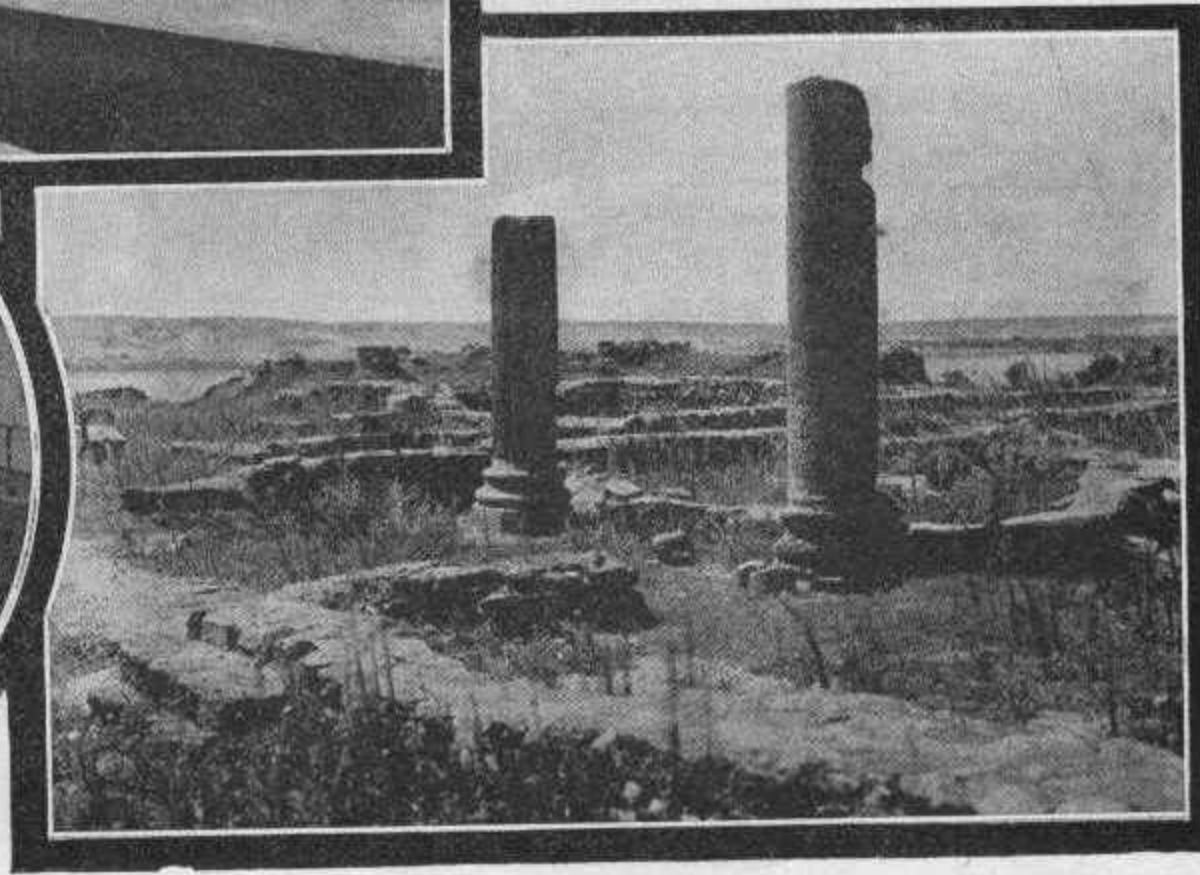
CAZANELE

ȘOSEAUA CAZANELOR

TURNU-SEVERIN: PORTUL

RUINELE CETĂȚII DRUBETA

țigani, foști robi mănăstirești. În câmpie, spre miază-zi, se întâlnesc sate noi de coloniști. Sărăcia pământului determină, mai ales în partea de Nord și de Est a județului, un curent puternic de emigrare spre oraș, spre Banat (bufanii) sau spre Hunedoara (golani). Județul are un port caracteristic, propriu, cu influențe bănățene. Obiceiurile sunt bine păstrate, mai ales în partea muntoasă a județului. Folklorul prezintă, amestecate, caracterele Banatului și ale Gorjului.

Severinul, oraș curat românesc, fostă cetate bănească, adăpostește azi, pe lângă o burghezie administrativă recentă, dar încheagată și conștientă de sine, și câteva industrii alimentare și de construcții, dintre care cea mai de seamă e aceea a «Șantierelor române dela Dunăre», în care s'a construit în mare parte flotila serviciului românesc de navigație fluvială. Clima blândă, amintirile romane, parcul trandafirilor, vecinătatea romanticei insule Ada-Kaleh, fac din acest oraș un punct de plecare pentru vizitatorii Cazanelor și Porților de Fier. Din timpul războiului de înțregire, Severinul e vestit prin epopeea detașamentului dela Cerna, care, deși înconjurat din toate părțile și izolat de restul armatei române în retragere, și-a croit singur drum — ca o nouă Anabasis — de-a-lungul Dunării, până la Islaz.

m. v.

ECONOMIE

Activitatea economică a județului, determinată de caracterul complex al pământului său, se desfășoară în special în agricultură, viticultură, exploatarea pădurilor, a carierelor de cărbune și de aramă.

Șantierul de construcții navale din Turnu-Severin dă orașului capitală un impuls industrial.

Agricultură. Județul ocupă o suprafață totală de 532.000 ha.

Suprafața arabilă este de 229.464 ha, adică 43,13% din suprafața județului și 0,78% din suprafața totală a țării.

Din suprafața arabilă a județului, marea proprietate deține 21.886 ha, adică 9,54%, iar mica proprietate 207.578 ha, adică 90,46%.

Din totalul suprafeței arabile, cerealele ocupă 218.295 ha, astfel repartizate:

Porumbul ocupă 107.042 ha, cu o producție de 1.058.757 chint. (producția medie la ha 9,9 chint.), în valoare de 249 milioane lei.

Grâul ocupă 101.783 ha, cu o producție de 325.506 chint. (producția medie la ha 3,2 chint.), în valoare de 129 mil. lei.

Secara ocupă 5.649 ha, cu o producție de 18.697 chint. (producția medie la ha 3,3 chint.), în valoare de 5 mil. lei.

Ovăzul ocupă 2.821 ha, cu o producție de 10.772 chint. (producția medie la ha 3,8 chint.), în valoare de 3 mil. lei.

Orzul ocupă 992 ha, cu o producție de 4.876 chint. (producția medie la ha 4,9 chint.), în valoare de 1 mil. lei.

Meiul ocupă 7 ha, *măturile* ocupă 1 ha.

Fânețele cultivate și alte culturi furajere ocupă 4093 ha. Din această suprafață *lucerna* ocupă 1.730 ha, cu o producție de 40.387 chint. fân (media la ha 23,3 chint.), în valoare de 5 milioane lei, și 50 chint. sămânță. *Alte fânețe cultivate* ocupă 2256 ha, cu o producție de 27.974 chint. (media la ha 12,4 chint.), în valoare de 4 milioane lei.

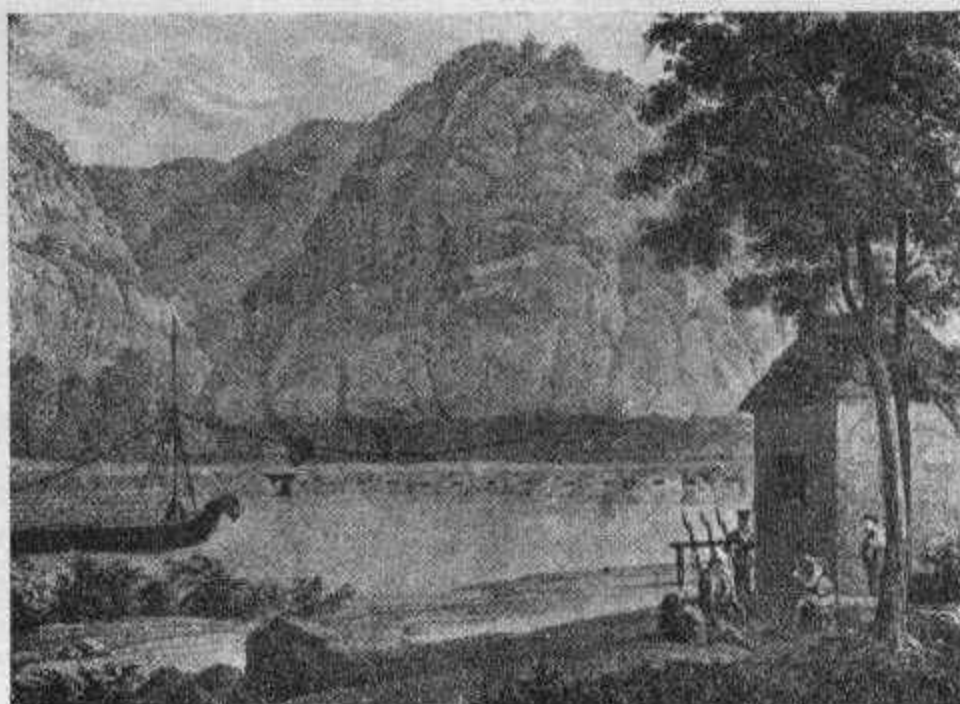
Plantele alimentare ocupă 3.148 ha. Din această suprafață *varza* ocupă 653 ha, cu o producție de 58.912 chint. (media la ha 90,2 chint.), în valoare de 12 milioane lei. *Mazărea* ocupă 639 ha, cu o producție de 8078 chint. (media la ha 12,6 chint.), în valoare de 4 milioane lei.

Fasolea printre porumb dă o producție de 51.827 chint. în valoare de 18 milioane lei, și *dovleci printre porumb* dau o producție de 386.968 chint., în valoare de 19 mil. lei.

Plantele industriale ocupă 1085 ha. Din această suprafață *cânepa* ocupă 542 ha, cu o producție de 2.623 chint. fuior (media la ha 4,8 chint.), în valoare de 9 mil. lei și 2.110 chint. sămânță (media la ha 3,9 chint.), în valoare de 1 milion lei.

Vegetație și culturi diverse. Din suprafața totală a județului (532.000 ha), ogoarele sterpe ocupă 2.843 ha.

Fânețele naturale ocupă 18.034 ha, cu o producție de 265.099 chint. (producția medie la ha 14,7 chint.), în valoare de 29 milioane lei.

DRUMUL LUI TRAIAN PE MALUL DUNĂRII, 1820

Din albumul lui Iacob Alt: Donau-Ansichten.
Col. Academiei Române

Pășunile ocupă 30.547 ha.

Pădurile ocupă 77.277 ha.

Livezile de pruni ocupă 3310 ha, cu o producție de 106.913 chint. (producția medie la ha 32,3 chint.), în valoare de 32 milioane lei.

Alți pomi fructiferi ocupă 1.753 ha.

Vița de vie ocupă 7093 ha (din care viile pe rod 6639 ha), cu o producție de 149.704 hl (prod. medie la ha 22,5 hl), în valoare de 31 milioane lei.

Creșterea animalelor. În județul M. se găseau în anul 1935: cai 20.869, boi 87.788, bivoli 56, oi 243.779, capre 21.153, porci 63.526, stupi sistematici 5.035, stupi primitivi 10.976.

La acest capitol județul este caracterizat prin marele număr de capre, reprezentând un procent ridicat al acestor animale față de celelalte județe. De asemeni trebuie subliniată marea dezvoltare a apiculturii (albinăritului) din acest județ.

Industria. 5 mori sistematice, peste 80 mori țărănești, 1 fabrică de spirt, 1 de bere, 1 de ulei vegetal, 1 de bomboane, 2 de rahat, 1 de ghiță, 1 de pălării, 1 de tăbăcărie, 1 de mobile, 2 de teracotă, 1 de cherestea, 1 de cărămidă, 4 de țiglă, 1 de tutun și țigări, 1 șantier de construcții navale, 1 atelier de reparațiuni de locomotive și vagoane și 1 atelier mecanic; *cariere*: piatră calcară la Brezenița și Gura-Văii și piatră de gresie la Gura-Vii.

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei și peste *): Moara Avram Sabetay Fii (inv. 8), Fabrica de ghiță «Gerul» (soc. 15, inv. 2), Șantierul de construcții navale T. Severin (inv. 61) și Atelierul de reparațiuni C.F.R. (inv. 34), toate în Turnu-Severin.

INDUSTRIA *) JUDEȚULUI MEHEDINȚI ÎN 1935

Întreprinderile dela 5 H.P. sau 20 lucrători în sus.

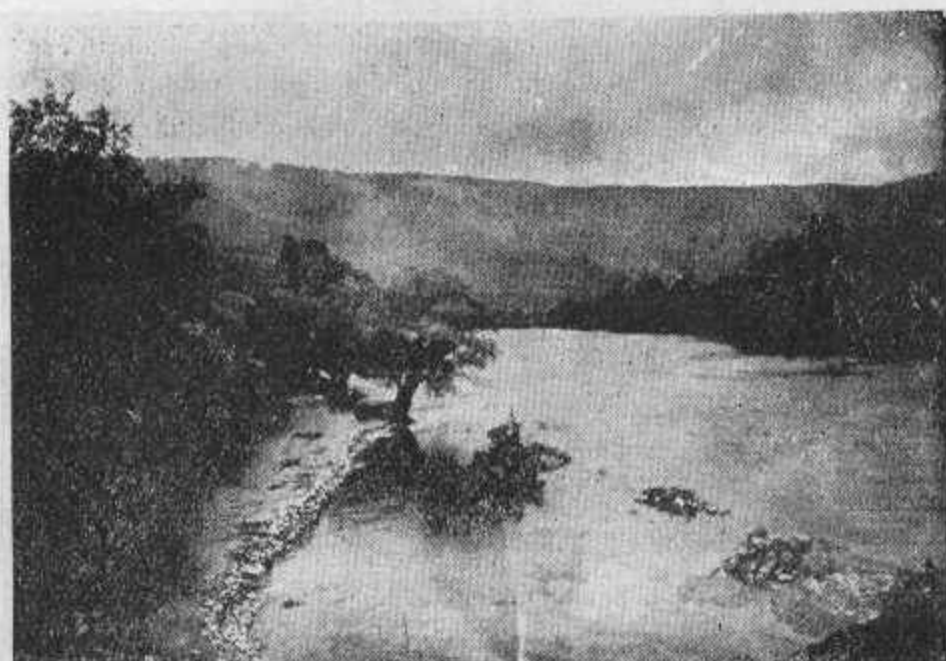
Industria	Numărul fabricilor		Forța motrice H. P.	Personal ocupat	Valoarea producției în mil. de lei
	Active	Inchise			
Alimentară	6	4	1.204	98	33.109
Textilă	1	—	24	107	11.883
Metalurgică	3	—	854	916	71.537
Pielărie	—	1	92	—	—
Lemnului	1	—	14	7	340
Materiale de construcție	3	1	43	95	863
Total	14	6	2.231	1.223	117.732

*) Nu sunt cuprinse exploatarea miniere, petrolifere, carierele, uzinele de apă și electricitate.

Comerț. Comerț de cereale, animale, lemnărie, cherestea, piei, lână și vinuri.

*) Cifrele în paranteză arată capitalul social (soc.) și capitalul investit (inv.) în milioane de lei.

VALEA BISTRIȚEI

În Turnu-Severin se concentrează producția agricolă a județului și cea forestieră a județelor vecine din Banat, pentru a lua calea Dunării în sus și în jos. Populația bănățeană desface de piața Severinului brânzeturi și fructe, aprovizionându-se aici cu cereale, vite și legume.

Credit și cooperatie. În cuprinsul județului funcționează 18 bănci (societăți anonime).

Situația lor, conform bilanțurilor încheiate la 31 Decembrie 1934, se prezintă astfel:

A C T I V		P A S I V	
Disponibil	3.363.870	Fonduri	83.740.461
Plasamente	259.593.151	Angajamente	227.324.333
Imobilizări	18.944.221	Rezultate	74.611
Rezultate	29.238.163		
Total	311.139.405	Total	311.139.405

Cooperative de credit (bănci populare) 199, cu 36.518 membri și cu un capital social vărsat de 75.695.360 lei. Împrumuturi acordate 190.077.779 lei (neconvertite lei 30.364.503, convertite 64.378.330 lei, reduceri la împrumuturi convertite 95.334.946 lei). Depuneri spre fructificare 47.760.120 lei. Totalul bilanțului 228.929.916 lei.

Cooperative forestiere 4, cu 355 membri și cu un capital social vărsat de 443.181 lei. Fonduri 296.962 lei. Material fasonat și în fabricație 42.857 lei. Bilanțul încheiat 1.042.678 lei.

Cooperative agricole de aprovizionare și vânzare în comun 3, cu 338 membri și cu un capital vărsat de 1.280.081 lei. Bilanțul încheiat: 4.987.484 lei.

Cooperative de consum 18, cu 3.579 membri și cu un capital social vărsat de 3.025.597 lei. Mărfuri generale în valoare de 3.914.358 lei. Bilanțul încheiat: 10.433.681 lei.

Situația cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decembrie 1935.

Finanțe publice. Bugetul județului M. pe exercițiul 1936/1937 prevede următoarele cifre:

	L e i
Venituri	16.196.764
Venituri ordinare	10.683.478
Venituri extraordinare	777.502
Venituri speciale	4.735.784
Cheltuieli	16.196.764
Cheltuieli ordinare	10.683.478
Cheltuieli extraordinare	777.502
Cheltuieli speciale	4.735.784

Drumuri. Județul M. este străbătut de o rețea totală de drumuri de 1.668 km 356 m repartizată astfel:

Drumuri naționale 138 km 838 m, din cari 134 km 621 m (pietruți) sunt întreținuți de Direcția Generală a Drumurilor, iar 3 km 217 m (pavați) și 1 km (pietruit) de comunele urbane.

Drumuri județene 222 km 205 m, în întregime în administrația județului, din cari 220 km 409 m, sunt pietruți.

Drumuri comunale 1307 km 313 m.

Lungimea podurilor este de 6.801,88 metri, repartizată astfel: poduri naționale 1.282,10 m, județene 706,08 m, și comunale 4.813,70 m.

Prin județ trec 2 drumuri naționale, legând următoarele localități:

1. Craiova — T. Severin — Orșova (T.-Severin — Strehaia = 46 km).

2. Tg. Jiu — T. Severin.

Navigație fluvială. Curse regulate ale Societății N.F.R. pe liniile: a) T. Severin — Calafat — Corabia — Rusciuc — Giurgiu — Silistra — Cernavoda — Brăila — Galați și înapoi. (Puncte de oprire în județ: Batoți, Crivina, Țigănași, Gruia și Gârla-Mare). b) T.-Severin — Ada-Kaleh — Baziaș. c) T.-Severin — Gârla-Mare. (Puncte de oprire: Ninova, Ostrovul Corbului Batoți, Vrancea, Crivina, Țigănași, Ostrovul-Mare și Gruia).

Curse regulate ale Societății austriace de navigație (D.D. S.G.) pe linia Viena — Bratislava — Budapesta — Belgrad — Moldova Veche — Orșova — Ada Kaleh — Turnu-Severin — Vidin — Lom — Giurgiu — Rusciuc.

Curse regulate ale societăților de navigație jugoslavă și cehoslovacă pe linia Regensburg — Viena — Bratislava — Budapesta — Belgrad — Orșova — Turnu-Severin — Giurgiu — Brăila — Galați.

Curse regulate ale Societății ungare de navigație (M.F.T.R.) pe linia Viena — Bratislava — Budapesta — Moldova-Veche — Orșova — Ada-Kaleh — Turnu-Severin — Lom — Giurgiu — Rusciuc.

Cale ferată. Județul M. este străbătut de o linie de cale ferată principală simplă de 96 km.

Itinerarii principale: Rapide (Simplon): București — Timișoara — Jimbolia (Belgrad — Paris). Accelerate: București — Timișoara.

Stații importante: Turnu-Severin, Vârciorova.

Navigație aeriană. Prin județ trece linia L.A.R.E.S. cu sosire și plecare pe aerodromul T. Severin.

Itinerariu. București — T. Severin — Timișoara — Arad.

Poștă, telegraf, telefon. 7 oficii P.T.T. de stat la Turnu-Severin, Baia-de-Aramă, Strehaia, Broșteni, Cujmir, Gruia și Vânjul-Mare; 10 agenții speciale la Băcleș, Bălăcița, Balta, Butoești, Ciovărnășeni, Prunișor, Scăpău, Slivilești, Tâmba, Vârciorova și 1 gară cu serviciu poștal (Gura-Vălei).

Oficii telefonice la T.-Severin, Strehaia, Baia-de-Aramă, Băcleș, Bălăcița, Broșteni, Butoești, Ciovărnășeni, Cujmir, Gruia, Prunișor, Scăpău, Tâmba și Vânjul-Mare.

Stațiuni climatice, balneare, turism. Turnu-Severin este centrul turistic al județului. De aci se poate merge, cu trenul: la Vârciorova (în apropierea căreia se văd ruinele Mănăstirii Vodița, pe malul Dunării), la Orșova (de unde cu barca pe Dunăre la insula Ada-Kaleh), la Băile Herculane și Mehădia, la Strehaia (unde este o mănăstire, ctitorie a Craioveștilor); cu automobilul la Baia de Aramă, la Mănăstirea Tismana, la Tg.-Jiu, etc.; cu piciorul, la Mănăstirea Topolnița, așezată într-o poziție admirabilă, pe valea cu același nume. Tot din Turnu-Severin, cu vaporul pe Dunăre; în sus, prin Porțile de Pier, la Vârciorova, Orșova și Buziaș în Clisura Dunării; în jos la Calafat, Corabia etc.; cu barca, la ostrovurile în care s'au găsit urme preistorice. În ostrovul Șimian este un strand pentru Severineni.

Alpinism în munții Cernei: din Vârciorova pe muntele Țarcu și din Baia de Aramă pe muntele Godeanu.

CULTURĂ

Știință de carte. După datele provizorii ale recensământului din 1930, populația județului, dela 7 ani în sus, este de 248.235 locuitori din cari 48,2% sunt știutori de carte. După sex proporția este de 70,0% bărbați știutori de carte și 29,3% femei știutoare de carte. Repartiția locuitorilor după gradul de instrucție, în procente, este următoarea:

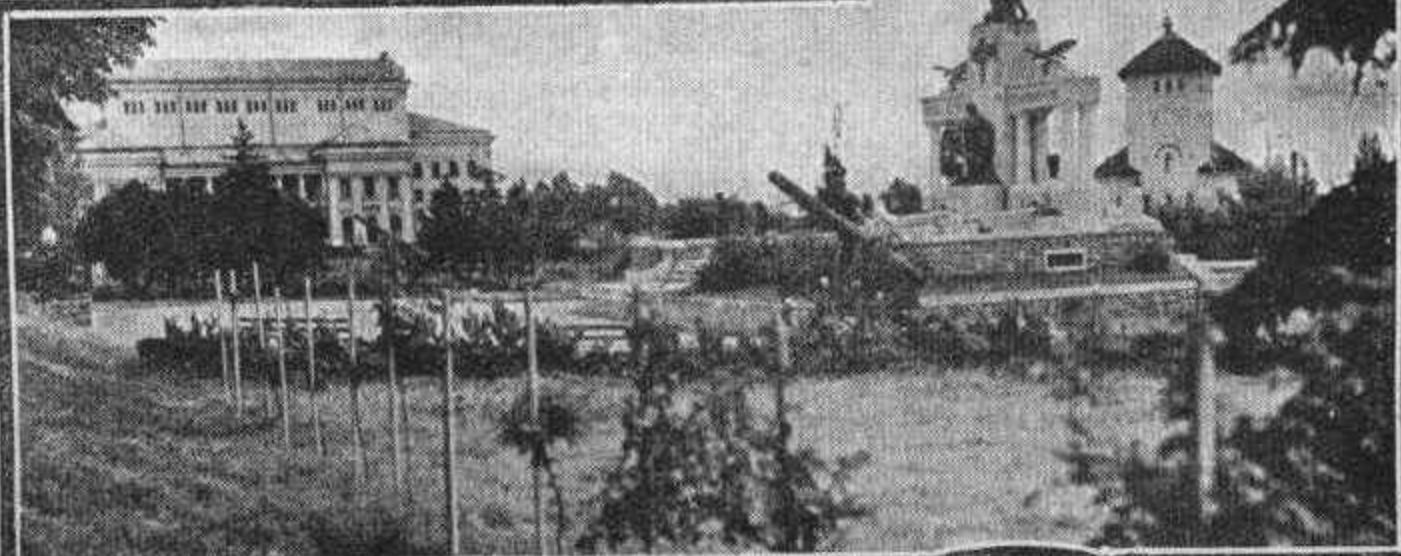

MEHEDINȚI

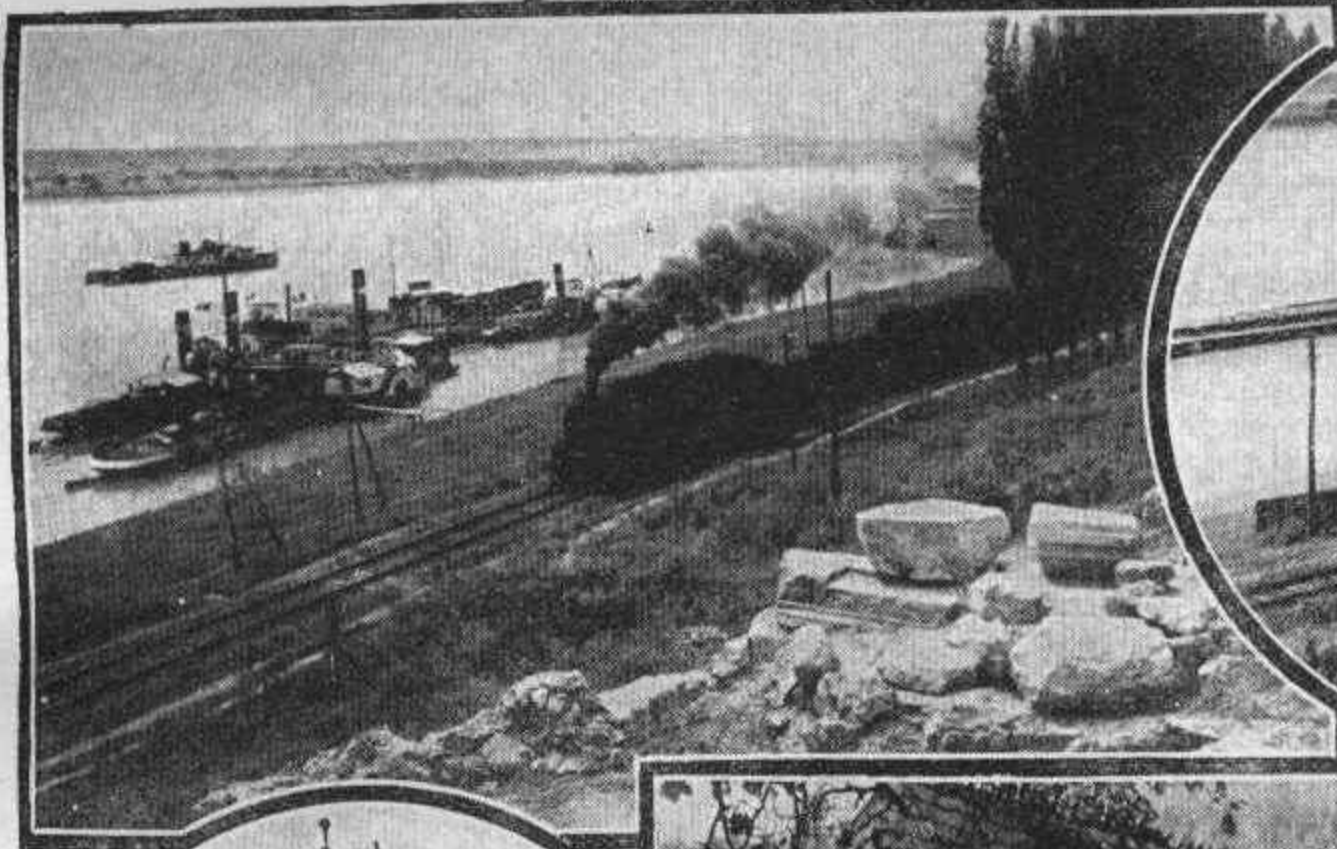

TURNU-SEVERIN:
LICEUL TRAIAN

TURNU-SEVERIN:
PARCUL ROZELOR
ȘI PALATUL CULTURAL

DEFILEUL DUNĂRII
LA TURNU-SEVERIN

RUINELE
PODULUI
LUI
TRAIAN

MONUMENTUL EROILOR

GURA VĂII: CASĂ ȚĂRÂNEASCĂ

Gradul de instrucție școlară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul științelor de carte	100,0	100,0
1. Extrașcolară	1,8	0,4
2. Primară	70,5	93,2
3. Secundară	12,6	3,1
4. Profesională	11,5	2,9
5. Universitară	2,1	0,3
6. Alte școli superioare	1,5	0,1

Invățământ. Populația școlară a județului M. (între 5—18 ani) a fost în anul 1934 de 74.401 locuitori (4022 în mediul urban și 70.379 în mediul rural).

Școli secundare. Liceu de băieți, Liceu comercial, Liceu de fete, Liceu industrial de fete, Școală normală de fete, Gimnaziu comercial, Institut de fete particular, Școală evanghelică (toate la T.-Severin); 5 gimnazii industriale la T.-Severin, Baia-de-Aramă, Strehaia, Bălăcița și Vânu-leț; 2 școli de menaj la T.-Severin și Vânu-leț; 3 școli profesionale la Baia-de-Aramă, Gemeni și Ada-Kaleh.

Școli primare 354, din care 341 rurale și 13 urbane (352 școli de stat și 2 confesionale), cu un număr total de 47.297 elevi (2745 mediu urban și 44.552 mediu rural) și cu 911 învățători și alt personal didactic (situația din 1934).

Grădini de copii 6, din care 2 rurale și 4 urbane, toate de stat, cu un număr total de 547 copii (365 mediu urban și 182 mediu rural) și cu 10 conducătoare (situația din 1934).

Instituții culturale. Fundația Culturală Regală «Principele Carol» are cămine culturale în: Strehaia, Băcleș, Bahna, Bistrița, Corlățel, Covrigi, Dănceu, Florești, Grozești, Gemeni, Opișoru, Ploștina, Podul-Grosului, Răcșoreni, Stignița, Tântaru și Valea-Mănăstirei.

Liga Culturală activează în Turnu-Severin și Lupoia.

Casa Școalelor și a culturii Poporului întreține în județul M. 46 cămine culturale, 9 soc. muzicale și 40 biblioteci, adică în total 95 organizații culturale, dintre care 22 au personalitate juridică.

Fundația Bibicescu, cu numeroase filiale în județ.

În T. Severin se mai află: Biblioteca «I. G. Bibicescu», Muzeul «Dr. C. Istrati», 2 societăți culturale, 1 societate corală, 1 soc. preotească, Soc. «Casa Luminii», Teatrul comunal, 2 cinematografe, 3 societăți sportive, 3 societăți de vânătoare.

RELIGIE

Confesiuni. După datele provizorii ale recensământului din 1930, din totalul locuitorilor județului 99,0 % sunt ortodocși.

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 277 biserici ortodoxe, 3 mănăstiri ortodoxe la Balotești, Covrigi și Samarinești, 1 biserică romano-catolică, 1 protestantă, 1 casă de rugăciuni adventistă, 1 baptistă și 2 sinagogi.

Instituții bisericești. 2 protopopiate ortodoxe la T.-Severin. Județul M. se află în eparhia Episcopiei ortodoxe a Râmnicului-Noului-Severin (Mitropolia Ungro-Vlahiei).

ADMINISTRAȚIE

Organizare administrativă. Capitala județului M. este municipiul Turnu Severin. Județul are 3 orașe (Turnu-Severin, Baia-de-Aramă și Strehaia) și 428 sate împărțite astfel:

I. Plasa Băcleș	36 sate
II. Plasa Broșteni	68 sate
III. Plasa Cloșani	82 sate
IV. Plasa Cujmiru	22 sate
V. Plasa Devesel	23 sate
VI. Plasa Motru	87 sate
VII. Plasa Ocolul	77 sate
VIII. Plasa Vânu-Mare	33 sate

LOCALITĂȚILE DIN JUDEȚUL MEHEDINȚI

A) Orașe

1. Municipiul Turnu-Severin (capitala județului)
2. Baia-de-Aramă
3. Strehaia

B) Sate

- I. PLASA BĂCLEȘ
1. Adunații-Teiului
2. Albulești

3. Bălăcița
4. Bălțații-de-Jos
5. Bălțații-de-Mijloc
6. Bălțații-de-Sus
7. Bărboi
8. Băcleșu
9. Biban
10. Busu
11. Busulețu
12. Cleanov

Organizare judecătorească. Un tribunal la Turnu-Severin cu 2 secțiuni, 14 magistrați, 1 prim procuror și 2 procurori, în circumscripția Curții de Apel din Craiova.

10 judecătoria la Turnu-Severin, Baia-de-Aramă, Strehaia, Băcleș, Broșteni, Cujmiru, Flămânda, Tâmba și Vânu-Mare, cu un total de 21 magistrați.

Organizare sanitară. 9 spitale de stat, la Turnu-Severin, Baia-de-Aramă, Strehaia, Balta, Băcleș, Burila-Mare, Cujmiru, Slivinești, Vânu-Mare.

12 dispensare de stat la Almăjel, Bălăcița, Broscari, Butoești, Ciovămășani, Corcova, Ilovăț, Obârșia-Câmp, Pătule, Ploștina, Prunișor, Vârciorova.

Serviciul sanitar al județului și Serviciul sanitar al orașului T.-Severin.

Asistență și prevedere socială. Casa Asigurărilor Sociale din Craiova are un oficiu la Turnu-Severin și organizații medicale în Turnu-Severin, Strehaia, Ada-Kaleh și Gura-Văii, cu un total de 8 medici.

În T.-Severin se mai află 6 soc. profesionale de ajutor, Soc. mutilaților de războiu, Azilul de tuberculoși, Azilul de copii săraci «Mișoiu», Soc. «Crucea Roșie», Oficiul I.O.V., 1 cămin de ucenici.

PRINCIPALE AȘEZĂRI

Turnu-Severin, capitala județului (Vezi monografiile orașelor reședință).

Baia-de-Aramă, comună urbană, vestită altădată prin minele sale de aramă, situată în bazinul Motrului din regiunea muntoasă din nordul județului, la 62 km de reședința județului, 125 km de Craiova și 359 km de București. Stațiile de c.f. apropiate: T.-Severin la 62 km și Vârciorova la 47 km.

Are 1.443 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul orașului pe exercițiul 1936/1937 prevede la venituri și cheltueli 545.179 lei.

1 fabrică de cherestea, 1 moară.

Comerț cu lemne de foc, cherestea, oi și lână.

Banca «Târgu-Jiu» (sucursală), 1 bancă populară.

Gimnaziu industrial, Școală profesională, 2 școli primare, 1 grădină de copii, 1 bibliotecă.

2 biserici ortodoxe.

Primărie, Pretură, Judecătorie de ocol, Percepție fiscală, Poliție, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic.

Spital de stat, Dispensar pentru copii.

Strehaia, comună urbană așezată în răsăritul județului pe drumul Craiovei, la 46 km de reședința județului, 65 km de Craiova și 298 km de București. Stație c.f. pe linia București — Craiova — Timișoara.

Are 8.209 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul orașului pe exercițiul 1936/1937 (prevederi): venituri și cheltueli = 1.481.295 lei.

4 mori, 1 fabrică de țigle. Comerț redus cu cereale, animale și fructe. 2 bănci populare. Bâlcu anual: 2 Mai.

Gimnaziu industrial, 4 școli primare, 1 grădină de copii.

Bibliotecă populară.

3 biserici ortodoxe.

Primărie, Pretură, Judecătorie de ocol, Percepție fiscală, Secție de poduri și șosele, Poliție, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Serviciu silvic, Regiune agricolă, Pompieri.

Sfat negustoresc.

Spital de stat, Serviciu medical al Casei Centrale a Asigurărilor Sociale.

Ada-Kaleh. Sat turcesc, în insula cu același nume din dreptul Vârciorovei. Insula Ada-Kaleh e vestită prin vegetația ei mediteranee și prin arhaismul Turcilor care o locuiesc. Aceștia se bucură de câteva privilegii, printre care cel mai important e vânzarea tutunului.

13. Corzu
14. Dobra
15. Giura-Vlădica
16. Golineasa
17. Grecești
18. Gvardenița
19. Higiu
20. Malumnicu
21. Petra
22. Piria

23. Podu-Grosului
24. Rocșoreni
25. Scorila
26. Secu
27. Slașoma
28. Smădovicioara
29. Smădovița
30. Stănești
31. Stignița
32. Sumandra

33. Tiuleni
34. Ursoaica
35. Valea-Marcului
36. Varodă

II. PLASA BROȘTENI

1. Basici
2. Băzăvani
3. Bărzescu
4. Boca
5. Brădetu
6. Broșteni
7. Călieni
8. Cătunele
9. Căzănești
10. Cojmănești
11. Copăcioasa (Florești)
12. Copăcioasa (Zegujani)
13. Corcova
14. Corobăile
15. Covrigi
16. Croici
17. Drăgotești
18. Ercea
19. Florești
20. Gârdoaia
21. Gălcești
22. Gârbovățu-de-Jos
23. Gordunu
24. Govodarva
25. Horăști
26. Imoasa
27. Insurăței
28. Jignița
29. Larga
30. Leurda
31. Lupoia
32. Lupoia
33. Lupșa-de-Jos
34. Lupșa-de-Sus
35. Mătăsari
36. Merișu
37. Miculești
38. Moșneni
39. Pârvulești
40. Peșteana
41. Peștenuța
42. Ploștina
43. Poiana
44. Porcoasa
45. Râpa-de-Lupoia
46. Râpa-de-Zegujanu
47. Roșia
48. Roșița
49. Runcurelu
50. Samarinești
51. Severinești
52. Slivilești
53. Steicu
54. Stejaru
55. Strâmtu
56. Stroești
57. Sura
58. Sîacu
59. Tehomiru
60. Trestioara
61. Tîrioia
62. Valea-Alunului
63. Valea-Bisericii
64. Valea-Mănăstirii
65. Valea-Perilor
66. Valea-Poenii
67. Valea-Rea
68. Zegujani

III. PLASA CLOȘANI

1. Apa-Neagră
2. Bala-de-Jos
3. Bala-de-Sus
4. Balta
5. Băluța
6. Băraianu
7. Berești
8. Bratîlov
9. Bratîvoești
10. Brânzeni
11. Brebina
12. Bulcani
13. Bunoaica
14. Busești
15. Canicea
16. Călugăreni
17. Cămușeni
18. Câmpu-Mare
19. Cărciu
20. Cerna-Vârf
21. Cîreșu
22. Clurești
23. Clesnești
24. Cloșani
25. Comănești
26. Costeni

27. Costești
28. Cracul-Muntelui
29. Crainici
30. Dălma
31. Drăghicești
32. Gărdăneasa
33. Gheorghești
34. Glogova
35. Godeanu (comună)
36. Godeanu (com. Seliște)
37. Gorneni
38. Gornovița
39. Isverna
40. Iupca
41. Jormănești
42. Lătușoara
43. Ludu
44. Malarisca
45. Marga
46. Mărașești
47. Molani
48. Motru-Sec
49. Nadanova
50. Negoști
51. Negruș
52. Obârșia-Cloșani
53. Ohaba
54. Olteanu
55. Orzești
56. Pădeșu
57. Păunești
58. Podeni
59. Ponoarele
60. Popești
61. Prejna
62. Proitești
63. Răieni
64. Rățulești
65. Rudina
66. Runcușor
67. Sărdănești
68. Schișimii
69. Seliște
70. Sfotea
71. Stănești
72. Studina
73. Supănești
74. Șipotul
75. Șiroca
76. Șovarna-de-Sus
77. Șovarna-de-Jos
78. Titirilești
79. Turtaba
80. Valea-Ursului
81. Văeni
82. Vidimirești

IV. PLASA CUJMIROU

1. Aurora
2. Branistea
3. Cearângul
4. Cujmîrou
5. Cujmîrou-Mic
6. Dârvari
7. Drincea
8. Gârla-Mare
9. Gemeni
10. Goanța
11. Izimșea
12. Măgureni
13. Obârșia-Câmp
14. Oprișor
15. Poiana-Ciorii
16. Prisăceana
17. Pungina
18. Recea
19. Roșiori
20. Salcia
21. Vânători
22. Vrata

V. PLASA DEVESEL

1. Atârnați
2. Balta-Verde
3. Batoși
4. Bistrețu
5. Burila-Mare
6. Burila-Mică
7. Chilia
8. Crivina
9. Dăncu
10. Devesel
11. Flămânda
12. Gogoșu
13. Izvoarele
14. Izvorul-Frumos
15. Jiana-Mare
16. Jiana-Veche
17. Mileni
18. Ostrovul-Mare
19. Scăpău
20. Securicea

21. Tismana
22. Țigănași
23. Vrancea

VI. PLASA MOTRU

1. Arginești
2. Arvătești
3. Băltanele
4. Bărlogeni
5. Bărzescu
6. Bărzuca
7. Blidaru
8. Boceni
9. Boroglia
10. Bresnicioara
11. Bresnița-Motru
12. Breta
13. Buicești
14. Butoști
15. Cacoți
16. Cărceni
17. Cărciul
18. Cerângani
19. Cernaia
20. Colărețu
21. Cosovățu
22. Cotoroia-de-Jos
23. Cotoroia-de-Sus
24. Cremenea
25. Cremenea-de-Jos
26. Cremenea-de-Sus
27. Degerați
28. Deleni
29. Drăgotești
30. Fața-Cremenii
31. Fața-Motrului
32. Făuroaia
33. Fântâna-Domnească
34. Greci
35. Grozești
36. Gura-Motrului
37. Higiu-Drăghești
38. Igiroasa
39. Isvorul
40. Jirovu
41. Jugastru
42. Lacul
43. Lumniciu-de-Jos
44. Lumniciu-de-Sus
45. Manu
46. Măru-Roșu
47. Menții-din-Dos
48. Menții-din-Față
49. Mijarca
50. Miluța
51. Pavățul
52. Păsărani
53. Părlita
54. Perii
55. Plaiu
56. Plopi
57. Pluta
58. Poșta-Veche
59. Prunișor
60. Racovița
61. Răduțești
62. Robești
63. Ruptura
64. Sălătrucu
65. Slatinicu-Mic
66. Socolești
67. Sperlești
68. Stăncești
69. Stângăceaua
70. Șușița
71. Tălăparu
72. Tămna
73. Târșu
74. Titirigi
75. Tântaru
76. Ungureni
77. Valea-Bună
78. Valea-Perilor
79. Valea-Petrii (Băltanele)
80. Valea-Petrii (Perii)
81. Valea-Rea
82. Valea-Ursului
83. Văgulești
84. Vârșăți
85. Vlădășești
86. Voloiac
87. Volocelu

VII. PLASA OCOLUL

1. Ada-Kaleh
2. Bahna
3. Balotești
4. Băsești
5. Bălvănești
6. Bistrița
7. Bobaița
8. Bresnița-Ocol
9. Budănești

10. Călinești-de-Jos
11. Călinești-de-Sus
12. Căramidari
13. Cârjei
14. Celnata
15. Cerneți
16. Ciolan-Bădițești
17. Ciovrășani
18. Cocorova
19. Colibaș
20. Cracu-Lung
21. Crăguești
22. Dălbocița
23. Dedovița
24. Dudaș
25. Dudașu-Schelii
26. Dumbrăvița
27. Erghevița
28. Firizu
29. Gârbovățu-de-Sus
30. Gârnița
31. Ghelmeșioaia
32. Gura-Poroinii
33. Gura-Văii
34. Gutu
35. Halânga
36. Hinova
37. Husnicioara
38. I. G. Duca
39. Ilov
40. Ilovăț
41. Ilovița
42. Izvorul-Aneștilor
43. Izvorul-Bărzei
44. Lazu
45. Magheru
46. Malovăț
47. Marmanu
48. Moisești
49. Negrești
50. Noapteașea
51. Oprănești
52. Ostrovul-Corbului
53. Părlagele
54. Petrișul
55. Piatra-Albă
56. Pitulași
57. Porcești
58. Poroina-Ergheviței
59. Priboești
60. Puținei
61. Racova
62. Răscotești
63. Schinteești
64. Schitu-Topolniții
65. Selișteni
66. Șimianu
67. Sîșești-de-Jos
68. Sîșești-de-Sus
69. Suharu
70. Șușița
71. Șchela-Cladovei
72. Țigăreni
73. Valea-Boerească
74. Valea-Copcii
75. Valea-Hoțului
76. Vărciorova
77. Zegaia

VIII. PLASA VÂNJU-MARE

1. Almăjel
2. Broscari
3. Bucura
4. Cioroboreni
5. Corlățel
6. Cozia
7. Elisabeta
8. Fântâna-Mare
9. Fântânel-Negre
10. Gruia
11. Hotărani
12. Iabianța
13. Olteanca
14. Orevița
15. Orevița-Mică
16. Pădina-Mare
17. Pădina-Mică
18. Pătulele
19. Poroina-Mare
20. Poroinița
21. Principele-Mihai
22. Pristolul
23. Rogova
24. Stircovița
25. Șipotul
26. Traian
27. Valea-Anilor
28. Valea-Porumbului
29. Valea-Prunișorului
30. Vânjuleț
31. Vânju-Mare
32. Viașu
33. Vlădaia

JUDEȚUL MUREȘ

Stema. Scut roșu, cu două fascii de aur și peste ele un pom verde încărcat cu mere de aur, crescând dintr'o terasă verde și având deasupra o stea de aur. Simbolizează bogăția în fructe a acestui județ.

Este vechea stemă, rectificată.

GEOGRAFIE

Așezare. Județul M. este așezat în E. Transilvaniei, pe valea Mureșului, la ieșirea acestuia din lanțul munților Vulcanici.

Suprafața: 4.856 km².

Infățișarea pământului. În partea N-E, relieful județului este muntos și e format din două masive vulcanice: unul la N de Mureș (masivul Călimanilor cu vârfuri cari depășesc 2.000 m); celălalt, la Sudul aceleiași văi (masivul Gurghiului, mai jos, însă cu aparatele vulcanice bine păstrate). Restul județului, adică regiunea S-V, face parte din podișul deluros al Transilvaniei și este format din culmi care coboară dela peste 700 m în apropierea munților, până sub 500 m în « Câmpia » despădurită și supusă frecventelor alunecări de teren. Valea Mureșului taie în curmeziș aceste două mari regiuni de relief, înăuntrul cărora ea prezintă un aspect cu totul deosebit: în munți e strâmtă și prăpăstioasă (defileu de peste 40 km lungime, lipsit aproape total de așezări); în podiș, ea este dimpotrivă, foarte largă (3—5 km) și mărginită de terase acoperite — cele inferioare — de culturi și sate mari. O mențiune specială merită în fine seria depresiunilor pe care apele le-au săpat — desgolind astfel stratele terțiarului — la contactul între masivele vulcanice și regiunea deluroasă. Acest fapt a avut o deosebită însemnătate în popularea și exploatarea poalelor munților. (Ex. de depresiuni: golful « Gurghiului » și cel al Sovatei).

Climă și ape. Clima este mai aspră (media temperaturii anuale 8° și a lunii Ianuarie — 5°) și mai umedă decât în părțile sudice ale Țării, este totuși mai puțin umedă chiar în regiunea muntoasă a acestui județ, decât în restul Carpaților (cu excepția munților Buzăului). Într'adevăr nici în cuprinsul județului, precipitațiunile anuale nu trec de 700 mm. În schimb nici chiar în interiorul « Câmpiei », ele nu coboară sub 500 mm.

Toate râurile acestui ținut se strâng în apa principală (Mureșul). Intre ele pot fi citate: Gurghiul, Nirajul și Târnavă-Mică (cursul superior).

Vegetație. În munți, cu excepția Călimanilor, pășunea alpină este puțin dezvoltată, așa că pădurea de conifere acoperă adesea și vârfurile. Făgetul

se întinde pe povârnișurile din spre V, înaintând însă în pâncuri din ce în ce mai restrânse, și pe dealurile de peste 500 m. Culmile mai joase sunt acoperite de stejari, chiar în cuprinsul « Câmpiei ». Depresiunile de contact dintre munți și podiș, văile râurilor cu terasele și cu poalele dealurilor, adică cea mai mare parte a regiunii colinare, sunt despădurite, bine populate și cultivate.

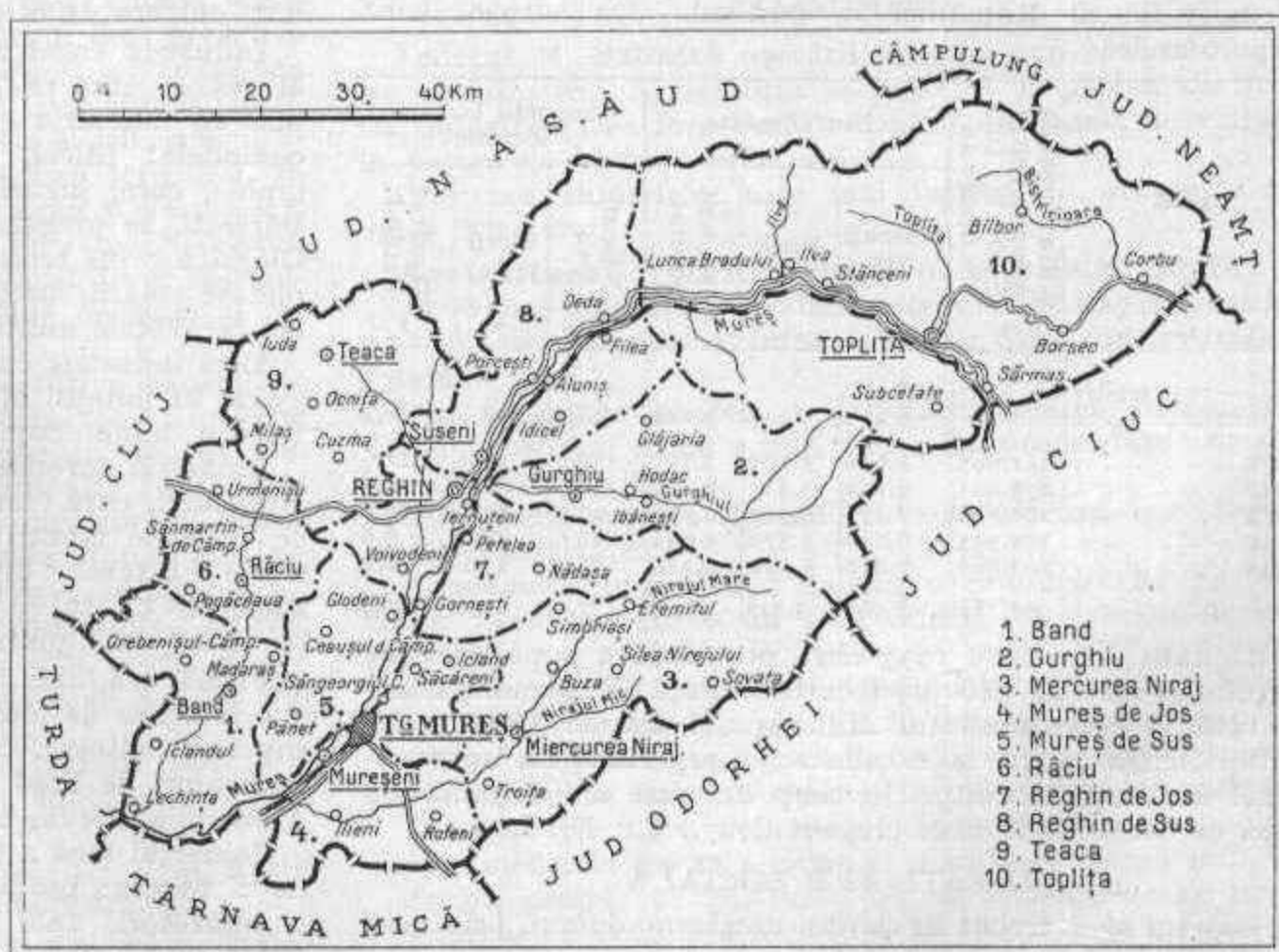
Bogății minerale. Regiunea muntoasă fiind de origine vulcanică, e bogată în ape minerale acidulate. La contactul ei cu podișul, apele au desgolit (în cuprinsul depresiunilor menționate mai sus) zona cutelor diapire (cu sămburi de sare). De aici bogăția în sare și izvoarele sărate ale acestei margine. Băile Sovata cu vestitul lor lac sărat și cald (nu însă din cauza apropierei vulcanilor) se află în acest județ. Partea vestică a județului, în fine, intră în zona gazului metan din « Câmpie ».

ISTORIE

Vechime și dezvoltare istorică. Județul M. apare documentar la 1409 când regele Sigismund de Luxemburg în dorința de a răsplăti vitejia locuitorilor din Cașin și din satele vecine, pentru ajutorul dat împotriva Moldovenilor, a deslipit acest ținut de ținutul Ciucului și i-a dat o administrație proprie.

Hotărîrea lui Sigismund a fost întărită prin diploma dela Mediaș, din 1462, a lui Matei Corvinul, prin care se confirmă locuitorilor și dreptul de a-și alege judecători și conducători în război.

Tg.-Mureș, capitala județului, a întreținut numeroase relații cu domni Moldovei și ai Țării Românești. În 1531

în timpul nesfârșitelor lupte dintre Zapolya și Ferdinand de Austria, Petru Rareș îl luă sub protecția sa.

Din Tg.-Mureș au plecat în 1848, 25 de «canceliști» români, în frunte cu Avram Iancu și Papiu Ilarian, la lupta pentru libertatea românească.

Monumente istorice. Cetatea Târgului din Târgu-Mureș, construită la începutul secolului al XVII-lea, cu ziduri și bastioane puternice, în mijlocul căreia se află Biserica reformată, admirabilă arhitectură gotică din secolul XIV-lea.

Biserica romano-catolică din Târgu-Mureș, înălțată în secolul XVIII-lea, în stil baroc.

Biserica evanghelisto-luterană din Reghin, construcție din anul 1330.

Biserica reformată din secolul XVII în comuna Ivănești.

Mănăstirea Franciscană din Călugăreni, construcție din secolul XVII-lea.

POPULAȚIE

Starea populației. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, județul M. numără 289.817 locuitori.

Populația județului este repartizată astfel:

a) Pe orașe și plăși, după sex

Unități administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbați	Femei
Total județ	289.817	144.104	145.713
Total urban	47.298	23.327	23.971
1. Municipiul Tg.-Mureș	38.116	18.968	19.148
2. Orașul Reghin	9.182	4.359	4.823
Total rural	242.519	120.777	121.742
1. Plasa Band	21.210	10.596	10.614
2. Plasa Mercurea Nirajului	32.723	16.635	16.088
3. Plasa Mureș	53.095	26.347	26.748
4. Plasa Râciu	18.582	9.225	9.357
5. Plasa Reghin	70.416	34.926	35.490
6. Plasa Teaca	22.777	11.202	11.575
7. Plasa Toplița	23.716	11.846	11.870

b) Pe grupe de vârstă

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele	289.817	30—49 ani	67.456
0—9 ani	76.647	50—69 ani	35.075
10—29 ani	100.543	70 ani și peste	9.002
		Vârsta nedecărată	1.094

Miscarea populației. Datele fundamentale ale mișcării populației în jud. M., după cifrele publicate în Buletinul Demografic al României în perioada 1931—1936, sunt următoarele:

Anul	Cifra probabilă a populației în județul la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proporții la 1.000 locuitori		
		Născuți vii	Morți	Excedent natural	Născuți vii	Morți	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 medie anuală	—	8.470	5.359	3.111	28,4	18,0	10,4
1931	291.695	8.956	5.199	3.757	30,7	17,8	12,9
1932	295.481	9.132	5.513	3.619	30,9	18,7	12,2
1933	298.716	8.276	5.301	2.975	27,7	17,7	10,0
1934	301.533	8.016	5.372	2.644	26,6	17,8	8,8
1935	303.866	7.972	5.412	2.560	26,2	17,8	8,4
1936	307.189	8.560	5.227	3.333	27,9	17,0	10,9

La data de 1 Iulie 1937 cifra probabilă a populației județului a fost de 310.303 locuitori. Față de populația numărată la recensământul din 1930 și anume 289.817 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 20.486 locuitori în timp de șase ani și jumătate ceea ce corespunde unei creșteri de 7,1%.

INFĂȚIȘARE SOCIALĂ

Județul M. a trecut în cei din urmă 100 de ani, prin mari prefaceri sociale.

La începutul secolului al XIX-lea, se aflau aici mai multe clase sociale: iobagii, țărani liberi, (Secui și Sași) nobilii, industriași și comercianții, organizați în bresle și clasa intelectuală (preoți, învățători, medici, etc.).

Încetul cu încetul se pregătesc reforme sociale, care schimbă integral fizionomia socială a județului M. Prin revoluția din 1848, se șterge iobăgia și se câștigă libertatea individuală a miilor de iobagi români și se mai îngrădesc drepturile și privilegiile nobililor. Se creează deci *clasa țăranilor liberi* stăpâni pe pământul și pe munca brațelor lor.

Prin legea din 1872, se desființează sistemul de bresle, care îngrădeau libera deprindere a meseriilor. Descătușată din formele seci și omoritoare ale regulamentelor de breaslă, viața industrială devine accesibilă pentru toți locuitorii din județ, cari doresc să o îmbrățișeze. Se înmulțește deci pe fiecare zi numărul industriașilor și prin concurența nestăjenită, se selecționează meseriași capabili și vrednici.

Mulți țărani și industriași neputându-și câștiga pâinea în acest județ, încearcă în alte părți puțința de câștig. Emigrează în America și în România veche, (în țară) unde câștigă bani frumoși, cu cari își cumpără moșii la țară.

Prin războiul mondial și prin reforma agrară se desființează definitiv clasa nobililor, încărcată până acum cu atâtea privilegii și drepturi, și este îndrumată să-și câștige existența din truda și munca lor.

Țăranul improprietărit și eliberat din sclavia politică, prin muncă și cruțare, ajunge la o stare înfloritoare și dispune de mijloacele materiale, cu cari să le poată da copiilor o educație aleasă, împropătând neconținut clasa intelectuală.

Criza economică, însă, a aruncat o mulțime de familii dela țară, rămase fără puțința de câștig, în brațele sărăciei și ale lipsurilor de tot soiul.

Se manifestă și se sporește pe fiecare zi *șomajul* țăranilor din comunele mai sărăcite din județul M. Sărăcia, lipsa și foamea aduc cu ele convoiul dureros al bolilor sociale, cari rod neconținut trunchiul neamului nostru.

Se reclamă măsuri urgente de îndreptare și salvare.

Datorită solului său fertil și așezării sale geografice, județul Mureș a intrunit, în toate vremurile, condițiile prielnice cari au contribuit în largă măsură la dezvoltarea în cuprinsul pământului său a principalelor îndeletniciri cunoscute în Ardeal. Agricultură se practică pe valea Mureșului, a Gurghiului, Nirajului, Târnaviei Mici și a «Câmpiei Ardelene». Peste 80% din locuitorii județului se ocupă cu cultura pământului cu grâu, porumb, sfeclă de zahăr, soia, etc., cultura pomilor și a viței de vie, (devenind vestit vinul de Teaca și Câmpie), cultura vitelor de soi, (rasa Simenthal), luând ființă o mulțime de lăptării și fabrici de unt, cultura de oi și porci, precum și cu cultura albinelor.

Industria casnică a luat un avânt însemnat în județul Mureș. În anul 1844, peste 60% din locuitorii de aici se ocupau cu industria casnică. Așa sute de țărani români din comunele: Idicel, Slodac, Ibănești etc. pregătesc furci, greble, care, juguri, roți de lemn. În comunele Aluniș și Porcești, se pregătesc broderii minunate cu motive vechi. Olăria a prins teren în comuna Ghurghiu. Din paie se împletește pălării, iar din papură coșuri și rogojini, care se desfac pe piețele multor orașe din Ardeal și Moldova.

Mica industrie cu toate ramurile sale, a luat un deosebit avânt în județul Mureș. În deosebi, ea a înflorit în orașul Reghin, unde ocupă peste 50% din locuitorii acestuia.

Industria forestieră s'a dezvoltat pe valea superioară a Mureșului, care răsună de sgomotul fabricilor de cherestea, ce despoaie munții de podoaba lor seculară. Marea majoritate a țăranilor din aceste părți își câștigă pâinea de toate zilele din tăiatul și transportul brazilor pe seama fabricilor, precum și din plutărit.

Primăvara, abia începe să se topească gheața de pe Mureș și o mulțime de plutași din comunele de pe valea Mureșului superior înalbesc, cu plutele lor, râul Mureș, transportând trunchiuri de brad și scânduri în orașele: Tg.-Mureș, Aiud, Alba-Iulia, Deva, etc.

Comerțul încă a ținut pas cu industria și comerțul în județul Mureș: produsele industriale și agricole își reclamă cumpărători. Cele mai importante centre comerciale din județ sunt orașele: Tg.-Mureș și Reghin. Centrele cele mai

CU TURMA DE OI PE PLAIURILE MUREȘENE

însemnate pentru desfacerea produselor agricole însă, sunt comunele: Râciu și Band, unde se vând cereale, păsări, ouă, etc. Aici vin în fiecare săptămână, comercianți din Cluj, Brașov, Alba-Iulia, etc. Peste 2% din locuitorii județului se ocupă cu comerțul.

În comunele românești de pe valea Mureșului superior, a Ghurghiului și în câteva de pe Câmpie, s'a păstrat pitorescul port românesc atât la bărbați cât și la femei. În cele mai multe comune de pe Câmpie, sunt influențele străine, portul românesc s'a stricat, iar în comunele de pe valea Nirajului s'a maghiarizat cu totul.

În partea nord-estică și nord-vestică a județului, se desfășoară o mulțime de dansuri românești: 1) Jocuri în coloană de perechi: De-a-lungul (Ardeleanca), 2) jocuri în coloană: hora; 3) jocuri în coloană de bărbați: bătuta, «de-a bota» (cu bățul), verbungul etc.; 4) jocuri în doi: invârtita (schiopătata, româneasca, mugureasca etc.); tot în aceste părți, s'au păstrat: colinzile din ajunul Crăciunului, jocul cu «țurca» din ziua Anului nou, bocetele și cântecul bradului la morți, orațiile de nuntă, alungarea strigoilor, în ziua de Sf. Gheorghe, cu ramuri de leuștean și de măcieș, așezate deasupra porții dela stradă, etc. Pe valea Nirajului, valul de maghiarizare a distrus portul, dansurile și obiceiurile străbune, înlocuindu-le cu cele străine de sufletul românesc.

În cuprinsul județului M. s'au născut câțiva oameni de seamă printre cari trebuiesc amintiți în primul rând Gheorghe Șincai și Petru Maior, apostolii redeșteptării noastre naționale. Apoi, dintre cei mai puțin cunoscuți: Iosif Viola (1770—1858) medic renumit, a studiat medicina la Pesta și Viena. În anul 1808, trece la Iași, unde ajunge medicul de casă al Principelui Sturza și directorul spitalului Sf. Spiridon. Pentru meritele câștigate în combaterea holerii, în 5 rânduri, este decorat de: Români, Ruși, Turci și Austriaci. Întovărășește pe Principele Sturza la Curtea din Constantinopol.

A scris: *Diätetik, für einen Regenten*, lucrare tradusă și în românește. A murit la 1858, în Iași, unde este înmormântat.

Lupu Bolyai (1775—1856) și fiul său Ion Bolyai vestiți bărbați de știință, recunoscuți și în străinătate; *Constantin Romann*, profesor în București, prefectul legiunii a XII în revoluția din 1848. A fost executat împreună cu alți eroi

români (preotul Ștefan Moldovanu și Ion Rațiu, etc.) de cetele de Secui, la începutul anului 1849, în orașul Tg.-Mureș. Aici s'a ridicat un monument, care le eternizează memoria; *Nicolae Petra-Petrescu* (1848—1923) s'a născut în comuna Ibănești și a studiat la Reghin, Blaj și Sibiu. A funcționat la banca Albina din Sibiu și a fost un publicist de seamă. A colaborat la «Foaia școlastică» și «Economul» din Blaj, «Telegraful Român» din Sibiu, «Familia» din Oradea, etc., *Virgil Onițiu* (1864—1915) s'a născut în Reghin, a studiat la Sibiu, Seghedin, Budapesta și Viena. A fost profesor și director al liceului român din Brașov. A scris: «Din cele trecute vremi», o istorie a literaturii vechi, etc., a colaborat la diferite ziare și reviste din țară.

tr. p.

ECONOMIE

Județul M., datorită așezării sale, are un caracter agricol și industrial. Agricultură se practică în partea de Sud, iar industria (cea forestieră mai ales) este mult dezvoltată în partea de Nord a județului.

Creșterea animalelor este mai intensă la munte și pe valea Nirajului.

Agricultură. Județul ocupă o suprafață totală de 485.600 ha. Suprafața arabilă este de 170.627 ha, adică 35,13% din suprafața județului și 0,58% din suprafața totală a țării.

Din suprafața arabilă a județului, marea proprietate deține 4.070 ha, adică 2,39%, iar mica proprietate 166.557 ha, adică 97,61%.

Din totalul suprafeței arabile, cerealele ocupă 131.386 ha, astfel repartizate:

Porumbul ocupă 57.294 ha, cu o producție de 741.172 chint. (prod. medie la ha 12,9 chint.), în valoare de 174 mil. lei.

Grâul ocupă 46.811 ha, cu o producție de 605.246 chint. (prod. medie la ha 12,9 chint.), în valoare de 239 mil. lei.

Ovăzul ocupă 18.313 ha, cu o producție de 186.533 chint. (prod. medie la ha 10,2 chint.), în valoare de 56 mil. lei.

Orzul ocupă 8.209 ha, cu o producție de 99.715 chin. (prod. medie la ha 12,1 chint.), în valoare de 24 mil. lei.

Secara ocupă 708 ha, *meiul* 41 ha și *măturile* 10 ha.

Fânețele cultivate și alte culturi furajere ocupă 17.330 ha. Din această suprafață *trifoiul* ocupă 8.473 ha, cu o pro-

ducție de 272.868 chint. fân (media la ha 32,2 chint.), în valoare de 37 mil. lei și 2.400 chint. sămânță (media la ha 0,3 chint.). *Lucerna* ocupă 3.510 ha, cu o producție de 136.732 chint. fân (media la ha 38,9 chint.), în valoare de 18 mil. lei, și 500 chint. sămânță (media la ha 0,1 chint.). *Rădăcinile de nutreț* ocupă 615 ha, cu o producție de 112.153 chint. (media la ha 182,3 chint.), în valoare de 8 mil. lei.

Plantele alimentare ocupă 3.835 ha. Din această suprafață *cartofii* ocupă 1.191 ha, cu o producție de 168.482 chint. (media la ha 141,4 chint.), în valoare de 21 mil. lei. *Varza* ocupă 686 ha, cu o producție de 26.263 chint. (media la ha 38,2 chint.), în valoare de 5 mil. lei. *Ceapa* ocupă 674 ha cu o producție de 41.845 chint. (media la ha 62,0 chint.), în valoare de 19 mil. lei.

Cartofii printru porumb dau o producție de 51.833 chint. în valoare de 6 mil. lei, iar *dovleci printru porumb* dau o producție de 93.765 chint., în valoare de 5 mil. lei. *Fasolea printru porumb* dă o producție de 23.901 chint. în valoare de 8 mil. lei.

Plantele industriale ocupă 3.279 ha. Din această suprafață *sfecla de zahăr* ocupă 1.644 ha, cu o producție de 278.940 chint. (media la ha 169,6 chint.), în valoare de 15 mil. lei. *Cânepa* ocupă 1.192 ha, cu o producție de 5.108 chint. fuior (media la ha 4,2 chint.), în valoare de 18 mil. lei, și 6.201 chint. sămânță (media la ha 5,2 chint.), în valoare de 2 mil. lei.

Caracteristică. În privința producției la hectar a rapiței, județul M. este în fruntea județelor țării.

Vegetație și culturi diverse. Din suprafața totală a județului (485.600 ha), ogoarele sterpe ocupă 14.797 ha.

Fânețele naturale ocupă 43.846 ha, cu o producție de 1.389.918 chint. (prod. medie la ha 31,7 chint.), în valoare de 153 mil. lei.

Pășunile ocupă 45.715 ha.

Pădurile ocupă 174.655 ha.

Livezile de pruni ocupă 1.737 ha, cu o producție de 21.017 chint. (prod. medie la ha 12,1 chint.), în valoare de 6 mil. lei.

Alți pomi fructiferi ocupă 1.962 ha.

Vița de vie ocupă 1.381 ha (din care vița pe rod 1.028 ha), cu o producție de 50.277 hl (prod. medie la ha 48,9 hl), în valoare de 24 mil. lei.

Creșterea animalelor. În județul M. se găseau în anul 1935: Cai 14.548, boi 77.444, bivoli 1.267, oi 148.546, capre 3.020, porci 26.297, stupi sistematici 3.937 și stupi primitivi 3.747.

Industria. Județul M. este activ în mai multe ramuri de industrie, dintre care locul de frunte îl ocupă industria alimentară și industria lemnului. Industria de mobile concurează pentru întâietate pe țară, iar produsele industriei de aragonit au ajuns până la piețele americane.

Industria alimentară: 3 mori sistematice (Tg.-Mureș, Reghin și Iernuțeni), 1 fabrică de unt și brânzeturi (Tg.-Mureș), 1 de ulei vegetal (Reghin), 4 de spirt (Reghin, Mureșeni, Mureș-Mort și Suseni), 1 de bere, 1 de mezeluri, 1 de ciocolată și bomboane, 1 de zahăr, 1 de oțet (toate la Tg.-Mureș). **Lemnului:** 18 de cherestea (3 la Toplița, 2 la Borsec, 2 la Corbu, 2 la Deda și câte una la Eremitul, Bilbor, Răstolița, Ierbu, Sălard, Lunca Bradului, Iernuțeni, Gălăuș și Filea), 2 de tâmplărie (Reghin), 1 de mobile (Tg.-Mureș), 1 de bărci (Tg.-Mureș), 1 de scoarțe de lemn pentru cismari (Reghin), 1 de butoaie (Tg.-Mureș). **Extracivă:** 1 mină de cărbuni (la Borsec); argilă (la Sângeorgiu-de-Mureș); nisip (la Sângeorgiu-de-Mureș); piatră de bazalt (la Sărmaș); piatră de andezit-trahit (la Lăzarea și Stănceni). **Alte industrii:** 1 fabrică de șireturi și dantele, 1 rafinărie de petrol, 1 fabrică de clei, 1 de oxigen, 1 de acid lactic, 1 de caseină, 1 de săpun, 2 de capete de sifoane, 1 atelier mecanic și turnătorie (toate la Tg.-Mureș), 2 turnătorii (Reghin și Mureșeni), 4 fabrici de pielărie (2 la Tg.-Mureș, 1 la Reghin și 1 la Mureșeni), 5 de cărămidă și țiglă (2 la Reghin și câte una la Sângeorgiu-de-Mureș, Petelea și Mureșeni), 1 de țiglă și teracotă, 1 de obiecte din aragonit, 1 de oglinzi și 1 de păpuși (toate la Tg.-Mureș).

Din întreprinderile de mai sus următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei și peste *):

Moara Leopold Hugel, Iernuțeni (inv. 5), Fabrica de spirt și distilerie Mendel Farcas Fii, Reghin (soc. 16, inv. 15), Fabrica de bere Albert Bürger, Tg.-Mureș (soc. 15, inv. 26), Fabrica de zahăr, Tg.-Mureș (inv. 77).

Fabricile de cherestea ale Societății «Deda-Bistra» din comunele Deda (inv. 19) și Gălăuș (inv. 25), Fabrica de cherestea «Valea Mureșului» din Toplița (soc. 10, inv. 11), Fabrica de cherestea «Domeniul Gădemesterhaza și Gh. Grassi» din Lunca-Bradului (soc. 12, inv. 41), Fabrica de cherestea a Soc. «Bistricioara» din Borsec (soc. 2, inv. 11), Fabricile de cherestea din comunele Deda (inv. 10), Filea (inv. 12), Iernuțeni (inv. 10) și Sălard (inv. 8); Fabrica de mobile Szekely și Rety, Tg.-Mureș (soc. 5, inv. 6).

Rafinăria de petrol din Tg.-Mureș (soc. 5, inv. 41), Fabrica de clei «Mureșul», Tg.-Mureș (soc. 8, inv. 7), Fabrica pentru prelucrarea de piei brute, Tg.-Mureș (soc. 5, inv. 15), Fabrica de cărămizi, Reghin (soc. 2, inv. 8) și Fabrica de cărămizi și țigle, Mureșeni (soc. 2, inv. 6).

Menționăm și exploatarea forestieră a Casei Pădurilor Statului din Ierbu.

INDUSTRIA *) JUDEȚULUI MUREȘ ÎN 1935

Întreprinderile dela 5 H.P., sau 20 lucrători în sus

Industria	Numărul fabricilor		Forța motrice H. P.	Perso-nalul ocupat	Valoarea producției în mil. de lei
	Active	Inchise			
Alimentară	8	9	2.664	882	163.609
Textilă	1	—	23	147	4.690
Chimică	6	—	302	96	26.031
Metalurgică	4	—	67	160	4.815
Pielărie	6	—	650	451	89.752
Lemnului	13	6	5.751	3.971	219.450
Materiale de construcție	4	—	489	393	8.121
Total	42	15	9.946	6.100	516.468

*) Nu sunt cuprinse exploatarea miniere, petrolifere, cariere uzinele de apă și electricitate.

Comerț. Comerț intens cu produse agricole, produse forestiere, animale, fructe, vin. Centre comerciale Tg.-Mureș, și Reghin.

Credit și cooperatie. În cuprinsul județului funcționează 16 bănci (societăți anonime).

Situația lor, conform bilanțurilor încheiate la 31 Decembrie 1934, se prezintă astfel:

A C T I V		P A S I V	
Disponibil	17.082.243	Fonduri	122.801.496
Plasamente	452.358.719	Angajamente . . .	397.268.411
Imobilizări	17.799.974	Rezultate	303.244
Rezultate	33.132.215		
Total	520.373.151	Total	520.373.151

Cooperative de credit (bănci populare) 17, cu 2.839 membri, și cu un capital social vărsat de 4.298.208 lei. Imprumuturi acordate 16.402.158 lei (neconvertite 1.609.717 lei; convertite 5.695.747 lei); și reduceri la împrumuturi convertite 9.096.694 lei. Depuneri spre fructificare 2.258.614 lei. Totalul bilanțului 18.211.705 lei.

Cooperative de producție diversă 1, cu un număr de 65 membri, și cu un capital social vărsat de 47.325 lei. Valori imobilizate 9.149 lei. Totalul bilanțului 105.633 lei.

Cooperative forestiere 2, cu 281 membri și cu un capital social vărsat de 706.190 lei. Fonduri 19.526 lei. Bilanțul încheiat 3.810.883 lei.

Cooperative agricole de aprovizionare și vânzare în comun 2, cu 99 membri și un capital vărsat de 31.388 lei. Bilanțul încheiat: 77.778 lei.

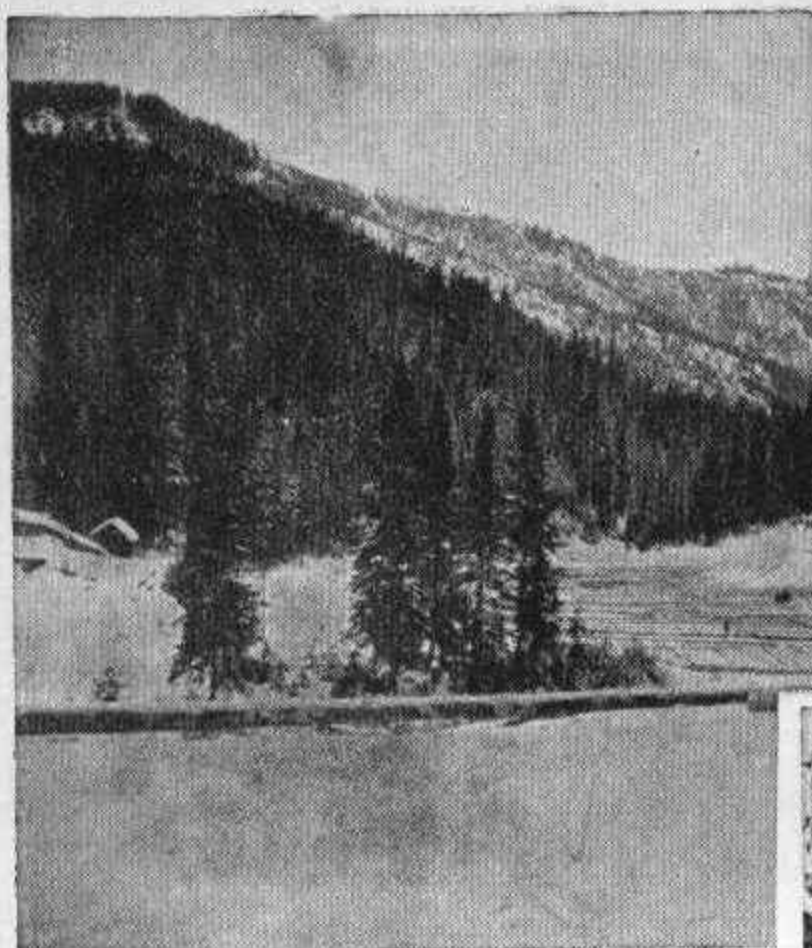
Cooperative de consum 11, cu 954 membri și cu un capital social vărsat de 542.009 lei. Mărfuri generale în valoare de 891.072 lei. Bilanțul încheiat: 2.780.073 lei.

Situația cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decembrie 1935.

*) Cifrele în paranteze arată capitalul social (soc.) și capitalul investit (inv.) în milioane de lei.

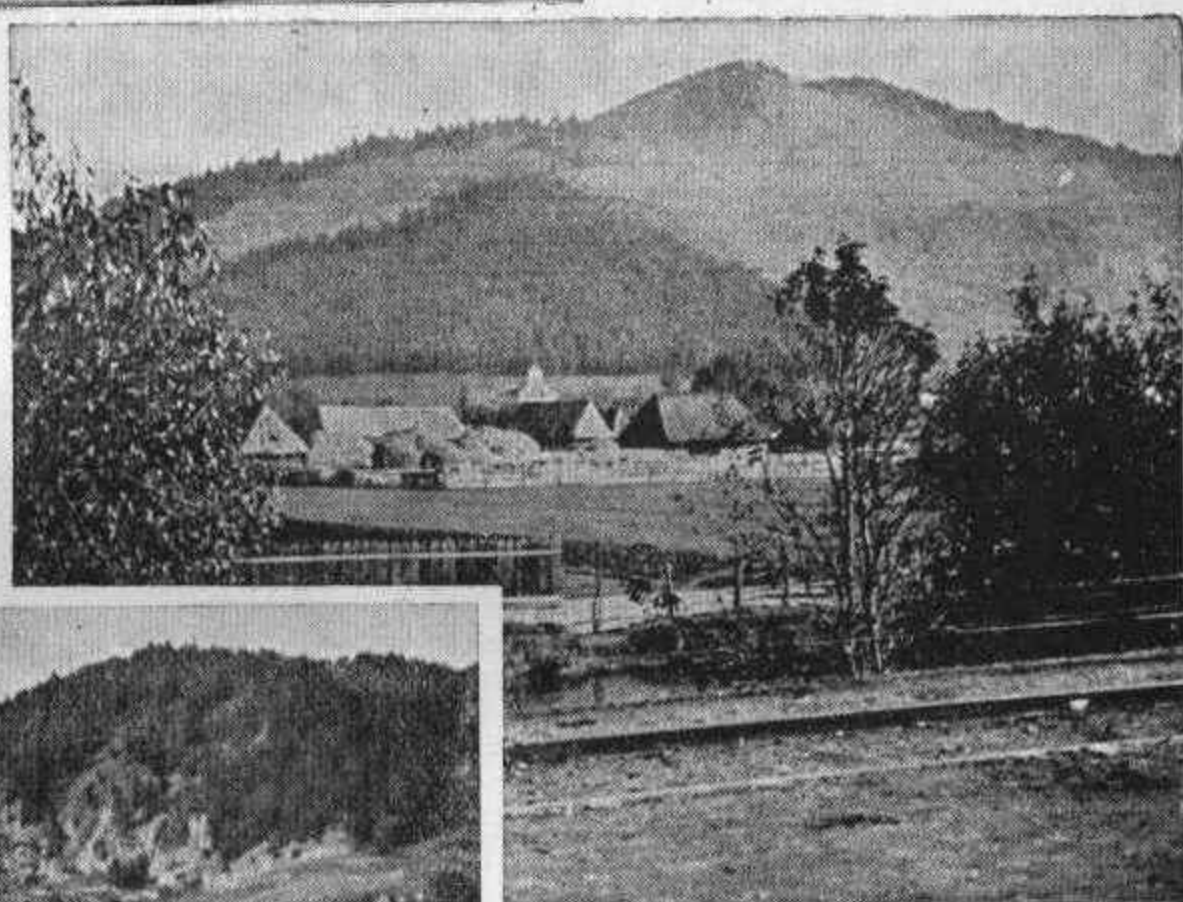

Jud. MUREȘ

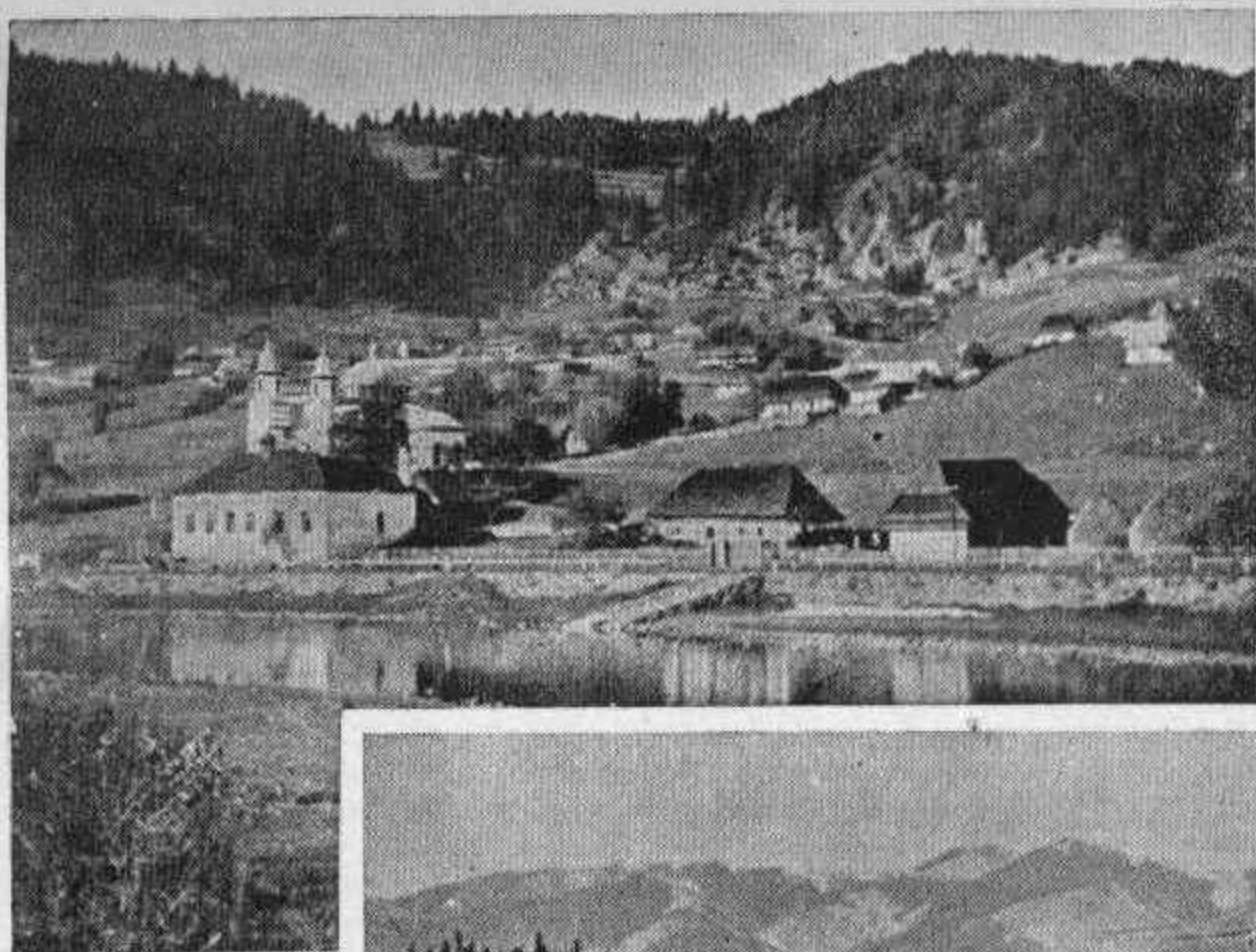

VALEA MUREȘULUI

VALEA TOPLITEI

VALEA MUREȘULUI
INTRE DEDA ȘI TOPLIȚA

COMUNA
STÂNCENI

PEISAGIU DE IARNĂ
IN MUNȚII CĂLIMANI

Foto Val. Pușcariu

Finanțe publice. Bugetul județului M. pe exercițiul 1936/37 prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	33.334.741
<i>Venituri ordinare . . . . .</i>	<i>8.832.980</i>
<i>Venituri extraordinare . . . . .</i>	<i>20.700.761</i>
<i>Venituri speciale . . . . .</i>	<i>3.801.000</i>
Cheltuieli	33.334.741
<i>Cheltuieli ordinare . . . . .</i>	<i>8.832.980</i>
<i>Cheltuieli extraordinare . . . . .</i>	<i>20.700.761</i>
<i>Cheltuieli speciale . . . . .</i>	<i>3.801.000</i>

Drumuri. Județul M. este străbătut de o rețea totală de drumuri de 1.384 km 450 m, repartizată astfel:

Drumuri naționale 189 km 154 m, din cari Direcția Generală a Drumurilor întreține o rețea pietruită de 181 km 457 m, iar restul de 7 km 697 m (pavat și pietruit) e întreținut de comunele urbane.

Drumuri județene 560 km 271 m, din cari administrația județului întreține o rețea pietruită de 551 km 613 m., iar restul de 8 km 658 m (pavat și pietruit) e întreținut de comunele urbane.

Drumuri comunale 635 km 025 m.

Lungimea podurilor este de 8.683,8 metri, repartizată astfel: poduri naționale 1.431,01 m, județene 3.538,18 m, și comunale 3.714,66 m.

Prin județ trec 3 drumuri naționale, legând următoarele localități:

1. *Piatra - Reghin - Cluj* (Reghin - Toplița = 67 km).
2. *Sighișoara - Tg.-Mureș - Turda.*
3. *Mercurea - Ciuc - Toplița.*

Cale ferată. Județul M. este străbătut de o rețea totală de cale ferată de 305 km din care 124 km linii principale simple, 5 km linii secundare simple și 176 km linii înguste simple.

Pe lângă liniile de mai sus exploatate de C.F.R., menționăm linia particulară Reghin-Lăpușna.

Stații importante: Tg.-Mureș, Sovata-Băi, Reghin, Band, Toplița, Iuda.

Navigație aeriană. Prin județ, trece linia de navigație L.A.R.E.S. cu plecare și sosire pe aeroeromul Tg.-Mureș.

Itinerariu. Cluj-Tg.-Mureș.

Poștă, telegraf, telefon. 5 oficii P.T.T. de stat: 2 la Târgu-Mureș și câte unul la Reghin, Sovata și Toplița; 30 oficii autorizate la: Acățari, Aluniș, Band, Batoș, Borsec, Brâncovenesti, Căpușul-de-Câmpie, Dămieni, Deda, Dedabistra, Dumbrăvioara, Eremitul, Gălăuțaș, Gornești, Gurghiu, Lunca-Bradului, Măgherani, Mercurea-Nirajului, Milaș, Pânet, Râciu, Răstolița, Sălard-Gară, Stănceni, Subcetate, Teaca, Tirimia, Tonciu, Ungheni, Urmenișu; 6 agenții autorizate la Crăciunești, Idicel, Mădăraș, Păsăreni, Pogăceaua, Șincai și 1 oficiu balnear la Sovata-Băi.

Oficii telefonice la: Tg.-Mureș, Reghin, Acățari, Aluniș, Band, Batoș, Bilbor, Borsec, Brâncovenesti, Căpușul-de-Câmpie, Dămieni, Deda, Dedabistra, Dumbrăvioara, Gălăuțaș, Gornești, Gurghiu, Lunca-Bradului, Mercurea-Nirajului, Milaș, Răstolița, Râciu, Sovata, Sovata-Băi, Stănceni, Subcetate, Teaca, Tirimia, Tonciu, Toplița, Urmenișu.

Stațiuni climatice, balneare, turism. *Sovata*, stațiune balneară cu reputație europeană, așezată la poalele muntelui Saca (1.777 m), în plină pădure, la 520 m altitudine, ferită de curenți. Climat subalpin, constant și relativ uscat. Aer bine ozonizat.

Ape cloruro-sodice concentrate (194%), calde (conținând K, Li, Mg, Fe, Na) — și nămol.

Indicațiuni: Reumatism cronic, nevralgii, gută, rachi-tism, scrofuloză, anemie, stări nervoase, afecțiuni gine-cologice (cu exudate vechi).

Anotimp: 15 Mai — 30 Septembrie.

Numeroase stabilimente de băi împrejurul lacului «Ur-sului», dintre care unul personal al M. S. Reginei, ca și împrejurul lacurilor «Negru» și «Aluniș».

2 mari hoteluri și numeroase vile confortabile și cochete.

Medici, Farmacie, Oficiu P. T. T., numeroase restaurante și pensiuni. Stație c. f. pe linia Tg.-Mureș-Praid

Splendide excursiuni și ascensiuni pe munții Gurghiuului. Stațiunea este interesantă, fiind singura înconjurată de păduri, deși subsolul e sărat și pentru că apele lacului Ursul înmagazinează căldura solară, încălzindu-se până la 35° C.

Borsec, stațiune tot atât de importantă, așezată în munți la 880 m altitudine, complet adăpostită, cu un climat de munte, aer curat ozonizat.

Ape carbogazease, foarte alcalino-teroase, ușor radio-active, unele feruginoase. Foarte bune captațiuni în rezervoare închise, puțuri și piscine. Astăzi sunt cunoscute și captate aproape 30 de izvoare cu ape cunoscute sub denumirea de «borviz de Borsec», distribuite în butelii până la mari depărtări.

Indicațiuni: Nefrite cronice, pyelite cronice, litiază renală, cistite cronice, calcul vezical, metrite, tulburări produse de lipsa de secreție gastrică; Băi pentru afecțiuni cardiace ușoare, reumatism cronic articular și muscular, boli de femei, inflamații cronice osoase și periostale, boli nervoase.

Anotimp: 1 Iunie — 15 Septembrie.

Stabilimente de băi; numeroase hoteluri mari și mici, vile confortabile și case de închiriat pe sezon.

Medici, Farmacie, Oficiu P. T. T., numeroase restau-rante.

Parc pentru plimbări și numeroase distracții.

Excursii în împrejurimi la Toplița, Corbu, Bilbor, etc. Gară la Toplița, la 24 Km.

Jabenița stațiune balneară așezată în regiunea co'inelor înalte, la 396 m altitudine, adăpostită de masivul Gurghiuului, cu un climat plăcut și fără curenți.

Ape cloruro-sodice concentrate. Stabilimente balneare.

Indicațiuni: Reumatism, gută, rachi-tism, scrofuloză, boli de femei.

Anotimp 1 Iunie — 30 Septembrie.

Mici hoteluri și case particulare de închiriat pe sezon, restaurante. Distracții, muzică, tenis, popice, etc. Stație c. f. pe linia Ierbuș-Lăpușna.

Posibilități de frumoase excursii în munții Gurghiuului și Călimani.

Toplița, stațiune balneo-climatică, așezată în regiunea muntoasă la 650 m altitudine, la confluența văii Topliței cu Mureșul.

Ape oligo-metalice, ușor radioactive, mitermale (27° C).

Indicațiuni: Boli de femei, boli nervoase, anemie, cloroză, limfatism, nevralgii, anchiloze; iar pentru cura internă, afecțiunile cronice ale stomacului și căilor respiratorii.

Anotimp de vară.

Un frumos stabiliment de băi al Baronului Banffy.

Hoteluri, Medici, Farmacie, Oficiu P. T. T., Res-taurante.

Gară locală pe linia Tg.-Mureș-Ghimeș.

Ideciul-de-Jos, stațiune balneară de interes local, pe valea Mureșului superior la 390 m altitudine.

Ape cloruro-sodice, sulfatate. Băi reci, calde; băi de nămol. Hotel, restaurant: Haltă c. f. pe linia Gheorgheni-Tg.-Mureș. Excursii în împrejurimi.

Stațiunile balneare ale județului sunt si importante centre turistice.

Excursii frumoase, în afara stațiunilor balneo-climatice, se pot face la: Tg.-Mureș, Reghin, la izvoarele cu păstrăvi din Gurghiu și Lăpușna.

Alpinism: In Munții Gurghiuului: din Sovata și Lăpușna pe muntele Saca și Dealul Crucei. In Munții Călimani: din Deda pe Scaunul și Poiana Tomii; din Stănceni pe Muntele Leul; și din Lunca Bradului pe Vârful Tilcului și Pietrosul: In Munții Giurgeului: din Borsec la cheile Bicazului.

Case de adăpost la Tihuleț (propr. S.K.V.) și sub Bradul Ciont.

CULTURĂ

Știință de carte. După rezultatele provizorii ale recensământului populației din 1930, populația județului dela 7 ani în sus este de 233.915 locuitori din cari 69,2% sunt știutori de carte. După sex, proporția este de 74,7% bărbați știutori de carte și 63,9% femei știutoare de carte.

Repartiția locuitorilor după gradul de instrucție, în procente, este următoarea:

Gradul de instrucție școlară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul știutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extrascolară	1,5	0,8
2. Primară	61,0	94,2
3. Secundară	29,1	3,7
4. Profesională	4,9	0,7
5. Universitară	2,2	0,3
6. Alte școli superioare	1,3	0,3

Invățământ. Populația școlară a județului M. (între 5—18 ani) a fost în anul 1934 de 66.881 loc. (8.934 mediu urban și 57.947 mediu rural).

Școli secundare. 1 liceu de stat de băieți, 1 liceu militar, 1 liceu reformat de băieți, 2 licee de fete, 1 liceu comercial de băieți, 2 școli normale de băieți (dintre care 1 confesională), 1 liceu industrial, 1 gimnaziu mixt de stat, 3 gimnazii confesionale, 2 școli de ucenici, Conservator de muzică și artă dramatică, Curs de arte plastice.

Școli primare 379, din care 362 rurale și 17 urbane (220 școli de stat și 159 confesionale), cu un număr total de 32.837 elevi (4.106 mediu urban și 28.731 mediu rural) și cu 763 învățători și alt personal didactic (situația din 1934).

Grădini de copii 31, din care 23 rurale și 8 urbane (27 de stat și 4 confesionale) cu un număr total de 2.275 copii (662 mediu urban și 1.613 mediu rural) și cu 32 conducătoare (situația din 1934).

Instituții culturale. În județul M. se relevă activitatea despărțământului Asoc. «Astra» cu sediul în municipiul Tg.-Mureș și cu organizații locale în Band, Gurghiu, Mercurea-Nirajului, Râciu, Reghin, Teaca și Toplița.

Fundația Culturală Regală «Principele Carol» are cămine culturale în: Borsec, Cerghid, Gurghiu, Idicel, Jabenita, Lunca, Mureșeni, Săcalul-de-Pădure, Toplița și Ungheni.

Casa Școalelor și a Culturii Poporului întreține în județ 60 cămine culturale, 16 societăți muzicale și 14 biblioteci, adică în total 90 organizații culturale, dintre care 24 au personalitate juridică.

În Tg.-Mureș mai activează: Muzeul de istorie, arheologie și etnografie, Muzeul municipal industrial, Pinacoteca municipiului. Palatul Cultural cu bibliotecă, săli de expoziție, o vastă sală de spectacole cu cea mai puternică orgă din țară, cu un muzeu de pictură posedând valoroase lucrări românești și străine, Biblioteca Telekiană, fundație a comiților Teleky, cea mai bogată din Transilvania cu cărți rarissime, manuscrise și ediții de mare valoare, Soc. «Tinerimea Română», Soc. de istorie, arheologie și etnografie, Organizația sportivă «Șoimii Carpaților», 2 cinematografe, 5 soc. sportive, 3 societăți de vânătoare, 1 societate de pescuit, Societatea de automobilism și motociclism, 3 soc. corale.

În Reghin: Cercul intelectualilor români, Asoc. «Șoimii Carpaților», Asoc. Tinerimea Română, 2 casine, 4 biblioteci, 3 soc. corale, 1 cinematograf, 2 soc. sportive, 3 soc. de vânătoare.

În comunele rurale mai activează: 1 cinematograf și 11 soc. de vânătoare.

RELIGIE

Confesiuni. După rezultatele provizorii ale recensământului populației din 1930, din totalul locuitorilor județului 32,4% sunt greco-catolici și 14,5% sunt ortodocși. Restul populației aparține altor confesiuni.

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 148 biserici greco-catolice, 56 biserici ortodoxe, 53 biserici romano-catolice, 139 biserici reformate, 12 biserici evanghelico-luterane, 19 biserici unitariene, 17 case de rugăciune adventiste, 3 case de rugăciune baptiste și 16 sinagogi.

Mănăstirea franciscanilor și mănăstirea minorităților în Târgu-Mureș și 1 mănăstire în comuna Toplița.

Instituții bisericesti. 4 protopopiate greco-catolice (la Tg.-Mureș, Reghin, Râciu și Teaca) și 2 protopopiate ortodoxe (la Tg.-Mureș și Reghin).

Județul M. se află în eparhia greco-catolică a arhiepiscopiei de Alba-Iulia și Făgăraș și în eparhia ortodoxă a episco-

piei Vadului, Feleacului și Clujului (Mitropolia Ardealului, Banatului, Crișanei și Maramureșului).

ADMINISTRAȚIE

Organizare administrativă. Capitala județului M. este municipiul Târgu-Mureș. Județul are două orașe (Târgu-Mureș și Reghin) și 246 sate, împărțite astfel:

I. Plasa Band	19 sate
II. Plasa Gurghiu	10 sate
III. Plasa Mercurea Nirajului	48 sate
IV. Plasa Mureș-de-Jos	31 sate
V. Plasa Mureș-de-Sus	35 sate
VI. Plasa Râciu	16 sate
VII. Plasa Reghin-de-Jos	32 sate
VIII. Plasa Reghin-de-Sus	22 sate
IX. Plasa Teaca	23 sate
X. Plasa Toplița	10 sate

Organizare judecătorească. O curte de apel la Tg.-Mureș cu 1 secțiune și 10 magistrați, în a cărei circumscripție se află tribunalele județelor: Ciuc, Mureș, Odorhei și Târnava-Mică. Un parchet general pe lângă Curtea de apel cu 1 procuror general.

Un tribunal la Tg.-Mureș cu 2 secțiuni, 17 magistrați, 1 prim procuror și 2 procurori.

5 judecătoria la Târgu-Mureș, Reghin, Mercurea-Nirajului, Teaca și Toplița cu un total de 17 magistrați.

Organizare sanitară. 3 spitale de stat (dintre care 1 militar) în Tg.-Mureș, 1 spital al Episcopiei ortodoxe la Reghin și 2 sanatorii (dintre care 1 particular) în Tg.-Mureș și 1 sanatoriu particular în Reghin.

2 dispensare în Tg.-Mureș și 3 dispensare în județ (Batoș, Glodeni și Sovata).

Serv. sanitar județean, Serv. sanitar al municipiului Tg.-Mureș și Serv. sanitar al orașului Reghin.

Asistență și prevedere socială. În județul M. Casa Centrală a Asigurărilor Sociale are o casă la Tg.-Mureș, oficii la Reghin și Toplița, 1 cămin pentru asigurați la Căinari și organizații medicale în Tg.-Mureș, Reghin, Band, Gornești, Mercurea-Nirajului, Sovata, Eremitul, Teaca, Deda, Toplița, Lunca, Brad, Gălăușas, Borsec, Subcetate și Sărmaș, cu un total de 34 medici și 4 farmaciști.

Direcția Ocrotirilor din Ministerul Muncii, Sănătății și Asigurărilor Sociale întreține în Tg.-Mureș Centrul pentru Ocrotirea copiilor (80 ocrotiți în așezăminte și 1.200 ocrotiți în colonii) și Așezământul de debili-mintali (70 ocrotiți).

În Tg.-Mureș mai activează: Soc. «Crucea Roșie», Soc. pentru profilaxia tuberculozei, Oficiul I.O.V., Soc. «Principele Mircea», Soc. de binefacere a femeilor, Soc. Femeilor Ortodoxe, Soc. Femeilor greco-catolice, 1 orfelinat, 1 azil de copii, 2 azile de bătrâni, 2 cămine de ucenici, Serviciu de triaj al cerșetorilor.

În Reghin: Soc. Femeilor Ortodoxe, Soc. Femeilor greco-catolice, Cămin de ucenici.

PRINCIPALE AȘEZĂRI

Tg.-Mureș, capitala județului (vezi monografiile orașelor reședință).

Reghin, comuna urbană pe malul râului Mureș, situată la 31 km de reședința județului, 105 km de Cluj și la 360 km de București.

Stație c.f. pe linia Râșboeni—Tg.-Mureș—Petru Rareș. Are 9.148 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul orașului pe exercițiul 1936/37 se ridică la suma 10.238.691 lei.

Industria este reprezentată prin câteva mori sistematice, 1 fabrică de spirt, fabrici de cherestea, tăbăcării, 1 turnătorie.

Comerț dezvoltat de produse forestiere, cereale, fructe, piei de animale; sunt vestite târgurile de animale din acest oraș.

Bălciuri: 11—19 Februarie, 1—12 Mai, 30 Iulie—10 August, 15—23 Octombrie.

MUREȘ

MG.-MUREȘ: VEDERE GENERALĂ

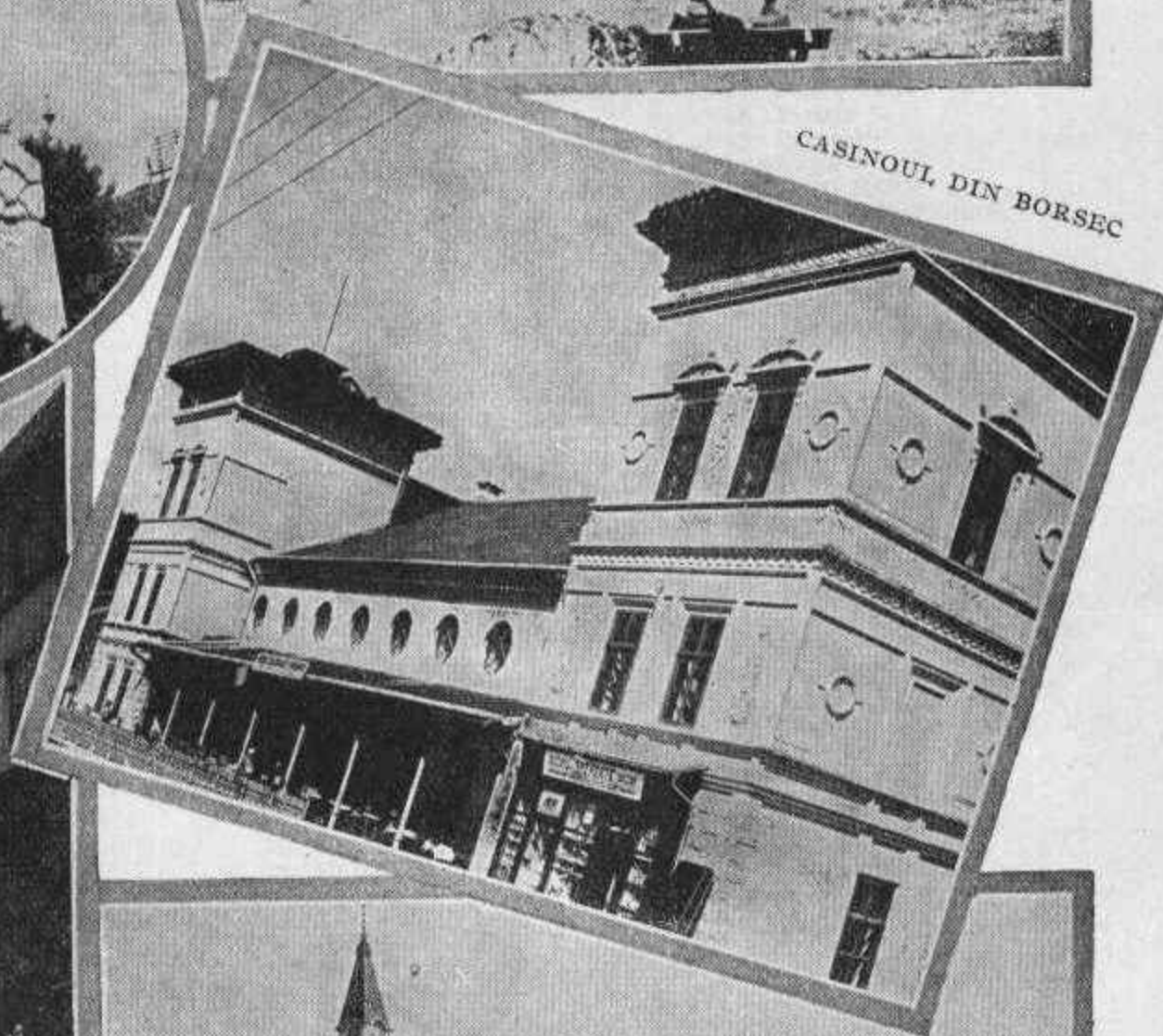
MG.-MUREȘ:
MONUMENTUL LUI
AVRAM IANCU

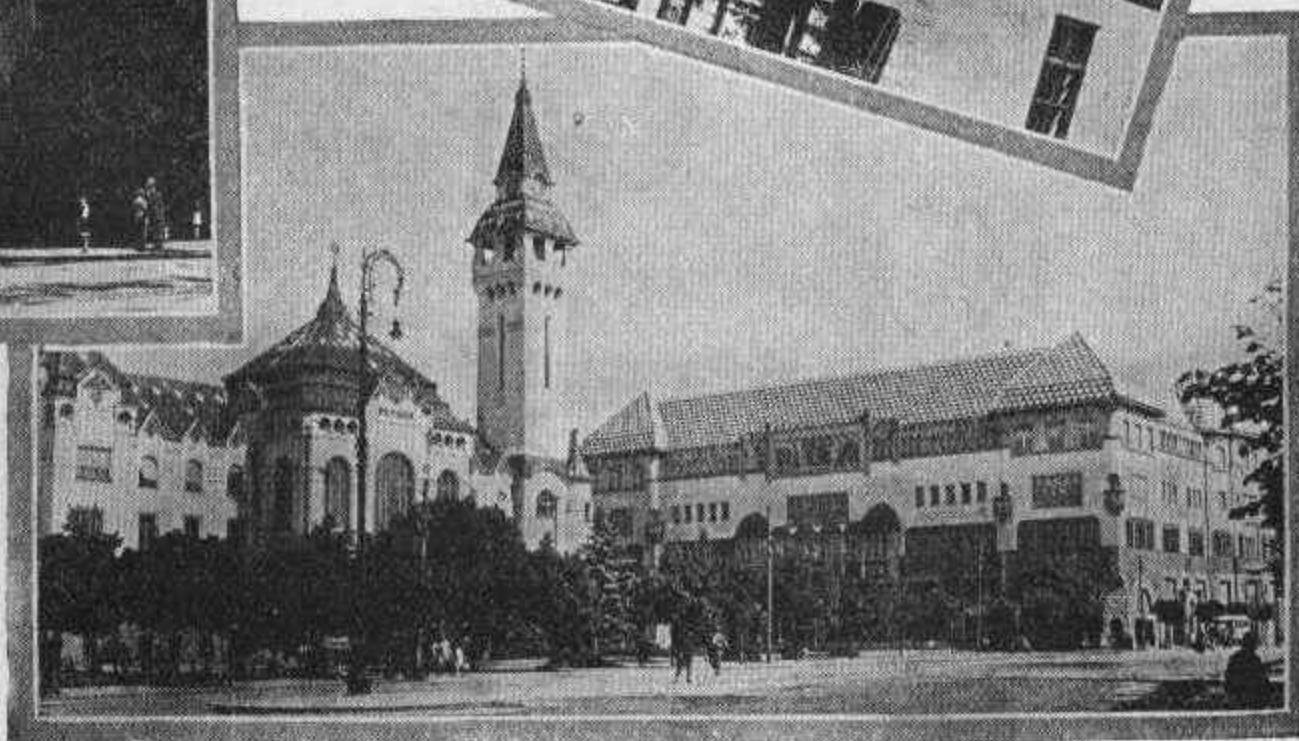
BĂILE BORSEC

MG.-MUREȘ:
PALATUL CULTURAL

CASINOUL DIN BORSEC

MG.-MUREȘ: PRIMĂRIA

Gimnaziu mixt de stat, Gimnaziu evanghelic-luteran de băieți, 5 școli primare și 2 grădini de copii mici.

Asoc. «Astra» pentru cultura și literatura popoului român, 1 cămin cultural al Fundației Culturale Regale «Principele Carol», Cercul intelectualilor români, 2 biblioteci publice, Asociația «Șoimii Carpaților», Asociația Tinerimii Română, Corul românesc, Societatea de lectură a meseriașilor români, Societatea și casina industriașilor sași, Casina și corul maghiar.

1 cinematograful, 2 societăți sportive și 3 societăți de vânătoare.

1 biserică ortodoxă, 1 biserică greco-catolică, 1 romano-catolică, 1 evanghelic-luterană, 2 reformate, 2 sinagogi.

Protopopiat ortodox, protopopiat greco-catolic.

Primărie, Pretură, Judecătoria, Ocol silvic, Comisariat de poliție, Percepție fiscală, Serviciu sanitar, Serviciu veterinar, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Pompieri.

Abator comună, lumină electrică, apeduct, canalizare, pavaj cu piatră cubică.

Spital comună, Dispensarul Casei Asigurărilor Sociale, Soc. Femeilor Române, cămin de ucenici.

LOCALITĂȚILE DIN JUDEȚUL MUREȘ

A) Orașe

1. Municipiul Târgu-Mureș
(capitala județului)
2. Reghin

B) Sate

I. PLASA BAND

1. Band
2. Căpușul-de-Câmpie
3. Dileul-Nou
4. Dileul-Vechiu
5. Fănațe
6. Grebenișul-de-Câmpie
7. Iclandul-Mare
8. Iclânzul
9. Lechința
10. Mădăraș
11. Oarba-de-Mureș
12. Oroiu
13. Oroiu-de-Câmpie
14. Petea-de-Câmpie
15. Sănmărgărita
16. Șaulia
17. Șaușa
18. Tiptelnic
19. Vaideiu

II. PLASA GURGHIU

1. Adrian
2. Cașva
3. Comori
4. Glăjărie
5. Gurghiu
6. Hodac
7. Ibănești
8. Jăbenița
9. Orșova
10. Solovăstru

III. PLASA MERCUREA NIRAJULUI

1. Abud
2. Adrianul-Mare
3. Adrianul-Mic
4. Băra
5. Bedeni
6. Bereni
7. Beu
8. Buza
9. Călugăreni
10. Căndu
11. Dămieni
12. Drojdii
13. Eremieni
14. Eremitul
15. Gălești
16. Ghinești
17. Hodoșa
18. Ihod
19. Ilieși
20. Isla
21. Iobăgeni
22. Lăurenii
23. Maia
24. Maiad
25. Măgherani
26. Mărculeni

27. Mătrici
28. Mercurea-Nirajului
29. Mitrești
30. Moșuni
31. Neaua
32. Răgmani
33. Sărățeni
34. Sânsimon
35. Sântana-Nirajului
36. Sântandrei
37. Sănvășii
38. Simbriși
39. Sovata
40. Șardul-Nirajului
41. Șilea-Nirajului
42. Tâmpa
43. Torba
44. Troița
45. Vadu
46. Vadaș
47. Vărgata
48. Veța

IV. PLASA MUREȘ DE JOS

1. Acățari
2. Bolintineni
3. Budiul-Mic
4. Cerghid
5. Cerghizel
6. Ciba
7. Cînta
8. Cociș
9. Corbești
10. Cornești
11. Crăciunești
12. Cristești
13. Foi
14. Găești
15. Gălățeni
16. Grușor
17. Ilieni
18. Leordeni
19. Luca
20. Mureșeni
21. Murgești
22. Nicolești
23. Oaia
24. Păsăreni
25. Roteni
26. Satu-Nou
27. Stejeriș
28. Suveica
29. Tirimia
30. Tirimioara
31. Ungheni

V. PLASA MUREȘ DE SUS

1. Bărdești
2. Berghia
3. Bozeni
4. Călușer
5. Cămpenița
6. Ceuașul-de-Câmpie
7. Chinari
8. Corunca
9. Cotuș
10. Cuișd
11. Curteni
12. Dumbrăvioara

13. Ernei
14. Glodeni
15. Hârțau
16. Herghelia
17. Icland
18. Ivănești
19. Iedu
20. Merișor
21. Moiaș
22. Morești
23. Nazna
24. Ogari
25. Păcureni
26. Păingenii
27. Pănet
28. Porumbeni
29. Săcăreni
30. Săncraiu-de-Mureș
31. Săngeorgiu-de-Mureș
32. Sănișor
33. Sântana-de-Mureș
34. Sântoana-de-Mureș
35. Voiniceni

VI. PLASA RÂCIU

1. Băla
2. Bozed
3. Crăești
4. Culpin
5. Delureni
6. Lechinioara
7. Mălășel
8. Pogăceaua
9. Răciu
10. Săbed
11. Săngeorgiu-de-Câmpie
12. Sănmărtinul-de-Câmpie
13. Șincai
14. Șopteriu
15. Ulieș
16. Urmenișu

VII. PLASA REGHIN DE JOS

1. Apalină
2. Beica-de-Jos
3. Beica-de-Sus
4. Breaza
5. Căcuciu
6. Chiherul-de-Jos
7. Chiherul-de-Sus
8. Ercea
9. Filpișul-Mare
10. Gornești
11. Habic
12. Illoara
13. Iara-de-Mureș
14. Iernuțeni
15. Mura-Mare
16. Mura-Mică
17. Nadășa
18. Onuca
19. Pădureni
20. Periș
21. Petelea
22. Petrilaca-de-Mureș
23. Poarta
24. Săngerul-de-Pădure
25. Sănmihailul-de-Pădure
26. Sântu
27. Șerbeni

28. Teleacul
29. Toldal
30. Urșiu-de-Jos
31. Urșiu-de-Sus
32. Voivodeni

VIII. PLASA REGHIN DE SUS

1. Aluniș
2. Brâncoveni
3. Deda
4. Dedrad
5. Deleni
6. Dumbrava
7. Flen
8. Gorenii
9. Idciu-de-Jos
10. Idciu-de-Sus
11. Idicel
12. Luierlu
13. Mărești
14. Morăreni
15. Mureș-Mort
16. Pietriș
17. Porcești
18. Răpa-de-Jos
19. Rușii-Munți
20. Săcalul-de-Pădure
21. Suseni
22. Vătava

IX. PLASA TEACA

1. Archind
2. Batoș
3. Băița
4. Brăteni
5. Budurleni
6. Comlod
7. Cozma
8. Fărăgău
9. Filpișul-Mic
10. Frunzeni
11. Iuda
12. Logig
13. Lunca
14. Mlaș
15. Ocița
16. Oroșfaia
17. Pinticu
18. Posmuș
19. Socolul-de-Câmpie
20. Stupini
21. Teaca
22. Tonciu
23. Uila

X. PLASA TOPLIȚA

1. Bilbor
2. Borsec
3. Corbu
4. Gălăuș
5. Lunca-Bradului
6. Răstolița
7. Sărmaș
8. Stănceni
9. Subcetate
10. Toplița

JUDEȚUL MUSCEL

Stema. Scut albastru, cu o acvilă de aur, cu ciocul și ghiarele roșii, stând pe o ramură verde de stejar.

Simbolizează începuturile domniei Țării Românești în acest județ.

Este vechea stemă heraldizată.

GEOGRAFIE

Așezare. Județul M. face parte din județele de munte ale Munteniei și este așezat în NV acestei provincii pe vechiul drum care, venind din Ardeal peste pasul Branului, trecea, prin depresiunea Câmpulungului și ajungea, peste culmi și curmături, în valea Argeșului, la capitala de pe vremuri, Curtea de Argeș. De aici strânsele legături pe care le-a avut acest județ totdeauna cu Transilvania, mai mult poate decât cu restul țării.

Suprafața: 3.058 km².

Infățișarea pământului. În partea nordică a județului se înalță lanțul dublu al Făgărașului cu vârful Moldoveanul de peste 2.500 m și al Iezerului și Păpușei cu vârfuri de peste 2.400 și 2.300 m. Cele două șiruri se întâlnesc la obârșile Dâmboviței. Sub masivul Iezerului, se desfășoară, mărginită de culmi înalte și la Sud, depresiunea deluroasă a Câmpulungului, adevărată «țară» de sub munte; urmează apoi, mai către Miazăzi, culmi fragmentate transversal de ape, o serie de mici depresiuni intracolinare de direcție VE și, în fine, o platformă alcătuită din culmi de dealuri cu spinarea netedă și îndrumate toate convergent, printre afluenții Argeșului, către SV, în direcția orașului Pitești. Prin înălțimea lor care nu scade, pe culmi sub 400 m, dealurile acestui ținut merită numele de muscele. Populația locală păstrează totuși acest nume pentru dealurile mai înalte din Nord, de unde a pornit și vechea așezare a județului.

Climă și ape. Clima este de munte, mai aspră însă în Nord unde, în masivele înalte, zăpada nu se topește toată nici în timpul verii, și mai blândă în cuprinsul platformei deluroase unde temperatura medie a verii se apropie de 22° (față de mai puțin de 10° în muntele înalt). Precipitațiile sunt abundente în tot județul de vreme ce ele nu scad nicăieri sub 700 mm anual. Apele cele mai însemnate sunt: Argeșul, Râul Târgului, Bratia și Râul Doamnei, care se unesc, toate spre Sudul județului.

Vegetație. Umiditatea climei face ca fagul să predomină începând dela peste 1000 m altitudine până aproape de marginea sudică a județului, unde apar stejarii în masive compacte și întinse. În munții înalți însă, pășunea alpină ocupă suprafețe excepțional de mari și e urmată, în josul muntelui de foarte frumoși codri de brazi (mai ales în basinelul superior al Dâmboviței). Cum regiunea de sub munte, adică regiunea muscelor propriu zise, a fost din vechime populată, pădurea, de multă vreme tăiată, a fost înlocuită cu fâneată naturală, căreia clima și solul îi prieste aici de minune.

Bogății minerale. În afara carierelor de calcar numit de la Albești de pildă, foarte bun pentru construcții, județul cuprinde, în regiunea muscelor propriu zise, întinse depozite de lignit.

ISTORIE

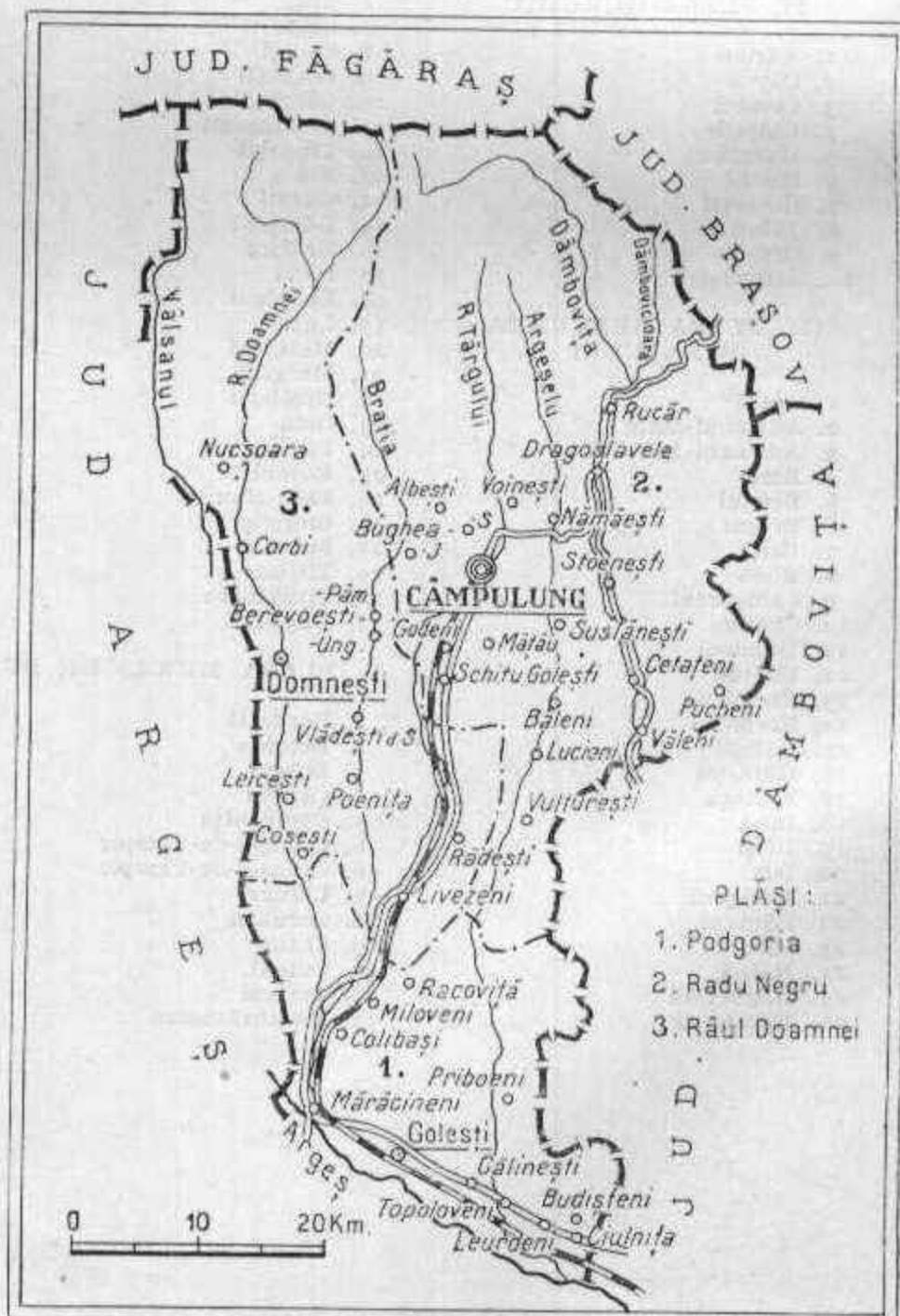
Vechime și dezvoltare istorică. Județul M. este un vechiu județ cu nume de origine românească (cf. muncel monticellum).

Câmpulungul este o străveche așezare românească de tip romanic (cf. Câmpulungul Moldovenesc și acel «Kim-polongo» din Balcani, atestat de documente bizantine).

În sec. XIII cavalerii teutoni, veniți din Țara Bârsei au poposit îndelung în acest Câmpulung unde și-au avut un comite. Piatra mormântală a unui asemenea «comes de Longocampo» se păstrează până astăzi la Biserica Sf. Nicolae.

Câmpulungul a fost cel dintâi oraș de scaun al Țării Românești.

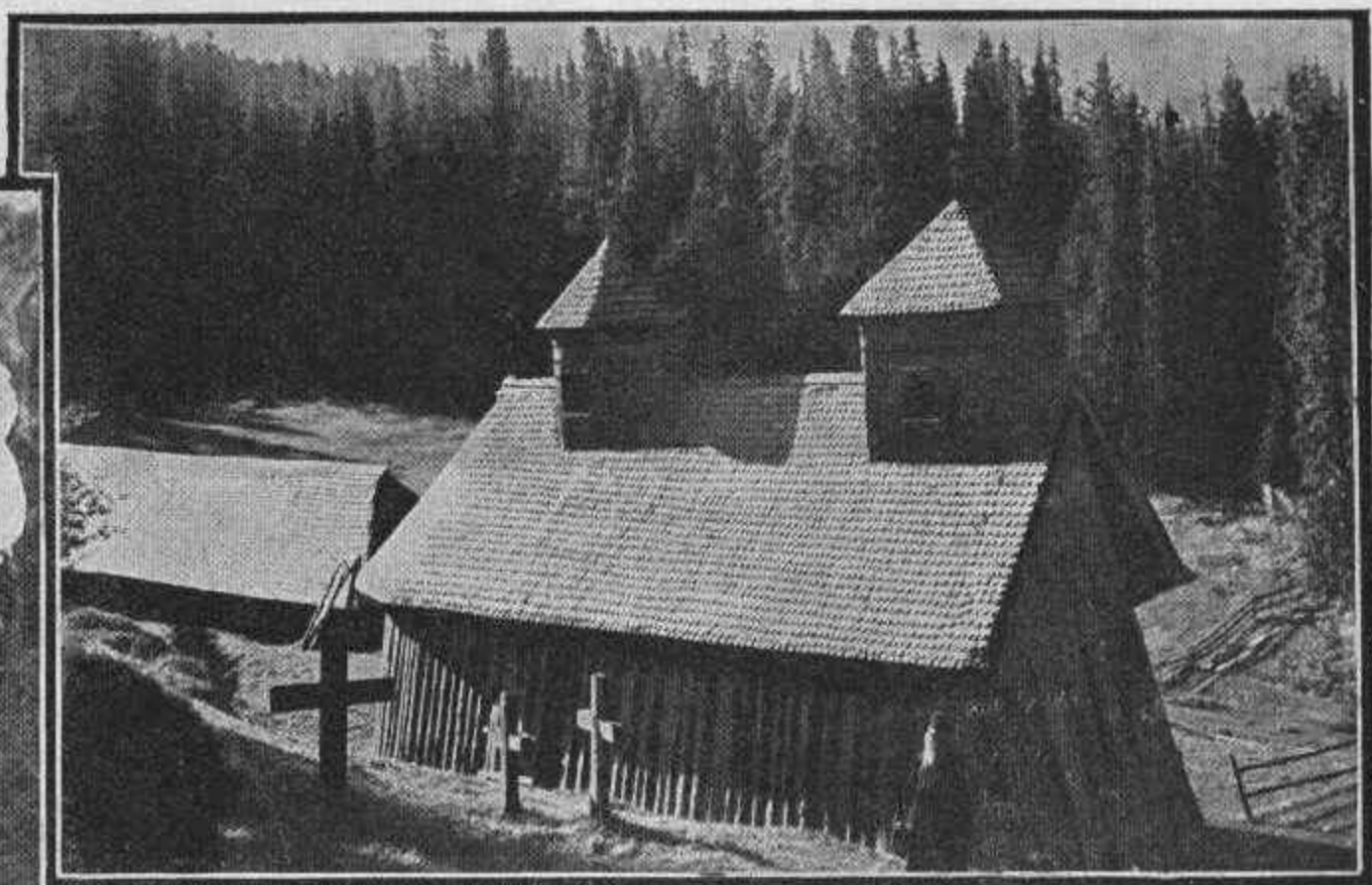
Acolo se odihnesc primii domni din dinastia Basarabilor, Basarab Intemeietorul și Nicolae Alexandru dela care ni s'a păstrat cea mai veche piatră funerară domnească.

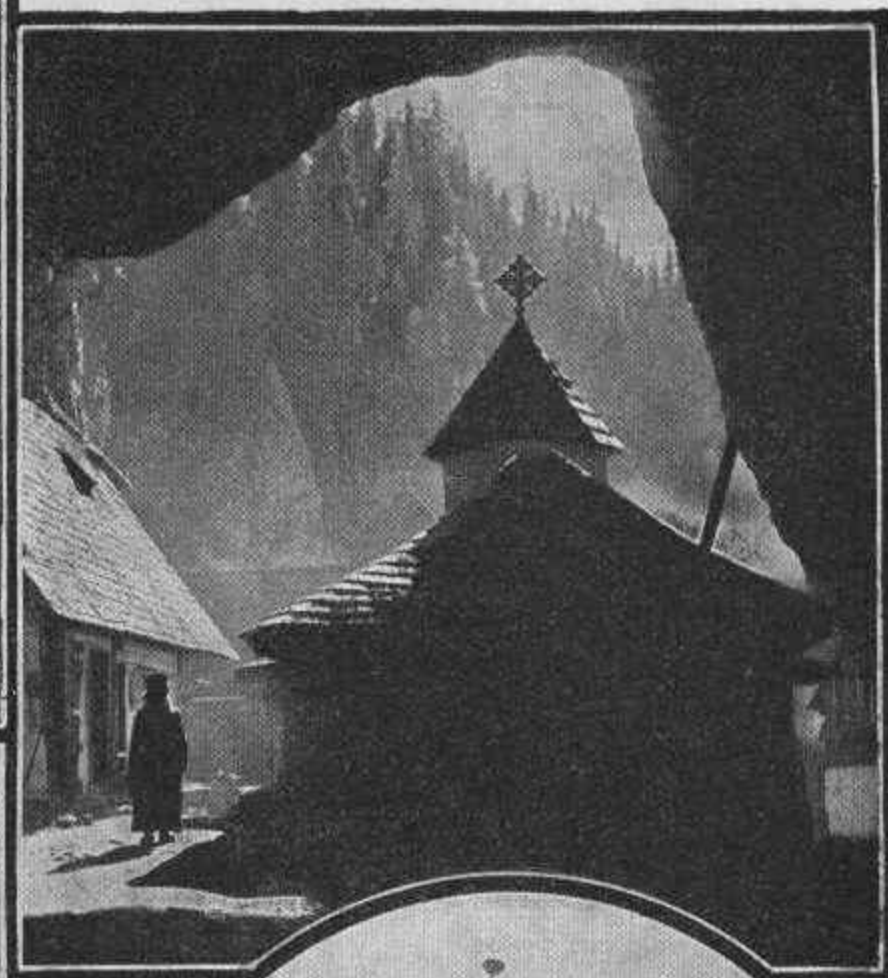
MUSCEL

MĂNĂSTIREA DÂMBOVICIOARA

JĂMĂEȘTI: MĂNĂSTIREA
DINTR'O PIATRĂ

PEȘTERA IALOMICIOARA

MUNTELE MATHIAȘ:
MONUMENTUL EROILOR

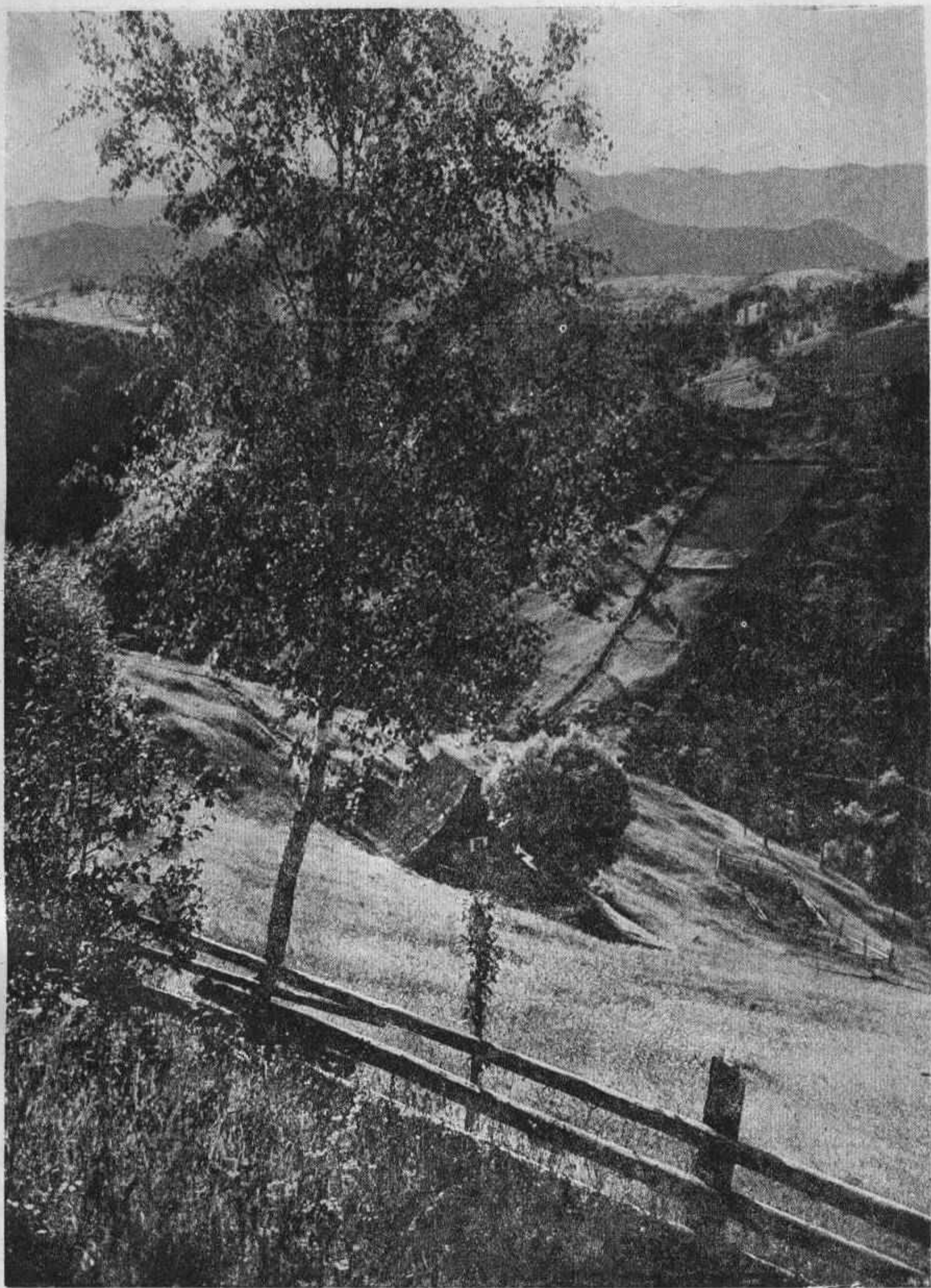

MĂNĂSTIREA DIN STĂNEȘTI

MĂNĂSTIREA DIN DOMNEȘTI

CARPAȚII LA RUCĂR
Vedere din regiunea Plaiurilor Muscelului

PIATRA CRAIULUI DIN MUNȚII FĂGĂRAȘULUI

Din « România », revista O.N.T.

MUSCEL

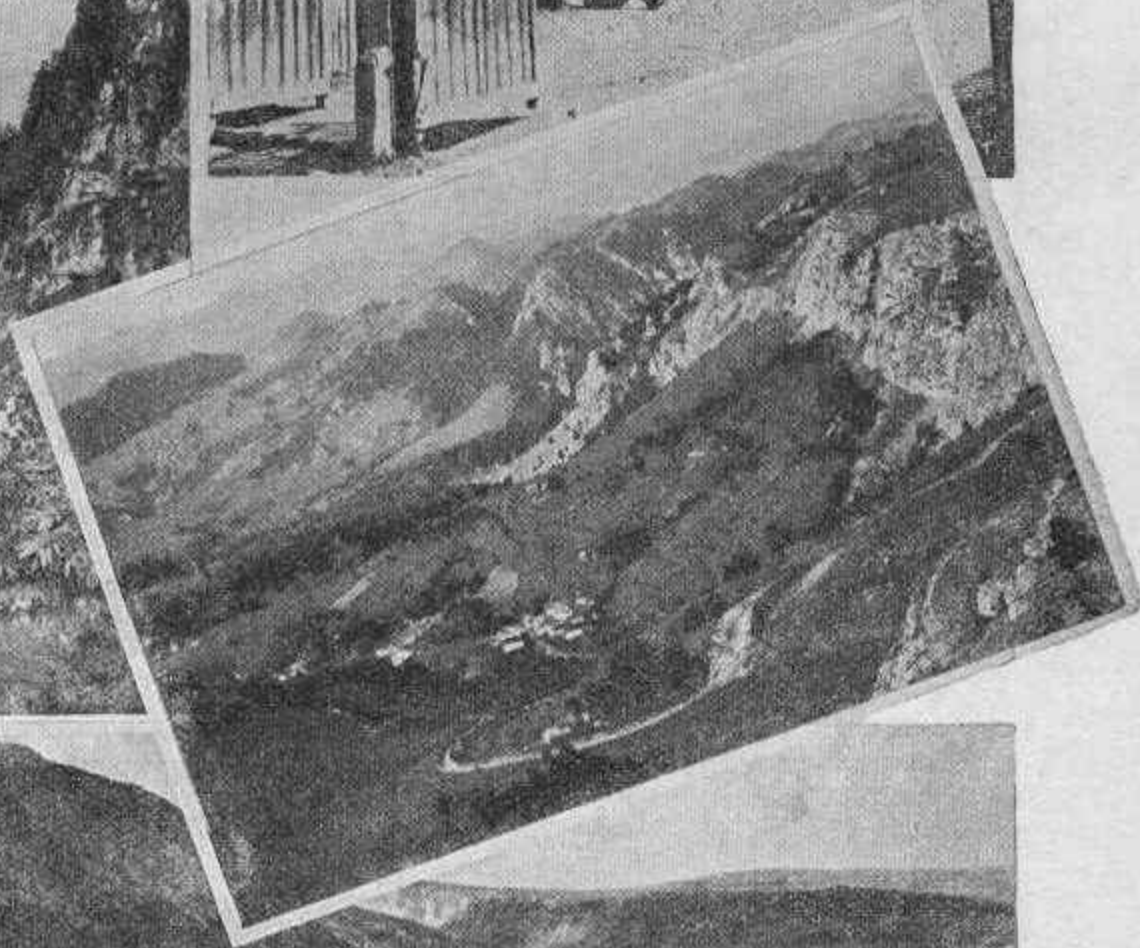

MUNȚII ZĂRNEI

STĂNEȘTI:
CASĂ ȚĂRĂNEASCĂ

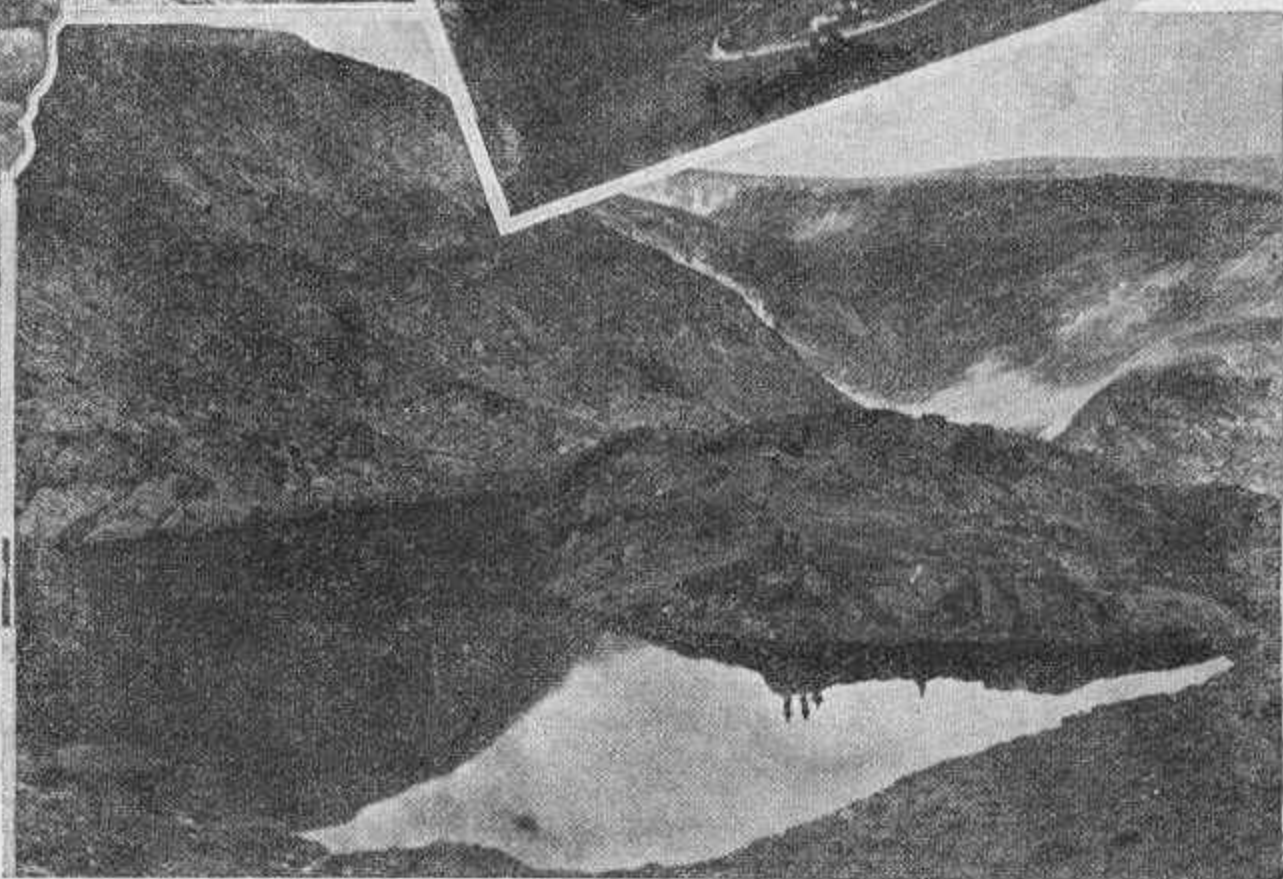

VALEA
DÂMBOVICIOAREI

ANINOASA: ȚĂRANCE TORCÂND

HÂRTOAPELE

În cuprinsul acestui județ, în împrejurimile răpoase ale localității numite Posada — azi dispărută — Basarab I, Domnul Țării a înfrânt la 1330 armatele regelui Carol Robert. Regele însuși abia a scăpat cu fuga.

În timpul războiului pentru întregirea neamului, pe teritoriul acestui județ, lângă satul Dragoslavele și pe muntele Mateiașu, s'au dat lupte crâncene între armatele vrăjmașe și cele românești.

Monumente istorice. În Câmpulung:

Mănăstirea Negru Vodă, zidită în secolul XIV de Radu Vodă și restaurată în 1634 de Matei Basarab; distrusă de cutremur în 1809, a fost reconstruită în 1832. Aci se află mormântul lui Nicolae Vodă Basarab.

Biserica Domnească, zidită de Doamna Chiajna și fiul ei Petru la 1567.

Biserica Marina, despre care tradiția spune că ar fi mai veche decât biserica lui Radu Negru.

Biserica Scheiul, zidită în secolul XIII.

Biserica Fundeni, astăzi muzeu, construită în secolul XVI.

Biserica romano-catolică «Bărăția», în care se află o piatră mormântală cu inscripție latinească din 1300, din timpul cavalerilor teutoni.

Biserica romano-catolică Sf. Nicolae, cu un turn puternic pe care se află Icoana Sf. Nicolae cu tiară latină și inscripție slavonă. Construită în stil gotic; inscripții interesante pe morminte. Printre acestea piatra mormântală a comitelui Laurențiu de Longocompo, mort în 1300.

Crucea pângarilor, din piața orașului, purtând ca inscripție prilejul acestora de a judeca pe orășeni.

Crucea lui Duca-Vodă din a doua jumătate a secolului XVII, pe strada Negru-Vodă, care confirmă orașului scutirea de «vama pâinii» și de «vama domnească».

În județ:

Mănăstirea Vieroși, întemeiată de Banul Ivașcu Golescu la 1543, restaurată la 1615.

Schitul Cetățuia, în comuna Bădeni a cărui ctitorie se atribuie lui Radu Negru. A fost refăcută la 1859.

Ruinele cetății lui Negru Vodă pe malul Dâmboviței, comuna Bădeni.

Schitul de maici dela Nămăești, săpat în stâncă.

Biserica din Mihăiești, din sec. al XVI.

Mănăstirea Aninoasa, zidită în sec. al XVI, păstrează încă puternicele ziduri ale incintei.

Biserica din Băjești, zidită în 1666 de vornicul Mareș Băjescul.

Biserica din Dragoslavele, zidită de Domnitorul Grigore-Ghica și de soția sa Maria Sturdza, în 1661, refăcută.

Biserica din Rucăr, zidită în 1780, cu fresce interesante.

POPULAȚIE

Starea populației. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, județul M. numără 150.438 locuitori.

Populația județului este repartizată astfel:

a) Pe orașe și plăși, după sex

Unități administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbați	Femei
Total județ	150.438	72.195	78.243
1. Orașul Câmpulung . .	13.454	6.844	6.610
Total rural	136.984	65.351	71.633
1. Plasa Podgoria	50.684	24.141	26.543
2. Plasa Radu-Negru . . .	86.300	41.210	45.090

b) Pe grupe de vârstă

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele	150.438	30—49 ani	33.729
0—9 ani	40.095	50—69 ani	16.366
10—29 ani	56.248	70 ani și peste	3.198
		Vârstă nedecларată . .	802

Mișcarea populației. Datele fundamentale ale mișcării populației în județul M., după cifrele publicate în Buletinul

BOTENI: CRUCE LA MARGINE DE DRUM

nul Demografic al României, în perioada 1931—1936, sunt următoarele:

Anul	Cifra probabilă a populației județului la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proporția la 1.000 locuitori		
		Născuți vii	Morți	Excedent natural	Născuți vii	Morți	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 medie anuală	—	5.334	2.939	2.395	34,1	18,8	15,3
1931	151.624	5.504	3.132	2.372	36,3	20,7	15,6
1932	154.015	5.682	2.841	2.841	36,9	18,4	18,5
1933	156.510	5.135	2.803	2.332	32,8	17,9	14,9
1934	159.100	5.176	2.958	2.218	32,5	18,6	13,9
1935	161.070	5.173	2.962	2.211	32,1	18,4	13,7
1936	163.810	5.384	2.835	2.549	32,9	17,3	15,6

La data de 1 Iulie 1937 cifra probabilă a populației județului Muscel a fost de 165.870 locuitori. Față de populația numărată la recensământul din 1930 și anume: 150.438 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 15.432 locuitori în timp de șase ani și jumătate, ceea ce corespunde unei creșteri de 10,3%.

INFĂȚIȘARE SOCIALĂ

Nu numai vechile monumente, de zid și piatră, reprezintă în acest județ amintirea trecutului: ci însăși formele de viață ale grupărilor omenești de aci sunt arhaice. Astfel, e demn de toată mirarea faptul că întreg Nordul județului (cu excepția unui șir de sate de pe Valea Doamnei, care reprezintă o infiltrație mai recentă de români transilvăneni), a rămas până astăzi trăitor în formele sătești ale celei mai clasice moșnenii. Mai mult decât atât: capitala județului, orașul Câmpulung este el însuși, astăzi încă, organizat ca atare. Obștia moșnenilor orășeni câmpulungeni, pe mahalale strânse în jurul bisericilor, se află împărțită în 42 de grupe denumite

MONUMENTUL DE PE MUNTELE MATEIAȘU

«moși», care își împart averea devălmașe, după socoteli anume, în 17.400 de drepturi, numite «dramuri». Această obște orășană își are și statutele ei scrise: cel din 1841 poate fi socotit ca unicul nostru cutumiar, adică așternere pe hârtie a normelor obiceiului pământului. Dela această formă câmpulungeană a moșneniei, a plecat legiuitorul silvic din 1910, când a organizat moșneniile, bine informat deci asupra aspectului muscelan al problemei, deși complet eronat în credința lui că toate moșneniile din toată țara, erau aidoma cu cele de aci.

Dimpotrivă, Muscelul nu cunoaște decât forma cea mai evoluată, cea mai perfect pusă la punct, — dar și cea mai apropiată de pieire — din lungul șir evolutiv al forme de viață socială care se numește «umblătoare pe bătrâni».

Coborând spre câmpie, aceste forme de viață moșnenească se șterg treptat, dând naștere unor forme intermediare, până ce se pierd și acestea în masa satelor clăcășești care acoperă Sudul județului.

În vremea de azi, aceste moșnenii stau la o răscrucă: le lipsește formula cooperatistă, care poate fi folosită ca mijloc de scăpare a averilor devălmașe și a averilor moșnenești. Totuși, poate că nicăieri cooperația nu ar fi putut reuși mai bine decât aci, dacă satele moșnenești ar fi încercat-o; dacă, cu alte cuvinte, ar fi fost ca satele clăcășești din Sud, luptătoare și îndrăznețe pe calea creării unor noi forme de viață, iar nu certărețe și sterpe cum sunt.

E cu atât mai regretabil cu cât nu este alt județ din țară în care saltul către viața modernă să se fi făcut în condițiuni mai fericite. O întreagă pleiadă de învățători (dela Dobrescu-Argeș până azi), au creat un duh nou muscelan (în parte și argeșan), ale cărui roade se văd: păturile țărănești muscelene n'au idealuri târgovețe, de lepădare a ce a fost, de dragul imitației unei clase burgheze, ci dimpotrivă, ele au idealul cumințe ale «chiaburului muscelan», care rămâne sătean, în port sătenesc, cu rosturi în sat, cu toată averea și tot sufletul lui în sat.

Această nelepădare de sine, dă Muscelului întreg farmecul și înțelesul lui: ele ne arată cum o civilizație țărănească poate crește, înglobând în ea toate foloasele vremii de azi, fără să piardă duhul ce i-a stat la temelie. Astfel, orașul Câmpulung este poate singurul din țară cu o arhitectură autentic românească. Orașul acesta nu este o colecție de orori arhitecturale, o aglomerare fără bun simț a unor case fără de gust, ci este un frumos sat muscelan, care a crescut temeinic și firesc, cu case mari și frumoase, cu biserici, cu uliți și cu grădini cum se cuvin unui oraș, fără să-și piardă însă stilul local, adevărată desfătare a ochiului și a sufletului.

Această fericită îmbinare a arhaicului cu modernul, a regionalismului țărănesc cu nevoile zilei de azi, iată lecția cea mare pe care ne-o dă Muscelul.

h. h. s.

ECONOMIE

Județul M. se relevă prin minele sale de lignit, precum și prin cultura pomilor fructiferi și a viței de vie. Regiune specific muntoasă, cu întinse păduri.

Agricultură. Județul ocupă o suprafață totală de 305.800 ha. Suprafața arabilă este de 20.132 ha, adică 6,58% din suprafața județului și 0,07% din suprafața totală a țării.

Din suprafața arabilă a județului, marea proprietate deține 209 ha, adică 1,04%, iar mica proprietate 19.923 ha, adică 98,96%.

Din totalul suprafeței arabile, *cerealele* ocupă 16.735 ha astfel repartizate:

Porumbul ocupă 15.465 ha, cu o producție de 140.911 chint. (prod. medie la ha 9,1 chint.), în valoare de 33 mil. lei.

Ovăzul ocupă 953 ha, cu o producție de 8.885 chint. (prod. medie la ha 9,3 chint.), în valoare de 3 mil. lei.

Măturile ocupă 118 ha, *meiul* ocupă 98 ha, *grâul* ocupă 66 ha, *orzul* ocupă 11 ha.

Fânețele cultivate și alte culturi furajere ocupă 1.690 ha. Din această suprafață *lucerna* ocupă 1.029 ha, cu o producție de 36.940 chint. fân (media la ha 35,9 chint.), în valoare de 5 mil. lei.

Plantele alimentare ocupă 1.384 ha. Din această suprafață *cartofii* ocupă 497 ha, cu o producție de 30.236 chint. (media la ha 60,8 chint.), în valoare de 4 mil. lei.

Cartofii printre porumb dau o producție de 15.328 chint. în valoare de 2 mil. lei, *fasolea printre porumb* dă o producție de 15.486 chint., în valoare de 5 mil. lei, și *dovleci printre porumb* dau o producție de 144.248 chint., în valoare de 7 mil. lei.

Plantele industriale ocupă 309 ha. Din această suprafață *cânepa* ocupă 286 ha, cu o producție de 767 chint. fuior (media la ha 2,7 chint.), în valoare de 3 mil. lei, și 634 chint. sămânță (media la ha 2,2 chint.).

Vegetație și culturi diverse. Din suprafața totală a județului (305.800 ha), ogoarele sterpe ocupă 14 ha.

Fânețele naturale ocupă 22.377 ha, cu o producție de 371.458 chint. (producția medie la ha 16,6 chint.), în valoare de 41 mil. lei.

Pășunile ocupă 24.762 ha.

Pădurile ocupă 152.856 ha.

Livezile de pruni ocupă 8.097 ha, cu o producție de 280.156 chint. (prod. medie la ha 34,6 chint.), în valoare de 84 mil. lei.

Alfi pomi fructiferi ocupă 1.168 ha.

Vița de vie ocupă 2.061 ha (din care viile pe rod 1.853 ha) cu o producție de 54.128 hl (prod. medie la ha 29,2 hl), în valoare de 25 mil. lei.

Creșterea animalelor. În județul M. se găseau în anul 1935: cai 6.611, boi 47.576, bivoli 8, oi 114.483, capre 5.608, porci 28.997, stupi sistematici 3.091, stupi primitivi 3.244.

Industria. a) *Industria extractivă.* Mine de lignit: Minele Soc. «Lignitul» din Câmpulung și Poenari, Mina Soc. «Combustibilul» din Godeni, Minele Soc. «Bătaia» și Soc. «Drăgana» din Berevoești, Mina Soc. «Boteni» din Boteni, Minele Soc. «Cărbunele» din Godeni și Aninoasa și Minele Soc. «Schitu-Golești» din Poenari. b) *Alte industrii:* 30 mori, 1 fabrică de postav, 1 de pânzeturi, 1 de hârtie, 7 de cherestea, 1 de mobile și 3 de var.

Din întreprinderile dela punctul «b» următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei și peste ¹⁾: Fabrica de pânzeturi «Răsboiul Muscelului» (inv. 6), Fabrica de hârtie, Câmpulung, (soc. 40, inv. 111), Fabrica de cherestea «Râul Târgului» (soc. 12, inv. 10) și Fabrica de var Valimăreanu et Co. (soc. 15, inv. 19), toate în Câmpulung.

¹⁾ Cifrele în paranteze arată capitalul social (soc.) și capitalul investit (inv.) în milioane de lei.

Județul M. are o industrie casnică foarte dezvoltată: țesături de broderii naționale, vestite și căutate în toată țara.

INDUSTRIA *) JUDEȚULUI MUSCEL ÎN 1935

Intreprinderile dela 5 H.P., sau 20 lucrători în sus

Industria	Numărul fabricilor		Forța motrice H.P.	Perso-nalul ocupat	Valoarea producției în mii de lei
	Active	Inchise			
Alimentară	—	1	67	—	—
Textilă	1	—	25	66	15.000
Hârtie și Arte grafice	—	1	2.650	—	—
Lemnului	1	1	255	8	325
Total	2	3	2.997	74	15.325

*) Nu sunt cuprinse exploatarea miniere, petrolifere, carierele, uzinele de apă și electricitate.

Comerț. Comerț cu lemne de construcție și de foc, material de construcție, brânzeturi, țuică, vin, țesături și cusături naționale.

Credit și cooperatie. În cuprinsul județului funcționează 13 bănci (societăți anonime).

Situația lor, conform bilanțurilor încheiate la 31 Decembrie 1934, se prezintă astfel:

A C T I V		P A S I V	
Disponibil . . .	6.813.004	Fonduri . . .	23.525.322
Plasamente . .	98.872.352	Angajamente .	49.132.214
Imobilizări . .	8.391.215	Rezultate . .	239.476
Rezultate . . .	58.820.441		
Total . .	72.897.012	Total . .	72.897.012

Cooperative de credit (bănci populare) 106, cu 22.041 membri și cu un capital social vărsat de 77.562.228 lei. Imprumuturi acordate de 181.968.410 lei (neconvertite 9.373.480 lei, convertite 76.882.208 lei, reduceri la imprumuturi convertite 95.712.722 lei). Depuneri spre fructificare 35.883.742 lei. Totalul bilanțului 208.350.128 lei.

Cooperative de producție diversă 11, cu 1.754 membri și cu un capital social vărsat de 14.515.310 lei. Valori imobilizate 46.495.426 lei. Totalul bilanțului 86.225.294 lei.

Cooperative forestiere 29, cu 4.063 membri și cu un capital social vărsat de 7.421.891 lei. Fonduri 10.694.237 lei. Păduri și material brut 4.880.807 lei. Material fasonat și în fabricație 374.183 lei. Bilanțul încheiat 35.938.743 lei.

Cooperative agricole de aprovizionare și vânzare în comun 7, cu 442 membri și cu un capital vărsat de 531.898 lei. Aprovizionări în comun 280.556 lei. Vânzări în comun 929.724 lei. Bilanțul încheiat 2.563.020 lei.

Cooperative de consum 8, cu 639 membri și cu un capital social vărsat de 1.455.854 lei. Mărfuri generale în valoare de 350.879 lei. Bilanțul încheiat 4.083.572 lei.

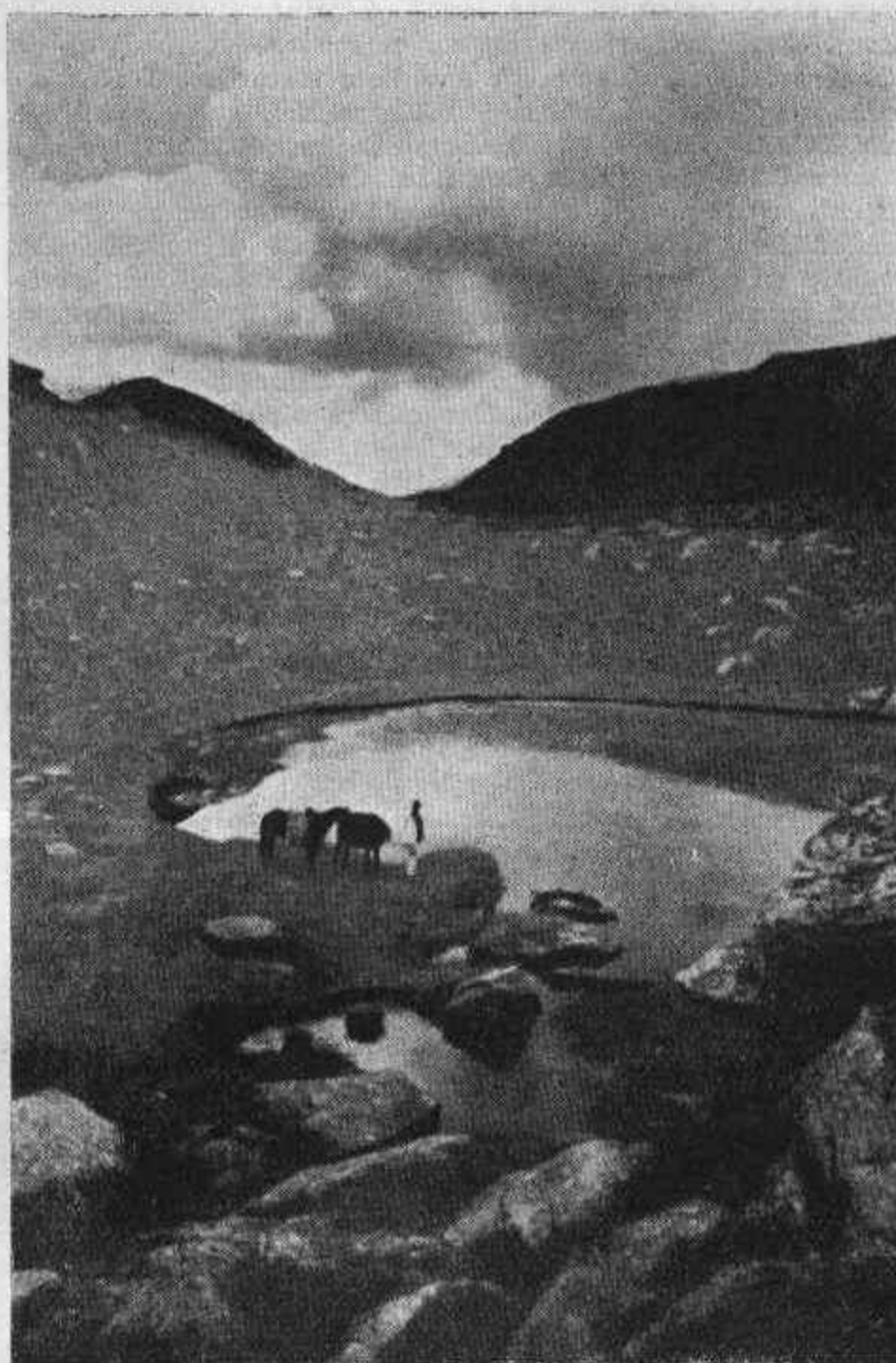
Situația cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decembrie 1935.

Finanțe publice. Bugetul județului M. pe exercițiul 1936/37 prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	10 982.062
Venituri ordinare	4.223.900
Venituri extraordinare	4.846.162
Venituri speciale	1.912.000
Cheltuieli	13.815.052
Cheltuieli ordinare	7.056.890
Cheltuieli extraordinare	4.846.162
Cheltuieli speciale	1.912.000

Drumuri. Județul M. este străbătut de o rețea totală de drumuri de 1.015 km 553 m, repartizată astfel:

Drumuri naționale 143 km 079 m, din cari Direcția Generală a Drumurilor întreține o rețea pietruită și pavată de 140 km 233 m, restul de 2 km 846 m (pavat) fiind întreținut de orașul Câmpulung.

HĂRTOAPELE

Drumuri județene 412 km 022 m, din care administrația județului întreține o rețea pietruită de 380 km 059 m, iar orașul Câmpulung 1 km 638 m (pavat).

Drumuri comunale 460 km 452 m.

Lungimea podurilor este de 8.033,20 metri, repartizată astfel: poduri naționale 2.167,85 m, județene 3.326,05 m și comunale 2.539,30 m.

Prin județ trec 3 drumuri naționale, legând următoarele localități:

1. București — Pitești.

2. Pitești — Câmpulung — Brașov (Câmpulung — Rucăr = 22 km).

3. Târgoviște — Gemenea — Dragoslavele.

Cale ferată. Județul M. este străbătut de o rețea totală de cale ferată de 85 km, din care 30 km linii principale simple și 55 km linii secundare simple.

Itinerarii principale. Rapide (Simplon): București — Timișoara — Jimbolia (Belgrad, Paris).

Accelerate: București — Timișoara, București — Sibiu.

Personale: București — Golești — Câmpulung.

Stații importante: Golești, Câmpulung.

Poștă, telegraf, telefon. 1 oficiu P. T. T. de stat la Câmpulung, 2 oficii autorizate la Clucereasa și Malul-cu-Flori; 10 agenții speciale la Boteni, Domnești, Dragoslavele, Golești, Leordeni, Rucăr, Schitul-Golești, Stâlpeni, Ștefănești și Vițichești; și 1 gară cu serviciu poștal (Mihăești).

Oficii telefonice: Câmpulung, Boteni, Clucereasa, Domnești, Golești, Leordeni, Rucăr, Stâlpeni, Ștefănești, Vițichești.

Stațiuni climatice, balneare, turism. Câmpulung, stațiune climatică subalpină, situată pe valea Râului Târgului, la 580 m înălțime, înconjurată de podgorii. Climat dulce,

temperatură potrivită, aer curat. Stațiunea e în deosebi recomandată pentru cura de aer și repaus. Un institut de hidioterapie bine utilat poate completa tratamentul. Restaurante, vile, hoteluri, Oficii P.T.T., medici. Gară locală pe linia Golești - Câmpulung. Excursii în împrejurimi, alpinism în munții Făgărașului la Colții lui Cremene.

Rucăr, stațiune climatică subalpină, situată la confluența văii Râșorului cu Dâmbovița, înconjurată de munți înalți acoperiți cu păduri de brad, la 630 m înălțime. Climat foarte plăcut, temperatura potrivită, aerul curat și lipsit de curenți. Indicații pentru cura de aer și repaus. Locuințe la săteni. Oficiu P.T.T., medic. Curse zilnice de autobus la Câmpulung. Centru turistic important. Excursii și alpinism în munții Făgărașului și Piatra Craiului.

Bughea, stațiune balneo-climatică situată în apropierea Câmpulungului la 610 m înălțime. Ape cloruro-sodice iodurate. Instalațiuni modeste.

Prin așezarea lui geografică, în poalele munților, cu privești de o rară frumusețe și prin originalitatea portului din satele curat românești, județul Muscel e căutat de turiști.

Excursii și plimbări: din Câmpulung, la carierele de piatră dela Albești, la minele de lignit dela Apa Sărată, la izvoarele minerale dela Bughea, etc.; din Rucăr la Dragoslavele, la peștera Dâmbovicioara, peștera Gaura Brusturelului și izvoarele Dâmbovicioarei (Gâlgoaie), la vârful Mateiașului, la vârful Ghimbavului și vârful Sft. Ilie.

Alpinism. În munții Făgărașului: din Căndești, pe valea Brătiei, peste murea Duvalmului și munții Jupâneasa și Păpăul, până la izvorul Brătiei și Culmea Geoapelor, iar de aici prin culmea Iezerului și muntele Roșu, la Colții lui Cremene; din Nămăești, pe valea Argeșului, la vârful Păpușa, scoborîre pe valea Dâmboviței, la Rucăr; din Lerești, pe valea Târgului, la Iezerul Mare, scoborîre peste vârful Păpăul, în valea Râului Doamnei, până la Nucșoara. În masivul Pietrei Craiului: dela Podul Dâmboviții, pe valea Dâmbovicioarei până la izvoarele ei și de aici ascensiunea Pietrei Craiului. În masivul Leaotei: din Bădeni, pe valea Bădeanca la vârful Leaotei.

CULTURĂ

Știință de carte. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, populația județului, dela 7 ani în sus este de 120.247 locuitori din cari 61,2% sunt știutori de carte. După sex, proporția este de 78,9% bărbați știutori de carte și 45,3% femei știutoare de carte. Repartiția locuitorilor după gradul de instrucție, în procente, este următoarea:

Gradul de instrucție școlară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul știutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extrașcolară	0,9	0,5
2. Primară	70,3	93,5
3. Secundară	16,6	3,5
4. Profesională	8,2	2,1
5. Universitară	2,5	0,3
6. Alte școli superioare	1,5	0,1

Invățământ. Populația școlară a județului (între 5—18 ani) a fost în anul 1934 de 37.904 loc. (1933 mediu urban și 35.971 mediu rural).

Școli secundare. 1 liceu de băieți, 1 liceu de fete, 1 școală normală de băieți, 1 gimnaziu comercial de băieți, 1 gimnaziu industrial de fete, 1 gimnaziu industrial de băieți.

Școli primare 183, din care 173 rurale și 10 urbane (toate școli de stat), cu un număr total de 23.356 elevi (1.455 mediu urban și 21.901 mediu rural) și cu 480 învățători și alt personal didactic (situația din 1934).

Grădini de copii 8, din care 5 rurale și 3 urbane, toate de stat, cu un număr total de 608 copii (163 mediu urban

și 445 mediu rural) și cu 9 conducătoare (situația din 1934).

Instituții culturale. *Fundația Culturală Regală «Principele Carol»* are cămine culturale în: Albești, Băilești, Bădești, Berevoești - Ungureni, Beleți, Bughea-de-Jos, Budișteni, Capul-Piscului, Ciulnița, Corbi, Corbșori, Cotești, Dobrești, Drăghici, Drăcești (suburbia orașului Câmpulung), Godeni, Golești, Jugur, Jupânești, Livezeni, Negrești, Nucșoara, Poenărei, Rucăr, Stănești (cămin model), Stâlpeni, Ștefănești, Stoenesti, Țigănești, Valea Româneștilor, Văcarea, Voinești și Vultureștii de Sus.

Centrala Caselor Naționale are organizații culturale în: Călinești, Colibași și Leordeni.

Casa Școalelor și a Culturii Poporului întreține în județul M. 53 cămine culturale, o societate muzicală și 15 biblioteci, adică în total 69 organizații culturale, dintre care 29 au personalitate juridică.

În Câmpulung se află Muzeul «Fundeni», «Ateneul Român» (filială), 2 societăți corale, 1 cinematograful, 3 societăți sportive și 1 societate de vânătoare.

RELIGIE

Confesiuni. Conform rezultatelor provizorii ale recensământului din 1930, din totalul locuitorilor județului 99,3% sunt ortodocși.

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 159 biserici ortodoxe, 1 biserică romano-catolică și 5 mănăstiri ortodoxe: Negru-Vodă (Câmpulung), Nămăești, Ciocan, Cetățuia și Slănic.

Instituții bisericești. 2 protopopiate ortodoxe, cu reședință în Câmpulung și Priboeni.

Județul M. se află în jurisdicția Episcopiei Argeșului (Mitropolia Ungro-Vlahiei).

ADMINISTRAȚIE

Organizare administrativă. Capitala județului M. este orașul Câmpulung. Județul are 208 sate, împărțite astfel:

I. Plasa Podgoria	68 sate
II. Plasa Radu-Negru	68 sate
III. Plasa Râul-Doamnei	72 sate

Organizare judecătorească. Un tribunal la Câmpulung cu 2 secțiuni, 12 magistrați, 1 prim-procuror și 1 procuror, în circumscripția Curții de Apel din București.

5 judecătoria, la Câmpulung, Domnești, Golești-Badii, Stâlpeni și Ștefănești, cu un total de 11 magistrați.

Organizare sanitară. 3 spitale de stat (două în orașul Câmpulung și unul în comuna Călinești) și 9 dispensare de stat.

Serviciul sanitar al județului și Serviciul sanitar al orașului Câmpulung.

Asistență și prevedere socială. Casa Centrală a Asigurărilor Sociale are organizații medicale în Câmpulung, Schitul Golești, Rucăr, Stâlpeni, Berevoești și Godeni, cu un total de 7 medici.

În orașul Câmpulung mai activează: Oficiul I.O.V., Soc. «Crucea Roșie» și Căminul fiilor de învățători din Muscel.

PRINCIPALE AȘEZĂRI

Câmpulung, capitala județului. (Vezi monografiile orașelor reședință).

Rucăr, sat mare și centru climatic, așezat în valea superioară a Dâmboviței, la o altitudine de cca 700 m.

Târgul Cărcinov, târg nou așezat aproape de marginea sudică a județului, pe valea Cărcinovului.

LOCALITĂȚILE DIN JUDEȚUL MUSCEL

A) Orașe

Câmpulung (capitala județului).

B) Sate

I. PLASA PODGORIA

1. Bădești

2. Băila

3. Beleți

4. Budișteni

5. Călinești

6. Cărciumărești

7. Cărstieni

8. Ciocănești

9. Ciulnița

10. Ciurmești

11. Clucereasa

12. Colibași

13. Conțești

14. Conțești-de-Sus

15. Corobești

16. Davidești

17. Dărmonești

18. Dobrești

19. Drăghicești

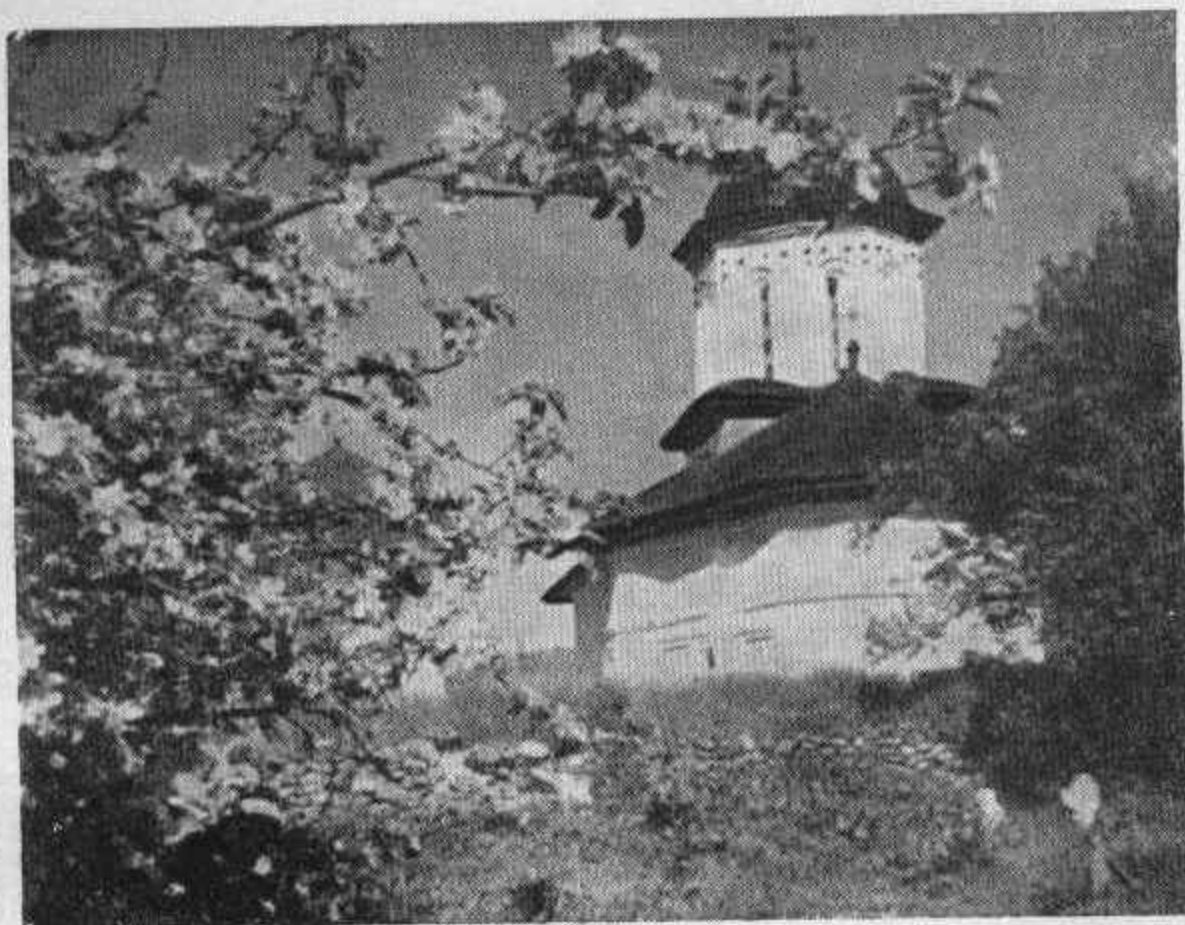
20. Enculești

21. Florica

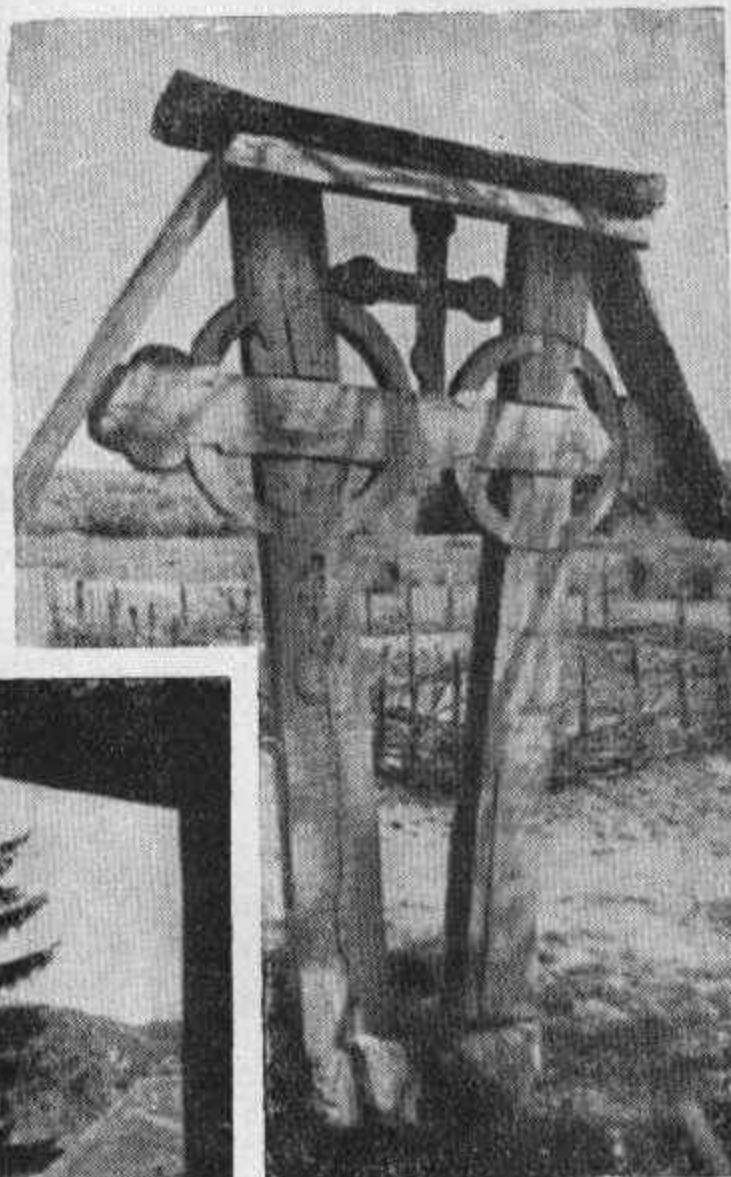
22. Furești

MUSCEL

SCHITUL
GOLEȘTILOR

DOMNEȘTI:
TROIȚĂ

BISERICA DIN
ANINOASA

SCHITUL, JGHIABUL

BISERICA
DOMNEASCĂ: POARTA

23. Glâmbocel
24. Glodu
25. Golești
26. Goleștii-Badii
27. Gorgan
28. Gorganul-de-Sus
29. Gropeni
30. Izvorani
31. Leurdeni
32. Mărăcineni
33. Micești
34. Mioveni
35. Moara-Mocanului
36. Negreni
37. Negrești
38. Părăști
39. Păuleasa
40. Pițigaia
41. Piscani
42. Ploscaru
43. Priboeni
44. Prundeni
45. Purcăreni
46. Racovița
47. Racovița-de-Sus
48. Radu-Negru
49. Râncăciuv
50. Sărărești
51. Schitu Scoicești
52. Ștefănești
53. Tămășești
54. Tg.-Dealului
55. Topoloveni
56. Turculești
57. Țigănești
58. Udeni-Zăvoi
59. Valea-Badii
60. Valea-Boerească
61. Valea-Mare
62. Valea-Nandrii
63. Valea-Rizii
64. Văleni-Podgoria
65. Vierși
66. Vițicenești
67. Vrănești
68. Zgrițești

II. PLASA RADU NEGRU

1. Albești
2. Albulești
3. Balabani
4. Bădeni
5. Bătiești
6. Bărzești
7. Bilești
8. Bogătești
9. Boteni
10. Brebenești
11. Bughea-de-Jos
12. Bughea-de-Sus
13. Căndești
14. Ciocanul
15. Cetățeni-din-Deal
16. Cetățeni-din-Vale
17. Chilia
18. Cocenești
19. Copăceni
20. Cotești
21. Dâmbovicioara
22. Diaconești
23. Dragoslavele
24. Groșani
25. Hârtiești
26. Jugur
27. Lăicai
28. Lăzărești
29. Lerești
30. Lucieni
31. Lunca-Gărtii
32. Malul
33. Malu-cu-Flori
34. Mătau
35. Meișoarele
36. Melcești
37. Mesteacăn
38. Micloșanii-Mari
39. Micloșan-i-Mici
40. Minciunești
41. Moroiești
42. Nămășești
43. Nicolaiești
44. Păiești
45. Piatra
46. Poenari

47. Pucheni
48. Răceni
49. Rucăr
50. Runceasa
51. Schitu-Golești
52. Siliștea
53. Slobozia
54. Stoenesti
55. Suslănești
56. Șelari
57. Valea-Bădenilor
58. Valea-Dindărăt-Mare
59. Valea-Dindărăt-Mică
60. Valea-Foii
61. Valea-Largă
62. Valea-Mare-Pravăț
63. Valea-Rumâneștilor
64. Văleni
65. Voinești
66. Voroneni
67. Vulturești
68. Vultureștii-de-Jos

III. PLASA RÂUL DOAMNEI

1. Alexandria
2. Aninoasa
3. Aurei-Valea-Ursului
4. Bădești
5. Băhneni
6. Băjești
7. Băilești
8. Berevoești-Pământeni
9. Berevoești-Ungureni
10. Broșteni
11. Bucșenești-Lotași
12. Capu-Piscului
13. Câlceasa
14. Căteasca-Prislop
15. Corbi
16. Corbșori
17. Corbu
18. Cosmești
19. Coșești
20. Cotești
21. Domnești
22. Drăghici
23. Furnicoși
24. Gămășești

25. Gănești
26. Geabelea
27. Godeni
28. Golești
29. Hârtiești
30. Huluba
31. Jupănești
32. Lăpușani
33. Leicești
34. Livezeni
35. Mateești
36. Mănești
37. Mihăești
38. Nucșoara
39. Oprești
40. Oțelu
41. Păcioiu
42. Pădurețu
43. Părăști
44. Petrești
45. Pietroșani
46. Piuș
47. Pițigaia
48. Poenărei
49. Poenița
50. Priboia
51. Rădești
52. Retevoești
53. Românești
54. Sboghițești
55. Secături
56. Sghiab
57. Slatina
58. Slănic
59. Stănești
60. Stâlpeni
61. Surdeni
62. Țițești
63. Ulița
64. Valea-Mare-Bratia
65. Valea-Mănăstirii
66. Valea-Popii
67. Valea-Siliștii
68. Valea-Stăni
69. Văcarea
70. Vărzăroaia
71. Vlădeștii-de-Jos
72. Vlădeștii-de-Sus

SIGILIUL LUI PĂTRAȘCU VODĂ, 1557

JUDEȚUL NĂSĂUD

Stema. Scut tăiat. În câmpul superior, albastru, șapte piscuri de munți verzi, de pe cari își ia zborul o acvilă neagră, cu cruce de aur în cioc, simbolizând ținutul de graniță al Năsăudului. Câmpul inferior despicaț: în primul cartier, roșu, lupoșica romană, neagră, simbol al colonizării romane, în al doilea, de aur, un legionar roman, negru, ținând în mână dreaptă o sulită iar în stânga scutul cu inscripția V.R.R. (virtus romana rediviva), simbolizând vitejia grănicerilor Români din acest ținut.

Este vechea stemă a ținutului rectificată și completată.

GEOGRAFIE

Așezare. Județul N. este așezat în colțul N-E al Transilvaniei, la răscrucea a două drumuri foarte vechi, singurele practicabile în această parte a Carpaților: *drumul Rodnei* (pe valea Someșului-Mare) și *drumul Dornelor și al Sucevei* (peste pasul Tihuței și prin valea Bistriței Ardelene).

Suprafața: 4.326 km².

Infățișarea pământului. Mărginit la N, spre Maramureș, de munții Rodnei (peste 2.000 m înălțime maximă), iar la S, către județele Ciuc și Mureș, de munții vulcanici ai Călimanilor (tot de peste 2.000 m înălțime maximă), județul se prezintă, în cea mai mare parte a întinderii sale, ca un coridor de depresiune deschis atât către Răsărit, spre Bucovina, cât și spre Apus, către Transilvania. Fundul acestui coridor este format din coline și șesuri pe văi, în V și din munți tociți nu prea înalți (de obicei între 1.000—1.300 m), întrerupți numai din loc în loc de vârfuri vulcanice mai înalte (ex. *Heniul*), în E. Partea muntoasă a coridorului e cunoscută sub numele de Munții Bărgăului. Cu toată altitudinea redusă a acestor munți, trecătorile care-i străbat (*Rodna*, *Tihuța*), sunt înalte (peste 1.200 m).

Climă și ape. Clima este, în regiunea munților mărginași, aspră, bogată în precipitațiuni (peste 1.000 mm anual), iarna ținând peste 6 luni. Părțile joase în schimb, la adăpost de Crivăț prin paravanul Rodnei, se bucură de veri blânde și de ierni nu prea aspre. Pentru acest motiv povârnișurile orientate către S (fața muntelui) sunt bine cultivate (ogoaarele de porumb se ridică până spre 800 m), iar mai jos cresc bine chiar nucii (copac meridional, după cum se știe). Așa se explică și faptul că așezările permanente ale oamenilor se găsesc pe munte până către 1.300 m înălțime (lucru rar în Carpații noștri).

Ploile, care scad dela munte spre zona colinară până aproape de 600 mm anual, alimentează numeroase râuri ce se strâng în cele două ape principale ale regiunii: *Someșul-Mare* și *Bistrița*.

Vegetația e destul de variată. Predomină însă pădurea (de rășinoase, fagi și stejari) tăiată și aci fără cruțare și spre culmi, pentru întinderea pășunilor, și în jos, pentru fânețuri și ogoare. Vrednice de menționat sunt esențele rare din codrii năsăudeni: tisa, frasinul creț, etc. care se găsesc însă azi din ce în ce mai rar.

Bogății minerale. Județul N. se găsește într-o parte a Carpaților mult frământată de mișcările scoarței (probă mulțimea vulcanilor stinși de aici). De aceea sunt frecvente apele minerale (cele mai căutate sunt cele dela Sângeorz și Valea Vinului); apoi minereurile (de aur, argint, plumb, aramă) exploatate încă din vremea Romanilor în valea superioară a Someșului-Mare (la Rodna, la Valea Vinului). Mai mult, prin colțul său de S-V, județul N. pătrunde în zona cutelor diapire (cu sămburi de sare) ce înconjură basinul Transilvaniei.

ISTORIE

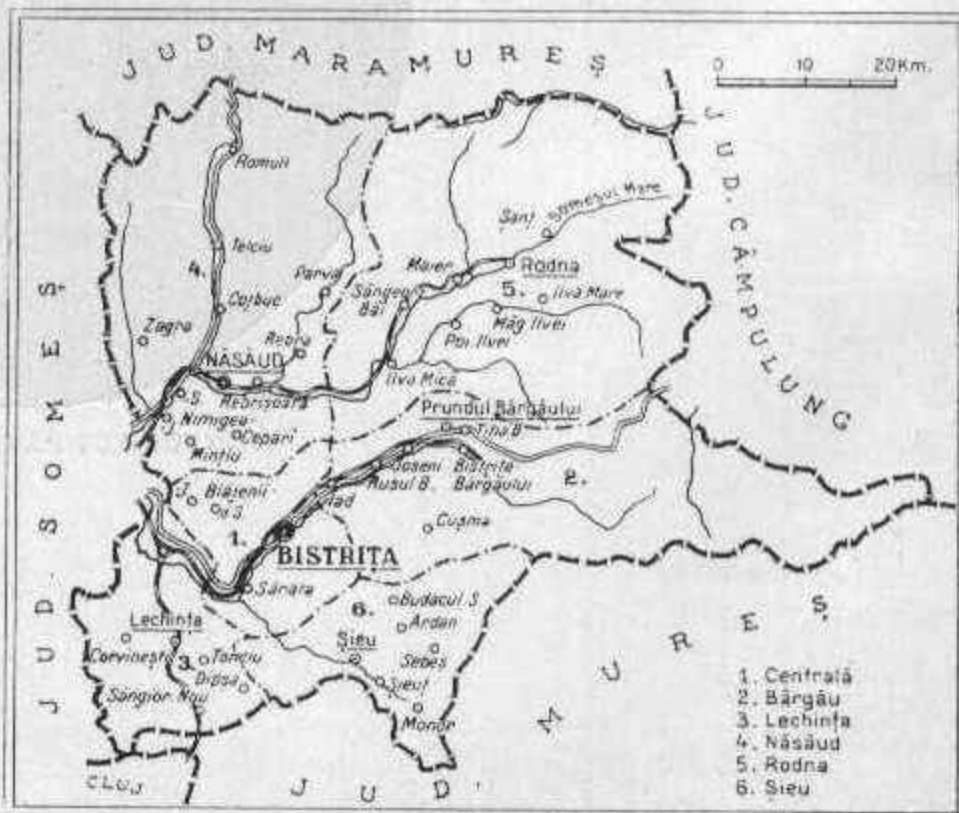
Vechime și dezvoltare istorică. Județul N. cuprinde un ținut vechi de cnezi și voievozi, cari aveau jurisdicțiune asupra satelor românești din partea de sus a văii Someșului Mare.

După 1475, când regele Matei Corvinul încorporează valea Someșului la orașul Bistrița, acest ținut ia numele de «Vallis Valachalis», găsindu-se pomenit astfel în catastihurile de dări din 1547. Regiune puternic colonizată cu sași Bistrița fiind unul dintre principalele centre săsești din Transilvania, dezvoltat în deosebi prin relațiile comerciale cu Moldova.

Domnii moldoveni începând cu Ștefan cel Mare au avut în acest ținut întinse posesiuni: Ciceiu, Ungurașul, Rodna, Retegul. Petru Rareș l-a domnit în întregime.

Între anii 1762—1763, acest ținut este militarizat, formându-se aci regimentul al 2-lea de graniță românesc. Regimentului i s-au adăugat și satele de pe valea Bărgăului; Năsăudul a fost militarizat până la 1851.

Cu prilejul călătoriei sale în aceste regiuni, împăratul Iosif II, protectorul țăranilor, a ținut să dea el însuși numele unor sate grănicerești, nou create. Numele pe cari le-a ales — și cari se păstrează până astăzi — formau

un salut latinesc adresat națiunii române: *Salve Romuli Parva Nepos*, — Salut, nepoată mezină a lui Romulus!

Monumente istorice. Biserica greco-catolică, înălțată în sec. XIII și biserica evanghelic-luterană, construită la 1563, ambele în Bistrița.

Biserica evanghelic-luterană, din Dumitra, în stil gotic, din 1485.

Biserica greco-catolică, construită din lemn în com. Rebrisoara.

Biserica evanghelic-luterană, construită la 1301 în com. Iad.

Biserica evanghelic-luterană din sec. XVI, în com. Petriș.

Biserica evanghelic-luterană din com. Herina din sec. XIII.

Biserica reformată din com. Mateiu, construită în anul 1400.

Biserica evanghelic-luterană din com. Dipșa, construită în anul 1489.

Biserica greco-catolică din com. Chiraleș, construită în anul 1700.

Ruinele bisericii catolice din Rodna, distruse de Tătari în anul 1241.

POPULAȚIE

Starea populației. Județul N. are, după rezultatele provizorii ale recensământului din 29 Decembrie 1930, un număr de 145.423 locuitori.

Populația județului este repartizată astfel:

A) Pe orașe și plăși, după sex

Unități administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbați	Femei
Total județ	145.423	72.310	73.113
Total urban	16.778	8.794	7.984
1. Orașul Bistrița	13.251	6.882	6.369
2. Orașul Năsăud	3.527	1.912	1.615
Total rural	128.645	63.516	65.129
1. Plasa Bărgău	33.164	16.364	16.800
2. Plasa Năsăud	32.814	16.208	16.606
3. Plasa Rodna	28.784	14.225	14.559
4. Plasa Șieu	33.883	16.719	17.164

B) Populația pe grupe de vârstă.

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele	145.423	30—49 ani	33.457
0—9 ani	36.360	50—69 ani	19.297
10—29 ani	50.615	70 ani și peste	5.030
		Vârstă nedecarată . . .	664

Miscarea populației. Datele fundamentale ale mișcării populației în județul N., conform cifrelor publicate în *Buletinul Demografic al României* în perioada 1931—1936, sunt următoarele:

Anul	Cifra probabilă a populației la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proporții la 1.000 locuitori		
		Născuți vii	Morți	Excedent natural	Născuți vii	Morți	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 medie anuală	—	4.206	2.860	1.346	28,2	19,2	9,0
1931	146.277	4.421	2.714	1.707	30,2	18,6	11,6
1932	147.756	4.591	3.072	1.519	31,1	20,8	10,3
1933	149.070	4.148	2.694	1.454	27,8	18,1	9,7
1934	150.659	3.960	2.770	1.190	26,3	18,4	7,9
1935	151.336	3.910	3.050	860	25,8	20,2	5,6
1936	152.788	4.379	2.857	1.522	28,7	18,7	10,0

La data de 1 Iulie 1937 cifra probabilă a populației județului N. a fost de 154.100 locuitori. Față de populația numărată la recensământul din 1930 și anume 145.423 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 8.677 locuitori în timp de șase ani și jumătate ceea ce corespunde unei creșteri de 6,0%.

LECHINȚA: PORT SĂSESC DE SĂRBĂTOARE

INFĂȚIȘARE SOCIALĂ

Intreaga infățișare socială a jud. Năsăud este dominată de o veche organizare a celor 44 comune « de graniță », într'un regim care în aparență era exclusiv militar, dar care în realitate reprezenta o formă de cuprindere totală a vieții populare din această regiune.

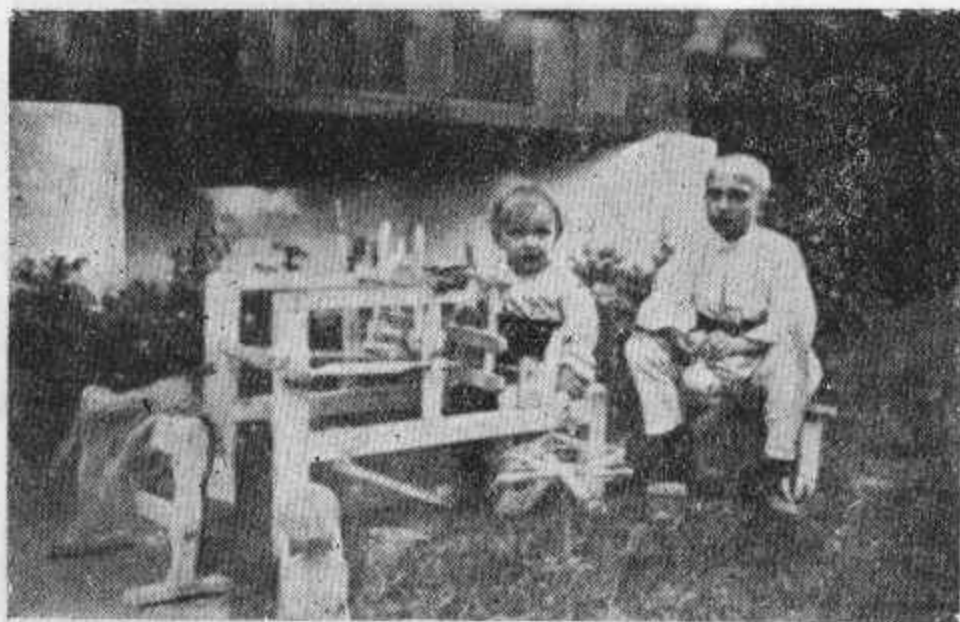
Pecetea pusă de Regimentul de Graniță asupra acestui ținut, este de aceia multiplă și atât de adâncă, încât se poate recunoaște și astăzi în nenumărate domenii.

În primul rând, viața de asprime, dar și de privilegii a acestor « cătane negre », a creat o psihologie populară care nu are nimic comun cu aceia a regiunilor în care iobăgia era fenomenul dominant. Grănicerii năsăudeni sunt mândri de trecutul lor eroic și dovedesc, în toată purtarea lor, un spirit de independență care se îmbină, paradoxal în aparență, cu un spirit de disciplină ajunsă a fi deprindere. Năsăudenilor le place să ducă o viață deosebită de a celorlalți, așteptând porunci numai pentru ei, din partea unei administrații care să le poarte lor o grijă deosebită; astăzi încă, ei le așteaptă în adunările lor duminicale, numite « la porunci », care au loc după slujba religioasă, în fața Primăriei.

Și din punct de vedere gospodăresc, granița reprezintă altceva decât regiunile iobage: simți în aspectul caselor, al ulițelor, până și în temeinica organizare familială, că vechea Graniță s'a amestecat, și aci, cu un întreg sistem de pedagogie socială, extrem de abil și plin de roade. Cu ajutorul școlilor, al probelor de capacitate, ajutoarelor și a unui permanent control, Granița a început deci de mult o operă pe care în vremea noastră, ar dori să o continue Fundația Culturală Regală « Principele Carol », în planul ei de a transforma acest județ într'un județ model.

Aspectul cel mai de seamă al vieții sociale din această regiune este determinat însă de o mare problemă economică a Graniței. Aci există o imensă avere cumulativă, adică comună a celor 44 de comune surori. Fiecare sat își are de sigur un hotar al său, deosebit. Însă o altă bună parte din averea satului este lăsată în cumulativ, adică în masa autonomă și indiviză a Graniței. Această avere comună se exploatează printr'un organ chemat a reprezenta totalitatea

COPII DIN ȘANȚ

satelor proprietare, organ a cărui componență a variat în cursul vremii, ajungând astăzi să fie reprezentat prin Societatea Cooperativă Regna.

Teoretic, din beneficiile exploatarei comune, ar fi trebuit să se împartă cote părți tuturor celor 44 de comune, proporțional cu cota parte pe care fiecare o are în averea comună. De fapt, exploatarea comună a ajuns deseori în pragul falimentului, astfel că ceea ce s'a împărțit comunelor, a fost în ultima vreme, mai mult cota parte din datoriile de sute de milioane care grevau fondul comun. Evident, aceasta a dat naștere unor mari nemulțumiri, care la rândul lor au fost agravate printr-o serie de alte circumstanțe. Astfel, exploatarea pădurilor, averea de seamă a fondului grăniceresc, nu s'a făcut în mod egal, adică dintr'odată din toate pădurile tuturor satelor, ci conform unui plan general de exploatare succesivă. Unele sate s'au trezit astfel cu pădurea tăiată, în timp ce altele o aveau neincepută. Pe de altă parte, cota parte pe care inițial și-o rezervase fiecare sat, fără să o bage în cumulativ, fusese calculată în raport cu necesitățile populației, la data respectivă. Intre timp populația crescând, pământul rezervat satului a ajuns a nu mai fi îndestulător. Unele sate suprapopulate, cu pădurile tăiate și pe deasupra încărcate cu datorii, au luptat deci pentru o « defalcare », adică pentru dreptul de a-și retrage din averea cumulativă o anumită cantitate de pământ, pe care să o exploateze direct. Frământarea socială astfel născută, la care s'au amestecat din nefericire și interesele politice, a dat naștere unor adevărate începuturi de răzvrătire.

Astăzi încă, problema e dureroasă populației, și vor trebui făcute eforturi mari din partea Statului, pentru ca această avere grănicerească să ajungă a fi ceea ce trebuie să fie: isvorul economic al civilizației întregului județ.

h. h. s.

ECONOMIE

Creșterea animalelor (oi și vite cornute) constituie principala ocupație a locuitorilor. Pe văi și mai ales în jurul orașului Bistrița, solul e destul de productiv.

Bogăția județului o formează pădurile de conifere care acoperă 40% din suprafața lui.

Agricultură. Județul are o suprafață totală de 432.600 ha. Suprafața arabilă este de 67.371 ha, adică 15,57% din suprafața județului și 0,23% din suprafața totală a țării.

Din suprafața arabilă a județului, marea proprietate deține 358 ha, adică 0,53%, iar mica proprietate 67.013 ha, adică 99,47%.

Din totalul suprafeței arabile, cerealele ocupă 47.865 ha, astfel repartizate:

Porumbul ocupă 17.579 ha, cu o producție de 187.631 chint. (prod. medie la ha 10,7 chint.), în valoare de 44 mil. lei.

Grâul ocupă 16.935 ha, cu o producție de 177.734 chint. (prod. medie la ha 10,5 chint.), în valoare de 70 mil. lei.

Ovăzul ocupă 11.646 ha, cu o producție de 107.850 chint. (prod. medie la ha, 9,3 chint.), în valoare de 32 mil. lei.

Orzul ocupă 1.536 ha, cu o producție de 14.407 chint. (prod. medie la ha 9,4 chint.), în valoare de 4 mil. lei.

Secara ocupă 159 ha, și *hrîșca* 10 ha.

Fânețele cultivate și alte culturi furajere ocupă 4.809 ha. Din această suprafață *trifoiul* ocupă 2.201 ha, cu o producție de 83.001 chint. fân (media la ha 37,7 chint.), în valoare de 11 mil. lei și 29 chint. sămânță. *Lucerna* ocupă 812 ha, cu o producție de 37.562 chint. fân (media la ha 46,2 chint.), în valoare de 5 mil. lei și 35 chint. sămânță.

Plantele alimentare ocupă 1.729 ha. Din această suprafață *cartofii* ocupă 689 ha, cu o producție de 66.657 chint. (media la ha. 96,7 chint.), în valoare de 8 mil. lei.

Cartofii printre porumb dau o producție de 45.210 chint., în valoare de 6 mil. lei, *fasolea printre porumb* dă o producție de 37.127 chint., în valoare de 13 milioane lei și *doilecii printre porumb* dau o producție de 62.526 chint., în valoare de 3 mil. lei.

Plantele industriale ocupă 884 ha. Din această suprafață *cânepa* ocupă 666 ha, cu o producție de 3.840 chint. fuior (media la ha 5,7 chint.), în valoare de 13 mil. lei și 2.324 chint. sămânță (media la ha 3,4 chint.), în valoare de 1 mil. lei.

Vegetație și culturi diverse. Din suprafața totală a jud. (432.600 ha), ogoarele sterpe ocupă 12.084 ha.

Fânețele naturale ocupă 60.090 ha, cu o producție de 1.934.898 chint. (prod. medie la ha. 32,2 chint.), în valoare de 13 mil. lei.

Pășunile ocupă 60.898 ha.

Pădurile ocupă 171.906 ha.

Livezile de pruni 603 ha.

Alți pomi fructiferi ocupă 1.637 ha.

Vița de vie ocupă 687 ha.

Creșterea animalelor. În județ se găseau în anul 1935:

Cai 15.146, boi 47.500, bivoli 3.836, oi 126.722, capre 10.581, porci 12.982, stupi sistematice 2.994 și stupi primitivi 3.713.

Industria. 8 mori sistematice, 1 fabrică de pâine, 2 fabrici de conserve și mezeluri, 2 de bere, 2 de spirt, 4 de lichior, 2 de oțet, 1 de hârtie, 8 de cherestea, 2 de tâmplărie și mobile, 1 de pensule și bidinele, 7 de pielărie și de încălțăminte, 1 de sobe și produse ceramice, 1 de săpun 1 atelier tehnic, 1 carieră de piatră și 1 mină de pirită.

Cariere: piatră de granit la Sângeorz-Băi; piatră porfirică la Josenii-Bârgăului; piatră de andesit la Maieru, Ilva-Mare, Măgura; piatră de gresie la Maieru, Ilva-Mică, Măgura.

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei și peste ¹⁾: Fabrica de spirt S. Rohrlsch D. Brecher, Bistrița (inv. 7), Prima fabrică de hârtie din Ardeal, Prundul-Bârgăului (soc. 7, inv. 8), Fabricile de cherestea ale Soc. Cooperative « Regna » din Susenii-Bârgăului (inv. 8) și Ilva-Mică (inv. 20), Fabrica de sobe și produse ceramice, Bistrița, (soc. 5, inv. 3).

Deasemenea menționăm mina de pirită din com. Rodna a Soc. « Minopirit ».

INDUSTRIA *) JUDEȚULUI NĂSĂUD ÎN 1935

Întreprinderile dela 5 H.P. sau 20 lucrători în sus

Industria	Numărul fabricilor		Forța motrice H. P.	Perso-nalul ocupat	Valoarea producției în mii de lei
	Active	Inchise			
Alimentară	5	3	149	66	15.123
Metalurgică	1	—	32	39	2.125
Hârtie și Arte Gra-fice	2	—	792	159	28.671
Pielărie	4	—	88	109	8.922
Lemnului	11	—	850	1.403	52.029
Ceramică	1	—	84	67	4.941
Total	24	3	1.995	1.843	111.811

*) Nu sunt cuprinse exploatarea miniere, petrolifere, carierele, uzinele de apă și electricitate.

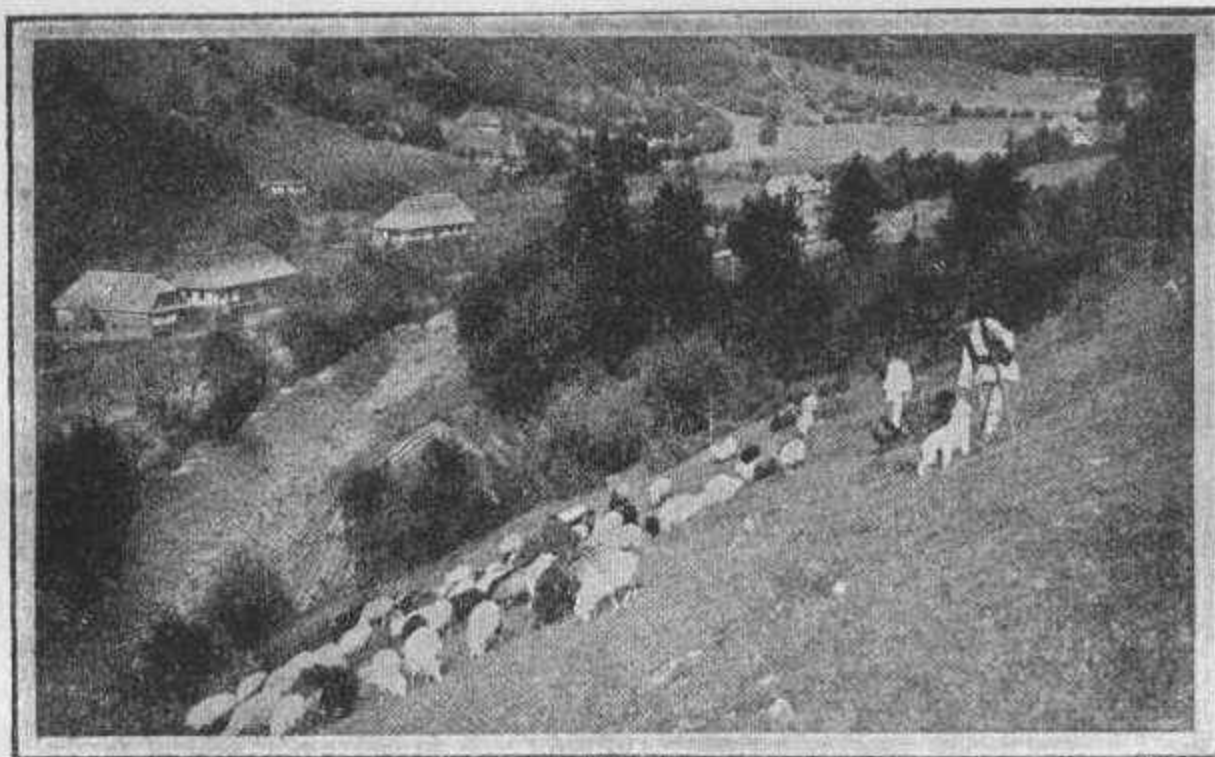
Comerț. Comerț întins cu produse forestiere și animale. O mare cantitate din acestea e destinată exportului.

Credit și cooperatie. În cuprinsul județului funcționează 8 bănci (societăți anonime).

¹⁾ Cifrele în paranteză arată capitalul social (soc.) și capitalul investit (inv.) în milioane de lei.

NĂSĂUD

COMUNA LEȘU

TROIȚĂ

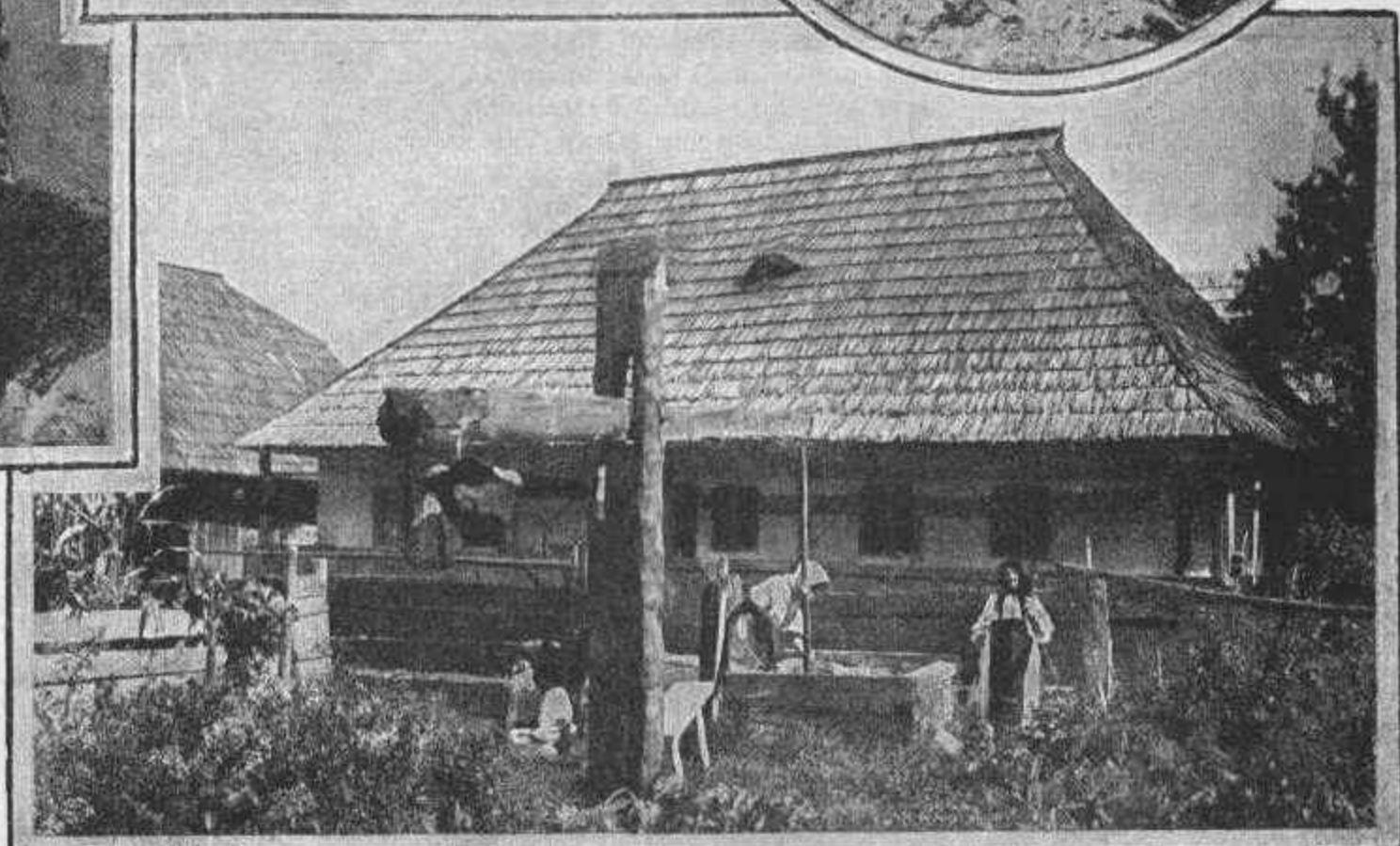
BĂTRÂN DIN ȘANT

ȚĂRANCĂ DIN LEȘU

ȘANT: CASĂ ȚĂRĂNEASCĂ

Situația lor, conform bilanțurilor încheiate la 31 Decembrie 1934, se prezintă astfel:

A C T I V		P A S I V	
Disponibil	2.032.857	Fonduri	40.276.765
Plasamente	54.339.354	Angajamente . .	42.796.359
Imobilizări	7.905.199	Rezultate	3.940
Rezultate	18.799.654		
Total	83.077.064	Total	83.077.064

Cooperative de credit (bănci populare), 27, cu 3.646 membri și cu un capital social vărsat de 3.768.855 lei. Imprumuturi acordate 15.767.575 lei (neconvertite 836.640 lei; convertite 5.487.926 lei și reduceri la imprumuturi convertite 9.443.009). Depuneri spre fructificare 3.808.554 lei. Totalul bilanțului 18.705.703 lei.

Cooperative agricole de aprovizionare și vânzare în comun 2, cu 62 membri și cu un capital vărsat de 65.000 lei. Bilanțul încheiat 367.869 lei.

Cooperative de consum 10, cu 957 membri și cu un capital social vărsat de 631.309 lei. Mărfuri generale în valoare de 350.885 lei. Bilanțul încheiat 3.007.728 lei.

Situația cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decembrie 1935.

Finanțe publice. Bugetul județului N. pe exercițiul 1936/37 prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	20.249.106
Venituri ordinare	17.585.290
Venituri extraordinare	102.293
Venituri speciale	2.561.523
Cheltuieli	20.249.106
Cheltuieli ordinare	17.585.290
Cheltuieli extraordinare	102.293
Cheltuieli speciale	2.561.523

Drumuri. Județul N. este străbătut de o rețea totală de drumuri de 855 km 157 m, repartizată astfel:

Drumuri naționale 128 km 433 m din cari Direcția g-rală a Drumurilor întreține o rețea pietruită de 125 km 108 m, restul (pavat și pietruit) fiind întreținut de comunele urbane.

Drumuri județene 562 km 467 m, din cari administrația județului întreține o rețea pietruită de 553 km 913 m, restul (pavat și pietruit) fiind întreținut de comunele urbane.

Drumuri comunale 164 km 257 m.

Lungimea podurilor este de 6.643,53 m repartizată astfel: poduri naționale 1.138,55 m, județene 4.314,43 m și comunale 1.190,55 m.

Prin județ trec 2 drumuri naționale, legând următoarele localități:

1. Dej—Bistrița—Vatra Dornei. (Bistrița—limita jud. Someș=27 km; Bistrița—limita jud. Câmpulung=90 km).
2. Beclean—Moisei.

Cale ferată. Județul N. este străbătut de o rețea totală de cale ferată de 171 km, formată din linii secundare simple.

Stații importante: Bistrița, Măgheruș Șieu, Bistrița-Bărgăului, Susenii-Bărgăului, Dornișoara, Ilva-Mică, Rodna-Veche.

Poștă, telegraf, telefon. 2 oficii P.T.T. de stat la Bistrița și Năsăud, 17 oficii autorizate la Bistrița-Bărgăului, Iad, Ilva-Mare, Ilva-Mică, Lechința, Maierul, Mateiu, Nimigea-de-Jos, Pietriș, Prundul-Bărgăului, Rodna, Romuli, Sângeorz-Băi, Sărățel, Șieu, Șieu-Măgheruș și Telciu, 2 agenții autorizate la Feldru și Nepos și 1 oficiu balnear (Colibița).

Oficii telefonice la: Bistrița, Năsăud, Ilva-Mare, Ilva-Mică, Lechința, Mateiu, Nimigea-de-Jos, Pietriș, Prundul-Bărgăului, Rodna, Romuli, Sângeorz, Sărățel, Șieu, Șieu-Măgheruș, Telciu.

TINERI DIN PRISLOP

Stațiuni climatice, balneare, turism. *Sângeorz-Băi*, stațiune balneo-climatică, situată în apropierea Munților Rodnei, la altitudine medie (435 m). Climat subalpin, fără călduri prea mari chiar în verile secetoase.

Izvoare minerale cu ape alcaline carbogazoase litinate. Apa captată în izvorul « Hebe » se găsește și în comerț, fiind o admirabilă apă de masă. Indicații: afecțiunile tubului digestiv, boli de ficat, ale aparatului urinar, boli de femei, boli nervoase, limfatism, scrofuloză, afecțiunile căilor respiratorii.

Stabilimente balneare pentru băi calde și reci, strand. Anotimp 15 Mai—15 Septembrie.

Trei hoteluri și câteva vile; restaurante. Gară locală pe linia Cluj—Rodna-Veche.

Anieș, stațiune balneo-climatică, situată la poalele Măgurii mari, înconjurată de brazi la 530 m înălțime.

Izvoare minerale cu ape alcaline teroase. Indicații: afecțiunile aparatului digestiv și celui respirator, boli de ficat, anemie.

Instalații modeste pentru băi calde și reci.

Locuințe, în Rodna-Veche și în satul Maieru.

Anotimp 15 Mai—15 Septembrie.

Gară locală pe linia Cluj—Rodna-Veche.

Valea Vinului, stațiune balneo-climatică, așezată la poalele Munților Rodnei, între păduri de brad la 715 m. înălțime. Climat subalpin moderat.

Ape feruginoase carbo-gazoase. Indicații: anemie, cloroză, debilitate, surmenaj, convalescențe, boli de femei, boli nervoase, etc.

Instalațiuni pentru băi reci și băi cu acid carbonic.

Anotimp 1 Iulie—31 August.

Două hoteluri cu restaurante, câteva vile. Gară la Rodna-Veche, la 6 km.

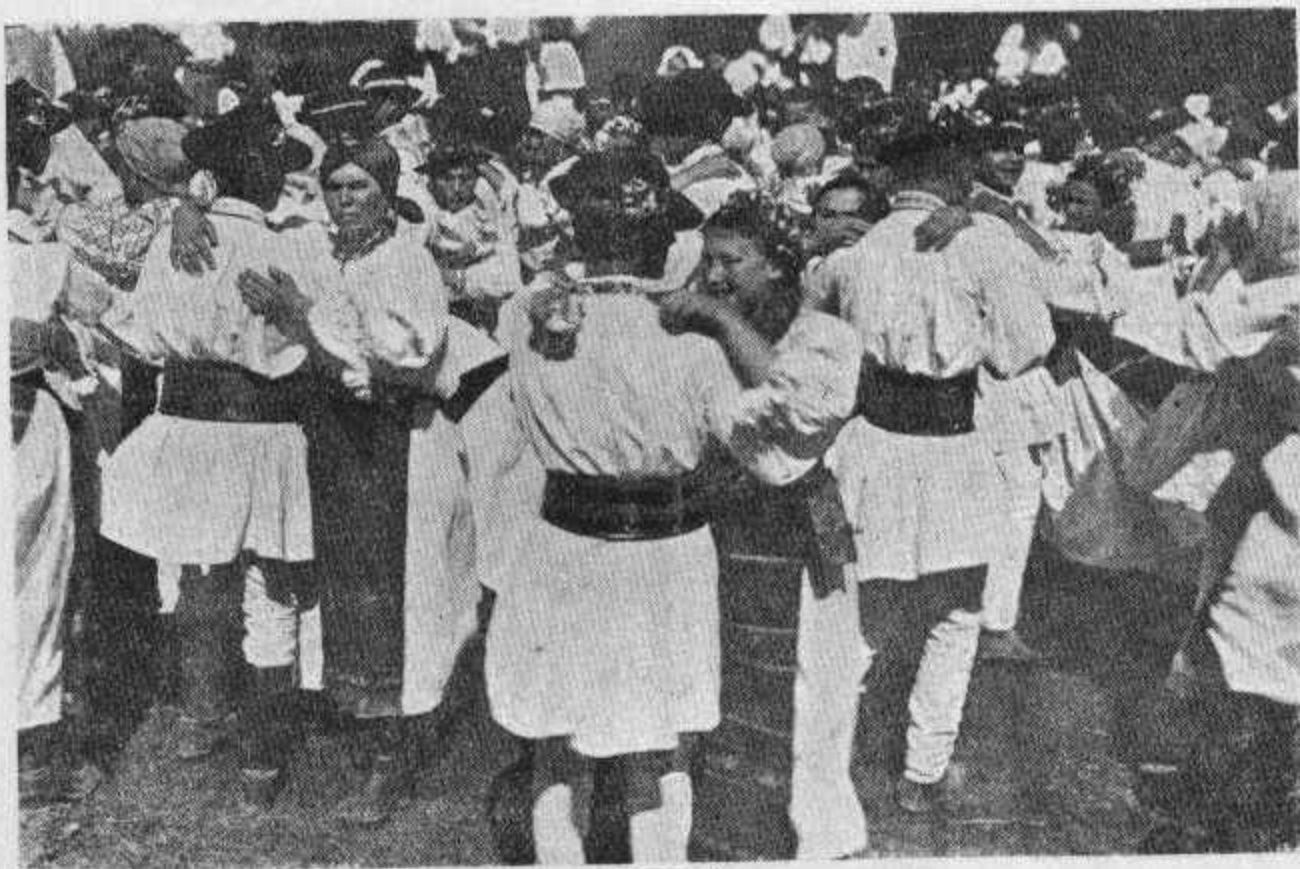
Pintic, stațiune balneară de interes local, așezată în regiunea muntoasă la 552 m. înălțime. Ape cloruro-sodice concentrate. Instalații balneare modeste.

Anotimp: Iunie-August.

Hotel și restaurant. Gară la Jad (5 km) pe linia Dej—Bistrița—Bărgăului.

Colibița, stațiune climatică subalpină, admirabil așezată între păduri seculare de brad, pe valea Bistriței, la poalele Cășariului, la 820 m. înălțime. Climat subalpin, aer ozonizat,

LA HORĂ

ploi rare vara, lipsă totală de curenți. Indicațiuni: uşoare afecțiuni respiratorii, tuberculoze osoase și ganglionare, uşoare afecțiuni nervoase. Cură de repaos, supralimentare, aero și helioterapie.

Băi reci în Bistrița.

Anotimp: Iunie-Septembrie.

1 stabiliment de cură al Soc. «Caritatea» din Cluj și 1 al Soc. «Colibița» din Bistrița. Mai multe vile ale soc. S.K.V. și locuințe la săteni. Restaurant. Gară la Bistrița - Bârgăului la 10 km. Datorită frumuseților naturale ale județului Năsăud, turismul este în plină dezvoltare.

Excursii: din Sângeorz la Năsăud și Bistrița; din Valea Vinului la Rodna, Cărlibaba și Iacobenii (peste pasul Rotunda); din Colibița la Prundul-Bârgăului, Dornișoara, Vatra-Dornei și Sângeorz-Băi.

Alpinism. În munții Rodnei: din Parva, pe valea Rebrei, peste vârful Zab și vârful Repede, la vârful Rebrii și la Pietrosul Rodnei; din Rodna, la Ineu și Corongiș, întoarcere în Valea Vinului; de pe Ineu, la lacul Lala și pe Muntele Roșu. În Munții Bârgăului: din Prundul-Bârgăului, pe vârful Heniul; din Mureșeni-Bârgăului, pe Miroslava; din Colibița, pe Piatra Mare. În Munții Călimani: din Colibița, pe Piatra lui Orban; din Colibița, urmând Izvorul lung, peste Dălbădanul, la vârful Bistriciorul și vârful Struniorul, scoborire la Tihuța, sau pe valea Dornei, la Dornișoara; din Dornișoara, urmând valea Dornii, la Pietrosul Călimanilor și de aci, pe platoul Călimanilor, la Căliman Izvor și Căliman Cerbuc, scoborâre la Toplița, în Valea Mureșului. Pe Muntele Țibleș: din Sub Plai, pe Valea Plaiului, peste Măguri și Vârful Brana, la Țibleș, scoborâre peste Păltiniș, în valea Pârâul Țibleșului, la Sub Plai.

Case de adăpost: una pe Ineu (1480 m) și una la Colibița (830 m.), ambele proprietatea soc. S.K.V., care a și marcat mai multe drumuri.

CULTURĂ

Știință de carte. Conform rezultatelor provizorii ale recensământului din 1930, populația județului, dela 7 ani în sus este de 118.665 locuitori din cari 66,9% sunt știutori de carte. După sex, proporția este de 72,4% bărbați știutori de carte și 61,6% femei știutoare de carte. Repartiția locuitorilor după gradul de instrucție, în procente, este următoarea:

Gradul de instrucție școlară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul știutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extrașcolară	0,7	0,5
2. Primară	55,5	95,1
3. Secundară	32,2	3,0
4. Profesională	6,9	0,9
5. Universitară	3,4	0,3
6. Alte școli superioare	1,3	0,2

Invățământ. Populația școlară a județului N. (între 5—18 ani) a fost în anul 1934 de 31.361 locuitori (2.504 mediu urban și 28.857 mediu rural).

Școli secundare. 3 licee de băieți (din care 1 confesional), 1 școală normală de băieți, 3 gimnazii de fete (din care 1 confesional), 2 gimnazii industriale de stat pentru băieți, 1 școală de agricultură (confesională), 2 școli de ucenici (situația din 1934).

Școli primare 175, din care 167 rurale și 8 urbane (130 școli de stat și 45 confesionale), cu un număr total de 21.253 elevi (1648 mediu urban și 19.605 mediu rural) și cu 362 învățători și alt personal didactic (situația din 1934).

Grădini de copii 16, din care 9 rurale și 7 urbane (13 de stat și 3 confesionale), cu un număr total de 911 copii (387 mediu urban și 524 mediu rural) și cu 30 conducătoare.

Instituții culturale. În județ se relevă activitatea unui despărțământ al «Astrei» cu sediul în orașul Bistrița și cu organizație locală în orașul Năsăud.

Fundația Culturală Regală «Principele Carol» are cămine culturale în: Aldorf, Anieș, Bichigiu, Bistrița-Bârgăului, Coșbuc, Dipșa, Feldru, Herina, Ilva-Mare, Josenii-Bârgăului, Leșu, (cămin model), Mărișel, Mititei, Mocod, Mureșeni-Bârgăului, Nepos, Poiana-Ilvei, Prislop, Prundul-Bârgăului, Rebrisoara, (cămin model), Șanț, (cămin model), Sângeorz-Băi, Șieu-Măgheruș, Târbu, Tăure, Telciu, Tiha-Bârgăului și Zagra.

Casa Școalelor și a Culturii Poporului, întreține 68 cămine culturale, 34 soc. muzicale și 19 biblioteci, adică în total 121 organizații culturale, dintre care, 19 au personalitate juridică.

În județ se mai află următoarele societăți și instituții culturale: Muzeul istoric grăniceresc (Năsăud), Cercul civil militar (Bistrița), 111 biblioteci populare, 3 societăți corale, 3 fanfare.

4 cinematografe (2 în Bistrița, 1 în Năsăud și 1 în Prundul-Bârgăului), precum și 4 societăți sportive și 4 societăți de vânătoare.

RELIGIE

Confesiuni. Conform rezultatelor provizorii ale recensământului populației din 1930, din totalul locuitorilor județului 60,2% sunt greco-catolici și 13,9% ortodocși. Restul populației aparține altor confesiuni.

Biserici și lăcașuri de închinăciune. În județ se află 78 biserici greco-catolice, 28 ortodoxe, 5 romano-catolice, 10 reformate, 36 evanghelic-luterane, 1 casă de rugăciune a adventiștilor din ziua 7-a, 12 sinagoge evreiești.

De asemenea în județ există 3 mănăstiri greco-catolice în următoarele localități: Telciu, Tiha-Bârgăului și Prundul-Bârgăului.

Instituții bisericești. Județul are 2 protopopiate greco-catolice (în Bistrița și Năsăud), 1 ortodox, 1 romano-catolic, și 1 evanghelic-luteran, (toate în Bistrița). În orașul Năsăud se află reședința unui vicariat greco-catolic.

Județul se află în eparhia ortodoxă a Episcopiei Vadului, Feleacului și Clujului (Mitropolia Ardealului, Banatului, Crișanei și Maramureșului) și în eparhia greco-catolică din Cluj (Mitropolia Albei Iulii și Făgărașului).

ADMINISTRAȚIE

Organizare administrativă. Capitala județului este orașul Bistrița. Județul are 2 orașe (Bistrița și Năsăud) și 109 sate împărțite astfel:

I. Plasa Bârgău	13 sate
II. Plasa Centrală	19 sate
III. Plasa Lechința	23 sate
IV. Plasa Năsăud	25 sate
V. Plasa Rodna	10 sate
VI. Plasa Șieu	19 sate

NĂSĂUD

BISERICA VECHĂ DIN RODNA,
CU RUINILE PĂSTRATE DIN
VREMEA NĂVĂLIRII HUNILOR

ȚĂRANCE LUCRÂND

RODNA VECHĂ:
DEPOZITUL DE
CHERESTEA

LA HORĂ

SĂRBĂTOAREA
SECRÎȘULUI

ȘANT:
VEDERE SPRE MUNTII RODNEI

Organizare judecătorească. Un tribunal la Bistrița cu o secțiune, 8 magistrați, 1 prim-procuror și 1 procuror, în circumscripția Curții de Apel din Cluj.

3 judecătoria la Bistrița, Năsăud și Rodna cu un total de 12 magistrați.

Organizare sanitară. Spitale și sanatorii.
a) In Bistrița: Spital de stat, Spital militar, Sanatoriul « Dr. Katona », Sanatoriul « Parc », Casa de sănătate « Dr. Knall și Dr. Ionasch »;
b) In județ: Sanatoriul « Hebe » și Sanatoriul « Dr. Cinta » în com. Sângeorz-Băi, Sanatoriul « Caritatea », Sanatoriul C.F.R., Sanatoriul « Maior Seider » în com. Colibița.

Dispensare la: Bistrița (Ambulatoriul polyclinic și dispensarul Oficiului de Asigurări Sociale), Năsăud (Dispensarul « Dr. Iulian Chitul »), Telciu, Prundul-Bărgăului, Rodna, Șieu și Ilva-Mare.

Serviciul sanitar județean, Serviciul sanitar al orașului Bistrița, Serviciul sanitar al orașului Năsăud.

Asistență și prevedere socială. Casa Asigurărilor Sociale din Dej are un oficiu la Bistrița.

In județ activează Soc. « Crucea Roșie », Soc. pentru profilaxia tuberculozei, Reuniunea femeilor ortodoxe române, Reuniunea femeilor greco-catolice, Reuniunea « S-ta Maria » a femeilor de plugari, Reuniunea femeilor romano-catolice, Reuniunea femeilor reformate, Reuniunea femeilor izraelite, Reuniunea de bine-acere « Somre Sabat », Azilul comunal pentru săraci și bătrâni, Azilul evanghelic-luteran pentru săraci.

PRINCIPALE AȘEZĂRI

Bistrița, capitala județului. (Vezi monografiile orașelor reședință).

Năsăud, comună urbană, situată în regiune muntoasă; stație c.f. pe linia laterală Bistrița – Năsăud – Rodna-Veche. Este un oraș cu trecut istoric și cultural însemnat.

Are 3.666 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul orașului pe exercițiul 1936/37 se ridică la lei 3.064.776.

Industria este reprezentată în orașul Năsăud prin 1 fabrică de bere și cooperativa « Regna » pentru exploatarea pădurilor.

Orașul are un comerț dezvoltat de lemne, cherestea și vite.

1 liceu de băieți, 1 școală normală de învățători, 1 gimnaziu de fete, 1 gimnaziu industrial, 2 școli primare și 1 grădiniță de copii.

ȘANȚ: CELEBRAREA CĂSĂTORIEI RELIGIOASE

Muzeul istoric grăniceresc, Asoc. « Astra » pentru cultura și literatura poporului român, Reuniunea meseriașilor români, 1 societate de vânătoare, 1 cinematograf.

1 biserică ortodoxă, 1 greco-catolică, 1 romano-catolică, 1 reformată, 1 luterană și 2 sinagogi.

Primărie, Pretură, Judecătoria mixtă, Direcțiune silvică, Ocol silvic, Serviciu sanitar, Serviciu veterinar, Percepție fiscală, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Poliție, Pompieri, Uzină electrică.

Dispensarul Casei Centrale a Asigurărilor Sociale, Dispensarul « Dr. Julian Chitul », Filiala « Crucea Roșie ».

Rodna, comună rurală, mai populată decât Năsăudul, (cu 4.878 loc. la 29 Dec. 1930), are un aspect accentuat de târg săsesc și este un vechi centru minier. E așezată nu departe de obârșia Someșului-Mare, în dreptul pasului Rodnei; dela Rodna se poate trece în Bucovina (pe la Cârlibaba) și în Maramureș (spre Borșa).

Pe lângă aceasta, județul cuprinde o seamă de comune rurale mari, ca: **Tiha-Bărgăului, Ilva-Mare, Rebrisoara și Telciu**, toate cu peste 4.000 de locuitori.

LOCALITĂȚILE DIN JUDEȚUL NĂSĂUD

A) Orașe

1. Bistrița (capitala județului).
2. Năsăud

B) Sate

I. PLASA CENTRALĂ

1. Aldorf
2. Blăjenii-de-Jos
3. Blăjenii-de-Sus
4. Budacul-de-Jos
5. Buduș
6. Caila
7. Crainimat
8. Domnești
9. Ghinda
10. Heidendorf
11. Jelna
12. Monariu
13. Orheiul-Bistriței
14. Sărata
15. Sărățel
16. Sigmir
17. Simionesti
18. Slătinița
19. Târciu

II. PLASA BĂRGĂU

1. Bistrița-Bărgăului
2. Cușma

3. Dorolea
4. Jád
5. Josenii-Bărgăului
6. Mijlocenii-Bărgăului
7. Mureșenii-Bărgăului
8. Petriș
9. Prundul-Bărgăului
10. Rusul-Bărgăului
11. Satu-Nou
12. Susenii-Bărgăului
13. Tiha-Bărgăului

III. PLASA LECHINȚA

1. Arcalia
2. Bidu
3. Bungard
4. Chintelnic
5. Chiraleș
6. Corvinești
7. Cristur-Șieu
8. Dipsa
9. Enciu
10. Fântânele
11. Galații-Bistriței
12. Herina
13. Lechința
14. Mateiu
15. Moruș
16. Săniacob
17. Sângeorzul-Nou
18. Șieu-Măgheruș

19. Șieu-Sfântu
20. Șirioara
21. Tonciu
22. Țigău
23. Vermiş

IV. PLASA NĂSĂUD

1. Bichigiu
2. Cepari
3. Coșbuc
4. Dumitra
5. Găureni
6. Jidovița
7. Lușca
8. Mintiu
9. Mititei
10. Mocod
11. Nepos
12. Nimigea-de-Jos
13. Nimigea-de-Sus
14. Parva
15. Poenile-Zăgrii
16. Prislon
17. Rebra
18. Rebrisoara
19. Romuli
20. Runcul-Salvei
21. Salva
22. Suplai
23. Tăure
24. Telciu
25. Zagra

V. PLASA RODNA

1. Feldru
2. Ilva-Mare
3. Ilva-Mică
4. Leșu
5. Maieru
6. Măgura-Ilvei
7. Poiana-Ilvei
8. Rodna
9. Sângeorz-Băi
10. Șanț

VI. PLASA ȘIEU

1. Albeștii-Bistriței
2. Ardan
3. Bârla
4. Budacul-de-Sus
5. Dumitrița
6. Gledin
7. Jeica
8. Lunca
9. Măgurele
10. Mărișelu
11. Monor
12. Nețeni
13. Ragla
14. Ruștiar
15. Sânt-Ioana
16. Șebîș
17. Șieu
18. Șieuți
19. Șoimiș

JUDEȚUL NEAMȚ

Stema. Scut roșu, cu o capră neagră, sărind spre dreapta, peste o stâncă, de argint.

Este vechea stemă, heraldizată.

GEOGRAFIE

Așezare. Județul N. face parte dintre județele de munte ale Moldovei și este așezat în partea de NV a acestei provincii și în drumul care, pe valea Bistricioarei (pasul Tulgheș), leagă Transilvania de Moldova.

Suprafața: 3.977 km².

Infățișarea pământului. Cea mai mare parte a județului e muntoasă, e formată din masive mai înalte (peste 1.700 și chiar peste 1.900 m) și înșirate între afluenți, pe dreapta văii longitudinale a Bistriței (masivele *Dornelor*, *Budacului*, *Ceahlăului*); și dintr-o singură culme mai joasă, și cu spinarea netedă, pe stânga aceleiași râu (*Stănișoara*, cu vârful cel mai înalt la 1.534 m). În Răsăritul zonei muntoase, urmează depresiunile subcarpatice *Nemțisor* și *Cracău*, apoi *Subcarpații*, care se ridică în N județului, până la peste 900 m (dealul *Pleşului*) iar în S scad până sub 500 m și sunt fragmentați de afluenții Bistriței, Moldovei și Siretului.

Climă și ape. Clima este, în partea apuseană a județului, mai aspră (temperatura medie a verii, sub 18°) și mai umedă (dela 700—1000 mm precipitațiuni anual) decât în cea răsăriteană unde temperatura medie ajunge la peste 22° în timpul verii și coboară la -5° iarna, iar precipitațiunile se apropie de 500, adică de limita inferioară a climatului de pădure.

Mai toate râurile se strâng în Bistrița, care taie județul în lung și, având apă suficientă chiar în timpul verii, poate duce plute. Cei mai însemnați afluenți sunt: *Neagra Broștenilor*, *Bistricioara* și *Bicazul*, pe dreapta și *Cracăul*, pe stânga. În partea de E, pe o distanță de câțiva km face hotar, spre județul Baia, Moldova în care se varsă râul *Neamțului*.

Vegetație. Pășunea alpină este bine dezvoltată pe masivele înalte din V; aproape jumătate din județ — și anume munții propriu ziși — este însă prinsă de întinderea parcă nesfârșită a codrilor de molizi și pini. Povârnișul răsăritean al *Stănișoarei* și culmile sub 1000 m care mărginesc valea Bistriței cam dela vărsarea *Bicazului* în jos, sunt, în schimb, toate acoperite de fagi. În fine depresiunile și *Subcarpații*, cu excepția înălțimilor mai mari de 500 m, au fost complet despădurite. Ele și valea Bistriței sunt de altfel singurele părți bine populate ale acestui județ.

Bogății minerale. În partea de Apus a ținutului, sunt cunoscute apele minerale și lignitul din bazinul *Borsecului* și *Bilborului*, iar în Răsărit, *Subcarpații* închid zăcămintele de sare și, probabile zăcămintele de petrol. În aceeași regiune se exploatează izvoarele sărate cu săruri de magneziiu) dela *Băltătești* și *Oglinzi*.

ISTORIE

Vechime și dezvoltare istorică. Județul N. unul din cele mai adânc semnificative pentru istoria Moldovei — și-a

luat numele dela străvechea așezare a cavalerilor teutoni, aici la o margine a pământului Transilvaniei, în calea invaziilor, către anul 1200.

Lor li se datorează, probabil, construcția puternicei cetăți « a Neamțului » în care aveau să se desfășoare, — după ce domnii Moldovei și-au întins autoritatea asupra ținutului — partea cea mai frumoasă din istoria lui.

Ținut de sihăstri, prin decorul sălbatec al priveriștilor sale, prin pădurile și munții săi, pe atunci abia accesibili, Neamțul a fost semănat prin evlavia Domnilor Moldovei, cu numeroase mănăstiri, în cari au înflorit, pe lângă o mare viață spirituală, și cel mai pur spirit monahicesc: între letopisețul dela Bistrița — cel dintâi letopiseț al țării — și mișcarea paisiană — inițiată la Neamț de monahul Paisie — din sec. XVIII — mișcare de renaștere a vieții monahale se desfășoară darurile acestui colț de țară.

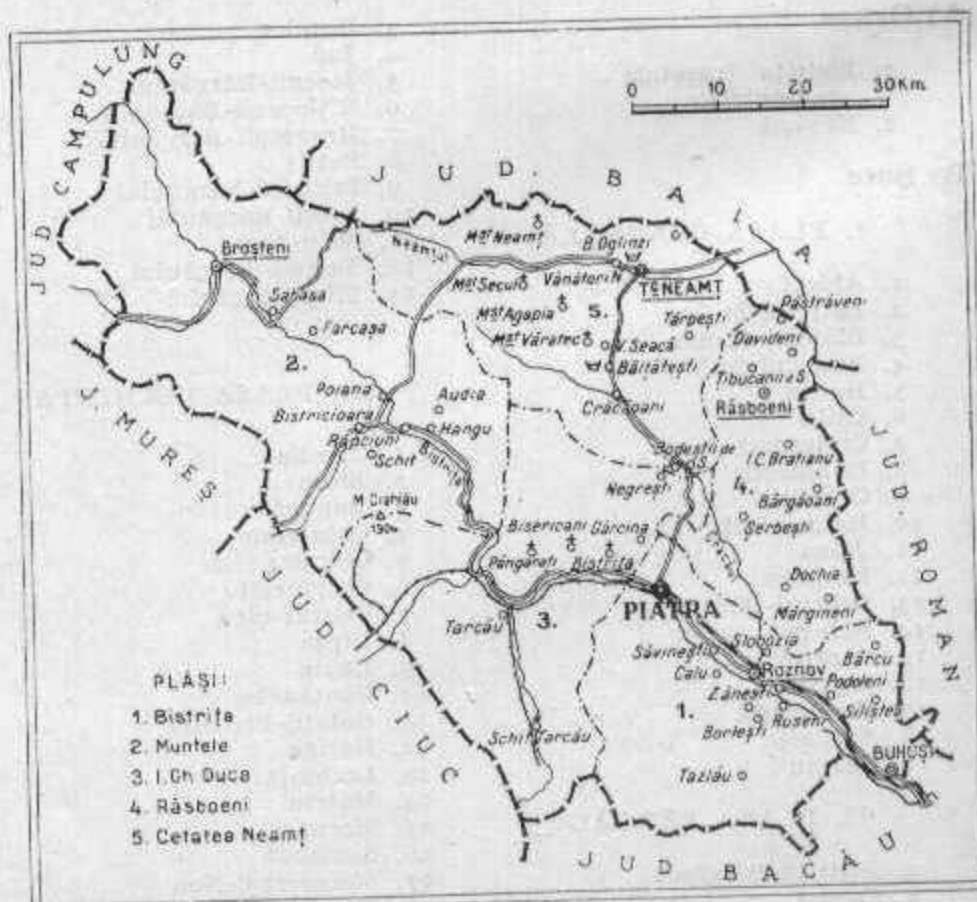
Ca un cuib de munte ce era, ținutul a servit de multe ori ca loc de retragere în fața invaziilor străine.

În regiunile acestea Ștefan a suferit însă, după victoria dela Podul Înalt, o înfrângere: la Valea Albă, numită de atunci Răsboeni.

Mahomet II Cuceritorul venise asupra-i cu 200.000 ostași. În bătălia aceia a pierit — se spune — floarea oștirii moldovene. Ștefan, însă, n'a putut fi îngenunchiat.

Cetatea Neamțului — puternic fortificată de Ștefan — servise în acel timp de adăpost al familiei sale. De ea se leagă duiosul episod al dramei dela Valea Albă, relatat de Neculce în « O Seamă de Cuvinte »: Mama lui Ștefan refuzând fiului său, adăpostul atât timp cât se întoarce înfrânt.

Pe pragul aceleiași cetăți, cazacii veniți după pradă decapitară, în sec. XVII, pe fiica lui Vasile Lupu, văduva lui Timuș Hmielnițki, fiul hatmanului, care fusese una din

CETATEA NEAMȚULUI

cele mai frumoase femei ale timpului. De zidurile aceleiași cetăți s'a sfărâmat la 1684 trufia regelui polon, Ion Sobieschi.

Monumente istorice. *Cetatea Neamțului*, ridicată pe la 1400, fortificată de Ștefan cel Mare și păstrată până în sec. XVII, când cazacii decapitară pe pragul ei pe fiica lui Vasile Lupu, văduva unui vestit hatman al lor. Fortăreața cuprindea o biserică, azi dispărută, a cărei piatră de fundațiune este probabil păstrată la Secu, în perețele capelei, purtând data de 1530—1550.

Mănăstirea Neamț, ale cărei modeste începuturi sunt datorate ucenicilor lui Nicodim, călugărul care a pus temelile vieții monahicești în Țara Românească. Poate Petru, fiul Mușatei, a fost îngropat aci pe la 1390. Mănăstirea a fost mărită chiar de urmașii lui Alexandru cel Bun. Unul dintre ei, Ștefan, care orbise pe fratele său Ilie și care fusese pedepsit cu moartea de fiul lui Ilie, Roman, a fost îngropat în biserică. Piatra care-i acoperia mormântul se vede la stânga naosului. După victoria sa asupra Polonilor regelui Ioan Albert, Ștefan cel Mare făcu din Neamț cea mai mare și mai frumoasă ctitorie a sa, sfințită în Noemvrie 1497. El o înzestră cu odoare de mare preț (astăzi în parte, la Moscova), din care a rămas un panaghiar de argint aurit, cu două icoane în relief (Decemvrie 1501).

În tot cursul secolului XVI s'a continuat împodobirea acestei mari mănăstiri, căreia Ilie, fiul lui Petru Rareș îi adăose un paraclis.

Atunci fură îngropați egumenul Hariton (1536) și, în pro-naos, Micotă, părcălabul cetății vecine (1582). Printre obiectele de cult aparțin acestei epoci de prosperitate o cruce din 1558, provenind dela jîtnicerul din Suceava, și o alta, care costase, după socoteala gravată pe ea, vreo cincizeci de ducăți, dăruită de un bătrân călugăr de aci, devenit mitropolit al Moldovei, Grigorie (1569). Din această epocă este poate icoana Fecioarei care se zice că ar fi fost dăruită de Ioan VII Paleologu la trecerea sa prin țară, și mărețul epitaf de mătase și de fire de aur și argint, care se păstrau în capela Sf. Gheorghe.

Aci, călugări literați au lucrat la admirabile manuscrise. Din sec. XVII se află aci mormântul lui Pavel, episcop al Romanului între 1613 și 1616, probabil el însuși originar din Neamț. În sec. XVIII doi ierarhi din Moldova vrură să fie

îngropați în mănăstirea de unde plecaseră: Teofil, episcop de Roman († 1746) și urmașul său, Ioanichie († 1769).

Neamțul fu ales, îndată după aceea, ca reședință de către celebrul reformator al monahismului, Paisie, căruia i se vede mormântul, bogat sculptat în stilul secolului XV, la dreapta († Noemvrie 1794). El a lăsat o mare moștenire literară. Au rămas și urmele activei sale imprimării, care a fost renovată.

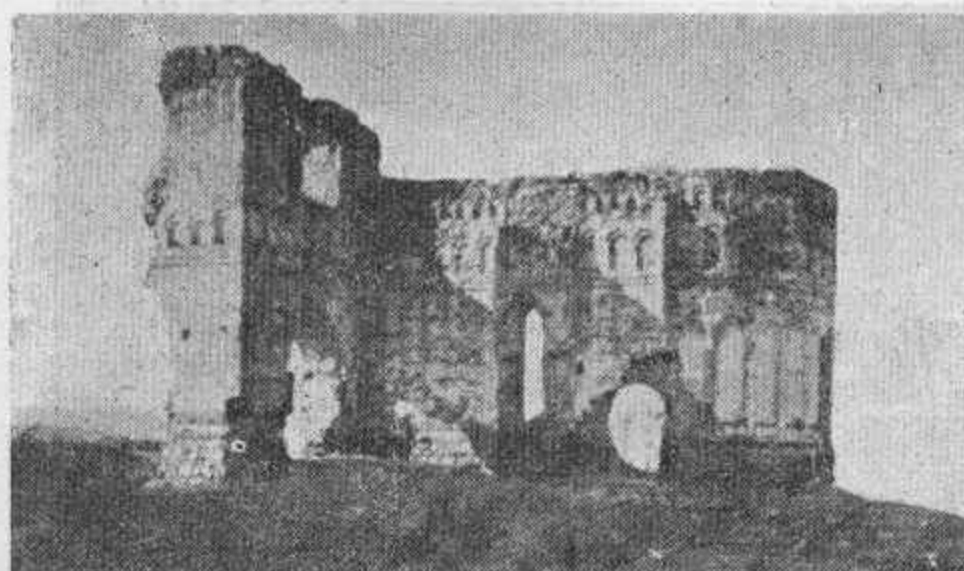
Biserica din Vânători ridicată către 1677 de Postelnicul Alexandru Ramandi.

Mănăstirea Secu, ridicată de boierul Nestor Ureche, tatăl cronicarului Grigore, în timpul domniei Movileștilor, al căror sfetnic a fost. O inscripție cu o caligrafie foarte manierată, arată data ctitoriei: 7 Iunie 1595. Mormintele ctitorilor, al marelui Mitropolit Varlaam, care izvodî sub Vasile Vodă Lupu, Cazania cea mai populară la Românii din toate provinciile, ale elevilor săi Sava, mitropolit el însuși, și Ghedeon (care dăruî frumosul evangheliar scris de Danil în 1664) și ale episcopilor Ioan al Romanului († 1685), Mitrofan al Hușilor și al Romanului și Oreste. Printre odoare două cruci dăruite de Nestor Ureche în 1594 și 1596, cea a călugărului Paisie (1601), cea a Sorei, mama Vîstîrnicului Roșca (1637—1638), un panaghiar al lui Alexandru Iliș (1621), unul al lui Nestor Ureche, admirabilul epitaf al aceluiași, cusut la Constantinopol de călugărița Filofteia, în 1608, evangheliarul dat de logofătul Teodor Ionovici mitropolitului Varlaam (1643) (scris la Rădăuți de călugărul Ivanu), cel al lui Ghedeon (1664), patrafirul de catifea cusut cu aur al lui Varlaam (1642), sacosul său (1638), etc. În clopotnița mănăstirii s'a sacrificat, în disperarea sa, dând foc prafului de pușcă, unul din capii români ai Eteriei, la 1821.

Mănăstirea de maici Agapia, din Filioara, ridicată de Hatmanul Gavril, fratele lui Vasile Lupu, și de soția sa, Liliana (1642—1647). Printre obiectele de cult un evangheliar ferecat cu argint aurit (1646), scris la Rădăuți de același călugăr Ivanu, manuscrise slavone. Mai sus, vechea Agapia, în ruină, de unde provine un panaghiar și un veșmânt dela 1581 (dăruite de episcopul Isaia al Rădăuților), o cruce a unui arhimandrit din 1593. În beciul mănăstirii o inscripție a Anastasiei, Doamna lui Duca Vodă (1672).

Mănăstirea Bistrița, ctitoria lui Alexandru cel Bun, reconstruită de Alexandru Lăpușneanu, urmașul său (în inscripție

RUINILE MĂNĂSTIREI BOCIULEȘTI

din 26 Mai 1554). Clopotnița împodobită cu frumoase fresce din sec. XV poartă data de 13 Septembrie 1498, clopotul fiind dela 1494. Morminte: la dreapta, cel al lui Alexandru cel Bun, în stil gotic, în care au fost introduse rămășițele pământești ale fiului lui Ștefan cel Mare — tot Ștefan, — probabil și acelea ale lui Ștefan zis Lăcustă ca și cele, menționate în singura inscripție a mormântului, ale soției acestuia din urmă, Cneajna, moartă la 31 Iulie 1542.

Doamna lui Alexandru cel Bun, Ana, este îngropată la stânga. Inscripția din 2 Noembrie 1418, arată că ea este mama moștenitorului legitim, Ilie. De asemenea mormintele episcopului de Roman Simeon, din sec. XV sau XVI, al lui Ivașcu Golescu, boier muntean, mort în exil, la Bălotești (Decembrie 1584), cel al unei rude a lui Nestor Ureche, cel al Mitropolitului Atanasie al Moldovei († 13 Iulie 1632). Nu se mai păstrează nimic din vechile odoare.

Mănăstirea Bisericanii, înălțată sub Ștefan cel Tânăr la 1512, reconstruită în 1786; puternică clopotniță (în chilii un sanatoriu de tuberculoși). Manuserise românești și slavone, începând din sec. XVI (unul dăruit în 1709 de marele istoric Constantin Cantacuzino Stolnicul.

Mănăstirea dela Valea Albă Războieni, ridicată de Ștefan cel Mare pe locul bătăliei date de el în 1476, asupra lui Mohamed II Cuceritorul, bătălie dureros pierdută de marele Domn. Pe perețele stâng al bisericii Ștefan a pus următoarea inscripție: «Sub domnie bine credinciosului și de Cristos iubitorului Domn Io Ștefan Voevod, din mila lui Dumnezeu Domn al țării Moldovei, fiul lui Bogdan Voevod, la anul 6984 (1476) și în al 20-lea curgător al Domniei Sale, ridicatu-s'a puternicul Mahomet împăratul turcesc cu toată puterea sa răsăriteană, încă și Basarab Voevod, ce-i zice Laiotă, a venit cu dânsul, cu toată țara lui basarabească, și au venit să prade și să ia țara Moldovei și au ajuns aici la locul ce se zice Pârăul Alb.

Și eu Ștefan Voevod și cu fiul meu Alexandru ieșit-am înaintea lor, unde am și făcut mare războiu cu dânsii, în luna lui Iulie 26 și cu voia lui Dumnezeu au fost biruiți creștinii de către păgâni și au căzut acolo multe mare dintre ostașii Moldovei. Tot atunci și Tătarii au lovit țara Moldovei din ceea parte. Drept aceea a binevoit Io Ștefan Voevod cu buna sa avere și a făcut acest hram întru numele arhistratigului Mihail și pentru rugăciunea sa și a Doamnei sale Maria și a fiilor săi Alexandru și Bogdan și pentru pomenirea și de sufletul tuturor bine credincioșilor creștini cari au pierit aice; în anul 7004 (1496), iar al Domniei Sale al 40-lea curgător, luna lui Noembrie 8».

Biserica «Sfinții Voevozi» din Tazlău, al cărei al doilea ctitor a fost Ștefan cel Mare la 1496. Splendidă ușa de lemn datată 1596, datorită «meșterului Cosma». Două pietre funereare dela începutul sec. XVII (puse de Anastasie Băjescu pe mormintele părinților săi, 1609 și 1611; fresce).

Biserica din Davideni, a familiei Boul, a cărei fiică, Safta, fu pe la jumătatea sec. XVII soția domnului Moldovei Gheorghe Ștefan; piatră pe mormântul lui Simion Boul și al surorilor sale Tofana și Ruxandra, morți cu toții în Noembrie 1606.

Biserica din Șerbești, ctitoria lui Vasile Lupu din Noembrie 1637. Cărți dăruite de Cantacuzini.

Mănăstirea Pângărași, ctitorită de Alexandru Lăpușneanu la 1560 pe locul unei biserici de lemn arse, construită la 1461.

Mănăstirea Vărativ, ctitorie a lui de Ieremia Movilă dela 1598, ca mic schit.

Biserica Sf. Ioan din Piatra, înălțată la 1497 de Ștefan cel Mare, una dintre cele mai bine păstrate în forma originală și *Turnul «Sf. Ioan»*, lângă biserică, rămas din din vechea incintă care înconjură biserica.

Cenușiul pietrelor se amestecă cu culorile vii ale cărămizilor smălțate, cu varietatea multicoloră a discurilor de smalt, succedându-se sub streșină.

Biserica «Intrarea în Biserică» din Buhalnița, ridicată la 1652.

POPULAȚIE

Starea populației. După rezultatele provizorii ale recensământului din 29 Decembrie 1930, județul N. are un număr de 198.670 locuitori.

Populația județului este repartizată astfel:

a) Pe orașe și plăși, după sex

Unități administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbați	Femei
Total județ	198.670	96.951	101.719
Total urban	48.019	23.290	24.729
1. Orașul Piatra-Neamț	30.211	14.700	15.511
2. Orașul Buhuși	8.681	4.192	4.489
3. Orașul Târgu-Neamț	9.127	4.398	4.729
Total rural	150.651	73.661	76.990
1. Plasa Bistrița	49.768	24.458	25.310
2. Plasa de Mijloc	43.643	21.574	22.069
3. Plasa Muntele	21.613	10.583	11.030
4. Plasa Neamțu	35.627	17.046	18.581

b) Pe grupe de vârstă

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele	198.670	30—49 ani	42.880
0—9 ani	55.999	50—69 ani	18.798
10—29 ani	75.845	70 ani și peste	3.941
		Vârstă nedecarată	1.207

Mișcarea populației. Datele fundamentale ale mișcării populației în județul N., conform cifrelor publicate în *Buletinul Demografic al României* în perioada 1931—1936, sunt următoarele:

Anul	Cifra probabilă a populației județului la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proporții la 1000 locuitori		
		Născuți vii	Morți	Excedent natural	Născuți vii	Morți	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 medie anuală	—	7.723	4.321	3.402	37,2	20,8	16,4
1931	200.357	7.549	4.173	3.376	37,7	20,8	16,9
1932	204.079	8.211	4.602	3.609	40,2	22,6	17,6
1933	207.179	7.432	3.818	3.614	35,9	18,4	17,5
1934	210.998	7.719	4.672	3.047	36,6	22,1	14,5
1935	213.839	7.702	4.338	3.364	35,0	20,3	15,7
1936	218.098	8.425	3.929	4.496	38,6	18,0	20,6

La data de 1 Iulie 1937 cifra probabilă a populației județului N. a fost de 222.423 locuitori. Față de populația numărată la recensământul din 1930 și anume: 198.670 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 23.753 locuitori în timp de șase ani și jumătate ceea ce corespunde unei creșteri de 12,0%.

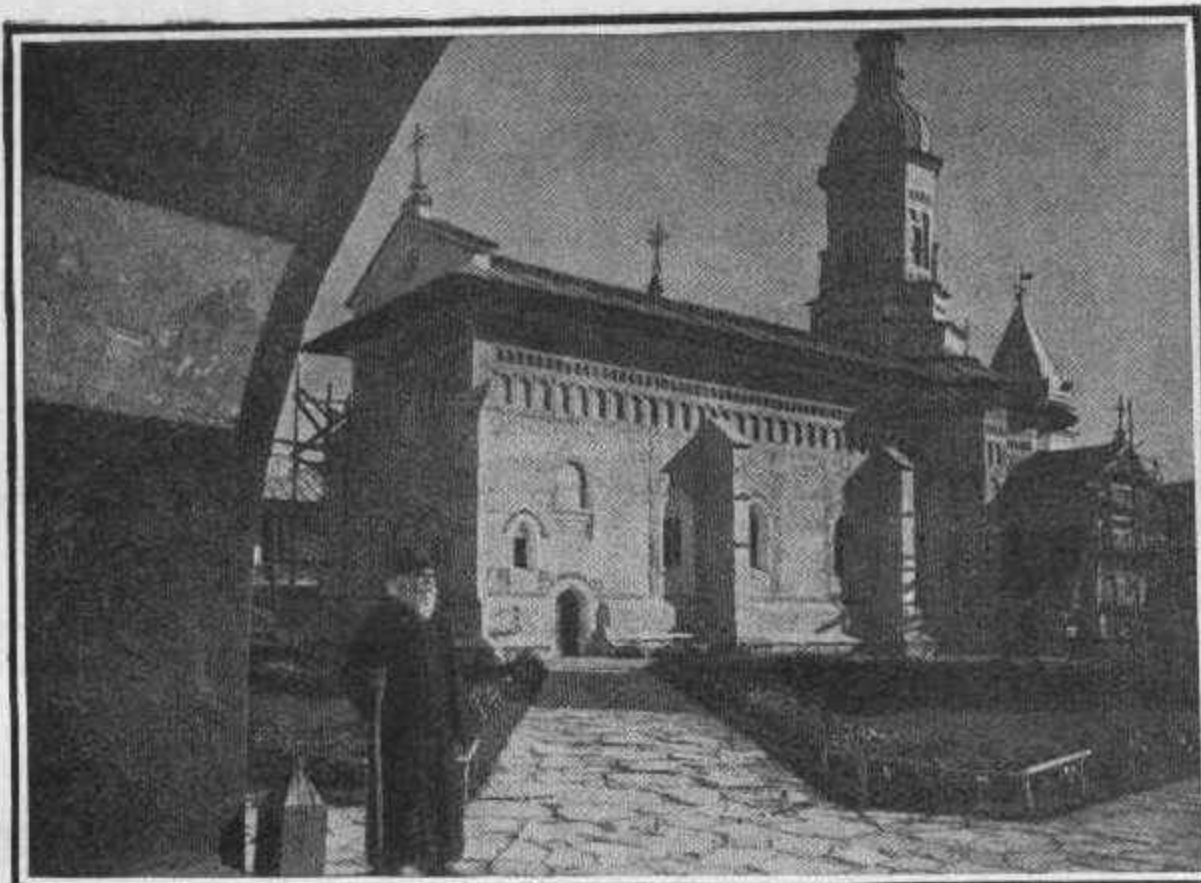
INFĂȚIȘARE SOCIALĂ

Unul dintre cele mai reprezentative județe ale Moldovei propriu zise și, din anumite puncte de vedere, chiar cel mai reprezentativ e județul acesta. Ceea ce, bunăoară, ca mani-

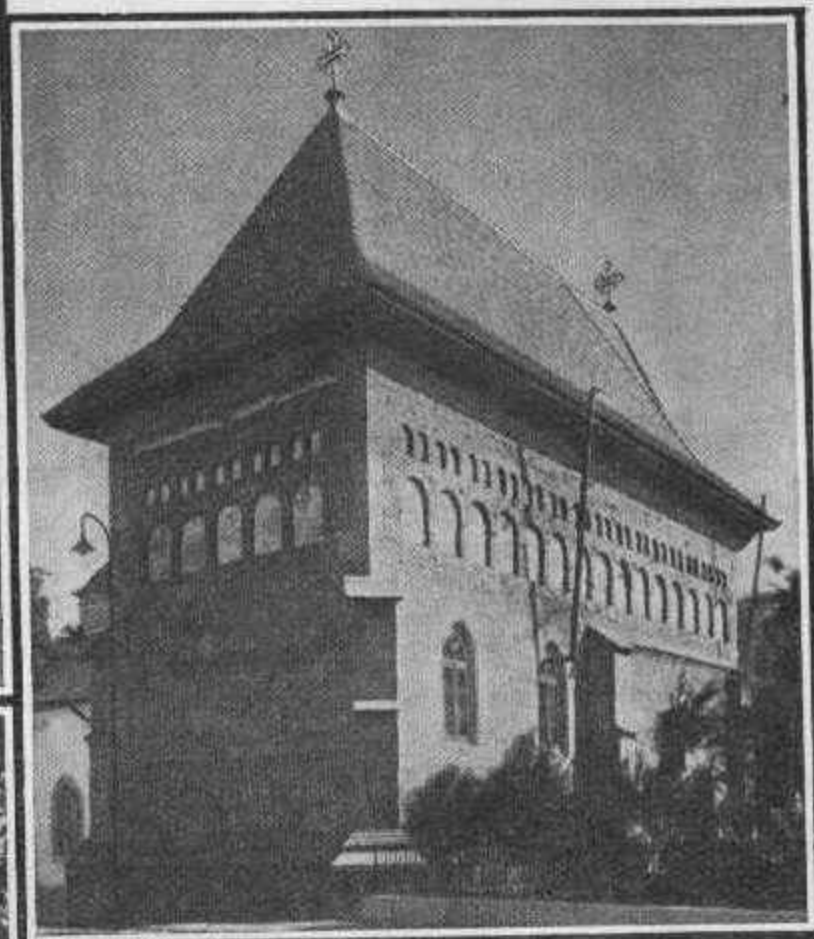

NEAMȚ

P. NEAMȚ:
BISERICA SF. IOAN

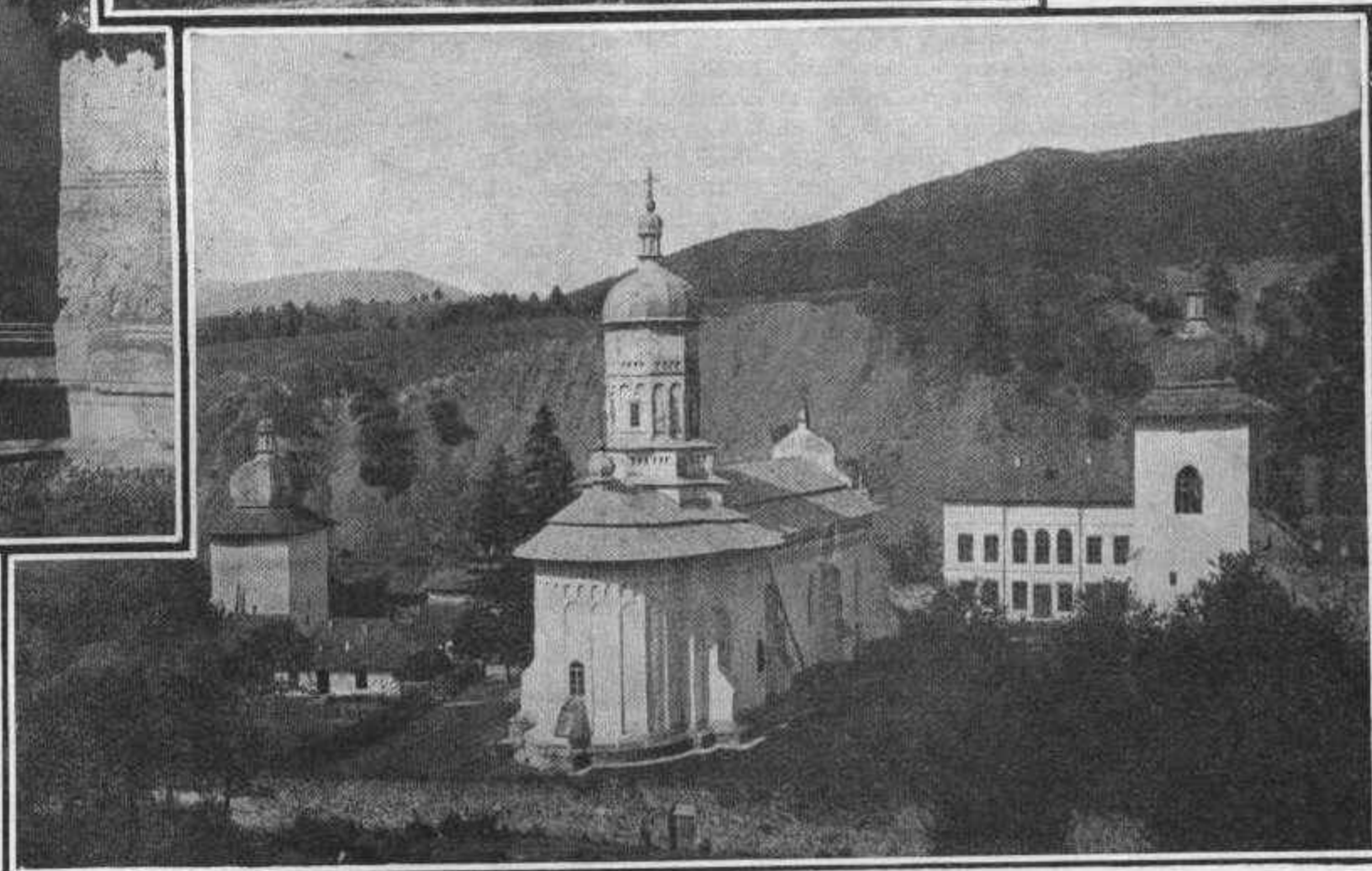
MĂNĂSTIREA NEAMȚU

HUMULEȘTI: CASA
LUI ION CREANGĂ

CIOPOTNIȚA
BISERICII SF. IOAN

MĂNĂSTIREA BISTRIȚA

festări de viață religioasă, sunt județele Lăpușna și Orhei pentru întreaga Basarabie sau ceea ce e Vâlcea pentru întreaga Oltenie, e județul Neamț pentru Moldova întreagă. Portul național, bărbătesc și femeiesc, pe care Moldova dintre Siret și Prut, ca și întreaga Basarabie, și-l vede astăzi complet înstrăinat, aci e în floare. Iar în ceea ce privește plutăritul, locuitorii lui dețin — și din cauza mediului geografic — înțaietatea pe întreaga Țară.

Cu excepția unei mici porțiuni din spre Est care e formată din dealuri și șes, restul județului e muntos și e masiv acoperit de dese păduri mai ales de brad — o imensă avuție pentru județ și o ocupațiune fundamentală pentru locuitorii lui. Natura l-a înzestrat cu atâtea daruri fizice și într'un mod atât de fericit, încât putem afirma că, sufletește privindu-l, el e nu numai o sărbătoare națională ca aspect etnografic ci și o reală încântare ca aspect geografic. Coborâ, de vrei, din cel mai nordic punct al lui și anume de la *Pietrele-Doamnei* ale muntelui Rarău din Bucovina; abate-te prin schitul Rarău și, mergând în josul minunatei ape *Bistrița* care curge prin mijlocul județului, oprește-te la Crucea sau la Broșteni; după ce vei trece temutele *Toance*, de pe banca mișcătoare plute nu vei ști ce anume să admiri mai mult, deși mersul plutei e pe cât de legănat pe atât de lin. Lângă Călugăreni vei vedea sosind apa *Bistricioarei* care, în undele ei, îți va aduce ecouri de prin alte plaiuri, cu sate ca Bilbor; de aci până la Secul îți vei pierde privirile după o altă minune a naturii care e *Ceahlăul*, pentru ca, mai jos, apa *Bicazului* să-ți atragă discret atenția că în susul ei se află *Cheile* ei cari își arată minunăția numai sufletelor ce știu să comunice cu sufletul naturii. În fine, ceva mai jos, apa *Tarcăului* va putea destăinui unui neprădător al comorilor naturii că și în susul ei, spre Schitul Tarcău, bogăția de păstrăvi e, de pildă, ca și în apa *Bârnarului* de lângă Broșteni. Și iată-te pe plută trecând prin preajma bătrânei mănăstiri istorice *Bistrița* pentru ca, în fine, să te oprești fie la *Piatra* fie la... *Galati* — firește, pe aceeași plută.

Dar, parcurgând județul pe calea acestui original mijloc de locomoțiune, să nu se creadă că i se poate cunoaște tot ce e frumos și interesant, istoric și de valoare. Deși aci nu întâlnim — ca în Argeș, Făgăraș sau Hunedoara — munți greu accesibili și cari să-ți prilejuiască uneori fantastice simfonii vizuale, totuși și în acest județ sunt părți care necesită nu numai rezistență fizică, ci și rezistență sufletească dublată de o sănătoasă dorință de a cunoaște Țara și natura. Așa, de pildă, după ce ai cutreerat regiunea apuseană a *Târgului-Neamț*, unde sunt cele mai multe mănăstiri și schituri, și, prin urmare, după ce vei fi vizitat și schiturile *Sihăstria* și mai ales *Sihla* — unde, ca un ecou al bisericeții mănăstirii *Dintr'un lemn* din Vâlcea, vei vedea și aci într'o sihăstrie mai pitorească o *Mănăstire dintr'un lemn*, — apucă printre văi și dealuri spre Sud-Vest. Sosit în Râpciuni, pregătește-te de urcușul *Ceahlăului* — un munte izolat, plin de farmec și foarte interesant. Date fiind legăturile religioase ale Moldovei cu Sfântul-Munte, pe versantul nordic al lui, lângă *Toaca* (1.904 m) ți se va arăta, sub formă de obuz, *Panașchia* < *παναχία* < Sf. Fecioară — o uriașă bucată de piatră înălțându-se spre cer. O piatră puțin asemănătoare acesteia o vei putea vedea jos, pe valea *Bistriței*, în *Poiana-Teiului*. E *Piatra-Teiului*. După o legendă locală, dracul a vrut să facă înneacăiune mare cu apa *Bistriței* pe care a vrut să o stăvilească cu această piatră adusă în cârcă noaptea de pe *Ceahlău*; când să o răstoarne în lungul văii, cântara cocoșii, așa că piatra a rămas în picioare.

În fine, în cadrul acestei sumare descrieri, de amintit și istorica Cetate a *Neamțului*, care a fost martoră îndurerată și la următoarea întâmplare dramatică: « Leșii și Cazacii și Moldovenii pribegi... aflat-au pre doamna Roxanda, fata lui *Vasilie-Vodă*, pre carea o au fost ținut-o feciorul lui *Hmil*, anume *Timuș*, în Cetatea-*Neamțului* și cu multe munci au muncit-o pentru avuție. Pre urmă i-au tăiat capul pe prag cu toporul ».

Ca viață păstorească, relevăm că ea nu e atât de dezvoltată pe cât s'ar putea crede, în raport cu alte județe muntoase. Faptul acesta socotim că se datorește mai ales următoarelor două motive strâns legate între ele: în acest județ nu prea întâlnim populație de oieri transcarpatini, adică de mocani, de ungureni; lipsa pășunatului alpin nu a putut favoriza o dezvoltare a acestei vieți, deși pășunatul, adică

CHILIILE MĂNĂSTIREI SECUL

fânețele de dealuri sunt bogate. *Ceahlăul* — un munte cu un volum foarte redus, — ca și munții dintre *Borsec* și *Broșteni* nu pot fi atât de prielnici păstoritului mai cu seamă pentru turme de miei, mioare și oi sterpe. În schimb, bogăția și varietatea pădurilor de conifere e mai mult decât impresionantă, aci găsimu-se încă și *tisă* suficientă.

Tipul predominant e cel brunet. În general, înfățișarea locuitorului e vioaie și bine încheagată — de altfel, munca de păduri ca și plutăritul cer imperios atari calități. Spre deosebire de mai toate celelalte județe moldovene, aci, la generația bătrână, pletele apar des. Utilul primează arta. De aceea, în acest județ, în rândul sexului bărbătesc, nu prea apar pure manifestări de artă de pildă în folosirea lemnului chiar pentru locuință. De altfel, această caracteristică a sufletului moldovean poate fi urmărită și în producția populară literară, unde înfloresc o pronunțată tendință spre tot ce e umor, sarcasm, ironie, rămânând astfel în urma altor provincii când e vorba de înfloriri lirice și epice. Iată de ce și acest județ, ca și întreaga *Moldovă*, rămâne în urma altor provincii și în ceea ce privește folclorul muzical.

Satul are aspecte îngrijite. Locuința e curată și poate rivaliza, în această privință, cu cele mai de frunte județe. Dar fântânile și mai cu seamă crucile de drum, ce caracterizează atât de impresionant județe ca *Mehedinți*, *Gorj* sau atâtea județe din *Basarabia*, aci nu prea apar, în ciuda bogăției de păduri — o lipsă sau o scădere care, alături de altele, nu poate micșora cu nimic alte trăsături de valoare ale acestui județ.

Și acum, o ultimă constatare. Sunt multe județele care poartă același nume ca și însăși capitalele lor: *Bălți*, *Iasi*, *Brașov*, *Sibiu*, etc. Încă și astăzi, capitala acestui județ se numește *Piatra* — firește, de către locuitorii județului. Sub influența denumirilor *Cetatea-Neamțului* și *Târgul-Neamțului*, s'a dat județului, fără nicio justificare, numele de *Neamț*, precum și orașului capitală forma hibridă *Piatra-Neamț* când logic și corect este să se numească *Piatra*. t. p.

ECONOMIE

Ținut muntos, acoperit de întinse păduri și pășuni, județul N. se distinge prin numeroase întreprinderi forestiere ca și prin bogatele-i turme. Stațiunile climatice și frumoasele priveliști ale regiunii atrag în fiecare vară, numeroși vizitatori. Importante industrii textile.

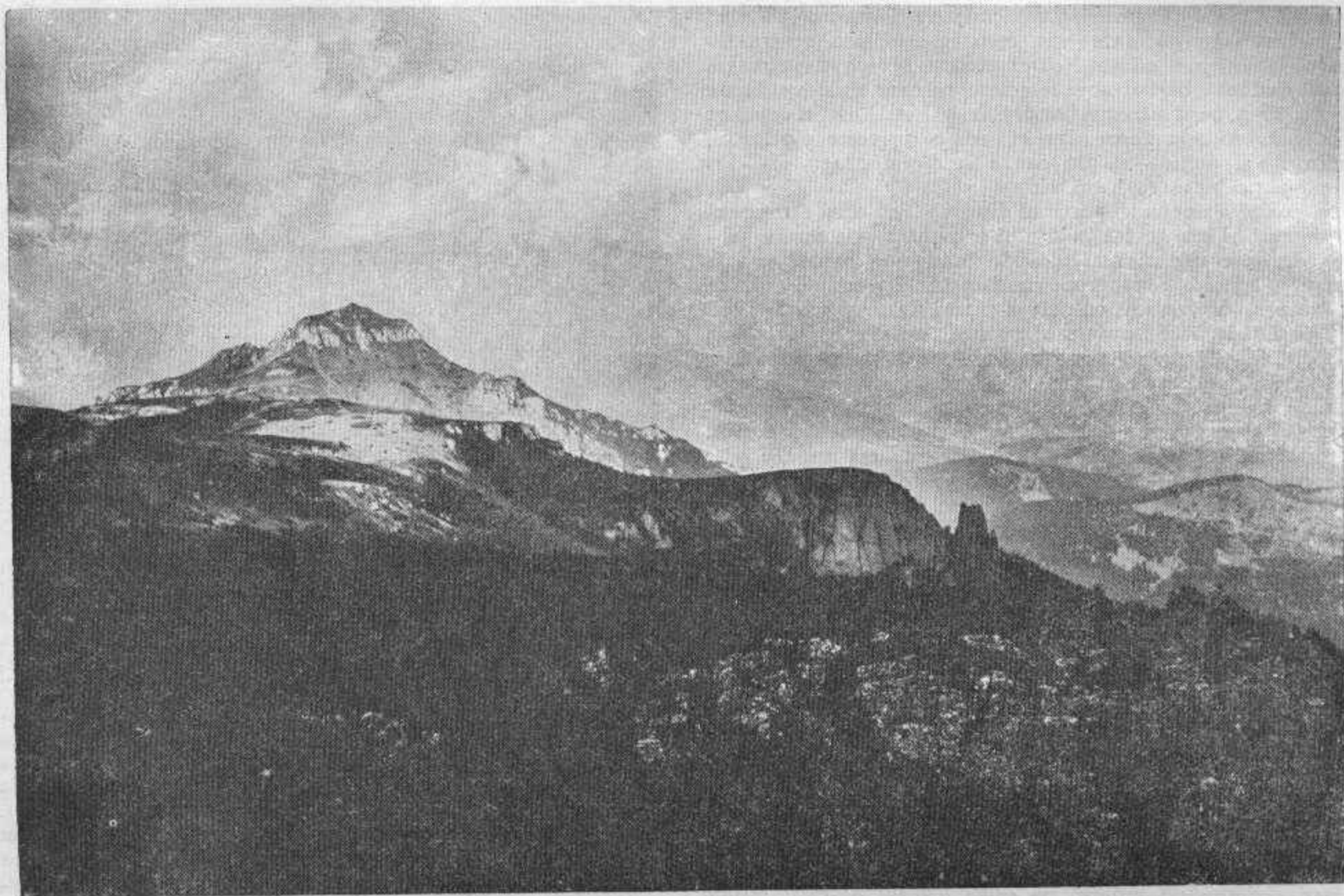
Agricultură. Județul ocupă o suprafață totală de 397.700 ha. Suprafața arabilă este de 86.136 ha, adică 21,66% din suprafața județului și 0,29% din suprafața totală a țării.

Din suprafața arabilă a județului, marea proprietate deține 5.339 ha, adică 6,20%, iar mica proprietate 80.797 ha, adică 93,80%.

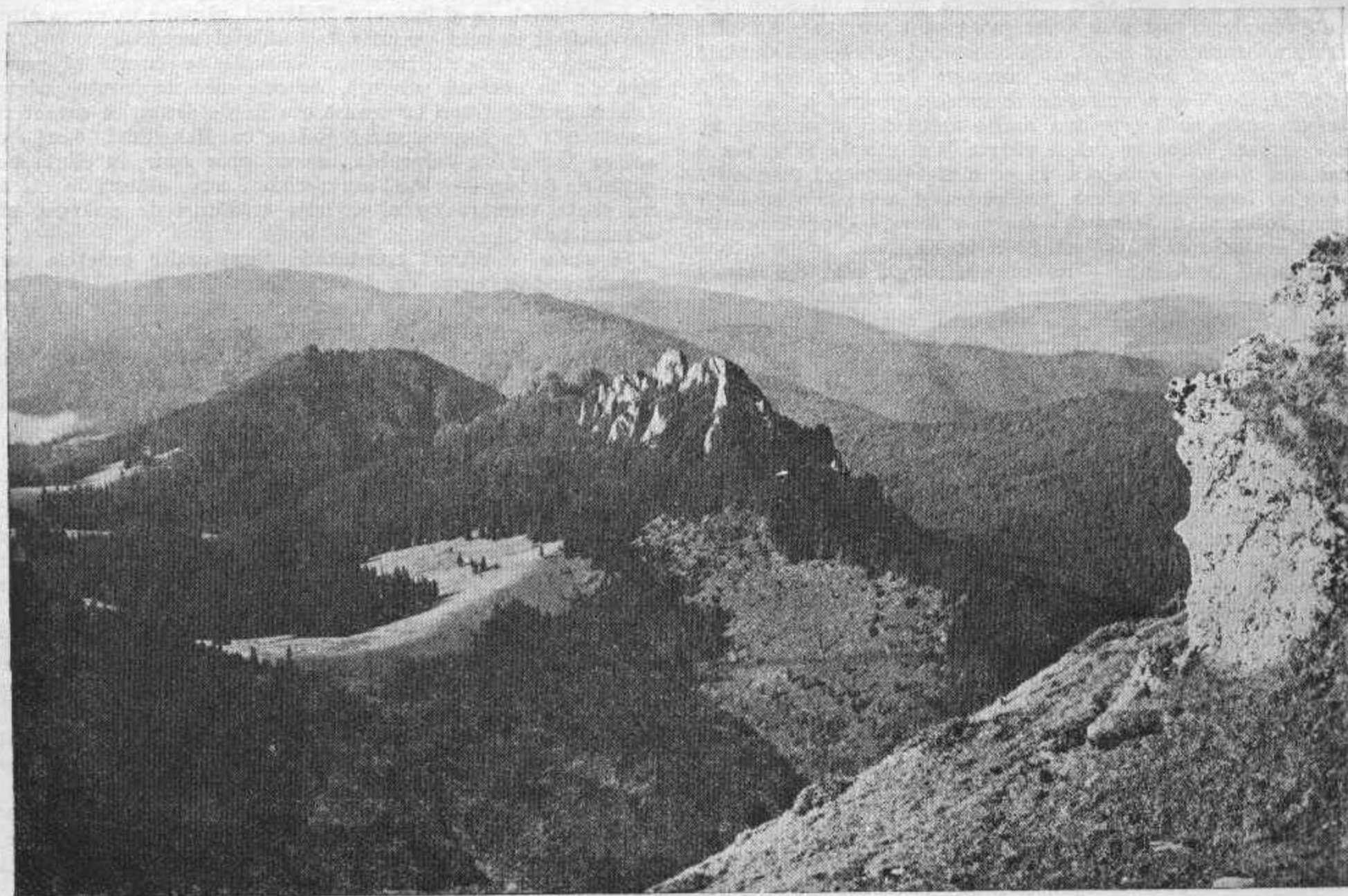
Din totalul suprafeței arabile, cerealele ocupă 72.446 ha, astfel repartizate:

Porumbul ocupă 37.303 ha, cu o producție de 491.038 chint. (prod. medie la ha 13,1 chint.), în valoare de 115 mil. lei.

VÂRFUL TOACA DIN MUNȚII CEHLĂULUI
Din « *România* », revista O.N.T.

VEDERE PESTE VALEA BISTRITEI ȘI PIATRA-NEAMȚ DE PE PANAGHIA
Din « *România* », revista O.N.T.

Ovăzul ocupă 17.378 ha, cu o producție de 196.240 chint. (prod. medie la ha 11,3 chint.), în valoare de 59 mil. lei.

Grâul ocupă 12.243 ha, cu o producție de 155.951 chint. (prod. medie la ha 12,7 chint.), în valoare de 62 mil. lei.

Orzul ocupă 4.603 ha, cu o producție de 53.248 chint. (prod. medie la ha 11,5 chint.), în valoare de 13 mil. lei.

CIMPOIER

Secara ocupă 486 ha, cu o producție de 5.406 chint. (prod. medie la ha, 11,1 chint.), în valoare de 2 mil. lei.

Hrișca ocupă 254 ha, meiul ocupă 179 ha.

Fânețele cultivate și alte culturi furajere ocupă 5.492 ha. Din această suprafață trifoiul ocupă 1.664 ha, cu o producție de 54.935 chint. fân (media la ha 33,0 chint.), în valoare de 7 mil. lei, și 30 chint. sămânță. Lucerna ocupă 1.470 ha, cu o producție de 56.887 chint., fân (media la ha 38,7 chint.), în valoare de 8 mil. lei. Alte fânețe cultivate ocupă 1.792 ha, cu o producție de 47.423 chint. (media la ha 26,4 chint.), în valoare de 6 mil. lei.

Plantele alimentare ocupă 1.793 ha. Din această suprafață cartofii ocupă 649 ha, cu o producție de 71.933 chint. (media la ha 110,8 chint.), în valoare de 9 mil. lei.

Cartofii printre porumb dau o producție de 76.305 chint. în valoare de 10 mil. lei, fasolea printre porumb dă o producție de 65.563 chint., în valoare de 23 mil. lei, și dovleci printre porumb dau o producție de 595.005 chint., în valoare de 30 mil. lei.

Plantele industriale ocupă 912 ha. Din această suprafață cânepa ocupă 543 ha, cu o producție de 4.225 chint. fuior (media la ha 7,8 chint.), în valoare de 15 mil. lei și 3.759 chint. sămânță (media la ha 6,9 chint.), în valoare de 2 mil. lei.

Vegetație și culturi diverse. Din suprafața totală a județului (397.700 ha), ogoarele sterpe ocupă 5.493 ha.

Fânețele naturale ocupă 35.324 ha, cu o producție de 710.012 chint. (prod. medie la ha 20,1 chint.), în valoare de 78 mil. lei.

Pășunile ocupă 35.122 ha.

Pădurile ocupă 215.503 ha.

Livezile de pruni ocupă 527 ha, cu o producție de 26.086 chint. (prod. medie la ha 49,5 chint.), în valoare de 8 mil. lei.

Alți pomi fructiferi ocupă 498 ha.

Creșterea animalelor. În județul N. se găseau în anul 1935: cai 19.519, boi 57.718, bivoli 3, oi 183.436, capre 561, porci 24.933, stupi sistematici 3.046, stupi primitivi 4.899.

Industrie. 6 mori sistematice, 3 fabrici de salam și mezeluri, 1 distilerie de lichioruri, 1 fabrică de ulei vegetal, 1 de bere, 1 de bomboane, 1 de mătăsă artificială, 1 de tricotaje,

1 de sumane, 2 de postav, 1 țesătorie, 1 laborator de produse farmaceutice și cosmetice, 2 rafinării de petrol, 2 fabrici de săpun, 1 de lumânări, 1 de ulei pentru vopsele, 4 turnătorii de fontă și bronz și ateliere mecanice, 2 fabrici de hârtie și mucava, 1 de celuloză, 1 tăbăcărie, 34 fabrici de cherestea, 3 de scobitori și transparente și 2 de perii.

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei și peste¹⁾: Moara Davidovici și Berall, Piatra (inv. 7), Fabrica de ulei și produse chimice «Sollo», Albert Abeles, Piatra (inv. 5), Fabrica de postav «Buhuși» (soc. 450, inv. 681), Fabrica de tricotaj «Doamna», Piatra (inv. 20), Fabrica de hârtie și mucava «Piatra-Neamț», Piatra (soc. 90, inv. 157), Fabrica de celuloză «Piatra-Neamț», Piatra (inv. 196), Turnătorii de fontă și bronz «Energia», Piatra (soc. 5, inv. 10), Fabrica de cherestea «Albina», I. G. Duca (soc. 2, inv. 17), Întreprinderile forestiere, «Domeniul Broșteni», Rosnov (inv. 10), Fabrica de cherestea «Domeniul Coroanei», Bicăz (inv. 18), Fabrica de cherestea din I. G. Duca (inv. 8), Fabrica de cherestea «Moldova», Piatra, (soc. 30, inv. 74), Fabrica de cherestea a soc. «Arad-Brad», Piatra (inv. 7) și Fabrica de perii, pensule și bidinele, Piatra (soc. 3, inv. 12).

INDUSTRIA *) JUDEȚULUI NEAMȚ ÎN 1935

Întreprinderile dela 5 H.P., sau 20 lucrători în sus

Industria	Numărul fabricilor		Forța motrice H.P.	Personalul ocupat	Valoarea producției în mii de lei
	Active	Inchise			
Alimentară	6	2	496	113	28.222
Textilă	6	—	4.772	4.193	749.350
Chimică	1	1	16	18	10.851
Metalurgică	2	—	59	31	1.580
Hârtie și Arte grafice	2	—	5.400	654	155.000
Lemnului	14	19	3.231	1.753	30.793
Total	31	22	13.974	6.762	975.796

*) Nu sunt cuprinse exploatarea miniere, petrolifere, carierele, uzinele de apă și electricitate.

Credit și cooperatie. În cuprinsul județului funcționează 6 bănci (societăți anonime).

Situația lor, conform bilanțurilor încheiate la 31 Decembrie 1934, se prezintă astfel:

A C T I V		P A S I V	
Disponibil	2.399.405	Fonduri	31.291.382
Plasamente . . .	59.930.204	Angajamente . .	61.962.678
Imobilizări	10.187.900	Rezultate	13.273
Rezultate	20.749.824		
Total	93.267.333	Total	93.267.333

Cooperative de credit (bănci populare) 64, cu 12.296 membri și cu un capital social vărsat de 27.538.217 lei. Împrumuturi acordate 58.185.418 lei (neconvertite 11.251.514 lei, convertite 19.363.975 lei și reduceri la împrumuturi convertite 27.569.929 lei). Depuneri spre fructificare 11.848.609 lei. Totalul bilanțului 71.702.986 lei.

Cooperative forestiere 13, cu 1.571 membri și cu un capital social vărsat de 5.460.282 lei. Fonduri 4.020.891 lei; păduri și material brut 5.092.114 lei; material fasonat și în fabricație 8.639.019 lei. Bilanțul încheiat 79.445.152 lei.

Cooperative agricole de aprovizionare și vânzare în comun 2, cu 109 membri și cu un capital vărsat de 170.682 lei. Bilanțul încheiat 674.202 lei.

Cooperative de consum 14, cu 921 membri și cu un capital social vărsat de 1.131.048 lei. Mărfuri generale în valoare de 437.666 lei. Bilanțul încheiat 4.806.520 lei.

Situația cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decembrie 1935.

Finanțe publice. Bugetul județului N. pe exercițiul 1936/37, prevede următoarele cifre:

¹⁾ Cifrele în paranteză arată capitalul social (soc.) și capitalul investit (inv.) în milioane de lei.

CEAHLĂUL

	Lei
Venituri	12.899.000
Venituri ordinare	7.567.000
Venituri extraordinare	2.050.000
Venituri speciale	3.282.000
Cheltueli	14.217.090
Cheltueli ordinare	8.885.090
Cheltueli extraordinare	2.050.000
Cheltueli speciale	3.282.000

Drumuri. Județul N. este străbătut de o rețea totală de drumuri de 894 km 872 m, repartizată astfel:

Drumuri naționale 229 km 205 m, din care Direcția Generală a Drumurilor întreține o rețea pietruită de 217 km 776 m, restul de 11 km 429 m (pavat și pietruit) fiind întreținut de comunele urbane.

Drumuri județene 308 km 631 m, din cari administrația județului întreține o rețea pietruită de 294 km 331 m, iar comunele urbane 2 km.

Drumuri comunale 357 km 036 m.

Lungimea podurilor este de 9.506,98 m, repartizată astfel: poduri naționale 4.082,48 m, județene 3.266,35 m, comunale 2.158,15 m.

Prin județ trec 3 drumuri naționale, legând următoarele localități:

1. Bacău—Piatra—Borsec (Piatra—Buhuși = 35 km).
2. Vatra Dornei—Broșteni—Gura Bistricioarei.
3. Pașcani—Tg. Neamț—Călugăreni. (Tg. Neamț—Călugăreni = 47 km).

Cale ferată. Județul N. este străbătut de o linie secundară simplă de cale ferată de 36 km.

Stații importante: Piatra.

Poștă, telegraf, telefon. 7 oficii P.T.T. de stat la Piatra, Buhuși, Tg. Neamț, Hangu, Broșteni, I. G. Duca și Roznov; 3 agenții speciale la Bicăz, Borca și Răsboeni; 1 oficiu balnear (Bălțătești) și 1 gară cu serviciu poștal (Podoleni).

Oficii telefonice la: Piatra, Tg. Neamț, Buhuși, Bălțătești, Bicăz, Borca, Broșteni, Hangu, Răsboeni, Roznov și Tarcău.

Stațiuni climatice, balneare, turism. *Bălțătești*, stațiune balneo-climatică, situată la 11 km. de Tg. Neamț, între păduri de brazi, la 475 m. înălțime. Climat plăcut, temperatura fără variațiuni mari, lipsă de umezeală. Anotimp: Iunie-August. Ape clorurosodice, iodurate și bromurate. Indicații: limfatism, scrofuloză, rachitism, boli de femei, reumatism, eczeme, boli de ficat, laringite, constipații. Stabiliment balnear pentru băi calde, reci, băi de vapor, hidroterapie, inhalații. Din apa izvoarelor Carol I și Elisabeta se extrage sarea de Bălțătești pentru băi la domiciliu, iar din apa izvorului Cuza-Vodă sarea purgativă de Bălțătești.

Mai multe hoteluri și vile, restaurante. Gară la Piatra și la Pașcani. Distracții, muzică, sală de dans, excursii în împrejurimi.

Oglinzi, stațiune balneo-climatică, situată într-o vâlcea, în mijlocul pădurii la 490 m. înălțime. Climat plăcut, temperatură potrivită, ploi dese dar de scurtă durată. Ape clorurosodice concentrate. Indicații: reumatism, scrofuloză, limfatism, boli osoase, boli de femei. Stabilimente balneare bine amenajate pentru băi reci, calde, inhalații, hidroterapie, băi de sare. Hoteluri, vile, restaurante. Gară la Pașcani. Excursii în împrejurimi.

Cozla. Stațiune de interes local, cu ape cloruro-sodice, magneziene; la 400 m. altitudine, în imediată apropiere de Piatra.

Hangu. Stațiune de interes local, cu ape alcaline, feruginoase. Izvoarele sunt situate la poalele Ceahlăului și nu sunt exploatare.

Piatra, stațiune de vilegiatură, situată pe râul Bistrița într-o poziție de un rar pitoresc, în mijloc de păduri de brazi. Altitudine 300 m. Climat plăcut. Stabilimente balneare bune, cu instalații moderne și hidroterapie. Gară locală pe linia Bacău—Piatra. Hoteluri, vile, restaurante. Alpinism în munții Neamțului, excursii frumoase la mănăstirile învecinate, distracții variate.

Mănăstirea Văratec, stațiune de vilegiatură, situată în poalele munților, în mijlocul pădurii de brazi. Altitudine 450 m. Climat subalpin, aer ozonat. Datorită așezării pitorești, Văratecul e foarte mult cercetat de turiști. Camere de închiriat în sat și la locuințele maicilor. Gară la Pașcani. Posibilități de frumoase excursii.

Mănăstirea Agapia, stațiune de vilegiatură, situată mai spre munte decât Văratecul, sub măgura « Muncelul cu flori » la 480 m. înălțime. Loc de repaus minunat. Ferită de curenți, stațiunea are un climat plăcut cu aer ozonat din întinsele păduri de brazi gară la Pașcani. Locuințe în sat și la maici. De vizitat: mănăstirea și muzeul bisericesc. Excursii în împrejurimi.

Mănăstirea Neamț, stațiune de vilegiatură, așezată într-o poiană, pe Valea Nemțisorului, în apropiere de Tg. Neamț. Altitudine 450 m. Climat dulce. Are și un izvor cu apă minerală cloruro-sodică sulfuroasă. Vile, locuințe în sat, restaurant. Gară la Pașcani. Se poate vizita: Mănăstirea Neamț, Schitul Vovidenia, Schitul Procov (cu o bisericuță de lemn), Mănăstirea Secul; excursii în împrejurimi și alpinism în munții Bistriței.

Borca, stațiune balneo-climatică, minunat așezată în mijlocul munților la 600 m. înălțime. Climat foarte plăcut. Ape alcaline, cloruro-sodice iodurate. Instalații modeste. Hotel, restaurant.

Broșteni, stațiune balneo-climatică, situată pe malul stâng al Bistriței, la 14 km de Borca. Altitudine 630 m. Climat subalpin. Un cămin al Corpului didactic, hotel, restaurant.

Bicăz, stațiune climatică subalpină, situată pe malul drept al Bistriței, la 430 m înălțime. Sediul Domeniilor Coroanei. Stațiune foarte frecventată pentru frumusețile naturale și confortul ce oferă.

NEAMȚ

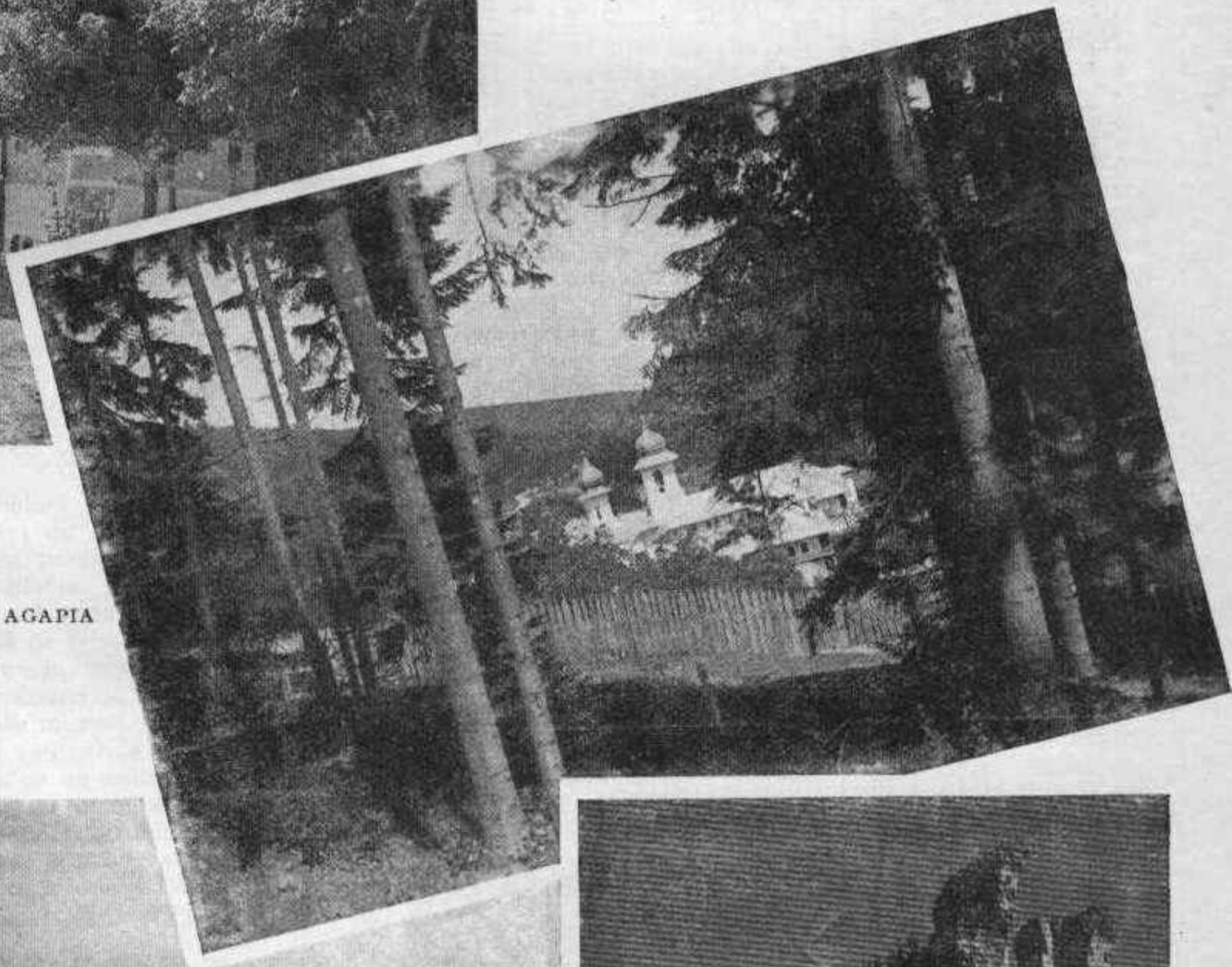

MĂNĂSTIREA VĂRATEC

MĂNĂSTIREA SECU

MĂNĂSTIREA AGAPIA

MĂNĂSTIREA NEAMȚU

Foto arh. Petit

BOCIULEȘTI:
RUINILE BISERICII LUI ȘTEFAN CEL MARE

Schitul Durăului, mică stațiune climatică, așezată la poalele Ceahlăului, la 750 m. înălțime, pe o poiană înflorită. Stațiune mult căutată de turiști.

Mănăstirea Bisericiani și *Mănăstirea Pângărați*, stațiuni climatice de interes local, așezate în apropiere de Piatra.

Județ de munte cu locuri de un rar pitoresc, remarcabile peisagii alpine, cu falnice păduri de brazi, străbătut de sălbatecul râu Bistrița, Neamțul, este un județ de mari posibilități turistice. Caracteristic prin mulțimea și însemnătatea mănăstirilor, schiturilor și bisericilor ce le are, el atrage deopotrivă prin frumusețea stațiunilor cât și pentru sălbăticia munților săi.

Alpinism. În Munții Bistriței: din Bicaz, pe la schitul Tarcău - Valea Tarcăului, pe Muntele Balint; din Râpciuni, urmând drumul pe la schitul Durău - Stănilile - Jghiabul lui Petru - Ocolășul Mare, sau pe la Fântâna Mitropolitului - Peștera lui Ghedeon - Vârful Toaca, pe vârful Ceahlăului, scoborâre peste Bistra în valea Jidanului - Bicazul Ardelean, la Cheile Bicazului, din Borca, pe valea Petroasă la Cheile Borcei; pe Muntele Budacul; peste Muntele Găina la Broșteni; de aici, pe pâraul Jidancei, la vârful Grințieșului Broștenilor; din Broșteni pe vârful Măzănaia; din Broșteni la Gura Barnarului și cheile Barnarului; dela Cojoci, pe pâraul Chiril, la schitul Rarău și de aici, mai departe pe Rarău și Pietrele Doamnei (jud. Câmpulung).

CULTURĂ

Știință de carte. Populația județului, dela 7 ani în sus este de 156.030 locuitori, din cari 60,9% sunt știutori de carte. După sex, proporția este de 74,2% bărbați știutori de carte și 48,5% femei știutoare de carte. Repartiția locuitorilor după gradul de instrucție, în procente, este următoarea:

Gradul de instrucție școlară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul știutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extrașcolară	1,7	0,7
2. Primară	74,8	94,8
3. Secundară	11,7	2,7
4. Profesională	9,4	1,5
5. Universitară	1,7	0,2
6. Alte școli superioare	0,7	0,1

Învățământ. Populația școlară a județului N. (între 5—18 ani) a fost în anul 1934 de 44.715 locuitori (8.857 mediu urban și 35.858 mediu rural).

Școli secundare. În orașul Piatra: liceu de băieți, liceu de fete, liceu comercial, liceu industrial de fete, școală normală de băieți, școală normală de fete, gimnaziu de băieți, gimnaziu comercial, gimnaziu industrial. În Tg.-Neamț: gimnaziu de băieți, școală profesională de fete, școală de meserii. În Broșteni: școală de meserii.

Școli primare 228, din care 196 rurale și 32 urbane (225 școli de stat și 3 confesionale), cu un număr total de 30.558 elevi (5.036 mediu urban și 25.522 mediu rural) și cu 672 învățători și alt personal didactic (situația din 1934).

Grădini de copii 15, din care 4 rurale și 11 urbane (13 de stat și 2 confesionale), cu un număr total de 1.124 copii (898 mediu urban și 226 mediu rural) și cu 23 conducătoare (situația din 1934).

Instituții culturale. *Fundația Culturală Regală «Principele Carol»* are cămine culturale în următoarele localități: Tg.-Neamț, Arămoaia, Bălțătești, Bărcănești, Bărgăoani, Calu, Dărmănești, Dochia, Dobreni, Dragomirești, Davideni, General-Averescu, Grumăzești, Hangu, Oșlobeni, Răucești, Răsboeni, Slobozia, Stejarul, Șerbești, Tarcău, Tazlău, Țibucanii-de-Jos, Țibucanii-de-Sus, Văratie, și Vânători.

Centrala Caselor Naționale are organizații culturale în Piatra (cu local propriu, secțiuni de turism, muzeu și arheologie) și Roznov (local propriu).

Liga culturală activează în Brateș (I. G. Duca).

Casa Școalelor și a Culturii Poporului, întreține în județul N. 56 cămine culturale, o societate muzicală și 6 biblioteci, adică în total 63 organizații culturale, dintre care 27 au personalitate juridică.

În comunele rurale mai sunt: 89 biblioteci, 51 muzee sătești, 8 asociații culturale și 10 societăți muzicale și corale.

Orașul Piatra are: 7 biblioteci, 3 muzee, 1 asociație culturală, 1 cor bisericesc, 2 cinematografe, 4 societăți sportive, 1 de vânatoare și 1 de turism.

În Tg.-Neamț se află 3 biblioteci, 2 muzee, 1 cinematograf. În Buhuși 2 biblioteci, 2 muzee, 1 asociație culturală, 1 societate de muzică și 2 cinematografe.

RELIGIE

Confesiuni. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, din totalul locuitorilor județului 90,4% sunt ortodocși.

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 189 biserici ortodoxe, 9 mănăstiri ortodoxe (6 de călugări și 3 de maici), 2 biserici romano-catolice, 1 lipovenească, 5 case de rugăciuni adventiste, 20 sinagogi și case de rugăciuni evreiești.

Instituții bisericești. 2 protopopiate ortodoxe, cu reședință la Piatra și Tg.-Neamț.

Județul N. se află în eparhia Arhiepiscopiei Iașilor (Mitropolia Moldovei și Sucevei).

ADMINISTRAȚIE

Organizare administrativă. Capitala județului N. este orașul Piatra. Județul are 3 orașe (Piatra, Buhuși și Tg.-Neamț) și 256 sate, împărțite astfel:

I. Plasa Bistrița	60 sate
II. Plasa Cetatea-Neamț	48 sate
III. Plasa I. G. Duca	39 sate
IV. Plasa Muntele	53 sate
V. Plasa Răsboeni	56 sate

Organizare judecătorească. Un tribunal la Piatra, cu 2 secțiuni, 11 magistrați, 1 prim-procuror și 1 procuror în circumscripția Curții de Apel din Iași.

4 judecătorii la Piatra, Târgu-Neamț, Buhuși și Hangu cu un total de 8 magistrați.

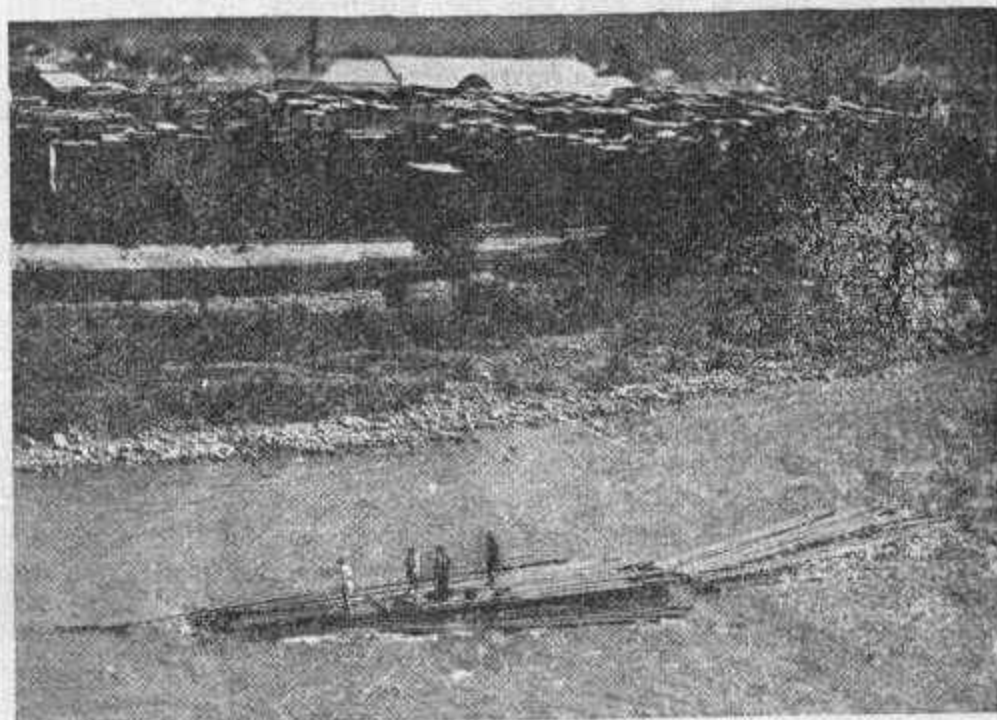
Organizare sanitară. Spitale de stat în Piatra, Tg.-Neamț, Broșteni, Hangu, Răsboeni și Roznov. Sanatoriul de tuberculoși la Bisericiani. 2 spitale evreiești în orașele Piatra și Tg.-Neamț.

3 dispensare în Piatra («Crinul vieții», «Mărăției» și «Tămăduirea»), 1 dispensar ambulant și 2 dispensare în orașele Buhuși și Tg.-Neamț; 12 dispensare în comunele rurale Bălțătești, Bicaz, Bodești-Precista, Borca, Călugăreni, Crucea, General Averescu, Ghigoești, Girov, Pipirig, Redin, Tazlău.

Serviciul sanitar județean și serviciile sanitare ale orașelor Piatra, Buhuși și Tg.-Neamț).

Asistență și prevedere socială. Casa Asigurărilor Sociale din Piatra are oficii la Târgu-Neamț și Buhuși și servicii medicale la Piatra, Târgu-Neamț, Buhuși, Tarcău, Ardeluța, Hangu, Borca, Roznov, Tazlău, Bicaz și Pipirig, cu 17 medici și 3 farmaciști.

Societatea «Crinul vieții» din Piatra întreține o cantină, un dispensar și o școală sub cerul liber; Societatea

PLUTE PE BISTRIȚA

CETĂȚUIA ȘI VĂRĂRIA VĂZUTE DELA CASA DE ADĂPOST

« Denise » din Piatra, întreține o colonie de vară pentru copii; Societatea « Salvarea copiilor » din Tazlău are un dispensar și o cantină.

În orașul Piatra mai activează: Asociația Cercului de gospodine, Societatea pentru profilaxia tuberculozei, Societatea « Principele Mircea », Societatea « Crucea Roșie », Oficiul I.O.V., Căminul de ucenici, Asociația « Bunul Samaritean », Azilul comunal de bătrâni, Azilul izraelit de bătrâni.

În Buhuși se află Societatea de ajutor reciproc « Fraterna »; în Tg. - Neamț, Societatea « Infrățirea » și Orfelinatul « Principele Carol ».

PRINCIPALE AȘEZĂRI

Piatra, reședința județului. (Vezi monografiile orașelor reședință).

Buhuși, comună urbană, așezată în Sudul județului, pe valea Bistriței, la 35 km de reședința județului, la 112 km de Iași și la 330 km de București.

Stație c.f. pe linia Bacău-Piatra.

Are 9.600 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul orașului pe exercițiul 1936/37 se ridică la suma de 8.967.332 lei.

1 fabrică de postav « Industria textilă » (una din cele mai mari din țară), 1 distilerie, 1 fabrică de sumane, 1 de țesătorie, 1 de lumânări, 1 de brânzeturi, câteva întreprinderi forestiere. Comerț dezvoltat de cereale, animale, lână, cherestea și lemne de foc.

4 școli primare (din care 1 evreiască), 2 grădini de copii.

2 biblioteci, 2 muzee, 1 asociație culturală, 1 corală, 2 cinematografe.

1 biserică ortodoxă, 3 sinagogi și case de rugăciuni evreiești.

Primărie, Pretură, Judecătorie de ocol, Percepție fiscală, Serviciu sanitar, Serviciu veterinar, Poliție, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic.

Uniunea generală a micilor industriași și meseriași, Asociația « Vlad Țepeș » a lucrătorilor din fabrică și Sindicatul cărașilor.

Apeduct, uzină electrică.

Dispensar, Serviciul medical al Casei Asigurărilor Sociale, Societatea de ajutor reciproc « Fraterna ».

Tg.-Neamț, comună urbană, așezată în Nordul județului, pe valea râului Neamț și în vechiul drum al Sucevei, la 38 km de reședința județului, la 133 km de Iași și la 400 km de București. Stația c.f. cea mai apropiată — Pașcani, la 32 km.

Are 9.656 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul orașului pe exercițiul 1935/36 se ridică la suma de 11.102.443 lei.

Numeroase fabrici de cherestea și lemnărie, 1 fabrică de postav și dimie, 1 țesătorie și 1 fabrică de brânzeturi.

Comerț dezvoltat cu cherestea, lemne de foc, cereale și animale. Bâlciri anuale: Înălțarea Domnului și Sf. Voevozi.

1 gimnaziu de băieți, 1 școală profesională de fete, 1 școală de meserii, 4 școli primare de băieți, 3 școli primare de fete, 1 școală primară izraelită, 2 grădini de copii.

Căminul Cultural al Fundației Regele « Principele Carol ».

3 biblioteci, 2 muzee, 1 cinematograf.

6 biserici ortodoxe, 8 sinagogi și case de rugăciuni evreiești, 1 protopopiat ortodox.

Primărie, Pretură, Judecătorie de ocol, Percepție fiscală, Serviciu sanitar, Serviciu veterinar, Birou de măsuri și greutate, Poliție, Ocol silvic, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic.

Sfat negustoresc, Uniunea micilor meseriași, Cercul comercianților de cereale.

Lumină electrică.

Spital de stat, Spital particular (evreiesc), 1 dispensar, Serviciu medical al Casei Asigurărilor Sociale, Orfelinatul « Principele Carol », Soc. de binefacere « Infrățirea ».

LOCALITĂȚILE DIN JUDEȚUL NEAMȚ

A) Orașe

1. Piatra (capitala județului)
2. Buhuși
3. Tg.-Neamț

B) Sate

I. PLASA BISTRIȚA

1. Balan
2. Balcani
3. Bărcănești
4. Bărcu
5. Bârjoveni
6. Bețești
7. Bodești
8. Borlești
9. Brășăuți
10. Calu
11. Căndești
12. Chintinici
13. Cindia
14. Ciolpan
15. Cîrtești
16. Costișa
17. Cotreanța
18. Dărmănești
19. Doamna
20. Dornești
21. Dumbrava-Roșie-din-Deal
22. Dumbrava-Roșie-din-Vale
23. Fauri
24. Frumoasa
25. Frunzeni
26. Gogșani
27. Iapa
28. Luncași
29. Marginea
30. Mastacăn
31. Mănioaia
32. Mirăuțeni
33. Mocani
34. Nechit
35. Negrițești
36. Negulești
37. Orbic
38. Podoleni
39. Poeni
40. Poloboc
41. Puriceni
42. Rediu
43. Români
44. Roznov
45. Runcu
46. Ruseni
47. Sărata
48. Săvinești
49. Săvoaia-Portărești
50. Schitu-Runcu
51. Siliștea
52. Slobozia
53. Socca
54. Tazlău
55. Tătăruș
56. Traian
57. Vădurele
58. Văleni
59. Zănești
60. Zberești

II. PLASA MUNTELE

1. Audia
2. Bistricioara
3. Bobotești
4. Borea
5. Borșeni
6. Brânzeni
7. Broșteni
8. Buhalnița
9. Bușmei
10. Călugăreni
11. Chiril
12. Cojoci
13. Coroiu
14. Cotărgași
15. Crucea
16. Dreptu
17. Farcașa
18. Fărțiți
19. Frasin
20. Frumosu
21. Galu
22. Gălbăzești
23. Grințieșul-Mare
24. Grințieșul-Mic
25. Haleasa
26. Hangu
27. Holda
28. Holdița
29. Izvorul-Alb
30. Lărgu
31. Lețești
32. Mădești
33. Neagra
34. Pârâul-Cârjei
35. Pârâul-Fagului
36. Pârâul-Pantei
37. Poenari
38. Poiana
39. Poiana-Largului
40. Poiana-Răchitei
41. Poiana-Teiului
42. Popești
43. Potoci
44. Răpciuni
45. Ruginești
46. Ruseni
47. Sabasa
48. Săvinești
49. Schit
50. Secu
51. Soci
52. Stejaru
53. Topliceni

III. PLASA I. G. DUCA

1. Agărcia
2. Almași
3. Ardeluța-Brateș
4. Bicăz
5. Bistrița (suburbană)
6. Capșa
7. Cășaria
8. Cărnău
9. Chisirig
10. Ciungi
11. Cujești

12. Cut
13. Dobreni
14. Dumbrava-Roșie (suburb.)
15. Gărcina
16. Hamzoaia
17. Izvoare
18. Izvorul-Muntelui
19. Lunca-Strâmbului
20. Malu
21. Mărceni
22. Negrești
23. Oanțu
24. Pângărați
25. Pângărăciur
26. Poiana
27. Poiana-Cărnului
28. Sărata
29. Scăricica
30. Secu
31. Stejaru
32. Straja
33. Tarcău
34. Tașca
35. Ticoș-Florea
36. Vaduri
37. Vădurele
38. Vânători
39. Vișoara

IV. PLASA RĂSBOENI

1. Arămoaia
2. Bahna
3. Bălănești
4. Bălușești
5. Bărgăoani
6. Borniș
7. Borșeni-Tăetura
8. Boțești
9. Breaza
10. Căciulești
11. Cătuna
12. Cerțieni
13. Chilia
14. Conțești
15. Crăești
16. Davideni
17. Dănești
18. Dârloaia
19. Dochia
20. Doina
21. Dragomirești
22. Dușești
23. Ghigoești
24. Ghilăești
25. Girov
26. Gura-Văii
27. Hârtești
28. Hârtoș
29. Hoisești
30. Homiceni
31. I. C. Brătianu
32. Itrinești
33. Lingurari
34. Mastacăn
35. Mărgineni
36. Negoești
37. Păstrăveni
38. Poeni

39. Popești
40. Rădeni
41. Războeni
42. Soci
43. Spiești
44. Serbești
45. Ștefan-cel-Mare
46. Talpa
47. Tâmpaști
48. Tîbucani-de-Jos
49. Tîbucani-de-Sus
50. Totoești
51. Tuturești
52. Unghiu
53. Uscăți
54. Vad
55. Verșești
56. Vlădiceni

V. PLASA CETATEA NEAMȚ

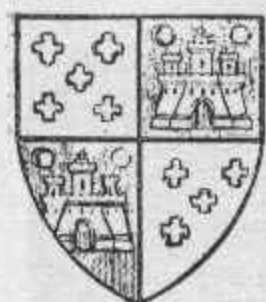
1. Agapia
2. Aprodul-Purice
3. Bălătești
4. Bebiea
5. Boboești-Dolia
6. Bodești-de-Jos
7. Bodești-de-Sus
8. Boiștea
9. Condreni
10. Corni
11. Cracăul-Negru
12. Crăcăoani
13. Curechiștea
14. Dolhești
15. Dumbrăvele
16. Filioara
17. General-Averescu
18. Ghindăoani
19. Grași
20. Gropi
21. Grumăzești
22. Humulești
23. Ingărești-Julfeni
24. Lunca
25. Magazia
26. Mănăstirea-Agapia
27. Mănăstirea-Neamț
28. Mănăstirea-Văratie
29. Mitoc-Bălan
30. Nemțisor
31. Ocea
32. Oglinzi
33. Oșlobeni
34. Pătlăgești
35. Petricani
36. Pipirig
37. Plotun
38. Răbăia
39. Răucești
40. Săcălușești
41. Stânca
42. Târpești
43. Tolici
44. Topolița
45. Valea-Arini
46. Valea-Seacă
47. Văratie
48. Vânătorii-Neamț

VAS DIN EPOCA ROMANĂ

JUDEȚUL ODORHEI

Stema. Scut scartelat. În cartierele 1 și 4, de argint, câte cinci cruci albastre, așezate 2, 1, 2 (simbolizând luptele pentru credință ale locuitorilor); în cartierele 2 și 3, albastre, câte o cetate de argint, cu trei turnuri crenelate, așezate pe o terasă verde și însoțită la stânga de un soare de aur și la dreapta de un crai nou de aur, iar turnul din mijloc având în vârf o cruce de argint. (Simbolizează vechile cetăți de apărare ale ținutului).

Este vechea stemă, heraldizată.

GEOGRAFIE

Așezare. Județul O. este așezat în răsăritul Transilvaniei pe vechiul drum militar, care ducea peste munții Harghita, către pasurile Carpaților Moldovei. De aici rolul de arriere-garde pe care l-a jucat acest ținut în apărarea graniței contra barbarilor din Est (Tătari).

Suprafața: 2.977 km².

Infățișarea pământului. Partea răsăriteană a județului se întinde peste munții vulcanici ai Harghitei și ai Gurghiului. La întâlnirea poalelor vulcanilor din N și S, se întinde un podiș larg, în chip de culuar, pe care drumurile îl folosesc pentru a trece munții. Către apus, adică spre podișul Transilvaniei, materialele aruncate de vulcanii de pe vremuri, au acoperit cu pături de grosime deosebită, marginea acestuia. Apele de mai târziu spălând păturele mai subțiri, au reușit ulterior să sape astfel, la contactul între munți și podiș, o serie de mici depresiuni azi bine populate și utilizate pentru circulația pe sub munte pe linia transversală văilor principale. În fine dincolo de linia ultimelor înălțimi vulcanice cari adăpostesc aceste depresiuni, județul cuprinde partea cea mai înaltă (peste 800 m), a podișului dintre Târnave fragmentat de afluenții acestora.

Climă și ape. Clima este, în general umedă și aspră, (temperatura medie a lunii celei mai calde sub 18° în munți; între 18°—22°, în podiș iar a lunii celei mai reci între —5° și —7°. Precipitațiunile anuale între 600—800 mm). De aici abundența apelor, care se strâng toate în cele două Târnave (Mică și Mare) și în cele două Homoroduri.

Vegetație. Afară de marginea răsăriteană care-i și cea mai înaltă și unde se întâlnesc codrii de brazi, aproape tot județul e acoperit de frumoase păduri de fag. De pe văi și chiar de pe dealurile mai joase însă, făgeturile au fost de multă vreme tăiate și înlocuite cu fâneță și cereale. Mai ales în jurul Odorheiului și în bazinul Homorodurilor, unde se mai păstrează și câteva păcuri de stejari, despădurirea a fost generală.

Bogății minerale. În interiorul munților vulcanici și chiar pe marginea lor vestică, ies la iveală izvoare minerale carbonatate; iar înăuntrul depresiunilor de contact (ex. Praid), se găsesc zăcăminte de sare din zona cutelor diapire (cu sămburi de sare) care înconjoară podișul Transilvaniei.

ISTORIE

Vechime și dezvoltare istorică. Județul O. poartă un nume de origine slavă, dela «dvor» curte. Pe locul capitalei sale, s'au descoperit urmele unui castru roman.

Întâlni document regesc care poartă mențiunea Odorheiului — din 1301 — amintește și o așezare românească, o «villa olachalis» al cărei cneaz e un anume Ursul.

În cursul veacurilor din urmă, bogata populație românească — atestată în această regiune — a fost asimilată de Săcui. În ciuda desnaționalizării sale, numele românești abundă încă.

Dela instalarea lor în aceste locuri, Săcuii s'au organizat într'un scaun, după modelul tradițional românesc.

În 1562, scaunul Odorheiului devine chiar cel mai de seamă dintre scaunele săcuiești — păstrător al arhivelor și al sigilului «națiunii».

În 1538, Petru Rareș își întinse supremația și asupra Odorheiului. Posesiunile sale se întindeau estfel din Moldova până la Cetatea de Baltă, în inima principatului transilvan.

Monumente istorice. Ruinile castrului roman în curtea liceului St. O. Iosif din Odorhei.

Biserica greco-catolică din comuna Bodogaia, construită din lemn, strămutată aci din Cristur în anul 1867.

Biserica romano-catolică din Cristur astăzi I. G. Duca. *Cetatea Jimbor* din sec. XIV, în comuna cu același nume.

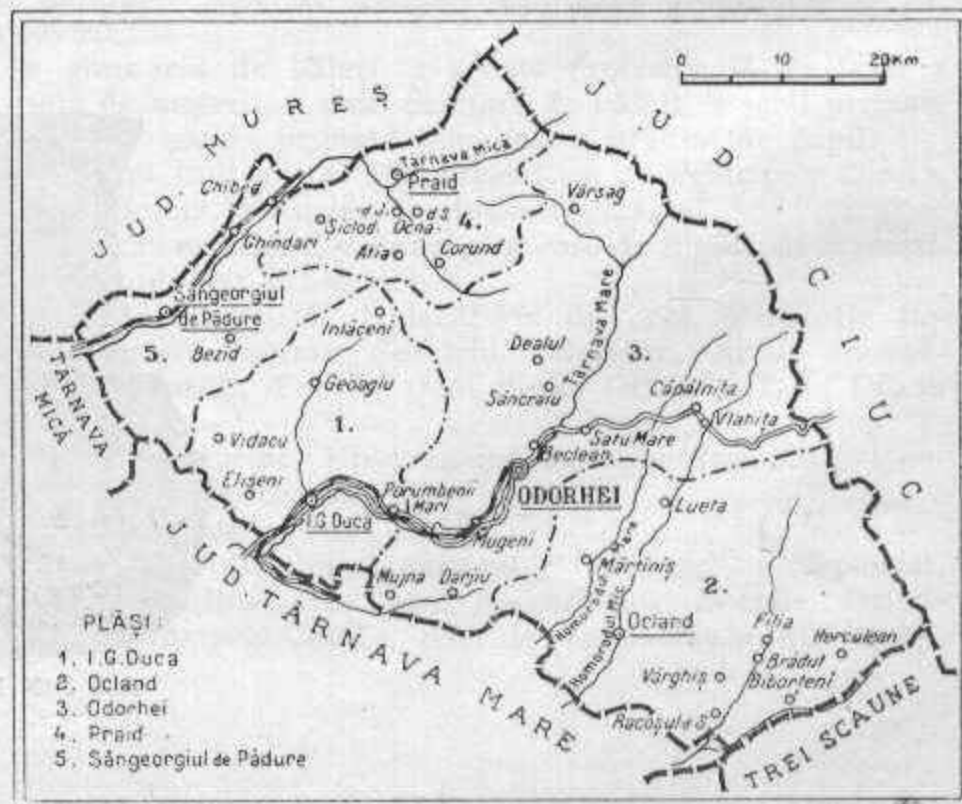
Ruinile cetății Odorheiului construit de Ioan Zapolya, vovodul Transilvaniei.

Biserica și Colegiul reformat, din Odorhei construite în 1692 sub domnia lui Sigismund Bathory. Colegiul posedă o frumoasă bibliotecă.

Mănăstirea franciscană, din Odorhei renovată în sec. XVIII cu o mare biserică centrală.

POPULAȚIE

Starea populației. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, județul O. numără 130.646 locuitori.

Populația județului este repartizată astfel:

a) Pe orașe și plăși, după sex

Unități administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbați	Femei
Total județ	130.646	65.772	64.874
Orașul Odorhei	8.592	4.101	4.491
Total rural	122.054	61.671	60.383
1. Plasa Cristur	30.231	14.970	15.261
2. Plasa Ocland	25.650	12.939	12.711
3. Plasa Odorhei	37.523	19.286	18.237
4. Plasa Praid	28.650	14.476	14.174

b) Pe grupe de vârstă

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele	130.646	30—49 ani	28.968
0—9 ani	34.566	50—69 ani	19.814
10—29 ani	41.323	70 ani și peste	5.693
		Vârstă nedecларată	282

Mișcarea populației. Datele fundamentale ale mișcării populației în județul O. după cifrele publicate în Buletinul Demografic al României în perioada 1931—1936, sunt următoarele:

Anul	Cifra probabilă a populației județului la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proportia la 1000 locuitori		
		Născuți vii	Morți	Excedent natural	Născuți vii	Morți	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 medie anuală	—	3.723	2.570	1.153	27,8	19,2	8,6
1931	131.412	4.070	2.537	1.533	31,0	19,3	11,7
1932	132.909	3.969	2.618	1.351	29,9	19,7	10,2
1933	134.134	3.726	2.363	1.363	27,8	17,6	10,2
1934	135.191	3.419	2.717	702	25,3	20,1	5,2
1935	135.774	3.431	2.617	814	25,3	19,3	6,0
1936	136.953	3.574	2.464	1.110	26,1	18,0	8,1

La data de 1 Iulie 1937 cifra probabilă a populației județului Odorhei a fost de 138.213 locuitori. Față de populația numărată la recensământul din 1930 și anume 130.646 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 7.567 locuitori în timp de șase ani și jumătate ceea ce corespunde unei creșteri de 5,8%.

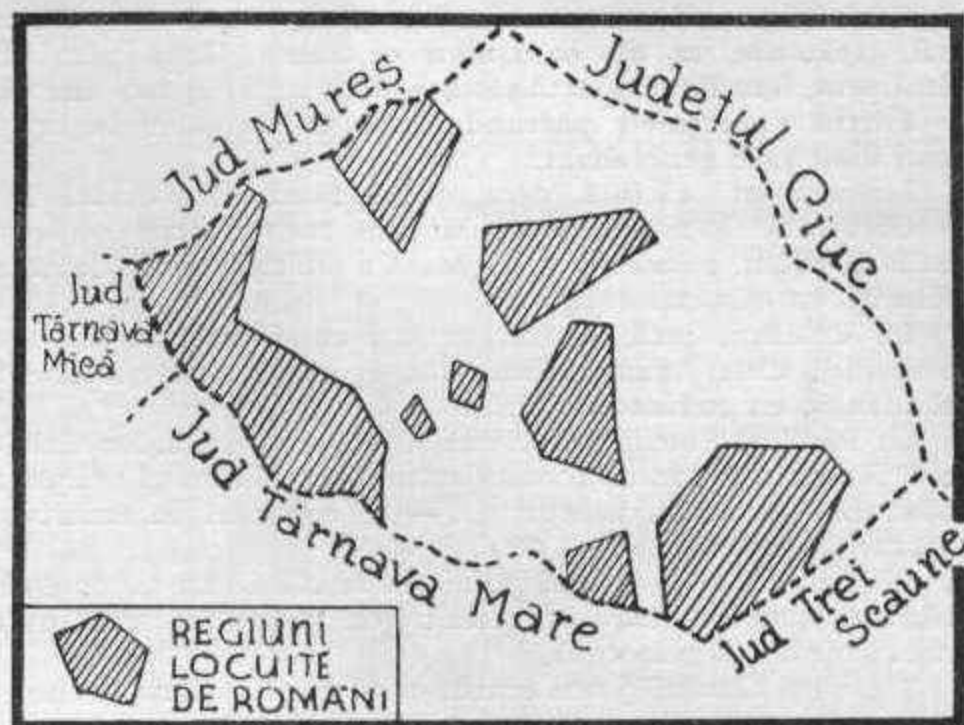
INFĂȚIȘARE SOCIALĂ

Cei 138.000 de locuitori ai județului sunt în majoritatea lor țărani secui¹⁾. Acești coloni în permanent contact cu locuitorii români băstinași și-au împrumutat reciproc portul, obiceiurile și credințele, și fiindcă Secuii erau favorizați de stăpânire, au izbutit să desnaționalizeze aproape total pe Români și în 130 de sate, din cele 140 câte are Odorheiul, populația este azi secuiască. Urme românești evidente se găsesc încă în 38 de sate, așa cum se poate vedea din harta de mai jos²⁾.

În orașe, două la număr, Odorheiul (Locul Curții) și I. G. Duca (fost pe vremuri Cristur), populația este amestecată. Trăiesc laolaltă Români în număr mereu crescând alături de Secuii numeroși, de Sașii risipiți în satele limitrofe județelor Târnava-Mică și Mare, cari sunt de asemenea desnaționalizați, precum și de alte seminții al căror număr este foarte redus: Evrei, Armeni, etc.

Tipul curat turanic nu se mai află printre Secui. Indicele lor biologic se apropie mai mult de al Românilor, decât de cel al Maghiarilor, care-î revendică.

De altfel, continuele prefaceri de după războiu și lupta susținută, pe care o dau instituțiile de cultură din Odorhei pentru readucerea la mază a Românilor înstrăi-

nați, precum și numărul tot mai mare al celor reveniți, sunt o dovadă, că elementul dominant în această regiune, oricât de puțin des ar fi fost pe vremuri, a fost tot cel românesc.

În afară de înfățișarea aceasta etnică, configurația județului Odorhei mai prezintă un caracter aparte pe care nu-l au multe alte județe, și anume prezența în multe sate a așa zișilor nobili, *nemeși*, iar numărul lor — posesori de diplome de noblete pe pergament — e mare. În genere, Secuiul se simte și prin originea lui nobil; a fost doară cândva soldat — purtător de armă. Arhiva Prefecturii din Odorhei este plină de diplomele nemeșilor secui, și poate că multe din ele sunt momelile de odinioară cu care elementul autohton românesc a fost câștigat pentru desnaționalizare.

Densitatea populației este mai mare în partea de SV a județului și anume pe văile apelor și în locurile accesibile agriculturii. În regiunea de munte, populația este mai rară și satele se respiră pe kilometri întregi de drumuri pe costișe.

Țăranii români și secui, fără deosebire, sunt în majoritate agricultori. Plugarii mai înstăriți în satele mari, ei cultivă îndeosebi cerealele, cu deosebire ovăzul, pe care-l folosesc pentru frumoșii și bine îngrijiții lor cai; porumbul, din care fac, întocmai ca țăranii noștri, cu cari conviețuiesc, mămăliga; secara, grâul din care fac odată pe săptămână pâine; cartofii, în felurite spețe pe care-i vând, ca și ceapa roșie și iute, specifică regiunii.

În regiunea de munte, în vreo 15 sate mari, ocupația de căpetenie este lemnăritul. Având multe și bogate păduri, țăranii exploatează în așa numitele compozesorate, lemnul de brad pentru fasonat și lemnul de fag pentru foc. Mai în fiecare comună de munte sunt joagăre puse în funcțiune cu cărbunele alb.

Dar nu numai comerțul de lemne a înflorit în aceste regiuni; alături de nevoia materială satisfăcută, s'a dezvoltat și manifestarea sufletului, în alese creștături în lemn, pe frumoase și impunătoare porți, cu lalele învoalte și cu mărgăritar alb. Și, probabil, tocmai conviețuirea cu Românul îndrăgostit de săpătura în lemn, i-a dat Secuiului inspirația acestor creștături.

O altă parte a populației se ocupă cu exploatarea sării. În Praid, există o veche ocnă de sare. Se spune că românii au tăiat cei dintâi, aici, blocul argintiu.

La Corund, un deal calcaros, a fost transformat de vreme și de natură într'un bogat zăcămant de *aragonit*. E singurul din Europa. Se mai află astfel de piatră doar în Brazilia.

Este exploatat rațional cu muncitori locali.

Creșterea vitelor, posibilă prin îmbelșugate pășuni, este încă o ocupație a populației județului Odorhei.

Laptele și derivatele lui sunt aduse de aci chiar pe piața Bucureștilor.

Olăritul este de asemenea în floare pe valea Corundului.

Portul în județ este cel românesc, modificat. Secuiul poartă cămașa în ȋțari, iar țăranul român peste ei. Câteva înfloriri cu găetan negru, imitând brandenburgurile, dau aspect gorjan, uneori, acestui port secuiesc. Țesătura necesară o fac în casă; dimia de asemeni, Bărbații, ca și femeile, poartă cisme, cu încrețituri.

¹⁾ I. Popa-Lisseanu, *Secuii și Secuizarea Românilor*.

²⁾ Harta întocmită d-l Fl. M. Costache.

Femeile poartă costume frumos și bogat înflorite. Colori vii, țipătoare, ca ale oamenilor ce trăiesc lângă pământ. În Lueta, femeile se poartă săsește, deși sunt departe de sași.

Portul «nemțesc» pătrunde însă treptat, iar la oraș, mai ales, este generalizat.

Iarna poartă căciulă, vara pălărie luată dela «șatră».

Obiceiurile la nunți, botez, moarte, sunt aproape aceleași ca la Români. Deosebirea religioasă a adăugat însă elemente felurite cu caracter religios.

De Crăciun, însă, găsim aproape cu identitate aceleași obiceiuri. Chiar textul cântecelor e cel românesc, scâlciat și adăogit cu cuvinte secuești.

La Paști, și Secuii roșesc ouă și le încondeiază. La sărbători fac hore tot în mijlocul satului, cu lăutari și nelipsita băutură — care, în județul O. — se consumă în cantitate destul de mare.

Medicul șef al județului pomenea odată de un consum de băuturi alcoolice care reprezenta de patru ori mai mult decât bugetul Prefecturii.

Tinerii și bătrânii joacă ceardașul, dansul național secuesc. Românii joacă dansurile specific românești: ardeleanca, mureșeanca, alunelul, etc.

Credința religioasă este cea unitariană, reformată și romano-catolică pentru Secui, cea ortodoxă și greco-catolică (unită) pentru români.

Printre așezămintele de seamă ale regiunii este «compose-soratul», reuniune de proprietari, cari exploatează în comun pădurile; un fel de cooperative. Asociațiunile de pășunat, sunt instituții vechi, ce mai trăesc încă și cari dau roade.

Cooperativele de consum sunt în firea Secuiului. De aceea, cooperativa «Hangya» are ramificații în toate satele. Păcat însă că abundă în băuturi alcoolice.

Lăptăriile dela Merești și Tălișoara sunt o dovadă a raționalei creșteri a vitelor. Cașcavalul de Tălișoara este renumit, ca și fabrica, una din cele mai de seamă din țară.

Până la războiu, elementul secuesc a fost preponderant. Românii au fost total neglijați.

După războiu, problema reromanizării și recâștigării elementelor desnaționalizate, ridicată la rangul de problemă de Stat de către fostul ministru al Școalelor, dr. C. Angelescu, a făcut ca elementul românesc să se redrezeze; astăzi, trecerile la bisericile românești sunt foarte numeroase și sincere. Satele, prin aceste transformări, capătă alt aspect, iar tineretul crește în noua credință a patriei române.

Aici însă, ca pretutindeni, se observă un exod spre orașul care nu dă întotdeauna țăranului fericirea pe care o caută, departe de pământul pe care-l cunoaște și din care poate trăi.

i. s.

ECONOMIE

Județul O., regiune de munte cu păduri întinse, bogat în minereuri de fier, piatră de calcar, aragonit și sare, are un pronunțat caracter industrial.

Agricultura și creșterea animalelor ocupă totuși majoritatea locuitorilor.

Agricultură. Județul ocupă o suprafață totală de 297.700 ha. Suprafața arabilă este de 78.547 ha, adică 26,38% din suprafața județului și 0,27% din suprafața totală a țării.

Din suprafața arabilă a județului, marea proprietate deține 135 ha, adică 0,17%, iar mica proprietate 78.412 ha, adică 99,83%.

Din totalul suprafeței arabile, cerealele ocupă 46.703 ha, astfel repartizate:

Grâul ocupă 18.139 ha, cu o producție de 193.377 chint. (prod. medie la ha 10,7 chint.), în valoare de 76 mil. lei.

Porumbul ocupă 14.692 ha, cu o producție de 210.515 chint. (prod. medie la ha 14,3 chint.), în valoare de 49 mil. lei.

Ovăzul ocupă 11.083 ha, cu o producție de 92.461 chint. (prod. medie la ha 8,3 chint.), în valoare de 28 mil. lei.

Orzul ocupă 1.934 ha, cu o producție de 20.264 chint. (prod. medie la ha 10,5 chint.), în valoare de 5 mil. lei.

Secara ocupă 855 ha, cu o producție de 8.523 chint. (prod. medie la ha 10,0 chint.), în valoare de 2 mil. lei.

Fânețele cultivate și alte culturi furajere ocupă 4.361 ha. Din această suprafață trifoiul ocupă 2.149 ha, cu o producție de 92.014 chint. fân (media la ha 42,8 chint.), în valoare de 12 mil. lei și 500 chint. sămânță (media la ha 0,2 chint.).

Lucerna ocupă 854 ha, cu o producție de 43.384 chint. fân (media la ha 50,8 chint.), în valoare de 6 mil. lei și 120 chint. sămânță (media la ha 0,1 chint.). Rădăcinile de nutreț ocupă 589 ha, cu o producție de 48.187 chint. (media la ha 81,8 chint.), în valoare de 3 mil. lei.

Plantele alimentare ocupă 3.116 ha. Din această suprafață cartofii ocupă 2.251 ha, cu o producție de 157.719 chint. (media la ha 70,0 chint.), în valoare de 20 mil. lei.

Cartofii printre porumb dau o producție de 39.742 chint. în valoare de 5 mil. lei, iar fasolea printre porumb dă o producție de 13.984 chint. în valoare de 5 mil. lei.

Plantele industriale ocupă 761 ha. Din această suprafață cânepa ocupă 451 ha, cu o producție de 2.583 chint. fuior (media la ha 5,7 chint.), în valoare de 9 mil. lei și 1.016 chint. sămânță (media la ha 2,2 chint.). Inul ocupă 245 ha, cu o producție de 367 chint. fuior (media la ha 1,5 chint.), în valoare de 2 mil. lei, și 612 chint. sămânță (media la ha 2,5 chint.).

Vegetație și culturi diverse. Din suprafața totală a județului (297.700 ha), ogoarele sterpe ocupă 23.606 ha.

Fânețele naturale ocupă 54.288 ha, cu o producție de 868.608 chint. (prod. medie la ha 16,0 chint.), în valoare de 96 mil. lei.

Pășunile ocupă 44.121 ha.

Pădurile ocupă 101.153 ha.

Livezile de pruni ocupă 648 ha.

Alți pomi fructiferi ocupă 1.579 ha.

Vița de vie ocupă 101 ha.

Creșterea animalelor. În județul O. se găseau în anul 1935:

Cai 15.275, boi 40.470, bivoli 4.191, oi 61.603, capre 3.876, porci 12.287, stupi sistematici 2.874 și stupi primitivi 1.304.

Industria. 65 mori, 34 întreprinderi pentru prelucrarea laptelui, 4 fabrici de spirt (2 la Odorhei, 1 la Vârghiș și 1 la Săcel) 1 rafinărie de spirt (Odorhei), 2 fabrici de oțet (Sângeorgiul-de-Pădure și I. G. Duca) 1 de lichioruri și rom, 1 de mezeluri, 1 de bere, 1 de colorii de pământ (toate la Odorhei), 2 țesătorii (I. G. Duca), 1 fabrică pentru prelucrarea inului și cânepii (I. G. Duca), 1 uzină de fer (Lueta), 1 de pielărie (Odorhei), 16 de cherestea (2 la Odorhei, 5 la Praid, 2 la Beclean, 2 la Zetea, și câte una la Brăduț, Filia, Dealul, Lupeni, Târnovița), 16 de cărămiză și țiglă (3 la Odorhei, 3 la I. G. Duca și câte una la Praid, Avrămești, Goagiu, Porumbenii-Mari, Săcueni, Ocand, Merești, Beclean, Lutița și Sâncraiu), 1 de articole de aragonit (Corund), 1 de măhuri (Odorhei) și 3 de vase de lut (Corund), 2 exploatare de ape minerale (Bihorțeni, și Racoșul-de-Sus), 1 mină de sare (Praid), 1 mină de fier (Lueta) și 1 carieră de piatră de calcar (Merești).

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei și peste ¹⁾: Rafinaria și întreprinderea liberă al fabricantilor de spirt din Odorhei, Odorhei (soc. 1, inv. 5) și Uzinele de fier «Vlahița», Lueta (soc. 5, inv. 11), cu o mină de fier în aceeași comună, Deasemenea menționăm mina de sare C.A.M. din Praid.

INDUSTRIA *) JUDEȚULUI ODORHEI ÎN 1935

Întreprinderile dela 5 H.P. sau 20 lucrători în sus

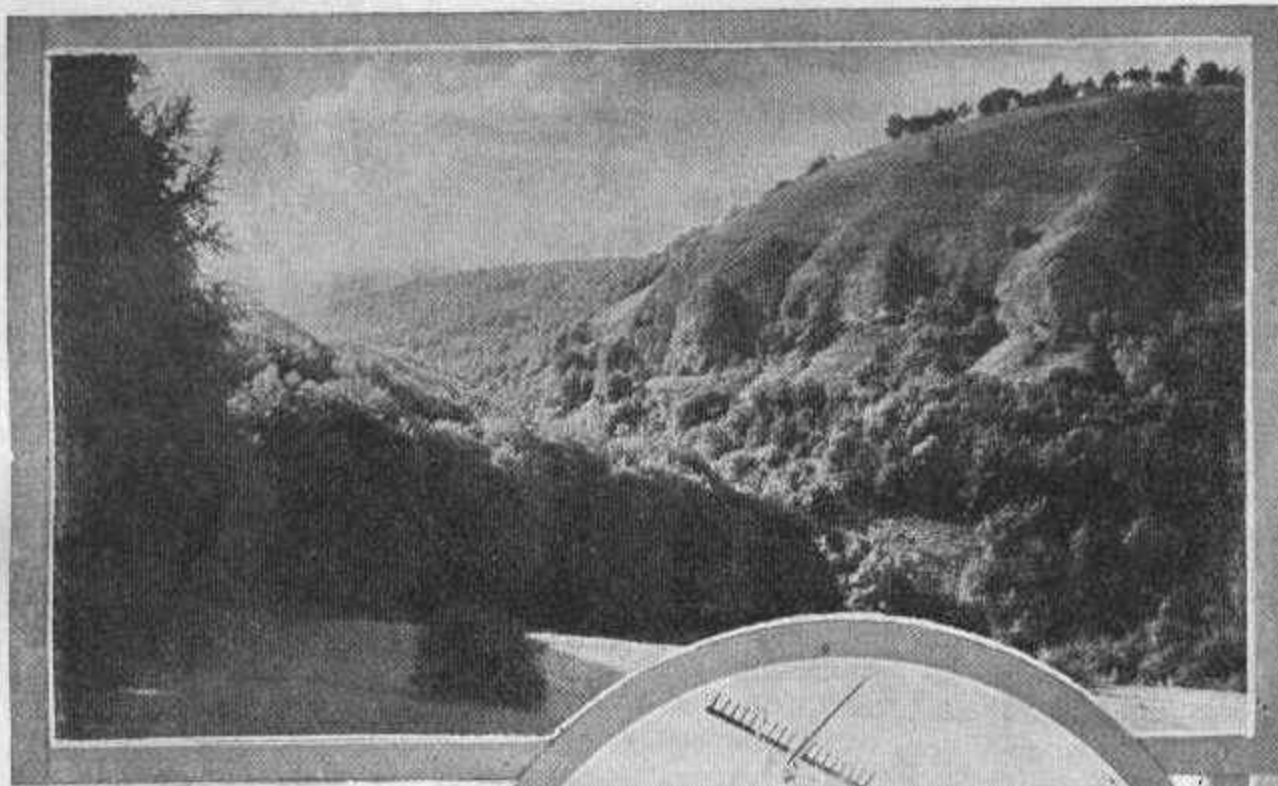
Industria	Numărul fabricilor		Forța motrice H.P.	Personal ocupat	Valoarea producției în mii de lei
	Active	Inchise			
Alimentară	7	2	106	28	3.881
Textilă	1	—	30	44	616
Metalurgică	1	—	490	437	12.500
Hârtie și Arte					
Grafice	1	—	6	9	241
Pielărie	—	1	70	—	—
Lemnului	9	2	668	84	57.173
Materiale de construcție	5	—	156	106	1.452
Ceramică	1	—	6	25	356
Total	25	5	1.532	733	76.219

*) Nu sunt cuprinse exploatarea miniere, petrolifere, carierele, uzinele de apă și electricitate.

¹⁾ Cifrele în paranteză arată capitalul social (soc.) și capitalul investit (inv.) în milioane de lei.

ODORHEI

MUNȚII ARCHITEI

SECUI IN ZI DE SĂRBĂTOARE

SECUI LA
MUNCA CÂMPULUI

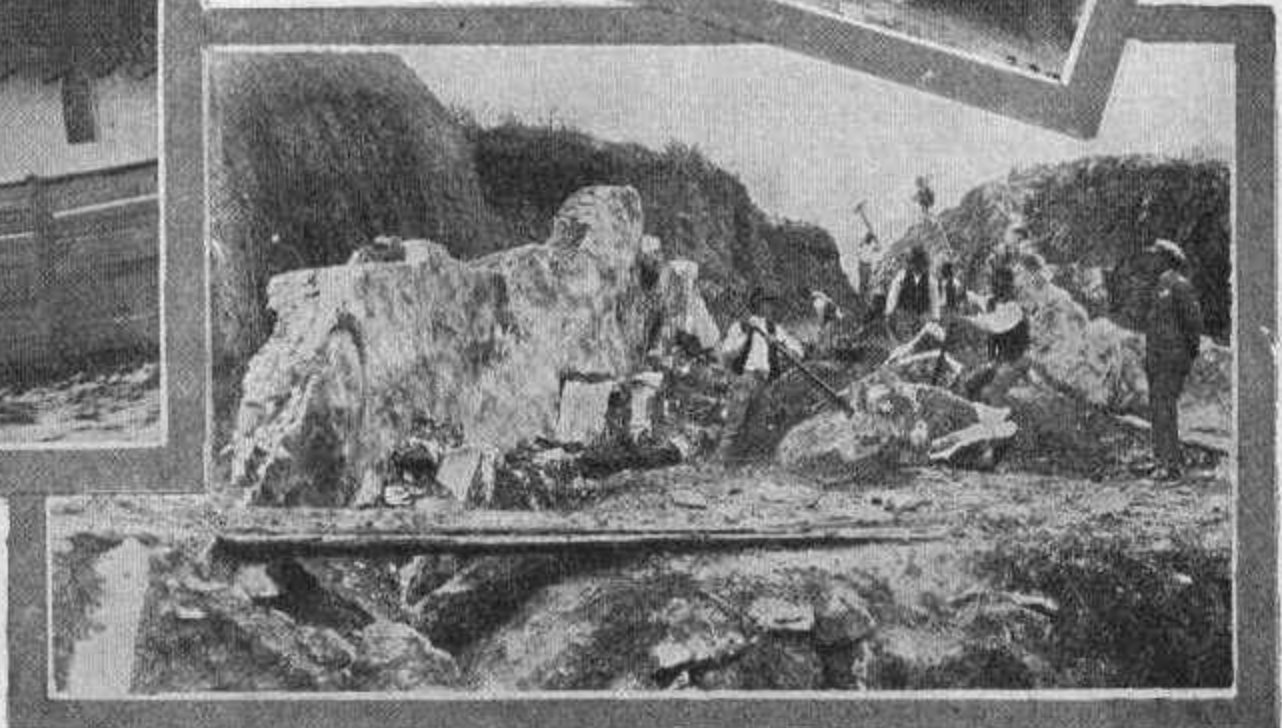

TELEAC: ARTA CASNICĂ

BISERICA ORTODOXĂ DIN VÂRGHIȘ

CORUND: MINA DE ARAGONIT

Credit și cooperatie. În cuprinsul județului funcționează 4 bănci societăți anonime.

Situația, conform bilanțurilor încheiate la 31 Decembrie 1934 se prezintă astfel:

A C T V		P A S I V	
Disponibil	542.508	Fonduri	8.659.944
Plasamente	40.071.101	Angajamente	36.035.803
Imobilizări	4.088.907	Rezultate	20.717
Rezultate	13.948		
Total	44.716.464	Total	44.716.464

Cooperative de credit (bănci populare) 2, cu 342 membri, și cu un capital social vărsat de 308.948 lei. Imprumuturi acordate 1.253.642 lei (neconvertite 340.026; convertite 484.988 lei; și reduceri la imprumuturi convertite 428.628. Depuneri spre fructificare 154.042 lei. Totalul bilanțului 1.554.296 lei.

Finanțe publice. Bugetul județului O. pe exercițiul 1936/37, prevede următoarele cifre:

	L e i
Venituri	10.958.374
Venituri ordinare	8.470.444
Venituri extraordinare	380.470
Venituri speciale	2.107.460
Cheltuieli	10.783.374
Cheltuieli ordinare	8.295.444
Cheltuieli extraordinare	380.470
Cheltuieli speciale	2.107.460

Drumuri. Județul O. este străbătut de o rețea de drumuri, în lungime totală de 787 km 135 m, repartizată astfel:

Drumuri naționale 72 km 263 m, din care 69 km 200 m (pietruți), sunt întreținuți de Direcția Generală a Drumurilor, iar 3 km 063 m (pavați și pietruți) de comuna Odorhei.

Drumuri județene 374 km 626 m, din care administrația județului întreține 372 km 626 m (pietruți în întregime), iar comuna Odorhei 2 km.

Drumuri comunale 340 km 246 m.

Lungimea podurilor este de 6.228,75 metri, repartizată astfel: poduri naționale 763 m, județene 3.112,10 m, și comunale 2.353,65 m.

Prin județ trece 1 drum național, legând următoarele localități: *Mercurea - Ciuc - Odorhei - Sighișoara* (Odorhei - limita județului Ciuc = 39 km; Odorhei - limita județului Târnava Mare = 33 km).

Calea ferată. Județul O. este străbătut de o rețea de cale ferată în lungime totală de 77 km din care linii secundare simple 71 km și linii înguste simple 6 km.

Stații importante: Odorhei, Praid.

Poșta, telegraf, telefon. 1 oficiu P.T.T. de stat, la Odorhei, 19 oficii autorizate la Atid, Chibed, Cobătești, Corund, I. G. Duca, Ghindari, Goagiu, Lueta, Lupeni, Mărtiniș, Mugeni, Ocland, Porumbenii-Mari, Praid, Sângeorgiu-de-Pădure, Sânpaul, Tălișoara, Vlăhița și Zetea și 3 agenții autorizate la Avrămești, Dârjiu și Jimbor.

Oficii telefonice la Odorhei, Atid, Chibed, Corund, Ghindari, Homorod-Băi, I. G. Duca, Lueta, Lupeni, Mărtiniș, Mugeni, Ocland, Porumbenii-Mari, Praid, Sângeorgiu-de-Pădure, Sânpaul, Tălișoara, Vlăhița și Zetea.

Stațiuni climatice, balneare, turism. *Corund*, stațiune balneo-climatică, așezată între dealuri împădurite la 540 m înălțime. Climat plăcut, temperatura constantă, aer curat.

Izvoare cu ape alcaline carbo-gazoase feruginoase.

Indicațiuni. Băi: reumatism, boli nervoase și boli de femei; cură internă, cataruri ale tubului digestiv și căilor urinare.

Instalații balneare modeste, pentru băi calde și reci.

Anotimp Iunie - August.

Vile locuințe în sat.

Excursii în munți.

Gară la Praid (9 km) pe liniile Blaj-Praid și Tg. Mureș - Praid.

Seiche, stațiune climatică modestă, la 568 m înălțime în mijlocul pădurii de brazi. Ape sulfatate calcice. Indicațiuni: reumatism, scrofuloză, inflamații cronice, boli de femei și boli de piele, iar în cura internă, anemie, delibitate, convalescență. Instalație de băi calde și bazin pentru băi reci. Anotimp: Iunie - August. Vile, restaurant, medic. Gară la Odorhei (pe linia Sighișoara - Odorhei).

Vlăhița (Homorod), mică stațiune balneo-climatică, așezată în munții Architei la 710 m înălțime în mijlocul pădurii de brazi, având un climat subalpin cu aer bine ozonizat. Ape feruginoase bicarbonate. Indicațiuni: anemie, afecțiuni gastro-intestinale, bolile aparatului respirator și căilor urinare. Instalație de băi calde și reci, bazin. Hoteluri, vile, un sanatoriu al Statului. Oficiu P.T. Curse regulate cu autobuzul la Odorhei. Excursii în împrejurimi și alpinism în munții Architei și Baraoltului.

Biborțeni, stațiune balneară de interes local, așezată în munți la 490 m, cu climat subalpin. Anotimp: Maiu - Septembrie. Ape carbogazoase feruginoase, lithinate. Apa de băut « Borvis Oltul ». Instalații modeste. Locuințe în sat. Gara la Augustini (12 km), pe linia București-Oradea.

Doboșeni, mică stațiune balneară, așezată între dealuri la 500 m înălțime, în imediată apropiere de Biborțeni. Ape clorurosodice. Băi calde și reci.

Craiu, stațiune balneo-climatică subalpină (751 m). Ape cloruro-sodice concentrate. Băi calde și reci. Locuințe la săteni. Gară la Odorhei și la Miercurea Ciucului.

Cristur, stațiune balneară de interes local, cu ape cloruro-sodice iodurate și bromurate. Anotimp: Iunie - August. Locuințe în sat. Gară locală pe linia Sighișoara - Odorhei.

Filiași, stațiune balneară la 5 km de Cristur, cu același fel de ape. Instalație de băi calde și reci. Locuințe în sat.

Odorhei, stațiune balneară, în marginea orașului Odorhei. Ape cloruro-sodice concentrate. Stabiliment de băi calde.

La *Racoșul-de-Sus* se află un izvor, bine captat, cu ape carbogazoase.

Județul O. având atâtea stațiuni balneare și climatice, cu poziții naturale minunate, este un județ cu mari posibilități turistice.

Excursii: din Corund la salinele dela Praid și la Băile Sovata; din Merești la cheile Vărgheșului și peștera dela Merești.

Alpinism: din Vlăhița, pe Vârful Mădărașul (1801 m), cel mai înalt vârf al Munților Harghitei; dela Filia peste Coama Baraoltului la Tușnad.

CULTURĂ

Știință de carte. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, populația județului, dela 7 ani în sus este de 105.321 locuitori din cari 85,0% sunt știutori de carte. După sex, proporția este de 87,6% bărbați știutori de carte și 82,3% femei știutoare de carte. Repartiția locuitorilor după gradul de instrucție, în procente este următoarea:

Gradul de instrucție școlară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul știutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extrașcolară	0,9	0,4
2. Primară	60,4	94,6
3. Secundară	30,4	4,0
4. Profesională	4,2	0,5
5. Universitară	5,3	0,4
6. Alte școli superioare	0,8	0,1

Invățământ. Populația școlară a județului O. (între 5—18 ani) a fost în anul 1934 de 27.861 locuitori (1.139 mediu urban și 26.722 mediu rural).

Școli secundare. 2 licee de băieți (1 confesional), 1 școală normală confesională de băieți, 1 școală normală confesională de fete, 1 gimnaziu de fete, 1 gimnaziu industrial de băieți.

Școli primare 190, din care 184 rurale și 6 urbane (130 școli de stat și 60 confesionale), cu un număr total de 20.605 elevi (835 mediu urban și 19.770 mediu rural) și cu 398 învățători și personal didactic. (situația din 1934).

Grădini de copii 35, din care 32 rurale și 3 urbane (34 de stat și 1 confesională), cu un număr total de 2.407 copii (200 mediu urban și 2.207 mediu rural) și cu 42 conducătoare. (situația din 1934).

Instituții culturale. În județul O. se relevă activitatea despărțământului central al Asociației «Astra» cu sediul în orașul Odorhei și cu organizații locale în Cristur și Ocland.

Fundația Culturală Regală «Principele Carol» are un cămin cultural în Vidacutul.

Casa Școalelor și a Culturii Poporului, întreține în județ 98 cămine culturale, 25 soc. muzicale și 11 biblioteci, adică în total 134 organizații culturale, dintre care, 15 au personalitate juridică.

În orașul Odorhei: 3 biblioteci, 1 muzeu, 1 societate literară, 3 asociații culturale (1 romano-catolică), societăți muzicale.

În județ se mai află 26 reuniuni feminine, 2 cinematografe (Odorhei și I. G. Duca), 3 societăți sportive și 4 societăți de vânătoare.

RELIGIE

Confesiuni. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, din totalul locuitorilor 3,5% sunt ortodocși și 1,1% sunt greco-catolici. Restul populației aparține altor confesiuni.

Biserici și lăcașuri de închinăciune. În județul O. se află 18 biserici ortodoxe, 12 greco-catolice, 42 romano-catolice, 70 reformate, 30 unitariene, 1 evanghelic-luterană, 12 case de rugăciune baptiste, 1 casă de rugăciune adventistă și 3 case de rugăciune evreiești.

Instituții bisericesti. Protopopiat ortodox la Sângeorgiu-de-Pădure, Protopopiat greco-catolic la Odorhei, Protopiate romano-catolice la Odorhei și la I. G. Duca, Protopopiat reformat la Odorhei, Protopiate unitariene la Crăciunel și Firtănuș.

Județul se află în eparhia ortodoxă a Arhiepiscopiei de Alba-Iulia și Sibiu (Mitropolia Ardealului, Banatului, Cri-

șanei și Maramureșului) și în eparhia greco-catolică a Arhiepiscopiei de Alba-Iulia și Făgăraș.

ADMINISTRAȚIE

Organizare administrativă. Capitala județului O. este orașul Odorhei. Județul are 140 sate, împărțite astfel:

I. Plasa I. G. Duca	33 sate
II. Plasa Ocland	30 sate
III. Plasa Odorhei	49 sate
IV. Plasa Praid	8 sate
V. Plasa Sângeorgiu-de-Pădure	20 sate

Organizare judecătorească. Un tribunal la Odorhei cu 6 secțiune, 8 magistrați și 1 procuror, în circumscripția Curții de Apel din Târgu-Mureș.

3 judecătoria la Odorhei, Ocland și Sângeorgiu-de-Pădure, cu un total de 7 magistrați.

Organizare sanitară. 1 spital de stat la Odorhei, 1 sanatoriu particular, și 4 dispensare de stat la Odorhei, Ocland, Merești și Sângeorgiu-de-Pădure.

Serviciul sanitar județean și Serviciul sanitar al orașului Odorhei.

Asistență și prevedere socială. Casa Centrală a Asigurărilor Sociale are organizații medicale în Odorhei, Praid, I. G. Duca, Vlăhița și Tălișoara, cu un total de 7 medici.

Soc. «Crucea-Roșie», activează la Odorhei, I. G. Duca și Sângeorgiu-de-Pădure.

În orașul Odorhei mai activează: Soc. pentru profilaxia tuberculozei, Oficiu I.O.V., Casa comunală a săracilor, Casa săracilor a comunității romano-catolice, Casa săracilor a comunității reformate, Soc. filantropică a săracilor, Reuniunea femeilor ortodoxe, Reuniunea femeilor greco-catolice, Reuniunea femeilor romano-catolice, Reuniunea femeilor reformate.

PRINCIPALE AȘEZĂRI

Odorhei, capitala județului. (Vezi monografiile orașelor reședință).

Praid, centru de exploatare a sării așezat în bazinul Târnavei-Mici. 2.793 locuitori (29 Decembrie 1930).

LOCALITĂȚILE DIN JUDEȚUL ODORHEI

A) Orașe

1. Odorhei (capitala județului)

B) Sate

I. PLASA I. G. DUCA

1. Andreeni
2. Avrămești
3. Bențid
4. Betești
5. Bodogaia
6. Cădaci
7. Cechești
8. Cehețel
9. Chedia-Mare
10. Chedia-Mică
11. Cobătești
12. Eliseni
13. Feleag
14. Filiaș
15. Firtănuș
16. Goagiu
17. I. G. Duca
18. Inlăceni
19. Medișor
20. Mihăileni
21. Mureni
22. Nicoleni
23. Porumbeni-Mari
24. Porumbeni-Mici
25. Rugănești
26. Săcel
27. Săcuieni
28. Șimonești
29. Șoimoșul-Mare
30. Șoimoșul-Mic
31. Târcești
32. Tardeni
33. Vidacutul

II. PLASA OCLAND

1. Aldea
2. Bădeni
3. Bățanii-Mici
4. Biborțeni
5. Brăduț
6. Călugăreni
7. Chinușu
8. Comănești
9. Crăciunel
10. Daia
11. Doboseni
12. Filia
13. Ghipeș
14. Herculean
15. Ighiu
16. Ionești
17. Jimbor
18. Locodeni
19. Lueta
20. Mărtiniș
21. Merești
22. Ocland
23. Orășeni
24. Petreni
25. Racoșul-de-Sus
26. Rareș
27. Satul-Nou
28. Sânpaul
29. Tălișoara
30. Vârghiș

III. PLASA ODORHEI

1. Alexandrița
2. Aluniș
3. Arvățeni
4. Beclean

5. Beta
6. Biserican
7. Brădești
8. Bulgăreni
9. Cădișeni
10. Căpâlnița
11. Crișeni
12. Dârjiu
13. Dealul
14. Dejuțiu
15. Dobeni
16. Fâncel
17. Feliceni
18. Firtușu
19. Forțeni
20. Hoghia
21. Iașul
22. Lupeni
23. Lutița
24. Matășeni
25. Morăreni
26. Mugeni
27. Mujna
28. Nicolesți
29. Obrănești
30. Oțeni
31. Păulenii
32. Petecu
33. Polonița
34. Satul-Mare
35. Satul-Mic
36. Sâncraiu
37. Tăetura
38. Tămașul
39. Tăureni
40. Târnovița
41. Teleac
42. Tibodu
43. Ulcani
44. Ulișul
45. Vasileni

46. Văleni
47. Vârșag
48. Vlăhița
49. Zetca

IV. PLASA PRAID

1. Atia
2. Corund
3. Cușmed
4. Ocna-de-Jos
5. Ocna-de-Sus
6. Praid
7. Solocma
8. Siclod

V. PLASA SÂNGEORGIIU-DE-PĂDURE

1. Atid
2. Bezid
3. Bezidul-Nou
4. Bordoșiu
5. Călimănești
6. Chibed
7. Cibu
8. Cioc
9. Crișeni
10. Dumfreni
11. Fântânele
12. Ghindari
13. Hotești
14. Jacodul
15. Roaua
16. Sălașuri
17. Sângeorgiu-de-Pădure
18. Ștefănești
19. Vețca
20. Viforoasa

JUDEȚUL OLT

Stema. Scut albastru, cu o fascie de argint (Oltul), peste care se află un turn pătrat și crenelat, de argint, cu o poartă arcuită și zăbreliată și cu trei ferestre zăbreliate, așezate 1, 2.

Simbolizează grelele lupte de apărare purtate de locuitorii județului contra numeroaselor năvăliri păgâne.

Este vechea stemă, completată.

GEOGRAFIE

Așezare. Județul O. este așezat în partea de Vest a Munteniei, pe malul stâng al văii Oltului, în drumul Craiovei.

Suprafața: 2.863 km².

Infățișarea pământului. Județul O. se întinde peste o parte a platformei deluroase a Oltului, formată și aici din culmi cu spinarea netedă și dispuse divergent printre afluenții Oltului și ai râului Vedea. În Nordul județului culmile se strâmtează și se înalță până la peste 400 m; în Sud însă, ele se lătesc și coboară până sub 150 m pierzându-se în câmpia Dunării.

Climă și ape. Clima de tranziție între climatul de stepă și cel din dealuri, dar mai apropiată de cel din urmă. Iernile sunt de obicei reci (sub -3° temperatura lunii Ianuarie), iar verile destul de calde (20°-22° temperatura lunii Iulie); ploile însă nu scad sub 500 mm (cum se întâmplă în regiunea de stepă), dar nici nu trec de 600 anual. Dominația vânturilor de Vest indică o slabă înrudire cu clima Olteniei, influențată, după cum se știe, de Mediterana.

Cu excepția Oltului, apă flotabilă care face limita județului spre Apus, toate celelalte râuri ale ținutului, au izvorul în dealuri; de aceea, ele scad mult sau seacă cu totul în timpul verii. Intre acestea, cel mai însemnat este râul Vedea, care curge prin Estul județului și formează, pe o distanță, hotarul către județul Teleorman.

Vegetație. Intreg județul O. face parte din zona pădurilor de stejari. Din întinșii codri de altădată, așa cum sunt arătați de pildă pe o hartă topografică de pe la 1790, n'au mai rămas astăzi decât păcuri mici pe dealurile mai înalte și pe povârnișurile din spre valea Oltului.

ISTORIE

Vechime și dezvoltare istorică. Județul O. și-a luat numele dela râul care-l mărginește spre Apus.

Pe teritoriul acestui ținut trecea în vechime drumul negustorilor spre Oltenia; la Slatina, era vamă pentru acești negustori, încă de pe vremea lui Vlaicu (1368).

Monumente istorice. Schitul Strihareș, din orașul Slatina, a cărui biserică e o ctitorie a Mitropolitului Varlaam, în anul 1672.

Schitul Clocociov din Slatina, a cărui biserică a fost înălțată sub domnia lui Matei Basarab, în anul 1641.

Biserica Sfânta Treime, din Slatina, ridicată la 1645, și renovată în 1789.

POPULAȚIE

Starea populației. Județul O. are, după rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, un număr de 174.219 locuitori.

Populația județului este repartizată astfel:

a) Pe orașe și plăși după sex

Unități administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbați	Femei
Total județ	184.219	87.901	96.318
Orașul Slatina	11.010	5.822	5.188
Total rural	173.209	82.079	91.130
1. Plasa Drăgănești	59.040	28.426	30.614
2. Plasa Dumitrești	54.896	26.016	28.880
3. Plasa Spineni	59.273	27.637	31.636

b) Pe grupe de vârstă

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele	184.219	30—49 ani	41.067
0—9 ani	50.111	50—69 ani	17.262
10—29 ani	72.346	70 și ani peste	2.557
		Vârsta nedecларată	876

Mișcarea populației. Datele fundamentale ale mișcării populației în județul O. în conformitate cu cifrele publicate în Buletinul Demografic al României în perioada 1931—1936 inclusiv, sunt următoarele:

Anul	Cifra probabilă a populației județului la 1 Iulie în fiecare an.	Cifre absolute			Proporții la 1.000 locuitori		
		Născuți vii	Morți	Excedent natural	Născuți vii	Morți	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 medie anuală	—	6.986	3.892	3.094	36,3	20,2	16,1
1931	185.111	6.928	3.745	3.183	37,3	20,2	17,1
1932	189.578	7.765	3.731	4.034	41,0	19,7	21,3
1933	192.664	6.404	3.866	2.538	33,2	20,1	13,1
1934	195.850	7.145	3.815	3.330	36,5	19,5	17,0
1935	198.475	6.690	4.303	2.387	33,7	21,7	12,0
1936	201.570	7.352	4.092	3.260	36,5	20,3	16,2

La data de 1 Iulie 1937 cifra probabilă a populației județului Olt a fost de 204.631 locuitori. Față de populația numărată la recensământul din 1930 și anume 184.219 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 20.412 locuitori în timp de șase ani și jumătate, ceea ce corespunde unei creșteri de 11,1%.

INFĂȚIȘARE SOCIALĂ

Prin așezarea lui, județul Olt este unic în Muntenia: nu are nici beneficiul munților și nu se întinde nici până la Dunăre. Deși, ca unitate administrativă este foarte veche, n'a reușit nici până azi să prezinte o coerență organică. În apropierea drumului ce leagă Transilvania de calea Dunării, Slatina suferă de așezarea sa *dincoace* de Olt. Folosul situației sale pe o importantă arteră de cale ferată, îi este anulat de nodul de cale ferată care se află la Piatra-Olt.

Orașele vecine: Drăgășani, Pitești, Craiova, Caracal, Roșiorii-de-Vede, Turnu-Măgurele, exercită o influență în toate domeniile de viață ale județului. Slatina n'a putut deveni un centru capabil să le neutralizeze atracțiile și influențele. Aceste orașe îi răpesc mare parte din posibilitatea pe care ar avea-o de a deveni un centru economic. Locuitorii din Sud își fac o parte din cumpărături și vânzări la Turnu-Măgurele sau la Caracal, iar cei din Nord se duc la Pitești sau Drăgășani. În Slatina, deci, comerțul e slab. De asemenea nu e de menționat nici un fel de industrie de mari proporții. Și nici în viitor nu se poate întemeia din lipsa materialului prim. Singurele eventuale izvoare de propășire pentru acest oraș ar fi agricultura și Oltul. S'ar putea înfiripa la Slatina un centru de industrializare a produselor agricole. Astăzi sunt aici două mori mari. În Nordul județului industrializarea ar putea să vizeze și pomicultura, care ar putea lua o mai mare extindere. Dacă pe Olt ar exista navigație, județul ar avea, ieftin, tocmai drumul care îi lipsește azi: Nord-Sud. Lipsa acestui drum este una din cauzele care fac Slatina prea peste mână locuitorilor din Nordul și Sudul județului. Azi, pe Olt, nu circulă decât plutele care coboară, din munți, lemn pentru a fi prelucrat la Turnu-Măgurele sau la Slatina.

Aceeași slabă coeziune o găsim și în domeniul vieții spirituale. Slatina n'are posibilitatea să-și țină la ea măcar o parte dintre oamenii cari se disting într'un fel sau altul. Ei sunt luați de alte centre. Aflăm și aici tot două zone de influență. Sudul aparține regiunii din șesul Dunării; portul, datinele, graiul, mentalitatea, sunt specifice. În Nord, dimpotrivă, costumul este la fel cu cel din zona subcarpatică a Munteniei. Tot așa e și limba. Aici oamenii sunt ceva

mai întreprinzători, mai buni gospodari, mai deschiși inovațiilor vieții moderne, cu un mai viu spirit de independență. Cauza trebuie căutată în două direcții: a) în supraviețuirea spiritului moșnenesc, în Nord moșiile boierești fiind foarte puține; b) în diversitatea posibilităților de manifestare economică, aci — regiune de dealuri — oamenii având la îndemână nu numai agricultura ci și pădurile (azi pe sfârșite), pomii, viile, vitele, etc.

ECONOMIE

Județul O. este prin excelență, un județ agricol.

Agricultură. Județul are o suprafață totală de 286.300 ha. Suprafața arabilă este de 183.699 ha, adică 64,16% din suprafața județului și 0,62% din suprafața totală a țării. Din suprafața arabilă a județului, marea proprietate deține 30.585 ha, adică 16,65%, iar mica proprietate 153.114 ha, adică 83,35%.

Din totalul suprafeței arabile, *cerealele* ocupă 172.954 ha, astfel repartizate:

Grâul ocupă 80.946 ha, cu o producție de 570.304 chint. (prod. medie la ha 7,0 chint.), în valoare de 225 mil. lei.

Porumbul ocupă 77.108 ha, cu o producție de 811.970 chint. (prod. medie la ha 10,5 chint.), în valoare de 191 mil. lei.

Ovăzul ocupă 12.985 ha, cu o producție de 85.968 chint. (prod. medie la ha, 6,6 chint.), în valoare de 26 mil. lei.

Orzul ocupă 1.581 ha, cu o producție de 13.111 chint. (prod. medie la ha 8,3 chint.), în valoare de 3 mil. lei.

Secara ocupă 165 ha, *meiul* ocupă 88 ha, *măturile* ocupă 81 ha.

Fânețele cultivate și alte culturi furajere ocupă 2.435 ha. Din această suprafață *lucerna* ocupă 1.470 ha, cu o producție de 29.578 chint. fân (prod. medie la ha 20,0 chint.), în valoare de 4 mil. lei și 25 chint. sămânță. *Alte fânețe cultivate* ocupă 870 ha, cu o producție de 17.084 chint. (media la ha 19,6 chint.), în valoare de 2 mil. lei.

Plantele alimentare ocupă 1.702 ha. Din această suprafață *mazărea* ocupă 343 ha, cu o producție de 4.096 chint. (media la ha 11,9 chint.), în valoare de 2 mil. lei. *Ceapa* ocupă 231 ha, cu o producție de 10.239 chint. (media la ha 44,3 chint.), în valoare de 5 mil. lei. *Varza* ocupă 230 ha, cu o producție de 29.473 chint. (media la ha 128,1 chint.), în valoare de 6 mil. lei.

Fasolea printre porumb dă o producție de 26.724 chint., în valoare de 9 mil. lei, și *dovlecii printre porumb* dau o producție de 146.105 chint., în valoare de 7 mil. lei.

Plantele industriale ocupă 2.912 ha. Din această suprafață *floarea soarelui* ocupă 1.184 ha, cu o producție de 9.731 chint. (media la ha 8,2 chint.), în valoare de 4 mil. lei. *Rapița* ocupă 1.113 ha, cu o producție de 5.425 chint. (media la ha 4,8 chint.), în valoare de 3 mil. lei.

Vegetație și culturi diverse. Din suprafața totală a județului (286.300 ha), ogoarele sterpe ocupă 3.696 ha.

Fânețele naturale ocupă 1.886 ha, cu o producție de 28.856 chint. (prod. medie la ha 15,3 chint.), în valoare de 3 mil. lei.

Pășunile ocupă 15.300 ha.

Pădurile ocupă 21.442 ha.

Livezile de pruni ocupă 2.532 ha, cu o producție de 72.162 chint. (prod. medie la ha 28,5 chint.), în valoare de 22 mil. lei.

Alți pomi fructiferi ocupă 202 ha. În anul 1935 s'au curățit 116.789 pomi, s'au deparazitat 92.658 și s'au altoit 13.478.

Vița de vie ocupă 2.595 ha (din care viile pe rod 2.207 ha), cu o producție de 57.672 hl (prod. medie la ha 26,1 hl), în valoare de 21 mil. lei.

Creșterea animalelor. În județul O. se aflau în anul 1935:

Cai 6.696, boi 45.485, bivoli 128, oi 160.485, capre 7.839, porci 34.946, stupi sistematice 1.105, stupi primitivi 5.788.

Industrie. 2 mori sistematice, 1 fabrică de cherestea, 2 tăbăcării, 1 fabrică de cărămizi și țigle, 3 fabrici de ulei.

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei și peste:*)

*) Cifrele în paranteză arată capitalul social (soc.) și capitalul investit (inv.) în milioane de lei.

Moara « Aluta », (soc. 5, inv. 16) și Fabrica de cherestea (inv. 7), ambele în Slatina.

INDUSTRIA *) JUDEȚULUI OLT, ÎN ANUL 1935

Întreprinderile de la 5 H.P. sau 20 lucrători în sus

Industria	Numărul fabricilor	Forța motrice H.P.	Perso-nalul ocupat	Valoarea producției în mii de lei
Alimentară	2	600	71	76.227
Pielărie	1	25	9	900
Lemnului	1	191	118	11.124
Total	4	816	198	88.251

*) Nu sunt cuprinse exploatarea miniere, petrolifere, carierele, uzinele de apă și electricitate.

Comerț. Județul O. fiind un județ eminent agricol, singura ramură de comerț dezvoltată este comerțul cu cereale.

Centre comerciale: Slatina (bâlcu la 23 Aprilie), Corbu și Potcoava.

Credit și cooperatie. În cuprinsul județului funcționează 8 bănci (societăți anonime).

Situația lor, conform bilanțurilor încheiate la 31 Decembrie 1934 se prezintă astfel:

A C T I V		P A S I V	
Disponibil	94.634	Fonduri	39.555.215
Plasamente	135.823.122	Angajamente	122.753.026
Imobilizări	8.173.057	Rezultate	51.989
Rezultate	18.269.417		
Total	162.360.230	Total	162.360.230

Cooperative de credit (bănci populare) 140, cu 19.220 membri și cu un capital social vărsat de 40.255.938 lei. Împrumuturi acordate 114.436.702 lei (neconvertite 11.247.897 lei, convertite 42.610.437 lei și reduceri la împrumuturi convertite 60.578.368 lei). Depuneri spre fructificare lei 24.245.380. Totalul bilanțului lei 159.328.891.

Cooperative de producție diversă 13, cu 1.600 membri și cu un capital social vărsat de 2.562.141 lei. Valori imobilizate 326.768 lei. Totalul bilanțului 11.953.131 lei.

Cooperative forestiere 1, cu 52 membri și cu un capital social vărsat de 101.966 lei. Păduri și material brut 26.509 lei. Bilanțul încheiat 617.319 lei.

Cooperative agricole de aprovizionare și vânzare în comun 3, cu 320 membri și cu un capital vărsat de 202.650 lei. Bilanțul încheiat 1.275.388 lei.

Cooperative de consum 19, cu 2.434 membri și cu un capital social vărsat de 3.453.184 lei. Mărfuri generale în valoare de 245.448 lei. Bilanțul încheiat 26.957.856 lei.

Situația cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decembrie 1935.

Finanțe publice. Bugetul județului O., pe exercițiul 1936/37, următoarele cifre:

	Lei
Venituri	11.548.819
Venituri ordinare	8.127.582
Venituri extraordinare	13.723
Venituri speciale	3.407.514
Cheltuieli	11.548.819
Cheltuieli ordinare	8.127.582
Cheltuieli extraordinare	13.723
Cheltuieli speciale	3.407.514

Drumuri. Județul O. este străbătut de o rețea de drumuri în lungime totală de 1.567 km 951 m, repartizată astfel:

Drumuri naționale 116 km 300 m, din care Dir. Generală a Drumurilor întreține o rețea pietruită și pavată de 114 km 708 m, iar restul de 1 km 592 m (pavat), e întreținut de orașul Slatina.

Drumuri județene 443 km 001 m (în întregime în Administrația județului), din care 440 km 321 m, sunt pietruite.

Drumuri comunale 1.008 km 650 m.

Lungimea podurilor este de 4.280,90 m, repartizată astfel: poduri naționale 1.386,00 m, județene 1.274,30 m și comunale 1.620,60 m.

Prin județ trec 3 drumuri naționale, legând următoarele localități:

1. Pitești – Slatina – Craiova. (Slatina – Balș = 26 km).

2. Alexandria – R.-de-Vede – Caracal.

3. Pitești – Drăgășani.

Cale ferată. Județul este străbătut de o linie ferată principală simplă de 44 km.

Itinerarii principale. Rapide: (Simplon) București – Timișoara – Jimbolia (Belgrad, Paris). Accelerate: București – Timișoara, București – Sibiu.

Stații importante. Slatina.

Poșta, telegraf, telefon. 4 oficii P.T.T. de stat la Slatina, Drăgășani, Potcoava și Spineni și 4 agenții speciale, la Bălteni, Buzesti, Câmpul Mare și Chilia.

Oficii telefonice. la: Slatina, Bălteni, Buzesti, Drăgășani, Potcoava și Spineni.

CULTURĂ

Știință de carte. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, populația județului, dela 7 ani în sus este de 146.288 locuitori, dintre care 44,4% sunt știutori de carte. După sex, proporția este de 66,9% bărbați știutori de carte și 24,1% femei știutoare de carte. Repartiția locuitorilor după gradul de instrucție, în procente, este următoarea:

Gradul de instrucție școlară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul știutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extrașcolară	1,7	0,6
2. Primară	63,2	93,0
3. Secundară	15,9	4,0
4. Profesională	13,9	2,0
5. Universitară	3,3	0,3
6. Alte școli superioare	2,0	0,1

Învățământ. Populația școlară a județului (între 5 și 18 ani) a fost în anul 1934 de 47.776 loc. (1.583 mediu urban și 46.193 mediu rural).

Școli secundare. 1 liceu de băieți, 1 liceu de fete, 1 liceu comercial de băieți, 1 gimnaziu industrial de băieți, 1 școală normală de menaj, 1 școală profesională de fete, 1 școală inferioară de agricultură, 1 școală de ucenici.

Școli primare 190, din care 184 rurale și 6 urbane (toate școli de stat), cu un număr total de 26.393 elevi (977 mediu urban și 25.416 mediu rural) și cu 451 învățători (situația din 1934).

Grădini de copii 3, din care 1 rurală și 2 urbane, toate de stat, cu un număr total de 151 copii (100 mediu urban și 51 mediu rural) și 3 conducătoare (situația din 1934).

Instituții culturale. Fundația Culturală Regală « Principele Carol » are cămine culturale în: Alimănești, Aluniș, Bălănești, Bârsești, Bârsești-de-Jos, Comani, Deleni, Drăgășani, I. Gh. Duca, Mogoșești, Negreni, Rădești, Sâmburești, Spineni, Scornicești, Teiuș, Urluiasca și Vața.

Centrala Caselor Naționale are organizații culturale în: Slatina (Casa Națională « Oltul », cu bibliotecă) și Deleni.

Liga Culturală activează în localitățile: Albești, Mihăești-de-Sus, Negreni și Tătulești.

Casa Școalelor și a Culturii Poporului întreține 46 cămine culturale, o societate muzicală și 18 biblioteci, adică în total 65 organizații culturale, dintre care 33 au personalitate juridică.

Alte instituții culturale în Slatina: Biblioteca comună, Soc. culturală « Titu Maiorescu » (cu bibliotecă), Soc. culturală « Nicolae Bălcescu » (cu bibliotecă), Asoc. corală « Ciprian Porumbescu », 2 cinematografe, 1 asociație sportivă și 2 societăți de vânătoare.

RELIGIE

Confesiuni. Conform rezultatelor provizorii ale recensământului din 1930, din totalul locuitorilor județului 99,5% sunt ortodocși.

Biserici și lăcașuri de închinăciune. Județul O. are 228 biserici și 2 schituri ortodoxe, 1 casă de rugăciune romano-catolică și 1 sinagogă.

Instituții bisericești Județul este împărțit în 2 proto-popiate și se află în eparhia Episcopiei Argeșului (Mitropolia Ungro-Vlahiei).

ADMINISTRAȚIE

Organizare administrativă. Capitala județului O. este orașul Slatina. Județul are 332 sate împărțite astfel:

I. Plasa Drăgănești	52 sate
II. Plasa Dumitrești	75 sate
III. Plasa Mijlocul	107 sate
IV. Plasa Spineni	98 sate

Organizare judecătorească. Un tribunal la Slatina cu o secțiune, 9 magistrați, 1 prim-procuror și 1 procuror, în circumscripția Curții de Apel din Craiova.

4 judecătoria, la Slatina, Drăgănești, Negreni și Urși, cu un total de 8 magistrați.

LOCALITĂȚILE DIN JUDEȚUL OLT

A) Orașe

1. Slatina (capitala județului)

B) Sate

I. PLASA DRĂGĂNEȘTI

1. Alimănești
2. Arpadia
3. Bălănești
4. Bărcănești
5. Bărsești-de-Jos
6. Bărsești-de-Sus
7. Beciu
8. Berindei
9. Călinești
10. Chioca
11. Cioflanul
12. Comani
13. Cotorga
14. Crăcinei-de-Sus
15. Crâmpoia
16. Dăneasa
17. Drăgănești
18. Dudu
19. Fripi
20. Frunzaru
21. Galneele
22. Gâldaele
23. Gigartu
24. Gostavățu
25. I. I. C. Brătianu
26. Isvoarele
27. Malu-Roșu
28. Mărunței
29. Mihăești-de-Jos
30. Mihăești-de-Sus
31. Olteni
32. Peștera
33. Plăviceni
34. Poiana
35. Popești
36. Radomirești
37. Seaca
38. Siberia
39. Smârdan
40. Sprâncenata
41. Stoicănești
42. Titulești
43. Ungurei
44. Uria
45. Văleni
46. Vătași
47. Vâlcelele-de-Jos
48. Vâlcelele-de-Sus
49. Viesprești
50. Vișoara
51. Zănoaga
52. Zidari

II. PLASA DUMITREȘTI

1. Afumați
2. Albești
3. Aldești
4. Batia
5. Bădărăi
6. Beculești

7. Beria-de-Jos
8. Beria-de-Sus
9. Buciumeni
10. Casa-Veche
11. Căzănești
12. Câmpu-Mare
13. Cepești
14. Cerbeni (comuna Otești)
15. Cerbeni (com. Sâmburești)
16. Cioboti
17. Ciumăgești
18. Comănița
19. Cucuești
20. Dejești
21. Deleni
22. Dienci
23. Dobrinești
24. Dobroteasa
25. Dogari
26. Donești
27. Drăgoești
28. Dumitrești
29. Fedeleșoiu
30. Geamăna
31. Grecrești
32. Ibănești
33. Ionicești
34. Lăunele
35. Leleasca
36. Lănești
37. Linia-Mare
38. Mărulești
39. Mierlicești
40. Miești
41. Mijlocul
42. Morlovesți
43. Murgești
44. Oporelu
45. Otești
46. Otești-de-Jos
47. Otești-de-Sus
48. Păroși
49. Păunești
50. Pogaru
51. Popești
52. Preotești
53. Rădești
54. Răduțești
55. Sâmburești
56. Schitu-Deleni
57. Spătaru
58. Stănuțasa
59. Ștefănești
60. Tonești
61. Tonești-Vătășești
62. Topana
63. Tufaru
64. Urluiasca
65. Urși
66. Valea-Fetei
67. Valea-lui-Albu
68. Valea-Seci
69. Valea-Vai-de-Ei
70. Vănești
71. Vâlvoiu
72. Verguleasa
73. Vlăngărești
74. Vulpești

Organizarea sanitară. Spitale de stat în: Slatina, Drăgănești, Drăgoești și Ion Kalinderu (sanatoriu pentru tuberculoși). Spital militar în Slatina. Sanatoriul particular « Dr. I. Soreanu ».

Dispensare de stat și comunale în: Slatina, Bărsești-de-Sus, Bărsești-de-Vede, Crâmpoia, Spineni, Urși, Dumitrești, Radomirești, Izvoru, Potcoava și I. C. Brătianu.

Serviciul sanitar al județului și serviciul sanitar al orașului Slatina.

Asistență și prevedere socială. Casa Asigurărilor Sociale din Pitești are un oficiu la Slatina.

În orașul Slatina se mai află următoarele instituții de asistență și prevedere socială: Soc. « Crucea Roșie », Soc. pentru profilaxia tuberculozei, Soc. « Principele Mircea », Oficiul I.O.V., Soc. Femeilor Ortodoxe române, 2 aziluri de bătrâni.

PRINCIPALE AȘEZĂRI

Slatina, capitala județului. (Vezi monografiile orașelor reședință).

Drăgănești, Sat de peste 4.000 locuitori situat în Sudul județului, în dreptul unui vad important al Oltului.

75. Vulturești

III. PLASA MIJLOCUL

1. Bacea
2. Bălteni
3. Băceni
4. Bălțați
5. Bărca
6. Bărlești
7. Bircii
8. Braniște
9. Brebeni
10. Brebeni-Români
11. Brebeni-Sârbi
12. Broscari
13. Buicești
14. Burdulești
15. Buta
16. Buzzești
17. Catanele
18. Călugăreasca
19. Cătunul-de-Sus
20. Cârstești
21. Cherlești-din-Deal
22. Cherlești-din-Vale
23. Chițeasca
24. Ciciu
25. Cireașov
26. Ciurești
27. Constantinești
28. Corbu (com. Corbu)
29. Corbu (com. Teslui)
30. Corbu-Nou
31. Corbu-Ungheni
32. Corbulețu
33. Coșereni
34. Cotești
35. Curtișoara
36. Diaconești
37. Dobrotineț
38. Fălcoeni
39. Floru
40. Icoana (com. Icoana)
41. Icoana (com. Floru)
42. Ion Kalinderu
43. Ion G. Duca
44. Ipotești
45. Isărești
46. Jarcaleți
47. Jitaru
48. Jugaru
49. Linia-din-Vale
50. Măgura
51. Mărgineni
52. Mesinești
53. Mierlești
54. Mierlești-de-Sus
55. Mihăilești-Popești
56. Mijlocul
57. Milcov
58. Milcoveni
59. Milcovul-din-Deal
60. Milcovul-din-Vale
61. Mogoșești
62. Moșteni (com. Teslui)
63. Moșteni (com. Vintilă I. C. Brătianu)

64. Negreni
65. Optași
66. Ordorești
67. Pârliți
68. Periești
69. Periești-de-Mijloc
70. Periești-de-Sus
71. Pietrișu
72. Piscani
73. Pițigoești
74. Potcoava
75. Prișeaca
76. Proaspeți
77. Prooroci
78. Puturoasa
79. Raițu
80. Recea
81. Sârbi-Măgura
82. Satul-Nou
83. Săltănești
84. Sărăcești
85. Schitul-Greci
86. Scornicești
87. Sinești
88. Slobozia
89. Stănilăvești
90. Stejarul
91. Șerbănești-de-Jos
92. Șerbănești-de-Sus
93. Tătarei
94. Teslui
95. Titulești
96. Trufinești
97. Turia
98. Ungureni
99. Ursoaia
100. Valea-Mare
101. Valea-Mare-Nouă
102. Valea-Mare-Veche
103. Valea-Merilor
104. Vintilă-Brătianu
105. Vitănești
106. Zăvoiu
107. Zorleasca.

IV. PLASA SPINENI

1. Alunișu
2. Alunișu-de-Jos
3. Alunișu-de-Sus
4. Bătereni
5. Bădicea
6. Băjești
7. Băraști
8. Băraști-de-Cepturi
9. Băraști-de-Vede
10. Bărbălai
11. Blejani
12. Boba
13. Boboc
14. Borănești
15. Boroști
16. Burești
17. Călugări
18. Căndești
19. Cârșani
20. Chelbești
21. Chilia

22. Chinițești
23. Chirițești
24. Chițani
25. Ciocănești
26. Ciorăca (com. Chilia)
27. Ciorăca (com. Valea Un-
gureni)
28. Ciurești (com. Profa)
29. Ciurești (com. Vața)
30. Cojgărei
31. Colonești
32. Corenești
33. Cornețelu
34. Creți
35. Cuza-Vodă
36. Davidești
37. Dealul-Bisericeii
38. Dealul-Chinului
39. Dealul-Tolești
40. Diconești

41. Dincani
42. Fata
43. Făgețelu
44. Frățici
45. Gârbacu
46. Gerăsești
47. Guești
48. Gura-Boului
49. Isaci
50. Isvoru
51. Isvoru-de-Jos
52. Isvoru-de-Sus
53. Lăzărești
54. Lerești-Pielcani
55. Linia-Mare
56. Lungani
57. Maldăru
58. Mărunței
59. Mereni
60. Mircești

61. Mogoșești
62. Momani
63. Motoești
64. Novârgeni
65. Oncești
66. Optășani
67. Păcală
68. Poboru
69. Popești
70. Prodani (com. Bărăști-de-
Cepturi)
71. Prodani (com. Gura-Boului)
72. Profa
73. Purcărești
74. Răduțești
75. Răfoiu
76. Răchicioara
77. Răjlețu-Govora
78. Răjlețu-Vieroși
79. Richișeni

80. Rusceori
81. Seaca
82. Spineni
83. Șuica
84. Șuica-de-Jos
85. Șuica-de-Sus
86. Șurupeni
87. Tătulești
88. Teiușu
89. Teieșmani
90. Turbați
91. Ungureni
92. Valea-Ungureni
93. Vața
94. Vârsești (com. Bărăști-de-
Cepturi)
95. Vârsești (com. Gura-Boului)
96. Vețișoara
97. Vineți
98. Vlaici

STEMA DIN SIGILUL LUI BARBU ȘTIRBEI, 1855

JUDEȚUL ORHEI

Stema. Scut roșu, despicat. În primul cartier, un stejar desrădăcinat, de aur; în al doilea, o coasă de argint cu vârful spre dreapta.

Simbolizează bătrânii codri ai Orheiului și bogăția în fânețe a județului.

Este vechea stemă, rectificată.

GEOGRAFIE

Așezare. Vechiu ținut de graniță al Moldovei de altădată, județul O. face parte dintre județele de Nord ale Moldovei dintre Prut și Nistru (Basarabia), fiind așezat la malul Nistrului; județul este străbătut de drumul care trece acest fluviu la Rezina, pentru a urma apoi, în Ucraina, linia de demarcație între pădure și stepă.

Suprafața: 4.246 km².

Infățișarea pământului. Relieful e un podiș (parte a podișului Moldovenesc) tăiat prin mijloc de valea Răutului, largă și mlăștinoasă ; în apropierea vărsării în Nistru, valea Răutului se strâmtează în chip de chei, din cauza păturei de calcar pe care o taie. Spre această axă a județului se îndreaptă pieziș, din spre N-V spre S-E pînă la dealuri care se desprind din culmile înalte, paralele cu Nistrul. Din aceste culmi paralele cu Nistrul și înălțate pînă la peste 300 m în N județului, altă serie de pîteni coboară repede în trepte către valea fluviului și formează astfel un relief variat, asemănător cu cel din regiunea subcarpatică. (Satele, resfirate printre pometuri, contribuie mult la această înrudire de peisagiu).

Climă și ape. Pe culmea înaltă din spre Nistru și de-a lungul văii fluviului, clima este ceva mai umedă și cu contraste de temperatură mai reduse decât în basinul Răutului și pe dealurile joase care alcătuiesc, aici, partea răsăriteană a depresiunii Răutului. În această din urmă regiune, precipitațiunile scad sub 500 mm anual, iar diferențele de temperatură între iarnă și vară pot depăși 28°. În acest județ se întâlnește deci climatul de stepă cu cel de pădure.

Cu excepția Nistrului, fluviu navigabil, care face hotarul spre E, celelalte ape, având izvorul în podiș, scad sau dispar în timpul verii. Numai Răutul, care le adună pe cele mai multe, mai păstrează ceva apă în acest anotimp. De aici și numărul mare — mai ales în trecut — al iazurilor din acest ținut.

Vegetație. Pe culmea înaltă din spre Nistru și pe cea din dreapta Răutului, se mai păstrează încă pâlcuri relativ întinse de stejari, alternând cu ierburile înalte ale stepei, care stăpâneau — înainte de întinderea ogoarelor — tot Vestul județului. Între aceste ierburi, predomină plantele de origine sarmatică (transnistriană) față de cele de origine pontică și, mai ales, mediteraneană, reduse la minimum.

Bogății minerale. Afară de carierele de calcar din S-E, se pot menționa numai zăcămintele de lignit din marginea de N-V a județului.

ISTORIE

Vechime și dezvoltare istorică. Județul O. cuprinde un străvechiu ținut moldovenesc, străjuit altădată de cetatea Orheiului, puternică Fundație a lui Ștefan cel Mare.

Orheiul a format ca Vrancea sau Câmpulungul o autonomie locală, înzestrată de Ștefan cel Mare, în special, cu importante privilegii.

Marele domn — a cărui amintire este nesfârșit de vie în întreg ținutul — ținea să răsplătească din belșug, în acest chip, vitejia Orheilor, cunoscuți ca cei mai buni arcași ai săi.

În istoria politică și militară a Moldovei, Orheeni au jucat un rol de seamă, răsculându-se uneori împotriva Domniei, sau sprijinind pe anumiți Domni, în rivalitatea pentru scaunul Moldovei.

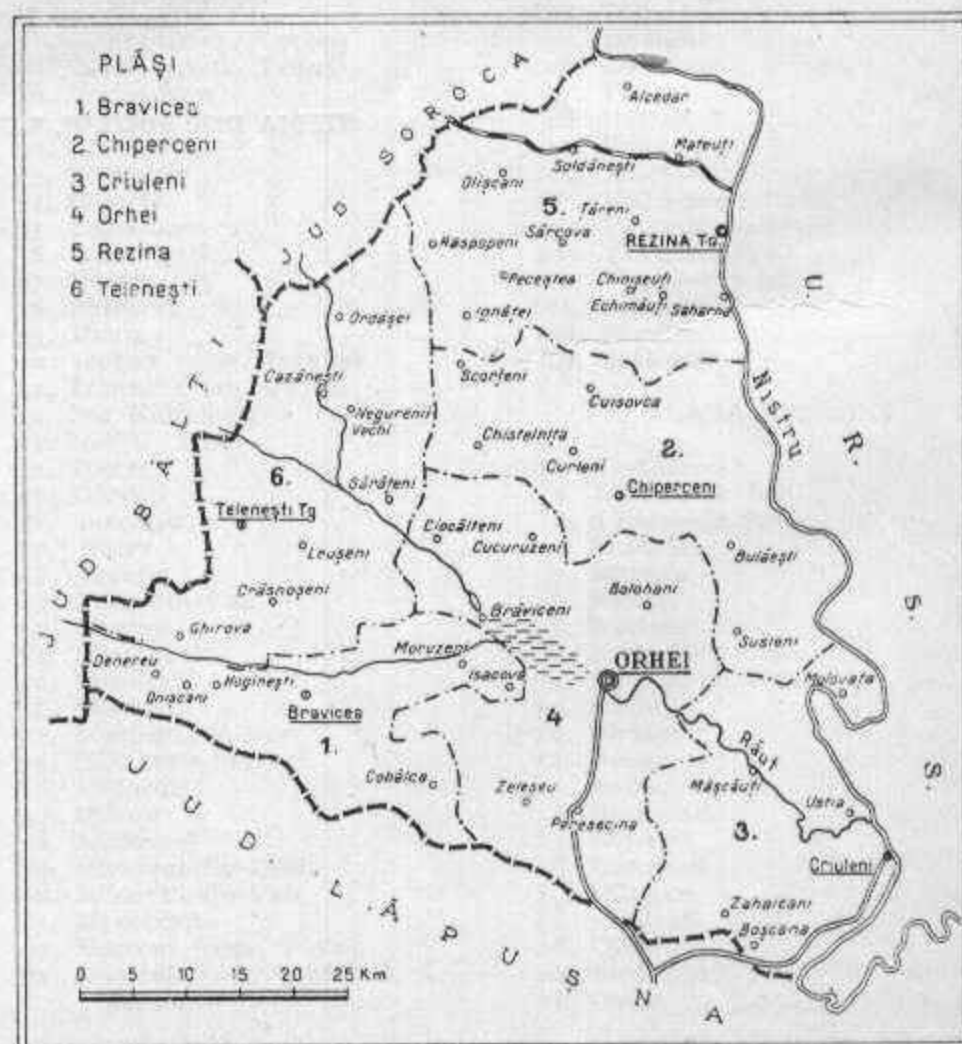
Monumente istorice. *Ruinele cetății Orheiului, lângă satul Trebujeni.*

Biserica Sf. Dumitru, catedrala oraşului Orhei, înălţată între 1632 şi 1635 de Vasile Lupu.

POPULAȚIE

Starea populației. După rezultatele provizorii ale recensământului populației din 1930 județul O. numără 277.009 locuitori.

Populația județului este repartizată astfel:

a) Pe orașe și plăși, după sex

Unități administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbați	Femei
Total județ	277.009	138.344	138.665
1. Orașul Orhei	14.805	7.371	7.434
Total rural	262.204	130.973	131.231
1. Plasa Bravicea	68.784	34.397	34.387
2. Plasa Ciocârleni	62.595	31.255	31.340
3. Plasa Mașcăuți	66.984	33.467	33.517
4. Plasa Rezina	63.841	31.854	31.987

b) Pe grupe de vârstă

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele	277.009	30—49 ani	57.682
0—9 ani	81.599	50—69 ani	27.044
10—29 ani	105.083	70 ani și peste	4.313
		Vârstă nedeclarată	1.288

Mișcarea populației. Datele fundamentale ale mișcării populației în județul O., după cifrele publicate în Buletinul Demografic al României în perioada 1931—1936, sunt următoarele:

Anul	Cifra probabilă a populației județului la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proportii la 1.000 locuitori		
		Născuți vii	Morți	Excedent natural	Născuți vii	Morți	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 medie anuală	—	11.095	7.542	3.553	38,6	26,2	12,4
1931	278.950	10.791	6.910	3.881	38,7	24,8	13,9
1932	284.026	11.893	7.533	4.360	41,9	26,5	15,4
1933	287.231	10.584	5.886	4.698	36,8	20,5	16,3
1934	292.605	11.543	8.569	2.974	39,4	29,3	10,1
1935	293.241	10.666	8.811	1.855	36,4	30,0	6,4
1936	296.696	10.743	8.241	2.502	36,2	27,8	8,4

La data de 1 Iulie 1937, cifra probabilă a populației județului O. a fost de 290.132 locuitori. Față de populația numărată la recensământul din 1930 și anume 277.009 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 22.123 locuitori în timp de șase ani și jumătate, ceea ce corespunde unei creșteri de 8,0%.

INFĂȚIȘARE SOCIALĂ

Județul O. este unul din cele mai intens românești din Moldova dintre Prut și Nistru. Faptul că are cea mai mică lungime de șosea pietruită și cea mai scurtă cale ferată, a contribuit la un fel de izolare, nu numai economică, ci și sufletească. Amintirea vechiului și istoricului «*pinul al Orheiului*» e vie în oameni și conștiința trecutului lor vitejesc îi face să fie mândri și de numele lor și de unitatea lor etnică românească din cuprinsul județului.

Sătenii se diferențiază vădit în două clase sociale:

a) Răzeșii și mazilii — urmași ai vitejilor printre vitejii din vremea voievozilor, și în special de pe timpul lui Ștefan cel Mare, pentru care au un cult deosebit de puternic. Ei formează pătura conștient nobiliară a satelor, în baza hrisoavelor domnești păstrate cu sfîntenie în funduri de lăzi. Sunt mândri de această descendență. Formează o castă pe care și-o afirmă în orice ocazie;

b) Țăranii — urmași ai foștilor vecini, șerbi, clăcași.

În general, populația rurală e dornică de a se ridica și sufletește și materialicește.

Dacă vechiul port național a dispărut aproape complet, sau a fost modificat până la nerecunoaștere, datinile sunt încă vii.

Deși infățișarea etnică a județului este românească, târgurile sunt totuși împetrite cu mulți străini, mai ales evrei. La sate aceștia se ocupă pe lângă negustorie, cu arendășia și unii cu agricultura. Cele câteva colonii ru-

CASĂ DIN COM. IGNĂȚEI

sești, așezate de fosta stăpânire, în mijlocul populației românești, sunt pe cale de a se româniza.

Limba poporului a rămas cea veche, moldovenească, cu puține cuvinte rusești introduse în limbă de foștii soldați și funcționari. Nouile generații folosesc numai terminologia românească, deprinsă în școli. Dela ele se așteaptă o regenerare a românismului autohton. Ele sunt mai active și mai conștiente de misiunea lor națională. Cunoștințele dobândite în școalele românești le-au stimulat potențialul latent și ambiția de ridicare pe toate planurile vieții sociale.

Dintre fiii mai de seamă ai județului s-au remarcat între alții Alex. Botezatu (1847—1925), vechi boier moldovean, naționalist, militant încă de sub regimul rusesc; Andrei Hodorogea, fiu de mazil, răpus de bolșevici în 1917, crescut la școala naționalistă a lui Alex. Botezatu; Tudose Roman, poetul-țăran (1887—1921), care a colaborat la cele dintâi gazete românești din Basarabia din 1906. Poeziile sale au fost adunate într'un volum și imprăștiat în 10.000 exemplare la țărani din Basarabia; Teofil Iancu un luptător naționalist de seamă; Ion Sârbu (1808—1883) boier moldovean, patriot și scriitor, însemnat prin «*Fabule*» (1851), traduse după fabuliștii ruși.

i. s.

ECONOMIE

Județul O. este unul din județele de caracter aproape exclusiv agricol. Industria este în strânsă legătură cu producția agricolă a județului.

Agricultură. Județul are o suprafață totală de 424.600 ha. Suprafața arabilă este de 246.009 ha, adică 57,93% din suprafața județului și 0,83% din suprafața totală a țării.

Din suprafața arabilă a județului, marea proprietate deține 5.501 ha, adică 2,24%, iar mica proprietate 240.508 ha, adică 97,76%.

Din totalul suprafeței arabile cerealele ocupă 192.413 ha, astfel repartizate:

Grâul ocupă 81.866 ha, cu o producție de 530.486 chint. (prod. medie la ha 6,4 chint.), în valoare de 210 mil. lei.

Porumbul ocupă 80.968 ha, cu o producție de 849.622 chint. (prod. medie la ha. 10,5 chint.), în valoare de 200 mil. lei.

Orzul ocupă 17.243 ha, cu o producție de 72.667 chint. (prod. medie la ha 5,9 chint.), în valoare de 18 mil. lei.

Secara ocupă 8.878 ha, cu o producție de 62.067 chint. (prod. medie) la ha 6,9 chint., în valoare de 18 mil. lei.

Ovăzul ocupă 3.021 ha, cu o producție de 13.483 chint. (prod. medie la ha 4,4 chint.), în valoare de 4 mil. lei.

Meiul ocupă 382 ha, măturile 36 ha și hrișca 19 ha.

Fânețele cultivate și alte culturi furajere ocupă 8.421 ha. Din această suprafață dughia ocupă 3.830 ha, cu o producție de 51.583 chint. (media la ha 13,4 chint.), în valoare de 6 mil. lei. Rădăcinile de nutreț ocupă 1.509 ha, cu o producție de 126.193 chint. (media la ha 83,6 chint.), în valoare de 9 mil. lei. Lucerna ocupă 669 ha, cu o producție de 13.320 chint. fân (media la ha. 19,9 chint.), în valoare de 2 mil. lei.

Plantele alimentare ocupă 10.121 ha. Din această suprafață cartofii ocupă 5.520 ha, cu o producție de 204.233 chint.

(media la ha 37,0 chint.), în valoare de 26 mil. lei. *Fasolea* ocupă 2.161 ha, cu o producție de 10.575 chint. (media la ha 4,9 chint.), în valoare de 4 mil. lei.

Cartofii printre porumb dau o producție de 24.898 chint. în valoare de 3 mil. lei. *Fasolea printre porumb* dau o producție de 2.216 chint., în valoare de 1 mil. lei. *Dovlecii printre porumb* dau o producție de 234.191 chint., în valoare de 12 mil. lei.

Plantele industriale ocupă 29.169 ha. Din această suprafață *floarea soarelui* ocupă 24.224 ha, cu o producție de 169.987 chint. (media la ha 7,0 chint.), în valoare de 64 mil. lei. *Cânepa* ocupă 1.327 ha, cu o producție de 4.679 chint. fuior (media la ha 3,5 chint.), în valoare de 16 mil. lei și 6.725 chint. sămânță (media la ha 5,1 chint.), în valoare de 3 mil. lei. *Tutunul* ocupă 2.950 ha, cu o producție de 20.170 chint. (media la ha 6,8 chint.), în valoare de 45 mil. lei.

Județul este împărțit în 4 regiuni agricole, cu reședințele la Orhei, Chișinău, Telenesti și Peresecina.

5 circumscripții de cultura tutunului C.A.M. și 2 depozite de fermentare a tutunului (orașul Orhei și com. Șoldănești).

Vegetație și culturi diverse. Din suprafața totală a județului (424.600 ha), ogoarele sterpe ocupă 5.885 ha.

Fânețele naturale ocupă 3.144 ha, cu o producție de 52.190 chint. (prod. medie la ha 16,6 chint.), în valoare de 6 mil. lei.

Pășunile ocupă 26.046 ha.

Pădurile ocupă 38.403 ha.

Livezile de pruni ocupă 624 ha.

Alți pomi fructiferi ocupă 964 ha.

Vița de vie ocupă 15.094 ha, din care vile pe rod 12.686 ha, cu o producție de 302.128 hl (prod. medie la ha 23,8 hl), în valoare de 88 mil. lei.

Suprafața împădurită a județului este împărțită în 4 ocoale silvice, cu reședințele la Orhei, Bravicea, Parcani și Holercani.

Creșterea animalelor. În județul O. se găseau în anul 1935:

Cai 37.211, boi 57.245, oi 132.924, capre 1.769, porci 54.927, stupi sistematice 5.729, stupi primitivi 6.048.

Județul este caracterizat în acest domeniu prin marea dezvoltare a albinăritului.

Industria. În anul 1936 se aflau în județ 120 mori (din care 20 sistematice), 2 fabrici de spirt, 1 de bere, 6 fabrici de ulei, 6 fabrici de cărămizi și țigle, 10 fabricii de var și 35 cariere de piatră și nisip.

INDUSTRIA JUDEȚULUI ORHEI ÎN ANUL 1935

Întreprinderile de la 5 H.P. sau 20 lucrători în sus

Industria	Numărul fabricilor		Forța motrice H.P.	Personalul ocupat	Valoarea producției în mii de lei
	Active	Inchise			
Alimentară . . .	9	4	915	150	68.154
Materiale de construcție . . .	—	2	80	—	—
Total . . .	9	6	995	150	68.154

Comerț. Comerțul județului O. este în strânsă legătură cu agricultura și creșterea vitelor.

Se țin aici 10 iarmaroace și târguri de animale, la: Orhei, Rezina-Târg, Telenesti, Cinișeuți, Șoldănești, Ciocâlteni, Chișinău, Oltșani, Mașcăuți și Cobâlca și 5 oboare de cereale, la: Orhei, Rezina-Târg, Șoldănești, Telenesti și Bravicea.

Credit și cooperație. În cuprinsul județului funcționează 2 bănci (societăți anonime).

MĂNĂSTIREA CURCHI

Situația lor, conform bilanțurilor încheiate la 31 Decembrie 1934, se prezintă astfel:

ACTIV		PASIV	
Disponibil . . .	551.851	Fonduri . . .	7.698.996
Plasamente . . .	8.703.093	Angajamente . . .	6.474.926
Imobilizări . . .	2.166.673	Rezultate . . .	—
Rezultate . . .	2.752.305		
Total . . .	14.173.922	Total . . .	14.173.922

Cooperative de credit (bănci populare) 46, cu 11.906 membri, și cu un capital social vărsat de 11.088.665 lei. Imprumuturi acordate 57.622.497 lei (neconvertite 5.019.568 lei, convertite 23.052.710 lei, reduceri la împrumuturi convertite 29.550.219 lei). Depuneri spre fructificare 5.569.092 lei. Totalul bilanțului 68.742.302 lei.

Cooperative de producție diversă 2, cu 99 membri și cu un capital social de 137.480 lei. Valori imobilizate 272.717 lei. Totalul bilanțului 775.819 lei.

Cooperative agricole de aprovizionare și vânzare în comun 31, cu 3.310 membri și cu un capital vărsat de 1.387.843 lei. Bilanțul încheiat de 8.815.700 lei.

Cooperative de consum 16, cu 4.140 membri și cu un capital social vărsat de 2.131.169 lei. Mărfuri generale în valoare de 1.099.451 lei. Bilanțul încheiat 6.555.547 lei.

Situația cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decembrie 1935.

Finanțe publice. Bugetul județului pe exercițiul 1936/37 prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	20.815.663
Venituri ordinare	12.429.228
Venituri extraordinare	4.465.171
Venituri speciale	3.921.264
Cheltuieli	20.815.663
Cheltuieli ordinare	12.429.228
Cheltuieli extraordinare	4.465.171
Cheltuieli speciale	3.921.264

Drumuri. Județul O. este străbătut de o rețea de drumuri în lungime totală de 1.059 km 537 m, repartizată astfel:

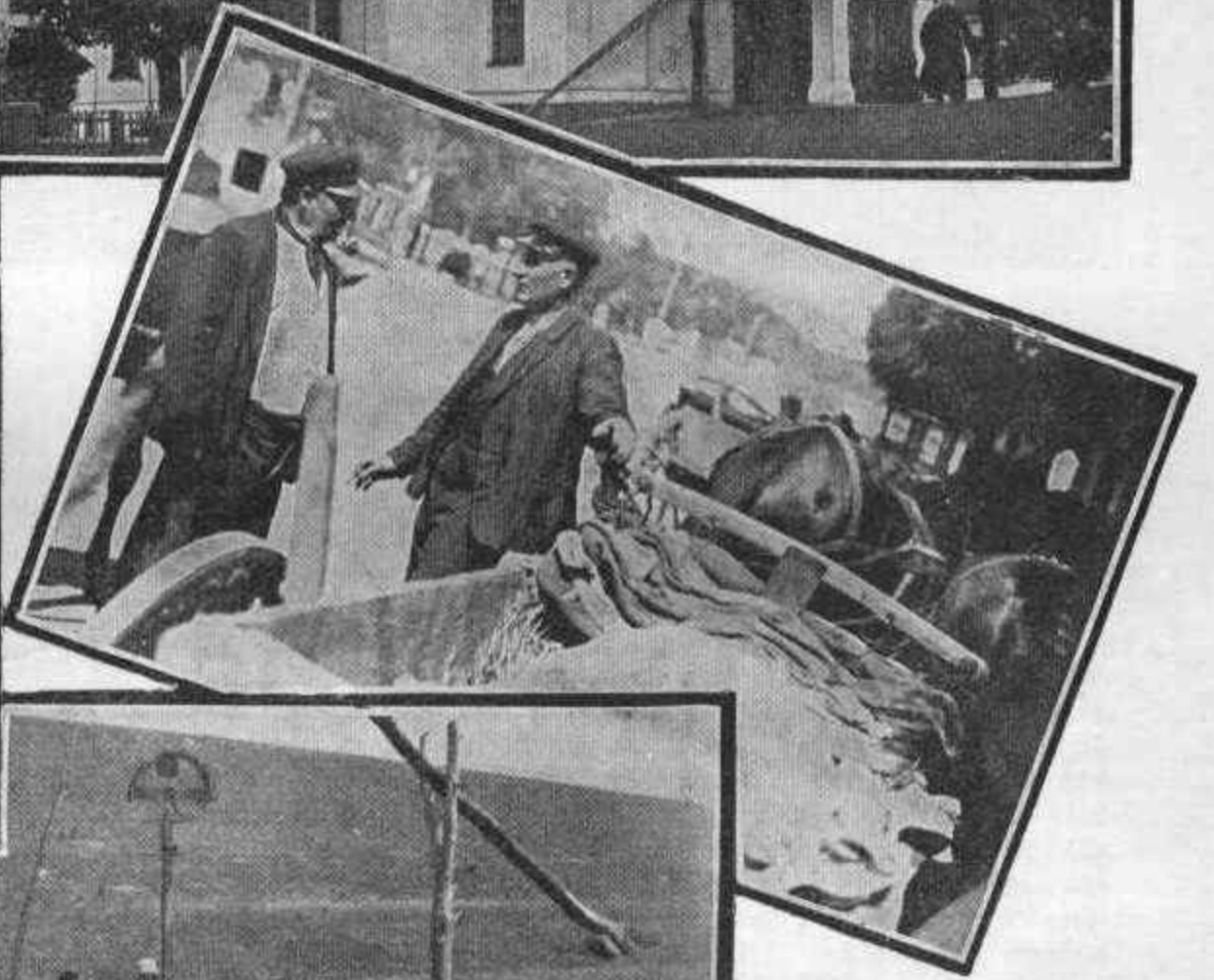

ORHEI

MĂNĂSTIREA HÂRBOVĂȚ

MĂNĂSTIREA CIURCHI

RĂCULEȘTI:
LA ADĂPAT

BOȘCANĂ:
NEGUSTORI

ORHEI:
CATEDRALA
VASILE LUPU

MĂNĂSTIREA
SAHARNA

Drumuri naționale 160 km 904 m din cari Direcția Generală a Drumurilor întreține o rețea pietruită de 75 km 703 m, iar orașul Orhei 4 km 928 m.

Drumuri județene 283 km 090 m din cari administrația județului întreține o rețea pietruită de 20 km 418 m, iar orașul reședință, 3 km 563 m (pavați).

Drumuri comunale 615 km 543 m.

Lungimea podurilor este de 2.690,50 metri, repartizată astfel: poduri naționale 731,50 m, județene — 737,00 m și comunale — 1.222,00 m.

Prin județ trec 3 drumuri naționale, legând următoarele localități:

1. Chișinău—Criuleni—Ustea.
2. Bălți — Orhei — Chișinău (Orhei — limita jud. Bălți = 41 km; Orhei — limita jud. Lăpușna = 30 km).
3. Cornești—Tg.-Orhei.

Cale ferată. Județul O. este străbătut de o linie secundară simplă de cale ferată de 33 km.

Stații importante: Mateuți, Rezina.

Poștă, telegraf, telefon. 9 oficii P.T.T. de stat la Orhei, Bravicea, Cinișeuți, Ciocâlteni, Criuleni, Hârtop-Mare, Rezina, Șoldănești și Telenesti și 6 agenții speciale la Căzănești, Chiperceni, Cobâlca, Isacova, Peresecina și Susleni.

Oficii telefonice la: Orhei, Rezina-Târg, Bravicea, Căpănești, Ciocâlteni, Cinișeuți, Chiperceni, Cobâlca, Criuleni, Hârtop-Mare, Isacova, Peresecina, Telenesti, Șoldănești și Susleni.

Stațiuni climatice, balneare turism.

Mănăstirea Curchi, stațiune climatică de interes local, situată într-o poziție pitorească, pe Valea Votici, înconjurată de păduri, la 25 km de Orhei.

Dintre celelalte mănăstiri, remarcabile sub raport turistic pot fi amintite: Țigănești Frumoasa, Hârbovăț și, în deosebi, Saharna, iar ca regiuni pitorești: văile râurilor Cula și Răutu, ambele cu aglomerări de sate, tipice în ceea ce privește viața populară a regiunii.

De altfel, partea cea mai interesantă ca plastică naturală a județului, este aceea cuprinsă între Orhei și linia care îl desparte de județul Chișinău: regiune împădurită, tăiată de văi, între care sunt dealuri atingând pe alocurea, o altitudine de circa 350 m, toate proprii dezvoltării unui turism local.

CULTURĂ

Știință de carte. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, populația județului, dela 7 ani în sus este de 217.763 locuitori, din cari 32,1% sunt știutori de carte. După sex, proporția este de 46,6% bărbați știutori de carte și 17,8% femei știutoare de carte. Repartiția locuitorilor după gradul de instrucție, în procente, este următoarea:

Gradul de instrucție școlară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul știutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extrașcolară	9,6	5,6
2. Primară	59,7	83,7
3. Secundară	20,9	7,0
4. Profesională	5,8	2,9
5. Universitară	3,3	0,7
6. Alte școli superioare	0,7	0,1

Învățământ. Populația școlară a județului O. (între 5—18 ani) a fost în anul 1934 de 77.950 locuitori (3.569 mediu urban și 73.481 mediu rural).

Școli secundare. 1 liceu de băieți, 1 liceu de fete, 2 gimnazii industriale, 1 gimnaziu mixt, 1 școală profesională, 1 școală de agricultură, 1 școală de viticultură, 1 școală de ucenici evrească.

Școli primare 232, din care 217 rurale și 15 urbane (230 școli de stat și 2 confesionale), cu un număr total de 40.512

CÂMPIA ORHEIANĂ

elevi (2.515 mediu urban și 37.997 mediu rural) și cu 785 învățători și alt personal didactic (situația din 1934).

Grădini de copii 34, din care 31 rurale și 3 urbane, toate de stat, cu un număr total de 2.487 copii (218 mediu urban și 2.269 mediu rural) și cu 39 conducătoare (situația din 1934).

Instituții culturale. *Fundația Culturală Regală «Principele Carol»* are cămine culturale în: Orhei (cămin județean și cămin orășenesc), Alcedar, Boșcana, Biești, Brânceni-Noul, Budăi, Bulăești, Butuceni, Căzănești, Camencea, Ciocâlteni, Ciorna, Cinișeuți, Cobâlca, Cornova, Cogălniceni, Cucurezeni, Curătura, Criuleni Cruglic, Chișeșca, Dâșcova, Găuzeni, Glingeni, Hârtop-Mic, Horodiște, Hulboca, Ignăței, Isacova, Izbiștea, Izvoare, Jăvreni, Malovata, Mateuți, Mărzaci, Meșeni, Negureni, Olișcani, Onișcani, Ordașei, Oxentia, Pașcani, Peceștea, Pistruieni, Pișcărești, Pogribeni, Pogarniceni, Puținței-Mari, Râspopeni, Rezina, Saharna, Sârota, Sămănanca, Stodolna, Slobozia-Horodiștea, Susleni, Suhuluceni, Șoldănești, Șipca-Veche, Teleșeu, Trifești, Ustia, Vatici, Vadu-Leca, Văprova, Verejeni și Zahorani.

Liga Culturală activează în Dereneu și Ghirova.

Casa Școalelor și Culturii Poporului, întreține 130 cămine culturale și 9 biblioteci, adică în total 139 organizații culturale, dintre care 125 au personalitate juridică.

În orașul Orhei se mai află: 2 biblioteci, 1 cinematograf, 1 societate corală, 3 societăți sportive, 1 soc. de vânatoare.

RELIGIE

Confesiuni. Conform rezultatelor provizorii ale recensământului din 1930, din totalul locuitorilor județului 92,3% sunt ortodocși.

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 147 biserici și 9 mănăstiri ortodoxe, dintre care 6 de călugări (Curchi, Țigănești, Frumoasa, Hârbovăț, Țipova și Pripiceni-Curchi) și 3 de călugărițe (Saharna, Hirova și Tabora).

1 biserică romano-catolică, 1 biserică armenescă, 3 biserici lipovenesti, 28 sinagogi, 20 case de rugăciune evrești și 7 case de rugăciune baptiste.

Instituții bisericesti. 4 protopopiate ortodoxe (Ișnovăț, Telenesti, Chițcani și Tahnăuți).

Județul se află în eparhia Episcopiei Chișinăului (Mitropolia Basarabiei).

ADMINISTRAȚIE

Organizare administrativă. Capitala județului O. este orașul Orhei. Județul are 2 orașe (Orhei și Rezina-Târg) și 236 sate, împărțite astfel:

I. Plasa Bravicea	38 sate
II. Plasa Chiperceni	39 sate
III. Plasa Criuleni	27 sate
IV. Plasa Orhei	44 sate
V. Plasa Rezina	43 sate
VI. Plasa Telenesti	45 sate

Organizare judecătorească. Un tribunal la Orhei, cu o secțiune, 9 magistrați și 1 procuror, în circumscripția Curții de Apel din Chișinău.

8 judecătorii: la Orhei, Bravicea, Chiperceni, Cinișeuți, Criuleni, Peresecina, Rezina-Târg și Telenesti-Târg, cu un total de 16 magistrați.

Organizare sanitară. Spitale de stat la: Orhei, Rezina-Târg, Cinișeuți, Bravicea, Chiperceni, Cobâlca, Criuleni, Izbiștea, Izvoare, Râșpopeni, Sărăteni, Susleni și Telenesti. Spitale evreiești în Orhei și Rezina-Târg.

Dispensarul de sugaci, Dispensarul Soc. evreiești « Oze » la Orhei.

12 dispensare de stat în comunele rurale. Serviciul sanitar al județului și serviciul sanitar al orașului Orhei.

Asistență și prevedere socială. Casa Asigurărilor Sociale din Chișinău are un oficiu la Orhei, cu 2 medici.

În orașul Orhei mai activează: Soc. « Crucea Roșie », Soc. « Principele Mircea », Oficiul I.O.V., Soc. pentru ajutorarea evreilor săraci.

2 aziluri de bătrâni (dintre cari unul israelit) în orașul Orhei.

PRINCIPALE AȘEZĂRI

Orhei, capitala județului. (Vezi monografiile orașelor reședință).

Rezina-Târg, comună urbană, situată la 8 km de stația de C.F. Mateuți.

Are 2.552 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul orașului pe exercițiul 1936-37 (prevederi): 1.752.095 lei.

Câteva fabrici de ulei, de spirt, ape gazoase și câteva tăbăcării.

Comerț de cereale, animale, produse animale și vin.

1 gimnaziu mixt, 1 gimnaziu industrial, 4 școli primare.

1 cămin cultural al Fundației Regale « Principele Carol », 1 cinematograful, 1 societate de vânătoare.

1 biserică ortodoxă și 6 sinagogi.

Primărie, Pretură, Judecătorie de ocol, Percepție fiscală, Poliție, Notar public, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Vamă. Spital de stat, Spital evreesc.

LOCALITĂȚILE DIN JUDEȚUL ORHEI

A) Orașe

1. Orhei (capitala județului)
2. Rezina-Târg

B) Sate

I. PLASA BRAVICEA

1. Bravicea
2. Breanova
3. Bularda
4. Cobâlca
5. Cornova
6. Dăscova
7. Dereneu
8. Duma
9. Frumoasa
10. Ghetlova
11. Greblești
12. Hârbovăț
13. Hodjinești
14. Hulboca
15. Isacova
16. Lupa-Rece
17. Martinești
18. Mănăstirea-Frumoasa
19. Mănăstirea-Hârbovăț
20. Mănăstirea-Hirova
21. Mănăstirea-Tigănești
22. Meleșeni
23. Morozeni-Mari
24. Morozeni-Mici
25. Nicolaeuca
26. Onești
27. Onișcani
28. Puțuntei-Mari
29. Puțuntei-Mici
30. Redeni
31. Săseni
32. Schinoasa
33. Slobozia-Hodjinești
34. Tîbîrica
35. Tigănești
36. Valea-Popii
37. Văprova
38. Voinova

II. PLASA CHIPERCENI

1. Alexandrovca
2. Andreevca
3. Biești
4. Bulăești
5. Bușovca
6. Cegoreni
7. Chiperceni
8. Chiștelnița
9. Cogălniceni
10. Cuizovca
11. Cîrleni
12. Egorovca
13. Elenovca
14. Gavrilovca
15. Ghiduleni

16. Horodiștea
17. Izvoare
18. Jora-de-Jos
19. Jora-de-Mijloc
20. Jora-de-Sus
21. Lalova
22. Lopatna
23. Mănăstirea-Tipova
24. Mărzaci
25. Mărzești
26. Otac
27. Pogribeni
28. Roșcana
29. Scorțeni
30. Sirota
31. Slobozia-Hodorogea
32. Slobozia-Horodiștea
33. Stodolna
34. Susleni
35. Șarcani
36. Tipova
37. Văscăuți
38. Voroteț
39. Zahoreni

III. PLASA CRIULENI

1. Bălăești
2. Boșcana
3. Butuceni
4. Coșernița
5. Criuleni
6. Cruglic
7. Făurești
8. Furceni
9. Hârtop-Mare
10. Hârtop-Mic
11. Holercani
12. Izbiștea
13. Jăvreni
14. Marcăuți
15. Marișeni
16. Mașcăuți
17. Molovata
18. Morovaia
19. Ohrincea
20. Onișcani
21. Oxentia
22. Răculești
23. Slobozia-Dușca
24. Trebujeni
25. Ustia
26. Valerianovca
27. Zahaicani

IV. PLASA ORHEIU

1. Berezlogi
2. Bezin
3. Bolohan
4. Bravicea
5. Brănești
6. Budăi-Nicolaeuca
8. Camencea
7. Ciocălteni

9. Cișmea
10. Clișova
11. Crihana
12. Cucuruzeni
13. Hăjdieni
14. Inculeț
15. Ișnovăț
16. Ivancea
17. Joloboc
18. Lucașovca
19. Mana
20. Mălăești
21. Mănăstirea-Curchi
22. Miclești
23. Mitoc
24. Ocnîța-Răzeși
25. Ocnîța-Tărani
26. Pașcani
27. Păharniceni
28. Peresecina
29. Piatra-de-Jos
30. Piatra-de-Sus
31. Pocșești
32. Râșcovca
33. Sămănanca
34. Seliștea
35. Slobozia-Doamnei
36. Slobozia-Râșca
37. Slobozia-Seliștea
38. Step-Soci
39. Stefcani
40. Școala-Cucurezeni
41. Tabora
42. Târzieni
43. Teleșeu
44. Vatici

V. PLASA REZINA

1. Alcedar
2. Boșernița
3. Buciușca
4. Chișeșca
5. Cinișeuți
6. Ciorna
7. Curături
8. Dealul-Inalt
9. Dorobățoia
10. Echimăuți
11. Fuzovca
12. Glingeni
13. Gordinești
14. Ignăței
15. Lipcenii
16. Mateuți
17. Meșeni
18. Mihuleni
19. Minceni-de-Jos
20. Minceni-de-Sus
21. Olișcani
22. Parcani
23. Peceștea
24. Pereni
25. Piscărești
26. Poiaua

27. Popăuți
28. Pripiceni-Curchi
29. Pripiceni-Răzeși
30. Râșpopeni
31. Rezina-Sat
32. Saharna
33. Samașcani-de-Jos
34. Samașcani-de-Sus
35. Sârcova
36. Soloncenii
37. Stohnaia
38. Șipca
39. Șoldănești
40. Tahnăuți
41. Tarasova
42. Tărenii
43. Trifești

VI. PLASA TELENESȚI

1. Bahu
2. Bănești-Nouii
3. Bănești-Vechii
4. Bogzești
5. Brânzești-Nouii
6. Brânzești-Vechii
7. Budăi
8. Căzănești
9. Chersac
10. Chișcani-Nouii
11. Chișcani-Vechii
12. Codrul-Nou
13. Corobcenii
14. Crășnoșeni
15. Dobrușa
16. Fluturi
17. Găuzeni
18. Ghermănești
19. Ghirișeni
20. Ghirova
21. Inderepnici-Nouii
22. Inderepnici-Vechii
23. Inești
24. Leușeni
25. Mihalăsa
26. Negurenii-Nouii
27. Negurenii-Vechii
28. Ordașei
29. Pistrueni-Nouii
30. Pistrueni-Vechii
31. Ratuși
32. Sărăteni-Nouii
33. Sărăteni-Vechii
34. Suhuluceni
35. Târșiței-Nouii
36. Târșiței-Vechii
37. Telenesti-Sat
38. Telenesti-Târg
39. Tântărenii
40. Vadu-Leca
41. Văsieni
42. Verejeni
43. Zahaicani-Nouii
44. Zahaicani-Vechii
45. Zaharovca

JUDEȚUL PRAHOVA

Stema. Scut albastru, cu o capră neagră, stând pe o stâncă de argint și privind spre stânga.

Simbolizează vânatul bogat al acestui județ de munte.

Este vechea stemă, heraldizată.

GEOGRAFIE

Așezare. Județul P. este așezat în N Munteniei pe cel mai bățut drum al țării: drumul Prahovei, care vine din Transilvania (respectiv, Europa centrală) peste pasul Predealului și, făcând un ocol prin București, ajunge la Mare.

Suprafața: 5.040 km².

Infățișarea pământului. În Nordul județului se înalță în dreapta văiei Prahovei, masivul calcaros cu pereții abrupti, al Bucegilor (vârful Omul are peste 2.500 m), iar în stânga aceleași văi, culmile mai rotunjite și mai joase (sub 2.000 m) ale munților Teleajenului clădiți, cu excepția câtorva vârfuri, din gresie. Prin defileul săpat de Prahova la Nord de Comarnic și prin cel săpat de Teleajen în Nordul Vălenilor-de-Munte, părăsești «cetatea munților» și pătrunzi în dealurile cu văi largi și terase, ale Subcarpaților; nu însă direct, ci după ce ai străbătut, printre piteni de rocă tare, depresiunea, în chip de golf, care se întinde, pe sub munți, de dincolo de Câmpina, prin Văleni, până în apa Buzăului, în județul vecin spre Răsărit. E importantă această depresiune subcarpatică, pentru că, în lungul ei, satele bine populate și culturile au înaintat mult înăuntrul munților.

Dealurile subcarpatice tăiate în curmeziș de văile mari ale județului și descompuse longitudinal în culmi și depresiuni intra-colinare, îndeplinesc, prin gradul de fragmentare rezultat dintr-o activă eroziune, cele mai bune condițiuni de circulație atât în lungul cât și în latul lor. De aici gradul înaintat de populare și exploatare, în care se găsește regiunea colinară a județului Prahova. Partea de S a ținutului în fine, e o câmpie de sub munte care se pierde în marea câmpie a Dunării de jos.

Climă și ape. Clima este o îmbinare de climă aspră și umedă în zona muntoasă, climă de tranziție, în dealuri și foarte apropiată de cea stepică, în câmpie. E de remarcat însă că linia Prahovei este și o limită între o zonă foarte umedă (1.000—1.200 mm precipitațiuni anuale în Bucegi; 700—800, în dealuri) și una secetoasă; reprezintă adică contactul dintre influențele îndepărtate ale Oceanului și cele mai apropiate ale Continentului.

Toate apele regiunii (Cricovul-dulce, Doftana, Cricovul-sărut, etc.) se adună fie în Prahova, fie în Teleajăn, cele două râuri de capetenie ale județului.

Vegetație. Pășunea alpină este larg dezvoltată în Bucegi, dar și pe culmile dintre Prahova și Teleajăn. Sub limita lor inferioară începe pădurea de brazi, care, încă de pe la 1.400 m în unele locuri, începe lupta cu făgeturile. Fagii formează de altfel în acest ținut, esența principală a pădurilor. În regiunea dealurilor înalte și în depresiunea de sub munte, el a fost însă aproape complet stărpit și înlocuit cu culturi și plantațiuni de pruni. Dealurile dinspre câmpie

MĂNĂSTIREA RÂFOV

(subcarpații externi) și ele mult despădurite, păstrează totuși, pe vârfurile mai înalte, întinși codri de stejari. În fine, în câmpie, pătrunde ca un golf stepa cu graminee întreruptă, pe alocuri, de păduri slab dezvoltate.

Bogății minerale. Prin părțile lui din zona subcarpatică, județul P., e unul dintre cele mai bogate ținuturi cu minereuri de lagună, dela noi (mai ales sare și petrol). Până în anii din urmă acest județ producea, proporțional, cea mai mare cantitate de petrol din întreaga Țară. Astăzi el vine încă imediat după județul Dâmbovița. În afară de aceasta, toată regiunea subcarpaților externi e recunoscută ca o zonă de întinse zăcămintele de lignit.

ISTORIE

Vechime și dezvoltare istorică. Județul P. și-a luat numele dela râul Prahova, care-l străbate.

Așezat la o răscruce a marilor drumuri naturale ale României, județul Prahova a fost populat încă din epoca preistorică. La Drajna s'au desgroat arme de bronz din acea epocă. Mai târziu pe valea Teleajăului s'a tras un drum roman, pe care s'au aflat cărămizi ale legiunilor.

Ca pământ de răscruce, teritoriul acestui județ a fost încălecat în decursul timpului, de numeroase armate, venite pe drumurile Moldovei sau ale Ardealului vecin: Mihai, este înfrânt la 1600, la Teleajen, de către armatele moldopolone.

La Teșani, în 14 Septembrie 1602 Radu Șerban înfrânge pe Tătarii Hanului Ghirai și pe moldovenii lui Simeon Movilă. În această bătălie s'a luptat mai mult decât eroic Stroe Buzescu.

La Ogojeni, Matei Basarab respinge invazia lui Vasile Lupu în 1639.

Tot în Prahova, au fost înfrânți Seimenii răsculați, de către Șerban Basarab, ajutat de Rakoczi cel tânăr.

Județul de azi înglobează în limitele sale fostul județ al Secuilor.

În cuprinsul județului la Sinaia, Carol I a constituit în 1875 reședința de vară a regilor României.

Monumente istorice. Mănăstirea Sinaia, construită în 1695 de spătarul Mihail Cantacuzino, întors împreună cu mama sa Elena, dela muntele Sinai. Biserica pe care el a înălțat-o aici se distinge prin liniile ei exterioare și prin eleganța coloanelor din pronaos. Interesante portrete ale Cantacuzinilor. În curtea mănăstirii, Regele Carol I a înălțat o nouă biserică, foarte luxoasă.

Schitul Ialomicioara, construit în 1819 în peștera Ialomicioara.

Ruinele palatului Cantacuzinilor, la Filipeștii-de-Târg.

Capela Filipeștilor, ridicată de postelnicul Constantin Cantacuzino și de Pană Filipescu, în 1641—1642, la Filipeștii-de-Târg; odoare dăruite de Filipești, de un Slătineanu și de Răducanu Cantacuzino; Evanghelia e darul învățatului stolnic Constantin Cantacuzino, unchiul Brâncoveanului.

Biserica din Râfov, de formă foarte elegantă cu frumoase fresce, atribuită Cantacuzinilor.

Biserica din Călinești, construită la 1636 de micii boieri din județ, devine o capelă a familiei Cantacuzino.

Mănăstirea Mărgineni, Ctitorie a vornicului Drăghici din Mărgineni la 1554, refăcută sub Mateiu Basarab, în 1646, de postelnicul Constantin Cantacuzino, de un Istrati și de Pană, fiul lui Dumitrașcu din Mărgineni (Filipescu), apoi în 1742, în 1806. Păstrează un potir de argint din sec. XVI, un aghiasmatar dat pe la 1530 de Petru din Argeș Radu Paisie și soția sa Ruxanda, fiica lui Neagoe, o tîpsie de argint de pe la 1630—1640, o cruce dăruită de Marica, fiica postelnicului Cantacuzino, măritată cu Pană Filipescu (1662—1663).

Biserica din Drăgănești, fondată de Mateiu Basarab, pe locul alteia, ctitorie a mamei sale. Voevodul a înălțat-o și cu ajutorul rudelor sale de către mamă, Diicul Marele spătar și Paharnicul Drăgusin.

Mănăstirea Brebu, cu un puternic turn și o biserică elegantă, ctitorie a lui Mateiu Basarab în 1650 (refăcută în 1843). Clopot dela 1663.

Biserica din Bucov, fondată de Mateiu Filipescu în 1679, refăcută de un alt Filipescu în 1804; icoană dela Brâncoveanu, potir din 1784.

Biserica Mănăstirii Zamfira, cu fresce de marele N. Gîgoreșcu.

Biserica din Zamfira, ridicată de Smaranda Bălăceanu, de Zamfira, soția lui Mano Apostoli, agentul de comerț al lui Constantin Brâncoveanu, și de nora sa. Are frumoase strane de lemn.

Biserica din Măgurele, ctitorie a unui Filipescu la 1781.

Biserica «Mănăstirea» din Vălenii-de-Munte: fondată probabil în sec. XV, — căci aci se va fi aflat cetatea Teleajăului, atacată de Moldovenii lui Ștefan cel Mare. Reconstructă în 1680 (de Clucerul Hagi-Stoian), apoi în 1737—1746, după un cutremur de pământ în 1809 în urma celui din 1802; fresce, dintre care unele din sec. XVIII. Ușă în lemn sculptat pe la 1742—1743, interesante portrete ale ctitorilor, frumoase icoane ferecate în argint; cruci dela 1701—1702; morminte.

Biserica Filip, din Vălenii-de-Munte, ridicată la 1808, pe locul uneia mai veche din a doua jumătate a sec. XVIII; fresce sub strașină; frumoasă ușă de iconostas; alături, un muzeu (cu icoane de pe la 1600, lucrări în lemn de o delicată artă țărănească, cărți vechi. O piatră frumoasă din sec. XV, provenind dela Târgșor și o alta dela începutul sec. XVI).

Biserica din Ogretin, de pe la 1800, cu frumoase fresce.

Biserica dela Homoriciu, înălțată la 1744.

Mănăstirea de călugări Cheia, a cărei mare biserică înălțată de Mihail Ghica, fratele principelui Alexandru, la 1835, are frumoase fresce.

Biserica din Vărbilău, ridicată de marele spătar Dragomir și Banul Toma, în Septembrie 1539, arhitect fiind Ștefan; transformată; morminte din Octombrie 1544: al lui Stanciu Filipescu mare Vistier, ucis în întâia domnie a lui Basarab Laiotă și al soției sale. Portrete, ale lui Stanciu și Radu Călugărul, voevodul său.

Biserica Galbenă, din Urlați — cu un peristil de mici coloane, și admirabile fresce. Ctitorii ei se văd pe zidul exterior.

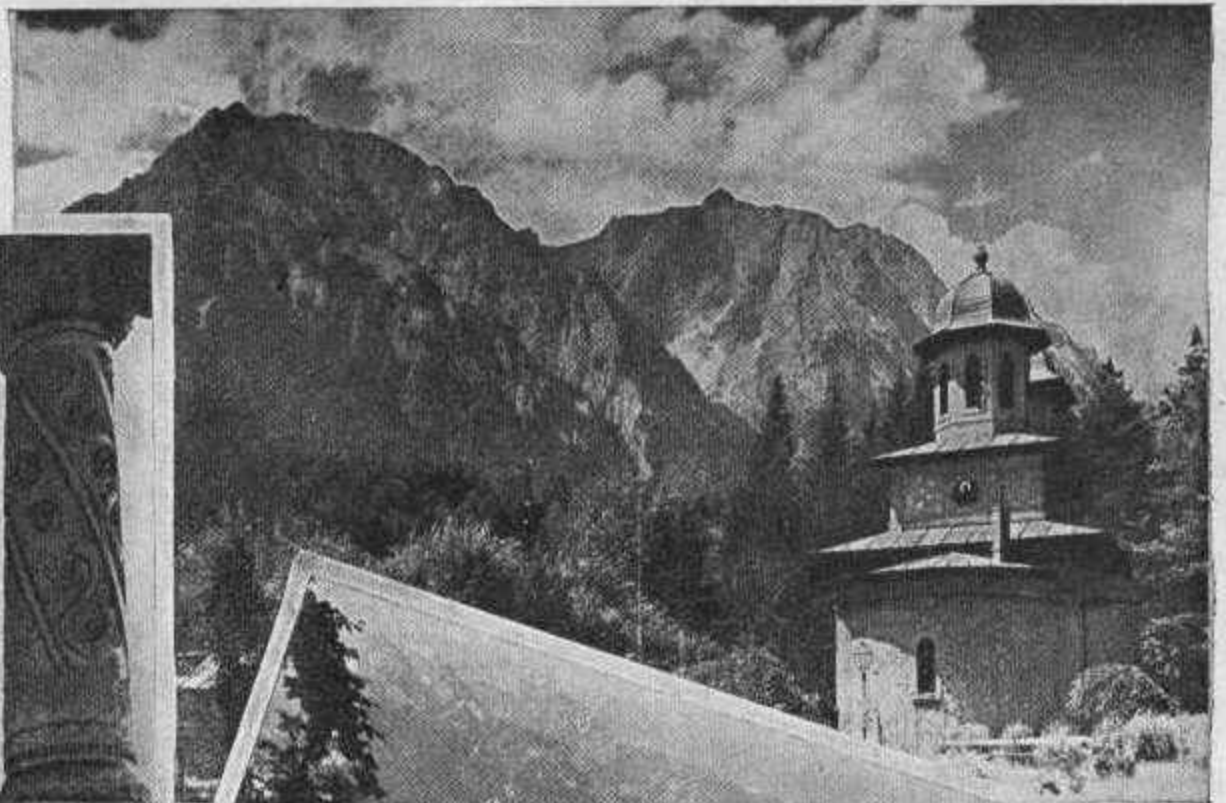

BISERICA GALBENĂ DIN URLAȚI

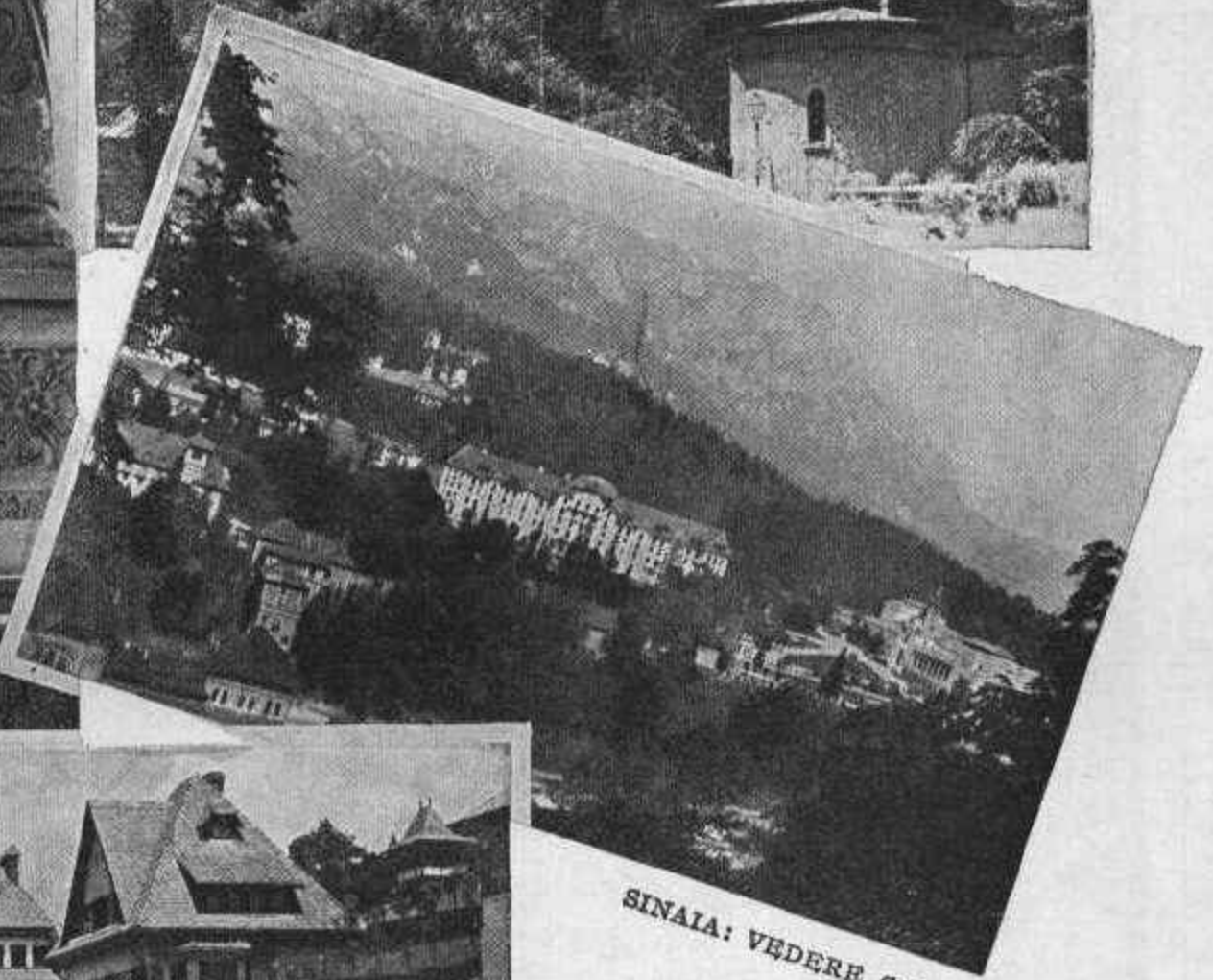

PRAHOVA

BUȘTENI

MĂNĂSTIREA SINAIA

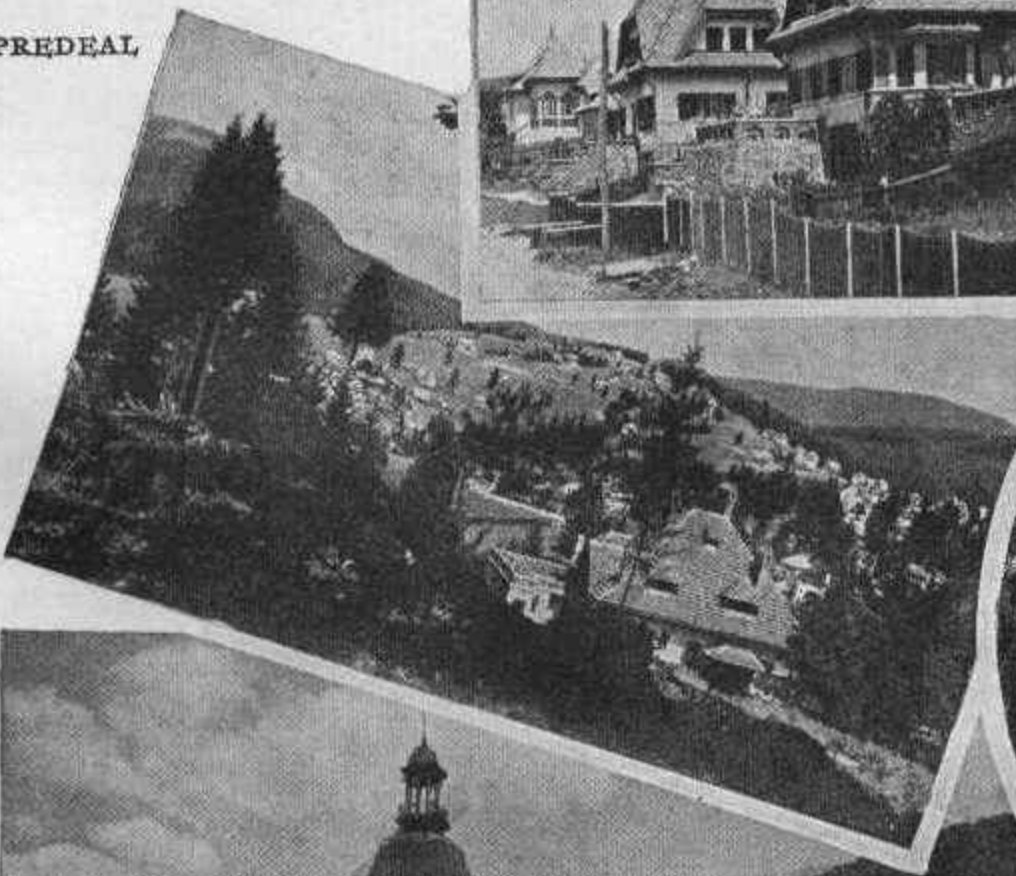

SINAIA: VEDERE GENERALĂ

POIANA ȚAPULUI

PREDEAL

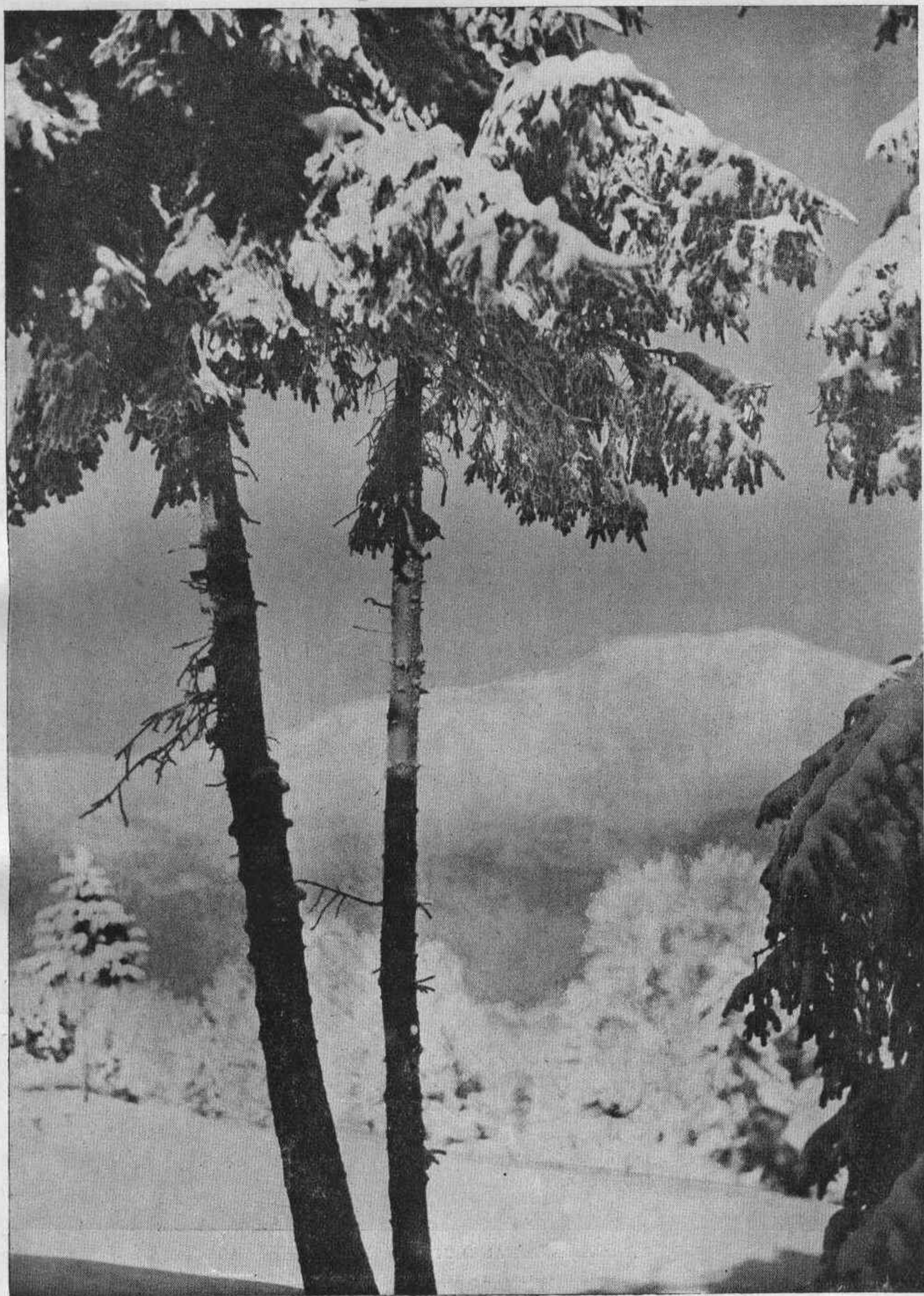

BISERICA DIN VĂLENII-DE-MUNTE

SINAIA: CAZINOUL

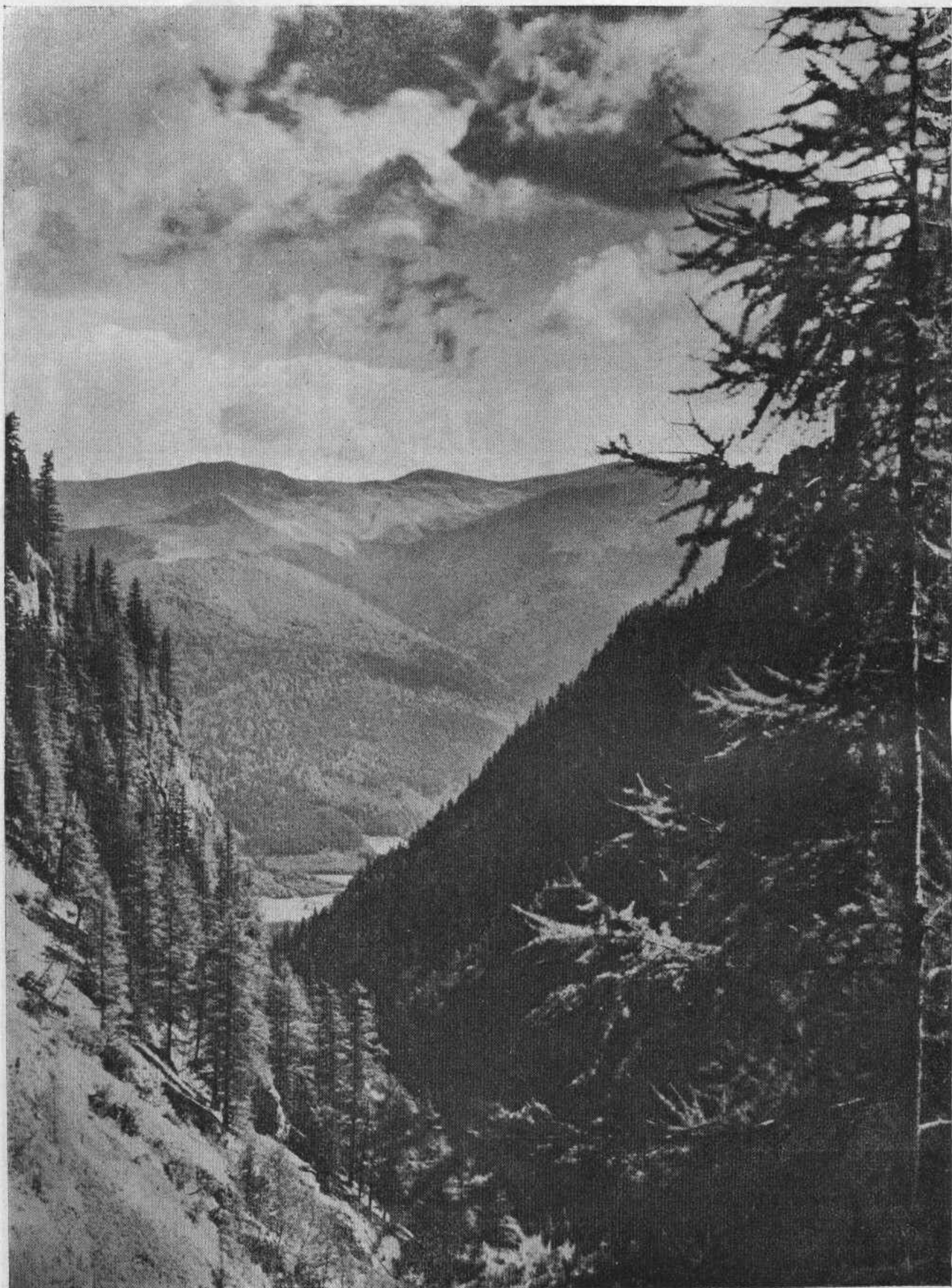

DE PE CIOPLEA SPRE PIATRA-MARE

Din «*România*», revista O. N. T.

VALEA CARAIMANULUI SPRE BUȘTENI
Din « *România* », revista O. N. T.

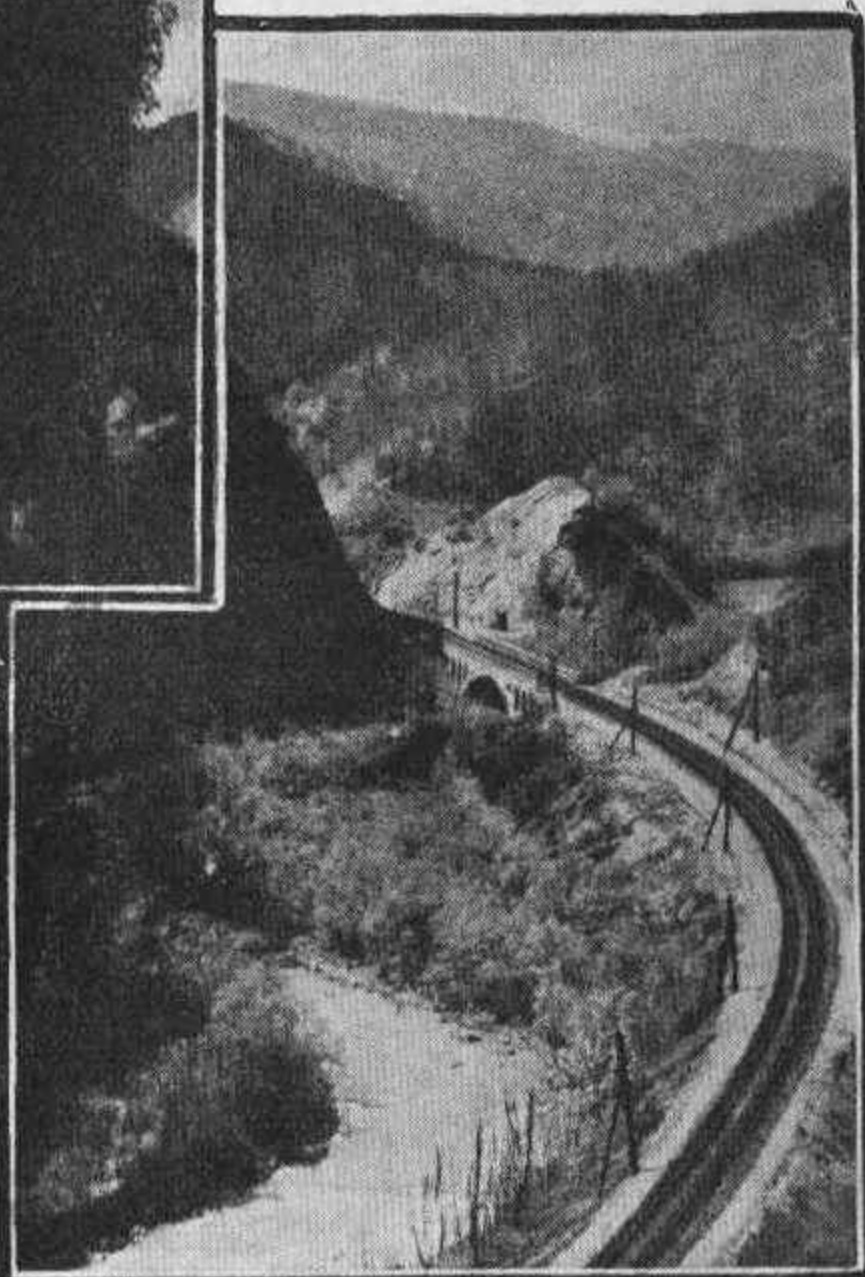

PRAHOVA

MĂNĂSTIREA
SINAIA

BISERICA VERBILĂ

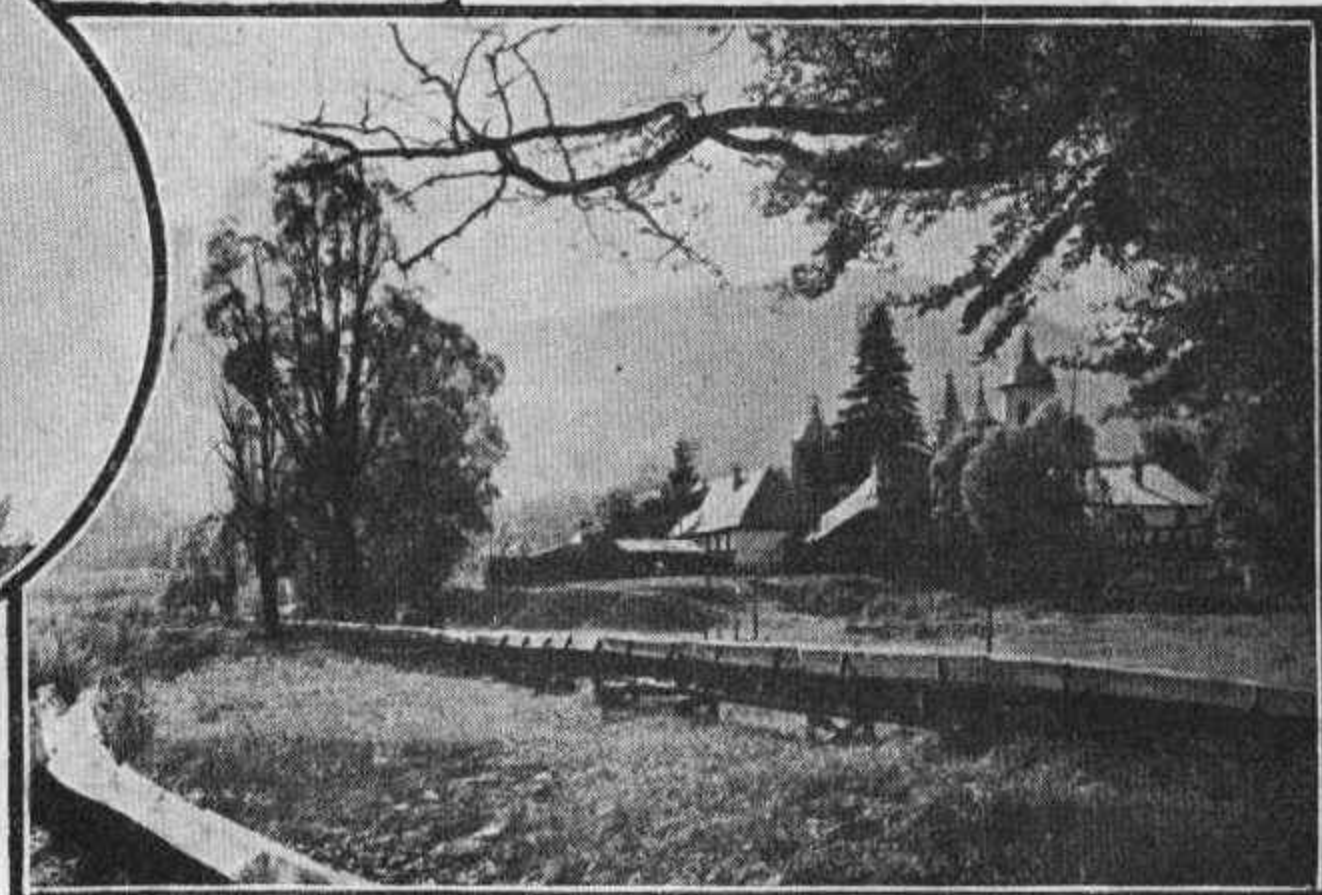

VALEA LARGĂ

MĂNĂSTIREA CHEIA

FILIPESȚII DE TÂRG:
TROIȚĂ

Mănăstirea Cheia, în Valea-Teleajenului. Prima biserică a acestei mănăstiri s'a construit la 1770.

Mănăstirea Mislea, ctitorită de Radu Paisie, la 1534, restaurată la 1584 de Petre Cercel.

Azi este transformată în penitenciar.

Castelul Peleş, din Sinaia, ridicat zidit de Regele Carol I între anii 1875—1883.

Reședința de vară a regilor României, în mijlocul unui parc magnific.

Picturi de Palma Vecchio, Beato Angelico, Tintoretto, El Greco, Correggio, Rubens, Van Dyck, Rembrandt, Velasquez.

Biserica Sfinții Apostoli Petru și Pavel, din Ploești, construită de Matei Basarab pe locul unei alte biserici de lemn.

Biserica din Ploeshiori, ctitorie a lui Constantin Brâncoveanu.

POPULAȚIE

Starea populației. După datele provizorii ale recensământului din 1930, județul P. numără 478.007 locuitori. Populația județului este repartizată astfel:

a) Pe orași și plăși, după sex

Unități administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbați	Femei
Total județ	478.007	235.597	242.310
Total urban	116.174	58.143	58.031
1. Municipiul Ploești . . .	77.325	38.888	38.437
2. Orașul Câmpina	17.104	8.495	8.609
3. Orașul Filipești-de-Târg .	1.917	973	944
4. Orașul Sinaia	3.906	2.012	1.894
5. Orașul Slănic	6.274	3.046	3.228
6. Orașul Urlați	5.421	2.648	2.773
7. Orașul Vălenii-de-Munte .	4.227	2.081	2.146
Total rural	361.833	177.554	184.279
1. Plasa Câmpina	43.336	21.220	22.116
2. Plasa Drăgănești	28.492	13.704	14.788
3. Plasa Filipești	63.759	32.644	31.115
4. Plasa Ploești	67.916	33.205	34.711
5. Plasa Sinaia	24.236	12.148	12.088
6. Plasa Urlați	59.825	29.057	30.768
7. Plasa Văleni	74.269	35.576	38.693

b) Pe grupe de vârstă

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele	478.007	30—49 ani	105.114
0—9 ani	130.748	50—69 ani	43.659
10—29 ani	187.680	70 ani și peste	7.442
		Vârstă nedecarată . . .	3.364

Miscarea populației. Datele fundamentale ale mișcării populației în județul P., conform cifrelor publicate în Buletinul Demografic al României, în perioada 1931—1936, sunt următoarele:

IARNA IN BUCEGI

VALEA CERBULUI IN BUCEGI

Anul	Cifra probabila a populației județului la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proportii la 1.000 locuitori		
		Născuți vii	Morți	Excedent natural	Născuți vii	Morți	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 medie anuală	—	17.833	9.102	8.732	35,7	18,2	17,5
1931	482.207	17.668	9.271	8.397	36,6	19,2	17,4
1932	491.271	18.886	9.348	9.538	38,4	19,0	19,4
1933	499.970	17.174	8.461	8.713	34,3	16,9	17,4
1934	509.001	17.839	9.208	8.631	35,0	18,1	16,9
1935	517.252	17.600	9.221	8.379	34,0	17,8	16,2
1936	525.945	17.833	9.465	8.368	33,9	18,0	15,9

La data de 1 Iulie 1937, cifra probabilă a populației județului P. a fost de 533.547 locuitori. Față de populația numărată la recensământul din 1930 și anume 478.007 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 55.540 locuitori în timp de șase ani și jumătate ceea ce corespunde unei creșteri de 11,6%.

ECONOMIE

Județul P. este al doilea județ din țară în privința întinderii extracțiilor de petrol și cel dintâi centru de distilare a lui, înzestrat cu numeroase și mari rafinării.

Pe lângă acestea județul posedă o variată industrie, fabrici de bere, spirt, postav, sticlărie, metalurgice, tăbăcărie, materiale de construcție, cherestea și mai multe mori.

Prin întinsele livezi de pruni și producția sa de țuică județul P. se așază iarăși în fruntea județelor țării. Cultura viței de vie din regiunea dealurilor (Dealul Mare) îi aduce însemnate venituri. Agricultură în câmpia din sudul județului, exploatarea pădurilor ce acoperă munții și creșterea animalelor formează alte 3 ramuri mari de activitate economică.

Pitorescul său natural, regiunile muntoase cu localități climatice renumite până peste hotare și cercetate de numeroși vizitatori și turiști, au dezvoltat mari și bogate comune pe valea Prahovei.

Agricultură. Județul are o suprafață de 504.000 ha.

Suprafața arabilă este de 139.390 ha, adică 27,65% din suprafața județului și 0,47% din suprafața totală a țării.

Din suprafața arabilă a județului, marea proprietate deține 17.779 ha, adică 12,75%, iar mica proprietate 121.611 ha, adică 87,25%.

Din totalul suprafeței arabile, cerealele ocupă 108.017 ha astfel repartizate:

Porumbul ocupă 66.814 ha, cu o producție de 821.812 chint. (producția medie la ha 12,3 chint.), în valoare de 193 milioane lei.

Grâul ocupă 20.241 ha, cu o producție de 218.558 chint. (producția medie la ha 10,8 chint.), în valoare de 86 milioane lei.

MASIVUL BUCEGI

Ovăzul ocupă 16.277 ha, cu o producție de 135.352 chint. (producția medie la ha 8,3 chint.), în valoare de 41 milioane lei.

Ovzul ocupă 2.992 ha, cu o producție de 30.056 chint. (producția medie la ha 10,0 chint.), în valoare de 7 milioane lei.

Meiul ocupă 1.268 ha, cu o producție de 15.333 chint. (producția medie la ha 12,0 chint.), în valoare de 5 milioane lei.

Măturile ocupă 224 ha, *secara* ocupă 198 ha și *hrișca* ocupă 3 ha.

Fânețele cultivate și alte culturi furajere ocupă 20.850 ha. Din această suprafață *dughia* ocupă 15.601 ha cu o producție de 476.820 chint. (media la ha 30,5 chint.), în valoare de 57 milioane lei. *Lucerna* ocupă 2.399 ha, cu o producție de 93.745 chint. (media la ha 39,0 chint.), în valoare de 13 milioane lei. *Alte fânețe cultivate* ocupă 2.395 ha, cu o producție de 49.108 chint. (media la ha 20,5 chint.), în valoare de 7 milioane lei.

Plantele alimentare ocupă 3.151 ha. Din această suprafață *cartofii* ocupă 1.178 ha, cu o producție de 74.118 chint. (media la ha 62,9 chint.), în valoare de 9 milioane lei. *Varza* ocupă 553 ha cu o producție de 70.416 chint. (media la ha 127,3 chint.), în valoare de 14 milioane lei.

Cartofii printre porumb dau o producție de 27.795 chint., în valoare de 3 milioane lei, *fasolea printre porumb* dă o producție de 41.236 chint., în valoare de 14 milioane lei, și *dovlecii printre porumb* dau o producție de 180.253 chint., în valoare de 9 milioane lei.

Plantele industriale ocupă 792 ha. Din această suprafață *cânepa* ocupă 302 ha, cu o producție de 791 chint. fuior (media la ha 2,6 chint.), în valoare de 3 milioane lei și 1.491 chint. sămânță (media la ha 4,9 chint.).

Vegetație și culturi diverse. Din suprafața totală a județului (504.000 ha), ogoarele sterpe ocupă 6.580 ha.

Fânețele naturale ocupă 21.503 ha, cu o producție de 451.563 chint. (producția medie la ha 21,0 chint.), în valoare de 50 milioane lei.

Pășunile ocupă 31.685 ha.

Pădurile ocupă 157.529 ha.

MASIVUL BUCEGI

Livezile de pruni ocupă 9.891 ha, cu o producție de 331.348 chint. (producția medie la ha 33,5 chint.), în valoare de 99 milioane lei.

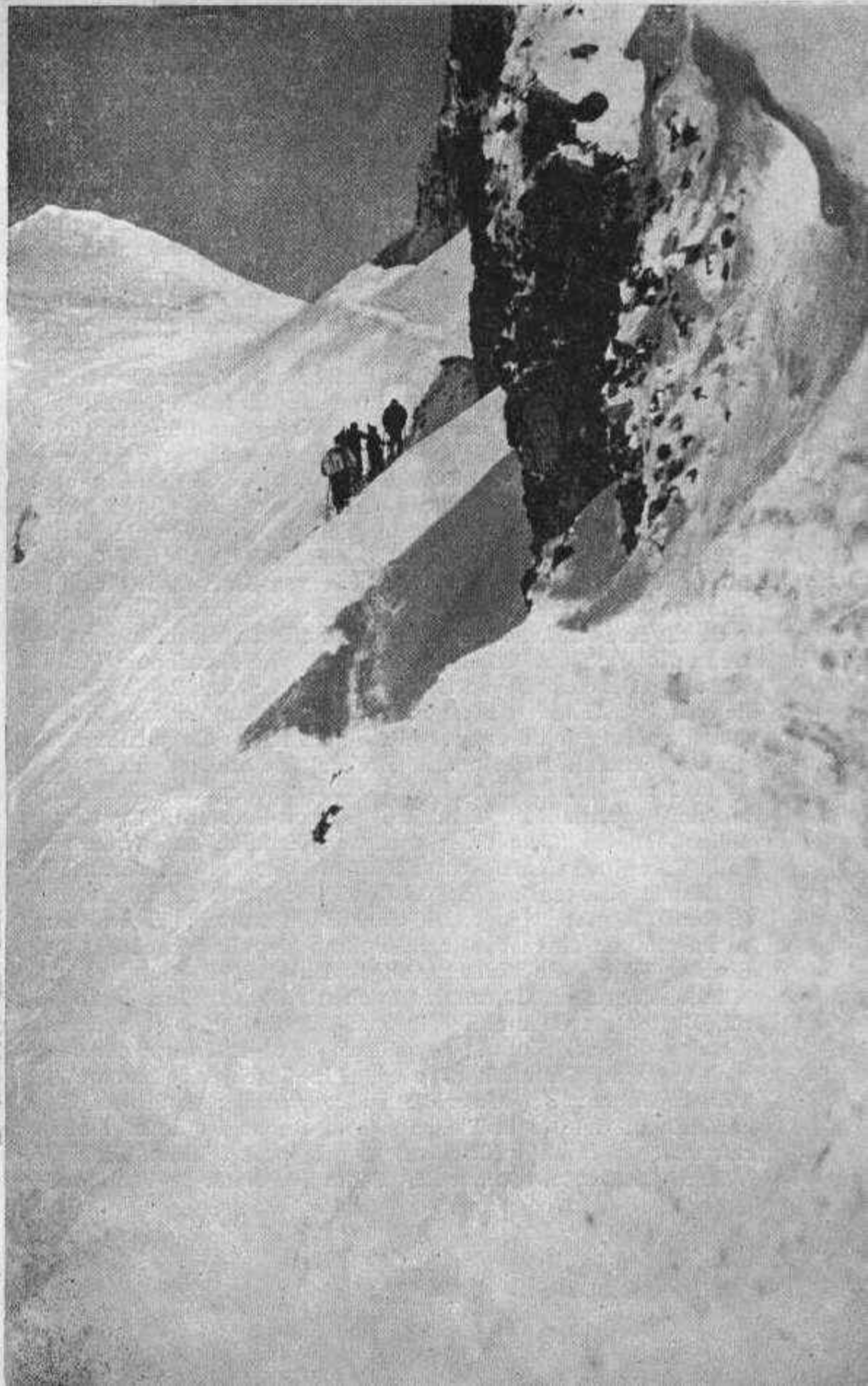
Alți pomi fructiferi ocupă 1.222 ha.

Vița de vie ocupă 10.949 ha, (din care viile pe rod 9.658 ha), cu o producție de 279.899 hl (producția medie la ha 28,9 hl), în valoare de 130 milioane lei.

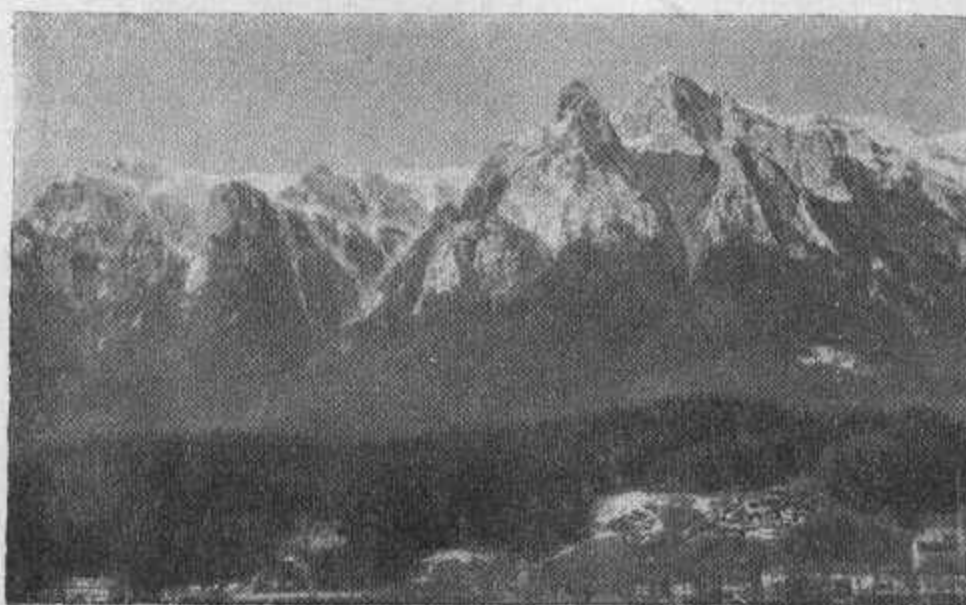
Caracteristică. Suprafața ocupată de livezile de pruni în acest județ este clasată în locul întâi din țară.

Creșterea animalelor. În județul P. se găseau în anul 1935: cai 31.166, boi 82.214, bivoli 89, oi 213.101, capre 10.813, porci 57.160, stupi sistematice 7.857, stupi primitivi 5.789. La acest capitol județul este caracterizat prin marele număr de oi, reprezentând un procent ridicat al acestor animale față de alte județe. De asemenea trebuie subliniată dezvoltarea albinăritului din acest județ.

Industrie (fără municipiul Ploiești). *Industria extractivă:* a) Exploatarea de petrol ale societăților: «Anglo-Petroliferă» (Băicoi, Moreni, Scorțeni) * «Astra-Română» (Boldești, Călinești, Filipești-de-Pădure, Mărgineni, Moreni, Podeni, Urlați) * «Buna Speranță» (Moreni) * «Colombia» (Moreni, Țintea) * «Cometa» (Buștenari) * «Comp. Fr. Petr. Gallia» (Buștenari, Opăriți, Scorțeni), * «Comptuar Minier» (Scorțeni) * «Concordia» (Băicoi, Buștenari, Moreni) * «Consortiul Petrolului» (Buștenari, Scorțeni) * «Continentală Petroliferă» (Moreni) * «Coroana Română» (Buștenari) * «Craiova» (Scorțeni Șoimari) * «Creditul Minier» (Boldești, Hârșă, Moreni, Valea Călugărească) * «Dacia Romano Petroleum Syndicate Ltd.» (Mărgineni, Băicoi, Moreni, Telega) * «Duplex» (Buștenari, Țintea) * «Foraj Lemoine» (Scorțeni), * «Forajul» (Băicoi) * «Foraky Românească» (Scorțeni), * «Franco-Română de Petrol» (Câmpina) * «Geonaphta» (Buștenari) * «Geta» (Buștenari) * «I.R. D.P.» (Moreni, Scorțeni) * «Măceș» (Bordeni), «Mirafior» (Băicoi, Buștenari, Scorțeni) * «Naphta Română» (Opăriți), «Națională Minieră» (Buștenari) * «Normar» (Moreni, Scorțeni) * «Petrol Block» (Băicoi) * «Petrolmina» (Scorțeni, Telega) * «Petrolul» * (Buștenari) «Petrolul Românesc» * (Forești, Moreni, Scorțeni) * «Pra-

MUNȚII JEPI. SINAIA

hova » (Buștenari, Scorțeni) * « Redevența » (Mărgineni) * « R. G. W. (Băicoi) » * « Româno-Americană » (Aricești, Băicoi, Boldești, Ceptura, Florești, Mărgineni, Moreni, Scăeni) * « Româno-Belgiană de Petrol » (Buștenari) * « Roumanian Consol. Oilfields Ltd. » (Aricești, Moreni) * « S.A.F.T.R. » (Scorțeni) * « S.A.R.V.E.G. » (Scorțeni) * « Soc. de Pétroles de Buștenari » (Buștenari) * « Soc. Petroliferă Română » (Moreni) * « Sondajul » (Buștenari, Moreni, Scorțeni), « Sospiro » (Ceptura, Moreni) * « Starnaphta » (Băicoi, Buștenari, Moreni, Scorțeni) * « Steaua Română » (Aricești, Boldești Buștenari, Călinești, Câmpina, Ceptura Moreni, Plopeni, Podeni, Puchenii, Scorțeni) * « Stella Petroliferă » (Buștenari) * « Subsolul Român » (Moreni), « Telega-Moreni » (Buștenari, Câmpina) * « Unirea » (Boldești, Mehedintza, Moreni, Țintea), « Voința » (Scorțeni) * Alte exploatări particulare la Băicoi, Bordeni, Buștenari, Câmpina, Moreni, Scorțeni, Țintea; b) Exploatări de gaz natural la Aricești, Băicoi, Boldești, Buștenari, Câmpina, Filipeștii-de-Pădure, Moreni, Opăriți, Păulești, Scorțeni, Telega, Țintea, Udrești și Urlați; c) Mine de cărbuni: 3 mine de lignit la Filipeștii-de-Pădure; d) Mina de sare C.A.M. la Slănic; e) Cariere: Argilă pentru cărămidă, țiglă, olane etc., la Blejoi și Pleașa; Marnă la Comarnic și Provița; Nisip la Azuga, Blejoi și Frânghiești; Pietriș la Azuga, Blejoi și Pleașa; Gips la Ogrețin și Ștefești; Piatră calcară pentru fabricarea varului la Blejoi și Pleașa; Piatră pentru fabricarea cimentului la Azuga, Bușteni și Poiana-Țapului; Piatră de râu la Azuga, Bușteni, Comarnic, Poiana-Țapului și Predeal; Piatră de gresie la Brebu și Șotrile. *Industria alimentară*: 27 mori sistematice, 12 mori țărănești, 1 fabrică de salam (Sinaia), 1 de mezeluri, conserve și brânzeturi (Azuga), 1 de bere (Azuga); *Textilă*: 1 fabrică de postav (Azuga), 1 puiă și țesătorie (Telega), 1 fabrică de tricotaje (Telega), 1 atelier de țesut covoare (Izvoarele); *Chimică*: 6 rafinării de petrol (Câmpina, Teleajen, Brazi, Păcureți, Păcureți-Matița, Tătărăni), 1 fabrică de gazolină (Moreni), 1 de acid sulfuric (Câmpina), 1 de diverse produse chimice (acid sulfuric, clorhidric, azotic, sulfati) (Valea Călugărească), 1 de acid carbonic (Vărbilău), 1 de cărbune activ (Sinaia), 1 de vopsele (Vălenii-de-Munte); *Metalurgică*: 1 uzină de zinc și neferoase (Valea Călugărească), 1 de cuie și nituri (Sinaia), 1 de șuruburi și piulițe (Sinaia), 1 de jucării (Breaza), 15 ateliere mecanice (5 la Moreni, 2 la Câmpina și câte 1 la Poiana-Câmpina, Moreni-Stavropoleos, Teleajen, Runcu-Scorțeni, Ceptura, Băicoi, Mislea, Telega), 3 ateliere mecanice cu turnătorii (2 la Câmpina, 1 la Moreni); *Hârtie și arte grafice*: 1 fabrică de hârtie (Bușteni), 1 de celuloză (Bușteni), 1 de carton (Scăeni), 1 mare tipografie (Vălenii-de-Munte); *Lemnului*: 14 fabrici de cherestea (2 la Poiana Țapului și câte 1 la Sinaia, Vălenii-de-Munte, Azuga, Bușteni, Brebu, Teșila, Măneci-Ungureni, Comarnic, Puchenii, Cornu, Gura-Vitioarei, Berteia), 1 de mobile (Bușteni), 2 de donițe și ciubere (Drajna-de-Sus, Slonul), 6 ateliere de tâmplărie și diverse mobile (3 la Câmpina și câte 1 la Teleajen, Izvoarele, Măneci-Ungureni); *Materiale de construcție*: 4 fabrici de cărămidă și țigle (2 la Pleașa și 2 la Bucov), 1 de cărămidă refractare și faianță (Comarnic), 9 de ipsos (Slănic, Sinaia, Vălenii-de-Munte, Comarnic, Poiana, Poiana-de-Vărbilău,

Poiana-Câmpina, Poiana-Vadului, Breaza-de-Sus), 4 de var (2 la Sinaia și câte 1 la Poiana-Câmpina și Comarnic), 2 de mozaic (Sinaia), 4 de ciment (Azuga, Comarnic, Poiana-Țapului, Breaza-de-Sus); *Sticlărie și ceramică*: 4 fabrici de sticlă (2 la Brazi și câte 1 la Azuga și Bucov), 1 fabrică de geamuri (Scăeni), 2 de teracotă și faianță (Brazi, Bucov), 1 de teracotă și olărie (Câmpina); *Alte industrii*: 1 fabrică de acumulatori electrici (Mislea).

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei și peste ¹⁾:

Moara « Unirea », Pleașa (inv. 21), Fabrica de salam Filipp Dozzi, Sinaia (inv. 7), Fabrica de bere « Azuga » (soc. 60, inv. 111);

Fabrica de postav « Azuga », Azuga (soc. 50, inv. 110);

Rafinăriile: « Steaua Română », Câmpina (inv. 80), « Româno-Americană », Teleajen (inv. 784), « Creditul-Minier », Brazi (inv. 500), Fabrica « Gazolina », Moreni (soc. 7, inv. 41), Fabrica de acid sulfuric a Soc. « Steaua-Română », Câmpina (inv. 61), Fabrica de acid sulfuric, clorhidric, azotic și sulfati a Soc. « Mărășești », Valea Călugărească (inv. 60);

« Prima uzină de zinc și neferoase », Valea Călugărească (inv. 50), Fabricile de cuie și nituri (inv. 20) și de șuruburi, piulițe și buloane (inv. 26) a Soc. « Întreprinderile Emil Costinescu », Sinaia (soc. 24), Atelierele mecanice ale Societăților « Creditul-Minier », Moreni (inv. 21), « Steaua-Română », Câmpina (inv. 84), « Astra-Română », Poiana-Câmpina (inv. 360), « Româno-Americană », Teleajen (inv. 10)

Fabricile de hârtie (inv. 246) și de celuloză (inv. 20) ale Soc. « Bușteni », Bușteni (soc. 110);

Fabrica de cherestea « Întreprinderile Gh. V. Bibescu », Comarnic (soc. 19, inv. 2);

INDUSTRIA *) JUDEȚULUI PRAHOVA ÎN 1935

(Inclusiv municipiul Plocești).

Întreprinderile dela 5 H. P. sau 20 lucrători în sus

Industria	Numărul fabricilor		Forța motrice H. P.	Personal ocupat	Valoarea producției în mii de lei
	Active	Închise			
Alimentară	18	6	3.897	1.019	587.433
Textilă	11	—	2.258	1.689	207.191
Chimică	33	1	23.253	6.225	5.703.780
Metalurgică	31	3	8.224	3.882	559.755
Hârtie și Arte grafice	5	—	13.536	1.233	330.350
Pielărie	9	4	923	98	9.925
Lemnului	11	10	2.030	1.142	50.851
Materiale de construcție	18	—	4.425	926	89.804
Sticlărie	6	—	235	440	37.598
Ceramică	4	—	10	109	6.026
Total	146	24	58.791	16.763	7.582.713

*) Nu sunt cuprinse exploatările miniere, petrolifere, carierele, uzinele de apă și electricitate.

Fabrica de cărămidă, țigle și produse ceramice « Eftimiu-Bucov », Bucov (inv. 9), Fabrica de cărămidă refractare, tuburi de bazalt și articole sanitare de faianță « Kunz

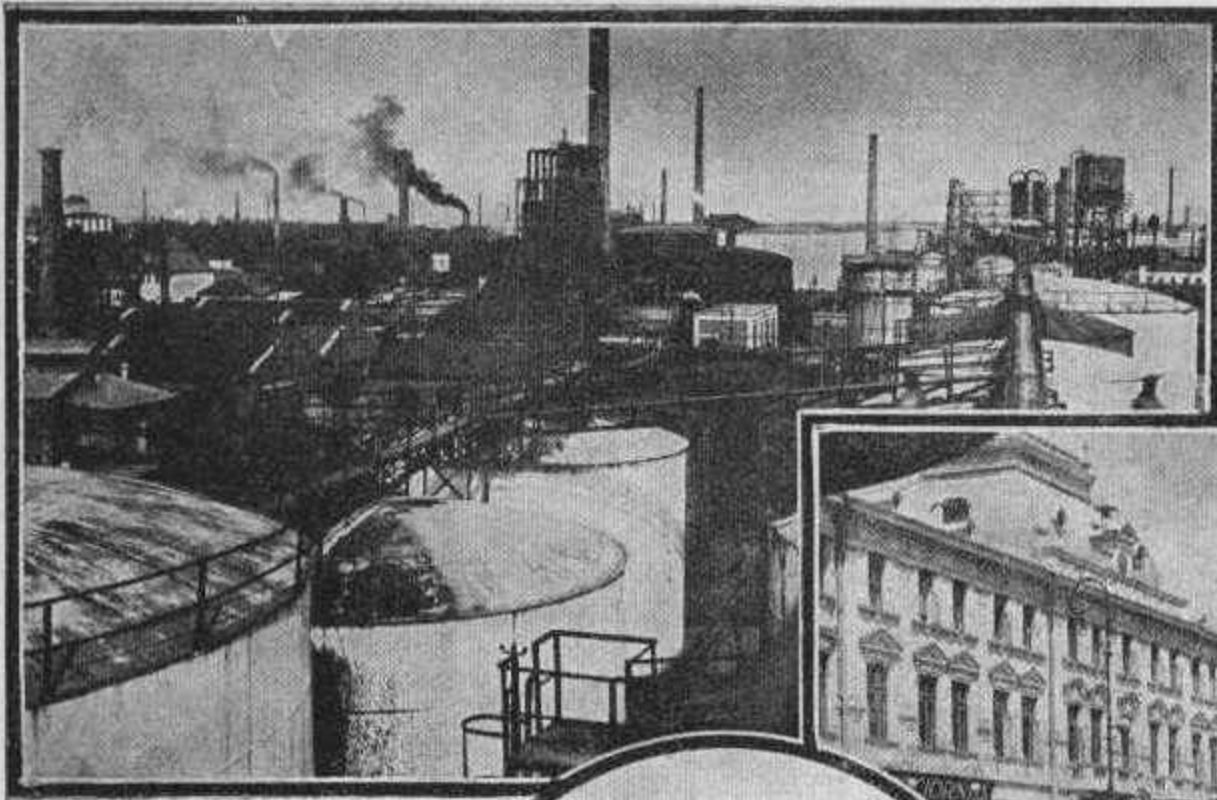
¹⁾ Nu este cuprinsă aici industria extractivă. Cifrele în paranteze arată capitalul social (soc.) și capitalul investit (inv.) în milioane de lei.

VALEA PRAHOVEI

PRAHOVA

RAFINERII LA PLOEȘTI

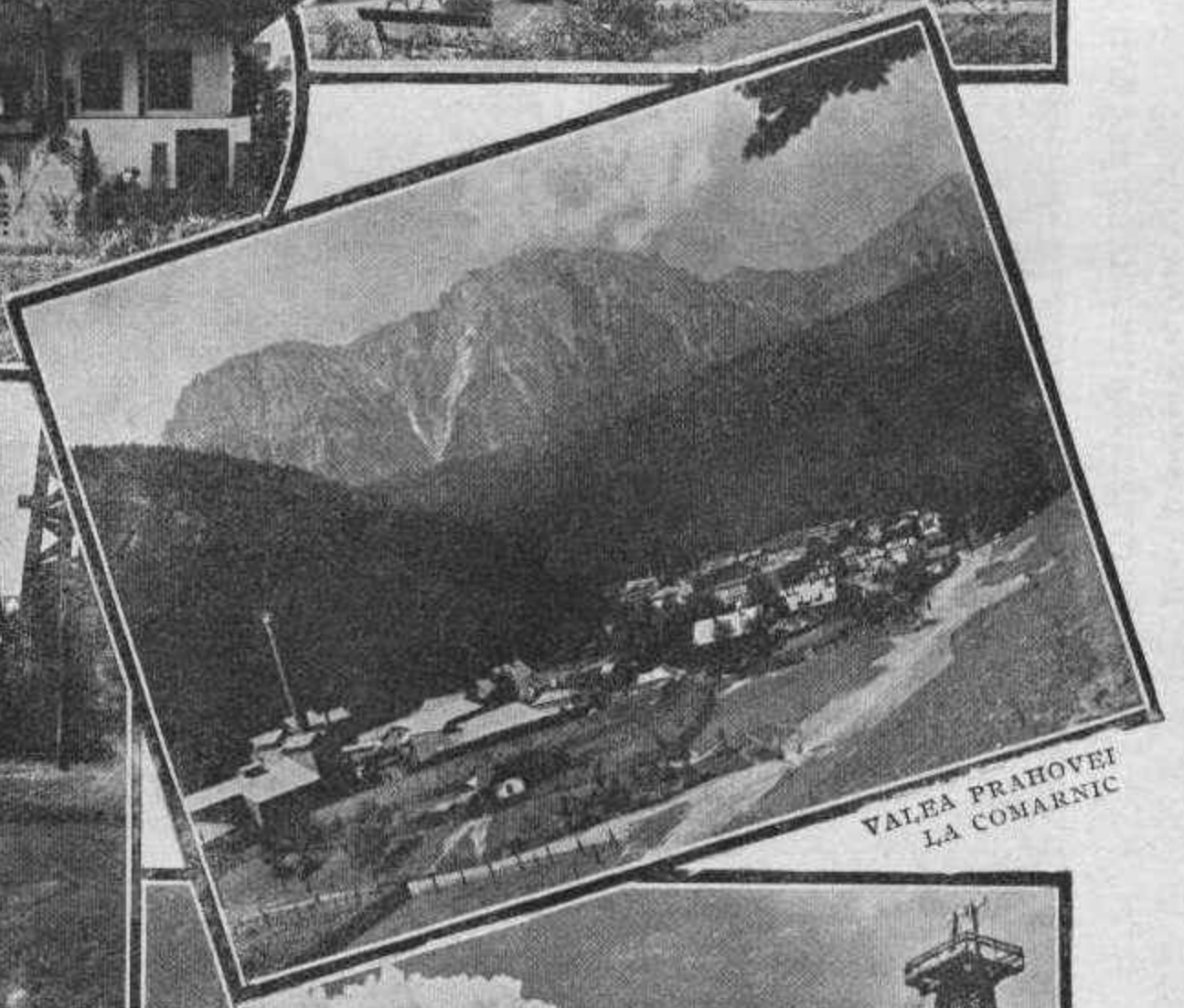
PLOEȘTI: CENTRUL ORAȘULUI

PLOEȘTI:
CASĂ VECHIE

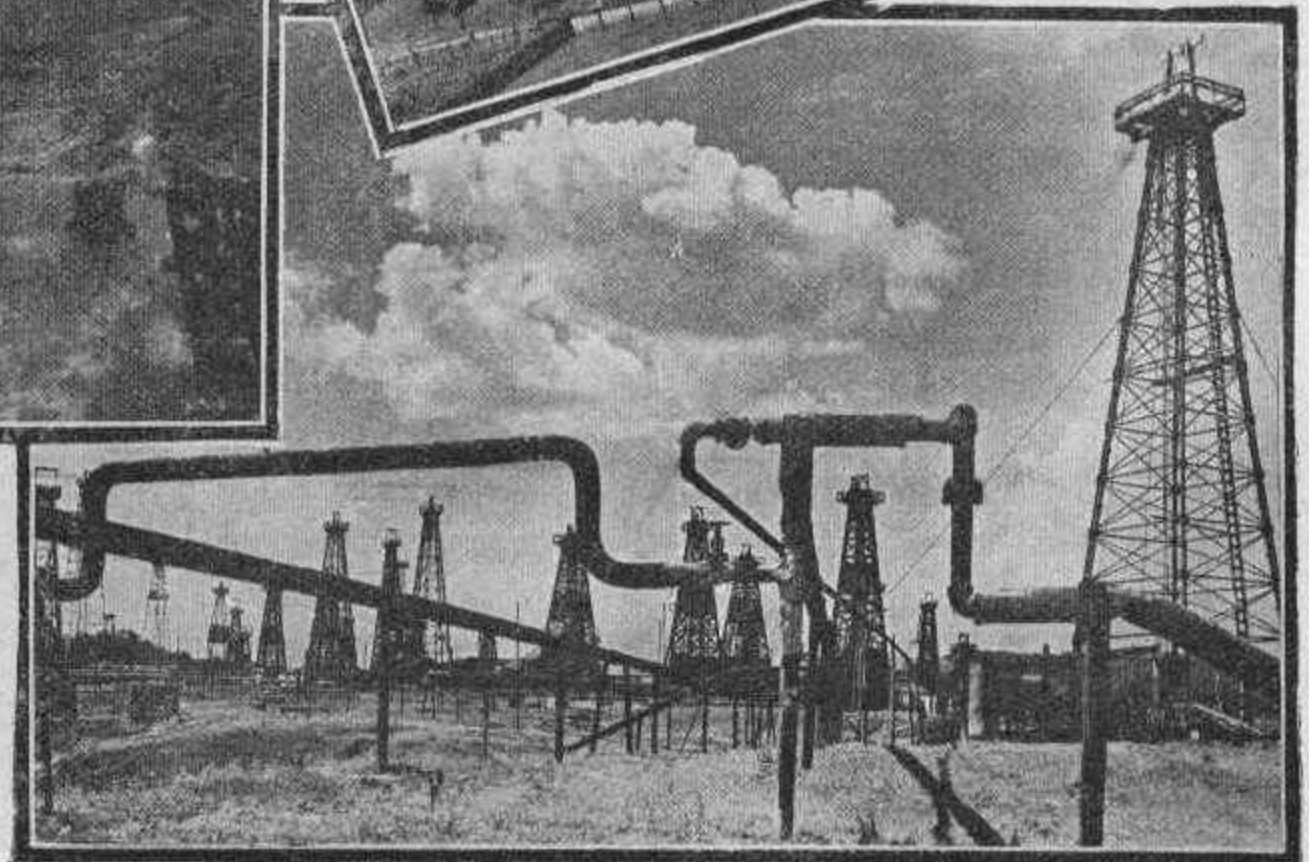

BĂICOI

EXPLOATĂRI
PETROLIFERE

VALEA PRAHOVEI
LA COMARNIC

MORENI

VALEA MĂLĂEȘTILOR, MASIVUL BUCEGILOR
Din « România », revista O. N. T.

Foto Manolescu

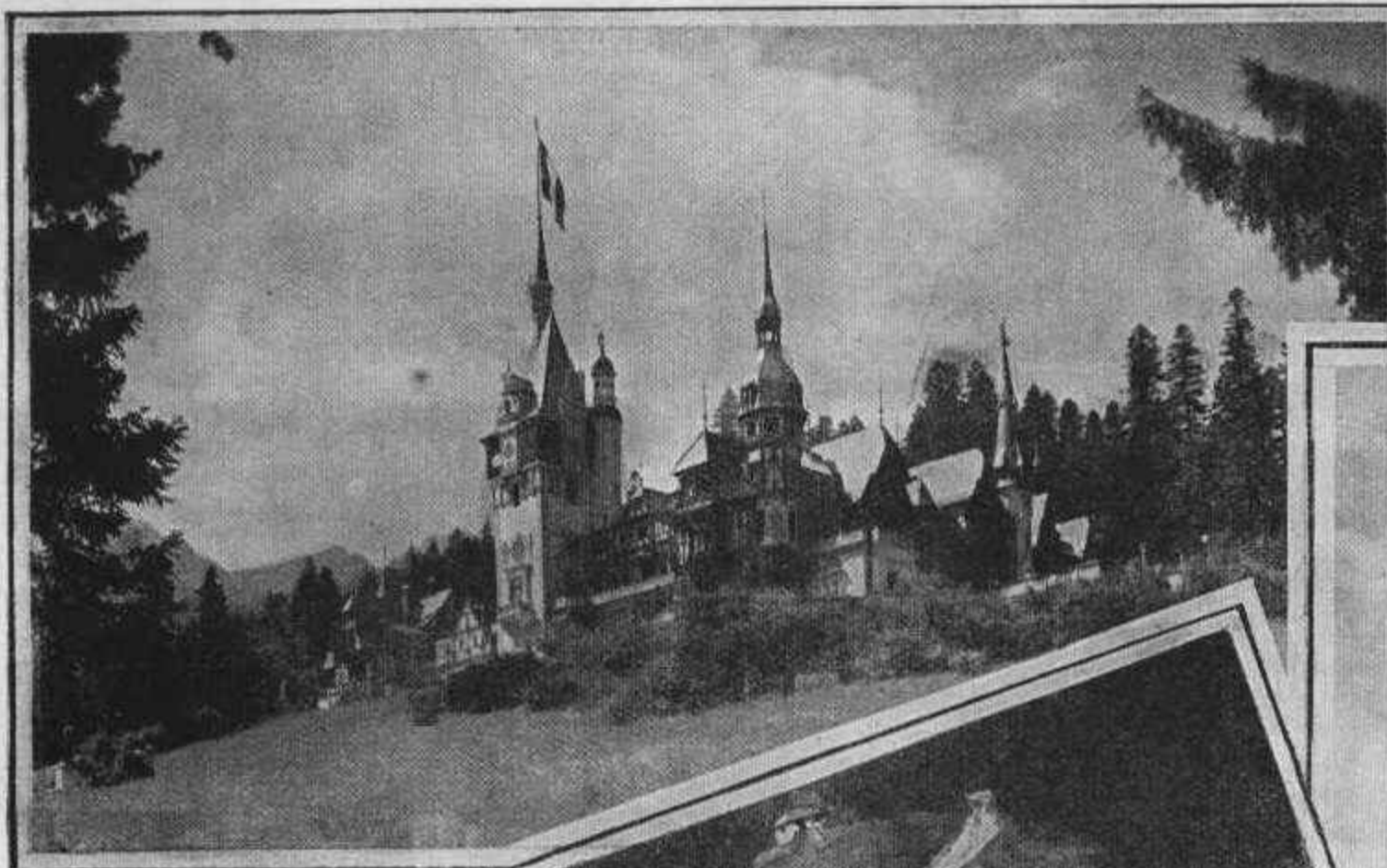

SINAIA. VEDERE GENERALĂ

Din « *România* », revista O. N. T.

PRAHOVA

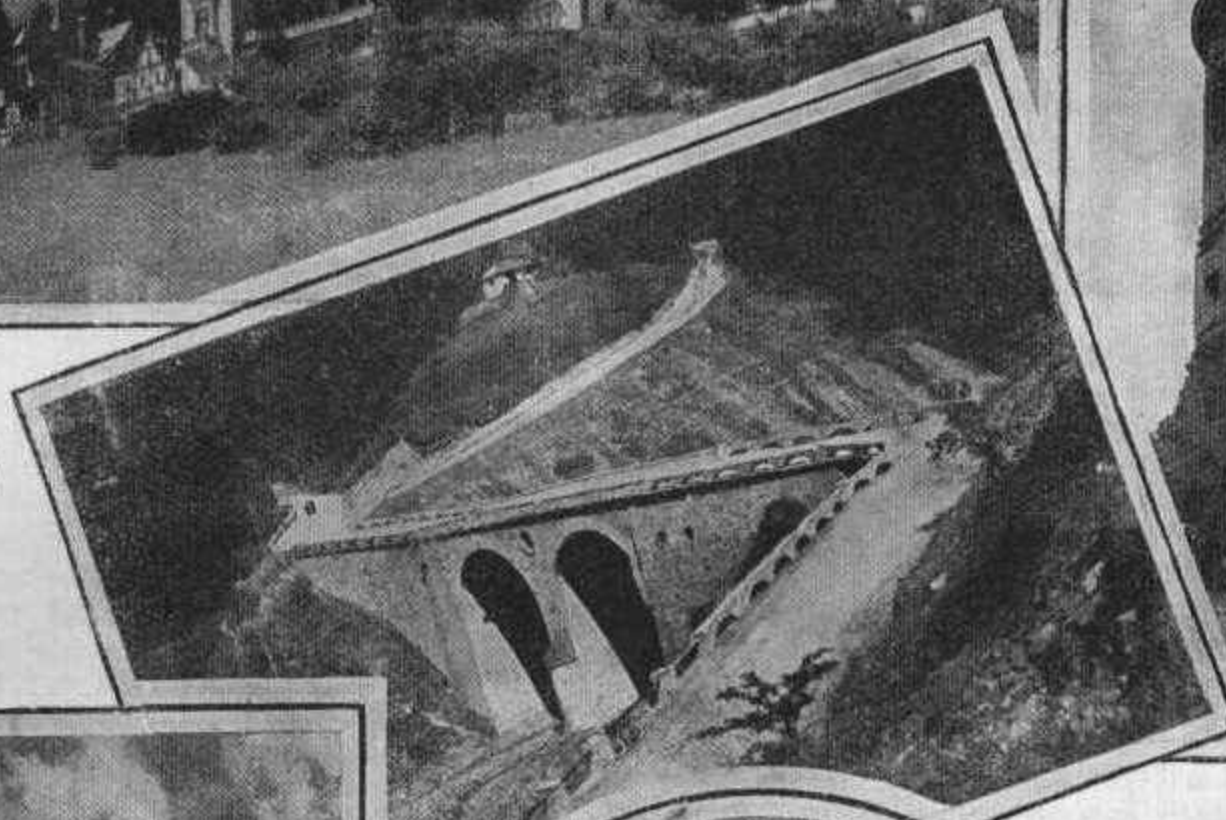

SINAIA:
CASTELUL PELEȘ

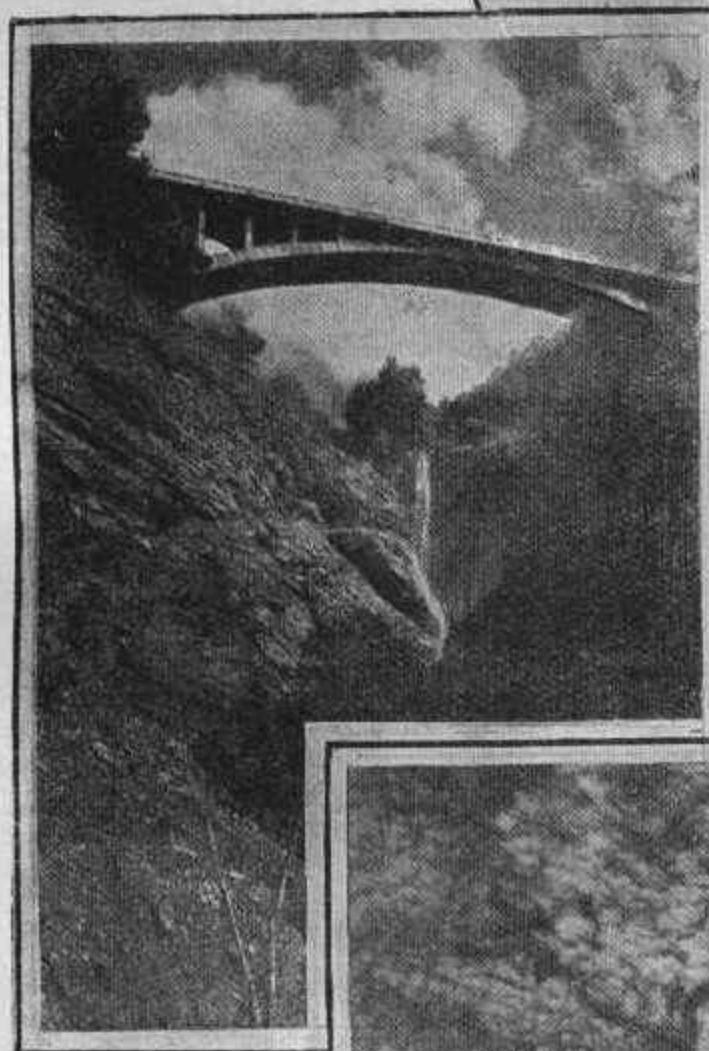
TURNUL DIN BREBU

VIADUCT LA POSADA
(ȘOS. NAȚIONALĂ)

CASCADA CONCIUL

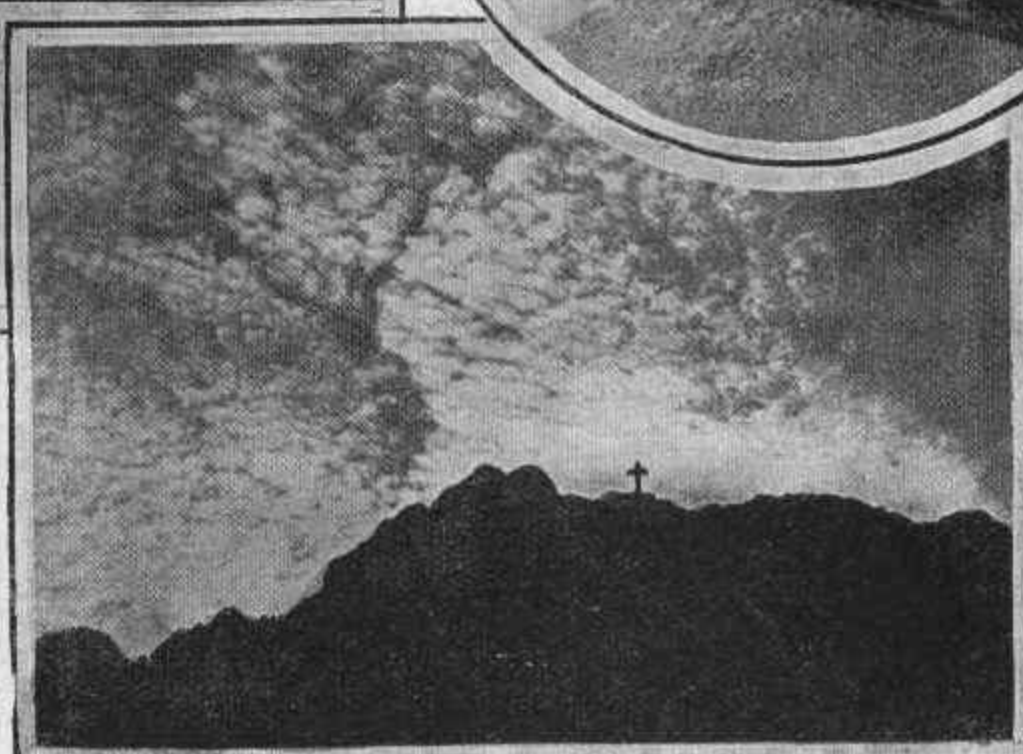
VĂLENII DE MUNTE:
CASA PROF. N. IORGA

COLȚII MORARULUI
ȘI BRĂUL MARE

ASFINTIT
PE CARAIMAN

Heinrich », Comarnic (inv. 8), Fabrica de cărămizi « Frăția », Pleașa (soc. 4, inv. 10), Fabrica de var și ipsos a Soc. « Întreprinderile Emil Costinescu » (soc. 24, inv. 13), Sinaia, « Fabrica de ciment Portland din Azuga », Azuga (soc. 20, inv. 64), Fabrica de ciment a Soc. « Întreprinderile Gh. V. Bibescu », Comarnic (inv. 31);

« Societatea Română de Sticlărie », Azuga (soc. 5, inv. 10), Fabrica de sticlă « Brazi », Brazi (soc. 8, inv. 6), « Industria Română de geamuri », Scăeni (soc. 18, inv. 22).

Comerț. Comerț dezvoltat și export de petrol, lemne de foc, cherestea, animale, vinuri, țuică, pielărie, lână, textile (postavuri) și materiale de construcție.

Credit și cooperatie. În cuprinsul județului funcționează 13 bănci (societăți anonime).

Situația lor, conform bilanțurilor încheiate la 31 Decembrie 1934, se prezintă astfel:

A C T I V		P A S I V	
Disponibil	8.184.569	Fonduri	185.213.018
Plasamente	429.962.673	Angajamente	386.790.291
Imobilizări	65.894.350	Rezultate	2.522.501
Rezultate	70.484.218		
Total	574.525.810	Total	574.525.108

Cooperative de credit (bănci populare) 166, cu 43.695 membri și cu un capital social vărsat de 163.719.837 lei. Imprumuturi acordate 361.297.202 lei (din cari neconvertite 54.508.814 lei, convertite 141.106.374 lei, reduceri la imprumuturi convertite 165.682.014 lei). Depuneri spre fructificare 125.210.108 lei. Totalul bilanțului 426.178.273 lei.

Cooperative de producție diversă 6, cu 770 membri și cu un capital social vărsat de 3.673.385 lei. Valori imobilizate 4.484.641 lei. Totalul bilanțului 7.561.091 lei.

Cooperative forestiere 8, cu 674 membri și cu un capital social vărsat de 11.178.459 lei. Fonduri 1.991.173 lei. Păduri și material brut 5.682.836 lei. Material fasonat și în fabricație 929.322 lei. Bilanțul încheiat: 39.216.523 lei.

Cooperative de consum 16, cu 2.679 membri și cu un capital social vărsat de 3.268.175. Mărfuri generale în valoare de 5.924.772 lei. Bilanțul încheiat: 11.118.148 lei.

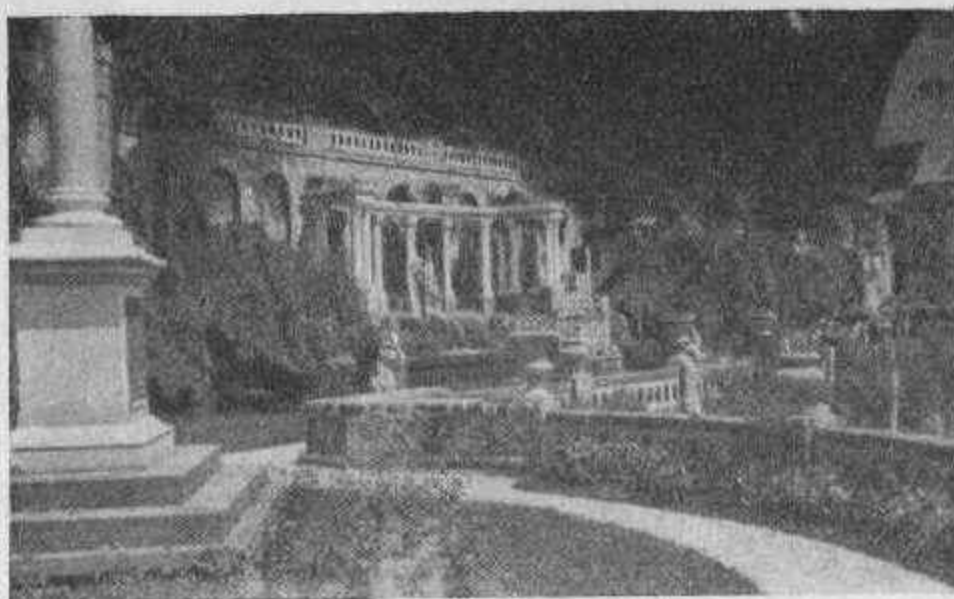
Situația cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decembrie 1935.

Finanțe publice. Bugetul județului P. pe exercițiul 1936—1937 prevede următoarele cifre:

	L e i
Venituri	71.574.376
Venituri ordinare	34.494.546
Venituri extraordinare	117.177
Venituri speciale	36.962.653
Cheltueli	71.574.376
Cheltueli ordinare	34.494.546
Cheltueli extraordinare	117.177
Cheltueli speciale	36.962.653

CASTELUL FOIȘOR. SINAIA

CASTELUL PELEȘ. PARCUL PALATULUI

Drumuri. Județul P. este străbătut de o rețea totală de drumuri de 3.442 km 094 m repartizată astfel:

Drumuri naționale 180 km 221 m, din care 170 km 623 m (pavați: 114 km 312 m și pietruți: 56 km 311 m) sunt întreținuți de Direcția Generală a Drumurilor, restul de 9 km 598 m (pavați) fiind întreținut de comunele urbane.

Drumuri județene 851 km 151 m. Administrația județului întreține o rețea pietruită și pavată de 756 km 666 m, iar comunele urbane 7 km 871 m (din care 7 km 650 m pavați).

Drumuri comunale 2.410 km 722 m.

Lungimea podurilor este de 13.560,13 m, repartizată astfel: poduri naționale 3.002,63 m, județene 6.365,85 m și comunale 4.191,65 m.

Prin județ trec 4 drumuri naționale, legând următoarele localități:

1. București - Ploști - Brașov, (Ploști - Câmpina = 37 km; Ploști - Sinaia = 69 km).

2. Târgoviște - Sinaia.

3. Ploști - Buzău.

4. Ploști - Târgoviște (Ploști - Dărmănești = 20 km).

Cale ferată. Județul P. este străbătut de o rețea de cale ferată în lungime totală de 220 km, din care linii principale duble 89 km, linii principale simple 49 km și linii secundare simple 82 km.

Itinerarii principale. Expres: București - Arad - Decebal (Budapesta - Viena - Paris).

Rapide: București - Arad - Decebal și Oradea - Episcopia Bihorului (Budapesta - Viena, Paris), București - Cernăuți - Grigore Ghica Vodă (Varșovia, Berlin, Praga, Moscova), București - Galați.

Accelerate: București - Oradea - Halmei (Praga), București - Iași - Chișinău (Kiev - Moscova), București - Cernăuți - Grigore Ghica Vodă (Varșovia, Berlin, Praga, Moscova), București - Arad, București - Galați.

Stații importante: Ploști (Sud, Vest), Câmpina, Băicoi, Sinaia, Predeal, Buda.

Pe lângă liniile de mai sus, exploatate de C.F.R., menționăm și liniile: Ploști Sud - Văleni - Măneciu și Băicoi - Moreni, exploatate de județ.

Postă, telegraf, telefon. 20 oficii P.T.T. de stat, din care 2 la Ploști și câte unul la Azuga, Câmpina, Filipești-de-târg, Predeal, Sinaia, Slănic, Urlați, Vălenii-de-Munte, Castelul Peleş (Sinaia), Băicoi, Breaza, Bușteni, Comarnic, Crivina, Drăgănești, Moreni, Telega, Valea Călugărească; 1 oficiu autorizat la Măneciu Ungureni; 5 agenții speciale la Băicoi-Gară, Bălțești, Ceptura, Ciorani și Râncezi; 1 oficiu balnear (Poiana-Țapului), și 17 gări cu serviciu postal: Albești Blejoi, Brazi, Buda, Dumbrava, Găgeni, Homorăciu, Lipănești, Luca-Elefterescu, Ploști-Nord, Plopeni, Poiana-Slănic, Prahova, Scăeni, Scăioși, Teșani și Zănoaga.

Oficii telefonice la Ploști, Câmpina, Filipești-de-târg, Sinaia, Slănic, Vălenii-de-Munte, Urlați, Predeal, Azuga, Băicoi, Bălțești, Breaza, Bușteni, Ceptura, Comarnic, Drăgănești, Măneciu-Ungureni, Moreni, Mîslea, Telega, Valea Călugărească.

Stațiuni climatice, balneare, turism. Slănicul Prahovei, stațiune balneo-climatică, situată în orașelul cu acelaș

SFINXUL ROMÂNESC DIN MASIVUL BUCEGILOR

nume, într-o regiune de coline, multe formate din sare gemă care a ieșit la suprafață. Altitudine 390 m. Climat temperat și constant.

Ape cloruro-sodice concentrate (fer, iod, sulf și nămol).

Indicațiuni: reumatism cronic, gută, nevralgii, rahitism, anemie, afecțiuni ginecologice. Stabiliment pentru băi calde și reci, bazin. Anotimp: 15 Mai — 15 Septembrie. Modeste hoteluri și case în oraș. Doctori, farmacie, oficiu P.T.T., restaurante. Gară locală pe linia secundară Ploști-Slănic. Excursii la marile stații climatice din valea Prahovei și la ocna de sare.

Telega, mică stațiune balneo-climatică, situată la 15 km de Câmpina, în regiunea colinelor înalte, la 410 m înălțime. Ape cloruro-sodice concentrate. Indicațiuni: reumatism, nevralgii, anemie. Anotimp: 1 Iunie — 30 Septembrie. Modeste hoteluri și camere mobilate în oraș. Doctori, farmacie, restaurant, gară la Doftana pe linia Câmpina-Doftana.

Sinaia, Reședință Regală de vară, stațiune climatică subalpină așezată la poalele munților Bucegi, care o adăpostesc de la Nord, la o altitudine de 800 până la 1.000 m. Climat dulce, temperatura mijlocie 14°C. Toamna și în Iunie, ploi. Localitate recomandată neurastenilor, convalescenților și anemicilor.

Mare stabiliment de hidro și fizioterapie, complet și luxos, proprietatea Ministerului Apărării Naționale.

Stațiune elegantă de agrement și de repaus, mai ales pentru elita Bucureștilor. Anotimp: tot anul. Numeroase hoteluri, vile elegante, pensiuni și camere mobilate. Medici, farmacie, spital, oficiu P.T.T., numeroase restaurante de toate categoriile. Teatru, cazinou, parc. Stație C.F.R. pe linia București - Brașov. Numeroase trenuri, de lux, accelerate, etc.

Distrații, plimbări, excursii la celelalte stațiuni din valea Prahovei. Alpinism în Bucegi la înălțimi de peste 2.000 m. Stațiune foarte apreciată pentru sporturile de iarnă.

Poiana Țapului, stațiune climatică, subalpină (880 m înălțime), așezată pe o vale largă și mai expusă soarelui decât Sinaia. Localitate de repaus pentru neurastenici, convalescenți și anemici. Hoteluri modeste, vile și camere mobilate. Doctor, farmacie; telefon, restaurante. Stație c.f. pe linia principală București - Brașov. De vizitat marea cădere de apă «Urlătoarea». Excursii pe munți.

Bușteni, stațiune climatică subalpină (880 m înălțime), așezată la poalele munților Caraimanul și Coștilele pe o vale mai largă și mai expusă soarelui decât Poiana Țapului, deci mai sănătoasă. Un izvor cu apă minerală cloruro-sodică. Un stabiliment de hidro-mecano-terapie, cu băi minerale.

Stațiune climatică importantă și frumoasă. Tratamentul climatic poate fi combinat cu cel balnear. Anotimp: 1 Mai — 30 Septembrie. Hoteluri, numeroase vile, pensiuni, etc. Doctor, farmacie, oficiu P.T.T. Stație c.f. pe linia principală București - Brașov. Excursii în munți și în lunga și frumoasă «Valea Cerbului». Munții oferă aci aspectul cel mai grandios; lanțul Bucegilor face un cot și părăsește valea Prahovei.

Azuga, stațiune climatică de mai puțină importanță așezată în valea Prahovei, la confluența cu pâraul Azuga. Inconjurată de munți înalți, deși este situată la aproape 1.000 m înălțime, par a fi în fundul unei căldări. Anotimp: 1 Iunie — 15 Septembrie. Recomandată pentru cura de repaus și înălțime. Mici hoteluri și camere la particulari, restaurante, oficiu P.T.T. Stație c.f. pe linia principală București - Brașov. Excursii în împrejurimi; vizitarea, interesantă a fabricilor din localitate.

Predeal, stațiune climatică alpină, așezată la o altitudine de peste 1.000 m, bine expusă la soare și la adăpostul vânturilor, cu toate că valea este mai largă aci, însă ocrotită de apropierea munților înalți.

Stațiunea este recomandată pentru cura de repaus și pentru predispuși la tuberculoză, pentru neurastenici,

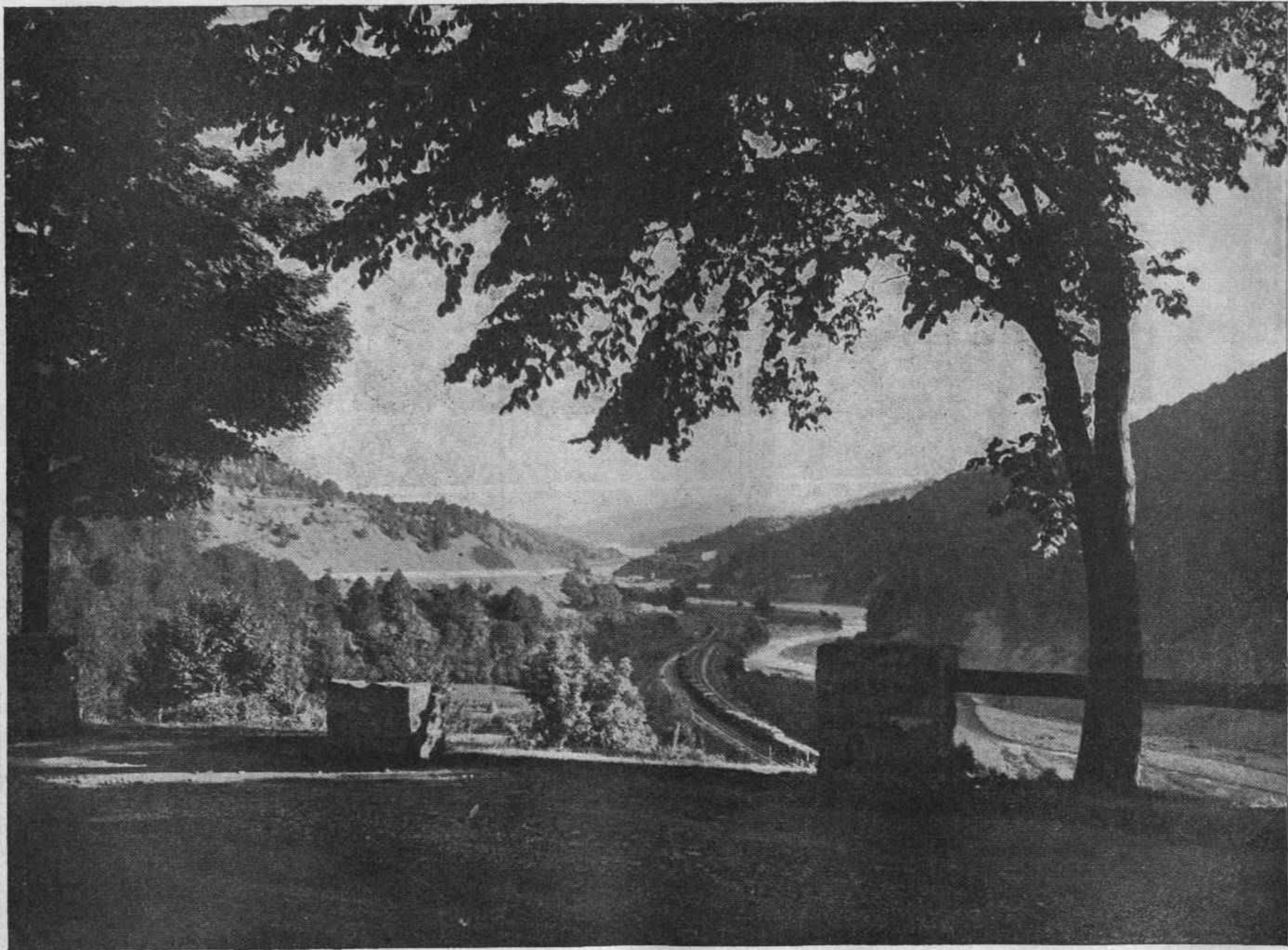

DE PE CIOPLEA SPRE PIATRA MARE

Din «*România*», revista O. N. T.

VALEA PRAHOVEI
Din «România», revista O. N. T.

Foto arh. Petil

anemici și convalescenți. Anotimp, tot anul. Vile și case în vale sau pe pantele munților, hoteluri și pensiuni. Doctori, farmacie, oficiu P.T.T. Stație c.f. pe linia principală București - Brașov. Excursii și alpinism în munții Bucegi, etc.

Vălenii-de-Munte, stațiune de viligiatură, așezată în regiunea dealurilor, între livezi de pruni și păduri, la 430 m înălțime. Climat plăcut, căldura micșorată de prezența pădurilor.

În timpul verii, aici se țin cursurile Universității populare, de sub conducerea d-lui prof. N. Iorga.

Anotimp: 15 Iunie—15 Septembrie. Camere de închiriat la particulari; restaurant; oficiu P.T.T.; medic; farmacie. Stație c. f. pe linia Ploști-Mănești-Ungureni. Numeroase distracții în timpul verii și posibilități de excursii în împrejurimi și la stațiunile de pe valea Prahovei, precum și alpinism în Munții Teleajenului și Buzăului.

Câmpina, stațiune climatică la 430 m înălțime, cu frumoase poziții naturale.

Breaza-de-Jos și *Breaza-de-Sus*, două frumoase sate românești, ascunse între livezi și căutate pentru pitorescul lor.

Comarnic, stațiune climatică de interes local, prezentând însă același farmec ca toate celelalte stațiuni climatice de pe valea Prahovei.

Brebu, stațiune de odihnă și recreație, așezată pe valea Doftanei la 500 m înălțime.

Mănăstirea Suzana, stațiune de viligiatură, așezată într-o splendidă poziție naturală, pe valea Teleajenului, la 760 m înălțime; este mult vizitată în timpul verii.

Cheia, stațiune de repaus, așezată într-o căldare, la 880 m înălțime, înconjurată de brazi; este plină de dezvoltare, în fiecare sezon contruindu-se vile noi.

Partea de Nord a județului Prahova, cu decorul său alpin de vârfuri ce se înalță golase dintre masivele de brazi, la peste 2.000 m înălțime, cu poienile smâltate de o neasemuită bogăție de flori alpine, cu tumultoase izvoare și pâraie căzând în cascade, adesea adânci de sute de metri, sau străbătând fantastice chei în care soarele nu pătrunde niciodată, cu nenumăratele locuri de odihnă și recreație înșirate de-a-lungul văilor Prahovei și Teleajenului și având la dispoziție o minunată autostradă, impune o importanță turistică internațională.

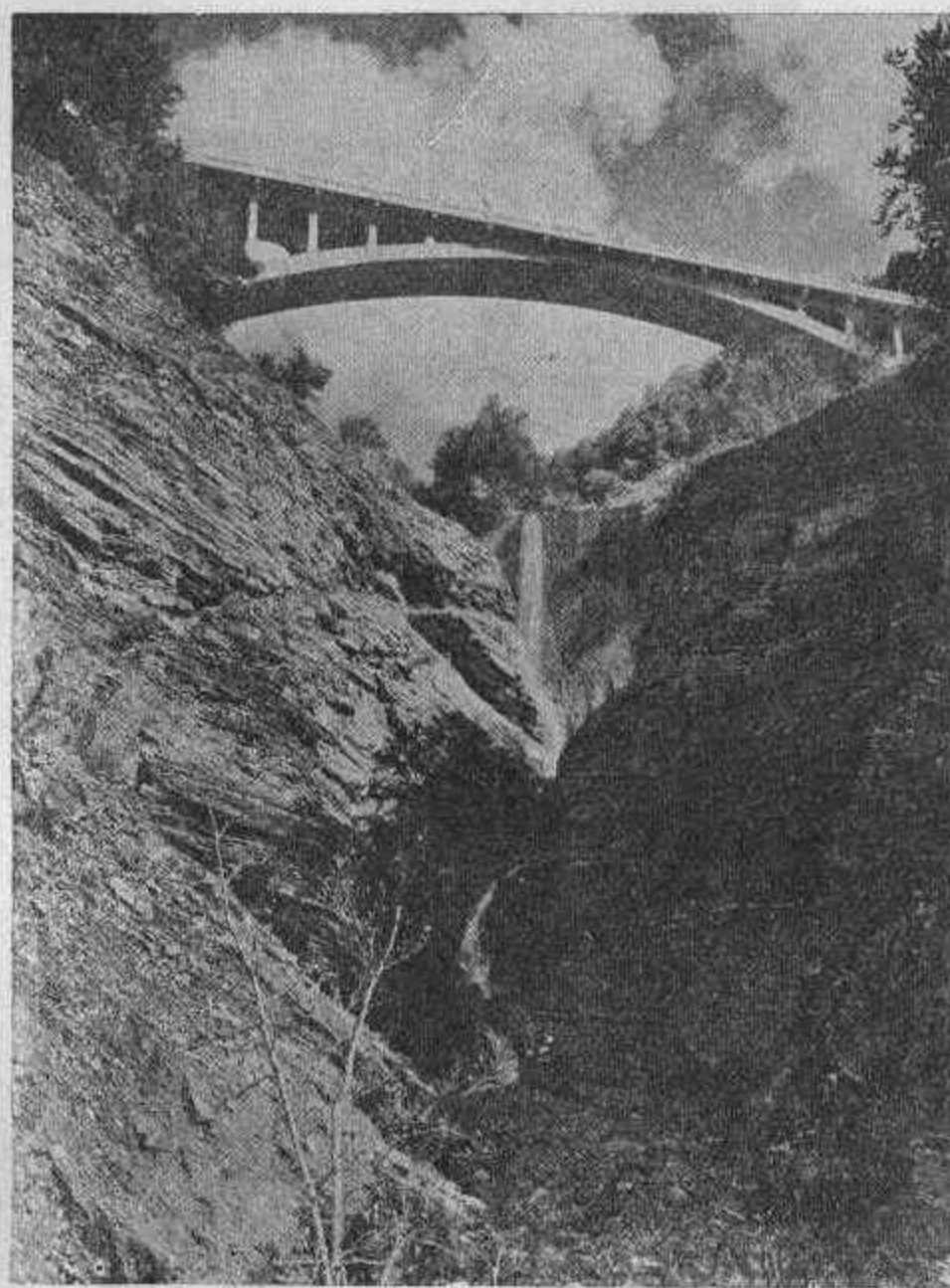
Excursiuni și puncte de plecare pentru excursii, din orice stațiune de pe valea Prahovei și valea Teleajenului. Din Sinaia: prin Piatra Arsă sau prin Vârful cu Dor, la Peștera Ialomicioarei; prin Piatra Arsă și Baba Mare la Omul. Din Bușteni: prin Valea Urlătorilor la Peștera Ialomicioarei; prin Valea Albă la Vârful Caraimanului; prin Valea Cerbului la Omul. Dela Casa Peștera excursiuni la: Strunga, Vârful Doamnelor, Omul, Vârful Bucur, Babele, Coștilele, Caraimanul etc. Dela Casa Omul: la Bucșoiu și Diham, la Peștera Ialomicioarei. Din Vălenii-de-Munte: în Munții Teleajenului, Ciucașului și Buzăului.

Aproape toate drumurile marcate de Tourin-Clubul României și alte organizații turistice. Case de adăpost: «Omul» pe vârful Omul (2.509 m, proprietatea T.C.R.), «Vârful cu Dor» (prop. Club Carpatin), «Vânătorilor de Munte», «Schiel», «Diham», toate în Bucegi. «Piscul Câinelui», pe muntele cu același nume (1.010 m, proprietatea T.C.R.).

CULTURĂ

Știință de carte. După datele provizorii ale recensământului din 1930, populația județului, dela 7 ani în sus este de 379.091 locuitori din care 58,0% sunt știutori de carte. După sex proporția este de 75,8% bărbați știutori de carte și 40,8% femei știutoare de carte. Repartiția locuitorilor, după gradul de instrucție în procente, este următoarea:

Gradul de instrucție școlară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul știutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extrășcolară	1,4	0,5
2. Primară	71,3	92,9
3. Secundară	13,9	3,4
4. Profesională	9,9	2,6
5. Universitară	2,1	0,3
6. Alte școli superioare	1,4	0,3

VIADUCT PE VALEA PRAHOVEI

Invățământ. Populația școlară a județului P. (între 5—18 ani) a fost în anul 1934 de 120.505 locuitori (18.133 mediu urban și 102.372 mediu rural).

Școli superioare. Universitatea populară «Nicolae Iorga» (Vălenii-de-Munte) pentru cursuri de vară.

Școli secundare. 2 licee de băieți (Ploști și Câmpina), 2 licee de fete (Ploști și Câmpina), 1 liceu de fete particular (Ploști), 2 licee comerciale (1 de băieți, 1 de fete, Ploști), 2 licee industriale de băieți (Ploști și Câmpina), 3 licee industriale de fete (Ploști, Breaza-de-Sus și Câmpina), 1 școală normală de băieți (Ploști), 2 școli normale de fete (Ploști și Predeal), 3 gimnazii de băieți (2 la Ploști și 1 la Sinaia), 2 gimnazii comerciale de băieți (Ploști și Vălenii-de-Munte), 1 gimnaziu comercial de fete (Ploști), 3 gimnazii industriale de băieți (Breaza-de-Sus, Filipești-de-Pădure și Apostolache), 1 gimnaziu industrial de fete (Ploști), 3 școli de menaj (Ploști, Predeal și Filipești-de-Pădure), 1 școală de aplicație (Ploști), 1 școală profesională (Câmpina), 2 școli de industrie și economie casnică (Ploști și Ciorani), 1 școală de arte și meserii (Vălenii-de-Munte), 1 școală de misionare (Vălenii-de-Munte), 1 școală de cântăreți (Vălenii-de-Munte), 1 școală de țesături naționale (Drajna-de-Jos), 1 școală de tâmplărie (Bărcănești), 1 școală de ucenici industriali (Mislea), 1 școală de pomicultură (Târgușorul-Nou), 1 școală de viticultură (Valea Călugărească), 1 școală superioară țărănească (Scorțeni).

Școli primare 408, din care 351 rurale și 57 urbane (399 școli de Stat și 9 confesionale), cu un număr total de 62.163 elevi (11.241 mediu urban și 50.922 mediu rural) și cu 1.233 învățători și alt personal didactic (situația din 1934).

Grădini de copii 53, din care 26 rurale și 27 urbane (49 școli de Stat și 4 confesionale), cu un număr total de 3.284 copii (1.295 mediu urban și 1.989 mediu rural) și cu 53 conducătoare (situația din 1934).

Instituții culturale. Fundația Culturală Regală «Principele Carol» are cămine culturale în: Câmpina, Adâncata, Bărcănești, Boldești, Bobolia, Bordeni, Brebu, Brătești, Brătășanca, Bucov, Călugăreni, Ceptura, Ceptura-de-sus, Ciorani, Cocorăști-Caplii, Comarnic, Drăgăneasa, Drajna-

CASA « OMUL » — VECHIUL ASPECT

de-Jos, Fulga-de-Sus, Florești, Cornet-Cricov, Habud, Măgureni, Ocina, Poiana-Câmpina, Poiana-Țapului, Puchenii-Moșneni, Sălciile, Târgșorul-Nou, Telega, Trestieni, Vâlcănești, Valea-Boului și Vârbilău.

Centrala Caselor Naționale are organizații culturale în Breaza-de-Sus, Lunca-Mare și Vâlcănești, Casa Națională din Breaza-de-Sus are local propriu, sală de teatru, bibliotecă, băi, parc sportiv, etc. Școala de îndrumări casnice din Breaza-de-Sus (cu local propriu), are un atelier de țesături și cusături românești, două magazine de desfăcere a țesăturilor, un mare restaurant și o cofetărie. Școala are și o secție de colonii, care adăpostește peste 450 copii în lunile de vară.

Liga Culturală activează în: Ploești, Sinaia, Vălenii-de-Munte, Balta-Doamnei, Brătești, Ghirdoveni, Podenii-Vechi, Predeal-Sărari, Urleta-Mislea și Valea Călugărească.

Casa Școalelor și a Culturii Poporului întreține în județ 44 cămine culturale, 3 soc. muzicale și 4 biblioteci, adică în total 51 organizații culturale, dintre care 37 au personalitate juridică.

Instituțiile științifice. Observatorul meteorologic și stațiune T.F.F. (Predeal) și Institutul Zoologic « Cumpătul » (Sinaia).

În județ se mai află 71 biblioteci, 11 muzee, 9 societăți culturale, 25 cinematografe (9 la Ploești, 3 la Văleni, 2 la Breaza-de-Sus, 2 la Câmpina, câte unul la Azuga, Bușteni, Predeal, Sinaia, Nedelea, Stavropoleos, Măneci-Ungureni, Slon și Slănic), 30 societăți sportive, 6 societăți de turism și 15 societăți de vânatoare.

RELIGIE

Confesiuni. După rezultatele provizorii ale recensământului populației din 1930, din totalul locuitorilor județului 96,0% sunt ortodocși și 0,5% sunt greco-catolici. Restul populației aparține altor confesiuni.

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 322 biserici ortodoxe, 1 greco-catolică, 4 romano-catolice, 2 evanghelice, 1 reformată, 7 case de rugăciune adventiste, 1 a evangheliștilor, 1 a pocăiților și 6 sinagogi.

5 mănăstiri ortodoxe de călugări: 2 la Predeal, 1 la Sinaia, 1 la Corlătești (« Ghighiu ») și 1 la Măneci-Ungureni (« Cheia »).

2 mănăstiri ortodoxe de maici (« Zamfira » la Boldești și « Suzana » la Măneci-Ungureni). 3 schituri ortodoxe (Cormarnic, Izvoarele și Poenarii-Burchi).

Instituții bisericesti. 2 protopopiate ortodoxe (1 la Ploești și 1 la Breaza-de-Sus).

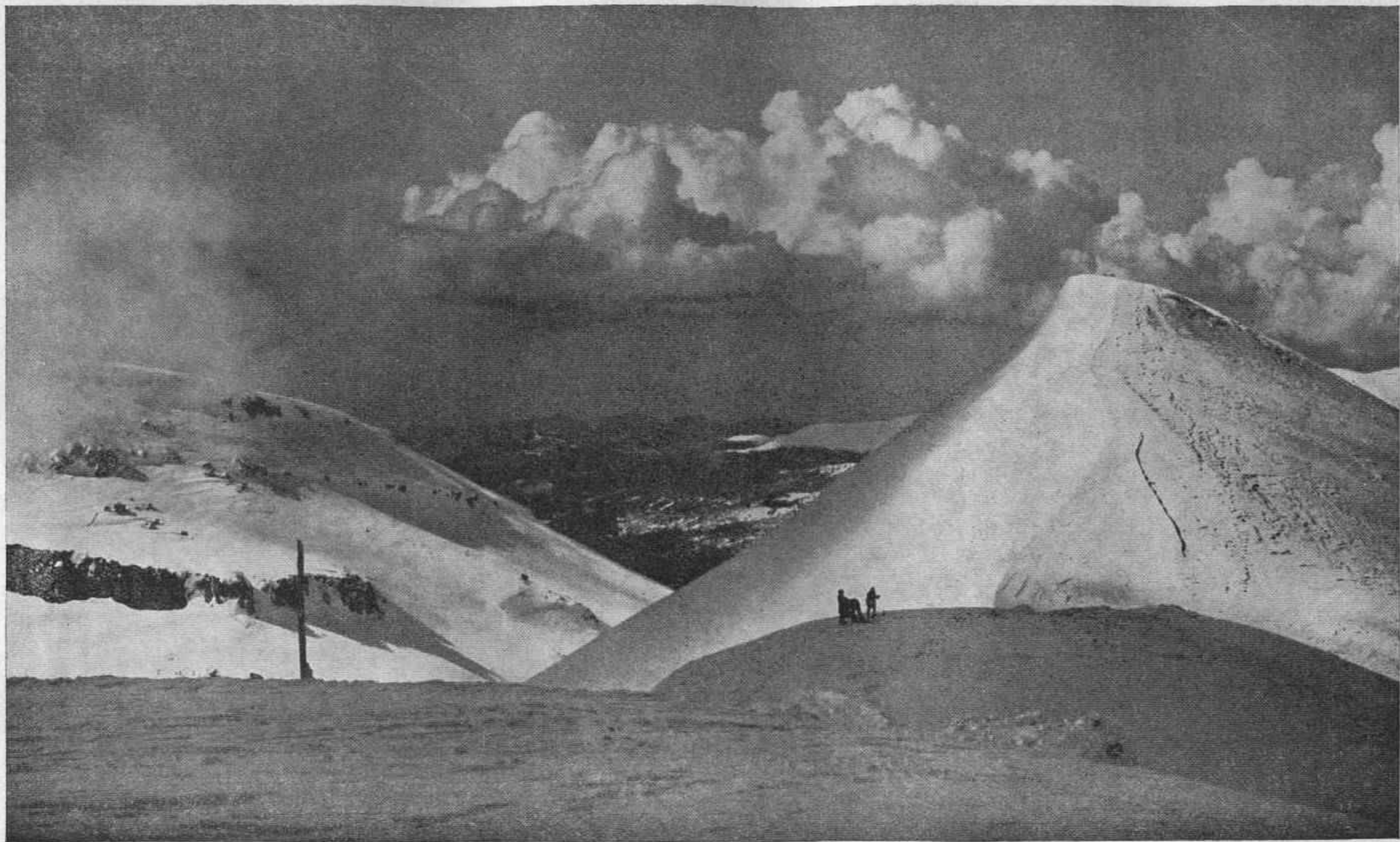
Județul P. se află în eparhia Arhiepiscopiei Bucureștilor (Mitropolia Ungro-Vlahiei).

ADMINISTRAȚIE

Organizare administrativă. Capitala județului P. este municipiul Ploești. Județul are 8 orașe *Ploești, Câmpina, Filipești-Târg, Predeal, Sinaia, Slănic, Urlați și Vălenii-de-Munte* și 417 sate, împărțite astfel:

I. Plasa Câmpina	43 sate
II. Plasa Câmpu	38 sate
III. Plasa Drăgănești	34 sate

VÂRFUL OCOLIT DIN MASIVUL BUCEGILOR
Din «*România*», revista O. N. T.

Foto Manolescu

IV. Plasa Filipești	39 sate
V. Plasa Podgoria	44 sate
VI. Plasa Ploești	65 sate
VII. Plasa Sinaia	28 sate
VIII. Plasa Urlați	44 sate
IX. Plasa Văleni	57 sate
X. Plasa Vărbilău	25 sate

Organizare judecătorească. Un tribunal la Ploești cu 4 secțiuni, 31 magistrați, 1 prim procuror și 4 procurori, în circumscripția Curții de Apel din București.

11 judecătoreii la Ploești, Câmpina, Filipești-Tg., Sinaia, Slănic, Urlați, Vălenii-de-Munte, Bălțești și Drăgănești, cu un total de 24 magistrați.

O judecătoreie de muncă la Ploești cu 2 judecători.

Organizare sanitară. 5 spitale de stat la Ploești (Spitalul de copii « Predingher », Spitalul de chirurgie « Schuller », Spitalul « Gheorghe și Ana Constantinescu », Spitalul de contagioși, Spitalul de boli interne); 4 spitale de stat în județ (1 la Câmpina, 1 la Filipești-Tg., 1 la Urlați și 1 la Vălenii-de-Munte).

3 spitale comunale: (1 la Ploești (Spitalul « Movilă »), la Azuga, (Spitalul « Principele Nicolae ») și 1 la Câmpina. Eforia Spitalelor Civile întreține la Ploești spitalul « Boldescu » și la Sinaia Spitalul « Dr. I. Cantacuzino ». La Ploești mai sunt 2 sanatorii (« Dr. Comănescu », și Dr. Botescu) și 1 spital de tuberculoși; la Predeal sanatoriile « Bucegi » și « Dr. Cosmuță »; la Mâneci-Ungureni Preventoriul « Dr. Gomoiu ».

14 dispensare de stat la: Predeal, Scăeni, Valea-Călugărească, Mislea, Băicoi, Bălțești, Apostolache, Măgurele, Șoimari, Slănic, Puchenii-Moșneni, Bucov, Dărmănești și Tăricești;

18 dispensare comunale din care 6 la Ploești și câte unul la Comarnic, Sinaia, Moreni, Bușteni, Breaza-de-Sus, Gherghița, Ciorani, Telega, Mâneci-Ungureni, Posești, Homorâciu și Ceptura. 2 dispensare comunale pentru sugaci la Ploești și Râncezi, 1 ambulator comun al antiveneric la Ploești;

6 dispensare ale Casei Asig. Soc. la Ploești, Azuga, Bușteni, Sinaia, Câmpina, Urlați; 1 dispensar C.F.R. la Sinaia. 11 dispensare particulare din care 3 la Stavroșolecs, 3 la Urlați și câte unul la Poenari-Burchi, Boldești, Stelian Popescu, Mâneci-Ungureni și Slănic; 3 dispensare particulare pentru sugaci la: Comarnic, Breaza-de-Sus și Câmpina și 2 leagăne de copii la Măgureni și Brebu.

Serviciul sanitar județean și serviciile sanitare ale orașelor Ploești, Câmpina, Filipești-Târg, Sinaia, Slănic, Urlați și Vălenii-de-Munte.

Asistență și prevedere socială. În județ activează următoarele instituții de asigurări sociale: Casa Asigurărilor Sociale din Ploești (cu 1 oficiu la Vălenii-de-Munte), Casa Câmpina (cu oficii la Bușteni, Băicoi, Comarnic, Filipești-Târg, Mislea și Sinaia), Casa din Buzău (cu 1 oficiu la Urlați), Casa din Târgoviște (cu 1 oficiu la Moreni) și Spitalul Azuga pentru asigurați. Are organizații medicale în Ploești, Slănic, Vălenii-de-Munte, Câmpina, Sinaia, Urlați, Boldești, Mâneci-Ungureni, Aricești, Țintea, Mislea, Buștenari, Comarnic; Bușteni, Azuga, Moreni și Valea-Călugărească. Serviciul medical al Asigurărilor Sociale din județ este constituit din 49 medici.

Societatea « Crucea Roșie » activează la Ploești, Predeal, Sinaia, Câmpina, Telega, Băicoi și Slănic; Societatea pentru profilaxia tuberculozei la Ploești, Sinaia și Câmpina; Oficii I.O.V. la Ploești, Câmpina, Poiana-Câmpina și Slănic. La Ploești mai activează: Soc. « Asistența noastră » pentru ocrotirea mamei și copilului (cu un dispensar); Soc. « Mica Maternitate » (cu un leagăn de copii); Soc. « Umanitatea » (o colonie de vară), Soc. « Mila Sf. Nicolae ».

Centrala Caselor Naționale întreține un dispensar pentru sugaci la Breaza, iar Soc. pentru combaterea tuberculozei la copii, un preventoriu la Brebu.

Asociația femeilor catolice, la Câmpina; Soc. Mila Creștină la Telega.

1 azil de femei și 1 cămin de ucenici și un cămin de servitori la Ploești; 1 cantină pentru elevii săraci, la Câmpina; 1 orfelinat C.F.R., 1 orfelinat de fete al Ministerului Instrucțiunii, 1 cămin al corpului didactic, 1 cămin P.T.T., 1

cămin al Ministerului de Finanțe și 1 cămin al Primăriei muncii iulii București (tate la Predeal), 1 azil comunal (Azuga), 1 azil de bătrâni (Sinaia), 1 cămin de puericultură (Fundatia « Ana și Gheorghe Capitanovici » Crivina), 1 leagăn pentru copii găsiți (Nedelea), 1 cămin al Casei Muncii C.F.R. (Slănic), 1 cămin Soc. « Mila Sf. Nicolae » (Mâneci-Ungureni), Leagănul « Sf. Ecaterina » (Măgureni), și « Leagănul Sf. Stelian » (Brebu).

PRINCIPALE AȘEZĂRI

Ploești, capitala județului. (Vezi monografiile orașelor reședință).

Câmpina, comună urbană, situată pe o terasă a Prahovei la 37 km de reședința județului și la 94 km de București. Stație c.f. pe linia București-Brașov. Stațiune climatică. Mari exploatare petroliere.

Are 12.376 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul orașului pe exercițiul 1936—1937 se ridică la suma de 19.992.362 lei.

Rafinăria de petrol a Soc. « Steaua Română » (cea mai mare din Europa), Atelierele mecanice centrale ale Soc. « Steaua Română », 1 fabrică de acid sulfuric, 1 fabrică de tricotaj, 1 turnătorie, 1 piua de aba.

Târg anual la 21 Mai.

Banca « Salvatorul », Banca « Progresul », 2 bănci populare (Petrolul și România Mare).

Liceu de băieți, Liceul de fete « Iulia Hașdeu », Liceu industrial de băieți, Liceu industrial casnic de fete, Școală profesională, 8 școli primare, 3 grădini de copii, 1 cămin cultural al Fundației Culturale Regale « Principele Carol », Soc. culturală « Principesa Ileana », 5 biblioteci, 3 societăți muzicale, 2 cinematografe, 4 societăți sportive și 1 de vânătoare.

5 biserici ortodoxe, 1 romano-catolică, 1 evanghelică, 1 sinagogă.

Primărie, Pretură, Judecătoreie de Ocol, Percepție fiscală, Poliție, Serviciu Sanitar, Serviciu veterinar, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic.

Corporația meseriașilor, Asociația funcționarilor din industria de petrol.

Uzină electrică, apeduct, pavaj cu asfalt și piatră cubică, trottoare.

Spital județean de izolare, Spital comunal.

1 dispensar al Casei Centrale a Asigurărilor Sociale, 1 dispensar de sugaci al Soc. Cercul de Gospodine.

Soc. « Crucea Roșie », (filiu I.O.V.), Soc. pentru profilaxia tuberculozei, Asociația femeilor romano-catolice, Asociația Ocrotirea orfanilor de războiu, Cantina elevilor săraci.

Filipești-Târg, comună urbană, situată pe malul drept al râului Prahova, la 18 km de capitala județului și la 77 km de București. Stație c.f. Băicoi la 8 km.

Are 2.015 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul orașului pe exercițiul 1936—1937 se ridică la suma de 652.874 lei.

Comerț intens de țuică, brânzeturi și lână. Culturi de zarzavat. Exploatare de petrol și păduri. 2 fabrici de var, 1 moară sistematică.

1 bancă populară;

1 școală de meserii, 1 școală primară, 1 grădină de copii;

1 ateneu popular;

1 biserică ortodoxă.

Primărie, Pretură, Judecătoreie de Ocol, Percepție fiscală, Serviciu sanitar, Serviciu veterinar, Regiune agricolă, Poliție, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic.

Spital de stat.

Predeal, comună urbană, situată la 87 km de reședința județului și la 144 km de București. Stație c.f. pe linia București-Brașov. Stațiune climatică și centru turistic.

Are 3.618 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul orașului pe exercițiul 1936—1937 se ridică la 3.430.835 lei.

1 exploatare forestieră, 1 carieră de piatră.

Comerț de lemne, brânzeturi și lână. Banca populară « Izvorul Prahovei ».

1 școală normală de fete, 1 școală de menaj, 2 școli primare.

VALEA MORARULUI, IARNA. MASIVUL BUCEGILOR
Din « România », revista O. N. T.

Foto Manolăscu

Observator Meteorologic, Stațiune T.F.F., 1 muzeu și 1 bibliotecă ale școlii normale, biblioteca primăriei, biblioteca și muzeul Orfelinatului, 1 cinematograful, 1 soc. sportivă, Asociația de turism «Amicii Predealului».

1 biserică ortodoxă, 2 mănăstiri ortodoxe.

Primărie, Percepție fiscală, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic.

Orașul are lumină electrică, conductă de apă, pavaje.

Sanatoriul «Bucegi»; Sanatoriul «Dr. Cosmutza»; 1 dispensar de stat; Soc. «Crucea Roșie»; Orfelinatul Casei Muncii C.F.R.; Orfelinatul de fete al Ministerului Instrucțiunii; Căminul Corpului Didactic; 1 cămin P.T.T. Căminul funcționarilor Ministerului de Finanțe; Căminul Primăriei Municipiului București

Sinaia, comună urbană, înființată la 1880, aleasă de Regele Carol I, ca Reședință Regală de vară. Este situată pe valea Prahovei, la 69 km de capitala județului și la 126 km de București. Stațiune climatică. Stație c. f. pe linia București-Brașov.

Are 3.962 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul orașului pe exercițiul 1936—1937 se ridică la 4.563.090 lei.

Fabrica de salam Filippo Dozzi, Fabrici de cherestea, nituri, șuruburi, cutii de lemn, cuie de fier și lemn, mozaic etc., Fabrica de cărbune activ, Cariere de piatră.

Comerț cu produse fabricate, lemne, lână, brânzeturi.

Banca populară «Albina».

Gimnaziul «Principele Nicolae», 2 școli primare, 2 grădini de copii.

Institutul zoologic «Cumpătul», Liga Culturală, 1 cinematograful, 1 societate corală, 3 societăți sportive, 1 societate de turism.

1 biserică ortodoxă, 1 mănăstire ortodoxă, 1 biserică romano-catolică, 1 casă de rugăciune adventistă, 1 casă de rugăciune mozaică.

Primărie, Pretură, Judecătorie de ocol, Percepție fiscală, Serviciu sanitar, Serviciu veterinar, Serviciu hidraulic, Serviciu tehnic, Ocol silvic, Birou de măsură și greutate, Stabiliment hidro-terapeutic al Eforiei Spitalelor, Poliție, Pompieri, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic.

Lumină electrică, apeduct, canalizare, pavaj.

Spitalul «Dr. Cantacuzino» (Eforia Spitalelor civile); 3 dispensare (1 comunal, 1 al Casei Asigurărilor Sociale, și 1 al Casei Muncii C.F.R.); Societatea «Crucea Roșie»; Societatea pentru profilaxia tuberculozei; Azil de bătrâni.

Slănic, comună urbană, situată pe valea Slănicului, la 36 km de reședința județului și la 97 km de București. Stație c. f. pe linia Ploiești—Slănic. Stațiune balneară.

Are 6.986 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul orașului pe exercițiul 1936—1937 se ridică la 5.672.228 lei.

1 fabrică de ipsos; 1 moară; cariere de piatră; Salinele Statului; Comerț cu sare și lemne;

3 bănci.

4 școli primare, 1 grădină de copii; 1 bibliotecă; 1 cinematograful;

4 biserici ortodoxe.

Primărie, Pretură, Judecătorie de ocol, Percepție fiscală, Serviciu sanitar, Serviciu veterinar, Poliție, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic.

Uzină electrică; canal; drumuri pavate.

2 dispensare (1 de stat, 1 particular); Casa asigurărilor sociale (organizație medicală); Soc. «Crucea Roșie»; Oficiu I.O.V.; Căminul Casei Muncii.

Urlați, comună urbană, situată la ieșirea Cricovului-Sărat din dealuri, la 21 km de reședința județului și la 83 km de București. Stația de cale ferată la 6 km (Albești) pe linia București—Ploiești—Buzău.

Are 5.890 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul orașului pe exercițiul 1936—1937 se ridică la 3.502.713 lei.

1 rafinărie de desbenzinare; 3 exploatare petrolifere; 1 moară.

Comerț de vinuri, fructe, țuică, și vite.

Banca populară «Vulturul».

4 școli primare; 2 grădini de copii; 1 cămin cultural; 1 bibliotecă;

8 biserici ortodoxe.

Primărie, Pretură, Judecătorie de Ocol, Percepție fiscală, Serviciu veterinar, Serviciu sanitar, Birou de măsură și greutate, Regiune viticolă, Poliție, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic.

Cercul podgorenilor, Corporația de meseriași.

Orașul este luminat electric, pavaje cu piatră de râu.

Spital comunal; 4 dispensare (1 al Casei Centrale a Asigurărilor Sociale, 1 comunal și 2 particulare); Oficiu I.O.V.

Vălenii-de-Munte, comună urbană, așezată în drumul Teleajănelui, la 27 km de reședința județului și la 87 km de București. Stație c. f. pe linia județeană Ploiești—Mănești.

Are 4.509 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul orașului pe exercițiul 1935—1936 se ridică la 2.331.828 lei.

1 fabrică de vopsele; 1 tăbăcărie; 1 moară; 1 exploatare de nisip pentru fabricarea sticlei; 1 tipografie. Comerț cu lemne de foc, cherestea, țuică, animale, lână și fructe. Bălciuri anuale: Dumineca Mare și Sfânta Maria.

3 bănci populare.

Universitatea populară «N. Iorga»; Școala de misionare «N. Iorga»; Gimnaziu comercial de băieți; Școală de arte și meserii de băieți; Școala de cântăreți; 4 școli primare; 2 grădini de copii.

Liga Culturală; 1 bibliotecă, 1 muzeu; 3 cinematografe.

5 biserici ortodoxe.

Primărie, Pretură, Judecătorie de ocol, Percepție fiscală, Poliție, Serviciu sanitar, Serviciu veterinar, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic.

Soc. demobilizaților grade inferioare; Corporația breslelor.

Spital județean; Serviciu medical al Casei Centrale a Asigurărilor Sociale.

Căminul «Principesa Elena» pentru fete.

LOCALITĂȚILE DIN JUDEȚUL PRAHOVA

Orașe

1. Municipiul Ploiești (capitala județului).
2. Câmpina
3. Filipești-Târg
4. Predeal
5. Sinaia
6. Slănic
7. Urlați
8. Vălenii-de-Munte

B) Sate

I. PLASA CÂMPINA

1. Bănești
2. Bobolia
3. Bordeni
4. Bordenii-Mari
5. Bordenii-Mici
6. Bosilcești
7. Brebu
8. Brebu-Mănăstireni
9. Brebu-Megieșesc
10. Broaște
11. Bușteni
12. Câmpina
13. Cocorăști-Capli
14. Cocorăști-Misli
15. Cornu
16. Cornu-de-Jos
17. Cornu-de-Sus
18. Drăgăneasa
19. Fricoasa
20. Goruna
21. Lunca-Mare
22. Măgureni
23. Melicești
24. Mislea
25. Păroasa
26. Piatra
27. Pietriceana
28. Plaiul-Câmpinei
29. Plaiul-Cornului
30. Podul-Cheii
31. Poiana-Câmpina (suburb.)
32. Provița-de-Jos
33. Provița-de-Sus
34. Sarca

35. Scorțeni
36. Secături
37. Seciuri
38. Slobozia
39. Sotriile
40. Telega
41. Urlați
42. Vistierul
43. Vrăjitoarea

II. PLASA CÂMPU

1. Balta-Doamnei
2. Băra
3. Brătești
4. Buda-Palanca
5. Cărbunari
6. Cheșnoiu
7. Cocorăști-Colț
8. Colțul-de-Jos
9. Crivina
10. Curcubeu
11. Fânari
12. Ghioldum
13. Gorgota

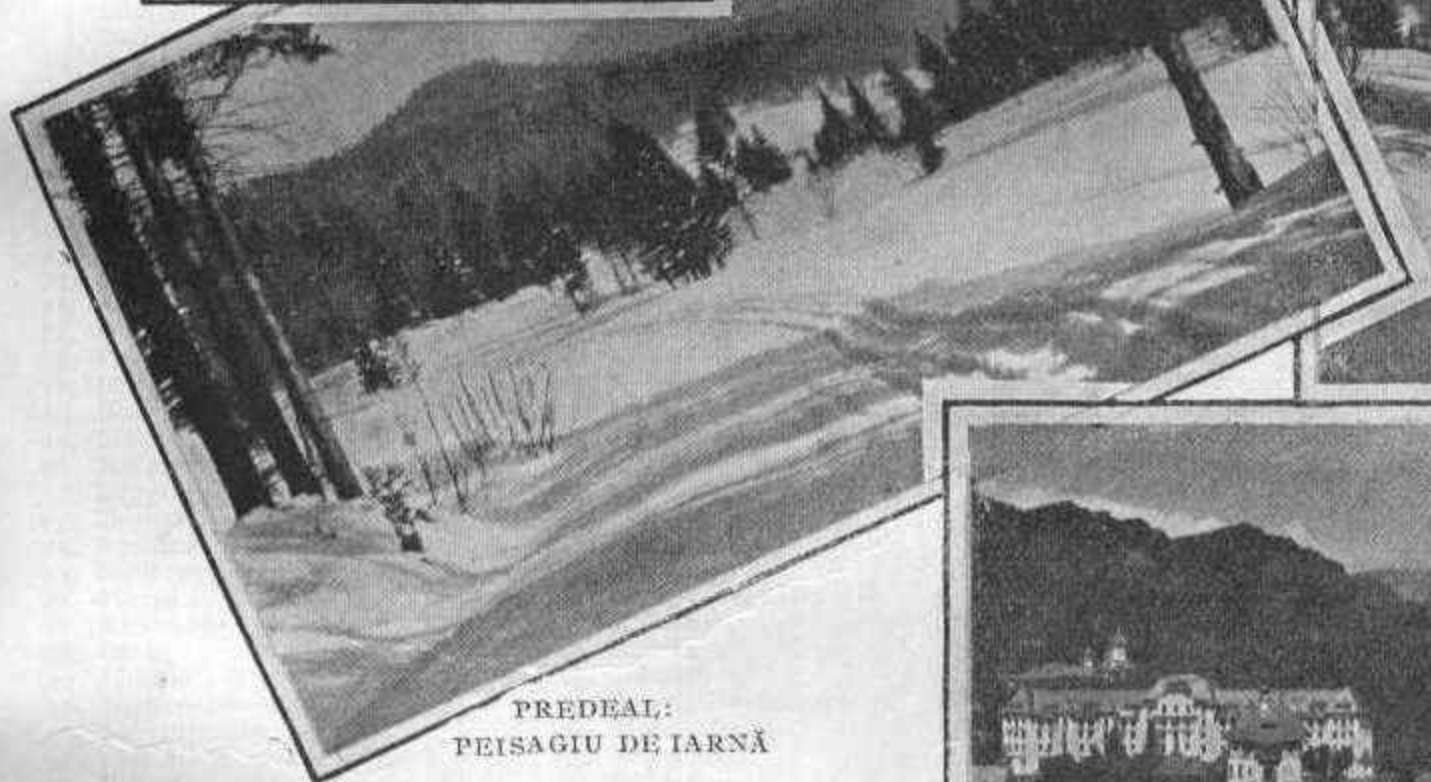
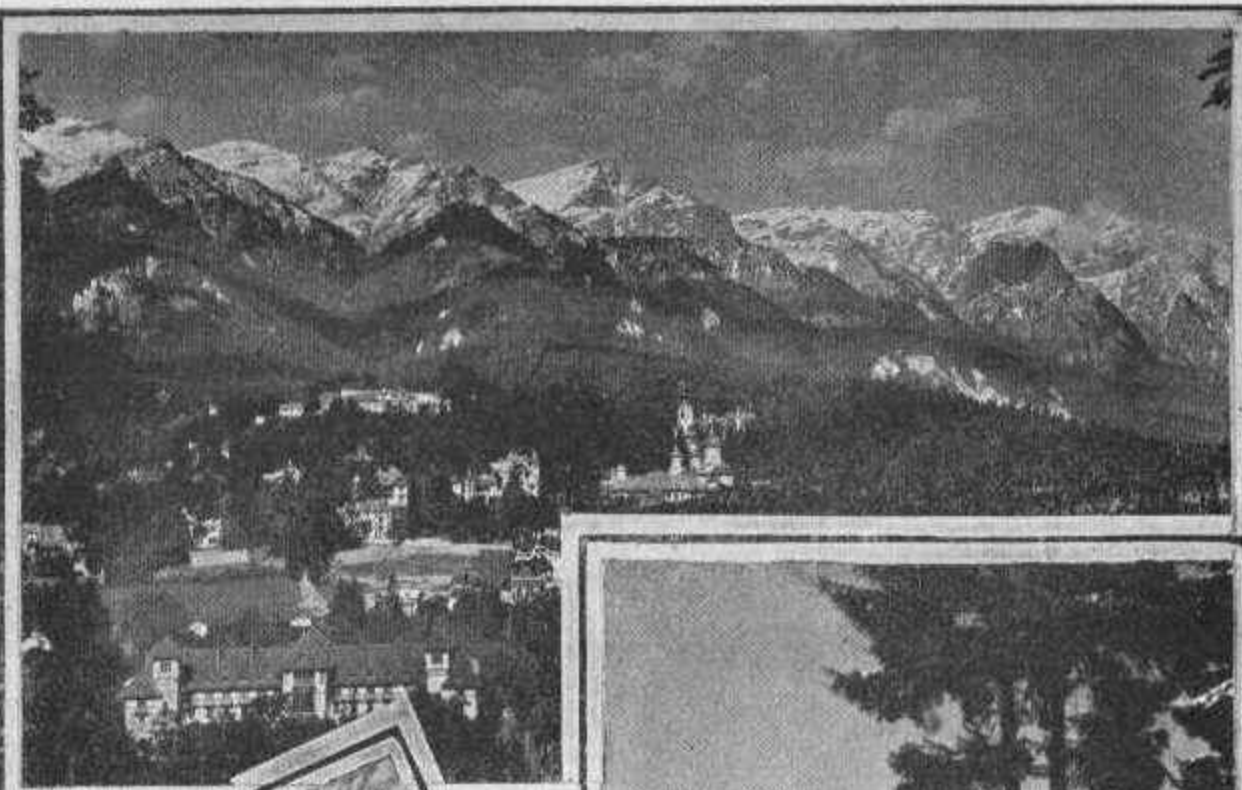
14. Habud
15. Lacul-Turcului
16. Moara
17. Odăile
18. Persunari
19. Pietroșani
20. Ploiești
21. Pisculești
22. Podul-Văleni
23. Poenari-Apostoli
24. Poenari-Purchi
25. Poenari-Rali
26. Poenari-Vechi
27. Potigraful
28. Predești
29. Pucheni-Crainici
30. Pucheni-Mici
31. Pucheni-Miroslăvești
32. Pucheni-Moșneni
33. Pușcași
34. Stelian-Popescu
35. Șirna
36. Tăriceni
37. Tinosul
38. Varnița

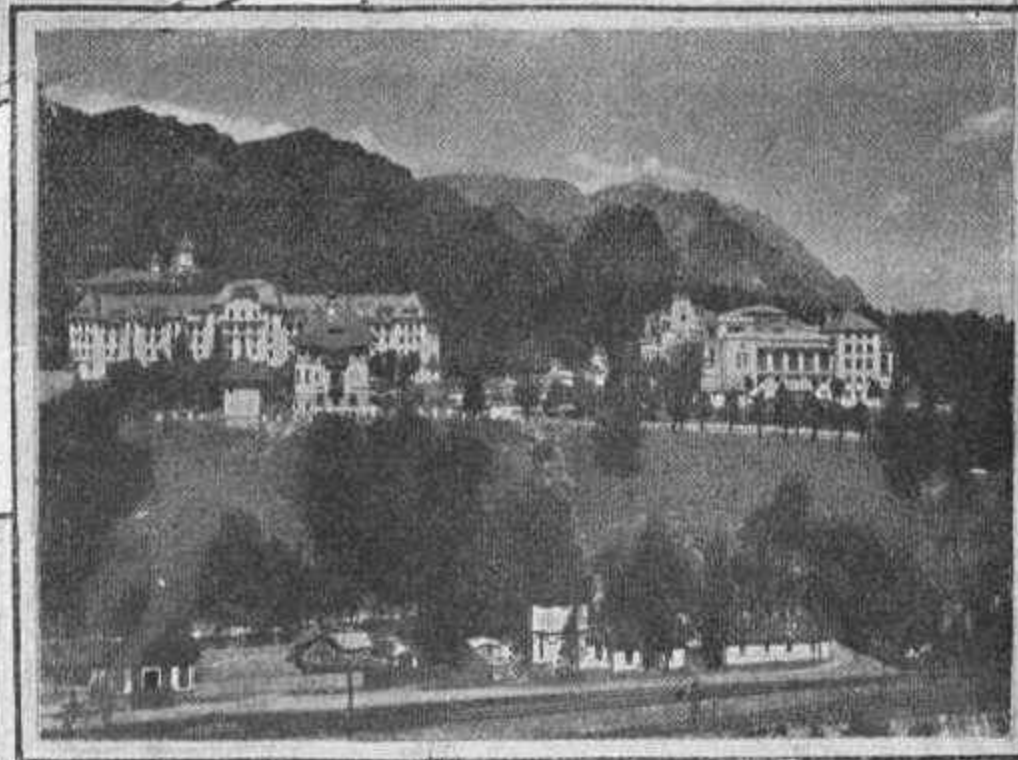
PRAHOVA

SINAIA: VEDERE GENERALĂ

MUNȚII BUCEGI: CRUCEA

PREDEAL:
PEISAGIU DE IARNĂ

Sus: PREDEAL:
PEISAGIU DE IARNĂ

Jos: SINAIA:
CASINOUL ȘI PALACE HOTEL

MUNȚII BUCEGI: PIATRA ARSĂ

III. PLASA DRĂGĂNEȘTI

1. Adâncata
2. Belciug
3. Braitaru
4. Ciorani
5. Ciorani-de-Jos
6. Ciorani-de-Sus
7. Ciumați
8. Ciupelnița
9. Cornu-de-Jos
10. Cornu-de-Sus
11. Cornurile
12. Coslegi
13. Dârvari
14. Drăgănești
15. Dumbrava
16. Fânari
17. Fulga
18. Fulga-de-Jos
19. Fulga-de-Sus
20. Gheorghină
21. Hâtcărău
22. Independența
23. Malamuc
24. Meri
25. Olari
26. Pantazi
27. Radila
28. Sălcile
29. Sicrita
30. Trestieni-de-Jos
31. Trestieni-de-Sus
32. Tufani
33. Ungureni
34. Zănoaga

IV. PLASA FILIPEȘTI

1. Aricești-de-Jos
2. Aricești-de-Sus
3. Aricești-Rahitvani
4. Băicoi
5. Brătășanca
6. Cap-Roșu
7. Călinești
8. Cătina
9. Cotoiul
10. Dâmbu
11. Dărmănești
12. Ditești
13. Edera-de-Jos
14. Edera-de-Sus
15. Ederile
16. Ezeni
17. Filipești-Pădure
18. Florești
19. Ghirdoveni
20. Lăilești
21. Mărgineni-de-Jos
22. Mărgineni-de-Sus
23. Moreni
24. Nedelea
25. Novăcești
26. Pleașa
27. Rahitvani
28. Seaca
29. Siliște
30. Siliște-Dealului
31. Stavropoleos
32. Tisa (com. Stavropoleos)
33. Tufeni
34. Țintea
35. Țuicani
36. Ungureni
37. Vlădeni
38. Vornicu-Mărgineanu
39. Zăhanaua

V. PLASA PODGORIA

1. Apostolache
2. Aricești-Zeletin
3. Atârnați
4. Barzila
5. Bălțești
6. Bogdănești
7. Butuci
8. Buzota
9. Cărbunești

10. Chiojdeanca
11. Coadă-Malului
12. Cuib
13. Făcăloaia
14. Ghiocel
15. Gornet
16. Gornet-Cuib
17. Izești
18. Matija
19. Măgurele
20. Mârlogea
21. Mehedința
22. Mireșu
23. Mireșul-Mare
24. Mireșul-Mic
25. Năvârsteasca
26. Nucet (com. Chiojdeanca)
27. Nucet (com. Gornet-Cuib)
28. Păcureți
29. Podeni-Noi
30. Podeni-Vechi
31. Podul-lui-Galben
32. Popești
33. Protosinghelul
34. Rahova
35. Salcia
36. Sângeru
37. Sfăcăr
38. Slavu
39. Surani
40. Șoimari
41. Tisa (com. Apostolache)
42. Trenu
43. Valea-Boului
44. Valea-Dulce

VI. PLASA PLOEȘTI

1. Antofiloaia
2. Arva
3. Balaca
4. Bărcănești
5. Băitești
6. Berceni
7. Bighilin
8. Blejoi
9. Boldești
10. Brazi
11. Brazi-de-Jos
12. Brazi-de-Sus
13. Bucov
14. Bughilași
15. Cătunu
16. Chițorani
17. Coadă-Isvorului
18. Cocorăști-Grind
19. Cocosești
20. Corlătești
21. Dănești
22. Degerați
23. Dosurile
24. Găgeni
25. Ghighiu
26. Goga
27. Gura-Crivățului
28. Lipănești
29. Mălăești
30. Mănești
31. Moara-Domnească
32. Moara-Nouă
33. Negoști
34. Păulești
35. Platra
36. Pleașa
37. Ploestiori-(suburb.)
38. Ploestiori-Eforie
39. Popești
40. Rachieri
41. Râfov
42. Romănești
43. Satu-Nou
44. Scăeni
45. Schiau
46. Seciu
47. Stăncești
48. Stejarul
49. Strejnicul
50. Șipot
51. Țânțăreni
52. Țârșorul-Nou

53. Țârșorul-Vechi
54. Țigănia
55. Țânțăreni
56. Valea-Călugărească
57. Valea-Largă
58. Valea-Mantei
59. Valea-Nicovani
60. Valea-Orlei
61. Valea-Poenei
62. Valea-Popii
63. Valea-Ursoi
64. Zăhanaua
65. Zamfira

VII. PLASA SINAIA

1. Adunați
2. Azuga
3. Breaza-de-Jos
4. Breaza-de-Sus
5. Busteni
6. Coadă-Isvorului
7. Comarnic
8. Cumpătul
9. Frâsinet
10. Ghiosești
11. Gura-Beliei
12. Nistorești
13. Ocina
14. Ocina-de-Jos
15. Ocina-de-Sus
16. Plaiul
17. Podul-Corbului
18. Podul-Vadului
19. Poiana
20. Poiana-Țapului
21. Posada
22. Secăria
23. Surdești
24. Talea
25. Teșila
26. Trestieni
27. Valea-Largă
28. Valea-Târșei

VIII. PLASA URLAȚI

1. Albești-Muru
2. Albești-Paleologu
3. Bozieni
4. Călugăreni
5. Ceptura
6. Ceptura-de-Jos
7. Ceptura-de-Sus
8. Cioceni
9. Colceag
10. Conduratu
11. Coșerele
12. Degerați
13. Dobrota
14. Fântânelele
15. Gornet-Cricov
16. Hârșă
17. I. G. Duca
18. Inotești
19. Iordăchianu
20. Loloiasca
21. Magula
22. Malu-Roșu
23. Mocești
24. Nisipoasa
25. Parepa-Rusani
26. Plavia
27. Plopul
28. Prișeaca
29. Rotari
30. Sătucu
31. Siliște
32. Șoimești
33. Țătaru
34. Tamșani
35. Țărculești
36. Udrești
37. Ungureni (com. Fântânele)
38. Ungureni (com. Vadul-Săpa)
39. Vadul-Părului
40. Vadul-Săpat
41. Vai-de-el
42. Valea-Cucului

43. Valea-Mieilor
44. Varbila

IX. PLASA VĂLENI

1. Bătrâni
2. Bidești
3. Bobicești
4. Brădeț
5. Bughea-de-Jos
6. Bughea-de-Sus
7. Bughile
8. Cătunu
9. Cerașu
10. Cernestii
11. Chicioreni
12. Chiritești
13. Costeni
14. Drajna-de-Jos
15. Drajna-de-Sus
16. Făcăeni
17. Făget
18. Fundeni
19. Ghiaba
20. Gogeașca
21. Gresia
22. Gura-Vitioarei
23. Homorăciu
24. Homorăci-Ungureni
25. Isvoarele
26. Malu-Vânăt
27. Mardalea
28. Mănești-Pământeni
29. Mănești-Ungureni
30. Nucșoara
31. Ogretin
32. Olteni
33. Opăriți
34. Oprinari
35. Plăeșu
36. Poiana-Copăceni
37. Poiana-Mierlei
38. Posești
39. Posești-Pământeni
40. Posești-Ungureni
41. Predeal-Sărari
42. Râncezi
43. Rotarea
44. Sărari
45. Scăioși
46. Slonul
47. Starchiod
48. Stubeiul
49. Târlești
50. Teșani
51. Teleajen
52. Valea-Anei
53. Valea-Plopului
54. Valea-Screziei
55. Valea-Stălpului
56. Valea-Stupinei
57. Vitioara-de-Sus

X. PLASA VĂRBILĂU

1. Aluniș
2. Berteș
3. Cărbari
4. Cosmina-de-Jos
5. Cosmina-de-Sus
6. Cosminele
7. Coțofenești
8. Dumbrăvești
9. Livadea
10. Mălăești
11. Mălăești-de-Jos
12. Mălăești-de-Sus
13. Plopeni
14. Podul-Ursului
15. Poiana-Trestiei
16. Poiana-Vărbilău
17. Schinlești
18. Scurești
19. Sfârleanca
20. Strâmbeni
21. Ștefești
22. Trestioara
23. Țipărești
24. Vărbilău
25. Vălcănești

JUDEȚUL PUTNA

Stema. Scut roșu, cu un butoi de stejar, cu cep, înconjurat de o coroană de frunze de viță și de struguri.

Simbolizează bogăția în podgorii a județului.

Este stema veche, rectificată.

GEOGRAFIE

Așezare. Județul P. este așezat în colțul SV al Moldovei în hotar cu Muntenia. Niciun drum însemnat al țării nu trece însă peste munții din Vest, în spre Transilvania; județul este așezat, adică, într-o fundătură.

Suprafața: 3.340 km².

Infățișarea pământului. La Apus se ridică, pe granița dinspre Transilvania, munții Vrancei, care, deși n'ajung nici la 1800 m altitudine maximă, sunt trecuți numai prin rare pasuri de înălțime. Picioarele de munte care se ramifică printre văile transversale, cad repede în E, asupra unei depresiuni deluroase (Țara Vrancei) închisă și înspre Răsărit de culmile înalte ale Subcarpaților (Măgura Odobeștilor are 1.001 m). Dincoace de Subcarpați, de-a-curmezișul cărora apele au săpat culoare relativ largi, se desfășoară ultima unitate de relief a județului, câmpia joasă și, în parte, mlăștinoasă, a Siretului. Ea se găsește în contrast puternic de înălțime cu zona deluroasă. În afara «Țării Vrancei», din vechi bine populată, iar în timpurile noastre sărăcită prin distrugerea barbară a pădurilor din rama înconjurătoare, o deosebită importanță are povârnișul extern al Subcarpaților acoperit de numeroase sate, răsfirate printre podgorii.

Climă și ape. Dinspre muntele înalt către șesul Siretului, temperatura lunii celei mai calde trece dela mai puțin de 18° la peste 22° și, în același timp, se accentuează contrastele termice. Dacă mai adăugăm și faptul că, în aceeași direcție, scad și ploile (aproape 1.000 mm anual, în munte și sub 500, în șes), atunci ne dăm seama cât de repede se face trecerea în acest județ, dela climatul aspru și umed al munților, la cel bogat în contraste și secetos, al stepei.

Apele (Sușița, Putna cu Zăbala și Milcovul) se strâng toate în Siret. Și tot în acest râu, care face hotarul din E al județului, se varsă și Trotușul în N ținutului.

Vegetație. Munții din V sunt, cu excepția câtorva vârfuri ierboase, acoperiți în întregime de brazi și molizi; depresiunea este total și de multă vreme, despădurită; dealurile înalte cuprind numai fâgeturi, iar cele mai joase (și în special povârnișurile externe), frumoase păduri de stejari (acolo unde nu le-a înlocuit podgoria). Pe șes, în fine, ierburile stepei cu graminee se asociază cu vegetația de luncă bine reprezentată mai ales în valea Siretului.

Bogății minerale. Dealurile cuprind importante zăcăminte de sare. (Vrâncenii au un vechiu privilegiu de a folosi sarea din «țara» lor și probabilele zăcăminte de petrol).

ISTORIE

Vechime și dezvoltare istorică. Județul P. și-a luat numele dela râul Putna, care-l străbate. În acest județ se află ținutul Vrancei, care s'a bucurat de privilegii și

de libertăți speciale. Putna aparținea Moldovei încă din timpul lui Alexandru cel Bun.

Ștefan cel Mare a cucerit Cetatea Crăciunei, pe malul Milcovului, în 1482.

Părcălabii acestui județ purtau numele de staroști. Unul dintre aceștia a fost marele cronicar moldovean-Miron Costin.

Din familiile de proprietari din acest ținut, s'au ridicat și unii Domni în scaunul Moldovei, cum a fost de pildă, Dabija Vodă, cel care bea din oale mari de lut vin din podgoriile putnene.

În timpul războiului de Intregire, județul P. a fost teatrul unor mari bătălii.

Aici se află, într'adevăr, Mărășeștii, Mărăștii și Nămolosa, locuri pe care s'a desfășurat acțiunile de un eroism legendar, al trupelor românești.

Monumente istorice. Biserica armenească din Focșani, zidită, probabil, la începutul secolului XVIII, cu turnuri armonioase și cu chenare sculptate în piatră la ferestre.

Biserica Provoocul Samuil din Focșani, din secolul XVIII, ctitoria lui Mihail Racoviță Voevod.

Biserica Precista din Focșani, din același secol.

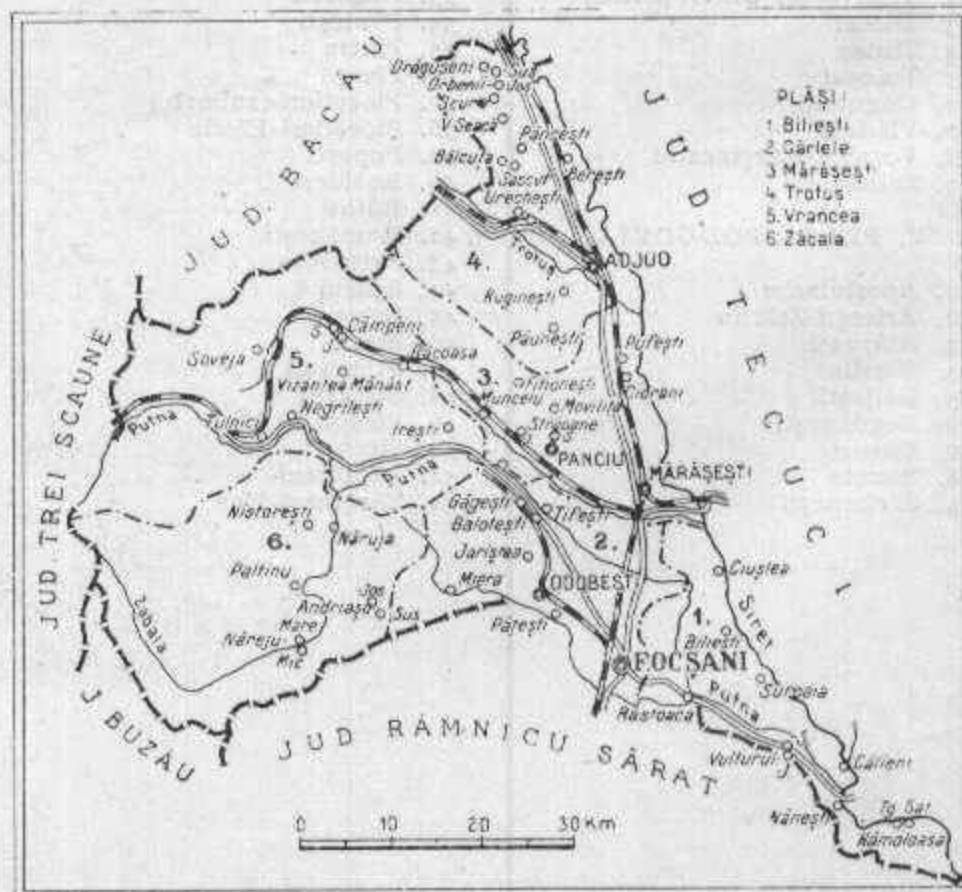
Biserica Sf. Ioan Botezătorul din Focșani, ctitorie a lui Grigore Ghica cel Bătrân din anul 1664.

Biserica fostei mănăstiri Mera, pe Milcov, înălțată între 1686—89 de Constantin Cantemir și înzestrată de fiul său Antioh (1706); terminată la 1734.

Mănăstirea Vizantea, ctitorită de Ieremia Movilă la sfârșitul veacului al XVI-lea, refăcută în 1859.

Biserica fostei mănăstiri Soveja, nălțată de Matei Basarab în 1645, în urma încheierii păcii cu Vasile Lupu, este cu totul ruinată.

Biserica din Odobești, din secolul XVIII.

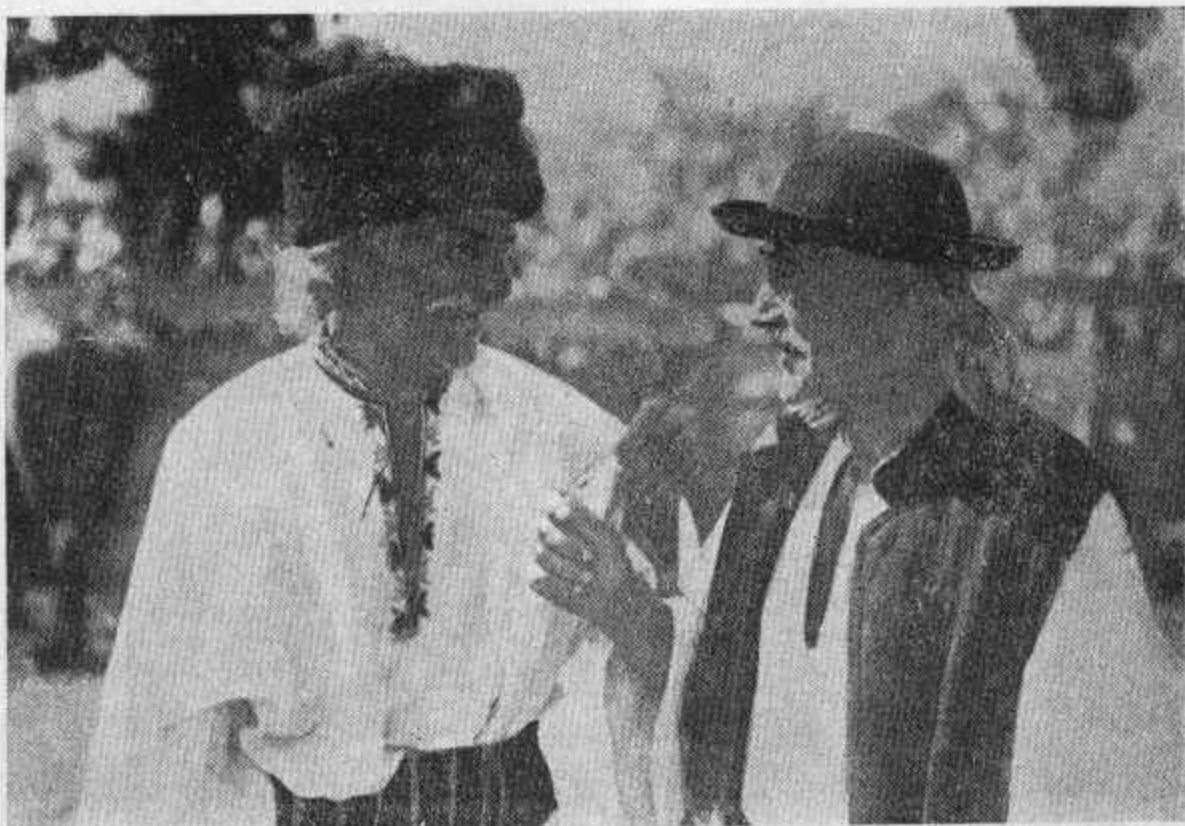

VALEA TIȘITEI

BĂTRĂNI DIN NEREJU

Cetatea Crăciunei, în ruine, pentru care s'au dat nenumărate lupte între Moldoveni și Munteni în sec. XV.

POPULAȚIE

Starea populației. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, județul P. numără 193.738 locuitori. Populația județului este repartizată astfel:

a) Pe orașe și plăși, după sex

Unități administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbați	Femei
Total județ	193.738	97.024	96.714
Total urban	58.804	30.204	28.600
1. Orașul Focșani	32.799	17.237	15.562
2. Orașul Adjud	6.643	3.280	3.363
3. Orașul Mărășești	4.478	2.290	2.188
4. Orașul Odobești	7.974	3.935	4.039
5. Orașul Panciu	6.910	3.462	3.448
Total rural	134.934	66.820	68.114
1. Plasa Mărășești	49.549	24.812	24.737
2. Plasa Trotuș	43.194	21.455	21.739
3. Plasa Vrancea	42.191	20.553	21.638

b) Pe grupe de vârstă

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele	193.738	30—49 ani	45.125
0—9 ani	55.686	50—69 ani	19.611
10—29 ani	68.625	70 ani și peste	3.396
		Vârstă nedeclarată	1295

Mișcarea populației. Datele fundamentale ale mișcării populației în jud. P., conform cifrelor publicate în *Buletinul Demografic al României* în perioada 1931—1936, sunt următoarele:

Anul	Cifra probabilă a populației județului la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proporții la 1.000 locuitori		
		Născuți vii	Morți	Excedent natural	Născuți vii	Morți	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 medie anuală	—	7.803	4.395	3.408	38,5	21,7	16,8
1931	195.575	7.752	4.080	3.672	39,6	20,9	18,7
1932	199.647	8.434	4.913	3.521	42,2	24,6	17,6
1935	202.790	7.667	3.659	4.008	37,8	18,0	19,8
1933	206.690	7.712	4.949	2.763	37,3	23,9	13,4
1934	209.131	7.452	4.373	3.079	35,6	20,9	14,7
936	212.252	7.520	5.053	2.467	35,4	23,8	11,6

La data de 1 Iulie 1937 cifra probabilă a populației județului P. a fost de 214.997 locuitori. Față de populația numărată la recensământul din 1930 și anume: 193.738 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 21.259 locuitori în timp de șase ani și jumătate ceea ce corespunde unei creșteri de 11,0%.

INFĂȚIȘAREA SOCIALĂ

Județul Putnii cuprinde în limitele sale administrative două regiuni cu totul deosebite și fără cu prea mari legături între ele: una, perfect încheată, este Țara Vrancei; cealaltă amorfă, alcătuiește restul județului.

Vrancea este o cetate naturală de sine stătătoare, complet izolată față de vecinii ei: de o parte munți înalți, fără de trecători, de alta, dealuri a căror înălțime depășește mia de metri; între aceste ziduri naturale, la mijloc, stau înghesuite și ascunse satele străvechi ale Vrancei.

Dincolo de Vrancea, peste dealuri, spre câmpie, se desfășoară podgorii bogate și vestite (Crucea, Panciu, Odobești), care s'ar părea că, pe vremurile vechi și glorioase ale Vrancei alcătuiau un fel de « hinterland » economic al bârlogului aceluia din munte. Astăzi însă Vrancea s'a tras la vatra ei, iar podgoria și șesul au plecat pe calea prefacerilor și a negustoriei.

Satele vrâncene, împărțite tradițional, în 14 trupuri, trăiesc însă până în vremea noastră, în cea mai arhaică formă de organizare socială care există în țara noastră: răzășia pe temeiul stăpânirii devălmășe absolute. La începutul veacului trecut nu existau nici măcar hotare sătești statornice, ci toate satele stăpâneau regiunea întreagă, devălmăș. Abia în urma unui vestit proces de desrobire a Vrancei, dintr'o cotropire temporară și târzie a visternicului Iordache Roset, satele vrâncene și-au împărțit averea comună și au tras între ele hotare. Cea mai de seamă, deși nu cea din urmă, dintre aceste împărțiri ale Vrancei, s'a făcut în 1818. Satele însă, în administrarea averii lor sătești astfel născute, au continuat a folosi și mai departe devălmășia absolută. Nici astăzi încă, în Vrancea, nu există un drept de proprietate individuală absolută, ci numai un drept de folosire personală și viageră. (« Vrâncianul se naște și moare cu dreptul său »). Iar Vrancea întreagă păstrează și ea vestigiile vremii când era « republică », cum spune Cantemir, și avea deplină independență față de Domnie: Monopolul Statului nu se amestecă la exploatarea ocnelor de sare ale Vrancei, precum nici Casa Bisericii în administrarea mănăstirilor vrâncene. Dar aceste falnice moșteniri ale trecutului duc o luptă grea sub lovitura civilizației orășenești. Mai ales exploatarea pădurilor prin societăți anonime forestiere, a fost cumplit de nemiloasă. Imbinarea obiceiului pământului vrâncian, de folosire a pădurii fără limită, cu totala lipsă de etică a exploatarei capitaliste, a dus la sărăcirea desăvârșită a regiunii prin distrugerea completă a pădurii. Imenșii munți de noroiu, cari se scurg leneși la vale, au înlocuit astăzi codrul meriu, adică neatins al Vrancei.

Totuși, astăzi, pare-se că un vânt nou de viață bate asupra Vrancei. Timide încă, reîmpăduririle au început să se facă, iar vrâncenii leagă tot mai mult firul tradițiilor o clipă uitate.

Problema socială a Vrancei rămâne însă întreagă: ori se va da o nouă viață bătrânelor cete răzășești de acolo, scăpându-le dela moarte prin cooperatie ciustită, ori Vrancea va pieri, neajutorată, sub loviturile exploatarei capitaliste.

h. h. s.

ECONOMIE

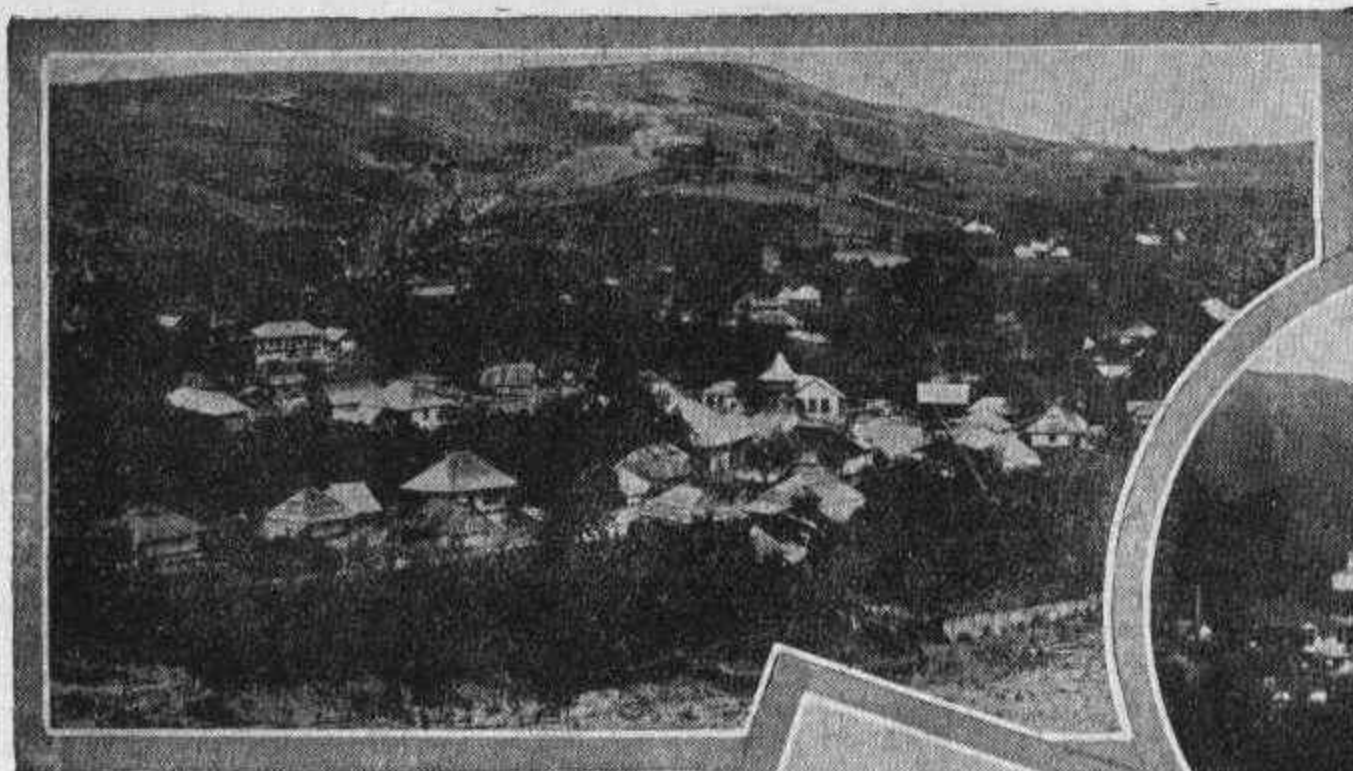
Județul P. este, prin excelență, viticol. Cele 12.969 ha de vie, dată pe rod, ocupă trei sferturi din populație.

Pădurile, din regiunea înaltă a județului, dau de lucru mocanilor, iar populația din Sudul lui se ocupă cu agricultura.

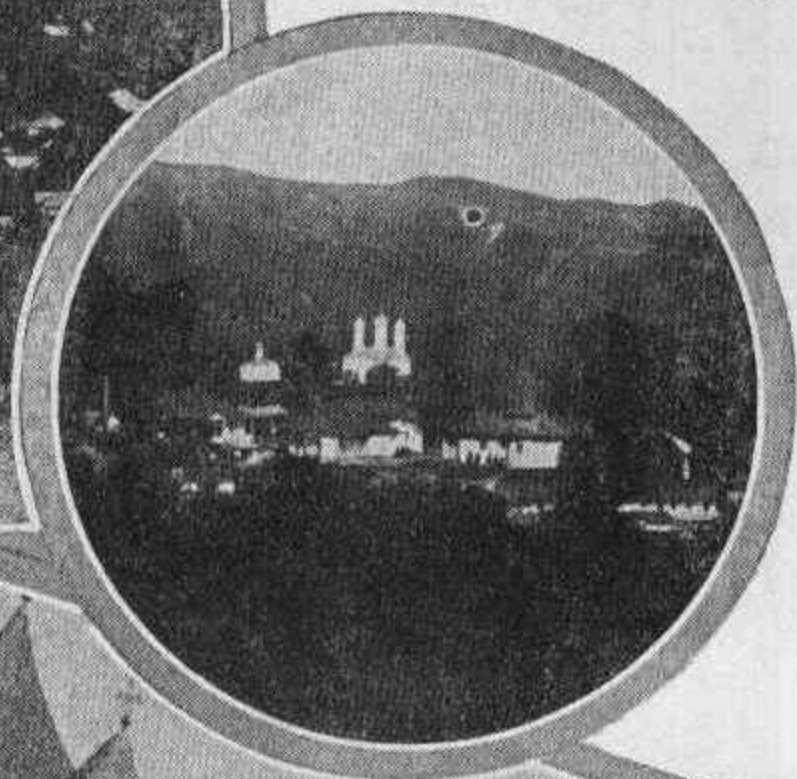
Agricultură. Județul ocupă o suprafață totală de 334.000 ha. Suprafața arabilă este de 88.977 ha, adică

PUTNA

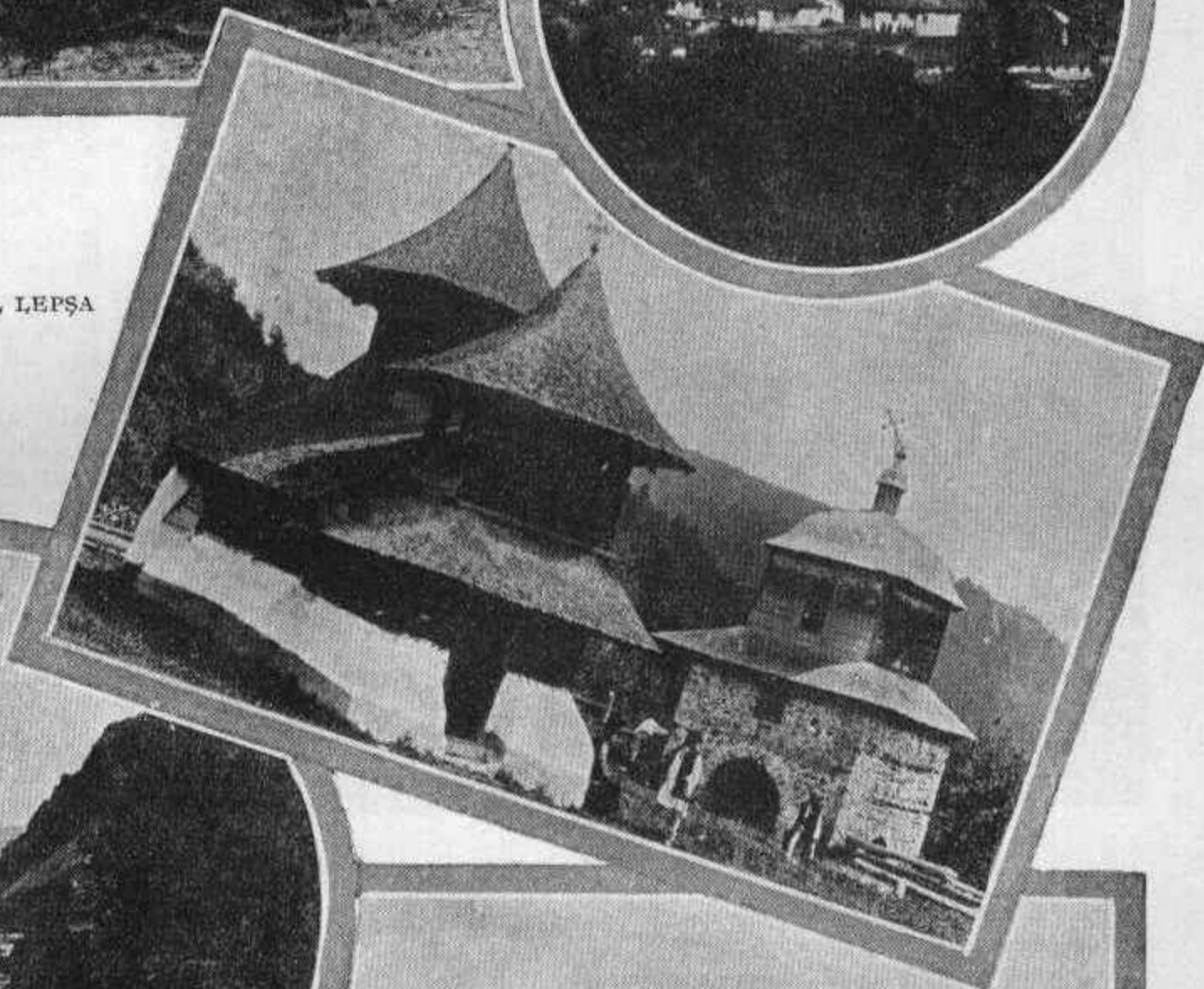

SATUL VIZANTEA

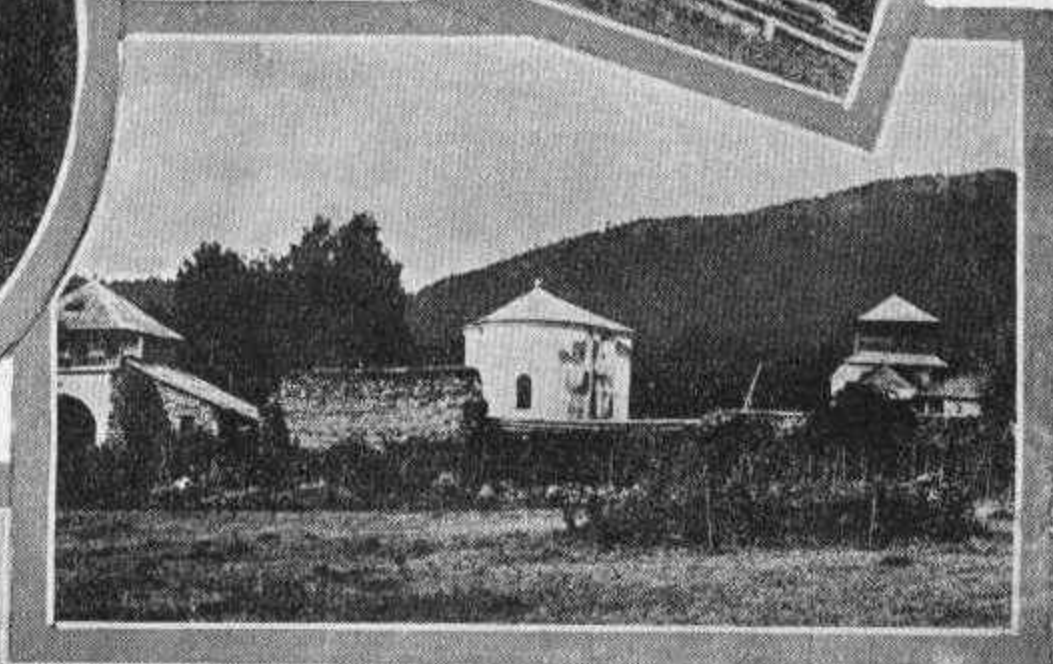
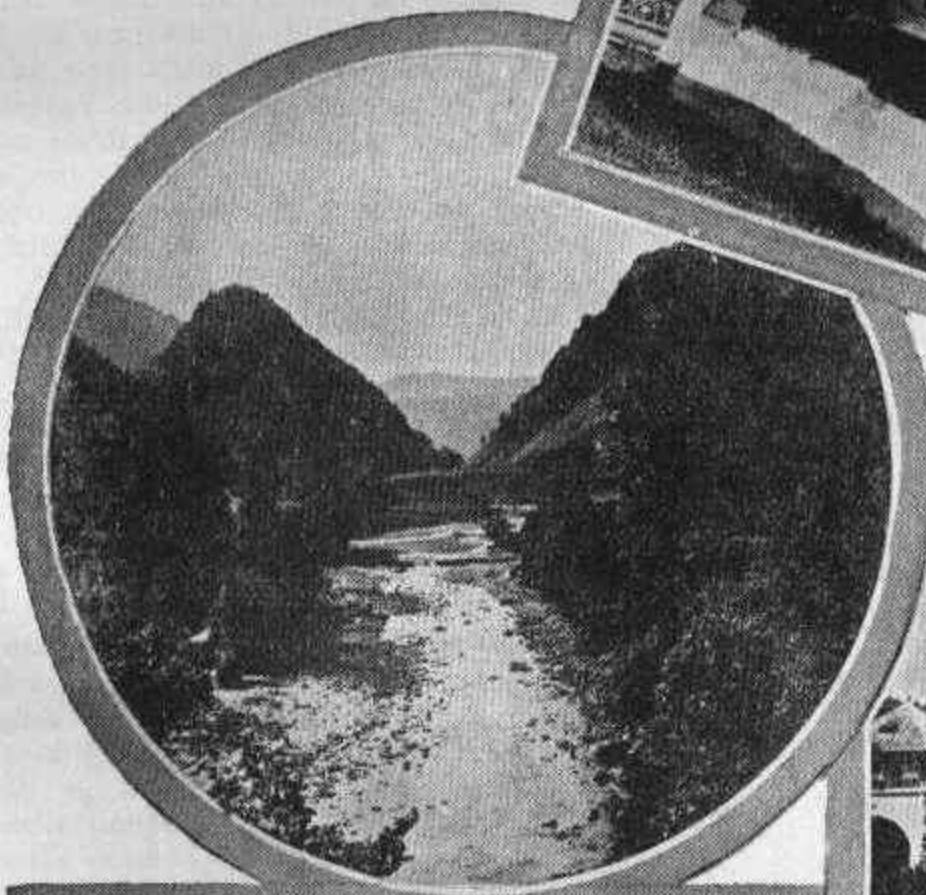

SCHITUL TOCNIȚA

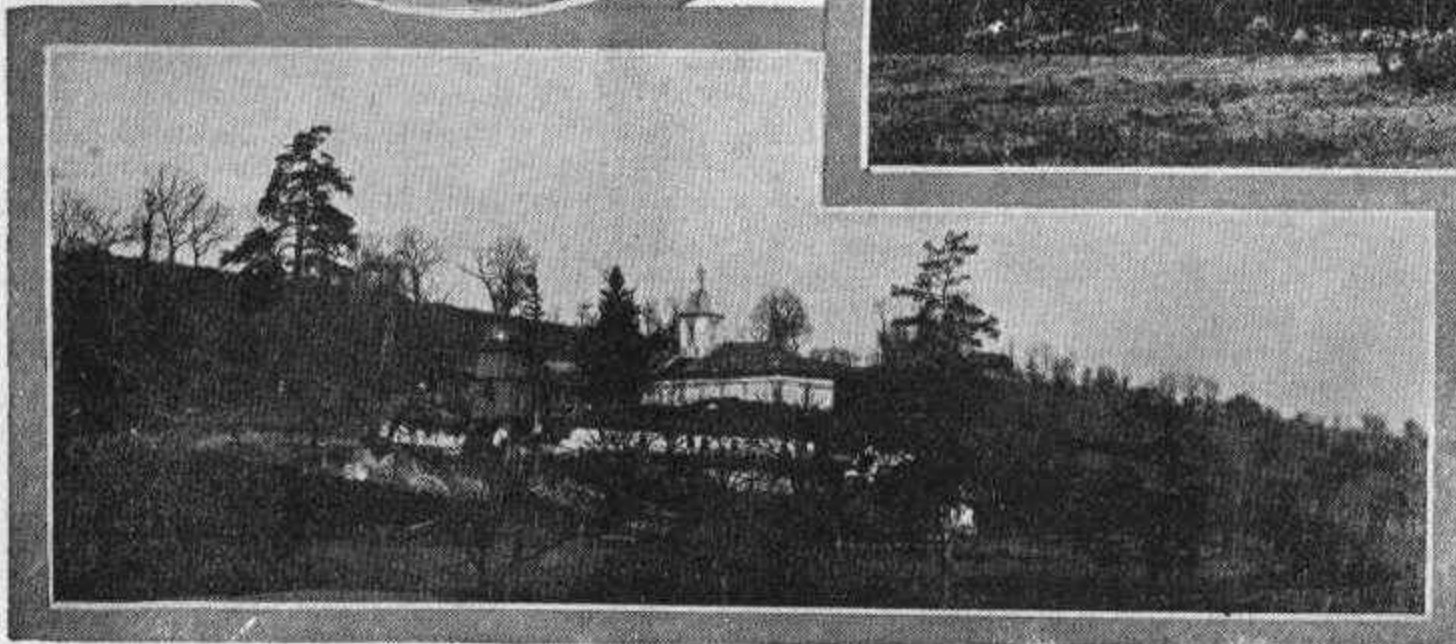
SCHITUL LEPȘA

VALEA TIȘITEI

MĂNĂSTIREA SOVEJA

SCHITUL BULUC

26,64% din suprafața județului și 0,39% din suprafața totală a țării.

Din suprafața arabilă a județului, marea proprietate deține 8.367 ha, adică 9,40%, iar mica proprietate 80.610 ha, adică 90,60%.

Din totalul suprafeței arabile, *cerealele* ocupă 70.103 ha, astfel repartizate:

Porumbul ocupă 51.106 ha, cu o producție de 502.732 chint. (prod. medie la ha 9,8 chint.), în valoare de 118 mil. lei.

Orzul ocupă 8.321 ha, cu o producție de 54.436 chint. (prod. medie la ha 6,5 chint.), în valoare de 13 mil. lei.

Grâul ocupă 5.349 ha, cu o producție de 62.410 chint. (prod. medie la ha 11,6 chint.), în valoare de 25 mil. lei.

Ovăzul ocupă 5.044 ha, cu o producție de 38.207 chint. (prod. medie la ha 7,5 chint.), în valoare de 11 mil. lei.

Meiul ocupă 130 ha, *secara* ocupă 93 ha, *măturile* 60 ha.

Fânețele cultivate și alte culturi furajere ocupă 11.402 ha. Din această suprafață *dughia* ocupă 5.521 ha, cu o producție de 133.628 chint. (media la ha 24,2 chint.), în valoare de 16 mil. lei. *Lucerna* ocupă 1164 ha, cu o producție de 44.443 chint. (media la ha 38,2 chint.), în valoare de 6 mil. lei. *Alte fânețe cultivate* ocupă 4.365 ha, cu o producție de 100.639 chint. (media la ha 23,0 chint.), în valoare de 14 mil. lei.

Plantele alimentare ocupă 1.679 ha. Din această suprafață *varsa* ocupă 289 ha, cu o producție de 54.274 chint. (media la ha 187,8 chint.), în valoare de 11 mil. lei. *Ceapa* ocupă 240 ha cu o producție de 22.900 chint. (media la ha 95,3 chint.), în valoare de 10 mil. lei. *Mazărea* ocupă 234 ha, cu o producție de 2.300 chint. (media la ha 9,8 chint.), în valoare de 1 mil. lei.

Cartofii printre porumb dau o producție de 8.651 chint., în valoare de 1 mil. lei, *fasolea printre porumb* dă o producție de 64.252 chint., în valoare de 22 mil. lei, și *dovlecii printre porumb* dau o producție de 311.802 chint., în valoare de 16 mil. lei.

Plantele industriale ocupă 1.781 ha. Din această suprafață *sfecla de zahăr* ocupă 1.206 ha, cu o producție de 207.914 chint. (media la ha 172,4 chint.), în valoare de 11 mil. lei.

Caracteristică. În privința producției la hectar a verzei, județul este al doilea între județele țării.

Vegetație și culturi diverse. Din suprafața totală a județului (334.000 ha), ogoarele sterpe ocupă 4.012 ha.

Fânețele naturale ocupă 15.853 ha, cu o producție de 305.963 chint. (producția medie la ha 19,3 chint.), în valoare de 34 mil. lei.

Pășunile ocupă 26.896 ha.

Pădurile ocupă 138.602 ha.

Livezile de pruni ocupă 1.281 ha, cu o producție de 39.967 chint. (prod. medie la ha 31,2 chint.), în valoare de 12 mil. lei.

Alfi pomi fructiferi ocupă 556 ha.

Vița de vie ocupă 14.204 ha (din care viile pe rod 12.969 ha), cu o producție de 807.136 hl (prod. medie la ha 62,2 hl), în valoare de 366 mil. lei.

Creșterea animalelor. În județul P. se găseau în anul 1935: cai 19.924, boi 41.832, oi 123.933, capre 7.705, porci 21.061, stupi sistematice 2.030, stupi primitivi 4.495.

Industrie. 2 mori sistematice (Focșani, Adjudul-Vechiu), 1 fabrică de zahăr (Sascut), 1 de spirt din vin (Odobești), 1 distilerie de rachiu (Panciu), 2 fabrici de pânzeturi de bumbac (Focșani), 2 de tricotaje (Focșani), 1 de produse chimice (Mărășești), 1 rafinărie de petrol (Adjudul-Vechiu), 1 de săpun și lumânări, 1 laborator de produse farmaceutice, 1 turnătorie, 3 fabrici de tăbăcărie, 1 de dogărie, 1 de sobe de teracotă (toate la Focșani) și 1 fabrică de oglinzi (Adjud).

TROIȚĂ ÎN MUNTII VRANCEI

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 și peste ¹⁾: Fabrica de zahăr « Danubiana », Sascut (inv. 138) și Fabrica pentru industrii chimice « Mărășești », Mărășești (soc. 75, inv. 78).

INDUSTRIA *) JUDEȚULUI PUTNA ÎN 1935

Întreprinderile dela 5 H.P., sau 20 lucrători în sus

Industria	Numărul fabricilor		Forța motrice H.P.	Personalul ocupat	Valoarea producției în mii de lei
	Active	Inchise			
Alimentară	3	—	1.298	985	182.196
Textilă	4	—	85	144	11.909
Chimică	2	—	825	277	54.406
Metalurgică	2	—	29	9	750
Hârtie și Arte Grafice	—	1	5	—	—
Pielărie	2	—	45	32	2.452
Lemnului	—	1	510	—	—
Ceramică	1	—	10	23	559
Total	14	2	2.807	1.470	252.272

*) Nu sunt cuprinse exploatarea miniere, petroliere, carierele, uzinele de apă și electricitate.

Comerț. Principala manifestare economică a județului fiind viticultura, comerțul de căpetenie, este, firește, acela de vin și struguri. În special, vinurile de Odobești au o faimă străveche.

¹⁾ Cifrele în paranteză arată capitalul social (soc.) și capitalul investit (inv.) în milioane de lei.

PODUL, PESTE ZĂBALA, ÎNTRE NEREJU-MARE ȘI NEREJU-MIC. VRANCEA

Comerț restrâns cu lemnărie și produse agricole.

Credit și cooperatie. În cuprinsul județului funcționează 13 bănci (societăți anonime).

Situația lor, conform bilanțurilor încheiate la 31 Decembrie 1934, se prezintă astfel:

A C T I V		P A S I V	
Disponibil . . .	1.903.900	Fonduri . . .	113.292.762
Plasamente . . .	481.890.485	Angajamente . . .	402.958.967
Imobilizări . . .	11.356.100	Rezultate . . .	1.604.489
Rezultate . . .	22.705.733		
Total . . .	517.856.218	Total . . .	517.856.218

Cooperative de credit (bănci populare) 89, cu 17.561 membri și cu un capital social vărsat de 37.401.437 lei. Imprumuturi acordate 101.103.618 lei (neconvertite 9.791.895 lei, convertite 43.693.759 lei, reduceri la imprumuturi convertite 47.617.964 lei). Depuneri spre fructificare 22.065.358 lei. Totalul bilanțului 111.323.451 lei.

Cooperative de producție diversă 5, cu 298 membri și cu un capital social vărsat de 574.337 lei. Valori imobilizate 98.860 lei. Totalul bilanțului 1.323.624 lei.

Cooperative forestiere 3, cu 232 membri și cu un capital social vărsat de 177.071 lei. Fonduri 4.000 lei. Păduri și material brut 115.000 lei. Material fasonat și în fabricație 52.000 lei. Bilanțul încheiat 327.714 lei.

Cooperative agricole de aprovizionare și vânzare în comun 1, cu 223 membri și cu un capital vărsat de 359.481 lei. Aprovizionări în comun 92.050 lei. Bilanțul încheiat lei 2.110.819.

Cooperative de consum 6, cu 521 membri și cu un capital social vărsat de 480.812 lei. Mărfuri generale în valoare de 178.351 lei. Bilanțul încheiat 1.153.790 lei.

Situația cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decembrie 1935.

Finanțe publice. Bugetul județului P. pe exercițiul 1936/1937 prevede următoarele cifre:

	L e i
Venituri	13.325.535
Venituri ordinare	8.942.115
Venituri extraordinare	1.568.787
Venituri speciale	2.814.633
Cheltuieli	13.325.535
Cheltuieli ordinare	8.942.115
Cheltuieli extraordinare	1.568.787
Cheltuieli speciale	2.814.633

Drumuri. Județul P. este străbătut de o rețea totală de drumuri de 1.234 km 201 m, repartizată astfel:

Drumuri naționale 220 km 490 m, din cari Direcția Generală a Drumurilor întreține 196 km 110 m, pietrușiți, iar comunele urbane 6 km 380 m (pietrușiți și pavați).

Drumuri județene 280 km 662 m, din cari administrația județului întreține 227 km 608 m, pietrușiți, iar comunele urbane 4 km 500 m (pietrușiți și pavați).

Drumuri comunale 733 km 049 m.

Lungimea podurilor este de 7.380,43 metri, repartizată astfel: poduri naționale 3.041,68 m, județene 2.558,05 m, și comunale 1.780,70 m.

Prin județ trec 5 drumuri naționale, legând următoarele localități:

1. Buzău – Focșani – Bacău (Focșani – Adjud = 43 km; Focșani – Mărășești = 20 km).
2. Sușița – Tecuci – Bârlad.
3. Adjud – Onești – Tg.-Ocna.
4. Focșani – Galați – Oancea (Focșani – Hanul Conachi = 3 kilometri).
5. Focșani – Vidra – Breșcu.

Cale ferată. Rețeaua totală de cale ferată a județului este de 136 km, din care linii principale duble 33 km, linii principale simple 74 km și linii secundare simple 29 km.

Itinerarii principale. Rapide: București – Cernăuți – Grigore Ghica Vodă (Varșovia, Berlin, Praga, Moscova). Accelerate: București – Iași – Chișinău (Kiev, Moscova) și București – Cernăuți – Grigore Ghica Vodă, (Varșovia, Berlin, Praga, Moscova).

Stații importante: Focșani, Mărășești, Adjud, Odobești, Panciu.

În județul Putna mai este și linia ferată Mărășești-Soveja, exploatată de particulari.

Poștă, telegraf, telefon. 7 oficii P.T.T. de stat la Focșani, Adjud, Mărășești, Odobești, Panciu, Săscut și Vidra; 8 agenții speciale la Bărsești, Câmpurile, Jariștea, Nămolosa, Năruja, Păunești, Suraia și Tifești; 2 oficii balneare la Soveja și Vizantea și 5 gări cu serviciu poștal: Bâlca, Negri, Pufești, Putna Seacă și Urechești.

Oficii telefonice la Focșani, Adjud, Mărășești, Odobești, Panciu, Bărsești, Câmpurile, Jariștea, Nămolosa, Năruja, Păunești, Săscut, Suraia și Vidra.

Stațiuni climatice, balneare, turism. *Vizantea*, stațiune balneo-climatică, așezată într-o poziție foarte pitorească, între Munții Răchitașu, Munteanu și Scaunele, la 400 m. înălțime. Climat plăcut și constant, aer ozonat (datorită pădurilor de brazi ce înconjoară stațiunea). Isvoare cu ape cloruro-sodice iodurate și bromurate și ape cloruro-sodice sulfatate. Indicațiuni: tuberculoze ganglionare, reumatism, boli de femei, boli de piele, sifilis, paralizii (în cura externă, băi calde simple sau combinate cu nămol). Apa din izvorul Șipotele Măgurei e indicată în afecțiunile aparatului respirator, sub formă de pulverizații și ca purgativ în afecțiunile gastrice. Instalațiuni balneare modeste. Anotimp: Iunie-August. Locuințe la săteni. Gară la Panciu (40 km. depărtare) pe linia Panciu-Mărășești. Dela Panciu cu trenul industrial Panciu-Soveja până la gara Câmpurile (8 km. de Vizantea). Plimbări și excursii în împrejurimi, la Mănăstirea Vizantea, pe Muntele Scaunele, etc.

Soveja, stațiune climatică, situată pe valea Susitei, la aproape 800 m. înălțime, înconjurată de păduri. Climat plăcut, aer ozonat și lipsit de curenți, indicat curei de repaus. Locuințe modeste la țărani. Gară locală pe linia îngustă, industrială Panciu-Soveja. În localitate se află Mănăstirea Soveja, în ruină. Excursii la Vizantea.

Partea apuseană a județului Putna, fiind muntoasă și străbătută de văi frumoase, oferă admirabile poziții naturale nevizitate prea mult însă, din cauza lipsei de adăposturi. Excursii mari dela Soveja spre cheile Oituz și Munții Vrancei.

CULTURĂ

Știință de carte. Populația județului, dela 7 ani în sus, este de 151.532 locuitori din cari 59,6% sunt știutori de carte. După sex, proporția este de 74,7% bărbați știutori de carte și 44,6% femei știutoare de carte. Repartiția locuitorilor după gradul de instrucție, în procente, este următoarea:

Gradul de instrucție școlară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul știutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extrașcolară	1,3	0,5
2. Primară	74,0	94,4
3. Secundară	12,6	3,1
4. Profesională	9,2	1,6
5. Universitară	2,0	0,3
6. Alte școli superioare	0,9	0,1

Învățământ. Populația școlară a județului P. (între 5—18 ani) a fost în anul 1934 de 45.301 loc. (7.010 mediu urban și 38.291 mediu rural).

VRANCEA. TRANSPORTUL DOAGELOR PENTRU PUTINI

Școli secundare. Liceu de băieți, liceu de fete, liceu comercial, școală normală de băieți, liceu industrial de băieți, liceu industrial de fete, 2 gimnazii, 2 gimnazii industriale, școală de meserii, școală de viticultură, școală de cântăreți bisericești.

Școli primare 191, din care 172 rurale și 19 urbane (188 școli de stat și 2 confesionale), cu un număr total de 31.169 elevi (4.210 mediu urban și 26.958 mediu rural) și cu 549 învățători și alt personal didactic (Situați din 1934).

Grădini de copii 16, pin care 6 rurale și 10 urbane (15 de stat și 1 confesională, cu un număr total de 1.272 copii (781 mediu urban și 491 mediu rural), și cu 25 conducătoare (Situația din 1934).

Instituții culturale. *Fundația Culturală Regală «Principele Carol»* are cămine culturale în: Focșani, Mărășești, Balotești, Câmpineanca, Cucora, Făurei, Florești, Movilița Zăbrăuți, Năruja, Nereju, (cămin model), Orbeni, Păncești, Spulber, Tămășoia, Urechești și Vidra.

Liga culturală activează în localitățile Focșani, Odobești, Bâlca-Coțofenești, Nănești și Năruja.

Casa Școalelor și a Culturii Poporului întreține în județ 17 cămine culturale și o bibliotecă, adică în total 18 organizații culturale, dintre care 13 au personalitate juridică.

În județ mai activează: Institutul de Cercetări oenologice și *Fundația culturală «Cetatea Crăciuna»* la Odobești; Asociația culturală «Răzoare» la Panciu; Muzeu regional și Societatea corală «Cântarea Putnei» la Focșani.

Biblioteci publice la Focșani, Adjud și Panciu, 1 teatru (Focșani) și 3 cinematografe (2 la Focșani și 1 la Adjud), 11 societăți sportive și de vânătoare.

RELIGIE

Confesiuni. Din totalul locuitorilor județului 94,2% sunt ortodocși, iar 0,2% sunt greco-catolici. Restul populației aparține altor confesiuni.

Biserici și lăcașuri de închinăciune. Județul are 199 biserici ortodoxe, 1 biserică romano-catolică, 1 capeă romano-catolică, 2 biserici armenesti și 12 sinagogi.

2 mănăstiri ortodoxe: Vizantea și Soveja și 7 schituri ortodoxe: Valea Neagră, Brazi, Trotușeanu, Mușunoaiele, Buluc, Tarnița și Lepșa.

Instituții bisericești. Județul are 3 protopopiate (Focșani, Drăgușeni și Vrancea) și se află în eparhia Episcopiei Romanului (Mitropolia Moldovei și Sucevei).

ADMINISTRAȚIE

Organizare administrativă. Capitala județului P. este municipiul Focșani. Județul are 5 orașe (Focșani, Adjud, Mărășești, Odobești și Panciu), și 265 sate, împărțite astfel:

POPAS PE DRUMURILE VRANCEI

I. Plasa Biliesti	34 sate
II. Plasa Garlele	42 sate
III. Plasa Marasesti	36 sate
IV. Plasa Trotus	46 sate
V. Plasa Vrancea	48 sate
VI. Plasa Zabala	59 sate

Organizare judecatoreasca. Un tribunal la Focșani, cu 2 secțiuni, 14 magistrați, 1 prim-procuror și 2 procurori, în circumscripția Curții de Apel din Galați.

9 judecatorii, la Focșani, Adjud, Mărășești, Odobești, Panciu, Năruja, Sascut, Tulnici și Vidra, cu un total de 18 magistrați.

Organizare sanitară. Spitale de stat la Focșani (spital județean și spital militar), Adjud, Mărășești, Odobești, Panciu, Vidra și Câmpineanca (spital de ochi).

În Focșani se mai află Spitalul « Profetul Samoil », întreținut de Epitropia « Sf. Spiridon » din Iași, Spitalul « Regele Ferdinand » (particular), Dispensarul Asigurărilor Sociale, Dispensar comunal, Dispensarul « Crucii Roșii », Dispensarul « Principele Mircea », Dispensarul Societății pentru profilaxia tuberculozei, Dispensarul Soc. De amnelor izraelite și 1 ambulator policlinic.

În Adjud se află Dispensarul C.F.R. În Odobești 1 dispensar de stat.

Dispensare de stat în comunele rurale: Bârsești, Boloțești, Câmpuri, Jariștea, Năruja, Orbeni, Păunești, Sascut, Straoane, Suraia, Tifești și Vizantea.

Serviciul sanitar județean și serviciile sanitare ale orașelor Focșani, Adjud, Mărășești, Odobești și Panciu.

Asistență și prevedere socială. Casa Asigurărilor Sociale din Galați are un oficiu la Focșani și servicii medicale la Focșani, Adjud, Mărășești, Odobești, Panciu și Sascut, cu un total de 9 medici.

Societatea « Crucea Roșie » are filiale în Focșani și Mărășești.

În Focșani se mai află Societatea « Principele Mircea », Societatea pentru Profilaxia Tuberculozei, Oficiul I.O.V., Institutul de surdo-muți « Principesa Elisabeta », un leagăn de copii, un orfelinat, un adăpost comunal și un cămin de ucenici.

PRINCIPALE AȘEZĂRI

Focșani, capitala județului. (Vezi monografiile orașelor reședință).

Adjud, comună urbană, situată în regiunea deluroasă a județului, la 43 km de Focșani, 126 km de Galați și 247 km de București.

Stație c.f. pe linia București – Grigore Ghica Vodă. Nod important de cale ferată. De aici se resfiră o linie care duce pe valea Troțușului la Petru Rareș în Transilvania.

Are 4.827 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul orașului pe exercițiul 1936/1937 (prevederi): venituri și cheltuieli 2.092.680 lei. 1 moară cu motor, 1 fabrică de oglinzi și 1 rafinărie de petrol.

Comerț local de animale, produse animale și cereale.

Bâlciuri: 23 Aprilie, 6 August, 26 Octombrie.

Banca Adjului, Banca Română, Banca « Albina » și 3 bănci populare.

Cooperativa « Grâul » pentru valorificarea produselor agricole și 1 cooperativă de consum.

Gimnaziul „General Averescu”, 1 gimnaziu industrial, 2 școli primare și 1 grădina de copii.

Cămin cultural cu bibliotecă, 1 bibliotecă la gimnaziu, 1 societate sportivă, 1 cinematograful.

1 biserică ortodoxă și un templu evreesc.

Pretură, Primărie, Judecătoria de ocol mixtă, Serviciu regional agricol, Serviciu sanitar, Serviciu veterinar, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Poliție, Percepție.

Asociația pensionarilor C. F. R., Asociația « Expresul » a ceferiștilor, Sfatul negustoresc,

Comisia oborului de cereale.

1 spital (« Aurora ») și 1 dispensar.

1 organizație medicală a Casei Asigurărilor Sociale.

Mărășești, comună urbană, așezată către marginea răsăriteană a județului, în lunca Siretului, la 20 km de Focșani, 101 km de Galați și 219 km de București. Nod de cale ferată pe liniile: București – Tecuci – Iași – Chișinău; București – Grigore Ghica Vodă; Galați – Petru Rareș – Tg. Mureș, – Cluj și Mărășești – Panciu.

Are 4.957 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul orașului pe exercițiul 1936/1937 se ridică la suma de 1.884.441 lei.

Industria se remarcă prin Fabrica de produse chimice « Mărășești » cunoscută în toată țara.

Comerț local și restrâns.

Bâlciuri: 21 Mai, 6 August și 8 Septembrie.

Banca populară « Talpa Țării ».

2 școli primare și 1 grădina de copii.

Căminul cultural al Fundației Culturale Regale « Principele Carol ».

3 biserici ortodoxe, 1 mausoleu ridicat eroilor neamului.

Pretură, Primărie, judecătoria de ocol, Circumscripție fiscală, Serviciu sanitar, Serviciu veterinar, Comisariat de poliție, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic.

Uzină electrică.

Spitalul « I. Botezatu », 1 organizație medicală a casei de asigurări sociale, Filiala soc. « Crucea Roșie ».

Odobești, comună urbană, așezată în marginea dealurilor, la hotarul sudic al județului, pe malul stâng al Milcovului, la depărtare de 10 km de Focșani, 102 km de Galați și 208 km de București. Orașel de podgorie. Stație c.f. pe linia Focșani – Odobești – Cucuți.

Are 4.993 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul orașului pe exercițiul 1936/1937 se ridică la suma de 4.245.036 lei.

Industria legată de producția viticolă a regiunii se reduce la o fabrică de spirt din vin, câteva cazane de fabricat spirt, ateliere de dogărie, etc.

Comerț foarte dezvoltat și rentabil, de vinuri.

Banca Viticolă și Banca Populară.

Bâlciuri: 21 Mai și 14 Septembrie.

Gimnaziul « D. Zamfirescu », Școala viticolă, 2 școli primare și 1 grădina de copii.

Fundația culturală « Cetatea Crăciuna », Institutul de cercetări oenologice și Liga culturală.

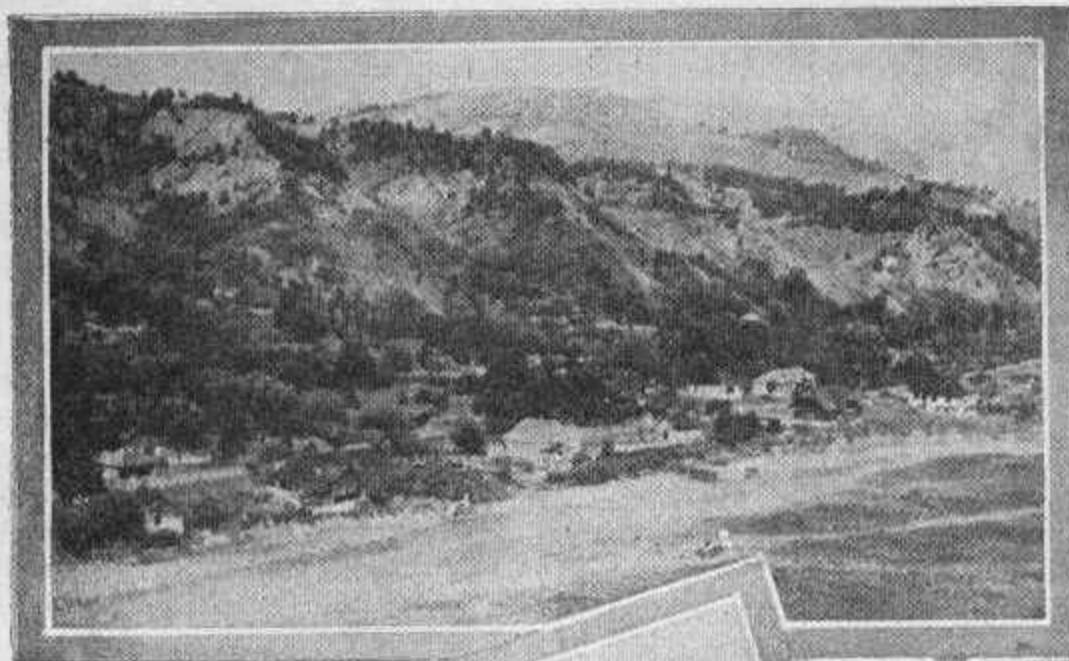
4 biserici ortodoxe și 2 sinagogi.

Pretură, Primărie, Judecătoria de ocol, Comisariat polițienesc, Serviciu sanitar, Serviciu veterinar, Percepție fiscală, Oficiu P.T.T., Oficiul telefonic.

Sfat negustoresc, Sindicat viticol.

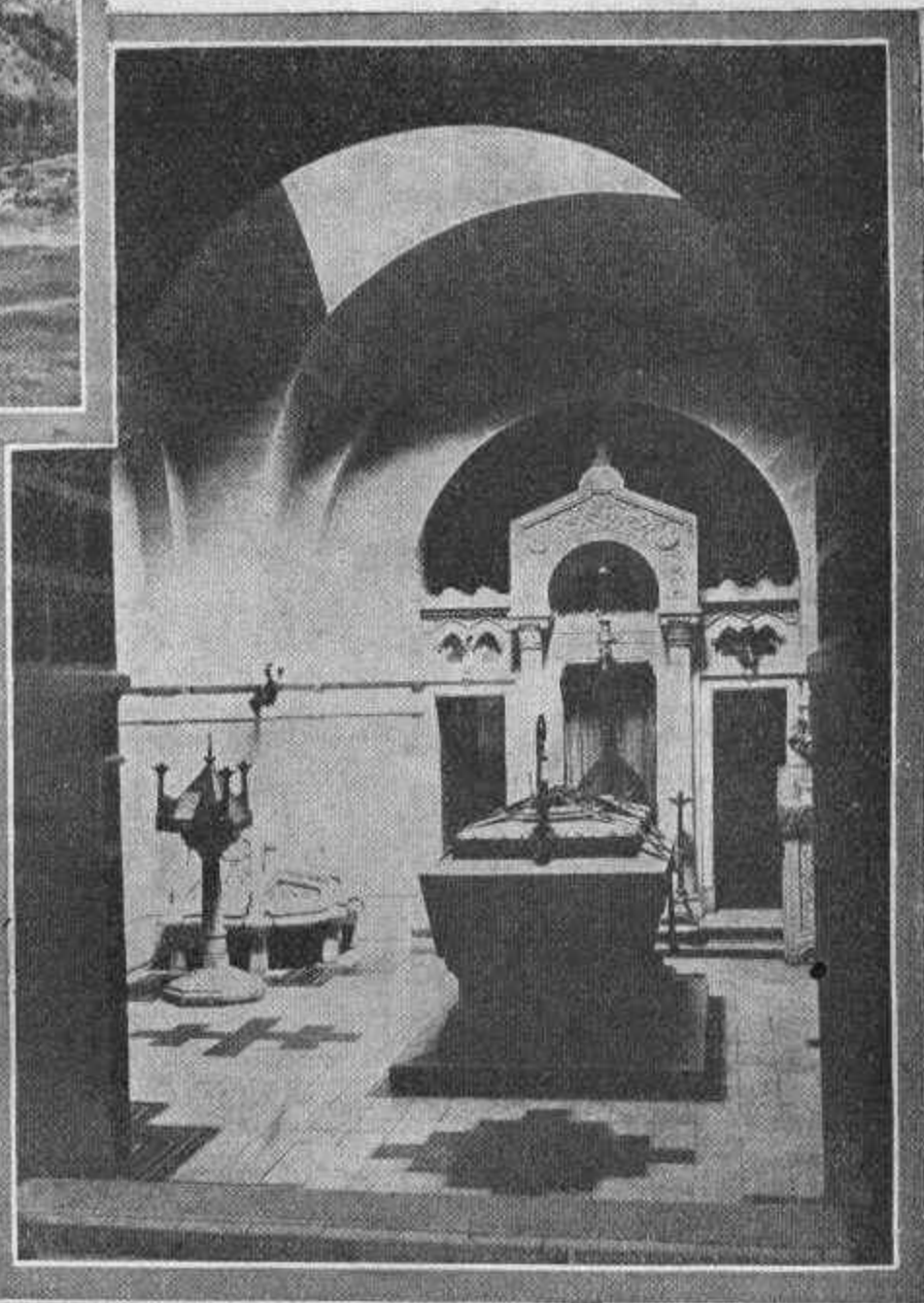

PUTNA

COMUNA NEREJUL

MORMÂNTUL
GENERALULUI CRISTESCU

NISTOREȘTI:
CULESUL, VIILOR

CIMITIRUL EROILOR

FOCȘANI: PALATUL
ADMINISTRATIV

Uzină electrică, pavaj cu piatră de râu, abator comunal, parc public.

Spital de stat, 1 dispensar de stat, 1 organizație medicală a Casei de asigurări sociale.

Panciu, comună urbană, așezată către mijlocul județului, la poalele dealurilor pe malurile pârâului Sușița, la 28 km de Focșani, 91 km de Galați și 232 km de București.

Orășel de podgorii. Stație c.f. terminus pe linia Mărășești - Panciu.

Are 2.162 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul orașului pe exercițiul 1936/1937 se ridică la suma de 2.450.664 lei.

1 fabrică de spirt din vin și 1 distilerie de rachiu.

Comerț desvoltat cu vinuri și struguri, mai puțin cu brânzeturi și lemne de foc.

Bâlciuri: 20 Iunie și 20 Iulie.

Banca Podgorenilor și Banca populară.

Gimnaziu industrial de fete, Școală de meserii pentru băieți, 2 școli primare și o grădină de copii.

Societatea culturală « Răzoare », cu 1 bibliotecă publică.

Societatea sportivă « Muncelul ».

1 biserică ortodoxă și 1 sinagogă.

Pretură, Primărie, Judecătoria, Comisariat de poliție, Percepție fiscală, Ocol silvic, Serviciu Sanitar, Serviciu Veterinar, Serviciu viticol, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic.

Asociația notarilor și secretarilor de plasă.

Sfat negustoresc, 2 sindicate viticole.

Uzină electrică, pavaj cu piatră de râu, începuturi de canalizare și apeduct.

Spital de stat, 1 organizație medicală a Casei de asigurări sociale.

LOCALITĂȚILE DIN JUDEȚUL PUTNA

A) Orașe

1. Municip. Focșani (capitala județului)
2. Adjud
3. Mărășești
4. Odobesti
5. Panciu

B) Sate

I. PLASA BILIEȘTI

1. Bilești
2. Blehani
3. Boțarlău
4. Călienii
5. Ciuglea
6. Costieni
7. Cruceru
8. Dimaci
9. Doaga
10. Dumbrăvița-Butuceni
11. Dumbrăvița-Nouă
12. Jorăști
13. Lămotesti
14. Măndrești-Moldova (suburb)
15. Măndrești-Munteni (suburb)
16. Mircești
17. Mircești-Noni
18. Mircești-Vechi
19. Nămolosa-Sat
20. Nămolosa-Târg
21. Nănești
22. Paraipani
23. Petrești (suburbană)
24. Răchitosu
25. Rădulești
26. Răstoaca
28. Sasu
28. Strejescu
29. Suraia
30. Vadu-Roșca
31. Vânători (suburbană)
32. Vultur
33. Vultur-de-Jos
34. Vultur-de-Sus

II. PLASA GÂRLELE

1. Arva
2. Balta-Raței
3. Băncila
4. Băținești
5. Bizighești
6. Bolotești
7. Botești
8. Broșteni
9. Căpătanu
10. Căpotesti
11. Câmpineanca (suburbană)
12. Făurei
13. Florești (suburbană)
14. Garoafa
15. Găgești
16. Găgești
17. Igești
18. Ivănești
19. Jariștea
20. Miera
21. Oleșești
22. Paraschiveni
23. Pădureni
24. Pătrășcani

25. Pășești (suburbană)

26. Pânticești
27. Pietroasa
28. Pitulusa
29. Precistanu
30. Purcelești
31. Sârbi
32. Scânteia
33. Slobozia (Focșani-Câmpineanca)
34. Slobozia (Focșani-Florești)
35. Șindriliari
36. Tifești
37. Tufe
38. Valea-Rea
39. Vărsătura
40. Vâlcelele
41. Vitănești-de-sub-Măgură
42. Vulcăneasa

III. PLASA MĂRĂȘEȘTI

1. Călimănești
2. Chicera
3. Chițcani
4. Clipsești
5. Ciolănești
6. Ciorani
7. Crucea-de-Jos
8. Crucea-de-Sus (suburbană)
9. Diochești
10. Domnești
11. Domnești-Sat
12. Domnești-Târg
13. Dumbrava
14. Fitionești
15. Frecăței
16. Ghimicești
17. Haret
18. Holbănești
19. Mănăstioara
20. Modruzeni
21. Movilița
22. Muncelu
23. Neicu (suburbană)
24. Pădureni
25. Pufesti
26. Rediu
27. Repedea
28. Satu-Nou (suburbană)
29. Speriești
30. Străoane-de-Jos
31. Străoane-de-Sus
32. Talapan
33. Trotușanu
34. Varnița
35. Văleni
36. Vitănești

IV. PLASA TROTUȘ

1. Adjudu-Vechiu
2. Anghelcești
3. Bălca
4. Bălcița
5. Bărnova
6. Berești
7. Borșani
8. Burcioaia
9. Bou
10. Conțești
11. Copăcești
12. Cornățel

13. Coțofănești

14. Cucova
15. Drăgușeni
16. Fântânele
17. Fântânelele
18. Lunca-Dochiei
19. Mândrișca
20. Orbeni
21. Orbenii-de-Jos
22. Orbenii-de-Sus
23. Parava
24. Pălămida
25. Păncești
26. Păunești
27. Rădoaia
28. Ruginești
29. Sascut
30. Satu-Nou
31. Schineni
32. Scurta
33. Slobozia
34. Șicani
35. Șoseaua-Națională
36. Tămășoia
37. Târgușor
38. Teiuș
39. Tg.-Păncești
40. Tg.-Sascut
41. Urechești
42. Urechești-de-Jos
43. Urechești-de-Sus
44. Valea-Nacului
45. Valea-Seacă
46. Văleni

V. PLASA VRANCEA

1. Bărsești
2. Burca
3. Căliman
4. Câmpuri
5. Câmpuri-de-Jos
6. Câmpuri-de-Sus
7. Ciurucu
8. Colacu
9. Cornet
10. Coza
11. Cucuești
12. Cucuești-de-sub-Măgură
13. Dragosloveni
14. Fetești
15. Găuri
16. Gogoii
17. Grumăzești
18. Gura-Vălei
19. Irești
20. Lepșa
21. Mărăști
22. Mățăcina
23. Negrilești
24. Părosu
25. Piscu-Radului
26. Poduri
27. Prisaca
28. Purcei
29. Răcoasa
30. Roșculești
31. Rotilești
32. Rucăreni
33. Ruget
34. Scafari
35. Soveja
36. Șerbești

37. Tichiriș

38. Topești
39. Tulnici
40. Valea-Sărei
41. Verdea
42. Vidra
43. Vizantea
44. Vizantea-Mănăstirească
45. Vizantea-Răzășească
46. Voloșcani
47. Voloșcanii-Mici
48. Vrâncioaia

VI. PLASA ZĂBALA

1. Andrieșu-de-Jos
2. Andrieșu-de-Sus
3. Bărăști
4. Bătcari
5. Bodești
6. Carsochești
7. Corăbița
8. Farcaș
9. Fetig
10. Fundătura
11. Găinari
12. Ghebari
13. Hăulișca
14. Herăstrău
15. Jgheaburi
16. Lunca
16. Morărești
18. Muncii
19. Năruja
20. Nereju
21. Nereju-Mare
22. Nereju-Mic
23. Nistorești
24. Ogoarele
25. Paltinu
26. Păulești
27. Păvălari
28. Pârlița
29. Petrești
30. Ploștina
31. Podu-Nărujei (Năruja)
32. Podul-Nărujei (Nistorești)
33. Podul-Șchiopului
34. Podu-Stoica
35. Poenița
36. Poiana
37. Prahuda
38. Răchitaș
39. Răiuț
40. Rebegari
41. Reghiu (Năruja)
42. Reghin
43. Românești
44. Spinești
45. Spulberu
46. Stroești
47. Șipotele
48. Tăuca
49. Tojani (Paltinu)
50. Tojani (Spulberu)
51. Țipău
52. Ungureni
53. Ursoaia
54. Valea-Boului
55. Valea-Milcovului
56. Văsui (Poiana)
57. Văsui (Spinești)
58. Vălcani
59. Vetrești

JUDEȚUL RĂDĂUȚI

Stema. Scut despicat. În primul cartier, roșu, o iapă de argint, spre stânga, cu un mânz, de argint, spre dreapta (reprezentând numeroasele herghelii de cai din acest județ); în al doilea, albastru, un cerb de aur mergând spre dreapta (reprezentând bogăția în vânat a ținutului); la marginea superioară a scutului o fascie neagră cu o coroană voevodală, de aur, însoțită de două cruci de argint, cu brațele trilobate (simbolizând mormintele celor dintâi domni moldoveni din vechea biserică a Episcopiei Rădăuților).

GEOGRAFIE

Așezare. Județul R. este așezat în N Moldovei și face parte dintre județele Bucovinei.

Suprafața: 2.360 km².

Infățișarea pământului. Se pot deosebi două regiuni principale de relief înăuntrul acestui județ. 1) *Partea apuseană* este muntoasă, fiind formată din culmi paralele cu spinarea netedă și nu prea înalte, toate de direcție N-V, S-E (obcinele). Valea Sucevei, cu largiri în dreptul câmpurilor (spațiile dintre valurile muntoase) și cu strâmțări în curmezișul obcinelor, taie transversal zona muntoasă, creând astfel o cale de pătrundere și de populare înăuntrul acesteia. 2) *Partea răsăriteană*, e un podiș (parte a podișului moldovenesc) fragmentat de eroziune în culmi mai înalte, văi largi cu terase și depresiuni în regiunea de contact între cele două regiuni principale de relief. O depresiune de acest fel este și bazinul alungit înăuntrul căruia se găsește chiar capitala județului (basinul Rădăuților).

Climă și ape. Clima este de tip nordic, deci cu iernile mai lungi și mai aspre decât în S (media temperaturii celei mai calde, între 18°—20°, iar a iernii, —5°). În schimb, precipitațiunile sunt mai abundente și scad dela munte (unde depășesc 1.000 mm anual) către regiunea de podiș (unde totuși nu coboară sub 600 mm).

Apele se strâng toate în Suceava. Prin E județului trece însă și Siretul.

Vegetație. Pădurea de molizi și pini acoperă toată partea de Apus a județului, fără să lase prea mult loc, pe culmea obcinelor, pentru pășuni. Povârnișurile răsăritene ale zonei muntoase, în regiunea de contact cu podișul, sunt prinse de făgeturi, până la înălțimea de 500 m. Fagul se întindea însă altădată peste toată partea deluroasă a ținutului. (Azi doar câteva din vârfurile care depășesc 400 m mai păstrează resturi din codrii de odinioară). În sfârșit, în basinul Rădăuților, datorită umidității solului, s'a dezvoltat bine vegetația de luncă.

Bogății minerale. Geologii consideră obcinele ca făcând parte din zona petroliferă care merge de-a-lungul Subcarpaților și trece în Polonia.

ISTORIE

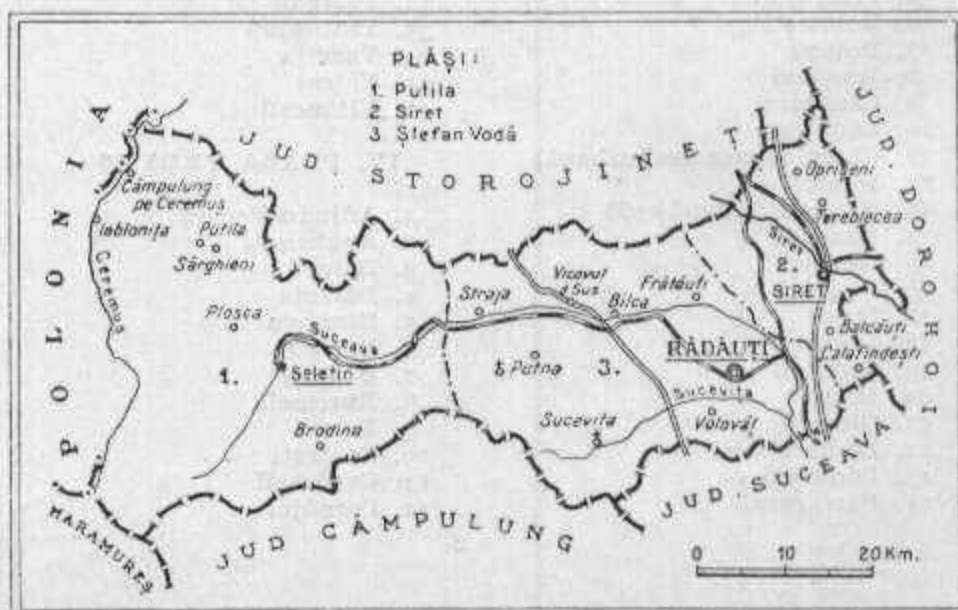
Vechime și dezvoltare istorică. Județul R. și-a luat numele dela orașul de reședință, oraș foarte vechiu, sediu al unei episcopii, înființate de Alexandru cel Bun.

Pe teritoriul acestui ținut se odihnesc rămășițele marelui Domn al Moldovei, Ștefan cel Mare. Tot aci, se află numeroase ctitorii domnești.

Județul n'a existat ca formație administrativă înainte de ocuparea Bucovinei de către Austriaci (1775), fiind creat de aceștia.

Monumente istorice. Biserica lui Ștefan cel Mare din Rădăuți, ridicată de marele Domn în locul unei biserici mai vechi de lemn. Ștefan a făcut aci necropola princiară a predecesorilor săi: Bogdan, Lațcu, Roman, Ștefan I, Bogdan II și a rudelor lor. Biserica, în formă de bisilică, e rece și goală, vechile fresce au fost distruse, portretele Domnilor, începând cu Ștefan, au fost pictate din nou. Alexandru Lăpușneanu i-a dat forma actuală în 1568; mai târziu, în sec. XVIII, mitropolitul Iacov se înscrie printre ctitori și pune în groapă, alături de vechii Domnii, pe propriul său tată, călugărul Adrian.

Mănăstirea Putna, ctitoria lui Ștefan cel Mare după victoria sa asupra Tătarilor la Lipnic, și din care el a făcut mausoleul familiei sale. D-l N. Iorga descrie astfel prefacerile suferite de acest lăcaș: « Primul edificiu nu mai există: mărit printr'un nartex de către Petru Rareș, a fost schimbat cu un altul început pe la jumătatea sec. XVII, de Gheorghe Ștefan și terminat de Eustrățiu Dobija, după 1660. Și pe acesta chiar, Mitropolitul Iacov îl transformă, către 1750, după gustul său. Mai târziu Austria suverană ordonă una din acele refaceri cu care era obișnuite și care, împotriva oricărei bunăvoințe, desfigurează totdeauna. Forma generală e bine păstrată, chiar și garnitura de piatră dela porți și ferestre, dar ornamentele bolților și ale mormintelor aparțin stilului oriental introdus la Dragomirna și care se mai află la clopotnița dela Golia și la Cașin. Frescele nu mai există. Dar la dreapta se află din nenorocire sub o îngrămădire de omagii răsuflete, mormântul, de două ori violat, al lui Ștefan cel Mare († 4 Iulie 1504), al soției sale, Maria de Mangup, o Comnenă, purtând insemnele Paleologilor, al Mariei din Muntenia, a doi din copiii lor, apoi ai lui Bogdan, cel care urmă tatălui său, și al ușuratecului și crudului Ștefan cel Tânăr, căzut sub spada boierilor săi, în fine al Mariei, întâia soție a lui Petru Rareș. Și marele Teoctist, mitropolitul lui Ștefan e îngropat aci. Teofil, episcopul Rădăuților și unul

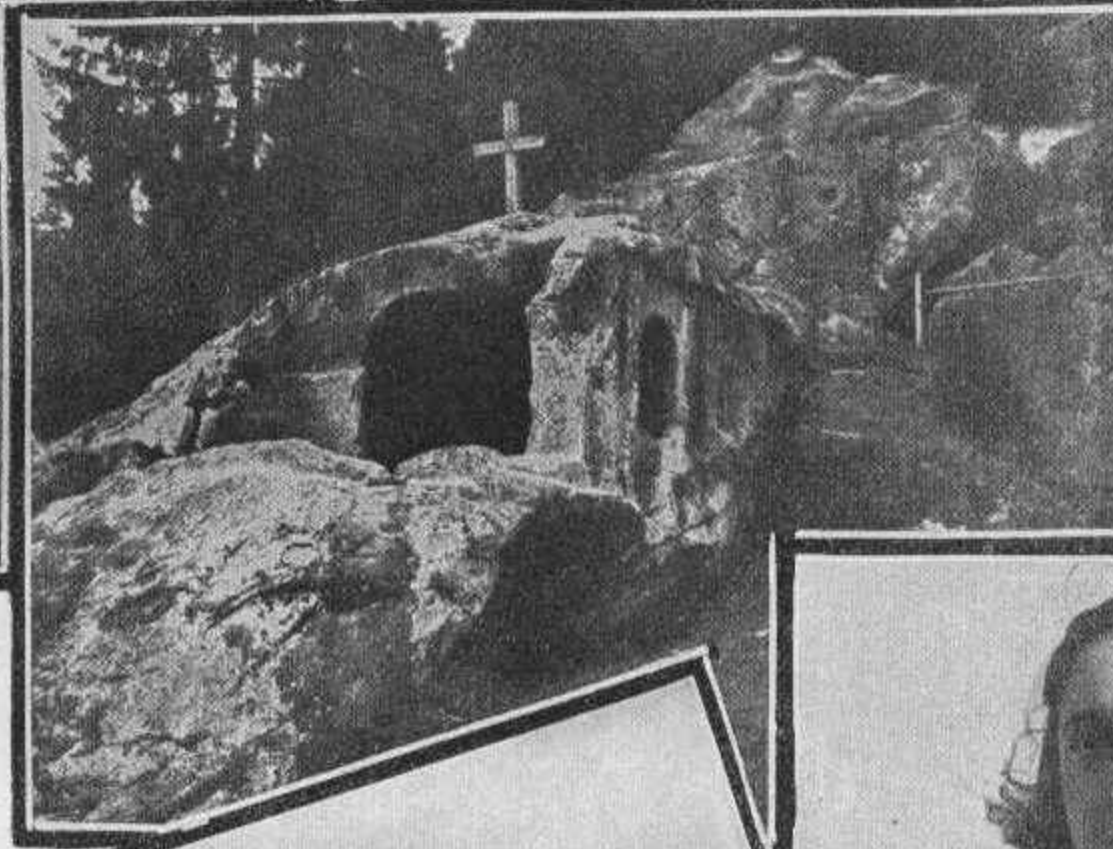
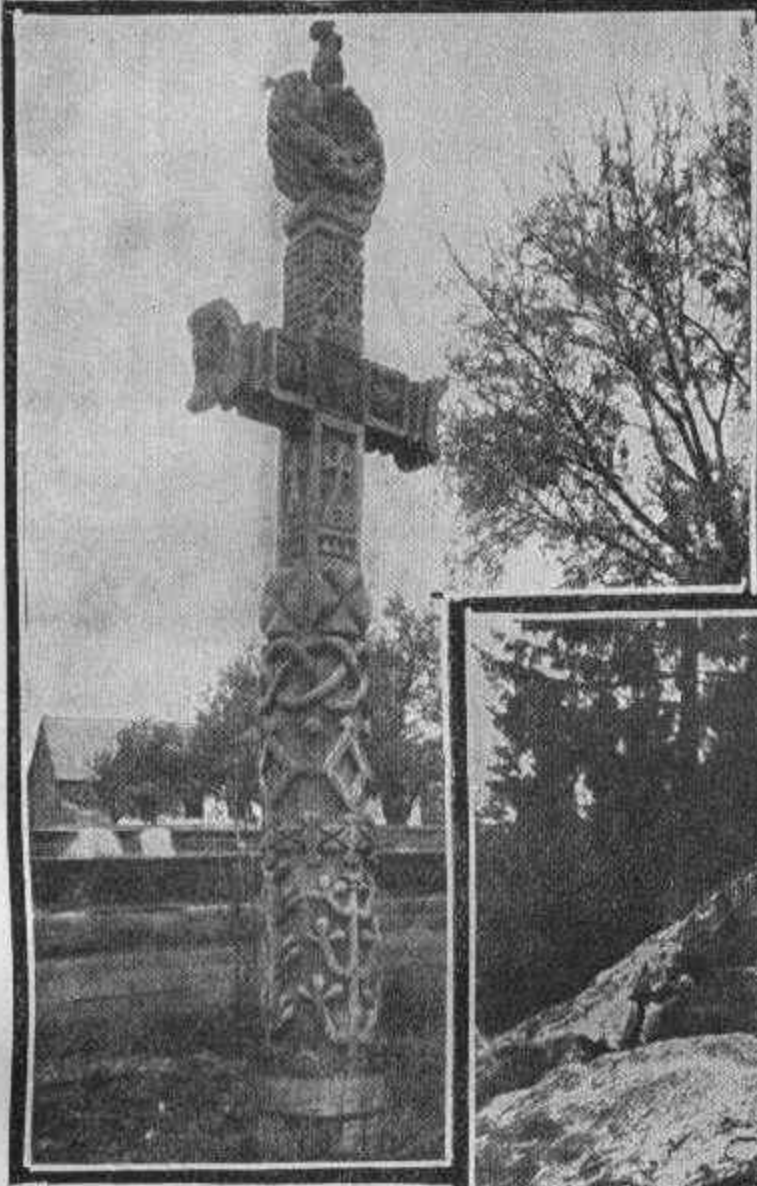

RĂDĂUȚI

BISERICA DIN VICOVUL DE SUS

TROIȚĂ

COM. PUTNA:
CHILIA LUI
DANIL, SIHASTRU

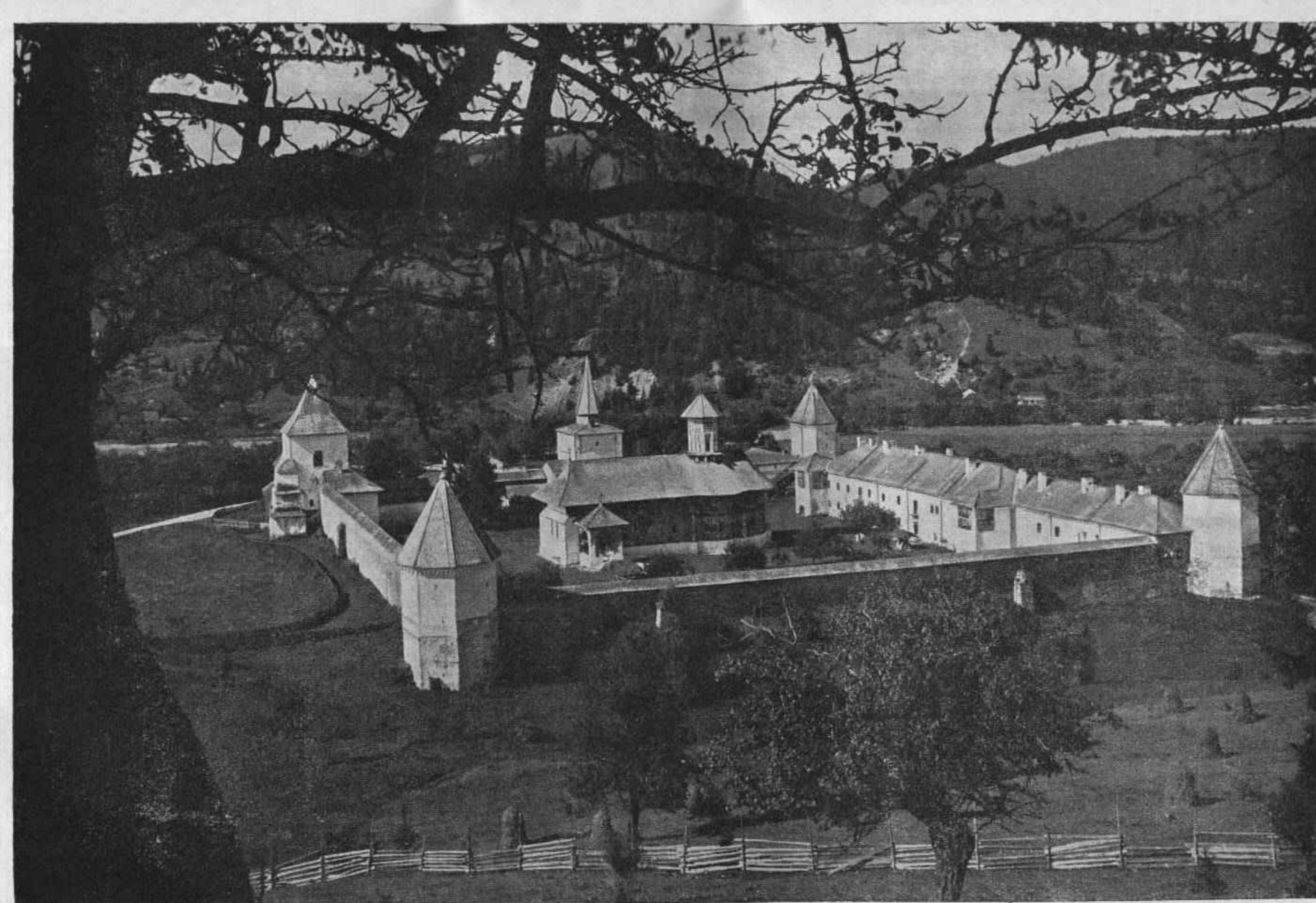
RĂDĂUȚI:
PALATUL
ADMINISTRATIV

TĂRÂNCUȚĂ DIN COSTIȘA

RĂDĂUȚI: PRIMĂRIA

MĂNĂSTIREA SUCEVIȚA
Din « România », revista O. N. T.

din urmașii săi își aleseră de asemenea drept loc de veci lor, acest locaș glorios; mitropolitul Iacov aduse aci oasele părinților săi dela Rădăuți. Dela Ștefan cel Mare vin ripidele în filigramă de Veneția, perdeaua, cu figura hieratică și solemnă care acoperea mormântul principesei bizantine, perdeaua care pune unul lângă altul pe Domn și pe cealaltă Maria, manuscrisele cu grele legături de argint. În muzeul de astăzi, se arată și un epitaf, datorit unor principese sârbe din sec. XIV, întâia raclă în stil genovez absolut remarcabilă, pentru moaștele Sfântului Ioan cel Nou, o întreagă serie de veșminte bisericesti din sec. XVI, potire și discuri formând unul din tezaurele cele mai bogate din întreaga creștinătate ortodoxă.

Biserica Mănăstirii Sucevița, ctitoria fraților Movilă: cei doi boieri cari aveau sa fie Domni, Ieremia și Simion, și călugărul Gheorghe, care avea să fie mitropolit al Moldovei. « Sub un acoperiș rotunjit — serie d-l N. Iorga — străbătut de un frumos turn, biserica sprijinită pe contraforturi, este toată un covor cu fond verde pe care se adună într-o perfectă armonie scenele unei picturi care întrece, în bogăție, pe aceea din cea mai frumoasă biserică din sec. XV sau dela începutul celui de al XVI-lea. Toată istoria sfântă este reprezentată aci, și, pe lângă ea, viața Sfântului Ioan cel Nou. Printr-o poartă deschisă, sprijinită pe puternice coloane, se intră în biserica acoperită de aceeași perdea de fresce; portretele lui Ieremia, al mamei sale, Maria, al soției sale, Elisaveta, — devorată de pasiunea puterii, care-și sacrifică toți fii, și, prinsă de Turci și desonorată, lăasă, nemaiputând fi îngropată în ctitoria sa, o frumoasă cosită de păr brun, închisă astăzi într-o cutie de argint aurit, sub candelabru, — fiilor, începând cu Constantin și fermecătoarele lor fiice: Maria, Cătălina, Zamfira, Stanca, care fură măritate în Polonia. Ieremia și Simion sunt îngropați aci, și s'au păstrat perdelele care-i reprezintă: unul gras și magnific sub cușma lui, celălalt cu figura prelungă de sfânt sub coroana de aur. Ieremia a dat mănăstirii sale cruci de abanos, iconițe de fildeș alb, lucrate cu o infinită migală, discuri, cărți cu splendide legături de argint, împodobite cu miniaturi. Un evangheliar provine din Muntenia, fiind lucrat pentru Neagoe Basarab; un altul este opera de căpetenie a lui Anastasie Crimea. Aceste miniaturi sunt cu atât mai de preț, cu cât reprezintă tipuri bizantine vechi. La acestea se adaugă portretele familiei domnești.

Biserica din Volovăț, înălțată de Ștefan cel Mare în 1501—1502, pe locul unei vechi capele de lemn.

Biserica Sf. Treime din Siret, construcție de stil munte-nesc din sec. XVII pe locul unei vechi biserici ridicate de Sas la 1358.

Biserica «Nașterea Sf. Ioan Botezătorul» din Siret, înălțată la 1370 de Margareta, mama Voevodului Petru Mușat.

Biserica «Sf. Onofrei» din Mănăstioara, ridicată în 1671 de Voevodul Ștefan Petriceicu.

Biserica de lemn din Horodnicul-de-Jos, construcție din anul 1591.

POPULAȚIE

Starea populației. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, județul R. numără 161.865 locuitori. Populația județului este repartizată astfel:

a) Pe orașe și plăși după sex

Unități administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbați	Femei
Total județ	161.865	78.128	83.737
Total urban	26.833	12.643	14.190
1. Orașul Rădăuți	16.808	7.969	8.839
2. Orașul Siret	10.025	4.674	5.351
Total rural	135.032	65.485	69.547
1. Plasa Putilei	24.022	11.462	12.560
2. Plasa Siret	40.726	19.602	21.124
3. Plasa Ștefan-Vodă . . .	70.284	34.421	35.863

b) Pe grupe de vârstă

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele	161.865	30—49 ani	37.400
0—9 ani	44.210	50—69 ani	17.709
10—29 ani	58.673	70 ani și peste	3.538
		Vârstă nedeclarată . .	335

Mișcarea populației. Datele fundamentale ale mișcării populației în județul R., după cifrele publicate în *Buletinul Demografic al României* în perioada 1931—1936, sunt următoarele:

Anul	Cifra probabilă a populației județului la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proporții la 1.000 locuitori		
		Născuți vii	Morți	Excedent natural	Născuți vii	Morți	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 medie anuală	—	5.475	3.484	1.991	32,8	20,9	11,9
1931	162.921	5.471	3.359	2.112	33,6	20,6	13,0
1932	165.193	5.786	3.594	2.192	35,0	21,8	13,2
1933	167.161	5.569	3.121	2.448	33,3	18,7	14,6
1934	169.372	5.243	3.898	1.345	31,0	23,0	8,0
1935	170.728	5.308	3.449	1.859	31,1	20,2	10,9
1936	173.017	5.631	3.119	2.512	32,5	18,0	14,5

La data de 1 Iulie 1937 cifra probabilă a populației județului R. a fost de 175.381 locuitori. Față de populația numărată la recensământul din 1930 și anume 161.865 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 13.516 locuitori în timp de șase ani și jumătate ceea ce corespunde unei creșteri de 8,4%.

INFĂȚIȘARE SOCIALĂ

Leagănul primelor înjghebări în Bucovina prin orașul Siret, Rădăuți a devenit în multe privințe, făuritorul istoriei românești. De Siret se leagă începutul istoriei Mușatinilor, încă de prin secolul XIV. Județul Rădăuți, prin felul configurației sale geografice prezintă o formă de trecere dela regiunea muntoasă a județului Câmpulung, în spre regiunea de dealuri și mai ales șesuri dela răsărit.

Satele românești sunt blocate mai mult în spre munte și în regiunile păduroase. Și aici s'a petrecut același fapt biologic innăscut prin tendința Românului din primele lui așezăminte, de a se stabili la poalele munților și cu precădere în regiunile împădurite. Folklorul din regiunile Rădăuților este plin cu versiuni în care se stabilește legătura Românului cu pădurea.

Clelalte naționalități sunt grupate în număr destul de compact prin preajma anumitor regiuni: Huțanii, în creierul munților; Ungurii, Nemții, Lipovenii la șes. Ucrainenii sunt concentrați în partea de răsărit, în spre județul Dorohoi și Suceava. Huțanii în partea de apus a județului, în Seletin spre Câmpulung și Vijnița.

Tipul daco-romanilor se ilustrează foarte bine prin figura țaranului român rădăuțean, prin portul și obiceiurile caracteristice.

Ctitoriile voevozilor dela Rădăuți, Putna, Sucevița cu vechile lor așezări mănăstirești, înăuntrul cărora au luat naștere școlile domnești, vorbesc de o temeinică credință ortodoxă în aceste locuri. Romano-catolicii de cari se țin Nemții au și ei o biserică străveche în orașul Siret. O formă specială de erezie e aceea a Lipovenilor. Centrul așezămintelor acestora este Fântâna-Albă, din cuprinsul județului, unde se află și mitropolitul lor. Și între Lipoveni sunt deosebiri de credință. Astfel în satul Fântâna-Albă, sunt așa zișii popiști, iar la Climăuți trăiește o altă ramură, cu practici religioase deosebite numită a nepopiștilor.

Penetrația lor în Bucovina și în Moldova se constată cam prin jumătatea secolului XVIII.

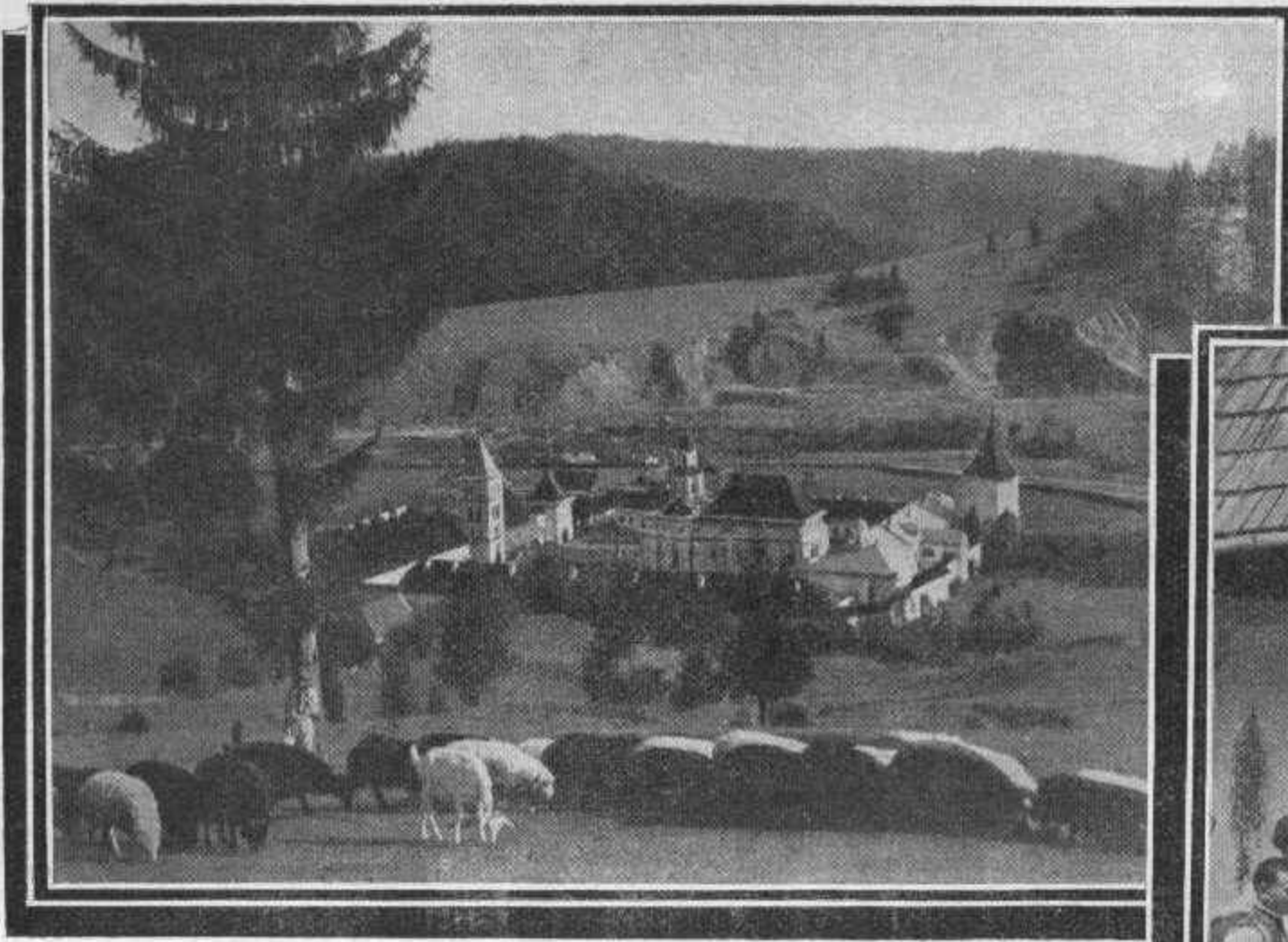
După ocupație locuitorii Rădăuților se împart în două categorii: Vălenii și Muntenii. Vălenii se ocupă cu agricultura cultivând păpușoiul, cartoful, grâul, secara, etc.

Muntenii se ocupă mai ales cu creșterea vitelor și cu muncile prin păduri. Unii dintre aceștia transportă lemnul dela munte spre șes iar alții, așa zișii «drănițari», transformă pe o scară redusă butucii în dranițe. Acest fel de industrie a atras de prin regiunile limitrofe, în special ale Basarabiei, de unde vin țaranii să cumpere diferite lemnării de construcție.

Cei cari se ocupă cu creșterea vitelor mai cu seamă a oilor, fu înjghebat un început de industrie casnică, care a

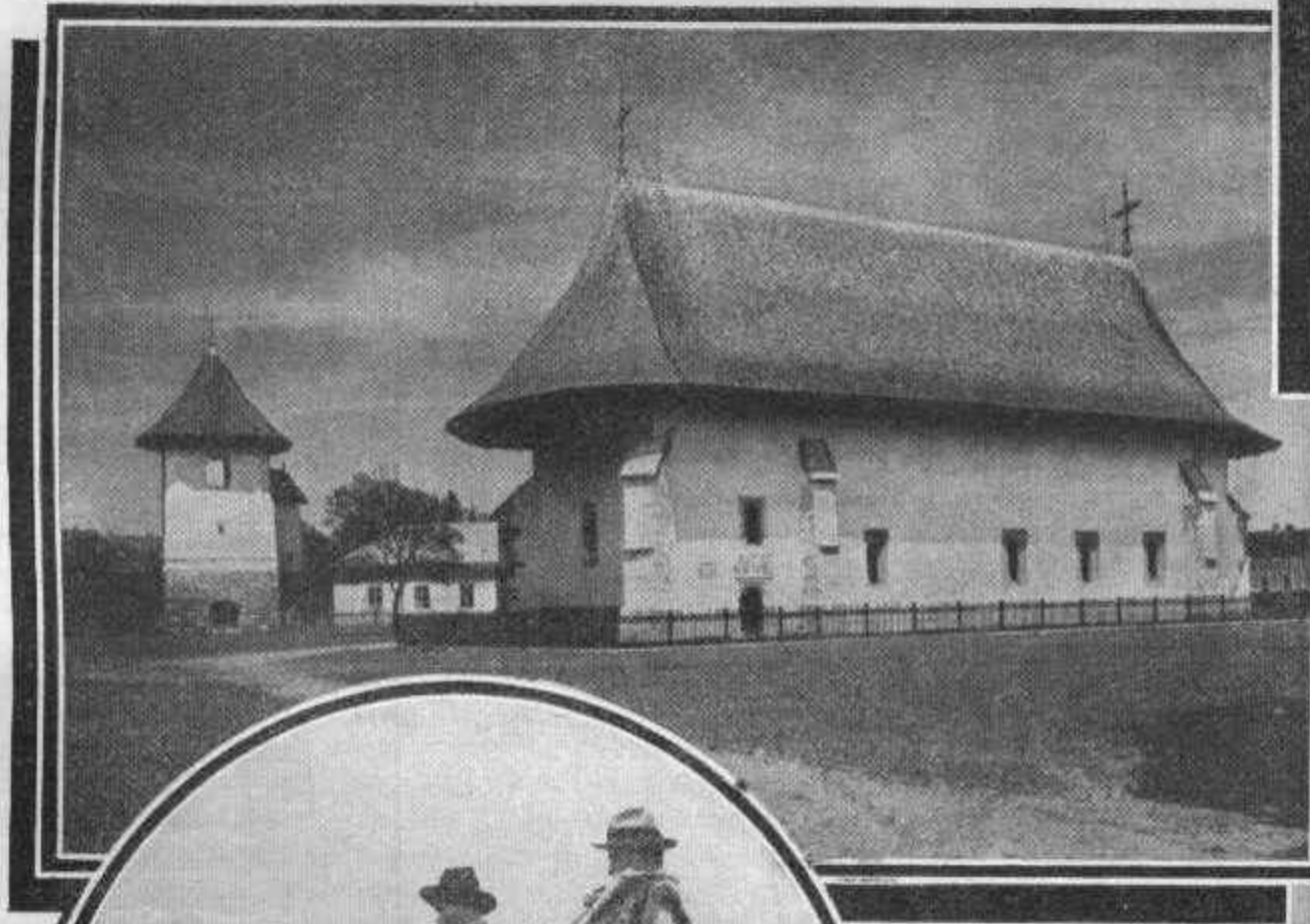
RĂDĂUȚI

RĂDĂUȚI: BISERICA LUI BOGDAN VODĂ

MĂNĂSTIREA PUTNA

DORNEȘTI:
FLĂCĂI ȘI TĂRÂNCUȚE
SĂRBĂTOAREA

MĂNĂSTIREA SUCEVIȚA

GURA-PUTNEI:
BUCIUMAȘI

luat o oarecare dezvoltare în exterior prin ne-
goțul ce-l fac aceștia cu sumanele cusute din
postavul țesut de femei în timpul iernii.

Din cauza acestor diferențe de ocupațiuni
locuitorii satelor mai mari aranjează iarmaroace
sătești unde produsele se schimbă în natură.

Celelalte naționalități se ocupă cu diferite
negoturi: Evreii cu comerț și exportul lemnu-
lui, Lipovenii cu fructe, Huțanii cu lemnăria
pe care o transportă cu munci foarte grele și
pe prețuri derizorii, cu plute pe diferite râuri.
Această populație, prin toate particularitățile
ei, este cea mai săracă dintre toată populația
județului.

Din punct de vedere cultural județul Ră-
dăuți numără peste 40 de societăți culturale
românești, toate cu program bine chibzuit pen-
tru a constitui un serios îndreptar al populației
rurale. În fruntea lor se așează societățile ar-
cășești. Aproape în fiecare sat românesc există
câte o arcășie. Nici celelalte naționalități nu
s'au lăsat mai prejos, ci au căutat să-și menție
entitatea etnică prin societăți similare, care să
corespundă fiecărei grupări în parte, rolului
pentru care au fost create.

Din punct de vedere sanitar situația lasă mult de dorit
Mai cu seamă regiunea Huțanilor unde bătute diferite
boli sociale, nu este ocrotită de nicio asistență medicală.

Raporturile populațiilor minoritare cu populația româ-
nească sunt în funcție de posibilitățile de dezvoltare a fie-
cărei nații aparte. Deși în special penetrația ucraineană a
urmărit un obiectiv politic, fapt ce se dovedește prin îm-
pânzirile dela hotarele județelor ca și cum ar urmări des-
lănțuirea unui întreg front, totuși ea a rămas în stadiul
preparativelor fără ca presiunile sale să aibă urmări ne-
prielnice pentru Români.

Prezența elementului orășenesc în județul Rădăuți se
observă în port. Deși înainte vreme județul Rădăuți avea
un stil propriu în ceea ce privește portul aceasta, a început
să se schimbe încet, încet coloritul. Astfel în satele ca:
Marginea, Horodnic, Putua, Volovăț, fetele poartă rochii
tot de culoare neagră, în locul catrințelor de altă dată,
rezervate fetițelor și bătrânelor. Schimbul acesta se datorește
prezenței populației nemțești și lipovenești, care a deter-
minat și populația românească să adopte un alt stil în îm-
brăcăminte. Ca și în județul Suceava și Rădăuțul a suferit
influența orașului asupra satului prin decolorarea portului.

Unele părți ca de pildă în plasa Siretului, sătenii având
locuri mai bune și fiind mai înstăriți s'au dedat culturii
sfeclei de zahăr spre a suplini lipsa de rentabilitate în cul-
tura cerealelor.

Ceea ce a însemnat pentru pătura rurală a Rădăuțului
de a se deda la creșterea cailor este influența hergheliei
Statului dela Rădăuți, care a pus la îndemâna sătenilor
cai de rasă, a căror creștere le aduce însemnate venituri.

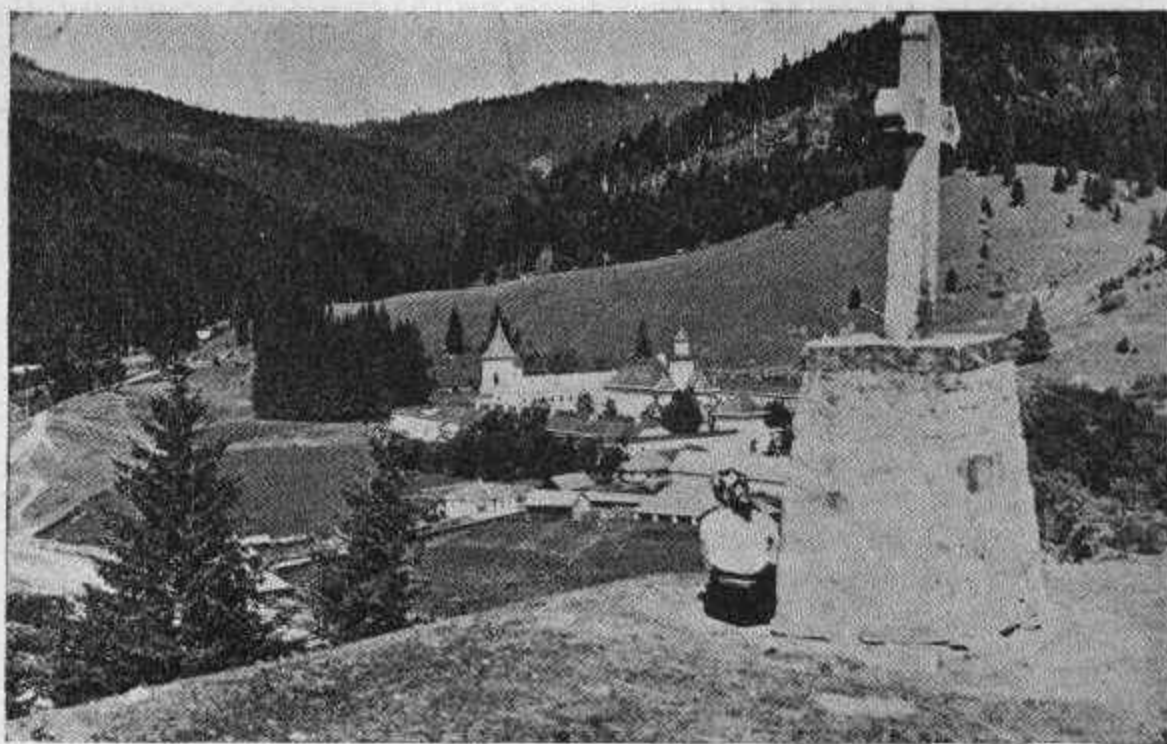
Intr-o măsură redusă se face la Marginea și Rădăuți oraș,
industria olăritului care îndeștează împrejurimile.

Populația lipsită de pământ, cum e cea din preajma
munților, își agonisește traiul prin păduri, unde lucrează
în cărăușie sau lucrează cu țapina în fabrici de cherestea.
Puțină drănicerie au posibilitatea de a face schimb cu pâinea
celor din Vechiul Regat sau Basarabia.

Aceeași tradiție puternică în păstrarea datinilor moște-
nite, a dus ca, din toată fermentația socială în perioada
infiltrației altor nații, în special a Rutenilor, să nu se
schimbe prea mult harta etnografică a Rădăuțului. Deși
condițiile geografice ale acestui ținut erau mai favorabile
așezărilor prin diversitatea solului, totuși penetrația și
continua presiune a Ucrainenilor dela Nord-Vest n'a putut
schimba decât numai în parte, câteva așezăminte sociale
fără rezonanță în adâncime.

Problema evreească se pune aici ca și în județul Suceava
cu aceeași acuitate; iar rezolvarea ei depinde de aceleași
condițiuni.

Vechile așezăminte mănăstirești au și acum pentru popu-
lația românească din Rădăuți o covârșitoare influență.
Numai datorită acesteia stilul bucovinean, particular fie-
cărui județ, s'a putut păstra de-a-lungul secolelor, fără ca

CRUCEA DE PE DEALUL DE UNDE A TRAS ȘTEFAN CEL MARE
PENTRU LOCUL DE MĂNĂSTIRE

alterația altor conșepte să fi putut pătrunde în adâncul
ființei etnice al Românilor. Cele câteva cazuri, care urmăreau
o izolare lentă a elementelor rurale românești, au rămas
ele singure izolate.

Asimilarea chiar numai în port a Ucrainenilor, cu popu-
lația românească este un simptom social de mare importanță
pentru viitor. Singurul mijloc ce le-a mai rămas Ucraine-
nilor pentru a-și mai putea atinge obiectivul politic este
putința de penetrație prin căsătorii, dar și sub această formă
influența se va produce în defavorul Ucrainenilor.

O altă mare problemă socială, rămasă în stadiul ei pri-
mitiv, este cea a Huțulilor, sau Huțanilor. Populația aceasta,
lipsită de așezăminte trainice și prielnice oricăror dezvoltări
sociale, retrasă în munți, prezintă particularitățile degene-
rării, care ar putea duce la dispariția totală a Huțanilor.
Deși sunt elemente muncitoare, Huțulii au rămas într'un
anumit stadiu de primitivitate, care le-a creat o ciudată
faimă de vrăjitori cu renume și cu puteri sacerdotale.
Rezemându-și viața pe creșterea vitelor (caili huțanești
sunt renumiți) și transportul lemnului cu plutele, dâșii
au rămas într'un fel de izolare socială, care a posibilitat
nașterea acestui fel de misticism minor cu privire la originea
și la puterile lor ascunse și nelimitate.

Deasupra tuturor acestor incidentale infiltrațiuni, graiul
românesc își păstrează, cea mai mare parte din suprafața
geografică a Rădăuțului. Și acest județ are o particularitate
în stilul portului, după care Români ținutului rădăuțean
pot fi recunoscuți oriunde s'ar afla.

Față de întregul trecut istoric al acestui județ, tradiția
puternică va readuce cu timpul la aceeași albie de aspira-
țiuni și părțile atinse de mișcări demografice străine de
pământurile și ctitoriile domnești, fiindcă deasupra oricăror
previziuni, comandă un imperativ etnic, după legile sale.
Restabilirea completă a atmosferei românești, la forma ei
genetică, e în funcție tocmai de aceste legi, care creează
toate temeiniciile sociale de durată.

g. d.

ECONOMIE

Județul R. acoperit, în mare parte, cu păduri, este ca-
racterizat prin exploatarea sale forestiere foarte numeroase.
Creșterea vitelor fiind de asemenea dezvoltată în județ, o
cantitate însemnată de vite este destinată exportului.

Produsele agricole satisfac nevoile locale, cu toate că
numai o pătrime din suprafața județului este arabilă.

Agricultură. Județul ocupă o suprafață totală de 236.000
ha. Suprafața arabilă este de 62.440 ha, adică 26.45% din
suprafața județului și 0,21% din suprafața totală a țării.

Din suprafața arabilă a județului, marea proprietate de-
ține 2.090 ha, adică 3.35%, iar mica proprietate de 60.350
ha, adică 96,65%.

Din totalul suprafeței arabile, cerealele ocupă 37.609 ha,
astfel repartizate:

Ovăzul ocupă 14.666 ha, cu o producție de 184.798 chint. (prod. medie la ha 12,6 chint.), în valoare de 55 mil. lei.

Porumbul ocupă 10.014 ha, cu o producție de 145.202 chint. (prod. medie la ha 14,5 chint.), în valoare de 34 mil. lei.

Orzul ocupă 5.139 ha, cu o producție de 74.205 chint. (prod. medie la ha 14,4 chint.), în valoare de 18 mil. lei.

Grâul ocupă 3.913 ha, cu o producție de 45.119 chint. (prod. medie la ha 7,9 chint.), în valoare de 18 mil. lei.

Secara ocupă 3.792 ha, cu o producție de 39.833 chint. (prod. medie la ha 10,2 chint.), în valoare de 12 mil. lei.

Hrișca ocupă 85 ha.

Fânețele cultivate și alte culturi furajere ocupă 11.524 ha. Din această suprafață trifoiul ocupă 6.428 ha, cu o producție de 190.216 chint. fân (media la ha. 29,5 chint.) în valoare de 26 mil. lei și 657 chint. sămânță (media la ha. 0,1 chint.). Rădăcinile de nutreț ocupă 509 ha, cu o producție de 75.574 chint. (media la ha 148,4 chint.), în valoare de 5 mil. lei. Lucerna ocupă 437 ha, cu o producție de 14.951 chint. fân (media la ha 34,2 chint.), în valoare de 2 mil. lei și 26 chint. sămânță.

Plantele alimentare ocupă 12.354 ha. Din această suprafață cartofii ocupă 11.138 ha, cu o producție de 1.328.298 chint. (media la ha 119,2 chint.), în valoare de 166 mil. lei.

Plantele industriale ocupă 814 ha. Din această suprafață cânepa ocupă 419 ha, cu o producție de 2.209 chint. fuior (media la ha 5,2 chint.), în valoare de 8 mil. lei și 1.380 chint. sămânță (media la ha 3,2 chint.). Inul ocupă 275 ha, cu o producție de 802 chint. fuior (media la ha 2,9 chint.), în valoare de 4 mil. lei, și 1.650 chint. sămânță (media la ha 6,0 chint.), în valoare de 1 mil. lei.

Caracteristică. În privința producției la hectar a ovăzului și a orzului, județul R. este al doilea între județele țării.

Vegetație și culturi diverse. Din suprafața totală a județului (236.000 ha), ogoarele sterpe ocupă 139 ha.

Fânețele naturale ocupă 10.113 ha, cu o producție de 179.000 chint. (prod. medie la ha 17,7 chint.), în valoare de 20 mil. lei.

Pășunile ocupă 30.318 ha.

Pădurile ocupă 126.772 ha.

Pomii fructiferi ocupă 587 ha.

Creșterea animalelor. În județul R. se găseau în anul 1935: cai 17.004, boi 42.782, oi 59.603, capre 579, porci 25.919, stupi sistematici 3.411, stupi primitivi 1.238.

Vitele de rasa Siemental la șes și cele de rasa Pinzgau dela munte, precum și caii de rasa arabă și engleză fac cinste crescătorilor din județ.

Industrie. 3 mori sistematice, 60 mori țărănești, 4 fabrici de spirt, rom și licheur, 2 de bere, 1 de pânzeturi de bumbac, 1 de șireturi și panglici, 2 de săpun și lumânări, 1 de unelte agricole, 2 de baterii electrice, 26 de cherestea, 1 de mobile, 1 de furnir, transparent, etc., 2 de perii, 1 de ciment, 1 de sticlărie, 2 de nasturi și 1 de măhuri. Cariere: mână (la Putna); piatră de gresie (la Putna).

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei și peste ¹⁾:

INDUSTRIA *) JUDEȚULUI RĂDĂUȚI ÎN 1935

Întreprinderile dela 5 H.P. sau 20 lucrători în sus

Industria	Numărul fabricilor		Forța motrice H.P.	Personalul ocupat	Valoarea producției în mii de lei
	Active	Inchise			
Alimentară . . .	9	1	639	145	78.649
Textilă	1	—	7	207	16.517
Chimică	1	—	3	11	2.620
Metalurgică . . .	1	—	25	25	2.400
Lemnului	18	1	1.093	918	55.924
Materiale de construcție	1	—	550	64	19.861
Sticlărie	1	—	250	528	26.335
Electro-Tehnică .	1	—	5	23	1.800
Total	33	2	2.572	1.923	204.106

*) Nu sunt cuprinse exploatarea miniere, petrolifere, carierele, uzinele de apă și electricitate.

Moara David Leib Kraft Succ., Măneuți (inv. 18), Prima fabrică de bere din Bucovina Iulius Beill, Siret (inv. 13),

¹⁾ Cifrele în paranteze arată capitalul social (soc.) și capitalul investit (inv.) în milioane de lei.

Fabrica de spirt Frații Adellersberg, Negostina (inv. 5), Fabrica de bere, spirt, rom și licheururi S. Rudich, Rădăuți (inv. 60), Fabrica pentru industria lemnului «România», Brodina (soc. 5, inv. 3), Fabrica de cherestea Fălcau, Fălcau (inv. 7), Fabrica de ciment «Putna», Putna (soc. 2, inv. 9) și Fabrica de sticlărie Friedrich Fischer, Putna (inv. 20).

Comerț. Județul R. face un comerț intens cu cereale, cherestea, vite cornute, cai, piei, lână etc. O parte din produsele județului sunt exportate în străinătate.

Credit și cooperatie. În cuprinsul județului funcționează 2 bănci (societăți anonime).

Situația lor, conform bilanțurilor încheiate la 31 Decembrie 1934, se prezintă astfel:

A C T I V		P A S I V	
Disponibil . . .	1.352	Fonduri	1.000.000
Plasamente . . .	1.046.840	Angajamente . .	1.979.424
Imobilizări . . .	37.963	Rezultate	—
Rezultate	1.893.269		
Total	2.979.424	Total	2.979.424

Cooperative de credit (bănci populare) 29, cu 3.891 membri și cu un capital social vărsat de 4.572.036 lei. Imprumuturi acordate 19.492.848 lei (neconvertite 16.670 lei, convertite 7.758.849 lei și reduceri la împrumuturi convertite 11.717.329 lei). Depuneri spre fructificare 6.152.126 lei. Totalul bilanțului 21.008.833 lei.

Cooperative forestiere 1, cu 90 membri, și cu un capital social vărsat de 275.050 lei, fonduri 68.275 lei, păduri și material brut 98.668 lei. Bilanțul încheiat 729.934 lei.

Cooperative de consum 8, cu 493 membri și cu un capital social vărsat de 449.311 lei. Mărfuri generale în valoare de 187.314 lei. Bilanțul încheiat: 1.017.558 lei.

Situația cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decembrie 1935.

Finanțe publice. Bugetul județului R. pe exercițiul 1936/37 prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	10.472.223
Venituri ordinare	3.932.000
Venituri extraordinare	4.940.223
Venituri speciale	1.600.000
Cheltuieli	10.472.223
Cheltuieli ordinare	3.932.000
Cheltuieli extraordinare	4.940.223
Cheltuieli speciale	1.600.000

Drumuri. Județul R. este străbătut de o rețea de drumuri de 590 km 250 m, repartizată astfel:

Drumuri naționale 93 km 003 metri, din cari Direcția Generală a Drumurilor întreține o rețea pietruită de 86 km 788 m, restul de 6 km 215 m (pietruit și pavat), fiind întreținut de comunele urbane.

Drumuri județene 274 km 986 m (pietruite în întregime), din care administrația județului întreține 263 km 431 m, iar comunele urbane 11 km 555 m.

Drumuri comunale 221 km 261 m.

Lungimea podurilor este de 4.197,67 metri, repartizată astfel: poduri naționale 905,77 m, județene 2.335,55 m. și comunale 956,35 m.

Prin județ trec 4 drumuri naționale, legând următoarele localități:

1. Botoșani — Cernăuți — Frontieră
2. Solca — Vicov — Storojineț.
3. Suceava — Siret — Cernăuți.
4. Marginea — Rădăuți — Răduț (Marginea — Răduț = 20 km).

Cale ferată. Județul R. este străbătut de o rețea de căi ferate în lungime totală de 122 km, din care linii principale simple 31 km și linii secundare simple 91 km.

Itinerarii principale (rapide și accelerate): București — Cernăuți — Grigore Ghica Vodă (Varșovia, Berlin, Praga, Moscova).

RĂDĂUȚI

MORMÂNTUL LUI
ȘTEFAN-CEL-MARE

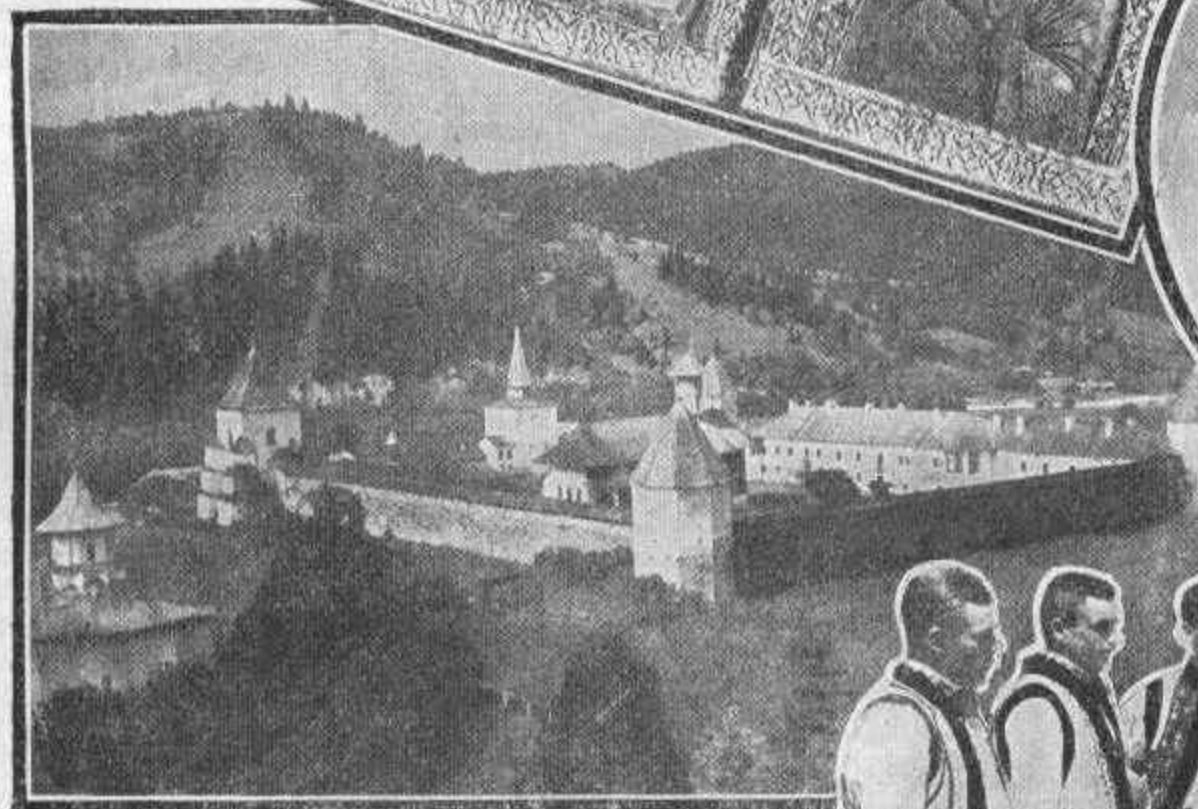
TURNURILE DE APĂRARE ALE
MĂNĂSTIRII SUCEVIȚA

TRIPTICUL DELA PUTNA

BISERICA RĂDĂUȚI
A LUI
BOGDAN-VODĂ

MĂNĂSTIREA SUCEVIȚA

DORNEȘTI:
PLĂCĂI ÎN HAINE
DE SĂRBĂTOARE

Stații importante: Dornești, Rădăuți, Siret.

Poștă, telegraf, telefon. 14 oficii P.T.T. de stat la Rădăuți, Siret, Brodina, Cerepcăuți, Dornești, Gura-Putilei, Marginea, Putila, Putna, Seletin, Șipotele-Sucevei, Tereblecea, Vicovul-de-Jos și Vicovul-de-Sus și 3 oficii autorizate la Frătăuții-pe-Suceava, Frătăuții-Nou și Straja.

Oficii telefonice la: Brodina, Cerepcăuți, Dornești, Falcău, Gura-Putilei, Putna, Rădăuți, Seletin, Siret, Șipotele-Sucevei, Straja, Tereblecea, Vicovul-de-Sus, Vicovul-de-Jos.

Stațiuni climatice, balneare, turism. *Iablonița*, stațiune climatică de interes local, situată în regiunea muntoasă, pe valea Ceremușului Alb, la 50 km de stația c.f. Seletin (linia ferată Dornești - Seletin).

Comiatin, stațiune climatică de interes local, situată în regiunea muntoasă, pe valea Ceremușului Alb, la 48 km de stația Seletin (linia ferată Dornești - Seletin).

Falcău, stațiune climatică de interes local, situată între dealuri, pe malul Sucevei, la 3 km de Brodina. Stație c.f. pe linia Dornești - Seletin.

Partea apuseană, muntoasă, a județului, cu «obcinele» sale tăiate în curmeziș de valea Sucevei, atrage prin frumusețea naturală a locurilor. Excursii interesante se pot face la Șipotele Sucevei, Seletin, în regiunea Putilei și în valea Ceremușului.

Demne de vizitat: Mănăstirea Putna, prima ctitorie a lui Ștefan cel Mare (în apropiere se află chilia lui Daniil Sihastrul), Mănăstirea Sucevița și orașul Siret, cel mai vechiu oraș din Moldova.

CULTURĂ

Știință de carte. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, populația județului, dela 7 ani în sus este de 129.129 locuitori din cari 64,3% sunt știutori de carte. După sex, proporția este de 71,0% bărbați știutori de carte și 58,1% femei știutoare de carte. Repartiția locuitorilor după gradul de instrucție, în procente, este următoarea:

Gradul de instrucție școlară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul știutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extrascolară	2,1	1,1
2. Primară	73,6	94,9
3. Secundară	19,3	2,9
4. Profesională	2,6	0,8
5. Universitară	1,9	0,3
6. Alte școli superioare	0,5	0,0

Invățământ. Populația școlară a județului R., (între 5—18 ani), a fost în anul 1934 de 40.768 locuitori (4.716 mediu urban și 36.052 mediu rural).

Școli secundare. 2 licee de băieți, 1 liceu de fete, 1 gimnaziu industrial de fete, 1 liceu german particular, 1 școală de brigadieri silvici, 1 școală de ucenici.

Școli primare 105, din care 94 rurale și 11 urbane (104 școli de stat și 1 confesională), cu un număr total de 28.111 elevi (3.542 mediu urban și 24.569 mediu rural) și cu 545 învățători și alt personal didactic (situația din 1934).

Grădini de copii 11, din care 5 rurale și 6 urbane (8 de stat și 3 confesionale), cu un număr total de 678 copii (322 mediu urban și 356 mediu rural) și 13 conducătoare (situația din 1934).

Instituții culturale. *Fundația Culturală Regală «Principele Carol»* are cămine culturale în: Burla, Costișa, Calafindești, Grănicești, Milișăuți, Straja și Volcineț.

Centrala Caselor Naționale are organizații culturale în Seletin și Brodina.

Soc. pentru cultura și literatura română în Bucovina are organizații culturale în: Opișeni, Sinăuții-de-Sus, Bucevița și Cobesti.

În orașul Rădăuți: Muzeul județean, Biblioteca «Ștefan cel Mare», Soc. Culturală «Ștefan-cel-Mare», Asociația profesorilor secundari, Asociația învățătorilor, Soc. Corală «Hatmanul Luca Arbore», Soc. tineretului german «Jungebund», Soc. Corală «Schubertbund».

În județ mai există următoarele instituții culturale afiliate societății de mai sus: Soc. «Constantin cel Mare» din Volovăț și Soc. «Mitropolitul Silvestru» din Frătăuții-Vechi.

Casa Școalelor și a Culturii Poporului întreține 90 cămine culturale, 2 societăți muzicale și 5 biblioteci, adică în total 97 organizații culturale, dintre care 67 au personalitate juridică.

În județ se mai află 32 societăți arcășești, 4 societăți de cumpătare «Trezvia», 4 filiale ale societății «Tricolorul», 4 cinematografe, 9 societăți sportive și 5 societăți de vânatoare.

RELIGIE

Confesiuni. Conform rezultatelor provizorii ale recensământului populației din 1930, din totalul populației județului 70,6% sunt ortodocși și 0,2% sunt greco-catolici. Restul populației aparține altor confesiuni.

Biserici și lăcașuri de închinăciune. În județ se află 71 biserici ortodoxe, 5 biserici greco-catolice, 17 romano-catolice, 7 evanghelic-luterane, 1 calvină, 5 lipovenesti, 9 case de rugăciune baptiste, 4 adventiste, 3 ale creștinilor după Evanghelie, 10 sinagogi și 39 case de rugăciune evrești.

Instituții bisericești. Județul are 2 protopopiate ortodoxe și se află în eparhia ortodoxă a Arhiepiscopiei Cernăuților (Mitropolia Bucovinei).

1 protopopiat romano-catolic și 1 mitropolie lipovenească.

ADMINISTRAȚIE

Organizare administrativă. Capitala județului R. este orașul Rădăuți. Județul are 2 orașe (*Rădăuți* și *Siret*) și 69 sate împărțite astfel:

I. Plasa Putilei	14 sate
II. Plasa Siretului	27 sate
III. Plasa Ștefan Vodă	28 sate

Organizare judecătorească. Un tribunal la Rădăuți cu o secțiune, 10 magistrați și 1 procuror, în circumscripția Curții de Apel din Cernăuți.

5 judecătorii la Rădăuți, Siret, Putila, Seletin și Vicovul-de-Sus cu un total de 15 magistrați.

Organizare sanitară. 1 spital de stat și 1 dispensar al Asigurărilor Sociale în orașul Rădăuți, 1 spital comunal în orașul Siret.

4 dispensare comunale în comunele rurale, 1 dispensar al Soc. «Principele Mircea» în Siret.

Servicii sanitare: în orașul Rădăuți (serv. sanitar județean și serv. sanitar comunal) și în orașul Siret.

Asistență și prevedere socială. Casa Asigurărilor Sociale din Rădăuți are organizații medicale în Rădăuți, Siret, Marginea, Vicovul-de-Sus, Putna, Falcău, Seletin, Gura-Putilei, și Putila (14 medici și 3 farmaciști).

Soc. «Crucea Roșie» are filiale în orașele Rădăuți și Siret și în 6 comune rurale.

În orașul Rădăuți mai activează: Soc. pentru profilaxia tuberculozei, Oficiul I.O.V., Soc. doamnelor române, Soc. doamnelor evanghelice, Soc. doamnelor romano-catolice, 5 societăți de binefacere profesionale și 4 societăți de binefacere evrești, precum și un azil evreesc pentru bătrâni.

În orașul Siret: Soc. «Principele Mircea», Soc. doamnelor germane și 2 societăți de binefacere evrești.

În comunele rurale: 3 cercuri de gospodine pentru ajutorarea femeilor sărmane și 2 societăți ale doamnelor române pentru ajutorarea copiilor sărmani.

PRINCIPALE AȘEZĂRI

Rădăuți, capitala județului. (Vezi monografiile orașelor reședință).

Siret, comună urbană, situată în regiunea deluroasă pe malurile Siretului, la 18 km de reședința județului, 44 km de Cernăuți și 486 km de București.

Stație c.f. pe linia Adâncata - Siret.

Are 7.397 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul orașului pe exercițiul 1936/37 prevede la venituri și cheltuieli suma de 2.159.950 lei.

Industria este reprezentată prin 2 mori cu aburi, 1 fabrică de bere, 1 tăbăcărie, 4 fabrici de cărămizi, ateliere de dogărie, curelărie, etc.

Orașul face un comerț desvoltat de cereale, vite, lemne de construcție și de foc.

Bălciuri anuale: 15 Febr., 5 Iunie, 21 Sept., 19 Dec.
1 liceu de băieți, 2 școli primare și 2 grădini de copii,
1 cinematograful.

Banca Comercială Sireteană, Banca Gospodarilor.

3 biserici ortodoxe, 1 biserică greco-catolică, 1 biserică romano-catolică, 1 biserică evanghelic-luterană, 2 sinagogi, 7 case de rugăciune evreiești și o casă de rugăciune a creștinilor după Evanghelie, 1 protopopiat ortodox.

Primărie, Pretură, Judecătoria de ocol, Percepție fiscală, Serviciu sanitar, Serviciu veterinar, Notar public, Poliție, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic.

1 societate agricolă și 1 apicolă.

Spital comunal, Dispensarul Soc. « Principele Mircea », Casa Asigurărilor Sociale (organizație medicală), Filiala Soc. « Crucea Roșie », Soc. doamnelor izraelite, Soc. doamnelor germane și 1 Societate de binefacere evrească.

LOCALITĂȚILE DIN JUDEȚUL RĂDĂUȚI

A) Orașe

1. Rădăuți (capitala județului).
2. Siret

B) Sate

I. PLASA PUTILEI

1. Brodina
2. Câmpulung-pe-Ceremuș
3. Chiselițeni
4. Coniatin
5. Dihteneț
6. Gura-Putilei
7. Iablunița
8. Plosca
9. Putila
10. Sălășeni
11. Sărghieni
12. Seletin

13. Șipotele-Sucevei
14. Torăceni

II. PLASA SIRETULUI

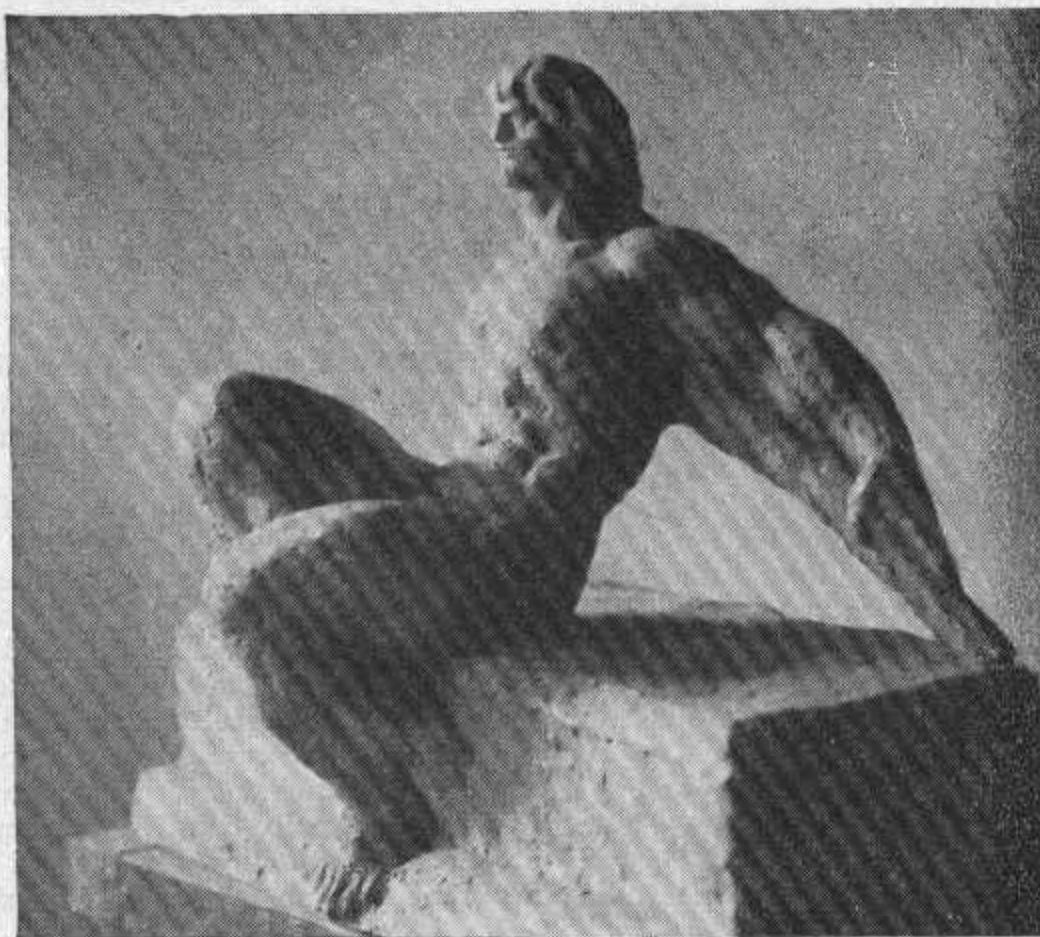
1. Băhrinești
2. Băineț
3. Bălcăuți
4. Botușanița
5. Calafindești
6. Căndești
7. Cerepcăuți
8. Climăuți
9. Fântâna-Albă
10. Gărbăuți
11. Grănicești
12. Mănăstioara (suburbană)
13. Mușenița-cu-Bancești
14. Negostina-cu-Gropeni
15. Opișeni
16. Poeni

17. Rogojești
18. Sinăuții-de-Jos
19. Sinăuții-de-Sus
20. Slobozia-Berlinților
21. Stănești-de-Jos
22. Stănești-de-Sus
23. Stârcea
24. Tereblecea
25. Tereblecea-Nouă
26. Vașcăuți-pe-Siret
27. Volcineț

III. PLASA ȘTEFAN VODĂ

1. Bădenți
2. Bădenții-Noui
3. Bilca
4. Burla
5. Costișa
6. Dornești
7. Frătăuții-Noui

8. Frătăuții-pe-Suceava
9. Frătăuții-Vechi
10. Gălănești
11. Gura-Putnei
12. Horodnicul-de-Jos
13. Horodnicul-de-Sus
14. Hurjueni
15. Marginea
16. Măneuți
17. Mileșăuți
18. Putna
19. Satul-Mare
20. Satul-Mare-Nou
21. Straja
22. Sucevița
23. Țibeni
24. Vicovul-de-Jos
25. Vicovul-de-Sus
26. Voevodcasa
27. Voitineli
28. Volovăț

ARCAȘ
Sculptură de Ion Jalea

JUDETUL RÂMNICUL-SĂRAT

Stema. Scut albastru, cu un cal, de argint, galopând spre dreapta.

Simbolizează vechile și vestitele herghelii de cai din județ. Este vechea stemă rectificată.

GEOGRAFIE

Așezare. Județul R.-S. este așezat în N-E Munteniei, fiind singurul județ de munte care nu ajunge la granița din spre Transilvania.

Suprafața: 3.324 km².

Infățișarea pământului. Cu colțul său apusean, județul pătrunde — la obârșiile văii Râmnicului — în regiunea de munte. Imediat sub poala munților urmează o serie de mici depresiuni și apoi dealurile subcarpatice supuse frecvent, alunecărilor catastrofale (de aici, sărăcia și slaba lor populare). Cea mai mare parte a județului este însă în regiunea de câmpie. Aceasta e mai înaltă și tăiată de numeroși torenți la marginea de sub dealuri. Către N-E se lasă însă treptat și se pierde în șesul mlăștinos, cu ape divagante, al Siretului de jos.

Climă și ape. Clima e, în regiunea muntelui și a dealurilor, umedă (precipitațiuni între 600—1.000 mm anual) și relativ aspră; în câmpie însă, este de tip pontic (diferențe de temperatură până la 26° și precipitațiuni sub 500 mm anual).

Prin mijlocul județului, trec Râmnicul și Râmna; în hotarul din spre ținutul Buzăului, trece Buzăul, iar în cel din spre Putna, trei râuri ce se varsă unul într'altul: *Milcovul*, *Putna* și *Siretul*. Sunt vrednice de menționat și bălțile (unele sărate, ex. *Balta-Albă* de pe malul stâng al Râmnicului-Sărat).

Vegetație. În munți și în dealurile înalte, predomină pădurile de fagi (teritoriul județului nu ajunge până în regiunea codrilor de brazi). În dealurile mai joase ale Subcarpaților externi predomină stejarii, distruși pe rază întinsă tocmai în părțile în care astăzi aduc prăpăd alunecările de teren (ex. bazinul Dumitreștilor). În câmpie — cu excepția câtorva pâlcuri de stejari de pe stânga Râmnicului, — predomină stepa cu păioase (azi înlocuită, aproape pretutindeni, cu cereale), iar în jurul lacurilor, plantele de sărătură.

Bogății minerale. Dealurile acestui județ, sunt în zona cutelor diapire (cu sămburi de sare), bogată în sare și — aici foarte puțin — în petrol.

ISTORIE

Vechime și dezvoltare istorică. Județul R.-S. și-a luat numele dela apa râului Râmnic.

Pe teritoriul lui s'a purtat lupta dela Cursul-Apei, între Moldovenii conduşi de Ştefan cel Mare şi Muntenii, conduşi de Radu cel Frumos (1473).

În cuprinsul acestui județ, lângă localitatea Jilște — azi dispărută — s'a dat în 1573 bătălia lui Ion cel Cumplit, Domnul Moldovei, cu Turcii. Ea s'a încheiat cu marea biruință a Moldoveanului — ceea ce avea să-i atragă mai târziu din partea Turcilor expediția de pedeapsă în Bugeac.

Pe aci s'a făcut legătura comercială și politică a Munteniei cu Moldova. Hora unirei, la 1859, a fost jucată la Focșanii-Munteni, ce țineau de județul Râmnic.

Monumente istorice. Biserica *Piatra* sau *Domneasca* din Râmnicul-Sărat, cu hramul Cuvioasa Paraschiva, înălțată de Ștefan cel Mare la 1474, după victoria asupra lui Radu cel Frumos. Azi în ruină.

Biserica Adormirea Maicii Domnului din Râmnicul-Sărat înălțată în 1697 de Constantin Brâncoveanu și de ruda sa Mihail Cantacuzino Spătarul.

Biserica din Măxineni, ridicată de Matei Basarab, în locul bisericuței de lemn în care Domnul Munteniei s'a rugat când a trecut cu armatele către Moldova.

Biserica schitului Poiana Mărului unde a fost, spre 1760, un centru al mișcării de reformare a vieții călugărești.

Mănăstirea Dălhăuți, cu o bibliotecă de cărți vechi bisericești.

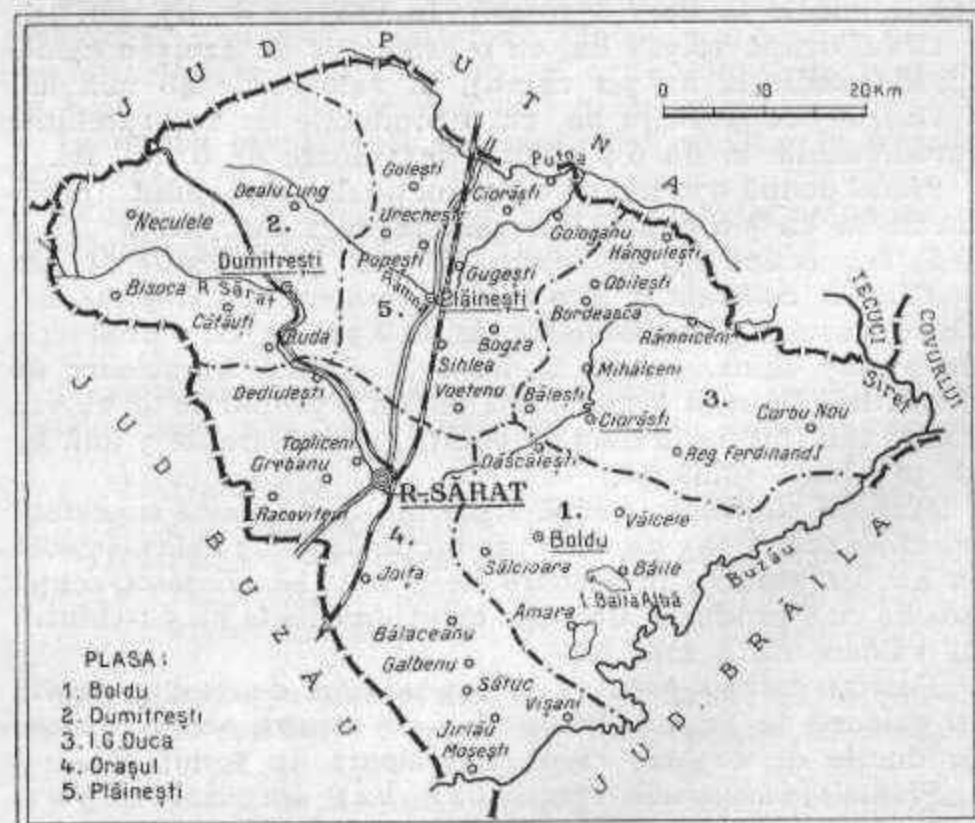
POPULAȚIE

Starea populației. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, județul R.-S. are un număr de 185.110 locuitori.

Populația județului este repartizată astfel:

a) Pe orașe și plăși, după sex

Unități administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbați	Femei
Total județ	185.110	90.808	94.302
Orașul Râmnicu-Sărat	15.013	7.587	7.426
Total rural	170.097	83.221	86.876
1. Plasa Câmpul	56.041	27.753	28.288
2. Plasa Dealul	64.095	31.455	32.640
3. Plasa Muntele	49.961	24.013	25.948

b) Pe grupe de vârstă

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele	185.110	30—49 ani	38.947
0—9 ani	59.050	50—69 ani	17.379
10—29 ani	66.143	70 ani și peste . . .	3.059
		Vârstă nedeclarată . .	532

Mișcarea populației. Datele fundamentale ale mișcării populației în județul R.-S., după cifrele publicate în Buletinul Demografic al României în perioada 1931—1936, sunt următoarele:

Anul	Cifra probabilă a populației județului la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proporții la 1.000 locuitori		
		Născuți vii	Morți	Excedent natural	Născuți vii	Morți	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 medie anuală	—	8.288	3.950	4.338	42,2	20,1	22,1
1931	187.142	8.024	3.960	4.064	42,9	21,2	21,7
1932	191.741	9.068	4.256	4.812	47,3	22,2	25,1
1933	196.152	8.271	3.384	4.887	42,2	17,3	24,9
1934	201.124	8.369	4.331	4.038	41,6	21,5	20,1
1935	204.624	7.708	3.817	3.891	37,7	18,7	19,0
1936	209.051	7.750	4.095	3.655	37,1	19,6	17,5

La data de 1 Iulie 1937 cifra probabilă a populației județului R.-S. a fost de 212.678 locuitori. Față de populația numărată la recensământul din 1930 și anume 185.110 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 27.568 locuitori în timp de șase ani și jumătate ceea ce corespunde unei creșteri de 14,9%.

ECONOMIE

Situat într-o regiune vinicolă, județul posedă podgorii întinse în special în partea lui de nord, nord-est.

Agricultură intensivă.

Agricultură. Suprafața totală a județului este de 332.400 ha. Suprafața arabilă, de 161.649 ha, reprezintă 48,63% din suprafața județului și 0,55% din suprafața totală a țării.

Din suprafața arabilă a județului, marea proprietate deține 20.916 ha, adică 12,94%, iar mica proprietate 140.733 ha, adică 87,06%.

Din totalul suprafeței arabile cerealele ocupă 145.127 ha, astfel repartizate:

Porumbul ocupă 84.405 ha, cu o producție de 651.421 chint. (prod. medie la ha 7,7 chint.), în valoare de 153 mil. lei.

Orzul ocupă 40.129 ha, cu o producție de 275.452 chint. (prod. medie la ha 6,8 chint.), în valoare de 67 mil. lei.

Grâul ocupă 16.726 ha, cu o producție de 120.380 chint. (prod. medie la ha 7,2 chint.), în valoare de 48 mil. lei.

Ovăzul ocupă 2.842 ha, cu o producție de 19.117 chint. (prod. medie la ha 6,7 chint.), în valoare de 6 mil. lei.

Meiul ocupă 972 ha, cu o producție de 4.876 chint. (prod. medie la ha 5,0 chint.), în valoare de 2 mil. lei.

Secara ocupă 29 ha, **hrișca** 20 ha și **măturile** 4 ha.

Fânețele cultivate și alte culturi furajere ocupă 9.488 ha. Din această suprafață **dughia** ocupă 6.330 ha, cu o producție de 77.487 chint. (media la ha 12,2 chint.), în valoare de 9 mil. lei. **Lucerna** ocupă 1.692 ha, cu o producție de 24.728 chint. fân (media la ha 14,6 chint.), în valoare de 3 mil. lei și 30 chint. sămânță.

Plantele alimentare ocupă 2.401 ha. Din această suprafață **mazărea** ocupă 685 ha, cu o producție de 5.613 chint. (media la ha 8,2 chint.), în valoare de 3 mil. lei. **Fasolea** ocupă 404 ha cu o producție de 2.052 chint. (media la ha 5,1 chint.), în valoare de 1 mil. lei.

Fasolea printre porumb dă o producție de 30.415 chint., în valoare de 11 mil. lei, și **dovlecii printre porumb** dau o producție de 103.920 chint., în valoare de 5 mil. lei.

Plantele industriale ocupă 626 ha., din care **muștarul** 162 ha și **inul** 132 ha.

Vegetație și culturi diverse. Din suprafața totală a județului (332.400 ha), ogoarele sterpe ocupă 4.007 ha. **Fânețele naturale** ocupă 10.349 ha, cu o producție de 130.397 chint. (prod. medie la ha 12,6 chint.) în valoare de 14 mil. lei.

Pășunile ocupă 29.796 ha.

Pădurile ocupă 56.178 ha.

Livezile de pruni ocupă 2.248 ha, cu o producție de 60.471 chint. (prod. medie la ha 26,9 chint.), în valoare de 18 mil. lei.

Alți pomi fructiferi ocupă 807 ha.

Vița de vie ocupă 10.835 ha (din care viile pe rod 9.734 ha), cu o producție de 542.902 hl (prod. medie la ha 55,8 hl.), în valoare de 235 mil. lei.

Creșterea animalelor. În județul R.-S. se găseau în anul 1935:

Cai 35.412, boi 53.377, bivoli 562, oi 186.933, capre 7.527, porci 29.701, stupi sistematice 2.140, stupi primitivi 3.806.

Industria. 1 moară sistematică, 1 fabrică de ulei vegetal, 1 de pânză și bumbac, 1 rafinărie de petrol, 2 ateliere mecanice și turnătorii, 1 fabrică de mobile și 1 de cherestea (toate la R.-Sărat).

Din întreprinderile de mai sus cea mai importantă este Rafinăria de petrol «Venus» a Soc. «Româno-Belgiană» cu un capital investit de 38 milioane lei.

INDUSTRIA *) JUDEȚULUI R.-SĂRAT ÎN 1935

Întreprinderile dela 5 H.P., sau 20 lucrători în sus

Industria	Numărul fabricilor		Forța motrice H.P.	Personalul ocupat	Valoarea producției în mii de lei
	Active	Inchise			
Alimentară	1	1	120	8	12.000
Chimică	1	—	160	79	18.522
Metalurgică	1	—	5	4	210
Pielăriei	1	—	8	3	160
Lemnului	1	1	194	580	10.696
Total	5	2	487	674	41.588

*) Nu sunt cuprinse exploatarea miniere, petrolifere, carierele, uzinele de apă și electricitate.

Comerț. Comerț de cereale, vite, vinuri și cherestea.

Credit și cooperatie. În cuprinsul județului funcționează 7 bănci (societăți anonime).

Situația lor, conform bilanțurilor încheiate la 31 Decembrie 1934, se prezintă astfel:

A C T I V		P A S I V	
Disponibil	469.509	Fonduri	38.412.449
Plasamente	114.594.723	Angajamente . . .	86.495.574
Imobilizări	4.499.416	Rezultate	30.562
Rezultate	5.374.937		
Total	124.938.585	Total	124.938.585

Cooperative de credit (bănci populare) 95, cu 19.285 membri, și cu un capital social vărsat de 39.056.211 lei. Imprumuturi acordate 117.444.530 lei (neconvertite 7.168.308 lei, convertite 49.134.701 lei, reduceri la împrumuturi convertite 61.141.521 lei). Depuneri spre fructificare 34.891.349 lei. Totalul bilanțului 141.739.163 lei.

Cooperative de producție diversă 2, cu 538 membri și cu un capital social vărsat de 203.603 lei. Valori imobilizate 107.653 lei. Totalul bilanțului 1.912.787 lei.

Cooperative agricole de aprovizionare și vânzare în comun 3, cu 301 membri și cu un capital vărsat de 137.298 lei. Bilanțul încheiat 976.497 lei.

Cooperative de consum 2, cu 832 membri și cu un capital social vărsat de 1.851.287 lei. Mărfuri generale în valoare de 86.694 lei. Bilanțul încheiat 16.181.336 lei.

Situația cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decembrie 1935.

Finanțe publice. Bugetul județului R.-S. pe exercițiul 1936/37 prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	13.683.500
Venituri ordinare	6.120.000
Venituri extraordinare	291.000
Venituri speciale	7.272.500
Cheltuieli	13.683.500
Cheltuieli ordinare	6.120.000
Cheltuieli extraordinare	291.000
Cheltuieli speciale	7.272.500

Drumuri. Județul R.-S. este străbătut de o rețea de drumuri în lungime totală de 1.182 km 737 m, împărțită astfel:

Drumuri naționale 76 km 584 m (pietruite și pavate în întregime), din care o rețea de 75 km 235 m este întreținută de Direcția generală a Drumurilor, iar restul de 1 km 394 m de orașul Râmnicul-Sărat.

Drumuri județene 364 km 811 m, cari sunt în întregime în administrația județului și din cari 331 km 723 m, sunt pietruite.

Drumuri comunale 741 km 342 m.

Lungimea podurilor este de 3.155,13 metri împărțită astfel: poduri naționale 770,83 m, județene 1.463,90 m și comunale 920,40 m.

Prin județ trec 2 drumuri naționale, legând următoarele localități:

1. Buzău — Râmnicul-Sărat — Focșani, (Râmnicul-Sărat — limita jud. Buzău = 21 km; Râmnicul-Sărat — limita jud. Putna = 23 km).

2. Râmnicul-Sărat — Brăila.

Cale ferată. Județul R.-S. este străbătut de o linie principală simplă de cale ferată, în lungime de 47 km.

Itinerarii principale. Rapide: București — Cernăuți — Grigore Ghica Vodă — (Varșovia, Berlin, Praga, Moscova)

Accelerate: București — Iași — Chișinău (Kiev — Moscova), București — Cernăuți — Grigore Ghica Vodă (Varșovia, Berlin, Praga, Moscova).

Stații importante: Râmnicul-Sărat.

Poșta, telegraf, telefon. 4 oficii P.T.T. de stat la Râmnicul-Sărat, Cotești, Dumitrești și Plăinești, 3 agenții speciale la Băile, Bălăceanu și Măicânești și 4 gări cu serviciul poștal: Cotești, Gugești, Sihlea și Zoița.

Oficii telefonice la Râmnicul-Sărat, Cotești, Dumitrești, Plăinești.

Stațiuni climatice, balneare, turism. Balta Albă, stațiune balneară de interes local, situată în câmpie, în apropiere de comuna Grădiștea, la 25 km depărtare de Râmnicul-Sărat. Stațiunea posedă un lac cu ape cloruro-sodice sulfatate și nămol. Instalațiuni modeste pentru băi de sare și nămol. Indicațiuni: scrofuloză, limfatism, rachitism, reumatisme și nevralgii cronice, tuberculoze chirurgicale, boli de femei. Locuințe la sătenii din Balta-Albă și din Grădiștea. Anotimp: Iunie — August. Gară la Ianca (13 km depărtare) pe linia București — Galați.

Jitia, modestă stațiune balneară de interes local, situată pe Valea Râmnicului la 450 m înălțime și la 45 km depărtare de Râmnicul-Sărat. Ape cloruro-sodice sulfatate, cu conținut de brom și iod. Stațiunea este lipsită de stabilimente balneare, apele nefiind captate.

Poiana Mărului, stațiune balneo-climatică subalpină, așezată într-o poziție pitorească la 650 m înălțime, în apropiere de schitul Poiana Mărului. Un izvor cu ape sulfatate, neexploatat.

Un punct interesant de plecare pentru excursiuni este stațiunea balneo-climatică *Jitia*. Ea dă acces spre văile Râmnicului și Sărătelului ca și spre Vârful Pietrii sau Pleșiu. Cât privește cealaltă parte a județului, singură valea Buzăului, cu bălțile Albă, Amară și Jirlău, sau porțiunea de luncă, de pe valea Siretului, cuprinsă între Congaciu și Măxineni, pot fi semnalate, ca regiuni de eventual interes turistic.

CULTURĂ

Știință de carte. Populația județului, dela 7 ani în sus este de 140.029 locuitori, dintre care 61,1% sunt știutori

de carte. După sex, proporția este de 77,1% bărbați știutori de carte și 46,0% femei știutoare de carte. Repartiția locuitorilor după gradul de instrucție, în procente este următoarea:

Gradul de instrucție școlară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul știutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extrașcolară	1,0	0,2
2. Primară	70,7	95,2
3. Secundară	13,1	2,7
4. Profesională	11,1	1,7
5. Universitară	2,9	0,2
6. Alte școli superioare	1,2	0,0

Invățământ. Populația școlară a județului R.-S. (între 5—18 ani) a fost în anul 1934 de 54.318 locuitori (2.444 mediu urban și 51.874 mediu rural).

Școli secundare. 1 liceu de băieți, 1 liceu de fete, 1 liceu comercial de băieți, 1 liceu profesional de fete, 1 gimnaziu industrial de băieți, 1 școală elementară de agricultură, 1 școală elementară de ucenici, 1 școală de cântăreți bisericești.

Școli primare 215, din care 206 rurale și 9 urbane (214 școli de stat și 1 confesională), cu un număr total de 34.978 elevi (1.512 mediu urban și 33.466 mediu rural) și cu 571 învățători și alt personal didactic (situația din 1934)

Grădini de copii 8, din care 4 rurale și 4 urbane (toate de stat), cu un număr total de 397 copii (191 mediu urban și 206 mediu rural) și cu 8 conducătoare. (situația din 1934).

Instituții culturale. Fundația Culturală Regală «Principele Carol» are cămine culturale în: Râmnicul-Sărat, Budești, Bogza, Cărlige, Cotești, Coșatcu, Coroteni, Domnița, Golești, Gologanu, Gugești, Obilești, Obidiți, Măcrina, Măicânești, Petrișor, Fleșești, Râmnicești, Risi-piți, Tâmboești și Urechești.

Centrața Caselor Naționale un cămin cultural în Cotești.

Liga Culturală: la Râmnicul-Sărat, Băile, Balta-Albă, Bordești, Budești, Dăscălești, Dumitrești, Măxineni, Obrejița și Stăvărești, Căineni.

Casa Școalelor și a Culturii Poporului întreține în județ 39 cămine culturale, o societate muzicală și 20 biblioteci, adică în total 60 organizații culturale, dintre care 32 au personalitate juridică.

În orașul Râmnicul-Sărat se mai află Biblioteca «Al. P. Tătăranu», Biblioteca licenului, Teatrul comunal, 1 cinematograful, 2 societăți sportive și 3 societăți de vânătoare.

RELIGIE

Confesiuni. După rezultatele provizorii ale recensământului populației din 1930, din totalul locuitorilor județului 98,9% sunt ortodocși.

Biserici și lăcașuri de închinăciune. Județul are 155 biserici și 4 mănăstiri ortodoxe, dintre care 2 sunt de călugări (Vărzărești și Dălhăuți) și 2 de călugărițe (Cotești și Rogoz). În județ se mai află 3 sinagogi.

Instituții bisericești. 1 protopopiat ortodox la Râmnicul-Sărat.

Județul R.-S. se află în eparhia Episcopiei ortodoxe a Buzăului (Mitropolia Ungro-Vlahiei).

ADMINISTRAȚIE

Organizare administrativă. Capitala județului este orașul Râmnicul-Sărat. Județul are 232 sate, împărțite astfel:

I. Plasa Boldu	32 sate
II. Plasa Dumitrești	45 sate
III. Plasa I. G. Duca	32 sate
IV. Plasa Orașul	67 sate
V. Plasa Plăinești	56 sate

Organizare judecătorească. Un tribunal la Râmnicul-Sărat, cu o secțiune, 8 magistrați și 1 procuror, în circumscripția Curții de Apel din Galați.

5 judecătoria, la Râmnicul-Sărat, Bolboaca, Cotești, Dumitrești-de-Jos și Plăinești, cu un total de 11 magistrați.

Organizare sanitară. Spitale de stat la: Râmnicul-Sărat (Spital județean și Spitalul de izolare «Bagdat»), Plăinești, Dumitrești și Măicânești.

15 dispensare de stat.

Serviciul sanitar al județului serviciul sanitar al orașului și 2 dispensare, la Râmnicul-Sărat.

Asistență și prevedere socială. Casa Asigurărilor Sociale din Brăila are un oficiu la Râmnicul-Sărat și servicii medicale la Râmnicul-Sărat și Gugești, cu 2 medici.

În orașul Râmnicul-Sărat activează: Soc. «Crucea Roșie», Soc. «Principele Mircea», Oficiul I.O.V. și Soc. «Coloniile Școlare».

Azilul de bătrâne «Dr. Blazian» și Azilul de bătrâni și bătrâne «Bagdat», la Râmnicul-Sărat.

PRINCIPALE AȘEZĂRI

Râmnicul-Sărat, capitala județului. (Vezi monografiile orașelor reședință).

LOCALITĂȚILE DIN JUDEȚUL RÂMNICUL-SĂRAT

A) Orașe

1. Râmnicul-Sărat (capitala județului).

B) Sate

I. PLASA BOLDU

1. Amara
2. Balta-Albă
3. Băile
4. Boarea
5. Boldu
6. Căineni
7. Corbeni
8. Custura
9. Dăscălești
10. Domnița
11. Erculești
12. Ghergheasa-Nouă
13. Ghergheasa-Vechi
14. Grădiștea-de-Jos
15. Grădiștea-de-Sus
16. Hoinari
17. Ibrianu
18. Ionel-Lupescu
19. Maraloiu
20. Marele-Voevod-Mihai
21. Măcina
22. Nicoleşti
23. Pitulații-Noui
24. Pitulații-Vechi
25. Plăsoiu
26. Plopi
27. Pueștii-de-Jos
28. Pueștii-de-Sus
29. Racovița
30. Sălcioara
31. Stăvărești
32. Vâlcelele

II. PLASA DUMITREȘTI

1. Bălănești
2. Bicești
3. Bisoca
4. Blidari
5. Buda
6. Calicu
7. Cătăuți
8. Chiojdieni
9. Cicoșari
10. Conștândoiu
11. Dănulești
12. Dealul-Sării
13. Dumitreștii-de-Jos
14. Dumitreștii-de-Sus
15. Groapa-Tufei
16. Jitia
17. Lăstuni
18. Lopătăreasca

19. Mahriu
20. Măgura
21. Modreni
22. Motnău
23. Mucești-Buda
24. Mucești-Dănulești
25. Neculele
26. Odobasca
27. Peletic
28. Petreanu
29. Pleșești
30. Plopul
31. Podul-Lacului
32. Poienița
33. Poienile
34. Rașca
35. Recea
36. Sările
37. Spidele
38. Șindrila
39. Șotărcari
40. Tăratub
41. Tinoasa
42. Toropălești
43. Tulburea
44. Valea-Largă-Buda
45. Valea-Salciei

III. PLASA I. G. DUCA

1. Ariciu
2. Bălești
3. Belciugele
4. Bolboaca
5. Bordeasca-Nouă
6. Bordeasca-Vechi
7. Cârleasca
8. Ciorăști
9. Codrești
10. Corbu-Nou
11. Corbu-Vechi
12. Crângeni
13. Domnița-Ileana
14. Grădinele
15. Gulianca
16. Hângulești
17. Maluri-Putna
18. Maluri-Râmnic
19. Mărtinești
20. Măxineni
21. Mihălceni
22. Obilești
23. Olăneasca
24. Râmniceni
25. Regele-Ferdinand
26. Salcia-Nouă
27. Salcia-Vechi
28. Slobozia-Botești
29. Stupina
30. Tătaru
31. Tătaranu
32. Văjăitoarea

IV. PLASA ORAȘUL

1. Batagu
2. Băbeni
3. Bălăceanu
4. Bălțați
5. Bărăști
6. Brădeanca
7. Budrea
8. Căratnăul-de-Sus
9. Cămpulunganca
10. Ceașu
11. Chiperu
12. Colibași
13. Costienii-de-Jos
14. Costienii-Mari
15. Costomiru
16. Coțatcu
17. Cristinești
18. Cuculeasa
19. Dărămați
20. Dediulești
21. Drăghești
22. Drogu
23. Flămânda
24. Fotin
25. Galbenu
26. Grebănu
27. Gura-Făgetului
28. Heliade-Rădulescu
29. Herăști
30. Homești
31. Jideni
32. Jirlău
33. Joița
34. Mărgăritești
35. Meocani
36. Moșești
37. Motohani
38. Murgești
39. Neculae-Fleva
40. Obidiși
41. Oratia
42. Orzăneasca
43. Pardoși
44. Pântecani
45. Petrișor
46. Plevna
47. Poșta
48. Putreda-Mare
49. Putreda-Mică
50. Racovițeni
51. Răducești
52. Robeasca
53. Roșiori
54. Rubla-Mare
55. Rubla-Mică
56. Sătuc
57. Șchiopeni
58. Știubeiu
59. Tăbăcari
60. Tigoiu
61. Topliceni
62. Udrești-Zamfirești

63. Valea-lui-Lai
64. Valea-Raței
65. Valea-Șchiopului
66. Vișani
67. Zăplaz

V. PLASA PLĂINEȘTI

1. Al. Vaida-Voevod
2. Beciu
3. Blidare
4. Bogza
5. Bonțești
6. Bordeștii-de-Jos
7. Bordeștii-de-Sus
8. Budești
9. Căiata
10. Căndești
11. Cărlige
12. Ceardac
13. Cornetu
14. Coroteni
15. Cotești
16. Crângu-Sihlea
17. Dălhăuți
18. Dragosloveni
19. Faraone
20. Golești
21. Goleștii-de-Sus
22. Gologanu
23. Gugești
24. Gura-Caliței
25. Liști
26. Măracini
27. Nemțari
28. Obrejița
29. Odobasca-Cotești
30. Olăreni
31. Olteni
32. Oreavu
33. Petroasa (com. Faraonele)
34. Petroasa (com. Tâmboești)
35. Plăinești
36. Popești
37. Retezați
38. Risipiți
39. Râmnicanca
40. Rotărești
41. Runcu
42. Satu-Nou
43. Sihlea
44. Slimnic
45. Slobozia-Bradului
46. Slobozia-Ciorăști
47. Sluți
48. Tâmboești
49. Terchești
50. Treiteni
51. Urechești
52. Valea-Beciului
53. Varteșcoiu
54. Vlăduleasa
55. Voetenu
56. Ziliște

VAS DIN EPOCA LA TENE

JUDEȚUL ROMAN

Stema. Scut roșu, cu trei spice de grâu, de aur, așezate vertical unul lângă altul.

Simbolizează marea producție de cereale a județului.

Este vechea stemă heraldizată.

GEOGRAFIE

Așezare. Județul R. este așezat spre mijlocul Moldovei, pe valea Siretului și anume la confluența acestuia cu apa Moldovei.

Suprafața: 1.880 km². Numai județele Suceava și Cernăuți sunt mai mici decât județul R.

Infățișarea pământului. Valea Siretului, largă aici de peste 5 km și însoțită, pe dreapta, de terase frumoase și continuu desfășurate, taie județul în două părți neegale: în partea vestică, o serie de culmi deluroase coboară domol dela peste 300 m printre afluenții Moldovei (cu valea aproape tot atât de largă cât a Siretului) și ai Siretului. În stânga acestuia însă, județul se întinde până sus pe spinarea nedată a podișului moldovenesc, înalt aci de peste 400 m și terminat către Siret printr'o coastă destul de repede și fragmentată de numeroase văi scurte, torențiale.

Climă și ape. Clima este de tip nordic, mai aspră (temperatura iernii între -4° și -5°) dar și mai umedă decât în sudul Țării. Aceasta însă numai în partea vestică a județului căci în cea estică, prin cantitatea redusă a precipitațiunilor anuale (sub 500 mm) clima se apropie mai mult de tipul celei pontice (de stepă).

Doă ape principale udă acest ținut: *Siretul*, care am văzut că trece prin mijlocul lui și Moldova care se termină în acest « județ de confluență ». Celelalte râuri sunt fără mare importanță (inclusiv Bârladul care are doar obârșiile în partea de răsărit a acestui ținut).

Vegetație. Intregul județ este aproape total despădurit: se păstrează totuși întinse făgeturi pe podișul înalt din stânga Siretului iar pe dealurile mai joase de pe dreapta aceleiași văi, numai pâlcuri neînsemnate de stejari și de fagi. În luncile Siretului și Moldovei în fine s'au dezvoltat asociații de esențe albe și chiar plante de mlaștină.

ISTORIE

Vechime și dezvoltare istorică. Județul R. și-a luat numele dela orașul capitală, fondat de Roman Vodă (1391—1396).

In 1467, a fost pustiit de armatele lui Matei Corvinul, care avea să sufere apoi amarnica înfrângere dela Baia.

În 1497, când Ștefan cel Mare a fost atacat de Ion Albert, el și-a așezat tabăra la Roman, unde s'au concentrat armatele care au zdrobit apoi pe Poloni, la Cădrul Cosminului.

Monumente istorice. In orasul Roman:

Biserica Episcopiei, ridicată de Ștefan cel Mare și refăcută mai târziu de Voievodul Ștefan Tomșa, cu frumoase fresce.

Biserica Precista-Mare, înălțată la 1569 de Doamna Ruxandra, soția lui Alexandru Lăpușneanu și renovată în diferite rânduri.

Biserica Sf. Voevozi, ctitorie a lui Ștefan Tomșa, refăcută de Spătarul Vasile Cantacuzino.

Biserica armenească, înălțată la 1609.

In restul județului:

Biserica din Dolj¹ este construită din secolul al XVIII-lea pe locul unei vechi biserici a lui Ștefan cel Mare.

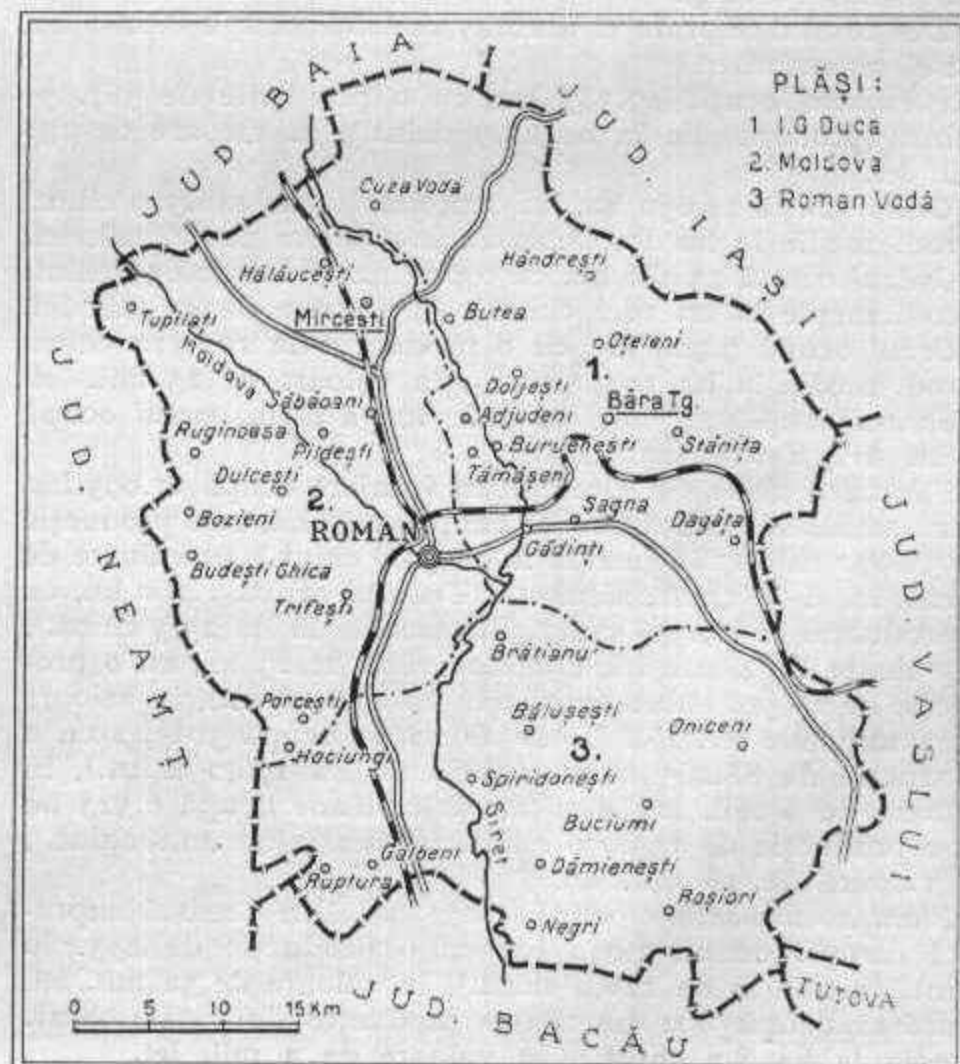
Biserica din Văleni-Șcheia, ridicată de Cosma Șarpe Postelnicul la 1519.

POPULATIE

Starea populației. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, județul R. numără 151.918 locuitori. Populația județului este repartizată astfel:

a) Pe orașe și plăși, după sex

Unități administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbați	Femei
Total județ	151.918	75.140	76.778
Orașul Roman	28.948	15.058	13.890
Total rural	122.970	60.082	62.888
1. Plasa Miron-Costin . .	61.661	30.123	31.538
2. Plasa Roufan-Vodă . .	61.309	29.959	31.350

b) Pe grupe de vârstă

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele	151.918	30—49 ani	33.101
0—9 ani	43.956	50—69 ani	14.417
10—29 ani	57.235	70 ani și peste	2.705
		Vârstă nedecarată . .	484

Mișcarea populației. Datele fundamentale ale mișcării populației în județul Roman, după cifrele publicate în *Buletinul Demografic al României*, în perioada 1931—1936 inclusiv, sunt următoarele:

Anul	Cifra probabila a populației județului la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proporții la 1.000 locuitori		
		Născuți vii	Morți	Excedent natural	Născuți vii	Morți	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 medie anuală	—	6.389	3.764	2.625	40,2	23,7	16,5
1931	153.333	6.278	3.446	2.832	40,9	22,5	18,4
1932	156.527	6.921	4.198	2.723	44,2	26,8	17,4
1933	158.678	6.020	3.207	2.813	37,9	20,2	17,7
1934	161.586	6.407	4.418	1.989	39,7	27,3	12,4
1935	163.364	6.317	3.552	2.765	38,7	21,7	17,0
1936	166.744	6.800	3.442	3.358	40,8	20,6	20,2

La data de 1 Iulie 1937, cifra probabilă a populației județului Roman a fost de 170.005 locuitori. Față de populația numărată la recensământul din 1930 și anume 151.918 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 18.087 locuitori în timp de șase ani și jumătate, ceea ce corespunde unei creșteri de 11,9%.

ECONOMIE

Județul R. este caracterizat printr-o intensă exploatare agricolă și în special prin cultura sfecei de zahăr.

Importantă industrie alimentară.

Agricultură. Județul ocupă o suprafață totală de 188.000 ha. Suprafața arabilă este de 113.987 ha, adică 60,63% din suprafața județului și 0,39% din suprafața totală a țării.

Din suprafața arabilă a județului, marea proprietate deține 15.252 ha, adică 13,38% iar mica proprietate 98.735 ha, adică 86,62%.

Din totalul suprafeței arabile, *cerealele* ocupă 88.260 ha, astfel repartizate:

Porumbul ocupă 49.383 ha, cu o producție de 587.657 chint. (prod. medie la ha 11,9 chint.), în valoare de 138 mil. lei.

Grâul ocupă 14.650 ha, cu o producție de 146.529 chint. (prod. medie la ha 10,0 chint.), în valoare de 58 mil. lei.

Ovăzul ocupă 13.986 ha, cu o producție de 142.657 chint. (prod. medie la ha 10,2 chint.), în valoare de 43 mil. lei.

Orzul ocupă 9.908 ha, cu o producție de 102.112 chint. (prod. medie la ha 10,3 chint.), în valoare de 25 mil. lei.

Secara ocupă 311 ha, *măturile* ocupă 8 ha, *meiul* ocupă 7 ha, *hrîșca* ocupă 7 ha.

Fânețele cultivate și alte culturi furajere ocupă 11.095 ha. Din această suprafață *lucerna* ocupă 1.688 ha, cu o producție de 51.990 chint. fân (media la ha 30,8 chint.), în valoare de 7 mil. lei și 60 chint. sămânță. *Trifoiul* ocupă 1.260 ha, cu o producție de 29.358 chint. fân (media la ha 23,3 chint.), în valoare de 4 mil. lei. *Dughia* ocupă 1.123 ha, cu o producție de 26.518 chint. (media la ha 23,6 chint.), în valoare de 3 milioane lei. *Rădăcinile de nutreț* ocupă 501 ha cu o producție de 88.165 chint. (media la ha 176,0 chint.), în valoare de 6 mil. lei. *Alte fânețe cultivate* ocupă 6.523 ha cu o producție de 135.976 chint. (media la ha 20,8 chint.), în valoare de 18 mil. lei.

Plantele alimentare ocupă 4.242 ha. Din această suprafață *cartofii* ocupă 2.030 ha, cu o producție de 255.780 chint. (media la ha 126,0 chint.), în valoare de 32 mil. lei. *Mazărea* ocupă 892 ha, cu o producție de 7.314 chint. (media la ha 8,2 chint.), în valoare de 3 mil. lei.

Cartofii printre porumb dau o producție de 12.395 chint. în valoare de 2 mil. lei, *fasolea printre porumb* dă o producție de 78.574 chint., în valoare de 28 mil. lei și *dovleci printre porumb* dau o producție de 451.052 chint., în valoare de 23 mil. lei.

Plantele industriale ocupă 6.408 ha. Din această suprafață *sfecla de zahăr* ocupă 4.842 ha, cu o producție de 743.731 chint. (media la ha. 153,6 chint.), în valoare de 41 mil. lei. *Cânepa* ocupă 578 ha, cu o producție de 3.898 chint. fuior (media la ha. 6,8 chint.), în valoare de 14 mil. lei și 2.790 chint. sămânță (media la ha. 4,8 chint.), în valoare de 1 mil. lei.

Caracteristică. Suprafața ocupată de sfecla de zahăr este clasată în locul întâiu din țară.

Vegetație și culturi diverse. Din suprafața totală a județului (188.000 ha), ogoarele sterpe ocupă 3.982 ha.

Fânețele naturale ocupă 6.755 ha, cu o producție de 112.808 chint. (prod. medie la ha. 16,7 chint.), în valoare de 12 mil. lei.

Pășunile ocupă 17.871 ha.

Pădurile ocupă 26.096 ha.

Pomii fructiferi ocupă 889 ha.

Vița de vie ocupă 614 ha (din care viile pe rod 451 ha), cu o producție de 14.770 hl (prod. medie la ha 32,7 hl), în valoare de 4 mil. lei.

Creșterea animalelor. În județul R. se găseau în anul 1935:

Cai 22.661, boi 40.636, oi 89.531, capre 227, porci 20.670, stupi sistematici 3.314, stupi primitivi 2.949.

Industria. 6 mori sistematice (dintre care 3 la Roman), 1 fabrică de zahăr, 3 de ulei, 1 de paste făinoase, 1 de bomboane, halva, rahat etc., 1 de băuturi spirtoase, 1 de glucoză, 1 de chituri și uleiuri sicative, 1 de săpun, 3 de articole de tablă și sârmă, 3 de pielărie, 1 de cărămizi și țigle, 3 de teracotă și 1 de frânhii.

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei și peste *). Moara «Moldova», Roman (inv. 22), Moara C. F. Rohrllich, Roman (soc. 8, inv. 20), Fabrica și rafinăria de zahăr «Danubiana», Roman (inv. 703), Fabrica de uleiuri vegetale C. F. Rohrllich, Roman (inv. 13), Fabrica de glucoză a soc. «Glucoza», Galbeni (soc. 12, inv. 1), Fabrica de chituri și uleiuri sicative «Roro», Roman (inv. 7) și Fabrica de pielărie Petre Valter et Fii, Roman (inv. 6).

INDUSTRIA¹⁾ JUDEȚULUI ROMAN ÎN 1935

Intreprinderile dela 5 H.P. sau 20 lucrători în sus

Industria	Numărul fabricilor		Forța motrice H.P.	Perso-nalu ocupat	Valoarea producției în mii de lei
	Active	Inchise			
Alimentară	6	2	4.219	2.102	617.043
Textilă	—	1	55	—	—
Chimică	—	1	—	—	—
Metalurgică	3	—	36	53	1.675
Pielărie	3	—	180	55	5.344
Materiale de construcție	1	—	70	42	1.097
Total	13	4	4.560	2.252	625.159

¹⁾ Nu sunt cuprinse exploatarea miniere, petrolifere, carierele, uzinele de apă și electricitate.

Credit și cooperatie. În cuprinsul județului funcționează 6 bănci (societăți anonime).

Situația lor la finele anului 1934 se prezintă astfel:

A C T I V		P A S I V	
Disponibil	1.017.889	Fonduri	40.792.975
Plasamente	112.116.861	Angajamente	90.130.522
Imobilizări	6.838.429	Rezultate	144.016
Rezultate	11.094.334		
Total	131.067.513	Total	131.067.513

Situație întocmită pe baza bilanțurilor încheiate la 31 Decembrie 1934, afară de Banca Comerțului, al cărei bilanț a fost încheiat la 1 Aprilie 1935.

*) Cifrele în paranteze arată capitalul social (soc.) și capitalul investit (inv.) în milioane de lei.

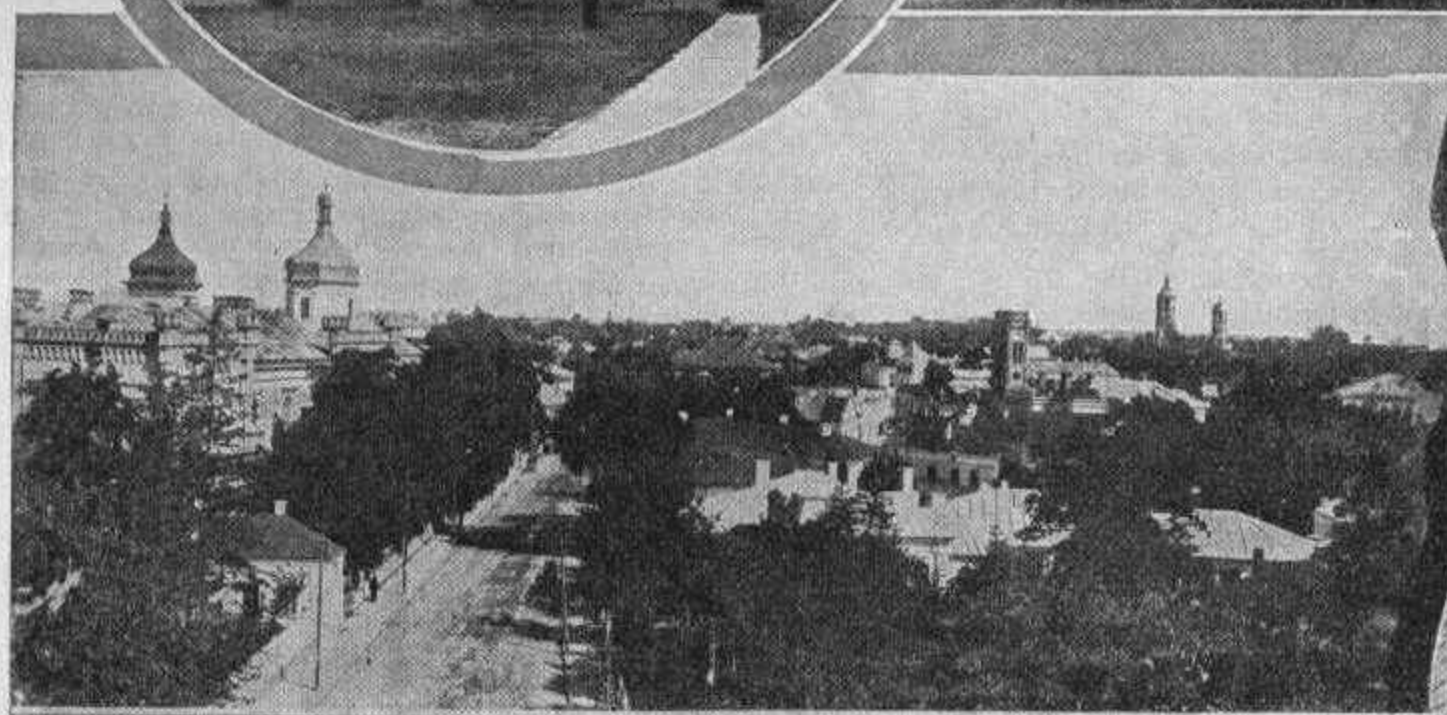
ROMAN

EPISCOPIA
DIN ROMAN

EPISCOPIA:
INTERIOR (CATAPETEASMA)

EPISCOPIA: INTRAREA

ROMAN: VEDERE GENERALĂ A ORAȘULUI

ȚĂRAN DIN STRUNGA

Cooperative de credit (bănci populare) 72, cu 12.747 membri și cu un capital social vărsat de 23.093.343 lei. Imprumuturi acordate 49.408.417 lei (neconvertite 13.678.414 lei, convertite 13.434.223 lei și reduceri la imprumuturi convertite 22.295.780 lei). Depuneri spre fructificare 11.446.546 lei. Totalul bilanțului 56.702.133 lei.

Cooperative de consum 12, cu 708 membri și cu un capital social vărsat de 530.022 lei. Mărfuri generale în valoare de 263.873 lei. Bilanțul încheiat: 1.223.466 lei.

Situația cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decembrie 1935.

Finanțe publice. Bugetul județului R. pe exercițiul 1936/37, prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	11.452.566
<i>Venituri ordinare</i>	6.841.719
<i>Venituri extraordinare</i>	1.519.772
<i>Venituri speciale</i>	3.091.075
Cheltuieli	11.452.566
<i>Cheltuieli ordinare</i>	6.841.719
<i>Cheltuieli extraordinare</i>	1.519.772
<i>Cheltuieli speciale</i>	3.091.075

Drumuri. Județul R. este străbătut de o rețea totală de drumuri de 1.172 km 608 m, repartizată astfel:

Drumuri naționale 118 km 754 m întreținute de Direcțiunea Generală a Drumurilor, din care 112 km 804 m, sunt pietruși și pavați.

Drumuri județene 479 km 218 m, întreținute în întregime de administrația județului, din care 450 km 721 m sunt pietruși.

Lungimea podurilor este de 4.888,79 metri, repartizată astfel: poduri naționale 1.049,80 m, județene 2.580,71 m, și comunale 1.258,28 m.

Prin județ trec 3 drumuri naționale, legând următoarele localități:

1. Bacău-Roman-Tg.-Frumos (Roman-Strunga=31 km).
2. Săbăoani-Fălticeni.
3. Roman-Vaslui.

Cale ferată. Județul R. este străbătut de o rețea totală de cale ferată de 97 km din care linii principale simple 52 km și linii secundare simple 45 km.

Itinerarii principale. Rapide și accelerate: București-Cernăuți-Grigore-Ghica-Vodă (Varșovia, Berlin, Praga, Moscova).

Stații importante: Roman.

Poștă, telegraf, telefon. 3 oficii P.T.T. de stat la Roman, Băcești și Dămieniști; 1 oficiu autorizat (I. G. Duca); 2 agenții speciale la Galbeni și Mircești; 1 oficiu balnear la Strunga și 1 gară cu serviciu poștal (Hălăucești).

Oficii telefonice la Roman, I. G. Duca, Băcești, Dămieniști, Galbeni și Mircești.

Stațiuni climatice, balneare, turism. *Strunga*, stațiune balneară, situată în mijlocul unui frumos parc ce se continuă cu pădurea, pe coasta de Răsărit a dealului Strunga, la 230 m înălțime. Climat constant, temperatura medie vara 20,5 C. Ape sulfuroase alcaline (7 izvoare) cunoscute și analizate încă din anul 1834. Indicațiuni: reumatism, nevralgii, cataruri ale căilor respiratorii și urinare, boli de piele, sifilis.

Stabiliment balnear nou, pentru băi calde și de nămol. Anotimp: 1 Iunie-30 August. Oficiu P.T.T., medic, farmacie. Gară la Târgu-Frumos pe linia Pașcani-Iași. Curse de autobuze dela Roman și dela Târgu-Frumos până în stațiune. Cazinou, orchestră, cinematograf. Excursii și plimbări în împrejurimi.

CULTURĂ

Știință de carte. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, populația județului, dela 7 ani în sus, este de 118.069 locuitori din cari 54,6% sunt știutori de carte. După sex, proporția este de 69,3% bărbați știutori

de carte și 40,5% femei știutoare de carte. Repartiția locuitorilor după gradul de instrucție, în procente, este următoarea:

Gradul de instrucție școlară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul știutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extrașcolară	0,6	0,3
2. Primară	70,0	95,3
3. Secundară	16,0	2,6
4. Profesională	9,6	1,6
5. Universitară	2,5	0,2
6. Alte școli superioare	1,3	0,0

Invățământ. Populația școlară a județului R. (între 5-18 ani) a fost în anul 1934 de 38.750 locuitori (2.565 mediu urban și 36.185 mediu rural).

Școli secundare. 1 liceu de băieți, 1 liceu de fete, 1 seminar teologic, 1 școală normală de băieți, 1 liceu industrial, 1 liceu comercial, 1 școală profesională de fete.

Școli primare 184, din care 174 rurale și 10 urbane (182 școli de stat și 2 confesionale), cu un număr total de 25.461 elevi (1.843 mediu urban și 23.618 mediu rural) și cu 541 învățători și alt personal didactic (Situația din 1934).

Grădini de copii 33, din care 28 rurale și 5 urbane (32 de stat și 1 confesională), cu un număr total de 1.586 copii (245 mediu urban și 1.341 mediu rural) și cu 34 conducătoare. (Situația din 1934)

Instituții culturale. *Fundația Culturală Regală «Principele Carol»* are cămine culturale la: Roman, Băhnișoara, Barticești, Drăgești, Elisabeta-Doamna, Holm, Icușești, Mircești, Muncelul-de-Sus (cămin model), Miron Costin, Poienița, Tupilați și Văleni.

Liga Culturală are un cămin în comuna Boghicea.

Casa Școalelor și a Culturii Poporului întreține în județ 27 cămine culturale și 36 biblioteci, adică în total 63 organizații culturale, dintre care 13 au personalitate juridică.

La Roman mai activează: Soc. culturală «Miron Costin», Soc. culturală «Alex. Vlahuță», Soc. «Principele Nicolae», 4 asociații culturale evrești, 3 soc. sportive și 3 cinematografe.

RELIGIE

Confesiuni. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, din totalul locuitorilor județului 73,3% sunt ortodocși.

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 1 biserică episcopală, 126 biserici ortodoxe, 34 romano-catolice, 1 armenescă, 1 lipovenească și 20 sinagogi și case de rugăciune evrești.

1 mănăstire ortodoxă de călugărițe, (Giurgeni).

Instituții bisericești. Reședința Episcopiei Romanului înființată de Alexandru-cel-Bun, la care au păstorit până azi 57 episcopi.

1 protopopiat ortodox.

ADMINISTRAȚIE

Organizare administrativă. Capitala județului R. este orașul Roman. Județul și 216 sate, împărțite astfel:

- I. Plasa I. G. Duca . . . . . 69 sate
- II. Plasa Moldova . . . . . 61 sate
- III. Plasa Roman-Vodă . . . . . 86 sate

Organizare judecătorească. Un tribunal la Roman cu o secțiune, 8 magistrați și 1 procuror, în circumscripția Curții de Apel din Iași.

5 judecătoria la Roman, I. G. Duca, Dămieniști și Mircești cu un total de 10 magistrați.

Organizare sanitară. Spitale de stat în Roman (spital militar), Elisabeta-Doamna, Mircești, Dămieniști și I. G. Duca.

Epitropia Sf. Spiridon din Iași întreține spitalul «Precista-Mare» din Roman și spitalul «Frații Mihalache» din Băcești.

În comuna Băcești se află un spital comunal, iar în orașul Roman un spital particular izraelit.

Dispensare de stat la: Cuza-Vodă, Heleştieni, Pânceşti, Strunga, Gherăeşti, Muncelul-de-Sus, Porceşti, Băluşeşti, Galbeni, Roşiori.

1 dispensar comunal şi 2 dispensare particulare la Roman (Dispensarul de copii «Voevodul Mihai» şi Dispensarul de sugaci «Principele Mircea»).

Serviciul sanitar al judeţului şi Serviciul sanitar al oraşului Roman.

Asistenţă şi prevedere socială. Casa Asigurărilor Sociale la Roman şi organizaţie medicală cu un total de 4 medici.

Instituţii de asistenţă şi binefacere în oraşul Roman: Soc. «Crucea Roşie», Soc. «Principele Mircea», Oficiul I.O.V., Soc. de ajutor mutual «Fraternitatea», Soc. filantropică «Iubirea de oameni», Azilul de bătrâni comunal, Azilul de bătrâni evreiesc.

PRINCIPALE AŞEZĂRI

Roman, capitala judeţului. (Vezi monografiile oraşelor reşedinţă).

LOCALITĂŢILE DIN JUDEŢUL ROMAN

A) Oraşe

1. Roman (capitala judeţului)

B) Sate

I. PLASA I. G. DUCA

1. Adjudeni
2. Băluşeşti
3. Boatca
4. Boghicea
5. Brătuleşti
6. Buhoanca
7. Bunchi
8. Burueneşti
9. Butea
10. Buzdug
11. Carol I
12. Călugăriţa-Negreşti
13. Căuşeni
14. Chicera
15. Chichirdicul
16. Ciurea
17. Cogălniceni
18. Criveşti
19. Cucova
20. Cuza-Vodă
21. Dagăta
22. Doljeşti
23. Fărcăşeni
24. Fedeleşeni
25. Fundul-Poenci
26. Găureana
27. Gădinţi
28. Ghidion
29. Hăbăşeşti
30. Hărmăneasa
31. Hândreşti
32. Heleştieni
33. Holm
34. I. G. Duca
35. Lingurari-Ursari
36. Luţca
37. Marginea
38. Mănăstirea
39. Miclăuşeni
40. Movileni
41. Nistrea
42. Oboroceni-de-Jos
43. Oboroceni-de-Sus
44. Ofeleni
45. Pânceşti
46. Petricheni
47. Piscu-Rusului
48. Poenari
49. Poenile-Oancei
50. Poeniţa

51. Principele Carol
52. Rediu
53. Rotunda
54. Sagna
55. Scheia
56. Slobozia
57. Stăniţa
58. Strunga
59. Tarniţa
60. Tălpălăi
61. Tămăşeni
62. Todireni
63. Vadul-Vejei
64. Veja
65. Vlădnicele
66. Volintireşti
67. Vovrieşti
68. Vulpăşeşti
69. Zece-Prăjini

II. PLASA MOLDOVA

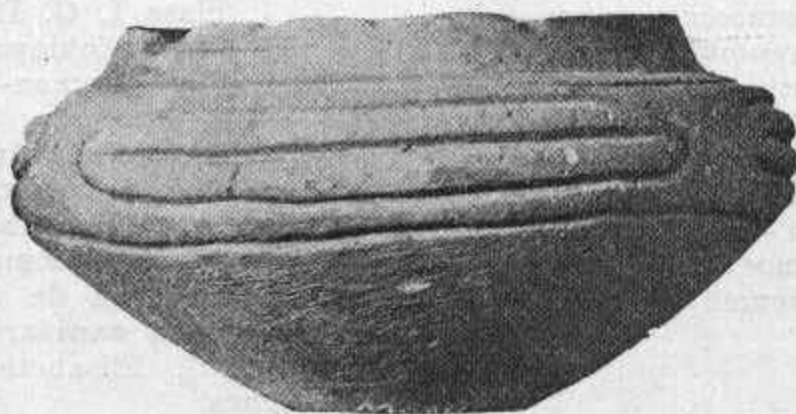
1. Barticeşti
2. Başta
3. Bărjoveni
4. Bogzeşti
5. Boteşti
6. Bozieni-Balş
7. Brănişteni
8. Briţcani
9. Budeşti-Ghica
10. Butnăreşti
11. Carol al II-lea
12. Căciulaţi
13. Cărligul
14. Climeşti
15. Cordun
16. Corhana
17. Cotu-Vameş
18. David
19. Dulceşti
20. Elisabeta Doamna
21. Făurei
22. Gherăeşti
23. Giuleşti-din-Deal
24. Giuleşti-din-Vale
25. Hălăuceşti
26. Hociungi
27. Iugani
28. Lecuşeni
29. Luncaşi
30. Micşuneşti
31. Mirceşti
32. Miron-Costin
33. Miteşti
34. Mogoşeşti
35. Moreni
36. Muncelul-de-Sus

37. Munteni
38. Nisporeşti-Zăpodia
39. Pildeşti
40. Poiana
41. Porceşti
42. Prăjeşti
43. Principele-Ferdinand
44. Principesa-Maria
45. Răchiteni
46. Rediu
47. Roşiori
48. Ruginoasa
49. Săbăoani
50. Secueni
51. Sofrăceşti
52. Spiridoneşti
53. Sturza
54. Tatomireşti
55. Teţcani
56. Traian
57. Trifeşti
58. Tupilaţi
59. Unceşti
60. Ursăreşti
61. Văleni

III. PLASA ROMAN-VODĂ

1. Aldeşti
2. Alexandri
3. Arămeşti
4. A-Treia-Parte
5. Avereşti-de-Jos
6. Avereşti-de-Sus
7. Băbuşa
8. Băceşti-Sat
9. Băceşti-Târg
10. Băhnişoara
11. Băluşeşti
12. Băneasa
13. Bătrâneşti
14. Boanţa
15. Bozieni
16. Bradu
17. Brăteanu
18. Broşteni
19. Buciumi
20. Călineşti
21. Călugăreni
22. Căutişeni-Burchi
23. Căutişeni-Răzeşi
24. Cărligi
25. Chilia
26. Ciornei
27. Ciutureşti
28. Corneşti
29. Cotu-lui-Bălan

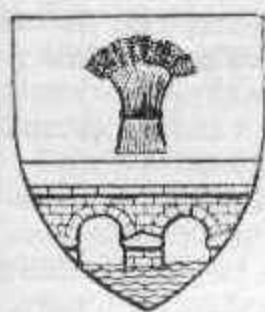
30. Cotu-Grosului
31. Crăeşti
32. Cucu
33. Dămienişti
34. Drăgeşti
35. Ezer
36. Filipeşti
37. Fundul-Şistarului
38. Galbeni
39. Giurgeni
40. Golani
41. Gorovei
42. Hârleşti
43. Icuşeşti
44. Iucşa
45. Izvor
46. Liliacul
47. Liuseşti
48. Lunca
49. Mărmureni
50. Măgla
51. Mesteacăn
52. Misihăneşti
53. Muncelul-de-Jos
54. Muncelul Durei
55. Negri
56. Neguşeni
57. Oniceni
58. Onişcani
59. Pădureni
60. Păltiniş
61. Pietrosul
62. Poenile-de-Jos
63. Poiana-Durei
64. Poiana-Iuraşcu
65. Pustieta
66. Recea
67. Rocna
68. Roşiori
69. Ruptura
70. Sasa
71. Săcăleni
72. Săcătura
73. Serbeşti
74. Solca
75. Spiridoneşti
76. Strâmba
77. Tabăra
78. Tuţcani-din-Deal
79. Tuţcani-din-Vale
80. Ursoaia
81. Urzici
82. Vadul
83. Valea-Fnei
84. Valea-Mare
85. Valea-Ursului
86. V. Gh. Morţun

VAS DIN EPOCA BRONZULUI

JUDEȚUL ROMANAȚI

Stema. Scut albastru, tăiat. În câmpul superior, un snop de grâu de aur; în câmpul inferior, un pod de aur peste valuri de argint.

Simbolizează bogăția de grâne a județului și podul construit de Constantin cel Mare în dreptul Celeiului.

Este stema veche, completată.

GEOGRAFIE

Așezare. Județul R. e așezat în colțul S-V al Olteniei, între Olt și Dunăre.

Suprafața: 3.560 km².

Infățișarea pământului. În Nordul județului se înalță până la peste 200 m culmile teșite ale platformei oltenice. Ele se respiră printre afluenții Oltului și ai Jiului și scad treptat către Sud unde se pierd în a doua unitate de relief a ținutului: câmpul Caracalului. Acesta se întinde, uniform și neted în partea lui răsăriteană; vâlurit, în partea lui vestică unde a fost acoperit de nisipul dunelor orientate V-E conform cu direcția vântului dominant. Către Olt și către Dunăre, Câmpul Caracalului cade în mai multe trepte foarte largi (terase) acoperite fie de nisipul dunelor (în S-V), fie de aluviuni recente (în S-E). Ultima terasă, în fine, mărginește lunca Dunării, largă și acoperită de bălți, în Vest și foarte strâmtă, în Est, unde, grație acestei împrejurări, s'a putut așeza portul Corabia.

Climă și ape. Clima este continentală extremă, cu contraste destul de puternice, mai ales în partea de câmpie (peste 27° diferența termică medie între iarnă și vară). Totuși, dacă exceptăm colțul S-V, unde cad mai puțin de 500 mm precipitațiuni anual, putem socoti clima acestui ținut, mai umedă decât a regiunilor de câmpie din partea răsăriteană a țării.

În afara Dunării cu bălțile sale (*Poteliul*) și în afara de Olt, ambele pe marginea județului, în Nord, trec pieziș și se varsă în Olt, *Oltețul* și *Tesluiu*. În restul ținutului, mai ales în câmpul înalt al Caracalului, apele curgătoare lipsesc aproape cu totul, iar cele subterane se găsesc la adâncime prea mare pentru ca să fi putut atrage așezările omenești. Așa se explică absența totală a satelor de pe câmpul din răsăritul liniei Caracal-Corabia.

Vegetația se împarte și aici după relief și după cantitatea precipitațiunilor. În Nord, se păstrează, mai ales între Teslui și Olteț, păcuri din întinsele păduri de stejar de altădată. În Sud însă, predomină altădată stepa cu graminee în care se amestecau și multe plante de origine mediteranee. Condițiile speciale de sol din S-V au adăugat acestei asociații de stepă și o bogată vegetație arenacee în cuprinsul dunelor de nisip. Solul fiind de altfel mai puțin productiv în această parte, stepa, modificată mult prin păscut, se păstrează relativ mai bine aici decât în restul județului.

ISTORIE

Vechime și dezvoltare istorică. Situat pe valea Oltului în drumul legiunilor către Apulum, în inima Daciei Traiane, teritoriul județului R. a fost semănat în acele timpuri de numeroase așezări.

O puternică viață romană a fremătat în acest colț de țară. Aci se afla Romula — castru pe urmele căruia arheologii au făcut prețioase descoperiri — și Malva (Celeiul de azi) situată la un punct strategic pe Dunăre, unde, se pare, a fost capitala uneia din cele trei diviziuni ale Daciei Traiane: Dacia Malvensis.

Reșca de azi, din preajma Romulei antice, pare să derive dela un Resculum roman.

După ce Dacia a fost părăsită de legiunile, romane, sub Aurelian, în Malva au rămas totuși importante formațiuni militare, ca sentinele înaintate ale imperiului.

În tot cazul, după ce Constantin cel Mare cucerește din nou regiunea care se întindea de-alungul malului stâng al Dunării, el construiește, la Malva, un pod ale cărui urme pot fi văzute și astăzi, când apele scad.

Din timpul imperiului bizantin datează probabil așezarea dela Corabia, vestigiul al navigației bizantine pe Dunăre (dele gr. *καράβι*).

Numele județului, cu sufixul vădit slav «ați» derivă, după afirmația profesorului Iorga, dela numele unui cneaz sau jude: Roman.

Numele orașului capitală — derivat de filologii noștri latinisanti dela acela al împăratului Caracalla — e mai probabil de origine turcă: Kara Kalé înseamnă pe turcește Cetate Neagră.

În cuprinsul județului, la Izlaz, revoluționarii au proclamat la 9 Iunie 1848, guvernul provizoriu care avea misiunea să dea țării așezămintele cele mai liberale.

Monumente istorice. Mănăstirea Călușu, ctitorită în 1579 de frații Buzești, tovarășii de arme și căpitani glorioși ai lui Mihai. Portretele lui Petru Cercel, fratele lui Mihai, ale lui Mihai și familiei sale precum și portretele ctitorilor. Mormintele lui Preda și Radu Buzescu.

Ruinele cetății romane Romula, în hotarul satelor Reșca și Hotărani (sec. II—III după Ch.).

Mănăstirea Brâncoveni înnoită de Matei Basarab în 1632 în satul de origine al fâmiei Domnitorului-martir Constantin Brâncoveanu. (Mormântul Doamnei Stanca, mama voevodului).

Ruinele cetății romane Malva din comuna Celeiu, lângă Dunăre, unde în secolul IV d. Chr., Constantin cel Mare a construit un pod de piatră peste Dunăre.

POPULAȚIE

Starea populației. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, județul R. numără 271.288 locuitori.

Populația județului este repartizată astfel:

a) Pe orașe și plăși, după sex

Unități administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbați	Femei
Total județ	271.288	129.567	141.721
Total urban	29.720	14.549	15.171
1. Orașul Caracal	14.769	7.369	7.400
2. Orașul Balș	5.570	2.668	2.902
3. Orașul Corabia	9.381	4.512	4.869
Total rural	241.568	115.018	126.557
1. Plasa Dunărea	69.432	33.043	36.389
2. Plasa Ocolul	81.610	39.146	42.464
3. Plasa Oltul-de-Sus	90.526	42.829	47.694

b) Pe grupe de vârstă

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele	271.288	30—49 ani	58.634
0—9 ani	75.076	50—69 ani	26.915
10—29 ani	104.882	70 ani și peste	4.555
		Vârstă nedecarată	1.226

Mișcarea populației. Datele fundamentale ale mișcării populației în județul R., conform cifrelor publicate în *Buletinul Demografic al României*, în perioada 1931—1936, sunt următoarele:

Anul	Cifra probabilă a populației județului la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proporții la 1.000 locuitori		
		Născuți vii	Morți	Excedent natural	Născuți vii	Morți	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 medie anuală	—	10.149	6.430	3.719	36,1	22,8	13,2
1931	273.135	10.083	6.390	3.693	36,9	23,4	13,5
1932	277.911	11.558	6.662	4.896	41,6	24,0	17,6
1933	281.584	9.452	5.982	3.470	33,6	21,2	12,4
1934	285.861	10.315	6.080	4.235	36,1	21,3	14,8
1935	288.797	9.338	7.038	2.300	32,3	24,4	7,9
1936	292.500	11.043	6.668	4.375	37,8	22,8	15,0

La data de 1 Iulie 1937, cifra probabilă a populației județului Romani a fost de 296.536 locuitori. Față de populația numărată la recensământul din 1930 și anume 271.288 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 25.248 locuitori în timp de șase ani și jumătate, ceea ce corespunde unei creșteri de 9,3%.

ÎNFĂȚIȘARE SOCIALĂ

Pământul județului R. se prezintă sub două aspecte, cari au diferențiat pe oameni încă din cele mai vechi timpuri.

1. *Partea de Nord* de linia Stoenesti-Caracal-Zănoaga-Leu, mai mult de $\frac{1}{3}$ din întinderea județului, are pământul mai accidentat și mai variat, prin ape, prin dealuri și văi, prin păduri și pășuni naturale.

Satele sunt mai dese și mai mici, de tipul «răsfirat» cu casele în general pe o linie principală, și variind, ca direcție, după cursurile apelor și după văi.

Casele sunt mici de 2—3 camere, apropiate ca formă, de casele Dacilor de pe Columna Traiană.

Oamenii sunt mai modești în toate, în ocupații, în venituri și cheltuieli, în instrumentele de muncă, plugul cu 2 boi, carul mic, cu 2 boi; mașini agricole mai puține și din cele mici.

2. *Partea de Sud* a județului este o câmpie întinsă, cu prea puține accidente de teren, cu înclinații spre Dunăre și Olt, cu ape de izvoare la suprafață, numai pe trei linii destul de bine văzute și pe hartă: valea Oltului, valea Dunării și linia Caracal-Corabia.

Aci e mai mult soare și sunt mai multe vânturi, și mai mari variații de climă ca la Nord.

Aci seceratul se face mai de timpuriu ca la Nord, — diferență până la o săptămână.

În câmpie satele sunt mai rare, și dispuse pe câteva linii: valea Oltului, valea Dunării, linia Caracal-Corabia, iar o parte în grupe sau izolate, la Vest.

Aci nu mai sunt păduri naturale, ci în parte păduri de salcâmi plantați, mai ales la S.V. Satele sunt de tipul «adunat», adică satul e dispus pe mai multe linii, strânse, — direcția N.S. pe valea Oltului; V.E. pe valea Dunării, linia Caracal-Corabia, cași cele dela Vest — iar cele noi formate oficial prin coloniști din celelalte sate pe mai multe linii perpendiculare N.S. și V.E. cu loturi egale.

Casele erau altădată, mai ales până pela 1900, mai mult bordeie, în pământ, în special în câmpia de S.V., iar azi sunt mai toate de zid, acoperite cu tinichea, iar de pe la 1920 încoace și cu țiglă, cu mai multe camere: 3-4-5, mai arătoase, după modele dela oraș. Gospodăriile sunt mai din plin, — mai ales în satele de moșneni dela Vest, — plugul cu 4 vite: 2 boi și 2 cai; carul e mare, cu 4 vite; mașini agricole mai multe și mai mari.

În ziua de Luni, la târgul din Caracal, se vede aceasta oricând: sătenii dela Reșca și Hotărani vin cu «cărută» cu lemne de câte 100—200 lei, pe când cei dela Celar, Ghizdăvești și Apele Vii vin cu «forgonul» încăcrat cu salcâmi plantați de ei, în valoare de 500—1000 lei.

Aici ocupația principală e cultura cerealelor, în special a grâului și a porumbului.

Oamenii din această regiune sunt mai inimoși și mai stăruitori la lucru decât cei dela Nord. Ei caută câștiguri și situații mai mari.

Cei mai mulți elevi dela școlile secundare sunt din satele acestea.

Merită atenția, mai ales, marele grup de sate de moșneni din regiunea de câmpie cu ape adânci, fără izvoare, dela S.V. de Caracal și anume satele: Redea, Dioști, Zănoaga, Leu, Castramova, Apele Vii, Ghizdăvești, Celar, Zvorsca, Dobrotești, Armărăștii de Sus, și în special Amărăștii de Jos.

Cu țărani emigrați din aceste sate s'au format între 1870—1900, în câmpia, goală mai înainte, prin împărțirea ei de către Stat, satele: Vișina Veche, Vișina Nouă, Traian, Ursa, Ștefan cel Mare, Praporul, Vădăstrița, parte din Vlădila, parte din Rătunda, Bucinișul, Stăvarul, Urzica, Vârtopu-Butoiu, Florica.

Factorii geografici, — clima, pădurile și mai ales apele, — au determinat așezările omenesti din cele mai vechi timpuri de cel puțin 2.000 de ani încoace.

Desigur, cu mult înainte de Romani, exista șanțul numit «Brazda lui Novac», pe linia Craiova-Popânzălești-Șopârlița-Vlădueni-Coteana (Olt), care despărțea, probabil, două populații deosebite.

Sub Romani linia dintre Nord și Sud s'a coborât cu vreo 7—8 km, la Reșca, de unde drumul roman, foarte solid, se desparte în două ramuri: Reșca-Izlaz și Reșca-Celei.

În timpuri mai noi, de prin Evul mediu, linia s'a coborât cu încă 7—8 km. mai spre Sud, la Caracal, poate din cauza drumului Craiova-București.

Caracalul n'are, deci, o poziție la întâmplare, ci este o răscruce între 2 drumuri naturale-sociale: 1. NS, Transilvania-Dunăre, pe valea și câmpia Oltului, și 2. VE, linia dintre regiunea de Nord accidentată și câmpia de la Sud, între «Munte» și «Baltă» cum și drumul cel mai drept între Craiova-București.

Afară de aceasta, Caracalul atrage și puternicele sate de moșneni de la SV, cum și cele din dreptul din județul Olt. Astfel, orașul acesta e un centru de întâlnire între sătenii din juru-i, pe o rază de 30—35 km.

Țăranii aduc la oraș cereale, vite, lemne, păsări, legume, etc. și cumpără, în schimb, țesături, îmbrăcăminte, încălțăminte, fierărie, scânduri, var, țiglă, ciment, etc.

Prin sate se face și comerț ambulant. Cei de la deal, în special din Vâlcea, aduc sare, păcură, gaz, poame (mere, pere, prune), și iau în schimb cereale, făcând de multe ori acest schimb fără intermediul banilor, ca în timpurile primitive.

În sate centrul comercial e tot cârciuma, care servește și ca loc de întâlnire și de discuție, și unde se vând și diferite mărunțișuri. Magazine cu alte articole sunt rare.

Dintre bălciuri cel mai însemnat e marele bălcu de Rusali de la Caracal, unde vin negustori și din Ardeal: Sibiu, Oradea, etc.

Portul s'a schimbat și el mult în ultimii 50 de ani, mai ales pentru hainele de sărbătoare.

Obiceiurile și credințele cele vechi durează numai în parte.

Posturile nu se mai țin viguros. Boalele se caută tot mai puțin cu babele și tot mai mult cu doctorii.

Cultura oficială s'a răspândit și se răspândește mereu; buna stare economică la fel. Șomaj nu există și nu va exista mult timp în Romanați.

Vieța oscilează mereu între patriarhal și «modern».

Romanații e un județ care a dat nu numai muncitori harnici ai ogoarelor, ci și oameni de seamă în trecut: Frații Buzești în secolul XVI-lea și XVII-lea, domnitori ca Matei Basarab, panduri de ai lui Tudor Vladimirescu, haiduci luptători ca Jianu și Mereanu, revoluționari la 1848 ca Popa Șapcă, N. B. Locusteanu, general Magheru, etc. i. c.

ECONOMIE

Județul R. este, prin excelență, agricol. Cerealele cultivate mai mult sunt grâul și porumbul, a căror producție oferă un important prisos cultivatorilor.

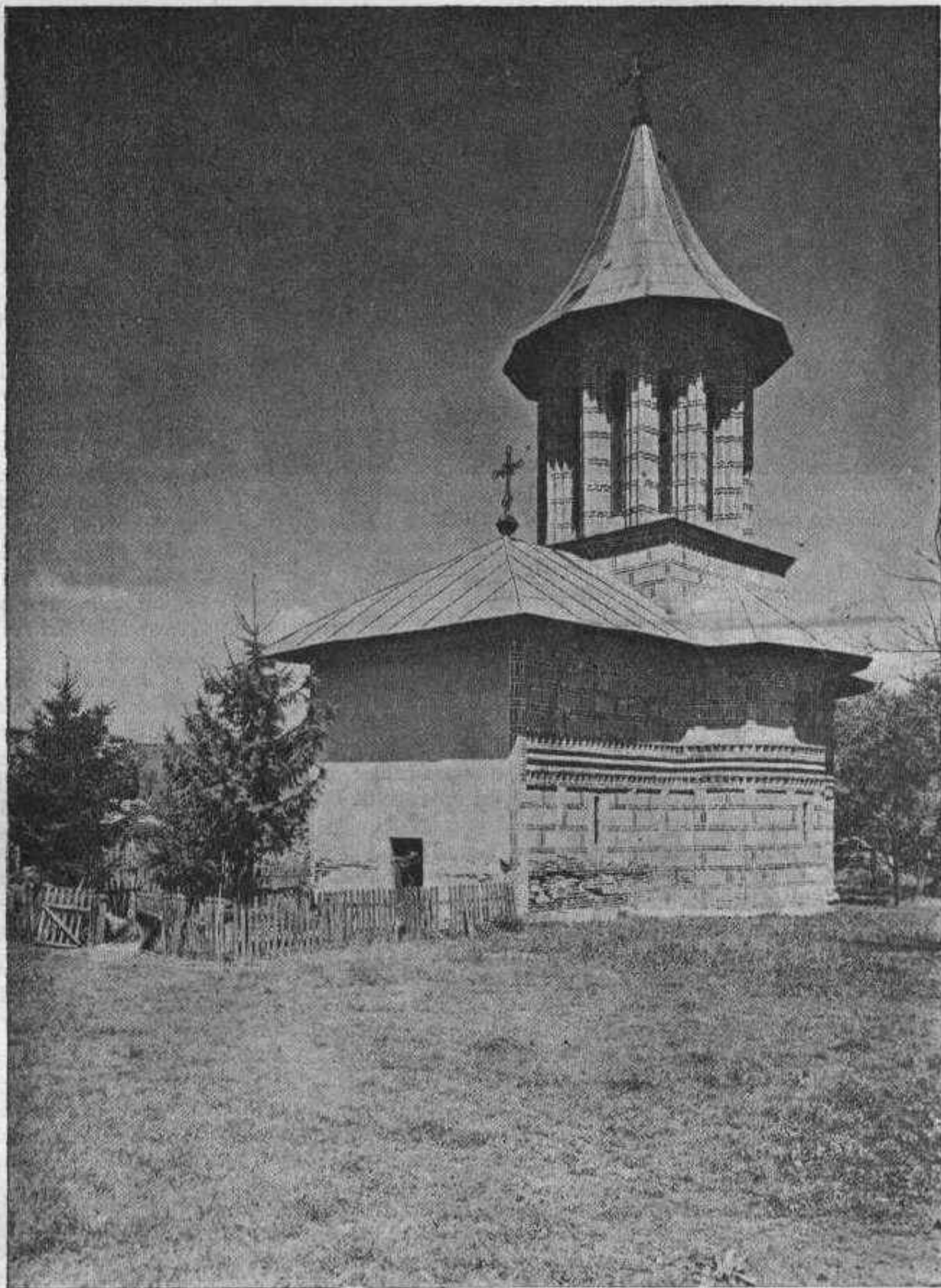
Agricultură. Județul ocupă o suprafață totală de 356.000 ha. Suprafața arabilă este de 270.822 ha, adică 76,07% din suprafața județului și 0,92% din suprafața totală a țării.

Din suprafața arabilă a județului, marea proprietate deține 29.187 ha, adică 10,78%, iar mica proprietate 241.635 ha, adică 89,22%.

Din totalul suprafeței arabile, cerealele ocupă 261.093 ha, astfel repartizate:

Grâul ocupă 131.743 ha, cu o producție de 869.504 chint. (prod. medie la ha 6,6 chint.), în valoare de 343 mil. lei.

Porumbul ocupă 119.561 ha, cu o producție de 1.972.756 chint. (prod. medie la ha 16,5 chint.), în valoare de 464 mil. lei.

BISERICA MĂNĂSTIRII CĂLUIU

Ovăzul ocupă 3.755 ha, cu o producție de 26.537 chint. (prod. medie la ha 7,0 chint.), în valoare de 8 mil. lei.

Orzul ocupă 3.705 ha, cu o producție de 33.319 chint. (producție medie la ha 9,0 chint.), în valoare de 8 milioane lei.

Secara ocupă 1.734 ha, cu o producție de 11.445 chint. (prod. medie la ha 6,6 chint.), în valoare de 3 mil. lei.

Meiul ocupă 504 ha, cu o producție de 2.580 chint. (prod. medie la ha 5,1 chint.), în valoare de 1 mil. lei.

Măturile ocupă 89 ha, hrișca ocupă 2 ha.

Fânețele cultivate și alte culturi furajere ocupă 3.597 ha. Din această suprafață lucerna ocupă 2.473 ha, cu o producție de 66.940 chint. fân (media la ha 27,0 chint.), în valoare de 9 mil. lei și 300 chint. sămânță (media la ha 0,1 chint.).

Plantele alimentare ocupă 3.412 ha. Din această suprafață mazărea ocupă 1.082 ha cu o producție de 11.301 chint. (media la ha 10,4 chint.), în valoare de 5 mil. lei. Varza ocupă 526 ha, cu o producție de 52.176 chint. (media la ha 99,2 chint.), în valoare de 10 mil. lei.

Fasolea printre porumb dă o producție de 15.546 chint., în valoare de 5 mil. lei, și dovleci printre porumb dau o producție de 509.497 chint., în valoare de 25 mil. lei.

Plantele industriale ocupă 2.323 ha. Din această suprafață rapița ocupă 656 ha, cu o producție de 3.309 chint. media la ha 5,0 chint.), în valoare de 2 mil. lei, tutunul)

TROIȚĂ DIN CORLĂTEȘTI

ocupă 548 ha, cu o producție de 4.513 chint. (media la ha 8,2 chint.), în valoare de 10 mil. lei. *Cânepa* ocupă 411 ha, cu o producție de 2.261 chint. fuior (media la ha 5,5 chint.), în valoare de 8 milioane lei și 1555 chint. sămânță (media la ha. 3,8 chint.), în valoare de 1 mil. lei.

Vegetație și culturi diverse. Din suprafața totală a județului (356.000 ha), ogoarele sterpe ocupă 397 ha.

Fânețele naturale ocupă 4.357 ha, cu o producție de 72.762 chint. (prod. medie la ha 16,7 chint.), în valoare de 8 mil. lei.

Pășunile ocupă 11.366 ha.

Pădurile ocupă 27.406 ha.

Livezile de pruni ocupă 760 ha, cu o producție de 15.048 chint. (prod. medie la ha 19,8 chint.), în valoare de 5 mil. lei.

Alți pomi fructiferi ocupă 248 ha.

Vița de vie ocupă 9.134 ha (din care viile pe rod 7.819 ha), cu o producție de 306.743 hl (prod. medie la ha 34,0 hl), în valoare de 73 mil. lei.

Creșterea animalelor. În județul R. se găseau în anul 1935: cai 15.999, boi 59.980, bivoli 817, oi 240.489, capre 6.170, porci 50.282, stupi sistematice 2386, stupi primitivi 3.618.

La acest capitol județul este caracterizat prin marele număr de oi, reprezentând un procent ridicat al acestor animale față de alte județe.

Industrie. 11 mori sistematice, 118 mori țărănești, 1 fabrică de spirt (Corabia), 1 de tăbăcărie (Caracal), 4 de cherestea (Strejești-de-jos, Roșca, Cârlogani și Potlogeni), 1 de mobile (Caracal), 2 de cărămidă și țiglă (Corabia), 1 de sobe de teracotă (Caracal) și 2 ateliere mecanice de reparat mașini (Caracal).

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei și peste *), Moara «Arcești», Arcești (inv. 6), Moara «Balșul», Balș (inv. 9) și Fabrica de spirt «Margina-Reșița», Corabia (soc. 75, inv. 5).

INDUSTRIA¹⁾ JUDEȚULUI ROMANAȚI ÎN 1935

Întreprinderile dela 5 H.P., sau 20 lucrători în sus

Industria	Numărul fabricilor		Forța motrice H.P.	Personalul ocupat	Valoarea producției în mil. de lei
	Active	Inchise			
Alimentară	5	2	624	60	17.361
Metalurgică	1	—	15	76	4.900
Pielărie	2	—	44	28	3.212
Lemnului	1	1	8	—	—
Total	9	3	691	164	25.473

¹⁾ Nu sunt cuprinse exploatarea miniere, petrolifere, carierele, uzinele de apă și electricitate.

Comerț de cereale, animale, produse animale și pește.

Credit și cooperatie. În cuprinsul județului funcționează 5 bănci (societăți anonime).

Situația lor, conform bilanțurilor încheiate la 31 Decembrie 1934, se prezintă astfel:

A C T I V		P A S I V	
Disponibil	3.236.680	Fonduri	32.842.083
Plasamente	74.842.484	Angajamente . . .	61.049.639
Imobilizări	13.599.078	Rezultate	342.207
Rezultate	2.555.687		
Total	94.233.929	Total	94.233.929

Cooperative de credit (bănci populare) 132, cu 27.683 membri și cu un capital social vărsat de 38.401.666 lei. Imprumuturi acordate 122.433.339 lei (neconvertite lei 11.116.143, convertite 46.642.258 lei, reduceri la împrumuturi convertite 64.674.938 lei). Depuneri spre fructificare 31.048.625 lei. Totalul bilanțului 143.659.998 lei.

Cooperative de producție diversă 6, cu 952 membri și cu un capital social vărsat de 1.266.573 lei. Valori imobilizate 1.378.698 lei. Totalul bilanțului 5.857.627 lei.

Cooperative forestiere 9, cu 738 membri și cu un capital social vărsat de 1.542.655 lei. Fonduri 1.911.561 lei. Păduri și material brut 391.370 lei. Material fasonat și în fabricație 1.656.243 lei. Bilanțul încheiat 13.504.107 lei.

Cooperative agricole de aprovizionare și vânzare în comun 3, cu 226 membri și cu un capital vărsat de 344.246 lei. Aprovizionări în comun 31.080 lei. Bilanțul încheiat lei 2.097.021.

Cooperative de consum 19, cu 2.030 membri și cu un capital social vărsat de 1.547.210 lei. Mărfuri generale în valoare de 599.917 lei. Bilanțul încheiat 14.609.009 lei.

Situația cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decembrie 1935.

Finanțe publice. Bugetul județului R. pe exercițiul 1936/1937, prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	20.927.156
Venituri ordinare	11.341.173
Venituri extraordinare	3.183.903
Venituri speciale	6.402.080
Cheltuieli	20.716.993
Cheltuieli ordinare	11.141.173
Cheltuieli extraordinare	3.183.903
Cheltuieli speciale	6.391.917

Drumuri. Județul R. este străbătut de o rețea totală de drumuri de 961 km 306 m, repartizată astfel:

Drumuri naționale 172 km 164 m, din care Direcția Generală a Drumurilor întreține o rețea pietruită de 168 km 084 m, restul de 3 km 080 m (pavat și pietruit) fiind întreținut de comunele urbane.

Drumuri județene 444 km 533 m, din cari 326 km 502 m, sunt întreținuți de administrația județului, iar 4 km 560 m, de comunele urbane.

Drumuri comunale 344 km 609 m.

Lungimea podurilor este de 4.614,85 m, din care poduri naționale 839,00 m, județene, 2.237,85 m și comunale 1.538,00 m.

Prin județ trec 3 drumuri naționale, legând următoarele localități:

1. Slatina — Craiova
2. Corabia — Caracal (Corabia — Caracal = 38 km).
3. Alexandria — Caracal — Craiova.

Cale ferată. Județul R. este străbătut de o rețea de cale ferată în lungime totală de 132 km, din care 58 km linii principale simple și 74 km linii secundare simple.

Itinerarii princiale. Rapide (Simplon): București — Timișoara — Jimbolia (Belgrad, Paris).

Accelerate: București — Timișoara, București — Piatra Olt — Sibiu.

Stații importante: Piatra-Olt, Caracal, Corabia.

Navigație fluvială. Curse regulate ale Societății N.F.R. pe linia Turnu-Severin — Calafat — Corabia — Ruscuc — Giurgiu — Silistra — Cernavoda — Brăila — Galați și înapoi.

*) Cifrele în paranteze arată capitalul social (soc.) și capitalul investit (inv.) în milioane de lei.

Poștă, telegraf, telefon. 5 oficii P.T.T. de stat la Caracal, Balș, Corabia, Izlaz și Piatra-Olt; 1 oficiu autorizat la Osica-de-Sus; 5 agenții speciale la Celaru, Dăbuleni, Grojdibodu, Obârșia și Vlădila și 4 gări cu serviciu poștal: Arcești, Romula, Străjești și Vișina.

Oficii telefonice: Caracal, Balș, Corabia, Izlaz, Osica-de-Sus, Piatra-Olt, Vlădila.

CULTURĂ

Știință de carte. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, populația județului, dela 7 ani în sus, este de 214.323 locuitori, din cari 49,5% sunt știutori de carte. După sex, proporția este de 69,0% bărbați știutori de carte și 32,2% femei știutoare de carte. Repartiția locuitorilor după gradul de instrucție, în procente, este următoarea:

Gradul de instrucție școlară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul știutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extrașcolară	0,8	0,5
2. Primară	76,3	93,8
3. Secundară	12,2	3,6
4. Profesională	7,9	1,8
5. Universitară	1,7	0,2
6. Alte școli superioare	0,9	0,1

Invățământ. Populația școlară a județului R. (între 5—18 ani) a fost în anul 1934 de 72.684 loc. (6.582 mediu urban și 66.102 mediu rural).

Școli secundare. În orașul Caracal: 1 liceu de băieți, 1 liceu de fete, 1 școală normală de fete, 1 școală de menaj, 1 gimnaziu industrial de fete, 1 gimnaziu industrial de băieți, 1 gimnaziu comercial de băieți.

În orașul Corabia: 1 liceu de băieți, 1 gimnaziu de fete, 1 gimnaziu industrial de băieți.

În orașul Balș: 1 gimnaziu industrial de băieți.

În Armășeștii-de-Jos: 1 gimnaziu industrial de băieți.

Școli primare 227, din care 213 rurale și 14 urbane (toate școli de stat), cu un număr total de 39.577 elevi (3.413 mediu urban și 36.164 mediu rural) și cu 709 învățători și alt personal didactic (situația din 1934).

Grădini de copii 2, urbane, 1 de stat și 1 confesională, cu un număr total de 64 copii și cu 2 conducătoare (situația din 1934).

Instituții culturale. Fundația Culturală Regală «Principele Carol» are cămine culturale în: Corabia, Arcești, Băbici, Bold (suburbia or. Caracal), Celaru, Cepari, Cilieni, Comanca, Colibași, Curtișoara, Dăbuleni, Devesel, Dioști, Dobriceni, Dobrun, Dranovăț, Fălcoiu, Grădinele, Grajdibodu, Gura-Padinii, Isbicieni, Izvorul, Leu, Marotinul-de-Sus, Marotinul-de-Jos, Obaga, Osica-de-Jos, Osica-de-Sus, Pârscoveni, Pleșoiu, Praporul, Rusăneștii-de-Jos, Scărișoara, Slăveni, Strejeștii-de-Sus, Știrbeiu, Ungureni și Vulpeni. Centrala Caselor Naționale are organizații culturale în Celeiu și Zănoaga.

Liga Culturală activează la: Pleșoiu, Rotunda și Rusăneștii-de-Jos.

Casa Școalelor și a Culturii Poporului întreține în județ 54 cămine culturale, 2 societăți muzicale și 4 biblioteci, adică în total 63 organizații culturale, dintre care 13 au personalitate juridică.

Alte instituții culturale în orașul Caracal: 6 biblioteci, Muzeul istoric dela liceul «Ioniță Asan», Muzeul de antichități dela prefectură și Căminul cultural «Buna Vestire», Societatea corală «Cântarea Romanațului», 1 teatru comunal și 2 cinematografe.

În orașul Corabia se află 1 cinematograf.

În județ sunt 3 societăți sportive și 7 societăți de vânătoare.

RELIGIE

Confesiuni. Din totalul locuitorilor județului, 99,7% sunt ortodocși.

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 236 biserici ortodoxe și 2 case de rugăciuni evreești.

2 mănăstiri ortodoxe (în comunele Căluș și Brâncoveni).

Instituții bisericești. 2 protopopiate, cu reședința la Caracal și la Balș.

Județul R. se află în eparhia Episcopiei Râmnicului Noului Severin (Mitropolia Ungro-Vlahiei).

ADMINISTRAȚIE

Organizare administrativă. Capitala județului R. este orașul Caracal. Județul are 3 orașe (Caracal, Balș și Corabia) și 252 de sate, împărțite astfel:

I. Plasa Câmpu	23 sate
II. Plasa Dunărea	45 sate
III. Plasa Ocolu	56 sate
IV. Plasa Oltețu	72 sate
V. Plasa Oltu de Sus	56 sate

Organizare judecătorească. Un tribunal la Caracal cu 2 secțiuni, 13 magistrați, 1 prim procuror și 2 procurori, în circumscripția Curții de Apel Craiova.

5 judecătorii la Caracal, Balș, Corabia și Piatra, cu un total de 10 magistrați.

Organizare sanitară. Spitale de stat în Caracal, Corabia, Boșoteni. Pelagrozerie în Balș.

Spitalul Dăbuleni al Așezămintelor Brâncovenesti.

Dispensare de stat în Caracal, Corabia, Balș, Boșoteni, Celaru, Izlaz, Isbicieni, Osica-de-Sus, Pleșoiu, Știrbeiu și Traian.

Serviciul sanitar al județului și serviciile sanitare ale orașelor Caracal, Corabia și Balș.

Asistență și prevedere socială. Casa Asigurărilor Sociale din Craiova are oficii la Caracal și Corabia, și organizații medicale în Caracal, Corabia și Balș, cu un total de 4 medici.

Direcția Ocrotirilor din Ministerul Muncii, Sănătății și Ocrotirilor Sociale întreține Așezământul pentru ocrotirea bătrânilor și infirmilor din Brâncoveni.

În Caracal activează: Societatea «Crucea Roșie», Societatea pentru profilaxia tuberculozei, Oficiu I. O. V. Azilul Poroineanu, Societatea «Principele Mircea», Societate «Armonia» (ajutor de înmormântare), Societatea «Egalitatea» și Asociația femeilor române ortodoxe.

Caracal, capitala județului. (Vezi monografiile orașelor reședință).

Balș, comună urbană situată în regiunea deluroasă la 34 km de Caracal, 23 km de Craiova și 208 km de București. Stație c.f. pe linia București—Craiova—Timișoara.

Are 5.773 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul orașului pe exercițiul 1936/1937 se ridică la suma de 2.986.705 lei.

3 mori sistematice, 1 fabrică de tinichigerie.

Comerț intens de cereale și animale.

Târg săptămânal Duminica.

Banca Comerțului (agenție), Banca de Scont (agenție), Banca populară «Viitorul» și Banca populară «România Mare».

1 gimnaziu industrial de băieți, 1 școală primară de băieți, 1 școală primară de fete.

Societatea de vânătoare «Vulturul».

4 biserici ortodoxe. Protopopiat ortodox.

Primărie, Pretură, Judecătorie de ocol, Percepție fiscală, Serviciu sanitar, Serviciu veterinar, Birou de măsură și greutăți, Regiune agricolă, Pompieri, Poliție, Oficiu P.T.T. Oficiul telefonic.

Sindicatul cerealiștilor.

Spitalul de pelagrosi, Circumscripție medicală, Dispensar al Casei Asigurărilor Sociale, oficiu I.O.V.

Corabia, comună urbană, situată pe marginea Dunării (40 m deasupra nivelului mării) la 38 km de Caracal, 89 km de Craiova și 173 km de București. Port la Dunăre și stație c.f. pe linia București—Piatra-Olt—Corabia.

Are 9.746 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul pe exercițiul 1936/1937 se ridică la suma de 9.488.844 lei.

1 fabrică de spirt, 1 atelier de covoare.

3 mori, 2 fabrici de cărămizi și țigle, cariere de piatră. Comerț foarte dezvoltat de cereale și cherestea, mai ales pentru export. Bălci anual la 14 Octombrie.

Banca Comerțului (agenție), Banca «Corabia», Banca Românească (agenție), Banca Viticolă a României, Banca de Credit a Agricultorilor și Băncile populare «Crinul» și «Sf. Petru și Pavel».

1 liceu de băieți, 1 gimnaziu de fete, 1 gimnaziu industrial de băieți, 2 școli primare de băieți, 2 școli primare de fete, 1 grădiniță de copii.

Muzeul de antichități, 1 cinematograful, 2 societăți de vânătoare («Prepeleța» și «Dropia»).

1 catedrală și 3 biserici ortodoxe, 1 casă de rugăciuni mozaică.

Primărie, Pretură, Judecătoria de ocol, Percepție fis-

cală, Serviciu sanitar, Serviciu veterinar, Birou de măsură și greutate, Pompieri, Poliție, Poliția portului, Agenție N.F.R., Regiune agricolă, Oficiu P.T.T. Oficiu telefonic.

Sfat negustoresc, Secție a Sindicatului avocaților, Corporația meseriașilor, 1 cămin cultural al Fundației Regale «Principele Carol», Spital comunal, Dispensar al Casei Centrale a Asigurărilor Sociale, Secțiune a societății I.O.V.

LOCALITĂȚILE DIN JUDEȚUL ROMANAȚI

A) Orașe

1. Caracal (capitala județului)
2. Balș
3. Corabia

B) Sate

I. PLASA CÂMPU

1. Amărăștii-de-Jos
2. Amărăștii-de-Sus
3. Apele-Vii
4. Bucinișu
5. Bucinișu-Mic
6. Castranova
7. Celaru
8. Ciunei
9. Dioști
10. Dobrotești
11. General-Dragalina
12. Ghizdăvești
13. Leu
14. Lupănești
15. Marotinu-de-Jos
16. Marotinu-de-Sus
17. Praporu
18. Radomiru
19. Sohotesti
20. Soreni
21. Vijulești
22. Zănoaga
23. Zvorsca

II. PLASA DUNĂREA

1. Arvâteasca
2. Brastavăț
3. Câmpu-Părului
4. Celeiu
5. Cilieni
6. Cotenii
7. Crușovu
8. Dăbuleni
9. Doanca
10. Fundu-Vornicului
11. Gărcovii
12. Giuvărăști
13. Grădinile
14. Grojdibodu
15. Gura-Padini
16. Hotaru
17. Ianca
18. Ianca-Nouă
19. Isbicieni
20. Islaz
21. Jieni
22. Moldovenii
23. Obârșia-Nouă
24. Obârșia-Vechi
25. Ordoreanca
26. Orlea
27. Orlea-Nouă
28. Plăviceanca
29. Plăviceni
30. Potel
31. Potlogeni
32. Principele-Mircea
33. Rusăneștii-de-Jos

34. Siliștea
35. Stăvaru
36. Ștefan-cel-Mare
37. Tabonu
38. Tia-Mare
39. Ursa
40. Urzica
41. Vădăstra
42. Vădăstrița
43. Vărtopu
44. Vișina-Nouă
45. Vișina-Vechi

III. PLASA OCOLU

1. Argetoenii
2. Atârnați
3. Băbenii
4. Băbiciu
5. Băbiciu-Episcopiei
6. Băbiciu-Moștenesc
7. Boanta
8. Bondrea
9. Boșoteni
10. Breznic
11. Buzduc
12. Căndeni
13. Căzlenii
14. Ciocănești
15. Ciupurii
16. Comanca
17. Corlătești
18. Coșerenii
19. Deveselu
20. Drăghiceni
21. Drăgotești
22. Fântânele
23. Fărcașul-de-Jos
24. Fărcașul-de-Sus
25. Frâsinetu
26. Ghimpați
27. Gostavățu
28. Grozăvești
29. Hotărani
30. I. G. Duca
31. Illiceni
32. Loloști
33. Popânzălești
34. Potopinu
35. Preajba-de-Câmp
36. Preajba-de-Pădure
37. Redea
38. Redișoara
39. Reșca
40. Reșcuța
41. Româna
42. Rotunda
43. Scărișoara
44. Slăveni
45. Stoenesti
46. Strâmba
47. Studina
48. Studinița
49. Târțalu
50. Traian
51. Urieni
52. Valea-Soarelui
53. Vișoara
54. Vișoara-Moșnenii

55. Vlădila
56. Vlădila-Nouă

IV. PLASA OLTEȚU

1. Baldovinești
2. Băleasa
3. Băraști
4. Bârza
5. Bârzuica
6. Băzgarai
7. Bechetu
8. Bechetu-de-Jos
9. Bechetu-de-Sus
10. Belgunu
11. Berbești
12. Bobicești
13. Bojoiu
14. Branețu
15. Broșteni
16. Butoiu
17. Căluu
18. Călinești
19. Cămpeni
20. Chintesti
21. Comănești
22. Cotorbești
23. Curtișoara
24. Dobrețu
25. Dobriceni
26. Dosu-Sandi
27. Găvănești
28. Ghioșani
29. Gogoșești
30. Golfinu
31. Govora
32. Gropșani
33. Gubandru
34. Gura-Căluu
35. Horezu
36. Horezu-Vechi
37. Leotești
38. Lucșoru
39. Mardalele
40. Mărgăritești
41. Mirila
42. Morunești
43. Morunglav
44. Oboga
45. Oboga-de-Jos
46. Oboga-de-Sus
47. Olari
48. Oltețani
49. Pârșovenii
50. Pescărești
51. Pietriș
52. Poiana-Mare
53. Preoțești
54. Prisaca
55. Racovița
56. Robănești
57. Robăneștii-de-Jos
58. Robăneștii-de-Sus
59. Rusănești-de-Sus
60. Simniceni
61. Strâmba
62. Știrbeiu
63. Tabaci

64. Târbești
65. Teiușu
66. Ungureni
67. Valea-Satului
68. Vlașca
69. Voineasa
70. Voineasa-Mare
71. Voineasa-Mică
72. Vulpenii

V. PLASA OLTU-DE-SUS

1. Arcești
2. Arcești-Cot
3. Atârnați
4. Beculești
5. Blaju
6. Bobu
7. Brâncovenii
8. Cârlogani
9. Cepari
10. Chilia
11. Chilile
12. Cioroiășu
13. Cioroiu
14. Cocorăști
15. Colibașu
16. Cornești
17. Criva-de-Jos
18. Criva-de-Sus
19. Doba
20. Dobrunu
21. Dranovățu
22. Enoșești
23. Fălcoiu
24. Fleștenoaga
25. Gabera
26. Găneasa
27. Găneșuica
28. Grădiștea
29. Grecii
30. Isvoru
31. Mamura
32. Mărgheii
33. Ocioii
34. Osica-de-Jos
35. Osica-de-Sus
36. Ostrovu
37. Piatra
38. Pleșoiu
39. Puriceii
40. Roșienii
41. Roșienii-Mici
42. Runcu
43. Salcia
44. Schitu-din-Deal
45. Schitu-din-Vale
46. Scorbura
47. Segarcea
48. Slătioara
49. Spurcați
50. Strejșteii-de-Jos
51. Strejșteii-de-Sus
52. Stupina
53. Șopârlița
54. Tomeni
55. Vălenii
56. Vlădueni

JUDEȚUL SĂLAJ

Stema. Scut scartelat. În primul cartier, roșu, un braț de argint, ținând în mână un mănunchiu format din 2 frunze verzi de stejar, cu o ghindă de aur, două spice de grâu, de aur, cu două foi verzi și un strugure de aur, cu o frunză de viță verde (reprezentând bogățiile naturale ale județului), în al doilea cartier albastru, o cetate de argint, cu trei turnuri crenelate, cel din față dreptunghiular, cele din laturi rotunde, așezată pe o terasă deluroasă, neagră, (reprezentând vechea cetate a Șimleului); în al treilea cartier, albastru, un țap sălbatec de argint, ridicat în două picioare spre stânga (simbolizând regiunea muntoasă a județului); în al patrulea cartier, roșu, trei fascii ondulate, de aur, (reprezentând râurile Someș, Bereghiul și Crișul).

Este vechea stemă, rectificată.

GEOGRAFIE

Așezare. Județul S. face parte dintre județele care ajung la granița de Vest a Țării. El se găsește în N. Crișanei.

Suprafața: 5.191 km².

Infățișarea pământului. Partea cea mai mare a județului e o platformă deluroasă străpunsă de câteva resturi de munți vechi, foarte tociți și joși, care se ridică în chip de mături deasupra colinelor înconjurătoare (măgura Șimleului, măgura Țiganilor, Vârful Codrului sau Făgetul). În regiunea ei sudică, această platformă a Sălajului se sprijină pe două culmi muntoase subțiri, netede și puțin înalte (munții de Aramă și ai Meseșului sau Imzeșului) care închid între ele depresiunea Șimleului. Teritoriul județului se întinde însă — poate tocmai din cauza ușurinței cu care poate fi trecut mai ales în N. și dincoace de culmea Imzeșului, până în bazinul Someșului. Către N.V. în fine, aceeași platformă deluroasă se termină destul de repede asupra câmpiei Tisei și anume asupra părții din ea, foarte mlăștinoasă, cunoscută sub numele de mlăștinele Erului. Dincolo de această zonă mlăștinoasă, câmpia se înalță, iar în apropierea graniței, prezintă un aspect vălurat din cauza dunelor de nisip de pe câmpul înalt al Nyrului, care se întinde mai mult dincolo, în Ungaria.

Climă și ape. Clima este de tip panonic, adică tot cu contraste termice mari, între iarnă și vară (până la 26°, în mijlociu) dar mai umedă decât în regiunea pontică (între 600—700 mm precipitații anual iar în S.V. și N.E. județului și mai mult).

Apele principale care izvorăsc și curg înăuntrul platformei Sălajului sunt: *Crasna* care curge drept spre N. și se varsă în Someș și *Bărcăul* care curge către Apus și se varsă în Criș, tot dincolo de hotarele județului. O parte din râurile mai scurte care încep din marginea regiunii deluroase, se termină în mlăștinile Erului. În fine, prin marginea de Răsărit a ținutului trece Someșul, iar în cea de Apus se întind mlăștinile Ecsedului care se continuă și în județul vecin spre N. (Satu-Mare).

Vegetație. Întregul județ este — cu excepția regiunii de câmpie — o zonă de întâlnire și de asociere a pădurilor de fag (mai întinse pe înălțimile de peste 400 m) și de stejari. Câmpia însă e o învârstare de ierburi (pe câmpurile înalte), stuhării, esențe albe (în regiunile umede sau mlăștinoase), vegetație arenacee și mestecănișuri (pe dunele de nisip din N.V.).

Bogății minerale. Pe granița S.V., se găsesc zăcămintele de ulei, iar pe cea de Răsărit, în bazinul Agrișului, afluent al Someșului, întinse zăcămintele de cărbune brun care trec și în județele vecine, Cluj și Someș.

ISTORIE

Vechime și dezvoltare istorică. Despre existența județului S. sunt urme documentare din veacul XIII, când întâlnim prefecți și subprefecți ai Sălajului. O cetate cu numele de Sălaj nu se află dar se constată nume topice ca: pârâul Sălajului și Ceu-Sălajului.

Pe locurile județului de azi, la Moigrad, a înflorit o puternică așezare romană, Porolissum, capitală a Daciei Porolissensis.

În cuprinsul lui actual, la Guruslău, Mihai a înfrânt definitiv, la 3 August 1601, oștirile lui Sigismund Bathory și a lui Ieremia Movilă, aliatul acestuia.

Monumente istorice. Ruinele cetății Porolissum din Moigrad, impresionante urme de viață romană.

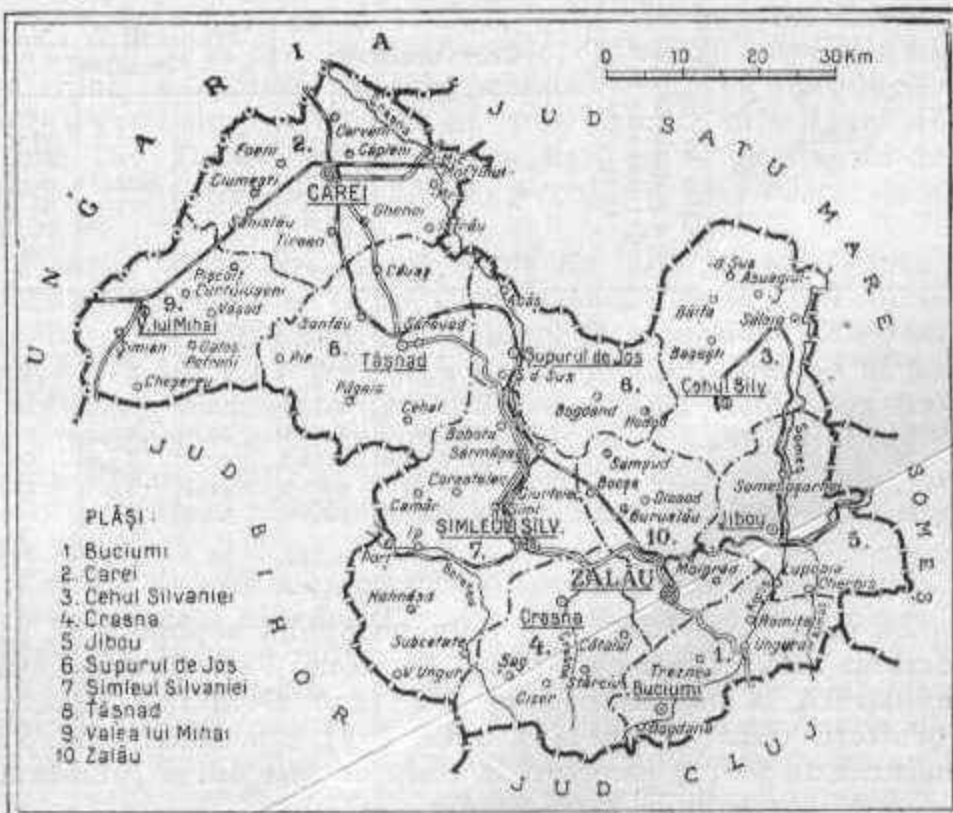
Cetatea din Șimleul Silvaniei, ridicată în 1590, de Ștefan Bathory.

Biserica greco-catolică din Cizer, al cărei ctitor este, după tradiție, Horia.

POPULAȚIE

Starea populației. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, județul S. numără 342.672 locuitori.

Populația județului este repartizată astfel:

TĂRÂNCUȚE DIN BAN

a) Pe orașe și plăși, după sex

Unități administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbați	Femei
Total județ	342.672	168.601	174.071
Total urban	31.735	15.453	16.282
1. Orașul Zălau	8.154	4.205	3.949
2. Orașul Carei	16.085	7.739	8.346
3. Orașul Șimleul-Silvaniei	7.496	3.509	3.987
Total rural	310.937	153.148	157.789
1. Plasa Carei	37.561	18.421	19.140
2. Plasa Cehul-Silvaniei	44.471	21.957	22.514
3. Plasa Crasna	29.034	14.422	14.612
4. Plasa Jibou	37.591	18.562	19.029
5. Plasa Șimleul-Silvaniei	44.537	22.044	22.493
6. Plasa Tășnad	44.861	21.903	22.958
7. Plasa Valea-lui-Mihai	31.402	15.327	16.075
8. Plasa Zălau	41.480	20.512	20.968

b) Pe grupe de vârstă

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele	342.672	30—49 ani	77.470
0—9 ani	91.802	50—69 ani	42.644
10—29 ani	120.180	70 ani și peste	9.474
		Vârstă nedeclarată	1.102

Mișcarea populației. Datele fundamentale ale mișcării populației în județul S., conform cifrelor publicate în *Buletinul Demografic al României* în perioada 1931—1936, sunt următoarele:

Anul	Cifra probabilă a populației județului la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proportii la 1.000 locuitori		
		Născuți vii	Morți	Excedent natural	Născuți vii	Morți	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 medie anuală	—	11.213	7.223	3.990	31,8	20,5	11,3
1931	344.772	11.276	7.078	4.198	32,7	20,5	12,2
1932	349.124	11.883	7.758	4.125	34,0	22,2	11,8
1933	352.611	10.766	7.006	3.760	30,5	19,9	10,6
1934	356.759	11.176	6.977	4.199	31,3	19,6	11,7
1935	360.443	10.964	7.298	3.666	30,4	20,2	10,2
1936	364.710	11.149	6.815	4.334	30,6	18,7	11,9

La data de 1 Iulie 1937 cifra probabilă a populației județului Sălaj a fost de 368.999 locuitori. Față de populația numărată la recensământul din 1930 și anume 342.672 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 26.327 locuitori în timp de șase ani și jumătate, ceea ce corespunde unei creșteri de 7,7%.

INFĂȚIȘARE SOCIALĂ

Puține județe românești prezintă aspecte sociale atât de interesante ca Sălajul. Având un caracter relativ unitar, acest județ e capabil de eforturi nebănuite. Așa cum era oropsit sub vechea stăpânire maghiară, el ne-a dat câteva figuri istorice în adevăr providențiale. Așa au fost: Grigorie Maior, unul din cei mai populari vlădici ai neamului românesc, imortalizat în cântece și proverbe populare, fără îndoială cel mai mare predicator al Românilor Transilvăneni, de fel din Săraud, lângă Tășnad; apoi Simeon Bărnuțiu din Bocșa, profeticul îndrumător al neamului său adunat la 3/15 Mai 1848 pe Câmpia Libertății dela Blaj; în sfârșit, tot un fiu al Sălajului, George Pop de Băsești, încercatul președinte al istoricului Partid Național Român, prezidează adunarea națională, ținută la 1 Decembrie 1918 în Alba-Iulia, pentru a înfăptui desrobirea națională prin proclamarea unirii tuturor Românilor.

În afară de acești trei mari fruntași, Sălajul a dat și alți bărbați de seamă. Aproape nu există comună mai însemnată, care să nu-și aibă gloria și vrednicia ei. O Sălăjancă, d-soara Elena Pop de Băsești, fiica marelui patriot amintit mai înainte, acum văduva doamnă Pop Hossu Longin, face memorabilul apel pentru înființarea Reuniunii femeilor române sălăjene (1880), care e una din cele dintâi la Români de pretutindeni. Întâia președintă a acestei Reuniuni a fost neuitata Clara Maniu, soția cunoscutului luptător național Ioan Maniu, mama d-lui Iuliu Maniu, a cărei biografie scrisă de curând de una din urmașele ei la președinție, d-na Elena Fabian-Aciu din Cluj, s'a învrednicit de cinstea unui premiu internațional la Paris, cu prilejul expoziției din 1937.

Schița monografică a acestui județ, compusă în 1908 de Dionisie Stoica și I. P. Lazăr, arată că starea economică a țaranului sălăjan e mulțumitoare, posedând în medie generală fiecare 8—10 jugăre de pământ. Chiar «lucrașii», adică muncitorii cu ziua, încă pot să trăiască, având minimul de existență.

Casa Românilor sălăjan e de bârne, uneori de «vaioage» (cărămizi nearse) și acoperită cu paie de săcară. În curte, afară de grajd, mai e «coșarul» pentru porumb sau «mălaiu». Pivnița, unde este, mai totdeauna e săpată deosebit și e acoperită cu pământ și cu paie. Pentru a păstra mai bine paiele de săcară, ei nu le îmblătesc cu mașina, ci cu *îmblăciii*.

În casă intri prin tindă. Aici e cuptorul de lut, uneori de fier, «șporiul»; masa; 2 paturi (unul încărcat cu 10—12 perne); laițe; lădoi pentru albituri; credenț sau «săcriu»; blide și icoane. La fel e aranjată și «casa de sărbători» pentru oaspeți.

Îmbrăcămintea, simplă, dar practică. Bărbații vara poartă cămăși scurte. Flăcăii au și «laibăr» pe piept și cămașă cu frumoase cusături. La mijloc, curea sau «tisău». Pantaloni lor de pânză sunt largi și scurți, încrețiți în partea de sus. În picioare au opinci, uneori cizme; în cap, pălărie de paie. Iarna, în loc de pălărie de paie sau de păslă, cușmă; «curcă» sau suman; când e foarte frig «gubă» căreia îi mai zic și

ZĂLAU: ȚĂRANCE LA TÂRG

« uioș »; apoi cioareci de lână. — Femeile rareori încălță opinci; ele umblă mai mult desculțe; uneori cu cisme mari, roșii. Vara nu prea poartă fuste sau « pindileu », ci numai ii, lungi, cu guler, pieptar și pumnăsei împodobiți; haină sau « buică »; șorț; uneori rochie prinsă cu « zadie » sau cingătoare roșie sau galbenă. Cu deosebire frumos e costumul femeiesc de sub Rez (Muntele de Aramă), amenințat să dispară în fața modei dela orașe.

În puține județe sunt obiceiuri atât de caracteristice și interesante ca în Sălaj. Când se naște micul sălăjan, moașa îl ia în brațe și-l duce în fruntea mesei, ca frunțaș să fie și el în viață; îl scaldă cu apă din vase noi, ca nou, sănătos și voinic să fie și el; chiar numele nu i se dă la întâmplare, ci al unui patron pe care trebuie să-l urmeze.

La nuntă, miresei i se dă, după ce iese dela cununie un copil în brațe, ca să nu uite că datoria ei de căpetenie e să devie mamă. Frumoase sunt șiorațiile de pețit, când grăitorii mirelui caută « o ficăcea muștrăcea, parte femeiască; fie-o Dumnezeu și-o trăiască! » De asemenea, iertăciunile dela părinți, frați, surori, veri, verișoare, unchi, mătuși, nepoți, nepoate, vecini, prieteni din copilărie și tinerețe. Ajungând nuntașii la casa miresei, grăitorul spune: « Cum n'am putut fi fără naștere, Fără sfântul botez, fără creștere, Așan'am putut fi Nici fără astă sfântă taină A șaptea a căsătoriei... Astăzi am fost înaintea preotului Înaintea a tarului Cu acea persoană Care mi-a rânduit-o Dumnezeu Dela naștere ». Urmează, firește, « blide de bucate desfătate, De Dumnezeu date, De toți gustate, Tipoană de grâu, Darul lui Dumnezeu, Buți cu beutură, Scaune de hodină Și mai multă voie bună ». Mult ajută veselia cetera, fluierul, cimpoiul ori clarinetul. Lăutar vestit era Nuțu Păuniței, nelipsit dela ospetele și manifestările naționale mai de seamă din Sălaj și Satu Mare. Din arcul lui vrăjit plângea doina și sălta hora. El știa să împace pe Sălăjeni cu Chioreni, când se imponcișau cu vorbele: *Chioreanul frige prună, Și-o picură pe mătaiu că-i bună. Unde vede-o porumbea Strigă tulai după ea. La aceștia Chioreni răspundea: Sălăjeni cu lapte 'n toc! Aceștia replicau: Chioreni cu stogu 'n pod!*

Pe mort îl bocesc rudele. Dacă răposatul a fost cosăș de frunte, îi așează în sicriu o coasă de hârtie; dacă a fost fumător mare, o pipă cu tutun. Până la groapă fac mai multe stări (3—12). Cât timp e mortul în casă, e priveghiat. La mormânt, o rudă a lui dă colăcei și bănuți, iar unui sărac o găină neagră. După prohod, sfeștanie, paos, pomană. Femeile, în semn de jale, umblă despletite; bărbații, cu capul gol. Bărbații jelesc uneori așa câte o jumătate de an.

Adâncă religiozitate a sălăjanului se vede și din această mică poveste din Cehal: Când a prins mâța dintâi pe șoarece, aista a întrebat-o: De ce ești mânioasă, soră? — Mâța: Vreau să te mănânc, fârtate! — Șoarecele: Da ce fac oamenii, când se pun la mâncare? — Mâța: Zic rugăciunile! — Șoarecele: Spune-le și tu, până-mi fac și eu rugăciunea mea cea de pe urmă!

Mâța îl lasă puțin. Șoarecele o ia la sănătoasa. Mâța rămâne cu buzele umflate, zicând: Las' că altă dată, când te-oiu prinde, n'oiu mai face rugăciuni.

De atunci ea totdeauna mormăește, când mănâncă șoareci.

E și acesta un chip de a slăvi pe Dumnezeu: omul într'un fel, dobitoacele într'alt fel.

i. g.

ECONOMIE

Economia județului S. e de tipul comun al Țării: agricolă, cu ramuri puternic dezvoltate (creșterea animalelor, viticultură, pomicultură și apicultură). Pe aceasta s'a greșat o importantă industrie alimentară.

Agricultură. Județul ocupă o suprafață totală de 519.100 ha. Suprafața arabilă este de 261.912 ha, adică 50,45% din suprafața județului și 0,89% din suprafața totală a țării.

Din suprafața arabilă a județului, marea proprietate deține 39.173 ha, adică 14,96%, iar mica proprietate 222.739 ha, adică 85,04%.

Din totalul suprafeței arabile, cerealele au ocupat în anul 1935, 171.358 ha, astfel repartizate:

Grâul ocupă 75.555 ha, cu o producție de 981.028 chint. (prod. medie la ha 13,0 chint.), în valoare de 388 mil. lei.

Porumbul ocupă 63.268 ha, cu o producție de 492.357 chint. (prod. medie la ha 7,8 chint.), în valoare de 116 mil. lei.

Secara ocupă 15.135 ha, cu o producție de 190.160 chint. (prod. medie la ha 12,6 chint.), în valoare de 55 mil. lei.

Ovăzul ocupă 10.925 ha, cu o producție de 105.334 chint. (prod. medie la ha 9,6 chint.), în valoare de 32 mil. lei.

Orzul ocupă 6.366 ha, cu o producție de 66.875 chint. (prod. medie la ha 10,5 chint.), în valoare de 16 mil. lei.

Meiul ocupă 94 ha și măturile ocupă 15 ha.

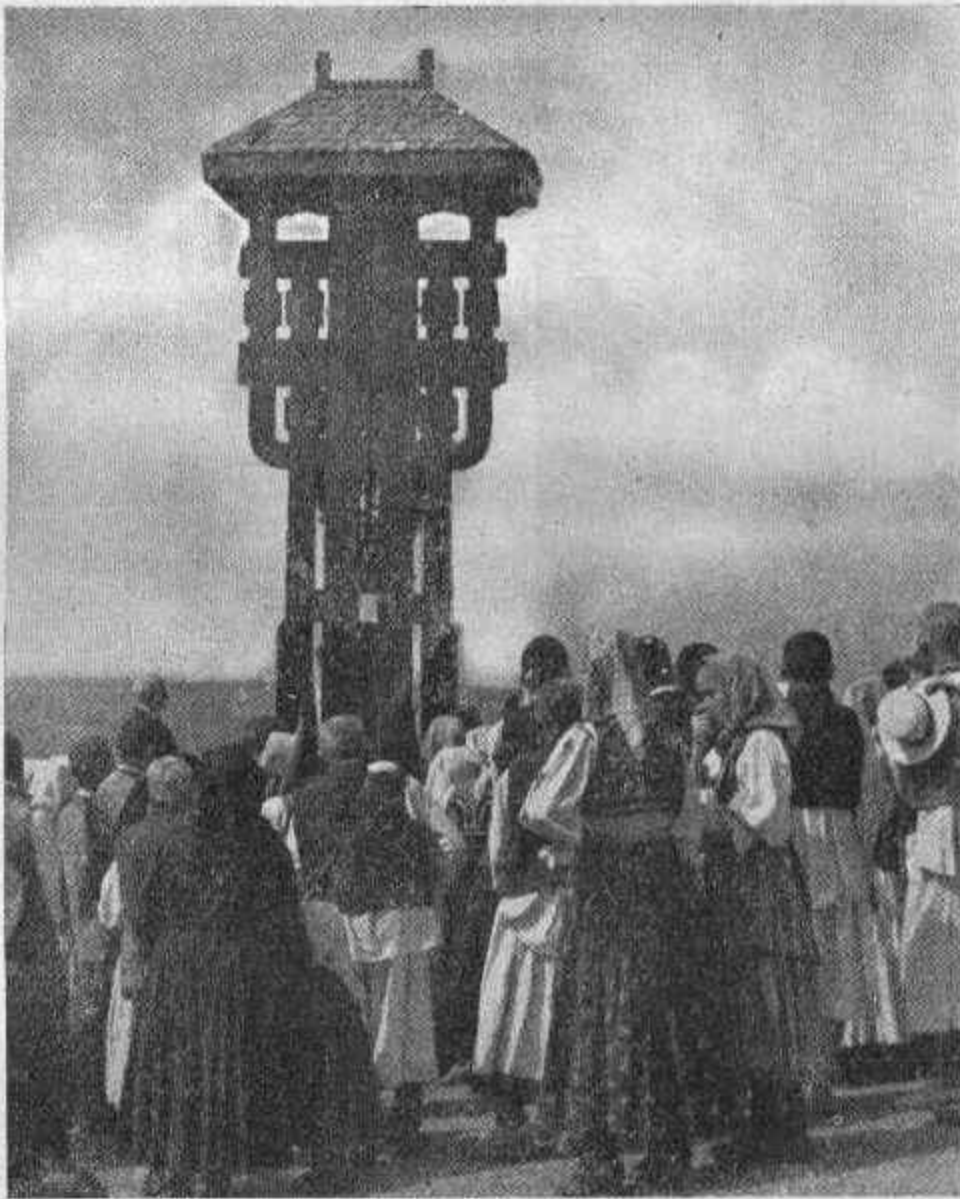
Fânurile cultivate și alte culturi furajere ocupă 29.141 ha. Din această suprafață trifoiul ocupă 10.755 ha, cu o producție de 269.788 chint. fân (media la ha 25,0 chint.), în valoare de 36 mil. lei și 1.400 chint. sămânță (media la ha 1,0 chint.). Lucerna ocupă 4.207 ha, cu o

producție de 124.144 chint. fân (media la ha 29,5 chint.), în valoare de 17 mil. lei și 400 chint. sămânță (media la ha 0,1 chint.). Rădăcinile de nutreț ocupă 2.660 ha, cu o producție de 134.535 chint. (media la ha 50,5 chint.), în valoare de 9 mil. lei. Dughia ocupă 1.113 ha, cu o producție de 18.587 chint. (media la ha 16,7 chint.), în valoare de 2 mil. lei.

Plantele alimentare ocupă 8.793 ha. Din această suprafață cartofii ocupă 5.154 ha, cu o producție de 243.788 chint. (media la ha 47,2 chint.), în valoare de 30 mil. lei. Mazărea ocupă 602 ha, cu o producție de 4.990 chint. (media la ha 8,2 chint.), în valoare de 2 mil. lei. Varza ocupă 601 ha, cu o producție de 20.117 chint. (media la ha 33,4 chint.), în valoare de 4 mil. lei. Ceapa ocupă 501 ha, cu o producție de 9.046 chint. (media la ha 18,0 chint.), în valoare de 4 mil. lei.

Cartofii printre porumb dau o producție de 26.061 chint. în valoare de 3 mil. lei. Dovleci printre porumb dau o producție de 109.548 chint. în valoare de 5 mil. lei.

Plantele industriale ocupă 11.977 ha. Din această suprafață floarea soarelui ocupă 6.776 ha, cu o producție de 54.521 chint. (media la ha 8,0 chint.), în valoare de 20 mil. lei. Cănepa ocupă 2.577 ha, cu o producție de 15.122 chint.

TROIȚĂ RIDICATĂ ÎN AMINTIREA LUPTELOR LUI MIHAI VITEAZUL LA GURUSLĂU

ȘIMLEUL SILVANIEI: MONUMENTUL LUI SIMEON BARNUȚIU

fiuor (media la ha 5,8 chint.), în valoare de 53 mil. lei și 10.771 chint. sămânță (media la ha 4,1 chint.), în valoare de 4 mil. lei. *Tutunul* ocupă 1.232 ha, cu o producție de 10.139 chint. (medie la ha 8,2 chint.), în valoare de 23 mil. lei.

Caracteristică. Suprafața ocupată de cânepă în acest județ este clasată în locul întâiu din țară.

Vegetație și culturi diverse. Din suprafața totală a județului (519.100 ha), ogoarele sterpe ocupă 40.643 ha.

Fânețele naturale ocupă 37.101 ha, cu o producție de 652.977 chint. (prod. media la ha 17,6 chint.), în val. de 72 mil. lei.

Pășunile ocupă 55.673 ha.

Pădurile ocupă 71.117 ha.

Livezile de pruni ocupă 3.698 ha, cu o producție de 119.545 chint. (media la ha 32,3 chint.), în valoare de 36 mil. lei.

Alți pomi fructiferi ocupă 2.856 ha.

Vița de vie ocupă 5.250 ha (din care viile pe rod 4.049 ha), cu o producție de 225.434 hl (prod. medie la ha 55,6 hl), în valoare de 90 mil. lei.

Creșterea animalelor. În județul S. se găseau în anul 1935:

Cai 21.520, boi 100.181, bivoli 17.609, oi 112.261, capre 7.367 porci, 73.620, stupi sistematici 4.434, stupi primitivi 7.124.

La acest capitol județul este caracterizat prin marele număr de boi și bivoli, reprezentând un procent ridicat al acestor animale față de alte județe. E vrednic de subliniat aci și dezvoltarea albinăritului.

Industrie. *Alimentară:* 33 mori sistematice (dintre care 2 la Zălau, 2 la Carei și 1 la Șimleul-Silvaniei), 1 fabrică de unt (Ciumești), 5 de ulei (Bobota, Ulmeni, Chichișa, Buciumi și Treznea), 12 de spirt (2 la Șimleul-Silvaniei, 2 la Valea-lui-Mihai, 1 la Carei și câte una la Amagiul-de-Jos, Curtiușeni, Nușfalău, Odorheiul Someșului, Simian, Jibou și Săcășeni), 1 de oțet (Șimleul-Silvaniei), 1 de boia de ardei (Valea-lui-Mihai); *Alte industrii.* 3 fabrici de tricotaje, 1 de chit pentru geamuri, 1 de mașini, 1 de nasturi, 1 turnătorie de fier, 1 fabrică de

frânghii (toate la Carei), 1 fabrică de rulouri (Valea-lui-Mihai), 1 de cânepă (Berveni), 1 de ulei, săpun și produse chimice (Carei), 1 de hârtie (Carei), 1 de piele (Cehul-Silvaniei), 3 fabrici de cherestea (Nușfalău, Ariniș și Ghilvaci), 1 atelier de rotărie (Valea-lui-Mihai), 9 fabrici de țigle și cărămizi (dintre care 4 la Carei și 1 la Dăban) și 1 mină de cărbuni (Cristolțel). *Cariere* de ocră la Bârsăul-de-Jos; piatră de granit la Aluniș și Porț; piatră de andezit-trachit la Benesat.

Din întreprinderile, de mai sus următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei și peste ¹⁾:

Moara sistematică, Șimleul-Silvaniei (soc. 0,5, inv. 6), Fabrica de cherestea «La Roche și Darvas», Nușfalău (soc. 20, inv. 8), Fabrica de cânepă «Georgia», Berveni (soc. 4, inv. 20) și Fabrica de hârtie «Carei», Carei (soc. 15, inv. 19).

De asemenea menționăm mina de cărbuni a Soc. «Minea de cărbuni din Surduc», din comuna Cristolțele.

INDUSTRIA *) JUDEȚULUI SĂLAJ ÎN 1935

Intreprinderi dela 5 H.P. sau 20 lucrători în sus

Industria	Numărul fabricilor		Forța motrice H.P.	Perso-nalul ocupat	Valoarea producției în mii de lei
	Active	Inchise			
Alimentară	19	16	1.755	198	83.235
Textilă	1	—	132	146	11.399
Chimică	1	—	92	44	9.735
Metalurgică	1	—	19	8	510
Hârtie și Arte grafice	1	—	770	349	59.398
Pielărie	1	—	5	13	290
Lemnului	3	—	625	484	19.333
Materiale de construcție	5	—	50	68	4.007
Total	32	16	3.448	1.310	187.907

*) Nu sunt cuprinse exploatarea miniere, petrolifere, carierele, uzinele de apă și electricitate.

Comerț. Comerț cu cereale, animale, piei, vinuri și cherestea.

Credit și cooperatie. În cuprinsul județului funcționează 16 bănci (societăți anonime).

Situația lor, conform bilanțurilor încheiate la 31 Decembrie 1934, se prezintă astfel:

A C T I V		P A S I V	
Disponibil	4.349.428	Fonduri	106.706.941
Plasamente	156.667.894	Angajamente	111.761.213
Imobilizări	11.026.832	Rezultate	15.851
Rezultate	46.439.851		
Total	218.484.005	Total	218.484.005

Cooperative de credit (bănci populare) 49, cu 7452, membri și cu un capital social vărsat de 9.330.274 lei. Imprumuturi acordate 29.302.423 lei (neconvertite 4.819.994 lei, convertite 9.027.941 și reduceri la împrumuturi convertite 15.454.488 lei). Depuneri spre fructificare 4.329.608 lei. Totalul bilanțului 32.624.608 lei.

Cooperative de consum 7, cu 755 membri și cu un capital social vărsat de 811.569 lei. Mărfuri generale în valoare de 2.139.407 lei. Bilanțul încheiat: 7.009.469 lei.

Situația cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decembrie 1935.

Finanțe publice. Bugetul județului S. pe exercițiul 1936/1937, prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	20.426.861
<i>Venituri ordinare . . . . .</i>	<i>14.055.319</i>
<i>Venituri extraordinare . . . . .</i>	<i>1.115.142</i>
<i>Venituri speciale . . . . .</i>	<i>5.256.400</i>
Cheltueli	20.426.861
<i>Cheltueli ordinare . . . . .</i>	<i>14.055.319</i>
<i>Cheltueli extraordinare . . . . .</i>	<i>1.115.142</i>
<i>Cheltueli speciale . . . . .</i>	<i>5.256.400</i>

¹⁾ Cifrele în paranteză arată capitalul social (soc.) și capitalul investit (inv.) în milioane de lei.

Drumuri. Județul este străbătut de o rețea totală de drumuri de 1.442 km 332 m, repartizată astfel:

Drumuri naționale 141 km 951 m, din cari Direcția Generală a Drumurilor întreține o rețea de 132 km 980 m (pietruți), iar comunele urbane întrețin 8 km 971 m (pietruți și pavați).

Drumuri județene 792 km 440 m, cari sunt în întregime în administrația județului și din cari 684 km 532 m sunt pietruți.

Drumuri comunale 487 km 941 m.

Lungimea podurilor este de 5.759,67 m, repartizată astfel: poduri naționale 648,90 m, județene 3.642,73 m, și comunale 1.648,04 m.

Prin județ trec 2 drumuri naționale, legând următoarele localități:

1. Satu-Mare - Carei.
2. Cluj - Zălau - Carei (Zălau - Șimleul Silvaniei = 25 km).

Cale ferată. Județul S. este străbătut de o rețea totală de cale ferată de 323 km, repartizată astfel: 81 km linii principale simple, 237 km linii secundare simple și 5 km linii înguste.

Itinerarii principale. Accelerate: București - Oradea - Halmei (Praga).

Stații importante: Carei, Valea lui Mihai, Ghilvaci, Sărmășag, Șimleul Silvaniei, Cehul Silvaniei, Jibou, Zălau.

Poștă, telegraf, telefon. 5 oficii P.T.T. de stat la Zălau, Carei (două), Șimleul Silvaniei și Valea lui Mihai; 53 oficii autorizate la Acăș, Andrid, Ariniș, Băsești, Bobota, Bogdand, Borla, Buciumii, Camăr, Carastelec, Cănaș, Cehul-Silvaniei, Cizer, Crasna, Curcuișeni, Erin-Sâncraiu, Găloș-Petreu, Gârcei, Hodod, Ilișua, Ip, Jibou, Mirșid, Moftinul-Mare, Moftinul-Mic, Năpradea, Nușfalău-Sălaj, Otomani, Pătal-Sălaj, Pir, Pișcolț, Săcășeni, Sălăcea, Sălățig, Sâncraiu-Silvaniei, Sanislău, Sântău, Sărmășag, Șilindru, Simian-Sălaj, Someș-Gurăslău, Someș-Odorhei, Supurul-de-Jos, Surduc, Tarcea, Tășnad-Blaja, Treznea, Ulmeni, Urziceni, Vălcău-de-Jos, Vârșolț, Vășad și Zăuan; 10 agenții autorizate la Aghireș, Chechiș, Cheșereu, Domnin-Bârsa, Halmoșd, Mineu, Sălsig, Samsud, Săuca și Zălnoc.

Oficii telefonice la Zălau, Carei, Șimleul-Silvaniei, Acăș, Adoni, Aghireș, Andrid, Ariniș, Băbeni, Borla, Buciumi, Canăr, Cănași, Carastelec, Cehul-Silvaniei, Chechiș, Cheșereu, Cizer, Crasna, Cristur, Crișeni, Curtuișeni, Domnin, Găloși-Petreu, Gârcei, Ipu, Jibou, Mirșid, Nușfalău, Otomani, Pătal, Pir, Pișcolț, Solăcea, Sălățig, Sâncraiu, Sanislău, Sântău, Sărmășag, Simian, Șilindru, Someș, Supurul-de-Jos, Surduc, Tășnad-Blaja, Treznea, Tarcea, Ulmeni, Valea-lui-Mihai, Vășad, Vârșolț, Zăuan.

Stațiuni climatice, balneare, turism. *Băile Ana*, stațiune balneară de interes local, așezată între dealuri cu păduri și podgorii la 216 m. înălțime. Ape sulfatate feruginoase. Instalațiuni modeste. Locuințe la săteni. Gară la 5 km la Borla pe linia c. f. Zălau-Careii-Mari.

Zălnoc, stațiune balneară modestă situată în regiune deluroasă la 235 m. înălțime. Ape sulfatate feruginoase. Instalațiuni pentru băi reci și calde. Vile și locuințe în sat. Oficiu P.T.T. Gară la Sărmășag pe linia Zălau-Careii-Mari la 12 km.

Zăuan, mică stațiune balneară la 210 m. înălțime; ape sulfatate feruginoase, instalațiuni primitive. Locuințe în sat. Oficiu telefonic. Gară la halta Ipu pe linia Săcuieni-Sărmășag.

Excursii la Zălau, oraș cu una din cele mai pitorești poziții și la Șimleul-Silvaniei, orașel așezat între văi, la poalele Meseșului.

CULTURĂ

Știință de carte. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, populația județului, dela 7 ani în sus este de 276.313 locuitori, din cari 64,8% sunt știutori de carte. După sex, proporția este de 70,4% bărbați știutori de carte și 59,4% femei știutoare de carte. Repartiția locuitorilor după gradul de instrucție, în procente, este următoarea:

Gradul de instrucție școlară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul știutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extrașcolară	0,7	0,8
2. Primară	70,1	94,8
3. Secundară	23,9	3,3
4. Profesională	2,6	0,6
5. Universitară	2,1	0,4
6. Alte școli superioare	0,6	0,1

Invățământ. Populația școlară a județului S. (între 5—18 ani) a fost în anul 1934 de 82.684 loc. (4.859 mediu urban și 77.825 mediu rural).

Școli secundare. La Zălau: Liceu de băieți, Liceu confesional reformat, Gimnaziu de fete, Școală de ucenici; la Carei: Liceu de băieți, Școala normală de băieți, Gimnaziu de fete, Gimnaziu industrial de băieți; la Cehul-Silvaniei: Gimnaziu industrial; la Șimleul-Silvaniei: Liceu de băieți, Școală normală de fete, Școală inferioară de agricultură.

Școli primare 390, din care 372 rurale și 18 urbane (287 școli de Stat și 103 confesionale), cu un număr total de 52.147 elevi (3.159 mediu urban și 48.988 mediu rural) și cu 775 învățători și alt personal didactic (Situația din 1934).

Grădini de copii 40, din care 34 rurale și 6 urbane (toate de Stat, cu un număr total de 3.408 copii (509 mediu urban și 2.899 mediu rural) și cu 45 conducătoare (Situația din 1934).

Instituții culturale. În județul S. se relevă activitatea despărțământului central al Asociației «Astra», cu sediul în orașul Zălau și cu organizații locale în Carei, Șimleul-Silvaniei, Băsești, Crasna, Jibou, Tășnad și Valea-lui-Mihai.

Fundația Culturală Regală «Principele Carol» are cămine culturale în Benesat, Dobrin, Motiș, Nușfalău și Treznea.

Liga Culturală activează în comuna Acăș.

Casa Școalelor și a Culturii Poporului întreține în județ 123 cămine culturale, 9 societăți muzicale și 13 biblioteci, adică în total 145 organizații culturale, dintre care, 42 au personalitate juridică.

Alte instituții culturale. Soc. tinerilor intelectuali români (Zălanii), Soc. de lectură a meseriașilor (Zălanii), Asoc. «David Praporgescu» (Șimleul-Silvaniei), 2 asociații culturale maghiare (Carei).

8 societăți corale bisericești, 6 cinematografe, 7 societăți sportive și 11 societăți de vânatoare.

RELIGIE

Confesiuni. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, din totalul locuitorilor județului 52,4% sunt greco-catolici și 4,4% sunt ortodocși. Restul populației aparține altor confesiuni.

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 238 biserici greco-catolice, 26 ortodoxe, 32 romano-catolice,

99 reformate, 2 lutherane, 31 case de rugăciune baptiste, 1 adventistă, 1 evanghelistă, 31 sinagogi și case de rugăciune evreiești.

2 mănăstiri romano-catolice, (1 franciscană la Căpleni și 1 a minorităților la Carei).

Instituții bisericești. 2 vicariate greco-catolice, 9 protopopiate greco-catolice, 1 ortodox, 2 reformate.

Județul S. se află în eparhia Episcopiei greco-catolice a Maramureșului (Mitropolia de Alba-Iulia și Făgăraș), și în eparhia Episcopiei ortodoxe a Vadului, Feleacului și Clujului (Mitropolia Ardealului, Banatului, Crișanei și Maramureșului).

ADMINISTRAȚIE

Organizare administrativă. Capitala județului S. este orașul Zălau. Județul are 3 orașe (Zălau, Carei și Șimleul Silvaniei) și 286 sate împărțite astfel:

I. Plasa Buciumi	23 sate
II. Plasa Carei	23 sate
III. Plasa Cehul-Silvaniei	39 sate
IV. Plasa Crasna	30 sate
V. Plasa Jibou	34 sate

VI. Plasa Supurul-de-Jos	22 sate
VII. Plasa Șimleul-Silvaniei	39 sate
VIII. Plasa Tășnad	28 sate
IX. Plasa Valea-lui-Mihai	17 sate
X. Plasa Zălau	31 sate

Organizare judecătorească. Un tribunal la Zălau cu 2 secțiuni, 12 magistrați, 1 prim-procuror și 1 procuror, în circumscripția Curții de Apel din Oradea.

8 judecătorii la Zălau, Carei, Șimleul-Silvaniei, Cehul-Silvaniei, Crasna, Jibou, Tășnad-Blaja și Valea-lui-Mihai, cu un total de 21 magistrați.

Organizare sanitară. Spitale de stat la Zălau, Carei și Șimleul-Silvaniei; 1 spital comunal în comuna Cămin și 2 spitale particulare în orașul Carei. Dispensare comunale la Șimleul-Silvaniei și Tășnad. Serviciul sanitar al județului și serviciile sanitare ale orașelor Zălau, Carei și Șimleul-Silvaniei.

Asistență și prevedere socială. 2 oficii de asigurări sociale la Zălau și Carei, cu organizații medicale în Zălau, Carei, Șimleul-Silvaniei, Valea-lui-Mihai, Andrid, Surduc, Cehul-Silvaniei, Tășnad, Crasna, Jibou și Nușfalău (total 14 medici).

Soc. «Crucea Roșie» are filiale la Zălau, Carei și Crasna. Uniunea femeilor române sălăjene activează la Zălau, Carei și Șimleul-Silvaniei.

Soc. femeilor române, Soc. femeilor reformat, Soc. fetelor evreice, 2 societăți de înmormântare, 2 azile de infirmi și 1 cămin de ucenici la Zălau.

Oficiu I.O.V., Reuniunea fetelor romano-catolice, Asoc. fetelor reformat, 3 societăți de binefacere evreiești și 2 azile la Carei.

1 orfelinat și 1 azil la Șimleul-Silvaniei.

20 societăți de asistență și binefacere în comunele rurale din județ.

PRINCIPALE AȘEZĂRI

Zălau, capitala județului. (Vez. monografiile orașelor reședință).

Carei, comună urbană, așezată aproape de graniță în valea Crasnei, la 95 km de reședința județului, 185 km de Cluj și 611 km de București. Stație c.f. pe liniile Oradea-Satu-Mare și Zălau-Carei.

Are 16.288 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul orașului pe exercițiul 1936/37 se ridică la suma de 11.905.000 lei.

1 fabrică de hârtie, 1 de săpun și ulei, 1 de spirt, 1 de nasturi, 3 de tricotate, 1 de frânghii, 4 de cărămidă și 1 turnătorie de fier. Comerț cu cereale, animale, piei, fructe. Bâlciuri anuale la: 4 Februarie, 12 Aprilie, 3 Iunie, 12 Septembrie și 6 Decembrie.

Banca «Casa Noastră», Banca populară «Granița de Nord», 2 case de păstrare.

Liceul de băieți «Vasile Lucaciu» Școală normală de băieți, Gimnaziu de fete, Gimnaziu industrial de băieți,

2 școli primare (1 de băieți, 1 de fete), 6 școli primare confesionale, 3 grădini de copii.

Despărțământul «Astrei», 2 asociații culturale maghiare, 8 biblioteci, 2 coruri bisericești, 1 cinematograful, 2 soc. sportive.

1 biserică ortodoxă, 1 greco-catolică, 1 romano-catolică, 1 ruteană, 1 mănăstire romano-catolică a minorităților, 1 biserică reformată, 1 evanghelică, 2 sinagogi.

1 vicariat greco-catolic, 1 protopopiat reformat.

Primărie, Pretură, Judecătoria de Ocol, Percepție fiscală, Serviciu sanitar, Serviciu veterinar, Serviciu tehnic, Notar public, Poliție, Pompieri, 2 oficii P.T.T., Oficiu telefonic.

Asociația avocaților, Reuniunea comercianților.

Uzină electrică, pavaj de asfalt și granit.

3 spitale (1 de stat și 2 particulare).

Casa Asigurărilor Sociale, Soc. «Crucea Roșie», Oficiu I.O.V., Uniunea femeilor române sălăjene, Reuniunea fetelor romano-catolice, Asoc. fetelor reformat, 3 societăți de binefacere evreiești și 2 azile.

Șimleul-Silvaniei, comună urbană, așezată în partea S.V. a județului între dealuri, pe valea Crasnei, la 25 km de reședința județului, 115 km de Cluj și 551 km de București. Stație c.f. pe linia Săcuieni-Sărmășag.

Cetatea lui Stefan Bathory zidită la 1590.

Are 7.643 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul orașului pe exercițiul 1936/37 se ridică la suma de 5.012.525 lei.

2 fabrici de spirt, 1 de oțet.

Comerț de cereale, animale, piei, brânzeturi, fructe.

Banca Națională (agenție), Banca «Silvania», Banca Generală Economică, Banca Federală, Banca Comercială și Industrială, Banca Populară «Muncitorul», Banca Cooperativa Industrișilor, Casa de păstrare, Sucursala Casei de păstrare și băncii de credit din Zălau, Banca economilor din Sălaj, Casa de credit a agricultorilor din Sălaj.

Liceul de băieți «S. Bărnăuș», Școala normală de fete «Domnița Ileana», Școala inferioară de agricultură, 4 școli primare (din care 2 sunt confesionale), 1 grădină de copii.

Despărțământul Asociației Culturale «Astra», Asociația Culturală «David Praporgescu».

1 cinematograful, 1 soc. de vânatoare.

1 biserică greco-catolică, 1 reformată, 1 sinagogă.

Vicariat greco-catolic.

Primărie, Pretură, Judecătoria de ocol, Percepție fiscală, Serviciul sanitar, Serviciul veterinar, Serviciu tehnic, Regiune agricolă, Ocol silvic, Pompieri, Poliție, Notar public, Oficiu P.T.T. Oficiu telefonic.

Sfatul Negustoresc.

Uzină electrică.

1 spital de stat, 1 dispensar comunal.

Casa Asigurărilor Sociale, Uniunea femeilor române sălăjene, 1 orfelinat, 1 azil.

LOCALITĂȚILE DIN JUDEȚUL SĂLAJ

A) Orașe

1. Zălau (capitala județului).
2. Carei
3. Șimleul-Silvaniei

B) Sate

I. PLASA BUCIUMI

1. Agrij
2. Bălan
3. Bodia
4. Bogdana
5. Bozna
6. Brusturi
7. Buciumi
8. Chechiș
9. Chendrea
10. Creaca
11. Ciumârna
12. Gălpăia
13. Jac
14. Păuș
15. Racăș
16. Răstolț
17. Răstolț-Deșert
18. Romita
19. Sângeorzul-de-Meș

20. Stăna
21. Treznea
22. Unguraș
23. Vașcapău

II. PLASA CAREI

1. Berea
2. Berveni
3. Cămin
4. Căpleni
5. Ciumești
6. Domănești
7. Foeni
8. Ghenciu
9. Ghilvaciu
10. Horea
11. Istrău
12. Lucăceni
13. Marna-Nouă
14. Moftinul-Mare
15. Moftinul-Mic
16. Petrești
17. Portița
18. Resighe
19. Sanislău
20. Sănmiclăuș
21. Tiream

22. Urziceni
23. Vezendiu

III. PLASA CEHUL-SILVANIEI

1. Arduzel
2. Ariniș
3. Asuajul-de-Jos
4. Asuajul-de-Sus
5. Băița
6. Băsești
7. Bărsăul-de-Jos
8. Bărsăul-de-Sus
9. Benesat
10. Biuș
11. Bulgari
12. Cehul-Silvaniei
13. Chelița
14. Deja
15. Gărdani
16. Giurtelecul-Hododului
17. Horoatul-Cehului
18. Leleiu
19. Mănău
20. Mineu
21. Motiș
22. Nădiș

23. Noțig
24. Oarța-de-Jos
25. Oarța-de-Sus
26. Odăști
27. Orțița
28. Sălăjiș
29. Sălsig
30. Seliște
31. Someș-Uileac
32. Stremț
33. Tămășești
34. Tohat
35. Ticău
36. Ulciug
37. Ulmeni
38. Urmeniș
39. Vicea

IV. PLASA CRASNA

1. Ban
2. Bănișor
3. Boianul-Crasnei
4. Cățălul
5. Cățăluș
6. Cizer
7. Crasna
8. Fizeș

9. Horoatul-Crasnei
10. Hurezul-Mic
11. Huseni
12. Lazuri
13. Mal
14. Marin
15. Pecein
16. Petenia
17. Plesca
18. Ponița
19. Preuteasa
20. Pria
21. Ratin
22. Recea
23. Sâg
24. Sârbi
25. Stârciu
26. Șerădeiu
27. Tusa
28. Vălcăul-de-Jos
29. Vălcăul-de-sus
30. Vârșolț

V. PLASA JIBOU

1. Aluniș
2. Băbeni
3. Bârsa
4. Borza
5. Brăglez
6. Chechiș
7. Cheud
8. Ciglean
9. Ciocmani
10. Cristolțel
11. Cristolțul-Mare
12. Cuceu
13. Domnin
14. Firminiș
15. Gălgău
16. Husia
17. Inău
18. Jibou
19. Lupeala
20. Muncel
21. Năpradea
22. Poptelec
23. Prodănești
24. Rona
25. Solona
26. Someș-Gurislău
27. Someș-Odorheiu
28. Surduc

29. Șolmuș
30. Tihău
31. Traniș
32. Turbuța
33. Var
34. Vădurele

VI. PLASA SUPURUL-DE-JOS

1. Acăș
2. Babța
3. Bicăz
4. Bogdand
5. Chieșd
6. Ciuta
7. Corni
8. Corund
9. Dersida
10. Dobra
11. Giorocuta
12. Hodod
13. Hurezul-Mare
14. Mihăieni
15. Nadișul-Hododului
16. Racova
17. Ser
18. Sighetul-Silvaniei
19. Supurul-de-Jos
20. Supurul-de-Sus
21. Tegea
22. Unimăt

VII. PLASA ȘIMLEUL-SILVANIEI

1. Aleuș
2. Bădăcin
3. Bilghez
4. Bobota
5. Boghiș
6. Bozieș
7. Camăr
8. Carastelec
9. Câmpia
10. Ceheiu
11. Cerișa
12. Cosniciul-de-Jos
13. Cosniciul-de-Sus
14. Cristelec
15. Doh
16. Drighiu
17. Dumuslău

18. Giurtelecul-Șimleului
19. Halmășd
20. Ilișua
21. Ip
22. Iaz
23. Leșmir
24. Lompirt
25. Marca
26. Măeriște
27. Mălădia
28. Nușfalău
29. Pereceiu
30. Plopiș
31. Porț
32. Siciu
33. Subcetate
34. Șumal
35. Uileacul-Șimleului
36. Valea-Târnei
37. Valea-Ungurului
38. Zalnoc
39. Zăuan

VIII. PLASA TĂȘNAD

1. Becheni
2. Boianul-Mare
3. Cănaș
4. Cean
5. Cehal
6. Cehăluț
7. Chegea
8. Chereușa
9. Cig
10. Eriu-Sâncraiu
11. Ghirolț
12. Hotoan
13. Metenjiu
14. Orbău
15. Pagaia
16. Pătal
17. Pățalușa
18. Pir
19. Reghea
20. Santău
21. Satu-Mic
22. Săcășeni
23. Sărăuad
24. Sărvăzăl
25. Săuca
26. Silvaș
27. Sudurău
28. Tășnad

IX. PLASA VALEA LUI MIHAI

1. Adoni
2. Andrid
3. Cheșereu
4. Chiniz
5. Curtuișeni
6. Dindești
7. Galoșpetreu
8. Irina
9. Otomani
10. Pișcolt
11. Salacea
12. Scărișoara-Nouă
13. Silindru
14. Șimian
15. Tarcea
16. Valea-lui-Mihai
17. Vășad

X. PLASA ZĂLAU

1. Aghireș
2. Archid
3. Badon
4. Bocșa
5. Bocșița
6. Borla
7. Brebi
8. Chilioara
9. Cloara
10. Coșciu
11. Cristur-Crișeni
12. Crișeni
13. Curitau
14. Dioșod
15. Doba-Mare
16. Doba-Mică
17. Dobrin
18. Fetindia
19. Gârceiu
20. Gurislău
21. Herecleau
22. Mirșid
23. Mocirla
24. Moigrad
25. Naimon
26. Ortelec (suburb.)
27. Panic
28. Samșud
29. Sâncraiu-Silvaniei
30. Sărmășag
31. Verveghiu

VAS DIN EPOCA ROMANĂ

JUDEȚUL SATU-MARE

Stema. Scut scartelat. În primul cartier, roșu, un cerb negru mergând spre stânga; în al doilea, albastru, un măr de argint, cu mere de aur, în al treilea, albastru, un snop de grâu de aur; în al patrulea, roșu, o frunză de viță verde, cu un strugure de aur (reprezintă bogățiile principale ale județului), peste totul, pe verde, un turn de cetate, de argint, crenelat, cu poartă arcuită și două ferestre dreptunghiulare (reprezintă vechea cetate a Chioarului). Este vechea stemă, rectificată.

GEOGRAFIE

Așezare. Județul S.-M. este așezat în colțul N.-V. al României la granița din spre Ungaria și Cehoslovacia și în cursul inferior al Someșului.

Suprafața: 4.242 km².

Infățișarea pământului. Regiunea apuseană a județului face parte din câmpia Tisei, care și aici este joasă, foarte netedă și, pe mari întinderi, mlăștinoasă. Către răsărit, câmpia pătrunde între dealuri, în chip de golf; apoi, înălțându-se și devenind deluroasă, e încadrată între munți, mai înalți la N. (munții vulcanici ai *Gutâului* și *Oașului*), mai scunzi, la Sud (munții *Lăpușului*). Astfel cea mai mare parte a ținutului și anume regiunea cea mai din vechi și mai bine populată se prezintă ca o depresiune, întâin șeasă apoi deluroasă ramificată pe valea Someșului și a afluenților săi. Compartimentul estic al acestei depresiuni, cel mai înalt dintre toate se numește Țara Lăpușului și este împărțit între județul S.-M. și județul Someșului. Compartimentul din spre Sud este cel mai fragmentat de ape, mai haotic și se numește Țara Chioarului. Un alt golf de câmpie, pătrunde în munții Oașului și formează «Țara Oașului», de forma rotundă și cu fundul deluros în cea mai mare parte.

Climă și ape. În partea vestică a județului, clima este de tip panonic adică, deși bogată în contraste ca și cea pontică, totuși mai umedă (între 600—700 mm precipitațiuni anual) decât aceasta din urmă. Cu cât înaintăm spre răsăritul ținutului însă, clima devine mai aspră și mai ploioasă (între 1.000—1.200 mm precipitațiuni anual pe povârnișurile munților Vulcanici expuse vântului de apus dominant în toată partea vestică a țării). Merită o mențiune specială și faptul că adăpostul pe care munții îl oferă față de Crivăț, face ca, în unele regiuni ale județului, iernile să fie atât de potolite, încât pot crește unele plante mediteraneice. (Exemplu: regiunea Baia-Mare).

Apele sunt numeroase și se strâng toate în Someș; din munți, vin *Lăpușul* și *Turul*; din dealuri, *Crasna*.

Vegetație. Pădurile (de fag în munții Vulcanici, de stejar, în dealuri și câmpie) acopereau odată întreg județul. Azi însă ele au dispărut prin tăiere, din cea mai mare parte a câmpiei și din depresiuni. În afara lor, în regiunile mlăștinoase ale câmpiei, se întâlnesc întinse stuhării și păduri de esențe albe; pe dunele de nisip din colțul vestic al județului, pădurile de mesteacăn se asociază cu vegetația arenacee; iar sub munte, în părțile Băii-Mari, au fost culti-

vate și cresc azi în formă spontană, păduri de castani dulci.

Bogății minerale. Pe povârnișurile S-V ale munților Vulcanici, în regiunea Baia-Mare (Baia-Mare, Cavnic, etc.), andesitele cuprind filoane aurifere exploatate încă din vremea Romanilor. În colțul nordic al județului, se găsesc zăcămintele de lignit iar în cel vestic, turbă.

ISTORIE

Vechime și dezvoltare istorică. Județul S.-M. și-a luat numele dela cetatea Sătmarului, care, după tradiție ar fi existat înainte de invazia ungarilor. Acest ținut e domnit de timpuriu de cnezi și voievozi români.

În veacul XIV, se constată documentar un cnezat al Românilor, din comitatele Beregh și Sătmar și se face mențiune despre un Stanislau voevod al Românilor.

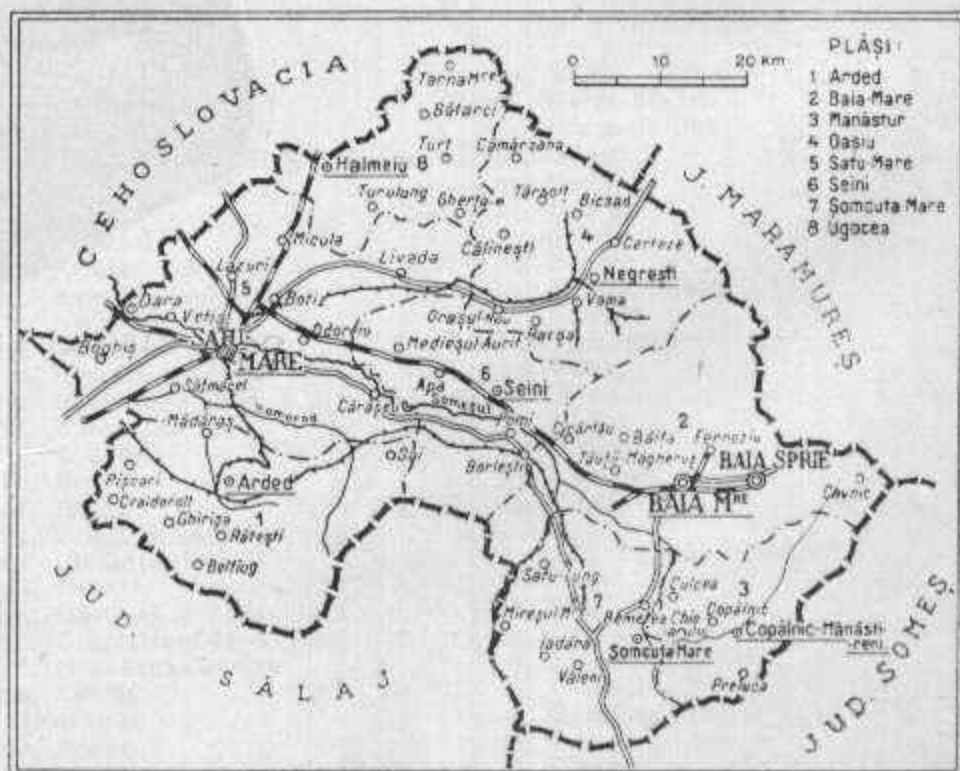
În veacul XV, se aflau aci 8 cetăți (Baia-Mare, Ecșed, Ardud, Carei, Moftiu, Megieș, Sătmar, și Seini), 12 orașe-târguri (printre cari Sătmar, Baia-Mare, Baia-Sprie, Carei) și 340 de sate. Dela 1526 capitala județului s'a mutat din Sătmar, timp de veacuri, în 40 de locuri diferite. La începutul veacului trecut se instalase la Carei.

Județului Sătmar i-a fost încorporată, după Unire, țara Chioarului din care o parte depinsese până atunci de fostul județ Solnoc-Dobâca.

Ținut absolut românesc, Chioarul primește dela 1566 o organizație proprie, cu caracter militar. Comandantul lui este un *căpitan*. Satele sunt grupate în *voievodate*. La acea epocă se aflau după documente, 11 voievozi în țara Chioarului.

Aici, la Șişești, a fost locul unde s'a născut și a păstorit marele român Vasile Lucaci.

Monumente istorice. Biserica din Baia Sprie, ridicată în 1789, cu o frumoasă tâmplă sculptată și icoane anterioare epocii de construcție.

Biserica veche din Șişești, o modestă construcție cu frumoase ornamente exterioare. Intrarea sculptată poartă data 1775.

Lângă vechea biserică s'a ridicat, prin strădania preotului Vasile Lucaciu, în epoca celei mai cumplite prigoane biserică nouă pe care marele luptător naționalist a săpat inscripția: *In Sancta Unione omnium Romanorum*, închinând-o astfel idealului românilor de pretutindeni.

Biserica din Dănești, asemănătoare cu cea din Baia-Spie, ridicată în 1795.

Biserica de lemn din Șurdești, de tipul tradițional al bisericilor din Maramureș, cu o turlă înaltă de 54 metri. Pictura bisericii, de o mare frumusețe, inspirată de Apocalips, e un adevărat monument de artă populară.

Bisericile de lemn din Plopiș, Lăschia, Vad și Berința, datând din secolul XVIII-ea, variante ale bisericii din Șurdești, exemplare de mare frumusețe ale artei noastre populare.

POPULAȚIE

Starea populației. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, județul S.-M. numără 295.131 locuitori.

Populația județului este repartizată astfel:

a) Pe orașe și plăși, după sex

Unități administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbați	Femei
Total județ	295.131	145.878	149.253
Total urban	68.056	34.015	34.041
1. Municipiul Satu-Mare	49.917	25.363	24.554
2. Orașul Baia-Mare	13.986	6.652	7.334
3. Orașul Baia-Spie	4.153	2.000	2.153
Total rural	227.075	111.863	115.212
1. Plasa Ardeu	29.745	14.714	15.031
2. Plasa Baia-Mare	35.378	17.275	18.103
3. Plasa Mănăstur	15.879	7.785	8.094
4. Plasa Oașiu	28.306	14.218	14.088
5. Plasa Satu-Mare	41.674	20.345	21.329
6. Plasa Seini	26.009	12.685	13.324
7. Plasa Șomcuta-Mare	25.204	12.582	12.622
8. Plasa Ugocea	24.880	12.259	12.621

b) Pe grupe de vârstă

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele	295.131	30—49 ani	67.230
0—9 ani	75.471	50—69 ani	35.256
10—29 ani	109.098	70 ani și peste	6.960
		Vârstă nedecarată	1.116

Mișcarea populației. Datele fundamentale ale mișcării populației în județul S.-M., după cifrele publicate în *Buletinul Demografic al României* în perioada 1931—1936, sunt următoarele:

Anul	Cifra probabilă a populației județului la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proporții la 1.000 locuitori		
		Născuți vii	Morți	Excedent natural	Născuți vii	Morți	Excedent natural
1931—1935 medie anuală	—	8.889	5.740	3.149	29,3	18,9	10,4
1931	296.756	8.963	5.715	3.248	30,2	19,3	10,9
1932	300.425	9.498	6.144	3.354	31,6	20,5	11,1
1933	303.086	8.525	5.483	3.042	28,1	18,1	10,0
1934	306.475	8.688	5.364	3.324	28,3	17,5	10,8
1935	309.371	8.775	5.994	2.781	28,4	19,4	9,0
1936	312.652	9.229	5.790	3.439	29,5	18,5	11,0

La data de 1 Iulie 1937 cifra probabilă a populației județului S.-M. a fost de 316.253 locuitori. Față de populația numărată la recensământul din 1930 și anume 295.131

locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 21.122 locuitori în timp de șase ani și jumătate ceea ce corespunde unei creșteri de 7,2%.

INFĂȚIȘARE SOCIALĂ

Ca aspect geografic, județul S.-M. e tot atât de variat ca și Bihorul: munți la Răsărit, dealuri în partea de mijloc, șes la Apus. Ca aspect social, el e în adevăr un județ de elită. Atâția dintre fiii acestui județ se bucură de un mare renume. Cine n'a auzit de Pinte Viteazul? Este oare nume mai mult întrebuițat în toponimia Ardealului de Nord ca al acestui Viteaz? Nu se numește «Șatra Pintii», un masiv între Baia-Mare și Lăpuș? Nu se găsește apoi, între Baia-Mare și Satu-Mare, muntele «Comșa», de pe care Pinte ar fi tras cu tunul în cetatea Medieșului? Nu curge din vârful Codrului Sătmărean spre Soconzel «pârâul Pintii»? Nu e aproape în fiecare sat câte un izvor al Pintii? Nu fixează legenda, de acord cu istoria, moartea acestui Viteaz la poarta cetății Baia-Mare? Nu spune o legendă în versuri: «Moartea Pintii că-i așe: Cu trei spice de grâu sfânt, Și-un plumb mândru de argint, Pîn furcușă pieptului, Unde-i greu voinicului»? Nu leagă o altă legendă locală moartea lui de «trei grăunțe de piper, trei grăunțe de grâu de primăvară, trei cuiuțe de potcoavă și trei grăunțe de tămâie»? Nu se arată la «Scaune», pe Gutâi, pivnița, unde ar fi ascunse bogățiile aduse de acest Viteaz de departe din Țara Leșească?

Și n'a dat Sătmăruș neamului românesc în zilele noastre un alt Pinte Viteazul, în leul dela Șişești, preotul unit Vasile Lucaciu? Este oare, nu instituție națională ori colț de pământ românesc, ei țară mai însemnată din lume, unde acest luptător să nu fi fost de față, când trebuia apărută cauza neamului său? N'a luat el de atâtea ori drumul Romei, al Parisului, al Londrei înainte de războiul mondial, al țărilor scandinave și chiar al Americii în timpul acestui război, ca să se facă dreptate Românilor? Și ce nume de seamă au cei doi pictori Carol și Alexandru Sătmări? Nu este acesta din urmă descoperitorul Balcicului pitoresc, precum și al Sighișoarei, acest Nürnberg al României? N'are municipiul Satu Mare un conservator, iar Baia-Mare o școală de pictură?

De sentimentele românești ale Sătmărenilor nu se poate îndoi nimeni. Procesul din 1913—1914 al părintelui canonic onorar Gheorghe Murășan și al credincioșilor săi Români uniți din Moftinul Mic la tribunalul din Satu Mare rămâne celebru. Alături de procesul «Memorandului» din Cluj (1894), el arată cât de dezvoltată era conștiința națională a Românilor chiar într-o regiune pe care Maghiarii își închipuiau că au cucerit-o definitiv.

Două ținuturi din acest județ sunt mai izolate și au o infățișare particulară: Chioarul și Oașul. Chioarul a fost multă vreme un district aparte cu conducători români. Între căpitani acestui district, trebuie amintit deputatul Sigismund Pap, fost profesor la liceul din Beiuș, director al ziarului «Concordia». Mare a fost și e interesul Chioarenilor pentru «Astra», cea mai veche și mai binemeritată societate culturală românească din Ardeal. În cadrele ei, doreau Chioarenii să-și deschidă un liceu la Șomcuta Mare. Adunările ei aveau mare răsunet în sufletul mulțimii. Un poet popular din partea locului se prezenta astfel: *Eu-s poetul Văsălie Cu gând bun și cu trezie: De naștere Chioarean Și nepot al lui Traian.*

Ținut foarte interesant e Oașul. El e un platou înalt de peste 200 m, înconjurat de munți, a căror înălțime variază între 400 și 1.200 m. Acești munți se deschid la Sud-Vest, înlesnind comunicația cu restul județului. Râul Tur, afluent al Tisei, adăpat și el de multe pâraie, îl străbate pe la mijloc, dela răsărit la apus. Oșanii, cam 20.000 de suflete, vorbind un frumos grain arhaic, locuiesc în următoarele comune: Negrești, Certeghe, Bicsad, Boinești, Călinești, Cărmărzana, Lechința, Racșa, Prilog, Târșolt, Trip, Tur, Vama, Moșeni, Remetea și Oaș-Orașul Nou.

Oșanul e voinic, brun, cu păr foarte negru, lung, retezat la ceafă și în frunte, cu ochi vioi, frunte bombată, față rotundă, umerii obrazului puțin dezvoltati. Oșanca dimpotrivă are fruntea descoperită, părul fiind pieptănat cu îngrijire, cu cărare la mijloc și împletit la fete în 2 coade, prinse de

INVÂRTITA

cingătoare. Portul bărbătesc e simplu: O cămașă scurtă, numită *uios*, cu mâneci largi; izmene de asemenea largi, terminate în partea de jos cu ciucuri (« roit ») numite *gaci*. Gacii sunt prinși cu brăcinar. Între cămașă și gaci cei mai cu dare de mână poartă curea lată de 25—30 cm din care nu lipsește nicicând cuțitul. Mi-aduc aminte cum au defilat tinerii Oșeni la desvelirea monumentului lui Lucaciu în Satu-Mare, în marș de fluierături haiducești, toți cu cuțitele în mâini, pe care le străfulgeră în aer, amenințând oarecum pe dușmanii care vor să le calce granițele. Unul, cap de coloană, chiui voinicește: *Puiul tatii al mai mic, Pune mâna pe cuțit Și-l doboară la pământ, Hop, hop!* — Picioarele le înfășoară în obiele și le încalță în opinci; la sărbători în cisme. Caracteristică e *straița* (traista) Oșanului pe care o poartă de mic. Flăcăii în zilele comune au straiță de pânză albă; la sărbători, ea e împodobită cu cusături frumoase. Cei însurați, în loc de straiță, poartă *tașcă* de piele, împodobită cu *șintșoare* și *zele*. În tașcă ține pipa și jascăul, banii, când îi are, și alte mărunțișuri. Pe cap, *clap* (pălărie) de pâslă neagră cu marginile întoarse drept în sus; iarna, cușmă.

Fetele când sunt mici poartă ca și băieții cămașă lungă. Când sunt mari, cămașă scurtă până în brâu, iar din brâu în jos fuste *pîndeleu* de pânză, apoi *radie* din stofă cumpărată sau surț din pânză, prinse de brâu. Cingătoarea de sărbătoare cu multe cusături se numește *pocmată*. *Sucna* sau rochia e din stofă cumpărată și se poartă la sărbători și iarna. Femeile umblă de obicei desculțe; uneori cu cisme. Pe cât sunt de blânzi în împrejurări normale, pe atât sunt de aprigi la mânie. Nu sunt rare cazurile de omor. De altfel sunt miloși; fac bucuros clacă de pomană pentru văduve, orfani, neputincioși. Pământ puțin, dar bun; prune, mere, nuci de calitate.

Pentru spiritul gospodăresc al Oșanului e caracteristică următoarea vorbă: Un administrator a zis către un popă să sădească trei sute de nuci că va căpăta trei sute de lei. Popa a sădit nucii și s'a dus la administrator după bani. Acesta a întrebat: Prinsu-s'au nucii? Popa a răspuns că s'au prins și să vină să-i vadă. Administratorul a spus: Așteaptă că vor rodi nucii și roada va fi a dumitale!

Din timpul oropsirii maghiare, filologul Gustav Weigand a însemnat apoi următorul cântec simbolic dela Ileana Tupchiță din Șisești: *Colo'n jos la țară'n jos Se strâng cucii de pe țară Și cântă de se omoară. În vârful nucului Cântă puiul cucului. Mai în jos la crângurele Plânge-o pasere cu jele. Merge cucul și-o întreabă: De ce plângi, pasere dragă? — Cum amarul meu n'oiu plânge, Că mămuca mi-o murit Și tătuca s'o'nsurat Rea maștehă mi-o luat. Bota'n mână mi-a dat, Ulița mi-a arătat: — Du-te'n lume și te ține; Mai mult nu-i ședea cu mine!* i. g.

ECONOMIE

Județul S.-M. industrial și agricol, are un aspect economic complex. Situat la un important punct de trafic

cu străinătatea, județul are și o bogată activitate comercială.

Agricultură. Județul ocupă o suprafață totală de 424.200 ha. Suprafața arabilă este de 154.625 ha, adică 36,45% din suprafața județului și 0,52% din suprafața totală a țării.

Din suprafața arabilă a județului, marea proprietate deține 13.004 ha, adică 8,41%, iar mica proprietate 141.621 ha, adică 91,59%.

Din totalul suprafeței arabile, *cerealele* ocupă 108.212 ha, astfel repartizate:

Grâul ocupă 43.581 ha, cu o producție de 446.913 chint. (prod. medie la ha 10,3 chint.), în valoare de 177 mil. lei.

Porumbul ocupă 38.037 ha, cu o producție de 218.442 chint. (prod. medie la ha 5,7 chint.), în valoare de 51 mil. lei.

Ovăzul ocupă 14.602 ha, cu o producție de 129.668 chint. (prod. medie la

ha 8,9 chint.), în valoare de 39 mil. lei.

Secara ocupă 9.620 ha, cu o producție de 111.932 chint. (prod. medie la ha 11,6 chint.), în valoare de 32 mil. lei.

Orzul ocupă 2.205 ha, cu o producție de 20.966 chint. (prod. medie la ha 9,5 chint.), în valoare de 5 mil. lei.

Meiul ocupă 133 ha, *hrișca* 18 ha și *măturile* 16 ha.

Fânețele cultivate și alte culturi furajere ocupă 18.935 ha. Din această suprafață *trifoiul* ocupă 9.549 ha, cu o producție de 270.403 ha fân (media la ha 28,3 chint.), în valoare de 36 mil. lei și 3.969 chint. sămânță (media la ha 0,4 chint.). *Lucerna* ocupă 3.132 ha, cu o producție de 103.330 chint. fân (media la ha 34,0 chint.), în valoare de 14 mil. lei și 1.338 chint. sămânță (media la ha 0,4 chint.). *Rădăcinile de nutreț* ocupă 1.303 ha, cu o producție de 63.426 chint. (media la ha 48,6 chint.), în valoare de 4 mil. lei.

Plantele alimentare ocupă 5.949 ha. Din această suprafață *cartofii* ocupă 4.008 ha, cu o producție de 166.338 chint. (media la ha 41,5 chint.), în valoare de 21 mil. lei. *Varza* ocupă 742 ha, cu o producție de 24.971 ha (media la ha 33,6 chint.), în valoare de 5 mil. lei.

Cartofii printre porumb dau o producție de 10.941 chint. în valoare de 1 mil. lei. *Fasolea printre porumb* dă o producție de 8.932 chint., în valoare de 3 mil. lei. *Dovleci printre porumb* dau o producție de 75.238 chint., în valoare de 4 mil. lei.

Plantele industriale ocupă 6.838 ha. Din această suprafață *floarea soarelui* ocupă 4.212 ha, cu o producție de 29.725 chint. (media la ha 7,0 chint.), în valoare de 11 mil. lei. *Cânepa* ocupă 1.536 ha, cu o producție de 6.053 chint. fuior (media la ha 3,9 chint.), în valoare de 21 mil. lei și 3.173 chint. sămânță (media la ha 2,0 chint.), în valoare de 1 mil. lei. *Rapița* ocupă 567 ha, cu o producție de 3.184 chint. (media la ha 5,6 chint.), în valoare de 2 mil. lei.

Vegetație și culturi diverse. Din suprafața totală a județului (424.200 ha), ogoarele sterpe ocupă 14.691 ha.

Fânețele naturale ocupă 36.706 ha, cu o producție de 616.660 chint. (prod. medie la ha 16,8 chint.), în valoare de 68 mil. lei.

Pășunile ocupă 44.125 ha.

Pădurile ocupă 103.663 ha.

Livezile de pruni ocupă 4.736 ha, cu o producție de 26.048 chint. (prod. medie la ha 5,5 chint.), în valoare de 1 mil. lei.

Alți pomi fructiferi ocupă 3.672 ha.

Vița de vie ocupă 2.403 ha (din care viile pe rod 2.193 ha) cu o producție de 125.569 hl (prod. medie la ha 57,2 hl), în valoare de 55 mil. lei.

Creșterea animalelor. În județul S.-M. se aflau în anul 1935:

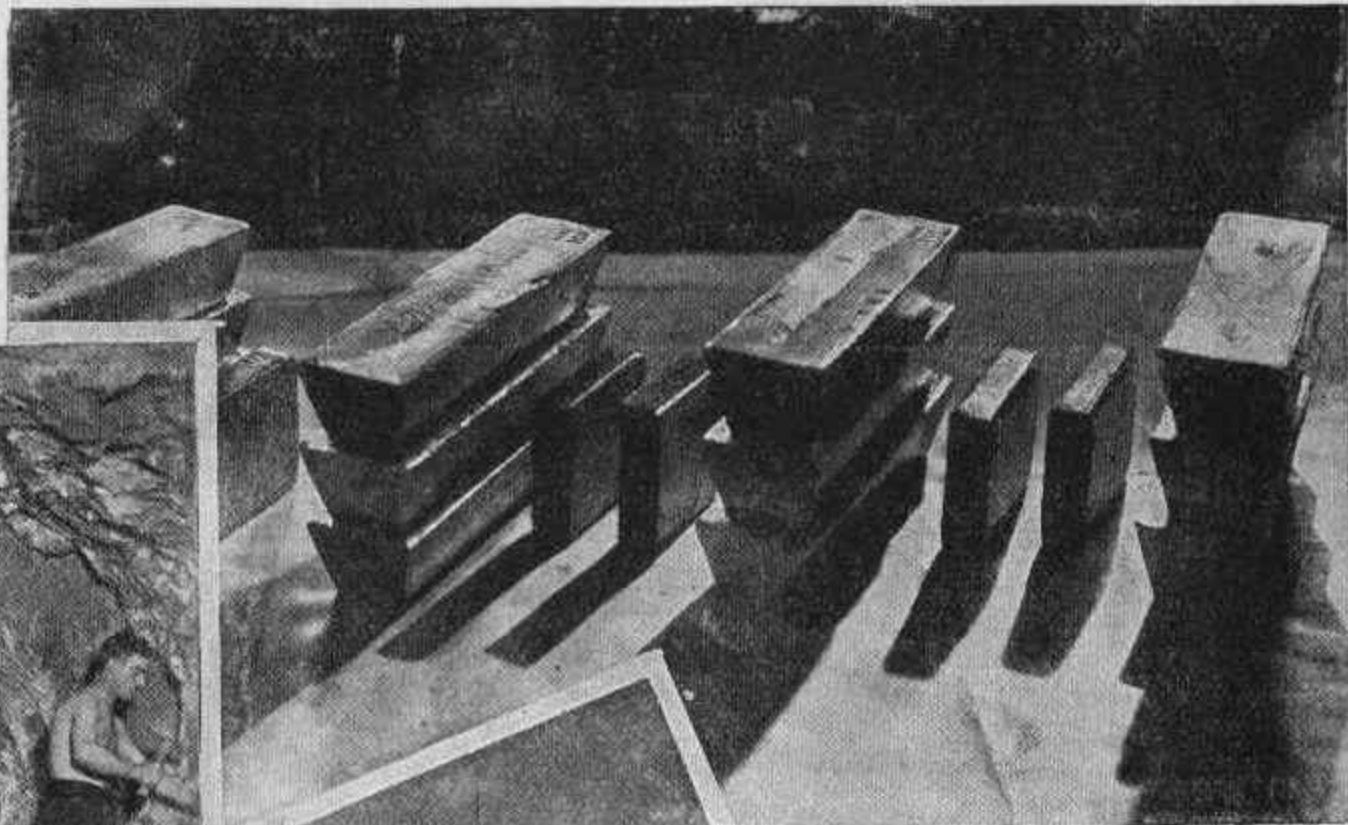
Cai 17.975, boi 87.381, oi 69.361, capre 7.219, porci 34.400, stupi sistematici 2.093 și stupi primitivi 5.190.

Industrie (fără municipiul Satu-Mare). 17 mori sistematice (2 la Baia-Mare, 2 la Craidorolt și câte una la Baia-Sprie, Bătarci, Cărășeu, Halmeu, Hideaga, Homorodul-de-Jos, Homorodul-de-Mijloc, Livada, Medieșul-Aurit, Pomi, Porumbesti, Turulung și Valea-Vinului); 2 fabrici de spirt

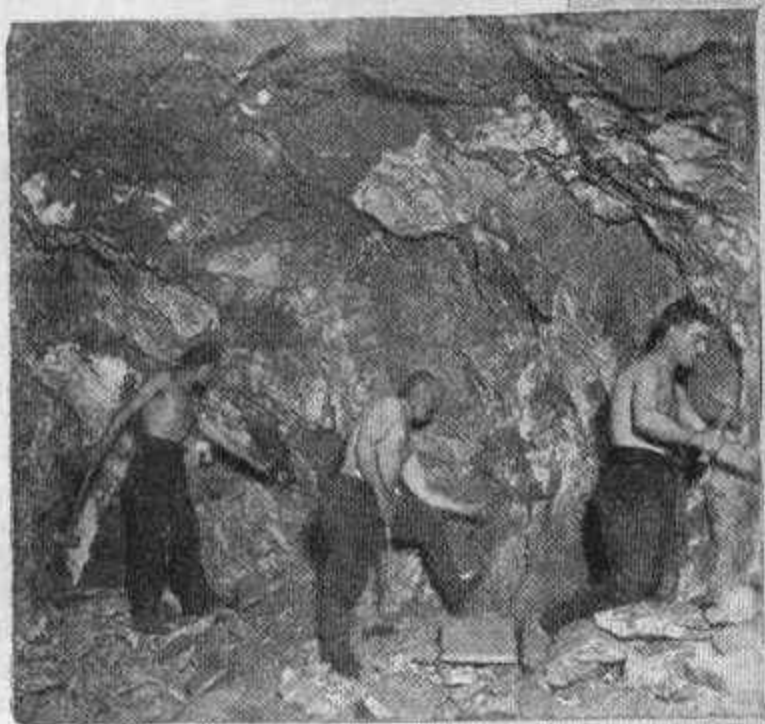

SATU-MARE

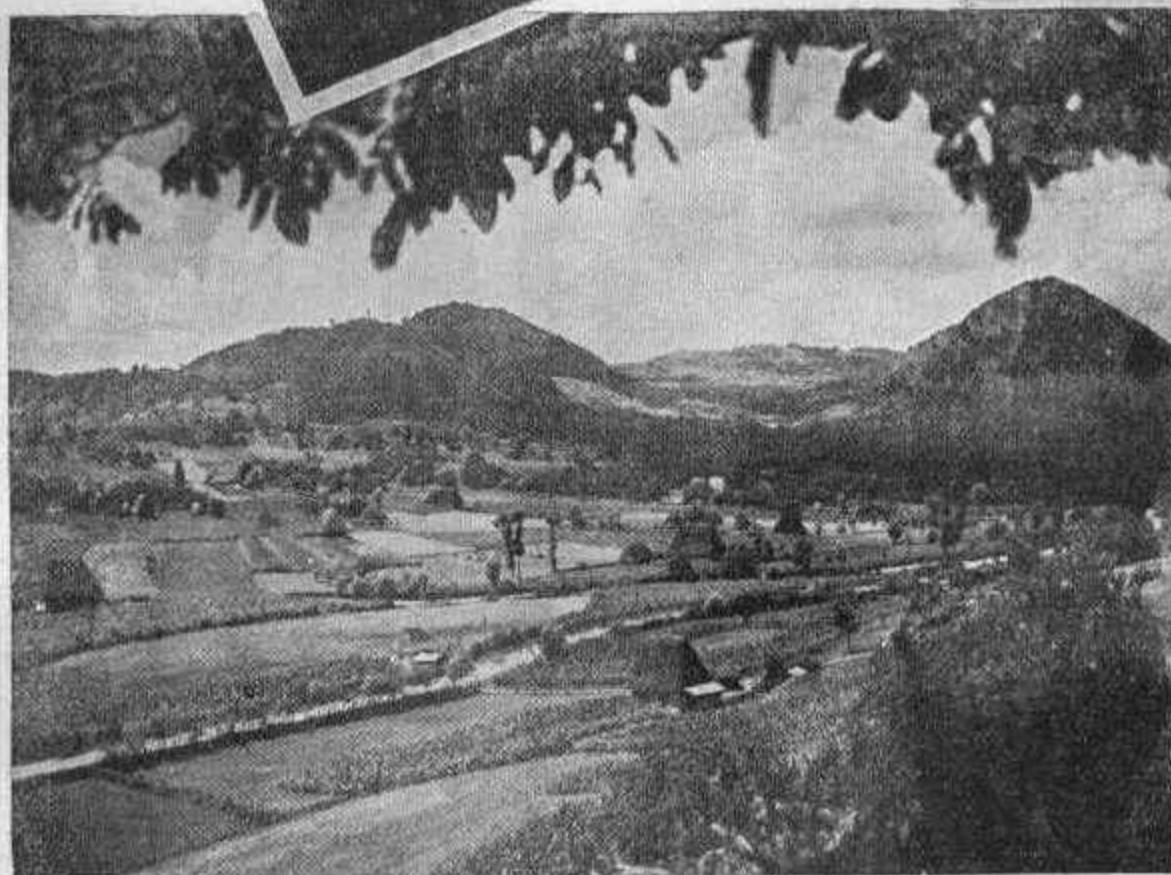
MINELE DELA BAIA-MARE:
LINGOURI DE AUR

MINERI LA BAIA-MARE

SATU-MARE:
VEDERI ALE ORAȘULUI

SATUL CĂMĂRZANA
(ȚARA OȘULUI)

și drojdie (la Halmen și Seini); 3 de vopsele, cerneluri tipografice, ceară de sigilat, etc. (2 la Baia-Mare și 1 la Crușior); 2 de acid sulfuric, metale (pe cale electrolitică), îngrășăminte artificiale, etc. (la Baia-Mare și Firiza-de-Jos); 1 uzină metalurgică a Statului (la Firiza-de-Jos); 1 stație de afinarea metale or nobile, a Statului (la Baia-Mare); 1 fabrică de unelte și articole agricole și miniere (la Baia-Mare); 4 de cherestea (2 la Baia-Mare, 1 la Negrești și 1 la Bicsad); 1 de mobile (la Baia-Mare); 1 de hârtie, șmirghel și pânză de emeri (la Seini); mine de aur, argint, cupru, plumb, zinc și sulf (la Baia-Mare, Baia-Spie, Băița, Chiuzbaia, Ciocârlău, Firiza-de-Jos, Ilba, Măgheruș, Nistru, Valea-Borcutului); cariere de nisip (la Baia-Mare); cariere de andezit-trahit (la Baia-Mare, Ciocârlău, Firiza-de-Jos, Ilba, Negrești, Săbișa, Seini); cariere de piatră de gresie la Ilba); cariere de ocră (la Crușior).

Din întreprinderile de mai sus următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei și peste ¹⁾: « Leopold Klein », spirt și drojdie, la Seini (inv. 10), « Phönix » cu 1 fabrică de acid sulfuric, acid clorhidric, sare Glauber, calaican, sare amară, sulfat de aluminiu, sulfat de cupru, piatră acră, sulfat și bisulfat de sodiu, alb de zinc, pământ decolorant, alaun de crom, miniu și smalt de plumb, cupru și plumb metalic, plăci și țevi de plumb, sulf, etc. la gara Lucăciu, în apropiere de Baia-Mare (inv. 125) și 1 fabrică de acid sulfuric, îngrășăminte artificiale, etc. la Firiza-de-Jos (inv. 29), « Serviciul topitoarelor și uzinelor metalochimice ale Statului », aur, argint, plumb și malț de plumb, cupru, metal de lagăr, bismut metalic, țevi, sârmă și lână de plumb, la Firiza-de-Jos (inv. 43), « Fabrica de mobile a școlii de arte și meserii, la Baia-Mare (inv. 8) și « Soc. an. pentru industria lemnului » cherestea, la Negrești (soc. 12, inv. 5).

Menționăm de asemenea: Minele de aur, argint, cupru și plumb ale Statului, la Baia-Mare; « Auruiu », mine de aur și argint, la Valea-Borcutului; « Soc. franceză de mine de aur din Transilvania », mine de aur, argint, cupru și plumb, la Băița; « Creditul Minier », mine de aur, argint, etc. la Ilba; « Minele de plumb și zinc », mine de aur, argint, plumb, zinc, sulf, la Firiza-de-Jos, Chiuzbaia și Baia-Spie; « Asoc. ungară de mine de plumb și zinc », Baia-Mare.

INDUSTRIA *) JUDEȚULUI SATU-MARE ÎN 1935

Intreprinderile dela 5 H.P. sau 20 lucrători în sus

Industria	Numărul fabricilor		Forța motrice H. P.	Personalul ocupat	Valoarea producției în mii de lei
	Active	Inchise			
Alimentară	17	11	1.197	243	84.191
Textilă	6	—	120	247	19.145
Chimică	8	—	1.638	960	280.329
Metalurgică	6	—	4.113	1.638	701.884
Hârtie și Arte grafice	1	—	31	31	2.172
Pielărie	1	—	100	25	6.784
Lemnului	10	—	669	541	41.206
Materiale de construcție	3	—	260	106	8.650
Total	52	11	8.128	3.791	1.144.361

*) Nu sunt cuprinse exploatarea miniere, petrolifere, carierele, uzinele de apă și electricitate.

Comerț. Comerț foarte activ de cereale, fructe, vin, animale și produse industriale. O bună parte din produsele județului se exportă în Cehoslovacia și Germania.

Credit și cooperație. În cuprinsul județului funcționează 22 bănci (societăți anonime).

¹⁾ Cifrele în paranteză arată capitalul social (soc.) și capitalul investit (inv.) în milioane de lei.

INVÂRTITA

Situația lor, conform bilanțurilor încheiate la 31 Decembrie 1934, se prezintă astfel:

A C T I V		P A S I V	
Disponibil	39.625.083	Fonduri	178.191.225
Plasamente	542.261.646	Angajamente	482.588.906
Imobilizări	25.699.418	Rezultate	6.511.165
Rezultate	59.705.149		
Total	667.291.296	Total	667.291.296

Cooperative de credit (bănci populare) 20, cu 4.585 membri și cu un capital social vărsat de 7.485.795 lei. Imprumuturi acordate 27.906.389 lei (neconvertite 10.640.698 lei; convertite 8.170.378 lei; și reduceri la imprumuturi convertite 9.095.313 lei). Depuneri spre fructificare 9.516.468 lei. Totalul bilanțului 31.884.089 lei.

Cooperative forestiere 3, cu 215 membri și cu un capital social vărsat de 629.622 lei. Fonduri 300.529 lei. Păduri și material brut 1.018.624 lei. Bilanțul încheiat 1.888.624 lei.

Cooperative agricole de aprovizionare și vânzare în comun 1, cu 101 membri și cu un capital social vărsat de 221.498 lei. Aprovizionări în comun 2.554.361 lei. Vânzări în comun 34.386 lei. Bilanțul încheiat: 4.583.303 lei.

Cooperative de consum 8, cu 615 membri și cu un capital social vărsat de 830.693 lei. Mărfuri generale în valoare de 2.020.051 lei. Bilanțul încheiat 3.516.566 lei.

Situația cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decembrie 1935.

Finanțe publice. Bugetul județului S.-M. pe exercițiul 1936/37 prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	30.872.667
Venituri ordinare	16.676.842
Venituri speciale	14.195.825
Cheltueli	30.272.667
Cheltueli ordinare	16.676.842
Cheltueli speciale	13.595.825

Drumuri. Județul S.-M. este străbătut de o rețea de drumuri în lungime totală de 1.810 km 518 m, repartizată astfel:

Drumuri naționale 217 km 078 m, din cari 208 km 492 m (pietruți) sunt întreținuți de Direcția Generală a Drumurilor, iar 8 km 586 m (pietruți și pavați) de către comunele Satu-Mare, Baia-Mare, și Baia-Spie.

Drumuri județene 419 km, din cari 367 km 216 m (pietruți), sunt întreținuți de administrația județului, iar 16 km 545 m de către comunele Satu-Mare, Baia-Mare și Baia-Spie.

Drumuri comunale 1.174 km 440 m.

ALEGEREA AURULUI

Lungimea podurilor este de 5.909,50 metri, repartizată astfel: poduri naționale 1.786,10 m., județene 1.644,25 m. și comunale 2.479,15 m.

Prin județ trec 3 drumuri naționale, legând următoarele localități:

1. Dej - Livada - Halmeu (frontieră).
2. Sighet - Satu-Mare - Carei (S.-Mare - limita județului Maramureș = 64 km; S.-Mare - limita județului Sălaj = 18 km).
3. Sighet - Baia-Mare - Șomcuta-Mare (Baia-Mare - Șomcuta Mare = 26 km.).

Cale ferată. Județul S.-M. este străbătut de o rețea de cale ferată în lungime totală de 291 km, din care linii principale simple 27 km, linii secundare simple 106 km. și linii înguste simple 158 km.

Itinerariu principal. Accelerate: București - Oradea - Halmeu - Praga.

Stații importante. Satu-Mare, Halmeu, Baia-Mare, Baia-Sprie, Firiza-de-Jos, Bicsad, Șomcuta-Mare.

Navigație Aeriană. Linia L.A.R.E.S., cu plecare și sosire pe aerodromul Satu-Mare.

Itinerariu. Cluj - Satu-Mare.

Postă, telegraf, telefon. 4 oficii P.T.T. de Stat din care 2 la Satu-Mare și câte unul la Baia-Mare și Halmeu; 38 oficii autorizate la: Apa, Arded, Ardușat, Baia-Bicsad, Baia-Sprie, Beltiug, Botiz, Caraslău, Căvnic, Certeze, Cicârlău, Copalnic-Mănăstur, Craidorolț, Crucișor, Doba, Fărcaș, Ferneziu, Fersig, Ghiriș, Homorul-de-Sus, Lăpușeni, Livada, Medieșul-Aurit, Micula, Mireșul-Mare, Negrești, Odoreu, Orașul Nou, Pomi, Satulung, Sătmărel, Seini, Șomcuta-Mare, Tăuți-Măgheruș, Turți, Turulung, Valea Vinului și Viile Satu-Mare; și 5 agenții autorizate la Dumbrăvița, Hrip, Iojib, Rătești și Socond.

Oficii telefonice la Satu-Mare, Baia-Mare, Baia-Sprie, Arded, Baia-Bicsad, Copalnic-Mănăstur, Ferneziu, Halmeu, Livada, Medieșul-Aurit, Negrești, Orașul-Nou, Satu-Lung, Seini, Șomcuta-Mare, Viile Satu-Mare.

Stațiuni climatice, balneare, turism. Bicsad, stațiunea balneo-climatică situată într-o poziție pitorească, la marginea «Țării Oașului», pe Valea Turului la 178 m. înălțime. Climat moderat și constant, aer curat, datorită pădurilor din apropiere. Ape alcaline cloruro-sodice, ușor radioactive. Instalațiunile de băi calde și reci sunt așezate în mijlocul unei plantații de brazi. Indicațiuni: scrofuloză, rachitism, anemie, boli de inimă și boli de femei, — pentru băi —, iar în cura internă, bolile cronice ale tubului digestiv, icter, hemoroizi, catarurile căilor respiratorii și ale organelor urinare. Anotimp: 15 Iunie - 30 Septembrie. Numeroase hoteluri și vile confortabile, restaurante cu regim. Medici, farmacie, Oficiu P.T.T., gară lo-

cală pe linia ferată Satu-Mare - Bicsad. Plimbări în pitoreștile sate ale țării Oașului și la Mănăstirea Bicsad. Excursii pe dealul Pietroasa, la 1200 m. înălțime.

Băile Maria, stațiune balneo-climatică, situată în câmpia Turului, la 173 m înălțime, între comunele Vama și Negrești. Climat plăcut, indicat în debilitate și convalescențe. Ape alcaline cloruro-sodice. Instalațiuni pentru băi calde și reci. Indicațiuni: anemie, scrofuloză, rachitism, reumatism, boli de inimă, afecțiuni nervoase și bolide femei, — pentru băi —, iar în cura internă, afecțiunile tubului digestiv, boli de ficat, constipații cronice, hemoroizi, catarurile căilor respiratorii și ale organelor urinare. Anotimp: 15 Iunie - 30 Septembrie. Locuințe în câteva vile și la țărani. Gară la Izvorul (2 km.) pe linia ferată Satu-Mare - Bicsad.

Puturoasa, stațiune balneară de interes local, situată în apropiere de comuna Vama (la câțiva km de băile Maria) înconjurată de păduri la 400 m înălțime. Ape sulfatate. Instalații modeste pentru băi calde și reci. Anotimp: Iunie - August. Hotel, câteva locuințe particulare, restaurant. Gară la Vama Turului (8,5 km.) pe linia ferată Satu-Mare - Bicsad.

Măgheruș, stațiune balneară modestă, situată între păduri la 190 m înălțime. Ape cloruro-sodice sulfatate. Gară la Bușag Tăuții-de-Jos (4 km.) pe linia Satu-Mare - Baia-Mare.

Cărbunar, mică stațiune balneară, așezată între dealuri la 280 m înălțime. Ape sulfatate. Instalațiuni modeste. Câteva vile, un hotel și locuințe la țărani. Gară la Baia-Mare (19 km).

Dănești, stațiune balneară modestă situată într-o regiune de dealuri împădurite, la 350 m. înălțime. Ape sulfatate. La depărtare de numai 8 km. de Baia-Sprie, stațiunea e mult frecventată de minierii din această regiune.

Beltiug, stațiune climatică de interes local, situată la 150 m înălțime, înconjurată de dealuri împădurite și podgorii. Ape sulfatate. Instalațiuni modeste. Anotimp: Mai - August. Locuințe în sat. Gară la Acăș (9,5 km) pe liniile Careii-Mari - Zălau.

Oar, stațiune balneară situată în câmpie, la 18 km depărtare de Satu-Mare. Ape feruginoase. Instalațiuni pentru băi calde și reci. Anotimp: Iunie - August.

Micula, mică stațiune balneară de interes local, situată în câmpie. Ape cloruro-sodice sulfatate. Câteva cabine pentru băi. Gară locală pe linia Satu-Mare - Halmei.

Târna-Mare, stațiune balneară modestă, situată în regiunea dealurilor împădurite de pe granița Cehoslovaciei, la 290 m. înălțime. Ape sulfatate. Instalațiuni pentru băi calde și reci. Gară la Halmei la 23 km depărtare.

Baia-Mare, stațiune climatică, situată la poalele Munților Gutâiului, la 228 m. înălțime. Datorită adăpostului munților, stațiunea are un climat foarte plăcut, temperatură constantă, ierni ușoare. Stațiune indicată pentru repaus în convalescențe. Anotimp: 15 Iunie - 15 Septembrie. Mai multe hoteluri, restaurante, cinematograful, parc, etc.

Județul S.-M., cuprinzând trei lanțuri de munți (Gutâiului, Oașului și Lăpușului) tăiate de ape și între ele închizând depresiunile Oașului și Chioarului, oferă numeroase posibilități turistice.

Excursii mai importante: dela Căvnic peste Gutâiul la Breb în Maramureș; din Baia-Mare la Baia-Sprie, unde se pot vizita minele de aur, argint, plumb, etc.; din Baia-Sprie pe munții din apropiere, mai ales pe Măgura-Neagră și la lacurile lui Pinteazul.

Case de adăpost la Negrești (propr. T. C. R.) și la Izvoare (propr. Soc. Carp. ard.)

Drumuri marcate de Secția T. C. R. din Satu-Mare.

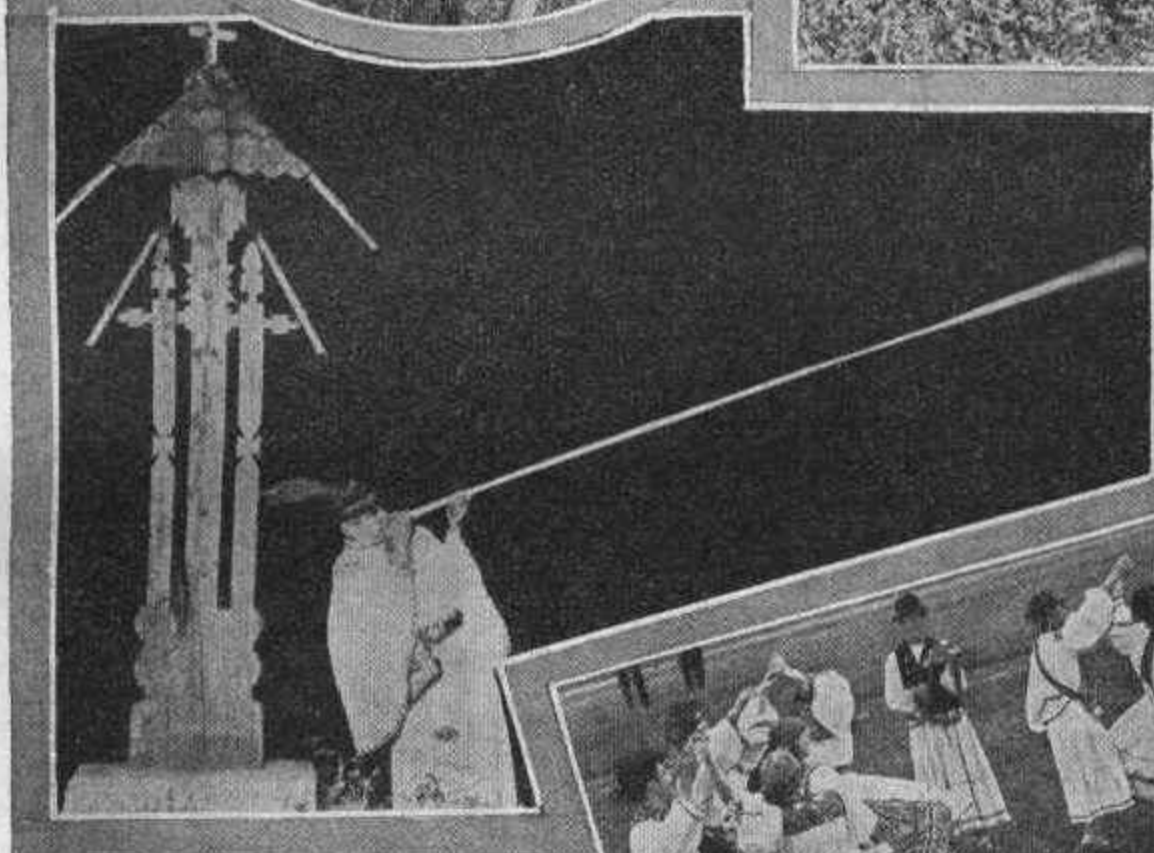

SATU - MARE

LA COASĂ

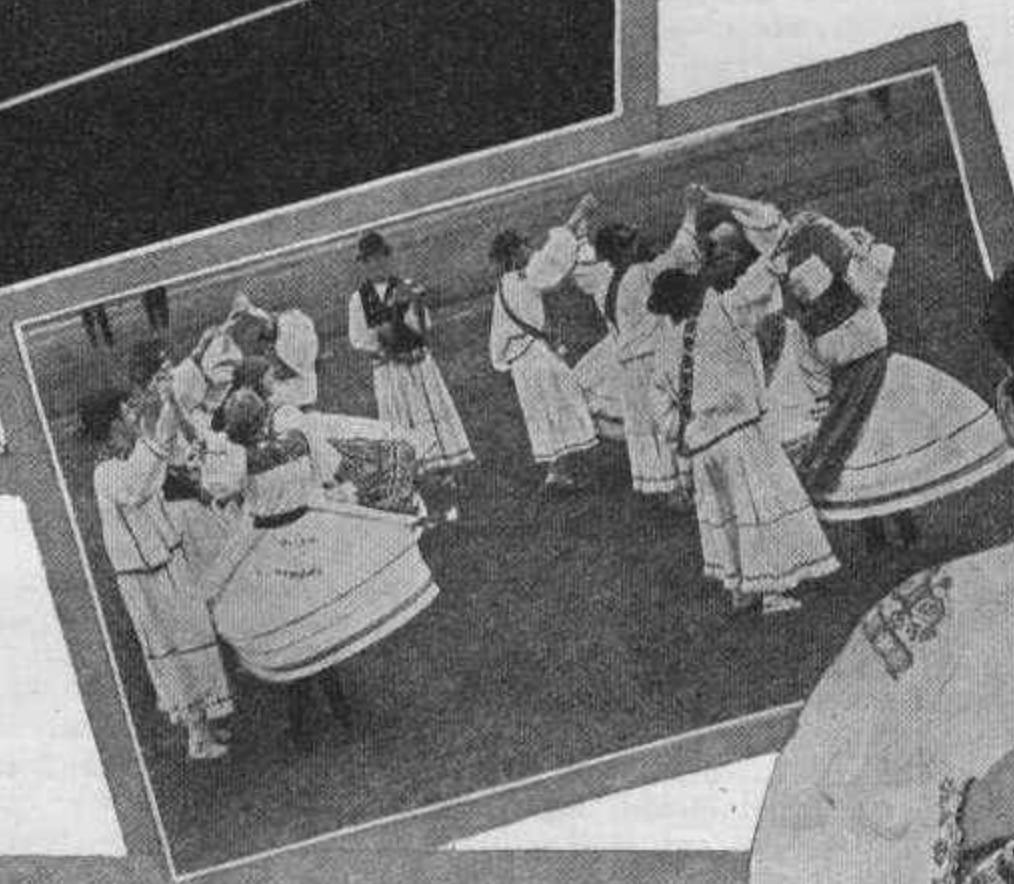

DUMBRĂVIȚA: CASĂ ȚĂRĂNEASCĂ

CHEMAREA CU «TRÂMBIȚĂ»

LA HORĂ

FLĂCĂU DIN
ȚARA OĂȘULUI

CETERAȘUL

CULTURĂ

Știință de carte. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, populația județului, dela 7 ani în sus este de 241.171 locuitori din cari 65,4% sunt știutori de carte. După sex, proporția este de 71,0% bărbați știutori de carte și 59,8% femei știutoare de carte. Repartiția locuitorilor după gradul de instrucție, în procente, este următoarea:

Gradul de instrucție școlară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul știutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extrașcolară	1,2	1,4
2. Primară	72,0	93,2
3. Secundară	19,3	4,0
4. Profesională	5,2	0,8
5. Universitară	1,7	0,5
6. Alte școli superioare	0,6	0,1

Invățământ. Populația școlară a județului S.-M. (între 5—18 ani) a fost în anul 1934 de 65.233 loc. (10.727 mediu urban și 54.506 mediu rural).

Școli secundare. În județ se află 3 licee de băieți (din care 1 confesional), 2 licee de fete (1 confesional), 1 liceu comercial de băieți, liceu comercial de fete, liceu industrial de băieți, liceu industrial de fete, seminar romano-catolic, 1 școală normală confesională de fete, 2 gimnazii (1 confesional), 2 gimnazii industriale de băieți, 1 gimnaziu industrial de fete, 1 gimnaziu comercial, 1 școală de agricultură și pomicultură, 1 școală liberă de pictură și 2 școli de ucenici.

Școli primare 304, din care 276 rurale și 28 urbane (242 școli de stat și 62 confesionale), cu un număr total de 39.402 elevi (6.646 mediu urban și 32.756 mediu rural) și cu 672 învățători și alt personal didactic (situația din 1934).

Grădini de copii 65, din care 50 rurale și 15 urbane (64 de stat și 1 confesională), cu un număr total de 4.332 copii (1.452 mediu urban și 2.880 mediu rural) și cu 77 conducătoare (situația din 1934).

Instituții culturale. În județul S.-M. se relevă activitatea despărțământului central al asociației «Astra», cu sediul în municipiul Satu-Mare, și cu organizații locale în Arduș, Baia-Mare, Copalnic-Mănăstur, Chioar, Oașiu, Seini și Ugocea.

Fundația Culturală Regală «Principele Carol» are cămine culturale în: Arduș, Bucium, Cetățele, Moșeni și Tâmbaia.

Liga Culturală activează în municipiul Satu-Mare.

Casa Școalelor și a Culturii Poporului întreține în județul S.-M. 96 cămine culturale, 25 soc. muzicale și 29 biblioteci, adică în total 150 organizații culturale, dintre care 19 au personalitate juridică.

În orașul Satu-Mare mai activează: Casa Națională, Muzeul și Biblioteca municipală, Biblioteca liceului «Mihail Eminescu», Asoc. tinerilor români, Cercul de citire al industriașilor, Casina civilă, Cercul «Kolcessy», Reuniunea tinerilor catolici, Casina catolică, Soc. ziaristilor, Cercul cultural român C.F.R., Asoc. culturală germană, Asoc. femeilor române ortodoxe «Altarul», Reuniunea «Suzana Lorantfy».

În orașul Baia-Mare: Reuniunea «Regina Maria» a femeilor române, Clubul Intim cultural, Cercul de lectură civil, Cercul de studii al tineretului industrial.

În județ se mai află 2 teatre (la Satu-Mare și Baia-Mare) 4 cinematografe (2 la Satu-Mare și câte unul la Baia-Mare și Seini), 1 muzeu (la Baia-Sprie), 12 societăți sportive și 3 societăți de vânătoare,

RELIGIE

Confesiuni. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, din totalul locuitorilor județului 58,0% sunt greco-catolici și 4,4% sunt ortodocși. Restul populației aparține altor confesiuni.

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 196 biserici greco-catolice, 27 biserici ortodoxe, 7 biserici romano-catolice, 60 biserici reformate, 2 sinagogi și 21 case de rugăciune evreiești.

1 mănăstire greco-catolică la Bicsad.

Instituții bisericesti. În orașul Baia-Mare se află reședința episcopiei greco-catolice a Maramureșului.

6 protopopiate greco-catolice la Baia-Mare, Satu-Mare, Copalnic-Mănăstur, Negrești, Seini și Șomcuta-Mare; 2 protopopiate ortodoxe la Satu-Mare și Baia-Mare; 3 protopopiate romano-catolice la Satu-Mare, Baia-Mare și Ardeș; 1 protopopiat reformat la Satu-Mare.

Județul S.-M. se află în jurisdicția episcopiei ortodoxe a Oradiei (Mitropolia Ardealului, Banatului, Crișanei și Maramureșului).

ADMINISTRAȚIE

Organizare administrativă. Capitala județului S.-M. este municipiul Satu-Mare. Județul are 3 orașe (Satu-Mare, Baia-Mare și Baia-Sprie) și 212 sate, împărțite astfel:

I. Plasa Ardeș	28 sate
II. Plasa Baia-Mare	38 sate
III. Plasa Mănăstur	22 sate
IV. Plasa Oașiu	16 sate
V. Plasa Satu-Mare	39 sate
VI. Plasa Seini	19 sate
VII. Plasa Șomcuta-Mare	34 sate
VIII. Plasa Ugocea	16 sate

Organizare judecătorească. Un tribunal la Satu-Mare cu 2 secțiuni, 16 magistrați, 1 prim-procuror și 2 procurori în circumscripția Curții de Apel din Oradea.

8 judecătorii la Satu-Mare, Baia-Mare, Ardeș, Copalnic-Mănăstur, Halmeu Negrești, Seini și Șomcuta-Mare cu un total de 22 magistrați.

Organizare sanitară. 5 spitale de stat, din care 2 sunt la Satu-Mare și câte unul la Baia-Mare, Ardeș și Șomcuta-Mare, Spitalul epidemic și Spitalul misericordienilor la Satu Mare, la Satu-Mare,

2 sanatorii particulare.

Spitalul Casei Asigurărilor Sociale la Baia-Mare, Spital comunal la Baia-Sprie.

Dispensare de stat la Negrești, Copalnic-Mănăstur și Seini, 1 dispensar particular și Policlinică de stat la Satu-Mare, 1 dispensar la Baia-Sprie.

Serviciul sanitar județean și Serviciile sanitare ale orașelor Satu-Mare, Baia-Mare, Baia-Sprie și punctului de frontieră Halmeu.

Asistență și prevedere socială. Casa Asigurărilor Sociale din Satu-Mare, are un oficiu la Baia-Mare, un spital la Baia-Mare, și organizații medicale la Satu-Mare, Baia-Mare, Baia-Sprie, Viile Satu-Mare, Cărășeu, Ardeș, Belting, Craidorolt, Livada, Oașul-Nou, Negrești, Arduș, Șomcuta-Mare, Halmeu, Medieșul-Aurit, Seini și Firiza (total 35 medici.)

În municipiul Satu-Mare mai activează Soc. «Crucea Roșie», Oficiul I.O.V., Asociația Româncelor Sătmărene (ocrotirea mamei și a copilului), Uniunea de binefacere a femeilor și tinerelor fete (asistența copiilor la domiciliu) și Societatea «Suzana», Lorantfy care întreține o școală profesională pentru orfane.

În orașul Baia-Mare se află Azilul «Maria», Filiala Societății «Principele Mircea», Uniunea Femeilor Române «Regina Maria» (asistența copiilor la domiciliu), Reuniunea femeilor maghiare.

PRINCIPALE AȘEZĂRI

Satu-Mare, capitala județului. (Vezi monografiile orașelor reședință).

Baia-Mare, comună urbană, așezată la poalele muntelui Virag, la 71 km de reședința județului, la 153 km de Cluj și la 595 km de București. Stație c.f. pe linia Satu-Mare-Baia-Sprie.

Are 14.370 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul orașului pe exercițiul 1936/37 se ridică la 22.451.505 lei.

Industria, foarte dezvoltată, este reprezentată de următoarele întreprinderi: 2 mori sistematice, 1 fabrică de acid sulfuric și alte produse chimice, 1 fabrică de unelte industriale și agricole, 1 stațiune de afinarea metalelor, a Statului, 2 fabrici de cherestea, 1 de mobile, 1 de jucării și articole de lemn, 2 fabrici de vopsele, cerneluri tipografice, ceară de sigilat, etc.

Orașul este cel mai important centru minier; aci se exploatează de către Stat și particulari, aur, argint, plumb și cupru. Cariere de nisip și cariere de andezit-trahit.

Comerț dezvoltat de cereale, fructe, vinuri, păsări și animale de rasă.

Bălciuri anuale: 17—18 Ianuarie, 21—22 Martie, 20—21 Iunie, 22—23 August și 14—15 Noemvrie.

Banca Economică, Banca pe Acțiuni, Banca de Credit Mărunt și Economie, Banca Comercială, Banca de Credit.

Sfatul negustoresc, Uniunea muncitorilor în fier, metal și chimică, Uniunea muncitorilor în lemn, Societatea pictorilor, Clubul artiștilor și ziariștilor.

Liceu de băieți, Gimnaziu de fete, Gimnaziu comercial, Gimnaziu industrial, Școală de agricultură și pomicultură, Școală industrială de ucenici, 4 școli primare, 3 grădini de copii, Școală liberă de pictură.

Asociația «Astra», Reuniunea «Regina Maria» a femeilor române, Clubul Intim cultural, Cercul de studii al tineretului industrial, Cercul de lectură civil, 1 sală de teatru, 1 sală de cinematograful, 2 societăți sportive.

1 catedrală greco-catolică, 1 biserică ortodoxă, 2 biserici romano-catolice, 1 biserică reformată, 1 evanghelică, 1 sinagogă.

Reședința episcopiei greco-catolice a Maramureșului, Protopopiat ortodox, Protopopiat romano-catolic.

Primărie, Pretură, Judecătoria de ocol, Percepție fiscală Serviciu sanitar, Serviciu veterinar, Inspectorat minelor Inspectorat agricol, Ocol silvic, Notar public, Poliție Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Uzină electrică, pavaj, conductă de apă.

Spital de stat, Spitalul Casei Centrale a Asigurărilor Sociale, Azilul «Maria», Filiala Societății «Principele Mir-

cea», Uniunea femeilor române «Regina Maria» (asistența copiilor la domiciliu), Reuniunea femeilor maghiare pentru ajutorarea săracilor.

Baia-Sprie, comună urbană, situată la 81 km de capitala județului, la 163 km de Cluj și la 605 km de București. Stație c.f. terminus pe linia Satu-Mare—Baia-Sprie.

Are 4.330 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul orașului pe exercițiul 1936/37 se ridică la 3.433.671 lei.

Orașul este un centru de exploatare a minelor de aur, argint, cupru, plumb și zinc. 1 moară sistematică.

Comerț însemnat de lemne și fructe.

Bălciu anual la 29 Iunie.

Banca «Măgureana».

1 școală inferioară de meserii, 4 școli primare, 1 grădiniță de copii.

1 muzeu, cazinou românesc, cazinou unguresc, 1 cerc de cultură, Casa națională, 1 societate sportivă, 1 societate de turism.

1 biserică greco-catolică, 1 biserică romano-catolică, 1 biserică reformată, 1 sinagogă, 1 mănăstire a surorilor minorite.

Primărie, Judecătoria de Ocol, Percepție fiscală, Serviciu sanitar, Serviciu veterinar, Ocol silvic, Poliție, Serviciul minelor și uzinelor de Stat, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic.

Spital comunal, Dispensarul Casei Centrale a Asigurărilor Sociale, 1 azil pentru îngrijirea săracilor.

LOCALITĂȚILE DIN JUDEȚUL SATU-MARE

A) Orașe

1. Municipiul Satu-Mare (capitala județului)
2. Baia-Mare
3. Baia-Sprie

B) Sate

I. PLASA ARDEJ

1. Arded
2. Baba-Novac
3. Belting
4. Bolda
5. Chilia
6. Craidorolț
7. Crișeni
8. Cuța
9. Gelu
10. Gerăuș
11. Ghiriș
12. Giungi
13. Hodiș
14. Homorodul-de-Jos
15. Homorodul-de-Mijloc
16. Homorodul-de-Sus
17. Mădăraș
18. Mediș
19. Necopoi
20. Pișcari
21. Rătești
22. Sâi
23. Socond
24. Soconzel
25. Solduba
26. Stăna
27. Șandra
28. Terebești

II. PLASA BAIA-MARE

1. Aciua
2. Ardușat
3. Arieșul-de-Câmpie
4. Băița
5. Bărgău
6. Bontăieni
7. Bozinta-Mare
8. Bozinta-Mică
9. Bușag
10. Buzești
11. Căvnic
12. Chechiș
13. Chiuzbaia
14. Cicărlău
15. Coltău
16. Dănești
17. Dumbrăvița
18. Fărcaș
19. Ferneziu

20. Firiza
21. Groși
22. Lăpușel
23. Merisor
24. Mocira
25. Negreia
26. Ocoliș
27. Recea
28. Rus
29. Satul-Nou-de-Jos
30. Satul-Nou-de-Sus
31. Săsar
32. Sărbi
33. Șindrești
34. Șisești
35. Tămaia
36. Tăuții-de-Sus
37. Tăuții-Măgherauș
38. Unguraș

III. PLASA MĂNĂȘTUR

1. Berința
2. Brebeni
3. Cărbunar
4. Cărpiniș
5. Cernesti
6. Cetățele
7. Ciocotiș
8. Coaș
9. Copalnic
10. Copalnic-Mănăstur
11. Coruia
12. Curtuișul-Mic
13. Făurești
14. Fănața
15. Lăschia
16. Măgureni
17. Plopiș
18. Preluca
19. Rușor
20. Șurdești
21. Trestia
22. Vad

IV. PLASA IU

1. Bicsad
2. Boinești
3. Călinești
4. Cămarzana
5. Certeze
6. Lechința
7. Moiești
8. Negrești
9. Orașul-Nou
10. Prilog
11. Racșa
12. Remetea-Oașului
13. Târșolț
14. Trip

15. Tur
16. Vama

V. PLASA SATU-MARE

1. Adrian
2. Agriș
3. Amaș
4. Ambud
5. Apateu
6. Atea
7. Bercu
8. Berindan
9. Boghiș
10. Botiz
11. Cărașeu
12. Colonel Paulian
13. Corod
14. Culciul-Mare
15. Culciul-Mic
16. Dara
17. Doba
18. Dorolți
19. Dumbrava
20. Hrip
21. Lazuri
22. Lipău
23. Livada
24. Livada-Nouă
25. Mărtinești
26. Micula
27. Nisipeni
28. Noroeni
29. Oar
30. Odoreu
31. Peleşul
32. Pelișor
33. Petea
34. Petin
35. Principele-Mihai
36. Rușeni
37. Sătmărel
38. Tătarești
39. Vetiș

VI. PLASA SEINI

1. Apa
2. Băbășești
3. Bicău
4. Borlești
5. Crucișor
6. Iegheriște
7. Ilba
8. Iojib
9. Măriuș
10. Medieșul-Aurit
11. Poiana-Codrului
12. Pomi
13. Potău
14. Roșiori

15. Săbiș
16. Seini
17. Someșeni
18. Valea-Vinului
19. Viile-Apei

VII. PLASA ȘOMCUTA MARE

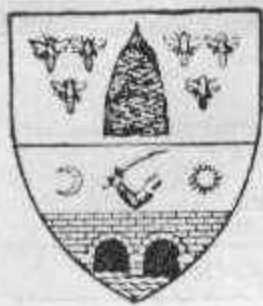
1. Arieșul-de-Pădure
2. Berchez
3. Berchezoaia
4. Buciumi
5. Buteasa
6. Ciolt
7. Colțirea
8. Culcea
9. Curtuișul-Mare
10. Dănești-Chioarului
11. Duruș
12. Fericea
13. Fersig
14. Finteușul-Mare
15. Finteușul-Mic
16. Gaura (Valea Chioarului)
17. Hideaga
18. Hovrila
19. Iadara
20. Lucăcești
21. Mireșul-Mare
22. Mogoșești
23. Poșta
24. Pribilești
25. Prislop
26. Remetea-Chioarului
27. Remeti
28. Satulung
29. Săcălășeni
30. Stejera
31. Șomcuta-Mare
32. Tulghieș
33. Varaiu
34. Văleni

VIII. PLASA UGOCEA

1. Băbești
2. Bătarci
3. Bocicău
4. Cidreag
5. Comlăuș
6. Dobolț
7. Drăgușeni
8. Gherța-Mare
9. Gherța-Mică
10. Halmei
11. Porumbesti
12. Tămășeni
13. Târna-Mare
14. Turț
15. Turulung
16. Valea-Seacă

JUDEȚUL SEVERIN

Stema. Scut tăiat. În câmpul superior, albastru, un stup de argint, însoțit la dreapta și la stânga de câte trei albine de aur, așezate 2, 1. (Simbolizează bogăția apicolă a ținutului). În câmpul inferior, roșu, un pod de aur, cu două bolți, peste valuri de argint, iar deasupra podului un braț înarmat de argint ținând o sabie de argint și acostat la stânga de un soare de aur și, la dreapta, de un craiu nou de argint. (Simbolizează trecerea victorioasă a armatelor romane în Dacia).

Este vechea stemă, completată.

GEOGRAFIE

Așezare. Județul S. este așezat în partea de Răsărit a Banatului, în graniță cu Transilvania și cu Oltenia, pe drumul de legătură între bazinul Dunării de Jos și bazinul Panonic (Dunărea de Mijloc).

Suprafața: 6.422 km².

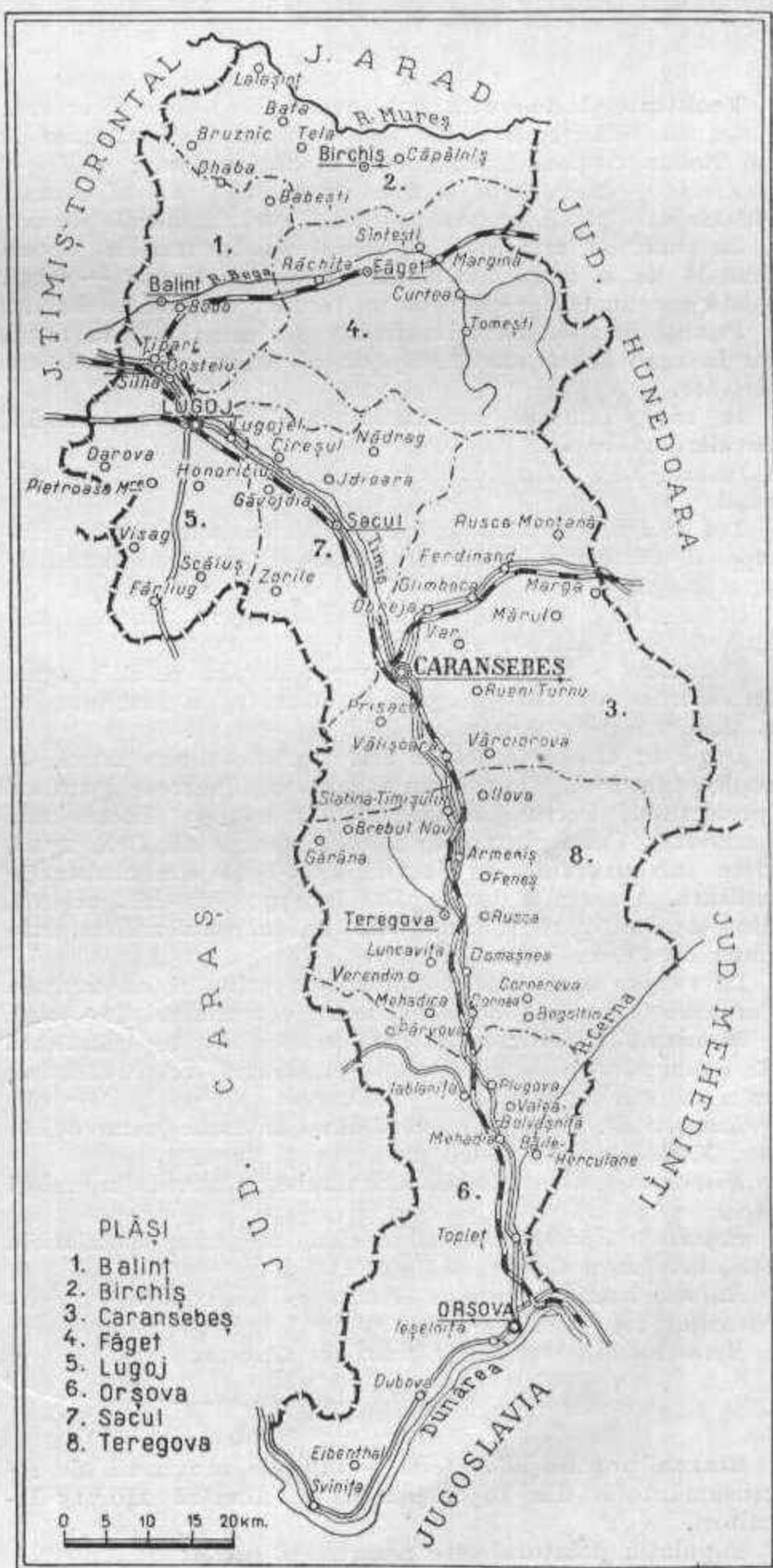
Infățișarea pământului. Județul S. este culoarul lung, poate de origine tectonică, orientat N-S și încadrat între înaltul masiv al Godeanului (peste 2000 m) și celălalt masiv mult mai coborât al Poianei Ruscăi (nici 1400 m), la Răsărit și munții Banatului, la Apus (Semenicul, aproape 1500 m). Pentru că e urmat, în sens invers, de două ape, s'a luat obiceiul ca el să fie numit culoarul Timiș-Cerna după numele acestora. N'ar fi nepotrivită nici numirea de culoarul sau depresiunea Severinului. În mijlocul acesteia, la cumpăna de ape dintre cele două râuri menționate se găsește faimoasa trecătoare *Porta Orientalis* (*Poarta Orientală* sau, popular *Domașna*). Timișul a săpat în fundul acestei depresiuni, chei sălbătice, iar mai jos, vale largă, din ce în ce mai largă, însoțită de terase, și deschizându-se ca o pâlnie spre câmpia Tisei, cu care de altfel se și contopește, în partea de N-V a județului.

Climă și ape. Cu excepția marginelor muntoase unde clima este aspră și foarte ploioasă (peste 1000 mm precipitațiuni anuale, în Godeanu), acest județ are verile destul de calde (22°—23° media temperaturii în luna Iulie) și iernile nu prea grele față de ținutul intra-muntos în care se află (−1°, cel mult −2°, în luna Ianuarie). Ploile în schimb sunt destul de abundente (peste 800 mm anual). E totuși o deosebire între partea de Sud și cea de Nord a acestui județ. Partea de N e influențată de climatul Panonic (contraste de temperatură mai puternice și scăderea precipitațiilor); pe când cea de S, prin iernile blânde (−0,70 la Orșova) și prin ploile de toamnă, arată o vădită înrudire cu clima Mediteranei.

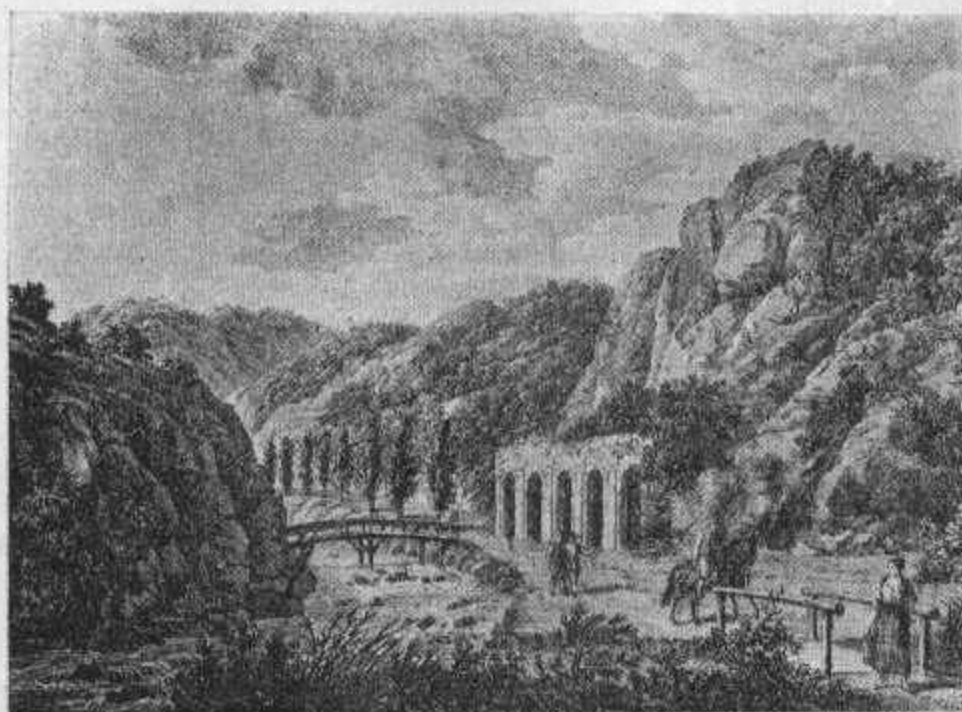
Apele principale sunt: Dunărea la S în care se varsă Cerna, cu afluentul ei Mehadia, și Timișul cu Bistra, la N.

Vegetație. Pe plaiurile Godeanului și pe cele ale Semenicului se întind frumoase pășuni alpine; iar în rest, afară de fundul culoarului care a fost complet despădurit, numai făgeturi până mai sus de 1600 m. În regiunea Orșovei și pe valea inferioară a Cernei, tipul vegetației arată o evidentă influență mediteraneească căci aici cresc spontan alunul turcesc, liliacul, sfineacul, arțarul cu frunza în trei lobi, nucul sălbatec, etc.

Bogății minerale. În aproape întreg culoarul, fost golf al mărilor de pe vremuri, se găsesc întinse zăcămintele de cărbune brun și, pe alocurea, de ulei.

RÂUL CERNA LÂNGĂ ORȘOVA VECHE, 1820

Din albumul lui Iacob Alt: Donau-Ansichten. Col. Academiei Române

ISTORIE

Vechime și dezvoltare istorică. Pe teritoriul acestui județ au înflorit încă din timpurile întâiului războiu al lui Traian cu Dacii, numeroase așezări romane:

Tierna — în, care se străvede numele actual al Cernei, *Ad-Mediam* care e Mehadia sau, mai curând, Meedia de azi.

Ca ținut de margine, Severinul s'a bucurat, în epoca feudală, de o largă autonomie. A fost o *marcă* — după moda carolingiană — sau, cu un termen slavon: un banat.

Primul ban de Severin, Luca, este menționat la 1233, iar la 1246 aflăm un episcop de Severin, cu numele de Grigore.

În 1247, Banatul Severinului este dăruit de Bella IV cavalerilor Ioaniți.

În sec. XIV, el a fost domnit de voievozii Țării Românești.

Tot aici a fost Ban și Ioan Corvinul, mai târziu principe al Transilvaniei, unul din marii eroi ai românilor și ai creștinătății.

În sec. XVI, ținutul acesta românesc, era cunoscut sub numele de «Valachia Citerior».

Turcii au ocupat Orșova la 1522, iar Severinul la 1524. Înaintarea turcească progresând, Banatul a fost integrat pașalâcului dela Timișoara.

După ce Caransebeșul a fost liberat de sub Turci, la 1698, județul S. s'a reînființat, sub conducerea fișpanului (prefectului) Petru Măciș, dar după 1699 (Pacea dela Carlovitz), Turcii intră iar în posesiunea lui. Dela 1718, trece sub suveranitatea Austriei care-i dă o administrație militară. Aceasta a durat până la 1779, iar dela această dată și până la 1871, face parte din confiniul militar, care ținea direct de Viena.

La 1873 a luat ființă comitatul Severinului, cu capitala Caransebeș, iar la 1880 a fost unit cu comitatul Carașului.

Monumente istorice. Biserica ortodoxă din Lugoj, înălțată de «Compania Grecilor» pe la jumătatea sec. XVIII-lea, cu 2 turnuri de fațadă.

Biserica Sf. Ioan Botezătorul din Caransebeș, renovată în sec. XVIII-lea, cu fresce din 1787 și 1808.

Biserica Sf. Gheorghe din Caransebeș, renovată în același secol.

Reședința Episcopiei ortodoxe din Caransebeș, instalată la 1864 într'un palat din sec. XVII-lea.

Ruinele castelului roman Arcidava, desgropate prin săpăturile din 1932.

Ruinele cetății romane Tierna din Orșova.

POPULAȚIE

Starea populației. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, județul S. numără 240.715 locuitori.

Populația județului este repartizată astfel:

MEHADIA LA 1820

Din albumul lui Iacob Alt: Donau Ansichten. Col. Academiei Române

a) Pe orașe și plăși, după sex

Unități administrative	Numărul populației		
	Total	Bărbați	Femei
Total județ	240.715	118.584	122.131
Total urban	40.940	20.692	20.248
1. Orașul Lugoj	23.674	11.796	11.878
2. Orașul Caransebeș	8.838	4.605	4.233
3. Orașul Orșova	8.428	4.291	4.137
Total ural	199.775	97.892	101.883
1. Plasa Birchiș	15.914	7.707	8.207
2. Plasa Caransebeș	37.857	18.470	19.387
3. Plasa Făget	28.028	13.758	14.270
4. Plasa Lugoj	63.714	31.401	32.313
5. Plasa Orșova	21.934	10.754	11.180
6. Plasa Teregova	32.328	15.802	16.526

b) Pe grupe de vârstă

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele	240.715	30—49 ani	63.047
0—9 ani	50.265	50—69 ani	37.471
10—29 ani	81.046	70 ani și peste	7.959
		Vârstă nedeclarată	927

Mișcarea populației. Datele fundamentale ale mișcării populației în județul S., conform cifrelor publicate în *Buletinul Demografic al României* în perioada 1931—1936, sunt următoarele:

Anul	Cifra probabilă a populației în- de-fului la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proporții la 1000 locuitori		
		Născuți vii	Morți	Excedent natural	Născuți vii	Morți	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 medie anuală	—	4.989	4.851	137	20,6	20,0	0,6
1931	241.042	5.594	4.938	656	23,2	20,5	2,7
1932	241.693	5.457	4.957	500	22,6	20,5	2,1
1933	241.748	4.826	4.630	196	20,0	19,2	0,8
1934	242.132	4.672	4.657	15	19,3	19,2	0,1
1935	241.612	4.394	5.074	-680	18,2	21,0	-2,8
1936	241.574	4.992	4.503	489	20,7	18,6	2,1

La data de 1 Iulie 1937 cifra probabilă a populației județului Severin a fost de 241.919 locuitori. Față de populația numărată la recensământul din 1930 și anume: 240.715 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 1.204 locuitori în timp de șase ani și jumătate, ceea ce corespunde unei creșteri de 0,5%.

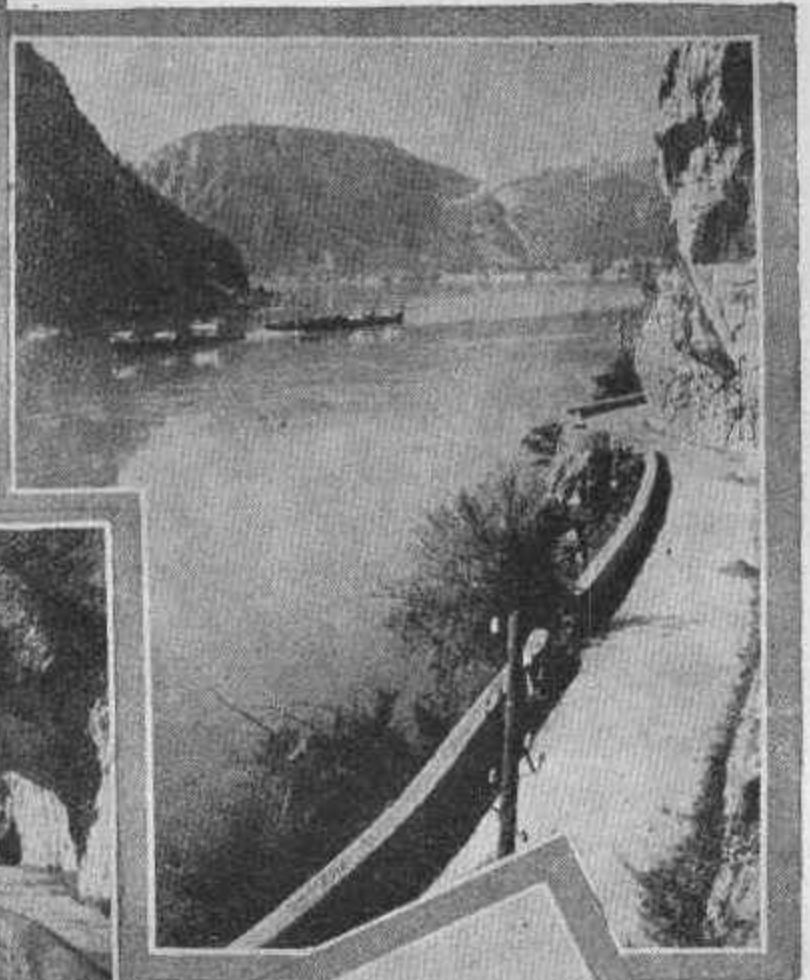

SEVERIN

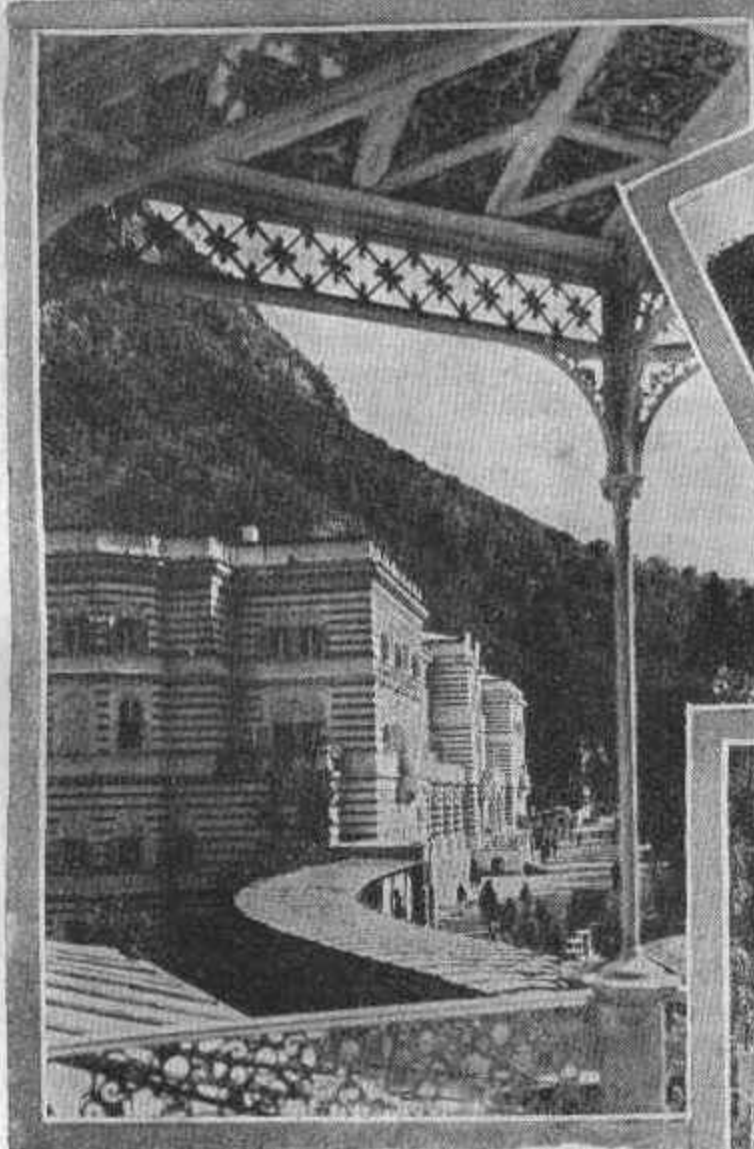
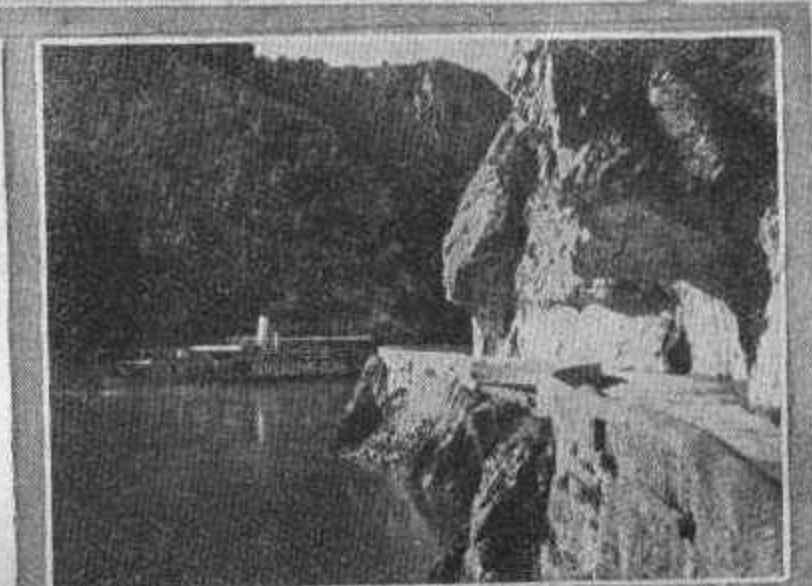

DUNĂREA LA PIATRA BABACAI

DUNĂREA LA CAZANE

DUNĂREA
LA PORȚILE DE FER

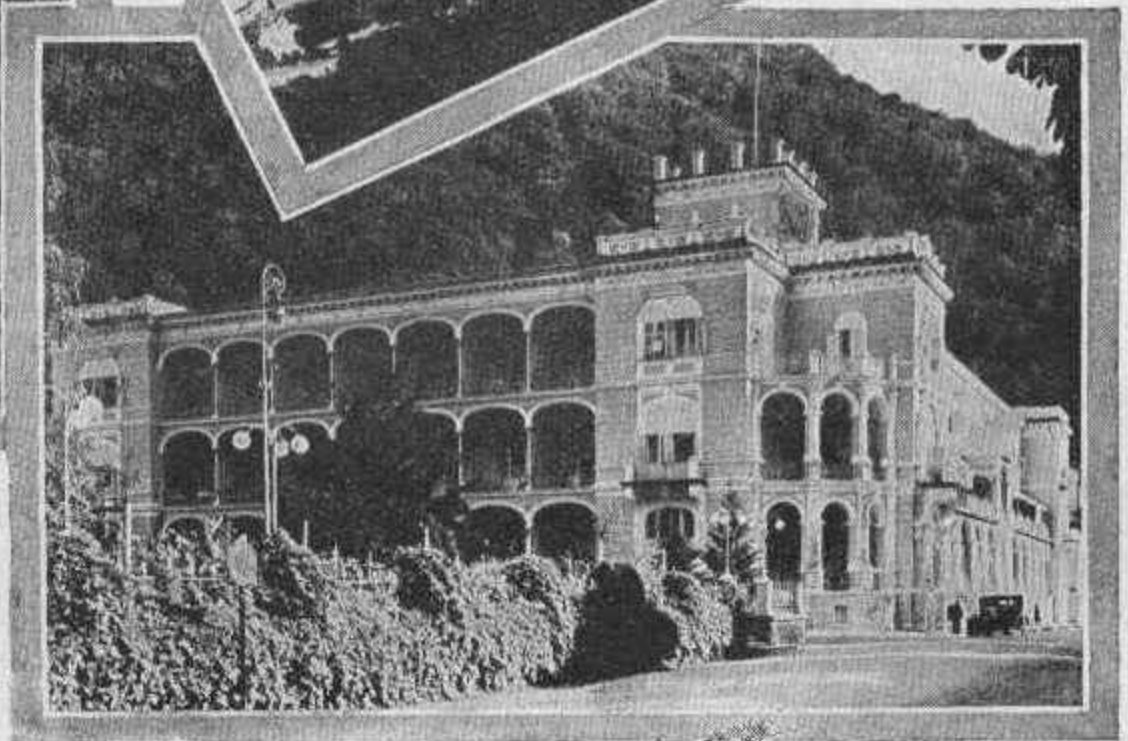

BĂILE HERCULANE: HOTELUL BĂILOR

BĂILE HERCULANE:
VEDERE GENERALĂ

BĂILE HERCULANE:
HOTELUL REGELE FERDINAND I

INFĂȚIȘARE SOCIALĂ

Severinul e unul din ținuturile de munte, decisive pentru existența etnică și politică a Românilor. El e inima românească a Banatului. Din văile lui s'au revărsat Românii, care au îndesit populația rară a șesului în urma operațiilor de asanare întreprinse în veacul al XVIII-lea. Orașul din șes, Timișoara, e preschimbat de abea în vremea noastră în post de comandă românească al Banatului. Până de curând, satele românești din șes priveau numai spre Lugojul așezat sub munți. Acesta și celalt oraș mai mare al Severinului, Caransebeșul, capitala bănățenilor dela munte, au fost centrele rezistenței românești de dinainte de război ale bănățenilor.

Străbătut de șoselele ce duc în citadela carpatică și având în mijloc două din porțile, care o feresc și Dunărea la margine, Severinul, ținut central al Dacilor, a fost rând pe rând teatrul incursiei turcești, bastion austriac, și din nou maghiar. Dar populația lui de Daci și apoi de Daci romanizați, de Români, a supraviețuit cu o rară tenacitate și elasticitate tuturor acestor încercări.

Severinul a fost vatra unei vieți romano-dace nu mai puțin intense decât a fost cea dacă, ce s'a desfășurat pe întinsul lui. Tabula Peutingeriană arată culoarul Cerna-Timiș, prin care trece una din șoselele ce vin dinspre Roma, plin de stațiuni de poștă, de colonii și de caste.

În veacurile întemeierii Țării Românești, după mileniul de năvăliri, îl găsim animat de o viață foarte intensă românească. Actele cancelariilor ungurești arată Severinul și părțile de munte ale Mehedinților locuite de Români conduși de numeroși juzi, cneji și voievozi, care atârnă când de Regii Ungariei, când de Domnul Țării Românești. Mircea cel Bătrân, de pildă, a stăpânit părțile Mehădiei timp de două decenii, iar episcopii de Râmnic se intitulau încă în veacul al XVIII-lea « Exarhi ai Severinului și a toată Mehădia ». Legătura strânsă dintre Severin și Mehedinții de azi o arată chiar aceste nume: « Mehedinții » amintesc Mehădia, Ad-Mediam-ul Romanilor, din Severin, ai cărei locuitori se cheamă și azi « Meeginti »; iar Turnu-Severin amintește numele județului vecin din Banat. În veacul de lupte cu Turcii, dominat de figura lui Iancu Corvin, autonomia districtelor românești ale Severinului a fost reînviată.

Când ținuturile severinene ajung, după veacuri de ofensivă și de stăpânire turcească și de ofensivă austriacă, în stăpânire austriacă, nu mai dăinuiește nici urma nobilimii românești, maghiarizate treptat, din epoca preturcească. Numai țărănimea a supraviețuit, în munți, urgiilor. Însemnările câte unui preot ne îngăduiesc să-i bănuim starea. « Pe copiii de cinci, șase ani dela un bordeiu la altul prin marea pădure mumănele îi perdea », înseamnă, pe la sfârșitul veacului al XVIII-lea, un protopop al Mehădiei în Cronica, pe care a întocmit-o. Și atunci ținutul se regenerează rapid. În munți, Austriacii n'au avut cum aduce coloniști străini. Măsurile administrației vieneze: militarizarea, « reguluirea » satelor scoase la drumul mare din văi și de pe culmi, împiedicarea dela însurătoare a fiecăruia « până nu va ști rugăciunile și poruncile » și multe altele asemenea au întâlnit întâi împotrivire vajnică. S'a produs unul din schimburile de populație caracteristice graniței turco-austriace, de mulțimea Severinenilor care au fugit în Oltenia, peste Dunăre sau în Câmpia Tisei, și s'au umplut codrii de haiduci. Câteva decenii mai târziu, după ce mulți se întorseseră de « răul Cazacilor », care ocupau tocmăi Țara Românească, sau al locurilor, populația ținuturilor de munte ale județului « Regimentul de graniță român-bănățean 13 » reprezintă una din unitățile cele mai eroice ale Casei de Habsburg. Dela 1700 încolo, nu e câmp de luptă, pe care să nu fi fluturat steagul lor, de care era prinsă o panglică cu apelul « A lui Romul vitejie între voi, Români, să fie ». Au săvârșit fapte de arme faimoase în ciocnirile cele mai sângeroase: la Lodi, la Arcole, la Austerlitz, la Aspern, la Wagram, la Leipzig, la Custozza, la Brescia, la Magenta, la Montebello, la Solferino, la Sadova, și Königgrätz, la Valjevo, Pzsemisl, Doberdo, Isonzo, și Monte San Michele.

În decurs de câteva decenii școlile regimentului și războaiele au ales o nouă elită din Românii severineni. Nu-

PORTILE DE FIER LA 1820

Din albumul lui Iacob Ali: Donau-Ansichten. Col. Academiei Române

mărul militarilor înobilăți și înaintați în ranguri înalte e surprinzător de mare. Pomenindu-i pe generalii Cena, Doda, Domășneanu, Iacobici, Trapcea, nu-i numim decât pe cei mai cunoscuți. De faptul că o bună parte din locuitorii graniței au umblat aproape toată Europa centrală, că o generație a fost staționată la Paris în anii 1813—1815, că alta a cunoscut întreaga Muntenie, când cu ocupația austriacă dela 1853—56, că toate generațiile și-au făcut anii de cazarmă la Veneția, s'a resimțit întreaga Românie din munții Severinului. Stilul ei de lume dela munte a fost potențat prin ținuta militară, cu care a fost deprinsă, starea ei economică s'a îmbunătățit.

Suta de ani de Grănicerie (1768—1872) a rămas amintirea privilegiată a Bănățenilor dela munte. « Comunitatea de avere a fostului regiment grăniceresc român-bănățean Nr. 13 », înființată la 1872, care administra printr'un comitet ales de delegații celor 92 de sate grănicerești cele 220.000 de jughere de pădure cu care fusese răscumpărată servitutea silvică de care beneficiaseră, și Regimentul grăniceresc de gardă, creat de M. S. Regele Carol II în anul 1932, în care slujesc numai tinerii din Graniță, amândouă cu sediul la Caransebeș, constituiesc suportul ei instituțional.

Cu toate acestea Bănățenilor din munții Severinului le-au izbutit și alte realizări de seamă. Ei au îndesit satele românești din șes, stăvilind înaintarea dinspre Tisa a Sârbilor și majorând numărul coloniștilor germani. Și tot ei au transformat în veacul al XIX-lea Lugojul și Caransebeșul în orașe românești. Nu numai că satele din jur se prelungeau în periferia plugărească a acestor orașe, ele au răsbit atât în piețele din mijloc, pe care le-au umplut de « maistori » români, cât și în străzile intelectualilor, în cari funcționarii maghiari și germani erau flancați de « arvocați » și « doftori », de funcționari de bancă și de profesori și gazetari români. Ion Popovici-Bănățeanu, el însuși fiu de « maistor », a trasat câteva tablouri mișcătoare ale vieții micii burghezii românești a acestor orașe. Victor Vlad-Delamarina, poetul întâmplării atât de cunoscute cu « Al mai tare om din lume », se trage dintr'o familie de intelectuali bănățeni; iar Gârda, într'o poezie în grai bănățenesc a căruia își are obârșia afirmația « Că tăt Bănatu-i fruncea », ajunsă mai în glumă mai în serios pe buzele mării mulțimi a Românilor, profesează avocatura la Făget.

Prăbușirea monarhiei, la doi ani după epopeia detașamentului care a luptat în Valea Cernei, i-a găsit deosebit de treji pe Severineni. Au creat încă înainte de 1 Decembrie două « consilii naționale » românești, unul la Mehădia, altul la Caransebeș, care i-a condus în lunile ocupației sârbești și franceze, fiind manifestarea năzuinței lor de a intra în Statul românesc.

Acum Severinul e pus în umbră în Banat de județul Timiș și mai ales de Timișoara. Orașele lui au crescut prea puțin iar, satele lui n'au suferit modificări sociale și economice mai însemnate. Caracterul intens românesc al Ca-

VALEA CERNEI

ransebeșului și Lugojului aproape că a scăzut de pe urma efortului de românizare a Timișoarei. Satele prezintă specificarea muntenească a situației generale a Banatului: știință de carte ridicată, lipsa excedentului natural, bună stare, pământ arabil puțin, împărțit în întregime în loturi sub 5 ha. Viața în munți îi silește pe muntenii din Severin să se consacre în mare măsură păstoritului și țuicăritului și le conservă haiducii (abea de s'a scurs un deceniu dela moartea căpitanului Mantu, cântat acum în balade). Munții au ferit și costumul, cu «opregul», notă distinctivă la femei, și «laibărul» la bărbați, de o orășenizare prea rapidă și au impus păstrarea ca «sălașe» a vechilor așezări risipite pe culmi, care împrejmuesc satele din munții Cernei, ai Semenicului și ai Ruscăi, cu o zare întinsă de așezări izolate sau grupate în mici nuclee.

Severinul e azi un ținut înstărit care stagnează. Tranzitul intens prin culoarul Timiș-Cerna nu-i stimulează aproape de loc locuitorii. Lipsește prisosul de populație, care să dea viață revărsându-se în numeroasele centre industriale ale județului. În mine și uzini lucrează cu deosebire urmașii muncitorilor germani, aduși când au fost înființate. De când nu mai e port de graniță, lăncezește și Orșova.

Cu materialul său uman chibzuit și dibaciu, și bogățiile-i numeroase, Severinul e un județ, care cere și merită o intensă acțiune de punere în valoare. Arfi nevoie de lucrări mari, care să atragă elemente dinamice din alte ținuturi, și de o acțiune de ridicare a nivelului său sanitar la nivelul cultural și economic, pe care l-a atins, spre a-i scădea mortalitatea.

a. g.

ECONOMIE

Posesor al unui subsol bogat în cărbune, al unui pământ acoperit de holde, livezi și păduri, județul S. se remarcă printr-o intensă și variată activitate economică.

Agricultură. Județul ocupă o suprafață totală de 642.200 ha. Suprafața arabilă este de 128.707 ha, adică

20,04% din suprafața județului și 0,44% din suprafața totală a țării.

Din suprafața arabilă a județului, marea proprietate deține 206 ha, adică 0,16%, iar mica proprietate 128.501 ha, adică 99,84%.

Din totalul suprafeței arabile, *cerealele* ocupă 104.515 ha, astfel repartizate:

Porumbul ocupă 46.294 ha cu o producție de 434.067 chint. (prod. medie la ha, 9,4 chint.), în valoare de 102 mil. lei.

Grâul ocupă 45.183 ha, cu o producție de 380.381 chint. (prod. medie la ha 8,4 chint.), în valoare de 150 mil. lei.

Ovăzul ocupă 8.978 ha, cu o producție de 68.165 chint. (prod. medie la ha 7,6 chint.), în valoare de 20 mil. lei.

Orzul ocupă 2.221 ha, cu o producție de 19.177 chint. (prod. medie la ha 8,6 chint.), în valoare de 5 mil. lei.

Secara ocupă 1.788 ha, cu o producție de 14.852 chint. (prod. medie la ha 8,3 chint.), în valoare de 4 mil. lei.

Măturile ocupă 49 ha și *hrîșca* ocupă 2 ha.

Fânețele cultivate și alte culturi furajere ocupă 11.407 ha. Din această suprafață *trifoiul* ocupă 6.512 ha, cu o producție de 123.934 chint. fân (media la ha 19,0 chint.), în valoare de 17 mil. lei și 6.480 chint. sămânță (media la ha 1,0 chint.), *Rădăcinile de nutreț* ocupă 852 ha, cu o producție de 74.326 chint. (media la ha 87,2 chint.), în valoare de 5 mil. lei. *Lucerna* ocupă 830 ha, cu o producție de 18.895 chint. fân (media la ha 22,7 chint.), în valoare de 3 mil. lei.

Plantele alimentare ocupă 5.286 ha. Din această suprafață *cartofii* ocupă 3.292 ha, cu o producție de 199.251 chint. (media la ha 60,5 chint.), în valoare de 25 mil. lei. *Varza* ocupă 605 ha, cu o producție de 19.489 chint. (media la ha 32,2 chint.), în valoare de 4 mil. lei. *Ceapa* ocupă 398 ha, cu o producție de 9.418 chint. (media la ha 23,6 chint.), în valoare de 4 mil. lei.

Dovlecii printre porumb dau o producție de 177.975 chint. în valoare de 9 mil. lei. *Fasolea printre porumb* dă o producție de 19.146 chint., în valoare de 7 mil. lei.

Plantele industriale ocupă 1.448 ha. Din această suprafață *cânepa* ocupă 926 ha, cu o producție de 2.993 chint. fuior (media la ha 3,2 chint.), în valoare de 10 mil. lei, și 3.270 chint. sămânță (media la ha 3,5 chint.), în valoare de 1 mil. lei.

Vegetație și culturi diverse. Din suprafața totală a județului (642.200 ha), ogoarele sterpe ocupă 6.051 ha.

Fânețele naturale ocupă 56.453 ha, cu o producție de 756.510 chint. (prod. medie la ha 13,4 chint.), în valoare de 83 mil. lei.

Pășunile ocupă 73.658 ha.

Pădurile ocupă 263.279 ha.

Livezile de pruni ocupă 8.409 ha, cu o producție de 186.679 chint. (prod. medie la ha 22,2 chint.), în valoare de 56 mil. lei.

Alți pomi fructiferi ocupă 3.186 ha.

Vița de vie ocupă 670 ha.

Caracteristică. Suprafața împădurită a acestui județ este clasată în locul al doilea din țară.

Creșterea animalelor. În județul S. se găseau în anul 1935: cai 28.253, boi 69.895, bivoli 76, oi 180.734, capre 15.536, porci 40.089, stupi sistematici 6.852, stupi primitivi 3.248.

La acest capitol județul este caracterizat prin marele număr de capre, reprezentând un procent ridicat al acestor animale față de alte județe.

Industrie. *Alimentară:* 10 mori sistematice (2 la Jupani și câte 1 la Bata, Balinț, Bethausen, Căvăran, Făget, Sacul, Slatina-Timișului și Teregovala), 3 fabrici de ulei (la Bethausen, Sacul și Slatina-Timișului), 1 de cheag (la Caransebeș), 1 de rom, lichior și coniac (la Făget), 1 de ghiță artificială (la Caransebeș); *Textilă:* 1 fabrică de pânzeturi (la Ieșelnița), 1 de stofe (la Orșova), 1 de țesături și lingerie bărbătească (la Orșova); *Chimică:* 1 distilerie de lemn (la Margina), 1 rafinerie de petrol (la Orșova); *Metalurgică:* 2 uzine metalurgice (la Gavojdia și la Ferdinand), 2 fabrici de unelte agricole (la Cireșa și Rusca-Montană), 1 fabrică de unelte și mașini agricole, vase de fontă, valțuri, vagonete, etc. (la Topleț); *Lemnului:* 10 fabrici de cherestea (2 la Caransebeș și câte 1 la Balta-Sărată,

Cireșa, Luncani, Marga, Mânăsture, Nadrag, Poiana-Mărului și Zăvoiu), 2 ferăstrae și exploatare de păduri (la Goleți și Pecenișca), 1 fabrică de tâmplărie (la Orșova), 2 de mobile artistice (la Caransebeș și Balta-Sărată), 1 de volin, butoaie, lăzi și parchete (la Caransebeș), 1 de mo-soare pentru ață de cusut (la Cireșa); *Materialelor de construcție*: 2 fabrici de var (la Căvâran și Pecenișca), 4 de cărămizi și țigle (3 la Parnova și 1 la Caransebeș), 1 de ceramică șisobe de teracotă (la Jupânești); *Extracție*: 3 cariere de piatră de var (la Căvâran, Pecenișca și Lalașinț), 1 de granit (la Ohaba), 1 de feldspat și 1 de cuarț (la Teregova), 1 de marmoră (la Ruschița); una de pământ decolorant (la Tufări), argilă (la Lugoj); piatră de granit, (la Ohaba); 1 mină de antracit (la Baia-Nouă), 1 de cărbune brun (la Mehadia) și 1 de talc (la Rusca-Montană); *Alte industrii*: 1 fabrică de mănuși (la Orșova) și 1 de sticlărie (la Tomești).

Din întreprinderile de maisus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei și peste¹⁾.

« Jandera », țesături și lăngerie bărbătească, Orșova (soc. 5, inv. 16), « Fanto », rafinărie de petrol, Orșova (soc. 10, inv. 2), « Margina-Reșița », distilerie de lemn (cărboni de lemn, alcool metilic, acid acetic, acetat de calciu, catran de lemn), Margina (soc. 75, inv. 44), « Uzinele Metalurgice Unite Titan, Nadrag, Calan » (soc. 300), Uzina dela Govojdia, tablă neagră și zincată, articole de tablă și fontă, drojdie de zinc (inv. 89) și uzina dela Ferdinand, fer, tablă neagră, plumbuită și zincată, cuie, valțuri de fontă (inv. 302), « Schramm, Hüttel și Schmidt », unelte și mașini agricole, fontă turnată, butoaie de tablă, vagonete, valțuri, etc., Topleț (soc. 42, inv. 32), « Soc. an. forestieră din Lomaș, fabrică de cherestea, Zăvoiu (soc. 15, inv. 12), « Soc. an. forestieră din Nadrag », fabrică de cherestea Nadrag (inv. 43), « Mundus Borlova - Armeniș », fabrică de cherestea dela Balta-Sărată (inv. 25), « Căvâran », fabrică de var, Căvâran (soc. 2, inv. 16), Soc. an. « Minele de feldspat și cuarț Teregova », feldspat și cuarț, la Teregova, « Cooperativa Tomești », fabrică de sticlărie (soc. 2, inv. 12).

INDUSTRIA *) JUDEȚULUI SEVERIN ÎN 1935

Întreprinderile dela 5 H.P., sau 20 lucrători în sus

Industria	Numărul fabricilor		Forța motrice H.P.	Personalul ocupat	Valoarea producției în mii de lei
	Active	Inchise			
Alimentară	12	2	993	116	65.796
Textilă	14	—	2.275	1.251	270.752
Chimică	3	—	1.101	389	102.803
Metalurgică	4	—	2.031	1.120	227.220
Hârtie și Arte grafice	4	—	28	51	5.246
Pielărie	2	—	24	61	4.788
Lemnului	12	6	2.655	1.402	81.318
Sticlărie	1	—	52	242	23.396
Materiale de construcție	8	1	2.043	1.207	49.621
Total	60	9	11.202	5.839	830.940

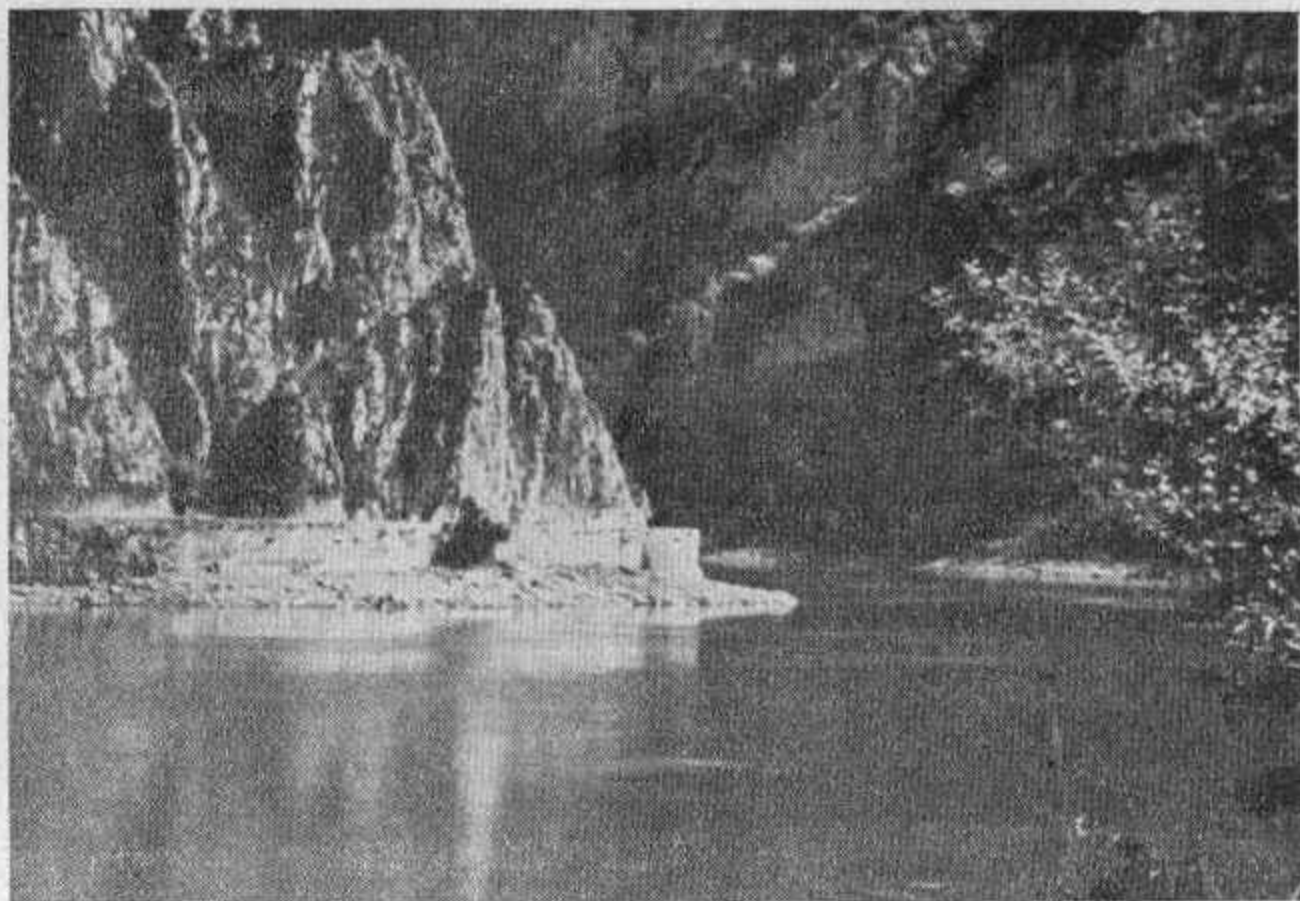
*) Nu sunt cuprinse exploatarele miniere, petrolifere, carierele, uzinele de apă și electricitate.

Comerț. Comerț cu cereale, animale, pasări, produse animale, lemne de foc și de construcție.

Credit și cooperație. În cuprinsul județului funcționează 20 bănci (societăți anonime).

Situația lor, conform bilanțurilor încheiate la 31 Decembrie 1934, se prezintă astfel:

¹⁾ Cifrele în paranteză arată capitalul social (soc.) și capitalul investit (inv.) în milioane lei.

DEFILEUL DUNĂRII LA CAZANE

A C T I V		P A S I V	
Disponibil	22.906.677	Fonduri	101.895.848
Plasamente	273.871.702	Angajamente	248.252.178
Imobilizări	14.937.108	Rezultate	573.842
Rezultate	39.006.381		
Total	350.721.868	Total	350.721.868

Cooperative de credit (bănci populare) 15, cu 1.519 membri și cu un capital social vărsat de 1.790.904 lei. Imprumuturi acordate 12.045.717 lei (neconvertite 1.046.928 lei, convertite 4.268.151 lei și reduceri la împrumuturi convertite 6.730.638 lei). Depuneri spre fructificare 3.387.567 lei. Totalul bilanțului 13.156.068 lei.

Cooperative agricole de aprovizionare și vânzare în comun 4, cu 110 membri și cu un capital vărsat de 53.350 lei. Bilanțul încheiat 56.335 lei.

Cooperative de consum 12, cu 761 membri și cu un capital social vărsat de 759.893 lei. Mărfuri generale în valoare de 407.933 lei. Bilanțul încheiat: 1.810.428 lei.

Situația cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decembrie 1935.

Finanțe publice. Bugetul județului S. pe exercițiul 1936/1937 prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	29.123.127
Venituri ordinare	17.154.690
Venituri extraordinare	749.399
Venituri speciale	11.219.038
Cheltueli	29.123.127
Cheltueli ordinare	17.154.690
Cheltueli extraordinare	749.399
Cheltueli speciale	11.219.038

Drumuri. Județul S. este străbătut de o rețea totală de drumuri de 3.049 km 964 m, repartizată astfel:

Drumuri naționale 300 km 063 m, din cari Direcția Generală a Drumurilor întreține 283 km 919 m (pietruți), restul de 16 km 144 m (pavați și pietruți) fiind întreținut de municipiu și comunele urbane.

Drumuri județene 574 km 714 m, din cari administrația județului întreține 542 km 788 m (pietruți) iar municipiul și comunele urbane 9 km 297 m, (din cari 4 km 922 m sunt pavați).

ORȘOVA

Drumuri comunale 2.175 km 187 m.

Lungimea podurilor este de 9.420 metri, repartizată astfel: poduri naționale 2.857,43 m, județene 4.957,12 m, și comunale 1.605,45 m.

Prin județ trec 4 drumuri naționale, legând următoarele localități:

1. Turnu-Severin – Orșova – Baziaș.
2. Orșova – Lugoj – Timișoara (Lugoj – Caransebeș = 42 km; Lugoj – Orșova = 137 km).
3. Lugoj – Reșița – Mehadia (Lugoj – Reșița = 63 km).
4. Hațeg – Caransebeș.

Cale ferată. Județul S. este străbătut de o rețea totală de cale ferată de 254 km din care 147 km linii principale simple și 107 km linii secundare simple.

Itinerarii principale. Rapide (Simplon): București – Timișoara – Jimbolia (Belgrad – Paris).

Accelerate: București – Timișoara.

Stații importante: Lugoj, Caransebeș, Băile Herculane, Orșova.

Navigație fluvială. Curse regulate ale Societății N.F.R., linia Turnu-Severin – Ada-Kaleh – Orșova – Baziaș, în legătură cu vapoarele care merg dela Turnu-Severin spre Galați.

Curse regulate ale Societății austriace de navigație (D.D.S.G.), pe linia Viena – Bratislava – Budapesta – Belgrad – Moldova-Veche – Orșova – Ada-Kaleh – Turnu-Severin – Vidin – Lom – Giurgiu – Ruscuc.

Curse regulate ale Societăților de navigație jugoslavă și cehoslovacă pe linia Regensburg – Viena – Bratislava – Budapesta – Belgrad – Orșova – Turnu-Severin – Giurgiu – Brăila – Galați.

Curse regulate ale societății maghiare de navigație (M.F.T.R.), pe linia Viena – Bratislava – Budapesta – Moldova-Veche – Orșova – Ada-Kaleh – Turnu-Severin – Lom – Giurgiu – Ruscuc.

Poștă, telegraf, telefon. 5 oficii P.T.T. de stat la Lugoj, Băile Herculane, Orșova (2 oficii) și Caransebeș; 33 oficii autorizate la Armeniș, Balint, Bata, Bethausen, Birchiș, Boldur, Bujor, Cârpa, Căpâlnaș, Căvăran, Cornea, Cornereva, Coșteiu, Curtea, Domașnea, Făget, Fârliug, Gavojdia, Iablanita, Margina, Mehadia, Mehadica, Nădrag, Plavișevita, Regele Ferdinand, Rusca-Montană, Sacul, Slatina-Timișului, Svinița, Teregoa, Tomești, Topleț și Zăgujeni și 2 agenții autorizate la Obreja și Zgribești.

Oficii telefonice la Lugoj, Caransebeș, Orșova, Armeniș, Băile Herculane, Balint, Bata, Bethausen, Birchiș, Boldur, Bujor, Căpâlnaș, Căvăran, Coșteiu-Mare, Cornea, Curtea, Domașnea, Făget, Fârliug, Gavojdia, Iablanita, Margina, Mehadia, Mehadica, Orșova II, Petroasa, Plavișevita, Regele Ferdinand, Rusca-Montană, Sacul, Slatina, Svinița, Teregoa, Tomești, Topleț, Zăgujeni.

Stațiuni climatice, balneare, turism.

Băile Herculane, situate pe drumul Tierna – Tibiscum (Orșova – Timișoara) al legiunilor romane, au fost cunoscute și apreciate încă din timpul acestora. Astăzi Băile Herculane sunt cea mai mare și modernă stațiune balneară

din România. Situată aproape de poalele Domugledului la 160 m înălțime, pe valea Cernei, într'un minunat cadru de fenomene carstice, înconjurată de masive păduroase, stațiunea e ferită de curenți și are un climat foarte plăcut, ceea ce face posibilă existența unei bogate flore mediteraniene. Anotimp: Iunie – August, putându-se prelungi în tot cursul anului, datorită iernilor ușoare.

Ape oligo-metalice, sulfo-saline, termale și radioactive, similare celor dela Aachen, Aix-les-Bains, Baden-Baden, Karlsbad, etc. Indicațiuni: Băi sulfo-saline termale: reumatisme cronice, nevralgii, gută, scrofuloză, maladii osoase, peritonite, fracturi, anchiloze, luxații, boli de piele, sifilis, turburări circulatorii ale organelor abdominale, catarele cronice ale căilor respiratorii,

boli de femei, sterilitate.

Băi termale cloruro-sodice (izvorul « Hercule »): reumatism, gută, scrofuloză, boli cronice ale oaselor și articulațiilor, boli de piele, boli nervoase, paralizii, turburări digestive, boli de femei, sterilitate.

Cura internă: debilitate, anemie, convalescențe, catarurile căilor respiratorii (izvorul « Hercule ») și diureză, hiperclorhidie (izvorul « Hygea »).

Mai multe stabilimente balneare cu toate instalațiunile moderne pentru băi, hidroterapie, dușuri, masaj, împachetaj, bazine de înot, etc. Hoteluri de toate clasele, numeroase vile, restaurante și pensiuni, unele cu regim dietetic. Două sanatorii militare, un sanatoriu al medicilor, un azil, o casă a funcționarilor Ministerului de Industrie și Comerț.

Stațiune mult vizitată prezintă numeroase și variate distracții: cazinou, muzică, dans, cinematograful, radio, diverse sporturi, bibliotecă, etc. Plimbări în parcul Maior, pe malul Cernei la Poiană, Cascada Cernei, cele 7 izvoare și Crucea Ghizelei.

Caransebeș, stațiune climatică, situată într'o regiune foarte pitorească la confluența Sebeșului cu Timișul. Punct de plecare pentru excursii. În apropiere de Caransebeș, (4 km.) stațiunea climatică *Teiuș*.

Județul S. flancat spre Răsărit de masivul Godeanului și cel al Poanei Ruscăi, iar spre Apus de munții Banatului și brăzdat de apa Timișului, care în unele locuri și-a săpat chei sălbatice de-o rară frumusețe, prezintă un deosebit interes turistic.

Excursii: din Băile Herculane pe malul drept al Cernei, la Peștera Hoților; la Piatra Baniței; urcușuri pe dealurile Coronini, Schneller și Ciorici (de unde la Peștera cu aburi și pe dealul Elisabeta; pe malul stâng, la Zgău – Șaua Padinei și mai departe pe Suha Padinei, pe Domugledul mic (Șerban) și pe Domugledul mare.

Alpinism. În Munții Cernei: din Cornereva pe Muntele Poiana înaltă; din Vârciorova pe Muntele Țarcu; din Borlova pe Muntele Micu; din Mărul pe Bistra-Mărului, Bistricioara, Țarcu, etc. Pe Muntele Godeanu: din Băile Herculane prin Poiana Gâștii – Pietrele Albe la Râul Șes. În Munții Poiana Ruscăi: din Voislova la Vârf. Rusca prin Rusca-Montană. Pe Muntele Semenici: dela Domașnea (Porta Orientalis) peste Semenici la Văliug. Drumuri și poteci marcate de Secția T.C.R. « Banat ».

Excursii pe Dunăre dela Orșova.

CULTURĂ

Știință de carte. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, populația județului, dela 7 ani în sus este de 204.798 locuitori din cari 61,6% sunt știutori de carte. După sex, proporția este de 73,4% bărbați știutori de carte și 50,1% femei știutoare de carte. Repartiția locuitorilor după gradul de instrucție, în procente, este următoarea:

Gradul de instrucție școlară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul știutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extrașcolară	2,1	1,4
2. Primară	68,8	94,2
3. Secundară	20,6	3,1
4. Profesională	5,4	0,8
5. Universitară	1,9	0,4
6. Alte școli superioare	1,2	0,1

Invățământ. Populația școlară a județului S. (între 5—18 ani) a fost în anul 1934 de 45.899 loc. (5.266 mediu urban și 40.633 mediu rural).

Școli secundare. În Lugoj: 1 liceu de băieți, 1 de fete, 1 școală normală de fete, liceu comercial, 1 gimnaziu german de băieți, școala profesională de fete, școala de agricultură, conservatorul de muzică « Ioan Vidu ».

În Caransebeș: Academia teologică, 1 liceu de băieți, școala normală, 1 gimnaziu de fete.

În Orșova: 1 gimnaziu mixt, 1 școală de cooperatie, 1 școală de ucenici.

Școli primare 246, din care 234 rurale și 12 urbane (240 școli de stat și 6 confesionale) cu un număr de 31.150 elevi (2.828 mediu urban și 28.322 mediu rural) și cu 505 învățători și alt personal didactic (situația din 1934).

Grădini de copii 18, din care 7 rurale și 11 urbane (16 de stat și 2 confesionale), cu un număr total de 1.176 copii (692 mediu urban și 484 mediu rural) și cu 20 conducătoare (situația din 1934).

Instituții culturale. Asociația « Astra », pentru cultura și literatura poporului român, are un despărțământ central în municipiul Lugoj și organizații locale în Caransebeș, Orșova, Sacul și Teregova.

Fundația Culturală Regală « Principele Carol » are cămine culturale în: Caransebeș (2 cămine), Armeniș, Borlova, Căprioara, Cornea, Domașnea, Gavojdia, Honorigi, Lăpușnicel, Mânăstier, Obreja, Ogradena-Vechie, Petnic, Satumic, Târgoviște și Voislova.

Centrala Caselor Naționale are organizații culturale în Rusca-Montană (local propriu, bibliotecă, câmp sportiv) și în Cireșa.

Casa Școalelor și a Culturii Poporului, întreține în județ 90 cămine culturale, 41 societăți muzicale și 25 biblioteci, adică în total 156 organizații culturale, dintre care 42 au personalitate juridică.

Alte instituții culturale. În Lugoj: Muzeul arheologic județean, Cercul academic bănățean, Asociația română de teatru « Thalia », Soc. literară « Simenicu », Soc. « Cultul aeronautic bănățean », Liga culturală germană, 4 biblioteci, Asociația corurilor și fanfarelor române din Banat, 10 societăți muzicale și corale.

În Caransebeș: Muzeul Comunității de avere, Muzeul Eparhiei ortodoxe, Reuniunea filarmonică.

Teatre și cinematografe. Teatru comunal din Lugoj. Cinematografe la Lugoj, Caransebeș, Orșova, Nădrag, Făget, Margina, Ferdinand și Rusca-Montană.

Societăți sportive. 27 societăți de vânătoare, 14 societăți sportive, 1 societate de turism.

RELIGIE

Confesiuni. Din totalul locuitorilor județului 75,4 % sunt ortodocși și 3,9 % sunt greco-catolici. Restul populației aparține altor confesiuni.

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 202 biserici ortodoxe, 1 mănăstire ortodoxă, (în Românești), 20 biserici greco-catolice, 20 romano-catolice, 4 evanghelico-luterane, 7 biserici reformate, 40 case de rugăciune baptiste și 5 sinagogi.

Instituții bisericesti. Episcopie ortodoxă la Caransebeș și Episcopie greco-catolică la Lugoj.

Protopopiate ortodoxe la: Balinț, Birchiș, Bulci, Caransebeș, Făget, Lugoj și Orșova.

Protopopiat greco-catolic la: Balinț.

ADMINISTRAȚIE

Organizare administrativă. Capitala județului S. este municipiul Lugoj. Județul are 3 orașe (Lugoj, Caransebeș și Orșova) și 228 sate, împărțite astfel:

I. Plasa Balinț	26 sate
II. Plasa Birchiș	18 sate
III. Plasa Caransebeș	36 sate
IV. Plasa Făget	46 sate
V. Plasa Lugoj	27 sate
VI. Plasa Orșova	25 sate
VII. Plasa Sacul	30 sate
VIII. Plasa Teregova	20 sate

Organizare judecătorească. Un tribunal la Lugoj, cu 1 secțiune, 9 magistrați și 1 procuror. Un tribunal la Caransebeș, cu 1 secțiune, 9 magistrați și 1 procuror. (E singurul județ din țară cu două tribunale). Ambele tribunale se află în circumscripția Curții de Apel din Timișoara.

5 judecătorii la Lugoj, Caransebeș, Orșova, Făget și Teregova, cu un total de 17 magistrați.

Organizare sanitară. Spitale de stat în Lugoj, Caransebeș (Spitalul Casei Asigurărilor Sociale) și Băile Herculan (Spitalul « Principele Carol » și Sanatoriul militar « Regele Ferdinand I »).

În Lugoj se mai află un Sanatoriu particular de boli nervoase, Ambulatorul policlinic comunal, Ambulatorul Casei Cercuale și Dispensarul « Principele Mircea ».

Dispensare în Caransebeș, Orșova, Teregova, Făget, Margina-Reșița, Mehadia și Rusca-Montană.

Serviciul sanitar al județului, Serviciul sanitar al orașelor, Lugoj, Caransebeș și Orșova, și Serviciul sanitar al portului Orșova.

Asistență și prevedere socială. Casa Asigurărilor Sociale din Lugoj are ofii la Caransebeș și Orșova, un spital la Caransebeș, o infirmerie la Ferdinand, o infirmerie la Nădrag și organizații medicale la Lugoj, Caransebeș, Orșova, Balinț, Făget, Birchiș, Bata, Sacul, Teregova, Mehadia, Băile Herculan, Margina și Voislova, cu un total de 23 medici și 2 farmaciști.

În Lugoj mai activează: Soc. « Crucea Roșie », Soc. « Principele Mircea », Soc. femeilor ortodoxe române (« Armonia »), Reuniunea « Sf. Maria » a femeilor greco-catolice, Misiunea socială, 1 soc. evrească, Reuniunea de binefacere a femeilor evanghelice, Reuniunea de binefacere a femeilor izraelite, Azil de bătrâni, Cămin de zi pentru copii de muncitori, 1 orfelinat.

În Caransebeș: Soc. « Crucea Roșie », Oficiul I.O.V., Soc. femeilor române, Soc. femeilor de meseriași români, Misiunea socială, 2 soc. izraelite.

În Orșova: Crucea Roșie, Reuniunea femeilor ortodoxe române și Misiunea romano-catolică.

În Gavojdia: 1 orfelinat.

PRINCIPALE AȘEZĂRI

Lugoj, capitala județului. (Vezi monografiile orașelor reședință).

Caransebeș. Comună urbană situată pe malul drept al râului Timiș, la 42 km de Lugoj, 102 km de Timișoara și 467 km de București. Stație c.f. pe linia Arad - Timișoara - București. Stațiune climatică.

Are 8.712 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul orașului pe exercițiul 1936/1937 se ridică la suma de 7.028.803 lei.

Industria pentru prelucrarea lemnului « Mundus și Borlova-Armeniș » S.A., 1 țiglarie, 1 fabrică de cherestea, Uzina electrică.

Comerț dezvoltat de cherestea, fructe și nuci.

Bălciri anuale: 26 Ianuarie, 29 Aprilie, 5 August, 4 Octombrie.

Banca Graniței, Banca Banatului, Prima casă de păstrare, Banca populară.

Academie teologică, Liceul « Traian Doda », Școala normală de învățători, Gimnaziul de fete, Școala primară de stat, 2 grădinițe de copii.

Muzeul comunității de avere, Muzeul eparhiei ortodoxe, Reuniunea filarmonică, Asociația « Astra », Fundația Culturală Regală « Principele Carol » (2 cămine), Casina română, Casa națională, 2 coruri, 2 soc. sportive, 1 de vânătoare, Clubul turistic, 1 cinematograf.

Catedrala ortodoxă, Biserica Sf. Ioan Botezătorul ortodoxă, Biserica romano-catolică, Biserica evanghelică, Biserica reformată, 1 casă de rugăciune baptistă, 1 sinagogă.

Primărie, Tribunal, Judecătoria mixtă, Poliție, Pretură, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Percepție fiscală, Notariat public, Oficiu de asigurări sociale, Comunitate de avere.

Sfat negustoresc, Corpul contabililor, Corpul avocaților. Spitalul Casei Asigurărilor Sociale, Dispensarul primăriei orașului.

Soc. «Crucea Roșie», Oficiu I.O.V., Soc. femeilor române pentru înfrumusețarea cimitirelor, Soc. femeilor ortodoxe române, Soc. femeilor de meseriași, Soc. femeilor izraelite, Misiunea socială, 1 soc. evreească.

Orșova, comună urbană, port la Dunăre situată pe ruinele vechei cetăți «Tierna» la 137 km de Lugoj, 197 km de Timișoara și 373 km de București. Stație c.f. pe linia București-Timișoara.

Are 5.540 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936). Bugetul orașului pe exercițiul 1936/1937 se ridică la suma de 3.728.854 lei.

Fabrici de textile «Dunărea» și «Jandera». Fabrica de mănuși «Englisch».

Comerț redus de articole alimentare, pescărie. Trafic de mărfuri pentru export.

Bălciuri anuale: 1 Mai, 17 Septemvrie.

Banca Timișoreană, Banca de Credit, Prima casă de păstrare.

Gimnaziul mixt de stat, Școală de cooperatie, Școală de ucenici, 2 școli primare, 2 grădini de copii mici.

Cultul Eroilor, Asociația «Astra», Casinoul român, 4 coruri, 1 cinematograful, 1 societate de vânătoare, Reuniunea civilă de tir, Clubul sportiv «Alionul», 1 cinematograful.

Biserica ortodoxă, Biserica romano-catolică, Biserica evanghelică, Casă de rugăciune baptistă, Sinagogă.

Protopopiat ortodox.

Primărie, Pretură, Judecătoria mixtă, Oficiu vamal, 2 oficii P.T.T., Oficiu telefonic, Căpitană portului, Poliție, Serviciu hidraulic, Percepție fiscală, Casa Asigurărilor Sociale, Regiune și ocol silvic, Agenție N.F.R., Subinspectorat de vânătoare.

Reuniunea comercianților patroni, Reuniunea tinerilor comercianți.

Dispensar comunal.

Soc. «Crucea Roșie», Reuniunea femeilor ortodoxe-române, Misiunea romano-catolică.

LOCALITĂȚILE DIN JUDEȚUL SEVERIN

A) Orașe

1. Lugoj (capitala județului)
2. Caransebeș
3. Orșova

B) Sate

I. PLASA BALINT

1. Balint
2. Bara
3. Bethausen
4. Bodo
5. Cladova
6. Cliciova
7. Cutina
8. Dobrești
9. Dubești
10. Fădimac
11. Hezeriș
12. Ierșnic
13. Jupani
14. Lăpușnic
15. Leucusești
16. Nevrincea
17. Ohaba-Lungă
18. Părul
19. Rădmănești
20. Spata
21. Sudriaș
22. Susani
23. Târgoviște
24. Topla
25. Tipari
26. Valea-Lungă

II. PLASA BIRCHIȘ

1. Bata
2. Băcăul-de-Mijloc
3. Birchiș
4. Bruznic
5. Bulci
6. Bunea-Mare
7. Bunea-Mică
8. Căpâlnaș
9. Căprioara
10. Lalașint
11. Ohaba-Română
12. Ostrov
13. Pojoga
14. Sălciva
15. Țela
16. Valea-Mare
17. Virișmort
18. Zăbalț

III. PLASA CARANSEBES

1. Bolvașnița
2. Borlova
3. Buchin
4. Bucosnița

5. Caransebeșul-Nou

6. Cârpa
7. Căleni
8. Cireșa
9. Ciuta
10. Crăjma
11. Dalci
12. Ferdinand
13. Glimboca
14. Golești
15. Iaz
16. Lindenfeld
17. Mal
18. Marga
19. Mărul
20. Obreja
21. Ohaba-Bistra
22. Petroșnița
23. Polana
24. Prisian
25. Ruieni
26. Rusca-Montană
27. Turnul
28. Valea-Bistrei
29. Vama-Marga
30. Var
31. Vălișoara
32. Vărciorova
33. Voislova
34. Zăvoiu
35. Zervești
36. Zlagna

IV. PLASA FĂGET

1. Baloghești
2. Băsești
3. Bătești
4. Bichigi
5. Botinești
6. Brănești
7. Breazova
8. Bucovăț
9. Bujor
10. Bulza
11. Coșava
12. Coșovița
13. Coșteul-de-Sus
14. Crivina-de-Sus
15. Curtea
16. Drăgășinești
17. Dumbrava
18. Făget
19. Fărășești
20. Fărdia
21. Gladna-Montană
22. Gladna-Română
23. Goizești
24. Groși
25. Hauzești
26. Homoșdia
27. Jupănești
28. Luncani
29. Margina

30. Mănăstir
31. Mătnicul-Mic
32. Nemeșești
33. Pădurani
34. Petroasa
35. Poieni
36. Povărgina
37. Răchita
38. Remetea-Luncă
39. Românești
40. Săceni
41. Sintești
42. Surducul-Mic
43. Temerești
44. Tomești
45. Zolt
46. Zorani

V. PLASA LUGOȘ

1. Bârna
2. Boldur
3. Botești
4. Coșteiu
5. Darova
6. Dezești
7. Dragomirești
8. Drinova
9. Fărliug
10. Gruni
11. Herendești
12. Hodoș
13. Honorici
14. Jabăr
15. Jurești
16. Lugojel
17. Oloșag
18. Petroasa-Mare
19. Pogănești
20. Remetea-Pogănici
21. Satumic
22. Sărăzani
23. Sălha
24. Scăluș
25. Știuca
26. Valea-Mare
27. Visag

VI. PLASA ORȘOVA

1. Băile-Herculane
2. Bărza
3. Coramnic
4. Dubova
5. Eibenthal
6. Globul-Craiovei
7. Globurău
8. Iablanța
9. Ieșelnița
10. Jupălnic
11. Lăpușnicel
12. Mehadia
13. Ogradena-Nouă
14. Ogradena-Vechie
15. Părvova

16. Pecenișca
17. Petnic
18. Plavișevița
19. Plușova
20. Sumița
21. Svințița
22. Tisovița
23. Topleț
24. Tufări
25. Valea-Bolvașnița

VII. PLASA SACUL

1. Armadia
2. Căvâran
3. Cireșul
4. Copăcele
5. Cornuțel
6. Criciova
7. Crivina
8. Gavojdia
9. Jena
10. Jdioara
11. Jupa
12. Maciova
13. Măguri
14. Mătnicul-Mare
15. Nadrag
16. Ohaba-Mătnic
17. Peștere
18. Prisaca
19. Rugi
20. Ruginosu
21. Sacul
22. Sălbăgel
23. Sălbăgelul-Nou
24. Tapia
25. Tincova
26. Valea-Boului
27. Zăgujeni
28. Zgribești
29. Zorile
30. Zorlincior

VIII. PLASA TEREKOVA

1. Armeniș
2. Bogoltin
3. Brebul-Nou
4. Canicea
5. Cornea
6. Cornereva
7. Crușovăț
8. Cuptoare
9. Domașnea
10. Feneș
11. Gârâna
12. Ilova
13. Luncavița
14. Mehadica
15. Rusca
16. Sadova-Nouă
17. Sadova-Vechie
18. Slatina-Timișului
19. Teregoa
20. Verendin

NOTĂ. Ilustrația dela pag. 397, reprezintă Dunărea la Cazane (Foto arh. Petit, din «România», revista O.N.T.)

JUDEȚUL SIBIU

Stema. Scut albastru, cu un turn de cetate, de argint, cu un cat și cu poartă arcuită și zăbreliță, catul are două fereștre, pătrate, iar dasupra turnului se înalță șase spice de grâu, de aur.

Reprezintă, pe de o parte cetatea înălțată a Sibiului, iar pe de altă parte bogăția agricolă a județului.

Este vechea stemă.

GEOGRAFIE

Așezare. Județul S. face parte dintre județele Transilvaniei și e așezat în partea S-V a acesteia, în dreptul trecătoarei Oltului de la Turnu-Roșu.

Suprafața: 3.531 km².

Infățișarea pământului. În partea S-V județul se întinde peste povârnișul munților Cibinului, înalți de peste 2000 m și terminați prin poduri netede și foarte întinse. Râurile care izvorăsc din ei i-au fragmentat în numeroase culmi, au împins apa Cibinului (afluent al Oltului) către N-E și au silit-o să sape în podișul care altă dată începea chiar de la poala munților. Astfel a luat naștere aici, o depresiune de eroziune (*depresiunea Sibiului*). Dincolo de ea, se ridică, pe dreapta apei Cibinului, marginea podișului Transilvaniei, care în acest colț al său, din cuprinsul ținutului Sibiu, se ridică de la circa 400 m., cât au dealurile din depresiune, la peste 500 și chiar peste 600 m. În fine prin partea sa de S-E teritoriul județului cuprinde și o bucată din munții Făgărașului.

Climă și ape. În partea de munte, clima este aspră (temperatura medie anuală, 6°) și foarte umedă (800—1000 mm precipitațiuni anuale). Aflată sub influența muntelui regiunea de podiș și depresiunea de la poalele acestuia, are iernile destul de reci (−5° media lunii Ianuarie), iar verile nu prea calde (între 17°—18° temperatura medie a lunii Iulie). Precipitațiunile scad însă de la S către N).

Apele județului: *Cibinul, Sadul, Râul Părului (Hârtibaciul)* etc., se strâng toate, direct sau indirect, în Olt.

Vegetație. Dela munte spre podiș, deosebim următoarele asociații vegetale: pășunea alpină, foarte întinsă mai sus de 1800 m, pădurea de conifere, pădurea de fag (cu multe luminșiuri în care se desvoltă bine fâneța), pădurea de stejari pe cea mai mare parte a podișului (excepție de-a lungul de peste 500 m, unde se întâlnesc tot făgeturi). Pe când însă în zona muntoasă, pădurile au fost, în general cruțate, în cuprinsul depresiunii și a podișului, ele au fost, în cea mai mare parte distruse. În fine în colțul N-V al județului se întâlnesc și asociații de sărături.

Bogății minerale. Cea mai însemnată bogăție minerală a județului, este sarea care se găsește pe o zonă largă, desgolită de eroziune, la contactul între munte și podiș, deci în cuprinsul depresiunii (*Ocna-Sibiului*).

ISTORIE

Vechime și dezvoltare istorică. Județul S. cuprinde în limitele sale o regiune străbătută de drumul legiunilor, cari pe valea Oltului, se îndreptau spre Apulum. (Alba Iulia actuală) în centrul Daciei Traiane.

În regiunea aceasta se afla, probabil Pons Vetus — pe locul de azi al Turnului Roșu — ca și localitatea Cedonia menționată pe Tabula Peutingeriană, între Pretorium și Apulum.

Numele Sibiului, — civitas Cibinensis — derivă dela numele râului Cibin, care curge prin apropiere.

Orașul, fundație a colonilor sași, s'a dezvoltat dintr'un sat menționat în sec. XII și XIII sub numele de villa Hermann — de unde și Hermannstadt.

El a prosperat continuu grație întinșelor sale relații de comerț cu Țara Românească.

Situat la marginea voevodatului transilvan la drumul care ducea, pe Valea Oltului, până la Dunăre, de unde produsele sale puteau trece la Nicopole sau puteau fi transportate mai departe pe calea marelui fluviu, Sibiul a cunoscut o eră de mare prosperitate până către mijlocul secolului XVI când Turcii ocupă și Nicopolea bulgară și Turnul sau Nicopolea Mică de pe malul românesc.

Până în această epocă, Sibiul se vede înconjurat de puternice ziduri, înzestrat cu edificii frumoase, de stil gotic, cari pun în lumină și acum trecutul său bogat și tradițiile sale burgraviale.

Asediat de Turci, «Orașul Roșu» cum îl numeau ei, din pricina zidurilor sale netencuite, a fost salvat în 1442 prin sabia cruciatului român, Ioan Corvinul.

Județul S. profund românesc prin cultura sa rurală, legat de Țara Românească și prin tradițiile orașului-capitală, cuprindea în sec. XV și XVI, între limitele sale actuale și un feud — cu titlul de ducat — al voievozilor de peste munți: Amlașul cu care aceștia și-au împodobit titulatura.

În sec. XVI, posesiunile Domnilor Țării Românești cuprindeau și Vurpărul, din preajma Sibiului.

În acest județ, la Șelimbăr, se dădu la 18/28 Octomvrie 1599 bătălia dintre Mihai și Andrei Bathori, care avea să deschidă celui dintâi porțile Albei-Iulii.

Către începutul secolului XVII, Gavriil Bathori, voevodul Transilvaniei, care visa și el unirea celor trei țări surori făcu din cetatea Sibiului capitala principatului său.

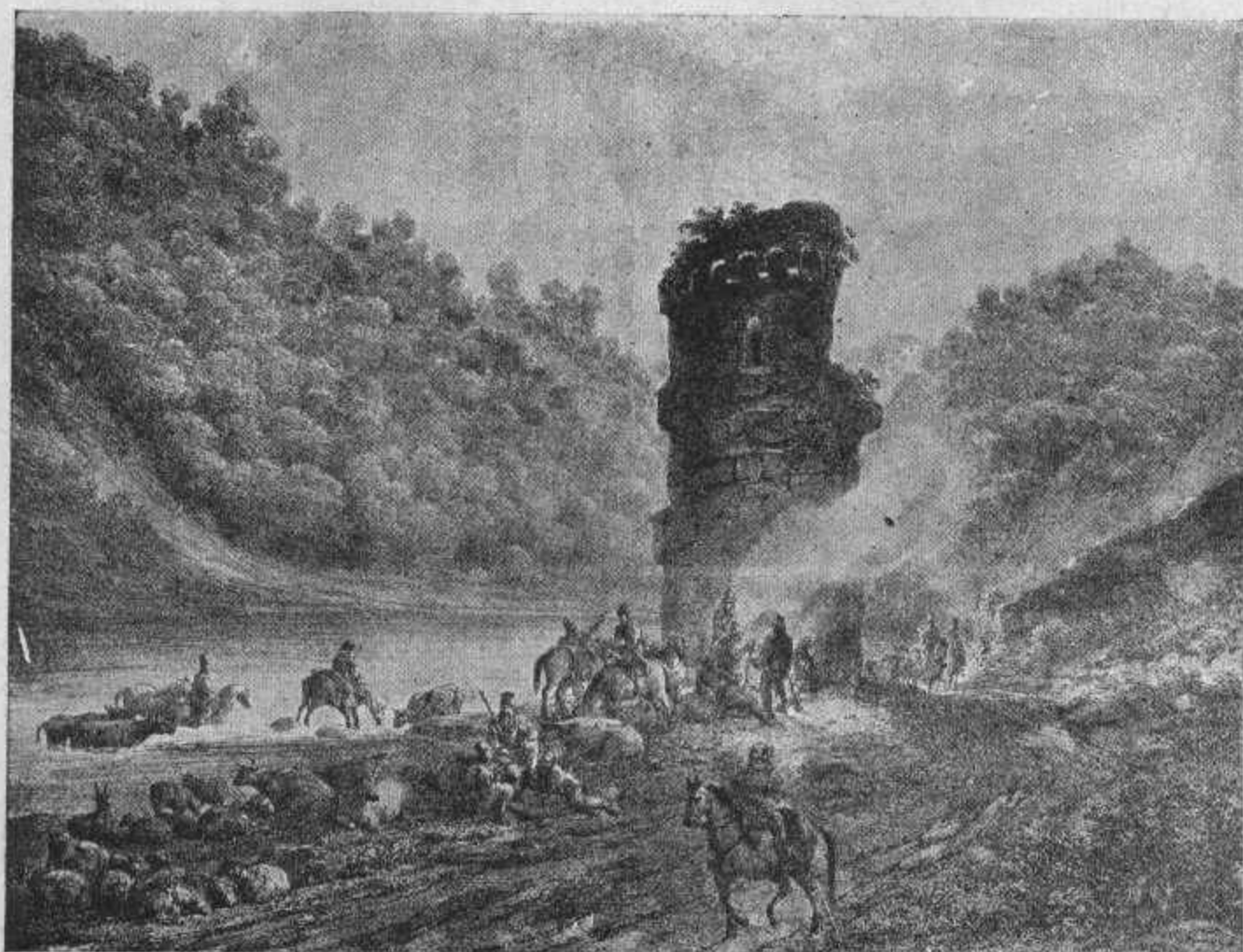

CISNĂDIOARA, PRIMĂVARA. IN FUND, RUINELE CETĂȚII
Din « România », revista O. N. T.

Foto Fischer

VEDEREA RUINELOR VECHIULUI TURNU ROȘU PE MALUL, OLTULUI
LA INCEPUTUL SEC. AL XIX-LEA
Desen de Steinfeld, Colecția Academiei Române

Redus la relații comerciale tot mai rare cu Țara Românească, Sibiuul decăzu până ce Austriacii, ajunși prin Casa de Austria, moștenitorii Principatului, mutară în Sibiu — centru germanic — capitala lui.

Ea rămase aci până în 1867 când Transilvania pierzându-și autonomia, deveni o provincie maghiară. Capitala ei se mută la Cluj.

Episcopia ortodoxă a Românilor, a cărei reședință săracă fusese în sec. XVIII, — după unirea cu Roma a episcopiei de Făgăraș — în Rășinari, fu mutată la Sibiu la 1811 de episcopul Vasile Moga. Transformată în mitropolie în anul 1868, cunoscu după anii de păstorie ai marelui Andrei Șaguna, o înflorire excepțională.

Monumente istorice. *Primăria Municipiului Sibiu*, construcție din sec. XV în stilul gotic târziu. Galeriile sale adăpostesc «Arhivele Națiunii Săsești» și un Muzeu de arme medievale.

Biserica luterană din Sibiu, construcție gotică, sobră și elegantă din sec. XIV—XV, cu frumoase fresce de Iohann de Rosenau, (Ioan din Râșnov) dela 1445.

Printre pietrele mormântale, una cu inscripție latină și slavonă acopere trupul lui Mihnea cel Rău, Domnul Țării Românești, asasinat în exil de adversarii săi politici la Sibiu în 1510.

În biserică se află un frumos muzeu etnografic și religios.

Biserica ortodoxă din Sibiu, zisă «Biserica din groapă» cu o piatră funerară pe mormântul unui episcop dela jumătatea sec. al XVIII-lea. Restaurată de negustorul oltean Hagi Constantin Pop (1788—1789, 1802) care se refugie aci și întemeiea una din cele mai mari întreprinderi comerciale din acest oraș. Pe un perete cerat, se vede portretul întregii sale familii. De asemenea se mai află aci câteva morminte ale refugiaților munteni de pe la anul 1808.

Cimitirul bisericii unite cu mormintele capilor intelectua-lității românești: Barițiu, Papiu Ilarian și al lui Ioan Rațiu, aprigul luptător pentru națiune în a doua jumătate a sec. XIX.

Catedrala Mitropoliei ortodoxe, înălțată în locul bisericii Companiei grecești stabilită aci pe la 1850. Pompoasă și monumentală, în stil pseudo-bizantin, având cupole și turnuri de fațadă, interior de bazilică, cu tribune, fără fresce pe pereți dar cu frumoase picturi pe iconostas, opera pictorului Octavian Smigelschi.

În fața bisericii se află reședința Mitropolitului, vastă construcție în stilul dela 1800, care adăpostește o bogată bibliotecă.

Palatul modern al «Astrei», în fața căruia se află bustul lui Barițiu creatorul presei românești dela 1830, cuprinde admirabile colecțiuni de artă populară din toate domeniile, o serie de frumoase și inspirate icoane precum și tablouri de Smigelschi și predecesorii săi transilvăneni.

Muzeul Bruckenthal, este cel mai mare tezaur de artă occidentală din România, instalat în palatul acestui bogat Mecena al sec. XVIII-lea, care bucurându-se de favoarea împăraților din Viena, a ocupat demnitatea de guvernator al Principatului transilvan.

Sunt reprezentate aci toate școalele, dar mai ales cea flamandă și italiană. Pentru epoca modernă o secțiune săsească.

Biserica unită din Ocna Sibiului, înălțată sub Mihai Viteazul la anul 1600 și restaurată în epoca lui Constantin Brâncoveanu, al cărui portret se vede pe partea interioară a fațadei. Partea de sus a zidurilor exterioare e împodobită cu o serie de medalioane figurând

sfinți. Icoanele mari sunt tot din epoca Brâncoveanului.

Biserica ortodoxă din Ocna Sibiului, așezată din partea de jos a orașului este înaltă și spațioasă. «Pictura sa — scrie profesorul Iorga — a fost refăcută din nefericire în modul stupid obicinuit după unirea Transilvaniei cu Regatul». În fața bisericii se află un frumos jertfelnic bogat în fresce dela sfârșitul secolului XVIII.

Biserica din Cislădie. Părțile romanice ale bisericii datează încă din sec. XIII. În sec. XVI a fost transformată în biserică gotică în formă de cruce și înconjurată cu un triplu zid de apărare.

Troița lui Mihai Viteazul, din Șelimbăr.

Castelul Turnu-Roșu din Boița.

Biserica evanghelic-luterană din Cislădioara înălțată în anul 1500.

«Niciunul dintre orașele Transilvaniei — scrie profesorul Iorga — nu are împrejurimi atât de pitorești și în același timp atât de interesante din punctul de vedere al istoriei artei.

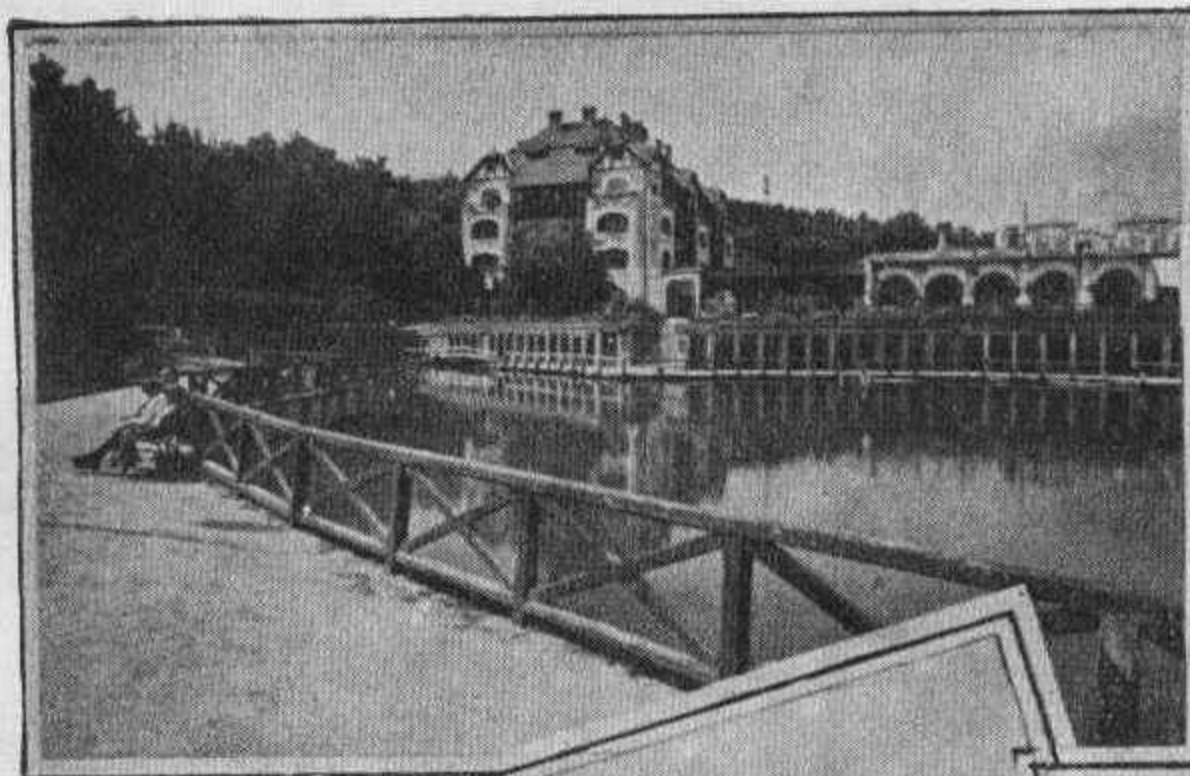
«Sașii au întemeiat în aceste regiuni o civilizație înfloritoare care s'a păstrat în grupul de mari sate cu biserici și castele care și astăzi prezintă vechiul lor aspect. Astfel la Cislădie, la Șelimbăr, unde se vede movila de pământ în care se odihnesc osemintele căzuților în bătălia din Octomvrie 1599, prin care Mihai-Viteazul cuceri Transilvania învingând oștirea cardinalului Andrei Báthory, — la Cristian, unde a fost proclamat în anul 1692 de către armatele turco-tătare însoțite de Domnul Munteniei Constantin Brâncoveanu efemerul regat unguresc al pretendentului Emerik Tököly și la Amlaș, sat cu trainice așezări țărănești fost în sec. XIV-lea feud al Domnilor Munteniei.

«Un admirabil cuib românesc așezat la poalele munților este Săliștea unde se află: biserica unită în ruine, cu inscripțiuni din a doua jumătate a secolului XVII, cu fresce curioase; o mare biserică din al XIX-lea secol, una mică la Netedul, o capelă în Gruiu precum și o catedrală de sat de mari proporții — flancată de un puternic turn — pe exteriorul căruia se vede o întreagă teorie de fresce din al XVIII-lea secol (1784) măestrit executate.

«La Rășinari, «satul negustorilor de rășină», se află o biserică cu frumoasă pictură. De asemenea se poate vedea casa acoperită cu paie care a adăpostit între 1760—1810

SIBIU

OCNA SIBIULUI: BĂILE

LACUL, BRÂNCOVEANU

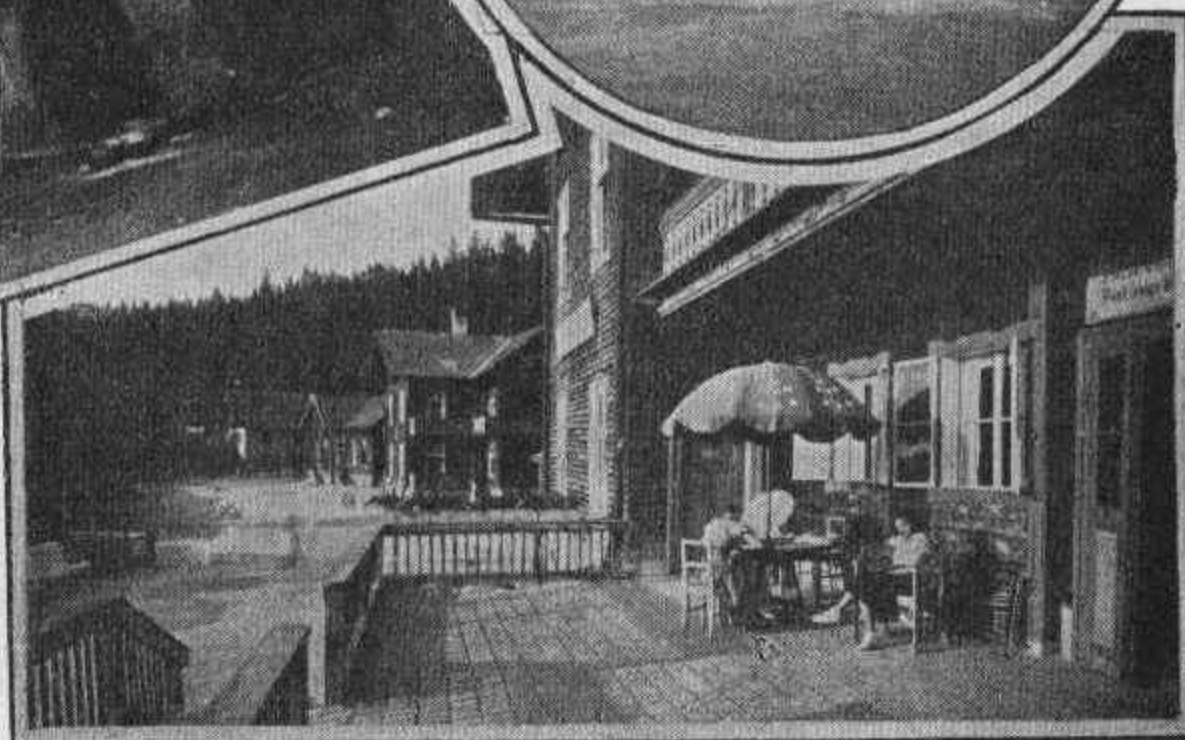
CASTELUL, TURNU-ROȘI

RUINILE CETĂȚII SĂLMĂNEȘ

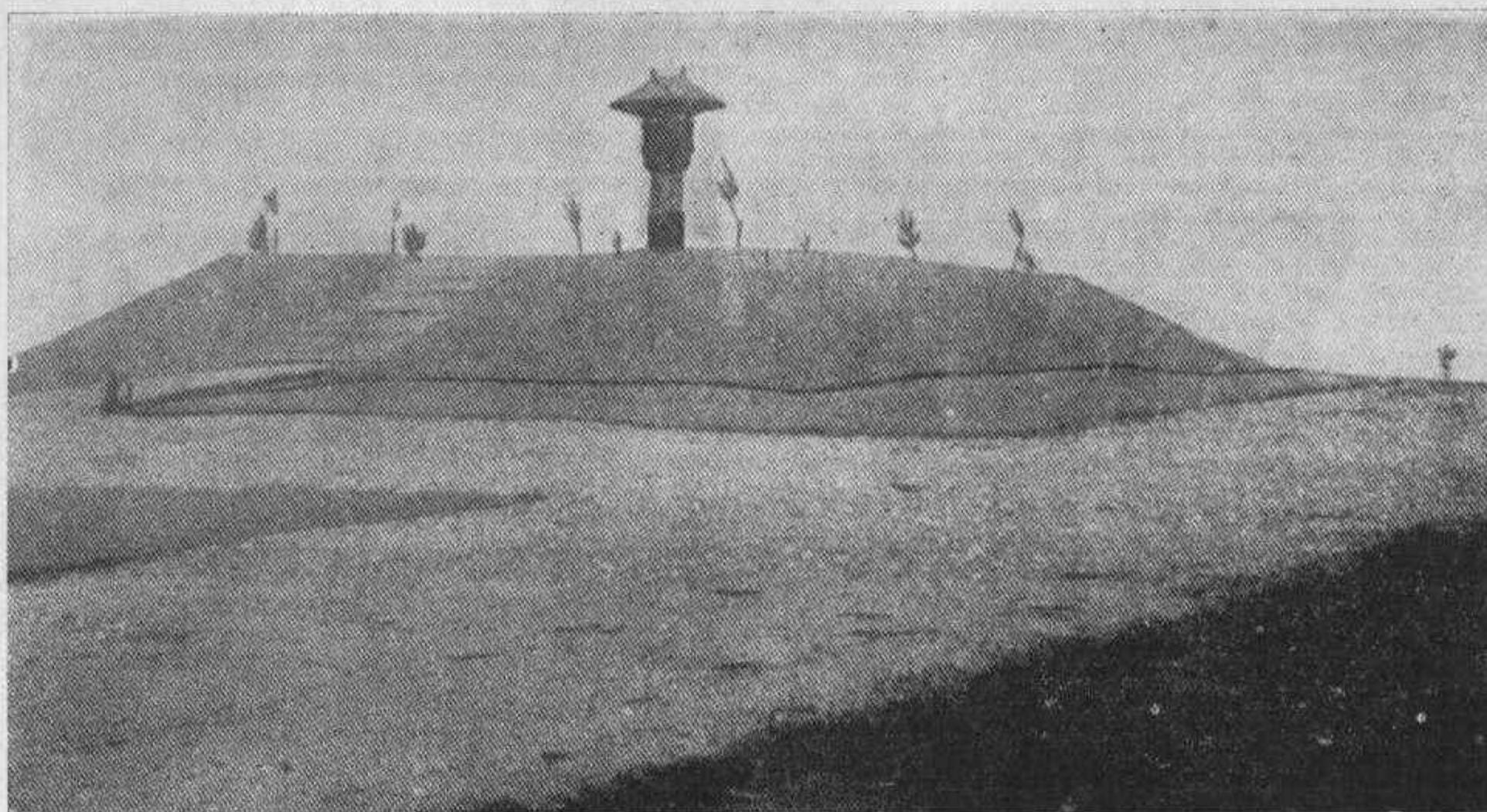

BISERICA DIN
PĂLTINIȘ

PĂLTINIȘ:
TERASA RESTAURANTULUI

CRUCEA DELA SELIMBĂR RIDICATĂ DE «ASTRA» PE LOCUL UNDE MIHAI VITEAZUL
A BĂTUT PE ANDREI BATHORY, CUCERIND ARDEALUL

pe primii episcopi de neam sârb ai Românilor cari n'au primit unirea religioasă cu Roma.

«La Bungard, biserica înălțată în sec. XVII-lea amintește printre ctitori familia Bălăceanu din Țara Românească.

«La Avrig se află o mare biserică în al cărui cimitir este modestul mormânt al lui Gheorghe Lazăr fiu de țăran de aci, care a fost creatorul învățământului în spirit național la București în 1817. Această biserică are cele mai frumoase fresce în stil transilvan dela sfârșitul sec. XIX-lea când s'a format în această provincie o admirabilă școală de pictură.

«Bisericele satelor grănicerești: Orlat, Cacova, Poplaca, Apolduri, Sibiel și Ludoș nu sunt prea bogate în ornamente; în Gura Râului, legenda pune înălțarea bisericii S-ta Paraschiva în anul 1200; are icoane de pe la 1760 și un iconostas dela vechea biserică grecească din Sibiu.

«Mult mai pitorești sunt bisericile satelor întemeiate de ciobanii Mărgineni din împrejurimile Săliștei: Tilișca, Gales, Poiana, Rod și Jina.

«Să menționăm și așezările păstorești de pe lângă fosta graniță cu Muntenia: Sadu, Tâlmăciu, Boița și mai ales Porcești unde se află o frumoasă biserică care amintește ca ctitor principal pe Matei Basarab, Domnul Țării Românești».

POPULAȚIE

Starea populației. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, județul S. numără 193.309 locuitori. Populația județului este repartizată astfel:

a) Pe orașe și plăși, după sex

Unități administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbați	Femei
Total județ	193.309	95.866	97.443
Municipiul Sibiu	48.013	24.429	23.584
Total rural	145.296	71.437	73.859
1. Plasa Mercurea	32.405	15.837	16.568
2. Plasa Ocna Sibiului	22.504	11.176	11.328
3. Plasa Săliște	20.364	9.749	10.615
4. Plasa Sibiu	70.023	34.675	35.348

b) Pe grupe de vârstă

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele	193.309	30—49 ani	44.731
0—9 ani	46.089	50—69 ani	24.878
10—29 ani	69.648	70 ani și peste	6.901
		Vârstă nedecarată	1.062

Mișcarea populației. Datele fundamentale ale mișcării populației în județul S., conform cifrelor publicate în Buletinul Demografic al României în perioada 1931—1936, sunt următoarele:

Anul	Cifra probabilă a populației județului la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proporții la 1.000 locuitori		
		Născuți vii	Morți	Excedent natural	Născuți vii	Morți	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 medie anuală	—	5.061	3.419	1.642	25,6	17,3	8,3
1931	194.231	5.263	3.419	1.844	27,1	17,6	9,5
1932	196.006	5.313	3.632	1.681	27,1	18,5	8,6
1933	197.631	5.049	3.141	1.908	25,5	15,9	9,6
1934	199.492	4.866	3.366	1.500	24,4	16,9	7,5
1935	200.760	4.815	3.537	1.278	24,0	17,6	6,4
1936	202.336	5.261	3.472	1.789	26,0	17,2	8,8

La data de 1 Iulie 1937 cifra probabilă a populației județului S. a fost de 204.256 locuitori. Față de populația numărată la recensământul din 1930 și anume 193.309 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 10.947 locuitori în timp de șase ani și jumătate ceea ce corespunde unei creșteri de 5,7%.

INFĂȚIȘARE SOCIALĂ

Din anumite puncte de vedere, personalitatea acestui județ se reliefează puternic și luminos. Ceva mai mult, în raport cu caracteristicile similare ale altor regiuni, ea apare drept o reală superioritate dominantă și conștientă — ceea ce a contribuit ca, în temperamentul ei, populația de oieri a acestui

județ să fie animată chiar de inițiative proprii ce, adesea, s'au identificat cu ofensive cuceritoare.

O expresivă sănătate sufletească, o viață inteligentă țâșnesc din înfățișarea românului sibian. Fără a avea acea simplă și modestă gravitate, bunăoară a maramureșeanului sau a moldoveanului brunet, tipul oierului sibian exteriorizează o simpatică comunicativitate sufletească precum și o fire relativ decisă, nu prea obișnuită cu ce e închis în bătrâneștile vorbe ale românului, cum ar fi: «ce o vrea Dumnezeu», «lasă-l în plata Domnului», «multe am tras și nu m'am ras; nici de asta nu m'oi tunde» etc. Fața lui mai mult rotundă și albă impresionează mai ales pe cel ce a cunoscut numai tipul omului de șes, tipul agricultorului. Firește, la aceasta contribuie într-o bună măsură și portul lui, caracteristic în toate: în pălărie sau căciulă, în cămașea cu barbur, în albu-i cojoc impresionant, ca și în obiele și opinci. Un port simplu și frumos — mai ales cel femeiesc. Și această simplitate, discret îmbinată cu ce e oarecum distins și elegant, ră sare cu efect din alăturarea colorilor de alb și negru sub care apare portul sibian. De altfel, în sufletul populației acestui județ e un cult față de portul ei, a cărui strălucire un călător grăbit o poate admira mai cu seamă în zile de sărbători când, în ciuda unor influențe orășenești, acest port ți se filmează sub toate aspectele sale evolutive dela bătrâni la cei tineri, revărsând o poezie specifică sub raportul etnografic.

Dar zilele de sărbători sunt minunate prilejuri de a cunoște și sub alte aspecte pe sibieni. Ca oriunde și astăzi încă, iată

CIOBANI DIN MUNȚII SIBIULUI

hora încinsă. Acum ai ocazia să constăți două caracteristice comune întregului popor daco-român, dar cari aci răspândesc parcă o mai intensă viață proprie. Întâi jocul, hora propriu zisă, care, în anumite nuanțe ale gamelor ei, e mai mult a Transilvaniei decât a vechiului Regat; hora care și astăzi e jucată la auzul fluierului, adevărindu-se ceea ce ne atestă poezia populară, că *fluierul* e al românului, iar *lăuta* a țiganului. În al doilea rând, vei rămânea impresionat de înflorirea strigăturii, mai ales de intonarea cadențată a rostirii strigăturilor. Spre deosebire, de pildă, de moldovenii răsări-

teni, în această privință Ardealul excelează, iar pentru sibian un anumit suflet al horei stă tocmai în strigătură — ceea ce reiese și din următoarea caracterizare ce i-o face horei lui:

Ii frumos jocul sășesc,
Da-i frumos ăl rumânesc,
Că mai zici ceva din gură,
Nu tot taci ca boi(i) 'n șură.

În general, temperamentul lui e mai mult rațional, sentimentalismul rămânând cam umbrit. Aceasta transpiră suficient și din înfățișarea satului, a locuinței. Casa lui e oarecum lipsită de poezia ca și de pitorescul ce caracterizează atâte alte regiuni ale Țării. Atmosfera ei ne îndreaptă spre o viață calculată, cu gospodării ordonate, îngrijite — fapt care s'ar putea explica și fără a ne gândi la vreo influență eterogenă, el putând fi un logic rezultat al structurii sufletești proprii unei populații muntenesti de oieri.

Ca să cunoaștem, însă, mai bine viața națională a acestui județ, va trebui să pășim în regiunea muntoasă a lui, și anume în regiunea sud-vestică. Evident, cea mai mare parte a județului formează un platou care, deși accidentat, e acoperit de holde. Totuși, viața caracteristică a lui pulsează în munți și aparține aproape exclusiv satelor dela marginile acestor munți, ai căror locuitori se numesc — tocmai din această cauză — *Mărgineni*.

Iată-ne în plin mediu păstoresc. Munții Sibiului, dintre ale căror creștete puține ating de abia înălțimea de 2.250 m., sînt în general rotunzi și cu versanturi line. Pășunatul emnamente alpin redus, așa că și aspectele pastorale în strînsă legătură cu ce e al sterpelor și mieilor sunt, comparativ, anemice. Această insuficiență de mediu geografic contribuie, și ea, încă și astăzi ca o parte din viața păstorească a acestui județ să se scurgă spre munții altor județe. Totuși, munții lui sînt plini de turme de oi mai multe albe și în zilele noastre, deși acești oieri nu mai au posibilitatea ca să le ierneze în șesurile dunărene sau în Dobrogea. La margini de păduri de brad răsar stâni temeinice — adevărate case de munte din bârne încheiate în cele patru cornuri. Ca și în alți munți ai altor județe unde apar acești oieri, vei constata o trăsătură caracteristică bine păstrată: la stâni vei vedea fete și femei, ca băcițe sau ajutoare — bine înțeles că nici copiii nu vor lipsi. Odată cu pornirea oilor la munte în luna Mai, alături de întregul tărhat ciobănesc, ele își încarcă pe cai și strictul necesar ca îmbrăcăminte de zile lucrătoare și de sărbători, urmând ca, până la spartul stânilor, mai întreaga gospodărie să cadă în sarcina lor. Și e de reținut acest fapt și din următoarea considerațiune: odată pe an, în ziua Sînzienelor, cel puțin stănele dintre muntele Șerbota și izvoarele Lotrului participă la o străveche, interesantă și impresionantă manifestare etno-socială, sărbătorind Nedeia în *Poiana-muierei*. Lăsând la stâni un personal redus, toți și toate, călări ca și pe jos, în curate costume strălucitoare, pornesc în alai sărbătoresc spre această poiană, unde vin și *Jieni*, și unde petrec până spre seară. În afară de caracterul ei religios, rostul istoric sub raportul social al acestei petreceri e același cu cel al așa numitelor *târguri de fete*.

Dar ceea ce e mai ales de reținut din tot ce pulsează în acest mediu păstoresc, e personalitatea întreprinzătoare și organizatoare a acestor oieri ce nu-s străini de cultură. Pentru cine cunoaște realitățile vii, nu mai poate exista nici o discuție că — în comparație cu omul legat de glie, cu agricultorul —, omul muntelui, adică păstorul, are un superior simț de orientare și inițiativă. Și e absolut firesc să fie așa, întru cât labirintul munților cutreerați de el, precum și culmile lor îi deschid multiple și variate orizonturi, experimentându-i simțurile, cimentându-i-le și ascuțindu-i-le. Grație unor atari calități, acești oieri, cunoscuți mai mult sub denumirile de *Mocani* și *Ungureni*, au cucerit nu numai munții și șesurile atâtor județe apropiate și îndepărtate, ci și o bună parte din mișcarea sau viața culturală și economică a lor. Așa se explică de ce personalitatea lor, susținută în complexul ei și de o suprinzătoare tenacitate de tradiție, se reliefează distinct, clar și luminos — așa precum însuși portul lor îi poate arăta oricui cine sunt.

SIBIU

VALEA FRUMOASĂ

LEMNĂRIT PE VALEA FRUMOASĂ

VALEA OLTULUI

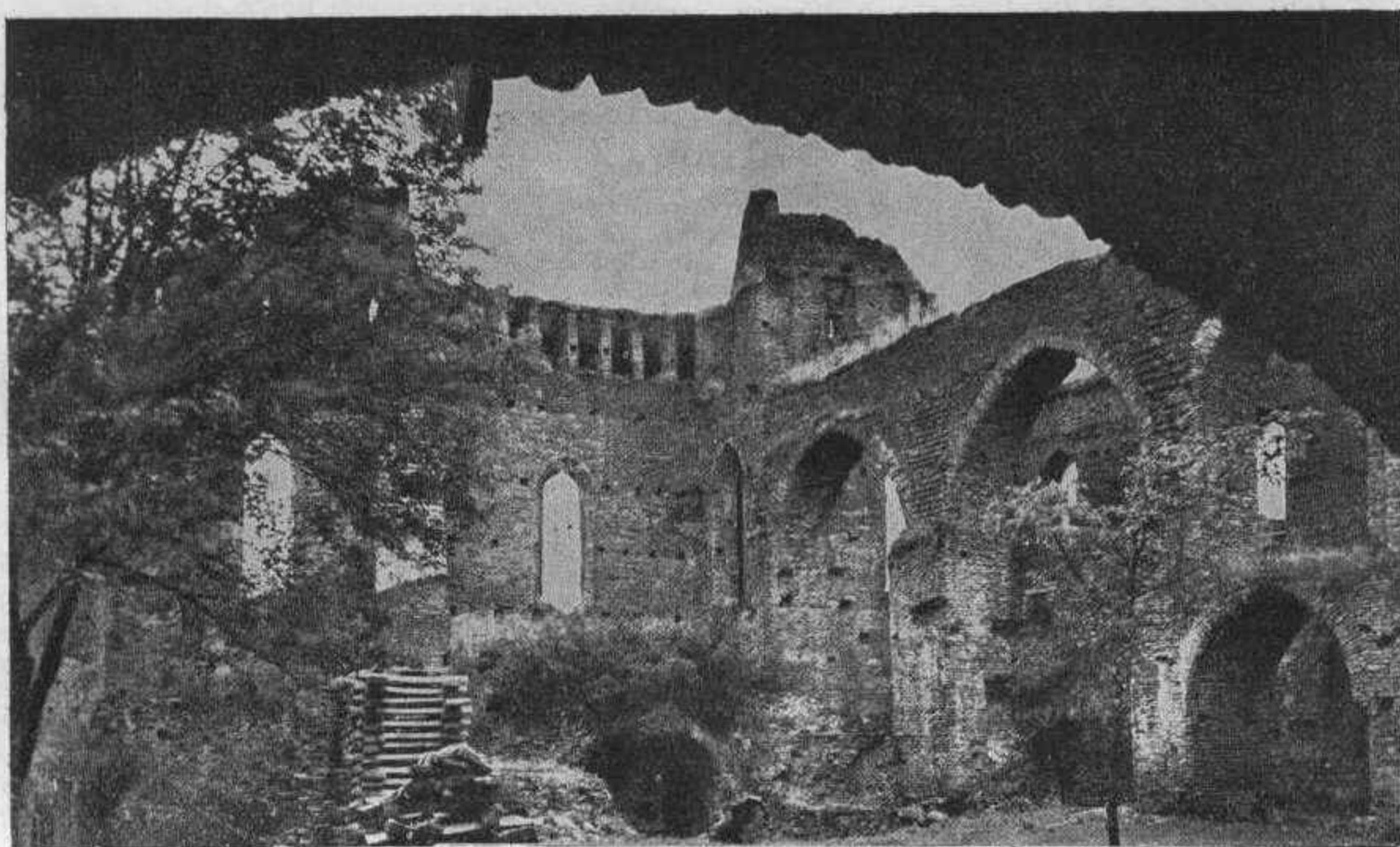
Sus: DRUMUL REGELUI
(COASTA DOBREI)

Jos: SATUL TILIȘCA

ULIȚĂ DIN SATUL TILIȘCA

RUINELE CETĂȚII DE LA SLIMNIC

ECONOMIE

Având în centrul său Sibiu, oraș de veche tradiție comercială, dublat azi de un oraș industrial de mari proporții, județul S. este un ținut înfloritor.

Păstoritul, exploatarea sării, a pădurilor, se practică intens în regiunile de munte.

Agricultură. Județul ocupă o suprafață totală de 353.100 ha. Suprafața arabilă este de 70.986 ha, adică 20,1% din suprafața județului și 0,24% din suprafața totală a țării.

Din suprafața arabilă a județului, marea proprietate deține 128 ha, adică 0,18%, iar mica proprietate 70.858 ha, adică 99,82%.

Din totalul suprafeței arabile, cerealele ocupă 48.889 ha astfel repartizate:

Grâul ocupă 20.113 ha, cu o producție de 267.946 chint. (prod. medie la ha 13,3 chint.), în valoare de 106 mil. lei.

Porumbul ocupă 19.914 ha, cu o producție de 290.819 chint. (prod. medie la ha 14,6 chint.), în valoare de 68 mil. lei.

Ovăzul ocupă 5.175 ha, cu o producție de 56.789 chint. (prod. medie la ha 11,0 chint.), în valoare de 17 milioane lei.

Orzul ocupă 3.232 ha, cu o producție de 36.475 chint. (prod. medie la ha 11,3 chint.), în valoare de 9 mil. lei.

Secara ocupă 451 ha, *hrîșca* ocupă 2 ha și *măturile* 2 ha.

Fânețele cultivate și alte culturi furajere ocupă 9.177 ha. Din această suprafață *trifoiul* ocupă 4.010 ha, cu o producție de 157.624 chint. fân (media la ha 39,3 chint.), în valoare de 21 milioane lei. *Rădăcinile de nutreț* ocupă 1.339 ha, cu o producție de 228.666 chint. (media la ha 170,7 chint.), în valoare de 16 milioane lei. *Lucerna* ocupă 1.263 ha, cu o producție de 47.288 chint. fân (media la ha 37,4 chint.), în valoare de 6 milioane lei.

Plantele alimentare ocupă 5.647 ha. Din această suprafață *cartofii* ocupă 4.423 ha, cu o producție de 391.855 chint. (media la ha 88,5 chint.), în valoare de 49 milioane lei. *Varza* ocupă 412 ha, cu o producție de 43.532 chint. (media la ha 105,6 chint.), în valoare de 9 milioane lei. *Ceapa* ocupă 298 ha, cu o producție de 16.992 chint. (media la ha 57,0 chint.) în valoare de 8 milioane lei.

Cartofii printre porumb dau o producție de 20.382 chint. în valoare de 3 milioane lei, iar *dovleci printre porumb*,

dau o producție de 111.983 chint. în valoare de 6 milioane lei.

Plantele industriale ocupă 499 ha. Din această suprafață *cânepa* ocupă 365 ha, cu o producție de 2.226 chint. fuior (media la ha 6,0 chint.), în valoare de 8 milioane lei, și 1.102 chint. sămânță (media la ha 6,0 chint.).

Vegetație și culturi diverse. Din suprafața totală a județului (353.100 ha), ogoarele sterpe ocupă 6.774 ha.

Fânețele naturale ocupă 32.637 ha, cu o producție de 936.681 chint. (prod. medie la ha 28,7 chint.), în valoare de 103 milioane lei.

Pășunile ocupă 43.990 ha.

Pădurile ocupă 178.666 ha.

Livezile de pruni ocupă 439 ha.

Alți pomi fructiferi ocupă 995 ha.

Vița de vie ocupă 1.231 ha (din care viile pe rod 1053 ha), cu o producție de 27.530 hl (producția medie la ha 26,1 hl), în valoare de 13 milioane lei.

Creșterea animalelor. În județul S. se găseau în anul 1935: cai 18.607, boi 42.605, bivoli 11.357, oi 98.834, capre 3.026, porci 26.828, stupi sistematici 3.141 și stupi primitivi 1.872.

Se remarcă marele număr de bivoli.

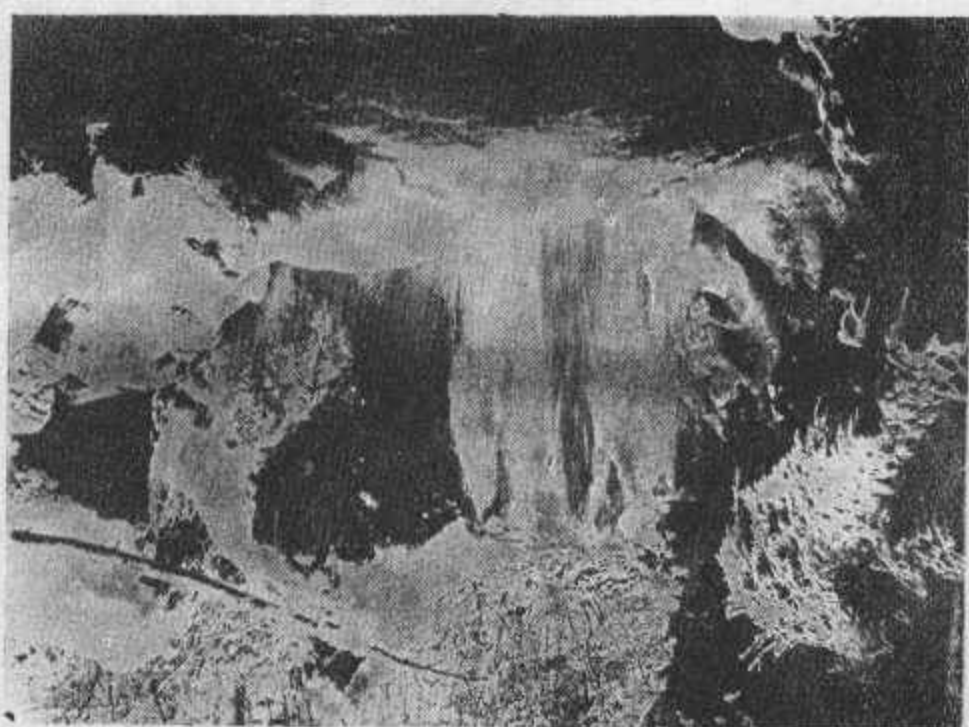
Industrie (fără municipiul Sibiu). 1 fabrică de brânzeturi la Orlat; 1 de bere și 1 de spirt, la Sadu; 20 torcătorii la Cisnădie, 1 la Gura-Râului și 1 la Săliște; 1 fabrică de ață la Tâlmăciu; 1 de panglici și țesături, la Cisnădie; 5 fabrici de covoare la Cisnădie și 1 la Rășinari; 40 fabrici de dimie, pături, postavuri și stofe la Cisnădie și 1 la Orlat; 1 fabrică de os artificial, la Orlat; 1 fabrică de cuțite și unelte de oțel, la Ocna-Sibiului; 1 turnătorie de clopote, la Săliște; 1 fabrică de mucava, la Orlat; 1 fabrică de talpă și 1 de piei de opinci, la Săliște; 4 fabrici de cherestea la Rășinari, 1 la Tâlmăciu și 1 la Săliște; 1 atelier de caroserii de căruțe, la Rășinari; 1 fabrică de cuie de lemn, la Orlat; 2 fabrici de cărămizi și țigle la Gușterița și 1 la Sadu; 1 fabrică de sticlărie, la Avrig. Cariere de argilă la: Sibiu și Gușterița și nisip la Gușterița.

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 de lei și peste *):

« Binder și fii », bere, Sadu (inv. 8); « Românofir », ață, Tâlmăciu (soc. 100, inv. 37); « Gromen și Co. », panglici,

*) Cifrele în paranteză arată capitalul social (soc.) și capitalul investit (inv.) în milioane de lei.

VALEA CIBINULUI (RÂUL MARE)

țesătorie, Cisnădie (soc. 10, inv. 8); « Gromen și Herbert », postav, Cisnădie (soc. 51, inv. 2); « Herbert, Roth și Co. », fire, dimie, pături, Cisnădie (soc. 2, inv. 8); « Gündisch și Simonis », fire, țesături de lână, Cisnădie (soc. 6, inv. 6); « Școala și fabrica textilă de Stat », postavuri, Cisnădie (inv. 6); « Union », postav și pături, Cisnădie (soc. 10, inv. 6); « Fonn Gustav », fire și postavuri, Orlat (inv. 8); « Prima fabrică română de cuțite și mărfuri de oțel, Ocna Sibiului (soc. 12, inv. 10); « Soc. anonimă forestieră Feltrinelli », Tâlmăciu (soc. 150, inv. 76); « Frații Fleissig », sticlărie, Avrig (inv. 9).

(Vezi și municipiul Sibiu)

INDUSTRIA *) JUDEȚULUI SIBIU ÎN 1935 (Inclusiv municipiul Sibiu)

Întreprinderile dela 5 H.P. sau 20 lucrători în sus.

Industria	Numărul fabricilor		Forța motrice H. P.	Personal ocupat	Valoarea producției în mii de lei
	Active	Inchise			
Alimentară	14	2	961	398	86.250
Textilă	52	1	3.265	2.439	324.471
Chimică	6	—	459	265	43.577
Metalurgică	14	—	1.141	952	128.504
Hârtie și Arte grafice	9	—	174	530	62.108
Pielărie	5	—	542	222	30.086
Lemnului	17	3	2.051	636	92.574
Materiale de construcție	5	1	388	216	8.711
Sticlărie	2	—	61	124	8.454
Electro-tecnice	1	—	23	39	4.700
Total	125	7	9.065	5.821	789.435

*) Nu sunt cuprinse exploatarea miniere, petrolifere, carierele, uzinele de apă și electricitate.

Comerț. Comerț de veche tradiție, cu toate produsele regiunii.

Târg de mostre în fiecare vară la Sibiu, organizat de Camera de Comerț.

Credit și cooperatie. În cuprinsul județului funcționează 18 bănci (societăți anonime).

Situația lor, conform bilanțurilor încheiate la 31 Decembrie 1934, se prezintă astfel:

A C T I V		P A S I V	
Disponibil	76.584.904	Fonduri	400.533.010
Plasamente	2.797.292.914	Angajamente	2.652.834.154
Imobilizări	170.027.142	Rezultate	8.092.961
Rezultate	17.355.165		
Total	3.061.460.125	Total	3.061.460.125

Cooperative de credit (bănci populare) 37, cu 3.629 membri, și cu un capital social vărsat de 3.438.294 lei. Împrumuturi acordate de 33.526.648 lei (neconvertite 2.949.491 lei;

convertite 11.936.064 lei și reduceri la împrumuturi convertite 18.641.093 lei). Depuneri spre fructificare 20.217.248 lei. Totalul bilanțului 39.870.099 lei.

Cooperative de producție diversă 3, cu 266 membri și cu un capital social vărsat de 173.900 lei. Valori imobilizate 131.289 lei. Totalul bilanțului 1.193.590 lei.

Cooperative forestiere 3, cu 404 membri și cu un capital social vărsat de 375.111 lei. Păduri și material brut 30.000.436 lei. Material fasonat și în fabricație 201.300 lei. Bilanțul încheiat 32.371.518 lei.

Cooperative de consum 8, cu 1013 membri și cu un capital social vărsat de 590.531 lei. Mărfuri generale în valoare de 339.001 lei. Bilanțul încheiat 2.457.085 lei.

Situația cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decembrie 1935.

Finanțe publice. Bugetul județului S. pe exercițiul 1936/1937 prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	16.055.500
Venituri ordinare	9.610.000
Venituri extraordinare	1.510.500
Venituri speciale	4.935.000
Cheltuieli	16.055.500
Cheltuieli ordinare	9.610.000
Cheltuieli extraordinare	1.510.500
Cheltuieli speciale	4.935.000

Drumuri. Județul S. este străbătut de o rețea totală de drumuri de 1.062 km. 590 metri repartizată astfel:

Drumuri naționale 125 km. 106 m din care Direcția Generală a Drumurilor întreține 118 km 470 m (pietruți și pavați), iar municipiul Sibiu 6 km 636 m.

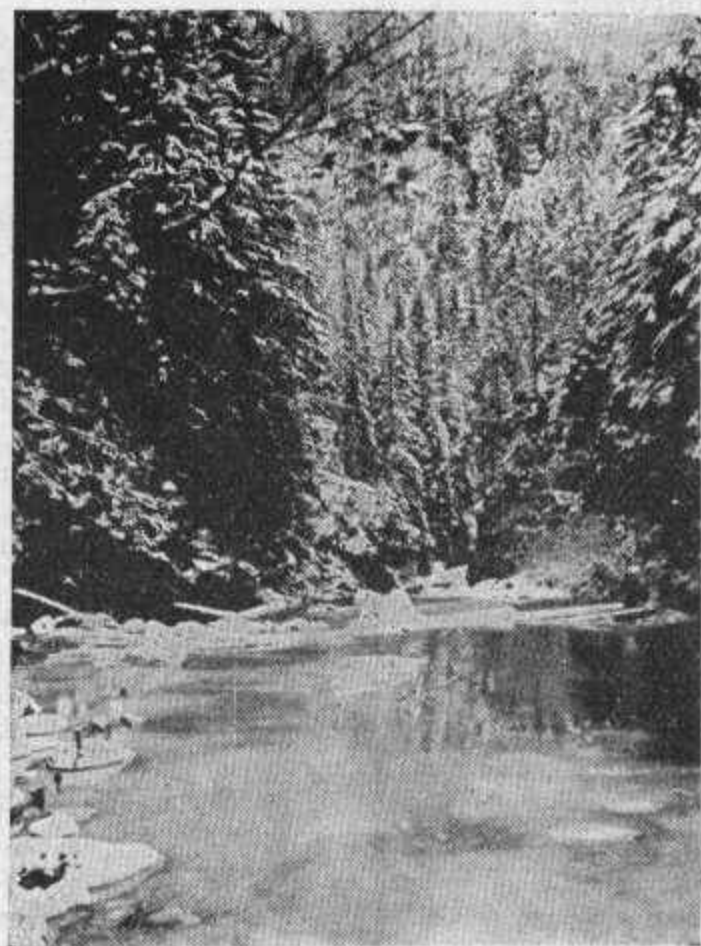
Drumuri județene 442 km 880 m, din care administrația județului întreține 385 km 308 m (pietruți și pavați), iar municipiul Sibiu 6 km 565 m.

Drumuri comunale 494 km 604 m.

Lungimea podurilor este de 3.856,90 metri, repartizată astfel: poduri naționale 900,45 m, județene 1.669,75 m și comunale 1.286,70 m.

Prin județ trec 3 drumuri naționale, legând următoarele localități:

1. Făgăraș—Sibiu—Alba-Iulia (Sibiu — limita județului Făgăraș = 30 km; Sibiu — limita județului Alba = 50 km).
2. R.-Vâlcea—Sibiu.

VALEA CIBINULUI (RÂUL MARE)

SIBIU

TIPURI DIN TILIȘCA

SĂLIȘTEANĂ

CISNĂDIE:
TĂRANCĂ LA TESUT

PORT VECHI
DIN SĂCĂDATE

TIPURI DIN
POIANA SIBIULUI

3. Sighișoara—Sibiu.

Cale ferată. Județul S. este străbătut de o rețea totală de cale ferată de 208 km. din care 69 km. linii principale simple, 78 km. linii secundare simple și 61 km. linii înguste.

Itinerarii principale. Accelerate: București—Piatra Olt—Sibiu.

Stații importante: Sibiu, Cisnădie, Podul-Olt, Cornățel, Vurpăr.

Poștă, telegraf, telefon. 3 oficii P.T.T. de stat, din care 2 la Sibiu și unul la Cisnădie, și 19 oficii autorizate, din care 2 la Tâlmăciu și câte unul la Apoldul-de-Sus, Avrig, Cornățel, Cristian, Cunga, Loamneș-Gară, Mercurea, Nocrich, Ocna-Sibiului, Orlat, Poiana, Rășinari, Săliște, Sebeșul-de-Sus, Slimnic, Turnul-Roșu și Veștem-Gară.

Oficii telefonice la Sibiu, Apoldul-Mare, Avrig, Cisnădie, Cornățel, Cristian, Cunga, Mercurea, Nocrich, Ocna-Sibiului, Orlat, Poiana, Râul-Vadului, Rășinari, Săliște, Slimnic, Sebeșul-de-Sus, Tâlmăciu (2 oficii), Turnul-Roșu.

Stațiuni climatice, balneare, turism. Ocna-Sibiului, stațiune balneară situată în apropierea Sibiului, în mijlocul căreia se află un parc foarte frumos. Altitudine: 400 m. Cunoscută încă în vremea Romanilor, actualele lacuri sărate nu sunt decât vechile saline părăsite.

Climat foarte plăcut, temperatură constantă, ploi rare, lipsă de curenți. Ape cloruro-sodice concentrate (până la 25—26%). 5 lacuri în exploatare.

Indicațiuni. Băi: reumatisme cronice, gută, rachitism, nevralgii, scrofuloză, limfatism, boli de femei. Cură internă (izvoarele Babeș, Iorga și Vaida, cu o concentrație de 5% Cl Na); dispepsie, constipație, hemoroizi, gută, scrofuloză, catarele căilor respiratorii și cele gastro-intestinale cronice, boli de femei.

Instalațiuni moderne de băi calde și reci, dușuri, piscine, masajii, helioterapie, etc. Anotimp: 15 Maiu—30 Septembrie.

Hoteluri confortabile, vile, restaurante. Gară locală pe linia Sibiu—Copsa—Mică. Numeroase distracții, cazinou, muzică, plimbări în parc.

Mercurea Sibiului, stațiune balneară modestă, situată la 4 km. de comuna Mercurea. Ape cloruro-sodice. Băi calde și reci. Anotimp: Iunie—Septembrie. Locuințe în sat.

Păltiniș, stațiune climatică, alpină, situată într-o poziție admirabilă, în Munții Cîbinului, la 1400 m. înălțime și în mijlocul codrilor de brazi. Fiind adăpostită de curenți, stațiunea are un climat foarte plăcut, cu temperatura constantă în timpul verii și nu prea scăzută iarna și cu aerul puternic ozonizat.

Indicațiuni: debilitate, anemie, convalescențe. Anotimp: Iunie—Septembrie. Mai multe vile, o casă pentru turiști și un sanatoriu militar; restaurante. Curse regulate de autobuse dela Sibiu prin Rășinari (32 km). Importantă stațiune turistică. Sporturi de iarnă.

Avrig, stațiune climatică, situată la cotitura ce face Oltul înainte de a se îndrepta spre S. și a tăia Carpații. Altitudine 390 m. Stațiunea e ferită de vânturi și de călduri mari. Anotimp: 1 Iunie—15 Septembrie. Alpinism în Munții Făgărașului.

ȘOSEAUA FĂGĂRAȘ-SIBIU

Județul Sibiu, muntos în partea sud-vestică, este foarte prielnic pentru turism.

Alpinism. În Munții Cîbinului din Cisnădie peste Gatzenberg la Cisnădioara; din Sadu peste vârful Preșba la Tâlmăciu și Turnu-Roșu; din Preșba prin Prislop, peste Diban la Păltiniș; din Preșba la vârful Cindrelului; la Vârful Mare; la Piatra-Albă; din Turnu-Roșu la Vârful Mare; din Păltiniș la Negovanu, Lacurile Cîbinului, Vârful Frumoasei, Piatra-Albă. În Munții Făgărașului: din Sebeșul-de-Jos pe Ciortea, Budislavul, Scara și Surul; din Turnu-Roșu pe creasta munților până la Zărnești-Brașov. Aproape toate drumurile marcate prin îngrijirea soc. S.K.V. Case de adăpost (Păltiniș, Obârșia Lotrului), case de vânătoare și stăne unde se poate poposi în timpul nopții.

Numeroase excursii cu ski. În fiecare iarnă un curs de ski la Păltiniș.

CULTURĂ

Știință de carte. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, populația județului, dela 7 ani în sus este de 159.940 locuitori din cari 82,2% sunt știutori de carte. După sex proporția este de 87,9% bărbați știutori de carte și 82,6% femei știutoare de carte. Repartiția locuitorilor după gradul de instrucție, în procente, este următoarea:

Gradul de instrucție școlară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul știutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extrașcolară	2,6	0,6
2. Primară	56,8	94,9
3. Secundară	25,9	3,4
4. Profesională	9,1	1,4
5. Universitară	2,3	0,4
6. Alte școli superioare	3,3	0,2

Invățământ. Populația școlară a județului S. (între 5—18 ani) a fost în anul 1934 de 40.333 locuitori (7.601 mediu urban și 32.732 mediu rural).

Școli superioare. Academia Teologică Andreiană (ortodoxă) în Sibiu.

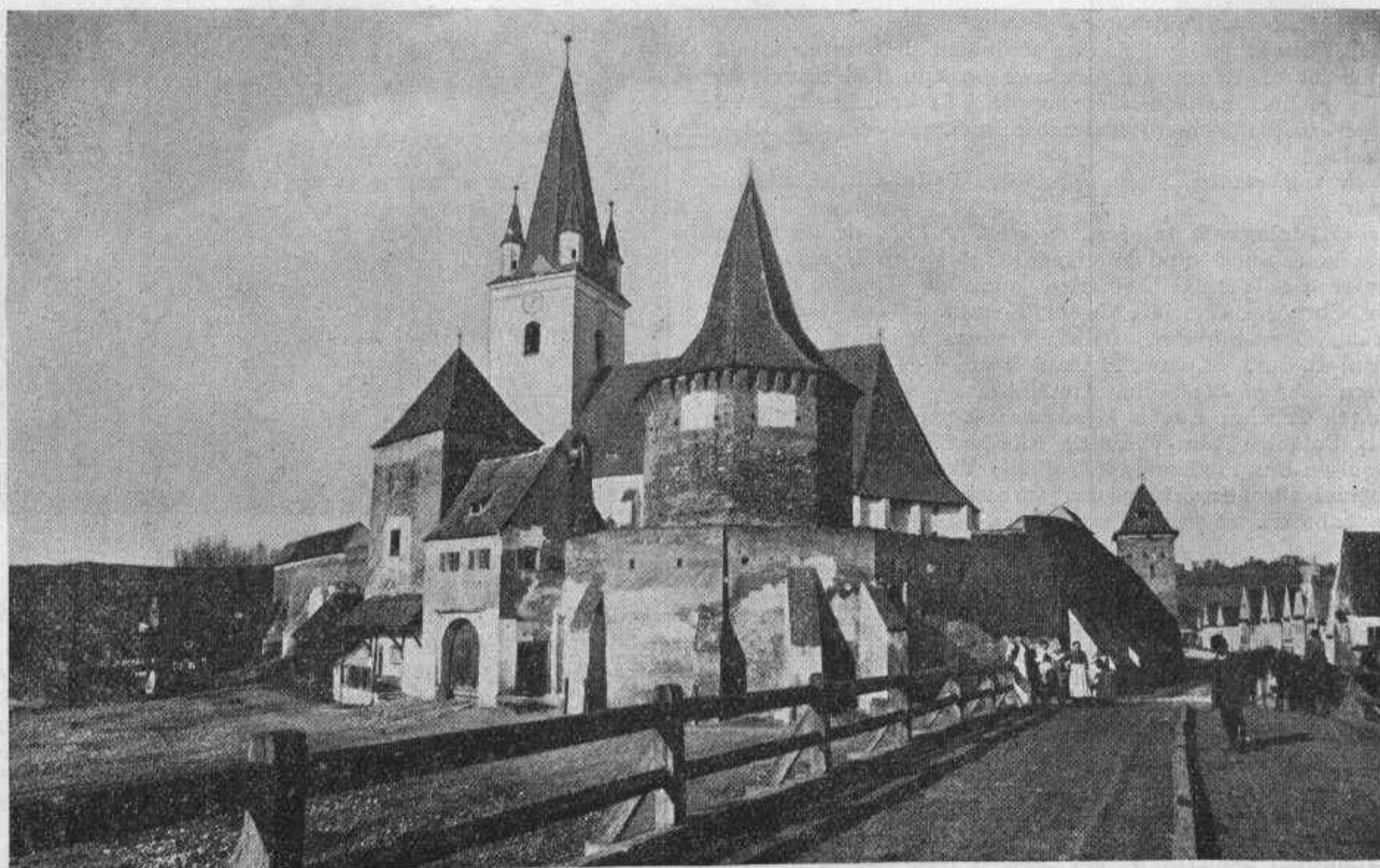
Școli secundare. a) În Sibiu: Academia Teologică Andreiană, Liceul de băieți «Gheorghe Lazăr», Liceul evanghelic de băieți, Liceul de fete «Domnița Ileana», Liceul evanghelic de fete, Liceul comercial de băieți, Liceul comercial de fete, Școala superioară de comerț romano-catolică de fete, Școala normală «Andrei Șaguna» de băieți și de fete, Școala normală evanghelică de băieți, Școala normală romano-catolică de fete, Gimnaziul catolic de fete «Sf. Ursula», Gimnaziul evanghelic de băieți, Gimnaziul comercial de băieți, Gimnaziul comercial de fete, Școala de arte și meserii, Școala de cântăreți bisericești a Arhiepiscopiei ortodoxe, Institut de aplicație menajeră, 5 școli industriale și profesionale.

b) În județ: La Săliște: Liceu comercial, Școală de menaj, Gimnaziu mixt și Școală de ucenici industriali; la Mercurea

SPRE PĂLTINIȘ

BISERICA ÎNTĂRITĂ DIN CRISTIAN

Foto Fischer

1 gimnaziu industrial; la Cîsnădie 1 liceu industrial; la Racovița 1 gimnaziu tehnic.

Școli primare 151, din care 135 rurale și 16 urbane (101 școli de Stat și 50 confesionale), cu un număr total de 28.611 elevi (4.754 mediu urban și 23.857 mediu rural) și cu 579 învățători și alt personal didactic (situația din 1933).

Grădini de copii 65, din care 52 rurale și 13 urbane (47 de Stat și 18 confesionale), cu un număr total de 4314 copii (1133 mediu urban și 3181 mediu rural) și cu 82 conducătoare (situația din 1934).

Instituții culturale. În județul S. se relevă activitatea despărțământului județean al Asociațiunii pentru literatura și cultura poporului român «Astra», cu sediul în municipiul Sibiu și cu organizații locale în Avrig, Mercurea, Nocrich, Ocna-Sibiului și Săliște. La Sibiu se află și sediul central al acestei Asociații.

Fundația Culturală Regală «Principele Carol» are cămine culturale în Boz, Porcești și Recin.

Casa Școalelor și a Culturii Poporului, întreține în jud. S. 136 cămine culturale, 48 soc. muzicale și 41 biblioteci, adică în total 225 organizații culturale, dintre care 53 au personalitate juridică.

În județul S. mai activează următoarele instituții culturale: a) În municipiul Sibiu: Soc. culturală «Andrei Șaguna», Soc. ardeleană pentru științe naturale cu 1 muzeu și 1 bibliotecă, Muzeul și biblioteca «Bruckenthal», Muzeul Asociației Carpatine din Ardeal, Biblioteca Academiei teologice, Biblioteca Metropolitană, Biblioteca «Modernă», Gruparea intelectualilor «Thesis» cu 1 bibliotecă, Reuniunea pentru studiul Ardealului, Soc. pentru înfrumusețarea orașului Sibiu, Soc. de lectură «Gh. Coșbuc», Fundația culturală «Dr. I. Mihu», Asociația culturală «Acțiunea românească». Reuniunea culturală a meseriașilor români, 6 asociații culturale minoritare, 10 coruri și asociații muzicale, Teatru orășenesc, 3 cinematografe, 13 soc. sportive și 6 soc. de vânătoare și pescuit.

b) În județ: 11 asociațiuni culturale ale tineretului, 25 soc. corale și fanfare, 11 soc. de vânătoare și 4 soc. sportive.

RELIGIE

Confesiuni. Din totalul locuitorilor județului 52,0% sunt ortodocși și 12,7% sunt greco-catolici. Restul populației aparține altor confesiuni.

Biserici și lăcașuri de închinăciune. La Sibiu: Catedrala ortodoxă, 3 biserici ortodoxe, 1 biserică greco-catolică, 2 evanghelice, 2 romano-catolice, 1 reformată, 1 mănăstire a franciscanilor, 1 mănăstire a surorilor franciscane, 1 mănăstire a maicilor ursuline, 2 sinagogi.

În județ: 82 biserici ortodoxe, 40 greco-catolice, 37 evanghelic-luterane, 5 romano-catolice, 2 reformate, 1 casă de rugăciune baptistă, 1 casă de rugăciune adventistă și 3 case de rugăciune a creștinilor după Evanghelie.

Instituții bisericești. Mitropolia ortodoxă a Ardealului. Banatului, Crișanei și Maramureșului, Arhiepiscopia ortodoxă română de Alba-Iulia și Sibiu, Episcopia evanghelică Protopopiate ortodoxe în Sibiu, Săliște, Mercurea și Avrig.

Județul S. se află în jurisdicția Mitropoliei greco-catolice din Blaj.

ADMINISTRAȚIE

Organizare administrativă. Capitala județului S. este municipiul Sibiu. Județul are 89 sate, împărțite astfel:

I. Plasa Avrig	12 sate
II. Plasa Mercurea	18 sate
III. Plasa Nocrich	14 sate
IV. Plasa Ocna-Sibiului	12 sate
V. Plasa Săliște	13 sate
VI. Plasa Sibiu	20 sate

Organizare judecătorească. Un tribunal la Sibiu cu 2 secțiuni, 16 magistrați, 1 prim-procuror, și 2 procurori, în circumscripția Curții de Apel din Brașov.

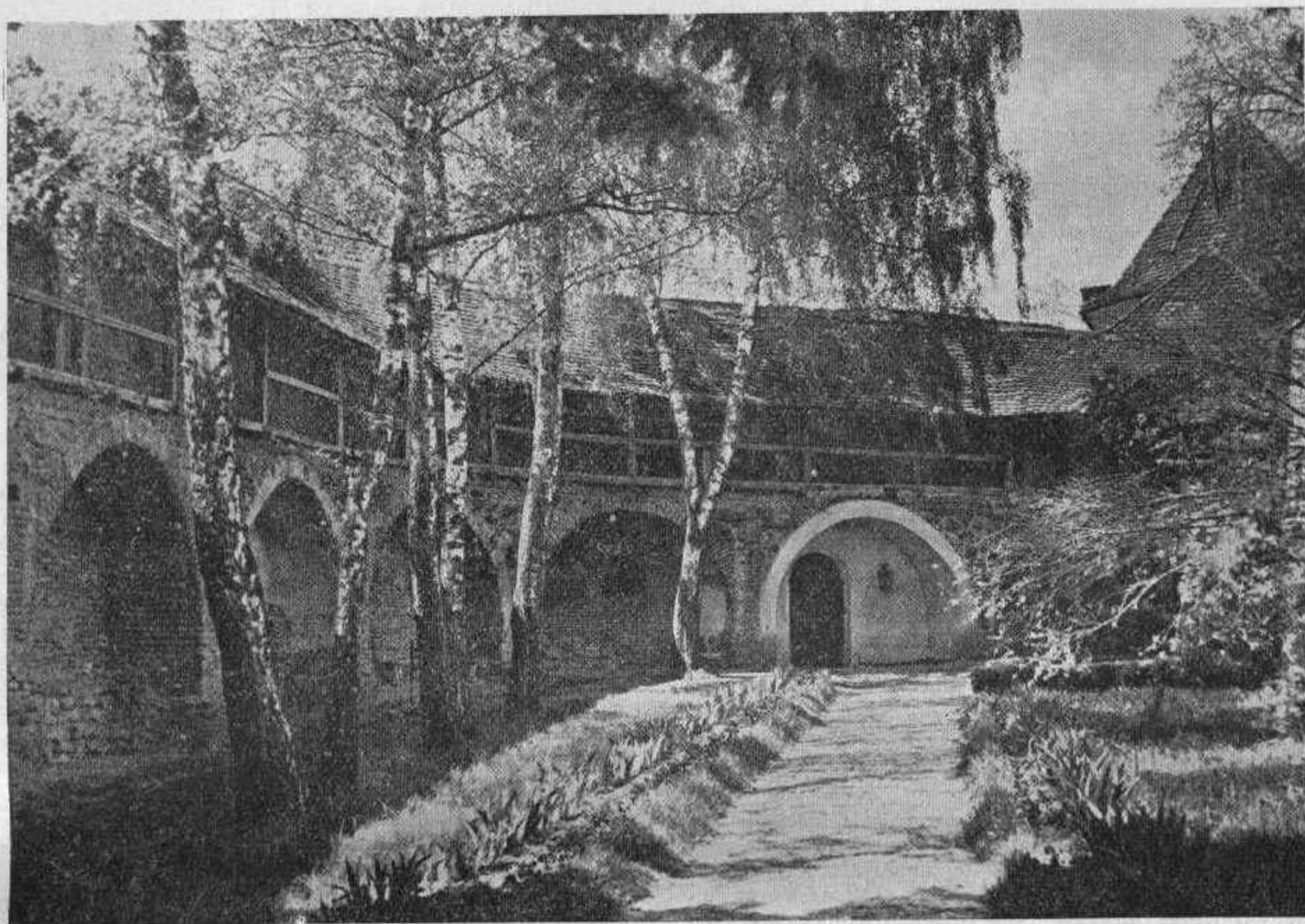
4 judecătoria la Sibiu, Mercurea, Ocna-Sibiului și Săliște cu un total de 15 magistrați.

Organizare sanitară. În Sibiu: Spitalul public, Spitalul de boli mintale, Spitalul militar, Institutul obstetrico-ginecologic, Ambulatorul policlinic, Sanatoriul «Dr. Ittu», Sanatoriul «Dr. Wermescher», Clinica «Martin Luther», Dispensar antituberculos, Dispensar dermato-veneric, Dispensar neuropsihiatric, Dispensarul «Principele Mircea».

În județ: Sanatoriul particular «Bruckenthal» din comuna Avrig și Ospiciul pentru cronici mintali (de stat) din comuna Boița.

Dispensare de stat în Săliște, Doștat, Jina și Slămnice. Dispensar comunal în Gurarâului, Dispensarul Soc. «Astra» în Boița.

CURTEA INTERIOARĂ A BISERICII ÎNTĂRITE DIN CISNĂDIE

Foto Fischer

Serviciul sanitar județean și serviciul sanitar al municipiului Sibiu.

Asistență și prevedere socială. Casa Asigurărilor Sociale din Sibiu are oficii la Tâlmăciu și Săliște și organizații medicale la Sibiu, Cisnădie, Nocrich, Râșinari, Slimnic, Ocna-Sibiului, Săliște, Orlat, Mercurea, Apoldul-de-Jos, Tâlmăciu și Avrig, cu un total de 30 medici și 4 farmaciști.

Direcția ocrotirilor din Ministerul Muncii, Sănătății și Ocrotirilor Sociale întreține în județ:

Revizoratul surorilor de ocrotire (Inspectoratul Sibiu), Așezământul Vatra Copiilor din Orlat (180 ocrotiți) și Așezământul Castelul T.-Roșu din Boița (140 ocrotiți).

În Sibiu se mai află: Oficiul I. O. V., Soc. «Crucea Roșie», Soc. «Principele Mircea», Soc. ortodoxă națională a femeilor române, Reuniunea de binefacere a

femeilor române, Soc. femeilor de meseriași și comercianți români pentru ajutorarea săracilor, Soc. «Sf. Antoniu» pentru ajutorarea familiilor sărace, Uniunea pentru asistența școlarilor săraci, Reuniunea «Sf. Maria» a femeilor greco-catolice, Reuniunea romano-catolică pentru ajutorarea elevilor, Reuniunea romano-catolică pentru construirea unui cămin, Soc. femeilor reformate, Uniunea femeilor evanghelice, Reuniunea pentru ocrotirea copiilor evanghelici, Orfelinatul Arhiepiscopiei ortodoxe, Orfelinatul «Principele Mircea», Orfelinatul romano-catolic, Orfelinatul luteran, Ospiciul de infirmi al municipiului, Birou de plasare.

În județ activează 12 reuniuni ale femeilor pentru ajutorarea săracilor și Soc. creștină de binefacere «Ocrotirea» (Săliște).

LOCALITĂȚILE DIN JUDEȚUL SIBIU

A) Orașe

1. Municipiul Sibiu (capitala județului)

B) Sate

I. PLASA AVRIG

1. Avrig
2. Boița
3. Bradu
4. Glâmboaca
5. Porcești
6. Racovița
7. Sadu
8. Săcădate
9. Sebeșul-de-Jos
10. Sebeșul-de-Sus
11. Tâlmăciu
12. Tâlmăcel

II. PLASA MERCUREA

1. Apoldul-de-Jos
2. Apoldul-de-Sus
3. Boz
4. Cărpiniș
5. Cunța

6. Dobârca

7. Doștat

8. Drășov

9. Gârbova

10. Gusu

11. Jina

12. Ludoș

13. Mercurea

14. Poiana

15. Reciu

16. Sângătin

17. Spring

18. Ungurei

III. PLASA NOCRICH

1. Alfiina

2. Benesti

3. Chirpăr

4. Cornățel

5. Fofeldea

6. Ghijasa-de-Jos

7. Hosman

8. Ilimbav

9. Marpod

10. Nocrich

11. Nucet

12. Săsăuș

13. Tichindeal

14. Vurpăr

IV. PLASA OCNA SIBIULUI

1. Alămor

2. Armeni

3. Bogatul-Român

4. Hașag

5. Ioamnăș

6. Mândra

7. Ocna-Sibiului

8. Păuca

9. Presaca

10. Rușiori

11. Șura-Mică

12. Topârcea

V. PLASA SĂLIȘTE

1. Aciliu

2. Amnaș

3. Căcova

4. Găleş

5. Gurarâului

6. Mag

7. Orlat

8. Rod

9. Săcel

10. Săliște

11. Sibiel

12. Tilișca

13. Vale

VI. PLASA SIBIU

1. Bungard

2. Cașolț

3. Cisnădie

4. Cisnădioara

5. Cristian

6. Daia

7. Gușterița

8. Hamba

9. Mohu

10. Noul

11. Poplaca

12. Râșinari

13. Rânsadului

14. Roșia

15. Ruși

16. Slimnic

17. Șelimbăr

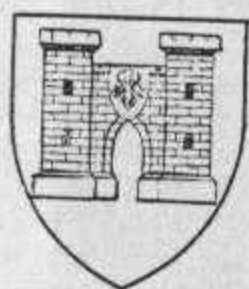
18. Șura-Mare

19. Turnișor

20. Veștem

JUDEȚUL SOMEȘ

Stema. Scut albastru, cu o poartă de cetate, de argint crenelată și flancată de două turnuri, de argint, crenelate, având fiecare câte două ferestre dreptunghiulare suprapuse; pe zidul porții stema Moldovei. Simbolizează vechea stăpânire a Domnilor Moldovei asupra acestui ținut.

GEOGRAFIE

Așezare. Județul S. este așezat în Nordul bazinului Transilvaniei, la întâlnirea celor două Someșuri.

Suprafața: 3.965 km².

Infățișarea pământului. Văile largi, cu terase, ale Someșului-Mare, Someșului-Mic și Someșului unit despart județul în trei grupe de dealuri de podiș, ale căror culmi mai înalte depășesc 600 m și care sunt crestate de numeroasele văi tinere afluențe Someșurilor. Numai către N., teritoriul acestui ținut se întinde dincolo de culmile cele mai înalte ale podișului someșan, peste munții Vulcanici ai Țibleșului, până în culmea acestora.

Climă și ape. Clima este relativ aspră, ca în întreg podișul Transilvaniei (temperatura medie anuală, sub 8°; a verii 20°; a iernii între -4 și -5°), iar precipitațiunile, abundente (niciodată sub 700), cresc neîntrerupt către N unde ajung să depășească 1.000 mm anual. Vânturile dominante, din V. sunt, cel puțin în parte, răspunzătoare de această umiditate a climei, cu maximum de ploi în primăvară.

În cele trei artere ale Someșului se adună o mulțime de râuri mai mici, care, izvorând mai toate din podiș, scad mult în timpul verii. Între acestea, pot fi menționate Lăpușul, în N și Fizeșul, în S.

Vegetație. Aproape toate culmile mai înalte de 400 m păstrează încă păduri de stejari, în Sudul județului, și de fagi, mai ales în N. Ca pretutindeni, văile, terasele și o parte din povârnișurile dealurilor sunt complet despădurite și, în parte, acoperite de cereale, fâneată și pășune. Județul S. face parte din județele pădurii propriu zise (Silvania).

Bogății minerale. În apropierea celor două Someșuri și anume în Sudul lor, trece zona cutelor diapire (cu sămburi de sare care străpung cutole); așa că județul este bogat în sare și probabil, în gaz metan. În partea apuseană a ținutului, pe hotar chiar, se găsesc zăcăminte de cărbune brun, care se întind din județul vecin al Sălajului.

ISTORIE

Vechime și dezvoltare istorică. Someș este unul din cele mai vechi județe, făcând parte din cele 7 județe dela început, ale Transilvaniei.

Numele și l-a luat dela apa Someșului, care-l străbate.

Pe locul satului de azi, Dobâca, exista, pe la anul 1219, o cetate cu același nume, sub conducerea banului Mikud.

În acest ținut se afla vestita cetate a Ciceului, dăruită de Matei Corvinul lui Ștefan cel Mare și în care Ștefan și urmașii săi și-au statornicit pârălabii.

O regiune întreagă de sate cu voievozii lor tradiționali atârna de cetate. La 1553, sub Alexandru Lăpușneanu, numărul acestor sate, al căror nume îl cunoaștem, se ridică la 59.

În acest județ, la Vad, Ștefan cel Mare a fundat în 1488 o episcopie ortodoxă.

Tradiția ei a fost reluată — după Unire — de episcopia dela Cluj care s'a numit «a Vadului și a Feleacului».

Monumente istorice. Ruinele cetății Ciceului din comuna Ciceu-Corabia. Această cetate, a fost distrusă de către Principii Transilvaniei în sec. XVI, pentru a desființa un cuib al voievozilor moldoveni în această regiune.

Biserica reformată din comuna Sic, înălțată la 1502.

Ruinele bisericii Vadului (fostă Episcopie ortodoxă), construită în sec. XV în stil gotic.

Biserica unită din Beclean, ctitorie din sec. XVIII a lui Francisc Bethlen.

Mănăstirea Franciscanilor (care acum nu mai servește cultului) din Gherla.

Castelul principelui Gheorghe Rakoczy din Gherla, transformat în închisoare.

POPULAȚIE

Starea populației. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930 județul S. numără 220.353 locuitori. Populația județului este repartizată astfel:

a) Pe orașe și plăși, după sex

Unități administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbați	Femei
Total județ	220.353	110.797	109.556
Total urban	21.970	11.498	10.472
1. Orașul Dej	15.311	8.113	7.198
2. Orașul Gherla	6.659	3.385	3.274
Total rural	198.383	99.299	99.084
1. Plasa Beclean	38.063	13.134	18.929
2. Plasa Dej	53.258	26.717	26.541
3. Plasa Gârbou	14.367	7.103	7.264
4. Plasa Gherla	39.008	19.861	19.147
5. Plasa Ileanda	25.391	12.579	12.812
6. Plasa Lăpuș	28.296	13.995	14.391

b) Pe grupe de vârstă

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele	220.353	30—49 ani	50.814
0—9 ani	58.673	50—69 ani	27.058
10—29 ani	76.509	70 ani și peste	6.351
		Vârsta nedeclarată	948

Mișcarea populației. Datele fundamentale ale mișcării populației în județul S., conform cifrelor publicate în *Buletinul Demografic al României* în perioada 1931—1936, sunt următoarele:

Anul	Cifra probabilă a populației județului la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proporții la 1.000 locuitori		
		Născuți vii	Morți	Excedent natural	Născuți vii	Morți	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 medie anuală	—	6.890	4.436	2.454	30,3	19,5	10,8
1931	221.729	7.163	4.411	2.752	32,3	19,9	12,4
1932	224.682	7.525	4.571	2.954	33,5	20,3	13,2
1933	227.300	6.981	4.443	2.538	30,7	19,5	11,2
1934	229.749	6.410	4.330	2.080	27,9	18,8	9,1
1935	231.377	6.375	4.427	1.948	27,6	19,1	8,5
1936	234.011	6.801	4.237	2.564	29,1	18,1	11,0

La data de 1 Iulie 1937 cifra probabilă a populației județului S. a fost de 236.393 locuitori. Față de populația numărată la recensământul din 1930 și anume 220.353 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 16.040 locuitori în timp de șase ani și jumătate, ceea ce corespunde unei creșteri de 7,3%.

INFĂȚIȘARE SOCIALĂ

Județul acesta, căruia Ungurii i-au zis Solnoc-Dobâca, a primit pe bună dreptate numele râului, care-l străbate. Faptul de a fi brăzdat de Someș e decisiv pentru destinul acestei părți a pământului românesc. Capitala lui e așezată la confluența celor două Someșe. Iar din cele 7 plăși ale județului, numai cele 6 care sunt așezate în lunca Someșului sau împrejurul afluenților, ce se varsă în Someș chiar pe teritoriul județului, fac parte din ținutul firesc al Românimii din jurul munților Rodnei. Plasa Lăpuș, așezată pe văile pârâului cu același nume, care trece prin județul Satu-Mare, înainte de a se varsa în Someș, aparține atât prin portul, graiul și firea locuitorilor ei cât și prin nivelul de viață al acestora Românimii din jurul Munților Bihorului.

Someșul deschide teritoriul județului și spre Apus, celor ce pornesc din Câmpia Tisei, și spre Răsărit, celor ce pornesc din Moldova de Nord, prin trecătorile dela Rodna și Bârgău. Aci își stăteau față în față, în cursul ultimei mii de ani, cele două state, care-și disputau Ardealul de Nord: Moldova și Ungaria. Comitatul Solnoc-Dobâca, cu nobilimea lui maghiară numeroasă, a fost avant-postul răsăritean al Ungariei în Ardealul de Nord, iar Ciceul și Ungurașul, cetăți așezate în jurul Dejului, redutele Moldovei lui Ștefan și a lui Rareș în Apusul românesc.

Istoria socială a județului are aspectul unui proces secular de înlăturare de către băștinașii Români a pă-

turii suprapuse de nobili cuceritori ai Ungariei post-arpadine. Intinzându-se din spre Solnoc spre salinile Dejului, Ungurii au luat treptat în stăpânire Someșul de azi, în cursul veacurilor XII—XIV. Autoritatea statului maghiar răsbate tot mai la Răsărit și sate românești sunt date rând pe rând, ca feud, la nobili maghării. La 1300 viața românească a ținutului e dominată de o pânză deasă de conace nobiliare. Cu slăbirea autorității centrale maghiare și nobilimea din Solnoc-Dobâca și-a cucerit o largă autonomie, organizându-se într'un stat quasi-autonom, comitatul nobiliar. Subțierea treptată a păturii nobiliare maghiare începe încă de pe atunci. Numeroase familii scăpată și trec în rândurile țărănimii românizându-se, în concurența ce se deslănțue în sânul acestei obștii nobiliare de sine stătătoare și în urma luptelor interne din Principatul ardelean. Când la sfârșitul veacului XVII, Austriacii își anexează Ardealul, nu mai găsesc în comitat decât câteva duzini de magnati unguri și o mulțime de nobili în condiție țărănească. Scăzând autoritatea magnaților, administrația austriacă a creat premisele procesului secular de reluare în stăpânire de către țărani români a acestui ținut al lor. Impăcarea dela 1866, care dă mână liberă Ungurilor, găsește județul românesc: suprimarea dela 1790-9 a iobăgiei și reforma agrară dela 1848 îi emancipase în destul de mare măsură pe Români someșeni de sub stăpânirea baronilor unguri. Conacele și moșiile acestora stăteau ca niște corpuri străine în mulțimea românească, pornită pe o lentă dar tenace ascensiune economică și culturală. Acțiunea energică de colonizare cu maghiari desfășurată de guvernul dela Budapesta în deceniile dinainte de 1918 n'a mai putut opri în loc biruința elementului românesc. După abia o generație, coloniștii maghiari au ajuns, aproape pretutindeni în județ, să vorbească românește la fel de bine ca ungurește.

Viața aceasta în continuă luptă a dat oamenilor din Someș o conștiință națională aprigă și o fire luptătoare. Procesul de ascensiune al Românimii continuă și acum. Unirea dela 1918 a înlăturat în politică poizghita de magnati, reforma agrară a reparat o nedreptate economică. Lupta pentru înlăturarea ultimelor urme economice și culturale ale stăpânirii străine e însă în toi. « Numerus valahicus » al d-lui Vaida-Voevod, originar din Someș, izvorăște din vrerea obștească în Someș de a înlătura orice urmă a stăpânirii străine. Numeroase inițiative individuale luptă pentru emanciparea prin cooperatie a țărănimii, de negustorimea evreească venită din Maramureș și pentru îmbunătățirea prin culturi specializate și creare de debușuri, a situației economice a Românimii someșene. Țărani ei înșiși își crează izvoare de venit suplimentare lucrând sezonier în orașele muntene, prin industrie casnică, strângere de produse (voștină, lână, etc.).

Pe cale de dispariție în lunca Someșului, portul identic cu cel din Năsăud, cu curele late, pieptar și pălărie cu boruri largi, la bărbați, cămăși înflorite și zadii cărămizii, la femei, se păstrează în văile afluenților Someșului. Bogăția de altădată a folklorului someșan o indică faptul că Ion Pop Reteaganul, marele povestitor ardelean se trage din Reteag, unul din târgurile județului.

Marile construcții de căi ferate, ce se întreprind de câțiva ani în Ardealul de Nord (drumul spre Bucovina dela Ilva, linia Maramureș-Năsăud, refacerea liniei Cluj—Satu—Mare) vor înlesni considerabil acțiunea de organizare românească a județului S. Prefăcând Dej, nod de linii secundare, loc de încrucișare a liniilor București—Satu Mare și Oradea—Cernăuți, ele vor crea de sigur debușuri produselor județului și vor stimula puternic viața lui culturală.

a. g.

ECONOMIE

Județul S. are un pronunțat caracter agricol. Culmile sale împădurite au dat naștere câtorva exploatare de lemn. O industrie cu caracter mai ales alimentară, a înflorit în jurul Dejului și Becleanului. Intense exploatare de sare și de aur, proprietăți ale Statului.

Centre comerciale: Dej, Gherla și Beclean. Comerț de porci, vite și piei.

Agricultură. Județul ocupă o suprafață totală de 396.500 hectare. Suprafața arabilă este de 131.641 ha, adică 33,20% din suprafața județului și 0,45% din suprafața totală a țării.

Din suprafața arabilă a județului, marea proprietate deține 3.844 ha, adică 2,92%, iar mica proprietate 127.797 ha, adică 97,08%.

Din totalul suprafeței arabile, *cerealele* ocupă 95.252 ha, astfel repartizate:

Porumbul ocupă 42.855 ha, cu o producție de 305.217 chint. (prod. medie la ha 7,1 chint.), în valoare de 72 mil. lei.

Grâul ocupă 33.659 ha, cu o producție de 319.436 chint. (prod. medie la ha 9,5 chint.), în valoare de 126 mil. lei.

Ovăzul ocupă 14.642 ha, cu o producție de 105.179 chint. (prod. medie la ha 7,2 chint.), în valoare de 32 mil. lei.

Orzul ocupă 2.501 ha, cu o producție de 21.962 chint. (prod. medie la ha 8,8 chint.), în valoare de 5 mil. lei.

Secara ocupă 1.578 ha, cu o producție de 18.503 chint. (prod. medie la ha 11,7 chint.), în valoare de 5 mil. lei.

Meiul ocupă 13 ha, *hrîșca* 4 ha.

Fânețele cultivate și alte culturi furajere ocupă 10.865 ha.

Din această suprafață *trifoiul* ocupă 6.207 ha, cu o producție de 115.580 chint. fân (media la ha 18,6 chint.), în valoare de 16 mil. lei și 475 chint. sămânță; *lucerna* ocupă 2.024 ha, cu o producție de 43.304 ha fân (media la ha 21,3 chint.), în valoare de 6 mil. lei și 300 chint. sămânță; *rădăcinile de nutreț* ocupă 544 ha, cu o producție de 32.540 chint. (media la ha 59,8 chint.), în valoare de 2 mil. lei.

Plantele alimentare ocupă 3.388 ha. Din această suprafață *cartofii* ocupă 886 ha, cu o producție de 32.931 chint. (media la ha 37,1 chint.), în valoare de 4 mil. lei; *varza* ocupă 819 ha, cu o producție de 23.354 chint. (media la ha 28,5 chint.), în valoare de 5 mil. lei; *dovlecii* ocupă 528 ha, cu o producție de 2.112 chint. (media la ha 4,0 chint.), *Cartofii printre porumb* dau o producție de 61.624 chint., în valoare de 8 mil. lei. *Fasolea printre porumb* dă o producție de 12.216 chint., în valoare de 4 mil. lei. *Dovlecii printre porumb* dau o producție de 169.434 chint., în valoare de 8 mil. lei.

Plantele industriale ocupă 2.882 ha. Din această suprafață *cânepa* ocupă 1.676 ha, cu o producție de 5.164 chint. fuior (media la ha 3,0 chint.), în valoare de 18 mil. lei și 3.821 chint. sămânță (media la ha 2,2 chint.), în valoare de peste 1 milion lei; *floarea soarelui* ocupă 1.003 ha, cu o producție de 5.112 chint. (media la ha 5,1 chint.), în valoare de 2 mil. lei.

Vegetație și culturi diverse. Din suprafața totală a județului (396.500 ha), ogoarele sterpe ocupă 19.254 ha.

Fânețele naturale ocupă 30.245 ha, cu o producție de 456.699 chint. (prod. medie la ha 15,1 chint.), în valoare de 50 mil. lei.

Pășunile ocupă 43.677 ha.

Pădurile ocupă 131.151 ha.

Livezile de pruni ocupă 1.699 ha, cu o producție de 23.786 chint. (media la ha 14,0 chint.), în valoare de 7 mil. lei.

Alți pomi fructiferi ocupă 1.531 ha.

Vița de vie ocupă 351 ha.

Creșterea animalelor. În județul S. se găseau în anul 1935:

Cai 7.571, boi 56.803, bivoli 14.934, oi 164.685, capre 11.647, porci 21.428, stupi sistematice 1.091 și stupi primitive 6.030.

Industrie. 9 mori (2 la Sic și câte una la Tg.-Lăpuș, Beclean, Aluniș, Căsești, Reteag, Mintiul-Gherlei și Dej), 2 fabrici de ulei (Gherla și Beclean), 4 de spirt (Sucutard, Recea-Cristur, Gherla și Iclod), 1 de ghiață (Gherla), 1 de fire și postav de lână (Gherla), 2 de tricotaie (Dej și Beclean), 1 de ață (Dej), 3 de țesătorie (Beclean), 1 rafinărie de petrol (Dej), 1 teacă de stors ceară (Căianul-Mic), 1 fabrică de articole de hârtie (Dej), 2 de cărămizi (Dej și Gherla), 1 exploatare de trass și minereuri (Dej), 1 fabrică de cherestea (Borsec), 2 de bastoane (Beclean), 1 atelier de tâmplărie (Iclod), 1 mină de sare (Ocna Dejului) și 1 de aur și argint (Băiuț).

Cariere: Caolin (la Răzoare); Piatra pentru fabricarea cimentului (la Dej, Glod, Răzoare); Piatra de tras (la Glod, Dej).

Din întreprinderile de mai sus următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei și peste *).

Moara Dejană, Dej (soc. 10, inv. 13), «Moara Artificială», Beclean (inv. 6), Industria de petrol I. Friedmann, Dej (inv. 28) și Uzinele ardelenene pentru exploatarea de trass și minereuri, Dej (soc. 5, inv. 17).

De asemenea menționăm mina de sare C.A.M. din Ocna Dejului și mina de aur și argint din Băiuț, proprietatea Statului.

INDUSTRIA *) JUDEȚULUI SOMEȘ ÎN 1935 Întreprinderile dela 5 H.P., sau 20 lucrători în sus

Industria	Numărul fabricilor		Forța motrice H.P.	Personalul ocupat	Valoarea producției în mii de lei
	Active	Închise			
Alimentară . . .	15	—	592	66	28.487
Textilă	3	—	43	57	3.972
Chimică	1	—	195	25	5.201
Hârtie și Arte Grafice	1	—	7	25	2.940
Pielăria	—	1	8	—	—
Lemnului	—	2	44	—	—
Materiale de Construcție	1	—	175	68	15.879
Total	21	3	1.064	241	56.479

*) Nu sunt cuprinse exploatarea miniere, petrolifere, carierele, uzinele de apă și electricitate.

Credit și cooperatie. În cuprinsul județului funcționează 16 bănci (societăți anonime).

Situația lor, conform bilanțurilor încheiate la 31 Decembrie 1934, se prezintă astfel:

A C T I V		P A S I V	
Disponibil . . .	3.523.037	Fonduri . . .	100.819.309
Plasamente . . .	175.226.914	Angajamente . . .	111.411.855
Imobilizări . . .	7.148.074	Rezultate . . .	7.513
Rezultate . . .	26.340.652		
Total	212.238.677	Total	212.238.677

Cooperative de credit (bănci populare) 27, cu un număr de 4.246 membri și cu un capital social vărsat de 4.516.639 lei. Imprumuturi acordate 20.632.951 lei (neconvertite 1.038.107 lei; convertite 8.294.332 lei și reduceri la împrumuturi convertite 11.300.512 lei). Depuneri spre fructificare 3.526.063 lei. Totalul bilanțului 23.913.807 lei.

Cooperative forestiere 1, cu 64 membri și cu un capital social vărsat de 298.452 lei. Fonduri 49.059. Bilanțul încheiat 414.242 lei.

Cooperative de consum 5, cu 263 membri și cu un capital social vărsat de 357.027 lei. Mărfuri generale în valoare de 48.367 lei. Bilanțul încheiat 1.063.876 lei.

Situația cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decembrie 1935.

Finanțe publice. Pentru exercițiul 1936/37 bugetul județului S. prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	18.916.413
Venituri ordinare	4.481.000
Venituri extraordinare	11.508.132
Venituri speciale	2.927.281
Cheltuieli	25.068.038
Cheltuieli ordinare	8.504.167
Cheltuieli extraordinare	11.508.132
Cheltuieli speciale	5.055.739

Drumuri. Județul S. este străbătut de o rețea de drumuri în lungime totală de 2.084 km 724 m, repartizate astfel:

Drumuri naționale 134 km 983 m, din cari Direcția Generală a Drumurilor întreține o rețea pietruită de 130 km 322 m, iar restul de 4 km 661 m (pietruit și pavat) este întreținut de comunele urbane.

Drumuri județene 487 km 470 m, din cari 484 km 570 m, (pietruți) sunt întreținuți de administrația județului și 900 m (pietruți și pavați), de comunele urbane.

*) Cifrele în paranteză arată capitalul social (soc.) și capitalul investit (inv.) în milioane de lei.

Drumuri comunale 1.462 km 271 m.

Lungimea podurilor este de 7.802,33 metri, repartizată astfel: poduri naționale 1.406,88 m, județene 3.023,80 m și comunale 3.371,65 m.

Prin județ trec 3 drumuri naționale, legând următoarele localități:

1. Cluj—Dej—Halmeu (Dej—Gherla = 15 km).
2. Dej—Bistrița—Vatra-Dornei
3. Beclean—Moisei.

Cale ferată. Județul S. este străbătut de o rețea de căi ferate în lungime totală de 137 km, linii secundare simple.

Stații importante: Dej, Gherla, Răstoci, Rus, Ileanda, Gălgău, Glod și Letca.

Poștă, telegraf, telefon. 3 oficii P.T.T. de stat la Dej, Gherla și Târgul-Lăpușului, 18 oficii autorizate la Beclean, Câțcău, Chiochiș, Cucuțat, Gălgău, Gârbou, Iclod, Ileanda, Lăpuș, Ocna-Dejului, Olpret, Reteag, Sic, Spermezeu, Strâmbu-Băiuțului, Șintereag, Țaga și Unguraș și 4 agenții autorizate la Letca, Răstoci, Stoiana și Șimișna.

Oficii telefonice la: Dej, Gherla, Beclean, Câțcău, Chiochiș, Cucuțat, Gălgău, Gârbou, Iclod, Ileanda, Ocna-Dejului, Olpret, Reteag, Sic, Șintereag, Stoiceni-Băi, Țaga, Târgul-Lăpușului, Unguraș.

Stațiuni climatice, balneare, turism.

Băița (Chirău), stațiune balneară, așezată în plină câmpie, la 257 m înălțime. Climă foarte caldă și secetoasă în timpul verii. Ape cloruro-sodice sulfuroase. Indicațiuni: reumatism, gută, scrofuloză, boli de piele.

Instalație de băi calde și basin de băi reci.

Un hotel cu restaurant în stațiune, alte hoteluri și locuințe în Gherla.

Gară la Gherla (2½ km) pe linia Cluj—Dej.

Stoiceni, stațiune balneo-climatică situată pe un afluent al văii Lăpușului, între păduri la 360 m înălțime. Climat subalpin constant, fără curenți.

Ape cloruro-sodice alcaline. Indicațiuni: afecțiuni cronice gastro-intestinale, hepatice și biliare, afecțiunile căilor urinare, gută, diabet, etc.

Instalațiuni modeste pentru băi, 1 izvor cu apă de masă pentru cina internă, captat modern.

Locuințe modeste la țărani. Restaurantul băilor.

Anotimp: 1 Iunie—1 Septembrie.

Gară la Gălgău (38 km) pe linia Dej—Baia-Mare.

Bizușa, stațiune balneară de interes local, situată în regiunea dealurilor la 238 m înălțime. Ape sulfatate și iodurate. Instalație balneară modestă. Câteva vile și camere în casele țăranilor. Anotimp: 15 Mai—30 August.

Gară la Ileanda Mare (3 km) pe linia Dej—Baia-Mare.

Ocna-Dejului, stațiune balneară situată în regiune de dealuri și podgorii, la 321 m înălțime. Ape cloruro-sodice (lacuri sărate concentrate). Indicațiuni: reumatism, nevralgii, anemie. Instalație balneară modestă. Camere în casele țăranilor. Anotimp: 1 Iunie—15 Septembrie. Gară la Dej (4 km).

Excursii: din Lăpuș la cheile Lăpușului; din Dej la Mânăstirea Vad și ruinele cetății Ciceu.

Alpinism pe Țibleș; din Groși sau din Târlișua, prin Păltiniș, la vârful Țibleșului.

CULTURĂ

Știință de carte. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, populația județului, dela 7 ani în sus este de 177.186 locuitori din cari 48,8% sunt știutori de carte. După sex, proporția este de 55,8% bărbați știutori de carte și 41,7% femei știutoare de carte. Repartiția locuitorilor după gradul de instrucție, în procente, este următoarea:

Gradul de instrucție școlară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul știutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extrașcolară	1,3	2,2
2. Primară	66,5	91,6
3. Secundară	24,1	4,6
4. Profesională	4,0	0,8
5. Universitară	3,2	0,7
6. Alte școli superioare	0,9	0,1

Invățământ. Populația școlară a județului (între 5—18 ani) a fost în anul 1934 de 53.060 loc. (3.590 mediu urban și 49.470 mediu rural).

Școli secundare. 2 licee de băieți, 2 gimnazii de fete, 1 gimnaziu comercial de băieți, 1 școală profesională de fete, 1 școală normală greco-catolică de băieți, 1 școală normală greco-catolică de fete, 1 școală industrială de ucenici.

Școli primare 301, din care 288 rurale și 13 urbane (264 școli de stat și 37 confesionale), cu un număr total de 32.733 elevi (2.140 mediu urban și 30.593 mediu rural) și cu 508 învățători (situația din 1934).

Grădini de copii 24, din care 19 rurale și 5 urbane (21 de stat și 3 confesionale), cu un număr total de 1.655 copii (335 mediu urban și 1.320 mediu rural) și cu 27 conducătoare (situația din 1934).

Instituții culturale. Despărțământul central al «Astrei», cu sediul în orașul Dej și cu organizații locale în Beclean, Gârbou, Gherla, Ileanda și Tg.-Lăpușului.

Fundația Culturală Regală «Principele Carol» are cămine culturale în: Căianul-Mic, Dumbrăvița, Nima, Piatra, Rohia și Suciul-de-Sus.

Liga Culturală cu o secție în com. Breaza.

Casa Școalelor și a Culturii Poporului întreține în jud. S. 47 cămine culturale, 7 soc. muzicale și o bibliotecă, adică în total 55 organizații culturale, dintre care 14 au personalitate juridică.

Asoc. «Tinerimea Someșeană» din Dej, Soc. tinerilor români din Gherla și jur «Junimea», Asoc. culturală «Tinerimea Lăpușului», 2 societăți corale în Dej. Apoi 1 teatru (Dej) și 2 cinematografe (Dej și Gherla), 3 Soc. sportive și 1 de vânătoare.

RELIGIE

Confesiuni. Conform rezultatelor provizorii ale recensământului populației din 1930, din totalul locuitorilor, 63,5% sunt greco-catolici și 15,1% sunt ortodocși. Restul populației aparține altor confesiuni.

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 237 biserici greco-catolice, 57 ortodoxe, 10 romano-catolice, 48 reformate, 1 armeană-catolică, 4 case de rugăciune adventiste și 23 sinagogi și case de rugăciune evreiești.

3 mănăstiri greco-catolice: Sf. Ana (com. Rohia), Sf. Maria (com. Strâmbu) și Sf. Maria (com. Nicula).

Instituții bisericești. 6 protopopiate greco-catolice, 2 ortodoxe, 1 romano-catolic și 2 reformate.

Județul S. se află în eparhia greco-catolică a Episcopiei Gherlei și Clujului (Mitropolia Albei-Iulii și Făgărașului) și în eparhia ortodoxă a Episcopiei Vadului, Feleacului și Clujului (Mitropolia Ardealului, Banatului, Crișanei și Maramureșului).

ADMINISTRAȚIE

Organizare administrativă. Capitala județului S. este orașul Dej. Județul are 2 orașe (Dej și Gherla) și 261 sate, împărțite astfel:

I. Plasa Beclean	37 sate
II. Plasa Chiochiș	28 sate
III. Plasa Dej	60 sate
IV. Plasa Gârbou	21 sate
V. Plasa Gherla	33 sate
VI. Plasa Ileanda	51 sate
VII. Plasa Lăpuș	31 sate

Organizare judecătorească. Un tribunal la Dej cu 2 secțiuni, 12 magistrați, un prim-procuror și un procuror, în circumscripția Curții de Apel din Cluj.

7 judecătoria, la, Dej, Gherla, Beclean, Chiochiș, Gârbou, Ileanda și Tg.-Lăpușului cu un total de 18 magistrați.

Organizare sanitară. Un spital județean la Dej. Infirmerie de stat în Gherla. Dispensare de stat în Dej și Tg.-Lăpușului.

Serviciul sanitar județean și serviciile sanitare ale orașelor Dej și Gherla.

Asistență și prevedere socială. Casa Asigurărilor Sociale din Dej are servicii medicale în Dej, Gherla, Ocna-Dejului, Beclean, Ileanda, Gârbou, Tg.-Lăpușului și Băiuț, cu 11 medici și 2 farmacii.

La Dej activează: Soc. «Crucea Roșie», Oficiul I.O.V., Soc. femeilor ortodoxe, Soc. femeilor greco-catolice, Soc. femeilor romano-catolice, Soc. femeilor reformate, Asoc. femeilor izraelite, Cercurile de ajutorare ale funcționarilor administrativi, funcționarilor financiari și funcționarilor din justiție, Căminul de ucenici, Asoc. de ajutor mutual pentru înmormântare.

La Gherla: Orfelinatul armeano-catolic de băieți, Orfelinatul armeano-catolic de fete, Institutul «Karacsonyian» pentru adăpostirea bătrânilor și a infirmilor.

PRINCIPALE AȘEZĂRI

Dej, capitala județului (vezi monografiile orașelor reședință).

Gherla, comună urbană, situată lângă râul Someșul-Mic (250 m deasupra nivelului mării) la 15 km de reședința județului, 45 km de Cluj și 491 km de București. Stație c.f. pe linia Cluj—Dej—Baia-Mare.

Are 6.699 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul orașului pe exercițiul 1936/37 se ridică la lei 5.313.812.

1 fabrică de spirt și 1 de cărămidă.

Comerț de porci de rasă, vite și piei.

Bălciuri anuale: 3 Februarie, 29 Aprilie, 23 Iulie și 26 Octombrie.

LOCALITĂȚILE DIN JUDEȚUL SOMEȘ

A) Orașe

1. Dej (capitala județului).
2. Gherla

B) Sate

I. PLASA BECLEAN

1. Agrieș
2. Agrieșul-de-Jos
3. Agrieșul-de-Sus
4. Beclean
5. Borleasa
6. Braniste
7. Bretea
8. Căianul-Mare
9. Căianul-Mic
10. Chiuza
11. Cireșoia
12. Cociu
13. Coldău
14. Cristești-Ciceului
15. Dobric
16. Dobricel
17. Dumbrăvița
18. Feleac
19. Figa
20. Florești
21. Ilișua
22. Malin
23. Măluț
24. Mireș
25. Mogoșeni
26. Nușeni
27. Păltineasa
28. Perișor
29. Piatra
30. Rusul-de-Jos
31. Rusul-de-Sus
32. Săsarim
33. Sita
34. Spermezeu
35. Șieu-Odorheiu
36. Șintereag
37. Târlișua

II. PLASA CHIOCHIȘ

1. Apatiu
2. Beudiu
3. Bozieș
4. Buza
5. Ceaba
6. Cesariu
7. Chetiu
8. Chiochiș
9. Cutca
10. Diviciorii-Mari
11. Diviciorii-Mici
12. Ghiolț
13. Jimbor
14. Manic
15. Măhal
16. Năsal

17. Puini
18. Sâmboeni
19. Sânicosara
20. Sânmartin
21. Sântejude
22. Sântioana
23. Strugureni
24. Sucutard
25. Târgușor
26. Țaga
27. Țentea
28. Vița

III. PLASA DEJ

1. Antăș
2. Babdiu
3. Batin
4. Bața
5. Blidărești
6. Bogata-de-Jos
7. Bogata-de-Sus
8. Breaza
9. Buduș
10. Calna
11. Canciu
12. Căsei
13. Cățcău
14. Cetan
15. Chiuești
16. Ciceu-Corabia
17. Ciceu-Giurgești
18. Ciceu-Mihăești
19. Ciceu-Poeni
20. Codor
21. Coplean
22. Cremenea
23. Curtuișul-Dejului
24. Cuzdrioara
25. Gârbovl-Dejului
26. Guga
27. Hășmașul-Ciceului
28. Jichișul-de-Jos
29. Jichișul-de-Sus
30. Lelești
31. Maia
32. Măgraja
33. Mănăstirea
34. Mănăsturel
35. Mica
36. Muncel
37. Negrilești
38. Nireș
39. Ocna-Dejului
40. Olpret
41. Oșorhel
42. Peștera
43. Pintic
44. Pruni
45. Răzbuneni
46. Reteag
47. Rugăsești
48. Sălișca
49. Sănmărgăhita
50. Strâmbu
51. Suarăș

Banca «Concordia» S. A., Banca «Țăranul», Banca de Credit din Cluj (filială), Banca Învățătorilor și Casa de păstrare.

Liceul de băieți «Petru Maior», Gimnaziul de fete, Școala normală greco-catolică de băieți, Școala normală greco-catolică de fete, 4 școli primare, 1 grădiniță de copii.

Soc. pentru literatura și cultura poporului român «Astra», Soc. tinerilor români din Gherla și jur «Junimea», 2 soc. sportive, 1 vânătoare, 1 cinematograf.

1 biserică ortodoxă, 1 greco-catolică, 1 reformată, 1 armeano-catolică, 1 romano-catolică, 1 sinagogă.

Protopopiat ortodox, protopopiat greco-catolică.

Primărie, Pretură, Judecătoria mixtă, Percepție fiscală, Serviciu sanitar, Serviciu veterinar, Poliție, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic.

Reuniunea meseriașilor, Reuniunea cojocarilor, Reuniunea cismarilor, Reuniunea comercianților armeni.

Infirmerie de stat, Casa Asigurărilor Sociale, Orfelinatul armeano-catolic de băieți, Orfelinatul armeano-catolic de fete, Institutul «Karacsonyian» pentru adăpostirea bătrânilor și a infirmilor.

Beclean, comună rurală, pe malul stâng al râului Someș, 3.364 locuitori (29 Decembrie 1930). 3 fabrici de țesătorie, 1 de tricotaie, 2 de bastoane. Judecătoria, Percepție, Circ. sanitară, Circ. veterinară, Regiune agricolă, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic.

52. Șigău
53. Șomcutul-Mic
54. Târgiu
55. Unguraș
56. Uri
57. Urișor
58. Vad
59. Valea-Groșilor
60. Valea-Ungurașului

IV. PLASA GÂRBOU

1. Bezded
2. Călacea
3. Căprioara
4. Ceaca
5. Cernuc
6. Ciubanca
7. Ciubăncuța
8. Elciu
9. Eșcu
10. Gârbou
11. Hășmaș
12. Jurca
13. Osoi
14. Popteleac
15. Pustuța
16. Recea-Cristur
17. Solomon
18. Șimișna
19. Valea-Hrancei
20. Valea-Lungă
21. Zalha

V. PLASA GHERLA

1. Aluniș
2. Băița
3. Bărlă
4. Bonț
5. Bunești
6. Corneni
7. Cornești
8. Fizeșul-Gherlei
9. Fundătura
10. Ghiolt
11. Hășdate
12. Iclod
13. Iclozel
14. Igrița
15. Livada
16. Lujerd
17. Mintiul-Gherlei
18. Morău
19. Nicula
20. Nima
21. Orman
22. Petrești
23. Pruneni
24. Salatiu
25. Săcălaia
26. Sic
27. Silivaș
28. Stoiana
29. Teocul-de-Jos

30. Teocul-de-Sus
31. Teoltur
32. Top
33. Vale

VI. PLASA ILEANDA

1. Baba
2. Bărsăul-Mare
3. Bărsăuța
4. Boiu-Mare
5. Buzaș
6. Căpălnea
7. Chizeni
8. Ciula
9. Ciumeni
10. Cliț
11. Cormeniș
12. Cozla
13. Cuculat
14. Dăbăceni
15. Dobrocina
16. Dolheni
17. Fălcușa
18. Fodora
19. Frâncenii-Boiului
20. Frâncenii-de-Piatră
21. Gălgău
22. Glod
23. Gostila
24. Iapa
25. Ileanda
26. Jugăstreni
27. Lemniu
28. Letca
29. Lozna
30. Măgura
31. Mesteacăn
32. Negreni
33. Perii-Vadului
34. Piroșă
35. Poenița
36. Poiana-Blenchii
37. Preluci
38. Purcăreț
39. Răstoci
40. Rognă
41. Românești
42. Rus
43. Săcătura
44. Sălnița
45. Sasa
46. Șoimușeni
47. Toplița
48. Valea-Loznei
49. Valea-Rea
50. Vima-Mare
51. Vima-Mică.

VII. PLASA LĂPUȘ

1. Băiuț
2. Boereni
3. Borcut

4. Coruieni
5. Costeni
6. Cufoaia
7. Cupșeni
8. Dămăcușeni
9. Dealul-Mare
10. Dobricul-Lăpușului

11. Drăghia
12. Dumbrava
13. Groape
14. Groși
15. Inău
16. Larga
17. Lăpuș

18. Libotin
19. Peteritea
20. Poiana-Botizii
21. Poiana-Porcului
22. Răzoare
23. Rogos
24. Rohia

25. Stoiceni
26. Strâmbu-Băiutului
27. Suciul-de-Jos
28. Suciul-de-Sus
29. Târgul-Lăpușului
30. Ungureni
31. Văleni.

DIONYSOS INCONJURAT DE EROȘI CARE-I CULEG STRUGURI
Relief de marmură de la Histria

JUDEȚUL SOROCA

Stema. Scut roșu, cu o cetate de argint, cu trei turnuri: cel din mijloc dreptunghiular, cele laterale rotunde, toate având sus ferestru de metereze. Turnul din mijloc are o poartă boltită în arc frânt și deasupra ei o fereastră dreptunghiulară, iar turnurile laterale câte două ferestre dreptunghiulare suprapuse. Cetatea este așezată pe o terasă, de argint, bătută de valuri de argint.

Reprezintă vechea cetate Soroca, ce apără vadul Nistrului. Este stema veche.

GEOGRAFIE

Așezare. Județul S. se găsește în marginea de Răsărit a Țării, la apa Nistrului. El face parte dintre județele Basarabiei nordice.

Suprafața: 4.331 km².

Infățișarea pământului. Relieful este un podiș (parte din podișul Moldovei). Apele, toate afluențe Răutului și toate de direcție N.V.-S.E., deci aproape paralele au despărțit această regiune a podișului moldovenesc în trei sau patru culmi principale, cu atât mai înalte cu cât ne apropiem de Nistru (Culmea din spre acest fluviu se apropie de 300 m). Din aceste culmi principale cu spinare netedă de podiș, văile secundare separă picioare de deal care cad în trepte mai repezi către Nistru, mai domoale puțin către afluenții Răutului. De aici rezultă aspectul oarecum haotic al reliefului acestui județ.

Climă și ape. Pe culmea înaltă din spre Nistru și în cuprinsul văii acestuia, clima este puțin mai aspră și mai secetoasă (numai în partea nordică a județului însă, unde precipitațiunile scad sub 400 mm anual). În bazinul Răutului, adică în partea mai joasă a județului, contrastele de temperatură (peste 28° media) și insolația puternică din timpul verii, ne silesc să socotim această regiune în rândul ținuturilor cu climat de stepă dela noi. De altfel și precipitațiunile (sub 500 mm anual) duc la aceeași concluzie.

În afara Nistrului, fluviu navigabil, toate apele județului sau scad sau seacă în timpul verii. Răutul, Cubolta și Căinaru sunt cele mai importante.

Vegetație. Pe culmea înaltă din spre Nistru, se mai păstrează foarte puține și mult reduse ca întindere păduri de stejari; restul, adică aproape tot cuprinsul ținutului, este o regiune de stepă cu ierburi înalte, azi înlocuite însă cu cereale în cea mai mare parte. (În ținutul Sorocei, se întinde și stepa Bălților din județul vecin).

ISTORIE

Vechime și dezvoltare istorică. Județul S. și-a luat numele dela orașul de reședință, crescut la adăpostul străvechi cetăți a lui Ștefan cel Mare.

Construită solid din blocuri mari de piatră, cetatea a avut dela început rostul de strajă la vadul Nistrului în calea tătarilor. Din creștetul ei puteau fi supravegiate întinsele văi ale Podoliei. După 1500, cetatea a fost administrată de pârcașabi.

În ținutul Sorocei, la Lipnic, Ștefan cel Mare a repurtat asupra tătarilor una din marile sale victorii.

Se pare că la acest vad al Nistrului se afla în evul mediu o așezare genoveză sau bizantină: Olchionia.

Monumente istorice. Ruinele cetății Soroca construcție a lui Ștefan cel Mare, pe malul Nistrului la un vechi vad al acestuia.

Fântâna Mănăstirii, pe dealul Soroca, în locul fostei Mănăstiri Sf. Nicolae, năruită la începutul sec. XIX-lea.

Mănăstirea Japca, înălțată în sec. al XVII-lea ca schit.

Capela de lemn dela Zastânca, ctitorie din 1715.

Mănăstirea Dobrușa, fondată la 1772. Biserica este o ctitorie a unui boier din Iași, Toma Cosma, din 1822. Cantacuzino din 1790. Biserica mănăstirii e înălțată de un Donici, negustor în Movilău, peste Nistru, în 1782.

Mănăstirea de maici dela Călărășauca, ctitorie din 1747, a Mariei Cantacuzino.

Mănăstirea de maici dela Coșelăuca, ctitorie din 1790.

Sunt demne de relevat bisericile din *Ocolina* (1745), *Atachi*, ctitorie a Cantacuzinilor din 1793, *Gârbova-Om Mort* 1775, *Tătăranca Nouă* (1793), *Valea Rașcovului* (1787).

POPULAȚIE

Starea populației. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, județul S. numără 315.774 locuitori. Populația județului este repartizată astfel:

a) Pe orașe și plăși, după sex

Unități administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbați	Femei
Total general	315.774	155.998	159.776
Orașul Soroca	14.661	7.215	7.446
Total rural	301.113	148.783	152.330
1. Plasa Bădiceni	77.499	38.195	39.304
2. Plasa Climăuți	93.080	45.632	47.448
3. Plasa Cotiugenii-Mari	68.784	34.235	34.549
4. Plasa Florești	61.750	30.721	31.029

b) Pe grupe de vârstă

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele	315.774	30—49 ani	66.091
0—9 ani	90.459	50—69 ani	28.569
10—29 ani	124.688	70 ani și peste	4.906
		Vârstă nedecarată . . .	1.061

Mișcarea populației. Datele fundamentale ale mișcării populației în județul S., după cifrele publicate în Buletinul Demografic al României în perioada 1931—1936, sunt următoarele:

Anul	Cifra probabilă a populației județului la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proporții la 1.000 locuitori		
		Născuți vii	Morți	Excedent natural	Născuți vii	Morți	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 medie anuală	—	10.857	6.111	4.747	33,1	18,6	14,5
1931	318.269	10.718	5.727	4.991	33,7	18,0	15,7
1932	324.208	11.756	6.185	5.571	36,3	19,1	17,2
1933	328.774	10.666	5.242	5.424	32,4	15,9	16,5
1934	334.180	10.762	6.985	3.777	32,2	20,9	11,3
1935	337.938	10.385	6.414	3.971	30,8	19,0	11,8
1936	341.740	10.104	5.871	4.223	29,6	17,2	12,4

La data de 1 Iulie 1937 cifra probabilă a populației județului S. a fost de 345.618 locuitori. Față de populația numărată la recensământul din 1930 și anume 315.774 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 29.844 locuitori în timp de șase ani și jumătate, ceea ce corespunde unei creșteri de 9,5%.

INFĂȚIȘARE SOCIALĂ

Încă unul din ținuturile mândre al moldovenilor basarabeni, în care tradiția veche moldovenească a rămas vie ca și pe vremea lui Ștefan cel Mare, este ținutul arcașilor soroceni. Un județ moldovenesc, în care conștiința națională s'a păstrat trează, — mult mai trează decât în județele învecinate. Datinele au rămas neatinse, numai portul s'a pierdut, în contact cu neamurile streine. O regiune frumoasă, plină de pitoresc, de bogăție agricolă, de cariere de piatră, mărginită de Nistru pe care, pe vremuri, îl străjuia istorica cetate, rămasă și astăzi ca un bastion de pază la marginile estice ale țării. Românii de aci sunt harnici, inteligenți și dornici de învățatură, pe care o deprind lesne, au așezări îngrijite și cuprinse, sunt chibzuiți, veseli și sinceri. Au multe asemănări cu frații lor din Moldova și sunt mai isteți decât cei din ținuturile înconjurătoare. Conștiința națională mult mai dezvoltată decât în județele vecine, iar generațiile noi, crescute în școli românești, abia se mai pot deosebi de românii moldoveni. Limba are însă infiltrații rusești în gospodărie, în uzuri administrative și bisericești, — terminologii învățate în școli și armată de generațiile mai vârstnice. Această terminologie străină este pe cale de dispariție, înlocuită de cea românească, adusă de generația tânără. Ocupația de seamă, ca pretutindeni în Basarabia, rămâne agricultura apoi viticultura. Sectele religioase sunt puțin răspândite, mai mult adventismul și baptismul. Sub vechiul regim a fost mult răspândit inochentismul datorită apropierei de centrul inochentismului, care era la Balta din Ucraina. În Soroca, deși în măsură mai mică decât în județele centrale, se află două clase sociale: una nobilă, a răzeșilor și mazililor, foștii luptători ai lui Ștefan cel Mare, așezați aci ca strajă, împotriva hoardelor de tătari și cazaci, și țărani ce se trag din foștii iobagi. În sate trăiesc amestecați, însă la acești nobili există o mândrie a descendenței și trecutului lor vitejesc, fapt ce îi face să disprețuiască cealaltă clasă a țăranilor de care caută să se ferească cât mai mult. Aproape tot județul e locuit numai de români, cu excepția câtorva sate în partea de Nord, în care s'au stabilit ucrainenii, sau cum li se zice «hăholii». Aceste oaze străine, pierdute între sate de români sunt amenințate cu timpul

să se românizeze. Aproape toți acești ruteni știu bine românește. Târgurile în schimb au un aspect evreesc, începând cu capitala județului, unde elementul evreesc predomină. Mulți evrei se ocupă și cu agricultura, alături de moldoveni. Județul suferă de lipsă de șosele și căi ferate, ceea ce păgubește mult locuitorilor care și-ar putea exporta fructele, vinurile și grânele în Polonia sau alte țări, ori regiuni ale țării. Sub vechiul regim, Nistrul era navigabil până la Soroca, și produsele sorocene luau calea apei până la Cetatea Albă și Marea Neagră.

Astăzi locuitorii lăncezesc economicște, căci sufletește, românii soroceni se bucură de o frumoasă și vie activitate culturală românească. Un focar de cultură a fost și este și în prezent liceul tehnic agricol din Soroca, unul din puținele institute tehnice de acest fel din vechia Rusie, la care veneau mulți fii de moldoveni din întreaga Basarabie. Alături de bălteni, soroceni au dat dovadă de instinctul național ce-i îi însușește cerând și votând unirea cu patria mamă cu mult înainte de unirea dela Chișinău din 27 Martie 1918. Viața județului, vie culturalicește, suferă economicște prin lipsa piețelor de desfacere, datorită lipsei de căi de comunicație. Evreii dețin însă atât supremația economică cât și culturală prin asociații culturale-sportive, biblioteci active. Românii însă vor reuși în curând să-i ajungă în ce privește starea culturală, dar în cea economică nu se poate spune la fel.

Soroca a dat țării mulți oameni de seamă și luptători naționaliști ca: boierul filantrop și înflăcărat patriot Vasile Stroescu, Const. Stere, Th. C. Vârnăv, boier și scriitor, Nic. St. Casso, boierul al cărui nume binefacător la nenumărați săraci și țărani este pomenit și astăzi cu evlavie, Simion Murafa, vechiu luptător naționalist, ucis de bandele bolșevice în Chișinău la 1917.

ECONOMIE

Județul S. este caracterizat prin agricultura sa intensă. Se cultivă în mari cantități cereale, plante alimentare și plante industriale.

Se remarcă aci și marea dezvoltare a albinăritului.

Agricultură. Județul ocupă o suprafață totală de 433.100 ha. Suprafața arabilă este de 334.775 ha, adică 77,3% din suprafața județului și 1,13% din suprafața totală a țării.

Din suprafața arabilă a județului marea proprietate deține 8.239 hectare, adică 2,46%, iar mica proprietate 326.536 ha, adică 97,54%.

Din totalul suprafeței arabile cerealele ocupă 260.080 ha, astfel repartizate:

Grâul ocupă 112.137 ha, cu o producție de 1.039.076 chint. (prod. medie la ha 9,2 chint.), în valoare de 410 mil. lei.

Porumbul ocupă 93.730 ha, cu o producție de 1.278.159 chint. (prod. medie la ha 13,6 chint.), în valoare de 300 mil. lei.

Orzul ocupă 36.805 ha, cu o producție de 269.302 chint. (prod. medie la ha 7,3 chint.), în valoare de 66 mil. lei.

Secara ocupă 12.666 ha, cu o producție de 121.066 chint. (prod. medie la ha 9,5 chint.), în valoare de 35 mil. lei.

Ovăzul ocupă 4.255 ha, cu o producție de 33.011 chint. (prod. medie la ha 7,7 chint.), în valoare de 10 mil. lei.

Hrișca ocupă 453 ha, **meiul** 23 ha și **măturile** 11 ha.

Fânețele cultivate și **culturile furajere** ocupă 6.386 ha. Din această suprafață **lucerna** ocupă 2.956 ha, cu o producție de 96.820 chint. fân (media la ha 32,7 chint.), în valoare de 13 mil. lei și 120 chint. sămânță. **Rădăcinile de nutreț** ocupă 1.483 ha, cu o producție de 229.855 chint. (media la ha 154,9 chint.), în valoare de 16 mil. lei. **Trifoiul** ocupă 758 ha, cu o producție de 25.373 chint. (media la ha 33,5 chint.), în valoare de peste 3 mil. lei.

Plantele alimentare ocupă 10.922 ha. Din această suprafață **fasolea** ocupă 4.298 ha, cu o producție de 38.129 chint. (media la ha 8,9 chint.), în valoare de 13 mil. lei. **Cartofii** ocupă 3.388 ha, cu o producție de 206.826 chint. (media la ha 61,0 chint.), în valoare de 26 mil. lei.

Dovleci printre **porumb** dau o producție de 770.879 chint., în valoare de 39 mil. lei.

Plantele industriale ocupă 54.003 ha. Din această suprafață **floarea soarelui** ocupă 47.321 ha, cu o producție de

426.539 chint. (media la ha 9,0 chint.), în valoare de 160 mil. lei. *Soia* ocupă 2.113 ha, cu o producție de 17.150 chint. (media la ha 8,1 chint.), în valoare de 6 mil. lei. *Cânepa* ocupă 1.476 ha, cu o producție de 9.581 chint. fuior (media la ha 6,5 chint.), în valoare de 34 mil. lei și 9.969 chint. sămânță (media la ha 6,7 chint.), în valoare de 4 mil. lei. *Macul* ocupă 235 ha, cu o producție de 1.215 chint. (media la ha 5,2 chint.), în valoare de 2 mil. lei.

Caracteristică. În privința suprafeței ocupate de floarea soarelui județul S. este în fruntea județelor țării. Suprafața ocupată de mac este clasată în locul al doilea pe țară.

Vegetație și culturi diverse. Din suprafața totală a județului (433.100 ha), ogoarele sterpe ocupă 3.384 ha.

Fânețele naturale ocupă 2.324 ha, cu o producție de 44.388 chint. (prod. medie la ha 19,1 chint.), în valoare de 5 mil. lei.

Pășunile ocupă 18.478 ha.

Pădurile ocupă 17.341 ha.

Livezile de pruni ocupă 745 ha.

Alți pomi fructiferi 1.542 ha.

Vița de vie ocupă 2.642 ha (din care viile pe rod 1.689 ha), cu o producție de 45.377 hl (prod. medie la ha 26,8 hl), în valoare de 12 mil. lei.

Creșterea animalelor. În județul S. se găseau în anul 1935:

Cai 57.030, boi 63.041, oi 142.641, capre 971, porci 60.949, stupi sistematici 9.533, stupi primitivi 4.800.

Industria. Principala industrie a județului este cea alimentară, care a fost reprezentată în anul 1936 prin 171 mori, 119 fabrici și prese de ulei, 2 fabrici de bomboane, 2 de spirt și 1 fabrică de bere. Cea mai importantă dintre aceste întreprinderi este Fabrica de spirt «Mândăc» din comuna Mândăc, cu un capital investit de 5 milioane lei.

În anul 1935 industria alimentară număra un total de 28 întreprinderi, dela 5 H.P., sau 20 lucrători în sus, dintre cari 8 au fost închise. Ele totalizau 1.313 H.P., 163 lucrători ocupați și o producție a cărei valoare în acel an se ridica la 76.849.000 lei.

În județ se mai află 8 fabrici de săpun și 6 fabrici de cărămidă.

Comerț. Comerț cu cereale, nutreț, floarea soarelui, miere, ceară, fructe, vite cornute, porci, oi, piei și produse animale. **Expoziție anuală** în gara Dondușani.

Credit și cooperatie. În cuprinsul județului funcționează 2 bănci (societăți anonime).

Situația lor, conform bilanțurilor încheiate la 31 Decembrie 1934 se prezintă astfel:

A C T I V		P A S I V	
Disponibil . . .	57.124	Fonduri . . .	7.612.344
Plasamente . . .	38.500.728	Angajamente . .	35.039.739
Imobilizări . . .	714.514	Rezultate . . .	1.002
Rezultate . . .	3.380.719		
Total . .	42.653.085	Total . .	42.653.085

Cooperative de credit (bănci populare) 44, cu 9.950 membri, și cu un capital social de 14.279.378 lei. Imprumuturi acordate 47.267.092 lei (neconvertite 9.438.979 lei, convertite 14.448.217 lei și reduceri la împrumuturi convertite lei 23.379.896). Depuneri spre fructificare 6.912.292 lei. Totalul bilanțului 59.893.421 lei.

Cooperative agricole de aprovizionare și vânzare în comun, 14, cu 1201 membri și cu un capital vărsat de 420.778 lei. Bilanțul încheiat: 4.215.178 lei.

Cooperative de consum 25, cu 2137 membri și cu un capital social vărsat de 1.126.007 lei. Mărfuri generale în valoare de 3.412.335 lei. Bilanțul încheiat: 6.108.093 lei.

Situația cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decembrie 1935.

Finanțe publice. Bugetul județului pe exercițiul 1936/37 prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	21.680.000
<i>Venituri ordinare . . . . .</i>	<i>15.225.000</i>
<i>Venituri speciale . . . . .</i>	<i>6.455.000</i>
Cheltuieli	21.680.000
<i>Cheltuieli ordinare . . . . .</i>	<i>15.225.000</i>
<i>Cheltuieli speciale . . . . .</i>	<i>6.455.000</i>

Drumuri. Județul S. este străbătut de o rețea totală de drumuri de 2.041 km 914 m, repartizată astfel:

Drumuri naționale 186 km 635 m, din cari 46 km 330 m (pietruți) sunt întreținuți de Direcția G-rală a Drumurilor și 3 km 175 m de orașul Soroca.

Drumuri județene 262 km 826 m, cari sunt în întregime în administrația județului și din cari 14 km 040 m sunt pietruți și pavați.

Drumuri comunale 1.592 km 453 m.

Lungimea podurilor este de 2.656,90 metri repartizată astfel: poduri naționale 474,50 m, județene 669,79 m, și comunale 1.512,61 m.

Prin județ trec 4 drumuri naționale, legând următoarele localități:

1. Bălți—Florești—Soroca (Soroca-Florești = 47 km).

2. Otaci-Tg.—Briceeni—Lipcani.

3. Soroca—Zăicani—Botoșani.

4. Săveni—Edineț-Tg.—Otaci-Tg.

Cale ferată. Județul este străbătut de o rețea de drumuri de cale ferată de 178 km linii secundare simple.

Stații importante. Lipnic, Atachi, Volcineț, Rogojeni.

Poșta, telegraf, telefon. 12 oficii P.T.T. de stat la Soroca, Briceva, Căprești, Cotiugenii-Mari, Dondușani, Florești, Lipnic, Mărculești, Otaci-Târg, Vadu-Râșcu, Vârtejenii-Tg. și Zgurița, 4 agenții speciale la Dumbrăveni, Drochia, Târnova și Văscăuți și 1 gară cu serviciu poștal (Rogojeni).

Oficii telefonice la: Soroca, Briceva, Căprești, Cotiugenii-Mari, Dondușani, Drochia, Dumbrăveni, Florești, Lipnic, Mărculești, Otaci-Târg, Rădăuți-Mare, Târnova, Vadu-Râșcu, Văscăuți, Vârtejenii-Târg, Zgurița.

Stațiuni climatice, balneare, turism. Stepă în majoritatea suprafeții lui, județul Soroca e sărac în locuri frumoase și atrăgătoare pentru vilegiaturiști. Singur orașul Soroca, așezat pe malul Nistrului, între vii și livezi, cu un climat foarte plăcut vara și cu aer curat, pentru care era vizitat de mulți bolnavi de piept încă de pe timpul ocupației rusești, poate fi socotit ca o stațiune climatică de interes local.

Pentru așezarea lor frumoasă și pentru importanța istorică, sunt demne de vizitat mănăstirile Rughi, Japca, Dobrușa, Călărășeuca și Coșelăuca, așezate de-a-lungul Nistrului.

CULTURĂ

Știință de carte. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, populația județului, dela 7 ani în sus, este de 251.316 locuitori, din cari 37,5% sunt știutori de carte. După sex, proporția este de 51,2% bărbați știutori de carte și 24,2% femei știutoare de carte. Repartiția locuitorilor după gradul de instrucție, în procente, este următoarea:

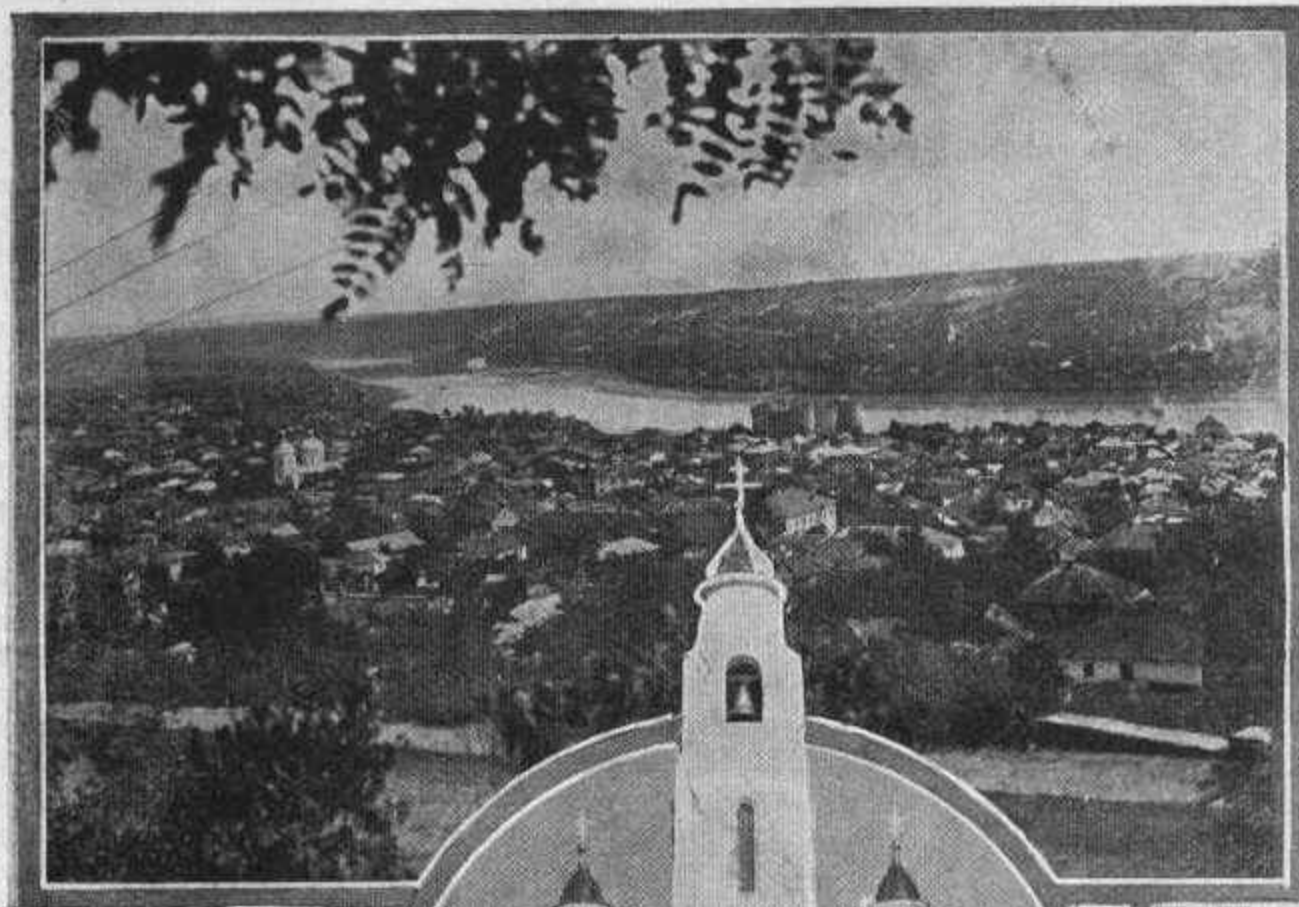
Gradul de instrucție școlară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul știutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extrașcolară	12,6	6,0
2. Primară	46,5	83,2
3. Secundară	30,6	8,0
4. Profesională	6,8	2,5
5. Universitară	2,8	0,1
6. Alte școli superioare	0,7	0,2

Invățământ. Populația școlară a județului (între 5—18 ani) a fost în anul 1934 de 89.127 locuitori (2.388 mediu urban și 86.739 mediu rural).

SOROCA

SOROCA: VEDERE SPRE
MALUL NISTRULUI

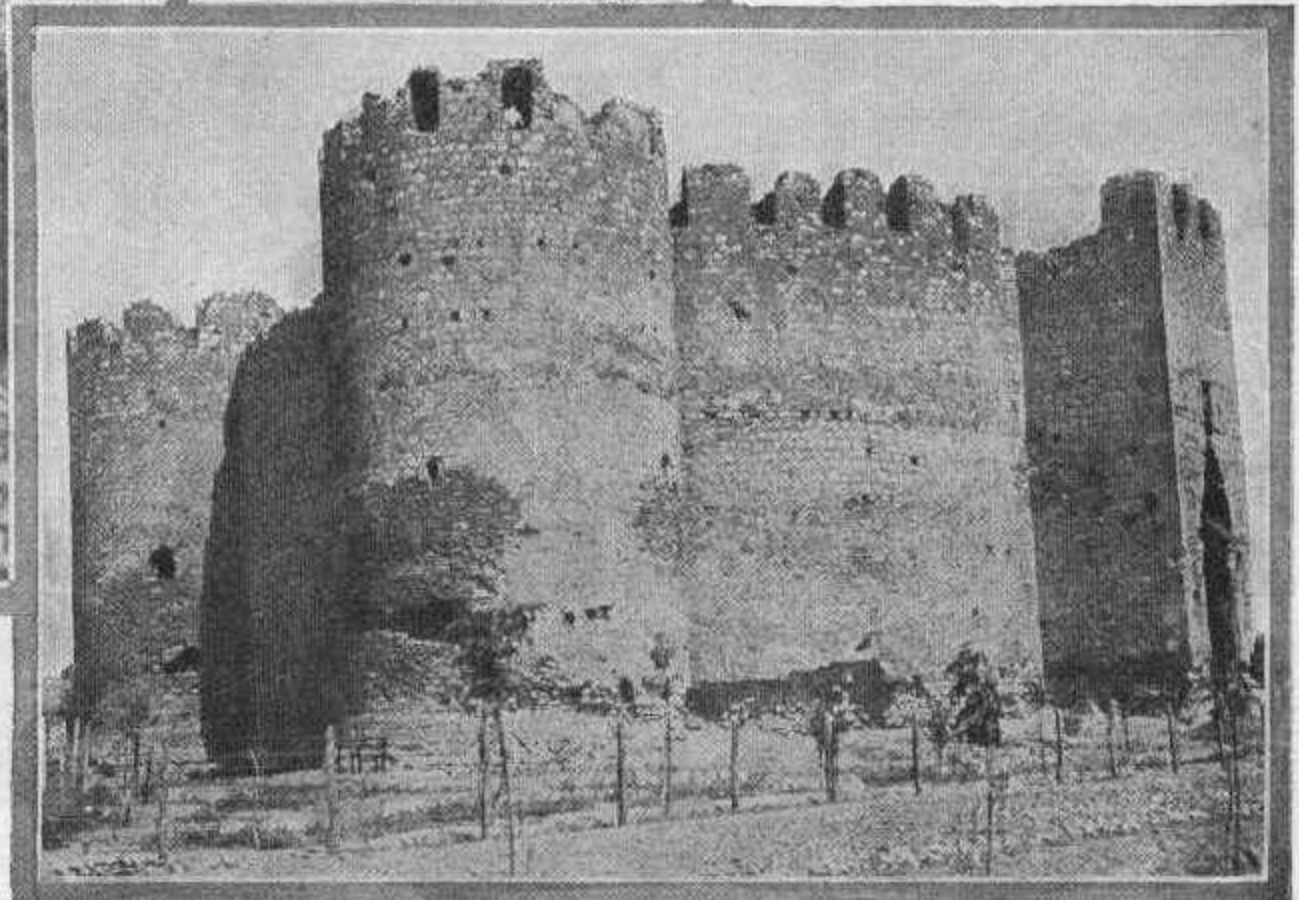
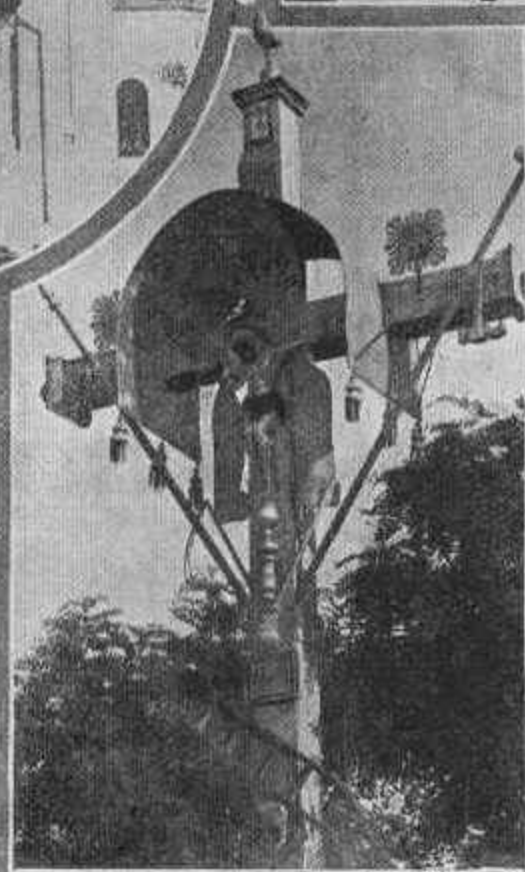
BISERICA DIN SOROCA

VĂSCĂUȚI:
MOARĂ DE VÂNT

RUINILE CETĂȚII SOROCA

CETATEA SOROCA:
TURNURILE LATERALE

Școli secundare. 1 liceu de băieți, 1 liceu de fete, 1 liceu tehnic agricol, 1 liceu evreesc, 9 gimnazii, 4 gimnazii industriale, 1 școală profesională de cântăreți și 1 școală profesională de agricultură.

Școli primare 250, din care 9 urbane și 241 rurale (245 școli de stat și 5 confesionale), cu un număr total de 41.037 elevi (1.454 mediu urban și 39.583 mediu rural) și cu 915 învățători și alt personal didactic (situația din 1934).

Grădini de copii 37, din care 3 urbane și 34 rurale (36 de stat și 1 confesională), cu un număr total de 1.806 copii (140 mediu urban și 1.666 mediu rural) și cu 38 conducătoare (situația din 1934).

Instituții culturale. *Fundația Culturală Regală «Principele Carol»* are cămine culturale în: Soroca (un cămin județean și un cămin orășenesc), Alexeieni, Arionești, Bârnova, Bădiceni, Baxani, Bolbocii-Vechi, Briceni, Bursuc, Căinari-Vechi, Căprești-Tg., Cenușa, Chirileni, Chetrosu Ciutulești, Cotova, Cobălca-Vechi, Cotiugenii-Mari, Corbu, Cosăuți, Coșârnița, Climăuți, Cremenciuc, Cremenea, Crișcăuți, Cușmirca, Cuhurești (cămin model), Dărcăuți, Dominteni, Donduşani, Frumușica, Gârbova, Gara Lipnic, Ghica-Vodă, Ghizdita, Hârtop, Iarova, Izvoarele, Lencăuți, Lunga, Mândac, Moara-Nouă, Naslavcea, Nimereuca, Ocolina, Parcani, Pohorane, Poiana, Popeștii-de-Jos, Rădulenii-Noi, Roșca, Rublenița, Reditu-Cereșnovăț, Rughi, Salcia, Sănătăuca, Sevirova, Șeptilici, Șestaci, Schineni, Sudarca, Tătarușii-Vechi, Teleșenca-Vechi, Temelăuți, Trifănești, Ungureni, Văscăuți, Vadu-Cot, Vadu-Rașcu, Visoca, Voloave, Zăluțeni și Zgurița.

Casa Școalelor și a Culturii Poporului întreține 111 cămine culturale și 14 biblioteci, adică în total 125 organizații culturale, dintre care 95 au personalitate juridică.

În județ se mai află 1 ateneu popular, 1 casă de educație națională, 2 cinematografe, 1 societate sportivă și 4 societăți de vânătoare.

RELIGIE

Confesiuni. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, din totalul locuitorilor județului 88,6% sunt ortodocși.

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 161 biserici ortodoxe, 1 capelă romano-catolică, 1 biserică protestantă, 2 biserici de credință veche, 8 case de rugăciune baptiste, 1 adventistă de zina 7-a, 1 a creștinilor după Evanghelie și 65 sinagogi și case de rugăciune evreiești.

În județ se mai află 5 mănăstiri ortodoxe (2 de călugări și 3 de călugărițe) și 1 mănăstire de călugărițe de credință veche.

LOCALITĂȚILE DIN JUDEȚUL SOROCA

A) Orașe

1. Soroca (capitala județului).

B) Sate

I. PLASA BĂDICENI

1. Balinți
2. Baxani
3. Bădiceni
4. Bolbocii-Nou
5. Bolbocii-Vechi
6. Cartofleanca
7. Chetrosu
8. Cociorveni
9. Cotova
10. Cremenciuc
11. Dărcăuți
12. Grigorești
13. Holoșnița-Nouă
14. Iarova
15. Livezi
16. Mălcăuți
17. Măcărăuca
18. Nicorești
19. Oclanda
20. Palanca
21. Popești
22. Popeștii-de-Sus
23. Regele-Decebal
24. Schineni
25. Slobozia-Nouă

26. Sobari
27. Salvirii-Nou
28. Solcani
29. Șurci
30. Șuri
31. Șurii-Nou
32. Tătarușii-Nou
33. Tătarușii-Vechi
34. Teleșăuca-Nouă
35. Teleșăuca-Vechi
36. Visoca
37. Voroncoveni
38. Zgura
39. Zgurița

II. PLASA COTIUGENII-MARI

1. Căprești-Sat
2. Căprești-Târg
3. Climăuți-de-Jos
4. Cobălca-Nouă
5. Cobălca-Vechi
6. Cot
7. Cotiugenii-Mari
8. Cuhureștii-de-Jos
9. Cuhureștii-de-Sus
10. Cunică
11. Cușmirca
12. Domulugeni
13. Mănăstirea-Coșălăuca
14. Mănăstirea-Dobrușa
15. Nicolăeni

Instituții bisericești. Județul are 4 protopopiate ortodoxe și se află în eparhia Episcopiei Hotinului (Mitropolia Bucovinei).

ADMINISTRAȚIE

Organizare administrativă. Capitala județului S. este orașul Soroca. Județul are 255 sate împărțite astfel:

I. Plasa Bădiceni	39 sate
II. Plasa Cotiugenii Mari	31 sate
III. Plasa Florești	36 sate
IV. Plasa Nădușita	23 sate
V. Plasa Otaci	35 sate
VI. Plasa Soroca	31 sate
VII. Plasa Târnova	29 sate
VIII. Plasa Vârtejeni	31 sate

Organizare judecătorească. Un tribunal la Soroca cu o secțiune, 8 magistrați, și 1 procuror, în circumscripția Curții de Apel din Chișinău.

6 judecătoria la Soroca, Cotiugenii-Mari, Florești-Nou, Otaci-Târg, Târnova și Zgurița cu un total de 12 magistrați.

Organizare sanitară. Spitale de stat la Soroca, Călarășanca, Cotiugenii-Mari, Dăngeni, Florești, Nădușita, Târnova, Vadu-Rașcu, Vârtejeni și Zgurița. Spital izraelit la Soroca.

16 dispensare de stat și 1 dispensar particular.

Serviciul sanitar județean, și Serviciul sanitar al orașului Soroca.

Asistență și prevedere socială. Casa Asigurărilor Sociale din Chișinău are un oficiu la Soroca. Tot aci mai activează: Oficiul I.O.V., Soc. «Crucea Roșie», Soc. «Dragostea creștină», 3 filiale ale soc. «Ezras Hoilim», Soc. «Ezras Anim», Soc. «Oze», Soc. «Mloim Orhim».

2 azile de bătrâni.

PRINCIPALE AȘEZĂRI

Soroca, capitala județului. (Vezi monografiile orașelor reședință).

Florești, comună rurală, așezată pe valea Răutului, în S. județului, cu 2.638 loc. (la 29 Dec. 1930).

Lipnic, com. rurală, localitate istorică, în N. ținutului aproape de hotarul județului Hotin, cu 3.175 loc. (la 29 Decembrie 1930).

Otaci-Târg, com. rurală, în N. județului și în fața orașului rusesc Mohilev, la un vechi vad al Nistrului, cu 3.510 loc. (la 29 Dec. 1930).

16. Pohorna
17. Poiana
18. Prodăneștii-Nou
19. Prodăneștii-Vechi
20. Răcești
21. Rogojeni
22. Salcea
23. Slobozia-Coșălăuca
24. Slobozia-Dobrușa
25. Socola
26. Șestaci
27. Ștefănești
28. Țepurdei
29. Unchitești
30. Vadu-Rașcu
31. Zahorna

III. PLASA FLOREȘTI

1. Alexandreni
2. Antonești
3. Bagrinești
4. Bobulești
5. Cașunca
6. Cenușa
7. Ciutulești
8. Eminescu
9. Florești-Nou
10. Florești-Sat
11. Frumușica
12. Frumușica-Nouă
13. Frunzești
14. Gândești

15. Gura-Camenca
16. Gura-Căinari
17. Gvozdova
18. Ion-Vodă
19. Ivănești
20. Lunga
21. Marienești
22. Măreșești
23. Mărculești-Colonic
24. Mărculești-Sat
25. Mihai-Bravul
26. Prajila
27. Putinești
28. Roșieticii-Nou
29. Roșieticii-Vechi
30. Sevirova
31. Stărceni
32. Trifănești
33. Țara
34. Valea-Norocului
35. Vărvăreni
36. Zarojeni

IV. PLASA NĂDUȘITA

1. Antoneni
2. Baroncea
3. Baroncea-Nouă
4. Bezeni
5. Briceva
6. Căinari-Vechi
7. Căltănești
8. Dominteni

9. Drochia-Gară
10. Elena-Doamna
11. Floriceni
12. Ghica-Vodă
13. Ghizdita
14. Izvoarele
15. Mihaileni
16. Nădușita
17. Nicolăești
18. Petreni
19. Popeștii-Noui
20. Scăeni
21. Serghiești
22. Tarigrad
23. Văleni

V. PLASA OTACI

1. Arionești
2. Bârnova
3. Berezovca
4. Braicau
5. Briceni
6. Carmen-Sylva
7. Călărășauca
8. Cernoleuca
9. Climăuți
10. Codreni
11. Crișcăuți
12. Gârbova
13. General-Dragalina
14. Horodiștea
15. Lencăuți
16. Lipnic
17. Mereșauca-Lencăuți
18. Mereșauca-Otaci
19. Moșana
20. Naslavcea

21. Naslavcea-Nouă
22. Niorcani
23. Ocnîța-Gară
24. Otaci-Sat
25. Otaci-Târg
26. Paustova
27. Pocrovca
28. Rughi
29. Samoileuca
30. Sauca
31. Sudarca
32. Tolocănești
33. Unguri
34. Verejeni
35. Volcineț

VI. PLASA SOROCA

1. Alexceeni
2. Bujorăuca
3. Chirileni
4. Cogălniceni
5. Cosăuți
6. Cureșnița-Nouă
7. Dumbrăveni
8. Dumitrești
9. Egoreni
10. General-Poetaș
11. Holoșnița
12. Hristici
13. Iorjnița
14. Ocolina
15. Parcani
16. Pârliți
17. Rădulenii-Noui
18. Rădulenii-Vechi
19. Rediu
20. Regina-Maria

21. Rublenița
22. Șeptelici
23. Țepilova
24. Țepilova-Mică
25. Vanțina
26. Vanțina-Mică
27. Vădeni
28. Voloavele
29. Volovița
30. Zastâncă I
31. Zastâncă II

VII. PLASA TÂRNOVA

1. Boroseni
2. Caraiman
3. Codrenii-Noui
4. Corbu
5. Dângenii-de-Jos
6. Dângenii-de-Sus
7. Dondușani-Gară
8. Dondușani-Sat
9. Dragoș-Vodă
10. Drochia-Sat
11. Elisabeta
12. Frasin
13. Goleni
14. Grănăuți
15. Grănăuții-Noui
16. Mândac
17. Mihnea-Vodă
18. Moara-Nouă
19. Pivniceni
20. Plopi
21. Rediu-Mare
22. Rujnița
23. Ruseni
24. Scăenii-de-Sus
25. Slănina

26. Slobozia
27. Șalvirii-Vechi
28. Târnova
29. Țaul

VIII. PLASA VÂRTEJENI

1. Alexandru-cel-Bun
2. Bursuc
3. Cerlina
4. Ciornița
5. Cișcău
6. Coșârnița
7. Cremenea
8. Dubna
9. Dumitru-Niculescu
10. Făgădău
11. Hârtop
12. Japca
13. Liublin-Colonie
14. Mârzești
15. Napadova
16. Nimereuca
17. Principele-Carol
18. Racovăț
19. Româncea
20. Sănătăuca
21. Slobozia-Vorâncău
22. Soloneț
23. Stoicani
24. Temeleni
25. Trifăuți
26. Vasilcău
27. Văscăuți
28. Vârtejeni-Sat
29. Vârtejeni-Târg
30. Vorâncău
31. Zalucenti

SIGILIUL LUI ȘTEFAN TOMȘA, 1623

JUDEȚUL STOROJINEȚ

Stema. Scut tăiat; în câmpul superior, roșu, un cerb de aur, mergând spre dreapta; în câmpul inferior, de argint, trei brazi verzi pe o terasă verde.

Simbolizează regiunea de munte, bogată în vânat și păduri.

GEOGRAFIE

Așezare. Județul S. este așezat la granița din spre Polonia, fiind unul dintre cele 5 județe ale Bucovinei.

Suprafața: 2.653 km². E unul dintre cele mai mici județe ale țării.

Infățișarea pământului. Județul se întinde în partea apuseană, peste o parte a obcinelor (culmi muntoase paralele cu spinarea netedă și nu prea înalte); iar în cea răsăriteană, care este și cea mai întinsă, peste o parte a podișului moldovenesc. Văile, foarte largi și cu terase bine conturate, ale Ceremușului, Prutului și Siretului, mărginesc sau fragmentează în numeroase dealuri, masa netedă altădată a acestui podiș. Lunca văii inferioare a Ceremușului este atât de largă, încât are aspectul unui adevărat șes.

Climă și ape. Clima este de tip baltic. Media temperaturii anuale 8°; a verii între 18—20°; a iernii între —5° și —7°; iernile sunt aproximativ cu o lună mai lungi decât în Sud; precipitațiunile însă, abundente și anume peste 600 mm. anual, putând depăși, în regiunea de munte a județului, peste 900 mm.

Apele cele mai însemnate sunt: Siretul cu Sirețelul, Ceremușul și Prutul; pe cele două din urmă, merg plutele.

Vegetație. Intregul județ aparține zonei păduroase (pini și molizi dominanți în regiunea obcinelor; fagi, în rest, începând cam dela 500 m altitudine). Văile cu terasele și cu dealurile mai joase și întreg Nordul județului sunt complet despădurite. Este interesantă păstrarea masivelor puternice de fagi, pe dealurile înalte de pe hotarul acestui județ, către județul Cernăuți.

Bogății minerale. Prin partea de Apus a ținutului trece zona cutelor diapire (cu sămburi de sare și eventuale zăcăminte de petrol); iar în cea de Răsărit s'a constatat prezența lignitului.

ISTORIE

Vechime și dezvoltare istorică. Județul S. și-a luat numele dela orașul capitală.

A fost creat de austriaci, după răpirea Bucovinei (1775). Istoria sa gravitează, în sec. XV și XVI în jurul deselor conflicte armate cu Polonia, — în special acela provocat de Pocuția vecină.

În cuprinsul acestui județ se află Dumbrava Roșie, pădure de stejari răsărită din ghinda semănată din porunca lui Ștefan cel Mare, pe locul arat de cei 10.000 poloni, prinși și înjuțați de el după lupta din Codrii Cosminului (1497).

Orașul Vijnița este leagănul familiei Tăutul, ai căror membrii — printre cari legendarul *logofăt* — s'au ilustrat printre boierii Moldovei.

Monumente istorice. Biserica din Vijnița, construită în întregime din lemn, având forma tipică a bisericilor rutene.

Biserica ortodoxă din Budeniț, zidită în sec. al XVII-lea.

POPULAȚIE

Starea populației. Județul S. are, după rezultatele provizorii ale recensământului general al populației din 29 Decembrie 1930, un număr de 169.518 locuitori.

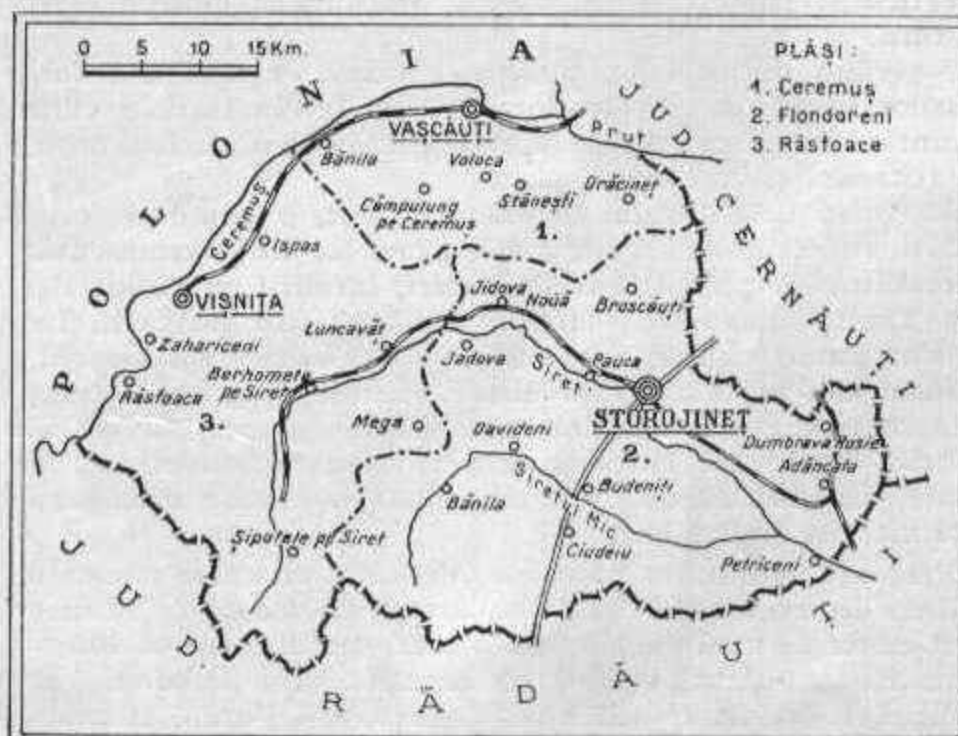
Populația județului este repartizată astfel:

a) Pe orașe și plăși, după sex

Unități administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbați	Femei
Total județ	169.518	81.711	87.807
Total urban	18.771	8.901	9.870
1. Orașul Storojineț	8.611	4.151	4.460
2. Orașul Vâscăuți	6.354	2.958	3.396
3. Orașul Vijnița	3.806	1.792	2.014
Total rural	150.747	72.810	77.937
1. Plasa Ceremușului	44.313	21.222	23.091
2. Plasa Flondoreni	70.272	34.032	36.240
3. Plasa Răstoacelor	36.162	17.556	18.606

b) Pe grupe de vârstă

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele	169.518	30—49 ani	39.316
0—9 ani	44.435	50—69 ani	19.557
10—29 ani	61.928	70 ani și peste	3.655
		Vârstă nedecarată . . .	627

Mișcarea populației. Datele fundamentale ale mișcării populației în județul S., conform cifrelor publicate în Buletinul Demografic al României în perioada 1931—1936, sunt următoarele:

Anul	Cifra probabilă a populației județului la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proporții la 1.000 locuitori		
		Născuți vii	Morți	Excedent natural	Născuți vii	Morți	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 medie anuală . . .	—	5.271	3.349	1.922	30,2	19,2	11,0
1931	170.674	5.397	3.085	2.312	31,6	18,1	13,5
1932	172.938	5.567	3.424	2.143	32,2	19,8	12,4
1933	174.781	5.301	3.078	2.223	30,3	17,6	12,7
1934	177.079	5.187	3.500	1.687	29,3	19,8	9,5
1935	178.275	4.902	3.657	1.245	27,5	20,5	7,0
1936	180.216	5.461	3.089	3.372	30,3	17,1	13,2

La data de 1 Iulie 1937 cifra probabilă a populației județului S. a fost de 182.472 locuitori. Față de populația numărată la recensământul din 1930 și anume 169.518 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 12.954 locuitori în timp de șase ani și jumătate ceea ce corespunde unei creșteri de 7,6%.

INFĂȚIȘARE SOCIALĂ

Județul Storojineț cuprinde două regiuni deosebite: Valea Ceremușului și valea Siretului. Ceremușul, apă limpede de munte, în tot cursul său formează hotarul țării noastre în spre Polonia și se varsă cu toată apa adunată de pe la pâraie în Prut. În schimb, Siretul atrage spre sine toate pâraiele ce izvorăsc din munții Bucovinei, situați la Est de râul Ceremuș. Valea Ceremușului tinde de la Sud la Nord, iar cea a Siretului coboară de la Vest spre Est.

Un drum foarte vechi străbate valea Ceremușului de la satul Orășeni până la târgușorul Câmpulungul Rusesc, care pe vremurile moldovenesti fusese capitală de ocol. Drumul Siretului începe la Șipote, trece pe la Berhomete, Lucovăț și Storojineț și se termină la satul Oprișeni, unde se întâlnește cu marele și istoricul drum ce leagă Cernăuții de Suceava.

În timpurile mai noi aceste două drumuri sunt folosite de două căi ferate, din care una străbate valea Ceremușului, până la Vijnița, iar a doua pornește de la stația Adâncata și ajunge până la Băile Lăpușna, pe vremuri o stațiune balneară mult vizitată de intelectualii bucovineni.

Teritoriul județului este cuprins în cea mai mare parte de munți. Numai regiunea din jurul Storojinețului posedă sol fertil. Din această cauză gospodăria județului, în ce privește cerealele, este deficitară. Alimentele trebuiesc importate, în timp ce lemnul se exportă.

Indeletnicirea de căpetenie este, în valea Ceremușului, munca silvică și plutăritul. În măsură destul de întinsă, se practică și păstoritul. În valea Siretului se cultivă agricultura.

Neavând industrie, populația n'a fost supusă transformărilor sociale ca în alte locuri. Vechile obiceiuri, vechile datini stăruie și acum. Ele se manifestă în credință, în vorbă, în atitudini și în îmbrăcăminte.

În valea Ceremușului locuiesc Huțanii, o populație care astăzi vorbește limba slavă. Originea lor nu e cunoscută. Cercetătorii îi prezintă drept Tătari, înrudiți cu vechii Uți sau Tătari romanizați, care în urmă au fost slavizați. La fel s'ar putea susține, că ei sunt o enclavă de popor mongol, părăsit aici de Tătarii năvălitori. Insuși numele Ceremuș este tătarec, derivând de la neamul mongol zis Ceremușli. Teoria, după care Huțanii au vorbit odată românește, își poate găsi justificarea în marele număr de cuvinte românești întâlnite în limba lor.

Prezența Huțanilor în valea Ceremușului nu se constată înainte de secolul al XVIII-lea. Astfel, documentele istorice sunt contrare unei vechimi prea mari a Huțanilor în Bucovina. Ei au apărut, venind din munții Maramureșului și ai Galiciei, luând în arendă munții mănăstirii Putna. În urma

reformei din 1849, au devenit stăpâni pe locurile ocupate de ei mai înainte.

Portul lor se deosebește mult de cel al populației din restul Bucovinei. Predomină culoarea roșie.

În valea Siretului populația e românească. Cultivă aproape exclusiv agricultura, când nu preferă să lucreze la fabricile de cherestea sau să practice păstoritul. Satele Bănila, Ciudeiul și Ropcea se găsesc în centrul solului fertil.

O tradiție culturală, în adevărata ei accepțiune, nu există, considerându-se eterogenitatea etnică și caracterul eminent rustic al populației. Totuși nu putem omite faptul că un număr însemnat de familii românești, sunt originare din județ. Din satul Jadova e originară familia Goian, reprezentanții căreia se întâlnesc adesea ocupând dregătorii importante în Moldova. Iordăneștii au fost satul familiei *Hajdău*. Din Pătrăuți a pornit pe vremuri familia Turculeț, care în secolul al XVII-lea a jucat un mare rol în armata poloneză. Satul, astăzi orașul, Vijnița este creația familiei Tăutul, care este des menționată în istoria Moldovei, unde s'a distins prin destoinicie și curaj. În satul Davideni petrece astăzi genealogistul Sever Zota, care în fermecătorul său castel, caută liniște după o viață plină de muncă și de creație științifică. În Storojineț, capitala județului, se găsește conacul lui Iancu Flondor care n'a fost numai un mare luptător în vremuri de răstărite, ci președintele constituantei care a votat unirea Bucovinei cu România.

Totuși, nu putem nega că județul a suportat, într-o măsură oarecare, o transformare etnică. Stăpânirea austriacă, prea îndelungată, a lăsat pe ici, colo, urme nefaste. Primind și încurajând colonizarea elementelor străine, a alterat caracterul etnic al populației. Câțiva mari proprietari străini au reușit să se așeze aici, iar un număr însemnat de negustori și funcționari străini au venit din depărtări, ademeniți de câștig sau importați de Stat.

Cu toate aceste infiltrații etnice regretabile, intenționate sau întâmplătoare, elementul românesc predomină, prin tradiția pe care o cultivă și prin capacitățile culturale și politice pe care le produce.

t. b.

ECONOMIE

Exploatarea pădurilor și cultura pământului sunt principalele activități economice ale județului S.

Agricultură. Județul are o suprafață totală de 265.300 ha. Suprafața arabilă este de 80.018 ha, adică 30,16% din suprafața județului și 0,27% din suprafața totală a țării.

Din suprafața arabilă a județului, marea proprietate deține 9.636 ha, adică 12,04%, iar mica proprietate 70.382 ha, adică 87,96%.

Din totalul suprafeței arabile, *cerealele* ocupă 42.281 ha, astfel repartizate:

Porumbul ocupă 14.408 ha, cu o producție de 202.807 chint. (prod. medie la ha 14,0 chint.), în valoare de 48 mil. lei.

Ovăzul ocupă 12.017 ha, cu o producție de 132.283 chint. (prod. medie la ha 11,0 chint.), în valoare de 40 mil. lei.

Grâul ocupă 6.688 ha, cu o producție de 76.955 chint. (prod. medie la ha 11,5 chint.), în valoare de 30 mil. lei.

Secara ocupă 6.627 ha, cu o producție de 89.328 chint. (prod. medie la ha 13,4 chint.), în valoare de 26 mil. lei.

Orzul ocupă 2.240 ha, cu o producție de 25.189 chint. (prod. medie la ha 11,2 chint.), în valoare de 6 mil. lei.

Hrișca ocupă 301 ha.

Fânețele cultivate și alte culturi furajere ocupă 11.371 ha. Din această suprafață *trifoiul* ocupă 7.750 ha, cu o producție de 217.475 chint. fân (media la ha 28,1 chint.), în valoare de 29 mil. lei și 802 chint. sămânță (media la ha 0,1 chint.); *lucerna* ocupă 495 ha, cu o producție de 15.576 chint. fân (media la ha 31,4 chint.) în valoare de 2 mil. lei și 40 chint. sămânță (media la ha 0,1 chint.); *rădăcinile de nutreț* ocupă 363 ha, cu o producție de 72.242 chint. (media la ha 199,0 chint.), în valoare de 5 mil. lei.

Plantele alimentare ocupă 13.367 ha. Din această suprafață *cartofii* ocupă 11.753 ha, cu o producție de 1.912.077 chint. (media la ha 162,6 chint.), în valoare de 239 mil. lei.

Fasolea printre porumb dă o producție de 15.998 chint., în valoare de 6 mil. lei. *Dovleci printre porumb* dau o producție de 114.623 chint., în valoare de 6 mil. lei.

STOROJINET

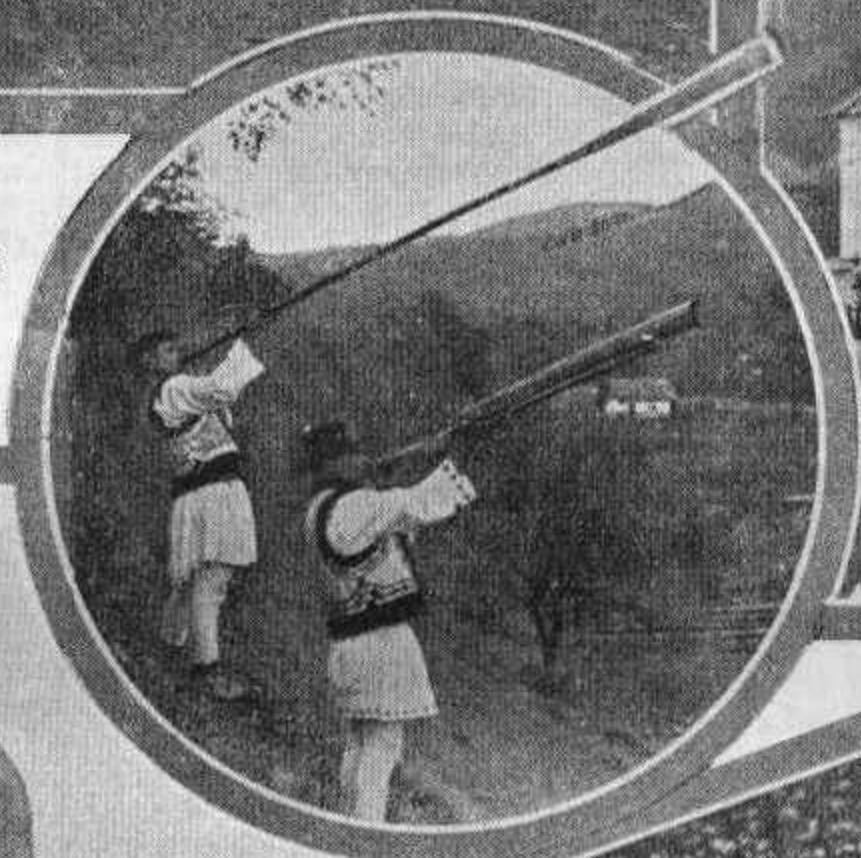

LA HORĂ

DUMINICA. IEȘIND DELA BISERICĂ

ȚĂRANI SUNĂND
DIN TULNIC

PRINTRE
COPII

ȚĂRAN DIN
PETRICENI

STOROJINET:
PRIMĂRIA

PROCESIUNE
RELIGIOASĂ

Plantele industriale ocupă 1.329 ha. Din această suprafață *cânepa* ocupă 449 ha, cu o producție de 3.041 chint. fuior (media la ha 6,7 chint.), în valoare de 11 mil. lei și 2.703 chint. sămânță (media la ha 6,0 chint.), în valoare de 1 mil. lei; *inul* ocupă 265 ha, cu o producție de 724 chint. fuior (media la ha 2,7 chint.), în valoare de 4 mil. lei și 957 chint. sămânță (media la ha 3,6 chint.); *sfecla de zahăr* ocupă 232 ha, cu o producție de 47.844 chint. (media la ha 206,2 chint.), în valoare de 3 mil. lei.

Caracteristică. Suprafața ocupată de cartofi în acest județ este clasată în locul al 2-lea din țară.

Vegetație și culturi diverse. Din suprafața totală a județului (265.300 ha), ogoarele sterpe ocupă 11.670 ha.

Fânețele naturale ocupă 22.146 ha, cu o producție de 327.760 chint. (prod. medie la ha 14,8 chint.), în valoare de 36 mil. lei.

Pășunile ocupă 19.921 ha.

Pădurile ocupă 80.296 ha.

Livezile de pruni ocupă 206 ha.

Alți pomi fructiferi 735 ha.

Vița de vie ocupă 10 ha (din care viile pe rod 8 ha).

Creșterea animalelor. În județul S. se găseau în anul 1935:

Cai 16.878, boi 50.587, oi 28.098, capre 2.023, porci 22.618, stupi sistematici 4.670, stupi primitivi 1.362.

Industrie. 68 mori, 19 fabrici de spirt, 1 de surogat de cafea (Carapciu-pe-Siret), 2 de lichior (Storojineț), 2 de unt (Adâncata și Banila-pe-Siret), 1 de drojdie comprimată (Carapciu-pe-Siret), 1 distilerie de spirt (Milie), 2 țesătorii (Storojineț și Vijnița), 1 fabrică de glucoză și scrobeală (Slobozia-Banila), 3 de săpun (Storojineț, Vijnița și Ciornohuzi), 3 de pielărie (2 la Storojineț și 1 la Răstoace), 25 de cherestea, 1 de mobile (Banila-pe-Siret), 1 de placaj (Crasna-Ilschi) și 2 cariere de var 1 la (Crasna-Ilschi) și 1 la Crasna-Putnei).

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei și peste¹⁾ Fabrica de surogat de cafea a soc. « Grigorcea », Carapciu-pe-Siret (inv. 9), Fabrica de spirt Simion Ausländer, Cireș (inv. 5), Fabrica de spirt și drojdie comprimată « Grigorcea », Carapciu-pe-Siret (inv. 7), Fabrica de glucoză și scrobeală a soc. « Soare », Slobozia-Banila (soc. 16, inv. 17), Fabrica de cherestea a soc. « Industria silvică din Bucovina, Crasna-Ilschi (soc. 15, inv. 22) și Fabrica de cherestea Felix și Mihael Adelsberg (inv. 7).

INDUSTRIA*) JUDEȚULUI STOROJINET ÎN 1935

Întreprinderile de la 5 H.P., sau 20 lucrători în sus

Industria	Numărul fabricilor	Forța motrice H.P.	Perso-nalul ocupat	Valoarea producției în mil. de lei
Alimentară	21	663	222	44.409
Chimică	1	—	11	3.922
Lemnului	20	2.009	967	57.411
Total	42	2.672	1.200	105.742

*) Nu sunt cuprinse exploatarea minere, petrolifere, carierele, uzinele de apă și electricitate.

Credit și cooperatie. În cuprinsul județului funcționează 1 bancă (societate anonimă). Bilanțul acestei bănci încheiat la 31 Decembrie 1934, se prezintă astfel:

ACTIV		PASIV	
Disponibil	3	Fonduri	2.562.751
Pasamente	7.102.995	Angajamente	6.101.143
Imobilizări	104.185	Rezultate	
Rezultate	1.456.711		
Total	8.663.894	Total	8.663.894

Cooperative de credit (bănci populare) 20, cu 2.814 membri și cu un capital social vărsat de 3.959.701 lei. Imprumuturi acordate 14.969.974 lei, (neconvertite 48.088 lei, convertite 5.399.820 lei și reduceri la împrumuturi convertite 9.522.066 lei). Depuneri spre fructificare 2.673.221 lei. Totalul bilanțului 16.214.994 lei.

1) Cifrele în paranteză arată capitalul social (soc.) și capitalul investit (inv.) în milioane de lei.

Cooperative forestiere 1, cu 633 membri și cu un capital social vărsat 184.320 lei. Fonduri 119.899 lei. Păduri și material brut 366.800 lei. Bilanțul încheiat 2.130.830 lei.

Cooperative de consum 25, cu 2.115 membri și cu un capital social vărsat de 955.781 lei. Mărfuri generale în valoare de 1.079.282 lei. Bilanțul încheiat: 3.716.722 lei.

Situația cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decembrie 1935.

Finanțe publice. Bugetul jud. S. pe exercițiul 1936/37 prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	7.350.000
Venituri ordinare	5.200.000
Venituri speciale	2.150.000
Cheltuieli	7.350.000
Cheltuieli ordinare	5.200.000
Cheltuieli speciale	2.150.000

Drumuri. Județul S. este străbătut de o rețea de drumuri în lungime totală de 591 km 639 m, repartizată astfel:

Drumuri naționale 29 km 958 m (pietruite în întregime), din care 20 km 325 m sunt întreținute de Direcția Generală a Drumurilor, iar 9 km 633 m de comunele urbane.

Drumuri județene 344 km 600 m (pietruite în întregime), din care Administrația județului întreține 313 km 650 m, iar comunele urbane 16 km 428 m.

Drumuri comunale 271 km 081 m.

Lungimea podurilor este de 4.055,30 m, repartizată astfel: poduri naționale 303,40 m, județene 2.155,55 m, și comunale 1.596,35 m.

Prin județ trece un singur drum național: *Solca-Storojineț-Cernăuți*.

Cale ferată. Județul S. este străbătut de o rețea de cale ferată în lungime totală de 147 km, din care 14 km linii principale simple, 110 km linii secundare simple și 23 km linii înguste simple.

Itinerarii principale. Rapide și accelerate: București—Cernăuți—Grigore Ghica Vodă (Varșovia, Berlin, Praga, Moscova).

Stații importante: Adâncata, Ciudeiu, Storojineț, Carapciu pe-Siret, Vijnița, Berhomete-pe-Siret.

Poștă, telegraf, telefon. 16 oficii P.T.T. de stat la Storojineț, Văscăuți-pe-Ceremuș, Vijnița, Adâncata, Bănila-pe-Ceremuș, Berhomete-pe-Siret, Carapciu-pe-Ceremuș, Ciudeiu, Costești, Drăcineț, Jadova, Lucavățul-pe-Siret, Pătrăuții-de-Sus, Răstoace, Stăneștii-de-Jos-pe-Ceremuș, și Vilancea și 8 oficii autorizate, la Bănila-pe-Siret, Bărbesti, Broscăuții-Vechi, Carapciu-pe-Siret, Cireș, Ispas, Milie și Ropcea.

Oficii telefonice la Storojineț, Văscăuți-pe-Ceremuș, Vijnița, Adâncata, Bănila-pe-Siret, Bănila-pe-Ceremuș, Bărbesti, Berhomete-pe-Siret, Broscăuți, Carapciu, Cireș, Ciudeiu, Drăcineț, Ispas, Jadova, Lucavăț, Milie, Pătrăuții-de-Sus, Ropcea, Răstoace, Stăneștii-de-Jos.

Stațiuni climatice, balneare, turism. *Ciudeiu*, stațiune climatică de interes local, situată în regiunea dealurilor. Locuințe la țărani. Gară locală pe linia Carapciu-pe-Siret—Ciudeiu.

Coșciua, mic cătun așezat între dealuri, la 20 km de Ciudeiu și vizitat în timpul verii pentru aerul curat și clima plăcută pe care o are. Gară locală pe linia Ciudeiu—Coșciua.

Vijnița și Vijnicioara, stațiuni climatice situate în regiunea munților. Ambele în curs de organizare, nu au deocamdată, decât o limitată valoare locală. Gară la Vijnița pe linia Grigore Ghica Vodă—Vijnița.

Sub raportul frumuseților naturale, județul S. se împarte în două regiuni distincte: aceea a izvoarelor Siretului, cu numeroase ape și munți tăiați de torenți repezi; și apoi, Valea Ceremușului. Aceasta din urmă, cuprinde cea mai mare parte a unui ținut, extrem de interesant, cunoscut sub numele de Țara Huțulilor sau a Huțanilor.

Popor mult diferențiat, ca limbă și particularități etnice, de toate celelalte naționalități care locuiesc pământul românesc, așezat la o răscruce de hotare, Huțulii au format

altădată un centru, din care două părți sunt astăzi pe teritorii străine: Polonia și Cehoslovacia.

Turistul poate pătrunde, în ținutul românesc locuit de ei, pe trei căi, dintre care cea mai de seamă este aceea care pleacă de la Cernăuți spre Vijnița.

Țara Huțulilor, așezată de o parte și de alta a văii Ceremușului, este în cea mai mare parte a ei, un ținut de munte, de o frumusețe impresionantă, cu chei strâmte, păduri întinse, ape sălbătice. Satele sunt curate. Biserici svelte de lemn, cu turlle rotunde, se înalță pretutindeni, iar obiceiurile localnicilor păstrează, adeseaori, semne ale unei în deaproape înrudiri cu vechile obiceiuri și particularități românești.

Străbătută de numeroase plute, ca și Valea Bistriței, cu care are, de altfel, numeroase asemănări de peisaj, valea Ceremușului este una dintre cele mai frumoase din câte numără Țara noastră.

CULTURĂ

Știință de carte. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, populația județului, dela 7 ani în sus este de 136.500 locuitori din cari 56,9% sunt știutori de carte. După sex, proporția este de 69,3% bărbați știutori de carte și 50,5% femei știutoare de carte. Repartiția locuitorilor după gradul de instrucție, în procente, este următoarea:

Gradul de instrucție școlară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul știutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extrașcolară	2,8	1,8
2. Primară	79,3	93,2
3. Secundară	12,8	3,6
4. Profesională	2,7	0,9
5. Universitară	2,1	0,4
6. Alte școli superioare	0,3	0,1

Invățământ. Populația școlară a județului S. (între 5—18 ani) a fost în anul 1934 de 41.619 loc. (3.237 mediu urban și 38.382 mediu rural).

Școli secundare. 1 liceu de băieți, 1 gimnaziu de băieți, 1 gimnaziu de fete, 1 gimnaziu industrial de băieți, 1 școală profesională de coșărcărit.

Școli primare 153, din care 143 rurale și 10 urbane (147 școli de Stat și 6 confesionale), cu un număr total de 29.547 elevi (2.145 mediu urban și 27.402 mediu rural) și cu 579 învățători și alt personal didactic (situația din 1934).

Grădini de copii 10 de Stat, din care 6 rurale și 4 urbane, cu un număr total de 487 copii (244 mediu urban și 243 mediu rural) și cu 11 conducătoare (situația din 1934).

Instituții culturale. Fundația Culturală Regală «Principele Carol», are cămine culturale în: Storojineț, Adâncata, Budeniț, Corcești Crasna-Ilschi, și Jadova.

Liga culturală are secțiuni în Cupca și Stănești-de-Jos.

Soc. pentru cultura și literatura română în Bucovina are organizații culturale în: Budeniț, Căbești, Carapciu-pe-Ceremuș, Mihova, Ropcea, Suceveni și Vijnița.

În com. Ciudeiu activează «Ateneul Român» afiliat societății de mai sus.

Casa Școalelor și a Culturii Poporului întreține 84 cămine culturale, 2 soc. muzicale și 3 biblioteci, adică în total 89 organizații culturale, din care 45 au personalitate juridică.

Societatea muzicilor și răzeșilor moldoveni are filiale în: Bănila-pe-Ceremuș, Carapciu-pe-Ceremuș și Voloca-pe-Ceremuș.

Casa ucrainene de lectură există în comunele Bănila-pe-Ceremuș, Bărbești, Bahna, Berhomete-pe-Siret (două biblioteci), Ciornohuzi, Ispas, Răstoace și Vijnicioara.

Alte instituții culturale în comunele rurale:

Soc. pentru cultură «Sentinela răzeșească» la Costești, Cabinetul de lectură «Vasile Prodan» la Ispas, Asoc. culturală «Frăția» la Bănila-pe-Siret, Casa polonă de lectură, la Bănila-pe-Ceremuș, Soc. «Jugendbund Edelweiss» la Cireșel-Catrineni, Soc. școlară ebraică «Safah Ivria» la Stănești-de-Jos.

În orașul Storojineț mai activează: Soc. «Unirea», Soc. «Iancu Flondor», Soc. arcășească «Dragoș-Vodă», Soc.

«Culturală germană», Soc. «Sion», Biblioteca «Soare Răsare», 1 cabinet de lectură polon, 1 soc. corală, 4 soc. sportive și de vânatoare și 1 cinematograf.

În Văscăuți-pe-Ceremuș: Soc. culturală «Dionisie Bejan», Soc. intelectualilor «Dacia», 2 societăți culturale polone, 1 ucraineană și 2 evreiești, 1 soc. de vânatoare.

În Vijnița: Asoc. «Spiru Haret», Cabinet de lectură polon, 1 soc. culturală ucraineană, 4 evreiești, 4 soc. sportive și de vânatoare.

RELIGIE

Confesiuni. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, din totalul locuitorilor județului 78,1% sunt ortodocși și 1,9% greco-catolici. Restul populației aparține altor confesiuni.

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 77 biserici ortodoxe, 4 greco-catolice, 20 romano-catolice, 4 evanghelice, 1 armeană-catolică, 4 case de rugăciuni baptiste, 1 adventistă, 1 lipovenească și 46 sinagogi și case de rugăciuni izraelite.

Instituții bisericești. 2 protopopiate ortodoxe, la Adâncata și Berhomete-pe-Siret.

Județul S. se află sub jurisdicția Arhiepiscopiei Cernăuților (Mitropolia Bucovinei).

ADMINISTRAȚIE

Organizare administrativă. Capitala județului S. este orașul Storojineț. Județul are 3 orașe (Storojineț, Văscăuți-pe-Ceremuș și Vijnița) și 62 sate, împărțite astfel:

- I. Plasa Ceremușului . . . . . 14 sate
- II. Plasa Flondoreni . . . . . 33 sate
- III. Plasa Răstoacelor . . . . . 15 sate

Organizare judecătorească. Un tribunal la Storojineț, cu o secțiune, 8 magistrați și 1 procuror, în circumscripția Curții de Apel din Cernăuți.

4 judecătoreii, la Storojineț, Văscăuți-pe-Ceremuș Vijnița și Ciudeiu, cu un total de 11 magistrați.

Organizare sanitară. Spitale de stat în orașele Storojineț și Vijnița (pentru tuberculoși). Sanatoriul particular «Dr. M. Opolschi», la Bănila-pe-Siret. Sanatoriu de vară pentru copii la Vijnicioara.

Dispensare la Storojineț, Văscăuți-pe-Ceremuș, Adâncata, Bănila-pe-Siret, Broscăuții-Vechi, Carapciu-pe-Siret, Ciudeiu, Crasna-Ilschi, Jadova, Pătrăuții-de-Sus, Petriceni, Berhomete-pe-Siret, Ispas, Lucavățul-de-Sus, Răstoace, Bănila-pe-Ceremuș, Stănești-de-Jos pe-Ceremuș, Carapciu-pe-Ceremuș și Hlînița.

Serviciul sanitar județean și serviciile sanitare al orașelor Storojineț, Văscăuți-pe-Ceremuș, și Vijnița.

Asistență și prevedere socială. Casa Asigurărilor Sociale din Cernăuți are 1 oficiu la Storojineț și servicii medicale în Storojineț, Văscăuți-pe-Ceremuș, Vijnița, Ciudeiu, Adâncata, Stănești, Bănila, Jadova, Berhomete-pe-Siret, Crasna-Ilschi și Carapciu-pe-Ceremuș, (total 13 medici).

În orașul Storojineț mai activează: Soc. Doamnelor Române, Soc. Doamnelor Catolice, Soc. Doamnelor Evanghelice, Soc. «Paupertatea» și 3 societăți de binefacere evreiești.

În orașul Vijnița: Soc. polonă de ajutor frățesc și Asoc. femeilor de ajutor pentru sărmani.

În comunele rurale: Soc. «Paupertatea» la Ciudeiu, Soc. «Ajutorul frățesc polon» la Carapciu-pe-Ceremuș, Soc. evreiască pentru ajutorarea sărmanilor și bolnavilor «Bicor Cholim» la Stănești-de-Jos.

PRINCIPALE AȘEZĂRI

Storojineț, capitala județului (Vezi monografiile orașelor reședință).

Văscăuți-pe-Ceremuș, comună urbană, situată pe valea râului Ceremuș la 39 de km. de reședința județului, 37 km. de Cernăuți și 565 km. de București. Stație c.f. pe linia Grigore Ghica Vodă-Vijnița.

Are 6.509 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul comunei pe exercițiul 1936/1937 se ridică la suma de 1.020.621 lei.

2 fabrici de spirt, 2 mori sistematice și 2 mori țărănești. Uzină electrică.

«Banca comercială», «Banca Evreiască».

Bâlcu la 12 Iulie.

1 școală profesională de coșărcărit, 3 școli primare, 1 grădiniță de copii.

Soc. culturală «Dionisie Bejan», Soc. intelectualilor «Dacia», 2 societăți culturale polone, 1 ucraineană și 2 evreiești, 1 soc. de vânatoare.

1 biserică ortodoxă, 1 greco-catolică, 1 romano-catolică și 3 sinagogi.

Primărie, Pretură, Judecătoria mixtă, Percepție fiscală, Regiune agricolă, Serviciu sanitar, Serviciu veterinar, Poliție, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic.

Dispensar de stat.

Vijnița, comună urbană, situată în regiunea muntoasă (350 m deasupra mării), pe valea râului Ceremuș, în apropiere de granița Poloniei, la 55 km. de reședința județului, 74 km. de Cernăuți și 598 km. de București. Stație c.f. pe linia Grigore Ghica Vodă - Vijnița.

Are 3.512 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul comunei pe anul 1936/1937 se ridică la suma de 1.408.565 lei.

Orașul face comerț intens de lemne, care sunt transportate cu pluta pe râul Ceremuș.

Bâlcu anual la 12 Iulie.

Industria e puțin dezvoltată: 2 fabrici de cherestea, 1 fabrică de săpun și 1 țesătorie.

Orașul are uzină electrică.

Gimnaziu de băieți și fete, Gimnaziu industrial, Institut talmudist «Ieșivat Bet Israel», 2 școli primare, 1 școală de copii mici.

Secția «Logofătul Tăutu» a Soc. pentru cultura și literatură română din Bucovina, Asoc. Culturală «Spiru Haret», Cabinet de lectură polon, Soc. culturală ucraineană, 4 societăți culturale evreiești, 3 societăți sportive, 1 de vânatoare.

1 biserică ortodoxă, 1 greco-catolică, 1 romano-catolică, 1 sinagogă și 5 case de rugăciuni mozaice.

Primărie, Pretura plășii Răstoacelor, Judecătoria mixtă, Percepție fiscală, Serviciu sanitar, Serviciu veterinar, Comisariat de poliție, Secție tehnică a drumurilor, Oficiu vamal, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Brigadă silvică, Comisie româno-polonă a Ceremușului.

Soc. funcționarilor publici, Sindicatul pentru creșterea calului huțul «Valea Ceremușului», Sindicatul pentru creșterea animalelor mici «Progresul», Asoc. meseriașilor.

Spital de stat cu o secție de tuberculoși, dispensar de stat.

Soc. polonă de ajutor frățesc, Asoc. femeilor evreice de ajutor pentru sărmani.

LOCALITĂȚILE DIN JUDEȚUL STOROJINET

A) Orașe

1. Storojineț (capitala județului)
2. Vășcăuți-pe-Ceremuș
3. Vijnița

B) Sate

I. PLASA CEREMUȘULUI

1. Bănila-pe-Ceremuș
2. Bărbești
3. Carapciu-pe-Ceremuș
4. Căbești
5. Călinești
6. Costești
7. Dracineț
8. Hlinița
9. Slobozia-Banilei

10. Stănești-de-Jos pe Ceremuș
11. Stănești-de-Sus pe Ceremuș
12. Vilancea
13. Zamostea
14. Zelenou

II. PLASA FLONDORNI

1. Adâncata
2. Bănila-pe-Siret
3. Bobești
4. Broscăuții-Nou
5. Broscăuții-Vechi
6. Budeniț
7. Carapciu-pe-Siret
8. Cireș
9. Ciudeiu
10. Comărești
11. Corcești

12. Crasna-Ilschi
13. Crasna-Putna
14. Crasnișoara-Nouă
15. Crasnișoara-Vechi
16. Cupca
17. Davideni
18. Dumbrava-Roșie
19. Igești
20. Iordănești
21. Jadova
22. Jadova-Nouă
23. Mesteceni
24. Mihuceni
25. Panca
26. Pătrăuții-de-Jos pe Siret
27. Pătrăuții-de-Sus pe Siret
28. Petriceni
29. Prisăcăreni
30. Ropcea
31. Slobozia-Comăreștilor

32. Suceveni
33. Trestiana

III. PLASA RĂSTOACELOR

1. Bahna
2. Berhomete-pe-Siret
3. Ciornohuzi
4. Cireșel-Catrineni
5. Ispas
6. Lucavățul-de-Jos
7. Lucavățul-de-Sus
8. Măreniceni
9. Mega
10. Mihova
11. Mîlie
12. Răstoace
13. Șipotele-pe-Siret
14. Vijnicioara
15. Zahariceni

STEMA MOLDOVEI, 1813

JUDEȚUL SUCEAVA

al Domnilor Moldovei.

Stema. Scut roșu, cu cinci piscuri de munte, de argint. Pe cel din mijloc se înalță o cruce patriarhală, triplă, susținută de doi lei de aur, limbați roșu, cari cu labele superioare țin o coroană voevodală de aur, deasupra crucii, iar cu cele inferioare se reazămă pe brațul inferior al crucii și pe piscurile apropiate.

Simbolizează vechiul oraș de reședință

GEOGRAFIE

Așezare. Județul S. este așezat pe valea râului cu același nume, în N Moldovei și face parte dintre județele Bucovinei (cu adaosul recent al părții din Vestul județului Botoșani).

Suprafața: 1.309 km². E cel mai mic județ al țării, dar este bine populat.

Infățișarea pământului. Județul S. cuprinde șesul larg de peste 10 km pe alocurea, dela confluența Sucevei cu Siretul. Terasile, frumos desfășurate în aceeași regiune, largesc și mai mult, înălțând puțin, acest șes, iar deasupra lor, printre văile secundare afluențe, se ridică pieziș piciorare de dealuri care culminează la peste 500 m în E și la peste 600 m în V, în spinările netede ale bucăților de podiș moldovenesc. În fine, la hotarul său apusean, județul se întinde și peste marginea munților (Obcina Mare).

Climă și ape. Clima este de tip baltic cu ierni mai lungi și geroase și cu precipitațiuni abundente (peste 600 și chiar peste 700 mm anual).

Râurile principale sunt Siretul și Suceava. Acesta din urmă primește mai mulți afluenți, relativ bogați în apă, din munții vecini pe dreapta. Între ei, Solca și Solonețul sunt cele mai însemnate.

Vegetație. Județul S. face parte din ținutul fagului întrerupt, rar, de stejerișuri. Intinsele făgeturi de altădată s'au păstrat însă numai pe marginea muntoasă din Apus și pe culmea podișului înalt dela vechiul hotar spre Moldova de după 1775 și dinainte de 1918. Cea mai mare parte a acestui ținut este astfel complet despădurită.

Bogății minerale. Prin partea vestică a județului trece zona cutelor diapire (cu sămburi de sare care străpung culele). De aici bogăția în sare a acestui ținut.

ISTORIE

Vechime și dezvoltare istorică. Județul S. și-a luat numele dela orașul de reședință, care a fost capitala Moldovei, din vremea lui Petru al Mușatei și până la Alexandru Lăpușneanu. Tot aici a fost scaunul Mitropoliei Moldovei, începând din 1401.

Ținutul Sucevei e plin de mărturiile unui trecut glorios.

Monumente istorice. A) În orașul Suceava.

Cetatea Sucevei, azi în ruine, ridicată în secolul al XIV-lea de către Petru Mușat, reconstruită de Ștefan cel Mare, care a putut rezista aci armatei polone a regelui Ioan Albert în 1497. Sultanul Soliman Magnificul, în lupta cu Petru Rareș pătrunse în cetate la 1538 și gravă în marmoră amintirea victoriei sale. În sec. XVI, cetatea Sucevei a fost

reparată de Iacob Eraclide Despotul, căruia îi servi de apărare împotriva lui Ștefan Tomșa în 1563.

Tot aici Vasile Lupu și cazacii lui Timuș Hmielnițchi susținură asediul lui Gheorghe Ștefan în 1653.

În 1673, regele Poloniei Ioan Sobieski făcu din această cetate punctul de reazim al dominației sale în Nordul Moldovei.

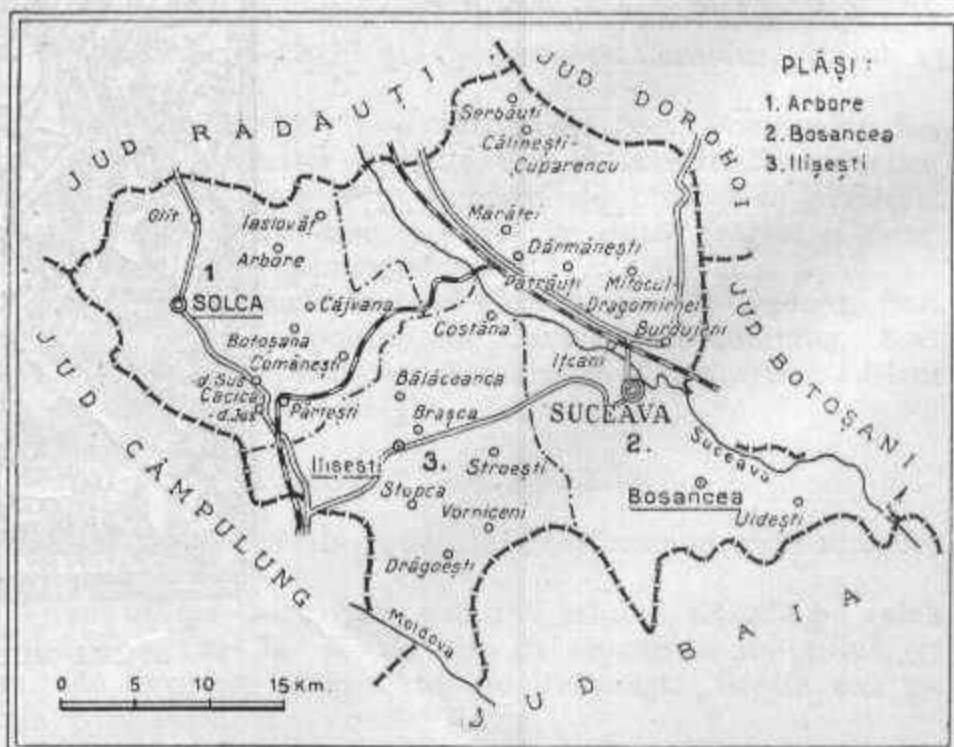
Biserica Mirăuților cu hramul Sf. Gheorghe, înălțată în sec. XIV de Petru Mușat. A fost restaurată de austriaci într'un stil lipsit de artă. Alexandru cel Bun stabili aci sediul primului mitropolit al Moldovei, Iosif, ctitorul mănăstirilor Neamț și Bistrița. Tot acest Domnitor aduse aci pe la anul 1400 moaștele Sf. Ioan cel Nou dela Cetatea Albă.

Biserica Sf. Gheorghe a fost și ea reparată de austriaci, cu mai multă pietate însă. I s'a atribuit și ei același acoperiș de țiglă pestriță și strălucitoare.

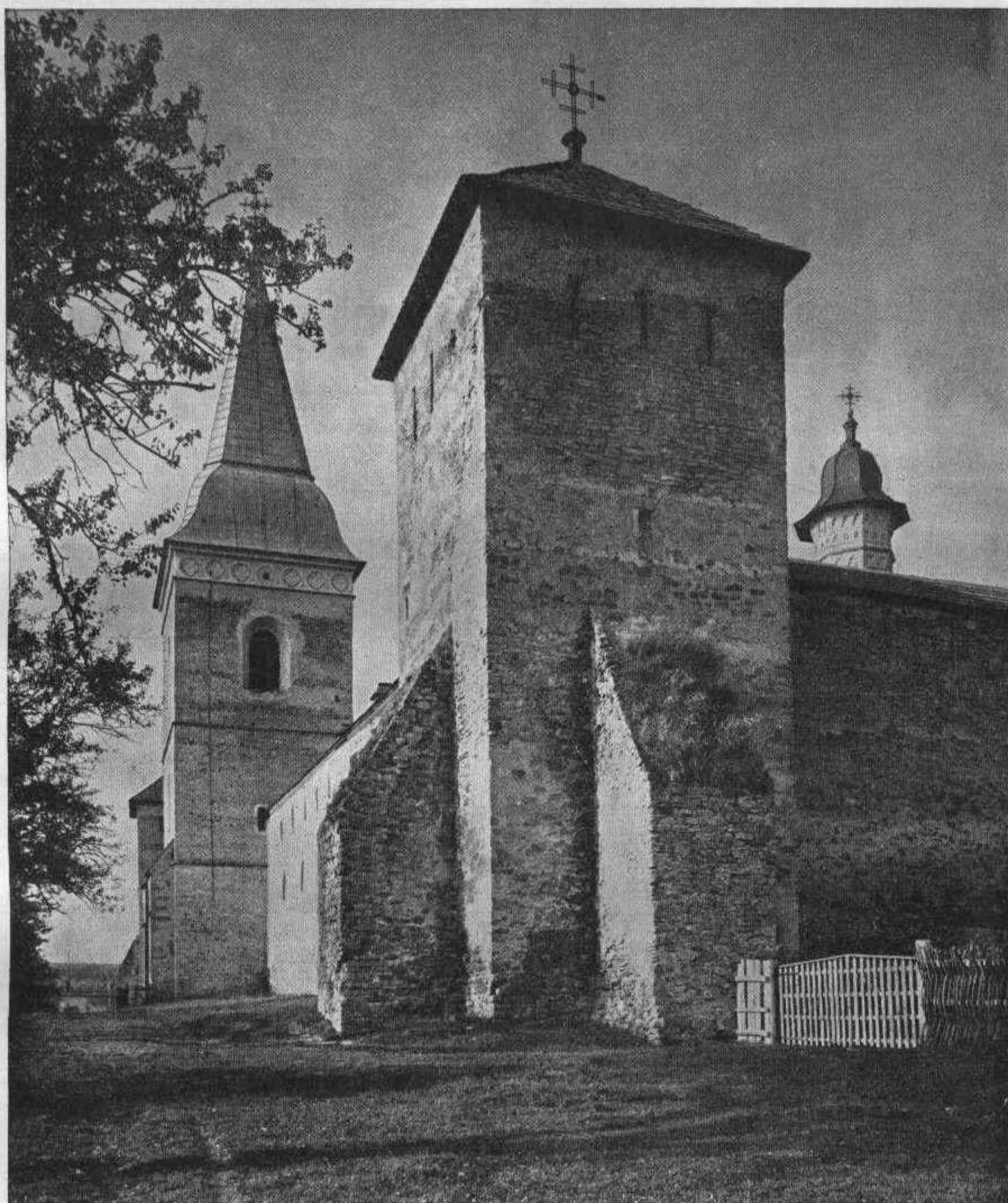
Această biserică a fost înălțată de Bogdan III la 1514 și terminată de Ștefăniță Vodă la 1522. La sfârșitul aceluiaș secol Petre Șchiopul o mări împodobind-o cu frumoase fresce. Printre acestea se află portretul lui Ștefan cel Mare, a lui Petru cu fiii săi Vlad și Ștefan a cărui asociație la domnie cu toată vârsta sa tânără, este arătată de o inscripție cu litere de aur.

Lângă biserică se află o capelă ridicată de mitropolitul artist Anastase Crimca, în care sunt adăpostite azi moaștele Sf. Ioan cel Nou, într'un greu sicriu de argint, cu basorelieuri datorate unui sculptor polonez. Aceste moaște, duse în Polonia odată cu toate odoarele Mitropoliei Moldovei, de către mitropolitul Dosoftei, în timpul invaziunii regelui Ioan Sobieski, au fost readuse de austriaci. În cimitir, aproape de biserică, se află lespezi de mormânt cu inscripțiuni latine din sec. XVI—XVII precum și câteva în limba slavonă.

Biserica Sf. Dumitru, înălțată de Petru Rareș între anii 1534—1535. Are o clopotniță înaltă de 40 metri construită

MĂNĂSTIREA DRAGOMIRNA
Din « România », revista O.N.T.

Foto arh. Peti

MĂNĂSTIREA DRAGOMIRNA. STAMPĂ DIN « BUCOVINA ILUSTRATĂ » (F.-X. KNAPP, 1860).

în 1561 de Alexandru Lăpușneanu. Pe zidul ei se află armele Moldovei, susținute de doi îngeri în relief, în stilul Renașterii.

Biserica e construită în stilul gotic moldovenesc; are fresce frumoase pe fond albastru-clar și inscripțiuni pe lespezi de morminte, datând dela sfârșitul secolului XVII.

Biserica Sf. Nicolae înălțată în 1611 de vistiernicul Nicoară Brăescu cu un turn frumos.

Biserica « Adormirea Maicii Domnului » (în drumul spre Ițcani) construită la 1639 de monahul Zaharia.

Biserica Sf. Ioan Botezătorul, înălțată în 1643 de către Vasile Lupu, poartă și azi hățul moldovenesc.

Biserica « Învierea Domnului », înălțată în 1550 de către Doamna Elena, soția lui Petru Rareș; atribuită de austrii i rutenilor greco-catolici și restituită azi ortodoxiei.

Mănăstirea armeană Zamca, închinată Sf. Auxenie la 1551 de nobilul armean Agapsin Vartan. E înconjurată cu un val mare de pământ construit de polonezi în timpul regelui Ioan Sobieski. Aci a fost reședința Episcopului armenesc din Moldova. Icoane interesante și de proveniență foarte variată. Un puternic turn de veghe și o capelă cu aparențele sec. XV moldovenesc în afară de ornamentațiile sculptate dela poartă și de caracterul oriental al frescelor.

Biserica Sf. Cruce (armeană), construită în anul 1521 cu interesante inscripții.

Biserica Sf. Simion (armeană), construită în anul 1600. Se mai numește și Turnul Roșu.

Mănăstirea armenescă Hadchadar (Ind plinira Dorintelor), construită în 1512.

B) În județ.

Biserica « Toți Sfinții » din Părâuți, înălțată în 1522 sub Ștefăniță Vodă, de către marele logofăt Trotusanul în locul alteia mai vechi de lemn. Se află aci mormântul ctitorului și al tatălui său.

Biserica Sf. Petru și Pavel din Solca, înălțată de Ștefan Tomșa II în 1623, în stil gotic. A fost reparată de curând.

Biserica Sf. Ilie, din satul cu același nume, înălțată de Ștefan cel Mare în anul 1483. Pe eleganțalepede de piatră de sub poarta dela intrare se află inscripția ctitorului. Construită din cărămidă smălțată, cu fresce exterioare printre cari un portret al Mitropolitului Varlaam care a reparat-o. Pictura interioară este cea din sec. XV. Se află aci portretul lui Ștefan cel Mare, al Mariei soția sa și al fiului lor Bogdan. Pe un zid al bisericii se află data de 1507; pe o cruce numele pro-egumenului Silvan din aceeași epocă; o cruce din 1745 precum și o icoană rusească adusă dela Moscova din 1708.

Biserica din satul Pătrăuți, înălțată de Ștefan cel Mare, la anul 1487. Are frumoase inscripțiuni bine conservate și frumoase fresce care reprezintă pe ctitor între sfinți, împreună cu soția sa Maria, cele două fiice și fiul lor Alexandru. Sub o piatră mormântală odihnesc rămășițele pământești ale mamei Mitropolitului Anastase Crimca din Suceava.

Mănăstirea Dragomirna. Este unul dintre cele mai importante monumente religioase din întreaga Bucovină. A fost înălțată de Mitropolitul Anastase Crimca, originar din Suceava, la începutul sec. XVII. Are înalte ziduri de incintă, deasupra cărora se înalță mărețul turn dela intrare împodobit cu armele Moldovei, cu sculpturi și rozete. Biserica cu contraforți, cu ferestre minuțios mărginite de profiluri gotice, încinsă de un brâu răsucit; are o turlă artistic sculptată. Bolta interioară a bisericii este foarte înaltă și pictată în albastru și roșu, cu stele aurite; evidentă influență a artei turcești. S-au păstrat fresce frumoase. Se află aci mormântul Mitropolitului ctitor, distins artist caligraf și miniaturist. De asemenea se află, în nartex, mormântul unui fiu al lui Constantin Mavrocordat, acoperit cu o placă de marmoră cu inscripție grecească. Afară, mormântul lui Daniel Vlahovici, episcop bucovinean mort în 1822, « epitafele » ctitorului (1611—1612) și ale Țarului Teodor.

Biserica « Tăierea Capului Sf. Ioan », din Arbore, înălțată de hatmanul Luca Arbore în 1500. Mormântul ctitorului ucis împreună cu cei doi copii ai săi din ordinul lui Ștefăniță-Vodă.

Biserica Sf. Dumitru din Zaharești, înălțată de pârcălabul Nicoară Hăra la 1542.

Biserica « Înălțarea Domnului » din Burdujeni-Târg, înălțată de postelnicul Teodor Movilă la 1597.

Biserica din Rădeni, înălțată de Ștefan cel Mare, în anul 1502, în amintirea tatălui său Bogdan, ucis aci de Petru Aron.

POPULAȚIE

Starea populației. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, județul S. numără 121.870 locuitori. Populația județului este repartizată astfel:

a) Pe orașe și plăși, după sex

Unități administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbați	Femei
Total județ	121.870	59.847	62.023
Total urban	19.826	9.645	10.181
1. Orașul Suceava	17.001	8.302	8.699
2. Orașul Solca	2.825	1.343	1.482
Total rural	102.044	50.202	51.842
1. Plasa Arborea	31.390	15.576	15.814
2. Plasa Dragomirna	45.759	22.224	23.535
3. Plasa Ilișești	24.895	12.402	12.493

b) Pe grupe de vârstă

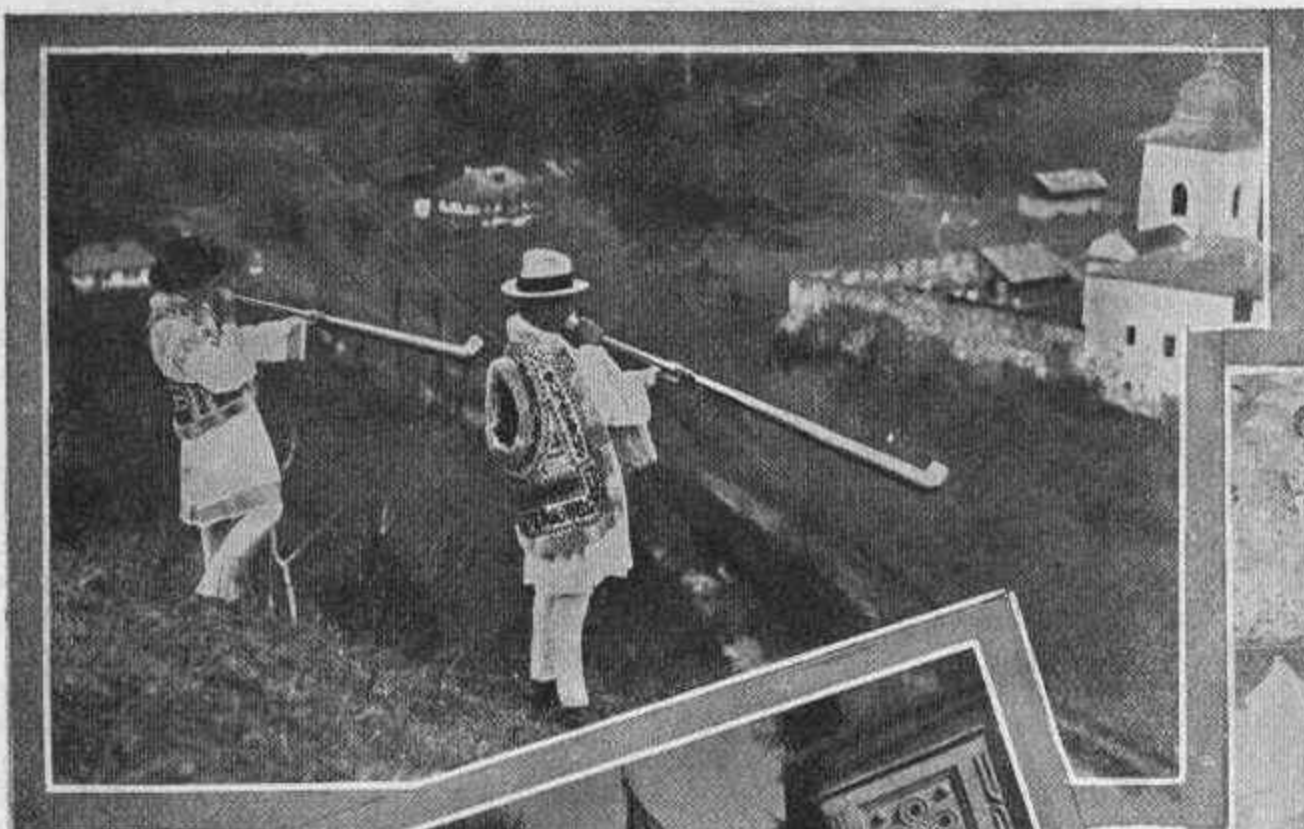
Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele	121.870	30—49 ani	27.182
0—9 ani	33.393	50—69 ani	13.992
10—29 ani	43.998	70 ani și peste	2.760
		Vârstă nedeclarată	545

Mișcarea populației. Datele fundamentale ale mișcării populației în județul S., după cifrele publicate în *Buletinul Demografic al României* în perioada 1931—1936, sunt următoarele:

Anul	Cifra probabilă a populației județului la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proporții la 1.000 locuitori		
		Născuți vii	Morți	Excedent natural	Născuți vii	Morți	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 medie anuală	—	4.177	2.535	1.642	33,0	20,0	13,0
1931	122.768	4.149	2.352	1.797	33,8	19,2	14,6
1932	124.694	4.420	2.563	1.857	35,4	20,6	14,8
1933	126.352	4.298	2.348	1.950	34,0	18,6	15,4
1934	128.214	4.061	2.863	1.198	31,7	22,3	9,4
1935	129.101	3.960	2.551	1.409	30,7	19,8	10,9
1936	130.931	4.257	2.330	1.925	32,5	17,8	14,7

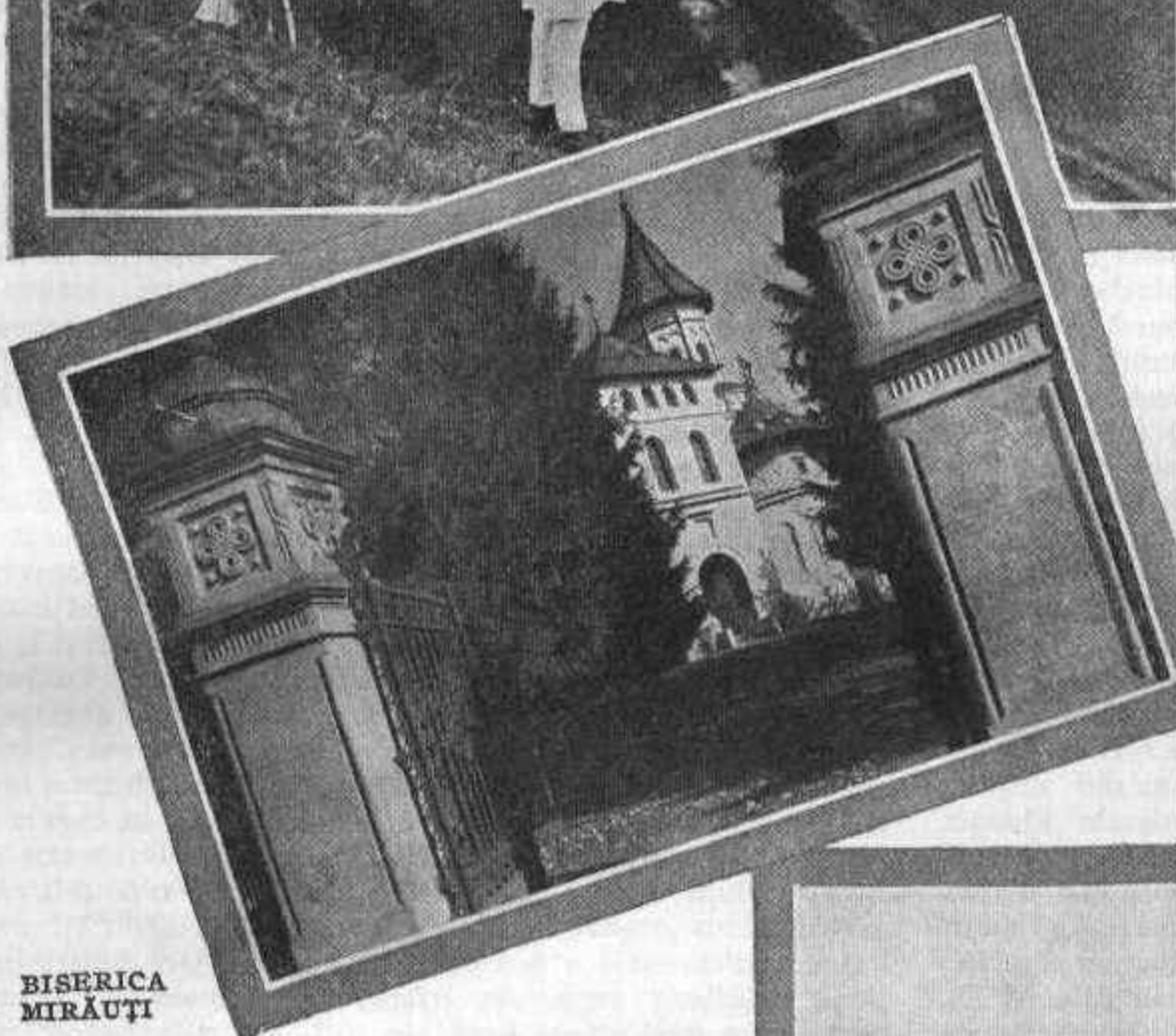

SUCEAVA

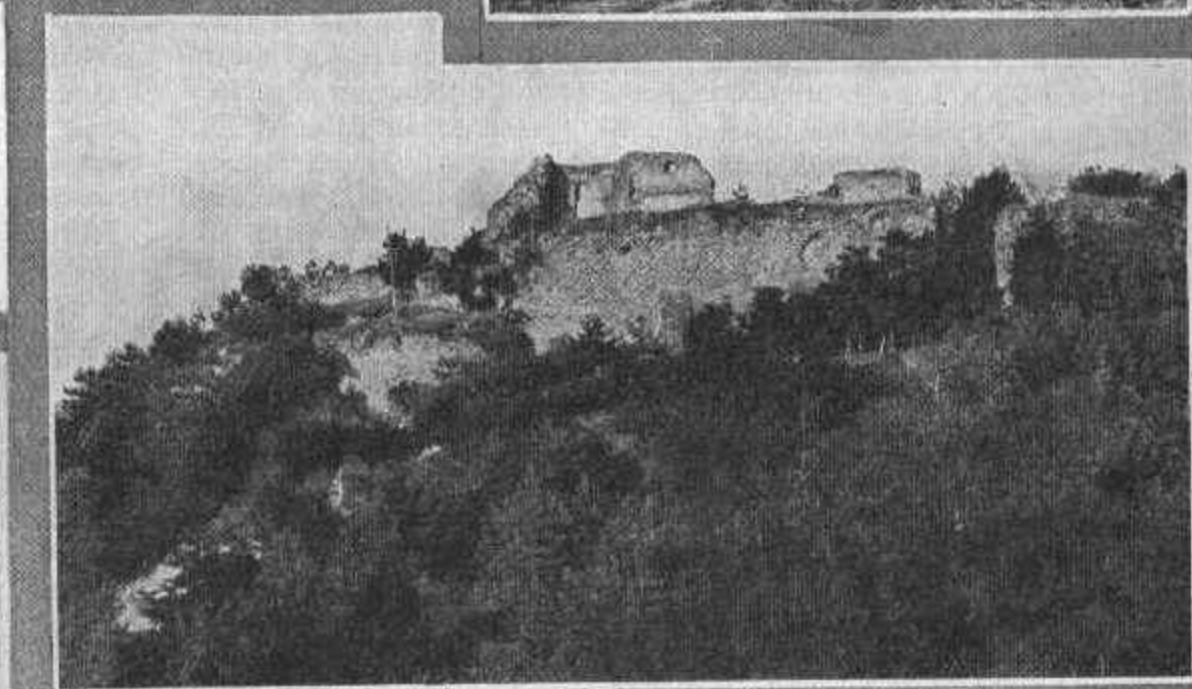

BUCIUMAȘI

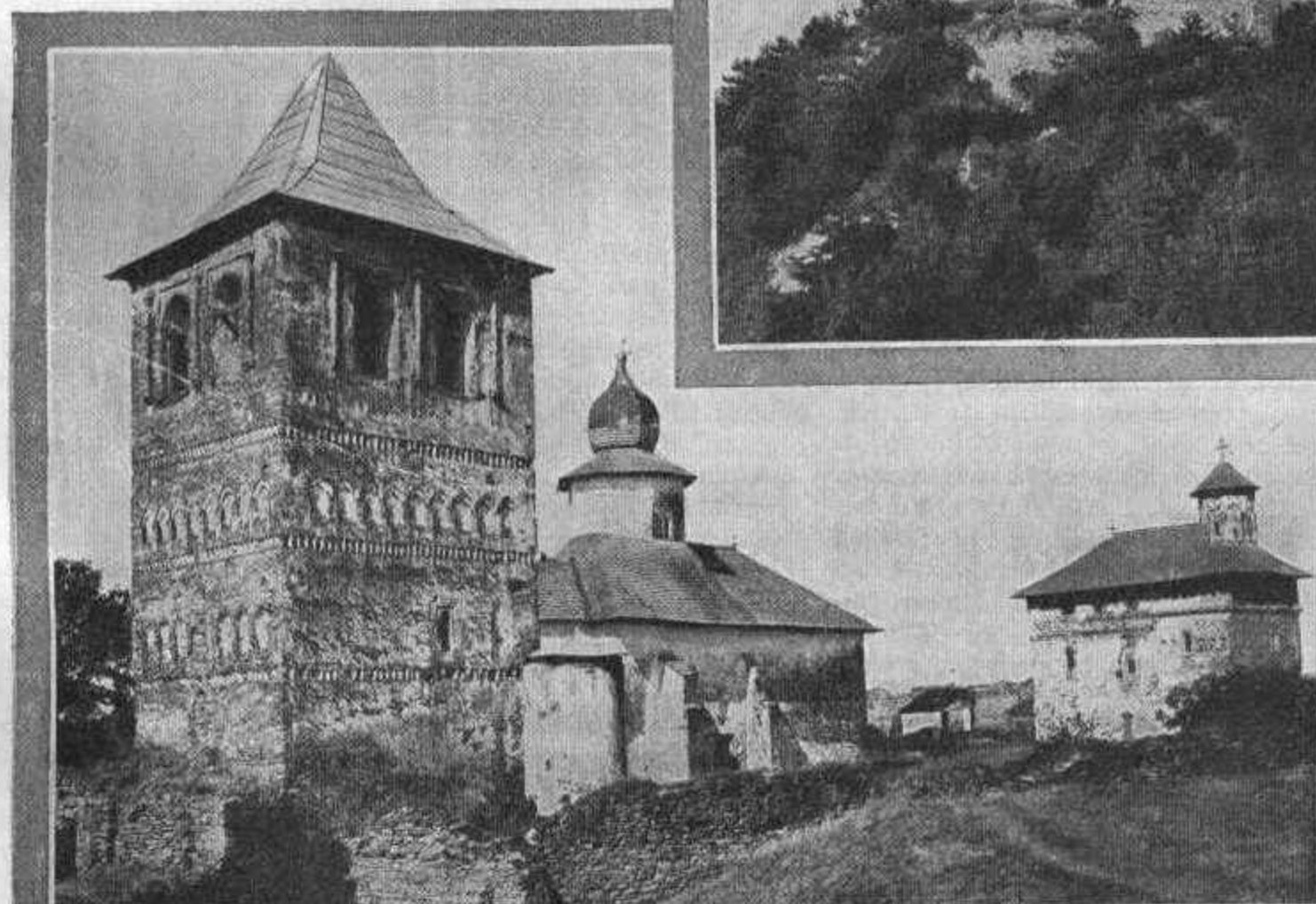
ȚĂRANI DIN ARBORA

BISERICA
MIRĂUȚI

CETATEA SUCEAVA

MĂNĂSTIREA ZAMCA

La data de 1 Iulie 1937 cifra probabilă a populației județului Suceava a fost de 132.942 locuitori. Față de populația numărată la recensământul din 1930 și anume: 121.870 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 11.072 locuitori în timp de șase ani și jumătate, ceea ce corespunde unei creșteri de 9,1%.

INFĂȚIȘARE SOCIALĂ

Vechea capitală a Moldovei și centrul atâtor înalte ctitorii voievodale, așezată pe câteva coline caracteristice, domină peisajul bucovinean.

Dinspre miazănoapte curge către răsărit—miazăzi, râul Suceava, care în decursul drumului său, își mărește apele cu câteva pâraie sglobii, a căror iz de munte se străvede prin repeziciunea lor de a intra în albia străvechiului paznic de hotar.

Raportând cifra populației județului la aceea a suprafeței sale, se ajunge la constatarea că densitatea e cam de 92 locuitori pe km pătrat, ceea ce înseamnă că Suceava e între județele cele mai populate ale țării.

Pe lângă agricultură locuitorii acestui județ se ocupă în destul de largă măsură și cu creșterea vitelor în primul rând cu a oilor, apoi cu a vitelor cornute.

Industria, atât cât s'a putut înjgheba, e concentrată în trei centre: Suceava, Ițcani și Burdujeni. Mori sistematice la Suceava; fabrica de bacon, mezeluri, conserve, dela Burdujeni; fabrica de uleiuri vegetale și fabrica de zahăr din Ițcani, rezumă aproape întreaga activitate industrială. La toate aceste se adaugă și mica industrie minieră a salinelor dela Cacica, un sat în apropierea orașului, care ar putea îndestula cu rezervele ei, pe un lung timp, Bucovina, dar din lipsă de amenajări sistematice și rentabile, ea nu deservește decât într-o proporție destul de redusă locuitorii de prin împrejurimi. Tot în rândul industriei trebuie adăugată și industria casnică a sătenilor care ocupă un capitol important din preocupările populației rurale.

Creșterea oilor duce natural la constatarea unei industrii minore, care să acopere cel puțin necesitățile individuale sau cel mult din cuprinsul aceleiași comune, fără ca produsele ei să treacă în marea circulație a bunurilor materiale. Astfel populația rurală are în obiectivul preocupărilor sale țesutul postavului din lăna oilor, — postav foarte mult căutat pentru trănicia lui și de sătenii altor comune, unde împrejurările fiind vitrege (lipsa izlazelor și a terenurilor pentru pășunat), asemenea preocupări nu sunt posibile, apoi, țesutul covoarelor, etc. Din postavul acesta ieșit din darace și pive, populația satelor își face sumane, cămănacuri (glugă sau ghebă cum i se mai spune prin părțile Olteniei), berneveci, ciorachi.

Tot în cadrul industriei casnice femeile se mai ocupă cu țesutul pânzei de in și cânepă, pentru îndestularea acelorăși nevoi de interior gospodăresc.

Păstrători ai tradițiilor moștenite dela strămoși și avându-și în preajma mănăstirilor ctitorite de domni moldoveni, locuitorii ținutului Sucevei au în ei parcă ceva din vechii arcași ai lui Ștefan-Vodă: dârzenie în atitudini și siguranță în fața pericolului.

Peregrinările anuale la moaștele sfântului Ioan, așezate în biserica sfântului Gheorghe dela Suceava, dau cea mai caracteristică icoană a credinței lor în puterile dumnezești. Aici, în fiecare an, sunt aduși dela sute de km distanță bolnavi, cari au credință că unși cu untdelemnul dela sfânt se vor tămădui. Înainte de a merge la medic întâiul drum e la Suceava, la sfânt.

Cu prilejul acestor întâlniri oamenii, cunoscându-se, intră în legături, la început de interes mai mult gospodăresc, schimbându-și între ei păreri asupra diferitelor probleme de ordin plugăresc, care deseori sfârșesc prin înrudiri. Pe de altă parte, influențele reciproce dela sat la oraș, dar în special dela oraș la sat, au creat o ciudată mentalitate, care a dus la emigrări în destul de largă măsură a sătenilor către oraș, fie în căutarea unor situații mai bune, fie din alte considerații sociale. Datorită aceleiași mentalități că tot ce vine dela oraș e mai bun, o parte din locuitorii satelor au început să-și schimbe, pe zi ce trece, tot mai mult, portul. De altfel ca întotdeauna, influența orașului asupra satului începe de aici. Locul catrințelor de altă dată l-a luat niște fuste de culoare neagră, brună sau verzuie și fără niciun

gust. Portul național, caracteristic părților sucevene, e folosit numai în zile de sărbătoare. În unele părți nici atunci. Locul opincilor, — purtate acum numai de populația de tot sărmană, — le-a luat pantofii cu luci la vârfuri și diferite alte împodobiri împetrite.

Procesul acesta de urbanizare lentă a satelor din cuprinsul județului Suceava își urmează de sigur un destin al firii, în fața căruia se pare că și tradiția, care e așa de puternică în alte privinți, trebuie să se umilească.

În cadrul aceleiași fermentații sociale de fuziune a satului cu orașul și viceversa, intră și influența tineretului rural către școlile înalte de educație. Județul Suceava a dat cel mai mare procent de intelectuali, față de toate celelalte județe din Bucovina.

Situația etnică a județului Suceava prezintă unele caracteristici fără importanță deosebită pentru întreaga sa suprafață românească. Marei majorități a Românilor i se adaugă circa 8% Nemți (cu Ițcani, Dealul Ederii, Arbore, Solca, Clit, Mitocul-Dragomirnei, Ilișești (Șvabi); circa 6,5% Evrei (împânziți aproape prin toate satele); circa 4% Ucrainieni (în special cu satele Șerbăuți, numai Ucrainieni, apoi Ipoțesti, Călineștii-lui-Cuparencu, Călineștii-lui-Enache, Găurenii, Hatna, Slobozia Iacobesti, Măriței); apoi, în proporție mult mai redusă, Unguri (mulți pe la Vorniceni, localitate numită odinioară Tolvas, și la Corlata. Pe lângă aceste neamuri, Suceava mai adăpostește Lipoveni, cari au și un sat al lor numit Lipoveni; apoi mai sunt Armeni cari au chiar și o biserică a lor lângă ruinile Zamca, Țigani, etc.

Penetrația tuturor acestora s'a făcut din spre Nord-Est în preajma secolului al XVIII-lea, întâi prin așezări izolate, care apoi dezvoltându-se, au început să schimbe, puțin câte puțin, în proporții bine înțeles reduse, culoarea etnografică a ținutului Sucevei.

Raporturile Românilor băstinași cu neamurile acestea imigrate rând pe rând, în decursul vremurilor, spre a-și căuta o așezare prielnică dezvoltării, au fost la început în funcție de ospitalitate. Dară în momentul când unele din ele au căutat să determine vreo influență, sub orice formă, asupra băstinașilor, ospitalitatea Românilor a trecut la ripostă, sfârșind întotdeauna prin înfrângerea adversarului. Au știut însă ca să profite mult de pe urma coloniilor germane, a căror experiență în materii de gospodărie le-au folosit când era dat prilejul. Astfel creșterea cailor, a vitelor cornute de rasă, au luat locul tradiționalilor boi de muncă. Pe de altă parte satele, în care sunt ceva așezări nemțești sau șvăbești, au unele caracteristici particulare din ansamblul specificului bucovinean. Și Români au imitat, în parte, fie stilul clădirilor șvăbești împreună cu celelalte depedinte, fie aranjamentul grădinilor. Aceasta bine înțeles numai în preajma satelor cu populație nemțească. Celelalte își păstrează toată caracteristica stilului sucevean.

Coloniile Șvabilor au păstrat o oarecare independență față de ceilalți locuitori ai satelor, prin ținuta lor redusă numai la îndeletniciri gospodărești, fără să adopte atitudini în legătură cu diferitele probleme ale satelor, unde sunt așezate. Regresul din ultimul timp al acestei populații liniștite, trebuie pus în legătură cu firea lor de a rămâne independenți.

Spre deosebire de aceștia Ucrainenii sau Rutenii, prin felul cum au pătruns pe linia diferitelor frânturi, au ținut mai întâi să îndeplinească o funcție politică. Nefiind preocupați în mod intens de rentabilitatea pământului, dâșii, alimentați cu idei de cucerire, au constituit în perioada lor de densă infiltrație, infanteria habsburgică, cu misiunea de a schimba atmosfera românească, cu toată respirația ei de amintiri voievodale, printr-o continuă presiune. Rezistența Românilor însă, n'a putut fi învinsă sub niciun fel de formulă socială, iar Ucrainenii au trebuit să cedeze din veleitățile lor de dominație, sfârșind chiar să adopte o formă de asimilare prin adaptarea deocamdată a portului, spre a nu risca să se desființeze ca entitate etnică.

Sunt destul de caracteristice satele care au populație ucraineană. Aici gospodăriile dau impresia improvizăției și a unui lucru nestabil, — a ceva făcut pentru scurtă durată — spre deosebire de cele ale populației românești care au temeinicia așezărilor pentru totdeauna.

Față de Evrei, atitudinea sătenilor s'a manifestat în dese revolve interioare, ivite izolat, prin diferite sate și

culminând cu cea din 1930. E semnificativ cum unele sate din județul Suceava, au reușit să elimine complet Evreii din miljocul lor. Pe alocuri însă influența locuitorilor din preajma munților, consumatori de alcool, favorizează comerțul evreesc.

Sub alt unghi se pune problema Evreilor pentru orașul Suceava. Când din totalul locuitorilor mai mult de un sfert sunt Evrei, e de sine înțeles cât de atent trebuie observată chestiunea aceasta pentru ca domeniile istorice, care aparțin unui veac de glorie, să-și păstreze intactă toată splendoarea ființei. Relicvele trecutului, care ne amintesc de mari epopei și biruinți sub cerul credinței creștine, trebuie să rămână drept moștenire descendenților acestui trecut istoric, cu tot ce e legat de el: pământ sau credință.

Între fenomenele de viață socială, cu o intensă participare a colectivității, care determină influențe reciproce între sate, unul din cele mai interesante este acel al hramurilor. Hramurile constituie minunate mijloace de întâlnire a sătenilor. Acest stil de viață este caracteristic părților bucovinene. De multe ori hramurile au influențat locuitorii unui sat schimbându-i chiar felul lor de trai. Începând de la praznicele bisericești, când se făceau slujbe pentru ctitorii decedați, ele au trecut spre serbări anuale ale fiecărui sat, cu participarea satelor din împrejurimi. Astăzi ele se fac cu muzică și cântări numai pentru tineret. Sunt foarte multe întipărite în sufletul populației. În preajma unei asemenea serbări satul se gătește din toate punctele de vedere, pentru ca oaspeții să fie mulțumiți pe deplin. Tradiția în privința hramurilor e atât de puternică încât, dacă s'ar încerca oprirea unei asemenea serbări dintr'un sat s'ar produce de sigur o revoltă. Rolul acestor reuniri de fiecare an, prilejuiesc atât bătrânilor cât mai ales tinerilor să se cunoască și să intre cu timpul în legături de rudenii.

În legătură cu problema educației populației rurale, întemeierea arcășiilor a avut un rol de mare însemnătate pentru satele sucevene. Aceste arcășii, luând naștere în timpuri de criză politică pentru Români, au devenit cu timpul cuiburi de creștere a tineretului într-o disciplină unitară. Aceste așezăminte culturale au determinat nașterea și altor societăți, având același obiectiv de educație.

Deși în apropierea liniei ferate, Suceava a rămas într-o situație materială destul de mediocră și nici din punct de vedere urbanistic n'a avut o soartă mai bună. Centrul importantelor așezăminte mănăstirești, apoi ctitoriile voievozilor ca: bisericile din Reușeni, Pătrăuți, Sf. Ilie, etc., ar putea atrage afluența vizitatorilor, cari ar determina o binefăcătoare influență materială pentru locuitori.

Totuși lipsurile resimțite se manifestă prin trecerea unei mari părți din populația satelor către plasamente în industria concentrată în județul Sucevei în principalele puncte de legătură cu drumul de fier. De altfel șoselele naționale, cum ar fi cea de la Suceava spre Ițcani—Siret—Cernăuți; apoi de la Suceava spre Burdujeni—Dorohoi, de la Suceava spre Liteni—Câmpulung, sunt artere de comunicație care ar putea determina dezvoltarea transporturilor în special al lemnului de la munte, pentru aprovizionarea satelor și pentru export.

Puținele culturi de sfeclă concentrate împrejurul Ițcanilor nu poate schimba întru nimic situația materială generală a celorlalte sate, ai căror cultivatori rămân la tradiția porumbului și a cartofului. Deși temperatura e prielnică culturii cerealelor, lipsa accentuată a grâului și a secarei e un simptom că cultura plugăritului n'a ajuns la stadiul înaintat al țărilor apusene.

Considerând lipsa pădurilor în județ, suprafața cultivării arabile ar putea fi alta.

Dar pe lângă toate lipsurile, județul ca și orașul Suceava, reprezintă totuși pentru Bucovina echilibrul etnic și măsura stărilor sociale, care au suferit prea puține prefaceri în organicul lor, pentru a putea fi un punct îngrijorător sau tulbure, din întreaga suprafață românească a Bucovinei.

Trăind din gloria unui trecut intrat și întărit prin tradiție, Suceava are încă un mare rol în echilibrul național.

Supusă mai puțin presiunilor altor nații, ea constituie rezervorul național în păstrarea etnicului, nealterat aici, în măsura altor ținuturi, a căror tradiție strict românească nu mai poate fi dovedită altfel decât cu acte și documente istorice.

Legătura omului cu pământul e prea trainică pentru a putea determina orientarea în masă a locuitorilor către alte orizonturi.

g. d.

ECONOMIE

Județul S. este caracterizat prin intensă exploatare a pădurilor și printr-o activitate industrială remarcabilă.

Agricultură. Județul ocupă o suprafață totală de 130.900 ha.

Suprafața arabilă este de 62.871 ha, adică 48,02% din suprafața județului și 0,21% din suprafața totală a țării.

Din suprafața arabilă a județului, marea proprietate deține 2.730 ha, adică 4,34%, iar mica proprietate 60.141 ha, adică 95,66%.

Din totalul suprafeței arabile, cerealele ocupă 42.906 ha, astfel repartizate:

Porumbul ocupă 16.446 ha, cu o producție de 234.156 chint. (prod. medie la ha 14,2 chint.), în valoare de 55 mil. lei.

Ovăzul ocupă 11.922 ha, cu o producție de 130.996 chint. (prod. medie la ha 10,9 chint.), în valoare de 39 mil. lei.

Grâul ocupă 5.700 ha, cu o producție de 59.449 chint. (prod. medie la ha 10,4 chint.), în valoare de 23 mil. lei.

Orzul ocupă 4.581 ha, cu o producție de 53.113 chint. (prod. medie la ha 11,5 chint.), în valoare de 13 mil. lei.

Secara ocupă 4.141 ha, cu o producție de 50.680 chint. (prod. medie la ha 12,2 chint.), în valoare de 15 mil. lei.

Hrișca ocupă 115 ha, măturile 1 ha.

Fânețele cultivate și alte culturi furajere ocupă 9.980 ha. Din această suprafață trifoiul ocupă 8.314 ha, cu o producție de 231.067 chint. fân (media la ha 27,7 chint.), în valoare de 31 mil. lei. Lucerna ocupă 618 ha, cu o producție de 20.726 chint. fân (media la ha 33,5 chint.), în valoare de 3 mil. lei, și 50 chint. sămânță (media la ha 0,1 chint.).

Plantele alimentare ocupă 8.467 ha. Din această suprafață cartofii ocupă 7.988 ha, cu o producție de 988.182 chint. (media la ha 123,7 chint.), în valoare de 124 mil. lei.

Fasolea printre porumb dă o producție de 18.843 chint., în valoare de 7 mil. lei. Dovleci printre porumb dau o producție de 166.143 chint., în valoare de 8 mil. lei.

Plantele industriale ocupă 1.518 ha. Din această suprafață sfecla de zahăr ocupă 916 ha, cu o producție de 156.191 chint. (media la ha 170,5 chint.), în valoare de 9 mil. lei. Cânepa ocupă 465 ha, cu o producție de 4.159 chint. fuior (media la ha 8,9 chint.), în valoare de 15 mil. lei, și 2.627 chint. sămânță (media la ha 5,6 chint.), în valoare de 1 mil. lei.

Inul ocupă 112 ha, cu o producție de 700 chint. fuior (media la ha 6,2 chint.), în valoare de peste 3 mil. lei și 542 chint. sămânță (media la ha 4,8 chint.).

Vegetație și culturi diverse. Județul S. este singurul județ din țară, care n'are ogoare sterpe. Din suprafața totală a județului (130.900 ha), fânețele naturale ocupă 4.855 ha, cu o producție de 89.817 chint. (producția medie la ha. 18,5 chint.), în valoare de 10 mil. lei.

Pășunile ocupă 8.406 ha.

Pădurile ocupă 22.431 ha.

Livezile de pruni ocupă 367 ha.

Alți pomi fructiferi, 564 ha.

Caracteristică. În privința producției la hectar a cănepei și a inului (fuior) județul S. este în fruntea județelor țării.

Creșterea animalelor. În județul S. se găsesc în anul 1935: cai 15.009, boi 29.633, oi 48.865, capre 365, porci 23.822, stapi sistematici 2.384, stapi primitivi 727.

Industrie: 2 mori sistematice (Suceava), 1 fabrică de zahăr (Ițcani), 1 de ulei vegetal (Ițcani), 1 de mezeluri, conserve etc. (Burdujeni), 1 de mezeluri (Suceava), 3 de spirt (Comănești, Măraței, Teodorești), 1 de bere (Solca), 1 de culori de pământ (Suceava), 1 de amidon și dextrină (Stupca), 1 uzină de creozotat traverse C.F.R. (Aron Pumnul), 5 fabrici de tăbăcărie (2 la Suceava și câte una la Burdujeni, Ițcani și Ilișești), 9 de cherestea (3 la Solca, 2 la Arbore, 2 la Pârtești-de-Jos, 1 la Botoșana și 1 la Mitocul-Dragomirnei), 2 de cuie de lemn (Ițcani) și 1 mină de sare (Cacica).

Cariere de nisip (la Burdujeni), pietriș la Burdujeni, Ițcani, Sil stra), piatră calcară pentru construcții (la Bur-

BISERICA DIN PĂRHĂUȚI
Din « *România* », revista O.N.T.

dujeni), gips (la Prelipca), piatra calcară pentru fabricarea varului (la Prelipca).

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei și peste ¹⁾: Fabrica de zahăr «Ițcani», Ițcani (soc. 100, inv. 181), Fabrica de mezeluri, conserve etc. a Soc. «Uniunea Anglo-Română pentru industria de bacon», Burdujeni (soc. 12, inv. 15), Fabrica de ulei vegetal «Olivia», Ițcani (soc. 20, inv. 42), Fabrica de spirt Gabriel Pruncu, Mărăței (inv. 5), Fabrica de amidon și dextrină Ghideon Krismanovici, Stupca (inv. 6) și Uzina de creozotat traverse C.F.R., Aron Pumnul (inv. 40).

Deasemenea menționăm mina de sare C.A.M. din comuna Cacica.

INDUSTRIA *) JUDEȚULUI SUCEAVA ÎN 1935

Intreprinderile dela 5 H.P., sau 20 lucrători în sus

Industria	Numărul fabricilor		Forța motrice H.P.	Personalul ocupat	Valoarea producției în mii de lei
	Active	Inchise			
Alimentară	7	1	1.660	933	218.082
Chimică	2	—	25	27	3.014
Pielărie	1	—	150	68	7.087
Lemnului	4	1	387	115	6.356
Total	14	2	2.222	1.143	234.539

*) Nu sunt cuprinse exploatarea miniere, petrolifere, carierele, uzinele de apă și electricitate.

Comerț. Comerțul, mai mult local, constă din schimbul între produsele câmpiei (cereale, fructe, produse animale, etc.) și cele ale regiunii muntoase (lemn de construcție și de foc, etc.).

Credit și cooperatie. În cuprinsul județului funcționează 2 bănci (societăți anonime).

Situația lor, conform bilanțurilor încheiate la 31 Decembrie 1934, se prezintă astfel:

A C T I V		P A S I V	
Disponibil	91.718	Fonduri	5.233.773
Plasamente	3.012.273	Angajamente . . .	5.241.126
Imobilizări	7.147.749	Rezultate	—
Rezultate	223.159		
Total	10.474.899	Total	10.474.899

Cooperative de credit (bănci populare) 33, cu 3.664 membri și cu un capital social vărsat de 5.298.595 lei. Imprumuturi acordate 22.482.803 lei (neconvertite 1.387.005 lei, convertite 6.042.132 lei și reduceri la imprumuturi convertite 15.053.666 lei). Depuneri spre fructificare 7.054.739 lei. Totalul bilanțului 24.580.972 lei.

Cooperative de producție diversă 2, cu 294 membri și cu un capital social vărsat de 390.595 lei. Valori imobilizate 127.481 lei. Totalul bilanțului 1.564.904 lei.

Cooperative forestiere 1, cu 127 membri și cu un capital social de 244.283 lei. Bilanțul încheiat 261.891 lei.

Cooperative de consum 8, cu 586 membri și cu un capital social vărsat de 661.182 lei. Mărfuri generale în valoare de 425.870 lei. Bilanțul încheiat 1.312.319 lei.

Situația cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decembrie 1935.

Finanțe publice. Bugetul județului S. pe exercițiul 1936/37 prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	6.670.669
Venituri ordinare	4.732.335
Venituri extraordinare	169.995
Venituri speciale	1.768.339
Cheltuieli	8.030.402
Cheltuieli ordinare	6.092.068
Cheltuieli extraordinare	169.995
Cheltuieli speciale	1.768.339

¹⁾ Cifrele în paranteze arată capitalul social (soc.) și capitalul investit (inv.) în milioane de lei.

Drumuri. Județul S. este străbătut de o rețea de drumuri, în lungime totală de 497 km 795 m, împărțită astfel:

Drumuri naționale 104 km 795 m, din care Direcția Generală a Drumurilor întreține o rețea pietruită de 104 km 326 m, iar restul de 0,469 km (pavat și pietruit) este întreținut de comunele urbane.

Drumuri județene 226 km 654 m, în întregime sub administrația județului și dintre care 218 km 951 m sunt pietruite.

Drumuri comunale 166 km 046 m.

Lungimea podurilor este de 2.348,10 m, repartizată astfel: poduri naționale 823,85 m, județene 1.111,35 m și comunale 412,90 m.

Prin județ trec 4 drumuri naționale, legând următoarele localități:

1. Vârful Câmpului—Suceava—Câmpulung (Suceava—limita județului Câmpulung=26 km).

2. Fălțiceni—Solca—Storojineț.

3. Suceava—Siret—Cernăuți.

4. Suceava—Botoșani.

Cale ferată. Județul Suceava este străbătut de o rețea totală de cale ferată de 55 km, din care 24 km linii principale simple și 31 km linii secundare simple.

Itinerarii principale. Rapide și accelerate: București—Cernăuți—Grigore Ghica Vodă. (Varșovia, Berlin, Praga, Moscova).

Accelerate: Dărmănești—Vatra Dornei.

Stații importante. Dărmănești, Suceava, Burdujeni, Aron Pumnul.

Poșta, telegraf, telefon. 9 oficii P.T.T. de stat, la Suceava, Bosancea, Burdujeni-Gară, Comănești, Dărmănești, Iacobești, Ițcani-Gară, Solca și Udești; 5 oficii autorizate la Arbore, Cacica, Ilișești, Mitocul-Dragomirnei și Pătrăuți-pe-Suceava; și 1 agenție specială (Burdujeni-Târg).

Oficii telefonice: Suceava, Solca, Bosancea, Burdujeni-Gară, Burdujeni-Târg, Cacica, Comănești, Iacobești, Ilișești, Ițcani-Gară, Mitocul-Dragomirnei, Pătrăuți-pe-Suceava, Udești.

Stațiuni climatice, balneare, turism. Solca, stațiune climatică, așezată la aproximativ 500 m altitudine, adăpostită la nord de munți împăduși. Climat subalpin, aer ozonizat. Stațiune frecventată de predispuși la tuberculoză, anemici, debili. Băi indicate în anemii, reumatisme, boli de femei, boli nervoase. Stabiliment de hidroterapie, sanatoriu al Asigurărilor Sociale. Medic, farmacie, Oficiu P.T.T. 5 hoteluri, numeroase vile și restaurante. La 12 km, gara Cacica (linia V. Dornei—Dărmănești).

Excursii și plimbări în împrejurimi.

De vizitat Mănăstirea Dragomirnei dela Mitocul Dragomirnei și bisericile vechi cum sunt cele din Suceava, Pătrăuți etc.

CULTURĂ

Știință de carte. Conform rezultatelor provizorii ale recensământului din 1930, populația județului, dela 7 ani în sus este de 96.849 locuitori din cari 66,8%, sunt știutori de carte. După sex proporția este de 73,1%, bărbați știutori de carte și 60,9% femei știutoare de carte. Repartiția locuitorilor după gradul de instrucție, în procente, este următoarea:

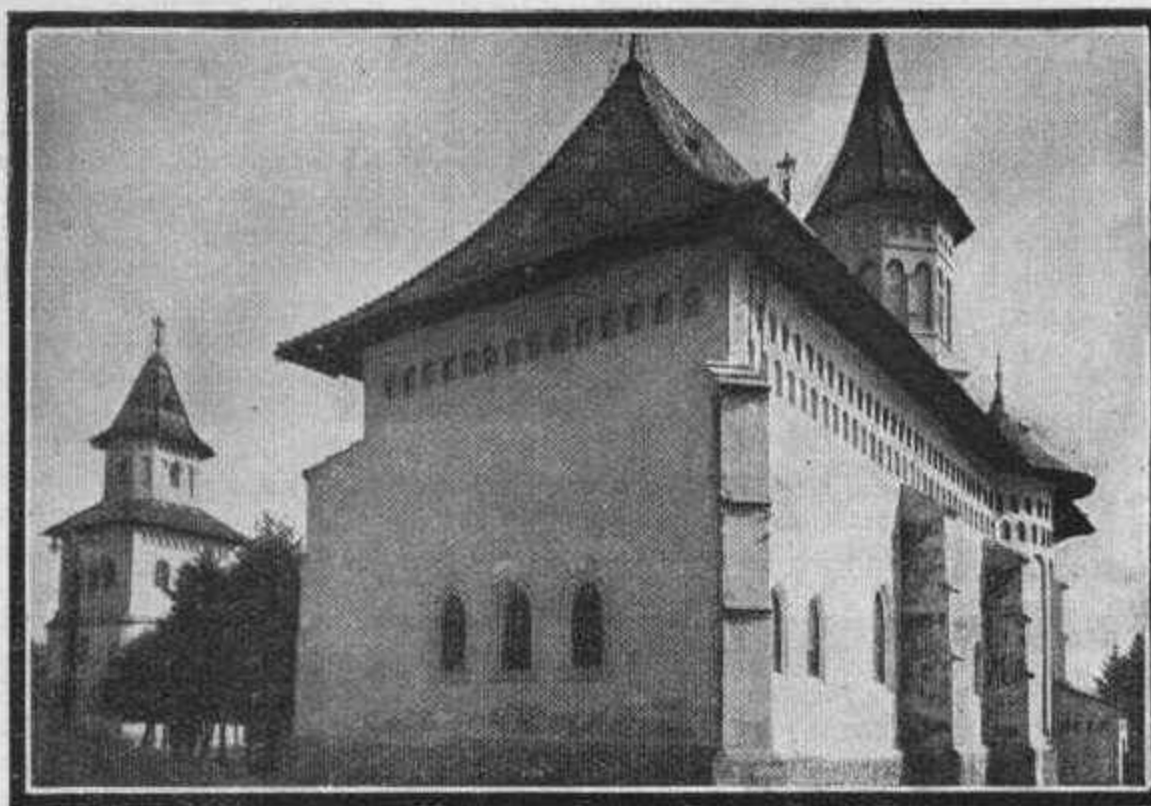
Gradul de instrucție școlară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul știutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extrașcolară	1,6	0,8
2. Primară	74,2	94,0
3. Secundară	17,2	3,7
4. Profesională	3,5	1,1
5. Universitară	3,1	0,3
6. Alte școli superioare	0,4	0,1

Invățământ. Populația școlară a județului S. (între 5—18 ani) a fost în anul 1934 de 31.490 locuitori (2.258 mediu urban și 29.232 mediu rural).

Școli secundare: 1 liceu de băieți, 1 liceu de fete, 1 gimnaziu comercial de băieți, 1 gimnaziu industrial de băieți, 1 școală inferioară de agricultură și 1 gimnaziu profesional de fete, toate în orașul Suceava.

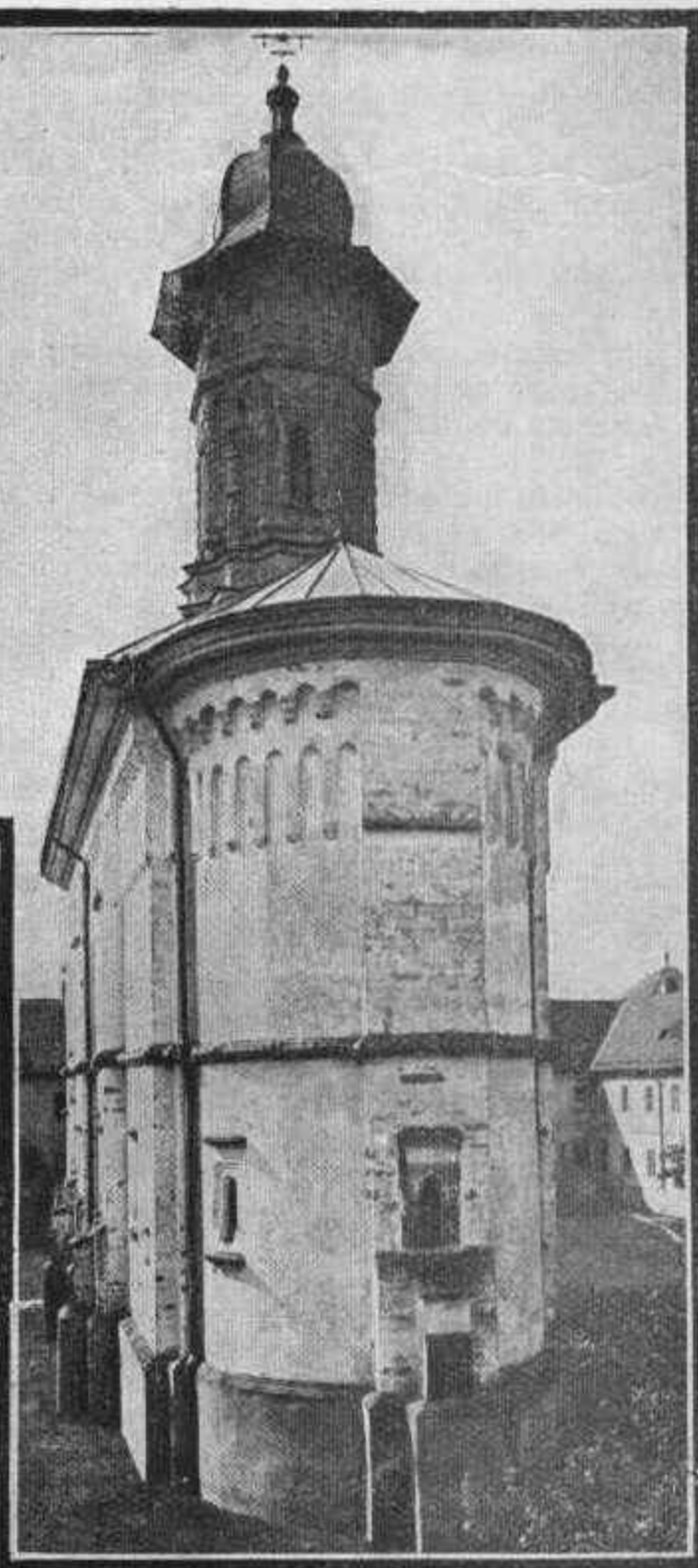

SUCEAVA

BISERICA SF. IOAN-NOU

MĂNĂSTIREA ARBORA

MĂNĂSTIREA DRAGOMIRNA

MĂNĂSTIREA
SF. ILIE (SUCEAVA)

MĂNĂSTIREA SF. DUMITRU

Școli primare 84, din care 80 rurale și 4 urbane (83 școli de stat și 1 confesională), cu un număr total de 21.045 elevi (1.506 mediu urban și 19.539 mediu rural) și cu 395 învățători și alt personal didactic (situația din 1934).

Grădini de copii 5, din care 2 rurale și 3 urbane (4 de stat și 1 confesională), cu un număr total de 335 copii (240 mediu urban și 95 mediu rural) și cu 6 conducătoare (situația din 1934).

Instituții culturale. *Fundația Culturală Regală «Principele Carol»* are cămine culturale în Solca, Arbore, Bosancea, Comănești, Danila, Luizii-Humorului, Părhauți, Slobozia-Pruncului și Soloneț.

Casa Școalelor și a Culturii Poporului întreține în județul S. 53 cămine culturale, 3 societăți muzicale și 12 biblioteci, adică în total 68 organizații culturale, dintre care, 32 au personalitate juridică.

Societatea «*Arc-șul*» are organizații în: Părhauți, Stupca, Ilișești, Pătrăuți-pe-Suceava, Bosancea, Pârtești-de-Jos, Mihoveni, Răuseni, Arbore și Buninți și Bălăcean.

Instituții culturale în orașul Suceava: Muzeul orașului, Casa Națională (cu bibliotecă), Liga Culturală, Ateneul Român, Soc. «Școala Română», Reuniunea învățătorimii române, Soc. Clerului «Mitropolitul Silvestru», Soc. creștină germană populară, Cercul militar, Clubul intelectualilor, Clubul român, Insoțirea orășenilor români, Asociația culturală a meseriașilor, Soc. «Unirea Româncuțelor», Soc. corală și muzicală, «Ciprian Porumbescu», câteva societăți culturale evreiești, 1 club de tir, 1 club de vânătoare, 5 asociații sportive, 2 cinematografe.

În orașul Solca: Soc. culturală «Clubul Român», Soc. culturală «Sentinela Poporului», Liga populară catolică germană, 1 club de vânătoare.

RELIGIE

Confesiuni. Conform rezultatelor provizorii ale recensământului populației din 1930, din totalul locuitorilor 80,0% sunt ortodocși și 1,3% sunt greco-catolici. Restul populației aparține altor confesiuni.

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 67 biserici ortodoxe, 1 greco-catolică, 11 romano-catolice, 5 evanghelice, 4 armean-ortodoxe, 1 lipoveană și 8 sinagogi.

Mănăstirile ortodoxe «Sf. Ion Nou» (la Suceava), și «Dragomirna»

Mănăstirile armenesti «Hadehgadar» și «Zamca», ambele la Suceava.

Instituții bisericești. 2 protopopiate ortodoxe (Arbore și Suceava).

Județul se află în jurisdicția Arhiepiscopiei ortodoxe a Cernăuților (Mitropolia Bucovinei).

ADMINISTRAȚIE

Organizare administrativă. Capitala județului S. este orașul Suceava. Județul are 2 orașe (Suceava și Solca) și 68 sate împărțite astfel:

I. Plasa Arbore	15 sate
II. Plasa Bosancea	36 sate
III. Plasa Ilișești	17 sate

LOCALITĂȚILE DIN JUDEȚUL SUCEAVA

A) Orașe

1. Suceava (capitala județului).
2. Solca

B) Sate

I. PLASA ARBORE

1. Arbore
2. Botoșana
3. Cacica
4. Cajvana
5. Clit
6. Comănești
7. Dealul-Ederii
8. Iaslovăț
9. Luizii-Humorului
10. Pârtești-de-Jos
11. Pârtești-de-Sus
12. Poeni-pe-Solca

13. Soloneț
14. Solonețul-Nou
15. Teodorești

II. PLASA BOSANCEA

1. Adâncata
2. Bosancea
3. Buninți
4. Burdujeni
5. Călinești-Cuparencu
6. Călinești-Ienache
7. Chilișeni
8. Danila
9. Dărmănești
10. Găureni
11. Gura-Solcii
12. Iacobești
13. Ipotești
14. Ițcanii-Gară
15. Ițcanii-Noul

Organizare judecătorească. Un tribunal la Suceava, cu o secțiune, 10 magistrați, 1 prim-procuror și un procuror, în circumscripția Curții de Apel din Cernăuți.

2 judecătorii, la Suceava și Solca, cu un total de 8 magistrați.

Organizare sanitară. Spitale de stat la Suceava și Burdujeni.

Dispensare de stat în Solca, Ilișești, Măzănăești, Bosancea, Dărmănești, Cacica.

Sanatoriul particular «Dr. Silvestru Strugariu», Dispensarul Casei Asigurărilor Sociale și Dispensarul Soc. «Principele Mircea» la Suceava.

Serviciul sanitar județean și serviciile sanitare ale orașelor Suceava și Solca.

Asistență și prevedere socială. Casa Asigurărilor Sociale din Rădăuți are un oficiu la Suceava și servicii medicale la Suceava, Solca, Ițcani și Cacica, cu un total de 4 medici.

În orașul Suceava, mai activează: Soc. «Crucea Roșie», Soc. «Principele Mircea», Soc. «Doamnele Române», Soc. creștină pentru sprijinirea bolnavilor, Asociația pentru sprijinirea comercianților și meseriașilor bolnavi, Soc. «Unirea Româncuțelor», Soc. «Insoțirea orășenilor», Soc. de cumpărare «Trezvia», Soc. de ajutor a meseriașilor și 3 societăți evreiești de asistență bolnavilor.

Soc. de binefacere și ajutor din Burdujeni.

Asociația pentru protecția animalelor din Suceava și soc. de asigurare contra mortalității animalelor «Unirea» din Bosancea.

PRINCIPALE AȘEZĂRI

Suceava, capitala județului. (Vezi monografiile orașelor reședință).

Solca, comună urbană, situată la 46 km de reședința județului, 78 km de Cernăuți și 468 km de București. Stațiune balneo-climatică. Stația c.f. cea mai apropiată — Cacica (la 12 km), pe linia Dărmănești — Vatra-Dornei. Are o biserică zidită la 1630.

Populație 2.990 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Comerț redus de produse animale.

1 fabrică de bere, 3 fabrici de cherestea, câteva ateliere de tâmplărie, curelărie, etc.

Banca populară «Ajutorul» și Banca germană «Reifeisenkasse».

1 biserică ortodoxă, 1 romano-catolică și 1 sinagogă.

2 școli primare și 1 grădiniță de copii.

Căminul cultural al Fundației Regale «Principele Carol», Soc. culturală «Clubul Român», Soc. culturală «Sentinela Poporului», Liga populară catolică germană și un club de vânătoare.

Primărie, Judecătoria de ocol, Percepție, Serviciu sanitar, Serviciu veterinar, Ocol silvic, Poliție, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic

1 dispensar de stat și o organizație medicală a Casei Asigurărilor Sociale.

III. PLASA ILIȘEȘTI

1. Baiășești
2. Bălăceana
3. Berchișești
4. Brașca
5. Brăești
6. Corlata
7. Costăna
8. Drăgoești
9. Ilișești
10. Liteni
11. Lucăcești
12. Măzănăești
13. Părhauți
14. Stroești
15. Stupca
16. Vorniceni
17. Zăhărești

JUDEȚUL TÂRNAVA-MARE

Stema. Scut tăiat. Câmpul superior albastru, despicat, având în primul cartier un braț, de argint, ținând o ramură de viță de vie, verde, cu 4 struguri de aur (reprezintă regiunea de podgorii); în al doilea cartier, o poartă de cetate, de argint, cu trei turnuri mici, crenelate, iar la intrarea ei un leu de aur, spre dreapta, cu coroana murală pe cap și ținând cu labele anterioare o lăncie de aur (reprezintă stema orașului Sighișoara). Câmpul inferior, roșu, cu o fascie de argint (reprezentând râul Târnava-Mare).

Este stema veche rectificată.

GEOGRAFIE

Așezare. Județul T.-M. este așezat în mijlocul Transilvaniei, pe apa cu același nume și este străbătut de marele drum internațional care vine din spre Europa centrală și trece către Marea Neagră.

Suprafața: 2.836 km².

Infățișarea pământului. Relieful e un podiș cu spinarea netedă sau ușor ondulată de obârșile văilor bătrâne. El se ridică în S. județului la peste 700 m și scade către V. și către N. Valea foarte largă, cu terase evidente, a Târnavei-Mari, taie un culuar de direcție E.-V. prin masa podișului, iar numeroșii afluenți, de obicei scurți, ai acesteia, i-au fragmentat marginile în tot atâtea picioare de deal. Astfel, schematic, relieful acestui ținut se reduce la două culmi paralele, pe dreapta și pe stânga Târnavei-Mari, desfăcute spre valea acesteia în culmi scurte orientate aproape perpendicular pe axa văii principale.

Climă și ape. Clima este, ca în întreg Ardealul, aspră (media temperaturii iernii între -5° și +5°, iar a verii între 18° și 20°) și destul de umedă (600—700 mm precipitațiuni anual).

Apele principale sunt Târnava-Mare și cursul superior al Râului Părului.

Vegetație. Culmile dealurilor înalte și spinarea podișului sunt acoperite de întinse fâgeturi, care formează esența principală a județului. În partea sudică însă, pe povârnișurile expuse către S, predomină stejarul. Ca pretutindeni, văile și terasele inferioare sunt în cea mai mare parte despădurite.

Bogății minerale. Județul T.-M. face parte din aria gazului metan, care se întinde aproape peste tot basinul Transilvaniei. El se și extrage din partea vestică a județului.

ISTORIE

Vechime și dezvoltare istorică. Județul T.-M. a luat ființă ca ținut administrativ la 1877, dela unirea vechilor «scaune» săsești dela Cohalm, Mediaș, Sighișoara și Cincul-Mare. Sunt, se pare, întâile așezări ale sașilor în Transilvania.

Tradiția pune construcția cetăților lor, — care le imprimă și azi un puternic caracter medieval — în sec. XII sau XIII.

În tot cazul, la 1323, regele Carol Robert asaltează cetatea dela Rupea — Cohalm — refugiu al sașilor cari nu voiau să-l recunoască principe al Transilvaniei.

Sighișoara, capitala județului, dezvoltată în umbra puternicelor ziduri ale cetății, pe o înălțime care domină regiunea, a fost, încă din sec. XV, centrul «universității» saxone.

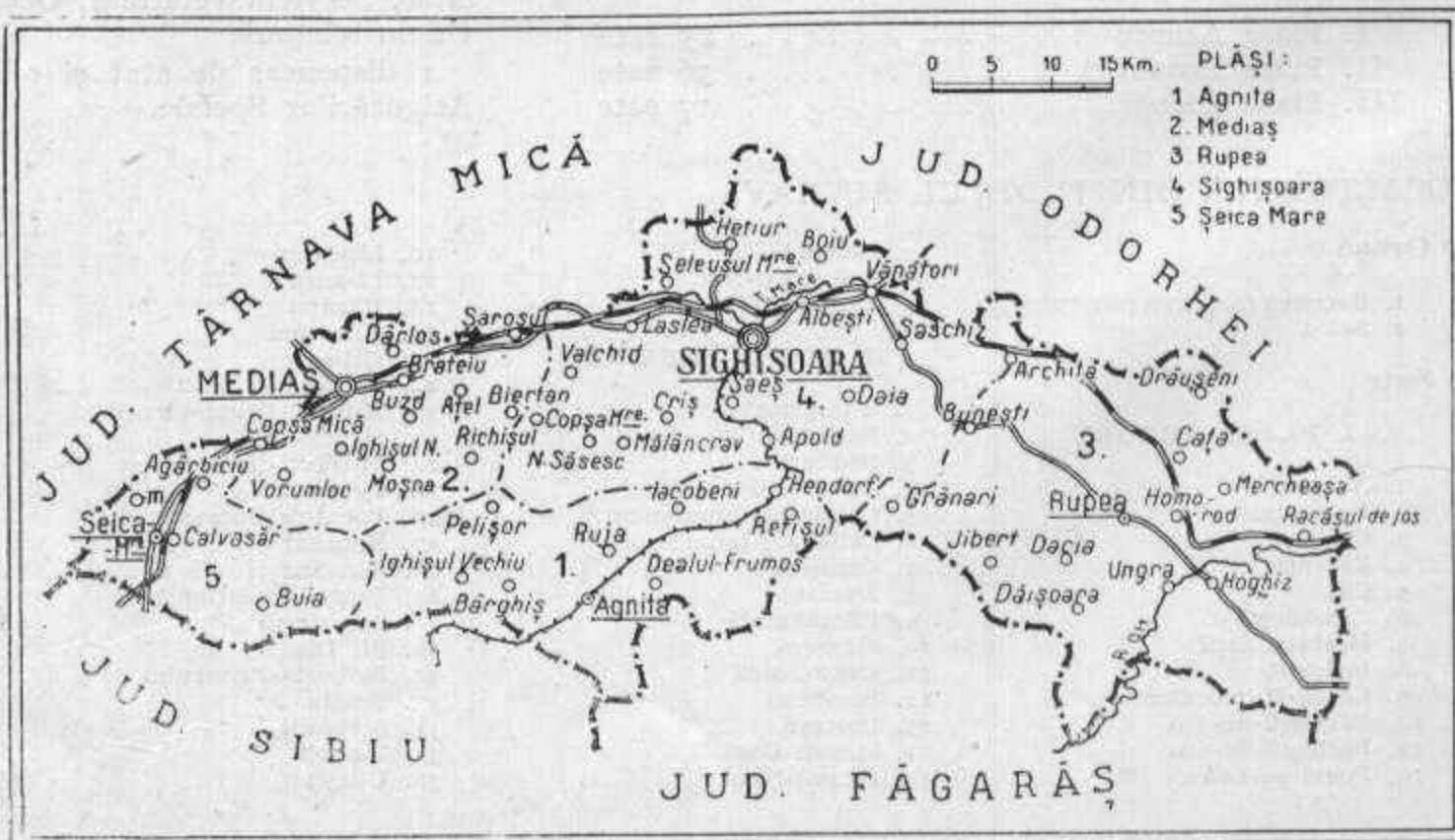
Aci a stat între 1431—1435, așteptând o întâmplare prielnică, spre a se ridica în scaun, Vlad Dracul, investit în 1431 de împăratul Sigismund ca domn al Țării Românești.

Aci, la Sighișoara unde se așezase cu obligația de a apăra marginea dinspre Țara Românească — Vlad Dracul a bătut monete pe care le-a impus în Brașov și Sibiu — regiune a suzeranității sale.

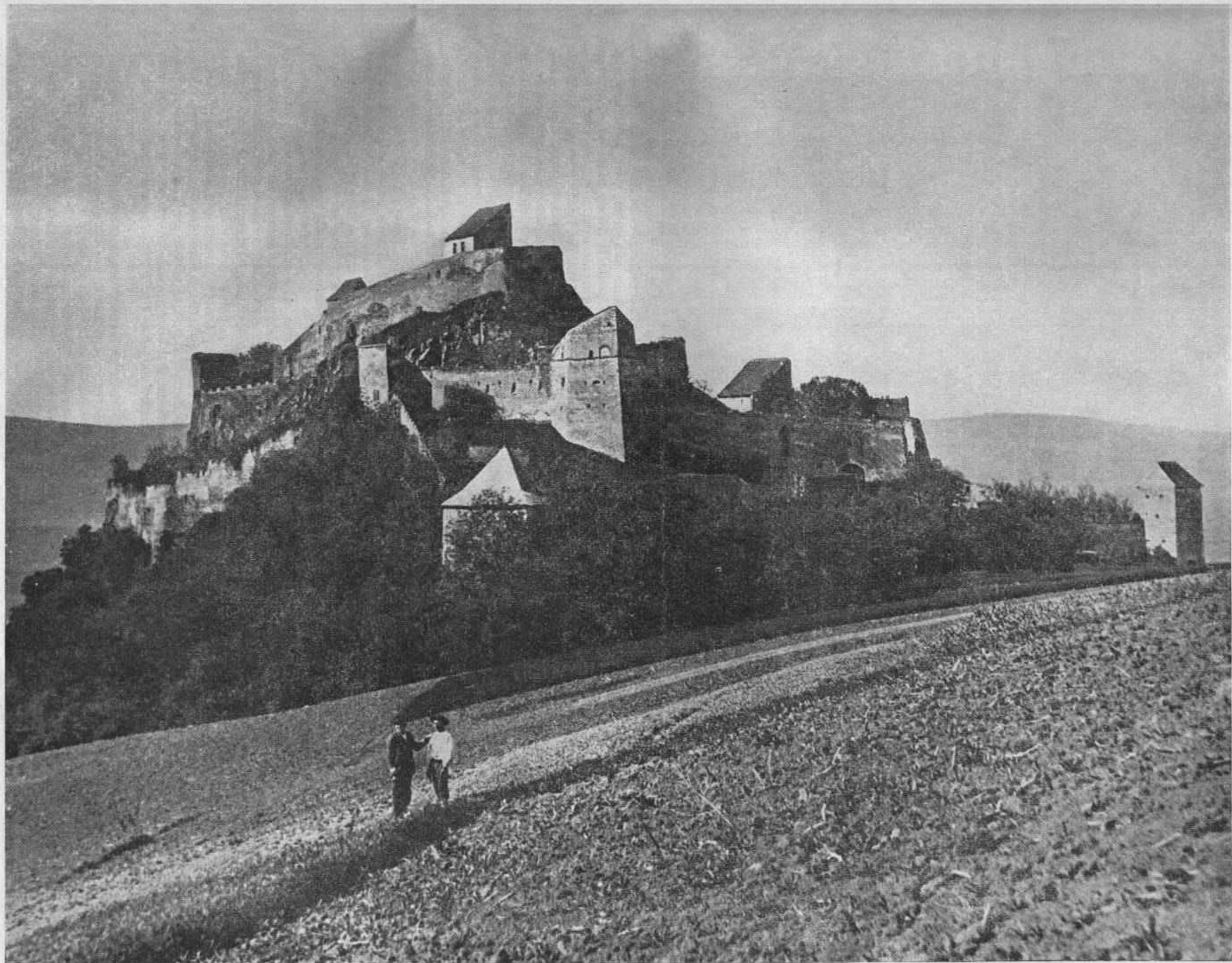
La Mediaș, în cuprinsul județului, a fost prins și ucis, în 1534, de soldații lui Petru Rareș aliați cu nobilii transilvăni, Aloisio Gritti, — italianul impus de Soliman Magnificul ca voevod și «crai» peste Ardeal.

La Mediaș, în Ianuarie 1919, poporul săsesc a declarat solemn adesiunea sa la marele act al Unirii.

Monumente istorice. Cetatea Sighișoarei, a cărei construcție datează probabil din sec. XIII. Zidurile sale au o lungime de 930 m. Turnul Porții sau al Orologiului — cel mai înalt turn al cetății — Turnul Giuvaergiiilor, Turnul Fumarilor, ruinele triplei centure de ziduri, impun și azi

RUINELE CETĂȚII DIN RUPEA
Din «România», revista O.N.T.

Foto Fischer

Sighișoarei un pronunțat caracter medieval, de «Nürnberg saxon», cum s'a și spus.

Biserica evanghelică-luterană din cuprinsul cetății Sighișoarei, frumoasă și înaltă, arhitectură gotică din sec. XIV. Frescele primitive se pot descoperi ușor sub straturile de var alb ale pereților.

Biserica ortodoxă, din Sighișoara înălțată în 1796.

Cetatea din Rupea-Cohalm, construită de sași în sec. XIII, compusă din trei zone — cetatea de jos, de mijloc și de sus — fiecare înconjurată de puternice ziduri.

Biserica evanghelică-luterană din Rupea-Cohalm, înălțată la 1488.

Cetatea Mediașului cu puternice donjoane.

Biserica evanghelică-luterană din Mediaș construcție din 1640 pe locul unei biserici medievale.

Biserica-cetate din Homorod cu ziduri de apărare construită de către Saxoni în sec. XV.

Biserica-cetate din Bierlan construită la 1514—1524. Este situată pe un deal înalt și înconjurată de un zid triplu de apărare. Dela 1572 până la 1867 a servit ca reședință episcopului protestant al germanilor din Transilvania. Are un retablu vechi și fresce cu totul remarcabile.

Biserica-cetate din Vorumloc cu ziduri de apărare construită la începutul sec. XVI.

Biserica-cetate din Meșindorf cu ziduri de apărare construită la sfârșitul sec. XV.

POPULAȚIE

Starea populației. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, județul T.-M. numără 148.798 locuitori.

Populația județului este repartizată astfel:

a) Pe orașe și plăși, după sex

Unități administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbați	Femei
Total județ	148.798	73.221	75.577
Total urban	28.645	13.846	14.799
1. Orașul Sighișoara	13.096	6.104	6.992
2. Orașul Mediaș	15.549	7.742	7.807
Total rural	120.153	59.375	60.778
1. Plasa Agnița	24.415	12.137	12.278
2. Plasa Mediaș	36.024	17.825	18.199
3. Plasa Rupea	30.611	15.147	15.464
4. Plasa Sighișoara	29.103	14.266	14.837

b) Pe grupe de vârstă

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele	148.798	30—49 ani	33.741
0—9 ani	38.001	50—59 ani	20.456
10—29 ani	50.038	70 ani și peste	5.904
		Vârstă nedeclarată	658

Mișcarea populației. Datele fundamentale ale mișcării populației în județul T.-M. conform cifrelor publicate în Buletinul Demografic al României în perioada 1931—1936 sunt următoarele:

Anul	Cifra probabilă a populației județului la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proporții la 1000 locuitori		
		Născuți vii	Morți	Excedent natural	Născuți vii	Morți	Excedent natural
1931—1935 medie anuală	—	4.028	2.607	1.421	27,4	17,7	9,7
1931	149.608	4.233	2.612	1.621	28,3	17,5	10,8
1932	150.983	4.172	2.753	1.419	27,6	18,2	9,4
1933	155.510	4.038	2.384	1.654	26,5	15,6	10,9
1934	153.972	3.784	2.639	1.145	24,6	17,1	7,5
1935	155.073	3.915	2.648	1.267	25,2	17,1	8,1
1936	156.528	4.059	2.582	1.477	25,9	16,5	9,4

La data de 1 Iulie 1937 cifra probabilă a populației județului T.-M. a fost de 158.002 locuitori. Față de populația numărată la recensământul din 1930 și anume 148.798 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 9.204 locuitori în timp de șase ani și jumătate ceea ce corespunde unei creșteri de 6,2%.

INFĂȚIȘARE SOCIALĂ

Relieful județului este deluros, brăzdat din loc în loc de văi adânci cu lunci largi, bogate în pământ roditor, între care locul întâiu îl ocupă valea Târnavei-Mari. Solul depozitelor aluviale bogat în materii hrănitoare, a atras populația în aceste zone, unde întâlnim satele cele mai mari și mai bine înstărite. Vegetația ierboasă de pe coastele și culmile dealurilor, ca și din anumite regiuni din lunci, a contribuit în mare măsură la îndeletnicirea populației cu creșterea animalelor domestice.

Alături de pășune suprafețe întinse de pe teritoriul județului sunt acoperite cu păduri, în stânga Târnavei, de fag, iar în dreapta de stejar.

Sașii au fost aduși aici de către regii Ungariei dându-li-se rolul de grăniceri, și un însemnat număr de privilegii. Nouii veniți au ocupat partea de miazăzi a Ardealului, întinzându-se dela Orăștie până la Baraolt. Sașii cu timpul au cuprins apoi toată valea Târnavei-Mari trecând sub forma de sate izolate — până în basinelul Târnavei-Mici.

Dela noi au împrumutat nouii veniți atâtea din formele de viață și organizație politică. Dovada vechimii noastre și stăpânirii pământului dintre Târnavă înainte de Unguri și Sași, este însă și numirea acestor ape. Numele vechiu românesc Târnavă (dela târn = mărăcină), a fost tradus de Unguri în Küküllő iar Sașii l-au transformat în Kokel.

Nouii grăniceri așezați aici de regalitatea ungurească, erau datori în schimbul privilegiilor primite să apere hotarele țării, să-i dea regelui în caz de războiu în lăuntrul țării 500 ostași, când ar avea de luptat peste hotare și armata era condusă de rege numărul rămânea același, când însă în fruntea oștilor se afla numai un trimis al regelui, cifra soldaților sași era de 100. Un fapt nu poate fi trecut cu vederea, anume: Sașii în ce privește conducerea satului și ținutului primesc organizația locală a populației autochtone românești. Ghereb-ul lor, are atribuțiile cnezilor români, nu ale grafului german, iar împărțirea teritoriului săsesc în scaune de judecată (Stühle) nu se întâlnește nicăiri la germanii din Apus. Ea e o instituție a scaunelor de juzi sau de judeci ale Românilor.

Elementul unguresc pe teritoriul județului s'a coborât din spre Harghita, urmând cursul Târnavei-Mari. Aceste infiltrări de populație lămuresc aspectul etnic al județului, ca și atâtea din formele de viață rurală, economică, industrială și comercială.

Satul românesc pe teritoriul județului păstrează aceleași străvechi forme și aspect, întâlnite peste tot întinsul podișului ardelean în văile Târnavelor și Mureșului. Traiul în apropiere de Unguri și mai ales de Sași, a schimbat ici colo anumite variante ale satului românesc.

Țăranul nostru și-a însușit modul de construcție a locuinței, alinierea străzilor, plantațiile din lungul drumului, fântânile din mijlocul satului, largi jghiaburi pentru adăpatul animalelor, după chipul satelor săsești.

Casa românească este peste tot aceeași, cu tindă, cameră de locuit și cămară. Materialul întrebuințat era lemnul, nuielele bulgărite, și patele pentru acoperiș. Azi predomină țigla și cărămida. Casa țărănească din județ este generalizată peste tot cuprinsul Ardealului locuit de români, cu mici variante. Ea pare să fi fost străvechea formă de adăpost a neamului nostru păstrată cu atâtea din aspectele ei multiseculare până azi. Tinda e locuința de vară a țăranului.

Gospodăriile românești au fost puternic influențate în multe părți de satul săsesc. Au luat și satele noastre obiceiul de a-și așeza casele — nu departe de stradă în interiorul intravilanului — în linia uliței cu frontul spre stradă cu inscripții vestind numele proprietarului și anul clădirii, cu ferestre largi și cu porți multe.

Satul săsesc pe teritoriul județului prezintă aspectul așezărilor rurale compacte, evoluând unele din ele spre faza

BISERICA-CETATE DIN DEALUL FRUMOS

Foto Fischer

de târg. Caracteristicile și înfățișarea satului săsesc sunt legate de originea locuitorilor din apusul Europei, apoi de condițiile istorice în care au fost așezați în mijlocul Românilor din Ardeal. Colonizați în calitate de « hospites » au primit dela regalitatea ungurească, terenurile agricole cele mai bune, fiind considerați ca o populație liberă, scutită de sarcini și obligații fiscale. Aceste considerații au determinat dezvoltarea în mijlocul Sașilor a unei agriculturi model și de altă parte aici n'a putut lua ființă în evul mediu marea proprietate, fiecare își păstra proprietatea lui neschimbată, nu s'a putut crea o clasă de mari latifundiați.

Pentru nevoile comunității satului, pe lângă proprietatea individuală, așezările săsești și-au creat așa zisa proprietate publică, mai ales atunci când era vorba de pășune și pădure. Țăranul sas vreme de secole a găsit în această proprietate publică o puternică rezervă, care l-a ajutat la creșterea rațională a animalelor și la introducerea raselor alese bovine în Ardeal.

Acest trecut istoric împreună cu raporturile dintre proprietatea pământului săsesc « Fundus regius » și cea ale altor naționalități din Ardeal, lămurește caracterul agricol al satelor săsești unde lucrarea pământului se face intensiv și rațional.

Pe când în țările din apusul Europei în tot evul mediu exista proprietatea mare stăpânită de regi și nobilime, cărora țăranii erau datori să le muncească gratuit, instituindu-se pentru ei sistemul iobăgiei, pe atunci în Ardeal pe pământul Sașilor s'a dezvoltat o țărănie liberă, în mijlocul căreia nu existau stăpâni și nobili.

Satul săsesc a format o comunitate bisericească și administrativă solidă. Separatismul și conservatorismul acestui neam, a creat aspectul satului și casei săsești. Casele aici sunt așezate perpendicular, în lungul « uliței mari » în dreapta și în stânga ei. În mijloc s'a ridicat biserica, școala și alte edificii publice. Intravilanele au toate aproape aceiași întindere. Cu timpul înmulțindu-se populația, în continuare, uliței mari i-au adăugat alta sau altele paralele cu ea « ulița

din dos ». Materialul de construcție folosit de Sași a fost, veacuri întregi, lemnul și pământul. Odată cu veacul XVIII s'a introdus însă mai mult cărămida, folosită până și la grajduri, șuri și cotețe, zidul din fața casei etc.

O caracteristică impresionantă a satului este biserica împrejmuită cu ziduri și contraforturi puternice, așa numitul « burg al bisericii ». Aceste întărituri au adăpostit în mijlocul lor populația satului în vremuri de restriște, atunci când era atacată de Cumani, Tătari sau de Turci, ori de oștile Moldovene și Muntenene, intrate în Ardeal pentru a păzi posesiunile domnilor noștri din această provincie, ori pentru a pedepsi pe nesupușii Sași sau Unguri.

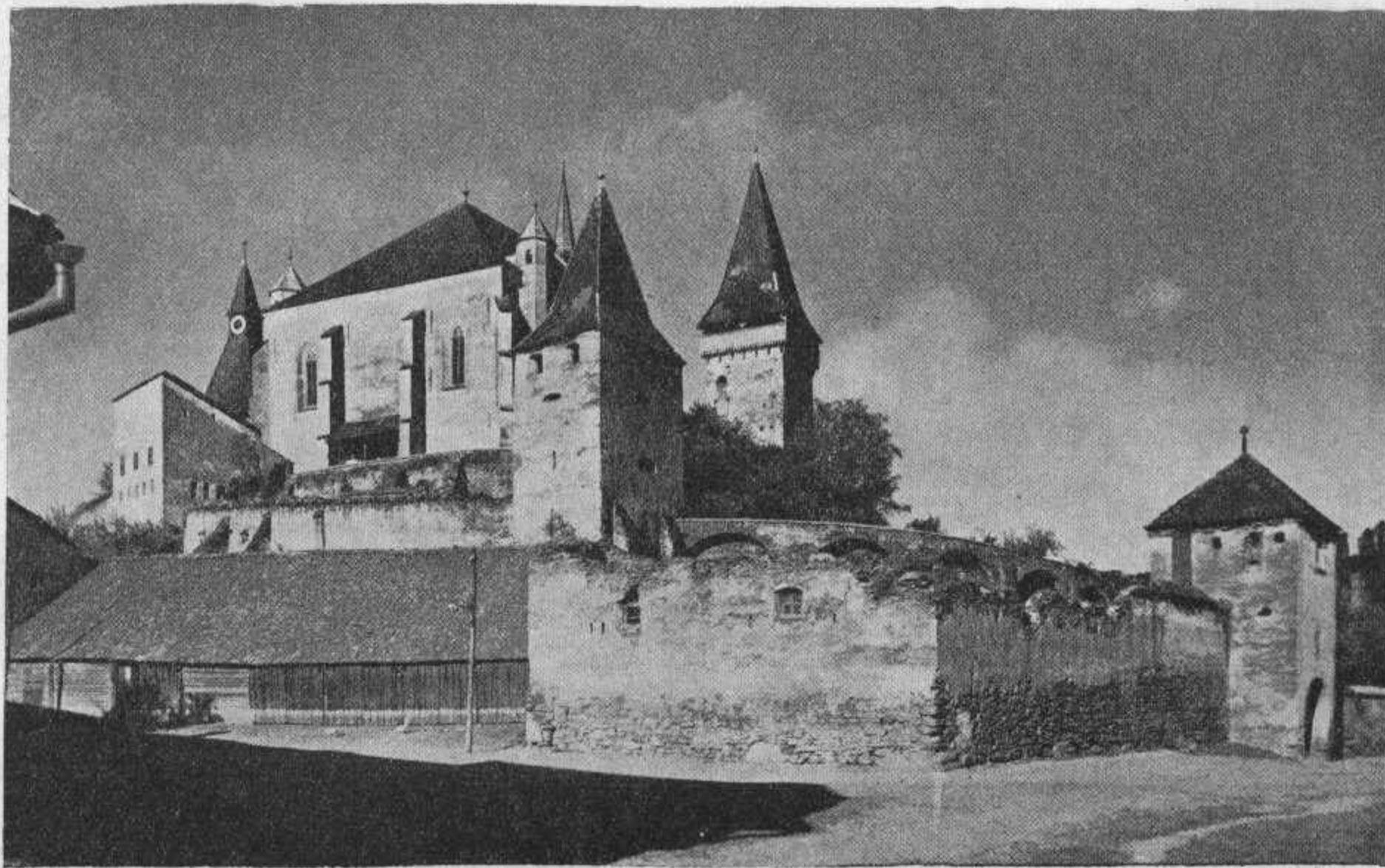
Indelețnicirile populației județului sunt agricultura, viticultura, și creșterea rațională a animalelor. După războiul s'a pus un deosebit preț pe însămânțarea plantelor industriale și mai ales pe cultivarea animalelor de rase alese. Vitele cornute cele mai căutate și cu prețul cel mai bun sunt cele de rasa Siementhal.

Târgurile dela Mediaș sunt vestite, o pereche de animale îngrășate ori de reproducție trecând peste suma de lei 100.000.

Podgoriile în lungul Târnavei-Mari încep dela Blaj, înpânzind dealurile din dreapta apei până la Sighișora. Vițele cele mai de soi dau vinuri alese, Românii luându-se la întrecere cu Sașii în plantarea și cultivarea lor.

Spiritul de gospodărie și tovarășie al Sașilor i-a îndemnat după război să-și strângă tot mai mult rândurile. Pentru organizarea cât mai rațională a agriculturii și pentru valorificarea cerealelor în condiții cât mai favorabile, s'a înjghebat « Asociația agricolă săsească ardeleană ». Meritul ei mare este că a dat o puternică dezvoltare agriculturii raționale. Tineretul săsesc ca să poată lua știre despre toate inovațiile și metodele de lucru în acest ram de activitate, au fost chemați să asculte cursurile școlii de agricultură dela Mediaș, unde băieții și fetele satelor primesc o învățătură temeinică teoretică și practică. Alături și după pilda Sașilor, cultivă și Românii plante industriale, de

BISERICA-CETATE DIN BIERTAN

Foto Fischer

nutreț și oleaginoase, folosind semințe selecționate care dau cantitativ o mare producție și de calitate aleasă.

Industria județului e legată de două centre importante: Sighișoara, dar mai ales Mediașul. Zăcămintele de gaz metan din Podișul Ardelean își întind domurile lor până în preajma acestui centru, dând uzinelor și fabricilor un combustibil ideal, eficient și în mari cantități. Materiile prime necesare atâtor ramuri de industrie mare se găsesc cu prisosință în satele din apropierea acestui centru. Cerealele, pieile de animale, lemnul, nisipurile, argilele, animalele îngrășate au contribuit considerabil la dezvoltarea industrială a Mediașului. Direcțiunea gazului metan aici își are sediul central pentru întreaga Transilvanie.

Fabrici de sticlă, olărie smălțuită, conserve, textile, materiale de clădit, etc., dau orașului un aspect de vastă uzină. Ramurile de industrie din Sighișoara sunt mai puțin dezvoltate, aici s'au păstrat până azi mai mult micile ateliere pentru prelucrarea materiilor prime.

Portul din județ variază puțin față de cel al Românilor dintre Mureș și Târnave. Bărbații poartă cămașă, cioareci, șerpar, pălărie de păr cu borduri mici și peste pieptar o haină de lână în timpul iernii, iar pe unele locuri cojocul. Capul femeilor este învelit cu o maramă, ȧa cusută cu aleșături, șorțul și cătrînța au fost înlocuite tot mai mult cu rochia de stofă furnizată de fabrică. Fabrica cu produsele ei eficiente și multe a biruit aproape peste tot țesăturile realizate cu atâta migală în casă de femeia română.

Acelaș fenomen se observă și la Sași, aproape întreaga lor îmbrăcăminte e confecționată numai din produsele fabricilor textile. Cât de ales era, pe lângă cel de azi vechiul port de sărbătoare săsesc! Bărbații purtau pălărie, cămașă albă scoasă peste pantaloni, cu mijlocul încins cu șerpar. Pantalonii erau strânși pe picior, încălțat totdeauna în cisme. Peste cămașă se purta o vestă ori haină. Haina de podoabă sărbătorească din timpul verii era apoi « dolmanul » o zeghe de lână, închisă, tăiată pe corp și împodobită la guler și mâneci cu benzi roșii. Iarna la biserică se purta blana cusută cu multe broderii. Altă haină bărbătească mai era cojocul îmblănit și închenărat la guler și pe marginea de jur împrejur cu blană neagră.

Femeile poartă capul acoperit, corpul învelit cu rochia de stofă, mai bogat împodobită ori mai simplă, după ziua

de lucru sau de sărbătoare și după bunăstarea materială a gospodinei. Mai de mult femeile purtau și zeghea. Tinerele fete confirmate (împărtășite după cultul evanghelic-luteran) purtau pe cap un potcap de catifea de care atârnav panglici de diferite culori.

Potcapul acesta a fost la început o legătură ceva mai mare, făcută să țină părul copilelor la un loc. Cu vremea legătura s'a mărit, s'a înălțat și s'a scrobit iar panglicile s'au coborât până la poalele rochiilor. Peste rochia încrețită se mai poartă câte un pieptar albastru sau roșu. Portul acesta se întâlnește tot mai rar astăzi. Fiind costisitor și mai greu de procurat, a fost înlocuit aproape peste tot cu îmbrăcăminte confecționată după moda orășenească.

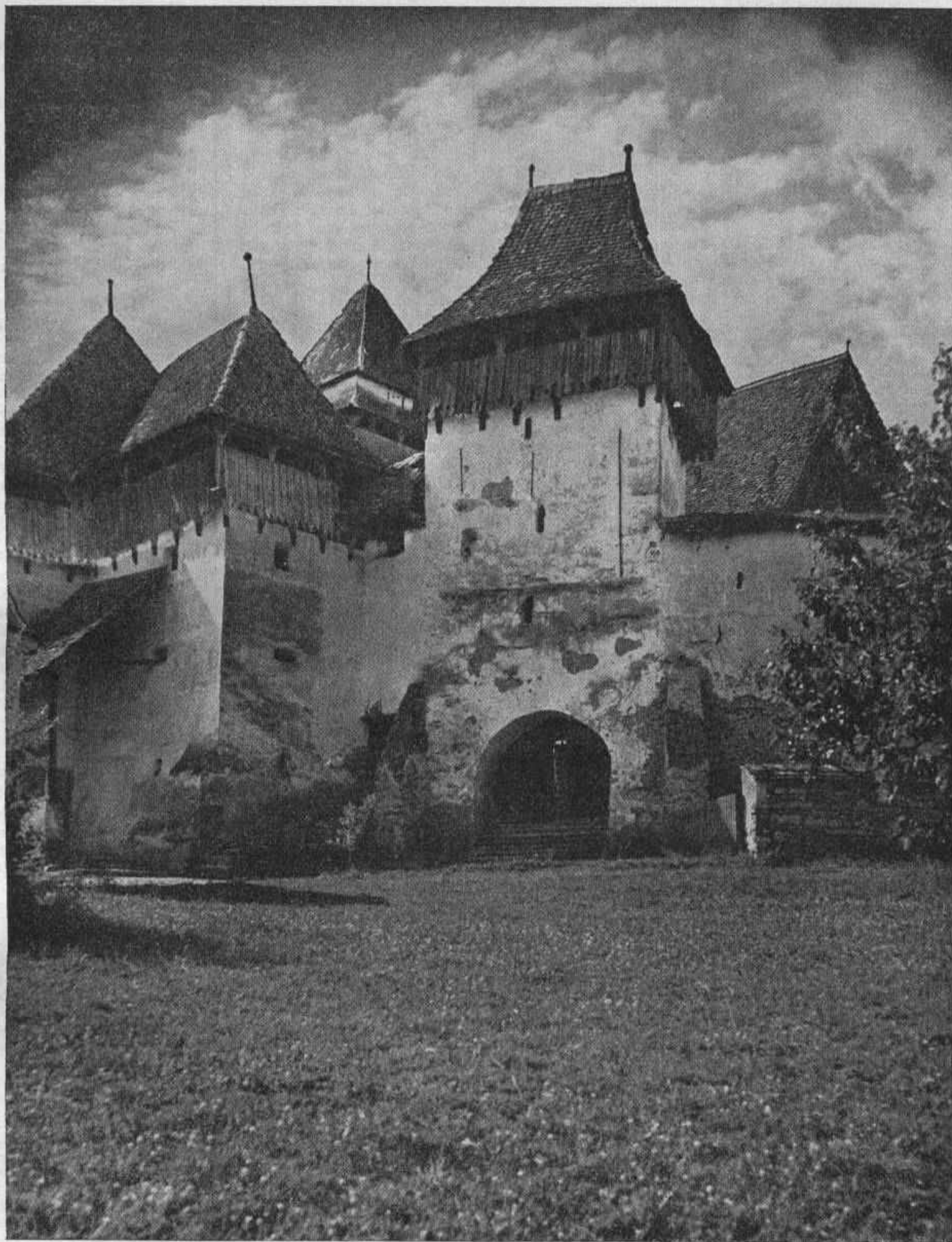
Portul populației din satele ungurești este influențat de cel al Săcuilor din preajma Arhitei, fără să prezinte un aspect deosebit.

Capitala județului, Sighișoara, este unul din cele mai vechi orașe « burguri » ale Sașilor din Ardeal. Vechiul loc de reședință al scaunului cu același nume, a avut un mare rol în dezvoltarea economică și comercială a satelor din jur. Meseriașii și industriașii erau organizați în bresle unde elementul românesc n'a putut niciodată pătrunde. Chiar față de tendințele de desnaționalizare și infiltrare ungurească manifestate în a doua jumătate a veacului XIX-lea. Sașii din Sighișoara, au arătat o atitudine de rigid exclusivism.

Populația județului a trecut după război prin mari prefaceri sociale. Reforma agrară a pus și pe țărănul nostru pe același picior de egalitate cu țărănul sas și ungur, în ce privește stăpânirea micii proprietăți. Activitatea economică dezvoltată de aceste minorități, agricultura intensivă, viticultura, creșterea rațională a animalelor domestice, a slujit de pildă vie și neamului nostru care s'a dovedit aproape tot așa de bun gospodar și priceput în lucrarea pământului, ca și sasul și ungurul, după ce s'a văzut împroprietărit.

Invățământul românesc teoretic și practic a început să-și dea roadele de mult așteptate. Citadelele conservatorismului economic săsesc, au fost asaltate și de elementul românesc, care a început a pătrunde între zidurile lor. E adevărat, începuturile sunt încă modeste, deoarece un trecut cu tradiții seculare nu pot fi schimbate în câțiva ani, totuși micii industriași, meseriași și negustori români, pășesc cu îndrăzneală în lupta întreprinsă pentru stăpânirea ora-

BISERICA-CETATE DIN VISCRI
Din « *România* », revista O.N.T.

Foto Fischer

șelor. Ei vor alcătui cu vremea acea clasă mijlocie a burgheziei noastre care ne lipsește azi în așa de mare măsură și fără de care centrele urbane de pe teritoriul țării vor rămâne tot atâtea insule străine, împlântate în masa blocului românesc.

Dintre bărbații de seamă ai județului, scriitori, literați, artiști și oameni politici cari au luptat cu scrisul și fapta la luminarea și desrobirea neamului nostru de pe aceste meleaguri, vom aminti doar figura luminoasă a lui Axente Sever. Născut în Frâua, după frumoase studii făcute la Sibiu și la Blaj, ia parte activă la mișcarea revoluționară din 1848. Luptă cu vitejie în calitate de prefect al Românilor, răbind alături de tovarășii lui în Munții Apuseni, armatele dușmanilor Unguri. După revoluție a continuat lupta cu alte arme cerând în scris și graiu viu drepturile legitime ce se cuveneau Românilor din Ardeal. Nu i-a fost dat să-și vadă împlinit visul desrobirii neamului său, pentru mântuirea căruia a luptat până la capătul zilelor. Osemintele gloriosului tribun se odihnesc azi în modestul cimitir al bisericii unite din Blaj, alături de marii patrioți: Timoteiu Cipariu și Ioan Micu Moldovan, acesta din urmă prieten neclintit al prefectului Axente.

În județul T. M. s'au născut și Ion Ursu, istoricul lui Ștefan cel Mare, și profesorul universitar Ion Popescu, ambii foști membri ai Academiei Române; Aron Pumnul, profesorul lui Mihail Eminescu, ca și criticul Ilarie Chendi.

ș. m.

ECONOMIE

Județul T.-M. excelează în creșterea bovinelor de rasă pură (Simenthal). Acestea, din cauza condițiilor geografice s'au aclimatat complet, constituind cel mai însemnat izvor de venit al locuitorilor.

Viticultura se practică intens. Se produc aci vinuri de calitate superioară, cunoscute sub numele de «vinuri de Târnave».

Industria a luat o mare dezvoltare, grație gazului metan care alimentează întreprinderile industriale din Mediaș și Sighișoara.

Agricultură. Județul ocupă o suprafață totală de 283.600 ha. Suprafața arabilă este de 90.558 ha, adică 31,93% din suprafața județului și 0,3% din suprafața totală a țării.

Din suprafața arabilă a județului, marea proprietate deține 1.278 ha, adică 1,41%, iar mica proprietate 89.280 ha, adică 98,59%.

Din totalul suprafeței arabile, cerealele ocupă 60.757 ha, astfel repartizate:

Porumbul ocupă 27.375 ha, cu o producție de 443.310 chint. (prod. medie la ha 16,2 chint.), în valoare de 104 mil. lei.

Grâul ocupă 19.719 ha, cu o producție de 217.369 chint. (prod. medie la ha 11,0 chint.), în valoare de 86 mil. lei.

Ovăzul ocupă 9.283 ha, cu o producție de 106.909 chint. (prod. medie la ha 11,5 chint.), în valoare de 32 mil. lei.

Orzul ocupă 3.957 ha, cu o producție de 51.967 chint. (prod. medie la ha 13,1 chint.), în valoare de 13 mil. lei.

Secara ocupă 411 ha; *meiul* 12 ha.

Fânețele cultivate și alte culturi furajere ocupă 12.625 ha. Din această suprafață *trifoiul* ocupă 6.167 ha, cu o producție de 259.729 chint. fân (media la ha 42,1 chint.), în valoare de 35 mil. lei și 1.000 chint. sămânță (media la ha 0,2 chint.), *Lucerul* ocupă 2.353 ha, cu o producție de 113.686 chint. fân (media la ha 48,3 chint.), în valoare de 15 mil. lei și 500 chint. sămânță (media la ha 0,2 chint.). *Rădăcinile de nutreț* ocupă 1.169 ha cu o producție de 240.973 chint. (media la ha 206,1 chint.), în valoare de 17 mil. lei.

Plantele alimentare ocupă 5.286 ha. Din această suprafață *cartofii* ocupă 4.372 ha, cu o producție de 620.421 chint. (media la ha 141,9 chint.), în valoare de 78 mil. lei.

Fasolea printre porumb dă o producție de 20.459 chint., în valoare de 7 mil. lei, iar *dovleci printre porumb* dau o producție de 202.460 chint., în valoare de 10 mil. lei.

Plantele industriale ocupă 951 ha. Din această suprafață *cânepa* ocupă 606 ha, cu o producție de 3.527 chint., fuior (media la ha 5,8 chint.), în valoare de 12 mil. lei și 2.661 chint. sămânță (media la ha 4,3 chint.), în valoare de 1 milion lei. *Sfecla de zahăr* ocupă 220 ha, cu o producție

de 44.981 chint. (media la ha 204,4 chint.), în valoare de peste 2 mil. lei.

Vegetație și culturi diverse. Din suprafața totală a județului (283.600 ha), ogoarele sterpe ocupă 10.939 ha.

Fânețele naturale ocupă 39.745 ha, cu o producție de 1.192.350 chint. (prod. medie la ha 30 chint.), în valoare de 131 mil. lei.

Pășunile ocupă 43.800 ha.

Pădurile ocupă 93.635 ha.

Livezile de pruni ocupă 576 ha.

Alți pomi fructiferi ocupă 1.439 ha.

Vița de vie ocupă 2.715 ha (din care viile pe rod 1.762 ha și viile, care nu sunt pe rod, 953 ha), cu o producție de 86.546 hl (prod. medie la ha 49,1 hl), în valoare de 42 mil. lei.

Creșterea animalelor. În județul T.-M. se găseau în anul 1935:

Cai 13.235, boi 38.785, bivoli 14.205, oi 43.687, capre 1.799, porci 32.925, stupi sistematici 2.103 și stupi primitivi 4.437.

La acest capitol județul este caracterizat prin marele număr de bivoli reprezentând un procent ridicat al acestor animale față de alte județe.

Industrie. Alimentară: 4 mori sistematice (2 la Sighișoara și 2 la Agnita), 1 fabrică de pâine (Sighișoara), 3 de salam și mezeluri (2 la Mediaș și 1 la Agnita), 2 de brânzeturi și unt (Daneș și Ațel), 3 de spirt (Sighișoara, Agnita și Hoghiz), 1 de oțet (Sighișoara); **Textilă:** 2 fabrici de postav (Sighișoara și Mediaș), 12 de țesătorie și tricotaje de mătase, bumbac și lână (6 la Sighișoara, 4 la Mediaș și 2 la Agnita), 2 de basmale și broboade (Sighișoara și Rupea), 1 de pânzeturi (Sighișoara), 1 de articole de înmormântare și perdele (Mediaș); **Metalurgică:** 1 fabrică de piese și scule pentru sondaj și diferite articole din fier, 1 de șuruburi, 1 de cărucioare și jucării, 1 de modelat și emailat vase (toate la Mediaș) și 1 atelier mecanic și turnătorie (Sighișoara); **Pielăriei:** 7 fabrici de pielărie, talpă, curele etc. (2 la Sighișoara, 3 la Mediaș și 2 la Agnita), 1 de bocanci (Agnita), 1 blănărie (Mediaș); **Lemnului:** 4 fabrici de cherestea (1 la Sighișoara, 2 la Homorod și 1 la Șaroșul), 1 de articole de Strungărie (Mediaș), 1 de ambalaje (Mediaș), 1 de utensile de menaj (Sighișoara), 3 de mobile (Mediaș), 1 de butoaie (Mediaș), 4 mari ateliere de tâmplărie (2 la Rupea, 1 la Sighișoara și 1 la Agnita); **Alte industrii:** 1 fabrică de negru de fum (Copsa Mică), 4 de cărămizi și țigle (2 la Sighișoara, 1 la Dâmbău și 1 la Rocoșul de jos), 2 de piatră măcinată (Rocoșul de jos), de var (Rocoșul de jos), 1 de pensule, 2 de sticlărie, 1 de lac, 1 de ceramică, 1 de nasturi (toate la Mediaș), și 1 exploatare de gaz metan (Copsa-Mică). **Cariere** de bazalt la Rocoșul-de-jos, Bogata-Olteană și Fântâna; argilă la Sighișoara; nisip la Mediaș; piatră de tras la Rocoșul-de-jos; piatră de râu la Albești.

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei și peste ¹⁾:

Fabrica de postav Frații Zimmermann Sighișoara (inv. 10), Fabrica de țesături de bumbac Wilhelm Loew, Sighișoara (inv. 8), Țesătoria mecanică de mătase «Sighișoara», Sighișoara (soc. 40, inv. 17), Industria română de țesături și imprimate, Mediaș (soc. 26, inv. 109), Țesătoria de mătase

INDUSTRIA *) JUDEȚULUI TÂRNAVA-MARE ÎN 1935

Întreprinderile dela 5 H.P. sau 20 lucrători în sus

Industria	Numărul fabricelor		Forța motrice H.P.	Personalul ocupat	Valoarea producției în mii de lei
	Active	Inchise			
Alimentară	7	1	355	54	8.435
Textilă	17	—	1.432	1.600	389.690
Chimică	3	—	85	16	1.268
Metalurgică	5	—	781	1.266	121.226
Pielărie	9	—	1.039	547	154.631
Lemnului	12	3	446	283	22.332
Materiale de construcție	5	2	1.089	413	28.865
Sticlărie	2	—	755	1.199	160.080
Total	60	6	5.982	5.378	886.527

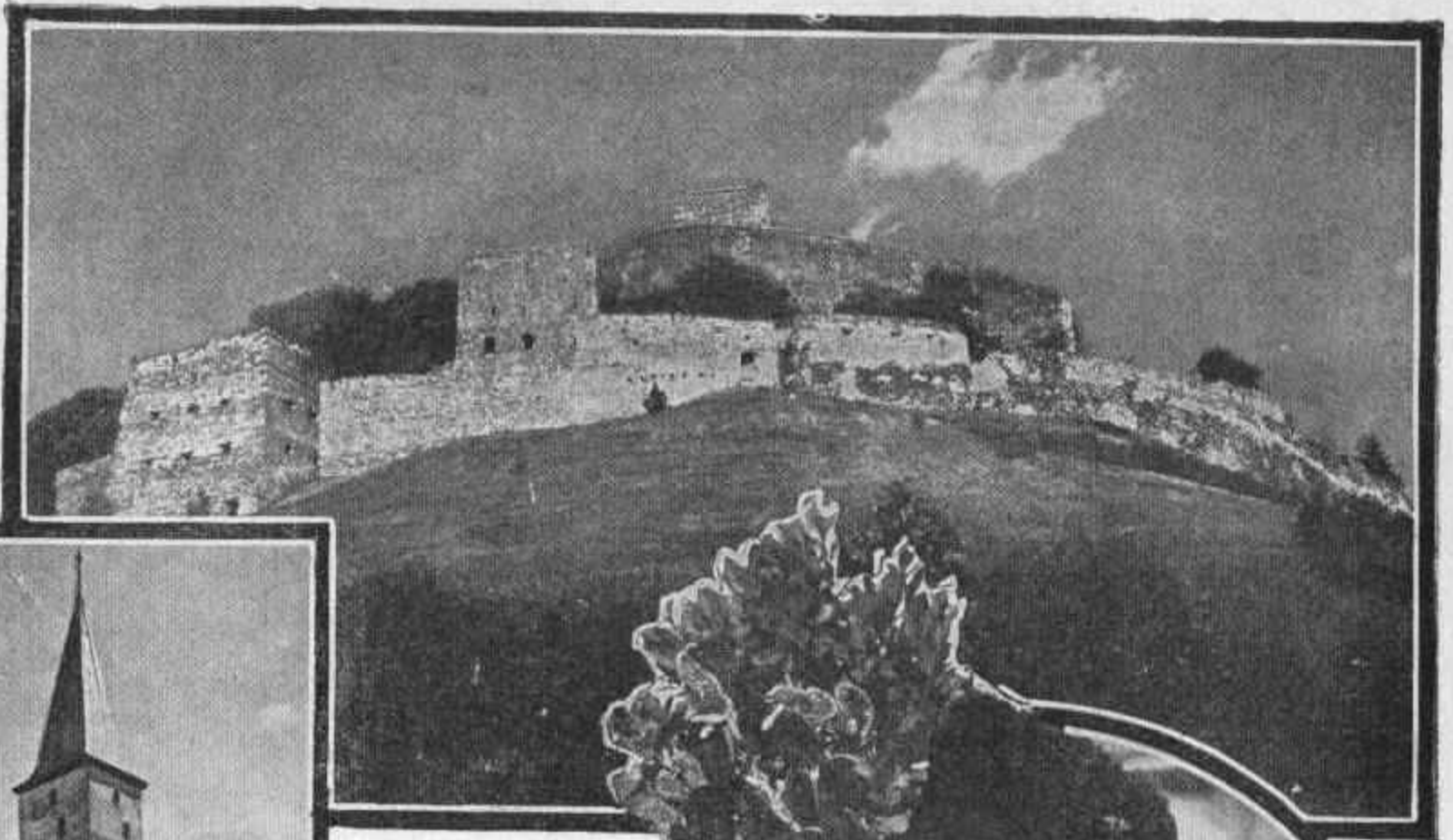
*) Nu sunt cuprinse exploatarea miniere, petrolifere, carierele, uzinele de apă și electricitate.

¹⁾ Cifrele în paranteză arată capitalul social (soc.) și capitalul investit (inv.) în milioane de lei.

TÂRNAVA-MARE

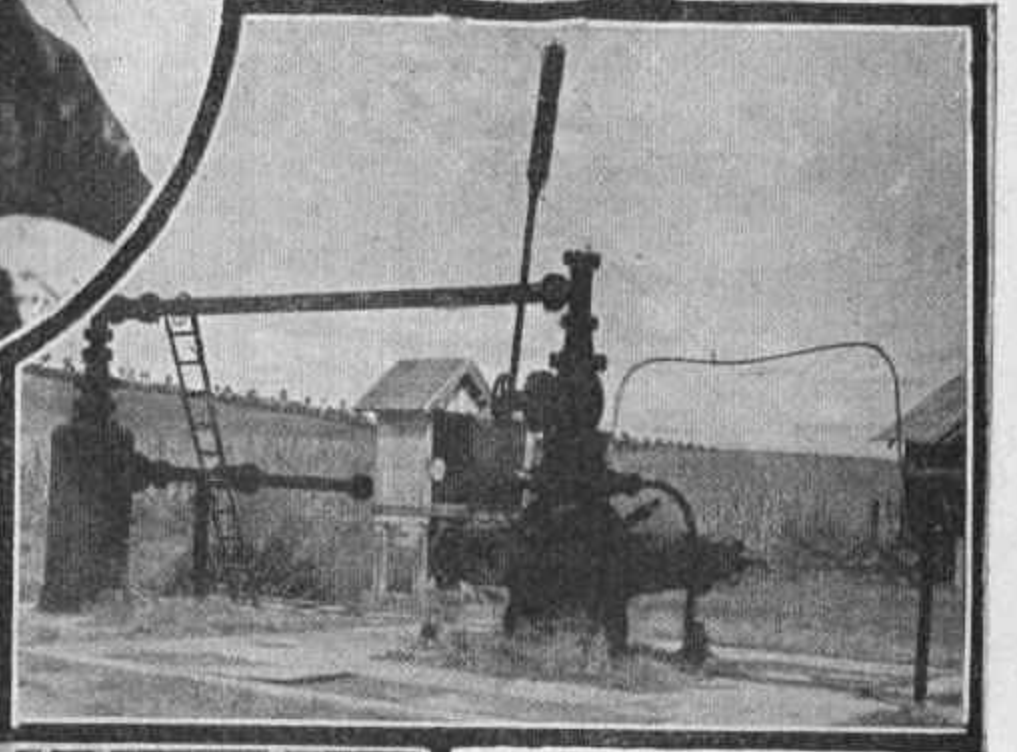
CETATEA RUPEA
(COHALM)

COM. MOJNA:
BISERICA FORTIFICATĂ

TIPURI
DIN PALOȘ

MEDIAȘ:
INSTALAȚIE PENTRU
CAPTAREA DE GAZ METAN

ATĂL:
BANDERIU (CĂLĂRAȘI)

artificială Inginer I. Klinger, Mediaș (inv. 7), Fabrica de piese și scule pentru sondaj și diferite articole din fier a S.A.R. de Gaz Metan, Mediaș (soc. 120, inv. 9), Fabrica de șuruburi H. Rosenauer et Co., Mediaș (soc. 7, inv. 13), « Uzinele de modelat și emailat vase », Mediaș (soc. 42, inv. 93), Fabrica de talpă, curele etc. Samuel Karres, S. A., Mediaș (soc. 25, inv. 18), Fabrica de negru de fum a Soc. Naționale de Gaz Metan, Copșa Mică (inv. 5), Prima fabrică de sticlă cu gaz metan, Mediaș (soc. 100, inv. 152), Fabrica de sticlărie « Vitrometan », Mediaș (soc. 4, inv. 68), Cariera de granit din Racoșul de jos a Soc. anonime de mine de granit din Poeni, Cluj (inv. 15) și Schela de gaz metan din Copșa-Mică a S. A. R. de Gaz Metan.

Comerț. Comerțul mare este în floare, grație centrelor industriale. Mediașul este renumit prin târgurile sale de animale rasa Simenthal; Agnita prin comerțul de pielărie și ghetă; Rupea prin târgurile de cai.

Credit și cooperatie. În cuprinsul județului funcționează 16 bănci (societăți anonime).

Situația lor, conform bilanțurilor încheiate la 31 Decembrie 1934, se prezintă astfel:

A C T I V		P A S I V	
Disponibil	10.797.949	Fonduri	143.826.405
Plasamente	335.935.081	Angajamente	255.255.349
Imobilizări	22.077.122	Rezultate	149.651
Rezultate	30.421.253		
Total	399.231.405	Total	399.231.405

Cooperative de credit (bănci populare) 16, cu 143 membri și cu un capital social vărsat de 3.236.228 lei. Imprumuturi acordate 12.175.457 lei (neconvertite 1.791.987 lei, convertite 4.251.893 lei și reduceri la împrumuturi convertite 6.131.577 lei). Depuneri spre fructificare 4.056.079 lei. Totalul bilanțului 13.410.010 lei.

Cooperative de consum 4, cu un număr de 291 membri și cu un capital social vărsat de 197.329 lei. Mărfuri generale în valoare de 50.912 lei. Bilanțul încheiat 1.432.829 lei.

Situația cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decembrie 1935.

Finanțe publice. Bugetul județului T.-M. pe exercițiul 1936/37 prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	25.466.566
Venituri ordinare	16.028.277
Venituri extraordinare	1.036.219
Venituri speciale	8.402.070
Cheltuieli	25.466.566
Cheltuieli ordinare	16.028.277
Cheltuieli extraordinare	1.036.219
Cheltuieli speciale	8.402.070

Drumuri. Județul T.-M. este străbătut de o rețea totală de drumuri de 1.352 km 226 metri, repartizată astfel:

Drumuri naționale 170 km 306 m din cari Direcția Generală a Drumurilor întreține 160 km 749 m (pavați și pietruși), 9 km 557 m. fiind întreținuți de comunele urbane.

Drumuri județene 295 km 706 m, din cari Administrația județului întreține 288 km 176 m (pietruși și pavați în întregime), 7 km 530 m. fiind întreținuți de comunele urbane.

Drumuri comunale 886 km 214 m.

Lungimea podurilor este de 7.478,12 metri, repartizată astfel: poduri naționale 2.007,86 m, județene 2.383,61 m și comunale 3.086,65 m.

Prin județ trec 3 drumuri naționale, legând următoarele localități:

1. Odorhei - Sighișoara - Sibiu (Sighișoara - Mediaș = 36 km).
2. Brașov - Sighișoara - Tg.-Mureș.
3. Teiuș - Copșa-Mică.

VISCU: SĂSOAICĂ ÎN PORT DE BISERICĂ
Foto Hielscher

Cale ferată. Județul T.-M. este străbătut de o rețea totală de cale ferată de 222 km, din care 158 km linii principale simple și 64 km linii înguste simple.

Itinerarii principale. Expres: București - Arad - Decebal (Budapesta, Viena, Paris).

Rapide: București - Arad - Decebal și Oradea - Episcopia Bihorului (Budapesta, Viena, Paris).

Accelerate: București - Oradea - Halmei (Praga); București - Arad.

Stații importante. Sighișoara, Copșa Mică, Mediaș, Vânători, Agnita.

Poștă, telegraf, telefon. 4 oficii P.T.T. de stat la Sighișoara, Copșa Mică, Mediaș și Agnita-Gară; 23 oficii autorizate, din care 2 sunt la Homorod și câte unul la Agârbiciu, Agnita, Agostin, Apold, Bărgăș, Beia, Biertan, Buia, Cața, Criș, Cuculata, Daneș, Dârlos, Hendorf, Hoghiz, Mojna, Racoșul-de-Jos, Rupea, Saschiz, Șeica-Mare și Vânători și 7 agenții autorizate la Albești, Ațel-Gară, Hetiur, Mălâncrav, Paloș, Săeș și Vorumloc.

Oficii telefonice la Sighișoara, Mediaș, Agârbiciu, Agnita, Agostin, Apold, Bărgăș, Biertan, Buia, Cața, Copșa Mică, Criș, Daneș, Dârlos, Hendorf, Haghiș, Homorod II, Mojna, Racoșul-de-Jos, Rupea, Saschiz, Șeica-Mare, Vânători.

Stațiuni climatice, balneare, turism. Rupea, stațiune balneară situată în plin munte, la 450 m. înălțime. Ape clorurosodice sulfuroase. Captațiuni simple. Indicațiuni: scrofuloză, leziuni osoase cronice, reumatisme, boli de femei, mielite, paralizie, tabes.

Instalațiuni modeste pentru băi calde.

Anotimp: Mai - Septembrie. Gară locală pe linia principală București - Sighișoara-Oradea. Hotel, vile, locuințe. Restaurante. Doctor, oficiu P.T.T. Plimbări cu autobuzul la stațiunile balneare Biborțeni, Craiu, Lobogo, Vlăhița etc.

Honterus, stațiune balneară de interes local, așezată în imediată apropiere de Rupea, la 449 m înălțime. Ape cloruro-sodice sulfuroase. Instalație modestă pentru băi calde. Locuințe în sat. Restaurant. Oficiu P. T. T. Stație c. f. la Rupea (700 m. depărtare). Anotimp: Maiu-Septembrie.

Sighișoara, stațiune climatică și de vilegiatură, foarte bine așezată, între dealuri împădurite, la peste 600 m. înălțime, ferită de curenți și având un climat plăcut. Anotimp: 1 Iunie—15 Septembrie. Hoteluri și restaurante bune, oficiu P. T. T., medici, farmacie, etc. Gară locală. Numeroase distracții, plimbări și excursii.

CULTURĂ

Știință de carte. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, populația județului, dela 7 ani în sus, este de 121.422 locuitori, din cari 83,7% sunt știutori de carte. După sex, proporția este de 86,5% bărbați știutori de carte și 80,9% femei știutoare de carte. Repartiția locuitorilor după gradul de instrucție, în procente, este următoarea:

Gradul de instrucție școlară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul știutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extrașcolară	0,7	0,3
2. Primară	70,5	94,4
3. Secundară	19,6	3,3
4. Profesională	5,8	1,4
5. Universitară	2,4	0,5
6. Alte școli superioare	1,0	0,1

Invățământ. Populația școlară a județului T.-M. (între 5—18 ani) a fost în anul 1934 de 31.973 loc. (4.840 mediu urban și 27.133 mediu rural).

Școli secundare: a) In Sighișoara: 1 liceu de băieți, 1 liceu de fete, 1 liceu săsesc, 1 școală comercială mixtă germană, 1 școală normală de fete săsească și 1 gimnaziu german de fete.

b) In Mediaș: 1 gimnaziu românesc de băieți, 1 liceu săsesc de băieți, 1 școală comercială germană mixtă, 1 gimnaziu de fete german, 1 școală de agricultură săsească.

c) In Rupea: Școală de arte și meserii.

Școli primare 216, din care 199 rurale și 17 urbane (120 școli de stat și 96 confesionale) cu un număr total de 24.546 elevi (3.676 mediu urban și 20.870 mediu rural) și cu 528 învățători și alt personal didactic. (Situația din 1934).

Grădini de copii 34, din care 26 rurale și 8 urbane (29 de Stat și 5 confesionale), cu un număr total de 1.899 copii (659 mediu urban și 1.240 mediu rural) și cu 34 conducătoare. Situația din 1934).

Instituții culturale. In județul T.-M. se relevă activitatea Asociației «Astra» cu sediul în orașul Sighișoara și cu organizații locale în Agnita, Hendorf, Mediaș, Rupea și Șeica-Mare.

Fundația Culturală Regală «Principele Carol» are cămine culturale în Brateiu, Copșa-Mare și Vânători.

Casa Școalelor și a Culturii Poporului întreține în județul T.-M. 164 cămine culturale, 28 soc. muzicale și 32 biblioteci, adică în total 224 organizații culturale, dintre care 24 au personalitate juridică.

Alte instituții culturale. a) In Sighișoara: Muzeul «Alt-schässburg», Soc. «Sf. Gheorghe», Soc. pentru înfrumusețarea orașului. Reuniunea femeilor ortodoxe-române, Reuniunea femeilor greco-catolice române, Asociația fetelor române, Reuniunea pentru cultura femeilor sase Casina maghiară, 3 societăți muzicale și corale.

b) In județ: Asociația tinerimei săsești, Asociația fetelor sase, Asociația literară și de diletanți (maghiară) în Mediaș: Reuniunea femeilor române, Reuniunea femeilor evanghelic-luterane, Reuniunea femeilor romano-catolice și Reuniunea femeilor reformate, Casinele română, germană maghiară, Corul tinerimii române, Corul maghiar, Reuniunea teatrală germană, Reuniunea de muzică germană.

In comunele rurale ale județului sunt de asemenea numeroase reuniuni de femei și societăți muzicale și corale.

1 cinematograful în Sighișoara al Soc. «Astra», 1 cinematograful al bisericii evanghelic-luterane în Rupea, 1 cinematograful comunal în Mediaș și 1 cinematograful în Agnita.

In județ sunt 11 societăți sportive, Soc. de turism «Carpatina», 15 societăți de vânătoare și 2 societăți de pescuit.

RELIGIE

Confesiuni. Din totalul locuitorilor județului 36,6% sunt ortodocși și 10,4% sunt greco-catolici. Restul populației aparține altor confesiuni.

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 98 biserici ortodoxe, 34 greco-catolice, 5 romano-catolice, 86 evanghelic-lutherane, 11 reformate, 6 unitariene, 5 case de rugăciune baptiste, 8 adventiste, 1 a creștinilor după Evanghelie, 3 sinagogi.

Instituții bisericești. Protopopiate ortodoxe în: Sighișoara, Mediaș, Agnita și Rupea; Protopopiat greco-catolic în Mediaș; Decanat districtual evanghelic-luteran în Sighișoara; Protopopiate evanghelic-luterane în Mediaș, Rupea și Agnita.

Județul T.-M. se află în eparhia ortodoxă a Arhiepiscopiei Albei-Iulii și Sibiului (Mitropolia Ardealului, Banatului, Crișanei și Maramureșului) și în eparhia greco-catolică a Episcopiei de Alba-Iulia și Făgăraș.

ADMINISTRAȚIE

Organizare administrativă. Capitala județului T.-M. este orașul Sighișoara. Județul are 2 orașe (Sighișoara și Mediaș) și 109 sate, împărțite astfel:

I. Plasa Agnita	22 sate
II. Plasa Mediaș	16 sate
III. Plasa Rupea	27 sate
IV. Plasa Sighișoara	29 sate
V. Plasa Șeica-Mare	15 sate

Organizare judecătorească. Un tribunal la Sighișoara cu o secțiune, 8 magistrați și 1 prim-procuror, în circumscripția Curții de Apel din Brașov.

4 judecătorii la Sighișoara, Mediaș, Agnita și Rupea, cu un total de 10 magistrați.

Organizare sanitară. Spitale de stat în Sighișoara, Mediaș și Rupea, 2 sanatorii particulare. (Sanatoriul Dr. Müller, Sanatoriul Dr. Hass).

Dispensare de stat la Sighișoara, Mediaș, Agnita, Buia, Cuculata, Hendorf, Șeica-Mare, Biertan, Paloș și Jibert.

Serviciul sanitar al județului și serviciile sanitare ale orașelor Sighișoara și Mediaș.

Asistență și prevedere socială. Casa Asigurărilor Sociale din Sighișoara are un oficiu la Mediaș și organizații medicale la Sighișoara, Mediaș, Agnita, Rupea și Racoșul-de-Jos, cu un total de 16 medici și 3 farmaciști.

In Sighișoara mai activează: Soc. «Crucea Roșie», Oficiul I.O.V., Soc. femeilor române, Soc. femeilor evanghelic-luterane, Soc. fetelor române, Soc. fetelor evanghelic-luterane și Soc. femeilor maghiare catolice. Azilul de bătrâni.

In Mediaș: Soc. femeilor române, Soc. femeilor evanghelic-lutherane. Azilul de bătrâni.

PRINCIPALE AȘEZĂRI

Sighișoara, capitala județului (Vezi monografiile orașelor reședință.)

Mediaș, comună urbană, situată lângă râul Târnavă-Mare la 36 km de Sighișoara, 149 km de Brașov și 314 km de București. Stație c.f. pe linia București—Cluj—Oradea.

Are 16.536 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936). Bugetul orașului pe exercițiul 1936/37 se ridică la suma de 19.861.293 lei.

Prima fabrică de sticlă cu gaz metan, Fabrică de sticlă «Vitrometan», 3 fabrici de talpă și piele, Fabrică de emailat, Fabrică de țesături și imprimate, Fabrică de șuruburi și nituri, Fabrică de postav, 2 fabrici de textile, 1 de ceramică, 1 de butoaie, 1 de pensule, 1 de lac, 2 de mobile, 2 de salam și 1 de nasturi.

Orașul este vestit prin târgurile sale de animale de rasa Simenthal, precum și prin comerțul intens de cereale, vinuri, fructe și vițe altoite. Bălciuri anuale: 9 Iulie și 27 Noemvrie.

Banca « Albina » (sucursală), Banca Sibiană (sucursală), Banca de Scont din Tg.-Mureș (sucursală), Banca Generală Medieșană și Banca de păstrare și de credit.

Gimnaziu românesc de băieți, Liceul săsesc de băieți « St. Roth », Școală comercială mixtă germană, Gimnaziu de fete german, Școală de agricultură săsească și 3 școli primare.

Asociația « Astra », Reuniunea femeilor române, Reuniunea femeilor evanghelico-luterane, Reuniunea femeilor romano-catolice, Reuniunea femeilor reformatate, Casinele: română, germană și maghiară, Reuniunea de muzică germană, Cor românesc, Cor maghiar, Reuniunea teatrală germană.

1 cinematograf, 5 societăți sportive și 3 societăți de vânătoare.

1 biserică ortodoxă, 1 greco-catolică, 1 reformată, 1 evanghelico-luterană și 1 sinagogă. Mănăstirea ordinului franciscan.

Protopopiat ortodox; Protopopiat greco-catolic și protopopiat evanghelico-luteran.

Primărie, Pretură, Judecătorie de ocol, Percepție fiscală, Serviciul sanitar, Serviciul veterinar, Ocol silvic, Regiune silvică, 3 notari publici, Poliție, Pompieri, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic.

Reuniunea meseriașilor români, Reuniunea meseriașilor germani, a tinerilor meseriași, a țăranilor și muncitorilor, a agricultorilor, a tinerilor comercianți și a cărciumarilor.

Uzina electrică de gaz metan, Canalizare și pavaj în partea interioară a orașului.

Spital de stat. Dispensar de stat, Dispensarul Casei de Asigurări Sociale.

Soc. femeilor române, Soc. femeilor evanghelico-luterane; Azil de bătrâni.

LOCALITĂȚILE DIN JUDEȚUL TÂRNAVA-MARE

Orașe

1. Sighișoara (capitala județului)
2. Mediaș

B) Sate

I. PLASA AGNITA

1. Agnita
2. Aposul
3. Bărghiș
4. Coveș
5. Dealul-Frumos
6. Ghijasa-de-Sus
7. Hendorf
8. Iacobeni
9. Ighișul Vechiu
10. Metișul
11. Movile
12. Netuș
13. Noiștat
14. Pelisor
15. Prostean
16. Retișul
17. Ruja
18. Teline
19. Vârd
20. Vecerd
21. Veseud-Agnita
22. Zlagua

II. PLASA MEDIAȘ

1. Alma
2. Ațel
3. Biertan
4. Brateiu
5. Buzd
6. Copșa-Mică
7. Dărlös
8. Dupușul
9. Ighișul-Nou
10. Moșna
11. Moteșul
12. Nemșa
13. Richișul
14. Șaroșul
15. Șoala
16. Vorumloc

III. PLASA RUPEA

1. Agostin
2. Beia
3. Bogata-Olteană
4. Bunești
5. Cața
6. Crihalma
7. Cuculata
8. Dacia
9. Dăișoara
10. Dopca
11. Drăușeni
12. Fântâna

13. Fișer
14. Grânari
15. Hoghiz
16. Homorod
17. Jibert
18. Lupșa
19. Mateiaș
20. Mercheașa
21. Palos
22. Racășul-de-Jos
23. Roadăș
24. Rupea
25. Ticușul-Nou
26. Ungra
27. Viscri

IV. PLASA SIGHIȘOARA

1. Albesti
2. Apold
3. Archita
4. Beșa
5. Boiu
6. Copșa-Mare
7. Cloașterf
8. Criș
9. Criș
10. Daia
11. Daneș
12. Felța
13. Hetiur
14. Jacul
15. Laslea

16. Mălâncrav
17. Meșendorf
18. Mihai Viteazul
19. Noul Săsesc
20. Roandola
21. Saschiz
22. Seleușul
23. Șaeș
24. Șapartoc
25. Șoarș
26. Topa
27. Valchid
28. Vânători
29. Vulcan

V. PLASA ȘEICA-MARE

1. Agârbișiu
2. Axente-Sever
3. Boarta
4. Buia
5. Calvasăr
6. Mighindoala
7. Mihăileni
8. Moardăș
9. Petiș
10. Răvășel
11. Stenea
12. Șalcău
13. Șeica-Mare
14. Șeica-Mică
15. Veșeud

NOTĂ. O parte din fotografiile cuprinse în planșa hors-texte a acestui județ, sunt datorate D-lui Gh. Cernea, Sighișoara.

SIGILIUL LUI VLAD DRACUL

JUDEȚUL TÂRNAVA-MICĂ

Stema. Scut despiciat. În primul cartier, roșu, un grifon de aur, ridicat pe labele dinapoi, pe o terasă verde, între două fascii de aur și ținând în laba anterioară dreaptă un strugure de aur cu o frunză verde (simbolizează regiunea de podgorii cuprinsă între cele două Târnave); în cartierul al doilea, albastru, o poartă de cetate, arcuită, de argint, cu două turnuri crenelate, și având în intrare stema Moldovei (reprezintă vechea stăpânire a Domnilor Moldovei în ținutul Cetății de Baltă). Este vechea stemă, completată.

GEOGRAFIE

Așezare. Județul T.-M. este așezat în mijlocul Transilvaniei, pe valea cu același nume.

Suprafața: 2.081 km². Este unul dintre cele mai mici județe ale țării.

Infățișarea pământului. Două culmi cu spinarea nedeasă urmează pe dreapta și pe stânga valea largă cu terase a Târnavei-Mici în direcția E-V. Culmea de pe stânga e mai înaltă (peste 500 m), dar mai fragmentată; cea de pe dreapta e mai joasă (peste 400 m), însă mai uniformă. Ca și în cazul Târnavei-Mari, afluenți scurți au despărțit, în curmeziș, numeroase picioare de deal în marginea din spre vale, a culmilor principale, iar alunecările de straturi au dat vâilor secundare aspect de circuri.

Climă și ape. Clima este, în general aspră (media de temperatură a iernii între -4° și -5°) și umedă (peste 600 mm precipitațiuni anual).

Apa cea mai însemnată este Târnava-Mică. Ea taie județul prin mijloc; la N însă, Mureșul face hotarul ținutului spre județul vecin (Mureș); iar la S Târnava-Mare după ce taie câteva prelungiri ale județului spre S' curge mai departe pe teritoriul acestuia și se întâlnește, tot în cuprinsul lui, cu Târnava-Mică.

Vegetație. Pădurea de fag s'a păstrat în masive mai întinse numai pe culmea înaltă dintre Târnave; la N despădurirea a fost aproape totală. N'au mai rămas decât foarte puține pălcuri de fagi, în E (pe dealurile mai înalte) și ceva mai numeroase, de stejari. Aici pădurile sunt asociate cu vegetația de stepă (ierburi înalte).

Bogații minerale. Partea de mijloc a județului e cunoscută prin exploatarea gazului metan (Basna, Șaroș, Nadeș). De altfel întreg ținutul face parte din zona acestui combustibil.

ISTORIE

Vechime și dezvoltare istorică. Județul T.-M. face parte dintre cele dintâi județe ale Ardealului. Este amintit pentru prima oară în documente la 1217 și apoi la 1291.

Ștefan cel Mare și urmașii lui până la Ștefan Lăcustă au stăpânit în acest județ Cetatea de Baltă, de care depindeau opt sate: Diciosânmărtin, Cuștelnic, Craifalău (Crăești), Sălcud, Petrisat și Zagăr. Ștefan cel Mare primise ca dar de la Regele Vladislav și dealul cu vii din satul Velț.

Capitala sa, Blajul, a fost, începând de la 1737, când vlădica Ioan Inochentie Micu a mutat într-ânsa reședința episcopiei de Alba-Iulia și Făgăraș, cetatea culturală de rezistență a românismului.

Monumente istorice. Castelul Mitropolitan greco-catolic din Blaj, zidit în secolul XVI, fostă reședință a lui Mihail Apaffy, principele Transilvaniei.

Biserica reformată din comuna Gogan-Varolea, construită la 1320.

Biserica evanghelică-luterană din comuna Bazna, zidită în secolul XVI.

Castelul Domeniului romano-catolic din Iernut, fostă reședință a Principelui Ardealului, George Rakoczi.

Biserica evanghelică-luterană din comuna Proștea-Mare, zidită în anul 1575.

Piatra Libertății ridicată pe Câmpia Libertății, pe locul unde Simion Bărnuțiu și-a rostit la 1848 profeticele sale cuvinte, înconjurată și azi de o adâncă pietate populară.

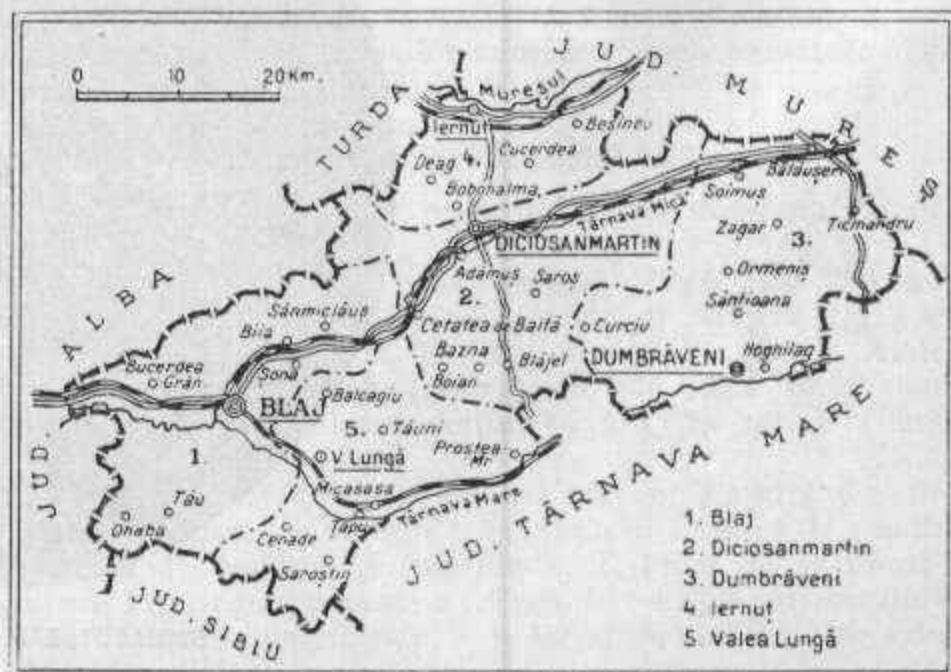
Cetatea-de-Baltă. Se află aci un mare castel senioral cu ornamente din sec. XVIII, cu o bibliotecă bogată, răvășită în 1918 de țărani răsculați. Din vremea stăpânirii acestor locuri de către voievozii Moldovei, n'a mai rămas nimic. Se poate vedea doar locul unde se înălța castelul lui Ștefan cel Mare, Petru Rareș și al urmașilor lor.

POPULAȚIE

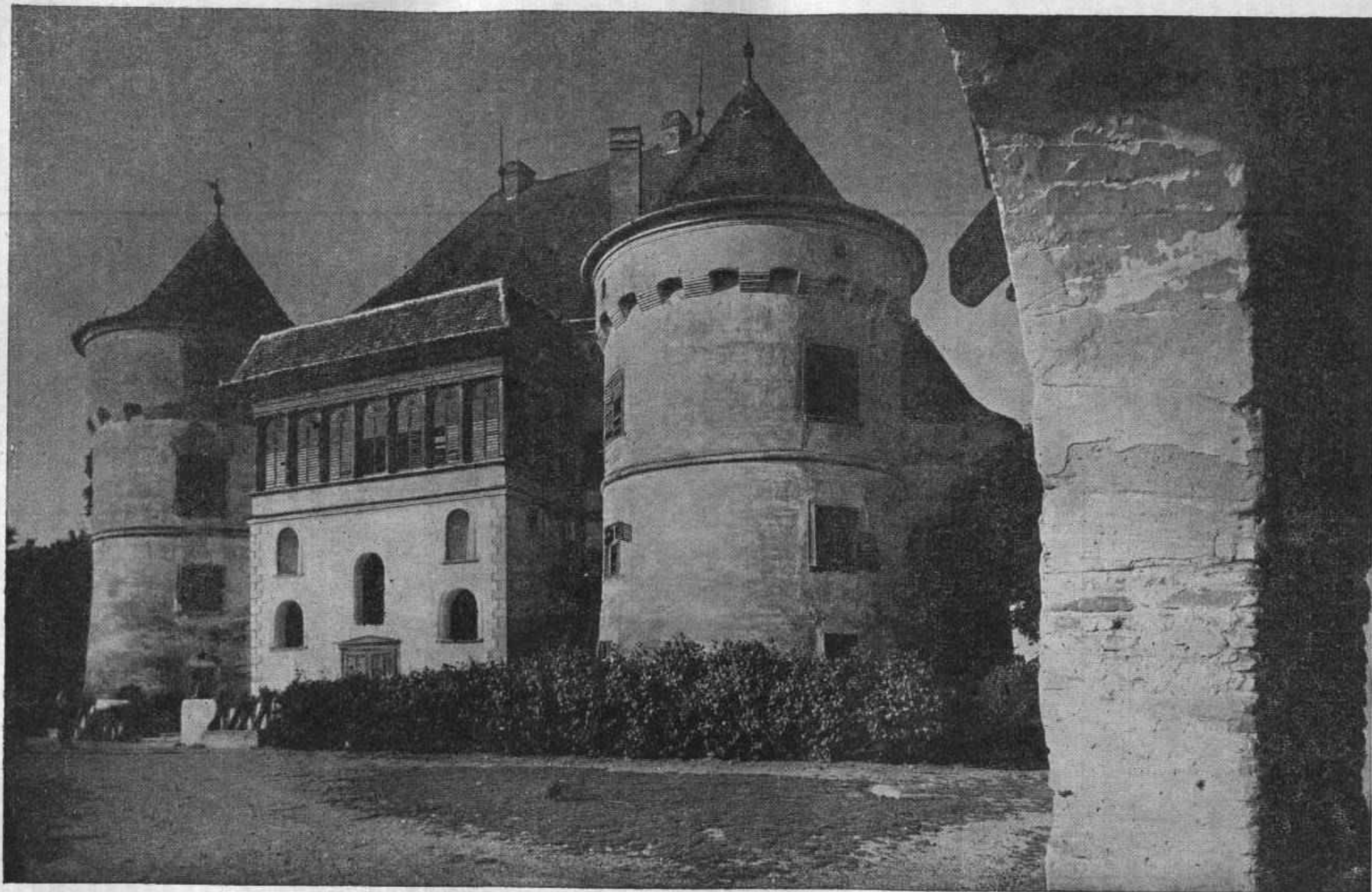
Starea populației. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, județul T.-M. numără 148.340 locuitori. Populația județului este repartizată astfel:

a) Pe orașe și plăși, după sex

Unități administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbați	Femei
Total județ	148.340	72.981	75.359
Total urban	14.898	7.225	7.673
1. Orașul Blaj	4.716	2.365	2.351
2. Orașul Diciosânmărtin	6.355	3.046	3.309
3. Orașul Dumbrăveni	3.827	1.816	2.013
Total rural	133.442	65.756	67.686
1. Plasa Blaj	44.769	22.198	22.571
2. Plasa Diciosânmărtin	42.061	20.620	21.441
3. Plasa Dumbrăveni	26.872	13.202	13.670
4. Plasa Iernut	19.740	9.736	10.004

CETATEA-DE-BALTĂ
Din « România », revista O.N.T.

Foto arh. Petiș

b) Pe grupe de vârstă

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele . . .	148.340	30—49 ani	33.795
0—9 ani	42.339	50—69 ani	18.441
10—29 ani	48.445	70 ani și peste	4.952
		Vârstă nedecarată . . .	368

Mișcarea populației. Datele fundamentale ale mișcării populației în jud. T.-M., conform cifrelor publicate în Buletinul Demografic al României în perioada 1931—1936, sunt următoarele:

Anul	Cifra probabilă a populației județului la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proporții la 1.000 locuitori		
		Născuți vii	Morți	Excedent natural	Născuți vii	Morți	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 medie anuală	—	4.916	3.015	1.901	32,1	19,7	12,4
1931	149.367	4.966	2.913	2.053	33,2	19,5	13,7
1932	151.409	5.258	3.031	2.207	34,7	20,2	14,5
1933	153.529	4.924	2.998	1.926	32,1	19,5	12,6
1934	155.346	4.706	3.071	1.635	30,3	19,8	10,5
1935	156.607	4.724	3.040	1.684	30,2	19,4	10,8
1936	158.714	4.867	2.850	2.017	30,7	18,0	12,7

La data de 1 Iulie 1937 cifra probabilă a populației județului a fost de 160.597 locuitori. Față de populația numărată la recensământul din 1930 și anume 148.340 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 12.257 locuitori în timp de șase ani și jumătate, ceea ce corespunde unei creșteri de 8,3%.

INFĂȚIȘARE SOCIALĂ

Județul Târnava-Mică cu formele lui de relief deluroase cu pante domoale și lunci largi străbătute de văi, și cu zonele de vegetație naturală sau cultivată de om, cu solul bogat în materii hrănitoare, a determinat tipul și evoluția așezărilor rurale de peste întreg cuprinsul lui. Tipul satului românesc este cel îngrămadit, caracteristic regiunilor cu agricultură evoluată. Casele sunt clădite în lungul aceleiași uliți, iar direcția străzii este determinată de pantele reliefului. Tipul acesta de sat din cuprinsul Tarnavelor, înfățișează și el mai multe variante, datorite naționalităților care-l locuiesc, și vetrei pe care s'a putut așeza. Satele din lungul Tarnavelor sunt așezate în luncă, ori la contactul acestei unități morfologice cu dealul din față.

Aici pământul e bun, prielnic agriculturii și fânăului, dealul apropiat favorizează cultivarea viței de vie și a pomilor roditori, iar apa necesară omului și animalelor, când nu o utilizează pe cea din râu, se află la o mică adâncime în sol. Aceste condiții au determinat îndesirea satului în tot lungul râului, creându-le o bună stare materială înfloritoare.

Cele câteva sate săsești și ungurești prezintă unele nuanțe deosebite de cele românești. Satul săsesc trădează peste tot evoluția spre faza compactă. Casele sunt mari și arătoase, ridicate din ziduri masive, vădind bună starea economică și materială înfloritoare, iar rânduiala gospodăriilor e vrednică de văzut. Satele ungurești așezate în partea Nordică și Sud-Estică a județului, în orânduirea clădirilor, zidirea casei, a grajdului cu șură, în împrejmuirea intravilanului, și în cioplirea stâlpilor dela poartă și ușa de intrare, vădesc influențe venite dinspre Secuime.

Satele care s'au așezat pe coastele de dealuri din preajmă, ori mai îndepărtate de zona luncilor, au căutat mai ales «fața» însoțită. Casele sunt grupate pe creste ori uneori pe deal, resfirate ori în formă de amfiteatru, străjuite de biserica așezată la mijloc ori la o parte a satului dominând toate gospodăriile, de unde veghează ca o stea călăuzitoare asupra întregii vieți spirituale a locuitorilor. În regiunile mai departate de albia apelor mari ori pe văile afluate se-

cundare, întinderea satului a urmat cursul acestor șuvițe de apă. Valea însăși alcătuește strada principală, casele și gospodăriile fiind așezate pe amândouă țărmurile în dreapta și în stânga apei.

O regiune interesantă a județului, atât sub aspectul vieții materiale, cât și a manifestărilor sufletești, este așa numita vale a Săcașului, alcătuită din o grupă de sate întinse în lungul acestei ape. Săcășenii sunt oameni frumoși, plini de sănătate, păstrători ai tradițiilor și datinilor bătrânești, primitivi de oaspeți, harnici lucrători ai țarinei, plin de veselie la cântece și horă. «Țara Săcașului», cum o numesc chiar locuitorii ei «Săcășenii», așezată departe de linia marilor artere de comunicație, ferită de influențele nefaste ale modernismului orășenesc, și-a păstrat atâtea din foloasele arhaice și patriarhale de viață dusă fără mari sgușduri în mijlocul firii. Dragostea Săcășenilor de pământul strămoșesc, și de aleasa inimii, o vădesc cântecele și horele lor. O colecție bătrână de poezii, produse ale sufletului popular, adunate la 1837, e plină de nestemate de acest fel. Iată cântecul flăcăului care slăvește viața dela țară cu bogăția ei:

Dragu-mi câmpul cu flori
Și lelea cu cingători;
Dragu-mi câmpul cu ceață
Și lelea cu cârpă creață.
Sau
Orășean cu peana mare
Dar de stog la șură n'are
Săteanu cu peana mică
Stog la șură își ridică.

Un alt grup de populație de pe teritoriul județului, cu trecut istoric încă nelămurit până azi, sunt Scheii din Cergăul-Mic. Cercetările filologilor și istoricilor n'au putut desvelii pe deplin originea lor. Scheii de azi — după unii învățați — sunt bogomili refugiați în Ardeal prin secolele XII—XIII, de peste Dunăre, alții susțin că ar fi prizonieri Bulgari luați în timpul expediției regelui Ungariei, Ștefan V, care la 1261 și 1266 a pătruns cu armatele lui — între cari se aflau mulți nobili ardeleni — până departe în preajma Vidinului și Plevnei.

Originea bulgărească a acestui fragment de neam o vădește și faptul, că satul Cergăul-Mic, încă din secolul XIV, poartă numirea de «bulgăresc». Vechile lor cărți de rugăciuni «canționalele» păstrează până azi texte arhaice care aparțin «unora din cele mai interesante monumente slave».

Scheii din Cergăul-Mic sunt azi complet romanizați, doar câte un bătrân dacă mai cunoaște câteva fraze din vechile cântări ale liturghiei pe care le rostesc într-o limbă neînțeleasă. Vechia credință bogomilică au înlocuit-o cu învățătura luterană. Azi aparțin bisericii săsești din Sibiu. Populații de peste Dunăre, în veacul XIII, s'au așezat și în Cergăul-Mare, alcătuind o colonie mai puternică decât cea din Cergăul-Mic. Această comună de mai sus, aparținând domeniului Mitropoliei Blajului, Scheii din ea s'au romanizat cu totul în a doua jumătate a veacului XIX.

Obiceiurile Scheilor, legate de diferitele sărbători ale anului ori de momentele solemne mari din viața omului, sunt în mare parte identice cu a Românilor din jur. Un obicei nesemnălat nicăiri în județ, este cel al «boului ferecat» împodobit la 24 Iunie (Sânzâiene), și purtat în cântece și veselie pela curțile oamenilor din sat. Multe din datinele vechi și din această localitate, sunt pe cale de dispariție.

Modul de clădire a caselor din satele județului variază mult, fiind determinat de prezența uneia ori alteia din materialul de zidit, de bunătatea pământului, ori de influențele germane sau ungurești.

Pereții caselor românești — când nu sunt zidite din cărămidă — se ridică din grinzi și nuele, cari apoi se bulgăresc cu argilă frământată în paie și pleavă. Acoperișul clădirilor mai vechi era făcut din paie, azi ele sunt înlocuite tot mai mult prin țiglă. Casele ungurești și în deosebi cele săsești, sunt clădite trainic din piatră și cărămidă, având camere mai largi și spațioase și acoperișul de țiglă, vădind bunăstarea populației și urmele unui trecut de clase privilegiate.

Orașele județului, Diciosânmartinul și Dumbrăveni, sunt creațiuni străine, populate în majoritate, până azi, cu Unguri și Germani.

Dicioșanmărtinul este alcătuire ungurească, a cărui dezvoltare este legată de faptul că acest târgușor a fost înainte de războiu multă vreme capitala județului, numărul elementului unguresc crescând astfel an de an. Dumbrăvenii își datorează existența de centru comercial și târg, căutat, elementului armean colonizat aici din Moldova, în veacul XVII de către principele ardelean Mihail Apafi, care a înzestrat pe noui veniți cu însemnate privilegii materiale și scutiri de biruri. Grație politicii Statului unguresc purtată față de Armeni, în a doua jumătate a veacului XIX, s'au maghiarizat cu totul.

Blajul, capitala județului este singurul centru urban de creațiune curat românească. Ctitorul și întemeietorul lui este Episcopul Inocențiu Micu Clain, care la 1737, schimbând domeniul dela Gherla și Făgăraș cu cel al Blajului își muta reședința din cetatea descălecătorului legendar Negru Vodă, în castelul părăsit dela îmbinarea Târnavelor, vechiul loc de popas de vânatoare și petreceri pe timpul de vară, al principelui Mihail Apafi II. Episcopul Românilor ajunge astfel stăpânul acestui sat modest de iobagi unguri. Mucenicul ierarh și-a dat seama de marele rol pe care-l are biserica și școala în viața neamului său. După multă chibzuială, adună la 1738 un mare sobor de protopopi și preoți în castelul lui de reședință, și hotărăște — contribuind cler și popor — ridicarea unei catedrale, înființarea unei mănăstiri călugărești pentru promovarea vieții spirituale a neamului și deschiderea de școli ca și fii iobagilor din Ardeal să se poată bucura de darurile învățaturii. Gândurile nu și le-a putut realiza în tocmă, dușmănia și ura de moarte ce i-au purtat-o clasele privilegiate a izbucnit prin amenințări și acuzații nedrepte, atunci când glasul de apostol al episcopului cerea în dieta țării drepturi și privilegii și pentru fii obiditului său neam. Negăsind ascultare pleacă la Viena și la Roma cerând curții împărătești, prin atâtea memorii, recunoașterea drepturilor acordate neamului său prin diplomele leopoldine. Moartea i-a închis ochii pe pământ străin în cetatea eternă și osemintele celui ce n'a cunoscut odihnă în tot cursul anilor de sbucium, zac până astăzi departe de glia străbună a Ardealului, pentru care și-a jertfit supremul bun, viața.

Inceputurile Blajului românesc făcute de Inocențiu Micu Clain au fost continuate cu tot atâtea râvnă de ceilalți urmași ai săi în scaunul episcopesc. Petru Pavel Aron deschide întâile școli românești pentru neamul său din Ardeal, în toamna anului 1754, care vor deveni Mecca românismului vreme de aproape două veacuri. Sufletul episcopului cu viață de sfânt, cunoscând că Românii mai toți sunt însetoși și flămânzi de hrana cea sufletească pentru aceea tuturor fiilor noștri, oricare vor cere, trebuie după putință să li se frângă sfânta pâine și a-i cuprinde la învățătură... am socotit acum, cum aceste însemnate turme să se deschidă fântânile darurilor ».

Ctitorii Blajului nu s'au mulțumit să dea acestui târgușor numai o înfloritoare viață spirituală și cărturărească, ei au căutat să așeze aici un însemnat număr de meseriași, industriași și negustori români, ajutându-i cu banul și

fapta, la înjghebarea primelor întreprinderi. Negustorii Macedoneni au fost chemați aici unde au alcătuit până târziu așa zisa clasă socială a « Grecilor » Blajului.

Caracterul românesc de târg comercial și industrial și l-a păstrat Blajul până în a doua jumătate a veacului XIX, când au început a se așeza și aici, tot mai numeroase elemente străine, unguri și evrei, cari protejați și apărați de Stat au distrus vechile începuturi de viață economică românească.

Populația județului o alcătuiește în majoritate absolută elementul țărănesc. Locuitorii populează 133 sate, alcătuind 31.174 gospodării.

Terenurile agricole cele mai prielnice se află așezate în

lungul văilor și pe coastele cu pante domoale ale dealurilor. Pământul e bine lucrat, populația în multe părți întrebuințează ogorul negru, arăturile pentru spicoasele de toamnă se fac de câte trei ori, materiile hrănitoare din sol sunt îmbogățite cu ajutorul gunoierului natural, fără să fie necunoscute nici îngrășămintele chimice. Plantele cultivate pe suprafețe mai întinse sunt spicoasele, apoi plantele textile de nutreț și industriale.

Dealurile Târnavelor sunt plantate cu vițe de vie alcătuind o regiune de întinse podgorii în centrul Ardealului cu o producție calitativă foarte căutată.

O altă ocupație de căpetenie este creșterea animalelor domestice. această îndeletnicire a fost ușurată de pantele dealurilor unde nu se face agricultura, dar care au o bogată pășune alcătuită din graminee și papilionacee, plante cu multe substanțe nutritive, apoi de clima blândă, fără prea mari variațiuni de temperatură dela un anotimp la altul. Vitele cornute alcătuiesc bogăția principală a animalelor domestice. Până pe la 1890, s'au cultivat umai vitele de rasa podolică, care a dat animale bune de muncă, dar cu o slabă producție de carne și lapte. De atunci sau introdus rasele Bern, și Siementhal, căutate mai ales la export. Intre ani-

malele de casă crescute în număr mare este porcul, cu soiul cel mai cunoscut și răspândit în întregul Ardealul, numit de Basna. Originea lui este tocmai în comuna județului cu acest nume.

Populația statornică a județului la 1930 înregistra cifra de 148.340, cu un număr de 1939, întreprinderi comerciale. Proporția de 13% pe suta de locuitori vădește caracterul agricol al județului. Centrul industrial cel mai important este Dicio-Sân-Mărtinul. Industria lui a progresat mai ales după războiu, de pe urma condițiilor avantajoase de procurare a materiilor prime și mai ales prin faptul că zăcămintele de gaz metan, minunată forță motrice și calorică, se aflau tocmai în preajma acestui centru. Principalul ram de industrie mare este a carbidului și a cianamiei, unica în felul ei în toată țara, care pe lângă satisfacerea nevoilor consumului intern exportă anual mari cantități peste granițe. Fabricile, ca și diferitele ramuri de industrie mică, împreună cu negoțul județului, sunt în mâinile străinilor.

Portul țărănesc pe teritoriul județului e același ca pretutindeni în satele podișului Ardealului. Nuanțe caracteristice nu prezintă nici cel bărbătesc nici cel femeiesc. Vremurile

TINERI DIN CORNEȘTI

de după război cu modernismul lor au produs mari schimbări în portul satelor. În locul pânzei și pânzei țesute de femeie s'a introdus stofa adusă de moda orașului, iia, șorțul și cătrînța românească au fost înlocuite de rochiile lucrate de fabrică. Acelaș lucru s'a întâmplat și cu multe din obiectele casnice lucrate în timpul lung al iernii de bărbat sau de femei. Ele au fost schimbate pe mărfuri noi cumpărate dela orașe, lucrate de fabrică în serie, fără nimic specific românesc în modelele și felul lor de execuție. Portul satelor românești este influențat de cel al Săcuilor din părțile superioare ale isvoarelor Târnavelor, iar cel săsesc e comun cu cel a ținuturilor compacte săsești din Ardeal.

Județul Târnava-Mică a dat neamului o seamă de bărbați aleși risipiți peste tot pământul Ardealului. Mintea cea mai strălucită care a răsărit din mijlocul neamului nostru din acest județ a fost Timoteiu Cipariu. Feciorul cantorului din Pănade, la vârsta de 6 ani a învățat singur să cetească. Cu sufletul învăpăiat de dorul de învățătură s'a îndreptat spre școlile Blajului, unde a uimit pe dascăli și pe colegii lui, cu memoria-i fenomenală și multiplele cunoștințe câștigate în scurt timp. La vârsta de 16 ani cunoștea pe Horațiu de-a rostul, iar la 18, Iliada și Odisseea îi erau în degetul cel mic. Tânăr profesor la școlile din Blaj, ia parte activă la marile evenimente dela 1848, prezidând memorabila adunare dela 3/15 Mai, unde 40.000 de Români s'au rostit liberi, scuturând lanțurile robiei milenare.

Activitatea filologică, istorică, ziaristică și naționalistă desfășurată de Cipariu vreme de aproape o jumătate de veac, nu poate fi cuprinsă în câteva rânduri. El este părintele filologiei ardeleni, el a pus bazele începuturilor unui muzeu de arheologie, preistorie și numismatică la Blaj. Activitatea lui vastă până azi stă mărturie, grăind despre multiplele preocupări ale acestui geniu, pe care județul Târnava-Mică l-a dat neamului întreg în veacul XIX.

Așezămintele cele mai vechi de cultură pe teritoriul județului le are Blajul. Castelul Vlădicesc, școlile ridicate cu osârdia și jertfa marilor ardeleni, Mănăstirea Sf. Treimi, adăpost al celor trei luceferi ai Școalei ardeleni, Șincai, Clein și Maior, bibliotecile bogate începuturile de muzeu, istoric și etnografic, vechia tipografie, de sub teascu căreia au ieșit primele tipărituri românești din Ardeal, încă de pe la sfârșitul veacului XVIII, sunt atâtea mărturii care glăsuiesc cercetătorului, vestind trecutul de glorie a acestui orașel.

Populația județului după război a trecut prin mari prefaceri sociale. Până la 1918 Români erau mici proprietari, atâtea din satele județului înregistrau familii lipsite de pământ, care erau silite să-și asigure hrana zilnică, muncind pe moșia marelui proprietar. Totuși, hărnicia țaranului, ajutată de sfatul și de inițiativa conducătorilor români cari l-au îndemnat și povățuit să strângă ban lângă ban, a reușit să cumpere mari proprietăți din mâinile nobililor unguri. Români «flămânzi după pământ» — cum erau caracterizați de sociologii și economiștii unguri — au reușit în cei zece ani de dinainte de război să cumpere pe teritoriul județului 49 moșii de peste 50 jugăre în valoare de 3.254.623 coroane.

Sub acest raport Târnava-Mică ocupă un loc de frunte în județele din Ardeal, iar care românii au acaparat cele mai întinse moșii din mâinile nemeșilor unguri. Faptul a dat de gândit conducătorilor Ungariei din acel timp. Oamenii de știință, în studiile și publicațiile lor și în congresele sociologice, atrăgeau atenția bărbatilor de Stat, asupra pericolului etnic pe care-l prezintă pentru unguri, înstrăinarea atâtor latifundii, cari prin economie și sânguință ajung în mâinile românilor. Glasul lor răsună peste țară vestind celor chemați: «să nu uităm că pe acest teritoriu întins (Ardealul) sunt așezate între români multe insule mici locuite de maghiari, cari nu numai că sunt în continuu pericicol, dar pe ei românii îi și desnaționalizează».

Statul, ca să decompleteze rândurile românilor gata de luptă, a căutat să fortifice prin toate mijloacele, viața economică ungurească și săsească peste tot cuprinsul județului. Administrația, școala, fabricile și băncile le-au stat la îndemână. Așa s'a ajuns ca întreaga viață industrială și comercială să fie acaparată de străini, românii neputând pătrunde decât la periferia orașelor. Iar aici erau numai tolerați. De îndată ce-și înjghebau o modestă întreprindere comercială ori industrială, autoritățile le puneau în cale piedici de ne-

trecut, iar boicotul străinilor irosea și ce brumă de capital românesc încerca să reziste acestei ofensive.

Cu toate opreliștile și măsurile de inchiziție, ici, colo începea să mijească câte un sâmbure de viață economică românească și pe la orașe.

Conducătorii statului în repetate rânduri și-au manifestat teama ca nu cumva Români să înceapă ofensiva asupra orașelor, căci atunci soarta Ungurilor din Ardeal este pecetluită; nimicirea lor. Aspectul unguresc al orașelor spun ei, «este un fenomen temporar, care va ține numai până atunci, până când conducătorii valachilor, nu vor începe lupta și în orașe cu aceeaș măsură care au făcut-o acuma în sate».

După război, lucrurile s'au schimbat în o mare măsură.

Reforma agrară a pus pe țăran în stăpânirea pământului, agricultura tinde să devină intensivă și rațională, locul plantelor cultivate din bătrâni, îl i-au acuma cele industriale și textile, animalele de casă se cultivă rațional și soiuri alese, căutate în deosebi la export. Dacă în viața economică a satului se observă însemnate ameliorări, în schimb orașele până azi sunt în mâinile străinilor. Industria mică românească e deodată recentă. Până la 1872 au fost în vigoare așa numitele bresle, adevărate fortărețe economice pentru apărarea unor interese străine, cu totul zăvărte elementului românesc. E adevărat că prin desființarea breslelor s'a deschis drum și elementului românesc spre orașe, însă lipsa de capital, concurența, boicotul și mai ales opreliștile puse de stat ne-au ținut atâtea vreme departe de viața economică a centrelor urbane.

Începuturile făcute pentru crearea unei puternice organizații de meseriași și industriași români în toate centrele orașenești nu s'a putut realiza în chipul cel mai mulțumitor pentru noi până acuma. Realizarea acestui deziderat atârână de o serie întreagă de factori, și mai ales de timp și de atitudine a Statului față de aceste mari probleme. Până când nu vom transforma orașele în adevărate focare de viață materială și spirituală românească, cu greu ne vom apăra satele de toate consecințele nefaste ale acestor organisme create artificial, în mijlocul masei etnice românești.

ș. m.

ECONOMIE

Județul T.-M. are un caracter economic complex. Bogat în culturi de cereale, fructe, sfeclă și cânepă, cu turme bogate, cu vestitele vinuri de pe Târnava-Mică (Sântămărie, Crăești, Jidveiu), din care o bună parte este destinată exportului, el are, grație captațiunilor de gaz metan, și o puternică industrie.

Agricultură. Județul ocupă o suprafață totală de 208.100 ha. Suprafața arabilă este de 102.798 ha, adică 49,39% din suprafața județului și 0,35% din suprafața totală a țării.

Din suprafața arabilă a județului, marea proprietate deține 3.067 ha, adică 2,98%, iar mica proprietate 99.731 ha, adică 97,02%.

Din totalul suprafeței arabile, cerealele ocupă 76.629 ha, astfel repartizate:

Porumbul ocupă 41.817 ha, cu o producție de 631.436 chint. (prod. medie la ha 15,1 chint.), în valoare de 148 mil. lei.

Grâul ocupă 26.925 ha, cu o producție de 376.959 chint. (prod. medie la ha 14,0 chint.), în valoare de 149 mil. lei.

Ovăzul ocupă 4.897 ha, cu o producție de 58.327 chint. (prod. medie la ha 11,9 chint.), în valoare de 17 mil. lei.

Orzul ocupă 2.506 ha, cu o producție de 30.719 chint. (prod. medie la ha 12,3 chint.), în val. de 8 mil. lei.

Secara ocupă 480 ha, măturile 4 ha.

Fânețele cultivate și alte culturi furajere ocupă 11.274 ha. Din această suprafață trifoiul ocupă 4.628 ha, cu o producție de 212.425 chint. fân (media la ha 45,9 chint.), în valoare de 29 mil. lei și 2.500 chint. sămânță (media la ha 0,5 chint.). **Lucerna** ocupă 1.281 ha, cu o producție de 62.512 chint. fân (media la ha 48,7 chint.), în valoare de 8 milioane lei și 400 chint. sămânță (media la ha 0,3 chint.).

Plantele alimentare ocupă 2.638 ha. Din această suprafață cartofii ocupă 1.311 ha, cu o producție de 154.960 chint. (media la ha 118,1 chint.), în valoare de 19 mil. lei.

Varza ocupă 306 ha, cu o producție de 25.918 chint. (media la ha 84,6 chint.), în valoare de 6 mil. lei. **Mazărea**

TÂRNAVA-MICĂ

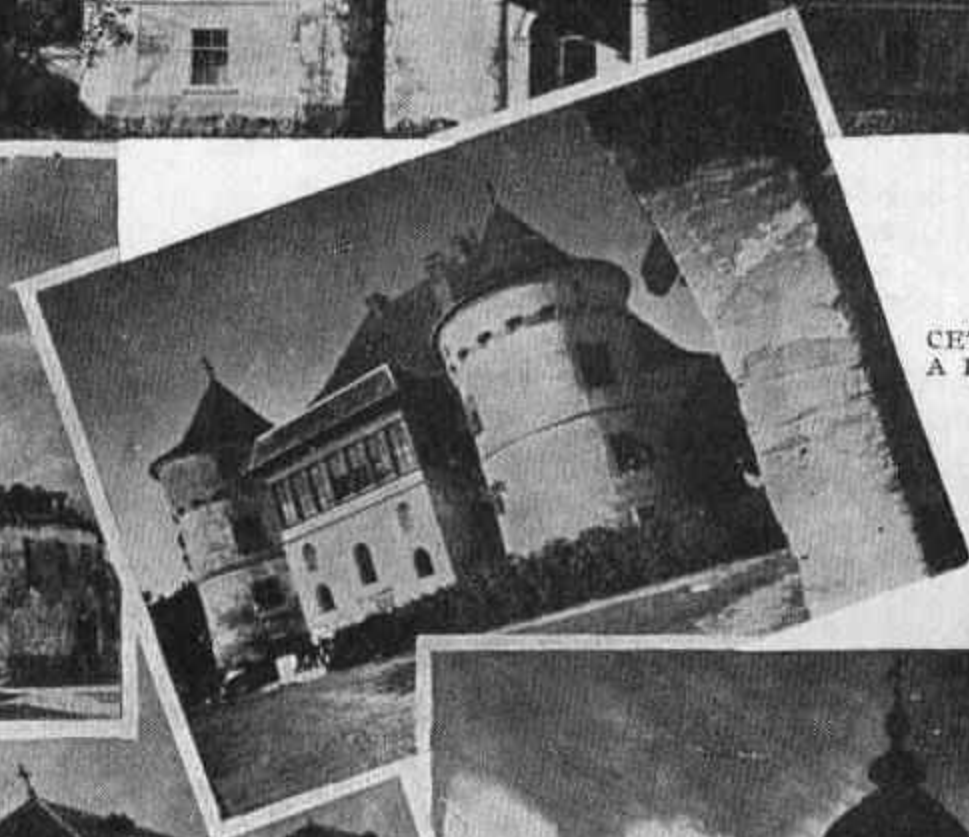
BLAJ
PALATUL METROPOLITAN

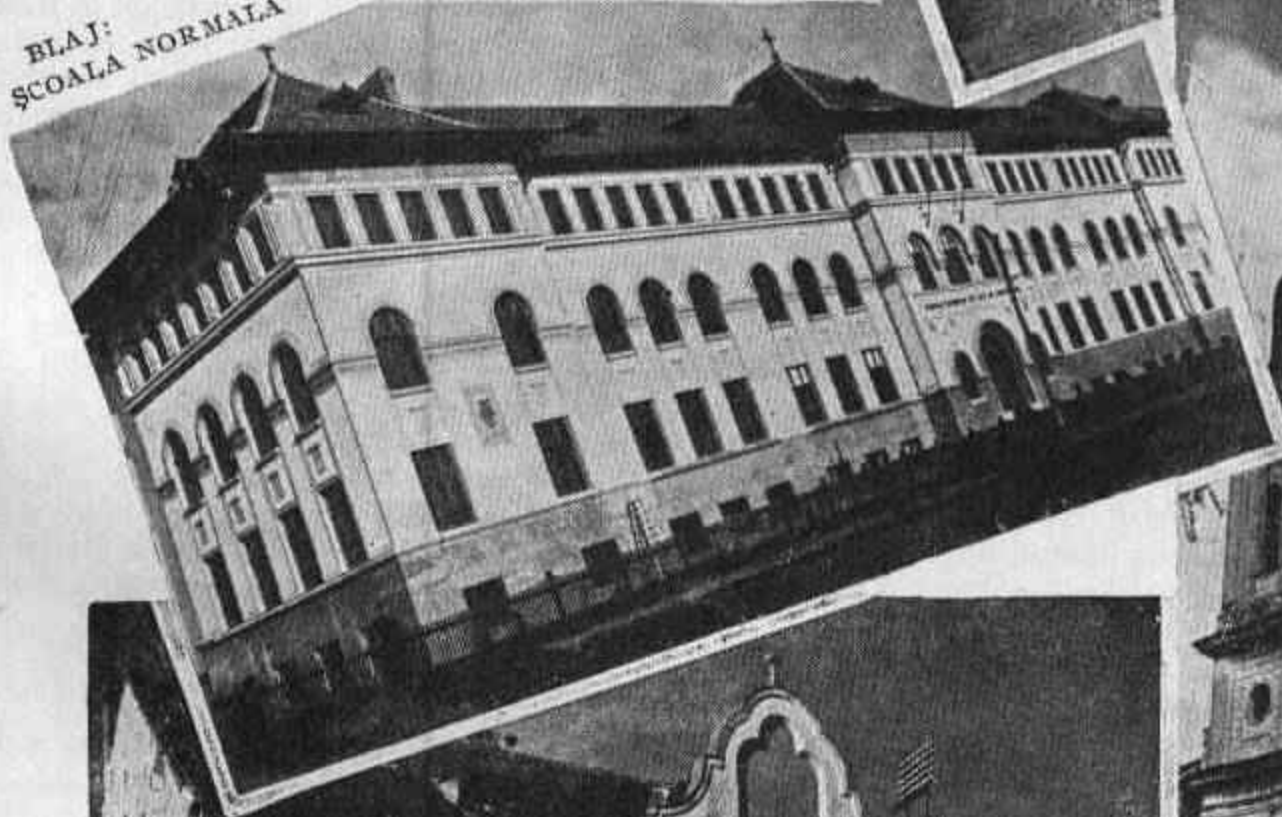
BISERICA SĂSEASCĂ

CETATEA DE BALTĂ
A LUI PETRU RAREȘ

BLAJ:
ȘCOALA NORMALĂ

BLAJ: MITROPOLIA

BLAJ: BIBLIOTECA

ocupă 201 ha, cu o producție de 2.788 chint. (media la ha, 13,9 chint.), în valoare de peste 1 milion lei.

Cartofii printre porumb dau o producție de 56.583 chint., în valoare de 7 mil. lei. *Fasolea printre porumb* dă o producție de 21.809 chint., în valoare de 8 mil. lei. *Dovlecii printre porumb* dau o producție de 263.196 chint., în valoare de 13 mil. lei.

Plantele industriale ocupă 1.580 ha. Din această suprafață *cânepa* ocupă 887 ha, cu o producție de 5.854 chint. fuior (media la ha 6,5 chint.), în valoare de 20 mil. lei și 887 chint. sâmbânță (media la ha 1,0 chint.). *Sfecla de zahăr* ocupă 503 ha, cu o producție de 84.403 chint. (media la ha 167,7 chint.), în valoare de 5 mil. lei.

Caracteristică. În privința producției la hectar a mazărei județul T.-M. este în fruntea județelor țării. Ocupă locul al doilea la producția la hectar a grâului și trifoiului.

Vegetație și culturi diverse. Din suprafața totală a județului (208.100 ha), ogoarele sterpe ocupă 10.677 ha.

Fânețele naturale ocupă 21.173 ha, cu o producție de 675.418 chint. (prod. medie la ha 31,9 chint.), în valoare de 74 mil. lei.

Pășunile ocupă 27.376 ha.

Pădurile ocupă 28.860 ha.

Livezile de pruni ocupă 657 ha.

Alți pomi fructiferi ocupă 918 ha.

Vița de vie ocupă 3.713 ha (din care viile pe rod 3.025 ha), cu o producție de 130.298 hl (prod. medie la ha 43,0 hl), în valoare de 65 mil. lei.

Creșterea animalelor. În jud. T.-M. se găseau în anul 1935: cai 5.652, boi 38.995, bivoli 6.107, oi 96.522, capre 950, porci 23.880, stupi sistematice 2.863 și stupi primitivi 2.929.

Industria. 16 mori sistematice (3 la Mica, 2 la Dumbrăveni și câte una la: Diciosânmărtin, Iernut, Jidveiu, Adămuș, Dâmbău, Sâncel, Petrisat, Gogan-Varolea, Căpâlna-de-Sus, Ogra, și Zagăr), 3 fabrici de spirt (Blaj, Suplac și Bachnea), 6 lăptării mari (3 la Idrifaia și câte una la: Bichiș, Vaidacuta și Filitelnic), 2 întreprinderi de împletituri de trestie (Iernut), 1 fabrică de îngrășăminte și produse chimice (Diciosânmărtin), 1 turnătorie de fier (Diciosânmărtin), 2 tipografii (Blaj și Diciosânmărtin), 1 fabrică de talpă (Dumbrăveni), 15 fabrici de cărămizi și țigle (10 la Zagăr, 2 la Diciosânmărtin, și câte una la Blaj, Dumbrăveni și Bazna), 4 fabrici de țigle (2 la Dâmbău și câte una la Cetatea-de-Baltă și Mica), 3 fabrici de sticlă (2 la Diciosânmărtin și 1 la Bozias), 15 sonde de gaz metan (13 la Șaroș și câte una la Bazna și Nadeș). *Cariere:* de argilă la Blaj și Diciosânmărtin; de nisip la Blaj; piatră de râu la Hoghilaș.

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei și peste ¹⁾:

Fabrica de produse chimice și îngrășăminte «Nitrogen» (inv. 246), Fabrica de cărămizi și țigle «Hercules» (soc. 3, inv. 6), Industria ceramică și chimică (soc. 3, inv. 10), Fabrica de sticlă turnată și presată (soc. 18, inv. 16) și Fabrica de sticlă ardeleană, (soc. 66, inv. 101), toate la Diciosânmărtin.

INDUSTRIA *) JUDEȚULUI TÂRNAVA-MICĂ ÎN 1935

Întreprinderile dela 5 H.P., sau 20 lucrători în sus

Industria	Numărul fabricilor		Forța motrice H.P.	Perso-nalul ocupat	Valoarea producției în mii de lei
	Active	Inchise			
Alimentară	2	2	75	11	1.974
Chimică	1	—	32.410	580	98.751
Metalurgică	—	1	150	—	—
Hârtie și Arte					
Grafice	1	—	8	13	878
Pielărie	1	—	36	3	124
Lemnului	1	—	10	4	428
Materiale de construcție	5	—	452	324	11.122
Sticlăria	2	—	283	364	93.086
Total	13	3	33.424	1.299	206.363

*) Nu sunt cuprinse exploatarea miniere, petrolifere, carierele, uzinele de apă și electricitate.

1) Cifrele în paranteză arată capitalul social (soc.) și capitalul investit (inv.) în milioane de lei.

Comerț. Comerț intens cu cereale, vinuri, fructe, animale (sunt vestite târgurile de animale dela Bălăușeri, Bachnea și Iernut) și produsele industriale.

Credit și cooperatie. În cuprinsul județului funcționează 9 bănci (societăți anonime).

Situația lor, conform bilanțurilor încheiate la 31 Decembrie 1934, se prezintă astfel:

A C T I V		P A S I V	
Disponibil	837.695	Fonduri	43.883.246
Plasamente	117.718.729	Angajamente . . .	93.230.752
Imobilizări	4.929.725	Rezultate	23.275
Rezultate	13.651.124		
Total	137.137.273	Total	137.137.273

Cooperative de credit (bănci populare) 31, cu 2.151 membri și cu un capital social vărsat de 3.214.311 lei. Imprumuturi acordate 18.166.757 lei (neconvertite 2.415.499 lei; convertite 6.023.843 lei și reduceri la imprumuturi convertite 9.727.415 lei). Depuneri spre fructificare 4.924.063 lei. Totalul bilanțului 20.933.983 lei.

Cooperative de consum 6, cu 421 membri și cu un capital social vărsat de 384.112 lei. Mărfuri generale în valoare de 42.417 lei. Bilanțul încheiat: 878.816 lei.

Situația cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decembrie 1935.

Finanțe publice. Bugetul județului T.-M. pe exercițiul 1936/937, prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	17.404.357
Venituri ordinare	12.559.212
Venituri extraordinare	775.745
Venituri speciale	4.069.400
Cheltuieli	17.404.357
Cheltuieli ordinare	12.559.212
Cheltuieli extraordinare	775.745
Cheltuieli speciale	4.069.400

Drumuri. Județul este străbătut de o rețea totală de drumuri de 845 km 162 m, repartizată astfel:

Drumuri naționale 80 km 158 m (pietruite în întregime), din cari 77 km 500 m, sunt întreținute de Direcția Generală a Drumurilor, iar 2 km 658 m de comunele urbane.

Drumuri județene 219 km 889 m, din cari Administrația județului întreține o rețea pietruită de 208 km 586 m, iar comunele urbane 6 km 808 m (pavați și pietruți).

Drumuri comunale 545 km 115 m.

Lungimea podurilor este de 4.983,10 m, repartizată astfel: poduri naționale 601,95 m, județene 1.527,75 m și comunale 2.853,40 m.

Prin județ trec 2 drumuri naționale, legând următoarele localități:

1. Sighișoara — Tg.-Mureș

2. Teiuș — Copșa-Mică (Blaj — Copșa-Mică = 31 km)

Cale ferată. Județul este străbătut de o rețea totală de cale ferată de 134 km din care 59 km linii principale simple și 75 km. linii secundare simple

Itinerarii principale. Expres: București — Arad — Decebal (Budapesta — Viena — Paris).

Rapide: București — Arad — Decebal și București — Oradea — Episcopia-Bihorului (Budapesta, Viena, Paris).

Accelerate: București — Oradea — Halmeu (Praga) și București — Arad.

Stații importante: Blaj, Diciosânmărtin.

Poștă, telegraf, telefon. 3 oficii P.T.T. de stat, la Blaj, Diciosânmărtin și Dumbrăveni; 23 oficii autorizate la: Adămuș, Bachnea, Bălăușeri, Bălcăciu, Bazna, Blăjel, Cetatea-de-Baltă, Chendul-Mare, Cipău, Coroi-Sânmărtin.

Gănești, Gogan, Iernut, Jidveiu, Mica, Micăsasa, Nadeș, Ogra, Roșia-de-Secaș, Sânpaul, Șona, Valea-Lungă și Zagăr.

Oficii telefonice la Blaj, Diciosânmărtin, Dumbrăveni, Adămuș, Bachnea, Bălăușeri, Bălcaciu, Bazna, Blăjel, Cetatea-de-Baltă, Chendul-Mare, Cipău, Coroi-Sânmărtin, Gănești, Iernut, Jidveiu, Mica, Micăsasa, Nadeș, Ogra, Sânpaul, Șona, Valea-Lungă și Zagăr.

Stațiuni climatice, balneare, turism. *Bazna*, stațiune balneară bine cunoscută și apreciată încă din secolul al XVIII-lea.

Situată în regiunea de podgorii, în apropierea masivelor de stejar și fag, la 320 m altitudine, are un climat foarte plăcut, aer curat, temperatură constantă.

Ape cloruro-sodice-iodurate, cu o mare cantitate de hidrogen sulfurat. Nămol bituminos.

Indicațiuni: Pentru cura internă: Scrofuloză, boli cronice ale aparatului digestiv, respirator și genito-urinar, exudate pleurale cronice, anemie, tabes, etc. Pentru cura externă: Scrofuloză, reumatism, rachitism, boli de piele, boli nervoase, boli de femei.

6 izvoare, stabilimente balneare, cu băi reci, calde, de nămol, inhalatii, helio și electroterapie, masaj electric.

Din apa de Bazna se prepară sarea de Bazna, cu care se poate face băi în casă.

Hoteluri, vile, restaurante, oficiu P.T.T., farmacie. Gară la Mediaș la 13 km.

Plimbări în plantația de brazi din jurul stabilimentelor balneare, excursii, tenis, popice, etc.

CULTURĂ

Știință de carte. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, populația județului, dela 7 ani în sus, este de 117.382 locuitori, din cari 68,3% sunt știutori de carte. După sex, proporția este de 74,1% bărbați știutori de carte și 62,8% femei știitoare de carte. Repartiția locuitorilor după gradul de instrucție, în procente, este următoarea:

Gradul de instrucție școlară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul știutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extrașcolară	0,3	0,3
2. Primară	59,0	94,7
3. Secundară	28,8	3,7
4. Profesională	6,4	0,7
5. Universitară	4,8	0,5
6. Alte școli superioare	0,7	0,1

Invățământ. Populația școlară a jud. T.-M. (între 5—18 ani) a fost în anul 1934 de 37.873 loc. (2.608 mediu urban 35.265 mediu rural).

Școli superioare: Academia de Teologie greco-catolică în Blaj.

Școli secundare: 2 licee de băieți, 1 liceu de fete, 1 școală normală de băieți, 1 școală normală de fete, 1 liceu comercial de băieți, 1 liceu comercial de fete, 1 gimnaziu mixt, 1 gimnaziu industrial de băieți, 1 gimnaziu industrial de fete, 1 școală medie de agricultură (Iernut) și 1 școală de menaj.

Școli primare 214, din care 202 rurale și 12 urbane (137 școli de Stat și 77 confesionale), cu un număr total de 26.171 elevi (1.707 mediu urban și 24.464 mediu rural) și cu 525 învățători și alt personal didactic (situația din 1934).

Grădini de copii 30, din care 25 rurale și 5 urbane (24 de Stat și 6 confesionale), cu un număr total de 1.874 copii (403 mediu urban și 1.471 mediu rural) și cu 30 conducătoare (situația din 1934).

Instituții culturale. În județul T.-M. se relevă activitatea Asociației pentru literatura și cultura poporului român «Astra», cu un deservământ central în orașul Blaj și cu organizații locale în Diciosânmărtin, Dumbrăveni și Iernut.

Fundația Culturală Regală «Principele Carol» are cămine culturale la Bălăușeri, Blăjel și Cisteiul-Român.

Casa Școalelor și a Culturii Poporului întreține 27 cămine culturale, 4 societăți muzicale și 5 biblioteci, adică 36 organizații culturale, dintre care 4 au personalitate juridică.

Alte instituții culturale: a) În Blaj: Biblioteca Centrală Arhidiecezană, Muzeul liceului de băieți, Cercul literar franco-român, Soc. corală «Corul Catedralei», 1 cinematograf, 1 societate sportivă, 1 de vânătoare.

b) În Diciosânmărtin: Reuniunea Femeilor Române, Soc. «Tinerimea Română», Reuniunea meseriașilor români, 1 cinematograf, 1 societate sportivă, 1 de vânătoare.

c) În Dumbrăveni: Soc. «Tinerimea Română», Casina orașului, Societatea Burgheză și Industrială Germană.

RELIGIE

Confesiuni. Conform rezultatelor provizorii ale recensământului populației din 1930, din totalul locuitorilor 40,7% sunt greco-catolici și 16,6% sunt ortodocși. Restul populației aparține altor confesiuni.

Biserici și lăcașuri de închinăciune. În jud. T.-M. se află 114 biserici greco-catolice, 50 ortodoxe, 16 romano-catolice, 44 reformate, 43 evanghelic-luterane, 10 unitariene, 1 biserică armenescă, 7 case de rugăciune baptiste, 2 case de rugăciune adventiste, 3 sinagogi și 3 case de rugăciune evreiești.

Mănăstirea greco-catolică de maici «Sf. Maria», Mănăstirea Călugărilor asumpțiști (ambele la Blaj).

Instituții bisericești. Reședința Mitropoliei și Arhiepiscopiei greco-catolice de Alba-Iulia și Făgăraș în Blaj.

4 protopopiate greco-catolice (Blaj, Diciosânmărtin, Dumbrăveni, Iernut), 1 protopopiate ortodoxe (Diciosânmărtin, Dumbrăveni), 1 romano-catolic (Dumbrăveni), și 1 unitarian (Diciosânmărtin).

Județul se află în eparhia greco-catolică a Arhiepiscopiei de Blaj și în eparhia ortodoxă a Episcopiei de Alba-Iulia și Sibiu (Mitropolia Ardealului, Banatului, Crișanei și Maramureșului).

ADMINISTRAȚIE

Organizare administrativă. Capitala jud. T.-M. este orașul Blaj. Județul are 3 orașe: (Blaj, Diciosânmărtin și Dumbrăveni) și 133 sate împărțite astfel:

I. Plasa Blaj	30 sate
II. Plasa Diciosânmărtin	34 sate
III. Plasa Dumbrăveni	33 sate
IV. Plasa Iernut	18 sate
V. Plasa Valea-Lungă	18 sate

Organizare judecătorească. Un tribunal la Dumbrăveni cu o secțiune, 8 magistrați, 1 prim-procuror și 1 procuror, în circumscripția Curții de Apel din Târgu-Mureș. 4 judecătorii, la Blaj, Dumbrăveni, Diciosânmărtin și Iernut, cu un total de 10 magistrați.

Organizare sanitară. 2 spitale de stat la Blaj și Diciosânmărtin.

Dispensare de stat în Iernut, Roșia-de-Secaș, Jidveiu și Bachnea. Dispensare comunale în Blaj, Diciosânmărtin și Dumbrăveni.

Serviciul sanitar județean și Serviciile sanitare ale orașelor Blaj, Diciosânmărtin și Dumbrăveni.

Asistență și prevedere socială. Casa Asigurărilor Sociale din Sighișoara are un oficiu la Diciosânmărtin, și are organizații medicale în Blaj, Dumbrăveni și Iernut, cu un total de 6 medici.

Societatea «Crucea Roșie» are filiale în Blaj, Diciosânmărtin și Dumbrăveni.

Societatea pentru profilaxia tuberculozei are o filială la Blaj.

Societăți de binefacere feminine activează în toate orașele din județ.

În orașul Blaj se află un azil de bătrâni.

PRINCIPALE AȘEZĂRI

Blaj, reședința județului. (Vezi monografiile orașelor reședință).

Diciosânmărtin, comună urbană, situată pe malul drept al râului Târnava-Mică, la 38 km de reședința județului, la 173 km de Brașov și la 338 km de București. Stație c. f. pe linia Blaj—Praid.

Are 6.012 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul orașului pe exercițiul 1936/37 se ridică la suma de 7.436.140 lei.

Orașul face comerț cu produse agricole și mai ales animale.

Industria orașului este reprezentată prin fabrica « Nitrogen » cu o intensă producție de substanțe chimice, 2 fabrici de cărămizi și țigle, 1 turnătorie de fier, Societatea de Gaz Metan, 1 atelier de vulcanizare, 1 moară sistematică, 1 fabrică de prelucrarea laptelui.

Banca Națională (agenție), Banca « Albina », Banca « Vulturul », Banca Generală de Credit, Banca « Mureșana », Banca « Târnava », Cooperativa de Credit.

Gimnaziul mixt de stat « Andrei Bârseanu », 1 școală de ucenici, 6 școli primare (dintre care 4 confesionale), 2 grădini de copii.

Asociația pentru literatura și cultura poporului român « Astra », Reuniunea Femeilor Române, Societatea « Tinerimea Română », Reuniunea meseriașilor români, 1 cinematograf, Societatea sportivă « Patria », Societatea Vânătorilor.

1 biserică ortodoxă, 1 greco-catolică, 1 romano-catolică, 1 reformată, 1 unitariană, 1 casă de rugăciune adventistă, 1 sinagogă.

1 protopopiat ortodox, 1 protopopiat greco-catolic, 1 protopopiat unitarian.

Administrația Financiară, Primărie, Pretură, Percepție fiscală, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Poliție, Pompieri.

Asociația comercianților.

Spital de stat, Dispensarul Casei Centrale a Asigurărilor Sociale, Societatea « Crucea Roșie », Reuniunea Femeilor Române, Reuniunea Femeilor Ortodoxe, Reuniunea Femeilor Greco-Catolice.

Orașul este pavat cu asfalt, luminat și încălzit cu gaz metan.

Dumbrăveni, comună urbană, situată la marginea județului pe malul drept al râului Târnava-Mare, la 63 km de

reședința județului, la 120 km de Brașov și la 300 km de București. Stație c. f. pe linia București – Oradea și București – Arad.

Are 3.952 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul orașului pe exercițiul 1936/37 se ridică la suma de 4.210.508 lei.

Comerț intens de cereale, animale, vin, lână și piei de animale, 2 mori sistematice, 1 fabrică de mezeluri, 1 de oțet și 1 fabrică de cărămizi.

Banca Română, Banca Populară « Viitorul », Banca Economică și Industrială, Casa Generală de Economii din Sibiu.

1 liceu de băieți, 1 gimnaziu industrial de fete, 4 școli primare (dintre care 2 confesionale), 2 grădini de copii.

Asociația « Astra », Societatea « Tinerimea Română », Casina orașului, Societatea Burgheză și Industrială Germană.

1 cinematograf, 1 societate sportivă, 1 societate de vânătoare.

1 biserică ortodoxă, 1 greco-catolică, 1 romano-catolică, 1 armeano-catolică, 1 reformată, 1 biserică unitariană, 1 evanghelic-luterană, 1 casă de rugăciune baptistă, 1 sinagogă.

1 protopopiat ortodox, 1 protopopiat greco-catolic, 1 protopopiat romano-catolic.

Primărie, Tribunal, Judecătoria mixtă, Pretură, Percepție fiscală, Poliție, Ocol silvic, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic.

Corpul avocaților, Corpul medicilor, Societatea meseriașilor, Societatea comercianților.

Dispensar comunal.

Societatea femeilor ortodoxe, Societatea femeilor greco-catolice, Societatea femeilor romano-catolice, Societatea femeilor reformate, Societatea femeilor unitariene, Societatea femeilor evanghelic-luterane, Societatea femeilor armeano-catolice, Societatea femeilor izraelite.

Orașul are uzină electrică.

LOCALITĂȚILE DIN JUDEȚUL TÂRNAVA-MICĂ

A) Orașe

1. Blaj (capitala județului).
2. Dicioșanmărtin
3. Dumbrăveni

B) Sate

I. PLASA BLAJ

1. Blia
2. Bucerdea-Grănoasă
3. Căpâlna-de-Jos
4. Cergăul-Mare
5. Cergăul-Mic
6. Cisteiu
7. Ciufud
8. Colibi
9. Crăciunelul-de-Jos
10. Iclod
11. Jidveiu
12. Lupu
13. Mănărade
14. Ocișoara
15. Ohaba
16. Pănade
17. Peirisat
18. Roșia-de-Secăș
19. Sâncel
20. Sânmiclăuș
21. Sântămărie
22. Secășel
23. Spătaș
24. Spini
25. Șona
26. Tău
27. Tiur
28. Valea-Sasului
29. Veseuș
30. Veza

II. PLASA DICIOȘANMĂRTIN

1. Abuș
2. Adămuș
3. Băchnea
4. Bazna
5. Băgaciu
6. Bernadea
7. Bichiș
8. Blăjeș
9. Boian
10. Bozlaș
11. Căpâlna-de-Sus
12. Cetatea-de-Baltă
13. Ceuaș
14. Cornești
15. Crăiești
16. Cuștelnic
17. Daia
18. Dămbău
19. Deaj
20. Gănești
21. Hărănglab
22. Herepea
23. Idrifaia
24. Lepindea
25. Mica
26. Ozd
27. Păucea
28. Păuceșoara
29. Seuca
30. Suplac
31. Șaroș
32. Șilea
33. Vaidacuta
34. Veliș

III. PLASA DUMBRĂVENI

1. Agrișteu
2. Alma
3. Bălăușeri
4. Chendul-Mare
5. Chendul-Mic
6. Coroianmărtin
7. Coroiu
8. Cund
9. Curciu
10. Domald
11. Ernea
12. Filiterlnic
13. Glacăș
14. Gogan
15. Gogan-Varolea
16. Hoghilag
18. Hundorf
18. Idiciu
19. Lăslăul-Mare
20. Lăslăul-Mic
21. Măgheruș
22. Nadeș
23. Odriheiu
24. Ormeniș
25. Pipea
26. Prod
27. Sântioana
28. Seleuș
29. Senereuș
30. Șmig
31. Șoimuș
32. Țigmandru
33. Zagăr

IV. PLASA IERNUT

1. Beșineu

2. Bobohalma
3. Bord
4. Chinciuș
5. Chirilen
6. Cipău
7. Cucerdea
8. Deag
9. Giuluș
10. Iernut
11. Lăscud
12. Ogra
13. Sălcud
14. Sănpaul
15. Subpădure
16. Șulin
17. Somoștelnic
18. Vidrasău

V. PLASA VALEA-LUNGĂ

1. Bălcaciu
2. Broșteni
3. Cenade
4. Cheslet
5. Crăciunelul-de-Sus
6. Făget
7. Feisa
8. Glogoveț
9. Lodroman
10. Lunca
11. Micăsasa
12. Proștea-Mare
13. Proștea-Mică
14. Șoroștin
15. Tătarlău
16. Tănuș
17. Țapu
18. Valea-Lungă

JUDEȚUL TECUCI

Stema. Scut roșu, cu un strugure de aur, cu două frunze de viță verzi. Simbolizează regiunea de podgorii.

Este vechea stemă rectificată.

GEOGRAFIE

Așezare. Județul T. este așezat în Sudul Moldovei, la confluența Bârladului cu Siretul.

Suprafața: 2.408 km².

Infățișarea pământului. Județul cuprinde o regiune de dealuri foarte lungi și strâmte tăiate în marginea podișului Moldovei de către afluenții de pe dreapta ai Bârladului. Aceste dealuri se înalță în N la peste 400 m și coboară spre S până sub 200 m. Forma alungită dela N la S a acestui ținut rezultă tocmai din paralelismul acestor culmi și văi foarte apropiate. În partea de miazăzi însă, adică pe stânga Bârladului, afluenții acestuia și ai Siretului sunt foarte rari și în locul dealurilor regiunea este o câmpie ce coboară în trepte, dela marginea de Răsărit, — unde depășește 200 m, — spre Apus, unde coboară sub 20, în lunca mlăștinoasă a Siretului. Ultima treaptă a acestei câmpii e formată de nisipul dunelor, care se înșiră pe o șuviță strâmtă, însă lungă de câteva zeci de km.

Climă și ape. Climă de tranziție între climatul pontic, secetos și bogat în contraste termice (peste 26°), și cel de dealuri cu iernile mai riguroase, cu verile mai potolite dar și cu precipitațiuni mai abundente (peste 450 mm și chiar peste 500 mm anual, în colțul N-V al județului, față de mai puțin de 450 mm, în regiunea de câmpie, unde suntem în plină climă de stepă).

Apa principală a regiunii este Bârladul, care primește pe dreapta o serie de afluenți, dintre care mai însemnați sunt Berheciul și Zeletinul.

Vegetație. Pe culmile înalte din N județului, se păstrează codri mari de fagi, rar întrerupți de stejerișuri către valea Bârladului. În partea de Sud predomină însă gramineele caracteristice climatului de stepă. Pe dunele de nisip de pe malul terasei inferioare a Siretului, vegetația de stepă este asociată cu vegetația arenacee; iar în lunca inundabilă a aceluiași râu, stufăriile și pădurile de esențe albe ocupă suprafețe destul de întinse.

ISTORIE

Vechime și dezvoltare istorică. Județul T. și-a luat numele dela orașul capitală, așezat pe pârâul Tecuciului. Cuvântul Tecuci este de origină slavă, după unii cercetători; cumană, după alții.

Prima mențiune despre acest ținut o aflăm în cronică moldo-polonă, la 1566. Din acest ținut s'au ridicat numeroase familii de boieri mari în Moldova, ca Nicoară, Cândrea, Bucium, Sendrea, Grozav, Berheciu, Nicoriță.

Monumente istorice. Mănăstirea Răchitoasa zidită de boierul Ianachi Cămărașul, la sfârșitul sec. XVII.

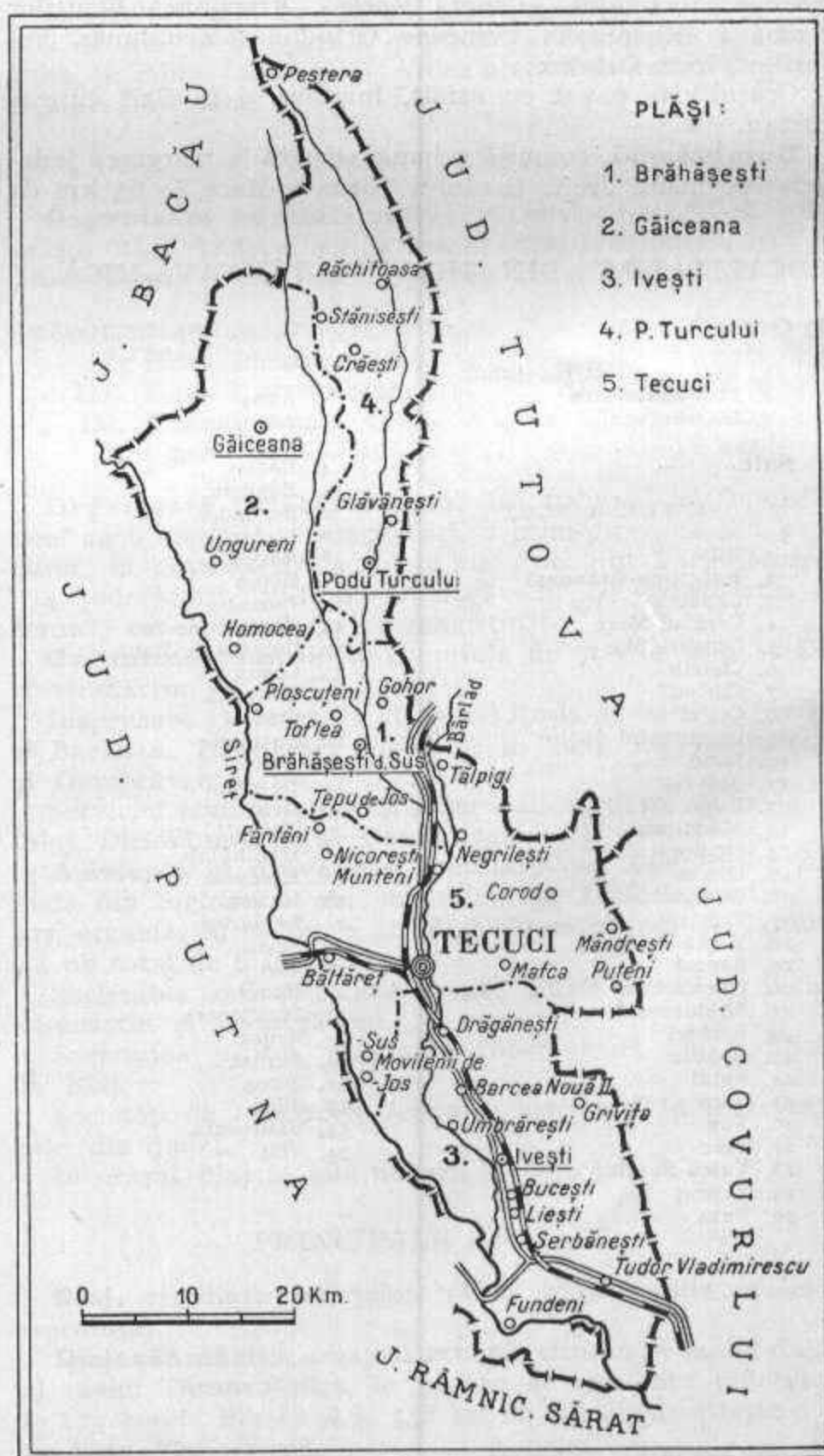
Casa și biserica poetului Costache Conachi din Țigănești.

Palatul lui Vogoridi (transformat în școală a Academiei Române) din Țigănești.

POPULAȚIE

Starea populației. Județul T. are, după rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, un număr de 157.079 locuitori.

Populația județului este repartizată astfel:

a) Pe orașe și plăși, după sex

Unități administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbați	Femei
Total general	157.079	77.751	79.328
1. Orașul Tecuci	17.259	8.897	8.362
Total rural	139.820	68.854	70.966
1. Plasa Homocia	28.487	13.905	14.582
2. Plasa Iești	70.548	34.806	35.742
3. Plasa Podul-Turcului . .	40.785	20.143	20.642

b) Pe grupe de vârstă

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârste	Locuitori
Toate vârstele	157.079	30—49 ani	34.085
0—9 ani	46.993	50—59 ani	14.749
10—29 ani	58.026	70 ani și peste	2.600
		Vârsta nedecarată . . .	626

Mișcarea populației. Datele fundamentale ale mișcării populației în județul T., după cifrele publicate în Buletinul Demografic al României în perioada 1931—1936, sunt următoarele:

Anul	Cifra probabilă a populației în județul T. la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proporții la 1.000 locuitori		
		Născuți vii	Morți	Excedent natural	Născuți vii	Morți	Excedent natural
1931—1935 medie anuală	—	7.195	4.219	2.976	43,6	25,6	18,0
1931	158.413	6.887	4.220	2.667	43,5	26,6	16,9
1932	161.806	7.686	4.406	3.280	47,5	27,2	20,3
1933	164.529	7.128	3.578	3.550	43,3	21,7	21,6
1934	168.491	7.433	4.251	3.182	44,1	25,2	18,9
1935	170.737	6.843	4.642	2.201	40,1	27,2	12,9
1936	173.326	7.000	4.940	2.060	40,4	28,5	11,9

La data de 1 Iulie 1937 cifra probabilă a populației județului T. a fost de 175.882 locuitori. Față de populația numărată la recensământul din 1930 și anume 157.079 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 18.803 locuitori în timp de șase ani și jumătate ceea ce corespunde unei creșteri de 12,0%.

ECONOMIE

Județul T. are un caracter exclusiv agricol. Vița de vie se cultivă intens.

Agricultură. Județul are o suprafață totală de 240.800 ha. Suprafața arabilă este de 152.730 ha adică 63,43% din suprafața județului și 0,52% din suprafața totală a țării.

Din suprafața arabilă a județului marea proprietate deține 15.250 ha adică 9,98%, iar mica proprietate 137.480 ha, adică 90,02%.

Din totalul suprafeței arabile cerealele ocupă 135.304 ha astfel repartizate:

Porumbul ocupă 78.537 ha, cu o producție de 534.051 chint. (prod. medie la ha 6,8 chint.), în valoare de 126 mil. lei.

Ovăzul ocupă 22.659 ha, cu o producție de 104.231 chint. (prod. medie la ha 4,6 chint.), în valoare de 31 mil. lei.

Orzul ocupă 17.496 ha, cu o producție de 102.896 chint. (prod. medie la ha 5,8 chint.), în valoare de 25 mil. lei.

Grâul ocupă 16.324 ha, cu o producție de 138.376 chint. (prod. medie la ha 8,4 chint.), în valoare de 55 mil. lei.

Secara ocupă 154 ha. Meiul ocupă 109 ha. Măturile 24 ha. Hrișca 1 ha.

Fânețele cultivate și alte culturi furajere ocupă 9.886 ha. Din această suprafață dughia ocupă 6.575 ha, cu o producție de 128.212 chint. (media la ha. 19,5 chint.), în valoare de 15 mil. lei. Lucerna ocupă 888 ha, cu o producție de 27.084 chint. fân (media la ha 30,5 chint.), în valoare de

4 mil. lei și 30 chint. sămânță. Alte fânețe cultivate ocupă 2.268 ha, cu o producție de 42.638 chint. (media la ha 18,8 chint.), în valoare de 6 mil. lei.

Plantele alimentare ocupă 4.640 ha. Din această suprafață, fasolea ocupă 2.703 ha, cu o producție de 14.866 chint. (media la ha 5,5 chint.), în valoare de 5 mil. lei. Pepenii verzi și galbeni ocupă 644 ha, cu o producție de 49.781 chint. (media la ha 77,3 chint.), în valoare de 7 mil. lei.

Fasolea printre porumb dă o producție de 45.318 chint., în valoare de 16 mil. lei și dovleci printre porumb dau o producție de 369.565 chint., în valoare de 18 mil. lei.

Plantele industriale ocupă 933 ha. Din această suprafață floarea soarelui ocupă 297 ha, cu o producție de 2.495 chint. (media la ha 8,4 chint.) în valoare de 1 mil. lei.

Vegetație și culturi diverse. Din suprafața totală a județului (240.800 ha), ogoarele sterpe ocupă 1.967 ha.

Fânețele naturale ocupă 2.088 ha, cu o producție de 36.331 chint. (prod. medie la ha 17,4 chint.), în valoare de 4 mil. lei.

Pășunile ocupă 13.816 ha.

Pădurile ocupă 30.645 ha.

Livezile de pruni ocupă 338 ha cu o producție de 10.309 chint., (prod. medie la ha 30,5 chint.), în valoare de 3 mil. lei.

Alți pomi fructiferi ocupă 890 ha.

Vița de vie ocupă 8.978 ha (din care viile pe rod 7.870 ha) cu o producție de 551.061 hl (prod. medie la ha 70,0 hl), în valoare de 134 mil. lei.

Creșterea animalelor. În județul T. se găsesc în anul 1935:

Cai 16.019, boi 42.754, bivoli 38, oi 103.075, capre 1.474, porci 30.834, stupi sistematice 2.610, stupi primitivi 4.209.

Industria. 2 mori sistematice, 89 mori țărănești, 2 fabrici de spirt (Tecuci și Podul Turcului), 1 de pielărie, 1 de cherestea, 2 de lumânări, 1 de cărămidă (toate la Tecuci).

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei și peste ¹⁾:

Moara Aron Ignier (inv. 6), moara «Isbânda Tecuciului» (inv. 8), fabrica de cărămidă «Giro» (inv. 6), și fabrica de pielărie Max W. Segall (inv. 6) toate în Tecuci și Fabrica de cherestea Raux Th. Lalu S. D. et. Co. (soc. 12, inv. 8).

INDUSTRIA *) JUDEȚULUI TECUCI ÎN ANUL 1935

Întreprinderile de la 5 H.P., sau 20 lucrători în sus

Industria	Numărul fabricilor	Forța motrice H.P.	Perso-nalul ocupat	Valoarea producției în mii de lei
Alimentară	2	305	24	9.800
Pielăria	1	90	27	3.148
Lemnului	2	268	177	14.012
Materiale de construcție	1	80	28	374
Total	6	743	256	27.334

*) Nu sunt cuprinse exploatarea miniere, petrolifere, carierele, uzinele de apă și electricitate.

Credit și cooperatie. În cuprinsul județului funcționează 10 bănci (societăți anonime).

Situația lor, conform bilanțurilor încheiate la 13. Decembrie 1934, se prezintă astfel:

A C T I V		P A S I V	
Disponibil	636.188	Fonduri	53.171.926
Plasamente	165.983.615	Angajamente	141.624.148
Imobilizări	19.227.636	Rezultate	2.984
Rezultate	8.951.619		
Total	194.799.058	Total	194.799.058

Cooperative de credit (bănci populare) 57, cu 16.829 membri, și cu un capital social vărsat de 29.709.111 lei. Imprumuturi acordate 88.865.165 lei (neconvertite 6.190.834 lei, convertite 38.380.325 lei și reduceri la imprumuturi con-

¹⁾ Cifrele în paranteze arată capitalul social (soc.) și capitalul investit (inv.) în milioane de lei.

vertite 44.294.006 lei). Depuneri spre fructificare 17.015.959 lei. Totalul bilanțului 108.911.205 lei.

Cooperative de producție diversă 3, cu 203 membri, și cu un capital social vărsat de 250.531 lei. Valori imobilizate 212.667 lei. Totalul bilanțului 6.358.328 lei.

Cooperative agricole de aprovizionare și vânzare în comun 1, cu 102 membri și cu un capital vărsat de 9.650 lei. Bilanțul încheiat 252.492 lei.

Cooperative de consum 4, cu 115 membri și cu un capital social vărsat de 115.511 lei. Mărfuri generale în valoare de 30.403 lei. Bilanțul încheiat: 169.229 lei.

Situația cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decembrie 1935.

Finanțe publice. Bugetul jud. T. pe exercițiul 1936/37 prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	15.364.889
Venituri ordinare	10.080.649
Venituri extraordinare	2.173.260
Venituri speciale	3.110.980
Cheltuieli	15.298.809
Cheltuieli ordinare	10.080.649
Cheltuieli extraordinare	2.173.260
Cheltuieli speciale	3.044.900

Drumuri. Județul T. este străbătut de o rețea de drumuri în lungime totală de 844 m 175 km repartizată astfel:

Drumuri naționale 81 km 264 m, întreținute de Direcția Generală a Drumurilor și pietruite în întregime.

Drumuri județene 407 km 745 m, din care Administrația județului întreține o rețea pietruită de 235 km 947 m, iar orașul Tecuci 1 km 050 m (din care 0,490 km sunt pavați).

Drumuri comunale 355 km 166 m.

Lungimea podurilor este de 4.024,00 metri, repartizată astfel: poduri naționale 741,70 m, județene 2.116,30 m și comunale 1.166,00 m.

Prin județ trec 3 drumuri naționale, legând următoarele localități:

1. Sușița - Tecuci - Bârlad.
2. Focșani - Hanul Conache - Galați.
3. Tecuci - Hanul Conache (Tecuci = Hanul Conache 31 km).

Cale ferată. Județul T. este străbătut de o rețea de cale ferată în lungime totală de 79 km, din care 12 km linii principale duble și 67 km linii principale simple.

Itinerarii principale. Accelerate: București - Iași - Chișinău (Kiev, Moscova).

Stații principale. Tecuci.

Poștă, telegraf, telefon. 6 oficii P.T.T. de stat, la Tecuci, Găiceana, Ivești, Nicorești, Podul-Turcului și Stănișești, 1 agenție specială (Berheci) și 3 gări cu serviciu poștal: Cosmești, Frunzeasca și Hanu-Conache.

Oficii telefonice la: Tecuci, Berheci, Găiceana, Ivești, Nicorești, Podul-Turcului și Stănișești.

Stațiuni climatice, balneare, turism. Județul T. nu aduce o contribuție mai de seamă la drumeția românească.

Singură valea Siretului face excepție: începând de la Corni și până mai jos de Schitul Sihastru, luncile ei, terminate în păduri și mărginite de dealuri, etajate în terase domoale, oferă drumețului, un peisagiu odihnitor; toamna și primăvara în deosebi, de o rară culoare și poezie.

CULTURĂ

Știință de carte. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, populația județului, dela 7 ani în sus este de 120.730 locuitori, dintre care 55,6% sunt știutori de carte. După sex, proporția este de 71,4% bărbați știutori de carte și 40,3% femei știutoare de carte. Repartiția locuitorilor după gradul de instrucție, în procente este următoarea:

Gradul de instrucție școlară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul știutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extrașcolară	0,9	0,5
2. Primară	70,7	93,2
3. Secundară	15,5	3,9
4. Profesională	9,4	2,0
5. Universitară	2,4	0,3
6. Alte școli superioare	1,1	0,1

Învățământ. Populația școlară a jud. T. (între 5—18 ani) a fost în anul 1934 de 42.929 locuitori (3.570 mediu urban și 39.359 mediu rural).

Școli secundare. 1 liceu de băieți, 1 liceu de fete, 1 gimnaziu comercial, 1 gimnaziu industrial de băieți, 1 gimnaziu industrial de fete.

Școli primare 202, din care 191 rurale și 11 urbane (201 școli de stat și 1 confesională), cu un număr total de 25.551 elevi (1.958 mediu urban și 23.593 mediu rural) și cu 410 învățători și alt personal didactic (situația din 1934).

Grădini de copii 12, din care 8 rurale și 4 urbane (11 de stat și 1 confesională), cu un număr total de 699 copii (258 mediu urban și 441 mediu rural) și cu 12 conducătoare (situația din 1934).

Instituții culturale. *Fundația Culturală Regală «Principele Carol»*, are cămine culturale în: Tecuci, Buciumeni (cămin modern), Bucești, Călimăneasa, Călmățui, Corbasca, Corbița, Corod, Cozmești, Dădești, Fântâni, Godinești, Hanu-Conache, Hănțești, Huruești, Huțu, Munteni, Matca, Oncești, Oprișești, Podoleni, Poiana, Răchitoasa, Salcia, Tecucel, Tudor Vladimirescu, Ungureni.

Centrala Caselor Naționale are organizații culturale în Nicorești-Tg. și Buciumeni.

Liga Culturală are secțiuni în Tecuci, Corod, Liești, Tudor Vladimirescu și Țepu.

Casa Școalelor și a Culturii Poporului, întreține 35 cămine culturale, 24 biblioteci, 3 societăți muzicale, adică în total 62 organizații culturale, dintre care 27 au personalitate juridică.

Alte instituții culturale, la Tecuci: Fundația culturală «Theodor și Maria Cincu», Muzeul comunal de arheologie și științe naturale, Biblioteca comunală, Teatru-cinematograf Comunal, 1 ateneu cultural, 1 societate corală, 2 societăți sportive, 1 soc. de turism și 1 secție a Automobil-Clubului.

RELIGIE

Confesiuni. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, din totalul locuitorilor județului 96,2% sunt ortodocși.

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 161 biserici ortodoxe.

1 capelă romano-catolică, 1 casă de rugăciune a adventiștilor de ziua șaptea și 3 sinagogi.

2 schituri de călugări (Buciumeni și Ploscuțeni), 1 mănăstire de maici (Buciumeni).

Instituții bisericesti. Județul T. are 2 protopopiate ortodoxe, cu reședință în Tecuci și Zeletin, și se află în jurisdicția Arhiepiscopiei Iașilor (Mitropolia Moldovei și Sucevei).

ADMINISTRAȚIE

Organizare administrativă. Capitala județului T. este orașul Tecuci. Județul are 266 sate, împărțite astfel:

I. Plasa Brăhășești	37 sate
II. Plasa Găiceana	89 sate
III. Plasa Ivești	30 sate
IV. Plasa Podu-Turcului	77 sate
V. Plasa Tecuci	33 sate

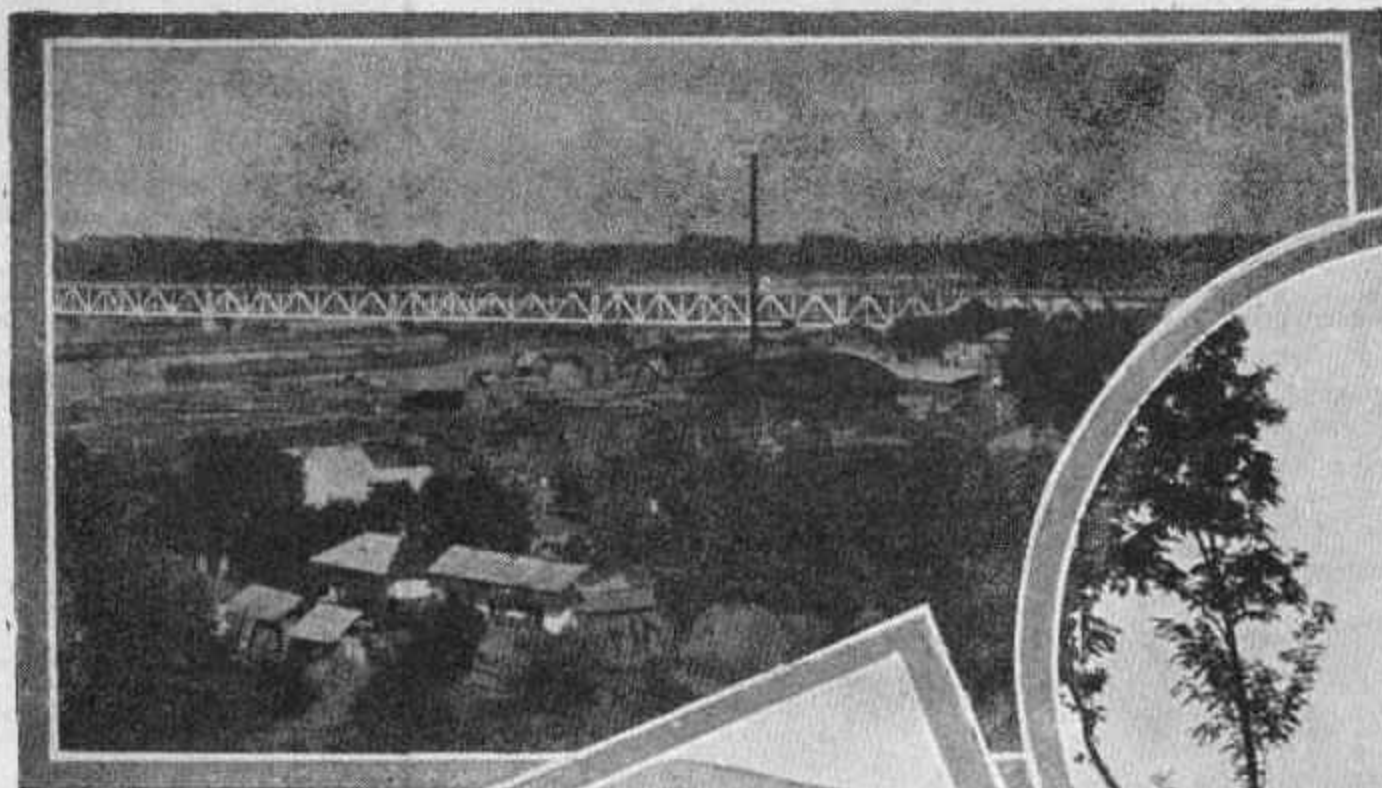
Organizare judecătorească. Un tribunal la Tecuci, cu o secțiune, 8 magistrați și 1 procuror, în circumscripția Curții de Apel din Galați.

5 judecătării, la Tecuci, Ivești, Podu-Turcului, Stănișești și Găiceana-Tg., cu un total de 10 magistrați.

Organizare sanitară. Spitale de stat la Tecuci, Corni, Nicorești Podu-Turcului și Ivești-Târg.

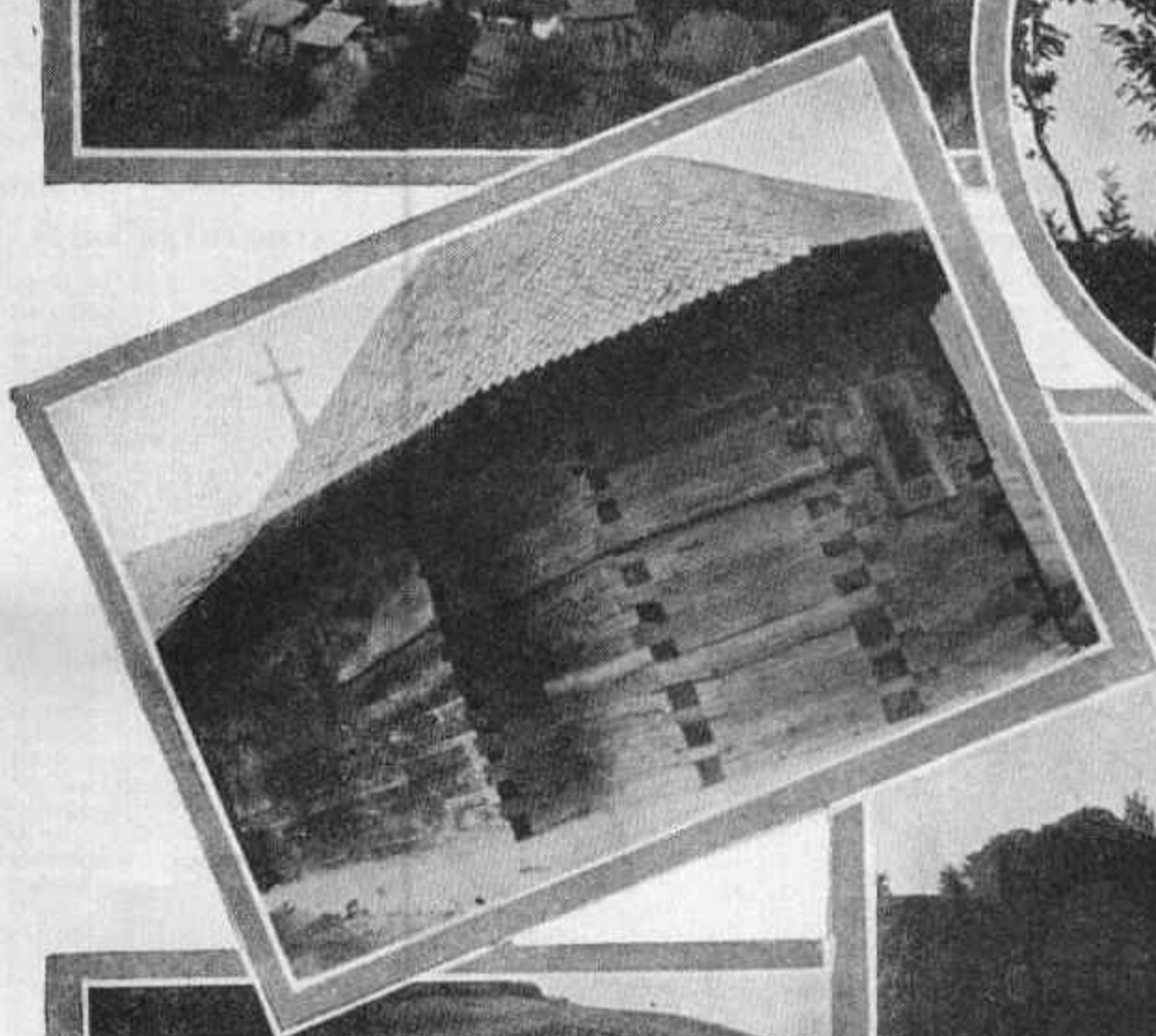
TECUCI

PODUL PESTE SIRET (COSMEȘTI)
ȘI FABRICA DE CHEREȘTEA

MONUMENTUL
REGEI
FERDINAND I

BISERICA SF. NICOLAE (BANUL)

TÂRGUL STĂNEȘTI: VEDERE GENERALĂ

Sus: RĂCHITOASA:
VECHEA BISERICĂ DE LEMN

Jos: MĂNĂSTIREA RĂCHITOASA

Dispensare la Șerbănești, Găiceana-Târg, Brăhășești, Răchitoasa și Stănișești.

Dispensar județean, Dispensar Comunal, Serviciul sanitar al județului și serviciul sanitar al orașului Tecuci.

Asistență și prevedere socială. Casa Asigurărilor Sociale are un serviciu medical la Tecuci, cu 3 medici.

Direcția ocrotirilor din Ministerul Muncii, Sănătății și Ocrotirilor Sociale întreține Azilul de bătrâni « Alecu și Catina Atanasie » din Tecuci (25 ocrotiți) și Așezământul pentru ocrotirea bătrânilor și infirmilor din Răchitoasa (160 ocrotiți).

In orașul Tecuci mai activează: Soc. « Crucea Roșie », Oficiul I.O.V., Soc. « Principele Mircea », Soc. pentru pro-

filaxia tuberculozei, Soc. « Regina Elisabeta » și 1 cămin de ucenici.

PRINCIPALE AȘEZĂRI

Tecuci, capitala județului. (Vezi monografiile orașelor reședință).

In Sudul Tecucilor, și singurul oraș al județului, se înșiră pe mai mulți kilome ri o serie de sate mari, care formează un singur corp. Intre acestea cele mai importante sunt: *Bucești*, *Ivești* și *Liești*, care joacă și rol de târguri. In regiunea de stepă sunt de asemenea 2 sate mari, cu o populație de aproape 4.000 locuitori fiecare: *Corod* și *Matca*.

LOCALITĂȚILE DIN JUDEȚUL TECUCI

A) Orașe

1. Tecuci (capitala județului)

B) Sate

I. PLASA BRĂHĂȘEȘTI

1. Argeaua
2. Bon-Roș
3. Brăhășeștii-de-Jos
4. Brăhășeștii-de-Sus
5. Buchumeni
6. Buda
7. Călimăneasa
8. Corbița
9. Corcioveni
10. Cosițeni
11. Covrag
12. Diaconi
13. Galbeni
14. Gara-Berheci
15. Gohor
16. Hănțești
17. Hulești
18. Iresaca
19. Nanești
20. Nartești-de-Jos
21. Nartești-de-Sus
22. Ochesești
23. Orbu
24. Ploscuțeni
25. Poiana
26. Poșta
27. Sălcuța
29. Schitu-Sihastriu
29. Strâmba
30. Tecucelu-Sec
31. Tofica
32. Teșu-de-Jos
33. Teșu-de-Sus
34. Valea-Rea-de-Jos
35. Valea-Rea-de-Sus
36. Vizurești
37. Vladnic

II. PLASA GĂICEANA

1. Baboș
2. Banca
3. Băcioiu
4. Bălănești
5. Bărboasa
6. Blaga
7. Bodeasa
8. Bostănești
9. Bozia
10. Capotești
11. Căuia-de-Jos
12. Căuia-de-Sus
13. Condache
14. Corbasca
15. Corbasca-Nouă
16. Corni-de-Jos
17. Corni-de-Sus
18. Costișa
19. Dădești
20. Dealul-Perjului
21. Deleni
22. Dorofei
23. Drăgești

24. Dumbrava
25. Florești
26. Fofaza
27. Fundoșia
28. Găiceana-Târg
29. Gălești
30. Gherdana
31. Ghilăvești
32. Ghionoaia
33. Giurgeni
34. Godineștii-de-Jos
35. Godineștii-de-Sus
36. Gorghești
37. Grădești
38. Gura-Zlătăresei
39. Hazu-Moara-l'ediului
40. Homocea
41. Huruești
42. Huțu
43. Lărgășeni
44. Lespezi
45. Lichitișeni
46. Lozinca
47. Lunca
48. Margina
49. Marvila
50. Măldărești
51. Medeleni
52. Melescani
53. Nazaroșia
54. Nedelcu
55. Negulești
56. Ocheni
57. Onceștii-Noi
58. Onceștii-Vechi
59. Palanca
60. Perchiu
61. Petruoasa
62. Pogreț
63. Popești
64. Porcăreț
65. Pradaș
66. Rădăcinești
67. Răspochi
68. Recea
69. Rogoaza
70. Ruget
71. Scărișoara
72. Șarba
73. Șerbănești
74. Tarnița
75. Tarnița-de-Jos
76. Tanla
77. Tătărești
78. Tăvudărești
79. Tomozei
80. Tătu
81. Țigănești
82. Ungureni
83. Unguri
84. Valea-Boului
85. Valea-Lupului
86. Valea-Merelor
87. Valea-Morii
88. Valea-Sălcii
89. Vultureni

III. PLASA IVEȘTI

1. Atârnați
2. Barcea-Nouă I
3. Barcea-Nouă II

4. Barcea-Veche
5. Blăjeni
6. Blăjeni-de-Jos
7. Bucești
8. Călmățui
9. Condrea
10. Diecheni
11. Dorăști
12. Frăgănești
13. Fundeni
14. General Eremia Grigorescu
15. Grivița
16. Hanu-Conache
17. Ivești-Târg
18. Liești
19. Longociu
20. Malul-Alb
21. Podoleni
22. Salcia
23. Satu-Nou
24. Silăstea
25. Slobozia-Umbrești
26. Șerbănești
27. Torcești
28. Tudor Vladimirescu
29. Umbrărești
30. Vultureni

IV. PLASA PODU-TURCULUI

1. Analog
2. Bahnița
3. Balotești
4. Barcana
5. Băicani
6. Bălănești
7. Belciureasa
8. Benești
9. Bichești
10. Bogheștii-de-Jos
11. Bogheștii-de-Sus
12. Brătoșia
13. Buceș
14. Buda
15. Burdusaci
16. Burlug
17. Captalani
18. Călini
19. Cârna
20. Chicera
21. Chițcani
22. Colonești
23. Corbu
24. Crăești
25. Danciu
26. Dămăcuș
27. Dănilă
28. Dănceni
29. Deleni
30. Farcaș
31. Frumusețu
32. Fundătura (Motoșeni)
33. Fundătura (Muncelu)
34. Fundătura (Răchitoasa)
35. Giurgioana
36. Glăvănești
37. Gunoaia-de-Jos
38. Gura-Crăești
39. Gura Sohodol
40. Hagiac
41. Hanța
42. Lehancea

43. Magazia
44. Mohorâți
45. Muncelu
46. Negoșia
47. Opișești
48. Păruș
49. Plăcinteni
50. Plopu
51. Podu-Turcului
52. Poiana
53. Poiana-lui-Stam
54. Poteca
55. Putini
56. Răchitoasa
57. Răcușana
58. Răzașu
59. Salabari
60. Satu-Nou
61. Sârbi
62. Slobozia-de-Jos
63. Slobozia-de-Sus
64. Slobozia-Panu
65. Spria-de-Jos
66. Spria-de-Sus
67. Stănișești-Târg
68. Stupeni
69. Tochile
70. Tagăra
71. Tăpoșia
72. Ursa-Motoșeni
73. Valea-Babei
74. Valea-lui-Matei
75. Valea-Mare
76. Valea-Morei
77. Zăpodia

V. PLASA TECUCI

1. Băltăreț
2. Blânzi
3. Branitea
4. Brătulești
5. Coasta-Lupel
6. Corod
7. Cozmești
8. Cozmești-Vale
9. Dobrinești
10. Fântâni
11. Furceni-Noi
12. Furceni-Vechi
13. Gara-Frunzașca
14. Grozăvești
15. Ionășești
16. Matca
17. Mălureni
18. Măndrești
19. Movileni-de-Jos
20. Movileni-de-Sus
21. Munteni
22. Negrilești
23. Nicorești-Târg
24. Piscu-Corbului
25. Puțeni
26. Satu-Nou
27. Sârbi
28. Slobozia-Blăncasa
29. Slobozia-Corni
30. Școala de Agricultură
31. Tălpigi
32. Țigănești
33. Ungureni

JUDEȚUL TELEORMAN

Stema. Scut albastru, cu trei oi de argint, spre dreapta, așezate 2,1. Simbolizează bogăția ținutului în turme de oi și comerțul cu lână. Este vechea stemă, heraldizată.

GEOGRAFIE

Așezare. Județul T. este așezat în partea SV a Munteniei în colțul dintre Dunăre și malul stâng al Oltului, la vărsarea acestuia în fluviu.

Suprafața: 4.577 km².

Infățișarea pământului. Intreg județul este o câmpie înaltă care coboară dela peste 150 m în N, la 100 m în colțul SV și sub 50 în cel SE. În această câmpie cu înclinare piezișe, apele au sculptat văi adânci și nu prea largi care au despărțit-o în câmpuri, mai strâmte și mai numeroase în partea de miazănoapte, mai largi și deci mai puține în cea de miazăzi (ex. Câmpul Boianului între Olt și Călmățui). Din această cauză, Nordul ținutului are aspect mai apropiat de dealuri decât de câmpie; și numai Sudul merită cu adevărat acest nume (*Câmpia Burnasului*, prelungire a câmpiei cu același nume din județul Vlașca, vecin către Răsărit). Partea SE a acesteia, cade în trepte (terasele Dunării) către ultima regiune de relief a județului: *Balta Dunării*.

Climă și ape. Clima este de tip pontic, adică bogată în contraste termice (26°—27° în mijlociu) și săracă în precipitațiuni. Se constată însă deosebiri față de câmpia răsăriteană: precipitațiunile sunt cu adevărat reduse sub limita cerută de vegetația arborescentă, numai în S.E. ținutului; în rest, adică în partea cea mai întinsă a acestuia, ploile cresc în direcția NV apropiindu-se de 600 mm anual. Faptul stă în evidență legătură cu predominarea vântului de V și cu relativ mai marea înălțime a reliefului.

Afară de Olt, care curge în marginea vestică a județului și de Dunăre, care cuprinde, în lunca lui largă, numeroase bălți (cea mai însemnată *Suhaia*), celelalte ape ale acestui ținut, având izvorul în câmpie ori în marginea dealurilor, scad mult sau seacă de tot în timpul verii. Intre ele cele mai însemnate sunt *Vedea*, *Teleormanul* și *Călmățuiul*.

Vegetație. Partea SE a județului unde am văzut că sunt cele mai puține precipitațiuni, este un ținut de stepă cu păioase astăzi aproape complet cultivat. Restul județului a fost o întinsă pădure de stejari în care se găsesc și astăzi elemente mediteranee. Pădure înaltă însă se găsește numai în spre N județului căci în apropierea stepei erau mai mult hățșuri foarte asemănătoare probabil cu cele ale Deliormanului dobrogean. De aici și numirea aproape identică de Teleorman. O hartă topografică de pe la sfârșitul sec. al XVIII-lea arată într'adevăr, în N ținutului, masive păduroase puternice, iar în rest pâlcuri mai mari sau mai mici de hățșuri.

ISTORIE

Vechime și dezvoltare istorică. Județul T. cu numele de origină cumană, înseamnă «pădure nebună» sau «pădure mare». Aci erau codrii imenși de stejari.

Istoria lui se confundă în întâile timpuri cu aceea a castrului roman dela Turnu-Măgurele, a cărui dăinuire, ca punct de apărare la un vad al Dunării, e atestată până târziu, sub împărații de Răsărit.

În sec. X și al XI pe malul Dunării cuprins între limitele județului, înflorea o așezare de navigatori: Zimnicea, al cărei nume slav se transcria în izvoarele bizantine: Dzimnikes.

În același timp, în fața Nicopolei antice, Turnu, care începea să fie un important punct de trafic, la vărsarea Oltului în Dunăre, se numea Nicopolul Mic.

Sub Domnii Țării Românești se constituie în cuprinsul județului și Roșiorii-de-Vede, al căror nume istoric e Rușii-de-Vede.

Așezat în calea Turcilor, în drumul acestora spre Curtea de Argeș și Târgoviște, județul a fost invadat de ei adeseori: în 1394, 1462, 1521.

La 1545, Turnul și regiunea din preajmă-i sunt răpite de Turci și constituite în raia. Raiaua care a durat până în 1829, a fost turburată în 1596 de răsbunarea lui Mihai.

Orașul Alexandria din cuprinsul județului, fondat în anul 1834, poartă numele domnitorului Alexandru Dimitrie Ghica.

Monumente istorice. Ruinele Turnului lângă portul Turnu-Măgurele, construcție din epoca bizantină.

Biserica din Țigănești, ctitorie din sec. XVIII cu fresce din epoca de construcție.

Biserica din Balaci, fundație a vechii familii a Bălăceștilor, originari de aici. Unul din ctitori, Constantin, fiul lui Badea Bălăceanul și soțul Mariei, fiica lui Șerban Cantacuzino, muri la bătălia de la Zărnești din 1691. El era comite și colonel al unui regiment austriac.

Biserica din Malu, ctitorie a marelui vistiernic Neagu Mălurescu, dela 1830, cu frumoase portrete ale ctitorilor.

POPULAȚIE

Starea populației. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, județul T. numără 348.027 locuitori. Populația județului este repartizată astfel:

a) Pe orașe și plăși, după sex

Unități administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbați	Femei
Total județ	348.027	169.225	178.802
Total urban	59.114	28.945	30.169
1. Orașul T.-Măgurele . . .	17.351	8.521	8.830
2. Orful Alexandria . . .	19.387	9.665	9.722
3. Orașul Roșiori-de-Vede . .	11.443	5.413	6.030
4. Orașul Zimnicea	10.933	5.346	5.587
Total rural	288.913	140.280	148.633
1. Plasa Alexandria	59.422	28.903	30.519
2. Plasa Balaci	61.899	29.935	31.964
3. Plasa Roșiori-de-Vede . .	46.711	22.555	24.156
4. Plasa Turnu-Măgurele . .	76.709	37.367	39.342
5. Plasa Zimnicea	44.172	21.520	22.652

b) Pe grupe de vârstă

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele	348.027	30—49 ani	75.276
0—9 ani	99.830	50—69 ani	32.689
10—29 ani	133.692	70 ani și peste	5.259
		Vârsta nedeclarată . . .	1.281

Mișcarea populației. Datele fundamentale ale mișcării populației în județul T., după cifrele publicate în Buletinul Demografic al României în perioada 1931—1936, sunt următoarele:

Anul	Cifra probabilă a populației județului la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proportii la 1000 locuitori		
		Născuți vii	Morți	Excedent natural	Născuți vii	Morți	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 medie anuală	—	12.145	7.269	4.876	33,7	20,2	13,5
1931	349.878	11.661	7.961	3.700	33,3	22,8	10,5
1932	355.450	14.054	7.259	6.795	39,3	20,4	19,1
1933	361.152	11.595	6.514	5.081	32,1	18,0	14,1
1934	366.638	12.134	6.663	5.471	33,1	18,2	14,9
1935	370.584	11.279	7.947	3.332	30,4	21,4	9,0
1936	376.212	13.287	7.117	6.670	36,6	18,9	17,7

La data de 1 Iulie 1937 cifra probabilă a populației județului T. a fost de 382.212 locuitori. Față de populația numărată la recensământul din 1930 și anume 348.027 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 34.185 locuitori în timp de șase ani și jumătate ceea ce corespunde unei creșteri de 9,8%.

ECONOMIE

Județul T. e unul din cele mai agricole județe ale țării. Are la îndemână două porturi la Dunăre (Zimnicea și Turnu-Măgurele) spre a-și putea valorifica producția (grâu, porumb, orz etc). De aci, prosperitatea sa.

Județul se remarcă și prin marele său număr de animale, în special de oi.

Agricultură. Județul ocupă o suprafață totală de 457.700 ha. Suprafața arabilă este de 351.909 ha, adică 76,88% din suprafața județului și 1,19% din suprafața totală a țării.

Din suprafața arabilă a județului, marea proprietate deține 37.332 ha, adică 10,61%, iar mica proprietate 314.577 ha, adică 89,39%.

VEDEREA TÂRGULUI ZIMNICEA, 1820.
Din albumul lui Iacob Alt, Donau-Ansichten.
Col. Academiei Române.

Din totalul suprafeței arabile, *cerealele* ocupă 331.632 ha, astfel repartizate:

Porumbul ocupă 173.978 ha, cu o producție de 3.044.615 chint. (prod. medie la ha 17,5 chint.), în valoare de 715 mil. lei.

Grâul ocupă 149.542 ha, cu o producție de 1.181.214 chint. (prod. medie la ha 7,9 chint.), în valoare de 467 mil. lei.

Ovăul ocupă 6.208 ha, cu o producție de 45.726 chint. (prod. medie la ha 7,3 chint.), în valoare de 14 mil. lei.

Orzul ocupă 1.475 ha, cu o producție de 12.638 chint. (prod. medie la ha 8,5 chint.), în valoare de 3 mil. lei.

Meiul ocupă 206 ha, cu o producție de 2.422 chint. (producția medie la ha 11,7 chint.), în valoare de 1 mil. lei.

Măturile ocupă 163 ha, *secara* 59 ha și *hrîșca* 1 ha.

Fânețele cultivate și alte culturi furajere ocupă 8.557 ha. Din această suprafață *lucerna* ocupă 1.886 ha, cu o producție de 65.758 chint. fân (media la ha 34,8 chint.), în valoare de 9 mil. lei și 71 chint. sămânță. *Dughia* ocupă 1.118 ha cu o producție de 27.212 chint. (media la ha 24,3 chint.), în valoare de 3 mil. lei. *Alte fânețe cultivate* ocupă 5.212 ha, cu o producție de 158.399 chint. (media la ha 30,4 chint.), în valoare de 21 mil. lei.

Plantele alimentare ocupă 3.460 ha. Din această suprafață *fasolea* ocupă 615 ha, cu o producție de 7.055 chint. (media la ha 11,4 chint.), în valoare de 2 mil. lei. *Pepeni verzi și galbeni* ocupă 605 ha, cu o producție de 54.072 chint. (media la ha 89,3 chint.), în valoare de 8 mil. lei. *Ceapa* ocupă 523 ha, cu o producție de 38.875 chint. (media la ha 74,3 chint.), în valoare de 17 mil. lei.

Fasolea printre porumb dă o producție de 39.169 chint., în valoare de 14 mil. lei și *dovleci printre porumb* dau o producție de 290.886 chint., în valoare de 15 mil. lei.

Plantele industriale ocupă 3.645 ha. Din această suprafață *floarea soarelui* ocupă 1.090 ha, cu o producție de 15.618 chint. (media la ha 14,3 chint.), în valoare de 6 mil. lei. *Bumbacul* ocupă 156 ha, cu o producție de 748 chint. (media la ha 4,8 chint.).

Caracteristică. În privința producției la hectar a porumbului județul T. este în fruntea județelor țării.

Vegetație și culturi diverse. Din suprafața totală a județului (457.700 ha), ogoarele sterpe ocupă 4.615 ha.

Fânețele naturale ocupă 5.923 ha, cu o producție de 143.336 chint. (prod. medie la ha 24,2 chint.), în valoare de 16 mil. lei.

Pășunile ocupă 20.328 ha.

Pădurile ocupă 19.773 ha.

Pomi fructiferi ocupă 491 ha.

Vița de vie ocupă 8.350 ha (din care viile pe rod 7.099 ha), cu o producție de 634.114 hl (prod. medie la ha 89,3 hl) în valoare de 108 mil. lei.

Creșterea animalelor. În județul T. se găsesc în anul 1935:

Cai 28.787, boi 82.819, bivoli 2.310, oi 328.178, capre 6.239, porci 56.439, stupi sistematici 2.432, stupi primitivi 4.846.

Industria. 22 mori sistematice, 49 mori țărănești, 13 fabrici de ulei vegetal, 1 de brânzeturi (Roșiorii-de-Vede), 1 de ghiață (Alexandria), 1 de pânzeturi (Roșiorii-de-Vede), 1 de lumânări și plute de candelă (T.-Măgurele), 1 de reparațiuni de mașini agricole și industriale (Tufeni), 2 tăbăcării (Roșiorii-de-Vede), 1 fabrică de cherestea (T.-Măgurele) și 3 de tâmplărie (1 la T.-Măgurele și 2 la Alexandria).

Din întreprinderile de mai sus, cele mai importante sunt: Moara Ing. V. Simu, Tufeni, (capital investit 7 milioane lei) și Fabrica de cherestea din Turnu-Măgurele a soc. «Carpatina» (cu capital social de 126 milioane lei și o investițiune în fabrica locală de 3 milioane lei).

INDUSTRIA *) JUDEȚULUI TELEORMAN ÎN 1935

Întreprinderile dela 5 H.P. sau 20 lucrători în sus

Industria	Numărul fabricilor		Forța motrică H.P.	Personalul ocupat	Valoarea producției în mii de lei
	Active	Inchise			
Alimentară	7	3	2.198	124	84.698
Textilă	1	—	105	73	10.424
Lemnului	—	1	185	—	—
Total	8	4	2.488	197	95.122

*) Nu sunt cuprinse exploatarea petrolifere, miniere, carierele, uzinele de apă și electricitate.

Comerț. Comerț intens de cereale. Centre comerciale: Turnu-Măgurele, Zimnicea, Alexandria și Roșiorii-de-Vede.

Credit și cooperatie. În cuprinsul județului funcționează 7 bănci (societăți anonime).

Situația lor, conform bilanțurilor încheiate la 31 Decembrie 1934, se prezintă astfel:

A C T I V		P A S I V	
Disponibil	805.030	Fonduri	39.728.991
Plasamente	98.316.496	Angajamente	74.514.115
Imobilizări	3.965.495	Rezultate	154.122
Rezultate	11.310.207		
Total	114.397.228	Total	114.397.228

Cooperative de credit (bănci populare) 148, cu 33.343 membri și cu un capital social vărsat de 40.169.237 lei. Imprumuturi acordate 110.721.985 lei (neconvertite lei 14.011.373, convertite lei 36.042.250, reduceri la împrumuturi convertite lei 60.668.362). Depuneri spre fructificare 31.944.382 lei. Totalul bilanțului 136.938.289 lei.

Cooperative forestiere 4, cu 209 membri și cu un capital social vărsat de 476.494 lei. Fonduri 467.610 lei. Bilanțul încheiat 1.268.133 lei.

Cooperative agricole de aprovizionare și vânzare în comun 7, cu 515 membri și cu un capital vărsat de 161.858 lei. Aprovizionări în comun 2.556 lei. Vânzări în comun 5.043 lei. Bilanțul încheiat: 340.624 lei.

Cooperative de consum 19, cu 4.762 membri și cu un capital social vărsat de 2.386.886 lei. Mărfuri generale în valoare de 2.708.920 lei. Bilanțul încheiat: 25.334.155 lei.

Situația cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decembrie 1935.

Finanțe publice. Bugetul județului T. pe exercițiul 1936/37, prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	45.780.333
Venituri ordinare	24.240.105
Venituri extraordinare	5.972.836
Venituri speciale	15.567.392
Cheltuieli	40.334.781
Cheltuieli ordinare	18.794.553
Cheltuieli extraordinare	5.972.836
Cheltuieli speciale	15.567.392

Drumuri. Județul T. este străbătut de o rețea de drumuri în lungime totală de 1.256 km 026 m, repartizată astfel:

Drumuri naționale 100 km 241 m, din cari Direcția Generală a Drumurilor întreține 99 km 414 m, (pavați și pietruți în întregime), restul fiind întreținut de comunele urbane.

Drumuri județene 398 km 052 m, din cari administrația județului întreține 397 km 052 m (pietruți), restul (pavat) fiind întreținut de comunele urbane.

Drumuri comunale 757 km 733 m.

Lungimea podurilor este de 4.090,76 metri, repartizată astfel: poduri naționale 329,21 m, județene 1.606,60 m, și comunale 2.154,95 m.

Prin județ trec 2 drumuri naționale, legând următoarele localități:

1. București — Alexandria — Turnu-Măgurele (T.-Măgurele—Alexandria = 47 km).

2. Alexandria—Caracal—Craiova (Alexandria—Roșiorii-de-Vede = 33 km).

Cale ferată. Județul T. este străbătut de o rețea de cale ferată în lungime totală de 179 km (linii secundare simple).

Stații importante: Turnu-Măgurele, Roșiorii-de-Vede, Zimnicea.

Navigație fluvială. Curse regulate ale Societății N.F.R. linia T.-Severin — Calafat — Corabia — Turnu-Măgurele — Zimnicea — Rusciuc — Giurgiu — Silistra — Cernavoda — Brăila — Galați și înapoi, fiind în legătură cu vapoarele care merg dela T.-Severin spre Baziaș.

Poșta, telegraf, telefon. 7 oficii P.T.T. de stat, la Turnu-Măgurele, Alexandria, Roșiorii-de-Vede, Zimnicea, Balaci, Slăvești și Smârdioasa; 4 agenții speciale la Beuca-Gară, Gărăgău, Piatra-Teleorman și Salcia; și 1 gară cu serviciu poștal (Miroși).

Oficii telefonice la Turnu-Măgurele, Alexandria, Roșiorii-de-Vede, Zimnicea, Salcia, Smârdioasa, și Balaci.

CULTURĂ

Știință de carte. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, populația județului, dela 7 ani în sus, este de 272.543 locuitori din cari 44,5% sunt știutori de carte. După sex, proporția este de 64,3% bărbați știutori de carte și 26,2% femei știitoare de carte. Repartiția locuitorilor după gradul de instrucție, în procente, este următoarea:

Gradul de instrucție școlară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul știutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extrascolară	0,4	0,6
2. Primară	79,9	95,6
3. Secundară	12,5	2,6
4. Profesională	5,2	1,1
5. Universitară	1,6	0,1
6. Alte școli superioare	0,4	0,0

Învățământ. Populația școlară a județului T. (între 5—18 ani) a fost în anul 1934 de 94.919 locuitori (10.476 mediu urban și 84.443 mediu rural).

Școli secundare 2 licee de băieți, 1 liceu de fete, 1 liceu comercial de băieți, 2 școli normale (1 de băieți și 1 de fete), 1 gimnaziu de băieți, 1 gimnaziu de fete, 2 gimnazii industriale de băieți, 2 gimnazii industriale de fete, 1 școală de agricultură și 1 școală de cântăreți bisericești.

Școli primare 233, din care 214 rurale și 19 urbane (toate de stat), cu un număr total de 48.635 elevi (4.359 mediu urban și 44.276 mediu rural) și cu 853 învățători și alt personal didactic (situația din 1934).

Grădini de copii 8, din care 4 rurale și 4 urbane, toate de ztat, cu un număr total de 549 copii (256 mediu urban și 293 mediu rural) și cu 9 conducătoare (situația din 1934).

Instituții culturale. Fundația Culturală Regală «Principele Carol» are cămine culturale în: Roșiorii-de-Vede, Balaci, Bârla, Băduleasa, Băneasa, Belitori, Bucovu-Adu-nați, Băduleasa, Burdea, Buzescu, Caravanești, Cătelești, Cârliști, Ciolănești-din-Deal, Ciocești, Ciuperceni, Crân-geni, Elisabeta, Flămânda, Frumoasa, Gârdești, Lăceanca, Lăceni, Măgureni, Malu, Miroși, Odobeasca, Papa, Peret,

TELEORMAN

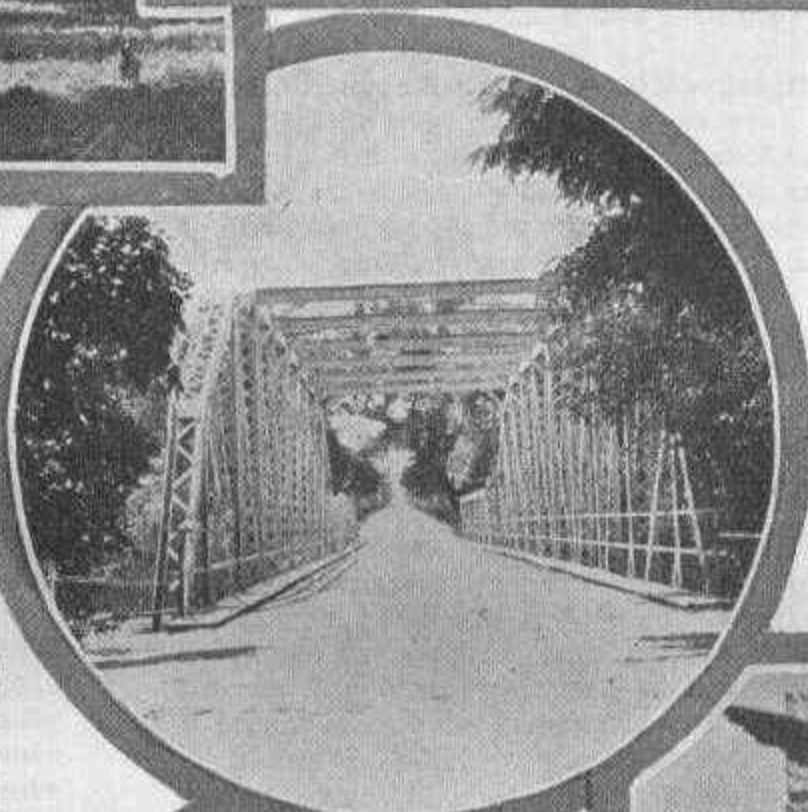
PĂDUREA BUZOESCU

TURMĂ DE OI
LA PÂSCUT

TROIȚĂ

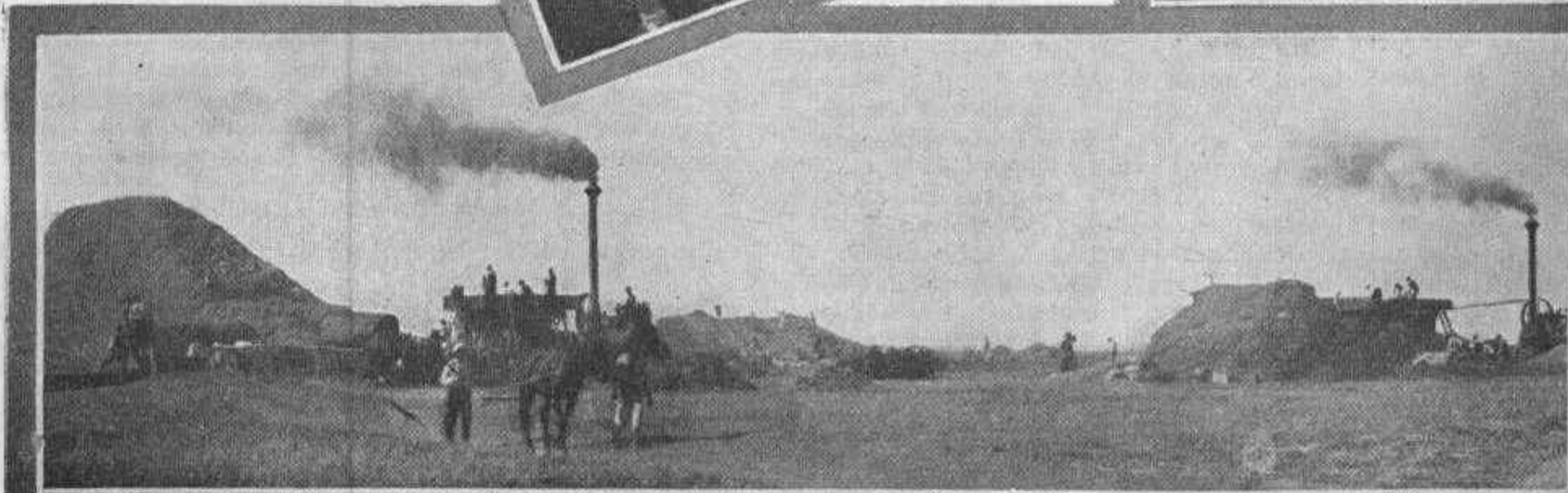
PODUL PESTE PASĂREA

ZIMNICEA:
MONUMENTUL EROILOR

ȚĂRANCE DIN ZIMNICEA

TREERATUL GRÂNELOR

Pielea, Principele-Ferdinand, Râca-Veche, Rădoești, Scrioștea, Saele, Sfîntești, Siliștea Gumești, Surdulești, Segarcea-din-Deal, Segarcea-din-Vale, Trivalea, Tufenii-din-Vale, Tecuci-Kalinderu, Uda-Clocociovu, Uda-Paciurea, Urlueni, Vodă-Carol și Voivoda.

Liga Culturală activează în Turnu-Măgurele, Băsești Ciolăneștii-din-Deal și Miroși.

Casa Școalelor și a Culturii Poporului, întreține 52 cămine culturale și 15 biblioteci, adică în total 67 organizații culturale, dintre care 35 au personalitate juridică.

Alte instituții culturale. Muzeul istoric cultural în Alexandria, câte o bibliotecă în Turnu-Măgurele, Roșiorii-de-Vede și Zimnicea, 1 teatru (Turnu-Măgurele), 5 cinematografe (Turnu-Măgurele, Zimnicea, Alexandria, Roșiorii-de-Vede), 4 societăți sportive și 2 societăți de vânătoare și pescuit.

RELIGIE

Confesiuni. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, din totalul populației 99,0% sunt ortodocși.

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 199 biserici ortodoxe, 1 biserică romano-catolică, 22 case de rugăciune adventiste, 1 casă de rugăciune baptistă și 1 sinagogă.

Instituții bisericești. 3 protopopiate ortodoxe la T.-Măgurele, Alexandria și Roșiorii-de-Vede.

Județul T. se află în eparhia ortodoxă a Arhiepiscopiei Bucureștilor (Mitropolia Ungro-Vlahiei).

ADMINISTRAȚIE

Organizare administrativă. Capitala județului T. este orașul Turnu-Măgurele. Județul are 4 orașe (Turnu-Măgurele, Alexandria, Roșiorii-de-Vede și Zimnicea) și 225 sate, împărțite astfel:

I. Plasa Alexandria	27 sate
II. Plasa Balaci	35 sate
III. Plasa Călmățui	37 sate
IV. Plasa Roșiorii-de-Vede	35 sate
V. Plasa Slăvești	34 sate
VI. Plasa Turnu-Măgurele	19 sate
VII. Plasa Vârtoapele-de-Sus	20 sate
VIII. Plasa Zimnicea	18 sate

Organizare judecătorească. Un tribunal la Turnu-Măgurele cu 2 secțiuni, 14 magistrați, 1 prim-procuror și 2 procurori, în circumscripția Curții de Apel din București.

8 judecătorii la: Turnu-Măgurele (mixtă și rurală), Alexandria, Roșiorii-de-Vede (mixtă și rurală), Zimnicea, Slăvești, și Tecuci-Kalinderu cu un total de 18 magistrați.

Organizare sanitară. Spitale de stat la: Turnu-Măgurele, Roșiorii-de-Vede, Alexandria, Zimnicea, Cervența, Tecuci-Kalinderu și Depărați-Hârlești.

Dispensare de stat la: T.-Măgurele, Alexandria, Roșiorii-de-Vede, Zimnicea, Balaci, Belitori, Bragadiru, Caravanești, Dracea, Drăgănești, Măgurele, Mavrodin, Piatra, Popești, Râioasa, Salcia, Seaca, Smârdioara, Tufenii-din-Deal. Dispensar particular la Necșești.

1 dispensar al Soc. « Principele Mircea » (Roșiorii-de-Vede).

Serviciul sanitar județean și serviciile sanitare ale orașelor: T.-Măgurele, Alexandria, Roșiorii-de-Vede și Zimnicea.

Asistență și prevedere socială. Casa Centrală a Asigurărilor Sociale are organizații medicale în Turnu-Măgurele, Alexandria, Roșiorii-de-Vede și Zimnicea (total 4 medici).

Societatea « Crucea Roșie » are filiale în Turnu-Măgurele, Alexandria și Roșiorii-de-Vede, Oficiu I.O.V. în Turnu-Măgurele și Zimnicea; Societate pentru profilaxia tuberculozei în Turnu-Măgurele și Alexandria; Soc. « Principele Mircea » în Roșiorii-de-Vede; Soc. femeilor ortodoxe în Roșiorii-de-Vede și 1 azil de bătrâni la Turnu-Măgurele.

PRINCIPALE AȘEZĂRI

Turnu-Măgurele, capitala județului (Vezi monografiile orașelor reședință).

Alexandria, comună urbană, situată pe malul drept al râului Vedea, la 47 km de reședința județului, și la 85 km de București. Stație c.f. pe linia Roșiorii-de-Vede-Zimnicea.

Are 17.616 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul orașului pe exercițiul 1936/37 se ridică la suma de 8.032.181 lei.

Comerț intens de cereale. Bâci anual la Rusalii și la 30 August. 2 mori sistematice, 3 mori țărănești, 1 fabrică de ghiață, 2 fabrici de tâmplărie, 3 ateliere mecanice și 6 darace de lână.

Banca Agricolă, « Al. Ghica », Banca Comercială, Banca « Reazimul Meseriașilor ». Banca populară.

Școală normală de băieți, Gimnaziu de băieți, Gimnaziu de fete, Gimnaziu industrial de băieți, Gimnaziu industrial de fete, Școală de agricultură, 3 școli primare de băieți, 3 școli primare de fete, 1 școală primară mixtă, 1 școală de aplicație.

Muzeul istoric comunal, Soc. corală « Armonia », 2 cinematografe, 2 soc. sportive, 1 soc. de vânătoare.

6 biserici ortodoxe, Protopopiat ortodox.

Primărie, Poliție, Percepție fiscală, Judecătorie, Serviciu sanitar, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic.

Uzină electrică, pavaj.

Sfatul negustoresc, Asociația meseriașilor.

Spital de Stat, Dispensar de stat.

Societatea « Crucea Roșie », Casa Asigurărilor Sociale (organizație medicală), Societatea pentru profilaxia tuberculozei.

Roșiorii-de-Vede, comună urbană, situată pe malul drept al râului Vedea, la 41 km de capitala județului, la 99 km de Craiova și la 118 km de București. Stație c.f. pe linia Costești-T.-Măgurele. Aerostație pe linia București-Alexandria-T.-Măgurele-Roșiorii-de-Vede-Caracal-Craiova.

Are 11.804 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul orașului pe exercițiul 1936/37 se ridică la suma de 8.070.603 lei.

Comerț intens cu cereale, animale și produse animale. Bâciuri anuale: 25 Martie și 8 Septembrie. 4 mori sistematice, 2 tăbăcării și 5 întreprinderi de dărăcit lână.

Banca Comercială, Banca « Sprijinul », Banca « Munca », Banca Cercului Comercial și Industrial « Roșiori », Banca « Steaua », Banca « Carpați ».

Liceul de băieți « Anastasescu », Gimnaziu de fete, Gimnaziu comercial, Gimnaziu industrial de băieți, Gimnaziu industrial de fete, 1 școală de ucenici, 2 școli primare de băieți, 2 școli primare de fete, 1 școală primară mixtă.

1 cămin cultural al Fundației Regale « Principele Mircea » 1 bibliotecă, 1 cinematograful, 1 societate sportivă.

8 biserici ortodoxe, 1 casă de rugăciune adventistă.

Protopopiat ortodox.

Primărie, Pretură, Judecătorie mixtă, Judecătorie rurală, Percepție fiscală, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Poliție, Serviciu sanitar.

Cercul avocaților, Sfatul negustoresc, Soc. funcționarilor comerciali, Sindicatul muncitorilor, Sindicatul agricultorilor.

Pavaj.

Spital județean, Casa Asigurărilor Sociale (organizație medicală), Dispensar de stat, Dispensarul Soc. « Principele Mircea ». Soc. « Crucea Roșie », Soc. femeilor ortodoxe, Oficiu I.O.V.

Zimnicea, comună urbană, pe malul Dunării, la 53 km de capitala județului, 168 km de Craiova și 157 km de București. Stație c.f. pe linia Costești-Roșiorii-de-Vede-Zimnicea. Port la Dunăre.

Are 9.760 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul orașului pe exercițiul 1936/37 se ridică la suma de 2.850.590 lei.

Comerț intens de cereale și animale.

3 mori sistematice, 1 fabrică de ulei, 2 fabrici de ape gazoase, 2 întreprinderi de dărăcit lână.

Bancă Populară.

3 școli primare (2 de băieți și 1 de fete).

Casa de cetire « Zeugma », 1 cinematograful, 1 soc. sportivă.

2 biserici ortodoxe.

Primărie, Pretură, Judecătorie mixtă, Percepție fiscală, Serviciu sanitar, Serviciu hidraulic, Revizorat de pescărie, Căpitanie de port, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Poliție.

Uniunea meseriașilor și muncitorilor din port.

Uzină electrică.

Spital de stat, Dispensar de stat.

Oficiu I.O.V., Casa Asigurărilor Sociale (organizație medicală).

LOCALITĂȚILE DIN JUDEȚUL TELEORMAN

A) Orașe

1. Turnu-Măgurele (capitala județului).
2. Alexandria
3. Roșiorii-de-Vede
4. Zimnicea

B) Sate

I. PLASA ALEXANDRIA

1. Adamești
2. Atârnați
3. Beiu
4. Brânceni
5. Buzescu
6. Calonfirești
7. Cârțocleasca
8. Cocoșu
9. Găvănești
10. Groseni
11. Grosu
12. Ion T. Ghica
13. Mavrodinu
14. Măgura
15. Mărzănești
16. Nanovul
17. Nenciulești
18. Părul-Rotund
19. Pielea
20. Plosca
21. Poroschia
22. Purani
23. Puțințeu
24. Schitu-Poenari
25. Storbăneasa
26. Țigănești
27. Vitănești

II. PLASA BALACI

1. Afrimești
2. Atârnați
3. Balaci
4. Barza
5. Bădești
6. Bârla
7. Beuca
8. Brabeți
9. Burdea
10. Caldăraru
11. Cătelești
12. Ciocești
13. Didești
14. Dobrotești
15. Ghimpeșeni
16. Malu
17. Mândra
18. Merişani
19. Miroși
20. Mozăceni
21. Nicolae Titulescu
22. Plopi
23. Podișoru

24. Răsfirați
25. Stoborăști
26. Strâmbeni
27. Surdulești
28. Șelăreasa
29. Tecuci-Kalinderu
30. Tufeni-din-Deal
31. Tufeni-din-Vale
32. Urlueni
33. Voevodul Mihai
34. Zămbreasca
35. Zuvelcați

III. PLASA CĂLMĂȚUIU

1. Aliman
2. Balta-Sărată
3. Băcălești
4. Băduleasa
5. Băneasa
6. Băsești
7. Bogdana
8. Broșteanca
9. Bujorul
10. Caravanești
11. Cărligați
12. Cărlomanu
13. Crângeni
14. Dorobanțu
15. Dracea
16. Florica
17. Furculești
18. Iamandi
19. Ionașcu
20. Margareta
21. Moșteni
22. Ologi
23. Paragina
24. Părlita
25. Principele Ferdinand
26. Putineiu
27. Rața
28. Salcia
29. Secara
30. Spătărei
31. Șipotele
32. Ulmeni
33. Viorica
34. Viroși
35. Vodă-Carol
36. Voivoda
37. Zlata

IV. PLASA ROȘIORII-DE-VEDE

1. Adâncata
2. Albești
3. Atârnați
4. Bălțați
5. Belitori
6. Bratcovu
7. Butculești
8. Cioc

9. Ciurari
10. Cucueți
11. Drăcsani
12. Drăcsenei
13. Drăgănești
14. Dulceanca
15. Dulceni
16. Gresia
17. Măgureni
18. Măldăeni
19. Mândra
20. Meri-Goala
21. Muți
22. Odobeasca
23. Papa
24. Peretu
25. Răteasca
26. Regina-Maria
27. Săceni
28. Sârbi-Sfințești
29. Scrioaștea
30. Sfințești
31. Socetu
32. Știrbești
33. Tirișneagu
34. Țigănia
35. Văcărești

V. PLASA SLĂVEȘTI

1. Baldovinești
2. Belciugu
3. Bucovu-Adunați
4. Căzănești
5. Ciolănești-din-Deal
6. Ciolănești-din-Vale
7. Cuculești
8. Depărați-Hârlești
9. Dobreni
10. Găragău
11. Gârdești
12. Golăgei
13. Hagiești
14. Lada
15. Moșteni
16. Necșești
17. Obârtu
18. Ochești
19. Palanga
20. Popești
21. Poporogi
22. Purcăreni
23. Râca-Nouă
24. Râca-Veche
25. Siliștea-Gumești
26. Slăvești
27. Slobozia-Trăznitu
28. Tătăreștii-de-Jos
29. Tătăreștii-de-Sus
30. Trivalea
31. Țuguești-de-Sus
32. Țurești
33. Udupu
34. Zlotești

VI. PLASA TURNU-MĂGURELE

1. Cioara
2. Ciuperceni
3. Elisabeta
4. Flămânda
5. Lița
6. Măgurele
7. Odaia
8. Olteanca
9. Pleașovu
10. Plopi-Slăvitești
11. Răioasa
12. Saele
13. Seaca
14. Segarcea-din-Deal
15. Segarcea-din-Vale
16. Slobozia-Mândra
17. Traianu
18. Uda-Clocociovu
19. Uda-Paciurea

VII. PLASA VÂRTOAPELE-DE-SUS

1. Antonești
2. Bivolita
3. Brătășani
4. Călinești
5. Cetatea
6. Dobrogostea
7. Lăceni
8. Licuriciu
9. Marița
10. Netoți
11. Nichita
12. Olteni
13. Orbeasca-de-Jos
14. Orbeasca-de-Sus
15. Peri-Broșteni
16. Rădoești-din-Deal
17. Tâlpeni
18. Țuguești-de-Jos
19. Vârtoapele-de-Jos
20. Vârtoapele-de-Sus

VIII. PLASA ZIMNICEA

1. Alexandrina
2. Bragadiru
3. Brătianca
4. Cervenca
5. Conțești
6. Fântânele
7. Frumoasa
8. Gauriciu
9. Lișsa
10. Năsturelu
11. Păuleasca
12. Piatra
13. Smârdioasa
14. Suhaia
15. Șoimu
16. Vânători
17. Vișoara
18. Zimnicele

SIGILIUL LUI RADU CEL MARE, 1497

JUDEȚUL TIGHINA

Stema. Scut roșu, cu un leu de aur, șezând spre dreapta, privind în față și ținând laba anterioară dreaptă ridicată în sus.

Este vechea stemă a ținutului.

GEOGRAFIE

Așezare. Județul T. este așezat în marginea de Răsărit a țării în dreptul unui vechiu vad al Nistrului.

Suprafața: 6.333 km².

Infățișarea pământului. Peste județul T. se întinde marginea S-E a podișului moldovenesc și o parte din N Bugeacului. Câteva văi principale cu numeroși afluenți laterali au descompus podișul într-o serie de culmi cu spinarea mai strâmtă în direcția N-V și din ce în ce mai largă către Nistru unde podișul cade în trepte (terase). De aici, aspectul deluros al acestei părți din județ. Nici una din spinările acestor dealuri nu ajung la 300 m, dar nici nu coboară sub 200. Marginea de Bugeac din cuprinsul acestui județ se menține și ea în jurul lui 200 m, însă e formată, mai ales în partea estică, din suprafețe plane foarte întinse, adevărate câmpuri înalte. Văile săpate, fie în podișul propriu zis, fie în marginea Bugeacului, sunt relativ strâmte, față de adâncimea lor, au adică un caracter de defilee pentru că, deși fundul lor este de obicei larg, povârnișurile care le mărginesc, sunt prelungi (pot depăși chiar 150 m) și destul de repezi.

Climă și ape. Clima este în S județului, de tip pontic (deci cu mari contraste de temperatură și cu ploi puține) iar în N mai aspră și puțin mai umedă (aproape 500 mm precipitațiuni anual, față de mai puțin de 400 mm în S).

Afară de Nistru care curge prin răsăritul județului, celelalte ape, cu izvorul în podiș, scad mult în timpul verii. Între ele, cele mai importante sunt: *Bâcul, Botna, Cogălnicul și Ialpușul* (acesta aproape de marginea vestică).

Vegetație. Afară de câteva păduri de stejari păstrate pe dealurile înalte din N și de lângă Nistru, restul ținutului este un domeniu de stepă cu ierburi înalte (*Siccipratium Allierbosum*) în care predomină păioasele și plantele de origine transnistriană (Provincia Sarmatică, în nomenclatura botaniștilor). Pirește această stepă este azi în cea mai mare parte, cultivată.

ISTORIE

Vechime și dezvoltare istorică. Județul T. și-a luat numele dela orașul capitală, crescut la umbra unei străvechi cetăți, poate, de origină romană, reconstruită de genovezi și de meșterii lui Ștefan cel Mare. Așezată la un vechi vad al Nistrului, cetatea a împiedicat adeseori invazia hoardelor barbare, venite pentru pradă.

Lunga existență a Tighinei se explică prin așezarea ei la cel mai bun vad al Nistrului, pe un drum străvechi, al legiunilor și al negustorilor romani, « drumul mare tătăresc » de mai târziu, care lega prin vadul Dunării dela Isaccea (vechiul Noviodunum) regiunile bizantine dela dreapta Dunării cu Cafa, colonia genoveză din Crimeia.

Acest drum se încrucișă aici cu drumul fluvial care ducea
dela Hotin și Soroca, la Cetatea-Albă și la Mare.

La 1538, Turcii au ocupat cetatea și au înființat aci o raia, numită a Benderului (a Porții), după noul nume dat Tighinei. Pașa de aci supraveghea atât pe Domnii Moldovei, cât și pe mârzacii tătari din Bugeac.

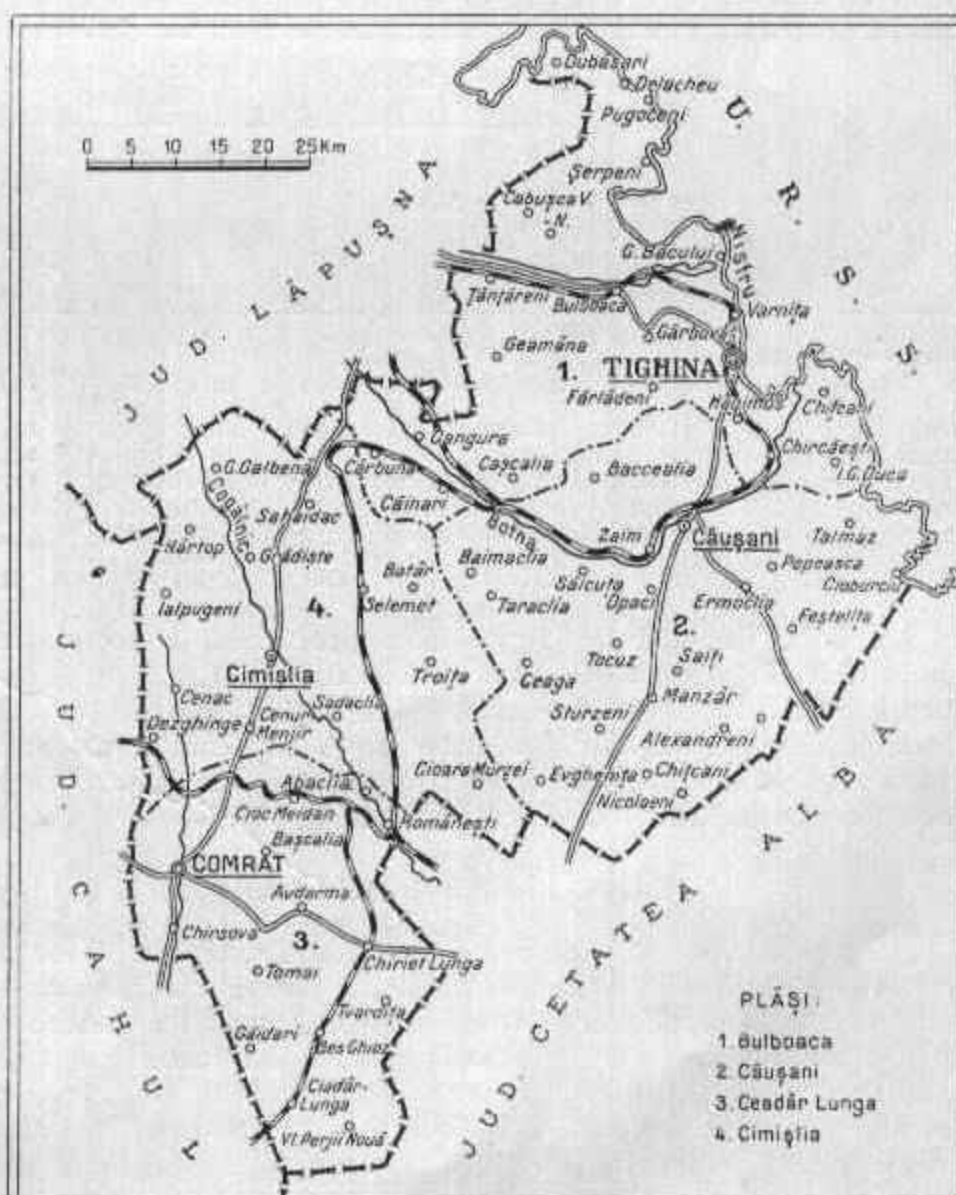
Aici s'a refugiat, după crunta-i înfrângere dela Pultava, (1709), Carol XII, eroicul rege al Suediei.

Monumente istorice. *Cetatea Tighinei*, pe Nistru, de formă pentagonală, înconjurată de un șanț de piatră. Are șase porți, zece bastioane și acopere o suprafață de 60 ha.

Biserica din Căușani, are forma unei nave bazilicale, săpată în pământ, cu pereții laterali în linie dreaptă, cu boltă în forma unei pivnițe în interior, cu o arcadă la mijloc; a fost zidită pe la 1760 de către Daniil mitropolitul Proilavei. Are fresce frumoase, reprezentative pentru școala de pictură românească din epoca Brâncoveanului.

Valul lui Traian. Județul T. este străbătut în tot latul său de acest val uriaș de pământ, începând de lângă satul Ialpușeni până în bălțile Nistrului.

Înălțimea valului variază între 3—4 m, cu o lățime de 10—15 m; șanțul așezat spre miazănoapte are 2—3 m adâncime. Originea lui — ca și a celorlalte valuri de pe pământul dacic — e presupusă romană. Miron Costin spune

că «Traian Impărat au săpat acest șanț în vecinica pomenire și veaste».

Mănăstirea Noului Neamț (Chițcani), cea mai bogată dintre mănăstirile Basarabiei. A fost înălțată în anul 1864, pe moșia dăruită de Alexandru cel Bun mănăstirii Neamțului în 1429, — danie întărită și mărită de Ștefan cel Mare la 1463 și 1500; de Petru Rareș la 1546 și de Aron Vodă la 1581 — de către călugării dela Neamț refugiați aici după secularizarea averilor mănăstirești. Călugării au adus dela mănăstirea Neamț prețioase odoare și hrisoave vechi.

POPULAȚIE

Starea populației. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930 județul T. numără 307.629 locuitori. Populația județului este repartizată astfel:

a) Pe orașe și plăși, după sex

Unități administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbați	Femei
Total județ	307.629	152.607	155.022
Total urban	44.057	21.503	22.554
1. Orașul Tighina	31.698	15.372	16.326
2. Orașul Comrat	12.359	6.131	6.228
Total rural	263.572	131.104	132.468
1. Plasa Bulboacă	57.500	28.858	28.642
2. Plasa Căușani	99.313	49.133	50.180
3. Plasa Ceadâr-Lunga	41.596	20.805	20.790
4. Plasa Cimișlia	65.164	32.308	32.856

b) Pe grupe de vârstă

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele	307.629	30—49 ani	62.402
0—9 ani	94.500	50—69 ani	27.904
10—29 ani	116.976	70 ani și peste	4.855
		Vârstă nedeclarată	992

Mișcarea populației. Datele fundamentale ale mișcării populației în județul T., după cifrele publicate în Buletinul Demografic al României în perioada 1931—1936, sunt următoarele:

Anul	Cifra probabilă a populației județului la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proporții la 1.000 locuitori		
		Născuți vii	Morți	Excedent natural	Născuți vii	Morți	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 medie anuală	—	13.338	8.423	4.915	41,6	26,3	15,3
1931	310.024	12.627	7.838	4.789	40,7	25,3	15,4
1932	315.319	14.081	8.940	5.141	44,7	28,4	16,3
1933	320.205	13.197	6.820	6.377	41,2	21,3	19,9
1934	327.444	13.947	7.422	6.525	42,6	22,7	19,9
1935	331.230	12.841	11.096	1.745	38,8	33,5	5,3
1936	333.612	11.091	9.288	1.813	33,2	27,8	5,4

La data de 1 Iulie 1937 cifra probabilă a populației județului T. a fost de 336.371 locuitori. Față de populația numărată la recensământul din 1930 și anume 307.629 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1936 reprezintă un spor natural de 28.742 locuitori în timp de șase ani și jumătate, ceea ce corespunde unei creșteri de 9,3%.

INFĂȚIȘARE SOCIALĂ

În comparație cu mai toate județele Basarabiei, județul acesta — al cărui nume curent înainte vreme era *Tighine* — se bucură de mai multe avantagii din punct de vedere al căilor de comunicație: grație liniilor ferate, are, prin Chișinău și Basarabeasca, directă legătură cu Moldova, și anume cu Iași, Bârlad și Galați. Aceste înlesniri le datorește văilor Botna și Bâcul, ale căror mici ape formează la gurile lor spre Nistru bălți ce procură stuf și pește, așa

cum, în și mai mică măsură, se constată și în cursul apei Cogălnicul.

Ca aspect general, Sudul acestui județ ne înfățișează oarecari caracteristici ce nu apar în Nordul lui. Relevând, bunăoară, faptul că nomenclatura topică a Sudului ne prezintă un număr de elemente de origine turco-tătară, ne-am putea da seama că anumite particularități îl apropie simțitor de ceea ce aparține Bugeacului. În privința aceasta, ar fi suficient să menționăm că — și din considerațiuni locale ce privesc lipsa de stuf și păduri — apar chiar în sate exclusiv românești și case care au până și acoperișul făcut din lut — ceea ce, în restul Basarabiei, se constată numai la accesorii secundare ale locuințelor, cum ar fi cotinețe de păsări, cuptoare etc.

Același tip de sat, propriu întregii Basarabii, vei întâlni și în Tighina. După cum e firesc, pe alocurea casa se prezintă și cu trăsături ce nu le întâlnim, de exemplu, în Nordul acestei provincii. Ca și în județul Cetatea-Albă, și aci vei vedea, alături de locuința propriu zisă, și celelalte accesorii ale ei, toate în formă de dreptunghi. Rar vei observa pe acoperișul lor, ca element decorativ în miniatură, câte două capete de cai, de scândură, opus așezate, așa cum același motiv apare sub o altă înfățișare în Muntenia și Oltenia, numai la fântâni. După starea materială, și acoperișul va fi făcut ori din păioase, ori din șindilă sau va fi *solzi* — ceea ce reiese și din caracterizarea umoristică pe care însuși țăranul basarabean o face casei sale într-o urătură de anul nou:

De cât să întârziem
Pe la curțile dumneavoastră
Cu var văruițe,
Cu șindilă șindilite,
Mai bine om întârzia
Pe la bordeile noastre învechite,
Cu baligi de ciocârlii închistrite
Și cu boz acoperite.

Gardurile curților de case sunt făcute din ceea ce le poate pune la dispoziție mediul geografic: nu apar ca în Orhei și Lăpușna, garduri de nuiel și nici de pietre băgate în pământ și înalte cât un om — așa cum se văd prin Nordul Basarabiei. Fântânile nu sunt rare; iar în satele cari servesc de popas pentru căruțe sau pentru diferite târguri, vei observa fântâni numeroase, una lângă alta — apa nefiind la adâncimi mari; dar furcile și cumpenele lor strâmbe, anemice, pot fi un indiciu sigur, chiar pentru un simplu trecător, că în acest județ pădurile lipsesc. Și au lipsit și în trecut, de pildă în epoca frământărilor războinice turco-ruse, când cronicarii moldoveni ne atestă că Tighina a înghițit mari cantități de material lemnos provenit și din codrii Moldovei.

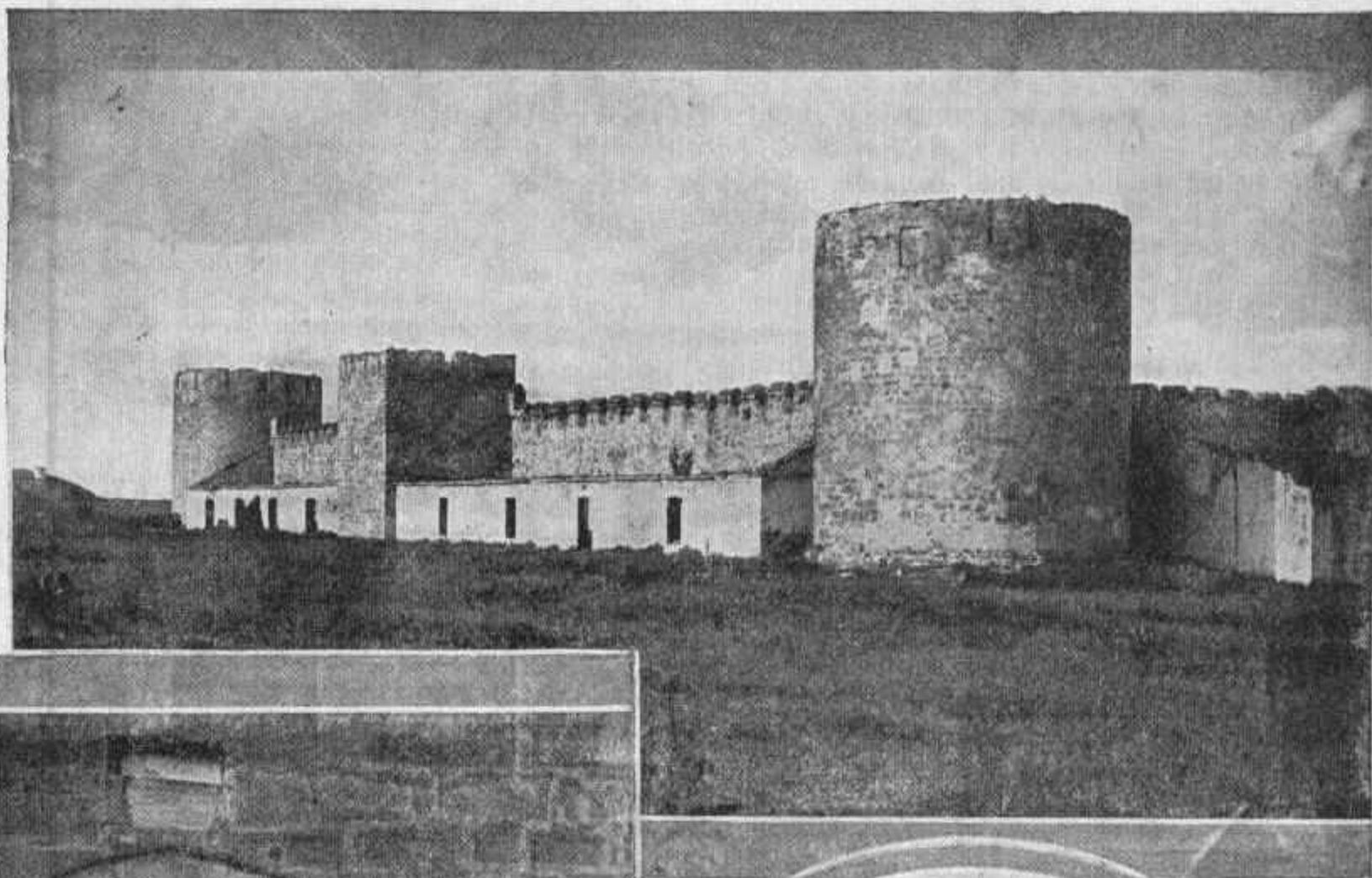
Ca ocupațiune casnică feminină, de remarcă, că, mai ales astăzi, și în acest județ e în totală scădere tot ce ține de industria lânei. Renumitele covoare basarabene, caracteristice prin desenul lor și, mai cu seamă, colorarea lor cu ajutorul unor anumite plante și rădăcini, e pe cale de totală dispariție. Folosirea răsboaielor de țesut devine tot mai rară, dat fiind și faptul că portul strămoșesc, bărbătesc și femeiesc, a intrat definitiv în domeniul amintirilor celei mai vechi generații. E, așa dar, dela sine înțeles că viața păstorească pulsează atât cât îi permite spațiul lăsat necultivat.

Dacă păstoritul intens e aproape inexistent, în schimb Tighina are alte aspecte și bogății. Sunt cunoscute fructele acestui județ, după cum e interesantă regiunea lui Nord-Estică. Bălțile de aci, în apropierea cărora apar cele mai multe stâni, oferă priveliști plăcute și demne de urmărit. Stuful și papura, atât de necesare gospodăriilor și al cărei miez e întrebuințat și aci, de țărani drept iască de aprins țigara sau chiar focul, sunt cei mai mari inimi ai peștilor, în sensul că, în deosebi stuful, e folosit foarte variat pentru prinderea și păstrarea lor. Iată cutare porțiuni de baltă străbătută în diferite sensuri de *șiruri* lungi cu *cotețele* lor, puse anume pentru oprirea peștilor în colindările lor. Nu departe de ele vei vedea numeroase *hodoroghi* tot de stuf — adică niște butoaie fără funduri, pe cari pescarii le afundă la întâmplare în apă, fie că merg pe jos în baltă, fie cu luntrea; alături de ele

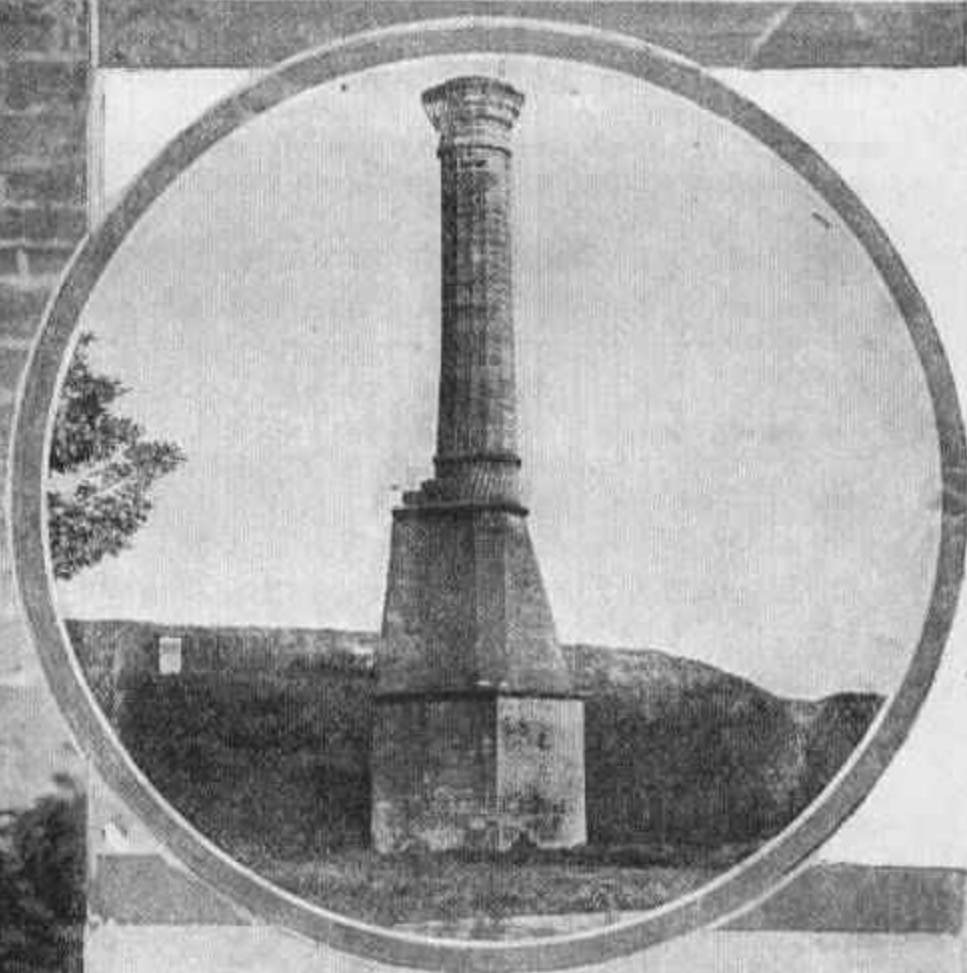
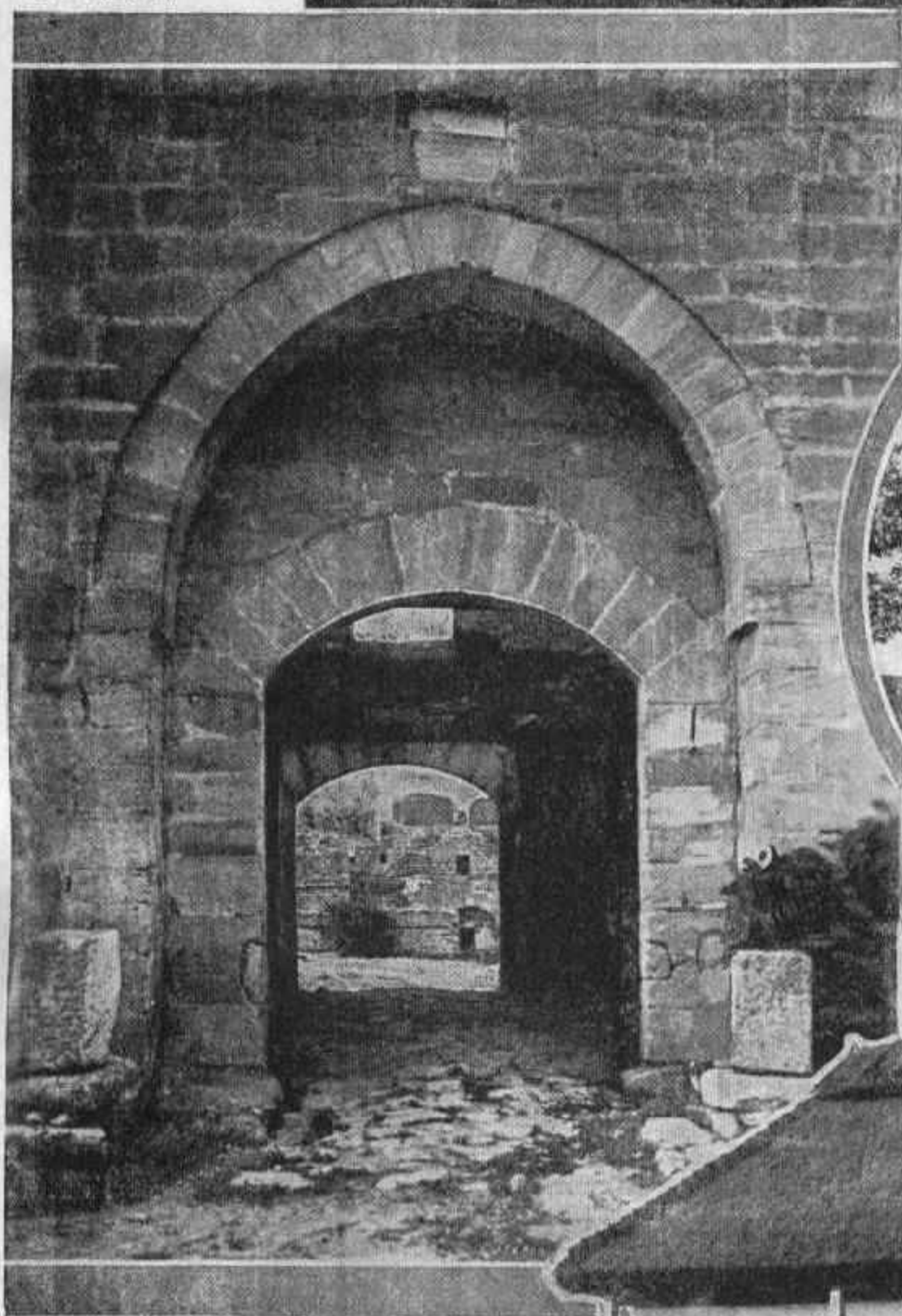

TIGHINA

CETATEA

O POARTĂ
IN CETATE

In medalion: MONUMENTUL
LUI CAROL, XII

CASĂ DIN VARNIȚA

vor fi *ciorpăgele*, cu ajutorul cărora pot scoate peștele prins cu *hodoroaba*. Nu vor lipsi din baltă nici *închisorile*, tot de stuf, implantate în pământ, bine încheiate și având pe acoperimintele lor, tot de stuf, pietre sau alte greutăți, pentru ca mai ales peștii mai mari din ele, închiși acolo ca să poată fi păstrați vii, să nu poată scăpa sărind în sus. Astfel de curse le vei găsi și printre cărările și luminișurile pădurilor de stuf. Pitorescul câștigă și mai mult în farmec când prin baltă apare și câte un pescar cu *coșnița* de gât și cu uriașă-i *fatcă* în mâni, pe care, din loc în loc, o afundă în apă ca să o scoată tot atât de domol cu vreun pește.

Sub raportul agriculturii, vom menționa că și în acest județ, ca și în Sudul Basarabiei, la treieratul pe *fățare*, se recurge des la *cheatră*, după cum pentru paie se folosește *dicaneu* cu dinți de cremene.

Dacă din punct de vedere al portului cineva nu ar putea deduce originea etnică a locuitorilor Tighinei, în schimb sufletul lor, graiul lor, îi arată și pe ei că sunt autentici Moldoveni. Aceeași uimitoare tenacitate pasivă în ciuda tuturor vitregiilor istorice, ori de câte ori a fost caz de înstrăinare a ceva din entitatea lor moldovenească; același surprinzător scut de resemnare; aceeași neprețuită structură umoristică proprie tuturor Moldovenilor, așa cum se reliefează și din următoarele câteva versuri dintr-o colindă:

De urât v'am mai ura,
Da ni temim c'om innopta.
Di cit om innopta la curțile dumneavoastră
Cu găinaț di vrăghii 'ncreștiti,
Mai ghini om innopta la bordeieșii noastri,
Celi cu baligi di oai lichiti.

Și fiindcă e vorba și de grai, relevăm că și în acest județ, ca și în Cetatea-Albă și în alte regiuni ale Țării — cum ar fi Maramureșul, Banatul etc., — apare, ca particularitate sintactică, repetarea pronumelui personal la acuzativ, în construcții de felul, acesta: *m'am aplecatu-mă, l-au purtatul-l*, etc.

I. p.

ECONOMIE

Județul T. este prin excelență agricol. E renumit prin marele număr de turme de oi și prin dezvoltarea excepțională a pomiculturii și a culturii albinelor.

Agricultură. Județul ocupă o suprafață totală de 633.300 ha. Suprafața arabilă este de 406.394 ha, adică 64,17% din suprafața județului și 1,38% din suprafața totală a țării.

Din suprafața arabilă a județului, marea proprietate deține 2.096 ha, adică 0,52%, iar mica proprietate 404.298 ha, adică 99,48%.

Din totalul suprafeței arabile, *cerealele* ocupă 379.607 ha, astfel repartizate:

Porumbul ocupă 148.854 ha, cu o producție de 406.420 chint. (prod. medie la ha 2,7 chint.), în valoare de 96 mil. lei.

Grâul ocupă 118.458 ha, cu o producție de 237.013 chint. (prod. medie la ha 2,0 chint.), în valoare de 94 mil. lei.

Orzul ocupă 96.282 ha, cu o producție de 187.171 chint. (prod. medie la ha 1,9 chint.), în valoare de 46 mil. lei.

Secara ocupă 11.181 ha, cu o producție de 27.108 chint. (prod. medie la ha 2,4 chint.), în valoare de 8 mil. lei.

Ovăzul ocupă 4.109 ha, cu o producție de 6.051 chint. (prod. medie la ha 1,5 chint.), în valoare de 2 mil. lei.

Meiul ocupă 701 ha, *hrîșca* 15 ha și *măturile* 7 ha.

Fânețele cultivate și alte culturi furajere ocupă 5.544 ha. Din această suprafață *dughia* ocupă 2.555 ha, cu o producție de 4.817 chint. (media la ha 1,9 chint.), în valoare de 1 mil. lei. *Alte fânețe cultivate* ocupă 2.682 ha, cu o producție de 9.022 chint. (media la ha 2,4 chint.), în valoare de 1 mil. lei.

Plantele alimentare ocupă 8.727 ha. Din această suprafață *cartofii* ocupă 3.776 ha, cu o producție de 27.885 chint. (media la ha 7,4 chint.), în valoare de 3 mil. lei. *Pepeni verzi și galbeni* ocupă 2.006 ha, cu o producție de 20.162 chint. (media la ha 10,1 chint.), în valoare de 3 mil. lei. *Fasolea* ocupă 1.219 ha, cu o producție de 2.520 chint. (media la ha 2,1 chint.) în valoare de 1 mil. lei.

Dovleci printre porumb dau o producție de 41.327 chint. în valoare de 2 mil. lei.

Plantele industriale ocupă 7.336 ha. Din această suprafață *floarea soarelui* ocupă 3.077 ha, cu o producție de 11.720 chint. (media la ha 3,8 chint.), în valoare de 4 mil. lei. *Rapița* ocupă 2.800 ha, cu o producție de 4.303 chint. (media la ha 1,5 chint.), în valoare de 2 mil. lei.

Vegetație și culturi diverse. Din suprafața totală a județului (633.300 ha), ogoarele sterpe ocupă 5.180 ha.

Fânețele naturale ocupă 3.842 ha, cu o producție de 25.741 chint. (prod. medie la ha 6,7 chint.), în valoare de 3 mil. lei.

Pășunile ocupă 64.645 ha.

Pădurile ocupă 18.933 ha.

Livezile de pruni ocupă 1.476 ha, cu o producție de 29.667 chint. (media la ha 20,1 chint.), în valoare de 9 mil. lei.

Alți pomi fructiferi ocupă 3.449 ha.

Vița de vie ocupă 20.194 ha (din care viile pe rod 16.473 ha), cu o producție de 393.761 hl (prod. medie la ha 23,9 hl), în valoare de 90 mil. lei.

Caracteristică. Suprafața ocupată de vița de vie în acest județ este clasată în locul al 2-lea din țară.

Creșterea animalelor. În județul T. se găseau în anul 1935:

Cai 60.982, boi 72.572, oi 331.658, capre 2.395, porci 52.343, stupi sistematici 7.869, stupi primitivi 5.138.

Industria. Alimentară: 64 mori de făină, 1 de crupe, 1 de sare, 21 fabrici de ulei, 1 de spirt, 1 de bere, 1 de oțet, 1 de bomboane, 1 de cașcaval, 3 de unt și brânzeturi; *Alte industrii*: 1 fabrică de postav, 25 daraci de lână, 1 fabrică de săpun, 4 curelării, 2 fabrici de lăzi, 2 ateliere de mobile, 6 fabrici de cărămidă, 6 fabrici de țiglă, 3 fabrici de olane și 4 olării.

Din întreprinderile de mai sus cităm Moara S. Cusursuz și I. Ianoe din Ceadăr-Lunga (capital investit 19 milioane lei).

INDUSTRIA *) JUDEȚULUI TIGHINA ÎN 1935

Întreprinderile dela 5 H.P. sau 20 lucrători în sus

Industria	Numărul fabricilor		Forța motrice H.P.	Perso-nalul ocupat	Valoarea producției în mil. de lei
	Active	Inchise			
Alimentară	7	2	945	83	38.077
Lemnului	—	1	10	—	—
Materiale de construcție	—	1	34	—	—
Total	7	4	989	83	38.077

*) Nu sunt cuprinse exploatarea miniere, petrolifere, carierele, uzinele de apă și electricitate.

Comerț. Comerț cu cereale, ouă, animale, produse animale, fructe proaspete și uscate, struguri și vin.

Credit și cooperatie. În cuprinsul județului funcționează 1 bancă (societate anonimă).

Situația acestei bănci, conform bilanțului încheiat la 31 Decembrie 1934, se prezintă astfel:

A C T I V		P A S I V	
Disponibil	12.397	Fonduri	1.834.346
Plasamente	23.663.427	Angajamente	29.277.938
Imobilizări	1.483.883	Rezultate	—
Rezultate	5.952.577		
Total	31.112.284	Total	31.112.284

Cooperative de credit (bănci populare) 49, cu 10.753 membri, și cu un capital social vărsat de 11.716.698 lei. Imprumuturile acordate 74.662.494 lei (neconvertite 16.152.207 lei, convertite 24.582.146 lei, reduceri la împrumuturi convertite 33.928.141 lei). Depuneri spre fructificare 6.311.085 lei. Totalul bilanțului 92.675.927 lei.

Cooperative de producție diversă 2, cu 149 membri și cu un capital social vărsat de 129.496 lei. Valori imobilizate 201.741 lei. Totalul bilanțului 1.335.638 lei.

Cooperative agricole de aprovizionare și vânzare în comun 9, cu 465 membri și cu un capital vărsat de 520.001 lei. Bilanțul încheiat 3.852.149 lei.

Cooperative de consum 25, cu 2.015 membri și cu un capital social vărsat de 1.285.195 lei. Mărfuri generale în valoare de 1.288.441 lei. Bilanțul încheiat 8.514.624 lei.

Situația cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decembrie 1935.

Finanțe publice. Bugetul județului T. pe exercițiul 1936/37 prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	32.063.792
Venituri ordinare	15.040.375
Venituri extraordinare	6.928.820
Venituri speciale	10.094.597
Cheltuieli	29.705.880
Cheltuieli ordinare	17.253.494
Cheltuieli extraordinare	2.357.789
Cheltuieli speciale	10.094.597

Drumuri. Județul T. este străbătut de o rețea totală de drumuri de 1.184 km 855 m, repartizată astfel:

Drumuri naționale, 246 km 088 m, din cari 51 km 952 m pietruți și pavați sunt întreținuți de Direcția Generală a Drumurilor, iar 1 km 374 m (pavați) de comunele urbane.

Drumuri județene 571 km 397 m, cari sunt în întregime în administrația județului și din cari 16 km 091 m sunt pavați și pietruți.

Drumuri comunale 367 km 370 m.

Lungimea podurilor este de 1.401,95 metri, repartizată astfel: poduri naționale 381,40 m, județene 813,65 m, și comunale 206,90 m.

Prin județ trec 4 drumuri naționale, legând următoarele localități:

1. Bolgrad – Tarutino – Căușani.
2. Chișinău – Tighina – Cetatea Albă (Tighina – Căușani = 25 km).
3. Chișinău – Comrat – Bolgrad.
4. Fălcu – Comrat – Tarutino.

Cale ferată. Județul T. este străbătut de o rețea totală de cale ferată de 266 km linii secundare simple.

Stații importante: Tighina, Basarabeasca, Abaclia.

Poșta, telegraf, telefon. 6 oficii P.T.T. de stat la Tighina, Comrat, Căușani, Ceadâr-Lunga, Cimișlia și Românești; 7 agenții speciale la Bahmutea, Bulboaca, Căinari, Ceaga, Gura-Galbenă, Manzâr, Talmaz și Taraclia; și 1 gară cu serviciu poștal (Zloți).

Oficii telefonice: Tighina, Comrat, Căușani, Ceaga, Ceadâr-Lunga, Cimișlia, Gura-Galbenă, Românești, Schinoasa, Talmaz, Taraclia.

CULTURĂ

Știință de carte. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, populația județului, dela 7 ani în sus, este de 238.599 locuitori, din cari 36,5% sunt știutori de carte. După sex, proporția este de 50,3% bărbați știutori de carte și 23,0% femei știutoare de carte. Repartiția locuitorilor după gradul de instrucție, în procente, este următoarea:

Gradul de instrucție școlară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul știutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extrașcolară	9,6	4,0
2. Primară	62,1	88,4
3. Secundară	20,0	5,8
4. Profesională	5,5	1,3
5. Universitară	2,1	0,4
6. Alte școli superioare	0,7	0,1

Invățământ. Populația școlară a județului T. (între 5—18 ani) a fost în anul 1934 de 81.476 loc. (6.964 mediu urban și 74.512 mediu rural).

Școli secundare. a) In Tighina: Liceu de băieți, liceu de fete, liceu industrial de băieți, gimnaziu industrial de fete, liceu comercial mixt; b) In Comrat: Liceu de băieți și liceu de fete; c) In comunele rurale: gimnaziu mixt în Ceadâr-Lunga, gimnaziu mixt în Cimișlia, gimnaziu mixt în Căușani.

Școala izraelită de meserii «Ort», la Tighina.

Școli primare 269, din care 240 rurale și 29 urbane (267 școli de Stat și 2 confesionale) și cu un număr total de 42.223 elevi (4.798 mediu urban și 37.425 mediu rural) și cu 713 învățători și alt personal didactic (situația din 1934).

Grădini de copii 62, din care 51 rurale și 11 urbane toate de Stat, cu un număr total de 3.202 copii (447 mediu urban și 2.755 mediu rural) și cu 62 conducătoare (situația din 1934).

Instituții culturale. Fundația Culturală Regală «Principele Carol» are cămine culturale în: Tighina (cămin județean și cămin orășenesc), Comrat; Alexandreni, Avdarma, Anenii-Noui, Baccealia, Baimaclia, Balmaz, Batâr, Bulboaca, Căinari, Cașcalia, Calfa, Ceadâr-Lunga, Cenac, Cecur-Menjir, Cioara-Murzei, Cioc-Midan, Chițcani, Chircăești, Chiriet-Lunga, Chirsova, Cobusca-Nouă, Constantinești, Copceac, Delacheu, I. G. Duca, Ecaterineanca, Ermoclia, Fârlădani, Florești, Gangura, Gârbovăț, Geamăna, Gura-Băcului, Hârtoș, Hârtoș-Hasan, Larga, Lipoveni, Popeasca, Pugoceni, Românești, Sălcuța, Sadaclia, Sturzeni, Șerpeni, Tanatari, Talmaz, Telița, Tomai, Varnița și Zaim.

Liga Culturală activează în: Basarabeasca, Cecur-Menjir și Chirsova.

Casa Școalelor și a Culturii Poporului întreține în județ 127 cămine culturale și 4 biblioteci, adică în total 131 organizații culturale, dintre care 91 au personalitate juridică.

Muzeul județean, 64 biblioteci, 6 asociații culturale, 1 societate corală, 4 societăți culturale, 3 cinematografe, 1 sală de teatru comunal, 3 societăți sportive, 8 societăți de vânatoare.

Soc. culturală «Astra» în Tighina.

RELIGIE

Confesiuni. Din totalul locuitorilor județului 89,5% sunt ortodocși.

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 96 biserici ortodoxe, 1 mănăstire (Chițcani), și 3 schituri ortodoxe, 5 biserici romano-catolice, 16 evanghelico-luterane, 4 lipovenești (credință veche), 32 case de rugăciune ale creștinilor evanghelici-baptiști, 1 casă de rugăciune molocană, 35 sinagogi și case de rugăciune evreiești.

Instituții bisericești. 3 protopopiate ortodoxe.

Județul T. se află în eparhia ortodoxă a Arhiepiscopiei Chișinăului (Mitropolia Basarabiei).

ADMINISTRAȚIE

Organizare administrativă. Capitala județului T. este orașul Tighina. Județul are 2 orașe (Tighina și Comrat) și 109 sate, împărțite astfel:

I. Plasa Bulboaca	28 sate
II. Plasa Căușani	37 sate
III. Plasa Ceadâr-Lunga	16 sate
IV. Plasa Cimișlia	28 sate

Organizare judecătorească. Un tribunal la Tighina cu o secțiune, 9 magistrați și 1 procuror, în circumscripția Curții de Apel din Chișinău.

5 judecătării la Tighina, Comrat, Căinari, Căușanii-Noui și Cimișlia, cu un total de 11 magistrați.

Organizare sanitară. 7 spitale de stat în: Tighina, Comrat, Căușani, Bulboaca, Cimișlia, Taraclia și Talmaz. 1 spital evreesc, 1 sanatoriu de tuberculoși (particular) și 1 dispensar comunal de copii sugaci la Tighina.

22 dispensare de stat și 1 infirmerie în comunele rurale. Serviciul sanitar al județului și Serviciile sanitare ale orașelor Tighina și Comrat.

Asistență și prevedere socială. Casa Asigurărilor Sociale din Chișinău, are un oficiu la Tighina și organizații medicale la Tighina și Căușani, cu un total de 3 medici.

Direcția Ocrotirilor din Ministerul Muncii, Sănătății și Ocrotirilor Sociale întreține Așezământul pentru ocrotirea defectivilor din Taraclia (140 ocrotiți).

Soc. «Crucea Roșie», Oficiu I.O.V., 4 aziluri și orfelinat catolic la Tighina.

Societăți de binefacere evreiești la Tighina, Ceadâr-Lunga, Românești și Căușani.

PRINCIPALE AȘEZĂRI

Tighina, capitala județului (Vezi monografiile orașelor reședință).

Comrat, comună urbană, situată la 129 km de Tighina, 99 km de Chișinău și 370 km de București. Stație c.f. pe linia Zorleni-Basarabeasca.

Are 13.300 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936). Industria casnică foarte dezvoltată. Comerț intens de cereale, animale și produse animale. Târg săptămânal Lunea; Bâlcu anual la 14 Martie.

Bugetul orașului pe exercițiul 1936/37 se ridică la suma de 2.393.834 lei.

1 liceu de băieți, 1 liceu de fete, 1 școală de meserii, 9 școli primare, 1 cămin cultural al Fundației Regale « Principele Carol », 1 cinematograful.

3 biserici ortodoxe, 1 sinagogă.

Primărie, Judecătoria de ocol, Percepție fiscală, Serviciu sanitar, Serviciu veterinar, Oficiu P.T.T. Oficiu telefonic, Poliție.

Spital comunal, Dispensar.

LOCALITĂȚILE DIN JUDEȚUL TIGHINA

A) Orașe

1. Tighina (capitala județului)
2. Comrat

B) Sate

I. PLASA BULBOACA

1. Anenii-Nou
2. Anenii-Vechi
3. Balmaș
4. Bulboaca
5. Calfa
6. Cașcalia
7. Căinari
8. Cărbuna
9. Chircăești
10. Chițcani
11. Cobusca-Nouă
12. Cobusca-Vechi
13. Delecheu
14. Ementai
15. Fărlădani
16. Găgura
17. Gârbovăț
18. Geamăna
19. Gura-Băcului
20. Hagimus
21. I. G. Duca
22. Larga
23. Pugocenii

24. Speia
25. Șerpenii
26. Teița
27. Tănțărenii
28. Varnița

II. PLASA CĂUȘANI

1. Alexandrenii
2. Baccealia
3. Baimacia
4. Brezoaia
5. Căușani-Nou
6. Căușani-Vechi
7. Cărnățeni
8. Ceaga
9. Cioburciu
10. Copceac
11. Ermoclia
12. Evghenița
13. Feștelia
14. Grigoreni
15. Iacobstal
16. Leontina
17. Manzar
18. Marianca-de-Jos
19. Marianca-de-Sus
20. Nicolaeni
21. Opaci
22. Plop-Ștubei
23. Popeasca
24. Răilenii

25. Saifi
26. Sălcuța
27. Sărățica
28. Simioncești
29. Sturzeni
30. Talmaz
31. Tanatari
32. Taracia
33. Tarutino-Nou
34. Tocuz
35. Ursoaia
36. Vozneseni
37. Zaim.

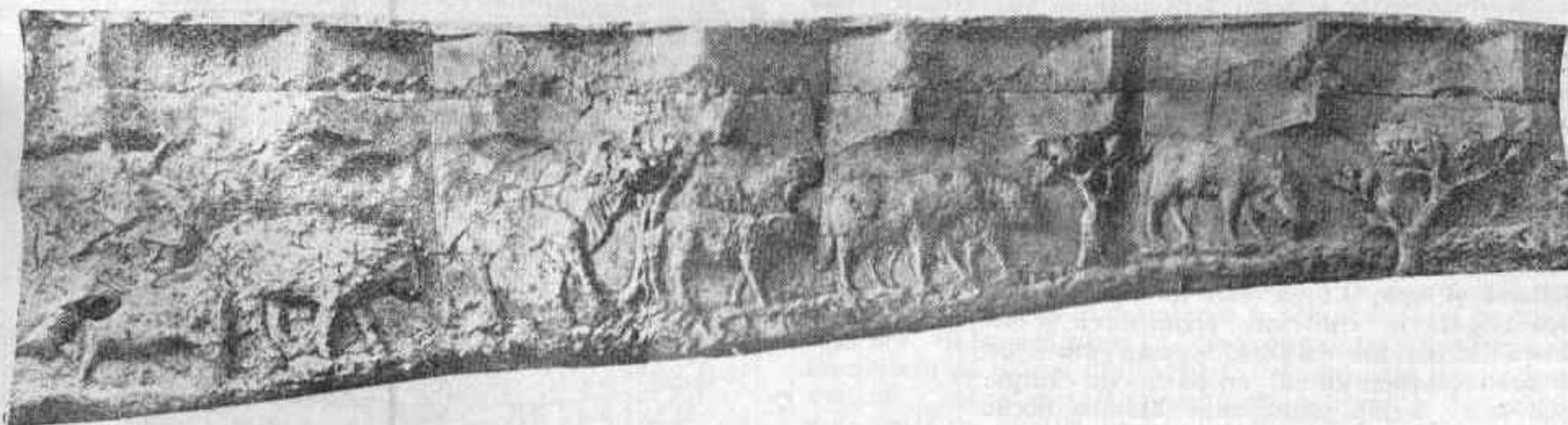
III. PLASA CEADĂR-LUNGA

1. Absella
2. Avdarma
3. Bașcalia
4. Beș-Ghioz
5. Ceadăr-Lunga
6. Chiriet-Lunga
7. Chirsova
8. Cioc-Maidan
9. Djoltai
10. Feraponteanca
11. Gaidari
12. Românești
13. Tomai
14. Tvardița
15. Valea-Perjii-Nouă

16. Valea-Perjii-Vechi

IV. PLASA CIMIȘLIA

1. Bahmutea
2. Batâr
3. Bogdăneasca-Vechi
4. Carabeșeni
5. Cecur-Mențir
6. Cenac
7. Cimișlia
8. Cioara-Murzei
9. Ciuflești
10. Curugica
11. Dezghinge
12. Ecaterineanca
13. Grădiștea
14. Gura-Galbenă
15. Hărtop
16. Ialpușeni
17. Iserlia-Nouă
18. Javgur
19. Lac
20. Marienfeld
21. Minciuna
22. Plăcinta
23. Sadacia
24. Sahaidac
25. Satu-Nou
26. Selemet
27. Topal
28. Troița

ULTIMA SCENĂ A COLUMNEI TRAIANE
Viața pastorală a provinciei reințepe

JUDEȚUL TIMIȘ-TORONTAL

Stema. Scut tăiat. Câmpul superior, despiciat, prezintă în primul cartier, de argint, stema Huniadeștilor: corbul stând pe o creangă de stejar și ținând în cioc un inel de aur (simbolul stăpânirii lui Ioan Corvin din Hunedoara asupra acestui ținut); în cartierul al doilea, care este tăiat, jumătatea de sus, cu fondul negru, reprezintă un leu de aur, ieșind spre dreapta și ținând în laba anterioară dreapta o sabie de argint (simbolul Banatului timișan), iar jumătatea de jos cu fondul de aur, trei fascii roșii (simbolizând apele Mureșul, Timișul și Begheu).

Câmpul inferior al scutului, albastru, înfățișează cetatea Timișoarei pe o terasă verde.

Este vechea stemă, rectificată.

GEOGRAFIE

Așezare. Județul T.-T. este așezat la granița apuseană a țării, în Banat.

Suprafața: 7.600 km².

Infățișarea pământului. Cea mai mare parte a ținutului este o câmpie, joasă și mlăștinoasă în N. (lunca *Arancăi*, braț al Mureșului) și în S. (asociație de terenuri umede și fâșii de câmpuri svântate pe văile apelor și între ele). Între aceste două zone joase (dintre care cea mai întinsă este cea de a doua), se întinde un câmp mai înalt, cel mai mare dintre câmpurile svântate ale județului. În câmpia Tisei din care face parte și șesul Torontalului, suprafețele ferite de inundații, merită o mențiune specială.

Lunca Timișului, larg desfășurată în regiunea de câmpie, se strâmtează către Răsărit și e încadrată între înălțimi deluroase cu aspect de podișuri ușor înclinate spre axa văii principale. La N. Timișului se întinde astfel, între el și valea Mureșului, podișul *Lipovei*; iar la S., platforma deluroasă a Buziașului, prelungire nordică a munților Banatului.

Climă și ape. Clima este de tip panonic, adică bogată în contraste termice ca și cea pontică dar mai umedă decât aceasta (500—700 mm precipitațiuni anual). În partea de câmpie a județului, iernile sunt mai blânde decât în N. câmpiei Tisei și decât în câmpia Munteniei. La Timișoara de pildă, media temperaturii lunii celei mai reci nu atinge nici -2° ; totuși gerurile foarte accentuate nu sunt excluse și stau în legătură cu vânturile reci care vin din spre înălțimile munților din lungul coastei Adriatice.

Apele sunt numeroase, cresc repede în primăvară și acoperă câmpia cu undele lor galbui. (Au trebuit să fie făcute importante lucrări de artă pentru ca regiunile joase să fie ferite de aceste viituri catastrofale). Între toate aceste ape, *Timișul* care curge prin mijlocul județului, are cele mai mari creșteri dintre toate râurile țării (creștere excepțională, în 1926, de aproape 9 m., deasupra etiajului, la

Parcul Rudna). Cei mai însemnați afluenți ai Timișului sunt *Pogonișul* și *Bârzava*. La N. Timișului, curge *Bega*, canalizată și navigabilă; iar prin hotarul către județul Arad, *Mureșul*.

Vegetație. Regiunile deluroase sunt încă acoperite de stejerișuri; câmpia însă corespunde zonei stepei cu ierburi apropiate de tipul fâneței medio-europene în asociație cu vegetația de luncă (stuhării, rogozuri, esențe albe).

Bogății minerale. În partea estică a județului se găsesc zăcăminte de lignit și foarte apreciate izvoare de ape minerale acidulate.

ISTORIE

Vechime și dezvoltare istorică. Pe teritoriul județului Timiș-Torontal s'a dezvoltat, încă dela întâiul războiu dacic purtat de Domițian, o puternică viață romană.

Coloniile fondate aci, pe marele drum roman care duce de pe coastele Dalmației, la metropola imperiului, sunt — așa cum pot fi descifrate pe Tabula Peutingeriană — Lederata, Arcidava, Centum Putea, Berzovia, Azizis, Caput Bubali.

Dintre acestea, Centum Putea (O sută de Puțuri) și Caput Bubali (Capul Boului) poartă nume specific romane, Arcidava, cu finalul său caracteristic este un nume getic, ca și Azizis, Berzovia (cf. Salsovia, așezare romană din cuprinsul județului Tulcea) este un nume de aparență slavă. Ca și râul Cerna din județul Severin, care perpetuează numele roman al Tiernei sau Diernei — cu sunetul «Ce» pe care Romanii nu ajungeau să-l transcrie precis — râul Bârzava perpetuează amintirea vechei așezări romane.

După retragerea legiunilor din Dacia, coloniile romane de aci, nu au încetat cu totul legătura cu imperiul, unele din ele, ca Lederata, fiind în același timp și sedii ale unor unități de apărare — bastioane în calea barbarilor.

În acest ținut, tradiția istorică ungurească, așează un ducat la venirea Ungurilor: ducatul lui Glad, nume al cărui prototip românesc poate fi cu greu descifrat.

Întâia mențiune documentară despre un județ al T. datează din 1212.

Așezat în calea invaziei turcești, el a fost transformat de regii unguri într-o marcă, un ținut de rezistență militară. În fruntea lui, aflăm un «comes temesiensis» care, sub Sigismund, a fost condottierul italian Pippo din familia Solari, cunoscut sub numele de Pippo Spano.

Mai târziu, apărătorii lui cei mai vajnici, au fost românii Pavel Chinezul — Cneazul — și Ioan Corvinul, cari aici, la această margine, au fost — ca și un Ștefan cel Mare sau un Vlad Țepeș — mari soldați ai creștinătății.

La 1552, Timișoara cade cu totul în mâinile lor. Turcii au așezat în Timișoara un «Beglerbeg», iar ținutul a fost împărțit în trei «Sangeacate».

La 1716, Timișoara a fost liberată de Turci, prin sabia principelui-general, Eugeniu de Savoia. Atunci a luat ființă Banatul timișan, ca provincie militară, reședința la Timișoara.

Banatul s'a desființat ca organizație administrativă la 1778 și a fost alipit Ungariei; un an după aceea, s'a creat comitatul Timișului.

Monumente istorice. Castelul din Timișoara, ridicat de Carol Robert la începutul sec. al XIV-lea, a fost dăruit mai târziu de regele Sigismund lui Ioan Corvinul; distrus în urma asediului Turcilor în 1849, a fost refăcut în 1852. Astăzi este cazarmă.

Monumentul principelui Eugeniu de Savoia, din Timișoara, ridicat în sec. al XVIII-lea.

Biserica greco-catolică din Timișoara, înălțată în sec. XVIII-lea.

Biserica ortodoxă din Timișoara, înălțată la 1770 de proto-popul Gheorgheviici. Se află aci drapelele vechilor bresle.

Cetatea Lipovei ridicată de Bela IV în sec. al XIII-lea, azi în ruine.

Biserica ortodoxă din Lipova, dela începutul secolului al XVIII-lea cu resturi de fresce și interesante pietre funerare.

POPULAȚIE

Starea populației. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, județul T.-T. numără 500.416 locuitori.

Populația județului este repartizată astfel:

a) Pe orașe și plăși după sex

Unități administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbați	Femei
Total județ	500.416	243.207	257.209
Total urban	97.935	47.577	50.358
1. Municipiul Timișoara	91.866	44.786	47.080
2. Orașul Lipova	6.069	2.791	3.278
Total rural	402.481	195.630	206.851
1. Plasa Buziaș	42.145	20.523	21.622
2. Plasa Centrală	54.546	26.661	27.885
3. Plasa Ciacova	45.091	22.302	22.789
4. Plasa Deta	41.456	20.363	21.093
5. Plasa Jimbolia	43.532	20.976	22.556
6. Plasa Lipova	24.570	11.960	12.610
7. Plasa Periam	43.146	20.621	22.525
8. Plasa Receaș	32.878	15.818	17.060
9. Plasa Sănnicolaul-Mare	46.924	22.691	24.233
10. Plasa Vinga	28.193	13.715	14.478

b) Pe grupe de vârstă

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele	500.416	30—49 ani	137.344
0—9 ani	91.719	50—69 ani	83.107
10—29 ani	164.503	70 ani și peste	22.489
		Vârstă nedeclarată	1.254

Mișcarea populației. Datele fundamentale ale mișcării populației în județul T.-T., după cifrele publicate în Buletinul Demografic al României, în perioada 1931—1936, sunt următoarele:

Anul	Cifra probabilă a populației la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proporții la 1000 locuitori		
		Născuți vii	Morți	Excedent natural	Născuți vii	Morți	Excedent natural
1931—1935 medie anuală	—	9.021	9.173	- 152	18,0	18,3	- 0,3
1931	500.533	9.586	9.354	232	19,2	18,7	0,5
1932	500.629	9.537	10.028	- 491	19,1	20,0	- 0,9
1933	500.248	9.123	8.823	300	18,2	17,6	0,6
1934	501.063	8.561	8.539	22	17,1	17,0	0,1
1935	500.094	8.299	9.123	- 824	16,6	18,2	- 1,6
1936	499.970	8.529	8.717	- 188	17,1	17,4	- 0,3

La data de 1 Iulie 1937 cifra probabilă a populației județului T.-T. a fost de 499.076 locuitori. Față de populația numărată la recensământul din 1930 și anume 500.416 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă o scădere naturală de 1.340 locuitori în timp de șase ani și jumătate, ceea ce corespunde unei descreșteri de 0,3%.

INFĂȚIȘARE SOCIALĂ

Aspectul actual al județului T.-T. este urmarea unei acțiuni de colonizare din veacul al XVIII-lea a cărmuirii austriace. Aducerea unui număr însemnat de țărani din Germania de Sud-Vest, în șesul depopulat de războaie și ajuns plin de mlaștini al Timiș-Torontalului de azi, a avut asupra băștinașilor români ai acestui ținut efectul injectiei cu un ser puternic. Contrastele în care e atât de bogat Banatul în genere și Timiș-Torontalul în deosebi, este manifestarea lipsei acesteia de echilibru.

Colonizările au prefăcut șesul pe care se creșteau vite și luncile inundabile ale Banatului în ținutul de economie rurală intensă de azi.

Nu e petec de pământ nefolosit în acest județ cu 76% teren arabil, nu e plantă utilă care să nu fie cultivată, iar faptul, că e unul din grânarele țării, nu stă piedică, ca să fie și județ faimos de crescători de vite, bogat, ca puține altele, în animale domestice.

Satele românești au ajuns să nu fie mai prejos de cele șvăbești așezate între ele, în privința economiei. Gospodăriile din satele Banatului arată aievea, ținta râvnită de toate acțiunile de ridicare economică a țărănimii din alte ținuturi. Centrul acestui județ trebuia să fie un oraș mare, chiar dacă n'avea decât rostul să efectueze desfacerea prisosurilor bogate și multiple ale satelor lui. Dar Timișoara mai e și un centru industrial unde se prelucurează mai toate produsele agricole ale județului, totodată cel mai însemnat din orașele mijlocitoare de mărfuri străine de pe granița de Vest a țării. Nu e de mirare, că edilii ei vor ca municipiul lor, cel mai la Apus așezat al țării, să fie și cel mai occidental întocmit. Cu bună starea a scăzut însă și în Timiș-Torontal ca pretutindeni în lume, populația. Faptul e pus de obicei pe seama unei scăderi dezastruoase a natalității. Pricina e totuși mortalitatea foarte ridicată și de loc proporțională cu nivelul economic atins. De fapt natalitatea țăranilor români din Banat e apreciabilă pentru un ținut de atare înstărire. Orice comparație cu natalitatea șvabilor din Banat duce la constatarea aceasta. Dacă mortalitatea ar fi corespunzător de scăzută, Timiș-Torontalul ar putea da chiar un excedent de populație. Procesul de civilizare al țărănimii românești din șesul Banatului a fost forțat prin conviețuirea cu coloniștii germani. I-a dus la o stare economică, comparabilă celei a acestor coloniști. Dar n'a atins nici pe departe starea sanitară și morală corespunzătoare. Când o acțiune va fi scăzut mortalitatea bănațeană la nivelul cuvenit, atunci vitalitatea mare a țăranilor români în raport cu cea a țăranilor șvabi ar putea să fie valorificată. De abia atunci bună starea țărănimii românești din șesul Banatului, va înceta să fie un dezastru și va deveni ceea ce e sortit să fie: un focar de burghezie rurală, asemănător ținutului dintre Brașov-Sibiu și Blaj.

ȚĂRÂNCUȚĂ DIN USUSĂU

Timiș-Torontalul e un județ cu o populație alogenă considerabilă. Grupul șvăbesc al germanilor din țară se găsește așezat aproape în întregime pe suprafața lui. Mult mai puțin numeros e grupul sârbesc. Timișoara numără printre locuitorii ei și un grup considerabil de evrei maghiari.

Românii se îndeletnicesc în deosebi cu agricultura. Cei din Timișoara sunt cu deosebire funcționari, liber profesioniști și într-o oarecare măsură funcționari particulari, comercianți, meșteșugari și lucrători. Dar numărul lor e mult prea redus în comparație cu nevoia de distribuție proporțională a elementului românesc în toate profesiunile și clasele, ce subsistă pentru Statul român. Șvabii sunt bine reprezentați și în meserii și comerț. Evreii maghiari sunt cu deosebire în industrie și comerț.

Vechea civilizație țărănească e în disoluție în satele românești ale Timiș-Torontalului. Portul mai poate fi recunoscut, deși e amestecat cu numeroase piese de costum urban. Caracteristice sunt în îmbrăcămintea de sărbătoare a fetelor și femeilor, salbele de galbeni. Puterea de constrângere a datinilor și a credințelor a scăzut mult. Totuși satele sunt de abia la începutul creării unor noi forme de integrare. Corurile și fanfarele frecvente și ziazele care sunt destul de citite, reprezintă începuturile unei atari noi integrări.

Timiș-Torontalul e sediul unui institut de cercetare, Institutul Social Banat-Crișana, a cărui pildă ar merita să fie urmată în fiecare ținut al țării. Această asociație de liber profesioniști și de funcționari, cu interes pentru cercetările sociale, din capitala Banatului, a adus până acum contribuții de un remarcabil spirit politic cu privire la cunoașterea și soluționarea a două probleme decisive ale Banatului: a «depopulării» și a «satelor din clisura Dunării», amenințate de sărbizare.

Țichindeal «gură de aur» e născut în județul Timiș-Torontal. Tot în județul Timiș-Torontal se găsește și moșia Foeni, a familiei Mocioni, care a dat mai mulți conducători Românilor ardeleni.

Județul T.-T. a fost până de curând unul din cele mai dinamice de pe pământul românesc. Dintr'insul au pornit în America și în restul țării, an de an, un număr considerabil de elemente, care nu au găsit spațiu economic destul. Acum, dacă mortalitatea din Timiș-Torontal nu va putea fi restrânsă, aflulul de elemente cu un nivel de viață și cu aspirații mult mai modeste din celelalte ținuturi ale țării nu va întârzia mult.

Un proces de românizare a municipiului Timișoara e în plin curs. În anii de după războiul populația lui a sporit cu 33% aproape în majoritate români. Proportia Românilor s'a ridicat dela 10,4% în 1910 la 26,4% în 1930. Conjunctura favorabilă industriei din ultimii ani, pare a mai fi săltat această cotă. Dată fiind mortalitatea scăzută a populației urbane alogene, e de prevăzut că după câteva decenii Timișoara va avea o majoritate românească.

a. g.

ECONOMIE

Județul T.-T. este unul din cele mai bogate județe ale țării. Pământul fertil și culturile raționale au făcut din acest județ un adevărat grâнар. Un izvor important de venituri este creșterea animalelor, mai ales a porcilor de rasă, cari se exportă în cantități mari.

Industria sa, excepțional de întinsă.

Agricultură. Județul ocupă o suprafață totală de 760.000 ha. Suprafața arabilă este de 581.087 ha, adică 76,45% din suprafața județului și 1,97% din suprafața totală a țării.

Din suprafața arabilă a județului, marea proprietate deține 27.704 ha, adică 4,77%, iar mica proprietate 553.383 ha, adică 95,23%.

Din totalul suprafeței arabile, cerealele ocupă 505.637 ha, astfel repartizate:

Grâul ocupă 259.799 ha, cu o producție de 1.779.817 chint. (prod. medie la ha 6,9 chint.), în valoare de 703 mil. lei.

Porumbul ocupă 187.822 ha, cu o producție de 2.520.608 chint. (prod. medie la ha 13,4 chint.), în valoare de 592 mil. lei.

Ovăzul ocupă 28.065 ha, cu o producție de 246.577 chint. (prod. medie la ha 8,8 chint.), în valoare de 74 mil. lei.

Orzul ocupă 23.681 ha, cu o producție de 209.853 chint. (prod. medie la ha 8,9 chint.), în valoare de 51 mil. lei.

Secara ocupă 5.820 ha, cu o producție de 39.626 chint. (prod. medie la ha 6,8 chint.), în valoare de 11 mil. lei.

Măturile ocupă 404 ha, meiul 31 ha și hrișca 15 ha.

Fânețele cultivate și alte culturi furajere ocupă 35.735 ha. Din această suprafață trifoiul ocupă 12.730 ha, cu o producție de 233.298 chint. fân (media la ha 18,3 chint.), în valoare de 31 mil. lei și 2.600 chint. sămânță (media la ha 0,2 chint.).

Lucerna ocupă 9.983 ha, cu o producție de 305.504 chint. fân (media la ha 30,6 chint.), în valoare de 41 mil. lei și 4.300 chint. sămânță (media la ha 0,4 chint.).

Rădăcinile de nutreț ocupă 2.895 ha cu o producție de 272.181 chint. (media la ha 94,0 chint.), în valoare de 19 mil. lei.

Dughia ocupă 1.469 ha, cu o producție de 32.834 chint. (media la ha 22,3 chint.), în valoare de 4 mil. lei.

Alte fânețe cultivate ocupă 8.658 ha, cu o producție de 170.225 chint. (media la ha 19,6 chint.), în valoare de 23 mil. lei.

Plantele alimentare ocupă 14.919 ha. Din această suprafață cartofii ocupă 6.614 ha cu o producție de 291.080 chint. (media la ha 44,0 chint.), în valoare de 36 mil. lei.

Lintea ocupă 1.875 ha, cu o producție de 18.131 chint. (media la ha 9,6 chint.), în valoare de 9 mil. lei.

Pepenii verzi și galbeni ocupă 1.108 ha cu o producție de 103.023 chint. (media la ha 92,9 chint.), în valoare de 15 mil. lei.

Varza ocupă 922 ha, cu o producție de 72.565 chint. (media la ha 78,7 chint.), în valoare de 15 mil. lei.

Ceapa ocupă 901 ha, cu o producție de 36.006 chint. (media la ha 39,9 chint.), în valoare de 16 mil. lei.

Fasolea ocupă 795 ha, cu o producție de 4.729 chint. (media la ha 5,9 chint.), în valoare de 2 mil. lei.

Dovleci ocupă 606 ha, cu o producție de 43.516 chint. (media la ha 71,8 chint.), în valoare de 2 mil. lei.

Dovleci printre porumb dau o producție de 2.075.321 chint., în valoare de 104 mil. lei.

Plantele industriale ocupă 13.058 ha. Din această suprafață rapița ocupă 6.047 ha, cu o producție de 22.371 chint.

(media la ha 3,7 chint.), în valoare de 13 mil. lei. *Stecle de zahăr* ocupă 2.483 ha, cu o producție de 343.648 chint. (media la ha 138,4 chint.), în valoare de 19 mil. lei. *Tutunul* ocupă 1.513 ha, cu o producție de 11.901 chint. (media la ha 7,9 chint.), în valoare de 27 mil. lei. *Cânepa* ocupă 1.224 ha, cu o producție de 7.687 chint. fuior (media la ha 6,2 chint.), în valoare de 27 mil. lei și 3.298 chint. sâmânță (media la ha 2,6 chint.), în valoare de 1 mil. lei. *Inul* ocupă 683 ha, cu o producție de 184 chint. fuior (media la ha 0,2 chint.), în valoare de 1 mil. lei, și 3.053 chint. sâmânță (media la ha 4,5 chint.), în valoare de 2 mil. lei.

Caracteristică. Suprafața ocupată de grâu și dovleci în acest județ este clasată în locul întâi din țară, iar suprafața ocupată de ovăz, linte, fânțe cultivate, varză și ceapă este clasată în locul al 2-lea din țară.

Vegetație și culturi diverse. Din suprafața totală a județului (760.000 ha), ogoarele sterpe ocupă 11.738 ha.

Fânțele naturale ocupă 33.779 ha, cu o producție de 601.266 chint. (prod. medie la ha 17,8 chint.), în valoare de 66 mil. lei.

Pășunile ocupă 56.704 ha.

Pădurile ocupă 52.865 ha.

Livezile de pruni ocupă 2.209 ha, cu o producție de 42.191 chint. (prod. medie la ha 19,1 chint.), în valoare de 13 mil. lei.

Alți pomi fructiferi ocupă 1.204 ha.

Vita de vie ocupă 11.028 ha (din care viile pe rod 9.348 ha), cu o producție de 608.076 hl (prod. medie la ha 65,0 hl), în valoare de 261 mil. lei.

Creșterea animalelor. În județul T.-T. se găseau în anul 1935:

Cai 104.256, boi 95.352, bivoli 66, oi 198.732, capre 3.549, porci 217.372, stupi sistematice 17.189, stupi primitivi 3.463.

La acest capitol județul este caracterizat prin marele număr de cai, boi și porci, reprezentând un procent ridicat al acestor animale față de alte județe. De asemenea trebuie subliniată dezvoltarea albinăritului din acest județ.

Industria (fără municipiul Timișoara). *Alimentară*: 49 mori sistematice (dintre cari 1 la Lipova), 2 mori cu presă de ulei (Jebel și Budint), 2 mori de boia de ardei (Cenadul-Vechi), 1 fabrică de bomboane și ciocolată (Vinga), 1 de zahăr (Freidorf), 1 de brânzeturi (Liebling), 1 de ghiță (Deta); *Textilă*: 3 fabrici de cloșuri și pălării (2 la Jimbolia și 1 la Periam), 1 țesătorie (Iecia-Mare), 2 industrii de cânepe (Cenadul Vechi și Biled); *Chimică*: 3 fabrici de săpun (Deta, Fratelia, Bulgăruș), 2 de amidon (Mertșoara și Lovrin), 1 de piepteni și nasturi (Jimbolia), 2 industrii de acid carbonic și apă minerală (Lipova și Buziaș), 1 fabrică de vopsit textile și stambă (Periam); *Alte industrii*: 1 fabrică de tăbăcărie (Sănnicolaul-Mare), 3 de cherestea (Tomnatic, Biled, Periam), 1 de prelucrarea lemnului (Deta), 1 de articole de lemn (Deta), 11 de cărămizi și țigle (2 la Timișeni și câte 1 la Jimbolia, Fratelia, Peciul-Nou, Recaş, Sănnicolaul-Mare, Freidorf, Cărpiniș, Sănpetru-Mare și Deta), 1 de cărămidă și ciment (Fratelia).

Cariere: Argilă (la Deta, Jimbolia, Șag); Nisip (la Șag); Piatră de granit (la Lipova); Piatră de bazalt (la Lucareț, Sanovița, Cratovat).

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 și peste *):

Morile: «Eduard Prochaska Fii», Jimbolia (inv. 10), «Adolf Birtler», Comloșul-Mare (inv. 7), «Frații Steiner», Biled (inv. 5), «Moara Timiș», Ciacova (inv. 5), «Panonia» Jimbolia (soc. 3, inv. 7) și «Moara cu Aburi Bănățeană», Grabaț (inv. 8); «Fabrica de zahăr din Banat», Freidorf (soc. 50, inv. 87).

Fabricile de cloșuri și pălării: «Korber et Co.», Periam (inv. 30), «Decker et Co.», Jimbolia (soc. 12, inv. 9) și «Union», Jimbolia (soc. 4, inv. 10); «Societatea Anonimă Română pentru industria cânepei», Cenadul-Vechi (soc. 11, inv. 2);

Fabrica de vopsit textile și stambă «Petru Grün Jr.», Periam (soc. 10, inv. 11), Industria de acid carbonic și apă minerală «Muschong et Co.», Buziaș (soc. 20, inv. 18), Indu-

strializarea Acidului Carbonic și apei minerale a Stațiunii Balneare din Lipova (inv. 22), «Fabrica de furnir și Industria lemnului «Prochaska», Deta (soc. 10, inv. 28), Fabrica de cărămizi «M. Latter et Co.», Fratelia (inv. 5), Prima fabrică de țigle și cărămizi «Bohn», Jimbolia (soc. 20, inv. 41), «Fabrica de cărămidă și ciment», Fratelia (inv. 6).

(Vezi și municipiul Timișoara).

INDUSTRIA *) JUDEȚULUI TIMIȘ-TORONTAL ÎN 1935

(Inclusiv municipiul Timișoara)

Întreprinderile de la 5 H.P. sau 20 lucrători în sus

Industria	Numărul fabricilor		Forța motrice H.P.	Personal ocupat	Valoarea producției în mii de lei
	Active	Închise			
Alimentară	70	4	10.341	2.336	890.019
Textilă	55	2	4.812	6.029	1.003.228
Chimică	19	—	1.332	673	192.230
Metalurgică	18	1	1.294	1.900	187.444
Hârtie și Arte grafice	7	—	213	295	29.252
Pielărie	10	1	700	1.158	189.472
Lemn	20	4	979	598	71.659
Materiale de construcție	23	4	3.724	1.183	80.990
Sticlărie	2	—	10	13	2.084
Electro-tehnică . . .	4	—	88	327	50.807
Ceramică	1	—	14	32	8.057
Total	229	16	23.507	14.544	2.705.242

*) Nu sunt cuprinse exploatarea miniere, petrolifere, carierele, uzinele de apă și electricitate.

Comerț. Cu o producție agricolă, întrecând cu mult nevoile locale și cu o industrie în plină dezvoltare, județul T.-T., face un intens comerț cu cereale, animale vii (mai ales porci), produse animale și produse industriale.

Credit și cooperatie. În cuprinsul județului funcționează 84 bănci (societăți anonime).

Situația lor, conform bilanțurilor încheiate la 31 Decembrie 1934, se prezintă astfel:

ACTIV		PASIV	
Disponibil	123.732.454	Fonduri	501.737.656
Plasamente	2.076.994.322	Angajamente . . .	1.878.135.080
Imobilizări	91.843.434	Rezultate	8.438.062
Rezultate	95.740.588		
Total	2.388.310.798	Total	2.388.310.798

Cooperative de credit (bănci populare) 40, cu 7.254 membri și cu un capital social vărsat de 9.080.870 lei. Imprumuturi acordate de 32.245.562 lei (neconvertite 12.788.810 lei, convertite 7.334.684 lei, și reduceri la imprumuturi convertite 12.122.068 lei). Depuneri spre fructificare 11.048.704 lei. Totalul bilanțului 36.660.518 lei.

Cooperative de producție diversă 7, cu 435 membri și cu un capital social vărsat de 1.495.425 lei. Valori imobilizate 56.347 lei. Totalul bilanțului 22.849.737 lei.

Cooperative agricole de aprovizionare și vânzare în comun 23, cu 1230 membri și cu un capital vărsat de 893.736 lei. Bilanțul încheiat: 3.975.862 lei.

Cooperative de consum 17, cu 1.262 membri și cu un capital social vărsat de 840.112 lei. Mărfuri generale în valoare de 799.728 lei. Bilanțul încheiat: 2.975.674 lei.

Situația cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decembrie 1935.

Finanțe publice. Bugetul județului T.-T. pe exercițiul 1936/37, prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	78.253.795
Venituri ordinare	41.554.640
Venituri extraordinare	13.302.866
Venituri speciale	23.396.289
Cheltuieli	78.253.195
Cheltuieli ordinare	41.554.640
Cheltuieli extraordinare	13.302.266
Cheltuieli speciale	23.396.289

*) Cifrele în paranteze arată capitalul social (soc.) și capitalul investit (inv.) în milioane de lei.

Drumuri. Județul T.-T. este străbătut de o rețea totală de drumuri de 3.670 km 919 m, repartizată astfel:

Drumuri naționale 240 km 502 m, din care 216 km, 985 m (pietruți și pavați) sunt întreținuți de Direcția Generală a Drumurilor, iar 12 km 545 m de orașele Timișoara și Lipova.

Drumuri județene 1.017 km 369 m, din care 834 km 153 m (pietruți și pavați) sunt întreținuți de administrația județului, iar 18 km 987 m. de orașele Timișoara și Lipova.

Drumuri comunale 2.413 km 048 m.

Lungimea podurilor este de 11.678,68 metri, repartizată astfel: poduri naționale 2.037,50 m, județene 4.159,99 m, și comunale 5.481,19 m.

Prin județ trec 2 drumuri naționale, legând următoarele localități:

1. Lugoj - Timișoara - Frontieva.

2. Arad - Timișoara - Oravița (Timișoara - Jamul Mare = 72 km).

Cale ferată. Rețeaua totală de cale ferată a județului este de 732 km, din care 130 km linii principale simple și 602 km linii secundare simple. Județul este întâiul pe țară în privința lungimii rețelei.

Itinerarii principale. Rapide (Simplon) București - Timișoara - Jimbolia (Belgrad, Paris). Accelerate: București - Timișoara; Timișoara - Arad - Oradea.

Stații importante. Timișoara (Domnița Elena, Fabrică), Jimbolia, Jebel, Liebling, Lovrin, Voiteni, Buziaș, Periam.

Navigație aeriană. Prin județul T.-T. trece linia de navigație aeriană, L.A.R.E.S. cu plecare și sosire pe aerodromul municipiului Timișoara.

Itinerariu. București - T.-Severin - Timișoara - Arad.

Poștă, telegraf, telefon. 7 oficii P.T.T. de stat, din care 4 la Timișoara și câte unul la Lipova, Jimbolia și Sănnicolaul-Mare; 129 oficii autorizate, din care 5 la Timișoara și câte unul la Alioș, Bacova, Banloc, Bărateaz, Beba-Veche, Becicherecul-Mic, Belinț, Bencecul-de-Sus, Beregsăul-Mare, Beșenova-Nouă, Beșenova-Veche, Biled, Birda, Bobda, Bogda, Brestovăț, Bulgăruș, Butin, Buziaș, Cărami, Cărpiniș, Cenadul-Mare, Cenei, Charlottenbourg, Checea, Cheglevici, Chelmac, Chevereșul-Mare, Chișetău, Ceacova, Ciavoș, Clopodia, Comloșul-Mare, Comloșul-Mic, Denta, Deta, Felnac, Ferendia, Fibiș, Foeni, Folia, Fratelia, Freidorf, Gătaia, Gelu, Gherțeniș, Ghilad, Ghizela, Giar mata, Gier, Giroc, Giulvăz, Gottlieb, Grabăț, Herneacova, Hodoni, Ianova, Iecia-Mare, Iecia-Mică, Igrish, Iohanisfeld, Iosifalău, Ivanda, Jamul-Mare, Jebel, Lenauheim, Liebling, Mănaștur, Mașloc, Moravița, Moritfeld, Moșnița, Murani, Nerău, Neudorf, Nițchidorf, Orțișoara, Otelec, Parța, Peciul-Nou, Periam, Pesac, Pișchia, Pustiniș, Răuți, Recaş, Regele-Ferdinand, Remetea-Mare, Rudna, Săcălaz, Șag, Șandra, Sănandrei, Sănmartinul-Sărbesc, Sănmihaiul-German, Sănmihaiul-Român, Sănpetru-German, Sănpetru-Mare, Saravale, Satchinez, Satu-Mare, Sculia, Secaș, Secusigiu, Semlacul-Mare, Sinersig, Șipet, Șistarovăț, Șoșdia, Stamora-Germană, Stamora-Română, Teremia-Mare, Tolvădia, Tomnatic, Topolovățul-Mare, Tormac, Ulivar, Uliuc, Urseni, Ususău, Vălcăni, Variaș, Vinga și Voiteg; 8 agenții autorizate la Călăcea-Timiș, Cerneteaz, Cruceni, Dolăț, Pădureni, Paniova, Seceani și Utvin.

Oficii telefonice la Timișoara, Lipova, Alioș, Bacova, Bărateaz, Banloc, Beba-Veche, Becicherecul-Mic, Belinț, Bencecul-de-Sus, Beșenova-Nouă, Beșenova-Veche, Beregsăul-Mare, Biled, Birda, Bobda, Bogda, Brestovăț, Bulgăruș, Butin, Buziaș, Cărami, Cărpiniș, Cenadul-Mare, Cenei, Charlottenbourg, Checea, Cheglevici, Chelmac, Chevereșul-Mare, Chișetău, Ciacova, Ciavoș, Clopodia, Comloșul-Mare, Comloșul-Mic, Deta, Denta, Felnac, Ferendia, Fibiș, Folia, Freidorf, Gătaia, Gelu, Gherțeniș, Ghilad, Ghizela, Giar mata, Gier, Giulvăz, Gottlieb, Grabăț, Herneacova, Hodoni, Igrish, Iohanisfeld, Iosifalău, Ivanda, Jamul-Mare, Iecia-Mare, Iecia-Mică, Jebel, Jimbolia, Lenauheim, Liebling, Regele Ferdinand, Mașloc, Moritfeld, Mănaștur, Moravița, Murani, Nerău, Neudorf, Nițchidorf, Orțișoara, Otelec, Paniova, Parța, Peciul-Nou, Periam, Pesac, Pișchia, Pustiniș, Răuți, Recaş, Remetea-Mare, Rudna, Săcălaz, Șag, Șandra, Sănmartinul-Sărbesc, Sănmihaiul-Român, Sănnicolaul-Mare, Sănpetru-German, Sănpetru-Mare, Sănandrei, Saravale, Sat-chinez, Sculia, Secaș, Secusigiu, Si-

nersig, Șipet, Șistarovăț, Șoșdia, Stamora-Germană, Stamora-Română, Teremia-Mare, Tolvădia, Tomnatic, Topolovățul-Mare, Tormac, Ulivar, Ususău, Variaș, Vinga, Voiteg și Vălcăni.

CULTURĂ

Știință de carte. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, populația județului, dela 7 ani în sus este de 437.357 locuitori, din cari 80,0% sunt știutori de carte. După sex, proporția este de 85,0% bărbați știutori de carte și 75,3% femei știutoare de carte. Repartiția locuitorilor după gradul de instrucție, în procente, este următoarea:

Gradul de instrucție școlară	Mediu urban	Mediu rural
Totalul știutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extrașcolară	1,2	0,5
2. Primară	60,8	92,6
3. Secundară	27,3	5,5
4. Profesională	6,8	0,9
5. Universitară	2,2	0,4
6. Alte școli superioare	1,7	0,1

Invățământ. Populația școlară a județului T.-T. (între 5—18 ani) a fost în anul 1934 de 75.196 loc. (12.825 mediu urban și 62.371 mediu rural).

Școli superioare. Școală politehnică, Academie de arte frumoase, Conservator de muzică.

Școli secundare. 2 licee de băieți de stat (1 confesional), 3 licee de băieți particulare, 1 liceu de fete de stat și 1 liceu de fete particular, 2 licee comerciale, Școală normală de băieți de stat, Școală normală de băieți germană, Școală normală particulară de fete, Seminar teologic romano-catolic, Liceu industrial, Școală de menaj, Școală silvică medie, 17 gimnazii, Școală agro-omică, 17 școli de ucenici.

Școli speciale. Școală militară de artilerie, Școală superioară P.T.T., Școală de surdo-muți.

Școli primare. 337, din care 312 rurale și 25 urbane (243 școli de stat și 94 confesionale), cu un număr total de 54.443 elevi (8.296 mediu urban și 46.147 mediu rural) și cu 936 învățători și alt personal didactic (Situația din 1934).

Grădini de copii. 80, din care 62 rurale și 18 urbane (64 de stat și 16 confesionale), cu un număr total de 6.286 copii (1.622 mediu urban și 4.664 mediu rural) și cu 97 conducătoare (situația din 1934).

Instituții culturale. În județ se relevă activitatea despărțământului Asociației «Astra» cu sediul central în Timișoara și organizații locale în Lipova, Buziaș, Ciacova, Deta, Jimbolia, Recaş, Sănnicolaul-Mare, Vinga și Comloșul-Mare (Situația din 1934).

Fundația Culturală Regală «Principele Carol» are cămine culturale în: Banloc (cămin model), Beregsăul-Mare (cămin model), Berini, Chelmac, Chizdia, Chișoda, Cuveșdia, Deta, Fibiș (cămin model), Fratelia, Ghilad, Macedonia, (cămin model), Ohaba-Timișană, Opatița, Sângeorge, Sărbova, Secaș, Tolvădia, Topolovățul-Mare și Vălcăni.

Centrala Caselor Naționale are organizații culturale în: Checea-Română, Foeni, Șistarovăț și Petroman.

Liga Culturală activează la Timișoara și Jebel.

Casa Școalelor și a Culturii Poporului întreține în județul T.-T. 290 cămine culturale, 55 soc. muzicale și 50 biblioteci, adică în total 395 organizații culturale, dintre care 179 au personalitate juridică.

În Timișoara mai a țivează Institutul Social Banat-Crișana, Asociația culturală din Banat, Asociația culturală germană din Banat, Soc. maghiară «Arony Ianos», Soc. de istorie și arheologie, Soc. de științe naturale, Uniunea juridică, Asociația culturală «Cercul militar civil», Centrul studentesc al Școalei politehnice, Muzeul Banatului, Biblioteca comunală Asociația Culturală din Banat, Asociația femeilor române, Asociația Bunelor gospodine, Reuniunea femeilor greco-catolice.

În județ mai sunt 165 de asociații corale, 48 de fanfare, 1 teatru, 18 cinematografe, 55 soc. sportive și 88 soc. de vânătoare.

Stațiuni climatice, balneare, turism. Buziaș, stațiune balneară de primul rang, așezată în plină câmpie (130 m înălțime), la poalele dealului Silaș. Climă caldă și constantă.

TIMIȘ-TORONTAL

TĂRAN DIN CĂRPINIȘ

MORAVIȚA:
CASĂ ȚĂRĂNEASCĂ: INTERIOR

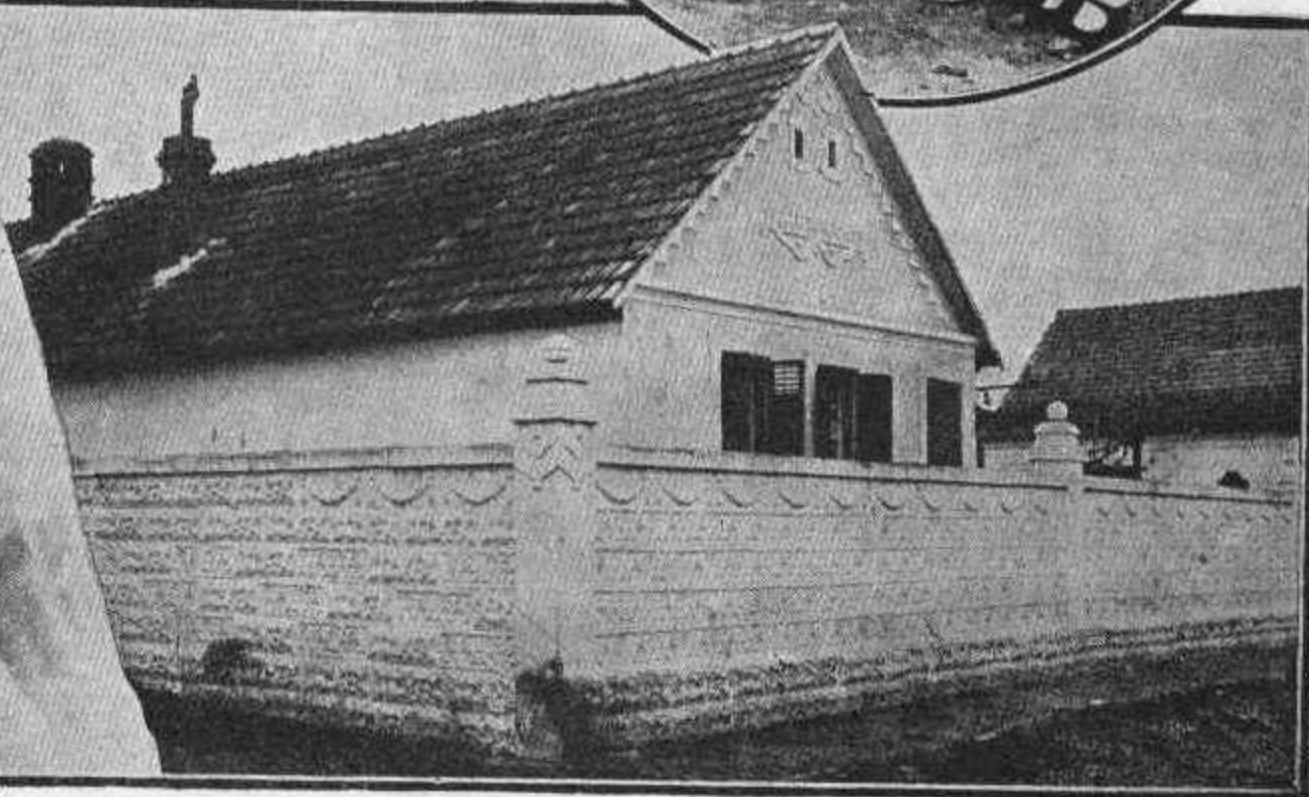
ȚĂRÂNCUȚE DIN FIBIȘ

DEȚA:
LA FÂNTÂNĂ

PORT DIN FIBIȘ

CASĂ ȚĂRĂNEASCĂ DIN FIBIȘ

Ape alcaline carbogazoase puternic feruginoase, unele radioactive. Nămol. Captări în rezervoare închise; fântâni arteziene.

Apa de masă «Phoenix» carbogazoasă, litinată și lipsită de fer, este foarte recomandabilă.

Indicațiuni: boli ale aparatului circulator, boli ale organelor genito-urinare, boli nervoase, boli de femei.

Stabilimente moderne, băi calde, băi de nămol feruginos, bazin de înotat, hidroterapie, mecanoterapie.

Anotimp: 15 Mai—15 Septembrie. Hoteluri mari și mici, vile, restaurante. Medici, farmacie, oficiu P.T.T. Parc, cazinou, cinematograful, orchestră.

Plimbări în parcul băilor și excursii în podgoria Silașului și la pădurea Dumbrăvii.

Gară locală pe linia Timișoara—Lugoj.

Lipova, stațiune balneară așezată între păduri de stejar, pe valea Șistarovățului, aproape de Mureș, în câmpie.

Climat temperat, aer curat.

Ape alcaline carbogazoase feruginoase, ușor radioactive. Captări în puțuri arteziene.

Indicațiuni: reumatism, boli de cord compensate, arteriosclerose, boli nervoase și de femei; iar pentru cura internă cu apă minerală: catarurile tubului digestiv și a căilor urinare, anemie, gută, obesitate.

2 stabilimente foarte bine îngrijite, pentru băi calde, hidroterapie și inhalatii.

Anotimp: 1 Mai—30 Septembrie. Hoteluri și case de închiriat la particulari.

Doctori, farmacie, oficiu P.T.T., restaurante.

Gară locală pe linia Timișoara—Radna (putând fi deservită și de gara Radna de care o desparte numai podul peste Mureș).

Cinematograful, sală de dans, muzică, arenă de sport, etc. Plimbări și excursii pe Mureș și în podgoriile Aradului.

Bogda, stațiune balneară așezată în regiunea deluroasă la 170 m. altitudine. Climat plăcut, toamnă lungă.

Ape carbogazoase-iodate, feruginoase. Indicațiuni: reumatism, boli nervoase, boli de femei.

Anotimp: 1 Mai—30 Septembrie.

Instalațiuni modeste, stațiunea fiind de interes local. Oficiu P.T.T., medic, Parc împrejurul stațiunii, vile și case particulare de închiriat, în sat, la 1 km depărtare.

Gară la 7 km, la Șarlota, pe linia Timișoara-Lipova.

Călacea, stațiune balneară de interes local, așezată în apropierea Timișoarei, la 6 km de gara Mertișoara, de pe linia Timișoara-Arad.

Ape cloruro-sodice alcaline, termale.

Indicațiuni: boli cronice de femei, boli nervoase.

Anotimp: 1 Mai—30 Septembrie.

2. modeste stabilimente balneare.

Hotel, restaurant.

Ivanda. În comuna Ivanda se află 2 izvoare «Magus» și «Mars», a căror apă este pusă în comerț fiind mult apreciată pentru efectele terapeutice.

Ape cloruro-sodice, sulfatate, magneziene. Cea din izvorul «Magus», având o concentrație de 11½ grame sare Glauber la litru, este mult mai puternică decât similara ei de la Karlsbad și Marienbad, iar cea din izvorul «Mars», foarte amară din cauza conținutului bogat de sare amară, este o apă purgativă foarte recomandabilă.

Indicațiuni: cataralele aparatului digestiv, constipații cronice, hemoroizi, boli de ficat și ale căilor biliare, defectiunile metabolismului, obesitate, bolile aparatului genito-urinar.

RELIGIE

Confesiuni. Din totalul locuitorilor județului 41,1% sunt ortodocși și 2,8% sunt greco-catolici. Restul populației aparține altor confesiuni.

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 192 biserici ortodoxe (dintre cari 25 sârbești) 31 greco-catolice, 136 romano-catolice, 8 evanghelice, 7 reformate, 19 case de rugăciune baptiste și 8 sinagogi.

Mănăstirea surorilor catolice «Notre Dame» la Lipova; Mănăstirea surorilor catolice «Sfânta Cruce» și Mănăstirea ordinului «Milostivilor» (ambele la Timișoara).

Instituții bisericesti. Episcopie romano-catolică, 6 protopopiate ortodoxe și 2 protopopiate romano-catolice.

Județul se află în eparhia Episcopiei ortodoxe a Aradului, Ienopolei și Hălmagiului (Mitropolia Ardealului, Banatului, Crișanei și Maramureșului) și în eparhia greco-catolică a Lugojului.

ADMINISTRAȚIE

Organizare administrativă. Capitala județului T.-T. este municipiul Timișoara. Județul are 2 orașe (Timișoara și Lipova) și 243 sate împărțite astfel:

I. Plasa Buziaș	24 sate
II. Plasa Centrală	25 sate
III. Plasa Ciacova	18 sate
IV. Plasa Comloș	8 sate
V. Plasa Deta	17 sate
VI. Plasa Gătaia	17 sate
VII. Plasa Giulvăz	17 sate
VIII. Plasa Jimbolia	9 sate
IX. Plasa Lipova	26 sate
X. Plasa Periam	17 sate
XI. Plasa Recaș	32 sate
XII. Plasa Sănnicolaul Mare	14 sate
XIII. Plasa Vinga	19 sate

Organizare judecătorească. O curte de apel, cu 3 secțiuni și 25 magistrați, în a cărei circumscripție sunt cuprinse tribunalele din Arad, Caransebeș, Lugoj, Timișoara și Oravița.

Un parchet general pe lângă Curtea de Apel cu 1 procuror general și 1 procuror.

Un tribunal la Timișoara, cu 4 secțiuni, 32 magistrați, 1 prim-procuror și 4 procurori.

12 judecătoria: la Timișoara, Lipova, Biled, Buziaș, Ciacova, Deta, Jimbolia, Recaș, Sănnicolaul-Mare și Vinga, cu un total de 34 magistrați.

O judecătorie de muncă la Timișoara, cu 2 judecători.

Organizare sanitară. a) La Timișoara: Spitalul de Stat, Spitalul de chirurgie, Spitalul epidemic, Spitalul de copii, Institutul obstetric, Spitalul centrului pentru ocrotirea copiilor, Soc. «Salvarea», Sanatoriul Mizericordienilor, Sanatoriul «Parc», Sanatoriul Bănățean, Sanatoriul «Dr. Kakuk», Sanatoriul «Dr. Eschker», Sanatoriul «Dr. Szona», 5 dispensare.

b) În județ: 4 spitale de stat (Lipova, Sănnicolau-Mare, Buziaș și Ciacova), 1 dispensar de stat, 8 dispensare județene, 10 dispensare comunale și 4 particulare.

Serviciul sanitar județean și Serviciile sanitare ale orașelor Timișoara și Lipova și al punctului de frontieră Jimbolia.

Asistență și prevedere socială. Casa Asigurărilor Sociale din Timișoara are un oficiu la Jimbolia și organizații medicale la Timișoara, Lipova, Banloc, Becicherecul-Mare, Beșenova-Mare, Biled, Buziaș, Cărpiniș, Caran, Comloșul-Mare, Cenadul-Mare, Cenei, Chevereșul-Mare, Deta, Freidorf, Gătaia, Grabăț, Jebel, Jimbolia, Lovrin, Moravița, Mașloc, Periam, Peciu-Nou, Recaș, Sănnicolaul-Mare, Sănpetru-German, Satchinez, Tormac, Topolovăț, Tomnatic, Teremia-Mare și Vingal. Serviciul medical al Asigurărilor Sociale este constituit din 82 medici și 6 farmaciști.

Direcția Ocrotirilor din Ministerul Muncii, Sănătății și Ocrotirilor Sociale întreține la Timișoara: Revizoratul surorilor de ocrotire (Inspectoratul Timișoara); Centrul pentru ocrotirea copiilor (140 ocrotiți în așezăminte și 840 ocrotiți din colonii); Așezământul de orbi (60 ocrotiți) și Așezământul de surdo-muți (110 ocrotiți).

În Timișoara mai activează: Soc. «Crucea Roșie», Oficiu «I.O.V.», Soc. «Principele Mircea», Reuniunea femeilor creștine «Triunghiul albastru», Soc. văduvelor de război, Reuniunea femeilor române, Soc. «Sf. Maria» a femeilor ortodoxe, Soc. femeilor greco-catolice, Cercul gospodinelor din Banat, Asociația pentru emanciparea femeilor, 10 asociații feminine minoritare, 1 orfelinat comunal, 2 azile de bătrâni, 3 cantine populare pentru șomeri, Oficiu de plasare.

PRINCIPALE AȘEZĂRI

Timișoara, capitala județului. (Vezi monografiile orașelor reședință).

Lipova, comună urbană, stațiune balneară, așezată în nordul județului, pe valea Mureșului, la ieșirea acestuia din munți. Stație c.f. pe linia Timișoara-Radna.

Are 5.824 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul orașului pe exercițiul 1936/37 prevede la venituri și cheltuieli 2.635.066 lei.

Comerț local de fructe și produse casnice.

Un mare bălciu în Septemvrie.

Banca « Gloria », Banca Comercială și Poporală.

1 exploatare de granit, 1 fabrică de bere și câteva fabrici de cărămidă.

Liceu comercial, Școala medie de băieți și fete, Școala medie catolică de fete, 2 școli primare de stat, 1 școală primară izraelită, 1 grădiniță de copii.

Asociația « Astra », Cazinou român, maghiar și german, 1 cinematograful, mai multe societăți sportive.

1 biserică ortodoxă, 1 romano-catolică, 1 reformată și 1 sinagogă, 1 mănăstire catolică (a surorilor « Notre Dame »).

Pretură, Primărie, Judecătoria de Ocol, Percepție fiscală, Serviciu sanitar, Serviciu veterinar, Regiune agricolă, Regiune silvică, Notar public, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Poliție, Pompieri.

Spital de stat, Dispensar, Stabilimente de băi, Organizația medicală a Asigurărilor Sociale.

Soc. « Crucea Roșie », Oficiu I.O.V.

Uzină electrică, apeduct, pavaj, strand la Mureș.

Jimbolia, comună rurală cu peste 10.000 de locuitori; punct important de frontieră, în drumul Simplonului către Apus.

Exploatare de argile, 1 mare fabrică de cărămidă și țiglă (Bohn), 3 mori sistematice, 1 fabrică de pălării, câteva bănci (filiale) și una populară.

1 școală medie, 1 școală de ucenici, 5 școli primare.

Asoc. « Astra », Cazinouri, Coruri, 2 soc. sportive, cinematograful.

1 biserică romano-catolică.

Pretură, Primărie, Judecătoria, Notar public, Poliție, Percepție, Vamă, Serviciu sanitar de frontieră, Serviciu veterinar, Oficiu, P.T.T., Oficiu telefonic, Pompieri.

Spital, dispensar medical, organizație medicală a Asigurărilor Sociale.

Uzină electrică.

Sănnicolaul-Mare, comună rurală cu peste 9.000 locuitori, așezată în nord-vestul județului.

Stație c.f. pe linia Timișoara-Cenad și Timișoara-Vâlceni. 2 biserici ortodoxe, 1 greco-catolică, 1 romano-catolică, 1 evanghelică, 2 sinagogi.

Gimnaziu, Școală agronomică, 5 școli primare.

Asociația « Astra ».

Cinematograful.

Pretură, Primărie, Judecătoria, Percepție, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Pompieri.

Spital de stat, organizație sanitară a Asigurărilor Sociale, Circumscripție medicală, Circumscripție veterinară.

Negoț de cereale și animale. Câteva sucursale de bănci.

Fratelia, comună rurală cu peste 7.000 de locuitori, mai mult o mahala a Timișoarei.

1 moară; 1 bancă populară.

1 biserică romano-catolică, 1 școală primară.

1 cămin al Fundației Culturale Regale « Principele Carol ».

Primărie, Oficiu P.T.T.

Circumscripție medicală.

Județul T.-T., în partea lui de câmpie, cuprinde numeroase sate mari de coloniști, așezate aci în sec. XVIII și XIX. Străzile acestor sate sunt largi, adesea pavate și trase perpendicular unele pe altele. Merită o mențiune specială.

LOCALITĂȚILE DIN JUDEȚUL TIMIȘ-TORONTAL

A (Orașe)

1. Municipiul Timișoara (capitala județului)
2. Lipova

B (Sate)

I. PLASA BUZIAȘ

1. Bacova
2. Blajova
3. Buziaș
4. Cadar
5. Căpăt
6. Chevereșul-Mare
7. Dragșina
8. Drăgoești
9. Duboz
10. Ficătar
11. Hitiaș
12. Icloda
13. Nițchidorf
14. Ohabaforgaci
15. Racovița
16. Sacoșul-Mare
17. Sacoșul-Turcesc
18. Sârbova
19. Silagiu
20. Sinersig
21. Tormac
22. Uliuc
23. Unip
24. Vucova

II. PLASA CENTRALĂ

1. Albina
2. Becicherecul-Mic
3. Beregsăul-Mare
4. Beșenova-Nouă
5. Cerneteaz
6. Chișoda
7. Covaci
8. I. G. Duca
9. Fratelia
10. Freidorf
11. Ghiroda
12. Ghiroda-Nouă
13. Giarmata
14. Giroc
5. Moșnița
6. Moșnița-Nouă

17. Parța
18. Săcălaz
19. Sănandrei
20. Sănmihaiul-German
21. Sănmihaiul-Român
22. Șag
23. Uisenteș
24. Urseni
25. Utvin

III. PLASA CIACOVA

1. Berini
2. Cebza
3. Cerna
4. Ciacova
5. Dolăț
6. Folia
7. Ghilad
8. Gier
9. Jebel
10. Liebling
11. Macedonia
12. Obad
13. Otvești
14. Pădureni
15. Petroman
16. Stamora-Română
17. Toager
18. Tolvadia

IV. PLASA COMLOȘ

1. Comloșul-Mare
2. Comloșul-Mic
3. Gottlob
4. Grabaț
5. Lunga
6. Teremia-Mare
7. Teremia-Mică
8. Vizejdia

V. PLASA DETA

1. Banloc
2. Breștea
3. Dejan
4. Denta
5. Deta
6. Gaiul-Mic
7. Mănăstire
8. Moravița
9. Ofenița

10. Omor
11. Omorul-Mic
12. Opațița
13. Partoș
14. Săngeorge
15. Soca
16. Stamora-Germană
17. Voiteg

VI. PLASA GĂTAIA

1. Berecuța
2. Birda
3. Butin
4. Clopodia
5. Ferendia
6. Gătaia
7. Gherman
8. Gherteniș
9. Jamul-Mare
10. Lățunaș
11. Moritfeld
12. Percosova
13. Sculia
14. Șemlacul-Mare
15. Șemlacul-Mic
16. Șipet
17. Șoșdia

VII. PLASA GIULVĂZ

1. Ciacova
2. Crai-Nou
3. Crucești
4. Diniaș
5. Foeni
6. Gad
7. Giulvăz
8. Iohanisfeld
9. Ivanda
10. Otelec
11. Peciul-Nou
12. Pustiniș
13. Răuț
14. Rudna
15. Sănmartinul-Maghiar
16. Sănmartinul-Sărbesc
17. Uivar

VIII. PLASA JIMBOLIA

1. Beregsăul-Mic
2. Bobda

3. Cărpiniș
4. Cenei
5. Checia
6. Iecia-Mare
7. Iecia-Mică
8. Jimbolia
9. Lenauheim

IX. PLASA LIPOVA

1. Alioș
2. Altringen
3. Belotiniș
4. Bogda
5. Buzad
6. Charlottenbourg
7. Cheches
8. Chelmac
9. Chesinț
10. Chizdia
11. Comeat
12. Crivobara
13. Cuveșdia
14. Dorgoș
15. Fibiș
16. Labașinț
17. Mașloc
18. Neudorf
19. Pătârș
20. Remetea-Mică
21. Secaș
22. Sintar
23. Șistarovăț
24. Ususău
25. Varnița
26. Vizma

X. PLASA PERIAM

1. Biled
2. Bulgăruș
3. Călugăreni
4. Felnac
5. Igriș
6. Munar
7. Periam
8. Pesac
9. Regele-Ferdinand
10. Satu-Mare
11. Sănpetrul-German
12. Sănpetrul-Mare
13. Sănpetrul-Nou
14. Secusigiu

15. Sandra
16. Uihciu
17. Variaș

XI. PLASA RECAȘ

1. Babșa
2. Bazoș
3. Bazoșul-Nou
4. Belinț
5. Bencecul-de-Jos
6. Bencecul-de-Sus
7. Brestovăț
8. Bucovăț
9. Budinț
10. Chizătău
11. Cralovăț
12. Ghizela
13. Herneacova
14. Hisiaș

15. Hodoș
16. Ianova
17. Ictar
18. Iosifalău
19. Izvin
20. Lucareț
21. Nadăș
22. Paniova
23. Petrovaselo]
24. Recaș
25. Remetea-Mare
26. Sanovița
27. Sălcuța-Nouă
28. Stanciova
29. Șustra
30. Teș
31. Topolovățul-Mare
32. Topolovățul-Mic

XII. PLASA SĂNNICOLAU-L-MARE

1. Beba-Veche
2. Beșenova-Veche
3. Cenadul-Mare
4. Cenadul-Vechiu
5. Cherestur
6. Chegleviciu
7. Colonia-Bulgară
8. Nerău
9. Pordeanu
10. Saravale
11. Sănnicolaul-German
12. Sănnicolaul-Mare
13. Tomnatic
14. Vălceni

XIII. PLASA VINGA

1. Bărăteaz

2. Carani
3. Călăcea
4. Colonia-Mică
5. Flriteaz
6. Fiscuț
7. Gelu
8. Hodoni
9. Hunedoara-Timișana
10. Jadani
11. Mailat
12. Mănăstur
13. Murani
14. Orțișoara
15. Pișchia
16. Satchinez
17. Sănpetrul-Mic
18. Seceani
19. Vinga.

LEGIONARI ROMANI PURTÂND INSEMNELE LEGIUNILOR
Din monumentul de la Adam Clissi, la Muzeul Militar

JUDEȚUL TREI-SCAUNE

Stema. Scut albastru, cu un braț armat, de argint, spre dreapta. Mâna brațului ține o sabie dreaptă de argint ce străpunge o inimă roșie, însoțită la dreapta de un soare de aur, la stânga de un craiu nou de argint, înconjurat de trei stele de aur.

Este vechea stemă a județului.

GEOGRAFIE

Așezare. Județul T.-S. este așezat în colțul S-E al Transilvaniei și anume chiar în curbura Carpaților, pe drumul Oituzului (cel mai jos pas al Carpaților Răsăriteni).

Suprafața. 3.337 km².

Infățișarea pământului. Județul T.-S., în partea împânzită de sate, este o câmpie netedă în care apele s'au putut adânci foarte puțin. Câmpia aceasta e încadrată din trei părți de munți ce se ridică repede deasupra ei. Munții din Răsăritul câmpiei sunt munții *Vrancei* și ai *Oituzului* (primii se apropie de 1.800 m în culmea Lăcăuțului); cei din S, sunt munții *Vrancei*, iar cei din N și parte din V munții foarte coborâți (sub 700 m în marginea sudică) ai *Bodocului*. Numai în partea apuseană, o poartă foarte largă, care se observă ușor pe teren și cuprinsă între capetele prelungerilor munților Buzău și Bodoc, leagă această depresiune a Țării Secuilor, de al doilea compartiment al depresiunii tripartite din curbura Carpaților (depresiunea Șesului Frumos, mărginită la V. de munții *Baraoltului*). În clip normal nu se poate ieși din acest cuib de munte decât sau prin această poartă, sau peste pasul *Oituzului* (865 m în E Brețcului) către Moldova. Așa se și explică îngrămădirea Secuilor aici, ca grăniceri.

Climă și ape. Clima este de munte, aspră și umedă; mai bogată în contraste de temperatură, însă, înăuntrul șesului și mai secetoasă decât pe munții mărginași.

Dacă exceptăm Oituzul, care trece dincolo de munți, în Moldova, toate râurile județului se adună în Râul Negru, afluent al Oltului. Lunca acestui râu este în multe locuri mlăștinoasă, iar în altele este năpădită de nisipul dunelor (la Reti, de pildă). Prin Apusul județului trece, de-a-lungul Șesului Frumos, Oltul cu valea mlăștinoasă.

Vegetație. Munții înconjurători sunt acoperiți, în părțile mai joase, de fagi, iar în cele mai înalte de brazi și molizi, uneori alternând, la înălțimi superioare, cu alte făgeturi. Pășunea alpină este foarte restrânsă, iar «câmpia» este sau despădurită (aproape în întregime), sau acoperită în parte de plante de mlaștină, în parte de vegetație arenacee și mestecănișuri (Reti).

Bogațiile minerale cele mai importante sunt apele minerale acidulate, la care se adaugă foarte reduse zăcăminte de lignit.

ISTORIE

Vechime și dezvoltare istorică. Județul T.-S. a fost populat încă din timpuri străvechi. Pe teritoriul său, pe valea Cremenei, pe valea Chicherului, s'au descoperit urme

de civilizație paleolitică. La Ariușd s'a descoperit ceramică pictată de tip premicenian, la Țufalău, lângă Covasna, un tezaur din epoca bronzului. Viața daco-romană, mărturisită de drumurile care străbăteau regiunea, s'a manifestat aici cu intensitate. 12 drugi de aur cu pecetea monetăriei romane dela Sirmium, ascunși probabil, de teama unei invazii barbare, în pasul Buzăului, dovedesc continuitatea vieții romane.

Așezările secuești datează probabil dela începutul secolului XIII, când documentele atestă în acest ținut existența unor Villae olahalae.

Cele trei «Scaune» secuești, Sepsi, Orba și Kezdi, s'au format pe vechea organizație de cnezate și voievodate românești.

În 1764, cele trei Scaune secuești au fost militarizate și trecute teritoriului grăniceresc al secuilor, cu centrul la Târgul Secuilor.

Tot în acest ținut, la așa zisul Sf. Gheorghe, de fapt Sân Georgiu Săcuesc, era centrul legiunii de cavalerie, al cărei teritoriu cuprindea mai multe comitate.

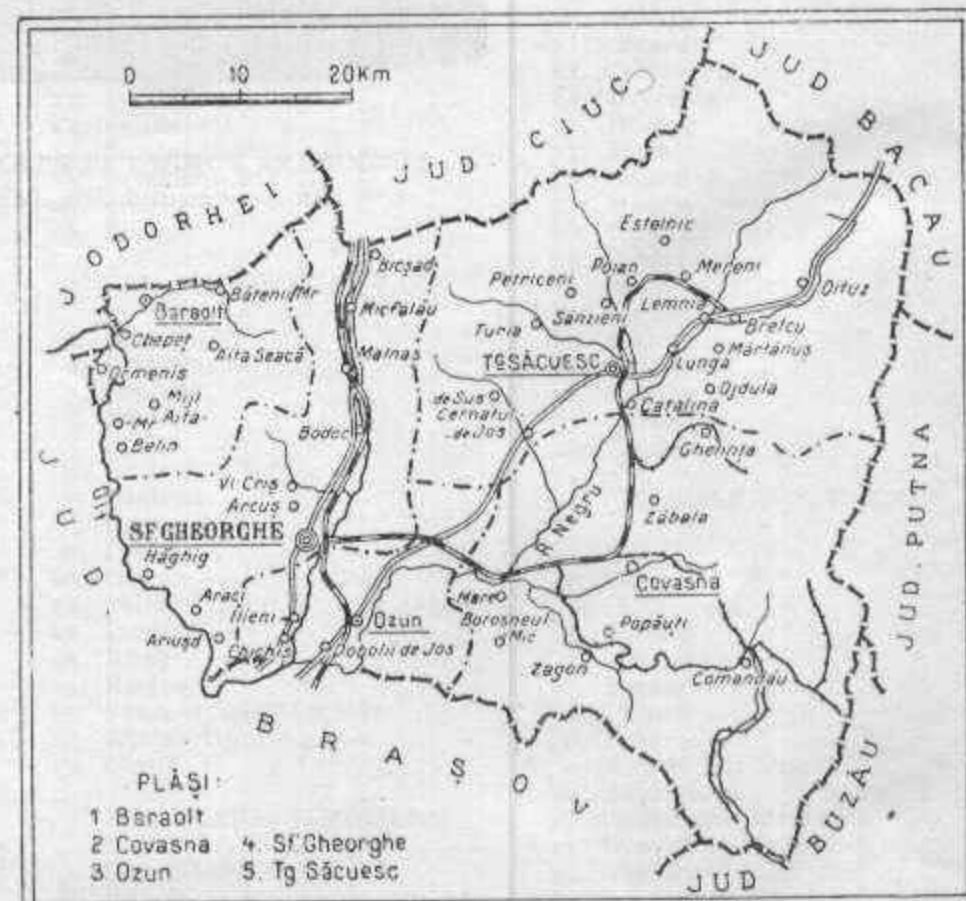
Monumente istorice. Biserica reformată-calvină din Sf. Gheorghe, înălțată în sec. XV.

Biserica reformată-calvină din Ghidfalău, înălțată în sec. XII.

Biserica reformată-calvină din Ilieni, înălțată în sec. XV.

Stațiunea preistorică de pe teritoriul comunei Ariușd, este celebră în toată lumea prin ceramica pictată din epoca de aramă (2000 ani înainte de Christos).

Castrul roman dela Brețcu, unde s'au făcut săpături arheologice în ultimii ani, avea ca scop apărarea drumului ce unea Transilvania romană cu valea inferioară a Dunării (Moldova de Sud).

POPULAȚIE

Starea populației. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, județul T.-S. numără 136.358 locuitori.

Populația județului este repartizată astfel:

a) Pe orașe și plăși, după sex

Unități administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbați	Femei
Total județ	136.358	67.908	68.450
Total urban	16.089	7.777	8.312
1. Orașul Sf. Gheorghe	10.942	5.298	5.644
2. Orașul Tg.-Săcuesc	5.147	2.479	2.668
Total rural	120.269	60.131	60.138
1. Plasa Baraolt	16.340	8.184	8.156
2. Plasa Covasna	34.004	17.020	16.984
3. Plasa Sf. Gheorghe	34.899	17.222	17.677
4. Plasa Tg.-Săcuesc	35.026	17.705	17.321

b) Pe grupe de vârstă

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele	136.358	30—49 ani	31.393
0—9 ani	32.991	50—69 ani	19.856
10—29 ani	46.102	70 ani și peste	5.727
		Vârstă nedeclarată	289

Mișcarea populației. Datele fundamentale ale mișcării populației în județul T.-S., conform cifrelor publicate în Buletinul Demografic al României în perioada 1931—1936, sunt următoarele:

Anul	Cifra probabilă a populației în- definitiv la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proporții la 1.000 locuitori		
		Născuți vii	Morți	Excedent natural	Născuți vii	Morți	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 medie anuală	—	4.916	3.015	1.901	32,1	19,7	12,4
1931	149.367	4.966	2.913	2.053	33,2	19,5	13,7
1932	151.499	5.258	3.051	2.207	34,7	20,2	14,5
1933	153.529	4.924	2.998	1.926	32,1	19,5	12,6
1934	155.346	4.706	3.071	1.635	30,3	19,8	10,5
1935	156.607	4.724	3.040	1.684	30,2	19,4	10,8
1936	142.413	3.560	2.174	1.386	25,0	15,3	9,7

La data de 1 Iulie 1937 cifra probabilă a populației județului T.-S. a fost de 143.801 locuitori. Față de populația numărată la recensământul din 1930 și anume 136.358 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 7.443 locuitori în timp de șase ani și jumătate, ceea ce corespunde unei creșteri de 5,5%.

INFĂȚIȘARE SOCIALĂ

Rețeaua de apă a județului a favorizat foarte mult pe de o parte comunicația înăuntrul lui, pe de altă parte așezările omenești. Cele mai multe comune sunt în basin pe malurile râurilor, cu o formă de așezare concentrată, — datorită contactului cu Sașii, — celelalte se află în regiunea colinară cu o înfățișare dispersată, cu puține ten dințe de aglomerare.

Județul este plin de izvoare minerale, dintre cari unele sunt chiar renumite ca cele dela Vâlcele, Malnaș, etc., în jurul cărora s'au ivit stațiuni balneare și climatice. Clima variază dela șes la munte. La șes verile sunt mai calde, la munte mai răcoroase; iernile mai lungi și friguroase cu cunoscutul vânt «Nemere» care de multe ori distruge tot ce-i vine în cale. Agricultură este intensivă datorită factorilor morfologici și hidrografici pe de o parte și climei mai favorabile pe de altă parte.

Se cultivă grân, orz, secară, porumb, sfeclă de zahăr și importante cantități de nutreț, fiind creșterea vitelor partea

mai importantă a surselor de câștig, datorită de altfel pășunilor și fânețelor. Păstoritul în ultimul timp este în decadentă, mai demult ciobanii din jurul Brețcului umblau cu oile până prin Munții Giurgeului și Archita.

La Sântilie se făcea coborîrea cea mare din munți, când întreaga regiune lua parte la această sărbătoare ciobănească, care ținea mai multe zile. Incepea cu serviciul divin și se termina cu jocuri. Urcatul la munte se făcea cu lăutari, de unde nu mai cobora decât la anul viitor la Sântilie, făcând iernarea oilor tot în munte. Dispare acum și acest obicei strămoșesc. Pădurile se compun în majoritate din stejar și fag, prezența bradului se găsește numai la altitudini mai mari.

Populația este săcuiască și românească. Săcuii ocupă basinul, iar Românii regiunea Sf. Gheorghe și podișurile cari înconjoară basinul.

Industria și comerțul n'a putut să se ridice la o importanță oarecare. Exploatarea și industria lemnului se face prin cele 70—80 fabrici de cherestea în diferite părți ale județului. Industria pietrei se practică la Malnaș, iar ceramica la Tg.-Săcuesc și Călnic.

Tradiția acestei îndeletniciri este, se pare, milenară, în această regiune. Transmisia ei s'a făcut prin românii autohtoni, azi secuizați.

a. f.

ECONOMIE

Marea bogăție a județului o constituie munții cu pădurile lor întinse, și izvoarele lor cu ape minerale.

Agricultura se practică și ea intens.

Agricultură. Județul are o suprafață totală de 333.700 ha. Suprafața arabilă este de 82.598 ha, adică 24,75% din suprafața județului și 0,28% din suprafața totală a țării.

Din suprafața arabilă a județului, marea proprietate deține 914 ha, adică 1,11%, iar mica proprietate 81.684 ha, adică 98,89%.

Din totalul suprafeței arabile, cerealele ocupă 52.950 ha, astfel repartizate:

Orzul ocupă 15.759 ha, cu o producție de 164.862 chint. (prod. medie la ha 10,5 chint.), în valoare de 40 mil. lei.

Grâul ocupă 13.296 ha, cu o producție de 166.154 chint. (prod. medie la ha 12,5 chint.), în valoare de 66 mil. lei.

Ovăzul ocupă 13.173 ha cu o producție de 131.527 chint. (prod. medie la ha 9,9 chint.), în valoare de 39 mil. lei.

Porumbul ocupă 6.440 ha, cu o producție de 81.958 chint. (prod. medie la ha 12,7 chint.), în valoare de 19 mil. lei.

Secara ocupă 4.260 ha, cu o producție de 52.271 chint. (prod. medie la ha 12,3 chint.), în valoare de 15 mil. lei.

Meiul ocupă 22 ha.

Fânețele cultivate și alte culturi furajere ocupă 10.479 ha.

Din această suprafață trifoiul ocupă 3.469 ha, cu o producție de 134.011 chint. fân (media la ha 38,6 chint.), în valoare de 18 mil. lei și 2.200 chint. sămânță (media la ha 0,6 chint.).

Lucerna ocupă 1.477 ha, cu o producție de 58.739 chint. fân (media la ha 39,7 chint.), în valoare de 8 mil. lei și 500 chint. sămânță (media la ha 0,3 chint.).

Alte fânețe cultivate ocupă 3.434 ha, cu o producție de 88.764 chint. (media la ha 25,8 chint.), în valoare de 12 mil. lei.

Rădăcinile de nutreț ocupă 2.099 ha, cu o producție de 115.705 chint. (media la ha 55,1 chint.), în valoare de 8 mil. lei.

Plantele alimentare ocupă 12.778 ha. Din această suprafață cartofii ocupă 9.339 ha, cu o producție de 1.109.871 chint. (media la ha 118,8 chint.), în valoare de 139 mil. lei.

Lintea ocupă 1716 ha cu o producție de 10.435 chint. (media la ha 6,0 chint.), în valoare de 5 mil. lei.

Mazărea ocupă 658 ha, cu o producție de 5.996 chint. (media la ha 9,1 chint.), în valoare de 3 mil. lei.

Plantele industriale ocupă 1.461 ha. Din această suprafață sfecla de zahăr ocupă 1.058 ha, cu o producție de 198.837 chint. (media la ha 187,9 chint.), în valoare de 11 mil. lei.

Vegetație și culturi diverse. Din suprafața totală a județului (333.700 ha), ogoarele sterpe ocupă 4.930 ha.

Fânețele naturale ocupă 10.390 ha, cu o producție de 349.104 chint. (prod. medie la ha 33,6 chint.), în valoare de 38 mil. lei.

Pășunile ocupă 16.618 ha.

Pădurile ocupă 218.243 ha.

Livezile de pruni ocupă 390 ha.

Alți pomi fructiferi ocupă 620 ha.

Caracteristică. În privința producției la hectar a fânățelor naturale județul T.-S. este în fruntea județelor țării.

Creșterea animalelor. În județul T.-S. se găseau în anul 1935:

Cai 13.555, boi 38.074, bivoli 1.213, oi 53.907, capre 1.903, porci 25.288, stupi sistematice 2.552 și stupi primitive 1.421.

Industria. 4 mori sistematice (Tg. Săcuesc, Ghidfalău, Sântionlunca și Covasna), 1 fabrică de brânzeturi (Baraolt), 1 de ulei (Covasna), 15 de spirt (2 la Sf. Gheorghe, 4 la Târgul-Săcuesc, 3 la Ozun și câte una la Leț, Catalina, Boroșneul, Baraolt, Valea-Crișului și Araci), 2 fabrici de dărăcit lână (Reghin și Covasna), 1 de postav și covoare de lână (Covasna), 1 de textile (Sf. Gheorghe), 1 turnătorie de fier (Baraolt), 27 fabrici de cherestea (2 la Comandău, 4 la Belani, 5 la Covasna, 3 la Brețcu, 2 la Ghelinta, 3 la Estelnic, 2 la Ajdula și câte una la Tg. Săcuesc, Ozun, Păpăuți, Zagon, Chiuruș și Lemnia), 2 de cărămizi (Sf. Gheorghe și Bodoc), 1 de teracotă (Sf. Gheorghe), 4 de acid carbonic (2 la Covasna, 1 la Malnaș-Băi și 1 la Turia), 1 de sobe de faianță și vase de lut (Sf. Gheorghe) și 1 manufactură de tutun (Sf. Gheorghe).

Cariere: piatră de granit (la Bicfalău), piatră de bazalt (la Bicsadul-Oltului, Comana-de-Sus, Malnaș-Băi), piatră de ande it-trahit (la Covasna, Micfalău), piatră de gresie (la Ghelinta, Sf. Gheorghe).

Din întreprinderile de mai sus următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei și peste ¹⁾:

Fabrica de spirt Szentkeresti Béla, Leț (inv. 5), Fabrica de textile Henry, Klinger, Sft. Gheorghe (soc. 41, inv. 95), Fabrica de cherestea «Transilvania», Tg. Săcuesc (inv. 7), Societatea Anonimă Ardeleană pentru industria forestieră, Belani (inv. 9), Danubia Ferestieră Română, Brețcu (soc. 5, inv. 57), și 2 fabrici de cherestea ale Soc. «Ardeleanca» la Comandău (soc. 5, inv. 57 și 23).

Menționăm de asemenea Manufactura de tutun din Sft. Gheorghe.

INDUSTRIA *) JUDEȚULUI TREI-SCAUNE ÎN 1935

Întreprinderile dela 5 H.P., sau 20 lucrători în sus

Industria	Numărul fabricilor		Forța motrice H.P.	Personalul ocupat	Valoarea producției în mii de lei
	Active	Inchise			
Alimentară . . .	23	1	410	65	18.154
Textilă	3	—	680	1.024	180.840
Chimică	2	—	90	11	759
Metalurgică . . .	1	—	8	4	445
Hârtie și Arte grafice	1	—	5	143	44.210
Lemnului	20	5	2.440	1.836	131.039
Materiale de construcție	2	—	100	17	260
Ceramică	1	—	30	37	1.298
Total	53	6	3.763	3.137	377.005

*) Nu sunt cuprinse exploatarea miniere, petrolifere, carierele, uzinele de apă și electricitate.

Comerț. Județul T.-S. face comerț intens cu produse forestiere, agricole și cu apele minerale cari se desfac în toată țara.

Credit și cooperatie. În cuprinsul județului funcționează 7 bănci (societăți anonime).

Situația lor, conform bilanțurilor încheiate la 31 Decembrie 1934, se prezintă astfel:

A C T I V		P A S I V	
Disponibil . . .	2.022.948	Fonduri	52.589.913
Plasamente . .	106.318.083	Angajamente . .	75.027.393
Imobilizări . . .	6.782.703	Rezultate	—
Rezultate	12.493.572		
Total	127.617.306	Total	127.617.306

¹⁾ Cifrele în paranteze arată capitalul social (soc.) și capitalul investit (inv.) în milioane de lei.

Cooperative de credit (bănci populare) 10, cu 1.361 membri și cu un capital social vărsat de 3.170.866 lei. Imprumuturi acordate 9.568.234 lei (neconvertite 1.680.046 lei, convertite 2.806.836 lei și reduceri la împrumuturi convertite 5.081.352 lei). Depuneri spre fructificare 3.622.272 lei, Totalul bilanțului 10.412.897 lei.

Cooperative de producție diversă 1, cu 32 membri și cu un capital social vărsat de 5.743 lei. Totalul bilanțului 98.296 lei.

Cooperative agricole de aprovizionare și vânzare în comun 2, cu 88 membri și cu un capital vărsat de 16.142 lei. Bilanțul încheiat 161.595 lei.

Cooperative de consum 1, cu 680 membri și cu un capital social vărsat de 711.000 lei. Mărfuri generale în valoare de 300.287 lei. Bilanțul încheiat 838.876 lei.

Situația cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decembrie 1935.

Finanțe publice. Bugetul jud. T.-S. pe exercițiul 1936/37 prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	16.422.000
Venituri ordinare	12.351.814
Venituri extraordinare	70.186
Venituri speciale	4.000.000
Cheltuieli	16.422.000
Cheltuieli ordinare	12.351.814
Cheltuieli extraordinare	70.186
Cheltuieli speciale	4.000.000

Drumuri. Județul T.-S. este străbătut de o rețea de drumuri în lungime totală de 671 km 778 m, repartizată astfel:

Drumuri naționale 124 km 664 m, din care Direcția Generală a Drumurilor întreține o rețea pietruită de 124 km 184 m, iar restul de 0,480 km (pavat) este întreținut de comunele urbane.

Drumuri județene 247 km 658 m, pietruite în întregime și întreținute de județ.

Drumuri comunale 299 km 456 m.

Lungimea podurilor este de 4.855,00 metri, repartizată astfel: poduri naționale 931,40 m, județene 2.895,13 m, comunale 1.028,47 m.

Prin județ trec 3 drumuri naționale, legând următoarele localități:

1. Brașov — Tg.-Săcuesc — Onești.

2. Brașov — Sf. Gheorghe — Mercurea-Ciuc (Sf. Gheorghe — Malnaș = 15 km.)

3. Focșani — Tulnici — Brețcu.

Cale ferată. Județul este străbătut de o rețea de cale ferată de 107 km (linii secundare simple).

Stații importante. Sf. Gheorghe, Târgul-Săcuesc, Brețcu.

Poștă, telegraf, telefon. 2 oficii P.T.T. de stat la Sf. Gheorghe și Tg. Săcuesc, 34 oficii autorizate la Aita-Mare, Araci, Arcuș, Băile-Malnaș, Baraolt, Bățanii-Mari, Bicfalău, Bicsad, Bodoc, Boroșneul-Mare, Boroșneul-Mic, Brateș, Brețcu, Cătălina, Cernatul-de-Jos, Covasna (2 oficii), Dalnic, Estelnic, Ghelinta, Ghidfalău, Hăghig, Ilieni, Imeni-Gară, Moacșa, Ozun, Poian, Poiana-Sărată, Sânzieni, Turia, Vâlcele, Valea-Crișului, Zăbala și Zagon și 1 agenție autorizată la Aita-Seacă.

Oficii telefonice la Sf. Gheorghe, Tg.-Săcuesc, Aita-Mare, Băile-Malnaș, Baraolt, Bățanii-Mari, Bicfalău, Bicsad, Boroșneul-Mare, Brateș, Brețcu, Covasna, Cătălina, Cernatul-de-Jos, Dalnic, Ghelinta, Ghidfalău, Ozun, Poiana-Sărată, Sânzieni, Turia, Valea-Crișului, Vâlcele, Zăbala și Zagon.

Stațiuni climatice, balneare, turism. Vâlcele, stațiune balneo-climatică subalpină, situată între dealuri, la 644 m înălțime în apropierea văii Oltului. Climat subalpin, aer curat și ozonizat. Ape alcaline feruginoase carbogazoase, ușor radioactive.

Indicațiuni. Cura internă: afecțiuni gastro-intestinale cronice, constipații cronice, hemoroizi, gută, obesitate, boli nervoase. Această apă răcoritoare se distribuie și în comerț ca apă dietetică. Băi: reumatism cronic, afecțiuni cardiace.

Instalațiuni noi pentru băi calde, basinuri pentru băi reci, electro-terapie.

Anotimp: 15 Maiu-15 Septembrie. Locuințe în hoteluri confortabile și vile; mai multe restaurante. Oficiu P.T.T., medici, farmacie.

La stațiune se poate ajunge cu autobuzul din gările Feldioara și Sf. Gheorghe.

Distracții, plimbări, orchestră.

Turism și alpinism în Munții Brețcu, Ciucaș, etc.

Covasna-Voinești, stațiune balneară, situată în satul cu același nume, la poalele Munților Brețcu, la 515 m înălțime. Climat blând, temperatură mijlocie, lipsă de curenți. Ape alcaline cloruro-sodice, feroase calice și diuretice. Numeroase izvoare de «borviz».

Indicațiuni. Cura internă: boli de ficat, constipație, hemoroizi, afecțiuni renale, catarurile căilor respiratorii (izvoarele Horgaș și Fântâna Porumbelilor); afecțiunile tubului digestiv, scrofuloză (izvorul Arpad); boli nervoase, boli de femei, anemie (izvorul Cifra). Cura externă: reumatism, boli de inimă, boli de femei, scrofuloză, boli nervoase (băi cu apă minerală); reumatism cronic (nămol); boli de inimă, boli nervoase (acid carbonic uscat).

Mai multe stabilimente balneare modeste.

Anotimp: Iunie-August.

1 hotel, mai multe vile și locuințe la țărani; restaurante. Oficiu P.T.T., medic farmacie.

Gară locală pe linia Sf. Gheorghe-Brețcu.

Excursii și alpinism în Munții Brețcului și Vrancei.

Bodoc, stațiune balneo-climatică situată pe malul Oltului la poalele muntelui Bodoc, la 549 m înălțime. Climat plăcut subalpin.

Ape alcaline carbogazoase, bine cunoscute și în comerț sub denumirea de «Borviz Matilda» și «Perla de Bodoc».

Indicațiuni: catarurile căilor respiratorii, afecțiuni gastro-intestinale, hemoroizi, boli de ficat și renale.

Izvoarele «Matilda» și «Perla» sunt foarte bine captate și amenajate pentru umplutul sticlelor.

Locuințe modeste în sat. Gară locală pe linia Brașov-Sf. Gheorghe-Mercurea Ciuc.

Malnaș, stațiune balneo-climatică admirabil situată între pădurile Munților Baraolt, aproape de lunca Oltului, la 565 m înălțime. Ape alcaline cloruro-sodice, ape sulfuroase și nămol feruginos. Izvorul principal e izvorul «Maria», a cărui apă, vândută în comerț, e întrebuințată în afecțiunile hepatice și biliare.

Indicațiuni. Cura internă: afecțiunile catarale ale aparatului respirator, gastrită acută, dispepsii, gută. Băile de nămol: reumatism, boli de femei, etc.

Stabilimentele balneare sunt încă în refacere.

Un hotel cu restaurant și mai multe vile. Gară locală pe calea ferată Brașov-Petru Rareș.

Turia (Fidelis) stațiune balneo-climatică subalpină situată în mijlocul pădurii sub vârful muntelui Puciosul, la 940 m înălțime. Climat subalpin, cu aer puternic ozonizat și ferit de curenți, indicat în tratamentul afecțiunilor pulmonare ușoare.

Ape cloruro-sodice și feruginoase carbogazoase. Nămol feruginos. Peștera de pucioasă superioară celor similare dela Napoli și din Andernach (Germania) datorită calității gazelor emanate.

Indicațiuni. Băi: reumatism articular și mușchiular, rachitism, scrofuloză, nevralgii, boli de piele și boli de femei.

Cura internă: afecțiunile tubului digestiv și ale aparatului respirator. Peștera de pucioasă: reumatism, sciatică, boli cronice de femei, boli de piele.

Instalațiuni balneare bune. Anotimp: 1 Iulie-15 Septembrie.

Hotelul băilor, mai multe vile. Gară la Bicsadul Oltului (15 km) pe linia Brașov-Petru Rareș.

Sugaș, stațiune balneo-climatică subalpină, situată la 747 m înălțime, la 7 km de Sf. Gheorghe. Ape feruginoase.

Instalațiuni modeste pentru băi calde și reci. Câteva vile în apropierea băilor.

Poian, modestă stațiune climatică subalpină, situată la 610 m înălțime. Gară la 1 km depărtare, la halta Poenița pe linia Sf. Gheorghe-Brețcu.

Județul T.-S. mărginit de trei părți de munți împăduriți, dintre cari unii ating înălțimi de aproape 1800 m,

oferind frumoase priveliști muntoase, e totuși puțin cunoscut din punct de vedere turistic alpin, datorită lipsei caselor de adăpost pentru turiști.

Excursii ușoare: din Covasna la Comandă (1.010 m); din Brețcu la pasul Oituz peste Muntele Megheluș; din Turia la Vârful Ciomagului (1.294 m), la lacul Sfânta Ana și pe Muntele Puciosu; din Bodoc pe Muntele Bodoc.

CULTURĂ

Știință de carte. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, populația județului, dela 7 ani în sus, este de 112.640 locuitori, din cari 84,3% sunt știutori de carte. După sex, proporția este de 86,4% bărbați știutori de carte și 82,2% femei știutoare de carte. Repartiția locuitorilor după gradul de instrucție, în procente, este următoarea:

Gradul de instrucție școlară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul știutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extrașcolară	0,9	0,5
2. Primară	61,3	91,8
3. Secundară	30,3	6,2
4. Profesională	4,1	1,0
5. Universitară	2,4	0,4
6. Alte școli superioare	1,0	0,1

Invățământ. Populația școlară a județului (între 5-18 ani) a fost în anul 1934 de 28.381 locuitori (2.146 mediu urban și 26.235 mediu rural).

Școli secundare. 1 școală normală de fete, 1 liceu de băieți reformat, 4 gimnazii de băieți, 2 gimnazii de fete, 1 Școală medie, Centru de inițiere O.E.T.R.

Școli primare 161, din care 154 rurale și 7 urbane (119 școli de stat și 42 confesionale), cu un număr total de 19.920 elevi (1.326 mediu urban și 18.594 mediu rural) și cu 429 învățători și alt personal didactic. (situația din 1934).

Grădini de copii 78, din care 72 rurale și 6 urbane (76 de stat și 2 confesionale), cu un număr total de 4.072 copii (280 mediu urban și 3.792 mediu rural) și cu 90 conducătoare. (situația din 1934).

Instituții culturale. Asoc. «Astra», pentru literatura și cultura poporului român, cu sediul județean în orașul Sf. Gheorghe și cu organizații locale în Baraolt, Covasna, Ozun și Tg.-Săcuesc.

Fundația Culturală Regală «Principele Carol» are cămine culturale în Bicsad, Covasna, Micfalău și Tamașfalău.

Liga Culturală activează în: Sf. Gheorghe, Bicsad și Cernatul-de-Jos.

Casa Școalelor și a Culturii Poporului întreține 129 cămine culturale, 33 soc. muzicale și 4 biblioteci, adică în total 166 organizații culturale, dintre care 19 au personalitate juridică.

Muzeu săcuesc, 1 cinematograful, 1 societate corală, 1 societate de turism și câteva societăți sportive și de vânătoare, în Sf. Gheorghe.

Muzeu etnografic, 1 cinematograful, 1 societate corală, 1 de muzică, 2 sportive și 1 de vânătoare.

RELIGIE

Confesiuni. După rezultatele provizorii ale recensământului populației din 1930, din totalul locuitorilor județului 14,6% sunt ortodocși și 2,3% sunt greco-catolici. Restul populației aparține altor confesiuni.

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 44 biserici ortodoxe, 11 biserici greco-catolice, 44 romano-catolice, 69 reformate, 1 casă de rugăciune baptistă și 1 sinagogă.

Instituții bisericesti. 4 protopopiate ortodoxe, 4 reformate, 2 romano-catolice și 1 unitarian.

Județul T.-S. se află în eparhia ortodoxă a arhiepiscopiei Albei-Iulii și Sibiului (Mitropolia Ardealului, Banatului, Crișanei și Maramureșului) și în eparhia greco-catolică a arhiepiscopiei de Alba-Iulia și Făgăraș (Mitropolia din Blaj).

ADMINISTRAȚIE

Organizare administrativă. Capitala județului T.-S. este orașul Sf. Gheorghe. Județul are 2 orașe: (Sf. Gheorghe și Târgul-Săcuiesc) și 107 sate, împărțite astfel:

- I. Plasa Baraolt . . . . . 11 sate
- II. Plasa Covasna . . . . . 27 sate
- III. Plasa Ozun . . . . . 19 sate
- IV. Plasa Sf. Gheorghe . . . . . 21 sate
- V. Plasa Tg.-Săcuiesc . . . . . 29 sate

Organizare judecătorească. Un tribunal la Sf. Gheorghe cu o secțiune, 8 magistrați, un prim-procuror și un procuror, în circumscripția Curții de Apel din Brașov.

3 judecătorii la Sf. Gheorghe, Tg.-Săcuiesc și Covasna, cu un total de 8 magistrați.

Organizare sanitară. Spitale de stat la Sf. Gheorghe, Tg.-Săcuiesc și Baraolt.

Spitalul Societății pentru profilaxia tuberculozei la Turia. Sanatoriul particular Dr. Fekete, 1 ambulator policlinic la Sf. Gheorghe.

Dispensare comunale la Hăghig, Ozun, Boroșneul-Mare, Ghelința și Ghidfalău.

Serviciul sanitar județean și Serviciile sanitare ale orașelor Sf. Gheorghe și Tg.-Săcuiesc.

Asistență și prevedere socială. Casa Asigurărilor Sociale din Brașov are birouri la Sf. Gheorghe și Tg. Săcuiesc și organizații medicale la Sf. Gheorghe, Tg.-Săcuiesc, Covasna, Comandău, Boroșneul-Mare, Baraolt, Aita-Mare, Ozun, Malnaș, Brețcu-Oituz și Belani-Ghelința.

În orașul Sf. Gheorghe activează Soc. «Crucea Roșie», Soc. pentru profilaxia tuberculozei, Soc. de binefacere a

femeilor, Oficiul I.O.V., Orfelinatul județean de băieți, Azilul județean de bătrâni și Orfelinatul de fete romano-catolic.

PRINCIPALE AȘEZĂRI

Sf. Gheorghe, capitala județului. (Vezi monografiile orașelor reședință).

Tg.-Săcuiesc, comună urbană, așezată în partea de N a Țării Securilor, la 31 km de reședința județului, 49 km de Brașov și la 228 km de București. Stație c.f. pe linia Sf. Gheorghe - Brețcu.

Are 4.961 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul orașului pe exercițiul 1936-37 se ridică la suma de 4.730.536 lei.

Comerț local de produse agricole, 4 mori sistematice, 2 fabrici de bere, 6 de spirt, 1 de cherestea, 1 de textile.

Gimnaziu mixt de stat, Gimnaziu confesional, 1 școală de ucenici, 1 școală primară de stat, 2 școli primare confesionale și 1 școală de copii mici.

Societatea pentru literatură și cultura poporului român «Astra», 1 muzeu etnografic, 1 societate corală, 1 societate de muzică, 2 societăți sportive, 1 societate de vânătoare, 1 cinematograful.

1 biserică ortodoxă, 1 romano-catolică, 1 reformată, 1 mănăstire a Ordinului Minorităților.

Primărie, Pretură, Judecătoria de Ocol, Percepție fiscală, Serviciu sanitar, Serviciu veterinar, Casa Asigurărilor Sociale, Ocol silvic, Inspectorat agricol, Notar public, Poliție, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic.

6 asociații profesionale.

Uzină electrică. Spital de Stat.

LOCALITĂȚILE DIN JUDEȚUL TREI-SCAUNE

A) Orașe

1. Sf. Gheorghe
(capitala județului).
2. Tg.-Săcuiesc

B) Sate

I. PLASA BARAOLT

1. Aita-Mare
2. Aita-Medie
3. Aita-Seacă
4. Baraolt
5. Bățanii-Mari
6. Belin
7. Bodoș
8. Chepești
9. Micșoara
10. Ormeniș
11. Valea-Zalanului

II. PLASA COVASNA

1. Aninoasa
2. Bita
3. Boroșneul-Mare
4. Boroșneul-Mic
5. Brateș
6. Chiuruș
7. Comandău
8. Covasna
9. Dobolii-de-Sus

10. Ghelința

11. Harale
12. Hătuica
13. Imeni
14. Leț
15. Mărcușa
16. Mărtineni
17. Pachia
18. Pava
19. Păpăuți
20. Peteni
21. Surcea
22. Tamașfalău
23. Telechia
24. Tufalău
25. Valea-Mare
26. Zagon
27. Zăbala

III. PLASA OZUN

1. Băcel
2. Beșeneu
3. Bicfalău
4. Chichiș
5. Chileni
6. Comolău
7. Coșeni
8. Dobolii-de-Jos
9. Eresteghin
10. Ilieni
11. Lăsnău

12. Lunca-Calnicului

13. Măgheruș
14. Moacșa
15. Ozun
16. Reci
17. Săciova
18. Săncraiu
19. Sântionlunca

IV. PLASA SF. GHEORGHE

1. Angheluș
2. Araci
3. Arcuș
4. Arini
5. Ariușd
6. Bicsad
7. Bodoc
8. Călnic
9. Fotoș
10. Ghidfalău
11. Hăghig
12. Hetea
13. Iarăși
14. Malnaș
15. Malnaș-Băi
16. Micfalău
17. Olteni
18. Valea-Crișului
19. Vâlcele
20. Zalan
21. Zoltan

V. PLASA TG.-SĂCUIESC

1. Albiș
2. Alungeni
3. Belani
4. Brețcu
5. Căsonul-Mic
6. Catalina
7. Cernatul-de-Jos
8. Cernatul-de-Sus
9. Dalnic
10. Estelnic
11. Hilib
12. Icafalău
13. Lemnia
14. Lunga
15. Lutoasa
16. Mărtănuș
17. Mereni
18. Oituz
19. Ojdula
20. Petriceni
21. Poian
22. Poiana-Sărata
23. Ruseni
24. Săsași
25. Sânzieni
26. Tinoasa
27. Turia
28. Valea-Scurtă
29. Valea-Seacă

CAP DE STATUETĂ ÎN LUT ARS
Reprezentând pe zeița Demeter sau Cybele

JUDEȚUL TULCEA

Stema. Scut albastru, cu trei fascii de argint, străbătute de doi delfini de aur afrontați.

Simbolizează regiunea deltei Dunării și a țărmului Mării Negre.

Este vechea stemă, completată.

GEOGRAFIE

Așezare. Județul T. este așezat în N Dobrogei, mărginit de trei părți de ape (Dunăre la V și N; Marea Neagră la Răsărit).

Suprafața: 8.626 km². Este cel mai întins județ al țării.

Infățișarea pământului. În județul T. se întâlnesc două unități de relief de vârstă foarte deosebită: de o parte masivul muntos al *Tulcei* (sau munții *Dobrogei*), cel mai vechiu și mai tocit dintre masivele muntoase ale României; pe de alta, Balta și Delta Dunării (mai mult apă decât uscat), formate de curând și încă pe cale de desăvârșire. Masivul Tulcei e alcătuit din mai multe culmi pietroase netezite de eroziunea îndelungată și repetată și despărțite de văi foarte largi îndrumate dela NV către SE. Partea cea mai înaltă și mai accidentată se găsește în NV (*Pricopanul*) și din ea se despart spinările (mai mult podișuri decât culmi) ale *Niculitelului*, *Babadagului* și *Vulturului* (*Atmagea*). Către Răsărit aceste culmi-podișuri se termină în mal abrupt asupra regiunii de baltă și limane care face legătura între zona muntoasă și Mare. Delta e o asociație de grinduri fluviatile lungărețe și bălți, în partea ei vestică; de grinduri maritime mai înalte și mai largi, întrerupte de mai puține bălți (unele în parte, sărate), în regiunea estică.

Climă și ape. Clima este continentală extremă (de tip pontic), foarte secetoasă (300—400 mm precipitațiuni anual, în Delta) și cu puternice contraste de temperatură între iarnă și vară (25°—26°). Iernile sunt însă — dar numai în mijlociu — mai puțin geroase decât în Bărăgan de pildă; totuși Crivățul, care bate nestingherit, produce scăderi de temperatură bruște și foarte accentuate.

Afară de apele periferice, râurile care izvorăsc dinăuntrul județului sunt disproporționat de mici față de lărgimea văilor prin care curg și vara, de obicei, seacă. Între ele pot fi citate *Telița*, *Taița* și *Slava*. Toate aceste ape se termină în limanele sărate sau dulci dela țărmul Mării ori din apropierea lui (*Babadag*, golf al marelui lac *Razelm*, *Golovița*, *Zmeica* și *Sinoe*). Marile lacuri dobrogene, îndulcite prin aducere de ape din Dunăre (canalul Regele Carol I), sunt despărțite de Mare prin grinduri de nisip și nu comunică cu ea decât printr'o gură strâmtă (*Portița*).

Vegetație. Munții au fost acoperiți de frumoase păduri de stejari asociați mai ales cu tei cari formează, la *Niculitelul* de pildă, păduri întregi. E vrednică de semnalat apoi prezența, în colțul NE (valea *Luncaviței*) a unui pâlce de fagi care sunt însă dintr'o specie deosebită de cei din Carpați (*Fagus Orientalis*, sau, poate, *Taurica*) ceea ce arată sau o influență meridională sau una ucraineană. În partea de Sud a județului, se întinde stepa cu păioase (stepa pontică), bogată în elemente mediteraneee.

Bogății minerale. Masivul Tulcei cuprinde roci foarte variate exploatate în cariere (calcar, cuarțit și, mai ales,

granit). În afara pietrei însă, județul T. cuprinde și zăcămintele de cupru și de pirită în partea lui sudică (*Altân-Tepe*, etc.).

ISTORIE

Vechime și dezvoltare istorică. Județul T. cuprinde între limitele sale, o regiune bogată în amintiri romane. Un drum militar încingea județul la apus, la miez-noapte și la răsărit, pe cele trei maluri ale sale. El ducea de-a lungul Dunării, dela *Carsium* (actuala *Hârșova* din județul Constanța) prin *Beroe* (*Ostrov*), *Troesmis* (*Iglița*), *Arubio* (*Măcin*), *Noviodunum* (*Isaccea*), la *Salsovia*, *Ad Stoma*, și *Ulmelum* — localități situate azi la apus de bălțile *Razelmului*, sau între Dunăre și *Razelm*, dar cari în timpul cuceririi romane se aflau pe malul însuși al Pontului.

Dintre acestea *Beroe* și *Troesmis* par a fi străvechi așezări getice (cf. *Oescus*) ca și *Salsovia*, geto-dacică (cf. *Berezovia*); *Noviodunum* este, după finala sa caracteristică, o cetate de origine celtică; *Ad Stoma* e un nume greco-roman; *Ulmelum* e roman (cf. românescul *Ulm*, *Brădet*, *Pomet* etc). *Troesmis* domina aceste așezări romane sau romanizate, prin importanța sa strategică. Sediul, pentru un timp, al legiunii V Macedonica, cetate cu drept de municipiu, ea avea un *pontifex*, un *aedilis*, un *quaestor* un colegiu al *dendrophorilor* luntrași, cu o patroană, *Marcia Basilissa* și cultul importat din Asia-Mică al lui *Jupiter Dolichenus*.

La *Salsovia*, *Pârvan* a descoperit urmele unui castru, inscripțiile unor legionari cari se închină Soarelui, un val al lui *Constantin cel Mare*.

Ca și restul Dobrogei regiunile județului Tulcea au cunoscut încă din sec. VI a. Ch., dominația getică, a diverși regi locali, până ce *Boerebista*, regele unificator al Daciei, îi aduse pe toți sub ascultarea sa. În sec. I d. Chr., Romanii cuceriră ținutul pe care, împreună cu regiunile dela Nordul lui, — *Bugeacul* de astăzi — îl integrară *Moesiei inferioare*. În limitele acestei cuceriri romane avea să se constituie, în sec. XIV, stăpânirea « *băsarăbească* » a lui *Mircea cel Bătrân*.

Tulcea se afla probabil încă de pe timpul lui *Nicolae Alexandru* în raza de influență a voevodatului muntean.

JURILOFCA: CANAL

Intr'adevăr, întâiul mitropolit al Țării la Curtea de Argeș a fost Iachint, venit la 1359 din aceste părți ale Dobrogei: din Vicina care ca și Chilia a fost în evul mediu un mare emporiu.

In sec. XVI Mitropolia ortodoxă a Brăilei (a Proilavei) și-a întins jurisdicția asupra acestui ținut.

Monumente istorice. Ruinele municipiului Troesmis, la Iglia compus din două caste dintre care cel mai vechi este cel apusean, construit probabil pe locul unei vechi așezări getice. Castrul de răsărit a fost sediul legiunii V Macedonica înainte de strămutarea ei în Dacia. Turnurile cu 3 șiruri de întărituri, ca și zidurile gigantice, construite din material păgănesc: lespezi de mormânt, pietre de templu, etc., datează din epoca lui Justinian.

Ruinele castrului Ulmetum pe malul Razelmului, scoase la lumină de Pârvan. Inscriptii și statui din epoca decadenței romane.

Chilia Veche, în fața ilustrei cetăți moldovenești de altă dată. Pe locurile acestea se afla în sec. XIV o așezare genoveză: Licostomo (pe grecește *Lycostomon*, gura lupului) cu o factorie și un consul

Mănăstirea Cocos, din apropierea Isacei, înălțată de arhimandritul Visarion, originar din munții Făgărașului, în 1835.

POPULAȚIE

Starea populației. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, județul T. numără 183.391 locuitori.

Populația județului este repartizată astfel:

a) Pe orașe și plăși, după sex

Unități administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbați	Femei
Total județ	183.391	91.263	92.128
Total urban	40.664	20.167	20.497
1. Orașul Tulcea	20.104	10.032	10.072
2. Orașul Babadag	4.607	2.275	2.332
3. Orașul Isaceia	4.566	2.294	2.272
4. Orașul Măcin	5.459	2.659	2.800
5. Orașul Sulina	5.928	2.907	3.021
Total rural	142.727	71.096	71.631
1. Plasa Babadag	40.568	20.029	20.539
2. Plasa Gurile Dunării	28.687	14.404	14.283
3. Plasa Măcin	40.908	20.353	20.555
4. Plasa Topolog	32.564	16.310	16.254

b) Pe grupe de vârstă

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele	183.391	30—49 ani	35.673
0—9 ani	55.511	50—69 ani	16.794
10—29 ani	70.768	70 ani și peste	3.765
		Vârstă nedeclarată	880

Mișcarea populației. Datele fundamentale ale mișcării populației în județul T., conform cifrelor publicate în *Buletinul Demografic al României* în perioada 1931—1936, sunt următoarele:

Anul	Cifra probabilă a populației județului la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proporții la 1.000 locuitori		
		Născuți vii	Morți	Excedent natural	Născuți vii	Morți	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 medie anuală	—	8.387	3.992	4.395	43,2	20,6	22,6
1931	185.305	7.929	4.097	3.832	42,8	22,1	20,7
1932	189.406	8.522	4.157	4.365	45,0	21,9	23,1
1933	193.973	8.643	3.603	5.040	44,6	18,6	26,0
1934	198.699	8.691	4.271	4.420	43,7	21,5	22,2
1935	203.104	8.152	3.835	4.317	40,1	18,9	21,2
1936	207.541	8.359	4.049	4.310	40,3	19,5	20,8

La data de 1 Iulie 1937 cifra probabilă a populației județului Tulcea a fost de 211.403 locuitori. Față de populația numărată la recensământul din 1930 și anume: 183.391 locuitori cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 28.012 locuitori în timp de șase ani și jumătate ceea ce corespunde unei creșteri de 15,3%.

INFĂȚIȘARE SOCIALĂ

*Dobrogean scăldat în soare
Și în marea mișcătoare...*

Tulcea e județul de piatră, de podiș și de deltă, care cuprinde o întinsă și variată regiune geografică.

Spre apus munții Măcinului, gârbovi de vreme, își înlanțuie capetele sure, dominând Dunărea. Aci se taie piatră. Spre miazănoapte undele liniștite ale Dunării cu multe întorsături, aduc adieri de câmpie și răcoare de vegetații — aici sunt păduri întregi, fără înfățișarea tru-fașă a celor dela munte, ci blânde și înmiresmate păduri de tei; Isaceia, Nicolifet, Telița sunt învăluite de ele; apoi Delta cu taina de vegetație și împărăția păsărilor, unde brațul din mijloc, singurul canalizat duce la portul Sulinei, punct de continuă dispută economică acolo unde « bătrânul Danubiu își pierde și numele și apa în Mare »; la răsărit Marea-Neagră cu limanele ei bogate în pește și, la miazăzi, ușoare povârnișuri până la limita județului Constanța.

Pe drumuri îți vorbesc vestigiile trecutului prin vechea cetate Heraclia dela Enisala, aproape în picioare, cu tainica ei făptură istorică sau cuviosia ortodoxă prin cele câteva mănăstiri presărate ici și colo în colțul dinspre apus-miazănoapte-Cocos, Celicdere, Sauna, Taița.

Pe toată întinderea județului destul de mare de altfel, numai un capăt de cale ferată venită din județul vecin cu stația terminus Babadag. Babadagul era odinioară punct de supraveghere asupra întregii Moldove până dincolo de Nistru. « Serachierul de Babadag avea sub comanda sa toată regiunea cuprinsă între Haemus, Marea Neagră, Dunărea și Nistru » — adică Bulgaria propriu zisă, Dobrogea și Bugeacul — scrie Cantemir. Incolo nimic decât calea apelor și drumuri destul de multe. Tulcea e doar patria granitului.

Domnia vântului stăruie aici mai mult ca oriunde; morile de vânt sunt neclintită mărturie.

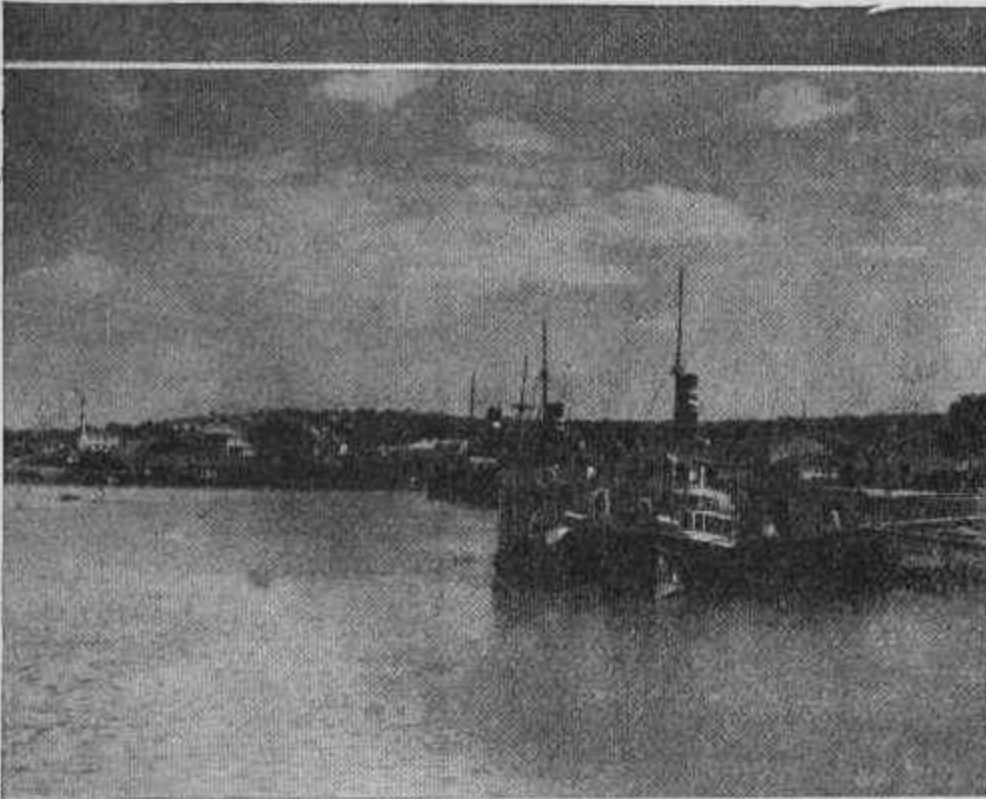
Stăpânii de odinioară — Turcii — nu sunt decât o mână, îngrămădiți mai mult pe lângă Dunăre, la Măcin de pildă, păstrându-și aceeași specifică înfățișare orientală; dela ei au rămas numiri de sate și de locuri; incolo satele colonizate cu nemți veniți din sudul Basarabiei, sau italieni meșteri tăetori în piatră, făcând cuib în sate din preajma granitului, Turcoaia, Grecii, Iacob-Dealul sunt alcătuiți de acești cioplitori; lipoveni în jurul apelor cu pește; bulgari presărați ici colo; autohton este însă Românul, care s'a strecurat în decursul vremurilor și este stăpân pe viața satelor.

Ion Nițescu, fost prefect al Tulcei și cântărețul vitejiei soldatului român în războiul Neatârării (« Pui de lei », sunt plăsmuirea lui) a căutat să desorientalizeze pământul acesta prin statornice colonizări.

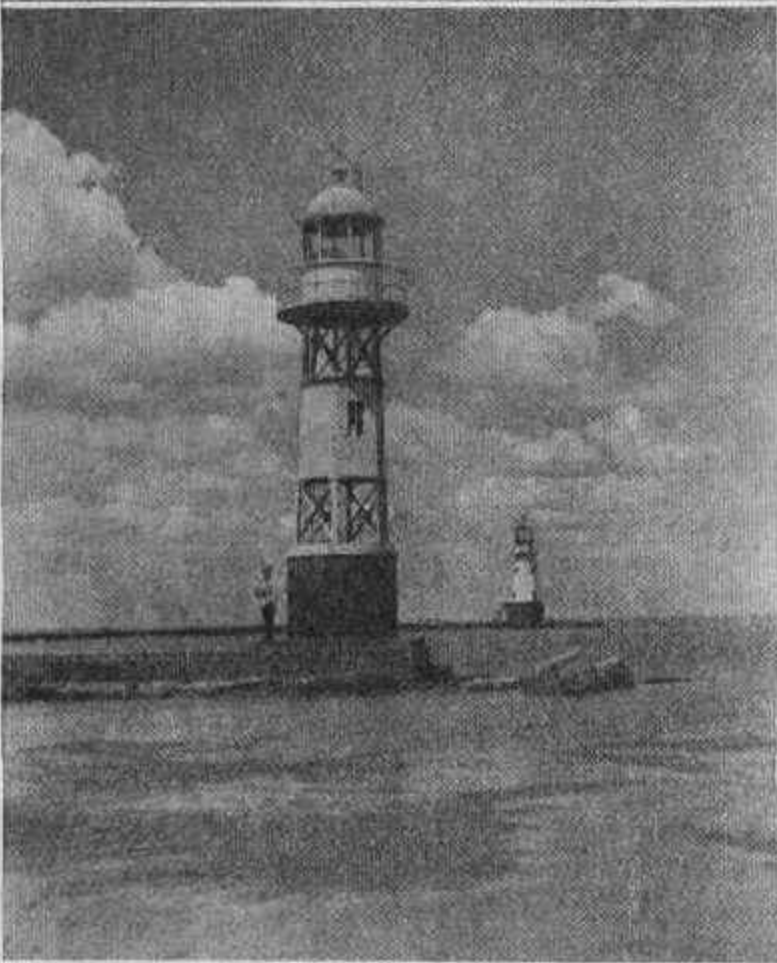

TULCEA

PORTUL

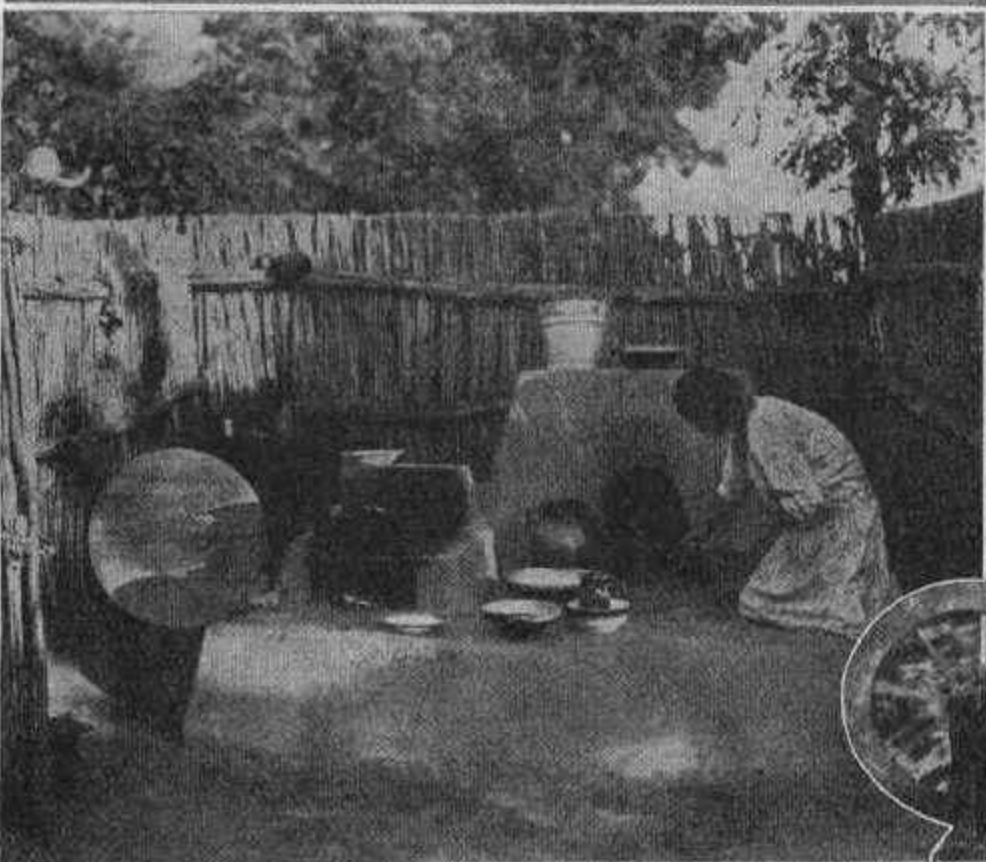

ȚĂRANĂ

FARUL

CULESUL
VIILOR

PREGĂTIREA MÂNCĂRII

ȚĂRANCE LUCRÂND

Tulcea, reședința județului, așezat în amfiteatru, e un oraș static, un port fără mișcare, vasele de mare trec prin fața lui fără să oprească; aci te duce calea apei, orașul rămânând izolat ca și Ismailul, pe timpul iernei.

Poetul filozof Panait Cerna, din județul acesta a pornit, ca și savantul geolog D. Munteanu-Murgoci. v. v.

ECONOMIE

Datorită aspectului geografic atât de variat al județului, ocupațiunile locuitorilor lui sunt de asemenea variate: agricultura, pescuitul, albinăritul, creșterea vitelor, exploatarea pădurilor și a carierelor de granit. Județul T. cuprinde cea mai bogată regiune piscicolă a țării, aci se exploatează anual peste 8.500.000 kg pește proaspăt și sărat, în valoare de circa 15 milioane lei. Cultura tutunului, deasemenea, ia o dezvoltare din ce în ce mai mare.

Agricultură. Județul ocupă o suprafață totală de 862.600 ha. Suprafața arabilă este de 235.529 ha, adică 27,30% din suprafața județului și 0,80% din suprafața totală a țării.

Din suprafața arabilă a județului, marea proprietate deține 2.128 ha, adică 0,90%, iar mica proprietate 233.401 ha, adică 99,10%.

Din totalul suprafeței arabile, cerealele ocupă 198.428 ha, astfel repartizate:

Orzul ocupă 89.205 ha, cu o producție de 435.723 chint. (prod. medie la ha 4,9 chint.), în valoare de 107 mil. lei.

Porumbul ocupă 69.186 ha, cu o producție de 273.495 chint. (prod. medie la ha 4,0 chint.), în valoare de 64 mil. lei.

Grâul ocupă 15.180 ha, cu o producție de 65.335 chint. (prod. medie la ha 4,3 chint.), în valoare de 26 mil. lei.

Ovăzul ocupă 14.221 ha, cu o producție de 58.032 chint. (prod. medie la ha 4,1 chint.), în valoare de 17 mil. lei.

Secara ocupă 5.905 ha, cu o producție de 23.710 chint. (prod. medie la ha 4,0 chint.), în valoare de 7 mil. lei.

Meiul ocupă 4.727 ha, cu o producție de 12.372 chint. (prod. medie la ha 2,6 chint.), în valoare de 4 mil. lei.

Hrișca ocupă 2 ha, *măturile* 2 ha.

Fânețele cultivate și alte culturi furajere ocupă 12.948 ha. Din această suprafață *dughia* ocupă 11.788 ha, cu o producție de 53.641 chint. (media la ha 4,5 chint.), în valoare de 6 mil. lei.

Plantele alimentare ocupă 5.560 ha. Din această suprafață *pepenii verzi și galbeni* ocupă 1.745 ha, cu o producție de 138.023 chint. (media la ha 97,1 chint.), în valoare de 21 mil. lei. *Cartofii* ocupă 1.386 ha, cu o producție de 33.586 chint. (media la ha 24,2 chint.), în valoare de 4 mil. lei. *Fasolea* ocupă 1.243 ha, cu o producție de 5.249 chint. (media la ha 4,2 chint.), în valoare de 2 mil. lei.

Dovlecii printre porumb dau o producție de 40.506 chint. în valoare de 2 mil. lei.

Plantele industriale ocupă 16.692 ha. Din această suprafață *rașița* ocupă 12.036 ha, cu o producție de 30.538 chint. (media la ha 2,5 chint.), în valoare de 17 mil. lei. *Inul* ocupă 4.167 ha, cu o producție de 11.493 chint. fuior (media la ha 2,7 chint.), în valoare de 57 mil. lei, și 12.773 chint. sămânță (media la ha 3,0 chint.), în valoare de 8 mil. lei.

Vegetație și culturi diverse. Din suprafața totală a județului (862.600 ha), ogoarele sterpe ocupă 1.901 ha.

Fânețele naturale ocupă 2.027 ha, cu o producție de 29.391 chint. (prod. medie la ha 14,5 chint.), în valoare de 3 mil. lei.

Pășunile ocupă 32.216 ha.

Pădurile ocupă 78.995 ha.

Pomii fructiferi ocupă 89 ha.

Vița de vie ocupă 4.196 ha (din care viile pe rod 3.540 ha), cu o producție de 144.328 hl (prod. medie la ha 40,8 hl), în valoare de 52 mil. lei.

Creșterea animalelor. În județul T. se găseau în anul 1935: cai 47.739, boi 52.677, bivoli 312, oi 192.451, capre 12.333, porci 35.237, stupi sistematici 4.803, stupi primitivi 1.070.

Industria. 13 mori sistematice (dintre care 5 la Tulcea), 3 fabrici de ulei (Tulcea), 2 de biscuiți și covrigi (Tulcea), 1 de torturi de lână (Topolog), 1 de postav și fire de lână,

MOARĂ DE VÂNT

2 de frânghii, 2 de pielărie, 3 de cherestea, 2 de cărămidă (toate la Tulcea), 1 mină de cupru (Altân-Tepe), și 4 exploatare de piatră și granit (2 Măcin, 1 Turcoaia, 1 Iacob-Deal).

Alte cariere: piatră calcară pentru construcții, șosele, pavaje, la Principele Mihail, Greci și Tulcea; piatră de granit la Greci și Tulcea; piatră calcară pentru fabricarea varului la Caraorman și Somova; argilă la Somova; pietriș la Măcin.

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei și peste ¹⁾: Fabrica de pielărie a soc. «Talpa», Tulcea (inv. 12), Fabrica de cherestea Adrian Avramide, Tulcea (inv. 7), Cariera de piatră a soc. «Turcoaia Granit», Turcoaia (soc. 14, inv. 17), Cariera de piatră P. Ghenciu & S. Dumitriu, Măcin (inv. 12) și Cariera de piatră a soc. «Calea», Iacob-Deal (soc. 12, inv. 10).

INDUSTRIA *) JUDEȚULUI TULCEA ÎN 1935

Intreprinderile dela 5 H.P., sau 20 lucrători în sus

Industria	Numărul fabricilor		Forța motrice H.P.	Perso-nalul pocupat	Valoarea producției în mii de lei
	Active	Inchise			
Alimentară	5	1	165	17	4.426
Textilă	1	—	12	4	200
Pielărie	2	—	380	264	51.046
Lemnului	1	—	195	13	1.280
Total	9	1	752	298	56.952

*) Nu sunt cuprinse exploatarea miniere, petrolifere, carierele, uzinele de apă și electricitate.

Comerț. Comerț cu cereale, animale, pește, cherestea. Export prin portul Sulina.

Credit și cooperație. În cuprinsul județului funcționează 3 bănci (societăți anonime).

Situația lor conform bilanțurilor încheiate la 31 Decembrie 1934 se prezintă astfel:

A C T I V		P A S I V	
Disponibil	215.936	Fonduri	46.099.453
Plasamente	52.444.889	Angajamente . . .	26.821.197
Imobilizări	1.984.562	Rezultate	216.198
Rezultate	18.491.461		
Total	73.136.848	Total	73.136.848

Cooperative de credit (bănci populare) 74, cu 14.040 membri și cu un capital social vărsat de 26.014.672 lei. Imprumuturi acordate de 76.299.245 lei (neconvertite 14.674.721 lei, convertite 27.488.019 lei, reduceri la imprumuturi convertite 34.136.505 lei). Depuneri spre fructificare 15.005.757 lei. Totalul bilanțului 101.039.287 lei.

Cooperative de producție diversă 8, cu 958 membri și cu un capital social vărsat de 1.817.166 lei. Valori imobilizate 789.316 lei. Totalul bilanțului 7.387.565 lei.

¹⁾ Cifrele în paranteză arată capitalul social (soc.) și capitalul investit (inv.) în milioane de lei.

Cooperative forestiere 4, cu 498 membri și cu un capital social vărsat de 841.012 lei. Fonduri 153.470 lei. Păduri și material brut 18.000 lei. Bilanțul încheiat 1.943.374 lei.

Cooperative de consum 5, cu 768 membri și cu un capital social vărsat de 2.459.383 lei. Mărfuri generale în valoare de 1.166.647 lei. Bilanțul încheiat: 13.740.879 lei.

Situația cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decembrie 1935.

Finanțe publice. Bugetul județului T. pe exercițiul 1936/1937 prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	13.130.083
<i>Venituri ordinare</i>	5.729.640
<i>Venituri extraordinare</i>	2.757.193
<i>Venituri speciale</i>	4.643.250
Cheltuieli	16.821.870
<i>Cheltuieli ordinare</i>	10.433.531
<i>Cheltuieli extraordinare</i>	2.163.239
<i>Cheltuieli speciale</i>	4.225.100

Drumuri. Județul T. este străbătut de o rețea totală de drumuri de 974 km 260 m, repartizată astfel:

Drumuri naționale 155 km 135 m, din cari 147 km 282 m, sunt întreținuți de Direcția Generală a Drumurilor, iar 2 km 692 m (pavați și pietruși) de comunele urbane.

Drumuri județene 646 km 544 m, cari sunt în întregime în administrația județului și din cari 447 km 174 m sunt pietruși.

Drumuri comunale 172 km 581 m.

Lungimea podurilor este de 2.544,25 km repartizată astfel: poduri naționale 978,30 m, județene 1.355,45 m, și comunale 210,50 m.

Prin județ trec 2 drumuri naționale, legând următoarele localități:

PĂDURE DE TEIU ARGINTIU DE LA NICULIȚEL

1. Brăila – Măcin – Tulcea – Constanța (Tulcea – Isaccea = 36 km; Tulcea – Măcin = 75 km; Tulcea – Babadag = 34 km).

2. Garvăn – I. C. Brătianu.

Navigație fluvială. Curse zilnice ale societății N.F.R. pe liniile: a) Brăila – Galați – Isaccea – Tulcea – Ismail – Chilia Nouă – Chilia Veche – Vâlcov; b) Tulcea – Sulina; c) Măcin – Brăila – Hârșova.

Curse regulate ale societății S.R.D. pe linia Brăila – Galați – Reni – Isaccea – Tulcea – Ismail – Chilia Nouă – Chilia Veche – Periprava – Vâlcov.

Navigația maritimă. Vapoarele societății S.M.R. fac curse regulate între: 1. Galați – Sulina – Constanța – Istanbul – Izmir – Pireu – Malta – Neapoli (sau Genova) – Marsilia – Barcelona – Valencia – Alger – Istanbul – Constanța – Sulina – Galați.

2. Galați – Sulina – Constanța – Istanbul – Haifa – Tripoli – Beirut – Iaffa – Port-Said – Alexandria – Izmir – Istanbul – Constanța – Sulina – Galați.

3. Galați – Sulina – Constanța – Istanbul – Pireu – Volo – Salonic – Chios – Izmir – Istanbul – Constanța – Sulina – Galați.

Cale ferată. Județul T. este străbătut de o linie de cale ferată – secundară simplă – de 20 km.

Stații importante: Babadag, cap de linie.

Prelungirea liniei dela Babadag la Tulcea pe cale de execuție.

Poștă, telegraf, telefon. 9 oficii P.T.T. de stat la Tulcea, Babadag, Isaccea, Măcin, Sulina, Carmen Sylva, Ceatal, Cerna, Gorgova și 6 agenții speciale la Casimcea, Cataloi, Chilia Veche, Jurilovca, Mahmudia și Sf. Gheorghe.

Oficii telefonice la Tulcea, Măcin, Isaccea, Babadag, Sulina, Carmen Sylva, Cataloi, Ceatal, Chilia Veche, Gorgova, Jurilovca, Mahmudia și Sf. Gheorghe.

Stațiuni balneare, climatice, turism. *Sulina* stațiune balneo-climatică maritimă, situată la vărsarea Dunării în Marea Neagră, pe brațul Sulina. Datorită Mării are un climat blând, ca toate stațiunile de pe litoral. Are o plajă foarte bună și mare; instalații balneare primitive.

Curse regulate cu vaporul la Brăila și la Galați.

Anotimp: Iunie – Septembrie.

Oficiu P.T.T., medici, farmacie, hoteluri, restaurante.

Plimbări cu barca pe mare și excursii în Delta.

Agighiol, stațiune balneară, așezată la 18 km. de Tulcea.

Ape cloruro-sodice, sulfatate. Are un lac sărat și cu nămol.

Se pot face băi calde, reci și de nămol. N'are stabilimente balneare. Locuințe în sat.

Niculitel, stațiune climatică de interes local, situată la 12 km. de Isaccea, înconjurată de păduri și de renumitele vii dela Sarica. Climă foarte plăcută în timpul verii.

Plimbări și excursii la mănăstirea Cocos; la Mănăstirea Celic; pe drumul teilor, la satul Meidanchioi (aer curat) și la numeroasele urme romane din împrejurimi. Din Cerna ascensiune pe Muntele Iacob-Deal, al cărui vârf oferă o frumoasă priveliște asupra întregii regiuni de nord a Dobrogei.

Județul Tulcea e mult vizitat pentru vecinătatea lui cu Marea Neagră, dar mai ales pentru locurile de rară și unică poezie ale Deltei, supranumită «Paradisul păsărilor». Excursii cu barca și vaporul; mari posibilități de turism nautic.

CULTURĂ

Știință de carte. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, populația județului, dela 7 ani în sus este de 140.961 locuitori, din cari 54,2% sunt știutori de carte. După sex, proporția este de 62,2% bărbați știutori de carte și 41,4% femei știutoare de carte. Repartiția locuitorilor după gradul de instrucție, în procente, este următoarea:

Gradul de instrucție școlară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul știutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extrașcolară	1,1	1,0
2. Primară	81,1	95,9
3. Secundară	12,8	2,2
4. Profesională	3,0	0,7
5. Universitară	1,4	0,1
6. Alte școli superioare	0,6	0,1

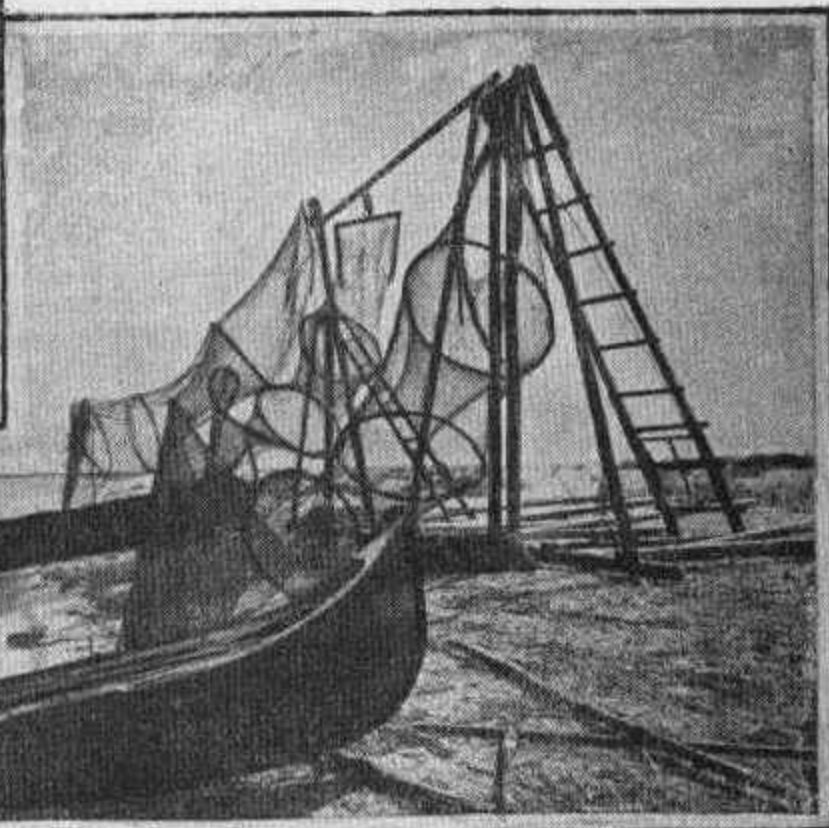

TULCEA

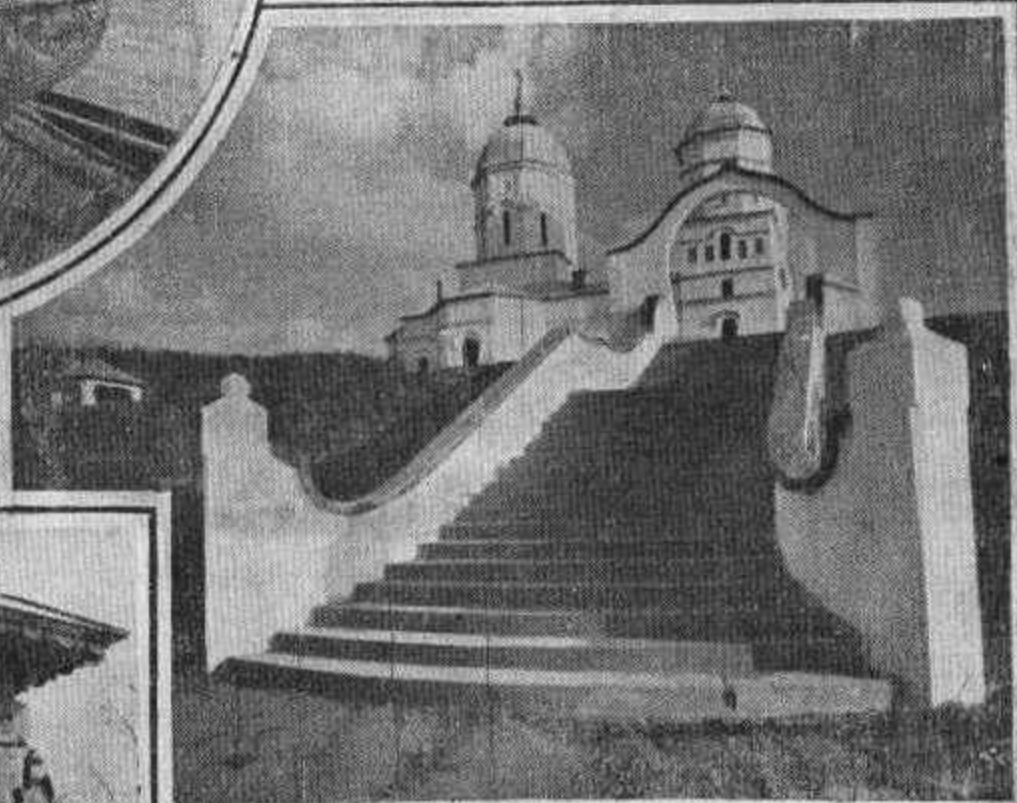

STOL DE RAȚE
IN DELTA

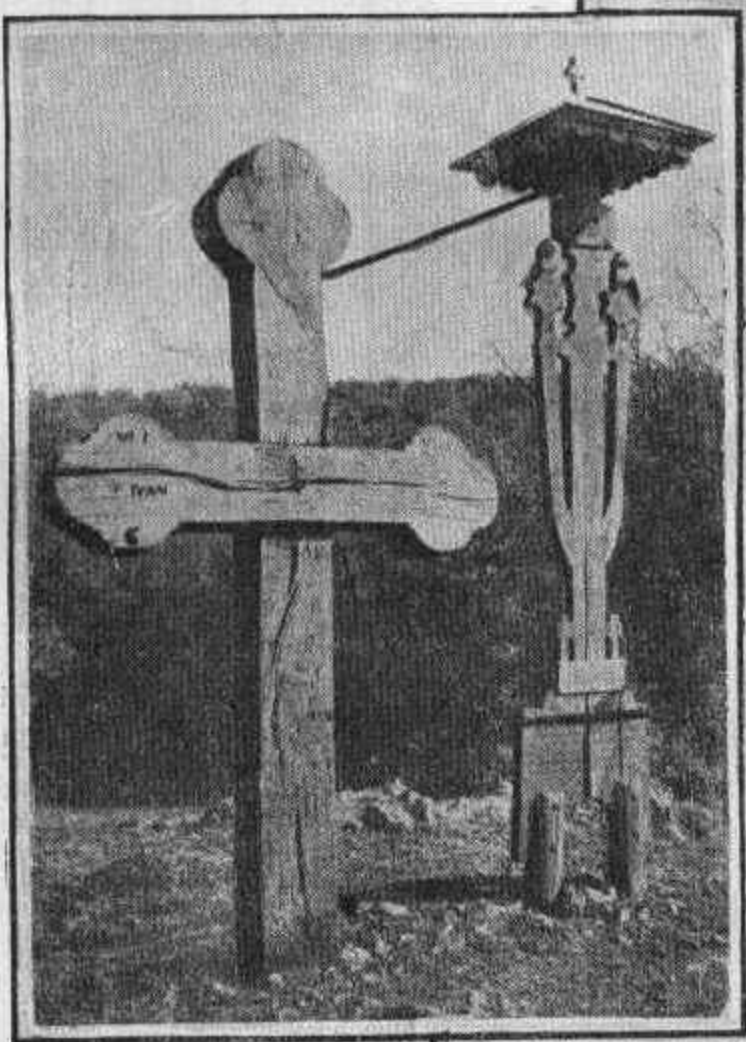
JURILOFCA:
PLASE DE PESCUIT

PESCAR DIN
JURILOFCA

BISERICA
CILICUL MARE

TROITE LA
MĂNĂSTIREA CUCOȘI

CANALUL
FILIPOIU

Invățământ. Populația școlară a județului T. (între 5—18 ani) a fost în anul 1934 de 51.899 locuitori (8.296 mediu urban și 43.603 mediu rural).

Școli secundare. Liceu de băieți, liceu de fete, gimnaziu industrial de băieți, gimnaziu industrial de fete, gimnaziu mixt, școală industrială casnică.

Școli primare 147, din care 122 rurale și 25 urbane (144 școli de stat și 3 confesionale), cu un număr total de 26.282 elevi (4.897 mediu urban și 21.385 mediu rural) și cu 499 învățători și alt personal didactic. (Situația din 1934).

Grădini de copii 60, din care 47 rurale și 13 urbane (toate de stat) și cu un număr total de 4.844 copii (991 mediu urban și 3.853 mediu rural) și cu 68 conducătoare. (Situația din 1934).

Instituții culturale. Fundația Culturală Regală « Principele Carol » are cămine culturale în: Măcin, Agighiol, Calica, Caraibil, Carcaliu, Cerna, Dăeni, Dorobanțul, Dunăvățul-de-Jos, Jijila, I. G. Duca, Mahmudia, Mircea-Vodă, Murighiol, Pardina, Pecineaga (cămin model), Regina-Elisabeta, Turcoaia și Văcăreni.

Centrala Caselor Naționale are organizație culturală în orașul Sulina.

Liga Culturală activează în orașul Tulcea.

Casa Școalelor și a Culturii Poporului întreține în județ 11 cămine culturale și 2 biblioteci, adică în total 13 organizații culturale, dintre care 6 au personalitate juridică.

Liga Navală Română are filiale la Tulcea și Sulina.

Muzee la Tulcea, Pecineaga, Regele Carol, Regele Ferdinand și Dăeni.

Alte instituții culturale. La Tulcea: Societatea pentru emanciparea femeilor, 2 biblioteci școlare, 2 asociații corale, 2 cinematografe. La Sulina: 1 asociație corală, 1 cinematograful. La Măcin: 1 asociație corală.

Societăți sportive la Tulcea, Sulina, Măcin și Babadag. **Societăți de vânătoare** la Tulcea, Sulina, Măcin, Babadag, Isaccea, Casimcea și Chilia-Veche.

RELIGIE

Confesiuni. Conform rezultatelor provizorii ale recensământului din 1930, din totalul locuitorilor județului, 86,0% sunt ortodocși și 1,4% greco-catolici. Restul populației aparține altor confesiuni.

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 101 biserici ortodoxe, 4 romano-catolice, 3 protestante, 13 lipovenești, 2 armenesti, 1 molocană, 3 case de rugăciune baptiste, 9 geamii și 3 sinagogi.

3 mănăstiri ortodoxe: « Cocos » (călugări) la Isaccea, « Celic-Dere » (călugărițe) la Telița și « Saon » (călugărițe) la Niculițel.

2 mănăstiri lipovenești la Slava Rusă (1 de călugări și 1 de călugărițe).

Instituții bisericesti. 2 protopopiate ortodoxe cu reședința în orașul Tulcea, 1 episcopie lipovenească în comuna Slava-Rusă.

Județul T. se află în jurisdicția Episcopiei ortodoxe a Dunării de Jos (Mitropolia Moldovei și Sucevei).

ADMINISTRAȚIE

Organizare administrativă. Capitala județului T. este orașul Tulcea. Județul are 5 orașe (Tulcea, Babadag, Isaccea, Măcin și Sulina) și 155 sate, împărțite astfel:

I. Plasa Babadag	27 sate
II. Plasa Gurile Dunării	57 sate
III. Plasa Măcin	37 sate
IV. Plasa Topolog	34 sate

Organizare judecătorească. Un tribunal la Tulcea cu o secțiune, 9 magistrați și 1 procuror, în circumscripția Curții de Apel din Constanța.

5 judecătorii la Tulcea, Babadag, Isaccea, Măcin și Sulina, cu un total de 10 magistrați.

Organizare sanitară. 4 spitale de stat la Tulcea, Babadag, Isaccea și Regina-Maria, 1 leproserie la Tichilești, 2 spitale C.E.D. la Sulina.

Laboratoare de analize bacteriologice la Tulcea (de stat) la Sulina (C.E.D.).

Sanatoriul Dr. Iorgulescu (particular) în Tulcea.

14 dispensare de stat la Tulcea, Măcin, Sulina, Sf. Gheorghe, Topolog, Cataloi, Casimcea, Cerna, Jurilofca, Principele-Mihai, Mahmudia, Luncavița, Domnița Maria, Chilia-Veche. 1 dispensar particular la Turcoaia și dispensarul « Principele Mircea » la Tulcea.

5 servicii sanitare: 1 al județului și 4 ale orașelor Tulcea, Babadag, Măcin, Isaccea și Sulina.

Asistență și prevedere socială. Casa Asigurărilor Sociale din Brăila are un oficiu la Tulcea, și organizații medicale în Babadag, Sulina, Măcin și Turcoaia, cu un total de 6 medici. Societatea Crucea Roșie are filiale în Tulcea, Babadag, Măcin și Sulina.

În orașul Tulcea mai activează: Orfelinatul județean « Dr. Al. Sucevean », Societatea « Principele Mircea », Oficiul I.O. V. (cu orfelinat), Societatea pentru profilaxia tuberculozei, Asociația « Solidaritatea » și Căminul funcționarilor financiari « C. Sternatis ».

PRINCIPALE AȘEZĂRI

Tulcea, capitala județului. (Vezi monografiile orașelor reședință).

Babadag, comună urbană, așezată în apropierea lacului cu același nume din E. județului, la 34 km. de reședința județului, 90 km de Constanța și 340 km de București. Stație c.f. pe linia Medjidia-Babadag.

Are 4.948 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul orașului pe exercițiul 1936/1937 se ridică la suma de 1.444.681 lei.

2 mori de făină și 1 abagerie (piuă).

Comerț de cereale și pește. Târg săptămânal Joia.

4 școli primare, 1 școală mixtă musulmană, 2 grădini de copii.

1 societate sportivă, 1 societate de vânătoare.

1 biserică ortodoxă, 1 armenescă, 1 geamie și 1 sinagogă.

Primărie, Pretură, Judecătoria de ocol mixtă, Percepție fiscală, Serviciu sanitar, Serviciu veterinar, Comisariat de poliție, Ocol silvic, Oficiu telefonic, Oficiu P.T.T., Circumscripție agricolă.

Asociația căruțașilor.

Uzină electrică, abator comunal, câteva străzi pavate.

Spital de stat, serviciu medical al Casei Asigurărilor Sociale.

Societatea « Crucea Roșie » (filială).

Isaccea, comună urbană, așezată la un străvechi vad al Dunării (o gâtuire a acestei văi), la 36 km de reședința județului, 161 km de Constanța și 294 km de București.

Are 5.086 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul pe exercițiul 1936/37 se ridică la suma de 999.975 lei.

1 fabrică de cherestea.

Comerț cu pește, cherestea și cereale.

Băncile populare « Obuzul dela Calafat » și « Spiru Haret ».

4 școli primare, 1 grădină de copii.

1 societate de vânătoare.

3 biserici ortodoxe, Mănăstirea de călugări « Cocos », 1 geamie.

Primărie, Judecătoria de ocol mixtă, Percepție fiscală, Serviciu sanitar, Serviciu veterinar, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Comisariat de poliție, Agenție S.R.D., Vamă, Depozit C.A.M. (stație de fermentare), Căpitănie de port.

Uzină electrică, câteva străzi pavate.

Spital de stat.

Măcin, comună urbană, așezată la Dunăre, în fața Brăilei, la 75 km de Constanța și 255 km de București. Port la Dunăre. Stația c.f. cea mai apropiată — Brăila (la 13 km).

Are 6.015 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul pe exercițiul 1936/37 se ridică la suma de 1.605.230 lei, cheltueli — 1.605.485 lei.

Comerț cu cereale, pește și vin.

Bălcu anual la 9 Septembrie.

Bancă populară « Mircea cel Mare ».

4 școli primare (2 de băieți, 2 de fete).

Cămin cultural al Fundației Culturale Regale « Principele Carol », 1 societate corală, 1 societate sportivă și 1 de vânătoare.

BRĂȚUL MĂCIN
Din «*România*», revista O. N. T.

1 biserică ortodoxă 1 geamie.

Primărie, Pretură, Judecătore de ocol mixtă, Percepție fiscală, Serviciu sanitar, Serviciu veterinar, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Agenție N.F.R., Serviciu tehnic, Căpitănie de port, Vamă, Ocol silvic, Poliție, Serviciu agricol, Circumscripție pentru cultura tutunului, Sfat negustoresc.

Uzină electrică, o parte din străzi pavate.

Dispensar de stat, Serviciu medical al Casei Asig. Sociale, Societatea «Crucea Roșie» (filială).

Sulina, comună urbană, așezată la vărsarea brațului Sulina în Marea Neagră, la 71 km de reședința județului la 197 km de Constanța și la 299 km de București. Port la Marea Neagră.

Are 6.297 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul orașului pe exercițiul 1936/1937 se ridică la suma de 1.715.482 lei.

Comerț intens de import și export prin încărcări directe și prin transbordare din șleपुरi în vapoare de mare.

Banca populară «Grivița».

1 gimnaziu mixt, 4 școli primare.

Clasa Națională, Societatea corală «Freamătul Deltei», 1 cinematograful, Filiala «Ligii navale române», 2 societăți sportive și 1 societate de vânătoare.

2 biserici ortodoxe, 1 romano-catolică, 1 armeană, 1 geamie, 1 sinagogă.

Primărie, Judecătore de ocol mixtă, Percepție fiscală, Serviciul sanitar al orașului, Serviciul sanitar al portului, Serviciu veterinar, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Agenție de vapoare N.F.R., Comisariat de poliție, Căpitănie de port, Vamă, Serviciu C.E.D., Viceconsulatele Mării Britanii, Belgii, Norvegiei, Spaniei și Italiei.

Asociația pescarilor, Sindicatul cărușilor.

Uzină electrică, uzină de apă potabilă, străzi pavate, plaje la mare.

2 spitale ale C.E.D., 1 laborator al C.E.D. de analize bacteriologice, Serviciu medical al Casei Asigurărilor Sociale, Dispensar de stat, Societatea «Crucea-Roșie».

Chilia Veche. Vechiu port la Dunăre în grindul Chiliei.

LOCALITĂȚILE DIN JUDEȚUL TULCEA

A) Orașe

1. Tulcea (capitala județului).
1. Babadag
3. Isaccea
4. Măcin
5. Sulina

B) Sate

PLASA BABADAG

1. Alba
2. Bașpunar
3. Caugagia
4. Ceamurlia-de-Jos
5. Congaz
6. Enisala
7. Hagilar
8. Iulia
9. Jurilofca
10. Lunca
11. Mănăstirea-Uspensia
12. Mihail-Cogălniceanu
13. Mihail-Bravu
14. Nalbant
15. Pașa-Câșla
16. Principele-Mihail
17. Regele-Ferdinand
18. Săbaugia
19. Sarichioi
20. Satu-Nou
21. Slava-Cercheză
22. Slava-Rusă
23. Trestnic
24. Turda
25. Vintilă-Brătianu
26. Visterna
27. Zebil

II. PLASA GURILE DUNĂRII

1. Agighiol
2. Beibugeac
3. Beștepe

4. C. A. Rosetti
5. Caraibil
6. Caraorman
7. Carasuhatu-de-Jos
8. Carasuhatu-de-Sus
9. Cardon
10. Carmen-Sylva
11. Cataloi
12. Cășla
13. Ceatalchioi
14. Cetel-Sf. Gheorghe
15. Chilia-Veche
16. Domnița-Maria
17. Dunăvățu-de-Jos
18. Dunăvățu-de-Sus
19. Fântâna-Dulce
20. Florile
21. Frecăței
22. Gorgova
23. I. G. Duca
24. Ilgani-de-Jos
25. Ilgani-de-Sus
26. Ivancea
27. Lascăr-Catargiu
28. Letea
29. Litcov
30. Lumina
31. Mahmudia
32. Malcoci
33. Mănăstirea-Celie
34. Murighiol
35. Ostrovu-Tătaru
36. Parcheș
37. Pardina
38. Părlita
39. Periprava
40. Poșta
41. Principele-Carol
42. Principele-Ferdinand
43. Principeasa-Ileana (suburb.)
44. Principele-Mircea
45. Regele-Carol (suburbană)
46. Romula
47. Roșu

48. Sarica-Telișteană

49. Sarinasuf
50. Sf. Gheorghe
51. Sfiștofca
52. Somova
53. Stipoc
54. Tatanir
55. Telița
56. Uzlina
57. Vulturul (Vai-de-ei)

III. PLASA MĂCIN

1. Balabancea
2. Bădila
3. Capaclia
4. Carcaliu
5. Cerna
6. Garvăn
7. Geaferca-Rusă
8. General-Dragalina
9. General-Praporgescu
10. Greci
11. Gura-Armanului
12. Hamcearca
13. Iacob-Deal
14. I. C. Brătianu
15. Iglița
16. Incoronarea
17. Islam-Geaferca
18. Jijila
19. Luncavița
20. Mănăstirea-Cocoș
21. Mănăstirea-Sauna
22. Meidanchioi
23. Mircea-Vodă
24. Muntele-Carol
25. Nicolifet
26. Nifon
27. Piatra-Roșie
28. Pisica
29. Pr. Nicolae
30. Rachel
31. Regina-Maria

32. Sarica-Nicoliteană
33. Smârdanul-Nou (Ghecet) (suburbană)
34. Tichilești
35. Traian
36. Turcoaia
37. Văcăreni

IV. PLASA TOPOLOG

1. Ardealul
2. Atmagea
3. Beidaud
4. Calfa
5. Camena
6. Canat-Calfa
7. Casimcea
8. Cârjelari
9. Ceamurlia-de-Sus
10. Cîușchioi
11. Ciucurova
12. Coimpuș
13. Corujea
14. Dăeni
15. Dorobanțul
16. Eschibaba
17. Făgărașu-Nou
18. Hagiomor
19. Haidar
20. Mahometcea
21. Măgurele
22. Mina-Altân-Tepe
23. Neatârnairea
24. Ostrov
25. Pecineaga
26. Piatra-Frecăței
27. Rahman
28. Ramazanchioi
29. Răsboeni
30. Regina-Elisabeta
31. Sarighiol-de-Deal
32. Sâmbăta-Nouă
33. Topolog
34. Vasile-Alecsandri

VAS DIN EPOCA ROMANĂ

JUDEȚUL TURDA

Stema. Scut de aur, cu un stejar verde desrădăcinat, de care este atârnat un scut fasciat albastru, aur, roșu.

Simbolizează ideea de unitate națională, plantată în inimile românilor de către marele Domn, ucis pe câmpia Turdei.

GEOGRAFIE

Așezare. Județul T. se găsește așezat în Apusul bazinului transilvan în valea Arieșului, afluent pe dreapta al Mureșului.

Suprafața: 3.158 km².

Infățișarea pământului. În partea lui vestică, județul se întinde spre Munții Apuseni, pe ambele laturi ale văii Arieșului. În Nordul acestei văi, se înalță repede masivul greoi terminat cu poduri abea ușor ondulate, al *Bihorului*; iar în Sud, pe de o parte, munții calcaroși tăiați de multe chei sălbatice, ai *Trascăului*, pe de alta, marginea *Munților Metalici*. Atât Bihorul cât și munții Trascăului se termină destul de repede deasupra părții din podișul Transilvaniei care înaintază pe teritoriul ținutului Turda. Podișul a fost sculptat adânc de Arieș care și-a construit aici o câmpie largă de peste 10 km și mărginită pe dreapta de terase. Mureșul și afluenții lui au deslăcut și ei podișul primitiv într-o serie de culmi care dau regiunii un aspect deluros.

Climă și ape. Clima este în general aspră (temperatura iernii sub -4° iar a verii în jurul lui 18°) și ploioasă. Precipitațiunile însă cresc din E, unde, în valea Mureșului, abia trec de 500 mm anual către V, unde, în munții din *Țara Moșilor* (bazinul superior al Arieșului), depășesc 900 mm. În aceeași direcție scade însă și temperatura.

Apa principală a județului este *Arieșul*, care primește înăuntrul munților pe *Abrude* (cu apa cenușie de măcinșul pietrei din care se scoate aurul) iar în marginea dinspre podiș, pe *Iara*. În partea răsăriteană, Mureșul taie, pe o scurtă distanță, teritoriul județului.

Vegetație. Masivul Bihorului cuprinde încă întinse păduri de brazi și molizi, în susul Arieșului, și făgeturi dese, în jos. Pe dreapta aceluiași râu însă, în ținutul aurifer, pădurile au fost tăiate de pe mai toți munții. La contactul dintre munți și podiș, pe dealurile mai înalte, se întâlnesc frumoase păduri de stejari, iar în bazinul Arieșului inferior și pe dealurile mărginașe, complet despădurite, se întind culturile sau vegetația de stepă, în asociație ori întreruptă de plante halofile (de sărături).

Bogății minerale. Din zona muntoasă se extrage aurul și argintul (partea nordică a patruleterului aurifer); iar po-

dișul face parte din zona cultelor diapire (cu sâmburi de străpungere) bogată în sare (exploatări la Uioara și — acum părăsite — la Turda).

ISTORIE

Vechime și dezvoltare istorică. Pe străvechi baze dacice, așezările romane din cuprinsul județului Turda au cunoscut o înflorire excepțională. Mărturie sunt numeroasele inscripții, vase și monete desgropate aci.

În apropierea capitalei județului se află cetatea Potaissa sau Patavissa, sediul legiunii XIII Gemina.

La Turda s'au ținut după dezastrul dela Mohaci (1526), cele mai multe diete ale principatului transilvan.

Pe câmpia Turzii a murit asasinat de oamenii lui Basta în 1601, Mihai, după ce împlinise iarăși unitatea Daciei străbune. Trupul lui decapitat zace și azi acolo.

Inchizând în limitele sale o parte din eroicul ținut al Moșilor, județul Turda se poate mândri cu pagini de glorie din trecutul acestora.

Aci, în Albac, s'a născut Nicolae Ursu, acela care avea să fie purtătorul de cuvânt al românimii și « regele » virtual al Daciei, sub numele de Horia.

Și la Vidra de Sus a văzut lumina zilei, Avram Iancu.

Din Hidiș — azi Podeni — a pornit inspirată de Florică Ceterașul cea mai mândră falangă a Craiului Munților.

Și tot aici, la Câmpia Crișului — azi Opișeni — loc pe care poporul așează una din bătăliile lui Decebal, a fost împușcat în 1918, în ușa bisericii, preotul Opiș pe când predica desrobirea neamului său.

Județul T. apare documentar la 1282, fiind socotit unul din cele 7 vechi comitate (județe) ale Ardealului.

Monumente istorice. a) În orașul Turda: *Ruinele cetății « Potaissa »* în marginea orașului Turda.

Ruinele cetății Turda, din care două laturi și un turn de veghe se află în piața Turzii Vechi.

Mormântul lui Mihai, pe câmpia Turzii, străjuit de o simplă troiță de lemn.

VALEA ARIEȘULUI — MOȚI CU CARELE

Din « România », revista O.N.T.

Biserica reformată-calvină, construită în sec. XVI în stil gotic transilvan.

Biserica greco-catolică terminată în 1722, cu icoane ale epocii.

Casa principilor, reședința voievozilor Transilvaniei în timpul dietelor, care se țineau la Turda, transformată azi în muzeu.

Casa lui Ioan Rațiu, devastată de unguri în 1892 cu ocazia Memorandului.

b) În județ:

Biserica ortodoxă din Câmpeni.

Biserica ortodoxă din Avram Iancu.

Măndstirea greco-catolică din Lupșa.

Biserica reformată din Câmpia Turzii.

POPULAȚIE

Starea populației. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, județul T. numără 181.953 locuitori.

Populația județului este repartizată astfel:

a) *Pe orașe și plăși, după sex*

Unități administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbați	Femei
Total județ	181.953	90.177	91.776
Orașul Turda	20.057	9.882	10.175
Total rural	161.896	80.295	81.601
1. Plasa Baia-de-Arieș	15.162	7.493	7.669
2. Plasa Câmpeni	35.986	17.990	17.996
3. Plasa Câmpia Turzii	31.883	15.707	16.176
4. Plasa Iara	16.886	8.462	8.424
5. Plasa Luduș	33.230	16.486	16.744
6. Plasa Mihai Viteazul	28.749	14.157	14.592

b) *Pe grupe de vârstă*

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele	181.953	30—49 ani	40.148
0—9 ani	51.018	50—69 ani	21.706
10—29 ani	62.748	70 ani și peste	5.592
		Vârstă nedeclarată	741

Mișcarea populației. Datele fundamentale ale mișcării populației în județul T., conform cifrelor publicate în *Buletinul Demografic al României* în perioada 1931—1936, sunt următoarele:

Anul	Cifra probabila a populației județului la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proporții la 1.000 locuitori		
		Născuți vii	Morți	Excedent natural	Născuți vii	Morți	Excedent natural
1931—1935 medie anuală	—	6.372	3.776	2.596	34,0	20,0	14,0
1931	183.545	6.654	3.469	3.185	36,3	18,9	17,4
1932	186.540	6.698	3.786	2.912	35,9	20,3	15,6
1933	189.007	6.058	3.786	2.272	32,1	20,0	12,1
1934	191.416	6.398	4.022	2.376	33,4	21,0	12,4
1935	193.482	6.053	3.817	2.236	31,3	19,7	11,6
1936	196.107	6.436	3.696	2.740	32,8	18,8	14,0

La data de 1 Iulie 1937 cifra probabilă a populației județului Turda a fost de 198.989 locuitori. Față de populația numărată la recensământul din 1930 și anume: 181.953 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 17.036 locuitori în timp de șase ani și jumătate ceea ce corespunde unei creșteri de 9,4%.

INFĂȚIȘARE SOCIALĂ

Formată din masivul munților Apuseni, regiunea de munte e tăiată de Arieșul Mic și Mare. De o parte și de alta a acestor vine de apă, fie într-o depresiune, fie chiar pe

platouri de peste 1.200 m. se află așezările de sate. Ori-care sat are acele vestite «crânguri», la care nu este posibil să mergi decât cu piciorul. Din cauza terenului impropriu în care se află casele, căruțele n'ajung să fie adăpostite în ograda omului, ci, sunt lăsate jos, în vale, la un prieten sau rudă. Dela Câmpeni în sus se află vestita Țară a Moșilor, ce se întinde spre minunata peșteră dela Scărișoara sau Avram Iancu, fosta Vidra de Sus. Regiunea de podiș, cu câmpia sa, este ușor netedă, adăpostită de zidul munților.

Preocupările oamenilor diferă după cele două regiuni ale județului. În văile superioare ale Arieșului, mai ales pe Arieșul Mare, ei fac scânduri pe cari le vând de obicei la Abrud, sau tot soiul de vase: dioabe, ciubere, etc., pe care le desfac la târguri locale săptămânale. În câteva comune, ca de pildă Vidra, Ponorel, Avram Iancu, Neagra, parte din Săcătura și Scărișoara, oamenii se ocupă cu vânzarea în țară a vaselor, din cari desfac, peste limitele județului, mai mult de trei pătrimi. Tot de aici pornesc acei «holoangări» cu cercuri și sârsamuri, cari repară butoaie. În jos de Câmpeni, capitala Moșilor, ocupația de predilecție a țăranilor este exploatarea pădurilor. În regiunea podișului și câmpiei, agricultura se practică intens.

Portul național, părăsit de bărbați, este păstrat de femei. Armonizarea desăvârșită a colorilor, de preferință deschise, dă acestui port o notă aristocratică, atât de apropiată de fața senină și plină de viață a Moașelor, ca și a țăranilor din restul județului. În special cojoacele cu ciucurii lor numeroși, sunt foarte plăcute ochiului.

Datinele sunt încă vii. Nunțile au pe lângă cuserii și nănași, *svornicul*, care spune *orația* și adună *cinstea*, *vifeli* sau *viferii*, care merg împingându-i în fruntea cuserilor — veri ai miresei — mireasa mică, care se cumpără, jocul miresei, la care trebuie adăugat obiceiul ca *mnireazul* și *mnireaza* să mănânce ouă și tăiței cu lapte spre a face copii albi. Priveghiul are reminiscențe vădite de origine păgână.

Bogăția solului și subsolului din ambele regiuni ale județului a atras pe stăpânitorii politici de odinioară. Rezistența Românilor însă a fost puternică, așa că astăzi, în partea muntoasă, în care ea era favorizată și de natură, nu aflăm Maghiari decât în apropierea imediată a câmpiei. Exploatate peste măsură, pădurile nu mai oferă, după războiul mondial, un mijloc de trai tuturor locuitorilor județului. Din acest motiv, crește pe zi ce trece procentul celor ce ar dori să pornească fie în regiuni de colonizare, fie în regiuni unde munca le-ar fi asigurată.

Se pare că prin deschiderea drumului spre Hunedoara se va produce o înviorare în viața economică a locuitorilor din regiunea de munte a județului.

f. f.

Exceptând partea răsăriteană, acest județ e muntos și foarte accidentat și e străbătut dela vest spre est de apa Arieșului, în a cărei vale, dar mai ales spre ale cărei izvoare pulsează o neprețuită ramură a poporului român transilvănean. Centrală e poziția acestui județ al Transilvaniei, după cum centrul, inima mișcărilor naționale ale Românilor transcarpatini, a fost regiunea muntoasă a Turdei. Trecutul, pe cât de sângeros pe atât de glorios al populației de pe Arieșul superior, e poate unica dar cea mai de preț satisfacție care mai îndulcește sărăcia și diferitele greutăți în care se sbat oțeliții locuitori de aci. În scânteierile neșovăitoare ale sufletului lor vei desprinde din ele străfulgerări ale unor umbre ca Horia, Cloșca, Crișan, Avram Iancu.

Să pornim din capitala județului, după ce am vizitat cheile Turdei: să pornim pe Arieș în sus, în micuțele vagoane ale trenului numit *Mocănița*. În șerpuirile sale, bătrânul și limpedele Arieș nu se prea supără când își simte cântul undelor copleșit în defileurile stâncoase, de sfertările fumegânde ale Mocăniței, care ține morțiș ca, până la Abrud, să nu însereze pe drum. Pitorescul văiei ca și al micuțelor sate sărăcăcioase, simpatice dar cu caracteristici de originalitate românească, te face să nu te prea gândești la cutare bucată de stâncă ce, din perețele slab închegat al muntelui, stă gata să-și bată joc de Mocăniță, care, bucuroasă că a biruit, se oprește istovită în Sălcina. Ai prilej să te simți înviorat într'un cadru luminos și cu un farmec specific; să te vezi impresionat de caracteristicul port femeiesc și de aspectul caselor — comun și aiurea —

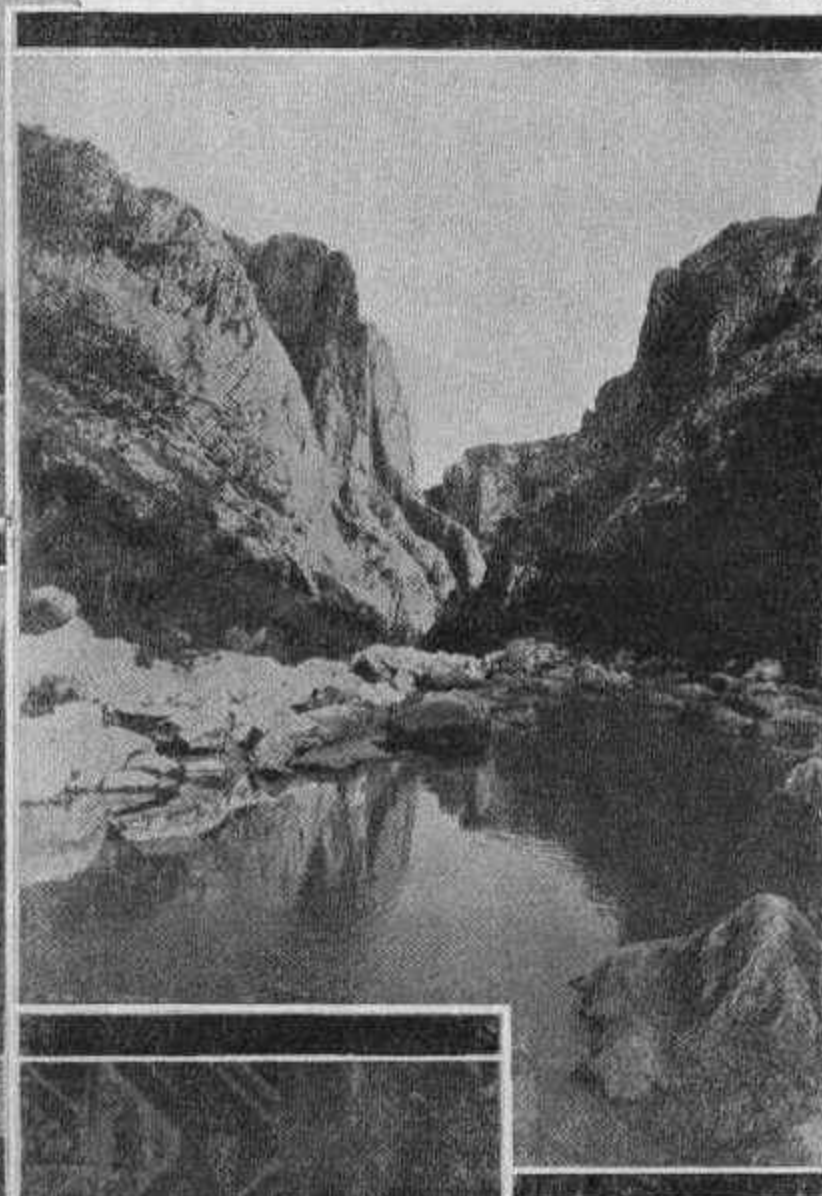
TURDA

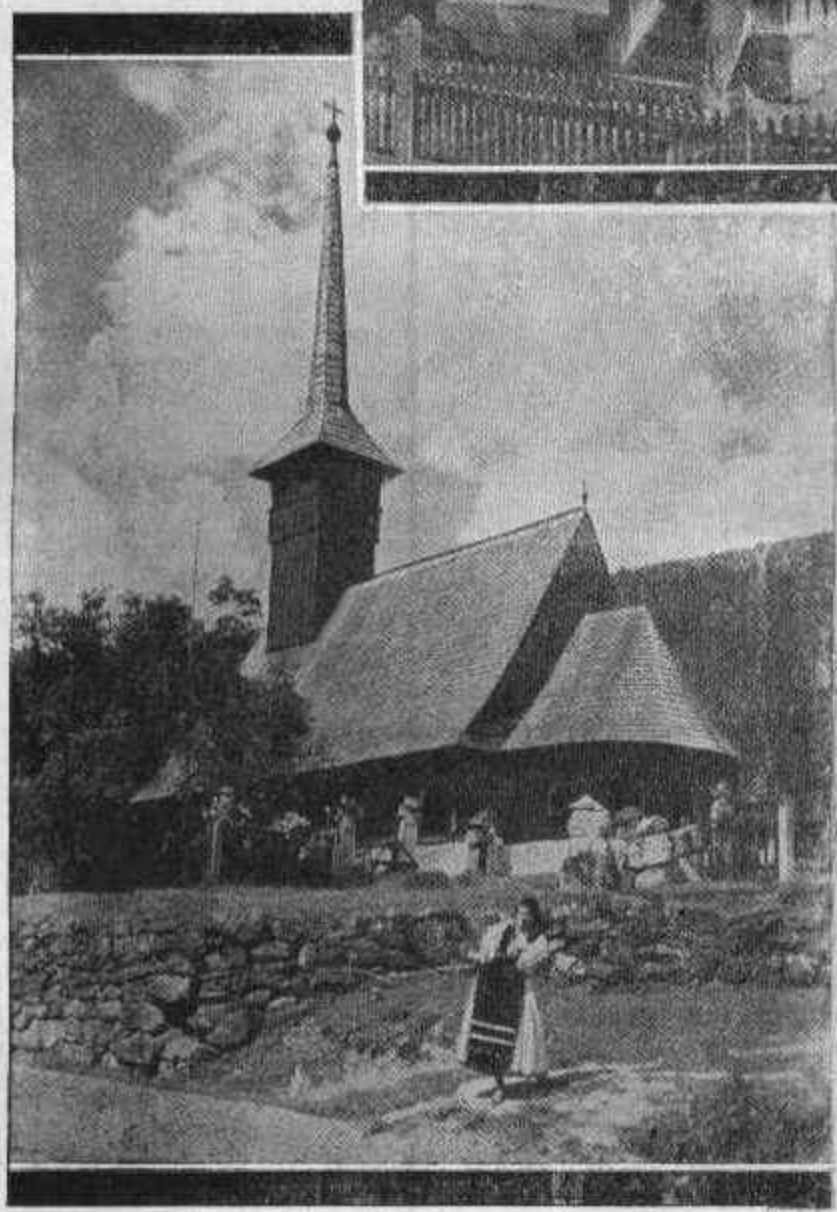
CIOBĂNAȘ
CÂNTÂND
DIN TULNIC

CASA LUI
AVRAM IANCU

CHEILE TURZII

BISERICA DIN VIDRA

BOGATA:
ȚĂRANCE
LUCRÂND
CUSĂTURI
NAȚIONALE

IZVORUL ARIEȘULUI: PEISAGIU

* cu acoperișul de paie, foarte înalt, ca să se scurgă repede ploaia ca și neaua. Apoi, trecând prin Lupșa, unde, la vreo doi kilometri, poți visita mănăstirea satului — o simplă bisericuță, — vei coborî pentru Câmpeni, pentru ca, de aci, să pășești în însăși *Țara Moșilor*, tot pe Arieș în sus. Cu cât vei înainta și vei cerceta mai adânc, cu atât îți vei da seama că, în afară de ieșirea pe care ți-o oferă râul, întreaga țară e încercuită de un lanț de munți cu înălțimi ce variază între 1400 și 1850 m. Ca geografie fizică, tot ce e cuprins în acest cerc e destul de frământat.

De aci, în susul râului, pe orice vale vei apuca, te vei vedea într'una dintre cele mai tipice regiuni românești, cu privire la satele răsirate pe raze mari; centrul satului — format din biserică, câteva case, vreo școală și vreo umbră de prăvălie — e în vale, iar restul e risipit sau, mai bine zis, cățarat pe toate crestele și plaiurile, mai fiecare familie complet izolată, în mijlocul petecului de pământ care îți face impresia că, în durerea lui de a nu putea îndestula cât de cât pe Moșii lui, a sărăcit și mai mult. E, de sigur, o poezie în această izolare ce te pune în plin și continuu contact cu divina natură, dar ușor se pot închipui neajunsurile ce copleșesc până la epuizare tenacitatea atât de încercată a acestor munteni. E plăcut să vezi în colțuri încântătoare copii de moși pe lângă câteva vite, să le auzi specificele lor chiote și, mai cu seamă, sunetele prelungi de tulpice din cari cântă de obicei fete și neveste; dar numai ei, moșii, știu ce au de îndurat bunăoară în timp de iarnă, când se întâmplă ca, în sănătoasa lor credință religioasă, trebuie să ducă peste coclauri, spre biserică, pe cel mort, pe o distanță de 10—20 km. Cătreere cineva măcar porțiunea cuprinsă între valea Gârlei și valea Albacului și se va convinge cu prisosință de starea precară a acestei populații în anumite luni din an. Ai plânge de jalea ei, după cum — dacă nu ești un răsuflet, — din însăși sbatearea ei pentru trai ai căpăta forțe de luptă. Vara, moșul se duce în lume;

A plecat Moșul în țară
Cu cercuri și cu ciubară
Și cu tiocuri de rășină,
În țară după fărină.

În timp ce femeia duce greul casei, de o sărăcie grea. E impresionant să vezi, de pildă, femeii ce locuiesc lângă *Ghețar*, ducând apă din valea gârlei în butoaie încărcate în spate și urcând la deal. E dureros să afli că, dintr'un complex de motive, copiii nu pot merge la școală ș. a. m. d.

Aproape exclusivă ocupație a moșului e industria lemnului — de relevat că pădurile, în deosebi cele de brad, s'au tot împuținat, exceptând frumosul munte Biharia, masiv îmbrăcat de păduri de fagi. Păstorit propriu zis nu există, decât rudimentar: ceva mai pronunțat apare pentru satele din estul Câmpenilor și de pe Arieșul mijlociu.

Sub raportul sufletesc, menționăm că, spre deosebire de regiunea estică a acestui județ — de exemplu spre Lu-

TĂRANCE DIN TURDA

doș, — unde literatura populară e afirmată, în cetatea muntoasă a moșilor această literatură e ca și inexistentă; și putem spune același lucru și cu privire la folklorul muzical. Moșul e un om tăcut, mai mult bănuitor, puțin expansiv, dar corect, onest. E animat de sentimente de solidaritate și ține seamă din convingere de mai marii lui — de anumiți bătrâni și de preoți și învățători. De altfel, în legătură cu rolul preotului, de amintit că în Transilvania el a fost luminat și precumpănitor mai în toate direcțiile, atât sociale cât mai ales naționale — ceea ce a lipsit mai în întregime în Basarabia. Iată, bunăoară, o întâmplare, de felul căreia nu am întâlnit mai nimic în Basarabia. Într'o dimineață de Sâmbătă (14 Iulie, 1934), în satul Căbești, dela nordul Beiușului, mă urcai pe deal, la biserică. Preotul satului, în bătrâneasca și simpatia lui stăruință, nu a cedat până ce — ca un jandarm — nu a cercetat actele mele de identitate, motivând că « aici, în Munții Apuseni, spre graniță, trebuie să știm ce străin intră în sat ». Cu drept cuvânt, deci, Transilvania poate susține,

FAMILIE DE MOȚI

că, în linii mari, mișcarea ei națională a fost o oaste cu preoți în frunte.

Ca manifestări specifice de natură socială, menționăm și aici că Țara Moților se caracterizează prin două serbări, numite *târguri (de fete)*, ce se țin în jurul Sf.-ului Petru: unul se ține pe muntele *Călineasa* (1432 m.), unde participă și Clujeni și Bihoreni, iar celălalt, pe muntele *Găina* (1486 m.), la care vin și Hunedoreni, Arădeni și Bihoreni. Aceste târguri sunt, de fapt, nedeile ce apar în viața Românilor oieri din alți munți în ziua de Sân-Ziene. La început, cu caracter religios, cu timpul au devenit pur sociale, ele fiind un binevenit prilej de întâlniri, revederi și petreceri pentru populația unor sate atât de împrăștiate ca și pentru locuitorii altor sate de pe alte plaiuri. Pentru timpurile apuse, atări serbări patriarhale puteau fi ocazii tot atât de binevenite pentru eventuale căsătorii, ale căror formalități se îndeplineau pe cât de simplu pe atât de rapid. Așa fiind, e explicabil cum aceste petreceri au alunecat cu timpul spre denumirea de *târg de fete*.

Incheind, vom aminti o particularitate de graiu care, astăzi, e proprie Moților și care e pe cale de dispariție: *rotacismul*, adică pronunțarea ca *r* a consoanei intervocalice *n*: *cire* « cine », *dumirecă* « duminecă », *găiră* « găină », *spure* « spune », etc. — o particularitate ce nu poate fi înregistrată dacă între moți e cineva care nu e din țara lor.

l. p.

ECONOMIE

Posedând un subsol bogat în aur, argint și sare și un pământ adesea fertil, județul T. este deopotrivă agricol și industrial.

Partea muntoasă a județului procură minereurile destinate diferitelor fabricate, precum și material lemnos pentru industria donițelor și ciuberelor, iar în partea de câmpie se cultivă cereale în cantități cari ajung întregului județ.

Agricultură. Județul ocupă o suprafață totală de 315.800 ha. Suprafața arabilă este de 120.025 ha, adică 38,00% din suprafața județului și 0,41% din suprafața totală a țării.

Din suprafața arabilă a județului, marea proprietate deține 5.418 ha, adică 4,51%, iar mica proprietate 114.607 ha, adică 95,49%.

Din totalul suprafeței arabile, *cerealele* ocupă 85.019 ha., astfel repartizate:

Grâul ocupă 40.805 ha, cu o producție de 480.978 chint. (prod. medie la ha 11,8 chint.), în valoare de 190 mil. lei.

Porumbul ocupă 31.651 ha, cu o producție de 383.203 chint. (prod. medie la ha 12,1 chint.), în valoare de 90 mil. lei.

Orzul ocupă 6.487 ha, cu o producție de 69.555 chint. (prod. medie la ha 10,7 chint.), în valoare de 17 mil. lei.

Ovăzul ocupă 4.756 ha, cu o producție de 51.658 chint. (prod. medie la ha 10,9 chint.), în valoare de 15 mil. lei.

Secara ocupă 1.319 ha, cu o producție de 10.968 chint. (prod. medie la ha 8,3 chint.), în valoare de 3 mil. lei.

Meiul ocupă 1 ha.

Fânețele cultivate și alte culturi furajere ocupă 4.217 ha. Din această suprafață trifoiul ocupă 1.638 ha, cu o producție de 24.292 chint. fân (media la ha, 14,8 chint.), în valoare de 3 mil. lei, și 250 chint. sămânță (media la ha 0,2 chint.). *Lucerna* ocupă 879 ha, cu o producție de 16.739 chint. fân (media la ha 19,0 chint.), în valoare de 2 mil. lei și 150 chint. sămânță (media la ha 0,2 chint.). *Rădăcinile de nutreț* ocupă 641 ha, cu o producție de 46.368 chint. (media la ha 72,3 chint.), în valoare de 3 mil. lei.

Plantele alimentare ocupă 3.323 ha. Din această suprafață *cartofii* ocupă 1.902 ha, cu o producție de 105.536 chint. (media la ha 55,4 chint.), în valoare de 13 mil. lei. *Varza* ocupă 509 ha, cu o producție de 16.933 chint. (media la ha 33,2 chint.), în valoare de 3 mil. lei. *Ceapa* ocupă 342 ha, cu o producție de 83.57 chint. (media la ha 244, chint.), în valoare de 4 mil. lei.

Cartofii printre porumb dau o producție de 31.808 chint. în valoare de 4 mil. lei, *fasolea printre porumb* dă o producție de 8.899 chint., în valoare de 3 mil. lei, și *dovleci printre porumb*, dau o producție de 84.322 chint. în valoare de 4 mil. lei.

Plantele industriale ocupă 1.158 ha. Din această suprafață *cânepa* ocupă 767 ha, cu o producție de 2.389 chint. fuior (media la ha 3,1 chint.), în valoare de 8 mil. lei și 1.143 chint. sămânță (media la ha 1,4 chint.).

Vegetație și culturi diverse. Din suprafața totală a județului (315.800 ha), ogoarele sterpe ocupă 26.308 ha.

Fânețele naturale ocupă 47.389 ha, cu o producție de 990.430 chint. (prod. medie la ha 20,9 chint.), în valoare de 110 mil. lei.

Pășunile ocupă 52.863 ha.

Pădurile ocupă 78.514 ha.

Livezile de pruni ocupă 873 ha, cu o producție de 14.142 chint. (prod. medie la ha 16,2 chint.), în valoare de 4 mil. lei.

Alți pomi fructiferi ocupă 1.066 ha.

Vița de vie ocupă 790 ha (din care viile pe rod 718 ha, cu o producție de 17.889 hl (prod. medie la ha 24,9 hl), în valoare de 9 mil. lei.

Creșterea animalelor. În județul T. se găseau în anul 1935: cai 9.450, boi 50.457, bivoli 4.148, oi 143.887, capre 3.618, porci 21.631, stupi sistematici 2.370 și stupi primitivi 3.387.

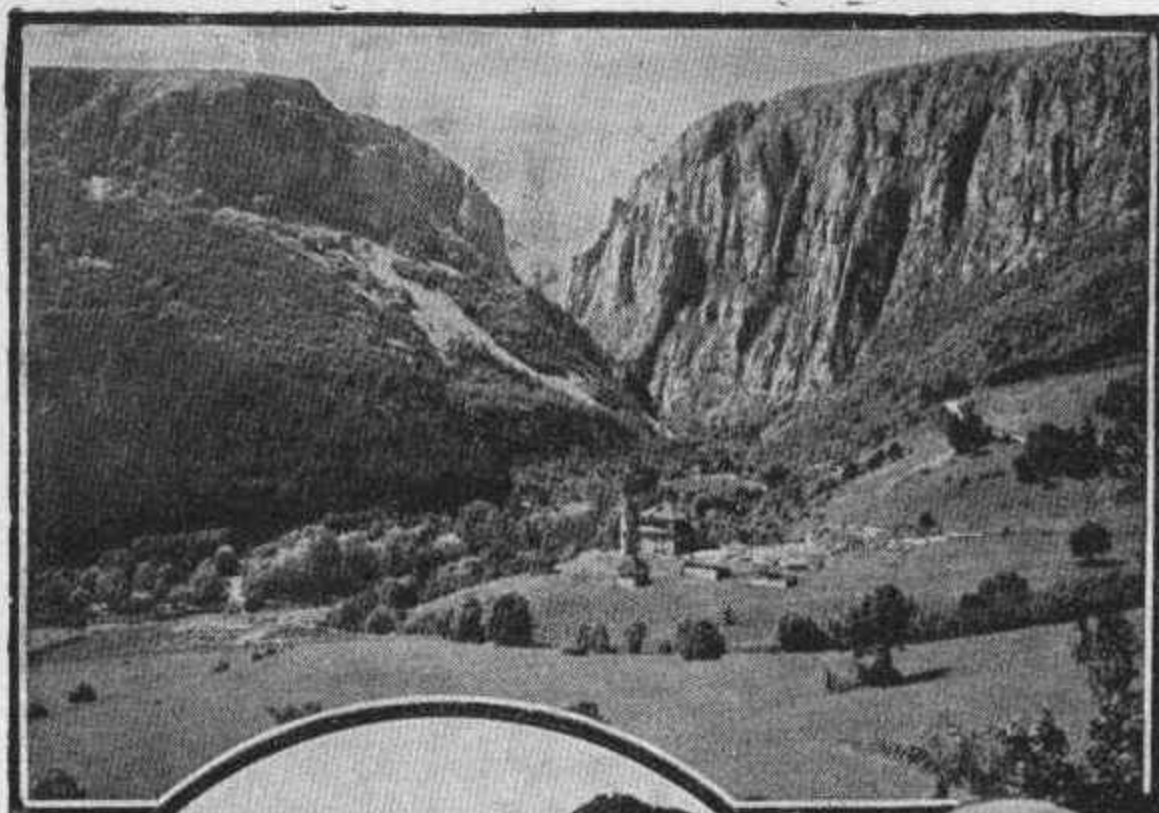
Industrie. 6 mori sistematice (3 la Luduș și câte una la Câmpia Turzii, Unirea și Zaul de Câmpie), 2 fabrici de ciocolată și bomboane (Turda), 1 de spirt (Șurcani), 1 de sodă caustică, acid clorhidric, etc. (Turda), 1 de asfalt, bitum etc. (Oprișani), 1 de carbonat de calciu și sare Glauber (Turda), 2 turnătorii de fier și fabrici de mașini (Turda și Câmpia Turzii), 1 fabrică de sârmă și derivatele ei (Câmpia Turzii), 1 de mașini de scărmanat și accesorii pentru mașini de țesut (Câmpia Turzii), 6 de tăbăcărie (Turda), 3 de cherestea (2 la Valea Ierii, 1 la Câmpeni), 1 de mobile (Turda), 1 de ciment (Turda), 2 de cărămizi și țigle Câmpia Turzii, 1 de var, 8 de obiecte din alabastru, 3 de vase ceramice, 1 de sticlărie, 1 de porțelan și 1 de cărămizi, refractare și gresie de coase (toate la Turda). Cariere de piatră de calcar la Petrești-de-Jos; cariere de gips, caolin, argilă etc., la Săndulești.

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei și peste *): Fabrica de sodă caustică, acid clorhidric, hidrogen, clor lichid etc., « Uzinele Solvay », Turda (inv. 136), Fabrica de asfalt, bitum etc., « Bitumen », Oprișani (soc. 8, inv. 9), Fabrica de mașini de scărmanat « Smyrna », Câmpia Turzii

*) Cifrele în paranteze arată capitalul social (soc.) și capitalul investit (inv.) în milioane de lei.

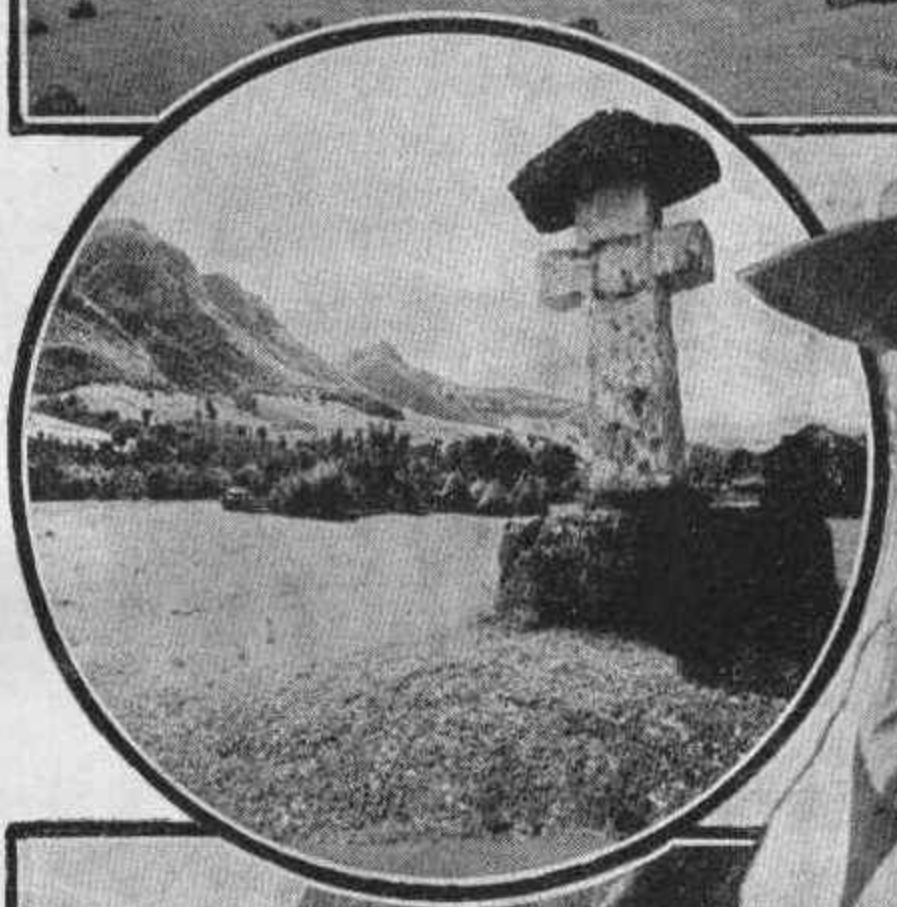

TURDA

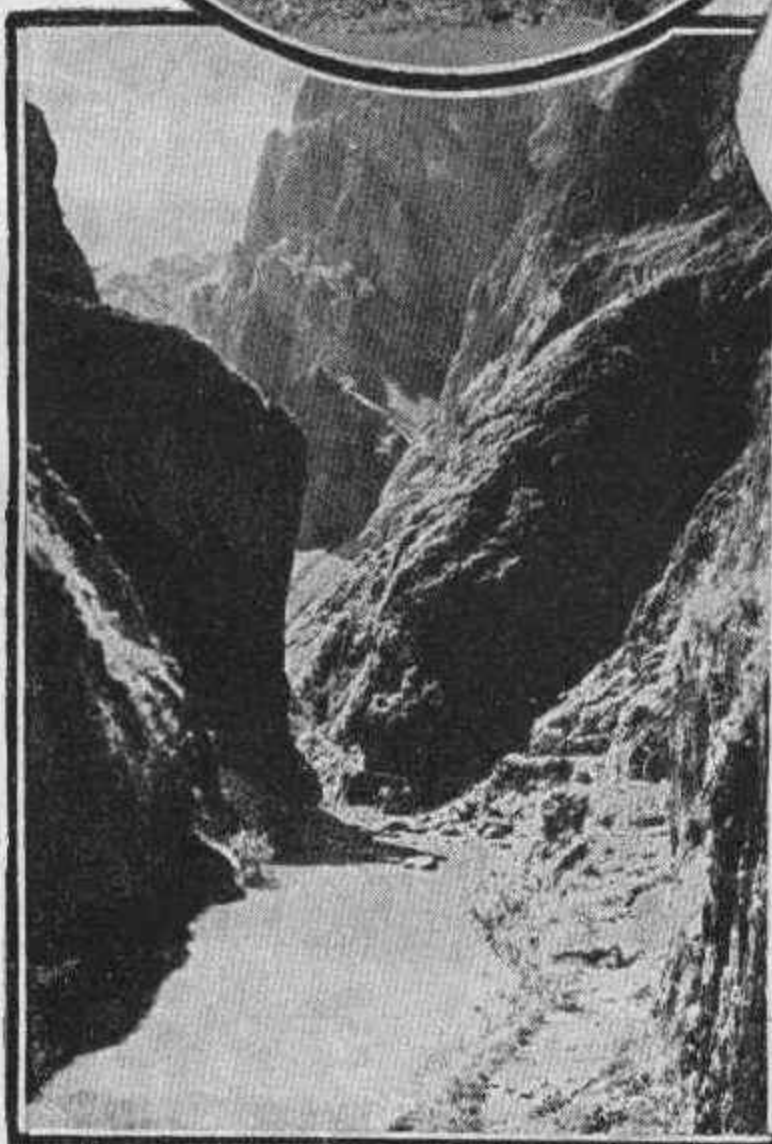
CHEILE TURZII

ȚĂRÂNCUȚĂ DIN VIIȘOARA

ȚĂRAN DIN
CÂMPIA TURZII

ȘOSEA
PE VALEA ARIEȘULUI

Sus: IN MUNȚII APUSENI

Jos: CHEILE TURZII

(inv. 15), Fabrica de sârmă «Industria sârmei», Câmpia Turzii (inv. 127), Fabrica de ciment, Turda (soc. 500, inv. 420), Fabricile de cărămizi și țigle din Giriș-Arieș și Câmpia Turzii a Soc. «Industria de lut», Turda (soc. 8, inv. 15), Fabrica de sticlărie, Turda (soc. 14, inv. 52), Fabrica de porțelan, Turda (soc. 5, inv. 7) și Fabrica de cărămizi refractare, pământ refractar și gresie de coase din Aleșd și Turda, Turda (soc. 2, inv. 10).

INDUSTRIA *) JUDEȚULUI TURDA ÎN 1935

Întreprinderile dela 5. H.P., sau 20 lucrători în sus

Industria	Numărul fabricilor		Forța motrice H.P.	Personalul ocupat	Valoarea producției în mii de lei
	Active	Inchise			
Alimentară	6	2	283	45	13.313
Chimică	2	—	3.461	878	42.982
Metalurgică	3	—	3.190	939	380.030
Lemnului	1	1	274	179	11.390
Material de construcție	8	1	15.668	1.188	192.369
Sticlărie	1	—	575	958	83.000
Ceramică	2	1	97	156	2.212
Total	23	5	23.548	4.343	723.296

*) Nu sunt cuprinse exploatarea miniere, petrolifere, carierele, uzinele de apă și electricitate.

Credit și cooperatie. În cuprinsul județului funcționează 8 bănci (societăți anonime).

Situația lor, conform bilanțurilor încheiate la 31 Decembrie 1934, se prezintă astfel:

A C T I V		P A S I V	
Disponibil	1.194.094	Fonduri	38.139.953
Plasamente	56.847.501	Angajamente	44.422.739
Imobilizări	6.283.309	Rezultate	10.311
Rezultate	18.248.099		
Total	82.573.003	Total	82.573.003

Cooperative de credit (bănci populare) 37, cu 5.400 membri și cu un capital social vărsat de 7.461.102 lei. Imprumuturi acordate 28.907.015 lei (neconvertite 3.428.473 lei, convertite 10.681.762 lei și reduceri la împrumuturi convertite 14.796.780 lei). Depuneri spre fructificare 6.691.413 lei. Totalul bilanțului 34.015.421 lei.

Cooperative forestiere 1, cu 285 membri și cu un capital social vărsat de 462.552 lei. Fonduri 32.106 lei. Bilanțul încheiat 1.252.761 lei.

Cooperative agricole de aprovizionare și vânzare în comun 1, cu 191 membri și cu un capital vărsat de 90.171 lei. Bilanțul încheiat 187.163 lei.

Cooperative de consum 3, cu 217 membri și cu un capital social vărsat de 169.597 lei. Mărfuri generale în valoare de 302.547 lei. Bilanțul încheiat 976.047 lei.

Situația cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decembrie 1935.

Finanțe publice. Bugetul județului T. pe exercițiul 1936/37 prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	18.080.278
Venituri ordinare	13.380.231
Venituri extraordinare	1.086.296
Venituri speciale	3.613.751
Cheltuieli	18.080.278
Cheltuieli ordinare	13.380.231
Cheltuieli extraordinare	1.086.296
Cheltuieli speciale	3.613.751

Drumuri. Județul T. este străbătut de o rețea totală de drumuri de 681 km 853 m, repartizată astfel:

Drumuri naționale 217 km 330, din cari 198 km 418 m. (pietruți) sunt întreținuți de Direcția Generală a Drumu-

BĂTRÂNĂ DIN SĂLCIUA DE JOS

rilor și 3 km 682 m. (pavați și pietruți) de către orașul Turda.

Drumuri județene 316 km 730 m, din cari județul întreține o rețea pietruită de 258 km 250 m, iar orașul 1 km.

Drumuri comunale 147 km 793 m.

Lungimea podurilor este de 2.894,07 metri, repartizată astfel: poduri naționale 1.602,07 m, județene 1.847,90 m, și comunale 444,10 m.

Prin județ trec 4 drumuri naționale, legând următoarele localități:

1. Alba-Iulia - Turda - Cluj.
2. Turda - Abrud - Alba-Iulia (Turda - Câmpeni = 80 km).
3. Tg. Mureș - Turda.
4. Lunca - Băila - Câmpeni.

Cale ferată. Județul T. este străbătut de o rețea totală de cale ferată de 199 km, din care 74 km linii principale simple, 41 km linii secundare simple și 84 km linii înguste.

Itinerarii principale. Rapide: București - Oradea - Episcopia Bihorului (Budapesta, Viena, Paris).

Accelerate: București - Oradea - Ha'men (Praga).

Stații importante: Turda, Câmpia Turzii, Răboeni, Luduș.

Poșta, telegraf, telefon. 2 oficii P. T. T. de stat la Turda și Răboeni-Gară; 18 oficii autorizate la Baia de Arieș, Bogata, Buru, Câmpeni, Câmpia-Turzii, Ceanul Mare, Cuci, Iara, Luduș, Luncani, Lupșa, Mihai Viteazul, Moldovenesti, Sălciuma de Jos, Sânger, Tureni, Unirea și Zaul de Câmpie; 1 gară cu serviciu poștal (Bistra).

Oficii telefonice la Turda, Baia de Arieș, Bogata, Buru, Câmpia-Turzii, Câmpeni, Ceanul-Mare, Iara, Luduș, Luncani, Mihai Viteazul, Moldovenesti, Răboeni-Cetate, Sălciuma-de-Jos, Sânger, Tureni, Unirea și Zaul-de-Câmpie.

Stațiuni climatice, balneare, turism. Turda, stațiune balneară, așezată într-o regiune de coline înalte la 350 m înălțime. Climă plăcută, ferită de curenți. Ape cloruro-sodice concentrate.

Indicațiuni: reumatism, nevralgii, anemie, rachitism, gută. 2 stabilimente balneare modeste, dintre cari unul și pentru băi calde.

IN DRUM SPRE MUNTELE GĂINA

Din « *România* », revista O.N.T.

TURDA

VALEA TURZII

LOCUINȚĂ DE MOȚ

MUNTELE GĂINA:
INTOARCEREA DELA
TÂRGUL DE FETE

VALEA ARIEȘULUI

GHEȚARUL DELA SCĂRIȘOARA
(BISERICA • SAU • ALTARUL •)

Anotimp: 1 Iunie—1 Octombrie.

Oficiu P.T.T., medici, farmacie, spital.

Hoteluri, vile, restaurante.

Punct de plecare pe liniile c.f. Turda-Câmpia Turzii și Turda-Abrud.

Grădină publică, cinematograful, arenă sportivă, etc. Frumoase plimbări și excursii la Saline, la Cheile Turzii, la Câmpia Turzii (Mormântul lui Mihai Viteazul), pe valea Arieșului, etc.

Câmpeni, stațiune climatică, situată într-o regiune pitorească, pe valea Arieșului Mic, între culmi împădurite, la 550 m înălțime. Aer ozonizat, climat foarte potrivit pentru debili, convalescenți și astenici.

Oficiu P.T.T., medic, farmacie.

Hoteluri, camere de închiriat la săteni, restaurante.

Stație c.f. pe linia Turda-Abrud.

Plimbări în împrejurimi, pescuit. Excursii numeroase, dintre cari cea mai frumoasă și interesantă e la ghețarul dela Scărișoara.

Mărginit de Munții Bihorului, Munții Trascăului și Munții Metalici, și străbătut de frumoasa vale a Arieșului, județul Turda e foarte prielnic pentru turism și alpinism.

Interesantă este excursia pe valea Arieșului, dela Turda la Câmpeni, trecând prin Buru, Ocolișel, Vidolm (ascensiuni pe Vârfulita și Vidolm), (Ocoliș la Cheile Pociovaliștei și ale Runcului), Lunca (la Poșaga de jos și Belioara, cu ascensiune pe Muntele Scărișoara), Sălciua, la Huda lui Păpară și pe M-tele Bedeleu, Baia de Arieș, Lupșa și Bistra.

Altă excursie frumoasă este cea dela Câmpeni la Scărișoara, trecând prin Albac și Gârda de jos.

Alpinism: Din Bistra la Muntele Mare și Balomireasa; din Avram Iancu pe Muntele Găina; din Gârda de sus peste Tarnița Ierbii Rele la Avram Iancu; din Iarbă Rea pe Biharia peste Cucurbeta; la ghețarul dela Scărișoara, una din cele mai apreciate frumuseți naturale ale Munților Apuseni; dela ghețar peste Biharia, la Băița; din Gârdișoara la Glăvoaia, Grumazul Bătrânei și Călineasa Drumuri și poteci marcate de Secția T. C. R. din Cluj.

Drumuri bune pentru ski, pe Muntele Mare.

Caze de adăpost: la Muntele Băișoara (1385 m.) și Scărișoara (1100 m.), ambele propr. Secției T. C. R. din Cluj; la Pogăciana, propr. Bat. 5 V-tori de Munte, la Cheia Turzii (propr. Soc. Carp. Ardelene).

CULTURĂ

Știință de carte. Conform rezultatelor provizorii ale recensământului din 1930, populația județului, dela 7 ani în sus, este de 144.175 locuitori din care 56,4% sunt știutori de carte. După sex, proporția este de 63,8% bărbați știutori de carte și 49,2% femei știutoare de carte. Repartiția locuitorilor după gradul de instrucție, în procente, este următoarea:

Gradul de instrucție școlară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul știutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extrașcolară	1,0	1,5
2. Primară	64,1	91,3
3. Secundară	25,9	5,2
4. Profesională	6,1	1,3
5. Universitară	2,2	0,5
6. Alte școli superioare	0,7	0,2

Invățământ. Populația școlară a județului (între 5—18 ani) a fost în anul 1934 de 42.866 locuitori (3.429 mediu urban și 39.437 mediu rural).

Școli secundare. 1 liceu de băieți, 1 liceu de fete, 1 liceu comercial de băieți, 1 gimnaziu mixt, 1 gimnaziu industrial, 1 școală de agricultură și viticultură gradul I, 1 școală de horticultură gradul I, 2 școli de gospodărie și economie casnică (la Baia de Arieș și Copăceni), 1 școală de meserii agricole (Câmpeni), 1 școală de contabilitate și de educație cooperatistă (Luduș), 3 școli de ucenici (Turda, Câmpia-Turzii și Luduș).

Școli primare 188, din care 183 rurale și 5 urbane (169 școli de stat și 19 confesionale), cu un număr total de 24.204 elevi (1.863 mediu urban și 22.341 mediu rural) și cu 440 învățători și alt personal didactic. (Situația din 1934).

Grădini de copii 15, din care 10 rurale și 5 urbane (14 de stat și 1 confesională), cu un număr total de 891 copii (279 mediu urban și 612 mediu rural) și cu 18 conducătoare. (Situația din 1934).

Instituții culturale. În județ se relevă activitatea Asociației pentru literatura și cultura poporului român «Astra», cu un despărțământ central în orașul Turda și cu organizații locale în Câmpeni, Câmpia-Turzii, Iara, Luduș și Sălciua.

Fundația Culturală Regală «Principele Carol» are cămine culturale în Sălciua-de-Jos, Scărișoara și Vidra-de-Jos (cămin model).

Casa Școalelor și a Culturii Poporului întreține aici 47 cămine culturale, 19 societăți muzicale și o bibliotecă, adică în total 67 organizații culturale dintre care, 24 au personalitate juridică.

În județ se mai află 1 ateneu popular, Cercul intelectualilor români, Casa Culturală cu bibliotecă, Casina maghiară, 1 teatru (toate la Turda), 9 societăți corale, 1 muzeu și 1 bibliotecă la casa lui Avram Iancu și 1 casă națională în comuna Unirea, 2 cinematografe (Turda și Luduș), 9 societăți sportive și 6 societăți de vânătoare.

RELIGIE

Confesiuni. Conform rezultatelor provizorii ale recensământului populației din 1930, din totalul locuitorilor 42,3% sunt greco-catolici și 33,1% sunt ortodocși. Restul populației aparține altor confesiuni.

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 95 biserici greco-catolice, 74 biserici ortodoxe, 15 biserici romanocatolice, 29 biserici refo-

TÂRGUL DE FETE DE PE MUNTELE GĂINA

mate, 1 biserică luterană, 14 biserici unitariene, 4 case de rugăciune baptiste, 2 case de rugăciune adventiste și 6 sinagogi.

1 mănăstire ortodoxă în Poșaga-de-Jos și 1 greco-catolică în Lupșa.

Instituții bisericești. 4 protopopiate greco-catolice la Turda, Luduș, Luna și Iara; 4 protopopiate ortodoxe la Turda, Luduș, Câmpeni și Baia de Arieș; 1 protopopiat romano-catolic în Turda și 1 protopopiat unitarian în Cornești.

Județul T. se află în eparhia Arhiepiscopiei și Mitropoliei greco-catolice de Alba Iulia și Făgăraș și în eparhia ortodoxă a Vadului, Feleacului, și Clujului (Mitropolia Ardealului, Banatului, Crișanei și Maramureșului).

ADMINISTRAȚIE

Organizare administrativă. Capitala județului T. este orașul *Turda*. Județul are 124 sate împărțite astfel:

I. Plasa Baia de Arieș	17 sate
II. Plasa Câmpeni	13 sate
III. Plasa Câmpia Turzii	14 sate
IV. Plasa Iara	24 sate
V. Plasa Luduș	22 sate
VI. Plasa Mihai Viteazul	25 sate
VII. Plasa Unirea	9 sate

LOCALITĂȚILE DIN JUDEȚUL TURDA

A) Orașe

1. Turda (capitala județului)

B) Sate

I. PLASA BAI DE ARIEȘ

1. Baia de Arieș
2. Boerești
3. Brăzești
4. Geamăna
5. Lunca
6. Lupșa
7. Muncel
8. Mușca
9. Ocoliș
10. Poșaga-de-Jos
11. Poșaga-de-Sus
12. Runc
13. Sartăș
14. Sălciua-de-Jos
15. Sălciua-de-Sus
16. Valea-Lupșei
17. Vidolm

II. PLASA CÂMPENI

1. Albac
1. Arada
3. Arieșeni
4. Avram-Iancu
5. Bistra
6. Câmpeni
7. Certege
8. Gârda-de-Sus

9. Neagra
10. Ponor
11. Săcătura
12. Scărișoara
13. Vidra

III. PLASA CÂMPIA-TURZII

1. Boian
2. Călărași
3. Câmpia-Turzii
4. Ceanul-Mare
5. Cooc
6. Gligorești
7. Iacobeni
8. Luna
9. Luncani
10. Poiana
11. Tritenii-de-Jos
12. Tritenii-de-Sus
13. Urca
14. Vișoara

IV. PLASA IARA

1. Agriș
2. Băișoara
3. Borzești
4. Buru
5. Cacova-Ierii
6. Făgetul-Ierii
7. Fîlea-de-Jos
8. Fîlea-de-Sus
9. Hăjdate
10. Iara
11. Lita

Organizare judecătorească. Un tribunal la Turda cu o secțiune, 9 magistrați, 1 prim-procuror și 1 procuror, în circumscripția Curții de Apel din Cluj.

4 judecătorii la Turda, Câmpeni, Iara și Luduș, cu un total de 11 magistrați.

Organizare sanitară. 2 spitale de stat (la Turda și Baia de Arieș), 1 sanatoriu de stat (la Câmpeni) și 1 stabiliment de băi.

Dispensare de stat la Iara, Luduș, Albac, Ceanul-Mare, Lupșa, Sălciua-de-Jos și Dispensarul «Principele Mircea» (Turda).

Serv. sanitar județean și Serv. sanitar al orașului Turda.

Asistență și prevedere socială. Casa Centrală a Asig. Soc., are organizații medicale în Turda, Câmpia Turzii, Câmpeni, Iara, Luduș și Baia de Arieș, cu un total de 12 medici.

În județ se află următoarele societăți de binefacere: Soc. «Crucea Roșie», Soc. «Principele Mircea», Soc. pentru profilaxia tuberculozei, Oficiu I.O.V., Oficiu de plasare, Asociația femeilor române, Soc. femeilor ortodoxe, Reuniunea «Sf. Maria» a femeilor greco-catolice, Asociația femeilor maghiare din Turda și 1 azil pentru săraci.

PRINCIPALE AȘEZĂRI

Turda, cap. jud. (Vezi monografiile orașelor reședință).
Câmpeni, târg, așezat pe valea Arieșului, în munți.
Luduș, târg și nod de cale ferată, așezat în partea răsăriteană a județului, pe Mureș.

12. Litenii-de-Sus
13. Măgura-Ierii
14. Muntele-Băișorii
15. Muntele-Filii
16. Ocolișel
17. Pădureni
18. Plaiuri
19. Pruniș
20. Săcel
21. Surduc
22. Schiop
23. Șutu
24. Valea-Ierii

V. PLASA LUDUȘ

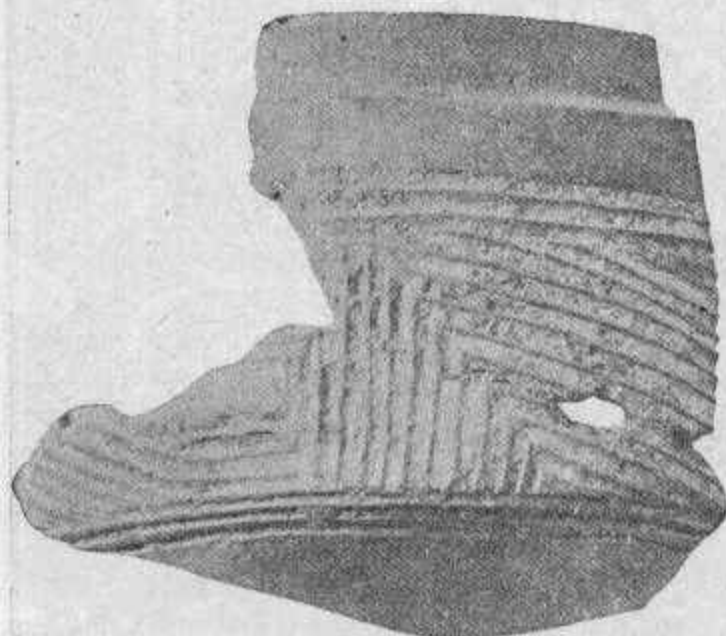
1. Ațintiș
2. Bărboși
3. Bogata
4. Botez
5. Cecălaca
6. Chețani
7. Cipăieni
8. Cuci
9. Dățășeni
10. Grindeni
11. Hădăreni
12. Istihaza
13. Luduș
14. Nandra
15. Orosia
16. Papiu-Ilarian
17. Petrilaca
18. Sănger
19. Săniacob
20. Tăureni
21. Valea-Largă
22. Zaul-de-Câmpie

VI. PLASA MIHAI VITEAZUL

1. Aiton
2. Bădeni
3. Ceanul-Mic
4. Cheia
5. Comșești
6. Copăceni
7. Cornești
8. Crăiești
9. Deleni
10. Mărtinești
11. Micești
12. Mihai Viteazul
13. Moldovenești
14. Opișani (suburbană)
15. Petreștii-de-Jos
16. Petreștii-de-Mijloc
17. Petreștii-de-Sus
18. Pietroasa
19. Plăești
20. Rediu
21. Săliște
22. Săndulești
23. Tureni
24. Vâlcele
25. Văleni

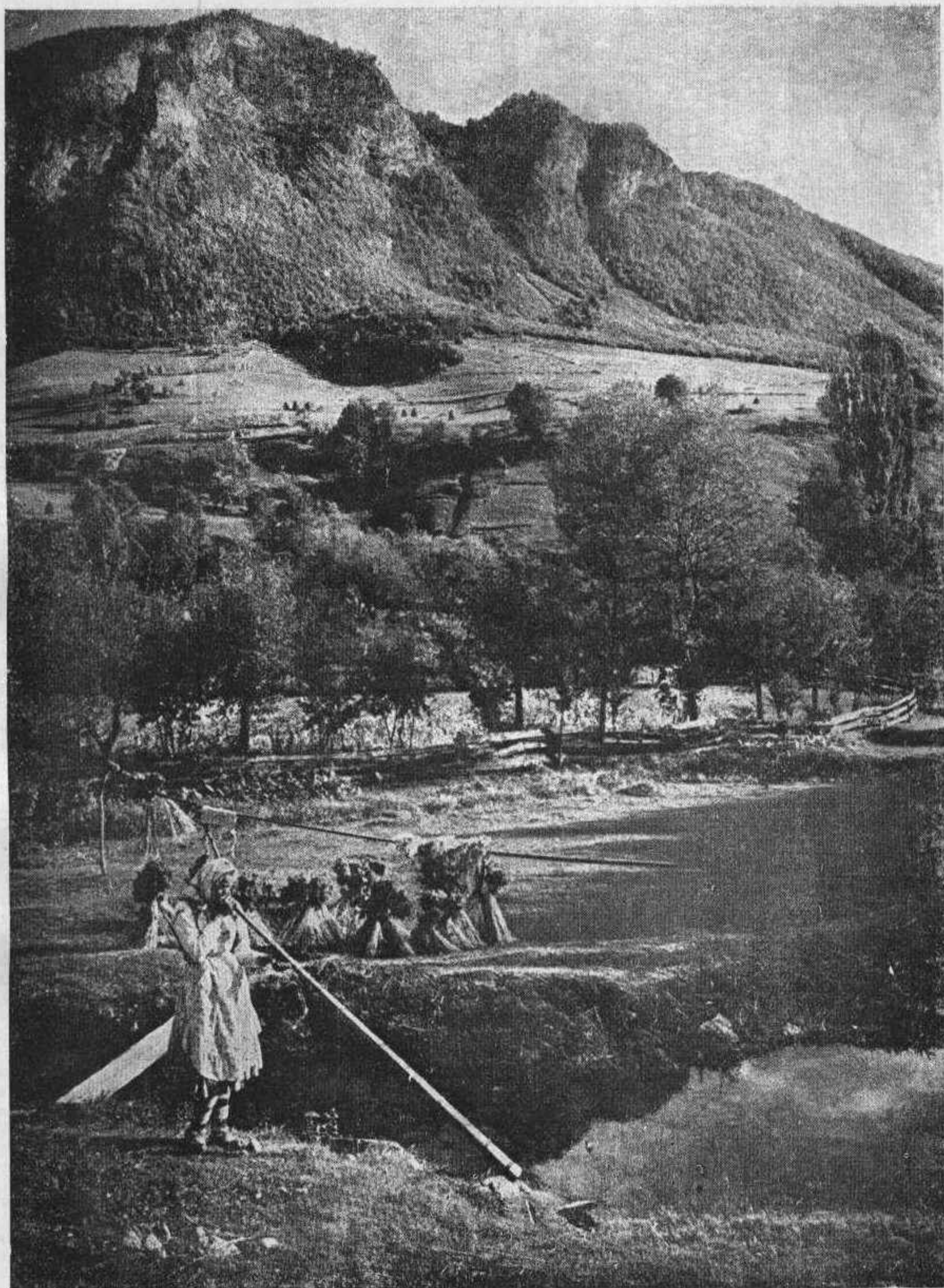
VII. PLASA UNIREA

1. Dumbrava
2. Gura-Arieșului
3. Inoc
4. Lunca-Mureșului
5. Măhăceni
6. Podeni
7. Răsboieni-Cetate
8. Stejăriș
9. Unirea

VAS DE LA VIDRA (ORNAMENTE INCIZATE)

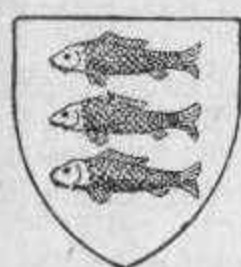

PEISAGIU ÎN MUNTII APUSENI
Comuna Vidra de Jos, Jud. Maramureș

Foto Hiedscher

JUDEȚUL TUTOVA

Stema. Scut roșu, cu trei pești de argint, suprapuși.

Simbolizează bogata producție de pește a județului.

Este vechea stemă, heraldizată.

GEOGRAFIE

Așezare. Județul T. face parte dintre județele Moldovei-de-Sud și este așezat pe valea de mijloc a Bârladului.

Suprafața: 2.498 km².

Infățișarea pământului. Relieful e un podiș (parte din povârnișul sudic al podișului Moldovei). Valea Bârladului, largă și însoțită de terase, îl desparte în două regiuni neegale: una în V, formată din culmi mai înalte (peste 400 m) dar foarte subțiri, orientate N-S și mărginite de văile afluențe Bârladului pe dreapta; iar în E, o singură spinare de deal mai largă puțin, însă mai joasă (sub 300 m) și crestată pe margini de afluenții scurți din stânga aceluiași râu. Constituția geologică a podișului (terenuri permeabile peste roci impermeabile) face ca povârnișurile dealurilor să sufere frecvente alunecări de straturi, uneori catastrofale. De aici aspectul haotic al reliefului de detaliu din mai tot lungul văii Bârladului și a unora din afluenții săi.

Climă și ape. Clima este mai aspră (temperatura medie a verii între 18—20° și mai umedă (peste 500 mm precipitațiuni anual) decât în Sud unde se simte, mai ales în valea Bârladului, apropierea stepei prin contrastele mai mari de temperatură și prin scăderea precipitațiunilor sub 450 mm.

Aproape toate apele județului se adună în artera principală, adică în Bârlad. Între ele este de menționat Tutova, o apă nu prea mare care a dat totuși numele județului. În partea răsăriteană trece, pe o scurtă distanță, Prutul, care curge într-o luncă largă întreruptă de multe bălți.

Vegetație. Afară de o șuviță pe dreapta văii Bârlad, unde existența cernoziomului «chocolat» dovedește prezența stepei cu păioase, tot restul județului aparține zonei păduroase. Despădurirea însă s'a făcut și aici fără chibzuință pe toate povârnișurile, așa că pădurile s'au păstrat numai pe culmile dealurilor mai înalte și anume, pădurile de fag în N unde am văzut că înălțimea podișului trece de 400 m; iar în S, păduri de stejari, întrerupte, uneori, de fâgeturi.

ISTORIE

Vechime și dezvoltare istorică. Județul T., are un nume de origină slavă, care înseamnă «ținutul murelor». În vechime, pe lângă ținutul Tutovei, a existat și un altul, al Bârladului. Cel dintâiu document despre acest ținut datează din 1434: Iliș Vodă, arată cum s'a împăcat cu fratele său Ștefan și cum au împărțit țara Moldovei; în posesiunea lui Ștefan Voevod, căzând ținutul Tutovei, cu orașul Bârlad.

Monumente istorice. Biserica «Domnească» din Bârlad, ctitorie a lui Vasile Lupu de la 1640.

Schitul Măgaru din sec. al XVIII-lea.

POPULAȚIE

Starea populației. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, județul T. numără 144.267 locuitori. Populația județului este repartizată astfel:

a) Pe orașe și plăși, după sex

Unități administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbați	Femei
Total județ	144.267	71.282	72.985
Orașul Bârlad	26.189	13.290	12.899
Total rural	118.078	57.992	60.086
1. Plasa Manolache K. Epureanu	45.594	22.362	23.232
2. Plasa Vasile Pârvan	33.365	16.262	17.103
3. Plasa Vlahuță	39.119	19.368	19.751

b) Pe grupe de vârstă

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele	144.267	30—49 ani	31.379
0—9 ani	41.292	50—69 ani	13.993
10—29 ani	54.220	70 ani și peste	2.688
		Vârstă nedecларată	695

Mișcarea populației. Datele fundamentale ale mișcării populației în județul T., conform cifrelor publicate în Bu-

letinul Demografic al României în perioada 1931—1936, sunt următoarele:

Anul	Cifra probabilă a populației județului la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proportii la 1.000 locuitori		
		Născuți vii	Morți	Excedent natural	Născuți vii	Morți	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 medie anuală . . .	—	6.343	4.145	2.198	41,7	27,2	14,5
1931	145.379	6.248	4.023	2.225	43,0	27,7	15,3
1932	147.919	6.595	4.280	2.315	44,6	28,9	15,7
1933	149.891	6.082	3.448	2.634	40,6	23,0	17,6
1934	152.669	6.543	4.348	2.195	42,9	28,6	14,4
1935	154.346	6.246	4.624	1.622	40,5	30,0	10,5
1936	156.395	6.135	4.055	2.080	39,2	25,9	13,3

La data de 1 Iulie 1937, cifra probabilă a populației județului Tutova a fost de 158.680 locuitori. Față de populația numărată la recensământul din 1930 și anume: 144.267 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 14.413 locuitori în timp de șase ani și jumătate ceea ce corespunde unei creșteri de 10,0%.

ECONOMIE

Agricultura și creșterea animalelor sunt caracteristicile vieții economice a județului. În partea de Vest a județului, în regiunea deluroasă, se întind renumite podgorii. Industria și comerțul — puțin dezvoltate — sunt concentrate în orașul Bârlad.

Agricultură. Județul ocupă o suprafață totală de 249.800 ha. Suprafața arabilă este de 159.283 ha, adică 63,76% din suprafața județului și 0,65% din suprafața totală a țării.

Din suprafața arabilă a județului, marea proprietate deține 21.840 ha, adică 13,71%, iar mica proprietate 137.443 ha, adică 86,29%.

Din totalul suprafeței arabile, *cerealele* ocupă 121.122 ha, astfel repartizate:

Porumbul ocupă 64.380 ha, cu o producție de 306.388 chint. (prod. medie la ha 4,8 chint.), în valoare de 72 mil. lei.

Ovăzul ocupă 22.469 ha, cu o producție de 66.052 chint. (prod. medie la ha 2,9 chint.), în valoare de 20 mil. lei.

Orzul ocupă 19.958 ha, cu o producție de 68.076 chint. (prod. medie la ha 3,4 chint.), în valoare de 17 mil. lei.

Grâul ocupă 13.697 ha, cu o producție de 53.463 chint. (prod. medie la ha 3,9 chint.), în valoare de 21 mil. lei.

Secara ocupă 426 ha, *meiul* 128 ha, *hrîșca* 51 ha și *măturile* 13 ha.

Fânețele cultivate și alte culturi furajere ocupă 19.636 ha. Din această suprafață *dughia* ocupă 16.922 ha, cu o producție de 173.633 chint. (media la ha 10,2 chint.), în valoare de 21 mil. lei. *Lucerna* ocupă 671 ha, cu o producție de 8981 chint. (media la ha 13,4 chint.), în valoare de 1 mil. lei. *Alte fânețe cultivate* ocupă 1.969 ha, cu o producție de 11.838 chint. (media la ha 6,0 chint.), în valoare de 2 mil. lei.

Plantele alimentare ocupă 4.569 ha. Din această suprafață *mazărea* ocupă 2.337 ha, cu o producție de 10.458 chint. (media la ha 4,4 chint.), în valoare de 5 mil. lei. *Cartofii* ocupă 655 ha, cu o producție de 18.346 chint. (media la ha 28,0 chint.), în valoare de 2 mil. lei. *Fasolea* ocupă 503 ha, cu o producție de 2100 chint. (media la ha 4,2 chint.), în valoare de 1 mil. lei.

Fasolea printre porumb dă o producție de 44.961 chint. în valoare de 16 mil. lei, și *dovleci* printre porumb dau o producție de 180.657 chint., în valoare de 9 mil. lei.

Plantele industriale ocupă 4.999 ha. Din această suprafață *floarea soarelui* ocupă 3.504 ha, cu o producție de 16.828 chint. (media la ha 4,8 chint.), în valoare de 6 mil. lei.

Vegetație și culturi diverse. Din suprafața totală a județului (249.800 ha), ogoarele sterpe ocupă 8.957 ha.

Fânețele naturale ocupă 2.736 ha, cu o producție de 30.096 chint. (prod. medie la ha 11,0 chint.), în valoare de 3 mil. lei.

Pășunile ocupă 25.913 ha.

Pădurile ocupă 28.550 ha.

Livezile de pruni ocupă 688 ha, cu o producție de 19.401 chint. (producția medie la ha 28,2 chint.), în valoare de 6 mil. lei.

Alți pomi fructiferi ocupă 579 ha.

Vița de vie ocupă 5.096 ha, (din care viile pe rod 4.586 ha), cu o producție de 140.202 hl (prod. medie la ha 30,6 hl), în valoare de 29 mil. lei.

Creșterea animalelor. În județul T. se găseau în anul 1935: cai 12.799, boi 50.675, bivoli 28, oi 117.049, capre 1.127, porci 24.558, stupi sistematici 2.240 și stupi primitivi 5.354.

Industria. 3 mori sistematice (2 la Bârlad și 1 la Murgeni), 63 mori țărănești, 1 brutărie mecanică (Bârlad), 2 fabrici de ulei (Bârlad și Murgeni), 2 de spirt (Ghidigeni și Priponești), 1 de rachiu, 1 de ghiță, 1 de tricotaș, 2 de vată pentru confecțiuni și scamă de bumbac, 1 de săpun, 1 de teracotă și 3 ateliere mecanice (toate la Bârlad).

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei și peste¹⁾: Moara Z. Șaraga S-sori, din Bârlad (inv. 13) și Fabrica de spirt «Ghidigeni» a Băncii Chrissoveloni din Ghidigeni (inv. 75).

INDUSTRIA *) JUDEȚULUI TUTOVA ÎN 1935

Intreprinderile dela 5 H.P., sau 20 lucrători în sus

Industria	Numărul fabricilor		Forța motrice H.P.	Perso-nal ocupat	Valoarea producției în mil. de lei
	Active	Inchise			
Alimentară	4	2	616	82	55,03 ±
Textilă	3	—	207	192	6,926
Metalurgică	—	1	24	—	—
Hârtie și Arte grafice	1	—	9	4	300
Total	8	3	856	278	62,258

*) Nu sunt cuprinse exploatarea miniere, petrolifere, carierele, uzinele de apă și electricitate.

Comerț. Județul T. face comerț cu cereale, animale, piei, lână și vin.

Credit și cooperatie. În cuprinsul județului funcționează 7 bănci (societăți anonime).

Situația lor, conform bilanțurilor încheiate la 31 Decembrie 1934, se prezintă astfel:

A C T I V		P A S I V	
Disponibil	1.185.280	Fonduri	136.214.940
Plasamente	322.665.527	Angajamente	274.453.546
Imobilizări	24.481.740	Rezultate	741.427
Rezultate	63.077.366		
Total	411.409.913	Total	411.409.913

Cooperativele de credit (bănci populare) 78, cu 17.284 membri, și cu un capital social vărsat de 24.036.458 lei. Imprumuturi acordate 72.532.443 lei (neconvertite 4.468.118 lei, convertite 32.317.450 lei, reduceri la imprumuturi convertite 35.746.875 lei). Depuneri spre fructificare 13.674.669 lei. Totalul bilanțului 112.098.827 lei.

Cooperative forestiere 1, cu 108 membri și cu un capital social vărsat de 116.814 lei. Bilanțul încheiat 512.553 lei.

Cooperative agricole de aprovizionare și vânzare în comun 7, cu 1.047 membri și cu un capital vărsat de 549.263 lei. Aprovizionări în comun 7.150 lei. Bilanțul încheiat lei 2.964.409.

Cooperative de consum 2, cu 357 membri și cu un capital social vărsat de 404.924 lei. Bilanțul încheiat: 2.406.841 lei.

Situația cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decembrie 1935.

¹⁾ Cifrele în paranteze arată capitalul social (soc.) și capitalul investit (inv.) în milioane de lei.

Finanțe publice. Bugetul județului T. pe exercițiul 1936/1937 prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	13.925.544
Venituri ordinare	8.132.627
Venituri extraordinare	811.957
Venituri speciale	4.980.960
Cheltuieli	14.194.181
Cheltuieli ordinare	8.401.264
Cheltuieli extraordinare	811.957
Cheltuieli speciale	4.980.960

Drumuri. Județul T. este străbătut de o rețea totală de drumuri de 719 km 139 m, repartizată astfel:

Drumuri naționale 175 km 374 m, din cari Direcția Generală a Drumurilor întreține 88 km 951 m (pietruși), iar orașul Bârlad 3 km 883 m (pavați și pietruși).

Drumuri județene 102 km 875 m, cari cad în întregime în administrația județului și din cari 26 km 800 m sunt pietruși.

Drumuri comunale 400 km 890 m.

Lungimea podurilor este de 2.372,20 m distribuită astfel: poduri naționale 901,60 m, județene 584,50 m și comunale 886,10 m.

Prin județ trec 3 drumuri naționale, legând următoarele localități:

1. Tecuci - Bârlad - Huși.
2. Bârlad - Oancea - Cahul.
3. Bacău - Bârlad - Fălciu - Comrat.

Cale ferată. Județul T. este străbătut de o rețea totală de cale ferată de 129 km, repartizată astfel: linii principale simple 47 km și linii secundare simple 82 km.

Itinerarii principale. Accelerate: București - Chișinău (Kiev, Moscova).

Stații importante: Bârlad, Zorleni.

Poștă, telegraf, telefon. 4 oficii P.T.T. de stat la Bârlad, Ghidigeni, Murgeni și Puești; 3 agenții speciale la Bogdănești, Popești și Zorleni și 5 gări cu servicii poștale la Banca, Docăneasa, Ghidigeni, Talașmani și Tutova.

Oficii telefonice la Bârlad, Bogdănești, Gara Tutova, Ghidigeni, Murgeni, Popești, Puești, Zorleni.

CULTURĂ

Știință de carte. După datele provizorii ale recensământului din 1930, populația județului, dela 7 ani în sus, este de 112.950 locuitori din cari 57,4% sunt știutori de carte. După sex, proporția este de 71,8% bărbați știutori de carte și 43,5% femei știutoare de carte. Repartiția locuitorilor după gradul de instrucție, în procente, este următoarea:

Gradul de instrucție școlară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul știutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extrașcolară	0,6	0,6
2. Primară	66,2	94,0
3. Secundară	19,3	3,4
4. Profesională	9,6	1,8
5. Universitară	3,0	0,2
6. Alte școli superioare	1,3	0,0

Învățământ. Populația școlară a județului T. (între 5—18 ani) a fost în anul 1934 de 37.361 locuitori (3.615 mediu urban și 33.746 mediu rural).

Școli secundare. Liceu de băieți, liceu de fete, liceu comercial de băieți, liceu industrial de fete, școală normală de băieți, gimnaziu comercial de băieți, gimnaziu industrial de băieți, gimnaziu industrial de țesătorie, școală de menaj, școală de cântăreți bisericești.

Școli primare 197, din care 186 rurale și 11 urbane (196 școli de stat și 1 confesională), cu un număr total de 20.373 elevi (2.069 mediu urban și 18.304 mediu rural) și cu 428 învățători și alt personal didactic. (Situația din 1934).

Grădini de copii 13, din care 6 rurale și 7 urbane (12 de stat și 1 confesională) cu un număr total de 875 copii (493 mediu urban și 382 mediu rural) și cu 13 conducătoare. (Situația din 1934).

Instituții culturale. Fundația Culturală Regală «Principele Carol» are cămine culturale în: Bârlad, Bălăbănești, Borodești, Bogdănești, Brădești, Cârja, Cerțești, Ciurești, Costești, Corodești, Crivești, Dragomirești, Florești, Hălărești, Ibănești, Ivești, Lungești, Micești, Murgeni, Pochidia, Popeni, Puești, Rădești, Raiu, Sălceni, Stoeșești, Suletea, Unăști.

Liga Culturală activează în Cotoroaia, Pereni, Priponești-de-Jos și Priponești-de-Sus.

Casa Școalelor și a Culturii Poporului, întreține în județul T. 29 cămine culturale și 9 biblioteci, adică în total 38 organizații culturale, dintre care, 17 au personalitate juridică.

În orașul Bârlad se mai află 2 biblioteci publice (din care 1 evreiască), 1 asociație a studenților creștini, 1 asociație a Ateneului popular C.F.R., Cercul studenților evrei, 2 cinematografe 1 soc. sportivă și 5 soc. de vânatoare.

RELIGIE

Confesiuni. După datele provizorii ale recensământului din 1930, din totalul locuitorilor județului 96,4% sunt ortodocși.

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 117 biserici ortodoxe, 2 capele ortodoxe, 3 mănăstiri ortodoxe (în comunele Adam, Zorleni și Frunțișeni), 1 biserică romano-catolică, 1 casă de rugăciuni adventistă, 12 sinagogi.

Instituții bisericești. 1 protopopiat ortodox la Bârlad. Județul T. se află în jurisdicția Episcopiei ortodoxe a Hușilor (Mitropolia Moldovei și Sucevei).

ADMINISTRAȚIE

Organizare administrativă. Capitala județului T. este orașul Bârlad. Județul are 257 sate, împărțite astfel:

- I. Plasa Alexandru Vlahuță . . . . . 94 sate
- II. Plasa I. G. Duca . . . . . 65 sate
- III. Plasa M. K. Epureanu . . . . . 39 sate
- IV. Plasa Vasile Pârvan . . . . . 59 sate

Organizație judecătorească. Un tribunal la Bârlad, cu o secțiune, 8 magistrați și 1 prim-procuror, în circumscripția Curții de Apel din Galați.

4 judecătorii (2 la Bârlad, și câte una la Bălăbănești și Puești-Tg.), cu un total de 9 magistrați.

Organizare sanitară. 4 spitale de stat la Bârlad, Crinești, Florești și Murgeni, 1 spital izraelit și 1 spital militar la Bârlad și 5 dispensare de stat în Bârlad, Costești, Coroești, Puești și Zorleni. Soc. «Salvarea» (Bârlad).

Serviciul sanitar al județului și serviciul sanitar al orașului Bârlad.

Asistență și prevedere socială. Casa Asigurărilor Sociale din Galați are un oficiu la Bârlad și întreține organizații medicale în Bârlad și Ghidigeni (total 3 medici).

În Bârlad mai activează: Oficiu I. O. V., Soc. «Materna», cu un dispensar și un leagăn de copii, Soc. bârlădeană pentru combaterea tuberculozei (cu un sanatoriu și o colonie de vară pentru copii), 1 azil de copii găsiți, 1 azil evreesc de bătrâni, Căminul Dr. Filibiliu, Soc. mutilaților de război, Soc. invalizilor de război, Soc. «Izbânda», Soc. «Expresul», Soc. «Unirea», Soc. izraelită «Infrățirea».

În Zorleni se află 1 azil de bătrâni.

PRINCIPALE AȘEZĂRI

Bârlad, capitala județului. (Vezi monografiile orașelor reședință).

LOCALITĂȚILE DIN JUDEȚUL TUTOVA

A) Orașe

1. Bârlad (capitala județului).

B) Sate

I. PLASA ALEX. VLAHUȚĂ

1. Afumați
2. Angheluș
3. Aviator Crețu
4. Avrâmești
5. Băbuța
6. Băncești
7. Bărtăluși-Mocani
8. Bărtăluși-Răzeși
9. Băclești
10. Belzeni
11. Bogești
12. Botoi
13. Budești
14. Burlaci
15. Călimănești
16. Cărlăoani
17. Chetrosu
18. Chilenii-de-Jos
19. Chilenii-de-Sus
20. Ciuperca
21. Corobănești
22. Corodești
23. Cotârlaci
24. Cristești
25. Dorneni
26. Dracseni
27. Dragomănești
28. Dragomirești
29. Ezer
30. Fântăciuni
31. Fântânele
32. Fulgu
33. Fundătura (Com. Sendrești)
34. Fundătura (Com. Popești)
35. Fundul Tutovei
36. Fundul Văii
37. Gârdești
38. Gâlțești
39. Gh. Dimopol
40. Gh. Iamandi
41. Gherghești
42. Hălărești
43. Hreasca
44. Ițcani
45. Lazu
46. Lălești
47. Lunca
48. Mănoii
49. Mărașești
50. Măscurei
51. Micești
52. Mireni
53. Obârșeni-Clăcași
54. Obârșeni-Lingurari
55. Obârșeni-Răzeși
56. Onești
57. Perieni
58. Piscu Enei
59. Plopana Sat
60. Plopana Târg
61. Pogana

62. Poiana-lui-Matci
63. Poiana-Petrei
64. Polițeni
65. Popești
66. Praja
67. Pucști-Sat
68. Pucști-Târg
69. Rădeni
70. Rătegiu
71. Recea
72. Rotari
73. Rugăria
74. Ruseni-Boerești
75. Ruseni-Răzeși
76. Ruși
77. Sâmbănești
78. Semenea
79. Siliștea
80. Stăncăeni
81. Străminoasa-de-Jos
82. Străminoasa-de-Sus
83. Strâmba
84. Șendrești
85. Tomești
86. Tulești
87. Tupilați
88. Tifești
89. Uricari
90. Valea Casei
91. Valea Lupului
92. Vladia
93. Voinești-Boerești
94. Voinești-Răzeși

II. PLASA I. G. DUCA

1. Arșița
2. Banca
3. Băcani
4. Bărjoveni
5. Bogdana
6. Bogdănești
7. Bogdănița
8. Buda (Com. Bogdănești)
9. Buda (Com. Buda)
10. Căpușneni
11. Cârțișeni
12. Cepești
13. Cernați
14. Chițcani
15. Corlătești
16. Coroești
17. Costești
18. Dealul Secării
19. Dinga
20. Drujești
21. Fântâna Blănarului
22. Fedești
23. Florești
24. Foltești
25. Fundu-Văii
26. Găvan
27. Ghermănești
28. Ghicani
29. Gornei
30. Grig. Vasiliu
31. Hupca
32. Ibana
33. Ibănești

34. Lacul Babei
35. Limbăești
36. Mânzați-Boerești
37. Mânzați-Răzeși
38. Morăreni
39. Orgoești
40. Pătrășcani
41. Pârvești
42. Pleșești
43. Poenești
44. Popeni
45. Puntîșeni
46. Puțu-Olarului
47. Rădăești
48. Rădești
49. Regele Carol I
50. Regina Maria
51. Sârbi
52. Schitul
53. Simila
54. Similișoara
55. Strămtura Mitoc
56. Suceveni
57. Suseni
58. Tunsești
59. Ulea
60. Unțuști
61. Ursari
62. Verdeș
63. Vlădești
64. Vulpășeni
65. Zorleni

III. PLASA M. K. EPUREANU

1. Bărlălești
2. Bărsana
3. Blăgești
4. Brădești
5. Bursuci
6. Cârja
7. Cruceanu
8. Docani
9. Docăneasa
10. Epureni
11. Frunțișeni
12. Grăjdeni
13. Hănășeni
14. Horga
15. Hrănceni
16. Igești
17. Lățești
18. Lunghești
19. Lupu Kostache
20. Micilești
21. M. K. Epureanu
22. Murgeni
23. N. Bujoreanu
24. Oanca
25. Obârșeni
26. Od. Bursucani
27. Ploșă
28. Raiu
29. Rădești
30. Rășcani
31. Rânzești
32. Sărățenii-de-Jos
33. Sărățenii-de-Sus

34. Schineni
35. Stoișești
36. Șuletea
37. Tîfu
38. Valea-Lungă
39. Vinderei

IV. PLASA VASILE PÂRVAN

1. Adam
2. Bălăbănești
3. Bălăgești
4. Belcești
5. Borodești
6. Căbești
7. Cărpăcești
8. Cănești
9. Cărlomănești
10. Cerțești
11. Chetreni
12. Ciocani
13. Ciorăști
14. Ciortolom
15. Ciurești
16. Cociu
17. Coroești-de-Jos
18. Coroești-de-Sus
19. Cotoroia
20. Crâng
21. Crivești
22. Dragalina
23. Fichitești
24. Fundeanu
25. Gărbovăț
26. Gefu
27. Ghidigeni
28. Grivița
29. Gura-Gărbovățului
30. Huștiu
31. Iugani
32. Ivești
33. Liești
34. Movileni
35. Nicopol
36. Păcurărești
37. Pleșești
38. Plopu
39. Pochidia
40. Pogonești
41. Poiana
42. Polocin-de-Jos
43. Polocin-de-Sus
44. Priponești-de-Jos
45. Priponești-de-Sus
46. Prisecani
47. Pupezeni
48. Putredeni
49. Sălceni
50. Seaca
51. Sighica
52. Stroe Beloescu
53. St. Drăgănescu
54. Știețești
55. Tăbăcești
56. Tâplău
57. Valea cu apă
58. Văleni
59. Vizuteni

VAS DE BĂUT CU PICIOR (CUPĂ). Seria antică, în figuri negre.

JUDEȚUL VASLUI

Stema. Scut roșu, cu un stup de argint, însoțit jos și pe laturi de câte o albină de aur.

Reprezintă bogatul stupărit din acest județ.

Este vechea stemă, heraldizată.

GEOGRAFIE

Așezare. Județul V. este așezat cam spre mijlocul Moldovei dintre Siret și Prut, în cursul superior al văii Bârladului.

Suprafața: 2.260 km².

Infățișarea pământului. Bazinul superior al Bârladului este încadrat într-o serie de culmi înalte de peste 400 m care-i dau aspectul unei depresiuni de formă patrunghiulară. Înăuntrul acestor dealuri mai joase, el se ramifică divergent către N-E, N și N-V, dintr'un punct care s'ar găsi în apropierea orașului Vaslui. În tiparul acesta modelat de eroziunea afluenților Bârladului, se găsește, strâns ca într'o mică «țară», ținutul Vasluiului, județ de podiș ca toate județele dintre Siret și Nistru.

Climă și ape. Clima este relativ aspră (temperatura medie a iernii, între -4° și -5°) și cu tendință spre secetă (sub 500 mm precipitațiuni anual afară de dealurile mai înalte unde, de obicei, cantitatea acestora nu depășește 550).

Apele se adună toate în valea largă, cu aspect de șes, a Bârladului, unde ele contribuie la lărgirea zonelor de mlaștină din cuprinsul acesteia. Între ele sunt mai importante: *Rebricea* pe la a cărei obârșie coboară linia ferată din spre Iași, *Vasluiul* și *Racova* cunoscută prin șesul mlaștinos din cursul său inferior, unde a avut loc celebra luptă a lui Ștefan cel Mare cu Turcii.

Vegetație. Pe cadrul înalt din apusul și din nordul județului, predomină fâgeturile iar pe dealurile puțin mai joase din răsărit, stejarul. De pe cea mai mare parte a dealurilor din «depresiune», pădurile au fost complet distruse. Se pare însă că aici ele n'au fost singure stăpâne ci în asociație cu stepa, lipsită de vegetație lemnoasă numai pe o fâșie din șesul Bârladului, în sus și în jos de orașul Vaslui.

ISTORIE

Vechime și dezvoltare istorică. Județul V. și-a luat numele dela apa Vasluiului, care udă județul în toată întinderea sa. Numele acestei ape pare a fi de origine cumană.

În acest ținut, lângă orașul Vaslui, s'a dat marea bătălie — zisă de la Podul Înalt — între Turci și Ștefan cel Mare. Era în ziua de 10 Ianuarie 1475. «A fost atunci un teribil măcel — scrie cronicarul turc Seadeddin — și puțin a lipsit să nu fie cu toții tăiați în bucăți și numai cu mare greutate Soliman Pașa și-a scăpat viața prin fugă». Era cea dintâi biruință câștigată în câmp deschis asupra Turcilor de vre-o oaste creștină. Pentru ca Popa Sixt IV avea să numească pe Ștefan, deși «schismatic» — Atletul lui Christos.

Invingătorul, a ridicat mai târziu o biserică în orașul Vaslui; tot lui i se atribue și biserica din comuna Scânteia. Regimentul format din locuitorii acestui ținut, a luptat

eroic în războiul pentru Independență. Vitejia lui a fost nemurită de Alexandri în balada lui Peneș Curcanul.

Monumente istorice. *Mănăstirea Dobrovăț*, înălțată la 1503 de Ștefan cel Mare. Biserică înaltă, acoperită cu fresce, din epoca de construcție. Portretele familiei ctitorului. Aici sunt îngropați: Anastasia, soția lui Bogdan cel Orb, moartă la 1512, și mai mulți boieri din familia Racoviță.

Biserica Sf. Ioan, din Vaslui, zidită de Ștefan cel Mare la 1490.

Ruinele palatului domnesc, în apropierea Bisericii Sf. Ioan. *Biserica Scânteia* înălțată de Ștefan cel Mare pe locul unde a învins pe turcii conduși de Soliman berlerbegul Rumeliei.

Podul de piatră, din comuna Căntălărești, zidit de Hatmanul Gabriel, fratele Domnitorului Vasile Lupu, în 1635—1636.

POPULAȚIE

Starea populației. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, județul V. numără 138.870 locuitori. Populația județului este repartizată astfel:

a) Pe orașe și plăși, după sex

Unități administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbați	Femei
Total județ	138.870	69.059	69.811
Orașul Vaslui	15.388	8.112	7.276
Total rural	123.482	60.947	62.535
1. Plasa Movila lui Burcel .	60.513	29.847	30.666
2. Plasa Ștefan-cel-Mare .	62.969	31.100	31.869

b) Pe grupe de vârstă

Grupe de vârstă	Locuitori ¹	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele	138.870	30—49 ani	29.147
0—9 ani	42.533	50—69 ani	12.754
10—29 ani	51.095	70 ani și peste	2.270
		Vârsta nedeclarată . .	1.071

Mișcarea populației. Datele fundamentale ale mișcării populației în județul V., conform cifrelor publicate în *Buletinul Demografic al României*, în perioada 1931—1936, sunt următoarele:

Anul	Cifra probabilă a populației județului la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proporții la 1000 locuitori		
		Născuți vii	Morți	Excedent natural	Născuți vii	Morți	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 medie anuală	—	6.073	3.761	2.312	42,0	26,0	16,0
1931	139.924	5.906	3.799	2.107	42,2	27,2	15,0
1932	142.529	6.581	3.934	2.647	46,2	27,6	18,6
1933	144.678	5.377	3.075	2.302	38,5	21,3	17,2
1934	147.322	6.310	3.980	2.330	42,8	27,0	15,8
1935	149.201	5.990	4.017	1.973	40,1	26,9	13,2
1936	151.952	6.576	3.826	2.750	43,3	25,2	18,1

La data de 1 Iulie 1937 cifra probabilă a populației județului V. a fost de 158.680 locuitori. Față de populația numărată la recensământul din 1930 și anume: 138.870 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 19.810 locuitori în timp de șase ani și jumătate, ceea ce corespunde unei creșteri de 14,3%.

ECONOMIE

Județul V. are un pronunțat caracter agricol. Industria — prea puțin dezvoltată — este concentrată în orașul Vaslui.

Agricultură. Județul ocupă o suprafață totală de 226.000 ha. Suprafața arabilă este de 125.430 ha, adică 55,50% din suprafața județului și 0,43% din suprafața totală a țării.

Din suprafața arabilă a județului, marea proprietate deține 11.795 ha, adică 9,40%, iar mica proprietate 113.635 ha, adică 90,60%.

Din totalul suprafeței arabile, cerealele ocupă 107.052 ha, astfel repartizate:

Porumbul ocupă 59.734 ha, cu o producție de 340.193 chint. (prod. medie la ha 5,7 chint.), în valoare de 80 mil. lei.

Grâul ocupă 29.675 ha, cu o producție de 225.425 chint. (prod. medie la ha 7,6 chint.), în valoare de 89 mil. lei.

Orzul ocupă 9.800 ha, cu o producție de 53.886 chint. (prod. medie la ha 5,5 chint.), în valoare de 13 mil. lei.

Ovăzul ocupă 7.635 ha, cu o producție de 37.383 chint. (prod. medie la ha 4,9 chint.), în valoare de 11 mil. lei.

Secara ocupă 134 ha, *meiul* 65 ha și *măturile* 9 ha.

Fânețele cultivate și alte culturi furajere ocupă 9.832 ha. Din această suprafață *dughia* ocupă 2.987 ha, cu o producție de 37.174 chint. (media la ha 12,4 chint.), în valoare de 4 milioane lei. *Lucerna* ocupă 792 ha, cu o producție de 16.865 chint. fân (media la ha 21,3 chint.), în valoare de 2 mil. lei și 50 chint. sămânță. *Alte fânețe cultivate* ocupă 5.332 ha, cu o producție de 76.684 chint. (media la ha 14,4 chint.), în valoare de 10 mil. lei. *Rădăcinile de nutreț* ocupă 721 ha, cu o producție de 69.066 chint. (media la ha 95,8 chint.), în valoare de 5 mil. lei.

Plantele alimentare ocupă 2.523 ha. Din această suprafață *cartofii* ocupă 541 ha, cu o producție de 22.579 chint. (media la ha 41,7 chint.), în valoare de 3 mil. lei. *Fasolea* ocupă 430 ha, cu o producție de 2.793 chint. (media la ha 6,5 chint.) în valoare de 1 milion lei. *Lintea* ocupă 424 ha, cu o producție de 1.473 chint. (media la ha 3,5 chint.), în valoare de 1 milion lei.

Fasolea printre porumb dă o producție de 45.146 chint. în valoare de 16 mil. lei și *dovleci printre porumb* dau o producție de 326.438 chint., în valoare de 16 mil. lei.

Plantele industriale ocupă 2.277 ha. Din această suprafață *floarea soarelui* ocupă 1.569 ha, cu o producție de 10.847 chint. (media la ha 6,9 chint.), în valoare de 4 mil. lei. *Cânepa* ocupă 436 ha, cu o producție de 1.582 chint. fuior (media la ha 3,6 chint.), în valoare de 6 mil. lei și 1.704 chint. sămânță (media la ha 3,9 chint.).

Vegetație și culturi diverse. Din suprafața totală a județului (226.000 ha), ogoarele sterpe ocupă 3.746 ha. *Fânețele naturale* ocupă 6.424 ha, cu o producție de 95.717 chint. (prod. medie la ha 14,9 chint.), în valoare de 11 mil. lei.

Pășunile ocupă 21.161 ha.

Pădurile ocupă 33.418 ha.

Livezile de pruni ocupă 654 ha, cu o producție de 15.238 chint. (media la ha 23,3 chint.), în valoare de 5 mil. lei.

Alți pomi fructiferi ocupă 753 ha.

Vița de vie ocupă 2.782 ha, (din care viile pe rod 2.253 ha), cu o producție de 82.947 hl (prod. medie la ha 36,8 hl) în valoare de 16 mil. lei.

Creșterea animalelor. În județul V. se găseau în anul 1935:

Cai 12.331, boi 46.768, bivoli 13, oi 102.097, capre 287, porci 26.019, stupi sistematici 1.508, stupi primitivi 5.454.

Industria. 3 mori sistematice, (Vaslui) mai multe mori țărănești, 1 fabrică de ulei și turte (Vaslui), 1 de spirt și acid carbonic (Chițoc), 1 de cărămidă și țiglă (Vaslui), 1 de obezi (Vaslui) și 1 de cherestea (Gârbești).

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei și peste ¹⁾: Moara Iancu Iosupovici et Co. (inv. 6), Fabrica de ulei și turte «Steaua» (inv. 7), Fabrica de spirt și acid carbonic a Soc. anon. rom. pentru industrii agricole, Chițoc (soc. 6, inv. 7) și Fabrica de cherestea a soc. «Întreprinderea», Gârbești (soc. 10, inv. 6).

INDUSTRIA *) JUDEȚULUI VASLUI ÎN 1935

Întreprinderile dela 5 H.P. sau 20 lucrători în sus

Industria	Numărul fabricilor		Forța motrice H.P.	Personalul ocupat	Valoarea producției în mii de lei
	Active	Inchise			
Alimentară	2	2	321	43	62.437
Lemnului	—	2	112	—	—
Materiale de construcție	1	—	39	46	1.336
Total	3	4	472	89	63.773

*) Nu sunt cuprinse exploatarea miniere, petrolifere, carierele, uzinele de apă și electricitate.

Comerț. Județul V. face un comerț intens cu cereale, animale și produse animale.

Credit și cooperatie. În cuprinsul județului funcționează 6 bănci (societăți anonime).

Situația lor, conform bilanțurilor încheiate la 31 Decembrie 1934, se prezintă astfel:

A C T I V		P A S I V	
Disponibil	714.414	Fonduri	40.187.668
Plasamente	147.458.824	Angajamente	123.874.073
Imobilizări	4.995.771	Rezultate	—
Rezultate	10.892.732		
Total	164.061.741	Total	164.061.741

Cooperative de credit (bănci populare) 56, cu 9.351 membri și cu un capital social vărsat de 23.904.508 lei. Împrumuturi acordate 61.840.129 lei (neconvertite 6.581.008 lei, convertite 25.393.434 lei și reduceri la împrumuturi convertite 29.865.687 lei). Depuneri spre fructificare 12.719.987 lei. Totalul bilanțului 74.291.339 lei.

Cooperative forestiere 1, cu 72 membri și cu un capital social vărsat de 93.997 lei. Fonduri 12.134 lei. Bilanțul încheiat 112.552 lei.

¹⁾ Cifrele în paranteze arată capitalul social (soc.) și capitalul investit (inv.) în milioane de lei.

Cooperative agricole de aprovizionare și vânzare în comun 3, cu 402 membri și cu un capital vărsat de 209.438 lei. Bilanțul încheiat 637.543 lei.

Cooperative de consum 1, cu 124 membri și cu un capital social vărsat de 71.841 lei. Mărfuri generale în valoare de 15.216 lei. Bilanțul încheiat: 172.829 lei.

Situația cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decembrie 1935.

Finanțe publice. Bugetul județului V. pe exercițiul 1936/37, prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	14.434.365
<i>Venituri ordinare</i>	11.280.137
<i>Venituri extraordinare</i>	174.126
<i>Venituri speciale</i>	2.980.102
Cheltuieli	13.139.900
<i>Cheltuieli ordinare</i>	9.985.672
<i>Cheltuieli extraordinare</i>	174.126
<i>Cheltuieli speciale</i>	2.980.102

Drumuri. Județul V. este străbătut de o rețea totală de drumuri de 1.022 km 257 m, repartizată astfel:

Drumuri naționale 104 km 960 m, din cari Direcția Generală a Drumurilor întreține o rețea de 84 km 671 m (pietruți), iar orașul Vaslui 3 km 389 m (pavați și pietruți).

Drumuri județene 113 km 879 m, cari sunt în întregime în administrația județului și din cari 80 km 926 m sunt pietruți.

Drumuri comunale 803 km 418 m.

Lungimea podurilor este de 4.030,31 m, repartizată astfel: poduri naționale 783,06 m., județene 659,70 m și comunale 2.587,55 m.

Prin județ trec 2 drumuri naționale, legând următoarele localități:

1. Crasna - Vaslui - Iași.
2. Roman - Vaslui.

Cale ferată. Județul V. este străbătut de o rețea totală de cale ferată de 91 km, repartizată astfel: 65 km linii principale simple și 26 km linii secundare simple.

Itinerarii principale. Accelerate: București - Iași - Chișinău (Kiev, Moscova).

Stații importante: Vaslui, Buhăești.

Poșta, telegraf, telefon. 4 oficii P.T.T. de stat la Vaslui, Codăești, Negrești și Pungești; 1 agenție specială (Țibănești) și 8 gări cu serviciu poștal: Bălteni, Bârnova, Bârzești, Buhăești, Grajduri, Munteni, Rebricea și Scânteia.

Oficii telefonice: Vaslui, Codăești, Negrești, Pungești, Țibănești.

CULTURĂ

Știință de carte. După datele provizorii ale recensământului din 1930, populația județului, dela 7 ani în sus, este de 106.311 locuitori, din cari 50,3% sunt știutori de carte. După sex proporția este de 65,7% bărbați știutori de carte și 35,2% femei știutoare de carte. Repartiția locuitorilor după gradul de instrucție, în procente, este următoarea:

Gradul de instrucție școlară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul știutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extrașcolară	2,4	0,9
2. Primară	68,5	93,0
3. Secundară	16,4	3,8
4. Profesională	9,4	1,9
5. Universitară	2,5	0,3
6. Alte școli superioare	0,8	0,1

Invățământ. Populația școlară a județului V. (între 5—18 ani) a fost în anul 1934 de 39.679 loc. (2.731 mediu urban și 36.948 mediu rural).

Școli secundare. Liceu de băieți, Liceu de fete (particular), Liceu comercial de băieți, Școală normală de învățători, Gimnaziu industrial de băieți, Gimnaziu profesional de fete,

Școală inferioară de agricultură, Școală industrială de ucenici, Școală de industrie casnică.

Școli primare 201, din care 194 rurale și 7 urbane (200 școli de stat și 1 confesională), cu un număr total de 21.096 elevi (1.301 mediu urban și 19.795 mediu rural) și cu 486 învățători și alt personal didactic. (Situația din 1934).

Grădini de copii 21, din care 17 rurale și 4 urbane (20 de stat și 1 confesională), cu un număr total de 1.292 copii (286 mediu urban și 1.006 mediu rural) și cu 25 conducătoare. (Situația din 1934).

Instituții culturale. *Fundația Culturală Regală «Principalele Carol»* are cămine culturale în: Bălteni-Vale, Băltați, Buhăești, Căzănești, Chetrești, Deleni, Doagele, Dobrovăț-Ruși, Gherghelău, Grajduri, Ferești, Fundătura, Muntenii-de-Jos, Popești, Pribești, Pungești, Rafaila, Solești, Steoborâni, Tătărani, Telejna-de-Jos, Trohani, Țibănești-Iuhli, Valea-Hogii.

Centrala Caselor Naționale are organizații culturale în Vaslui (cu bibliotecă și soc. corală), Tanacu (cu bibliotecă), Muntenii-de-Jos (local propriu, bibliotecă, sală de tir, etc.), Toporăști (cu bibliotecă) și Țibănești.

Liga Culturală activează în Bleșca și Mânjești.

Casa Școalelor și a Culturii Poporului, întreține în județul V. 32 cămine culturale și 2 biblioteci, adică în total 34 organizații culturale, dintre care 20 au personalitate juridică.

În orașul Vaslui se mai află: Muzeul Școalei normale, Biblioteca Corpului Didactic, 4 biblioteci școlare, 2 soc. corale, teatru-cinematograf județean, 2 soc. sportive și 3 de vânătoare.

RELIGIE

Confesiuni. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, din totalul locuitorilor județului 95,7% sunt ortodocși.

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 150 biserici ortodoxe, 4 mănăstiri ortodoxe (la Rafaila, Deleni, Gârceni și Dobrovăț) 1 biserică lipovenească, 1 casă de rugăciune adventistă, 1 evanghelistă, 8 sinagogi și case de rugăciune evreiești.

Instituții bisericești. 2 protopopiate ortodoxe.

Județul se află în eparhia Episcopiei Hușilor (Mitropolia Moldovei și Sucevei).

ADMINISTRAȚIE

Organizare administrativă. Capitala județului V. este orașul Vaslui. Județul are 239 sate, împărțite astfel:

- I. Plasa Movila lui Burcel . . . . . 57 sate
- II. Plasa Peneș Curcanul . . . . . 90 sate
- III. Plasa Ștefan cel Mare . . . . . 92 sate

Organizare judecătorească. Un tribunal la Vaslui cu o secțiune, 8 magistrați și 1 procuror, în circumscripția Curții de Apel din Iași.

4 judecătoria la Vaslui, Codăești, Negrești și Pungești, cu un total de 9 magistrați.

Organizare sanitară. 2 spitale la Vaslui (1 de stat și 1 particular), 2 spitale de stat în comunele Codăești și Negrești, Sanatoriul de tuberculoși Bârnova.

3 dispensare la Vaslui (1 de stat, 1 comunal și 1 particular) și 11 dispensare de stat la Bârzești, Delești, Dobrovăț, Hârsoveni, Muntenii-de-Jos, Negrești, Pungești, Scânteia, Solești, Țibănești și Zăpodeni.

Serviciul sanitar județean și serviciul sanitar al orașului Vaslui.

Asistență și prevedere socială Casa Asigurărilor Sociale, din Roman are un oficiu la Vaslui; în oraș mai activează Soc. «Crucea Roșie», Oficiu I.O.V., Asociația Cercului de gospodine, Soc. ortodoxă a femeilor române, 2 societăți de ajutor reciproc. Căminul Corpului didactic, 1 cămin de ucenici, 2 cantine școlare.

PRINCIPALE AȘEZĂRI

Vaslui, capitala județului. (Vezi monografiile orașelor reședință).

LOCALITĂȚILE DIN JUDEȚUL VASLUI

A) Orașe

1. Vaslui (capitala județului)

B) Sate

I. PLASA MOVILA LUI BURCEL

1. Bălțați
2. Bereasa
3. Bodești
4. Bologa
5. Borosești
6. Boțoaia
7. Boușori
8. Butucăria
9. Călești
10. Chioaia
11. Chircești
12. Ciofeni
13. Ciorăța
14. Ciortest
15. Codăești
16. Corbu
17. Coropcenii
18. Cujba
19. Dănești
20. Deleni
21. Dobrosloveni
22. Dobrovăț
23. Draxeni
24. Dumasca
25. Ferești
26. Ferma-Dobrovăț
27. Focșasca
28. Gherghelen
29. Măcrești
30. Micăești
31. Mircești
32. Popești
33. Pribești
34. Protopopești
35. Râșcani
36. Rădăuți
37. Rădăuți-Gălbani
38. Ruleni
39. Sarata
40. Sasova
41. Satu-Nou
42. Scânteia
43. Scânteia-Nouă
44. Solești
45. Serbești
46. Șerbotești
47. Știobăreni
48. Șurănești
49. Tăcuta
50. Tătăreni
51. Târgul-Borosești
52. Telejna
53. Tufești-de-Jos
54. Tufești-de-Sus
55. Uncești

56. Valea-Rea
57. Valea Siliștei

II. PLASA PENEȘ CURCANUL

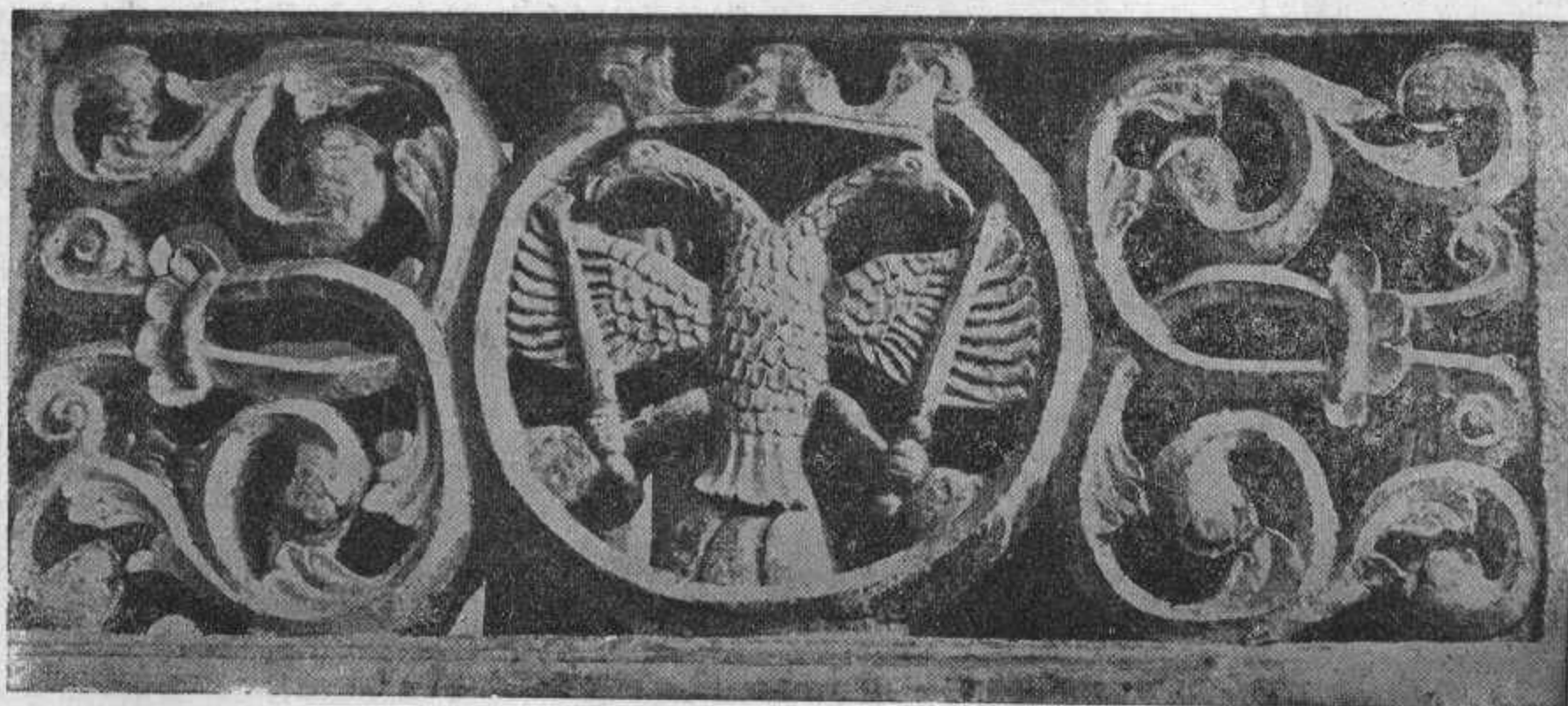
1. Albina
2. Armășoaia
3. Balica
4. Băcăoani
5. Băjenest
6. Bălteni-Deal
7. Bălteni-Vale
8. Benest
9. Bleșca
10. Brăhășoaia
11. Brodoc
12. Broșteni
13. Bulboaca (com. Brodoc)
14. Bulboaca (com. Deleni)
15. Burghel
16. Buscata
17. Capu-Rediului
18. Cântălărești
19. Chilia
20. Chițoc
21. Corbu
22. Coșca
23. Coșești
24. Cursești
25. Deleni
26. Doagele
27. Doagele-Vasiliu
28. Dobârceni
29. Dumbrăveni
30. Ezărelul
31. Ferma-Iaza
32. Fundătura
33. Fundătura-Coșca
34. Gârcești
35. Gologofa
36. Gura-Munteni
37. Hârsova
38. Hârsoveni
39. Hordila
40. Ivănești
41. Iaza
42. Lingurari
43. Lipova
44. Lipovăț
45. Mălosu
46. Mărașeni
47. Mănăstiri
48. Moara-Domnească
49. Moreni
50. Munteni-de-Jos
51. Munteni-de-Sus
52. Oprești
53. Pârșca
54. Poenești-Ghica
55. Poenești-Mănăstiri
56. Poenești-Străjescu
57. Poiana-lui-Alexa
58. Popești
59. Porcăreț

60. Portari
61. Pungești
62. Pușcași
63. Racova
64. Rapșa
65. Râșnița
66. Rădăuți (com. Armașoaia)
67. Rădăuți (com. Brodoc)
68. Satu-Nou
69. Saucă
70. Schitu-Mălinești
71. Schitu-Mănăstirei
72. Secuia
73. Siliștea
74. Slobozia
75. Spătari
76. Ștefan-cel-Mare
77. Tanacu
78. Toporăști
79. Trohan
80. Ursoaia
81. Valea-Caselor
82. Valea-Câmpului
83. Valea-Hoge
84. Valea-Mare
85. Valea-Moșneagului
86. Valea-Oanei
87. Valea-Târgului
88. Vasile-Sassu
89. Zăpodeni
90. Zizinca

III. PLASA ȘTEFAN CEL MARE

1. Albești
2. Alexești
3. Armășeni
4. Bălești
5. Băcu
6. Bărzești
7. Buda
8. Buhăești
9. Călugăreni
10. Cărbunari
11. Cănești
12. Căzănești
13. Chetrești
14. Cioara
15. Ciocărești
16. Corcodeleu
17. Cotic
18. Cozmești
19. Crăciunești
20. Cuza-Vodă
21. Delești
22. Domnița
23. Drăgești
24. Drăgușeni
25. Dumesti
26. Dumesti-Vechi
27. Ezerul
28. Făstăci
29. Frenciugi

30. Fundoaia
31. Fundul-Negrei
32. Gara-Buhăești
33. Găunoasa
34. Găureni
35. Gârbești
36. Gârbești-Tibănești
37. Glodeni
38. Grajduri
39. Griști
40. Gura-Văii
41. Halita
42. Hordilești
43. Hucu
44. Ipatele
45. Jigoreni
46. Lunca (Lungurari)
47. Măcrești
48. Moara-lui-Ciornei
49. Muntenest
50. Negrești
51. Oproaia
52. Oșești
53. Palanca (com. Crăciunești)
54. Palanca (com. Gârbești)
55. Parpanița
56. Pănoasa
57. Petrești
58. Poiana
59. Poiana-de-Sus
60. Poiana-Mănăstirii
61. Rafaila
62. Răteșul-Cuzei
63. Rădăuți
64. Rășboeni
65. Recea
66. Rădăuți
67. Ruginoasa
68. Runcu
69. Satu-Nou
70. Scheia
71. Schinetea
72. Secături
73. Siliștea
74. Slobozia
75. Sofronești
76. Speriești
77. Suhuleț
78. Tansa
79. Tatomirești
80. Todirești
81. Tungujei
82. Tibana
83. Tibănești
84. Tibănești-Buhli
85. Unirea
86. Unirea-Zloturi
87. Valea-Mare
88. Valea-Popii
89. Valea-Satului
90. Vișoara
91. Voinești
92. Vulturești

STEMA IMPERIALĂ A CANTACUZINIILOR

JUDEȚUL VÂLCEA

Stema. Pe scut albastru, tăiat, în câmpul superior o fântână cu roată de aur, însoțită la dreapta de un stăvar de argint și la stânga de un cal de argint, sărind în două picioare, pe care stăvarul îl ține de căpăstru; în câmpul inferior un măr desrădăcinat, de argint, cu mere de aur.

Reprezintă exploatarea din trecut a izvoarelor de Slatina, precum și cultivarea pomilor roditori în acest județ.

Sunt cele două vechi steme ale județului, împreunate.

GEOGRAFIE

Așezare. Județul V. este așezat în colțul N.-E. al Olteniei în dreapta defileelor Oltului, deci la drumul vechiu care trece în Transilvania spre Sibiu.

Suprafața. 4.081 km².

Infățișarea pământului. În N județului se ridică repede coasta prelungă a masivului Parângului desfăcut în două culmi principale de direcție V-E, despărțite de valea longitudinală a Lotrului. Aceste culmi, de peste 2.000 m fiecare, se numesc: cea dela S Căpățâna, iar cea dela N., munții Lotrului. În dreptul lor, Oltul sapă defilee strâmte în roca tare (șisturi cristaline) din care sunt constituite; iar între ele, apa Lotrului a săpat, în mai multe trepte (terase), valea largă care a permis înaintarea satelor până departe, înăuntrul munților.

În sudul munților, după depresiunea subcarpatică a Horezului, un fel de prispă înaltă, care coboară dela peste 800 m și trecând pe nesimțite în platforma deluroasă olteană. Afluenții Oltului și Oltețului taie atât prispa de sub munte cât și platforma mai joasă în numeroase culmi strâmte și cu spinarea netedă, dispuse pieziș față de axa Oltului în N (muscelele) și aproape paralele cu ea, în S. Din cauza acestei dispoziții a culmilor deluroase, circulația în regiunea colinară și de muscele a județului V e foarte anevoioasă în curmeziș și mult mai înlesnită pe văi și pe culmi.

Climă și ape. În regiunea deluroasă, clima este de tranziție între cea aspră și foarte umedă (800—1.000 mm. precipitațiuni anual) dela munte și cea secetoasă din câmpia Dunării. Astfel nicăieri, în cuprinsul acestui județ, precipitațiunile nu scad sub 500 mm.

Oltul, care face limita județului către răsărit, primește, în cuprinsul acestui ținut, numeroși afluenți din care putem menționa Lotrul, Bistrița, Luncavățul și Oltețul cu Cerna.

Vegetație. Munții înalți cuprind foarte întinse pășuni alpine mai sus de 1.800 și 1.900 m; urmează asociațiile de brazi și molizi și, apoi pe cea mai mare parte a munților și pe mare parte a prispei înalte de sub munte, păduri de fag; în fine, pe spinarea dealurilor platformei, adesea încă neîntrerupte, păduri de stejari. Numai văile și depresiunea Horezului (imediat sub munte) au fost complet despădurite.

Bogății minerale. Regiunea muscelor de sub munte și a depresiunii subcarpatice (Horezu) fac parte dintr-o zonă de cute diapire (cu sămburi de străpungere), cu care stă în legătură bogăția în sare și ivirile de petrol ale acestui județ. În aceeași zonă și în apropierea contactului cu muntele, se găsesc apoi cele mai bogate și mai variate izvoare minerale din întreaga Țară Românească (izvoare sulfuroase

la Căciulata, iodurate la Govora, sărate la Ocnele-Mari, etc.), precum și întinse zăcăminte de lignit. Pe valea Lotrului în sus se poate exploata mica.

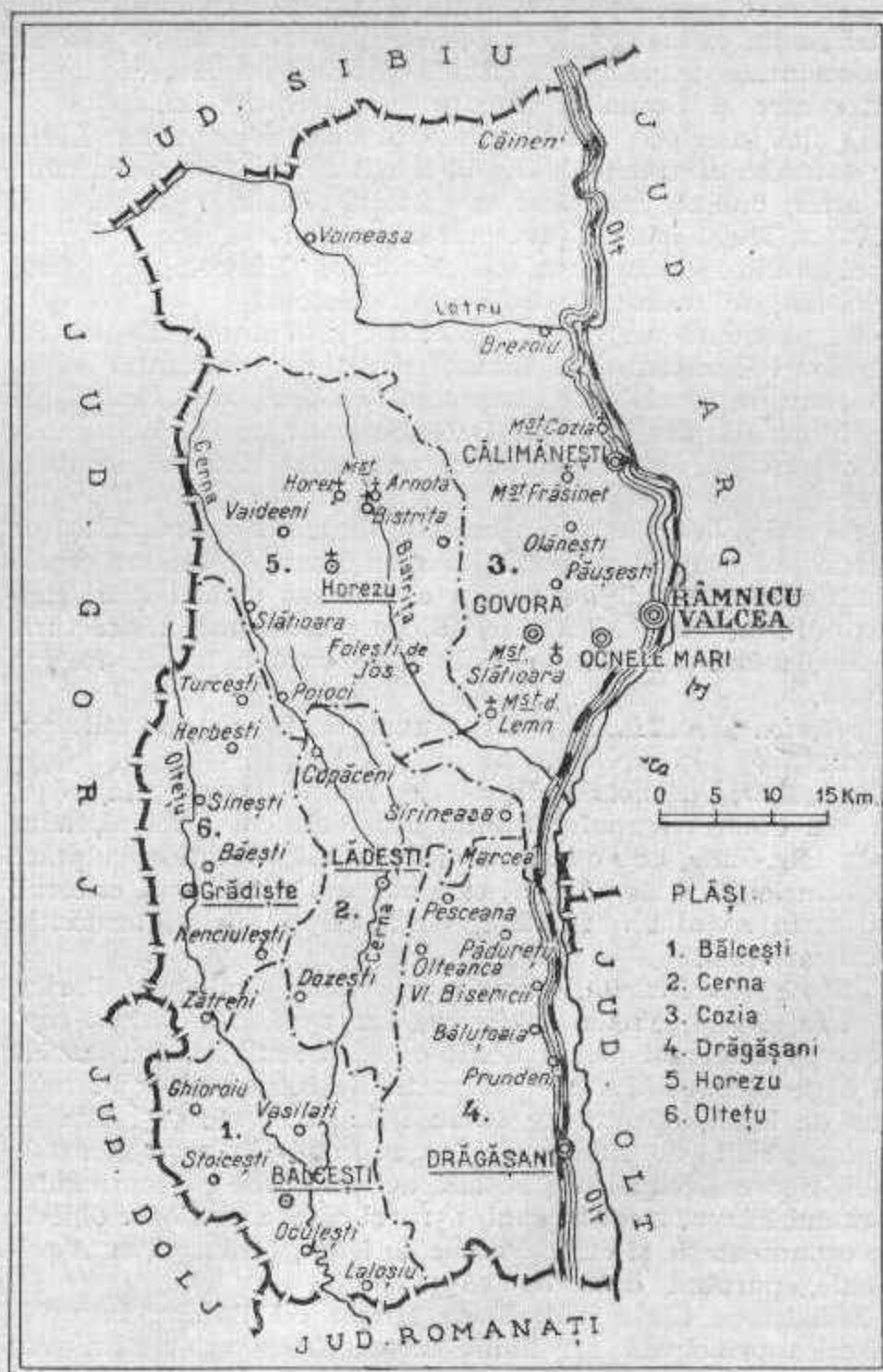
ISTORIE

Vechime și dezvoltare istorică. Județul V. poartă o denumire slavă, care înseamnă «ținutul lupilor» dela «vâlc», lup.

Situat în drumul legiunilor romane, către capitala dacică, ținutul Vâlcii a fost semănat de numeroase așezări militare: Rusidava (Drăgășani), Pons Aluti (Ionești), Arutella (Cozia), Sargidava (Racovița), Castra Traiana (Gura Văii), Praetoria (Brezoiu).

Câteva din ele perpetuează tradiția davelor dacice.

Pe acest pământ avea să apară la începutul secolului XIII-lea una din întâile formațiuni ale Statului muntean: voevodatul lui Parcaș, și aci avea să se constituie, sub egida voievozilor Țării Românești, câteva din cele mai puternice formațiuni de viață religioasă românească.

MĂNĂSTIREA BISTRIȚA

La 1821, în lunca Oltului de lângă Drăgășani, Eteria a suferit dela Turci o cumplită înfrângere.

Monumente istorice. *Mănăstirea Horezu.* Ctitorie a lui Constantin Brâncoveanu, din 1692.

Biserica principală, cu două turnuri și un aghiazmatar pe două coloane, este un triumf al acestei sculpturi ornamentale, a cărei tehnică au învățat-o Românii, dela Venețieni. Admirabile sunt deasemenea cele zece coloane împodobite cu flori, cari susțin exonartexul, ca și cadrul floral al ușii și pietrele mormântale de pe mormântul membrilor familiei ctitorului, între care al Domniței Ancuța cu inscripție din 1692.

O altă inscripție din 1694 poartă numele pictorilor. Lor li se datoresc portretele de o rară fidelitate ale Brâncoveanului, și altor domni, începând cu Laiotă Basarab din sec. al XV-lea, lângă marele protector al artelor, Neagoe Basarab; apoi Radu Șerban și Matei Basarab. Frescele, pe fond albastru, se resimt de influența venețiană.

Se păstrează aci, un steag lucrat în Transilvania, cu Sf. Impărați Constantin și Elena, dăruit de Constantin Brâncoveanu în anul 1698, împreună cu frumoase candelabre de bronz dăruite în 1692. Dela Doamna Maria, soția ctitorului sunt un disc de argint și numeroase icoane, de mare preț.

Se mai află aci racle cu moaște, dintre care una adusă de patriarhul ecumenic Iacob. Doamna Maria, a înălțat capela cimitirului, iar fiul lor Ștefan a adăugat acestei mari fundațiuni voievodale mica biserică, de o frumoasă arhitectură.

Azi, mănăstirea este reședința de vară a M. S. Regina Maria.

Biserica din Hurezu, cu frumoase fresce în stil popular.

Mănăstirea Arnota înălțată de Matei Basarab, la 1640, pentru odihna trupului tatălui său Vornicul Danciu, adus dela Alba-Iulia. Sub o lespede mormântală, minuțios sculptată cu armele Țării Românești, este înmormântat însuși ctitorul. În curte se află o fântână, cu inscripție dela Constantin Brâncoveanu.

Mănăstirea Bistrița. Ctitorie a boierilor Craiovești Barbu, Danciu, Radu, Preda și Mircea, din 1518. Din prima construcție n'a mai rămas decât o placă sculptată cu armele țării pe clopotniță deasupra porții de intrare și două racle una de lemn, dăruită de Radu Mihnea la 1620, și una de argint dăruită de Constantin Șerban în 165 pentru moaștele Sf. Grigore Decapolitul. Se află aci piatra de pe mormântul Banului Pârvu, mort în anul 1519, și câteva prețioase obiecte de ornamentație și cult. Porțile de lemn, țărănești, sunt originale, purtând data de 1653.

Mănăstirea Cozia înălțată de Mircea cel Bătrân, în 1386. Biserica principală are liniile caracteristice arhitecturii din epoca lui Nicodim.

Cadrul ușii aparține epocii lui Constantin Brâncoveanu când se adase nartexul și se repară pictura. Ferestrele poartă încă florile și vulturii epocii de construcție. Are o singură cupolă.

Fresce vechi, pe fond albastru, acoperă nartexul interior. Portretele în costume de cavaleri ale lui Mircea cel Bătrân și al fiului său Mihail. Mormântul ctitorului, din anul 1418.

În epoca lui Neagoe, la începutul sec. XVI-lea, i se făcură noi reparațiuni, atestate de inscripțiunile de pe zidul lateral din stânga. De atunci datează marile fresce, de o vădită influență venețiană, din cuprinsul naosului.

În 1605—1606 lângă Mircea, a fost înmormântată călugărița Teofania (Tudora) mama lui Mihai Viteazul.

Biserica din cimitir, a fost înălțată în 1542—1543 de către Radu Paisie în stil moldovenesc. Are fresce admirabile și portretul lui Radu, al soției sale Ruxanda fiica lui Neagoe, al lui Marcu fiul lor, al Spătarului Stroe precum și al lui Mircea cu Mihail.

Mănăstirea dintr'un lemn, a fost ridicată în sec. XVI-lea sub Alexandru

Voevod, și terminată de Matei Basarab. A fost reparată de Ștefan Cantacuzino la 1715. Se află aci portretele familiei domnești până la Constantin Șerban și mormintele câtorva Cantacuzini, între cari și Doamna, Maria, soția lui Șerban Cantacuzino, moartă în 1715, fiul său Iordachi, fost Ban al Olteniei + 1739.

Mănăstirea Govora, înălțată în 1491—1492 de Radu numit cel Mare pentru dărnicia sa. Se află aci piatra mormântală a Marei fiica lui Radu din Drăgoești, mare logofăt din 1570, și fresce reprezentând pe Radu și soția sa Cătălina. Renovate de Constantin Brâncoveanu, care le-a adăos portretul său, al mitropolitului tipograf, artist și predicator Antim, al episcopului literat al Râmnicului Damaschin, precum și ale altor membri ai clerului.

Mănăstirea Surupatele, azi în ruină, fondată în 1706, de către Doamna Maria soția lui Brâncoveanu, ca o mărturie a ruinei întregii sale familii martirizate la Constantinopol.

Biserica Episcopiei din Râmnicul-Vâlci înălțată în sec. XVI-lea de către Arhiepiscopul Eftimie al Severinului împreună cu episcopul Mihail; restaurată în 1735, arsă în 1847, reconstruită în 1857; moaște în racle de argint; o capelă cu foarte frumoase fresce din sec. XVIII-lea. O bisericuță în cimitir înălțată de episcopul Clementie în 1744; se află aci o cruce de piatră pusă de Constantin Șerban și soția sa Bălașa în 1653. Biblioteca episcopiei posedă un mare număr de icoane și cărți vechi.

Mănăstirea Cetățuia din Râmnicul-Vâlci fondată în 1680 de Mitropolitul Teodosie și restaurată în 1853 de Mitropolitul Nifon. Pe locul acestei mănăstiri exista un schit, unde a fost decapitat de boieri Radu dela Afumați la 1529. Aici și-a sfârșit zilele la 1557 Petrașcu cel Bun, Domnul Țării Românești.

Schitul Cornetul, construit de Mareș Băjescu, Banul Craiovei, în anul 1666.

Biserica fostei mănăstiri Mamul, ctitorie a lui Constantin Brâncoveanu la 1696.

Biserica «Maica Domnului» din Râmnicul-Vâlci, ctitorie a lui Mircea Ciobanul, Domnul Țării Românești, arsă de Turci în 1738, a fost restaurată în 1747.

Biserica «Toți Sfinții» din Râmnicul-Vâlci înălțată între 1762 și 1764, cu frumoase săpături în piatră ale Popei Ioan Pietrarul.

Biserica «Sf. Gheorghe» din Râmnicul-Vâlci, ctitorie din 1651 pe locul unei biserici din sec. XVI. Reconstruită după un incendiu în 1737.

Biserica «Buna Vestire» din Râmnicul-Vâlci ctitorie a lui Mircea cel Bătrân la 1398 e construită de Logofătul

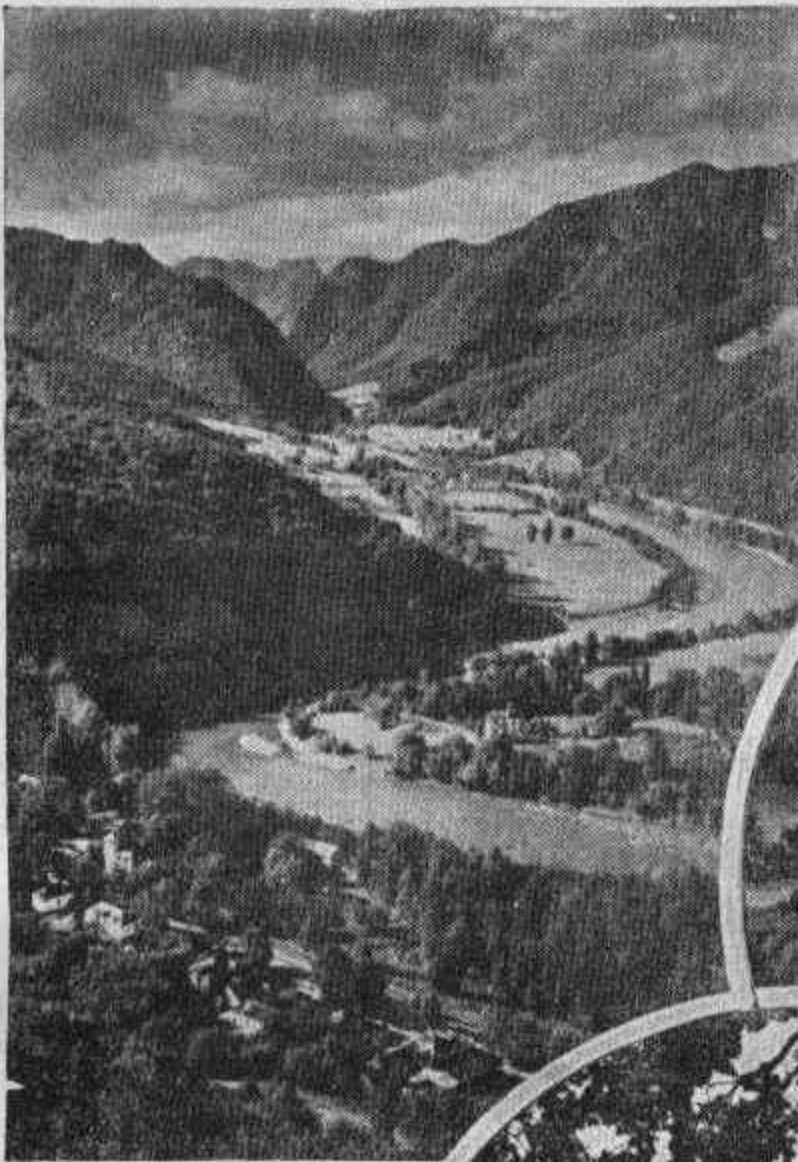

VÂLCEA

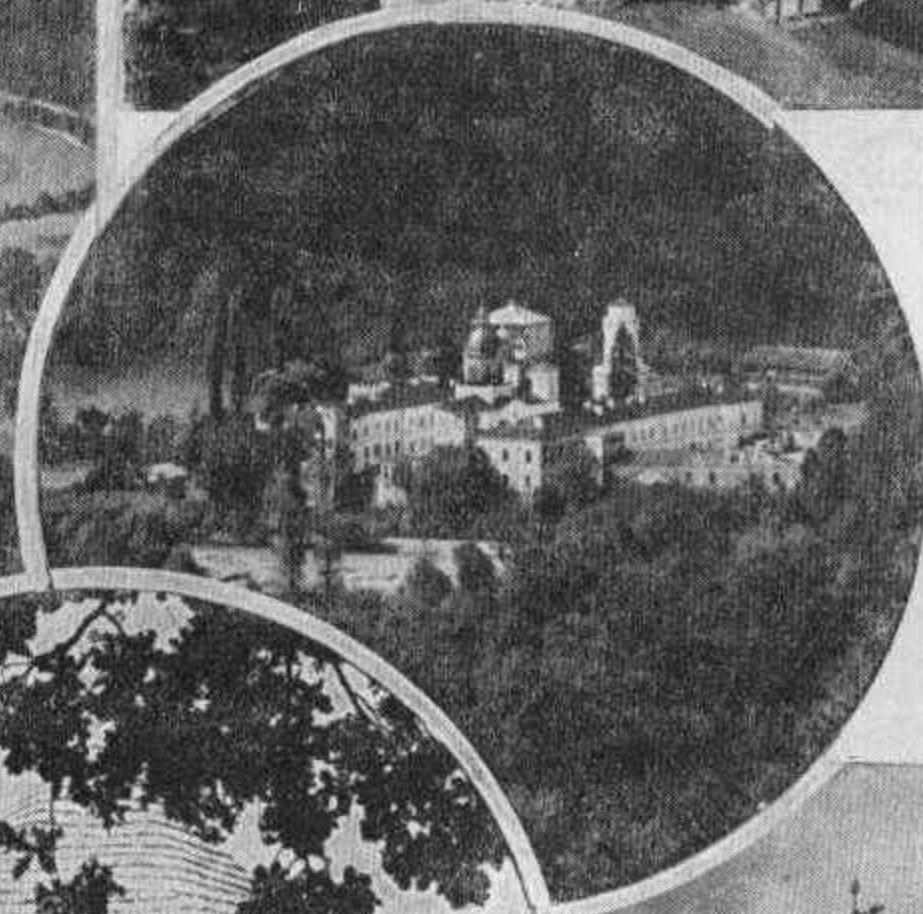
MĂNĂSTIREA CORNETU

OLTUL LA CĂLMĂNEȘTI

MĂNĂSTIREA
BISTRITA

MĂNĂSTIREA
DINTR'UN
LEMN

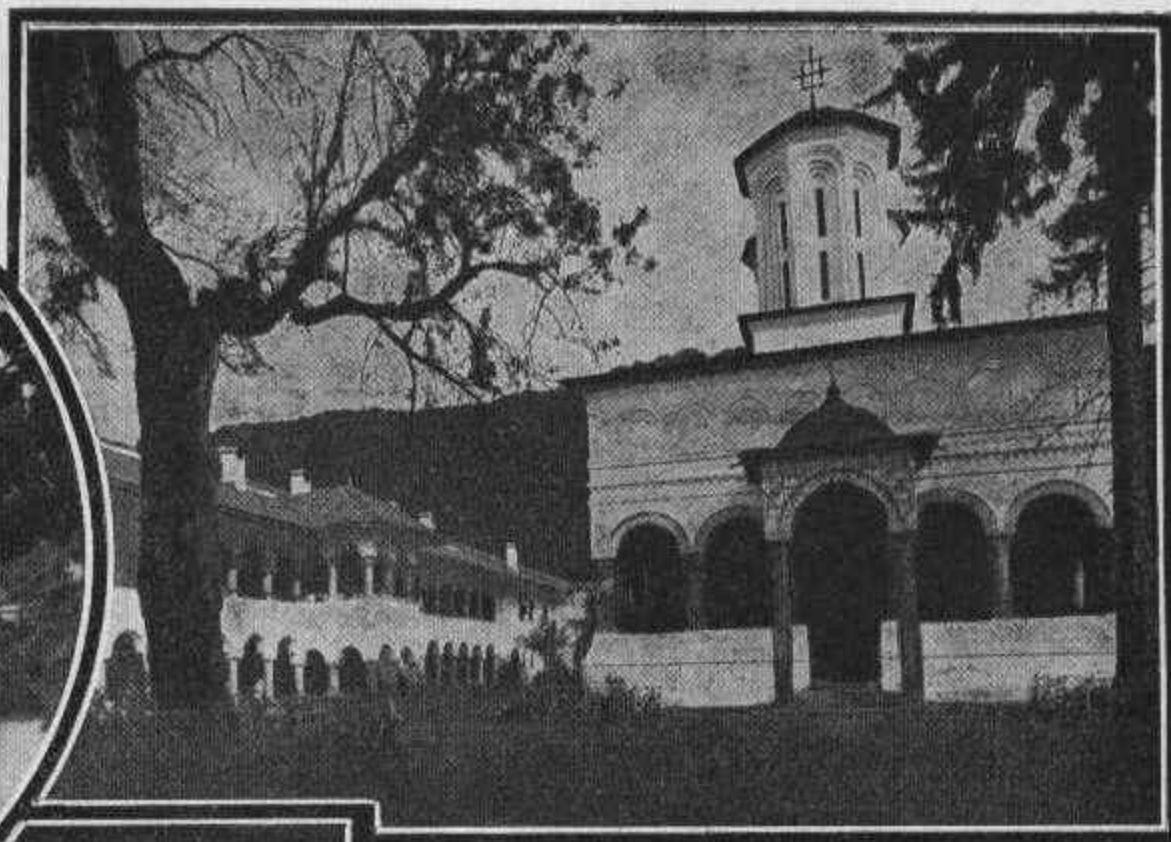
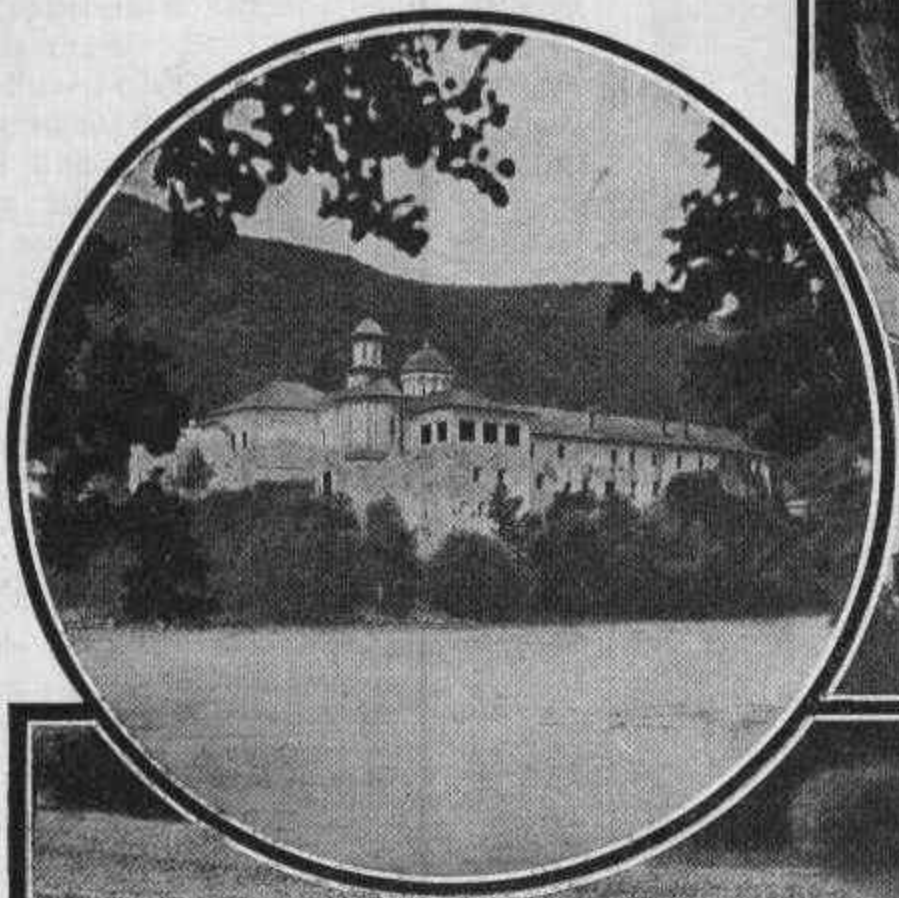
MĂNĂSTIREA ARNOTA, CU MORMÂNTUL
LUI MATEI BASARAB

CHILIILE
MĂNĂSTIRII HUREZU

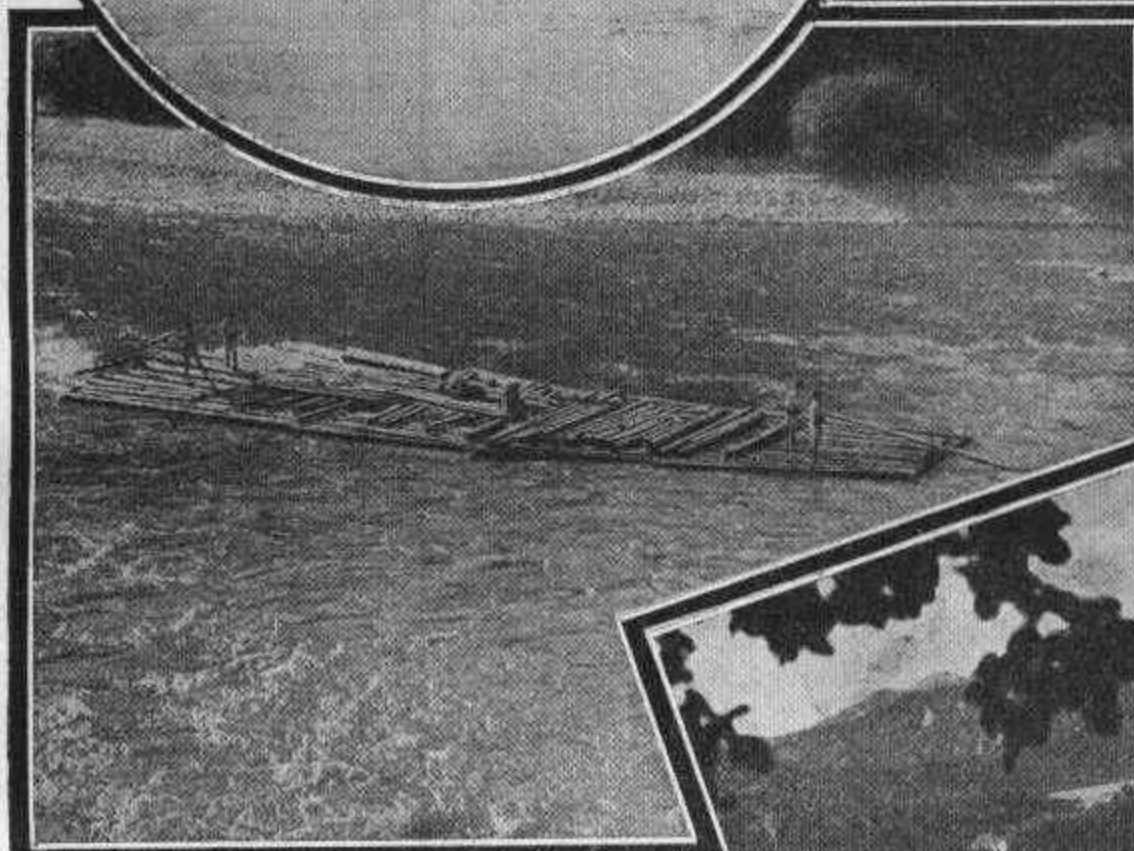

VÂLCEA

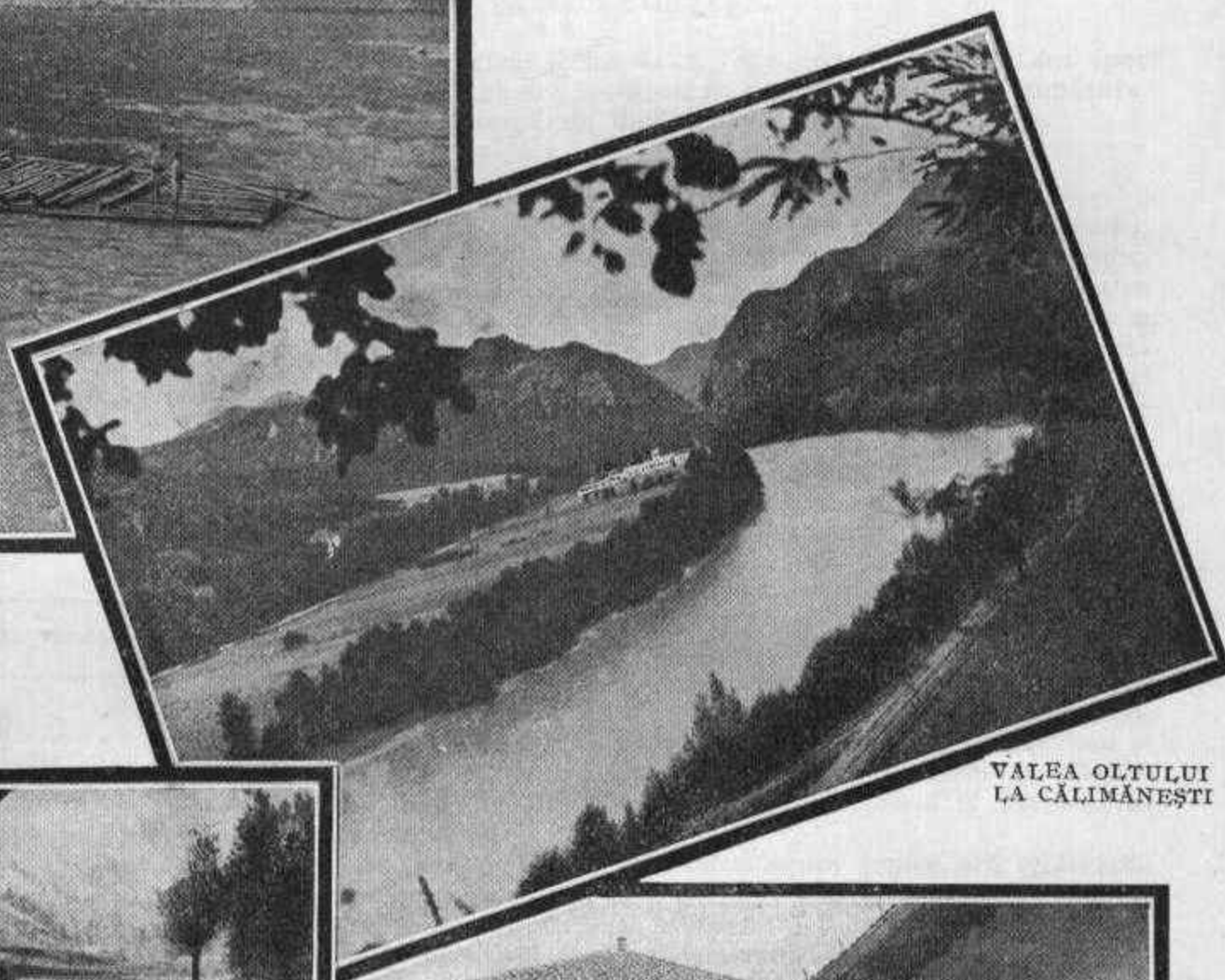
MĂNĂSTIREA COZIA, CTITORIE
A LUI MIRCEA CEL BĂTRÂN

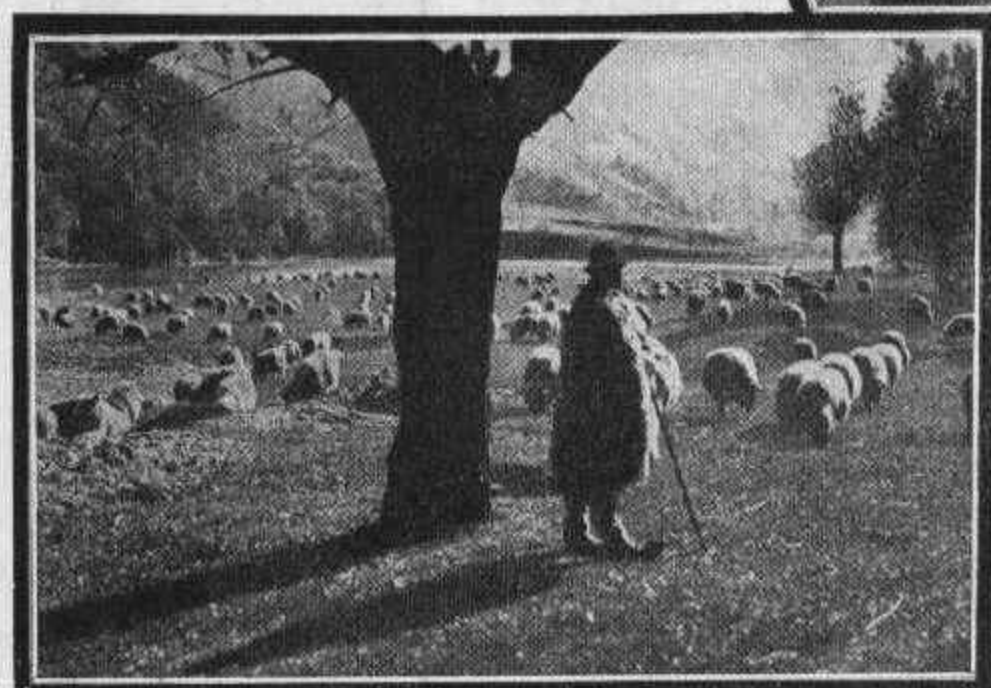
MĂNĂSTIREA HUREZI, CTITORIEA
LUI CONSTANTIN BRÂNCOVEANU

PLUTĂ PE OLT

VALEA OLTULUI
LA CĂLIMĂNEȘTI

TURMĂ DE OI LA PĂSCUT

MĂNĂSTIREA HUREZI:
FOIȘORUL, LUI DANIEL

Radu Râmniceanu, fratele mai mare al episcopului Grigorie, după arderea ei la 1747.

Biserica «Cuvioasa Paraschiva» din Râmnicul-Vâlcei fondată de Pătrașcu cel Bun la 1557 și terminată de fiul său Mihai la 1598. Arsă de două ori în sec. XVIII și reparată de enoriași la 1790.

Crucea zisă «a Mișailor», ridicată la 1656 de Constantin Șerban voevod pe dealul Troian din marginea orașului.

POPULAȚIE

Starea populației. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, județul V. numără 246.616 locuitori.

Populația județului este repartizată astfel:

a) Pe orașe și plăși; după sex

Unități administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbați	Femei
Total județ	246.616	116.861	129.755
Total urban	33.134	16.309	16.825
1. Orașul Râmnicu-Vâlcea	15.162	7.486	7.676
2. Orașul Băile Govora	911	443	468
3. Orașul Călimănești	2.883	1.401	1.482
4. Orașul Drăgășani	6.923	3.399	3.524
5. Orașul Ocnele-Mari	7.255	3.580	3.675
Total rural	213.482	100.552	112.930
1. Plasa Cerna	48.174	22.481	25.693
2. Plasa Cozia	33.061	16.958	18.103
3. Plasa Drăgășani	39.756	18.803	20.953
4. Plasa Horezu	45.828	21.389	24.439
5. Plasa Zătrene	44.663	20.921	23.742

b) Pe grupe de vârstă

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele	246.616	30—49 ani	56.858
0—9 ani	66.831	50—69 ani	25.159
10—29 ani	93.288	70 ani și peste	3.549
		Vârstă nedecarată	931

Mișcarea populației. Datele fundamentale ale mișcării populației în jud. V., conform cifrelor publicate în Buletinul Demografic al României în perioada 1931—1936, sunt următoarele:

Anul	Cifra probabilă a populației județului la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proporții la 1.000 locuitori		
		Născuți vii	Morți	Excedent natural	Născuți vii	Morți	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 medie anuală	—	9.508	5.177	4.331	36,9	20,1	16,8
1931	248.607	9.267	5.283	3.984	37,3	21,3	16,0
1932	252.806	10.163	5.107	5.056	40,2	20,2	20,0
1933	257.454	9.232	4.689	4.543	35,9	18,2	17,7
1934	262.326	9.278	5.429	3.849	35,4	20,7	14,7
1935	265.725	9.602	5.379	4.223	36,1	20,2	15,9
1936	270.452	4.184	5.574	3.610	34,0	20,6	13,4

La data de 1 Iulie 1937 cifra probabilă a populației județului V. a fost de 273.634 locuitori. Față de populația numărată la recensământul din 1930 și anume 246.616

OLTUL, LA RÂUL-VADULUI

locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 27.018 locuitori în timp de șase ani și jumătate, ceea ce corespunde unei creșteri de 11,0%.

INFĂȚIȘARE SOCIALĂ

Ca în toate județele de munte ale Olteniei și Munteniei, și aci cercetătorul va întâlni, din punct de vedere etnografic, două aspecte bine distincte mai ales cu privire la port. Marea majoritate a populației e — ca tip, port și viață — aceea a băștinașilor, a *pământenilor*, iar micul rest îl formează cunoscuta ramură a *ungurenilor* — adică a românilor veniți din regiuni transilvănene stăpânite de unguri —, de care ne-am ocupat în descrierea județului Sibiu. Și în Vâlcea, acești ungureni ocupă în bună parte ultima, adică cea mai nordică linie de sate. Coborîrea lor spre centrul județului în grupuri compacte, alcătuind sate proprii, e rară, ba chiar izolată, cum ar fi cazul cu satul Băbenii de pe Bistrița. În atari împrejurări, ca să nu se producă confuzie cu cei băștinași, satele închegate de ei se numesc adesea chiar *ungureni*; sau, dacă s'au așezat lângă un sat băștinaș, atunci numele acestui sat e urmat de calificativul *pământeni* sau *ungureni*, tocmai pentru evitarea unei confundări a celor două așezări. Așa e, bunăoară, în Gorj, unde avem Novacii-Pământeni și Novacii-Ungureni; în Argeș: Oeștii-Pământeni și Oeștii-Ungureni; în Muscel: Berevoeștii-Pământeni și Berevoeștii-Ungureni, etc.

Această deosebire în nomenclatura topică are motivările ei reale, care se oglindesc fie în evenimentul emigrării acestor oieri transcarpatini, fie în diferențierile etnografice și sociale dintre ei și populația pământească. De altfel, și astăzi încă aceste diferențieri sunt pronunțate, fiecare din cele două ramuri de populație amintite persistând în tot ce aparține tradiției. Nu vei putea vedea vreo ungureană purtând, în loc de fotă, vechiul *vâlnic* al vâlcenelor, după cum nici o băștinașă nu va înlocui lungă ei *cârpă* de cap cu o *vălițoare* mocănească, sau să se încalțe ca o ungureană, etc. Acolo unde vei zări vreun țol țesut din urzeală albă și vânătă, formând pătrățele alternative, vei fi sigur că e o locuință de ungureni, deși, pe alocurea, aceștia nu mai păstrează tipul de casă propriu, de exemplu, sibienilor. Evident, aspectele de civilizație băștinașă, fiind mai adânci și mai puternice în propriul lor pământ, nu vor ceda rezistenței specifice a oierilor, mai ales că aceste aspecte împrăstie în jurul lor și o atmosferă cu discrete tendințe de artă, de poezie — ceea ce s'ar putea constata comparând, de pildă, o casă băștinașă cu una mocănească. De altfel, atari tendințe nu prea armonizează cu structura sufletească a românului ungurean, așa că putem afirma că mai toată arta populară a județului aparține vâlceanului, exceptând, în linii mari, lirica literară și mai cu seamă cea

IN MUNȚII PARÂNGULUI

muzicală — a fluierului și cavalului — în care primul ocupă un anumit loc de frunte. Firește, sunt și manifestări în domeniul cărora nu putem urmări vreun paralelism, întru cât ele aparțin aproape exclusiv uneia din cele două ramuri. Furcile de tors, atât de artistic lucrate, constituie un monopol al oierilor, în timp ce arta borangicului e a vâlcenilor, ș. a. m.d.

Dar șirul deosebiriilor nu se oprește aci. În viața ungureanului, utilul organizat joacă un rol important. Așa se explică de ce casa lui e mai bine încheșată ca gospodărie; că în satul lui ai putea vedea case de economii, adevărate bănci rurale; că se arată un excelent negustor chiar în capitala județului; că, în fine, recurge la o alimentare familiară mai bună, mai substanțială decât cea a băștinașului. Cu asemeni caracteristici sufletești, el ne apare prea puțin înclinat spre manifestări artistice de natură religioasă. Ceea ce, între altele, ar putea impresiona ca în niciun alt județ pe un vizitator al Vâlcei, ar fi marea și variata bogăție de cruci ce se văd în lungul drumurilor, pe cărări, la răspântii, etc. Toate acestea, cu întreaga lor artă pitorească, aparțin băștinașului. Dar crucile stau în strânsă legătură cu fântânile. Fântâna de lângă o cărare, din pădure, de pe o coastă, cu apa captată, cu un fel de adăpost prevăzut lateral cu câte un cap de cal, cu un cauc lângă ea, — aceea fântână e, de obicei, dacă nu exclusiv, opera unui pământean.

E delă sine înțeles că, în direcția ocupațiilor, deosebirea dintre aceste două ramuri va fi fundamentală. Vâlcenii băștinași se ocupă cu tot ce le pune la dispoziție puținul șes precum și dealurile în bună parte acoperite cu pometuri și vii renumite. Ocupația de bază a ungurenilor a rămas tot păstoritul, cu aceeași stână și obiecte, cu aceleași obiceiuri, cu aceeași viață tradițională. Ducă-se cineva la Sânziene pe muntele Lespezi, sau să recurgă la mărturiile bătrânilor de tot ce se petrecea până mai deunăzi pe muntele Nedei în aceeași zi de sărbătoare și va constata că se află în plină și exclusivă viață de *Mărgineni* — de altfel, Nedeiul și astăzi îți poate oferi la fața locului, urme de foste *Nedei*.

Bogățiile județului nu se reduc numai la atât. Cuprins între apele Oltețului și ale Oltului, atât în regiunea muntoasă cât și în cea locuită, e brăzdat de numeroase ape curgătoare de munte, în lungul cărora stau înșirate satele și care ofer cercetătorului dese și variate peisaje de efect, între care amintim: Defileul Bistriței și cataractele Lotrului, care se găsesc în chiar defileul lui ce separă județul Sibiu de Vâlcea, la vreo 20 km nord-vest de Voineasa. Fără a ne opri nici asupra stațiunilor balneare ca Olănești, Ocnele-Mari, Govora, Călimănești-Căciulata, menționăm că și pădurile de brad, în durerea lor mută, stau la dispoziția societăților exploata-

toare: apele Lotrului și ale Lotoriței, prevăzute în spre izvoarele lor cu lacuri-rezervoare, înneacă în spumeguşul vuiet al undelor lor această durere, ducând la vale, până la Brezoi, trunchiurile mici ale brazilor jupuți.

În fine, ca să ne apropiem de ce poate fi complet într-o sumară descriere de județ, vom releva o ultimă bogăție, ce apare în cele mai multe județe ale Olteniei, Munteniei, Moldovei, Bucovinei și Basarabiei, spre deosebire de mai toate județele transcarpatine, unde ea e rară. E, deci, vorba de acea neprețuită avere sufletească concretizată în manifestări de credință, de lege. În afară de biserici vechi și interesante, cum e cea din Stănești, a fraților Buzzești, în Vâlcea se află un impresionant număr de schituri și mănăstiri — mai toate ctitorii domnești, datând din timpul scurs între epoca lui Mircea cel-Bătrân și cea a lui Brâncoveanu, și mai târziu —, dintre care menționăm următoarele: pornind dela părăsita mănăstire a *Manului*, vei trece prin liniștita *Dobrușa*, pentru ca, apoi, ajungând în nord-vestul județului, și după ce ai admirat înșorita *Hurezu*, să poposești în vechea *Bistrița* ca să poți urca la

pitoreasca *Arnola*, unde se află mormântul lui Matei Basarab; de aci te lași spre Sud ca să te răcorești sufletește la vederea interesantei *Mănăstirea-dintr'un-lemn*, după care vine rândul refăcutei *Surpatele*, de unde, peste un deal împădurit, vei sosi la renumita *Govora*; apoi, ostendind puțin cu urcușul spre sărăcăta *Titireciu*, te vei îndrepta spre Nord, ca să ajungi la retrasa *Frâsinetul* pe care sexul feminin nu are voie să o viziteze, pentru ca, în cele din urmă, să dai sufletului și corpului, necesarul repaus și convenita pace în istorica *Cozia* a lui Mircea, de pe țărmul Oltului.

t. p.

ECONOMIE

Județul V. se relevă prin vastele sale posibilități economice. Exploatarea de păduri, de zăcăminte de sare — cele mai bogate din țară — izvoare minerale renumite, podgoriile dela Drăgășani și cultura pomilor care deține un loc de frunte printre aceea a județelor țării, au imprimat acestui județ un ritm economic foarte viu.

Valea Oltului, de un pitoresc neîntrecut, posedă numeroase stațiuni balneo-climatică la Govora, Călimănești, Căciulata, Olănești ș. a. m. d., cari sporesc considerabil bogăția județului.

Agricultură. Județul ocupă o suprafață totală de 408.100 ha. Suprafața arabilă este de 90.854 ha, adică 22,26% din suprafața județului și 0,31 din suprafața totală a țării.

Din suprafața arabilă a județului, marea proprietate deține 4.478 ha, adică 4,93%, iar mica proprietate 86.376 ha, adică 95,07%.

Din totalul suprafeței arabile, *cerealele* ocupă 81.216 ha, astfel repartizate:

Porumbul ocupă 63.068 ha, cu o producție de 504.613 chint. (prod. medie la ha 8,1 chint.), în valoare de 119 mil. lei.

Grâul ocupă 14.775 ha, cu o producție de 59.331 chint. (prod. medie la ha 4,0 chint.), în valoare de 23 mil. lei.

Ovăzul ocupă 2.822 ha, cu o producție de 11.514 chint. (prod. medie la ha 4,1 chint.), în valoare de 3 mil. lei.

Orzul ocupă 404 ha, *secara* 75 ha, *măturile* 70 ha și *meiul* 2 ha.

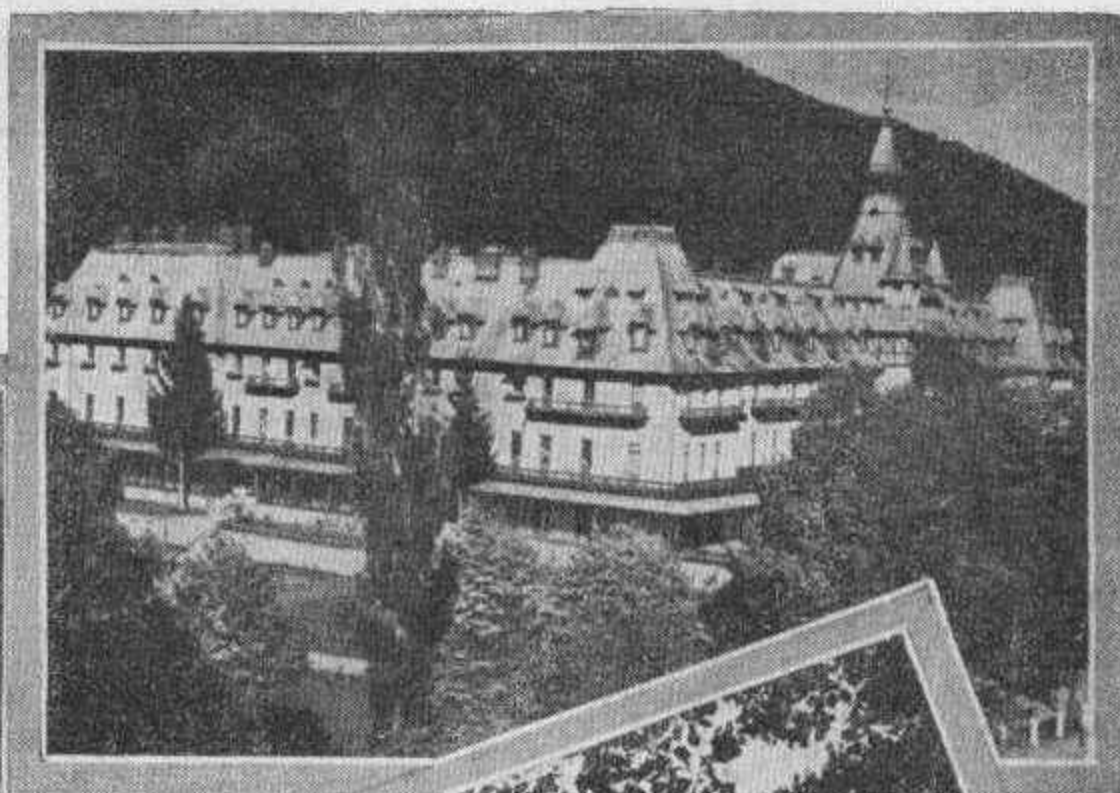
Fânețele cultivate și alte culturi furajere ocupă 1.923 ha. Din această suprafață *lucerna* ocupă 1.634 ha, cu o producție de 49.655 chint. fân (media la ha 30,3 chint.), în valoare de 7 mil. lei și 25 chint. sămânță.

Plantele alimentare ocupă 1.372 ha. Din această suprafață *varza* ocupă 410 ha, cu o producție de 24.545 chint. (media la ha 59,8 chint.), în valoare de 5 mil. lei. *Ceapa* ocupă 313 ha, cu o producție de 6.454 chint. (media la ha 20,6 chint.), în valoare de 3 mil. lei.

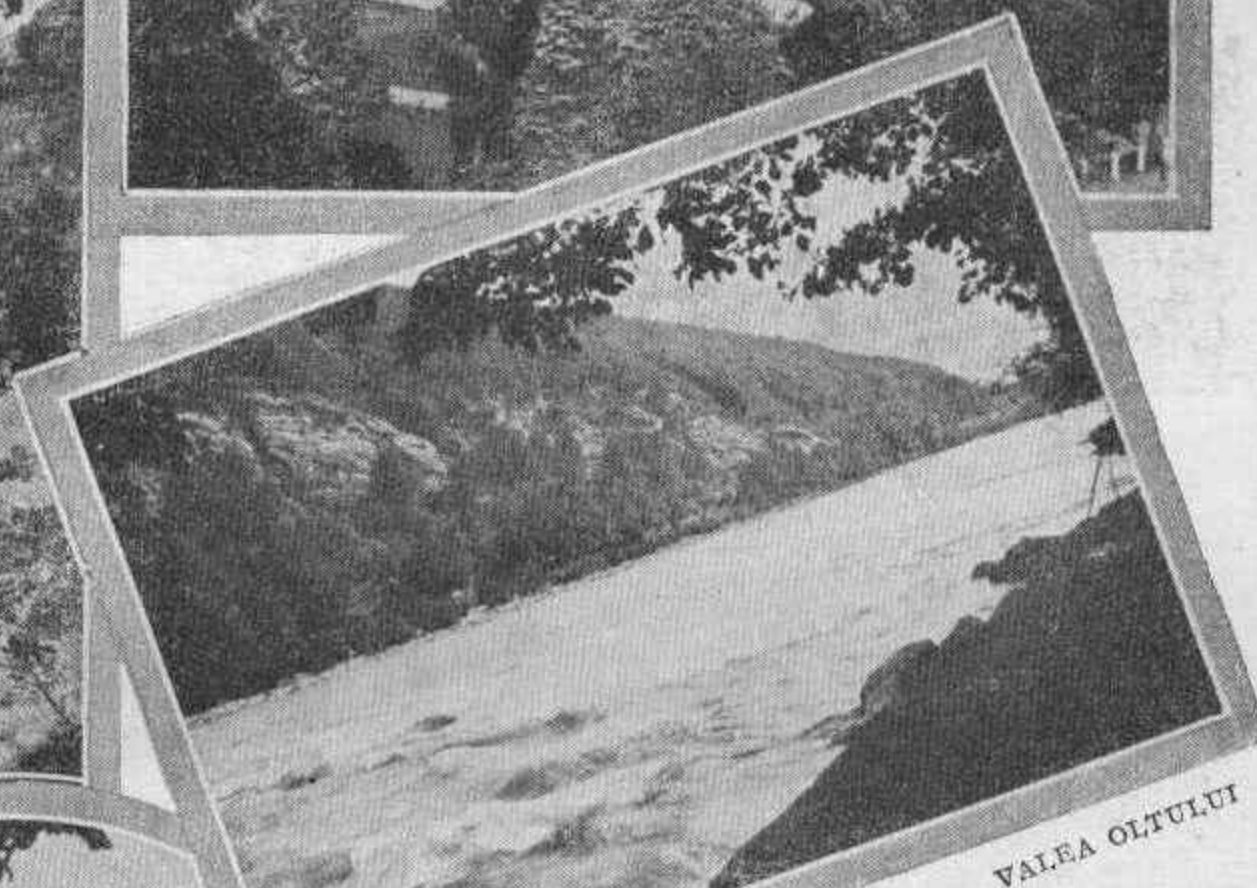
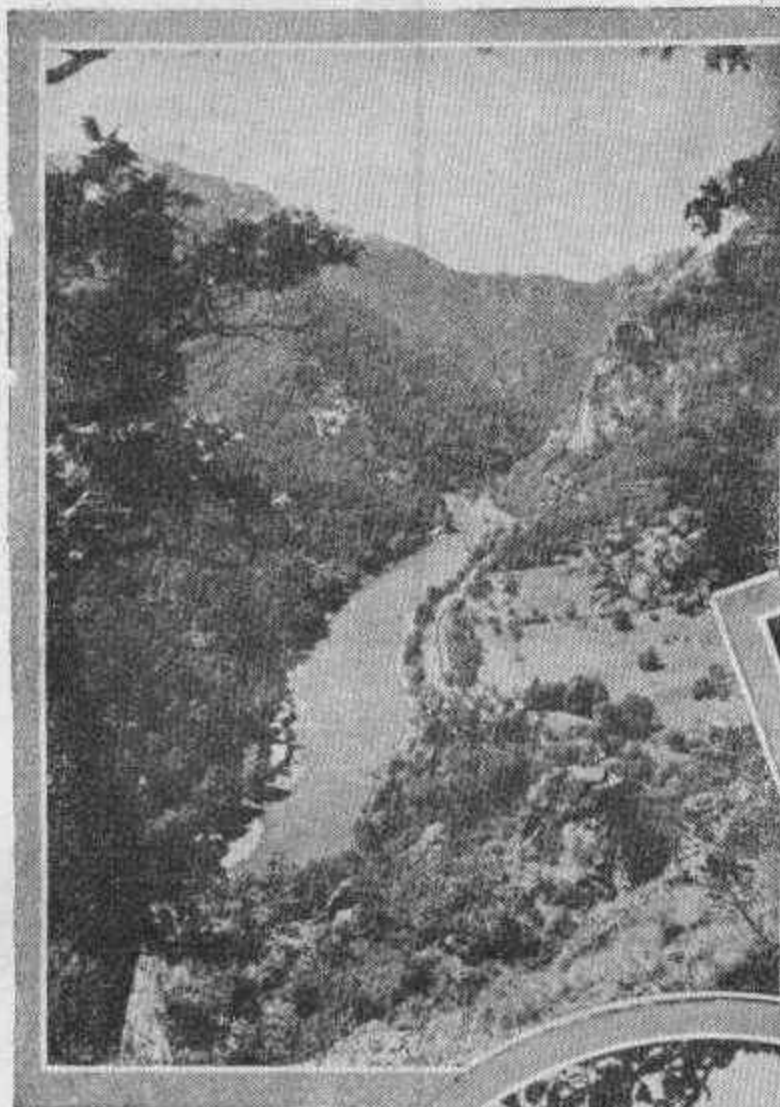

VÂLCEA

CĂLIMĂNEȘTI:
HOTELUL BĂILOR

OLTUL, LA CĂLIMĂNEȘTI

VALEA OLTULUI

EPISCOPIA
RÂMNICULUI

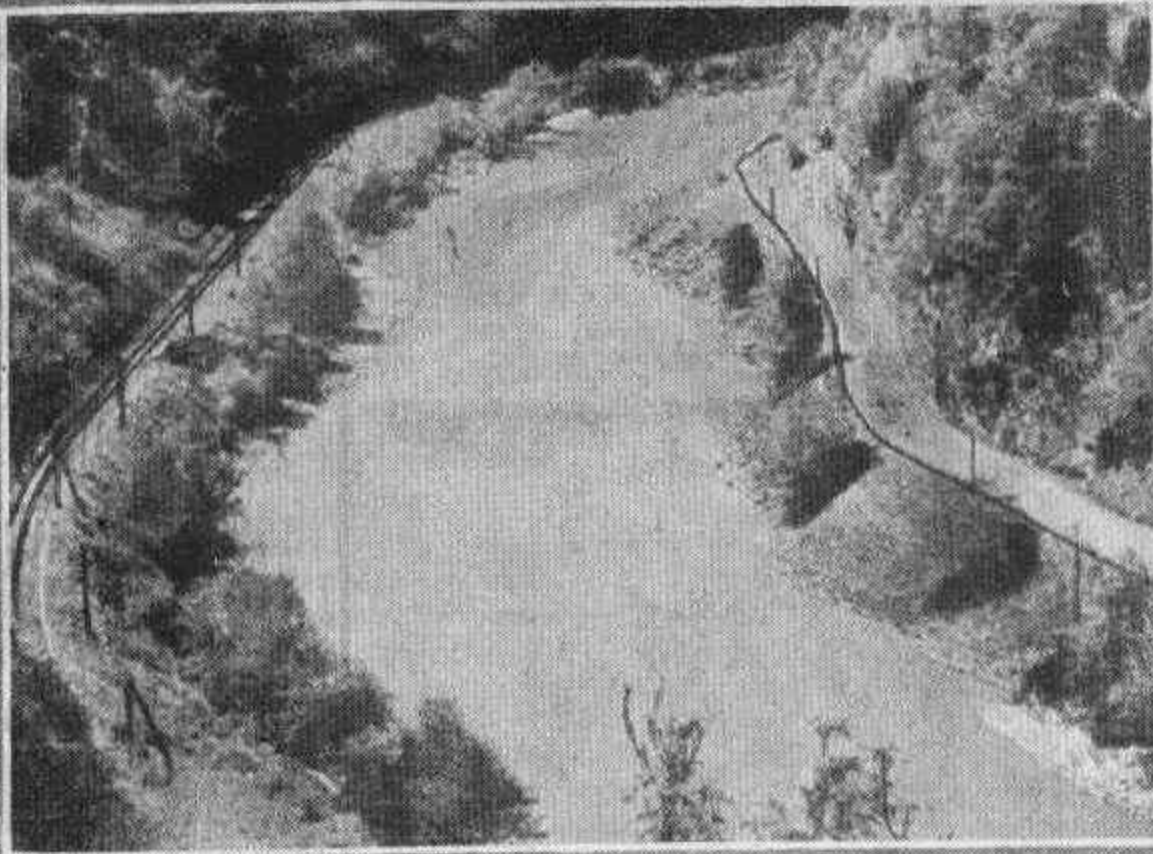
VALEA OLTULUI
ÎNTR-UN CĂLIMĂNEȘTI ȘI BREZOI

CASĂ DIN MĂLDĂRĂȘTI

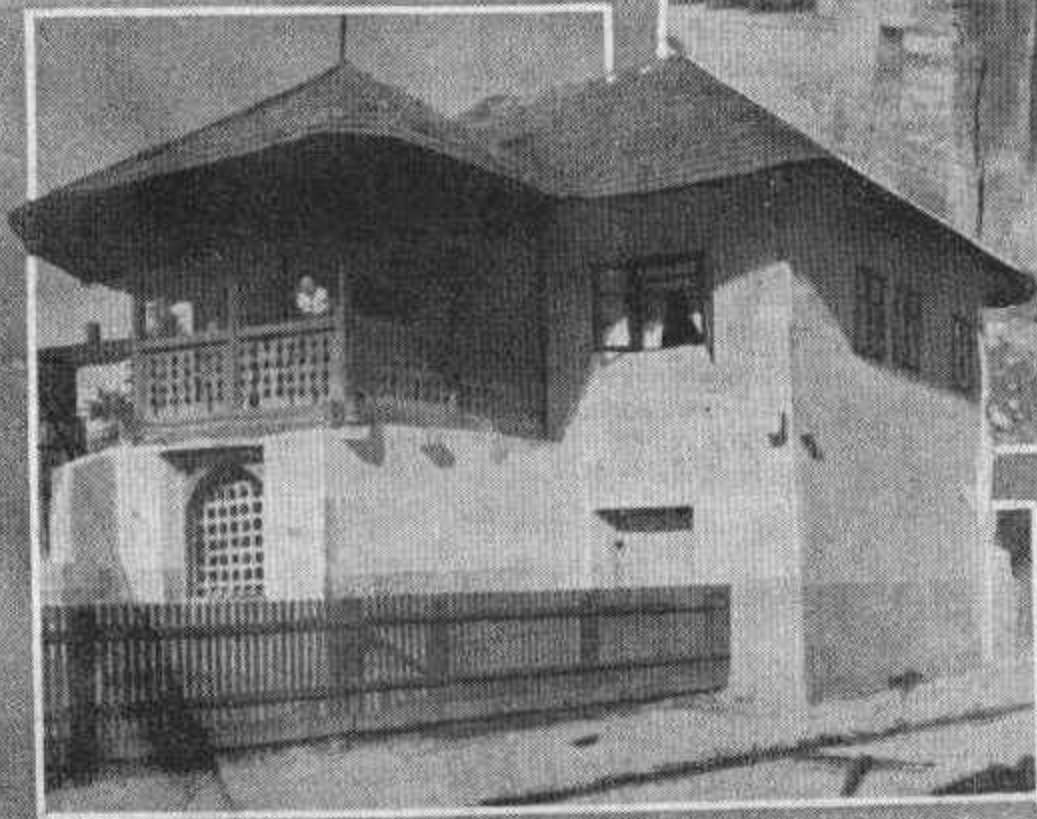

VÂLCEA

VALEA OLTULUI

BROȘTENI: TROIȚĂ

PIETROASA:
CASĂ VECHĂ
BOIEREASCĂ

BISERICA DIN
RÂMNICU-VÂLCEA

MĂNĂSTIREA
SLĂTIOARELE

Cartofii printre porumb dau o producție de 20.701 chint. în valoare de 3 mil. lei, fasolea printre porumb dă o producție de 47.668 chint., în valoare de 17 mil. lei și dovleci printre porumb dau o producție de 441.307 chint., în valoare de 22 mil. lei.

Plantele industriale ocupă 411 ha. Din această suprafață cânepa ocupă 278 ha, cu o producție de 653 chint. fuior (media la ha 2,3 chint.), în valoare de 2 mil. lei și 1.000 chint. sămânță (media la ha 3,6 chint.).

Vegetație și culturi diverse. Din suprafața totală a județului (408.100 ha), ogoarele sterpe ocupă 5.932 ha.

Fânețele naturale ocupă 27.162 ha, cu o producție de 285.201 chint. (prod. medie la ha 10,5 chint.), în valoare de 31 mil. lei.

Pășunile ocupă 34.716 ha.

Pădurile ocupă 115.561 ha.

Livezile de pruni ocupă 9.777 ha, cu o producție de 267.889 chint. (media la ha 27,4 chint.), în valoare de 80 mil. lei.

Alți pomi fructiferi ocupă 1.076 ha.

Vița de vie ocupă 9.018 ha (din care vile pe rod 8.033 ha), cu o producție de 242.845 hl (prod. medie la ha 30,2 hl), în valoare de 118 mil. lei.

Caracteristică. Suprafața ocupată de livezile de pruni în acest județ este clasată în locul al 2-lea din țară.

Creșterea animalelor. În județul V. se găseau în anul 1935:

Cai 8.974, boi 71.760, bivoli 51, oi 131.051, capre 12.135, porci 56.954, stui sistematici 3.951, stui primitivi 6.031.

La acest capitol județul este caracterizat prin dezvoltarea apiculturii (albinăritului).

Industria. 6 mori sistematice (2 la R.-Vâlcea și câte una la Drăgășani, Horezu, Pietrarii-de-Jos și Pojog), 1 fabrică de șampanie (Drăgășani), 1 de sulfat de cupru (R.-Vâlcea), 6 de tăbăcărie și încălțăminte (5 la R.-Vâlcea și 1 la Horezu), 10 de cherestea (3 la Brezoiu, 2 la Regele Carol II și câte una la R.-Vâlcea, Racovița, Alunu, Veaca și Zătrești), 1 de cuie de lemn (R.-Vâlcea), 1 de dopuri de plută (R.-Vâlcea), 2 exploatare forestiere (Voineasa), 1 exploatare de mică (Voineasa), 1 mină de aur și argint (Brezoiu), 1 mină de sare (Ocnele-Mari) și 1 carieră de piatră (Regele Carol II).

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei și peste¹⁾: Moara A. Geltsch, Râmnicu-Vâlcea (inv. 6), Moara « Sarpim », Drăgășani (soc. 5, inv. 14), Fabrica de șampanie « Drăgășani », Drăgășani (soc. 10, inv. 3), Fabrica de tăbăcărie și încălțăminte Oprea Simion & Fii, Râmnicu-Vâlcea (inv. 9), Fabrica de tăbăcărie « Crângaș », Râmnicu-Vâlcea (inv. 7), Fabrica de cherestea « Carpatina », Brezoiu (soc. 126, inv. 110) și Mina de sare C.A.M. dela Ocnele-Mari (inv. 10).

Deasemenea menționăm mina de aur și argint a Soc. « Minele de aur din România » din Brezoiu.

INDUSTRIA *) JUDEȚULUI VÂLCEA ÎN 1935

Întreprinderile dela 5 H.P. sau 20 lucrători în sus

Industria	Numărul fabricilor		Forța motrice H.P.	Personalul ocupat	Valoarea producției în mii de lei
	Active	Inchise			
Alimentară	2	1	509	174	83.628
Textilă	—	1	15	—	—
Chimică	1	—	31	9	1.261
Metalurgică	1	—	31	6	387
Pielărie	5	1	327	115	16.744
Lemnului	5	2	2.291	875	63.514
Total	14	5	3.204	1.179	165.534

*) Nu sunt cuprinse exploatarea miniere, petrolifere, carierele, uzinele de apă și electricitate.

Comerț. Județul V. alimentează cu sarea exploatarea la Ocnele-Mari 16 județe din țară. Comerț dezvoltat cu lemn brut și prelucrat; comerț cu animale și produse animale, mai ales lână.

Dela Drăgășani se vând mari cantități de vin, în toată țara. Un important venit aduce județului și vânzarea apelor minerale, exploatare în mai multe stațiuni.

Credit și cooperație. În cuprinsul județului funcționează 15 bănci societăți anonime.

¹⁾ Cifrele în paranteze arată capitalul social (soc.) și capitalul investit (inv.) în milioane de lei.

VALEA LOTRULUI

Situația lor coform bilanțurilor încheiate la 31 Decembrie 1934, se prezintă astfel:

ACTIV		PASIV	
Disponibil	1.807.625	Fonduri	151.444.515
Plasamente	427.885.686	Angajamente	346.523.424
Imobilizări	12.023.276	Rezultate	248.630
Rezultate	56.500.682		
Total	498.216.669	Total	498.216.669

Cooperative de credit (bănci populare) 134, cu 28.777 membri și cu un capital social vărsat de 76.666.207 lei. Imprumuturi acordate 209.966.850 lei (neconvertite 14.041.605 lei, convertite 84.809.875 lei, reduceri la imprumuturi convertite 111.115.370 lei). Depuneri spre fructificare 54.802.037 lei. Totalul bilanțului 245.661.792 lei.

Cooperative de producție diversă 2, cu 44 membri și cu un capital social vărsat de 203.768 lei. Valori imobilizate 96.297 lei. Totalul bilanțului 456.048 lei.

Cooperative forestiere 4, cu 341 membri și cu un capital social vărsat de 406.652 lei. Fonduri 23.800 lei. Păduri și material brut 11.627 lei. Material fasonat și în fabricație 24.645 lei. Bilanțul încheiat 665.628 lei.

Cooperative agricole de aprovizionare și vânzare în comun 3, cu 519 membri și cu un capital vărsat de 645.969 lei. Aprovizionări în comun 8.913 lei. Vânzări în comun 1.140.711 lei. Bilanțul încheiat: 5.251.357 lei.

Cooperative de consum 11, cu 1288 membri și cu un capital social vărsat de 1.920.338 lei. Mărfuri generale în valoare de 497.792 lei. Bilanțul încheiat: 7.627.914 lei.

Situația cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decembrie 1935.

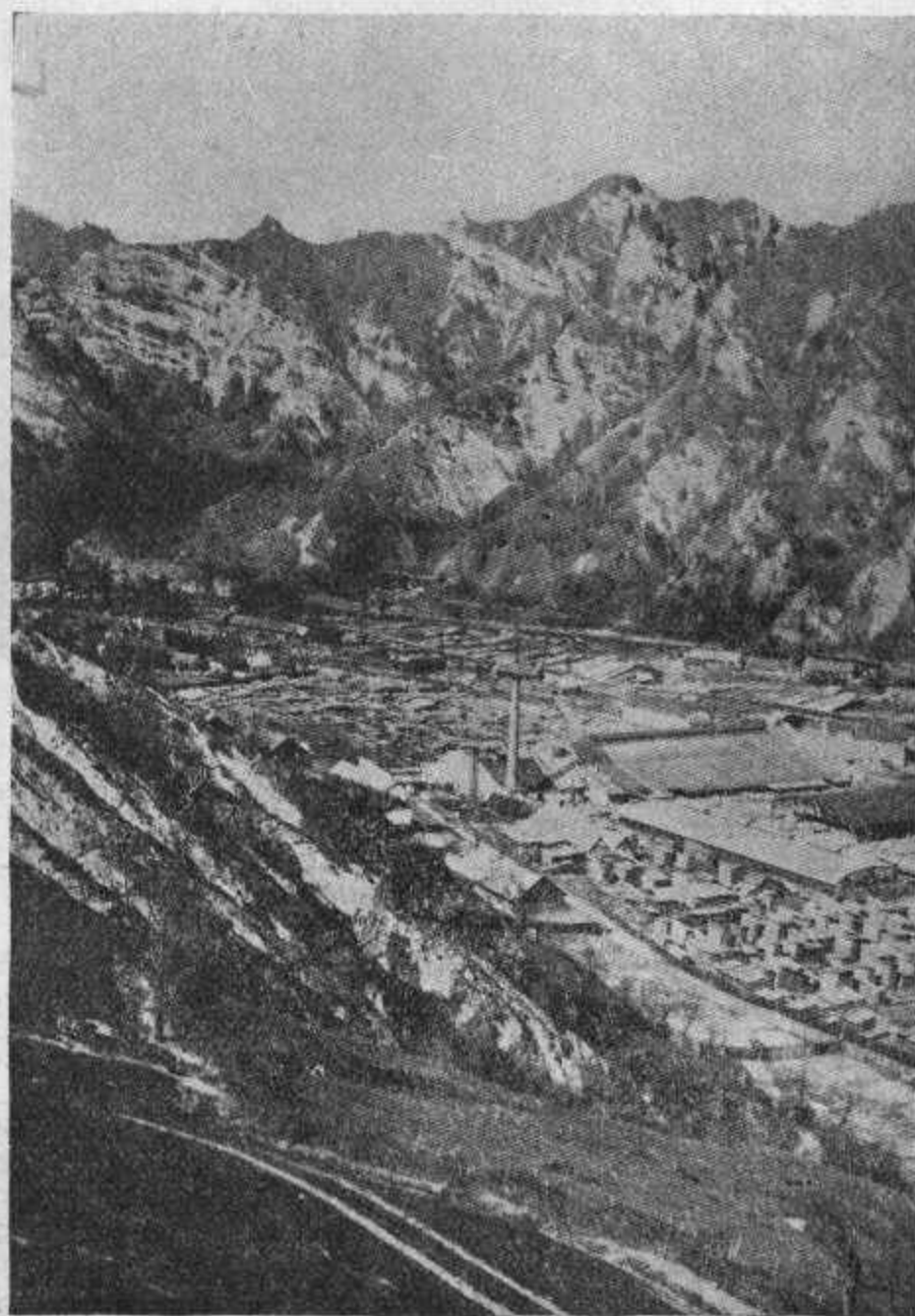
Finanțe publice. Bugetul județului V. pe exercițiul 1936/37, prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	25.618.463
Venituri ordinare	20.662.473
Venituri extraordinare	214.990
Venituri speciale	4.741.000
Cheltuieli	19.455.762
Cheltuieli ordinare	14.499.772
Cheltuieli extraordinare	214.990
Cheltuieli speciale	4.741.000

Drumuri. Județul V. este străbătut de o rețea de drumuri în lungime totală de 1.466 km 402 m, repartizată astfel:

Drumuri naționale 189 km 545 m, din cari 169 km 053 m. (pietruți) sunt întreținuți de Direcția Generală a Drumurilor, iar 20 km 492 m (pietruți și pavați) de comunele urbane.

INDUSTRIA LEMNULUI LA BREZOIU

Drumuri județene 671 km 959 m, din cari 365 km 828 m. (pietruți), sunt întreținuți de Administrația județului, iar comunele urbane 5 km.

Drumuri comunale 604 km 898 m.

Lungimea podurilor este de 13.309,93 metri, repartizată astfel: poduri naționale 3.101,13 m, județene 6.081,50 m, și comunale 4.127,30 m.

Prin județ trec 3 drumuri naționale, legând următoarele localități:

1. Caracal — R.-Vâlcea — Tâlmăciu (R.-Vâlcea — Drăgășani = 57 km).

2. Pitești — R.-Vâlcea — Tg. - Jiu (R. Vâlcea, Ocnele-Mari = 15 km).

3. Pitești — Dobroteasa — Drăgășani.

Cale ferată. Rețeaua totală de cale ferată a județului este de 76 km, din care 70 km linii principale simple și 6 km linii secundare simple.

Itinerarii principale. Accelerate: București — Piatra Olt — Sibiu.

Stații importante. Râmnicu-Vâlcea, Drăgășani, Călimănești, Râureni, Ocnița.

Poștă, telegraf, telefon. 6 oficii P.T.T. de stat la Râmnicu-Vâlcea, Călimănești, Drăgășani, Govora, Horez și Ocnele-Mari; 2 oficii autorizate la Bălcești și Brezoiu; 5 agenții speciale la Băbeni, Lădești, Grădiștea, Măciuca și Zătrenești; 1 oficiu balnear (Olănești) și 5 gări cu serviciu poștal: Cornet, Govora, Ionești, Râureni și Zăvideni.

Oficii telefonice la Râmnicu-Vâlcea, Ocnele-Mari, Călimănești, Drăgășani, Băile Govora, Băbeni, Bălcești, Brezoiu, Căineni, Horezu, Olănești.

Stațiuni climatice, balneare, turism. *Ocnele-Mari*, stațiune balneară situată în regiunea colinelor, aproape de valea Oltului. Altitudine 310 m. Climat constant, aproape cald.

Ape cloruro-sodice concentrate.

Indicațiuni: reumatism cronic, gută, nevralgie, rachitism, anemie, afecțiuni ginecologice.

Anotimp: 15 Mai—30 August. Modeeste hoteluri și case de închiriat. Doctori, farmacie, oficiu P.T.T., oficiu tele-

fonic, restaurante. Excursii la marile stațiuni vecine și în pitoreasca vale a Oltului. În apropiere se află o altă mică stațiune «Ocnița». Gară locală pe linia Râuceni — Ocnița.

Băile Govora, stațiune balneară de primul rang, așezată la altitudine de 360 m., pe un pluton cu coaste împădurite, având un climat temperat; adăpostită de vânturi.

Ape cloruro-sodice, iodurate, bromurate; ape cloruro-sodice sulfuroase; ape feruginoase, slab radioactive, însă foarte active. Captațiuni moderne după sistemul dela Vichy.

Indicațiuni: Băi: reumatism cronic, sifilis, dermatose; cură internă: (izvorul Ferdinand) — boli de nutriție (gută).

Anotimp: 1 Iunie—30 Septembrie. Hoteluri de lux și vile confortabile. Sanatoriu militar. Doctori, farmacie, oficiu P.T.T., oficiu telefonic, restaurante. Excursii în munți, la mănăstirile și stațiunile învecinate.

Călimănești — Căciulata. Una din cele mai mari stațiuni balneare din România, așezată pe valea Oltului, la o cotitură care o adăpostește (altitudine 280 m.). Climat excelent, fără variațiuni. Căciulata este mai sus cu 2 km de Călimănești.

Ape cloruro-sodice iodurate și bromurate, cloruro-sodice sulfatate calcice, ușor litinate. Expediază circa 1½—2 milioane de sticle anual. Izvorul Căciulata, admirabil captat, este hipotonic și diuretic, slab radioactiv, anti-anafilactic.

Indicațiuni: artrism, gută, litiasă renală, nefrite, afecțiuni ale căilor urinare, afecțiuni ale tubului digestiv, congestiunea ficatului, litiază biliară. Diabet, obezitate, arterioscleroză, albuminurii, azotemie. Cure diuretice (cistite, uretrite).

Instalațiuni moderne și confortabile pentru băi calde, băi sulfuroase, băi de acid carbonic, fizioterapie, radio și și radiumterapie.

Anotimp: 1 Iunie—30 Septembrie. Mari hoteluri, numeroase vile (pe o distanță de 2 km de-a-lungul șoselei), case în sat. Medici, farmacie, oficiu P.T.T., oficiu telefonic; restaurante numeroase; (unele dietetice). Excursii în munți, la mănăstirile și stațiunile învecinate și mai ales în pitoreasca vale a Oltului. Casinou în insulă. Stațiunea Călimănești, este proprietatea Statului, arendată unei Societăți particulare.

Olănești. Stațiune tot atât de importantă, așezată la o altitudine de 400 m, între înalte pante împădurite; bine adăpostită. Climat dulce, aer bine ozonizat.

Mai mult de 30 izvoare cu ape cloruro-sodice sulfuroase, iodurate, bromurate, slab litinate, feruginoase. Captațiuni admirabile. Ape diuretice.

Indicațiuni: cură internă dispepsii, constipații, atonii, enterocolite, diabet, gută, arterioscleroză, litiază biliară, albuminurii, anemie, cistite, uretrite; băi: reumatism, nevralgii, arterioscleroză, scrofuloză, boli de piele, sifilis.

Anotimp: 1 Iunie — 15 Septembrie. Hoteluri, vile, case de închiriat în sat, Sanatoriu militar. Medici, farmacie, oficiu P.T.T., oficiu telefonic; restaurante. Excursii în munți, la mănăstiri și stațiunile învecinate.

Zăvoi, mică stațiune balneară de interes local, cu ape sulfuroase sărate.

Râmnicu-Vâlcea, stațiune climatică, atât pentru vară, având un climat foarte plăcut, cât și pentru iarnă, posedând cea mai lungă părtie de bob-sleigh din țară.

Brezoiu, stațiune climatică de interes local, la 320 m înălțime, pe valea Lotrului. Numeroase excursii în pitoreștii munți ai Lotrului.

Mănăstirea Cozia, stațiune de vilegiatură, așezată în vecinătatea stațiunii Călimănești — Căciulata, la 360 m înălțime, având o splendidă perspectivă. Climat dulce, bună expunere solară. Având în apropiere și izvoare minerale, tratamentul climatic se poate combina cu cel balnear.

Călimănești, Olănești, Govora sunt stațiuni balneare care îndeplinesc în același timp, condițiile de excelente stațiuni climatice.

Afară de stațiunile balneare și climatice, județul Vâlcea oferă turiștilor numeroase așezări vechi, mănăstiri istorice și frumuseți naturale apreciabile.

Excursii: pe valea Lotrului, dela Brezoiu la Mălaia și Voineasa; din Călimănești și Căciulata la mănăstirile din valea Oltului, Cozia, Stânișoara, Turnu și Cornet; din Tomșani

(pe Bistrița) la mănăstirile Horezu, Bistrița și Arnota, din Drăgășani, în frumoasa regiune de podgorii.

Alpinism. În Munții Lotrului: din Lotru pe muntele Cozia; din Brezoiu, la Vârful Florian (scoborire la M-rea Bistrița); din Brezoiu la Vârful Năuruțiu (scoborire la Cozia); din Brezoiu prin Plaiul Brezoiilor la Pietrosu, Vârful Robu și Vârful Murgășiu (scoborire pe Valea Robeștilor, la Robești, în Valea Oltului); din Mălaia peste Vârful Cocorului, Vârful Balotei, Vârful Gurguiatu, la Mănăstirea Polovragi, în Valea Oltului; din Mălaia peste Vârful Moledviș și Vârful Vătafului, în valea Voineștilor, la Voineasa.

CULTURA

Știință de carte. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, populația județului, dela 7 ani în sus este de 195.916 locuitori din cari 50,3% sunt știutori de carte. După sex, proporția este de 71,2% bărbați știutori de carte și 31,9% femei știutoare de carte. Repartiția locuitorilor după gradul de instrucție, în procente, este următoarea:

Gradul de instrucție școlară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul știutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extrașcolară	0,7	0,4
2. Primară	79,2	94,5
3. Secundară	10,7	3,1
4. Profesională	6,4	1,7
5. Universitară	2,1	0,2
6. Alte școli superioare	0,9	0,1

Învățământ. Populația școlară a județului V. (între 5—18 ani) a fost în anul 1934 de 61.096 locuitori (5.324 mediul urban și 55.772 mediu rural).

Școli secundare. Liceu de băieți, Liceu de fete, Seminar teologic, Școală normală de băieți, Gimnaziu comercial, Gimnaziu de băieți, 3 gimnazii industriale, 1 școală de meserii, Școală profesională de fete, Școală industrială de ucenici, Liceu monahial (la Mănăstirea Bistrița), Școală de cântăreți bisericești.

Școli primare 275, din care 255 rurale și 20 urbane (toate de Stat), cu un număr total de 39.599 (3.245 mediu urban și 36.354 mediu rural) și cu 708 învățători și personal didactic. (Situația din 1934).

Grădini de copii 8, din care 4 rurale și 4 urbane (toate de Stat, cu un număr total de 516 copii (268 mediu urban și 248 mediu rural) și 9 conducătoare. (Situația din 1934).

Instituții culturale. Fundația Culturală Regală «Principele Carol» are cămine culturale în: Băteșani, Băești, Bunești, Brezoiu, Călinești, Cârlogani, Făurești, Fiscălia, Glăvile, Grădiștea, Lungești, Lăpușata, Lăpușata-Gornet, Mateești, Măciuca, Măldărești-de-Sus, Muerești, Muereasca-de-Jos, Orlești, Pietrarii-de-Jos, Pietroasa, Păușești-Măglași, Rămeștii-de-Beica, Scundu, Șerbănești-Otăsău, Sinești-Ganea, Stîrbești, Tinăst, Ușurei, Vlădești-Centru, Valea-Biserici, Văleni-Barcanele, Văleni, Zavideni și Zlătărei.

Liga Culturală activează în localitățile: R.-Vâlcea, Băile Govora, Drăgășani, Bălteni, Brezoiu, Bujoreni, Frățila-Prejoiu, Lăpușata, Nemoiu, Roșiile și Voineasa.

Casa Școalelor și a Culturii Poporului întreține în județ 40 cămine culturale și o bibliotecă, adică în total 41 organizații culturale, dintre care 36 au personalitate juridică.

1 cămin cultural preoțesc, Biblioteca liceului «Lahovary» și Biblioteca seminarului «Sf. Nicolae» (R. Vâlcea), 3 biblioteci populare (Drăgășani, Băile Govora, și Horezu), Soc. culturală «Farul» (Dobriceni), 5 cinematografe, 1 soc. sportivă și 2 soc. de vânatoare.

RELIGIE

Confesiuni. Din totalul locuitorilor județului V., 99,0% sunt ortodocși.

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 330 biserici ortodoxe, 1 greco-catolică, 2 romano-catolice, 1 protestantă, 3 case de rugăciune adventiste și 3 sinagogi.

Județ caracteristic prin marele-i număr de mănăstiri. Aici se află: M. năstirea «Cornetul» (Călinești), Schiturile «Ezem» și «Brad» (Cheia), Mănăstirea «Govora» (Govora), Mănăstirea «Frăsinei» (Muerești), Mănăstirea «Sărăcinești» (Olănești), Mănăstirile «Surupatele» și «Dintr'un lemn» (Surupatele), Schitul «Zghiabu» (Zmeurăț), Mănăstirea «Lungești» (Lungești), Mănăstirea «Mateiu Morunglavu» (Stefănești), Schitul «Pătrușea» (Bărbăești), Mănăstirile «Bistrița», «Arnota» și Schitul «Păpușa» (Regele Carol II), M. năstirea «Horezu» (Romani), Schitul «Anghelști» (Pietrenii-de-Jos) și 2 mănăstiri în Călimănești, Cozia și schitul Ostrov.

Instituții bisericești. Reședința Episcopiei ortodoxe a Râmnicului-Noului Severin. 1 protopopiat ortodox.

ADMINISTRAȚIE

Organizare administrativă. Capitala județului este orașul Râmnicu-Vâlcea. Județul are 5 orașe (Râmnicu-Vâlcea, Băile Govora, Călimănești, Drăgășani și Ocnele Mari) și 563 sate, împărțite astfel:

I. Plasa Bălcești	81 sate
II. Plasa Cerna	77 sate
III. Plasa Cozia	145 sate
IV. Plasa Drăgășani	105 sate
V. Plasa Horezu	82 sate
VI. Plasa Oltețu	73 sate

Organizare judecătorească. Un tribunal la Râmnicu-Vâlcea, cu 2 secțiuni, 13 magistrați, 1 prim-procuror și 2 procurori, în circumscripția Curții de Apel din Craiova. 8 judecătoria, la Râmnicu-Vâlcea, Drăgășani, Bălcești, Biserica, Brezoiu, Horezu, Lădești și Ungureni, cu un total de 18 magistrați.

Organizare sanitară. Spitale de stat în Râmnicu-Vâlcea, Drăgășani, Lădești, Sinești și Horezu. Casa Asigurărilor Sociale are un spital la Brezoiu.

La Râmnicu-Vâlcea se află un sanatoriu particular (Dr. T. Nicolescu), la Govora un sanatoriu militar și la Drăgășani un sanatoriu particular (Dr. Băjea).

Dispensare de stat la Râmnicu-Vâlcea, Govora, Bălcești, Făurești, Măciuca, Zăvoeni, Zătrești, Roșiile, Căzănești, Glăvile, Ștefănești, Ușurei, Valea Bisericeii, Regele Carol al II-lea și Slătioara.

1 dispensare comunale în Râmnicu-Vâlcea, Călimănești, Ocnele-Mari și Drăgășani.

Dispensar al Casei de asigurări sociale și dispensar C.F.R. la Drăgășani; dispensar al Soc. «Principele Mircea» la Mihăești.

Serviciul sanitar județean și Serviciul sanitar al orașelor Râmnicu-Vâlcea, Drăgășani, Călimănești, Govora și Ocnele-Mari.

Asistență și prevedere socială. Casa Asigurărilor Sociale din Craiova are oficii la Râmnicu-Vâlcea, Drăgășani și Brezoiu, un spital la Brezoiu și organizații medicale la Râmnicu-Vâlcea, Drăgășani, Călimănești, Cozia, Brezoiu și Arnota, cu un total de 5 medici. Soc. «Principele Mircea», întreține un dispensar la Mihăești.

În R.-Vâlcea se află și filialele următoarelor instituții de asistență: Soc. «Crucea Roșie», Soc. pentru profilaxia tuberculozei, Oficiul I.O.V., precum și un azil de bătrâni. 1 secțiune a Crucii-Roșii.

PRINCIPALE AȘEZĂRI

Râmnicu-Vâlcea, capitala județului. (Vezi monografiile orașelor reședință).

Călimănești, comună urbană situată pe valea Oltului, în regiunea muntoasă. Stație c.f. pe linia principală București—Sibiu. Stațiune balneo-climatică de întâiul ordin. Are 3.106 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

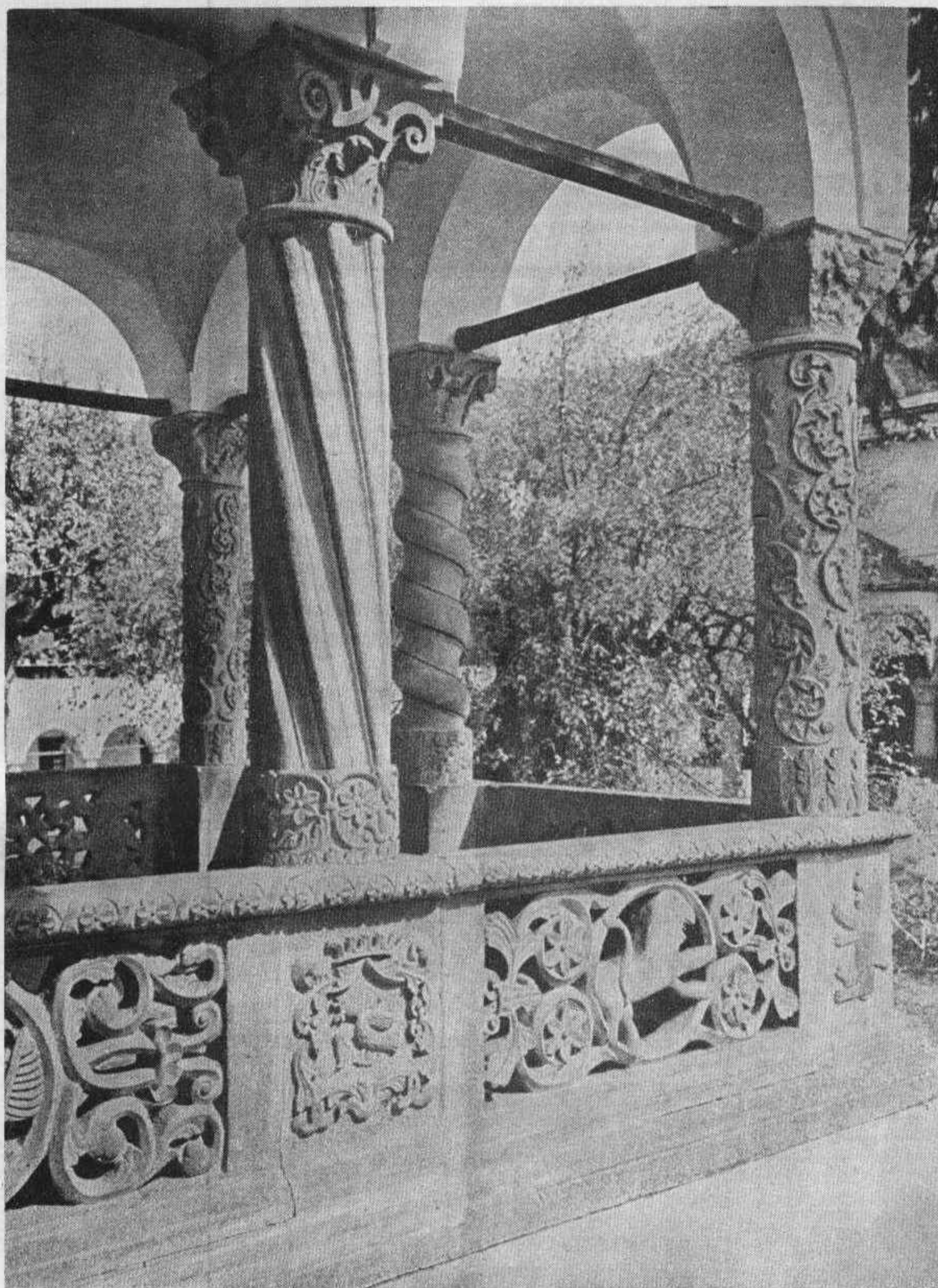
Bugetul orașului pe exercițiul 1935—1936 (prevederi): venituri și cheltuieli 2.291.976 lei.

Comerț local. Industrie redusă la câteva ateliere diverse. Banca populară «Călimănești».

2 școli primare și 1 grădiniță de copii.

1 cinematograful (funcționează numai vara).

ORNAMENTE DE PIATRĂ LA MÂNĂSTIREA HUREZI
Ctitorie a lui Constantin Brâncoveanu între 1689—1705

Foto Hielscher

2 biserici ortodoxe (dintre care una « Balnița » monument istoric), 2 mănăstiri (Cozia și Schitul Ostrov) monumente istorice ca și ruinele Bisericii dela « Poșta Veche ».

Primărie, Pretură, Percepție, Serviciu sanitar, Serviciu veterinar, Poliție, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic.

1 organizație medicală a Casei Centrale de Asigurări, un dispensar medical.

Uzină electrică, conductă de apă, trotoare și pavaje (2 km lungime).

Ocnele-Mari, comună urbană, așezată în apropierea orașului R.-Vâlcea. Stațiune balneo-climatică, cunoscută și prin importanțele sale exploatare de sare. Stație c.f. pe linia R.-Vâlcea - Râureni - Ocnița, la depărtare de 15 km de R.-Vâlcea, 130 km de Craiova și 184 km de București.

Are 6.022 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul orașului pe exercițiul 1935—1936 (prevederi): venituri și cheltuieli, 2.509.998 lei.

Comerț local restrâns. Banca populară. Exploatarea salinelor care alimentează cu sare 16 județe din țară.

5 școli primare.

9 biserici ortodoxe, dintre care 4 sunt monumente istorice.

Primărie, Pretură, Percepție, Serviciu sanitar, Serviciu veterinar, Regională C.A.M., Administrația salinelor, Penitenciarul Central, Poliție, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic. Dispensar comunal.

Uzină electrică, conducte de apă, trotoare pavate cu asfalt.

Drăgășani, comună urbană, așezată spre mijlocul județului, în regiunea deluroasă aproape de valea Oltului. Stație c.f. pe linia principală București - Sibiu, la 57 km de R.-Vâlcea, 83 km de Craiova și 219 km de București. Cunoscută prin calitatea excepțională a vinurilor ce se produc în podgoriile sale.

Are 7.317 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul orașului pe exercițiul 1935—1936 (prevederi): venituri și cheltuieli, 8.094.026 lei.

Comerț cu vinuri, foarte dezvoltat. Bălciuri: 15 August, 14 Septembrie, 26 Octombrie.

1 moară sistematică.

Banca Comerțului, Banca Viticolă, Banca « Drăgășani », Banca Țăranilor și Banca populară « Drăgășani ».

Gimnaziu de băieți, Gimnaziu industrial, Școală profesională de fete, 5 școli primare și 1 grădiniță de copii.

Stațiune oenologică.

Secțiune a Ligii Culturale, (cu bibliotecă). 1 cinematograful, 2 biserici ortodoxe și 1 sinagogă.

Primărie, Pretură, Judecătoria de Ocol, Percepție, Serviciu sanitar, Serviciu veterinar, Agenție regională viticolă, Pepinieră a Statului, Poliție, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic.

Spital de Stat, Sanatoriul « Dr. Băjea », Dispensarul Asigurărilor Sociale, Dispensar comunal, Dispensar C.F.R., 1 secțiune a Crucii Roșii.

Uzină electrică, conducte de apă, pavaje.

Băile Govora, comună urbană, așezată într-o regiune deluroasă spre mijlocul județului. Stațiune balneară de întâiul ordin, situată la 17 km de R.-Vâlcea și la 12 km de stația c.f. Govora (linia București - Sibiu).

Are 987 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul orașului pe exercițiul 1935—1936 (prevederi): Venituri și cheltuieli 1.230.300 lei.

2 bănci (una populară).

Secție a Ligii Culturale, 1 bibliotecă populară, 1 cinematograful.

2 biserici ortodoxe.

2 școli primare.

Primărie, Serviciu sanitar, Serviciu veterinar, Poliție, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Percepție.

1 sanatoriu militar; 1 dispensar de Stat.

Horezu, sat și târg așezat sub munte, în depresiunea cu același nume. E cunoscut prin mănăstirea lui Brâncoveanu.

1 fabrică de tăbăcărie, 1 gater cu moară și mașină de dărăcit lână cu turbină, 2 fierăstrae și 5 mori pe apă.

2 bănci (una populară).

1 gimnaziu industrial, 2 școli primare și 1 grădiniță de copii.

1 cămin cultural și bibliotecă.

4 biserici ortodoxe.

Primărie, Pretură, Judecătoria, Percepție, Jandarmi Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic.

Spital de stat (I. G. Duca).

Uzină electrică, hală, abator, pavaje.

LOCALITĂȚILE DIN JUDEȚUL VÂLCEA

A) Orașe

1. Râmnicu-Vâlcea (capitala județului)
2. Călimănești
3. Drăgășani
4. Govora
5. Ocnele-Mari

B) Sate

I. PLASA BĂLCEȘTI

1. Afânata
2. Băbeni-Olteț
3. Bălcești
4. Bălcești
5. Bălșoiu
6. Bărcănești
7. Băroiu
8. Bărzani
9. Benești
10. Bișoieni
11. Biserica
12. Blejani
13. Boghia
14. Budești
15. Buginlești
16. Bungeșoaia
17. Căzănești
18. Câmpeni
19. Cârlogani
20. Chirculești Irimești
21. Conța
22. Crăpăturile
23. Dăncăi
24. Diculești
25. Drăganu
26. Făurești
27. Fierăști
28. Frățila
29. Găinești
30. Gănești
31. Gheoroiu
32. Giobănești
33. Giulești
34. Glugești
35. Gorunești
36. Homorăcea
37. Ialoșu
38. Lăcusteni
39. Mădocești
40. Maricești
41. Măneasa
42. Mărcușu
43. Măjălești
44. Micrea
45. Miloști
46. Mologești
47. Oculești
48. Oltețu
49. Otetelișu
50. Palci
51. Păsărești
52. Părau
53. Pielești
54. Pietroasa
55. Piscul-Lung
56. Poenari
57. Poenile
58. Popești (Crăpăturile)
59. Popești (Giulești)
60. Popești (Gorunești)
61. Portărești
62. Prădătorul
63. Prejoiu
64. Preotești
65. Pucști
66. Risipiții
67. Ruginoasa
68. Rusănești
69. Săliște
70. Schitul-Ghindari
71. Stoicești
72. Șerbănești
73. Știrbești
74. Tetoiu
75. Tortoești
76. Țăpești
77. Țărcănești
78. Ulicișoiu

79. Unguriți
80. Valea-Mare
81. Vasilăți

II. PLASA CERNA

1. Armășești
2. Barbarigeni
3. Bălteni
4. Bărcănești
5. Becșani
6. Berești
7. Bocșa
8. Bondoci
9. Botorani
10. Broșteni
11. Buești
12. Bunești
13. Cățețu
14. Cermenești
15. Chiricești
16. Clocănari
17. Ciocălteni
18. Cioponești
19. Ciorăști
20. Ciomagii
21. Copăceni
22. Cuci
23. Cuculești
24. Cueni
25. Curtea
26. Dăești
27. Dejoiu
28. Dozești
29. Fărtățești
30. Firișba
31. Fiștigoiu
32. Găgeni
33. Gărnicești
34. Groși
35. Hotărâsa
36. Lădești
37. Lăpușata
38. Linia-Dealului
39. Mahalaua-Olești
40. Mahalaua-Vechi
41. Măciuceni
42. Măldărești (Lădești)
43. Măldărești (Zăvoeni)
44. Meeni
45. Mijați
46. Mijlocul
47. Mijlocul-Bărzani
48. Modioia
49. Nisipi
50. Olteanca
51. Oveselu
52. Pănești
53. Păsculești
54. Popești (Ciomagii)
55. Popești (Măciuca)
56. Popești (Popești)
57. Rocești
58. Saioci
59. Sărulcești
60. Seciu
61. Slăvitești
62. Stănculești
63. Stănești
64. Șuicani
65. Șerbănești
66. Șirineasa
67. Șotani
68. Ștefănești
69. Tanislavi
70. Ulmetu
71. Valea-Lungă
72. Valea-Ursului
73. Valea-Vaselor
74. Vărleni
75. Vețelu
76. Zărnești
77. Zăvoeni

III. PLASA COZIA

1. Andreești
2. Arhanghel
3. Arsanca
4. Baiculești-Gruin
5. Barcanele
6. Băbeni-Bistrița

7. Băluțoaia
8. Bârlogu
9. Bârsești
10. Bogdănești
11. Bolovanul
12. Bonciu-Râioasa
13. Brezoiu
14. Buda (Ocnele-Mari)
15. Buda (Râmnicu-Vâlcea)
16. Bujurăști
17. Bujoreni
18. Buleta
19. Bunești
20. Căcova
21. Capul-Dealului
22. Căciulata
23. Călinești
24. Căzânești
25. Căineni
26. Cernelele
27. Cheia
28. Chilia
29. Chiuciura
30. Ciungetu
31. Coasta
32. Comanca
33. Copăcel
34. Coșani
35. Coșota
36. Curături
37. Dealul-Malului
38. Desrobiți
39. Dobriceni
40. Dosu
41. Făcăi
42. Firești
43. Frâncești
44. Frâncești-Coasta
45. Fundătura
46. Gătejești
47. Găvănești
48. Golotreni
49. Gruia (Dobriceni)
50. Gruia (Zmeurăți)
51. Gura-Suhașului
52. Gura-Văii
53. Gurguiața
54. Gurioara
55. Hotarele
56. Iezeru
57. Inătești-Argintari
58. Ionești-Govorii
59. Livadia
60. Lunca (Bujoreni)
61. Lunca (Ocnele-Mari)
62. Mahalaua-Mare (Frâncești-Mănăstireni)
63. Mahalaua-Mare (Govora)
64. Malaia
65. Malul-Alb
66. Malul-Vârtop
67. Marcea
68. Marinești
69. Măgura
70. Mălăeșu
71. Mihăești
72. Mogoșești
73. Mosoroasa (Bogdănești)
74. Mosoroasa (Olănești)
75. Moșteni
76. Muereasca-de-Jos
77. Muereasca-de-Sus
78. Neghinești (Dobriceni)
79. Neghinești (Zmeurăți)
80. Negreni
81. Ocnita
82. Olănești
83. Olteni (Băbeni-Bistrița)
84. Olteni (Bujoreni)
85. Ostroveni
86. Ovreești
87. Pădurețu
88. Păușești-Măglași
89. Păușești-Otăsău
90. Păușești-Ursărești
91. Pietrari
92. Pietrișu
93. Pleașa
94. Pocnari
95. Popești
96. Prajila
97. Priba
98. Pripoara
99. Prodănești
100. Proeni
101. Răureni
102. Râul-Vadului
103. Robești
104. Români
105. Rudari
106. Rudăria
107. Rugetu

108. Săliște
109. Sărăcinești (Călinești)
110. Sărăcinești (Olănești)
111. Schitul-Cornet
112. Seaca
113. Slătioarele
114. Solicești
115. Stoeni
116. Stolniceni
117. Stupărei
118. Stupina
119. Surupatele
120. Susuri
121. Șerbănești
122. Șuța
123. Tătarani
124. Teica
125. Teiușu
126. Tisa
127. Titireciu
128. Traian
129. Trundinu
130. Tușulești
131. Țigănia (Călimănești)
132. Țigănia (Dobriceni)
133. Țigănia (Govora)
134. Umeșelu
135. Ungureni
136. Urziceni
137. Valea-Mare
138. Valea-Râii
139. Văleni
140. Vierzuri
141. Vlădești
142. Vlăduțeni
143. Voineasa
144. Vulpuești
145. Zmeurăți

IV. PLASA DRĂGĂȘANI

1. Amărăști
2. Aninoasa (Amărăști)
3. Aninoasa (Glăvile)
4. Aurești
5. Avrămești
6. Bălușoara
7. Băluțoaia
8. Bănești
9. Bărbuceni
10. Bărsanu
11. Blejani
12. Boroșești
13. Boul
14. Bucșani
15. Burdălești
16. Butari
17. Capul-Dealului
18. Carcădiești
19. Călina
20. Cetățeanu
21. Chituci
22. Condești
23. Crețeni
24. Dăești
25. Dealul-Mare
26. Dimulești
27. Dobrușa
28. Dobrușa-de-Jos
29. Episcopia
30. Fișcălia
31. Fotești
32. Fumureni
33. Fundul-Scundului
34. Gârdești
35. Gălculești
36. Glăvile
37. Gugianca
38. Gușolanca-Cățăleni
39. Hălești
40. Iacovile
41. Isvor
42. Isvorul-din-Dos
43. Isvorul-din-Față
44. Jarostea
45. Lahovary
46. Lunguș
47. Mamu
48. Marinești
49. Măgureni
50. Mereșești
51. Mitrofani
52. Mizili
53. Momotești
54. Mrenești
55. Mrenești-din-Dos
56. Mrenești-din-Față
57. Negraia
58. Nemoiu
59. Obeni
60. Olteanca
61. Orlești
62. Padina

63. Palanga
64. Pădurețu
65. Pesceana-Cermegești
66. Pesceana-Culeni
67. Pesceana-Glăvile
68. Pesceana-Roești
69. Petculești-Șanțu
70. Pietroasa
71. Podul-Pescenei
72. Popești
73. Procopoia
74. Prundeni
75. Racu
76. Rămești
77. Răscăești
78. Ruginoasa
79. Runcu
80. Sărbi
81. Scaioși
82. Schilea
83. Sinculești
84. Spârteni
85. Staiculești
86. Stănești-Lunca
87. Stirminoasa
88. Șuşanii-de-Jos
89. Șuşanii-de-Sus
90. Sutești
91. Școala
92. Șerbănești
93. Tătaroaia
94. Tighina
95. Țăcăliile
96. Ursoaia
97. Ușurei
98. Valea-Bisericii
99. Valea-Caselor
100. Verdea
101. Voicestii-de-Mijloc
102. Voicestii-din-Vale
103. Voiculeasa
104. Vărăitorul
105. Zlătărei

V. PLASA HOREZU

1. Albota
2. Angelești
3. Bălănești-Olari
4. Băltăteni
5. Bărbătești
6. Bărzești
7. Bărzoteni
8. Bela
9. Biserici
10. Bistrița
11. Bodești
12. Bogdănești (Cărstănești)
13. Bogdănești (Tomșani)
14. Buteni
15. Cărstănești
16. Cerna
17. Chiceni
18. Cireșu
19. Ciupa-de-Jos
20. Ciupa-de-Sus
21. Coasta-Cerbului
22. Coastele-Cernei
23. Costești
24. Crângul-Orlii
25. Cucești
26. Cuculiciu
27. Dărvărești
28. Dianu
29. Dosu
30. Dumbrăvești
31. Ferigile
32. Folești-de-Jos
33. Folești-de-Sus
34. Fometești
35. Genuneni
36. Gorunești
37. Horezu
38. Ifrimești
39. Lupulești
40. Mahalaua-Ghețulești
41. Mahalaua-Machidonești
42. Mahalaua-Murgulești
43. Mahalaua-Obârșia
44. Mahalaua-Școala
45. Manda
46. Marița
47. Mădulari-Cerțișoara
48. Măldărești-de-Jos
49. Măldărești-de-Sus
50. Mănailești
51. Mirești
52. Moșteni
53. Motești
54. Necșoia
55. Negrulești
56. Ogrăzi

57. Oteșani
58. Pietrarii-de-Jos
59. Pietrarii-de-Sus
60. Pietreni
61. Pojogi-Cerțișoara
62. Pojogi-din-deal-Cerna
63. Popii
64. Racovița
65. Rămești
66. Recea
67. Romanii-de-Jos
68. Romanii-de-Sus
69. Roșoveni
70. Săraca
71. Slătioara
72. Stroești
73. Tabaci
74. Tănăsești
75. Tomșani
76. Treaptu
77. Urșani
78. Urși
79. Vaideeni
80. Valea-Orlii
81. Văratici
82. Vărtoapa

VI. PLASA OLTETU

1. Alexești
2. Alunu
3. Balaciu
4. Bădițoiu
5. Băești
6. Berbești
7. Biserica-Zătreni
8. Bodești
9. Budele
10. Butanu
11. Cherăști
12. Ciortești
13. Coltești
14. Dămțeni
15. Dealul-Bisericii
16. Dealul-Glămea
17. Dealul-Sărat
18. Dealul-Văleni
19. Diaconești
20. Dobricea
21. Făurești
22. Gancea
23. Grădiște
24. Greci
25. Hotăroaia
26. Igoiu
27. Ilaciu
28. Linia
29. Lupușești
30. Mateești
31. Mecea
32. Mijlocul
33. Milostea
34. Nenciulești
35. Obislavu
36. Ocracu
37. Oltețu
38. Părașani
39. Păsărei
40. Păraenii-de-Jos
41. Păraenii-de-Mijloc
42. Păraenii-de-Sus
43. Pertesti
44. Pleșești
45. Pleșoiu
46. Popești
47. Rățălești
48. Romanesti
49. Roșia
50. Roșile
51. Roșoara
52. Săscioara
53. Sinești
54. Slăvești
55. Sorăta
56. Stanomir-Manicea
57. Străchinești
58. Strâmba
59. Târgul-Găngulești
60. Tina
61. Tuchești
62. Turburea
63. Turcești
64. Tuțuru
65. Urzica
66. Valea-Grădiștei
67. Valea-Mare
68. Valea-Văleni
69. Văleni
70. Veaca
71. Veca
72. Zătronii-de-Sus
73. Zgubea

JUDEȚUL VLAȘCA

Stema. Scut albastru, cu trei stejari de argint, desrădăcinați și așezați în două grupe: una de 2 și una de 1.

Simbolizează codrii întinși de stejari ce acopereau odinioară acest județ. Este vechea stemă, rectificată.

GEOGRAFIE

Așezare. Județul V. este așezat în partea de câmpie a Munteniei în dreptul unui vechi vad al Dunării (vadul dela Giurgiu-Rusciuc).

Suprafața: 4.494 km².

Infățișarea pământului. Relieful este o câmpie care, în N județului, se apropie de 150 m altitudine; ea este despărțită în numeroase fâșii de către afluenții din dreapta ai Argeșului; la S însă, este o singură câmpie (câmpia Burnasului) înaltă de peste 80 m și limitată spre N de depresiunea V-E prin care curge Câlniștea, care se întinde pe toată lățimea județului și cade în trepte (terase) către lunca largă, cu bălți, a Dunării. Câmpia Burnasului e de altfel o unitate morfologică mai întinsă, care trece atât în județul Ilfov, către Răsărit, cât și în județul Teleorman, către Apus.

Climă și ape. Clima este de tip pontic, deci cu mari contraste de temperatură (26°—27° în mijlociu) și secetoasă. Către Nordul județului însă contrastul scade, iar precipitațiile cresc (peste 600 mm, față de mai puțin de 500 în Burnas). E de remarcat apoi că, deși în general iernile sunt mai puțin riguroase decât la București, de pildă, la Giurgiu s'a înregistrat cea mai joasă temperatură (—36°) din tot cuprinsul României. Deși acum câțiva ani acest record a fost depășit de N-V Moldovei (—38°), aceasta nu infirmă însă anomalia termică din lunca Dunării.

În afară de Dunăre, care face hotarul către S, și de Argeș, care îndeplinește același rol — cu intermitențe însă — în E, județul este udat de câteva ape care scad sau seacă în timpul verii (Neajlovul cu Dâmbovița și Glavaciocul, toate dând în Câlniștea). În Burnas pânza freatică e atât de adâncă, încât satele sunt foarte rare.

Vegetație. Celor două regiuni de relief și de climă ale județului le corespund tot atâtea regiuni de vegetație: câmpia nordică cuprinde asociații de pădure de stejari (adevărată și vechea Vlașcă — Vlășia —, adică loc stăpânit de o populație românească); iar Burnasul, o stepă în care predomină păioasele, întrerupte spre linia Câlniștei de câteva hățisuri sau petice de pădure. Totuși către E, reapar pădurile de stejar (la Comana, de ex.). Balta Dunării, în sfârșit, cuprinde asociații de stufării, rogoaze și esențe albe (mai ales sălcii și plop).

ISTORIE

Vechime și dezvoltare istorică. Județul V. al cărui nume de origine slavă înseamnă «Țara Vlahilor», este așezat în partea de Sud a Țării și a cunoscut, în vechime, dominația romană, apoi cea a Bizanțului. Giurgiu își trage numele dela o așezare genoveză, care a înflorit aici mai ales după constituirea imperiului latin de răsărit.

Turcii au cuprins Giurgiu în 1417 și au creat în jurul lui raiaua Giurgiului, călcată în cursul veacurilor de vitejia domnilor Țării.

În 1522 Radu dela Afumați dă în cuprinsul județului două mari bătălii cu Turcii, la Clejani și la Grumazi, care, deși i-au adus biruința, n'au fost totuși decisive.

La Șerpătești se întâmplă, sub Mihai, în 1594, lupta între români și tătari, aliații Turcilor, iar la Călugăreni se petrece, la 23 August 1595, marele fapt de arme care face din Mihai un erou al Creștinătății. Aci fu înfrânt, într'adevăr, cu oaste de 16.000 de oameni, Sinan Pașa și armia sa care se ridica la 120.000.

Raiaua Giurgiului a fost desființată prin tratatul dela Adrianopol (1829), hotarul județului spre miazăzi revenind iarăși la Dunăre.

La Comana s'a dat în Noemvrie 1916 mare bătălie pentru despresurarea Bucureștilor.

Monumente istorice. Biserica Comana, înălțată la 1588 — 1589, renovată în 1699 de Șerban, fiul lui Drăghici Cantacuzino. Mormântul lui Radu Șerban, urmașul lui Mihai, Nicolae-Pătrașcu, și al lui Drăghici Cantacuzino. Inconjurată de ziduri, având un pridvor cu frumoase coloane.

Biserica din Coeni, înălțată de Radu Șerban, lângă care se află ruinele unui palat din sec. XVII, descris de călătorul Paul de Alep.

Biserica din Dobreni, ctitorie a lui Constantin Șerban Voevod, din 1646.

Biserica din Găiseni, din sec. XVI.

PE DUNĂRE

Biserica Schitului Babele, unde a fost înmormântat Vlad Călugărul, Voevodul Țării Românești, la sfârșitul sec. XV.

Biserica Schitului Glavacioc, înălțată la sfârșitul sec. XV de Vlad Călugărul și terminată de fiul său, Radu cel Mare.

Biserica din Căscioarele, din sec. XVI, renovată în 1753 de egumenul schitului, stabilit acolo. Mormântul stolnicului Neagoe, din 1504 — probabil ctitorul bisericii — și al unui Radu, mort în 1545.

Biserica Sf. Nicolae, din Giurgiu, este o veche moschee turcească, transformată în 1831 în biserică.

Cetatea Giurgiului, de pe insula Sf. Gheorghe, construită de Mircea cel Bătrân, pe locul vechei citadele genoveze, arsă în 1445 de cavalerii cruciați — după ce fusese cucerită de Turci — și recucerită în 1595 de Mihai Viteazul. Azi în ruină.

POPULAȚIE

Starea populației. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, județul V. numără 296.614 locuitori. Populația județului este repartizată astfel:

a) Pe orașe și plăși, după sex

Unități administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbați	Femei
Total județ	296.614	145.619	150.995
Orașul Giurgiu	30.348	15.177	15.171
Total rural	266.266	130.442	135.824
1. Plasa Călugăreni	59.485	29.307	30.178
2. Plasa Călniștea	43.627	21.481	22.146
3. Plasa Dunărea	57.312	28.054	29.258
4. Plasa Glavacioc	55.756	27.290	28.466
5. Plasa Neajlov	50.086	24.310	25.776

b) Pe grupe de vârstă

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele	296.614	30—49 ani	64.368
0—9 ani	86.026	50—69 ani	26.799
10—29 ani	114.417	70 ani și peste	4.108
		Vârstă nedeclarată	896

Mișcarea populației. Datele fundamentale ale mișcării populației în județul V., după cifrele publicate în *Buletinul Demografic al României* în perioada 1931—1936, sunt următoarele:

Anul	Cifra probabilă a populației județului la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proporții la 1.000 locuitori		
		Născuți vii	Morți	Excedent natural	Născuți vii	Morți	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 medie anuală	—	11.006	6.349	4.657	35,6	20,5	15,1
1931	298.837	10.772	6.327	4.445	36,0	21,2	14,8
1932	304.564	12.753	6.341	6.412	41,9	20,8	21,1
1933	309.955	10.619	5.735	4.884	34,3	18,5	15,8
1934	314.833	10.734	6.442	4.292	34,1	20,5	13,6
1935	318.078	10.151	6.900	3.251	31,9	21,7	10,2
1936	322.885	11.311	5.918	5.393	35,0	18,3	16,7

La data de 1 Iulie 1937 cifra probabilă a populației județului V. a fost de 327.697 locuitori. Față de populația numărată la recensământul din 1930 și anume 296.614 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 31.083 locuitori în timp de șase ani și jumătate, ceea ce corespunde unei creșteri de 10,5%.

ECONOMIE

Județul V. este, prin excelență, agricol.

Giurgiu, portul Bucureștilor, și cel mai important la Dunărea fluvială românească, contribuie, în deosebi, la prosperitatea județului.

Agricultură. Județul are o suprafață totală de 449.400 ha. Suprafața arabilă este de 349.156 ha, adică 77,69% din suprafața județului și 1,18% din suprafața totală a țării.

Din suprafața arabilă a județului, marea proprietate deține 43.825 ha, adică 12,55%, iar mica proprietate 305.331 ha, adică 87,45%.

Din totalul suprafeței arabile, *cerealele* ocupă 316.644 ha, astfel repartizate:

Porumbul ocupă 152.653 ha, cu o producție de 2.549.305 chint. (prod. medie la ha 16,7 chint.), în valoare de 599 mil. lei.

Grâul ocupă 151.046 ha, cu o producție de 1.403.741 chint. (prod. medie la ha 9,3 chint.), în valoare de 554 mil. lei.

Ovăzul ocupă 6.137 ha, cu o producție de 43.443 chint. (prod. medie la ha 7,0 chint.), în valoare de 13 mil. lei.

Orzul ocupă 3.991 ha, cu o producție de 38.249 chint. (prod. medie la ha 9,6 chint.), în valoare de 9 mil. lei.

Meiul ocupă 1.538 ha, cu o producție de 23.892 chint. (prod. medie la ha 15,5 chint.), în valoare de 8 mil. lei.

Măturile ocupă 1.227 ha, cu o producție de 19.625 chint. (prod. medie la ha 16,0 chint.), în valoare de 5 mil. lei.

Secara ocupă 52 ha.

Fânețele cultivate și alte culturi furajere ocupă 18.578 ha. Din această suprafață *dughia* ocupă 5.501 ha, cu o producție de 139.845 chint. (media la ha 25,4 chint.), în valoare de 17 mil. lei. *Lucerna* ocupă 4.898 ha, cu o producție de 136.666 chint. fân (media la ha 27,9 chint.), în valoare de 18 mil. lei și 300 chint. sămânță.

Plantele alimentare ocupă 5.031 ha. Din această suprafață *pepenii verzi și galbeni* ocupă 1.373 ha, cu o producție de 100.936 chint. (media la ha 73,5 chint.), în valoare de 15 mil. lei. *Mazărea* ocupă 1.000 ha, cu o producție de 7.970 chint. (media la ha 7,9 chint.), în valoare de 4 mil. lei. *Cartofii* ocupă 739 ha, cu o producție de 46.481 chint. (prod. medie la ha 62,9 chint.), în valoare de 6 mil. lei.

Cartofii printre porumb dau o producție de 12.722 chint. în valoare de 2 mil. lei, *fasolea printre porumb* dă o producție de 45.503 chint., în valoare de 16 mil. lei și *dovleci printre porumb*, dau o producție de 441.307 chint., în valoare de 22 mil. lei.

Plantele industriale ocupă 6.410 ha. Din această suprafață *tutunul* ocupă 2.188 ha, cu o producție de 18.190 chint. (media la ha 8,3 chint.), în valoare de 41 mil. lei. *Sfecla de zahăr* ocupă 1.969 ha, cu o producție de 283.044 chint. (media la ha 143,7 chint.), în valoare de 16 mil. lei.

Caracteristică. În privința producției la hectar a porumbului, județul V. este al doilea între județele țării. De asemenea este al 2-lea din țară în privința suprafeței ocupate de cultura tutunului.

Vegetație și culturi diverse. Din suprafața totală a județului (449.400 ha), ogoarele sterpe ocupă 2.493 ha.

Fânețele naturale ocupă 3.699 ha, cu o producție de 80.268 chint. (prod. medie la ha 21,7 chint.), în valoare de 9 mil. lei.

Pășunile ocupă 13.088 ha.

Pădurile ocupă 47.652 ha.

Pomii fructiferi ocupă 428 ha.

Vița de vie ocupă 4.240 ha (din care viile pe rod 3.653 ha), cu o producție de 104.454 hl (prod. medie la ha 28,6 hl), în valoare de 23 mil. lei.

Creșterea animalelor. În județul V. se găseau în anul 1935:

Cai 54.383, boi 64.134, bivoli 5.843, oi 237.272, capre 1.069, porci 51.497, stupi sistematice 3.838, stupi primitivi 5.009.

De semnalat marele număr de oi.

Industria. 3 mori sistematice, 125 țărănești, 1 fabrică și rafinărie de zahăr, 3 fabrici de ulei vegetal, 2 curățitoare de orez, 3 fabrici de tricotaje, 1 tăbăcărie, 1 fabrică de cărămidă și țiglă, 2 șantiere navale și 1 tâmplărie mecanică.

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social investit de 5.000.000 lei și peste ¹⁾: Moara « Harich » (inv. 22), Moara « Doamna », Fabrica de zahăr « Danubaină » (soc. 750, inv. 556) și șantierul naval al Diviziei de dragage a Regiei Autonome a Porturilor (inv. 49), toate la Giurgiu.

¹⁾ Cifrele în paranteze arată capitalul social (soc.) și capitalul investit (inv.) în milioane de lei.

INDUSTRIA *) JUDEȚULUI VLAȘCA ÎN 1935
Întreprinderile dela 5 H.P., sau 20 lucrători în sus

Industria	Numărul fabricilor		Forța motrice H.P.	Perso-nalul ocupat	Valoarea producției în mii de lei
	Active	Inchise			
Alimentară	4	—	4.446	1.067	313.815
Pielăriei	1	—	16	8	1.605
Lemnului	—	1	—	—	—
Materiale de construcție	1	—	100	16	1.400
Total	6	1	4.562	1.091	316.820

*) Nu sunt cuprinse exploatarea miniere, petrolifere, carierele, uzinele de apă și electricitate.

Comerț. Prin portul Giurgiu se exportă mari cantități de cereale, vite și petrol, adus până aci prin conducta subterană.

Credit și cooperatie. În cuprinsul județului funcționează 2 bănci (societăți anonime).

Situația lor, conform bilanțurilor încheiate la 31 Decembrie 1934, se prezintă astfel:

A C T I V		P A S I V	
Disponibil	93.952	Fonduri	11.591.675
Plasamente	33.750.539	Angajamente . .	23.889.631
Imobilizări	169.870	Rezultate	—
Rezultate	1.466.945		
Total	35.481.306	Total	35.481.306

Cooperative de credit (bănci populare) 145, cu 25.252 membri și cu un capital social vărsat de 24.979.180 lei. Împrumuturi acordate 97.643.298 lei (neconvertite 6.857.799 lei, convertite 38.521.717 lei, reduceri la împrumuturi convertite 52.263.782 lei). Depuneri spre fructificare 27.345.193 lei. Totalul bilanțului 116.920.196 lei.

Cooperative de producție diversă 9, cu 1.154 membri și cu un capital social vărsat de 1.223.168 lei. Valori imobilizate 172.489 lei. Totalul bilanțului 3.188.555 lei.

Cooperative forestiere 5, cu 406 membri și cu un capital social vărsat de 622.086 lei. Fonduri 919.771 lei. Păduri și material brut 1.061.211 lei. Material fasonat și în fabricație 62.160 lei. Bilanțul încheiat 5.637.749 lei.

Cooperative agricole de aprovizionare și vânzare în comun 2, cu 277 membri și cu un capital vărsat de 238.185 lei. Bilanțul încheiat: 6.491.340 lei.

Cooperative de consum 8, cu 527 membri și cu un capital social vărsat de 1.239.314 lei. Mărfuri generale în valoare de 225.481 lei. Bilanțul încheiat: 13.908.512 lei.

Situația cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decembrie 1935.

Finanțe publice. Bugetul județului V. pe exercițiul 1936/37 prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	20.414.718
Venituri ordinare	14.601.000
Venituri extraordinare	7.918
Venituri speciale	5.805.800
Cheltuieli	24.414.718
Cheltuieli ordinare	18.601.000
Cheltuieli extraordinare	7.918
Cheltuieli speciale	5.805.800

Drumuri. Județul V. este străbătut de o rețea de drumuri în lungime totală de 1.335 km 103 m, repartizată astfel:

Drumuri naționale 196 km 840 m, din care Direcția Generală a Drumurilor întreține o rețea pietruită și pavată de 195 km 840 m, iar municipiul Giurgiu 1 km (pavat).

Drumuri județene 734 km 147 m, pietruite în întregime, sunt în administrația județului.

Drumuri comunale 404 km 116 m.

Lungimea podurilor este de 6.191,41 m, repartizată astfel: poduri naționale 1.190,21 m, județene 4.006,50 m și comunale 994,70 m.

Prin județ trec 3 drumuri naționale, legând următoarele localități:

1. **București – Giurgiu** (Giurgiu – limita jud. Ilfov = 47 km).

2. **București – Alexandria.**

3. **Giurgiu – Găești – Târgoviște.**

Cale ferată. Județul V. este străbătut de o rețea de cale ferată în lungime totală de 128 km (linii secundare simple).

Stații importante: Giurgiu și Videle.

Navigație fluvială. Curse regulate ale soc. N.F.R., linia T.-Severin – Calafat – Corabia – Rusciuc – Giurgiu – Silistra – Cernavoda – Brăila – Galați și înapoi, fiind în legătură cu vapoarele care merg dela T.-Severin spre Baziaș.

Curse zilnice ale soc. N.F.R. între Giurgiu și Rusciuc.

Curse regulate ale societății austriace de navigație (D.D. S.G.) pe linia Viena – Bratislava – Budapesta – Belgrad – Moldova Veche – Orșova – Ada-Kaleh – Turnu – Severin – Vidin – Lom – Giurgiu – Rusciuc.

Curse regulate ale societăților de navigație jugoslavă și cehoslovacă pe linia Regensburg – Viena – Bratislava – Budapesta – Belgrad – Orșova – Turnu-Severin – Giurgiu – Brăila – Galați.

Curse regulate ale societății ungare de navigație (M.F.T.R.) pe linia Viena – Bratislava – Budapesta – Moldova Veche – Orșova – Ada – Kaleh – Turnu Severin – Lom – Giurgiu – Rusciuc.

Poștă, telegraf, telefon. 6 oficii P.T.T. de stat, la Giurgiu, Giurgiu-Port, Comana, Drăgănești, Ghimpați, și Vida; 7 agenții speciale la Băbăița, Băneasa, Călugăreni, Crevedia, Mihai-Bravu, Obedeni și Preajba-de-Jos; 4 gări cu serviciu poștal: Chiriac, Grădiștea, Târnavale, Toporu.

Oficii telefonice: Giurgiu, Băbăița, Băneasa, Bulaci, Călugăreni, Comana, Crevedia, Drăgănești, Ghimpați, Mihai-Bravu, Obedeni, Târnavale, Vida.

CULTURĂ

Știință de carte. Conform rezultatelor provizorii ale recensământului din 1930, populația județului, dela 7 ani în sus, este de 230.624 locuitori, din cari 38,3% sunt știutori de carte. După sex, proporția este de 58,3% bărbați știutori de carte și 19,3% femei știutoare de carte. Repartiția locuitorilor după gradul de instrucție, în procente, este următoarea:

Gradul de instrucție școlară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul știutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extrașcolară	1,7	0,8
2. Primară	74,3	93,3
3. Secundară	12,5	3,7
4. Profesională	8,9	1,9
5. Universitară	1,8	0,3
6. Alte școli superioare	0,8	0,0

Învățământ. Populația școlară a județului V. (între 5—18 ani) a fost în anul 1934 de 81.122 locuitori (2.918 mediu urban și 78.204 mediu rural).

Școli secundare: a) Giurgiu: 1 liceu de băieți, 2 licee de fete, 1 liceu comercial de băieți, 1 liceu industrial de băieți, 1 școală industrială de băieți, 1 școală profesională de fete, 1 școală de piscicultură și marinărie.

b) În comunele rurale: 1 școală de arte și meserii (Clejani), 2 școli de menaj și industrie casnică (Comana și Zădăriciu) și 1 școală de agricultură (Drăgănești).

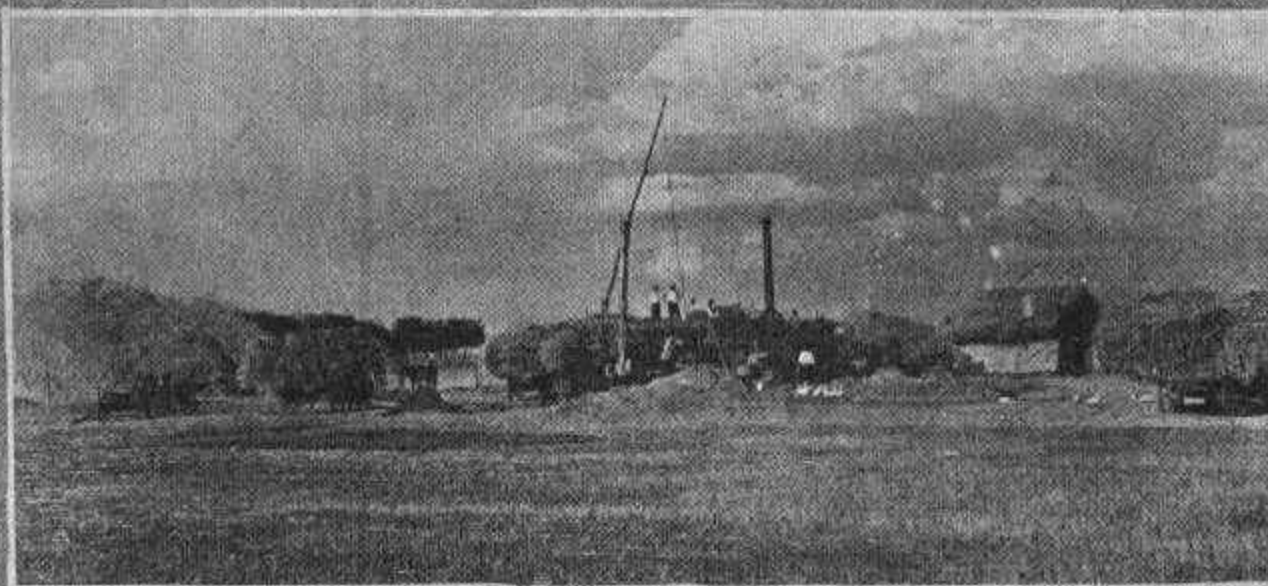
Școli primare 254, din care 241 rurale și 13 urbane (toate de stat), cu un număr total de 40.627 elevi (2.494 mediu urban și 38.133 mediu rural) și cu 726 învățători și alt personal didactic (situația din 1934).

Grădini de copii 10, din care 7 rurale și 3 urbane, toate de stat, cu un număr total de 633 copii (145 mediu urban și 488 mediu rural) și cu 11 conducătoare. (situația din 1934).

Instituții culturale. Fundația Culturală Regală «Principele Carol» are cămine culturale în: Arsache, Bălăria, Bila, Butești, Comana, Crevenicu, Daia, Frătești, Ghim-

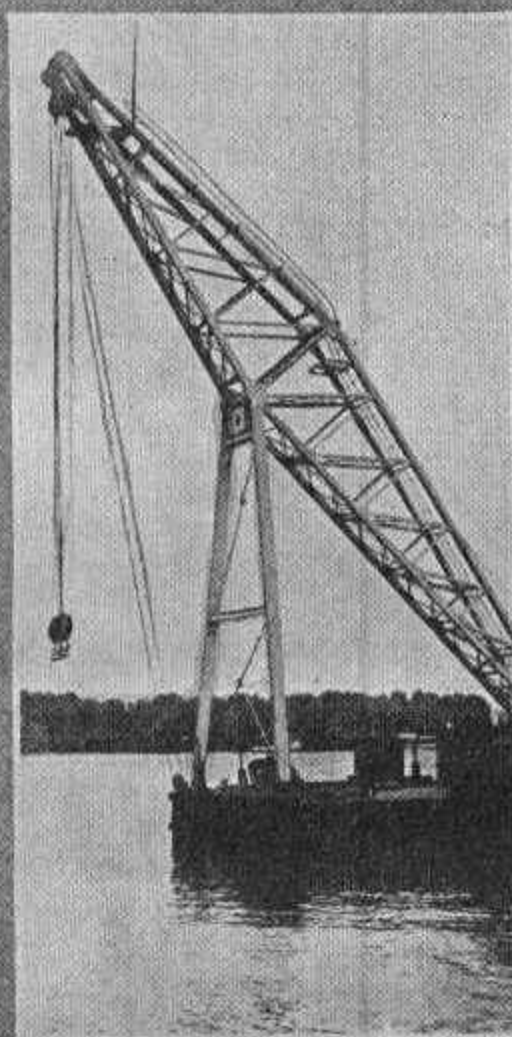

VLAȘCA

TRERATUL, RECOLTEI

TROITE

MĂNĂSTIREA COMANA

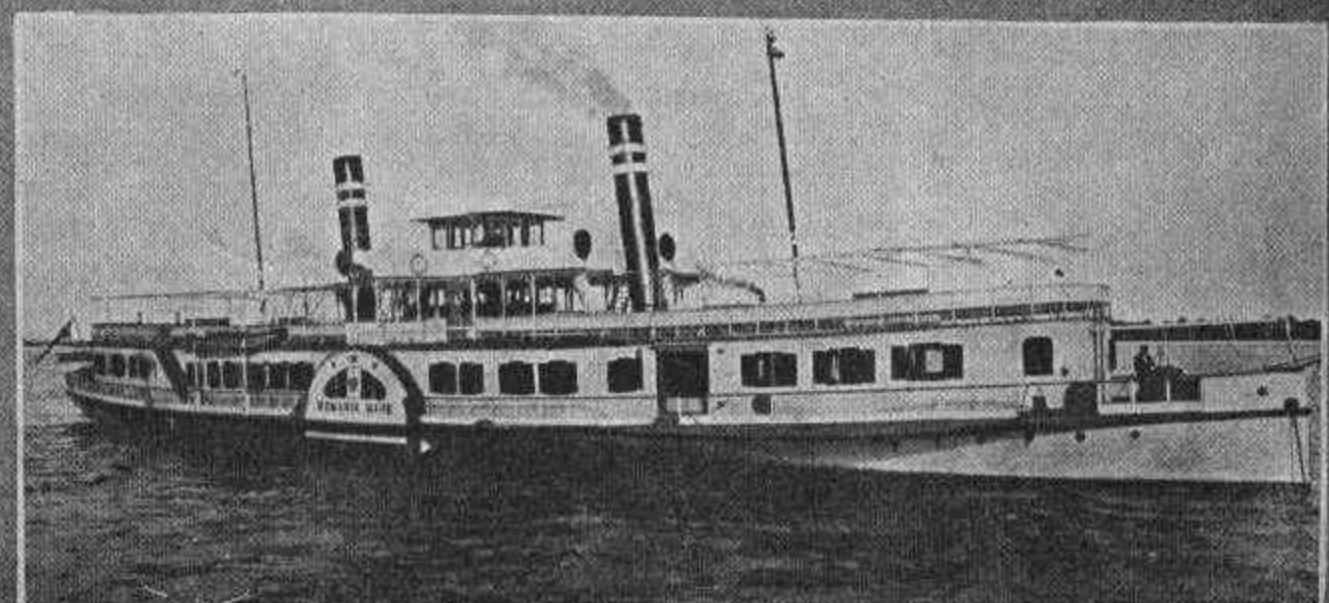

CETATEA COMANA

Sus: ELEVATOR PE DUNĂRE

Jos: LA ARAT

VAPOR PE DUNĂRE

pați, Lahovari, Letea-Nouă, Măgura, Merenii-de-Sus, Naipu, Rădulești, Regele Mihai, Scurtu, Siliștea, Șelaru, Stoenesti, Tămășești și Târnava.

Centrala Caselor Naționale are o organizație culturală în comuna Putineiu.

Casa Școalelor și a Culturii Poporului, întreține 38 cămine culturale, 2 soc. muzicale și 28 biblioteci, adică în total 68 organizații culturale, dintre care 13 au personalitate juridică.

În Giurgiu mai activează: Ateneul român «N. Bălănescu», Soc. muzicală «Cântarea Dunării», Soc. corală «Lyra», 2 cinematografe, 8 soc. sportive și 2 soc. de vânătoare.

Societăți de vânătoare în județ: Comana, Mihai-Bravu, Pietrile, Drăgănești, Singureni, Merenii-de-Jos și Pietroșani.

RELIGIE

Confesiuni. După rezultatele provizorii ale recensământului populației din 1930, din totalul locuitorilor județului 99,4% sunt ortodocși.

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 183 biserici ortodoxe, 1 biserică romano-catolică și 2 sinagogi.

Instituții bisericesti. 3 protopopiate ortodoxe, toate cu reședința în Giurgiu. Județul se află în eparhia ortodoxă a arhiepiscopiei Bucureștilor (Mitropolia Ungro-Vlahiei).

ADMINISTRAȚIE

Organizare administrativă. Capitala județului V. este municipiul Giurgiu. Județul are 237 sate, împărțite astfel:

I. Plasa Călănești	20 sate
II. Plasa Călugăreni	27 sate
III. Plasa Dunărea	35 sate
IV. Plasa Glavacioc	42 sate
V. Plasa Ghimpați	36 sate

LOCALITĂȚILE DIN JUDEȚUL VLAȘCA

A) Orașe

1. Municipiul Giurgiu (capitala județului)

B) Sate

I. PLASA CĂLNÎȘTEA

1. Asan-Aga
2. Beiu
3. Carapancea
4. Chiriacu
5. Comoara
6. Cucuruzu
7. Drăgănești
8. Grăjdănești
9. I. G. Duca
10. Lahovari
11. Ludăneasca
12. Prunaru
13. Răsmirești
14. Răsucenii-de-Jos
15. Răsucenii-de-Sus
16. Târnava
17. Toporu
18. Trestenicu
19. Trestenicu-Tomulești
20. Tunari

II. PLASA CĂLUGĂRENI

1. Adunații-Copăceni
2. Băneasa
3. Brăniștari
4. Budeni
5. Buturugari
6. Călugăreni
7. Comana
8. Crânguri
9. Crucea de Piatră
10. Dărăști
11. Falaștoaca
12. Frasinu
13. Grădiștea
14. Meletie
15. Mihai-Bravu
16. Moștenii-Dobrotești
17. Părlita
18. Pășlari
19. Pietrile
20. Puleni
21. Sf. Gheorghe
22. Singureni
23. Stoenesti
24. Strâmba

25. Tangăru
26. Uzun
27. Vlad-Tepeș

III. PLASA DUNĂREA

1. Ardeleni
2. Arsache
3. Bălanu (suburbană)
4. Bălănoaia (suburbană)
5. Braniștea
6. Bujoru
7. Căcalești
8. Cetățuia
9. Ciolanu
10. Daia
11. Dăița
12. Dimitrie Cantemir
13. Dimitrie Sturza
14. Drăghiceanu
15. Frătești
16. Găujani
17. Ghizdaru
18. Gogoșari
19. Gostinu
20. Guțu
21. Hodișoia
22. Malu
23. Oinacu
24. Oncești
25. Pietroșani
26. Ploșoru
27. Putineiu
28. Radu-Vodă
29. Rălești
30. Remuș
31. Slobozia
32. Stănești
33. Știrbei-Vodă
34. Turbatu
35. Vieru

IV. PLASA GLAVACIOC

1. Anghiești
2. Băciu
3. Băciu-Posta
4. Băbăița
5. Băscoveni
6. Blejești
7. Bucșani
8. Cartojanca
9. Călugărița
10. Călugăru
11. Chifulești

- VI. Plasa Neajlov . . . . . 40 sate
- VII. Plasa Siliștea . . . . . 37 sate

Organizare judecătorească. Un tribunal la Giurgiu cu 2 secțiuni, 13 magistrați, 1 prim-procuror și 2 procurori, în circumscripția Curții de Apel din București.

8 judecătorești, la Giurgiu, Clejani, Comana, Corbii-Mari, Ghimpați, Siliștea, Singureni și Vida, cu un total de 17 magistrați.

Organizare sanitară. Spitale de stat Giurgiu, Obedeni, Giugureni și Drăgănești.

În Giurgiu se mai află 1 ambulator al policlinicei «A. Pouloupoulu» (de stat), 1 dispensar al Serv. sanitar, 1 dispensar al Casei Asigurărilor Sociale, 1 dispensar al Serv. Hidraulic și 1 dispensar al Asoc. «Principele Mircea».

În județ Ministerul Sănătății întreține 21 dispensare, dintre care 8 au localuri proprii.

Serv. sanitar județean și Serv. sanitar al municipiului Giurgiu.

Asistență și prevedere socială. Casa Asigurărilor Sociale din București are un oficiu la Giurgiu.

În municipiul Giurgiu mai activează Soc. «Crucea Roșie», Soc. Ortodoxă Națională a Femeilor Române, Soc. de binefacere a industriașilor români, Soc. «Sf. Împărați Constantin și Elena», Soc. Veteranilor și Soc. Mutilaților și Invalizilor de război.

PRINCIPALE AȘEZĂRI

Giurgiu, reședința județului. (Vezi monografiile orașelor reședință).

Călugăreni, localitate istorică, așezată la confluența Neajlovului cu Călănești.

Mihai-Bravu (Dădiloșul), sat mare, cunoscut prin tabăra lui militară. E așezat în marginea nordică a Burnasului, spre Răsăritul județului.

21. Mirău
22. Naipu
23. Nebuna-Velea
24. Novaci
25. Păngălești
26. Petru-Rareș
27. Popești
28. Principele Nicolae
29. Rușii lui Asan
30. Stănești Chirculești
31. Stălu
32. Sterea
33. Tufa-Costieni
34. Valter-Mărăcineanu
35. Vasile Epurescu
36. Velea

VI. PLASA NEAJLOV

1. Bărăceni
2. Belimoaica
3. Cartojani
4. Căscioarele
5. Corbeanca
6. Corbii-Ciungi
7. Corbii-Mari
8. Crevedia-Mare
9. Crevedia-Mică
10. Cupele
11. Drăghinești
12. Fărcășanca
13. Fundu-Părului
14. Găiseanca
15. Golăsești
16. Grat
17. Grăjdănești
18. Moara din Groapă
19. Obislav
20. Petrești
21. Podul Corbencu
22. Podul Popa Nae
23. Poiana-lui-Stănga
24. Priboiu
25. Principele Carol
26. Regele Ferdinand
27. Roata
28. Roata-Cătunu
29. Roata-Moșteni
30. Sadina
31. Sărbeni
32. Sărbenii-de-Jos
33. Tudor Vladimirescu
34. Udeni
35. Ungureni

V. PLASA GHIMPAȚI

1. Babele
2. Bălăria
3. Bănești
4. Bila
5. Bulbucata
6. Cămineasca
7. Chirculești
8. Chița
9. Clejani
10. Copaciu
11. Cotenii
12. Crovu
13. Epurești
14. Făcău
15. Găureni
16. Ghimpați
17. Gorneni
18. Letea-Nouă
19. Mariuța
20. Mihăilești

36. Vadul Stanchii
37. Vânătorii Mari
38. Vânătorii Mici
39. Zădăriciu
40. Zgaia

VII. PLASA SILIȘTEA

1. Albeni
2. Banov
3. Brătești
4. Bulaci

5. Butești
6. Cătunu
7. Ciuperceni
8. Cosmești
9. Drăcești
10. Fierbinți
11. Glavacioc
12. Glogoveanu
13. Gurgueți
14. Hagiești
15. Linia Costii

16. Negreni
17. Negrenii-de-Jos
18. Negrenii-de-Sus
19. Preajba
20. Preajba-de-Jos
21. Preajba-de-Sus
22. Purani
23. Rotărăști
24. Scurtu
25. Scurtu-Slăvești
26. Sericu

27. Siliștea
28. Șelaru
29. Șopârlești
30. Ștefan-cel-Mare
31. Talpa Băscoveni
32. Talpa Ionești
33. Talpa Lefești
34. Talpa Ogrăzile
35. Talpa Poștei
36. Talpa Trivalea
37. Valea Poștei

SIGILIUL LUI CONSTANTIN BRÂNCOVEANU, 1698

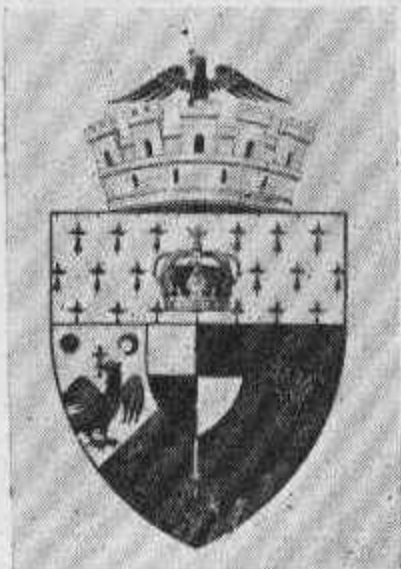

II

ORAȘELE REȘEDINȚĂ

ALBA-IULIA

Stema. Scut tăiat: în cartierul întâiu pe albastru, o acvilă cruciată de aur privind spre dreapta, însoțită la dreapta de un soare și la stânga de un crai nou, amândouă de aur (stema Munteniei). În cartierul al doilea pe roșu, un cap de bour negru, văzut din față, cu o stea de aur cu cinci raze între coarne, având la dreapta o rază și la stânga o semilună, amândouă de aur (stema Moldovei). În cartierul de jos, pe aur, doi lei roșii, afrontați, cu coada trifurcată și ținând cu labele dinainte o spadă de argint ridicată în sus; movilițe negre (stema veche a Ardealului).

leii așezați pe șapte

« Chef »-ul de hermină, încărcat cu coroana de oțel a României (simbolizează încoronarea primului rege al României-Mari).

Peste tot în mijlocul scutului stema casei de Hohenzollern.

Scutul timbrat cu o coroană murală de argint, cu cinci turnuri, din care iese o acvilă cruciată neagră cu aripile întinse.

GEOGRAFIE

Așezare. A.-I., capitala județului Alba, este așezată, sub munte, la o răspântie atât de importantă, încât acest oraș a jucat de mai multe ori rolul de capitală a Transilvaniei. Într'adevăr aici se întâlnesc drumurile care vin din Munții Apuseni pe valea Ampoiului, din Hațeg și din Banat pe valea Mureșului, din direcția Sibiului și din cea a podișului.

Vatra orașului (altitudine circa 223 m) e teren de luncă ferit însă de inundații, parte prin lucrări de artă (digul căii ferate) și situat la confluența Ampoiului (al cărui curs principal rămâne în afara așezării urbane) cu Mureșul (care se află la 1 km spre E.). Către apus, orașul e mărginit de coasta unei terase înalte de circa 20 m pe care se găsește azi cetatea, iar, în trecut, era clădită și vechea Alba-Iulia.

Cadrul orașului e format de Munții Apuseni, în V. și de podișul Transilvaniei, în E., peste larga vale a Mureșului. Marea însemnătate pe care a avut-o Alba-Iulia în trecut se explică astfel, în parte, și prin faptul că ea era deșeu natural al ținutului aurifer din munții vecini. Azi acest oraș, în afara importanței sale simbolice din punct de vedere istoric, e considerat ca o mare piață de vinuri și ca un punct de concentrare a produselor agricole din seșul Mureșului. De altfel, mulți din locuitorii ei se și ocupă cu agricultura.

ISTORIE

Vechime și dezvoltare istorică. Alba-Iulia de azi continuă o străveche cetate romană *Apulum*, constituită, probabil, pe baze dacice. *Apulum* pare a fi fost numele, transpus de Daci, al zeului grecesc Apollon.

Apulum roman s'a dezvoltat din întâile « canabae » ale legiunilor I Diutrix și XIII Genina, implântate aici, în inima Daciei.

Castrul a devenit apoi capitala uneia din cele trei diviziuni administrative ale marelui colonii romane: Dacia *Apulensis*.

După invazia Ungurilor în Transilvania, Papa a constituit în Alba-Iulia sediul unui episcopat catolic.

La 1242 invazia Tătarilor o reduce la ruină. Ridicată iarăși, prin zelul episcopului, Alba-Iulia e prădată în 1277 de Șași răsculați asupra episcopului, în frunte cu comitele lor, Alard. Alba Iulia a servit ca loc de întrunire a « dietei » voevodului transilvan, și ca cetate a lui de scaun.

În 1469 Matei Corvinul ca să distrugă aci un cuib al nobilimii rebele, dărâmă zidurile cetății. Ele sunt însă înălțate din nou, după răscoala lui Georgie Doja din 1514 cu scopul de a servi acum de apărare în cazul unui nou « tumultus rusticum », a unei răscoale a țăranilor.

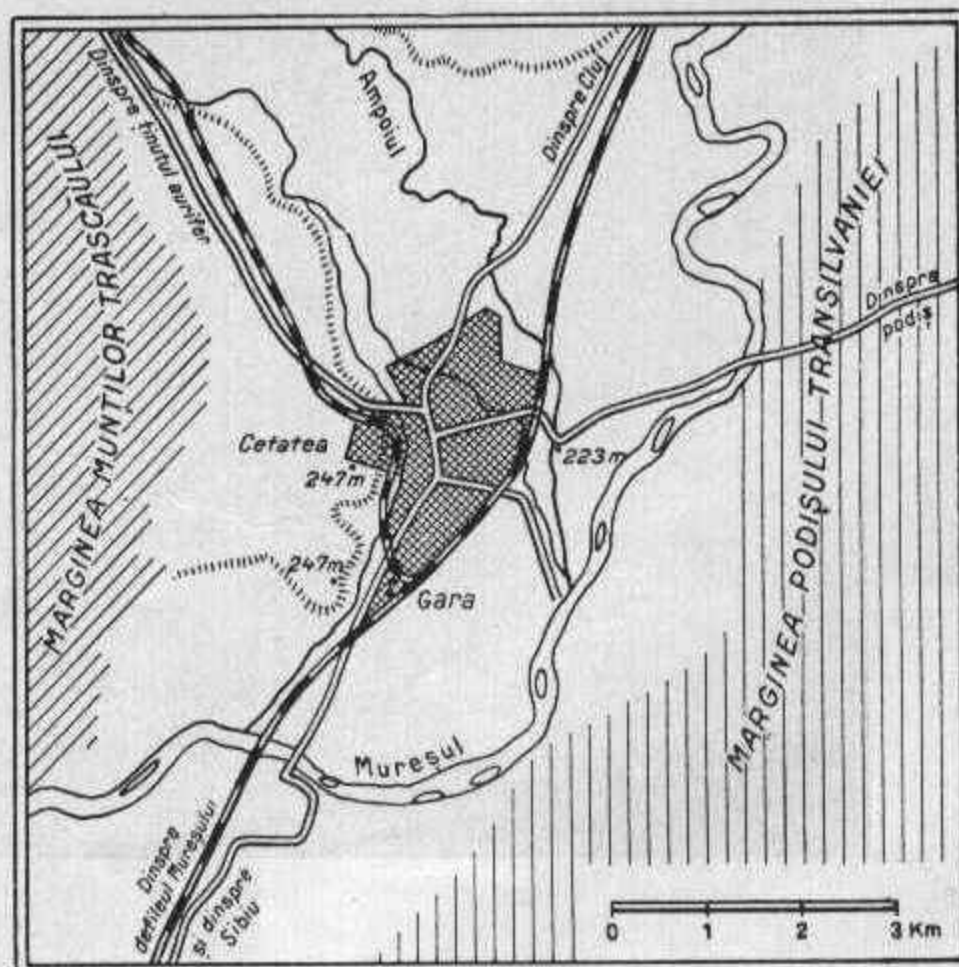
La adăpostul lor, Alba-Iulia a rezistat în 1550 asediului celor 2000 de ostași ai lui Martinuzzi, veniți să scoată din cetate pe nefericita Isabela, regină a Ungariei decăzute.

În 1596, Mihai avea să intre întâia oară în cetate, ca vasal al lui Sigismund Bathory. Atunci, în onoarea lui, vlădica Ioan din Prislop, fu ridicat la rangul de mitropolit al Albei-Iulii.

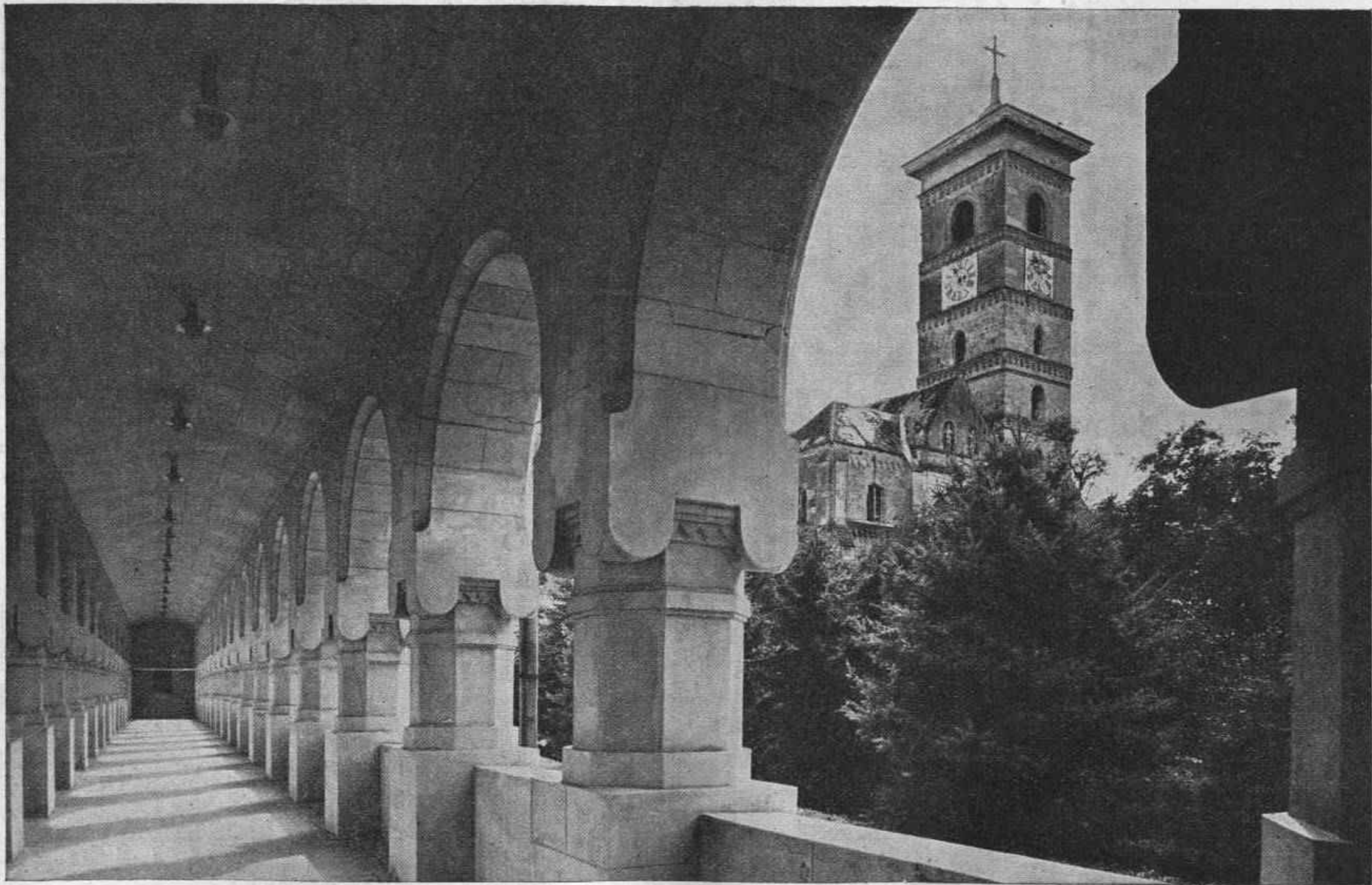
Peste trei ani, la 1 Noemvrie 1599, Mihai avea să intre în triumf în cetatea de scaun a principilor Transilvaniei. La 10 Iulie 1600 el lua aici jurământul de supunere al dietei.

Istoria Albei-Iulii se împletește apoi cu trecutul de uni-lință, de durere dar și de nobile strădanii cărturărești al mitropoliților români. Aici apare în 1648 de sub teascurile mitropoliei, Noul Testament, în prefața căruia mitropolitul Simion Ștefan statornicea principiile cari au să inspire pe traducători: unitatea limbii românești de pretutindeni. Ei scriu « ca să înțeleagă toți ».

Era în această declarație, presentimentul unității românești.

ALBA-IULIA. VEDERE SPRE CATEDRALĂ

Din «*România*», revista O.N.T.

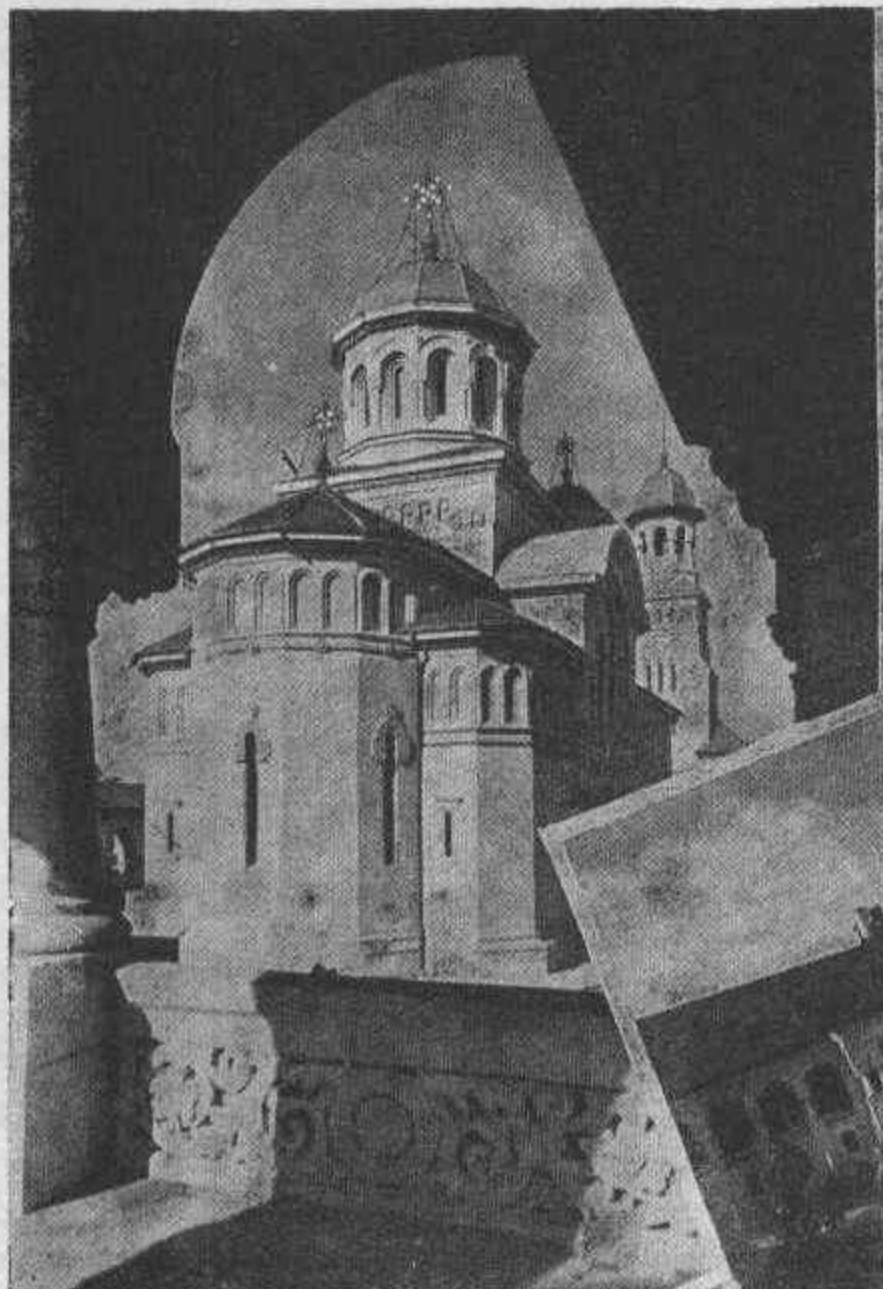

ALBA-IULIA

TURNUL CLOPOTNITEI

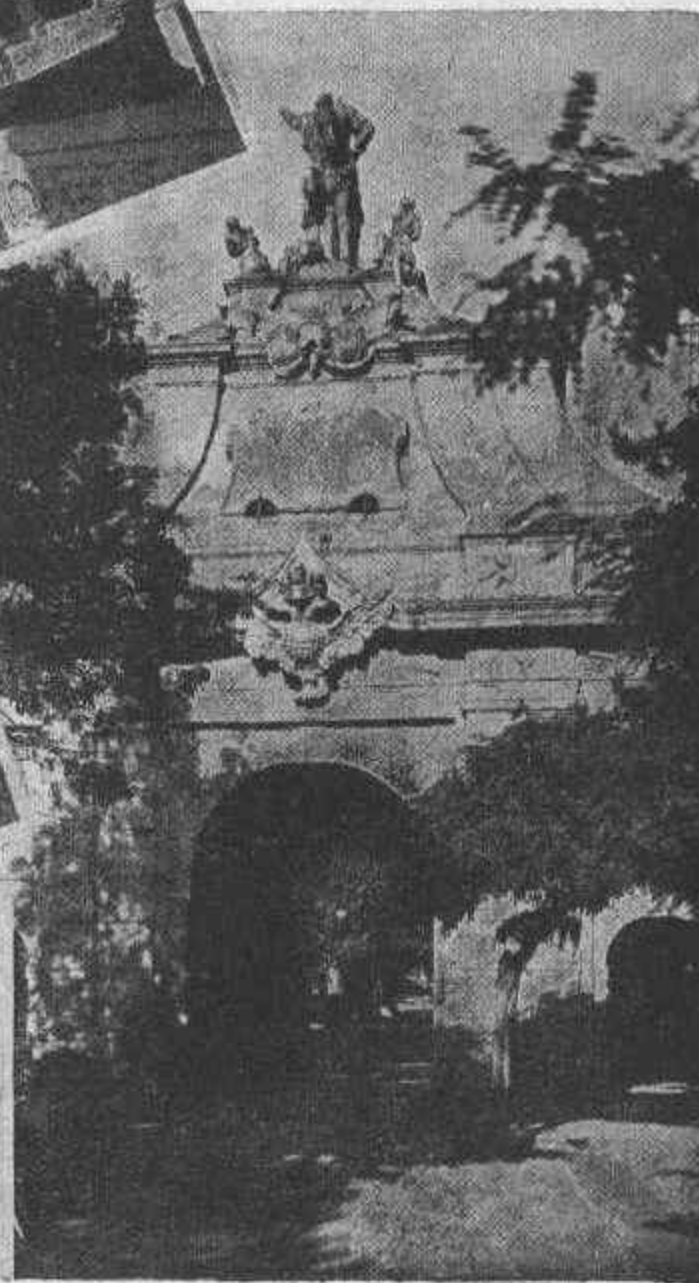
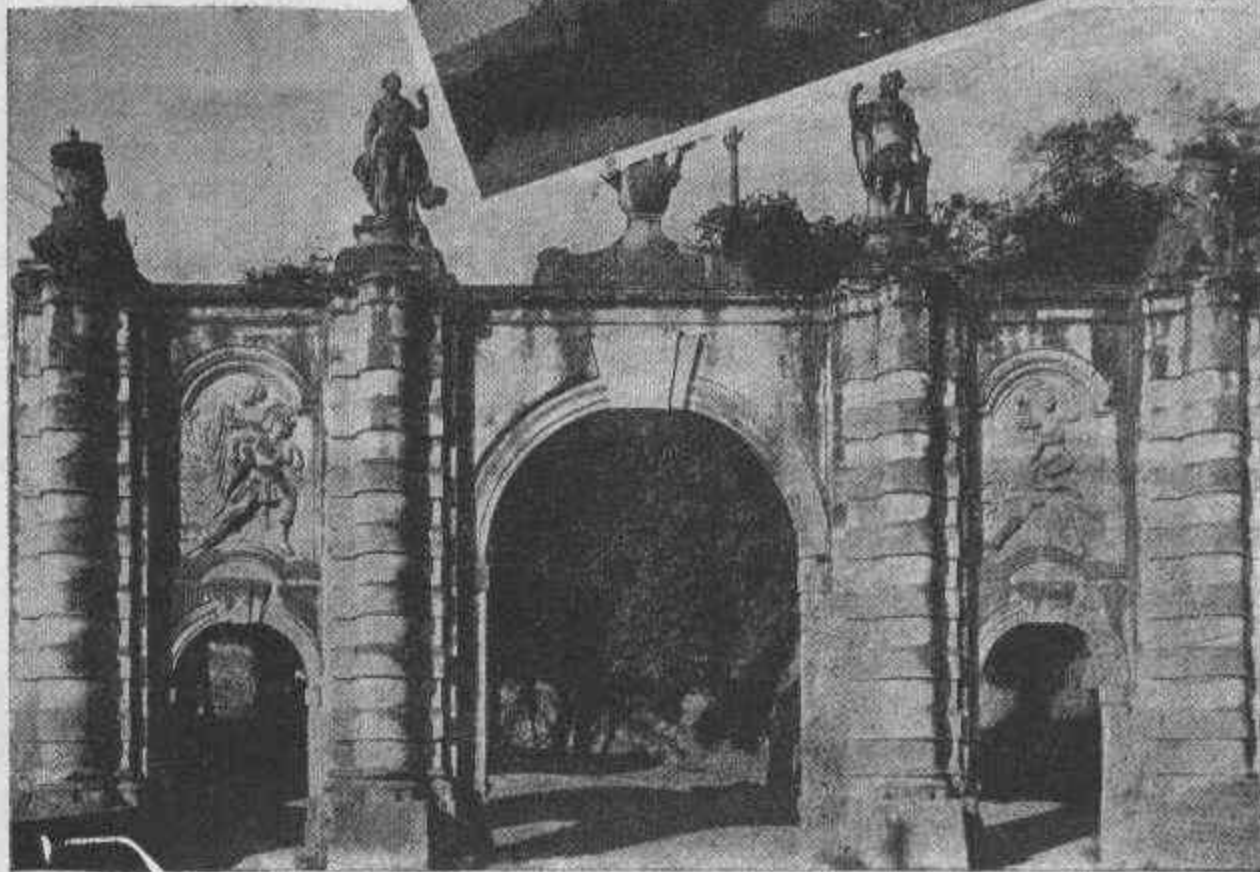
CATEDRALA INCORONĂRII

PRIDVORUL

CURTEA INTERIOARĂ
(în dreapta biserica franciscană)

POARTA PRINCIPALĂ A CETĂȚII

INTRAREA ÎN CETATE

La 4 Septembrie 1700, mitropolitul Atanasie Anghel încheie aici actul Unirii cu biserica Romei.

După trecerea principatului transilvan în posesiunea Casei de Austria, împăratul Carol VI proiectă ridicarea aici a unei cetăți puternice. Ea se și ridică pe locul vechiului oraș — după planurile principelui-soldat Eugeniu de Savoia. Atunci au fost dărâmate mănăstirea românească, mitropolia și palatul principilor.

În cele care s'au construit deasupra porții de intrare a cetății, au fost închiși în 1784 după tragica lor epopee: Horia, Cloșca și Crișan. La 28 Februarie 1784 cei doi dinții au suferit, la locul numit «Dealul Furcilor» martiriul pe roată.

În aceeași închisoare a pățimit Avram Iancu, eroul revoluției naționale dela 1848.

La 1 Decembrie 1918, Români veniți din toate unghiurile țării Transilvaniei, din Banat, din Maramureș și din părțile ungurene au decretat aici Unirea pământului-martir cu țara-mumă. Prin actul lor, cetatea durerii devenea o cetate a triumfului. Ea avea să aștepte cu înfrigurare învierea marilor zile ale lui Mihai.

La 30 Mai 1919, regele Ferdinand I și regina Maria își făceau intrarea triumfală în Alba-Iulia, și la 15 Octombrie 1922, în cadrul unei imense solemnități, ei consacrau aici, prin gestul încoronării, unitatea pământului dacic.

La 8 Iunie 1930, Adunarea Națională conferea principelui de coroană a României, titlul de mare voevod de Alba-Iulia, legând simbolic cetatea de gloria dinastiei românești.

Monumente istorice. *Catedrala încoronării*, reședința episcopiei militare ortodoxe, a fost construită în 1922 pentru încoronarea Regelui Ferdinand I și a Reginei Maria, ca suverani ai României întregite. Este de fapt o copie în beton a bisericii domnești din Târgoviște, la care s'a adăugat un turn înalt, iar de jur împrejur un portic cu frumoase arcade.

Cetatea Karlsburg, își ia numele dela împăratul Carol VI al Austriei, care a construit-o la începutul sec. XVIII; poarta de intrare este monumentală; deasupra porții se află celulele unde au fost închiși, în 1784, Horia, Cloșca și Crișan, cei trei martiri ai revoluției românești.

Biserica episcopiei catolice, construită la început în stil roman, în piatră, a fost reconstruită în stil gotic de Ioan Corvinul voevodul Ardealului. Turnul, mai recent, este în stilul Renașterii. În interior sunt mormintele, tot în stilul Renașterii, al lui Ioan Corvinul și al fratelui său, al voevodului Ioan Zapolya, al cardinalului Andrei Báthory, ucis de secui și înmormântat de Mihai Viteazul, etc.

Mănăstirea greco-catolică, înălțată de episcopul Petru Pavel Aaron, în urma dărâmării celei vechi, restaurate de Mihai Viteazul.

Institutul Batthyaneum, întemeiat de Episcopul Ignat Batthany, în sec. al XVIII-lea, are o splendidă bibliotecă, cu numeroase cărți rare, manuscrise, incunabile, documente istorice (un «codex aureus» din timpul lui Carol Magnul).

POPULAȚIE

Orașul A.-I. avea în 1930, — după datele provizorii ale recensământului din acel an, 12.457 locuitori. Cifra probabilă a populației actuale (calculată la 1 Iulie 1937) este de 12.429 locuitori.

ECONOMIE

Industrie și comerț. 1 fabrică de săpun, 1 pielărie, 1 fabrică de ghetă, 4 fabrici de tâmplărie și mobile.

Comerț cu produse agricole, păsări și fructe. Bâlciri anuale: 23 Iunie, 23 Iulie, 27 Septembrie, 14 Decembrie.

Instituții de credit. Banca Națională (agenție), Banca Română Sebeșană (sucursală), Banca «Izvorul», Banca «Transilvania» (sucursală), Banca Comercială (sucursală), «Casa de păstrare și Banca de credit» din Cluj (sucursală), Banca Centrală pentru industrie și comerț (sucursală).

Finanțe publice. Bugetul orașului A.-I. pe exercițiul 1936/1937 prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	8.916.359
<i>Venituri ordinare</i>	7.876.672
<i>Venituri extraordinare</i>	157.971
<i>Venituri speciale</i>	881.716

Cheltueli **8.916.359**

<i>Cheltueli ordinare</i>	7.876.672
<i>Cheltueli extraordinare</i>	157.971
<i>Cheltueli speciale</i>	881.716

CULTURĂ

Invățământ. Academia teologică romano-catolică, Liceul de băieți «Mihai Viteazul», Liceu de fete, Liceul romano-catolic «Majlath», Liceu comercial, Gimnaziu de fete romano-catolic, Gimnaziu comercial, 8 școli primare (4 de stat și 4 confesionale), 4 grădini de copii (3 de stat și 1 confesională).

Instituții culturale. Muzeul Unirii, Muzeul arheologic, Institutul «Batthyaneum», Asociația «Astra», Soc. Filarmonică «Harmonia», «A.G.R.U.» (Asociația Generală a Românilor Uniți), «Forum» (Frăția Ortodoxă Română), 1 teatru, 1 cinematograful, 1 soc. sportivă, 1 soc. de vânătoare.

Ziare și reviste. «Informatorul» (săptămânal), «Ecoul Economic» (bilunar), «Școala Albei» (lunar), «Inima lui Isus» (lunar).

RELIGIE

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 4 biserici ortodoxe, 4 greco-catolice, 1 romano-catolică, 1 a ordinului franciscan romano-catolic, 1 mănăstire de călugărițe romano-catolică, 1 biserică reformată, 1 evanghelică, 1 casă de rugăciune baptistă, 2 sinagogi.

Instituții bisericești. Episcopie romano-catolică, 1 protopiat ortodox, 1 protopiat greco-catolic.

ADMINISTRAȚIE

Orașul A.-I., capitala județului Alba, este situat la 218 km de Brașov și la 350 km de București. Stație c.f. pe linia București—Teiuș—Arad.

Instituții publice. Prefectură, Primărie, Tribunal, Judecătoria mixtă, Administrație financiară, 2 percepții fiscale (1 urbană, 1 rurală), Cameră de industrie și comerț, Cameră de agricultură, Cameră de muncă, Casă de Asigurări Sociale, Poliție, 2 preturi, Revizorat școlar, Depozit R. M. S., Oficiu vamal, Birou de măsuri și greutate, Ocol silvic, 2 oficii P.T.T., Oficiu telefonic, Serviciu sanitar județean, Serviciu sanitar al orașului, Serv. veterinar județean, Serv. veterinar al orașului.

Asociații. Baroul avocaților, Asociația Corpului Didactic secundar, Corpul contabililor, Sfatul negustoresc, Reuniunea meseriașilor, comercianților și economilor români, Reuniunea sodalilor romano-catolici.

Edilitate. Uzină electrică, pavaje cu asfalt, piatră cubică și de râu.

Sănătate publică. Spital de stat, Ambulator policlinic.

Asistență și prevedere socială. Casa Asigurărilor Sociale, Soc. «Crucea Roșie», Soc. «Principele Mircea», Soc. pentru profilaxia tuberculozei, Reuniunea Femeilor Române, Reuniunea Femeilor Evanghelice Reformate, Reuniunea Femeilor Luterane, Soc. «Misiunea Socială», Reuniunea Femeilor Izraelite, Azilul meseriașilor bătrâni, Căminul de ucenici.

ARAD

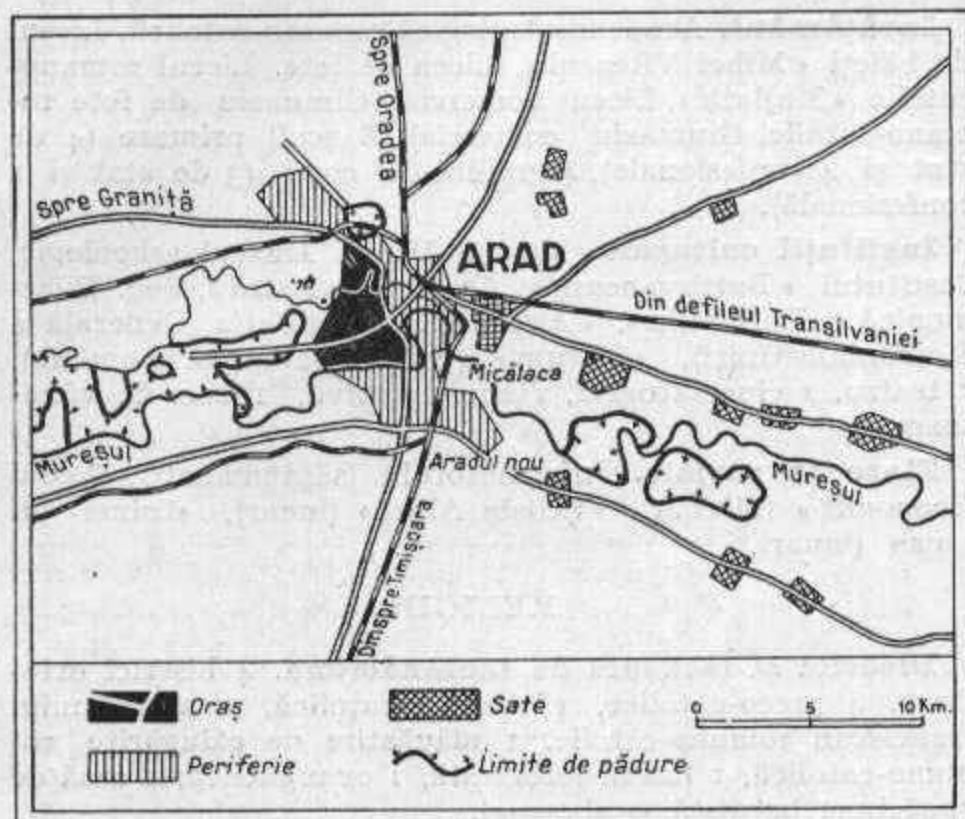

Stema. Scut roșu, tăiat de o fascie îngustă de argint. În câmpul superior o cetate de argint, cu contraforți laterali, având poarta închisă și trei turnulețe rotunde egale, cu acoperiș ascuțit și ferestre negre; în câmpul inferior o cruce și o cârjă de aur, încrucișate, având între ele o mitră de aur, din care ies două omofoare albastre, brodate cu aur și încercate cu cruciulițe negre, înfășurând crucea și cârja.

GEOGRAFIE

Așezare. Reclădit după planul și concepția modernă, pe dreapta Mureșului la cca 20 km depărtare de eșirea acestuia din munți și la răspântia marelui drum longitudinal al câmpiei Tisei cu drumul Mureșului, Aradul face parte din seria marilor orașe de răspântie din Apusul Țării.

Vatra orașului se întinde pe un șes aluvionar neted, situat la altitudinea de cca 111 m, între două brațe ale Mureșului (cel mai însemnat, care-i și navigabil, cel din Sud). La viiturile de primăvară ale acestuia, mahalalele periferice sunt adesea inundate, cu toate digurile de apărare. Aici a fost reclădit aproape în întregime, în sec. XIX, orașul propriu zis. Către S, peste Mureș, se întinde Aradul Nou (comună rurală), mai mult o mahala a orașului.

Cadrul orașului e câmpia, în bună parte, inundabilă, scrijelată de numeroasele brațe părăsite ale Mureșului și totuși aproape total lipsită de păduri. La cca 20 km spre E se ridică marginea înaltă acoperită de podgorii a munților Zărandului.

Posibilitățile de edificare ale orașului sunt astfel reduse la materialul (nisip și argile) din câmpie, dar cele de întreținere și funcționare sunt foarte variabile și abundente (apă, grâne, vite, brațe de muncă). De aici frumoasa dezvoltare industrială (alimente, fer, textile) și comercială pe care a luat-o Aradul în sec. XIX, când câmpia a fost pusă în valoare prin seacă și colonizare.

ISTORIE

Vechime și dezvoltare istorică. Aradul este un oraș vechiu. În 1329—1384, purta titlul de «civitas», iar în 1388 acela de «oppidum».

Capitală a unui ținut intens românesc și — până în sec. XIX — în care românii au format majoritate. Aradul s'a împotrivit continuu tendințelor de maghiarizare.

La sfârșitul sec. XII, Aradul ajunge scaun al unui «căpitan de canonici» și a unei episcopii onorifice catolice, menite a ușura instalarea pe aceste meleaguri a noului stat maghiar.

În sec. XIII episcopul e nevoit a blestema pe «șismaticii» români care-l împiedicau să ridice în Arad catedrala sa, de altă lege.

Expansiunii maghiare îi pune capăt în 1542, bătălia fatală dela Mohaci, care aduce — pe lângă transformarea Ungariei în pașalâcul de Buda — creația pe meleagurile arădane a sangiacatului Lipovei, ținând de pașalâcul Timișoarei.

Dominația turcească a durat până în 1689.

În 1705 ia ființă la Arad episcopia ortodoxă, formată pe urmele străvechilor episcopii românești ale Ineului și Orăzii, dar păstorită, de astă dată, de episcopi sârbi. Unirea cu biserica Romei a bisericii oficiale românești, duse la adoptarea ficțiunii că românii nu mai pot fi ortodocși.

Întâii episcopi români ai Aradului au fost, începând din 1829, Nistor Ioanovici, Gherasim Raț, Miron Romanul și Ioan Mețianu.

Prin lupta naționalistă a unui D. Țichindeal, a unui Moise Nicoară, prin crearea la 1812 a unei școli normale românești, prin tiparnițele cari aveau să formeze mai târziu Tipografia Diecezană, prin ziarele sale «Tribuna Poporului», «Tribuna», «Românul», prin Societatea de Cultură Arădană, Aradul a participat din plin la mișcarea de reînnoire a poporului românesc.

În 1918 au luat ființă la Arad, întâile gărzi naționale și tot dela Arad, Consiliul Național Român a convocat adunarea dela Alba Iulia.

Monumente istorice. Cetatea de pe malul stâng al Mureșului, ridicată de Maria Theresia în 1752.

POPULAȚIE

Municipiul A. avea în 1930, după rezultatele provizorii ale recensământului din acel an, 77.225 locuitori. Cifra probabilă a populației actuale, calculată la 1 Iulie 1937, este de 76.015 locuitori, indicând o scădere naturală de 973 locuitori în șase ani și jumătate, adică o descreștere de 1,6%.

ECONOMIE

Industrie și comerț. Municipiul A., centrul unei regiuni agricole logate și cu producție variată, așezat pe cea mai scurtă arteră de comunicație cu Occidentul, joacă un rol foarte important în exportul de produse agricole, animale, carne și vin. Industria metalurgică, industria lemnului și industria textilă sunt bine dezvoltate.

Alimentară: 3 mori, 2 fabrici de biscuiți, 1 de zahăr, 3 de bomboane, 2 de cognac, rom și liqueur, 3 de spirt, 1 de mezeluri, 3 de ghiță artificială; **Textilă:** 7 fabrici de pânzeturi și țesături, 5 de ciorapi, 3 de tricotaie, 2 de confecțiuni, 2 de basmale, 2 de ață de cusut, 2 de vatelină și tifon, 1 de frânghii, covoare de cocos, preșuri etc., 1 de fitiluri; **Chimică:** 1 fabrică de vopsele, 2 de uleiuri, 1 de oxigen, 2 de amidon și dextrină, 1 de cosmetice, 3 de nasturi, 2 de piepteni, 2 de diferite produse chimice, 1 uzină de gaz de iluminat; **Metalurgică:** 1 fabrică de vagoane și motoare, 5 de mașini, 1 de fierărie, 1 de articole tehnice, 1 de aparate de precizie, 1 de mobile de fier și aramă, 1 de pile, 1 de sobe de baie, 1 de cuțite și tacâmuri, 1 de țesături de sârmă, 1 turnătorie de clopote; **Lemnului:** 1 fabrică de chereștea, 14 fabrici de tâmplărie și mobile, 1 de tocuri de lemn și calapoade, 1 atelier de dopuri și articole de plută; **Alte industrii:** 5 fabrici de cărămizi și țigle, 1 pielărie, 2 de oglinzi și sticlărie, 2 de radio și articole de radio, 1 de becuri electrice, 2 de cutii de carton, 10 tipografii mai importante.

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei și peste ¹⁾:

Moara cu aburi și fabrica de spirt și drojdie Frații Neumann, (soc. 50, inv. 197), Fabrica de zahăr din Arad a Soc. «Arad-Chitila» (soc. 205, inv. fabrica din Arad 135), Fabrica de rom și liqueururi «Flora», (soc. 5, inv. 1), Fabrica de ghiță «Frigex» (soc. 6, inv. 4).

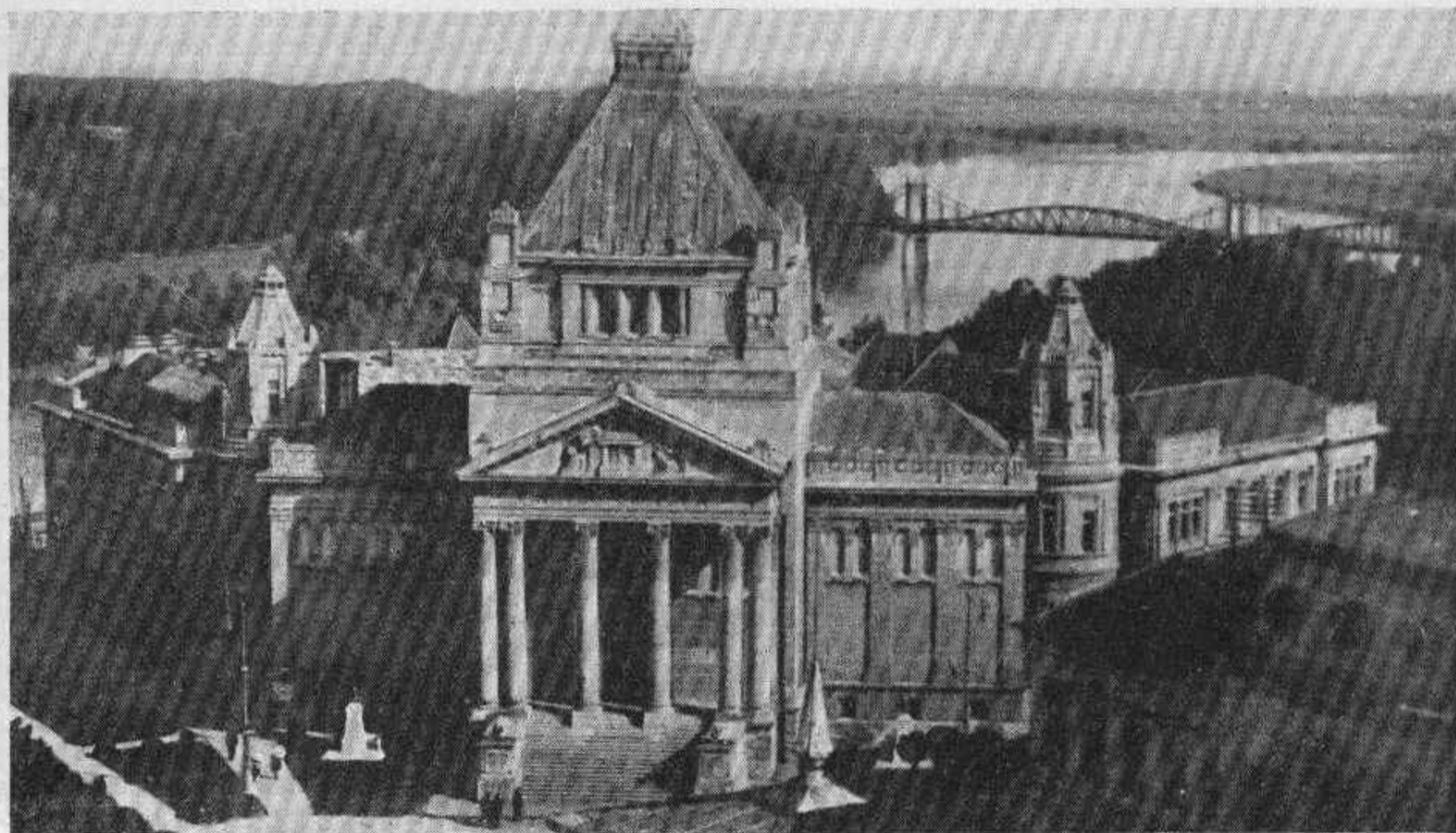
«Industria Textilă Arădană» (soc. 60, inv. 300), Uzinele Române Textile «Teba» (soc. 20, inv. 37), «Fabrica de Impletituri și Tricotaie» (soc. 3, inv. 28), Fabrica de tricotaie Leopold Stern et Fii (inv. 6), Fabrica de frânghii, covoare de cocos, preșuri, etc. Schönberger et Grünstein (soc. 6, inv. 2);

Fabrica de vopsele, lacuri și produse chimice «Polychrom», (soc. 6, inv. 6), «Industria Oxigenului» (soc. 5, inv. 12), «Soc. Anon. Rom. pentru fabricarea de săpunuri de toaletă și articole cosmetice», fost Baeder (soc. 4, inv. 8), Fabrica de produse chimice «Azuro» (soc. 5, inv. 2);

Prima fabrică română de vagoane și motoare «Astra» (soc. 420, inv. 306), Fabrica de mașini, articole de metal și turnătorie Neubauer et Co. (inv. 8), Fabrica de fierărie Grundmann (soc. 10, inv. 15), Fabrica de articole tehnice I. F. A. (inv. 5), Fabrica de armături și sobe de baie «Armă-

¹⁾ Cifrele în paranteze arată capitalul social (soc.) și capitalul investit (inv.) în milioane de lei.

PALATUL CULTURAL DIN ARAD

tura » (soc. 5, inv. 3), Fabrica de cherestea « Czettel » (soc. 2, inv. 8), Fabrica de mobile Laurențiu Lengyel (soc. 5, inv. 3), Fabrica de calapoade Iosif Stiaszny (soc. 2, inv. 7).

Bălciuri: 27 Martie, 3 Iulie, 30 Octombrie.

Instituții de credit. Banca Națională a României (agenție), Banca Românească (sucursală), Banca Comercială Italiană și Română (sucursală), Soc. Bancară Română (sucursală), Casa de păstrare a județului Arad, Banca de Credit mărunt și Economie, Casa de păstrare generală din Arad, Banca Goldschmidt, Băncile Bănățene Unite, Banca Ardeleană și Casa de Economie din Cluj (sucursală), Casa Generală de Economii din Sibiu, (sucursală), Banca « Victoria », Banca Arădană, Casa Agricolă de păstrare Arad Cenadană.

Finanțe publice. Bugetul municipiului A. pe exercițiul 1936/37 prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	65.051.785
Venituri ordinare	52.948.700
Venituri extraordinare	1.811.000
Venituri speciale	10.292.085
Cheltuieli	65.051.785
Cheltuieli ordinare	52.948.700
Cheltuieli extraordinare	1.811.000
Cheltuieli speciale	10.292.085

CULTURĂ

Invățământ. Academia teologică ortodoxă, Liceul de băieți « Moise Nicoară », Liceul de fete « Elena Ghiba Birta », Școala normală de băieți « Dimitrie Țichindeal », Liceu comercial de băieți, Liceu comercial de fete, Liceu industrial de băieți, Liceu profesional de fete, Liceu industrial de fete, Conservator orășenesc de muzică, 27 școli primare, 15 școli de copii mici.

Instituții culturale. Palatul Cultural, cu bibliotecă (conținând cărți franceze din secolul al XVIII-lea și colecția cărților istorice a lui Xenopol) și muzeu (colecții de științe naturale, etnografice și preistorice). Asoc. pentru literatura și cultura poporului român « Astra », Ateneul Cultural, Institutul de cercetări « Banat-Crișana », Asoc. culturală « Con-

cordia », Soc. culturală « Sf. Pavel », 4 asociații corale, teatru municipal, 4 cinematografe, 32 de societăți sportive, 6 societăți de vânătoare și pescuit.

Ziare și reviste. « Știrea » (cotidian), « Ecoul » (cotidian), « Curierul » (săptămânal), « Drapelul » (săptămânal), « Bravo » (săptămânal), « Ardealul », « Biserica și școala » (săptămânal), « Lumina Tineretului », « Hotarul » (lunar), « Școala Vremii » (lunar), « Piatra de Hotar » (lunar), « Mana Zilnică », « Călăuza » (lunar), « Buletinul Camerei de Comerț și Industrie din Arad » (odată la 2 luni), « Buletinul Camerei de Muncă », « Buletinul Municipiului Arad » (săptămânal), « Buletinul Agricol » (bilunar), « Monitorul Grafic Român » (lunar), « Dorul Nostru », « Farul Creștin » (bilunar), « Revista Avicolă » (lunar), « Avicultura » (săptămânal), « Revista Forestieră », « Funcționarul Forestier » (bilunar), « Arader Zeitung » (cotidian), « Volksblatt » (cotidian), « Holzindustrie » (săptămânal), « Aradi Közlöny » (cotidian), « Aradi Ujság » (cotidian), « Friss Ujság » (cotidian), « Hirlap » (cotidian), « Reggel » (cotidian), « Kis Ujság » (bilunar), « Ez Arad » (bilunar), « Ország Világ » (bilunar), « A Haladás » (săptămânal), « Erdélyi Elet » (săptămânal), « Erdélyi Ipar » (săptămânal), « Papagaly », « Kimondom » (lunar), « Fules Bagoly » (lunar), « A Jó Háziaszony Naploja » (trimestrial).

RELIGIE

Biserici și lăcașuri de închinăciune. Catedrala ortodoxă română, 4 biserici ortodoxe, 1 biserică greco-catolică, 1 biserică luterană, 1 biserică evanghelică, 2 case de rugăciune baptiste, 2 sinagogi.

Instituții bisericesti. Reședința Episcopiei ortodoxe române a Aradului, Ienopolei și Hălmagiului, înființată la 1705 în urma unirii Mitropoliei din Alba Iulia cu Roma. La început sârbească, această Episcopie devine românească la 1829, ținând însă tot de Mitropolia sârbească dela Carlovăț, până la 1863, când trece sub autoritatea Mitropoliei nou înființate a Sibiului.

1 protopopiat ortodox român, 1 protopopiat greco-catolic, 1 protopopiat ortodox sârbesc și 1 vicariat romano-catolic.

ADMINISTRAȚIE

Municipiul A., capitala județului Arad, este situat la 52 km de Timișoara și la 557 km de București. Stație c.f. pe

linia București – Arad – Budapesta; punct de plecare pe liniile c.f. Arad – Timișoara, Arad – Lovrin, Arad – Oradea, Arad – Brad și pe liniile particulare electrice Arad – Pâncota și Arad – Radna. Aerostație pe linia București – Craiova Timișoara – Arad.

Instituții publice. Prefectură, Primărie, Tribunal, Judecătoria mixtă, Judecătoria de muncă, Inspectorat al muncii, Cameră de muncă, Direcția XI regională silvică, Inspectorat vamal, Inspectorat cadastral, Cameră de agricultură, Cameră de industrie și comerț, Direcțiune industrială, Inspecție C.F.R., Serviciul sanitar al județului, Serviciul sanitar municipal, Serviciu agricol județean, Serviciu de drumuri județene, Serviciu al apelor, Birou de măsuri și greutate, Chestură de poliție, Administrație financiară, 2 percepții fiscale, 2 percepții comunale, Oficiu județean de turism, Depozit de fermentarea tutunului, 6 oficii P.T.T., Oficii telefonice, Pompieri.

Asociații. Asoc. generală a inginerilor, Corpul contabililor autorizați și experți, Baroul avocaților, Asoc. funcționarilor administrativi din Ardeal și Banat, Asoc. învățătorilor, Asoc. ziariștilor și publiciștilor români, Sindicatul ziariștilor minoritari, Reuniunea pensionarilor de stat, Cercul militar, Uniunea generală a industriașilor români, Uniunea proprietarilor de case, Uniunea chiriașilor, Asoc. generală a negustorilor din Ardeal și Banat, Asoc. proprietarilor de cazane, mașini, întreprinderi mecanice și electrice, Uniunea micilor industriași și meseriași, Corporația comercianților din Arad, Sindicatul micilor comercianți de coloniale, Cooperativa aviculturilor, Asoc. conducătorilor de automobile, Asoc. maștrilor C.F.R., Asoc. mecanicilor, Asoc. pompierilor voluntari, Soc. tipografilor din Arad.

Edilitate. Uzină electrică, apeduct, canalizare, pavaj cu asfalt, piatră cubică, pavele și macadam, 9 linii de autobuze, strand pe Mureș cu bazin plutitor.

Sănătate publică. Spitalul central, Spitalul de copii « Principele Mircea », Institutul de obstetrică și ginecologie, Sanatoriul de tuberculoși, Spitalul militar, Sanatoriul « Terapia » (particular), Sanatoriul Dr. Pozsgai (particular), Sanatoriul Dr. Frint (particular), Sanat. Dr. Rado (particular), 1 ambulator policlinic, 1 ambulator C.F.R., 1 ambulator al Casei Asigurărilor Sociale, 3 dispensare de circumscripție, Serv. de salvare, desinfecție și deparazitare ale Municipiului, 1 dispensar al Soc. pentru profilaxia tuberculozei, 1 dispensar de copii « Principele Mircea », 2 dispensare de sugaci ale Federației pentru ocrotirea mamei și copilului, 1 policlinică evreiască, Institutul vaccinogen Dr. S. Păscuțiu.

Asistență și prevedere socială. Casa Asigurărilor Sociale, Soc. « Principele Mircea », Oficiu I.O.V., Soc. pentru profilaxia tuberculozei, Soc. « Crucea Roșie », Soc. ortodoxă a femeilor române, Soc. de ocrotire a orfanilor din războiu, Soc. pentru ocrotirea orbilor, Asociația de ocrotire a mamei și copiilor, Soc. « Misiunea socială », Fondul milelor ortodoxe române, Centrul pentru ocrotirea copiilor, Soc. « Viitorul », Reuniunea femeilor române, Reuniunea femeilor luterane, Reuniunea femeilor greco-catolice, Reuniunea femeilor reformate, Soc. « Caritas și Oastea Domnului », Reuniunea femeilor izraelite.

Așezământul de fete oarbe, 3 orfelinate, 3 cămine pentru infirmii, 1 cămin pentru servitoare, 1 cămin pentru copii vagabonzi, 1 cămin pentru meseriași bătrâni, 3 azile pentru bătrâni, 1 leagăn de zi, 1 cantină evreiască pentru săraci, 1 colonie de vară.

BACĂU

Stema. Pe scut negru Maica Domnului rugându-se, îmbrăcată în roșu brodat cu aur, fața și mâinile de culoare naturală, având pe piept un medalion albastru, încărcat cu pruncul Isus, de argint, nimbă de aur, fața și mâinile de culoare naturală, binecuvântând cu dreapta, și ținând în stânga globul crucifer.

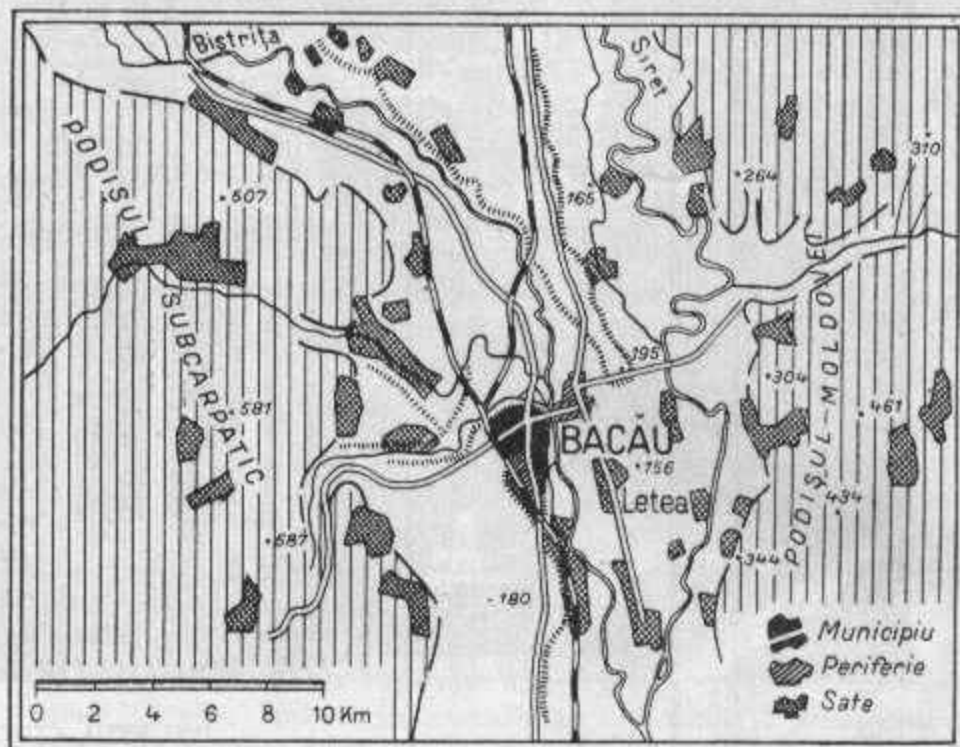
Scutul înconjurat de o bordură de aur și timbrat de o coroană murală cu 7 turnuri.

Reprezintă hramul vechii biserici din secolul XV (Precista), Maica Domnului fiind patroana orașului).

GEOGRAFIE

Așezare. Municipiul B., capitala județului cu același nume, e așezat în E. Subcarpaților, aproape de confluența Bistriței cu Siretul, și la întâlnirea drumurilor care urmează aceste două văi.

Vatra orașului de circa 800 ha, e un șes puțin ridicat deasupra luncii inundabile de pe dreapta Bistriței (circa

161 m altitudine). Mahalalele periferice din spre N., S. și E. coboară însă și în lunca inundabilă atingând, pe aproape tot frontul răsăritean, apa Bistriței.

Cadrul orașului este format din șesul, în mare parte inundabil dar și cultivat, dela confluența Bistriței cu Siretul, șes care se leagă către Apus — printr-o serie de terase cu ogoare — de podgoria Subcarpaților, iar către Răsărit, de coastele cu fâneță ale podișului împădurit pe culmi.

Bacăul are încă, din această cauză, mai ales în mahalalele vestice, un caracter agricol (multe grădini); centrul este însă strâns, iar comerțul ce se practică înăuntrul lui se întemeiază pe schimbul și prefacerea produselor din dealurile vecine și ale celor ce vin pe Bistrița din munte (cherestea, postav, tăbăcării).

ISTORIE

Vechime și dezvoltare istorică. Anul înființării nu se cunoaște. După nume, orașul pare a fi o străveche așezare tracică (cf. numele tracice Bacauca).

Prima mențiune documentară datează din 1408. Dela 1410 până la 1813, a fost scaun de episcopie romano-catolică.

În 1476, a fost pustiit, dându-i-se foc de Ștefan cel Mare, în retragerea sa dinaintea Turcilor.

A fost reședința lui Alexandru, fiul lui Ștefan cel Mare, părtaș, până la moartea-i timpurie, la Domnia Moldovei a părintelui său.

În războiul din 1916—1918, B. a fost reședința comandamentelor armatelor române de Nord.

Monumente istorice. Biserica Precista ctitoria lui Alexandru Voevod fiul lui Ștefan cel Mare.

POPULAȚIE

Municipiul B., capitala județului Bacău, avea în 1930, — după rezultatele provizorii ale recensământului general al populației din acel an — 31.246 locuitori. Cifra probabilă a populației actuale (calculată la 1 Iulie 1937) este de 31.741 locuitori, indicând un spor natural de 495 locuitori în șase ani și jumătate, adică o creștere de 1,6%.

ECONOMIE

Industrie și comerț. Municipiul B., capitala unui județ renumit în mine de cărbuni, sare și petrol, dominând o regiune agricolă, cunoaște o intensă activitate economică.

Industria alimentară: 3 mori sistematice, 2 fabrici de mezeluri, 1 de bomboane, 1 de oțet; **Textilă:** 4 fabrici de stofe și postav, 4 fabrici de tricotaje, 3 de basmale, casinci etc., 1 de panglici, 2 de plapome; **Alte industrii:** 1 fabrică de acid carbonic, 1 de clei, 1 turnătorie, 1 fabrică de mașini, 1 de articole de lăcătușerie, 4 fabrici de pielărie, 2 de încălțăminte, 3 de cherestea, 2 de confecțiuni din hârtie, 1 de țevi de carton, 2 de teracotă, 1 de cărămidă și țiglă.

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei și peste *):

Moara S. Filderman (inv. 23), Moara H. Calmanovici & Fiu (inv. 7), Intreprinderile S. Filderman, fabrică de stofe și postav (soc. 10, inv. 33), Fabrica de stofe A. Isvoranu (soc. 40, inv. 35), Fabrica de stofe S. Singher (soc. 5, inv. 39), Fabrica de tricotaje «Idealul», J. Nachmansohn & Fii (soc. 1, inv. 7), Fabrica de acid carbonic L. Klein & Co. (soc. 2, inv. 6), Fabrica de pielărie L. & L. O. Klein (soc. 10, inv. 7), Intreprinderile S. Filderman, fabrică de piele (inv. 34), Fabrica de cherestea «Bicazul» (inv. 19).

Comerțul, foarte dezvoltat, constă din produse naturale și fabricate, animale, lemne, petrolifere, etc.

Instituții de credit. Banca Națională (agenție), Banca Românească (sucursală), Banca Corpului didactic (sucursală), Banca «Oituzul», Banca Răcăciunilor, Banca de Credit, Casa de Credit a Agricultorilor, Banca de Credit mărunt, Banca Centrală, Banca Troțușului, Banca Luceafărul, Banca Clerului, Banca «Herșcovici».

Finanțe publice. Bugetul municipiului B. pe exercițiul 1936/37 prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	18.589.000
Venituri ordinare	15.785.000
Venituri extraordinare	53.000
Venituri speciale	2.751.000
Cheltueli	18.589.000
Cheltueli ordinare	15.296.618
Cheltueli extraordinare	186.000
Cheltueli speciale	3.106.382

CULTURĂ

Invățământ. Liceul de băieți «Ferdinand I», Liceu de fete, Liceul comercial de băieți «Gh. Florescu», Școala normală de băieți «Ștefan cel Mare», Școala Normală de fete «Domnița Ileana», Liceu industrial de băieți, Liceu industrial de fete, Școală de menaj, Școală industrială de ucenici, 7 școli primare de băieți, 5 școli primare de fete, 2 școli primare de aplicație, 1 școală israelită de băieți, 1 școală israelită de fete, 8 grădini de copii.

*) Cifrele în paranteză arată capitalul social (soc.) și capitalul investit (inv.) în milioane de lei.

PALATUL ADMINISTRATIV

PRIMĂRIA

Instituții culturale. Liga Culturală, Ateneul cultural «V. Alecsandri», Asociația culturală «Raza», Asociația culturală C.F.R., Asociația culturală «Cultul Patriei», Cercul cultural «N. Iorga», Cercul cultural «Gh. Donici», Cercul studențesc «Oituz», Asociația Culturală a femeilor evreice, Cercul studențesc evreesc, 5 biblioteci publice, 3 societăți corale, 4 cinematografe, 4 asociații sportive, 2 societăți de vânătoare.

Ziare și reviste. «Cuvântul Românului», «Săptămâna», «Bacăul» (săptămânal), «Curentul Bacăului» (săptămânal), «Comoara plugarului» (lunar), Monitorul județului și municipiului Bacău (bilunar), Buletinul Camerei de Comerț și Industrie (anual), «Vatra Cooperativă».

RELIGIE

Biserici și lăcașuri de închinăciune. Catedrala «Sf. Nicolae», Biserica «Sf. Ioan», Biserica «Precista», Biserica «Sf. Împărați», Biserica «Buna Vestire», Biserica «Sf. Treime», Biserica «Sf. Mihail și Gavril», Biserica «Sf. Voevozi», 1 biserică romano-catolică, 1 armeană, 1 casă de rugăciuni adventistă și 1 baptistă, 9 sinagogi și 15 case de rugăciuni mozaice.

Instituții bisericești. 1 protopopiat ortodox.

ADMINISTRAȚIE

Municipiul B. capitala județului, este situat la 126 km de Iași și la 305 km de București. Stație c.f. pe linia București - Ploiești - Bacău - Cernăuți - Grigore-Ghica-Vodă.

Instituții publice. Prefectură, 2 preturi, Primărie, Tribunal, 2 judecătoria, Legiune de jandarmi, Administrație financiară, 2 percepții, Chestură de poliție, Inspectorat minier, Inspectorat de muncă, Cameră de comerț și industrie, Cameră de muncă, Cameră de agricultură, Direcțiunea regională silvică, Direcțiunea regională a apelor, Serviciu de poduri și șosele, Casă de asigurări sociale, Revizorat școlar, Subinspectorat P. P., Oficiu de plasare, Serviciu sanitar comun, Serviciu sanitar județean, Serviciu veterinar comun, Serviciu veterinar județean, Vamă, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Depozit C.A.M., Birou de măsuri și greutate, Pompieri.

Asociații. Baroul avocaților, Uniunea avocaților, Asociația avocaților creștini, Asociația generală a medicilor, Colegiul medicilor, Asociația medicilor farmaciști, Asociația profesorilor secundari, Asociația corpului didactic primar, Asociația clerului, Asociația funcționarilor publici, Asociația funcționarilor judecătorești, Asociația funcționarilor comunali, Asociația funcționarilor particulari, Asociația pensionarilor Casei muncii C.F.R., Asociația pensionarilor civili, Asociația contabililor autorizați, Asociația contabililor cooperatori, Sfatul negustoresc, Liga generală a meseriașilor patroni, Uniunea micilor industriași și comercianți, Uniunea generală a micilor patroni și meseriași, Uniunea micilor industriași; Sindicatele: presei, viticol, forestier, producătorilor de sfeclă, angajaților de industrie și comerț, muncitorilor pielari, brutarilor, birjarilor, muncitorilor din industria lemnului, micilor slujbași și meseriași C.F.R.; 6 asociații profesionale C.F.R.; 7 societăți profesionale de ajutor reciproc.

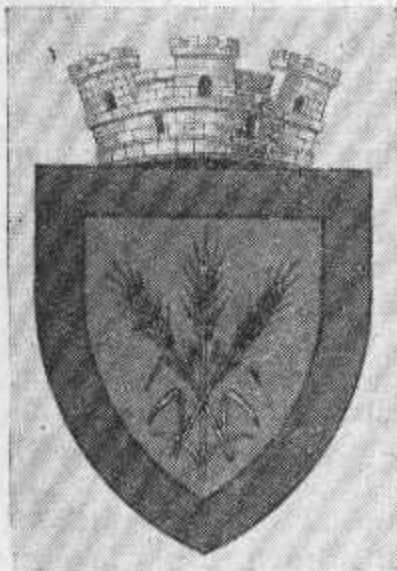
Edilitate. Uzină electrică, pavagii, canalizare, parc public.

Sănătate publică. 1 spital de stat, 1 spital israelit, 1 sanatoriu particular, 2 dispensare comunale, 1 dispensar al Casei de asigurări sociale și 1 dispensar particular.

Asistență și prevedere socială. Casă de asigurări sociale, Soc. ortodoxă a femeilor române, Asoc. Cercului de gospodine, Soc. «Crucea Roșie», Soc. «Principele Mircea», Soc. «Coloniile școlare», Oficiu I.O.V., Soc. pentru profilaxia tuberculozei, Azil de bătrâni comunal, Azil de bătrâni israelit, Cămin pentru ucenici, Orfelinat I.O.V., Orfelinatul «Fildermann», 10 societăți de ajutor reciproc.

BAZARGIC

Stema. Pe scut verde, cu o bordură de aur, trei spine de grâu de aur, încrucișate.

Scut timbrat cu o coroană murală de argint cu 3 turnuri.

Simbolizează bogăția în grâne a regiunii.

GEOGRAFIE

Așezare. Bazargicul, capitala județului Caliacra, e un oraș de margine, între pădure și stepă, așezat la răspântia anticului drum median al Dobrogei cu drumul cel mai scurt între Silistra și țărmul Mării Negre.

Vatra orașului se întinde peste o parte din dealurile depresiunii pe care apele, dispuse radlar, au sculptat-o în această parte a podișului dobrogean. Majoritatea caselor scunde, care formează acest oraș au fost clădite însă la altitudinea de circa 220 m, pe un bot de deal care se lasă pieziș din spre Apus, între văile *Cecârcea* și *Dobrici*. Din această cauză, ieșirea din oraș către E, pe urcușurile argiloase ale acestor văi, e foarte anevoioasă, mai ales după ploaie.

Cadrul e format din dealurile podișului Dobrogei, mai înalte, mai adânc sculptate de văi și mai acoperite de păduri în V., mai scunde, cu spinarea mai largă și mai despădurite, în E. Ogoarele au înlocuit stepa și pădurea așa că Bazargicul joacă astăzi rol de mare târg și depozit de cereale în Dobrogea Nouă.

POPULAȚIE

Orașul B. avea în 1930, — după datele provizorii ale recensământului general al populației din acel an, — 29.938 locuitori.

Cifra probabilă a populației actuale (calculată la 1 Iulie 1937) este de 30.742 locuitori, indicând un spor natural de 804 locuitori în șase ani și jumătate, adică o creștere de 2,7%.

ECONOMIE

Industrie și comerț. 4 mori, 5 fabrici de uleiuri, 1 rafinărie de uleiuri vegetale, 3 fabrici de bomboane și rahat, 1 de ghiață artificială, 1 de postav, 1 de pânzeturi, 1 de mobile, 1 de pielărie, 4 de cărămizi, 1 de cuțite, 4 de covoare presate, 3 turnătorii și un depozit de fermentarea tutunului.

Din întreprinderile de mai sus, Moara Radi Bescov are un capital investit de 14 milioane lei, iar Moara «Dobrogea», Gh. Bescov, un capital investit de 11 milioane lei.

Comerț cu cereale, brânzeturi și piei de animale.

Instituții de credit. Banca Națională (sucursală), Banca Românească (sucursală), Banca de Scont (sucursală), Banca Caliacra, Banca «Viitorul», Banca «Industriei și Comerțului dobrogean», Banca Româno-Turcă, Banca «Progresul învățătoresc», Banca Corpului Didactic, Banca Federală «Cadrilaterul», Banca populară «Bazargic», Banca populară «Dobrogea», Banca «Creditul Românesc al țăranilor».

Finanțe publice. Bugetul orașului B. pe exercițiul 1936/37 prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	20.185.732
<i>Venituri ordinare</i>	14.992.647
<i>Venituri extraordinare</i>	4.015.325
<i>Venituri speciale</i>	1.177.760
Cheltueli	20.185.732
<i>Cheltueli ordinare</i>	12.997.972
<i>Cheltueli extraordinare</i>	6.010.000
<i>Cheltueli speciale</i>	1.177.760

CULTURĂ

Învățământ. Liceul de băieți «N. Filipescu», Liceu de fete, Școală profesională de fete, Gimnaziu comercial de băieți, Liceu particular bulgăresc de băieți, Liceu particular bulgăresc de fete, 5 școli primare românești, 1 școală primară bulgărească, 1 grecească, 1 armenescă, 3 turcești, 13 grădini de copii românești, 1 grădină de copii armenescă.

Instituții culturale. Liga culturală, Asociația culturală bulgară, Biblioteca Camerei de comerț, Muzeul Camerei de comerț, Muzeul Camerei agricole, Asociația culturală turcă, Corul Catedralei din Bazargic, Corul Asociației funcționarilor județeni și comunali din Bazargic, 2 cinematografe, 10 societăți sportive, 2 societăți de vânătoare.

Ziare și reviste. «Poșta», «Buletinul oficial al jud. Caliacra», «Dobrogea Nouă», «Oglinda», «Eroii Neamului», «Glasul Nostru», «Noutăți Dobrogene».

RELIGIE

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 3 biserici ortodoxe, 1 biserică armeano-gregoriană, 8 geamii mahomedane, 1 sinagogă.

Instituțiuni bisericești. Protopopiat ortodox.

ADMINISTRAȚIE

Orașul B., reședința județului Caliacra, este situat la 88 km de Constanța și 214 km de București.

Instituții publice. Prefectură, Primărie, Tribunal, Judecătoria, Poliție, Administrație financiară, Percepție, Cameră de comerț și industrie, Cameră agricolă, Cameră de muncă, Regiune agricolă, Ocol minier, Ocol silvic, Serv. sanitar județean, Serv. sanitar comunal, Serv. veterinar județean, Serv. veterinar comunal, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Serv. de poduri și șosele, Revizorat școlar, Legiune de jandarmi, Depozit C.A.M.

Asociații. Baroul avocaților, Corpul contabililor Caliacra, Societatea funcționarilor județeni și comunali, 7 sindicate muncitorești.

Edilitate. Uzină electrică, uzină de apă, pavagii, 2 oboare, 2 hale, stadion, parc public.

Sănătate publică. Spital de stat, Sanatoriul particular «Dr. Stere», Dispensar de stat, Dispensar comunal, Dispensarul Oficiului de asigurări sociale.

Asistență și prevedere socială. Oficiu de asigurări sociale, Soc. «Crucea Roșie», Soc. pentru profilaxia tuberculozei, Oficiu I.O.V., Asociația pentru protecția tinerelor fete.

BĂLȚI

Stema. Pe scut roșu o movilă de argint în vârful căreia stă îngenunchiat un arcaș moldovean, de argint, întinzând arcul spre stânga. Totul susținut de o apă undată albastră, din care ies la stânga și la dreapta movelei câte o trești de papură, de aur, cu trei foi, tot de aur.

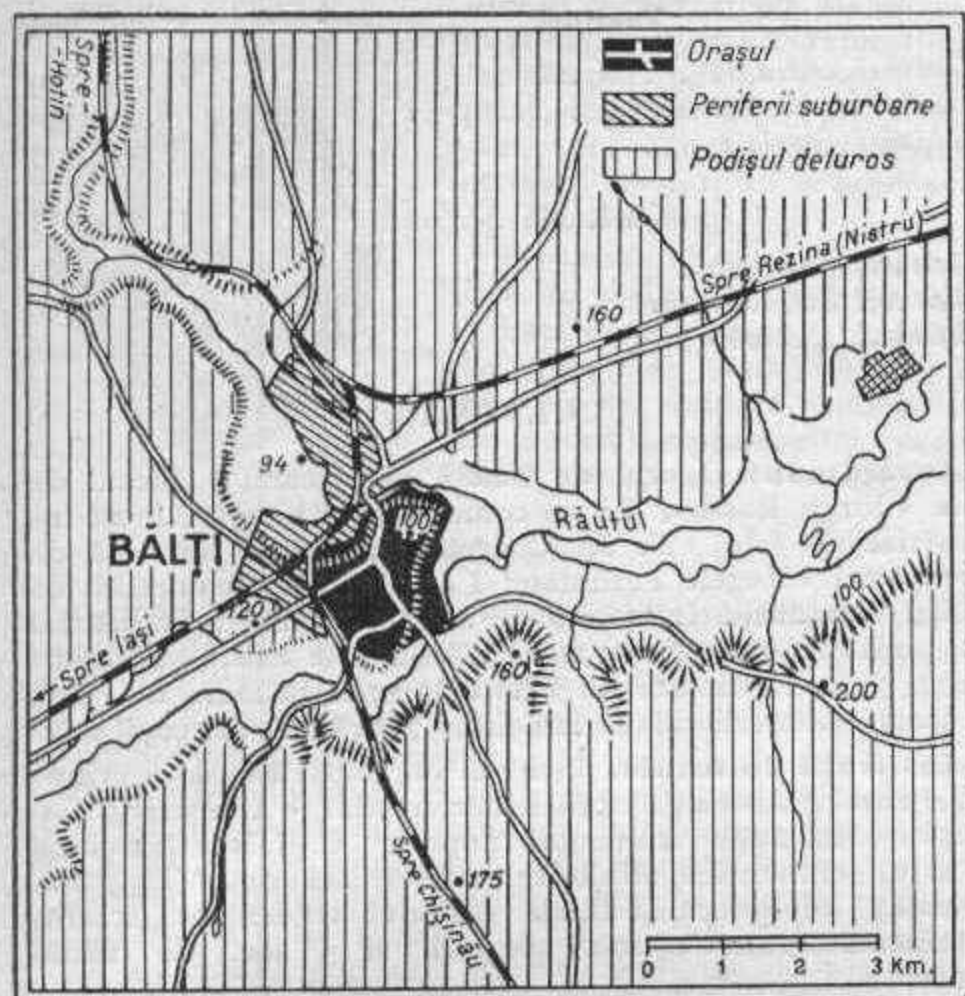
Scutul timbrat de o coroană murală cu 7 turnuri.

Simbolizează vechea strajă ostășească și luptele din această regiune a Moldovei.

GEOGRAFIE

Așezare. Municipiul B., capitala județului cu același nume, este așezat în mijlocul stepei — azi cultivate — din N. Basarabiei, la o veche răspântie de drumuri.

Vatra orașului, cu o suprafață de peste 930 ha, se întinde pe botul de deal foarte teșit dela confluența Râutului cu Rântul și anume pe dreapta acestuia din urmă. (Altitudinea 100—110 m). Ea acoperă însă și o parte din șesul argilos inundabil al văii principale.

Cadrul este deluros (cu cote mai repezi în Sudul orașului și mai domoale în Est) și aproape total lipsit de păduri. Tocmai absența pădurilor și, implicit, prezența stepei, a provocat formarea cernoziomului ciocolat — sol foarte fertil — care acoperă întreaga regiune. De aici caracterul agricol și, azi mai puțin, pastoral, al acestui cadru care explică astfel, — alături de poziția centrală, — importanța bălților ca punct de concentrare a grânelor, ca piață comercială și chiar ca însemnat centru industrial (mori, ulei, spirt).

POPULAȚIE

Municipiul B. avea în 1930, — după rezultatele provizorii ale recensământului din acel an — 30.667 locuitori. Cifra probabilă a populației (calculată la 1 Iulie 1937), este de 31.591 locuitori, indicând un spor natural de 924 locuitori, în timp de șase ani și jumătate, adică o creștere de 3,0%.

ECONOMIE

Industrie și comerț. *Industria alimentară:* 6 mori sistematice, 9 fabrici de ulei, 1 de zahăr, 2 de macaroane, 6 de mezeluri, 1 de spirt, 2 de bere. *Alte industrii:* 3 turnătorii, 1 fabrică de mobile, 1 de parchete, doage etc., 1 de produse de hârtie, 5 de săpun.

Din întreprinderile de mai sus următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei și peste *): Moara S. Brestecico (inv. 8), Moara și fabrica de arpacaș I. I. Ioffe (inv. 8), Societatea «Flora» (soc. 12) cu 2 fabrici de ulei (inv. 5 și inv. 4), Fabrica de ulei Frații Volman (inv. 10), Fabrica de ulei «Steaua Basarabiei» (inv. 6), Fabrica de ulei I. Friedemann (inv. 5), Fabrica de zahăr «Zarojani» (soc. 100, inv. 179).

Orașul face comerț intens cu vite cornute și porci (export săptămânal în străinătate 5—6 vagoane), păsări (export 2—3 vagoane pe săptămână), ouă (export 3—4 vagoane), fructe, nuci și struguri, care se exportă în Polonia.

* Cifrele în paranteză arată capitalul social (soc.) și capitalul investit (inv.) în milioane de lei.

Bălciuri: 2 Februarie, a 6-a săptămână din postul mare, de Sf. Treime, 20 Iulie, 6 August, 8 Septembrie, 14 Octombrie, 21 Noiembrie, 20 Decembrie și târg săptămânal în fiecare Duminică.

Instituții de credit. Banca Națională (agenție), Banca Românească, Banca «Basarabia», Casa de credit a agricultorilor din jud. Bălți, Banca Țăranilor din Basarabia, Banca «Tovărășia evreiască».

Finanțe publice. Bugetul municipiului B. pe exercițiul 1936/37 prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	25.335.773
Venituri ordinare	19.649.000
Venituri extraordinare	1.005.773
Venituri speciale	4.681.000
Cheltuieli	25.185.000
Cheltuieli ordinare	19.649.000
Cheltuieli extraordinare	855.000
Cheltuieli speciale	4.681.000

CULTURĂ

Învățământ. Liceul de băieți «Ion Creangă», Liceu de fete, Liceu evreesc de băieți, Liceu evreesc de fete, Liceu comercial de băieți, Școală normală de băieți, Liceu industrial de băieți, Liceu industrial de fete, 12 școli primare, 7 școli de copii mici, 2 școli primare evrești, 2 școli de copii mici evrești.

Instituții culturale. Bibliotecă comunală, Biblioteca «George Enescu», Biblioteca evrească, Căminul cultural al Fundației Regale «Principele Carol», Asociația culturală a învățătorilor, Societatea culturală «Cartea Noastră», 4 săli de teatru, 2 cinematografe, 4 societăți corale, 2 societăți sportive, 1 societate de vânatoare.

Ziare și reviste. «Glasul Moldovei».

RELIGIE

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 1 catedrală și 6 biserici ortodoxe, 1 biserică romano-catolică, 1 biserică armenescă, 1 biserică lipovenească, 1 casă de rugăciune baptistă și 18 sinagogi.

Instituții bisericesti. Reședința Episcopiei ortodoxe a Hotinului și reședința unui protopopiat ortodox.

ADMINISTRAȚIE

Municipiul B., capitala județului Bălți, este situat la 127 km de Chișinău și la 577 km de București. Stație c.f. pe linia Iași — Vasile Lupu — Bălți — Cernăuți. Punct de plecare pe linia Bălți — Mateuți — Rezina.

Instituții publice. Primărie, Prefectură, Tribunal, Administrație financiară, Legiune de jandarmi, Serviciu tehnic al drumurilor, Cameră de comerț și industrie, Cameră agricolă, Serviciu agricol, Judecătoria urbană, Judecătoria rurală, 2 percepții fiscale, 2 percepții comunale, Serviciu sanitar județean, Serviciu sanitar al municipiului, Serviciu veterinar județean, Serviciu veterinar al municipiului, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Birou de măsură și greutate.

Asociații. Baroul avocaților, Sfatul negustoresc, Asociația funcționarilor primăriei, Corpul contabililor din municipiul și județul Bălți, Asociația notarilor, Asociația micilor meseriași, Asociația cultivatorilor de sfeclă.

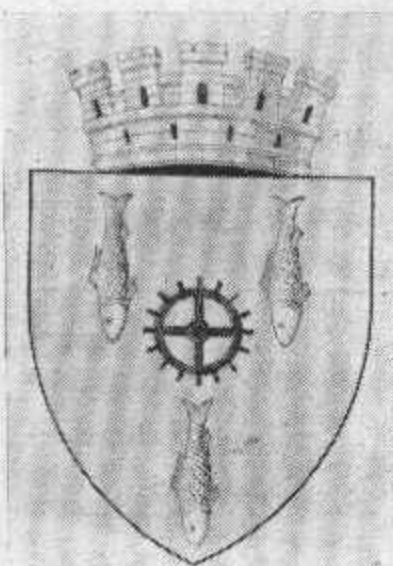
Edilitate. 3 uzini electrice, conductă de apă, pavagii.

Sănătate publică. Spitalul «Central» (de stat), 1 spital particular evreesc, 2 sanatorii particulare, 1 dispensar de stat, 2 comunale, 1 al Oficiului de asigurări sociale.

Asistență și prevedere socială. Oficiu de asigurări sociale, Soc. «Crucea Roșie», Oficiu I.O.V., Soc. «Ocrotierea», Soc. «Oze», 1 orfelinat, 1 azil de bătrâni, copii și invalizi, 2 azile evrești de bătrâni, Căminul «Vatra Școlii» pentru elevi săraci.

BÂRLAD

Stema. Pe scut albastru, o roată de moară, de aur, însoțită de trei pești de argint, cu capul în jos, așezați 2, 1.

Scutul timbrat cu o coroană murală de argint, cu cinci turnuri.

Vechea stemă heraldizată.

GEOGRAFIE

Așezare. Orașul B., capitala județului Tutova e unul dintre cele trei centre urbane de pe vechiul drum al văii cu același nume (Vaslui, Bârlad, Tecuci). Prin poziția lui centrală

și la răspântia drumului spre vechiul vad al Prutului dela târgul Fălciului, Bârladul este însă cel mai însemnat dintre ele.

Vatra orașului, cu o întindere de cca 600 ha, ocupă lunca inundabilă a Bârladului (mai mult pe dreapta acestuia) și din dealurile și vâlcelele de pe aceeași parte a văii, coastele supuse alunecărilor. Altitudinea la care se găsește orașul, variază astfel între cca 70 (lunca) și cca 120 m (pe dealuri).

Cadrul orașului este format dintr-o asociație de dealuri disimetrice, înalte de peste 200 m și, în cea mai mare parte, despădurite imprudent pentru a crea un mediu agricol și pomicol. Acesta se răsfrânge în viața orașenilor dela periferie unde grădinile întinse și chiar ogoarele sunt foarte frecvente, precum și în aceea a târgului central care servește mai mult ca intermediar al clientelei rurale.

ISTORIE

Vechime și dezvoltare istorică. Așezare veche, pare-se anterioară întemeierii Moldovei. Prima mențiune documentară o avem din 1408.

În vechea Moldovă el constituia un punct de vamă important. În 1422, Alexandru cel Bun dăruiește «vama din târgul Bârladului», ca venit mănăstirii Bistrița.

A fost scaunul Vornicului de Țara-de-Jos, deci capitală, a uneia din cele două diviziuni istorice ale Moldovei.

Monumente istorice. Biserica Domnească, înălțată de Vasile Lupu la 1640.

POPULAȚIE

Orașul B. avea în 1930, după datele provizorii ale recensământului din acel an, 26.189 locuitori.

Cifra probabilă a populației actuale (calculată la 1 Iulie 1937) este de 25.626 locuitori (fără comuna suburbană Crâng, care la recensământul din 1930 s'a trecut la orașul B. și care la acea dată avea 527 locuitori).

ECONOMIE

Industrie și comerț: 2 mori sistematice, 1 brutărie mecanică, 1 fabrică de ulei, 1 de rachiu, 1 de ghiță, 1 de tricotate, 2 de vată pentru confecțiuni și scamă de bumbac, 1 de săpun, 1 de teracotă și 3 ateliere mecanice.

Din întreprinderile de mai sus, Moara Z. Șaraga S-sori are un capital investit de 13 milioane lei.

Comerț de cereale, animale, lemne, vinuri, piei și lână. Bâlcu anual la 15—30 August.

Instituții de credit. Banca Națională (agenție), Banca Tutovei, Banca Pieței, Banca «Creditul Mărunt», Banca Moldovei de Jos, Banca «Creditul Comercial și Industrial», Banca Cercului Comercial și Industrial, Banca Tache Protopopescu, Banca Pensionarilor, Banca Salariaților Publici, Banca populară «Pacific», Banca populară «Deșteptarea», Banca Țăranilor, Casa de credit a agricultorilor, Casa Corpului Didactic cîn Tutova.

Finanțe publice. Bugetul orașului B. pe exercițiul 1936/37, prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	17.277.695
Venituri ordinare	12.818.150
Venituri extraordinare	3.374.550
Venituri speciale	1.084.995
Cheltuieli	17.275.611
Cheltuieli ordinare	12.816.066
Cheltuieli extraordinare	3.374.550
Cheltuieli speciale	1.084.995

CULTURĂ

Învățământ. Liceul de băieți «Codreanu», Liceul de fete «Iorgu Radu», Liceu comercial de băieți, Liceul industrial de fete «N. R. Codreanu», Școala normală de învățători «Regele Ferdinand I», Gimnaziu comercial de băieți, Gimnaziu industrial de băieți, Gimnaziu industrial de țesătorie, Școală de menaj, Școală de cântăreți bisericesti, 5 școli primare de băieți, 5 școli primare de fete, 1 școală primară mixtă israelită, 7 grădini de copii.

Instituții culturale. Căminul Fundației Regale «Principele Carol», Asociația studenților creștini «Alexandru Vlașcu», Asociația Ateneului popular C. F. R., Asociația «Cultură aeronautică», Biblioteca «Stroe Beloesco» (Casă Națională), Biblioteca și filiala Cercului studențesc israelit, 2 cinematografe, 1 soc. sportivă și 5 soc. de vânătoare.

Ziare și reviste. «Veacul Nostru», «Buletinul oficial al județului Tutova».

RELIGIE

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 13 biserici ortodoxe, 2 capele ortodoxe, 1 biserică romano-catolică, 1 casă de rugăciuni adventistă, 10 sinagogi.

Instituții bisericești. 1 protopopiat ortodox.

ADMINISTRAȚIE

Orașul B., capitala județului Tutova, este situat la 123 km de Iași și la 287 km de București. Stație c.f. pe liniile București—Iasi—Chișinău și Galați—Bârlad.

Instituții publice. Prefectură, Primărie, Pretură, Poliție, Tribunal, 2 judecătorii, Administrație financiară, 2 percepții fiscale, Subinspectorat silvic, Cameră de agricultură, Serviciu agricol, Cameră de comerț, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Birou de măsuri și greutate, Serviciu tehnic al drumurilor, Revizorat școlar, Serviciu sanitar județean, Serviciu sanitar comunal, Serviciu veterinar.

Asociații. Baroul avocaților, Corpul contabililor, Soc funcționarilor publici, Sfatul negustoresc, Soc. pensionarilor militari (grade inferioare), Asociația «Virtutea Militară», Asociația agenților sanitari, Asociațiile personalului C.F.R. «Stația», «Expresul» și «Unirea», Asociația pensionarilor Casei Muncii C.F.R., Asociația funcționarilor judecătorești, Asociația meseriașilor patroni, Soc. «Infrățirea», Sindicatul lucrătorilor brutari «Invierea», Asociația Hașamer-Hațair (sionistă).

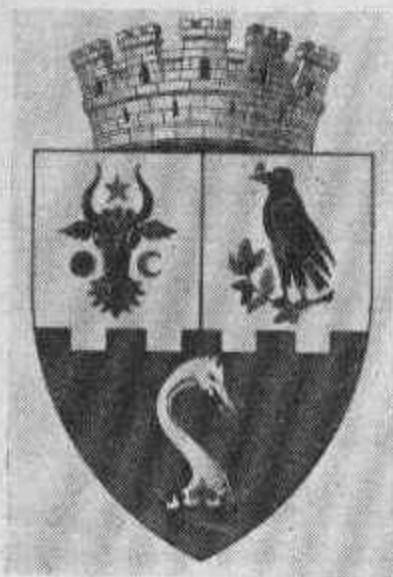
Edilitate. Uzină electrică, pavagii cu piatră cubică, parc public.

Sănătate publică. Spitalul de stat «Bârlad și Elena Beldiman», Spitalul militar, Spitalul evreesc, 1 dispensar, Soc. «Salvarea».

Asistență și prevedere socială. Oficiu de asigurări sociale, Azilul de copii găsiți «Maior Pruncu», Căminul «Dr. Filibiliu», Soc. bârlădeană pentru combaterea tuberculozei, Soc. «Expresul», soc. «Unirea», Soc. de puericultură «Materna», Soc. «Izbânda», Oficiu I.O.V., Soc. invalizilor de război, Azil evreiesc de bătrâni, Soc. evreiască «Infrățirea».

BISTRITA

Stema. Scut tăiat, cu câmpul superior de argint, despicat. În primul cartier, stema Moldovei; în al doilea, stema Corvineștilor. În câmpul inferior roșu, crenelat, un bust de struț, de argint, spre stânga, ieșind dintr-o coroană de aur, cu o potcoavă de aur în cioc.

Scut timbrat cu o coroană murală de argint, cu cinci turnuri.

Este vechea stemă a orașului, cu completări, simbolizând stăpânirea de altădată a domnilor moldoveni asupra acestei cetăți, fostă proprietatea Corvineștilor.

GEOGRAFIE

Așezare. Orașul Bistrița, capitala județului Năsăud, este așezat în dreptul trecătoarei Tihuța (sau Bârgău), departe de ea însă către V și aproape de contactul între munți și podiș, pe unde trece drumul de centură al bazinului Transilvaniei. Face parte deci din seria orașelor de sub munte.

Vatra orașului ocupă o parte din șesul larg și neted al văii Bistriței ardelenice cuprins aici între două gâtuituri (cea dela satul Iad, în susul și cea dela Beșindău, în josul apei).

Cadrul orașului este constituit dintr-o regiune colinară deprimată față de munții din E. (munții Bârgăului) și chiar de culmile podișului din V. Pădurile acoperă rama înaltă, iar dealurile depresiunii sunt prinse de culturi și (pe povârnișurile pietroase) de podgorii.

Așezat astfel la prudentă depărtare de pasul Tihuței, atât de căutat dar și temut, orașul Bistrița s'a ridicat datorită rolului de mijlocitor, timp de mai multe secole între Ardeal și Moldova. Azi comerțul și industria sa, sunt întemeiate mai ales pe lemnul exploatat, pe vitele rațional crescute în munții vecini, și pe produsul podgoriilor din împrejurimi.

ISTORIE

Vechime și dezvoltare istorică. Orașul este cunoscut încă din sec. XII. Pe atunci, o parte din coloniștii germani, aduși de Geza II, regele Ungariei (1142—1162) în Transilvania, s'a stabilit în ținutul de azi al Bistriței.

Numele orașului, ca al tuturor Bistrițelor românești, este de origine slavonă, trăgându-se dela cuvântul « bistr », care înseamnă « repede ».

În sec. XIII și XIV Bistrița, ca și Rodna, apare în documente ca o posesiune a reginelor Ungariei. A avut și comiții săi, dintre cari unul Stiboriu a fost și voevod al Ardealului.

La 1475 Rodna și valea Rodnei au fost dăruite Bistriței de Matei Corvinul, cu expresă condiție ca oamenii din satele Rodnei să se bucure de libertăți egale cu ale cetățenilor sași. Condiția aceasta a fost repetată în decrete regești din 1488, 1492, 1498 și 1520.

În sec. XVI Bistrița trece în mâinile lui Petru Rareș. Ea era de altfel inconjurată de mult de posesiuni moldovenesti: Ciceiu, Ungurașul, apoi Rodna cu cămărașul ei, Retegul.

Mai târziu, în sec. XVIII, printr-o decizie semnată de magistratul și de colegiul de centumviri al orașului, se dispune alungarea tuturor românilor din cetate și din satele săsești, îngăduindu-li-se un termen de 15 zile, până la finele lui Mai 1713, « iar dacă la 1 Iunie se vor mai afla case pe loc, acelea vor fi arse și prefăcute în cenușe ».

Aceasta n'a împiedecat orașul să prospere, tocmai prin legăturile comerciale cu Moldova de peste munți. Încă de pe timpul lui Rareș, Bistrița era, din această cauză, un mare centru comercial.

Monumente istorice. Biserica greco-catolică construită în sec. al XIII-lea.

Biserica evanghelică-luterană din anul 1563.

POPULAȚIE

Orașul B. avea în 1930, după datele provizorii ale recensământului general al populației din acel an, 13.298 locuitori.

Cifra probabilă a populației actuale (calculată la 1 Iulie 1937), este de 13.292 locuitori.

ECONOMIE

Industrie și comerț. 3 mori sistematice, 1 fabrică de pâine, 2 de conserve și mezeluri, 2 de bere, 1 de spirt, 3 de lichior, 1 de oțet, 3 de tâmplărie și mobile, 1 de pensule și bidinele, 7 de pielărie și de încălțăminte, 1 de sobe și produse ceramice, 1 de săpun și 1 atelier tehnic.

Din întreprinderile de mai sus, Fabrica de spirt S. Rohrlisch & D. Brecher are un capital investit de 7 milioane lei, iar Fabrica de sobe și produse ceramice, un capital social de 5 milioane lei și un capital investit de 3 milioane lei.

Comerțul orașului B. are o tradiție veche. Încă de pe vremea lui Petru Rareș, Bistrița făcea legătura între Moldova și Transilvania. Astăzi comerțul se face cu produsele industriale ale orașului precum și cu cele agricole și forestiere ale județului.

Instituții de credit. Banca Națională a României (agenție), Banca Centrală, Banca Grănicerilor, Banca « Aurora », Banca Învățătorilor, Banca de Credit Sibiu (sucursală), Banca Federală « A. Mureșanu », Institutul de Credit și Economii « Speranța », Banca de Credit, Banca de Credit mărunt și Economie, Banca Evreiască.

Finanțe publice. Bugetul orașului pe exercițiul 1936/37 prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	18.534.169
Venituri ordinare	14.620.329
Venituri extraordinare	1.767.753
Venituri speciale	2.146.087
Cheltuieli	18.534.169
Cheltuieli ordinare	14.620.329
Cheltuieli extraordinare	1.767.753
Cheltuieli speciale	2.146.087

CULTURĂ

Învățământ. Licenț de stat « Al. Odobescu », Liceu evanghelic-luteran, Gimnaziu de fete (de stat), Gimnaziu de fete evanghelic-luteran, Școală de agricultură evanghelică-luterană, 2 școli de ucenici (din care 1 evanghelică-luterană), 6 școli primare și 6 grădini de copii mici.

Instituții culturale. Asoc. « Astra » pentru literatura și cultura poporului român, Cercul civil-militar, Biblioteca liceului « Al. Odobescu », Biblioteca liceului evanghelic-luteran, Biblioteca Societății literare săsești, Biblioteca Societății meseriașilor sași, Societatea corală « Iacob Mureșeanu », Societatea corală « Mihai Viteazul », Fanfara plugarilor români, Fanfara pompierilor voluntari germani.

2 cinematografe, 4 societăți sportive și 2 societăți de vânătoare.

Ziare și reviste. « Gazeta Bistriței » (bilunar), « Arhiva Someșeană », « Solia » (lunar), « Bistritzer Deutsche Zeitung » (de 3 ori pe săptămână).

RELIGIE

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 1 biserică ortodoxă, 1 greco-catolică, 1 romano-catolică, 1 reformată, 1 evanghelică-luterană și 1 sinagogă.

Instituții bisericești. 1 protopopiat ortodox, 1 greco-catolic, 1 romano-catolic, 1 reformat și 1 evanghelic-luteran.

ADMINISTRAȚIE

Orașul B., capitala județului Năsăud, este situat la 125 km de Cluj și la 417 km de București. Stație c.f. pe linia Cluj — Dej — Bistrița-Bârgăului.

Instituții publice. Prefectură, Primărie, Tribunal, Judecătoria mixtă, Legiune de jandarmi, Poliție, Serviciu sanitar județean, Serviciu sanitar al orașului, Oficiu de asigurări sociale, Serviciu veterinar județean, Serviciu de agricultură, Revizorat școlar, Administrație financiară, Oficiu județean de turism, Oficiu local de turism, Percepție fiscală, Ocol silvic, Serviciu de poduri și șosele, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Birou de măsuri și greutate, Pompieri.

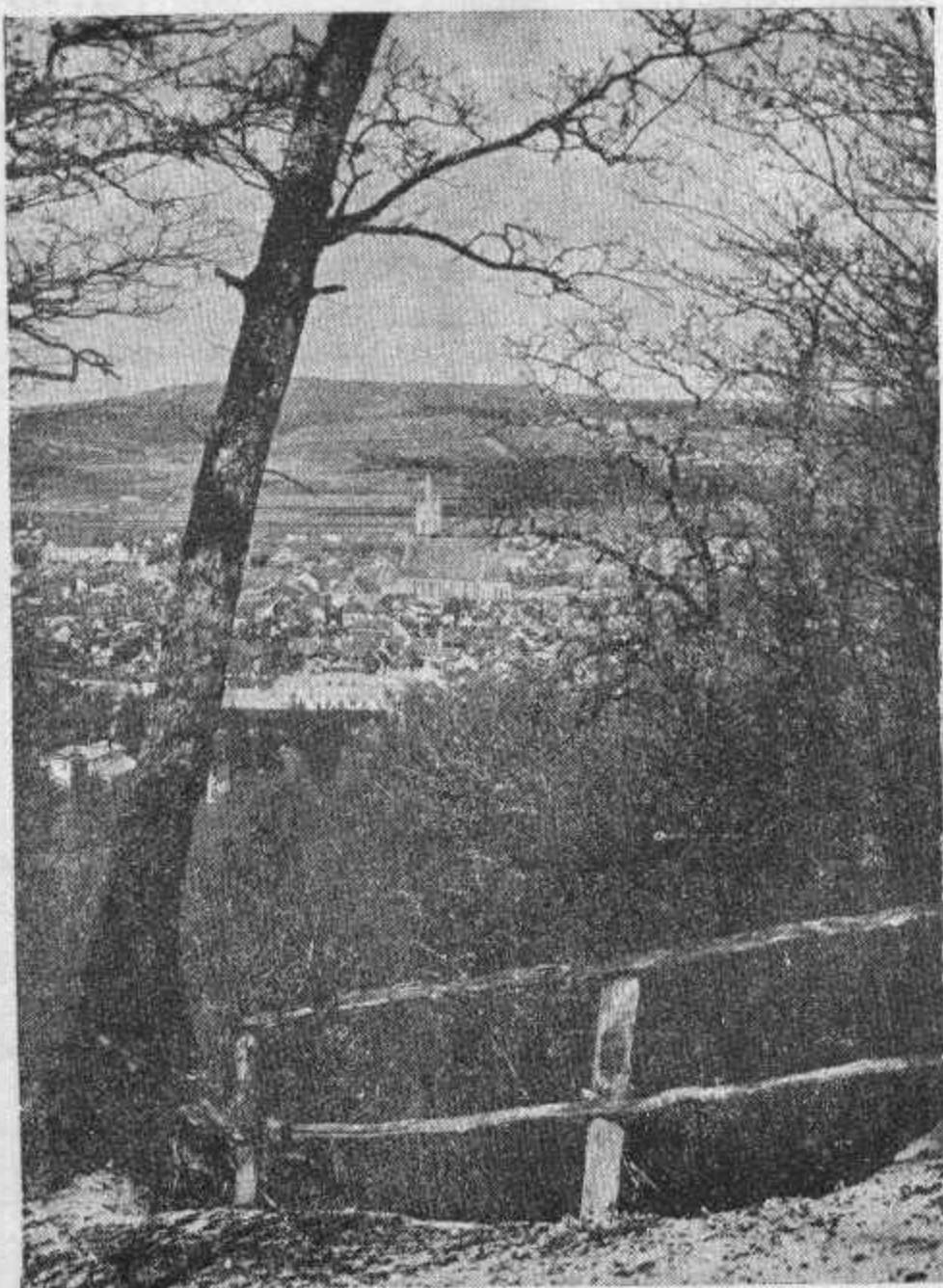
Asociații. Baroul avocaților, Societatea funcționarilor publici, Reuniunea notarilor comunali din jud. Năsăud, Corpul contabililor și funcționarilor cooperatori din România, Reuniunea comercianților, Uniunea regnicolară a muncitorilor constructori din România, Uniunea muncitorilor grafici din Ardeal și Banat, Uniunea muncitorilor din industria pielei din Ardeal și Banat, Reuniunea meseriașilor români, Reuniunea meseriașilor sași, Asociația tăbăcarilor, Asociația industrială a cismarilor, Sindicatul muncitorilor din industria îmbrăcăminte, textile și pielărie, Sindicatul proprietarilor de imobile din județul Năsăud.

Edilitate. Uzină electrică, apaduct, canalizare, pavagii cu piatră cubică, parc.

Sănătate publică. Spital de stat, Spital militar, 3 sanatorii particulare (« Dr. Katona », « Parc », « Dr. Knall și Dr. Ionasch »), ambulator policlinic.

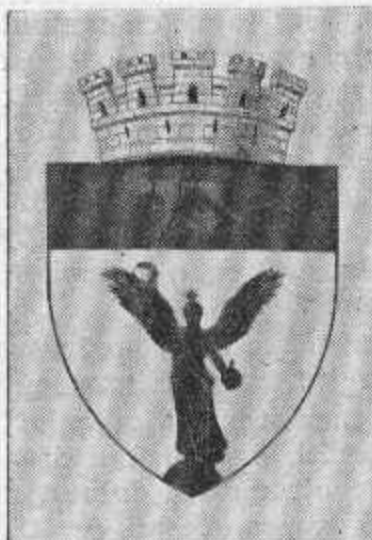
Asistență și prevedere socială. Oficiu de asigurări sociale, Societatea « Crucea Roșie », Societatea pentru profilaxia tuberculozei, Reuniunea femeilor ortodoxe române, Reuniunea femeilor greco-catolice, Reuniunea « Sfânta-Maria » a femeilor de plugari, Reuniunea femeilor romano-catolice, Reuniunea femeilor reformate, Reuniunea femeilor israelite, Reuniunea de binefacere « Somre Sabat ».

Azilul comunal pentru săraci și bătrâni, Azilul evanghelic-luteran pentru săraci.

VEDEREA ORAȘULUI BISTRITA

BLAJ

Stema. Pe scut albastru o victorie de aur, ținând în mâna dreaptă ridicată, o coroană de lauri și cu stânga globul crucifer.

« Chef »-ul roșu încărcat cu o lupoaică romană neagră.

Scutul timbrat cu o coroană murală de argint cu 5 turnuri.

Simbolizează triumful ideii de latinitate.

GEOGRAFIE

Așezare. Blajul, capitala județului Târnava-Mică, e un oraș de confluență: confluență de ape și, implicit, confluență de drumuri (drumurile mari de pe cele două Târnavi, drumuri transversale de primă importanță ale Transilvaniei).

Vatra orașului se întinde, la o altitudine de 257 m, pe un petec de terasă joasă (8—10 m alt. relativă) pe care a cruțat-o eroziunea exercitată de Târnava-Mare (aluvionile de pe spinarea ei au fost însă spălate până la argila de bază). Vestita « Câmpie a Libertății » se găsește jos în lunca largă a Târnavi.

Cadrul e format din dealurile podișului care culminează aici la peste 400 m și sunt acoperite, numai cele din Sud, de păduri (mai ales stejari) iar restul de culturi și pășuni. Împrejurările istorice au împiedecat dezvoltarea economică normală a acestui centru bine situat și bine încadrat; el și-a păstrat astfel mai mult caracterul agricol pe lângă cel cultural și, mai ales religios datorită tot împrejurărilor istorice.

ISTORIE

Vechime și dezvoltare istorică. În secolul al XIII-lea se numea « villa » — adică satul — lui Herbord, Voevodul Ardealului. Prima mențiune documentară este din 1271 (« terra seu villa Herborði vaivodae »).

În 1395, regele Sigismund dăruie acest sat lui Blasius Cserei, dela care se crede că și-ar fi căpătat și numele. În 1738, Blajul a trecut în posesința episcopiei române-unite a Albei Iulii și Făgărașului care-și mută scaunul aici.

Episcopului Ioan Inocențiu Micu, i se datoresc primele construcții ale Blajului: catedrala și mănăstirea, ridicate după planurile italianului Martinelli. În 1754, episcopul Petru Pavel Aron, ridică aici școli, seminarii și mănăstiri.

Pe câmpia Blajului, numită cu drept cuvânt Câmpia Libertății, au fost proclamate în 1848 drepturile imprescriptibile ale poporului român.

Aci s'au ținut în acel an trei adunări: întâia, de pregătire (30 Aprilie), a doua de hotărâre, ilustrată de discursul istoric al lui Bărnăuțiu (3 Mai), a treia de înarmare (25 Septembrie).

Monumente istorice. Castelul Metropolitan, fostă reședință a voevodului Transilvaniei Mihail Apaffi, ridicat în secolul XVII. În curtea castelului, o capelă cu icoane din 1760, și mormintele marilor prelați greco-catolici.

Catedrala greco-catolică, construită în sec. XVIII de arhitectul Giovanni Martinelli, renovată în 1840, are, după aprecierea profesorului Iorga, cel mai frumos iconostas de pe tot întinsul României.

Biserica parohială cu fresce dela 1770.

« Piatra Libertății » ridicată pe câmpia Libertății, pe locul unde Simeon Bărnăuțiu a rostit la 1848 profeticele sale cuvinte, înconjurată și azi de o adâncă pietate populară.

POPULAȚIE

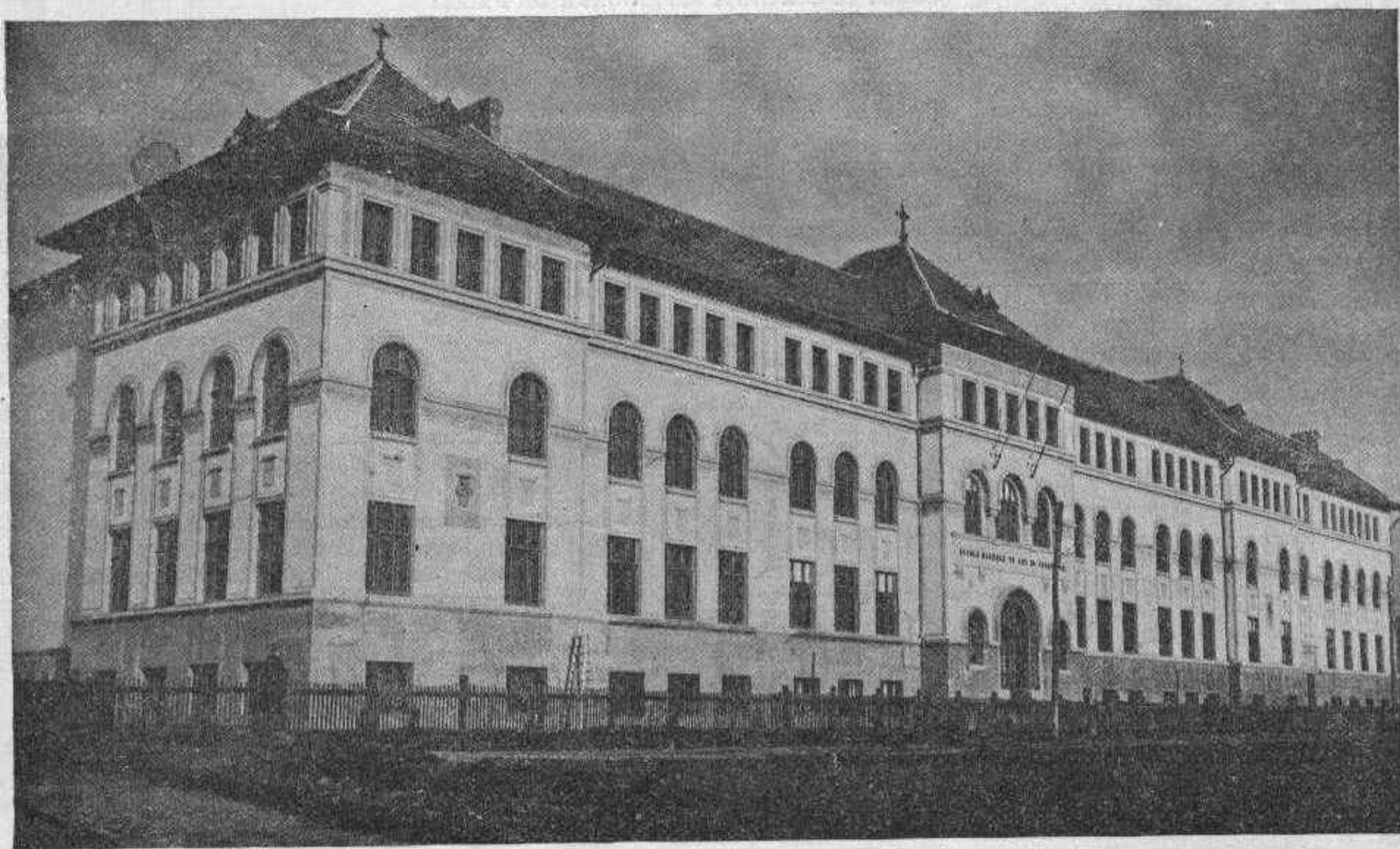
Orașul B. avea în 1930, — după datele recensământului din acel an, — 4.716 locuitori.

Cifra probabilă a populației actuale (calculată la 1 Iulie 1937) este de 4.891 locuitori, indicând un spor natural de 175 locuitori în șase ani și jumătate, adică o creștere de 3,5%.

INSTITUTUL RECUNOȘTINȚEI DIN BLAJ

ȘCOALA NORMALĂ DE ÎNVĂȚĂTORI, INTERNATUL EI ȘI INTERNATUL ȘCOALEI COMERCIALE SUPERIOARE

ECONOMIE

Industrie și comerț. Orașul B. prezintă un caracter industrial redus, numărând numai 1 fabrică de spirt și 1 de cărămizi și țigle.

Comerțul este mai intens decât industria, datorită cul-

1 cinematograful, 1 societate de vânătoare și 1 societate sportivă.

Ziare și reviste. «Unirea Poporului» (săptămânal), «Blajul» (lunar), «Buletinul județului Târnava Mică» (lunar), «Cultura creștină» (lunar), «Răsai Soare», «Tinerimea Nouă», «Unirea» (săptămânal).

ȘCOALA COMERCIALĂ SUPERIOARĂ DE BĂIEȚI

turilor întinse de cereale din împrejurimi, cari își află desfacere pe piața orașului.

Sunt vestite târgurile de animale din acest oraș.

Instituții de credit. Banca «Patria», Banca «Târnăveana», Banca «Axente Sever», Banca «Generală», «Cassa de Economii».

Finanțe publice. Bugetul orașului B. pe exercițiul 1936/37, prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	4.759.116
Venituri ordinare	2.478.140
Venituri extraordinare	919.076
Venituri speciale	1.361.900
Cheltueli	4.759.116
Cheltueli ordinare	2.478.140
Cheltueli extraordinare	1.263.000
Cheltueli speciale	1.017.976

CULTURĂ

Invățământ. Academia de teologie greco-catolică, Liceul de băieți «Sf. Vasile», Liceu de fete, Liceu comercial de băieți, Liceu comercial de fete, Școală normală de învățători, Școală normală de învățătoare, Gimnaziu industrial, Școală de menaj, 1 școală primară, 1 de aplicație, 2 grădini de copii.

Instituții culturale. Societatea pentru cultura și literatura poporului român «Astra», Cercul literar «Franco-Român», Societatea corală «Corul Catedralei», Biblioteca Centrală Arhidiecezană, Muzeul liceului de băieți.

RELIGIE

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 1 catedrală metropolitană și 2 biserici greco-catolice, 1 biserică ortodoxă, 1 romano-catolică, 1 reformată și 1 sinagogă.

Mănăstirea greco-catolică de călugărițe «Sfânta Maria» și Mănăstirea călugărilor asumpționiști.

Instituții bisericești. Reședința Episcopiei și Mitropoliei greco-catolice de Alba-Iulia și Făgăraș, 1 protopopiat greco-catolic.

ADMINISTRAȚIE

Orașul B., capitala județului Târnava-Mică, este situat la 194 km de Brașov și la 348 km de București. Stație c.f. pe linia București – Oradea și București – Arad. Punct de plecare pe linia Blaj – Sovata – Praid.

Instituții publice. Primărie, Prefectură, Serviciu sanitar județean, Serviciu veterinar județean, Serviciu sanitar al orașului, Serviciu veterinar al orașului, Serviciu tehnic al Drumurilor, Ocol silvic, Serviciu agricol, Cameră de Agricultură, Cameră de muncă, Legiune de jandarmi, Pretură, Poliție, Judecătorie mixtă, 2 percepții fiscale, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic.

Asociații. Reuniunea meseriașilor și industriașilor.

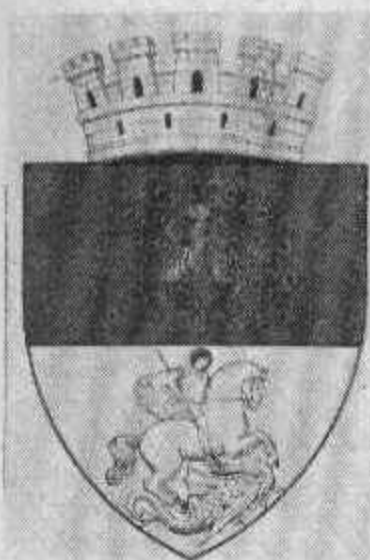
Edilitate. Conductă de apă, 2 străzi pavate, 1 uzină electrică (proprietatea Mitropoliei), parc.

Sănătate publică. 1 spital de stat.

Asistență și prevedere socială. Oficiu de asigurări sociale, Societatea «Crucea Roșie», Societatea pentru profilaxia tuberculozei, Reuniunea femeilor greco-catolice, Reuniunea femeilor ortodoxe, Reuniunea femeilor reformate, Reuniunea femeilor israelite, 1 azil de bătrâni.

BOTOȘANI

Stema. Scut tăiat; în cartierul superior pe roșu, un păun de aur văzut din față, cu capul întors către dreapta (stema veche a orașului). În cartierul inferior pe albastru, Sf. Gheorghe călare, de argint, străpungând cu lancea balaurul, tot de argint, și cu limba roșie (Patronul orașului).

Scutul timbrat cu o coroană murală de argint cu cinci turnuri.

GEOGRAFIE

Așezare. Orașul B., capitala județului cu același nume, face parte din seria orașelor de contact între podișul înalt și cel jos, între pădurea și stepa din marea depresiune a Prutului de mijloc (Nordul Moldovei). El se găsește în drumul mare dela periferia vestică a acesteia, drum care vine tocmai dela Hotin și, prin Dorohoi, Botoșani și Hârlău, ajunge la Iași. La Botoșani acest drum se întâlnește cu altul, mult mai însemnat în trecutul Moldovei decât azi: drumul Suceava-Ștefănești (pe Prut) — Soroca (pe Nistru).

Vatra orașului, în suprafață de cca 900 ha, se desfășoară peste dealurile de podiș dintre două văi mai însemnate (*Dresleuca* în Vest, *Sihna* în Est). Văi scurte afluate acestora, dau regiunii, pe margine, un relief mai accentuat. De altfel, partea principală a orașului se întinde sus pe podiș la o altitudine de cca 180 m și numai mahalalele din N. și E. își coboară casele pe povârnișuri până în luncile strâmte ale acestor vâlcele.

Cadrul e format din dealuri alungite, mai înalte și acoperite de păduri, în S. și, mai ales, în V., iar în rest de cereale și pășune. De aici caracterul agricol al periferiei și cel de târg de cereale, de făină, animale și fructe, al orașului propriu zis.

ISTORIE

Vechime și dezvoltare istorică. Orașul B. și-a luat numele dela întemeietorul Botăș (cf. Drăgășani dela Dragoș sau Drăguș). Prima mențiune documentară a orașului apare în 1439, cu prilejul năvălirii Tătarilor, cari « au prădat până la Botoșani ». Până în 1819 orașul B. a fost apănagiul Doamnei Moldovei. Pentru strângerea veniturilor era orânduit de către dânsa un « cămăraș al Doamnei ».

Monumente istorice. Biserica Sf. Gheorghe, transformată în sec. XVIII și reparată recent de Comisiunea Monumentelor Istorice, a fost construită în 1551 de către Elena, soția lui Petru Rareș.

Biserica *Uspenia* (a Înălțării), zidită tot de Doamna Elena în 1552 a fost refăcută în sec. XVIII.

Biserica Sf. Nicolae este o construcție din 1808, pe locul unei vechi biserici de lemn dela Ștefan cel Mare.

POPULAȚIE

Orașul B., capitala județului Botoșani, avea în 1930, după rezultatele provizorii ale recensământului general al populației din acel an, 32.107 locuitori. Cifra probabilă a populației actuale (calculată la 1 Iulie 1937), este de 32.394 locuitori, indicând un spor natural de 287 locuitori în șase ani și jumătate, adică o creștere de 0,9%.

ECONOMIE

Industrie și comerț: 5 mori sistematice, 2 mori țărănești, 3 fabrici de ulei, 1 de bere, 1 de bonboane și halva, 2 de mezeluri, 1 de lin-

gerie și confecțiuni, 1 de panglici, basmale etc., 3 de lumânări, 3 de săpun, 3 de confecțiuni din hârtie și arte grafice, 4 de tăbăcărie, 3 de teracotă, 1 de oale și 1 de jucării.

Din întreprinderile de mai sus, fabrica de lingerie și confecțiuni « Hercules » are un capital social și investit de 7 milioane lei.

Comerț intens cu produsele agricole ale județului și cele ale fabricilor din localitate. Făina de Botoșani e cunoscută în toată țara.

Bâlcu la 15 Septemvrie.

Instituții de credit. Banca Națională a României (agenție), Banca Românească (sucursală), Banca Comercială Botoșani, Banca B. Moscovitz, Banca Negustorească, Banca Cooperativă de Credit Mărunt și Economie, Banca de Credit a agricultorilor din jud. Botoșani, Banca « Botoșanii », Banca Cerealiștilor.

Finanțe publice. Bugetul orașului B., pe exercițiul 1936/37, prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	18.163.886
Venituri ordinare	15.386.007
Venituri extraordinare	1.494.558
Venituri speciale	1.283.321
Cheltuieli	18.163.886
Cheltuieli ordinare	15.386.007
Cheltuieli extraordinare	1.494.558
Cheltuieli speciale	1.283.321

CULTURĂ

Învățământ. Liceul de băieți « Laurian », Liceul de fete « Carmen Sylva », Liceul comercial de băieți « Sf. Lazăr », Liceu comercial de fete, Liceul modern de fete « I. G. Duca », Școala normală de fete « Despina Doamna », Școala profesională de fete « Sf. Spiridon », Gimnaziu industrial, 12 școli primare, 2 școli primare israelite, 3 școli de copii mici.

Instituții culturale. Liga Culturală, Biblioteca « Mihail Eminescu », Biblioteca Cercului de lectură, Biblioteca comunală, Biblioteca liceului « Laurian », Biblioteca liceului « Carmen Sylva », Biblioteca Casei funcționarilor publici, Soc. de muzică și teatru « Armonia », Corul catedralei « Uspenia », O sală de teatru comunală, 2 cinematografe, 3 societăți sportive, 2 societăți de vânatoare.

Ziare și reviste. « Reformatorul » (săptămânal), « Știrea » (săptămânal), « Revista Școlii » (lunar).

VEDEREA ORAȘULUI BOTOȘANI

Trupele austriace sub comanda colonelului Fabry ocupă orașul la 22 Martie 1788
Dezen de Anton Balzer, Col. Academiei Române

RELIGIE

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 14 biserici ortodoxe, 1 biserică romano-catolică, 2 biserici armene, 1 biserică lipovenească, 1 casă de rugăciuni adventistă; 54 sinagogi și case de rugăciune evreiești.

Instituții bisericești. Protopopiat ortodox.

ADMINISTRAȚIE

Orașul B., capitala județului Botoșani, este situat la 95 km. de Cernăuți și 463 km de București. Stație c.f., cap de linie pe linia Iași - Dorohoi - Leorda - Botoșani.

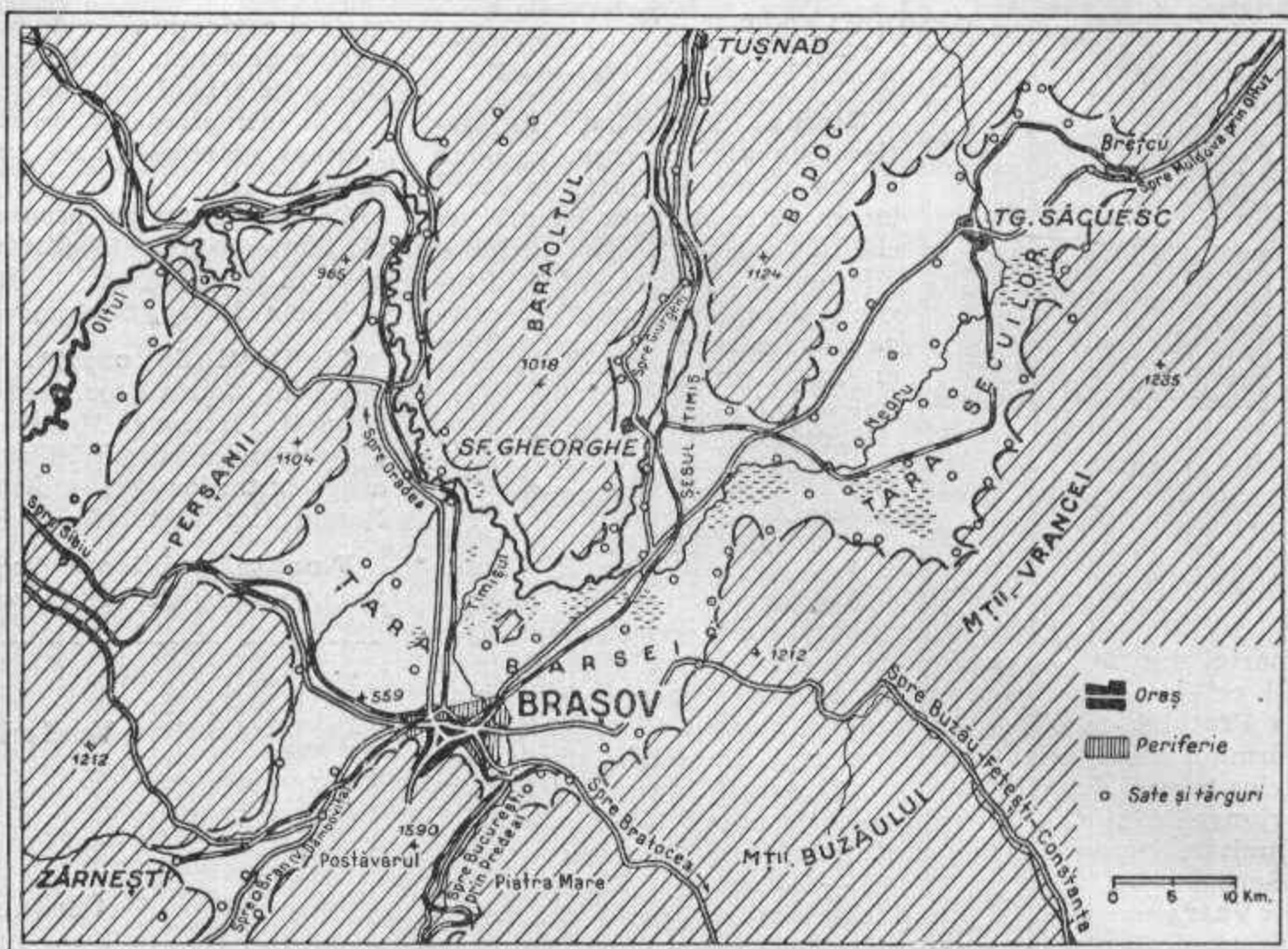
Instituții publice. Prefectură, Primărie, Tribunal, Judecătoria, Poliție, Legiune de jandarmi, Cerc de recrutare, Revizorat școlar, Serviciu agricol, Cameră de agricultură, Cameră de comerț și industrie, Cameră de muncă, Serv. sanitar județean, Serv. sanitar comunal, Serv. veterinar județean, Serv. veterinar comunal, Ocol silvic, Birou de măsuri și greutate, Administrație financiară, 2 percepții fiscale, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Depozit C.A.M., Vamă, Pompieri.

Asociații. Baroul avocaților, Uniunea avocaților, Asoc. medicilor, Colegiul farmaceutic, Corpul contabililor autorizați și experți, Asoc. corpului didactic secundar, Asoc. corpului didactic primar, Asoc. «Casa funcționarilor publici», Asoc. funcționarilor judecătorești, Asoc. funcționarilor particulari, Asoc. preoților, Asoc. cântăreților bisericești, Asoc. ofițerilor de rezervă, Cercul militar, Cercul subofițerilor activi, Asoc. generală a personalului sanitar-auxiliar, Sfat negustoresc, Soc. «Izbânda» a meseriașilor creștini, Soc. «Frăția» a muncitorilor evrei, Soc. «Zwas» a meseriașilor evrei.

Edilitate. Uzină electrică, apaduct, canalizare, pavagii cu asfalt și piatră cubică.

Sănătate publică. Spitalul de izolare «Maximovici», Spitalul militar, Spitalul «Mavromati», Spitalul «Filantropia», Spitalul israelit; Dispensarul comunal, Dispensarul Comunității evreiești.

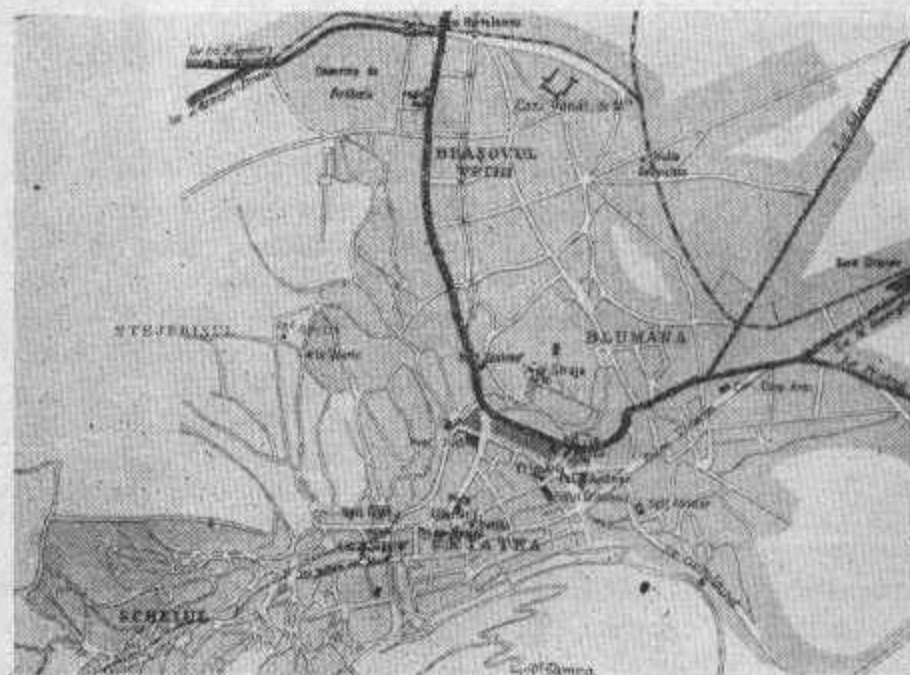
Asistență și prevedere socială. Oficiu de asigurări sociale, Soc. «Crucea Roșie», Soc. pentru profilaxia tuberculozei, Oficiu I.O.V., Soc. «Principele Mircea», Soc. Ortodoxă Națională a Femeilor Române, Soc. filantropică «Izvorul vieții», Soc. «Filantropia», Oficiu de plasare, 4 aziluri de bătrâni, Soc. pentru protecția animalelor.

cinci trecători principale (Bran, Predeal, Bratocea, Buzău, Oituz) și se întâlnesc toate în Brașov cu drumurile ce vin prin defileul Târnăveniului din Ciucuri, prin defileul Răcoșului, din basinelul Transilvaniei și peste Perșani din Țara Oltului.

Vatra orașului se întinde peste partea sudică a șesului Bârsei (cetatea sau orașul vechi și mahalalele industriale noi), pe văile care ies radiar din munți (mahalalele periferice vechi), și pe poalele înălțimilor ce încadrează aceste văi (mai ales cartierele de vile).

Cadrul este constituit de marea depresiune intramuntoasă a Brașovului împărțită în trei compartimente și mărginită de pereții abrupti ai Bucegilor și de povârnișurile repezi ale munților Bârsei la Sud și în imediata apropiere a orașului. (Tâmpa este numai un fragment, aproape total izolat de eroziune din munții Bârsei). Abundența apelor ce vin din munți, asocierea dintre șesul cultivat și zona muntoasă bogată în păduri și pășune, răspândia de drumuri, desimea și calitatea populației, toate acestea au făcut din Brașov unul dintre cele mai vechi și mai căutate piețe de comerț, iar astăzi un puternic centru industrial (metalurgie, textile, alimente, etc.).

BRAȘOV

Stema. Pe scut albastru, un trunchiu de copac, desrădăcinat, de argint, susținând o coroană trifoliată de aur.

Scutul timbrat de o coroană murală cu 7 turnuri.

Este vechea stemă.

GEOGRAFIE

Așezare. Municipiul B., capitala județului cu același nume, are, poate, cea mai privilegiată poziție geografică din întreaga țară. Intr'adevăr, el este așezat aproape în centrul geometric al României, imediat sub munte și la răspândia formată de drumuri, care străbat Carpații prin

ISTORIE

Vechime și dezvoltare istorică. Brașovul a fost întemeiat la începutul sec. XIII, în urma colonizării cava-

lerilor Teutoni în țara Bârsei, în vecinătatea unei străvechi așezări autohtone reprezentată astăzi prin vechiul cartier românesc al Scheilor.

Numele său Brașov sau mai curând Brașău, poate fi pus în legătură cu nume străvechi ca Bârșă, Bârșava.

Noua comunitate orășenească a coloniștilor germani, s'a dezvoltat în preajma Voievodatelor Românești, care i-au acordat scutirile de vămi ce i-au adus marea sa dezvoltare, prin întinsul negoț ce-l făcea pe teritoriul lor și până departe în Peninsula Balcanică și Asia-Mică. Primul privilegiu comercial acordat de domnii munteni negustorilor din Brașov, este acela al lui Vlaicu Vodă, în 1368.

Astfel, Brașovul a ajuns în sec. XVIII, orașul cel mai mare al fostului principat al Transilvaniei.

Decăderea lui începe în a doua jumătate a sec. XIX când, datorită imperialismului economic al fostei Austro-Ungarii, i s'au închis granițele spre debușurile sale firești.

În cursul istoriei sale Brașovul a fost un centru cultural de întâiul ordin. Aici preotul și umanistul Iohannes Honterus (1498—1549) a predicat, în zorii Renașterii, reforma religioasă printre conaționali săi germani.

Influența acestui spirit al Reformei a determinat tipărirea la Brașov de către diaconul Coresi, sub oblăduirea judeului local Hans Benkner, a celor dintâi cărți în limba valahă.

S'au tipărit aici, pe rând, Micul Catehism al lui Martin Luther în 1559, Tetraevanghelul în 1561, Apostolul în 1563, Psaltirea în 1577, Pravila în 1580, Evanghelia cu învățătură în 1581.

Brașovul a servit totdeauna, în cursul istoriei sale de refugiu domnilor sau boierilor români, în restriște.

Școala sa românească, din care avea să pornească spre sfârșitul sec. XVII, Teodor Corbea, logofătul lui Petru cel Mare al Rusiei și fratele său, ceaușul David, boier de frunte al lui Brâncoveanu se va transforma în sec. XIX prin daniile unui Grigore Brâncoveanu, refugiat aici, sau ale negustorilor din Brașov, în Școalele Naționale din Brașov.

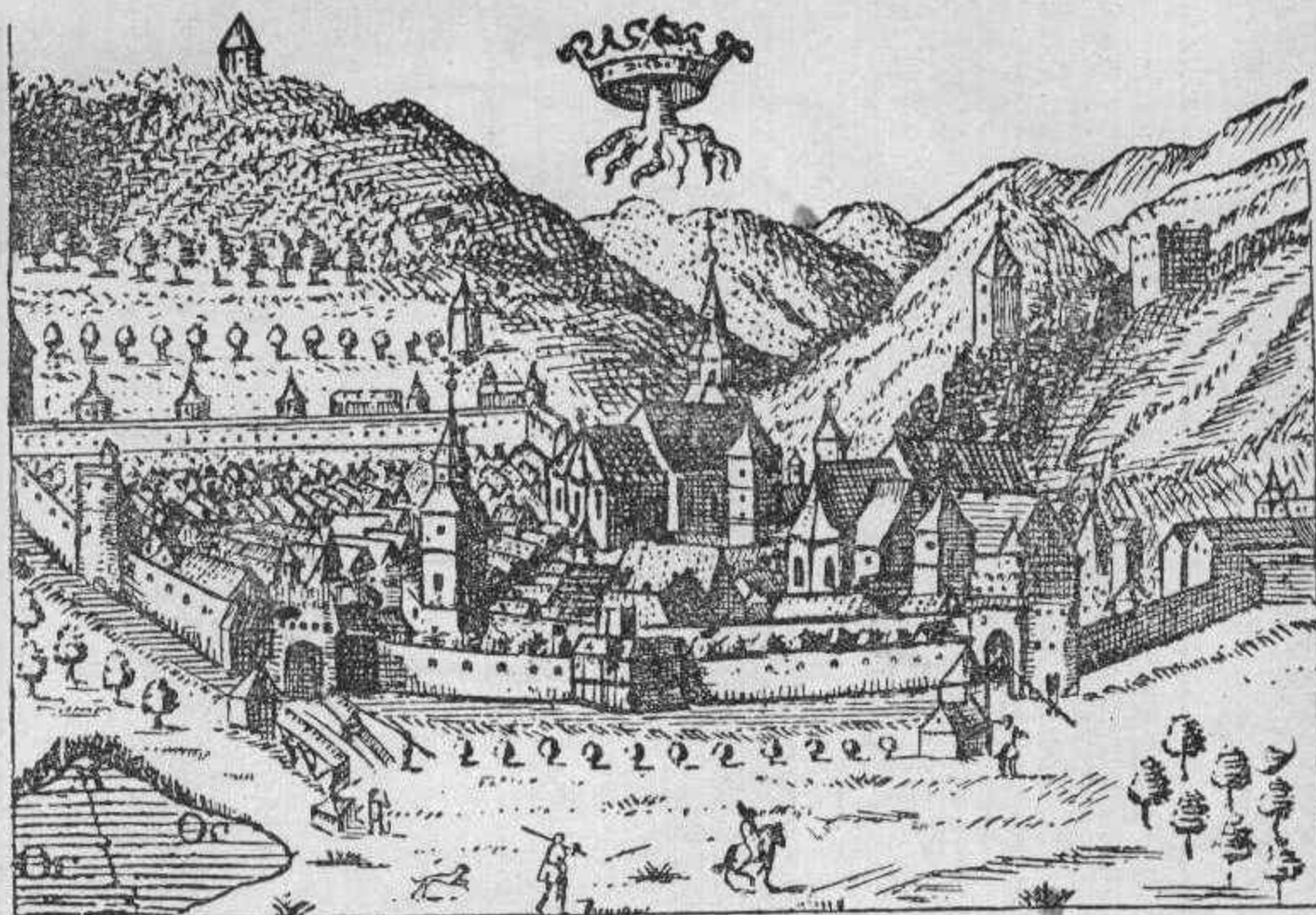
La Brașov a apărut din 1838 neîntrerupt până azi acel monitor al românismului de peste munți care este Gazeta Transilvaniei.

Unirea Țărilor Surori a redat Brașovului condițiunile naturale de viață.

Monumente istorice. Biserica Sf. Nicolae, ortodoxă, ridicată de Români din Schei (1495) cu ajutorul Domnilor Români, Vlad Vodă Călugărul, Neagoe Basarab, Petru Cercel și Aron Vodă al Moldovei, pe locul unei vechi biserițe de lemn, datând din sec. XIV. În sec. XVIII i s'au adăugat 2 paraclisuri. Pe perețele dela intrare, printre ctitori, era și portretul lui Mihai Viteazul, dar cu vremea s'a distrus.

Biserica Neagră, a cărei construcție a început în anul 1387, e cea mai mare catedrală, de stil gotic, din Ardeal. De o frumusețe deosebită sunt portalurile dela intrare. Aci sunt mormintele juzilor brașoveni de odinioară. În urma incendiului din 1689 a căzut acoperișul, care a fost reconstruit în 1761—1772.

Sfatul, vechea primărie, casa juzilor și a pârgarilor Brașovului. Construcție pitorească cu un cerdac și un turn

BRAȘOVUL, MEDIEVAL

din sec. XV. În urma incendiului din 1689, a fost reconstruit în anii 1770—74.

Biserica evanghelică-luterană din suburbia Bartolomeu e cea mai veche biserică din Brașov, construită în stil roman. Construcția ei a început, probabil în 1223.

Zidurile orașului, ridicate în locul vechilor întărituri de lemn, la începutul sec. XII și dărâmate la sfârșitul sec. XVIII, se mai păstrează intacte la poalele Tâmpiei, cu o înălțime de 12 m, și o lățime de 2 m. Cam la 100 de metri se află turnurile pătrate de observație. La capătul zidului în spre Curmătura se află bastionul breslei postăvarilor, un turn rotund, puternic, cu un diametru de 16 m. La celălalt capăt, în spre Schei, se află bastionul țesătorilor, cel mai mare bastion care s'a păstrat, iar la mijlocul zidului e bastionul breslei împletitorilor de frânghii. Spre Schei, s'a păstrat vechea poartă a Scheilor, cu stema orașului, iar în spre Dealul Romurilor, s'a păstrat bastionul ferarilor. Mai sunt apoi cele 2 turnuri, alb și negru.

Cetățuia, a cărei construcție actuală a fost începută în anul 1625, pe locul unui fost castel de lemn, dela începutul sec. XV și care arsese, a fost terminată abia sub domnia lui Iosif II și folosită pentru armată, până la 1931, când Municipiul B., a donat-o M. S. Regelui Carol II.

Hala de vânzare, construită în 1545, în piața orașului, pentru a fi folosită de diferitele bresle de meseriași.

Edificiul protopopiatului evanghelic-luteran, ale cărui începuturi datează încă din evul mediu, a fost reconstruit în 1776, pe urma incendiului din 1689.

Biserica evanghelică-luterană Sf. Martin, a cărei construcție în stil gotic, a început — probabil — în 1447, a fost mărită și transformată între anii 1795—1796.

Crucea Mușicoiului, în Schei, a fost ridicată de urmașii preotului Radu Băilă, în anul 1672.

POPULAȚIE

Municipiul B. avea în 1930, după datele provizorii ale recensământului general al populației din acel an, 59.234 locuitori. Cifra probabilă a populației actuale (calculată la 1 Iulie 1937), este de 61.026 locuitori, indicând un spor natural de 1792 locuitori, în șase ani și jumătate, adică o creștere de 3,0%.

ECONOMIE

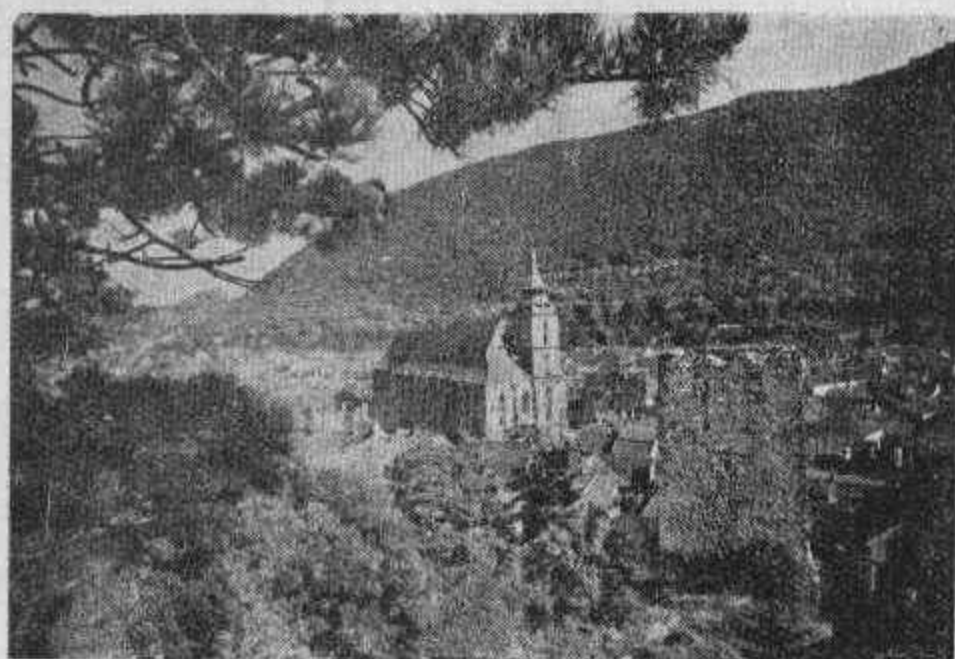
Industrie și comerț. Prin așezarea sa în centrul țării, la răscrucea unor mari drumuri de comerț municipiul B.

INTERIORUL BISERICEI NEGRE DIN BRAŞOV

BRAȘOV

a devenit unul dintre cele mai importante centre economice ale țării. Comerț intens și variat. Industria sa, la începuturile căreia stau renumitele produse ale breslelor de odinioară, reprezintă astăzi peste 5% din producția industrială a României. Cuprinzând aproape toate ramurile de industrie (minieră, metalurgică, a lemnului, chimică, alimentară, textilă, ceramică, etc.), valoarea producției sale a crescut dela 1923 până la 1937 cu 150%.

Industria alimentară: 2 mori sistematice, 2 brutării mecanice, 1 fabrică de spirt, 4 de cognac și liqueur, 1 de paste făinoase, 2 de ciocolată și bomboane, 1 de surogat de cafea, 7 de salam și mezeluri, 1 de ghiță artificială; **Textilă:** 3 fabrici de stofe și postav, 3 de tricotațe, 1 de vatelină; **Chimică:** 1 fabrică de acizi și îngrășăminte artificială, 1 de oxigen, 2 rafinării de petrol, 1 uzină de gaz, cocs și catran, 2 fabrici de articole cosmetice, 3 de săpun și lumânări, 2 de vopsele și lacuri, 1 de articole de cauciuc, 1 de clei, 2 de cremă de ghetă; **Metalurgică:** 1 fabrică de avioane, 1 de locomotive și vagoane, 1 de laminat și tras metale, 2 de motoare și mașini, 2 de cabluri de oțel, 1 de pian și orgi, 1 de țesături metalice, 1 de mobile de fier, 1 de pânze de ferestre și articole de oțel, 3 de obiecte metalice, 2 de articole de lăcătușerie, 1 de burghie, spirale etc., 1 de șuruburi, 1 de rulouri pentru perdele, 6 ateliere mecanice mari; **Lemnului:** 5 fabrici de cherestea, 2 de parchete, 9 de mobile, 1 de lăzi, 1 de obloane rulante; **Materiale de construcție:** 3 fabrici de cărămidă și țiglă, 1 de ciment, 1 de tuburi de ciment, 1 de plăci de marmură, 1 de teracotă, 1 de var, 1 de sobe de faianță; **Alte industrii:** 3 fabrici de piele și talpă, 1 de mănuși de piele, 1 de produse de hârtie, 5 tipografii mari, 1 fabrică de oglinzi.

Din întreprinderile de mai sus următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei și peste *):

Moara A. Seewaldt (inv. 13), Moara Martin From et Fii (inv. 11), Fabrica de paste făinoase A. Seewaldt (soc. 18, inv. 12), Fabricile de bomboane și ciocolată « Hess » (soc. 20, inv. 39) și Frații Stollwerck (soc. 25, inv. 41), Fabrica de surogat de cafea Heinrich Frank Söhne (soc. 30);

Fabricile de postav Wilhelm Scherg et Co. (soc. 192, inv. 228), Wilhelm Tellmann et Co. (soc. 42, inv. 32) și « Itag » (soc. 25, inv. 6);

Fabrica de acizi și îngrășăminte artificiale a Soc. « Mărășești » (soc. 75, inv. 61), Rafinăriile de petrol « Photogen » (soc. 6, inv. 26) și H. Steinberg (inv. 8), Uzina Comunală de gaz aerian (inv. 7), Fabrica de articole cosmetice « Chlorodont » (soc. 5, inv. 2), Fabrica de articole de cauciuc a Soc. Anon. pentru industria electrică și chimică (soc. 15, inv. 34), Fabrica de clei Martin From et Fii (soc. 6, inv. 1), Fabrica de cremă de ghetă « Schmollpasta » (soc. 14, inv. 7);

Fabrica de avioane « I.A.R. » (soc. 200, inv. 83), Fabrica de locomotive și vagoane « Romloc » (soc. 12, inv. 38), Fabrica pentru laminat și tras metale « Farola » (soc. 50, inv. 90), Fabrica de motoare și mașini Frații Schiel (soc. 23,

inv. 76), Fabrica de cabluri de oțel « Ancora Română » (soc. 20, inv. 33), Fabrica de țesături metalice Anton Hettmann (inv. 14), Întreprinderile metalurgice Dumitru Voina cu o fabrică de șuruburi (inv. 11) și un atelier de reparat vagoane (inv. 5);

Fabrica de cherestea Dumitru Voina (inv. 5), Fabrica de cherestea și parchete Andrei Kocsis et Fii (soc. 7, inv. 5), Fabrica de parchete Martin Copony (soc. 14, inv. 12);

Fabrica de țiglă și teracotă Frații Schmidt (soc. 15, inv. 2), Fabrica de ciment « Portland » Krugler & Co. (soc. 110, inv. 135), Fabrica de var 1 rații Schmidt (soc. 15, inv. 4);

Fabricile de piele și talpă Frații Scherg (inv. 20) și Frații Miess (soc. 14, inv. 11), Soc. anon. pe acțiuni pentru editură de ziare și cărți tipografice (soc. 9, inv. 4).

Bălciuri anuale: 27 Martie, 10 Iunie, 7 Octomvrie.

Instituții de credit. Banca Națională (sucursală), Banca de Credit Român, Banca Comercială Italiană, Banca Românească, Banca Ardeleană, Soc. Bancară Română, Banca « Albina », Banca Generală de Economii din Sibiu, Banca Generală de Credit Ungară, Banca pentru Circulația Mărfurilor, Banca Poporală Brașoveană, Casa Generală de Păstrare din Brașov, Banca Sager.

Finanțe publice. Bugetul municipiului B., pe exercițiul 1936/37, prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	81.214.197
Venituri ordinare	65.528.421
Venituri extraordinare	226.439
Venituri speciale	15.459.337
Cheltueli	81.214.197
Cheltueli ordinare	65.528.421
Cheltueli extraordinare	226.439
Cheltueli speciale	15.459.337

CULTURĂ

Invățământ. Liceul de băieți « Andrei Șaguna », Liceul de băieți « Dr. I. Meșotă », Liceul de fete « Principesa Ileana », Liceu comercial de băieți, Liceu comercial de fete, Liceu industrial de băieți, Liceu industrial de fete, Școală de menaj, Școală normală de conducătoare de grădini de copii, Liceu de băieți romano-catolic, Gimnaziu de fete romano-catolic, Gimnaziu de fete reformat, Liceu comercial reformat de băieți, Liceul evanghelic de băieți « Honterus », Gimnaziu de fete evanghelic, Liceu comercial evanghelic de băieți, Școală normală evanghelică de conducătoare, 9 școli primare de stat, 12 școli primare confesionale, 14 școli de copii mici și 8 școli confesionale de copii mici.

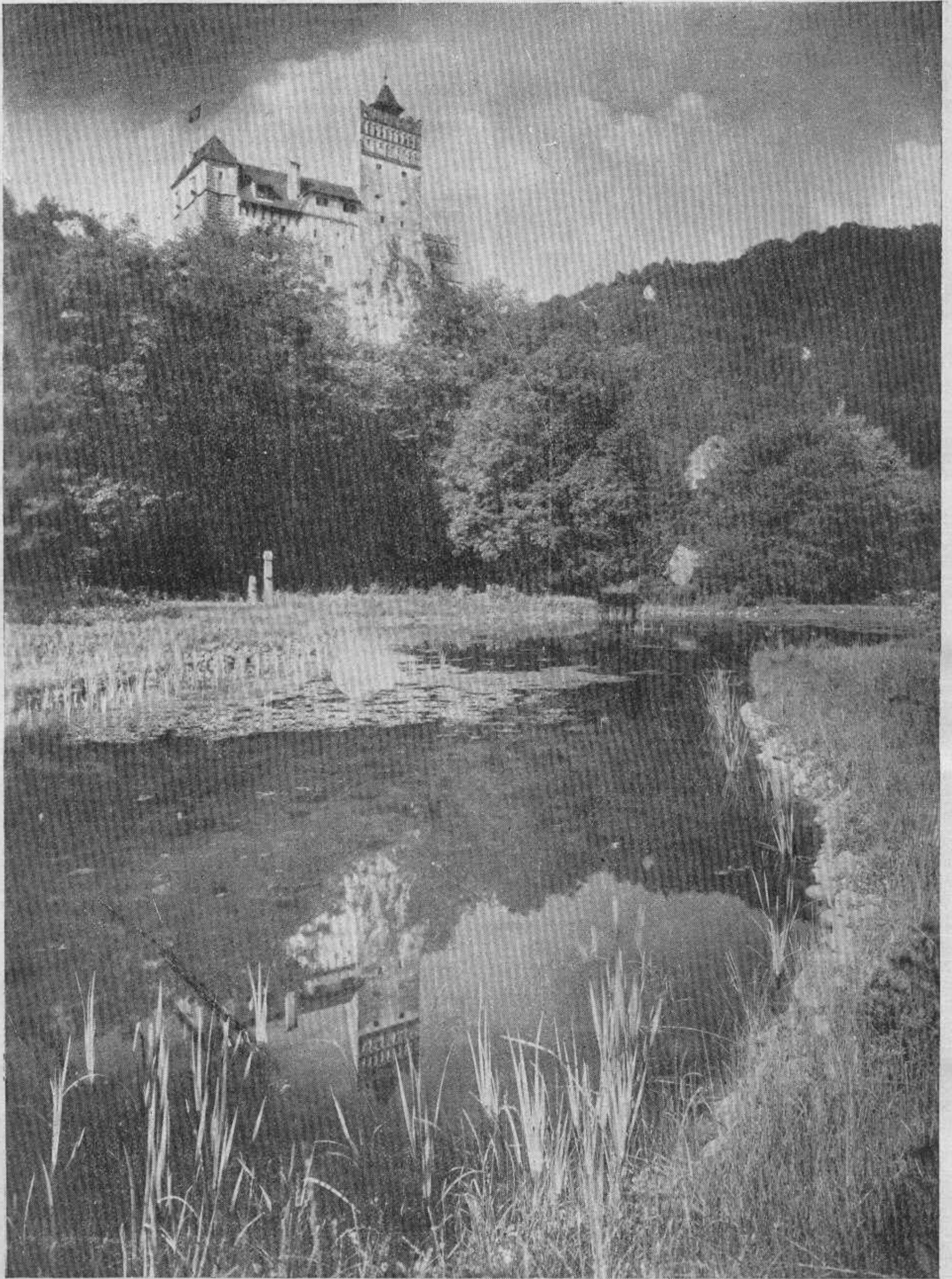
Instituții culturale. Liga Culturală, Asociația « Astra » pentru literatura și cultura poporului român, Institutul de

BISERICA NEAGRĂ DIN BRAȘOV, NOAPTEA

*) Cifrele în paranteză arată capitalul social (soc.) și capitalul investit (inv.) în milioane de lei.

CASTELUL BRAN

cultură român-german « Simion Mândrescu », Cercul român-francez, Muzeul săsesc « Țara Bârsei », Casina română, Casina maghiară, Casina săsească, Biblioteca « Astra », Bibliotecile liceelor « Andrei Șaguna », « Dr. I. Meșotă » și « Honterus », Biblioteca Școalei Comerciale germane, Gruparea femeilor române, Soc. meseriașilor români « Lumina », Soc. « Mângâierea » pentru orientare morală, Cercul catolic, Asoc. « Oștirea Sf. Francisc », Soc. tinerilor maghiari, Cercul tineretului unitarian, Soc. evanghelică maghiară de fete, Soc. evanghelică a tinerimii maghiare, Soc. Secuilor, 5 asociații muzicale și corale, 2 săli de teatru și conferințe, Teatrul de copii « Astra », 3 cinematografe, 11 soc. sportive, 2 soc. de vânătoare, 1 soc. de pescuit, 1 soc. de tir, 1 club de călărie, 2 asociații de automobilism, 3 asociații de turism.

Ziare și reviste. « Ardealul » (săptămânal), « Steaua Transilvaniei » (săptămânal), « Gazeta Transilvaniei » (de 3 ori pe săptămână), « Buletinul oficial al județului Brașov » (bilunar), « Țara Bârsei » (anual), « Jurnalul », « Deutsche Tageszeitung » (cotidian), « Kronstädter Zeitung » (cotidian), « Licht » (săptămânal), « Klingssor » (de 6 ori pe lună), « Lichter der Heimat » (bilunar), « Siebenbürgische Handelszeitung » (bilunar), « Industrie Zeitung » (lunar), « Jugendbund » (lunar), « Der Beruf » (trimestrial), « Népujság » (cotidian), « Brassói Lapok » (cotidian), « Egyetértés ».

RELIGIE

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 6 biserici ortodoxe (din care 1 grecească), 1 greco-catolică, 2 biserici și 3 capele romano-catolice, 1 biserică și 1 capelă reformată, 6 biserici evanghelice, 1 biserică unitariană, 1 casă de rugăciuni baptistă, 1 sinagogă.

Instituții bisericești. Protopopiat ortodox, Protopopiat evanghelic.

ADMINISTRAȚIE

Municipiul B., capitala județului Brașov, este situat la 172 km de București. Stație c.f. pe linia București - Oradea. Punct de plecare pe liniile Brașov - Petru Rareș, Brașov - Satulung, Brașov - Făgăraș - Sibiu, Brașov - Zărnești, Brașov - Intorsura Buzăului.

Stațiune climatică și centru turistic.

Instituții publice. Prefectură, Primărie, Curte de Apel, Tribunal, Judecătoria, Judecătoria de muncă, Chestură de poliție, Serviciu local de învățământ, Revizorat școlar, Serviciu sanitar județean, Serviciu veterinar județean, Serviciu sanitar al municipiului, Serviciu veterinar al municipiului, Inspectorat industrial, Inspectorat central de muncă, Serviciu agricol județean, Direcțiune de poduri și șosele, Serviciu al apelor, Serviciu silvic, Cameră de agricultură, Cameră de muncă, Cameră de Comerț și Industrie, Administrație financiară, 2 percepții fiscale, Depozit C.A.M., 5 oficii P.T.T., Oficiu telefonic, Direcțiune de exploatare C.F.R., Birou de măsuri și greutate, Pompieri, Consulat german.

Asociații. Baroul avocaților, Uniunea avocaților din România, Asociația medicilor din România, Uniunea farmacistilor, Uniunea industriașilor transilvăneni, Soc. comercianților români, Reuniunea impiegatelor comerciale, Reuniunea notarilor comunali din județul Brașov, Asociația moașelor din România, Uniunea generală a micilor industriași și meseriași patroni, Asociația funcționarilor primăriei, Asociația funcționarilor judecătorești, Asociația funcționarilor pensionari orașenești, comunali și județeni, Uniunea muncitorilor în lemn, Uniunea muncitorilor constructori, Uniunea muncitorilor grafici, Uniunea forestieră, Uniunea muncitorilor din industria compactoriei, Uniunea unitară a muncitorilor chimiști, metalurgiști și petroliști, Uniunea gremiilor germane de comerț, Uniunea funcționarilor de bancă germani, Uniunea muncitorilor în îmbrăcăminte, Sindicatul industriașilor în fier și metal, Sindicatul profesional chimic, Sindicatul fabricantilor români de bere și slăd, Sindicatul angajaților particulari, Sindicatul salariaților comerciali, Sindicatul pentru organizarea exportului de animale și carne proaspătă, Sindicatul pentru creșterea animalelor, Sindicatul pentru creșterea calului No-

nus, Sindicatul profesional al proprietarilor de autobuse, Sindicatul cărașilor, Sindicatul birjarilor, Sindicatul profesorilor de dans, Societatea muncitorilor din industria pielii, Societatea pentru instrucția complementară a muncitorilor sași, Societatea maștrilor pantofari, Societatea meseriașilor cismari, Societatea maștrilor zidari, Societatea croitorilor germani, Societatea cooperativă a măcelarilor, Societatea săsească de meserie, Societatea industrială a măcelarilor, Societatea de creșterea vitelor din Scheiu, Societatea cooperativă a lăcătușilor, Societatea armurierilor, Societatea fierarilor de unelte și cuțitari, Societatea restauratorilor, Societatea hotelierilor, Societatea cafeșilor, cofetarilor și cârciumarilor, Societatea meseriașilor de încălțăminte, Societatea proprietarilor de mașini de treerat din România, Societatea agricultorilor proprietari ai fabricelor agricole de spirt din Transilvania, Camera sindicală a debitanților C.A.M.

Edilitate. Uzină electrică, uzină de gaz de iluminat, apeduct, canal, străzi pavate cu asfalt, piatră cubică și macadam, tramvaiu cu aburi, autobuse comunale, abator cu instalațiuni moderne, parcul public « Regele Carol II ».

Sănătate publică. Spitalul « Gh. Mârzescu » (vechiu), Spitalul « Gh. Mârzescu » (nou), Spitalul oftalmologic, Spitalul de contagioși « Dr. V. Babeș », Spitalul de tuberculoși al Soc. pentru profilaxia tuberculozei, Sanatoriul de tuberculoși « Dr. C. Riemer », Sanatoriul « Dr. Leonhardt » și « Dr. Flechtenmacher », Sanatoriul « Dr. Depner », Sanatoriul « Dr. Reiner și Fabritius », Sanatoriul « Dr. Dogaru », Sanatoriul Diaconeselor, Sanatoriul « Dr. Pildner v. Steingurg », Sanatoriul « Dr. Alarich v. Pohl », Sanatoriul « Dr. Winkler », Sanatoriul « Dr. Butt », Sanatoriul « Belvedere » pentru tuberculoși, Dispensar policlinic, 2 dispensare ale Casei de asigurări sociale, Dispensar C.F.R.

Asistență și prevedere socială. Casă de asigurări sociale, Soc. « Crucea Roșie », Oficiu I.O.V., Soc. « Principele Mircea », Reuniunea « Crucea Albastră » pentru combaterea alcoolismului, Oficiu de ocrotire, Soc. pentru profilaxia tuberculozei, Birou de asistență al Soc. evanghelice, Reuniunea femeilor române, Reuniunea femeilor române din Schei, Reuniunea femeilor române « Brașovul vechiu », Reuniunea femeilor române pentru ajutorarea văduvelor sărace, Reuniunea femeilor romano-catolice, Asociația « Szent Antal persely », Reuniunea « Székely társaság », Soc. evanghelică « Kinderbekleidungsanstalt », Reuniunea femeilor evanghelice pentru ocrotirea copiilor, Reuniunea femeilor evanghelice din Bartolomeu, Reuniunea locală a femeilor evanghelice pentru ocrotirea bolnavilor, Reuniunea femeilor unitariene, Reuniunea de binefacere a femeilor evanghelice maghiare, Reuniunea femeilor reformate, Reuniunea femeilor israelite neologe, Reuniunea femeilor israelite ortodoxe, Reuniunea sfântă din comunitatea evreiască, Ocrotirea sanitară evreiască, Soc. internațională « Viză » pentru ocrotirea evreilor.

Birou de plasare al Statului, Cămin de zi și cantină pentru copii « Principele Mircea », 3 orfelinate, 5 aziluri de bătrâni, 1 azil de infirmii, 1 leagăn pentru sugaci.

BRĂILA

Stema. Pe scut albastru, o cetate cre-nelată, de argint, cu două turnuri laterale rotunde, poartă închisă și ferestrele negre, având deasupra între cele două turnuri o acvilă cruciată de aur, privind spre dreapta, cu aripile întinse și ciocul roșu și ținând în ghiarele, tot roșii, o semilună de argint, cu colțurile în sus; în câmpul inferior al scutului o fascie îngustă, undată de argint.

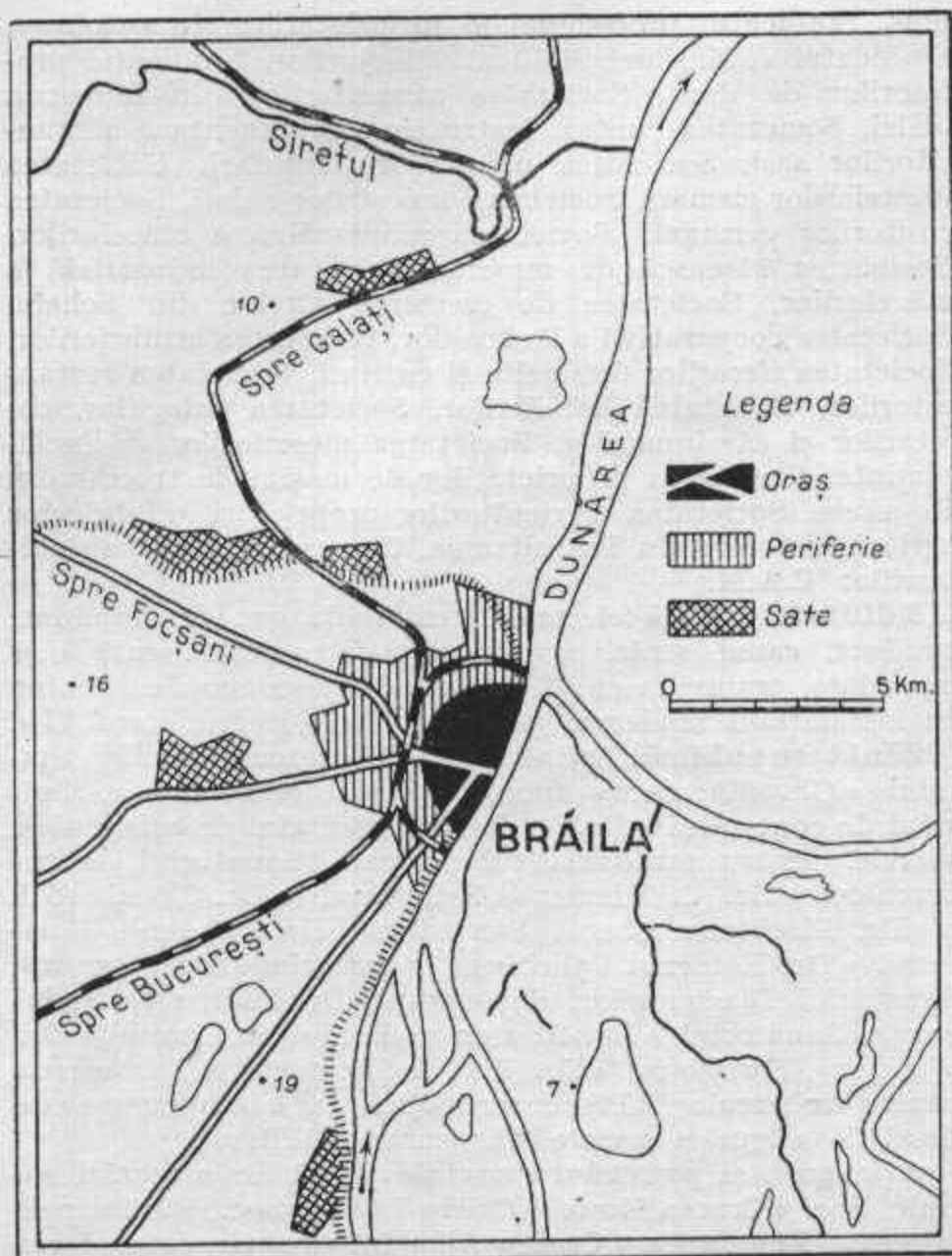
Scutul timbrat de o coroană murală cu 7 turnuri.

Simbolizează vechea așezare a cetății Brăila pe apa Dunării și victoria creștinătății asupra semilunei.

AȘEZARE

Așezare. Municipiul B., capitala județului cu acelaș nume, își datorește rolul său de mare port faptului că se găsește

la malul stâng al Dunării, în punctul unde încetează navigația maritimă pe acest fluviu. Drumurile din spre uscat, trebuiau să se îndrepte astfel, radiar către acest loc.

Vatra orașului se întinde pe terasa inferioară a Dunării la o altitudine absolută de 15—20 m și relativă de 8—12 m. Această terasă se termină în mal abrupt atât către fluviu în E cât și către zona inundabilă a Siretului, în N. Orașul este astfel ferit de inundații.

Cadrul municipiului este un contact între regiuni foarte diferite: în V, câmpul uscat cu lacuri sărate, câmp care se întinde până în dealurile subcarpatice ale Munteniei răsăritene, în E și N o zonă foarte largă de lunci, bălți și brațe de ape mai mari sau mai mici (Balta Brăilei, dincolo de care se văd munții Dobrogei și lunca Siretului de jos, ambele dispunând numai de prea puține terenuri neînduibabile).

Acest cadru de ape și de stepă a dat Brăilei posibilitatea să funcționeze ca primul și cel mai însemnat port al grănărilor din Bărăganul vecin (cele mai mari docuri de cereale până deunăzi) și, mai puțin, ca loc de concentrare a produselor pescuitului.

ISTORIE

Vechime și dezvoltare istorică. Anul înființării nu se cunoaște, însă după toate probabilitățile, așezarea este mai veche decât întemeierea principatelor.

În documentele grecești e numită Proilavon sau Proilava; în cele turcești Ibrail sau Ibraila. Importanța sa comercială datează din timpuri îndepărtate. Numele ei vine probabil dela un Brae, Brăila — de unde Brăescu. Brăila figurează în toate tratatele de comerț, încheiate de domnii români cu Polonia, Brașovul, Sibiul, etc., începând dela tratatul comercial acordat de Vlaicu Vodă, în 1368, Brașovenilor.

Monumente istorice. Biserica Sfinții Arhangheli, veche moschee din timpul raialei turcești, transformată în biserică ortodoxă. Marele Duce Mihail Pavlovici a înzestrat-o la 1828 cu obiectele sfinte.

Pe la 1445, Walerand de Wavrin, nobil francez, întors din Cruciada dela Varna, trece prin Brăila pe care o descrie în cronică sa. Brăila — pentru el, Brilago — e un port populat de corăbii din tot răsăritul. Și Chalkokon-

dylas, cronicarul bizantin din aceeași epocă scria că Brăila «e cea mai bună piață a Țării Românești și cel mai mare oraș al Domniei».

În 1462 Brăila e arsă de Mahomed II, în 1470 e arsă de Ștefan cel Mare. În 1544, ea e răpită de Turci, cari constituie cu ținutul din jurul ei, raiaua Brăilei.

Dominația turcească în aceste locuri a fost turburată în 1595 de Mihai. El a creat pentru orașul liberat o clipă de spada sa, o dregătorie nouă, — banul de Buzău și de Brăila.

În 1828, armata rusă a marelui duce Mihail cuceri Brăila pe care o restituie în acel an roșurilor sale românești.

Înflorirea orașului a început în 1831, odată cu numirea ca dregător al lui — «cârmuitor» — a lui Ioan Slătineanu.

POPULAȚIE

Municipiul B, avea în 1930, — după datele provizorii ale recensământului din acel an — 68.310 locuitori. Cifra probabilă a populației actuale (calculată la 1 Iulie 1937) este de 68.718 locuitori, indicând un spor natural de 408 locuitori în șase ani și jumătate, adică o creștere de 0,6%.

ECONOMIE

Industrie și comerț. *Industria alimentară:* 3 mori sistematice, 1 fabrică de paste făinoase, 3 de cojit și curățit orezul, 8 de curățit orzul, 3 selectoare și curățitoare de mazăre, fasole, etc., 3 uscătoare de porumb, 3 fabrici de uleiuri vegetale, 1 de mezeluri, 1 de bere, 1 de oțet, 1 de biscuiți și 1 de arpacaș. *Metalurgică:* 1 șantier de material pentru drum de fier, 6 șantieri navale și metalurgice, 3 fabrici de cuie, 1 de fier comercial, sârmă, etc., 1 de articole de sârmă, 1 de laminat fierul, 3 ateliere mecanice și 1 de reparațiuni de vagoane. *Lemnului:* 3 fabrici de cherestea, 1 de butoaie, 2 de tâmplărie și 1 atelier mare de tâmplărie. *Alte industrii:* 1 fabrică de bumbac pescăresc, 2 de covoare, 1 de scrobeală, 1 de săpun și lumânări, 1 fabrică de lucrări din carton, 1 fabrică de pielărie.

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei și peste *).

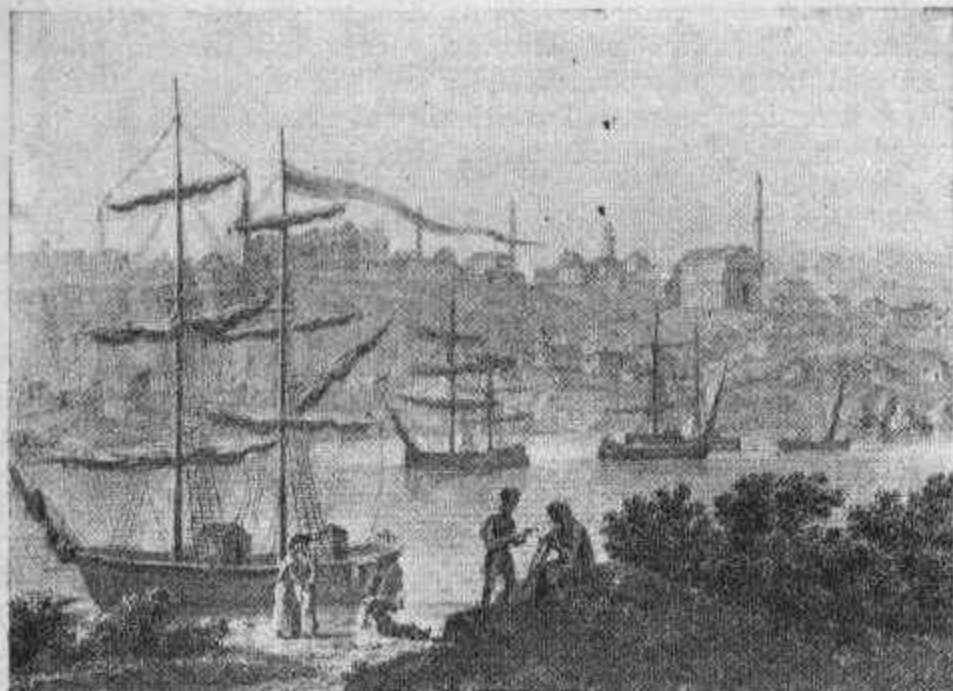
Moara Valerianos & Lichiardopulos (soc. 20, inv. 92), Moara Românească (soc. 20, inv. 65), Moara Violatos (soc. 3, inv. 60), Rizeria The Asiatic Trading Corporation Ltd (soc. 6, inv. 5), Curățitorul de orz și moara Toma Neacșu (inv. 5), Rizeria Română (soc. 15, inv. 15), Fabrica de ulei vegetal Adam Sezonov (inv. 5), Fabrica de bere R. H. Müller (inv. 20).

Atelierul de reparații «Docurile Brăila» (inv. 11), Șantierul naval «Danubiul» (inv. 5), Șantierul naval «Brăila» (soc. 5, inv. 5), șantierul naval S.R.D. (soc. 53, inv. 5), Întreprinderile metalurgice «David Goldenberg Pii» (soc. 70, inv. 45) și Laminorul pentru fier «Izbânda» (inv. 5).

* Cifrele în paranteză arată capitalul social (soc.) și capitalul investit (inv.) în milioane de lei.

VEDEREA PORTULUI BRĂILA 1820

Din albumul lui Iacob Alt: Donau-Ansichten. Col. Academiei Române

Comerț. Export de cereale, animale vii, cherestea. În interior, comerț de pește — din bălțile și canalurile Brăilei — făină, paste făinoase lână, etc. Basinel portului suficient de adânc, permite încărcarea mărfurilor direct în vapoare maritime de mare tonaj. Viața comercială intensă a municipiului B. și așezarea sa într-o bogată regiune agricolă (Bărăganul, Câmpia Dunării și Câmpia Moldovei), au făcut să se desvolte aici o industrie activă.

Instituții de credit. Banca Națională (sucursală), Banca Românească, Banca de Credit Român, Banca Comercială Română, Banca Comercială Italiană-Română, Banca Comerțului, Banca de schimb Contoguris, Banca de schimb Xenachis, Banca federală «Propășirea», Banca populară «Brăila», Banca populară «Meseria», Uniunea Obștilor Cooperativelor Agricole.

Finanțe publice. Bugetul municipiului B. pe exercițiul 1936—1937, prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	53.964.180
Venituri ordinare	38.698.476
Venituri extraordinare	381.008
Venituri speciale	14.884.696
Cheltuieli	50.006.109
Cheltuieli ordinare	37.566.820
Cheltuieli extraordinare	1.587.677
Cheltuieli speciale	10.851.612

CULTURĂ

Invățământ. Liceul de băieți «N. Bălcescu», Liceu de fete, Liceu comercial de băieți, Liceu comercial de fete, Liceu industrial de băieți, Liceu industrial de fete, Școală normală de fete, Institutul de fete «Sf. Maria» (liceu particular), Gimnaziul de băieți al comunității elene, Gimnaziul de băieți israelit «H. L. și Nety Schäffer», 22 școli primare de Stat, 8 școli primare confesionale, 12 grădini de copii (din care 1 confesională).

Instituții culturale. Liga Culturală, Biblioteca «Petre Armenicea», Biblioteca comunală, Biblioteca oficiului P.T.T. Soc. ortodoxă a femeilor române, Cercul cultural artistic «M. Eminescu», Cercul cultural francez «Voltaire», Ate-neul popular «Sandu Aldea», Soc. filarmonică «Lyra», Asociația corală «Armonia», Teatrul comunal, Teatrul «Passalaqua», 7 cinematografe (din care 2 sunt școlare), 6 soc. sportive («Francó-Română», «Dacia-Unirea», Soc. «Moto-Club», Soc. «Touring-Club», 1 soc. de ciclism, 1 soc. de box), și 2 soc. de vânătoare.

Ziare și reviste. «Ancheta» (cotidian), «Cuvântul» (cotidian), «Expresul» (cotidian), «Evenimentul» (săptămânal), «Noutatea» (săptămânal), «Mercurul» (săptămânal), «Buletinul camerei de comerț și industrie» (lunar), «Buletinul ca-

merei de muncă» (lunar), «Luminița copiilor brăileni» (lunar), «Parlamentul ilustrat» (lunar), «Plugarul» (lunar), «Viața Creștină» (lunar), «Analele Brăilei» (trimestrial), «Revista română de șah», «Facla», «Farul Marinarilor», «Omul nou», «Plutus», «Rapidul», «Spada», «Tribuna Brăilei», «Vremea Nouă».

RELIGIE

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 13 biserici ortodoxe (din care 1 grecească și 1 bulgărească), 1 armenescă, 1 romano-catolică, 1 evanghelic-luterană, 1 reformată, (calvină), 1 lipovenească, 1 casă de rugăciuni adventistă, 1 baptistă, 4 sinagogi.

Instituții bisericești. 1 protopopiat ortodox.

ADMINISTRAȚIE

Municipiul B. capitala județului Brăila, este situat la 30 km de Galați și la 243 km de București. Stație c.f. pe linia București - Galați. Port la Dunăre.

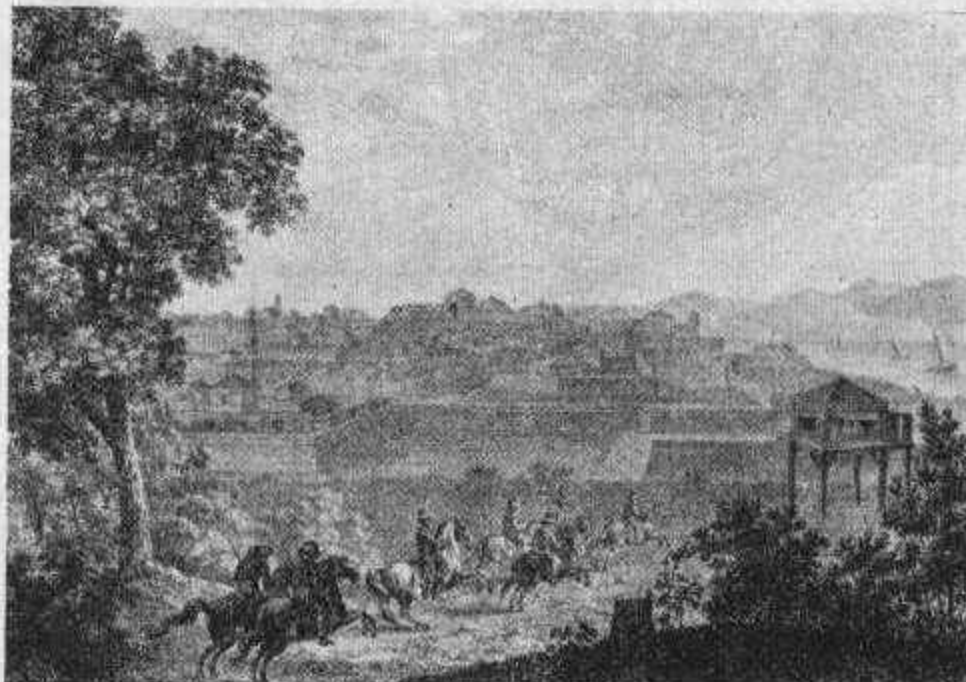
Instituțiuni publice. Prefectură, Primărie, Tribunal, 2 judecătoria de Ocol, Administrație financiară, 2 percepții fiscale, 3 percepții comunale, Judecătoria de muncă, Chestură de poliție, Cameră agricolă, Cameră de muncă, Birou de distribuția muncii, Casă de asigurări sociale, Cameră de Comerț și Industrie, Administrația Pescăriilor Statului, Serviciu tehnic, Serviciu hidraulic, Vamă, Bursă, Revisorat școlar, Ocol silvic, Depozit C.A.M., Agenția N.F.R., Centrala S.R.D., 3 Oficii P.T.T., Oficiu telefonic, Serviciu sanitar județean, Serviciu sanitar comunal. **Consulate:** Belgia, Marea Britanie, Norvegia, Olanda, Portugalia, Danemarca, Germania, Grecia, Panama, **Vice-consulate:** Italia și Suedia; **Agenții consulare:** Franța și Cehoslovacia.

Asociații. Baroul avocaților, Asociația funcționarilor C.F.R., Asociația contabililor autorizați și experți, Sfatul negustoresc, Uniunea generală a micilor industriași, Sindicatul alimentară din orașul și județul Brăila, Sindicatul marinarilor, Sindicatul brutarilor «Pâinea», Sindicatul patronilor frizeri și coafori, Ospătăria chelnerilor, Organizația sionistă brăileană, Societatea «Pii Apărători ai Patriei», Societatea Invalizilor și marilor mutilați de războiu.

Edilitate. Uzină electrică, uzină de apă, apeduct, canalizare, tramvai electric. Cîrca 75% din străzi sunt pavate.

Sănătate publică. Spitalul comunal, Dispensarul Regiei Autonome a porturilor, 4 dispensare comunale de circumscripție, Serviciu medical al Casei de asigurări sociale, 1 ambulatoriu antiveneric, Dispensarul Soc. «Principele Mircea» pentru sugaci, Dispensarul Soc. «Profilaxia tuberculozei», Dispensarul «George Rânzescu» al Chesturei de poliție, Dispensarul Comunității elene, Dispensarul Comunității israelite.

Asistență și prevedere socială. Casă de asigurări sociale, Soc. «Crucea Roșie», Oficiu I.O.V., Soc. pentru profilaxia tuberculozei, Soc. «Pajura» de ajutor reciproc

CETATEA BRĂILEI 1820

Din albumul lui Iacob Alt: Donau-Ansichten. Col. Academiei Române

a funcționarilor C.F.R., Leagănul « Principele Mircea », 1 orfelinat pentru sugaci, Azilul de bătrâni al Soc. de patronaj, Azilul israelit « Marfe Lenefes » de bătrâni, 1 soc. de ajutor mutual pentru înmormântare, Căminul de ucenice « Trancu-Iași », Căminul romano-catolic « Sft. Maria » pentru ajutorarea copiilor catolici, 1 birou de plasare.

BUCUREȘTI

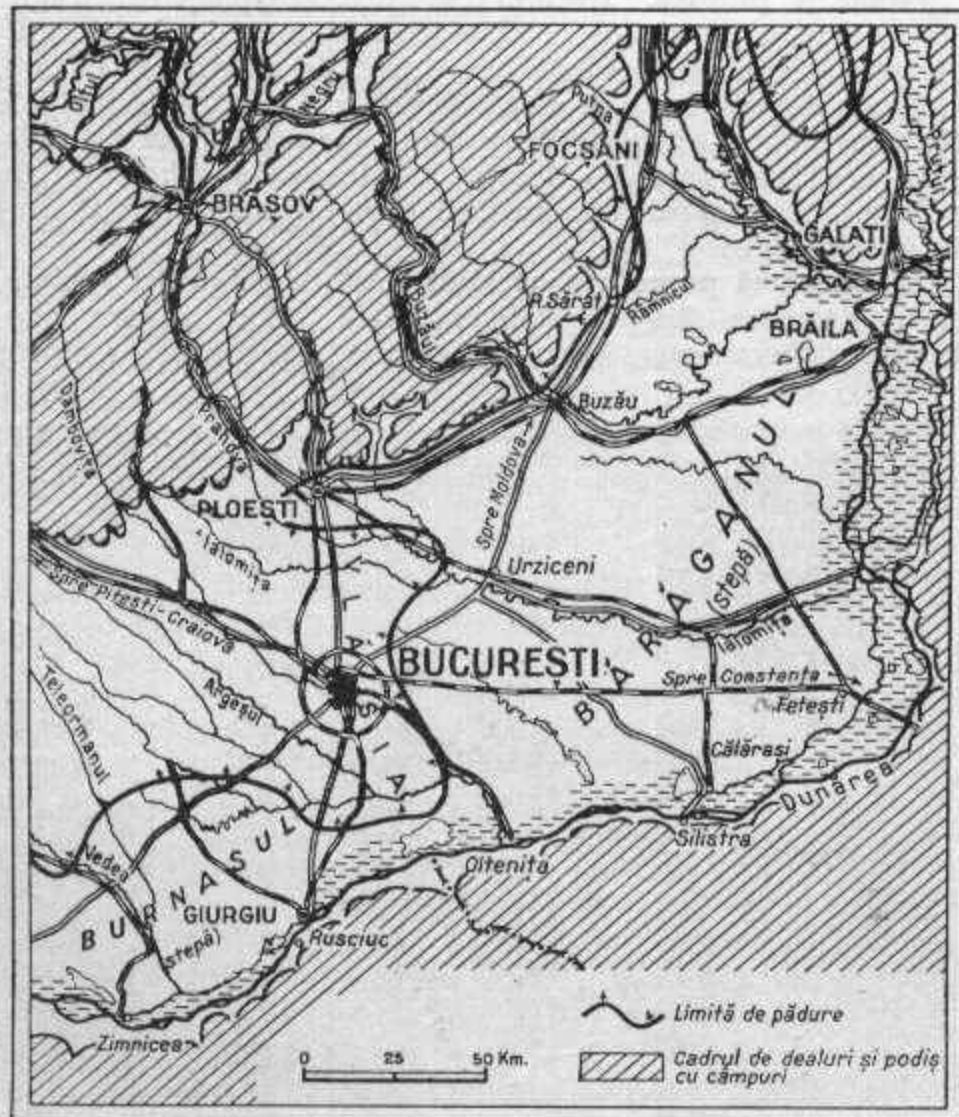
Stema. Pe scut albastru, acvila țării încoronată și cruciată: totul de aur, ciocul și ghiarele roșii, cu o sabie de argint în ghiara dreaptă. Și cu un sceptru de aur în cea stângă.

Pe pieptul acvilei scut roșu pe care se află Sf. Dumitru în picioare cu nimbul de aur, ținând în mâna dreaptă o sulită și în cea stângă o cruce; totul de argint. Sub ghiare o eșarfă roșie cu deviza: « Patria și dreptul meu ».

Scutul timbrat cu o coroană murală cu șapte turnuri de argint. Din mijlocul coroanei murale, un vultur negru ieșind cu crucea în cioc.

GEOGRAFIE

Așezare. Municipiul București, capitala României și a județului Ilfov, cel mai mare oraș al Țării, are azi o situație geografică excentrică, fiind așezat în marea câmpie a Dunării-de-Jos, la cca. 60 km de granița spre Bulgaria, deci mai mult către marginea sudică a Statului. Unul singur din marile drumuri internaționale (drumul paralelei 45°) îl străbate în chip normal; celelalte (drumul Europei Centrale, via Oradea și drumul Danzig—Galați) abătându-se pe aici atrase numai de capitala politică și consumatoare de multe bunuri. Totuși, în trecut, când Bucureștii erau numai reședința domnilor Țării Românești, ei aveau o poziție centrală, căci se aflau în mijlocul teritoriului acestui principat, la o margină de pădure (pădurea Vlăsiei) care înainta ca o peninsulă de vegetație lemnoasă între două regiuni aride de stepă (Burnasul în V și Bărăganul în E). Prin această peninsulă de pădure,

POZIȚIA GEOGRAFICĂ A BUCUREȘTILOR

unde apele se strâng în mănunchii, populația coborise din regiunea deluroasă pe drumurile cele mai scurte și cele mai adăpostite către vadurile Dunării, unde stăpâna puterea amenințătoare a Turciei. Locul era indicat deci pentru o capitală care totdeauna are, între altele, și rol de supraveghere.

Aleși ca reședință a Domnitorului în 1859 și păstrați în funcțiunea de capitală a României întregite la 1918, Bucureștii dătoresc acestor evenimente politice, actuala lor desvoltare.

Vatra orașului. Vatra veche, adică a primei așezări orașenești (sec. XVI), a fost, foarte probabil, între piața dela Sf. Gheorghe și biserica Curtea Veche adică pe povârnișul țesit de pe stânga văii Dâmboviței. Aci se întâlnesc și azi, mai toate străzile principale radiare ale orașului (căile: Moșilor, Călărași, Văcărești, Șerban-Vodă, Rahovei, 13 Septemvrie, Plevnei, Victoriei, Bul. Brătianu-Colței) și tot aici constatăm cea mai mare îngrămădire de străzi strâmte și strâmbe, de magazine și instituții bancare (lârgul central). Orașul s'a întins apoi, în secolele următoare, de preferință pe câmpul care urca în plan domol din spre Dâmbovița către valea Colentinei (NE orașului actual), înglobând satele mai vechi sau mahalalele-sat aflate de mai înainte aici. Lunca mlăștinoasă și cu bălți a Dâmboviței a fost, multă vreme, evitată sau ocupată numai de sărăcime. Paralel cu extinderea așezării urbane pe câmpul dintre Dâmbovița și Colentina, s'au desvoltat o serie de mahalale-sat și pe malul drept, mai abrupt, al văii principale, în lungul vechilor drumuri ce mergeau spre Sud (calea Rahovei, 13 Septemvrie, Șerban-Vodă). Acestea formau chiar, pe la jumătatea secolului trecut, un fel de al doilea oraș cu caracter mai rural și alcătuit din grupe de gospodării izolate între podgorii și ogoare. Se poate spune că abia în a doua jumătate a secolului trecut, s'a făcut contopirea dintre cele două părți neegale ale orașului desfășurat, în chip aproape anarhic, peste cele două câmpuri despărțite de lunca largă și mlăștinoasă a Dâmboviței. Canalizarea Dâmboviței (ceea ce a atras după ea coborîrea nivelului freatic din luncă) a făcut posibilă această unire prin clădirea temeinică a spațiului intermediar. Odată cu canalizarea și rectificarea râului, s'a pus capăt și inundațiilor, care erau un pericol periodic pentru mahalalele joase ale orașului. Mult mai ușor a fost să se astupe pâraiele care dau în Dâmbovița precum și micile lacuri de pe câmpul înalt (de ex. lacul Icoanei) și cele mai întinse, din luncă.

Azi orașul propriu zis se întinde pe o suprafață de cca. 7000 ha, la o altitudine care variază între 67 m (lunca) și 90 m. (câmpul) în N și V.

Cadrul orașului. Nu poate fi vorba aici decât de cadrul cel mai apropiat. Acesta cuprinde câmpia centrală (Vlăsia) care se leagă către Răsărit cu câmpul de dincolo de Moștiște, al Bărăganului lipsit de apă la suprafață și devenit grănar în secolul XIX; către Apus, se continuă cu seria câmpurilor împădurite ale județelor Vlașca și Teleorman și cu stepa Burnasului; către N, cu o zonă de luncă, altădată mlăștinoasă, prelungită până în dealurile subcarpatice; iar către S cu Balta Dunării.

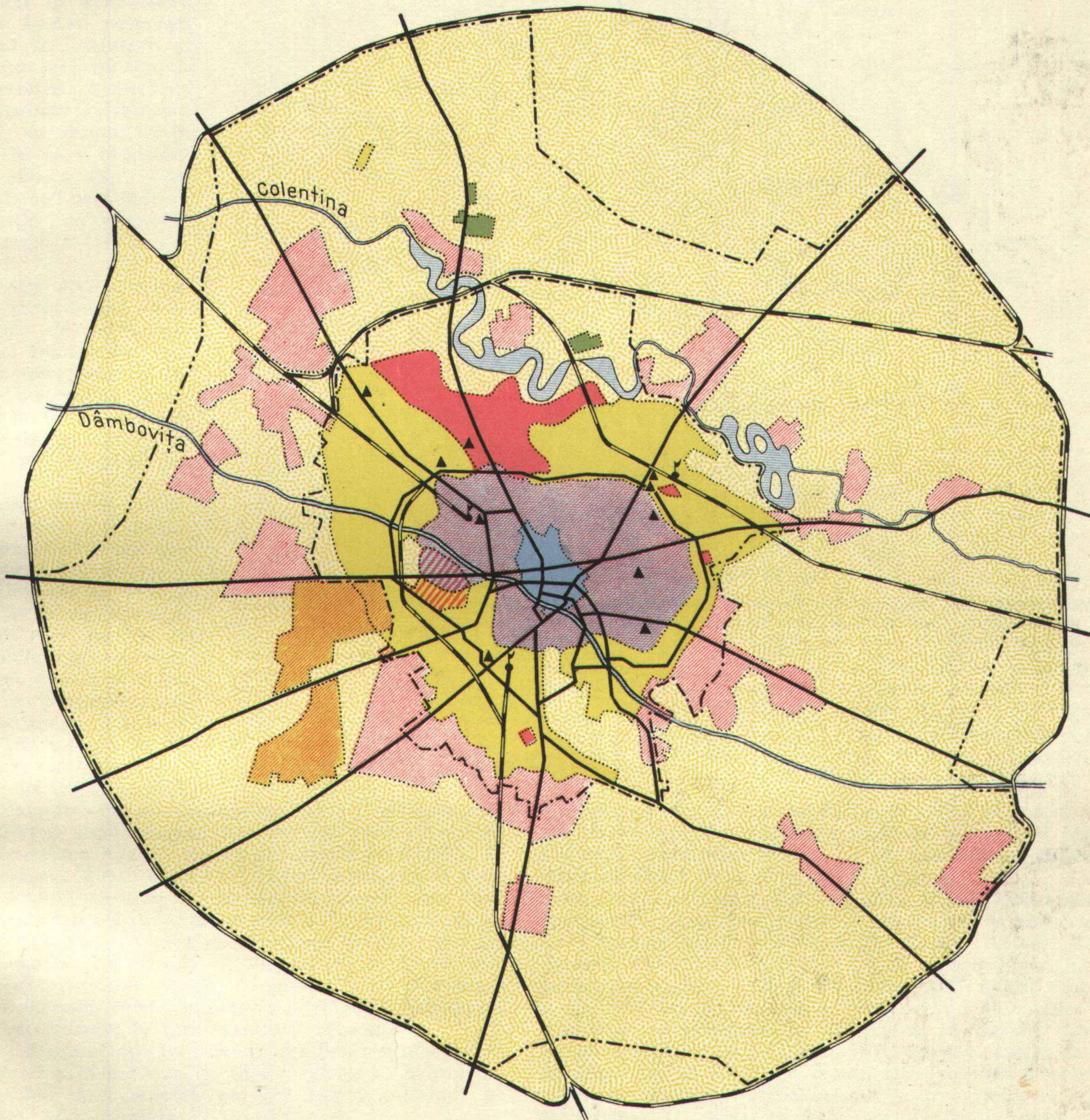
Acest cadru care corespunde, în parte, și cu zona de cea mai deasă populație din câmpia Dunării-de-Jos, oferă unei mari așezări urbane însemnate posibilități: de edificare (loesul, nisipurile și pietrișurile din care este clădită câmpia); de extindere liberă, poate prea liberă pe câmpurile fără piedeci serioase; de aprovizionare (cu apă din râurile și pânzele subterane ale regiunii Argeșului și Dâmboviței, cu combustibil lemnos și mineral din munții și dealurile vecine, cu cereale, produse de fermă, pește, etc., din hinterlandul imediat, cu brațe de muncă, etc.); de funcționare ca loc de concentrare și prefacere a materiilor prime din mai toată țara, piața de desfacere a acestora fiind însuși orașul și clientela rurală din mai toată câmpia, din orașele de sub dealuri și din mare parte a porturilor dunărene.

Datorită mai ales desvoltării sale de după marele războiu, capitala României, a căpătat astfel, treptat, caracterele marilor orașe adevărate (fără să piardă însă cu totul unele trăsături derivate din originea ei orientală). Între aceste caractere de urbanizare modernă, trebuie pusă în primul rând diferențierea funcțională a cartierelor (lârgul central, zona mahalalelor de odihnă cu locuințe individuale

ZONELE STRUCTURALE ALE BUCUREȘTIULUI 1934

0 1 2 3 4 5 Km.
SCARA

Legenda

 Zona comercială	 Comune suburbane și mahalale cu caracter rural
 Zona caselor colective	 Aviație
 Cartiere de vile	 Târguri locale
 Cartiere de case populare	 Gări
 Zona agricolă	 Limita orașului
 Zona militară	 Limita municipiului

și blocuri de case colective; zona fabricilor și întreprinderilor întreruptă de cartierele de vile; cartierele populare; zona comunelor suburbane, etc.).

ISTORIE

Vechime și dezvoltare istorică. Așezări omenești au existat în București și împrejurimi încă din timpurile preistorice. Cercetările arheologice întreprinse în anii din urmă au stabilit că în epoca mijlocie a bronzului — pe la 1600 a. Chr. — locuitorii de aici dezvoltaseră o civilizație cu caractere speciale, numită «civilizația București».

Și pentru epoca greco-dacă și daco-romană, s'au aflat urme de civilizație, în special numeroase monete, care dovedesc că localitatea și regiunea înconjurătoare au fost locuite neîntrerupt, cel puțin până la sfârșitul veacului al IV-lea a. Chr.

În cursul evului mediu, Bucureștii par a fi constituit un punct strategic important în valea de jos a Dâmboviței și, în același timp, un loc de popas pentru negustorii cari lucrau cu orașele dunărene. Aceeași situație au avut-o și după întemeierea principatului Țării Românești. Până pe la anul 1400 numele localității a fost «Cetatea Dâmboviței», iar după această dată s'a numit «Cetatea București» sau numai București.

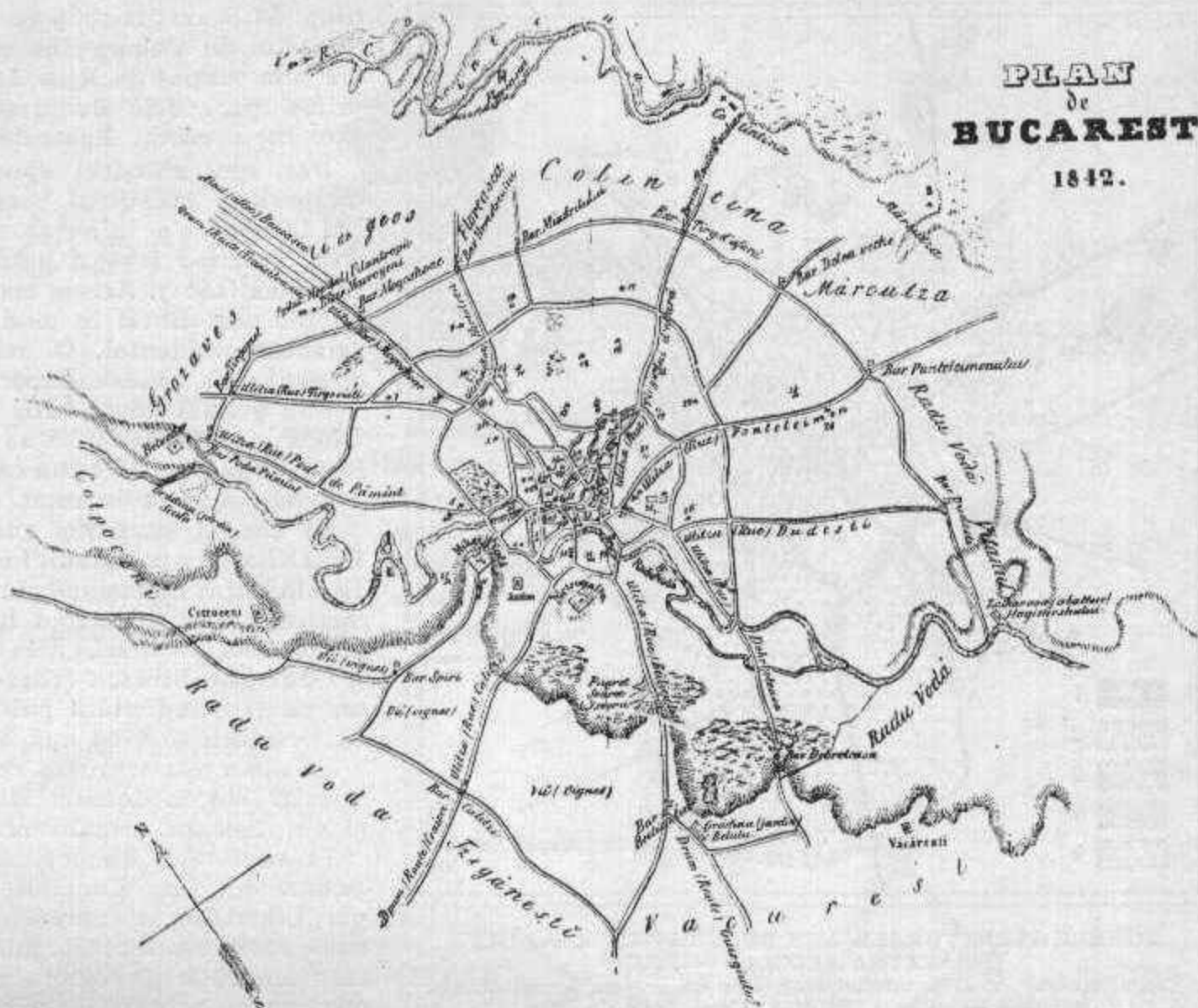
În anul 1396, după cruciada dela Nicopole contra Turcilor, Domnul muntean Vlad I, rivalul lui Mircea cel Bătrân, s'a retras în cetatea Bucureștilor. El a fost asediat aici de către Ștefan, voevodul Ardealului, prietenul lui Mircea. Abia după câteva luni cetatea a putut fi cucerită și Vlad I luat captiv, ceea ce a permis lui Mircea să-și reocupe tronul (1397).

După moartea lui Mircea cel Bătrân (1418) Turcii reușesc să ocupe definitiv cetățile dunărene Turnu și Giurgiu și astfel Bucureștii rămân punctul strategic cel mai important pentru Români în fața înaintării otomane.

În 1473 Domnul muntean Radu cel Frumos, s'a retras aici după ce a fost bătut de Ștefan cel Mare. Acesta din urmă izbutind să cucerească cetatea, Radu a trebuit să se refugieze peste Dunăre.

Cățiva ani mai târziu (1476) Ștefan cel Mare cuprinde din nou Bucureștii și pune Domn în Țara Românească pe Vlad Țepeș. Cu acest prilej se menționează că Bucureștii erau cetatea cea mai puternică a acestei Țări. Ei continuă să se mențină ca o cetate puternică până spre sfârșitul veacului al XVI-lea. Pe la 1574 însă, zidurile de piatră căzuseră și nu mai existau decât întărituri de lemn. În timpul lui Mihai Viteazul cetatea nu mai prezenta nici o importanță strategică. De aceea în 1595, după lupta dela Călugăreni, Mihai nu încearcă să apere Bucureștii de armata turcească, ci se retrage deodată la Târgoviște. Sinan Pașa însuși nu face decât întărituri provizorii în București și, când se retrage urmărit de Mihai, le distruge împreună cu edificiile mai însemnate. De acum Bucureștii rămân un oraș deschis, lipsit de întărituri.

Între timp, Bucureștii ajunseseră a doua capitală a țării «cetate de scaun» și adăposteau adeseori curtea domnească.

PLANUL BUCUREȘTILOR ÎN 1842

Biserici: 1. Sf. Apostoli, 2. Sf. Spiridon, 3. Sf. Ioan, 4. Sărindarul, 5. Crețulescu, 6. Episcopia Râmnicului, 7. Sf. Voevozi, 8. Sf. Ilie, 9. Sf. Visarion, 10. Precupeții noi, 11. Pitar moș, 12. Icoana, 13. Bațiștea, 14. Sfinți, 15. Oțetari, 16. Popa Petre, 17. Precupeții vechi, 18. Olari, 19. Mântuleasa, 20. Sf. Vineri, 21. Vergul, 22. Popa Soare, 23. Delea veche, 24. Delea nouă, 25. Udricani, 26. Olteni, 27. Izvorul Tămăduirei. **Piețe:** 1. Hereasca, 2. Piața Mare, 3. Piața Mică. **Zidiri Publice:** 1. Palatul Domnesc, 2. Curtea administrativă, 3. Colegiul Sf. Sava, 4. Spitalul Colței, 5. Vornicia Temnițelor, 6. Spitalul Brâncovenesc, 7. Spitalul orășnesc, 8. Curtea judecătorească, 9. Agia, 10. Ștăbul oștilor, 11. Cazarma, 12. Vama, 13. Hanul Constantin Vodă, 14. Hanul Zlătari, 15. Hanul Șerban Vodă, 16. Hanul Manuc, 17. Hanul Sf. Gheorghe. **Consulate:** 1. Rusc, 2. Austriac, 3. Francez, 4. Englezesc, 5. Prusac, 6. Grecesc, 7. Sărbesc. **Postele:** 1. Românească, 2. Ruscă, 3. Nemțescă. **Birturile:** 1. Teatrul, 2. Cazinoul, 3. Leul de aur, 4. Hanul roșu.

Reședința Domnilor era castelul, ce se ridica pe malul stâng al Dâmboviței, pe platforma unde se află astăzi biserica Curtea Veche și urmele bisericii Sf. Anton, care amândouă erau odinioară în incinta curții domnești.

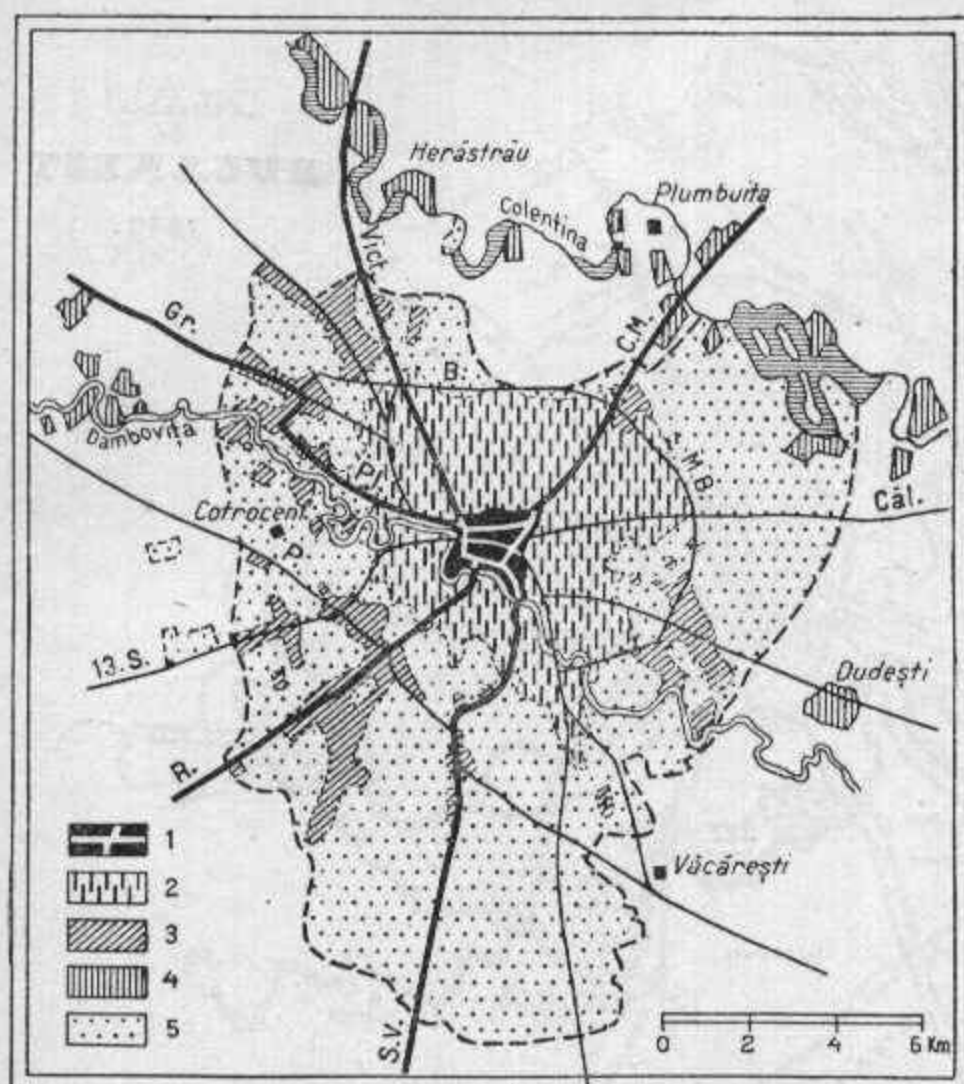
În jurul castelului s'a dezvoltat târgul, prin așezarea negustorilor și meșteșugarilor pe ulițele, care și astăzi amintesc breslele acestora: Blănari, Pânzari, Abagii, Covaci (fierari), Cavafii (cismari), Potcovari, Șelari, Boiangii, Lipsani, Zarafi, etc. Orașul s'a întins mai târziu mai ales spre Nord-Est și Nord-Vest, încorporând și curțile boieresti care se ridicaseră în apropiere, pe moșii date de domni curtenilor, sau cumpărate de aceștia. Astfel, la sfârșitul veacului al XVII-lea, orașul ajungea până la actualele bulevarde Carol I și Elisabeta, unde se ridicau de o parte Mănăstirea Sf. Sava, pe locul actualei universități, și de altă parte Mănăstirea Sărindarul, unde este astăzi Cercul Militar.

Spre Nord-Est orașul se întindea în direcția actualei artere Calea Moșilor, care atunci se chema *Ulița Târgului din Afară*, iar spre Sud, pe malul drept al Dâmboviței, în jurul celor trei mănăstiri principale înconjurată cu ziduri de cetate: Mihai-Vodă (1594), Radu-Vodă (1614) și Mitropolia (1658). Cu toate acestea regiunea din dreapta râului era foarte puțin populată și era considerată afară de oraș.

Ceea ce a contribuit ca orașul să ia o dezvoltare atât de mare a fost și faptul că la sfârșitul acestui veac, Bucureștii au devenit capitala Țării Românești, în locul Târgoviștei.

În același timp a crescut și importanța comercială a orașului, devenind o piață de înalt ordin al comerțului cu orientul Europei cum și importanța lui politică, ajungând centrul acțiunii de liberare a creștinilor de sub do-

ZONELE STRUCTURALE ALE BUCUREȘTILOR PE LA JUMĂTATEA SECOLULUI XIX

1. Târgul central; 2. Zone intermediare (case cu grădini și curți mari); 3. Mahalale — sate; 4. Sate; 5. Vii și livezi de pomi.

minația turcească. În legătură cu această propășire trebuie să punem construirea celebrelor *hanuri bucureștene*, care nu erau numai hoteluri pentru călători, ci și depozite de mărfuri. Primul a fost ridicat de Șerban Cantacuzino pe locul unde este astăzi Banca Națională (*Hanul Șerban-Vodă*); al doilea de Constantin Brâncoveanu pe terenul unde se înalță actualul palat al Poștelor (*Hanul Constantin-Vodă*). Mai târziu s'au ridicat și altele.

Lui Brâncoveanu i se datorește și traiectul străzii principale, care este astăzi Calea Victoriei. La început trecea pe acolo *drumul Brașovului*, pe care Brâncoveanu l-a prelungit până la castelul său dela Mogoșoaia și l-a acoperit cu pavele de lemn. De aceea s'a și chemat *Podul Mogoșoaiei*, până după războiul Independenței când a devenit *Calea Victoriei*, fiindcă pe această stradă au intrat în capitală trupele victorioase dela Plevna.

În epoca Domnilor Fanarioti (1711—1821) Bucureștii au luat tot mai mult aspectul de oraș oriental. Casele ca și bisericile, încep a fi construite în stil oriental, numeroși negustori și oameni de afaceri din Orient și Peninsula Balcani că se stabilesc în oraș; în sfârșit înșiși boierii și burghezii români adoptă costume și obiceiuri orientale.

În această epocă Bucureștii au trebuit să sufere o serie de ocupații militare străine. În 1716 au fost invadați de trupele austriace, care au luat cu ele pe Nicolae Mavrocordat, în 1769, a fost ocupat de armatele rusești ale generalului Rumiantzow, cari au rămas

timp de 6 ani; la 1789 de armată astriacă de sub comanda prințului de Coburg; în sfârșit între 1806 și 1812 a fost din nou ocupat de Ruși. În acest din urmă an s'a încheiat prima pace dela București, între Ruși și Turci, — pacea care ne-a costat Basarabia.

Dar spre sfârșitul epocii fanariote prestigiul orașului crește prin stabilirea consulilor marilor puteri europene. La început s'a înființat un consulat rusesc (1781), apoi altul austriac (1783), unul prusian (1786), francez (1795) și englez (1801). Aceste consulat au și meritul de a fi contribuit cele dintâi în mod efectiv, ca orașul să capete un caracter occidental. O reacțiune mai puternică în acest domeniu s'a produs după revoluția lui Tudor (1821).

Sub primul domn care a urmat revoluției, Grigore D. Ghica (1822—1828), s'a introdus pavagii de piatră, în locul podurilor de lemn care acopereau străzile principale. Tot sub el s'au luminat străzile cu lămpi de petrol.

În timpul ocupației rusești dela 1828—1834 generalul Paul Kisselef a contribuit foarte mult la modernizarea orașului. El a înființat Comisiunea înfrumusețării orașului, a luat numeroase măsuri privind igiena publică, a tras bulevardul Mitropoliei și «aleiul» dela Băneasa (viitoarea șosea Kisselef).

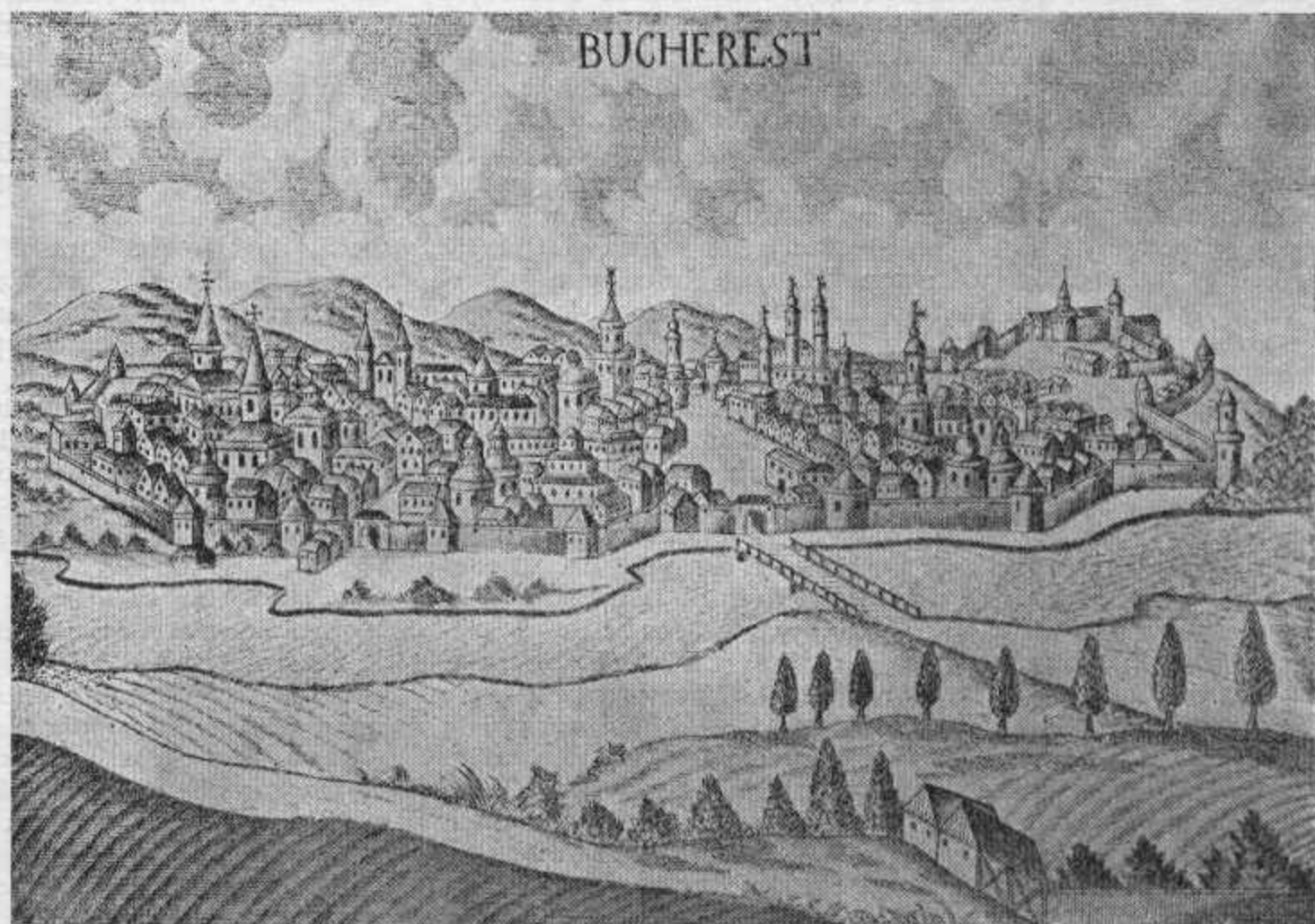
Gheorghe Bibescu (1842—1848) a pus să se construiască un număr de fântâni publice cu pompe mecanice, pentru ca locuitorii să aibă apă bună de băut și să nu fie obligați a consuma apa murdară ce se aducea cu sacalele din Dâmbovița. Tot în domnia lui s'au executat primele trotore și s'a început canalizarea orașului.

În anul 1848 Bucureștii au fost centrul mișcării revoluționare din Țara Românească. Pe câmpia Filaretului (câmpia Libertății) s'a proclamat constituția democratică ce avea să înlocuiască Regulamentul Organic și să dea lovitură de grație protectoratului rusesc. Tot aici a fost sediul guvernului provizoriu până la înfrângerea revoluției prin intrarea armatelor turcești.

Bucureștii au fost și centrul mișcărilor revoluționare ale popoarelor creștine din Balcani, care urmăreau să capete libertatea lor națională. Chiar și patrioții poloni, ridicați asupra Rușilor își aveau sediul în acest oraș.

Pe lângă refugiații politici s'au stabilit în București, mai ales după 1848, și numeroși coloniști apuseni: Francezi, Elvețieni, Germani, cum și numeroși Români ardeleni, Bucovinieni, Basarabeni și Macedoneni.

Toți aceștia erau sau industriași și comercianți, sau liberi profesioniști (medici, farmaciști, etc.), sau profesori par-

BUCUREȘTII LA ÎNCEPUTUL SEC. XVIII.

Vedere închipuită dintr-o publicație a epocii. Col. Academiei Române. După A. C. Corbu : Bucureștii Vechi

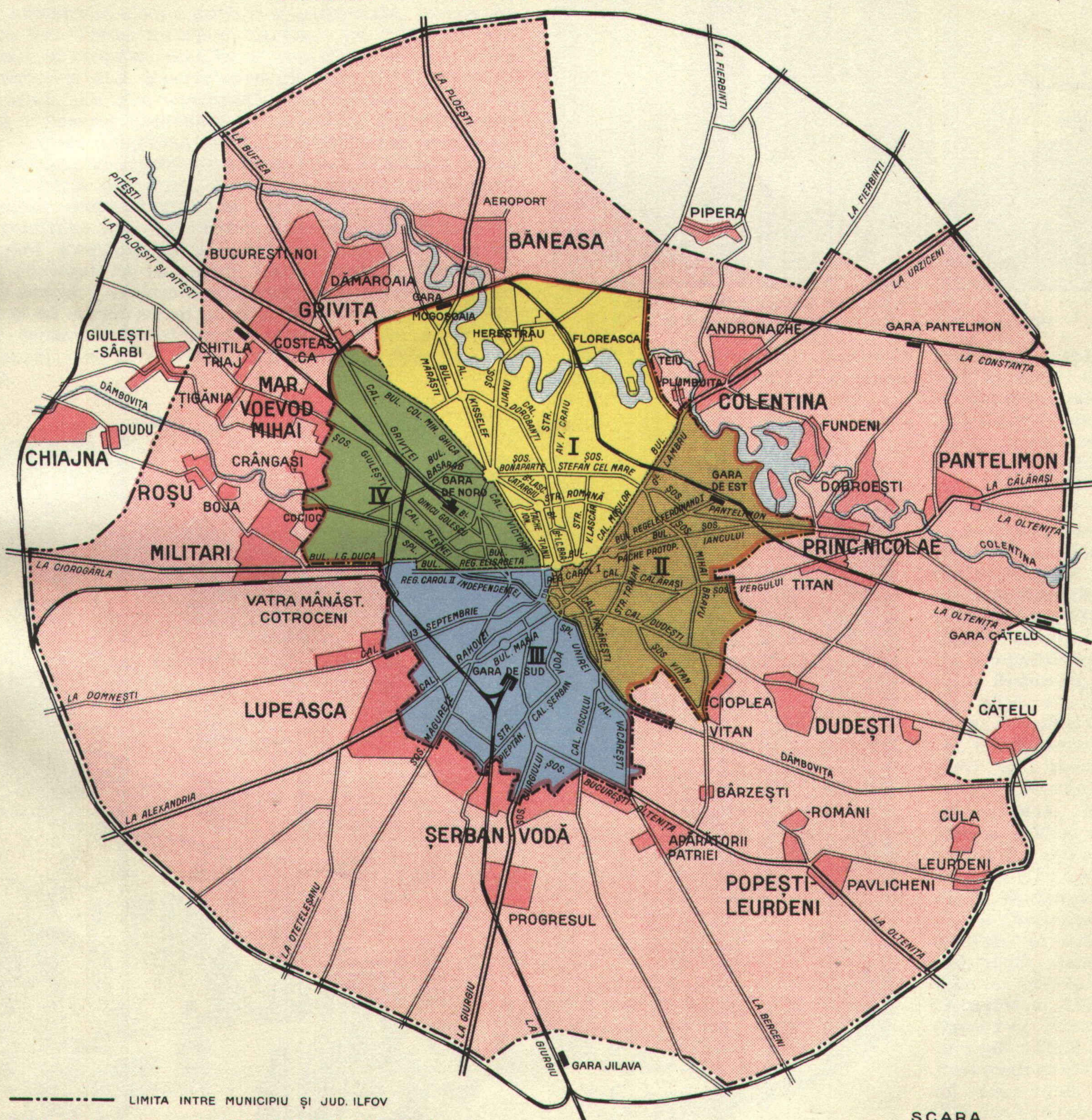

MUNICIPIUL

BUCUREȘTI

SUPRAFAȚA (CADASTRU ȘI SISTEMAT.)		POPULAȚIA (REGENS. 1930, DATE PROVIZ.)
310.000.000 M ²	MUNICIPIUL BUCUREȘTI	631.288 LOCUITORI
60.661.000 ”	ORAȘUL FĂRĂ COM. SUBURB.	564.575 ”
15.620.000 ”	SECTORUL I GALBEN	117.253 ”
15.270.000 ”	” II NEGRU	162.359 ”
17.270.000 ”	” III ALBASTRU	150.364 ”
12.492.000 ”	” IV VERDE	134.599 ”
249.339.000 ”	COMUNELE SUBURBANE	66.713 ”

SCARA

DESEN. F. WAHNIG

ticulari. Prin muncă, prin cunoștințele și prin spiritul lor au contribuit în cea mai mare măsură la modernizarea orașului.

În 1862 Bucureștii devin capitala României. Cuza Vodă realizatorul acestei uniri, stabilind aici toate autoritățile centrale ale Statului, a contribuit ca noua capitală să devină și centrul mișcării economice și culturale a întregii țări. În ce privește edilitatea orașului, Cuza Vodă s'a interesat în primul rând de rectificarea albiei Dâmboviței, spre a se evita inundațiile periodice, care aduceau atâtea pagube locuitorilor și făceau cu neputință de asanat și impracticabilă întreaga luncă a râului din interiorul orașului. Tot el a luat măsuri să se adopte un sistem mai modern pentru canalizarea orașului, începută sub Bibescu.

După războiul Independenței (1877—78), Bucureștii, devenind capitala unui regat puternic, au putut progresa cu mult mai repede. În lunga domnie a lui Carol I (1866—1914), s'au făcut numeroase îmbunătățiri edilitare de cea mai mare importanță: rectificarea cursului Dâmboviței; aducerea apei potabile dela Bragadiru, Arcuda, etc.; pavatul cu piatră cubică, intensificarea canalizării, iluminatul cu electricitate (în unele regiuni ale orașului), etc., cum și numeroase clădiri publice și particulare, bulevarde, squaruri, etc. Totuși nu s'a putut fixa un plan de sistematizare al orașului, ceea ce a contribuit ca Bucureștii să-și păstreze și mai departe ceva din caracterul oriental.

În schimb, orașul a devenit în acest timp centrul politic și cultural al tuturor Românilor, de unde era condusă întreaga acțiune pentru pregătirea unității lor politice și teritoriale. Primul rezultat al acestei acțiuni se poate considera pacea dela București din 1913, care a însemnat înfrângerea supremației austro-ungare în Peninsula Balcanică. Al doilea rezultat a fost desăvârșirea unității naționale în urma participării României la războiul mondial (1916—1918).

Este adevărat că în cursul acestui războiu Bucureștii au fost ocupați de armatele Puterilor Centrale timp de doi ani și că aceste puteri au izbutit să impună României o pace separată dezastruoasă, semnată chiar în București (1918), ale cărei clauze n'au putut fi puse însă în aplicare.

COSTUM DE ORĂȘAN VALAH ÎN SEC. XVIII
Gravură franceză a epocii. Colecția Academiei Române

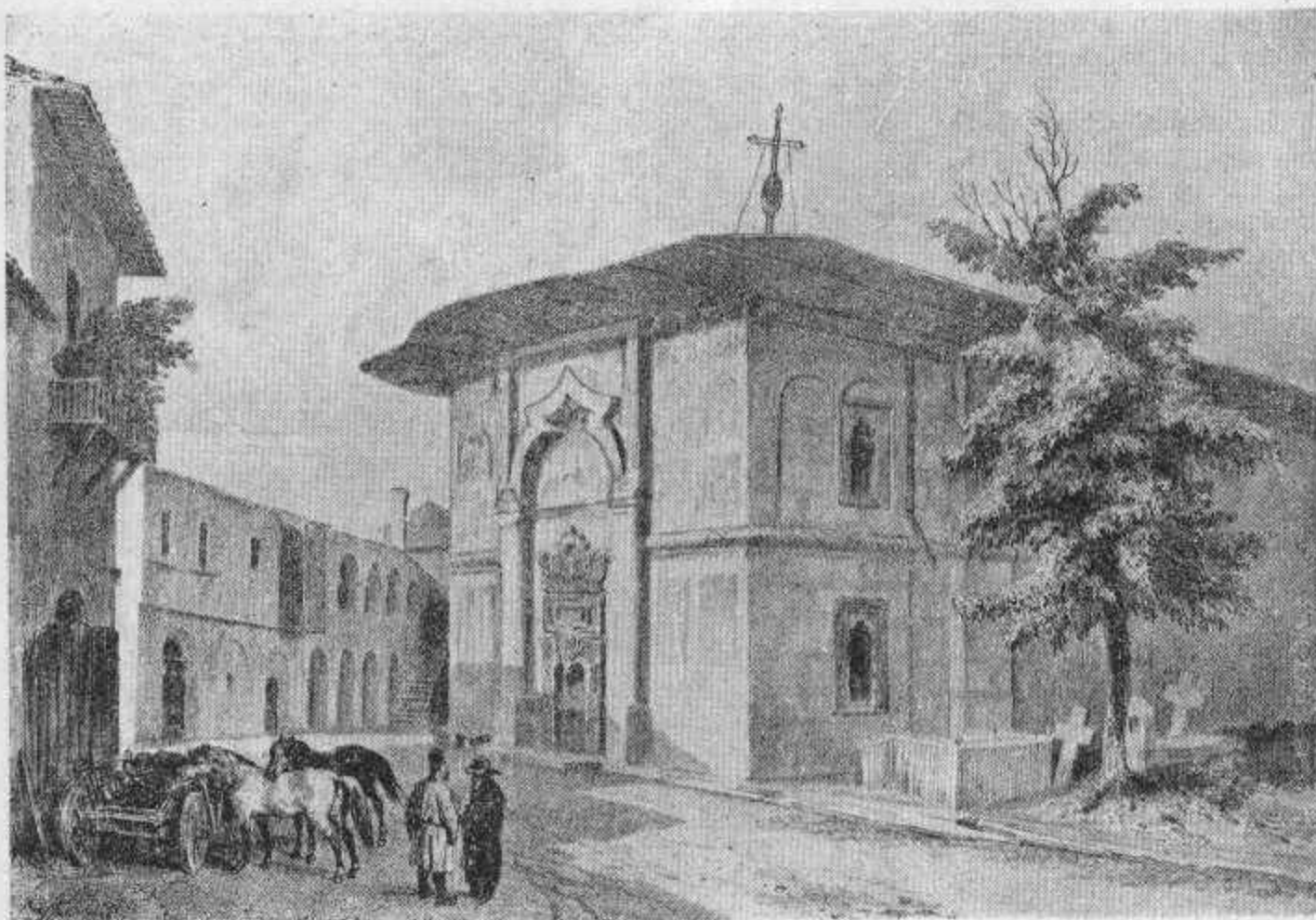
După pacea generală, Bucureștii au rămas capitala marelui regat românesc și s'au transformat în scurt timp într'un oraș modern, cu bulevarde largi și clădiri monumentale, cu parcuri minunate și cu o circulație extrem de vie.

Bibliografie.
Berindeiu D., Bucureștii (Revista Română pentru Științe, Litere și Arte, 1861); Pappasoglu D., Istoria începutului orașului București, ed. I-a, 1850, ed. II-a, 1870; Marsillac Ulysse, Guide du voyageur a Bucarest (1873); Maiorul Pântea Mih., Noul plan și ghid al orașului București (1922); Alessandrescu C., București (în Marele Dicționar geografic al României, 1898); Ionescu Gion G., Istoria Bucureștilor (1899); Damé Fr., Bucarest en 1906; Stahl H., Bucureștii ce se duc, ed. I-a, 1906, ed. II-a, 1935; Greceanu Olga, Bucarest et ses environs (1929); Balabaș C., Bucureștii de altă dată

O STRADĂ ÎN BUCUREȘTI LA 1841
Gravură în lemn după desenul lui Ch. Doussault

BISERICA GRECEASCĂ DIN BUCUREȘTI ÎN 1837
Desen de Raffet. Colecția ing. C. Orghidan

(I—IV, 1927—1933); Moisil C., *Bucureștii-Vechi* (în Boabe de Grâu, 1932); Florescu G. D., *Din vechiul București* (1935); *Societatea Bucureștii-Vechi*, *Buletinul* I—V (1930—1934).

Monumente istorice. *Biserica Mihai Vodă*, a fostei mănăstiri cu același nume, ctitoria lui Mihai Viteazul, ridicată în anul 1594 pe locul unei biserici mai vechi; de proporții mici, dar de o frumoasă linie. Renovată în 1711 și 1834, fără a i se schimba aspectul general. La 1770 Alexandru Vodă Ipsilanti își construiește palatul, în locul chililor. Astăzi e Palatul Arhivelor Statului.

Biserica Sf. Ilie din Gorgani, dela sfârșitul secolului XVII, a fost închinată de către Șerban Cantacuzino ca metoh ctitoriei sale dela Cotroceni. Gheorghe Vodă Caragea o reconstruiește la 1814. Are un clopot dela Constantin Brâncoveanu din 1702.

Biserica Sf. Constantin, zidită la 1785 de un oarecare Constantin Cojocarul împreună cu alți enoriași pe locul altei biserici mai vechi; a fost renovată în primele decenii ale secolului nostru.

Biserica Sf. Elefterie, ctitorie a unui bogat negustor bucureștean, Constantin Maxim, în timpul domniei lui Mihai Racoviță (1741—44), mitropolit fiind Neofit Crețanul. În anul 1748 Grigore Ghica Voevod întărește așezământul bisericesc cu hramul Sf. Elefterie și Sf. Gheorghe. Până la 1856 această biserică avea chilii înconjurătoare.

Biserica Sf. Ștefan, cunoscută și sub numele de biserică « Cuibul cu Barză », se află la extremitatea străzii Știrbey Vodă; a fost ridicată la începutul veacului XIX de către Clucerul Dona și reparată în anii 1853, 1877 și 1906.

Biserica Izvorul, ridicată de maiii negustori, în timpul domniei lui Alexandru Constantin Moruzi, mitropolit fiind Dositei Filitti (1793—96).

Biserica Manea Brutarul, a fost ridicată din temelie de lemn la 1777 de către 3 negustori, Gheor-

ghe, Ioan și Manea. De zid a fost construită în 1787, în timpul domniei lui Nicolae Mavrogheni. În curtea bisericii se află și azi o cruce a lui Manea vâtaful, — care a înzestrat biserica — un clopot mic dela 1815, și unul mare din 1781.

Biserica Schitul Măgureanu, ridicată de Constantin Văcărescu, mare logofăt la 1756; actualul lăcaș datează dela 1881. Cu ocazia reparațiilor s'au distrus cu totul chipurile ctitorilor. Hramul bisericii este Vovidenia Maicii Domnului, de unde și numele de Biserica Sf. Maria, sub care a fost cunoscută.

Biserica Popa Tatu, cunoscută și sub numele de biserică dela Fântâna Boului, ridicată la începutul sec. XIX.

Biserica Sf. Nicolae Tabăcu, din fața palatului Academiei Române din calea Victoriei, a fost ridicată de către un Dima Tabăcu la 1710.

Biserica Sf. Nicolae sau *Biserica Albă* din calea Victoriei, cunoscută încă înainte de 1790 sub numele de biserică Popei

Dârvaș, cu hramul Sf. Nicolae, înconjurată pe atunci cu chilii. Fiind ruinată de cutremur la 1804, a fost renovată prin îngrijirea clucerului Trăsnea la 1827.

Biserica Krețulescu, clădită la 1722, de către marele logofăt Iordache Krețulescu și Domnița Safta, fiica lui Constantin Brâncoveanu, pe terenul dăruit ctitorilor de Nicolae Mavrocordat. Se află aici portrete de familie, refăcute, câteva fresce originale la intrare și o icoană din 1749.

Biserica Brezoianu, cunoscută și sub numele lui Popa Stoica, primul ei paroh, datează de pe la 1710.

Biserica Stejarului, de lângă actualul Palat Regal din calea Victoriei, având hramul Sf. Mina, e numită adesea și după acest hram. A fost ridicată în 1743 de către Tănase Căpitanul, în timpul domniei lui Mihai Racoviță, pe locul unei biserici mai vechi și a fost renovată de Regele Carol I, la 1894.

Biserica Evanghelistico-Luterană, de pe strada Luterană. Nu i se cunoaște vechimea. Istoricul Sulzer o amintește însă în sec. XVIII.

BISERICA SF. GHEORGHE NOU ÎN 1837
Desen de Raffet. Colecția ing. C. Orghidan

Biserica Sf. Ioan Moldoveni, cunoscută și sub numele Sf. Ionică. Ridicată de către Dimitrie Dărăscul, mare medelnicer în 1795 și renovată în cursul veacului nostru. Amenințată de ruină.

Biserica Zlătari, despre care tradiția spune că este ctitoria lui Matei Basarab, a fost la început ridicată din lemn de breasla argintarilor sau zlătarilor, iar de zid a ridicat-o Mihai Spătarul Cantacuzino la 1715; a fost renovată la 1850 și puțin înainte de războiul mondial.

Biserica Sf. Spiridon-Vechi, dela stânga Palatului de Justiție, este bisericuța Patriarhilor de Antiohia; fără turle și clopotniță, actualul lăcaș a fost restaurat de către Constantin Mavrocordat la 1747 prin străduința Patriarhului Silvestru refugiat în România.

Biserica Sfinții Apostoli, ridicată pe locul Mănăstirii Târnovului, arsă pe la 1670. Tradiția spune că vechea mănăstire a fost ridicată de către Matei Basarab. Urmașul lui Constantin Brâncoveanu, Ștefan Cantacuzino, o repară și o închină la 1715 Sfinților Apostoli Petru și Pavel. Biserica are ca adaus un frumos pridvor; portrete aparținând familiei Cantacuzinilor; 1 potir de argint din anul 1741 și strane superbe.

Biserica Spirea-Vechi, ctitoria medicului Spirea Cristofi, originar din Corfu, din 1765 închinată arhiepiscopiei Bucureștilor, la 1777. Alexandru Ipsilanti o închină Mănăstirii Athos.

Biserica Schitul Maicilor, a fost cunoscută pe la începutul veacului trecut cu numele de biserică Hagi-Dinei, ridicată la 1728, cu întinse chilii înconjurătoare.

Biserica Antim, ridicată la 1713, de către marele tipograf, artist și scriitor, mitropolitul Antim Ivireanul, pe locul vechei biserici de lemn a lui Staicu paharnicul Merișanul. Actualul paraclis din curtea bisericii ridicat de către Matei Roset la mijlocul sec. XVIII, a fost refăcut în 1860. Biserica are coloane sculptate și o ușă de lemn sculptat, iar în curte se păstrează vechea bucătărie a călugărilor cu un înalt turn afumat.

Biserica Sf. Ilie Rahova, ridicată în al patrulea deceniu al sec. XVIII; ruinată de cutremur la 1802. Bătrânul boier Fotache Știrbei, enoriaș al bisericii, hotărî la 1828 restaurarea ei, închinându-și pentru aceasta toată averea și instituind o epitropie compusă din mitropolitul Neofit, banul Barbu Văcărescu și vornicul Gheorghe Filipescu, sub purtarea de grijă a cărora fu biserică ridicată la 1858.

Biserica Sf. Nicolae Vlădică, de pe bulevardul Maria,

MITROPOLIA LA 1837

Gravură în lemn după desenul lui Raffet. Colecția A. C. Corbu

construită în 1904 cu banii rezultați din vinderea materialului dărâmatei biserici Sf. Nicolae din Prund.

Biserica Domnița Bălașa, una din podobeale Bucureștilor, ridicată de către Doamna Bălașa, fiica lui Constantin Brâncoveanu, în anul 1745. Reconstructă la 1881.

Mitropolia. Pe locul unui schit, Constantin Șerban Vodă, fiul natural al lui Radu Șerban Vodă, începu să ridice o biserică, târnosită la 6 Mai 1658 sub Radu Mihnea și zugrăvită în timpul domniei lui Radu Leon la 1664. Această o recunoaște ca biserică metropolitană a țării Românești în locul bisericii Sf. Gheorghe-Vechi.

În interiorul Mitropoliei, au fost îngropați voievozii cu doamnele, fiii lor, prelați și boieri. Reparații radicale i s'au făcut la 1834. Azi este biserică Patriarhală a României.

Biserica mai păstrează încă liniile de pe la 1655, ferestre sculptate, precum și sicriul de argint al Sf. Dimitrie Basarabov adus din Bulgaria de Rușii unei armate de ocupație. În partea stângă a bisericii s'a ridicat un monument în formă de turn pentru mitropoliții Teodosie († 1708) și Ștefan († 1738).

În interiorul bisericii se află mormântul Grădiștenilor, boieri ai lui Mihai Viteazul.

Palatul Patriarhal are un încântător paraclis ridicat de Mitropolitul Daniil sub Nicolae Mavrocordat, fresce

BUCUREȘTI VĂZUȚI ÎNSPRE CURTEA ARSĂ ÎN 1840
De Michel Bouquet. Muzeul Municipal

BUCUREȘTI ÎN 1859 VĂZUȚI DIN DEALUL MITROPOLIEI
Gravură în lemn din «Le Monde Illustré», Colecția A. C. Corbu

frumoase, precum și un magnific iconostas, mitre (una din 1693), un crucifix, o icoană din Tesalia din 1463 și câteva portrete pe pânză ale arhiepiscopilor.

Biserica Răsvan, după tradiție ar fi fundația lui Ștefan Răsvan, domnul Moldovei din 1595, sau ctitoria unui căpitan cu acest nume de pe vremea lui Constantin Brâncoveanu. Azi este complet renovată.

Biserica Sfinților sau Sibilelor, reconstruită din temelie la 1726 de către Mitropolitul Daniil care o înzestră cu un clopot. Biserica înaltă și luminoasă, având de jur împrejur fresca profeților și a sibilelor. În interior se află mormântul unui negustor din Cernavoda din 1736 și al unui zaraf din 1758, precum și frumoase fresce.

Biserica Popa Rusu, ridicată din temelie de Manolache Vătaful la 1813.

Biserica Oțelari. În timpul lui Șerban Cantacuzino la 1681, era de lemn; la 1708 a fost reparată și la 1757 a fost înălțată de zid, punându-i-se hramul Sf. Nicolae.

Biserica Mănculescu sau Batiște, ridicată pe locul alteia mai vechi. Pisania actuală amintește ca prim ctitor pe un vătaf Manciu la 1763. Biserica de azi este complet renovată în stil arhaic.

Biserica Popa Chișu, ridicată la 1813 alături de altă biserică mai veche.

Biserica Silvestru, construită la 1745; fiind mică dintru început, a fost reconstruită la 1839.

Biserica Precupeșii Vechi, ridicată la 1773 de către Gheorghe Schimonahul și reparată la 1888 de către enoriași.

Biserica Sf. Nicolae din Tîrchilești sau Dichiu, ridicată în anul 1773 în mahalaua Dichiuului.

Biserica Bradului-Boteanu. Vechiul edificiu de lemn fusese ridicat de jupân Mihai, la 1682. La 1760 urmașii săi îl ridicară de piatră, la stînga actualei biserici de construcție recentă.

Biserica Curtea Veche, numită astfel după dispăruta primă curte domnească a Voevozilor Basarabi dinainte de Constantin Brâncoveanu.

Inscripția din 1715, datorită lui Ștefan Cantacuzino, amintește întemeierea ei întru slava Bunei Vestiri de către Mircea Vodă și fiul său Pătrașcu, din sec. XVI. Restaurată de mai multe ori, și greșit numită Sf. Anton.

Vechiul edificiu, era de proporții mult mai mari, dar lăsat în prăgînire de către domnitorii fanarioți, din sec. XVIII, s'a dărâmat cu totul. Reparație radicală i s'a făcut în 1852, în timpul domniei lui Barbu Știrbei și recent de

Comisiunea Monumentelor Istorice. Se păstrează aci o tavă dela Constantin Brâncoveanu, 1695, o ripidă dela Alexandru Moruzi și o altă tavă dela Constantin Ipsilanti din 1806.

Biserica Dintr'o Zi, numită astfel, deoarece fiind de lemn, a fost târnosită în ziua în care i s'a pus temelia.

Construcția ei de piatră din anul 1702 se datorează Mariei, Doamna Brâncoveanului. Biserica are frumoase proporții și păstrează potirul dăruit de Doamnă. Azi aparține comunității albaneze din București.

Biserica Enei, a fost restaurată în anul 1724 de către Fană Negoescu, fratele Doamnei Maria, soția lui Constantin Brâncoveanu. Vechea biserică era de lemn și avea de ctitor pe un Ene — Ioan — de unde și numele bisericii. Cu ocazia unor reparațiuni recente s'au descoperit în exonartex fresce de toată frumusețea.

Biserica Doamnei, care se află azi în ulicioara cu acelaș nume din calea Victoriei, a fost ridicată la 1683, de Maria, Doamna lui Șerban Cantacuzino. Aci se află câteva morminte, o icoană dăruită de Matei Ghica și poetul Văcărescu, precum și un splendid epitaf de mătășă țesut cu fire de aur, cu portretele familiei domnești.

Biserica Visarion, ridicată de către Popa Petre Referendaru, protopopul Bucureștilor, în zilele lui Alexandru Vodă Ipsilanti la 1797. Cu totul renovată la sfârșitul veacului trecut.

Biserica Precupeșii-Noi, din strada cu acelaș nume, a fost înălțată la 1814, de către Bărcă Măcelarul, împreună cu alți enoriași. La 1878 i s'a dat înfățișarea de azi.

Biserica Icoanei (făcătoare de minuni), ctitoria lui David Corbea, ofițer al lui Constantin Brâncoveanu. Aci se află o icoană a Brâncovenilor și a Văcăreștilor, îmbrăcată în argint dela 1681, iar în dosul bisericii un mic schit de călugări.

Biserica Sf. Nicolae Șelari, înălțată în timpul domniei lui Constantin Ipsilanti, la 1804, dărâmată și reconstruită în 1868 din dorința Regelui Carol I.

Biserica Colței, numită și *Biserica Trisfetitelor*, a fost ctitorită la anul 1715 de către Mihai Cantacuzino Spătarul, vărul lui Constantin Brâncoveanu. Are proporții foarte armonioase și, în jurul ferestrelor și al ușii de lemn, ornamente flora e sau capete de îngeri fin sculptate. Capitelele coloanelor cari susțin pridvorul sunt minuțios dantelate. Pronaosul bisericii este susținut de coloane minunate, copiate după cele dela biserică episcopală din Argeș; icoane frumoase și un amvon de lemn negru, lucrat cu deosebită măiestrie.

Biserica Sf. Dumitru, cunoscută în vechime sub numele de Biserica de Jurământ, înălțată de Stroe Râmniceanu, în sec. XVIII, renovată de mai multe ori.

Biserica Iancului, de pe B-dul Pache Protopopescu, cunoscută și sub numele de biserică Iancu-Vechi, ridicată în 1775, de către Gheorghe Măcelarul.

Biserica Sf. Pantelimon, înălțată la 1790 de către Popa Ion în timpul domniei lui Mavrogheni, reparată la 1872—1876.

Biserica Oborul-Vechi, înălțată la începutul sec. XVIII, de către mitropolitul Grigore. Aci se află o icoană a lui Alexandru Ipsilanti din 1781.

Biserica Olarilor, ridicată la 1758 de către marele vistier Racoviță. Azi e complet renovată. Aci se află un mormânt dela 1771 și o colecție de antimise vechi.

MĂNĂSTIREA MIHAIL VODĂ LA 1794 (AZI, ARHIVELE STATULUI)

Aquatintă, desen după natură de Luigi Mayer.

Din « Bucureștii Vechi », de A. C. Corbu.

Biserica Popa Soare ridicată la 1744 și reconstruită prin purtare de grijă a lui Ene Boldescu.

Biserica Hagiului, ctitorie a lui Mihai monahul, ctitorul bisericii Icoanei. A fost ridicată între anii 1765—1767 cu chilia înconjurătoare pentru săraci. A fost reconstruită din temelie între anii 1872—1874.

Biserica Sf. Ștefan, înălțată la 1768 de Stoica Clucerul. Cu frumoase fresce.

Biserica Delea Nouă, construită de Nicolae Inimă Rea, la 1798 și renovată la 1881.

Biserica Sf. Ioan Nou, cunoscută și sub numele de Sf. Ioan al Pârșcoveanului, construită în 1766.

Biserica Sf. Nicolae din Jignița sau *Biserica Protopopului*, înălțată la 1721 de căpitanul Tatoescul.

Biserica Olteni, ridicată la început de lemn, încă înainte de domnia lui Constantin Brâncoveanu; la 1722 a fost restaurată de către Nicolae, Protopopul Bucureștilor.

Biserica Sf. Nicolae din Sârbi, ctitoria lui Vasile Potoceanu din Septembrie 1692.

Biserica Udrican, a fost înălțată la 1735 de către Udrican Clucerul și restaurată la 1810.

Biserica Sf. Vineri-Hereasca, înălțată în 1645 de către Aga Niță. Forma de astăzi i-a fost dată în 1830, de vistiierul Constantin Herescu-Năsturel. A fost reparată în 1896.

Biserica Dobroteasa, ridicată de către Constantin Năsturel, pe locul unei biserici de lemn, la 1725.

Biserica Potoceanu sau *Biserica Sfinții Apostoli*, ridicată de Constantin Potoceanu la 1765. A fost reparată radical la 1810.

Biserica Foișorul, fundație a Smarandei, Doamna lui Nicolae Vodă Mavrocordat din 1745.

Biserica Bradului, cunoscută și sub numele de *Biserica Staicu*, ctitoria acestuia dela 1740. A fost reparată în 1875.

Biserica Stelea, ridicată în prima domnie a lui Mircea Turcitul, de către Stelea Spătarul.

Biserica Sf. Nicolae din Tabaci, de pe strada Poterași, construită în 1731 de către Ștefan Logofătul și renovată în 1884.

Biserica Vergului, cunoscută și sub numele de *Biserica Sf. Mina*, ctitoria Doamnei Ancuța, fiica lui Radu Șerban Voevod.

Biserica Lucaci, ridicată în timpul păstoriei mitropolitului Ștefan, (1732—38), și renovată la 1853.

Biserica Negustori, construită între anii 1718—1726 este bogată în morminte din prima jumătate a sec. XVIII, de negustori, boieri și militari.

Biserica Delea Veche, ctitorită în 1773 de către un preot Balașu și renovată între anii 1894—96.

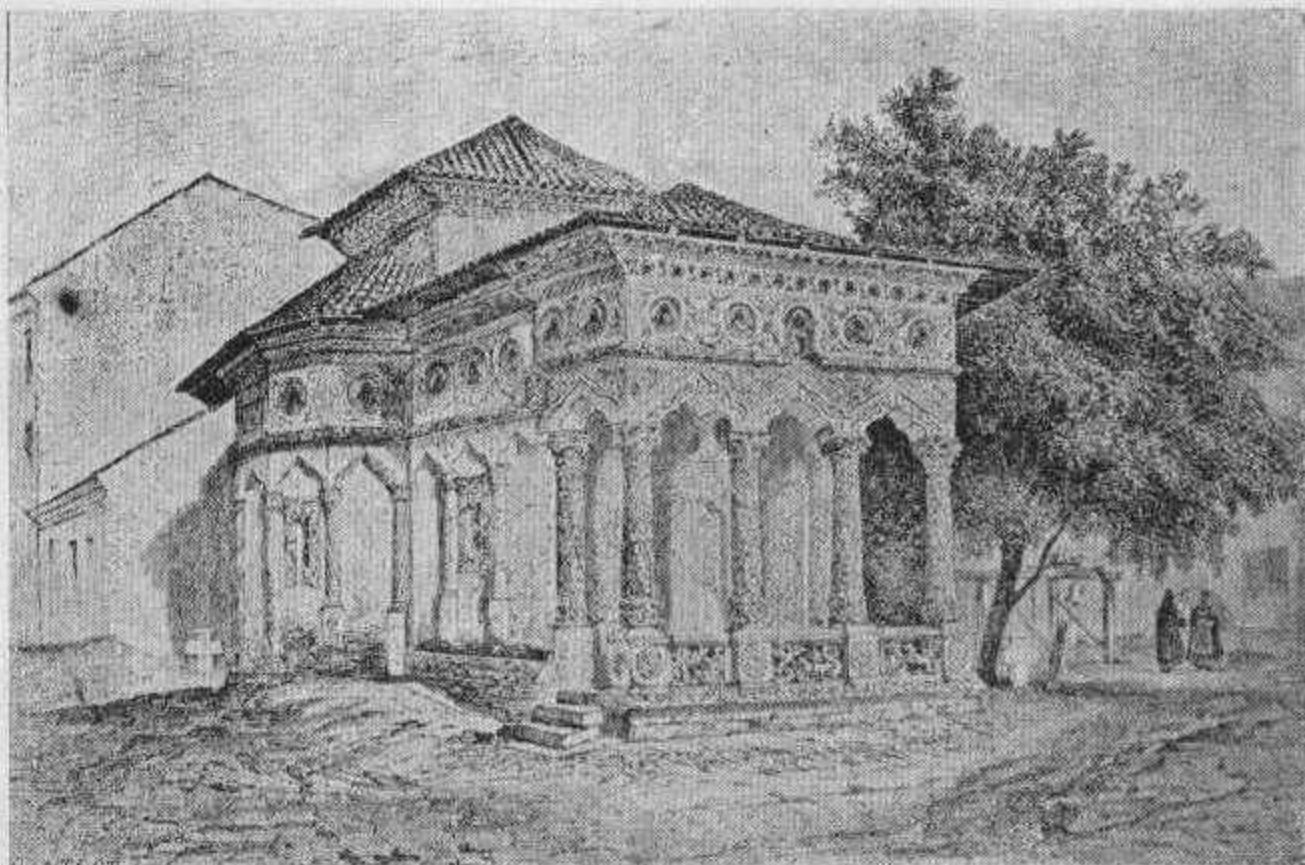
Biserica Ceauș-Radul, construită la 1732, de către Teohari Atanasiu Lumânărarul; a fost reparată la 1886.

Biserica Radu-Vodă, ridicată de către Alexandru Mircea Voevod la 1575. La 1595 a fost distrusă de Turci. Radu, fiul lui Mircea o restaură la 1614 și fu îngropat aci în anul 1626. Se află aci printre obiectele de cult, frumoase ripide în argint dela Nicolae Mavrocordat, o icoană dăruită de fiica Domnului, Sultana, din 1747, și candelabre din 1786.

Biserica Săracă purta în trecut și numele de *Biserica Flămânda*; a fost construită la 1766, reconstruită la 1782 de către Istratie Krețulescu și zugrăvită la 1871.

Biserica Slobozia, înălțată de către Radu Leon Vodă, în lemn, la 1665. Marele vistiernic Constantin Năsturel o reface de zid în 1743. Restaurările ulterioare din anii 1846—1890 i-au stricat proporțiile de odinioară.

Biserica Sf. Spiridon Nou, ctitoria lui Scarlat Ghica din anul 1766. Ruinându-se din cauza cutremurelor din 1802 și 1838, a fost ridicată în proporții monumentale între anii 1852—1858 și restaurată la 1885.

BISERICA STAVROPOLEOS ÎN 1860
Gravură în lemn după desenul lui D. Lancelot. Colecția A. C. Corbu

Biserica Sf. Ecaterina, cunoscută odinioară sub numele de *Biserica lui Pand Vistiernicul*, ctitoria acestuia din anul 1677. Ecaterina, Doamna lui Ipsilanti Vodă, aflând biserica în păcăgînire, o reface între 1774—82. A suferit repetate înnoiri; ultima în 1923.

Biserica Cărmidărilor de Jos, numită pe vremuri a *Puscăriei*, a fost ridicată de către Constantin Năsturel la 1774 de lemn, iar la 1854 a fost reconstruită de zid.

Biserica Bărăției, veche biserică a fraților franciscani, construită în 1633 și restaurată la 1813 și 1848.

Biserica Scaunelor, acum părăsită, datează din 1715; are ornamente gotice și rozete la ferestre, morminte vechi, distingându-se prin frumoase sculpturi de vaste proporții.

Biserica Mântuleasa, fusese ridicată în 1734 de către jupâneasa Maria a Mantei Negustorului și de Stanca sora Mantei.

Biserica Sf. Gheorghe Vechi, fostă scaun metropolitan până la 1660; a fost renovată la 1724 și a ars în marele foc din 1847. Datează de pe la 1467. Ctitorie a familiei Bălăceanu.

Biserica Sf. Gheorghe Nou, este principala ctitorie din București a lui Constantin Brâncoveanu, din 1706, a fost distrusă de foc în anul 1718 și renovată de mai multe ori. Păstrează un iconostas de toată frumusețea, perdele roșii, cu stema țării brodată în fir de aur, o raclă în formă de mână, dăruită de Doamna lui Mihai Viteazul, de Nicolae, fiul lui, și de Mitropolitul Eftimie pentru moaștele Sf. Nicolae (1599—1600). Se mai află aci ripidele lui Constantin Brâncoveanu, cu portretele Domnului și ale familiei sale. La dreapta, două morminte: al lui Constantin Brâncoveanu și ale lui Ioan Mavrocordat Domnul Țării Românești, din 1719.

Biserica Sf. Atanasie, zisă și *Biserica lui Bucur*, ridicată la 1740; are linii pure, sculpturi frumoase la ușă și la ferestre. Legenda spune că pe locul acestei biserici se afla o biserică de lemn construită de Bucur Ciobanul, întemeietorul orașului.

Biserica Albă din Postăvari, zidită în 1856; reparațiile picturilor datează din 1889.

Biserica Stavropoleos, ridicată la 1731 de către episcopul din Stavropolis. Este o operă de supremă armonie, datorită sculpturilor pridvorului și ale chenarelor, precum și frescelor foarte frumoase.

Mănăstirea Cotroceni, fundația lui Șerban Cantacuzino, din 1679. Este o frumoasă construcție cu pridvor, cu fresce de pe la sfârșitul secolului XVII. Aci se află mormântul lui Șerban, mort în anul 1689, sculptat în marmură și mormintele fraților lui Șerban: Matei († 1686) și Iordachi († 1692), precum și al lui Radu († 1715) fiul istoricului Constantin Șerban și fiul lui Constantin († 1729). Două

BISERICA ANTIM, ÎNAINTE DE REPARAȚIA DIN 1860
După o stampă a epocii

Cifra probabilă a populației actuale (calculată la 1 Iulie 1937) este de 644.185 locuitori, indicând un spor natural de 12.897 locuitori în șase ani și jumătate, adică o creștere de 2,0%.

INFĂȚIȘARE SOCIALĂ

Bucureștii sunt orașul cel mai de seamă din Sud-Estul Europei. Între Varșovia, Constantinopol, Cairo, Milano și Budapesta, nu se găsește aglomerație, care să le poată sta față, ca mărime și dinamică.

Structura și rangul lor de azi este rodul unei așezări favorabile, ce-i predestina aproape să fie capitala Munteniei; apoi a cursului istoriei Europei de răsărit în ultimele șase secole, care favoriza orașele apropiate atât de Constantinopol cât și de Occident, și a tenacității cu care locuitorii lor au știut să-i păstreze însemnătatea odată câștigată și s'o potenteze, cu prilejul unirii dela 1859 și dela 1918.

În urma acțiunii strălucite a Domnilor dela Curtea-de-Argeș ai Țării Românești de a-și întinde stăpânirea «dela

munte la mare» și până la Dunăre, scaunul Domniei s'a deplasat la răsărit și la miazăzi. Târgoviștea a ajuns să fie centrul părții de sus a țării, iar cetatea de pe Dâmbovița, din mijlocul singurei regiuni potrivite dela început pentru agricultură a câmpiei muntene («Mesopotamia românească», cuprinsă între văile ce duc Colentina, Sabarul, Ciorogârla

secole mai târziu, a fost îngropat aci și fiul M. S. Reginei Maria, Mircea, mort în copilărie.

Mănăstirea Văcărești, având un pridvor cu coloane, un fronton cu stema Principatelor, ușa fiind încadrată de ornamente florale. În pronaos, frumoasele coloane canelate sunt de o impresionantă măreție. Este ctitoria lui Nicolae Mavrocordat din 1722; se află aci fresce și portrete ale Mavrocordaiilor, deosebit de frumoase; mormântul ctitorului, al lui Radu Văcărescu († 1775) și al lui Dimitrie Balasachi († 1756). Se mai află o icoană a Sfinților Constantin și Elena, precum și o impresionantă imagine a tăierii capului Sf. Ioan. Azi mănăstirea e transformată în închisoare.

Palatul Mogoșoaia. Cel mai frumos palat existent în România, este cel dela Mogoșoaia, completat odinioară cu o frumoasă biserică în care se află portretele lui Constantin Brâncoveanu, tânăr și al familiei sale. Azi aparține familiei Bibescu.

Biserica Colentina, zisă a Teilor. Aci se află mormântul primului Domn pământean în sec. XIX, Grigore Ghica († 1835) și al familiei.

Biserica Fundeniei Doamnei, ridicată de Mihai Cantacuzino Spătarul în 1699. Ornamentația exterioară, în stuc, reprezintă palate și păuni afrontați.

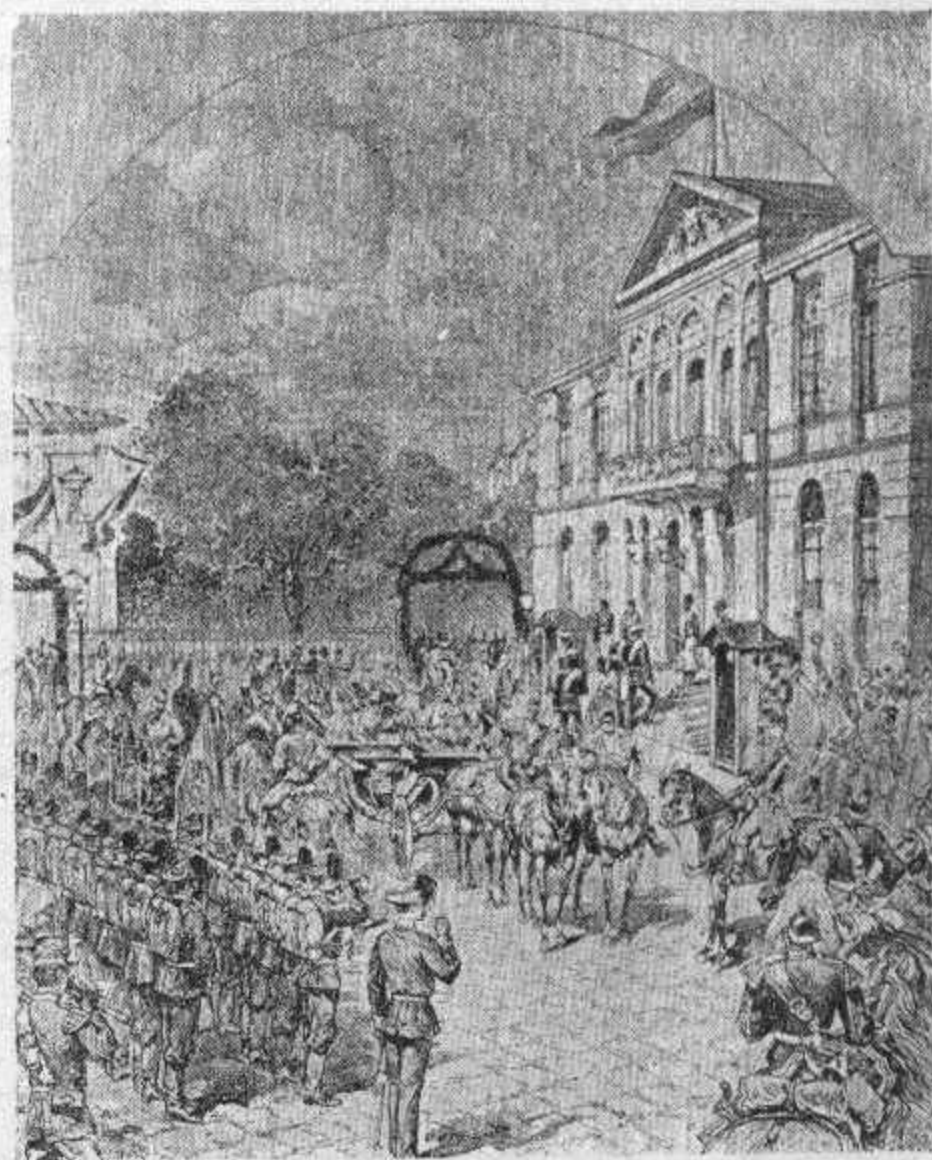
Mănăstirea Plumbuita, zidită pe la 1530, de către Petru din Argeș sau Radu Paisie, a fost reconstruită de Alexandru Mircea la 1570 și de Matei Basarab în amintirea luptei date pe această câmpie prin care și-a câștigat tronul. Lei, cari susțin jețul episcopal, au oarecare vechime.

Mănăstirea Mărcuța, este fundația vistiernicului Dan din 1587; renovată de Mitropolitul Ștefan în 1733 și de Alexandru Ipsilanti. Se află aci portrete ale familiilor Ghica și Ipsilanti și piatra de mormânt a lui Gheorghe Ipsilanti, unul din capii Eteriei. Azi casă de corecție.

Mănăstirea Pantelimon, datorită spiritului de pietate al lui Grigore Matei Ghica din 1750. Are o poartă foarte frumoasă cu ornamente florale și cu stema Principatelor. Se află aci mormântul ctitorului († 1752) al soției sale, al lui Alexandru Ghica Vodă, precum și un potir de argint, dăruit de Maria soția lui Grigore Ghica I, și o cruce din 1751.

POPULAȚIE

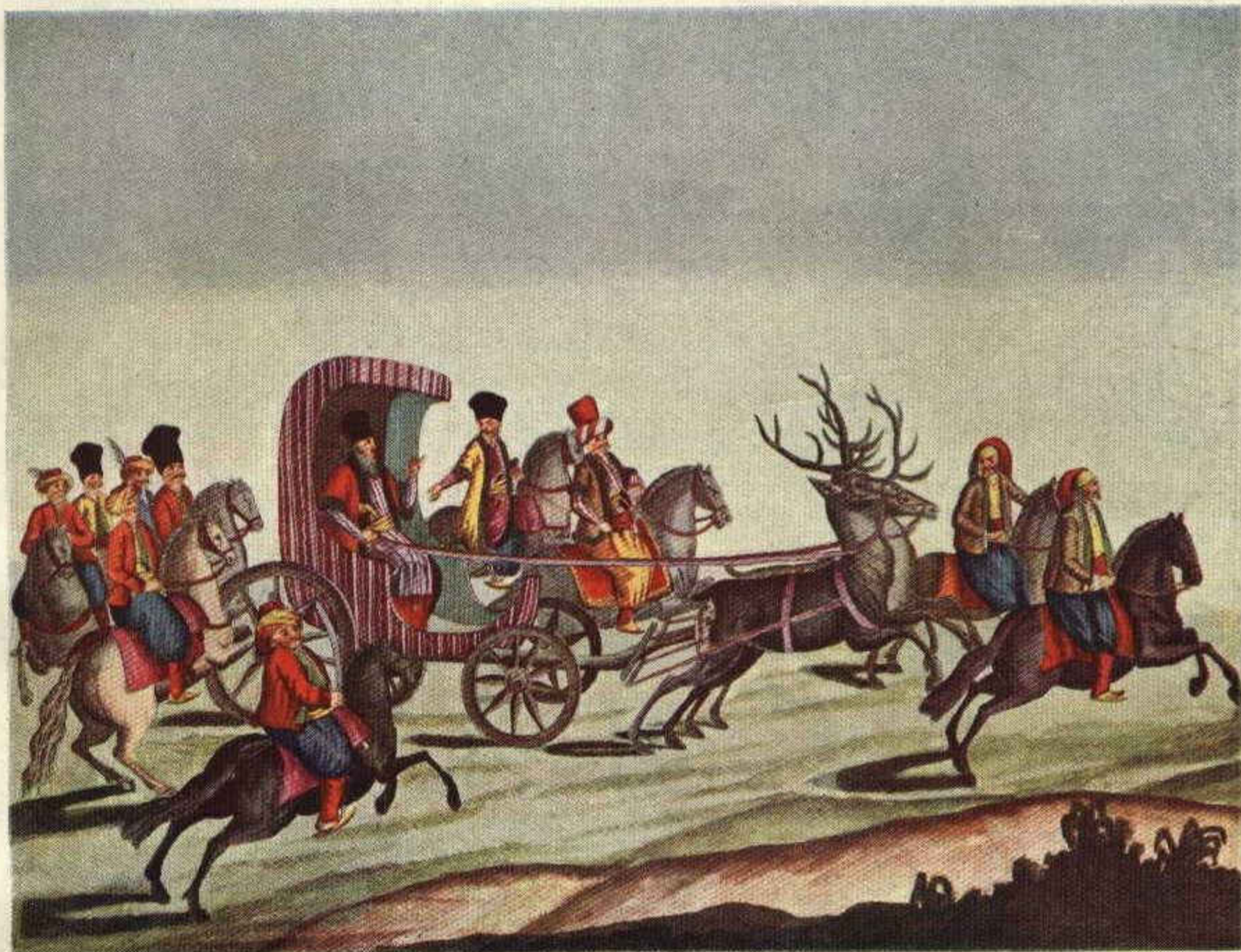
Municipiul B. avea în 1930, după datele provizorii ale recensământului din acel an, 631.288 locuitori.

SOSIREA ȚARULUI ALEXANDRU II LA PALATUL DOMNESC
DIN BUCUREȘTI, ÎN 1877

Gravură în lemn după desenul lui A. Ferdinandus. Colecția A. C. Corbu

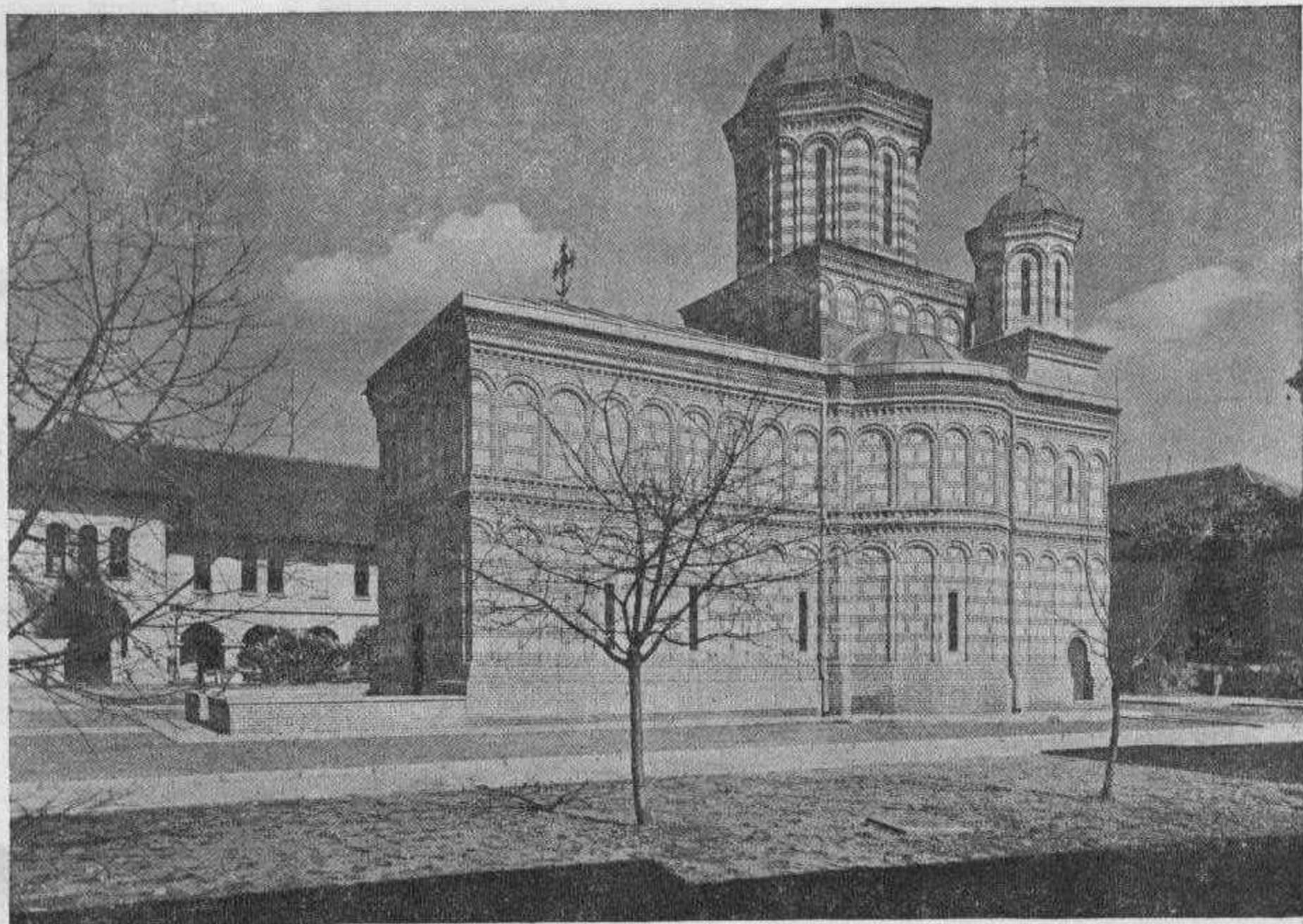

NICOLAE MAVROGHENI, DOMNUL ȚĂRII ROMÂNEȘTI, 1786—1789, ÎN TRĂSURA TRASĂ DE CERBI
PLIMBÂNDU-SE PRIN BUCUREȘTI.

Gravură în aramă, colorată după desénul de *Paulus Petriſtsch*.

Din « Bucureștii Vechi » de A. C. Corbu.

BISERICA MIHAI-VODĂ

și Ilfovul împreună cu Dâmbovița în Argeș), Bucureștii, scaunul al doilea, cel din Țara-de-Jos.

Inviaza Turcilor a stăvilit trecător această evoluție. În urma pierderii ieșirii la mare, Statul muntean a redevenit din nou țară de plaiuri, cu Târgoviștea capitală necontestată. Bucureștii, din calea Beglerbegului dela Sofia al Rumeliei, au rămas la margine: târg și scaun domnesc, în anii de liniște, cetate de apărare greu încercată, în anii numeroși de luptă.

Impăcarea domnilor munteni în veacul al 17-lea cu hegemonia semilunei a avut ca urmare ridicarea Bucureștilor, așezați mai aproape de Inalta Poartă și de centrele economice mari ale Imperiului turcesc, la rangul de capitală statornică, a Țării Românești.

Așa începe ascensiunea, neîntreruptă de atunci, a Bucureștilor. Ei au ajuns, în acest veac, să fie capitala politică, centrul culturii laice și centrul vieții economice din nou înfloritoare a Țării românești și unul din târgurile de seamă ale marii unități economice a Imperiului turc.

Structura socială a Bucureștilor din această *întâie epocă a strălucirilor* a fost foarte diferențiată. Orașul de scaun adăpostea odată cu Domnul, cu *dregătorii Curții* și cu oamenii domnești și un număr însemnat de *boieri mari*, școala domnească, cu dascălii și «spudeii» ei, organizată de Constantin Stolnicul Cantacuzino la 1678 în stilul Academiei umaniste ale occidentului și populate de umaniști greci, italieni și ruși, proveniți dela școlile Constantinopolului, ale Trapezuntului, ale Lombardiei și ale Kiewului și multe *fețe bisericești*. Târgul se umpluse de *meșteșugari*, care nu lucrau numai pentru populația ținuturilor din jurul Bucureștilor, ci și pentru celelalte unități economice ale țării și ale Imperiului turc și de *negustori*, ce adunau produsele și mărfurile țării, spre a le vinde în străinătate și răspândeau în țară produsele răsăritului și ale apusului. Meșteșugarii și mai ales negustorii străini se revărsaseră în târgul Bucureștilor, alăturându-se și suprapunându-se Muntenilor, Mocanilor și Aromânilor: Greci, Bulgari, Albanezi, Sârbi, Turci și *reprezentanți ai neamurilor care monopolizau negoțul mare al Europei*

de Sus-Est: Raguzani, Evrei spanioli dela Salonic, Armeni și Sași.

Bucureștii aceștia au *aspectul orașelor din zona intermediară a Europei răsăritene*, lipsită de tradiția urbană atât a Bizanțului cât și de cea a Occidentului. Au fost alcătuiți dintr'o *pânză rară de curți*: a Domnului, a boierilor mari, și de *mânăstiri* fiecare o gospodărie completă cu biserică, case pentru slugi și robi, cu ateliere, grajduri, grădini și livezi. Apoi dintr'un *târg*, de înfățișarea bazarelor, moștenite de Turci dela Bizanțini, învălmășală de șandramale în care fiecare breslă își avea șirul ei. Pe căile de comerț, ce se vărsau în el, pe cea a Brașovului și cea a Giurgiului, hanuri mari cu beciuri boltite, de zid, pentru mărfurile de preț. Se adăogau multe *mahalale răzlețe*, rânduite în jurul câte unei biserici și a țințirului din jurul ei, în care se așezau meșteșugarii și negustorii, grupați după credințe și neamuri. Trecerea la satele vecine era nesimțită.

Vicisitudinilor încercate de comerțul dinăuntru unității economice turcești, Bucureștii le-au rezistat mai bine decât toate celelalte orașe ale peninsulei balcanice. Pe când acestea s'au resimțit de vlăguirea treptată a Imperiului otoman și au decăzut, însemnătatea Bucureștilor favorizată de așezarea lor în vecinătatea Austriei cu Raguză și cu Brașovul, a sporit fără încetare. Au luat moștenirea Sofiei și a celorlalte centre economice ale Turciei europene de seamă. După 1750, Bucureștii devin tot mai mult târgul care leagă pe uscat economia imperiului turc cu Europa Centrală și de apus. La sfârșitul veacului al 18-lea au consulat la București mai toate statele comerciale ale Continentului. Bucureștii numără 70.000 de locuitori la 1831, pe când populația Sofiei scade treptat la 12.000 locuitori, după ce întrecuse constant dela 1550 încolo cifra de 40.000. Atena are abia 10.000 (1821), Belgradul 19.000 (1846).

La începutul veacului al 19-lea, Bucureștii intră într'o *epocă nouă* a istoriei lor.

Devin *antipodul politic al Stambulului*, centrul renașterii naționale a popoarelor din Sud-Estul Europei și se emancipează din unitatea economică a imperiului turc, devenind

ATENEUL ROMÂN

întâia poziție a expansiunii economice a Europei Centrale și a Marii Britanii în Sud-Est.

Revoluția lui Caragheorghe dela 1804 e patronată de Constantin Ipsilanti, Domnul de atunci al Munteniei și al Moldovei; faza întâi a revoluției grecești se petrece la 1821 în Muntenia. Bucureștii au fost cartier-general în amândouă aceste acțiuni. În istoria revoluțiilor bulgărești de mai târziu, Bucureștii au, la fel, un rol însemnat. Bucureștii sunt centrul revoluțiilor românești dela 1821, dela 1840, dela 1848, care marchează etapele acțiunii de emancipare politică a Munteniei și a Moldovei și întâiele conturări ale acțiunii pentru Unirea țărilor românești. Stabilirea Capitalei Principatelor-Unite la București, și nu la Iași sau la Focșani, în 1862, consacră acest rol de centru de forță politică al neamului românesc.

Europenizarea țării, care începe atunci, schimbă din temelii viața economică a Bucureștilor. Cu schimbarea costumului și a întregului stil de viață, *manufacturile numeroase din București își pierd debușeul*. Din centru manufacturier ai cărui meșteșugari aprovizionau cu țesături, pielărie, blănuri, obiecte de îmbrăcăminte nu numai țara românească ci și o bună parte din imperiul otoman, Bucureștii devin acum *intrepoziț de mărfuri europene* pentru țara întreagă (oraș «exclusivamente de consumațiune și de petrecere», cum spune supărat Ion Ghica). Produsele țării nu se mai strâng la București, ca 'n vremea când erau îndrumate spre Constantinopol. Creșterea vitelor și negoțul de ceară trece pe planul al doilea, de vreme ce Occidentul caută grâne. Iar acestea se adună în porturi, la Galați, la Brăila, la Giurgiu, de unde iau drumul Angliei. Comerțul cu țările având fiecare un alt sistem monetar și prefacerile radicale în stilul de viață al marii boierimi chiamă la viață în București o întinsă speculație valutară și cămătărească. Spre sfârșitul veacului, în urma înființării Băncii Naționale, Bucureștii devin centrul bancar al vechiului Regat.

Structura socială a Bucureștilor și compoziția lor etnică suferă prefaceri radicale. *Ordinea socială feudală veche se descompune* sub influența transformării consacrate în Occident prin revoluțiile franceze. Regulamentul organic izbutește cu greu să temporizeze abolirea ei. Recensământul din Decembrie 1830 mai deosebește o clasă a boierilor, o clasă de mijloc, *partea duhovnicească, ovrei și sluși*. La 1864 Statutul extinde și în Muntenia hotărîrea din 1859 a Adunării ad-hoc a Moldovei de a desființa «privilegiile». După aceasta începe *regruparea structurii sociale și a Bucureștilor după criteriul liberal al avuției și al instrucției*. Se conturează pături sociale noi: a latifundiarilor, a conducătorilor politici, a liber-profesioniștilor, a funcționarilor. *Funcțiunea economică devine aproape exclusiv străină, trecând pe seama elementelor aduse în țară de schimbarea spre apus a orientării economice a țării: a Evreilor, a Germanilor și a Ungurilor imigrați din Austria*. Pătura socială a meșteșugarilor și negustorilor de stil oriental din epoca precedentă se disolvă: o parte din Greci, Sârbi, Bulgari, Albanezi, se repatriază, câștigând un rol de seamă în țările lor de origină, devenite între timp independente; o altă parte din ei se asimilează Românilor și constituie împreună cu aceasta *pătura conducătoare politică și funcționărima noului stat român*. Cei ce rămân în meserii și negoț: Români și Evrei spanioli sunt covârșiți de valul gros al meșteșugarilor, comercianților și oamenilor de afaceri imigrați din Austria, la care se adaogă imigranți în număr mai mic din Rusia, Germania, Franța și Italia. Comparația între datele recensămintelor dela 1830 și dela 1878, învederează această transformare. La întâia din aceste date, Bucureștii, cu o populație de aproximativ 70.000 de locuitori, numărau 1.795 «sudiți» străini (dintre care 1.226 «austriacești», 236 Ruși și unii și alții de sigur, în mare parte, Evrei din Galiția, 158 Prusieni, 94 Englezi, 80 Francezi) și 2.301 Ovrei, 563 capi de familii. După 47 de ani, din cele 62.000 de gospodării ale Bucureștilor (178.000 suflete) aproape o treime

era sub protecțiune străină (17.500). Numărul covârșitor îl alcătuiau gospodăriile de supuși austrieci (11.400), Ruși (2.000), Eleni (1.400) și Turci (650). Germanii nu cifrau decât 750 de familii, Francezii 400, Italienii 200, Englezii 75. Numărul Evreilor (pământeni, austrieci și ruși) poate fi cunoscut din repartitia după confesiune: era de 21.000. *Slugile și agricultorii*, destul de numeroși încă în Capitală, sunt de neam român.

Aspectul orașului tinde să se occidentalizeze. Băracile din târg sunt înlocuite prin case de cărămidă. Curțile vechi dispar una după alta, dând loc la cartiere întregi. Datorită sporului vertiginos al populației (dela 70.000 în 1831, la 122.000 în 1859, la 180.000 în 1878, la 230.000 în 1895, la 340.000 în 1912) locurile virane se răresc tot mai mult în centrul orașului. Dar cum acțiunea de reconstituire a Bucureștilor în stil occidental nu e ținută de scurt de edilitate, Bucureștii păstrează mai mult decât celelalte orașe ale Sud-Estului, *pecetea înălțării lor trecute*. Arterele drepte și complet clădite cu stil unitar sunt puține; străzile dintre ele, deși cu case recente, au păstrat atât întortochierea Bucureștilor dinainte vreme cât și năzuința locuitorilor lui de a avea o grădină.

Cu întregirea dela 1918 a Statului Românesc, începe o a treia epocă în evoluția Bucureștilor. La început rotunjirea teritoriului le primejduiește rolul de capitală. România Mare, cu conturul ei regulat, nu mai e nevoită să aibă o capitală excentrică. Se discută câțva timp transferarea Capitalei la Brașov, se propune clădirea unei capitale noi în țara Olului. Argumentele erau foarte cu miez: Bucureștii ar fi prea depărtați de cele mai multe din ținuturile țării, prea apropiați de o graniță din cele mai puțin sigure. Pe de altă parte, mutarea capitalei la Brașov sau în apropierea lui, dincolo de Carpați, însemna nu numai a îndeplini un comandament strategic și a înlesni tuturor ținuturilor țării un acces egal de lesnicios al Capitalei, ci constituia, mai mult decât atât, o demonstrație peremptorie a convingerii neamului românesc despre caracterul definitiv al integrării Transilvaniei în statul său. Dar Bucureștii au isbutit să înlăture primejdia aceasta, rămânând capitală și în România întregită.

Misiunea nouă de capitală politică, culturală și economică a unui Stat îndoit mai întins accelerează ritmul de creștere rapid de până la războiul al Bucureștilor. Întâii 12 ani de după sfârșitul războiului se soldează cu o dublare a populației: la data recensământului general din 1930, Bucureștii numără 630 de mii de locuitori. Numărul clădirilor se dublează în acest interval, sporind dela aproximativ 35 de mii la 73 de mii (în 1831, ele cifrau 10.300; în 1859, 14.100; în 1878, 20.300). Numărul atelierelor meșteșugărești, al întreprinderilor comerciale de transport și bancare înregistrează o creștere corespunzătoare. Acțiunea de industrializare dintre 1922—27 și cea nouă începută în 1934 au înzestrat Bucureștii cu un număr însemnat de stabilimente industriale, transformându-l din centru comercial în *centru comercial și industrial*.

Capitală a țării, Bucureștii sunt, datorită centralizării riguroase a administrației noastre, *puntea de comandă a națiunii românești* în toate privințele. Sunt atât *centrul administrativ și militar* cât și *economic și cultural* al Statului român. În

CASA DE DEPUNERI

anul 1930 mai bine de o șeptime din funcționarii publici și militari, aproape o șesime din populația activă în comerț și credit a țării, mai bine de o șesime din populația activă în transporturi, aproape o optime din populația activă în industrie, mai bine de o șesime din cei cu profesii consacrate sănătății, sportului, divertismentelor, trăia și lucra în Capitală.

Raportul dintre Capitală și celelalte orașe mari ale țării evidențiază măsura în care are ea monopolul funcțiunii de centru. Într'adevăr, același recensământ a arătat că Bucureștii aglomerau de 5 ori mai mulți locuitori decât orașul mare imediat următor (Chișinăul cu 117 mii). Iar populația Capitalei reprezenta 1/6 din populația urbană a țării. Locuitorii adunați ai celorlalte 171 de orașe ale României nu cifrau, adică, decât de 5 ori mai mult decât populația Bucureștilor singuri. Din populația orașelor românești, activă atunci în administrație și armată, respectiv în comerț și credit și în profesiunile consacrate sănătății, sportului, divertismentului, se găsea la București aproape o pătrime din cea activă în administrație și armată, respectiv în industrie aproape o cincime.

Această epocă a Bucureștilor e caracterizată printr'un curent de *imigrație de elemente din ținuturile alipite*. Ea e mai pronunțată în funcțiunile de ordin economic. *Burghezia germană, evreească și maghiară a orașelor din ținuturile alipite se răspândește în țara întreagă și vine îndeosebi la București*, spre a exploata posibilitățile comerciale și industriale ale vechiului Regat. Proportia Evreilor locuitori statornici a sporit prin această imigrare la 11% din populația activă orașului. Ungurii reprezentau la 1930, 3,8% din populația activă a Bucureștilor, Germanii 2,2%.

Structura socială liberală ia contur precis în această epocă. Populația statornică a Bucureștilor cristalizează în trei păături mari: în *burghezie, muncitorime și plugari din București*. Burghezia înmănunchiază trei serii de grupuri profesionale sau de rentieri, cu același nivel de viață, cu venituri de anume înălțime, un anume grad de instrucție mediu. *Marea burghezie* e compusă din resturile boierimii și a latifundiarilor, din statul-major al fostelor partide, din conducătorii culturali (profesori universitari, academicieni, scriitori și artiști cu reputație), din ofițeri superiori, din conducătorii marilor administrații de Stat (secretari-generalii, directori-generalii), din liberi profesioniști cu mare reputație (avocați, medici, arhitecți), din conducătorii economiei. Ultimele două categorii sunt compuse în bună parte din neromâni (Evrei, Sași, Maghiari), celelalte sunt compuse din Români și din elemente românizate ale vechii negustorimii și funcționării de origină balcanică (Greci, Albanezi, Bulgari, Sârbi). Centrul îl alcătuiește *burghezia mijlocie* a ofițerilor inferiori, a funcționarilor superiori din Instituțiile de Stat, a funcționarilor din întreprinderile particulare, a liber-profesioniștilor de rând, a membrilor corpului didactic, a comercianților cu bună stare și a meșteșugarilor de frunte. În această treaptă a burgheziei elementele alogene țin cumpănă elementelor românești, le întrec poate chiar ca număr. *Burghezia mică* a funcționarilor de Stat inferiori, a micilor negustori și a meșteșugarilor e mai mult românească. Ea nu se deosebește de *muncitorime* decât prin atitudinea mai conservatoare:

TEATRUL NAȚIONAL

PALATUL POȘTELOR

nivelul de viață e aproape identic. Un element caracteristic al structurii sociale a Bucureștilor îl alcătuiește *populația flotantă*: a țăranilor, care sunt nevoiți de suprapopularea satelor din mai multe regiuni ale țării (Transilvania, Oltenia, Basarabia) să-și câștige traiul și un mic capital în orașele țării și a petiționarilor și postulanților, constrânși de organizarea centralistă a administrației noastre de a veni în Capitală spre a-și obține soluționarea cererilor lor. Întâii rămân câțiva ani sau revin ani de-a rândul în anume «sezoane», ceilalți câteva zile. Perindându-se fără încetare, ei alcătuiesc o cotă însemnată a populației reale a Capitalei.

Rezultatele definitive ale recensământului general din 1930, care să îngăduie precizarea numerică a grosimii fiecăreia din aceste pături și trepte și a structurii lor etnice, nu sunt publicate încă. Trebuie să ne mulțumim să prezentăm aci câteva date provizorii cu privire la structura profesională și etnică a Capitalei, ce ne-au fost puse la dispoziție de Institutul Central de Statistică. Categoria profesională cea mai însemnată este în anul 1930, la București, industria. Mai bine de un sfert din populația activă a Capitalei (care cifrează 53% din totalul populației; 47% fiind întreținuți) lucrează în industrie (28%). E drept că cifra aceasta înglobează atât marile întreprinderi industriale: fabricile, cât și micile ateliere meșteșugărești. În instituții publice lucrează 19,3% din populația activă, în comerț și credit 9,1%, în transporturi 5,7%, în sănătate publică, sport și divertisment 3,8%, la exploatarea solului și a subsolului 3,8%, în alte categorii 17,5%. Datele acestea ne îngăduiesc să precizăm aportul acestor categorii profesionale la paturile și treptele sociale prezentate mai sus. Prelucrările de până acum ale datelor recensământului din 1930 privesc numai situația în profesiune, nu și nivelul de viață. Știm, de pildă, că din populația activă în industrie a Bucureștilor cei ce lucrează pe cont propriu reprezintă 16,4%, salariații 59%, ucenicii 11,7%, alții 5%, că din populația activă în comerț și credit, persoanele lucrând pe cont propriu reprezintă 24,5%, salariații 40,3%, ucenicii 7%, servitorii 24,9%, alții 3,3%. Dar nu mai știm câți din cei ce lucrează pe cont propriu în industrie, în comerț și credit sunt proprietari de fabrici mari și mijlocii, mari negustori și bancheri, câți mici meșteșugari și băcani, câți fac parte adică din burghezia mare, câți din cea mijlocie, câți din cea mică. Și nu știm, la fel, câți dintre salariații acestor categorii profesionale sunt funcționari, câți muncitori calificați, câți muncitori necalificați, deci câți intră în burghezia mijlocie și mică, câți în muncitorime, câți în categoria țăranilor veniți trecător în oraș ca muncitori.

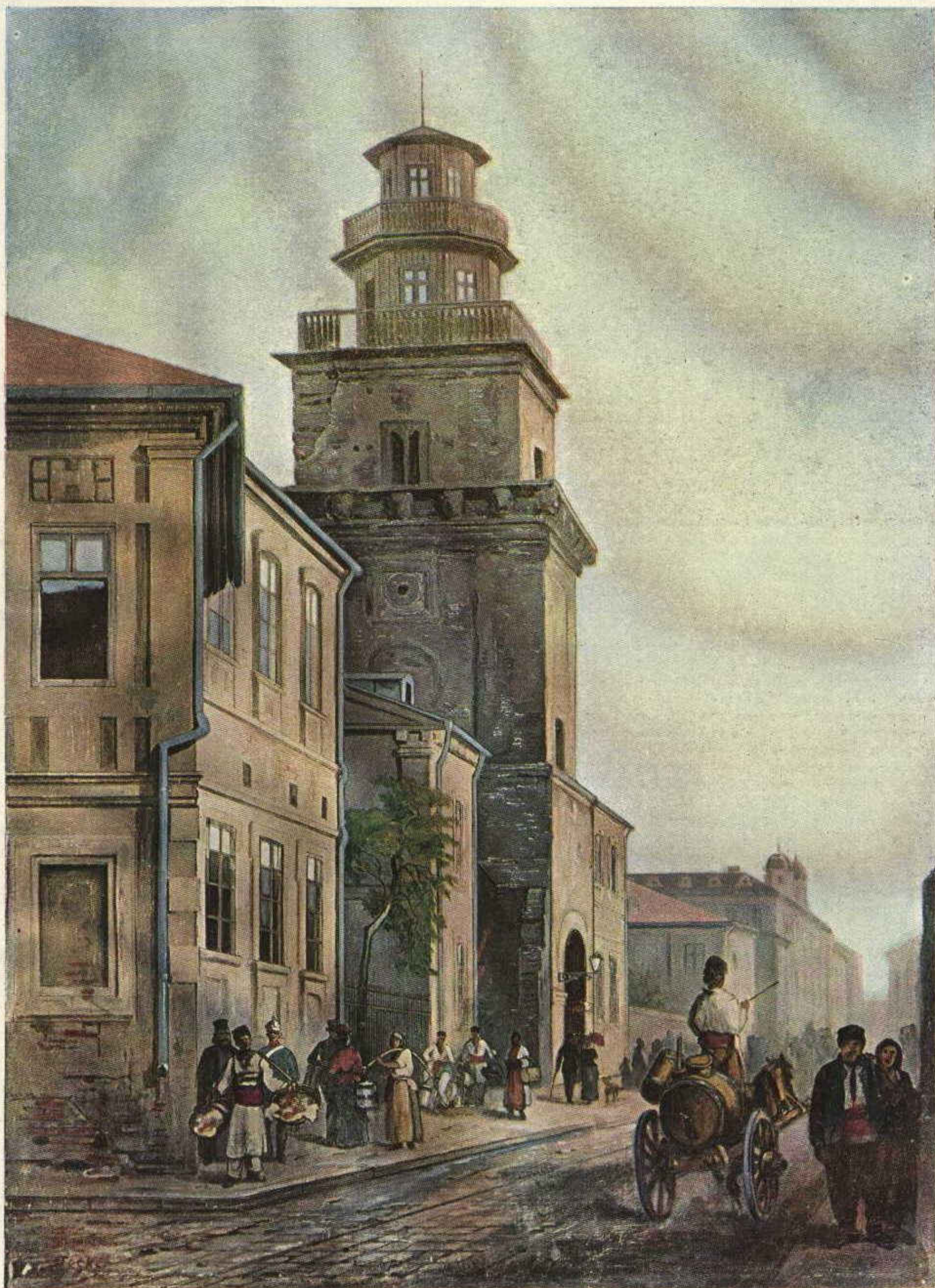
Neamurile ce alcătuiesc populația Bucureștilor nu sunt reprezentate în egală măsură în toate categoriile profesionale și nici în toate treptele situației în profesiune. Transporturile și agricultura, câtă se face la București, sunt, de pildă aproape exclusiv românești (92% din totalul populației active în transporturi și în agricultură se recrutează dintre români). În instituțiile publice și în industria alimentară și prelucrarea tutunului Românii sunt proporțional mai numeroși (89% respectiv 80% din totalul populației active în aceste categorii profesionale). Mai slab sunt reprezentați Românii în credit și comerț (numai 58% respectiv 60% din totalul populației active în aceste profesii). Destul de slab sunt reprezentați Românii și în

construcții și în industria textilă și manufacturieră (69% respectiv 68%). Evreii lucrează cu deosebire în credit, reprezentanțe, agenții și în comerț. Deși reprezintă numai 11% din populația activă a Capitalei, câte 28% din populația activă în aceste profesii se recrutează din rândul lor. De pe urma faptului că un sfert din populația activă de neam evreesc a Bucureștilor a evitat să-și declare profesia, cifra aceasta este, probabil, considerabil mai scăzută decât cota reală a Evreilor în aceste profesii. Ungurii sunt mai numeroși în lucrările de construcții, în industria lemnului, în industria metalurgică (9% respectiv 7% și 6%). Germanii se găsesc cu deosebire în exploatarea subsolului în industria metalurgică și în credit, reprezentanțe și agenții (6% respectiv câte 4% din totalul populației active în aceste profesii).

Românii preferă funcțiunile de stat, transporturile și comerțul: 18% din totalul populației active românești din capitală e angajată în instituții publice, 13% în transporturi, 10% în comerț. Restul e distribuit destul de uniform în toate profesiunile. Evreii se găsesc cu deosebire în transporturi (33% din totalul populației active evreiești) și în industria textilă și manufacturieră (14,5% din populația activă evrească a Capitalei). Ungurii fac parte în mod destul de uniform din toate clasele profesionale, datorită faptului că, fiind aproape numai servitori și muncitori necalificați, sunt reprezentați în fiecare categorie de industrie ca muncitori, iar în întreprinderile de comerț și în gospodăriile de liber profesioniști și de funcționari publici ca servitori. Așa, de pildă, 82% din Ungurii ocupați în întreprinderi de credit și comerț sunt servitori. Germanii sunt precumpănitor funcționari și muncitori calificați. Se găsesc, dar, în birourile și în atelierele industriei și în întreprinderile bancare. Sunt mai numeroși în comerț (12% din Germanii activi în Capitală), în instituțiunile publice (11%), în industria metalurgică (10%) și în industria textilă și manufacturieră (9%). Nivelul social al Germanilor îl ilustrează faptul că, bunăoară, din cei ce activează în credit și comerț, 53% sunt salariați, adică funcționari.

Aspectul Bucureștilor s'a schimbat considerabil în această epocă. În veacul al 17-lea și al 18-lea, ideea care prezida la ridicarea Bucureștilor era cea a orașului dispersat, introdus în Balcani de Turci. În veacul trecut s'a urmărit acoperirea locurilor virane și înlocuirea caselor de aspect răsăritean cu altele de aspect central-european. Bucureștii vechi au dăinuit mai departe în cel modern, datorită faptului că mai toate casele noi au fost așezate în locul celor vechi și au păstrat întotdeauna străzilor vechiului București. Deși alcătuiți numai

TURNUL COLȚEI LA MIJLOCUL SEC. XIX-lea
(Colecția Muzeului Național de Antichități)

din case occidentale, au rămas totuși un oraș pronunțat răsăritean al Europei prin lipsa lor aproape totală de sistematizare. Ultimii 20 de ani sunt din punct de vedere urbanistic o luptă continuă cu Bucureștii vechi și moderni. Ochii constructorilor de după războiu, ai orașului, ce creștea într'un ritm necunoscut în Occidentul Europei, s'au ațintit asupra Americii. Bulevardul Brătianu constituie îndreptarul, pe care și-l propun Bucureștii de azi. Iar exproprierile, ce deschid calea spre Piața 8 Iunie, sînd dovada apariției preocupării de sistematizarea orașului la ediliile Municipiului. Calea Victoriei, strada reprezentativă a Bucureștilor din veacul al 19-lea, pălește tot mai mult. Dacă nu s'ar găsi pe ea Palatul Regal, ar risca să ajungă de grabă la soarta Lipscanilor, succesorii tot mai puțin arătoși ai «cearșalei» celei mai însemnate din târgul vechiului București.

Bucureștii sunt pe calea unui progres, care nu mai are cum fi întrerupt. Acțiunea de organizare temeinică a țării întregite le va mai folosi în multe privințe. Ideea alegerii unei capitale noi, la mijlocul țării, nu-i mai poate clătina. S'ar putea întâmpla cel mult ca Brașovul să devie a doua capitală a țării. Pe șoseaua bună ce leagă Bucureștii de Brașov apar tot mai multe ferme, centre industriale, localități de vilegiatură. Nu e improbabil ca a doua treime a veacului nostru să vadă cristalizarea în mijlocul României a unei aglomerări lungi de 200 km și țara condusă din două centre, legate printr'un lanț neîntrerupt de așezări intens populate.

a. g.

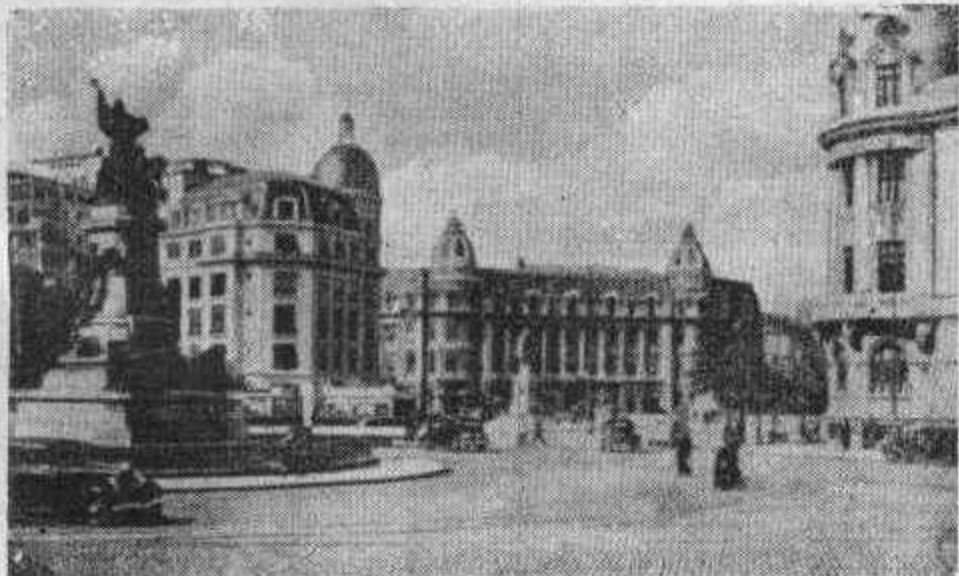
ECONOMIE

Industria alimentară. «Nicolae Anghelescu»: Fabrică de ciocolată și derivate; «Panait Arghiropol»: Halva, bomboane, dulceturi, paste făinoase (inv. 8); «Clement Baci»: Diferite mezeluri (inv. 5); «Băneasa»: Spirt; «Carol Blaschek»: Fabrică de pâine și franzele de lux (inv. 6); «Bomboneriei Curții Regale» S.A.R.: Fabrică de ciocolată, bomboane; «Bragadiru» S. A.: Fabrică de bere și malt (soc. 120, inv. 227); «Bresson & Likerdy» S.A.R.: Distilerie, liqueur, rom, cognac, vinuri, sirop, vermut (inv. 18); «Canada»: Fabrică de produse zaharoase; «Maria Cantacuzino Pașcanu» fost Olmazu: Moară (inv. 24); «Cico» S.A.R.: Adausuri la cafea; «Ciocolata Zamfirescu» S.A.R.: Ciocolată, bomboane, cacao (soc. 12, inv. 19); «Cointreau»: Liqueur, sirop, rom, cognac (soc. 8, inv. 3); «Colentina» S.A.: Fabrică de ghiță; «N. Constantinescu»: Diferite mezeluri (i. v. 5); «Coroana»: Franzelărie de lux (inv. 5); «Curcan» Deftu Enescu: Fabrică de oțet și muștar; «David Constantin»: Diferite mezeluri; «Dealul Zorilor»: Vinuri superioare; «Distileria Elvețiană»: Rom, liqueur, cognac, sirop; «Distileria Vieux Celestins» S.A.: Cognac, rom, liqueur, sirop; «Dobriceanu»: Ciocolată, bomboane; «Eduard Lang»: Mezeluri; «Heinrich Ehrman»: Fabrică de pâine, biscuiți, cornuri, franzele; «Fabricile Assan»: 2 mori sistematice, ulei vegetal, unsori (soc. 50, inv. 44); «Fabricile Victoria Traian» Soc. în com. simplă: Liqueur, spirtoase; «Flora»

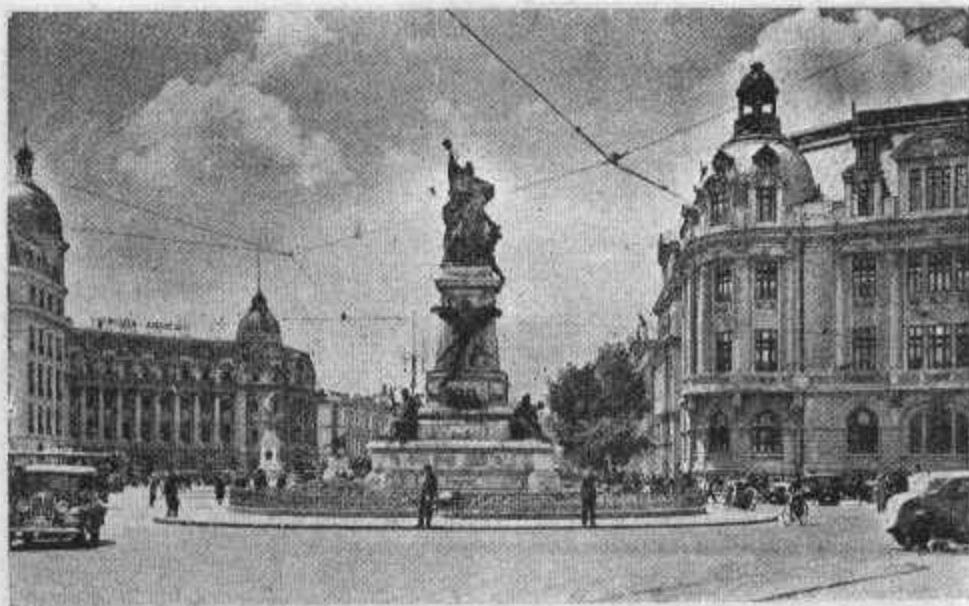
CERCUL MILITAR NOAPTEA

S.A.R.: Fabrică de conserve alimentare, muștar, compoturi, oțet de vin (soc. 20, inv. 25); «Floreasca»: Moară; «Frigul» S.A.: Fabrică de ghiță (soc. 60, inv. 59); «Otto Gagel» Soc. în n. c.: Moară, fabrică de pâine, și franzele, biscuiți, cornuri, paste alimentare (soc. 26, inv. 46); «Alfred Geisler»: Franzelărie de lux; «Globus»: Fabrică de produse zaharoase; «Grozăvescu»: Fabrică de pâine și cornuri; «Heinrich Franck Söhne» S.A.R.: Adausuri și înlocuitoare de cafea (soc. 60); «Pavel Helioti»: Fabrică de bomboane, halva, rahat și paste făinoase (inv. 8); «Herdan» S. în n. c.: Moară, fabrică de pâine și paste alimentare, biscuiți, franzele, cornuri, gluten, alimentar, amidon și pap (inv. 82); «Hermes» S.A.R.: Fabrică de ulei vegetal (soc. 37, inv. 61); «Ideal»: Zaharoase; «Intreprinderile Wladimir Zaporozcenko» S.A.R.: Vinuri superioare, liqueururi; «Kefirul Lukianoff»: Preparate de lapte; «Luther» S.A.: Fabrică de bere (soc. 70, inv. 210); «Manutanța Centrală a Armatei»: Fabrică de pâine; «Martini & Rossi» S.A.R.: Vermut, vinuri licheroase, rom, cognac, liqueur (soc. 6); «Juliu Meinel» S.A.R.: Cafea, cognac, liqueur, sirop (soc. 10, inv. 10); «Moara Comercială» S.A.R.: Făină, țărâte (soc. 24, inv. 67); «Mondial» S.A.R.: Bomboane, halva, rahat; «Mott & Fils» S.A.: Șampanie, vinuri, sirop (soc. 5, inv. 20); «N. Basilescu»: Șampanie; «Oțetul» S.A.: Oțet; «Orzaru» S.A. Moară: Făină, țărâte (soc. 15, inv. 28); «Panait Panaitopol»: Zaharoase; «Leopold Pajac»: Diferite mezeluri (inv. 14); «Frații Pescaru» S.A.R.: Mezeluri și carne afumată (inv. 5); «Phoenix» S.A.R.: Uleiuri vegetale și uleiuri solidificate (soc. 25, inv. 23); «Pistner & Rianovici»: Mezeluri; «Alexe Popovici»: Ciocolată; «Porumbelul»: Fabrică de oțet; «Regina Maria» S.A.R.: Ciocolată, bomboane, patiserie, paste făinoase (soc. 25, inv. 36); «Rhein & Co. Azuga»: Șampanie, vinuri infundate; «Frații Rochus» S. în n. c.: Fabrică de mezeluri și conserve (soc. 2,5 inv. 18); «Rodica» S.A.R.: Cognac, rom, liqueur; «Carol Rotmann & Co.» S.A.: Rom, liqueur, cognac; «Societatea Anonimă dela Colentina»: Spirt și drojdie comprimată (soc. 50, inv. 54); «Frații A. St. Solacolu»: Fabrică de paste făinoase (soc. 3, inv. 11); «Sănătatea»: Fabrică de pâine și paste făinoase; «Speranța»: Fabrică de conserve alimentare, compot, muștar; «Standard Brandy»: Rom, liqueur, cognac, etc.; «Ștefănescu-Grivița» S.A.R.: Fabrică de conserve alimentare, compot, muștar, marmeladă (soc. 25, inv. 67); «Stela»: S. A. R.: conserve de legume, carne, pește, compot, muștar (inv. 6); «Stela» S.A.R.: Ciocolată, bomboane, halva, (inv. 7); «Suchard» S.A.R.: Ciocolată, bomboane (soc. 24, inv. 19); «Matache Teodorescu»: Pâine și franzele; «Traian»: Halva, rahat, bomboane, tahân; «Traiul»: Fabrică de pâine și franzele (inv. 20); «Victoria»: Oțet; «Vultur» S.A.: uleiuri vegetale, lacuri, chi: (soc. 10, inv. 8); «Zimbru»: Fabrică de muștar; «Zimmer & Co.»: Uleiuri comestibile, lacuri, produse chimice, vopsele, ambalaje metalice și obiecte de metal (soc. 50, inv. 40).

PIAȚA UNIVERSITĂȚII

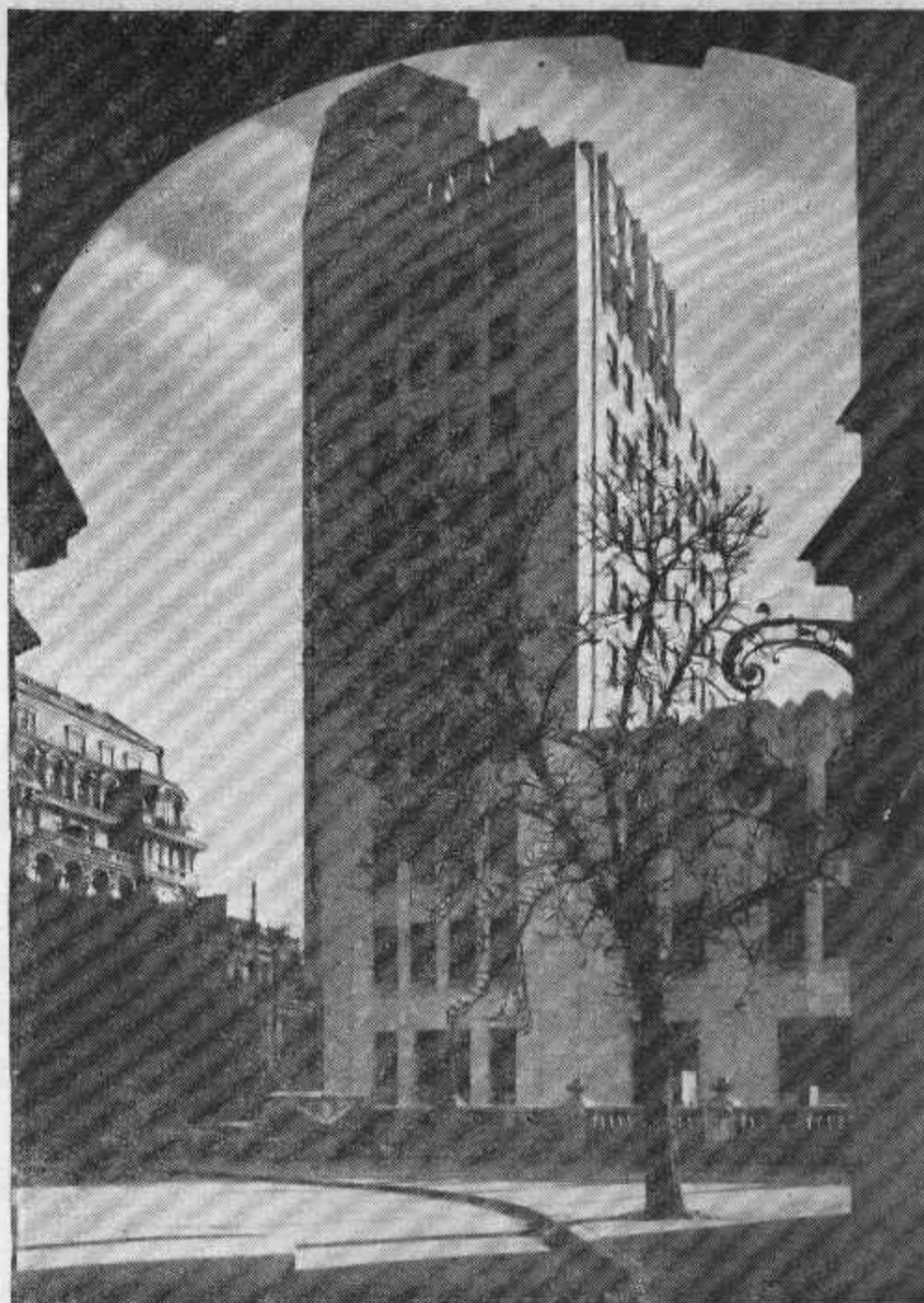
PIAȚA BRĂȚIANU

Industria artelor grafice. «Adevărul» S.A.R. (soc. 20, inv. 35); «Mihail Antonescu»; «A. Brecher»; «Bucovina» (I. E. Torouțiu); «C. Caraianu & Co.»; «Carmen Sylva»; «Cartea de Aur» S.A.R.; «Cartea Medicală» S.A.; «Cartea Românească» S.A.: (inv. 35); «Leonida Costomides»; «Cultura»; «Curierul Judiciar» S.A.; «Cultura Românească» (inv. 9); «Eminescu» S.A.; «Energia Grafică»; «Jacob Feins & Co.»; «F. Göbl & Fii»; «Nicolae Grassiani»; «Alexandru Hingarn»; «Imprimeria de Artă «Sergies»»; «Imprimeriile Independenței» S.A.; «Jockey-Club»; «Luceafărul» S.A. (soc. 6, inv. 26); «Lupta»; «Ed. Marvan» (inv. 16); «Monitorul Oficial și Imprimeriile Statului»; «Imprimeria Centrală» (inv. 108), «Imprimeria Națională», «Fabrica de timbre» (inv. 13); «I. Mutterperl»; «Oltenia»; «Rapid»; «Regina Maria»; «Jean Silber»; «Socec și Co. S.A.» (inv. 39); «A. Țăranu & Co.» (soc. 9, inv. 9); «Tiparnița»; «Tiparul Românesc» S.A. (soc. 8, inv. 8); «Tipografia Cărților Bisericești»; «Tipografiile Române Unite» (inv. 23); «Universul» S.A. (soc. 26, inv. 122); «Viața Literară»; «Viața Românească»; «Vremea».

Industria ceramică. «Ceramica Plumbuita» S. în n. c.: Sobe de teracotă; «Colentina»: Sobe de faianță, vase de pământ; «Dudești»: Sobe de teracotă și faianță; «Faianța Românească» S. în n. c.: Sobe de faianță; «Favardo» S. în n. c.: Oale de pământ; «Herăstrău»: Sobe de teracotă; «Bojidar Milencovici»: Sobe de teracotă; «Robert Moser»: Sobe de teracotă; «C. Năstăsescu»: Sobe de teracotă; «E. Ruffer S-sori»: Sobe de teracotă, oale artistice (inv. 6).

Industria chimică. «Acetilenă»: Acetilen; «Aerogen» S.A.: Oxigen industrial (inv. 16); «Albina»: Fabrică de lumânări de ceară și stearină; «Albina»: Vax, cremă de ghetă, unsori diferite, (soc. 6); «Ancora» S. în n. c.: Amidon, pap; «I. Apogi»: Săpun de rufe; «Asfaltul Filaret» S. în n. c.: Asfalt și carton asfaltat; «D. Bajol»: Mantale impermeabile; «B. Berger Löbel»: Esențe, uleiuri volatile, culori alimentare, materii desinfectante, etc.; «Carmol» S. D. Cioară: Carmol, cosmetice; «Cauciucul Quadrat» S.A.R.: Șoșoni, galoși, ghetă de sport și de baie (soc. 7); «Chemical Record Victoria» S. în n. c.: Ceară roșie, diverse cerneluri; «Chemix» S.A.R.: Cosmetice, produse farmaceutice; «Chibriturile» S.A.R. Uzina Filaret: Chibrituri suedeze, (inv. 104); «Comptoir Farmaceutic Franco-Român»: Pilule, fiole, comprimate; «Concentra»: Cerneluri de tipar (soc. 6); «Condor» Vopsele; «Coroana»: Culori, lacuri, chit, ceară de parchete (inv. 9); «Coty» S.A.R.: Esențe, pudră, farduri, pastă de dinți, săpun, apă de colonie (soc. 50); «Draht»: Culori diferite, lacuri; «René Dunod»: Diverse produse farmaceutice; «Elcalit»: Industrie pentru fabricarea articolelor de bachelită; «Fabrica de Produse Chimice «Gedeon Richter»»: Preparate opoterapentice și diferite specialități farmaceutice; «Fabrica de Săpun «Zamfirescu»»: Săpun de rufe și toaletă; «Fabricile Assan»: Vopsele, lacuri, chit, ceară de parchete; «Fabricile Române Unite»: Acid carbonic și ape gazoase; «Feinco»: Oleine, ulei de tăbăcit, diferite unsori și săpunuri; «Finkelstein Flavian»: Lactoferment «Robin», vată, tifon, fiolaje; «Fulgerul»: Unsori

diferite); «Industria Chimică «Alba» S.A.R.: Negru de sulf, culori de anilină, aprete pentru tăbăcării și industria textilă, tanin și colofon; «Iride» Frații Gabbiani: Vopsele pentru stoffe; «Iris»: Parfum, pudră, apă de colonie, produse cosmetice; «Izbânda» S. în n. c.: Fabrică de lacuri și culori; «Jacques Cohen «Kores» S.A.: Carbon, indigo, suluri hectografice, tușuri, carton, litografie, etc.; «Laboratorul «Dr. Alexandru Iteanu»»: Extracte medicinale, specialități farmaceutice, tablete medicinale, cosmetice, parfumuri (inv. 11); «Lady»: Parfum, pudră, apă de colonie, produse cosmetice (inv. 6); «B. Lax»: Pastă de dinți, apă de gură; «Legrain»: Pastă de dinți, parfumuri, pudră, apă de gură (inv. 15); «Leul» S.A.R.: Cernelă, ceară roșie, gumă arabică (inv. 5); «L. T. Piver»: Parfum, pudră, farduri (soc. 8, inv. 5); «Mărăști»: Clei și produse chimice (inv. 10); «M. I. Bachiș»: Încălțăminte de cauciuc; «Mignot Boucher»: Parfum, pudră, colonie, farduri; «Milor» S. în n. c.: Cerneluri de tipar; «Minerva» S. în n. c.: Diverse vopsele, saramură de grâu; «Mira»: produse chimice; «Olex» S. în n. c.: Vaseline medicinală; «Oxigenul» S. în n. c.; «Oxigenul Industrial»; «Parfram»: fost Lubin S. în n. c.: Parfumuri, pudră, apă de colonie; «Parfumeria D'Orsay» (soc. 13); «Parfumeria Nortier»; «Parfumeria Ravel» S.A.R.; «Parfumeries de Paris»: Pudră, farduri, apă de colonie; «Petrol Block» S.A.R. Rafinăria Băneasa; Benzină, petrol, uleiuri (inv. 8); «Petrolul București» S.A.: Benzină, petrol, motorină, păcură (soc. 62, inv. 189); «Prometeu»: Catran, carton asfaltat, asfalt, carbolineum, praf de piatră, mozaic (soc. 7, inv. 6); «Petrol Obor» S.A.R.: Benzină și toate derivatele din petrol (soc. 5); «Reval»: Opinci de cauciuc, tuburi, garnituri; «Roger & Gallet» S. în n. c.: Pastă de dinți și apă de gură, brillantină, colonie, pudră, parfum cosmetice (soc. 5); «Sapic» S.A.: Farmaceutice, săruri de băi, fiole, produse galenice (soc. 6); «S.I.C.I.O.»: Săpun de rufe,

PALATUL TELEFOANELOR

silicat de sodiu, carbolineum, carton gudronat; «Singras»: Săpun de rufe și derivate; «O. Sirkis»: Săpun de rufe; «Societatea Anonimă dela Colentina»: Glucoză, dextrină, amidon, acid carbonic (soc. 50, inv. 72); «Societatea Generală de Gaz și Electricitate»: Gaz de iluminat, energie electrică, coks, catran, ape amoniacale (soc. 35 milioane franci francezi, inv. 225 milioane lei); «Spic» S.A.R.: Săpun, oleină, creolină, carton asfaltat (soc. 15, inv. 14); «Frederic Spodheim & Co.» S.A.: Insecticide și fungicide; «Standard»: Șoșoni, galoși, opinci, tocuri de cauciuc, gume de șters, anvelope de bicicletă; «Stella» S.A.: Săpun de rufe, de toaletă, glicerină, parfumuri (soc. 25, inv. 35); «Steuer & Friedländer»: Extract și eter de rom, uleiuri eterice, culori alimentare, spirt distilat și de vin (inv. 5); «Titan»: Rafinerie de petrol (inv. 28); «Union»: Fabrică de scrobeală și pap cismăresc; «Union-Emeri»:

PALATUL REGAL.

Glasspapier, șmirghel de pânză; «Uzinele Chimice Române» S.A.: Articole diferite de cauciuc (inv. 58); «Uzinele Metalurgice și Chimice Române, Solex» S.A.: Oxid de zinc medicinal și industrial, Bahnmatal pentru industria metalurgică; «Teodor Vasiliu»: Medicamente; «Vica» S.A.: Boiangerie și apretură; «Victoria Traiană»: Amidon, pap; «Vopseauna»: Culori diferite, lacuri, chit; «Vultur» S.A.: Ulei vegetal, chit, lacuri; «Dr. Wander» S.A.: Fabrică de produse farmaceutice și preparate nutritive; «Zimmer»: Fabrică de săpun, uleiuri diferite.

Industria electrotehnică. «Crypton»: Fabrică de baterii electrice, lămpi de buzunar; «Electro-Star»: Becuri; «Eol» S.A.: Fabrică de acumulatori electrice (soc. 8, inv. 3); «F.A.R.E.T.»: Fabrică de aparate radiofonice, electrice și de transformatori; «Grupul Industriilor Electrice» S.A.R.: Motoare electrice, transformatori, piese electrotehnice; «Hidroelectrică» S.A.R.: Fabrică de ascensoare electrice și piese electrotehnice; «Ing. Iliescu-Brânceni»: Fabrică de elemente galvanice și alte materiale electrice; «Industria Electrică Românească» S.A.R.: Mașini electrice, transformatori, telefoane de campanie, piese pentru radio și material electric; «Koeber și Mann»: Produse electrotehnice; «Lumen» S.A.R.: Becuri și articole electrotehnice; «Alex. Minculescu»: Fabrică de articole electrotehnice (inv. 5); «Rova» S.A.: Fabrică de acumulatori electrice; «Standard»: Produse electro-tehnice, (soc. 50, inv. 24); «Tudor» S.A.R.: Fabrică de acumulatori electrice (soc. 45).

Industria hârtiei. «Astra»: Fabrică de pungi; «Auxiliara Textilă»: Tevi de carton pentru industrie; «Comag»: Confecțiuni de hârtie; «Continental»: Pungi de hârtie; «Coroana»: Confecțiuni de hârtie; «Cultura Românească»: Agende, blocuri, calendare, biblioraphte, plicuri, mape; «Fibra»: Fabrică de mucava (inv. 15); «A. Grozea»: Cartonaje; «Herman Iosif Binder»: Ambalaje de carton și cartonaje; «Punga» S.A.: Pungi; «I. Scher»: Cartonaje; «H. G. Steinberg Fii»: Blocuri, maculatoare, registre, plicuri; «Unirea»: Registre, caiete, cartonaje și imprimate; «Universala»: Cartonaje, cutii, pungi; «Vulcanul» S. în n. c.: Cartonaje; «Weisberg Jean»: Cartonaje.

Industria lemnului. «Arta Lemnului»: Fabrică de mobile (soc. 2, inv. 10); «Areva»: Tâmplărie; «M. Bretz»: Tâmplărie mecanică; «Frantz Colonaty & Alexandru Unterloft»: Industrie pentru prelucrarea lemnului; «Cooperativa Biruința»: Fabrică pentru industria și prelucrarea lemnului (soc. 2, inv. 3); «Corabia», Em. Coniocori: Tâmplărie; «Cristache Ilie»: Tâmplărie mecanică;

«C. Dimitriu»: Tâmplărie mecanică; «Fabrica de Mobile S.I.L.» S.A.: Mobile și parchete (soc. 15, inv. 23); «Isias Farb»: Fabrică de mobile și tâmplărie; «L. Farcaș»: Atelier de tâmplărie; «Marin V. Ganea»: Fabrică de mobile și parchete (inv. 12); «Georgescu»: Fabrică electromecanică pentru industria lemnului; «Goldenberg»: Placaje; «N. Marinescu»: Tâmplărie mecanică; «V. D. Marinescu»: Tâmplărie mecanică; «Meteor»: Pervazuri și rame; «I. Niculescu»: Tâmplărie; «Ion Panaitescu»: Atelier de tâmplărie și mobile; «I. Gh. Petrescu»: Fabrică de tâmplărie mecanică; «Petre Petrescu»: Fabrică de tâmplărie mecanică; «Poleitul»; «Constantin Simion & Fiu»: Fabrică de pervazuri, rame și tâmplărie mecanică; «Polimentul»: Fabrică de rame și pervazuri; «Prima Fabrică Română Mecanică de Butoai» S.A.: Butoaie și zăcători (soc. 12, inv. 19); «D. S. Raftopol»: Calapoade de lemn (inv. 5); «Rahova» S.A.: Mobile curbate, parchete, cherestea, lăzi și tâmplărie (soc. 8, inv. 16); «Simplon», Neuman & Nasta: Fabrică de mobile și tâmplărie; «Societatea Comunală de Locuințe Ieftine & P. Mănescu»: Fabrică de tâmplărie; «Speranța» S. în n. c.: Fabrică de mobile; «Spodheim»: Bastoane; «Ludovic Stiaszny»: Calapoade și cuie de lemn; «Technica Lemnului»: Atelier de tâmplărie; «Tenax»: Fabrică de mobile și tâmplărie; «Gr. Teodorescu»: Tâmplărie mecanică; «Traian»: Tâmplărie, cherestea, căruțe; «I. Tricorache»: Mobile fine, obiecte de artă, răcitoare (soc. 52, inv. 46); «Unirea»: Tâmplărie; «I. L. Walter»: Tâmplărie.

Industria materialelor de construcție. «Arta Ciment»: Dale de ciment, mozaic; «Louis Autier»: Plăci de marmură; «Băneasa»: Căramidă (inv. 31); «N. Bazilescu»: Căramidă (inv. 23); «Bolintineanu»: Căramidă; «Cetatea» Dumitrescu și Popescu: Căramidă; «Cimentul Titan» S.A.R. (soc. 500, inv. 105); «Deirmenjian»: Lucrări de ciment; «Nicolae Donciu»: Căramidă, țiglă; «Dudești» Căramidă, țiglă; «Mihalache H. Dumitrescu»: Căramidă; «Teodor H. Dumitrescu & Frații Anghel»: Căramidă, țiglă; «Dușă Corjan»: Căramidă, țiglă; «Ing. T. Eremie, D. D. Bragadiru și Ing. A. Grigoriu»: Căramidă, țiglă; «Fabrica de Căramidă și Tuburi «California» Ioan R. Ioanățescu»: Căramidă (inv. 5); «D. Fințescu»: Căramidă, țiglă (inv. 5); «Floreasca»: Căramidă, țiglă; «Geco»: Articole de ciment; «Hercule»: Asfalt și carton asfaltat; «Ing. Frachs»: Căramidă; «Intreprinderile Ing. Ștefan Mihăescu»: Căramidă (inv. 24); «Gh. Ionescu»: Căramidă presată; «A. Kenprilian»: Lucrări de ciment; «Ferdinand Kosca & Co.» S.A.: Țiglă, căramidă, carton asfaltat, plăci izolatoare, asfalt, catran, bitumen; «A. Laufer» S. în n. c.: Tuburi de beton presat (inv. 5); «Frederic Laurenzy»: Plăci «Scagiola» (inv. 6); «Moise Mărdăcine»: Căramidă;

MUZEUL SIMU

Ștefan Marinescu: Căramidă; Ștefan Mihăescu: Căramidă; «G. Mornand»: Căramidă, ți lă (inv. 9); «Ing. Petre Mosgoș»: Căramidă (inv. 28); Tănase Nicolau: Căramidă; V. Nicolau și Mareș: Căramidă, țiglă; Frații Nițescu: Căramidă; Ioan Nițescu: Căramidă; «Ode»: Dale de ciment, tuburi; «Albert Oppler»: Căramidă; Pascu Oancea: Căramidă (inv. 7); «Polifrom Georgescu»: Căramidă, țigle; «Moștenitorii Mezim Popovici»: Căramidă (inv. 7); «Reconstrucția» S.A.R.: Căramidă (soc. 22, inv. 15); «Clemente Santalena»: Construcții de piatră și marmură (inv. 8); «August Schmiedigen»: Plăci de marmură, ornamente (inv. 17); «Sinigalia»: Căramidă; «Societatea Anonimă de Căramidă «Colentina»» (inv. 7); «Societatea Anonimă Română de Construcțiuni»: Căramidă; «Societatea Română pentru Materiale de Construcție»: Căramidă (inv. 11); «Nae V. Stănciulescu»: Căramidă; «Dinu V. Stănciulescu»: Căramidă; «Stucco»: Gips și praf de piatră; «Tresalit»: Trese izolatoare pentru calorifere și industria petroliferă; «U.C.B.»: Căramidă; «Urgența»: Căramidă; «Vignaly & Gambară» S. în n. c.: Dale de mozaic, pavele, borduri (inv. 6); «Frații Wurm» S.A.R.: Fabrică de materiale izolatoare și garnituri de etanșare.

Industria metalurgică. «Adolf Ganz»: Mașini; «Amit» S.A.: Fabrică de accesorii pentru industria textilă, spete, lițe, cârlige, etc.; «Atelierele Casei Școalelor»: Reparațiuni mecanice de precizie; «Atelierele C.F.R.-Grivița»; «Atelierele Mecanice «Peschl»»: Rulmenți de bile și reparații; «Atelierele Primăriei Municipiului București»: Reparații mecanice pentru Primărie (inv. 122); «G. Berceanu»: Turnătorie de fontă; «Ștefan Bianchi & Fiu»: Fabrică de țesături metalice; «Paul Budich»: Construcții mecanice, cazangerie, turnătorie; «Carol Büniger»: Instrumente chirurgicale și aparate ortopedice (inv. 19); «G. Bulnaruc»: Bascule, balanțe, greutăți; «Carpații»: Turnătorie de fontă, bronz și strungărie; «Cronometrul»: S.A. Bijuterii de platină, aur, argint (soc. 6, inv. 1); «Enăchiță Văcărescu», I. Georgescu-Enăchiță: Țesături de sârmă; Fabrica

de Locomotive «Ing. N. Malaxa» S.A.: Locomotive, vagoane, automotoare, cisterne, motoare Diesel, etc. (soc. 80, inv. 198); «Farola»: sârmă, alamă, bronz, aluminiu, table, bare, aramă; «Feba»: Fabrică de măsur, greutăți și articole de metal; «Petre Feld»: Fabrică de obiecte din tablă; «Fichet» S.A.R.: Fabrică de casse de bani, instalațiuni de bănci, lăcătușerie de precizie, mobile de oțel (soc. 4, inv. 14); «Ford Română»: Montare, reparare și carosare de automobile Ford (soc. 75); «Frohn» S.A.: Fabrică de pile și unelte; «V. A. Gădei»: Reparații mecanice; «R. Gaiser & Co.». Soc. în comandită: Sobe de gătit, băi, tejghele, răcitoare, etc. (inv. 25); «I. Gherik»: Lăcătușerie, fabrică de articole metalice presate; «Gloria»: Mașini de bucătărie; «Goriup August»: Reparații mecanice; «Gutman Marcus»: Fabrică de mobile de fier și bronz (inv. 20); «Hans M. Haberman»: Tacâmuri și capete de sifon din aluminiu; «Hidro-Caloria» S. A. fost Krebs și Sternbach: Tuburi și țevi de plumb, tuburi Bergmann; «I.A.S.T.»: Arcuri; «I.C.A.R.»: S.A.R.: Poduri, avioane, reparații și accesorii de avioane, parașute; «Industria de Fier fost Goldenberg»; «Industria Pilei «Titan»:

Pile, rașpile, etc.; «Industria Tinichigeriei, «M. Rizoiu»: Ornamente și tinichigerie industrială; «Industria Plumbului» fost «Ferrero & Co.»: S.A.R.: Tablă, sârmă, și țevi de plumb și cositorite (soc. 12, inv. 7); «Industria Sârmei de Parchete «Coroana»»: Impletituri de sârmă și articole chimico-tehnice; «Intreprinderile Generale Tehnice «Ing. Tiberiu Eremie»: Reparațiuni mecanice diverse și lăcătușerie de binale (soc. 30, inv. 4); «Nicolae Ionescu»: Fabrică de clopote bisericești; «Intreprinderile Metalurgice, «Dumitru Voina»: S.A.R.: Mașini agricole, de morărit, malaxoare, ciocane mecanice, cântare și bascule, silozuri, piese turnate și forjate (inv. 21); «Jean și Leo Klassek»: Reparații mecanice; «Iosif Jojan»: Reparații de automobile și piese de schimb; «Kaukas» Industrie metalurgică: Mașini de bucătărie, de încălzit, băi, articole de menaj; «Lemaître» S.A.: Reparații de vagoane și locomotive, cazangerie, turnătorie de fontă, etc. (soc. 65); «Leonida & Co.»: S.A.R.: Reparații și caroserii metalice de automobile (soc. 160, inv. 75); «Măcărescu și Necula»: Fabrică de lămpi de tablă și diverse de fier, aramă și aluminiu; «Mercantila»: Nasturi de metal, pinteni, catarama militare; «Mercur» S. în n. c. Țevi de plumb; «Metal-Block» S.A.R.: Fabrică de metale, bronz, alamă, compoziție, cositor, plumb, zinc, etc.; «Metalloglobus» S.A.: Tuburi, țevi și capsule de plumb, cositor și aluminiu, diverse ambalaje metalice, caele, (soc. 10, inv. 34); «Metalica» S.A.: Vagonete și diverse de lăcătușerie (soc. 9, inv. 6); «Metalurgia București»: Robinete, armături, sârmă neagră, galvanizată, arămată, cuie, nițuri, șuruburi, găleți galvanizate (soc. 10, inv. 14); «Metalurgia Colentina» S.A.R.: Articole de fier, metal și sârmă, presate; «Metalurgia Cotroceni»: Turnătorie de fontă, bronz, alamă, aluminiu; «Metalurgia Rahova» S.A.: Fabrică de armături și diverse; «Mihail Lorenz» Mașini; «C. Mihăilescu»: Atelier pentru construcțiuni de aparate medicinale; «Milea și Bădescu»: Reparații de mașini agricole și industriale; «Montura»: Lămpi, mașini de bucătărie; «Neptun» S.A.: Sârmă,

cuie (soc. 5, inv. 12); «*Nicovala*» Popescu Ioan: Turnătorie de fontă; «*Dobre Niculescu*»: Turnătorie de fontă; «*Gh. Niculescu & P. Atanasiu*»: Fabrică de aparate ortopedice și instrumente chirurgicale; «*Omega*» S.A.R.: Fabrică de casse de bani; «*Orion*» S.A.: Uzine metalurgice, bronz, alamă, plumb, zinc, cositor; Pal Janos: Tuburi Bergmann; «*Parcomet*»: Fabrică de armături, robinete, ventile; Nicu Petrescu: Piese forjate, arcuri; Frații Porn: Construcții, montaje și reparațiuni de ascensoare electrice; «*Presajul*» S. în n. c.: Articole de menaj și vase pentru serviciul sanitar; Marc Rabinovici: Tuburi Bergmann; V. V. Răscanu: Turnătorie artistică de bronz, zinc și diverse metale, monumente, lucrări artistice, etc. (inv. 7); «*H. I. Rieber*»: Reparații de trăsuri și automobile, (inv. 36); «*Rimex*» Ambalaje, aparate, accesorii; Ch. Rosenfeld: Obiecte de alamă, bronz, aramă și altele; Rudolf Schmidt & Co., S.A.R.: Fabrică de pile și unelte (soc. 6, inv. 6); «*Sclip*» Sârmă de parchete; «*Semănătoarea*» S.A.: Fabrică de cântare; «*S.E.T.*» Ing. Zamfirescu: Societate pentru exploatarea tehnice, fabrică de avioane (soc. 3, inv. 5); Societatea Comunală a Tramvaielor București S.A.: Reparații de vagoane de tramvai (inv. 70); «*Sodeba*»: Fabrică de cazane de băi, boilere; «*Staniolul*»: Capsule și tuburi de staniol; «*Star*» Fabrică de sârmă de parchete; Turnătoria «*Ilfov*» Ing. Rahmes și Plescof: Ornamente pentru mobile, pentru sobe, mânere de uși, capete de motoare; «*Turnătoria Română de Litere*»: Litere tipografice; «*Uneltext*» S.A.: Fabrică de unelte, piese pentru industria textilă; «*Uzinele Grivița*»: Sârmă, împletituri și țesături de sârmă, cuie, țevi de plumb și zincuite, fier laminat, (inv. 29); «*Uzinele Metalurgice Basarab*»: S.A.R. fost Metalurgia Sig. Hornstein & Co.: Diverse articole de fontă, emailate și nichelate (soc. 10, inv. 60); «*Uzinele Române*» Ing. Basile Vălcovici & Co.: Fabrică de cutii, bidoane și placarde de tablă, țevi de plumb, alice de vânătoare, tuburi Bergmann, (soc. 2, inv. 17); «*Uzinele Române*»: Reparațiuni de vagoane; «*Victoria*»: Fabrică de capete de sifoane și accesorii; «*Victoria*» Antonio di Cesare: Piese de mașini agricole; «*Victoria*» I. Goldstein: Albii de zinc, frigorigere, mașini; «*Vulcan*»: 1 fabrică de mașini industriale, caroserii de automobile, trăsuri militare, chesoane, antetrenuri, afete și 1 de construcții și poduri metalice, vagoane cisterne, etc., (soc. 100, inv. 91); «*Weja*»: Țevi de plumb; «*Carol Weigel*» Construcții metalice; «*E. Wolff*» S.A.: Construcții de fier, tuburi de sondaj, cazane pentru rafinării de petrol, injectoare, balamale, broaște, (soc. 30, inv. 65); «*Frații Wurm*» S.A.R.: Fabrică de garnituri de etanșare pentru mașini și cazane, (inv. 15).

Industria pielăriei. «*Bourul*» S.A.R.: Talpă, toval, blanc, box, încălțăminte (soc. 30, inv. 57); «*Costa-magna S-sori*» S. în n. c.: Toval, blanc; «*Ioan Dărlău*»: Articole de sport, ghete, mingi, mănuși, etc.; «*Fortuna*»: fost «*Derma*»: Pielărie; «*C. Fleischer*»: Talpă (inv. 8); «*Tobie Goldenberg*»: Talpă; «*Constantin H. Grigoriu*»: Talpă (inv. 15); «*Ioan I. Gaspar*»: Pielărie; «*Intreprinderile Grigore Alexandrescu*» S.A.: Talpă, toval, box, în-

BULEVARDUL BRĂTIANU

călțăminte militară și civilă, curele de transmisiune, (soc. 100, inv. 61); «*Iosif Jaworski*»: Piele fine, mănuși; «*D. Mociorniță*»: Talpă, toval, blanc, box, încălțăminte, articole de voiaj (inv. 8); «*Norma*» S.A.: Fabrică de încălțăminte civilă; «*Nova*» S.A.: Talpă, încălțăminte; «*C. Petrescu*» S. în n. c.: Talpă, blanc, toval, încălțăminte; «*Cristofor Socrate și Nae Ștefănescu*»: Pielărie diversă; «*E. Solirescu*» S. în n. c.: Curele de transmisiune; «*Tăbăcăria Națională*»: Talpă, (soc. 10, inv. 29); «*Talpa*» S.A.R.: Talpă, boxuri, încălțăminte (soc. 20, inv. 28); «*C. N. Tripo și Fiul*» S. în n. c.: Talpă, toval, box (inv. 12).

Industria Sticlei. «*Cristalul*» S.A.: Oglinzi, geamuri colorate și fasonate, vitrouri (soc. 5, inv. 2); «*Faseta*»: Cristale, oglinzi; «*Ivco*» Industria Română de Cristale și Oglinzi: Cristale, oglinzi, vitrouri, geamuri semi-fabricate și șlefuite (soc. 5, inv. 12); «*Montura*»: Oglinzi; «*N.I. C.O.*» S.A.R.: Geamuri, cristale și oglinzi (soc. 12, inv. 23); «*Româno-Elvețiană*» S. în n. c.: Oglinzi și sticlă șlefuită; «*Sticla*»: Fabrică de sticlă și sticlărie; «*Sticop*»: Sticle optice; «*Zwölfer August*»: Oglinzi, geamuri fasonate, vitrouri (inv. 25).

Industria textilă — confecțiuni. «*A. Abalian și A. Minasian*»: Articole de ceaprazărie de mobile, bumbac pescăresc, panglici pentru jaluzele; «*Aco*»: Țesături pentru cravate; «*Adesgo*»: Ciorapi și lingerie de mătase naturală și artificială și bumbac (inv. 60); «*Aida*»: Ciorapi; «*Alba*» S.A.: Confecțiuni pentru bărbați, femei și copii; «*Albion*»: Răsucitoare mecanică; «*Alfred Erler*»: Diverse; «*Apolda*»: Tricotaje; «*Apollo*»: Tricotaje; «*Apretura*»: filatură, țesături, apreturi și imprimeuri (soc. 30); «*Arcoza*»: Confecțiuni; «*Arsef*»: Bretele și jartiere; «*Astra*» S.A.R.: Stofe de lână și bumbac (soc. 10, inv. 10); «*Balkan*» S.A.: Pânză de bumbac, in și cânepă, (soc. 120, inv. 186); «*Batictext*»: Baticuri; «*Alfonso Benoni*»: Păr răsucit, puf și fulgi curățați, lână dărăcită; «*Eugeniu Benoni*»: Păr răsucit, puf și fulgi curățați, lână dărăcită; «*Berna*»: Țesături de mătase pentru cravate; «*Bucur*» A. Erganian: Țesături de bumbac, americană și zefir; «*Silo Candel*»: Tricotaje; «*Carmen Sylva*»: Tricotaje; «*Eugenio Catelli*»: Țesături de mătase vegetală și naturală; «*Cehoslovaca*»: S.A.: Confecțiuni pentru bărbați, dame și copii (soc. 50); «*Celmo Esro*»: Diverse; «*S. Cerkez*»: Fire de lână, țesături de mătase artificială și naturală, tricotaje (inv. 52); «*Chasco*»: Țesături de mătase artificială (inv. 6); «*Chiajna*» S.A.R.: Filatură de bumbac; «*Coddington & Lamb, Limited*» S.A.: Țesături de bumbac albite, sifoane, (soc. 200, inv. 113); «*Crisantema*»: Perdele, cuverturi, fețe de masă; «*Dacia*» S.A.R.: Filatură de bumbac; «*Doppieri*» S.A.: Ciorapi (soc. 3, inv. 7); «*Dunărea*» S.A.R.: Filatură de bumbac, (soc. 10); «*Fabrica de Bumbac și Derivate*» S. în n. c.: Bumbac și derivate, vată; «*Fabrica de Tricotaje*» S.A.R. (soc. 50, inv. 15); «*F.A.P.I.T.*» S.A.R.: Țesătorie și vopsitorie, anilin negru; «*Farotext*»: Țesături de mătase; «*Femina*»: Mătase; «*Fibra*»: Confecțiuni; «*Filatura Românească de Bumbac*» S.A.R. (inv. 116); «*Filum*» S.A.R.: Fire de bumbac și mătase vegetală răsucită; «*Franca*»: Țesături

MINISTERUL DE EXTERNE (PALATUL STURDZA)

PALATUL DE JUSTIȚIE

de mătase; «*Frații Matza*»: Diverse; «*Heinrich Fuchs Fii*»: Mătase artificială în sculuri și jurubițe, basmale și fricotaje; «*Gallia*» S.A.: Mătase artificială și naturală (soc. 10, inv. 31); «*Globul*»: Țesături pentru cravate; «*Bela Goldstein*»: Ciorapi; «*Frații I. și H. Goldstein*»: fabrică de pălării de paie; «*Hawe*»: Tricotaje; «*Helvetia*» S.A.: Ață de cusut și mătase artificială pentru brodat (soc. 3, inv. 6); «*Hendewich*»: Diverse; «*Hergo*» S. în n. c.: Fabrică de panglici și nasturi de sidef (soc. 8, inv. 8); «*Heriana*» S. în n. c.: Tricotaje; «*Herman Blaustein*»: Diverse; «*Ideal*» S.A.: Ciorapi (soc. 10, inv. 7); «*Imprim-text*» S.A.R.: Țesături de mătase artificială; «*Industria Filaturei*» S.A.R.: Filatură de bumbac; «*Industria Iutei*» S.A.R.: Fire, pânză și saci de iută (soc. 50, inv. 64); «*Industria Plușului*» S.A.R.: Plușuri și stoffe plușate; «*Industria Textilă Română Norbert Juster*»: Pânzeturi, prosoape, cuverturi, stoffe de mobile, preșuri de iută, basmale (inv. 29); «*Industria Textilă Vitan*» S.A.: Țesături de lână și bumbac; «*Invicta*»: Pânzeturi; «*Jacquard*» S.A.R.: Mătase artificială (soc. 10, inv. 8); «*Janelis*»: Țesături de mătase artificială, cu lână și bumbac (inv. 5); «*Jersey*»: Tricotaje de lână, bumbac și mătase; «*Kabe*»: Fabrică de elastice; «*K. Karakasian*»: Pânzeturi diferite (inv. 6); «*Kusth Bothe*»: Vată; «*Lanitext*» S.A.R.: Țesături de bumbac, lână și mătase artificială; «*Lyon's*» S. în n. c.: Mătase artificială și naturală (inv. 14); «*Maco*»: Tricotaje de lână, bumbac, mătase; «*Manchester*»: Pânzeturi; «*M. Marcovici & Fiu*» S. în n. c.: Fabrică de pălării de paie; «*Mătăsăria București*»: Țesături de mătase; «*Mătăsăria Lioneză*» S.A.: Țesături de mătase artificială; «*Mătase Zwichy*» S.A.: Fire de mătase vegetală pentru cusut și brodat; «*Mercantila Română*»: Galoane, șireturi; «*Mica*»: Panglici de bumbac și mătase; «*Minasian & Muradian*»: Țesături de bumbac; «*Minerva*»: Stoffe de lână (soc. 50); «*Mioara*» S.A.R.: Stoffe de lână și bumbac, Țesături de mătase vegetală (soc. 25, inv. 50); «*Mita*»: Pânză «*Rosshaar*»; «*D. Mociorniță*»: Confecțiuni de lână; «*Frații Mohnblatt*»: Țesături diferite; «*Lupu Mohnblatt*»: Șnururi, trese; «*Moldova*»: Țesături din mătase și bumbac; «*Moscova*»: Țesături de mătase vegetală; «*Noua Fabrică de Țesături de Mătase*» S.A.: (soc. 5); «*Noua Filatură de Bumbac*» S.A.R.: Fire de bumbac; «*Neptun*»: Cravate, Țesături de mătase; «*Nipe*»: Fabrică de tricotaje; «*Pan-text*» S.A.: Șnururi, galoane, panglici; «*Patent*»: Țesături de mătase și tricotaje; «*Pelișor*»: Tricotaje (inv. 5); «*Pop și Bunesco*»: Mătase și confecțiuni; «*Heinrich Prager*»: Fabrică de pălării de paie (inv. 10); «*Răsucitoarea Mecanică de Fire Textile*» S.A.: Fire de mătase și bumbac răsucite; «*Record*» S.A.: Diferite articole tricotate și Țesături de mătase; «*Renida*» S.A.R.: Țesături de mătase artificială; «*Romtextil*»: Țesături de bumbac și lână; «*Royal*»: Țesături de mătase artificială (soc. 15, inv. 12); «*Safico*»: Bumbac de șters; «*Sarim*»: Tricotaje; «*Saturn*» S.A.R.: Țesături de lână și bumbac (soc. 25, inv. 47); «*Saxonia*»: Tricotaje de sport; «*Sfinx*»: Postav; «*Sigmund Prager*»: Confecțiuni; «*Societatea pentru Exploatarea de Țesături și Apreturi*» fost Seta; «*Societatea Română pentru Industria de Bumbac*» S.A.: 3 fabrici de fire și

Țesături diverse de bumbac (soc. 60, inv. 177); «*Societatea Textilă Franco-Română*» S.A.R.: Pânzeturi de bumbac, filatură de cânepă, iută, curele de păr de cămilă (soc. 5, inv. 21); «*I. Sorokes*»: Fabrică de panglici de mătase; «*Speranța*»: Tricotaje de lână și bumbac; «*Technicoton*»: Bumbac de șters; «*Telega*»: Țesături de bumbac, mănuși tricotate, jachete; «*Țesătoria București*» S.A.R.: Țesături de bumbac; «*Țesătoria Ilfov*»: Țesături de bumbac; «*Țesătoria Mecanică Dâmbovița*» S.A.R.: Țesături de bumbac (soc. 20, inv. 18); «*Țesătoria Mecanică și Frângeră*» fost *Drăghiceanu & Cristescu* S.A.: Țesături de in, cânepă iută și bumbac (soc. 12, inv. 46); «*Țesătoriile Reunite*» fost *Beka*: Țesături de mătase vegetală, lână și bumbac (soc. 5); «*Texfir*» S. în n. c.: Stoffe împletite, ață de cusut și croșetat; «*Texo*»: Ciorapi și articole tricotate (soc. 10, inv. 18); «*Textila Delea Veche*» S.A.: Pânzeturi de bumbac (soc. 5, inv. 5); «*Textra*»: Postav; «*Tritex*»: Tricotaje; «*Uzinele Textile S. Trebitsch & Fiu*» S.A.: Țesături de mătase naturală și artificială (inv. 84); «*Venus*»: Pânzeturi; «*Victoria*» S. în n. c.: Articole de lână; «*A. Wilner*»: Tricotaje.

Industria tutunului. Fabrica de tutun și țigarete C.A.M. Belvedere.

Comerț. Bucureștii, capitala Țării, este în mod firesc, prin marea-i aglomerație umană — cu mult cea mai mare, față de alte orașe ale României, — prin mulțimea întreprinderilor sale industriale și bancare și prin faptul că sediile marilor întreprinderi — cu fabrici sau filiale risipite pe tot cuprinsul Țării — sunt constituite în București, centrul marilor tranșanșțiuni și al celui mai mare schimb comercial.

Proiectata legare a Bucureștilor de Dunăre printr-o cale navigabilă, odată realizată, ar putea pune acest oraș în fruntea orașelor comerciale din Europa.

Societăți de asigurare. «*Albion*», «*Albina*», «*Adriatica*» din Triest, «*Agricola Fonciera*», «*Agronomul*», «*Ancora*», «*Aquila Anglo-Română*», «*Aquila Română*», «*Asigurarea Românească*», «*Asigurarea Țărănească*», «*Britania*», «*Caledonian Română*», «*Compania de Asigurări*», «*Compania Europeană de Asigurare*», «*Dacia România*», «*Danubia*», «*Donenfeld Leon*», «*Dorna-Vatra*», «*Eagle Star*», «*Franco-Română*», «*Generala*», «*Hirsch M. Carol*», «*Lazăr Sophie E. Arion*», «*Lloyd*», «*L'Union*», «*Metropola*», «*Naționala*», «*Noorvich Union*

BULEVARDUL BRĂTIANU

Fire Insurance », « Phoenix », « Prevederea », « Prima Ardeleană », « Steaua României », « Sun Insurance Office », « Urania », « Victoria zu Berlin », « Vulturul ».

Credit. A) *Bănci de Stat.* Banca Națională a României, Casa de Depuneri și Consemnațiuni, Casa Națională de Economie și Cecuri Poștale, Banca Centrală Cooperativă.

B) *Bănci particulare cu sediul în București.* Banca « Abundența », Banca Agricolă, Banca de Agricultură și Export, Banca Agronomilor, Banca Albano-Greco-Română, Banca « Albina », Banca S. Almosnino, Banca Amza, Banca Anglo-Română, Banca « Basarab », Banca « Bibescu-Vodă », Banca « București », Banca Capitalei, Banca Carpaților, Banca Cerealiștilor, Banca Cercului Comercial și Industrial, Banca Chrissoveloni, Banca « Colentina », Banca Comercială Italiană și Română, Banca Comercială Română, Banca Comerțului, Banca Comerțului și Casa de Credit, Banca « Compania Comercială Română », Banca de Comerț și Depozite, Banca de Comerț și de Scont, Banca de Control a Industriei și Comerțului, Banca « Comfin », Banca Cornea, Banca « Creditul », Banca « Creditul Bucureștean », Banca « Creditul Public », Banca « Creditul Social », Banca de Credit Forestier, Banca de Credit Financiar, Banca de Credit Ilfovean, Banca de Credit a Pensionarilor, Banca de Credit Popular, Banca de Credit Român, Banca de Credit Românesc, Banca « Dacia-Traiană », Banca « Danubiană », Banca « Dealul Spirei », Banca de Depozit și Scont, Banca de Depuneri și Credit, Banca de Devize și Lombard, Banca « Despina Doamna », Banca « Dichiu », Banca « Dreptatea », Banca « Eftimiu G. M. & Co. », Banca Elvețiană de Depozit din România, Banca Elvețiană și Română, Banca Financiară, Banca « Fortuna », Banca Foștilor Luptători, Banca Friedmann, Juster & Co., Banca Generală, Mobiliară și Imobiliară, Banca Generală a Țării Românești, Banca Generală de Credit, Economie și Depuneri, Banca « Grivița », Banca de Incasso și Comerț, Banca Industrială, Banca de Industrie și Comerț, Banca de Întreprinderi Comerciale și Industriale, Banca Ipotecară Rurală, Banca « Izvorul », Banca L. Bercovitz, Banca Marmorosch Blank & Co., Banca « Mugur », Banca « Muntenia », Banca Pieței, Banca Poporului din București, Banca « Rahova Bragadiru », Banca « Rod », Banca Română de Comerț, Banca Românească, Banca Românească a Orientului, Banca Salariaților Publici, Banca Saporta, Banca de Scont a României, Banca Sindicatului Agricol Ilfov, Banca « Sporul Muncii », Banca Tăbăcarilor din București, Banca Țării, Banca Technica Română, Banca Tezaurului, Banca Unirii, Banca Urbană, Banca Viticolă Română, Banca « Vultur », Cassa de Credit, Economii și Ajutor a Corpului Silvic, Casa de Efecte și Lombard, Casele Privilegiate de Imprumut pe Amanet în România, Creditul Agricol Ipotecar al României, Creditul Extern, Creditul Mobiliar, Creditul pentru Întreprinderi Electrice, Creditul Românesc, Creditul Technic, Institutul de Credit Ipotecar, Prima Societate Civilă de Credit Funciar Rural, Societatea Bancară Română, Societatea Națională de Credit Industrial.

Situația băncilor din această categorie, la 31 Decembrie 1934, se prezintă astfel:

A C T I V		P A S I V	
Disponibil	3.417.895.592	Fonduri	6.905.637.924
Plasamente	48.556.369.882	Plasamente	47.732.734.206
Imobilizări	1.824.843.046	Rezultate	171.538.529
Rezultate	1.010.802.139		
Total	54.809.910.659	Total	54.809.910.659

UN COLȚ AL BUCUREȘTILOR

C) *Bănci particulare cu sediul în provincie sau în străinătate.* Banca « Albina » din Sibiu, Banca Anglo-Cehoslovacă și de Credit din Praga, Banca Ardeleană și Casa de Economii din Cluj, Banca Basarabiei, Banca Broșteni, Banca Comerțului Brăila, Banca Fabre și Hassner, Banca Finco, Banca Finkels, Banca Marcovici Emanoil Iași, Bank of Roumania Ltd., Banca de Scont din Timișoara, Banca Sindicatului Agricol Ialomița.

Cooperație. *Cooperative de credit (bănci populare)* 89, cu 33.580 membri și cu un capital social vărsat de lei 119.067.992. Imprumuturi acordate lei 198.468.020 (neconvertite lei 136.570.084, convertite lei 40.215.213, reduceri la imprumuturi convertite lei 21.682.813). Depuneri spre fructificare lei 50.159.962. Totalul bilanțului lei 268.038.695.

Cooperative de producție diversă 9, cu 2.502 membri și cu un capital social vărsat de lei 11.356.888. Valori imobilizate lei 6.359.050. Totalul bilanțului lei 71.946.351.

Cooperative de consum 11, cu 496 membri și cu un capital social vărsat de lei 2.668.751. Mărfuri generale în valoare de lei 2.162.878. Bilanțul încheiat lei 11.456.573.

Situația cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decembrie 1935.

Finanțe publice. Bugetul Primăriei Centrale a municipiului B., pe exercițiul 1936—1937, prevede următoarele cifre:

	L e i
Venituri	960.000.000
Venituri ordinare	851.231.000
Venituri extraordinare	61.769.000
Venituri speciale	47.000.000
Cheltueli	960.000.000
Cheltueli ordinare	747.070.000
Cheltueli extraordinare	108.556.000
Cheltueli speciale	104.374.000

Bugetele celor 4 primării de sectoare pe exercițiul 1936/1937 prevăd următoarele cifre:

	L e i
Venituri	558.800.000
Venituri ordinare	462.283.000
Venituri extraordinare	13.951.000
Venituri speciale	82.566.000
Cheltueli	558.800.000
Cheltueli ordinare	377.322.900
Cheltueli extraordinare	92.985.000
Cheltueli speciale	88.492.100

FUNDAȚIUNEA UNIVERSITARĂ «CAROL I»

CULTURĂ

Invățământ. *Scoli superioare.* Universitatea din București cu facultățile de Drept, Filosofie și Litere, Teologie, Farmacie, Medicină umană, Medicină veterinară și Științe; Institutul de Chimie Industrială și Institutul Electrotehnic, pe lângă Facultatea de Științe; Școala Politehnică «Regele Carol al II-lea»; Școala Superioară de Arhitectură; Academia de Inalte Studii Comerciale și Industriale; Academia de Inalte Studii Agronomice, Academia de Arte Frumoase; Academia Regală de Muzică și Artă Dramatică; Academia de Educație Fizică; Școala Superioară de Arhivistică și Paleografie; Școala de Științe de Stat; Școala de Statistică; Conservatorul de Muzică, Artă Dramatică și Coreografie «Pro-Arte»; Conservatorul de Muzică Particular «Egizio Massini»; Școala Superioară de Război; Școlile militare pregătitoare de ofițeri de Geniu, Aeronautică, Infanterie, Administrație, Jandarmi.

Scoli secundare. *Licee de băieți:* Colegiul Național «Sf. Sava», «Matei Basarab», «Mihai Viteazul», «Gheorghe Șincai», «Spiru Haret», «Cantemir-Vodă», «Titu Maiorescu» (liceu pedagogic), «Gheorghe Lazăr», «Marele Voevod Mihai», Liceul Corpului Didactic, «Mihail Eminescu», «Aurel Vlaicu» (C.F.R.), «Profesorii Asociați», «Sf. Gheorghe», «Libros», «Principele Carol», «Sf. Iosif» (romano-catolic), «Sf. Andrei» (romano-catolic), Liceul Bulgar, Liceul Grecesc. *Licee de fete:* Școala Centrală «Marica Brâncoveanu», «Carmen Sylva», «Regina Maria», «Domnița Ileana», «Aurel Vlaicu», «Eliade Rădulescu», «Iulia Hajdeu», Internatul Soc. Ortodoxe Naționale a Femeilor Române, Externatul Soc. Ortodoxe a Femeilor Române «Zoe Romniceanu», «Bolintineanu», «Choisy-Mangâru», «Moteanu», «Negoescu», «Notre Dame-de-Sion», «Pompilian», «Sf. Elena», «Sf. Maria», «Speranța» (anglican). *Licee comerciale:* 5 licee comerciale de băieți, 4 licee comerciale de fete. *Licee industriale:* 1 liceu industrial de băieți, 2 licee industriale de fete (din care unul sericicol). *Scoli normale de băieți:* «Cultura Poporului». *Scoli normale de fete:* «Elena Doamna», «Domnița Anca», «Principesa Elisabeta», «Pia Brătianu», «I. Otetelișanu». *Gimnazii de băieți:* «Eliade Rădulescu» și «Cultura» (evreesc). *Gimnazii de fete:* «Aurel Vlaicu», «Eliade Rădulescu», «Avântul Cultural», «E. F. Focșeneanu», «Știrbey-Doamna», Evanghelic, Italian și «Sf. Iosif». *Gimnazii comerciale și industriale:* 8 gimnazii comerciale de băieți, 7 gimnazii comerciale de fete (3 de stat și 4 particulare), 3 școli practice de comerț, 1 gimnaziu industrial de băieți, 1 gimnaziu industrial de fete. *Scoli profesionale de fete:* «Gheorghe Chițu», «A. F. Robescu», «Protopopul Tudor», «Azilul Elena Doamna», «Principesa Elisabeta» și «Focșeneanu». *Scoli de menaj:* «Elena Eraclide», «Gh. Filipescu» și «Elena N. Basarab». *Alte școli secundare:* 2 seminarii teologice, Școala de conductorii și desenatori de arhitectură, Școala de conductorii de lucrări publice, Școala de constructori, Școala sanitară «Regina Maria», Școala pentru ocrotirea femeilor, Școala de educatoare și puericultură, Școala medie de horti-

cultură, Școala horticola, Școala de cartografie, Academia Superioară de Croitorie, Școala de țesătorie și covoare «Țesătoria», Școala specială de broderii și țesături, Școala atelier de industrie casnică, Școlile de steno-dactilografie «Berlitz», «Stahl» și «Duployen», 17 școli de ucenici, 3 școli de ucenice.

Scoli primare 181, din care 140 școli de stat și 41 confesionale, cu un număr total de 47.735 copii și cu 1.305 învățători și alt personal didactic (situația din 1934).

Grădini de copii 82, din care 71 de stat și 11 confesionale, cu un număr total de 6.254 copii și cu 124 conducătoare (situația din 1934).

Instituții științifice. *Academia Română*, cea mai înaltă instituție culturală din țară, creată la 1866, pentru Românii din toate provinciile, sub denumirea «Societatea Academică Română». La început, compusă din 21 membri numiți de guvern: 3 moldoveni, 4 munteni, 3 ardeleni, 3 basarabeni, 2 bănățeni, 2 maramureșeni, 2 bucovineni și 2 macedoneni. Actualmente Academia Română este împărțită în 3 secțiuni: literară, istorică și științifică. Are 40 de membri activi, 60 membri corespondenți români, 35 străini, 94 membri onorari români și străini.

Societatea Regală Română de Geografie, creată în 1875 pentru promovarea geografiei în România. A editat «Marele dicționar geografic al României» (1898—1901). Publică anual «Buletinul Societății Regale Române de Geografie». Acordă burse de studii și premii.

Institutul Geologic al României, creat în anul 1906, cu secțiunile: geologică, agrogeologică, chimică, de geologie economică și cartografică. Editează «Anuarul Institutului Geologic». Muzeu și bibliotecă.

Institutul de Cercetări și Experimentație Forestieră, creat în 1933, are 5 secțiuni: 1. silvicultura, exploatarea și protecția pădurii, tehnologia și industrializarea lemnului; 2. amenajamente, cubaje, estimări; 3. factori naturali de producție, dendrologie genetică, controlul semințelor forestiere; 4. geniu forestier, ameliorațiuni; 5. administrația rațională, organizarea muncii, economie politică, forestieră, statistică.

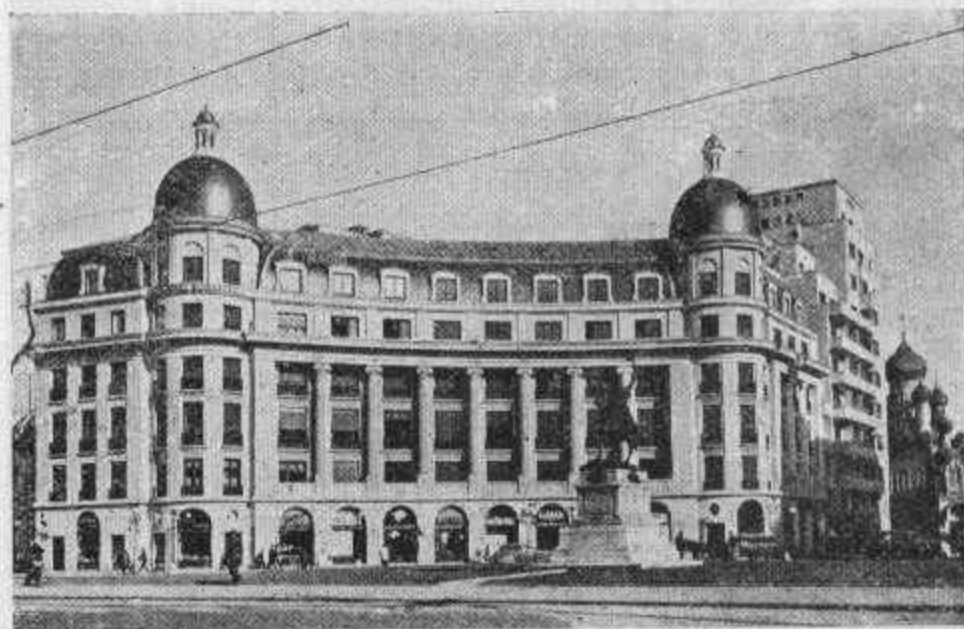
În exterior, institutul posedă stațiuni regionale de experimentație, ocoale silvice experimentale, centre de experimentație, locuri de încercare și rezervațiuni.

Biblioteca, muzeul silvic și grădina dendrologică completează mijloacele de informare și documentare.

Pentru difuzarea realizărilor sale, Institutul are 5 serii de publicațiuni.

Institutul de Cercetări și Analize Bio-Hormonale, creat pentru a pune la dispoziția medicilor și a publicului unele metode moderne de cercetare în domeniul glandelor cu secreție internă. Practică, între altele, «diagnosticul biologic al sarcinei» și execută «titrarea hormonilor sexuali».

Institutul de chimie agricolă și alimentară al Facultății de Științe, creat în 1910 cu scopul de a efectua, pe lângă pregătirea didactică a studenților, cercetări științifice, expertize și analize de control în domeniul chimiei ali-

PALATUL ZIS «ȘUTU» ȘI STATUIA LUI MIHAI VITEAZUL

MARELE FOC DIN BUCUREȘTI, LA 1874

Aquarelă originală de *Mustacoff*.

Din « Bucureștii Vechi », de A. C. Corbu.

mentare, are 5 secțiuni: 1. Chimie alimentară și analize de ape minerale, 2. Chimie agricolă și industrii agricole, 3. Fermentațiuni și microbiologie agricolă, 4. Chimie fizică aplicată la sol și biologie, 5. Expertize alimentare și de produse industriale. Institutul posedă o bibliotecă de 10.000 volume.

Institutul Pasteur, creat în 1909 de prof. P. Riegler, funcționează pe lângă Facultatea de Medicină Veterinară. În serviciile sale se prepară toate serurile, vaccinurile și substanțele revelatoare necesare apărării întregului șeptel românesc.

Institutul posedă și un serviciu pentru prepararea vaccinului antivariolic uman.

Institutul Medico-Legal a fost creat în anul 1892 de către profesorul Mina Minovici, spre a servi învățământului medicinei legale, expertizelor cerute de instanțele judiciare și nevoilor Municipiului București.

Posedă săli de autopsie, laboratorii de studiu, de analize toxicologice și anatomo-patologice, instalație de radiografie, o bibliotecă și un muzeu.

Institutul publică *Revista de Medicină Legală*.

Institutul «Dr. V. Babeș», creat în 1886, cu menirea de a fi un institut modern de învățământ medical și veterinar pe lângă Facultatea de medicină și școala de medicină veterinară.

Profesorul Babeș inaugurează aici în una din secțiuni, serviciul vaccinațiunii antirabice, la 6 Mai 1888, trei ani după ce fusese înființat de Pasteur serviciul antirabic din Paris.

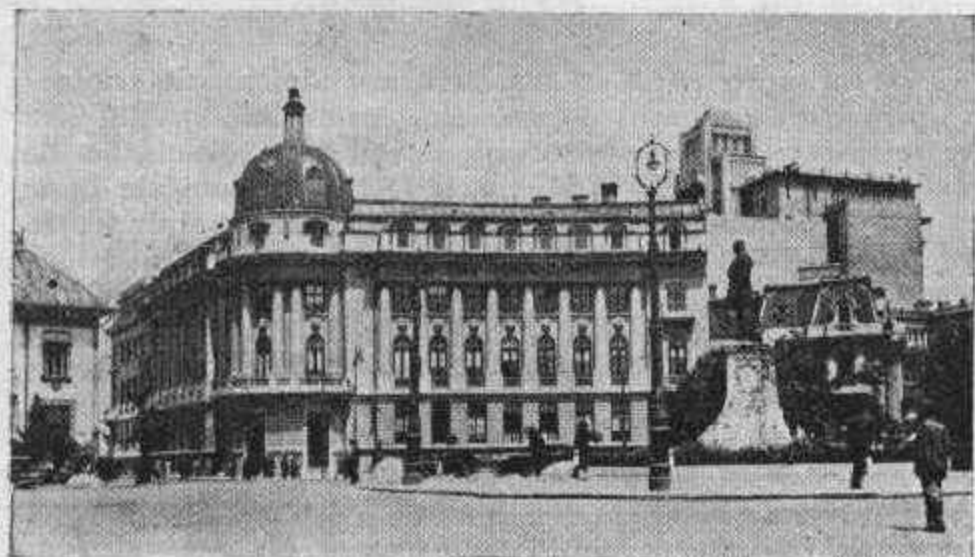
Astăzi Institutul «Dr. V. Babeș» adăpostește patru laboratorii ale facultății de medicină, fiecare având ca director pe titularul catedrei respective: anatomie patologică, bacteriologie, medicină experimentală și patologie generală. Serviciul de tratament antirabic, cu organizare aparte, este pus sub privegherea profesorului de patologie generală, care este și director al Institutului.

Pe lângă sălile de lucru din laboratorii, Institutul are un muzeu aparținând laboratorului de anatomie patologică, două amfiteatre pentru cursuri și conferințe și o bibliotecă de specialitate.

Serviciului de tratament antirabic, căruia îi vin în tratament pe fiecare an circa 7.000 persoane mușcate de animale turbate sau suspecte, îi este anexat un azil cu 80 paturi. Dela 1888—1935 au fost tratate aci peste 120.000 persoane, din care 326 nu au putut fi vindecate.

Institutul Român de Energie, creat în 1926, ca instituție de drept privat, cu scopul promovării problemei energetice în România, prin studiul amenajării și folosirii izvoarelor naturale de energie și a coordonării lor.

În primii săi zece ani de activitate Institutul a stabilit relațiuni cu organizațiunile tehnice și științifice similare din străinătate precum: Conferința mondială a energiei și Comisiunea internațională a marilor baraje, Comisiunea electrotehnică internațională, Conferința marilor rețele electrice. A ținut peste 100 conferințe, a publicat peste 300 volume și broșuri, reprezentând un total de 20.000 pagini. Publică trimestrial «Buletinul I. R. E.» din care au apărut 16 fascicule, însumând 4.000 pagini text.

PIAȚA ROMÂNĂ CU PALATUL ACADEMIEI COMERCIALE

PIAȚA SENATULUI: PALATUL SOC. «CLĂDIREA ROMÂNEASCĂ»

Institutul numără azi 360 membri. Biblioteca Institutului cuprinde 4.000 volume.

Institutul experimental pentru cultivarea și fermentarea tutunului C. A. M. del. București-Băneasa, creat în 1929, cu scopul de a stabili metode practice pentru ameliorarea cultivării și fermentării tutunului. Institutul are patru secțiuni: 1. agricolă, 2. a fermentării, 3. chimică și 4. fitopatologică. Rezultatele cercetărilor se publică trimestrial în «Buletinul Tutunului». Institutul a realizat până acum: 1. Selecționarea varietăților indigene Molovata, Ghimpați, Ialomița, Banat și Sătmărean, 2. Raționalizarea operațiilor culturale și tehnice în legătură cu producerea răsadului, transplantare, recoltat, uscat și fermentat tutunul, 3. Tratamentele contra criptogamelor, virusurilor și insectelor, cari atacă tutunul, 4. Cursuri de specializare pentru personalul exterior.

Institutul Românesc de Organizare Științifică a Muncii (I.R.O.M.), creat în 1927, pentru studii, documentare, propagandă în domeniul raționalizării, normalizării și organizării științifice a muncii.

Publică un buletin periodic și diverse lucrări de specialitate.

Biblioteca Institutului cuprinzând un număr de 3.000 volume, stă gratuit la dispoziția cercetătorilor.

În cadrul Institutului funcționează *Comisiunea Românească de Normalizare* creată în 1928, cu scopul de a întocmi norme, prescripții și caete de sarcini pentru economia publică și particulară și a contribui la aplicarea în practică a normalizării.

A organizat conferințe de propagandă și a întocmit o serie de proiecte de norme (metalurgie, grafică, hârtie, scule, unelte miniere, etc.).

Asociațiunea Română pentru studiul conjuncturei economice, creată în 1936, este o instituție cu caracter științific, cu scopul de a întreprinde și publica lucrări pentru studiul conjuncturei economice naționale și internaționale.

Asociația publică un buletin intitulat «Conjunctura Economiei Românești», cuprinzând o analiză a tuturor secțiunilor activității economice.

Institutul Meteorologic Central a fost creat în anul 1885, cu misiunea de a organiza o rețea de stațiuni meteorologice spre a studia climatologia țării și a face studii meteorologice, cu caracter teoretic și practic interesând România.

Institutul posedă 172 de stațiuni meteorologice de diferite categorii dintre cari 32 înzestrate și cu instrumente înregistratoare și 900 stațiuni pluviometrice.

Institutul are următoarele servicii: a) Serviciul climatologic și bioclimatologic, b) Serviciul prevederi timpului, c) Serviciul protecțiunii meteorologice a navigației aeriene, d) Serviciul tehnic, e) Serviciul administrativ, cuprinzând biblioteca și secțiunea publicațiilor, f) Școlile de meteorologie.

Serviciul regional al Institutului, din Constanța, asigură protecția meteorologică a navigațiunii maritime și întreprinde în acord cu serviciul hidrografic toate cercetările de meteorologie maritimă.

BUCUREȘTI VAZUTI DINSPRE PIATA BRATIANU

Sunt proiectate crearea a trei observatoare meteorologice de mare altitudine, dintre care cel de pe muntele « Omul » (2.509 m) va fi construit în cursul verei 1938.

Publicațiunile Institutului sunt: 1. Analele Institutului Meteorologic 1885—1903, 2. Memorii și Studii, vol. I, II și III, 3. Buletinul Lunar (apare regulat din 1892), 4. Buletinul Zilnic (litografiat, apare regulat de 43 ani).

Institutul Național Zootehnic, creat în 1930, pentru studiul științific și practic al problemelor privitoare la creșterea animalelor.

Are 11 secții și anume: 1. de Biologie, 2. de Igienă, 3. de Lactologie, 4. de Selecție, 5. de Fiziologie alimentară, 6. de Studiul nutrețurilor, 7. de Piscicultură, 8. de Apicultură, 9. de Zooeconomie, 10. secția provincială pentru Basarabia și 11. secția provincială pentru Dobrogea.

Pentru studiul pe teren al diferitelor probleme științifice, Institutul are 9 ferme experimentale.

Rezultatele științifice și practice ale lucrărilor Institutului se publică în: *Annales de l'Institut National Zootechnique de Roumanie*, Biblioteca Zootehnică, în darea de seamă anuală a Institutului, în revista « Avicultura ».

Institutul dă sfaturi practice în diferite reviste și ziare, precum și consultații scrise și verbale crescătorilor din toată țara.

Institutul Geografic Militar, creat în 1873 cu numele « Depozitul de Războiu », cu scopul de a ridica harta țării.

Harta Țării s'a ridicat la scara 1/20.000 și 1/10.000 în proiecția Bonne și s'a executat la scările 1/50.000, 1/100.000 și 1/200.000, în ediții policrome.

În Războiul de Întregire s'a executat grafic și prin calcul schimbarea proiecțiunii Bonne în proiecțiunea Lambert-Scholesky, care convenea hărților cu caroiaj de războiu.

Institutul a adoptat în 1930 proiecțiunea stereografică pe un plan unic, secant la calota ocupată de România pe pământ.

În 1936, Institutul a imprimat primele foi din Harta Țării în proiecțiunea stereografică la scările 1/20.000 și derivate, după ridicările pe teren.

Metodele de reproducere ale hărților sunt: Fotometalografia și Fotometalogravura (procedeul Beka-Offset).

În 1937, Institutul a imprimat harta aeronautică internațională la scara 1/1.000.000 și 1/500.000 în proiecțiunea policonică precum și hărțile strategice la aceleași scări.

Institutul de Seruri și Vaccinuri « Dr. I. Cantacuzino », a fost creat la 1 Aprilie 1921, cu însărcinările următoare: 1. să prepare serurile și vaccinurile precum și toate pro-

dusele similare cerute de profilaxia și tratamentul specifice al boalelor infecțioase, 2. să facă cercetări științifice privind boalele infecțioase și să stabilească metode standard în problemele de serologie și microbiologie, 3. să servească ca organ de control al tuturor analizelor bacteriologice și serologice, 4. să controleze introducerea în țară a serurilor și vaccinurilor fabricate în străinătate, 5. să fie centru de educație științifică pentru medicii tineri, 6. să formeze specialiști în microbiologie și medicină experimentală.

Institutul cuprinde următoarele secțiuni: 1. Serviciul pentru prepararea serurilor antitoxice, 2. Serviciul pentru prepararea serurilor antimicrobiene, vaccinurilor și filtratelor microbiene, 3. Serviciul pentru prepararea vaccinului contra tuberculozei (B. C. G.), 4. Serviciul pentru inocularea și sângerea cailor producători de ser, 5. Serviciul pentru conservarea colecției de culturi microbiene, 6. Serviciul de analize medicale, bacteriologice, serologice, biochimice, 7. Serviciul pentru prepararea mediilor de cultură și pentru sterilizarea sticlăriei, 8. Serviciul pentru cercetări parazitologice și entomologice, 9. Serviciul pentru diviziunea și controlul produselor, 10. Serviciul de tehnică microbiologică și imunologică, și 11. Serviciul bibliotecii și al publicațiilor.

Institutul publică « Revista Științelor Medicale » și « Archives Roumaines de Pathologie expérimentale et de Microbiologie ».

Institutul de Cercetări Agronomice al României, creat în 1927, este un serviciu public pus în serviciul agriculturii practice.

Dela înființare până azi Institutul a ajuns să determine: a) principalele tipuri de sol ale României, gradul lor de fertilitate și nevoile de îngrășăminte; b) soiurile de plante, cele mai potrivite pentru diferitele regiuni ale țării; c) cele mai bune metode de lucrare a pământului pentru diferitele regiuni și diferitele plante cultivate; d) boalele și inamicii plantelor mai răspândite în România și mijloacele de combatere a lor; e) tipurile de mașini și unelte agricole mai potrivite pentru țara noastră; f) însușirile grânelor și porumburilor românești după varietăți și regiuni; g) organizarea și rentabilitatea micilor exploatațiuni agricole din diferite regiuni ale țării.

Institutul a produs și răspândit varietăți de plante cu însușiri superioare, a contribuit la sporirea în mare măsură a exportului de semințe de trifoi și lucernă și de fructe prin controlul fitosanitar, a ținut la dispoziția agricultorilor

BUCUREȘTI VAZUTI DINSPRE PIATA BRATIANU

instalațiunile sale de curățit și tratat semințe, a procurat fermenți selecționați pentru vinificație și culturi de bacterii pentru vaccinarea pământurilor destinate culturii soiei, a executat analize, expertize și anchete la fața locului, a îndrumat pe agricultori prin tipăriți ca și prin consultațiuni directe, a participat la campaniile de combatere a calamităților, a ținut contabilitatea a numeroase gospodării mari și mici.

Institutul de chimie industrială depe lângă Universitatea din București. Între 1914 și 1920, profesorul N. Dănăilă, dezvoltând mereu organizarea învățământului teoretic și aplicat de chimie industrială, a ajuns a crea în jurul catedrei sale, de tehnologie chimică, o secție tehnică de ingineri chimiști și de a transforma laboratorul ei în actualul Institut de chimie industrială.

În stadiul actual de organizare Institutul de chimie industrială din București, cuprinde următoarele secțiuni:

A) Secțiunea didactică.

În această secțiune fac lucrări practice de laborator studenții dela secțiunea de chimie industrială și dela secțiunea științelor fizico-chimice, cu scopul de a se iniția și familiariza cu metodele tehnice de analiză, folosite în industria chimică.

B) Secțiunile de studii și de specializare.

În această secțiune se fac studii asupra diferitelor materii prime din țară și se specializează absolvenții secției de chimie industrială în principalele ramuri de activitate chimică, ca: petrol, cărbuni, materiale de construcții, industrie textilă, tăbăcărie, explozivi, etc. Acesta este de altfel și motivul pentru care această parte de studii și specializare a Institutului a fost împărțită în următoarele 6 secțiuni:

1. Secția marci industriei chimice anorganice;
2. Secția materialelor de construcții;
3. Secția electrochimică și metalurgică;
4. Secția industriilor chimice organice;
5. Secția combustibililor și uleiurilor minerale;
6. Secția explozivilor și gazelor de luptă.

În ultimii 15 ani s'au executat în Institutul de chimie industrială 198 studii originale, publicate în diferitele reviste din țară și străinătate, și 302 proiecte, executate de absolvenții secțiunii de chimie industrială.

În afară de aceste funcțiuni cu caracter didactic și științific, Institutul de chimie industrială din București, mai exercită și funcțiunea de arbitru tehnic în litigiile ivite între diferitele instituții de stat și particulare. În această din urmă calitate cele 6 secțiuni tehnice ale Institutului au executat 1091 de analize și expertize industriale.

Institutul de chimie industrială din București dispune de o bibliotecă de specialitate ce conține 4281 volume, precum și de toată aparatura tehnică de specialitate.

Observatorul Astronomic, fondat în 1908 de profesorul N. Coculescu, actualul director. Se compune din patru servicii, înzestrate cu aparatura necesară: Serviciul meridian, Serviciul semnalelor orare, Serviciul ecuatorial și Serviciul seismologic.

În afară de lucrările curente de observații astronomice, Observatorul a întreprins diferite cercetări printre care cităm participarea la operațiunea internațională de longitudini din 1933 și determinarea latitudinii.

Studenții cursului de astronomie dela Universitatea din București fac la Observator numeroase exerciții de observații și calcule în vederea pregătirii examenelor.

Institutul de Igienă și Sănătate Publică, creat în 1927, cu secțiunile: epidemiologie și profilaxia maladiilor infecțioase, igienă industrială, geniu sanitar, igiena socială, eugenia, igiena școlară, asistența socială, asigurări sociale și accidente de muncă, legislația sanitară.

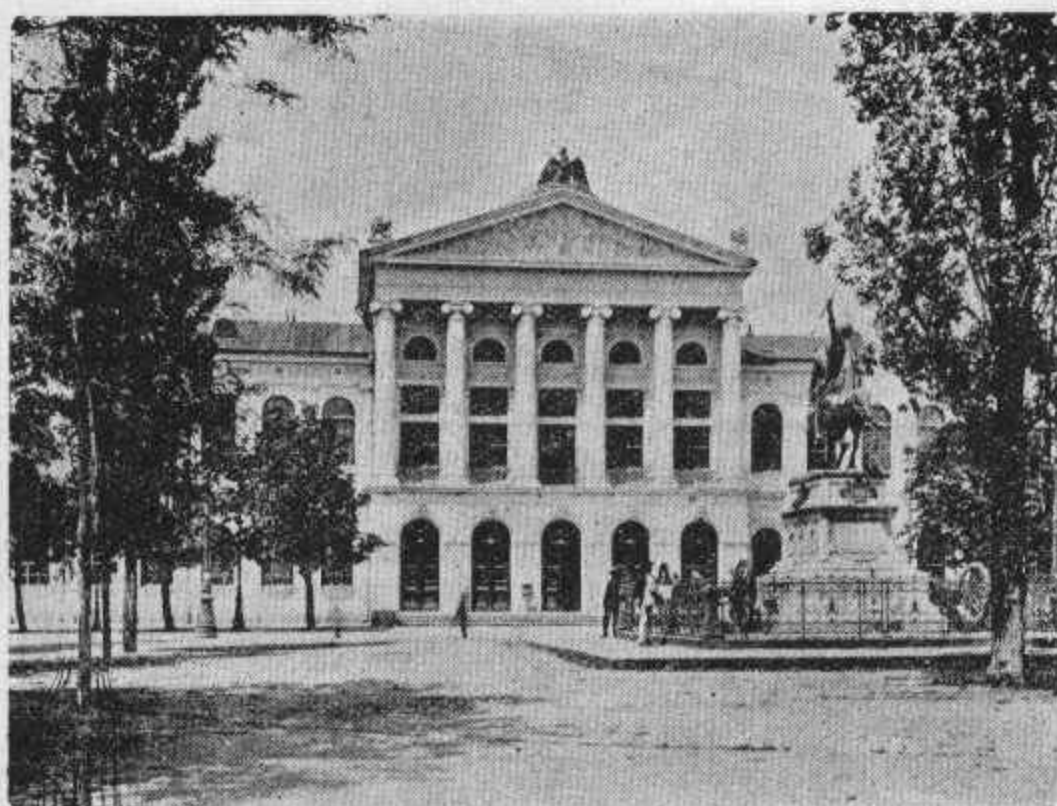
Institutul Social Român, creat în anul 1921, de către un număr de specialiști în știința și practica socială, ca să cerceteze problemele sociale ale țării și să ajute la cunoașterea și dreapta lor deslegare. Născut din transformarea Asociației pentru Studiul și Reforma Socială ce se înființase la Iași în 1918, Institutul Social Român urmărește: a) să cerceteze problemele științelor sociale și în deosebi privitoare la starea socială a României; b) să facă pe baza studiului, propuneri practice necesare pentru înlăturarea operei de reformă socială în România; c) să pună la îndemână membrilor și tuturor persoanelor pe care le interesează chestiunile sociale, mijloacele de documentare asupra lor; d) să contribuie la răspândirea cunoștințelor sociale.

Astăzi Institutul Social Român este condus de profesorul D. Gusti. Institutul editează «Arhiva pentru Știința și Reforma Socială».

Asociația Științifică pentru «Enciclopedia României», creată în anul 1932 și constituită pe noi baze în 1937, sub Augustul patronaj al M. S. Regelui Carol II, are ca scop întocmirea primei «Enciclopédie Sociale a României», politică, administrativă, economică și culturală. Pe lângă Asociație funcționează un centru de informație și documentare socială românească.

Asociația românească pentru Progresul Social s'a constituit în 1930 ca secție românească a Asociației Internaționale

UNIVERSITATEA VECHĂ

pentru Progresul Social, care urmărește internaționalizarea legislației muncitorești, fiind astfel un auxiliar prețios al Fiuroului Internațional al Muncii.

Asociația română pentru Progresul Social nu s'a mărginit numai la acest scop ci a înțeles să fie în același timp un organ de propagandă românească reprezentând România la toate congresele internaționale de politică socială ce s'au ținut de 7 ani încoace. Cu prilejul unui deceniu dela promulgarea primei legi de unificare a regiunilor muncii, Asociația românească pentru Progresul Social a imprimat un volum în care Albert Thomas, foștii miniștri ai muncii în România și specialiștii în dreptul muncitoresc au pus în evidență importanța legislației promulgate în ogrorul muncii.

Institutul Central de Statistică, creat în 1934 prin contopirea mai multor instituții și servicii statistice, este sub direcțiunea D-rului Sabin Manuilă. Are următoarele secțiuni: a) în ramura statisticii umane: secțiunile demografică, recensămintelor generale ale populației, controlului populației, bio-antropologică, de studii minoritare, sanitară și de asistență socială, muncii și asigurărilor sociale, judiciară și extra-judiciară, instrucțiunii publice, cultelor și artelor, administrației generale a Statului; b) în ramura statisticii bunurilor: secțiunile agriculturii și domeniilor, industriei și comerțului, comunicațiilor și lucrărilor publice, finanțelor și comerțului exterior; c) secțiuni comune: secretariatul, oficiul de studii și publicațiuni și secțiunea mașinilor statistice.

Institutul publică «Anuarul Statistic al României», «Buletinul Statistic al României» (trimestrial), «Buletinul Demografic al României» (lunar) și «Buletinul Prețurilor» (lunar).

Institutul Economic Românesc, creat în 1921, pentru studii economice. Are o bibliotecă și un vast material documentar în domeniul economic (pe fișe). Publică «Buletinul Institutului Economic Românesc».

Institutul de Studii Sud-Est Europene, creat în anul 1914 de profesorul Iorga cu scopul de a promova studiile balcanologice în România. Organizează cursuri și conferințe. Publică «Revue historique de Sud-Est européen».

Alte instituții științifice. Academia de Științe din România, Academia de Medicină, Institutul de Fiziologie animală, Institutul de Balneologie «Prof. Dr. A. Teohari», Institutul Botanic, Institutul de Literatură.

Fundații Culturale. *Fundația Universitară Carol I.* A fost creată în anul 1891 de către Regele Carol I, cu ocazia jubileului de 25 ani dela suirea în Scaunul Țării, ca «așezământ spre binele tinerimii universitare dela toate facultățile din țară, al cărui scop va fi de a procura studenților un loc de întrunire, înzestrat cu o bibliotecă totdeauna deschisă, unde vor putea satisface iubirea lor de studii; de a veni în ajutorul acelor dănașii cari

întreprind lucrări speciale sub direcția profesorilor lor, sau pentru tipărirea tezelor, precum și a da subvenții, etc.».

Fundația Culturală Regală Principele Carol, puternică organizație de muncă, pentru aplicarea acelei politici a culturii, preconizate de Majestatea Sa Regele și Institutul Social Român.

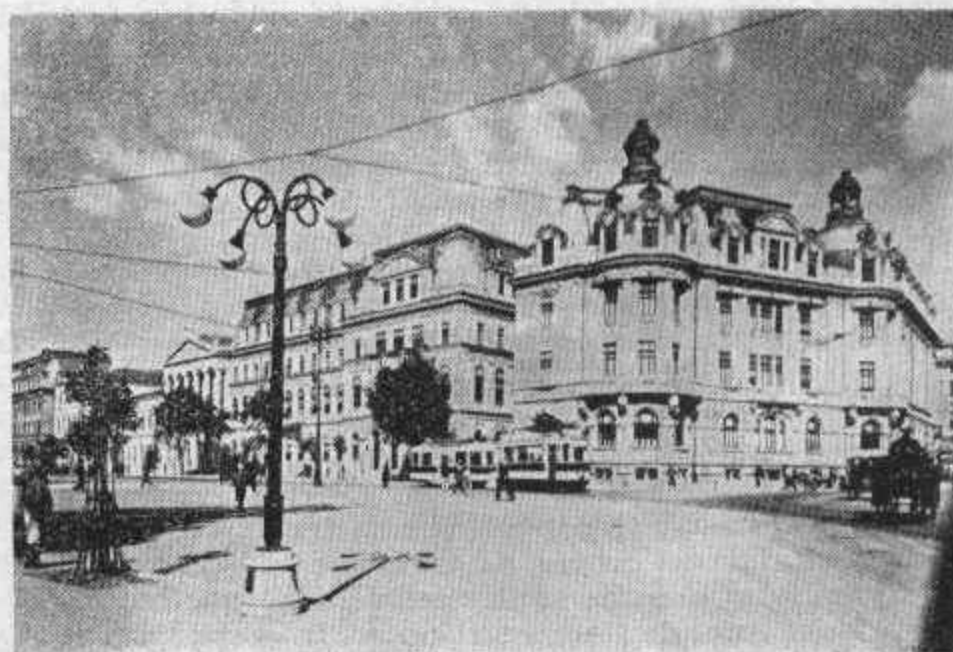
Fundația a realizat căminele culturale, răspândite pe tot întinsul țării, echipele studențești regale de muncă la sate, expoziția anuală a satului și a acestor echipe, editarea foi săptămânale «Albina», publicație pentru popor, unică în genul său, cu o admirabilă înfățișare grafică; mica bibliotecă populară de cărți religioase și instructive a «Albinei», marea colecție, întocmită după un plan care urmărește în același timp instruirea și desfătarea lectorilor a «Cărții Satului».

Fundația pentru Literatură și Artă «Regele Carol al II-lea», a luat ființă în 1933. La 20 Mai în același an, Regele Carol al II-lea îi fixa programul prin cuvintele Sale: «Pentru Mine, ziua de astăzi are și un alt rost, căci ea însemnează începutul activității nou organizate a Fundațiilor Regale și în special începutul de viață al Fundațiunii Regele Carol al II-lea. Pe această Fundațiune se vor bizui și vor găsi într-însa totdeauna sprijinul cel mai neprecupețit, toți făuritorii culturii românești. Să știe toți că Eu Insumi voi veghea asupra dezvoltării culturii noastre prin intermediul acestei Fundații. În privința răspândirii cărții, avem toți o datorie: fără a fi moralisti excesivi, suntem datori să încurajăm în primul rând cărțile care pot sluji la ridicarea morală a poporului și care pot să difuzeze în întreaga națiune cunoștințele de care are neapărată nevoie. Urmând acest program, vă pot anunța că Fundațiunea Regele Carol al II-lea va începe publicarea a două biblioteci. Prima este aceea pe care am numit-o Eu Biblioteca Energia.

«Sunt cărți prin care se va pune la îndemâna tineretului și omului matur glorificarea actelor de muncă, de energie și de străduință, care vor servi — cred — la încurajarea acestui spirit atât de necesar la dezvoltarea națiunilor. A doua va fi Biblioteca Enciclopedică, în care se va pune la îndemâna tuturor un mănunchiu de cunoștințe absolut necesare».

Fundația pentru Literatură și Artă «Regele Carol al II-lea» a realizat în scurt timp programul său, și sub privegherea regească și-a întins activitatea în cele mai variate domenii de cultură. A imprimat în colecțiile sale: *Biblioteca Energia*, *Biblioteca Informativă*, *Biblioteca Orașelor*, *Biblioteca Documentară*, *Biblioteca Enciclopedică*, *Colecția Scriitorilor Români Contemporani*, *Colecția Scriitorilor Străini Moderni și Contemporani*, *Biblioteca de Filosofie Românească* și în sfârșit *Revista Fundațiilor Regale*, peste 150 de volume, totalizând sute de mii de exemplare, într-o excelentă execuțiune grafică.

Cu mari sacrificii, și într'un spirit eliberat de grija calculelor de tiraj, operele scriitorilor tineri, lucrările de filosofie și știință, edițiile critice și colecțiile documentare, au căpătat astfel, prin sprijinul Fundației, lumina tiparului.

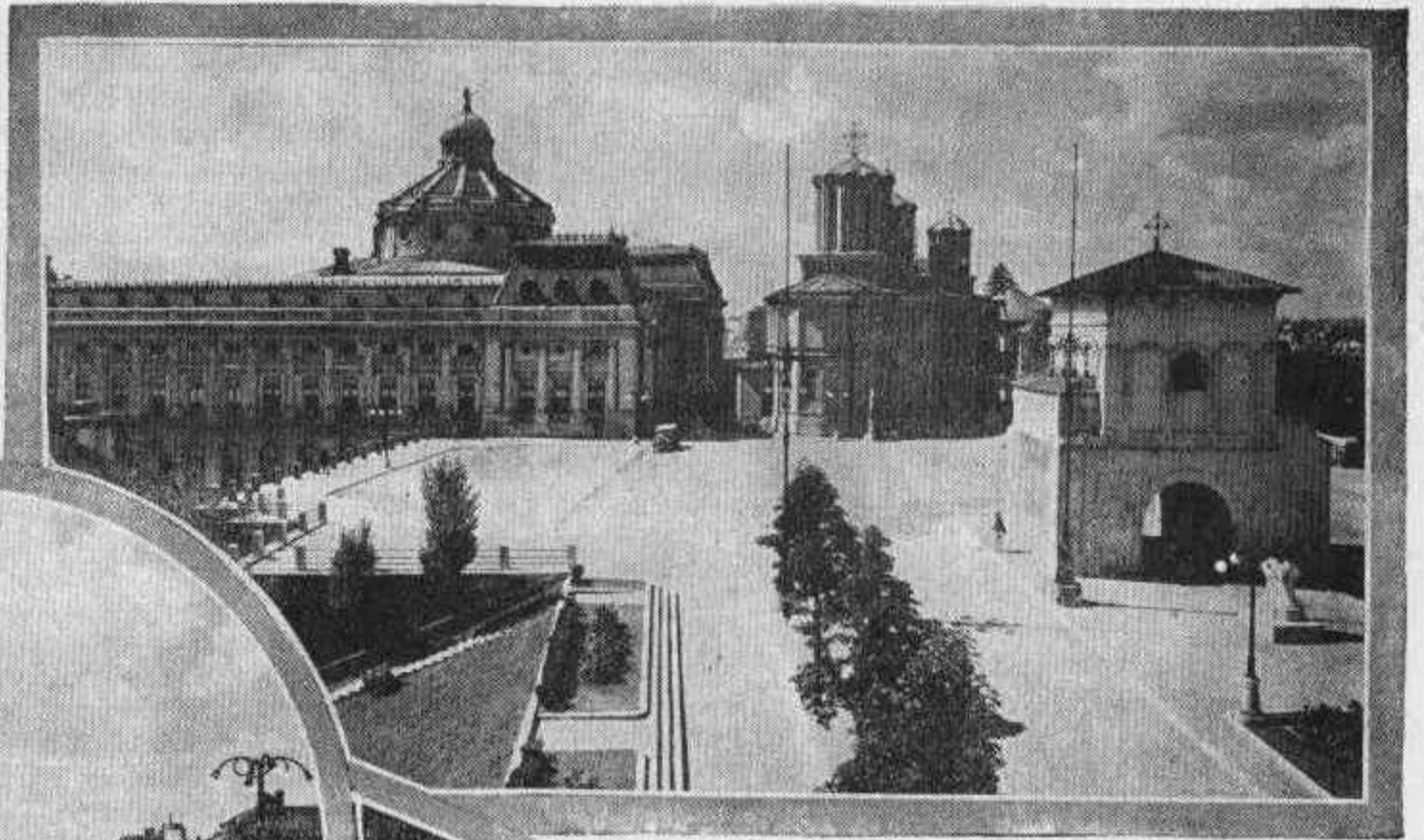

UNIVERSITATEA NOUĂ

BUCUREȘTI

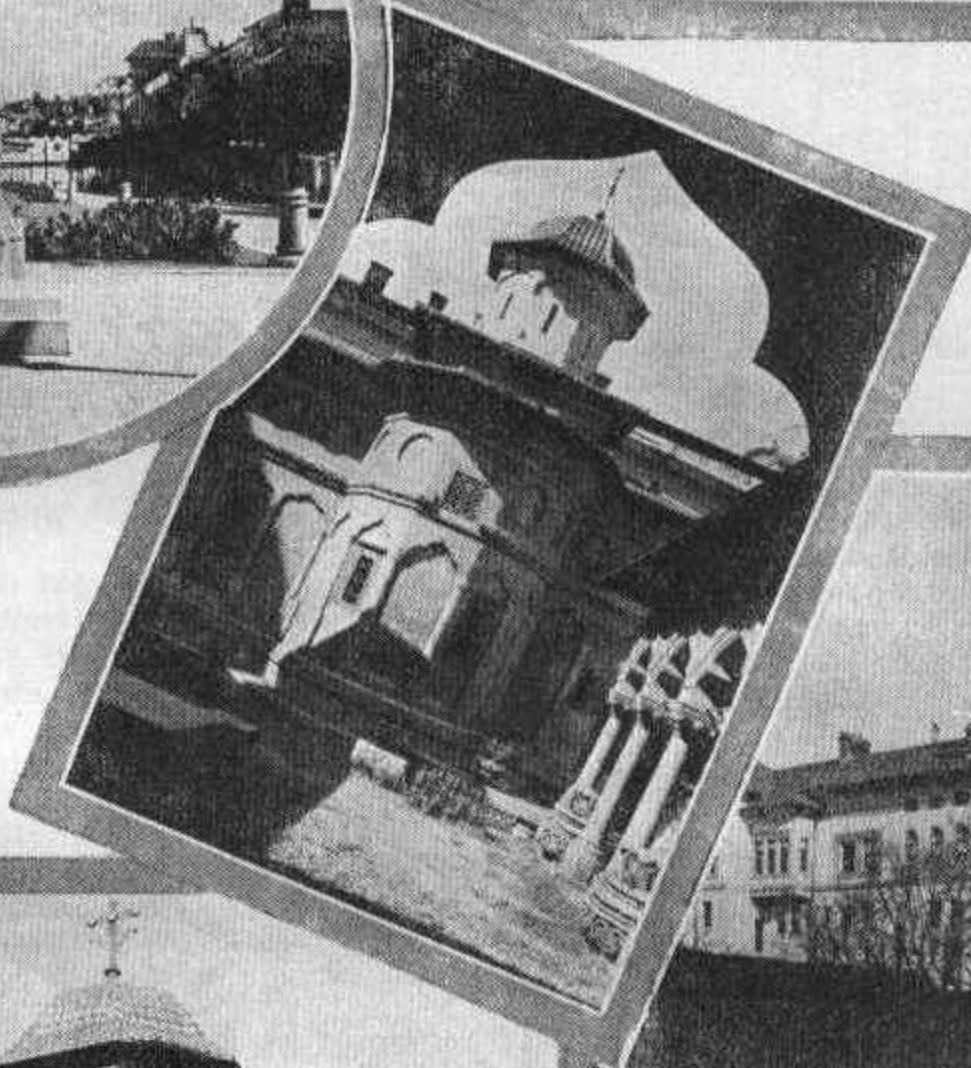
PARLAMENTUL ȘI
PATRIARHIA

ALEEA PATRIARHIEI

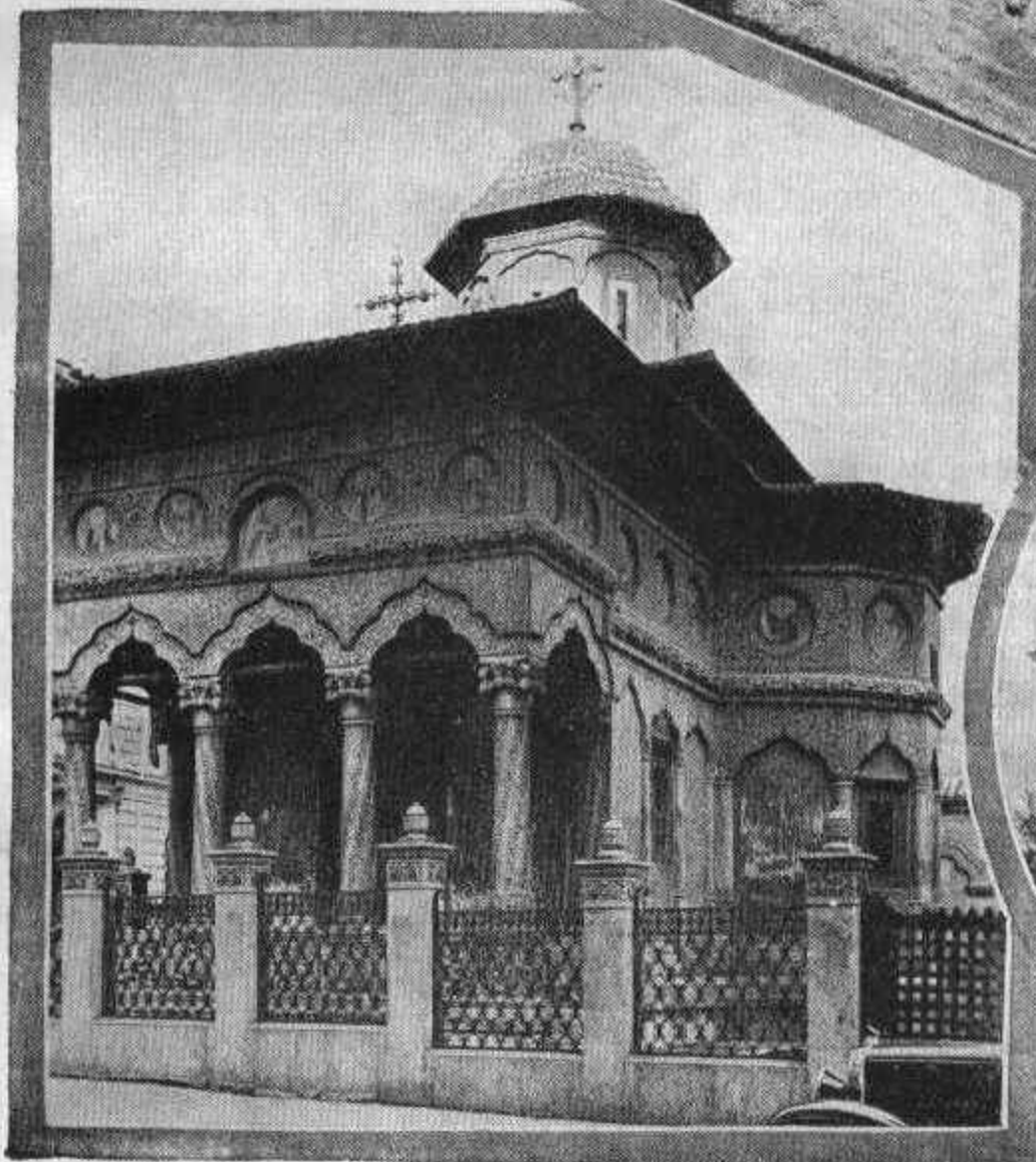
BISERICA STAVROPOLEOS:
INTERIORUL, CURȚII

PALATUL PATRIARHIEI

BISERICA STAVROPOLEOS

BISERICA BUCUR

Uniunea Fundațiilor Culturale Regale a coordonat în 1933, activitatea tuturor așezămintelor de cultură întemeiate de cei trei Regi ai țării. În acest mod, Fundația « Carol I », Fundația « Principele Carol » și Fundația « Regele Carol al II-lea » din București, Fundația « Regele Ferdinand I » din Iași, Fundația Institutului de Cercetări Științifice « Regele Carol al II-lea » din Cluj, lucrează astăzi sub directa ocărmuire a Regelui Carol al II-lea, după un program care se completează armonie pe diferite planuri.

Institutul de Cultură Italiană în România a fost înființat de guvernul italian în anul 1933, cu scopul de a intensifica raporturile științifice, literare și artistice dintre Italia și România.

Institutul își dezvoltă activitatea mai ales prin cursuri de limbă, literatură și cultură italiană, cari se țin în fiecare an în București și în alte localități, de către profesori anume trimiși de guvernul italian; cursuri cari numără mai multe mii de elevi. El organizează, cu concursul oratorilor italieni și români, cicluri de conferințe asupra Italiei și relațiilor istorice dintre Italia și România; aduce în România pentru concerte, reprezentațiuni și expoziții, exponenți din cei mai autorizați ai artei italiene. Prin servicii de informație, burse acordate studenților și studioșilor, prin trimitere de conferențieri și artiști români în Italia și prin orice altă inițiativă utilă, favorizează în cea mai largă măsură cunoașterea în România a Italiei de azi, în vederea strângerii legăturilor spirituale dintre cele două națiuni.

Institutul posedă la București o bibliotecă de circa 10.000 volume.

Institutul francez de Inalte Studii din România creat în 1924 din inițiativa marelui prieten al României, profesorul Em. de Martonne.

Institutul organizează cursuri, conferințe și audii menite a promova cultura franceză în România. El contribuie prin inițiativa și ajutorul său la o cât mai intensă cunoaștere a Franței de către tinerimea universitară și ușurează raporturile științifice și schimbul de profesori între universitățile franceze și române.

Institutul posedă la București o bogată bibliotecă.

Societăți culturale. *Liga Culturală.* A fost creată în anul 1891 prin străduința lui Gr. Brătianu și a entuziaștilor studenți dela Universitatea din București.

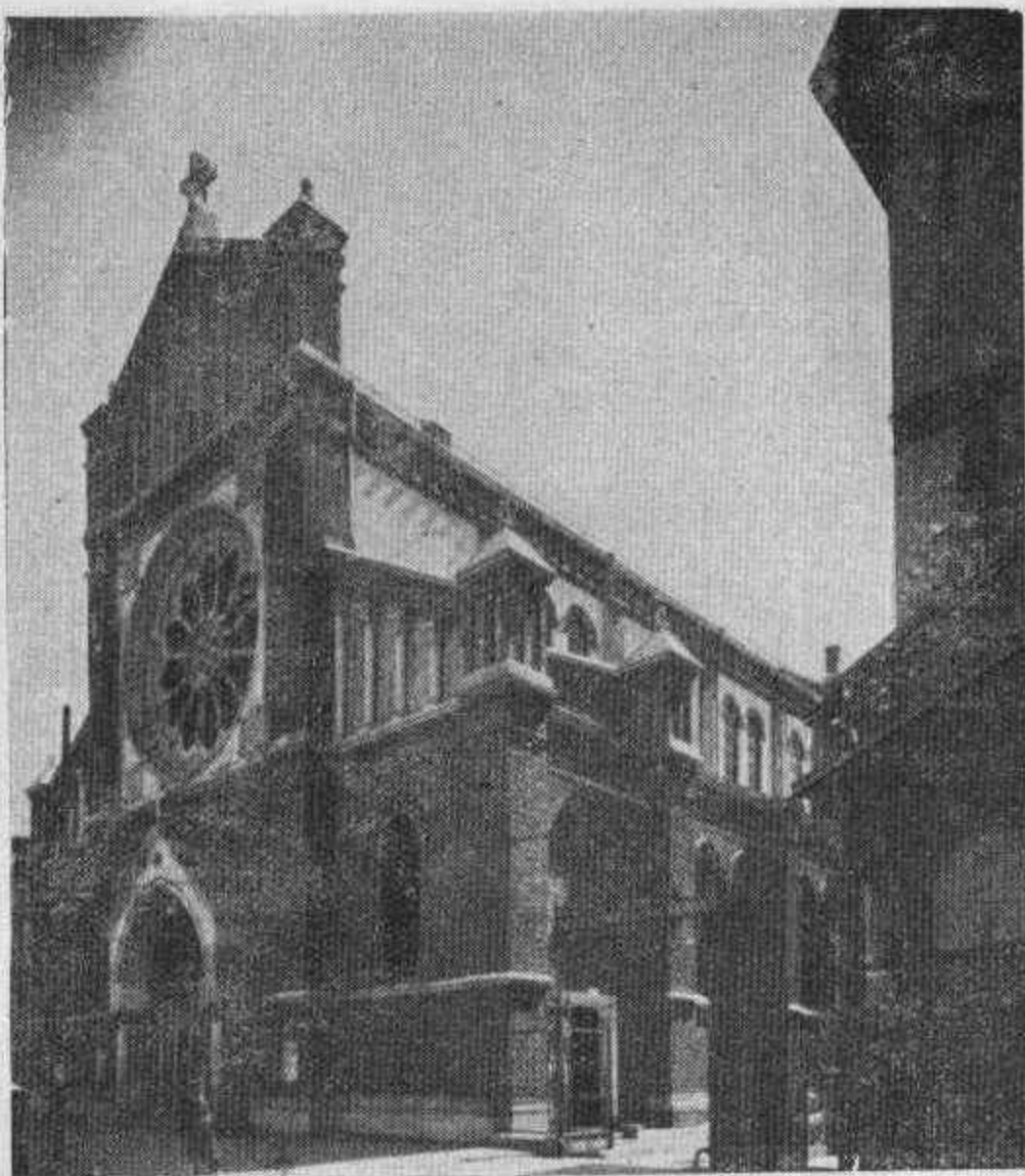
Liga Culturală e prescurtarea numelui deplin « Liga pentru unitatea culturală a Românilor », unitate grav amenințată pe atunci, prin măsurile prigonitoare luate de guvernele maghiare împotriva culturii române din Ardeal. Scopul ei principal a fost pregătirea sufletească a luptei pentru unire.

Are numeroase organizații județene, ține un mare congres anual, organizează conferințe și șezători cu caracter cultural național.

A creat Universitatea Populară din Vălenii de Munte, precum și Teatrul Ligii Culturale din București. Posedă în București un palat propiu. Președinte al Ligii este azi profesorul Nicolae Iorga, care a fost sufletul ei în ultimele decenii.

GARA DE NORD

CATEDRALA SF. IOSIF

Ateneul Român creat în anul 1865 de V. A. Ureche, Constantin Esarcu și Nicolae Kretzulescu.

Activitatea Ateneului Român, s'a manifestat prin: conferințe și cursuri publice, unele publicate în Buletinul și Revista Ateneului sau în Anuarul Ateneului Român; serate literare-muzicale și expoziții de artă.

Societatea corală Carmen a fost creată în 1901, de maestrul D. G. Kiriac, creatorul unei noi direcții muzicale și conducătorul acestei societăți timp de 27 ani. Ideile muzicale conducătoare ale lui Kiriac au fost cântecul țaranului român și vechea muzică bisericească (« psaltichia »). Societatea corală Carmen răspândește această muzică românească prin concerte, coruri de biserici, excursii în tot cuprinsul românesc cu membrii săi profesori și cântăreți. Eflorescența cântării corale române de astăzi se datorește acestei societăți, cea mai temeinică societate corală română.

Momentele mari ale vieții românești au fost înfrumusețate prin concursul societății Carmen: Expoziția din 1906, Intronizarea dela Alba-Iulia a Regelui Ferdinand, Expoziția dela Paris (1937).

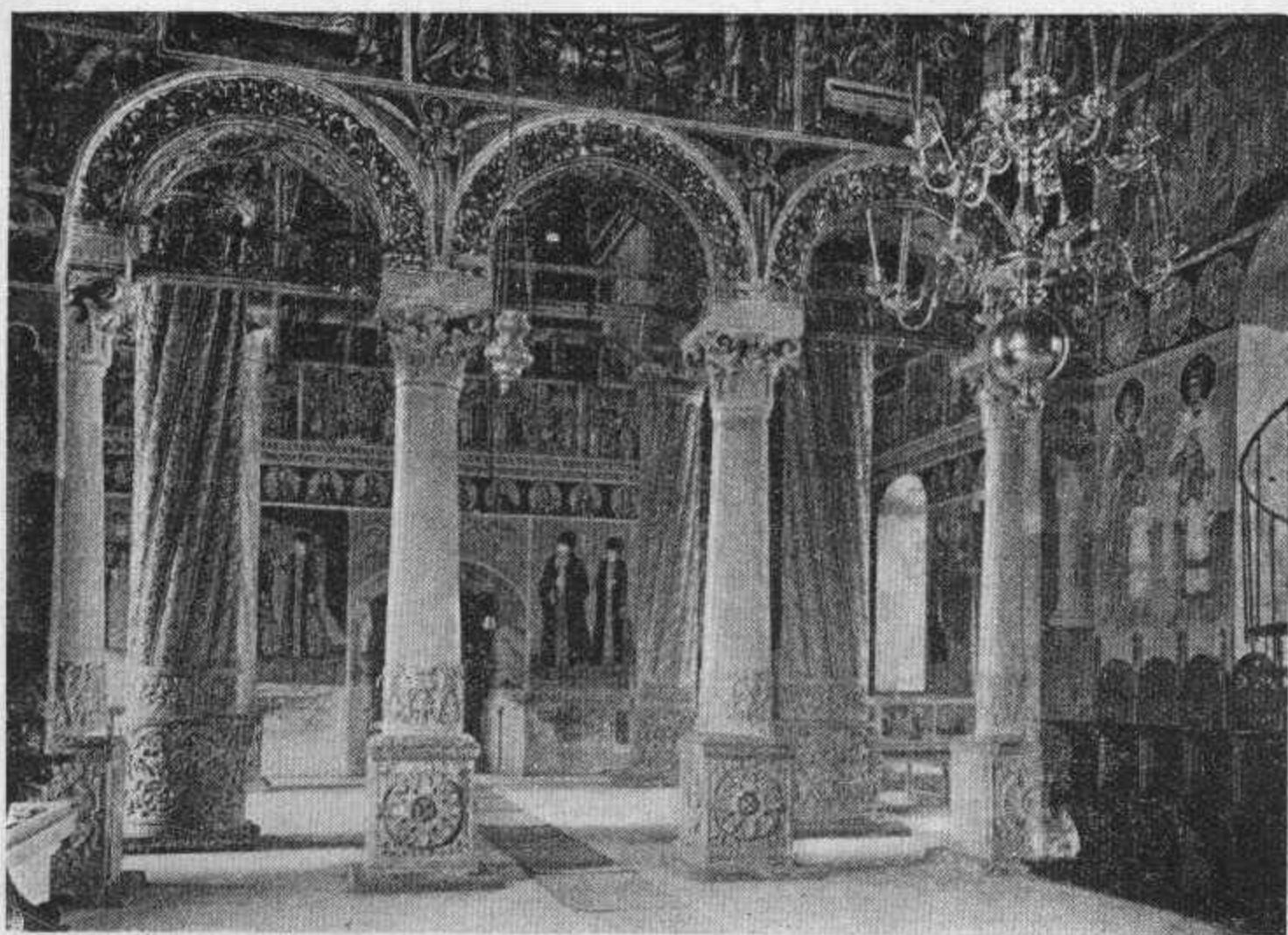
Asociația Anglo-Română s'a înființat în anul 1927 cu scopul de a strânge relațiunile culturale între Marea Britanie și România. Incepând din 1928, asociația ține un curs de limba și literatura engleză. Peste 300 elevi urmează anual acest curs.

Asociația a întemeiat o bibliotecă de cărți engleze, singura de acest fel în București. În afară de opere literare clasice și moderne, biblioteca are printre cele 2000 volume ale sale numeroase studii asupra vieții culturale, economice și sociale engleze, oferind documentarea necesară intelectualilor și studenților români.

Odată cu a zecea aniversare a societății s'a creat la București un centru permanent de colaborare intelectuală și socială anglo-română care servește și ca sediu al asociației: « Casa Engleză ». Noul sediu prezintă interiorul unui club englezesc, având încăperile necesare pentru întâlniri între membri și invitații societății. Saloanele de primire, o bibliotecă, o sală de lectură cu ziare și reviste engleze, un salon pentru doamne, etc., sunt la dispoziția membrilor.

Casele Naționale. Au fost create de actualul președinte, generalul Ion Manolescu, în timpul războiului, pe front. Sediul lor central e în București. Au trei secții: de in-

INTERIORUL MĂNĂSTIRII VĂCĂREȘTI

dustrie casnică, de propagandă contra alcoolismului și de asistență socială.

Asociația «Cultul Patriei» a luat ființă în 1926, sub președinția d-lui profesor universitar Marin Ștefănescu, din inițiativa unui grup de foști luptători.

Societatea caută prin conferințe patriotice, predici creștine, adunări să contribuie la înălțarea sufletească a neamului, la dezvoltarea sentimentului național în popor, la păstrarea credinței creștine prin Biserica strămoșească și la educația cetățenească sub toate formele ei.

Societatea a aprins candela cu foc nestins și a pus crucea la Mormântul Eroului Necunoscut. Din 1931 ea face să apară ziarul de doctrină național-creștină «Cultul Patriei».

Societatea «Cultul Eroilor». A fost creată în anul 1918 cu scopul de a slăvi pe eroii căzuți pentru desrobirea și înălțarea neamului în cursul veacurilor, precum și de a centraliza, întreține și construi în condițiuni cât mai bune de durabilitate și estetică mormintele: de războiu, de orice naționalitate, aflate pe teritoriul țării.

Alte societăți și asociații culturale: Despărțământul Asociației «Astra», Asociația «Armonia», Asociația Academică Româno-Germană, Asociația Creștină a Femeilor, «Avântul», «Casa Femeii», «Casa Francezilor», «Cultul Patriei», «Divanul Meșterilor și Cărturarilor dela Hanul Ancuței», «Federația Cercurilor de Șah din România», «Jeunesse Franco-Roumaine», «Meglenia», «Peșul și Vârful cu Dor», «Prietenii Mării», «Progresul Silvic», Union des Français de Roumanie.

Atenee Populare. Sectorul I Galben: «A. C. F.», «Al. Vlăduță», «Dichiu», «Mitropolitul Dositei Filitti», «Principesa Elena», «Sanitar», «Silvestru», «Teiu», «Vasilu Bolnavu». Sectorul II Negru: «Al. G. Donescu», «Așezămintele Principesei Elena», «Dem. Dobrescu», «Ilincuța Cantacuzino», «Izvorul Nou», «Nicolae Dudesu», «Obor», «Regele Carol II», «Vitan Târcă». Sectorul III Albastru: «Antim Ivireanu», «Asoc. Patriarhul Miron», «Ateneul Nou», «Căramidarii-de-Jos», «Cuțitul de Argint», «Enăchiță Văcărescu», «Liga Culturală», «Mihai Popescu», «Nicolae Filipescu», «România Mare», «Șerban Vodă», «Sf. Elefterie», «13 Septembrie». Sectorul IV Verde: «A. C. Cuza», «Andrei Mureșeanu», «Asociația Creștină a Tinerilor», «Cuibul cu Barză», «Grozăvești», «Mihail Eminescu», «Podeanu», «Regele Ferdinand», «R.M.S.», «Sf. Gheorghe», «Spiru Haret», «Voevodul Mihai».

Societăți muzicale și corale. *Muzica Simfonică:* «Filarmonica», «Muzica», Orchestra «Radio», Orchestra Palatului. *Quartete de coarde:* Quartetul Fundațiilor Regale, Quartetul Teodorescu, Quartetul Bobescu, Quartetul Sarvaș. *Coruri mixte:* «Carmen», «Cântarea României», «România», Corul Institutelor, Corul «Gavril Muzicescu», Corul C.F.R., *Coruri de bărbați:* «Cântul Nostru», Corul Asociației Creștine a Tinerilor, Corala Municipiului, Corul Cântăreților de Biserici. *Quartete vocale mixte:* Quartetul N. Rădulescu. *Sextete vocale bărbătești:* Sextetul «Cotroceni».

Muzee. Muzeul Național de Antichități instalat în casa Macca, a fost creat în 1864 de Alexandru Ioan Cuza pentru păstrarea tezaurului dela Pietroasa și a colecțiilor generalului Mavros, dăruite Statului.

Cuprinde colecții preistorice, greco-romane și medievale; monumente și obiecte

privind viața coloniilor grecești dela Marea Neagră; vase și sticlării dela Tomis; miniatura monumentului dela Adam-Klissi, reproducerea galvanoplastică a tezaurului scito-helenic dela Pietroasa — al cărui original se află la Moscova —, coiful de aur din Prahova, obiecte scitice de aur și argint dela Hagighiol, ceramică preistorică, etc.

Muzeul Național de Artă Religioasă, instalat în fostul palat al familiei Kretzulescu, cuprinde un material foarte prețios, privind istoria artei românești.

Se află aci: 3 icoane ale Doamnei lui Neagoe Vodă, scaunul domnesc al lui Petru Rareș, frescele bisericii episcopale dela Argeș, catapetesme, țesături, pânze de Wilhelm de Colonia și Luca Cranach, pietre cu inscripții (cea dela Biserica Domnească din Argeș, cu Basarab Vodă în relief și cele dela biserica episcopală din Baia), o mare colecție de covoare basarabene, 3 potire: unul din Tismana din sec. XV, altul din Bistrița Olteniei de pe la anul 1500, și al treilea, al lui Matei Basarab; 1 cădelniță cu ferestre gotice dela Bistrița, pahare, racle, legături de carte în argint masiv din sec. XV—XVII, iconostase, jețuri și icoane din diverse epoci.

De remarcă, superbe porți dela Cotmeana, cu flori mari încadrând cele două scene ale Bunei Vestiri, cele dela Snagov cu delicate reprezentări în stil occidental dalmat din 1453, precum și cele dela Cotroceni, cu pajura bizantină împodobită cu flori.

Colecția Casei Școalelor cuprinde icoane, candelabre și odoare din sec. XVI—XVIII, precum și câteva piese de ceramică din epoca lui Ștefan cel Mare.

Secția stampelor dela Academia Română, cuprinde: a) hărți și atlase; b) stampe, cu subdiviziuni după natura conținutului: portrete, istorie militară, etnografie, iconografie, arte plastice, arhitectură, genealogie și heraldică, vederi, varia și albume, toate privind, direct sau indirect, istoria poporului român.

Colecția Comisiunii Monumentelor Istorice, instalată în localul Ministerului Cultelor și Artelor, cuprinde o arhivă de planuri și fotografii ale monumentelor istorice din România, o colecție de icoane din secolul XVI, relieve din mormintele dela Biserica Domnească din Argeș, tâmpla majestuoasă a mitropoliei din Târgoviște, etc.

Muzeul Simu, fondat de Atanasie Simu în anul 1910 și dăruit națiunii române în 1927, cuprinde 1182 opere de pictură, sculptură, desen și gravură.

Muzeul propriu zis, construit după chipul unui templu ionic, prezintă cinci săli.

COLȚ DIN CIȘMIGIU

Muzeul Th. Aman, instalat în fosta casă a pictorului, cuprinde circa 300 de pânze, gravuri și desene, reprezentând peisagii, scene istorice și scene din viața populară, distribuite în 8 săli. În fostul atelier al artistului se află și o prețioasă tapiserie de Beauvais.

Colecția Al. Cantacuzino cuprinde stampe, timbre, monete și medalii, adesea interesante.

Muzeul Municipal este întemeiat în anul 1929 și are secții de: arheologie preistorică, numismatică, cartografie și medalistică, artă modernă, documente și stampe, a corporațiilor, muzicală, a planurilor și a fotografiilor.

Muzeul Arhivelor Statului: manuscrise, hărți și documente vechi.

Cabinetul Numismatic al Academiei Române creat în 1910 prin străduințele lui D. A. Sturdza, M. C. Sutz și I. Bianu, cuprinde și colecția numismatică a Statului.

Distribuit în secții, clase și grupe, materialul numismatic al Academiei cuprindea în 1933: a) 15.868 monete antice (grecești, pontice, barbare, romane, bizantine, românești și străine care au circulat în România, b) 475 medalii românești, străine privitoare la Români și altele; c) 177 ponduri antice (pontice, grecești, romane, bizantine, egiptene) și românești; d) 384 sigilii românești și bule bizantine.

Muzeul Militar, instalat în Palatul Artelor din Parcul Carol, cuprinde câteva glorioase mărturii ale istoriei Românilor. Muzeul are următoarele secțiuni: de fortificații, geniu, armament, gaze, artilerie, marină, sanitară, aviație și aerostație. Se află aici arme și unelte de luptă din toate epocile, costume domnești și militare, picturi, stampe și documente privind faptele de arme ale poporului român.

Muzeul de Etnografie și Artă Națională Carol I, creat în anul 1906, cu 3 secțiuni.

Secțiunea ceramică cuprinde obiecte ceramice, din preistorie și până astăzi.

Secțiunea lemnului cuprinde numeroase exemplare de artă populară din diferite epoci, precum și casa lui Mogoș din Ceaura, jud. Gorj, din anul 1879.

Secțiunea țesăturilor cuprinde țesături, costume și scoarțe de preț din toate ținuturile românești.

Muzeul Satului Românesc, creat de Fundațiunea Regală «Principele Carol» în anul 1936. Se află aici tipuri de case din toate provinciile țării. În mijlocul lor, o splendidă biserică de lemn din Maramureș.

Muzeul de Istorie Naturală, fundat în 1836 de principele Alexandru Ghica, la colegiul Sf. Sava, pe locul actualei

Universității, s'a mutat în 1906 în locul de azi — un vast palat în Piața Victoriei.

Muzeul cuprinde colecții ale tuturor speciilor din istoria naturală precum și o serie de diorame reprezentând fauna României în toate varietățile sale.

Muzeul Geologic, creat de Institutul Geologic al României, conține colecții de minerale, roci și fosile din pământul României, și diferite hărți mineralogice și geologice.

Bibliotecă. *Biblioteca Academiei Române*, una din cele mai mari biblioteci din țară, are peste 300.000 volume, peste 7.000 manuscrise, aproape 50.000 documente, numeroase hărți, stampe și portrete românești, precum și o bogată colecție numismatică. Este accesibilă numai titraților și studenților din ultimul an de studii.

Biblioteca Fundației Carol I, destinată studenților Universității din București. Posedă circa 100.000 volume. Secțiile cele mai bine reprezentate sunt: literaturile antice și moderne și filologia. Biblioteca are 5 săli de lectură cu 250 locuri.

Alte biblioteci publice: Biblioteca Ateneului Român, Biblioteca Municipală, Biblioteca «Ion I. C. Brătianu», Biblioteca «Maria N. Brezeanu», Biblioteca Bursei, Biblioteca Liceului «Mihai Viteazul», Biblioteca Casei Școalelor.

În București se mai află vaste biblioteci de specialitate pe lângă fiecare facultate a Universității, pe lângă toate școlile superioare, toate ministerele și instituțiile importante.

Teatre. Teatrul Național, Teatrul Liric (Opera Română), Teatrul «Regina Maria», Teatrul «Comoedia», Teatrul «Excelsior» (Compania Alhambra), Teatrul «Carol cel Mare» (cu 2 săli de teatru), Teatrul Ligii Culturale, Teatrul «Modern», Teatrul de vară «Cărbuș» (Compania Tănase), Sala Eintracht, Sala «Liedertafel».

Cinematografe. Aida, American, Aro, A.R.P.A., Astra, Ateneul Căramidari, Mihail Eminescu, Ateneul Tei, Barcelona, Bolero, Boulevard Palace, Capitol, Carlton, Carmen, Carmen Sylva, Central, City, Corso, Cotroceni, Dacia, Diana, Dichiu, Doamnei, Dorobanți, Doina, Edison, Elysée, Femina, Ferdinand, Florida, Forum, Francez, Franklin, Gloria, Grivița, Ileana, Intim, Izbânda, Kisselef, Lia, Lido, Lilli, Liric, Lizeanu, Lolica, Lucifer, Macedonia, Magic, Marconi, Marna, Mărașești, Milano, Model, Nissa, Odeon, Omnia, Orfeu, Pake, Paris, Puiu, Rahova, Regal, Regele Ferdinand, Rex, Roma, Roxy, Santa-Lucia, Savoy, Scala, Select, Splendid, Suzana, Șic, Tomis, Trianon, Triumf, Unic, Venus, Volga, Voita.

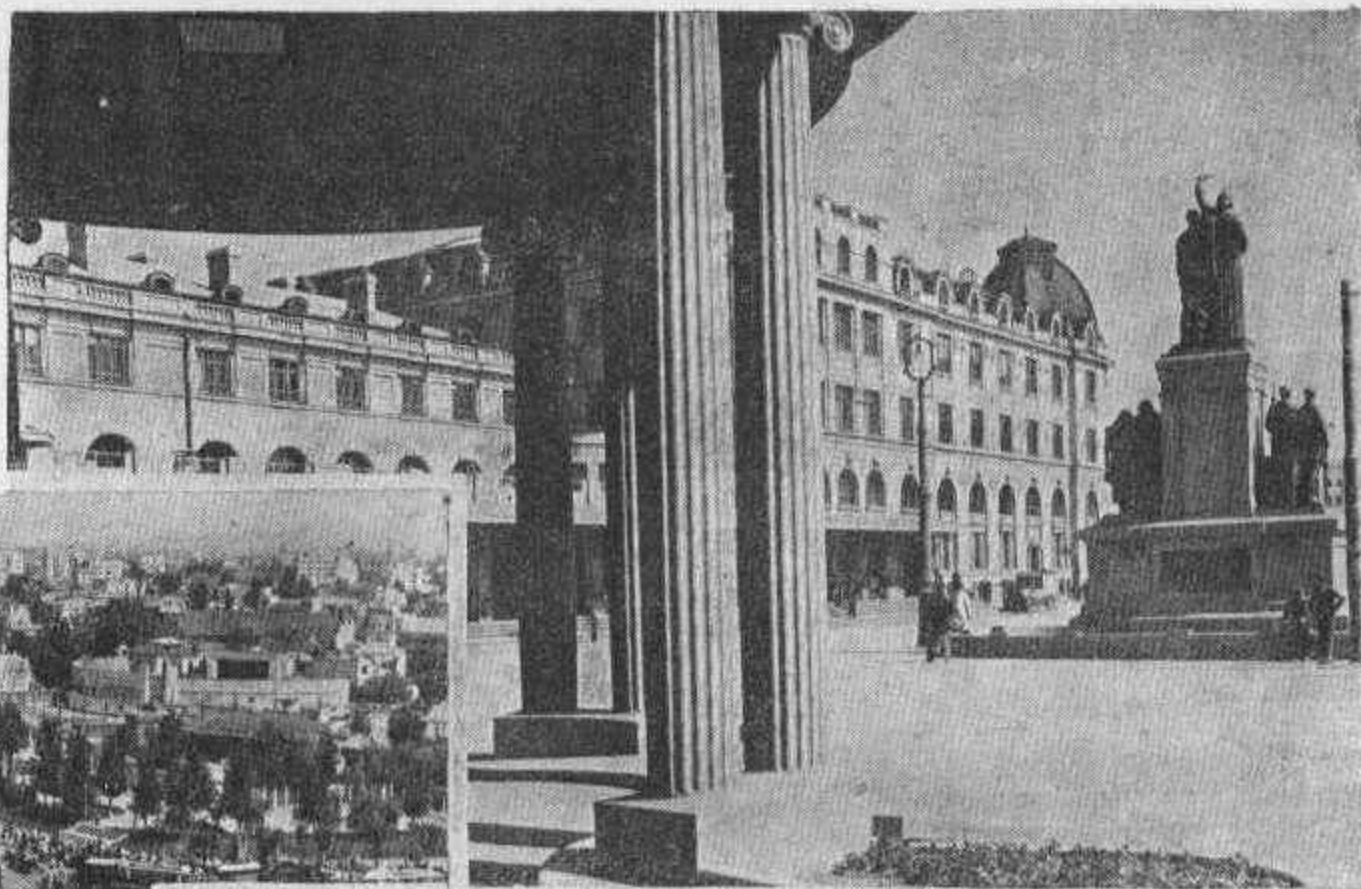
Edituri. «Adevărul», Alcalay & Co., «Cartea Românească», Casa Școalelor, «Cugetarea», «Cultura Națională», «Cultura Poporului», «Cultura Românească», «Curierul Judiciar», «Eminescu», «Enciclopedia României», Fundația pentru Literatură și Editură «Regele Carol II», «Librăria Academică», «Naționala Ciornei», Pavel Suru, Socec & Co., «Universul», «Vremea».

Ziare și reviste. *Gazete*: Argus (cotidian), Atitudinea Românească (săptămânal), Bukarester Post (săptămânal), Bukarester Tageblatt (cotidian), Capitala (cotidian), Curentul (cotidian), Curierul Israelit (săptămânal), Deșteptarea (săptămânal), Dreptatea (cotidian), L'Echo de Bucarest (săptămânal), Egalitatea (săptămânal), Epoca (cotidian), Ethnos (în limba greacă, de 3 ori pe săptămână), Excelsior (săptămânal), Facla (cotidian), Frontul (cotidian), Gazeta Comerțului Exterior (săptămânal), Gazeta Femeii (săptămânal), Gazeta Municipală (săptămânal), Gazeta Sporturilor (cotidian), L'Independance Roumaine (cotidian), Indreptarea (cotidian), Informația (cotidian), Lumea Românească (cotidian), Le Moment (cotidian), Munca Românească (săptămânal), Nașa Reci (în limba rusă, cotidian), Neamul Evreesc (săptămânal), Neamul Românesc (cotidian), Nor Archalois (în limba armeană, de două ori pe săptămână),

BUCUREȘTI

[GARA DE NORD

B-DUL BRĂTIANU

PIAȚA UNIVERSITĂȚII

BANCA NAȚIONALĂ

PIAȚA SENATULUI

CALEA VICTORIEI:
CASSA DE DEPUNERI

Ordinea (cotidian), Pământul Nostru (săptămânal), Porunca Vremii (cotidian), Prezentul (cotidian) Proletarul (săptămânal), Rampa (cotidian), Renașterea Noastră (evreesc, săptămânal), România (cotidian), Seara (cotidian), Semnalul (cotidian), Sportul Capitalei (cotidian), Știri din Lumea Evrească (săptămânal), Tempo (cotidian), Timpul (cotidian), Tribuna Evrească (săptămânal), Universul (cotidian), Universul Sport (cotidian), Viitorul (cotidian).

Reviste. Bibliografie, biblioteconomie, editură: «Buletinul Cărții Românești» (lunar), «Buletinul Bibliotecii» (organul Bibliotecii Academiei de Inalte Studii Comerciale și Industriale, trimestrial), «Buletinul Asociației Editorilor Români» (lunar).

Literatură, cultură, politică: «Convorbiri Literare» (lunar), «Revista Fundațiilor Regale» (lunar), «Viața Românească» (lunar), «Gândirea» (lunar), «Adevărul Literar și Artistic» (săptămânal), «Azi» (lunar), «Viața Literară» (lunar), «Revista Scriitoarelor și Scriitorilor Români», Țara Noastră (săptămânal), «Vremea» (săptămânal), «Graiul Românesc» (săptămânal), «Orpheus» (revistă pentru cultură clasică, de 5 ori pe an), «Cuget Clar» (săptămânal), «Sfarmă Piatră» (săptămânal), «Revista de Cultură Armeană» (trimestrial), «Parlamentul Românesc» (lunar), «Democrația» (lunar), «Iașul» (Buletin trimestrial al Cercului Ieșenilor din București), Universul Literar (săptămânal), Ideia Românească (lunar).

Religie, Teologie: «Ortodoxia» (săptămânal), «Foaia Parohială» (lunar), «Predania» (Revistă de critică teologică, bilunar), «Viitorul» (Revistă bisericească), «Revista Teosofică», «Adevărul Creștin» (lunar), «Fântâna Darurilor» (lunar), «Buletinul Bisericii Izvorul Tămăduirii», «Bukarester Gemeindeblatt» (săptămânal), «Kvitzei Efraim» (revistă talmudică, lunar).

Filosofie: «Revista de Filosofie» (trimestrial).

Istorie: «Buletinul Comisiunii Monumentelor Istorice», «Revista Istorică», «Revista Istorică Română», «Revue Historique de Sud-Est Européen».

Geografie, Turism: «Buletinul Societății Regale Române de Geografie», «Soveja» (Revista Soc. Studenților în Geografie), «România» (Revista Oficiului Național de Turism, lunar), «România Maritimă și Fluvială» (lunar), «Marea Noastră» (Organul de propagandă al Ligii Navale Române, lunar), «Buletinul Alpin» (lunar).

Științe sociale și economice: «Arhiva pentru Știința și Reforma Socială» (organul Institutului Social Român, lunar), «Societatea de Măine» (lunar), «Sociologie Românească» (lunar), «Rânduiala» (lunar), «Lumea Nouă» (lunar), «Curierul Echipelor Regale» (vara săptămânal, iarna lunar), «Analele Economice și Statistice» (lunar), «Correspondance Economique» (organul Ministerului de Industrie și Comerț, lunar), «Finanțe și Industrie» (săptămânal), «Buletinul Institutului Economic Românesc» (lunar), «Conjunctura Economiei Românești» (trimestrial), «Roumanian Economist» (în limba română și engleză, lunar), «Curierul Economic» (săptămânal), «Buletinul Economic» (bilunar), «Exportul Animalelor» (lunar), «Independența Economică» (lunar), «Viața Economică» (bilunar), «Liberitatea» (Revistă economică, politică, socială și culturală bilunar), «Democrația» (Revista Cercului de Studii al Partidului Național-Liberal, lunar), «ALACI» (Revistă lunară de studii și cercetări economice), «Alianța Economică» (Tribună neocooperatistă de îndrumare economică și socială, lunar), «Ideia Românească», «Buletinul Conversiunii» (lunar).

Politică socială: «Buletinul Muncii și Asigurărilor Sociale» (trimestrial), «Asistența Socială» (trimestrial), «Munca» (Revistă de politică socială și sindicală, lunar), «Buletinul Soc. Naționale de Cruce Roșie a României», «Securitas» (publicație tehnică lunară pentru igiena muncii și combaterea accidentelor), «Revista de Higienă So-

POIANĂ ÎN CIȘMIGIU

cială», «Tinerimea Română» (organ al Soc. «Tinerimea Română», lunar), «Revista Generală a Invățământului» (publicație pentru răspândirea ideilor pedagogice, lunar).

Administrație publică: «Monitorul Oficial» (cotidian), «Monitorul Oficiilor de Stare Civilă» (lunar), «Administrația Financiară», «Tribuna Fiscală», «Revista Fiscală și Financiară», «Poliția Modernă» (lunar), «Poliția Românească» (lunar), «Revista Poliției» (lunar), «Paza» (lunar).

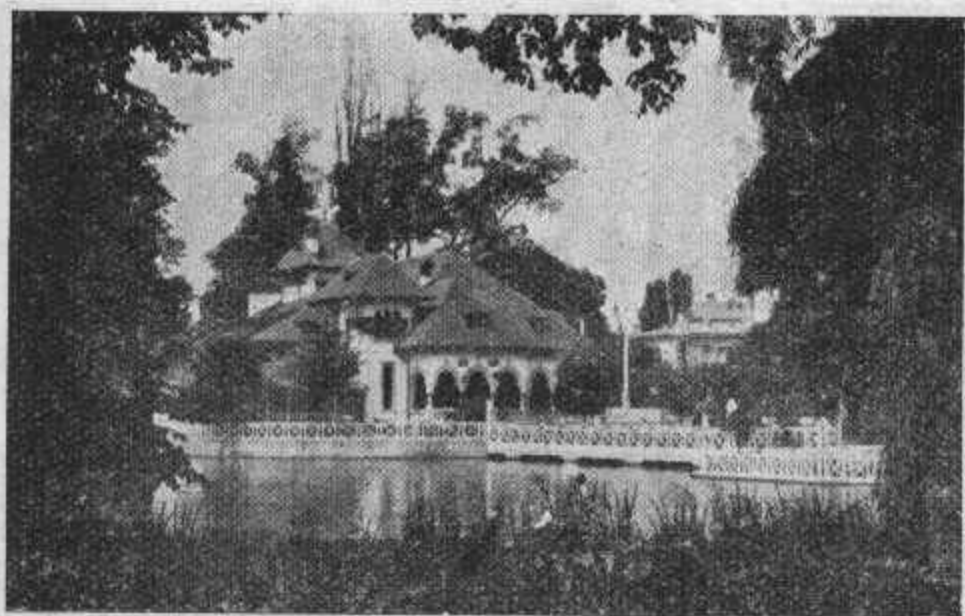
Statistică: «Anuarul Statistic al României», «Buletinul Demografic al României» (lunar), «Buletinul Statistic al României» (trimestrial), «Buletinul Statistic Lunar al Municipiului București», «Buletinul Statistic C.F.R.» (lunar), «Buletinul Statistic P.T.T.» (lunar), «Buletinul Statistic al Eforiei Spitalelor Civile» (lunar).

Drept: «Curierul Judiciar» (săptămânal), «Jurisprudența Generală» (lunar), «Dreptul» (săptămânal), «Jurisprudența» (lunar), «Pandectele Române» (lunar), «Pandectele Săptămânale», «Revista de Drept Comercial și Studii Economice» (lunar), «Revista de Drept Public» (trimestrial), «Bulletin de la Société de Législation Comparée Roumaine», «Gazeta Tribunalului» (lunar), «Buletinul Uniunii Avocaților» (lunar), «Monitorul» (săptămânal).

Comerț, Credit, Cooperație: «Buletinul Uniunii Camerelor de Comerț și Industrie» (lunar), «Buletinul Camerei de Comerț și Industrie din București» (lunar), «Buletinul Consiliului Superior Bancar» (lunar), «Buletinul Industriei și Comerțului» (lunar), «Analele Industriei și Comerțului», «Buletinul Băncii Naționale» (lunar), «Analele Băncilor» (bilunar), «Bursa» (săptămânal), «Revista Generală de Comerț și Contabilitate» (lunar), «Arhiva Contabilă», «Import-Export» (lunar), «Profit și pierdere» (lunar), «Index» (săptămânal), «Bulletin d'Information de l'Office Commercial Français en Roumanie» (lunar), «Italia e Romania» (organ al Camerei Italiene de Comerț din România, lunar), «Cooperația Liberă» (lunar), «Viața Cooperatistă» (lunar), «Creditul Mărunt» (Buletin lunar al Centralei Băncilor cooperative de credit mărunt), «Buletinul Asociației Reprezentanților de Comerț și Industrie din România» (lunar), «Drogueria» (lunar), «Parfumeria» (lunar), «Bursa Automobilelor» (lunar).

Industrie: «Buletinul Industriei» (lunar), «România Industrială» (săptămânal), «Revista Industrială» (lunar),

RESTAURANTUL MONTE-CARLO DIN CIȘMIGIU

«Buletinul Uniunii Generale a Industriașilor din România» (lunar), «Finanțarea Industriei Românești», «Analele Minelor din România» (Organul Asociației inginerilor și tehnicienilor din industria minieră, lunar), «Miniera» (Revistă minieră, petroliferă, industrială, lunar), «Moniteur du Pétrole Roumain» (bilunar), «România Petroliferă» (de 3 ori pe lună), «Monitorul Fierului» (lunar), «Fierul» (bilunar), «Buletinul Alimentar» (lunar), «Revista Morarilor» (lunar), «Industria Brutarilor» (bilunar), «Buletinul Cultivării și Fermentării Tutunului» (trimestrial), «R.I.T.R.» (Revista industriei textile române, lunar). (A se vedea și capitolul «Comerț»).

Medicină: «Bucureștii Medicali» (lunar), «Buletinul Institutului de Balneologie» (trimestrial), «Buletinul Medico-Terapeutic» (lunar), «Bulletins et Mémoires des Sociétés de Chirurgie, Urologie, Obstétrico-Gynécologie Réunies» (lunar), «Bulletins et Mémoires de la Société Médicale des Hopitaux de Bucarest» (lunar), «Noua Revistă Medicală» (lunar), «Presa Sanitară» (lunar), «Revista de Chirurgie» (lunar), «Revista de Hidrologie Medicală și Climatologie» (de 6 ori pe an), «Revista de Obstetrică, Gynecologie și Puericultură» (de 5 ori pe an), «Revista Română de Urologie» (lunar), «Revista Sanitară Medicală» (bilunar), «Spitalul» (lunar), «Tribuna Medicală» (lunar), «Buletinul Serviciului Antirabic» (lunar), «Buletinul Serviciului Neuro-Psihiatric» (lunar), «Mișcarea Medicală Română» (lunar), «Revista Științelor Medicale» (lunar), «Bulletins et Mémoires de la Section d'Endocrinologie», «Presa Dentară», «Revista de Medicină Legală».

Farmacie: «Buletinul Societății de Științe Farmaceutice» (lunar), «Revista Farmaciei» (lunar), «Gazeta Farmaciilor» (lunar), «Curierul Farmaceutic» (lunar), «Buletinul Informativ al Colegiului Farmaceutic din România».

Tehnică: «Buletinul Societății Politehnice» (lunar), «Buletinul Institutului Român de Energie» (trimestrial), «Monitorul Lucrărilor Publice» (bilunar), «Buletinul Asociației Generale a Inginerilor din România (A.G.I.R.)» (lunar), «Buletinul Asociației Generale a Producătorilor și Distribuitorilor de Energie Electrică din România» (lunar), «Buletinul Sindicatului Intreprinderilor de Lucrări Publice și Particulare» (lunar), «Buletinul Institutului Electrotehnic», «Revista Tehnică», «Căldura» (lunar), «Ciment și Beton» (lunar), «Ilustrațiunea Drumului de Fier».

Agricultură și silvicultură: «Buletinul Informativ al Ministerului Agriculturii și Domeniilor», «Critica Agrară» (lunar), «Propășirea Agriculturii», «Viața Agricolă», «Pagini Agrare și Sociale» (bilunar), «Podgoria» (săptămânal), «Revista Horticolă» (lunar), «Progresul Horticol», «Buletinul C.A.P.S.», «Revista Pădurilor» (lunar), «Viața Forestieră» (lunar), «Silvicultorul».

Zootehnie, apicultură, avicultură, vânătoare, etc.: «Buletinul de Situația Epizootiilor» (bilunar), «Buletinul Asociației Generale a Medicilor Veterinari», «Revista Veterinară Militară» (la 2 luni), «Revista Științelor Veterinare» (lunar), «Revista Crescătorului de Animale», «România Apicolă» (Organul Societății Centrale de Apicultură din România, lunar), «Avicultura» (lunar), «Pescăria și Piscicultura»

(lunar), «Revista Vânătorilor» (lunar), «Bărăganul» (săptămânal).

Științe militare, Aviație: «România Militară» (lunar), «Memorialul Geniului» (lunar), «Revista Geniului» (lunar), «Revista Infanteriei» (lunar), «Revista Marinei» (de 6 ori pe an), «Revista Jandarmeriei» (lunar), «Buletinul Pompierilor», «Lumea Militară Ilustrată» (lunar), «Revista Aeronautică» (lunar), «România Aeriană» (lunar), «Aripi», «Aviachim», «Antigaz».

Diverse științifice: «Bulletin de la section Scientifique de l'Académie Roumaine» (lunar), «Anuarul Institutului Geologic», «Buletinul Laboratoarelor» (lunar), «Buletinul Meteorologic» (lunar).

Știință popularizată: «Natura» (lunar), «Ziarul Științelor și al Călătorilor» (săptămânal).

Arte frumoase, Muzică, Teatru, Cinema, Radio: «Plastica», «Mișcarea Muzicală» (lunar), «Muzică și Poezie» (lunar), «Cinema» (bilunar), «Radio» (săptămânal), «Radio-Universul» (săptămânal), «Revista Fotografică Română» (lunar), «Fotografia» (lunar).

Educație fizică, Sport, Medicină popularizată: «Educația Fizică» (Buletinul Oficiului Național de Educație Fizică, lunar), «Buletinul Pregătirii Premilitare» (lunar), «Automobil și Sport», «Auto» (lunar), «Curierul Automobilist» (săptămânal), «Auto-Journal» (lunar), «Buletinul Scrimei», «Sănătatea și Viața Fericită» (lunar), «Gazeta Medicală» (săptămânal), «Trup și Suflet» (săptămânal), «Medicul Nostru» (săptămânal).

Generalități. Reviste distractive: «Buletinul Săptămânii», «Conferința» (lunar), «Magazinul» (lunar), «Ilustrațiunea Română» (săptămânal), «Realitatea Ilustrată» (săptămânal), «Revista Generală Ilustrată».

Umor și satiră: «Incotro?» (săptămânal), «Veselia» (săptămânal).

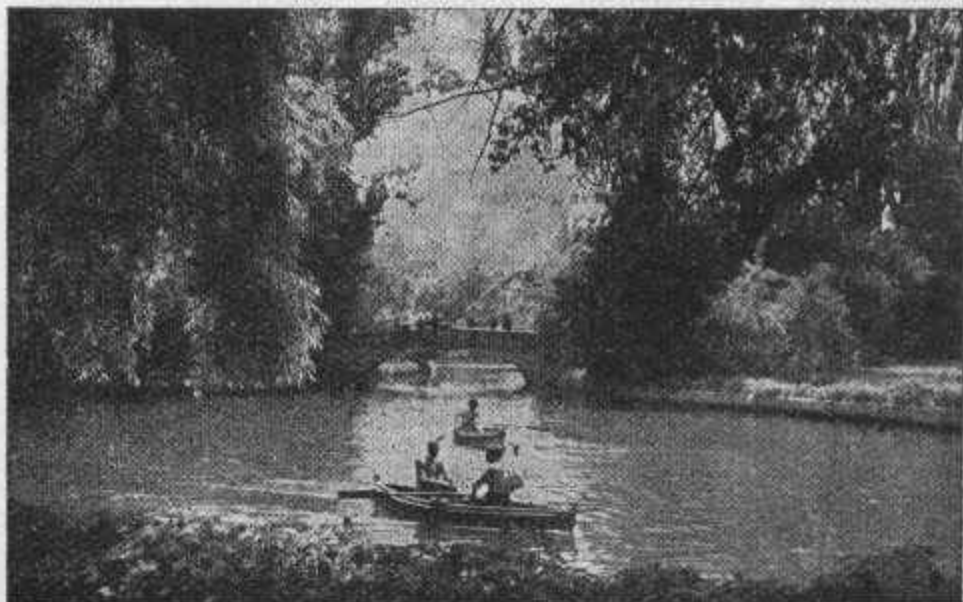
Reviste pentru popor: «Albina» (Revista Fundației «Principele Carol», săptămânal), «Satul» (Revistă de cultură pentru popor, lunar), «Poșta Țăranului» (săptămânal), «Școala Țăranului».

Reviste pentru copii și tineret: «Universul Copiilor» (săptămânal), «Dimineața Copiilor» (săptămânal), «Lumina Copiilor» (săptămânal), «Cercetașul» (lunar), «Copilul Evreu» (lunar), «Școala și Familia de Măine» (lunar).

Modă: «Pentru D-voastră, Doamnă» (lunar).

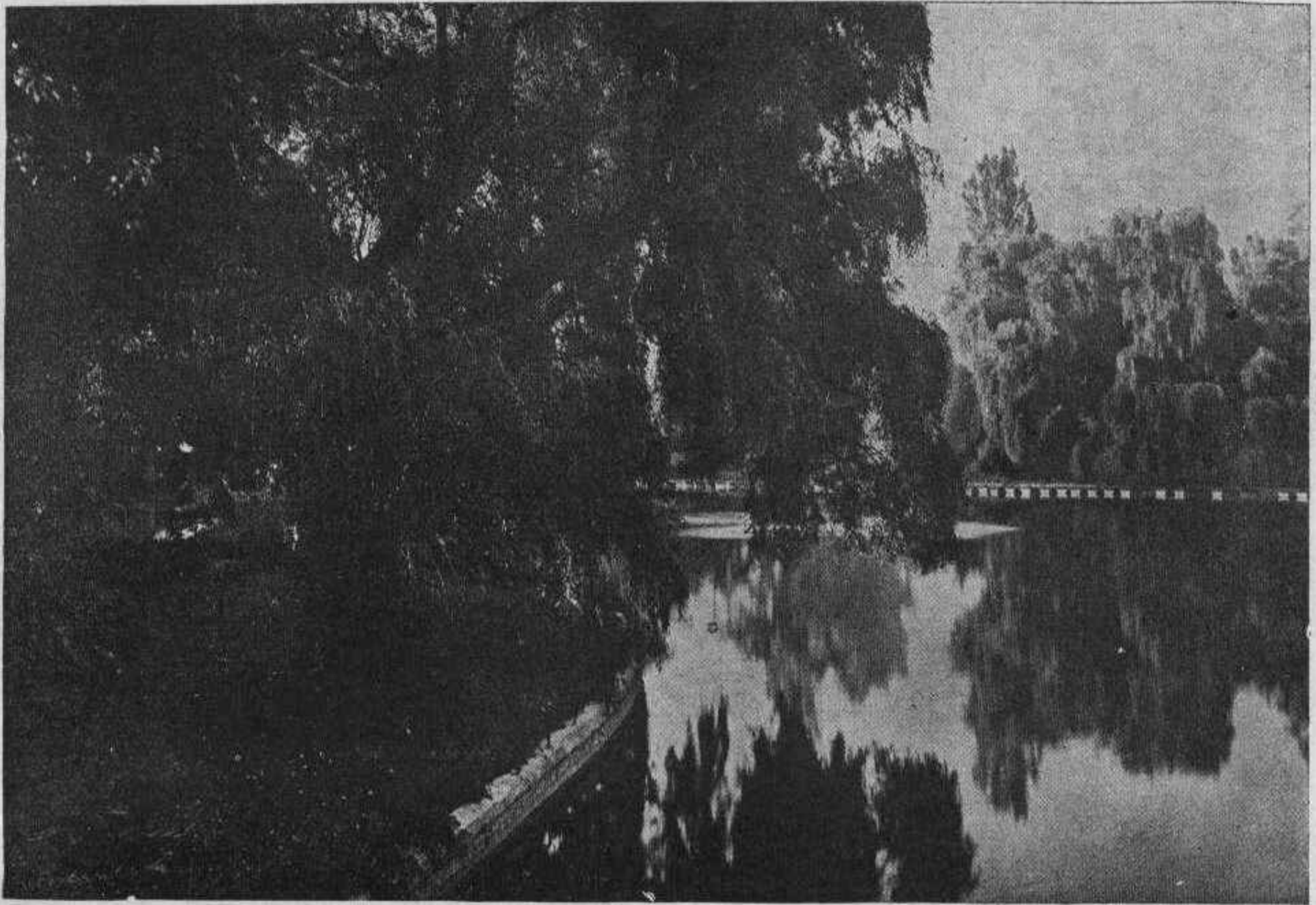
Profesionale: «Tribuna Licențiaților Universitari», «Revista Inginerilor Hotarnici», «Revista Învățământului Profesional», «Revista Funcționarilor Publici» (lunar), «Poșta Informativă» (Revistă pentru funcționarii P.T.T., lunar), «Drum de Fier» (săptămânal), «Nădejdea» (Organ de luptă al ceferiștilor, săptămânal), «Viața Socială C.F.R.» (lunar), «Buletinul Asociației Funcționarilor C.A.M.» (lunar), «Buletinul Asociației Conducătorilor Arhitecți din România» (lunar), «Funcționarul Particular» (bilunar), «Gazeta Meseriilor» (săptămânal), «Vremea Meseriașilor» (lunar), «Revista Subofițerilor Activi», «Buletinul Asociației Solidare a Pensionarilor Publici».

Diverse: «Urbanismul» (lunar), «Buletinul Societății de Studii Judeice din România» (lunar), «Sinai» (Revistă pentru studii judeice, de 6 ori pe an), «Filatelia pentru

IN CIȘMIGIU: PE LAC

COPACI PESTE LAC IN CIȘMIGIU

toți » (lunar), « Bridge » (lunar), « Rebus » (bilunar), « Esperantistul » (săptămânal), « Vegetarismul » (de 6 ori pe an), « Revista Spiritistă » (lunar), « Gazeta Căsătoriilor » (săptămânal).

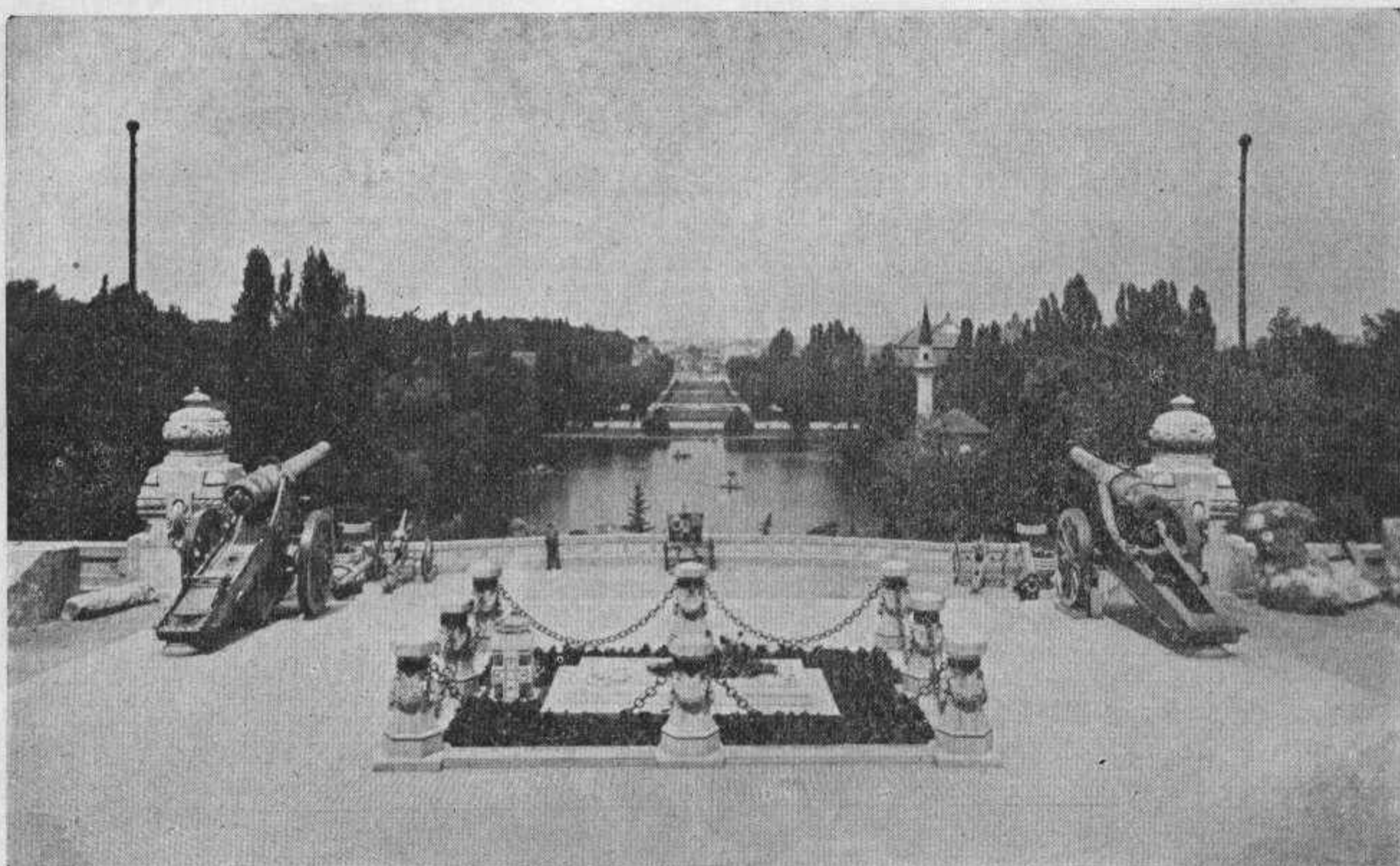
Educație fizică, sport. *Societăți sportive cu mai multe secțiuni.* « Venus » (foot-ball, atletism); « Avântul Sportiv » (foot-ball, basket, volley, rugby); « Astra Română » (tennis, atletism, foot-ball); *Asociația Sportivă « Politehnica »* (tennis, natație, foot-ball); *A. S. Magistratilor* (tennis, foot-ball); *A.S.C.F.R.* (tennis, box, basket, volley, rugby, atletism, natație, foot-ball); « Metalosport » (tennis, foot-ball, atletism); « Sportul Studențesc » (tennis, basket, volley, rugby, foot-ball, atletism, natație); « Tennis Club Român » (tennis, rugby, atletism, natație, ski, hokey); *A. S. a Funcționarilor Comunali* (tennis, basket, volley, foot-ball, rugby, natație); *A. S. « Jandarmaria »* (atletism, box, natație, foot-ball); *A. S. « Metropola »* (basket, volley, tennis, hokey, atletism, foot-ball, natație, canotaj); *A.C.S.A.* (basket, volley, hand-ball, foot-ball); *Y.M.C.A.* (basket, volley, hand-ball, box); *A.C.F.* (basket, volley, hand-ball); *A.S.A.* (basket, volley, hand-ball); *A.S.M.V.* (basket, bolley, hand-ball); *O.C.B.* (basket, volley, hand-ball); « Start Club » (volley, basket, hand-ball); *V.S.C.* (volley, basket, hand-ball); « Viitorul » (volley, basket, hand-ball); « Înainte » (volley, basket, hand-ball, natație); « Juventus » (basket, volley, hand-ball, foot-ball, atletism); « Macabi » (basket, volley, hand-ball, foot-ball, natație); « Stadiul Român » (basket, volley, hand-ball, atletism, rugby, natație); « S.T.B. » (basket, volley, hand-ball, atletism, foot-ball); *S.S.U.E.F.* (basket, volley, hand-ball, atletism, scrimă); « Telefon-Club » (basket, volley, hand-ball, hokey, natație, foot-ball); « Unirea Tricolor » (hand-ball, volley, foot-ball); « Aurora » (basket, volley, hand-ball, natație); « Viitorul Dacia » (basket, volley, hand-ball, foot-ball, box, atletism, natație); « A. S. Grănicerul » (atletism, foot-ball, box); « Turda » (atletism, foot-ball, box); *A.S.P.T.T.* (rugby, natație); « Sportul Muncitoresc » (atletism, foot-ball); *C. S. « Olimpia »* (atle-

tism, natație, foot-ball); *C. S. « Gloria »* (atletism, foot-ball); *C. S. « Herdan »* (natație, foot-ball); *C.S.I.M.E.F.* (atletism, ski, scrimă); « Soc. Germană de Gimnastică » (tennis, natație, scrimă).

Societăți sportive cu câte 1 secție: **Foot-ball:** « Voievodul Mihai », « Teiul Floreasca », « A. G. E. R. », « Industria Bumbacului », « Mociornița », « Vergu », « Victoria », « Chrissoveloni », « Socec », « Educația Fizică Armeană », « B.T.M.T. », « Ciclop », « Stăruința », « A.S.C. A.M. », « Cartea Românească », « Lupeasca », « Luca P. Niculescu », « Monitorul Oficial », « Voința », « Clubul Athletic ». **Societatea Polițiștilor**, « Galeries Lafayette », « Înțelegerea », « Solidaritatea », « Militari », « Herdan », « Grozăvești », « Leonida », « S.E.T. », « Taifun », « Titani », « Dacia Traiană », « Vulturul Alb », « Pui de Lei », « Surdo-Muți », « Industria Iutei », « Vârtejul », « Vremea », « Ceho », « I. Dârlău », « Colentina ». **Turism:** « Touring Clubul României », « Prietenii Mării », « România Pitorească », « Asociația Excursionistilor Români », « Asociația A.D. M.I.R. », « Grupul Alpin Brav », « Asociația « Grupul Meu », « Asociația « Dor de Ducă », « Clubul Alpin Român ». **Tennis:** « Cercul Militar », « Tennis Club « Eforia », « Doherty Club ». **Rugby:** « Rugby Club », « Arsenai », « Victoria ». **Atletism:** « A. S. Armeană », « Apărătorii Patriei », « Vulturășul ». **Natație:** « Liga Navală Română », « Nautic Club Român », « Sparta », « Roving Club Român », « Sănătatea », « Societatea Nautică « Tirul », « Internațional Club », « Club Nautic Neptun », « Asociația Culturală Sport « Neptun », « Mutualitatea », « Olimpic Club », « Club Sportiv Arhitectura », « Club Sportiv Nautic Albastru », « Cercul Cross-Country ». **Ski:** Clubul de ski « Cei 15 », Clubul de ski « Catipu », « Clubul German de Ski ». **Hockey:** « H. C. Bragadiru ». **Școli de gimnastică ritmică și dans.** Floria Capsali, Leria Nicky Cucu, Vera Karalli, Paula Sibylle.

Săli și terenuri. **Săli de gimnastică:** Societatea Română de Arme și Gimnastică « Tirul », Societatea « Turnverein », Societatea « Aurora », Societatea « Înainte », Sala

MORMÂNTUL EROULUI NECUNOSCUȚ

de gimnastică a Liceului Lazăr, Academia Națională de Educație Fizică, Sala Societății de Telefoane, Sala «I.M.C.A.»

Săli de scrimă: Sala «Cercului Militar», Prof. Lt. Pipart; Societatea Română de Arme și Gimnastică «Tirul»; «Jockey-Club», Prof. Nicolau; Clubul «Tinerimea», Prof. Panescu; Sala Prof. Sc. Atanasiu; «A.N.E.F.», Prof. Chinié și Popescu; Sala Prof. Virgil Pellegrini.

Săli de box și cultură fizică: «C.F.R.», Sala «Lucian Popescu», Sala «Jean Constantinescu», Societatea de Arme și Gimnastică «Tirul», Sala «Majestic», Sala «Macabi» Barascheum, Sala «Ringul», «Herdan Sporting Club», «Y.M.C.A.», «Turda», Sala «Dacia Traiană», Sala «Ilona», Sala «Viforul Dacia».

Terenuri de tenis: «Tennis Club Român» «Club-House» (parc omni-sportiv), «Doherty Club» (4 terenuri), «Sportul Studentesc» (2 terenuri), «C.F.R.» (3 terenuri), «Politehnica» (2 terenuri), «Country-Club» (4 terenuri), «Davis Club» (3 terenuri), «Strandul Kisseleff» (2 terenuri), «Viforul Dacia» (2 terenuri).

Basine de înot: Strandul Kisseleff, Strandul «Bragadiru», Basinul cu valuri «Lido», Basinul Soc. Române de Arme și Gimnastică «Tirul», Basinul comunal al Primăriei de Albastru, Basinul Clubului «Turda», Basinul «Malmaison», Basinul «Meltzer», Strandul «Moara Ciurel», Strandul «Snagov», Basinul «Moara Assan».

Tir: Strandul de tir al Soc. Rom. de Dare la Semn, Soc. Română de Gimnastică, Arme și Dare la Semn, Sala de Arme «Prof. Sc. Atanasiu».

Patinoare: «Oteteleşeanu» (ghiață artificială), Cișmigiu, Parcul Carol, Strandul Kisseleff, Moto-Club Român.

Velodromuri: Moto-Club Român.

Terenuri poli-sportive și parcuri de sport: Parcul de sporturi U.F.S.R. (rugby, foot-ball, tenis, cros-country, etc.); Stadionul «Principele Carol» (gimnastică, scrimă, foot-ball, atletism, rugby, volley și basket-ball); Arena «Moto-Club Român» (ciclism, motociclism, patinaj, foot-ball, tenis, box); Parcul de sporturi «Tennis-Club Român» (tenis, scrimă, rugby, patinaj, hockey pe ghiață, etc.); Arena de sporturi «Venus» (tenis, foot-ball, volley-ball, basket-ball, scrimă).

Hipodromuri: Hipodromul «Jockey-Club» (curse de galop), Hipodromul «S.N.I.C.» (curse de galop și trap),

Hipodromul Soc. Hipice Române «Clubul Călăreților» (curse de trap, concursuri hipice).

Terenuri de foot-ball: «Venus», «Unirea Tricolor», «Belvedere», «Macabi», «Voevodul Mihai», «Olimpia», «Stadionul Muncitoresc», «Turda», «Viforul Dacia», Stadionul «C.F.R.».

RELIGIE

Biserici și lăcașuri de închinăciune. Catedrala Patriarhiei României, 142 biserici ortodoxe (din care 1 grecească, 1 rusească, 1 bulgărească și 1 albaneză), 2 biserici greco-catolice, 1 catedrală, 2 biserici și 7 capele romano-catolice, 1 biserică armeană-gregoriană, 1 reformată (calvină), 1 evanghelic-luterană, 1 anglicană, 3 case de rugăciune adventiste, 2 baptiste, 1 casă de rugăciune a creștinilor după Evanghelie, 1 moschee, 8 temple evrești, 24 sinagogi și 2 case de rugăciune evrești.

Instituții bisericesti. Patriarhia României, Mitropolia Ungro-Vlahiei, Arhiepiscopia Bucureștilor, 2 protopopiate ortodoxe, 1 protopopiat greco-catolic, Mitropolia romano-catolică.

ADMINISTRAȚIE

Instituții publice. Președinția Consiliului de Miniștri.

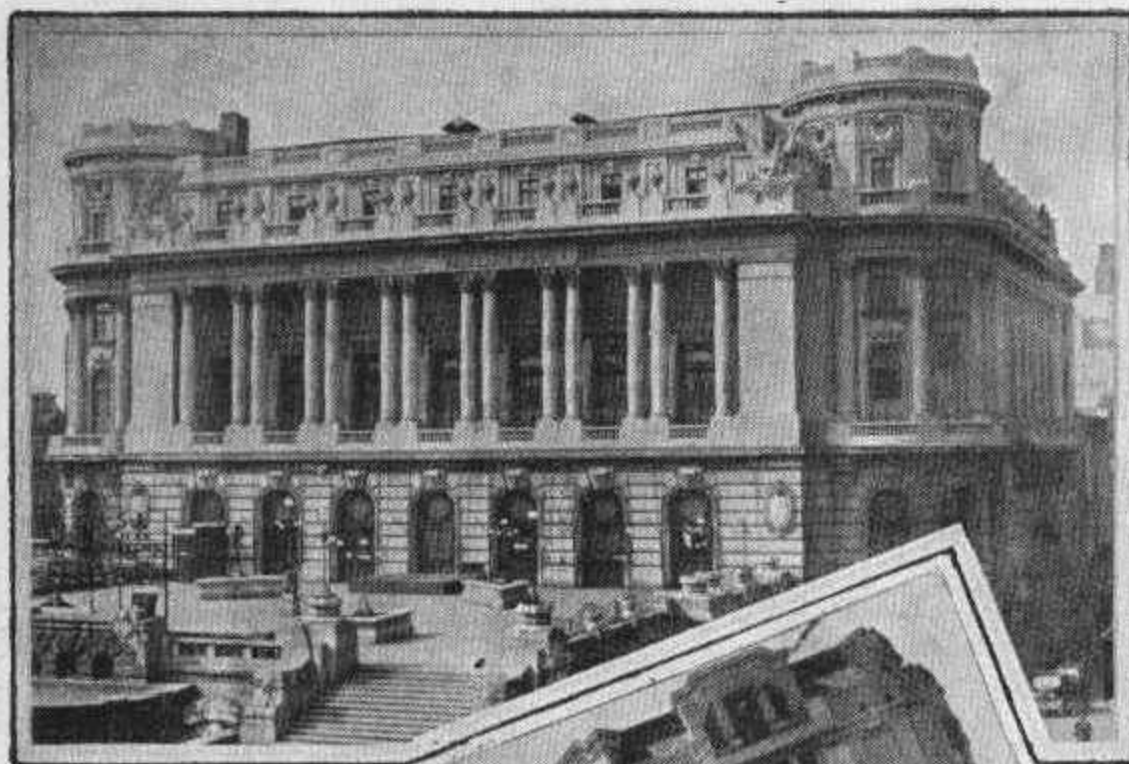
Ministerul Afacerilor Străine, Ministerul Agriculturii și Domeniilor, Ministerul Apărării Naționale, Ministerul Cultelor și Artelor, Ministerul Educației Naționale, Ministerul de Finanțe, Ministerul Economiei Naționale, Ministerul Justiției, Ministerul de Interne, Ministerul Lucrărilor Publice și Comunicațiilor, Ministerul Muncii, Ministerul Sănătății și Ocrotirilor Sociale, Ministerul Aerului și al Marinei, Straja Țării.

Marele Stat Major, Direcția Generală a Propagandei Naționale, Direcția Monitorului Oficial și a Imprimeriilor Statului, Direcția Generală a Monopolului Alcoolului, Direcția Generală a Penitenciarelor, Direcția Generală a Polițiilor, Direcția Generală a Teatrelor și Operelor Române, Direcția Generală P.T.T.

Inalta Curte de Casație și Justiție, Consiliul Legislativ, Inalta Curte de Conturi, Curtea Superioară de Casare și Justiție Militară, Curtea de Apel București, Curtea Su-

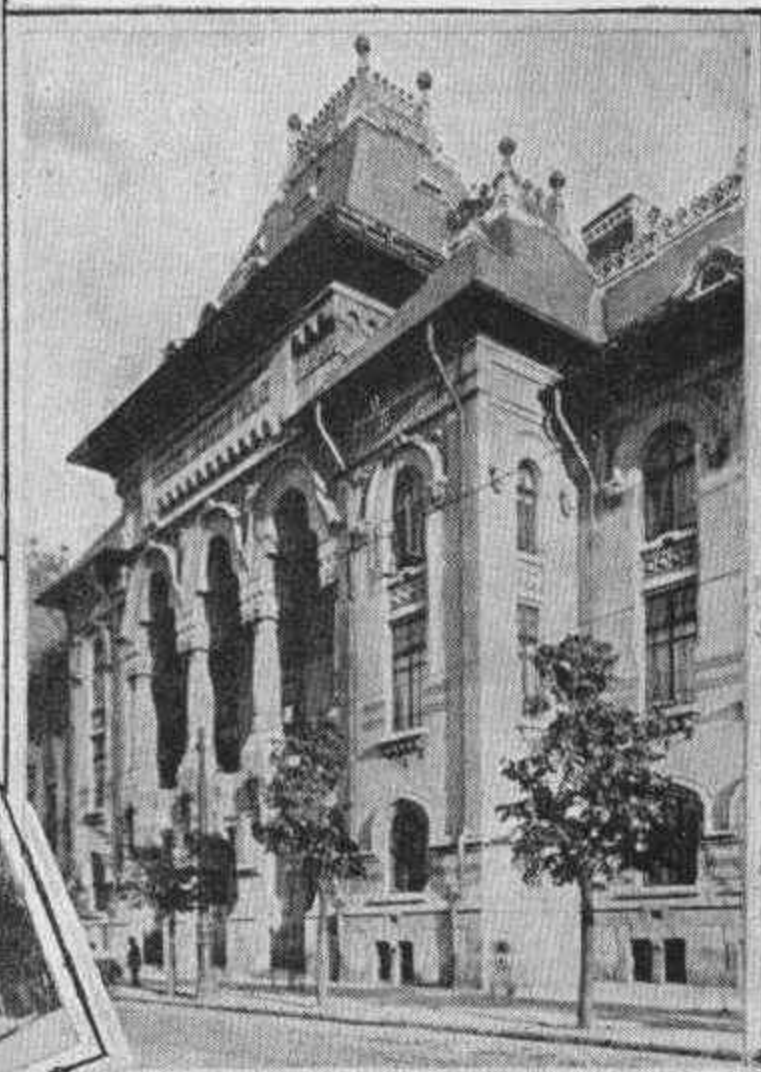

BUCUREȘTI

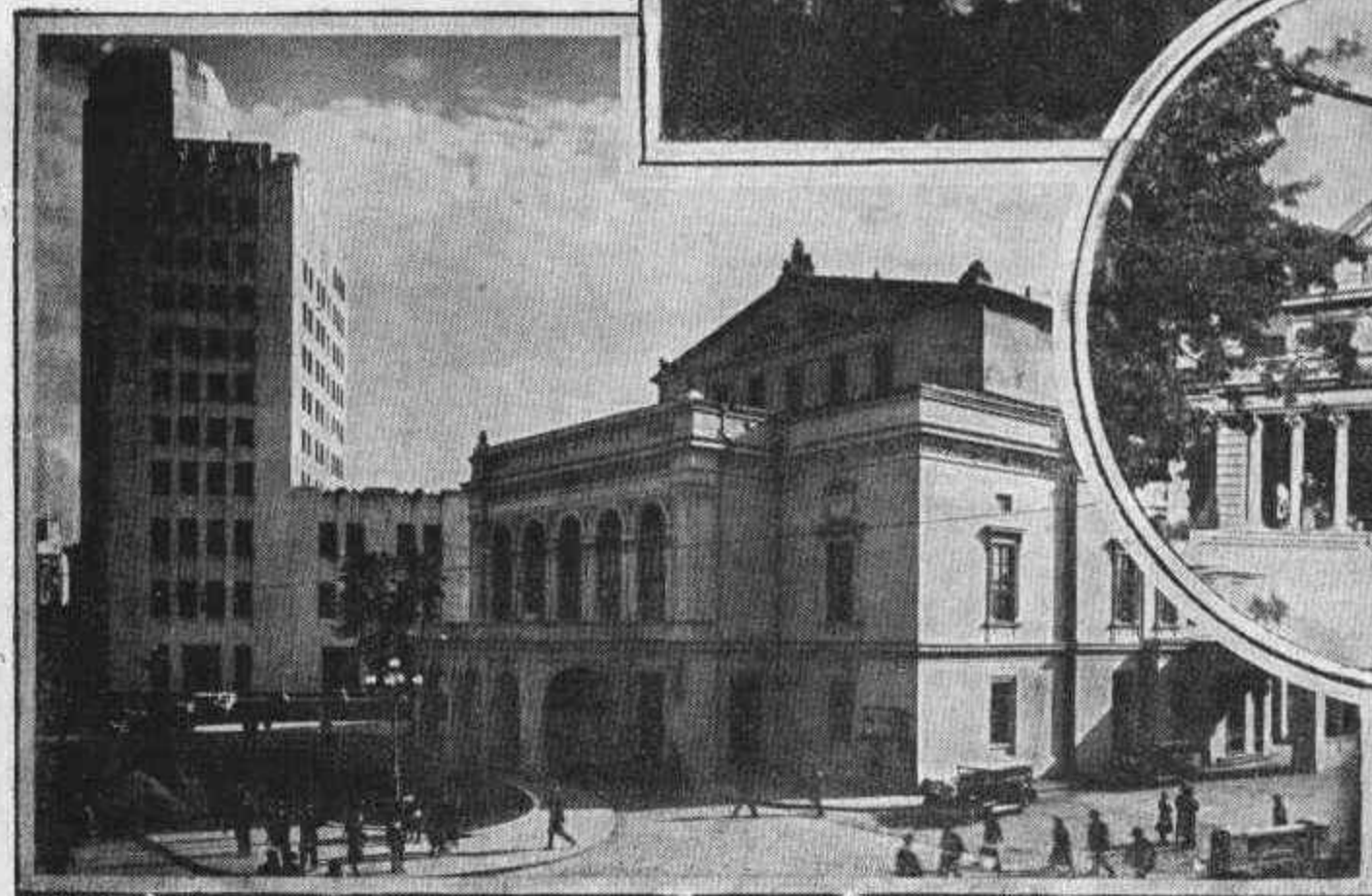
PALATUL
CERULUI MILITAR

MINISTERUL
LUCRĂRILOR PUBLICE

PALATUL
LIDO

TEATRUL NAȚIONAL ȘI
PALATUL SOC. DE TELEFOANE

Sus : MINISTERUL APĂ-
RĂRII NAȚIONALE

Jos : SALONUL OFICIAL
(ȘOS. KISELEFF)

MUZEUL MILITAR ÎN PARCUL CAROL

perioară Administrativă, Tribunalul de Ilfov, Tribunalul Militar, 6 Judecătoria de Ocol urbane, 2 Judecătoria de Ocol mixte, 1 Judecătoria de muncă.

Penitenciarul Văcărești, Inchisoarea Jilava.

Casa Autonomă a Monopolurilor Regatului României (C.A.M.), Casa Autonomă a Pădurilor Statului (C.A.P.S.), Soc. Anonimă Română de Telefoane, Regia Autonomă C.F.R., Regia Comercială a Loteriei de Stat, Regia Întreprinderilor Miniere și Metalurgice din Ardeal (R.I.M.M.A.), Casa de Amortizare, Casa Centrală a Asigurărilor Sociale, Casa Asigurărilor Sociale din București, Casa Generală de Pensii, Casa Grădinilor Publice, Casa Școalelor și a Culturii Poporului, Casa de Depuneri și Consemnățiuni, Monetăria Națională, Administrația Comercială a Pescărilor (P.A.R.I.D.), Regia Exploatorilor Agricole și Zootehnice, Administrația Comercială a Porturilor și Căilor de Comunicație pe Apă (P.C.A.), Serviciul Navigației Fluviale Române (N.F.R.), Centrala Cooperativă de producție, aprovizionare și valorificare agricolă (Cecopava), Centrala Cooperativă de Consum, Centrala Cooperativă de Indrumare, Organizare și Control.

Institutul Național de Export, Institutul Internațional de Clearing, Institutul Central de Statistică.

Oficiul Național al Colonizării, Oficiul Național I.O.V., Oficiul Național de Turism, Oficiul Național pentru apărarea populației contra atacurilor aeriene.

Inspectoratul General Financiar, Inspectoratul Drumurilor, Inspectoratul de Jandarmi Rurali, Inspectoratul III Industrial, Inspectoratul Regional Silvic.

Prefectura județului Ilfov, Primăria generală a Municipiului, 4 primării de sectoare, Pretura plășii Băneasa, 4 administrații financiare de sectoare, 19 percepții fiscale, 9 percepții comunale, Prefectura de poliție, 4 chesturi de poliție, 37 circumscripții de poliție, 13 comisariate speciale de poliție pe lângă diferite instituții publice, Postul central de pompieri, 5 posturi de pompieri, Poșta centrală, 34 oficii P.T.T. de Stat, 1 oficiu autorizat (București-Tei), numeroase oficii telefonice ale S.A.R. de Telefoane.

Vama București, Vama Poștei, Vama Obor, Vama Gara de Nord.

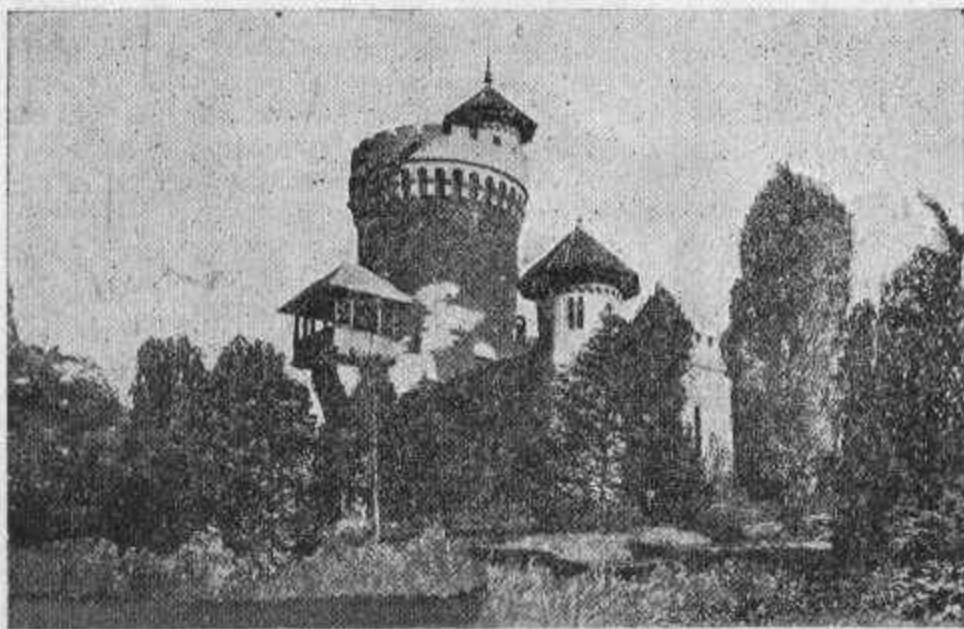
Secretariatul permanent al Miceii Înțelegeri.

Legatii: a Sfântului Scaun, Angliei, Austriei, Belgiei, Braziliei, Bulgariei, Cehoslovaciei, Elveției, Franței, Germaniei, Greciei, Japoniei, Iranului, Italiei, Jugoslaviei, Olandei, Poloniei, Portugaliei, Danemarcei, Egiptului, Suediei, Spaniei, Statelor-Unite ale Americii, Turciei, Ungariei, U.R.S.S.

Consulate: al Albaniei, Angliei, Argentinei, Austriei, Belgiei, Cehoslovaciei, Chili, Danemarcei, Egiptului, Franței, Germaniei, Greciei, Italiei, Letoniei, Olandei, Poloniei, Spaniei, Statelor-Unite ale Americii, Suediei, Turciei, Ungariei, U.R.S.S., Uruguay-ului.

Asociații. Uniunea avocaților din România, Baroul avocaților, Sindicatul avocaților, Asociația magistratilor și avocaților « A.M.A. », Asociația avocaților publici din C.F.R., Asociația generală a medicilor din Țară, Asociația generală a inginerilor din România « A.G.I.R. », Soc. inginerilor diplomați universitari « S.I.D.U. », Asociația inginerilor din industria minieră, Asociația generală a inginerilor universitari din Franța, Soc. arhitecților români, Asociația asistenților universitari, Soc. preoților români ortodocși, Soc. clerului român, Asociația generală a farmaciștilor din România, Asociația generală a profesorilor secundari din București, Asociația contabililor experți din România, Corpul contabililor experți și autorizați, Corpul tehnic al statisticienilor, Asociația stenografilor profesioniști din România, Asociația titraților universitari, Asociația licențiatilor în litere și filosofie din România, Asociația licențiatilor Academiei Comerciale și Industriale, Asociația « Unirea » a titraților evrei, Asociația liberilor profesioniști, Societatea scriitorilor români, Soc. autorilor dramatice, Asociația ziariștilor creștini din România, Asociația publiciștilor români, Sindicatul ziariștilor, Asociația corespondenților străini din București, Sindicatul artiștilor dramatice și lirici din România, Sindicatul « Scena », Sindicatul artiștilor instrumentiști, Asociația fotografiilor amatori, Asociația generală a învățătorilor din România, Asociația maestrilor și maestrelor de curs primar, Soc. absolvenților școalelor superioare de arte și meserii, Asoc. absolvenților școlilor industriale din România, Federația generală a asociațiilor profesionale de salariați publici din România, Federația funcționarilor publici, Asociația funcționarilor judecătorești, Soc. funcționarilor Primăriei municipiului București, Asociația micilor funcționari de Stat, Asociația funcționarilor

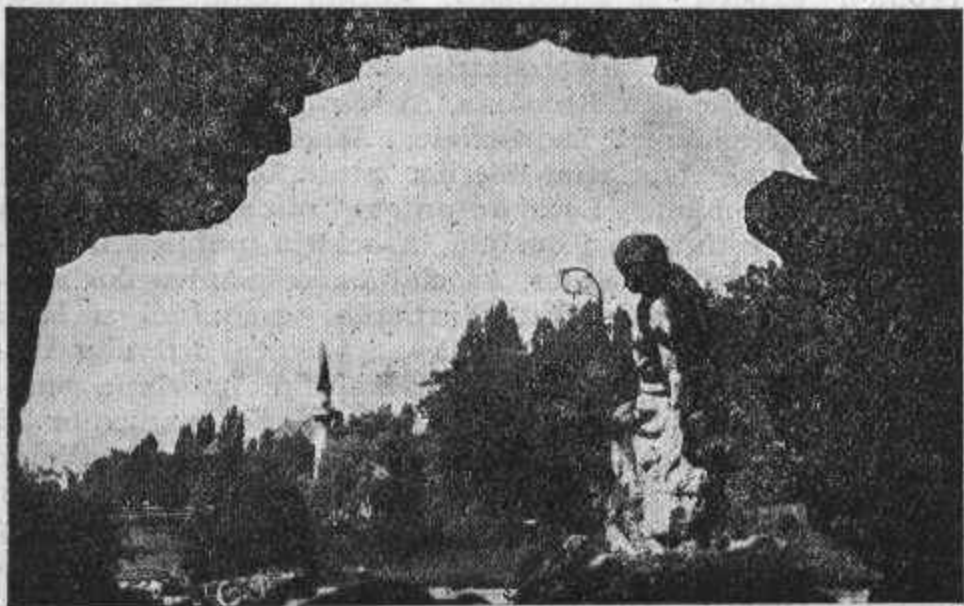

PARCUL CAROL: TURNUL LUI TEPEȘ

publici cu soții învățătoare, Asociația generală a secretarilor de plasă, Asociația funcționarilor din asigurări « A.F.A. », Asociația dactilografelor de Stat, Soc. « Generala » a funcționarilor comerciali din România, Asociația sindicatelor funcționarilor de bancă și asigurări, Federația sindicatelor de funcționari particulari, Asociația funcționarilor din industrie, Asociația funcționarilor din industria petrolului, Asociația funcționarilor din magazine și birouri, Asociația funcționarilor de încălțăminte și pielărie, Sindicatul profesional al muncitorilor și funcționarilor particulari, Soc. voiajorilor comerciali din România, Asociația generală a dăunaților de războiu din România, Asociația ofițerilor de rezervă T.T.R., Asociația pensionarilor subofițeri, Uniunea foștilor voluntari români, Asociația cercetașilor români din războiu, Soc. « Mărășești » a foștilor luptători din războiu, Asociația surorilor de caritate din războiu, Uniunea vânătorilor din România, Sindicatul contribuabililor din România.

Uniunea industriilor metalurgice și miniere din România, Asociația finanței și marelui industrie, Uniunea industriașilor din România, Asociația producătorilor și distribuitorilor de energie electrică, Uniunea industriilor casnice din România, Uniunea generală a micilor industriași și meseriași, Asociația micilor industriași și meseriași cooperatori, Sfatul negustoresc, Asociația reprezentanților din industrie și comerț, Asociația generală a comercianților exportatori de cereale, Asociația exportatorilor de nuci, Sindicatul alimentar « Frăția Negustorească », Asociația comercianților măcelari din România, Asociația podgorenilor, Asociația crescătorilor de pasări și animale, Asociația generală a detașiștilor din România, Sindicatul patronilor croitori, Sindicatul profesional al fotografilor minutar din România, Sindicatul patronilor brutari, Sindicatul patronilor instalatori autorizați din București, Asociația generală a maștrilor patroni în construcții din România, Asociația depozitarilor de petrol din România, Uniunea coaforilor.

PARCUL CAROL: GROTA MINISTERULUI DE DOMENII

Sindicatul meseriașilor și lucrătorilor din atelierele C.F.R., Sindicatul muncitorilor și muncitoarelor dela Regia R.M.S., Belvedere, Soc. « Vestea » a factorilor P.T.T., Uniunea generală a meseriașilor din România, Uniunea muncitorilor în fier și metale, Asociația șoferilor profesioniști din România, Sindicatul muncitorilor ospătari din capitală, Sindicatul național al vânzătorilor ambulanți « Tudor Vladimirescu ».

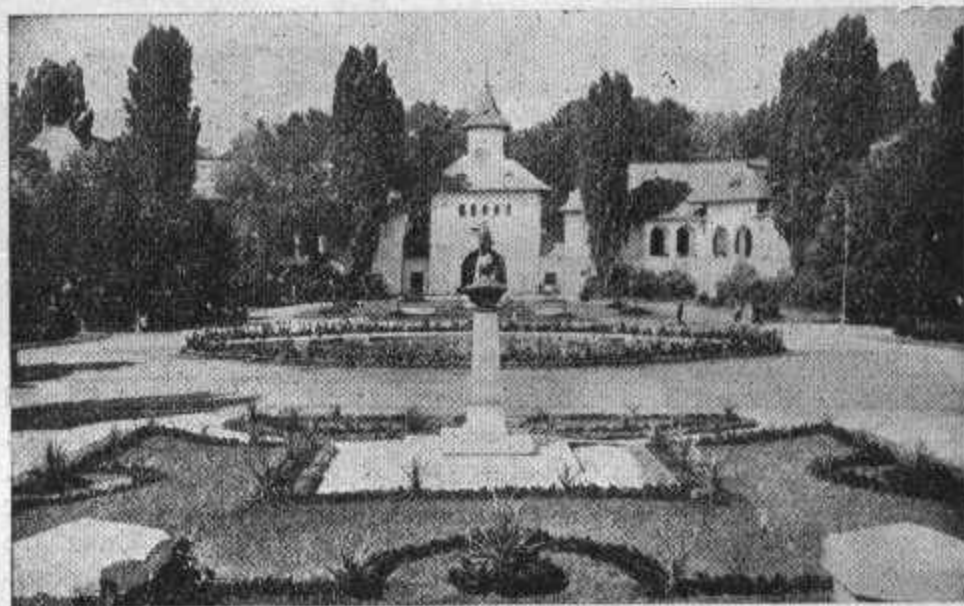
Edilitate. *Uzine electrice:* Soc. Generală de Gaz și Electricitate cu 4 uzine producătoare de energie electrică: Scropoasa-Dobrești, Schitu-Golești, Filaret și Grozăvești. Procură electricitate pentru tramvaie și iluminatul străzilor și al clădirilor.

Uzinele de gaz de iluminat ale Soc. Generale de Gaz și Electricitate. Produc gaz pentru iluminatul străzilor.

Uzinele Comunale București furnizează apa pentru Capitală, întrețin și amenajează canalele de scurgere. Apa potabilă este adusă din puțurile colectoare dela Bragadiru și Slobozia-Clinceni și din râul Dâmbovița (captată la Arcuda, Bâcu și Joița și filtrată la Uzina Ulmi), adunată în rezervoarele dela Cotroceni și pompată în oraș de Uzina Grozăvești.

Tramvaie și autobuse. Societatea Comunală a Tramvaielor București exploatează 21 linii de tramvaie (lungimea totală a liniilor: 135.877 metri), cu 332 vagoane motoare și 214 vagoane de remorcă (situația pe 1935) și 24 linii de autobuse.

Abatorul comunal.

PARCUL CAROL: MUZEUL INDUSTRIEI

Sănătate publică. *Spitale:* Ministerul Sănătății și Ocrotirilor Sociale întreține în București: Spitalul Central de boli nervoase și mintale (2200 paturi), Spitalul Central « Grigore Cantacuzino » (224 paturi), Spitalul « Regina Maria » (120 paturi), « Maternitatea » din strada Mașina de Pâine (35 paturi), Institutul antirabic « Dr. Babeș » (40 paturi), Institutul de puericultură și prenatală.

Eforia Spitalelor Civile întreține Spitalul « Colentina » (593 paturi), Spitalul « Colțea » (392 paturi), Spitalul « Filantropia » (382 paturi), Spitalul « Pantelimon » (354 paturi), Spitalul de copii (258 paturi), Sanatoriul « Dr. Danielopol » (85 paturi).

Casa de Asigurări Sociale întreține Spitalul de chirurgie și mecano-terapie (100 paturi), Institutul de chirurgie « Regele Carol II » (135 paturi).

Casa Autonomă C.F.R. întreține Spitalul « Witting » (200 paturi), Maternitatea « Regina Elisabeta » (70 paturi), Spitalul C.F.R. Nr. 2 (50 paturi).

Epitropia Așezămintelor Brâncovenesti întreține Spitalul Brâncovenesc (350 paturi), Sanatoriul Brâncovenesc (34 paturi).

Ministerul Apărării Naționale întreține Spitalul militar « Regina Elisabeta », Sanatoriul pentru ofițeri « Elena Eraclide » și Sanatoriul pentru boli pulmonare (120 paturi).

Prefectura Poliției Municipiului București întreține: Spitalul gardienilor publici « Regele Carol II ».

Societatea de izolare T.B.C. întreține Sanatoriul « Zerlendi » pentru tuberculoși (140 paturi).

Societatea pentru profilaxia tuberculozei întreține Sanatoriul și Spitalul Filaret pentru tuberculoși (100 paturi).

Așezămintele « M. S. Elena » întrețin Spitalul « M. S. Elena » (35 paturi), și Maternitatea « M. S. Elena ».

Societatea « Principele Mircea » întreține un spital cu 60 paturi.

Societatea « Salvarea » întreține Spitalul de urgență pentru accidentați și ajutor imediat.

Societatea « Mica » aternitate » întreține Maternitatea « Elena General Adrian » (45 paturi), Maternitatea « Rahova » (48 paturi), Maternitatea « Paul Greceanu » (30 paturi), Maternitatea « Dr. Miron » (28 paturi).

Comunitatea evreiască întreține: Spitalul « Caritas » (150 paturi), Spitalul « Caritas oftalmologic » (15 paturi), Spitalul pentru copii « Sofia Solomon » (30 paturi), și Spitalul « Caritas Noua Maternitate ».

Alte spitale și sanatorii: Sanatoriul « Saint Vincent de Paul » (74 paturi), Sanatoriul « Dr. Smărăndescu » (50 paturi), Sanatoriul « Dr. Gerota » (50 paturi), Sanatoriul « Sf. Elisabeta » (50 paturi), Sanatoriul Diaconeselor (50 paturi), Sanatoriul « Dr. Cosmuța » (40 paturi), « Sanatoriul Central » (20 paturi), Sanatoriul « Dr. Avramescu », Sanatoriul « Dr. R. Rabinovici », Spitalul « Regina Elisabeta » (10 paturi), Spitalul « Principesa Elena » (56 paturi), Spitalul policlinic « Iubirea de oameni » (36 paturi), Spitalul « Menachem H. Elias », Spitalul policlinic « Dr. Iuliu Barasch », Maternitatea « Hebre Șoimae Habris », Maternitatea « Dr. Bogdanovici », Maternitatea Leagănului

GRĂDINA ATENEULUI

« Sf. Ecaterina », Maternitatea « Regina Elisabeta » a Eleților, Sanatoriul « Modern » (maternitate), Institutul de fizioterapie « Dr. Alexandru Mirea ».

Dispensare: 1 dispensar al Ministerului Sănătății și Ocrotirilor Sociale, 10 dispensare (din care 2 pentru tuberculoși) ale Casei Centrale de Asigurări Sociale, 19 dispensare comunale, 10 dispensare ale Soc. « Principele Mircea », 3 dispensare policlinice ale Casei autonome C.F.R., 2 dispensare ale Direcțiunii Poștelor și Telegrafelor, 1 dispensar al Soc. de Telefoane, 1 dispensar al Soc. Tramvaielor București, 1 dispensar al Soc. funcționarilor publici, 1 dispensar al Uzinelor comunale de gaz și electricitate, 1 dispensar pentru ofițerii de rezervă (pe lângă Sanatoriul « Elena Eraclide »), 1 dispensar al Soc. pentru profilaxia tuberculozei, 1 dispensar policlinic al Camerei de Comerț, 1 dispensar al Centrului anticanceros, 1 dispensar al Caselor Naționale, și mai multe dispensare particulare (« Regina Elisabeta », « Viața », « Iubirea de oameni », « Dr. Iuliu Barasch », « Româno-Britanic », « St. Vincent de Paul »).

Asistență și prevedere socială. Direcția Ocrotirilor din Ministerul Muncii, Sănătății și Ocrotirilor Sociale, întreține în Capitală următoarele așezăminte:

Așezământul de ocrotire « Principele Nicolae » (500 ocrotiți); Căminul pentru protecția minorilor (100 ocrotiți), Institutul Surorilor de Ocrotire (60 ocrotiți), Revizoratul Surorilor de Ocrotire, Inspectoratul de puericultură (80 ocrotiți).

PARCUL PALATULUI REGAL DELA COTROCENI

Societatea « Crucea Roșie », creată în 1876, în urma aderării României la convenția dela Geneva din 1864. Se afirmă întâia oară cu ocazia războiului Sârbo-Turc din 1876. În campaniile din 1877 și 1913, « Crucea Roșie » a dat asistență medicală unui număr de 4646 de răniți.

În cursul marelui războiu, Crucea Roșie a pus la dispoziția guvernului 62 spitale stabile cu 13.000 paturi și 5 spitale de campanie cu câte 200 paturi. A dat asistență medicală la 150.000 răniți și bolnavi. A dat 8.000.000 prânzuri pentru săraci. A împărțit ajutor în bani, hrană și îmbrăcăminte la 65.400 prizonieri. A creat comitete de ajutor ale Crucii Roșii în mai multe orașe din Occident, prin mijlocirea cărora a dat ajutor prizonierilor români din lagărele inamice.

După războiu, Crucea Roșie a venit în ajutorul populației înfometate din Basarabia, în anii 1930, 1932 și 1935.

Societatea pentru Profilaxia Tuberculozei pusă sub înaltă președinție de onoare a M. S. Reginei Maria, a fost creată în 1901 de profesorul Dr. Petrini-Galați.

În anul 1901 a organizat primul dispensar antituberculos din țară la Spitalul Colțea.

În anul 1904 a ridicat în șoseaua Viilor primul spital-sanatoriu Filaret, cu 100 de paturi.

În 1918 Statul a cedat Societății sanatoriile dela Biserici și Bărnova, care adăpostesc astăzi 650 de bolnavi.

În 1920 Societatea a cumpărat Sanatoriul Toria din jud. Trei-Scaune, unde se adăpostesc 90 de bolnavi.

În 1937, prin imboldul dat de d-l Dr. Costinescu, președintele Societății, s'a construit un nou local la Sanatoriul Bărnova pentru 130 de bolnavi și un nou local la Toria pentru 150 bolnavi.

Societatea mai posedă un sanatoriu la Craiova (Leamna), unul la Brașov, unul la Ploiești, un spital la Galați și 11 dispensare în care se dau consultații gratuite.

VILLA MINOVICI

Societatea Națională a Femeilor Române, creată în 1910 cu scopuri filantropice și național-religioase. Are 50 de filiale în cuprinsul țării. A înființat până astăzi 6 licee de fete, 3 școli de țesătorie, 6 școli primare, 30 de grădini de copii și 4 cămine pentru eleve. Intreține numeroase cantine școlare și colonii de vară pentru copii debili.

În timpul războiului de întregire a întreținut un mare spital de chirurgie și a hrănit în mod gratuit 3.500 de persoane. După războiu a înălțat Mausoleul Eroilor dela Mărășești și a luat inițiativa ridicării catedralei din Cluj. Societatea institue premii pentru lucrări de propagandă religioasă și muzică bisericească și acordă burse elevilor merituosi.

Societatea generală de Patronaj a fost fondată în 1907, cu scopul de a infiltra în sufletul copiilor moralmente abandonati noțiunea binelui, a cinstei și a iubirii de muncă.

Intreține un azil în care sunt adăpostiți 40—50 copii cari urmează cursul primar și învață una din meseriile: cismărie sau croitorie.

Soc. Clotilda Mareșal Averescu pentru Ocrotirea Tinerelor Fete. Societate de binefacere și culturală, înființată în anul 1908 de către defuncta Clotilda Mareșal Averescu, cu scopul de a înființa în folosul tinerelor fete, instituții de cultură și de asistență socială.

Are în ființă Căminul studentelor «Spiru Haret» din București, (cu o bibliotecă de 10.000 de volume), Orfelinatul «Clotilda General Averescu» din Bacău, Casa de odihnă pentru studenți debile «Voila» din Câmpina și Teatrul «Mărășești» din Bacău.

Fondul social de asistență la înființarea societății a fost inexistent, astăzi a ajuns la 27.500.000 lei, iar activul și pasivul la 31 Decembrie 1936 a fost de 42.700.176 lei.

Societatea «Leagănul Sft. Ecaterina», de sub înaltul patronaj al M. S. Reginei Maria a fost creată în 1897 de către Ecaterina și Gheorghe Gr. Cantacuzino cu fiica lor Irina. Are de scop creșterea copiilor orfani, săraci sau cu părinți bolnavi, precum și ajutarea mamelor cu copii.

În 1900 a zidit: *Institutul din București*, în piața Arcul de Triumf, având azi 6 pavilioane pentru copii sugari cu 360 paturi și 40 rezerve, în care au trecut până la jubileu 8500 copii orfani și 5200 mame cu copiii lor.

În 1928 a zidit *Așezământul din comuna Nedelea-Prahova*, pentru copiii dela 2 ani în sus. Are 5 dispensare, 3 cooperative, o sală de conferințe și cinematograf sonor, 2 gimnazii industriale de băieți și fete.

Societatea «Principele Mircea» a fost creată de Majestatea Sa Regina Maria în vara anului 1919.

Scopul societății este ocrotirea copilului —, oricare ar fi situația sa, — a femeii însărcinate, a mamei lehuze sau care alăptează.

Pentru scopul urmărit, Societatea «Principele Mircea» a organizat până acum: 71 dispensare în întreaga țară, 1 maternitate, 3 leagăne permanente, 3 cantine, 1 «casă a copilului», 1 casă de adăpost și îndrumare pentru copii, 4 grădinițe de copii, 1 liceu sanitar, 1 școală superioară de surori de ocrotire și 1 atelier de cusături românești. Societatea are în construcție așezământul spitalicesc «Regina Maria» în București, menit să adăpostească școalele de surori, 1 spital de copii, 1 maternitate, 1 dispensar și 1 leagăn.

Societatea «Principele Mircea» a înființat, în anul 1921, cea dintâi școală de infirmiere vizitatoare pentru pregătirea surorilor care să viziteze la domiciliu copiii nevoiași noi născuți.

«*Societatea de Salvare și de primele ajutoare în cazuri de accidente*» din București. A fost creată în anul 1906 din inițiativa profesorului dr. N. Minovici, cu scopul de a da ajutor urgent în cazuri de accidente de tot felul, asigurând în același timp transportul accidentaților la spitale.

Este printre cele dintâi societăți de salvare din Europa și în decursul a 25 de ani (1906—1932) a intervenit în 350.000 de cazuri.

Asociația Amicele Tinerelor Fete s'a constituit în Februarie 1937, în legătură cu Federația Internațională «Les Amies de la Jeune Fille» cu sediul la Neuchâtel.

«Amicele» din România și-au sistematizat și organizat acțiunea pe baza principiilor generale adoptate de Asociația Internațională adică:

1. În bioururi de informații în gări.
2. În cămine.
3. În bioururi de plasare, adică în instituțiuni care urmăresc sprijinul și îndrumarea tineretului feminin, adoptând aceste principii generale la împrejurările noastre sociale.

Dela crearea sa biurul de informații și îndrumare din gara de Nord, a fost folosit de 13.968 persoane.

Căminul din str. Barbu Cărgari a găzduit cu întreținere totală circa 8364 tinere de diferite categorii sociale, dela servitoare și eleve de curs secundar până la studenți și funcționare.

Biurul de plasare, urmărește selecționarea elementelor plasate și caută să amelioreze raporturile dintre ele și patroni, urmărind tratamentul la care sunt supuse. Au fost plasate 3708 fete.

Adăpostul din str. Vișoarei 16, creat în urma vizitelor prin spitale, încearcă să aducă o rază de lumină în sufletele fetelor căzute, dându-le în momentele grele, sprijin moral, adăpost și hrană, îndrumare profesională, asistență medicală, plasamente. Dintre acestea 90% sunt fete dela țară venite în căutare de lucru, și peste 40% sunt analfabete.

Paralel cu activitatea din Capitală, asociația a putut înființa și câteva centre cu că-

mine, îndrumare în gări, ateliere, etc., în Constanța, Brașov, Bazargic. Ea caută a întinde cât mai larg și efectiv rețeaua de protecție a fetelor noastre.

Asociația Creștină a Tinerilor (A.C.T.) s'a înființat în 1919, încă din timpul războiului mondial, din inițiativa și cu sprijinul M. S. Reginei Maria.

Scopul Asociației a fost la început organizarea recreației prin lectură, jocuri, muzică, tabere de vară, etc. în armată, având la bază ideea creștinismului ortodox. A.C.T.-ului îi revine paternitatea organizării Casei Ostășești.

După războiu activitatea Asociației s'a extins asupra tineretului de orice fel.

A.C.T. are următoarele secțiuni: muzicală, jocuri românești, sportivă cu subsecțiile: box, ping-pong, volley-ball, basket-ball. Posedă o frumoasă tabără de vară pentru tineret la Timișul-de-Sus.

Din 1934 întreaga activitate a A.C.T.-ului s'a încadrat O.E.T.R.-ului azi «Straja Țării», care i-a încredințat misiunea de a organiza și desfășura ucenicii de ateliere și fabrici.

Asociația Creștină ortodoxă «Patriarhul Miron», a fost creată din dorința și îndemnul I. P. S. Patriarh și din inițiativa Prea Cuviosului Protos. Teofil Ionescu, slujitor la Sft. Patriarhie.

Scopul asociației este: propaganda misionară, răspândirea cântării bisericești în popor, ajutorarea săracilor, tipărirea de cărți religioase cu conținut educativ-moral și pentru combaterea sectanților, având depozitul său.

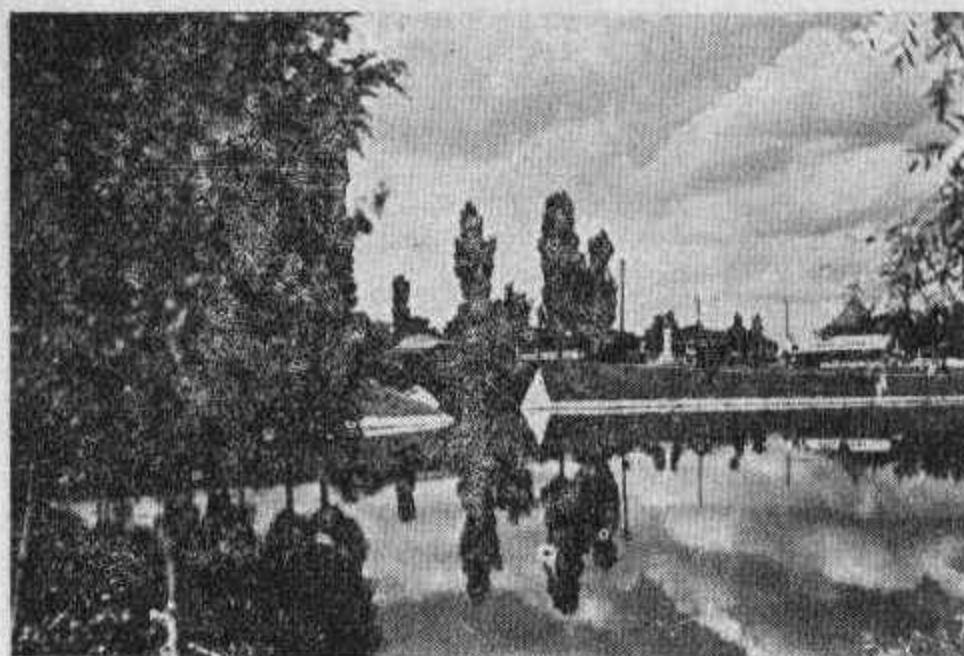

ARCUL DE TRIUMF

Ține ședințe duminicale în Parcul Carol sau în localul propriu. Are o școală de misionari, posedă o tipografie proprie, construiește un azil pentru bătrâne în str. Doinei, pe locul dăruit de primăria sect. III (Albastru).

Alte societăți de ocrotire și binefacere. Societatea pentru combaterea tuberculozei la copii (sanatorii, colonii de vară, dispensare și cămine), Asociația «Cercurile de gospodine», Societatea «Căminul nostru» (o colonie de vară pentru copii), Societatea «Materna» (un leagăn de copii), Școala de educație și puericultură «Pia Brătianu» (un leagăn de copii, o școală de moașe și o cantină), Societatea «Bunătațea Samariteană» (asistența copiilor la domiciliu), Fondul pentru operele de binefacere «Principesa Elena» (un dispensar, un leagăn de copii, un institut pentru surori de ocrotire și caritate și o colonie de vară), Asociația Creștină a Femeilor Române (colonii de vară), Societatea «Principesa Maria» (un cămin de ucenice și lucrătoare), Asociația Preoteselor (un cămin de fete), Societatea «Vatra Luminoasă» (un azil și o școală pentru orbi), Societatea «Amicii Orbilor», Societatea «Sprijinul orbilor din România», Societatea Clerului «Ajutorul», Societatea de binefacere «Despina Doamna», Societatea pentru ajutorarea lehzurilor lipsite de mijloace, Societatea de binefacere «Vatra Noastră», Societatea «Pâinea Zilnică», Societatea «Indulgența», Societatea de binefacere «Ocrotirea», Societatea de binefacere «Hias», Societatea de binefacere «Căminul General Dr. V. A. Panaitescu», Societatea de binefacere «Ajutorul Budeștilor», Asociația «Floarea de aur», Asociația «Mutualitatea», Asociația «Pușculița Săracilor», Institutul surorilor de caritate «Regina Elisabeta», Institutul surorilor de ocrotire și caritate «Regina Maria», Institutul de binefacere «Providența».

BĂNEASA: LACUL

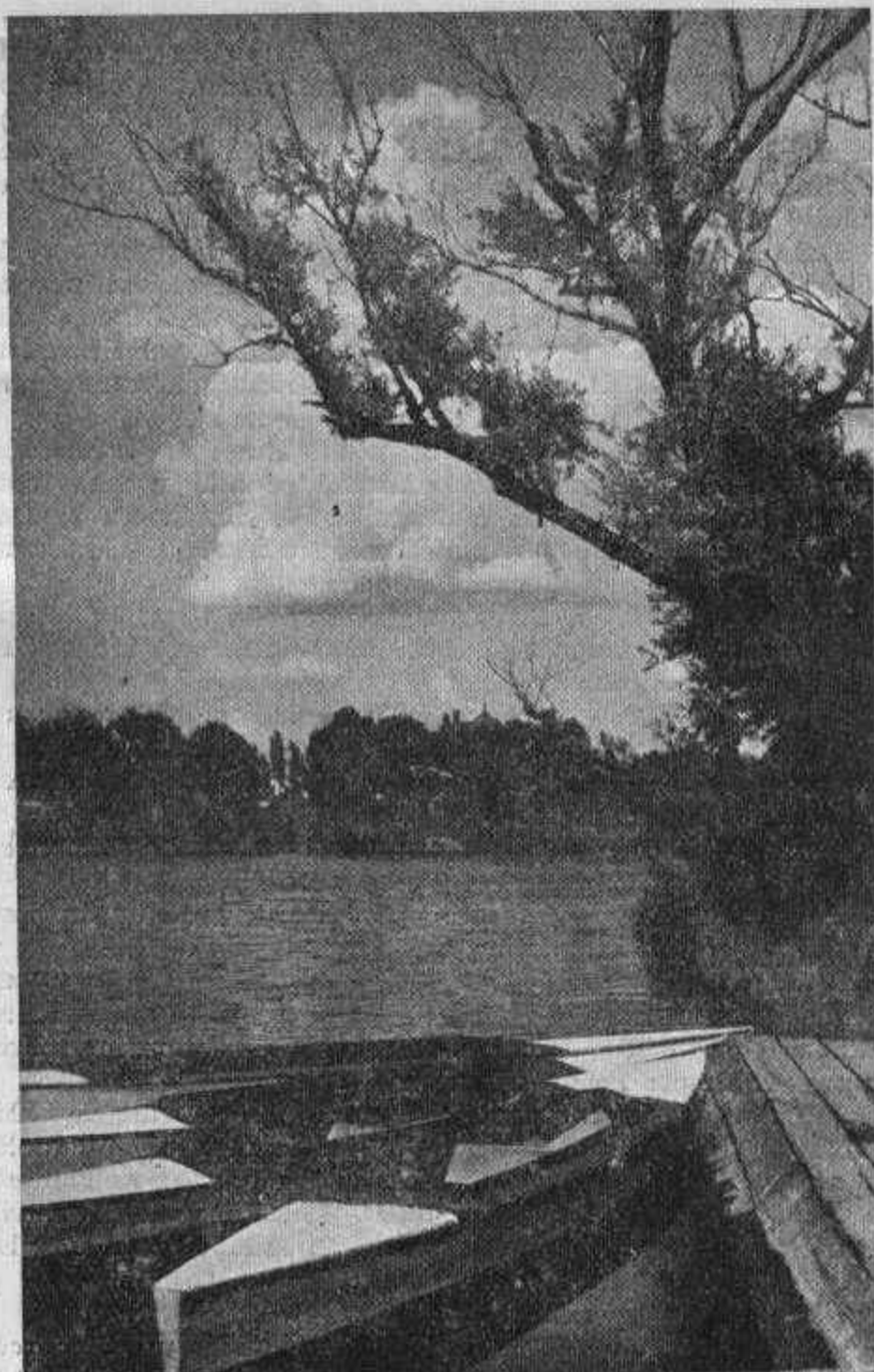
Căminuri și orfelinate. Cămin pentru studenți și funcționare al Asociației Creștine a Femeilor Române, Cămin pentru studenți orfani al Soc. I.O.V., Cămin pentru studenți orfane al Soc. I.O.V., Cămin pentru studenți al Soc. «Ocrotirea tinerelor fete», Cămin pentru studenți al Fundațiunii universitare C. Vasiliu-Bolnavu, Cămin pentru fete tinere al Soc. «Amicele tinerelor fete», Cămin pentru tinere fete al «Asociației Preoteselor», Cămin de ucenice și lucrătoare al Soc. «Principesa Maria», Cămin pentru femei și fete tinere al Soc. pentru protecția femeilor și fetelor evreice, 5 cămine de ucenici ale Ministerului Muncii, Cămin de ucenici al Camerei de Industrie și Comerț, 2 cămine de ucenici ale Atelierelelor C.F.R. (secția locomotive și secția vagoane), Cămin de ucenici al Asociației pentru ocrotirea ucenicilor industriali, Cămin de ucenici A.O.U.I. (particular), Cămin de pregătire a personalului casnic al Ministerului Muncii, Cămin pentru invalizi al Soc. Invalizilor de războiu, Cămin pentru invalizi al Soc. I.O.V., Cămin de zi pentru copii al Soc. «Prietenii Ocrotirii», Cămin pentru protecția și corecția minorilor al Ministerului Sănătății, Orfelinatul «Gr. Alexandrescu» al Soc. I.O.V., Orfelinatele pentru orfanii de războiu «Regele Ferdinand» și «Triaș» (ale Soc. I.O.V.), Orfelinatul «Dr. Zigura» al Municipiului București, Orfelinatul de fete al Soc. «Tibișoiu», Azilul «Elena Doamna» (orfelinat) al Ministerului Educației Naționale, Azilul de copii «Cantacuzino», Orfelinatul Comunității Evanghelice, Orfelinatul de fete al Uniunii femeilor izraelite, Orfelinatul «Căminul Copiilor» al Fundației «Löbel și Sura Bercovici».

Aziluri: Azilul Soc. Clerului Român, Azilul de noapte al Municipiului București, Azilul de bătrâni al Municipiului București, Azilul de bătrâne al Societății «Maria și Zoe Slătineanu», Azilul de bătrâne «Elena Oteteleșanu», Azilul de bătrâne «Vatra noastră», Azilul românesc de bătrâne «Hereasca», Azilul de bătrâne al Societății de binefacere «Regina Elisabeta», Azilul românesc «Udricani» pentru bătrâne, Azilul de bătrâne al Societății de binefacere «Mitropolit Ghenadie», Azilul de bătrâne «Domnița Bălașa» (al Așezămintelor Brâncovenesti), Azilul de bătrâne al Sf. Patriarhiei, Azilul de bătrâne al Fundației «Hagi Vasile și Elena Ion», Azilul de bătrâne al Asociației Catolicilor, Azilul de orbi al Societății «Vatra Luminoasă», Azilul armenesc «Melic Ana» pentru femei bătrâne și sărace, Azilul de bătrâni al Comunității Izraelite de rit spaniol, Azilul de bătrâne «Elisabeta» al Comunității Izraelite.

URBANISTICĂ

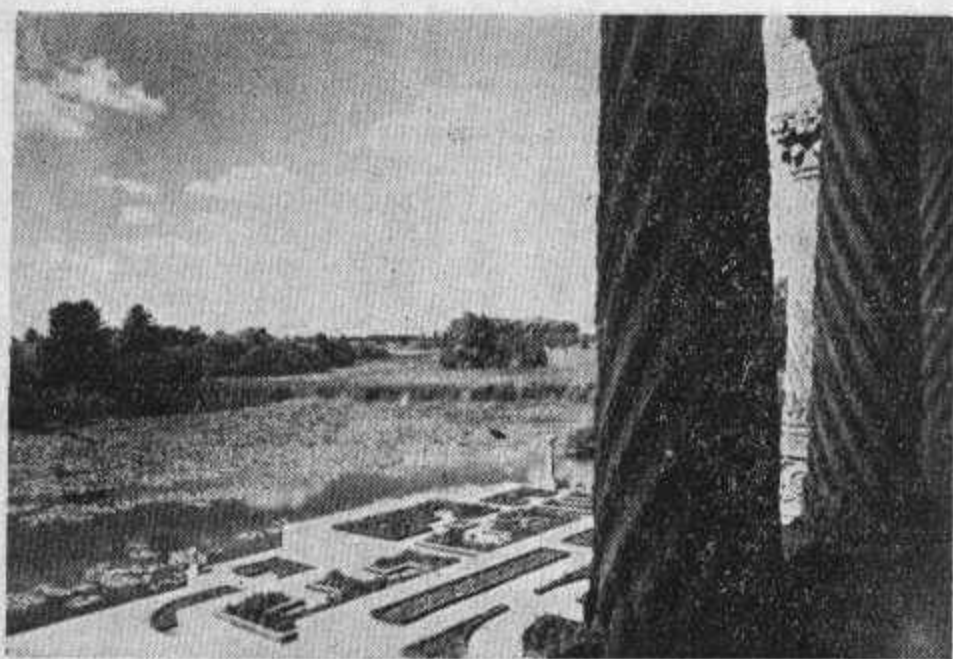
Edificii. *Palatul Regal*, construit între anii 1932—1938 după planurile arhitectului N. Nenciulescu, pe locul vechiului palat, distrus de incendiu.

Istoricul întâiei fundațiuni începe în 1812, când Dinicu Golescu ridică în acest loc o casă cu numeroase încăperi pe care în gândul său o destina «pentru viitorime». În această casă — care avea să formeze aripa dreaptă a palatului de

BĂNEASA: LACUL

PARCUL PALATULUI DELA MOGOȘOAIA

mai târziu — el dădea recepțiuni fastuoase boierimii din acele vremi.

În 1832, casa vândută de Golești trece în posesiunea Statului care instalează în ea Sfatul Administrativ.

În 1837 Alexandru Ghica face din ea palatul său domnesc. De atunci, ea adăpostește fără întrerupere pe domnii Țării Românești.

Ajuns rege, Carol I dă acestei case extinderea cerută de situația sa, înălțând — după planurile arhitectului Gottereau, — alte două laturi vechiului edificiu.

Colecția de pictură a Palatului Regal cuprinde câteva capodopere ale Renașterii italiene, ale școalelor spaniolă, franceză și olandeză. Între acestea «Inchinarea Păstorilor» de Greco, «Stigmatizarea Sf. Francisc» de Guercino «Punerea în mormânt» de Zuccari, «Miracolul Sfintei Fecioare» de Del Piombo.

Ateneul Român, construcție monumentală în stil clasic, una dintre cele mai reprezentative din București, opera arhitectului francez Galleron în anul 1896.

Are un magnific hall de marmură cu 12 coloane corintice, între care sunt așezate sculpturi de Marceaux, Brâncuș, Paciurea, etc. În sala de concerte, pe marginea de jos a cupolei se lucrează la marea frescă a istoriei Românilor.

Teatrul Național, început în 1847 sub domnia lui Gheorghe Bibescu — pe locul ocupat altădată de Hanul «Câmpinencii» — inaugurat în 1852. 1.000 locuri, acustică excelentă, elegante foyere. Bronzuri de Paciurea, Medrea, etc., picturi de Stăniș, Teodorescu-Sion, Cuțescu-Storck.

Palatul Prefecturii de Poliție, se ridică masiv și cenușiu, pe Calea Victoriei, pe locul ocupat de casele baronului Meitani. Aceste case au fost odinioară reședința generalului Kisseleff.

Palatul Suțu, locul de întâlnire, altădată, al aristocrației Bucureștilor. În părăsire, într'un ungher al pieții Universității.

Casa Capșa, vechea casă a vornicului Slătineanu, martoră, pe la mijlocul veacului trecut, a recepțiilor strălucite ale marelui boier.

Athénée Palace, hotelul cu tradiție al Bucureștilor, operă arhitectonică a lui Théophile Bradeau.

Palatul Știrbey, ridicat în 1852 de Barbu Știrbey, domnul Țării Românești, într'un elegant stil pseudo-clasic.

Casa Vernescu, construită după planurile lui Mincu, cu admirabile proporții, adăpostește azi birourile Ministerului de Industrie și Comerț.

Casa Dissescu, în stil românesc. Arhitect: Gr. Cerchez.

Palatul Sturdza, azi sediul Ministerului Afacerilor Străine, ridicat la începutul veacului, de marele boier Grigore Sturdza, într'un stil baroc, nu lipsit de frumusețe, — unul din cele mai pitorești monumente ale Bucureștilor.

Palatul Bibescu, dela Băneasa, început în 1845 după planurile arhitectului Schlater din Viena, și rămas — din cauza evenimentelor dela 1848 — în părăsire până astăzi. Se disting proporțiile lui elegante.

Palatul Socex & Co., la confluența Căii Victoriei cu Lipscani, în centrul comercial al Bucureștilor. Sediul magazinului universal «Aux Galeries Lafayette».

Palatul Băncii Naționale, construcție monumentală în stil «Empire» pe locul ocupat altădată de Hanul «Șerban-Vodă». Opera arhitecților Galleron și Cassien Bernard.

Palatul Poștelor, construit în 1894 după planurile arhitectului Săvulescu pe locul Hanului «Constantin-Vodă», ridicat de Brâncoveanu, și distrus de foc în 1847. Una din cele mai mari construcții ale Capitalei. Fațada principală este formată din o scară, largă de peste 20 metri, cu nouă coloane ionice.

Palatul Casei de Depuneri și Consemnațiuni, construit între 1896—1900 de arhitectul Paul Gottereau, pe locul unei ctitorii a lui Brâncoveanu și a comisului Radu Golescu, din 1712. Palatul, de nobile proporții, suportă o mare cupolă.

Palatul Ministerului de Agricultură și Domenii, edificiu în formă de potcoavă, în stilul Renașterii franceze, construit în 1895 de arhitectul Louis Le Blanc.

Palatul Școalei de Arhitectură, cu o fațadă colosală, de stiluri foarte variate. Opera arhitecților Gr. Cerchez și State Ciortan din 1927.

Palatul Soc. Asigurarea Românească, este un frumos monument de arhitectură modernă opera arhitectului Creangă. Elegantă și vastă sală de spectacole.

Academia de Înalte Studii Comerciale și Industriale, edificiu de proporții monumentale, în stil academic, cu false coloane și cupolă. Monumentale scări interioare, aulă, vaste amfiteatre. Opera arhitecților Gr. Cerchez și Van Saanen-Algi, din 1926.

Facultatea de Medicină, construită în anul 1900 în apropiere de Cotroceni din inițiativa generalului Dr. Carol Davilla a cărui statuie se ridică în față. Vaste și luminoase săli de disecție, amfiteatre, laboratorii. Arhitect: Louis Le Blanc.

Facultatea de Drept, construcție nouă, în cadrul cetății universitare, de o sobră eleganță. Opera arhitectului P. Antonescu.

Arhivele Statului, în fosta cetate a Mănăstirii Mihai Vodă, restaurată de B. P. Hașdeu.

Palatul Camerii Deputaților, lângă Patriarhie, pe o colină care domină Bucureștii. Are o intrare susținută de opt coloane corintice iar în galeria înconjurătoare a sălii de ședințe se află busturile celor mai însemnați oameni politici români. Bibliotecă. A fost construit în 1907 după planurile arhitectului I. Maimarolu.

Palatul de Justiție, construit în 1895, cu o fațadă severă, decorată cu statui și o largă scară de piatră. A fost început de arhitectul francez A. Ballu și continuat de Mincu. Adăpostește Înalta Curte de Casație, Curtea de Apel București și Tribunalul de Ilfov. Vaste săli de ședință, monumentală sală a pașilor pierduți.

Cercul Militar, construit în stil «Empire» între anii 1912—1920, pe locul unde odinioară se afla vechea biserică Sărindar. Arhitecți: Maimarolu, V. Ștefănescu și Doneaud. Una din cele mai majestuoase construcții ale Bucureștilor. Cu vaste și elegante saloane.

Palatul Societății de Telefoane, construit în 1933. Arhitecți: Weeks și Van Saanen-Algi. Este una dintre cele mai înalte clădiri din Capitală (53 metri).

Universitatea, construcție nouă, formând un bloc pe patru străzi, opera arhitecților Ghica Budești, Cerchez și a inginerului Vasilescu în stilul vechiului palat care, totuși, fusese un frumos edificiu.

Pe locul Universității se întindea odinioară Mănăstirea Sf. Sava, sediu al vechei Academii Domnești.

Palatul Medicilor Veterinari, construcție recentă, în care se află instalat Ministerul Justiției.

Ministerul Lucrărilor Publice și al Comunicațiilor, construcție somptuoasă în stil neo-românesc, cu multe și fastidioase ornamente, cu scări de marmură și interior foarte luxos. Arhitect: Petre Antonescu.

Palatul Fundației Universitare Carol I, construit de arhitectul Gottereau în anul 1914. Sală de conferințe sub cupolă. Vaste săli de lectură. Bibliotecă cu peste 120.000 volume.

Palatul Cantacuzino (Președinția Consiliului de Miniștri), edificiu de proporții monumentale, în stil baroc. Are o luxoasă sală de recepții.

Institutul Geologic, opera arhitectului P. Antonescu.

Palatul Artelor, construit de arhitectul Duiliu Marcu, în cadrul de verdeață al șoselei Kisseleff. Consacrat expozițiilor de artă oficială.

BUCUREȘTI

BISERICA AMZEI

BISERICA SILIVESTRU

BISERICA MIHAI VODĂ

BISERICA SF. GHEORGHE-NOU

BISERICA ANTIM

BISERICA SFINTILOR

Foto arh. Petil

Palatul Reginei Elisabeta a Greciei, edificiu simplu și grațios, cu o frumoasă grădină. Arhitect: G. M. Cantacuzino.

Palatul Băncii Marmorosch Blank, opera arhitecților P. Antonescu și St. Saligny.

Palatul Băncii Chrisovloni, elegant conceput în stilul Renașterii italiene, de arhitecții G. M. Cantacuzino și A. Schmiedigen în 1925.

Palatul Bursei, în stil neoclasic francez, ridicat în 1910 de arhitectul Ștefan Burcuș.

Gări. *Gara de Nord* este gara principală a Bucureștilor. Punct de plecare și de sosire al principalelor linii de cale ferată alte țării. *Gara de Sud (Filaret)*, din care pleacă trenurile spre Giurgiu. *Gara de Est*, din care pleacă trenurile spre Oltenița și Constanța. *Gara Dealul Spirei*, pentru mărfuri. *Gara regală Mogoșoaia*. *Halta regală Cotroceni*.

Aerodromuri. *Aerodromul Băneasa*. Punct de plecare și sosire al următoarelor linii aeriene: Soc. «L.A.R.E.S.»: București—Galați—Ismail—Cetatea Albă—Chișinău; București—Călărași—Bazargic—Balcei; București—Alexandria—T.-Măgurele—Roșiori-de-Vede—Caracal—Craiova. Soc. «S.A.R.T.A.»: București—Galați—Iasi—Cernăuți; București—Cluj—Uzhorod—Bratislava—Praga; București—Craiova—Timișoara—Arad. Soc. «Air-France»: București—Belgrad—Budapesta—Viena—Praga—Nuremberg—Strasbourg—Paris. Soc. «L.O.I.» București—Cernăuți—Lwow—Varșovia; București—Sofia—Salonic. Soc. «C.S.A.»: București—Cluj—Uzhorod—Praga.

Aerodromuri militare: Pipera, Cotroceni, Pantelimon.

Parcuri și grădini publice. *Grădina Cișmigiu*. Situată în inima Capitalei, pe o suprafață de peste 14 ha, rivalizează cu cele mai frumoase grădini din lume.

În jurul lacului cu apele verzi, unduite de adieri ușoare, pătate ici colo de nuferi și lotuși sau de albul de zăpadă al lebedelor, se răsfață grădina, meșteră îngemănare de parc englezesc și grădină românească.

E o emulație desăvârșită între flori și verdeată. Lângă pământeanul liliac, exotica magnolie, și toată împărăția florală e aici — câteva sute de varietăți de flori și peste 500 de pomi și arbuști.

Numele grădinii pornește dela acel al «Cișmegiului», pe scurt denumirea fântânarului de pe vremuri, care avea în grija sa alimentarea cu apă a Bucureștiului și care locuia în apropierea lacului.

Aspectul ei modern datează din epoca lui Barbu Știrbey (1849—1856). Pe atunci a fost chemat în țară, de către Domn, peisagistul Mayer dela Berlin, care a lucrat îndelung la transformarea ei.

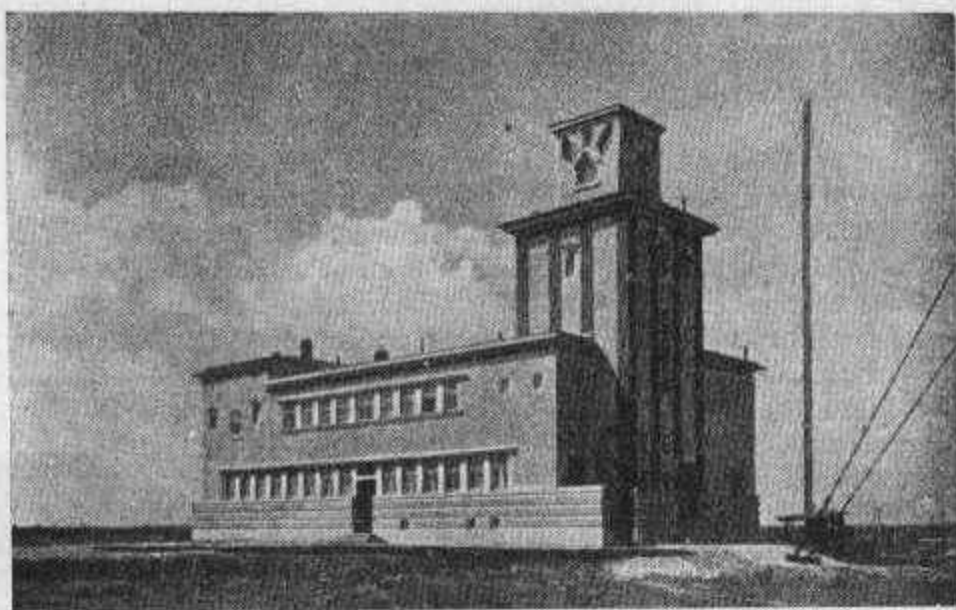
Trei monumente sobre spre a nu strica majestatea firei, s'au ridicat aici: al Eroilor Francezi căzuți pe frontul românesc, opera sculptorului Jalea, al ziaristului Gh. Panu și al filantroapei Elena Pherekyde.

Grădina Icoanei și Parcul Ioanid, așezate față în față, despărțite prin piațeta Gogu Cantacuzino — bustul acestuia străjue la intrarea grădinei — ambele pe întindere redusă, au totuși înfățișare patriarhală, multă verdeată, multă liniște. Grădina Icoanei sburdă de larva copiilor jucăuși pe o mică pajiște. Parcul Ioanid, mai tăcut, pare un mic colț de Cișmigiu.

Parcul Carol I, a luat ființă cu prilejul expoziției jubiliare din 1906, servind drept cadru al ei. Se întinde pe 360.000 m. p. Inițiatorul ei a fost regretatul Dr. Istrati, primarul de atunci al Bucureștilor, a cărui statuie e plantată în fața Muzeului Industriei. Planurile grădinei sunt opera arhitectului Redont. Înfațișarea totală e de parc englezesc cu largi și luminoase alei. Clădirea care închide zarea, așezată pe o colină domnind întreg parcul este Muzeul Militar, fost în timpul Expoziției «Pavilionul Artelor». În fața lui Mormântul Eroului Necunoscut, străjuit de flacăra eternă, și jos ca o splendidă continuare a fundalului «Fântâna Ministerului de Domenii» în chip de grotă. În fața acesteia, sculpturi în piatră: «Fecioara adormită» și doi «Uriși», opere remarcabile ale maestrului Paciurea.

La mijloc, un lac cu bărci și lebede, pe undele căruia se oglindește minaretul geamiei de pe mal și turnul crenelat al Cetății lui Vlad Țepeș, reconstituit aici cu prilejul Expoziției.

La intrare, în fața parcului, splendida «Fântână a Zodiacului», opera arhitectului Octav Doicescu din 1935.

STAȚIUNEA DE RADIOTRANSMISIUNE

Fântâna e decorată cu un șir de mozaicuri lucrate în alb și negru de sculptorul Mac Constantinescu și înfățișând Zodiacele.

Grădina Botanică, creată ca auxiliar al Institutului de Botanică, conține nenumărate specii de plante de ornament, alimentare, industriale și de interes pur științific, grupate pe genuri și familii, sau în formațiuni floristice caracteristice. Grădina posedă și sere pentru plante exotice și bazine pentru plantele aquatice.

În incinta ei, Institutul Botanic, bustul profesorului D. Brândza, întemeietorul Institutului și Grădinei, și un muzeu-pinacotecă (Muzeul Saint-Georges).

Parcul Cotroceni, învecinat cu grădina Botanică, este o rămășiță din pădurea care ocupa odinioară malul drept al Dâmboviței. El învâluie Palatul Cotroceni, vechiul lăcaș domnesc, al Cantacuzinilor — azi proprietatea Regilor României.

Șoseaua Kisseleff e calea cea mai căutată pentru plimbările de toate zilele; pornind din piața Victoriei e largă, aerată și flancată de verdeată profundă.

A fost tăiată în 1832 din inițiativa generalului Pavel Kisseleff. Câteva așezăminte de cultură (muzee, etc.), sunt situate de-a-lungul ei. De asemenea bronzurile și piatra întruchipând «Monumentul Infanteriei», «Lupta cu Centaurul», remarcabile opere ale sculptorului I. Jalea; bustul profesorului G. Murgoci de Fr. Stork, al artistului N. Leonard de O. Han și al lui Barbu Delavrancea de C. Medrea.

La rondul II o clădire de sinceră inspirație românească, opera arhitectului Ion Mincu: «Bufetul».

Arcul de Triumf închide impresionant «Șoseaua». Ridicat în 1918 în vederea intrării triumfale a Regelui Ferdinand în capitala sa, a fost reconstruit din piatră în 1935—36. Pe acest arc — opera arhitectului P. Antonescu — s'au încrustat basorelieful și sculpturi de Jalea, Onofrei, Medrea, Baraski, înfățișând sugestii de glorie.

Parcul «Carol al II-lea», e continuarea «Șoselei», amenajat în anul 1936 pe marginea lacului Herăstrău cu prilejul expoziției «Lunii Bucureștilor» care a avut loc aci. În această expoziție a fost orânduit atunci un interesant Muzeu al Satului, care a rămas.

La capătul Parcului, *Fântâna Mioriței* din doi pereți de granit negru, printre care țâșnește un imens evantai de ape.

În granit, frumoase desene de Milița Petrașcu, înfățișând legenda Mioriței.

Cimitire. *Cimitirul Bellu (Șerban-Vodă)* este cel mai vechiu și cel mai de seamă cimitir din București. A fost creat de C. A. Rosetti în anul 1859. Înainte de a fi cimitir era un loc de petrecere lumească, proprietate a baronului Barbu Bellu.

Aici e mormântul lui Mihail Eminescu (cu un altorelief în bronz de I. Georgescu), străjuit de teiul cântat de poet. În piatră sunt săpate versurile sale:

Reverse dulci scânteii
Atotștiitoarea,
Deasupra-mi crengi de tei
Să-și scuture floarea...

Aici odihnesc scriitorii, poeții și gânditorii: Alex. Macedonski, Titu Maiorescu, Petre Ispirescu, Gh. Ionescu-Gion, Enăchiță Văcărescu, Gheorghe Assaky, Ion Luca Caragiale, Gh. Coșbuc, Panait Cerna, Ilarie Chendi, St. O. Iosif (bust în bronz de C. Medrea), Emil Gârleanu (basorelief în bronz de C. Medrea), A. D. Xenopol, Al. S. Florescu (cu un interesant monument de C. Medrea), Iulia Hașdeu (cu un curios mausoleu), Pârvan, August Treboniu Laurian, ing. A. Saligny, Dr. C. Istrati (bust în bronz de R. Romanelli), Dr. N. C. Paulescu (cu un cap de Christ al maestrului D. Paciurea), Eugen Stătescu, Pompiliu Eliade; artiștii: Ar. Demetriad, Gr. Manolescu, Petre Liciu, componistul Alex. Flechtenmacher; oamenii politici: Vasile Lascăr, Emil Constantinescu, General Christian Tell, Lascăr Catargiu, C. A. Rosetti, Al. Marghiloman, Alex. Lahovary, D. Sturdza, Nicolae Filipescu, Spiru Haret, C. Dissescu, Mihail Pherekyde; marii filantropi: Ion Dalles, C. Esarcu, Atanasie și Elena Simu.

Alte cimitire: Reînvierea (Colentina), Sf. Vineri (Griviței), Ghencea (13 Septembrie), Militar (Bellu), Pro-Patria (Bellu), Izvorul-Nou (Dudești), Iancu-Nou (Vatra-Luminoasă), Capra (Pantelimon), Romano-Catolic (Bellu), Evanghelic (Șos. Giurgiu), Reformat (Giulești), Armenesc (Pantelimon), Mahomedan (13 Septembrie), Izraelit (Filantropia), Izraelit (Sevastopol), Izraelit-Spaniol (Bellu).

Piețe și monumente. Piața Universității, formată din fațada Universității și două construcții ridicate în semicerc: Palatul Societății de Asigurare «Generala», construit în 1906 de arhitectul O. Maugsch și Palatul zis «Suțu», casă de raport, construită în 1935 de arhitectul G. M. Cantacuzino. În centrul pieții, statuia lui Mihai Viteazul, opera sculptorului Carrier Belleuse din 1876, monument de bronz, de frumos avânt. În dreapta și în stânga ei, statuile de marmoră albă, în mărime naturală, ale marilor învățători ai poporului românesc: Ion Heliade Rădulescu de E. Ferrari, Gheorghe Lazăr de Ion Georgescu și Spiru Haret de Ion Jalea.

Piața Brătianu, la întretăierea celor două mari bulevarde ale orașului, având în centru monumentul de bronz al lui I. C. Brătianu, conceput în stilul retoric al epocii, în 1903, de sculptorul Ernest Dubois.

Piața Rosetti, împodobită cu statuia lui C. A. Rosetti, așezat într'un larg fotoliu — opera sculptorului W. C. Hegel în 1903.

Piața Pake Protopopescu, cu o mică grădină, împresurată de copaci. Statuia din mijlocul ei înfățișează pe Pake Pro-

topopescu, inimosul primar al Bucureștilor. Operă remarcabilă a sculptorului român Ion Georgescu.

Piața Mihail Kogălniceanu, circulară, cu statuia marelui istoric și om de stat, — operă de dată recentă a sculptorului O. Han.

Monumentul lui Take Ionescu, în piața cu același nume. Operă curioasă a sculptorului Ernest Dubois, cel care împreună cu italianul Romanelli a populat Bucureștii cu o serie de monumente, regretabile și ca inspirație și ca realizare.

În jurul soclului pe care se înalță statuia lui Take Ionescu, un bassorelief circular pe cari se văd oameni și cai îndoiți în arc de cerc. Pe margine, două statui cu totul inexpressive: Tisa și Ni-strul.

Piața Romană, la joncțiunea a două largi bulevarde — Take Ionescu și Lascăr Catargiu. Statuia lui Lascăr Catargiu de sculptorul francez Antonin Mercier, se află în mijlocul pieții.

Piața Victoriei, la capătul Căii Victoriei și a bulevardului Lascăr Catargiu — în încrucișarea a 6 mari artere de comunicație.

În fața căii Victoriei, pe o margine a Șoselei Kisseleff, frumosul monument în bronz, închinat de Corpul Didactic membrilor săi morți pentru Patrie: trei legionari înalță pe un scut, într'un magnific avânt, corpul unuia dintre ei căzut în lupte. Opera sculptorilor Ion Jalea și Artur Verona.

Monumentul Aviației, simplu și grandios simbol al aviației, operă a doamnei de Kotzebeue.

Piața Gării de Nord, în mijlocul căreia se ridică monumentul funcționarilor C.F.R. căzuți pentru Patrie. Opera sculptorilor Ion Jalea și C. Medrea.

În stânga pieții, la întretăierea ei cu calea Griviței, bustul în bronz al lui Gheorghe Duca, fostul director al Căilor Ferate, de sculptorul Filip Marin.

Perspectiva Dealului Mitropoliei, care se desfășoară, cu vastele sale alei, dela Crucea de piatră, înălțată la poalele dealului de principele Constantin, fiul nefericit al lui Constantin Brâncoveanu, în 1713, și până la clopotnița din vârf, frumos monument arhitectonic datorat pietății lui Brâncoveanu, — menit să fie o poartă așezărilor metropolitane de pe culme, încă din 1698.

În fața clopotniței a fost așezată în 1931 statuia Lupoaiței, replică în bronz a celebrei statui etrusce, dăruită Bucureștilor în 1906 de municipiul Roma.

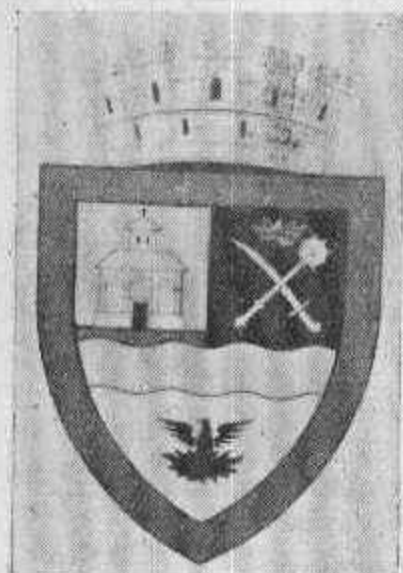
Hale și piețe de alimente. Halele Centrale, Obor, Traian, Amzei, Principesa Maria, Basarab, Filantropia, Dr. Botescu.

MONUMENTUL AVIAȚIEI

BUZĂU

Stema. Scut tăiat de o fascie undată albastră. Câmpul superior despiciat. În primul cartier, pe albastru, o biserică de argint, văzută din față, cu pridvorul deschis și cu un singur turn, având ferestrele deschise pe negru; biserică așezată pe o terasă verde. În cartierul al doilea, pe roșu, o ghioagă ghintuită și o sabie, încrucișate, de argint, având deasupra o coroană voevodală de aur. În câmpul inferior, pe argint un fenix negru luându-și sborul, dintr'un rug roșu.

Scutul înconjurat de o bordură de aur și timbrat de o coroană

murală de argint cu cinci turnuri.

Biserica reprezintă vechiul sediu episcopal al Buzăului. Armele încrucișate și coroana voevodală simbolizează vitejia boierimii buzoene și rolul ei istoric. Fascia undată, apa Buzăului, iar fenixul arată că Buzăul a fost oraș de margine. Este vechea stemă, completată.

GEOGRAFIE

Așezare. Buzăul, capitala județului cu același nume, este așezat la ieșirea râului Buzău din dealuri și la răscrucea drumului mare spre Moldova cu cel care, trecând din Ardeal prin pasul Buzăului, se desface din acest oraș și apucă, o ramură către Brăila iar cealaltă către Fetești - Cernavodă - Constanța. În special această din urmă arteră e menită unui viitor strălucit din momentul în care calea ferată dublă, în lucru, prin pasul și valea Buzăului, va fi gata. Fără îndoială această lucrare va ajuta mult și dezvoltării orașului Buzău.

Vatra orașului se întinde pe câmpul care, aflându-se pe dreapta Buzăului, se lasă ușor către apa acestuia; o parte din mahalale se găsește astfel în lunca inundabilă a râului; orașul central stă însă pe loc svântat.

Cadrul orașului e format din șesul lipsit de păduri și mai tot ocupat de cereale și din dealurile subcarpatice fragmentate de numeroase văi transversale și acoperite de păduri, pometuri și podgorii. Funcțiunea de căpetenie a Buzăului este astfel schimbul și prefacerea produselor din aceste două zone de caracter economic deosebit (piața de cereale, de vinuri și poame, de sare și produse petrolifere, iar pe deasupra de lemnărie din a treia zonă, aceea a munților).

ISTORIE

Vechime și dezvoltare istorică. Prima mențiune documentară asupra Buzăului datează din 1431, când Dan II se adresează «târgurilor și vâmlor» din țară, pomenind printre ele și Buzăul. Ca așezare, e probabil anterioară întemeierii Țărilor Românești. Tradiția spune că Negru Vodă descălecătorul, ar fi constituit aici o cetate din lemn.

A fost dela Radu cel Mare (1496—1508) încoace, reședința episcopiei de Buzău. Aici au păstorit episcopi de seamă ca Ștefan Tipograful (1636—1648) mai târziu Mitropolit al Ungro-Vlahiei, Mitrofan, cel care a creat tipografia din Buzău (1691—1703) și succesorul său Damaschin (1703—1710), toți lucrând cu mult zel pentru luminarea mulțimii și răspândirea slovelor sfinte.

Numele orașului, luat dela apa Buzăului, sau mai curând dela muntele Buzău, pare să fie vechiu, de origine tracică.

Tomaschek, istoric al tracilor, arată că numele acesta trebuie pus în legătură cu numele acelor făpturi mitologice care erau Muzele și al căror cult în Grecia este, se știe, de origine tracică. Transcripția sunetului B tracic prin M grecesc se întâlnește adesea în textele antice.

Monumente istorice. Biserica reședinței episcopale, construită în sec. XVI, a fost renovată sub Matei Basarab ca și în 1740; picturile sunt din întâia jumătate a sec. XIX.

Biserica Banului, înălțată în 1722 de către Adriana, văduva vornicului Șerban Cantacuzino.

POPULAȚIE

Orașul B. avea în 1930, — după rezultatele provizorii ale recensământului din acel an, — 36.115 locuitori. Cifra probabilă a populației actuale (calculată la 1 Iulie 1937) este de 37.055 locuitori, indicând un spor natural de 940 locuitori în șase ani și jumătate, adică o creștere de 2,6%.

ECONOMIE

Industria și comerț. 2 mori, 3 fabrici de spirt, 1 de zaharicale, 1 de ghiață artificială, 6 de tricotaje, 1 rafinărie de petrol, 2 fabrici metalurgice și turnătorii, 1 fabrică de cherestea și tâmplărie, 2 de teracotă și 2 ateliere mecanice.

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei și peste *): Moara P. Zangopol (inv. 21), Fabrica de tricotaje Ion Fulga & Fiul (inv. 7), Rafinăria de petrol « Saturn » (inv. 23), Fabrica metalurgică și turnătorie (soc. 7, inv. 5).

Orașul B., centru de cale ferată și capitala unui județ bogat în petrol, păduri, podgorii, și livezi dezvoltă o intensă viață comercială.

Bălciuri anuale: 12 Iunie și 24 Iunie.

Instituții de credit. Banca Națională (agenție), Banca « Muntenia », Banca Comercială din Buzău, Banca « Municipitorul », Banca « D. Stambuli », Banca Buzăului, Banca « Mercur », Banca Învățătorilor, Banca « Caritatea ».

Finanțe publice. Bugetul orașului B. pe exercițiul 1936/37 prevede următoarele cifre: *

	Lei
Venituri	31.719.076
Venituri ordinare	24.428.939
Venituri extraordinare	2.613.917
Venituri speciale	4.676.220
Cheltuieli	31.719.076
Cheltuieli ordinare	21.931.368
Cheltuieli extraordinare	5.500.000
Cheltuieli speciale	4.287.708

CULTURĂ

Învățământ. Liceul de băieți « B. P. Hașdeu », Liceul de băieți « Petre Zaharescu », Colegiul de fete « Dr. C. Angelescu », Liceul de fete « Modestia », Liceu ortodox de fete, Liceu comercial de băieți, Liceu comercial de fete, Liceu industrial de băieți, Școală profesională, Școală de menaj, Școală normală de băieți, Școală normală de fete, Seminar, Școală de cântăreți, 14 școli primare, 5 școli de copii mici.

Instituții culturale. Căminul Fundației Regale « Principele Carol », Liga Culturală, Biblioteca « Al. Marghiloman », Biblioteca Corpului didactic, Biblioteca « N. Bunesco » 3 biblioteci școlare, 6 societăți sportive, 3 societăți de vânătoare, 1 teatru, 1 cinematograf.

Ziare și reviste. « Acțiunea Buzăului », « Dealul » (bim-lunar).

RELIGIE

Biserici și lăcașuri de închinăciune. Orașul are 9 biserici și 1 capelă ortodoxe, 1 biserică romano-catolică, 1 luterană și 1 sinagogă.

Instituții bisericesti. Reședința Episcopiei Buzăului, înființată în anul 1496, la care au păstorit până azi 29 episcopi. Reședința Protopopiatului I al județului Buzău.

ADMINISTRAȚIE

Orașul B. reședința județului Buzău, este situat la 90 km de Galați și la 129 km de București. Stație c.f. pe liniile: București—Cernăuți—Grigore-Ghica-Vodă, București—Galați—Chișinău, Buzău—Fetești și Buzău—Nehoiși.

Instituții publice. Prefectură, Primărie, Tribunal, Judecătoria mixtă, Administrație financiară, 2 percepții,

*) Cifrele în paranteză arată capitalul social (soc.) și capitalul investit (inv.) în milioane de lei.

Revizorat școlar, Serviciu de poduri și șosele, Serviciu sanitar județean, Serviciu sanitar al orașului, Cameră de comerț, Cameră de agricultură, Ocol silvic, Regiune minieră, Regiunea apelor, Poliție, Legiune de jandarmi, Penitenciar, Pompieri, 2 oficii P.T.T., Oficiu telefonic.

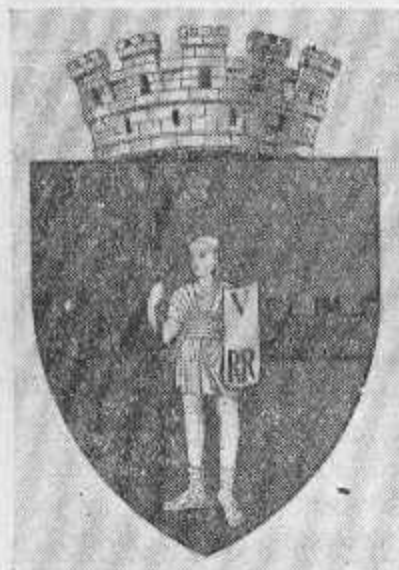
Asociații. Baroul avocaților, Uniunea avocaților, Corpul contabililor, Asociația funcționarilor și pensionarilor publici, Asociația funcționarilor particulari, Sfatul negustoresc, Sindicatul morarilor, Asociația viticultorilor, Asociația corpului didactic, Sindicatul instrumentiștilor, Asociația meseriașilor, Asociația ofițerilor în rezervă, Asociația debitorilor, 3 asociații ale personalului C.F.R., 2 asociații ale decorațiilor, Societatea « Fiii apărători ai patriei ».

Edilitate. Uzină electrică, uzină de apă, pavagii, grădina publică.

Sănătate publică. Spitalul « I. C. Brătianu », Spitalul de izolare « Gârlași », Spitalul « Maria Minculeasa », Spitalul militar, Sanatoriul « Porumbaru », Sanatoriul « Ionescu-Putna », Dispensar comunal și Dispensar al Casei de asigurări sociale.

Asistență și prevedere socială. Casă de asigurări sociale, Soc. « Crucea Roșie », Soc. pentru profilaxia tuberculozei, Oficiu I.O.V., Cercul de gospodine, Cercul « Coroana », Azil de orbi, Azil de oarbe.

CAHUL

Stema. Pe scut roșu, o fascie crenelată de aur. Peste tot, un legionar roman de argint, în picioare, văzut din față și privind către dreapta, ținând în mâna dreaptă o insignă militară romană de aur, cu acvila în vârful ei, și în mâna stângă o pavază de argint purtând literele V. R. R. negre (Virtus Romana Rediviva).

Scutul timbrat cu o coroană murală de argint, cu cinci turnuri.

Amintește valul roman și straja romană la această margine a împărăției.

GEOGRAFIE

Așezare. Orașul C., capitala județului cu același nume, este așezat, cam spre mijlocul ținutului, pe malul stâng al Prutului, și în dreptul unui vechi vad al acestuia (vadul dela Oancea).

Vatra orașului cu suprafață de cca 262 ha, se întinde în amfiteatru pe povârnișul văii Prutului culminând la 120 m altitudine absolută.

Cadrul este format de contactul între lunca mlăștinoasă și cu bălți a Prutului și o culme deluroasă cu spinarea plană orientată N-S și desfăcută în numeroase picioare de deal de către afluenții Prutului. Pădurile de stejari de pe podiș au fost treptat înlocuite de ogoarele care acum predomină în hinterlandul orașului. Funcțiunea acestuia se reduce de altfel la rolul de intermediar al clientelei rurale care-și concentrează aici produsele câmpurilor ei.

ISTORIE

Vechime și dezvoltare istorică. Pe locul orașului de azi, exista până în sec. XIX satul Frumoasa, constituit la rândul său pe temelii unei străvechi așezări romane.

Întreaga regiune a Basarabiei de Miază-Zi fusese, într'adevăr, încorporată Moesiei Inferioare, încă înainte de cucerirea Daciei.

În împrejurimile orașului de azi, Ion Vodă cel Cumplit a dat eroica bătălie cu Turcii (Iunie 1574) în care au pierit 20.000 de ostași ai Moldovei.

Orașul, cu planul lui geometric, cu străzi drepte, dispuse radial, — după stilul pe care vremelnicii ocupanți ai Ba-

sarabiei îl credeau rațional și care nu era decât al așezărilor de stepă — a fost înființat în 1838, de guvernatorul rus al Basarabiei, Feodorov, pe moșia sa, cumpărată dela principesa Cantacuzino. Locuitorii au fost aduși din comunele Bădicu și Constantinești.

POPULAȚIE

Orașul C. avea în 1930, după datele provizorii ale recensământului din acel an, 10.437 locuitori. Cifra probabilă a populației actuale (calculată la 1 Iulie 1937) este de 11.053 locuitori, indicând un spor natural de 616 locuitori în șase ani și jumătate, adică o creștere de 5,9%.

ECONOMIE

Industrie și comerț. 1 moară sistematică, 3 mori țărănești, 3 fabrici de ulei și 6 de cărămidă.

Comerț de cereale, animale, produse animale, vinuri, ulei vegetal și pește.

Instituții de credit. Banca Națională (agenție), Sucursalele băncilor « Basarabia » și « Moldova de Jos », Banca Federală « Plugarul », Casa de Credit a Agricultorilor din județul Cahul și 3 bănci populare.

Finanțe publice. Bugetul orașului C. pe exercițiul 1936/37, prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	4.568.020
Venituri ordinare	2.885.500
Venituri extraordinare	1.006.943
Venituri speciale	675.577
Cheltueli	4.568.020
Cheltueli ordinare	2.885.500
Cheltueli extraordinare	1.006.943
Cheltueli speciale	675.577

CULTURĂ

Învățământ. Liceul de băieți « Ion Voevod », Liceul de fete « Iulia Hașden », Gimnaziu industrial de băieți, Gimnaziu industrial de fete, 8 școli primare, 2 grădini de copii.

Instituții culturale. 2 Cămine (județean și orașănesc) ale Fundației Regale « Principele Carol », Liga Culturală, 1 cinematograf, 1 soc. de vânătoare.

RELIGIE

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 2 biserici ortodoxe, 1 lipovenească, 2 case de rugăciuni baptiste, 2 sinagogi.

Instituții bisericești. 1 protopopiat ortodox.

ADMINISTRAȚIE

Orașul C., capitala județului Cahul, este situat la 54 km. de Galați și la 392 km de București. Stația c.f. cea mai apropiată, Vulcănești, pe linia Galați-Basarabeasca (la 35 km).

Instituții publice. Prefectură, Primărie, Poliție, Tribunal, Judecătorie de ocol, Legiune de jandarmi, Administrație financiară, Percepție fiscală, Revizorat școlar, Cameră agricolă, Serviciu agricol, Cameră de industrie și comerț, Serviciu sanitar județean, Serviciu sanitar comunal, Serviciu veterinar, Serviciu tehnic, Birou de măsuri și greutate, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic.

Asociații. Baroul avocaților, Uniunea funcționarilor particulari, Liga meseriașilor, Sindicatul căruțașilor « Cărăbuș ».

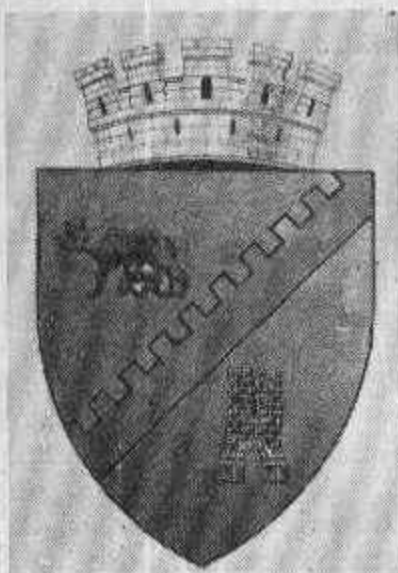
Edilitate. Uzină electrică, pavagii, parc.

Sănătate publică. Spital de stat, 3 dispensare.

Asistență și prevedere socială. Soc. « Crucea Roșie », Oficiul I.O.V., 1 azil de bătrâni.

CARACAL

Stema. Pe scut de aur, o bară crenelată roșie, însoțită în partea de sus a scutului de o lupoaică cu Romulus și Remus, negri, și în partea de jos de un turn tot negru, fără poartă.

Scutul timbrat cu o coroană murală de argint, cu 5 turnuri.

Simbolizează colonizarea romană în această regiune.

GEOGRAFIE

Așezare. Orașul C., capitala județului Romanați, este așezat în marginea răsăriteană a câmpului înalt dintre Olt și Jiu, la

răspântia drumului Craiovei cu drumul spre Dunăre. E tipul orașului de răspântie.

Vatra orașului, în suprafață de peste 410 ha, se întinde la altitudine de 95 m pe un șes foarte neted (terasa superioară a Oltului), tăiat numai de o vâlcea azi canalizată (Vâlceaua pârâului Caracal).

Cadrul este format de valea largă cu terase pe dreapta, a Oltului și de câmpul înalt, stepic, azi acoperit de cereale, mărginit la V de Jiu, la S de Dunăre și la N de dealurile împădurite ale platformei oltenice. De aci funcțiunea de căpetenie a orașului: târg de cereale și intermediar pentru clientela rurală a împrejurimilor.

ISTORIE

Vechime și dezvoltare istorică. Numele orașului vine din limba pecenegă sau cumană: «cara-cale» înseamnă «cetate neagră».

În 1598, la 9 Septembrie, Mihai Viteazul dă un hrisov de moșie «în mijlocul Caracalului».

În 1830, orașul număra numai câteva case de cărămidă. Dezvoltarea lui începe abia după 1850. Mare parte din casele vechi și cea mai mare parte din biserica Sf. Mihail, sunt construite din cărămizi și pietre aduse dela Reșca, din ruinele vechii cetăți romane, Romula.

POPULAȚIE

Orașul C. avea în 1930, după datele recensământului din acel an, 14.769 locuitori. Cifra probabilă a populației actuale (calculată la 1 Iulie 1937) este de 15.162 locuitori, indicând un spor natural de 393 locuitori în șase ani și jumătate, adică o creștere de 2,7%.

TEATRUL NAȚIONAL

PALATUL JUSTIȚIEI

ECONOMIE

Industrie și comerț: 1 fabrică de tăbăcărie, 1 de mobile, 1 de sobe de teracotă, 2 ateliere mecanice de reparat mașini și 3 ateliere de covoare.

Târg la Rusalii.

Instituții de credit. Banca Națională a României (agenție), Banca Comerțului Craiova (sucursală), Banca «Caracal», Banca «Romanați», Băncile populare: «Sprijinul», «Împăratul Traian», «I. G. Duca» și «Buna Vestire».

Finanțe publice. Bugetul județului C. pe exercițiul 1936/37 prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	20.786.571
Venituri ordinare	8.284.326
Venituri extraordinare	106.093
Venituri speciale	12.396.152
Cheltuieli	20.786.571
Cheltuieli ordinare	7.293.782
Cheltuieli extraordinare	1.096.637
Cheltuieli speciale	12.396.152

CULTURĂ

Învățământ. Liceul de băieți «Ioniță Asan», Liceu de fete, Școală normală de fete, Școală de menaj, Gimnaziu comercial de băieți, Gimnaziu industrial de băieți, Gimnaziu industrial de fete, 6 școli primare.

Instituții culturale. Biblioteci: a liceului de băieți «Ioniță Asan», a liceului de fete, a școlii normale de fete, a asociației învățătorilor, a gimnaziului industrial de fete și a baroului de avocați. Muzeul istoric al liceului «Ioniță Asan», Muzeul de antichități al prefecturii, Căminul cultural «Buna Vestire», și Societatea corală «Cântarea Romanaților».

1 teatru comunal, 2 cinematografe (1 la liceul «I. Asan» și 1 particular «Apollo»).

2 societăți sportive: «Răsăritul» și «Generala», 2 societăți de vânătoare: «Vânătorii» și «Șoimii».

Ziare și reviste. «Chemarea Nouă» (bilunar), «Zâmbet de Soare» (trimestrial), «Zorile Romanaților», «Școala Romanaților», «Buletinul Oficial al județului Romanați».

RELIGIE

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 2 catedrale și 8 biserici ortodoxe, 1 casă de rugăciune evreiască.

Instituții bisericești. Protopopiat ortodox.

ADMINISTRAȚIE

Orașul C., capitala județului Romanați, este situat la 51 km de Craiova și 225 km de București. Stație c.f. pe linia Piatra-Olt—Corabia.

Instituții publice. Prefectură, Tribunal, 2 judecătoria, Primărie, Serviciu de poduri și șosele, Cameră de comerț și industrie, Revizorat școlar, Consiliat agricol, Birou de măsuri și greutate, Serviciu sanitar județean, Serviciu sanitar comunal, Serviciu veterinar județean, Serviciu veterinar comunal, Administrație financiară, 2 percepții fiscale, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Serviciu tehnic comunal, Pompieri.

Asociații. Baroul avocaților, Soc. funcționarilor publici, Asociația învățătorilor, Asociația preoților « Renașterea », Sfatul negustoresc, Cercul comercial, Asociația funcționarilor Administrației financiare, Asociația funcționarilor judecătorești, Sindicatul micilor morari, Asociația Corpului sanitar inferior și Cercul industrial și comercial.

Edilitate. Uzină electrică, alimentare cu apă și canalizare (în curs de execuție), pavagii cu piatră cubică, asfalt și piatră de râu, grădina publică.

Sănătate publică. Spital de stat cu 100 paturi, 1 dispensar comunal.

Asistență și prevedere socială. Oficiu de asigurări sociale, Societatea « Crucea Roșie », Societatea « Principele Mircea », Soc. pentru profilaxia tuberculozei, Oficiu I.O.V. Asociația femeilor ortodoxe române, Societatea « Armonia » (ajutor de înmormântare), Societatea « Egalitatea », Azil de bătrâni.

CĂLĂRAȘI

Stema. Pe scut albastru, un călăraș de argint în goana calului spre dreapta, cu geantă, sabie și flintă tot de argint.

Simbolizează pe vechii călărași olăcari, purtători de ștafetă.

Scutul timbrat cu o coroană murală de argint, cu 5 turnuri.

GEOGRAFIE

Așezare. Orașul C., capitala județului Ialomița, este așezat pe malul stâng al brațului Borcea la un vechiu vad dunărean și în dreptul Silistrei, vestită cetate, pe vremuri. Aici Balta Dunării

se strâmtează dela peste 14, la circa 6 km, iar brațul navigabil al Borcei taie drum drept între cele două orașe. E ușor de înțeles astfel de ce drumurile Bărăganului s'au îndreptat, concentrându-se, spre acest vad.

Vatra orașului se întinde pe terasa inferioară a Dunării la o altitudine de circa 20 m deasupra nivelului Mării și de circa 5 m deasupra luncii inundabile. Locul este ferit astfel de inundațiile Dunării. Are însă avantajul apropierii de suprafața a pânzei freatice, din care se alimentează cu apă — nu însă fără pericol de boli — o parte din populația orașului.

Cadrul e format din întinsa stepă a Bărăganului în N și de Balta bogată în pește, pășune și păduri de sălcii, în S. El oferă Călărașilor nu numai largi posibilități de aprovizionare, dar îi determină și funcțiunea esențială: concentrarea și exportul grânelor pe fluviu, dintr'un hinterland mult redus în urma construirii căii ferate spre Constanța.

ISTORIE

Vechime și desvoltare istorică. Pe locul unde sunt azi Călărașii, a fost în vechime satul Lichirești; prima mențiune documentară a satului, este din timpul lui Mihai Viteazul (1593—1601). În cursul secolului al XVIII-lea, satul și-a schimbat numele în Călărași, după Călărașii Ștafetari, pe care-i aflăm așezați aci pe vremea lui Brâncoveanu.

În 1833, la Aprilie 18, devine capitala județului Ialomița. În 1852, orașul ia numirea de Știrbei — după numele de familie al domnitorului de atunci — pe care a păstrat-o până în 1881.

POPULAȚIE

Orașul C. avea în 1930, — după rezultatele provizorii ale recensământului general al populației din acel an, — 17.890

locuitori. Cifra probabilă a populației actuale (calculată la 1 Iulie 1937), este de 15.774 locuitori (fără comuna suburbană Mircea-Vodă, care la recensământul din 1930 s'a trecut la orașul C. și care avea la acea dată un total de 2.564 locuitori).

ECONOMIE

Industrie și comerț. Industria este reprezentată în orașul C. prin 3 mori, 1 fabrică de ulei, 2 tăbăcării, 3 fabrici de lumânări, 1 de articole metalice.

În întreprinderile de mai sus moara Ștefan Vineșiu, are un capital social de 7 milioane lei.

Orașul face comerț de cereale, animale, produse animale și pește.

Instituții de credit. Banca Națională (agenție), Banca Comerțului Românesc, Banca Frații Mateescu, Casa de Credit a Agricultorilor din județul Ialomița, Banca « I. C. Brătianu », Banca « Unirea », Banca Țăranilor din Ialomița, Banca Comerțului, Banca Poporului, Banca populară a meseriașilor « Alexandru Ioan Cuza ».

Finanțe publice. Bugetul orașului C., pe exercițiul 1936/37, prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	12.429.076
Venituri ordinare	10.278.525
Venituri extraordinare	1.116.200
Venituri speciale	1.034.351
Cheltuieli	12.429.076
Cheltuieli ordinare	6.124.525
Cheltuieli extraordinare	5.270.200
Cheltuieli speciale	1.034.351

CULTURĂ

Învățământ. Liceul de băieți « Știrbei Vodă », Liceul de fete « Sf. Gheorghe », Gimnaziu de băieți, Liceu comercial de băieți, Gimnaziu comercial de băieți, Liceu industrial de băieți, Liceu industrial de fete, Școală de ucenici, 7 școli primare, 2 școli pentru copii mici.

Instituții culturale. Liga Culturală, Ateneu Popular, Bibliotecă comunală, Asociația A.R.P.A., 2 societăți corale, Teatru comunal, 2 cinematografe, Institut de educație fizică, 3 societăți sportive și 3 de vânătoare.

Ziare și reviste. « Biruința », « Pământul », « Glasul Bărăganului », « Țara lui Mircea », « Pensionarul », « Năzuința », « Bara », « Buna Vestire », « Drapelul Țăranului », « Frontul Românesc », « Liberalul Ialomiței », « Voința Ialomiței », « Școala Ialomiței », « Răsăritul ».

RELIGIE

Biserici și lăcașuri de închinăciune. În orașul C. se află 4 biserici ortodoxe și 2 sinagogi.

Instituții bisericesti. Protopopiat ortodox.

ADMINISTRAȚIE

Orașul C., capitala județului Ialomița, este situat la 142 km de Constanța și 122 km de București. Stație c.f. pe linia Ciulnița — Călărași. Port pe brațul Borcea (curse regulate N.F.R. pe linia Ostrov — Silistra — Călărași). Aeroport pe linia București — Călărași — Bazargic — Balcic.

Instituții publice. Prefectură, Primărie, Tribunal, 2 judecătoria, Administrație financiară, Percepție fiscală, Serviciu de poduri și șosele, Serv. agricol, Cameră de agricultură, Cameră de comerț și industrie, Cameră de muncă, Legiune de jandarmi, Poliție, Ocol silvic, Serv. sanitar județean, Serv. sanitar al orașului, Serv. veterinar județean, Serv. veterinar al orașului, Serv. hidraulic, Oficiu de asigurări sociale, Revizorat școlar, Pretura plășii Călărași, Birou de măsuri și greutate, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Depozit C.A.M., Vamă, Căpitania portului, Penitenciar județean.

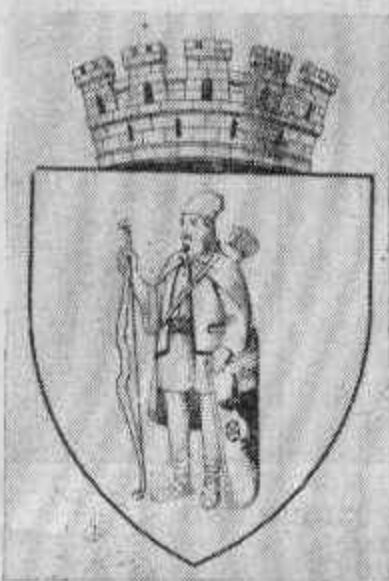
Asociații. Baroul avocaților, Corpul contabililor, Asociația presei ialomițene, Sfatul negustoresc, Asociația femeilor române, Uniunea comercianților, Asociația funcționarilor comerciali, Uniunea foștilor luptători, Societatea funcționarilor și pensionarilor publici, Asociația muzicanților instrumentiști.

Edilitate. Uzină electrică, uzină de apă și apaduct pentru întreg orașul, canalizare în parte, pavagii cu granit și piatră de râu, parcuri și grădini publice, hală în construcție.

Sănătate publică. Spital de stat, Dispensar comunal, Dispensarul Soc. «Principele Mircea».

Asistență și prevedere socială. Oficiu de asigurări sociale, Soc. «Crucea Roșie», Soc. I.O.V., Soc. «Principele Mircea».

CÂMPULUNGUL-MOLDOVENESC

Stema. Pe scut albastru, un arcaș moldovenesc de argint, în profil spre dreapta, sprijinindu-se cu dreapta pe arc, iar cu stânga pe o pavăză cu bourul negru al Moldovei și având în spate tolba cu săgeți, toate de argint. Simbolizează vechea comunitate liberă a țăranilor din localitate.

Scutul timbrat cu o coroană murală de argint cu 5 turnuri.

GEOGRAFIE

Așezare. Orașul C.-M. capitala județului Câmpulung, este așezat pe valea Moldovei în drumul vechiu care lega cetatea comercială a Bistriței ardelenne cu Suceava. E un oraș de munte.

Vatra orașului se întinde la altitudinea de circa 635 m, în lungul văii pe mai mult de 8 km și cuprinde o parte din luncă, terasa foarte strâmtă de pe dreapta Moldovei și o șuviță din poala munților din S-V.

Cadrul e format din depresiunea alungită pe valea Moldovei («Câmpulungul Moldovei») cuprinsă între munți înalți la S (Rarău) și mai joși și cu mai puține pășuni, la N (Obcina Feredenului). Funcțiunea de căpetenie a acestui oraș este legată astfel de concentrarea și prelucrarea produselor pădurilor și fânețelor sau pășunelor (cherestea, animale, brânzeturi).

ISTORIE

Vechime și dezvoltare istorică. Orașul C.-M. al cărui nume este comun cu al multor vechi așezări românești, — Câmpulungul (Kimpolongo) din dreapta Dunării, semnalat în evul mediu de textele bizantine, Câmpulungul maramureșan sau Câmpulungul, străvechiul oraș de scaun al Basarabilor — datează, după tradiție, dinaintea descălcătoarei. Dimitrie Cantemir spunea că în această regiune a fost, înainte de Dragoș, o republică, adică un ținut autonom. Sub domniile Moldovei orașul s'a bucurat de privilegii însemnate.

De aci, din Câmpulung, se trăgea, după femei, familia domnească a Calimahilor, al cărei nume a fost la început Călmășul.

Monumente istorice. Biserica de lemn, ridicată de Domnul Moldovei Ioan Calimah în 1758.

POPULAȚIE

Orașul C.-M. avea în 1930, conform rezultatelor provizorii ale recensământului din acel an, 10.124 locuitori.

Cifra probabilă a populației actuale (calculată la 1 Iulie 1937) este de 10.447 locuitori, indicând un spor natural de 323 locuitori în șase ani și jumătate, adică o creștere de 3,2%.

ECONOMIE

Industrie și comerț. 5 mori, 1 fabrică de conserve de pește, 1 de brânzeturi, 1 de ghiață, 5 de cherestea, 1 de mobile și

tâmplărie, 2 pentru prelucrarea lănei, 3 pive de sumane, 2 tăbăcării, 3 fabrici de cărămizi, 1 de țigie, și 12 de var.

Comerț intens de lemne, cherestea, vite, brânzeturi și fân.

Băleciuri: 23 August și 19 Decembrie.

Instituții de credit. Banca Națională (agenție), Banca Basarabiei (sucursală), Banca Comercială (sucursală), Banca Câmpulungul Moldovenesc, Banca Evreiască de Credit și Economie, Banca Muntenilor, Banca populară «Petru Rareș», Banca «Pietrele Doamnei», Banca Reifeisen.

Finanțe publice. Bugetul orașului C., pe exercițiul 1936/37, prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	7.299.254
Venituri ordinare	4.382.819
Venituri extraordinare	2.378.675
Venituri speciale	537.760
Cheltuieli	7.299.254
Cheltuieli ordinare	4.382.819
Cheltuieli extraordinare	2.378.675
Cheltuieli speciale	537.760

CULTURĂ

Invățământ. Liceul de băieți «Dragoș Vodă», Gimnaziu de fete, Gimnaziu industrial de băieți, Școală de ucenici, Școală de ucenice, Școală de țesătorie particulară, 5 școli primare, 1 grădiniță de copii.

Instituții culturale. Biblioteca publică a județului Câmpulung, Muzeul județean de etnografie și artă populară, Universitatea liberă, Societatea «Arcașul», Societățile culturale «Rarău», «Regina Maria», «Deșteptarea», «Școala Română», «Albumița» și «Eminescu». Societatea germană pentru cultură, Asociația tineretului german, Societățile evreiești «Chevre Gach», «Theodor Herzl» și «Talmud Thora», Societatea corală «Răsunetul Carpaților», 1 secție Thouring-Club.

Cinematograf comunal, 1 societate sportivă, 1 societate de vânătoare.

Ziare și reviste. «Glasul Muntelui», «Străjerul» (lunar), «Sămănătorul» (lunar), «Buletinul oficial al județului Câmpulung» (odată la două luni).

RELIGIE

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 3 biserici ortodoxe, 1 greco-catolică, 1 romano-catolică, 2 sinagogi, 1 casă de rugăciuni baptistă.

Instituții bisericești. 1 protopopiat ortodox.

ADMINISTRAȚIE

Orașul C.-M., reședința județului Câmpulung, este situat la 133 km de Cernăuți și la 483 km de București. Stație c.f. pe linia Dărmănești — Vatra Dornei.

Instituții publice. Prefectură, Tribunal, Judecătoria mixtă, Penitenciar de prevenție și corecție, Notar public, Primărie, Poliție, Administrație financiară, Serv. județean de drumuri, Serv. agricol județean, Eforia pășunilor, Servicii sanitare județean și comunal, Servicii veterinare județean și comunal, Cameră de agricultură, Percepție fiscală, Serv. de măsuri și greutate, Stațiune meteorologică, Legiune de jandarmi, Serv. silvic județean, Revizorat școlar, Pretură, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Pompieri, Oficiu de cură și turism, Serv. regimului apelor, Depozit C.A.M.

Asociații. Asociația corpului didactic, Asociația pensionarilor civili, Soc. funcționarilor judecătorești, Corpul contabililor autorizați, Asociația clerului, Uniunea ofițerilor de rezervă, Sindicatul birtașilor, Asoc. «Meseriașul Român», Soc. funcționarilor publici, Gremiul comercial, Soc. notarilor publici, 2 sindicate pentru îmbunătățirea rasei animalelor și Soc. evreiască «Poale Zion».

Edilitate. 2 uzini electrice: 1 pentru iluminatul orașului, aparținând Primăriei și 1 a stabilimentelor balneare.

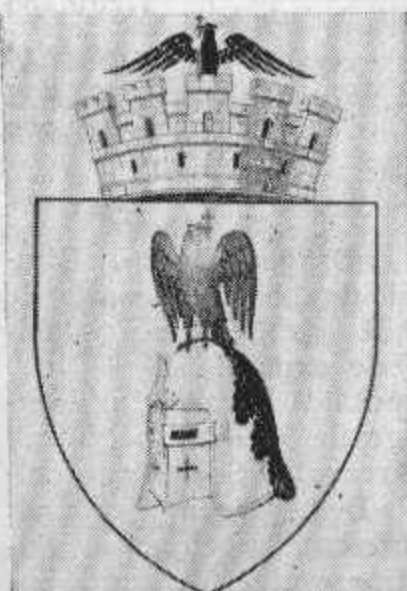

Lucrări de pavare a oraşului în curs de executare, apaduct pentru o parte din oraş, grădină publică.

Sănătate publică. Spital judeţean, Casele de odihnă a funcţionarilor Municipiului Cernăuţi şi a funcţionarilor « Schmidt et Co. Fontin », 2 sanatorii « Dr. C. Tomaschewski », Dispensar comunal.

Asistenţă şi prevedere socială. Oficiu de asigurări sociale, « Azilul judeţean de bătrâni şi infirmi », Oficiu I.O.V., 2 comitete pentru ajutorarea elevilor săraci şi şomerilor, 2 cantine şcolare, Societatea « Crucea Roşie », Soc. « Principele Mircea » Asociaţia « Doamnelor Române », « Cercul Gospodinelor pentru ajutorarea săracilor », 3 societăţi de ajutor mutual (2 române şi 1 germană), Soc. « Şcoala Română », care întreţine un cămin pentru elevi, 4 societăţi evreeşti de ajutor.

CÂMPULUNG-MUSCEL

Stema. Pe scut albastru, un coif medieval de argint, în profil spre dreapta, cu viziera închisă şi lambrechini roşii, coiful timbrat cu acvilă cruciată de aur, privind spre stânga, cu aripile lăsate, ciocul şi ghiarele roşii.

Scutul timbrat cu o coroană murală de argint, cu cinci turnuri din care iese o acvilă cruciată neagră privind spre dreapta şi cu aripile întinse.

Simbolizează vechiul oraş de Scaun al Voevozilor Ţării Româneşti.

GEOGRAFIE

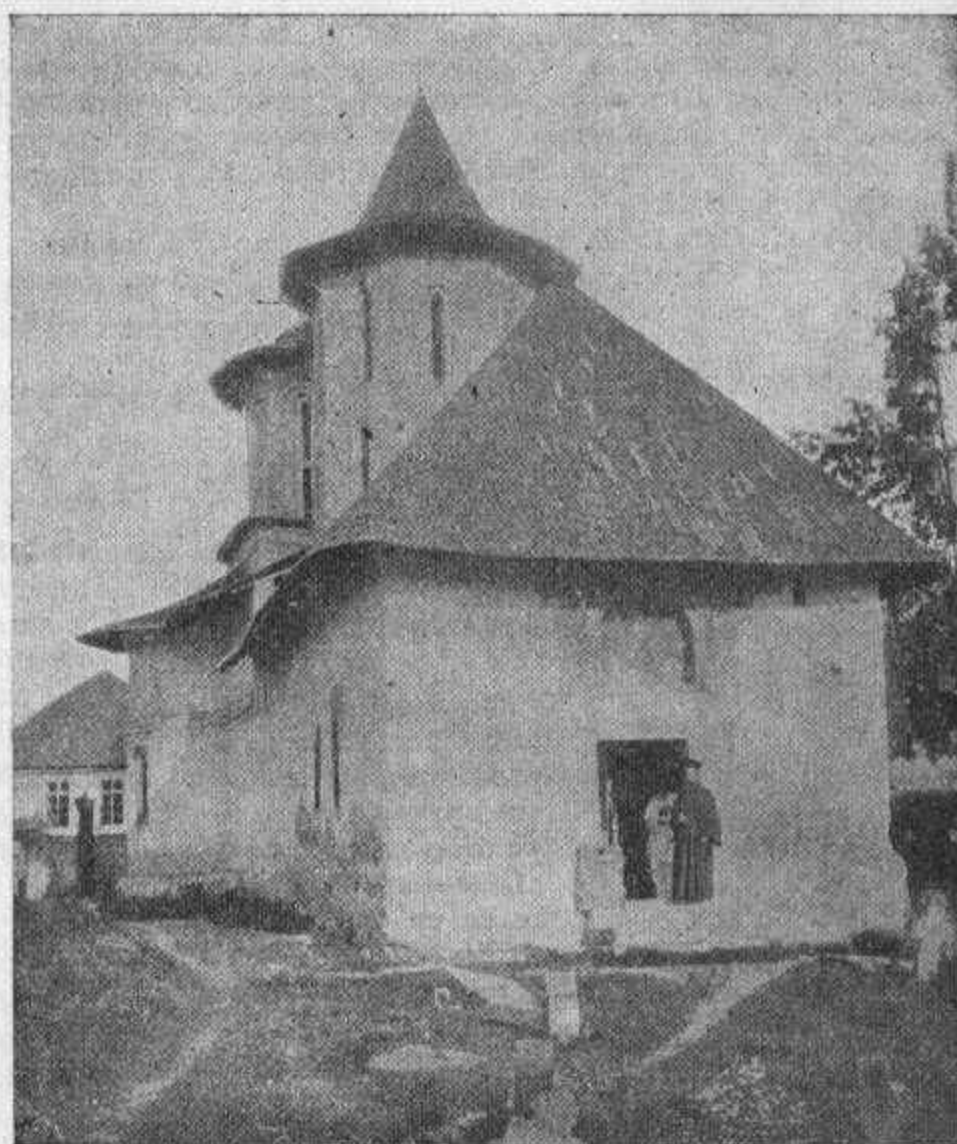
Aşezare. Oraşul Câmpulung, capitala judeţului Muscel, e aşezat în mijlocul unei regiuni naturale (depresiunea Câmpulungului) şi în drumul vechi colonizării ardelenesti venite din spre Bran.

Vatra oraşului propriu zis ocupă o parte din terasa inferioară a văii Târgului şi se întinde la altitudinea de cca 600 m. De oraş se leagă însă şi unele mahalale care-şi respiră gospodăriile pe povârnişurile dealurilor de pe stânga râului (mahalaua Schei şi mahalaua Vişoiu).

Cadrul e format de muscelele a căror înălţime variază între 700—750 m şi a căror povârnişuri şi culmi sunt acoperite de fâneată şi pometuri. Nu prea departe către Nord, muscelele sunt mărginite însă de munţi înalţi împăduriţi şi bogaţi în păşune. De aici caracterul de oraş de contact între regiuni de producţie deosebită, al Câmpulungului, loc de concentrare a cherestelei, a fructelor, ţuicii, produselor pastorale, târg important de animale. În afară de aceasta, fiind adăpostit din toate părţile şi având din această

PE DEALUL MATEIAŞULUI

BISERICA DOMNEASCĂ DIN CÂMPULUNG
Col. Academiei Române

cauză un climat lipsit de contraste puternice, oraşul C. este, în acelaşi timp, şi un căutat centru climatic.

ISTORIE

Vechime şi dezvoltare istorică. E unul dintre cele mai vechi oraşe din ţară. Fundaţia lui este atribuită cavalerilor Teutoni (1211—1225).

Înainte de aşezarea Basarabilor, dregătorii ţinutului purtau titlul de comiţi de Longocampo.

A fost oraşul de scaun al Descălicătorilor. În 1342 marele Basarab, cel care a întins Ţara Românească până la limitele ei, a şi murit aici. Fiul şi urmaşul lui în scaun, Nicolae Alexandru, este îngropat la Câmpulung, în biserica mănăstirii Negru Vodă.

La 1737 oraşul a fost pustiit, în urma ciocnirii dintre Austriaci şi Turci.

Monumente istorice. Mănăstirea Negru-Vodă, înălţată în secolul al XIV-lea de Radu-Vodă şi restaurată în 1634 de Matei Basarab; distrusă de cutremur în 1809, a fost reconstruită în 1832. Aci se află mormântul lui Nicolae Vodă Basarab.

Ruinele palatului domnesc, din cari se conservă încă două camere în stil gotic şi o veche frescă în firida ferestrelor.

Biserica Domnească, înălţată de Doamna Chiajna, fiica lui Petru Rareş, şi de fiul ei Petru la 1567.

Biserica Marina, despre care tradiţia spune că ar fi mai veche decât biserica lui Radu Negru, renovată complet în sec. al XVIII-lea.

Biserica Scheiul, zidită în secolul al XIII-lea.

Biserica romano-catolică « Bărăţia », în care se află o piatră mormântală cu inscripţie latinească din 1300, din timpul cavalerilor teutoni.

Biserica Fundeni, astăzi muzeu, construită în secolul al XVI-lea.

Biserica romano-catolică Sf. Nicolae, cu un turn puternic, pe care se află icoana Sf. Nicolae cu tiară latină şi inscripţie slavonă. Construită în stil gotic; pietre cu inscripţii interesante, pe morminte. Printre acestea piatra mormântală a comitelui Laurenţiu de Longocampo, mort în 1300.

Crucea pârgarilor, în piaţa oraşului, purtând ca inscripţie privilegiul acestora de a judeca pe orăşeni.

Crucea lui Duca Vodă din a doua jumătate a secolului al XVII-lea, pe strada Negru Vodă, care confirmă orașului scutirea de «vama pâinii» și de «vama domnească».

POPULAȚIE

Orașul C. avea în 1930, după rezultatele provizorii ale recensământului din acel an, 13.454 locuitori.

Cifra probabilă a populației actuale (calculată la 1 Iulie 1937) este de 13.844 locuitori, indicând un spor natural de 390 locuitori în șase ani și jumătate, adică o creștere de 2,9%.

ECONOMIE

Industrie și comerț. Orașul are 5 mori, 1 fabrică de pânzeturi, 1 de postav, 1 de hârtie, 2 de cherestea, 1 de mobile, 1 de var.

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei și peste *): Fabrica de pânzeturi «Răsboiul Muscelului» (inv. 6), Fabrica de hârtie «Câmpulung» (soc. 40, inv. 111), Fabrica de cherestea «Râul Târgului» (soc. 12, inv. 10) și Fabrica de var Valimăreanu & Co. (soc. 15, inv. 19).

Orașul face, din îndepărtate vremi, comerț intens cu lemnărie, materiale de construcție, produse animale, țuică, și vin. Țesături și broderii naționale, mult căutate în toată țara. Bâlcu la 20 Iulie.

Instituții de credit. Banca Națională (agenție), Banca Comercială, Banca «Albina», Banca Muscelului, Banca muncitorilor «Subești», Banca «Furnica», Banca «Vișoi», Banca Federală «Negru Vodă».

Finanțe publice. Bugetul orașului C. pe exercițiul 1936/37 însumă, ca prevederi, următoarele cifre:

	Lei
Venituri	10.146.726
Venituri ordinare	6.944.741
Venituri extraordinare	2.599.660
Venituri speciale	602.325
Cheltuieli	10.146.726
Cheltuieli ordinare	7.026.080
Cheltuieli extraordinare	1.810.700
Cheltuieli speciale	1.309.946

CULTURĂ

Invățământ. Liceul de băieți «Dinicu Golescu», Liceu de fete, Școala normală de băieți «Carol I», Gimnaziu comercial de băieți, Gimnaziu industrial de băieți, Gimnaziu industrial de fete, 10 școli primare, 3 școli de copii mici.

Instituții culturale. Muzeul «Fundeni», Ateneul Român (filiala Muscel), 2 societăți corale: «Negru Vodă» și «Cântarea Muscelului», Cinematograful «Splendid», 3 societăți sportive și 1 de vânătoare.

RELIGIE

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 16 biserici ortodoxe, 1 biserică romano-catolică. Mănăstirea «Negru-Vodă».

Instituții bisericești. Protopopiat ortodox.

ADMINISTRAȚIE

Orașul C., capitala județului Muscel, este situat la 164 km de București.

Instituții publice. Prefectură, Primărie, Tribunal, Judecătoria mixtă, Poliție, Administrație financiară, Percepție fiscală, Percepție comunală, Serviciu de poduri și șosele, Serviciu sanitar județean, Serviciu veterinar județean, Revizorat școlar, Cămară de agricultură, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic.

Asociații. Baroul avocaților, Corpul contabililor, Asociația meseriașilor câmpulungeni.

*) Cifrele în paranteză arată capitalul social (soc.) și capitalul investit (inv.) în milioane de lei.

Edilitate. Uzină electrică, conductă de apă, canalizare, pavagii cu piatră cubică și piatră de râu, trottoare cu asfalt, macadam și piatră de râu, parc public.

Sănătate publică. Spitalul de stat «Dr. N. Krețulescu», Spitalul «Dr. Racoviță», Dispensarul Serviciului sanitar.

Asistență și prevedere socială. Oficiu de asigurări sociale, Societatea «Crucea Roșie», Oficiu «I.O.V.», Căminul fiilor de învățători din Muscel.

CERNĂUȚI

Stema. Pe scut roșu o cetate crene-lată; de argint, cu două turnuri laterale pătrate, având poarta deschisă, în care este așezată stema Moldovei; deasupra, între cele două turnuri, o roză de aur.

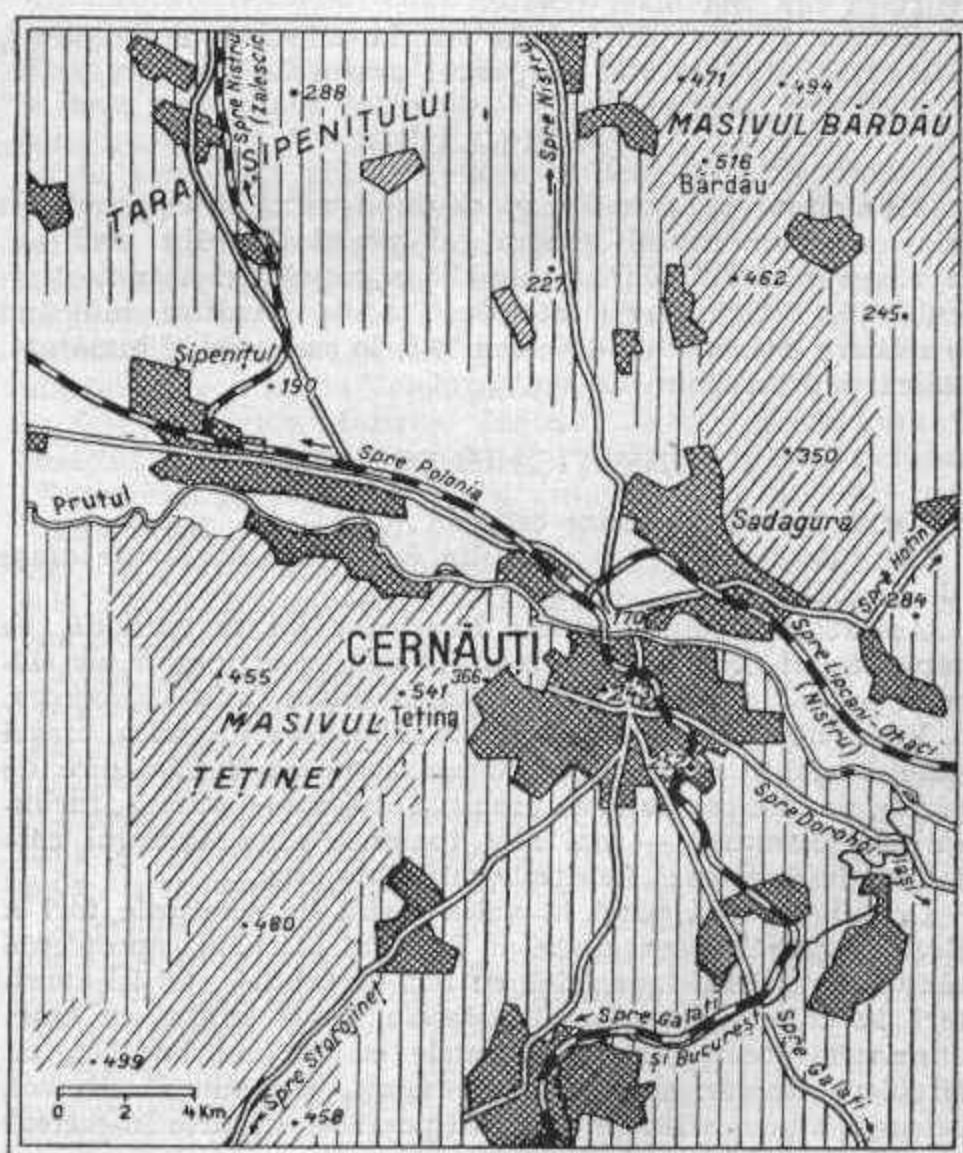
Scutul timbrat de o coroană murală cu 7 turnuri.

Este vechea stemă a orașului, completată cu reprezentarea cetății vecine Țetina, vestită în istoria militară a Moldovei.

GEOGRAFIE

Așezare. Municipiul C., capitala județului cu același nume, oraș universitar, este așezat în Nordul țării, la drumul mare care vine din Polonia și la un vechiu vad al Prutului, apărut altădată de cetatea din apropiere, a Țetinei. Din apropierea Cernăuților se desfac și azi drumuri importante care merg către vadurile Nistrului la Hotin în N-E, spre Zalescic în N, către Suceava în S.

Vatra orașului, în suprafață de peste 6.000 ha, se întinde pe seria dealurilor sculptate de afluenții scurți ai Prutului pe dreapta acestuia. Ea se prezintă astfel ca petice de mici podișuri întrerupte de povârnișuri destul de accentuate. Din această cauză altitudinea locului pe care e clădit orașul e foarte variabilă (între cca 170 m, în valea Prutului și 378 m pe dealurile înalte din marginea vestică a municipiului). Circulația înăuntrul orașului și mai ales dela gara situată în vale, către așezarea urbană propriu zisă, este legată astfel, uneori, de mari dificultăți.

Cadrul imediat al municipiului este format din depresiunea despădurită a Țării Șepenișului (în N Prutului) și podișul mai înalt (parte încă împădurit) care înconjoară orașul din E și S.

Pometurile, fâneața și cerealele care umplu acest cadru deluros de altitudine mijlocie, nu justifică întru nimic marea dezvoltare a Cernăuților. În schimb situarea lui la o margine de țară, în drumul imigrărilor din spre Polonia și Rusia, la o arteră de vie circulație a bunurilor, dar mai ales rolul pe care l-a jucat în trecutul nu tocmai depărtat (capitală a Bucovinei austriace), rol care i-a fost păstrat, cel puțin în parte, și după Unire, explică totul.

ISTORIE

Vechime și dezvoltare istorică. Cernăuți este amintit pentru prima oară în hrisovul prin care Alexandru cel Bun dă privilegii negustorilor din Liov, la 8 Octombrie 1408. Aceștia, vor trebui să plătească vamă și în Cernăuți.

Aci, la Cernăuți, au fost decimați, din nou, de către Ștefan, Polonii cari scăpaseră din Codrul Cosminului (1497).

După răpirea Bucovinei de către Austriaci, Cernăuți a devenit capitala acestei provincii. Aci în 1918, adunarea națională a Românilor bucovineni a proclamat unirea acestei părți a Moldovei cu țara străveche.

Monumente istorice. *Reședința metropolitană*, zidită la 1875, în stil maurobizantin și constituită din trei mari palate.

Cetatea Țețina, celebră în istoria militară a Moldovei, ale cărei ruine se văd în parcul orașului.

POPULAȚIE

Municipiul C. avea în 1930, după rezultatele provizorii ale recensământului general al populației din acel an, 111.147 locuitori. Cifra probabilă a populației actuale (calculată la 1 Iulie 1937) este de 110.161 locuitori, indicând o scădere naturală de 986 locuitori, în șase ani și jumătate, adică o descreștere de 0,9%.

INFĂȚIȘARE SOCIALĂ

Cernăuți, orașul dintre ceturi...

Capitala Bucovinei e unul din cele mai interesante orașe ale României.

Așezat pe dealuri, turlile bisericilor lui se cufundă, ca niște stejari de aur arborosean, în azururile fumurii ale slăvilor prăvălite fastuos peste colinele dintre Țețin și Horecea.

Văzut dela atelierele c. f. r. din suburbia Caliceanca, orașul pare o cetate apocaliptică, o monstruoasă îngrămădire de pietre, un chiot sălbatic de granit. Totul e de o stranie, turburătoare frumusețe — mai ales toamna, când amurgul castanilor însângerează ferestrele miilor de case.

Orașul coboară până în valea ferită de vânturile tari a Roșei și până în șesul dulce al Prutului. Aici, în apropierea râului, e cartierul industrial, cu zeci de fabrici, cari își amestecă în culori aspre fumul. Dincolo, peste Prutul cu lunci minunate, încep țarinile și satele cu ciobani bucolici, cu virgiliene înserări și cu țărani cuminți, cari știu să citească belșugul anului viitor în mugurii pomilor și soarta în mersul socotit al stelelor.

Imprejurimile orașului sunt de o încântătoare varietate. Spre Plaiul-Cosminului se desfășoară largi șesuri înlanurate. Depe terasa aeroportului, poți vedea până departe mările de grâu ale câmpiilor, cari, spre Cuciurul-Mare, se frâng în văi prăpăstioase și'n coaste de dealuri repezi. La Mănăstirea-Horecii, Prutul curge lin pe lângă o pădure, prin care Mihai Eminescu se plimba în suavele înserări de primăvară, pierzându-și privirile în colinele din zare, cu nobile profiluri antice. În biserica acestei comune suburbane, s'a rugat odinioară și împăratul Rusiei, venit la congresul Triplei Alianțe, care s'a ținut cu nesfârșite serbări și fast extraordinar la Cernăuți. Spre apus, se 'ntinde — până aproape de poalele Țeținului împădurit, pe al cărui vârf se ridică, pe vremuri, cetatea lui Ștefan cel Mare — suburbia Roșă, o pitorească risipă de case acoperite cu țiglă, cari, văzute depe înălțimile din apropierea Teatrului Național, par așezarea de jucărie a unui târg de liliputani. La nordul orașului, parcul Dominic — sălbatic, neîngrijit, dar minunat de frumos cu fagii, mestecenii și brazii lui de legendă nordică — își poartă lin copacii spre pâraul Clocucica.

De nicăieri nu se vede mai mareș capitala Bucovinei ca dinspre satul Mahala. Seara, în special, Cernăuții au aspectul unei cetăți enorme și dealurile par'că i se'nchină, ingenunchind pe malul drept al Prutului — până sus, dincolo de Revna.

Viața Cernăuților e cosmopolită. Întâlnești, aici, toate neamurile — dela germanul auster și amator de bere până la rusul șmecher și extravagant.

Inceputurile acestui mare oraș nu sunt prea lămurite. Lucrul e explicabil prin faptul că, în trecutul Bucovinei, rolul principal de centru politic, militar și cultural l-a deținut Suceava. Importanța Cernăuților a crescut abia în timpul dominației austriace, care i-a acordat o deosebită atenție, concentrând aici toată administrația Bucovinei.

Cu toate că nu e legat în măsura Sucevii, a Rădăuților sau a Siretului de istoria României, Cernăuții păstrează, totuși, emoționante amintiri pentru cercetătorii trecutului.

În veacul al XIX-lea, Aron Pumnul, frații Hurmuzaki și-atâția alții au creat aici un focar de știință, literatură și simțire românească. Frații Hurmuzaki au stat în strânsă legătură cu intelectualitatea moldovenească și s'au bucurat de o vie afecțiune din partea lui Vasile Alecsandri, care a trăit mult timp la moșia Cernaucă din apropierea Cernăuților. La Cernaucă, într'un superb decor bucolic, impresurat de păduri și dealuri, Vasile Alecsandri și alți boieri moldoveni au petrecut în lungi și animate discuții politice și literare cu amfitrionii lor. Seara, făceau lungi plimbări, ascultând tălăngile turmelor, cari se întorceau dela pășune și fluierul molcom al ciobanilor. Cernaucă i-a întrunit pe lângă Vasile Alecsandri pe: Alexandru Ion Cuza, Mihail Kogălniceanu și numeroși alții, cărora li se adaugă și Gheorghe Barițiu, ardeleanul. La Cernaucă, Mihail Kogălniceanu a agitat spiritele pentru crearea unui «singur stat național, cuprinzând toate provinciile locuite de rasa noastră». După ce Regatul s'a realizat prin Carol I, intelectualii cernăuțeni și-au ațintit ochii spre București, de unde le veneau multe îndemnuri valoroase. În prima decadă a veacului nostru, relațiile dintre Cernăuți și București au devenit foarte strânse, deși oficialii (k. u. k.) își dădeau toată silința să împiedice aceasta. Astăzi, Cernăuții sunt un puternic centru cultural, în care se desfășoară în ritm viu o bogată viață științifică, literară și muzicală.

Mitropolia Bucovinei, pe care o conduce de câțiva ani I. P. S. S. Visarion, sprijină în largă măsură aceste manifestații și, datorită ei și «Societății pentru Cultură», Cernăuții s'au îmbogățit cu un palat, care va reuni în curând toate societățile culturale din Bucovina.

«Orașul dintre ceturi» are numeroase monumente arhitectonice.

Cel mai important e, desigur, reședința metropolitană, ridicată în apropierea Dominicului. Ii urmează Teatrul Național, Palatul de Justiție, gara centrală, biserica iezuită și altele.

Oraș bogat, înconjurat de atâtea frumuseți naturale, centru cultural și universitar de mare importanță, — Cernăuții joacă un rol hotărâtor în viața regiunilor de nord ale țării.

ECONOMIE

Industria și comerț. *Industria alimentară:* 5 mori sistematice, 8 brutării mecanice, 1 fabrică de biscuiți, 2 fabrici de spirt, 1 de liqueur, 2 de bere, 4 de oțet și muștar, 1 de zahăr vanilat, 7 de bomboane, ciocolată etc., 1 de lapte pulverizat, 1 de produse de lapte, 1 de surogat de cafea, 1 de arpacaș, 2 de conserve de pește, 5 de mezeluri, 1 de ghiată artificială; *Textilă și confecțiuni:* 10 țesătorii, 25 fabrici de tricotate și ciorapi, 1 de pluș, 4 de basmale, 2 de ață de bumbac, 3 de șireturi și dantele, 3 de pălării, 1 de berete, 1 de vată, 1 de puf și fulgi; *Chimică:* 5 fabrici de săpun, lumânări și sodă, 1 de amidon și dextrină, 1 de acid carbonic, 1 de acid lactic, 1 de oxigen, 1 de eter, cloroform etc., 1 de uleiuri eterice, 7 de diverse produse chimice, 1 de șoșoni, galoși etc., 2 de piepteni, nasturi etc.; *Metalurgică:* 2 fabrici de mașini, 2 turnătorii, 1 fabrică de sârmă, lanțuri, șuruburi etc., 1 fabrică de împletituri de sârmă, 1 de obloane și articole de lăcătușerie, 1 de articole emailate, 1 de articole de tablă de zinc, tinichea etc., 1 de foarfeci, 1 de potcoave, 1 de nasturi de tablă, 2 de bricege, 1 de pineze și agrafe de birou, 2 de diverse articole de metal, 2 ateliere mari de reparațiuni; *Lemnului:* 1 fabrică de cherestea, 6 fabrici de mobile și tâmplărie, 1 fabrică de butoaie, 2 de cuie de lemn; *Alte industrii:* 2 fabrici de produse de hârtie, 1 de cartonaje, 7 tipografii mari, 1 pielărie, 1 fabrică de încălțăminte, 7 fabrici de cărămizi, țigle, plăci de teracotă etc., 1 de sobe de teracotă, 2 pentru cioplirea pietrelor, 1 de carton asfaltat, 1 de oglinzi și sticlă șlefuită, 1 de capsule pentru sticle, 1 atelier de reparațiuni de mașini electrice.

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei și peste *):

Moara Eduard Prohaska Fii (inv. 24), Fabrica de bere «Beresă» (soc. 18, inv. 120), Fabrica de bere Wijntzer & Goldstein (inv. 13), Fabrica de mezeluri Stanislas Podsudek (inv. 9);

Fabricile de stoffe și țesături de bumbac, pânză etc.: «Intex» (soc. 10) și «Postăvăria Română» (soc. 10, inv. 13), Fabricile de tricotate «Hercules» (soc. 15, inv. 43) și «Trinaco» (inv. 6), Fabrica de șireturi, galoane și dantele «Frații Rauchwerger» (inv. 7), Fabrica de pălării «N. Zucker & Co.» (soc. 2, inv. 5);

Fabrica de șoșoni, galoși și alte articole de cauciuc «Caurom» (soc. 10, inv. 22);

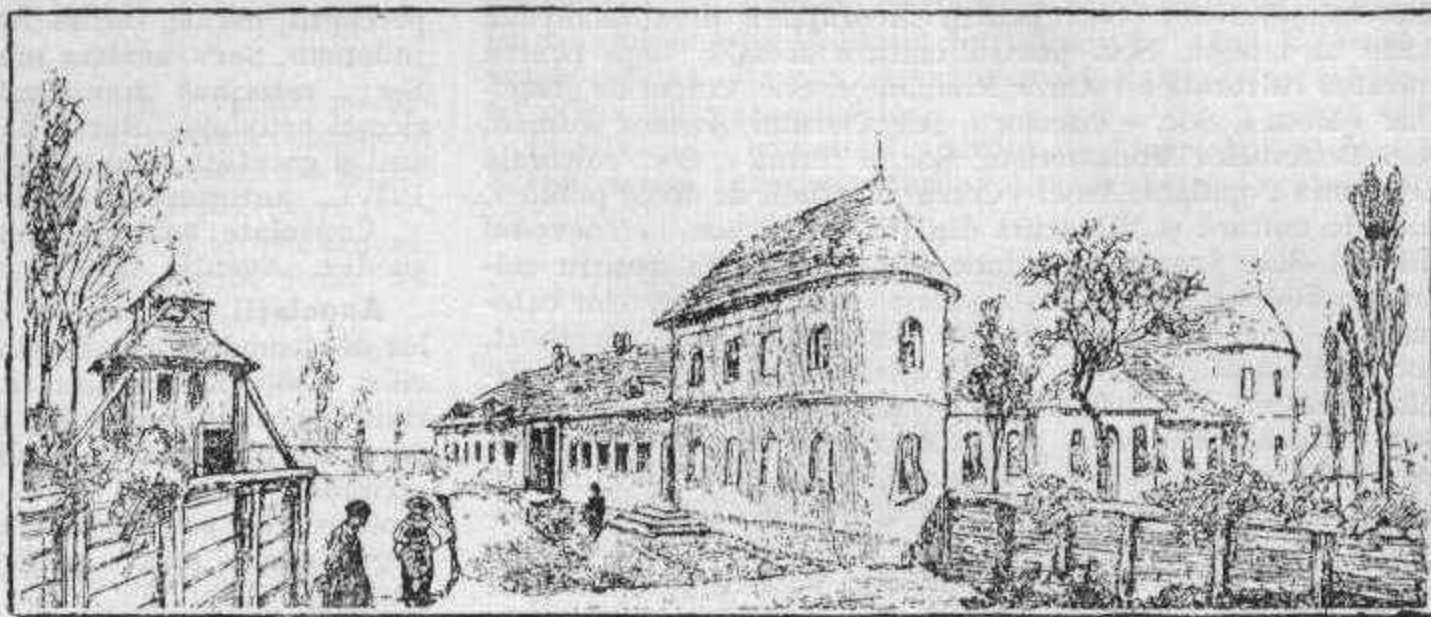
Fabrica de sârmă, lanțuri, șuruburi etc., a Soc. «Industria Sârmei» (inv. 29), Fabrica de articole de tablă «Teo» F. Tutman (inv. 6), Atelierele de reparațiuni C.F.R. (inv. 10);

Fabrica de cherestea din suburbia Clocucica (inv. 28), Fabrica de țigle și sobe de teracotă «H. Trichter» (inv. 14).

Cernăuți este piața de desfacere a produselor din Bucovina, Nordul Basarabiei și Nord-Vestul Moldovei. În registrul comerțului local sunt înscrise 155 firme de comerț mare și 61 de comerț mic.

Bălciu la 29 Iunie.

Instituții de credit. Banca Națională (sucursală), Banca Românească, Banca de Credit Român, Banca Comercială Națională, Banca Comercială Polonă (sucursală), Banca Noastră, Banca de Credit, Soc. Română Bancară, Banca Basarabiei (sucursală), Banca Ipotecară, Banca Urbană (sucursală), Banca «Meseriașul român», Banca Invățătorilor pentru Moldova de Sus, Banca Invalizilor din Bucovina, Banca «Postcilca», Banca «Ohlhisser et Co.», Banca «Feinstein», Banca «Frații Soifer», Banca Centrală Evrească de Credit și Economie, Banca «Casa Română», Banca Regională, Banca Bucovineană de Nord, Banca «Producătorul agricol», Banca Civică, Banca Industro-

CERNĂUȚII SUB OCUPAȚIA AUSTRIACĂ. VECHIUL PALAT AL VLĂDIEI

Agricolă, Banca de Est, Banca pentru Comerțul Intern și Extern, Casa de Economie a Bucovinei «Sf. Ioan din Suceava», Banca «Leibuka Barber».

Finanțe publice. Pentru exercițiul 1936/37 bugetul municipiului C. prevede următoarele capitole:

	Lei
Venituri	64.750.000
Venituri ordinare	54.452.698
Venituri extraordinare	670.467
Venituri speciale	9.626.835
Cheltuieli	64.750.000
Cheltuieli ordinare	45.371.640
Cheltuieli extraordinare	5.488.000
Cheltuieli speciale	13.890.360

CULTURĂ

Invățământ. Universitatea «Regele Carol II», cu facultățile de drept și științe de stat, de literă și filosofie, de științe și de teologie. Conservator de muzică și artă dramatică; Seminar clerical; Liceu militar; 4 licee de băieți («Aron Pumnul», «Marele Voevod Mihai», Seminar Pedagogic «Dr. C. Angelescu» și «Mitropolitul Silvestru»), 2 licee particulare de băieți («M. Eminescu» și «Emanoil Grigorovița»); Gimnaziul de băieți «Cuza Vodă», Gimnaziu particular polon, 2 licee de fete («Elena Doamna» și «Oltea Doamna»), Liceul particular de fete «Carmen Sylva», Liceul comercial de băieți «Iuliu Valaori», Gimnaziu comercial de băieți, Gimnaziu comercial «Progresul» cu secție de băieți și de fete, Liceu industrial de băieți, Liceu industrial de fete, Școală normală de băieți, Școala normală de fete «Maria Voichița», Școala normală particulară de fete «Familia Mariei», Institut de orbi și surdo-muți, Institut de educație, Școală de cântăreți, 39 școli primare (dintre cari 13 confesionale) și numeroase grădini de copii.

Instituții culturale. *Muzee:* Muzeul regional al Bucovinei (cuprinde piese arheologice), Muzeul industrial «Regele Carol II», Muzeul de industrie casnică și un muzeu ucrainean.

Biblioteci. Biblioteca Universității, bucurându-se de favoarea depozitului legal, avea 435.788 de volume la 1 Octombrie 1936. Biblioteca municipală «Nicolae Iorga», e deschisă marelui public ca și Biblioteca Asociației de cultură a poporului român din Bucovina. Afară de acestea mai sunt circa 20 biblioteci de împrumut românești și străine (germane, ucrainene, polone, franceze, evrești).

Asociații culturale. Soc. pentru cultura și literatura poporului român (care întreține în Municipiul C.: Palatul Național cu biblioteca și sălile de lectură, Tipografia «Mitropolitul Silvestru» etc.), Centrala Caselor Naționale, Liga Culturală, Soc. «Aron Pumnul», Soc. artiștilor și amicii artelor din Bucovina, Soc. Școala Modernă, Asoc. Presei din Bucovina și Moldova de Sus, Soc. culturală «Amicii Poloniei» Asoc. Prietenii Cehoslovaciei, Asoc. Amicii Franței, Soc. «Bi-

*) Cifrele în paranteză arată capitalul social (soc.) și capitalul investit (inv.) în milioane de lei.

biblioteca juridică, Soc. pentru încurajarea învățământului clasic al fetelor, Soc. pentru cultura socială, Liga pentru unitatea culturală a tuturor Românilor, Soc. Cercul de gospodine « Rosa », Soc. « Tricolor », Soc. Clerului Ortodox Român, Soc. Doamnelor Monasteriste, Soc. « Tețina », Soc. culturală Academia Populară, Asoc. « Cercul de studii de drept public », Soc. de cultură și literatură din Bucovina, Soc. « Voevodul Mihai », Soc. Școala secundară germană, Cercul pentru cultura socială « Bildungsgemeinschaft », Uniunea tinerelor catolice germane, Uniunea femeilor germane, Soc. Eichenhort, Soc. « Schlarafia », Soc. catolică germană, Soc. Căminul elevilor germani, Soc. germanilor creștini « Rosa-Manasteriste », Soc. « Ucrainsca Besida », Soc. « Rusca Besida », Soc. « Ucrainsca Scola », Asoc. Tinerimii polone, Asoc. Doamnelor polone, Soc. « Polska Maciesz w Scolny w Rumunji », Soc. învățătorilor poloni, Soc. « Ort. », Soc. Școala secundară evreiască din Bucovina, 23 organizații studențești, 15 asociații muzicale și corale și 28 organizații sportive.

Teatrul Național și 8 cinematografe.

Ziare și reviste. « Glasul Bucovinei » (cotidian), « Cuvântul Tărânimii » (de 2 ori pe săptămână), « Timpul » (săptămânal), « Munții Noștri » (bilunar), « Frontul Românesc », « Buletinul comunal al municipiului » (lunar), « Buletinul Inspectoratului regional școlar » (lunar), « Buletinul Oficial al județului Cernăuți », « Cernăuții medicali » (lunar), « Voința Școlii », « Iconar », « Credința », « Făt-Frumos » (lunar), « Filmul meu » (de 2 ori pe săptămână), « Voluntarul », « Pagini juridice », « Insemnări sociologice » (lunar).

« Abendblatt » (cotidian), « Tagblatt » (cotidian), « Extra-blatt » (cotidian), « Vorwärts » (cotidian), « Czernowitzer Allgemeine Zeitung » (cotidian), « Czernowitzer Morgenblatt » (cotidian), « Czernowitzer Tageblatt » (cotidian), « Czernowitzer Deutsche Tagespost » (cotidian), « Volksnacht », « Die Freiheit », (săptămânal), « Katolische Volksnacht » (săptămânal), « Bukowiner Volkszeitung » (bilunar), « Der Handel und Gewerbetreibende » (lunar), « Revue der Woche » (lunar), « Ceas » (în limba ucraineană cotidian), « Kurjer Polski w Rumunji » (săptămânal).

RELIGIE

Biserici și lăcașuri de închinăciune. Municipiul are o catedrală mitropolitană ortodoxă, 4 biserici și 2 capele ortodoxe, 2 biserici romano-catolice, 1 greco-catolică-ruțeană, 1 evanghelică, 1 armeană-catolică, 1 casă de rugăciune lipovenească, 1 a creștinilor după Evanghelie, 2 baptiste, 2 adventiste, 2 sinagogi și 48 case de rugăciune evreiești.

1 mănăstire ortodoxă de călugărițe și 3 mănăstiri catolice: a fraților iezuiți, a maicilor « Familia Mariei » și a maicilor « Sf. Felix ».

Instituții bisericești. Reședința Mitropoliei Bucovinei, provenită din fosta episcopie moldovenească a Rădăuților, mutată aici în 1783, și ridicată la rangul de Mitropolie în 1870. Au păstorit aici, în totul 9 episcopi și arhiepiscopi.

Reședința vicariatului romano-catolic al Bucovinei și a vicariatului greco-catolic-ruțean.

ADMINISTRAȚIE

Municipiul C., capitala județului Cernăuți, este situat la 527 km de București. Stație principală c.f. pe linia București - Cernăuți - Grigore-Ghica-Vodă. Aerodrom și aerogară pe liniile: Cernăuți - Iași - Chișinău - Cetatea-Albă; Cernăuți-Cluj - Arad; București-Cernăuți-Lwow - Varșovia - Gdynia și București - Cernăuți - Lwow - Helsinki.

Instituții publice. Prefectură, Primărie, Curte de Apel, Tribunal, Judecătoria, Judecătoria de muncă, Insp. reg. de poliție, Insp. reg. de jandarmi, Chestură de poliție cu 6 comisariate, Legiune de Jandarmi, Cerc de recrutare, Inspectorate: comercial, industrial, de muncă, școlar, al minelor, C. A. M., zootehnic, sanitar, veterinar, silvic, Inspectie de exploatare C.F.R., Direcție reg. P.T.T., Serv. apelor reg. XIV, Curte locală administrativă, Camere de: agricultură, comerț și industrie, muncă, Revizorate școlare: județean și municipal, Serv. reg. de statistică, Procuratura Statului, Procuratura de finanțe, Serv. tehnic municipal, Serv. de drumuri și șosele, Administrație financiară, 4

percepții fiscale, Serv. financiar municipal, Serv. sanitar județean, Serv. sanitar municipal, Serv. veterinar județean, Serv. veterinar municipal, Administrația fondurilor bisericești ortodoxe, Bursă de efecte și mărfuri, Birou de măsură și greutate, Vama Poștei, 6 oficii P.T.T. de stat, 3 oficii P.T.T. autorizate, Oficiu telefonic, Pompieri.

Consulate: austriac, cehoslovac, german, polon, olandez, suedez. Agenția legăției franceze.

Asociații. Baroul avocaților, Asociația generală a medicilor din România, Soc. medicilor din Bucovina, Colegiul medicilor, Asoc. personalului sanitar auxiliar titrat, Cercul ofițerilor, Cercul subofițerilor, Cercul contabililor autorizați și experți, Corpul didactic medico-pedagogic, Cercul profesorilor secundari români, Asoc. regională a învățătorilor din Moldova de sus, Sindicatul ziariștilor bucovineni, Sfatul negustoresc, Asoc. micilor industriași și meseriași patroni din România, Asoc. meseriașilor, comercianților și industriașilor români din Moldova, Uniunea industriașilor bucovineni, Uniunea micilor industriași, Asoc. proprietarilor de moșii din Moldova de Sus, Sindicatul cultivatorilor de sfeclă, Asoc. țăranilor și plantatorilor de sfeclă « Sfecla », 3 gremii comerciale, Gremiul agenților comerciali, Gremiul restauratorilor, hotelierilor, bodegarilor, etc., Uniunea comercianților detașiști, Sindicatul pentru organizarea exportului de animale și carne proaspătă, Sindicatul voiajorilor și reprezentanților de industrie și comerț.

Edilitate. Uzină electrică, 3 uzine de apă cu un debit de 12.000 m.c. pe zi, 70 km rețea de apeduct, 70 km canal, pavagii cu asfalt și altele, tramvai electric, 1 grădină publică și 3 parcuri, abator, piață.

Sănătate publică. Spitalul « Regele Carol II », Spitalul de copii, Spitalul de boli mintale și nervoase, Spitalul de ochi, Spitalul militar, Spitalul militar de ochi, Spitalul evreesc, Sanatoriul « Hera » pentru boli mintale și nervoase, Sanatoriul « Dea », Sanatoriul « Marele Voevod Mihai », Policlinica-sanatoriu « Dr. Pauliuc Burlă V. », Institutul obstetric « Dr. Octavian Gheorghian », Maternitatea evreiască, Stațiunea obstetrică-ginecologică « Dr. Merdler », Institut antirabic; 5 dispensare ale Serv. sanitar al Municipiului, Dispensar anti-venerian, Dispensar ginecologic, 4 dispensare ale soc. « Principele Mircea », 1 dispensar al Casei de asigurări sociale, 1 dispensar al Soc. pentru profilaxia tuberculozei, 3 dispensare evreiești (dintre care unul antituberculos);

Asistență și prevedere socială. Casă de asigurări sociale Oficiu I.O.V., Soc. « Ocrotirea orfanilor de război », Soc. « Crucea Roșie », Soc. pentru profilaxia tuberculozei, Soc. « Pr.Mircea », Soc. « Regina Maria » pentru ajutorarea copiilor săraci evrei, Centrul pentru ocrotirea copiilor, Institutul de orbi și surdo-muți « Regina Maria », Soc. « Azilul », Soc. doamnelor române, Asoc. culturală și de ajutorare a surdo-muților din Moldova de Sus, Soc. voluntară de salvare, Soc. « Aron Pumnul », Asoc. pentru emanciparea civilă și politică a femeii române (cu un cămin de servitoare), Soc. « Iubirea aproapelui », Asoc. « Iubire și dreptate », Casa de ajutor « Unirea », Soc. mutuală a medicilor, Fundația « Azilul de copii creștini Adalbert Zadurovici », Soc. catolică polonă de binefacere, Asoc. femeilor evanghelice « Gustav Adolf », Soc. polonă de ajutor frățesc, Casa catolică pentru ajutorarea copiilor orfani « Preot Apolcki », Asoc. gen. de ajutor a meseriașilor, 8 asoc. de ajutorare a meseriașilor pe bresle, Soc. de binefacere mutuală, Soc. de ajutorare a săracilor, Soc. « Meranoseti », Soc. « Ose », Soc. « Bicur choilem », Soc. « Jinocea Hromada », Soc. de ajutorare a doamnelor evreice, Soc. pentru ocrotirea copiilor orfani evrei, Soc. « Morgenrot », Soc. pentru ajutorarea lehzelor evreice, Soc. pentru ajutorarea elevilor evrei, Soc. pentru profilaxia tuberculozei între evrei « Gemilat Chesed », Soc. « Machsike Sabes », Orfelinate: român de băieți și român de fete, polon de băieți și polon de fete, catolic german mixt și catolic german de băieți, evanghelic german, 2 evreiești, 1 cămin pentru ocrotirea copiilor evrei; Azil pentru săraci, Azil evreesc pentru bătrâni, 1 ospătarie populară, 4 căminuri studențești, Internatul școlii normale, Internatul de fete, Internatul « Meseriașul român », Internatul ucrainean, Căminul elevilor germani, Internatul ucnicilor poloni.

CETATEA-ALBĂ

Stema. Pe scut roșu o cetate medie-vală, de argint, cu trei turnuri rotunde și cu acoperișurile ascuțite, turnul din mijloc mai înalt și crenelat, cu poarta și ferestrele închise, așezată pe o terasă neagră, ieșind dintr-o mare de argint. Peste tot stema Moldovei.

Scutul timbrat de o coroană murală cu șapte turnuri.

Reprezintă vechea cetate moldovenească de graniță de pe limanul Nistrului.

GEOGRAFIE

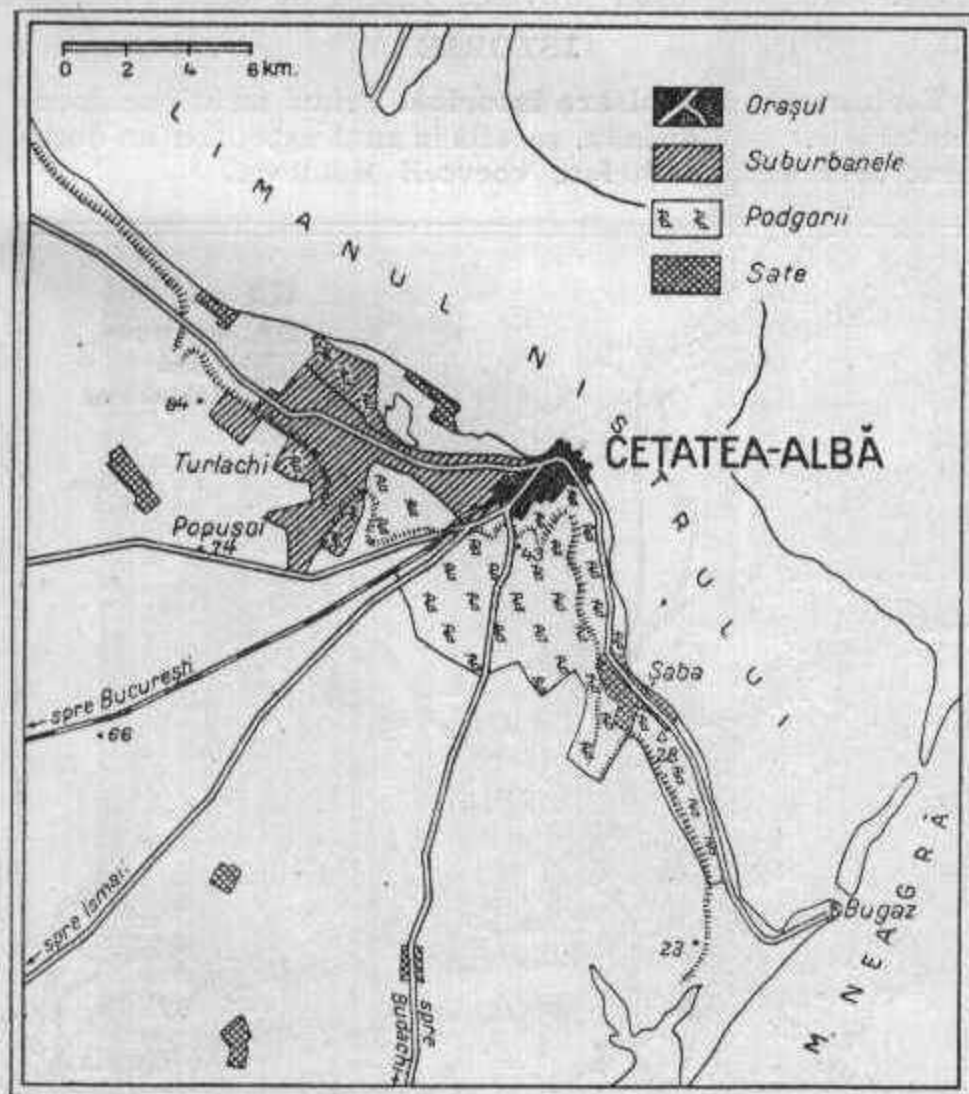
Așezare. Municipiul C.-A., reședința județului cu același nume, e așezat la malul limanului Nistrului, în margine de țară și la un vechiu cap de drum: drumul care ducea la cetatea de pază din apropierea gurei limanului spre mare (într-o vreme când această gură nu era încă împotmolită).

Vatra orașului este un amfiteatru care coboară domol către limanul Nistrului pe al cărui mal de piatră se mai păstrează încă o parte din cetate. Drumurile care se strâng aici în chip de raze venind din câmpia vecină, au impus orașului, un plan radio-concentric (ca și al Brăilei, Giurgiului, etc.). Terenul nisipos și panta ușoară pe care sunt clădite casele orașului, înlătură, în general, noroiul atât de comun multora din orașele noastre de câmpie.

Cadrul Cetății-Albe e format de partea S-E a întinsei câmpii cunoscute și sub numele de Bugeac. Arăturile au înlocuit, în cea mai mare parte, ierburile stepei de altă dată; vitele însă sunt crescute încă în număr destul de mare, iar podgoriile și pometurile sunt vestite în tot lungul povârnișurilor din spre liman și valea Nistrului. C.-A. joacă astfel rol de loc de concentrare a grânelor, vinurilor, fructelor și vitelor din hinterlandul imediat. Noul port dela Bugaz, la malul Mării, oferă în fine, oarecare posibilități de export.

ISTORIE

Vechime și dezvoltare istorică. În veacul al VII-lea înainte de Christos, pe locul actualului oraș, se afla o colonie grecească, numită Tyras. A fost ocupat de Romani și dela aceștia a trecut în mâna Bizantinilor, care-l numiră Maurocastron (Cetate Neagră). Genovezii au construit în

apropierea lui, o cetate de piatră albă, în mijlocul ținutului intens românesc. Moldova întinzându-se până la mare a supus cetatea. Roman, Alexandru cel Bun, Ștefan cel Mare își aveau aici, pârcașii lor.

În privilegiul comercial acordat de Alexandru cel Bun la 8 Octombrie 1408 negustorilor din Lemberg, Cetatea-Albă

este considerată ca a patra stațiune — după Suceava, Iași și Tighina — în care se da vamă Domniei.

În Martie 1443 cetatea își avea pârcașii ei — un Iurghici.

Titlul dregătorilor anteriori cetății nu se cunoaște. În Aprilie 1435 el se numea într-o scrisoare către republica Veneției « Dominus Maurocastrii ».

Aici, în Cetatea Albă, a fost otrăvit de boierii săi, Alexandrel.

Sub Ștefan cel Mare pârcașii Cetății Albe au fost dintre boierii de frunte ai Moldovei, ceea ce pune în lumină importanța pe care gloriosul Domn o acorda cetății.

La 1457, în anul ridicării sale în scaun el trimite ca pârcaș pe Vlaicu, propriul său unchiu. La 1459, el îi dă un coleg — pe Stanciul, oștean vrednic deși vrăjmaș tatălui însuș al lui Ștefan.

La 1466, Stanciul rămânând singur capătă coleg pe Zbierea, iar la 1470 pe Bălcu. Între 1471—1474 Cetatea are ca pârcași pe Luca și pe Hârman, dela 1478 la 1480 pe Hârman și pe Duma, vărul lui Ștefan, iar dela 1481 la 1484 pe Gherman și pe Oană.

Ea forma, pe atunci, cu cetatea Chiliei, « cheile Mării Negre ». În 1484, Cetatea-Albă a căzut în mâinile Turcilor, cari au făcut dintrânsa sediul unei raie. Ștefan cel Mare a încercat zadarnic s-o recucerească.

În timpul războaielor ruso-turce, orașul a fost ocupat de ruși în 1770, 1789 și 1806.

Monumente istorice. Cetatea construită de Genovezi în evul mediu, reconstruită de Ștefan cel Mare, cu ziduri de o masivitate extraordinară. Marea ei poartă a fost ridicată de pârcașii Hârman în 1438. Lucrările de întărire au fost duse mai departe de « meșterul Teodor » probabil italian; în 1481—1482 Ștefan cel Mare înalță aici o nouă biserică.

Biserica armenescă cu inscripții din sec. XV cu odoare de argint și pietre de mormânt frumos săpate.

Izvorul Sf. Gheorghe din 1743.

POPULAȚIE

Municipiul C. A., avea în 1930, după rezultatele provizorii ale recensământului populației din acel an, 33.495 locuitori.

Cifra probabilă a populației actuale (calculată la 1 Iulie 1937) este de 19.417 locuitori (fără comunele suburbane Păpușoi, Șaba și Turlachi, care la recensământul din 1930 s'au trecut la municipiul C. A. și cari la acea dată aveau un total de 13.563 locuitori).

ECONOMIE

Industria și comerț. Industria alimentară: 5 mori sistematice, 3 mori țărănești, 1 moară de crupe, 1 moară de măcinat sare, 1 fabrică de conserve de pește, 6 de mezeluri, 2 de bomboane, 2 de ulei, 1 de spirt din vin; Alte industrii: 2 fabrici de postav, 1 fabrică textilă, 3 fabrici de săpun, 2 ateliere de mobile, 10 ateliere de tâmplărie.

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei și peste *): Moara I. Asvadurov (inv. 20), Moara Frații I. & S. Denisov (inv. 15).

Comerț dezvoltat de cereale, vinuri, struguri, pește, vite, nutreț, produse animale, trestie, miere, ceară, etc.

Prin așezarea sa geografică municipiul are posibilități mari de comerț cu Rusia.

Instituții de credit. Banca Națională (agenție), Banca Românească, Banca Basarabiei, Banca « Progresul », Societatea « Prima de împrumut și păstrare », Banca Viticolă, Banca Agricolă, Casa de Credit a Agricultorilor, Banca de Agricultură, Comerț și Industrie.

Finanțe publice. Bugetul municipiului C.-A., pe exercițiul 1936/37, prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	12.188.480
Venituri ordinare	7.875.000
Venituri extraordinare	1.308.042
Venituri speciale	3.005.438
Cheltuieli	12.188.480
Cheltuieli ordinare	7.875.000
Cheltuieli extraordinare	834.000
Cheltuieli speciale	3.479.480

CULTURĂ

Invățământ. Liceul de băieți « Marele Voevod Mihai », Liceu de fete, Liceu industrial de fete, Școală normală de băieți, Liceu industrial de băieți, 11 școli primare, 7 școli de copii mici.

Instituții culturale. Societatea « Astra » pentru literatură și cultura poporului român, Fundația Culturală Regală « Principele Carol », (1 cămin județean și 1 cămin orașenesc), Asociația femeilor române, Școală muzicală, Muzeu arheologic, 3 biblioteci publice, Sală de teatru, 2 cinematografe, 1 societate sportivă, 1 societate de vânătoare.

Ziare și reviste. « Noutăți » (cotidian), « Înainte » (săptămânal), « Nistrul » (săptămânal), « Buletinul Oficial al jud. Cetatea-Albă » (de 3 ori pe lună), « Cetatea-Albă » (lunar), « Buletinul Serviciului Agricol Județean », « Die Woche im Bild » (săptămânal).

RELIGIE

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 5 biserici și 2 capele ortodoxe, 1 biserică armeană, 1 capelă romano-catolică, 1 capelă luterană, 1 casă de rugăciuni baptistă, 1 casă de rugăciuni molocană, 4 sinagogi.

Instituții bisericești. Reședința protopopiatului ortodox.

ADMINISTRAȚIE

Municipiul C.-A., reședința județului Cetatea-Albă, este situat la 171 km de Chișinău și la 435 km de București. Stație c.f. pe linia Basarabeasca - Bugaz. Aerostație pe liniile București - Galați - Ismail - Cetatea-Albă și Cernăuți - Iași - Chișinău - Cetatea-Albă.

Instituții publice. Prefectură, Tribunal, Judecătorie mixtă, Poliție, Administrație financiară, Percepție fiscală, Primărie, Serv. sanitar județean, Serv. sanitar comunal, Serv. veterinar județean, Serv. veterinar comunal, Pompieri, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Birou de măsuri și greutate, Vamă, Inchisoare preventivă, Căpitănie de port, Pretura plășii Liman, Revizoratul pescăriei, Serv. de poduri și șosele, Revizorat școlar, Cameră de comerț și industrie, Cameră de agricultură, Depozit M.A.T. de spirt.

Asociații. Baroul avocaților, Sfatul Negustoresc, Soc. funcționarilor publici, Corpul contabililor, Asociația micilor industriași și meseriași.

Edilitate. Uzină electrică, 46 fântâni, 26 km de străzi pavate, grădină publică, pădure de 180 ha sădită în 1935, abator comunal, băi populare de vară, stadion sportiv.

*) Cifrele în paranteză arată capitalul social (soc.) și capitalul investit (inv.) în milioane de lei.

Sănătate publică. Spital de stat, Spital comunal, Spital militar, Spital evreesc, Sanatoriul « Dr. Smolenschi », Dispensarul « Principele Mircea », Spital de animale.

Asistență și prevedere socială. Oficiu de asigurări sociale, Oficiu I.O.V., Soc. « Crucea Roșie », Soc. « Principele Mircea » Soc. « Tarbut », Soc. « Oze », 2 ofrelinate, 2 aziluri de bătrâni dintre cari unul evreesc, 1 azil de noapte pentru vagabonzi.

CHIȘINĂU

Stema. Pe scut albastru, o acvilă de aur, cu aripile lăsate în jos, privind spre dreapta. Peste tot: stema Moldovei.

Scutul timbrat de o coroană murală, cu 7 turnuri.

Simbolizează realipirea acestui vechi oraș moldovenesc la România.

GEOGRAFIE

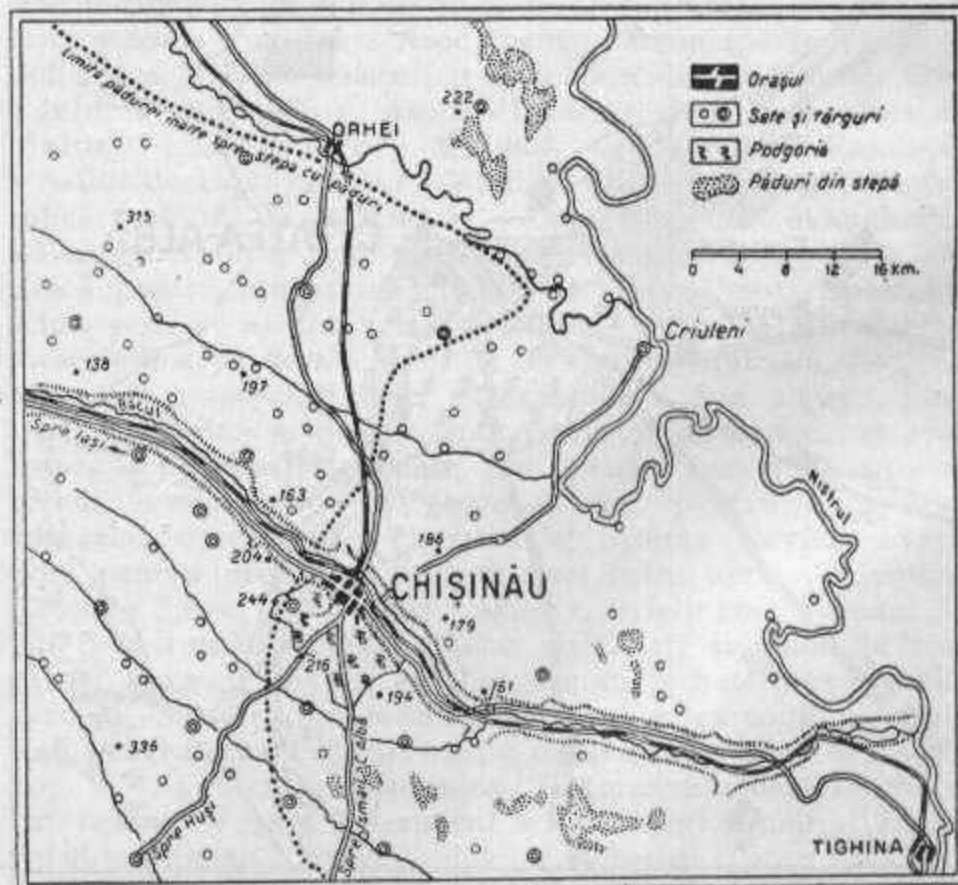
Așezare. Municipiul Ch., capitala județului Lăpușna, este așezat în mijlocul Moldovei dintre Prut și Nistru (Basarabia), la întretăierea drumului longitudinal al Basarabiei cu drumul transversal Iași - Chișinău - Tighina - Odesa și în apropierea contactului între zona păduroasă a « Codrilor Bâcului » cu zona de stepă cu ierburi înalte din spre Sud. Este deci un oraș de răspântie și de contact între regiuni cu caractere geografice deosebite.

Vatra orașului, în suprafață de peste 7.200 m se întinde la altitudinea de circa 85 m pe povârnișul domol de pe dreapta văii Bâcului (orașul nou) și pe o parte a luncii sale inundabile (orașul vechi). Pe povârnișurile dealurilor care înconjoară în semicerc prispa pe care a fost clădit orașul nou, se întinde o zonă de podgorii prin care sunt risipite vile, crame și gospodării de țară; acestea formează împreună un fel de zonă periferică a Chișinăului.

Cadrul municipiului este format de dealurile podișului Bâcului acoperite cu păduri masive de N.V., despădurite și prinse de cereale sau vii, în S.E. Caracterul său mai mult agricol n'ar fi putut ridica orașul Ch. mai sus de nivelul unei piețe locale de adunare, transformare și redistribuire a cerealelor, fructelor și produselor minunatelor podgorii, dacă nu i s'ar fi adăugat, cu rol hotărîtor, funcționarea ca oraș reședință a fostei provincii rusești de peste Prut.

ISTORIE

Vechime și dezvoltare istorică. Prima mențiune documentară despre Chișinău, se află în anul 1436, într'un document dela Iliș și Ștefan, voievozii Moldovei.

CHIȘINĂU

VEDERE GENERALĂ

MĂNĂSTIREA HARJONCA

Sus: SFATUL ȚĂRII

Jos: MITROPOLIA

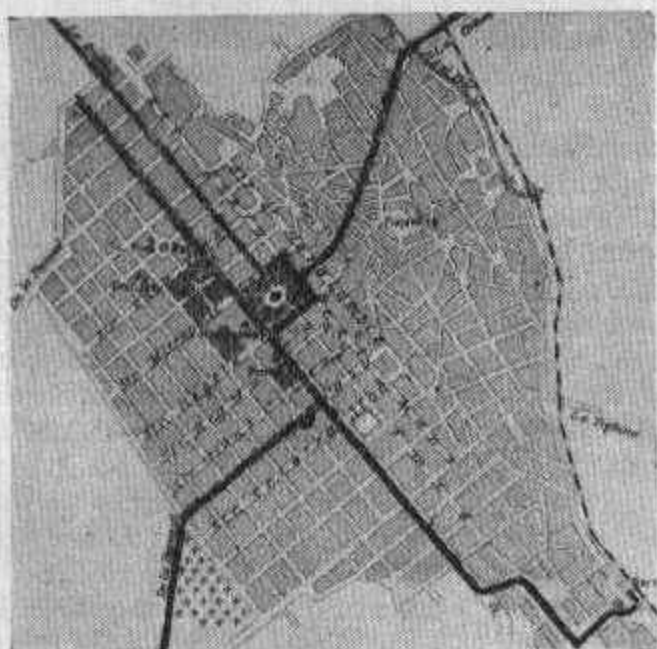

CENTRUL ORĂȘULUI

A fost multă vreme un târgușor fără însemnătate. Numele îi vine de la o cascadă, pe care o făcea în acest loc, apa ce străbate așezarea.

În 1818, Rușii au fixat la Chișinău capitala Moldovei răpite. În 1834 orașul a fost refăcut, după un plan de sistematizare, cu străzi drepte, largi și perpendiculare.

Aici Sfatul Țării a votat, în 1918, unirea cu vechea țară. **Monumente istorice.** Biserica Râșcanu, ctitorie din secolul al XVIII-lea.

Biserica Mazarachi ctitorie, din acelaș secol.

POPULAȚIE

Municipiul Ch., avea în 1930, după datele recensământului din acel an, 117.016 locuitori. El este după București, cel mai populat oraș al țării.

Cifra probabilă a populației actuale (calculată la 1 Iulie 1937) este de 113.640 locuitori indicând o scădere naturală de 3.376 locuitori în șase ani și jumătate, adică o descreștere de 2,9%.

ECONOMIE

Industrie și comerț. Industria alimentară: 5 mori sistematice, 6 mori țărănești, 2 fabrici de paste făinoase, 19 de spirt, 9 de rachiu, cognac și alte băuturi spirtoase, 2 de bere, 6 de ulei, 1 rafinărie de ulei, 1 fabrică de mezeluri, 4 de zaharicale, 4 de crupe și 1 de ghiță. *Alte industrii:* 3 fabrici de țesătorie, 4 de vată, 1 de tricotaje, 9 de săpun, 4 de parfumuri și chimicale, 4 de lumânări, 1 de produse chimice, 1 de stearină și oleină, 1 de sârmă și cuie, 2 turnătorii și fabrici de mașini, 2 fabrici de articole metalice, 1 atelier de reparat vagoane de tramvaie și motoare electrice, 6 tipografii mari, 1 litografie, 5 fabrici de piele, 1 de încălțăminte, 1 de curele de transmisii, 4 tăbăcării, 1 fabrică de cherestea, 2 de mobile, 1 de spițe și roți, 1 atelier de calapoade și tocuri de lemn, 1 de obezi, 8 fabrici de cărămidă, țiglă și teracotă, 1 de ciment, 1 de oglinzi, 1 de perii, 1 de cremă de ghetă, 1 de focuri artificiale și 1 manufactură de tutun.

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei și peste *).

Moara Gogan T. (inv. 30), Moara Wechsler Simion (inv. 9), Moara Schwartzberg Iacob (inv. 8), Moara și fabrica de paste făinoase «Hercules» (inv. 5), Fabrica de ulei «Palmira» (inv. 5), Fabrica de țesătorie «Arcigo» (inv. 6) și Atelierele S. A. Belgiană a tramvaielor (inv. 28).

De asemenea menționăm Imprimeria Statului din Chișinău și Manufactura de tutun C.A.M.

Municipiul Ch. fiind centrul economic al Moldovei de peste Prut, prin piețele sale se scurge mare parte din bogățiile agricole, viticole și pomicele ale provinciei.

Instituții de credit. Banca Națională a României (agenție), Banca Românească (sucursală), Banca de Credit Român (sucursală), Banca Centrală de Credit și Economie, Banca Centrală din Basarabia, Banca Americano-Română de Agricultură și Industrie, Banca Creditului Basarabean, Banca Basarabiei, Casa de Credit a Agricultorilor județului Lăpușna,

*) Cifrele în paranteză arată capitalul social (soc.) și capitalul investit (inv.) în milioane de lei.

Banca de Comerț și Industrie a Basarabiei, Banca Generală a Basarabiei, Banca Sfatului Negustoresc, Banca Comerțului Exterior «Ivoria», Banca Salariaților Publici (sucursală), Tovărășia de împrumut și păstrare a meseriașilor și negustorilor din Chișinău, Banca «Ustei», 10 bănci populare, 6 cooperative, Federala cooperativelor, Uniunea cooperativelor izraelite, Banca Municipiului Chișinău, Banca Comercială și Industrială a Basarabiei, Banca Clerului ortodox din Basarabia.

Finanțe publice. Bugetul municipiului Ch., pe exercițiul 1936/37, prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	104.940.325
Venituri ordinare	79.213.022
Venituri extraordinare	4.992.921
Venituri speciale	20.734.382
Cheltuieli	104.940.325
Cheltuieli ordinare	79.213.022
Cheltuieli extraordinare	4.992.921
Cheltuieli speciale	20.734.382

CULTURĂ

Învățământ. Facultatea de agronomie și Facultatea de teologie (de pe lângă Universitatea din Iași), Conservatorul Național de muzică și artă dramatică, 2 Conservatorii particulare, Liceul de băieți «B. P. Hașdeu», Liceul de băieți «M. Eminescu», Liceul de băieți «Al. Donici», Liceul de băieți «Al. Rusu», Liceul militar «Regele Ferdinand I», Liceul de fete «Regina Maria», Liceul de fete «Principesa Dadiani», Liceu de fete eparhial, Seminar teologic, 2 gimnazii de băieți, Școală normală de băieți, 2 școli normale de fete, Liceu comercial, Liceu industrial de fete, 3 gimnazii industriale de fete, Gimnaziu industrial de băieți, Școală de menaj, Liceu particular de băieți, 3 licee particulare de fete, Gimnaziu particular de fete, Școală de cântăreți, 28 școli primare de băieți, 14 școli primare de fete, 23 școli de copii mici, 3 școli de aplicație.

Instituții culturale. Universitatea populară, Muzeul Național din Basarabia, Muzeul istorico-arheologic bisericesc, Biblioteca Municipiului (peste 100.000 volume), Biblioteca Universității populare, Biblioteca centrală, Biblioteca «Jokey-Club», 8 biblioteci particulare, 7 cămine ale Fundației Culturale «Principele Carol», Cercul Militar, Teatru Național, 4 cinematografe, 8 societăți sportive, 4 societăți de vânătoare.

Automobil Club Regal Chișinău.

Ziare și reviste. «Viața Basarabiei» (cotidian), «Izbânda» (cotidian), «Basarabia» (săptămânal), «Comerciantul» (săptămânal), «Cuvântul Moldovenesc» (săptămânal), «Dreptatea» (săptămânal), «Ecoul Basarabiei» (săptămânal), «Voința Basarabiei» (săptămânal), «Buletinul Camerei de Comerț și Industrie Chișinău» (săptămânal),

MUZEUL DE ISTORIE NAȚIONALĂ

«Furnica» (bilunar), «Buletinul Agricol» (lunar), «Indicatorul Medical al Basarabiei» (lunar), «Din trecutul nostru», «Izvoarașul» (lunar), «Lumina lui Hristos» (lunar), «Luminătorul» (lunar), «Revista literară științifică» (odată la 2 luni), «Arhiva Basarabiei» (semestrial), «Buletinul Basarabiei economice», «Foaia Duminicală», «Limba Noastră», «Moldova Nouă», «Raza», «Sănătatea și Higiena», «Tribuna Tinerimii».

RELIGIE

Biserici și lăcașuri de închinăciune. Catedrală Mitropolitană, 32 biserici ortodoxe, (din care 1 grecească), 1 biserică armenescă, 1 biserică romano-catolică, 1 biserică evanghelisto-luterană, 1 biserică lipovenească, 1 casă de rugăciune a sectei «fără popă», 1 casă de rugăciune baptistă, 1 casă de rugăciune molocană, 65 sinagogi și case de rugăciune israelite.

Instituții bisericești. Mitropolia Basarabiei, Arhiepiscopia Chișinăului, protopopiat ortodox.

ADMINISTRAȚIE

Municipiul Ch., reședința județului Lăpușna, este situat la 456 km de București. Stație c.f. pe liniile București—Iasi—Chișinău, București—Galați—Chișinău și Căinari—Tighina—Chișinău (cu legătura spre Tiraspol—Moscova). Aerostație pe liniile București—Galați—Chișinău și Cernăuți—Iasi—Chișinău—Cetatea Albă.

Instituții publice. Prefectură, Primărie, Curte de apel, Curte Administrativă, Tribunal, 4 judecătoria, Inspectorat cadastral, Inspectorat școlar primar, Inspectorat școlar secundar, Inspectorat regional veterinar, Direcțiune regională sanitară, Direcțiune regională silvică, Direcțiune regională P.T.T., Inspectorat de muncă, Inspectorat regional de poliție, Inspectorat minier, 4 inspectorate C.F.R., Imprimeria Statului, Cameră de agricultură, Chestură de poliție, Administrație financiară, 5 Percepții fiscale, Percepție comunală, Cameră de comerț, Serviciu regional de poduri și șosele, Curte administrativă locală, Revizorat școlar, Serv. sanitar județean, Serviciu sanitar municipal, Serviciu veterinar județean, Serviciu veterinar municipal, Avocatura Statului, Arhivele Statului, 9 notari publici, Pompieri, 2 oficii P. T.T., Oficiu telef., 8 comisariate de poliție.

Consulate: german, polonez, olandez, belgian, francez; agenții consulare: italiană și cehoslovacă.

Asociații. Asociația medicilor din România, Asociația funcționarilor publici, Asociația contabililor, Asociația presei, Asociația ziariștilor din Basarabia, Asociația generală a inginerilor din România, Asociația corpului didactic secundar, Asociația corpului didactic primar, Uniunea clericilor ortodocși, Uniunea generală a micilor industriași și meseriași din România, Asociația funcționarilor Primăriei Chișinău, Sfatul Negustoresc, Uniunea profesională a specialiștilor în agronomie din Basarabia, Asociația funcționarilor polițieniști, Uniunea generală a meseriașilor din România, Uniunea muncitorilor grafici, Societatea meseriașilor și industriașilor mici din Basarabia, Asociația profesională a tehnicienilor din Basarabia, Uniunea proprietarilor urbani, Societatea proprietarilor mici, Sindicatul avicultorilor și cultivatorilor de animale mici, Sindicatul vi-

ticultorilor și podgorenilor din regiunea Costiujeni, Sindicatul funcționarilor particulari, Sindicatul muncitorilor dela C.A.M., Sindicatul de alimentație, Sindicatul șoferilor, Comitetul refugiaților, Societatea de muncă «O.R.T.» (evreiască).

Edilitate. Uzină electrică, Uzină de apă, conductă de apă, canalizare, tramvaie electrice, pavagii, grădină publică.

Sănătate publică. Spitalul Central (cu secțiuni: anti-rabică și dermo-sifilitică și laborator bacteriologic), Spitalul «Regina Maria», Spitalul de contagioși, Spitalul de alienați Costiujeni, Spitalul militar, Spitalul militar de ochi, Spitalul de ochi «Dr. Manoilescu», Spitalul de copii «Societate de binefacere», Spitalul Epitropiei de orbi, Spitalul evreesc, Sanatoriul «Sănătatea», Sanatoriul Dr. Steinberg, Sanatoriul Dr. Tumarchin, Sanatoriul Dr. Sepf (Solarium), Maternitatea Spitalului Central, Maternitatea Municipiului, Maternitatea «Dr. Kurtz», Centru de ocrotire a copiilor și mamelor, 13 dispensare, policlinici și ambulatorii diferite.

Asistență și prevedere socială. Casă de asigurări sociale, Soc. «Crucea Roșie», Soc. I.O.V., Soc. pentru profilaxia tuberculozei, Soc. «Principele Mircea», Epitropia de orbi din Basarabia, Centru de ocrotirea copiilor și mamelor, Asociația «Asistență publică», Fundația «Eufrosina Viazemschi», Asociația «In numele lui Hristos», Reuniunea femeilor române, Soc. «Sufrageria efină» (evreiască), Soc. «Soimeh Voiflim» (evreiască), Casa copilului, 1 cămin C.F.R. de fete, 2 orfeline, 11 azile de copii și bătrâni.

CLUJ

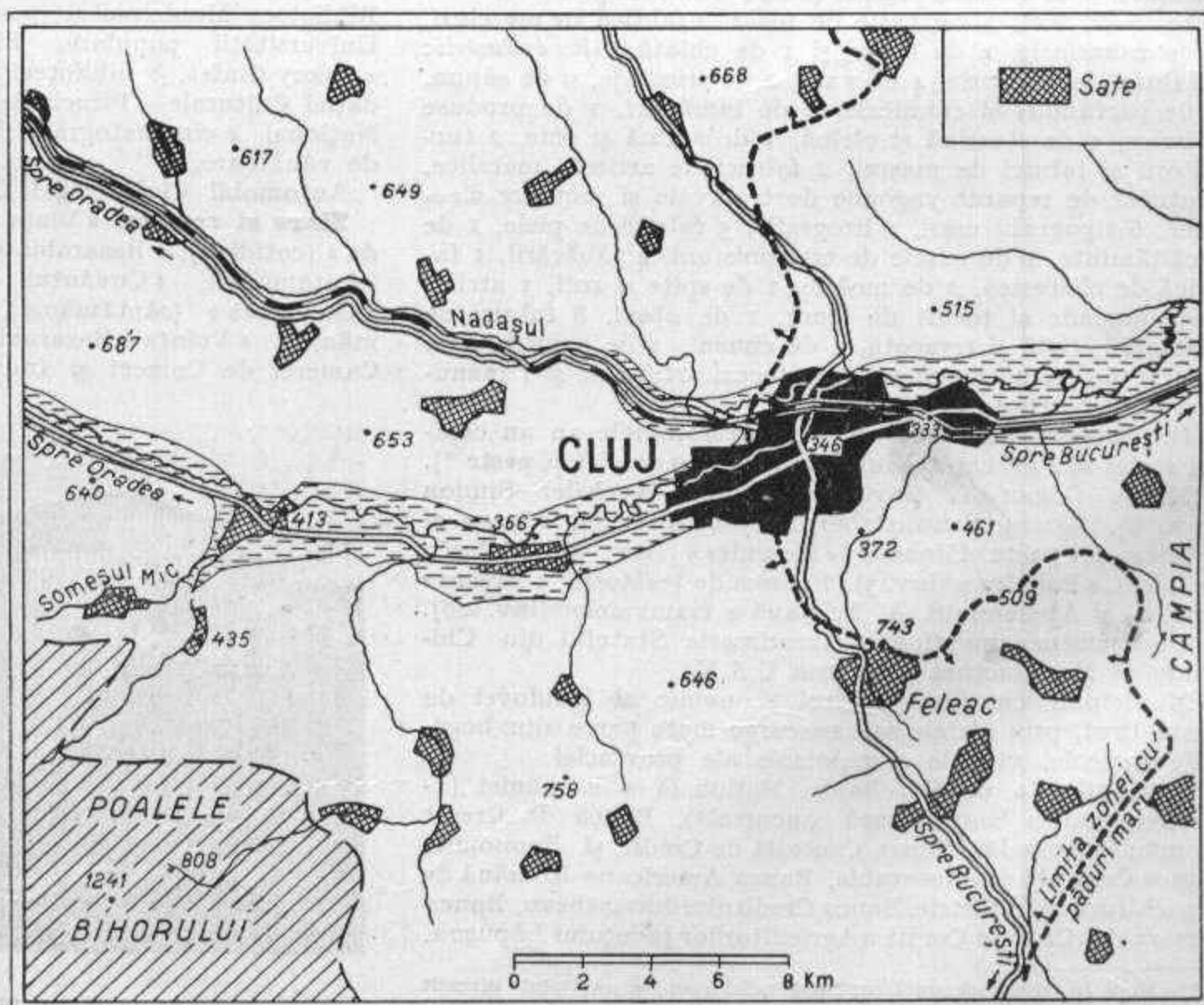

Stema. Pe scut albastru, un zid de cetate de argint, umplând câmpul inferior al scutului, cu 3 turnuri crenelate, pătrate, ieșind din el; cel din mijloc mai înalt cu ferestre negre, poarta cetății cu gratii și deschisă pe fond negru.

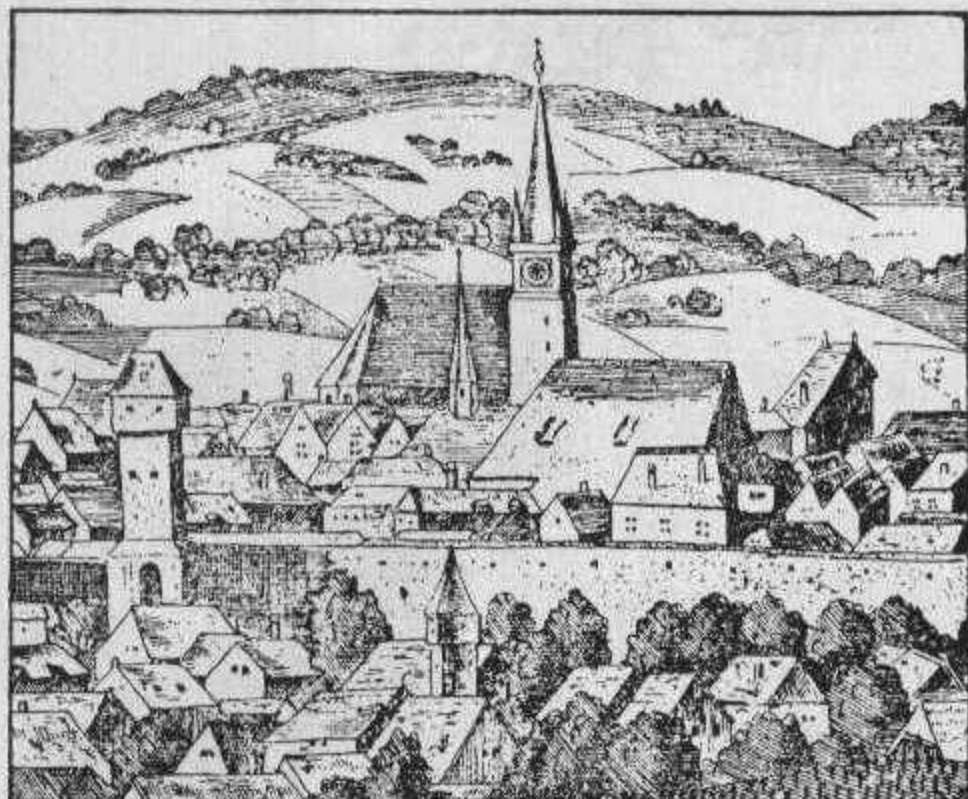
Scutul timbrat de o coroană murală cu 7 turnuri. Este vechea stemă.

GEOGRAFIE

Așezare. Municipiul C., capitala județului cu același nume, oraș universitar, este așezat în marele drum al

CLUJUL, ÎN 1617 CU BISERICA SF. MIHAIL CU TURNUL
CEL VECHIU
(Gravură de Hofuoqel, desen de Van der Rege)

Europei centrale, drum care străbate prin Poarta Craiului pe valea Crișului-Repede, în bazinul Transilvaniei și se întâlnește la Cluj cu drumul de centură al acestui bazin. Clujul face parte astfel din seria orașelor de sub munte din latura interioară a lanțului Carpatic și anume, e una din cele patru mari cetăți comerciale medievale care s'au bucurat de o dezvoltare deosebită, datorită faptului că au fost situate în apropierea unor trecători importante (*Bistrița, Brașov, Sibiu, Cluj*).

Vatra orașului vechiu se întinde pe terasa joasă de pe dreapta Someșului-Mic iar mahalalele mai noi, dezvoltate mai ales în sec. XIX și XX, pe o parte din lunca inundabilă și pe povârnișurile teraselor superioare și ale dealurilor ce mărginesc valea, atât la N cât și la S. În totul, locul de așezare al Clujului are forma unui culuar strâmt, clădit în formă de trepte și orientat de la V la E. Atât către Apus cât și către Răsărit de oraș, acest culuar se lărgeste destul de mult. E astfel foarte probabil că tocmai gâtuitura văii Someșului-Mic în acest punct, să fi atras așezarea orașului întărit aici.

Cadrul este destul de variat, fiind format din mai multe regiuni care se întâlnesc în preajma acestui oraș: în răsărit «Câmpia» mai joasă și despădurită; în N, dealurile mai înalte și împădurite dintre Someș și munții Imezeului; în S-V, ultimele ramuri ale Bihorului. Comandând atâtea ținuturi cu caracter agricol, pastoral, forestier și cu posibilități de exploatare minerale, piața Clujului s'a putut de timpuriu dezvolta și ca târg și ca aglomerație industrială (mobile, țesături, metalurgie, alimente, etc.). Avântul cel mai mare l-a luat însă deabia în a doua jumătate a sec. trecut, de când Statul ungar l-a transformat în centru cultural și politic al provinciilor românești de peste munți.

După război i s'a păstrat acest caracter de capitală neoficială a Transilvaniei, înălțându-i-se numai caracterul agresiv de mai înainte. Datorită acestei împrejurări, Clujul și-a continuat mersul ascendent.

ISTORIE

Vechime și dezvoltare istorică. Clujul este o veche așezare dacă, din care s'a constituit, mai apoi, municipiul roman «Napoca», centru militar însemnat pe valea Someșului, care apare din nou în veacul XII, sub denumirea de «Castrum Clus».

În 1267, Clujul împreună cu ținutul său este dăruit episcopului Transilvaniei.

În anul 1405, Sigismund de Luxemburg, regele Ungariei, l-a declarat oraș liber.

În Cluj s'a născut la 23 Februarie 1440 Matei Corvinul, fiul lui Iancu Vodă de Hunedoara, care avea să fie cel mai mare rege al Ungariei.

În Cluj au intrat în 1556, înainte de oștenii lui Mihai, Pătrașcu cel Bun și Alexandru Lăpușneanu, voievozii celor două țări de peste munți spre a pune în scaun pe Isabella, văduva lui Ioan Zăpolya.

În Cluj a fost ars de viu la 5 Februarie 1601, Baba Novac, gloriosul general al lui Mihai.

Tot în Cluj s'a desfășurat în 1894 durerosul proces al «Memorandului».

În Cluj, pe urmele universității create de maghiari în 1872, cu scopul de a desnaționaliza pe români, s'a creat în 1919 Universitatea românească, Ferdinand I, care stă, prin operele sale de cultură, în fruntea instituțiilor de acest gen.

Clujul este din 1920 sediul unei episcopii ortodoxe, menite să continue existența străvechilor episcopii, a Feleacului — creație a lui Ștefan cel Mare din 1488 — și a Vadului (1523—1631).

Monumente istorice. Resturi din zidurile cetății Clujului, cu un bastion, bine conservat. Cetatea a fost ridicată în 1785 după planurile generalului Steinvill.

Casa lui Matei Corvin, în care s'a născut gloriosul rege, restaurată în 1867.

Biserica romano-catolică «Sf. Mihail», în stil gotic transilvan, începută sub Angevini către 1321 și terminată în 1444.

În urma ciumei care a bântuit în Cluj în 1738—1742, i s'a ridicat un somptuos portal în stil baroc.

Biserica greco-catolică «Calvaria», din Mănăstur.

Ruinele bisericii din Mănăstur, construită în 1061 de călugării benedictini, reconstruită de mai multe ori.

POPULAȚIE

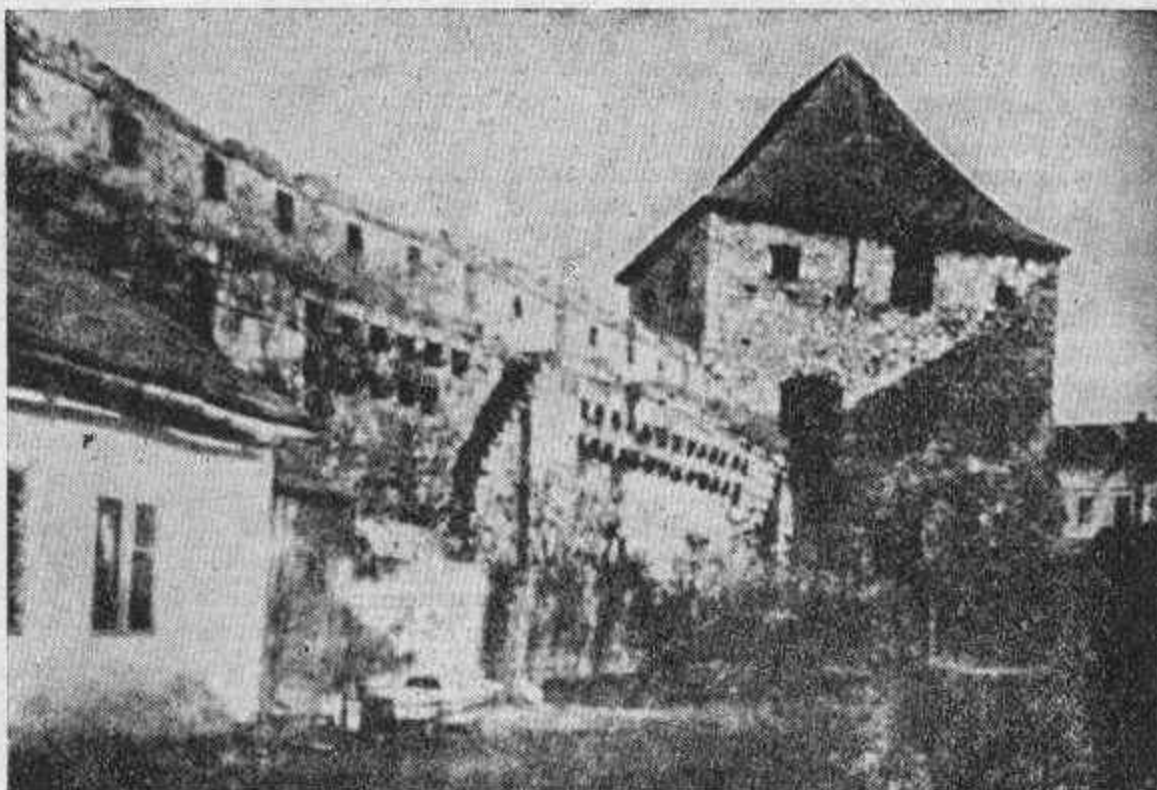
Municipiul C. avea în 1930, după rezultatele provizorii ale recensământului din acel an, 98.569 locuitori.

Cifra probabilă a populației actuale (calculată la 1 Iulie 1937) este de 99.720 locuitori.

ECONOMIE

Industrie și comerț. Inzestrat cu o puternică industrie, Clujul prelucurează materiile prime ale regiunii, trimițându-le ca produse industriale, până în cele mai depărtate unghiuri ale țării.

Industria alimentară: 5 mori, 3 fabrici de pâine, 1 de salam, mezeluri și brânzeturi, 3 de spirt și băuturi spirtoase, 1 de bere, 3 de ulei vegetal, 1 de oțet, 4 de ciocolată și bomboane și 3 de ghiată artificială. *Industria textilă:* 4 fabrici de tricotaje, 1 de țesături de bumbac, 1 de ciorapi, 1 de basmale și 1 de pâslă. *Industria chimică:* 2 fabrici de diverse produse chimice, 1 de săpun, 1 de produse farmaceutice, 1 de articole de celuloid, 1 de chibrituri, 1 de gaz de iluminat, coks

ZIDURILE CLUJULUI

VEDERE GENERALĂ A ORAȘULUI

și gudron, 1 de clei și 3 de boiangerie și curățatorie chimică. *Industria metalurgică*: 7 turnătorii și fabrici de tuburi, țevi, armături, șuruburi, nituri, clante de uși, obiecte casnice etc., din fontă, plumb, cositor, aramă, aluminiu, 1 fabrică de mașini, 1 de caroserii de automobile, 1 de lacăte, 1 de tacâmuri și articole de argint, 1 de țesături de sârmă și 1 atelier mecanic de reparat automobile. *Industria pielăriei*: 2 fabrici de pielărie, 1 de încălțăminte și 1 de pielărie, încălțăminte, curele de transmisiune etc. *Industria lemnului*: 1 fabrică de cherestea, 4 de mobile, 2 de tâmplărie, 1 de articole de lemn (strungărie și jucării de lemn) și 1 de volin. *Industria materialelor de construcție*: 3 fabrici de cărămidă, 1 de cărămidă și pământ refractar, 1 de cărămidă, țiglă și piatră cioplită, 1 de plăci de mozaic și 1 de ghips. *Industria electro-tehnică*: 1 fabrică de aparate și mașini electrice, 1 de becuri și 1 de țevi Bergman și articole electrice. *Hârtie și arte grafice*: 1 fabrică de mucava, 1 de cartonaje și 11 tipografii. *Alte industrii*: 1 fabrică de porcelan și teracotă, 1 manufactură de tutun.

Dintre întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei și peste *):

Molnár și Pintér, moară (inv. 12), «Familia», brutărie (soc. 5, inv. 3), Vlad și Co., mezeluri, unt, brânzeturi (inv. 8), Wertheimer Maximilian, spirt și băuturi spirtoase (soc. 2, inv. 5), «Ursus», fabrică de bere (soc. 35, inv. 51), «Melissa», bomboane și ciocolată (soc. 12, inv. 11; nu lucrează), «Fabrica de ghiată a orașului Cluj» (inv. 6), «Corvin», ghiată artificială (inv. 6), «Societatea Textilă Belgo-Română» (soc. 25, inv. 15), «Ady», ciorapi (soc. 4, inv. 10), «Chibriturile» (inv. 86), Compania de Gaz (soc. 5, inv. 45), Herczeg Géza fabrică chimică (inv. 6), «Turnătoria de fier și fabrica de mașini din Cluj» (soc. 8, inv. 30), «Sedan», caroserii de automobile (inv. 8), «Dermata», pielărie, încălțăminte, etc. (soc. 80, inv. 268), «Dacia», pielărie (soc. 5, inv. 9), «Transilvania», mobile (inv. 40; nu lucrează), «Cărămidăria orașului Cluj» (3 fabrici, soc. 4, inv. 37), «Industria de lut și piatră» (soc. 6, inv. 6), «Energia», electrotehnice București (fabrica din Cluj, inv. 30; nu lucrează), «Minerva», tipografie (soc. 6, inv. 8), «Naționala», tipografie (soc. 3, inv. 7), «Concor-

dia» (Ellenzék), tipografie (soc. 10, inv. 4), Bernat Maurițiu, tipografie (inv. 5), «Iris», porcelan, teracotă, etc. (soc. 2, inv. 45).

Manufactura de tutun C.A.M.

Comerț. Așezat în centrul unei regiuni agricole și industriale, foarte productivă și favorizat de căi de comunicație excelente, Clujul ocupă un rol important în comerțul de produse agricole, animale, produse animale și produse industriale. Bâlciuri anuale: 10 Ianuarie, 12 Martie, 27 Aprilie, 2 Noembrie.

Instituții de credit. Banca Națională (sucursală), Banca Românească (sucursală), Banca Generală a Țării Românești (sucursală), Banca Centrală pentru Industrie și Comerț, Banca Comercială și Industrială, Banca Agrară, Banca «Transilvania», Banca «Albina», Banca de Scont și Schimb din Ardeal, Banca Economică Ardeleană, Banca de Agricultură și Casa de Economie, Banca Învățătorilor, Banca Mobiliară, «Hermanstädter Allgemeinesparcassa», Institutul de Credit și Economii «Economul», Institutul comercial de Credit, Casa de păstrare și Banca de credit din Cluj, Institutul de credit și economii «Coroana», Casa de păstrare a agronomilor, Institutul de credit și economii «Vatra», Reuniunea de credit a economilor din Cluj, Alianța cooperativelor de economie și credit, Banca «Dr. Bornemisa», Banca cooperativă «Dacia», Banca populară «Cluj-Mănăstur», Banca cooperativă «Zsugori», Banca mică evreiască pentru comercianți, Banca «Ajutorul», Banca Ardeleană și casa de economie, Banca «Economia» Banca Română Clujană, Banca Voluntarilor, Asoc. de credit P.T.T., Banca de credit comercial, Banca «Ilieșcu», Banca de credit Transilvănean, Casa de împrumut pe amant «Brașoveana», Banca de credit mărunt și economie.

Finanțe publice. Bugetul municipiului C. pe exercițiul 1936/1937 prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	108.067.055
Venituri ordinare	92.462.555
Venituri extraordinare	117.000
Venituri speciale	15.487.500

*) Cifrele în paranteză arată capitalul social (soc.) și capitalul investit (inv.) în milioane de lei.

	Lei
Cheltueli	108.067.055
<i>Cheltueli ordinare . . . . .</i>	<i>80.119.555</i>
<i>Cheltueli extraordinare . . . . .</i>	<i>6.040.000</i>
<i>Cheltueli speciale . . . . .</i>	<i>21.907.500</i>

CULTURĂ

Invățământ. Universitatea « Regele Ferdinand I », cu facultățile de Medicină, Drept, Litere și Filozofie și Științe, Academie de Inalte studii comerciale și industriale, Academie agricolă, Academie teologică ortodoxă, Academie teologică greco-catolică, Academie teologică reformată, Academie de muzică și artă dramatică, Școală de conductori tehnici, Liceul de băieți « Gh. Barițiu », Seminar pedagogic universitar, Liceul « Gh. Anghelescu », Liceul romano-catolic de băieți, Liceul reformat de băieți, Liceul unitarian de băieți, Liceul evreesc « Tarbut », Liceul de fete « Regina Maria », Liceul de fete « Principesa Ileana », Liceu comercial de băieți, Liceu comercial de fete, Gimnaziu comercial de băieți, Gimnaziu comercial de fete, Școală normală de băieți, Școală normală de fete, Institutul catolic « Marianum » de fete (cu liceu și școală superioară de comerț) 2 școli de menaj, 33 școli primare (dintre care 14 confesionale), 14 grădini de copii (dintre care 6 confesionale) și 2 școli de aplicație.

Instituții culturale. Pe lângă Universitatea din Cluj funcționează următoarele instituții științifice: Institutul de istoria medicinei, Institutul de anatomie descriptivă, Institutul de anatomie patologică, Institutul de medicină legală, Institutul de fiziologie, Institutul de radiologie,

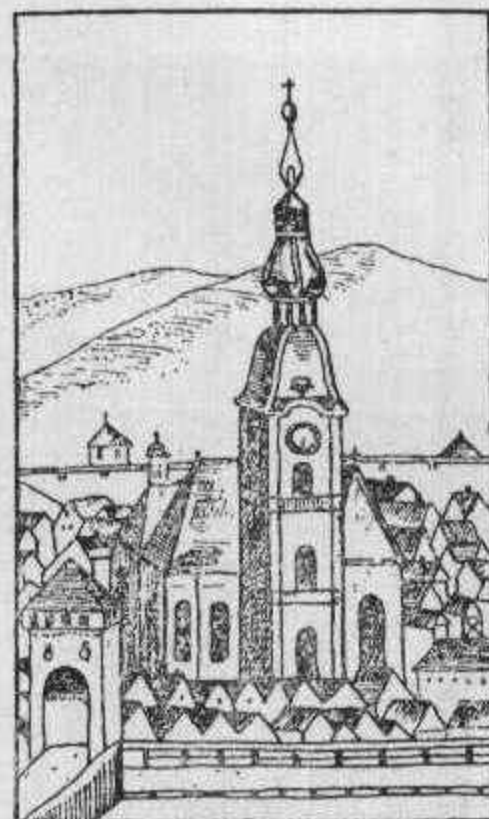
Institutul de igienă, Institutul de istologie și embriologie, Institutul de patologie, Institutul de balneologie și fizioterapie, Institutul de istorie națională, Institutul de istorie universală, Institutul de psihologie, Institutul de biologie, Institutul de zoologie, Institutul de speologie, Institutul de botanică (generală și sistematică), Institutul de mineralogie și petrografie, Institutul de geologie și paleontologie, Laboratoare pentru studiile experimentale, Seminarii, Clinici universitare, Una dintre cele mai frumoase grădini botanice din Europa, cu un mare herbar, Observator astronomic, Observator meteorologic, Muzeul etnografic al Carpaților cu un parc etnografic, Muzeul Național transilvănean, Muzeul limbii române, Muzeul etnografic, Muzeul de arte și meserii, O mare bibliotecă universitară, Biblioteca muzeului național transilvănean, Biblioteca populară, Extensiunea universitară pentru răspândirea și popularizarea științei, Soc. de științe, numeroase publicațiuni periodice de specialitate.

Dintre asociațiile culturale care activează în municipiul Cluj, se remarcă: Asociația « Astra » pentru literatura și cultura poporului român, Liga Culturală, Soc. național-culturală « Crișana », Soc. etnografică română, Asociația literară științifică și culturală a colaboratorilor revistei ardeleni (A.C.R.A.), Cercul « Ronsard » pentru răspândirea limbii și literaturii franceze, Uniunea « Muzeul ardelean », Casina națională, Casa națională « Frăția ortodoxă română » Soc. de sociologie, Soc. « Șoimii Carpaților », Cercul catolicilor, Acțiunea patriotică, Soc. maghiară literară ardelenă, Soc. de studii psihice, Asociația culturală maghiară « E.M.K.E. ».

Orchestra filarmonică de concert, Soc. filarmonică « Gh. Dima », 6 coruri, 26 soc. sportive.

Opera Română, Teatrul Național, Teatrul « Davila » (maghiar), 8 cinematografe.

Ziare și reviste. « Patria » (cotidian), « Națiunea Română » (cotidian), « Dacia Nouă » (cotidian), « România Nouă » (cotidian), « Gazeta » (cotidian), « Buletinul Justiției » (cotidian), « Societatea de Măine » (săptămânal), « Bomba » (săptămânal), « Consum » (săptămânal), « Foaia Noastră » (săptămânal), « Lumea și Țara » (săptămânal), « Renașterea » (săptămânal), « Textila » (săptămânal), « Curierul Creștin » (bilunar), « Fierul » (bilunar), « Monitorul Fierului » (bilunar), « Piele și Ghete » (bilunar), « Revista Morarilor » (bilunar), « Agricultura Nouă » (lunar), « Buletinul Oficial al Camerei de Comerț și Industrie » (lunar), « Carpații » (lunar), « Clinica et Laboratoriu » (lunar), « Clujul Medical » (lunar), « Constructorul » (lunar), « Cuvântul Notarului » (lunar), « Funcționarul particular, angajatul comercial » (lunar), « Gând străjeresc » (lunar), « Gazeta Ilustrată » (lunar), « Grădina mea » (lunar), « Glasul Ardealului » (săptămânal), « Libertatea » (săptămânal), « Monitorul Grafic Român » (lunar), « Observatorul Social Economic » (lunar), « Orologiul » (lunar), « Ofensiva Română » (săptămânal), « Poporul » (bilunar), « Papyrograph » (lunar), « Pharmacia » (lunar), « Revista Drogueriei și Parfumeriei » (lunar), « Revista Enciclopedică » (lunar), « Revista Stomatologică » (lunar), « Satul și Școala » (lunar), « Viața Administrativă » (lunar), « Viața dentară » (lunar), « Revista de Ortopedie și de Chirurgie Infantilă » (trimestrial), « Anuarul Grafic » (anual), « Buletinul oficial al municipiului Cluj », « Clujul Creștin », « Jurisprudența », « Magazin », « Typograph » (bilunar), « Viața ilustrată », « Deutsche Zeitung » (cotidian), « Rumänischer Lloyd » (săptămânal), « Bekleidungs und Leder Arbeiter » (lunar), « Das Heilige », « Das heilige Kreuz ».

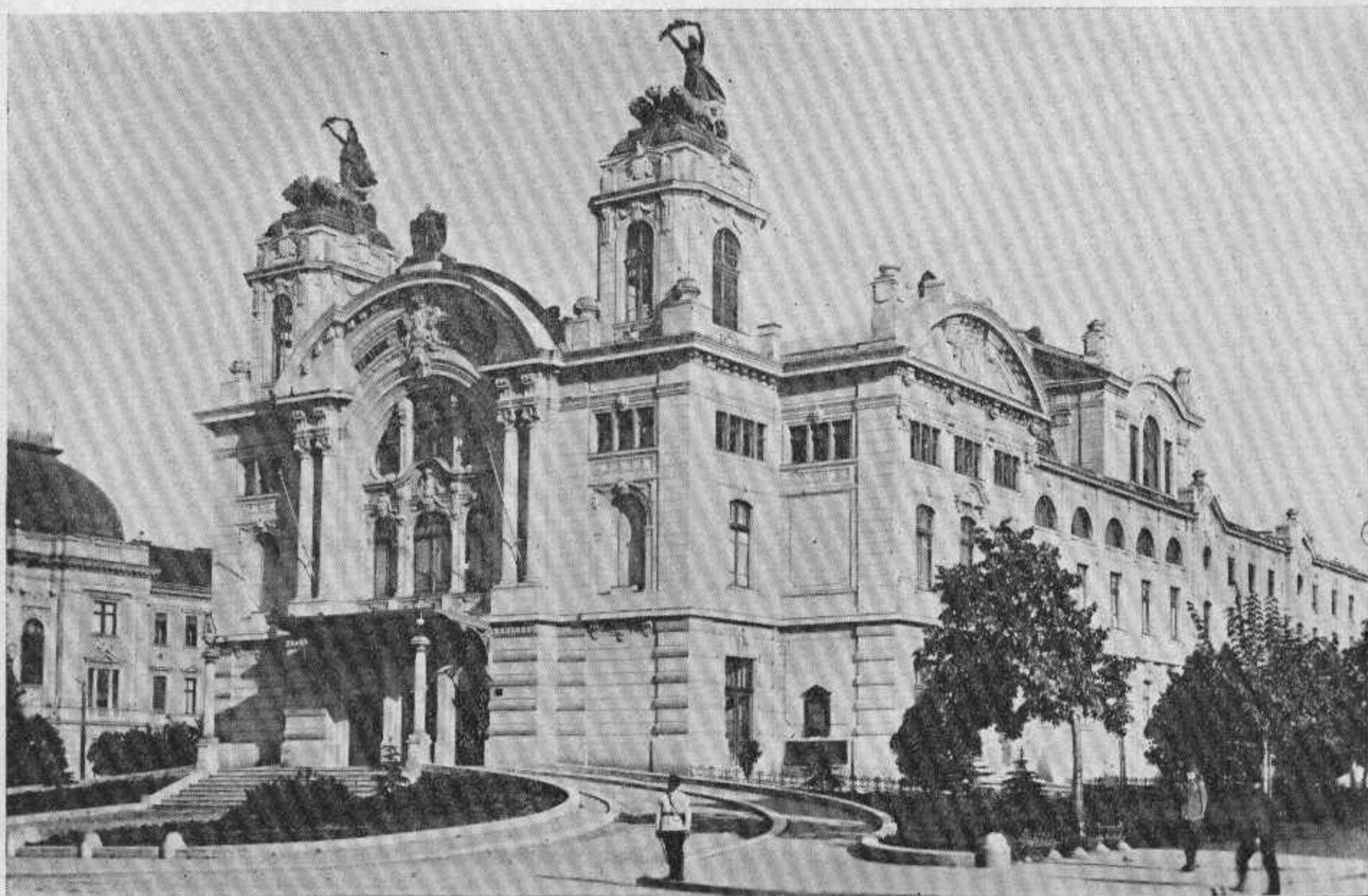

TURNUL BAROC AL BISERICII SF. MIHAIL

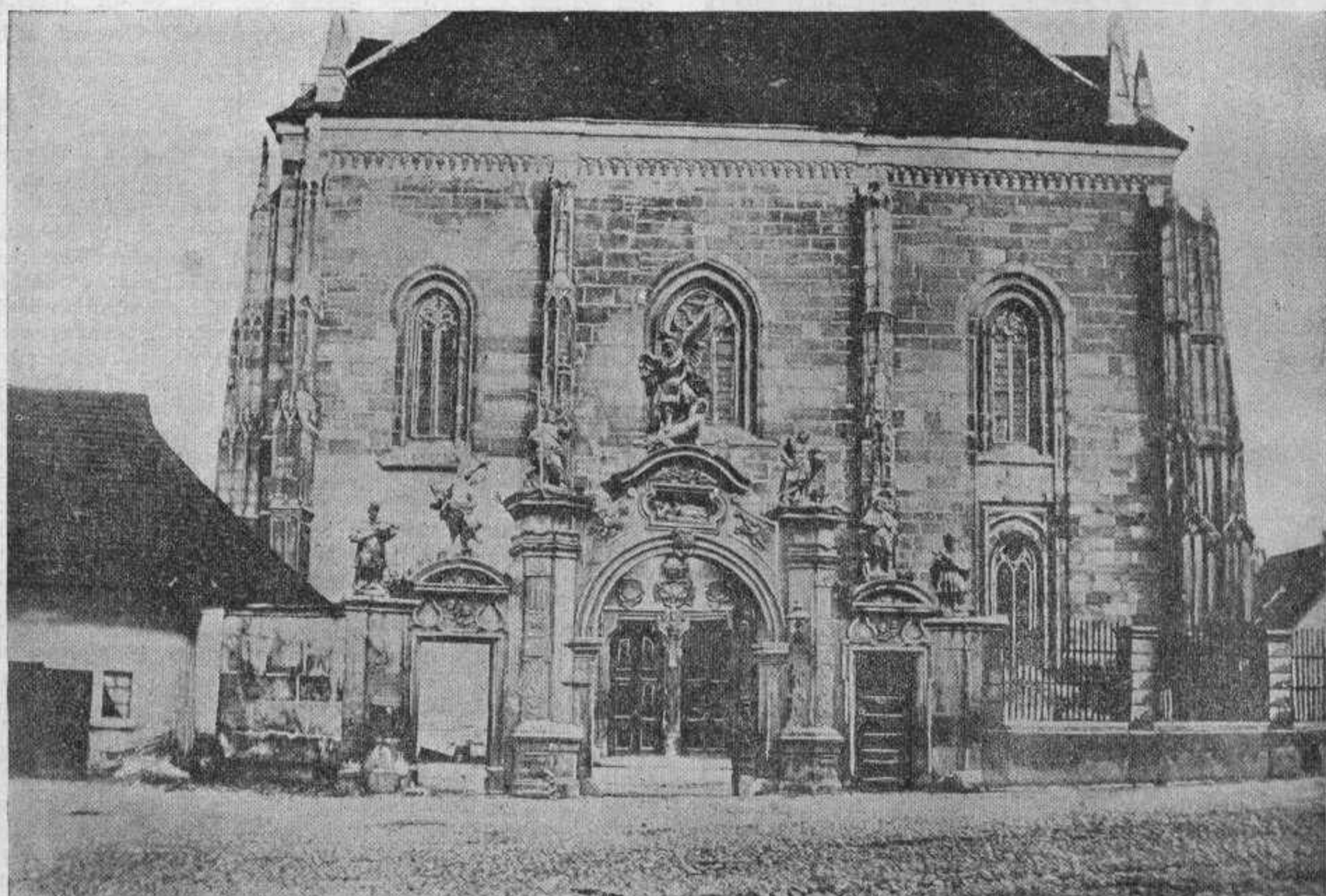

BISERICA SF. MIHAIL: NAVA PRINCIPALĂ VĂZUTĂ DINSPRE VEST CU AMVONUL ÎN STIL BAROC, SANCTUARUL ȘI ALTARUL.

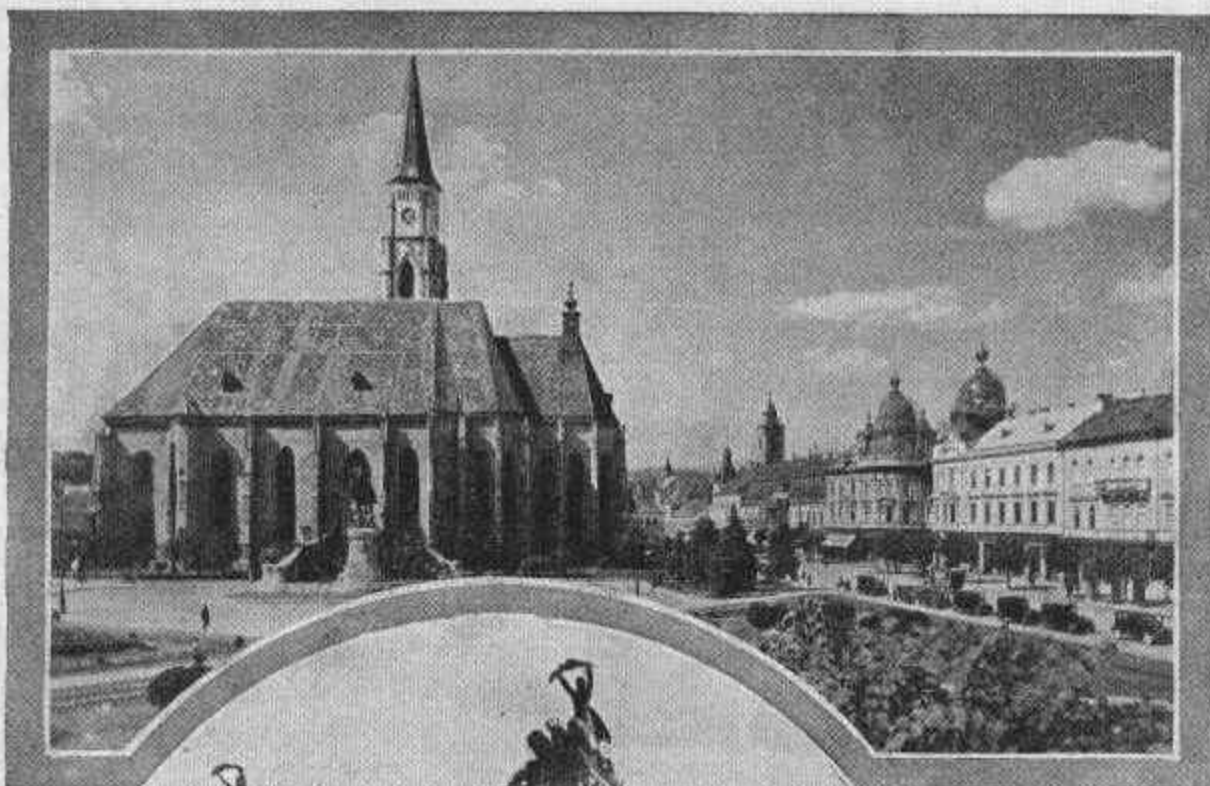
TEATRUL NAȚIONAL DIN CLUJ (INAUGURAT LA 1906)

BISERICA SF. MIHAIL: INTRAREA PRINCIPALĂ DE VEST CU PORTALUL BAROC DE ODINIOARĂ.

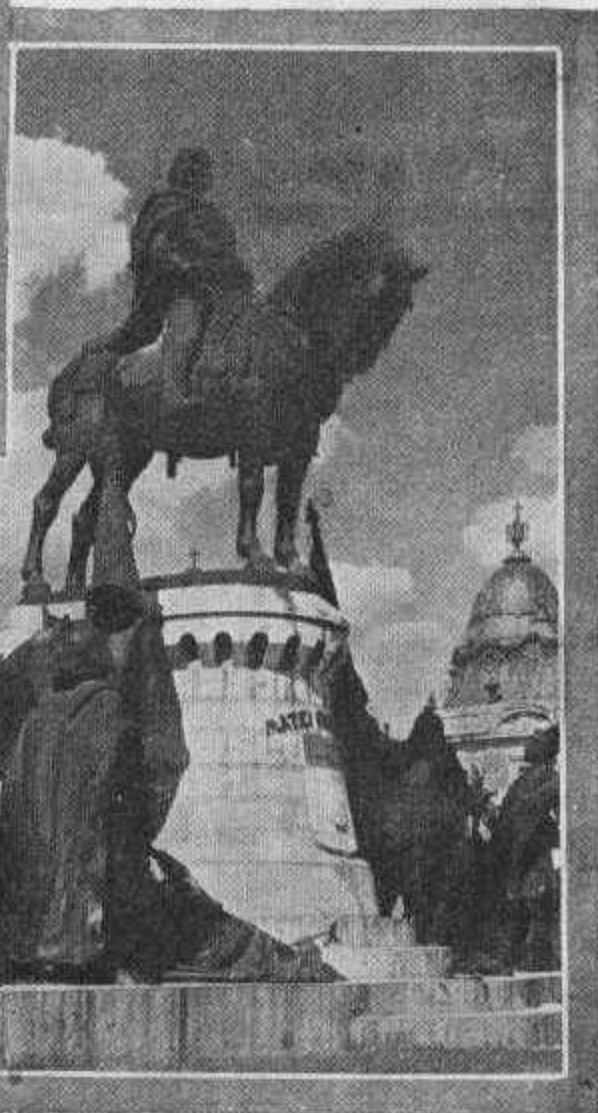

CLUJ

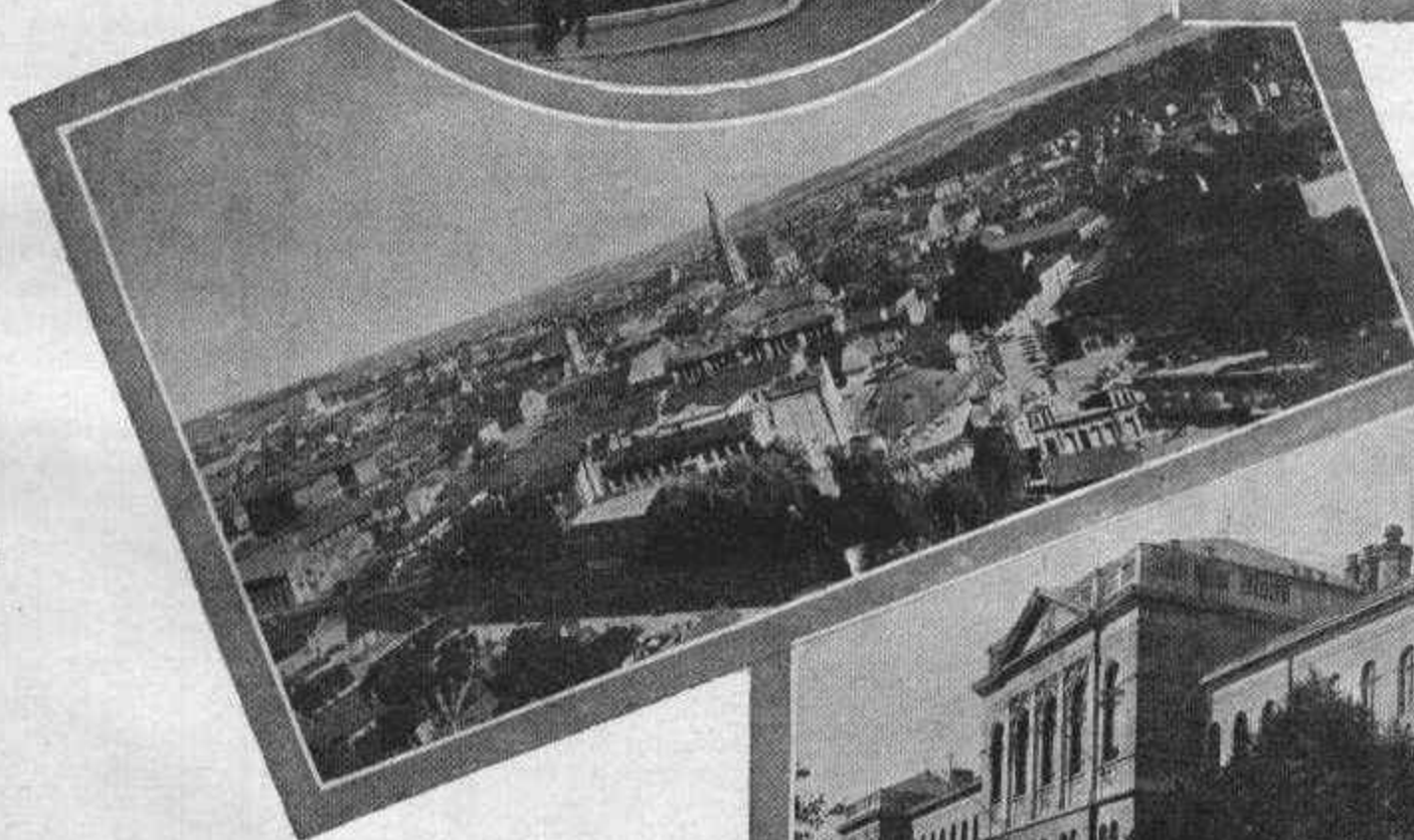

PIAȚA UNIRII

MONUMENTUL
LUI MATEI CORVINUL

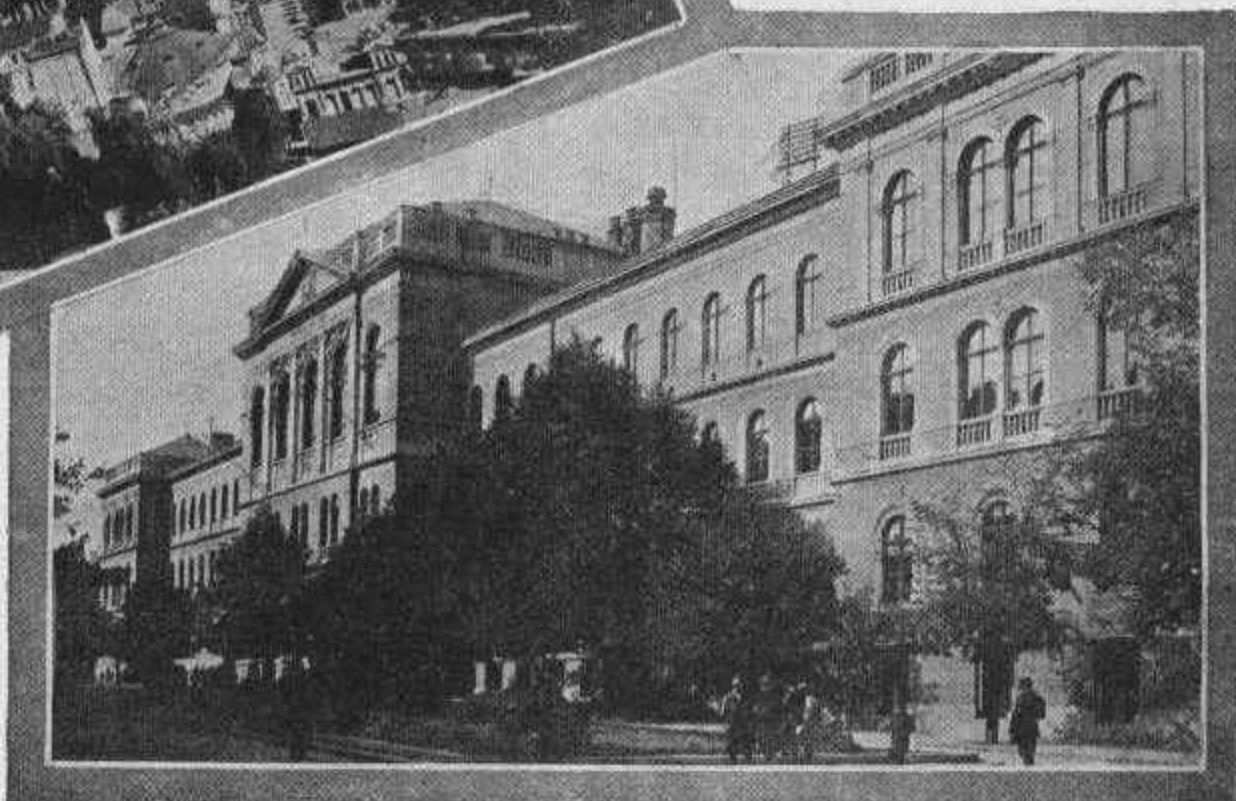

TEATRUL
NAȚIONAL

CLUJ:
VEDERE GENERALĂ

UNIVERSITATEA

«Ellenzék» (cotidian), «Estilap» (cotidian), «Jó Estét» (cotidian), «Keleti Ujság» (cotidian), «Magyar Ujság» (cotidian), «Uj Kelet» (cotidian), «Az Apostol» (săptămânal), «Erdélyi Szemle» (săptămânal), «Erdélyi Gazda» (săptămânal), «Független Ujság» (săptămânal), «Hölgyfutár» (săptămânal), «Magyar Nép» (săptămânal), «Erdélyi Tudósító» (de 3 ori pe lună), «Uj Cimbor» (de 3 ori pe lună), «Garabonciás» (bilunar), «Pásztortűz» (bilunar), «A Hirnök» (lunar), «Az Én Kiesinyeim» (lunar), «Cipészek Szaklapja» (lunar), «Gazda» (lunar), «Helikon» (lunar), «Ifju» (lunar), «Jó barát» (lunar), «Katolikus Világ» (lunar), «Kertgazdaság» (lunar), «Kiáltoszó» (lunar), «Magán Alkalmazott» (lunar), «Méhészeti Közlöny» (lunar), «Mezőgazdasági Szemle» (lunar), «Művészeti Szalon» (lunar), «Orvosi Szemle» (lunar), «Református Család» (lunar), «Riport» (lunar), «Ruhászati és Bőripari Munkás» (lunar), «Szövetkezeti Értesítő» (lunar), «Transzilvania» (lunar), «Tudósító» (lunar), «Keresztyén Közlöny» (trimestrial).

RELIGIE

Biserici și lăcașuri de închinăciune. Catedrală ortodoxă, 2 biserici și 2 capele ortodoxe, 6 biserici și 2 capele greco-catolice, 6 biserici romano-catolice, 4 biserici reformate, 1 evanghelic-luterană, 1 unitariană, 1 casă de rugăciuni baptistă, 1 adventistă, 4 sinagogi și 1 casă de rugăciuni evreiască.

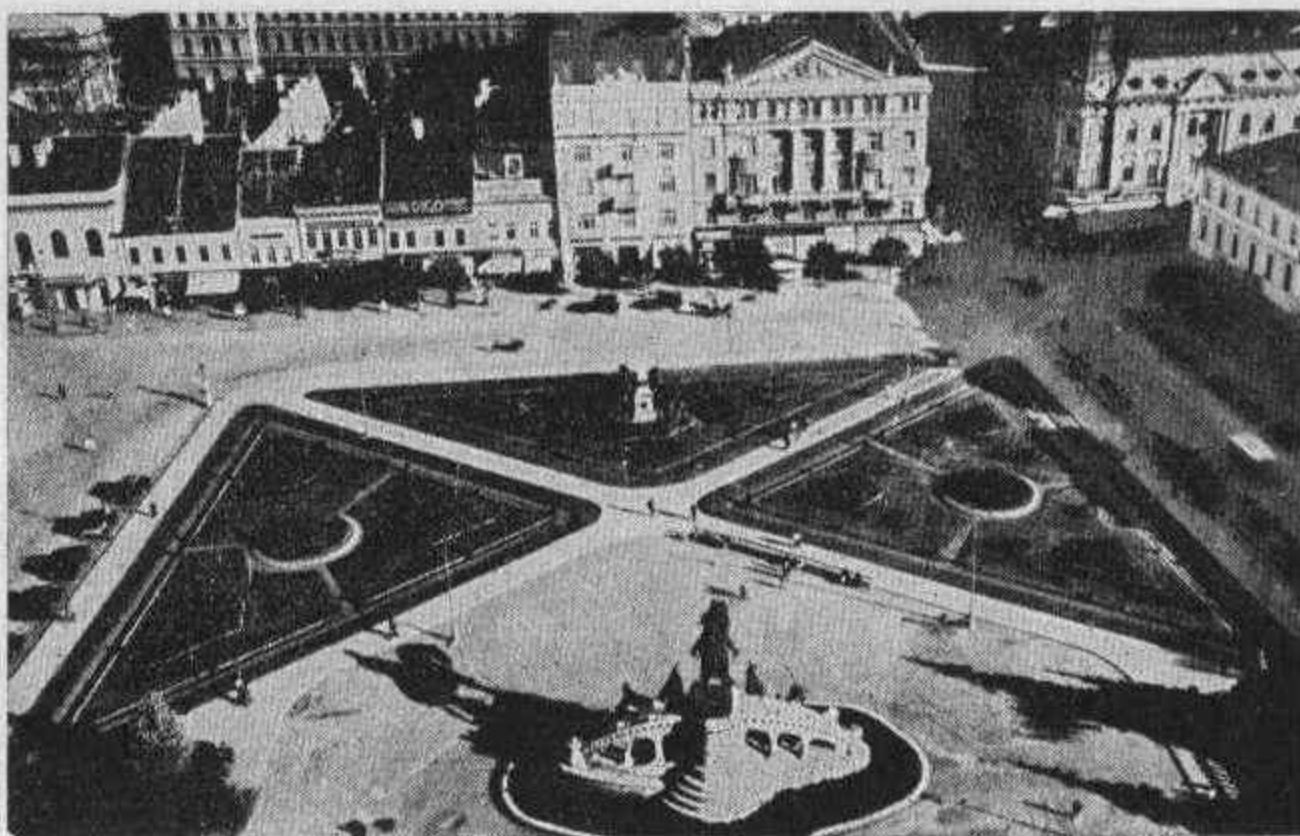
Instituții bisericești. Episcopia ortodoxă a Vadului, Feleacului și Clujului; Episcopia greco-catolică a Gherlei și Clujului; Episcopia reformată și Episcopia unitariană.

1 protopopiat ortodox, 1 greco-catolic, 2 romano-catolice și 1 reformat.

ADMINISTRAȚIE

Municipiul C., reședința județului Cluj, este situat la 448 km de București și legat de capitala țării printr-o auto-stradă Giurgiu (sau Oltenița) - București - Cluj - Oradea. Stație c.f. pe linia principală: București - Brașov - Cluj - Oradea. Aerodrom și aerogară pe liniile Cernăuți - Cluj - Arad; Cluj - Satu-Mare; Cluj - Tg.-Mureș; București - Cluj - Uzhorod - Pystian - Praga și București - Cluj - Uzhorod - Praga.

Instituții publice. Prefectură, Primărie, Curte de apel, Curte administrativă, Tribunal, Judecătoria urbană, Judecă-

PIAȚA UNIRII

torie rurală, Judecătoria de muncă, 4 notari publici, Directorat general al finanțelor, Direcțiunea apelor pentru Transilvania și Banat, Direcțiunea IX de poduri și șosele, Direcțiunea regională a asigurărilor sociale, Direcțiunea regională a ocrotirilor sociale, Direcțiunea regională a gazului natural, Direcțiunea regională R.M.S., Direcțiunea regională zootehnică și sanitară-veterinară, Direcțiunea serviciului hidraulic pentru Transilvania și Banat, Direcțiunea XI regională sanitară, Direcțiunea regională C.F.R., Inspectorat comercial, Inspectorat de muncă, Inspectorat general geodezie și cadastral, Inspectorat general de siguranță, Inspectorat tehnic și industrial, Inspectorat industrial, Inspectorat al instrucțiunii, Inspectorat al surorilor de ocrotire, Cameră de industrie și comerț, Cameră de muncă, Cameră de agricultură, Consilierat agricol, Comisariat regal de finanțe, Comisie județeană pentru reforma agrară, Chestură de poliție, 2 oficii P.T.T. de stat, 4 oficii P.T.T. autorizate, Oficiu telefonic, Administrație financiară, Gardă financiară, 3 percepții fiscale, Percepție comună, Revizorat școlar, Serviciu statistic pentru industrie și comerț din Transilvania, Serviciu sanitar județean, Serviciu sanitar municipal, Serviciu veterinar județean, Serviciu veterinar municipal, Ocol silvic, Oficiu silvic, Oficiul stării civile, Oficiul veniturilor comunale, Birou silvic de control, Birou de măsuri și greutăți, Pompieri.

Cănsulăte: al Franței, al Italiei, al Angliei, al Ungariei, al Germaniei, al Cehoslovaciei.

Asociații. Baroul avocaților, Baroul notarilor publici, Asociația magistraților, Asociația generală a medicilor stomatologi, Asociația doctorilor dentiști din Cluj, Soc. română de ortopedie, Asociația de ocrotire a medicilor minoritari, Asociația moașelor și agenților sanitari, Asociația surorilor de ocrotire, Sindicatul profesional al farmaciștilor din Ardeal și Banat, Asociația farmaciștilor din Ardeal și Banat, Asociația profesorilor medico-pedagogici, Asociația învățătorilor din Ardeal, Banat și părțile ungurene, Asociația asistenților Academiei de agricultură Cluj, Asoc. profesorilor dela Academia comercială Cluj, Asociația licențiatilor Academiei comerciale din Cluj, Societatea absolvenților școlii de agricultură, horticultură, viticultură și economie casnică «Ogorul», Soc. profesorilor din Cluj, Soc. asistenților și preparatorilor facultății de medicină Cluj, mai multe asociații studențești profesionale, Corporația contabililor și funcționarilor cooperatori din România, Asociația generală a conductorilor tehnici din România, Asociația ajutorilor de ingineri din Ardeal și Banat, Sindicatul central al ziariștilor din Ardeal și Banat, Sindi-

CATEDRALA

PIAȚA UNIRII CU MONUMENTUL LUI MATIAȘ CORVINUL

catul presei române din Ardeal, Asociația presei populare române din Ardeal și Banat, Soc. ziariștilor minoritari, Cercul militar, Cercul militar al subofițerilor reangajați, Uniunea foștilor voluntari români din războiul de întregirea neamului, Soc. « Izbânda » I.O.V., de război a debitanților și concesionarilor de stat, județ și comună, Uniunea foștilor întemnițați politici și internați în războiul pentru întregire, Asociația foștilor gardiști și legionari români luptători în campania 1918—1919, Acțiunea patriotică, Asociația mutilaților invalizi din război, Uniunea funcționarilor forestieri, Asociația funcționarilor administrativi, Reuniunea notarilor comunali și cercuali, Cercul personalului C.F.R. Cluj, Cercul de studii și ajutoare al funcționarilor Primăriei Cluj, Sindicatul funcționarilor particulari, Asoc. personalului administrativ și tehnic al Universității Cluj, Soc. de ajutor a gradei inferioare din Primărie, Asoc. funcționarilor judecătorești, Asociația conductorilor și factorilor poștali, Asociația funcționarilor particulari, Asociația pensionarilor C.F.R., Asociația pensionarilor civili din România, Asociația subofițerilor pensionari, Uniunea generală a industriașilor din România, Uniunea marilor industriași, Asociația industriașilor de carne, Uniunea fabricanților autorizați de băuturi spirtoase, Uniunea industriașilor din Cluj, Sindicatul fabricanților de ciocolată, bomboane, etc., Uniunea generală a micilor industriași și meseriași patroni, Blocul economic, Soc. de agricultură, Asociația transilvăneană de stupărie, Soc. agrară ardeleană, Soc. podgorenilor și cultivatorilor de pomi, Asociația « Matca » a agricultorilor, Sindicatul profesional al hotelierilor, restauratorilor, etc., Uniunea proprietarilor de case, Sindicatul comercianților exportatori și importatori de piei, Sindicatul comercianților de sdrențe, Reuniunea comercianților, meseriașilor și industriașilor, Sindicatul proprietarilor de autobuse « Rapid », Sindicatul comercianților de piele, Soc. « Transilvania » pentru creșterea calului de proveniență românească, Asociația pentru creșterea animalelor mici domestice, Reuniunea de prăsit câini de rasă, Sindicatul consumatorilor de gaz metan, 4 asociații minoritare pentru susținerea intereselor membrilor, 39 asociații și sindicate muncitorești, pe bresle.

Edilitate. Uzină electrică, uzină de gaz, uzină de apă, apaduct, canalizare, paviment, abator comun, serviciu de ecarisaj, 3 parcuri publice (Grădina Bărnăușului, Parcul Voevodul Mihail și Parcul etnografic), grădină botanică, baie comună, strand, arenă sportivă.

Sănătate publică. Clinicele universitare (chirurgicală, medicală, ginecologică și obstetrică, dermato-venerică, infantilă, stomatologică, otorinolaringologică, oftalmologică, neurologică, și psihiatrică); Spitalul epidemic, Spitalul de cancer, Spitalul ortopedic, Spitalul militar și Sanatoriul « Stella », (toate de stat), Spitalul de femei

comunal, Spitalul reformat, Spitalul evreesc, Sanatoriul « Parc », Sanatoriul « Charité », Sanatoriul « Cosmutza » (tuberculoși), Sanatoriul « Dr. Lenghel » și Sanatoriul « Dr. Koleszar ».

Dispensarul antituberculos, Dispensarul « Principele Mircea », Dispensarul Casei de Asigurări Sociale, Dispensarul « Principele Mihai », Dispensarul « Ștefania », Ambulator policlinic, Policlinica C.F.R., Policlinică dentară, Secția medicală a « Astrei ».

Asistență și prevedere socială. Direcția Ocrotirilor din Ministerul Muncii, Sănătății și Ocrotirilor Sociale întreține în municipiul Cluj Institutul de ocrotire « Principeasa Elena », Așezământul pentru ocrotirea orbilor și surdomuților (60 ocrotiți), Așezământul pentru ocrotirea debililor mintali (40 ocrotiți), Institutul surorilor de ocrotire « M. S. Elena » (75 ocrotiți).

Casă de asigurări sociale, Societatea « Crucea Roșie », Oficiu I.O.V., Societatea pentru profilaxia tuberculozei, Societatea « Caritatea », Soc. « Principele Mircea », Soc. « Frăția

Maria », Soc. femeilor creștine, Soc. femeilor greco-catolice, Soc. « Armata Sf. Cruci », Gruparea femeilor române pentru procurarea lucrului, Reuniunea femeilor luterane, Reuniunea femeilor luterane maghiare, Reuniunea femeilor unitariene, Reuniunea femeilor izraelite, Soc. romano-catolică pentru ocrotirea mamei și a copilului, Centrul pentru ocrotirea copiilor izraeliți, Soc. « Sfătuitorul tineretului », Soc. « Ocrotirea tinerelor fete », Reuniunea femeilor universitare, Soc. « Sanatoriul muncitoresc », Biroul de ocrotiri al municipiului Cluj, Soc. « Salvarea » pentru ajutor imediat accidentaților, Oficiu de plasare, 5 aziluri de bătrâni, 1 cămin pentru servitoare, 1 internat pentru copii și 3 leagăne pentru sugaci.

CONSTANȚA

Stema. Pe scut albastru zeița Fortuna de aur, cu coroana murală pe cap, ținând în mâna stângă un corn de abundență și în dreapta o cârmă de corabie, tot de aur.

Scutul timbrat de o coroană murală cu 7 turnuri.

Simbolizează divinitatea antică protectoare a orașului Tomis, vechea Constanța.

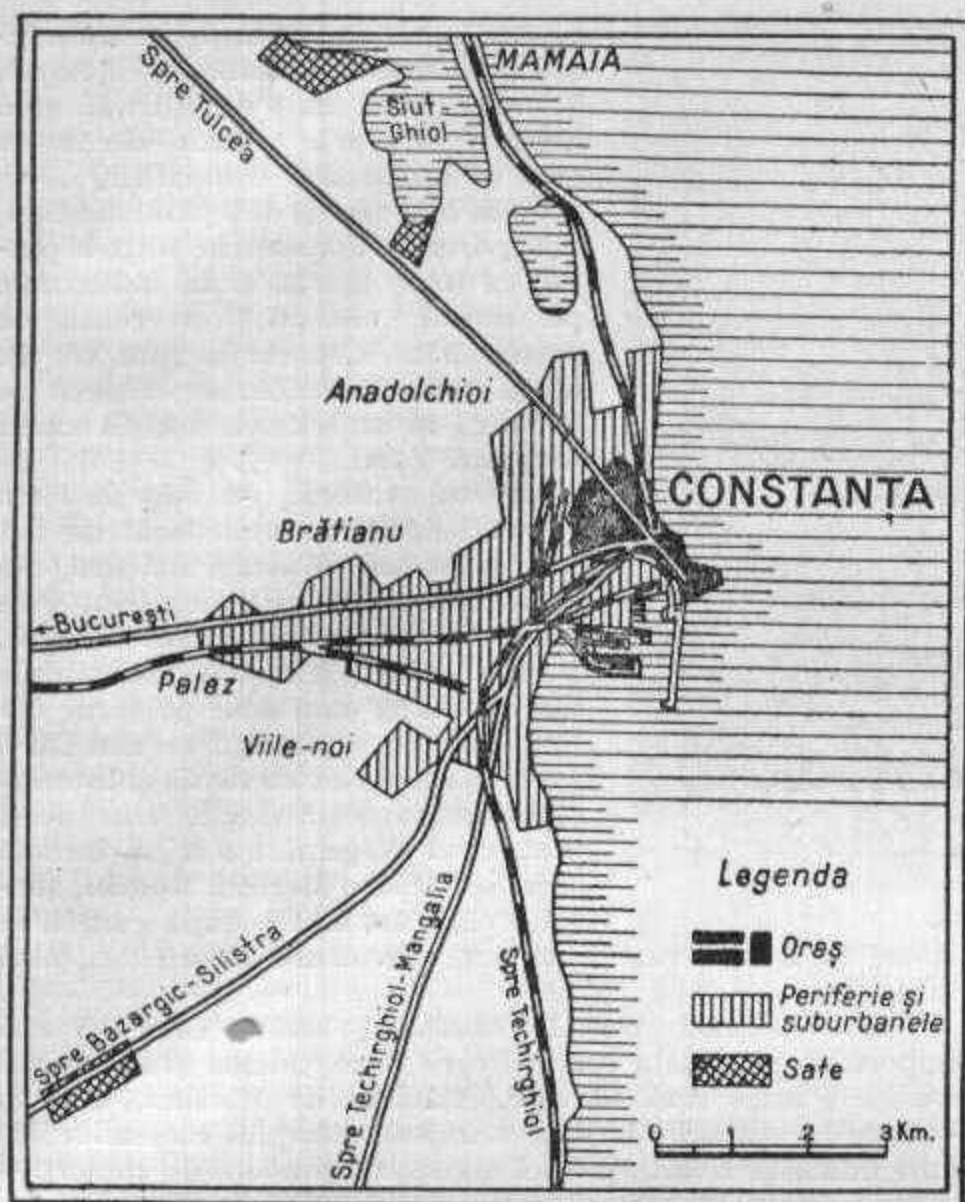
GEOGRAFIE

Așezare. Municipiul C., capitala județului cu același nume, este așezat la țărmul Mării Negre, în fundul unui golf adăpostit de un scurt promontoriu dinspre Crivăț și la capătul drumului care taie, prin valea Carasu, pe distanța cea mai scurtă, Dobrogea, între Dunăre și Mare. Atât la N cât și la S țărmul nu mai oferă alte adăposturi naturale (decât dacă s'ar tăia perisipurile care separă de mare limanurile maritime Tașaul, Techirghiol, etc.).

Vatra orașului se întinde, sus pe podiș, la o altitudine de circa 40 m, iar casele sunt clădite până la marginea falezei amenințate și chiar distruse, în unele locuri, de prăbușiri și alunecări. Portul însă se găsește, cum e și natural, jos pe fosta plajă mult extinsă azi prin lucrări de artă (diguri, umplutură).

Cadrul imediat al orașului e constituit din podișul deluros al Dobrogei de mijloc și de seria limanurilor maritime de N și S. Stepa Dobrogeană a fost de mult înlocuită cu cereale, deși nici creșterea turmelor de oi nu a încetat. Totuși nu acest cadru explică ridicarea Constanței (în ultimii 60—70 ani) la rangul de primul port al Țării, ci numai

extinderea hinterlandului său până în Bărăgan de unde-i vin o parte din cereale, până în Subcarpați de unde curge pe conducte petrolul, până în munți de pe care sosesc lemnele și chiar până dincolo de granițele țării, în Polonia și Cehoslovacia.

ISTORIE

Vechime și dezvoltare istorică. Se pare că Tomis (vechea Constanța) a fost întemeiat de Greci în sec. VII a. Ch. odată cu celelalte așezări coloniale pe acest mal al Pontului.

Tradiția întemeierii e însă în legătură cu epopeia fabuloasă a lânii de aur. Se spune că după ce Medeia, fiica regelui Colchidei, a fost părăsită de Iason care n'o mai iubea, a sfâșiat din răsunare pe fiul lor, risipindu-i măduarele pe țărmul acesta pustiu. Tomis și-ar fi tras numele de aici: tomi însemnând în vechea greacă *bucăți*.

Așezarea grecească a înflorit în secolele următoare. Rostul ei economic nu era prea deosebit de cel de azi: în Tomis se făcea schimbul de produse ale Daciei cu Levantul și Mediterana italică.

Tot atât de prosper sub dominația romană, el a cunoscut, în sec. I, pe poetul Ovidiu, exilat dela Roma cae, aici, și-a plâns soarta în *Pontice*, în celebrele *Tristii*, și a scris, după propria-i mărturie, versuri în limba dacilor autohtoni pe care ajunsese să-i iubească.

Sub Domițian orașele din această parte a Pontului: Histria, Tomis, Callatis, Dionysopolis, Odessus și Mesembria, formând o confederație, cunoscută sub numele de *Hexapolis*, își aleseră ca metropolă Tomis.

Așezat în calea tuturor năvălitorilor, Tomis fu pustiit cumplit de Goți (368). Constantin cel Mare îl restaură. Dela el i se trage al doilea nume de Constantiana sau Constanța. Cu acest nume, ortografiat Konstanza sau Konstantia, el este des întâlnit în textele bizantine.

Aici a fost în tot cursul evului mediu și începând din sec. IV, sediul episcopului din Tomi, mărturie a străvechii creștinătăți a locurilor acestea.

Șirul episcopilor, participanți la soboarele ecumenice, deși de caracter popular latin, căpetenii ale orașului roman, deci românesc, se urmează neîntrerupt până la invazia bulgară. În sec. XIV Mircea cel Bătrân își întinde domnia până la « Marea cea mare » cuprinzând Constanța.

Sub urmașii lui, orașul căzu, ca și întreg ținutul, în puterea turcilor. Sub turci, orașul cunoscu o treptată decădere, până a nu mai fi decât un sat.

Renașterea orașului datează dela refacerea portului și construirea de către o societate engleză, a liniei ferate Cernavoda - Constanța (1864) și mai ales dela încorporarea Dobrogei la România. Podul de peste Dunăre, dela Cernavoda, a asigurat orașului o dezvoltare considerabilă.

Monumente istorice. Farul genovez așezat pe un adevărat promontoriu, și care servește și azi, în hărțile maritime, ca punct de reper navigatorilor. Zidurile cetății Tomis, din cari se mai păstrează un vechiu turn pe B-dul Ferdinand.

POPULAȚIE

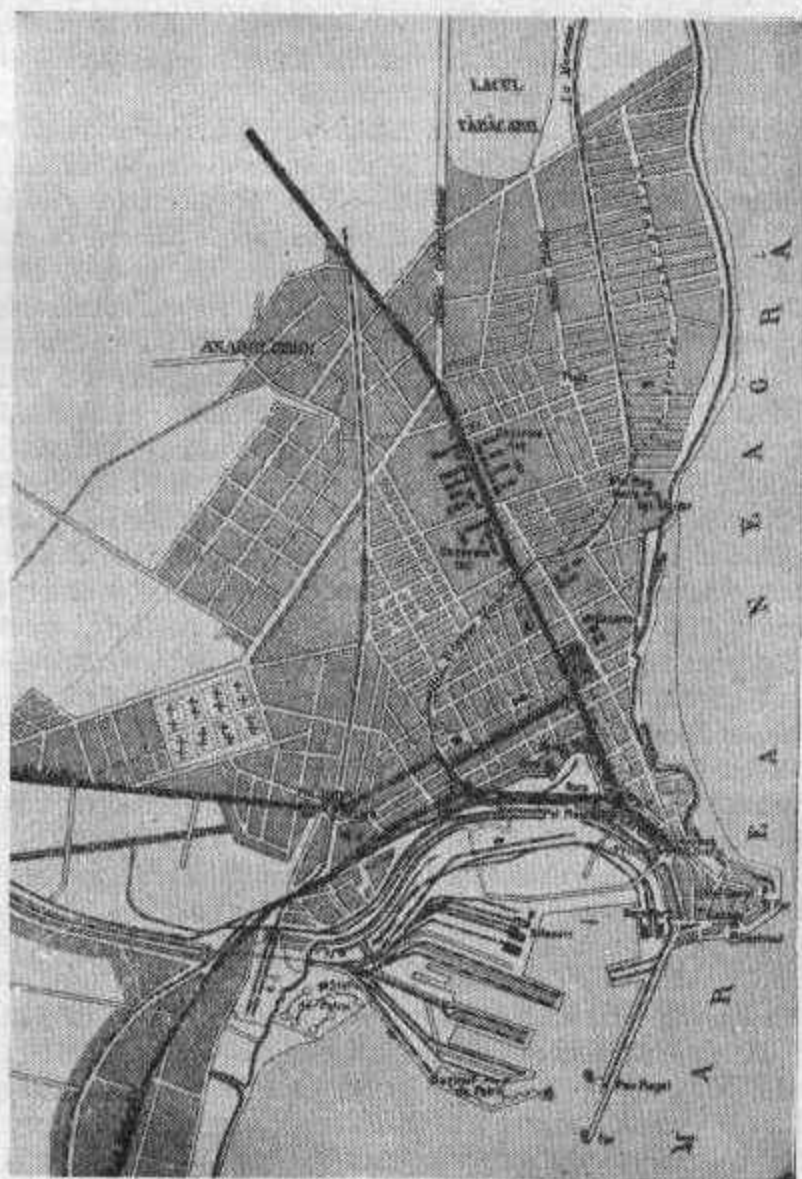
Municipiul C. avea în 1930, după rezultatele provizorii ale recensământului al populației din acel an, 58.258 locuitori. Cifra probabilă a populației actuale (calculată la 1 Iulie 1937) este de 60.728 locuitori, indicând un spor natural de 2.470 locuitori în șase ani și jumătate, adică o creștere de 4,2%.

INFĂȚIȘARE SOCIALĂ

Desprindem din studiul domnului Ion Marin Sadoveanu (în *Boabe de Grâu*, II, 2) o frumoasă evocare a Constanței:

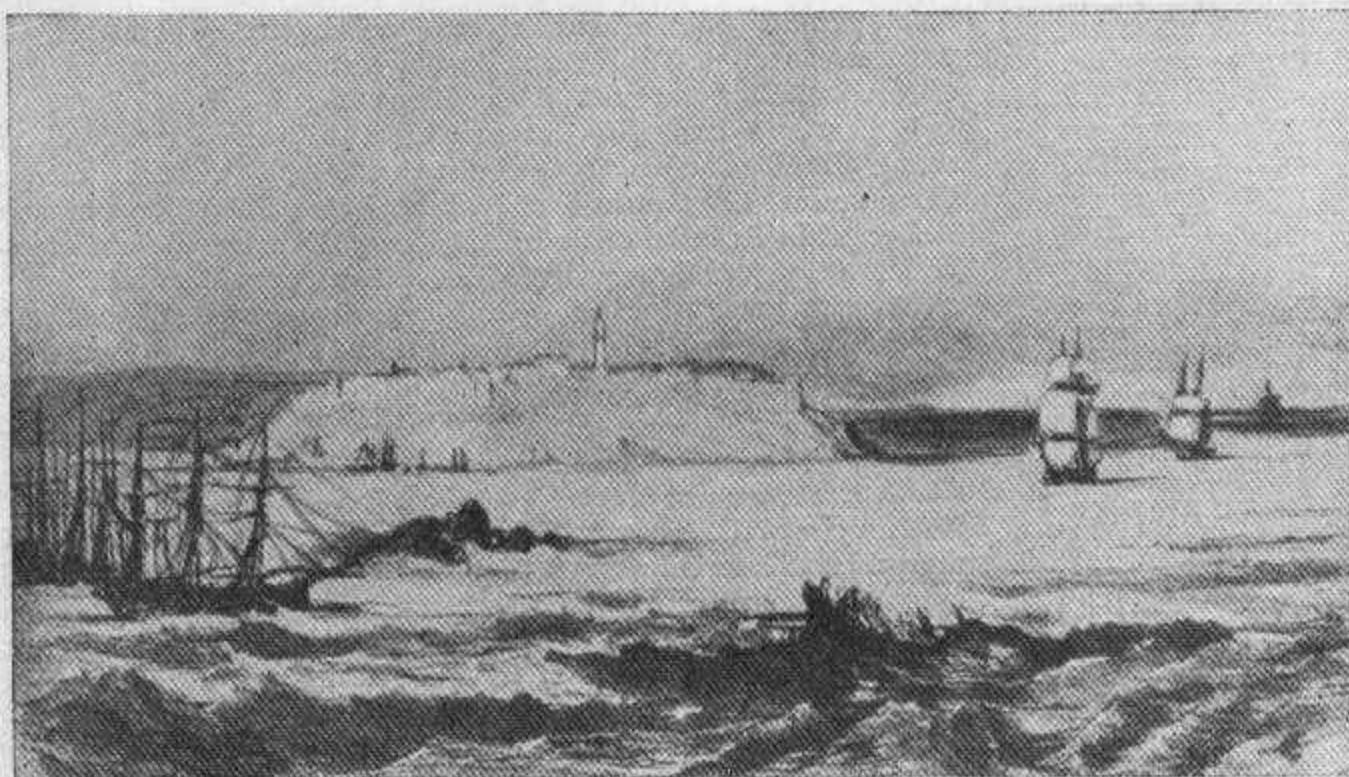
« În jurul farului vechiu, pe această încheietură a bulevardului Elisabeta cu strada Remus Opreanu, se află o casuță scundă, cu fiare la ferestre, singuratecă, împrejmuită de câteva boschete. A fost fără îndoială, pe promontoriu locuința îngrijitorului. (Reamintește prin netedul și romanticul său ceva din așezarea dela Caliacra). E locuită. Se face bine că se păstrează, fiind unul dintre cele mai frumoase colțuri ale Constanței.

« Acest întreg cartier, de deasupra bulevardului în spre mare, bine asfaltat, curat, împrejmuit numai de hoteluri mari și vile, în seriile de toamnă și de iarnă, pustiu de oameni, este acela care dă nota de tristețe și desolare Constanței. Nicăiri ca aici nu te întâlnești cu impresia ce îți aruncă tristețea în desnădejde; strada dansează sub tine, în bătaia vântului și te ametește. Lucrul se datorește lămpilor elec-

trice; clătinate de crivăț, ele își balansează cercul luminos pe trotore, transformând întreaga stradă într-o punte uriașă de corabie, pe furtună.

CONSTANȚA VĂZUTĂ DE PE MARE, sec. XIX.
Desen de Hector de Béarn

« Păsările de noapte, cu strigătul scurt și răgușit se iau la întrecere cu vântul și chievnesc din turla bisericii bulgare, pe care, lângă o răscruce și-au ales-o ca pe un imens și aerian cuib. La toate acestea adăugați un fel de șuerat permanent al firelor electrice, un fel de zumzet metalic al ferestrelor sau lovitura rară și violentă a unei uși uitată deschisă la vreun balcon și aveți imaginea acestui cartier elegant, stins, cu linii precise și poate prea aspre, în luptă cu iernile conștănțene.

« Și de câte ori pe o noapte ca aceasta traversezi orașul, ținându-te de ziduri, la răscruci, acolo unde se încaeră crivățele, îți aduci fără să vrei aminte de Ovidiu exilat la Tomi. E un ritual Ovidiu la Constanța. Dintr-o aplicație puțin didactică și puțin orgolioasă a primilor cărturari și edili români, poetul latin circulă cu o actualitate pe care i-o accentuează anual, iarna. Ovidiu e un patron. Lui i se adresează de către toți condoleanțele, entuziasmele, reproșurile ce s'ar putea face oamenilor și pământului.

« În biete case, poate numai cu un vag plan latin, în care însă fumul, întunecul și murdăria și cântecul înghețat al iernii de afară impuneau pe barbarii ce își împărțeau vieța vechiului Tomi din primul veac creștin, îți place, în seri de acestea triste și sonore să-ți reamintești de poetul strălucit al epocii de argint din literatura latină, în care mitologia și toate poncifele unei supra încărcări de subțirimi dădeau un stil scilpitor, dar nu cald. Acest estetizant libertin era foarte puțin făcut pentru neașteptata sa funcțiune patronală și a unui sentiment și a unei teorii de continuitate latină.

« Intâmplarea însă și entuziasmele au vroit în altfel. Cred că legăturile se fac mai mult cu nenorocirile omului, pedeapsa cetățeanului exilat de împărat și bocetul cronicarului, iar nu cu opera însuși a poetului, care ca atitudine și manieră e în altă lume și în altă tonalitate. Oricum, prestigiul acesta al unei suferințe omenești și al unei aspre legi romane, ce a încheiat cu un surghiun la Tomi capitolul unei cronici mondene dela Roma în anul 8 d. Cr., se asociază numelui lui Ovidiu. Și la Constanța, într-o formă mai vagă ce e drept și mai romantică, adusă de dincoace de Dunăre, în epoca romantismului nostru politic și literar, trăiește și acum.

În această parte a orașului, pe peninsulă, marea este prezentă pretutindeni. Aci este cetatea de stânci cu maluri sigure, în inima căreia zac și astăzi dărâmate — temelii pentru Constanța cea nouă — vechile așezări. Cam ceea ce trebuie să fi fost de mult, sub turci și cum am găsit noi Constanța acum cincizeci și trei de ani, ne înfățișează acea stampă de artist francez — Béarn — după care astăzi nu mai găsim asemănare decât cu orașele Bulgariei, departe în spre Sud, cu Mesemvria, de pildă. Aceasta ca smalt turcesc. Natura Constanței e însă mult mai săracă. Acolo unde se sfârșește dintele de stâncă al peninsulei, se prelungesc și spre Nord și spre Sud malurile roșietice de clisă, lunecătoare și sterpe. Nimic din vegetația obișnuită nu crește pe aci. Numai doi

copaci luptă cu vânturile și uscăciunea pământului: salcâmul și oțetarul. Și cunosc mai mult de o trudă și o îngrijire care n'a izbutit decât cu greu să înflorească trandafirii...

« Din bulevard și din golful din Sud, tăiat, drenat, limpezit, se întinde portul, cu toate așezările lui industriale pe coastă: silozuri, rezervoare de petrol, până departe în spre vii. Pe lângă dana silozurilor se crede a se fi întins în antichitate vechea schelă a cetății Tomi.

« Portul turcesc, un dig de lemn cu un felinar mai mult decât un far, cum păstrează și astăzi Balcicul, era pe locul unde se află Serviciul Portului, în față, de cum cobori din oraș. Portul «mărit și apărat de valurile mării», după cum scrie pe farul din larg, este opera domniei regelui Carol I, care a reînviat cu râvnă și înțelepciune întreaga provincie. Din acest port, visul Regelui a fost să întindă linia Serviciului Maritim Român, sborul «păsărilor albe» după cum li se

spune în Bosfor vaselor noastre din cauza colorii lor, până în Indii.

« Fără îndoială, portul Constanța, astăzi, este cel mai important pe coasta Mării Negre între Odessa și Istambul. Un port mare însă nu este. Alăturat de Marsilia, Genova — care în veacurile trecute a imitat exemplul Ionienilor din antichitate și a înființat aci multe comptuare de comerț — și chiar Pireul, pentru a nu pomeni decât de porturi de Sud, pare uitat și singuratec.

« Pentru cine a asistat în câțiva zeci de ani la transformarea portului turcesc de odinioară în portul modern de astăzi, în primul rând se remarcă o lipsă și anume: aceea a caicurilor cu pânze, de cabotaj, de odinioară. Sunt mai bine de cincisprezece ani de când vasele acestea tăcute, cu un tonaj modest au fugit spre Sud. Mangalia rareori le mai oprește. Mai des Burgasul și Mesemvria. Multe putrezesc în Cornul de aur. E o întreagă marină de căpitani și armatori improvizați care dispare odată cu retragerea turcilor de pe aceste coaste. Și versul lui Anghel:

Un steag turcesc înscrie pe cer o semilună

care ca și stampele franțuzești de pe la începutul veacului trecut, fie în fața Brăilei fie în fața Constanței, a încercat să prindă corabia Levantului, tinde să devie chihlimbarul în care doarme o vieță ce a apus.

« Și totuși Constanța și prin instalațiile sale și sufletește vorbind, e un port complet. În puterea lui au crescut generații întregi românești, singurii oameni pierduți prin țară, cu adevărata înțelegere a mării și mai ales a portului. Pe conștănțenii de atunci, copii, astăzi bărbați, crescuți odată cu portul lor, îi distingi ușor, oriunde i-ai întâlni, după emotivitatea bruscă ce îi cuprinde când le pomeni de cele câteva hectare de apă liniștită.

« Unii oameni deslușesc ideile și asocierile lor, din efortul subconștientului de unde le pescuiesc, prin umbre mari și un fel de răcoare: aceia sunt oamenii dela munte; alții prin pâcla deasă și înecăcioasă de praf și arșiță uscată: aceștia sunt cei dela câmp; și în sfârșit cei din urmă printr'un fel de sărituri elastice ale sufletului pe un luciul instabil — portul. Aceștia sunt cei dela mare. Recomand, pentru cine vrea să înțeleagă portul, la Constanța, cimitirul portului și Duminicele cheiurilor. Sunt lucruri pe care le știe orice barcagiu și orice licean și astăzi.

« Cimitirul portului este un loc mai îndepărtat, între silozuri și bazinul de petrol, cu apa stătută, neadâncă și cu ceva terenuri vagi, ierburite, prin care se încrucișează vechi linii, cu șinele mâncate de rugină. Aci zac pe o coastă, rânite de moarte, foste vase de odinioară: remorchere, yachturi, bărci. Primăvara e liniște și soare cald. Se poate ceti foarte bine. Imi reamintesc de un remorcher vechiu, cu sbaturi «Sulina», care, ruginit, abia mai plutea, cu «bandă în tribord» și pe care îl transformasem, câțiva din generația mea, în salon de lectură. Paginile parcurse în cadrul acesta, căpătau o

prospețime și o adâncime, o viață, cu care nu m'am reîntâlnit niciodată.

« Iar Duminicile portului au un farmec unic: omul dispare. Materialul liber, transformat sau nu, trăiește. Trăiește hambarul cu răsuflarea sa caldă și usturătoare de grâu; trăiește praful fin și gras al cărbunelui, trăiește fierul încovoiat din tablele pântecelor greoaie de vase, mângâiate de apa verde. Murdăria lumii și grelele miresme încremenesc și constant curate și cristaline, nu apar decât în înserare, luminile farurilor cu eclaturi sau ale farurilor fixe. Și în amurg descifrezi cu greu pe dane, scrise cu păcură, nume ciudate: « Adria », « Amarillys », « Satornia »... Sunt cărți de vizită, pe piatră, lăsate de vase mari și negre, scrise noaptea între două pipe și un cântec, de mâna unui marinar strecurat între chei și copastie, purtată de cine știe ce gând...

« Farmecul primului nostru port la mare a atras spre el din lumea sensibilității românești, pe scriitori. Doi dintre ei, înainte de războiu, ceea ce era lucru foarte rar, au și fraternizat cu apele făcându-se proprietari de nave: Alex. Davila împânzea rada cu cooter-ul său « Vlaicu Vodă », iar George Diamandy, mai avut, se dăruise cu o fregată ușoară din Alexandria Egiptului, vas botezat « Sparge val » cu care își îngăduia călătorii mai lungi. Cred că scriitorii au fost primii yachtmeni români!

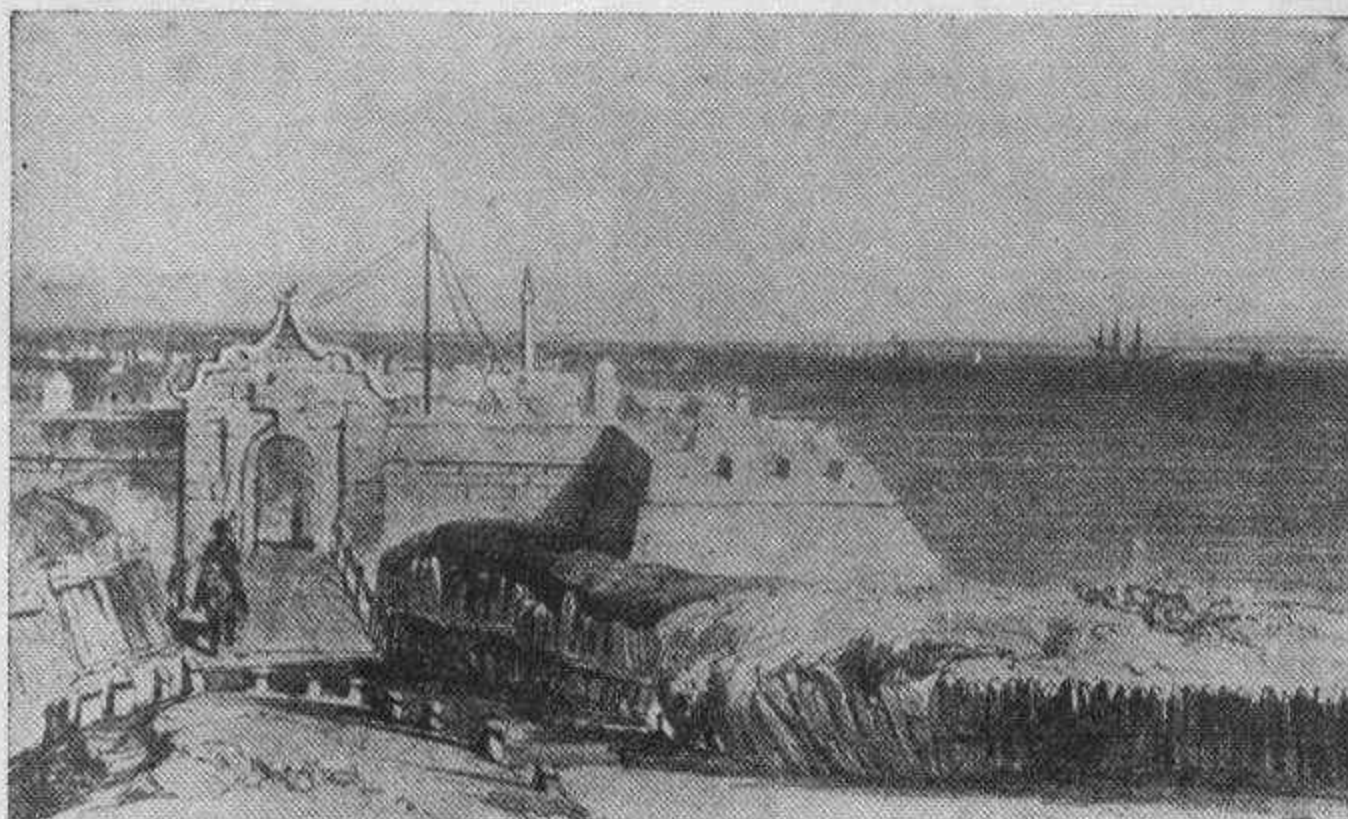
« În literatura definitiv întocmită, marea și lumea ei, cu loc de inspirație în Constanța, a fost adusă și de Jean Bart, dar mai puțin, autorul fiind el însuși ofițer de marină și culegându-și impresiile de pe o rază mai largă, — dar mai ales de scriitorii Ion Minulescu și D. Anghel...

« Unei Constanțe de odinioară negoțul îi sta croit pe măsură. Astăzi străinii și vizitatorii de vară, cu necesitățile lor, i-au dat o înfățișare, pe strada Carol cel puțin, de oraș ținut la curent cu cele de trebuință. Și afacerile tot mai mari au creat băncile, cu operațiile lor abstracte, învăluite în formule sacramentale.

« Pe vremuri, când burgada turcească abia se deștepta la viață, lucrurile se înfățișau în altfel. Casele de schimb erau niște biete dughene, cu de toate: dela săpun până la pene de pălărie și cu lire, dolari, drahme, franci, înșirate pe o sfoară ce spânzura transversal pe așa numita vitrină.

Mărfurile pentru țărani și gospodăriile rurale din jurul orașului, ale marilor moșieri, mocani, cum sunt numiți, în majoritatea cazurilor, coborau până aproape de inima orașului. Printre ele, produsele răsăritului apropiat: podoabe, false de cele mai multe ori, dar mai ales peștii proaspeți, fructele dulci și colorate și legumele cu un abur rece și pătrunzător de pământ, în ele. Era tot ce vasele descărcau în portul în care butoaiele de măsline dau un miros ranced lângă usturimea cărbunelui, parfumul de brad mort al che-restelii, și florile mari de sidef ale petrolului pe apa liniștită a basinelor...

« În casele turcești, din care noii veniți încercau să-și croiască gospodăria, rămăneau totuși umbrele și parcă apucăturile trecutului. Casele acestea, din care multe se mai găsesc risipite prin oraș, mai ales pe strada Ovidiu ce mărginește deasupra portului, aveau de obicei un etaj de lemn deasupra unui altuia de zidărie. Din vechile ziduri, se desprinde cu ușurință gândul și preocuparea negustorească a levantinilor: mai mult interes pentru marfă și mai puțin pentru locuință. Numai magazinele, din care câteva mai sunt și astăzi la Constanța în fața Catedralei și la Cavarua și Balci, se construiau din piatră în întregime. Casele căpătau un material mult mai ușor. Prin geamuri rău închise, vânturile răscoleau încăperile. Se crea astfel o atmosferă de locuință fără confort, rece și mai ales nesigură. Lumea românească aruncată aici se deprindea totuși și căpăta mai ales o înțelegere a mării și a trecutului. Câte puțin lua fiecare din firimiturile unui mormânt descoperit. Simplele lămpi de lut, circulau pretutindeni. Mi s'a întâmplat însă să văd și colecții

ORAȘUL CONSTANȚA ÎN SEC. XIX
Desen și litografie de Hector de Béarn

particulare cu mult mai bogate: fiole de parfum, foi de aur pentru ochii morților și statuete de zei, tăiate într-o singură bucată de chihlimbar împodobeau de multe ori, orgolios, tezaurele familiilor.

« Din jurul lacurilor și în spre Deltă, de multe ori, toamna și primăvara, trec stoluri înalte de păsări călătoare. Constanța care n'are decât pescărușii sfioși, fundaci cenușii și câteva liște și rațe sălbatece, pe maluri, iarna, când îngheață lacurile, le privea trecând deasupra ei, cu melancolie. Erau adevărate evenimente, toamna, când înfășurate în vânturile calde, dar violente care le-au surprins pe drum, stoluri mari de prepelițe se abăteau, orbite de lumina farurilor sau lămpile Cazinoului, și cădeau pretutindeni amețite, de se puteau prinde cu mâna... Multe cădeau în marea turbure, care îngheța păsările și trăznete!

« Și astfel, prin izolarea, asprimea și ciudățenia ei, Constanța crease o colonie restrânsă fără prea mari și nici însemnate realizări în forme cari să rămână subțirimi de gând sau de suflet dar cu o proaspătă și interesantă viață sufletească, puțin melancolică, puțin romantică, totdeauna interesată, care trăia din surprizele și lirismul trecutului, farmecul neprecis al unei porți orientale și curiozitate de știință romanțată, fizică și naturală.

« Mari evenimente politice, vreme îndelungată nu au fost, nici interne, nici externe. Numai legăturile de drumuri europene, ce se înnodau iarăși în port cu vapoarele noastre, aduceau lucrurile senzaționale prin trecerea câte unui personaj important. Micul « Principesa Maria » are în privința aceasta un trecut din cele mai nobile. Cu acest vas a călătorit cândva mareșalul japonez Noghi, și tot el a dus, dela Dunăre, e adevărat, spre o escadră engleză a Mediteranei, în ultima lui călătorie de exilat, pe fostul împărat Carol al V-lea al Austro-Ungariei.

« Dar într-o zi de vară, 15/28 Iunie 1906, în rada Constanței liniștite și înfloritoare a aruncat amenințător ancora, cirasatul-crucișător răsărit și fugar din apele Sevastopolului « Potemkin ». Nimeni nu cunoștea nici vicața rusească nici frământările cari au început atunci în Rusia și aveau să fie considerate de marea revoluție din 1917 ca un preludiv, ce isgonise vasul din portul său. Crucșetorul românesc « Elisabeta » care nici pe departe nu se putea măsura cu vasul rusesc, tip nou la epoca aceea, a salvat onoarea steagului românesc, arătându-se cu îndârjire apărător al portului Constanța.

« Scurtele tratative dintre autoritățile românești și răzvrătiți s'au terminat cu predarea și debarcarea acestora: vasul a fost luat în stăpânire de români, cari au arborat tricolorul, și până la restituirea sa, în apele nerăzboinice ale Constanței s'a legănat, colosul acesta negru și domolit, fumegând ușor pe cele trei coșuri ale sale...

« Din amintiri de oameni, de locuri și de evenimente, roind în jurul acestei Constanțe, re trăiesc și regăsesc aci, ispita cronicarului și dulceața scrisului purtat pe fire de timp și

CUTERE IN CURSĂ PE MARE
Din « România », revista O. N. T.

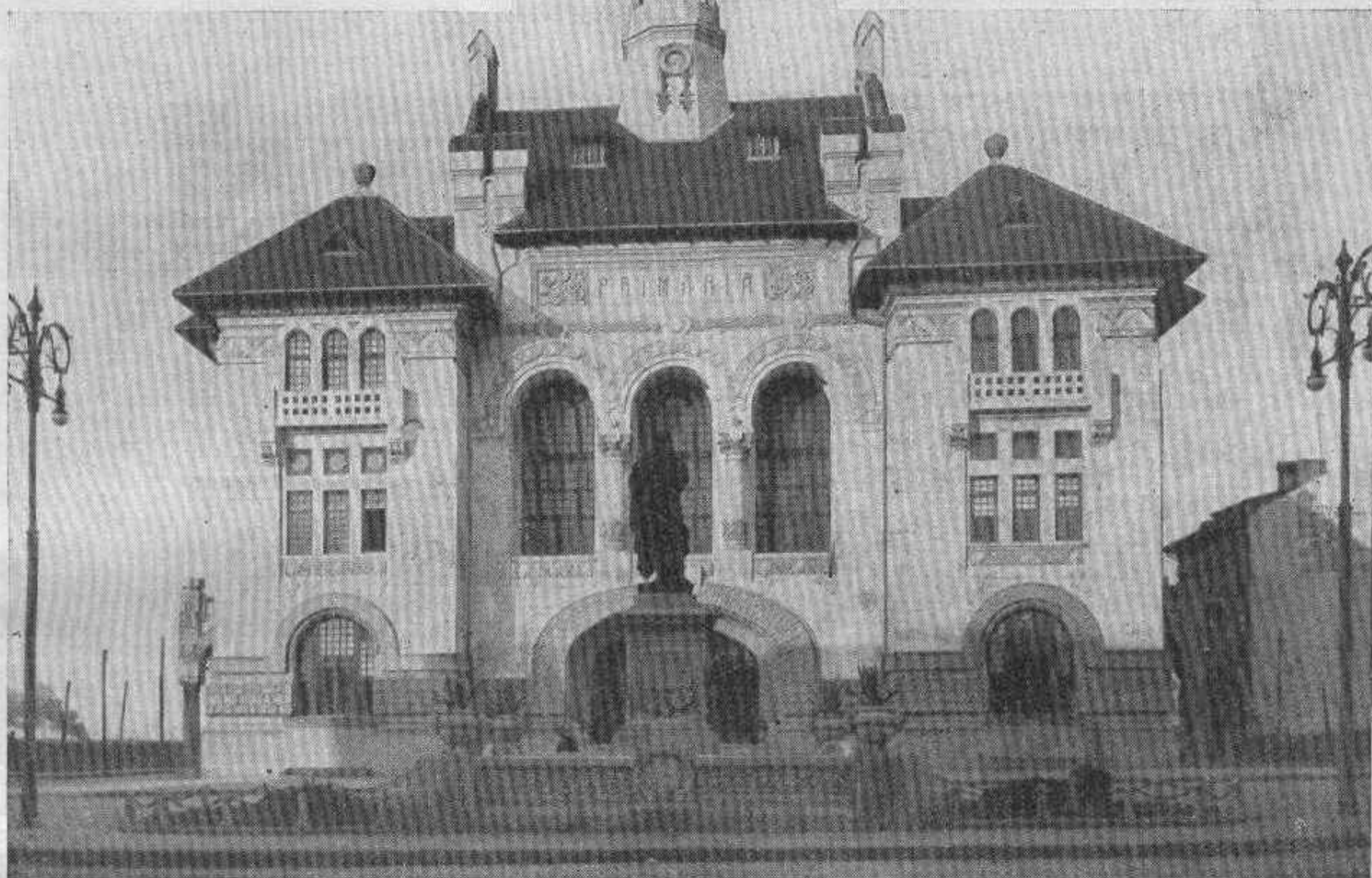

chipuri de locuri! Unde s'ar putea încheia e primejdios să măsoară...

« Am încercat numai să fac să se suprapună linia moale și fantomatică a unei Constanțe de închegare pe linia aspră, ca toate realitățile, a unei Constanțe de azi. Și dacă din aroma ei de altă dată poate s'a pierdut ceva și din grijile ce i se dădeau ca ultimului și celui mai drag venit, astăzi, a căpătat o greutate de ființă, o importanță

Fabrica de ambalaje metalice «Tomis», Solomon Israel (soc. 10, inv. 9), Fabrica de bidoane și stația de export (inv. 67), Atelierele maritime ale Administrației Comerciale P.C.A. (inv. 16), Atelierele mecanice ale Soc. «Steaua-Română» (inv. 49), Atelierele de construcții metalice «E. Wolff» (soc. 30, inv. 23);

6 distilării de petrol ale Societăților petrolifere: «Steaua-Română», «Colombia», «Ro-

PRIMĂRIA CU STATUIA LUI OVIDIU

de organism românesc cu adevărat, ce s'a prins adânc în stâncile apusene ale Mării Negre».

ECONOMIE

Constanța este cel mai mare port al României. Marile sale silozuri, conducta de petrol, ca și legăturile sale de cale ferată cu inima țării, i-au creat prosperitatea de care se bucură.

Industrie și comerț. *Industria alimentară:* 9 mori, 1 fabrică de curățat orez, 1 siloz cu uscătorie de cereale, 3 brutării mecanice, 2 fabrici de biscuiți și paste făinoase, 1 de liqueur, 1 de oțet, 4 de bomboane, rahat și halva, 1 de ghiță; *Metalurgică:* 3 fabrici de ambalaje metalice, 2 de tuburi de canalizare, 1 de țevi de plumb, 2 de bidoane și lăzi pentru comerțul petrolului, 1 turnătorie, 4 mari ateliere mecanice; *Alte industrii:* 3 fabrici de țesături, 3 de frânhii, 6 distilării de petrol, 1 fabrică de săpun, 1 de mobile, 1 de tâmplărie mecanică, 1 de roți de transmisie, 2 tipografii mari, 1 fabrică de tăbăcărie, 6 de cărămizi și țigle, 1 de cărămizi și tuburi de bazalt, 4 de teracotă și 1 de oglinzi.

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social, sau un capital investit de 5.000.000 lei și peste *):

Silozul și uscătorie de cereale a Regiei Autonome P.C.A. (inv. 550), Moara «Dobrogeana» (soc. 1, inv. 7), Moara automată «Gloria» (inv. 8), Rizeria «Rangoon» (soc. 2, inv. 5), «Rizeria-Românească» (soc. 3, inv. 6);

*) Cifrele în paranteză arată capitalul social (soc.) și capitalul investit (inv.) în milioane de lei.

măno-Americană», «Concordia», «Unirea» și «Astra-Română».

Instituții de credit. Banca Națională (sucursală), Banca Comercială Română, Banca de Agricultură și Export, Banca de Scont, Banca Românească, Banca Urbană, Banca de Credit Român, Banca Agricolă, Banca Comercială Italiană-Română, Banca «Federala», Banca Industriilor și Meseriilor Dobrogene, Banca «Creditul Dobrogei», Casa de Credit Agricol și 7 Bănci populare.

Finanțe publice. Bugetul municipiului C. pe exercițiul 1936/37, prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	133.970.368
Venituri ordinare	103.872.150
Venituri extraordinare	6.000.000
Venituri speciale	24.098.218
Cheltuieli	133.970.368
Cheltuieli ordinare	107.534.694
Cheltuieli extraordinare	7.500.000
Cheltuieli speciale	18.935.674

CULTURĂ

Invățământ. Liceul de băieți «Mircea cel Bătrân», Liceul de fete «Domnița Ileana», Liceu profesional de

PIAȚA OVIDIU

fete, Liceu industrial de fete, Liceu comercial de băieți, Liceu comercial de fete, Gimnaziu comercial de fete, Gimnaziu comercial de băieți, Școală normală de fete, Școală de arte și meserii, Pensionul de fete «Anghene», Școală de industrie casnică, Școală de gospodărie casnică, 1 școală complementară de băieți, 3 de fete, 34 școli primare (din care 6 confesionale) 15 grădini de copii.

Instituții culturale. Muzeul regional, Institutul bio-oceanografic, Biblioteca municipală, Biblioteca Avocaților, Biblioteca C.F.R.

Asociația «Astra» pentru literatura și cultura poporului român, Liga Culturală, 1 societate muzicală, 1 societate de șah, 13 societăți sportive, 2 societăți de vânătoare, 2 teatre, 6 cinematografe.

Ziare și reviste. «Dobrogea Jună» (cotidian), «România dela Mare» (săptămânal), «Foaia plugarului» (bilunar), «Gânduri dela mare» (lunar), «Șoaptele Mării» (lunar), «Tomis» (lunar), «Cronica Dobrogeană», «Buletinul oficial al bursei Constanța», «Dobrogea de Sud», «Dobrogea economică», «Farul», «Marea», «Dobrogea corporatistă», «Revista Dobrogeană», «Ziarul nostru», «Spîrîie-Re» (în limba albaneză, săptămânal), «Halk», «Emel med-jmuasâ».

RELIGIE

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 1 catedrală episcopală ortodoxă, 13 biserici ortodoxe (din care 1 bulgărească și 1 grecească), 1 greco-catolică, 1 romano-catolică, 1 armeano-gregoriană, 1 casă de rugăciune adventistă, 1 baptistă, 2 sinagogi și 3 moschei.

Instituții bisericești. Reședința Episcopiei Constanței, 1 protopopiat ortodox.

ADMINISTRAȚIE

Municipiul C., capitala județului Constanța, este situat la 255 km de București. Stație c.f. pe liniile București-Constanța, Constanța-Tekirghiol și Constanța-Mamaia. Aerodrom și aerogară pe liniile: București-Constanța și Iași-Galați-Constanța-Balcic.

Instituții publice. Prefectură, Primărie, Curte de Apel, Tribunal, Judecătoria Mixtă, Judecătoria urbană, Administrație financiară, 4 percepții fiscale, 2 percepții comunale, Inspect. VII de drumuri, Serv. de poduri și șosele, Inspect. de mișcare C.F.R., Inspect. S.M.R., Inspect. silvic, Direcția IV silvică, Direcția regională P.T.T., 3 oficii P.T.T., Oficiu telefonic, Oficiu T.F.F., Casă de asigurări sociale, Cameră de muncă, Inspect. vamal, Vamă, Inspect. minier, Inspect. general sanitar, Serv. sanitar județean, Serv. sanitar municipal, Serv. sanitar al Portului, Serv. veterinar județean, Serv. veterinar municipal, Cameră de industrie și comerț, Bursă de mărfuri, Depozit C.A.M., Oficiu de vânzare a peștelui, Birou de distribuție a spiritului, Depozit de remontă, Birou de măsuri și greutate, Revizorat școlar, Comandament de pompieri, Inspect. regional de jandarmi, Legiune de jandarmi, Chestură de poliție, 5 comisariate de poliție, Arest central, Căpitănie de port.

Consulate: belgian, cehoslovac, danez, englez, francez, german, grec, italian, leton, norvegian, olandez, polon, portughez, spaniol, suedez și ture.

Asociații: Uniunea avocaților din România, Baroul avocaților, Colegiul medical, Cercul farmaceutic, Asoc. Corpului didactic, Asoc. inginerilor chimiști, Corpul contabililor autorizati, Asoc. contabililor cooperatori, Asoc. funcționarilor publici, Asoc. funcționarilor din justiție, Asoc. funcționarilor Primăriei Constanța, Asoc. notarilor comunali, Asoc. funcționarilor bancari, Asoc. funcționarilor particulari, Asoc. funcționarilor de petrol, Asoc. presei, Uniunea ofițerilor de rezervă, Asoc. pensionarilor militari, Asoc. pensionarilor civili, Asoc. personalului sanitar aux., Asoc. C.F.R., (filiala Dobrogei), Sfatul Negustoresc, Asoc. micilor industriași, Asoc. cerealiștilor, Sindicatul morarilor, Asoc. bursei de mărfuri, Sindicatul măcelarilor, Sindic. automobilistilor, Asoc. brutarilor patroni, Asoc. hotelierilor, Asoc. frizerilor, Sindic. patronilor croitori, Asoc. meseriașilor, Sindic. căruțașilor, Sindic. birjarilor, Asoc. zugravilor și zidarilor, Sindic. șoferilor, Sindic. barcagiilor, Sindic. muncitorilor «M. Eminescu», Sindic. muncitorilor docheri, Asoc. marinarilor civili «Regina Elisabeta», Asoc. marinarilor civili «Orizontul», Asoc. voluntarilor de războiu, Asoc. cercetașilor din războiu.

Edilitate. Municipiul C. este iluminat cu electricitate. Uzina electrică aparține Soc. comunale de electricitate (capital 110 mil.).

Orașul se alimentează cu apă potabilă de Dunăre prin uzina Hinog (Cernavoda), situată la 42 km de oraș și prin captarea apei din izvoare la uzina Caragea-Dermea (com. Ovidiu) la 8 km de oraș.

Străzile municipiului C. sunt pavate pe o lungime de circa 180 km.

Primăria Municipiului întreține abatorul de export, înzestrat cu aparate moderne, care este cel mai mare abator din țară.

De asemenea Primăriei aparțin restaurantul, cabinele și toboganul marin al plajii Mamaia.

Sănătate publică. Spitalul de stat «Prof. Dr. V. Sion», Spitalul militar, Sanatoriul Diaconeselor, Sanatoriul «Caritatea», Dispensar antiveneric (de stat), Dispensarul Serviciului sanitar al portului, Dispensarul Casei Muncii, C.F.R., Dispensarul S.M.R.

Asistență și prevedere socială. Casă de asigurări sociale, Oficiu I.O.V., Soc. «Crucea Roșie», Soc. «Principele Mircea», Soc. «Amicele tinerelor fete», Soc. «Sf. Fecioară Maria», Asoc. creștină a femeilor, Soc. doamnelor izraelite, Soc. «Bicker Horlin», Soc. «Selim Abdulachim».

Azil de bătrâni, Cămin pentru muncitori.

CRAIOVA

Stema. Pe scut albastru, Sf. Dumitru îmbrăcat în roșu, cu mantia de argint, fluturând, nimbă de aur, călare pe un cal de argint, ridicat spre stânga, străpungând cu o lance, tot de argint, un rege păgân, de aur, căzut între picioarele calului.

Scutul timbrat de o coroană murală cu 7 turnuri, din care iese o acvilă cruciată neagră.

Este o veche stemă a orașului, rectificată.

GEOGRAFIE

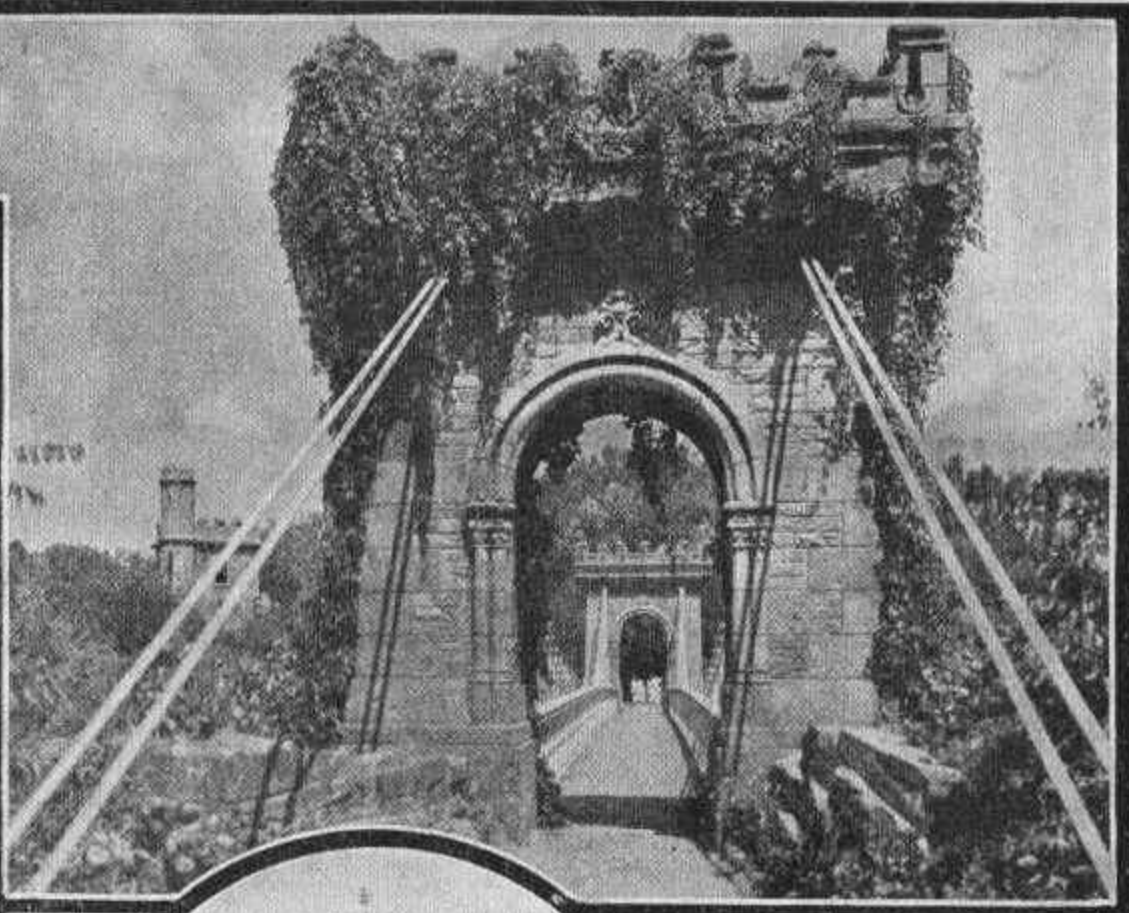
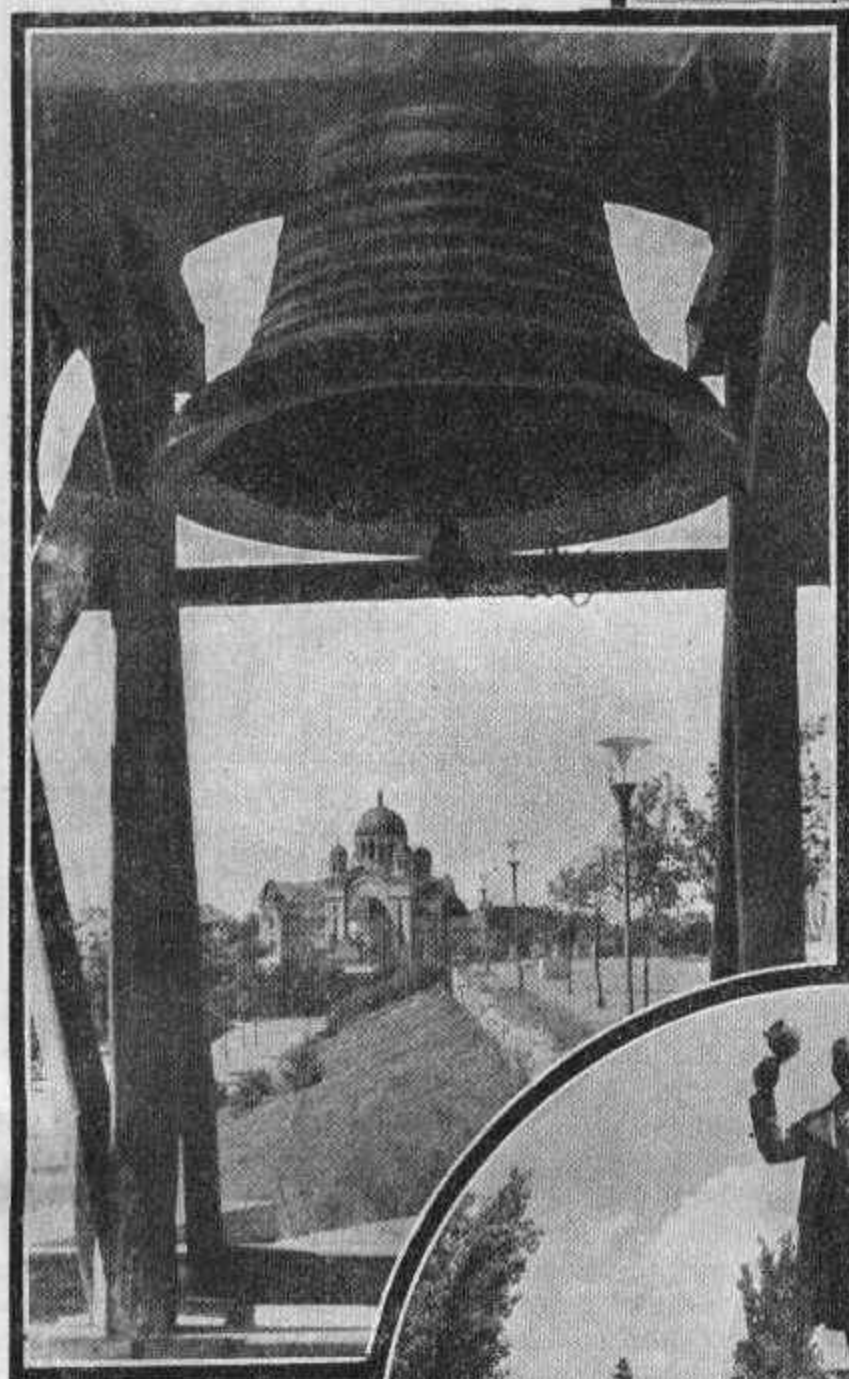
Așezare. Municipiul C., capitala județului Dolj, este așezat pe valea Jiului, aproape de esirea acestuia din dealuri și la cea mai însemnată răspântie de drumuri din Oltenia (drumul internațional al paralelei 45°, drumul Jiului, drumul Calafatului sau al Vidinului, etc.).

Vatra orașului se întinde, în partea ei centrală, care-i și cea mai veche, pe terasa de cca 20 m altitudine relativă din stânga văii Jiului, terasă sculptată în curmeziș de

CRAIOVA

CLOPOTNIȚĂ
IN FUND: BISERICA MADONA DUDU

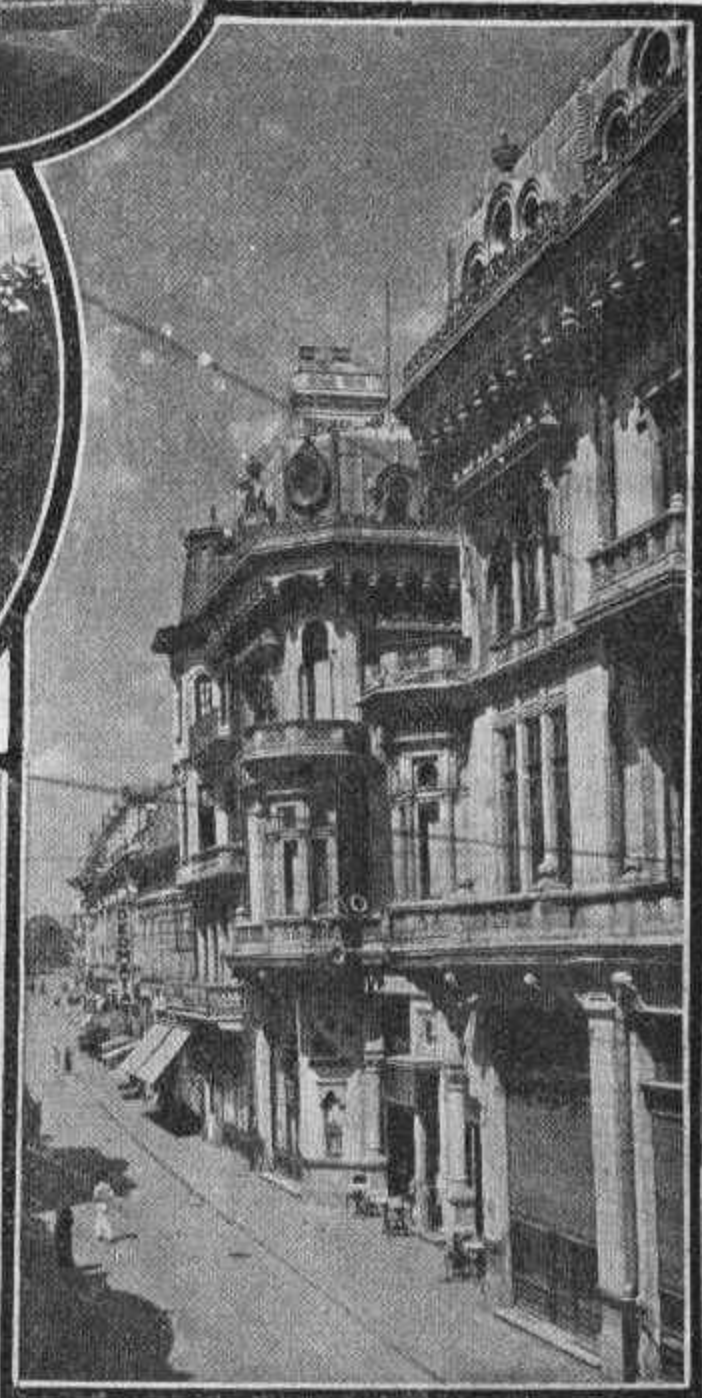
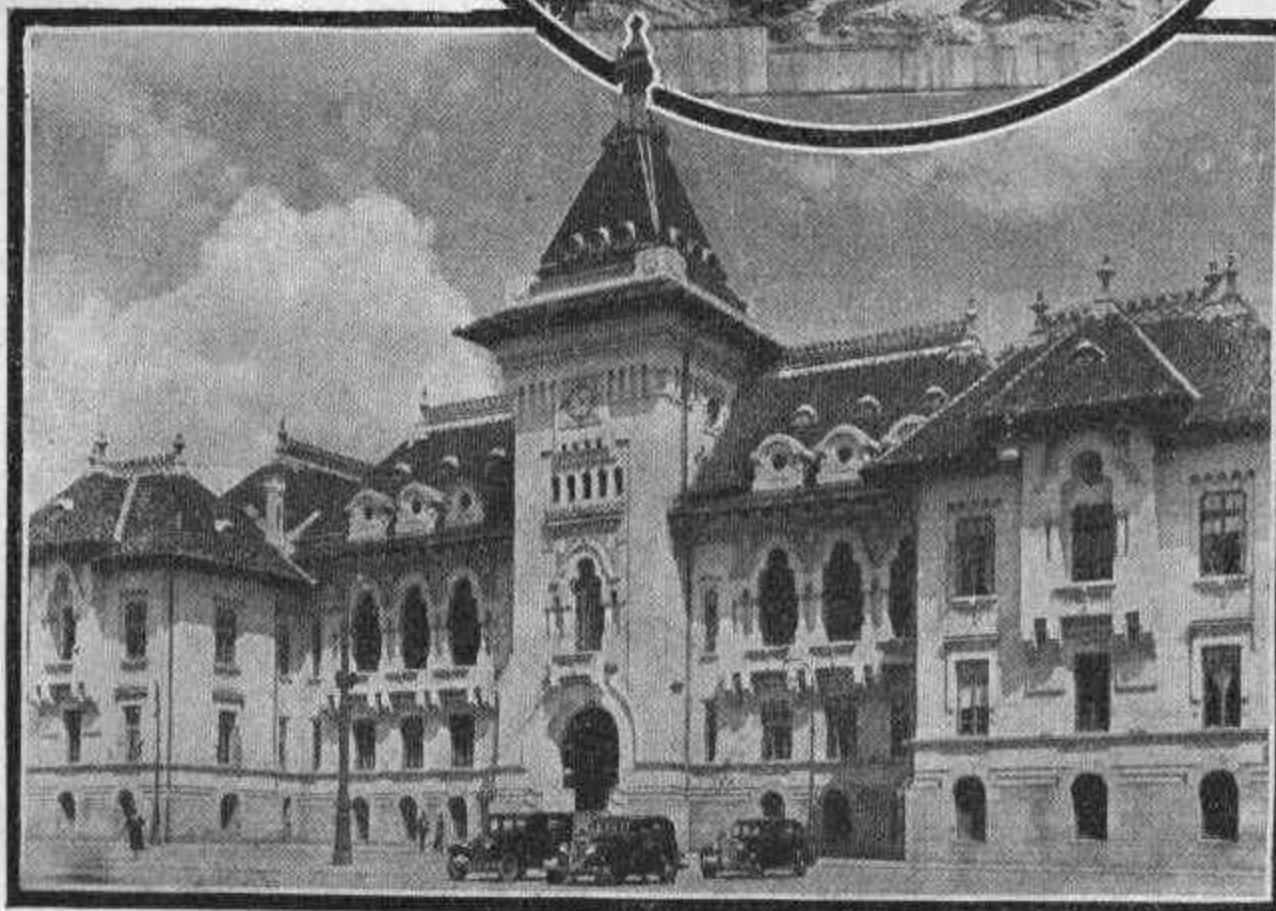
PARCUL BIBESCU:
PODUL, SUSPENDAT

CATEDRALA SF. DUMITRU

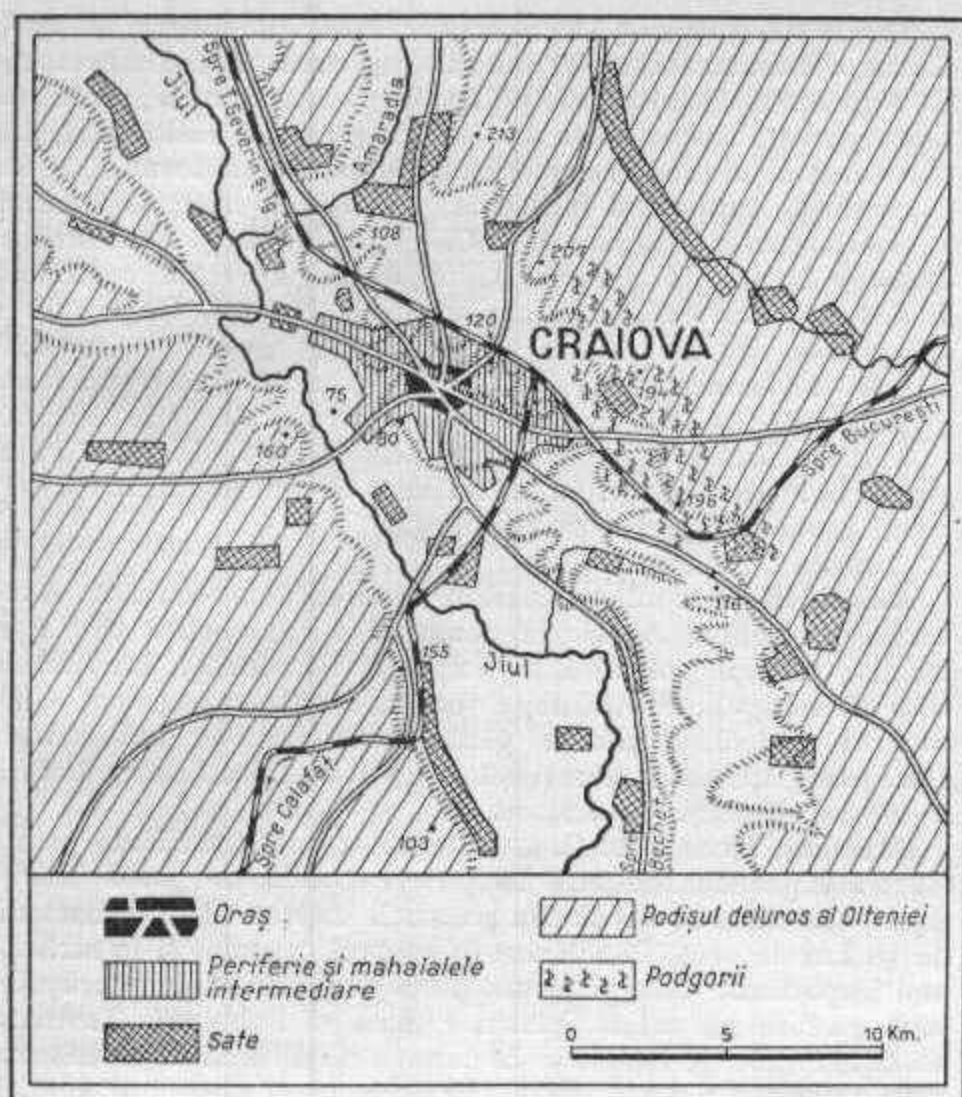
MONUMENTUL
INDEPENDENȚEI

CALEA UNIRII

PALATUL ADMINISTRATIV

mai multe vâlcele. Mahalalele periferice însă, din ce în ce mai bogate în curți și grădini, pe de o parte, coboară pe povârnișul terasei inferioare către lunca mlăștinoasă și expusă inundațiilor, a Jiului; pe de altă parte, către Răsărit, urcă povârnișurile altor trepte de terase mai înalte și își înșiră tentacular casele și magazinele în lungul drumurilor principale dar mai ales în lungul drumului Bucureștilor. În felul acesta se poate spune că orașul Craiova e clădit în amfiteatru dela cca 75 m, altitudinea luncei, până la peste 120 m înălțimea ultimei terase.

Cadrul municipiului este alcătuit din lunca largă, în mare parte mlăștinoasă, a Jiului și din dealurile platformei oltenice, care se lasă treptat în câmpia stepică acum acoperită de cele mai fertile și mai întinse ogoare ale Olteniei. Dealurile înalte ale platformei au rămas încă împădurite; cele mai joase de 300 m și povârnișurile lor au fost însă prinse de cereale, pometuri și vii. De aceea Craiova este, în primul rând, centrul de strângere și prefacere a produselor agricole din această zonă de contact între șes și dealuri, un fel de capitală economică a Olteniei și sediul obișnuit al marilor proprietari de pământ din această regiune.

ISTORIE

Vechime și dezvoltare istorică. Craiova este o veche așezare, purtând un nume slav care înseamnă, după unii cercetători « reședința craiului ».

În secolul XV, era un sat în stăpânirea puternicei familii boeresti a Craioveștilor. Ca bani ai Olteniei, acești boieri ședeau deseori aci și astfel, Craiova ajunge în chip statornic, reședința tuturor banilor.

În secolul XVIII, Domnul temându-se de puterea Banilor — pe care turcii înșiși îi considerau ca epitropi ai Domniei — începe a numi în locul lor caimacamii, cu toate atribuțiile băniei.

Monumente istorice. Biserica Sf. Dumitru, ctitorie a boierilor Craiovești, din care numai o inscripție a lui Matei Basarab e autentică. Restul a fost restaurat, într'un stil destul de grațios, de altfel, de Lecomte de Noüy. Frumoase picturi moderne de Stoenescu.

Biserica Sf. Gheorghe Nou, elegantă construcție din 1754-1755.

Biserica Sf. Spiridon, din aceeași epocă (1758).

Biserica Obedeanu din 1748, cu frumoase fresce interioare și morminte ale epocii.

Biserica Sf. Ioan Sevestian, ctitorie din 1782.

Biserica Sf. Haralambie, ctitorie din 1758.

Biserica Sfinții Arhangheli, ctitorie din 1786.

Biserica Sf. Mina, din 1831, cu bogate fresce.

Biserica Sf. Gheorghe Vechi, din aceeași epocă.

Biserica Sf. Nicolae Ungureni, ctitorie a românilor veniți de peste munți, din 1774.

Mănăstirea Cornetu, înălțată în 1666 de Mareș Băjescu, banul Craiovei.

Mănăstirea Bucovăț, transformată azi în penitenciar, întemeiată probabil de Ștefan Clucerul și Părvu Clucerul, la 1573.

Mănăstirea Sadova, înălțată de Matei Basarab, la 1643.

Mănăstirea Jitianul, construită în sec. al XVII-lea, restaurată de Doamna Bălașa, soția lui Constantin Șerban în 1655.

Casele Băniei, în care este instalat Muzeul Regional al Olteniei, construite în secolul al XVII-lea.

Fostul han al Mănăstirii Hurezi, construit în sec. al XVIII-lea.

POPULAȚIE

Municipiul C. avea în 1930, după datele recensământului din acel an, 63.063 locuitori.

Cifra probabilă a populației actuale (calculată la 1 Iulie 1937) este de 55.580 locuitori (fără comunele suburbane Bariera Vâlcii, Bordeul, Craiovița, Ghercești Noui, Lascăr Catargiu, Mofleni, Popoveni și Românești, care la recensământul din 1930 s'au trecut la municipiul C. și care aveau la acea dată un total de 7.098 locuitori).

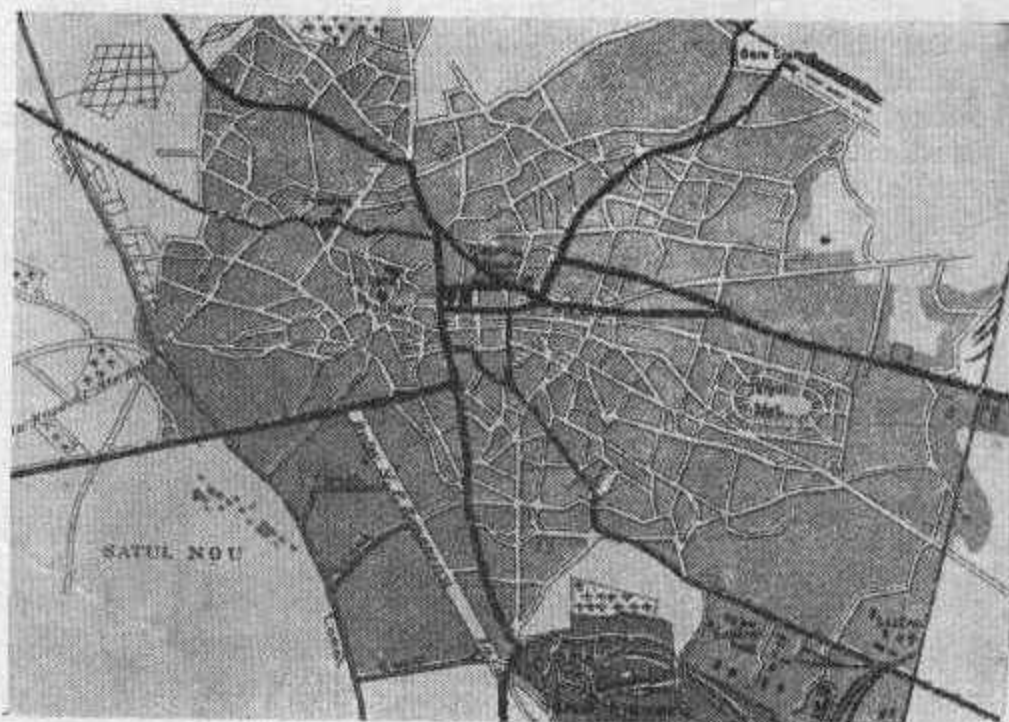
ECONOMIE

Industrie și comerț. Industria alimentară: 6 mori sistematice, 5 brutării mecanice, 3 fabrici de paste făinoase, 2 de bomboane, 1 de conserve alimentare, 1 de mezeluri, 1 de oțet, 1 de ghiță; Chimică: 1 fabrică de amidon și pap, 1 de lacuri și vopsele, 1 de cosmetice, 1 atelier de reparat cauciucuri; Metalurgică: 1 uzină metalurgică, 4 fabrici de mașini agricole și industriale, 1 atelier pentru construcțiuni din fier, 1 atelier mecanic pentru reparații de automobile cu garaj; Lemnului: 3 fabrici de mobile, 1 de cherestea, 1 de perii, bidinele și pensule; Alte industrii: 2 fabrici de postav, 1 de tăbăcărie, 2 mari tipografii, 1 atelier pentru prelucrarea pietrei de marmură și granitului și 1 fabrică de oglinzi.

Din întreprinderea de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei și peste *).

Întreprinderea Ștefan B. Drugă (soc. 55) cu o moară sistematică (inv. 36), o brutărie mecanică (inv. 7) și o fabrică de paste făinoase (inv. 6), « Moara Oltenescă » (soc. 8, inv. 9), Moara Heinrich Weiss (inv. 7), Moara Moise B. Mendel (inv. 11), « Moara Doljului » (inv. 7), Fabrica de conserve alimentare « Mercur » (soc. 5, inv. 3), Fabrica de cosmetice « Florica » (inv. 5), Fabricile de mașini agricole și industriale Felix Waidmann (inv. 5) și Adolf Waidmann (inv. 8), Uzina meta-

* Cifrele în paranteză arată capitalul social (soc.) și capitalul investit (inv.) în milioane de lei.

Iurgică Ing. C. Brătășeanu (inv. 15), Fabrica de mobile Merțoiu și Goga (inv. 5), Fabrica de cherestea D. I. Simian (soc. 3, inv. 6), Fabricile de postav «Industria produselor textile» (soc. 2, inv. 41) și «Munca» (soc. 4, inv. 12), Tipografiile «Ramuri» (soc. 6, inv. 23) și «Scrisul Românesc» (inv. 26).

Târg săptămânal, — Miercurea.

Instituții de credit. Banca Națională a României (sucursală), Banca Agricolă și Comercială, Banca Creditul Doljan, Banca României, Banca Românească (filială), Banca Comerțului, Banca de Scont, Banca Banatului, Banca de Orient, Banca N. T. Popp, Banca Olteniei, Banca Craiovei, Banca Viitorului, Creditul mutual al agricultorilor doljeni, Cooperativa Traian Demetrescu, Federala «Mihai Viteazul», Federala «Jiu».

Finanțe publice. Bugetul municipiului C. pe exercițiul 1936/37, prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	53.698.218
Venituri ordinare	48.148.281
Venituri extraordinare	380.000
Venituri speciale	5.169.937
Cheltuieli	53.698.218
Cheltuieli ordinare	47.615.987
Cheltuieli extraordinare	975.000
Cheltuieli speciale	5.107.231

CULTURĂ

Invățământ. Colegiul național «Carol I», Liceu militar, Liceul de băieți «Frații Buzești», 2 licee comerciale de băieți, Școală normală de învățători, Liceul industrial «Regele Ferdinand», Liceul de fete «Elena Cuza», Liceul de fete «Regina Elisabeta», Liceul profesional de fete «Madona Dudu», Liceu comercial de fete, Institutul ortodox al femeilor române, Școală normală de învățătoare, Școală de menaj, Școală de muzică, Institutul de fete «Sf. Maria», Pensionul de fete «Urziceanu», Gimnaziul internat de băieți «Modern», Pensionul «Javet», Școală de agenți sanitari, 3 școli industriale de ucenici, 22 școli primare, 2 școli de copii mici.

Instituții culturale. Direcția regională a Arhivelor Statului, Institutul de arheologie oltean, Muzeul regional al Olteniei, Muzeul militar «Regele Ferdinand», Căminul Fundației Regale «Principele Carol», Căminul «Ligii Culturale», Biblioteca și muzeul «Aman», Biblioteca colegiului «Carol I», Soc. culturală «Traian Demetrescu», Soc. preotească «Renașterea», Soc. «Prietenii Științei», Societatea Scriitorilor Olteni «Gânduri și slovă oltenească», 2 societăți muzicale, Teatrul asociației actorilor craioveni în sala Colegiului «Carol I», 5 cinematografe, Aeroclubul regal român, 12 societăți sportive, 3 societăți de vânătoare.

Ziare și reviste. «Jurnalul» (cotidian), «Presa Olteniei» (cotidian), «Conștiința națională» (săptămânal), «Curierul Olteniei» (săptămânal), «Oltenia Economică» (săptămânal), «Justiția Olteniei» (bilunar), «Aripa olteană» (lunar), «Cele trei Crișuri» (lunar), «Gazeta școlii» (lunar), «Hipismul» (lunar), «Ramuri» (lunar), «Renașterea» (lunar), «Revista penală» (lunar), «Securitas» (lunar), «Viața Medicală», (lunar), «Buletinul institutului românesc de organizare științifică» (trimestrial), «Arhivele Olteniei» (de 6 ori pe an), «Grafica Română» (de 6 ori pe an), «Mișcarea Me dicală Română» (de 6 ori pe an), «Flamuri», «Frontul românesc doljan», «Glasul pensionarilor», «Tribuna».

RELIGIE

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 24 biserici ortodoxe, 1 biserică romano-catolică, 1 biserică greco-catolică, 1 biserică evanghelic-luterană, și 3 sinagogi.

Instituții bisericesti. Vicariatul Episcopiei Râmnicului Noului Severin; Protopopiatul Craiovei.

ADMINISTRAȚIE

Municipiul C., capitala județului Dolj, este situat la 234 km de București. Stație c.f. pe liniile București - Timișoara - Jimbolia (Belgrad, Paris) și Craiova - Calafat.

Instituții publice. Prefectură, Primărie, Curte de apel, Curte administrativă, Tribunal, 3 judecătoria, Inspectorat de siguranță, Chestură de poliție cu 6 comisariate, Penitenciar central, Inspectorat minier, Inspectorat industrial, Inspectorat al muncii, Inspectorat școlar, Inspectorat C.F.R., Cameră de comerț, și industrie, Cameră de muncă, Cameră agricolă, Direcție regională a Casei autonome a drumurilor, Direcție regională silvică, Ocol silvic, Direcție regională P.T.T., 2 oficii P.T.T., Oficiu telefonic central, Regională a serviciului apelor, Oficiu de măsuri și greutate, Depozit C.A.M. de fermentare a tutunului, Administrație financiară, 3 percepții fiscale, Inspectorat sanitar, Serviciu sanitar județean, Serviciul sanitar al municipiului, Serviciu veterinar județean, Serviciu veterinar al municipiului, Revizorat școlar, 2 percepții comunale.

Consulat german.

Asociații. Baroul avocaților, Sindicatul avocaților, Asociația medicilor, Asociația generală a inginerilor din România, Corpul contabililor experți, Societatea funcționarilor municipali, Sfatul negustoresc, Sindicatul agricol, Sindicatul viticol, Uniunea generală a micilor industrii, Uniunea generală a meseriașilor din România, Liga generală a meseriașilor și muncitorilor.

Edilitate. Municipiul C. este iluminat cu electricitate (uzina electrică posedă motoare în putere totală de 3.000 H.P.). Apa potabilă este adusă din izvoarele captate dela o distanță de 30 km de oraș. Canalizare în centrul orașului și în străzile mai importante dela periferie. Circa 80% din străzile orașului sunt pavate cu asfalt, piatră cubică și bolovani. Trotoare de asfalt, dale de bazalt și de ciment. Cinci linii de autobuze. Parc public.

Sănătate publică. Spitalul «Filantropia» Spitalul de boli contagioase, Spitalul «Th. I. Preda», Spitalul pentru tuberculoși, Sanatoriul Olteniei, Sanatoriul Dr. Albu, Ambulanța de salvare a Municipiului, 4 dispensare de circumscripție, Dispensarul bisericii «Sf. Treime», Dispensarul Societății pentru profilaxia tuberculozei, 2 dispensare ale Societății «Principele Mircea», 1 dispensar al Casei de asigurări sociale.

Asistență și prevedere socială. Casă de asigurări sociale, Oficiu I.O.V., Soc. «Crucea Roșie», Soc. pentru profilaxia tuberculozei, Soc. «Principele Mircea», Soc. «Gospodăria școlară».

1 azil de bătrâni, 1 azil de copii găsiți, 1 azil de orfani, 1 azil de infirmi, 1 azil de noapte, 1 cămin de ucenici.

DEJ

Stema. Pe scut de aur, o biserică neagră, cu un singur turn, văzută din profil și având acoperișul roșu, așezată pe o terasă verde și însoțită de un călugăr negru, privind către stânga și ținând deasupra ei un târnăcop tot negru.

Scutul timbrat cu o coroană murală de argint, cu 5 turnuri. Vechea stemă, rectificată.

GEOGRAFIE

Așezare. Dej, capitala județului Someș, este un oraș de confluență, așezat la întâlnirea

celor două Someșuri și în drumul care, urmând valea unită a acestora, străbate către câmpia Tisei. Tot prin Dej trece și drumul Clujului către Bistrița și pasurile Moldovei.

Vatra orașului acoperă o parte din terasa inferioară a Someșului (pe stânga acestuia, la cca 250 m altitudine absolută și cca 12 m deasupra luncei). Mahalalele mai din spre margine se ridică însă pe povârnișurile dealurilor cuprinse între afluenții scurți de pe stânga văii principale.

Cadrul orașului e format de lunca largă trifurcată a Someșurilor încadrată între terase și dealuri (înalte până la

peste 400 și chiar peste 500 m), foarte mâncate de ape și încă bine împădurite pe vârfuri și bogate în sare. Dejul a putut ajunge astfel un târg căutat cu un oarecare caracter industrial.

ISTORIE

Vechime și dezvoltare istorică. Una din cele dintâi așezări strategice ale ungarilor în Ardeal, la confluența celor două Someșuri, în apropierea unor bogate zăcăminte de sare, Dejul e atestat documentar încă din sec. XIII.

În secolele XV și XVI, Dejul a fost înconjurat de posesiunile domnilor Moldovei: Vadul și Ciceul.

Monumente istorice. Biserica reformată, fostă catedrală catolică, în stil gotic transilvan din secolul XV, cu puternice contraforturi. Bolta a fost acoperită de un tavan inestetic construit de reformați.

Mănăstirea franciscană din sec. XVII, cu lungi pridvoare ogivale.

Biserica greco-catolică, din sec. XVIII.

POPULAȚIE

Orașul D. avea în 1930, după rezultatele provizorii ale recensământului din acel an, 15.311 locuitori. Cifra probabilă a populației actuale (calculată la 1 Iulie 1937), este de 15.434 locuitori, indicând un spor natural de 123 locuitori în șase ani și jumătate, adică o creștere de 0,8%.

ECONOMIE

Industrie și comerț. 1 moară sistematică, 1 fabrică de de ață, 1 rafinărie de petrol, 1 fabrică de hârtie, 1 atelier de tăbăcărie, 1 exploatare de trass și minereuri, 1 fabrică de cărămizi și 1 de olărie.

Din întreprinderile de mai sus următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei și peste *):

Moara Dejană (soc. 10, inv. 13), Industria de petrol I. Friedman (inv. 28) și Uzinele Ardelene pentru exploatarea de trass și minereuri (soc. 5, inv. 17).

Dezvoltarea comerțului și a industriei este influențată defavorabil de apropierea municipiului Cluj.

Comerț întins cu piei brute. Comerț local cu cereale, lemnărie, produse miniere, animale, fructe și brânzeturi.

Bâlciuri: 3 Martie, 3 Iunie, 11 August și 15 Septembrie.

Instituții de credit. Banca Națională (agenție), « Casa de păstrare și banca de credit » din Cluj (filială), Banca Ardeleană și Casa de păstrare » din Cluj (filială), « Banca de credit, Banca Poporală, Banca « Someșana », Banca Țibleșană, Banca pentru agricultură, industrie și comerț, Banca de credit mărunț, Banca Românească din Valea Someșului, Banca Economică.

Finanțe publice. Bugetul orașului D. pe exercițiul 1936—1937 prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri.	9.542.544
Venituri ordinare	6.577.100
Venituri extraordinare	655.359
Venituri speciale	2.310.085
Cheltueli	9.542.544
Cheltueli ordinare	6.577.100
Cheltueli extraordinare	655.359
Cheltueli speciale	2.310.085

CULTURĂ

Invățământ. Liceul de băieți « Andrei Mureșanu », Gimnaziu de fete, Gimnaziu comercial de băieți, Școală de ucenici industriali, 4 școli primare de stat, 3 școli primare confesionale (rom.-catolică, reformată și izraelită), 3 școli de copii mici (2 de stat și 1 confesională).

Instituții culturale. Asoc. pentru literatura și cultura poporului român « Astra », Asoc. național-culturală și sportivă « Tinerimea Someșană ».

*) Cifrele în paranteză arată capitalul social (soc.) și capitalul investit (inv.) în milioane de lei.

Teatru județean, 1 cinematograful, 2 societăți corale.

RELIGIE

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 1 biserică ortodoxă, 1 greco-catolică, 1 romano-catolică, 1 reformată, 1 casă de rugăciuni adventistă, 1 sinagogă și 1 casă de rugăciuni a israeliților neologi.

Instituții bisericești. 1 protopopiat ortodox, 1 protopopiat greco-catolic.

Ziare și reviste. « Gazeta oficială a județului Someș », « Gând nou », « Poporul », « Szamosmente », « Szamos-völgyi Napló ».

ADMINISTRAȚIE

Orașul D., capitala jud. Someș, este situat la 60 km de Cluj și 503 km de București. Stație c.f. pe linia Cluj-Baia-Mare. Punct de plecare pe linia Dej-Bistrița Bărgăului.

Instituții publice. Prefectură, Primărie, Tribunal, Judecătoria mixtă, Legiune de jandarmi, Serv. de poduri și șosele, Revizorat școlar, Serv. sanitar județean, Serv. veterinar județean, Serv. sanitar comunal, Serv. veterinar comunal, Administrație financiară, Consilierat agricol, Cameră de Agricultură, Pretură, Ocolul silvic Dej, Ocolul silvic Beclean, 2 percepții fiscale, Birou de măsuri și greutate, Casă de asigurări sociale, Depozit de spirt, Depozit C.A.M., Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Pompieri, 2 notari publici.

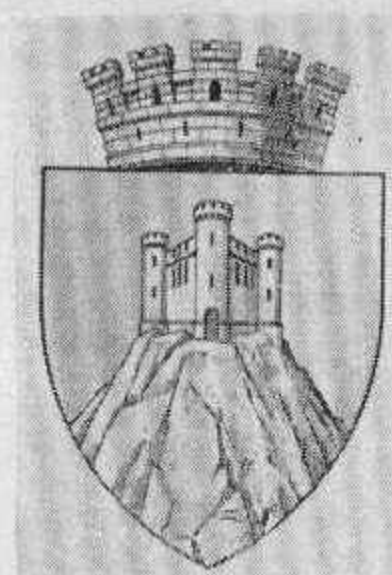
Asociații. Baroul avocaților, Corpul contabililor, Reuniunea comercianților, industriașilor și meseriașilor din Dej și împrejurimi, Asociația cismarilor, Asociația olarilor, Asociația tăbăcarilor.

Edilitate. Uzină electrică, apeduct, canalizare, pavagii din bazalt, abator, grădini publice, strand.

Sănătate publică. Spital județean, dispensar de stat.

Asistență și prevedere socială. Casă de asigurări sociale, Soc. « Crucea Roșie », Oficiu I.O.V., Soc. femeilor ortodoxe române, Soc. femeilor greco-catolice, Soc. femeilor romano-catolice, Soc. femeilor reformate, Asoc. femeilor izraelite, Centrul cultural și de ajutorare al funcționarilor administrativi din jud. Someș, Cercul cultural și de ajutorare al funcționarilor financiari, Cercul cultural și de ajutorare al funcționarilor justiției, Căminul de ucenici, Asoc. de ajutor mutual pentru înmormântare.

DEVA

Stema. Pe scut albastru, o stâncă de argint, în vârful căreia se ridică o cetate tot de argint, văzută din față, cu trei turnuri rotunde crenelate și cu ferestre negre.

Scutul timbrat cu o coroană murală de argint, cu 5 turnuri.

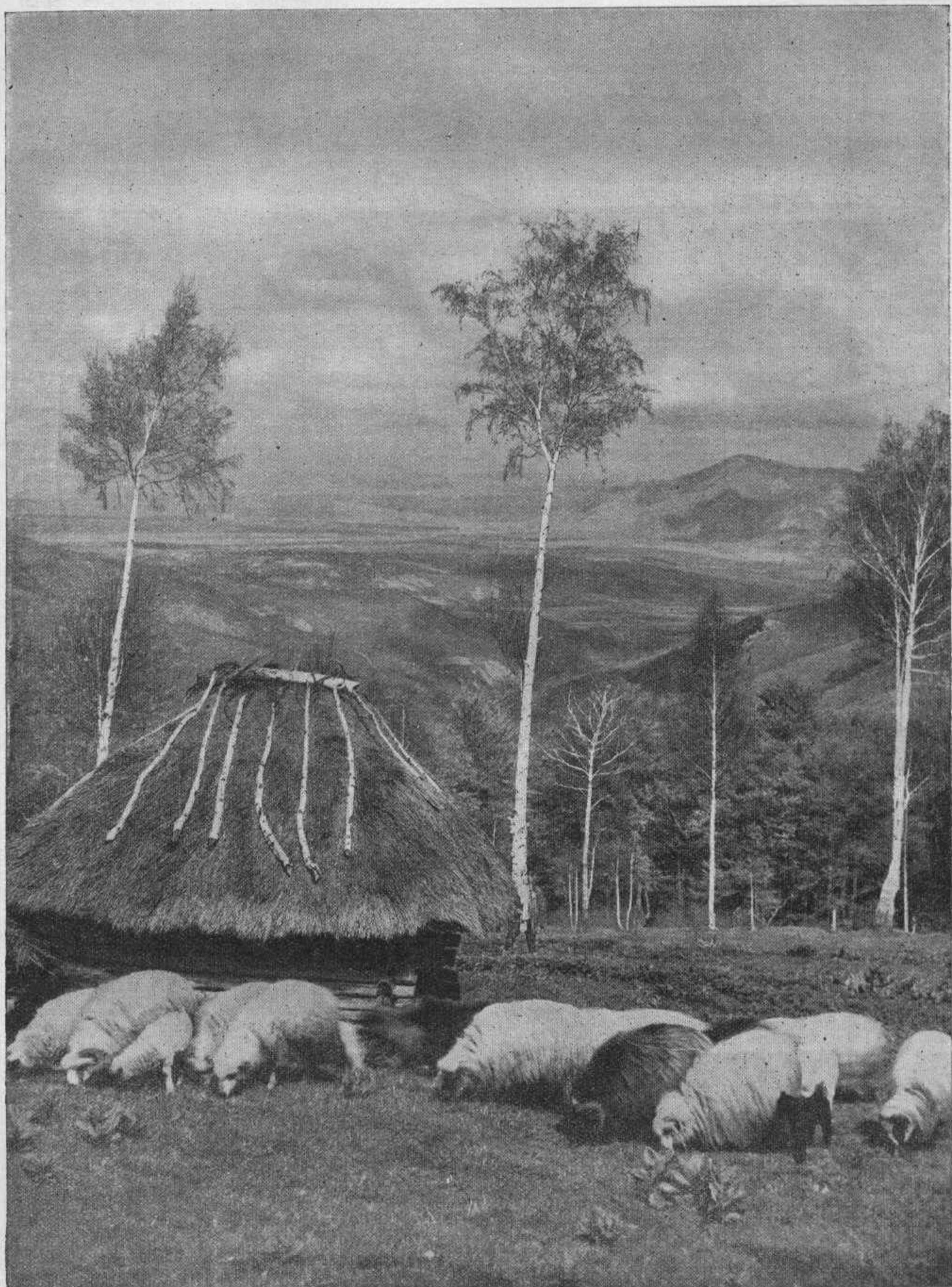
Simbolizează vechea cetate a Devei.

GEOGRAFIE

Așezare. Deva, capitala județului Hunedoara, e un oraș născut la adăpostul unei cetăți, care se vede și azi pe valea Mureșului, aproape de intrarea lui în primul defileu. Face parte din seria orașelor de sub munte din interiorul Transilvaniei; este așezată însă mai spre Apus în fundul culoarului larg cuprins între Munții Apuseni și Munții Sebeșului.

Vatra orașului vechiu se găsește pe o terasă joasă de pe stânga Mureșului, la altitudine de cca 195 m (cca 13 m deasupra luncii inundabile a râului). Cartierele mai noi din E. coboară însă către Mureș, pe al cărui mal sunt clădite ultimele case ale orașului, în această parte; iar cele din V.,

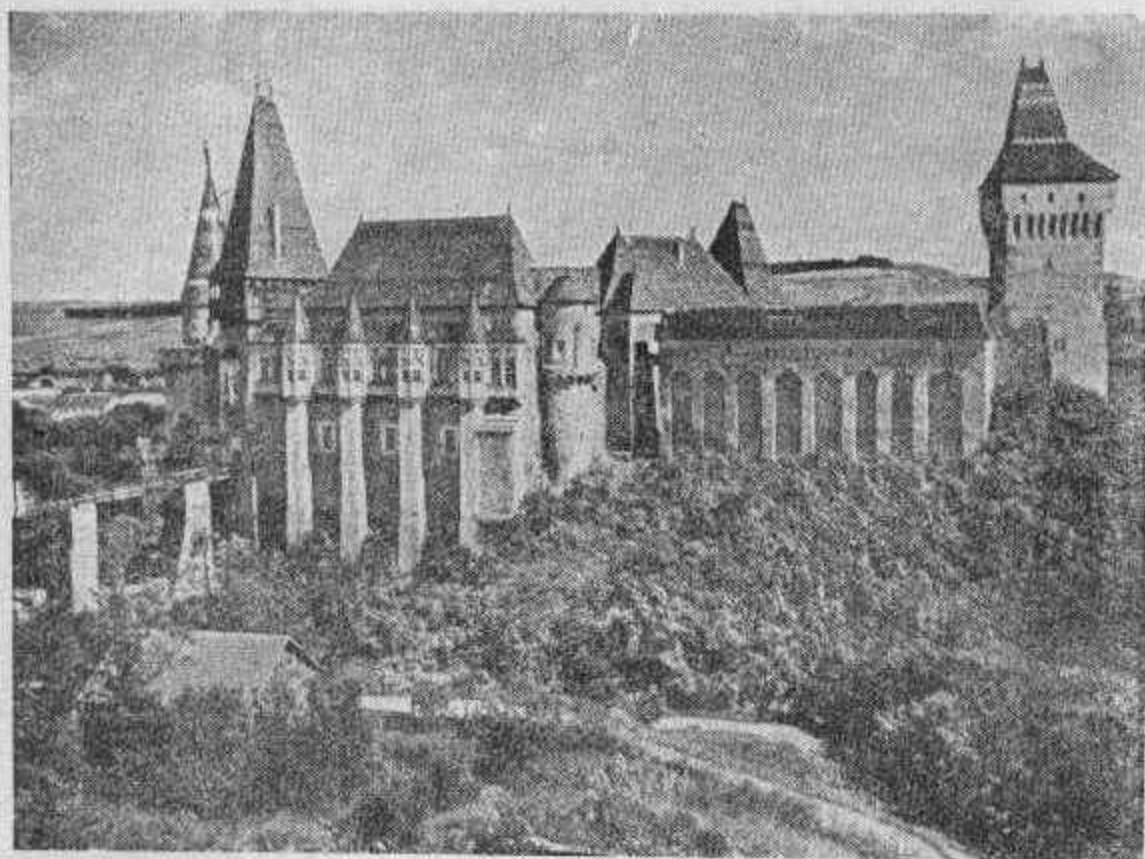

DRUMUL SPRE BALȘIA

Priveliști spre câmpia Hațegului. Din « *România* », revista O.N.T.

Foto. Fischer

CASTELUL HUNEDOARA

urcă povârnișul picioarelor de deal cu care se termină munții Poiana Ruscă spre N.-E.

Cadrul e format de șesul cultivat, al Mureșului prelungit către S. prin șesul intramuntos al țării Hațegului și mărginit din N. și din S., de munți. Funcțiunea orașului se limitează aproape numai la îndeplinirea rolului de intermediar între produsele muntelui și cele ale podișului deluros.

ISTORIE

Vechime și dezvoltare istorică. Numele Devei relevă, la origine, o *davă*, o cetate dacică.

Urme ale ei și ale așezării daco-romane ce a continuat-o, se descoperă și astăzi.

În 1307, voevodul Ardealului, datează un ordin al său « In Deva ».

Ruinele de pe dealul ce domină orașul sunt ale cetății zidite la sfârșitul evului mediu.

Orașul și cetatea au avut adeseori roluri însemnate în decursul istoriei. În 1784, țărani lui Horia au încercat să cuprindă orașul, fără succes însă.

Monumente istorice. Ruinele cetății construite, probabil, în sec. XIII—XIV. Cetatea se înalță pe vârful unui deal conic înalt de 371 m. În sec. XV cetatea aparținea Huniazilor; apoi trecu în stăpânirea principilor Bethlen. În anul 1849 a fost aruncată în aer de o explozie.

Ruinele bisericii ortodoxe, zidită în anul 1540.

Biserica reformată, înălțată de Ioan Corvin la 1440.

Castelul Bethlen « Magna Curia » ridicat în sec. XVII.

Mănăstirea ordinului franciscanilor, construcție din 1774.

POPULAȚIE

Orașul D., avea în 1930, — după datele recensământului din acel an — 10.593 locuitori. Cifra probabilă a populației actuale (calculată la 1 Iulie 1937) este de 10.480 locuitori.

ECONOMIE

Industrie și comerț. 1 moară sistematică, 1 fabrică de paste făinoase, 1 de salam, 1 de conserve, 1 de teracotă și 1 de acumulatori.

Din întreprinderile de mai sus cităm Fabrica de paste făinoase « Transilvania » (capital social 5 milioane lei și capital investit 2 milioane lei).

Comerț dezvoltat de lemne, animale și fructe.

Bălciuri: 10 Ianuarie, 9 Mai, 29 Iulie și 27 Octombrie.

Instituții de credit. Banca Națională a României (sucursală), Banca « Ardeleană » Orăștie (sucursală), Banca « Mica » (sucursală), « Societatea Bancară Română » (sucursală), Casa de Păstrare Petroșeni (sucursală), Banca Economică,

Banca « Decebal », Banca Învățătorilor din Județul Hunedoara, Banca Meseriașilor, Casa de Păstrare a Agricultorilor, Bancă Comercială și Industrială, 3 bănci populare.

Finanțe publice. Bugetul orașului, pe exercițiul 1936/37, prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	5.463.855
Venituri ordinare	4.435.221
Venituri extraordinare	614.734
Venituri speciale	413.900
Cheltuieli	5.463.855
Cheltuieli ordinare	4.435.221
Cheltuieli extraordinare	614.734
Cheltuieli speciale	413.900

CULTURĂ

Învățământ. Liceul de băieți « Decebal ». Liceu de fete, Școală normală de băieți, Liceu industrial, Școală serală de ucenici, 8 școli primare, 2 școli de copii mici.

Instituții culturale. Muzeul județean, Despărțământul central al Asociației « Astra », Casina Națională, Biblioteca liceului, Soc. istorică și arheologică a județului Hunedoara, Casinou săsesc, Casina meseriașilor, 4 asociații corale, 1 teatru comunal, 1 cinematograful, Touring-Clubul României, Soc. « Carpatina Ardeleană », 4 societăți sportive, 2 asociații de turism, 2 societăți de vânătoare și pescuit.

Ziare și reviste. « Dreptatea », « Buletinul oficial al județului Hunedoara » (bilunar), « Eu și Europa » (lunar), « Femeia Satelor » (lunar), « Înainte », « Știu » (Revista liceului Decebal), « A mi megyének » (săptămânal), « Dévai Ujság » (săptămânal), « Erdélyi Napló » (săptămânal), « Hunyadvármegye » (săptămânal), « Transilvaniai Napló » (săptămânal).

RELIGIE

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 2 biserici ortodoxe, 1 biserică greco-catolică, 1 romano-catolică, 1 reformată, 1 evanghelică, 1 casă de rugăciune a baptiștilor, 1 a adventiștilor, 1 a creștinilor după Evanghelie și 1 a mileniștilor, 1 sinagogă.

Mănăstirea franciscanilor « Sf. Francisc d'Assisi ».

Instituții bisericești. Protopopiat ortodox, protopopiat greco-catolic.

ADMINISTRAȚIE

Orașul D. este capitala județului Hunedoara, așezat la 160 km de Timișoara și 394 km de București. Stație c.f. pe linia Teiuș-Arad. Centru de excursiuni în munții Apuseni.

Instituții publice. Prefectură, Primărie, Tribunal, Judecătoria, Poliție, Cameră de industrie și comerț, Cameră de muncă, Cameră de agricultură, Serviciu de poduri și șosele, Serviciu agricol județean, 2 ocoale silvice, Serviciu

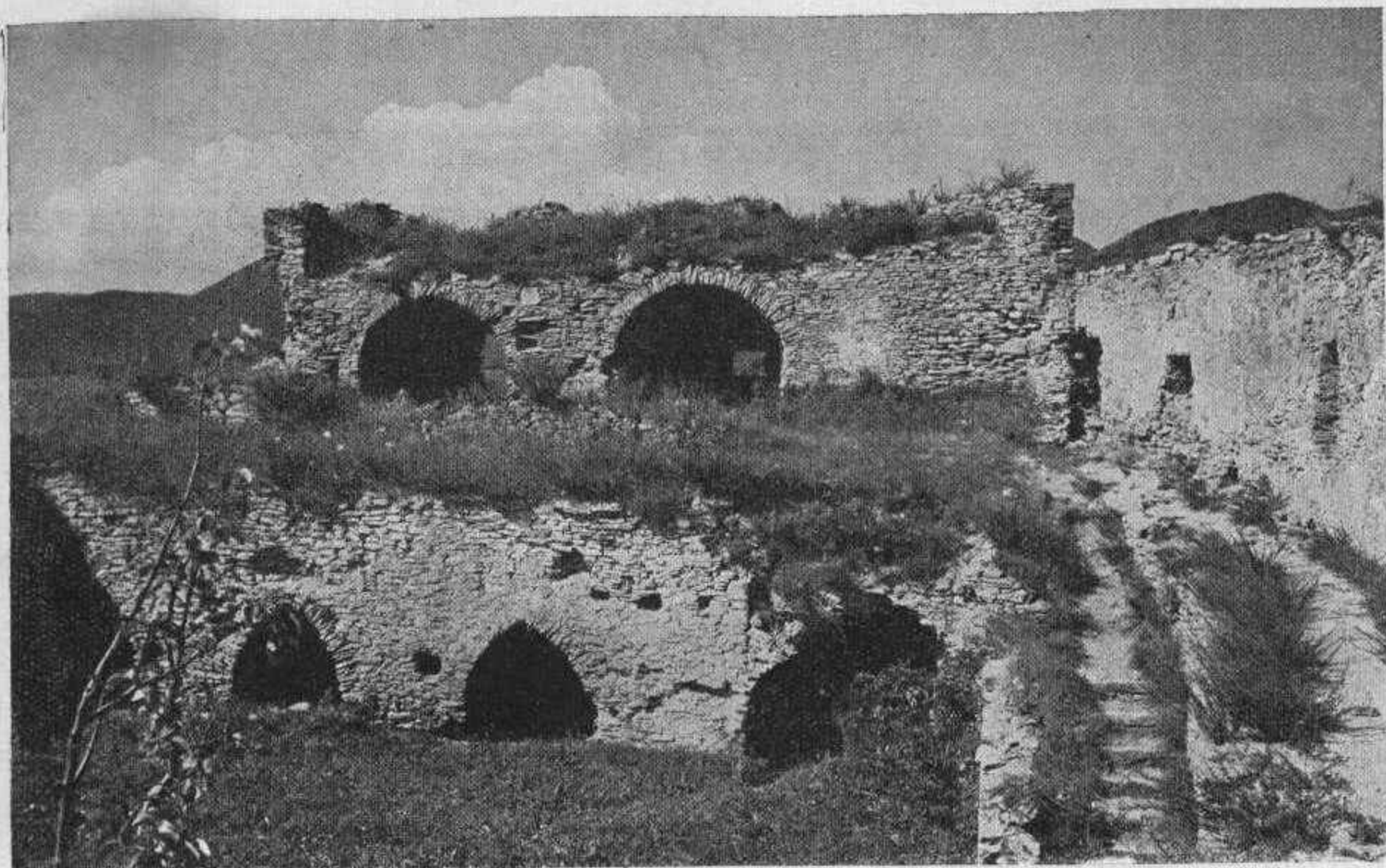

ALAIU ETNOGRAFIC IN DEVA

RUINELE CETĂȚII DEVA

sanitar al județului, Serviciu sanitar al orașului, Serviciu veterinar al județului, Serviciu veterinar al orașului, Revizorat școlar, Legiune de jandarmi, Administrație financiară, 2 percepții fiscale, Oficiu de măsuri și greutate, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Pretura Plășii Deva, Pompieri.

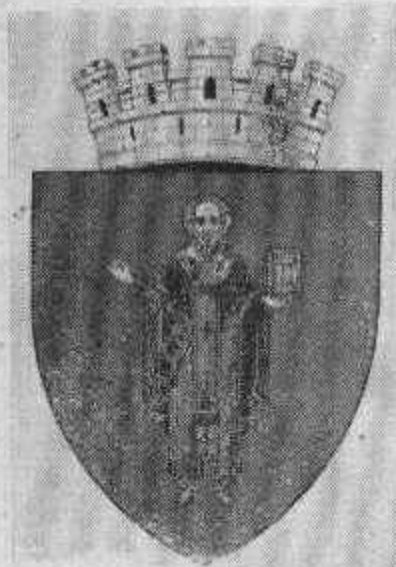
Asociații. Baroul avocaților, Corpul contabililor experți, Asociația profesorilor secundari, Asociația corpului didactic primar, Asociația funcționarilor publici, Asociația funcționarilor judecătorești, Sfatul negustoresc, Cercul subofițerilor, Sindicatul pentru organizarea exportului de animale, Uniunea muncitorilor grafici din România.

Edilitate. Uzină electrică, pavagii cu granit și asfalt.

Sănătate publică. Spital județean, Spital epidemic, Dispensarul serviciului sanitar al orașului.

Asistență și prevedere socială. Casă de asigurări sociale, Soc. «Crucea Roșie», Oficiu I.O.V., Soc. pentru profilaxia tuberculozei, Reuniunea femeilor române din județul Hunedoara, Soc. femeilor ortodoxe române «Altarul», Soc. femeilor greco-catolice «Sf. Maria», Reuniunea femeilor reformate, Reuniunea femeilor evanghelice, Soc. «Pâinea lipsiților», Reuniunea femeilor izraelite.

DOROHOI

Stema. Pe scut roșu, Sfântul Nicolae de aur nimbă, văzut din față, binecuvântând cu dreapta și ținând în stânga evanghelia, tot de aur. Fața și mâinile de culoare naturală.

Scutul timbrat cu o coroană murală de argint, cu 5 turnuri.

Reprezintă hramul vechii biserici catedrale din acest oraș.

GEOGRAFIE

Așezare. Orașul D., capitala județului cu același nume, este așezat în N. Moldovei la contactul între podișul înalt și de-

presiunea Prutului de mijloc și în drumul mare care leagă Hotinul și Cernăuții de Iași.

Vatra orașului, în suprafață de peste 400 ha, se întinde, pe malul drept al Jijiei (nu prea departe de obârșii), parte în șesul inundabil, parte pe povârnișurile dealurilor ce se lasă domol printre afluenții văii principale dela peste 200 m altitudine către 150 (nivelul luncii).

Cadrul orașului este constituit din podișul desfăcut în dealuri mai strâmte, mai înalte și parte încă împădurite, în V, și din suprafețe netede, mai întinse, mai joase și aproape complet despădurite, în E. Caracterul agricol și pomicol al cadrului înconjurător se resfrânge și în aspectul mahalalelor orașului. Acesta nu depășește, de altfel, nivelul unui centru urban de interes local.

ISTORIE

Vechime și dezvoltare istorică. Anul înființării orașului D. nu se cunoaște. Orașul este pomenit pentru întâia oară în privilegiul comercial acordat de Alexandru cel Bun, Lăovenilor, la 1408.

Numele lui de origine slavă, înseamnă «drag», poate dela întemeietorul așezării.

În casele domnești din apropierea bisericii Sf. Nicolae, a fost în cursul istoriei, reședința marelui vornic al Țării de Sus.

Monumente istorice. Biserica Sf. Nicolae, înălțată de Ștefan cel Mare în 1495, reparată de Comisiunea Monumentelor istorice. Portretul ctitorului, al Doamnei Maria, al fiilor săi Bogdan și Petru și al nepotului Ștefan, se află la dreapta intrării.

POPULAȚIE

Orașul D., avea în 1930, după rezultatele provizorii ale recensământului din acel an, 15.375 locuitori. Cifra probabilă a populației actuale, calculată la 1 Iulie 1937, este de 15.926 locuitori.

ECONOMIE

Industria și comerț. Industria orașului este reprezentată prin 1 moară, 1 fabrică de pălării, 1 de săpun și lumânări, 1 de lumânări, 3 fabrici de sobe de teracotă și 1 tăbăcărie.

NOTĂ. Ilustrația dela pag. 618 reprezintă vârful Peleaga cu lacul Bucura. Foto Fischer, din «România», revista O.N.T.

Din întreprinderile de mai sus Moara Max et Julius Fischer, are un capital investit de 8 milioane lei.

Orașul face comerț intens de cereale, lemne și animale.

Instituții de credit. Banca Națională (agenție), Banca Cooperativă de Credit Mărunt și Economie, Banca de Industrie și Comerț, Banca Populară, Banca Populară a Meseriașilor Români, Banca Populară C.F.R.

Finanțe publice. Bugetul orașului D. pe exercițiul 1936/37 prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	11.833.203
Venituri ordinare	9.995.406
Venituri extraordinare	248.220
Venituri speciale	1.589.577
Cheltuieli	11.785.003
Cheltuieli ordinare	9.990.406
Cheltuieli extraordinare	205.020
Cheltuieli speciale	1.589.577

CULTURĂ

Invățământ. Liceul de băieți « Grigore Ghica Vodă », Liceul de fete « Regina Maria », Gimnaziu industrial de băieți, Gimnaziu industrial de fete, Gimnaziu comercial, 6 școli primare, 1 grădiniță de copii.

Instituții culturale. Căminul « Ligii Culturale », Biblioteca liceului, Asoc. culturală a cântăreților bisericești, Asoc. pentru emanciparea politică a femeii române, Cercul cultural al tineretului muncitoresc, Cercul cultural al tineretului evreu, Asoc. culturală a femeilor evreice, Cercul comercial, Cercul « Amiciția », Cercul « Intim », 1 soc. corală, 3 soc. sportive, 1 soc. de vânătoare, 1 cinematograf.

Ziare și reviste. « Observatorul », « Talpa Țării », « Tribuna Liberă » (de 3 ori pe săptămână), « Informatorul Dorohoiului » (săptămânal), « Vestitorul » (săptămânal), « Buletinul comunei Dorohoi », « Buletinul oficial al județului » (de 3 ori pe lună), « Cuvântul Nostru » (lunar).

RELIGIE

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 4 biserici ortodoxe, 1 biserică romano-catolică și 8 sinagogi.

Instituții bisericești. Protopopiat ortodox.

ADMINISTRAȚIE

Orașul D., capitala jud. Dorohoi, este situat la 60 km de Cernăuți și la 513 km de București. Stație c.f. pe liniile Dorohoi-Iași și Dorohoi-Botoșani.

Instituții publice. Prefectură, Primărie, Tribunal, Judecătoria, Administrație financiară, Percepție fiscală, Poliție, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Consilierat agricol, Cameră agricolă, Serv. de poduri și șosele, Revizorat școlar, Serv. sanitar al județului, Serv. sanitar comunal, Serv. veterinar al județului, Serv. veterinar comunal.

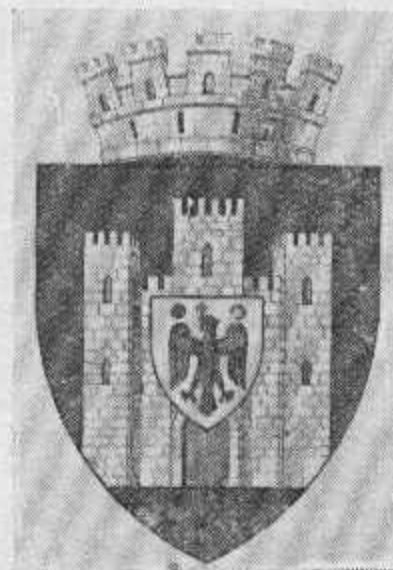
Asociații. Baroul avocaților, Asoc. învățătorilor din orașul și județul D., Uniunea g-lă a micilor industriași și meseriași patroni, Uniunea g-lă a meseriașilor, Liga g-lă a meseriașilor patroni, Sindicatul alimentar « Apărarea negustorului », Soc. « Autobusul », Asoc. funcționarilor judecătorești, Asoc. funcționarilor particulari, Asoc. debitorilor din România, Asoc. pensionarilor publici civili, Asoc. subofițerilor pensionari, Uniunea națională a foștilor luptători, Asoc. mutilaților și invalizilor de război, Asoc. decoraților cu « Bărbăție și Credință », 6 asociații israelite.

Sănătate publică. Spital de stat, Spital evreesc, Dispensar de sugari, Serv. medical al Asigurărilor sociale.

Asistență și prevedere socială. Oficiu de asigurări sociale, Soc. « Crucea Roșie », Oficiu I.O.V., Asoc. « Expresul », Asoc. « C.F.R. Unirea », Asoc. « Regele Carol I », 2 soc. israelite de binefacere.

Azilul de bătrâni « Ecaterina și Gh. Cucu », Azilul israelit de bătrâni.

FĂGĂRAȘ

Stema. Pe scut roșu, o cetate medievală pătrată, de argint, cu trei turnuri crenelate, cel din mijloc mai înalt, cu poarta și ferestrele închise. Peste tot în mijloc pe scut albastru acvila cruciată de aur, cu picioarele și ciocul roșii, având la dreapta soarele și la stânga un crain nou, amândouă de aur.

Scutul timbrat cu o coroană murală de argint, cu 5 turnuri.

Cetatea amintește străvechea cetate a Făgărașului, iar scutul din mijloc cu stema Munteniei simbolizează vechea stăpânire a

acelor părți de către Voevozii Țării Românești.

GEOGRAFIE

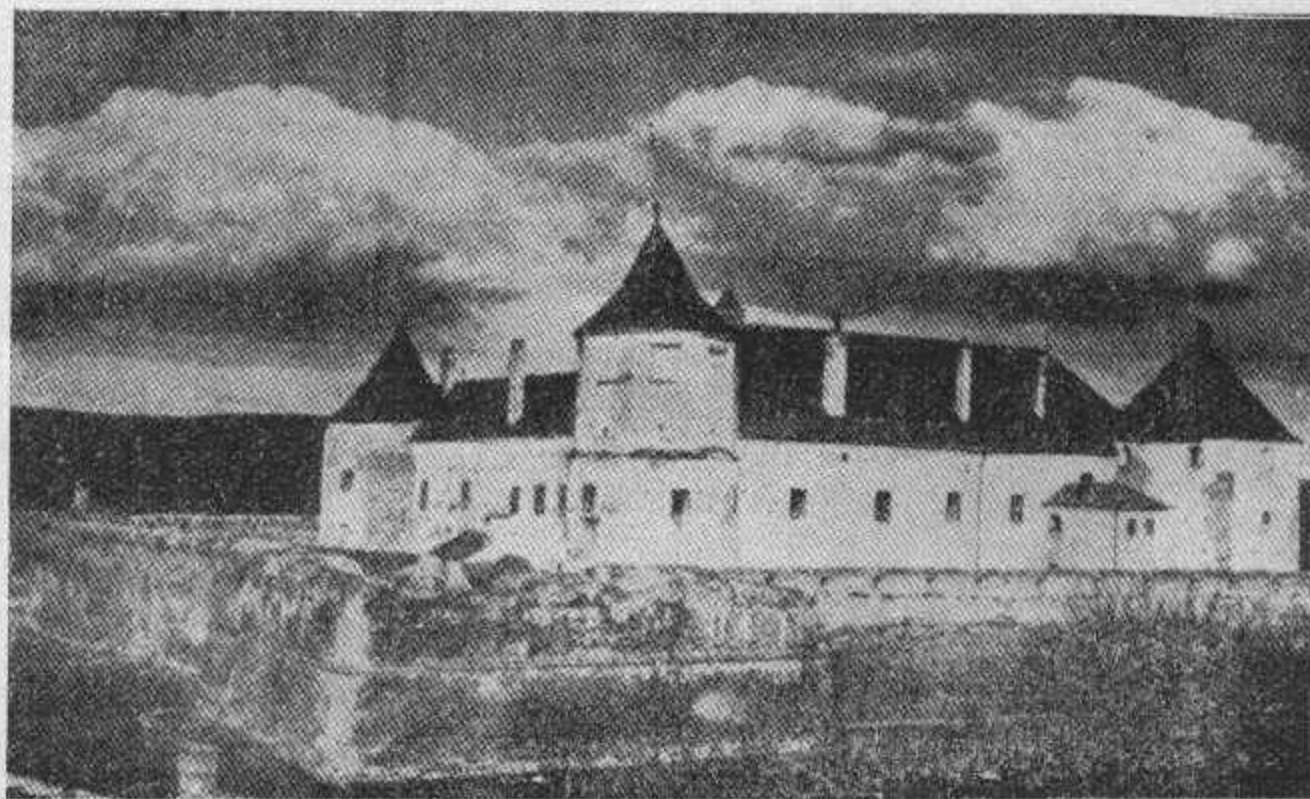
Așezare. Orașul F., capitala județului cu același nume, s'a dezvoltat, pe drumul ce leagă Brașovul cu Sibiu, la adăpostul unei cetăți care se păstrează și azi.

Vatra orașului se întinde la o altitudine de cca 429 m, pe o prispă puțin săltată deasupra Oltului, pe stânga acestuia și tăiată, prin mijloc, de valea Făgărașului.

Cadrul orașului e format din amfiteatrul de pietrișuri al Țării Făgărașului, mărginit la S. de masivul înalt de peste 2500 m cu același nume, iar la N. de marginea abruptă a podișului Transilvaniei. Redus din cauza influenței pe care o exercită în E., Brașovul și în V. Sibiu, hinterlandul acestui mic centru urban, nu-l poate ridica mai presus de importanța unui târg local (animale, cherestea).

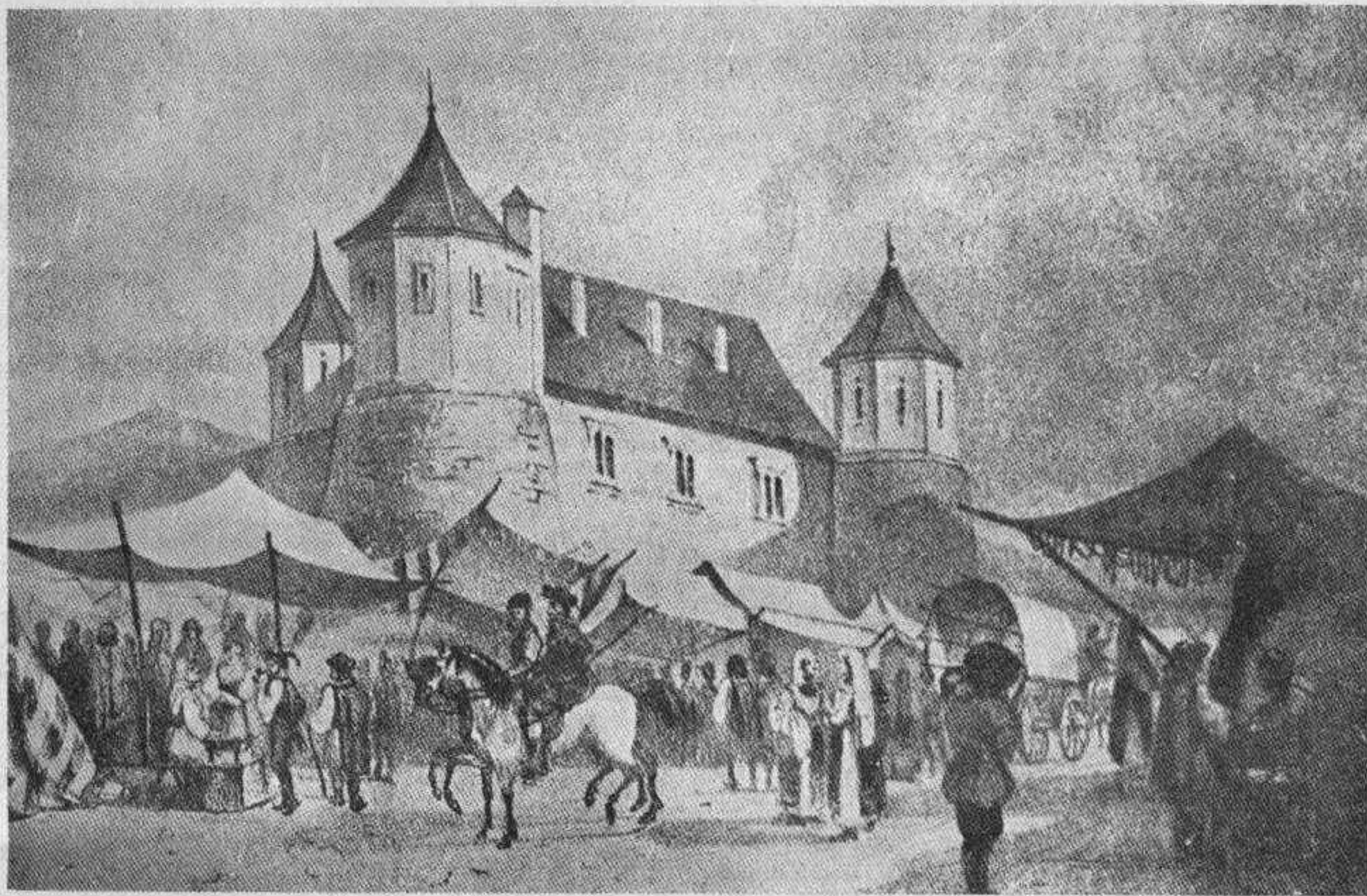
ISTORIE

Vechime și dezvoltare istorică. Anul întemeierii orașului F. nu se cunoaște; exista însă în secolul XIII. Numele său de origine românească, derivă probabil dela fag.

CETATEA FĂGĂRAȘULUI

FĂGĂRAȘUL, IN SEC. XVIII

Cetatea Făgărașului, ridicată la sfârșitul veacului XIII, a fost întărită la 1342 de Ludovic cel Mare și mărită de Ștefan Bathory, în 1570. La 1662, devine reședința lui Mihail Appafy, voevodul Ardealului.

Făgărașul s'a bucurat în cursul timpului, împreună cu tot ținutul său «Țara Oltului», de o lungă dominație românească.

Tradiția face din Radu Negru Descălicătorul, cel mai vechiu domn al Făgărașului. Nicolae Alexandru și Vladislav I l-au stăpânit ca parte integrantă a țării lor, «a toată Ungrovlahia» cum se intitulau ei. Urmașii lor, în șir neîntrerupt până la Vlad Țepeș, l-au domnit cu titlul de duci de Făgăraș. În 1503 regele Vladislav II dăruie Făgărașul lui Ioan Corvin, fiul natural al regelui Matei. Dela acesta Făgărașul trece în mâinile românului Ștefan Mailat care, din căpitan al cetății, ajunge voevod al Ardealului. După dânsul îl stăpânește fiul său Gavril.

Mihai Viteazul intrând în Ardeal, ocupă Făgărașul. La 7 Decembrie 1599 aflăm acolo ca pârcaș pe Badea Stolnic Grădișteanul și Ene Comisul Coșescul.

Monumente istorice. Castelul din Făgăraș ridicat în secolul XIV, a fost dat de reședință voevodului Vladislav de către regele ungarilor Ludovic. În castelul acesta s'a adăpostit în timpul luptelor pentru Ardeal, Doamna Stanca și Nicolae Pătrașcu, soția și fiul lui Mihai.

Biserica lui Brâncoveanu înălțată la 1697 de Constantin Brâncoveanu, construită după planul tipic al bisericilor din Muntenia.

A servit de catedrală episcopiei românești din Transilvania, după Unirea cu biserica romană, până în 1737.

POPULAȚIE

După rezultatele provizorii ale recensământului general al populației din 1930, orașul F. avea, la acea dată, 7.928 locuitori. Cifra probabilă a populației actuale (calculată la 1 Iulie 1937), este de 7.954 locuitori.

ECONOMIE

Industria și comerț. 1 fabrică de salam, 1 de explozibile, 2 de pielărie, 2 de mobile, 1 de cărămizi și țigle, 1 de covoare, 2 ateliere mecanice și 1 de tâmplărie.

Din întreprinderile de mai sus, cea mai importantă este: «Prima societate română de explozivi», cu un capital social de 55 milioane lei, și capital investit de 94 milioane lei.

Orașul F., așezat între două centre comerciale importante, Sibiu și Brașov, cari au legături străvechi cu Muntenia, face un comerț redus, limitat la producția și consumul local. Este importantă industria tăbăcăritului prin vechimea ei, «Tehiul Timarilor Români din Făgăraș», datând din 1464.

Instituții de Credit. Banca Națională (agenție), Banca «Furnica», Banca de Credit Comercial și Agricol, Banca Generală de Economii din Brașov (sucursală), Banca Făgărașană, Banca Populară «Radu-Negru».

Finanțe publice. Bugetul orașului F., pe exercițiul 1936/37, prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	7.479.160
Venituri ordinare	4.805.799
Venituri extraordinare	2.035.161
Venituri speciale	638.200
Cheltuieli	7.428.960
Cheltuieli ordinare	4.805.799
Cheltuieli extraordinare	1984.961
Cheltuieli speciale	638.200

CULTURĂ

Invățământ. Liceul de băieți «Radu Negru», Școală normală de băieți, Gimnaziu de fete, 3 școli primare de stat, 3 școli primare confesionale, 3 școli de copii mici.

Instituții culturale. Soc. pentru literatura și cultura poporului român « Astra », Casa Națională Română, Asoc. culturală a profesorilor secundari, Soc. culturală « Progresul », Soc. culturală « Sf. Gheorghe », Soc. culturală « Junii români », Soc. de lectură « George Coșbuc », 4 societăți corale, 1 societate muzicală, Touring-Clubul României, Soc. « Carpatina », 8 societăți sportive și de vânătoare, 1 cinematograful.

Ziare și reviste. « Gazeta Făgărașului » (săptămânal), « Buletinul oficial al județului Făgăraș » (săptămânal), « Înainte », « Izbânda ».

RELIGIE

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 1 biserică ortodoxă, 1 capelă ortodoxă, 1 biserică greco-catolică, 1 romano-catolică, 1 mănăstire a ordinului franciscan, 1 biserică reformată, 1 evanghelică, 1 unitariană, 1 sinagogă.

Instituții bisericești. 1 protopopiat ortodox și 1 vicariat greco-catolic.

ADMINISTRAȚIE

Orașul F., capitala județului Făgăraș, este situat la 65 km de Brașov și 235 km de București. Stație c.f. pe linia Brașov—Făgăraș—Sibiu.

Instituții publice. Prefectură, Tribunal, Judecătoria, Poliție, Legiune de jandarmi, Serv. de poduri și șosele, Serv. tehnic, Serv. agricol județean, Cameră de agricultură, Ocol silvic, Revizorat școlar, Cameră de muncă, Birou de măsuri și greutate, Administrație financiară, 2 percepții, Oficiu C.A.M., Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Serviciu sanitar județean, Serviciu sanitar comun, Pretura plășii Făgăraș, Primărie, Notari publici, Pompieri.

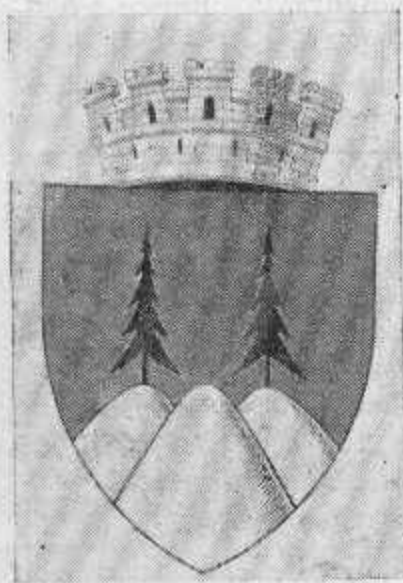
Asociații. Sfatul negustoresc, Uniunea avocaților, Asoc. funcționarilor administrativi din Ardeal și Banat, Asoc. notarilor comunali, Soc. funcționarilor judecătorești, Corpul contabililor, Asoc. învățătorilor, Corporația industrială « Negru Vodă », Soc. meseriașilor și plugarilor români, Soc. tăbăcarilor, Uniunea alimentară patronală, Asoc. morarilor, Soc. pensionarilor civili, Uniunea ofițerilor de rezervă.

Edilitate. Uzină electrică, pavagii, parcul « Regina Maria ».

Sănătate publică. Spital public județean, Sanatoriu de stat pentru tuberculoși, Dispensarul « Principele Mircea ».

Asistență și prevedere socială. Oficiu de asigurări sociale, Soc. « Crucea Roșie », Soc. pentru profilaxia tuberculozei, Oficiu I.O.V., Soc. « Principele Mircea », Soc. mutilaților din război, Asoc. femeilor române, Reuniunea femeilor ortodoxe române, Reuniunea femeilor greco-catolice, Reuniunea femeilor evanghelice luterane.

FĂLTICENI

Stema. Pe scut roșu, trei movile de argint, cele două de la flancurile scutului având în vârful lor câte un brad negru.

Scutul timbrat cu o coroană murală de argint, cu 5 turnuri.

Simbolizează așezarea orașului și bogăția în păduri a regiunii înconjurătoare.

GEOGRAFIE

Așezare. Orașul F. capitala județului Baia, este așezat într-un fel de infundătură situată în afara circulației pe drumurile mari ale Țării (Drumul Moldovei, Drumul Siretului), dar legată to-

tuși prin artere secundare, de acestea.

Vatra orașului se întinde pe povârnișul domol al dealurilor alungite dintre valea largă a Șomuzului și afluentul de pe dreapta al acestuia, pârâul Șoldăneștilor, între 320—390 m altitudine.

Cadrul orașului este format din dealurile de podiș, înalte de peste 400 m, încă împădurite pe vârfuri, iar pe poale acoperite de ogoare și pometuri. De altfel și orașul își păstrează caracterul de livadă cu excepția târgului central, care trăește din aportul țăranilor, ca intermediar al clientelei rurale din împrejurimi.

ISTORIE

Vechime și dezvoltare istorică. Orașul F. a fost creat în 1780, prin cartea domnească a lui Constantin Moruzi.

El a eșit dintr'un conglomerat de sate: Șoldănești, Tâmpoști și Fălticeni.

Numele oficial al orașului nou creat a fost până în 1826, Șoldănești.

Desvoltarea lui e datorată în mare măsură puternicei emigrații a Românilor din Bucovina, cari se refuzau dominației austriece.

În a doua jumătate a veacului trecut, Fălticeni era vestit prin iarmarocul său.

POPULAȚIE

Orașul F. avea în 1930, după rezultatele provizorii ale recensământului general al populației din acel an, 14.347 locuitori. Cifra probabilă a populației actuale, calculată la 1 Iulie 1937, este 11.929 locuitori (fără comuna suburbană Rădășeni, care la recensământul din 1930 a fost trecută la orașul F. și care la acea dată avea un total de 2.572 locuitori).

ECONOMIE

Industrie și comerț. Orașul F. capitala unui județ bogat în păduri, se ocupă, în special, cu industria și comerțul lemnului.

Orașul are 4 mori, 2 fabrici de cherestea, 2 fabrici de mobile, 1 de scaune, 2 tăbăcării, 1 fabrică de pălării.

Menționăm Fabrica de cherestea « Forestiera-Baia » (capitală investit 17 milioane lei).

Bălcu la 20 Iulie.

Instituții de credit. Banca Națională (agenție); Banca Sucevei, Banca de Credit mărunț (sucursală), Banca Corpului Didactic, Banca « Cetatea Sucevei », Banca Plugarilor, Banca « Tatos », Casa de Credit a Agricultorilor din jud. Baia, Banca de Credit și Agricultură, Banca « Lumina », Banca Salariaților Publici, Banca « Ștefan cel Mare », Cooperativa « Carpați », Federala « Buciumul Moldovei ».

Finanțe publice. Bugetul orașului, pe exercițiul 1936/37 prevede, următoarele cifre:

	Lei
Venituri.	7.795.860
Venituri ordinare	5.307.201
Venituri extraordinare	1.969.616
Venituri speciale	519.043
Cheltuieli	7.795.860
Cheltuieli ordinare	5.307.201
Cheltuieli extraordinare	1.969.616
Cheltuieli speciale	519.043

CULTURĂ

Învățământ. Liceul de băieți « Nicu Gane », Liceul de fete « Principesa Elena », Gimnaziu industrial de băieți, Gimnaziu industrial de fete, Gimnaziu comercial de băieți, Școală de horticultură, 4 școli primare, 2 școli de copii mici, 1 școală primară israelită.

Instituții culturale. Muzeul Fălticenilor, Biblioteca « Lumina », Casa Națională « Unirea », Liga Culturală, Cercul studenților creștini « Bogdan-Vodă », Cercul studenților evrei, 4 societăți culturale evreiești, 2 societăți corale, 1 cinematograful, 3 societăți sportive, 1 societate de vânătoare, 1 de pescuit.

Ziare și reviste. « Curierul Fălticenean », « Viitorul Fălticenilor » (lunar), « Gândul Nostru » (lunar), « Afirmarea Românilor » (lunar), « Acțiunea Pomicolă », « Iubiți Biserica » (lunar) « Buletinul oficial al jud. Baia » (odată la două luni).

RELIGIE

Biserici și lăcașuri de închinăciune. În orașul F. se află 7 biserici ortodoxe, 1 biserică romano-catolică, 1 sinagogă și 14 case de rugăciuni evreiești.

Instituții bisericești. Protopopiat ortodox.

ADMINISTRAȚIE

Orașul F., capitala județului Baia, este situat la 110 km de Cernăuți și la 417 km de București. Stație c.f. pe linia Dolhasca-Fălticeni.

Instituții publice. Prefectură, Primărie, Tribunal, Judecătoria, Legiune de jandarmi, Poliție, Administrație financiară, 2 percepții, Serv. sanitar județean, Serv. sanitar comunal, Serv. veterinar județean, Serv. veterinar comunal, Serv. de poduri și șosele, Pretură, Cameră de Agricultură, Revizorat școlar, Oficiu local de turism, Birou de măsuri și greutate, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Depozit C.A.M.

Asociații. Baroul avocaților, Uniunea avocaților, Soc. funcționarilor publici, Asoc. contabililor publici, Asoc. funcționarilor financiari, Asoc. funcționarilor P.T.T., Corpul contabililor autorizați și experți contabili, Uniunea micilor industriași, Asoc. micilor morari, Corporația meseriașilor.

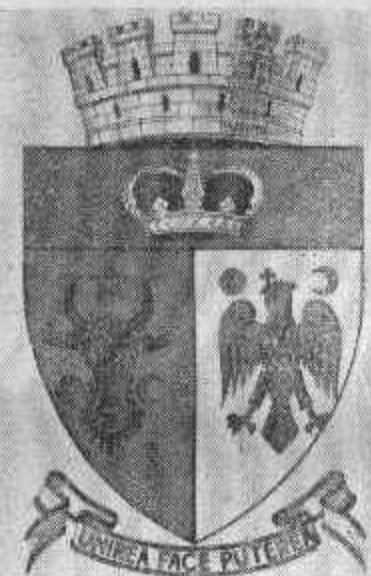
Edilitate. Uzină electrică, pavagii, grădină publică.

Sănătate publică. Spitalul «Stamate» (de stat); Spitalul israelit; Dispensarul «Principele Mircea»; Dispensarul Serviciului sanitar.

Asistență și prevedere socială. Oficiu de asigurări sociale, Soc. «Crucea Roșie», Oficiu I.O.V., Soc. «Principele Mircea», Fundația «Stamate», Societatea «Sprijinul».

Azil de bătrâni și orfelinat (ale Fundației «Stamate»).

FOCȘANI

Stema. Scut despicat. În cartierul drept stema Moldovei, în cel stâng stema Munteniei. În «chef» de aur coroana domnească de argint, căptușită cu purpură. Sub scut pe banderolă albastră deviza: «Unirea face puterea», de aur.

Scutul timbrat cu o coroană murală de argint cu 5 turnuri.

Simbolizează unirea țărilor surorii sub o singură coroană.

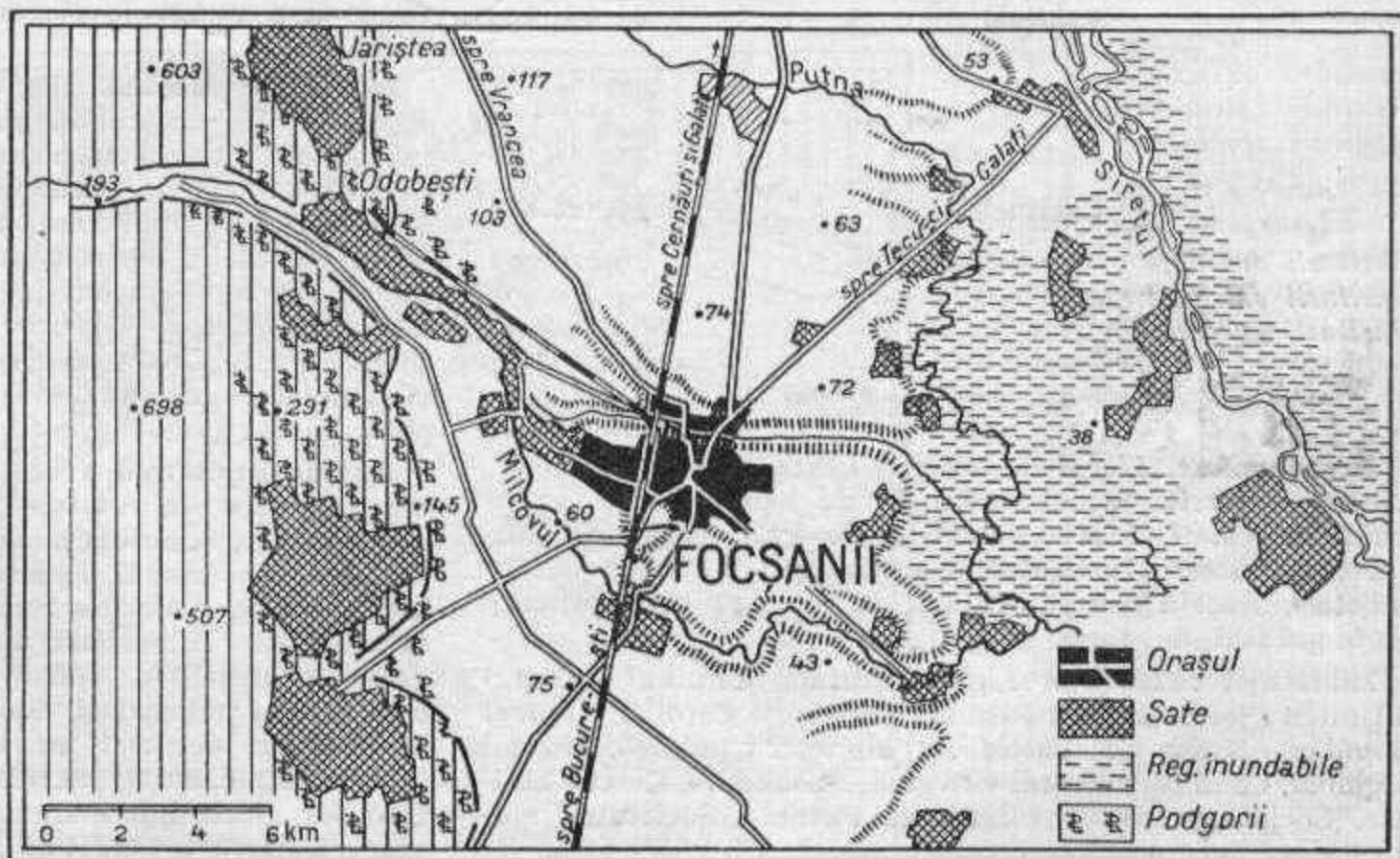
GEOGRAFIE

Așezare. Municipiul F., capitala județului Putna, este așezat

în marele drum al Moldovei la un fost hotar de țări, imediat sub dealurile subcarpatice, în punctul unde acestea fac cotul către apus.

Vatra orașului se întinde pe șesul dintre văile Putna și Milcov și anume pe fundul și pe malurile unei albie nu prea de multă vreme părăsită de acesta din urmă. Terenul nisipos înclină ușor dela V (70 m altitudine) către E (50 m).

Cadrul e format din șesul foarte neted și în bună parte mlăștinos al Siretului de jos și de dealurile subcarpatice acoperite de vii pe povârnișul exterior și de păduri, pe înălțimi. În spatele acestora se ascunde Țara Vrancei al cărui debușeu este tot municipiul F., târg însemnat de vinuri, de cherestea și de grâne.

ISTORIE

Vechime și dezvoltare istorică. Prima mențiune documentară despre orașul F., o găsim în hrisovul muntean din 30 Ianuarie 1575.

În secolul XIV Focșanii, împreună cu întreg ținutul său, făcea parte din Țara Românească. După înfrângerea lui Radu cel Frumos, în 1475, Ștefan întinse hotarul Moldovei până la Milcov.

Străbătut de acest râu, Focșanii se constituie de atunci în două târguri: unul în partea Munteniei, Focșanii Munteni, altul în partea Moldovei, Focșanii Moldoveni. Aici s'a dat la 1600 lupta dintre Simion Movilă, domnul Moldovei și boierii munteni ai lui Mihai.

În 1687, în împrejurări extrem de turburi — țara fiind invadată de armatele lui Sobieski, — leși, cazaci, cete prădănice de peste munți ca și moldovenii pribegiți sub a treia domnie a Ducăi Vodă, băntuiau neîncetat Focșanii și ținutul de margine.

Constantin Cantemir, retrăgându-se aici din calea armatelor, puse pe Miron Costin staroste de Focșani ca să institue ordinea. «I-au prins pe unii cu meșteșug Miron Costin Logofătul — scrie cronicarul Muste — de i-au omorât, înțepați, tăiați și arși cu foc la târg la Focșani, unde și acum se cunoaște movila peste oasele lor».

La 1859, cu prilejul Unirii, cele două târguri s'au contopit într'unul singur.

Dela 1858 până la 1860, aci a fost reședința Comisiunii Centrale, care întocmea legile comune celor două Principate.

Monumente istorice. Biserica Sf. Ioan Botezătorul, ctitorie a lui Grigore Ghica cel Bătrân din anul 1664.

Biserica Proorocul Samuil, ctitorie din 1744 a lui Mihail Racoviță, domnul Țării Românești.

Biserica armenască, construită, probabil, la începutul secolului XVIII, cu turnuri armonioase și cu chenare sculptate în piatră la ferestre.

Biserica Precista, construcție din același secol.

POPULAȚIE

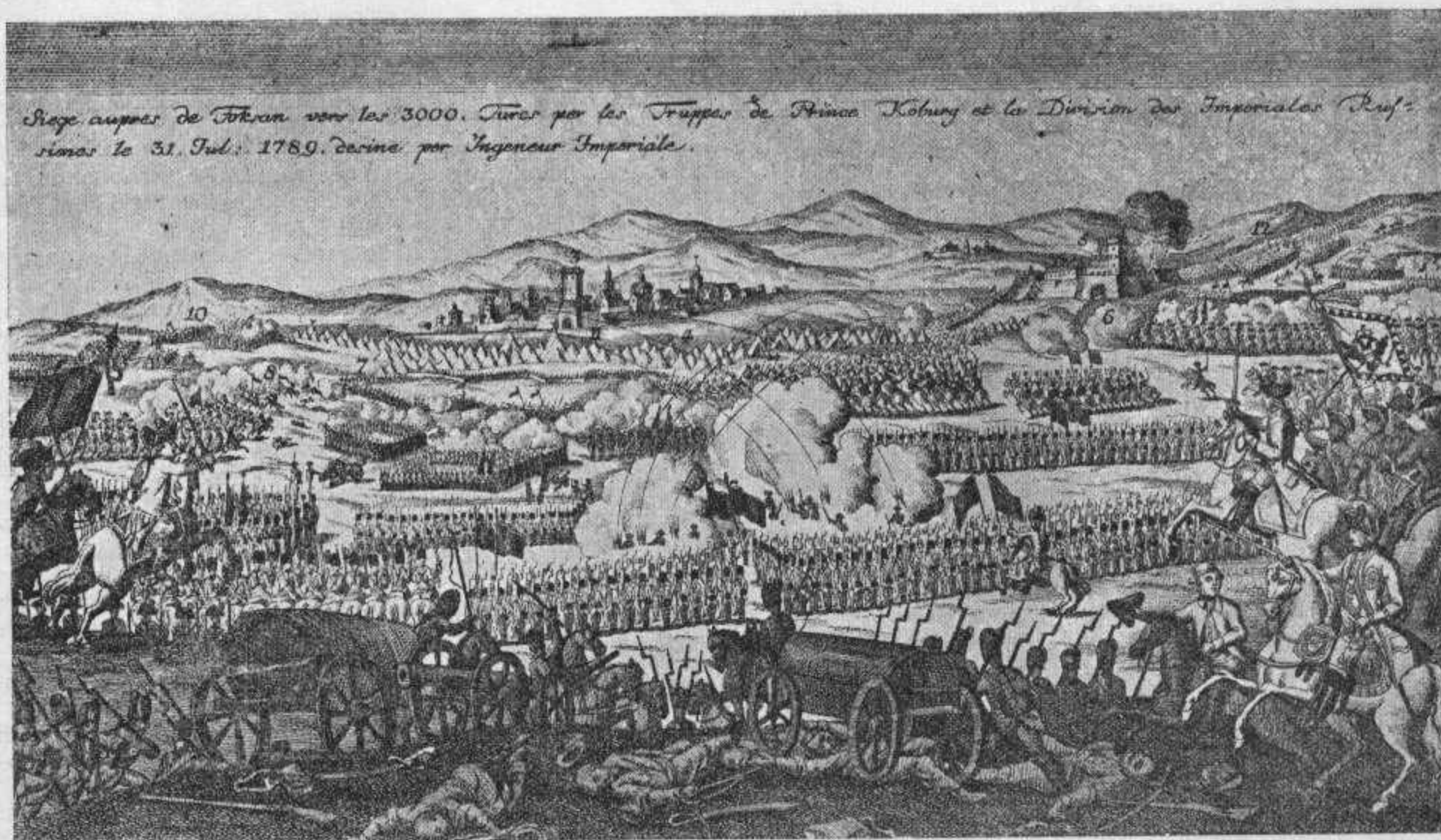
Municipiul F. avea în 1930, după datele recensământului din acel an, 32.709 locuitori.

Cifra probabilă a populației actuale, calculată la 1 Iulie 1937, este de 28.577 locuitori (fără comunele suburbane Câmpineanca, Florești - Slobozia, Mândrești - Moldova, Mândrești - Munteni, Petrești și Vânători, care la recensământul din 1930 au fost trecute la orașul F. și care la acea dată aveau un total de 4.294 locuitori).

ECONOMIE

Industrie și comerț. 1 moară sistematică, 2 fabrici de pânzeturi de bumbac, 2 de tricotaje, 1 de săpun și

ASEDIUL FOCȘANILOR DE CĂTRE TRUPELE AUSTRIACE ALE PRINCEPULUI KOBURG LA 31 IULIE 1789.
Gravură contemporană. Col. Academiei Române

lumânări, 1 laborator de produse farmaceutice, 1 turnătorie, 3 fabrici de tăbăcărie, 1 de dogărie, și 1 de sobe de teracotă.

Focșani este și un important centru de vânzare a vinurilor.

Instituții de credit. Banca Națională (agenție), Banca de Scont (sucursală), Banca «Economia», Banca «Creditul Putnean», Banca de credit mărunț, Federala cooperativă, Banca «Milcov», Banca «Frăția», Banca Putnei, Banca «Plăinești», Casa de credit a agricultorilor, Banca țărănească și Banca populară «Iorgu Poenaru».

Finanțe publice. Bugetul municipiului F., pe exercițiul 1936/37, prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	24.825.824
Venituri ordinare	19.617.792
Venituri extraordinare	1.410.000
Venituri speciale	3.798.032
Cheltueli	24.825.824
Cheltueli ordinare	19.617.792
Cheltueli extraordinare	1.410.000
Cheltueli speciale	3.798.032

CULTURĂ

Invățământ. Liceul de băieți «Unirea», Liceu de fete, Liceu comercial, Școală normală de băieți, Liceu industrial de băieți, Liceu industrial de fete, Școală de cântăreți bisericești, Institutul de surdo-muți «Principesa Elisabeta», Școală complementară de fete, 11 școli primare și 6 grădini de copii.

Instituții culturale. Liga Culturală, Căminul cultural «Unirea» (al Fundației Regale «Principele Carol»), Ateneul popular «Maior Gh. Pastia», 1 bibliotecă publică, Muzeul regional, Căminul cultural «Regina Elisabeta», Cercul Militar, Societatea corală «Cântarea Putnei», Societatea muzicală «Filarmonica», 2 coruri bisericești, Societatea de

dansuri naționale «Hora Unirii», 1 teatru comunal, 2 cinematografe, 2 societăți sportive și 3 de vânatoare.

Ziare și reviste. «Crinul» (lunar), «Ghiocci» (lunar).

RELIGIE

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 23 biserici ortodoxe, 1 romano-catolică, 1 capelă romano-catolică, 2 biserici armenesti și 8 sinagogi.

Instituții bisericești. Protopopiat ortodox.

ADMINISTRAȚIE

Municipiul F., capitala județului Putna, este situat la 86 km de Galați și la 198 km de București. Stație c.f. pe liniile: București -- Ploiești -- Cernăuți, București -- Iași -- Chișinău și punct de plecare pe linia Focșani -- Odobești -- Vitănești.

Instituții publice. Prefectură, Primărie, Tribunal, Judecătoria, Inspectorat de jandarmi, Legiune de jandarmi, Inspectorat silvic, Inspectorat de vânatoare, Cameră de agricultură, Cameră de comerț și industrie, Cameră de muncă, Administrație financiară, 2 percepții fiscale, Serviciu de poduri și șosele, Serviciu sanitar județean, Serviciu sanitar municipal, Serviciu veterinar județean, Serviciu veterinar municipal, Revizorat școlar, Chestură de poliție, Oficiu P.T.T. Oficiu telefonic, Depozit C.A.M., Depozitul monopolului alcoolului, Birou de măsuri și greutate, Pompieri.

Asociații. Baroul avocaților, Asociația medicilor, Uniunea ofițerilor de rezervă, Sindicatul ziariștilor din Moldova de Jos, Soc. funcționarilor publici, Soc. funcționarilor județeni și comunali, Federația corpului didactic, Asociația învățătorilor, Asociația funcționarilor comerciali, Asociația funcționarilor financiari, Asociația funcționarilor sanitari, Corpul contabililor, Sfatul negustoresc, Sindicatul viticol, Soc. micilor industriași, Soc. pensionarilor publici, Asociația luptătorilor decorați cu «Virtutea militară», Asociația luptătorilor decorați cu «Bărbăție și credință», Soc. luptătorilor grade inferioare «Mărășești», Soc. luptătorilor grade inferioare «Mărăști», Soc. invalizilor de război.

Edilitate. Uzină electrică, apeduct (76.077 m), canalizare (12.928 m), pavagii cu piatră cubică și bolovani de râu, abator comunal, hală de carne, grădină publică, stadion.

Sănătate publică. Spitalul județean, Spitalul militar, Spitalul particular « Profetul Samoil », Spitalul particular « Regele Ferdinand », Dispensarul comunal, Dispensarul « Crucii Roșii », Dispensarul « Principele Mircea », Dispensarul asigurărilor sociale, Dispensarul societății pentru profilaxia tuberculozei, Dispensarul Soc. Doamnelor israelite, Ambulator policlinic.

Asistență și prevedere socială. Oficiu de asigurări sociale, Soc. « Crucea Roșie », Soc. « Principele Mircea », Soc. pentru profilaxia tuberculozei, Oficiu I.O.V., Institutul de surdo-muți « Principesa Elisabeta », Leagănul de copii « Dr. Marcus Câmpăanu », Orfelinat de băieți, Adăpost comunal, Cămin de ucenici.

GALAȚI

Stema. Scut tăiat. În câmpul superior, pe albastru, o corabie neagră cu două catarguri, având pânzele și flămarile de argint, plutind pe o apă de argint; câmpul inferior despiciat: în primul cartier, pe roșu, doi pești de argint, ridicați, întorcând capul, unul spre dreapta, celălalt spre stânga; în al doilea cartier, pe aur, un caduceu negru.

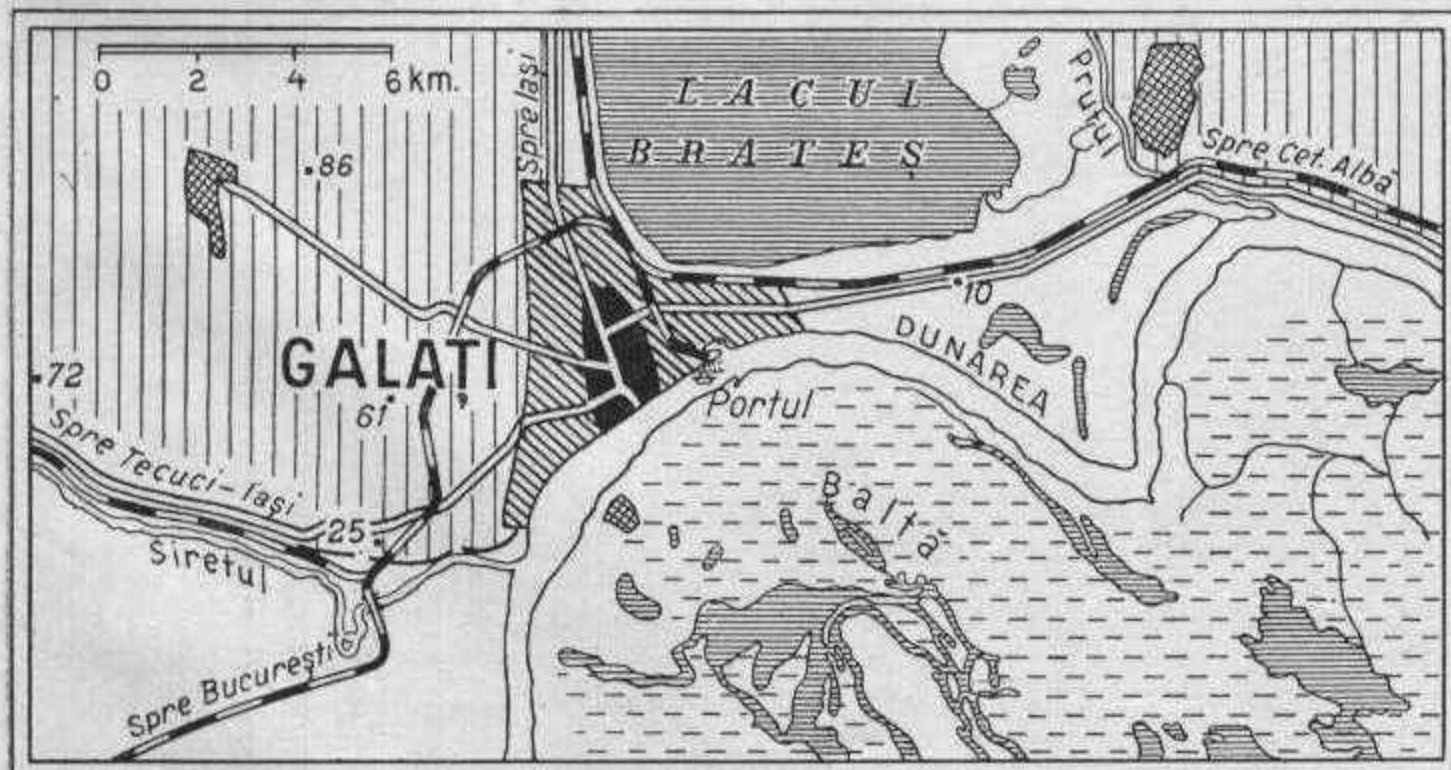
Scutul timbrat de o coroană murală cu 7 turnuri.

Simbolizează marea importanță a orașului din punct de vedere al navigației, comerțului și pescăriei.

GEOGRAFIE

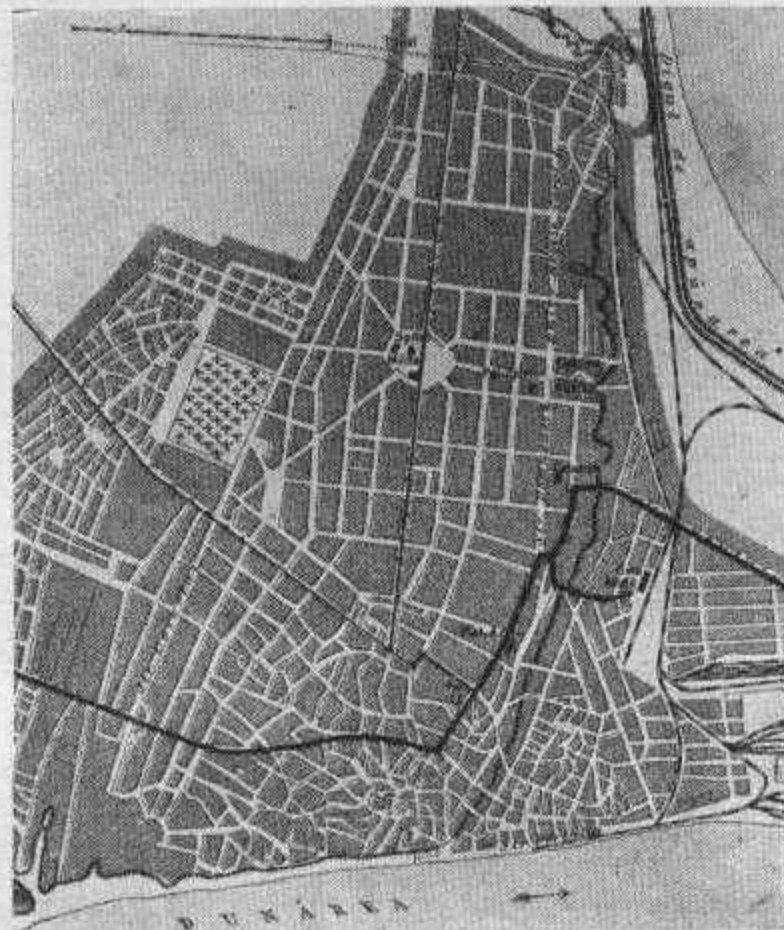
Așezare. Municipiul G., capitala județului Covurlui, este așezat pe malul stâng al Dunării în apropierea gurilor Siretului și a Prutului și la capătul drumurilor care, urmând aceste două văi, străbat Moldova în tot lungul ei de la N. la S. În special drumul Siretului are mare importanță pentru Galați, deoarece el servește și interesele Poloniei, care folosește această cale — cea mai scurtă — către Marea Neagră. În fine Prutul fiind navigabil, mărfurile care numai sub volum mare prezintă o valoare însemnată, utilizează această cale pentru a se concentra tot la Galați.

Vatra orașului propriu zis, care se găsește sus pe podiș la o altitudine cuprinsă între 40—60 m, se întinde din muchea malului înalt al Dunării până în apropierea lacului Brateș (în N.). Portul însă, apărat de inundațiile Dunării prin diguri, și o parte din mahalalele estice (Bădălanul) — acestea frecvent inundate — se află jos, în lunca fluviului.

Orașul
 Periferii suburbane
 Reg. inundabile

Cadrul imediat este format, din trei părți, de luncile, largi de peste 10 km și pline de bălți sau de terenuri mlăștinoase ori inundabile, ale *Dunării*, *Prutului* și *Siretului*. Dincolo de ele, se întind către E., stepa Bugeacului, către S.-V. stepa Bărăganului (în înțelesul larg) iar către S., munții Dobrogei. Numai la N., treci direct către câmpul înalt și uscat al stepei Covurluiului. Față de întâlnirea

aici a atâtor regiuni a căror producție esențială se reduce însă la cereale și pește, Galații s'ar putea întreține numai ca mijlocitor în comerțul cu aceste produse. Poziția lui geografică l-a impus însă ca loc de concentrare a materiilor prime de pe o întindere mult mai mare: din Secuime și din Munții Bucovinei îi vin cheresteaua și plutele de lemne nelucrate; iar grânele nu se adună aici numai din stepele vecine ci și din aproape întreaga Moldovă. Galații a ajuns astfel nu numai cel mai mare port al Moldovei, dar și cel mai mare port dunărean al nostru.

ISTORIE

Vechime și dezvoltare istorică. Pe aici trecu, spune tradiția, Ioan fiul lui Ioan Paleologul, împăratul Orientului, când veni în Moldova, ca oaspe al lui Alexandru cel Bun.

Tot tradiția face din Petru Rareș, un Petru Majă, pescar la Galați.

În 1711 (după Dimitrie Cantemir), Galații era cea mai mare piață de negoț din toată Dunărea. Aici veneau să încarce nave din întreg Levantul, din Egipt și din Barbaria.

Tratatul de la Paris (1856) a făcut din acest oraș sediul unei Comisii Europene a Dunării.

Galați a fost port franc, de la 1834 până la 1883.

La 1887, s'a început aici construirea docurilor.

Monumente istorice. Biserica Precista zidită la 1647, cu trei turnuri și clopotniță.

Biserica Sf. Dumitru, zidită la 1648, probabil de Vasile Lupu, după cum a scris marele călător arab Paul din Alep.

Biserica Sf. Gheorghe, zidită la 1665.
Biserica Mavromol, zidită la 1669.
Biserica Sf. Nicolae, zidită în secolul XVII.

POPULAȚIE

Municipiul G. avea în 1930, după datele provizorii ale recensământului general al populației din acel an, 101.148 locuitori.

Cifra probabilă a populației actuale (calculată la 1 Iulie 1937) este de 102.311 locuitori (fără comuna suburbană Filești, care la recensământul din 1930, s'a trecut la municipiul G. și care la acea dată avea un total de 1.010 locuitori)

ECONOMIE

Industrie și comerț. *Industria alimentară:* 2 mori, 2 cu-răitoare de cereale, 2 de orez, 1 fabrică de paste făinoase, 2 de uleiuri vegetale, 1 de rafinat uleiuri, 2 de ciocolată, 4 de halva, tahân, rahat și bomboane, 1 de mezeluri, 3 de conserve și compoturi, 1 de cheag, 2 de ghiață; *Textilă:* 3 filaturi de bumbac, 2 fabrici de bumbac răsucit, 1 de fire de cânepă, frânghii și sfoară, 1 de panglici de bumbac cu fire de cauciuc și fitil de bumbac, 16 de țesături de bumbac, 1 de postav, 1 de tricotaje, 1 de ciorapi, 3 de frânghii, 1 de dantele; *Chimică:* 1 rafinărie de petrol, 2 fabrici de lacuri și vopsele, 1 de acid tartric, 1 de produse chimice, 6 de săpun, unsori și lumânări, 1 uzină de gaz aerian, cocs; *Metalurgică:* 4 fabrici de cuie și sârmă, 1 laminor de tablă, 1 fabrică de caiele și articole de fier, 1 de țevi și alice de plumb, 2 turnătorii, 1 fabrică de șuruburi, 1 de nasturi de metal, 1 de ambalaje metalice, 1 de diverse produse metalice, 4 ateliere de reparațiuni, 1 șantier naval; *Pielăriei:* 2 fabrici de tăbăcărie, 1 de încălțăminte militară; *Lemnului:* 3 fabrici de cherestea, 3 de tâmplărie și mobile, 1 de ambalaje de lemn; *Alte industrii:* 4 tipografii mari, 3 fabrici de cărămizi, 1 de lămpi, scrumiere și călimări, 1 de teracotă și faianță, 1 de olărie.

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital investit de 5.000.000 lei și peste *):

Moara sistematică «Steaua» (soc. 14, inv. 38), Moara sistematică «Isbânda» (soc. 1, inv. 15), «Fabrica românească de paste făinoase» (soc. 2, inv. 5), Fabrica de uleiuri vegetale «Fleming» (soc. 13, inv. 28), Fabrica de halva, tahân, rahat și bomboane «România-Mare» (inv. 12);

Filatura de bumbac «Fusul» (soc. 10, inv. 20), Filatura de bumbac «Atlantic» (soc. 1, inv. 9), Fabrica de fire de cânepă, frânghii și sfoară «Năvodul» (soc. 5, inv. 21), Fabricile de țesătorie «Flandria» (inv. 6), «Industria textilă Gălățeană» (soc. 15, inv. 26), Marcu Jean (inv. 5), «Țesătura Covurlui» (soc. 3, inv. 8), «Agus» (inv. 6), Fabrica de ciorapi Cucolis Frații (inv. 11);

Rafinăria de petrol «Palas» (soc. 60, inv. 28), Fabrica de săpun și lumânări «Apollo» (soc. 4, inv. 7), Uzina Soc. anon. gaz aerian (soc. 56, inv. 42), Fabrica de lacuri și vopsele «Fleming» (capitalul vezi industria alimentară);

Uzina Titan I, laminor de tablă și Titan II, cuie și sârmă, ale Uzinelor metalurgice Titan, Nădrag, Calan (soc. 350, inv. 120 și 26), Fabrica de cuie și sârmă «Westfalia» (inv. 8), Fabrica de caiele și articole de fier O. Mustad Fii (soc. 17, inv. 64), Fabrica de șuruburi «Arhimedes» (soc. 2, inv. 8), Fabrica de nasturi de metal «Ancora» (inv. 6), Fabrica de ambalaje metalice «Greierul» (inv. 17), Fabrica de produse metalice «Ciclop» (soc. 10, inv. 12), Atelierul de reparațiuni «Docurile Galați» (inv. 8), Șantierul naval al Soc. române dela Dunăre (soc. 24, inv. 73);

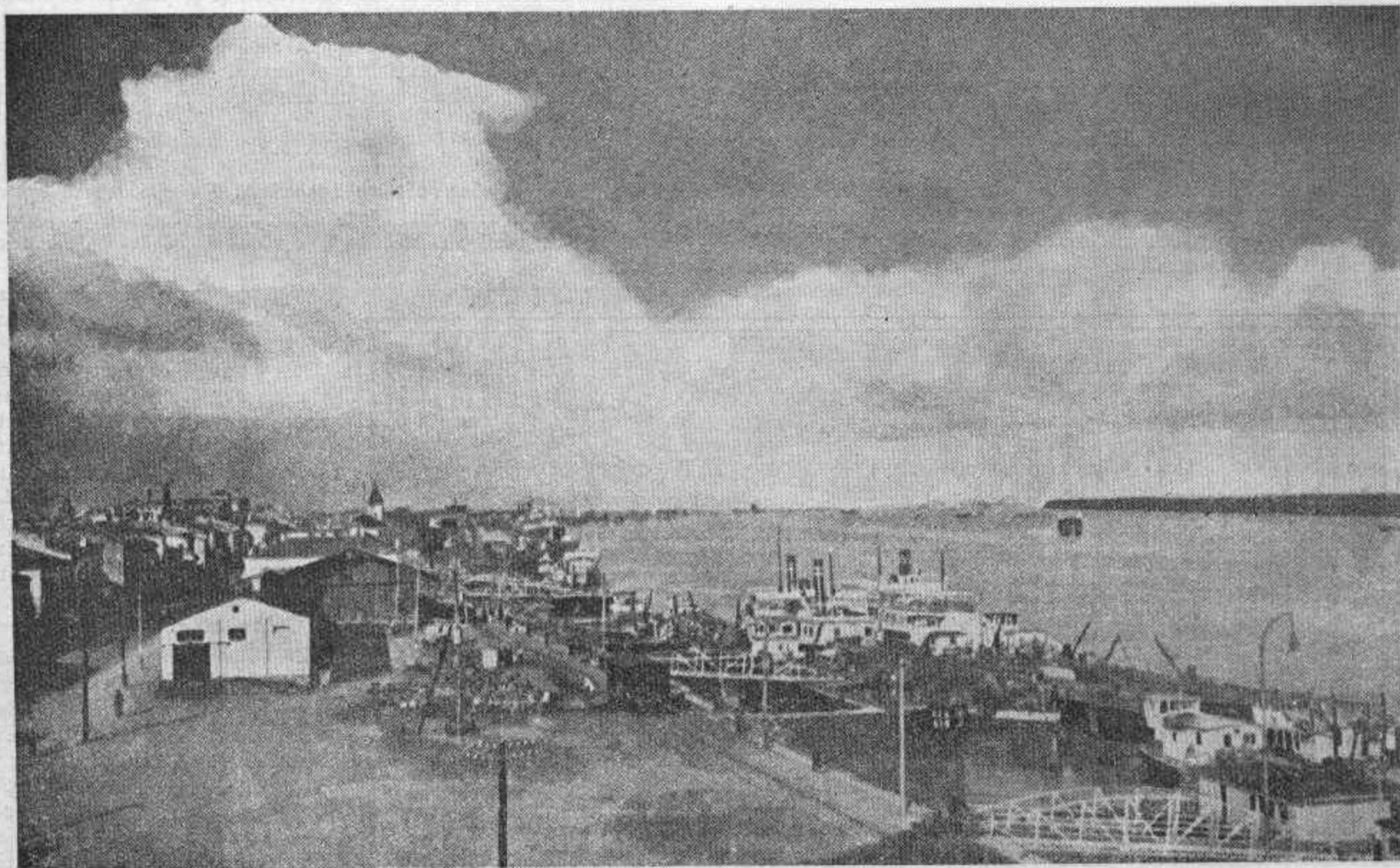
Fabrica de încălțăminte militară «Talpa» (soc. 20, inv. 5).

Comerț. Portul Galați a avut din cele mai vechi timpuri o însemnătate deosebită în traficul internațional, precum și în comerțul general al României.

Astăzi, ca și înainte de războiul mondial, prin acest port trece aproximativ a 6-a parte din mărfurile ce se exportă din țară și se importă din străinătate.

În exportul de cherestea portul Galați deține întâietatea în ce privește traficul țării. Mai mult chiar, este

*) Cifrele în paranteză arată capitalul social (soc.) capitalul investit (inv.) în milioane de lei.

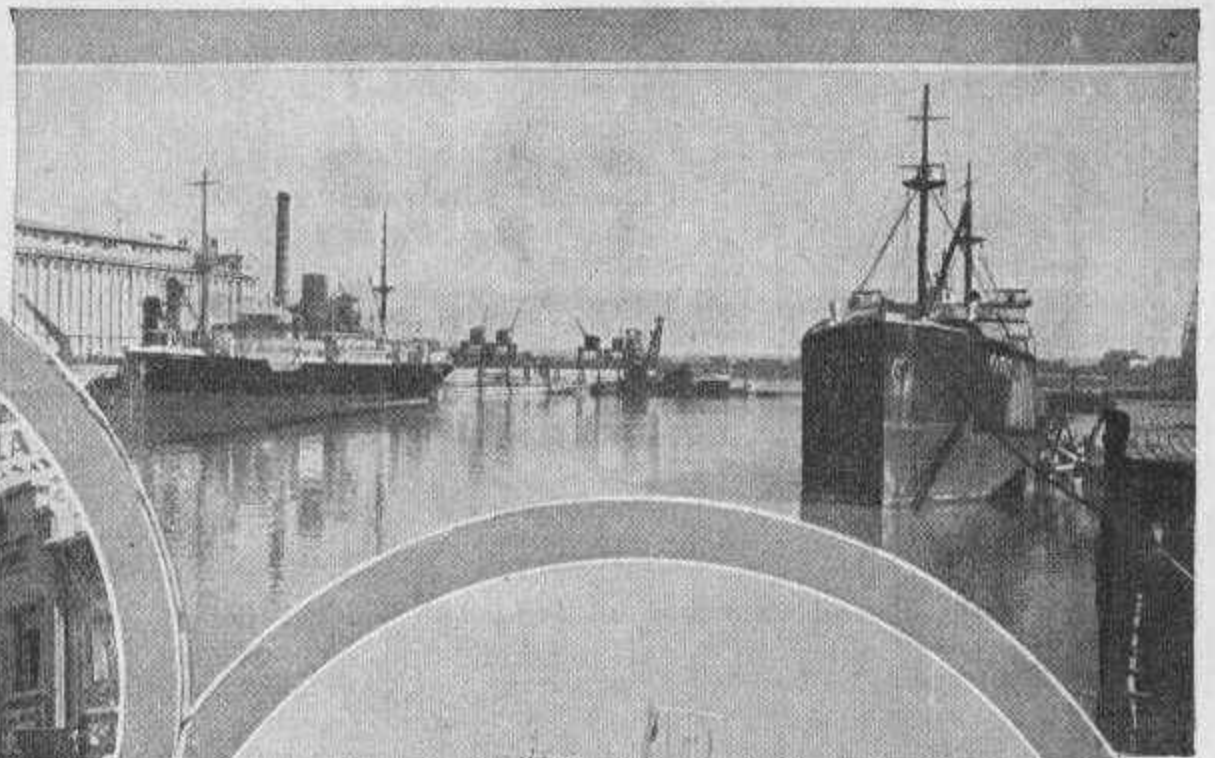

GALAȚI: PORTUL

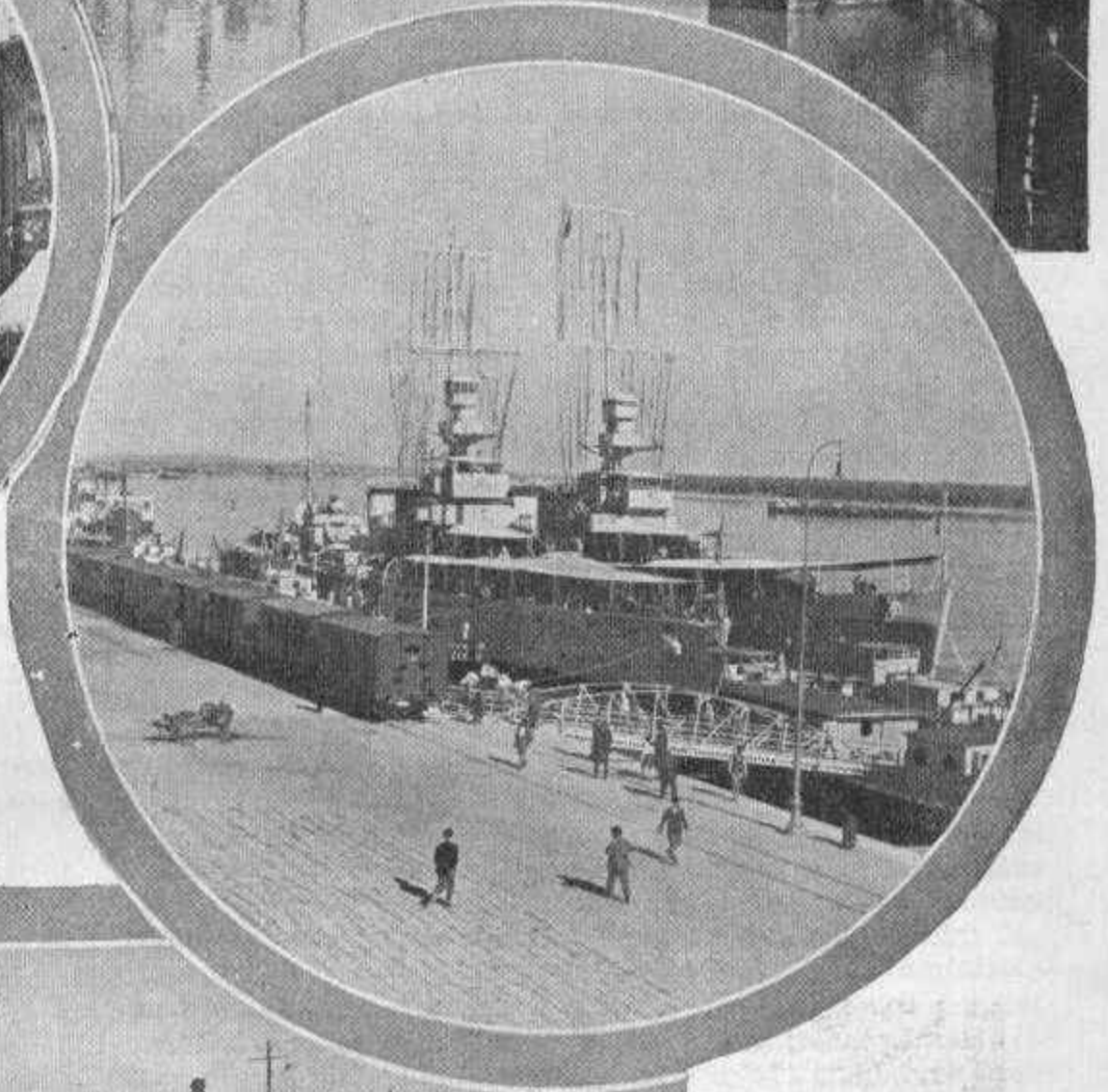

GALAȚI

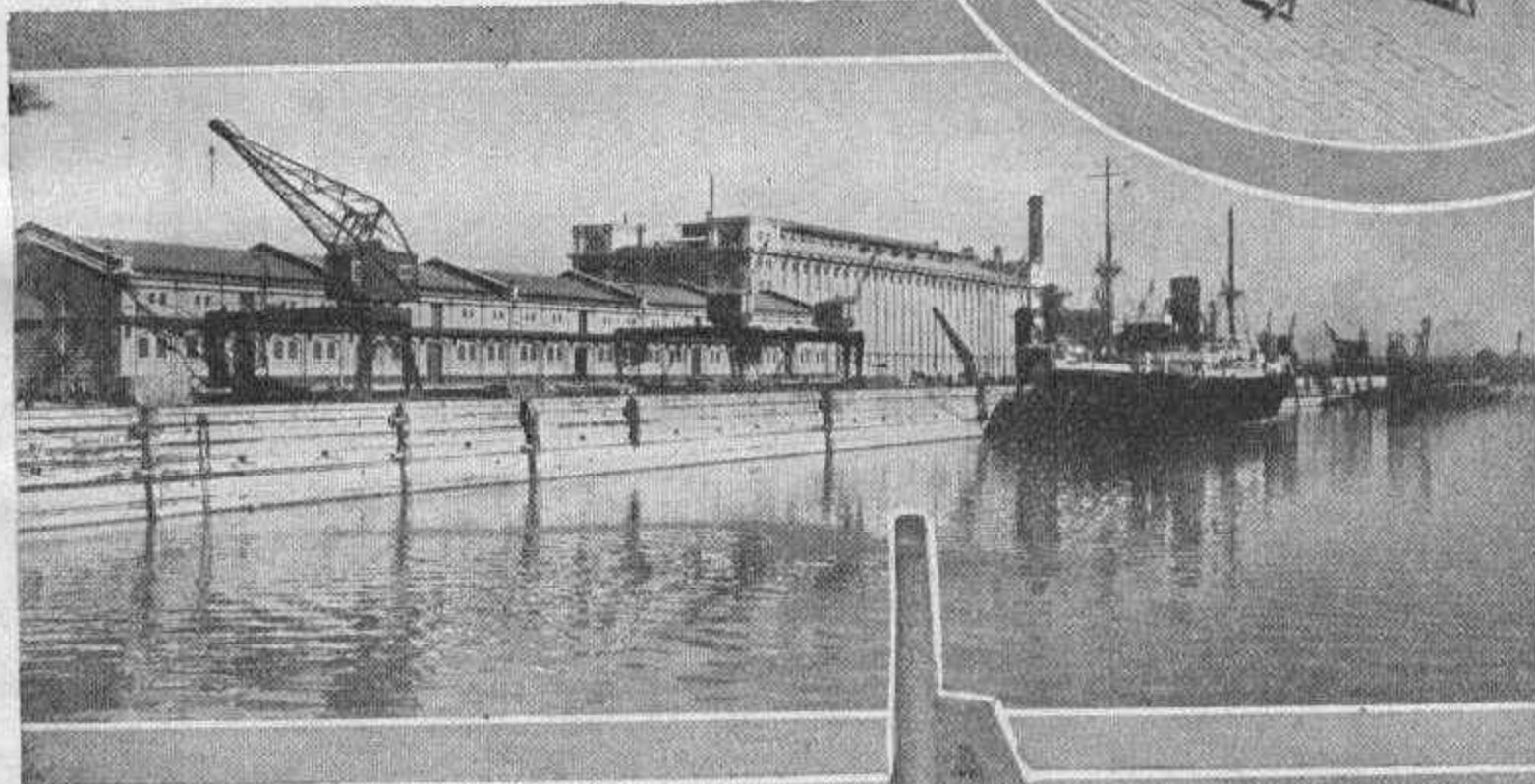
GALAȚI : PORTUL

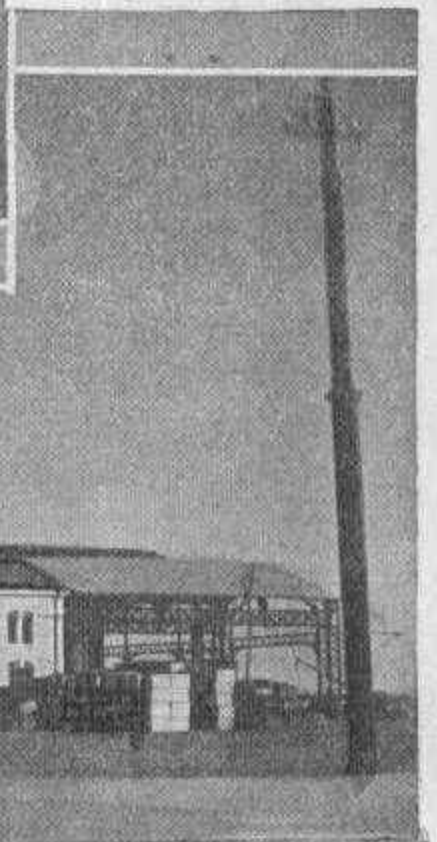
GALAȚI:
STATUIA LUI
COSTACHE NEGRI

GALAȚI: DOCURILE

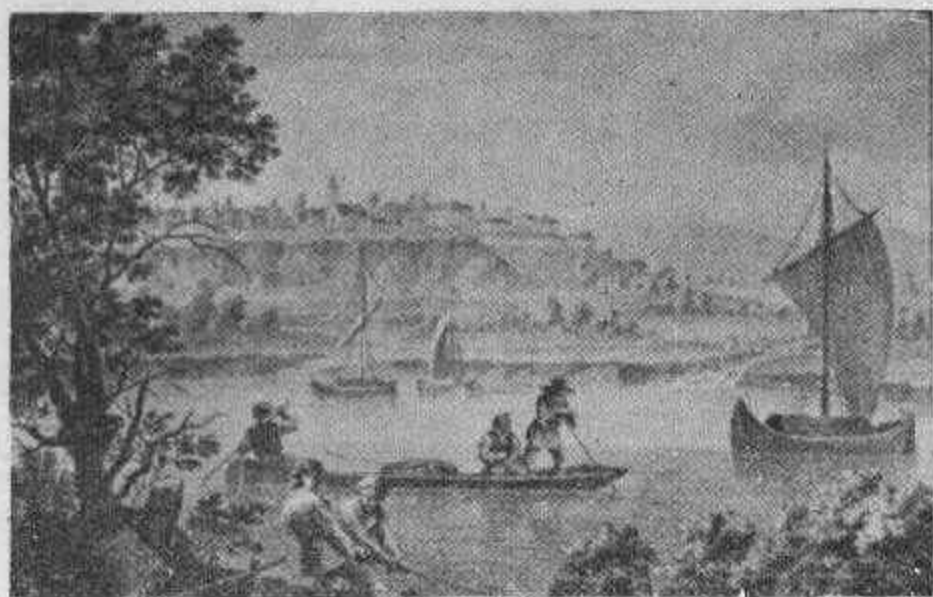
VASE IN PORT

GALAȚI:
PESCĂRIILE
STATULUI

GALAȚII ÎN SEC. XIII

unul din cele mai importante puncte de comerț de chereștea din Orientul apropiat.

De asemenea, prin Galați se face un export intens de cereale, alimentat de producția Moldovei și, mai ales, de recoltele Basarabiei, care își trimitea cerealele la Galați, încă înainte de Unire.

La import cele mai importante articole sunt colonialele și manufactura.

Instituții de credit. Filiale ale marilor bănci: Banca Națională, Banca Românească, Banca de Credit Român, Banca Comercială Română, Banca Comercială Italiană și Română, Banca Cornea, Banca Chrissoveloni, Banca de Scont a României, Banca Agricolă, Banca Basarabiei, precum și alte instituții locale: Banca Galaților, Banca Noastră, Banca Covurlui, Banca de credit Comercial și Industrial, Casa de Credit a Agricultorilor, Banca de Credit Mărunt, Banca Meseriașilor, Prima Societate Economică din Galați.

Finanțe publice. Bugetul municipiului G., pe exercițiul 1936/37, prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	69.622.574
Venituri ordinare	56.470.511
Venituri extraordinare	5.350.000
Venituri speciale	7.802.063
Cheltuieli	69.617.371
Cheltuieli ordinare	54.691.136
Cheltuieli extraordinare	2.700.000
Cheltuieli speciale	12.226.235

CULTURĂ

Învățământ. Liceul de băieți « Vasile Alecsandri », Liceul de fete « Mihail Kogălniceanu », Liceul comercial de băieți « Alexandru I. Cuza », Liceul comercial de fete « Regina Maria », Seminarul teologic « Sf. Andrei », Școala normală de băieți « C. Negri », Liceul industrial de fete « Negropontes », Liceu industrial de băieți, Gimnaziul de băieți « C. A. Rosetti », Institut ortodox de fete, Institutul « Notre Dame de Sion », Liceul de băieți și fete al Comunității elene, Liceu de băieți izraelit, Școala-atelier « Iulia Hașdeu »

Școli primare 38 și grădini de copii mici 14.

Instituții culturale. Muzeul « V. A. Urechia », Muzeul « Paul Pașa », Biblioteca « V. A. Urechia », Biblioteca « Max Nordau », Biblioteca publică a Consulatului francez, Biblioteca corpului didactic primar.

Universitatea populară, Academia de export, Căminul cultural al Fundației « Principele Carol », Liga Culturală, Asociația româno-polonă, Liga româno-polonă, Asociația româno-cehoslovacă, Misiunea norvegiană « Eben-Ezer », Soc. « Cultura tehnică », Liga culturală a funcționarilor comerciali, Liga culturală a improprietărilor, Soc. « Samariteanul », Căminul cultural « Sf. Impărați », Căminul

« Solidaritatea preoților », Căminul « Șt. O. Iosif », Ate-neul popular « M. Eminescu », Societatea « Menorach », 3 soc. corale, 4 soc. muzicale, 13 soc. sportive, 3 soc. de vânătoare, 7 cinematografe.

Ziare și reviste. « Acțiunea » (cotidian), « Ecoul » (cotidian), « Noutatea » (cotidian), « Vocea Galaților » (cotidian), « Vremea » (cotidian), « Curierul », « Curierul Meseriașilor » (săptămânal), « Galații Noi » (săptămânal), « Gazeta Galaților » (săptămânal), « Libertatea » (săptămânal), « Presa » (săptămânal), « Opinia Galaților », « Revista Industrială de Arte și Meserii » (lunar), « Graiul Satelor » (bilunar), « Căminul » (lunar), « Sfetnicul plugarului » (lunar), « Buletinul Camerei de Comerț și Industrie (trimestrial), « Catedra » (lunar).

RELIGIE

Biserici și lăcașuri de închinăciune. Catedrala episcopală, 25 biserici ortodoxe (dintre care: 1 grecească și 1 bulgărească), 1 greco-catolică, 1 romano-catolică, 1 protestantă, 1 calvină, 1 armenescă, 1 lipovenească, 1 casă de rugăciune adventistă de ziua a 7-a, 1 baptistă, 1 a creștinilor după Evanghelie, 1 geamie mahomedană, 1 templu israelit și 23 sinagogi.

Instituții bisericești. Reședința Episcopiei Dunării de Jos, — înființată în anul 1864, la Ismail, strămutată la Galați după pierderea Basarabiei sudice, în 1878 — la care au păstorit, dela înființarea ei și până acum, 7 episcopi.

Protopopiat ortodox.

ADMINISTRAȚIE

Municipiul G., capitala județului Covurlui, este așezat la 315 km de București. Stație c.f. pe liniile București — Galați — Chișinău și Galați — Bârlad. Port la Dunăre. Aerostație pe liniile București — Galați — Ismail — Cetatea Albă — Chișinău și București — Galați — Iași — Chișinău. Aici se află sediul Comisiei Europene a Dunării.

Instituții publice. Prefectură, Primărie, Curte de Apel, Tribunal, 2 judecătoria, Inchisoare centrală, Pretură, Chestură de poliție, Poliția portului, Inspectoratul învățământului secundar, Inspectoratul învățământului primar, Revizorat școlar, Inspectorat regional financiar, Administrație financiară, Garda financiară, 4 percepții fiscale, 2 percepții comunale, Direcția N.F.R., Căpitania portului, Inspectoratul VIII al drumurilor, Serviciu de poduri și șosele, Direcție regională P.T.T., 4 oficii P.T.T., Oficiu telefonic, Inspectorat de întreținere C.F.R., Inspectorat de mișcare C.F.R., Cameră de agricultură, Cameră de comerț și industrie, Cameră de muncă, Casă de asigurări sociale, Serviciu sanitar județean, Serviciu sanitar comun, Serviciu sanitar al portului, Serviciu veterinar județean, Serviciu veterinar comun, Direcția docurilor, Direcția vămii, Pescăria Statului, Ocol silvic, Inspectorat industrial regional, Pompieri, Birou de măsuri și greutate.

Consulate: austriac, belgian, brazilian, cehoslovac, danez, elvețian, englez, eston, finlandez, francez, german, grec, italian, leton, norvegian, olandez, portughez, spaniol, suedez și ture.

Asociații. Baroul avocaților, Asociația medicilor, Asociația farmaciștilor, Cercul arhitecților și inginerilor, Asociația profesorilor secundari, Asociația învățătorilor, Societatea generală a funcționarilor publici, Corpul contabililor, Societatea generală a funcționarilor comerciali, Uniunea funcționarilor comerciali, Asociația funcționarilor P.T.T., Sindicatul ziariștilor, Societatea « Solidaritatea preoților », Cercul subofițerilor reangajați, Sfatul negustoresc, Cercul comercial și industrial, Sindicatul morarilor, Sindicatul agricol și viticol, Societatea națională de agricultură, Sindicatul angrosiștilor de coloniale, Sindicatul angrosiștilor de manufactură, Sindicatul patronilor frizeri, Sindicatul pescarilor detașiști, Sindicatul brutarilor, Asociația voiajorilor, Liga meseriașilor patroni, Uniunea micilor industriși, Sindicatul autocamioanelor, Sindicatul societății de transport « Auto-taxico », Uniunea generală a meseriașilor, Asociația C.F.R., Uniunea pescarilor, Societatea birjarilor, Sindicatul muncitorilor.

Edilitate. Regie mixtă pentru exploatarea electricității, ape și a transportului public.

Uzină comunală de electricitate. Tramvai public. Serviciu de autobuze.

Uzină de apă la punctul Țiglina (la 2 km de oraș). Rețeaua de conducte are o lungime de 123.668 m.

O parte din municipiul G. este iluminată cu gaz aerian. Rețeaua de acțiune — 115 km.

Lungimea străzilor pavate este de 64.435 m, iar a trotuarelor de 44.903 m. Lungimea străzilor canalizate 41.950 m. Abator comunal.

Sănătate publică. Spitalul « Elisabeta Doamna », Spitalul « Sf. Spiridon », (al Epitropiei Sf. Spiridon din Iași), Spitalul militar, Spitalul « Izolarea », Spitalul izraelit, Spitalul de tuberculoși (al Societății pentru profilaxia tuberculozei), Sanatoriul « Dr. Lazăr », Sanatoriul « Vivisiana », Clinica « Maternitatea », 9 dispensare.

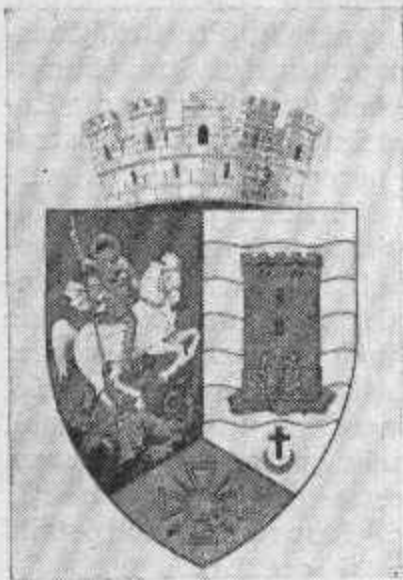
Asistență și prevedere socială. Casă de asigurări sociale cu un dispensar și un cămin pentru asigurați.

Direcția Ocrotirilor din Ministerul Muncii, Sănătății și Ocrotirilor Sociale întreține Centrul pentru ocrotirea copiilor din Galați, cu 50 ocrotiți în așezăminte și 300 ocrotiți în colonii.

Societatea « Asistența Publică » din Galați întreține 2 cantine, un dispensar și o colonie de vară pentru copii.

În Galați se mai află orfelinatul « Alinarea » (subvenționat de primărie), un orfelinat izraelit, Azilul de bătrâni « Frigator » (subvenționat de primărie), Azilul de bătrâni « Gatesman », 2 cămine de ucenici și 1 cămin al Corpului didactic, precum și următoarele instituții de asistență și binefacere: Societatea « Crucea Roșie », Societatea pentru profilaxia tuberculozei, Oficiul I.O.V., Societatea « Gh. Fernic », Societatea « Munca », Societatea « Sf. Trifon », Societatea croitorilor « Fraterna », Societatea « Caritas Maimonidis » și 12 societăți de binefacere evreești.

GIURGIU

Stema. Scut despicat, cu insișiune. În primul cartier, pe roșu, Sf. Gheorghe, de aur, spre stânga, cu fața și brațele de culoare naturală, cu mantaua albastră fluturând și cu o cruciuliță roșie pe piept, călare pe un cal de argint, cu frâul de aur, străpunge cu sulița de aur un balaur verde, cu limba neagră și cu ghiarele roșii; totul așezat pe o terasă neagră.

În cartierul al doilea, pe argint, trei fascii undate, albastre, acoperite cu un turn de aur, pătrat și crenelat, cu poarta și ferestrele închise și așezat pe o

insulă verde. Sub turn o cruce roșie deasupra unei semilune verzi. În insișiune pe verde, crucea de război franceză, de aur.

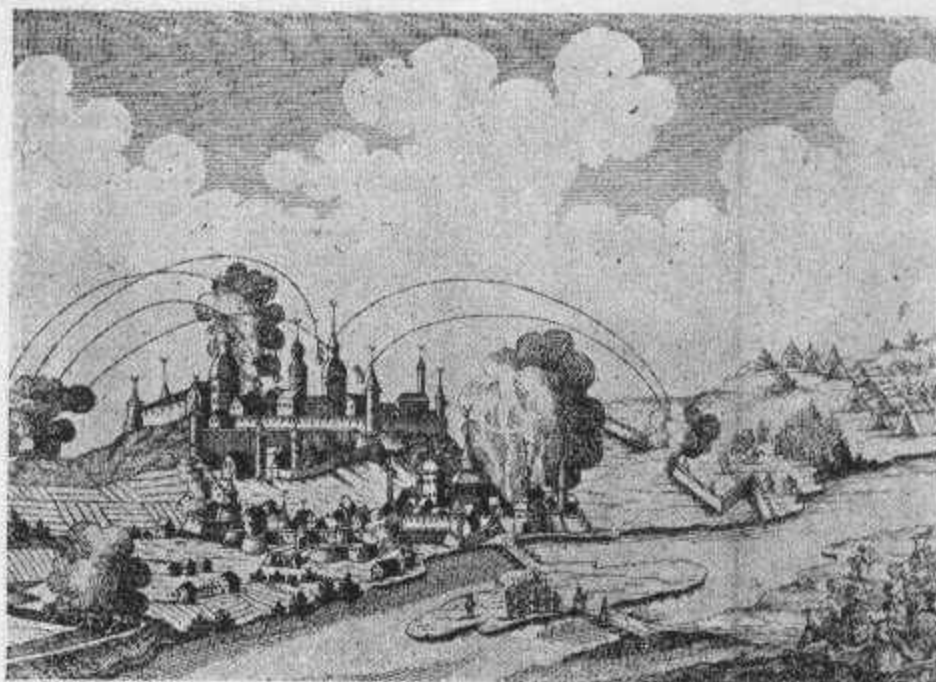
Scutul timbrat cu o coroană murală de argint cu cinci turnuri.

Sf. Gheorghe, reprezintă vechea stemă a orașului. Turnul și fasciile undate, precum și crucea deasupra semilunei, amintesc cetatea istorică a Giurgiului, așezată la Dunăre și vestită în luptele Românilor cu Turcii. Crucea franceză, răsplătirea vitejiei orașului în timpul războiului de Întregire.

Este vechea stemă, completată.

GEOGRAFIE

Așezare. Municipiul G., capitala județului Vlasca, este așezat pe malul stâng al Dunării la un vechiu vad al acesteia. În vremea mării turcești, când mai tot comerțul era orientat pe uscat, către Constantinopol, la Giurgiu se strâneau drumurile principale ale Țării Românești, iar acesta era primul port dunărean dela noi. Pentru legăturile directe cu Peninsula Balcanică, el rămâne însă și azi un vad de primă importanță.

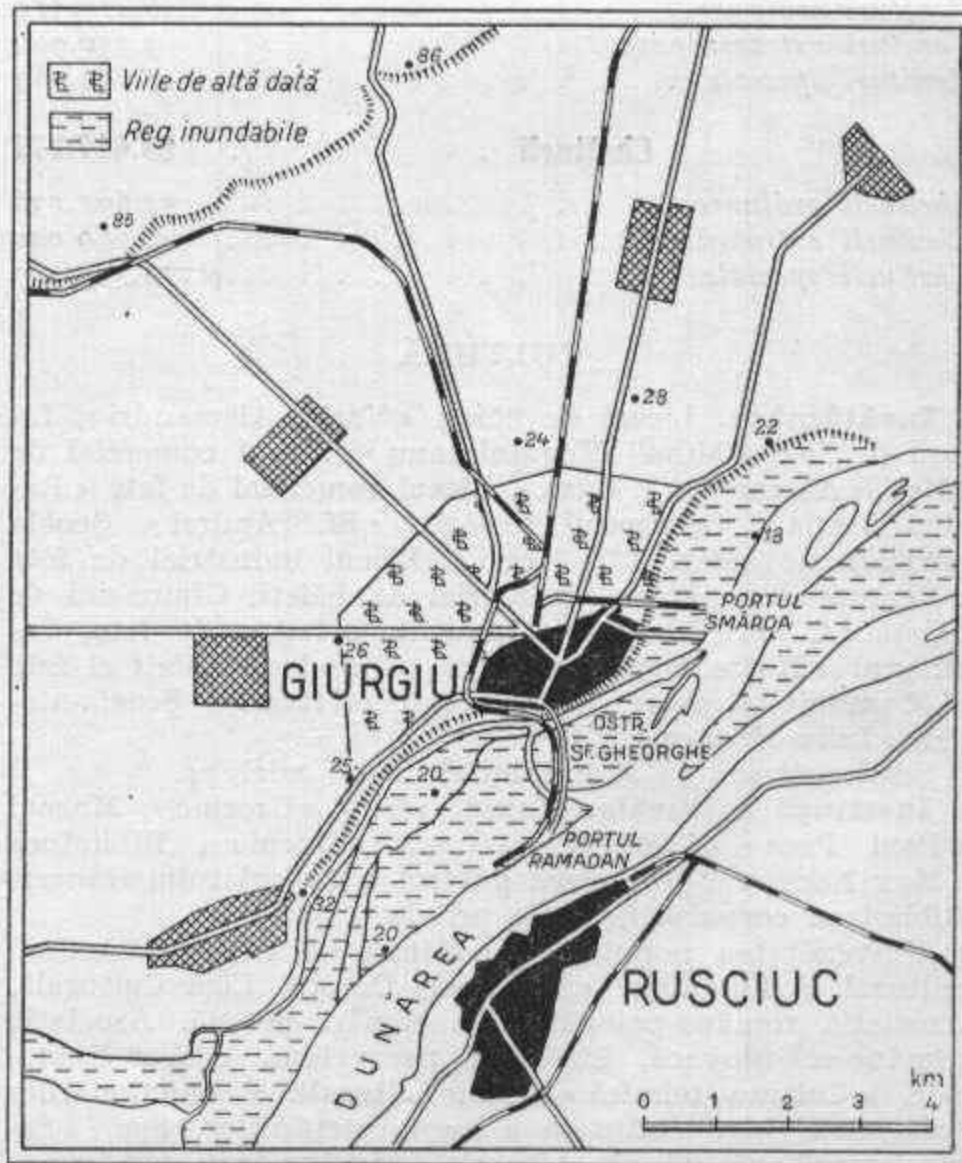
BOMBARDAREA ORAȘULUI ȘI CETĂȚII GIURGIU ÎN 1771
Colecția Academiei Române

Vatra orașului, în suprafață de circa 350 ha, se întinde pe un colț de terasă joasă a Dunării, la altitudinea de circa 27 m (9—10 m deasupra luncii). Porturile (*Smârda* și *Ramadan*) se găsesc însă la circa 2,5 km de centrul orașului și dispun de adâncimi care variază între 7—10 m în mijlociu.

Cadrul e format la S., de Balta care de aici se lărgeste mult către Răsărit și de câmpul înalt și stepic al Burnasului la N. Aici, în acest câmp, astăzi cultivat, se găsește aria de drenare a grânelor către portul Giurgiu. Acesta îndeplinește însă, între altele, și funcția de port al mărfurilor venite din susul Dunării pentru Capitală sau pentru alte centre mari ale Țării.

ISTORIE

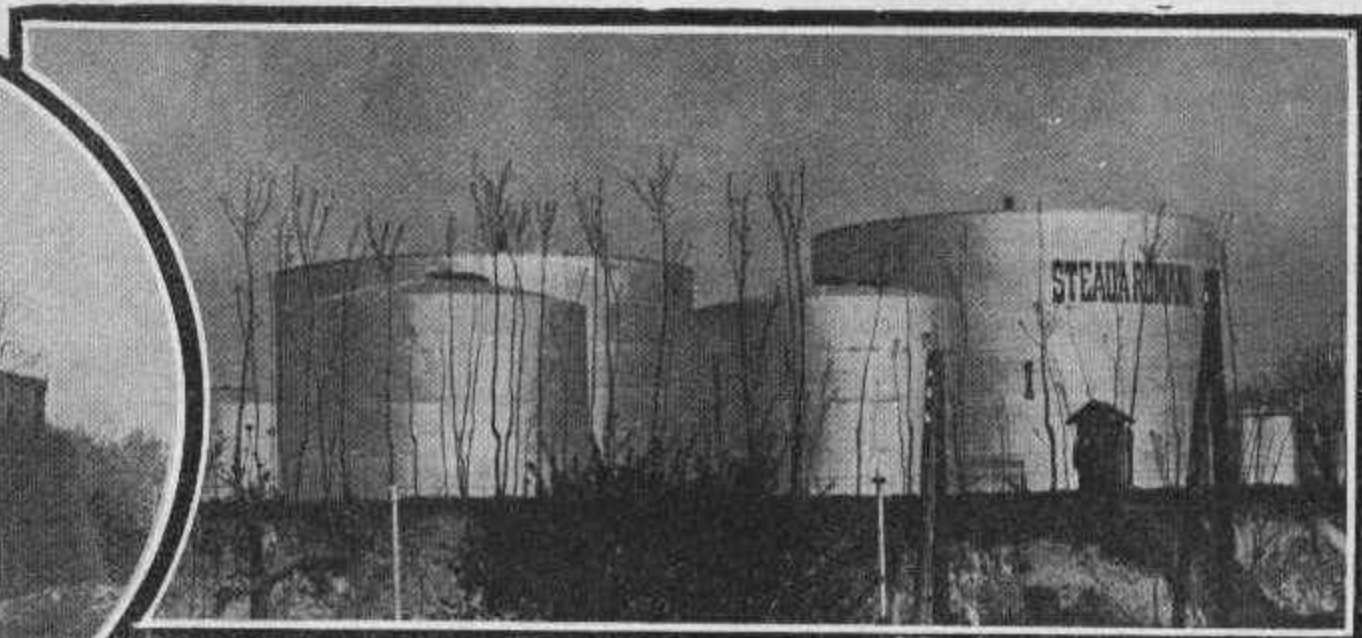
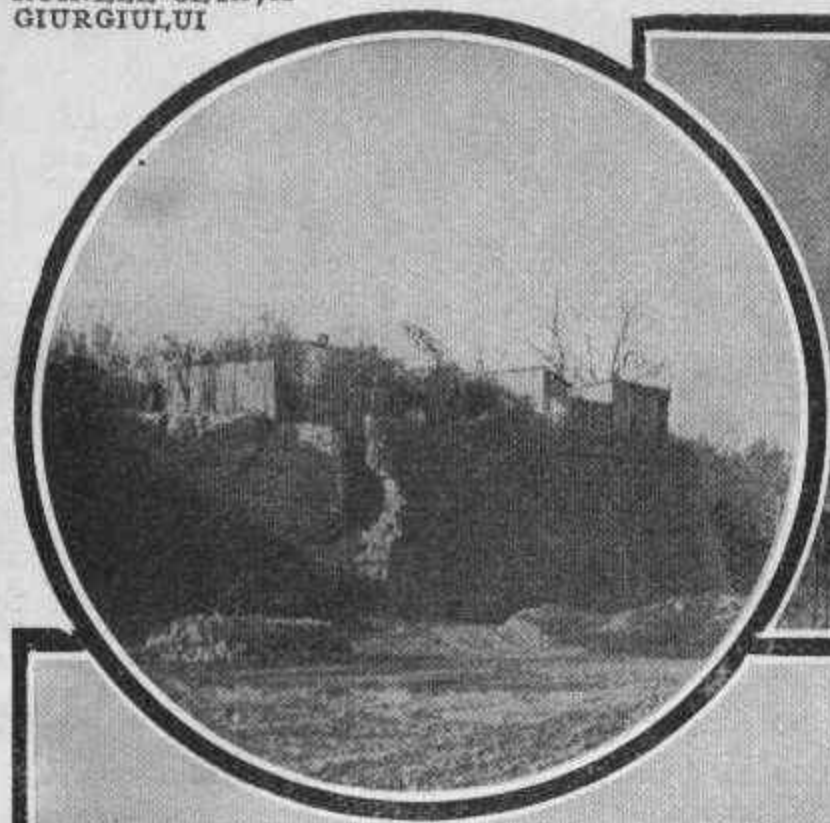
Vechime și dezvoltare istorică. Anul întemeierii orașului Giurgiu nu se cunoaște. Numele său e legat de acela al unei vechi așezări: San Giorgio, contoar de comerț pe care genovezii îl înființaseră pe aceste meleaguri în epoca decadentei bizantine. Totuși, nume identice de locuri și oameni se află și peste Carpați.

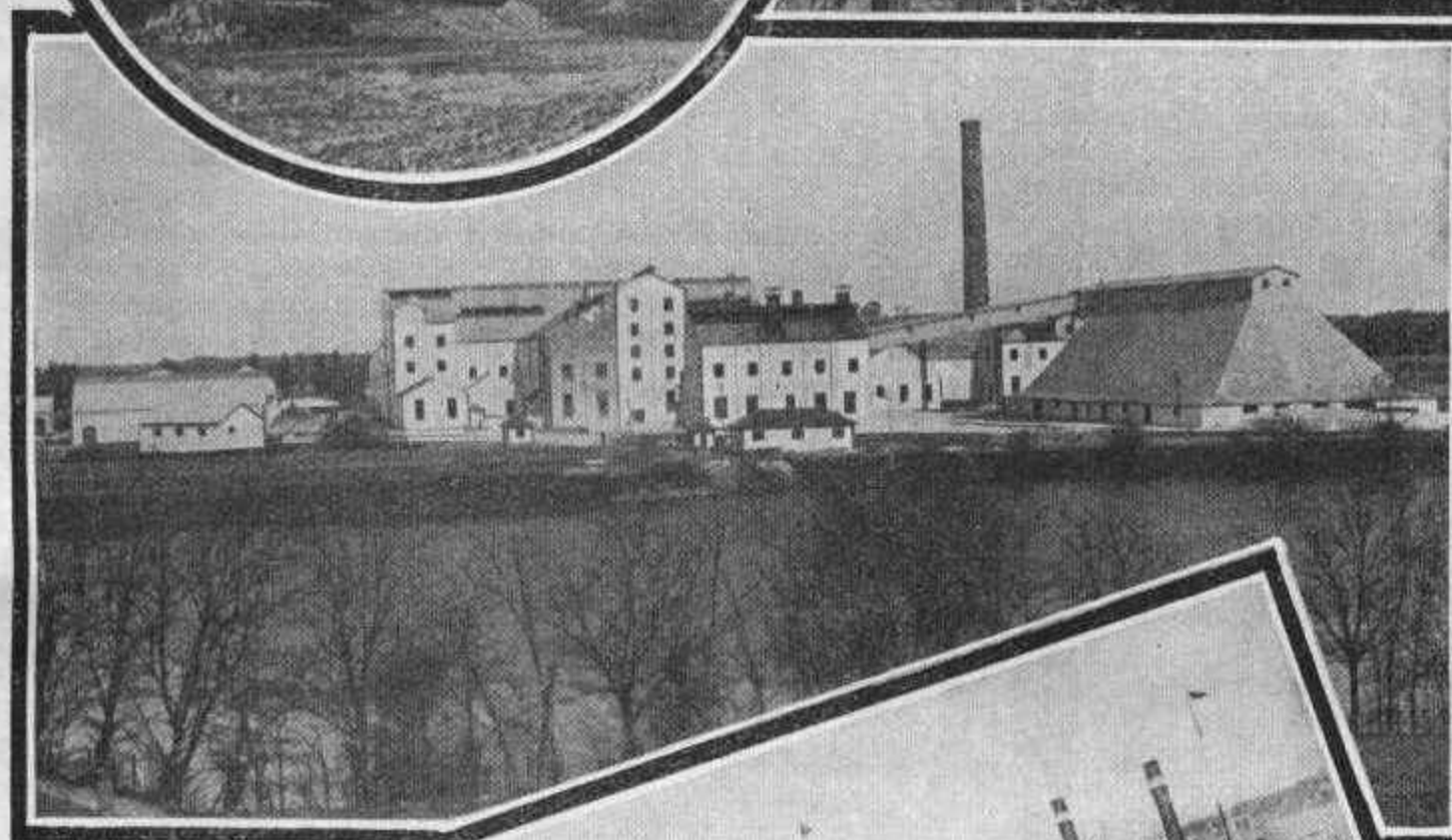

GIURGIU

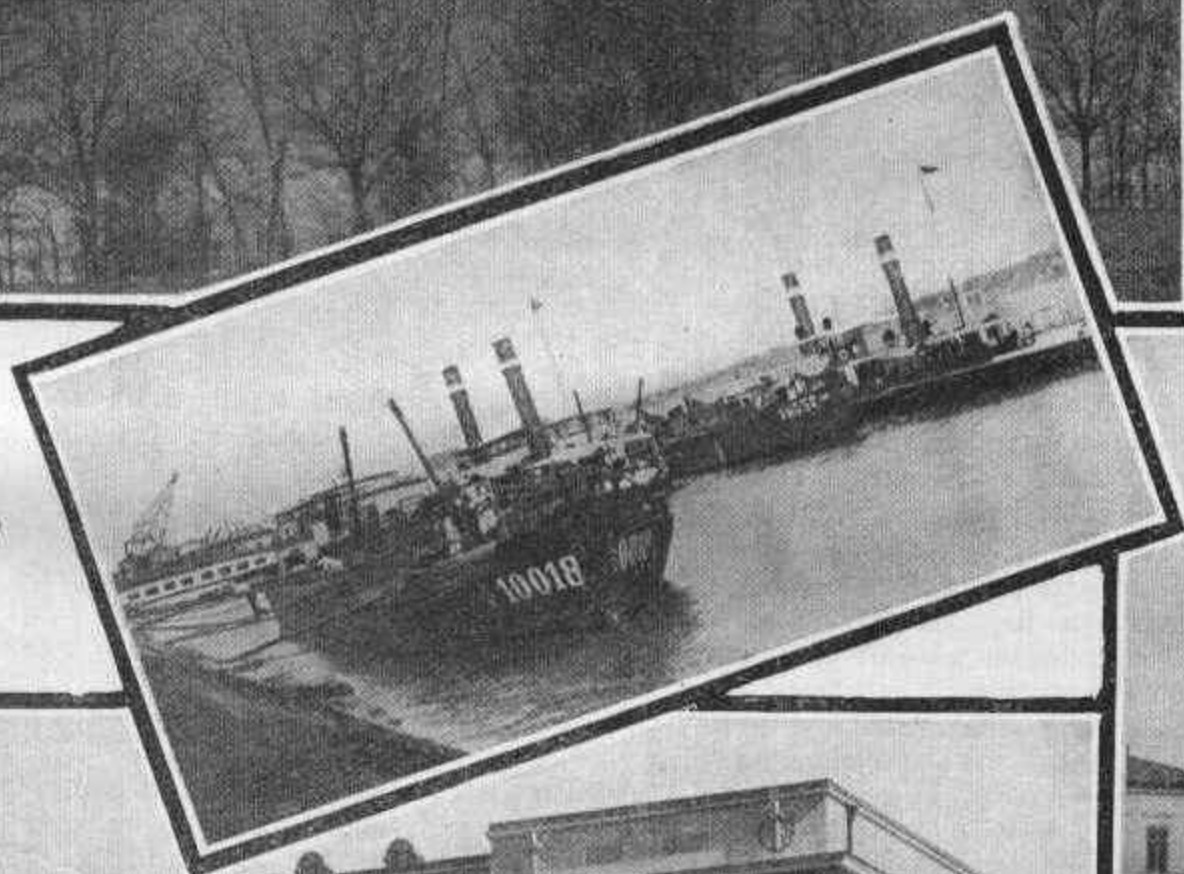
RUINELE CETĂȚII
GIURGIULUI

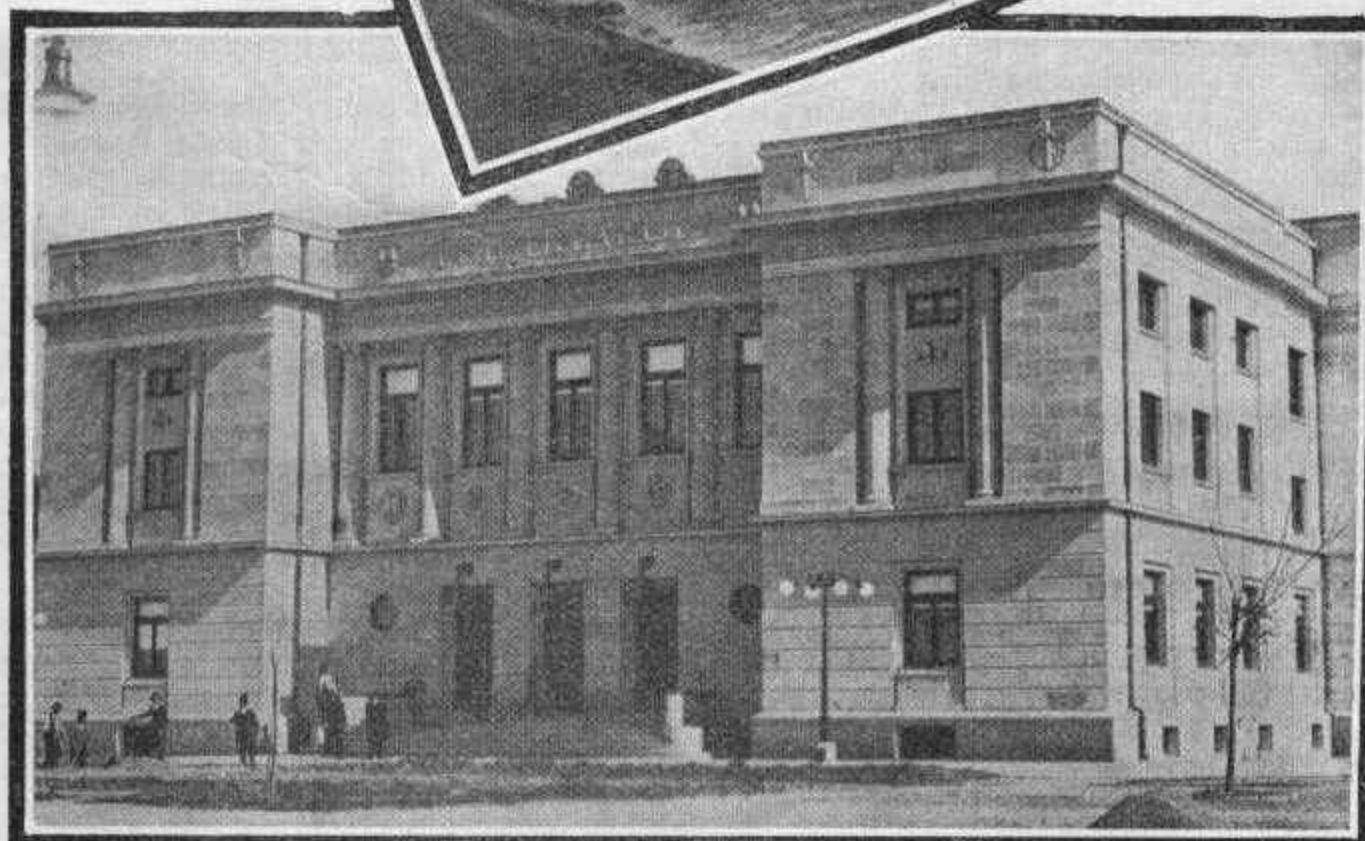
REZERVOARELE SOC.
« STEAUA ROMÂNĂ »

FABRICA DE ZAHĂR
DANUBIANA

PORTUL

TURNUL DIN CENTRUL
ORAȘULUI, RIDICAT DE TURCI

TRIBUNALUL

GIURGIU în 1820

Din altumul lui Iacob Alt. Donau-Ansichten. Col. Acad. Române

Prima mențiune documentară despre Giurgiu datează din timpul lui Mircea cel Bătrân. Din acest loc, dă el mai multe hrisoave, cum sunt acelea din 8 Ianuarie 1394 și 11 Mai 1409.

Turcii au cuprins Giurgiu în 1417, creând, cu ținutul din juru-i, raiaua Giurgiului, bătută în cursul existenței sale de armele lui Radu dela Afumați în 1522 și ale lui Mihai în 1594 și 1595.

După pacea dela Adrianopol (1829), Giurgiu este redat Țării Românești. În 1831 el devine capitala județului Vlașca.

Monumente istorice. Cetatea Giurgiului, de pe insula Sf. Gheorghe, construită de Mircea cel Bătrân, cucerită de turci, arsă la 1445 de cavalerii cruciați, reluată și refăcută de turci și recucerită de Mihai Viteazul la 1595. Azi în ruine.

Biserica Sf. Nicolae, este o veche geamie turcească, transformată în biserică la 1831.

POPULAȚIE

Municipiul G. avea în 1930, după rezultatele provizorii ale recensământului general al populației din acel an, 30.348 locuitori.

Cifra probabilă a populației actuale (calculată la 1 Iulie 1937), este de 24.708 locuitori (fără comunele suburbane Bălanu, Bălănoaia, Remus, Slobozia și Turbatu, care la recensământul din 1930 s'au trecut la municipiul G. și care la acea dată aveau un total de 6.737 locuitori).

ECONOMIE

Industrie și comerț. 3 mori sistematice, 1 fabrică și rafinărie de zahăr, 1 fabrică de ulei vegetal, 1 pentru decorticatul orezului, 3 de tricotaje, 1 tăbăcărie, 1 fabrică de cărămidă și țiglă, 2 șantiere navale și 1 tâmplărie mecanică.

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei și peste *): Moara «Harich» (inv. 22), Moara «Doamna», Fabrica de zahăr «Danubiana» (soc. 750, inv. 556) și Șantierul naval al Diviziei de dragage a Regiei Autonome a Porturilor (inv. 49).

Capitală a unui județ agricol, port al Bucureștilor la Dunăre, legat de el și printr-o autostradă, așezat în dreptul Rusciucului — al treilea oraș al Bulgariei — Giurgiu cunoaște un trafic intens, și, în consecință, o mare activitate comercială. Comerț de cereale, pește, cherestea și petrol.

Bălciuri la 29 Iunie și 15 August.

Instituții de credit. Banca Națională (agenție), Banca Salariaților publici, Banca de credit a agricultorilor.

Finanțe publice. Bugetul municipiului G., pe exercițiul 1936/37, prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	49.108.003
Venituri ordinare	40.820.583
Venituri extraordinare	394.704
Venituri speciale	7.892.716
Cheltuieli	49.108.003
Cheltuieli ordinare	40.820.583
Cheltuieli extraordinare	394.704
Cheltuieli speciale	7.892.716

CULTURĂ

Invățământ. Liceul de băieți «Ion Maiorescu», Liceul de fete «Al. Cantacuzino» al Societății ortodoxe, Liceul de fete «Regina Maria» (particular), Liceu comercial de băieți, Liceu industrial de băieți, Școala profesională de fete «Maria Ionescu», Școala industrială de băieți, Școala de piscicultură și marinărie, 13 școli primare și 3 grădini de copii.

Instituții culturale. Ateneul român «N. Bălănescu», Soc. muzicală «Cântarea Dunării», Soc. corală «Lyra», 8 societăți sportive, 2 societăți de vânătoare, 2 cinematografe.

Ziare și reviste. «Problema Zilei», «Buletinul Asociației învățătorilor vlăsceni», «Vlașca Nouă».

RELIGIE

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 6 biserici ortodoxe (dintre care 1 este greacă), 1 biserică romano-catolică și 2 sinagogi.

Instituții bisericești. În municipiul G. se află reședința celor 3 protopopiate ortodoxe ale județului Vlașca.

ADMINISTRAȚIE

Municipiul G. reședința județului Vlașca, este situat la 64 km de București. Stație c.f. pe liniile București — Giurgiu și Giurgiu — Videle. Port la Dunăre, la 3 km de oraș.

Instituții publice. Prefectură, Primărie, Tribunal, Judecătoria, Serv. de poduri și șosele, Serv. sanitar județean, Serv. veterinar județean, Serv. sanitar municipal, Serv. veterinar municipal, Revizorat școlar, Administrație financiară, Percepție fiscală, Administrația pescăriilor Statului, Cameră de industrie și comerț, Cameră agricolă, Birou de măsuri și greutate, Poliție, Pompieri, Oficiu P.T.T., Căpitania portului, Poliția portului.

Asociații. Baroul avocaților, Asociația profesorilor secundari, Asociația preoților, Corpul contabililor experți și autorizați, Societatea «Economia» a funcționarilor județeni și comunali, Soc. de ajutor reciproc «Ajutorul» a funcționarilor Serv. hidraulic și diviziei de dragaje, Asociația funcționarilor comerciali, Uniunea ofițerilor de rezervă, Soc. subofițerilor pensionari, Blocul comercial și industrial, Sindicatul metalurgistilor dela Serv. hidraulic, Uniunea generală a meseriașilor, Sindicatul «Auto-Fulger» al cărașilor de mărfuri, bagaje și pasageri, Sindicatul muncitorilor manuali «Unirea», Sindicatul muncitorilor cărași bivolari, Sindicatul muncitorilor băniceri și lopătari, Sindicatul cărașilor pentru lemne de foc, Sindicatul muncitorilor robagii, Asociația pensionarilor civili «Sf. Nicolae», Asociația decoraților cu «Virtutea militară de război», Asociația decoraților cu «Bărbăție și credință», Asociația cercetașilor României din războiul 1916/1919, Sindicatul național al marinarilor, Uniunea generală a romilor.

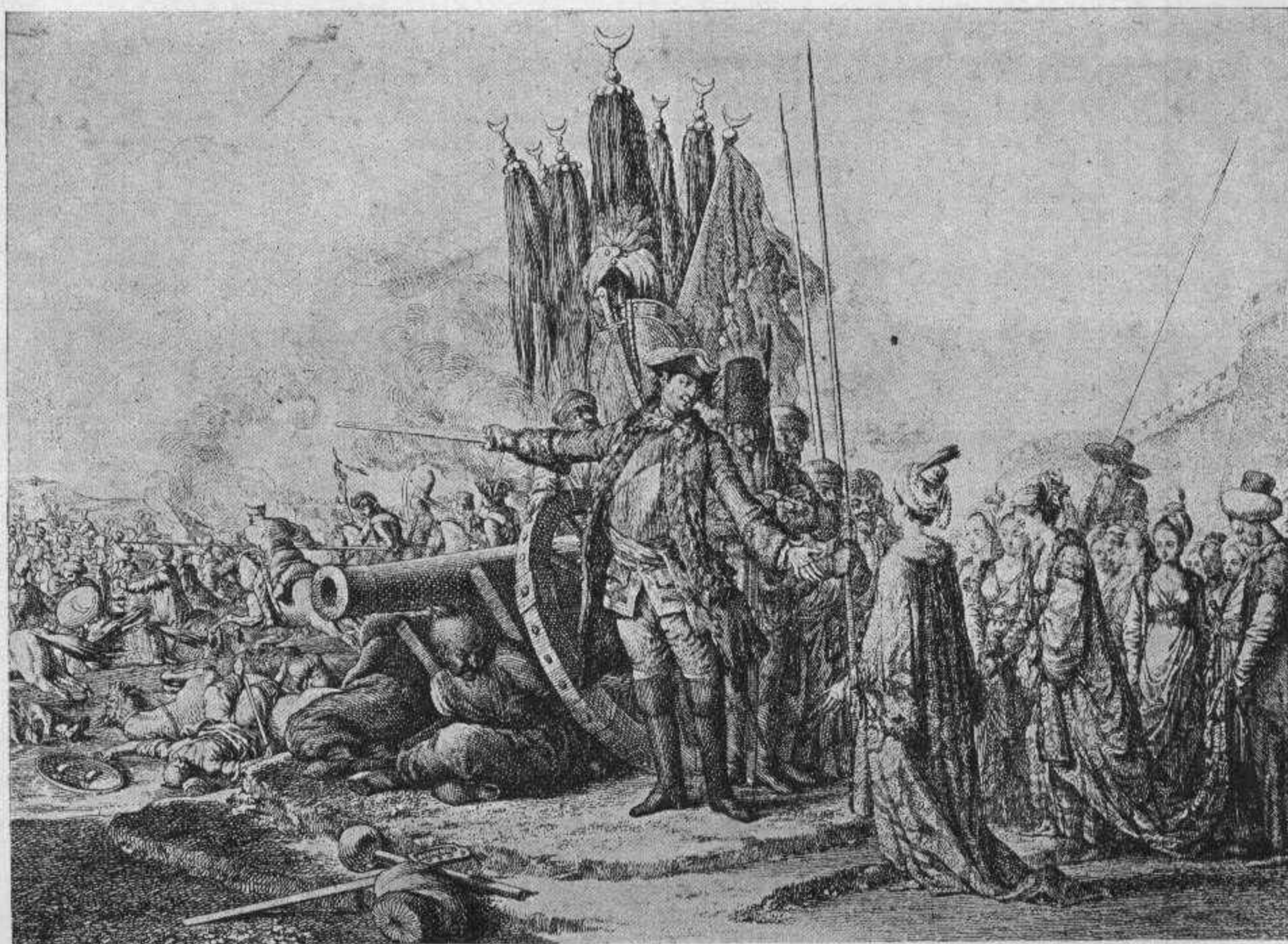
Edilitate. Uzină electrică, uzină de apă, abator comunal, pavagii, parc public.

Sănătate publică. Spitalul «Regina Maria» (de stat), Policlinica «A. Pouloupou» (de stat), Dispensarul Serviciului sanitar, Dispensarul Oficiului de asigurări sociale, Dispensarul Serviciului Hidraulic, Dispensarul Societății «Principele Mircea».

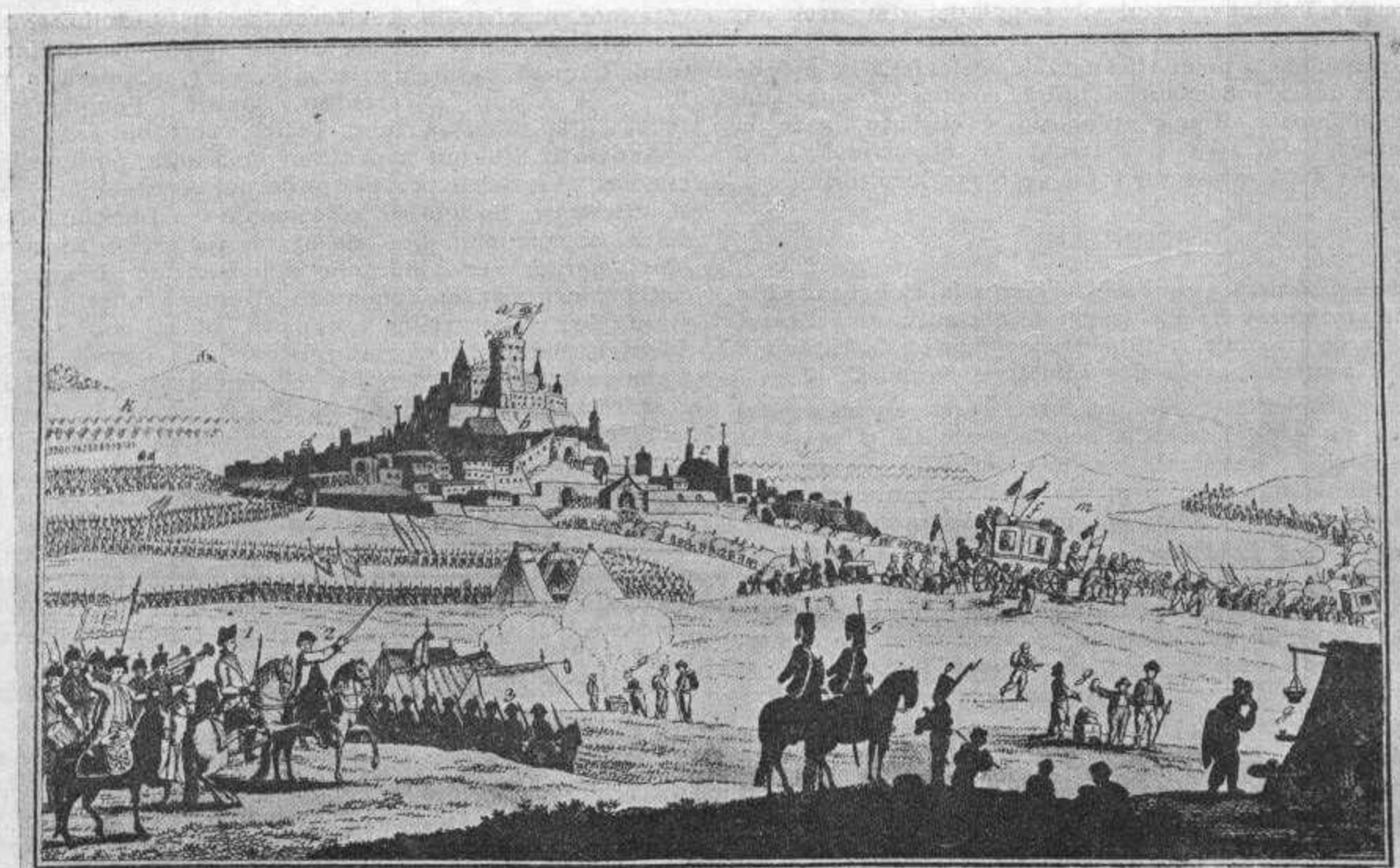
Asistență și prevedere socială. Oficiu de asigurări sociale, Soc. «Crucea Roșie», Soc. Ortodoxă Națională a

*) Cifrele în paranteză arată capitalul social (soc.) și capitalul investit (inv.) în milioane de lei.

ALEGORIA OCUPĂRII HOTINULUI DE PRINȚUL GALITZIN, LA 18 SEPTEMBRIE 1769
Colecția Academiei Române.

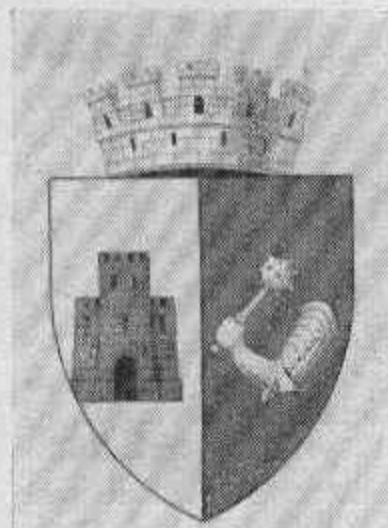

CUCERIREA HOTINULUI DE CĂTRE RUȘI, LA 29 SEPTEMBRIE 1788

Femeilor Române, Soc. de binefacere a industrișilor români, Soc. pentru ajutor de înmormântare « Sf. Împărați Constantin și Elena », Soc. veteranilor « Regele Ferdinand I », Soc. mutilaților și invalizilor de războiu.

HOTIN

Stema. Scut despicaț. În cartierul întâiu, pe argint, o cetate roșie, cu poartă și ferestre deschise negre. În cartierul al doilea, pe roșu, un braț stâng de argint ținând o ghioagă ghintuită tot de argint.

Scutul timbrat cu o coroană murală de argint cu 5 turnuri.

Simbolizează cetatea Hotinului și luptele date pentru apărarea ei.

GEOGRAFIE

Așezare. Orașul H. s'a dezvoltat la adăpostul unei vechi cetăți care păzea vadul de trecere peste Nistru către Polonia, în N. Moldovei. Azi este orașul cel mai din N. al țării legat prin drum bun numai de Cernăuți.

Vatra orașului, în suprafață de aproape 940 ha, se întinde sus pe podiș la altitudine de cca 240 m (140 m dela lunca Nistrului). O parte din gospodăriile periferice coboară însă atât râpele vâlculelor scurte și repezi care dau în valea principală, cât și malul destul de abrupt al acesteia. Tot sus pe podiș se găsește, în mahalaua rusească, și vechea cetate.

Cadrul este format de podișul, pe alocurea foarte întins și cu caracter de suprafață structurală care se întinde, lipsit de păduri, mai ales în E. și în S., până în Prut. Oraș de graniță, a sporit mult în ultima vreme prin emigranții de peste Nistru. Funcțiunea lui (în primul rând comercială) nu depășește totuși nivelul unui centru de interes local.

ISTORIE

Vechime și dezvoltare istorică. Orașul H. este anterior întemeierii Moldovei.

Cetatea lui a fost construită de Alexandru cel Bun cu ajutorul litvanilor marelui principe Vitold, întinsă și fortificată, mai târziu, de Petru Rareș.

Punct strategic de întâiu ordin, cetatea a servit de adăpost adeseori boierilor răsculați și domnilor răsturnați din scaun.

În 1600, Mihai asedia aici pe Ieremia Movilă.

În 1723, — după ce Moldova lui Dimitrie Cantemir se arătase atât de nesupusă — Turcii pun mâna pe cetate și institue cu teritoriul din juru-i o raia.

Din ea, pașa avea să vegheze asupra domnilor Moldovei ca și asupra întinselor stepe ale Podoliei.

Turburată de incursiuni austriace și rusești în 1739, 1769, 1788, raiaua fu suprimată de Ruși în 1812.

Monumente istorice. Cetatea Hotinului oglindește și astăzi în Nistru fruntea sa de cărămidă roșie, încadrând marile blocuri de piatră și puternicile sale bastioane. Ornamente sculptate la ferestre, în stil moldovenesc. Minaretul unei moschei ridicată de turci în sec. XVIII.

Biserica Sf. Nicolae atribuită lui Ștefan cel Mare, reședința învățatului episcop Amfilohie, după 1770. Degradată de turci cari au folosit-o ca moscheie.

POPULAȚIE

Orașul H. avea în 1930, — după datele provizorii ale recensământului general al populației din acel an, — 15.287 locuitori.

Cifra probabilă a populației actuale (calculată la 1 Iulie 1937) este de 15.203 locuitori.

ECONOMIE

Industrie și comerț. Nefiind legat de interiorul țării prin cale ferată, Hotinul a rămas un centru de schimb al produselor din imediata apropiere: cereale, animale și produse animale.

În Hotin se află 1 fabrică de bere, 1 fabrică de spirt, 5 fabrici de ulei, 2 fabrici de bomboane, 1 fabrică de săpun, 12 mori, și 3 fabrici de cărămidă.

Instituții de credit. Banca Națională (agenție), Banca « Basarabia », Banca Corpului Didactic, Banca « Cetatea », 2 bănci populare, Banca de împrumut și păstrare.

Finanțe publice. Bugetul orașului H., pe exercițiul 1936/1937, prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	6.956.899
Venituri ordinare	5.426.414
Venituri extraordinare	767.685
Venituri speciale	762.800
Cheltuieli	6.956.899
Cheltuieli ordinare	5.426.414
Cheltuieli extraordinare	767.685
Cheltuieli speciale	762.800

CULTURĂ

Învățământ. Liceu de băieți, Liceu de fete, Liceu comercial, Gimnaziu industrial de băieți, Gimnaziu industrial de fete, 10 școli primare, 3 școli de copii mici.

Instituții culturale. Fundația Culturală Regală « Principele Carol », 2 biblioteci publice, Asociația « Astra » pentru literatura și cultura poporului român, Soc. « Făuritorii României-Mari », Soc. culturală « Ateneul Bogdan Petriceicu Hașdău », 1 teatru de vară, 2 cinematografe, 1 soc. de vânătoare.

Ziare și reviste. Glasul Hotinului (săptămânal), « Aurora » (lunar), « Buletinul județului Hotin ».

RELIGIE

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 3 biserici ortodoxe, 1 biserică romano-catolică, 2 biserici lipovenești, 1 biserică armenescă, 1 casă de rugăciune baptistă și 17 sinagogi.

Instituții bisericești. Protopopiat ortodox.

ADMINISTRAȚIE

Orașul H., capitala județului Hotin, este situat la 283 km de Chișinău și la 554 km de București. Stație c.f. la 35 km (Larga) pe linia Iași—Vasile Lupu—Bălți—Lipnic—Cernăuți.

Instituții publice. Prefectură, Primărie, Tribunal, Judecătoria, Administrație financiară, Poliție, Percepție, Revizorat școlar, Serviciu sanitar județean, Serviciu sanitar comunal, Serviciu veterinar județean, Serviciu veterinar comunal, Serviciu agricol, Cameră de agricultură, Cameră de comerț și industrie, Serviciu județean de drumuri, Birou de măsură și greutate, Vamă, Inchisoare, Depozit C. A.M., Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic.

Asociații. Baroul avocaților, 2 asociații ale funcționarilor publici, Soc. medicilor din județul Hotin, Asociația contabililor autorizați, Sindicatul profesional « Munca solidară », a meseriașilor patroni, Soc. meseriașilor, Asociația lucrătorilor brutari, Sindicatul căruțașilor.

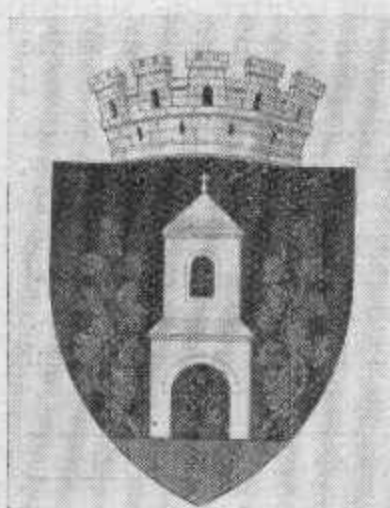
Edilitate. Uzină electrică, abator comunal.

Stare sanitară. Spital județean, Spital izraelit, Dispensarul orașului, Dispensarul « Crucii Roșii ».

Asistență și prevedere socială. Oficiu de asigurări sociale, Soc. « Crucea Roșie », Oficiul I.O.V., 2 azile pentru bătrâni, 2 soc. pentru ajutorarea săracilor.

HUȘI

Stema. Pe scut roșu, o clopotniță de argint, cu poarta și ferestrele deschise, având stema Moldovei sub boltă și însoțită la dreapta și la stânga de o coardă de viță cu foi și ciorchini de struguri de aur, ridicate pe un arac negru; totul așezat pe o terasă verde.

Scutul timbrat cu o coroană murală de argint, cu 5 turnuri.

Simbolizează vechea episcopie a Hușilor și bogăția viticolă a regiunii înconjurătoare a orașului.

GEOGRAFIE

Așezare. Orașul H., capitala județului Fălciu, este așezat aproape de valea Prutului, în drumul care, pornind din valea Bârladului, trecea printr'un vechiu vad al Prutului către Târgul Lăpușnei, iar astăzi duce către Chișinău.

Vatra orașului se întinde pe un loc deluros, la o altitudine care variază între 70 m (fundul văii Hușilor) și 120 m pe deal.

Cadrul e format de dealuri de podiș, mai înalte, mai repezi și complet acoperite de vii, în sudul orașului; mai teșite, mai joase și prinse de ogoare în N. Podgoria nu încadrează numai Hușii, dar face parte integrantă din moșia acestora și imprimă întregului oraș un caracter vădit de târg de vinuri și oraș de podgoreni.

ISTORIE

Vechime și dezvoltare istorică. După d. N. Iorga, numele orașului H. vine dela *Husul*, strămoșul unei familii din partea locului. Anul înființării orașului nu se cunoaște, dar exista pe vremea lui Ștefan cel Mare, care a ridicat aci o biserică în anul 1494.

A fost locul de naștere al lui Petru Rareș, și locul unde a murit Bogdan, fiul lui Ștefan cel Mare (1517).

Ieremia Movilă, a făcut din acest oraș sediul unei episcopii pe care a înzestrat-o cu 6 sate.

Orașul este reședința județului numai dela 1834.

Monumente istorice. Biserica Episcopiei Hușilor, zidită de Ștefan cel Mare în 1494—1495, transformată în biserică episcopală în sec. XVI, odată cu întemeierea celei de a patra episcopii moldovenești.

POPULAȚIE

Orașul H. avea în 1930, conform rezultatelor provizorii ale recensământului general al populației din acel an, 16.792 locuitori.

Cifra probabilă a populației calculată la 1 Iulie 1937, este de 17.195 locuitori, indicând un spor natural de 403 locuitori, în șase ani și jumătate, adică o creștere de 2,4%.

ECONOMIE

Industrie și comerț. 8 mori, 1 fabrică de vopsele pentru stoffe, 2 de tricotaie, 5 de dărăcit lână, 3 de lumânări, 1 de săpun, 1 de obezi, 2 de cărămizi și 1 tăbăcărie.

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei peste *): Moara « Prutul » (inv. 8) și Fabrica de tricotaie Philipp Tomasch (inv. 5).

Orașul face comerț cu produsele județului: cereale, lemne, animale, zarzavat, fructe și vin.

Bălciu la 14 Septembrie.

Instituții de credit. Banca Națională a României (agenție); Banca Agricultorilor din jud. Fălciu; Banca Fălciului; Banca de Credit mărunț; Banca Comerțului; Banca « Speranța »; Banca « Piscul lui Vodă »; Banca « Haim-Schor »; Federala « Luceafărul »; Banca populară « Albina »; Banca populară « Grădina ».

*) Cifrele în paranteză arată capitalul social (soc.) și capitalul investit (inv.) în milioane de lei.

Finanțe publice. Bugetul orașului H., pe exercițiul 1936/37, prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	9.952.422
<i>Venituri ordinare</i>	8.496.342
<i>Venituri extraordinare</i>	30.400
<i>Venituri speciale</i>	1.425.680
Cheltuieli	9.952.422
<i>Cheltuieli ordinare</i>	8.296.342
<i>Cheltuieli extraordinare</i>	230.400
<i>Cheltuieli speciale</i>	1.425.680

CULTURĂ

Învățământ. Liceul de băieți « Cuza-Vodă », Liceul de fete « Elena-Doamna », Gimnaziu industrial de băieți, Gimnaziu industrial de fete, Gimnaziu comercial de băieți, Școală de viticultură, Școală de cântăreți bisericești, 9 școli primare, 3 grădini de copii (din care 1 izraelită)..

Instituții culturale. Fundația culturală « Principele Carol », Liga Culturală, Muzeul « Episcopul Iacob », Asoc. culturală a tineretului catolic « Luceafărul », Asoc. culturală a femeilor izraelite, Biblioteca Episcopiei, Biblioteca izraelită « Cultura », Asoc. sionistă « Carmen », Teatru comunal, 1 cinematograful, 5 societăți sportive.

În oraș se mai află biblioteci școlare la liceul de băieți, liceul de fete, gimnaziul industrial de fete și școala primară de băieți Nr. 2.

Ziare și reviste. « Gazeta Hușilor » (bilunar), « Țărânișmul », « Poporul », « Buletinul asociației învățătorilor » (lunar), « Buletinul Camerei de Comerț și Industrie », « Credința Strămoșească » (săptămânal), « Cronica Hușilor » (lunar), « Izvorul Tămăduirii » (lunar).

RELIGIE

Biserici și lăcașuri de închinăciune. În oraș se află 1 biserică episcopală, 7 biserici ortodoxe, 1 biserică romano-catolică și 5 sinagogi.

Instituții bisericești. Reședința Episcopiei Hușilor, înființată la 1597. Reședința protopopiatului ortodox al județului.

ADMINISTRAȚIE

Orașul H., capitala județului Fălciu, este situat la 69 km de Iași și la 355 km de București. Stație c.f. pe linia Crasna-Huși.

Instituții publice. Prefectură, Tribunal, Judecătoria mixtă, Legiune de jandarmi, Administrație financiară, Serv. tehnic județean, Serv. sanitar județean, Serv. veterinar județean, Serv. agricol, Cameră de agricultură, Cameră de comerț, Birou de măsuri și greutate, Primărie, Percepție fiscală, Poliție, Serv. tehnic comunal, Serv. sanitar comunal, Serv. veterinar comunal, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Pompieri.

Asociații. Baroul avocaților, Sfatul negustoresc, Asoc. generală a personalului titrat sanitar, Asoc. clerului, Asoc. învățătorilor, Asoc. generală a cântăreților, Uniunea generală a funcționarilor particulari, Asoc. pensionarilor publici, Asoc. micilor mărari, Uniunea micilor industriași, Soc. « Fraterna » a meseriașilor evrei, Uniunea ofițerilor de rezervă, Asoc. subofițerilor de rezervă.

Edilitate. 2 uzine electrice, canalizare, apeduct, pavagii.

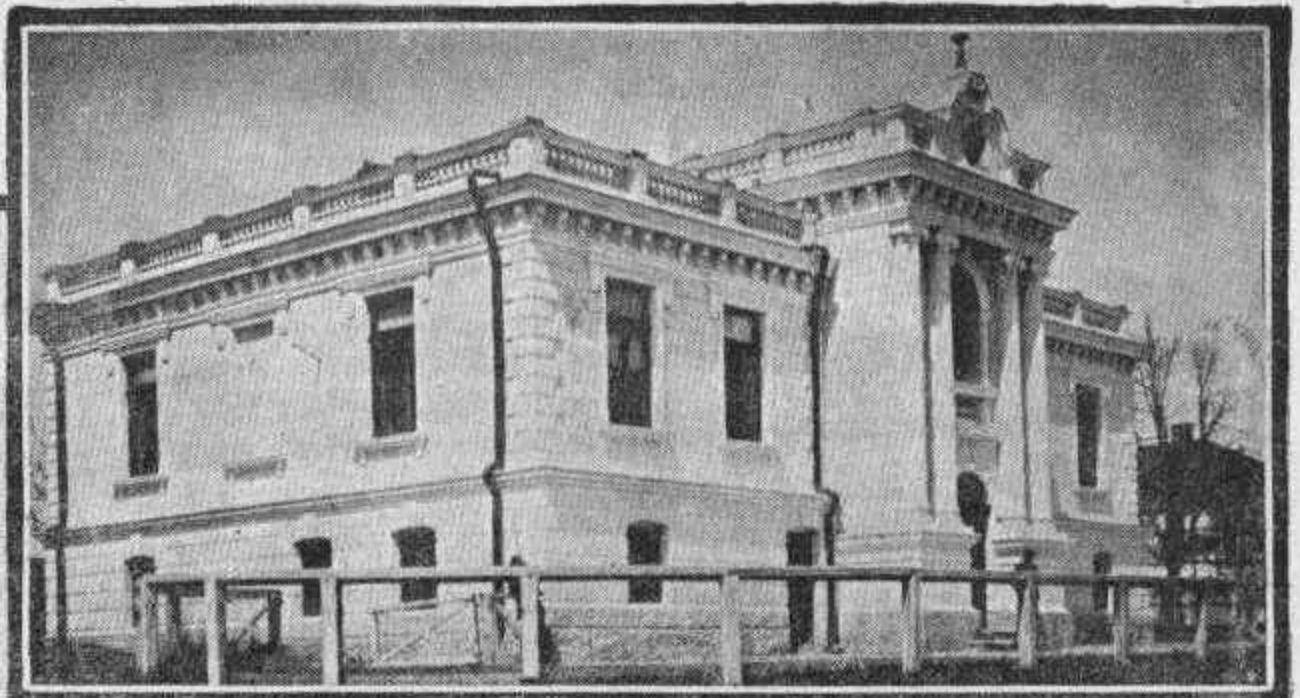
Sănătate publică. Spital comunal, Dispensarul de sugaci « Principele Mircea ».

Asistență și prevedere socială. Oficiu de asigurări sociale, Soc. « Crucea Roșie », Soc. femeilor ortodoxe române, Oficiul I.O.V., Soc. « Principele Mircea », Soc. de economie și ajutor a funcționarilor și pensionarilor, Azil de bătrâni izraelit, Orfelinat catolic, Căminul « N. Steriu » pentru copiii funcționarilor fiscali.

HUȘI

PRIMĂRIA

MONUMENTUL EROILOR

ȘCOALĂ PRIMARĂ

ORFELINATUL
ORTODOX

STRADA CHICA-VODĂ

INTRAREA LA
EPISCOPIA HUȘILOR

IAȘI

Stema. Pe scut roșu o cetate crene-lată de argint, cu două turnulețe rotunde și cu un turn pătrat, înalt la mijloc, poarta și ferestrele închise. Peste tot, în scut roșu, un cal negru în goană spre dreapta, având deasupra coroana voevodală de aur.

Scutul timbrat de o coroană murală cu 7 turnuri, din care iese capul de bour negru al Moldovei, cu steaua de aur între coarne.

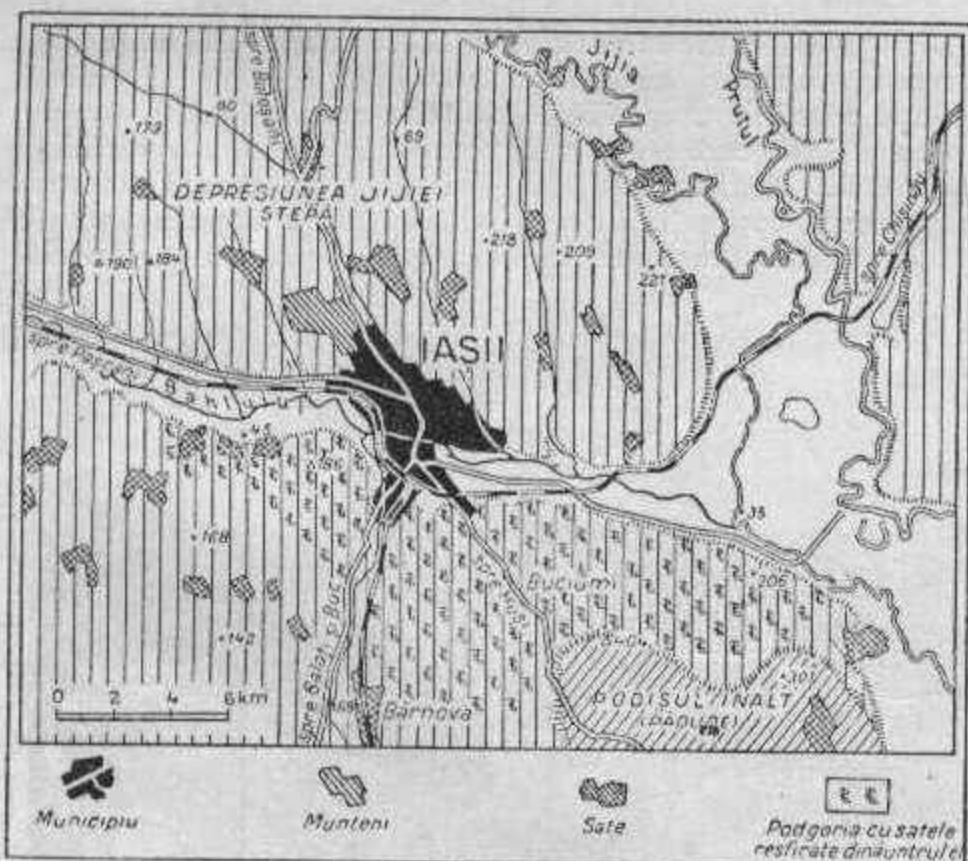
Simbolizează vechea cetate de scaun a Iașilor.

GEOGRAFIE

Așezare. Municipiul I., capitala județului cu același nume și cel mai însemnat și mai vechiu centru cultural al Moldovei, este așezat în centrul geometric al fostului principat moldovenesc, la cea mai însemnată răspântie de drumuri a acestuia, sub marginea înaltă a podișului din mijloc (masivul Bârladului) și nu tocmai departe de Prut. Totuși, deși prin acest oraș trece drumul principal către Rusia, el are o poziție excentrică față de artera principală de circulație, care urmează în V, pe valea Siretului.

Vatra orașului se întinde, în plan înclinat, pe povârnișul de dealuri alungite ce coboară domol dinspre NV către șesul larg și mlăștinos al Bahluiului. O serie de văi de aceeași direcție săpate în podișul de lut cu 50—60 m desparte aceste culmi de dealuri între ele și dă terenului pe care e clădit orașul, un aspect destul de accidentat. Municipiul se întinde însă și pe o parte din șesul inundabil al Bahluiului, pe care depășindu-l îl folosește ca loc de legătură cu mahalalele sau satele de pe pîntenii înalți ai masivului deluros din S (Niculina, Galata, etc.).

Cadrul e format de întinsa depresiune stepică a Prutului, care se întâlnește în lungul Bahluiului cu masivul podișului înalt acoperit încă de păduri pe culmi și de bogate podgorii pe povârnișul nordic, din spre depresiune. Prin vilele și conacele lor, ca și prin locul pe care ele îl ocupă în activitatea zilnică a ieșenilor, aceste podgorii trebuiesc considerate ca un fel de anexă a orașului.

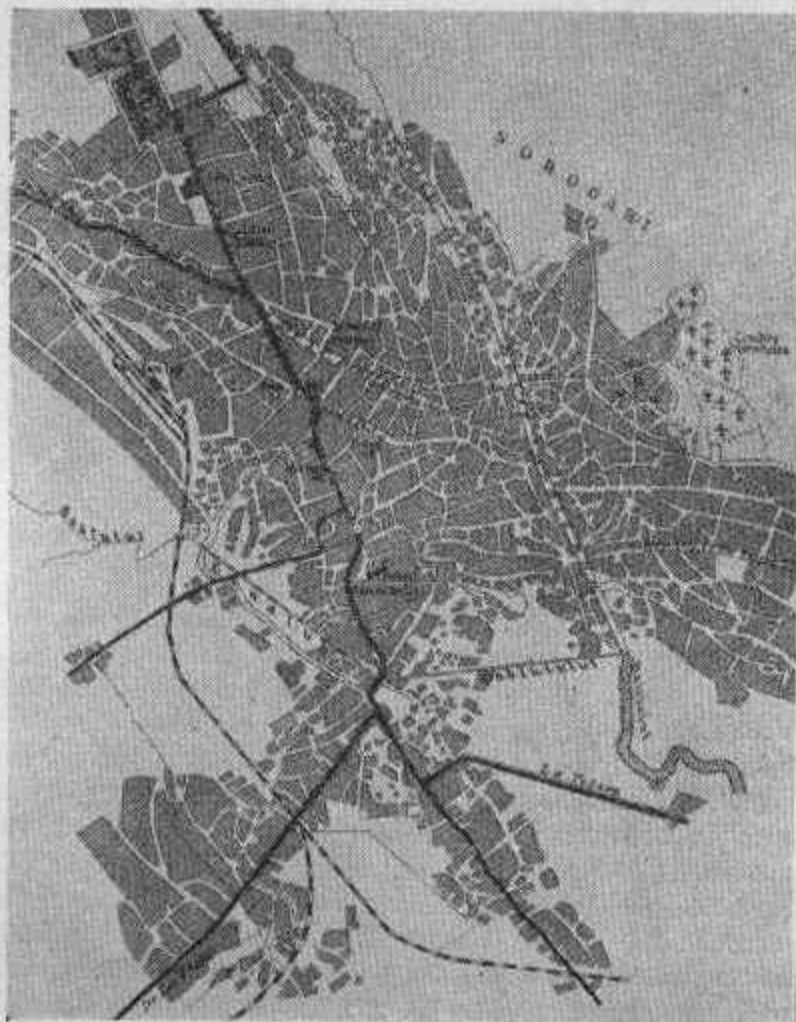

Oraș de contact și de mare răspântie, Iași îndeplinește în primul rând funcțiunea de târg al grânelor, al pometurilor și vinurilor din bună parte a Nordului și mijlocului Moldovei. Ei sunt însă concurați de Cernăuți și de Chișinău, orașe care fără desmembrarea veche a Moldovei, nu ar fi putut ajunge la actuala dezvoltare.

ISTORIE

Vechime și dezvoltare istorică. Iași este un oraș foarte vechiu, dar nu se cunoaște data întemeierii lui. Pentru întâia oară este pomenit în privilegiul comercial al lui Alexandru cel Bun, în 1408.

Numele îi vine — se pare — dela un popor iranic, anume Alanii, căruia Slavii îi ziceau Iași.

Sub Alexandru Lăpușneanu, a devenit capitala Moldovei, prin strămutarea definitivă a scaunului domnesc dela Suceava. Și mai înainte domnii stătuseră în Iași, ca de pildă Ștefan, fiul lui Alexandru cel Bun, în 1434, și Ștefan cel Mare, care a înălțat în Iași biserica Sf. Nicolae domnesc.

Aici a convocat Vasile Lupu sinodul întregii Biserici a Răsăritului. La curtea acestui domn magnific și a urmașilor săi pe tronul Moldovei, protectori ai ortodoxiei, s'au perindat patriarhii și marii chiriarhi ai răsăritului.

La 1711 a fost primit în Iași de Dimitrie Cantemir, învățatul voevod al Moldovei, Petru cel Mare, care s'a închinat aici la toate bisericile.

Orașul a fost pustiit de incendii adeseori în cursul istoriei sale: la 1621, 1650, 1723, 1733, 1753.

În 1791, la Iași s'a încheiat pacea între Rusia și Turcia.

În urma unirii Principatelor, Iași a rămas a doua capitală a țării (1862). Rolul de capitală i-a revenit între 1916—1918, în urma tristelor împrejurări ale retragerii.

Monumente istorice. Biserica «Sf. Nicolae» sau «Domnescă» ctitorie a lui Ștefan cel Mare, reconstruită, într'un stil care nu are nimic din grația originalului, de Lecomte de Noüy. Pisania din 1491 a fost înlăturată. Frescele, reprezentând între alții pe Eudoxia din Kiev, doamna lui Ștefan cel Mare, se află în biserica Sf. Gheorghe.

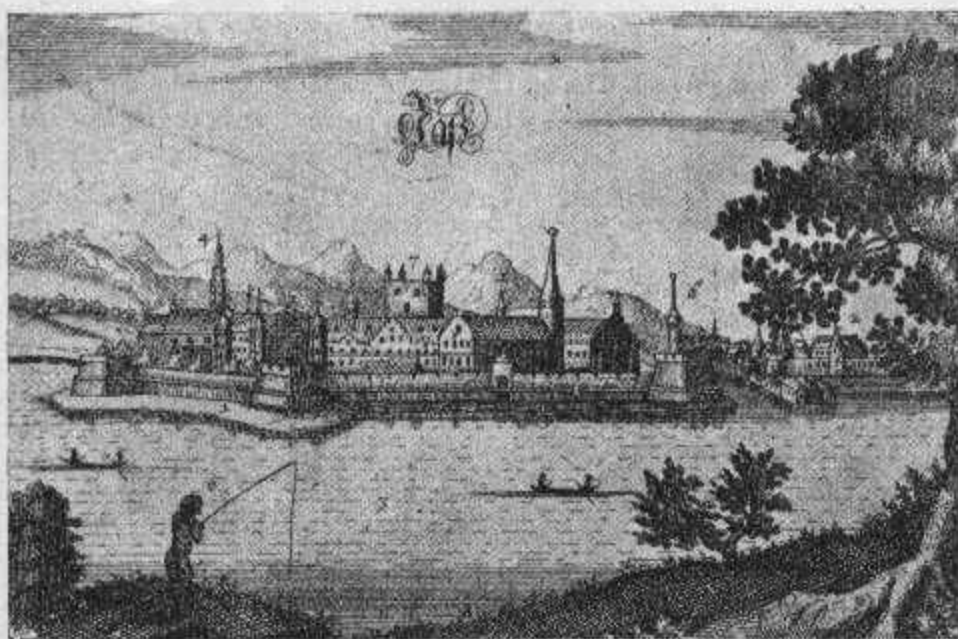
Mănăstirea «Sf. Sava», construită la începutul secolului XVI și restaurată de boierul Jora Postelnicul la 1625. La început, metoc al mănăstirii cu același nume dela Ierusalim. Frescele înfățișează pe Petru Șchiopul și pe soția sa Maria.

Biserica «Sf. Ioan Botezătorul», a cărei zidire a fost începută de Miron Barnovschi și terminată de Vasile Vodă la 1635.

Biserica «Nicoriță», cu hramul Sf. Ioan, ridicată la 1626 de Nicoară sau Nicoriță Hatmanul.

Biserica «Sf. Gheorghe Lozonschi», construită în sec. XVII de Gheorghe Izlozeanu, socrul lui Ieremia Movilă.

VEDEREA IAȘILOR ÎN SEC. XVII
Colecția Academiei Române

Mănăstirea Bărboiul, ridicată în 1615 de un Sturza Bărboiul, mare vornic. Restaurată în stil grec modern la 1841. Mormântul lui Ioniță Sandu Sturza, domnul Moldovei (mort 1842).

Biserica Barnovschi, ctitorie a lui Miron Barnovschi Voevod din 1627, cu fresce din epoca de construcție, prezentând pe domn și pe mama sa, doamna Elisaveta.

Mănăstirea Trei-Ierarhi, celebra ctitorie a lui Vasile Lupu din 1639, construită în stilul moldovenesc al lui Ștefan cel Mare, cu două turnuri: fiecare piatră are un ornament original. Restaurată de Lecomte de Noüy într'un stil armeano-bizantin. Splendide perdele, epitafe și epitrahiluri.

Biserica Golia, a unui Golia, mare logofăt, din sec. XV, reconstruită de Vasile Lupu în 1661. Zidurile mănăstirii datează dela Grigore Ghica, din 1730. Mormintele mai multor Cantacuzini și ale Doamnei Sultana a lui Mihail Racoviță.

Biserica Mitropoliei, din a doua jumătate a secolului XVII — ctitorie a Anastasiei Buhuș, doamna lui Duca Vodă. I s'au dat în secolul trecut, proporții impunătoare.

Biserica Sf. Gheorghe, ridicată de Gavril Callimachi în sec. XVIII, cu un magnific iconostas sculptat.

Biserica Sf. Ioan, ctitorie a lui Duca Vodă și a Doamnei Anastasia în 1682, în apropierea Beilicului turcesc, unde a fost răpus în 1777 Grigore Ghica.

Biserica Sf. Spiridon, construită în 1704, restaurată spre a servi așezămintelor spitalicești de Constantin Racoviță Cehan, domnul Moldovei. Aici e înmormântat trupul decapitat al lui Grigore Ghica.

În împrejurimile Iașilor. *Mănăstirea Socola*, transformată în azil de alienați, ctitorie a Sultanei, fiica lui Alexandru Lăpușneanu.

Mănăstirea Frumoasa, ridicată la 1792 de Grigore Ghica, pe temelile unui vechiu schit, în mijlocul unei grădini superbe, restaurată de Mihail Sturza, domnul Moldovei. Fresce ale epocii de construcție.

Mănăstirea Cetățuia, ctitorie a lui Duca Vodă, terminată în 1672. Frumoasă arhitectură, în arcuri gotice, o centură de ornamente delicate, fresce cu portretele ctitorului și ale familiei sale, în costume quasi-occidentale. Ruinele palatului lui Duca: o vastă sală boltită, împodobită cu fresce.

Biserica Hlincea, ridicată spre sfârșitul secolului XVI de Hatmanul Zotos Tzigaras, bogatul ginere al lui Petre Șchiopul. Restaurată în 1660 de Vasile Lupu și de fiul său Ștefan. Fresce din epoca restaurării.

Biserica Aron Vodă, datând dela contemporanul lui Mihai Viteazul. Un frumos peristil, ornamente exterioare de smalt verde.

POPULAȚIE

Municipiul I. avea în 1930, după datele recensământului din acel an, 102.595 locuitori.

Cifra probabilă a populației actuale (calculată la 1 Iulie 1937) este de 104.652 locuitori, indicând un spor natural de 2.057 locuitori, în șase ani și jumătate, adică o creștere de 2,0%.

INFĂȚIȘARE SOCIALĂ

Așezat de-a-lungul Prutului capricios și nesigur, care n'a devenit hotar de țară decât la 1812, străbătut de marile drumuri cari odinioară legau gurile Dunării de Polonia și Orientul de Occident, împărțind soarta strălucită dar nestatornică a vechei sale capitale, județul Iași a cunoscut în trecut o situație destul de înfloritoare. Aceasta și explică numărul destul de mare al vechilor sale târguri, — Cotnarii (astăzi simplu sat), Hărlăul (astăzi în ținutul Botoșanilor), Podul-Iloaiei, Târgu-Frumos.

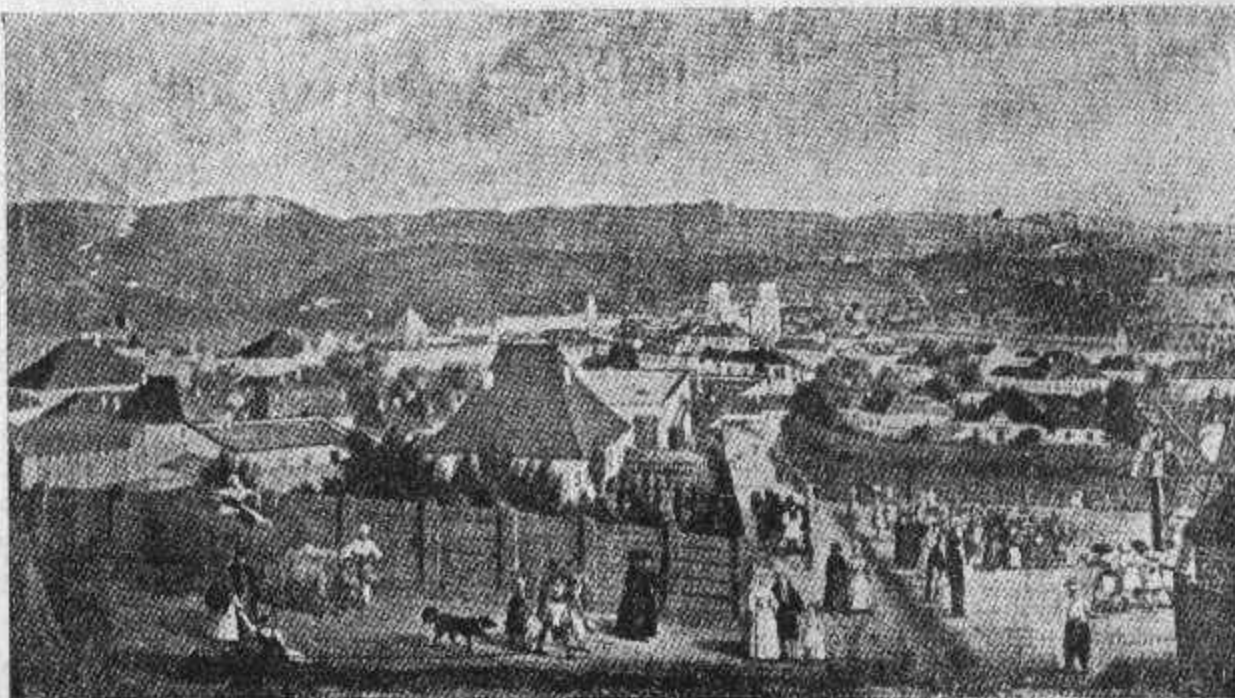
Infățișarea lui socială a reflectat întotdeauna pe aceea a orașului Iași. Și cu drept cuvânt. Moșiile din județ nu erau toate în mâinile protipendadei și ale marilor dregători? Curțile boierești dela țară, nu erau pretutindeni complementul și imaginea celor dela oraș? Vieța de capitală a Iașului, nu se prelungea astfel la țară, până departe, printre văile și colinele județului întreg? Lucrul s'ar putea urmări încă azi. Palatele dela Stânca, Miroslova, Ruginoasa, Erbiceni, Bucium, Cristești, Voinești și atâtea altele, din care unele și-au mai păstrat, în pofida vremii și împrejurărilor, nobila lor infățișare veche, atestă exact spiritul, preocupările, concepția socială și artistică, gustul distins și sobru, al vechilor curți înconjurate de grădini, din fosta capitală a Moldovei.

Astfel în epoca de reînnoire națională, mișcarea politică și culturală a Iașului s'a risipit în bună parte și în județ. Și multe episoade importante ale istoriei timpului, au avut drept cadru, fie conacul boieresc dela cutare moșie, fie terasele cutărui parc, fie strălucitele saloane ale cutărui castel. Să mai vorbim de mănăstirile și monumentele din toate epocile, de care întreg județul e plin?

Astăzi, vieța fastuoasă dela vechile curți boierești a dispărut. Parcul lui Vodă Sturdza dela Socola (devenit mai târziu «grădina Rivalet»), a fost complet distrus în timpul războiului. Multe monumente și biserici au căzut în ruină și pulbere. În locul latifundiilor, s'a dezvoltat proprietatea mică și mijlocie. În locul palatelor și parcurilor s'au înmulțit podgoriile și vilele burgheze. În mod necesar, rolul preponderant în ierarhia socială revine astăzi burgheziei rurale și claselor mijlocii.

Sunt semnele timpului. E ordinea nouă.

Orașul Iași, cum se va vedea mai departe, are o vechime apreciabilă deși nelămurită. Oricum, importanța acestui oraș începe cu mult înainte ca Alexandru Lăpușneanu să fi făcut din el scaun de domnie. Pe vremea lui Ștefan cel

IAȘII ÎN 1842
Cromolitografie de Strachii

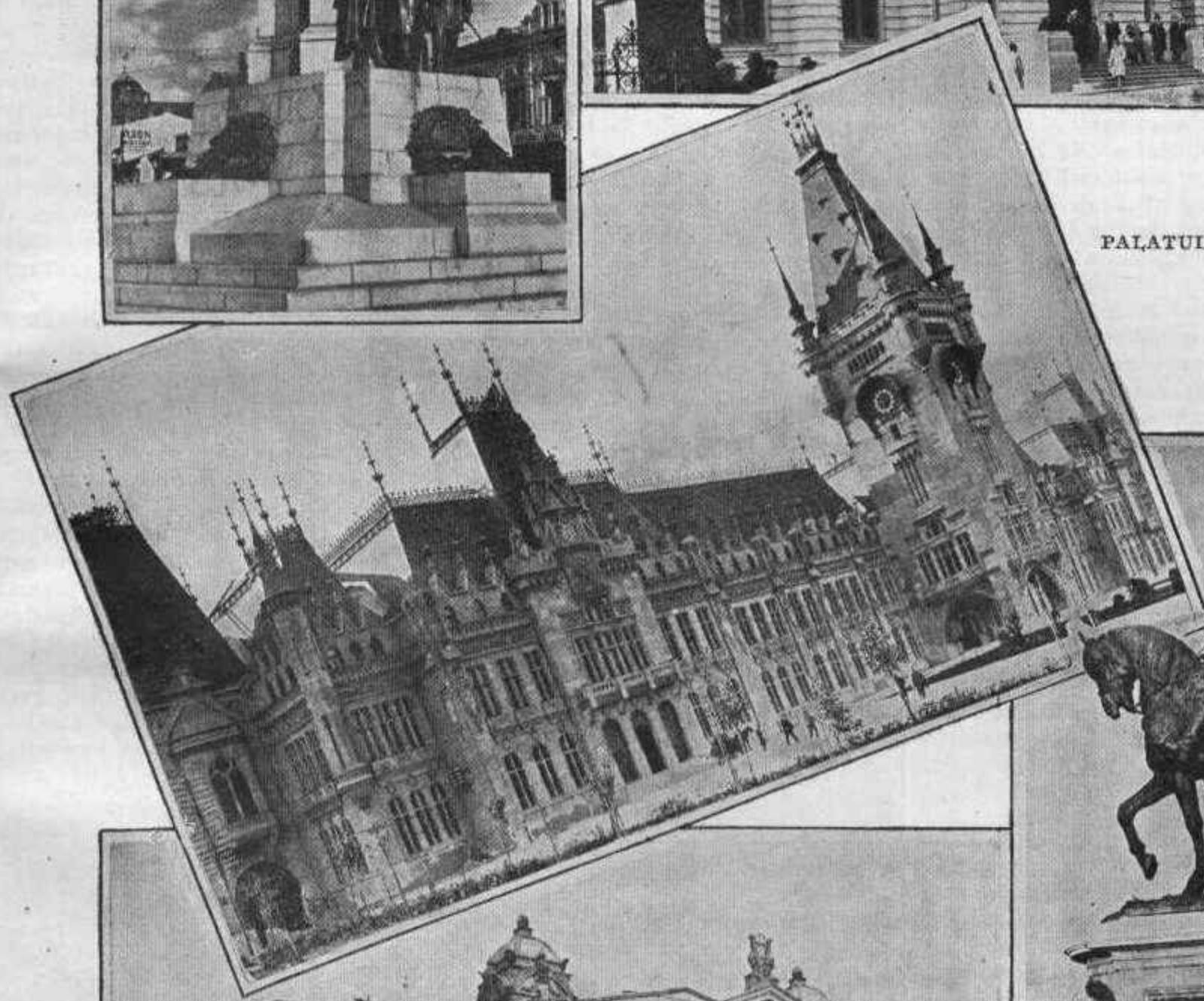
IAȘI

MONUMENTUL, LUI
CUZA-VODĂ

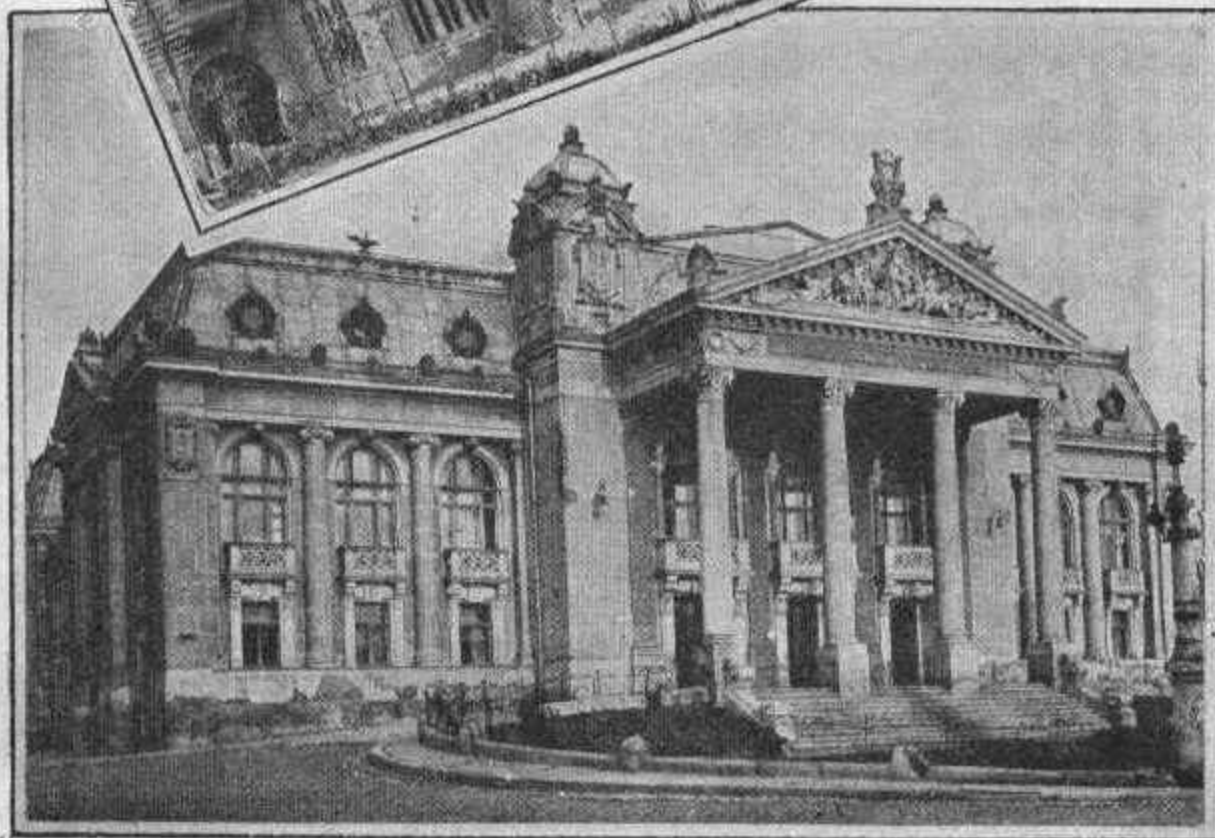

UNIVERSITATEA

PALATUL, ADMINISTRATIV

STATUIA LUI ȘTEFAN
CEL MARE

TEARUL
NĂȚIONAL

Mare, el avea palat domnesc și conta ca o reședință secundară a domnitorului.

Infățișarea sa de oraș de seamă, grație clădirilor, monumentelor, grădinilor, așezărilor sale, începe însă pe timpul lui Vasile Lupu, când s'au clădit bisericile Trei-Ierarhi, una din cele mai strălucite în felul său, Biserica Golia, încă astăzi una din podoabele fostei Capitale, și altele.

Dar dezvoltarea sa nu s'a produs decât încet și greu, din cauza nestatorniciei politice și a deselor invazii dușmane.

Călătorii din prima jumătate a secolului al XIX-lea, vorbesc despre Iași în termeni măgulitori. Astfel consulul englez Wilkinson îl găsește mai bine așezat și construit decât Bucureștii și ca având case mult mai moderne și mai elegante. Tot așa consulul francez Billecocq, care într-o descriere publicată în «L'illustration» din Februarie 1848, și completată de cunoscutele desene ale lui Bouquet, vorbește de «aerul fin, inteligent, intelectual, al ieșenilor». Tot așa consulul german Wilhelm Kotzebue (autorul romanului Lascar Viorescu și al unor însemnări personale despre Moldova), care n'are decât cuvinte calde pentru aspectul încântător al Iașului și pentru poziția lui plină de pitoresc. Tot așa contele rus Demidoff, gine-rele lui Jérôme Bonaparte, care în însemnările despre călătoria sa în Principatele Române, ilustrate și ele de mâna de maestru a lui Raffet, are, vorbind de Iași, de frumusețile lui, de poziția lui, de monumentele lui, de biserică Trei-Ierarhi — accente pline de căldură și de încântare.

Rolul strălucit pe care orașul Iași l-a jucat în formațiunea României contemporane, atestă însușirile deosebite ale mediului local. Nu e o întâmplare că timp de un secol Iașul a fost în fruntea mișcărilor culturale, politice și naționale; că în sânul său s'a dezvoltat Junimea; că școlile sale au fost mult timp cele mai bune și mai căutate.

Mult timp după Unire, Iașul a purtat titlul de «cea de a doua capitală», dat cu ocazia unui vechiu mesaj de către Regele Carol I. Cu oarecare emfază, în mediile politice i se mai spunea adesea «Leagănul Unirii». Apoi, mult timp iarăși, el a nutrit ambiția de a fi «orașul școlilor și al culturii».

Astăzi, strălucirea lui veche e în declin. Greutățile timpului nu-l ajută să reziste cu destulă forță loviturilor grele pe care le-a primit.

Un scriitor, care a consacrat vieții acestui oraș o lucrare apreciată pentru sinceritatea și căldura cu care e scrisă,

PALATUL DOMNITORULUI

Desen de J. Rey. Din «Album de douze vues de la ville de Iassy», 1845

face în privința lui următoarea caracterizare cât se poate de sugestivă, deși impregnată de pesimism:

«Istoria nu se repetă întotdeauna. Sunt lucruri care se întâmplă odată, o singură dată. În istoria civilizației umane, Renașterea de pildă, a fost un fenomen unic, definitiv. După epoci turburi și agitate, viața s'a mai reînnoit adeseori; în împrejurări asemănătoare se va mai reface și de acum înainte. Înainte de a-și fi epuizat toate rezervele de energie și de credință, omenirea va reîntineri de multe ori. Minunata înflorire a gândirii și artei apusene, în secolul al XV-lea (poate chiar mai înainte), marea primenire a spiritului și idealurile popoarelor întâmplată atunci, — nu se va repeta la fel niciodată. Cum nu s'ar putea repeta o mare pasiune a tinereții, un episod excepțional și covârșitor în existența unei persoane sau alte lucruri care formează rezultanta impresionantă a unui concurs de circumstanțe diverse, imposibil de realizat a doua oară la fel. Ceea ce s'a întâmplat la Iași în cursul secolului trecut, e un asemenea fenomen unic; strălucit, dar unic; accidental, deci trecător, din moment ce condițiile care l-au determinat s'au schimbat, iar reproducerea lor, coincidența întocmai a tuturor elementelor sale, rămâne o imposibilitate. «Fenomenul Iași» n'a fost dar decât un efect local în grandioasa epopee a neamului, o rază care a iluminat un timp mișcarea vieții...».

e. h.

ECONOMIE

Capitală a Moldovei, Iași este un centru comercial de întâiul ordin. Industria — în special cea textilă — se dezvoltă continuu.

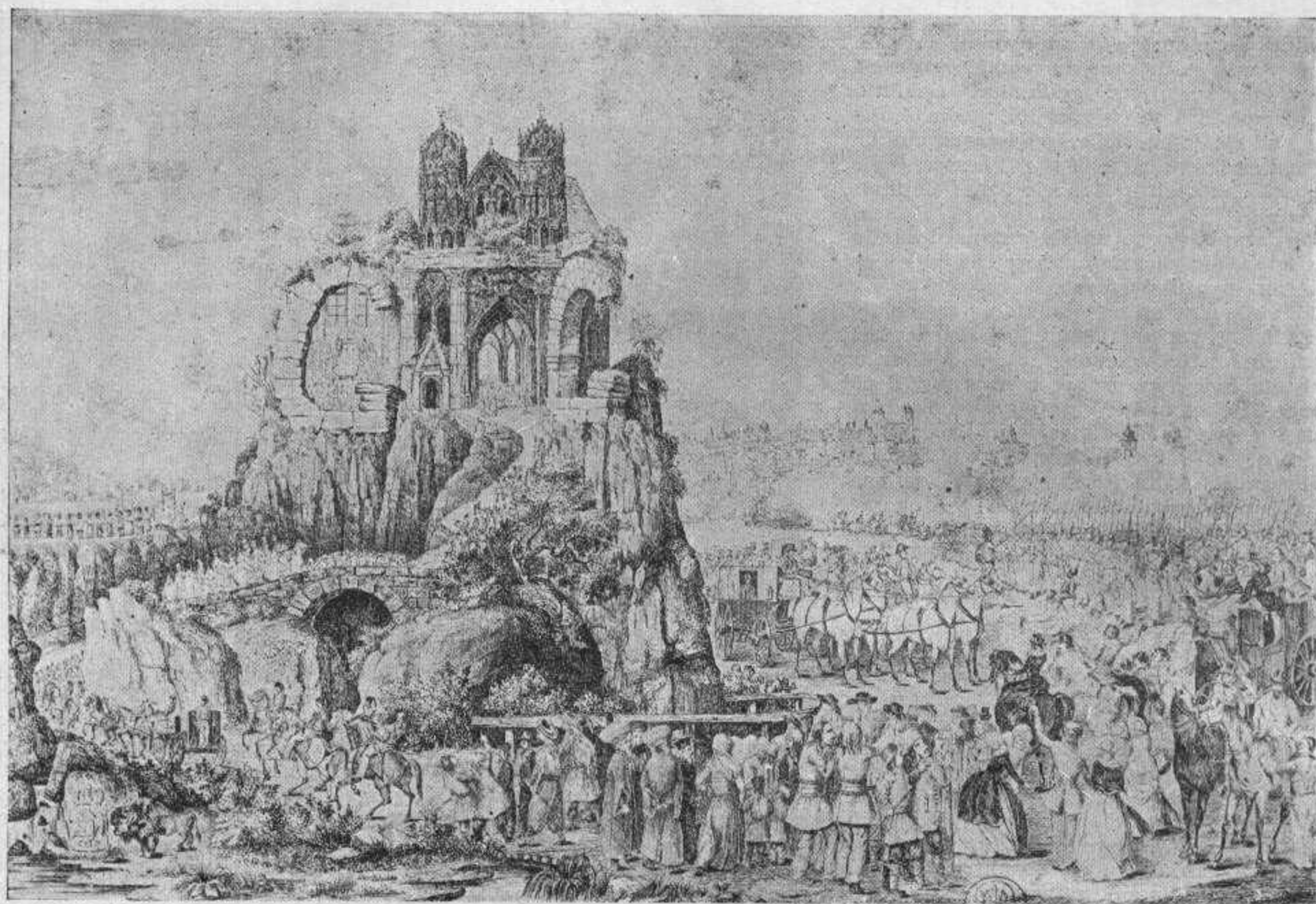
Industrie și comerț. *Industria alimentară:* 3 mori, 2 fabrici de bere, 1 de spirt și derivate, 1 de ulei și 1 de ghiță artificială. *Textilă:* 29 fabrici de țesătorie (bumbac, mătase și lână), 1 fabrică de postav, 1 de covoare, 1 de broderii și dantele, 1 de ață și 5 de diverse tricotaje. *Chimică:* 1 fabrică de săpun de toaletă și parfumerie, 1 de săpun de rufe și lumânări, 1 de produse farmaceutice, 1 de articole de celuloză, 1 de oxigen și 3 întreprinderi de boiangerie și spălătorie chimică. *Metalurgică:* 3 turnătorii, 2 fabrici de mânere, broaște, balamale, mobile de fier, sobe de gătit etc., 1 de nasturi, butoane și pineze, 1 atelier de lăcătușerie și reparațiuni. *Lemnului:* 1 fabrică de cherestea, 1 de mobile și 3 de tâmplărie. *Alte industrii:* 2 fabrici de tăbăcărie, 1 de încălțăminte, 3 de articole de ciment, 1 de sobe de teracotă, 4 de oglinzi, 7 tipografii și 1 manufactură de tutun.

IASY, VUE DANS LA GRAND'RUE

Desen de J. Rey. Din «Album de douze vues de la ville de Iassy», 1845

INTRAREA PRINCELUI GRIGORE ALEXANDRU GHICA IN IAȘI, 1854

Desen de P. Miller (Col. Academiei Române)

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei și peste *):

« Dacia », moară (inv. 11), « S. Fruchtman », moară (inv. 10), « Moara Moldova » (soc. 1, inv. 6), « Zimbrul », bere (inv. 7), « Nicolina », spirt și derivate (soc. 5, inv. 7; nu funcționează), « Ghița », ghiță artificială (soc. 3, inv. 6), Țesătura « Iași », pânzeturi de bumbac (soc. 70, inv. 185), Țesătoria « Victoria » (soc. 22, inv. 14), « Țesătoria mătasei și a lânii » (soc. 10, inv. 15), « Trancu », țesătorie (soc. 1, inv. 5), « Țesătura Păcurari » (inv. 8; nu lucrează), « Frații Sapirstein » postav (soc. 1, inv. 10), « Perfecțiunea », tricotaje (inv. 10), « Atom », produse farmaceutice (inv. 10) și « Progresul industriei metalice », fabrică de mânere, broaște pentru uși, balamale, potcoave, etc. (inv. 6).

Manufactura de tutun C.A.M.

Comerț cu materii prime, produse ale întreprinderilor locale și vinuri, municipiul I. fiind înconjurat de podgorii. Bălciuri la 8 Septembrie și 26 Octombrie.

Instituții de credit. Banca Națională (sucursală), Banca Românească (sucursală), Banca Agrară, Banca Comerțului Moldovean, Banca de Credit Român, Banca Creditului Moldovei, Banca « Moldova », Banca Prevederea, Banca județului Iași, Banca de Credit mărunț și economie, Banca Hatman Nicoară, Federala Băncii Populare, Banca Podgorienilor din Moldova, Casa de Credit a Agricultorilor, Banca Apărării Naționale Creștine, Banca Funcționarilor Publici, Banca Funcționarilor Municipali, Banca Salariaților publici, Banca Em. Marcovici, Banca S. O. Grosswald, Prima Casă de Economie, Băncile cooperative « Providența », « S. Bărnău », « Unirea Cooperativă » și « Centrala Cooperativă », Băncile populare « Cuza Vodă », « C.F.R. », « Ciurchi », și « Negustorul Român ».

Finanțe publice. Bugetul municipiului I., pe exercițiul 1936/1937, prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	66.501.437
<i>Venituri ordinare</i>	57.486.476
<i>Venituri extraordinare</i>	1.141.096
<i>Venituri speciale</i>	7.873.865
Cheltueli	72.259.593
<i>Cheltueli ordinare</i>	60.779.452
<i>Cheltueli extraordinare</i>	1.924.992
<i>Cheltueli speciale</i>	9.555.149

CULTURĂ

Invățământ. Universitatea Mihăileană cu facultățile de drept, litere și filosofie, medicină, științe, agronomie și teologie (ultimele două funcționează la Chișinău). Academia de muzică și artă dramatică « George Enescu », Academia de arte frumoase, Liceul Național « Mihail Sturza », Liceul Internat « C. Negruzzi », Liceul militar « General Gh. V. Macarovici », Liceul seminarului pedagogic universitar, Liceul de băieți « M. Kogălniceanu » (particular), Liceul de fete « Oltea Doamna », Liceul de fete ortodox « Elena Odobescu » (particular), Liceul de fete « Mihail Kogălniceanu » (particular), Institutul « Notre Dame de Sion », Liceu comercial de băieți, Liceu comercial de fete, Liceu tehnic și industrial de băieți, Seminar teologic, Seminar rabinic, Școala normală de fete « Mihail Sturza », Școala normală de conducătoare de copii, Gimnaziul « Alexandru cel Bun », Gimnaziul « Ștefan cel Mare », Școala profesională de fete « Sft. Sava », Școala profesională de fete « Elena Gh. Mărzescu » (particulară), Școala profesională « Tereza General Milicescu », Școala de menaj, Școala evreiască « O.R.T. » (particulară), Școala evreiască « Dr. Stern » (particulară), 14 școli primare de băieți, 14

*) Cifrele în paranteză arată capitalul social (soc.) și capitalul investit (inv.) în milioane de lei.

PALATUL ADMINISTRATIV

Foto Al. Criș

FUNDAȚIA UNIVERSITARĂ FERDINAND I

de fete, 4 mixte, 1 particulară de băieți, 1 particulară de fete, 1 evanghelică, 3 evreiești, 16 grădini de copii.

Instituții culturale. Fundația « Regele Ferdinand », Regionala pentru Moldova a Fundației Regale « Principele Carol », Muzeul de antichități al Universității, Muzeul de istorie naturală, Muzeul municipal, Pinacoteca Academiei de Arte frumoase, Biblioteca Centrală a Universității, Biblioteca municipală, 3 biblioteci evreiești. Liga Culturală, Societatea simfonică « George Enescu », Societatea medicilor naturaliști, Institutul de igienă, Institutul meteorologic, Institutul de cercetări agricole, Societatea Casa culturală de sfat și cetire « A. D. Xenopol », Societatea culturală, muzicală și sportivă C.F.R., Societatea corală « Cântarea Moldovei », Secția muzicală a Societății de gimnastică, sport și muzică a Școalei de Arte, 5 coruri bisericești, Societatea culturală evreiască « Buci Brith », Teatru Național, 5 cinematografe, Asociația Automobil-Club, Societatea hipică, Cercul Jockey-Club, 1 societate pentru gimnastică, sport și muzică, 7 societăți sportive și 3 societăți de vânătoare.

Ziare și reviste. « Lumea » (cotidian), « Noutatea » (cotidian), « Opinia » (cotidian), « Zina » (cotidian), « Insemnări ieșene » (bilunar), « Buletinul Camerei de Comerț și Industrie și al Bursei din Iași » (lunar), « Cuget moldovenesc » (lunar), « Gândul vremii » (lunar), « Gânduri » (lunar), « Grăinul moldovenesc » (lunar), « Iașul medical » (lunar), « Justiția » (lunar), « Lumina Creștinului » (lunar), « Meșecul » (lunar), « Mitropolia Moldovei » (lunar), « Vremea Școlii » (lunar), « Revista științifică » (trimestrial), « Athenaeum » (trimestrial), « Revista critică » (trimestrial), « Arhiva », « Artă și Arheologie », « Buletinul Congres », « Buletinul oficial », « Calea muncitorului creștin », « Credință și fapte », « Revista Sfintei Cruci », « Cârma Vremii », « Muguri dela sate », « Liberalul », « Politica », « Bulletin de la société de pédiatrie de Iassy » (trimestrial), « Revue medico-chirurgicale », și publicațiile Universității.

RELIGIE

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 44 biserici ortodoxe (din care 14 sunt monumente istorice), 1 capelă ortodoxă, 1 biserică romano-catolică, 1 protestantă, 1 lipovenească, 1 armenescă, 5 case de rugăciune adventiste, 1 baptistă, 4 evangheliste, 1 inochentistă și 108 sinagogi și case de rugăciuni evreiești.
1 mănăstire ortodoxă.

Instituții bisericești. Mitropolia Moldovei și Sucevei, creată la Suceava de Alexandru cel Bun, și la care au păstorit până azi 77 mitropoliți; 2 protopopiate ortodoxe, Episcopie romano-catolică. 1 protopopiat romano-catolic.

ADMINISTRAȚIE

Municipiul I., reședința județului Iași, este situat la 410 km de București. Stație c.f. pe liniile: București - Vaslui - Iași; Cernăuți - Pașcani - Iași; Chișinău - Ungheni - Iași. Aerostație pe linia București - Galați - Iași - Cernăuți.

Instituții publice. Prefectură, Primărie, Curte locală administrativă, Curte de apel, Tribunal, 3 judecătoria (2 urbane și 1 mixtă), Judecătoria de muncă, Chestură de poliție (cu 6 comisariate), Inspectorat financiar regional, Administrație financiară, 3 percepții fiscale, 2 percepții comunale, Gardă financiară, Inspectorat industrial, Camera de comerț și industrie, Birou de măsuri și greutate, Inspectorat regional vamal, Vamă, Camera de muncă, Camera de agricultură, Direcția II regională silvică, Pompieri, Direcția XIII regională a apelor, Inspectorat de vânătoare, Eforia I.O.V., Direcția regională a drumurilor, Direcția regională C.F.R., Inspectoratul VII sanitar, Direcție regională P.T.T., 6 oficii P.T.T., mai multe oficii telefonice, 2 posturi de t.f.f., Serviciu sanitar județean, Serv. sanitar municipal, Serv. veterinar județean, Serv. veterinar municipal, Arhivele Statului, Observator astronomic, Manufactură de tutun, Casă de asigurări sociale, Oficiu public de plasare,

Consulate: al Franței, al Italiei, al Cehoslovaciei.

Asociații. Baroul avocaților, Asociația inginerilor din România, Societatea medicilor și naturaliștilor, Asociația licențiatilor academiilor comerciale, Cercul didactic, Corpul didactic, Corpul contabililor, Asociația funcționarilor publici, Asociația funcționarilor judecătorești, Asociația funcționarilor municipali, Asociația funcționarilor P.T.T., Asociația pensionarilor publici, Asociația personalului sanitar auxiliar titrat, Asociația profesională a artiștilor, Societatea pensionarilor Casei Muncii, Uniunea ofițerilor de rezervă, Societatea veteranilor, Cercul subofițerilor, Asociația « Bărbăție și Credință », Societatea studenților români, Sindicatul ziariștilor, Asociația funcționarilor de bancă, Asociația funcționarilor de droguerie, Sfatul negustoresc, Sindicatul alimentar, Asociația comercianților și industriașilor, Asociația funcționarilor particulari, Asociația generală a funcționarilor comerciali, Cercul militar, Sindicatul brutarilor patroni, Societatea « Solidaritatea » a croitorilor, Sindicate profesionale: al micilor morari, chelnerilor, morarilor, tipografilor, lucrăto-

MUZEUL DE ISTORIE NATURALĂ

PALATUL UNIVERSITĂȚII

TEATRUL NAȚIONAL

BISERICA TREI IERARHI, CTITORIE A LUI VASILE LUPU
După o acuarelă a lui Szatmary

rilor R.M.S., birjarilor, Comisia locală a sindicatelor, Societatea viticultorilor, Asociația măcelarilor evrei «Unirea frățească», Sindicatul comercianților de cherestea, Sindicatul proprietarilor urbani.

Edilitate. Uzină electrică, tramvai electric, canalizare, apeduct, pavagii cu asfalt, bazalt, granit, macadam, și piatră ordinară, 2 băi municipale, hală și 4 piețe de alimentare, squaruri, 2 grădini publice (Copou și Ghica-Vodă), pare pentru expoziție, abator, fabrică de gheață.

Sănătate publică. a) Spitale de stat: Spitalul «Socola», Spitalul «Izolarea», Spitalul Casei de asigurări sociale, Spital militar;

b) Spitale ale Epitropiei Sf. Spiridon: Spitalul «Sf. Spiridon», Spitalul «Cantacuzino-Pășcanu», Institutul obstetrico-ginecologic;

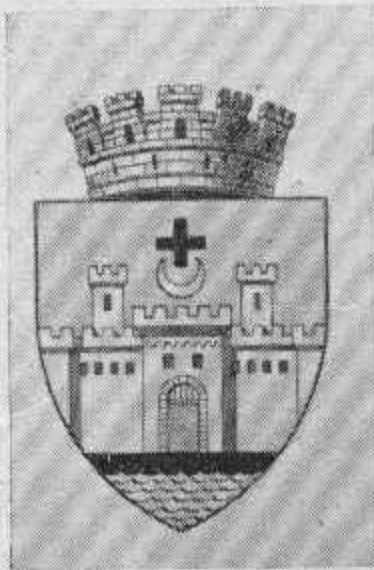
c) Spitale particulare: Spitalul «Maternitatea», Spitalul «Caritatea», Sanatoriul «Dr. Tzaicu», Spitalul «Dr. Gherlter», Spitalul izraelit, Spitalul Maternitatea Izraelită.

În cuprinsul Iașilor se mai află Institutul antirabic, 3 dispensare municipale, 1 al C.F.R., 3 particulare, 5 de circumscripție, 1 pentru sugaci, Serviciu medical C.A.M., 3 ambulatorii ale municipiului, Laborator de bacteriologie veterinară, Depozit regional sanitar militar, Infirmeria de ochi «Mavrocordat».

Asistență și prevedere socială. Casă de asigurări sociale, Societatea pentru profilaxia tuberculozei, Oficiu de asistență, Societatea «Salvarea», Societatea «Principele Mircea», Institutul Surorilor de Ocrotire, Societatea «Crucea Roșie», Soc. Invalizilor de război, Soc. «Cercul de gospodine», Dispensarul Ana Conta-Kernbach «Asistența Orfanilor», Societatea Cantina Școlară, Societatea Colonia Școlară, Eforia I.O.V., Societatea «Pâinea Săracilor», Societatea «Învățătorul Român» pentru ajutorarea elevilor săraci, Asociația femeilor române de ajutor, Azilul «Eufrosina Balș» al Epitropiei Sft. Spiridon, Azilul «M. Catargi», Azilul «Erastia Văsescu», Azilul R.M.S., Azilul «Neuschatz» (evreiesc), Azilul «Evreiesc», Azilul «Daniel», Azil municipal, Azil de noapte, Colonia de vară a Corpului Didactic, Societatea Clerului «Ocrotirea», Societatea Ocrotirea copiilor, Societatea «Jubileul Carol I», Societatea «Unirea» a lucrătorilor tipografi,

Societatea Clerului român «Binefacerea», Societatea «Mângâierea», Societatea «Regina Elisabeta», Societatea funcționarilor de tramvai, Societatea «Moldova», Societatea «Obolul», Societatea «Sf-ta Cruce», Societatea «Unirea» a personalului poștal, Societatea «Frăția» a chelnerilor, 8 cămine studențești (din care 2 evreiești), 1 pentru fiii funcționarilor C.F.R., 2 cămine de ucenici, Cămin de surdo-muți, Căminul «Gh. Mârzescu», Căminul «Regele Ferdinand», Căminul fabricii «Țesătura», Societatea Talmud-Thora-Mare, Societatea Caritas-Humanitas, Societatea Fundațiunea Filantropică «Ghizela și Arnold Weinrauch», Societatea lucrătorilor Fabricii de oglinzi, Societatea Steaua «David Herzenberg», Reuniunea femeilor izraelite, Societatea «Frăția Muncii», Societatea «Munca Noastră», Societatea «Akva», Societatea «Iubirea de Oameni».

ISMAIL

Stema. Pe scut roșu, un turn crenelat de argint, ieșind dintr-o mare de argint, având deasupra o cruce pătrată de aur, așezată peste o semilună, culcată, de argint.

Scutul timbrat cu o coroană murală de argint, cu 5 turnuri.

Simbolizează vechea cetate a Ismailului și luptele victorioase ale creștinătății pentru stăpânirea cetății.

GEOGRAFIE

Așezare. Orașul I., capitala județului cu același nume, este așezat pe malul stâng al Dunării, în locul unde o parte a câmpiei Bugeacului înaintază ca o peninsulă între două regiuni de lacuri și de mlaștină, atingând brațul Chilie.

Vatra oraşului, care împreună cu moşia lui atinge 5.419 ha se întinde pe câmpul svântat la altitudinea de cca 19 m, şi pe o parte a luncii inundabile (5 m deasupra Mării).

Cadrul este format de Balta şi Delta Dunării la S, de oglinda marilor limane fluviatile Ialpug şi Catalpug la V şi E şi de câmpul Bugeacului acoperit de grâne şi de păşune, la N. Ismailul este astfel cel mai însemnat loc de adunare al grânelor din stepa vecină şi, în acelaşi timp, un important centru pescăresc.

ISTORIE

Vechime şi dezvoltare istorică. În vechime Moldovenii numeau acest târg Smil; turcii i-au spus Ismail (compară cu Ibraila). Nu se cunoaşte data înfiinţării sale: în secolul XVI însă, târgul e atestat în hrisoave.

El a înflorit în umbra unei străvechi cetăţi, de origine — probabil — genoveză.

La 1538, Ismailul a căzut în mâinile Turcilor, cari l-au ţinut până în 1812.

La 1864, s'a aşezat aci scaunul episcopiei Dunării de Jos, care la 1878 a fost strămutat la Galaţi. Azi, este sediul Episcopiei Ismailului şi Cetăţii Albe, înfiinţate în 1925.

Monumente istorice. Ruinele cetăţii Ismailului, din cari n'au mai rămas astăzi decât valuri de pământ.

Fosta moschee turcească, cu frumoase coloane de marmură, transformată de Ruşi, după 1812, în biserică.

POPULAŢIE

Oraşul I. avea în 1930, după rezultatele provizorii ale recensământului din acel an, 26.123 locuitori.

Cifra probabilă a populaţiei, calculată la 1 Iulie 1937, este de 26.669 locuitori, indicând un spor natural de 546 locuitori în şase ani şi jumătate, adică o creştere de 2.1%.

ECONOMIE

Industrie şi Comerţ. Oraşul I. capitală a unui judeţ exclusiv agricol, are o industrie rudimentară, redusă la 5 mori, 4 fabrici de cherestea, 1 fabrică de ulei, 1 de săpun, 1 de postav, 3 de cărămidă, şi 1 tăbăcărie.

Comerţ însemnat de cereale, peşte, vin, struguri.

Desvoltarea economică a oraşului este stânjenită din cauza lipsei căii ferate.

Instituţii de credit. În oraş funcţionează o agenţie a Băncii Naţionale şi alte 6 bănci.

Finanţe publice. Bugetul oraşului I. pe exerciţiul 1936/37 prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	14.337.569
Venituri ordinare	12.711.457
Venituri extraordinare	362.612
Venituri speciale	1.263.500
Cheltueli	14.337.569
Cheltueli ordinare	11.511.457
Cheltueli extraordinare	1.562.612
Cheltueli speciale	1.263.500

CULTURĂ

Invăţământ. Liceu de băieţi, Liceu de fete, Seminar, Gimnaziu, 16 şcoli primare, 14 şcoli de copii mici.

Instituţii culturale. Fundaţia Culturală Regală « Principele Carol » (2 cămine), 2 biblioteci, 1 soc. culturală, 2 soc. sportive, 1 soc. de vânătoare, Soc. « Cultul Eroilor », 1 cinematograf.

Ziare şi reviste. « Curierul Basarabiei de Sud » (săptămânal).

RELIGIE

Biserici şi lăcaşuri de închinăciune. 8 biserici ortodoxe (dintre care 1 grecească), 2 mănăstiri ortodoxe. 1 biserică romano-catolică, 1 armenescă, 2 lipovenesti, 3 baptiste şi 4 sinagogi.

Instituţii bisericeşti. Reşedinţa Episcopiei Cetăţii Albe şi a Ismailului, Consistoriu eparhial, Protopopiat ortodox.

ADMINISTRAŢIE

Oraşul I., capitala judeţului Ismail, este situat la 107 km de Galaţi şi 315 km de Bucureşti. Port la Dunăre, pe braţul Chilie. Curse regulate zilnice ale Soc. N.F.R. pe linia Brăila — Galaţi — Reni — Tulcea — Ismail — Chilia Nouă — Vâlcov şi înapoi. Aerostaţie pe linia Bucureşti — Galaţi — Ismail — Cetatea Albă — Chişinău şi înapoi. Oraşul n'are cale ferată. Staţie c.f. cea mai apropiată Valul lui Traian la 47 km, pe linia Galaţi — Basarabeasca — Tighina.

Instituţii publice. Prefectură, Primărie, Pretură, Tribunal, Judecătoria, Poliţie, Legiune de jandarmi, Administraţie financiară, 2 percepţii, Serv. sanitar judeţean, Serv. veterinar judeţean, Serv. de poduri şi şosele, Oficiu de asig. soc., Serv. hidraulic, Pompieri, Serv. sanitar comunal, Serv. veterinar comunal, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Vamă, Birou de măsură şi greutate, Căpitanie de port, Poliţie de port, Inchisoare preventivă, Revizorat şcolar, Cameră de comerţ şi industrie, Cameră agricolă, Ocol silvic, Pescăriile Statului, Depozit C.A.M.

Asociaţii. Baroul avocaţilor, Asoc. corpului didactic, Asoc. contabililor şi funcţionarilor cooperativi, Asoc. funcţionarilor particulari, Asoc. funcţionarilor sanitari-auxiliari, Uniunea micilor industriaşi, Sindicatul viticultorilor, Asoc. brutarilor şi proprietarilor ipotecaţi, Sindicatul « Ostrovul Câşliţa », Asoc. coloniştilor, Liga meseriaşilor patroni şi lucrători, Sindicatul muncitorilor, Sindicatul şoferilor, Sindicatul meseriaşilor evrei, Sindicatul lucrătorilor brutari, Asoc. pensionarilor, Asoc. cântăreţilor bisericeşti.

Edilitate. Uzină electrică, uzină de apă, hale.

Sănătate publică. Spital judeţean, 3 dispensare.

Asistenţă şi prevedere socială. Oficiu de asigurări sociale, Soc. « Crucea Roşie », Oficiu I.O.V., Azil pentru bătrâni, Soc. « Ajutorul săracilor », Soc. ortodoxă a femeilor române.

LUGOJ

Stema. Pe scut albastru, trei movile verzi, tăiate de o bară de argint, peste care trece un zid, legând două turnuri crenelate, tot de argint. Deasupra un lup negru cu limba roşie, trecând spre dreapta. Scutul timbrat cu o coroană murală de argint cu 5 turnuri.

Este vechea stemă rectificată.

GEOGRAFIE

Aşezare. Municipiul L., capitala judeţului Severin, este aşezat aproape de marginea N-V a ţinutului pe valea Timişului, în drumul internaţional al paralelei 45° şi la răspântia acestuia cu drumul care vine din Transilvania pe valea Mureşului şi a Begăi.

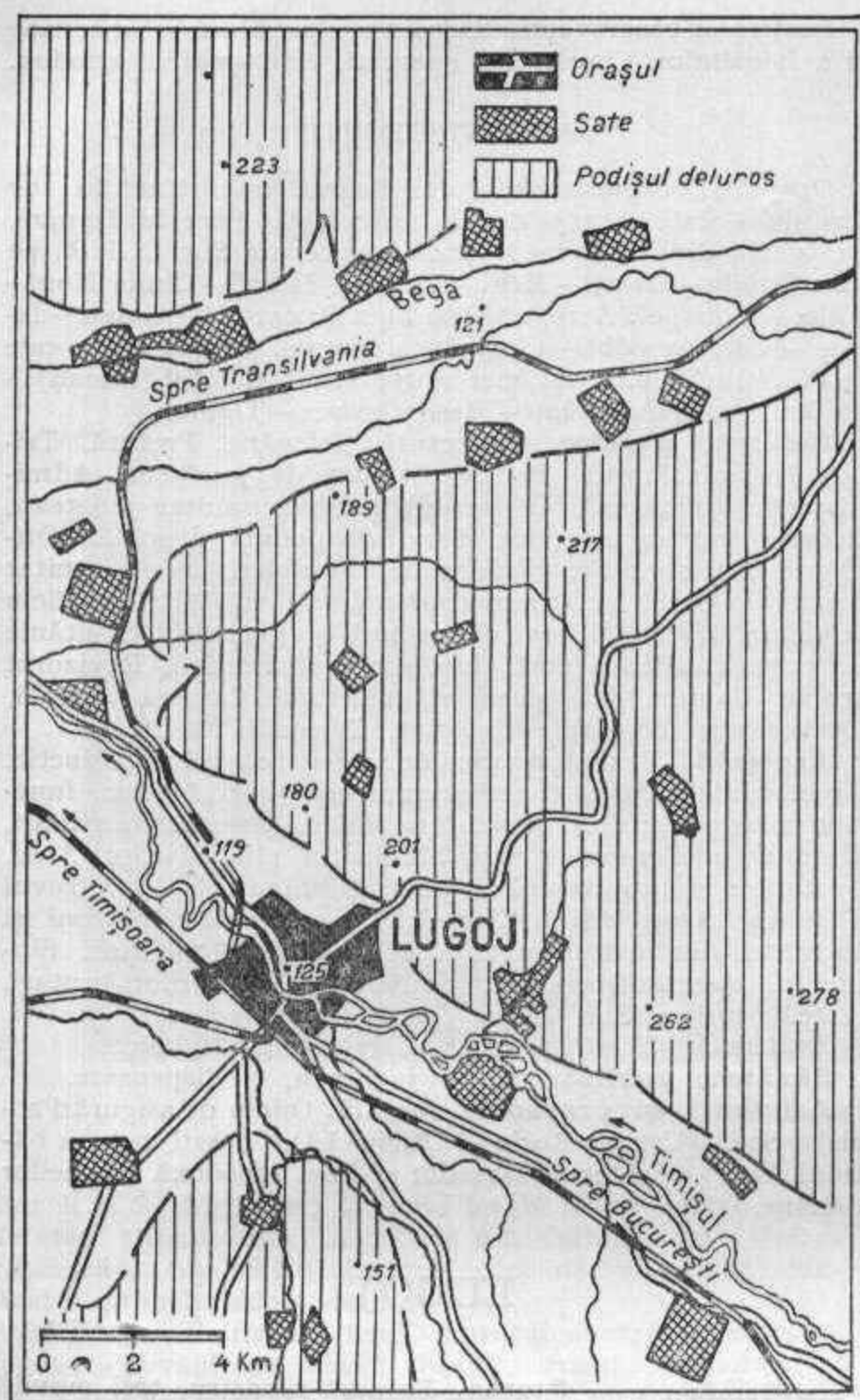
Vatra oraşului se întinde la cca 125 m altitudine, pe ambele maluri ale albiei Timişului, adâncit aici suficient în şesul aluvionar, pentru ca oraşul să fie ferit de inundaţii.

Cadrul este format de culuarul de câmpie al Timişului, însoţit de terase pe stânga şi mărginit de munţi împăduriţi atât la N-E cât şi la S-V. Lugojul este deci un oraş de sub munte care concentrează, prefăc (fabrici de mobile, de textile, în special mătase) şi schimbă produsele muntelui cu ale şesului.

ISTORIE

Vechime şi dezvoltare istorică. Ca parte din Banatul Severinului, Oraşul L. a fost domnit până la mijlocul secolului XIV de voievozi români, dintre care cei din urmă au fost Basarabii Ţării Româneşti. Cele dintâi documente istorice despre oraşul L. datează din vremea lui Ludovic cel Mare (1369). Pe atunci era o simplă cetăţuie. Il găsim, apoi menţionat sub regele Sigismund la 1428 pe când

era în mâna cavalerilor teutoni. Peste un an, în 1429, aceștia sunt însă răpuși de Vlad Dracul.

Curând însă, alt român, Ioan Corvinul avea să smulgă Lugojul din mâinile Domnului Țării Românești. Cel dintâi titlu al lui Ioan Corvinul a fost, într'adevăr, acela de Ban al Severinului. Nu cunoaștem pe primarii orașului din acel timp dar ei sunt, probabil, ca toți dregătorii Banatului lui Ioan Corvin, români.

La 7 Mai 1529, s'a acordat Lugojului stema municipală.

În timpul acela, primarii lui se numeau Dimitrie Luca (1529), M. Luca (1546), Anca Gaspar (1557), etc.

În anul 1598 Lugojul a fost asediat fără succes de oștirea turcească a lui Suleiman, beglerbegul Timișoarei.

Începând din Noemvrie 1852, Lugojul este reședința unei episcopii române unite.

Monumente istorice. Biserica ortodoxă înălțată în secolul XVIII de «compania Grecească», cu două turnuri de fațadă.

POPULAȚIE

Municipiul L. avea în 1930, după rezultatele provizorii ale recensământului din acel an, 23.674 locuitori. Cifra probabilă a populației actuale (calculată la 1 Iulie 1937) este de 22.511 locuitori, indicând o scădere naturală de 1.153 locuitori, în șase ani și jumătate, adică o descreștere de 4,9%.

ECONOMIE

Industrie. Alimentară: 3 mori sistematice, 1 fabrică de rom, lichior și coniac, 1 de oțet și 2 de gheață artificială; Textilă: 1 filatură de mătase, 14 fabrici de pânzeturi, 1 de stofe și postav, 1 de plușuri, pânzeturi și stofe plușate și 1 de suitașuri și galoane; Hârtie și arte grafice: 1 fabrică

de imprimate și placarde litografiate, 1 de hârtie creponată parafinată și șervete de hârtie și 3 tipografii; Pielărie: 1 fabrică de pielărie și articole de piele, 1 de mănuși de piele și 1 de blănuri și piei fine; Alte industrii: 1 fabrică de aparate de stropit viile, 1 de articole de fontă, 1 fabrică de calapoade, 1 de tocuri de lemn, 2 de cărămizi și țigle și 1 carieră de argilă pentru cărămidă.

Din industriile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei și peste *).

«I. Muschong», moară (soc. 15, inv. 10); Soc. an. «Moara și Țesătorie» (soc. 6, inv. 21); «Baümel Steiner & Co.», rom, lichior, coniac (soc. 1, inv. 12); «Abatorul comunal și fabrica de gheață» (inv. 26); «E. Walcher», filatură de mătase (inv. 8); «Industria textilă», pânzeturi, stofe, postav (soc. 28, inv. 170); «Lengyel & Co.», pânzeturi, apretură (soc. 7, inv. 6); «Țesătoria mecanică», Fii lui Iuliu Richter (inv. 7); «I. Muschong & Co.», fabrică de cărămidă (soc. 15, inv. 14).

Comerț. Orașul face un comerț întins de cereale, fructe, animale și produse animale. Județul fiind în același timp bogat în păduri, Lugojul este și un important centru al comerțului de lemnărie.

Bâlciri: 8 Februarie, 9 Mai, 4 Iulie și 17 Octombrie.

Instituții de credit. Banca Națională (agenție), Banca «Albina» (sucursală), Banca «Carașana», Banca Comerțului, Banca Caraș-Severinului, Banca «Timișana», Banca Agrară, din Cluj (sucursală), Banca cooperativă «Timișul», Băncile Bănățene Unite, Banca Creditul Bănățean, Banca «Frontiera Banatului».

Finanțe publice. Bugetul municipiului L. pe exercițiul 1936/1937, prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	25.192.392
Venituri ordinare	15.105.850
Venituri extraordinare	5.725.211
Venituri speciale	4.361.331
Cheltueli	25.192.392
Cheltueli ordinare	14.343.386
Cheltueli extraordinare	6.481.225
Cheltueli speciale	4.367.781

CULTURĂ

Învățământ. Liceul de băieți «Coriolan Brediceanu» (cu internat), Liceul de fete «Iulia Hașdeu», Liceu comercial, Școală normală de fete, Școală profesională de fete, Școală de agricultură, Gimnaziu german de băieți, Conservator particular de muzică, 8 școli primare, 5 școli de copii mici.

Instituții culturale. Asociația «Astra» pentru literatură și cultura poporului român, Soc. literară «Semenicu», Soc. de lectură «Progresul», Cercul academic bănățean, Cazinou civilo-militar (cu bibliotecă), Liga culturală germană (cu bibliotecă), Biblioteca liceului, Muzeul arheologic județean, Asociația română de teatru «Thalia», Asociația corurilor și fanfarelor române din Banat, 10 societăți muzicale și corale, 7 societăți sportive și de vânătoare, teatru comunal, 2 cinematografe.

Ziare și reviste. «Cuvântul Satelor» (săptămânal), «Gazeta Brutarilor» (bilunar), «Mozaik» (bilunar), «Pastorul» (bilunar), «Glasul Minorităților» (lunar), «Tribuna Comerțului» (lunar), «Misionarul» (trimestrial), «Acțiunea», «Banater Bote» (de 2 ori pe săptămână), «Krassó-Szörényi Lapok» (de 2 ori pe săptămână), «Caraș és Severini Lapok».

RELIGIE

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 1 catedrală greco-catolică, 1 biserică ortodoxă (zidită la 1759), 1 romano-catolică, 1 evanghelică, 1 reformată, 1 sinagogă și 1 casă de rugăciune baptistă.

*) Cifrele în paranteză arată capitalul social (soc.) și capitalul investit (inv.) în milioane de lei.

Instituții bisericești. Reședința episcopiei greco-cato-lice înființată în 1852, la care au păstorit până astăzi 7 episcopi. Protopopiat ortodox.

ADMINISTRAȚIE

Municipiul L., capitala județului Severin, este așezat la 60 km de Timișoara și 493 km de București. Stație c.f. pe linia principală București – Timișoara – Jimbolia.

Instituții publice. Prefectură, Primărie, Tribunal, Judecătoria, Serviciu de poduri și șosele, Serviciu sanitar județean, Serviciu sanitar comunal, Serviciu veterinar județean, Revizorat școlar, Administrație financiară, Percepție fiscală, Consilierat agricol, Cameră agricolă, Cameră de industrie și comerț, Oficiu județean al camerei de muncă, Direcția silvică, 2 ocoale silvice, Birou de măsuri și greutate, Percepție comunală, Pompieri, Chestură de poliție, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Casa cercuală, Oficiu de plasare, Birou vamal și Infrepozite.

Asociații. Uniunea medicilor din România, Baroul avocaților, Corpul contabililor, Sindicatul funcționarilor comerciali, Soc. comercianților, Soc. socalilor români « Progresul », Uniunea micilor industriași, Soc. economilor, Soc. meseriașilor români, Sindicatul crescătorilor de animale, Soc. crescătorilor de păsări.

Edilitate. Uzină electrică, abator comunal, 16 fântâni arteziene publice.

Municipiul este în mare parte canalizat, pavat și asfaltat. Parcul « Principesa Elisabeta » și câteva grădini publice mai mici.

Sănătate publică. Spital de stat, Sanatoriu particular de boli nervoase, Ambulator policlinic particular, Ambulatoriul casei cercuale, Dispensarul « Principele Mircea ».

Asistență și prevedere socială. Casă de asigurări sociale, Soc. « Crucea Roșie », Soc. « Principele Mircea », Soc. femeilor ortodoxe române « Armonia », Reuniunea « Sfânta Maria » a femeilor greco-catolice, Societate misiunii sociale romano-catolice, Reuniunea de binefacere a femeilor evanghelice, Reuniunea de binefacere a femeilor izraelite.

Azilul de bătrâni județean, Orfelinatul județean, Căminul de zi al copiilor de muncitori.

MERCUREA-CIUC

Stema. Pe scut de aur, o inimă roșie, din care ies trei trandafiri roșii cu cozițe și foile verzi.

Scutul timbrat cu o coroană murală de argint, cu 5 turnuri.

Vechea stemă, rectilicată.

GEOGRAFIE

Așezare. Orașul M.-C., capitala județului Ciuc, este așezat spre mijlocul ținutului la răsăritul drumului din lungul depresiunilor intramuntoase, cu vechiul drum militar care, venind din spre podișul Transilvaniei, taie munții Harghita peste pasul Vlăhiței și apucă apoi către trecătoarea Uzului din munții Moldovei.

Vatra orașului se întinde pe marginea unei terase de pe stânga Oltului la altitudine de cca 700 m (10 m deasupra luncii mlăștinoase a acestuia).

Cadrul e format de depresiunea Ciucului, în mare parte cultivată și încadrată de munți, supuși unei despăduriri sălbatece. Mercurea-Ciucului este o stațiune climatică și balneară de interes local (izvoare de apă minerală).

ISTORIE

Vechime și dezvoltare istorică. Mercurea-Ciucului este un oraș vechi, amintit ca așezare încă de prin veacul XIV. Cetatea Mercurei, construită la începutul veacului XVII de Franz Miko și renovată mai târziu de generalul Steinville, probează importanța sa militară și strategică la răscrucea mai multor drumuri mari. A fost reședința

scaunului secuiesc al Ciucului și, după militarizarea regiunilor de graniță, în a doua jumătate a sec. XVIII, sediul regimentului I de pedestrași secuși.

POPULAȚIE

Orașul M.-C. avea în 1930, după rezultatele provizorii ale recensământului din acel an, 5.014 locuitori. Cifra probabilă a populației actuale, calculată la 1 Iulie 1937 este de 5.020 locuitori (fără comuna suburbană Jigodin, care la recensământul din 1930 s'a trecut la orașul M.-C. și care la acea dată avea un total de 1.216 locuitori).

ECONOMIE

Industrie și comerț. 2 mori sistematice, 1 fabrică de oțet, 2 de cherestea și 1 turnătorie de fier.

Comerț intens de lemnărie.

Instituții de credit. Banca Națională (agenție), Banca « Harghita », Banca « Transilvania », Banca pentru circulația mărfurilor « Czell » (sucursală), Banca populară a salariaților și pensionarilor publici din Mercurea-Ciuc.

Finanțe publice. Bugetul orașului M.-C. pe exercițiul 1936/37 prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	9.150.330
Venituri ordinare	3.409.871
Venituri extraordinare	4.490.076
Venituri speciale	1.250.383
Cheltuieli	9.150.330
Cheltuieli ordinare	3.409.871
Cheltuieli extraordinare	4.490.076
Cheltuieli speciale	1.250.383

CULTURĂ

Invățământ. Licențiu mixt « Petru Rareș », Liceu romano-catolic, Școală de economie casnică, Școală primară de stat, Școală primară romano-catolică, Școală de copii mici de stat.

Instituții culturale. Asoc. « Astra » pentru literatura și cultura poporului român, cu bibliotecă; Soc. corală ortodoxă, Reuniune de cântece și de muzică maghiară, Reuniunea poporală greco-catolică, Soc. de turism « Carpatina-Ardeleană », Societate sportivă, Societate de vânătoare, Cinematograful Asoc. « Astra ».

Ziare și reviste. « Buletinul Oficial al jud. Ciuc » (bilunar), « Ținuturi Secuizate » (bilunar), « Csiki Lapok » (săptămânal), « Csiki Néplap » (săptămânal).

RELIGIE

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 1 biserică ortodoxă, 1 greco-catolică, 1 romano-catolică, 1 reformată, 1 sinagogă.

Instituții bisericești. 1 protopopiat ortodox, 1 greco-catolic, 1 romano-catolic, 1 reformat.

ADMINISTRAȚIE

Orașul M.-C. capitala jud. Ciuc, este situat la 94 km de Brașov și 266 km de București. Stație c.f. pe linia Brașov – Petru Rareș.

Instituții publice. Prefectură, Primărie, Tribunal, Judecătoria, Legiune de jandarmi, Serv. de poduri și șosele, Serv. sanitar județean, Serv. veterinar județean, Revizorat școlar, Administrație financiară, Depozit C.A.M., Percepție fiscală, Consilierat agricol, Serv. agricol al județului, Cameră de agricultură, Cameră de muncă, 2 ocoale silvice, Birou de măsuri și greutate, Pretura Plășii Centrale, Poliție, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic.

Asociații. Baroul avocaților, Sindicatul comercianților, Asoc. meseriașilor.

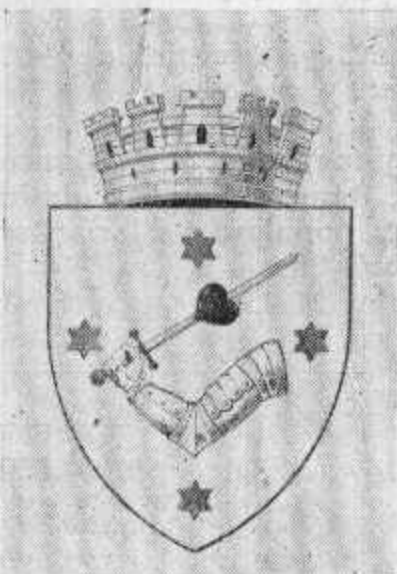
Edilitate. Uzină electrică, canalizare (1.100 m), pavagii (31.000 m.p.).

Sănătate publică. Spital județean, Sanatoriul Dr. Hugo Hirsch, Dispensarul Oficiului de asigurări sociale.

Asistență și prevedere socială. Oficiu de asigurări sociale, Oficiu I.O.V., Soc. «Crucea Roșie», Soc. pentru profilaxia tuberculozei, Reuniunea poporală romano-catolică, Asoc. altarului romano-catolic, Reuniunea femeilor reformate, Reuniunea femeilor israelite, Reuniunea femeilor meseriașe, Reuniunea comunității evreiești, Azilul meseriașilor bătrâni, Cămin de ucenici.

ODORHEI

Stema. Pe scut albastru, un braț drept armat, de argint, ținând o spadă, tot de argint, cu mânerul și garda de aur, așezată transversal în bară și străpungând o inimă roșie. Scutul încărcat cu patru stele de aur, cu șase roze, așezate sus, jos și la flancurile scutului.

Scutul timbrat cu o coroană murală, cu 5 turnuri.

Vechea stemă heraldizată.

GEOGRAFIE

Așezare. Orașul O., capitala județului cu același nume, este așezat pe valea Târnavei-Mari, imediat sub munte, la contactul cu podișul Transilvaniei și în drumul militar, care trece peste Harghita către pasurile Moldovei.

Vatra orașului se întinde pe un petec de terasă de pe stânga Târnavei-Mari, la altitudinea de 504 m (cca 20 m deasupra luncei). Gospodăriile din marginea estică a orașului se ridică însă pe povârnișurile dealurilor care mărginesc terasa în această parte, iar cele din V se leagă peste podul Târnavei cu satul Sombatfalău.

Cadrul este format din dealurile podișului Transilvaniei, înalte aici de peste 700 și chiar peste 800 m și încă bine acoperite de păduri și pășune. În Răsăritul orașului se ridică munții Harghita bogați și ei în pășune și păduri. Odorheiul se resimte, în comerțul și industria sa, de predominarea creșterii animalelor și a exploatării pădurilor. El nu depășește însă cu mult, nivelul unui târg de interes local.

ISTORIE

Vechime și dezvoltare istorică. Pe locul orașului de azi a înflorit o așezare romană — probabil Praetoria Augusta.

Odorheiul este un important centru secuiesc, încă din veacul XIII. Numele său derivă dela slavonescul dvor (cf. vornic) care înseamnă curte. În 1301 un document unguresc menționează «satul românesc (Villa Olachalis), din mijlocul secuiilor noștri dela Odorhei».

În sec. XVI Petru Rareș a exercitat supremația sa și asupra Odorheiului.

Monumente istorice. Ruinele Castrului roman din curtea liceului St. O. Iosif.

Ruinele cetății Odorheiului, construită de Ioan Zapolya, voievodul Transilvaniei.

Biserica și colegiul reformate, construite în 1692 sub domnia lui Sigismund Bathory. Colegiul posedă o frumoasă bibliotecă.

Mănăstirea franciscană, din anul 1692, renovată în sec. XVIII, cu o mare biserică centrală.

POPULAȚIE

Orașul O. avea în 1930, — după rezultatele provizorii ale recensământului din acel an, — 8.592 locuitori.

Cifra probabilă a populației actuale (calculată la 1 Iulie 1937) este de 8.440 locuitori, indicând o scădere naturală de 152 locuitori în șase ani și jumătate, adică o descreștere de 1,8%.

ECONOMIE

Industrie și comerț. 2 fabrici de spirt, 1 rafinărie de spirt, 1 fabrică de liqueur și rom, 1 de mezeluri, 1 de bere, 1 de

culori de pământ, 1 de pielărie, 2 de cherestea, 3 de cărămidă și țiglă și 1 de mături.

Din întreprinderile de mai sus, Rafinăria și întreprinderea liberă al fabricanților de spirt din Odorhei are un capital social de 1 milion lei și un capital investit de 5 milioane lei.

Comerț cu produse forestiere și animale vii.

Instituții de credit. Banca Națională (agenție), Banca Unită, Casa de păstrare a județului Odorhei, 1 bancă populară, Banca «Soc. de ajutorare a funcționarilor din Odorhei».

Finanțe publice. Bugetul orașului O. pe exercițiul 1936—1937, prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	4.916.296
Venituri ordinare	3.101.600
Venituri extraordinare	562.114
Venituri speciale	1.252.552
Cheltuieli	4.916.796
Cheltuieli ordinare	3.102.100
Cheltuieli extraordinare	562.144
Cheltuieli speciale	1.252.552

CULTURĂ

Învățământ. Liceul de băieți «St. O. Iosif», Gimnaziul de fete «A. Șaguna», Gimnaziu industrial de băieți, Liceu romano-catolic confesional de băieți, Școală normală confesională de băieți, Școală normală reformată confesională de fete, 6 școli primare, 3 școli de copii mici.

Instituții culturale. Muzeul comunal, Asociația «Astra» (cu bibliotecă), Soc. literară civilă (cu bibliotecă), Biblioteca comercianților, Asociația pentru educația poporului, Asociația tinerimii din Sâmbătești-Odorhei, Reuniunea populară romano-catolică, 3 societăți muzicale, 1 cinematograful, Cluburile sportive «Astra», «Harghita», «C.S.M.» cu secții de fotbal, tenis, sky și turism, 1 soc. a vânătorilor.

Ziare și reviste. «Gazeta Odorheiului», «Harghita», «Secuimea», «Glas Românesc în regiunea secuizată», «Școala practică», «A megértés», «Unitarius Szószék».

RELIGIE

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 1 biserică ortodoxă, 1 greco-catolică, 3 biserici romano-catolice, 1 biserică reformată, 1 biserică unitariană, 1 casă de rugăciune luterană, 1 baptistă, 1 adventistă și 1 mozaică.

Instituții bisericesti. Protopopiat greco-catolic, Protopopiat romano-catolic, Protopopiat reformat.

ADMINISTRAȚIE

Orașul O. capitala județului Odorhei, este situat la 102 km de Brașov și la 274 km de București. Stație c. f. pe linia Sighișoara-Odorhei.

Instituții publice. Prefectură, Primărie, Tribunal, Judecătoria, Administrație financiară, 2 percepții, Ocol silvic, Cerc de recrutare, Legiune de jandarmi, Cameră de agricultură, Cameră de muncă, Oficiu de asigurări sociale, Revizorat școlar, Pretură, Poliție, Serviciu sanitar județean, Serviciu sanitar comunal, Serviciu veterinar județean, Serviciu veterinar comunal, Serviciu de poduri și șosele, Birou de măsuri și greutate, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Depozit C. A. M.

Asociații. Baroul avocaților, Soc. funcționarilor publici, Asociația pensionarilor, Asociația funcționarilor judecătorești, Soc. compozitorilor români, Asociația pompierilor voluntari, Soc. comercianților, Filiala muncitorilor din industria pielei, Soc. de industrializare a pantofarilor, Soc. de industrializare a croitorilor, Asociația proprietarilor agricultori, Cercul agricultorilor din Sâmbătești-Odorhei, Asociația proprietarilor din Sâmbătești-Odorhei, Soc. de industrializare a cojocarilor, Soc. de industrializare a olarilor, Soc. de industrializare a cismarilor, tăbăcarilor, rotarilor, ferarilor, vopsitorilor de trăsuri, tapițerilor.

Edilitate. Uzină electrică. Pavagii.

Sănătate publică. 1 spital de stat, 1 sanatoriu particular, 1 dispensar de stat.

Asistență și prevedere socială. Oficiu de asigurări sociale, Soc. «Crucea Roșie», Soc. pentru profilaxia tuberculozei, Oficiu I.O.V., Casa comunală a săracilor, Casa săracilor a comunității romano-catolice, Casa săracilor a comunității reformate, Soc. filantropică a săracilor, Reuniunea femeilor ortodoxe, Reuniunea femeilor greco-catolice, Reuniunea femeilor romano-catolice, Reuniunea femeilor reformate.

ORADEA

Stema. Pe scut albastru o cruce latină, de argint, ținută în dreapta de un Arhanghel înaripat, de argint, nimbă de aur, și în stânga de un leu de aur încoronat, ridicat în două labe, cu coada bifurcată și limba roșie.

Scutul timbrat de o coroană murală cu 7 turnuri.

Este vechea stemă rectificată.

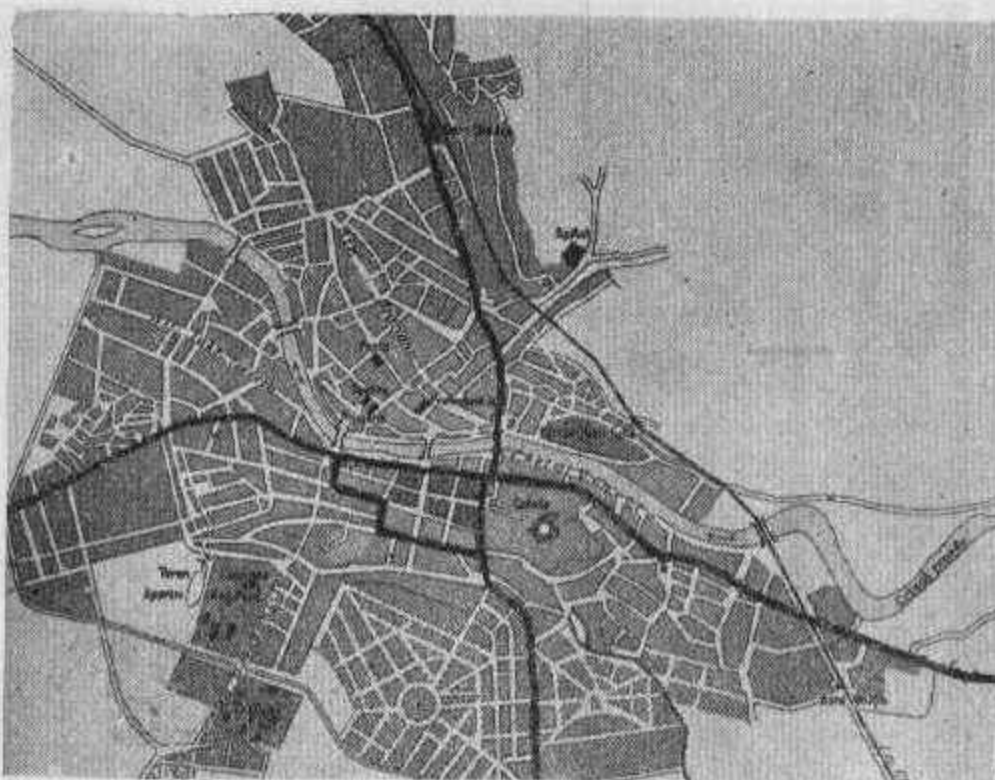
GEOGRAFIE

Așezare. Municipiul O. face parte din seria marilor orașe de sub munte și de răspântie din Apusul Țării. Așezarea lui pe valea Crișului-Repede, dincolo de Munții Apuseni și în drumul internațional al Europei centrale, explică ridicarea lui la importanța actuală. Tot de aici se ramifică celălalt drum internațional care străbate Cehoslovacia în lung și ajunge în Germania.

Vatra orașului se întinde, la o altitudine de 130—121 m, pe șesul aluvionar al Crișului-Repede care se desface aici în mai multe brațe. O parte din gospodăriile periferice din N—E ocupă însă și poalele dealurilor care se ridică în această direcție până la peste 200 m. Prin canalizare și îndiguire, orașul este ferit de inundații.

Cadrul e format de șesul neted abia scrijelat de vâlcelele care dau în Criș și mărginit din trei părți de dealuri și munți nu prea înalți, dar constituiți din piatră dură (calcare, șisturi cristaline, etc.), și, în bună parte încă, împăduriți (ex. Pădurea Craiului, în S municipiului). Nu lipsesc din apropierea orașului nici apele minerale (Băile Felix).

Hinterlandul imediat oferă deci Oradei variate și bogate posibilități de construcție (piatră, nisip, argile), de întreținere (apropierea grânarului din șesul Tisei) și de

funcționare (schimb între produsele muntelui și șesului, fabrici numeroase de mobile, de textile, alimentare, etc.). Relațiile cu cele două țări vecine însă și cu interiorul teritoriului național, acestea mai ales, au ridicat și țin Oradea la un nivel mult superior unui centru urban de interes local sau regional.

ISTORIE

Vechime și dezvoltare istorică. Oradea s'a dezvoltat în jurul cetății înălțate de Ladislau cel Sfânt (1083—1095) pe ruinele unei vechi așezări autohtone.

În timpul lui Matei Corvin, Oradea a luat o mare dezvoltare. Aci s'a încheiat în 1538, pacea între Zapolya și Ferdinand de Austria.

Trecută la 1556 în posesiunea principilor Transilvaniei, odată cu așa numitele «partes reapietate», cetatea suferi adesea asaltul armatelor turcești.

Ea căzu în mâinile lui Ali Pașa abia la 1660 după o rezistență eroică. Oradea fu liberată de Turci la 1692 de către Eugeniu de Savoia.

La Oradea s'a instalat în 1777 al doilea scaun episcopal al românilor uniți din Transilvania. Cei dintâi titulari ai săi au fost: Moise Dragoș (1777—1787), Ignățiu Darabant (1788—1805), Samuil Vulcan (1806—1839) și Vasile Erdeli (1842—1862).

Școalele românești cari s'au dezvoltat aci, începând din 1733, sub patronatul luminat al acestor episcopi, au ținut mereu vie conștiința românismului.

La Oradea și-a strămutat redacția în 1880 «Familia», revista de literatură românească, fondată la Budapesta de Iosif Vulcan, și în care Eminescu publicase întâile sale poezii.

După Unire, Oradea a devenit și scaun de episcopie ortodoxă.

Monumente istorice. Episcopia romano-catolică, necropolă a câtorva regi ai Ungariei. Ladislau cel Sfânt, Ștefan II, Andrei II, Ladislau IV, Beatrix, soția regelui Carol Robert, Maria, regina Ungariei și soția împăratului Sigismund, precum și fiica lui Alexandru I Basarab, soție a unui Piast, palatin al Ungariei, au fost îngropați aici.

Nu s'a păstrat nici unul din aceste morminte. Singura lespede veche e aceea a unui episcop.

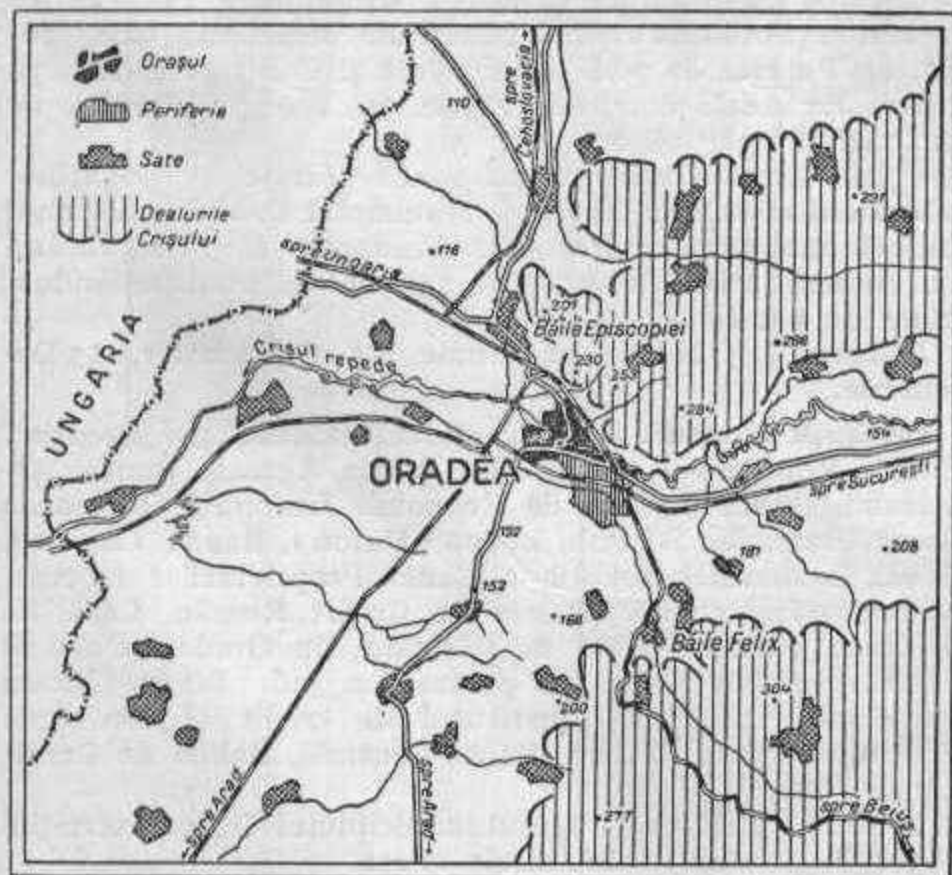
Palatul episcopal datează din sec. XVIII.

Catedrala greco-catolică, înălțată în sec. XVIII. Restaurată în 1836.

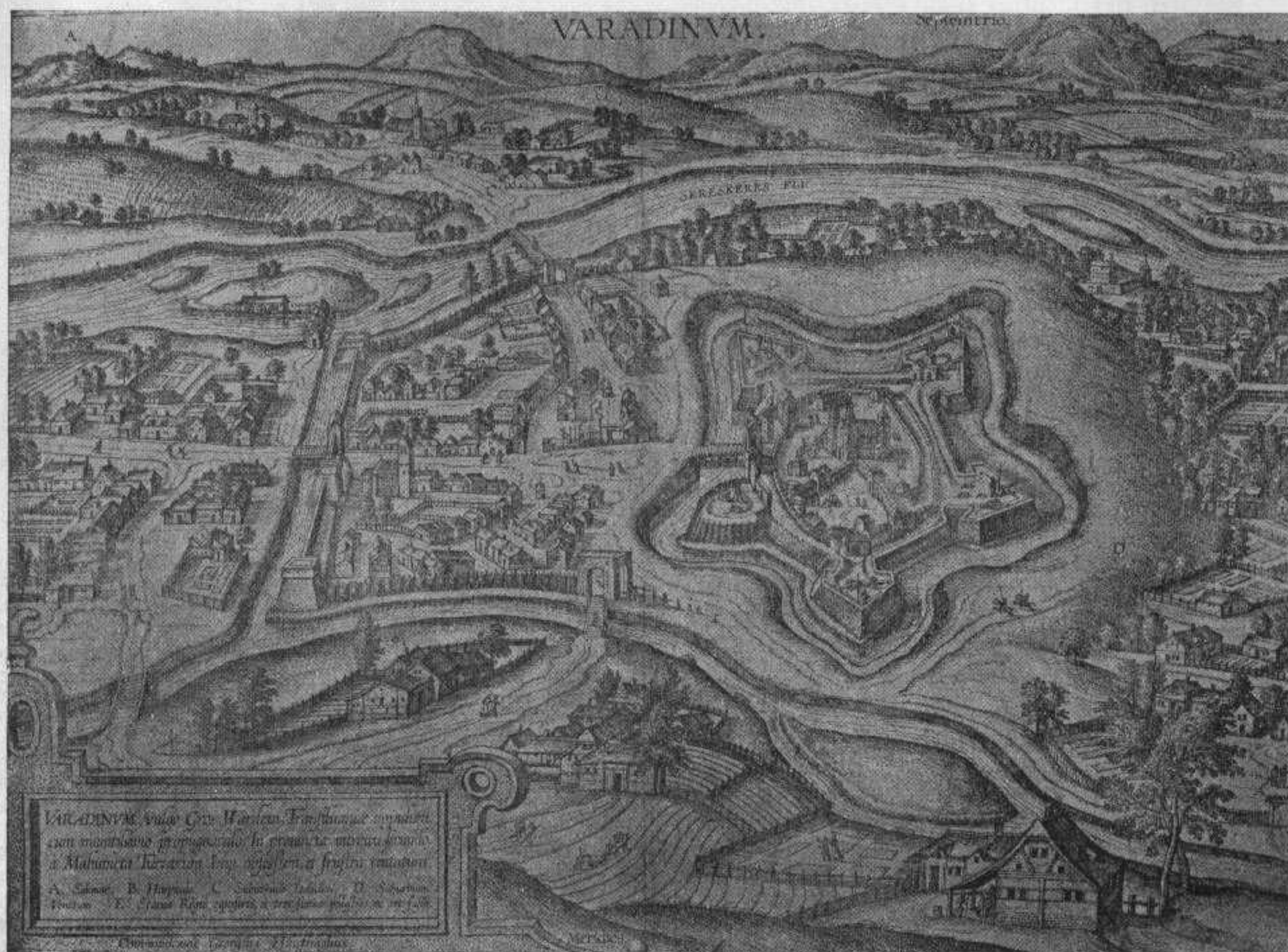
Biserica ortodoxă înălțată în sec. XVIII de compania «grecească».

POPULAȚIE

Municipiul O. avea în 1930,—după rezultatele provizorii ale recensământului din acel an,—82.355 locuitori. Cifra probabilă a populației actuale (calculată la 1 Iulie 1937), este de 81.104 locuitori, indicând o scădere naturală de 1.251 locuitori, în șase ani și jumătate, adică o descreștere de 1,5%.

VEDEREA CETĂȚII ORADEA ÎN SEC. XVII
Desen de Georgius Hausfraglius. Col. Academiei Române

ECONOMIE

Industrie și comerț. *Industria alimentară:* 5 mori, 5 fabrici de spirt, 1 de bere, 1 de drojdie, 1 de extracte de malt, 3 de ulei, 1 de produse de cacao, 1 de bomboane, 2 de gheață artificială, 1 de măcinat ardei; *Textilă:* 2 țesătorii, 1 fabrică de ciorapi, 2 de pălării, 3 de cămăși și gulere, 1 de panglici și bretele, 3 de șireturi și dantele, 1 de vată; *Chimică:* 6 fabrici de diverse produse chimice și farmaceutice, 2 fabrici de săpun și lumânări, 5 de vopsele, lacuri și cremă de ghetă, 1 de cerneală, 1 de agrafe și piepteni; *Metalurgică:* 2 turnătorii, 2 fabrici de mașini agricole, 2 de articole de fier, 2 de articole de lăcătușerie, 1 de pânze de ferăstraie, 1 de țesături și împletituri metalice, 1 de mobile de metal, 1 de balanțe; *Pielăriei:* 2 tăbăcării, 2 de încălțăminte, 1 de geamantane; *Lemnului:* 2 fabrici de cherestea, 1 de cuie de lemn, scobitori și tocuri, 1 de lăzi, 3 de perii, 1 de împletituri de nuiele; *Hârtie și arte grafice:* 1 fabrică de hârtie gofrată, 1 de hârtie dantelată și tapete, 1 de tuburi de hârtie pentru industrie textilă, 1 de plicuri, caiete etc., 1 de cartonaje, 3 tipografii mari; *Materiale de construcție:* 3 fabrici de cărămizi și țigle, 1 de beton, ciment și mozaic, 1 de articole de ciment, catran și asfalt; *Alte industrii:* 1 fabrică de aparate de radio, 2 de oglinzi și sticlă șlefuită.

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei și peste *):

Moara sistematică H. Löble (soc. 10, inv. 5), Fabrica de spirt și moara «Ledkal» (soc. 6, inv. 20), Fabrica de spirt a Stabilimentelor industriale Moskovits (soc. 16, inv. 50), Fabrica de spirt H. Löble (soc. 2, inv. 9), Fabrica de bere Dreher-Haggenmacher (soc. 40, inv. 81), «Industria Textilă» (soc. 4, inv. 5), Fabrica de șireturi și dantele «Elec-

tra» (inv. 10), Fabrica de diverse produse chimice a Stabilimentelor industriale Moskovits (soc. 16, inv. 10), Fabrica de săpun și lumânări «Flora» (soc. 5), Fabrica de vopsele A. Zankl Fii (inv. 8), Fabrica de agrafe și piepteni Farkaș Rippner (inv. 5), Fabrica de mașini agricole «Phoebus» (soc. 10, inv. 37), Fabrica de mașini agricole Dimitrie Gitye Fiul (inv. 11), Fabrica de articole de fier și metal (inv. 15), Fabrica de articole de metal Frații Grünwald (inv. 5), Fabrica de încălțăminte «Carmen» (soc. 10, inv. 14), Fabrica de încălțăminte «Derby» (soc. 10, inv. 14), Fabrica de lăzi a Stabilimentelor industriale Moskovits (soc. 16, inv. 2), Fabrica de perii Armin Folk și Co. (soc. 5, inv. 7), Tipografia Adolf Sonnenfeld (soc. 10, inv. 7), Fabrica de cărămizi și țigle «Star» (inv. 5).

Grație așezării sale în apropierea graniței și bogățiilor subsolului și solului Bihariei, Municipiul O. a devenit unul din cele mai importante centre economice ale țării, făcând un comerț întins de produse agricole și produse industriale de tot felul.

Bălciuri: 17 Martie, 23 Iunie, 15 Septembrie, 15 Decembrie.

Instituții de credit. Banca Națională a României (agenție), Banca Românească (sucursală), Banca Agrară, Banca Ardeleană, Banca și Casa de Economie fuzionate, Banca de Scont, Banca de Schimb, Banca «Union», Banca «Dacia», Banca Comercială din Bihor, Banca Proprietarilor de case, Banca «Industria», Banca de Credit Român, Casa de păstrare generală, Casa de păstrare din Oradea, Casa de păstrare civilă, Casa de păstrare a jud. Bihor, Banca Comercială Ardeleană, Institutul de credit al Reuniunii Poporale, Banca Unirea, Banca Centrală, Banca de Credit Ungar.

Finanțe publice. Bugetul municipiului O., pe exercițiul 1936/37, prevede următoarele cifre:

*) Cifrele în paranteză arată capitalul social (soc.) și capitalul investit (inv.) în milioane de lei.

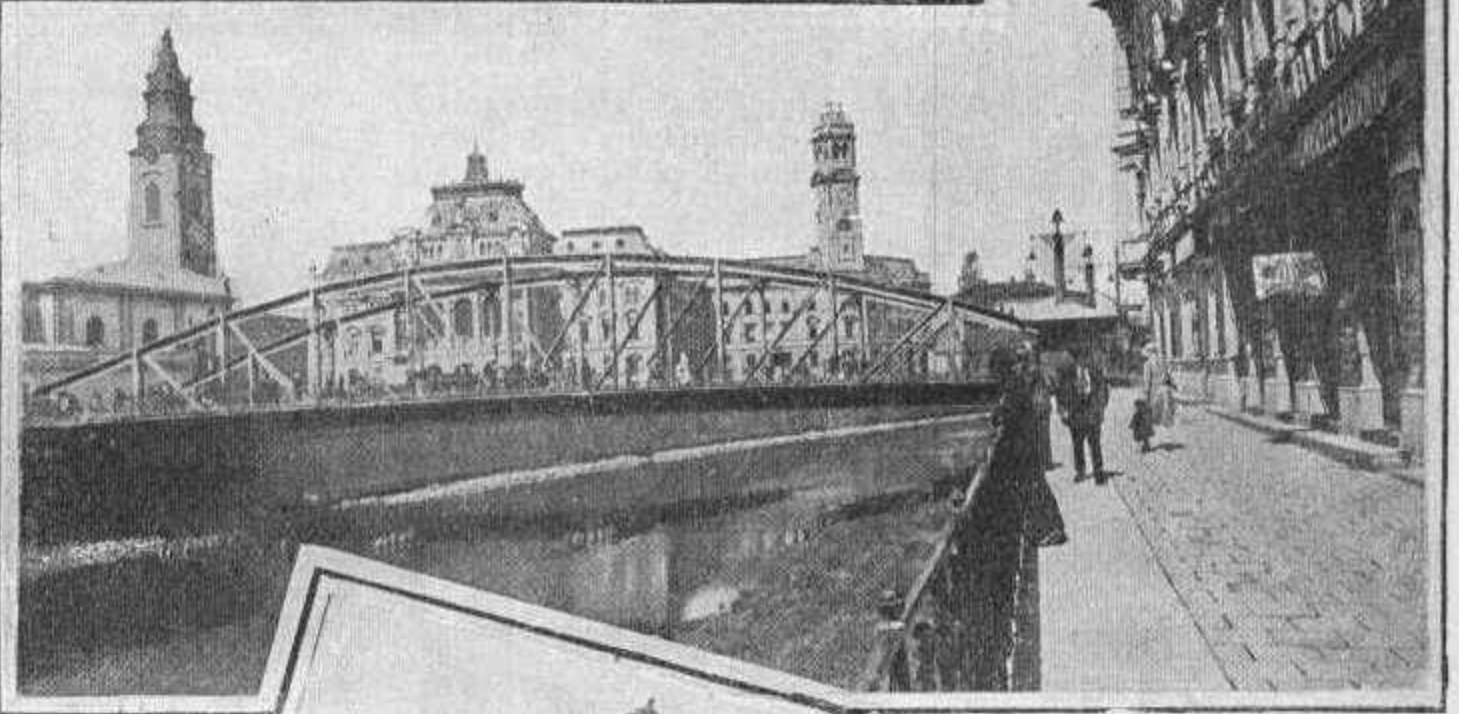

ORADEA

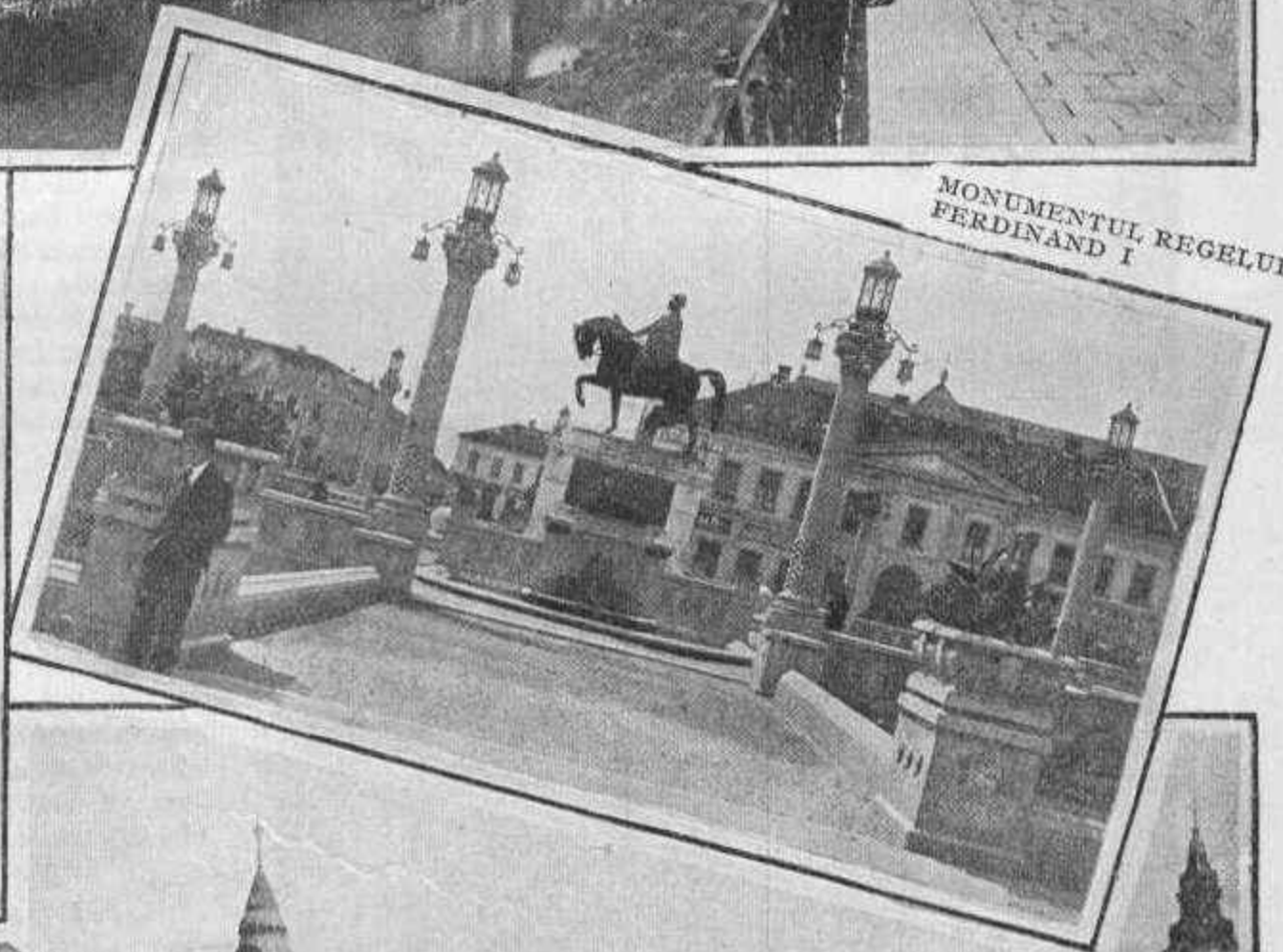

ORADEA:
VEDERE SPRE CRIȘ

ORADEA:
POD PESTE CRIȘ

FLĂCĂU DIN BIHOR

MONUMENTUL REGELUI
FERDINAND I

ORADEA:
PIAȚA UNIRII

VEDEREA CETĂȚII ORADEA ÎN SEC. XVII
Colecția Academiei Române

	L. e i
Venituri	83.907.871
<i>Venituri ordinare . . . . .</i>	<i>66.416.850</i>
<i>Venituri extraordinare . . . . .</i>	<i>4.450.000</i>
<i>Venituri speciale . . . . .</i>	<i>13.041.021</i>
Cheltueli	83.907.871
<i>Cheltueli ordinare . . . . .</i>	<i>64.538.142</i>
<i>Cheltueli extraordinare . . . . .</i>	<i>4.450.000</i>
<i>Cheltueli speciale . . . . .</i>	<i>14.919.729</i>

CULTURĂ

Invățământ. Academie teologică ortodoxă, Academie teologică greco-catolică, Liceul de băieți «Emanoil Gojdu», Liceul de fete «Oltea Doamna», Liceu comercial de băieți, Liceu comercial de fete, Școala normală de băieți «Iosif Vulcan», Școală normală greco-catolică de băieți, Școala normală de fete «Doamna Stanca», Gimnaziul de băieți «Alexandru Roman», Gimnaziu de fete, Liceu industrial de băieți, Liceu industrial de fete, Școală de menaj; Liceul particular de fete «Sf. Ursula», Liceul particular de fete «Notre Dame de Sion», Liceu israelit de băieți, Gimnaziu israelit de fete, Gimnaziul romano-catolic de fete «Sf. Vincentiu», Gimnaziul romano-catolic de fete «Immaculata», Gimnaziu reformat de fete, Școala normală de conducătoare «Immaculata», Liceu comercial societar de fete, Liceu comercial societar de băieți, 12 școli primare de stat, 9 școli primare confesionale și particulare, 12 școli de copii mici.

Instituții culturale. Despărțământul central al «Astrei», Căminul cultural «Casa Națională», Muzeul de antichități, Soc. de antichități, Soc. «Filarmonica», Biblioteca orașului, Biblioteca «Socec», Biblioteca «Hegedüs», 2 societăți corale, Teatrul «Regina Maria», 5 cinematografe, 13 societăți sportive, 4 societăți de vânătoare, 2 asociații de turism.

Ziare și reviste. «Gazeta de Vest» (cotidian), «Avântul» (săptămânal), «Buletinul jud. Bihor» (săptămânal), «Steagul nostru» (săptămânal), «Buletinul Camerei de comerț și industrie» (bilunar), «Revista Economică» (bilunar), «Vestitorul» (bilunar), «Buletinul școlar al inspectoratului regional Oradea» (lunar), «Familia» (lunar), «Cele trei Crișuri» (lunar), «Ecoul» (lunar), «Penitenciarul» (lunar), «Revista Chimică» (lunar), «Revista Financiară, Comercială și Industrială» (lunar), «Revista voiajorilor» (lunar), «Vestul medical» (lunar), «Revista Invățământului comercial» (trimestrial), «Legea Românească» (odată la 2 luni), «Buletinul școlar al Inspectoratului regional Oradea», «Friss Ujság» (cotidian), «Magyar Lapok» (cotidian),

«Magyarság» (cotidian), «Néplap» (cotidian), «Napló» (cotidian), «Szabadság» (cotidian), «Estilap» (cotidian), «Kereskedők Lapja» (bisăptămânal).

RELIGIE

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 1 catedrală, 1 biserică și 4 capele ortodoxe; 1 catedrală, 1 biserică și 1 capelă greco-catolică; 1 catedrală, 4 biserici și 2 capele romano-catolice; 2 biserici reformate, 1 biserică luterană, 1 casă de rugăciune baptistă și 4 sinagogi.

Instituții bisericești. Episcopie ortodoxă, Episcopie greco-catolică, Episcopie reformată, Vicariat romano-catolic, Protopopiat ortodox, Protopopiat greco-catolic.

SEMINARUL ROMÂN

PALATUL, EPISCOPIEI ROMÂNE UNITE DE ORADEA ȘI O PARTE DIN PIAȚA UNIRII

ADMINISTRAȚIE

Municipiul O., capitala județului Bihor, este situat la 167 km de Timișoara și la 591 km de București. Stație c.f. pe linia București – Cluj – Oradea. Punct de plecare pe liniile Oradea – Sighet – Valea Vișăului; Oradea – Vașcău; Oradea – Arad; Oradea – Cheresig.

Instituții publice. Prefectură, Primărie, Curte de Apel, Tribunal, Judecătoria urbană, Judecătoria rurală, Serv. de poduri și șosele, Serv. sanitar județean, Serv. veterinar județean, Serv. sanitar municipal, Serv. veterinar municipal, Inspectorat școlar, Revizorat școlar, Inspectoratul Muncii, Inspect. P.T.T., Inspectorat geodezic, Consilierat agricol, Cameră de comerț și industrie, Cameră de muncă, Regiune silvică, Birou de măsură și greutate, Vamă C.F.R., Administrație financiară, 4 percepții fiscale, Chestură de poliție, 6 oficii P.T.T., oficii telefonice.

Consulate: Consulatul Germaniei.

Asociații. Baroul avocaților, Baroul notarilor publici, Asoc. funcționarilor Municipiului, Asoc. funcționarilor Administrației financiare, Asoc. funcționarilor judecătorești, Sfatul Negustoresc, Asoc. comercianților români, Asoc. comercianților, Asoc. meseriașilor români, Sindicatul muncitorilor, Asoc. muncitorilor.

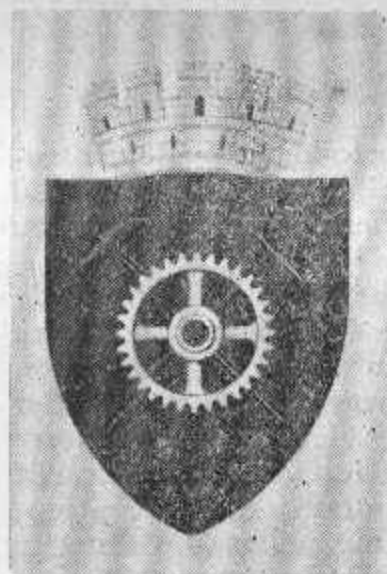
Edilitate. Uzină electrică, Uzină de apă, Uzină de gaz de iluminat; apeduct, canalizare, pavații cu asfalt, piatră cubică și macadam, tramvai, băi, strand, grădina publică.

Sănătate publică. Spitalul județean, Spitalul militar, Spitalul de epidemii, Spitalul de copii « Sztareszky », Spitalul de alienați, Spitalul ordinului Misericordienilor, Spitalul izraelit, 1 policlinică, Sanatoriul de tuberculoși, Sanatoriul meseriașilor, Sanatoriul Waldmann, Sanatoriul Racz Ödön, Sanatoriul « Sf. Iosif ».

Asistență și prevedere socială. Casă de asigurări sociale, Soc. « Crucea Roșie », Soc. de salvare, Soc. « Principele Mircea », Soc. pentru profilaxia tuberculozei, Soc. femeilor române, Soc. « Ocrotirea femeilor », Soc. « Altarul », Soc. « Sf. Marie », Reuniunea femeilor rom.-catolice », Soc. « Prietenul Copiilor », Liga Bunătății, Liga pentru protecția copiilor, Soc. « Oastea Domnului », Soc. Femeilor izraelite, Asoc. « Chevra Kadissa », Orfelinatul « Elisabeta » pentru fete, Orfelinat reformat.

Orfelinat evreesc, Azil de copii, Azilul « Principele Mihai », Azilul meseriașilor români, Azilul Sf. Ladislau, Azilul Csesztivo – Rimanoczy, Azil izraelit de bătrâni.

ORAVIȚA

Stema. Pe scut roșu, două ciocane negre, încrucișate și peste tot, o roată dințată de argint. Scutul timbrat cu o coroană murală de argint cu cinci turnuri. Simbolizează industria minieră a orașului.

GEOGRAFIE

Așezare. Orașul O., capitala județului Caraș, este așezat spre mijlocul acestui județ, sub munte și în fundul « golfului de câmpie și de dealuri » al Oraviței. Legăturile Oraviței cu celelalte puncte vitale ale județului (de pildă Reșița în N.) sunt relativ bune deși anevoioase din cauza reliefului; către răsărit însă, peste munte, drumurile lasă mult de dorit.

Vatra orașului se întinde în lungul unei văi, pe povârnișurile terasei inferioare a acesteia și pe fundul văiugelor ce o despică din ambele părți. De aici, lungimea de peste 5 km a acestui oraș și forma lui ramificată. Altitudinea, în centru este de 259 m. Administrativ, de Oravița mai țin și satele *Broșteni* și *Ciclova montană* situate, în josul văii (*Broștenii*) sau peste deal (*Ciclova*) la distanță de câțiva km de oraș.

Cadrul este format din dealurile sculptate într'un fel de amfiteatru, situat imediat sub muntele care începe să urce către 900 m, imediat în Răsăritul orașului. Regiunea e bine cultivată în V., iar în E. împădurită și bogată în minereuri. De aici funcțiunea de oraș minier și industrial al Oraviței.

ISTORIE

Vechime și dezvoltare istorică. Oravița poartă un nume de origine slavă.

■ S'a ridicat după 1718, când Banatul a ajuns sub dominația Austriei, ca un centru minier de primul ordin.

POPULAȚIE

Orașul O. avea în 1930, după datele recensământului din acel an 9.646 locuitori. Cifra probabilă a populației actuale (calculată la 1 Iulie 1937) este de 6.541 locuitori (fără comunele suburbane Broșteni și Ciclova-Montană, care la recensământul din acel an, s'au trecut la orașul O. și cari la acea dată aveau un total de 2.774 locuitori).

ECONOMIE

Industrie și comerț. 2 mori, 1 fabrică de gheață și 1 de mănuși. Cităm «Moara cu aburi» (capital investit 6 milioane) și Fabrica de mănuși «Westend» (capital investit 8 milioane).

Comerț local.

Instituții de credit. Banca Timișoarei (sucursală), Casa de Păstrare, Banca Comercială și Industrială, Banca Oravițană, Banca de credit agricol, Banca Franco-Română (sucursală), Banca Burghezilor, Banca «Speranța».

Finanțe publice. Bugetul orașului, pe exercițiul 1936/37, prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	7.596.606
Venituri ordinare	6.230.960
Venituri extraordinare	514.646
Venituri speciale	851.000
Cheltuieli	7.596.606
Cheltuieli ordinare	6.250.256
Cheltuieli extraordinare	36.000
Cheltuieli speciale	1.310.350

CULTURĂ

Invățământ. Liceul de băieți «General Dragalina», Gimnaziu de fete, Gimnaziul de fete romano-catolic al Institutului «Notre Dame», Școală de arte și meserii, 7 școli primare și 2 grădini de copii.

Instituții culturale. Biblioteca comunală, Muzeul județean, Asociația de tir, Asociațiunea «Astra», Casinou, 4 societăți muzicale, Teatrul cazinoului, Cinematograful «Astra», 1 societate de vânatoare.

Ziare și reviste. «Drum Nou» (săptămânal), «Roata» (săptămânal), «Urzica» (săptămânal), «Buletinul jud. Caraș» (bilunar), «Generația de mâine» (lunar), «Școala Carașului» (lunar), «Revista socială C.F.R.», «Românul», «Poporul Român».

RELIGIE

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 2 biserici ortodoxe, 1 greco-catolică, 1 romano-catolică, 1 casă de rugăciune baptistă, 1 sinagogă.

Instituții bisericesti. 1 protopopiat ortodox, 1 greco-catolic și 1 romano-catolic.

ADMINISTRAȚIE

Orașul O., capitala județului Caraș, este așezat la 110 km de Timișoara și la 621 km de București. Stație c.f. pe linia Oravița—Berzovia. Stațiune balneo-climatică.

Instituții publice. Prefectură, Tribunal, Primărie, Administrație financiară, Percepție, Inspectorat Minier, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Oficiu de măsuri și greutate, Pretură, Judecătoria de ocol, Inspectorat de vânatoare și pescuit, Serviciu sanitar al județului, Serviciu sanitar comunal, Serviciu sanitar veterinar județean, Serv. sanitar veterinar comunal, Oficiu Național de cură și turism, Legiune de jandarmi, Notar Public, Pompieri.

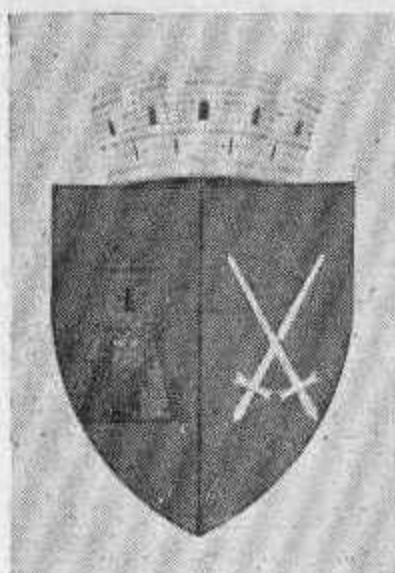
Asociații. Baroul avocaților, Sfatul Negustoresc, Corpul contabililor.

Edilitate. Uzină electrică, pavagii, autobuse.

Sănătate publică. 1 sanatoriu de stat, 1 spital epidemic comunal, 1 spital județean, 1 dispensar comunal.

Asistență și prevedere socială. Oficiu de asigurări sociale, Soc. «Crucea Roșie», Reuniunea de binefacere a femeilor ortodoxe, Reuniunea de binefacere a femeilor pentru ajutorul săracilor.

ORHEI

Stema. Scut despicat roșu. În cartierul întâiu un turn de aur crenelat, cu poartă închisă și contraforți și o fereastră deschisă, pe negru. În al doilea cartier două spade de argint încrucișate, așezate cu garda în jos.

Scutul timbrat cu o coroană murală de argint, cu 5 turnuri.

Simbolizează vechea cetate a Orheiului și luptele pentru apărarea ei.

GEOGRAFIE

Așezare. Orașul O., capitala județului cu același nume, este așezat cam spre mijlocul acestui ținut pe malul stâng al văii Răutului, înainte de intrarea acestuia în cheiu și la o veche răspântie de drumuri a Moldovei de altădată.

Vatra orașului, în suprafață de aproape 1400 ha (cu moșia), se întinde în lunca svântată de pe stânga Răutului și pe o parte a poalelor de dealuri ce se ridică spre N. și spre E. Dincolo de Răut însă, satul Slobozia Doamnei cu parte din casele lui răspândite printre vii pe povârniș, este ca și legat de oraș, deși, administrativ nu face parte din el. Altitudinea șesului pe care se găsește Orheiul este sub 40 m.

Cadrul orașului e format de lunca Răutului, mlăștinoasă și largă în V. orașului dela 5—6 km iar în E. (în cheile Răutului) de cel mult 100—200 m. Pe laturile văii se ridică înspre S. coaste de deal, repezi, care se ridică până aproape de 300 m sus pe podișul împădurit. Către N. însă culmile de dealuri paralele urcă domol și sunt acoperite de ierburile stepei, de culturi și de rare pometuri. De aici caracterul semi-agricol al Orheiului, care servește, în primul rând, ca piață de schimb țăranilor din apropiere.

ISTORIE

Vechime și dezvoltare istorică. Pe timpul lui Ștefan cel Mare, Orheiul era o cetate puternică în care Domnul își avea pârclabii săi.

Orașul cel vechi nu era pe locul celui de azi. Schimbarea vetrii a avut loc, se pare, în sec. XVI, deoarece într'un document din 28 Ianuarie 1618, se vorbește despre «Orheiul cel vechi».

La 1836, Orheiul devine capitala județului.

Monumente istorice. Biserica Sf. Dumitru, catedrala orașului, înălțată între 1632—1635 de Vasile Lupu.

POPULAȚIE

Orașul O., avea în 1930, după rezultatele provizorii ale recensământului din acel an, 14.805 locuitori.

Cifra probabilă a populației, calculată la 1 Iulie 1937, este de 15.168 locuitori, indicând un spor natural de 428 locuitori în șase ani și jumătate, adică o creștere de 2,5%.

ECONOMIE

Industrie și comerț. Dezvoltarea economică a orașului O., este stânjenită de lipsa unei căi ferate și a drumurilor bune.

Industrie puțin dezvoltată. Orașul are 5 mori, 3 fabrici de ulei vegetal, 1 de bere, 3 fabrici de var și 2 fabrici de țigle și cărămidă.

Comerț local de cereale și produse animale.

Instituții de credit. Banca Națională (agenție), Banca Basarabiei (sucursală), Banca Orheiului, Banca Funcționarilor, Federala Băncilor Populare, Banca Populară Orhei, Banca Populară a Invățătorilor, Banca meseriașilor, Tovărășia II de împrumut și păstrare, Uniunea Cooperativelor Agricole.

Finanțe publice. Bugetul orașului, pe exercițiul 1936/37, prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	6.897.580
<i>Venituri ordinare</i>	5.338.700
<i>Venituri extraordinare</i>	341.243
<i>Venituri speciale</i>	1.217.637
Cheltuieli	6.897.580
<i>Cheltuieli ordinare</i>	5.338.700
<i>Cheltuieli extraordinare</i>	341.243
<i>Cheltuieli speciale</i>	1.217.637

CULTURĂ

Invățământ. Liceul de băieți « Vasile Lupu », Liceul de fete « Maria Doamna », Gimnaziu industrial, Școală profesională de fete, Școala evreiască de ucenici « Ort », 14 școli primare de stat, 2 școli primare evreiești, 3 grădini de copii.

Instituții culturale. Cămin cultural orășenesc, Cămin cultural județean, Biblioteca Federalei Orhei, Biblioteca populară evreiască, 1 teatru-cinematograf, 1 societate corală, 3 societăți sportive, 1 societate de vânatoare.

Ziare și reviste. « Speranța » (lunar), « Licăriri » (lunar), « Monitorul județului ».

RELIGIE

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 2 biserici ortodoxe în oraș și 3 în suburbii, 1 biserică romano-catolică, 1 biserică armenescă, 1 lipovenească, 14 sinagogi.

ADMINISTRAȚIE

Orașul O., capitala județului Orhei, este situat la 40 km de Chișinău și la 511 km de București. Stație c.f. cea mai apropiată Chișinău (la 40 km).

Instituții publice. Prefectură, Pretura plășii Orhei, Tribunal, Primărie, Judecătoria, Poliție, Legiune de Jandarmi, Administrație financiară, Percepție fiscală, Pompieri, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Serviciu de poduri și șosele, Serviciu sanitar al județului, Serviciu sanitar al orașului, Revizorat școlar, Ocol silvic, Cameră agricolă, Depozit de fermentarea tutunului, Depozit de vânzări C.A.M., Birou de măsuri și greutate.

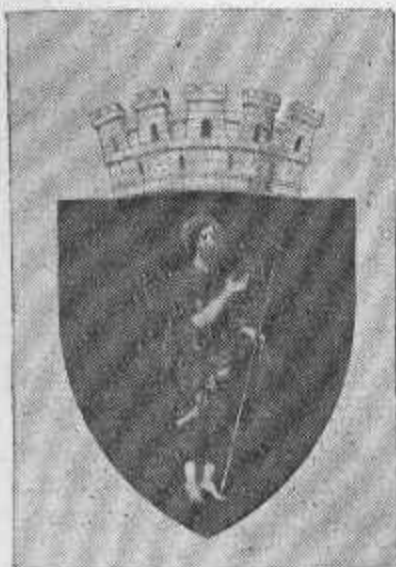
Asociații. Baroul avocaților, Sfatul negustoresc, Sindicatul morarilor « Semo », Sindicatul micilor morari, Corpul contabililor autorizați, Asoc. funcționarilor judecătorești, Societatea funcționarilor publici, Asoc. ziariștilor, Asoc. meseriașilor.

Edilitate. Uzină electrică comunală, pavagii cu piatră de calcar din vecinătate. Apaduct în construcție.

Sănătate publică. Spitalul central, Spitalul evreesc, Dispensarul de sugari, Dispensarul Soc. evreiești « Oze ».

Asistență și prevedere socială. Oficiu de asigurări sociale, Soc. « Crucea Roșie » Soc. « Principele Mircea », Oficiul I.O.V., Soc. pentru ajutorarea evreilor săraci, 2 aziluri de bătrâni, dintre cari unul evreesc.

PIATRA

Stema. Pe scut roșu, Sfântul Ion Botezătorul, de aur, stând în picioare, spre stânga, nimbă și înaripat, și ținând în mâna stângă o cruce și o foaie de pergament de aur.

Fața, mâinile și picioarele de culoare naturală.

Scutul timbrat cu o coroană murală de argint, cu 5 turnuri.

Reprezintă hramul bisericii catedrale și patronul orașului.

GEOGRAFIE

Așezare. Orașul P., capitala județului Neamț, e situat în valea

Bistriței, în dreptul trecătorilor din spre Ardeal, (Bicaz și Tulgheș) și la răspântia drumurilor care vin prin aceste trecători adunându-se într'unul singur pe valea Bistriței, cu vechiul drum care ducea către Târgul-Neamțului (cu cetatea lui) și către Suceava.

Vatra orașului, în suprafață de peste 452 ha, se întinde pe stânga văii Bistrița și ocupă o parte din lunca și terasa inferioară a acestuia (orașul principal, cu o altitudine de 324 m) ramificându-se și pe cele două văi care mărginesc spre E (Cuejdu) și spre V (Borzogheanu), muntele Cozla (peste 650 m altitudine) pe care se găsește frumosul parc al orașului.

Cadrul e format din valea Bistriței, care, începând dela Piatra, se lărgeste considerabil pentru că pătrunde în depresiunea subcarpatică a Cracăului, din dealurile subcarpatice în Răsărit și de munții înalți împăduriți, către Apus. Oraș de contact, Piatra e important centru de schimb între produsele acestei regiuni deosebite și un însemnat centru pentru industria lemnului.

ISTORIE

Vechime și dezvoltare istorică. Orașul P. s'a numit în sec. XIV Piatra lui Crăciun. Despre casa acestuia face mențiune un document din 31 Iulie 1431, dela Alexandru cel Bun, Ștefan cel Mare a ridicat în Piatra « curți domnești », de care ținea un « ocol » sau un hotar cu mai multe sate. Tot dela Ștefan a rămas și frumoasa ctitorie a Sfântului Ioan Domnesc.

Monumente istorice. Biserica Sf. Ioan Domnesc din Piatra, înălțată la 1497 de Ștefan cel Mare, una dintre cele mai bine păstrate în forma originală și Turnul « Sf. Ioan », lângă biserică, rămas din vechea incintă care înconjură biserica. Cenușul pietrelor se amestecă cu culorile vii ale cărămizilor smălțate, cu varietatea multicoloră a discurilor de smalt succedându-se sub streșină.

Mănăstirea Bistrița, ctitorie a lui Alexandru cel Bun, reconstruită de Alexandru Lăpușneanu, urmașul său (inscripție din 26 Mai 1554). Clopotnița împodobită cu frumoase fresce din sec. XV poartă data de 13 Septembrie 1498, clopotul fiind dela 1494. Morminte: la dreapta, cel a lui Alexandru cel Bun, în stil gotic, în care au fost introduse rămășițele pământești ale fiului lui Ștefan cel Mare — tot Ștefan — probabil și acelea ale lui Ștefan zis Lăcustă ca și cele menționate în singura inscripție a mormântului, ale soției acestuia din urmă, Cneajna, moartă la 31 Iulie 1542.

Doamna lui Alexandru cel Bun, Ana, este îngropată la stânga. Inscripția din 2 Noembrie 1418, arată că ea este mama moștenitorului legitim, Ilie. Deasemenea mormintele episcopului de Roman, Simeon, din sec. XV sau XVI, al lui Ivașcu Goleșcu, boier muntean mort în exil, la Bălotești (Decembrie 1584), cel al unei rude a lui Nestor Ureche, cel al Mitropolitului Atanasie al Moldovei (+ 13 Iulie 1632). Nu se mai păstrează nimic din vechile odoare.

POPULAȚIE

Orașul P., avea în 1930, după datele recensământului din acel an, 30.211 locuitori.

Cifra probabilă a populației actuale (calculată la 1 Iulie 1937) este de 26.569 locuitori (fără comunele suburbane Dumbrava Roșie și Bistrița, care la recensământul din 1930 s'au trecut la orașul P. și cari la acea dată aveau un total de 4.310 locuitori).

ECONOMIE

Industrie și comerț. 3 mori, 3 fabrici de salam și mezeluri 1 distilerie de liqueuri, 1 fabrică de ulei vegetal, 1 de bere, 1 de bomboane, 1 de mătase artificială, 1 de tricotaje, 1 țesătorie, 1 laborator de produse farmaceutice și cosmetice, 2 fabrici de săpun, 1 de ulei pentru vopsele, 4 turnătorii de fontă și bronz și ateliere mecanice, 2 fabrici de hârtie și mucava, 1 de celuloză, 1 tăbăcărie, 10 fabrici de cherestea, 3 de scobitori și transparente și 2 de perii.

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei și peste *):

*) Citrele în paranteză arată capitalul social (soc.) sau capitalul investit (inv.) în milioane de lei.

Moara Davidovici și Berall (inv. 7), Fabrica de ulei și produse chimice « Sollo », Albert Abeles (inv. 5), Fabrica de tricotate « Doamna » (inv. 20), Fabrica de hârtie și mucava « Piatra-Neamț » (soc. 90, inv. 157), Fabrica de celuloză « Piatra-Neamț » (inv. 196), Turnătoria de fontă și bronz « Energia » (soc. 5, inv. 10), Fabrica de cherestea « Moldova » (soc. 30, inv. 74), Fabrica de cherestea a Societății Anonime pentru exploatarea de păduri și fierăstraie cu vaporii (inv. 7) și Fabrica de perii, pensule și bidinele (soc. 3, inv. 12).

Comerțul cel mai dezvoltat este cel cu lemne de foc și cherestea; apoi comerțul cu animale, piei și cereale.

Industria lemnului numără 10 fabrici de cherestea și de fasonarea lemnului, 3 fabrici de scobitori și 1 atelier de mobile.

Industria alimentară este reprezentată prin 3 mori (2 cu forță motrice și 1 de apă), 1 fabrică de bere, 1 de ulei vegetal, 1 de bomboane și 3 de mezeluri.

În oraș se mai află: 2 fabrici de hârtie și mucava, 1 de celuloză, 2 de săpun, 2 de textile și tricotate, 2 de perii, 1 atelier de perii, 1 tăbăcărie, 2 turnătorii de fier și bronz, 1 fabrică pentru industria mecanică, 1 fabrică de ulei de vopsit, 1 distilerie și 5 tipografii.

Instituții de credit. Banca Națională (agenție), Banca Industrială și Comercială, Banca Agricultorilor, Banca Sindicatului Agricol, Banca Petrodava, Banca Principele Carol, Banca Zimbru, Banca Petricica, Banca Centrală, Banca de Credit Mărunt, Banca Funcționarilor și Pensionarilor publici, Banca Învățătorilor, Banca Negustorească Română.

Finanțe publice. Bugetul orașului P., pe exercițiul 1936/37, prevede următoarele cifre:

	L e i
Venituri	17.023.660
Venituri ordinare	13.452.800
Venituri extraordinare	620.000
Venituri speciale	2.950.860
Cheltuieli	17.023.660
Cheltuieli ordinare	13.452.800
Cheltuieli extraordinare	620.000
Cheltuieli speciale	2.950.860

CULTURĂ

Învățământ. Liceul de băieți « Petru Rareș », Liceu de fete, Liceu comercial, Liceu industrial de fete, Școală normală de băieți, Școală normală de fete, Gimnaziu statizat de băieți, Gimnaziu comercial, Gimnaziu industrial, 7 școli primare de băieți, 7 școli primare de fete, 6 școli primare mixte și 7 grădini de copii.

Instituții culturale. Casa Națională, 7 biblioteci, Muzeul « Mihail Stamatiu » și alte 2 muzee, 1 societate corală bisericească, 1 asociație culturală, teatru comunal, 2 cinematografe, 4 societăți sportive, 1 societate de turism, și societatea de vânatoare « Căprioara ».

Ziare și reviste. « Reformatorul », « Indrumarea », « Sănătatea pentru toți », « Apostolul », « Buletinul fiscal al județului Neamț », « Buletinul oficial al județului Neamț », « Preocupări didactice ».

RELIGIE.

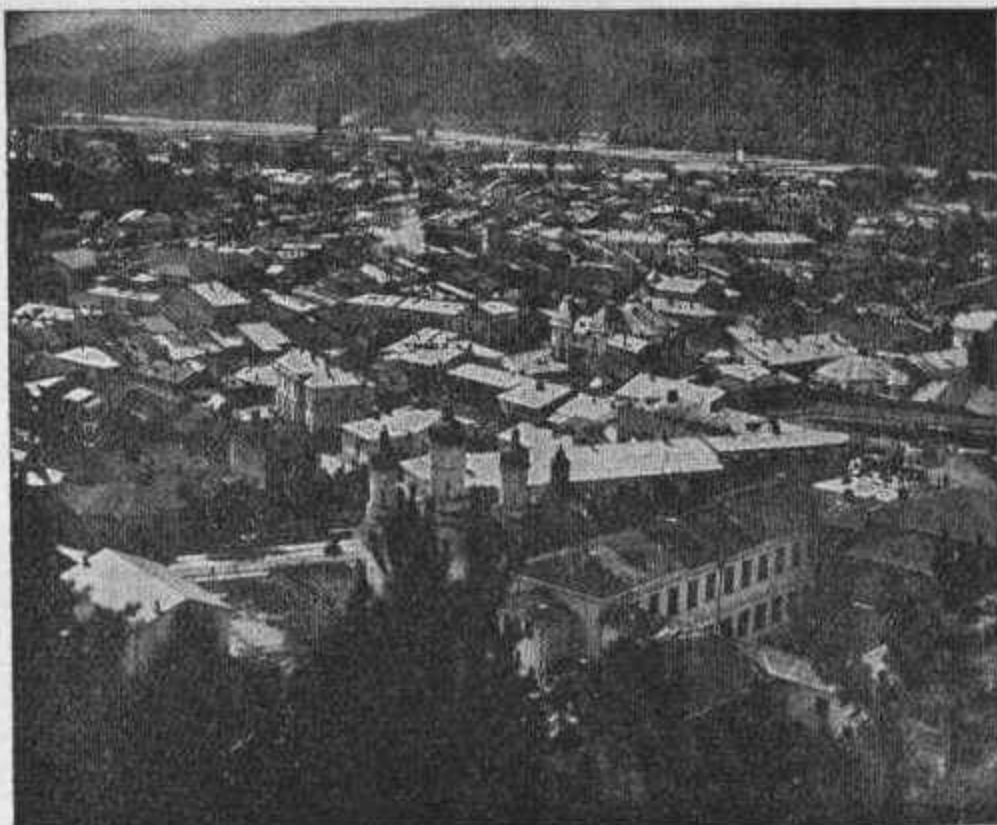
Biserici și lăcașuri de închinăciune. 7 biserici ortodoxe, 1 biserică romano-catolică, 1 biserică lipovenească, 1 casă de rugăciune adventistă, 9 sinagogi și case de rugăciuni evreiești.

Instituții bisericești. 1 protopopiat ortodox.

ADMINISTRAȚIE

Orașul P., capitala județului Neamț, este situat la 135 km de Iași și la 363 km de București. Stație c.f. pe linia Bacău-Piatra.

Instituții publice. Prefectură, Primărie, Pretură, Administrație financiară, Tribunal, Judecătorie de ocol mixtă,

VEDERE GENERALĂ A ORAȘULUI

Percepție fiscală, Percepție comunală, Cameră de comerț, Cameră de agricultură, Cameră de muncă (filială), Serviciu sanitar județean, Serviciu veterinar județean, Serviciu sanitar al orașului, Serviciu veterinar al orașului, Serviciu agricol, Serviciu de poduri și șosele, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Oficiu local de cură și turism.

Asociații. Uniunea avocaților, Asociația avocaților creștini, Baroul avocaților, Societatea funcționarilor publici, Corpul contabililor, Asociația corpului contabililor cooperatori, Asociația generală a personalului sanitar, 3 asociații ale funcționarilor particulari, Sfatul negustoresc, Uniunea micilor industriași și meseriași patroni, Sindicatul lucrătorilor fabricii de hârtie, Sindicatul lucrătorilor în lemn și mobilă, Sindicatul muncitorilor din industria lemnului, Sindicatul lucrătorilor în fier și metal, 2 sindicate ale patronilor și lucrătorilor brutari.

Edilitate. Uzină electrică și de apă, apeduct, canalizare, străzi luminate cu electricitate și pavate cu bazalt.

Sănătate publică. Spitalul de stat « Dr. Costinescu », Spital israelit, 3 dispensare (« Crinul vieții », « Mărăței » și « Tămăduirea »).

Asistență și prevedere socială. Casă de asigurări sociale, Societatea « Principele Mircea », Societatea « Crucea Roșie », Oficiu I.O.V., Azil comunal de bătrâni, Azil evreesc de bătrâni, Societatea pentru profilaxia tuberculozei, Societatea « Denise » (care întreține o colonie de vară pentru copii), Societatea pentru protecția mamei și a copilului « Crinul vieții », Asociația cercului de gospodine, Căminul de ucenici, Asociația « Bunul Samaritean ».

PITEȘTI

Stema. Pe scut albastru, o acvilă de aur, luându-și sborul spre dreapta, ținând în ghiare un drapel cu tricolorul românesc, brodat, de aur.

Scutul timbrat cu o coroană murală de argint, cu 5 turnuri.

GEOGRAFIE

Așezare. Piteștii, capitala județului Argeș, este situat imediat sub dealuri, la ieșirea Argeșului în câmpie și în punctul de convergență al văilor și drumurilor care se adună aici din județul vecin (Muscelul).

Vatra orașului se întinde, în amfiteatru, pe terasele din dreapta Argeșului, la înălțimea (centrul orașului) de 288 m. Partea N.E. a acestuia coboară însă în lunca râului, care se găsește la cca 260 m altitudine. Câteva pâraie care vin din spre terasa superioară pe care se găsește vestita pădure Trivale, taie vatra orașului în trei fragmente (Nordul, mijlocul și Sudul). Suprafața orașului propriu zis nu depășește 50 ha.

Cadrul e format, din trei părți de dealuri acoperite de păduri, pometuri și podgorii. Numai către S.E. se întinde o câmpie netedă, înaltă și bine cultivată. Piteștii sunt un important centru de schimb al produselor celor două regiuni care se întâlnesc aici: dealurile (cu munții vecini spre N.) și câmpia.

ISTORIE

Vechime și dezvoltare istorică. Legenda atribue înființarea Piteștilor lui Negru-Vodă. Prima mențiune documentară este însă din timpul lui Mircea cel Mare, care înțărăște la 20 Mai 1388, mănăstirii Cozia, între altele, și o moară în hotarul Piteștilor.

Administrat de județul și de pargarii săi, — pomeniți în hrisoave domnești și în scrisori particulare încă din sec. XVI — Piteștii a fost una din așezările prospere ale Țării Românești. El a întreținut, în tot cursul istoriei sale, relații strânse cu Brașovul comercial.

Situat într-o regiune prielnică viței de vie, Piteștii s'a ilustrat și prin vinurile sale. Miron Costin pomeneste printre orașele Munteniei, « Piteștii unde se face vinurile cele dulci ».

Dela 1507 din timpul lui Mihnea Voevod, hrisoavele atestă viile domnești din podgoriile Piteștilor. Toamna, sub Constantin Brâncoveanu, se deserta capitala de boieri. Toți, cu Domnul în frunte, se mutau la Pitești ca să-și culeagă viile. La poalele viilor se întindeau, încă de pe atunci, faimoasele livezi de pruni ale Piteștilor.

Monumente istorice. Biserica Sf. Gheorghe (sau Biserica Domnească) fondată de Constantin Șerban Basarab și de soția sa Doamna Bălașa în anul 1656.

Biserica Sf. Fecioară (Mavrodolu) vestită prin bogata ei catapeteasmă.

Schitul Trivalea, întemeiat de Mitropolitul Varlaam în sec. XVII, restaurat în 1854.

POPULAȚIE

Orașul P., avea în 1930, — după datele provizorii ale recensământului general al populației din acel an — 19.630 locuitori.

Cifra probabilă a populației actuale, calculată la 1 Iulie 1937, este de 19.546 locuitori.

ECONOMIE

Industrie și comerț. 1 moară sistematică, 1 fabrică de pâine, 2 de mezeluri, 1 textilă, 1 de pielărie, 1 de unelte de lemn și butoaie, 1 de teracotă și faianță.

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei și peste *): Moara « Progresul » (soc. 10, inv. 46), « Brutăria Populară » (inv. 7), « Țesătoria Română » (soc. 35, inv. 120), Fabrica de unelte de lemn și butoaie a Băncii Viticole a României (soc. 11, inv. 4).

Orașul P. este, nu numai un centru local de schimb între produsele agricole din Sudul județului și cele pomicole și forestiere din regiunea de deal și cea de munte, dar și unul din centrele de schimb comercial, între produsele județelor Argeș, Muscel, Dâmbovița, Vâlcea, Teleorman și Vlașca.

Instituții de credit. Banca Națională (agenție), Banca « Albina » a meseriașilor, Banca « Pitești », Banca « Creditul Argeșean », Banca « Creditul muncii », Banca « Creditul comercial », Banca comerțului și industriei, Banca pensionarilor publici, Banca « Argeșul », Banca « Munții Coți », Banca « Sindicatul Viticol », Banca țărănească « Trivalea », Banca « Perseverența », Banca Tehnică Argeșeană, 3 bănci populare, Federala « Argeș » a băncilor populare din județ.

Finanțe publice. Bugetul orașului P., pe exercițiul 1936/37, prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	16.490.944
Venituri ordinare	12.268.000
Venituri extraordinare	2.180.422
Venituri speciale	2.042.522
Cheltuieli	16.458.973
Cheltuieli ordinare	12.259.929
Cheltuieli extraordinare	2.159.422
Cheltuieli speciale	2.039.622

CULTURĂ

Invățământ. Liceul de băieți « I. C. Brătianu », Liceul de fete « Mihail și Sevasta Vasilescu », Liceu comercial de băieți, Liceu industrial de băieți, Liceu industrial de fete, Școală normală de fete, Gimnaziu industrial casnic, 6 școli primare, 2 școli primare confesionale, 2 școli de copii mici.

Instituții culturale. Liga Culturală, Ateneul popular « Ionescu-Gion » (cu muzeu), Case de citire a Corpului didactic secundar și primar, Teatru comunal, 3 cinematografe, Soc. Corală « Negru Vodă », Soc. « Cultura » a meseriașilor patroni, 1 soc. de vânătoare, 3 asociații sportive.

Ziare și reviste. « Presa » (săptămânal), « Virtutea » (săptămânal), « Păstorul ortodox » (lunar), « Trivalea » (lunar), « Viitorul Argeșului » (lunar), « Buletinul eparhiei », « Buletinul oficial al jud. Argeș », « Lumina pentru toți », « Sabarul ».

RELIGIE

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 9 biserici ortodoxe, 1 biserică romano-catolică, 1 biserică calvină, 1 biserică luterană, 1 biserică armenescă, 1 casă de rugăciune baptistă, 1 casă de rugăciune a secției Tudoriștilor, 1 sinagogă. Mănăstirea ortodoxă « Trivalea ».

Instituții bisericești. 1 protopopiat ortodox.

ADMINISTRAȚIE

Orașul P., reședința jud. Argeș, este situat la 120 km de Craiova și la 114 km de București. Stație principală c.f. pe liniile București — Craiova — Timișoara ; București — Piatra-Olt — Sibiu, punct de plecare pe liniile: Pitești — Câmpulung ; Pitești — Curtea de Argeș ; Pitești — Costești — Roșiori-Turnu Măgurele și Pitești — Costești — Roșiori — Zimnicea.

Instituții publice. Prefectură, Primărie, Tribunal, 2 judecătoria, Poliție, Legiune de jandarmi, Cameră de Comerț și Industrie, Cameră agricolă, Serv. apelor, Regiune silvică, Serv. tehnic județean, Ocol silvic, Serv. sanitar județean, Serv. veterinar județean, Serv. sanitar al orașului, Serv. veterinar al orașului, Administrație financiară, Percepție, Revizorat școlar, Birou de măsuri și greutate, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Oficiu C. A. M., Pompieri.

Asociații. Baroul avocaților, Corpul contabililor autorizați și experți, Soc. funcționarilor publici, Uniunea ofițerilor de rezervă, Cercul comercial și industrial, Asoc. subofițerilor pensionari, Asoc. voluntarilor de războiu, Asoc. cercetașilor din războiu, Asoc. funcționarilor Primăriei, Asoc. funcționarilor Tribunalului Argeș, Asoc. funcționarilor Administrației financiare Argeș, Asoc. artiștilor instrumentiști, Uniunea generală a micilor industriași, Breasla ospătarilor.

Edilitate. Uzină electrică, Uzină de apă, Apeduct, Canalizare, Pavagii de asfalt, granit și piatră de râu, Abator comunal, Parcul public « Trivalea » (unul din cele mai întinse din țară, cu drumuri pietruite, restaurante și podiu pentru jocuri gimnastice, cu umbră de fagi, izvoare și cu liniștea schitului înălțat pe o culme).

Sănătate publică. Spitalul « I. C. Brătianu », Spitalul militar, 2 dispensare medicale ale serv. sanitar al orașului.

Asistență și prevedere socială. Casă de asigurări sociale ; Soc. « Crucea Roșie », Soc. I.O.V., Oficiu public de plasare, 2 aziluri de bătrâni.

*) Cifrele în paranteză arată capitalul social (soc.) și capitalul investit (inv.) în milioane de lei.

PLOEȘTI

Stema. Pe scut albastru, doi lei de aur, ridicați față în față, cu coada terminată în formă de inimă, și limba roșie, ținând în labele cu ghiarele negre un stejar desrădăcinat, de argint, susținuți de o panglică roșie brodată cu aur și încărcată cu inițialele I.M.V.V. (Io Mihail Voevod).

Scutul timbrat de o coroană murală cu 7 tunuri.

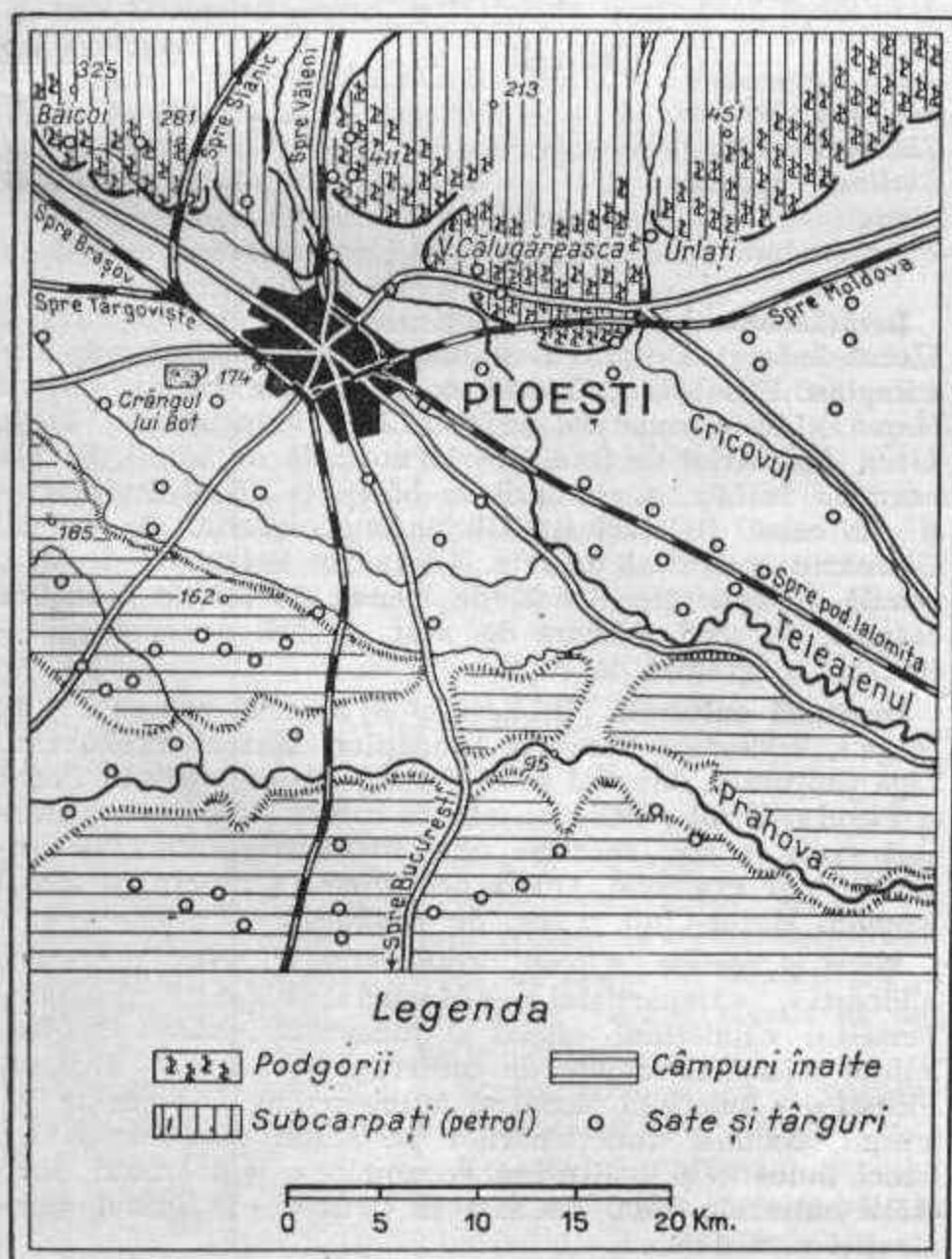
Simbolizează întemeierea orașului de către Mihai Viteazul.

GEOGRAFIE

Așezare. Municipiul Ploesti, capitala județului Prahova, este așezat între văile Prahova și Teleajen, la mică depărtare de dealuri în golul pe care îl face aici, înaintând către N, Câmpia Română și la una dintre cele mai importante răspântii de drumuri din Țara Românească (drumul internațional pe valea Prahovei, drumul Teleajenului, drumul Moldovei, drumul Târgoviștei, drumul Ialomiței, către Bărăgan, etc.).

Vatra orașului, este clădită pe vastul agestru (con de dejecție) foarte turtit format din pietrișurile și nisipurile pe care le-au răspândit aici, la esirea lor din dealuri, Prahova și Teleajenul. De aici, abundența pânzelor de apă subterană din care se și alimentează orașul (conducta dela Crângul lui Bot). De aci și lipsa de relief a locului de așezare străbătut doar de câteva viroage neînsemnate (viroaga *Tăbăcarilor* și viroaga *Rășovul*). Poate tot în legătură cu această pantă domoală și cu absența unui curs de apă mai important în apropiere, să șadă și problema canalizării rezolvată abia în ultimul timp.

Cadrul este format din întinsul și monotonul bazin al Ploestilor mărginit la Sud, către Vlăsia de un pînten mai înalt, împădurit (pîntenul Măgurei), iar la N. de cununa dealurilor subcarpatice acoperite de pometuri, de vii renumite și străpunse de încă și mai faimoasele sonde.

Vechi târg de răspântie și de contact, Ploestii s'au ridicat în urma unei îndelungi lupte cu alte târguri mai apropiate sau mai depărtate (*Târgșorul*, *Măgureni*, *Filipești*, *Gherghița*, *Urziceni*), mulțumită mai ales crucei de drumuri (mai târziu căii ferate) din cuprinsul lor. Marea dezvoltare din ultimul timp se datorește însă în primul rând, apropierei zonei petrolifere care a făcut din el cel mai important centru de rafinare a petrolului din SE Europei.

ISTORIE

Vechime și dezvoltare istorică. Orașul a fost înființat de către Mihai Viteazul, în 1596, pe locul satului Ploesti, ai cărui locuitori au fost mutați pe moșia domnească Băicoiul.

În sec. XVIII, Alexandru Ipsilanti dăruiește orașul vornicului Moruzi. De pe urma acestei danii abuzive se naște un proces câștigat, în fine, de cetățenii orașului.

În timpul războiului româno-ruso-turc din 1877, orașul servi de reședință țarului Alexandru II și cartierului general al armatelor ruse.

Monumente istorice. Biserica Sf. Apostoli Petru și Pavel, ctitorie a lui Matei Basarab pe locul unei biserici de lemn. Reparată la 1742 într'un stil care nu e al originalului.

Biserica din comuna suburbană Ploestiori, construită sub Constantin Brâncoveanu. Fresce ale epocii de construcție, în afară și în interior.

POPULAȚIE

Municipiul P. avea în 1930, după datele provizorii ale recensământului din acel an, 77.325 locuitori. Cifra probabilă a populației actuale (calculată la 1 Iulie 1937) este de 77.092 locuitori (fără comuna suburbană Ploestiori, care la recensământul din 1930 s'a trecut la municipiul P. și care la acea dată avea un total de 1.907 locuitori).

ECONOMIE

Industrie și comerț. Capitală a unui județ bogat în păduri, vii, livezi de pruni, cu imense zăcăminte de petrol, cărbuni, piatră și sare — larg exploatate — municipiul P. este unul din marile centre industriale și comerciale ale României. Cea mai mare parte din bogățiile județului Prahova se prelucrează și se desfac prin intermediul capitalei sale.

Industria alimentară: 5 mori sistematice, 1 fabrică de paste făinoase și biscuiți, 3 de mezeluri, 2 de ghiță, 1 de oțet; **Textilă:** 1 fabrică de postavuri și dimii, 3 de tricotaje, 1 de pălării de lână, 1 de păslărie, 2 de curele de trans-

CENTRUL ORAȘULUI

misiune (din cânepă, manila și păr de cămilă), 1 filatură; *Chimică*: 15 rafinării de petrol, 2 fabrici de produse chimice, 2 de negru de fum, 1 de ultramarin, 1 de asfalt, 1 de vaselină, 1 uzină de creozotat traverse, 1 industrie de izolații tehnice, 1 fabrică de acid carbonic, 3 de oxigen, 1 de acetilenă; *Metalurgică*: 6 turnătorii metalice, 6 ateliere mecanice cu turnătorii, 3 ateliere mecanice pentru automobile, 1 mare autogaraj, 1 fabrică de împletituri de sârmă și lăcătușerie, 1 de cabluri de oțel, 1 de butoaie de tablă de fier; *Alte industrii*: 2 mari tipografii, 1 fabrică de încălțăminte, 14 de tăbăcărie și pielărie diversă; 1 fabrică de cherestea, 1 de cherestea cu tâmplărie, 1 de mobile, 2 ateliere de tâmplărie mecanică; 3 fabrici de cărămidă, 1 de ipsos, 2 de teracotă, 2 de sticlă, 1 de geamuri, 1 de articole din faianță.

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei și peste *):

Fabrica de paste făinoase și biscuiți «Vulturul» (inv. 5);

Fabrica de postavuri și dimii «Dorobanțul» (soc. 54, inv. 168), Fabrica de pălării de lână «Aurora» (soc. 10, inv. 10), Fabrica de curele de transmisiune din cânepă și păr de cămilă «Matador» (soc. 10, inv. 9);

Rafinăriile Societăților: «Astra-Română» (inv. 1.209), «Colombia» (inv. 162), «Unirea» (Rafinăria Romanian Consolidated Oilfields Limited) (inv. 45), «Unirea» (Rafinăria «Speranța») (inv. 341), «Vega» (inv. 273), «Orion» (inv. 313), «Petrol Mina» (inv. 55), «Dacia-Romano» (inv. 151), «Redevența» (inv. 30), «Neo-Petrol» (soc. 20), «Româno-Africană» (inv. 148), «Petrol-Block» (inv. 120), «Cometa» (inv. 69), Fabrica de asfalt a Soc. «Astra-Română» (inv. 17), Uzina de creozotat traverse C.F.R. (inv. 8), Fabrica de oxigen «Aerogen» (inv. 8);

Turnătorii de fontă emailată «Ferroemail» (soc. 10, inv. 40), Fabrica de mașini și Turnătorii «Prometheus» (inv. 14), Turnătorii și atelierele de reparații de unelte de foraj și vagoane de cale ferată (fost «Petrol-Foraj») (soc. 20, inv. 2), Atelierele mecanice și turnătoriile: «Concordia» (inv. 34) și «Macazul» pentru industria metalurgică și fabricarea materialului de cale ferată (soc. 5, inv. 57), Fabrica de cabluri de oțel și curele de cânepă și manila «Anglia» (soc. 29, inv. 34);

Fabrica de cherestea și tâmplăria Gh. Bărbulescu (soc. 10, inv. 17), Atelierul de tâmplărie mecanică și mobile Al. State (soc. 5, inv. 3), Fabrica de cărămidă «Ceramica» (soc. 5, inv. 6), Fabrica de articole din faianță a Soc. «Uzinele ceramice Ploiești» (soc. 12).

*) Cifrele în paranteză arată capitalul social (soc.) și capitalul investit (inv.) în milioane de lei.

Comerț. Vechi oraș așezat la răscrucea drumurilor ce leagă capitala țării cu Moldova și Transilvania, având strânse legături economice cu marile centre industriale și comerciale — București, Brașov, Galați, Brăila, și Constanța — capitală a unui județ cu numeroase și mari bogății naturale, municipiul P. are o viață comercială înfloritoare. Aceasta, datorată în primul rând industriei petrolifere ale cărei produse se rafinează în fabricile din cuprinsul său. Comerțul cu pielărie, sticlărie, textile, lemne de foc, cherestea, vinuri și produsele fabricilor metalurgice, formează tot atâtea ramuri importante de comerț, ce-i aduc însemnate venituri.

Instituții de credit. Banca Națională a României (sucursală), Banca Centrală, Banca «Creditul Prahovei», Banca de Credit, Banca Românească, Banca Comercială, Banca Generală, Banca Silberman Fii, Banca Comerțului, Banca «Prahova», Banca Sindicatului Agricol și Viticol, Banca Țăranilor, Banca Federală Prahoveană, Banca Sf. Sava, Banca Corpului Didactic, 8 bănci populare: «Ștefan cel Mare», «Mihai Viteazul», «Sf. Spiridon», «Sf. Vasile», «Sfânta Treime», «Cuza Vodă», «Izbânda» și «Sf. Gheorghe».

Finanțe publice. Bugetul municipiului P., pe exercițiul 1936—1937, prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	248.742.662
Venituri ordinare	210.429.810
Venituri extraordinare	29.835.923
Venituri speciale	8.476.929
Cheltuieli	248.742.662
Cheltuieli ordinare	204.815.733
Cheltuieli extraordinare	35.450.000
Cheltuieli speciale	8.476.929

CULTURĂ

Invățământ. Liceul de băieți «Sfinții Petru și Pavel», Liceul de fete «Despina Doamna», Liceul particular de fete «Regina Elisabeta», Liceul comercial de băieți «Spiru Haret», Liceu comercial de fete, Liceu industrial de băieți, Liceu industrial de fete, Școală normală de băieți, Școală normală de fete, 2 gimnazii de băieți («Mihail Eminescu» și «Nicolae Bălcescu»), Gimnaziu comercial de băieți, Gimnaziu comercial de fete, Gimnaziu industrial de fete, Școală de aplicație, Școală de menaj, Școală de industrie casnică, 29 școli primare de stat, 3 școli primare confesionale, 16 grădini de copii.

Instituții culturale. Biblioteca și muzeul comunal «N. Iorga», Biblioteca Baroului Avocaților, Muzeul Prahovean, Liga Culturală, Ateneul și biblioteca liceului «Sfinții Petru și Pavel», Corul «Pelișor», câteva coruri bisericești, 9 cinematografe, 4 soc. sportive (mai însemnate sunt Tricolor-C.F.P.V. și Prahova), Oficiu de turism, Auto-clubul Regal Român, Motor-Club, 2 soc. de vânătoare.

Ziare și reviste. «Ecoul Prahovei», «Raza Prahovei», «Ploiești», «Imparțialul», «Muguri», «Munca», «Grainul Femeii», «Buletinul oficial al județului Prahova», «Buletinul oficial al Camerei de comerț și industrie și al bursei Ploiești», «Buletinul oficial al Municipiului Ploiești», «Buletinul Uniunii funcționarilor particulari din exploatare, bănci, industrie și instituțiuni economice», «Buletinul Societății culturale Casa de Sfat și Cetit», «Buletinul organizației sioniste».

RELIGIE

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 23 biserici ortodoxe, 1 greco-catolică, 1 romano-catolică, 1 evanghelică, 1 reformată, 1 casă de rugăciune a evangheliștilor, 1 a adventiștilor de ziua 7-a, 1 a pocăiților, 4 sinagogi.

Instituții bisericești. 1 protopopiat ortodox.

ADMINISTRAȚIE

Municipiul P., capitala județului Prahova, este situat la 57 km de București. Stație principală c.f. pe liniile: București - Brașov - Oradea, București - Buzău - Galați - Reni, București - Buzău - Iași - Chișinău, București - Buzău - Iași - Cernăuți. Cap de linie pe liniile: Ploești - Constanța, Ploești - Vălenii-de-Munte și Ploești - Slănic. Orașul are 3 gări.

Instituții publice. Prefectură, Primărie, Tribunal, 3 judecătoria de ocol, 1 judecătoria de muncă, Chestură de poliție cu 3 comisariate, Legiune de jandarmi, Pretură, Administrație financiară cu 3 percepții fiscale, 2 percepții comunale, Cameră de comerț și industrie, Cameră de agricultură, Cameră de muncă, Inspectorat minier, Inspectorat de muncă, Serviciu de poduri și șosele, Revizorat școlar, Serviciu agricol județean, Inspectorat silvic, Ocol silvic, Pompieri, Serviciu sanitar județean, Serviciu sanitar comunal, Serviciu sanitar veterinar, 2 oficii P.T.T., Oficiu telefonic; Consulatele: Italian, German și Olandez.

Asociații. Baroul avocaților, Uniunea avocaților, Corpul contabililor, Asociația inginerilor și tehnicienilor din industria minieră a județului Prahova, Asociația medicilor, Uniunea ofițerilor de rezervă, Societatea «Virtutea Militară», Soc. «Mărășești», Asociația pensionarilor, Sfatul Negustoresc, Soc. ortodoxă națională a femeilor române, Uniunea micilor industriași, Sindicatul Viticol; mai multe sindicate și asociații de meseriași și patroni.

Edilitate. Uzină electrică, uzină de apă, apaduct, canalizare, baie populară, hale centrale moderne, fabrici de ghiță, abator comunal, autobuze comunale, bulevarde și străzi pavate cu asfalt și granit, trotore pavate cu asfalt și dale de bazalt, plantații.

Sănătate publică. 5 spitale de stat: Spitalul «Predingher» (copii), Spitalul «Schuller» (chirurgie), Spitalul «Gheorghe și Ana Constantinescu», Spitalul de contagioși, Spitalul de boli interne.

Spitalul «Movilă» (comunal); Spitalul «Boldescu» întreținut de Eforia Spitalelor Civile și de Stat, Spitalul de tuberculoși «Sf. Elena»; Sanatoriul Dr. Comănescu, Sanatoriul Dr. Botescu.

6 dispensare comunale, 1 dispensar al Casei de asigurări sociale, 1 dispensar comunal pentru sugaci, 1 ambulator comunal pentru boli venerice.

1 dispensar pentru animale.

Asistență și prevedere socială. Casă de asigurări sociale, Oficiu I.O.V., Soc. «Crucea Roșie», Soc. pentru profilaxia tuberculozei, Mica Maternitate, Leagănul de sugaci «Sf. Ecaterina», Soc. «Pușculița Săracilor», Soc. «Asistența Noastră» pentru ocrotirea mamei și copilului (cu un dispensar), Soc. «Mila Sf. Nicolae», Soc. «Umanitatea».

Azilul de femei «Caritatea». Azil de bătrâni, Căminul Corpului Didactic, 1 cămin pentru ucenici și 1 cămin pentru salariați casnici.

RĂDĂUȚI

Stema. Pe scut roșu, un coif medieval de argint, în profil spre dreapta, cu viziera închisă și lambrechini de argint. Coiful timbrat cu capul de bour negru al Moldovei, având steaua de aur între coarne.

Scutul timbrat cu o coroană murală de argint, cu 5 turnuri.

Reprezintă stema vechilor Domni ai Moldovei, îngropați în biserica din acest oraș.

GEOGRAFIE

Așezare. Orașul Rădăuți, capitala județului cu același nume și vechiu centru religios, este așezat în mijlocul unei mici depresiuni de contact (sub dealurile înalte, care trec în obcine), nu departe de esirea văii Sucevei din munți și numai la câțiva km de răspântia drumului Sucevei cu drumul Cernăuților.

Vatra orașului, care împreună cu moșia are 2.762 ha, se întinde pe stânga apei Sucevii, chiar și în lunca acesteia, la o altitudine de 373 m, pe teren foarte puțin prielnic din cauza umidității aproape permanente a solului. Mai multe viroage nu prea adânci, care dau în Suceava, taie teritoriul orașului, iar două dealuri (ca niște cucue, care răsar din netezimea bazinei: dealul Crucii și dealul Ursoaei) îl străjuesc din spre E și din spre V.

Cadrul e format din șesul, în bună parte inundabil, al bazinei Rădăuților, din dealurile podișului, în spre E și ale subcarpaților, în spre V (la acestea din urmă, se adaugă și obcinele încă bine împădurite).

ISTORIE

Vechime și dezvoltare istorică. Rădăuți este una din vechile așezări moldovenești. În 1415, un document dela Alexandru cel Bun, vorbește de «bisericile din Rădăuți». Încă din prima jumătate a domniei acestui Voevod se constată aici existența unei episcopii. Este probabil ca ea să fie anterioară anului 1400.

După răpirea Bucovinei, episcopul Rădăuților a fost mutat la Cernăuți și ridicat în 1873 la rangul de mitropolit al Bucovinei.

Monumente istorice. Biserica lui Ștefan cel Mare, ridicată de marele Domn în locul unei biserici mai vechi de lemn, — ctitorie, se zice, a lui Bogdan Intemeietorul. Ștefan a făcut aci necropola princiară a predecesorilor săi: Bogdan, Lațcu, Roman, Ștefan I, Bogdan II și a rudelor lor.

Biserica, în formă de biserică, e rece și goală, vechile fresce au fost distruse, portretele Domnilor, începând cu Ștefan, au fost pictate din nou. Alexandru Lăpușneanu i-a dat forma actuală în 1568; mai târziu, în sec. XVIII, mitropolitul Iacov se înscrie printre ctitori și pune în groapă, alături de vechii Domni, pe propriul său tată, călugărul Adrian.

POPULAȚIE

Orașul R. avea în 1930, după datele provizorii ale recensământului din acel an, 16.808 locuitori.

Cifra probabilă a populației actuale (calculată la 1 Iulie 1937), este de 16.802 locuitori.

ECONOMIE

Industria și comerț. 2 fabrici de spirt, rom, liqueururi și bere, 1 de șireturi și panglici, 1 de săpun și lumânări, 1 de unelte agricole, 1 de baterii electrice, 1 de mobile, 1 de furnir, transparente etc., 2 de perii.

Din întreprinderile de mai sus, Prima fabrică bucovineană de bere, spirt, rom și liqueur S. Rudich are un capital investit de 60 milioane lei.

Așezat la poalele munților acoperiți de păduri, orașul R. este centrul de prelucrare și desfacere al lemnului exploatat. Afară de această ocupație, locuitorii fac negoț cu produsele agricole, din șesul județului, cu animale (în special cai) și produse animale.

Instituții de credit. Banca Națională a României (agenție), Banca Basarabiei (sucursală), Banca Suceveană (sucursală), Banca Evrească (sucursală) și 1 cooperativă profesională.

Finanțe publice. Bugetul orașului R. pe exercițiul 1936/37 prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	8.245.964
Venituri ordinare	6.693.060
Venituri extraordinare	749.904
Venituri speciale	803.000
Cheltuieli	8.245.964
Cheltuieli ordinare	6.693.060
Cheltuieli extraordinare	749.904
Cheltuieli speciale	803.000

CULTURĂ

Invăţământ. Liceul de băieţi « Eudoxiu Hurmuzachi », Liceul de fete « Elisabeta Doamna », Liceu german particular, Gimnaziul industrial de fete, Şcoală de brigadieri silvici, Şcoală de ucenici, 6 şcoli primare, 2 grădini de copii mici.

Instituţii culturale. Muzeul judeţean, Biblioteca « Ştefan cel Mare », Soc. culturală « Ştefan cel Mare », Asociaţia profesorilor secundari, Asociaţia învăţătorilor, Soc. corală « Hatmanul Luca Arbore », Soc. tineretului german « Jungenbund », Soc. corală « Schubertbund », 2 cinematografe, 6 societăţi sportive şi 1 societate de vânătoare.

Ziare şi reviste. « Codrii Bucovinei » (anual), « Cuvântul preotesc » (bilunar), « Ocolul silvic » (lunar), « Silvicultorul » (lunar).

RELIGIE

Biserici şi lăcaşuri de închinăciune. 1 biserică ortodoxă, 1 greco-catolică, 1 romano-catolică, 1 evanghelic-luterană, 1 casă de rugăciune adventistă şi 1 sinagogă.

Instituţii bisericeşti. 1 protopopiat ortodox.

ADMINISTRAŢIE

Oraşul R., capitala jud. Rădăuţi, este situat la 65 km de Cernăuţi şi la 484 km de Bucureşti. Staţie c.f. pe linia Seletin — Dorneşti.

Instituţii publice. Prefectură, Tribunal, Legiune de jandarmi, Serv. de poduri şi şosele, Serv. apelor, Serv. sanitar judeţean, Serv. sanitar comunal, Serv. veterinar judeţean, Serv. veterinar comunal, Serv. silvic judeţean, Revizorat şcolar, Administraţie financiară, Oficiu judeţean de turism, Oficiu local de turism, Percepţie fiscală, Consilierat agricol, Cameră agricolă, Cameră de muncă (filială a celei din Cernăuţi), Birou de măsură şi greutate, Primărie, Judecătoria mixtă, Poliţie, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Pompieri.

Asociaţii. Baroul Avocaţilor, Corpul contabililor autorizaţi, Soc. funcţionarilor publici, Asociaţia comercianţilor, Uniunea ofiţerilor în rezervă, 1 sindicat pentru creşterea cailor.

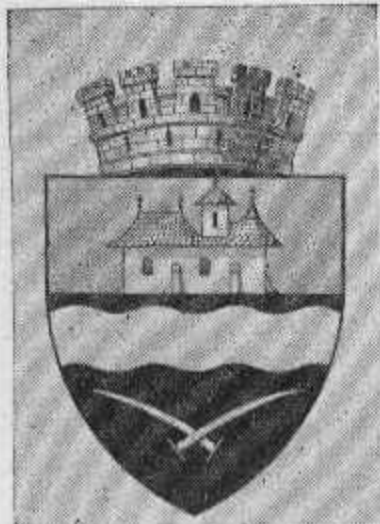
Edilitate. Uzină electrică, apeduct, început de pavare cu piatră cubică.

Sănătate publică. Spital de stat, 1 dispensar al Asigurărilor Sociale.

Asistenţă şi prevedere socială. Casă de asigurări sociale, Soc. « Crucea Roşie », Soc. pentru profilaxia tuberculozei, Oficiul I.O.V., Soc. doamnelor române, Soc. doamnelor romano-catolice, Soc. doamnelor evanghelice, Soc. doamnelor evreice pentru sprijinirea femeilor bolnave şi sărmene, Societatea pentru hrănirea evreilor săraci, Societatea pentru ajutorul funcţionarilor financiari, Societatea izraelită pentru ajutorarea femeilor bolnave, Societatea de meseriaşi « Salvarea » pentru ajutorarea membrilor, Societatea pentru ajutorarea zidarilor şi dulgherilor bolnavi, Societatea izraelită pentru asigurarea meseriaşilor bolnavi, Societatea de ajutor a meseriaşilor de construcţii, Societatea de binefacere a muncitorilor « Iubire şi Unitate ».

1 azil evreesc pentru bătrâni.

RÂMNICUL-SĂRAT

Stema. Scut tăiat de o fascie undată, de argint. În câmpul superior, pe albastru, o biserică veche, moldovenească, de argint, în profil spre stânga, cu un singur turn şi aşezată pe o terasă verde. În câmpul inferior, pe roşu, două săbii încrucişate, de argint cu gârzi negre în jos.

Scutul timbrat cu o coroană murală de argint cu 5 turnuri.

Biserica aminteşte străvechea ctitorie a lui Ştefan cel Mare. Fascia — apa Râmnicului. Săbiile încrucişate — luptele victorioase purtate în împrejurimile oraşului.

GEOGRAFIE

Aşezare. Oraşul R.-S., capitala judeţului cu acelaşi nume, e aşezat în apropierea ieşirii Râmnicului-Sărat din dealuri şi în drumul mare al Moldovei.

Vatra oraşului în suprafaţă de 340 ha, se întinde în plan foarte uşor înclinat dela N.-V. spre S.-E. pe malul stâng al Râmnicului-Sărat care mărgineşte oraşul către Apus, inundând doar latura sudică a acestuia.

Cadrul e format din câmpia de sub munte puţin mai înaltă aici şi tăiată de numeroase viroage relativ adânci şi de dealurile subcarpatice acoperite de pometiuri şi vii renumite. De aici caracterul semi-agricol al acestui oraş de contact şi locul pe care podgoria şi negoţul cu produsele ei, îl ocupă în viaţa Râmniceştilor.

ISTORIE

Vechime şi dezvoltare istorică. Anul înfiinţării oraşului Râmnicul-Sărat nu se cunoaşte. El exista însă în sec. XV.

În apropierea lui, la Cursul Apei, Ştefan cel Mare a înfrânt pe Radu cel Frumos. În amintirea victoriei sale, Domnul Moldovei a ridicat în Râmnic, pe teritoriul principatului rival, o biserică pe care a închinat-o Cuvioasei Paraschiva.

Tot în apropierea oraşului — la Jilişte, în 1573 — Ioan Vodă cel Cumplit, domnul Moldovei, a înfrânt pe Turci.

Monumente istorice. Biserica « Cuvioasa Paraschiva » (Domnească) înălţată de Ştefan cel Mare la 1474 în amintirea victoriei sale asupra Domnului Ţării Româneşti. Din vechea construcţie n'a mai rămas decât o parte din zidul de incintă. Biserica actuală a fost construită în ultimii ani.

Biserica « Mănăstirii », construită de Constantin Brâncoveanu şi de ruda sa, Spătarul Mihail Cantacuzino, în 1691—1697, în locul unei capele de lemn. Demne de admirat sunt frescele şi peristilul de colonete împodobite.

POPULAŢIE

Oraşul R.-S. avea în 1930, conform rezultatelor provizorii ale recensământului din acel an, 15.013 locuitori. Cifra probabilă a populaţiei actuale, calculată la 1 Iulie 1937, este de 15.316 locuitori, indicând un spor natural de 303 locuitori în şase ani şi jumătate, adică o creştere de 2,0%.

ECONOMIE

Industrie şi comerţ. 1 moară sistematică, 1 fabrică de ulei vegetal, 1 de pânză şi bumbac, 1 rafinărie de petrol, 2 ateliere mecanice şi turnătorii, 1 fabrică de mobile şi 1 de cherestea.

Din întreprinderile de mai sus, Rafinăria de petrol a Soc. « Româno-Belgiană » are un capital investit de 38 milioane lei.

Comerţ de cereale, vinuri, animale şi cherestea. Bâlcuiri la 23 Aprilie şi 21 Mai.

Instituţii de credit. Banca Naţională (agenţie), Banca Comercială R.-Sărat, Banca « Creditul Râmnicean », Casa de Credit a agricultorilor din jud. R.-Sărat, Banca Ţărănească R.-Sărat, Banca Poporului, Banca « Sf. Gheorghe », Banca populară « Federala », Banca « Credit şi Economie », Banca Corpului Didactic, Banca Sfatului Negustoresc.

Finanţe publice. Bugetul oraşului R.-S. pe exerciţiul 1936/37 prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	17.042.575
Venituri ordinare	10.403.978
Venituri extraordinare	4.499.771
Venituri speciale	2.138.826
Cheltuieli	17.042.575
Cheltuieli ordinare	8.869.063
Cheltuieli extraordinare	4.389.771
Cheltuieli speciale	3.783.741

CULTURĂ

Invăţământ. Liceul de băieţi « Regele Ferdinand I », Liceul de fete « Elena Matei Basarab », Liceul comercial

de băieți «Dr. Anghelescu», Liceul profesional de fete «Elena Dr. Cristescu», Gimnaziu industrial de băieți, Școală elementară de ucenici, Școală elementară de agricultură, Școală de cântăreți bisericești, 8 școli primare, 2 școli de copii mici.

Instituții culturale. Fundația Culturală Regală «Principele Carol», Liga Culturală, Biblioteca «Al. P. Tătăranu», Biblioteca liceului, Teatru comunal, 1 cinematograful, 2 societăți sportive, 3 societăți de vânătoare.

Ziare și reviste. «Țeul», «Gazeta Liberă», «Deșteptarea», «Glas Tânăr», «Lumina».

RELIGIE

Biserici și lăcașuri de închinăciune. Orașul are 8 biserici ortodoxe și 3 sinagogi.

Instituții bisericești. Protopopiat ortodox.

ADMINISTRAȚIE

Orașul R.-S., capitala județului Râmnicul-Sărat, este situat la 106 km de Galați și 162 km de București. Stație c. f. pe linia București—Cernăuți—Grigore-Ghica-Vodă.

Instituții publice. Prefectură, Tribunal, Legiune de jandarmi, Serv. de poduri și șosele, Serv. sanitar județean, Serv. sanitar comunal, Serv. veterinar județean, Serv. veterinar comunal, Revizorat școlar, Administrație financiară, Percepție fiscală, Serv. agricol județean, Cameră de agricultură, Cameră de industrie și comerț, Ocol silvic, Primărie, Pompieri, Judecătoria, Poliție, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Cameră de muncă, Birou de măsuri și greutate.

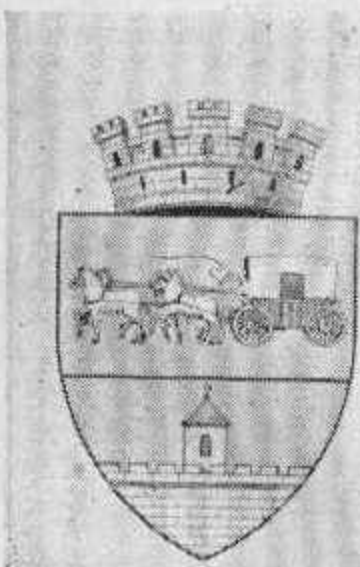
Asociații. Baroul avocaților, Corpul contabililor, Sindicatul notarilor, Asoc. Corpului didactic, Sfatul negustoresc, Uniunea micilor industriași, Sindicatul Viticol, Asoc. Corpului sanitar auxiliar titrat, Asoc. pensionarilor publici, Asoc. «Fii apărători ai patriei», Asoc. subofițerilor de rezervă.

Edilitate. Uzină electrică, apeduct, canalizări de apă, pavaj de granit, bolovani de râu, balastu, abator, hală de carne.

Sănătate publică. Spital județean, Spitalul de izolare «Bagdat», Dispensar comunal, Dispensar particular de sugaci.

Asistență și prevedere socială. Oficiu de asigurări sociale, Soc. «Crucea Roșie», Soc. «Principele Mircea», Oficiu I.O.V., Azilul de bătrâne «Dr. Blazian», Azilul de bătrâni și bătrâne «Bagdat».

RÂMNICUL-VÂLCEA

Stema. Scut albastru tăiat. În câmpul superior, un poșalion de argint, cu patru cai, spre dreapta. În câmpul inferior, un zid crenelat de cetate, de argint, din care iese un turn pătrat tot de argint, cu acoperișul ascuțit terminat într-o cruce. Fereastra turnului închisă.

Scutul timbrat cu o coroană murală de argint cu 5 turnuri.

Este stema anterioară completată, simbolizând de o parte vechea stație de poștă, de alta, reședința episcopală a Râmnicului.

GEOGRAFIE

Așezare. Orașul R.-V. capitala județului Vâlcea, este așezat în drumul Oltului, aproape de ieșirea acestuia din munți și la răscrucea lui cu drumul care vine, tot pe sub munte, din bine populata depresiune subcarpatică olteană.

Vatra orașului, în suprafață de peste 400 ha, se întinde la altitudinea de 234 m, pe dreapta Oltului, pe terasa inferioară a acestuia tăiată în curmeziș, spre S., de valea Olăneștilor.

BISERICA EPISCOPALĂ

Cadrul este format din valea largă, cu terase, a Oltului și din dealurile înalte de peste 400 și chiar peste 600 m, care coboară convergent către el, formând un fel de depresiune colinară. Pădurea, încă acoperă, în bună parte culmile acestora, iar povârnișurile sunt prinse de culturi și pometuri. De aici aspectul de grădină al periferiei orașului și funcțiunea sa principală: schimbul produselor din munți și dealuri. Apropierea stațiunilor balneare foarte frecventate (Călimănești, Căciulata, Govora, etc), adaugă la posibilitățile de funcționare ale târgului.

ISTORIE

Vechime și dezvoltare istorică. R.-V. este unul din vechile orașe ale Țării Românești. Prima mențiune documentară o găsim în hrisovul din 4 Septembrie 1389, despre care se spune că a fost scris «în orașul domniei mele numit Râmnic». La 8 Ianuarie 1394, Mircea cel Bătrân confirmă mănăstirii Cozia, între altele, «o moară la Râmnic» și «o uliță la Râmnic». Numele este de origine slavă și înseamnă «iaz de pește, eleșteu». Aci a fost strămutată încă din veacul XV, reședința episcopiei de Severin.

Monumente istorice. Biserica Buna-Vestire construită de logofătul Radu Râmnicănu pe locul bisericii fondate de Mircea-cel-Bătrân la 1388, arsă de Turci la 1747.

Biserica Cuvioasa Paraschiva ctitorie a lui Pătrașcu cel Bun la 1557, terminată de fiul său Mihai Viteazul la 1598. Arsă de două ori în sec. XVIII și reparată de enoriași la 1790.

Biserica Episcopiei înălțată în sec. XVI de către Arhiepiscopul Eftimie al Severinului împreună cu episcopul Mihail; restaurată în 1735, arsă în 1847, reconstruită în 1857; moaște în racle de argint; o capelă cu foarte frumoase fresce din sec. XVIII; o bisericuță în cimitir înălțată de episcopul Clementie în 1744; se află aci o cruce de piatră pusă de Constantin

Șerban și soția sa Bălașa în 1656. Biblioteca episcopală posedă un mare număr de icoane și cărți vechi.

Mănăstirea Cetățuia, fondată în 1860 de Mitropolitul Teodosie și restaurată în 1853 de Mitropolitul Nifon. Pe locul acestei mănăstiri exista un schit, unde a fost decapitat de boieri, Radu dela Afumați la 1529. Aici și-a sfârșit zilele la 1557, Petrașcu cel Bun, Domnul Țării Românești.

Biserica «Maica Domului», ctitorie a lui Mircea Ciobanul, Domnul Țării Românești. Arsă de Turci în 1738, a fost restaurată în 1747.

Biserica «Toți Sfinții», înălțată între 1762 și 1764, cu frumoase săpături în piatră ale Popei Ioan Pietrarul.

Biserica Sf. Gheorghe, ctitorie din 1651 pe locul unei biserici din sec. XVI. Reconstruită după un incendiu în 1737. **Crucea zisă «a Mișeilor»**, ridicată la 1656 de Constantin Șerban Voevod, pe dealul Troian din marginea orașului.

POPULAȚIE

Orașul R.-V. avea în 1930, după datele provizorii ale recensământului din acel an, 15.162 locuitori (inclusiv un număr de 12 sate apropiate, care au fost recensate împreună cu R.-V.).

Cifra probabilă a populației actuale (calculată la 1 Iulie 1937 pentru aceleași localități) este de 15.973 locuitori.

ECONOMIE

Industrie și comerț. 2 mori, 5 fabrici de pielărie, 1 de sulfat de cupru, 1 de cuie de lemn, 1 de prelucrat pluta și 1 de cherestea.

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei și peste *): Moara A. Geltsch (inv. 6), Fabrica de tăbăcărie și încălțăminte Oprea Simian et Fii (inv. 9) și Fabrica de tăbăcărie «Crângaș» (inv. 7).

Comerț de cherestea, lemne de foc, animale, produse animale, fructe, țuică și vinuri.

Bălcieri: 29 Iunie și 14 Octombrie.

Instituții de credit. Banca Națională (agenție), Federala Băncilor populare, Banca Râmnicului, Banca Vâlcea, Banca de Scont, Banca Comercială, Banca «Albina», Banca Corpului Didactic, Banca «Renașterea» a preoților, Banca populară «Zăvoiul», Banca «Țăranul Vâlcean».

Finanțe publice. Bugetul orașului R.-V., pe exercițiul 1936/1937, prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri.	11.336.440
Venituri ordinare	7.353.130
Venituri extraordinare	115.000
Venituri speciale	3.868.310
Cheltueli	11.336.440
Cheltueli ordinare	7.353.130
Cheltueli extraordinare	115.000
Cheltueli speciale	3.868.310

CULTURĂ

Invățământ. Liceul de băieți «Al. Lahovary», Liceu de fete, Seminarul teologic «Sf. Nicolae», Școală de cântăreți bisericești, Școală normală de băieți, Gimnaziu industrial, Școală de menaj, Gimnaziu comercial, Școală de meserii, Școală industrială de ucenici, 6 școli primare și 2 grădini de copii.

Instituții culturale. Liga Culturală, Căminul cultural al Soc. «Renașterea», Biblioteca licenului «Al. Lahovary», Biblioteca Seminarului «Sf. Nicolae», 1 cinematograful (cu sală pentru teatru), 1 soc. sportivă și 2 soc. de vânătoare.

Ziare și reviste. «Oltenia Economică» (săptămânal), «Înălțarea Vâlcei» (bilunar), «Monitorul Comunal» (bilunar), «Naționalul Vâlcei» (lunar), «Crestinul Ortodox» (lunar), «Doina» (lunar), «Invățătorul» (lunar), «Mugu-

rașul» (lunar), «Pandurul» (lunar), «Cercul» (lunar), «Tribuna Vâlcei» (lunar), «Buletinul Camerei de Comerț și Industrie», «Buletinul Oficial al județului Vâlcea», «Muncitorul», «Vremea Nouă», «Radicalul».

RELIGIE

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 8 biserici ortodoxe, 1 romano-catolică, 1 protestantă și 1 sinagogă.

Instituții bisericești. Reședința Episcopiei Râmnicului Noului Severin, înființată în anul 1496, de Radu-cel-Mare, ca o continuare a vechei Episcopii a Severinului. La această episcopie au păstorit până astăzi 50 de episcopi. Reședința protopopiatului ortodox.

ADMINISTRAȚIE

Orașul R.-V., capitala județului Vâlcea, este situat la 128 km de Craiova și 176 km de București. Stațiune climatică, vizitată tot anul, vara pentru climatul-i dulce și iarna pentru sporturile de iarnă, având minunate părți de bobsleigh și ski.

Stație c.f. pe linia principală București—Piatra Olt—Sibiu.

Instituții publice. Prefectură, Tribunal, Judecătoria mixtă, Pretură, Primărie, Poliție, Legiune de jandarmi, Cameră de comerț și industrie, Cameră de agricultură, Serviciu de poduri și șosele, Regiune silvică, Ocol silvic, Administrație financiară, Percepție fiscală, Serviciu sanitar județean, Serv. sanitar al orașului, Serv. veterinar județean, Serv. veterinar al orașului, Oficiu P. T. T., Oficiu telefonic, Birou de măsuri și greutate, Pompieri.

Asociații. Baroul avocaților, Asociația avocaților, Corpul contabililor autorizați, Soc. funcționarilor publici, Sfatul negustoresc, Asociația meseriașilor.

Edilitate. Uzină electrică, apeduct. Orașul este pavat cu asfalt, piatră cubică, și piatră de râu. Strand, grădină publică.

Sănătate publică. Spital de stat, Sanatoriul Central Dr. Th. Nicolescu (particular), Dispensar comunal, Dispensar de stat.

Asistență și prevedere socială. Oficiu de asigurări sociale, Soc. «Crucea Roșie», Soc. pentru profilaxia tuberculozei, Oficiu I.O.V., 1 azil de bătrâni.

ROMAN

Stema. Pe scut roșu, un cap de mistreț, de aur, în profil spre dreapta.

Vechea stemă heraldizată.

Scutul timbrat cu o coroană murală de argint, cu 5 turnuri.

GEOGRAFIE

Așezare. Orașul R. capitala județului cu același nume este așezat în marele drum al Siretului aproape de vărsarea Moldovei în Siret.

Vatra orașului, în suprafață de circa 250 ha, se întinde, la altitudine de 189 m (gara), în plan ușor înclinat, chiar pe botul de terasă dela confluența celor două ape; așa că numai partea sudică a orașului coboară în lunca inunda-bilă a Moldovei, atingând, pe mai bine de 1 km, apa acesteia.

Cadrul e format de șesul foarte larg (de peste 10 km), rezultat din întâlnirea luncilor celor două râuri, din terasele ce le mărginesc și din dealurile de podiș încă, în parte, împădurite.

Oraș de confluență (deci de răspântie), Romanul, e unul dintre cele mai vechi târguri ale Moldovei.

ISTORIE

Vechime și dezvoltare istorică. Orașul R. a fost înființat de către Roman Voevod, al cărui nume îl poartă.

*) Cifrele în paranteză arată capitalul social (soc.) și capitalul investit (inv.) în milioane de lei.

Un document al acestui Voevod, din 30 Martie 1392, poartă mențiunea că a fost scris «în orașul nostru Roman». În documentele următoare, i se spune «orașul cel nou». Aici Alexandru cel Bun a fixat sediul unei episcopii ai cărei titulari și-au arogat adeseori, până în secolul XVII, titlul de mitropoliți ai Țării-de-Jos.

Situat pe marele drum al Siretului, care lega Suceava cu porturile dunărene și cu Țara Românească, Romanul a fost un important centru comercial.

În 1467, orașul a fost ars de către Matei Corvinul, în drum către Baia, unde avea să sufere cumplita înfrângere. Și tot aici Ștefan cel Mare și-a strâns oastea de țară înainte de a da piept cu Ioan Albert, regele Poloniei, în Codrii Cosminului.

În piața orașului, a fost executat în Decembrie 1691, din ordinul Domnului Constantin Cantemir, cronicarul Miron Costin.

În cursul istoriei sale, Romanul a fost administrat ca punct strategic și militar de doi pârcălabi, delegați ai Domniei, și ca oraș comercial de un șoltuz și doisprezece pârgari.

Organizația sa era ca a tuturor târgurilor, așezată pe bresle. Documentele atestă aici, pe lângă breslele, întâlnite adeseori, ale blănarilor, cojocarilor, bărbierilor, etc., două corporații mai interesante: a *mișeilor* (cerșetorilor), cu un *staroste de mișei* și a *ciocilor*.

Aceste două bresle erau puse sub jurisdicțiunea Episcopiei.

Monumente istorice. Biserica Episcopiei, ridicată de Ștefan cel Mare, și reparată mai târziu de Voevodul Ștefan Tomșa, cu superbe fresce.

Biserica Precista-Mare, înălțată la 1569 de Doamna Ruxandra, soția lui Alexandru Lăpușneanu.

Biserica Sfinții Voevozi, ctitorie a lui Ștefan Tomșa, renovată de Spătarul Vasile Cantacuzino.

Biserica armenască, înălțată în 1609.

POPULAȚIE

Orașul R. avea în 1930, — după datele provizorii ale recensământului din acel an, — 28.948 locuitori. Cifra probabilă a populației actuale (calculată la 1 Iulie 1937) este de 21.225 locuitori (fără comunele suburbane Carol I, Cordun, Cotu-Vameș și Elisabeta Doamna, cari la recensământul din 1930 s'au trecut la orașul R. și cari aveau, la acea dată, un total de 7.723 locuitori).

ECONOMIE

Industrie și comerț. 3 mori sistematice, 1 fabrică de zahăr, 3 de ulei, 1 de paste făinoase, 1 de bomboane, halva, rahat etc., 1 de băuturi spirtoase, 1 de chituri și uleiuri sicative, 1 de săpun, 3 de articole de tablă și sârmă, 3 de pielărie, 1 de cărămidă și țiglă, 3 de teracotă și 1 de frânghii.

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 le și peste *): Moara «Moldova» (inv. 22), Moara C. F. Rohrlsch (soc. 8, inv. 20), Fabrica și rafinăria de zahăr «Danubiana» (inv. 703), Fabrica de uleiuri vegetale C. F. Rohrlsch (inv. 13), Fabrica de chituri și uleiuri sicative «Rozo» și Fabrica de pielărie Petre Valter et Fii (inv. 6).

Romanul este piața de desfacere a produselor agricole ale regiunii.

Instituții de credit. Banca Națională a României (agenție), Banca «Romanului», Banca de industrie și comerț, Banca Comerțului, Banca de Credit Mărunt, Banca «Concordia», Banca «Unirea», Banca «Costache Negri», Banca «Suceava», Banca «Al. Vlahuță», Casa de Credit a Agricultorilor din jud. Roman.

Finanțe publice. Bugetul orașului R., pe exercițiul 1936/37, prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	13.220.882
Venituri ordinare	11.600.700
Venituri extraordinare	305.716
Venituri speciale	1.314.466

*) Cifrele în paranteză arată capitalul social (soc.) și capitalul investit (inv.) în milioane de lei.

	Lei
Cheltueli	13.220.882
Cheltueli ordinare	11.111.576
Cheltueli extraordinare	1.310.000
Cheltueli speciale	799.306

CULTURĂ

Învățământ. Liceul de băieți «Roman-Vodă», Liceul de fete «Sturdza Cantacuzino», Seminarul teologic «Sf. Gheorghe», Școala normală de băieți «Ion Creangă», Liceu industrial, Liceu comercial, Școală profesională de fete, 8 școli primare, 3 școli de copii mici.

Instituții culturale. Căminul Fundației Regale «Principele Carol», Soc. culturală «Miron Costin», Soc. «Alexandru Vlahuță», Soc. «Principele Nicolae», 4 societăți culturale evrești, 3 cinematografe, 3 societăți sportive.

Ziare și reviste. «Curentul Romanului» (săptămânal), «Cronica Romanului» (lunar), «Cuvântul dascălesc» (lunar), «Meseria» (lunar), «Revista învățământului profesional» (lunar), «Solia» (lunar), «Vraja Ceremușului» (lunar), «Revista Învățământului agricol» (bimestrial), «Buletinul școlar», «Steluța», «Alianța economică», «Glasul plugarilor», «Macabi».

RELIGIE

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 1 biserică episcopală și 5 biserici ortodoxe, 1 biserică romano-catolică, 1 armenască, 1 lipovenească și 15 sinagogi și case de rugăciune evrești.

Instituții bisericești. Reședința Episcopiei Romanului creată de Alexandru cel Bun, la care au păstorit până azi 57 episcopi. Reședința protopopiatului ortodox al județului Roman.

ADMINISTRAȚIE

Orașul R., capitala județului Roman, este situat la 75 km de Iași și 347 km de București. Stație c.f. pe liniile București — Cernăuți — Grigore-Ghica-Vodă și Roman — Buhăești.

Instituții publice. Prefectură, Primărie, Tribunal, 2 judecătoria, Poliție, Cameră de muncă, Cameră de agricultură, Cameră de industrie și comerț, Serviciu tehnic județean, Serviciu sanitar al județului, Serviciu sanitar comunal, Serviciu veterinar al județului, Serviciu veterinar comunal, Ocol silvic, Revizorat școlar, Administrație financiară, 1 percepție fiscală, Birou de măsuri și greutate, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Depozit C.A.M., Depozit de spirit, Pompieri.

Asociații. Asociația generală a profesorilor secundari, Uniunea generală a funcționarilor particulari, Asociația clerului ortodox, Asociația cântăreților bisericești, Asociația generală a personalului administrativ și de serviciu al școalelor, Soc. pensionarilor publici, Asociația proprietarilor ipotecați, Sfat negustoresc, Uniunea micilor industriași și meseriași, Sindicatul lucrătorilor brutari, Soc. «Nivel-Metru» a ceferiștilor.

Edilitate. Uzină electrică, apeduct, canalizare, trottoare de asfalt, paviment cu piatră cubică și pietriș; abator comunal.

Sănătate publică. Spitalul «Precista-Mare», Spitalul militar, Spitalul israelit, Dispensarul de sugaci «Principele Mircea», Dispensarul de copii «Voevodul Mihai», Dispensar comunal.

Asistență și prevedere socială. Casă de asigurări sociale, Soc. «Crucea Roșie», Soc. «Principele Mircea», Soc. de ajutor mutual «Fraternitatea», Soc. filantropică «Iubirea de oameni», Azil de bătrâni.

SATU-MARE

Stema. Pe scut albastru un bastion cu zidurile crenelate, susținând un turn conic, de argint, cu 3 ferestre, așezat deasupra unei porți cu gratiile ridicate, ferestrele și poarta deschise, pe negru.

Din crenelurile turnului iese un acoperiș ascuțit roșu, flancat de două turnulețe rotunde de argint, cu câte o ferăstră deschisă, pe negru, având acoperișurile ascuțite roșii. În poarta deschisă un leu de aur, cu coada trifurcată, ridicat pe două labe, spre dreapta, având

limba și ghiarele roșii. Deasupra terasei verde a bastionului turnul flancat, la dreapta și la stânga, de câte un palmier verde, purtând câte 4 fructe roșii fiecare; în marginea scutului, stând în picioare, pe terasa bastionului, câte un ostaș de argint, îmbrăcat în armură, cu vizieră ridicată, privind către turn și purtând, respectiv, în mâna dreaptă și stângă, o spadă ridicată. Totul susținut de o terasă verde, așezată pe o apă undată de argint.

Scutul timbrat de o coroană murală cu 7 turnuri. Este vechea stemă.

GEOGRAFIE

Așezare. Municipiul S.-M. este așezat aproape de granița NV a țării, în drumul internațional care duce către Cehoslovacia și la crucea acesteia cu drumul ce vine din ținutul aurifer al Băii-Mari.

Vatra orașului se întinde la 127 m altitudine în lunca inundabilă de pe dreapta Someșului. Lucrări de canalizare și indiguire au asanat, în bună parte, șesul și apără orașul de inundații.

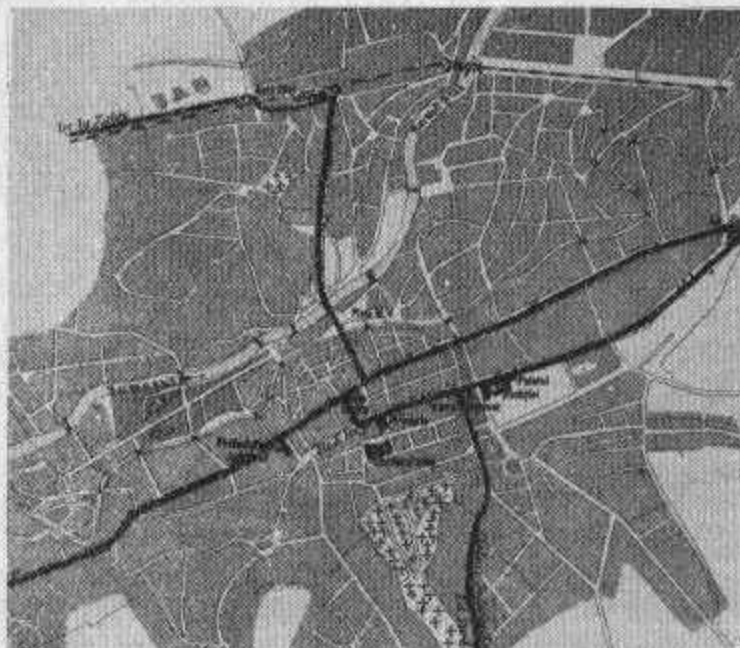
Cadrul e format de șesul Someșului, jos, neted (întrerupt de rare văi părăsite) și, în bună parte, mlăștinos. Culturile de cereale îl acoperă totuși pe o suprafață foarte întinsă. La 20—40 km către E și spre N, se ridică însă dealurile acoperite de păduri, pometuri și vii și munții vulcanici bogați în păduri, pășuni și minereuri. Satul Mare este piața de concentrare și prelucrare a materiilor prime din toate aceste trei regiuni de producție deosebite. Traficul cu țările vecine, adaugă la izvoarele de câștig ale acestui mare târg de graniță.

ISTORIE

Vechime și dezvoltare istorică. Cea mai veche denumire a orașului, constatată documentar, este aceea de Sătmar.

În această regiune, erau numeroase cnezate românești; ele sunt pomenite în actul din 1383, al Reginei Maria, fiica regelui Ludovic cel Mare.

După constituirea comitatului aflăm aici drept comite pe Drag, fiul lui Sas, care era și comite al Maramureșului și descendent al lui Dragoș, întemeietorul Moldovei.

În trecut, Sătmarul era o cetate încinsă de ziduri puternice. Din ele n'a mai rămas astăzi nici o urmă.

Documente din sec. XVIII relevă faptul că ordinele către comunele județului se trimiteau, după o lungă tradiție, în românește.

Sătmarul a fost străbătut în 1557 de Petrașcu cel Bun, tatăl lui Mihai Viteazul și de Alexandru Lăpușneanu, în campania pe care au întreprins-o în Transilvania, pentru a pune pe tron la Alba Iulia pe «crăiasa» Isabela.

La 1600, Mihai Viteazul, după ce se împacă cu Basta, își adună aci oștirile, făcând din regiunea Sătmarului, baza de luptă pentru recucerirea Ardealului.

POPULAȚIE

Municipiul S.-M. avea în 1930, după datele provizorii ale recensământului din acel an, 49.917 locuitori. Cifra probabilă a populației actuale (calculată la 1 Iulie 1937) este de 51.352 locuitori, indicând un spor natural de 1.435 locuitori în șase ani și jumătate, adică o creștere de 2,9%.

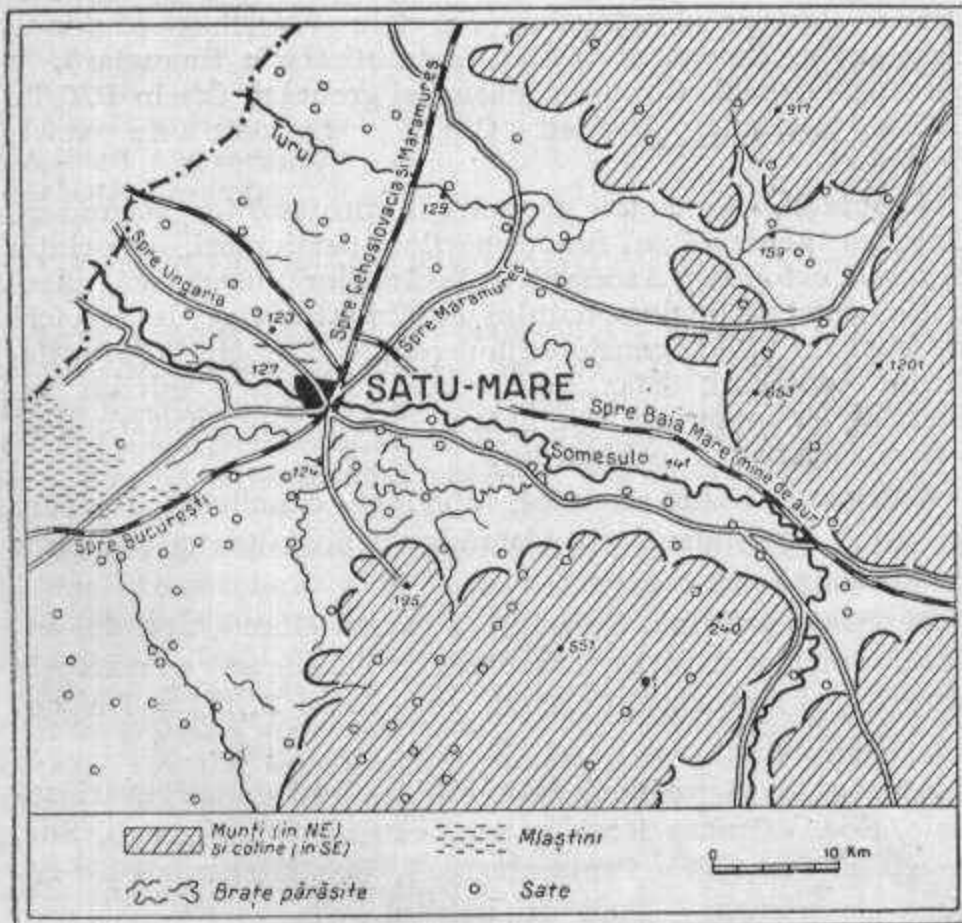
ECONOMIE

Industrie și comerț. *Alimentară:* 3 mori sistematice, 1 fabrică de pâine, 2 de bomboane și ciocolată, 1 de spirt și drojdie, 2 de rom, lichior și alte băuturi spirtoase și 4 de ghiată artificială; *Textilă:* 1 fabrică de pânzeturi, 1 țesătorie de bumbac și fabrică de vată, 1 fabrică de panglici, 1 de fitile și galoane, 1 de dantele și șireturi, 1 de tricotaje de bumbac și 1 de ciorapi și tricotaje; *Metalurgică:* 1 fabrică de vagoane, 1 de mașini diverse, 1 de dulapuri frigorifere, sicrie de metal, etc., 1 turnătorie de fier și 1 fabrică de cărucioare de copii și jucării; *Lemnului:* 3 fabrici de cherestea, 1 de mobile, 1 de tâmplărie și 1 de dopuri; *Alte industrii:* 1 fabrică de lumânări, 1 de unsori, ulei și vasilină, 1 de vopsele, cerneluri de tipar, ceară de sigilat, etc., 1 rafinărie de petrol, 2 fabrici de pielărie, 1 atelier de tăbăcărie, 4 fabrici de cărămizi și țigle, 1 de articole de ciment, 1 de pălării de paie, 1 de articole funebre, 3 tipografii.

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei și peste *):

«Industria textilă ardeleană», țesătorie de bumbac și vată (inv. 9), «Hajtaier Pavel fiul», dantele și șireturi (inv. 6), «Unio», piese din fontă, aramă, alamă, tablă Dmc, aramă și alamă laminată, fabrică de vagoane (soc. 100, nv. 106), «Frații Princz», mașini de morărit, valțuri, mașini de curățit, site, filtre, elevatoare, instalații pentru fabricarea uleiurilor vegetale, transmisiuni (soc. 15,

*) Cifrele în paranteză arată capitalul social (soc.) și capitalul investit (inv.) în milioane de lei.

inv. 16), «Dac», cărucioare pentru copii și jucării (soc. 10, inv. 7), «Prima uzină de piele și industrie chimică» (Soc. 4, inv. 7), «Prima fabrică de țigle și cărămizi» (soc. 3, inv. 5).

Comerț. Prin așezarea sa geografică, în Câmpia Tisei și în apropiere de granițele Ungariei și Cehoslovaciei, municipiul S.-M., este un centru de export al produselor țării: cereale, animale, lemnărie, fructe și vin.

Bălciuri: 2 Februarie, 1 Mai, 2 Iulie, 29 Septembrie și 21 Noiembrie.

Instituții de credit. Banca Națională a României (sucursală), Banca Românească (sucursală), Banca Ardeleană (sucursală), Casa de Păstrare, Banca «Prima Casă de Economie», Banca de Păstrare a județului Satu-Mare, Banca Comercială, Creditul Agricol Sătmărean, Banca de Credit Mărunt și Economie, Banca de Credit, Banca Economică, Banca «Casa Noastră», Banca Învățătorilor Sătmăreni, Banca de Schimb și Comercială.

Finanțe publice. Bugetul Municipiului S.-M., pe exercițiul 1936/1937, prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	28.471.700
<i>Venituri ordinare</i>	22.596.700
<i>Venituri extraordinare</i>	1.600.000
<i>Venituri speciale</i>	4.275.000
Cheltuieli	28.471.700
<i>Cheltuieli ordinare</i>	22.596.700
<i>Cheltuieli extraordinare</i>	1.600.000
<i>Cheltuieli speciale</i>	4.275.000

CULTURĂ

Învățământ. Liceul de băieți «Mihail Eminescu», Liceu de fete, Liceu comercial de băieți, Liceu comercial de fete, Liceu industrial de băieți, Liceu industrial de fete, Liceu reformat, Liceu de fete romano-catolic, Școală normală romano-catolică, Seminar romano-catolic, Gimnaziu reformat de fete, Conservatorul particular de muzică «Vasile Lucaci», Școală de ucenici, 14 școli primare, 9 școli de copii mici.

Instituții culturale. Asociația «Astra» pentru literatură și cultura poporului român, Liga Culturală, Casa Națională, Muzeul și Biblioteca municipală, Biblioteca liceului «Mihail Eminescu», Cercul de citire al industriștilor, Casina civilă, Cercul «Kölcessy», Reuniunea tinerilor catolici, Casina catolică, Soc. ziariștilor, Cercul cultural român C.F.R., Asociația culturală germană, Asociația femeilor române ortodoxe «Altarul», Asociația tinerilor români, Reuniunea «Suzana Lovantfy», 2 soc. corale, Teatrul «Nottara», 2 cinematografe, 5 soc. sportive, 3 soc. de vânătoare și 1 de turism.

Ziare și reviste. «Gazeta» (cotidian), «Gazeta Sătmăreului» (săptămânal), «Granița» (săptămânal), «Satu-Mare» (de 2 ori pe săptămână), «Buletinul oficial al jud. Satu-Mare» (săptămânal), «Cimbora» (de 3 ori pe lună), «Cuvântul Adevărului» (lunar), «Cuvântul Nou», «Viața Școlară», «Revista Socială C.F.R.», «Hétfői Friss Ujság» (cotidian), «Szabad-sajtó» (cotidian), «Ujság» (cotidian), «Haladás» (săptămânal), «Sztatmári Gazda» (săptămânal), «Friss Sport Híradó» (săptămânal), «Friss Ujság» (săptămânal), «Egyházi Híradó» (săptămânal), «Apostoli Iskola» (lunar), «Silveszteri Kronika», «Zsidó Jövő» (revistă de literatură, lunar).

RELIGIE

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 1 capelă ortodoxă, 1 biserică greco-catolică românească, 1 biserică greco-catolică ruteană, 2 biserici romano-catolice, 2 biserici reformate, 1 biserică lăutără, 1 casă de rugăciune baptistă, 1 casă de rugăciune adventistă, 2 sinagogi.

Mănăstirea de călugări ieziți «Calvaria», Mănăstirea de călugări franciscani «Hildegarda», Mănăstirea de călugări mizericordieni, Mănăstirea de călugărițe «Sfântul Vicențiu».

Instituții bisericești. Episcopie romano-catolică, Protopopiat ortodox, Protopopiat greco-catolic, Protopopiat reformat.

ADMINISTRAȚIE

Municipiul S.-M., capitala județului Satu-Mare, este situat la 197 km de Cluj și la 638 km de București. Stație c.f. pe linia Oradea – Sighet – Valea Vișăului – Borșa. Punct de plecare pe liniile Satu Mare – Baia Sprie; Satu Mare – Arded; Satu Mare – Bicsad. Aerogară pe linia Cluj – Satu-Mare.

Instituții publice. Prefectură, Primărie, Tribunal, Judecătoria, Chestură de poliție, Legiune de jandarmi, Inspectorat al muncii, Cameră de muncă, Cameră de agricultură, Cameră de industrie și comerț, Inspectie C.F.R., Serviciu agricol județean, Serviciu de poduri și șosele, Serviciu al apelor, Serviciu sanitar județean, Serviciu sanitar municipal, Serviciu veterinar județean, Serviciu veterinar municipal, Inspectorat școlar, Revizorat școlar, Administrație financiară, 3 percepții fiscale, Pretura plășii Satu Mare, Oficiu de măsuri și greutate, Inspectorat vamal, Garda financiară, Oficiu vamal, 2 oficii P.T.T., Oficiu telefonic, Depozit C.A.M.

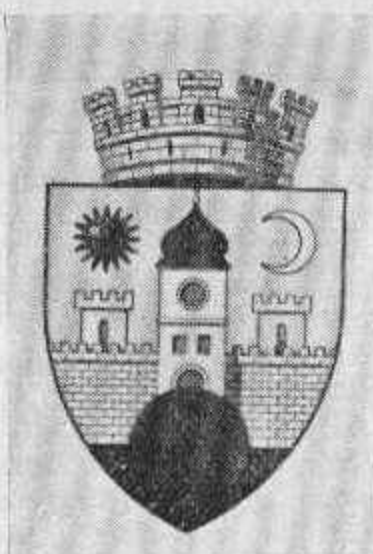
Asociații. Baroul avocaților, Asociația medicilor din județul S.-M., Asociația inginerilor români, Corpul contabililor experți, Asociația profesorilor secundari, Asociația învățătorilor, Uniunea ofițerilor de rezervă, Asociația funcționarilor administrativi, Asociația notarilor publici, Asociația notarilor și subnotarilor, Uniunea foștilor voluntari, Asociația funcționarilor justiției, Asociația pensionarilor din Satu Mare, Sindicatul presei românești din Crișana și Maramureș, Sfatul negustoresc, Asociația micilor industriași români, Asociația industriașilor, Asociația proprietarilor de case, Asociația restauratorilor, Asociația «Locomotiva» a funcționarilor C.F.R., mai multe sindicate muncitorești.

Edilitate. Uzina electrică, apeduct, canalizare, pavagii cu asfalt și macadam, autobuze.

Sănătate publică. Spital de stat, Spital veneric de stat, Spitalul epidemic comunal, Spitalul misericordienilor, Sanatoriul «A. Demian», Dispensarul Asociației Româncelor Sătmărene, Policlinică de stat.

Asistență și prevedere socială. Casă de asigurări sociale, Soc. «Crucea Roșie», Oficiu I.O.V., Soc. romano-catolică «Caritas», Asoc. Româncelor Sătmărene, Asociația israelită de asistență socială, Soc. «Securitas», Soc. «Lorentfy Susana».

SF. GHEORGHE

Stema. Pe scut albastru, un zid de cetate, crenelat, de argint, cu trei turnuri dintre care două laterale, tot crenelate, iar cel central mai înalt, cu acoperișul ascuțit, roșu, terminat într-o cruce de argint. Poarta și ferestrele turnurilor închise. În colțul drept, un soare de aur și în cel stâng un craiu nou de argint; totul pe o terasă neagră. În colțul de jos al scutului, peste tot, un medalion rotund de aur, cu bustul Mântuitorului și cu inscripția circulară «Christus opes mea».

Scutul timbrat cu o coroană murală de argint cu 5 turnuri.

Vechea stemă rectificată.

GEOGRAFIE

Așezare. Orașul S.-G., capitala județului Trei-Scaune, este așezat în valea Oltului la răspântia drumului care vine prin Țara Săcuilor din Moldova (pasul Oituz), cu cel care merge către Brașov.

Vatra orașului se întinde la altitudinea de 549 m, pe o terasă de cca 20 m altitudine relativă, situată pe

dreapta Oltului și tăiată în curmeziș de două văi afluențe. O parte din casele orașului coboară însă în lunca mlăștinoasă, apropiindu-se de podul, pe care trece șoseaua principală.

Cadrul e format de largul șes bine cultivat (Șesul Frumos) încadrat de munți împăduriți din spre E, V și N. Deși centru puternic concurat de Brașov, Sf. Gheorghe a fost mult ajutat de instalarea, voită, a câtorva fabrici (țesătorie, manufactură de tutun etc.)

În hotarul orașului se află băile « Sugaș » cu apă minerală și grota de acid carbonic.

ISTORIE

Vechime și dezvoltare istorică. Orașul S.-G., se află pe locul unei așezări preistorice, a cărei viață a continuat și în epoca daco-romană.

Sf. Gheorghe, sau după numirea adevărată Sân-Giorgiul Săcuiesc, a fost și cel mai vechiu scaun săcuiesc, menționat ca atare, într-un document din 1332. Scaunele sunt forme străvechi de organizare judecătorească, aflate aici de colonii secui și preluate de dâșii.

Ca oraș, Sân-Giorgiul Săcuiesc este amintit într-o diplomă din 1461.

La 1764 când ținuturile de graniță au fost militarizate s'a fixat aici centrul legiunii de cavalerie săcuiești care era formată nu numai din săcui, ci și din unguri și români. « Nec ea tota ex Siculis, sed etiam Hungaris quibusdam et Valachis constat », spun mărturiile vremii.

Monumente istorice. Biserica reformată construcție din sec. al XV-lea.

POPULAȚIE

Orașul S.-G. avea în 1930, după rezultatele provizorii ale recensământului din acel an, 10.942 locuitori.

Cifra probabilă a populației actuale (calculată la 1 Iulie 1937) este de 11.105 locuitori, indicând un spor natural de 163 locuitori în șase ani și jumătate, adică o creștere de 1,5%.

ECONOMIE

Industrie și comerț. 2 fabrici de spirt, 1 de textile, 1 de cărămizi, 1 de sobe de faianță și vase de lut și 1 de tutun.

Din întreprinderile de mai sus menționăm: Fabrica de textile Henry Klinger are un capital social de 41 milioane lei și un capital investit 95 milioane. Importantă manufactură de tutun.

Comerț cu produse animale, piele, cherestea și mobile.

Instituții de credit. Banca Națională (agenție), Casa de Păstrare din Trei Scaune, Banca de Credit.

Finanțe publice. Bugetul orașului S.-G., pe exercitiul 1936/37, prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	8.062.023
Venituri ordinare	7.217.403
Venituri extraordinare	275.891
Venituri speciale	568.729
Cheltuieli	8.062.023
Cheltuieli ordinare	7.217.403
Cheltuieli extraordinare	275.891
Cheltuieli speciale	568.729

CULTURĂ

Învățământ. Școala normală de fete « Regina Maria », Gimnaziu de fete, Gimnaziu de băieți, Liceu de băieți, reformat, Gimnaziu de fete, reformat, 2 școli primare de stat, Școală primară reformată, Școală primară romano-catolică, 4 școli de copii mici de stat. Centrul de inițiere « Straja Țării ».

Instituții culturale. Asoc. pentru cultura și literatura poporului român « Astra », Liga Culturală, Muzeu săcuiesc cu bibliotecă, Cinematograf comunal, Soc. corală maghiară, câteva societăți sportive și de vânătoare, Soc. de turism « Carpatina ».

Ziare și reviste. « Buletinul Oficial al Județului Trei-Scaune », « Curierul Grefelor », « Neamul Nostru », « Oituzul », « Era Nouă », « Székely Nép », « Uzenet ».

RELIGIE

Biserici și lăcașuri de închinăciune. În oraș se află 1 biserică ortodoxă, 1 greco-catolică, 2 reformate, 1 romano-catolică, 1 unitariană, 1 casă de rugăciune baptistă, 1 sinagogă.

Instituții bisericești. Protopopiat ortodox.

ADMINISTRAȚIE

Orașul S.-G., capitala jud. Trei Scaune, este situat la 33 km de Brașov și 200 km de București. Stație c.f. pe linia Brașov-Brețcu.

Instituții publice. Prefectură, Tribunal, Serv. de poduri și șosele, Legiune de Jandarmi, Serv. sanitar județean, Serv. veterinar județean, Revizorat școlar, Administrație financiară, Percepție fiscală, Serviciu agricol, Regiune agricolă, Cameră de agricultură, Ocol silvic, Primărie, Serv. sanitar comunal, Pompieri, Judecătorie, Poliție, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic.

Asociații. Baroul avocaților, Soc. funcționarilor publici, Soc. funcționarilor administrativi din Ardeal, Corpul contabililor, Sindicatul muncitoresc.

Edilitate. Uzină electrică, apaduct.

Sănătate publică. Spital de stat, Sanatoriul particular « Dr. Fekete », Ambulatoriu policlinic al orașului.

Asistență și prevedere socială. Oficiu de asigurări sociale, Soc. « Crucea Roșie », Soc. pentru profilaxia tuberculozei, Oficiul I. O. V., Soc. de binefacere a femeilor, Orfelinat județean de băieți, Orfelinat de fete romano-catolic, Azil de bătrâni județean.

SIBIU

Stema. Pe scut roșu un delta răsturnat, de aur, cu colțurile terminate în formă de inimă, străpuns de două spade încrucișate, de argint, îndreptate în jos, având mânerul și garda de aur și susținând o coroană trifoliată de aur.

Scutul timbrat de o coroană murală cu 7 turnuri.

Este vechea stemă.

GEOGRAFIE

Așezare. Municipiul S. veche cetate comercială, la origine săsească, este așezat sub munte, în N Carpaților și în dreptul trecătoarei Turnu-Roșu, prin care Oltul străbate lanțul muntos către Oltenia. Tot aici se concentrează drumurile din spre Brașov (prin Țara Făgărașului), dinspre Târnave, dinspre Alba-Iulia, etc. De aici importanța nu numai comercială dar și strategică, a răspântiei de la Sibiu.

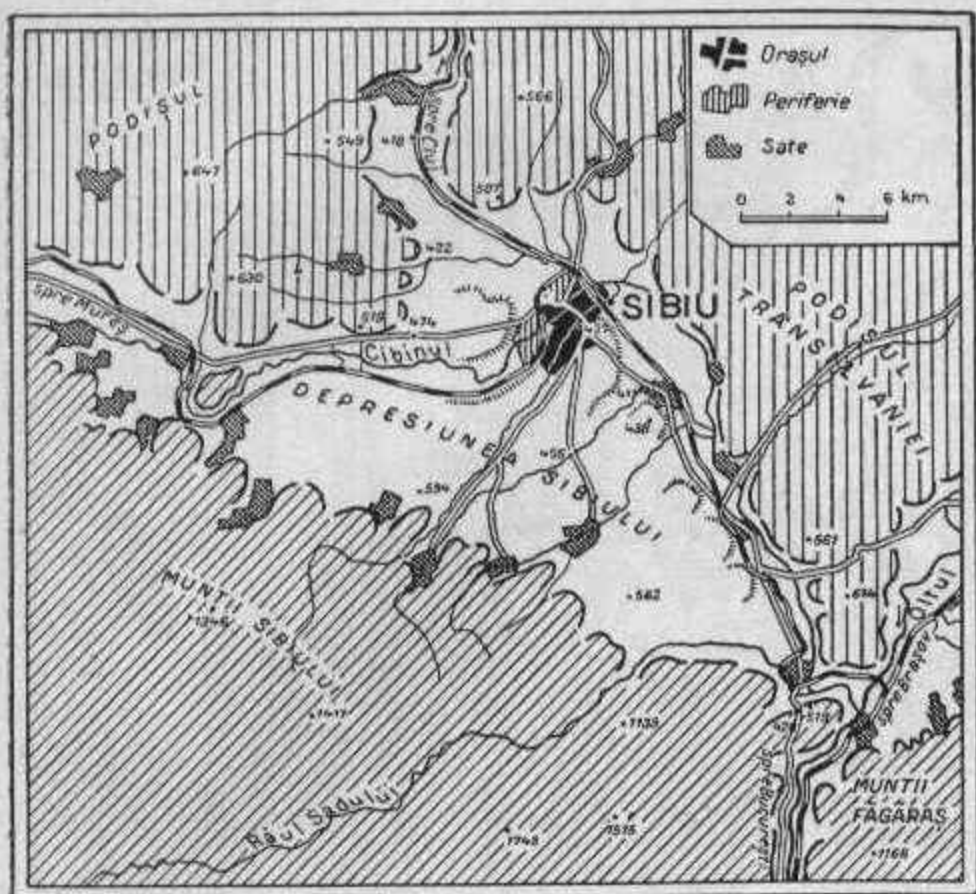
Vatra orașului se întinde, la altitudinea de 410—430 m, pe terasa de 20—30 m altitudine relativă de pe cele două maluri ale văii Cibinului, care taie orașul în două părți neegale. Casele municipiului ocupă însă nu numai spinarea terasei (orașul de sus), ci și povârnișurile și lunca Cibinului (orașul de jos).

Cadrul e constituit din depresiunea deluroasă a Cibinului (complet cultivată), din marginile podișului înalt al Transilvaniei (către N-E, N și V) și din poala munților cristalini (către S). Posibilitățile de schimb și de prefacere a materiilor prime din munți și din podiș sunt, din această cauză, foarte variate și importante. Mai presus de toate însă situația geografică a făcut din Sibiu un centru comercial și industrial dintre cele mai însemnate ale țării întregi.

ISTORIE

Vechime și dezvoltare istorică. Numele Sibiului, — civitas Cibiensis, — derivă dela numele râului Cibi, care curge prin apropiere.

Orașul, fundație a colonilor sași, s'a dezvoltat dintr'un sat menționat în sec. XII și XIII sub numele de villa Hermann — de unde și Hermannstadt.

El a prosperat continuu grație întinșelor sale relații de comerț cu Țara Românească.

Situat la marginea voevodatului transilvan, la drumul care ducea, pe Valea Oltului, până la Dunăre, de unde produsele sale puteau trece la Nicopole sau puteau fi transportate mai departe pe calea marelui fluviu, Sibiul a cunoscut o eră de mare prosperitate până către mijlocul secolului XVI când Turcii ocupă și Nicopolea bulgară și Turnul sau Nicopolea Mică de pe malul românesc.

Până în această epocă, Sibiul se vede înconjurat de puternice ziduri, înzestrat cu edificii frumoase, de stil gotic, cari pun în lumină și acum trecutul său bogat și tradițiile sale burgraviale.

Asediat de Turci, « Orașul Roșu » cum îl numeau ei, din pricina zidurilor sale netencuite, a fost salvat în 1442 prin sabia cruciatului român, Ioan Corvinul.

Către începutul secolului XVII, Gavriil Bathory, voevodul Transilvaniei, care visa și el unirea celor trei țări surori, făcu din cetatea Sibiului capitala principatului său.

Redus la relații comerciale tot mai rare cu Țara Românească, Sibiul decăzu până ce Austriacii, ajunși prin Casa de Austria, moștenitorii Principatului, mutară în Sibiu — centru germanic — capitala lui.

Ea rămase aci până în 1867 când, Transilvania pierzându-și autonomia, deveni o provincie maghiară. Capitala ei se mută la Cluj.

Episcopia ortodoxă a Sibiului, a cărei reședință săracă fusese în sec. XVIII, — după unirea cu Roma a episcopiei de Făgăraș, — în Rășinari, fu mutată în Sibiu la 1811 de episcopul Vasile Moga. Transformată în mitropolie în anul 1868, cunoscu după anii de păstorie ai marelui Andrei Șaguna, o înflorire excepțională.

Monumente istorice. Zidurile orașului, ridicate, pentru o bună parte în sec. XIV. Bastionul Heltauertor a fost ridicat în 1578 de voevodul Ștefan Bathory, viitorul rege al Poloniei.

În sec. XVI, zidul ce înconjura cetatea, avea 32 de turnuri și 7 bastioane, iar de jur împrejur mai multe eleștee, două din ele săpate cu cheltuiala lui Gavriil Bathory.

Primăria Municipiului Sibiu, construcție din sec. XV în stilul gotic târziu. Galeriile sale adăpostesc « Arhivele Națiunii Săsești » și un muzeu de arme.

Biserica evanghelică-luterană, în stil gotic târziu, cu un turn de 74 m înălțime, flancat de alte 4 turnuri, începută din sec. XIV și terminată la 1502. Frumoase fresce de Iohann de Rosenau (Ioan din Râșnov) dela 1445.

Printre pietrele mormântale, una cu inscripție latină și slavonă acopere trupul lui Mihnea cel Rău, Domnul Țării

Românești, asasinat în exil de adversarii săi politici la Sibiu în 1510.

În biserică se află un frumos muzeu etnografic și religios.

Biserica ortodoxă, zisă « Biserica din groapă » cu o piatră funerară pe mormântul unui episcop dela jumătatea sec. al XVIII-lea. Restaurată de negustorul oltean Hagi Constantin Pop (1788—1789, 1802) care se refugie aci și întemeia una din cele mai mari întreprinderi comerciale din acest oraș. Pe un perete cerat, se vede portretul întregii sale familii. De asemenea se mai află aci câteva morminte ale refugiaților munteni de pe la anul 1808.

Cimitirul bisericii unite cu mormintele capilor intelectuali românești: Barițiu, Papiu Ilarian și al lui Ioan Rațiu, aprigul luptător pentru națiune în a doua jumătate a sec. XIX.

Catedrala Mitropoliei ortodoxe, înălțată în locul bisericii Companiei grecești stabilită aci pe la 1850. Pompoasă și monumentală, în stil pseudo-bizantin, având cupole și turnuri de fațadă, interior de bazilică, cu tribune, fără fresce pe pereți dar cu frumoase picturi de iconostas, opera pictorului Octavian Smigelschi.

În fața bisericii se află reședința Mitropolitului, vastă construcție în stilul dela 1800, care adăpostește o bogată bibliotecă.

Palatul modern al « Astei », în fața căruia se află bustul lui Barițiu creatorul presei românești dela 1830, cuprinde admirabile colecțiuni de artă populară din toate domeniile, o serie de frumoase și inspirate icoane precum și tablouri de Smigelschi și predecesorii săi transilvăneni.

Muzeul Bruckenthal, este cel mai mare tezaur de artă occidentală din România, instalat în palatul acestui bogat Mecena al sec. XVIII, care bucurându-se de favoarea împăraților din Viena, a ocupat demnitatea de guvernator al Principatului transilvan.

Sunt reprezentate aci toate școalele, dar mai ales cea flamandă și italiană. Pentru epoca modernă o secțiune săsească.

POPULAȚIE

Municipiul S. avea în 1930, după rezultatele provizorii ale recensământului din acel an, 48.013 locuitori.

Cifra probabilă a populației actuale (calculată la 1 Iulie 1937) este de 49.654 locuitori, indicând un spor natural de 1.641 locuitori în șas ani și jumătate, adică o creștere de 3,3 %.

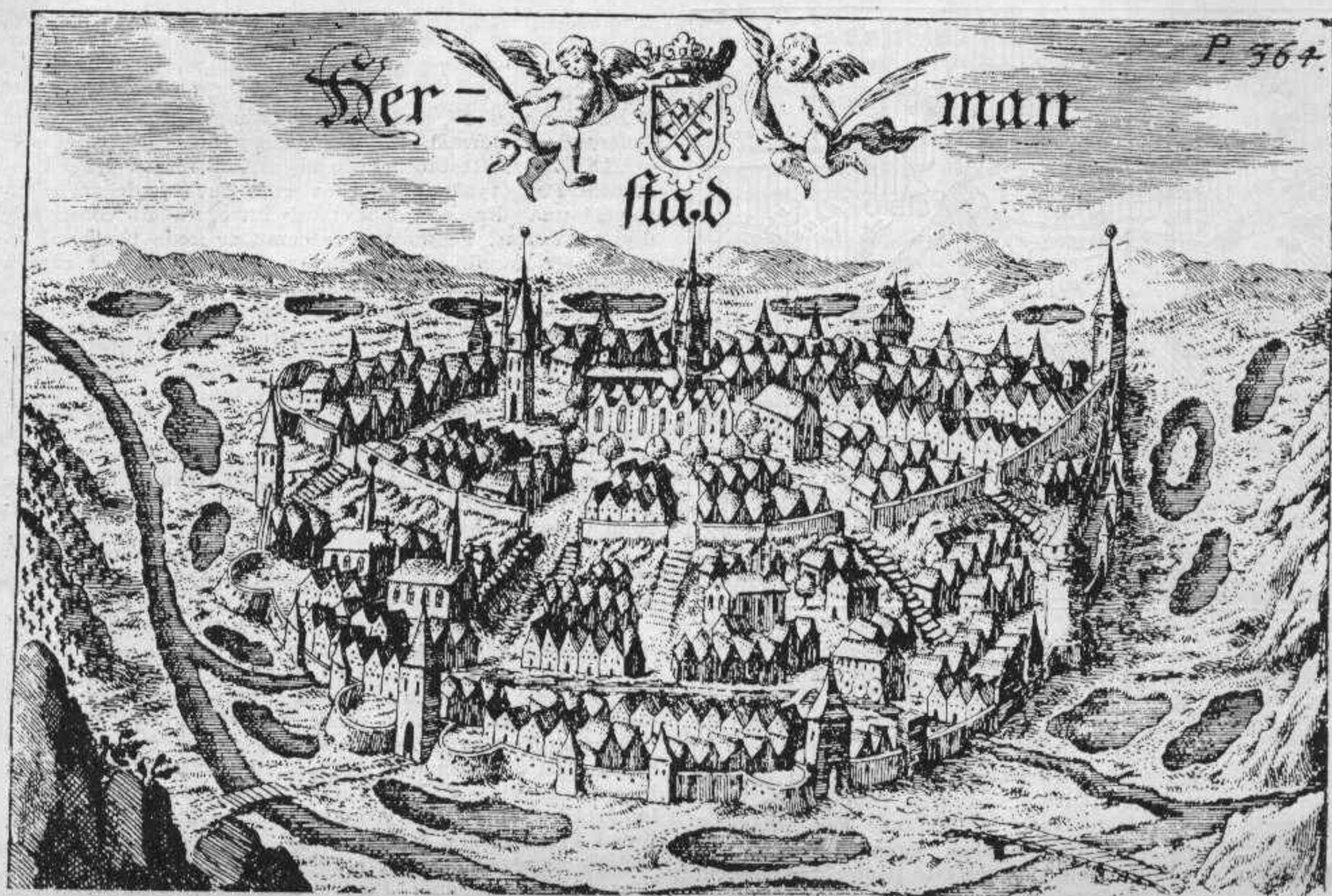
INFĂȚIȘARE SOCIALĂ

Dacă vii la Sibiu dinspre Făgăraș cu automobilul, urmezi lunca Oltului tot timpul și nu te desparți de ea decât după ce ai trecut podul de fier dintre Avrig și Brad, când, drumul se ridică șerpuiind și trece dealul împădurit, iar drumul Oltului coboară spre Sud către Turnu-Roșu, Râul Vadului. Dacă vii cu trenul, urmezi același drum, pentru că dela Făgăraș până la Brad în apropierea Sibiului, Oltul, șoseaua națională și calea ferată, se înfrățesc. Numai că după Avrig, de-acolo de unde văzurăm că drumul ține drept către apus urcând dealul împădurit direct către Sibiu, calea ferată rămâne încă tovarășe Oltului, coborînd cu el către Sud, până când întâlnesc valea Tâlmaciului — o vale strânsă și strâmbă, după care, trenul urcă către Nord spre Sibiu iar Oltul, gonit parcă din urmă, se repede clăbucind către Turnu-Roșu.

De-a-lungul drumului deschis larg, însoțit și plin de pomi fructiferi, sate de pură esență românească, te primesc, pline de pitorescul unor regiuni bogate. La dreapta, către Nord, lunca Oltului lată și întinsă ca un covor ierbit, lasă sticliștile de apă să străbată în raze de argint printre tufărișul și paravanul de sălcii. Apele Oltului coboară molcome pe funduri de nisip, fără margini și maluri pronunțate, fără șopotul și

CETATEA SIBIULUI IN SEC. XVI

gâlceava apelor rostogolite. În baia de soare, Oltul alunecă plin de visuri și ca binecuvântat de secole, sfîntește minunatul întins al țării Bârsei. La stînga către Sud, măreția lanțului de munți ai Făgărașului îți mărginește orizontul într-un decor de nebănuită grandoare. Crește ferecate sau ascuțite de piatră, pleșuve, colțuroase sau îmbrobodite în blana albă de hermină a zăpezii, stau popândău pe soclurile lor masive îmbrăcate în stejari și brădet, din văile cărora se ridică nouri albi ca fumul. Cum ieși din Făgăraș, te străjuesc din stînga munții Păpușa și Ludișor. Când treci de Beclean spre Voila, Viștea, Uța, Cârțișoara, Arpașul, Porumbacul și Avrig, te străjuesc Vârful Urlei și muntele Negoiu.

Dacă vii însă la Sibiu urcând valea Oltului dinspre Râmnicu-Vâlcea, Călimănești, Turnu-Roșu, fie cu automobilul, fie cu trenul, te strecoari pe cunoscutul drum al defileului, unul din cele mai frumoase și mai prețuite drumuri din întreg cuprinsul țării. În urechi îți cântă șopotul de apă clocotit în prundiș; un fluier de plutaș răsună în ecouri nesfârșite; mii de păsări cântă în cor slava înălțimilor purtând în penele lor culoarea și zâmbetul soarelui. E numai miros de pin și mireasmă de cosinzeană.

De cum ieși din Turnu-Roșu, munții se depărtează și par mai nevoiași; orizonturile cresc; străbați lunci întinse cu sumedenie de flori de câmp, grădini gospodărite cu hectare întregi de livezi cu pomi fructiferi; treci pe lângă cele două cimitire de eroi, rămase ca pete de sânge, pe colinele unde s'au dat luptele sângeroase în toamna anului 1916. În zare conture dese de case; Șelimbărul. Apoi, Sibiu se distinge tot mai clar, tot mai plat, cu turla de biserică care mai de care mai ascuțite, mai înalte, mai mărețe și mai colorate. Aceste simboluri arătătoare spre cer, par mărturie a ambițiilor de supremație ale diferitelor confesiuni.

Orașul se ridică pe trei trepte. Partea de răsărit cu cazăr-mile, cu cartierul nou și strada Friedenfels, formează prima treaptă, care urcă încet către treapta a doua, cea mai înaltă, străjuită de zidurile și turnurile vechii cetăți, cuprinzând centrul orașului: prăvălii, hoteluri, restaurante, piața cea mare și specificul «Corso»; apoi treapta cea mai de jos,

spre Nord, de-a-lungul Cîbinului, formează «orașul de jos», numire meritată, în raport cu cealaltă parte numită «orașul de sus».

Caracteristice Sibiului sunt: urmele cetății, parcurile, grădinile și pădurile.

Zidurile cetății, datează din secolele 15 și 16, ridicate pentru a stăvili puhoarele cîtropitoare turcești. Zidurile cu turnurile majestuoase sunt în picioare și, spre cinstea ziditorilor și arhitecților de pe acele vremuri, ele s'au conservat de parcă n'ar avea nici 50 de ani. Dintre cele cinci bastioane ale cetății, bastionul Haller, pe strada cu același nume, zidit între anii 1551 și 1553, și bastionul Soldisch, către sfârșitul străzii Șaguna, zidit în anii 1569—1570, se văd perfect de bine astăzi, cu zidurile lor de 8—10 m înălțime și un metru lățime, întărite de turnuri crenelate. Celelalte trei bastioane și-au păstrat numai urmele locurilor unde le-a fost pe vremuri mărirea: unul înaintea porții Turnului, altul înaintea porții Cîsnădiei și al treilea înaintea porții Ocnei.

Turnuri de fortificații au fost — se spune — 40. Din toate acestea se mai văd: trei pe strada Hartenek (lângă teatrul orașenesc), unul la intersecția străzilor Pulberăriei cu Zidurilor, iar altul în piața cetății. Sunt tablouri de pură substanță medievală.

Parcurile poartă marca vegetației îmbelșugate și grasă de munte, unde ploile dese și abundente țin verdele închis în frunze și culorile vii în floare.

Parcul «sub arini», «aleea de sus» și «parcul orașenesc», sunt colțuri de adevărată desfătare și odihnă, iar pădurea «Dumbrava» cu grădina zoologică este refugiul îndrăgostiților și al iubitorilor de plimbări.

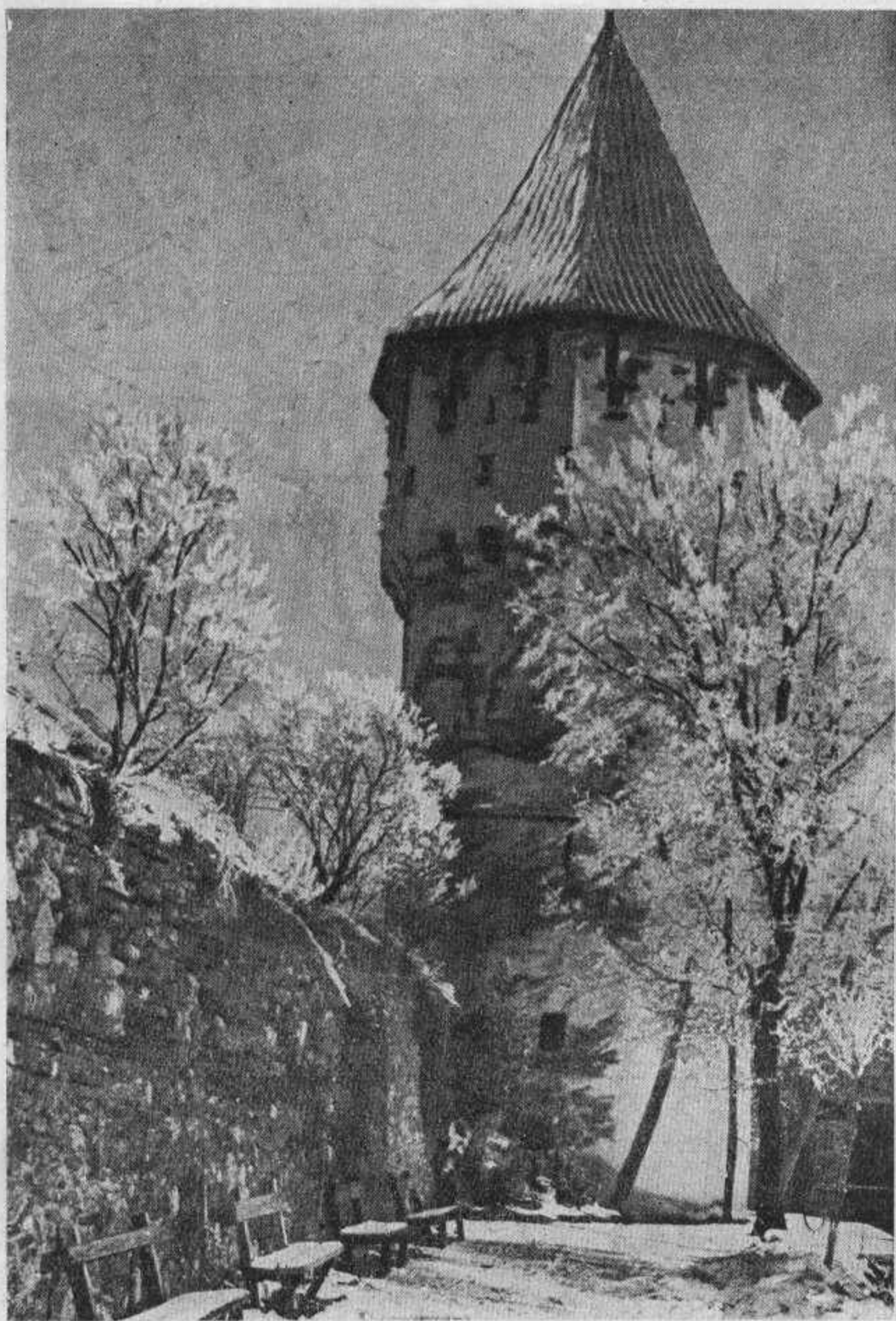
Dintre monumentele Sibiului, cele mai vechi ar fi: statuia episcopului evanghelic D. Teutsch, așezată în fața bisericii evanghelice; statuia Sfântului Nepomuk, așezată în piața Regele Ferdinand; bustul poetului Schiller, din parcul orașenesc; statuia Mariei Teresia, din orașul de jos, în fața orfelinatului «Principele Mircea». Mai acum în urmă, sufletul românesc a turnat în bronz: statuia marelui român Gheorghe

ȚĂRANCĂ DIN IMPREJURIMILE SIBIULUI

SIBIU: TURNUL DULGHERILOR

Barîtiu, în fața muzeului Asociațiunii; monumentul infanteriei, din fața Școalei și bustul marelui poet Gheorghe Coșbuc, așezat în micul parc din fața Administrației financiare, la sfârșitul străzii « Regina Maria ».

Dincolo de zidurile lui, Sibiu își deschide larg porțile către împrejurimi de o rară frumusețe:

Cisnădioara, la 10 km de Sibiu, vârită între dealuri pline de grădini de pomi fructiferi. Primăvara când pomii sunt în floare, e un adevărat rai. În flora mirositoare, ascuți zumzetul miilor de albine și urmărești jocul fluturilor încondeiați.

Drumul dintre Cisnădioara și Cisnădia e străjuit de un deal verde plin de stejari deși, în mijlocul căruia o cetate veche, de șapte secole, nu face decât să se mărească pitorescul peisajului.

Săliștea, la o depărtare de 28 km, este una din cele mai mari, mai românești și mai vechi comune din Ardeal. Așezată la picioarele muntelui, străbătută de un râuleț limpede și repezit, ea se mândrește cu cele mai frumoase costume naționale (cămășe și fustă albă, scrobită și plisată; fote și basma neagră) și cu cele mai frumoase fete și neveste. Cine nu a auzit de frumusețea Săliștencelor?

Duminicile și sărbătorile, hora din Săliște formează atracția excursioniștilor.

Rășinari, la 10 km de Sibiu, vârit în munte pe drumul Păltinișului, închide în el una din cele mai vânzătoare și mai sănătoase vine din vechea rădăcină a românismului din Ardeal. Aici la Rășinari s'a născut și acum doarme somnul dreptilor în racla mausoleului, Andrei Baron de Șaguna. De pe colinele acelea umbrite a plecat versul: « La noi sunt codrii verzi de brazi și câmpuri de mătase ». Rășinari este locul natal al poetului Octavian Goga.

Păltinișul, stațiune climatică, la o altitudine de 1403 m. Soare mult, brad și numai brad, excursii, aer curat, liniște deplină.

Până sus la Păltiniș sunt 30 de km. Vreo oră și jumătate de mers, pe un drum ce duce prin Rășinari și urcă șerpuiind pe munte într-o măreție pe care n'o mai oferă un alt drum din întreaga țară.

Și dacă Sibiu, cu împrejurimile lui, formează primăvara și vara o grădină veselă cu verde mult în frunză și multe culori în floare, toamna ruginește și strecoară prin grădini o nostalgie medievală așa cum îi stă bine bătrânei cetăți.

Iarna îl învelește în mantie groasă de zăpadă și ca un sătuc din desenele cărților de basme ale copiilor, el doarme și visează pe valea Cibinului înghețat.

lt.-col. n. o.

ECONOMIE

Industrie și comerț. *Industria alimentară:* 6 mori, 1 fabrică de arpacaș, 1 de paste făinoase, 5 de salam și mezeluri, 5 de brânzeturi și alte produse de lapte, 5 de ciocolată, bomboane, zaharicale, praf de copt, etc., 1 de drojdie de bere presată, 1 de bere, 5 de spirt și băuturi spirtoase și 1 de oțet; *Textilă:* 3 fabrici de țesături diverse, 1 de țesături de mătase, 2 de panglici, pansamente, etc., 6 de postavuri, ștofe, dimie și pături, 1 de pălării, 1 de broboade de chenillia, 2 de tricotaje de bumbac și lână, 1 de ciorapi, 3 de linjerie și 1 de frânghii; *Chimică:* 10 fabrici de cerneluri, lacuri, cremă de ghet, unsoare de piele, ceară de parchete, etc., 4 de săpun și lumânări, 2 de dextrină, glucoză și amidon, 2 de os artificial, 1 de clei și 1 de produse farmaceutice; *Metalurgică:* 6 turnătorii, 3 fabrici de mașini și turnătorii, 2 pentru construcții de fier, aparate diverse și cazane, 1 de case de bani și mobile de metal, 1 de arcuri și diverse unelte, 1 de balanțe, bascule și cântare, 1 de pompe și lăcătușerie, 1 de clopote, 1 de articole din tablă presată, 1 de lustre, fiare de călcat electrice, reșouri, sonerii, etc. și 1 de caroserii de automobile; *Hârtiei și artelor grafice:* 13 tipografii, litografii și zincografii, 1 fabrică de hârtie de ambalaj cu reclamă și 3 de registre, caete, albume, plicuri, saci și pungi de hârtie; *Lemnului:* 9 fabrici de cherestea și exploatare forestiere, 2 fabrici de mobile, tâmplărie și binale, 1 de mobile, 3 de caroserii de căruțe, 3 ateliere de tâmplărie, 1 fabrică de creioane, 1 de articole de sport, 3 de cuie de lemn, 2 de lăzi și 1 de funii de lemn; *Alte industrii:* 2 fabrici de talpă, toval și curele de transmisiuni, 1 de pielărie, 1 de cărămizi și țigle, 1 de ceramică, 1 de articole de ciment, 2 de oglinzi și 1 de nasturi.

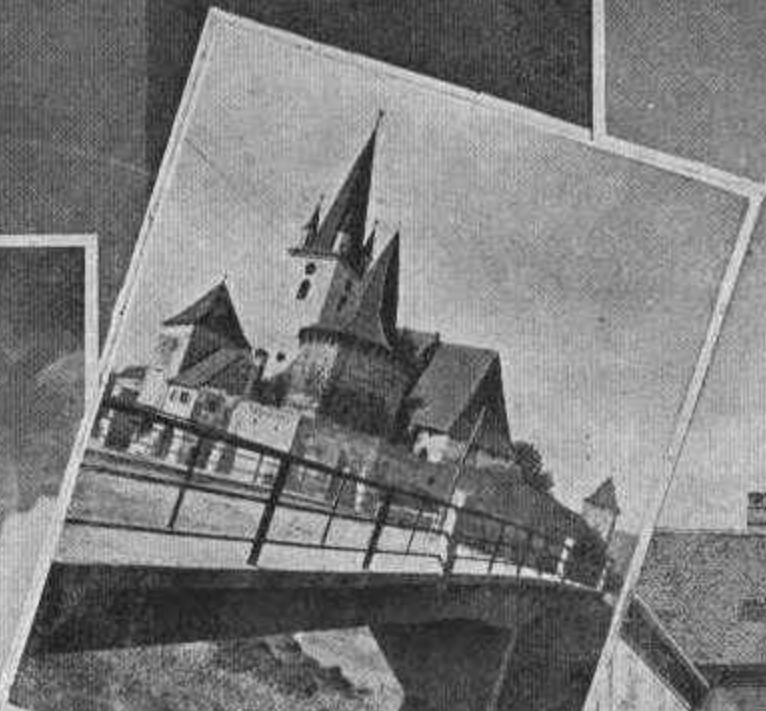
Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei și peste *):

*) Cifrele în paranteză arată capitalul social (soc.) și capitalul investit (inv.) în milioane de lei.

SIBIU

CATEDRALA
MITROPOLIEI
ORTODOXE

TURNUL
SFATULUI

Oblic sus: BISERICA
FORTIFICATĂ
DIN CRISTIAN

Oblic jos: SIBIU:
ZIDURILE CETĂȚII

SIBIU: PIAȚA

BISERICA
LUTERANĂ

« Uhl Iacob », paste făinoase (soc. 2, inv. 6), « Lica », Charlotte Albrecht, brânzeturi (inv. 7), « Lica », Charlotte Albrecht, ciocolată, bomboane, etc. (inv. 5), « Trei Stejari », bere (inv. 16), Gromen și Herbert, ștofe (soc. 51, inv. 21), M. Vogelsang și Fii, tricotaje (inv. 5), « Areca », ciorapi (soc. 15, inv. 31), « S. A. Ardeleană pentru comerț și industrie », săpun și lumânări (soc. 5, inv. 7), « Amylon », dextrină, glucoză, amidon (soc. 25, inv. 36), « Rieger Andrei », mașini (soc. 40, inv. 63), « Frații Fabrius », construcții de fier, aparate și cazane (soc. 8, inv. 8), « Krafft și Drotleff, tipografie (inv. 13), « Marsing și Lessel », cherestea (soc. 15, inv. 4), « Fabrica română de creioane » (soc. 8, inv. 4), « Uzi-nele de piele » (inv. 7), « S. Zacharias », talpă, curele de transmisii (inv. 6), « Brașoveanu Artenie », talpă (inv. 6).

Sibiul este prin așezarea sa, ca și prin tradițiile sale istorice, unul din marile centre comerciale ale țării.

Târg de mostre în fiecare vară organizat de Camera de comerț.

Bălciuri: 5 și 14 Ianuarie, 28 Aprilie și 12 Septembrie.

Instituții de credit. Banca Națională a României (sucursală), Banca Românească, Banca comercială italiană și română, Banca centrală pentru Industrie și Comerț Cluj, Banca Agricolă și Casa de economii Avrig, Banca « Albina », Banca Ardeleană și Casa de economii, Banca « Oașia », Banca populară a învățătorilor, Banca de industrie și comerț, Casa generală de economii, Banca federală și soc. cooperativă « Infrățirea », Institutul de Credit Fonciar, Banca Uniunii Ardelene, Banca Americană, Soc. de asigurări « Transilvania ».

Finanțe publice. Bugetul municipiului S. pe exercițiul 1936/1937 prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	85.523.385
Venituri ordinare	73.911.583
Venituri extraordinare	5.778.202
Venituri speciale	5.833.600
Cheltuieli	85.523.385
Cheltuieli ordinare	61.544.506
Cheltuieli extraordinare	18.095.279
Cheltuieli speciale	5.883.600

CULTURĂ

Învățământ. Academia Teologică Andreiană (ortodoxă), Liceul de băieți « Gh. Lazăr », Liceu evanghelic de băieți, Liceul de fete « Domnița Ileana », Liceu evanghelic de fete, Liceu comercial de băieți, Liceu comercial de fete, Școală superioară de comerț romano-catolică de fete, Școala normală « Andrei Șaguna » de băieți și de fete, Școală normală evanghelică de băieți, Școală normală romano-catolică de fete, Gimnaziul « Sf. Ursula » (rom.-cat.) de fete, Gimnaziu evanghelic de băieți, Gimnaziul comercial de băieți, Gimnaziu comercial de fete, Școală de arte și meserii, Școala de cântăreți a Arhiepiscopiei ortodoxe, Institut de aplicație menajeră, 5 școli industriale și profesionale, 19 școli primare, 14 școli de copii mici.

Instituții culturale. Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român, pe scurt « Astra », creată în anul 1861 din inițiativa episcopatului ortodox român și a numeroși intelectuali din Transilvania.

Scopul Asociațiunii este inițierea de studii și cercetări și editarea de publicațiuni literare, științifice și artistice, crearea de case naționale, de biblioteci populare, muzee și colecțiuni de artă; acordarea de premii și burse pentru diferite specialități de știință, artă și industrie; expoziții, producții și conferințe publice, crearea sau eventual, ajutorarea școalelor și în fine, crearea oricăror alte organizații legale, cari vor putea contribui la promovarea literaturii și culturii, atât spirituale, cât și economice a românilor, pe baza principiilor biopolitice: prosperitatea intelectuală, morală și fizică.

Membrii « Asociațiunii » sunt: fondatori, pe viață, activi, ajutători, corespondenți și onorari. La finele anului 1936 se aflau 1033 membri fondatori, 4202 membri pe viață, 1558 membri activi, 545 membri ajutători, 121 membri ai secțiilor

și 14 membri onorari. Membru al « Asociațiunii » poate să fie orice corporațiune și persoană juridică, cum și oricare persoană fizică, de origine etnică română.

Administrația « Asociațiunii » se face prin: a) adunarea generală; b) comitetul central; c) funcționarii ei; d) adunările și comitetele regionale și ale despărțămintelor județene; e) adunările și comitetele despărțămintelor de plasă; f) cercurile culturale din comune.

« Asociațiunea » editează: revista « Transilvania », fondată în 1868. (Redactori: G. Barițiu, Z. Boiu, I. Agârbiceanu; apare odată la două luni); « Biblioteca populară », destinată sătenilor, care se află în al 27-lea an de apariție, cu 242 de numere, iar pentru intelectuali « Biblioteca Astra » cu 24 numere.

« Asociațiunea » întreține o bibliotecă centrală la sediul ei din Sibiu cu 66.425 cărți și broșuri, la data de 31 Iulie 1936 și cu 3217 colecții de ziare și reviste, la aceeași dată.

Muzeul central al « Asociațiunii », creat în 1905 cuprinde o secție etnografică, o secție artistică (opera pictorilor Octavian Smigelschi, Mișu Pop, Cabadaef, Albescu, O. Boicescu, I. Chidu și alții), o secție bisericească (icoane vechi pe lemn și pe sticlă), o secție numismatică, o secție arheologică și o secție de științe naturale.

« Asociațiunea » a creat în 1886, într'un edificiu propriu, corespunzător cerințelor instrucțiunii și igienei, o școală civilă de fete cu internat în Sibiu. În 1918, școala a fost transformată în liceu de Stat pentru fete, rămânând internatul mai departe în administrația « Asociațiunii ».

« Asociațiunea » administrează 52 fundațiuni, din cari, în limitele veniturilor acestor fundațiuni, se dau burse studenților universitari, elevilor din școalele secundare și industriale și ucenicilor.

Cele mai importante realizări ale « Asociațiunii » au fost în ultimii ani: organizarea școalelor țărănești în diferite despărțăminte și opera de culturalizare a românilor din Secuime.

Alte instituții culturale. Societatea culturală « Andrei Șaguna », Soc. ardeleană pentru științe naturale, cu un muzeu și o bibliotecă, Muzeul și biblioteca « Bruckenthal », Muzeul asociației carpatine din Ardeal, Biblioteca Academiei teologice, Biblioteca Metropolitană, Biblioteca « Modernă », Gruparea intelectuală « Thessis » cu o bibliotecă, Reuniunea pentru studiul Ardealului, Soc. pentru înfrumusețarea orașului Sibiu, Soc. de lectură « Gh. Coșbuc », Fundația Culturală « Dr. Ioan Mihu », Asociația culturală « Acțiunea românească », Reuniunea culturală a meseriașilor români, 6 asociații culturale minoritare, 10 coruri și asociații muzicale, Teatru orășenesc, 3 cinematografe, 13 soc. sportive, 1 organizație turistică, Automobil-Club, 6 asociații de vânătoare și pescuit.

Ziare și reviste. « Acțiunea » (cotidian), « Foaia Popului » (săptămânal), « Lumina Satelor » (săptămânal), « Oastea Domnului » (săptămânal), « Telegraful Român » (săptămânal), « Iisus Biruitorul » (săptămânal), « Tribuna » (săptămânal), « Buletinul Oficial al jud. Sibiu » (bilunar), « Luceafărul » (lunar), « Buletinul Economic » (lunar), « Revista Economică » (săptămânal), « Revista Teologică » (lunar), « Sibiul medical » (lunar), « Stâna » (lunar), « Transilvania » (odată la 2 luni), « Gazeta plugarului », « Metallum » (în limba română și germană), « Reclama Sibiului », « Primăvara literară », « Sibiul », « Sud-Ost » (cotidian), « Tageblatt » (cotidian), « Die Volkstimme » (săptămânal), « Die Neue Zeitung » (săptămânal), « Siebenbürgische Deutsches Tageblatt » (cotidian), « Kirchliche Blätter » (săptămânal), « Landwirtschaftliche Blätter für Siebenbürger » (săptămânal), « Der Spiegel » (bilunar), « Der Angstieg » (lunar), « Das Wirtschafts Rundschau » (lunar), « Medizinische Zeitschrift » (lunar), « Schule und Leben » (trimestrial), « Siebenbürgische Vierteljahrschrift » (trimestrial), « Siebenbürger Raiffensebote », « Aufbau », « Deutsche Kinderzeitung für Rumänien », « Nachrichtenblatt ».

RELIGIE

Biserici și lăcașuri de închinăciune. Catedrală ortodoxă, 3 biserici ortodoxe, 1 greco-catolică, 2 evanghelice, 2 romano-catolice, 1 reformată, 2 sinagogi.

Mănăstirea franciscanilor, Mănăstirea surorilor franciscane, Mănăstirea surorilor ursuline.

Instituții bisericești. Mitropolia ortodoxă a Ardealului, Banatului, Crișanei și Maramureșului (întemeiată de Andrei

Șaguna), Arhiepiscopia ortodoxă română de Alba-Iulia și Sibiu, Episcopia evanghelică, Protopopiat ortodox.

ADMINISTRAȚIE

Municipiul S. capitala județului Sibiu, este așezat la 142 km de Brașov și 274 km de București. Stație c.f. pe liniile: Sighișoara—Mediaș—Copșa-Mică—Sibiu; Brașov—Făgăraș—Sibiu; Vințul-de-Jos—Sibiu. Stație de plecare pe liniile Sibiu—Piatra-Olt; Sibiu—Agnita—Sighișoara și Sibiu—Cisnădie. Punct de plecare pentru numeroase excursii în regiunea Carpaților (Păltiniș, Negoiu, Bălea, etc.).

Instituții publice. Prefectură, Primărie, Tribunal, Judecătore, Pretura plășii Sibiu, Chestură de poliție, Inspectorat al muncii, Cameră de muncă, Inspectorat general sanitar și de ocrotire, Serviciu sanitar județean, Serv. sanitar municipal, Serviciu veterinar județean, Serviciu veterinar municipal, Regiune agricolă, Cameră de agricultură, Serviciu agricol al județului, 4 ocoale silvice, Regiune industrială, Cameră de comerț și industrie, Avocatura Statului, Revizorat școlar, Revizoratul surorilor de ocrotire (Inspectoratul Sibiu), Administrație financiară, 2 percepții, Birou de măsuri și greutate, Gardă financiară, Depozit regional de medicamente, Depozit județean C.A.M. Depozit județean al monopolului alcoolului, 2 oficii P.T.T., Oficiu telefonic, Vamă, Oficiul vânzătorilor regale, Pompieri.

Asociații. Baroul avocaților, Asociația generală a medicilor, Asociația clerului ortodox, Asociația generală a inginerilor din România, Colegiul medicilor, Corpul contabililor, Reuniunea medicilor domiciliați în Ardeal, Asociația profesorilor secundari, Asociația profesorilor secundari dela școlile evanghelice din România, Asociația învățătorilor, Asociația funcționarilor publici din Ardeal, Asociația funcționarilor judecătorești, Asociația licențiatilor Academiei comerciale și industriale, Asociația impiegatilor P.T.T., Asociația întregului personal P.T.T., Asociația farmaciștilor, Asociația pensionarilor civili, Asociația generală a personalului sanitar auxiliar titrat, Reuniunea moașelor diplomate, Sindicatul artiștilor instrumentiști, Sfatul negustoresc, Soc. ofițerilor în rezervă și retragere, Soc. subofițerilor pensionari, Uniunea generală a industriașilor din România, Asociația amployaților tramvaielor electrice Sibiu, Asociația comercianților români, Asociația generală a producătorilor și distribuitorilor de energie electrică, Soc. generală a funcționarilor publici, Asociația măcelarilor, Asociația patronilor croitori, Asociația restauratorilor și industriilor înrudite, Asociația restauratorilor și hotelierilor, Asociația șefilor de ateliere și funcționarilor tehnici industriali, Consiliul sindical al sindicatelor muncitorești, Gremiul comercial, 22 de sindicate și soc. profesionale pe bresle.

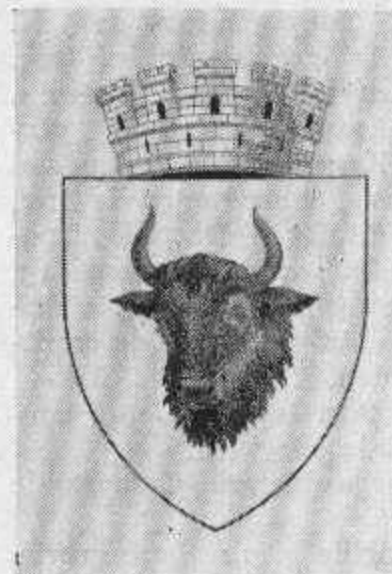
Edilitate. Uzină electrică, conducte de apă, canalizare, pavagii, tramvai electric, 2 grădini publice, grădină zoologică, strand.

Sănătate publică. Spital public, Spital de boli mintale, Spital militar, Institutul obstetrico-ginecologic, Ambulator policlinic, Sanatoriul Dr. Ittu, Sanatoriul Dr. Wermescher, Clinica «Martin Luther», Dispensar antituberculos, Dispensar dermato-veneric, Dispensar neuro-psihiatric, Dispensarul «Principele Mircea».

Asistență și prevedere socială. Casă de asigurări sociale, Oficiu I.O.V., Soc. «Crucea Roșie», Soc. «Principele Mircea», Soc. ortodoxă națională a femeilor române, Reuniunea de binefacere a femeilor române, Soc. femeilor de meseriași și comercianți români pentru ajutorarea săracilor, Soc. «Sft. Antoniu» pentru ajutorarea familiilor sărace, Uniunea pentru asistența școlarilor săraci, Reuniunea «Sft. Maria» a femeilor greco-catolice, Reuniunea romano-catolică pentru ajutorarea elevilor, Reuniunea romano-catolică pentru construirea unui cămin, Soc. femeilor reformate, Uniunea femeilor evanghelice, Reuniunea pentru ocrotirea copiilor evanghelici.

Orfelinatul Arhiepiscopiei ortodoxe, Orfelinatul «Principele Mircea», Orfelinatul romano-catolic, Orfelinatul luteran, Ospiciul de infirmi al municipiului, Birou de plasare.

SIGHET

Stema. Pe scut de argint, un cap de bour negru văzut din față. Scutul timbrat cu o coroană murală de argint cu 5 turnuri. Vechea stemă rectificată.

GEOGRAFIE

Așezare. Orașul S., reședința județului Maramureș, este așezat aproape de confluența Izei cu Tisa, deci pe drumul principal al ținutului.

Vatra orașului este clădită în lunca svântată dela întâlnirea celor două văi, la altitudinea de 274 m.

Cadrul e format din regiunea sudică a depresiunii deluroase intramuntoase, parte cultivată, parte împădurită, a Maramureșului. Târg de graniță, orașul a crescut prin trecerea refugiaților din Polonia și se susține, ca singurul centru al țăranilor Maramureșeni, prin schimbul comercial cu aceștia.

ISTORIE

Vechime și dezvoltare istorică. Orașul S. figurează ca loc de adunare și capitală de județ, încă dela 1349, menținându-se în această situație în cursul veacurilor.

În 1352, orașul este investit cu privilegiile regale și nobiliare, de către Regele Ludovic.

Aci au avut reședința voievozii Maramureșeni, Balci și Drag, fiii Voievodului Sas al Moldovei, ctitorii vechii mănăstiri românești din Peri, care a devenit Episcopia Maramureșului.

Monumente istorice. Biserica reformată (calvină), înălțată în secolul XI ca biserică ortodoxă. În secolul XIV această biserică trece în posesiunea romano-catolicilor, iar în secolul XVI (la 1556) în posesiunea reformatilor.

POPULAȚIE

Orașul S. avea în 1930, după rezultatele provizorii ale recensământului din acel an, 27.684 locuitori.

Cifra probabilă a populației actuale (calculată la 1 Iulie 1937) este de 25.710 locuitori (fără comuna suburbană Iapa, care la recensământul din 1930 s'a trecut la orașul Sighet și care avea la acea dată un total de 2.145 locuitori).

ECONOMIE

Industrie și comerț. 1 fabrică de produse făinoase, 1 moară de sare, 1 fabrică de ghiață, 1 de basmale și șaluri, 1 de tricotaje, 1 de carton ondulat și articole de hârtie, 2 de cherestea, 1 de mobile curbate, 2 de perii și articole de lemn, 1 de măhuri, 1 de cărămidă și țiglă, 1 de nasturi, 1 de șepci, 2 olării și 2 tăbăcării.

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei și peste *): Maoara de sare C.A.M. (inv. 47), Prima fabrică din Maramureș pentru mobile îndoite și mărfuri din lemn (soc. 5, inv. 12) și Fabrica de perii și articole de lemn (soc. 10, inv. 8).

Comerț cu lemne de foc și de construcție, sare, fructe, animale, lână, brânzeturi, piei și alte produse animale. Bâlcieri la 9 Martie, 9 Iunie și 10 Decembrie.

Activitatea economică a Sighetului este în continuă scădere. Prin delimitarea hotarelor în 1919, cea mai bogată parte a Maramureșului trecând Cehoslovaciei, orașul S. a pierdut principalele sale debusee.

Construcția unei căi ferate care să lege Sighetul de-a dreptul cu restul țării este un imperativ economic și național. Legătură actuală se face prin Cehoslovacia.

Instituții de credit. Banca Națională (agenție), «Casa Noastră» din Satu-Mare (filială), «Casa de păstrare» din

*) Cifrele în paranteză arată capitalul social (soc.) și capitalul investit (inv.) în milioane de lei.

Satu-Mare (sucursală), Banca Maramureșana, Banca cooperativă «Tisa», Banca Comercială din Maramureș, Banca Economică, Banca de credit mărunț și economie, Banca «Credit», Banca cooperativă «Joint» (izraelită).

Finanțe publice. Bugetul orașului S., pe exercițiul 1936/37, prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	11.398.023
<i>Venituri ordinare . . . . .</i>	<i>9.216.391</i>
<i>Venituri extraordinare . . . . .</i>	<i>477.329</i>
<i>Venituri speciale . . . . .</i>	<i>1.704.303</i>
Cheltuieli	11.398.023
<i>Cheltuieli ordinare . . . . .</i>	<i>9.232.711</i>
<i>Cheltuieli extraordinare . . . . .</i>	<i>477.329</i>
<i>Cheltuieli speciale . . . . .</i>	<i>1.687.983</i>

CULTURĂ

Invățământ. Liceul de băieți «Dragoș-Vodă», Liceul de fete «Domnița Ileana», Școala normală de băieți «Regele Ferdinand», Gimnaziu de fete romano-catolic, Gimnaziu comercial mixt, Liceu comercial de băieți, Liceu comercial de fete, Conservator comunal de muzică, 10 școli primare de stat, 5 școli primare confesionale, 3 grădini de copii de stat, 1 grădină de copii confesională.

Instituții culturale. Muzeul etnografic al județului, Asociația «Astra» pentru literatura și cultura poporului român, Asociația pentru cultura poporului român din Maramureș, Liga Culturală, Cercul catolic, Cercul civil, Cercul cântăreților civili, Cercul coral «Harmonia», Cercul coral al calvinistilor, 4 societăți sportive, 2 societăți turistice, 2 societăți de vânatoare, 1 de pescuit, 2 cinematografe.

Ziare și reviste. «Graiul Maramureșului» (săptămânal), «Gazeta Maramureșană» (săptămânal), «Dumineca» (săptămânal), «Maramureșul», «Iza», «Țara Voevoților», «Astra» (lunar), «Judische Welt» (săptămânal), «Maramoroser Blätter» (săptămânal), «Maramoros» (săptămânal), «Maramorosi Független Ujság» (săptămânal).

RELIGIE

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 1 biserică ortodoxă, 1 greco-catolică, 1 greco-catolică ruteană 1 romano-catolică, 1 reformată (calvină), 1 casă de rugăciun, baptistă, 1 casă de rugăciuni a adventiștilor din ziua 7-a, 2 sinagogi.

Instituții bisericesti. Protopopiat ortodox, vicariat greco-catolic, protopopiat greco-catolic rutean, protopopiat romano-catolic și protopopiat reformat (calvin).

ADMINISTRAȚIE

Orașul S., capitala județului Maramureș, este situat la 213 km de Cluj și la 661 km de București. Stație c. f. pe linia Oradea—Satu-Mare—Sighet—Valea Vișăului. Punct de plecare pe liniile: Sighet—Șugatag și Sighet—Coștiui—Mină.

Instituții publice. Prefectură, Tribunal, Judecătorie, Poliție, Administrație financiară, Percepție fiscală, Primărie, Pompieri, 2 oficii P.T.T., Oficiu telefonic, Serviciu de poduri și șosele, Serviciul sanitar al județului, Serv. sanitar al orașului, Serv. veterinar al județului, Serv. veterinar al orașului, Consilierat agricol, Ocol silvic, Oficiu vamal, Serv. tehnic C.F.R., Depozit C.A.M., Birou de măsuri și greutate, Oficiu pentru plasare a muncitorilor, 2 notariate publice, Penitenciar, Legiune de jandarmi.

Asociații. Sfatul Negustoresc, Baroul avocaților, Soc. funcționarilor publici, Cercul militar, Asociația Invățătorilor, Asociația profesorilor.

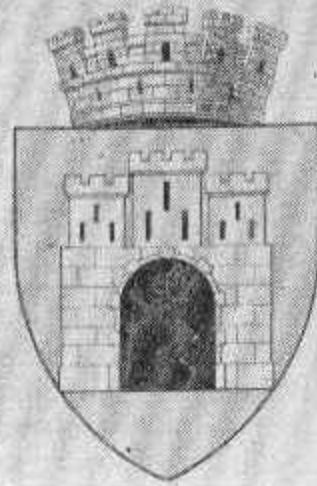
Edilitate. Uzină electrică comunală.

Sănătate publică. Spitalul de stat, Spitalul epidemic comunal, Spitalul de alienați, Sanatoriul «Dr. Sreter», Sanatoriul «Dr. Junger».

Asistență și prevedere socială. Casă de asigurări sociale, Soc. «Crucea Roșie», Soc. «Principele Mircea», Oficiul

I.O.V., Azilul de bătrâni romano-catolic «Br. Stoica», Azilul izraelit de bătrâni și infirmi, Azilul comunal pentru săraci, Reuniunea femeilor române Maramureșene, Reuniunea femeilor ortodoxe «Altarul», Reuniunea Mariană, Soc. femeilor calvine, Soc. femeilor izraelite, Soc. evreiască de ajutor mutual, Soc. «Joint», Soc. «Hicern», Căminul meseriașilor, Căminul de ucenici.

SIGHIȘOARA

Stema. Pe scut albastru, o cetate de argint, cu 3 turnuri crenelate și ferestrele negre. In poarta cetății, deschisă pe roșu un leu de aur încoronat, ridicat în două labe, spre dreapta, reze-mându-se pe o lance de aur.

Scutul timbrat cu o coroană murală de argint cu 5 turnuri.

Este vechea stemă.

GEOGRAFIE

Așezare. Sighișoara, capitala județului Târnava-Mare, este așezată cam spre mijlocul podișului Transilvaniei, într-o gâtuitoră a

văii Târnavei-Mari și la crucea drumului internațional care vine din spre Oradea—Cluj și trece prin Brașov către București, cu drumul care, pe valea Părului, vine dela Sibiu și urcă Târnava către Odorhei și Arghita.

Vatra orașului se întinde în amfiteatru pe câțiva pinteni de deal și pe lunca Târnavei de la altitudinea de cca 390 m (orașul de sus cu pitoreasca așezare a bisericii din sec. XV și a vechiului burg azi ruinat) până la cca 350 m (orașul de jos cu gospodăria răsfrate printre grădini și pe șesul de pe cele două maluri ale văii).

Cadrul e format din dealuri împădurite cu spinarea netedă la 500—600 m și din valea largă cu terase din susul și josul scurtului defileu întortocheat. Valea e cultivată, iar viile, pometurile și pădurile acoperă povârnișurile începând chiar din apropierea orașului ai cărui locuitori își au vilele în podgoriile și livezile de pe celălalt mal al Târnavei. La orizont, către Răsărit, se văd, albastrui, munții Arghita. Mai mult decât resursele împrejurimilor, poziția geografică și populația (aproape jumătate Sași) au făcut din Sighișoara, de timpuriu, un cunoscut oraș comercial și industrial.

ISTORIE

Vechime și dezvoltare istorică. Orașul S. este o veche așezare săsească, ce apare documentar ca cetate puternică, încă de pe la 1282, sub denumirea de «Schätsburg».

Ludovic cel Mare, regele Ungariei, a ridicat-o la rangul de oraș liber, în anul 1367. Ea a fost, încă din sec. XV, centrul «universității» saxone.

Aci a stat între 1431—1435, așteptând o întâmplare prielnică, spre a se ridica în scaun, Vlad Dracul, investit în 1431 de împăratul Sigismund ca domn al Țării Românești.

Aci la Sighișoara, unde se așezase cu obligația de a apăra marginea dinspre Țara Românească, Vlad Dracul a bătut monete pe care le-a impus în Brașov și Sibiu — regiune a suzeranității sale.

Aci s'a realizat la 6 Februarie 1506 a treia uniune a națiunilor privilegiate: Nobiles, Siculi et Saxones.

La 1545, adunarea generală a «universității» saxone a acceptat, la Sighișoara, confesiunea dela Augsburg, — crezul dogmatic al luteranismului.

La 1631, George Rakoczy I, acela care avea să lucreze la introducerea în biserică a limbii românești, a fost proclamat la Sighișoara, voevod al Transilvaniei.

Monumente istorice. Cetatea Sighișoarei, a cărei construcție datează probabil din sec. XIII. Zidurile sale au o lungime de 930 m. Turnul Porții sau al Orologiului, — cel mai înalt turn al Cetății, — Turnul Giuvaergiilor, Turnul Fu-

marilor, ruinele triplei centure de ziduri, impun și azi Sighișoarei un pronunțat caracter medieval, de «Nürnberg saxon», cum s'a și spus.

Biserica evanghelică-luterană din cuprinsul cetății Sighișoarei, frumoasă și înaltă arhitectură gotică din sec. XIV. Frescele primitive se pot descoperi ușor sub straturile de var alb ale pereților.

Biserica ortodoxă din Sighișoara, înălțată în 1796.

POPULAȚIE

Orașul S., avea în 1930, după datele provizorii ale recensământului din acel an, 13.096 locuitori.

Cifra probabilă a populației actuale (calculată la 1 Iulie 1937) este de 13.434 locuitori, indicând un spor natural de 338 locuitori în șase ani și jumătate, adică o creștere de 2,6%.

INFĂȚIȘARE SOCIALĂ

Să visezi că din fundul apelor mării îți răsare înaintea ochilor o insulă de corali — pe care plânge lumina, ai sugera plastic imaginea Sighișoarei. Privind-o ai într'adevăr iluzia că e o cetate pe apă. Zidurile cenușii de pe care se despletesc în coroană, lungi vițe roșii, stradelele șerpuitoare, sveltele turnuri înflorite de diminețile care alunecă pe pragurile de coloarea apei de seară, brăele aleelor verzi cari încing cimitirul și vechiul burg medieval — atât de împăcați și aproape unul de altul, pasul meditativ al umbrelor, — toate amintesc de un joc de cristale marine, de pasul calm al apelor gânditoare.

Oraș născut din nostalgia unui popor ce nu se simte acasă sub cerul ardelean și se cere înapoi la mările Apusului, Sighișoara este expresia arhitectonică a sentimentului de tânjire, care undue liniile și străbate piatra, dedesubtul mândrei sale infățișări. Arhitectura saxonă, mohorită și aspră, expresie a vieții sufletești de grup social izolat, constrâns prin părăsirea pământurilor familiare la interiorizare, s'a sublimat aici în subțirile unghiuri ale turnurilor, ale caselor policrome. Liniile dinafară s'au curbat. Pereții par să se rezime sau se apleacă pe uliți în suișul către streșini: gesturi de așteptare, atitudinea omului ce tânjește. Ferestrele înalte aproape de coperișe, parcă scrutează depărtările într'o neîncetată încordare. Par stăpânite de visul nostalgic de părăsitele «lande». Generoasa natură transilvană se apleacă din toate părțile, cu toate pădurile ei îndrăznețe către cetatea visătoare, s'o cuprindă în caldă sa intimitate, să restabilească unanima armonie dintre creațiune și opera omului. Blânde maluri ale

Târnavei, mângâie picioarele cetății cu mișcarea domoală a apei leneșe. Totul te îmbie la sentimentul de plenitudine a vieții, de dăruire totală ritmului naturii. Dar Sighișoara rămâne neatinsă. Ea e un moment spiritual increment în piatră. Și farmecul ei va dura atâta cât va ține acest moment. Streină de peisajul gras al pădurilor ce o încercuesc, Sighișoara își duce existența ascetică în complexitatea stilului gotic cu liniile în mută aspirație spre absolut. Și totuși privită dela Sud, dimineța parcă tremură în aerul mângâiat de neguri, gata să pornească, surzătoare ca un oraș dela mare.

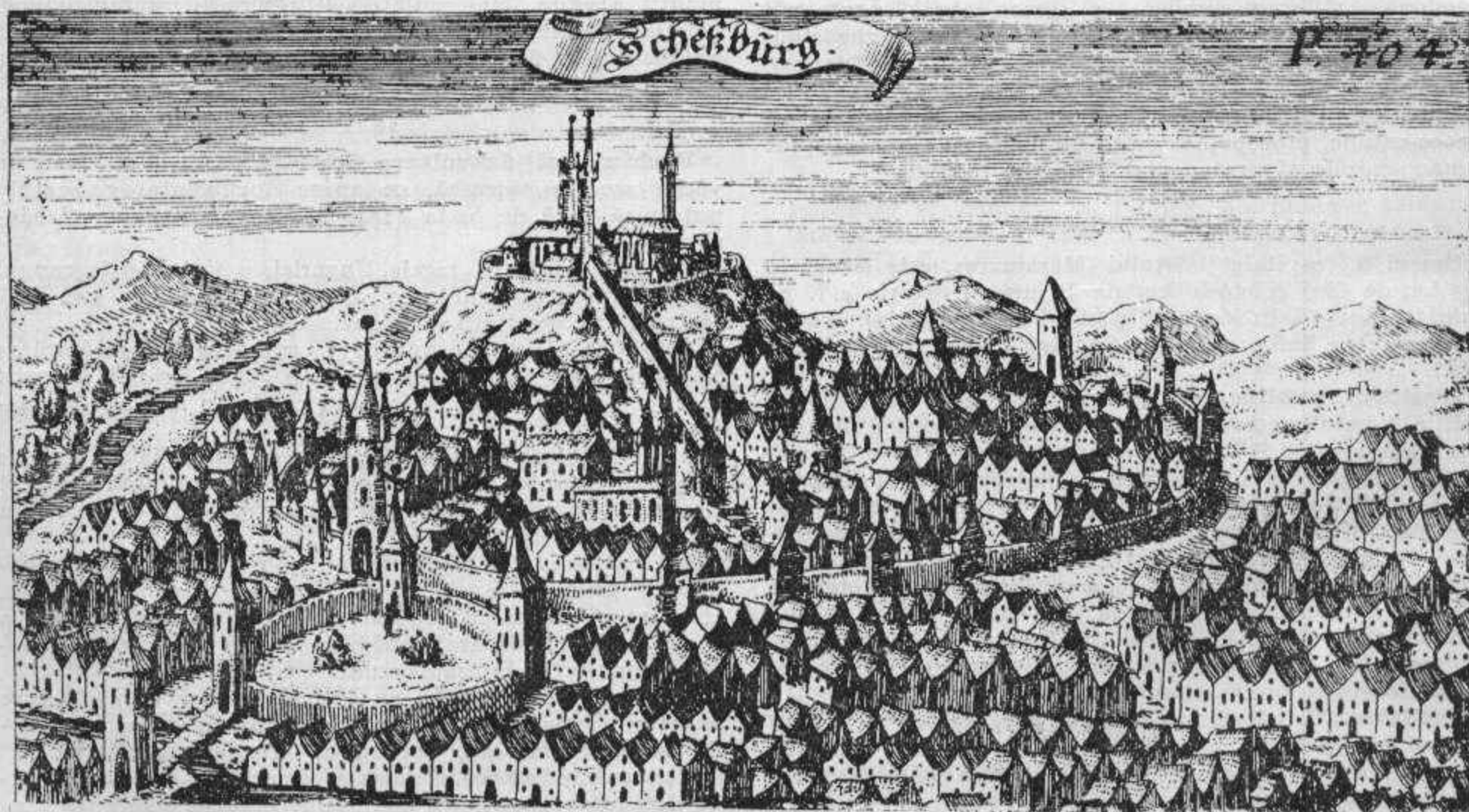
Pe sub arcadele gâlbui la tot pasul ochiul descoperă colțuri neașteptate, peisaje toropite sub paragina luminii. Iată *Turnul Orologiului* în piept cu o capricioasă îngrămădire de case în grupuri sprintene, lângă biserica luterană fumurie, — iată palatul verde al județului cu albia șerpuitoare sub zidul ce-l înconjoară, — iată o casă în stil venețian și pe ogivele porților acestei stradele lumina ascuțindu-se în unghiuri de coifuri înalte. Iar după ce urci la capăt strada Studenților, deasupra celor câteva sute de trepte, dai sus lângă *Turnul Strajelor* de *Biserica Măre*, vecina cimitirului, cu picturi murale dinainte de Reformă, înegurată, masivă, enormă — și la două picioare mai jos, liceul Teutch, curat și liniștit în înălțimea lui semeață.

Ceeace isbește mai întâi pe strein este impresia de provizorat a caselor răsucite, așezate în tot chipul, surprinzător de cochete ori abătute, înșirate pe stradele care frâng linia în tot momentul, insinuante ori pur și simplu nemulțumite. Parcă s'ar putea strânge și așeza în altă parte. Fiecare își păstrează coloarea ei din evul mediu ca pe un blazon. Poate coloarea amintea de Flandra...

Sunt amurguri care trec cu steaguri roșii prin cetate ca oștile biruitoare. Sunt altele de o pace atât de largă, încât ai crede că cimitirul de pe culme, ascultând prin veacuri plângerea primarilor cetății către principii Ardealului, a luat el cuprinsurile urbei «Sub umbra alarum suarum». O pace tihnită, o împăcare cu tot ce se întâmplă sub cer... Dar sunt amurguri prevestitoare de melancolice seri, cu lumina bătând în albastru, din care o ascunsă suferință se despletește peste vechiul burg, în tonuri potolite de pauzele fluide. In acele clipe nemăsurate sufletul tău gustă dintr'o nouă armonie și ai iluzia trăirii unei alte existențe.

ECONOMIE

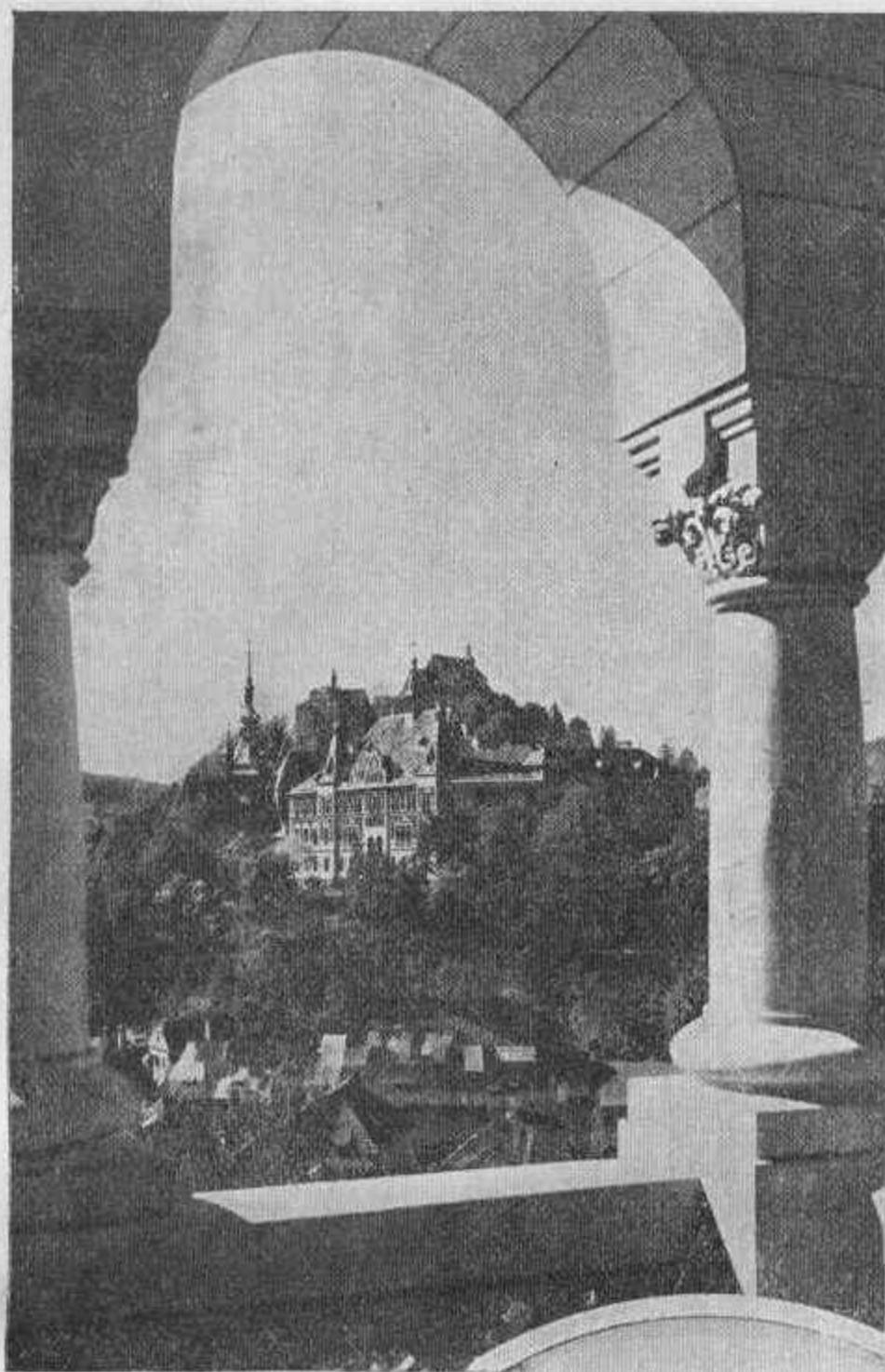
Industria și comerț. 2 mori sistematice, 1 fabrică de pâine, 1 de spirt, 1 de oțet, 1 de postav, 6 de țesătorie

CETATEA SIGHIȘOAREI ÎN SEC. XVII

SIGHIȘOARA

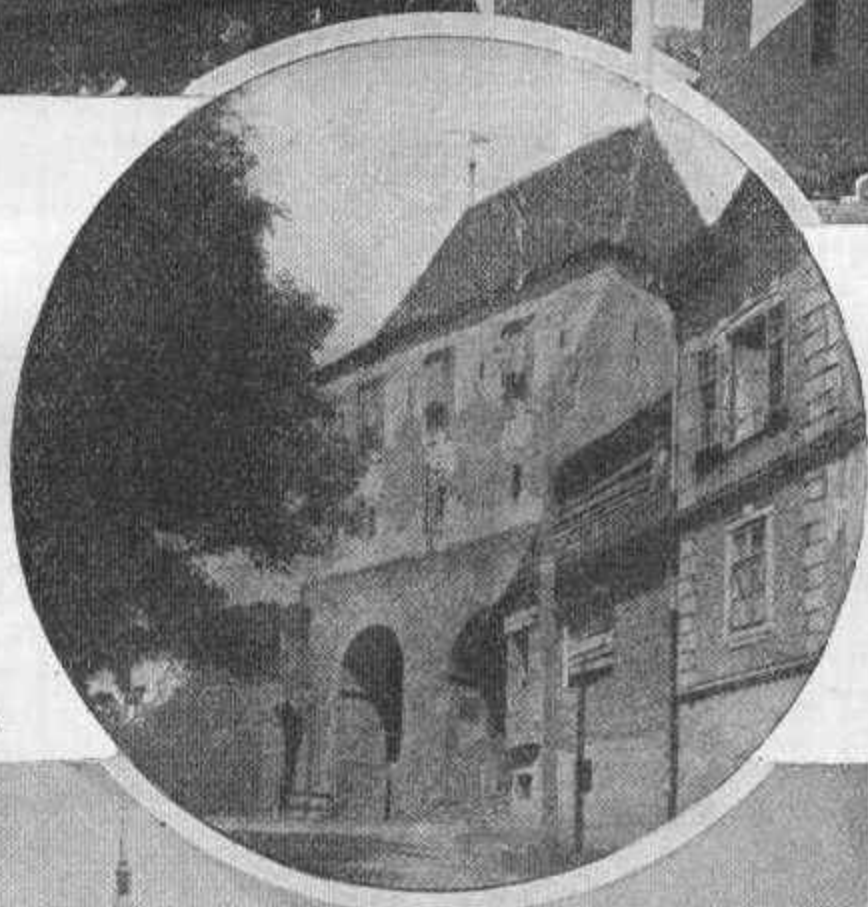

CETATEA: LICEUL ȘI
BISERICA SĂSEASCĂ

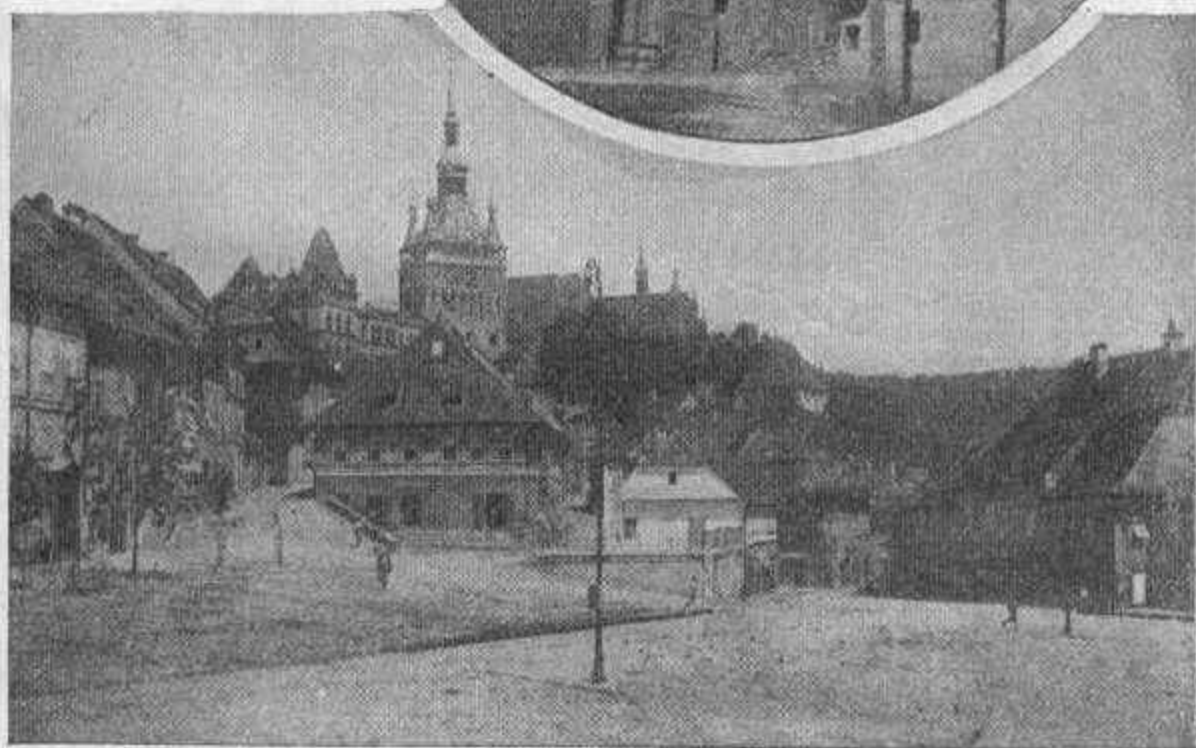
CATEDRALA ORTODOXĂ

INTRAREA
IN CETATE

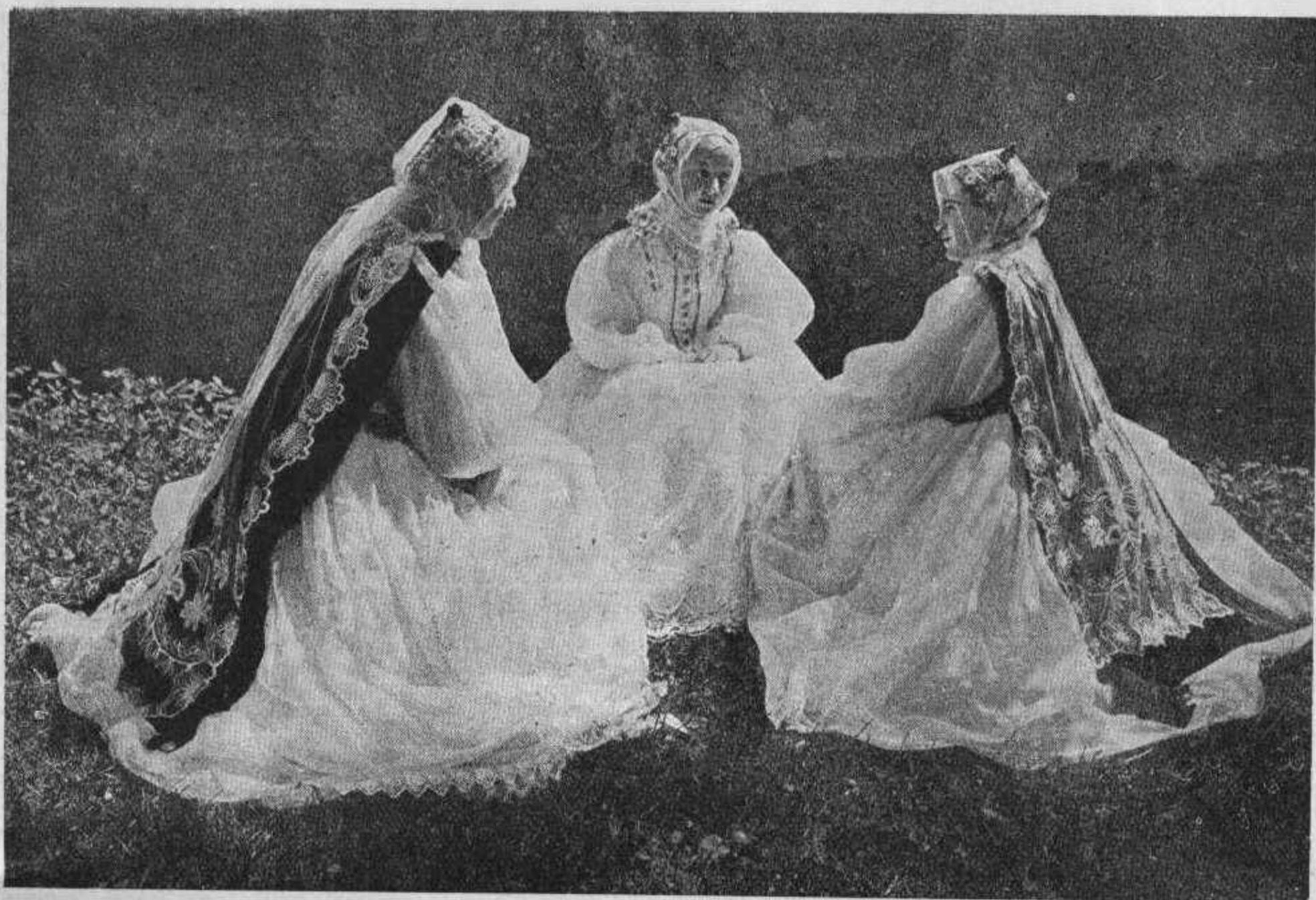

SIGHIȘOARA: PIATA

STRADĂ IN SIGHIȘOARA

SĂSOAICE ÎN PORT DE SĂRBĂTOARE

și tricotaje, 1 de basmale și broboade, 1 de pânzeturi, 1 atelier mecanic și turnătorie, 2 fabrici de pielărie și talpă, 1 de cherestea, 1 de ustensile de menaj, 1 mare atelier de tâmplărie, 2 fabrici de cărămizi și țigle.

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei și peste *): Tesătoria mecanică de mătase « Sighișoara » (soc. 40, inv. 17), Fabrica de postav Frații Zimmermann (inv. 10) și Fabrica de țesături de bumbac Wilhelm Loew (inv. 8).

Comerț de vinuri superioare, produse industriale și animale de rasă.

Instituții de credit. Banca Națională (sucursală), Banca Unită, Banca Poporului, Banca « Furnica » (sucursală), Casa de păstrare « Târnava » și Banca « Frăția ».

Finanțe publice. Bugetul orașului pe exercițiul 1936/1937, prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	22 508 500
Venituri ordinare	14.104.761
Venituri extraordinare	1.142.888
Venituri speciale	7.260.851
Cheltuieli	22 508 500
Cheltuieli ordinare	13.066.565
Cheltuieli extraordinare	2.181.084
Cheltuieli speciale	7.260.851

CULTURĂ

Invățământ. Liceul de băieți « Principele Nicolae », Liceu de fete, Liceul săsesc « Episcopul Teutsch », Școală comercială mixtă germană, Școală normală de fete (săsească), Gimnaziu de fete german.

*) Cifrele în paranteză arată capitalul social (soc.) și capitalul investit (inv.) în milioane de lei.

Instituții culturale. Asociația « Astra », Reuniunea femeilor ortodoxe, Reuniunea femeilor greco-catolice, Asociația fetelor române, Reuniunea pentru cultura femeilor săsești, Asociația fetelor săsești, Asociația tinerimii săsești, Asociația literară și de diletanți (maghiară), Casina maghiară, Soc. « Sf. Gheorghe », Muzeul « Altschässburg », 1 soc. de muzică românească, 2 soc. corale săsești, Soc. pentru înfrumusețarea orașului, Soc. « Tenis Club Român », Soc. « Tenis Club Săsesc », 3 cluburi sportive, Soc. de turism « Carpatina », Soc. de gimnastică săsească, 3 soc. de vânătoare, 1 cinematograf.

Ziare și reviste. « Deșteptarea Târnavelor », « Glasul Târnavei », « Grooköller Bote ».

RELIGIE

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 1 biserică ortodoxă, 1 greco-catolică, 2 luterane, 1 reformată și 1 sinagogă.

Instituții bisericesti. 1 protopopiat ortodox, Decanat districtual evanghelic-luteran.

ADMINISTRAȚIE

Orașul S. capitala județului Târnava-Mare este așezat la 109 km de Brașov și 281 km de București. Stație c.f. pe linia București—Brașov—Cluj și Sighișoara—Agnita—Sibiu. Stațiune climatică cu fermecătoare pozițiuni și peisaje încântătoare în împrejurimi.

Instituții publice. Prefectură, Primărie, Tribunal, Judecătoria, Administrație financiară, Percepție, Poliție, Legiune de jandarmi, Revizorat școlar, Casă cercuală, Cameră agricolă, Serviciu agricol județean, Serviciu sanitar județean, Serviciu sanitar comunal, Serviciu veterinar județean, Serviciu veterinar comunal, Birou de măsură și greutate, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic.

Asociații. Baroul avocaților, Soc. funcționarilor publici, Corpul contabililor, Asociația comercianților, Asociația meseriașilor români, Asociația meseriașilor sași, Asociația bir-

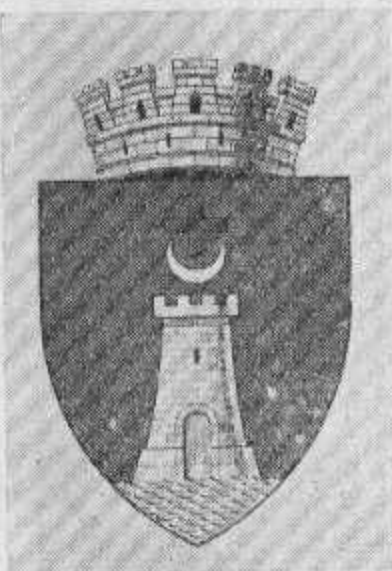
tașilor și cârciumarilor, Soc. pantofarilor, Soc. pentru creșterea păsărilor și animalelor domestice.

Edilitate. Uzină electrică, canalizare, gaz metan, pavagii.

Sănătatea publică. 1 spital de stat, 1 dispensar de stat.

Asistență și prevedere socială. Casă de asigurări sociale, Soc. «Crucea Roșie», Oficiu I.O.V., Soc. femeilor române, Soc. femeilor evanghelic-luterane, Soc. femeilor maghiare romano-catolice, Soc. fetelor române, Soc. fetelor evanghelic-luterane, Azil pentru bătrâni.

SILISTRA

Stema. Pe scut albastru, o cetate medievală crenelată, de argint, cu două turnuri crenelate, și cu poarta deschisă, pe albastru, așezată pe o terasă verde pe valuri de argint; deasupra o cruce de aur peste o semilună de argint.

Reprezintă vechea cetate a Durostorum, vestită pentru luptele creștinilor contra Semilunii.

Scutul timbrat cu o coroană murală de argint, cu 5 turnuri.

GEOGRAFIE

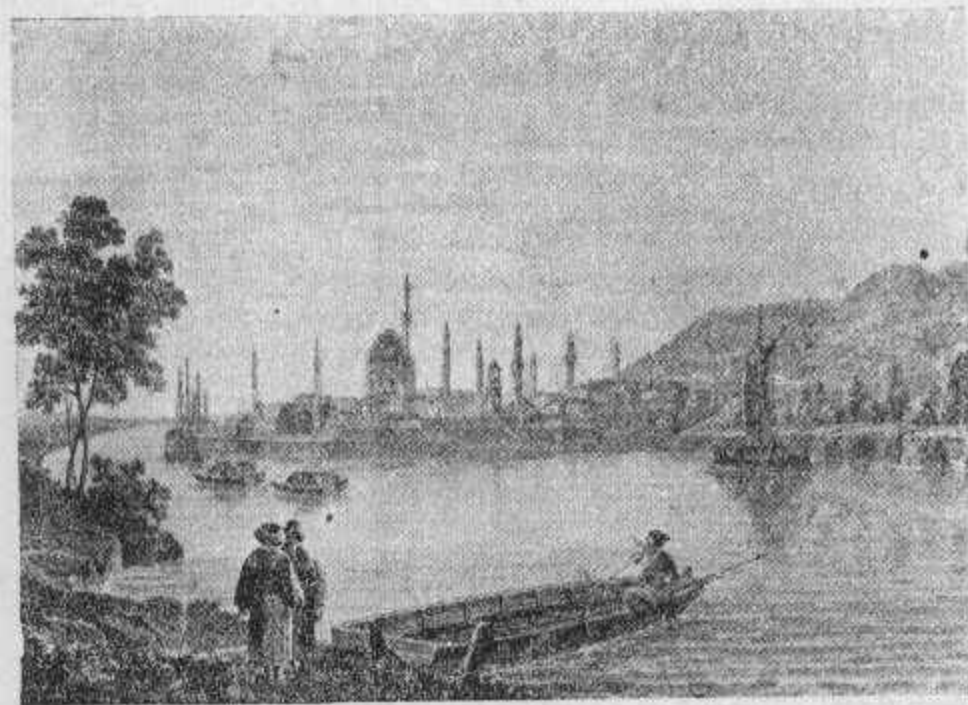
Așezare. Orașul S., capitala județului Durostor, e așezat într-o poziție strategică la colțul pe care-l face Dunărea către N și la un foarte căutat vad al acestuia: vadul Silistra-Călărași.

Vatra orașului e formată din orașul vechiu cuprins între zidurile fostei cetăți (acum dărâmate) și o aureolă de vile și gospodării risipite printre vii, alături de nouile cartiere de după războiu. Vechiul oraș ocupă un colț de terasă înaltă a Dunării, suspendată ca o prispă deasupra fluviului la cca 10 m altitudine și înconjurată de dealurile podișului (unde sunt tabiile) în chip de amfiteatru. Pe povârnișurile acestuia se ridică viile, pometurile și vilele sau gospodăriile periferiei.

Cadrul e format de Balta și apa Dunării și de podișul, parte despădurit, parte cultivat. Crașul S. este astfel un centru de adunare a grânelor din Deliormanul vecin și al produselor livezilor și podgoriilor din care se alimentează și Bucureștii.

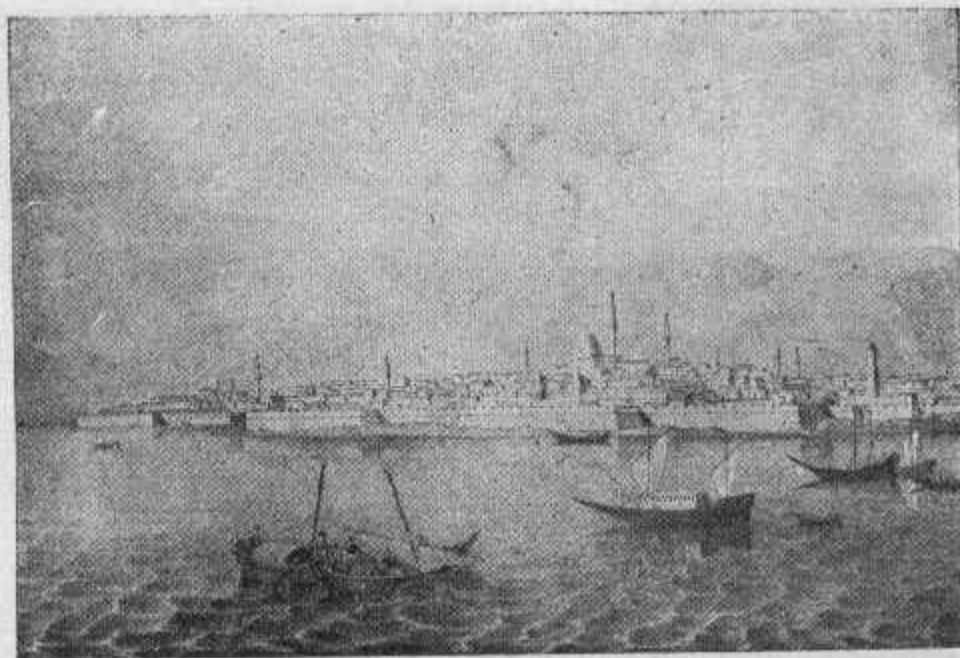
ISTORIE

Vechime și dezvoltare istorică. Vechiul nume al orașului S. este Durostorum, dat, probabil, de Celții cari ajunseseră în migrațiunile lor la Dunărea de jos.

SILISTRA LA 1830

Din albumul lui Iacob Alt: Donau Ansichten, Col Acad, Române

VEDEREA SILISTREI LA 1854
Desen de J. Woltweider, Col. Academiei Române

În epoca romană, Durostorum a avut o deosebită însemnătate, fiind un important centru militar (sediul legiunii XI Claudia), vamal și administrativ. A fost locul de naștere al unuia din cei mai mari apărători ai imperiului, generalul roman Aetius, pacificator al Occidentului, cel care a înfrânt pe huni în câmpiile catalaunice (451) și a pierit apoi răpus de Valentinian. Tot aici a fost sediul de scurtă durată al unei episcopii populare, de caracter roman, ca și cea din Tomi (Constanța).

În evul mediu, Durostorum a continuat să joace un rol de frunte în istoria Bizanțului. El a văzut trecând nesfârșite horde de barbari, pe goți, pe slavi, pe avari, pe bulgari, pe rușii lui Sviatoslav dela Kiev, pe pecenegi, pe cumani, pe tătari.

Ca și întreg ținutul, «Dârstorul» a fost stăpânit de Mircea cel Bătrân și urmașii săi imediați care-și aveau aci pârcașii lor. Căzut sub turci, cari l-au numit Silistra, a rămas sub dominația acestora până în 1913, când a fost reluat de români ca veche moștenire a lui Mircea.

POPULAȚIE

Orașul S. avea în 1930, după datele provizorii ale recensământului din acel an, 17.415 locuitori.

Cifra probabilă a populației actuale (calculată la 1 Iulie 1937) este de 17.828 locuitori, indicând un spor natural de 413 locuitori în șase ani și jumătate, adică o creștere de 2,4%.

ECONOMIE

Industrie și comerț. 2 mori sistematice, 1 fabrică de pânzeturi de bumbac, 1 de pielărie, 1 de lumânări, 1 de săpun.

Din întreprinderile de mai sus Moara Frații Siderii are un capital investit de 18 milioane lei.

Comerț de cereale, vite, produse animale, vinuri și pește.

Instituții de credit. Banca Națională (agenție), Banca Comercială, Banca Caliacra (sucursală), Banca «Durostor», Banca Țăranilor din Durostor, Banca de Credit Dunărean, Banca «Niva», Banca Învățătorilor, Banca Populară.

Finanțe publice. Bugetul orașului pe exercițiul 1936/37 prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	9.757.116
Venituri ordinare	7.711.609
Venituri extraordinare	668.007
Venituri speciale	1.377.500
Cheltuieli	9.757.116
Cheltuieli ordinare	6.920.433
Cheltuieli extraordinare	668.007
Cheltuieli speciale	2.168.676

CULTURĂ

Invățământ. Liceu de băieți, Liceu de fete, Liceu comercial, 2 licee bulgare (unul de băieți și unul de fete), Școală de ucenici, 5 școli primare, 5 școli de copii mici.

Instituții culturale. *Societatea de studii psihice și meta-psihice din România* are scopul de a populariza prin comunicări și experiențe publice, nouile metode terapeutice în medicina modernă, ca: psihoterapia, hipnoterapia și psihoanaliza; și de a studia fenomenele de ordin psihologic, fiziologic și biochimic în legătură cu personalitatea umană.

Ateneu popular, Muzeul «Pericle Papahagi», 2 cinematografe, 3 societăți sportive.

Ziare și Reviste. «Semănătorul român» (săptămânal), «Festival» (lunar), «Românul» (odată la 2 luni), «Programul agricol» (trimestrial), «Haksor» (odată la 2 luni).

RELIGIE

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 1 biserică ortodoxă, 1 armenescă, 4 geamii musulmane și 1 sinagogă.

Instituții bisericești. Protopopiat ortodox, Muftiat musulman.

ADMINISTRAȚIE

Orașul S., capitala jud. Durostor, este situat la 132 km de Constanța și 123 km de București. Port la Dunăre, pe brațul Borcea. Stația c.f. cea mai apropiată: Călărași.

Instituții publice. Prefectură, Primărie, Tribunal, Judecătoria, Administrație financiară, Poliție, Percepție, Cameră de comerț, Cameră de agricultură, Cameră de muncă, Serv. tehnic al drumurilor, Serv. sanitar județean, Serv. sanitar comunal, Serv. veterinar județean, Serv. veterinar comunal, Oficiu de asigurări sociale, Ocol minier, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Căpitania portului, Pompieri.

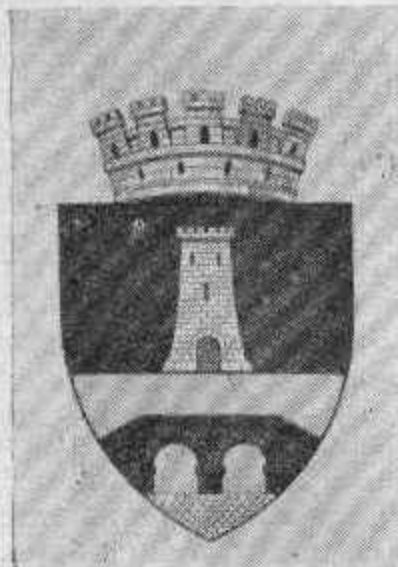
Asociații. Baroul avocaților, Uniunea avocaților, Liga navală română, Sfatul Negustoresc, Soc. funcționarilor publici, Corpul contabililor autorizați.

Edilitate. Uzină electrică, canalizare, pavagii.

Sănătate publică. Spital județean, Spital militar, Sanatoriul «Dr. D. Stan», Dispensar comunal, Dispensarul Soc. «Principele Mircea».

Asistență și prevedere socială. Oficiu de asigurări sociale, Oficiu I.O.V., Soc. «Crucea Roșie», Soc. pentru profilaxia tuberculozei, Soc. «Principele Mircea» și Soc. bulgară «Binefăcătoarea».

SLATINA

Stema. Scut tăiat; în câmpul superior, pe roșu un turn crenelat de argint cu poarta închisă și ferestre negre; în câmpul inferior, pe albastru, un pod de aur pe o apă de argint.

Vechea stemă completată.

Scutul timbrat cu o coroană murală de argint, cu 5 turnuri.

GEOGRAFIE

Așezare. Orașul S., capitala județului Olt, este așezat la răscrucea drumului Oltului cu drumul Craiovei.

Vatra orașului, în suprafață de peste 2.600 ha (cu moșie cu tot) se întinde, la altitudinea de 150 m, pe po-vârnișurile unei viroage scurte care taie marginea înaltă și abruptă a podișului de pe stânga Oltului și pe o parte a acestui podiș, adică la cca 50 m deasupra luncii râului.

Cadrul e format de valea largă a Oltului, și de dealurile, în cea mai mare parte cultivate, ale platformei oltenice. De aici caracterul semi-agricol al acestui oraș de vad și de răspântie, care nu se ridică totuși peste nivelul unui centru comercial de interes local.

ISTORIE

Vechime și dezvoltare istorică. Prima mențiune documentară a orașului S. datează din 1368, când apare ca punct vamal, în privilegiul comercial acordat de Vlaicu Vodă negustorilor din Brașov. Numele său este de origină slavă și înseamnă «apă sărată».

În acest loc se făcea, în cursul timpurilor trecerea între Muntenia și Oltenia, pe un pod de vase peste Olt. În 1846 s'a construit aici cel dintâi pod static al Principatului.

Monumente istorice. Schitul Strihareț a cărui biserică e o ctitorie a Mitropolitului Varlaam din anul 1672.

Schitul Clocociov a cărui biserică a fost înălțată sub Matei Basarab în 1641.

Biserica Sf. Treime ridicată la 1645, renovată în 1789.

POPULAȚIE

Orașul S., avea în 1930, după datele provizorii ale recensământului general al populației din acel an, 11.010 locuitori.

Cifra probabilă a populației actuale (calculată la 1 Iulie 1937, este de 11.155 locuitori (fără comuna suburbană Proaspeți, care la recensământul din 1930 s'a trecut la orașul S. și care la acea dată avea un total de 394 locuitori).

ECONOMIE

Industrie și comerț. 2 mori sistematice, 1 fabrică de cherestea, 2 tăbăcării, 1 fabrică de cărămidă și țiglă.

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei și peste *): Moara «Alutu» (soc. 5, inv. 16), fabrica de cherestea (inv. 7).

Centru de desfacere a produselor regiunii: cereale și fructe. Comerț se face și cu lemnăria adusă dela munte pe Olt și prelucrată aci.

Bâlcu anual la 23 Aprilie.

Instituții de credit. Banca Națională a României (agenție); Banca Uniunii Agricole, Comerciale și Industriale; Casa de Credit a Agricultorilor; Banca de Credit Popular; Banca Agrară; Banca Federală; Banca Negustorească; Banca populară «Infrățirea»; Banca populară «Lunca Oltului», Banca Comerțului din Olt, Casa de Credit și Economii «Munca».

Finanțe publice. Bugetul orașului, pe exercițiul 1935/36, prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	9.331.727
Venituri ordinare	3.788.500
Venituri extraordinare	804.633
Venituri speciale	4.738.594
Cheltueli	9.331.727
Cheltueli ordinare	3.788.500
Cheltueli extraordinare	804.633
Cheltueli speciale	4.738.594

CULTURĂ

Invățământ. Liceul de băieți «Radu Greceanu», Liceu de fete, Liceul comercial de băieți «Nicolae Titulescu», Gimnaziu industrial de băieți, Școală normală de menaj, Școală profesională de fete, Școala inferioară de agricultură «Strihareț», Școală de ucenici, 6 școli primare, 2 școli de copii mici.

Instituții culturale. Casa Națională «Oltul» (cu bibliotecă); Biblioteca comunală, Societatea culturală «Titu Maiorescu» (cu bibliotecă), Societatea culturală «Nicolae Bălcescu» (cu bibliotecă), Asoc. corală «Ciprian Porumbescu», 2 cinematografe, 1 asociație sportivă și 2 societăți de vânatoare.

*) Cifrele în paranteză arată capitalul social (soc.) și capitalul investit (inv.) în milioane de lei.

Ziare și reviste. «Gazeta Nouă», «Școala Noastră» (lunar), «Vremea Nouă», «Buletinul Oficial al județului Olt».

RELIGIE

Biserici și lăcașuri de închinăciune. În oraș sunt 8 biserici ortodoxe, 1 casă de rugăciune catolică, 2 schituri ortodoxe.

Instituții bisericești. Orașul S. este reședința celor două protopopiate ortodoxe, din județ.

ADMINISTRAȚIE

Orașul S. capitala jud. Olt, este situat la 50 km de Craiova și la 184 km de București. Stație c.f. pe linia București-Pitești - Craiova - Timișoara.

Instituții publice. Prefectură, Primărie, Tribunal, Judecătorie, Poliție, Legiune de jandarmi, Serviciu de poduri și șosele, Serviciu sanitar județean, Serviciu sanitar comunal, Serviciu veterinar județean, Serviciu agricol, Cameră de agricultură, Ocol silvic, Cameră de comerț și industrie, Revizorat școlar, Administrație financiară, 2 percepții fiscale, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Secție de pompieri.

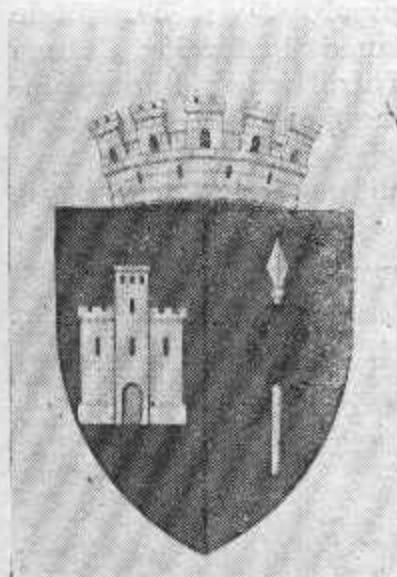
Asociații. Baroul avocaților, Asociația funcționarilor publici, Corpul contabililor, Sfatul Negustoresc, Sindicatul muncitorilor, Asociația meseriașilor.

Edilitate. Uzină electri că, apaduct, canalizare, pavagii, hală de carne, cu instalații moderne, 2 grădini publice, strand.

Sănătate publică. 2 spitale de stat, (dintre care 1 militar), Dispensar comunal.

Asistență și prevedere socială. Oficiu de asigurări sociale, Societatea «Crucea Roșie», Societatea pentru profilaxia tuberculozei, Societatea «Principele Mircea», Oficiu I.O.V., Societatea femeilor ortodoxe române, 1 azil comunal de bătrâni și 1 azil particular.

SOROCA

Stema. Scut roșu despicat. În primul cartier o cetate crenelată de argint cu un turn central, cu poartă închisă și ferestre negre. În cartierul al doilea, un cap negru de tătar în profil spre stânga, înfipt într-o lance de argint.

Simbolizează vechea cetate Soroca și luptele împotriva Tătarilor.

Scutul timbrat cu o coroană murală de argint cu 5 turnuri.

GEOGRAFIE

Așezare. Orașul Soroca, capitala județului cu același nume, e așezat la un vechiu vad al Nistrului păzit altădată de o cetate. Aici se întâlnesc drumurile ce veneau din spre Suceava și din spre Chișinău.

Vatra orașului, în suprafață de peste 2200 ha (cu moșie cu tot) e așezată pe povârnișul care — despicat curmeziș de o vale affluentă — coboară repede spre apa Nistrului și pe o prispă puțin ridicată deasupra fundului aceleiași văi.

Cadrul e format din valea cu meandre adâncite și din podișul înalt aici de peste 200 m, cultivat aproape în întregime și presărat cu pometuri (mai ales pe povârnișul din spre valea principală).

De aici, caracterul semi-agricol al orașului.

ISTORIE

Vechime și dezvoltare istorică. Nu se cunoaște anul întemeierii orașului Soroca. El pare a se fi constituit la umbra cetății zidite de Ștefan cel Mare. Domnii Moldovei și-au avut la Soroca pârcașii lor. Un «Coste Pârcaș de

Soroca», e amintit de tratatele de pace și de alianță, încheiate de Ștefan cel Mare, în 1499, cu regele Poloniei și cu marele duce al Lituaniei.

«Soroca e mult mai nouă decât Hotinul — scrie profesorul Iorga în cartea sa Neamul Românesc în Basarabia — și nici pe departe nu se poate asemui cu acesta, nici în cuprins, nici în meșteșugul zidirii. Ea a fost numai o strajă în calea Tătarilor făcută pe vremea lui Ștefan cel Mare, putea să fie, dar în pripă, din bolovani greoi, culeși prin aceste râpi înalte. Lucrătorii s'au luat după Hotin, dar ei nu erau chemați să facă altceva decât un adăpost de pânclari pentru câțiva arcași și pentru pârcașii cari mai târziu, după 1500, sub Rareș, au stat în fruntea lor. Se văd încă sus, unde n'a căzut creasta turnurilor, ferestrele înguste, dese, din care se privea până departe, pe coasta din sus și pe cea din jos, până adânc în văile podolene, pe unde obișnuiau să vie călăreții stepelor puștii. Încă dela 1550 însă, rostul Sorocei s'a încheiat. Turcii n'au luat-o, fiindcă n'avea însemnătate militară, dar Tătarii și-au cerut-o odată pentru locuință, după 1713, când s'a cotoșit Hotinul.»

Monumente istorice. Cetatea Soroca, construcție a lui Ștefan cel Mare, pe malul Nistrului, ca un vechi vad al acestuia.

Fântâna Mănăstirii, pe dealul Soroca, în locul fostei Mănăstiri Sf. Nicolae, năruite la începutul sec. XIX.

POPULAȚIE

Orașul S. avea în 1930 — după datele provizorii ale recensământului din acel an — 14.661 locuitori.

Cifra probabilă a populației actuale (calculată la 1 Iulie 1937) este de 14.871 locuitori.

ECONOMIE

Industria și comerț. Industria este reprezentată în orașul S. prin 4 mori, 1 fabrică de bere, 3 fabrici de ulei, 2 fabrici de săpun și 2 fabrici de cărămizi.

Lipsit de căi de comunicație, orașul face un comerț local, cu produsele mai ales agricole, ale județului.

Instituții de credit. Banca Națională a României (agenție), Banca Basarabiei, Banca Soroca, Banca Agricolă, Banca Populară «Țărâșimea», Tovărășia de credit mărunt. Casa de Credit a Agricultorilor din județul Soroca.

Finanțe publice. Bugetul orașului, pe exercițiul 1936/37, prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	7.641.708
Venituri ordinare	6.269.006
Venituri extraordinare	413.412
Venituri speciale	959.290
Cheltuieli	7.641.708
Cheltuieli ordinare	6.269.006
Cheltuieli extraordinare	413.412
Cheltuieli speciale	959.290

CULTURĂ

Invățământ. Liceul de băieți «A. D. Xenopol», Liceu de fete, Liceu tehnic agricol, Liceul «Tarbut», Gimnaziu industrial de fete, 9 școli primare, 3 școli de copii mici.

Instituții culturale. 2 cămine culturale (unul județean și unul orașenesc) ale Fundației Culturale «Principele Carol», 2 biblioteci, 1 cinematograful, 1 societate de vânătoare.

Ziare și reviste. «Incerări», «Solidaritatea».

RELIGIE

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 5 biserici ortodoxe, 1 romano-catolică, 1 sinagogă și 17 case de rugăciune evreiești.

Instituții bisericești. 1 protopopiat ortodox.

ADMINISTRAȚIE

Orașul S., capitala județului Soroca, este situat la 143 km de Chișinău și 551 km de București. Stație c.f. cea mai apropiată Florești (la 30 km), pe linia Iași - Bălți - Mateuți.

Instituții publice. Prefectură, Primărie, Tribunal, Judecătoria, Serv. sanitar județean, Serv. veterinar județean, Serv. tehnic județean, Serv. agricol al județului, Revizorat școlar, Cameră de comerț, Oficiu județean al Circumscripției Camerei de muncă Chișinău, Administrație financiară, Oficiu județean de turism și oficiu local de turism, Percepție, Pretură, Poliție, Serv. sanitar al orașului, Serv. veterinar al orașului, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Pompieri.

Asociații. Baroul avocaților, Corpul contabililor autorizați, Corpul didactic primar, Sfatul Negustoresc, Uniunea meseriașilor.

Edilitate. 2 uzini electrice, pavagii, grădină publică, baie comună.

Sănătate publică. Spitalul central de stat, 1 spital israelit, 3 dispensare.

Asistență și prevedere socială. Oficiu de asigurări sociale, Soc. «Crucea Roșie», Oficiu I.O.V., Soc. «Dragostea creștină», 3 societăți de ajutor israelite, 2 aziluri de bătrâni.

STOROJINEȚ

Stema. Pe scut de argint un brad verde pe o terasă neagră. Simbolizează așezarea orașului într-o regiune păduroasă.

Scutul timbrat cu o coroană murală de argint, cu 5 turnuri.

GEOGRAFIE

Așezare. Orașul S., capitala județului cu același nume, este așezat în valea Siretului, departe de drumul mare care duce la Cernăuți.

Vatra orașului, împreună cu moșia lui, se întinde pe o suprafață de 5811 ha, răsfirată pe lunca și pe povârnișurile văii Siretului, dela 358 m altitudine (la podul de peste râu) până aproape 400 m pe deal.

Cadrul e format din lunca largă cu terase a Siretului și din dealurile podișului, înalt de peste 500 m în V unde se face trecerea, destul de repede, către regiunea obcinelor. Pădurea se păstrează destul de întinsă în împrejurimile orașului. În viața acestuia se răsfărâge atât apropierea muntelui (mai multe ferăstrae, tăbăcării) cât și a podișului cultivat (velnițe, rafinării de spirt).

ISTORIE

Vechime și dezvoltare istorică. Storojineț, este o veche așezare moldovenească.

Se pomeneste despre Storojineț pe vremea lui Alexandru cel Bun, care a pus sub ascultarea episcopului dela Rădăuți, bisericile din 50 de sate, printre care aflăm și Storojinețul.

A doua mențiune despre Storojineț, tot ca sat, este din 18 Februarie 1448, când Roman Voevod dă boierului Petrea, fiul lui Toma «satul Storojineț pe Siret».

POPULAȚIE

Orașul S. avea în 1930, după datele provizorii ale recensământului din acel an, 8.611 locuitori.

Cifra probabilă a populației, actuale (calculată la 1 Iulie 1937), este de 8631 locuitori.

ECONOMIE

Industrie și comerț. 1 fabrică de spirt, 2 de liqueur, 1 țesătorie, 1 fabrică de săpun, 2 de pielărie și 3 de cherestea. Obiectul de predilecție al comerțului local îl formează produsele agricole.

Desvoltarea economică a orașului este stânjenită de faptul așezării sale în apropiere de Cernăuți.

Băleuiri: 22 Iunie și 28 August.

Instituții de credit. Banca învățătorilor «Mihai Chisnovici» și Banca Evreiască.

Finanțe publice. Bugetul orașului S., pe exercitiul 1936/37, prevede următoarele cifre.

	Lei
Venituri	3.189.939
Venituri ordinare	2.750.840
Venituri extraordinare	5.154
Venituri speciale	433.945
Cheltuieli	3.189.939
Cheltuieli ordinare	2.750.840
Cheltuieli extraordinare	5.154
Cheltuieli speciale	433.945

CULTURĂ

Învățământ. Liceul «Regele Ferdinand I», 5 școli primare și 1 grădină de copii.

Instituții culturale. Fundația Culturală Regală «Principele Carol», Societatea «Unirea», Societatea «Iancu Flondor», Societatea arcășească «Dragoș-Vodă», Societatea culturală germană, Societatea «Sion», Biblioteca «Soare răsare», Cabinetul de lectură polon «Czetalnia Polska», Corul doamnelor române «Eusebie Mandicevski», 4 societăți sportive și de vânătoare, 1 cinematograful.

Ziare și reviste. «Buletinul oficial al județului Storojineț».

RELIGIE

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 2 biserici ortodoxe, 1 greco-catolică, 1 romano-catolică, 1 evanghelică, 1 capelă lipovenească și 5 sinagogi.

ADMINISTRAȚIE

Orașul S., capitala județului Storojineț, este situat la 18 km de Cernăuți și la 533 km de București. Stație c.f. pe linia Adâncata - Berhomete-pe-Siret.

Instituții publice. Prefectură, Pretura plășii Flondoreni, Tribunal, Judecătoria, Poliție, Ad-ție financiară, Percepție fiscală, Primărie, Servicii sanitare (județean și comunal), Servicii veterinare (județean și comunal), Percepție comunală, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Serv. județean de drumuri, Revizorat școlar, Cameră de agricultură.

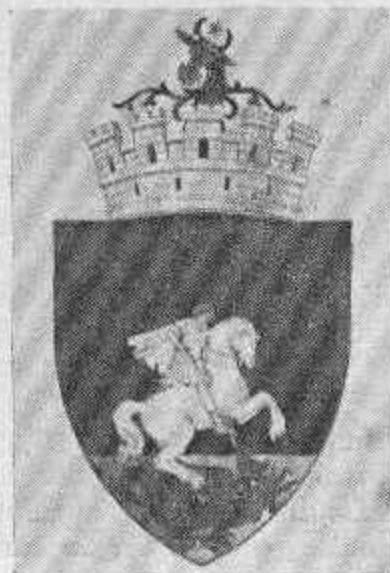
Asociații. Soc. Funcționarilor publici, Cercul Regional A.T.I.F., Asoc. învățătorilor din jud. Storojineț, Asoc. șoferilor patroni.

Edilitate. Uzină electrică, Uzină de apă, Canalizare, Conductă de apă.

Sănătate publică. Spital de stat.

Asistență și prevedere socială. Oficiu de asigurări sociale, Soc. Doamnelor Române, Soc. Doamnelor Catolice, Soc. Doamnelor Evanghelice, Soc. Doamnelor Israelite, Soc. «Pauperitatea», Societățile israelite «Armuth» și «Jad-Haruzim».

SUCEAVA

Stema. Pe scut de aur, o cetate crenelată roșie, cu 7 turnuri, așezată pe o terasă verde. În fața cetății Sfântul Gheorghe, de argint, nimbă de aur străpungând cu lancea un balaur de aur.

Simbolizează vechea capitală a Moldovei, și patronul orașului.

Scutul timbrat cu o coroană murală de argint cu 5 turnuri, din care iese capul de bou negru al Moldovei, cu steaua de aur între coarne.

GEOGRAFIE

Așezare. Suceava, capitala județului cu același nume și fosta reședință a Moldovei lui Ștefan cel Mare, e așezată în drumul cel mare care vine din spre Pocuția și Nistru prin Cernăuți și care și azi e drumul longitudinal cel mai însemnat al Moldovei. De aici porneau drumurile către Ardeal prin Țara Dornelor, către cetățile dela Nistru (Hotin și Soroca), spre Cetatea Neamțului prin Fălticeni și Baia, etc. A fost într'adevăr, odată, un punct de comandă al Moldovei de Sus.

Vatra orașului, în suprafață de 2304 ha (cu moșia) se întinde la 341 m altitudine, pe o terasă din dreapta văii Suceava și pe povârnișurile nesimetrice (cel din S mai repede, în chip de coastă) al unui scurt afluent transversal. Orașul e foarte îngrămădit și bine conturat.

Cadrul e format de șesul destul de larg al Sucevei și de dealurile alungite și disimetrice, în general cultivate, ale podișului. Azi Suceava e un fel de târg de interes mai mult local care păstrează din trecut numai bisericile și ruinele cetății.

ISTORIE

Vechime și dezvoltare istorică. Anul întemeierii orașului Suceava nu se cunoaște; prima mențiune documentară, datează din 10 Februarie 1388, când Petru al Mușatei, comunică din «cetatea Sucevei», regelui polon, Vladislav Jagello, că nu-l poate împrumuta decât cu 3000 ruble de argint, nu cu 4000, cum fusese vorba la început. Numele lui, dacă e luat după cel al râului, este de origine slavă și înseamnă «șerpuit, încovoiat». Dar poate fi și de origine dacică, (compară *Sucidava*).

Suceava a fost capitala Moldovei, din timpul lui Petru al Mușatei (1375—1391), până la a doua domnie a lui Alexandru Lăpușneanu (1563—1568).

Cetatea Sucevei, ridicată în secolul al XIV-lea de către Petru Mușat a fost reconstruită de Ștefan cel Mare, care a putut rezista aci armatei lui Mohamed II Cuceritorul și armatei polone a regelui Ioan Albert în 1497.

Sultanul Soliman Magnificul, în lupta lui cu Petru Rareș, pătrunse în cetate la 1538 și gravă în marmoră amintirea victoriei sale. În sec. XVI, cetatea Sucevei a fost reparată de Iacob Heraclide, Despotul, căruia îi servi de refugiu în 1536 împotriva lui Ștefan Tomșa, ridicat asupra-i. În fața zidurilor ei, domnul în hlamidă, cu buzduganul în mână și coroana pe cap, călare pe un cal alb, se dădu în mâna lui Tomșa. Acesta, îl ucise cu o lovitură de buzdugan. Cetatea a servit de apărare familiei lui Vasile Lupu și cazacilor lui Timuș Hmielnițchi, contra lui Gheorghe Ștefan.

În 1673 Ioan Sobieski, regele Poloniei, făcu din această cetate punctul de reazim al dominației sale în nordul Moldovei. Cetatea Sucevei căzu apoi în ruină.

Monumente istorice. Ruinele cetății Suceava pe care prof. Al. Lapedatu, în lucrarea sa despre «Cetatea Sucevei» le descrie astfel: «Ca și orașul, cetatea Sucevei e așezată de partea dreaptă a râului cu același nume. Pe marginea de N-E a platoului ce se ridică și întinde de aci spre Cacaina. La Răsărit de cetate, pe o lungime de oraș prin o văgăună destul de largă, formată de valea Cacainii, care curge și se varsă aproape perpendicular în Suceava. Terenul pe care se află situată cetatea măsoară, azi încă, 120 m în lungime și 80 m în lățime. Zic azi încă, pentru că o parte din el — pe latura de Nord — s'a rupt și surpat pe coasta abruptă ce-o formează colina aci, în spre Cacaina. La Răsărit de cetate, pe o lungime de 320 m și o lățime de 300 m., se întinde, inclinandu-se ușor spre S-V, un teren cu mult mai mare — aproape 10 hectare — numit de d-l Romstorfer Câmpul Șanțurilor sau, mai bine, al Cazacilor, din cauză că aci au tăbărit, s'au fortificat și au rezistat Cazacii lui Timuș la 1653.

«După tradiție, castelul Sucevei avea șapte turnuri. Azi însă nu se mai văd decât urmele a patru. Ele s'au năruit și au dispărut odată cu întreaga latură de miazănoapte a castelului. După toate probabilitățile erau întocmite ca și cele existente, în formă patrată, susținute fiind fiecare de câte doi puternici contraforți. Turnul din marginea de S-E a castelului e cel mai mare. La început avea aceiași așezare ca și corespondentul său dela 39. Mai târziu însă

din motive strategice, a fost reconstruit în poziție diagonală. Faptul că era mai mare decât toate celelalte ne face să admitem că acesta era vestitul turn al cetății, pe care locuitorii Sucevei l-au privit ca cel mai puternic, numindu-l «Ne boe se», adică «Nu te teme» și despre care Cronicarul înseamnă că a fost distrus de cutremur în timpul lui Duca Vodă cel Bătrân, în a treia sa domnie (1678-84)».

Biserica Mirăușilor. A fost înălțată în sec. XIV de Petru Mușat; are hramul Sf. Gheorghe. Alexandru cel Bun stabili aci sediul primului mitropolit al Moldovei, Iosif, ctitorul mănăstirilor Neamț și Bistrița. Tot acest Domnitor aduse aci pe la anul 1400 moaștele Sf. Ioan cel Nou dela Cetatea Albă. A fost restaurată de Austriaci într'un stil lipsit de artă.

Biserica Sf. Gheorghe, este cea mai veche dintre bisericile cari și-au păstrat caracterul vechiu. A fost și ea reparată de austriaci cu mai multă atenție decât a Mirăușilor dar cu acelaș acoperiș de țiglă pestriță și strălucitoare.

Biserica a fost înălțată de Bogdan III la 1514 și terminată de Ștefăniță Vodă la 1522. La sfârșitul aceluiași secol Petre Schiopul mărește biserica împodobindu-o cu frumoase fresce. Între acestea se află portretul lui Ștefan cel Mare, al lui Petru cu fiii săi Vlad, și Ștefan a cărui asociere la domnie cu toată vârsta sa tânără, este arătată de o inscripție cu litere de aur.

Lângă biserică se află o capelă ridicată de mitropolitul artist Anastase Crimca în care sunt adăpostite azi moaștele Sf. Ioan cel Nou într'un greu sicriu de argint cu basoreliefuri datorate unui sculptor polonez. Aceste moaște, duse în Polonia, odată cu toate obiectele prețioase ale Mitropoliei Moldovei, de către mitropolitul Dosoftei, în timpul invaziunii regelui Ioan Sobieski, au fost readuse de Austriaci. În cimitir, aproape de biserică, se află lespezi de mormânt cu inscripțiuni latine din sec. XVI—XVII, precum și câteva în limba slavonă.

Biserica Sf. Dumitru, înălțată de Petru Rareș între anii 1534—1535. Are o clopotniță de 40 metri construită în 1561 de Alexandru Lăpușneanu. Pe zidul ei se află armele Moldovei, susținute de doi îngeri în relief, în stilul Renașterii.

Biserica e construită în stilul gotic moldovenesc; are fresce frumoase pe fond albastru clar și inscripțiuni pe lespezi de morminte datând dela sfârșitul secolului XVII.

Biserica Sf. Nicolae, înălțată în 1611 de vistiernicul Nicoară Brăescul.

Biserica «Adormirea Maicii Domnului», (în drumul spre Ițcani), înălțată la 1639 de monahul Zaharia.

Biserica Sf. Ion Botezătorul, ctitorie a lui Vasile Lupu din 1643, poartă și azi tourul moldovenesc.

Biserica «Învierea Domnului», înălțată de doamna lui Petru Rareș la 1550. Azi servește de biserică parohială greco-catolică.

Mănăstirea armeană Zamca închinată Sf. Auxenie, înălțată la 1551 de nobilul armean Agapsin Vartan. E înconjurată cu un val mare de pământ construit de polonii lui Sobieski. A fost reședința episcopatului armenesc din Moldova. Icoane interesante și de proveniență foarte variată. Un puternic turn de veghe și o capelă cu aparențele sec. XV moldovenesc în afară de ornamentațiile sculptate dela poartă și de caracterul oriental al frescelor.

Biserica Sf. Cruce (armeană), înălțată la 1521.

Biserica Sf. Simion (armeană), zisă și Turnul Roșu, înălțată la 1600.

Mănăstirea armenescă Hadchadar (îndeplinirea Dorințelor) construită în 1512.

POPULAȚIE

Orașul S. avea în 1930, după datele provizorii ale recensământului general al populației din acel an, 17.001 locuitori. Cifra probabilă a populației actuale (calculată la 1 Iulie 1937) este de 9.874 locuitori (fără comunele suburbane Ipotești, Lăsaurea, Scheia și Sf. Ilie, care la recensământul din 1930 s'au trecut la orașul S. și care aveau la acea dată un total de 6.857 locuitori).

ECONOMIE

Industria și comerț. Industria este foarte puțin dezvoltată în orașul S., fiind reprezentată aci numai prin 2 mori sistematice, 1 fabrică de mezeluri, 1 de culori de pământ și 2 tăbăcării.

Schimb de produse între munte și câmpie. Comerț activ de cereale, fructe, lemne de construcție și de foc, animale și produse animale.

Băleiu la 24 Iunie.
Instituții de credit. Banca Națională (agenție), Banca Comercială (sucursală), Banca Suceveană, Casa de economii a orașului Suceava, Banca germană, Banca populară «Ștefan cel Mare», Societate de scont pentru comerț și industrie, Casa Națională.

Finanțe publice. Bugetul orașului S., pe exercițiul 1936/37, prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	7.598.117
Venituri ordinare	5.876.288
Venituri extraordinare	1.000.583
Venituri speciale	721.246
Cheltueli	7.598.117
Cheltueli ordinare	5.876.288
Cheltueli extraordinare	1.000.583
Cheltueli speciale	721.246

CULTURĂ

Invățământ. Liceul de băieți «Ștefan cel Mare», Liceul de fete «Doamna Maria», Gimnaziu comercial de băieți, Gimnaziu industrial de băieți, Școală inferioară de agricultură, Gimnaziu profesional de fete, 2 școli primare și 2 grădini de copii.

Instituții culturale. Muzeul orașului, Casa Națională (cu bibliotecă), Societatea «Școala română», Liga Culturală, Ateneul român, Reuniunea învățătorimii române, Societatea clerului «Mitropolitul Silvestru», Societatea creștină germană populară, Cercul militar, Clubul intelectualilor, Clubul român, Insoțirea orășenilor români, Asociația culturală a meseriașilor, Societatea «Unirea Româncuțelor», Societatea corală și muzicală «Ciprian Porumbescu», câteva societăți culturale evreiești, 1 club de tir, 1 club de vânătoare, 5 asociații sportive, 2 cinematografe.

RELIGIE

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 5 biserici ortodoxe, 1 greco-catolică, 1 romano-catolică, 1 evanghelică, 4 armenesti și 7 sinagogi.

Mănăstirea ortodoxă «Sf. Ioan Nou» și mănăstirile armenesti «Zamca» și «Hadehgadar».

Instituții bisericesti. Reședința protopopiatului ortodox al Sucevei.

ADMINISTRAȚIE

Orașul S., capitala județului Suceava, este situat la 84 km de Cernăuți și la 443 km de București. Stații c.f. apropiate: Suceava – Burdujeni (la 2 km) pe linia București – Cernăuți și Aron Pumnul (la 3 km) pe aceeași linie.

Instituții publice. Prefectură, Tribunal, Judecătorie, Poliție, Legiune de jandarmi, Serviciu agricol, Cameră de agricultură, Administrație financiară, Serviciul drumurilor, Percepție, Cadastru funciar, Ocol silvic, Primărie, Oficiu C. A. M., Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Birou de măsuri și greutăți, Pompieri, Serviciu sanitar al județului, Serviciu sanitar comunal.

Asociații. Societatea generală a personalului sanitar auxiliar titrat, Societatea pensionarilor, Asociația funcționarilor și pensionarilor judecătorești, Societatea «Infrățirea» a funcționa-

rilor Administrației financiare, Gremiul comercial, Asociația contabililor și amployaților comerciali, Uniunea generală a micilor industriași și meseriași patroni, Societatea agro-nomică, Societatea de albinărit «Albina».

Edilitate. Uzină electrică, apeduct, canalizare, abator pavagii.

Sănătate publică. Spital județean, Sanatoriul particular «Dr. Silvestru Strugariu», Dispensarul Oficiului de asigurări sociale, Dispensarul «Principele Mircea».

Asistență și prevedere socială. Oficiu de asigurări sociale, Societatea «Crucea Roșie», Societatea «Principele Mircea», Societatea «Doamnele române», Societatea «Unirea Româncuțelor», Societatea «Insoțirea orășenilor», Societatea de cumpătare contra alcoolismului «Trezvia», Asociația pentru sprijinirea comercianților și meseriașilor bolnavi, Societatea de ajutor a meseriașilor, Societatea creștină pentru sprijinirea bolnavilor, 3 asociații evreiești pentru asistența bolnavilor, Asociația pentru protecția animalelor,

TÂRGOVIȘTE

Stema. Pe scut albastru, un zid crenelat de argint, cu două turnuri laterale rotunde și crenelate; între ele două personaje domnești de aur, deasupra acvila cruciată de aur, cu ciocul și ghiarele roșii, însoțită în dreapta de un soare de aur și în stânga de un crai nou, tot de aur.

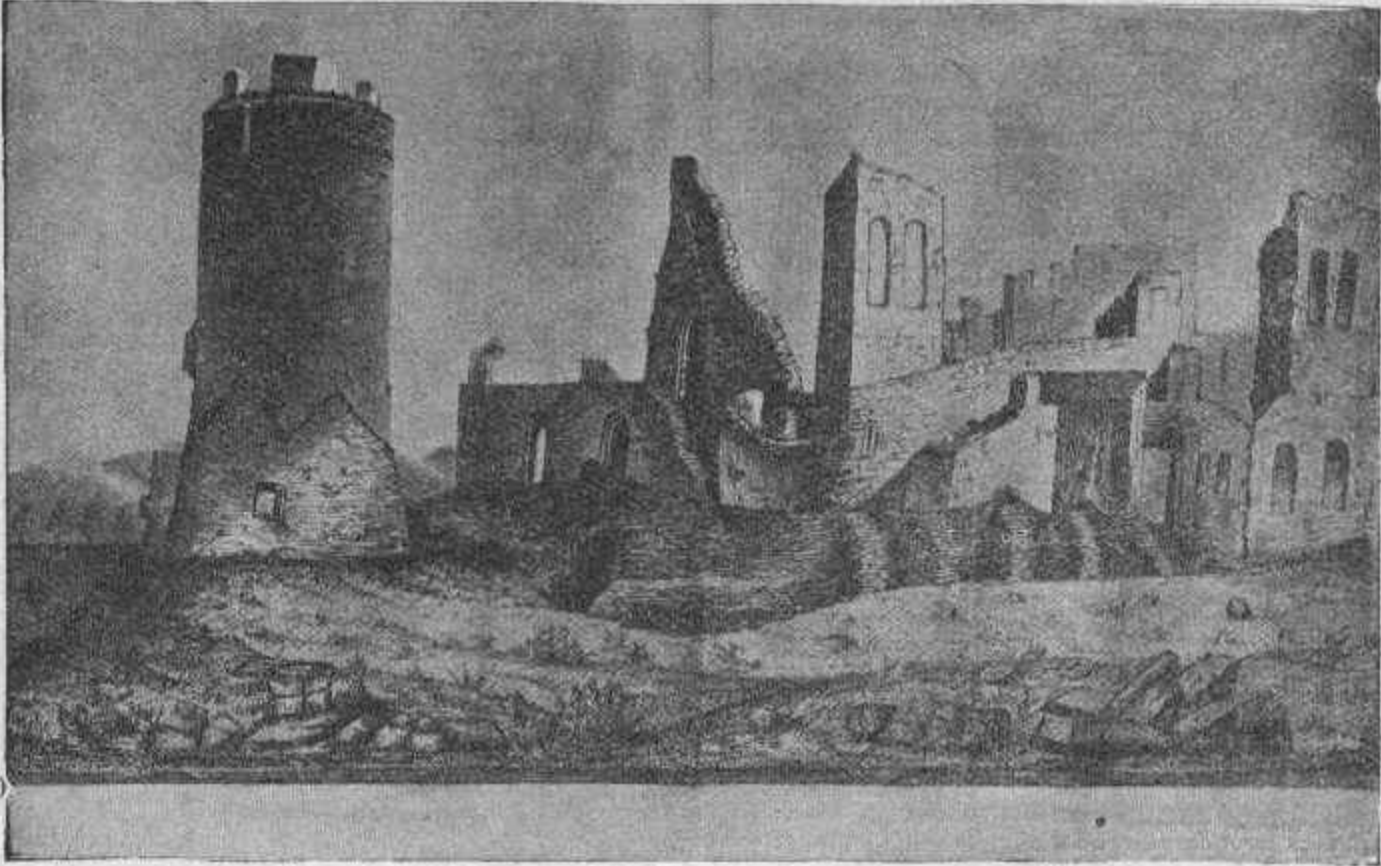
Simbolizează vechea capitală a Țării Românești.

Scutul timbrat cu o coroană murală de argint, cu 5 turnuri din care iese acvila cruciată, neagră, privind spre dreapta, și cu aripile întinse.

GEOGRAFIE

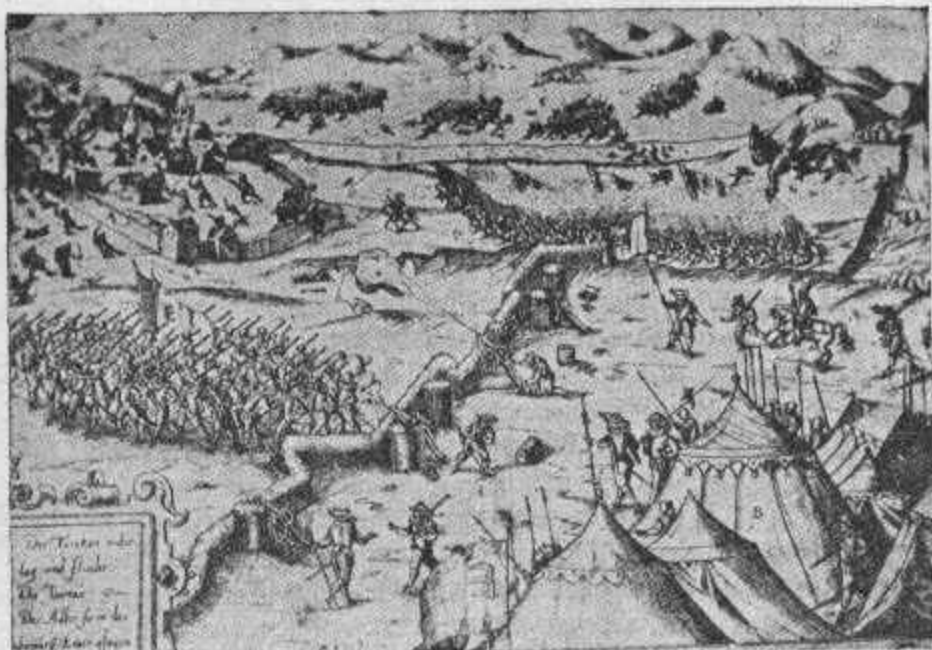
Așezare. Orașul T., capitala județului Dâmbovița și fostă reședință a domnitorilor Țării Românești, este așezat la ieșirea Ialomiței din dealuri și aproape de valea Dâmboviței, prin care venea din Ardeal cel mai însemnat drum al țării, pe vremuri: drumul Dâmboviței.

Vatra orașului cu o suprafață de circa 900 ha, se întinde în plan ușor inclinat către S-E pe o terasă de pe dreapta Ialomiței, la altitudinea de 292 m. De oraș ține însă, nu numai cartierul «Mahalaua» așezat dincolo de râu, în luncă, ci și o serie de comune suburbane situate la 2—4 km de marginea acestuia (Colanu, Priseaca, Teișu, Ulmi, Valea Voevozilor, Vișorâta).

RUINELE CETĂȚII DIN TÂRGOVIȘTE
După un desen din 1847

ORAȘUL ȘI CETATEA TÂRGOVIȘTE ÎN 1595

Cadrul e format de șesul ușor bombat dintre cele două ape (Dâmbovița și Ialomița) și de dealurile subcarpatice vecine spre N. Acestea sunt parte împădurite, parte acoperite de pometuri, de vii, și străpunse de sonde. Oraș de contact, Târgoviștea a fost puțin înviorată în urma deplasării exploatarei petrolifere din spre Prahova spre dealurile județului Dâmbovița.

ISTORIE

Vechime și dezvoltare istorică. Prima mențiune documentară a orașului T. datează din 1413, din timpul lui Mircea cel Bătrân; el a existat însă, cu siguranță, și în veacul al XIV-lea. Numele este de origine slavonă și înseamnă «locul unde a fost târg». A fost capitala Țării Românești, în secolele XV—XVII.

Radu cel Mare (1495—1508) este acela care mută mitropolia din Argeș la Târgoviște și tot el aduse aci pe Macarie tipograful, creând cea dintâi tipografie a Țării.

În 1462, în preajma Târgoviștei, Vlad Țepeș oferi lui Mahomed II, spectacolul înfiorător al unei păduri de țepe. În ele erau înfipti prinși săi — turci — la vre-o 20.000. «Spăimântat de această vedenie, — scrie Dukas cronicarul — Sultanul, în noaptea ce veni și-a ocolit tabăra cu șant bun și a rămas în ocol».

La Târgoviște se dădu, la 16 Octomvrie 1595, bătălia dintre Mihai și Turcii așezați în cetate de Sinan Pașa, și pe care Mihai îi aruncă peste Dunăre.

Târgoviște a ajuns la cea mai mare dezvoltare în timpul lui Matei Basarab, când avea cam 60.000 locuitori și peste 70 de biserici. Sub Constantin Mavrocordat, în 1737, Turcii au ars orașul și curtea domnească.

Dela Brâncoveanu, capitala Țării s'a mutat în București.

Monumente istorice. Mitropolia, a cărei construcție a fost începută de Neagoe Basarab la 1515, continuată de Radu dela Afumați și terminată de Radu Paisie, pe la jumătatea secolului XVI. Renovată de Brâncoveanu la 1708.

«Restaurată», într-o formă care nu e a originalului de Leconte de Nouy, la sfârșitul veacului trecut.

Biserica Curtea-Domnească reconstruită de Petru Cercel la 1585, reparată de Constantin Brâncoveanu la 1699 și de Grigore Ghica la 1745.

Biserica Stelea-Veche, ctitorie a lui Vasile Lupu, domnul Mol-

dovei la 1645, ca mărturie a păcii încheiate cu Matei Basarab. Deasupra ușii de intrare se află bourul Moldovei.

Biserica Sf. Nicolae, ctitorie a lui Matei Basarab la 1654.

Biserica Sf. Vineri, din sec. XVI.

Ruinele Palatului domnesc, cântate de poeții romantici din veacul trecut. Azi, doar turnul Chindia a mai rămas în picioare.

POPULAȚIE

Orașul T. avea în 1930, după rezultatele provizorii ale recensământului din acel an, 22.482 locuitori. Cifra probabilă a populației actuale (calculată la 1 Iulie 1937) este de 15.401 locuitori (fără comunele suburbane Colanul, Prișeaca, Teișu, Ulmi, Valea-Voevozilor și Viforâta, care la recensământul din 1930 s'au trecut la orașul T. și care aveau la acea dată un total de 7.293 locuitori).

ECONOMIE

Industrie și comerț. 2 mrii sistematice, 1 fabrică de spirt, 1 rafinărie de petrol și 1 fabrică de cărămidă.

Comerț de lemne, animale, produse animale și țuică.

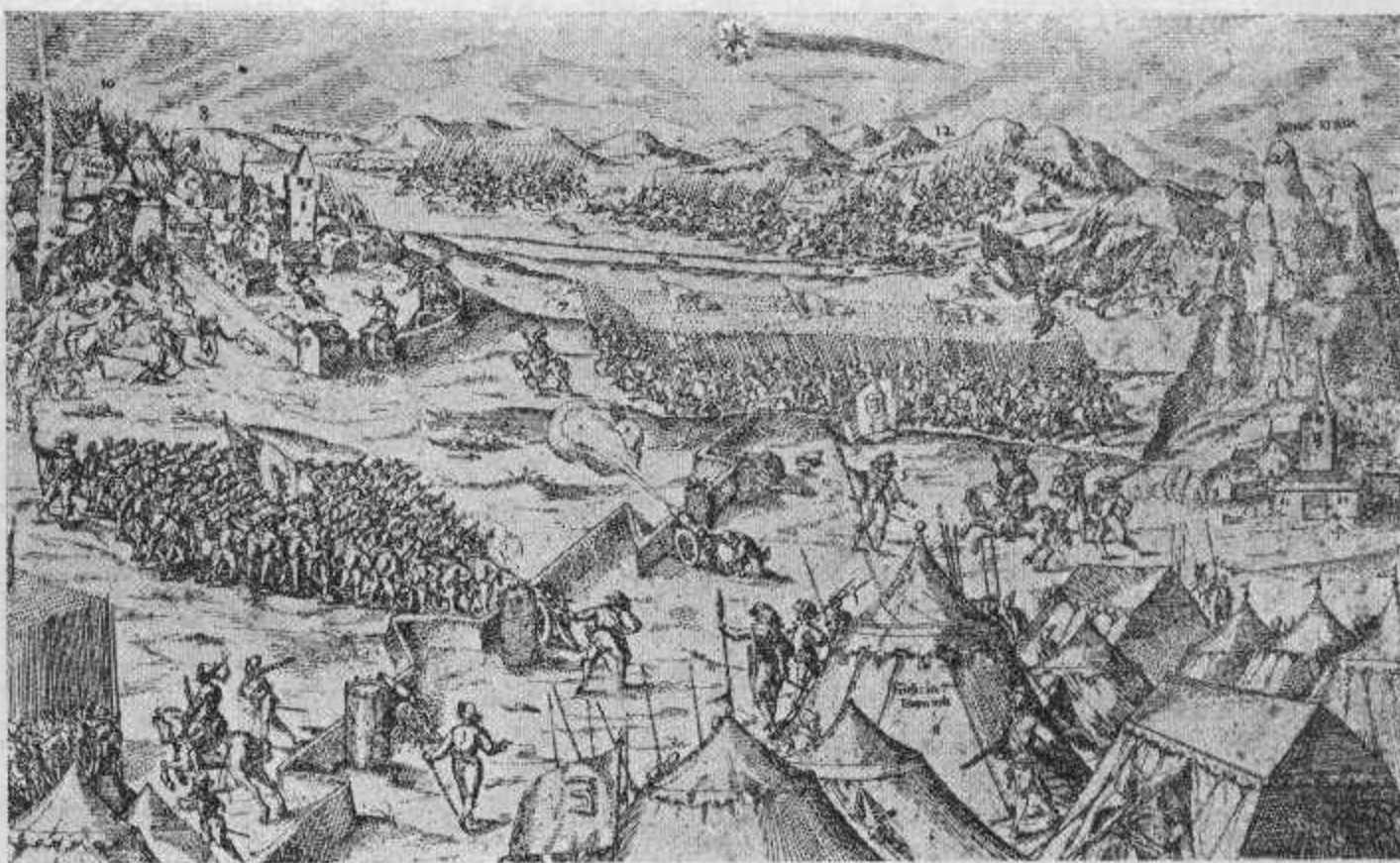
Instituții de credit. Banca Națională (agentie), Banca Dâmbovița, Banca Comercială și Industrială, Banca de Credit și Scont, Banca «Vulturul», Banca «Stelea», Banca «Viitorul Susenilor», Banca «Mihai Bravul», Banca «Speranța», Banca «Gloria», Banca Învățătorilor, Banca Țărănească, Banca «Albina», Banca Țăranului, Federația băncilor populare Dâmbovița.

Finanțe publice. Bugetul orașului T. pe exercițiul 1936—1937, prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	20.509.263
Venituri ordinare	14.744.290
Venituri extraordinare	2.451.860
Venituri speciale	3.313.113
Cheltueli	20.509.263
Cheltueli ordinare	13.776.150
Cheltueli extraordinare	3.420.000
Cheltueli speciale	3.313.113

CULTURĂ

Învățământ. Liceul de băieți «Enăchiță Văcărescu», Liceul de fete «Carabella», Liceu comercial de băieți, Liceu industrial de băieți, Liceu industrial de fete, Școala

LUPTA DELA TÂRGOVIȘTE ÎNTRE SINAN PAȘA ȘI MIHAI VITEAZUL, LA 16 OCT. 1595
Colecția Academiei Române

Foto. Arh. Peti

RUINELE PALATULUI DOMNESC DIN TÂRGOVIȘTE
Din « România », revista O.N.T.

normală de băieți « Heliade Rădulescu », Școala pregătitoare de ofițeri de cavalerie « Regele Ferdinand I », Liceul militar « Nicolae Filipescu », Școală de ucenici, Școală de cântăreți bisericești, Gimnaziu de industrie casnică, 6 școli primare, 2 grădinițe de copii.

Instituții culturale: Biblioteca Cercului Studențesc, Căminul cultural « Dr. Angelescu » (Fundatia Culturală « Principele Carol »), Casa națională « Col.V. Bianu », Muzeul Mitropoliei, Societatea « Cântarea României », 2 cinematografe, 1 sală de teatru, 4 societăți sportive, Cercul de vânătoare al ofițerilor.

Ziare și reviste. « Ancheta » (săptămânal), « Calea Vieții » (lunar), « Dâmbovița medicală », « Gândiri școlarești » (lunar), « Graiul Dâmboviței » (lunar), « Vremea nouă ».

RELIGIE

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 18 biserici ortodoxe; Mănăstirea de maici « Viforâta », 1 biserică romano-catolică, 1 templu evreiesc.

Instituții bisericești. 1 protopopiat ortodox.

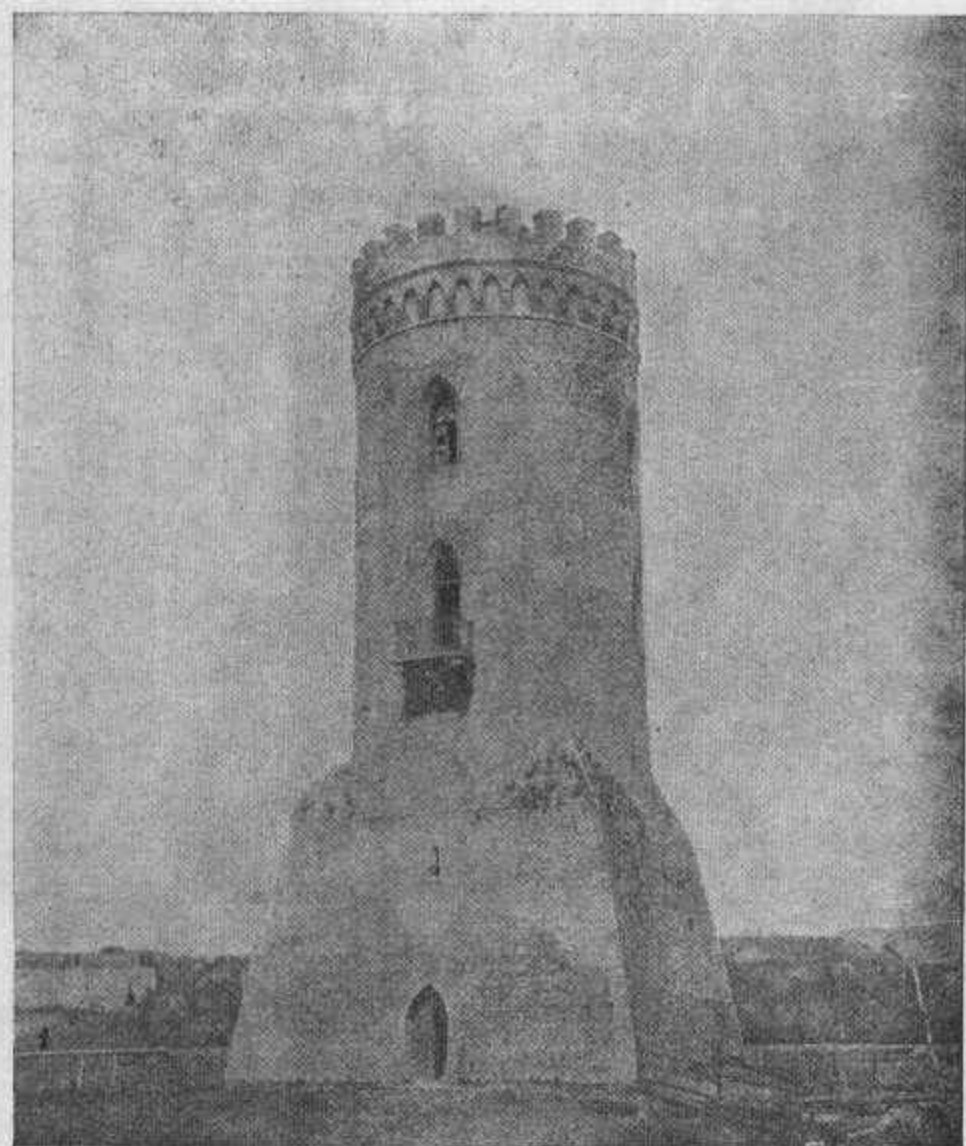
ADMINISTRAȚIE

Orașul T., capitala județului Dâmbovița, este situat la 78 km de București. Stație c.f. pe linia București—Titu—Pietroșița.

Instituții publice. Prefectură, Primărie, Tribunal, Judecătoria, Administrație financiară, Percepție, Poliție, Casă de asigurări sociale, Revizorat școlar, Comitet școlar județean, Cameră de comerț și industrie, Cameră de muncă, Ocolul de regim silvic Dâmbovița, Ocolul silvic Lucieni și Târgoviște, Regiune minieră, Serviciu de poduri și șosele, Serviciu sanitar comun, Serviciu sanitar județean, Serviciu veterinar comun, Serviciu veterinar județean, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Pompieri.

Asociații. Baroul avocaților, Sfatul negustoresc, Soc. funcționarilor publici, Corpul contabililor, Asociația meseriașilor.

Edilitate. Uzină electrică, canalizare, pavaj.

TURNUL CHINDIA DIN TÂRGOVIȘTE
Col. Academiei Române

Sănătate publică. Spital de stat, Spital militar, Spital militar de ochi, Spital comunal de contagioși, Dispensar comunal, Dispensarul Casei de asigurări sociale.

Asistență și prevedere socială. Casă de asigurări sociale, Soc. « Crucea Roșie », Soc. « Principele Mircea », Oficiu I.O.V., Căminul de ucenici C.F.R., Căminul de ucenici al Casei de Asigurări Sociale.

TÂRGU-JIU

Stema. Scutul despicat. În cartierul prim pe albastru, o spadă dreaptă de aur, cu garda în jos. În cartierul al doilea, pe aur, steagul albastru al lui Tudor Vladimirescu, purtând un medalion negru, încărcat cu Sfântul Teodor Tiron.

Scutul timbrat cu o coroană murală de argint, cu 5 turnuri.

Simbolizează vitejia Gorjenilor și mișcarea de reînnoire națională dela 1821, pornită de acolo.

GEOGRAFIE

Așezare. Orașul T.-J., capitala județului Gorj, este așezat spre mijlocul întinsei depresiuni subcarpatice oltenice pe drumul care străbate Carpații prin defileul Jiului, nu prea departe de munții înalți.

Vatra orașului, în suprafață de cca 730 ha, se întinde la altitudinea de 207—210 m pe plan ușor înclinat, chiar în lunca Jiului. Apa acestuia limitează orașul spre Apus. De aceea mai ales mahalalele din acea parte sunt frecvent inundate.

Cadrul e format din însăși depresiunea despărțită în mai multe compartimente și cultivată, din munții care se ridică abrupt în N și din dealurile împădurite pe culmi, în S. Oraș de contact între dealuri și munți, T.-J. se resimte de legăturile lui cu oerii ardeleni și e un centru de importanță locală, dar interesant, al schimbului de produse din cele două mari regiuni naturale pe care le servește.

ISTORIE

Vechime și dezvoltare istorică. Orașul T.-J. pare a fi continuarea unei străvechi așezări romane, situate la punctul de intersecție a două drumuri mari: cel care ducea dela Drubeta (T. Severin) la Buridava și cel care ducea de-a-lungul Jiului la Sarmisegetuza.

Numele de T.-J. apare într'un act dela Dan II, prin care se întăresc mănăstirii Tismana, « morile din Târgul-Jiului ».

În sec. XVII Radu Șerban dăruiește fraților Buzești, Radu Clucerul și Preda, marele ban, o parte din oraș, pentru credința lor și a fratelui lor Stolnicul Stroe.

Aci s'au dat luptele pandurilor lui Tudor Vladimirescu cu cătanele Isprăvniceii, la izbucnirea revoluției din 1821.

În Octomvrie 1916, locuitorii orașului, bărbați și femei, au opus o rezistență eroică invaziei armatelor germane.

POPULAȚIE

După rezultatele provizorii ale recensământului populației din 1930, orașul T.-J. avea, la acea dată, 12.944 locuitori.

Cifra probabilă a populației actuale, calculată la 1 Iulie 1937, este de 10.960 locuitori (fără comunele suburbane Preajba și Vădeni care la recensământul din 1930 s'au trecut la orașul T.-J. și care aveau la acea dată un total de 1.801 locuitori).

ECONOMIE

Industrie și comerț. 1 fabrică de mobile, 1 de fasonat lemnul, 2 de pielărie, 1 de postav, 1 de cărămidă refractară.

Comerț cu animale, pasări, brânzeturi, țuică și lemn de construcție.

Instituții de credit. Banca Națională (agenție); Banca Comerțului (sucursală), Banca «Creditul Gorjan», Banca «Tg-Jiu», Banca Generală a Gorjului, Casa de Credit a Agricultorilor, Banca de Scont Comercial, Banca «Victoria», Federala băncilor populare, Banca Invățătorilor gorjeni, Banca populară «Tudor Vladimirescu».

Finanțe publice. Bugetul orașului T.-J., pe exercițiul 1936/37, prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	8.995 80)
Venituri ordinare	6.020.925
Venituri extraordinare	569.125
Venituri speciale	2.405.750
Cheltuieli	13.136 400
Cheltuieli ordinare	7.383.719
Cheltuieli extraordinare	434.125
Cheltuieli speciale	5.318.556

CULTURĂ

Invățământ. Liceul de băieți «Tudor Vladimirescu», Liceul de fete «Ecaterina Teodorescu», Liceu comercial, Școala normală de băieți «Spiru Haret», Gimnaziu industrial de fete, Școală de ceramică, 6 școli primare, 1 școală de copii mici.

Instituții culturale. Muzeu județean, Bibliotecă comună, Teatru comun, 1 cinematograful.

Liga Culturală, 1 asociație culturală pe lângă Revizoratul școlar, 1 societate corală, 1 societate sportivă, 1 societate de vânatoare.

Ziare și reviste. «Glasul Țărânimii», «Pandurul», «Vestitorii Gorjului», «Gorjanul» (săptămânal), «Pâinea Vieții» (lunar), «Amicul Tinerimii» (lunar).

RELIGIE

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 6 biserici ortodoxe, 1 romano-catolică, 1 protestantă, 1 casă de rugăciune izraelită.

Instituții bisericești. Reședința protopopiatului ortodox.

ADMINISTRAȚIE

Orașul T.-J., capitala județului Gorj, este situat la 108 km de Craiova și la 289 km de București. Stație c.f. pe linia Filași — Bumbăști.

Instituții publice. Prefectură, Primărie, Tribunal, Judecătoria mixtă, Poliție, Legiune de Jandarmi, Administrație financiară, Oficiu județean de turism, 2 percepții fiscale, Camera de agricultură, Pompieri, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Depozit C.A.M. județean, Serv. de poduri și șosele, Revizorat școlar, Serv. sanitar județean, Serv. veterinar județean, Serv. sanitar comun, Birou de măsuri și greutate.

Asociații. Baroul avocaților, Uniunea avocaților, Sfatul negustoresc, Corpul contabililor autorizați, Asoc. învățătorilor Gorjeni, Corporația meseriașilor, Asoc. «Meseriașul», Soc. funcționarilor publici.

Edilitate. Uzina electrică.

Sănătate publică. Spital județean, Sanatoriul «Dr. Al. Pogany» (particular), Dispensarul Oficiului de asigurări sociale, Dispensarul comun, Dispensarul circ. I sanitară a județului Gorj, Laborator comun de analize umane.

Asistență și prevedere socială. Oficiu de asigurări sociale, Soc. «Crucea Roșie», Soc. pentru profilaxia tuberculozei, Oficiul I.O.V., Soc. «Principele Mircea», Cămin de ucenici, 10 societăți de ajutor reciproc.

TÂRGU-MUREȘ

Stema. Pe scut albastru, un braț armat, de argint, ținând transversal spre colțul stâng de sus al scutului, o spadă de argint cu mânerul și garda de aur, străpungând o inimă roșie și însoțit în colțul drept de sus al scutului de o balanță de aur.

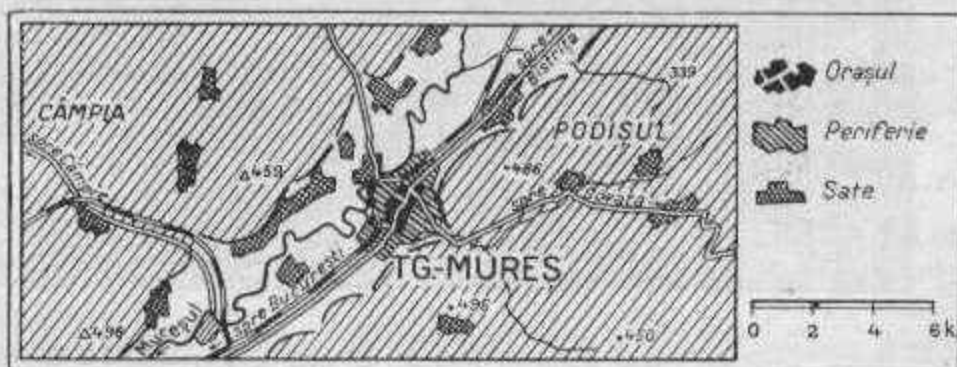
Scutul timbrat de o coroană murală cu 7 turnuri.

Este vechea stemă completată cu simbolul vechiului scaun de judecată al orașului.

GEOGRAFIE

Așezare. Municipiul T.-M., reședința județului Mureș, este așezat la răspântia drumului Mureșului cu cel al câmpiei ardelenice și aproape de marginea estică a acestei regiuni naturale.

Vatra orașul se întinde, la altitudinea de 332 m pe un fragment al terasei inferioare de pe stânga Mureșului. Mahalalele estice însă și o parte din instituțiile culturale,

sunt clădite pe povârnișul sau pe spinarea terasei înalte.

Cadrul e format din dealurile, în cea mai mare parte împădurite, ale podișului înalt din Răsărit, și de cele, — mai joase, — despădurite și cultivate din Apus (Câmpia). Aproximativ a munților și a gazului metan din Câmpie, au făcut din Târgu-Mureș nu numai un însemnat centru comercial dar și unul industrial.

ISTORIE

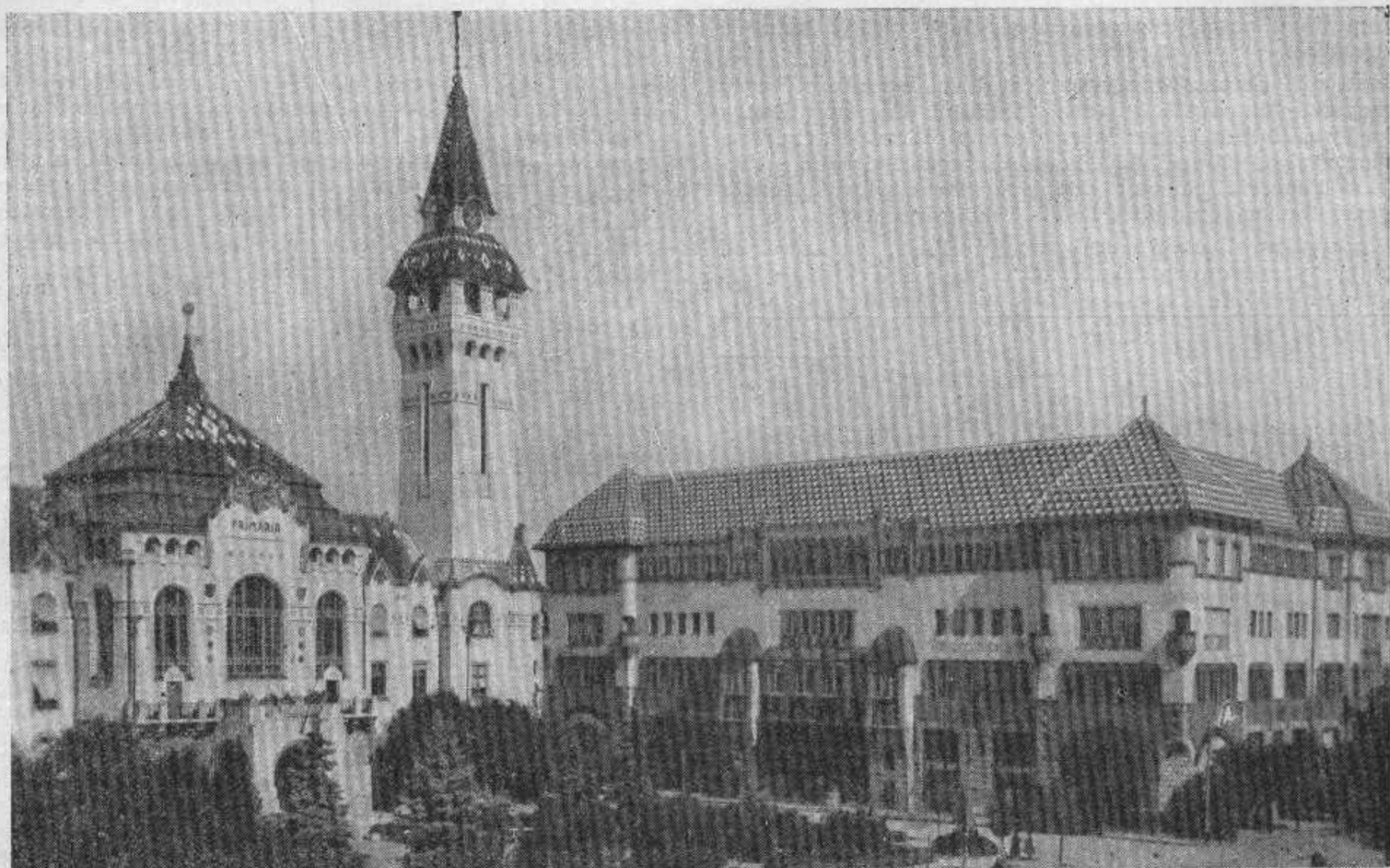
Vechime și dezvoltare istorică. Orașul T.-M. este o veche așezare secuiască, sediul unuia din cele șapte Scaune, pe locul, sau în apropierea Sangidavei dacice, capitală a

tribului Sangilor. În documente, el este amintit cu numele de Agriapolis sau Forum Novum Sicularum.

Între anii 1332—1370 el este menționat astfel în registrele papale și în diplomele regelui Ludovic cel Mare.

PRIMĂRIA ȘI PALATUL CULTURAL

În 1531, în timpul luptelor dintre Zapolya și Ferdinand de Austria, Petru Rareș îl luă sub protecțiunea sa.

La 29 Aprilie 1616 Gavriil Bethlen, voevodul Transilvaniei îl ridică la rang de municipiu, cu dreptul de a-și construi cetate și «moară» pentru iarbă de pușcă.

Între 1439 și 1707 s-au ținut în T. M. 33 de diete ale Principatului.

În 1848, 25 de «canceliști români» în frunte cu Avram Iancu și Papiu Ilarian au plecat din T. M. să lupte pentru libertatea românească.

Monumente istorice. Cetatea Târgului, construită la începutul secolului XVII, cu ziduri și bastioane puternice, în mijlocul căreia se află Biserica Reformată, admirabilă arhitectură gotică din secolul XIV.

Biserica romano-catolică din secolul XVIII, în stil baroc, în piața orașului.

POPULAȚIE

Municipiul T.-M. avea în 1930, după datele provizorii ale recensământului din acel an, 38.116 locuitori.

Cifra probabilă a populației actuale (calculată la 1 Iulie 1937) este de 38.327 locuitori.

ECONOMIE

Industrie și comerț. 1 moară sistematică, 1 fabrică de unt și brânzeturi, 1 de bere, 1 de mezeluri, 1 de ciocolată și bomboane, 1 de zahăr, 1 de oțet, 1 de șireturi și dantele, 1 rafinărie de petrol, 1 fabrică de clei, 1 de oxigen, 1 de acid lactic, 1 de caseină, 1 de săpun, 2 de capete de sifoane, 1 atelier mecanic și turnătorie, 2 fabrici de pielărie, 1 de mobile, 1 de bărci, 1 de butoaie, 1 de țiglă de teracotă, 1 de obiecte din aragonit, 1 de oglinzi și 1 de păpuși.

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei și peste *): Fabrica de bere Albert Burger (soc. 15, inv. 26), Fabrica de zahăr (inv. 77), Rafinăria de petrol din Tg. Mureș (soc. 5, inv. 41), Fabrica de clei «Mureșul» (soc. 8, inv. 7), Fabrica

pentru prelucrarea de piei brute (soc. 5, inv. 15) și Fabrica de mobile Szekely și Rety (soc. 5, inv. 6).

Situat într-una din cele mai bogate regiuni forestiere, având în apropiere pășuni și întinse terenuri agricole, legat direct prin cale ferată de porturile dunărene și de toate piețele de desfacere ale țării, Municipiul T.-M. este un însemnat centru comercial și industrial. În registrul comercial sunt înscrise, cu sediul în T.-M. 405 firme individuale comerciale și 61 industriale; 40 societăți anonime cu un capital subscris de 81.824.002 lei, 12 sucursale de societăți anonime, 33 societăți în nume colectiv cu un capital social de 25.443.208 lei, 4 sucursale de societăți în comandită, 13 agenții de asigurări, 9 societăți bancare cu un capital social subscris de 66.400.000 lei și 5 sucursale. În anul 1935, prin vama T.-M. s-au exportat 4.289.891 kg mărfuri diferite, în valoare de 12.302.071 lei și s-au importat 300.678 kg în valoare de 37.154.604 lei.

Bălciuri: 13 Ianuarie, 6 Aprilie, 19 Iunie, 1 Septembrie, 9 Noiembrie.

Instituții de credit. Banca Națională a României (agenție), Banca Românească (sucursală), Banca «Albina» (sucursală), Banca de Scont, Banca Comercială și de Credit Ardeleană, Banca de Credit mărunț, Banca funcționarilor, Casa de Economie «Agrar», Casa de păstrare pentru interes general, Casa de Economie, Banca Generală de Comerț, Banca Meseriașilor Români.

Finanțe publice. Bugetul municipiului T.-M. pe exercițiul 1936/37 prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	30.910.000
Venituri ordinare	23.996.000
Venituri extraordinare	3.500.000
Venituri speciale	3.414.000
Cheltuieli	30.910.000
Cheltuieli ordinare	23.996.000
Cheltuieli extraordinare	3.500.000
Cheltuieli speciale	3.414.000

*) Cifrele în paranteză arată capitalul social (soc.) și capitalul investit (inv.) în milioane de lei.

PALATUL CULTURAL

CULTURĂ

Invățământ. Liceul militar «Mihai Viteazul», Liceul de băieți «Al. Papiu Ilarian», Liceul de fete «Unirea», Liceu comercial, Școala Normală de băieți «C. Angelescu», Liceu industrial, Liceu de fete francez, Liceu reformat, Liceu romano-catolic, Școala normală romano-catolică de băieți, Gimnaziu de fete romano-catolic, Gimnaziu de fete reformat, Curs profesional de ucenici, 8 școli primare de stat, 2 școli primare romano-catolice, 2 școli primare reformate, 5 școli de copii mici, 1 școală de aplicații romano-catolică, Școala primară israelită, Școala de copii mici israelită, Școala de copii mici, Conservator de muzică și artă dramatică, Curs de arte plastice.

Instituții culturale. Palatul Cultural (cu bibliotecă, săli de expoziție, o vastă sală de spectacole, cu cea mai puternică orgă din țară, cu un muzeu de pictură posedând valoroase lucrări românești și străine); Biblioteca Telekiană (fundatie a comiților Teleky, cea mai bogată din Transilvania, cu cărți rarissime, manuscrise și ediții de mare valoare; Muzeul municipal de istorie, arheologie și etnografie; Muzeul municipal industrial; Pinacoteca municipală; Asociația pentru literatura și cultura poporului român «Astra»; Societatea «Tinerimea Română»; Societatea de Istorie, Arheologie și Etnografie; 3 societăți corale, 2 cinematografe, 7 societăți sportive, 1 societate de vânătoare, 1 societate de pescuit, Societatea de automobilism și de motociclism.

Ziare și reviste. «Curierul Economic» (de 2 ori pe săptămână), «Glasul Mureșului» (săptămânal), «Clipa» (bimăsur), «Iar și Slovă» (lunar), «Progres și Cultură» (lunar), «Știință și Progres» (lunar), «Mureșul» (odată la 2 luni), «Drept», «Magyar Szó» (cotidian), «A ma» (de 3 ori pe săptămână), «Székelyföld» (de 3 ori pe săptămână), «Az Ellenék» (săptămânal), «Hétfői Ujság» (săptămânal), «Hiradó» (săptămânal), «Reggeli Ujság» (săptămânal), «Erdélyi Szózat» (săptămânal), «Református Ifjúság» (lunar).

RELIGIE

Biserici și lăcașuri de închinăciune. În municipiul T.-M. se află 2 biserici ortodoxe, 2 biserici greco-catolice, 2 biserici romano-catolice, 2 biserici reformate, 1 biserică evanghelic-luterană, 1 biserică unitariană și 3 sinagogi.

Instituții bisericești. Protopopiat ortodox, Protopopiat greco-catolic, Protopopiat romano-catolic, Protopopiat reformat.

ADMINISTRAȚIE

Municipiul T.-M. reședința județului Mureș, este situat la 109 km de Cluj și la 330 km de București. Stație c.f. pe linia Războeni-Gheorgheni-Petru Rareș-Brașov; punct de plecare pe liniile înguste Târgu-Mureș-Sovata-Praid și Târgu-Mureș-Iuda. Aerogară pe linia Cluj-Târgu-Mureș.

Instituții publice. Prefectură, Curte de apel, Tribunal, Judecătoria, Serv. de poduri și șosele, Serv. sanitar județean, Serv. sanitar municipal, Serv. veterinar județean, Serv. veterinar municipal, Revizorat școlar, Cameră de agricultură, Ocol silvic, Subinspectorat al muncii, Cameră de muncă, Cameră de industrie și comerț, Administrație financiară, 2 percepții fiscale, Secție de întreținere C.F.R., Pretura plășii Mureș-de-Sus, Pretura plășii Mureș-de-Jos, Primărie, 2 oficii P.T.T., Oficiu telefonic, Pompieri.

Asociații. Baroul avocaților, Asociația medicilor, Asociația farmaciștilor, Corpul contabililor, Asociația profesorilor secundari, Asociația învățătorilor, Sindicatul publiciștilor și gazetarilor, Asociația funcționarilor publici, Asociația pensionarilor, Asociația funcționarilor particulari și comerciali, Asociația meseriașilor români, Asociația tâmplarilor, Asociația cizmarilor, Asociația metalurgiștilor, Asociația zidarilor, Asociația dulgherilor, Asociația agricultorilor.

Edilitate. Un vast și luxos palat municipal, uzină electrică, uzină de apă, apeduct, canalizare, pavagii, strand.

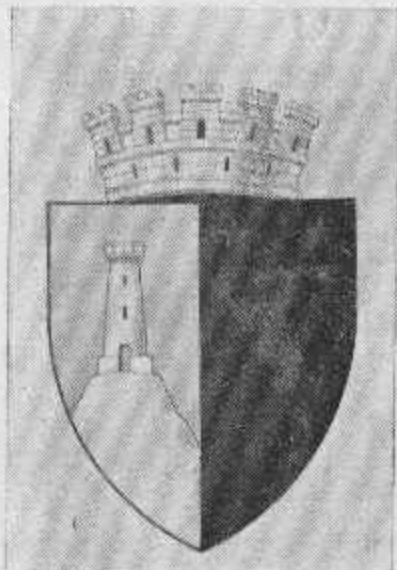
Sănătate publică. 2 spitale de stat, 1 sanatoriu de stat, 1 sanatoriu particular, 1 dispensar al Casei de asigurări sociale, 1 ambulator policlinic comunal.

Asistență și prevedere socială. Casă de asigurări sociale, Soc. «Crucea Roșie», Soc. pentru profilaxia tuberculozei, Oficiu I.O.V., Soc. de binefacere a femeilor, Soc. «Principele Mircea», Asociația femeilor ortodoxe-române, Asociația femeilor greco-catolice.

1 orfelinat, 1 azil de copii, 2 azile de bătrâni, 1 azil de debili mintali, 2 cămine de ucenici, 1 serviciu de triaj al cerșetorilor.

TECUCI

Stema. Scut despiciat. În primul cartier, pe albastru, un turn de veghe, de argint, în vârful unei coline, tot de argint; în cartierul al doilea, pe roșu, un iepure de aur, ridicat în două labe spre dreapta, având deasupra două stele de aur cu cinci raze.

Este o veche stemă rectificată, la care s'a adăugat movila dela Tecuci, care servea în vremurile cele mai vechi drept loc de veghe.

Scutul timbrat cu o coroană murală de argint, cu 5 turnuri.

GEOGRAFIE

Așezare. Orașul T., capitala județului cu același nume, este așezat în partea inferioară a văii Bârladului, pe drumul cel mai scurt către Iași și la întretărirea cu cel ce duce către Galați.

Vatra orașului, în suprafață de cca 850 ha se întinde pe botul de deal ușor înclinat, înalt de 40 m, cuprins între apa Bârladului și un afluent de pe dreapta acestuia. O parte din gospodăriile orașului sunt clădite însă și pe stânga văii în lunca inundabilă.

Cadrul e alcătuit din lunca foarte largă, în întregime inundabilă a Bârladului, din câmpia stepică acoperită azi de grâne (Răsăritul orașului) și din ultimele dealuri ale podișului, parțial împădurite, dintre Bârlad și Siret. Oraș de răspântie și de stepă, Tecucii au un caracter semi-agricol și nu depășesc nivelul unui centru comercial de interes local.

ISTORIE

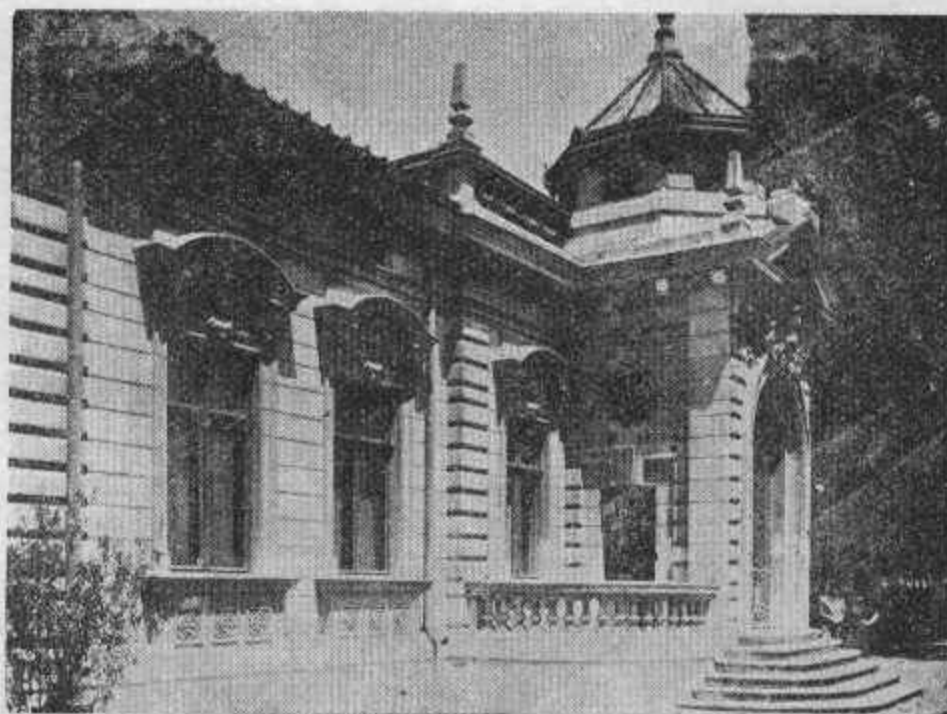
Vechime și dezvoltare istorică. Anul întemeierii orașului T. nu se cunoaște. Prima mențiune documentară datează dela 1 Septembrie 1435, când Iliș Voevod comunică regelui Poloniei, Vladislav, că a dat fratelui său între altele, «orașul Tecuci cu tot ocolul». Numele este, după unii cercetători, de origine slavă, după alții, pecenegocumană. A fost și loc de vamă, pe drumul ce ducea dela Iași la Dunăre și spre Țara Românească.

Letopisețul spune că la 1475, Ștefan cel Mare, alungând pe Turci, după bătălia dela Podul Înalt și înecându-i în locul numit Vadul Turcilor, s'a oprit la movila cea mare a Tecuciului, care este în partea de V a orașului, și s'a odihnit trei zile.

Aici s'au petrecut în 1587, sub Petru Șchiopul, și în 1624 sub Mihnea, nunți domnești la cari luară parte voevodii și boerii Moldovei și ai Țării Românești.

PRIMĂRIA

FUNDATIA CULTURALĂ «TEODOR ȘI MARIA CINCU»

Pe atunci, seniorul de Joppecourt, care participase la luptele dintre Movilești, scria în cartea sa «Histoire sommaire des choses plus mémorables advenues aux derniers troubles de Moldavie», tipărită la Paris în 1620: *Ticouche est une ville frontière assez bonne.*

POPULAȚIE

Orașul T. avea în 1930, conform rezultatelor provizorii ale recensământului din acel an, 17.259 locuitori. Cifra probabilă a populației actuale (calculată la 1 Iulie 1937, este de 17.759 locuitori, indicând un spor natural de 500 locuitori în șase ani și jumătate, adică o creștere de 2,9%.

ECONOMIE

Industria și comerț. 2 mori sistematice, 5 mori țărănești, 1 fabrică de spirt, 1 de pielărie, 1 de cărămidă și 2 fabrici de lumânări.

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei și peste *): Moara Aron Ignier (inv. 6), Moara «Izbânda Tecuciului» (inv. 8), Fabrica de cărămidă «Giro» (inv. 6) și Fabrica de pielărie Max W. Segall (inv. 6).

Orașul T., capitala unui județ agricol, bogat în păduri și podgorii, face comerț de cereale, vinuri, animale și produse animale.

Bălciu la 24 Iunie.

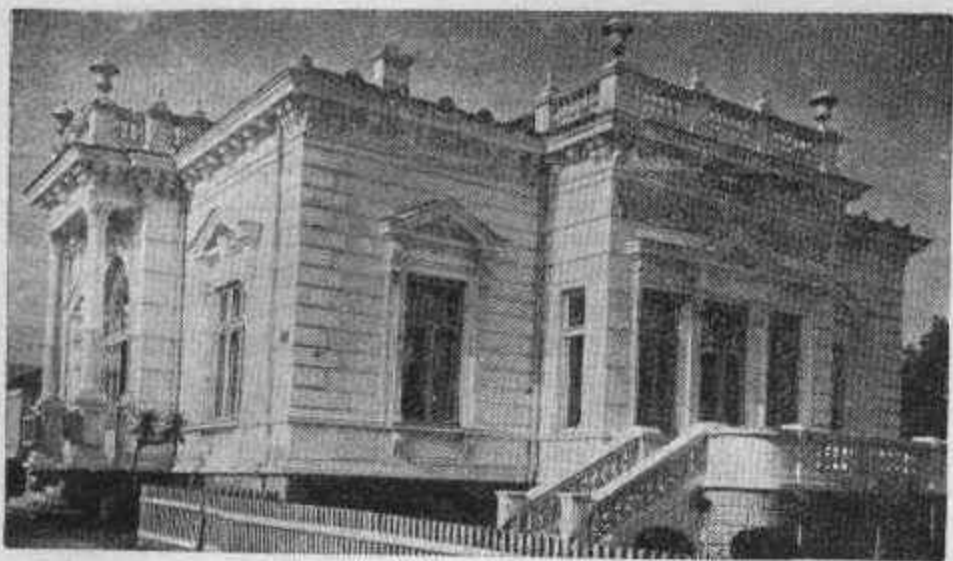
Instituții de credit. Banca Națională (agenție), Banca Federală «Unirea», Banca «Tecuciul», Banca Sindicatului Agricol, Banca Sindicatului Viticol, Banca «Prevedere», Banca «Concordia», Banca Comercială, Banca de Scont, Banca «Frăția», Banca populară «Independența», Banca «Creditul Tecucian», Banca «Creditul Mărunț», Banca Agricultorilor, Casa Țărănească.

Finanțe publice. Bugetul orașului, pe exercițiul 1936/37, prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	16.447.120
Venituri ordinare	14.170.003
Venituri extraordinare	291.601
Venituri speciale	1.985.516
Cheltuieli	16.447.120
Cheltuieli ordinare	14.170.003
Cheltuieli extraordinare	291.601
Cheltuieli speciale	1.985.516

*) Cifrele în paranteză arată capitalul social (soc.) și capitalul investit (inv.) în milioane de lei.

LICEUL DE FETE

CULTURĂ

Invățământ. Liceul de băieți «Dimitrie A. Sturdza», Liceul de fete «Tache și Elena Anastasiu», Gimnaziu industrial de băieți cu 3 secții: fierărie, tâmplărie și rotărie, Gimnaziul industrial de fete «Tache și Elena Anastasiu», Gimnaziu comercial de băieți; 10 școli primare de fete și băieți și 2 școli de copii mici.

Instituții culturale. Muzeul comunal de arheologie și științe naturale «Mihail Dimitriu», Biblioteca comunală, Teatru-cinematograf comunal, Fundația Culturală «Teodor și Maria Cincu», Căminul Fundației Culturale Regale «Principele Carol», Căminul Ligii Culturale, Ateneul Cultural «Ștefan Petică», 1 soc. corală, 2 societăți sportive, 1 soc. de turism și 1 secție a Automobil-Clubului.

Ziare și reviste. «Curierul Tecuciului», «Cuvântul Nostru», «Buletinul oficial al județului Tecuci», «Pământ și Vet».

RELIGIE

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 8 biserici ortodoxe, 1 capelă romano-catolică, 1 casă de rugăciune a adventiștilor de ziua șaptea și 3 sinagogi.

Instituții bisericești. 1 protopopiat ortodox.

ADMINISTRAȚIE

Orașul T., capitala județului Tecuci, este situat la 78 km. de Galați și 220 km de București. Stație c.f. pe linia București - Iași și Galați - Cluj.

Instituții publice. Prefectură, Primărie, Tribunal, Serv. județean de drumuri, Serv. sanitar județean, Serv. sanitar comunal, Serv. veterinar județean, Serv. veterinar comunal, Revizorat școlar, Administrație financiară, Perc. fiscală, Cameră agricolă, Cameră de industrie și comerț, Judecătoria, Poliție, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Penitenciar.

Asociații. Uniunea avocaților, Baroul avocaților, Corpul contabililor autorizați, Sfatul negustoresc, Soc. Corpului Didactic, Sindicatul Morarilor, Corporația meseriașilor și industriașilor și două asociații de pensionari.

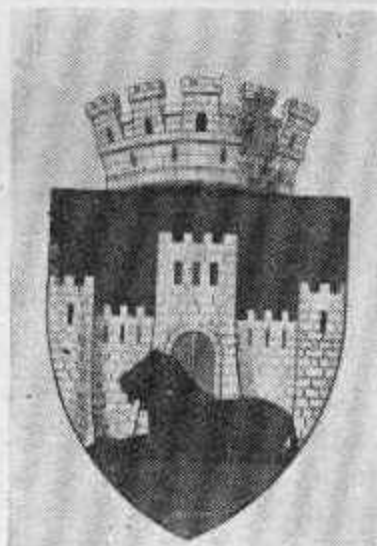
SPITALUL A. CINCU

Edilitate. Orașul T. are uzină electrică și apeduct, și este pavat în parte.

Sănătate publică. Spitalul «Anton Cincu», Dispensar județean, Dispensar comunal.

Asistență și prevedere socială. Soc. «Crucea Roșie», Soc. «Principele Mircea», Oficiu I.O.V., Soc. pentru profilaxia tuberculozei, Societatea «Regina Elisabeta», Azilul de bătrâni și bătrâne «Alecu și Catina Anastasiu», Cămin de ucenici.

TIGHINA

Stema. Pe un scut roșu o cetate crenelată de argint, cu trei turnuri, cel din mijloc mai înalt; poarta și ferestrele închise. În față, un leu de aur culcat spre dreapta; totul pe o terasă verde.

Scutul timbrat cu o coroană murală de argint cu 5 turnuri. Reprezintă vechea cetate a Tighinei celebră prin rezistența ei contra păgânilor.

GEOGRAFIE

Așezare. Orașul T., capitală a județului cu același nume, este așezat la un foarte vechiu și renumit vad al Nistrului (punctul de trecere al drumului, azi cale ferată) spre stepa ucraineană (azi către Odesa).

Vatra orașului, în suprafață de 3774 ha (cu moșia), se întinde la o altitudine de circa 20 m pe poalele unor scurte boturi de deal care coboară domol către valea Nistrului despărțite între ele prin mici vâlcele.

Cadrul e făcut din lunca mlăștinoasă și cu bălți a Nistrului care tocmai din apropierea acestui oraș se lărgeste la circa 10 km și creează vechii cetăți un fel de zonă ocrotitoare. De cele două părți ale luncii, se înalță destul de repede până la aproape 200 m către V și către N, podișul Moldovei și cel al Ucrainei sudice. Partea moldovenească adică aceea care interesează orașul direct, reprezintă tocmai zona de contact între pădure și stepă. Iată motivele geografice principale ale dezvoltării acestui centru comercial și industrial, cu caracter semi-agricol (importante și întinse livezi de pomi fructiferi).

ISTORIE

Vechime și dezvoltare istorică. Așezarea orașului T. la umbra unei străvechi cetăți de pază, la un vad al Nistrului, este veche și se pare chiar anterioară întemeierii Moldovei; în 1408 este amintită ca punct de vamă pentru negustorii cari duceau mărfuri în ținutul tătăresc. A rămas în stăpânirea Moldovei până în 1538, când a fost cucerită de turci, cari au prefăcut-o în raia, schimbându-i și numele în Bender («Poartă»). Înțelesul vechiului nume e necunoscut; el e legat în orice caz de acela al vechilor codri ai Tigheciului.

După înfrângerea dela Pultava, din anul 1709, regele Suediei Carol XII, se refugiază aci cu resturile armatei sale și ale hatmanului Ucrainei Mazepa.

Monumente istorice. Cetatea Tighinei, de formă pentagonală, cu un șanț adânc în laturile din spre uscat, ai cărui pereți sunt înveliți în piatră. Are șase porți, zece bastioane și acopere o suprafață de 60 de ha. În interiorul ei se află o biserică și ruinele unei geamii — una din cele trei, construite de turci.

POPULAȚIE

Orașul T. avea în 1930, după datele recensământului din acel an, 31.698 locuitori.

Cifra probabilă a populației actuale (calculată la 1 Iulie 1937) este de 31.810 locuitori.

ECONOMIE

Industrie și comerț. 2 mori sistematice, 3 mori țărănești, 1 fabrică de ulei, 1 de spirt, 1 de bere, 1 de bomboane, 1 de săpun și 1 de cărămizi.

Comerț cu fructe, cereale și vin.

Instituții de credit. Banca Națională a României (sucursală), Banca Românească, Banca Basarabiei, Banca populară agricolă, Banca populară «Ajutor reciproc», Banca «Funcționarul», Federala băncilor populare și Casa de împrumut și păstrare, Casa de credit a agricultorilor din jud. Tighina.

Finanțe publice. Bugetul orașului T., pe exercițiul 1936/1937, prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	15.750.039
Venituri ordinare	12.849.792
Venituri extraordinare	1.497.345
Venituri speciale	1.402.902
Cheltuieli	15.750.039
Cheltuieli ordinare	12.849.792
Cheltuieli extraordinare	1.497.345
Cheltuieli speciale	1.402.902

CULTURĂ

Invățământ. Liceul de băieți «Ștefan cel Mare», Liceul de fete «Principesa Ileana», Liceu comercial, Gimnaziul industrial de fete «Iulia Hașdeu», Liceu industrial de băieți, Școala izraelită de meserii «Ort», 19 școli primare, 8 grădini de copii mici.

Instituții culturale. Soc. culturală «Astra», Fundația culturală «Principele Carol», Muzeul prefecturii județului, 3 biblioteci particulare, 2 soc. sportive, 1 soc. de vânatoare.

2 cinematografe, 1 sală comunală pentru teatru.

Ziare și reviste. «Împăratul Traian» (bilunar).

RELIGIE

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 6 biserici ortodoxe, 2 lipovenesti, 1 romano-catolică, 1 capelă evanghelic-luterană, 1 casă de rugăciuni molocană, 1 casă de rugăciuni baptistă, 18 sinagogi.

Instituții bisericesti. 1 protopopiat ortodox.

ADMINISTRAȚIE

Orașul T., capitala județului Tighina, este așezat la 58 km de Chișinău și 282 km de București. Stație c.f. pe liniile: Galați-Basarabeasca-Tighina (Tirasopol); Iași-Chișinău-Tighina (Tiraspol).

Instituții publice. Prefectură, Primărie, Tribunal, Judecătoria, Legiune de jandarmi, Poliție, Administrație financiară, 2 percepții, Serviciu sanitar județean, Serviciu sanitar comunal, Serviciu veterinar județean, Serviciu veterinar comunal, Ocol silvic, Cameră agricolă, Serviciu de poduri și șosele, Oficiu agricol județean, Revisorat școlar, Penitenciar, Depozit C. A. M., Birou de măsuri și greutăți, Oficiu de

asigurări sociale, Vamă, Cameră de industrie și comerț, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Oficiu de plasare.

Asociații. Baroul avocaților, Sfatul negustoresc, Asociația funcționarilor publici, Colegiul medicilor, Asociația pensionarilor publici, Colegiul farmaceutic, Uniunea meseriașilor, Sindicatul viticol, Corpul didactic.

Edilitate. Uzină electrică, uzină de apă, baie comunală, abator, pavagii, canalizare.

Sănătate publică. Spital de stat, Spital evreesc, Sanatoriu de tuberculoși (particular), Dispensar comunal de copii sugaci.

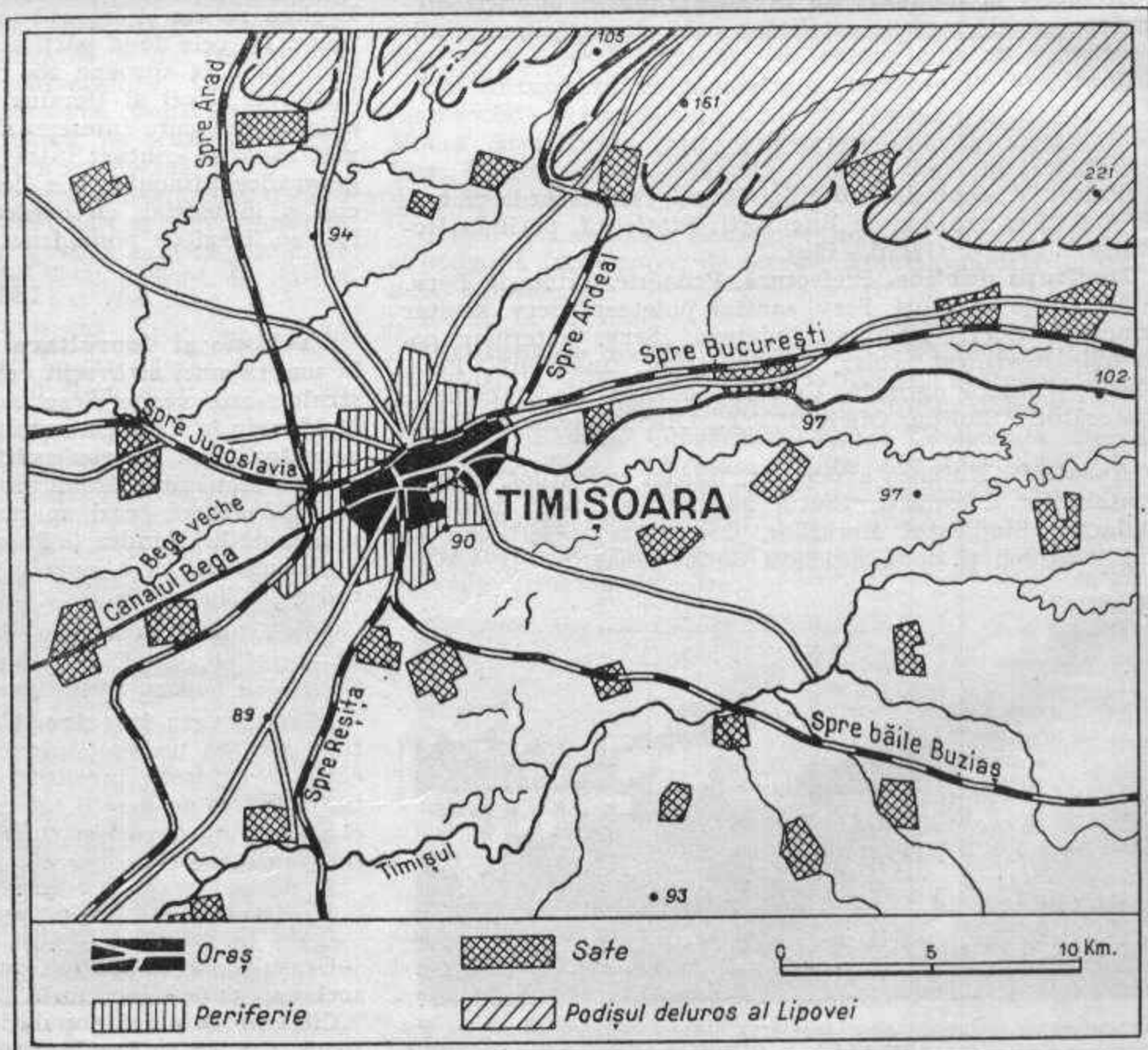
Asistență și prevedere socială. Oficiu de asigurări sociale, Soc. «Crucea Roșie», Oficiu I.O.V., Azil de bătrâni comunal, Azil de noapte comunal, Azil de bătrâni evreesc, Azil de bătrâni lipovenesc, Orfelinat romano-catolic.

TIMIȘOARA

Stema. Scut tăiat. Câmpul superior despicat; în cartierul întâiu, pe roșu, stema Banatului Olteniei; în cartierul al doilea, pe albastru, creneluri de zid de argint, din care iese un turn conic crenelat, tot de argint, cu două ferestre negre și acoperiș ascuțit, roșu, având poarta deschisă, în care este așezată o roată de puț neagră, și ieșind din crenelurile acoperișului turnului, la dreapta și la stânga, câte un steag roșu tăiat de o cruce mare de argint, bățul steagului de aur, totul așezat pe o terasă verde.

În câmpul inferior al scutului, pe albastru, un oraș de argint înconjurat de ziduri, cu acoperișul caselor și turnurilor roșu, așezat pe o terasă verde tăiată de o apă de argint și însoțit la dreapta de un soare cu raze de aur și la stânga o semilună de argint, cu colțurile întoarse spre stânga. Peste tot: scutul casei de Hohenzollern.

Scutul timbrat de o coroană murală cu 7 turnuri.

Este vechea stemă completată, spre a simboliza relipirea acestui oraș al vechiului Banat la patria-mumă.

GEOGRAFIE

Așezare. Municipiul Timișoara, capitala județului T. și cel mai mare centru urban al Banatului e așezat aproape de ieșirea Timișului din regiunea deluroasă și la cea mai importantă răspântie de drumuri din câmpia Banatului; drumul longitudinal al șesului Tisei, drumul internațional al paralelei 45°, drumul către Transilvania prin valea Begăi, etc.

Vatra orașului se întinde, pe loc șes și svântat numai prin lucrări de artă. Ea este tăiată prin mijloc de albia râului Bega, canalizat și navigabil, care se desface aici în mai multe brațe menite să fie mai de grabă astupate decât folosite. Altitudinea este de 90—91 m.

Cadrul e format din întinsa câmpie în mare parte mlăștinoasă la origine, acum apărată de inundații prin canalizări și îndiguiri și ocupată de cereale și fâneată artificială. În E și în S-E se ridică, la depărtare de 10—30 km, primele povârnișuri ale dealurilor și munților Banatului. Mai ales prin poziția ei geografică dar și prin apropierea regiunilor variate, Timișoara a putut ajunge astfel cel mai mare centru comercial și industrial din întreaga câmpie a Tisei rămasă României.

ISTORIE

Vechime și dezvoltare istorică. Numele orașului derivă de la râul Timiș, al cărui prototip latin era Tibiscus.

În 1307, Regele Carol Robert ridică aci un castel.

În sec. XV, odată cu apariția turcilor pe malul drept al Dunării, T. căpătă o mare importanță strategică. Ea servi atunci de reședință aceluia faimos căpitan, spanul Filip — Pippo Spano — din familia Solavri, ajuns comite al Timișoarei.

Cu același titlu, avea să se instaleze aci, marele soldat al creștinătății, românul Ioan Corvin, mai târziu guvernator al Ungariei.

În 1456, Matei, fiul său, se afla la Timișoara.

În veacul următor, e ars aci George Doja, săcuiul, care a stărnit în Transilvania, răscoala țaranilor, preludiul răscoalei lui Horia.

Turcii ocupară T. în 1552 stabilind aci un pașă. Urmele lor sunt cu totul pierdute.

În 1716, armatele imperiale, conduse de Eugeniu de Savoia, liberară T. de turci.

Monumente istorice. Castelul, astăzi cazarmă, ridicat de Carol Robert la începutul sec. XIV, a fost dăruit mai târziu de regele Sigismund lui Ioan Huniade, ban al Severinului și Comite al Timișoarei, care-i impuse caracterul propriu. Restaurat, în alt stil, la 1852.

Monumentul principelui Eugeniu de Savoia, ridicat în sec. XVIII.

Biserica greco-catolică din sec. XVIII.

Biserica ortodoxă înălțată la 1770 de protopopul Gheorghe Gheorghevi. Se află aci drapelele vechilor bresle.

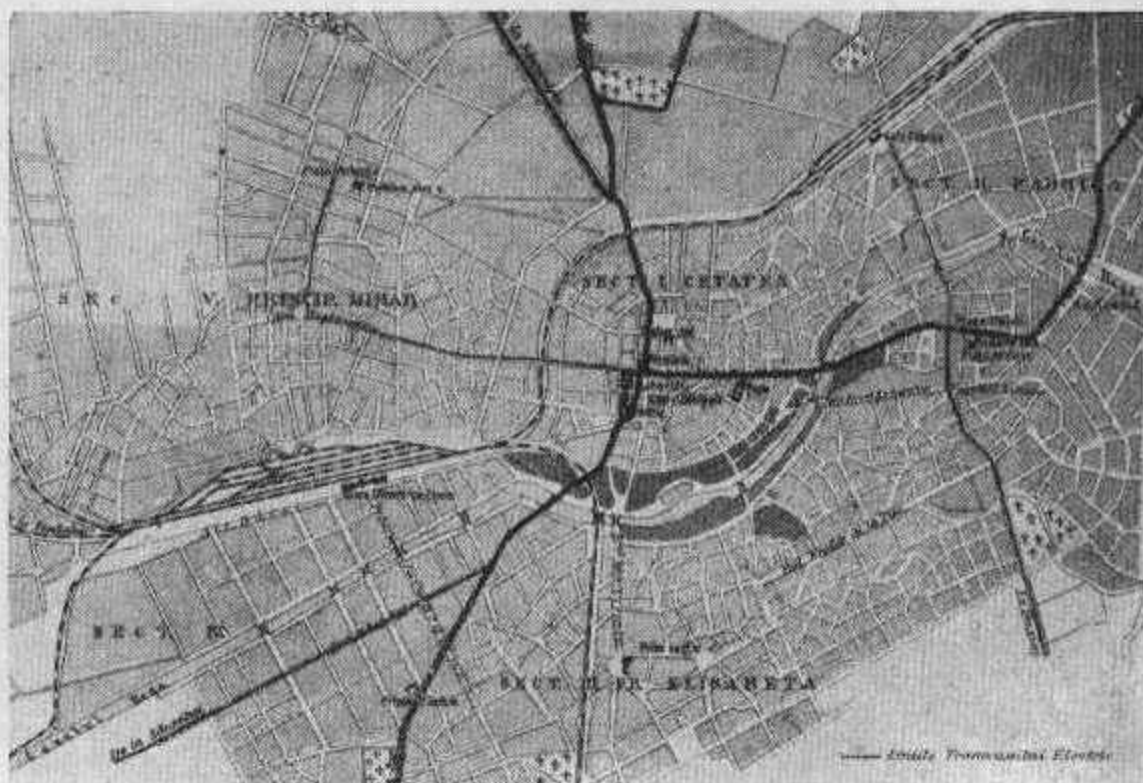
POPULAȚIE

Municipiul T. avea în 1930, după datele provizorii ale recensământului din acel an, 91.866 locuitori.

Cifra probabilă a populației actuale (calculată la 1 Iulie 1937, este de 89.979 locuitori, indicând o scădere naturală de 1.887 locuitori, în șase ani și jumătate, adică o descreștere de 2,05%.

INFĂȚIȘARE SOCIALĂ

Cu măreția unui trecut plin de fapte cutezătoare și amintirea ceasurilor de supunere sub mâna apăsătoare străină, Timișoara s'a vrut în noua viață a întregirii românești inima unui ținut, care niciodată n'a uitat să ceară, fie și pe nedrept, pentru el, un loc de frunte. Măcar de astădată umbra

zidurilor peste firul de vrajă a chemării celor ce au fost cu Ioan Corvinul de «Uneade» și cu Matei Regele, cu Pavel Chinezu uriașul și cu Doja, așteptau revărsarea unui conținut local oprit parcă prin destin în această așezare unde altădată, pe locul apelor retrase din «marea cea albă», urmele colonilor Romani au lăsat temelia acelei «Zambara» din care a rămas Timișoara. Numai că din pricina aceleiași istorii, sufletul locurilor bănățene se retrăsese din șesul mănăs la poalele munților în părțile Caransebeșului și pe Valea Bistrei, pe drumurile Almăjului și în Caraș, să păstreze ce nu putea rămâne dintr'o cotropire care pe deasupra însemna și fața unei civilizații greoaie și plină de forme pentru simplitatea omului întreg. Orașul Timișoara s'a văzut așa, dela început, într'un cadru pe care-l moștenise dela o întreagă viață apusană, cu străzi îngrijite, clădiri de cea mai potrivită linie, cu o rânduială socială din care se vedea bunăstarea și plăcerea traiului ușor în forfota vieții de afaceri, cu semnul nestingherit al coșurilor de fabrică și magazinele frumoase, dar cu o lume de muncitori, negustori, bancheri, avocați și rentieri adunată de oriunde, mișunând în cafelele și pe străzi, o lume pestriță care se înțelegea într'o limbă de cea mai curată frăție evreo-maghiară cu stilul advocătesc și ieșit al celor atât de numeroși și curtenitori protectori ai unei dreptăți pierdute în fața legilor pe cari o nație, la ea acasă, nu le putea pricepe.

Vremea care a trecut de atunci sub stăpânirea cea așteptată a Românilor a schimbat din înțelesul acesta, cu strădania de a cuceri pozițiile pierdute. Timișoara n'a putut deveni, totuși, un centru decât pentru aceeași față de civilizație adusă, cu toată lipsa simțită a unei închegări de suflet propriu. De unde și, peste toate, cu o aparență forțată, lipsa unei adevărate înfloriri de viață nouă. Măreția unui suflet de voită dârzenie și neîntrecută mândrie cu partea sfătoasă a unei minți deschise stau, pentru inima acestor locuri bănățene, străine în fața porților pe care cetatea nu și le poate deschide. De aceea e și acum orașul cel mare al Banatului așa de puțin bănățean și așa de mult fără Bănățeni.

Intr'o plimbare ce o faci vezi aceleași străzi îngrijite, clădiri frumoase, simțul pentru tot ce e ordine, alături de multele magazine și galantare ce-ți spun de o industrie locală, fără a putea uita începutul monumental în plin centru a catedralei noi, fața fără stil a unui teatru cu trupe atât de ocazionale sau frumoasele biserici ortodoxe din cele două cartiere marginase, cu toate locurile goale și străzile noi de vile în care vezi ușor grija de parveniți cu mândria firească a ocupantului.

Te mănănește stăruința unei lumi amestecate, viața cafenelelor cu atâția străini și mai ales vorba atât de împletită în jargon, pentru care graiul nostru nu a putut cuceri nici administrația. Și te miri cum într'o asemenea lume așa de bogată în averi și așa de săracă în viață adevărată trăiește, între toți, un Șabin Drăgoi sau un Min Lerca cu frumusețea graiului în viersuri prea gingașe.

Rămân în această Timișoară totuși câteva lucruri: a) un centru, firește, de afaceri din care se revărsă bogat, peste

VEDEREA ORAȘULUI ȘI CETĂȚII TIMIȘOARA ÎN SEC. XVII (1660)
Colecția Academiei Române

graniță, inima de aur a locului în vagoane și șlepuri de grâu și multe rânduri de vite frumoase; *b*) un centru industrial, cu fabrici numeroase și bune produse de calitate; *c*) un centru gospodăresc local, în care comuna a putut da pilda unor întreprinderi model; *d*) un centru sportiv, cunoscut în neîntrecute formații de foot-ball.

Și mai rămân, ca o muștrare, zidurile cele istorice cu amintirea strălucirii unei vieți apuse, școala cea nouă a inginerilor ieșită din truda unui om ca Traian Lalescu, alături de sfârșirea de acum a unui om de talent într-un conservator de muzică fără roade și grija migăloasă a unui pasionat ca Ioachim Miloia pentru un muzeu al Banatului, cu o mână de cărturari grupați cu D-rul Groșoreanu în jurul Institutului Social Banat-Crișana și o seamă de tineri ca Profesorii Vințan și Stoicănescu cu o naivă dârzenie pentru lupta crezului de desrobire românească.

Eu cred totuși că numai când sufletul retras la munte va coborî, fără șfială, în șesul pusteii să-și reverse cuprinsul se va putea aștepta izbânda cauzei. Atunci va începe și viața de fapt a Timișoarei. Până atunci Timișoara rămâne la Vestul Țării un oraș frumos. Dar numai atât. Și să te ferească Dumnezeu de o frumusețe în care lipsește rodul vieții.

i. vev.

ECONOMIE

Industrie și comerț. Centru al unei provincii bogate în materii prime, municipiul T. și-a dezvoltat de timpuriu o industrie care, prin diversitatea produselor sale, a cucerit numeroase piețe din interiorul țării.

Industria alimentară: 4 mori de făină, 2 mori de ardei, 1 fabrică de pâine, 1 de paste făinoase, 2 curățatorii de semințe, 1 fabrică de cicoare, 1 fabrică de extract de malt, 1 de produse de fructe, 1 de salam, 2 de conserve de carne, 1 de conserve de cafea cu zahăr, 2 de ciocolată și bomboane, 4 de ghiță, 1 de bere, 2 de rom și liqueur, 1 de ape gazoase și minerale, 1 de spirt, 2 de oțet, 1 mare lăptărie; **Textilă:** 19 țesătorii, 5 fabrici de pălării, 8 de ciorapi și tricotaje, 1 de umbrele, 2 de panglici, 1 de cravate și panglici, 2 de broderii, 1 de panglici elastice, 2 de ață, 1 de nasturi de ață, 1 ceaprazerie, 1 tapițerie, 1 fabrică de site pentru lămpi de gaz de iluminat; **Chimică:** 1 fabrică de acid sulfuric, ultramarin și culori de pământ, 1 de produse farmaceutice, 1 de uleiuri vegetale și surrogate de terpenină, 1 de uleiuri pentru tăbăcit și untură de pește sulfurizată, 2 de carton asfaltat și catran, 4 de cremă de ghetă și ceară de parchete, 4 de lacuri și vopsele, 1 de ulei și săpun, 2 industrii de cauciuc, 1 fabrică de șmirghel, 1 de gresaje și fixatoare pentru industria textilă, 1 de chibrituri, 2 de produse chimice diferite, 1 distilerie de lemn, 1 uzină de gaz, cocs, gudron; **Metalurgică:** 1 fabrică de unelte agricole, 1 de mașini de morărit, 1 de mașini diverse cu turnătorie, 1 turnătorie de clopote, 1 fabrică de alicie și articole de plumb, 1 turnătorie de oțel, 4 fabrici

de articole de metal, 1 de accesorii pentru calorifere, 1 de mărfuri de lăcătușerie, 1 de articole de tablă, 1 de balanțe, bascule și greutăți, 1 de pile, 1 de obiecte de argint, 1 de țesături și împletituri de sârmă, 1 de capete de sifoane, 1 de case de bani, 1 de lanțuri, 1 de răsboaie de țesut, 2 ateliere de reparat vagoane și locomotive, 2 de construcții de fier, 1 pentru reparat aparate muzicale; **Lemnului:** 3 fabrici de mobile, 1 de mobile, plane și jucării de lemn, 4 de mobile și tâmplărie, 2 de parchete și tâmplărie, 1 de trăsuri și caroserii, 1 de perii și pensule, 2 de rame, 1 de lăzi de lemn pentru ambalaje, 1 de furnir, 1 de rechizite școlare; **Materiale de construcție:** 2 fabrici de cărămizi, 1 de obiecte din alabastru, 1 de articole din beton și asfalt, 1 de teracotă, 1 de var, 1 industrie de prelucrat piatră; **Electro-tehnică:** 1 fabrică de telefoane, 1 de candelabre și lămpi de masă, 1 de piese radioelectrice, 3 de articole electrice, 1 atelier pentru sudaj electric; **Alte industrii:** 7 tipografii mari, 1 litografie, 1 fabrică de confecțiuni de hârtie, 3 fabrici de pielărie diversă, 2 de mănuși, 4 de încălțăminte și 1 manufactură de tutun.

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 și peste *):

Moara « Prochaska Eduard Fii » (soc. 35, inv. 38), Fabrica de pâine a Minist. Apărării Naționale, Curățătoria de semințe Wilhelm Klein (inv. 6), Fabrica de conserve de pește « Kalla » (soc. 5, inv. 2), Fabrica de ciocolată, bomboane și conserve de fructe « Kandia » (soc. 10, inv. 21), Fabrica de ghiță Somogyi Carol (inv. 7), « Fabrica de bere Timișoreană » (soc. 16, inv. 40), Fabrica de rom și liqueur « I. Kimmel & Co » (soc. 6, inv. 6), « Prima fabrică

*) Cifrele în paranteză arată capitalul social (soc.) și capitalul investit (inv.) în milioane de lei.

INSTITUTUL OBSTETRIC ȘI GINECOLOGIC DE STAT

de spirt și rafinărie din Timișoara » (soc. 12, inv. 203), Lăptăria comunală (inv. 10);

Țesătoriile: « Atlanta » (soc. 1, inv. 5), « Ehrlich et Auscher » (soc. 1, inv. 9), « Petre Herzog & Co. » (inv. 6), « Industria Lânei » (soc. 80, inv. 227), « Industria Textilă din Banat » (soc. 5, inv. 13), « Romitex » (soc. 15, inv. 52), « Industria Textilă » (soc. 6, inv. 11), « Texta » (soc. 5, inv. 4), « Kawe » (soc. 5, inv. 4); Fabrica de pălării « K. E. Thomas » (soc. 9), « Fabrica de pălării » (soc. 10, inv. 19), Fabrica de ciorapi « Standard » (soc. 15, inv. 21), Fabrica de panglici și broderii « Fapeda » (soc. 5, inv. 4), Fabrica de ață « Uzinele Române Textile » (soc. 8, inv. 14), Tapițeria « Weisz & Co. » (soc. 6);

Fabrica de acid sulfuric, ultramarin și culori de pământ « Timiș » (inv. 10), Fabrica de produse farmaceutice « Gea Kreyer » (soc. 10, inv. 2), « Fabrica Unită de Lacuri și Vopsele » (soc. 5, inv. 2), « Fabricile Unite de Ulei și Săpun » (soc. 6, inv. 5), Fabrica de chibrituri C.A.M. (inv. 50), Uzina Comunală de gaz, cocs și gudron (inv. 10);

Fabrica de mașini și turnătoria Frații Friedrich (soc. 2, inv. 7), Fabrica de țesături și împletituri de sârmă « M. Bozsak & Fiul » (soc. 6, inv. 4), « Fabrica de lanțuri » (soc. 5, inv. 17), « Atelierele principale C.F.R. » (inv. 155), Atelierele Soc. « Tramvaiele Comunale Timișoara » (inv. 51);

Fabrica de articole electrice « Dura » (soc. 8, inv. 4), Litografia și tipografia « Helicon » (soc. 10, inv. 12), Fabrica de pielărie « Frații Schlosser » (soc. 8, inv. 2), « Prima Fabrică Bănățeană de Mănuși » (soc. 6, inv. 7), Fabricile de încălțăminte « Turul » (soc. 11, inv. 69) și « Filt » (soc. 5, inv. 4).

Manufactura de tutun C.A.M.

Instituții de credit. Banca Națională (sucursală), Banca Românească (sucursală), Banca de Scont, Banca de Credit Român, Banca Comercială Italiană și Română, Banca comercianților, Băncile Bănățene Unite, Banca de Credit « Casa de Păstrare » din Cluj (sucursală), Casa Generală de Economii din Sibiu (sucursală), Centrala Bănățeană de Credit, Comerț și Industrie, Banca « Albina » (sucursală), Casa de Economii Ardeleană, Centrala Casei, Curierul Bancar, Banca Generală de Credit (ungară), Prima Casă de Păstrare, Soc. Bancară Română, Banca Șvăbească Comercială Industrială, Banca Timișoarei, Banca « Victoria ».

Finanțe publice. Bugetul municipiului T., pe exercițiul 1936/1937, prevede următoarele cifre:

TIMIȘOARA

	Lei
Venituri	152.340.352
<i>Venituri ordinare</i>	100.054.524
<i>Venituri extraordinare</i>	15.165.472
<i>Venituri speciale</i>	37.120.356
Cheltuieli	152.340.352
<i>Cheltuieli ordinare</i>	100.054.524
<i>Cheltuieli extraordinare</i>	15.165.472
<i>Cheltuieli speciale</i>	37.120.356

CULTURĂ

Invățământ. Școală politehnică, Școală militară de ofițeri de artilerie, Academie de arte frumoase, Liceul de băieți « Diaconovici Loga », Liceu de băieți german-maghiar, Liceul de băieți al piariștilor, 2 licee izraelite de băieți, Liceul de fete « Carmen Sylva », Liceul de fete romano-catolic « Notre Dame », Liceu comercial de băieți, Școală normală de băieți, Școală normală de băieți germană, Școala normală de fete « Notre Dame », Seminar teologic romano-catolic, Liceu industrial, Școala superioară P.T.T., Școală de menaj, Școală silvică medie, Conservator de muzică, Gimnaziu de băieți, Gimnaziu de fete, Gimnaziu maghiar de băieți, Gimnaziu maghiar de fete, 3 gimnazii romano-catolice de fete, 12 școli de ucenici, Școală de surdo-muți, 22 școli primare (dintre care 9 confesionale) și 15 grădini de copii (dintre care 2 particulare.)

Instituții culturale. Muzeul Banatului, Biblioteca comunală, Institutul social Banat-Crișana, Asociația « Astra » pentru literatura și cultura poporului român, Asociația culturală « Cercul militar-civil », Soc. de Științe Naturale, Soc. de Istorie și Arheologie, Liga Culturală Română, Asociația Culturală din Banat, Uniunea juridică, Centrul studențesc al Politehnicei, Asociația culturală germană din Banat, Soc. « Arany Ianoș » (maghiară), Asociația femeilor române, Asociația bunelor gospodine, Reuniunea femeilor greco-catolice, 7 asociații corale, 8 asociații sportive, 2 de turism și 1 de vânătoare.

Teatru comunal, 5 cinematografe.

Ziare și reviste. « Vestul » (cotidian), « Ancheta » (cotidian), « Unirea Română » (cotidian), « Fruncea » (săptămânal), « Curierul Banatului » (săptămânal), « Infrățirea » (săptămânal), « Mercur » (săptămânal), « Voința Banatului » (săptămânal), « Sentinela » (săptămânal), « Gazeta restauratorilor și horticultorilor » (săptămânal), « Șomerul » (săptămânal), « Țărănismul Bănățean » (bilunar), « Colț de țară » (lunar), « Administrația Română » (lunar), « Apicultorul » (lunar), « Bibliografia » (lunar), « Bursa Horticolă Română » (lunar), « Curierul Agrar » (lunar), « Fauna Banatului » (lunar), « Generația de mâine » (lunar), « Harmonia » (lunar), « Plugarul Bănățean » (lunar), « Revista Cercului Juridic Bănățean » (lunar), « Revista Matematică » (lunar), « Revista Textilă » (lunar), « Terapia » (lunar).

TIMIȘOARA

« Revista Institutului Social » (trimestrial), « Abstenența », « Renașterea », « Suflet Nou », « Zbiciul ».

« Banater Deutsche Zeitung » (cotidian), « Neue Zeitung » (cotidian), « Neueste Nachrichten » (cotidian), « Temesvarer Zeitung » (cotidian), « Extrapost » (cotidian), « Banater Tageblatt » (de trei ori pe săptămână), « Deutsche Volks-post » (săptămânal), « Banater Wirtschaftsblatt » (săptămânal), « Der Montag » (săptămânal), « Banater Landwirt » (săptămânal), « Feierabend » (săptămânal), « Sontagsblatt » (săptămânal), « Der Illustrierte Sonntag » (săptămânal), « Das Blatt der Frau » (bilunar), « Banater Schulbote » (lunar), « Feuer wehr Zeitung » (lunar), « Jagd und Hege » (lunar), « Volkswirtschaft » (lunar), « Rundschau » (odată la 2 luni).

« Déli Hirlap » (cotidian), « Esti Ujság » (cotidian), « 6 Orai Ujság » (cotidian), « Temesvári Friss Ujság » (cotidian), « Temesvári Hirlap » (cotidian), « A Toll » (săptămânal), « Kaviar » (săptămânal), « Uj Kor » (săptămânal), « Sport és Kritika » (de 2 ori pe săptămână), « Az Idő üzenete » (bilunar), « Az Utazó » (lunar).

« Banatsci Balgarsci Glasnic » (săptămânal), « Temis-varski Vestnic » (săptămânal).

RELIGIE

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 4 biserici ortodoxe române, 3 biserici ortodoxe sârbești, 2 biserici greco-catolice, 5 biserici romano-catolice, 1 biserică reformată, 1 biserică evanghelică, 1 biserică luterană, 1 casă de rugăciuni baptistă, 6 sinagogi.

Mănăstirea surorilor catolice « Crucea Sfântă », Mănăstirea ordinului catolic al « Milostivilor ».

Instituții bisericești. Episcopie romano-catolică, Vicariat greco-catolic, Protopopiat ortodox.

ADMINISTRAȚIE

Municipiul T., capitala județului Timiș-Torontal, este așezat aproape de granița de Vest a țării, la o depărtare de 555 km de București.

Important nod de cale ferată pe linia principală București—Timișoara—Jimbolia, fiind punct de plecare pe liniile: Timișoara—Buziaș, Timișoara—Radna, Timișoara—Arad, Timișoara—Cenad, Timișoara—Vălceni, Timișoara—Iasa Tomic, Timișoara—Reșița, și Timișoara—Baziaș.

Instituții publice. Prefectură, Curte de apel, Curte administrativă, Tribunal, Judecătoria de ocol, Chestură de poliție, Legiune de jandarmi, Cerc de recrutare, Inchiisoare, Direcțiunea VIII de poduri și șosele, Direcțiune Regională P.T.T., Inspectorat comercial, Inspectorat geodezic, Inspectorat vamal, Inspectorat pentru cultura tutunului, Inspectorat general sanitar, Inspectorat zootehnic, Inspectorat de jandarmi, Inspectorat de muncă, Inspectorat regional de poliție, Inspectorat industrial, Inspectorat silvic, Inspectorat școlar, Revizorat școlar, Serviciul apelor, Consilierat agricol, Oficiul național al cooperăției, Cameră de agricultură, Cameră de industrie și comerț, Cameră de muncă, Administrație financiară, 3 percepții fiscale, Serviciu sanitar județean, Serviciu sanitar al municipiului, Serviciu veterinar județean, Serviciu veterinar al municipiului, Bursă de mărfuri, Pretura plășii Centrale, Primăria Municipiului, Stațiune meteorologică, Vamă, Birou de măsurii și greutate, Manufactură de tutun, Căpitania portului, 4 oficii P.T.T., Oficiu telefonic, Pompieri.

Consulate: Austriac, Belgian, Cehoslovac, Englez, Francez, German, Guatemalian, Italian.

Asociații. Baroul avocaților, Uniunea medicilor din România, Uniunea avocaților din România, Uniunea farmaciștilor, Uniunea inginerilor și arhitecților, Uniunea notarilor comunali și cercuali, Sindicatul ziariștilor profesioniști din Banat, Asociația ziariștilor din Ardeal și Banat, Casa învățătorilor, Uniunea ofițerilor de rezervă, Sindicatul profesional al patronilor industriali, Sindicatul funcționarilor din comerț și industrie, Asociația proprietarilor de case, Sfat negustoresc, Reuniunea comercială din Timișoara, Grupul profesional al cerealiștilor din Banat, Federația cooperativelor satești bănățene, Sindicatul comercianților pentru vânzarea în rate, Sindicatul pentru naționalizarea exportului de animale din Banat, Sindicatul chelnerilor.

Edilitate. Uzină electrică, uzină de gaz de iluminat, uzină de apă și apeduct, canalizare, tramvaie electrice comunale, lăptărie comună, abator, fabrică de gheață comună, băi comunale, strand și plajă pe Bega.

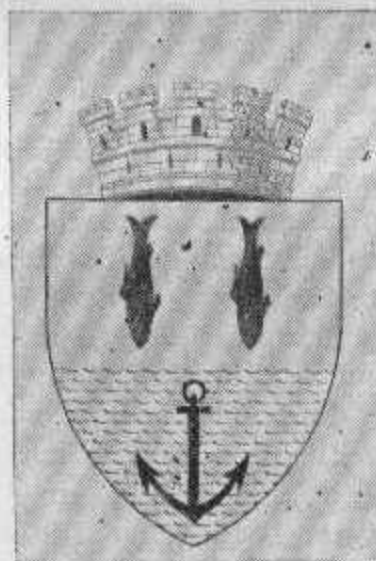
Sănătate publică. 6 spitale de stat (spital medical, spital chirurgical, spital epidemic, și spital de copii, Institutul obstetric, Spitalul centrului pentru ocrotirea copiilor), Sanatoriul misericordienilor, Sanatoriul « Parc », Sanatoriul bănățean, Sanatoriul « Dr. Kakuk », Sanatoriul « Dr. Eschker », Sanatoriul « Dr. Szona », 1 ambulator policlinic, Dispensarul « Principele Mircea », Dispensarul « S-ta Maria », Dispensarul « Principele Mihai », Dispensarul Casei de asigurări sociale, Soc. « Salvarea ».

Asistență și prevedere socială. Direcția Ocrotirilor din Ministerul Muncii, Sănătății și Ocrotirilor Sociale întreține la Timișoara: Revizoratul surorilor de ocrotire, Centrul pentru ocrotirea copiilor, Așezământul de orbi și Așezământul de surdo-muți.

Casă de asigurări sociale, Oficiu public de plasare, Soc. « Principele Mircea », Soc. « Crucea Roșie », Oficiu I.O.V., Soc. văduvelor de război, Reuniunea femeilor creștine « Triunghiul albastru », Reuniunea femeilor române, Soc. femeilor române ortodoxe « S-ta Maria », Soc. femeilor române greco-catolice, Reuniunea femeilor ortodoxe sârbe, Reuniunea femeilor romano-catolice, Reuniunea femeilor reformate, Reuniunea femeilor evanghelice, Reuniunea femeilor germane, Reuniunea femeilor maghiare, Reuniunea femeilor israelite, Asociația « Misiunea » romano-catolică, Cercul gospodinelor din Banat, Asociația pentru emanciparea femeii, Reuniunea tinerelor fete maghiare, Asociația tinerelor fete germane.

Orfelinat comunal, 2 aziluri de bătrâni, 3 cantine populare pentru ajutorarea șomerilor.

TULCEA

Stema. Scut tăiat. În câmpul superior, pe albastru, doi pești de aur cu capul în jos. În câmpul inferior pe valuri de argint, o ancoră neagră.

Scutul timbrat cu o coroană murală de argint cu 5 turnuri.

Simbolizează bogăția în pește a acestui port dunărean.

GEOGRAFIE

Așezare. Orașul T., capitala județului cu același nume, este așezat aproape de prima bifurcare a Dunării, pe malul drept al acesteia și la capătul de N. al drumului

ce taie în lung Dobrogea (fără cale ferată).

Vatra orașului în suprafață de peste 712 ha, se întinde, la o altitudine de cca 24 m pe boturile de dealuri pietroase ce înaintază din spre S. până în apa fluviului. Tulcea pare astfel suspendată deasupra Deltei.

Cadrul e alcătuit din ultima culme ușor vâlvurată a « munților » Dobrogei și din asociația de bălți, brațe de fluviu, gârle, grinduri, păduri de sălcii și stuhuri, care formează împreună Delta. Oraș de pescari, de podgoreni și de agricultori, Tulcea îndeplinește o funcțiune de intermediar care depășește cadrul local numai grație navigației internaționale pe Dunăre.

ISTORIE

Vechime și desvoltare istorică. Pe locul actualului oraș, a fost în vechime o așezare romană Aegyssus, despre care vorbește și poetul Ovidiu.

POPULAȚIE

Orașul T., avea în 1930, după datele provizorii ale recensământului din acel an, 20.104 locuitori. Cifra proba-

bilă a populației actuale (calculată la 1 Iulie 1937) este de 21.090 locuitori, indicând un spor natural de 986 locuitori în șase ani și jumătate, adică o creștere de 4,9%.

ECONOMIE

Industrie și comerț. Așezat în apropierea municipiilor Brăila și Galați, mari centre industriale și comerciale, și într'un ținut puțin prielnic dezvoltării întreprinderilor mari, lipsit de o legătură de cale ferată, orașul are o viață economică destul de palidă.

Industria se reduce la 5 mori sistematice, 3 fabrici de ulei, 2 de biscuiți și covrigi, 1 de postav și fire de lână, 2 de frânghii, 2 de pielărie, 3 de cherestea și 2 de cărămidă.

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei peste *): Fabrica de pielărie a soc. «Talpa» (inv. 12) și Fabrica de cherestea Adrian Avramide (inv. 7).

Comerț cu cereale, animale, piei nelucrate, lână, pește și brânzeturi.

Instituții de credit. Banca Națională (agenție), Banca Românească (sucursală), Banca de Scont (sucursală), Banca «Unirea Plugarilor», Banca «Spiru Haret», Banca Tulcei, Banca «Dunărea», Banca «Sfatul Negustoresc», Banca Învățătorilor, Federala «Gurile Dunării».

Finanțe publice. Bugetul orașului T., pe exercițiul 1936/37, prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	8.479.851
Venituri ordinare	7.402.300
Venituri extraordinare	328.251
Venituri speciale	749.300
Cheltuieli	8.479.851
Cheltuieli ordinare	7.402.300
Cheltuieli extraordinare	328.251
Cheltuieli speciale	749.300

CULTURĂ

Învățământ. Liceul de băieți «Principele Carol», Liceul de fete «Principesa Ileana», Gimnaziu industrial de băieți, Gimnaziu industrial de fete, Școală de industrie casnică, 3 școli primare de băieți, 3 școli primare de fete, 2 școli primare mixte.

Instituții culturale. Muzeul zoologic și arheologic, Liga Culturală, Societatea pentru emanciparea femeilor, 2 biblioteci școlare, 2 asociații corale, 2 cinematografe, 4 societăți sportive, Liga Navală, 1 societate de vânatoare.

Ziare și reviste «Curierul Tulcei» (săptămânal), «Oglinda Tulcei» (săptămânal), «Buletinul oficial al jud. Tulcea» (bilunar), «Buletinul orașului Tulcea» (bilunar), «Chemare în jurul Bisericii și Școalei» (lunar), «Notarul» (lunar), «Copilul Dobrogean» (lunar), «Viața Adevărată» (lunar), «Voința Economică», «Învățătorul Tulcean», «Frontul Românesc Tulcean».

RELIGIE

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 6 biserici ortodoxe, 1 romano-catolică, 2 lipovenesti, 1 casă de rugăciuni molocană, 1 baptistă, 1 geamie, 1 sinagogă.

Instituții bisericesti. 2 protopopiate ortodoxe.

ADMINISTRAȚIE

Orașul T., capitala județului Tulcea, este situat la 126 km de Constanța și la 331 km de București. Port la Dunăre.

Instituții publice. Prefectură, Primărie, Pretură, Tribunal, Judecătoria mixtă, Administrație financiară, Percepție fiscală, Oficiu P.T.T., Oficiu de telefoane, Serviciu de drumuri, Revizorat școlar, Serviciu sanitar județean, Serviciu sanitar comunal, Serv. veterinar județean, Serv.

*) Cifrele în paranteză arată capitalul social (soc.) și capitalul investit (inv.) în milioane de lei.

veterinar comunal, Serviciu veterinar și zootehnic, Serviciu de măsuri și greutate, Ocol silvic, Cameră de industrie și comerț, Cameră și consilierat agricol, Cameră de muncă, Legiune de jandarmi, Poliție, Depozit C.A.M., Administrație și birou de vânzare P.A.R.I.D., Inspectorat C.E.D., Agenție N.F.R., Agenție S.R.D.

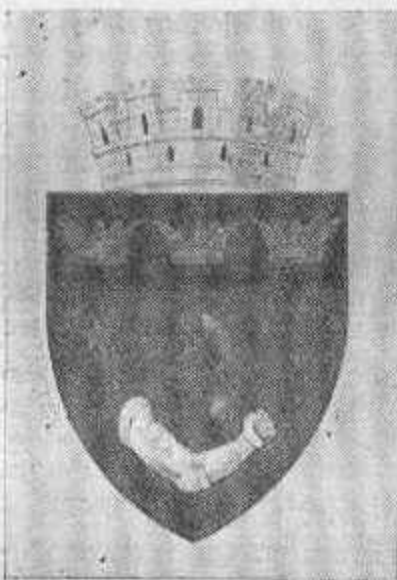
Asociații. Uniunea avocaților, Baroul avocaților, Societatea funcționarilor publici, Corpul didactic, Corpul contabililor, Asociația ofițerilor pensionari, Asociația subofițerilor pensionari, Sfatul negustoresc, Asociația micilor industriași, Sindicatul morarilor, Sindicatul muncitorilor din port.

Edilitate. Uzină comunală de electricitate și apă, apeduct, canalizare. Orașul este pavat cu piatră cubică și piatră de râu.

Sănătatea publică. Spital comunal, Sanatoriul Dr. Iorgulescu, 1 dispensar de stat, Dispensarul «Principele Mircea», 2 servicii sanitare (1 pentru județ și 1 pentru oraș), Laborator de analize bacteriologice.

Asistență și prevedere socială. Oficiu de asigurări sociale, Soc. «Principele Mircea», Soc. «Crucea Roșie», Soc. pentru profilaxia tuberculozei, Oficiu I.O.V. (cu orfelinat), Căminul funcționarilor financiari «C. Sternatis», Asociația «Solidaritatea», Orfelinatul județean «Dr. Al. Sucevean».

TURDA

Stema. Pe scut roșu, un braț stâng de argint însoțit, sus la dreapta, de o stea de aur. În «chef» pe negru trei coroane vevodale de aur. Scutul timbrat cu o coroană murală de argint cu 5 turnuri.

Simbolizează opera voevodului Mihai Viteazul, prin brațul căruia s'a realizat unirea sub un singur sceptru a celor trei coroane: Transilvania, Muntenia și Moldova.

GEOGRAFIE

Așezare. Orașul T., capitala județului cu același nume, este așezat nu prea departe de ieșirea Arieșului din munți și la răspântia drumului care vine pe această vale din Țara Moților, cu drumul cel mare către Cluj.

Vatra orașului se întinde, la circa 333 m altitudine, pe stânga râului Arieș în lungul unor vâlcele care taie în direcția NV-SE podișul de sub munte.

Cadrul e format din lunca foarte largă a Arieșului, de terasele acestuia, de dealurile străpunse de sâmburi de sare, iar în Apus de ultimele ramificații ale munților Trascăului. Turda îndeplinește astfel rolul de centru care strânge și preface materiile prime din munții vecini (lemn, mineuri, piatră) și din podiș (sare, argile, grâne). Atrăgând însă și prisosul de populație din împrejurimi, și-a putut dezvolta astfel și o frumoasă industrie cunoscută în întreaga țară.

ISTORIE

Vechime și dezvoltare istorică. Orașul Turda, este o veche așezare dacică și apoi romană, numită Potaissa; aici era reședința legiunii a XIII Gemina.

În sec. XV, Turda se înconjură de ziduri puternice. În castelul ei între 1462—1467 își află adăpost Matei Corvinul.

Fiul lui, Ioan, reprimă aci răscoala nobililor din 1467. După dezastrul dela Mohaci, Turda devine sediul dietelor principatului transilvan. Voievozii Transilvaniei convoacă aci 127 diete. Printre acestea, cea din 1568, proclamă, întâia oară în Europa, libertatea religioasă.

La 19 August 1601, Mihai, voevodul unificator, este răpus mișelește în Câmpia Turzii de oamenii lui Basta.

La Turda s'a născut unul din eroii procesului Memorandului, doctorul Ion Rațiu, a cărui statuie — de Medrea — se ridică azi în piața orașului.

Monumente istorice. Ruinele cetății romane «Potaissa» și drumul roman între vii, pe malurile Arieșului.

Ruinele cetății Turda din cari două laturi și un turn de veghe se află în piața Turzii Vechi.

Mormântul lui Mihai, pe câmpia Turzii, străjuit de o simplă troiță de lemn.

Biserica reformată, construită în sec. XVI în stil gotic transilvan.

Biserica greco-catolică terminată în 1722, cu icoane ale epocii.

Casa Principilor, reședința voievozilor Transilvaniei în timpul dietelor, cari se țineau la Turda, transformată astăzi în muzeu.

Casa lui Ion Rațiu, devastată de unguri în 1892 cu ocazia Memorandului, și pe care s'a fixat o piatră comemorativă.

POPULAȚIE

Orașul T. avea în 1930, după datele provizorii ale recensământului general al populației din acel an, 20.057 locuitori. Cifra probabilă a populației actuale (calculată la 1 Iulie 1937), este de 19.685 locuitori (fără comuna suburbană Oprișani, care la recensământul din 1930, s'a trecut la orașul T. și care avea la acea dată un total de 1.091 locuitori).

ECONOMIE

Industrie și comerț: 2 fabrici de ciocolată și bomboane, 1 de sodă caustică, acid clorhidric etc., 1 de carbonat de calciu și sare Glauber, 1 turnătorie de fier și fabrică de mașini, 6 tăbăcării, 1 fabrică de mobile, 1 de ciment, 1 de var, 8 de obiecte din albastru, 3 de vase ceramice, 1 de sticlărie, 1 de porțelan și 1 de cărămizi refractare și gresie de coase.

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei și peste *): «Uzinele Solvay», sodă caustică, acid clorhidric, hidrogen, clor lichid etc. (inv. 136), Fabrica de ciment (soc. 500, inv. 420), Fabrica de sticlărie (soc. 14, inv. 52), Fabrica de porțelan (soc. 5, inv. 7) și Fabrica de cărămizi refractare, pământ refractar și gresie de coase din Aleșd și Turda (soc. 2, inv. 10).

Orașul T., fiind locul de întâlnire al locuitorilor dela munte cu cei dela câmpie, desvoltă o remarcabilă activitate comercială.

Bălciuri: 21—24 Aprilie; 21—23 Iulie; 5—8 Septembrie; 28—31 Octombrie.

Instituții de credit. Banca Națională (agenție), Banca Centrală, Banca «Arieșana», Banca de credit, Banca populară, Banca județeană, Banca fuzionată «Ajutorul», Banca cooperativă a funcționarilor administrativi, Casa de economii din județul Turda, Banca Comerțului, Casa de credit a agricultorilor din județul Turda.

Finanțe publice. Bugetul orașului T., pe exercițiul 1936/37, prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri.	12.750.275
Venituri ordinare.	8.839.913
Venituri extraordinare.	1.135.287
Venituri speciale.	2.775.075
Cheltuieli.	12.750.275
Cheltuieli ordinare.	8.839.913
Cheltuieli extraordinare.	1.135.287
Cheltuieli speciale.	2.775.075

CULTURĂ

Invățământ. Liceul de băieți «Regele Ferdinand», Liceul de fete «Principesa Elena», Liceu comercial de băieți, Gimnaziu industrial, Școală de agricultură și viticultură

*) Cifrele în paranteză arată capitalul soical (soc.) și capitalul investit (inv.) în milioane de lei.

(gradul I), Școala de horticultură, (gradul I), Școală de ucenici, 8 școli primare, 6 școli de copii mici.

Instituții culturale. Asociația pentru literatura și cultura poporului român «Astra», Ateneul popular, Cercul intelectualilor români, Casa culturală cu bibliotecă, Casina maghiară, 5 societăți corale, 4 societăți sportive, 1 societate de vânătoare, 1 teatru, 1 cinematograful.

Ziare și reviste. «Buletinul oficial al județului Turda» (săptămânal), «Buletinul orașului Turda» (săptămânal), «Turda» (săptămânal), «Ogorul școalei (lunar), «Pagini literare» (lunar), «Drum drept (lunar), «Aranyosvidék» (săptămânal), «Aranyosszék», «Hőemész» (săptămânal).

RELIGIE

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 2 biserici ortodoxe, 3 biserici greco-catolice, 2 romano-catolice, 2 reformate, 1 biserică unitariană, 1 luterană și 1 sinagogă.

Instituții bisericești. Protopopiat ortodox, Protopopiat greco-catolic.

ADMINISTRAȚIE

Orașul T., capitala județului Turda, este situat la 33 km de Cluj și la 415 km de București.

Stațiune balneară (ape sărate concentrate, calde și reci).

Stație c.f. pe linia Câmpia-Turzii—Turda. Punct de plecare pe linia Turda—Abrud.

Instituții publice. Prefectură, Primărie, Tribunal, Judecătoria, Administrație financiară, Legiune de jandarmi, Poliție, Percepție, Pretură, Revizorat școlar, Serviciu de drumuri și șosele, Serviciu sanitar comun, Serviciu sanitar județean, Serviciu veterinar comun, Serviciu veterinar județean, Cameră de agricultură, Serviciu agricol, Cameră de muncă, Birou de măsură și greutate, Depozit C.A.M., Oficiul P.T.T., Oficiu telefonic.

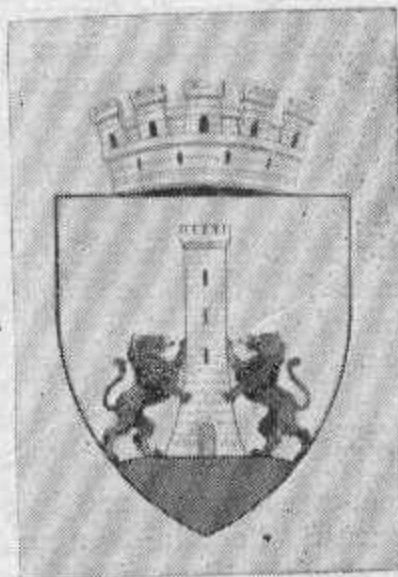
Asociații. Baroul avocaților, Asociația funcționarilor publici, Asociația meseriașilor români, Asociația meseriașilor maghiari, Uniunea micilor industrii, Asociația comercianților, Sindicatul producătorilor de vin și viticultură.

Edilitate. Uzină de apă, uzină electrică, pavagii, grădina publică.

Sănătate publică. Spital de stat, Dispensarul «Principele Mircea», Stabiliment de băi.

Asistență și prevedere socială. Oficiu de asigurări sociale, cu farmacie proprie, Soc. «Crucea Roșie», Soc. pentru profilaxia tuberculozei, Oficiu I.O.V., Oficiu de plasare, Asociația femeilor române, Soc. femeilor ortodoxe, Reuniunea «Sf. Maria» a femeilor greco-catolice, Soc. «Principele Mircea», Asociația femeilor maghiare, Azil pentru săraci.

TURNU-MĂGURELE

Stema. Pe scut albastru, un turn pătrat de argint crenelat, cu poarta închisă și trei ferestre negre suprapuse, susținut de 2 lei de aur, cu limba roșie, afrontați și ridicați în două labe; totul pe o terasă verde.

Scutul timbrat cu o coroană murală de argint cu 5 turnuri.

Simbolizează vechea cetate de puternică apărare a orașului.

GEOGRAFIE

Așezare. Orașul T.-M., capitala județului Teleorman, este așezat la un vechi vad al Dunării,

peste drum de cunoscuta fostă cetate a Nicopolei, într'un punct unde câmpia se apropie de fluviu până la cca 4 km, în imediata vecinătate a vărsării Oltului.

Vatra orașului, în suprafață de peste 100 ha, se desfășoară, la altitudinea de 30—40 m, pe un colț de terasă ridicată deasupra luncii Dunării cu 6—16 m.

Cadrul este format din cele două lunci foarte largi acoperite de culturi, pe grindurile dela gura Oltului, iar în rest inundabile sau prinse de sălcii, pășuni și bălți. Către N.E. se ridică în trepte de terasă și apoi în plan înclinat domol, câmpia, care este un vast grânar. De aici funcțiunea de căpetenie a orașului și portului, loc de concentrare a grânelor sortite transportului mai departe pe Dunăre. Se adaugă la aceasta și ville cu vinuri bine cunoscute.

ISTORIE

Vechime și dezvoltare istorică. Orașul T.-M. a avut din cele mai vechi timpuri un rost militar de întâiul ordin.

Castru roman și cetate puternică — Turn — la un vad al Dunării, el avea misiunea de a feri imperiul de invazia barbarilor din nord.

Rolul acesta de apărător al imperiului l-a deținut Turnul roman și sub împărații bizantini, continuatori firești ai tradiției romane. I se spunea pe atunci Nicopole cel mic, după numele bizantin al ilustrei cetăți de peste fluviu.

Sub domnii Țării Românești, Turnul respinse de mai multe ori asalturile înverșunate ale turcilor.

În 1394, Baiazid Fulgerul trece Dunărea și ocupă Turnul. Mircea cel Mare, cu ajutorul împăratului Sigismund, îl alungă după o luptă grea (1395).

În 1462, Mahomet II, cu o armată de 250.000 oameni, atacă în împrejurimile cetății pe Vlad Țepeș, care, cu o armată de 22.000 oameni, fu nevoit a se retrage.

La 1521, Mahomet-Bey trece Dunărea pe aici cu o puternică oștire, Radu dela Afumați îi iese în cale, îl respinge și îl bate la Nicopole și Șistov. La 1545, Turnul cade însă în mâinile Turcilor cari îl transformă în raia. El va fi redat Țării Românești abia la 1829.

Ocupația turcească n'a fost turburată decât odată de sabia fulgerătoare a lui Mihai.

În 1598, Mihai cuprinde Turnul, trece Dunărea și dă rădăcină Nicopole.

Orașul modern s'a constituit abia în 1836 printr'un decret domnesc. El a văzut trecând peste Dunăre, în dreptul său, armatele românești în războiul pentru Independență și în războiul româno-bulgar din 1913.

În cursul istoriei sale, orașul a jucat un mare rol comercial, ca schelă la Dunăre, având relații străvechi cu Sibiul și cu negustorii ragusani.

Monumente istorice. Ruinele vechii cetăți, construită, se zice, în timpul lui Mircea-cel-Bătrân.

POPULAȚIE

Orașul T.-M. avea în 1930, după rezultatele provizorii ale recensământului din acel an, 17.351 locuitori. Cifra probabilă a populației actuale (calculată la 1 Iulie 1937) este de 10.538 locuitori (fără comunele suburbane Măgurele și

CETATEA TURNUL LA 1820

Din albumul lui Iacob Alt: Donau-Ansichten. Col. Academiei Române

Odaia, care la recensământul din 1930 s'au trecut la orașul T.-M. și care aveau la cea dată un total de 6.865 locuitori).

ECONOMIE

Industrie și comerț. Orașul T.-M., port la Dunăre și capitală a unui județ agricol, face un comerț intens de cereale, animale și produse animale. Bâlcu la 15 August.

Industria este foarte puțin dezvoltată, limitându-se la 1 moară sistematică, 1 fabrică de lumânări și plute de candelă, 1 de cherestea și 1 de tâmplărie.

Instituții de credit. Banca Națională (agenție), Banca de Scont a României (sucursală), Casa de Credit Mutua al Agricultorilor din jud. Teleorman, Banca federală «Cuza-Vodă», Banca «Spiru Haret», Banca Comercială, Banca populară «Independența», Banca de Credit și Economii pe acțiuni a meseriașilor din Turnu-Măgurele.

Finanțe publice. Bugetul orașului T.-M., pe exercițiul 1936/37, prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	12.516.621
Venituri ordinare	9.350.703
Venituri extraordinare	2.130.936
Venituri speciale	1.034.982
Cheltuieli	12.516.621
Cheltuieli ordinare	9.350.703
Cheltuieli extraordinare	2.130.936
Cheltuieli speciale	1.034.982

CULTURĂ

Învățământ. Liceul de băieți «Sf. Haralambie», Liceul de fete «Unirea», Liceu comercial de băieți, Școala normală de fete «N. Racottă», Gimnaziu industrial de băieți, Gimnaziul industrial de fete «I. C. Brătianu», Școală de cântăreți bisericești, 2 școli primare de băieți, 2 școli primare de fete, 1 școală primară de aplicație (pe lângă școala normală), 1 școală de copii mici.

Instituții culturale. Liga Culturală, Biblioteca liceului «Sf. Haralambie», Teatru-cinematograf județean, 3 soc. sportive și de vânatoare.

Ziare și reviste. «Gazeta Noastră», «Buletinul Oficial al județului Teleorman», «Buletinul Școlii Primare», «Informații Comerciale», «Poem», «Provincia».

RELIGIE

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 2 biserici ortodoxe, 1 biserică romano-catolică și 1 sinagogă.

Instituții bisericești. Reședința unui protopopiat ortodox.

ADMINISTRAȚIE

Orașul T.-M., capitala județului, este situat la 152 km de Craiova și la 135 km de București. Stație c.f. pe linia Costești — Roșiorii de Vede — T.-Măgurele. Port la Dunăre. Aerostație pe linia București — Alexandria — T.-Măgurele — Roșiorii de Vede — Caracal — Craiova și înapoi.

Instituții publice. Prefectură, Tribunal, Serviciu de poduri și șosele, Serviciu sanitar județean, Serviciu sanitar al orașului, Serviciu veterinar județean, Serviciu veterinar al orașului, Revizorat școlar, Administrație financiară, Percepție fiscală, Vamă, Cameră agricolă, Cameră de comerț și industrie, Primărie, Căpitănia Portului, judecătoria (mixtă și rurală), Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Poliție.

Asociații. Baroul avocaților, Soc. funcționarilor publici, Corpul contabililor autorizați și experți contabili, Sfatul negustoresc, Uniunea micilor industriași și meseriași, Asociația pensionarilor publici.

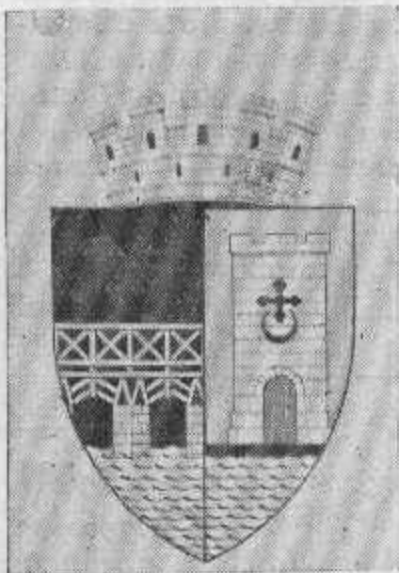
Edilitate. Uzină electrică comunală, uzină hidraulică comunală, canalizare, pavagii.

Sănătate publică. Spital județean, Dispensar județean, Dispensar comunal, Dispensarul Oficiului de asigurări sociale.

Asistență și prevedere socială. Oficiu de asigurări sociale, Soc. «Crucea Roșie», Soc. pentru profilaxia tuberculozei, Oficiu I.O.V., Azil de bătrâni.

TURNU-SEVERIN

Stema. Scut despicat. În primul cartier, pe roșu, podul lui Traian, de argint, cu un leu de aur, trecând spre dreapta; podul ieșind dintr'o apă de argint. În cartierul al doilea, pe albastru, un turn pătrat de argint cu poarta închisă, încărcat cu o cruce trilobată roșie pe o semilună tot roșie, așezat pe o terasă verde, ieșind dintr'o apă de argint.

Simbolizează așezarea antică a orașului Drubeta, colonizarea romană de acolo și luptele îndelungate purtate contra Semilunei.

Scutul timbrat cu o coroană murală de argint cu 5 turnuri.

GEOGRAFIE

Așezare. Municipiul T.-S., capitala județului Mehedinți, este așezat pe malul stâng al Dunării aproape de ieșirea acesteia din Porțile-de-Fier și în drumul internațional al paralelei 45°.

Vatra orașului, în suprafață de peste 250 ha se întinde la o altitudine de 70 m pe o terasă a Dunării (înălțime relativă, cca 10 m), tăiată curmeziș de câteva vâlcele care dau în fluviu.

Cadrul este constituit din valea largă a Dunării cu fluviu navigabil din marginea podișului deluros al Olteniei, în mare parte acoperit de culturi, de vii și de pometuri și din munți apropiați prinși de fagi și de pășune. Oraș de contact, port într'un punct unde începe o nouă secțiune în navigația pe Dunăre și vechiu cap de pod, care în curând va fi repus în funcțiune, Turnu-Severin e nu numai o schelă importantă pentru grâne, dar și un antrepozit și un centru industrial, care va putea trage mari foloase și din apropierea Porților-de-Fier.

ISTORIE

Vechime și desvoltare istorică. Pe locul actualului oraș se întindea altădată așezarea dacă-getică Drubeta.

Drubeta a fost, chiar înainte de cucerirea lui Traian, un centru de influență romană.

Viața istorică a Drubetei începe însă odată cu războaiele dacice.

În întâia sa campanie din anul 101, Traian își trece legiunile în Dacia pe două poduri de lemn, unul construit în dreptul Lederatei — pe teritoriul Banatului de azi — și celălalt între Egeta — localitate romană din Moesia — și Drubeta.

Între 103 și 105 Apollodor din Damasc ridică din ordinul împăratului, podul de piatră de pe peste Dunăre, — adevărată minune a tehnicii romane, — care avea să însemne voința de expansiune a imperiului.

Soldații cari au lucrat la acest pod aparțineau — după cum s'a putut vedea din cărămizile însemnate cu pecetea militară — legiunilor XIII Gemina, I Adjutrix, IV Flauvia, VII Claudia, V Macedonica și cohortelor I Cretum, II Hispanorum, I Sagittariorum miliaria, III Brittonum.

Existența castrului roman de aci — al cărui nume era pentru Romani Drobeta — a continuat ca punct de apărare a imperiului înaintea barbarilor, până cel puțin în veacul al VII-lea.

În secolul al XI, Ungurii întinzându-se până în aceste locuri, constituie aici, după modelul carolignian, o marcă, un ținut de margine: Banatul Severinului.

În veacul al XII, regele Bela IV spre a-și consolida dominația mai mult nominală asupra Banatului de Severin, așază aici pe cavalerii Ioaniți.

Lor li se datorează, probabil. «Turnul» atribuit lui Sever ca și basilica din preajmă-i.

În 1366 Banatul Severinului este încorporat, ca feudă, în domnia Țării Românești.

Monumente istorice. Ruinele podului lui Traian construit de arhitectul Apollodor de Damasc, din ordinul Împăratului Traian. Faima acestui pod s'a întins în toată lumea romană. «Traian construiește o punte de piatră peste Istru — scrie Dio Cassius — pentru care nu-l pot admira în destul. Sunt și celelalte lucrări ale lui superbe dar acestea e mai presus de toate». La capătul acestui pod, romanii au ridicat un castel de apărare.

Castrul roman Drubeta din care săpăturile arheologice au scos la lumină praetoriul lui Traian, praetoriul lui Hadrian, zidul lui Constantin cel Mare, statui și inscripții de cel mai mare interes istoric.

Thermele romane de pe terasa Dunării.

Ruinele a două basilici medievale în parcul «Drumbeta» și în curtea liceului «Traian».

Cetatea medievală a Banatului de Severin. «Turnul lui Sever», în grădina publică «General Dragalina».

În împrejurimile orașului, pe Dunăre, în Ostrovul Simian, Ostrovul Corbului și Ostrovul Mare stațiuni preistorice, iar Ostrovul Banului, Puținei-Halânga, Hinova și Cetatea Grădeț, alte urme de așezări romane.

POPULAȚIE

Municipiul T.-S. avea în 1930, după rezultatele provizorii ale recensământului din acel an 21.073 locuitori. Cifra probabilă a populației actuale (calculată la 1 Iulie 1937) este de 20.827 locuitori, indicând o scădere naturală de 246 locuitori în șase ani și jumătate, adică o descreștere de 1,2%.

ECONOMIE

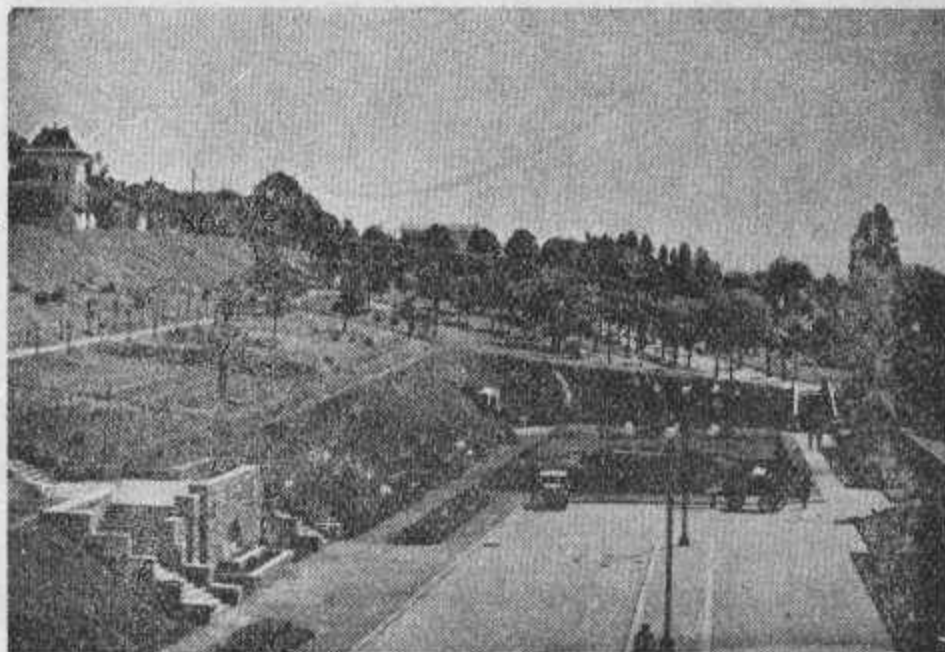
Industrie și comerț. 2 mori, 1 fabrică de spirt, 1 de bere, 1 de bomboane, 1 de ghiță, 1 de pălării, 1 de tăbăcărie, 1 de mobile, 2 de teracotă, 1 șantier de construcții navale, 1 atelier de reparațiuni de locomotive și vagoane, 1 fabrică de mobile și 1 atelier mecanic.

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei și peste *) Moara Avram Sabetay Fii (inv. 8), Fabrica de ghiță «Gerul» (soc. 15, inv. 2), Șantierul de construcții navale (inv. 61) și Atelierul de reparațiuni C.F.R. (inv. 34).

Prin portul T.-S. se poate spune că se face tot comerțul Olteniei, în țară și străinătate, cu cereale, animale, lemne de foc, cherestea, vinuri, fructe și alte produse agricole.

Bălciuri anuale: 15 Martie, 28 Iulie, 26 Octombrie.

*) Cifrele în paranteză arată capitalul social (soc.) și capitalul investit (inv.) în milioane de lei

TURNU-SEVERIN

PALATUL CULTURAL

Instituții de credit. Banca Națională (agenție), Banca Comerțului, Banca Comercială, Banca Comercianților și Industriașilor, Banca de Scont, Banca Agricultorilor, Banca Mehedințului, Banca Federală Mehedințului, Banca Noastră, băncile populare: «Spiru Haret», «Muncitorul», «Dunărea», «Victoria», «Albina», «Clerul Mehedințean», «Invățătorul Mehedințean», «Matca C.F.R.».

Finanțe publice. Bugetul municipiului T.-S., pe exercițiul 1936/37, prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	14.079.387
Venituri ordinare	12.342.543
Venituri extraordinare	61.965
Venituri speciale	1.674.879
Cheltuieli	14.079.387
Cheltuieli ordinare	12.342.543
Cheltuieli extraordinare	61.965
Cheltuieli speciale	1.674.879

CULTURĂ

Invățământ. Liceul de băieți «Traian», Liceu de fete, Liceu comercial de băieți, Liceu industrial de fete, Școală normală de fete, Gimnaziu comercial, Institutul de fete «Sfânta Maria» (particular), Școală evanghelică, Gimnaziu industrial, Școală de menaj, 7 școli primare (4 de băieți și 3 de fete), 2 grădini de copii.

Instituții culturale. Biblioteca «I. G. Bibicescu», Muzeul «Dr. C. Istrati», 1 soc. culturală teatrală, Soc. culturală «Datina», Soc. preotească «Renașterea», Soc. «Casa Luminii», Soc. corală «Doina», Teatru comunal, 2 cinematografe, 3 societăți sportive, 3 de vânătoare.

Ziare și reviste. «Granitul» (săptămânal), «Nădejdea» (săptămânal), «Buletinul oficial al primăriei municipiului

T.-Severin» (bilunar), «Buletinul judiciar» (lunar), «Cultul Patriei» (lunar), «Curierul comerțului și industriei» (lunar), «Revista Asociației Invățătorilor mehedințeni» (lunar), «Școala Mehedințului» (lunar), «Chemarea Vremii», «Buletinul Prefecturii», «Revista funcționarilor administrativi», «Studiu», «Junimea», «Flacăra dreptății», «Crainicul», «Mișcarea», «Școala noastră».

RELIGIE

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 4 biserici ortodoxe, 1 romano-catolică, 1 protestantă, 1 casă de rugăciune adventistă, 1 baptistă, 2 sinagogi.

Instituții bisericesti. 2 protopopiate ortodoxe.

ADMINISTRAȚIE

Municipiul T.-S., capitala județului M., este situat la 112 km de Craiova, la 346 km de București. Stație c.f. pe linia București - T.-Severin - Timișoara. Port la Dunăre.

Instituții publice. Prefectură, Primărie, Tribunal, 2 Judecătoria de ocol, Administrație financiară, Cameră de comerț și industrie, Poliție, Revizorat școlar, Cameră agricolă, Serviciu tehnic, Căpitănia portului, Vamă, Agenție N.F.R., Legiune de jandarmi, Regia R.M.S., Ocol silvic, Serviciu agricol, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Serviciu sanitar județean, Serv. sanitar comunal, Serviciu veterinar județean, Serv. veterinar comunal.

Asociații. Uniunea avocaților, Corpul contabililor, Asociația învățătorilor, Sfatul negustoresc, Asociația meseriașilor croitori, sindicatele muncitorilor ospătari, brutari, căruțași și manuali.

Edilitate. Uzină electrică, canalizare, apeduct, străzi pavate.

Sănătate publică. Spitalul de stat «I. St. Greceanu».

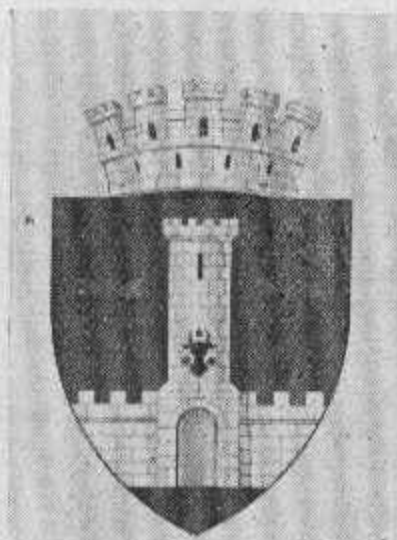
Asistență și prevedere socială. Oficiu de Asigurări sociale, Azil de tuberculoși, Azilul de copii săraci «Mi-

soiu», Soc. «Crucea Roșie», Soc. pentru profilaxia tuberculozei, Oficiu I.O.V., Soc. mutilaților de război, Societățile de binefacere «Expresul», «Mina și Pădurea», «Concordia și Albina», «Ancora», «Furnica și Vulcanu», Soc. Lucrătorilor pensionari C.F.R., Soc. Mecanicilor C.F.R. pensionari.

Cămin de ucenici.

VASLUI

Stema. Pe scut roșu, un zid de argint, crenelat, cu un turn central rotund și crenelat, tot de argint cu poarta închisă, fereastra neagră și încărcată cu stema Moldovei. Turnul însoțit la dreapta și la stânga de câte o albină, de aur, cu aripile întinse.

Scutul timbrat cu o coroană murală de argint cu 5 turnuri.

Reprezintă vechiul castel al domnilor Moldovei și industria apicolă a orașului.

GEOGRAFIE

Așezare. Vasluiul, capitala județului cu același nume, este primul oraș de pe valea Bârladului, cum vii din spre Iași. El e așezat în dreptul confluenței mai multor râuri dintre care și Râhova vestită prin lupta lui Ștefan cel Mare cu turcii, dată chiar în apropierea orașului.

Vatra orașului, în suprafață de cca 320 ha, se întinde, la altitudinea de cca 120 m pe botul de deal care coboară domol între valea Vasluiului și pârâul Delei pe stânga Bârladului. Marginea sudică a orașului pătrunde însă și în lunca inundabilă a acestuia, urmând șoseaua principală.

Cadrul e format din dealurile alungite înalte de peste 400 m în partea sudică și, în general, bine cultivate. Vasluiul nu depășește nivelul unui târg de interes local.

ISTORIE

Vechime și dezvoltare istorică. Nu se cunoaște anul întemeierii orașului. Prima mențiune documentară este din 1 Septembrie 1435, când ni se vorbește de «orașul Vaslui și ocolul ce ascultă de acest oraș».

Vasluiul a fost și punct vamal, pe drumul care coboară, pe la Bârlad, la Dunăre.

În Vaslui, Ștefan cel Mare și-a ridicat un palat domnesc. Aici pe dealurile din preajma orașului a reputat el marea lui biruință asupra Turcilor, în 1475.

Era în dimineața zilei de 10, Ianuarie. Oastea lui, încercată de marele număr al vrăjmașilor începuse să șovăie. «Și ar fi pierit — scrie Dlugosz cronicarul polon — de nu sărea însuși Ștefan Vodă în mijlocul Turcilor cari acum se sumețise cu biruința și n'ar fi dărmat aripile lor.»

«A fost atunci un teribil măcel — povestește Seadeddin, cronicarul turcesc — și puțin a lipsit să nu fie cu toții tăiați în bucăți, și numai cu mare greutate Soliman Pașa și-a scăpat viața prin fugă.»

Era cea dintâi mare biruință în câmp deschis câștigată de o armată creștină asupra Turcilor. În urma ei, Ștefan a primit dela Papa acel titlu de «atlet al lui Christos».

Monumente istorice. Biserica «Sf. Ioan Botezătorul», înălțată de Ștefan cel Mare la 1490, restaurată, în forma originală, de curând.

Ruinele palatului domnesc din curtea bisericii Sf. Ioan Botezătorul.

POPULAȚIE

Orașul V. avea în 1930, după datele provizorii ale recensământului din acel an, 15.388 locuitori.

Cifra probabilă a populației actuale (calculată la 1 Iulie 1937) este de 14.324 locuitori (fără comunele suburbane

Brodac și Reditu, care la recensământul din 1930 s'au trecut la orașul V. și care aveau la acea dată un total de 1.331 locuitori).

ECONOMIE

Industria și comerț. 3 mori sistematice, 3 țărănești, 1 fabrică de ulei și turte, 1 de cărămidă și țiglă și 1 de obezi.

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei și peste *): Moara Iancu Iosupovici et Co. (inv. 6) și Fabrica de ulei și turte «Steaua» (inv. 7).

Orașul face comerț intens cu cereale, animale și piei. Bâlcu la 1 Septembrie.

Instituții de credit. Banca Națională (agenție), Banca «Casa de Credit», Banca Agricultorilor, Banca de Credit Mărunt, Banca indicatului Agricol, Banca «Unirea», Banca populară «Cetatea lui Ștefan Vodă», Banca funcționarilor C.F.R., Banca Salariaților Publici, Banca «Doamne ajută» Banca populară «Corpul Didactic», Federala băncilor populare «Spiru Haret», Banca «Curentul», 2 cooperative («Codrul Vasluian» și «Prevederea»).

Finanțe publice. Bugetul orașului V., pe exercițiul 1936/1937, prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	12.875.995
<i>Venituri ordinare</i>	8.946.272
<i>Venituri extraordinare</i>	460.104
<i>Venituri speciale</i>	3.469.619
Cheltuieli	12.875.995
<i>Cheltuieli ordinare</i>	8.946.272
<i>Cheltuieli extraordinare</i>	460.104
<i>Cheltuieli speciale</i>	3.469.619

CULTURĂ

Învățământ. Liceul de băieți «M. Kogălniceanu», Liceul de fete al Soc. ortodoxe a femeilor române, Liceu comercial de băieți, Școala normală de băieți «Ștefan cel Mare», Gimnaziu industrial de băieți, Gimnaziu profesional de fete, Școala inferioară de agricultură «Agarici», Școala de industrie casnică, Școala industrială de ucenici, 7 școli primare (2 de băieți, 2 de fete și 3 mixte), 4 grădini de copii.

Instituții culturale. Casa Națională «Viitorul» (cu bibliotecă), Muzeul Școalei normale, Biblioteca Căminului Corpului didactic, 4 biblioteci școlare, 2 soc. corale, 2 soc. sportive, 3 de vânătoare, 1 cinematograf.

RELIGIE

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 5 biserici ortodoxe, 1 lipovenească, 1 casă de rugăciune adventistă, 1 evanghelistă, 5 sinagogi și case de rugăciune izraelite.

Instituții bisericești. 1 protopopiat ortodox.

ADMINISTRAȚIE

Orașul V., capitala județului Vaslui, este situat la 70 km de Iași și la 339 km de București. Stație c.f. pe linia București — Iași.

Instituții publice. Prefectură, Primărie, Tribunal, Judecătoria mixtă, Administrație financiară, 2 percepții fiscale, Poliție, Serviciu de poduri și șosele, Serviciu sanitar județean, Serviciu sanitar comunal, Serviciu veterinar județean, Serviciu veterinar comunal, Cameră de comerț, Serviciu agricol județean, Cameră agricolă, Revizorat școlar, Oficiu de asigurări sociale, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Birou de măsuri și greutăți, Depozit C.A.M.

Asociații. Baroul avocaților, Uniunea avocaților, Asociația profesorilor secundari, Asociația învățătorilor, Asociația generală a funcționarilor publici, Sfatul negustoresc,

*) Cifrele în paranteză arată capitalul social (soc.) și capitalul investit (inv.) în milioane de lei.

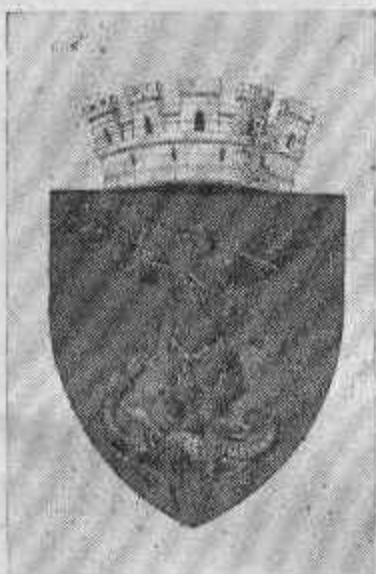
Asociația funcționarilor C.F.R., Cercul militar al ofițerilor, Cercul militar al subofițerilor, Asociația clerului, Asociația corporativă a meseriașilor, Asociația invalizilor și văduvelor de război, Asociația pensionarilor militari grade inferioare, Asociația pensionarilor C.F.R., Soc. notarilor din județ, Sindicatul mormarilor.

Edilitate. Uzină electrică, apeduct, canalizare, pavagii cu granit, macadam și piatră de râu.

Sănătate publică. Spitalul « Drăghici ». Spitalul izraelit, Dispensar comunal, Dispensar județean, Dispensarul Asociației cercului de gospodine.

Asistență și prevedere socială. Oficiu de asigurări sociale, Soc. « Crucea Roșie », Oficiu I.O.V., Soc. ortodoxă a femeilor române, Asociația cercului de gospodine, 2 soc. de ajutor reciproc, 2 cantine școlare, Căminul Corpului didactic, Căminul de ucenici.

ZĂLAU

Stema. Pe scut roșu, un tânăr într'aripat de aur, stând în picioare, ținând în mâna dreaptă o sabie de aur, cu care lovește un balaur negru, pe care-l calcă cu picioarele; în mâna stângă, o cumpănă de aur.

Este stema veche a orașului. Scutul timbrat cu o coroană murală de argint cu 5 turnuri.

GEOGRAFIE

Așezare. Orașul Z., capitala județului Sălaj, este așezat imediat sub munții Meseșului (Imezeu) în punctul unde drumul

care vine din valea Someșului peste poarta Moigradului (întărită de Romani pe vremuri), coboară în depresiunea Șimleului. Situația capitalei față de întreg județul este însă cam excentrică.

Vatra orașului e răsfirată pe fundul văii Zălaului și pe povârnișurile dealurilor ce coboară spre ea. Altitudinea variază astfel între 250—285 m.

Cadrul e format de dealurile acoperite de culturi și de pomieturi ale depresiunii Șimleului și de bara dreaptă și prea puțin înaltă a munților Imezeului încă bine împăduriti. De aici, aspectul de grădină al acestui oraș și caracterul său semi-agricol.

ISTORIE

Vechime și dezvoltare istorică. Pe locurile Zălaului de azi a înflorit străvechea așezare dacică Porolissum. În numele acesteia, filologii au recunoscut un *por* sau *para* cu sufixul tracic *issus*, ceea ce ar însemna Cetatea Domnilor.

După cucerirea lui Traian, Romanii au făcut din Porolissum capitala uneia din cele trei regiuni administrative ale provinciei: Dacia Porolissensis.

Arheologii au desgropat la Porolissum importante ruine cu caracter militar și un amfiteatru cu bănci de piatră, cu imense coloane corintice.

În anul 1600, Zălaul a fost ocupat de Mihai Viteazul, primind prin diploma lui dela 1 Februarie 1600, anumite privilegii, drept răsplătă pentru serviciile aduse lui de locuitori.

Monumente Istorice. Ruinele cetății Porolissum, cu importante vestigii din epoca traiană, la Moigrad, în apropierea Zălaului.

POPULAȚIE

Orașul Z. avea în 1930, după datele provizorii ale recensământului din acel an, 8.154 locuitori. Cifra probabilă a populației actuale (calculată la 1 Iulie 1937) este de 7.778

locuitori, indicând o scădere naturală de 376 locuitori în șase ani și jumătate, adică o descreștere de 4,6%.

ECONOMIE

Industrie și comerț. Industria orașului se reduce la 2 mori și 1 fabrică de cărămidă.

Comerț de cereale, animale și fructe.

Bâlciuri anuale: 4—5 Martie, 3—4 Iunie, 2—3 Septembrie, 2—3 Decembrie.

Instituții de credit. Banca Națională (agenție), Banca « Silvania », Banca Industrială și Comercială, Banca de agricultură, Banca populară « Porolissum », Cooperativa de Credit, Casa de Credit și Banca de Economie.

Finanțe publice. Bugetul orașului Z., pe exercițiul 1936/37, prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	7.238.207
Venituri ordinare	6.586.175
Venituri extraordinare	50.032
Venituri speciale	602.000
Cheltuieli	7.238.207
Cheltuieli ordinare	6.586.175
Cheltuieli extraordinare	50.032
Cheltuieli speciale	602.000

CULTURĂ

Invățământ. Liceu de băieți, Liceul confesional reformat « Wesselenyi », Gimnaziu de fete, Școală de ucenici, 6 școli primare (4 de stat și 2 confesionale), 2 grădini de copii.

Instituții culturale. Asociația « Astra », Soc. tinerilor intelectuali români, Soc. de lectură a meseriașilor, 2 societăți corale bisericești, 1 cinematograful comunal, 2 societăți sportive și 1 de vânatoare.

Ziare și reviste. « Școala Noastră » (lunar), « Gazeta Sălajului », « Pénteki Ujság » (săptămânal).

RELIGIE

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 1 biserică ortodoxă, 1 greco-catolică, 1 romano-catolică, 1 reformată, 1 casă de rugăciune baptistă, 1 sinagogă.

Instituții bisericești. 1 protopopiat greco-catolic, 1 protopopiat reformat.

ADMINISTRAȚIE

Orașul Z., capitala județului Sălaj, este situat la 90 km. de Cluj și la 525 km de București. Stație c.f. pe liniile: Jibou — Zălaul și Carei — Zălaul.

Instituții publice. Prefectură, Primărie, Tribunal, Judecătoria mixtă, Pretură, Administrație financiară, Poliție, Notar public, Percepție fiscală, Oficiu de asigurări sociale, Serviciu tehnic, Revizorat școlar, Regia C.A.M., Inchisoare, Ocol silvic, Birou de măsuri și greutate, Serviciu agricol, Cameră de agricultură, Regiune agricolă, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Cameră de industrie și comerț, Cameră de muncă, Serv. sanitar județean, Serv. sanitar comunal, Serv. veterinar județean, Serv. veterinar comunal.

Asociații. Baroul avocaților, Colegiul medical, Soc. funcționarilor administrativi din Ardeal și Banat (filială), Soc. comercianților, Soc. meseriașilor cismari și Soc. meseriașilor tăbăcari.

Edilitate. Uzină electrică, pavagii cu macadam, asfalt și granit.

Sănătate publică. Spitalul de stat « I. I. C. Brătianu ».

Asistență și prevedere socială. Oficiu de asigurări sociale, Soc. « Crucea Roșie » Uniunea femeilor române sălăjene, Societatea femeilor unite, Soc. femeilor reformate, Soc. fetelor evreice, 2 azile de infirmii, 1 cămin de ucenici, 2 societăți de înmormântare.

IV

INDICELE

LOCALITĂȚILOR DIN ROMÂNIA

INDICELE LOCALITĂȚILOR DIN ROMÂNIA

A

Localitatea	Județul	Localitatea	Județul	Localitatea	Județul
Abaclia	Tighina	Agriș	Arad	Aldești	Argeș
Abram	Bihor	Agriș	Bihor	Aldești	Covurlui
Abrămuș	Bihor	Agriș	Satu-Mare	Aldești	Olt
Abrud	Alba	Agriș	Turda	Aldești	Roman
Abrud	Constanța	Agrișteu	Târnava-Mică	Aldorf	Năsăud
Abrud	Mureș	Agrișul-de-Jos	Someș	Alecus	Alba
Abrud-Sat	Alba	Agrișul-de-Sus	Someș	Aleşd	Bihor
Abucea	Hunedoara	Agronomul	Bălți	Aleşi	Ilfov
Abuș	Târnava-Mică	Agudu	Buzău	Aleuș	Sălaj
Acățari	Mureș	Almatlar	Durostor	Alexandreni	Cahul
Acăț	Sălaj	Aidânbei	Caliacra	Alexandreni	Cetatea-Albă
Acbunar	Durostor	Aidân-Ciufa	Caliacra	Alexandreni	Iași
Acbunarul-Mic	Durostor	Aidemir	Durostor	Alexandreni	Soroca
Accadânlar	Durostor	Aidogdu	Durostor	Alexandreni	Tighina
Achembet	Cetatea-Albă	Aiorman (Aiorman)	Caliacra	Alexandreni-Nou	Bălți
Aciliu	Sibiu	Aiorman (Rasovicieni)	Caliacra	Alexandreni-Târg	Bălți
Acina	Satu-Mare	Aita-Mare	Trei-Scaune	Alexandrești	Bălți
Aciușa	Arad	Aita-Medic	Trei-Scaune	Alexandrești	Cahul
Acmanghit	Cetatea-Albă	Aita-Seacă	Trei-Scaune	Alexandri	Roman
Acmaru	Alba	Aiton	Turda	Alexandria	Bălți
Acui-de-Jos	Cahul	Aiud	Alba	Alexandria	Caliacra
Acui-de-Mijloc	Cahul	Aiudul-de-Sus	Alba	Alexandria	Muscel
Acui-de-Sus	Cahul	Aivatchioi	Durostor	Alexandria	Teleorman
Ada-Kaleh	Mehedinți	Alacai	Bălți	Alexandrina	Bacău
Adalinu	Cluj	Alaclise	Caliacra	Alexandrina	Teleorman
Adam	Tutova	Alămor	Sibiu	Alexandrița	Odorheiu
Adam-Clis	Constanța	Alba	Dorohoi	Alexandrovca	Orhei
Adamești	Cetatea-Albă	Alba	Tulcea	Alexandru-cel-Bun	Cahul
Adamești	Teleorman	Alba-Iulia	Alba	Alexandru-cel-Bun	Iași
Adămuș	Târnava-Mică	Albac	Turda	Alexandru-cel-Bun	Soroca
Adâncata	Cetatea-Albă	Albeasca	Argeș	Alexeni	Cahul
Adășeni	Dorohoi	Albele	Bacău	Alexeni	Bălți
Adâncea	Dâmbovița	Albeni	Bacău	Alexeni	Gorj
Adâncata	Constanța	Albeni	Gorj	Alexeni	Ialomița
Adâncata	Dolj	Albeni	Vlașca	Alexești	Vaslui
Adâncata	Prahova	Albești	Bihor	Alexești	Vâlcea
Adâncata	Storojineț	Albești	Botoșani	Alexieni	Bălți
Adâncata	Suceava	Albești (Albești)	Buzău	Alexieni	Soroca
Adâncata	Teleorman	Albești (Com. Trestioara)	Buzău	Alfatar	Durostor
Adea	Arad	Albești	Constanța	Ali-Anife	Caliacra
Aduă	Putna	Albești	Dolj	Aliceni	Buzău
Adjudei	Roman	Albești	Fălciu	Aliciu-Mare	Caliacra
Adjudu-Vechiu	Putna	Albești	Ialomița	Aliciu-Mic	Caliacra
Adoni	Sălaj	Albești	Iași	Alifac	Durostor
Adrian	Mureș	Albești	Muscel	Aliman	Constanța
Adrian	Satu-Mare	Albești	Olt	Aliman	Teleorman
Adrianul-Mare	Mureș	Albești	Târnava-Mare	Alimănești	Olt
Adrianul-Mic	Mureș	Albești	Teleorman	Alimpești	Gorj
Adunați	Prahova	Albești	Vaslui	Alioș	Timiș-Torontal
Adunații-Copăcen	Vlașca	Albeștii-Bistriței	Năsăud	Alma	Târnava-Mare
Adunații-de-Geormane	Dolj	Albeștii-Muru	Prahova	Alma	Târnava-Mică
Adunații-Teiului	Mehedinți	Albeștii-Paleolog	Prahova	Almalău	Durostor
Afânata	Vâlcea	Albeștii-Pământeni	Argeș	Almaș	Arad
Afrimești	Teleorman	Albeștii-Ungureni	Argeș	Almași	Neamț
Afumați	Dolj	Albina	Constanța	Almașu	Cluj
Afumați	Ilfov	Albina	Timiș-Torontal	Almașul-de-Mijloc	Alba
Afumați	Lăpușna	Albina	Vaslui	Almașul-Mare	Alba
Afumați	Olt	Albinari	Buzău	Almașul-Mare (Balc)	Bihor
Afumați	Tutova	Albineț	Bălți	Almașul-Mic	Hunedoara
Agadici	Caras	Albineții-Nou	Bălți	Almașul-Mic-de-Munte	Alba
Agafon	Botoșani	Albiș	Bihor	Almașul-Sec	Hunedoara
Agapia	Neamț	Albiș	Trei-Scaune	Almășel	Hunedoara
Agaua	Brăila	Albița	Fălciu	Almăjel	Mehedinți
Agăș	Bacău	Albota	Cahul	Almăjelu	Dolj
Agârbiciu	Cluj	Albota	Vâlcea	Almăju	Dolj
Agârbiciu	Târnava-Mare	Albota-de-Jos	Argeș	Almăș-Seliște	Hunedoara
Agârcia	Neamț	Albota-de-Jos	Cahul	Almășul-Mare (Sârbi)	Bihor
Aghireș	Sălaj	Albota-de-Sus	Argeș	Alparea	Bihor
Aghireșu	Cluj	Albulești	Mehedinți	Altringen	Timiș-Torontal
Agigea	Constanța	Albulești	Muscel	Alțina	Sibiu
Agighiol	Tulcea	Alcalia	Cetatea-Albă	Aluatu	Cahul
Agnita	Târnava-Mare	Alcedar	Orhei	Alun	Hunedoara
Agostin	Târnava-Mare	Aldea	Odorheiu	Alungeni	Trei-Scaune
Agrieș	Someș	Aldeni	Buzău	Aluniș	Argeș
Agriș	Sălaj	Aldești	Arad	Aluniș	Bălți

Localitatea	Județul
Aluniș	Mureș
Aluniș	Odorheiu
Aluniș	Prahova
Aluniș	Sălaj
Aluniș	Someș
Alunișu	Buzău
Alunișu	Cluj
Alunișu	Olt
Alunișu-de-Jos	Olt
Alunișu-de-Sus	Olt
Alunni	Vâlcea
Al. Vaida-Voevod	R.-Sărat
Amara	Cetatea-Albă
Amara	Ialomița
Amara	R.-Sărat
Amaru	Buzău
Amaț	Satu-Mare
Amărăști	Dolj
Amărăști	Vâlcea
Amărăștii-de-Jos	Romanați
Amărăștii-de-Sus	Romanați
Ambud	Satu-Mare
Amnaș	Sibiu
Ampoița	Alba
Amzacea	Constanța
Amzulești	Dolj
Anadol	Ismail
Anadoli	Hotin
Analog	Tecuci
Andrășești	Ialomița
Andreeni	Cetatea-Albă
Andreeni	Odorheiu
Andreești	Gorj
Andreești	Vâlcea
Andreevca	Orhei
Andrei-Bărbulescu	Buzău
Andrei-Șaguna	Arad
Andrid	Sălaj
Andrieșeni	Iasi
Andrieșești	Bacău
Andrieșu-de-Jos	Putna
Andrieșu-de-Sus	Putna
Andrușu-de-Jos	Cahul
Andrușu-de-Sus	Cahul
Anenii-Noui	Tighina
Anenii-Vechi	Tighina
Angelești	Vâlcea
Anghelști	Putna
Anghelști	Vlașca
Angheluș	Trei-Scaune
Angheluța	Tutova
Anghinești	Argeș
Aninișiu-din-Deal	Gorj
Aninișiu-din-Vale	Gorj
Aninoasa	Buzău
Aninoasa	Cetatea-Albă
Aninoasa	Dâmbovița
Aninoasa	Hunedoara
Aninoasa	Muscel
Aninoasa	Trei-Scaune
Aninoasa (Amărăști)	Vâlcea
Aninoasa (Glăvile)	Vâlcea
Aninoasa-din-Deal	Gorj
Ant	Bihor
Antăș	Someș
Antimova	Durostor
Antoceni	Baia
Antofiloaia	Prahova
Antohești	Bacău
Antoneni	Bălți
Antoneni	Soroca
Antonești	Cahul
Antonești	Cetatea-Albă
Antonești	Gorj
Antonești	Soroca
Antonești	Teleorman
Apa	Satu-Mare
Apa-Asău	Bacău
Apa-Neagră	Mehedinți
Apadia	Caraș
Apahida	Cluj
Apalina	Mureș
Apateu	Arad
Apateu	Satu-Mare
Apatiu	Bihor
Apatiu	Someș
Apața	Brașov
Apele-vii	Romanați
Apold	Târnava-Mare
Apoldul-de-Jos	Sibiu
Apoldul-de-Sus	Sibiu

Baba
Baba-Aua
Baba-Novac
Babadag
Babaroaga
Babdiu

Someș
Buzău
Satu-Mare
Tulcea
Argeș
Someș

Localitatea	Județul
Apostari	Buzău
Apostolache	Prahova
Apoșul	Târnava-Mare
Aprodul-Purice	Cetatea-Albă
Aprodul-Purice	Ismail
Aprodul Purice	Neamț
Aprozi	Ilfov
Aptaat	Caliacra
Arabagi	Caliacra
Arabagi	Durostor
Arabagilar	Durostor
Araci	Trei-Scaune
ARAD	Arad
Arada	Turda
Aradul-Nou	Arad
Arama	Iasi
Aratmagea	Durostor
Arămești	Roman
Arămoaia	Neamț
Arăneag	Arad
Arăneș	Hunedoara
Arbore	Suceava
Arborea	Dorohoi
Arcalia	Năsăud
Arcani	Gorj
Arcanu	Buzău
Arcești	Romanați
Arcești-Cot	Romanați
Archia	Hunedoara
Archid	Sălaj
Archis	Bihor
Archita	Târnava-Mare
Archind	Mureș
Arciz	Cetatea-Albă
Arcizul-Nou	Cetatea-Albă
Arcuda	Ilfov
Arcuș	Trei-Scaune
Ardan	Năsăud
Ardealul	Tulcea
Arded	Satu-Mare
Ardeleni	Vlașca
Ardeluța-Brateș	Neamț
Ardeoani	Bacău
Ardeova	Cluj
Arderea	Gorj
Ardeu	Hunedoara
Ardusat	Satu-Mare
Arduzel	Sălaj
Arefu	Argeș
Aresteuca	Hotin
Argășilești	Buzău
Argeaua	Tecuci
Argel	Câmpulung
Argeșani	Argeș
Argetoala	Dolj
Argetoeni	Romanați
Arghira	Baia
Arghireșu	Cluj
Arginești	Mehedinți
Arhanghel	Vâlcea
Aricești-de-Jos	Prahova
Aricești-de-Sus	Prahova
Aricești-Rahitvani	Prahova
Ariceștii-Zeletin	Prahova
Ariciu	R.-Sărat
Arieșeni	Turda
Arieșul de Câmp	Satu-Mare
Arieșul-de-Pădure	Satu-Mare
Arini	Trei-Scaune
Ariniș	Sălaj
Arionești	Soroca
Ariușd	Trei-Scaune
Arjoci	Gorj
Armadia	Severin
Arman	Caliacra
Armășeni	Cluc
Armășeni	Fălciu
Armășeni	Vaslui
Armășești	Ialomița
Armășești	Vâlcea
Armășoia	Vaslui
Armeni	Sibiu
Armeniș	Severin
Armutlia	Caliacra
Arnautlar	Caliacra
Arnăut-Cuius	Caliacra
Arnota	Argeș
Aroneanu	Iasi
Arpadia	Dolj
Arpadia	Olt

Babei
Babele
Babeș
Babiciu-Episcopiei
Babiciu-Moștenesc
Babin

B

Cetatea-Albă
Vlașca
Buzău
Romanați
Romanați
Cernăuți

Localitatea	Județul
Arpașul-de-Jos	Făgăraș
Arpașul-de-Sus	Făgăraș
Arpășel	Bihor
Arsa	Constanța
Arsache	Vlașca
Arsanca	Vâlcea
Arsele	Buzău
Arsura	Fălciu
Arsuri	Dâmbovița
Arsurile	Gorj
Arșeni	Gorj
Arșița	Tutova
Artanu	Gorj
Arțari	Ialomița
Arțaru	Gorj
Aruncuta	Cluj
Arva	Prahova
Arva	Putna
Arvâteasca	Romanați
Arvâtești	Mehedinți
Arvățeni	Odorheiu
Asan-Aga	Vlașca
Asănești	Constanța
Asău	Bacău
Aschileul-Mare	Cluj
Aschileul-Mic	Cluj
Asfatchioi	Durostor
Asinip	Alba
Assan	Ilfov
Asuajul-de-Jos	Sălaj
Asuajul-de-Sus	Sălaj
Așa-Mahle	Durostor
Aștileu	Bihor
Atachi (Prigorodoc)	Hotin
Atachi (Resteo-Atachi)	Hotin
Atârnați (Gura Sărăței)	Buzău
Atârnați (I. G. Duca)	Buzău
Atârnați	Dolj
Atârnați	Gorj
Atârnați	Ilfov
Atârnați	Mehedinți
Atârnați	Prahova
Atârnați (Greci)	Romanați
Atârnați (Preajba-de-Pădure)	Romanați
Atârnați	Tecuci
Atârnați (Atârnați)	Teleorman
Atârnați (Drăgănești)	Teleorman
Atârnați (Ghimpești)	Teleorman
Atârnați-Bălăcești	Dolj
Atchioi	Durostor
Atea	Satu-Mare
Ateaș	Bihor
Atia	Odorheiu
Atid	Odorheiu
Atmagea	Durostor
Atmagea	Tulcea
Atmageaua-Tătărească	Durostor
A-Treia-Parte	Roman
Ațintăș	Turda
Ațel	Târnava-Mare
Audia	Neamț
Aurei-Valea Ursului	Muscel
Aurel-Vlaicu	Dorohoi
Aurel-Vlaicu	Hunedoara
Aurești	Vâlcea
Aurora	Mehedinți
Aușeu	Bihor
Avântul	Brăila
Avântul	Iasi
Avdarma	Tighina
Avdula	Durostor
Avdular	Durostor
Averești	Fălciu
Averești-de-Jos	Roman
Averești-de-Sus	Roman
Aviator-Crețu	Tutova
Avram Iancu	Arad
Avram Iancu	Turda
Avrămeni	Botoșani
Avrămeni	Dorohoi
Avrămești	Buzău
Avrămești	Odorheiu
Avrămești	Tutova
Avrămești	Vâlcea
Avrig	Sibiu
Axente-Sever	Târnava-Mare
Axintele	Ialomița
Azaplar	Caliacra
Azuga	Prahova

Babin
Baboș
Babșa
Babța
Babuc
Bacsoani

Hotin
Tecuci
Timiș-Torontal
Sălaj
Durostor
Vaslui

Localitatea	Județul	Localitatea	Județul	Localitatea	Județul
BACĂU	Bacău	Balta	Cluj	Bazoș	Timiș-Torontal
Baccealia	Tighina	Balta	Mehedinți	Bazoșul-Nou	Timiș-Torontal
Baccialia	Ismail	Balta-Albă	R.-Sărat	Băbana	Argeș
Bacea	Hunedoara	Balta-Arsă	Botoșani	Băbăița	Vlașca
Bacea	Olt	Balta-Doamnei	Prahova	Băbășești	Satu-Mare
Bachnea	Târnava-Mică	Baltagiu-Nou	Durostor	Băbeni	R.-Sărat
Bacu	Brașov	Balta-Neagră	Ilfov	Băbeni	Romanați
Baciu	Cluj	Balta-Plopului	Buzău	Băbeni	Sălaj
Baciu	Vlașca	Balta-Porcului	Baia	Băbeni-Bistrița	Vâlcea
Baciu-Posta	Vlașca	Balta-Raței	Putna	Băbenii-Oiteș	Vâlcea
Bacova	Timiș-Torontal	Balta-Sărată	Teleorman	Băbești	Satu-Mare
Bacu	Ilfov	Balta-Tocila	Buzău	Băbiceni	Botoșani
Badon	Sălaj	Balta-Verde	Dolj	Băbicu	Romanați
Badragi	Dorohoi	Balta-Verde	Mehedinți	Băbin	Cluj
Badragii-Nou	Hotin	Bălțați	Vaslui	Băbuești	Argeș
Badragii-Vechi	Hotin	Ban	Sălaj	Băbușa	Roman
Bacram-Bunar	Căliacra	Banca	Tecuci	Băbuța	Tutova
Bagău	Fălciu	Banca	Tutova	Băbuțiu	Cluj
Bagrinești	Soroca	Bancu	Ciuc	Băcani	Tutova
Baharchioi	Durostor	Band	Mureș	Băcanu	Ilfov
Bahmut	Lăpușna	Bani	Cetatea-Albă	Băcăinți	Hunedoara
Bahmutea	Tighina	Banila-pe-Ceremuș	Storjineț	Băcălești	Teleorman
Bahna	Bacău	Banila-pe-Siret	Storjineț	Băcăul-de-Mijloc	Severin
Bahna	Mehedinți	Banița	Buzău	Băcăia	Hunedoara
Bahna	Neamț	Baniu	Gorj	Băceli	Trei-Scaune
Bahna	Storjineț	Banloc	Timiș-Torontal	Băceni	Bălți
Bahnița	Tecuci	Banov	Vlașca	Băceni	Buzău
Bahrinești	Rădăuți	Banpotoc	Hunedoara	Băceni	Olt
Bahu	Orhei	Banu	Iasi	Băcești	Argeș
Baia	Arad	Bara	Severin	Băcești	Gorj
Baia	Baia	Baraboi	Bălți	Băcești-Sat	Roman
Baia	Constanța	Baracla	Căliacra	Băcești-Târg	Roman
Baia-de-Aramă	Mehedinți	Baranca (Herța)	Dorohoi	Băcia	Hunedoara
Baia-de-Arieș	Turda	Baranca (Hudești)	Dorohoi	Băcioii-Noi	Lăpușna
Baia-de-Criș	Hunedoara	Barangi	Argeș	Băcioiu	Lăpușna
Baia-de-Fier	Gorj	Baraolt	Trei-Scaune	Băcioiu	Tecuci
Baia-de-Petrol	Bacău	Barați	Bacău	Bădăcin	Sălaj
Baia-Mare	Satu-Mare	Barbarigen	Vâlcea	Bădărăi	Iasi
Baia-Sprie	Satu-Mare	Barboeni	Lăpușna	Bădărăii	Olt
Baiășești	Suceava	Barboș	Covurlui	Bădărești-Mare	Buzău
Baiculești-Gruia	Vâlcea	Barboși	Fălciu	Bădărești-Mic	Buzău
Ballerchioi	Durostor	Barbura	Hunedoara	Bădeni	Argeș
Baimac	Bacău	Barcana	Tecuci	Bădeni	Buzău
Baimacchia	Cahul	Barcanele	Vâlcea	Bădeni	Iasi
Baimachia	Tighina	Barcea-Nouă I	Tecuci	Bădeni	Muscel
Bairamea	Cahul	Barcea-Nouă II	Tecuci	Bădeni	Odorheiu
Bairamea	Cetatea-Albă	Barcea-Vechi	Tecuci	Bădeni	Turda
Baisa	Botoșani	Bardâr	Lăpușna	Bădenii-Miluiți	Buzău
Baiuș	Cahul	Bariera-Vâlcii	Dolj	Bădești	Cluj
Bajura	Dorohoi	Barna	Bacău	Bădești (Bădești)	Muscel
Balaban	Cahul	Baroian-Mlăcile	Buzău	Bădești (Vrănești)	Muscel
Balabanca	Cetatea-Albă	Baroncea	Soroca	Bădești	Teleorman
Balabanca-Mare	Cetatea-Albă	Baroncea-Nouă	Soroca	Bădeuți	Rădăuți
Balabanca-Mică	Cetatea-Albă	Barta	Ismail	Bădeuții-Nou	Rădăuți
Balabancea	Tulcea	Barticești	Roman	Bădicea	Olt
Balabani	Muscel	Barul-Mare	Hunedoara	Bădiceni	Argeș
Balabânlar	Durostor	Barul-Mic	Hunedoara	Bădiceni	Soroca
Balaca	Prahova	Barza	Argeș	Bădicu	Cahul
Balaci	Teleorman	Barza	Gorj	Bădicu-Nou	Cahul
Balaci	Vâlcea	Barza	Ialomița	Bădicu-Vechi	Cahul
Balaciu	Ialomița	Barza	Teleorman	Bădila	Tulcea
Bala-de-Jos	Mehedinți	Barzescu	Mehedinți	Bădile	Buzău
Bala-de-Sus	Mehedinți	Basarabasa	Hunedoara	Bădislava	Argeș
Balagea	Căliacra	Basarabi	Baia	Bădițoiu	Vâlcea
Balaia	Bacău	Basarabi	Constanța	Bădiuți	Botoșani
Balamuci	Ilfov	Basarabi	Dolj	Bădoși	Dolj
Balamutca	Hotin	Bascovelu	Argeș	Băduleasa	Teleorman
Balan	Neamț	Basici	Mehedinți	Bădulești	Dâmbovița
Balanu	Bălți	Bășbunar	Căliacra	Băești	Buzău
Balatina	Bălți	Bășcalia	Tighina	Băești	Hunedoara
Bălășinești	Hotin	Bășcovu	Dolj	Băești	Vâlcea
Balc	Bihor	Bășeu	Dorohoi	Băgaciu	Cluj
Balcani	Neamț	Bășpunar	Tulcea	Băgaciu	Târnava-Mică
Balcani-Marginea	Bacău	Bășta	Roman	Băgara	Cluj
Balcăuți	Hotin	Băștea	Hunedoara	Băgara	Hunedoara
Balcăuții-de-Jos	Hotin	Bata	Severin	Băgău	Alba
Balcic	Căliacra	Batanu	Buzău	Băgești	Argeș
Balcu	Iasi	Batâr	Tighina	Băhmășeni	Bacău
Baldovin	Hunedoara	Bater	Bihor	Băiașu	Argeș
Baldovinești	Brăila	Batereni	Olt	Băicani	Dolj
Baldovinești	Romanați	Batia	Olt	Băicani	Tecuci
Baldovinești	Teleorman	Batin	Someș	Băiceni	Baia
Balica	Vaslui	Batiz	Hunedoara	Băiceni	Botoșani
Balintestii	Covurlui	Batogu	Brăila	Băiceni	Iasi
Balinț	Severin	Batogu	R.-Sărat	Băicoiul	Prahova
Balinți	Dorohoi	Batoș	Mureș	Băiculești	Argeș
Balinți	Soroca	Batoși	Mehedinți	Băila	Muscel
Balmaz	Tighina	Bața	Someș	Băile	R.-Sărat
Balomir	Hunedoara	Baurci	Cahul	Băile-Bugaz	Cetatea-Albă
Balomireasa	Argeș	Baxani	Soroca	Băile-Govora	Vâlcea
Balomirul-de-Câmp	Hunedoara	Bazarghian	Durostor	Băile-Herculane	Severin
Baloșani	Dolj	Bazargie	Căliacra	Băile-Lacu-Sărat	Brăila
Baloșești	Severin	Bazarianca	Cetatea-Albă	Băile-Sergheevca	Cetatea-Albă
Balota-de-Jos	Dolj	Bazarianca-Vechi	Cetatea-Albă	Băile-Slănic	Bacău
Balota-de-Sus	Dolj	Bazaurtul-de-Mijloc	Căliacra	Băile-Tușnad	Ciuc
Balotești	Ilfov	Bazaurtul-Mare	Căliacra	Băilești	Dolj
Balotești	Mehedinți	Bazaurtul-Mic	Căliacra	Băineț	Rădăuți
Balotești	Tecuci	Bazga	Fălciu	Băisoara	Turda
Balș	Iasi	Bazga-de-Jos	Bacău	Băița	Bihor
Balș	Romanați	Bazga-de-Sus	Bacău	Băița	Hunedoara
Balșa	Hunedoara	Bazna	Târnava-Mică	Băița	Mureș

Localitatea	Județul	Localitatea	Județul	Localitatea	Județul
Băița	Satu-Mare	Bălușești	Neamț	Bătinești	Putna
Băița	Sălaj	Bălușești (Bălușești)	Roman	Bătrâna	Hunedoara
Băița	Someș	Bălușești (Vovriești)	Roman	Bătrânești	Botoșani
Băluț	Someș	Băluța	Mehedinți	Bătrânești	Roman
Băjani	Buzău	Băluțoaia (Surupatele)	Vâlcea	Bătrâni	Prahova
Băjenești	Vaslui	Băluțoaia (Zăvideni)	Vâlcea	Bătuța	Arad
Băjești	Muscel	Bănanăi	Argeș	Bătanii-Mari	Trei-Scaune
Băjești	Olt	Bănărești	Argeș	Bățalar	Hunedoara
Băla	Mureș	Bănceasca	Buzău	Băuțarul-Inferior	Hunedoara
Bălaia	Bihor	Bănceni	Dorohoi	Băuțarul-Superior	Hunedoara
Bălan	Sălaj	Băncești	Tutova	Băzavani	Mehedinți
Bălani (Bârsești)	Gorj	Băncilă	Putna	Băzgarăi	Romanați
Bălani (Poclovaliștea)	Gorj	Băndoiu	Brăila	Băc	Lăpușna
Bălanu	Vlașca	Băneasa	Constanța	Băclești	Tutova
Bălata	Hunedoara	Băneasa	Covurlui	Băcleșu	Mehedinți
Bălava	Gorj	Băneasa	Ifov	Băcoza	Cetatea-Albă
Bălăbănești	Lăpușna	Băneasa	Ismail	Băcșeni	Lăpușna
Bălăbănești	Tutova	Băneasa	Roman	Băcu	Vaslui
Bălăceana	Suceava	Băneasa	Teleorman	Bădilița	Baia
Bălăceanca	Ilfov	Băneasa	Vlașca	Băhneni	Muscel
Bălăceanu	Constanța	Bănești	Arad	Bălca	Putna
Bălăcelu-Mare	Cetatea-Albă	Bănești	Argeș	Bălcuța	Putna
Bălăcelu-Mic	Cetatea-Albă	Bănești	Botoșani	Bălhacu	Buzău
Bălăcești (Bălăcești)	Gorj	Bănești	Prahova	Băligoși	Buzău
Bălăcești (Bolboși)	Gorj	Bănești	Vlașca	Băluaca	Bihor
Bălăcița	Mehedinți	Bănești-Noui	Orhei	Bălta	Dolj
Bălăneasa	Bacău	Bănești-Vechi	Orhei	Bălta	Gorj
Bălănești	Buzău	Bănia	Caras	Băltanele	Mehedinți
Bălănești	Gorj	Bănicești	Argeș	Bălteni	Gorj
Bălănești	Lăpușna	Bănișor	Sălaj	Băltișoara	Gorj
Bălănești	Neamț	Bănița	Hunedoara	Bălvănești	Mehedinți
Bălănești	Olt	Bănițești	Vâlcea	Băra	Mureș
Bălănești	R.-Sărat	Băranu	Dolj	Băra	Prahova
Bălănești (Burdusaci)	Tecuci	Bărabanț	Alba	Bărca	Olt
Bălănești (Negulești)	Tecuci	Băraceni	Vlașca	Bărcea-Mare	Hunedoara
Bălănești-Olar	Vâlcea	Băraganul	Constanța	Bărcea-Mică	Hunedoara
Bălănoaia	Vlașca	Băraianul	Mehedinți	Bărcu	Neamț
Bălăria	Vlașca	Băraii	Cluj	Bărgăoani	Neamț
Bălărești	Bălți	Băraști	Argeș	Bărgău	Satu-Mare
Bălărești	Orhei	Băraști	Baia	Bărgău	Târnava-Mare
Bălărești	Tutova	Băraști	Buzău	Bărgău	Târnava-Mare
Bălășoeni	Ilfov	Băraști	Olt	Bărgău	Târnava-Mare
Bălăurești	Lăpușna	Băraști	Putna	Bărgău	Târnava-Mare
Bălăușeri	Târnava-Mică	Băraști	R.-Sărat	Bărgău	Târnava-Mare
Bălca	Cetatea-Albă	Băraști	Romanați	Bărgău	Târnava-Mare
Bălcaciu	Târnava-Mică	Băraști-Ciumulești	Baia	Bărgău	Târnava-Mare
Bălcăuți	Rădăuți	Băraști-de-Cepturi	Olt	Bărgău	Târnava-Mare
Bălceana	Lăpușna	Băraști-de-Vede	Olt	Bărgău	Târnava-Mare
Bălcești	Cluj	Bărateaz	Timiș-Torontal	Bărgău	Târnava-Mare
Bălcești	Gorj	Bărbăleni	Argeș	Bărgău	Târnava-Mare
Bălcești	Vâlcea	Bărbălești	Argeș	Bărgău	Târnava-Mare
Băldana	Dâmbovița	Bărbălești	Argeș	Bărgău	Târnava-Mare
Băleasa	Romanați	Bărbălești	Hunedoara	Bărgău	Târnava-Mare
Bălecanu	R.-Sărat	Bărbălești	Argeș	Bărgău	Târnava-Mare
Băleni	Bihor	Bărbălești	Gorj	Bărgău	Târnava-Mare
Băleni	Covurlui	Bărbălești	Iasi	Bărgău	Târnava-Mare
Băleni-Români	Dâmbovița	Bărbălești	Vâlcea	Bărgău	Târnava-Mare
Băleni-Sârbi	Dâmbovița	Bărbălești	Storogin	Bărgău	Târnava-Mare
Bălești	Gorj	Bărbălești	Tecuci	Bărgău	Târnava-Mare
Bălești	R.-Sărat	Bărbălești	Mehedinți	Bărgău	Târnava-Mare
Bălești	Vaslui	Bărbălești	Olt	Bărgău	Târnava-Mare
Bălești	Muscel	Bărbălești	Argeș	Bărgău	Târnava-Mare
Bălinești	Dorohoi	Bărbălești	Argeș	Bărgău	Târnava-Mare
Bălmășoara	Roman	Bărbălești	Hunedoara	Bărgău	Târnava-Mare
Băloiu	Argeș	Bărbălești	Argeș	Bărgău	Târnava-Mare
Bălșoara	Vâlcea	Bărbălești	Gorj	Bărgău	Târnava-Mare
Bălșoiu	Vâlcea	Bărbălești	Iasi	Bărgău	Târnava-Mare
Băltați	R.-Sărat	Bărbălești	Vâlcea	Bărgău	Târnava-Mare
Băltăgești	Constanța	Bărbălești	Storogin	Bărgău	Târnava-Mare
Băltăreț	Tecuci	Bărbălești	Tecuci	Bărgău	Târnava-Mare
Băltărețu	Buzău	Bărbălești	Mehedinți	Bărgău	Târnava-Mare
Băltățeni	Vâlcea	Bărbălești	Olt	Bărgău	Târnava-Mare
Bălțeanu	Fălciu	Bărbălești	Argeș	Bărgău	Târnava-Mare
Bălteni	Argeș	Bărbălești	Hunedoara	Bărgău	Târnava-Mare
Bălteni	Buzău	Bărbălești	Hunedoara	Bărgău	Târnava-Mare
Bălteni	Dâmbovița	Bărbălești	Roman	Bărgău	Târnava-Mare
Bălteni	Iasi	Bărbălești	Iasi	Bărgău	Târnava-Mare
Bălteni	Ilfov	Bărbălești	Vâlcea	Bărgău	Târnava-Mare
Bălteni	Olt	Bărbălești	Tutova	Bărgău	Târnava-Mare
Bălteni	Vâlcea	Bărbălești	Tutova	Bărgău	Târnava-Mare
Bălteni-Deal	Vaslui	Bărbălești	Bacău	Bărgău	Târnava-Mare
Bălteni-Vale	Vaslui	Bărbălești	Prahova	Bărgău	Târnava-Mare
Bălțița	Dâmbovița	Bărbălești	Bacău	Bărgău	Târnava-Mare
Bălțata	Argeș	Bărbălești	Argeș	Bărgău	Târnava-Mare
Bălțata	Lăpușna	Bărbălești	Bacău	Bărgău	Târnava-Mare
Bălțata-de-Jos	Bacău	Bărbălești	Argeș	Bărgău	Târnava-Mare
Bălțata-de-Sus	Bacău	Bărbălești	Bacău	Bărgău	Târnava-Mare
Bălțați	Iasi	Bărbălești	Argeș	Bărgău	Târnava-Mare
Bălțați	Lăpușna	Bărbălești	Bacău	Bărgău	Târnava-Mare
Bălțați	Olt	Bărbălești	Argeș	Bărgău	Târnava-Mare
Bălțați	Teleorman	Bărbălești	Bacău	Bărgău	Târnava-Mare
Bălțații-de-Jos	Mehedinți	Bărbălești	Argeș	Bărgău	Târnava-Mare
Bălțații-de-Mijloc	Mehedinți	Bărbălești	Bacău	Bărgău	Târnava-Mare
Bălțații-de-Sus	Mehedinți	Bărbălești	Argeș	Bărgău	Târnava-Mare
Bălțatești	Neamț	Bărbălești	Bacău	Bărgău	Târnava-Mare
Bălțatești	Prahova	Bărbălești	Argeș	Bărgău	Târnava-Mare
BĂLȚI	Bălți	Bărbălești	Bacău	Bărgău	Târnava-Mare
Băluș	Bacău	Bărbălești	Argeș	Bărgău	Târnava-Mare
Bălușeni	Botoșani	Bărbălești	Bacău	Bărgău	Târnava-Mare
Bălușeni-Stamate	Botoșani	Bărbălești	Argeș	Bărgău	Târnava-Mare
Bălușești	Baia	Bărbălești	Bacău	Bărgău	Târnava-Mare

Localitatea	Județul	Localitatea	Județul	Localitatea	Județul
Bâsceni-de-Sus	Buzău	Berca	Buzău	Biban	Mehedinți
Bâscoveni	Vlașca	Bercea	Cluj	Bibești	Gorj
Băzdăga	Lăpușna	Berceni (Berceni)	Ilfov	Bibirești	Bacău
Băzdăna	Dolj	Berceni (Bolintin)	Ilfov	Biborțeni	Odorhei
Băznegi	Gorj	Berceni	Prahova	Bibulești	Gorj
Băznoasa	Botoșani	Bercești	Buzău	Bica	Cluj
Beba-Veche	Timiș-Torontal	Bercești	Gorj	Bicacel	Bihor
Beblea	Neamț	Berchez	Satu-Mare	Bicaci	Bihor
Beceni	Buzău	Berchezoaia	Satu-Mare	Bicalatu	Cluj
Beccești	Dorohoi	Berchieșu	Cluj	Bicaz	Neamț
Becheni (Brănești)	Gorj	Berchișești	Suceava	Bicaz	Sălaj
Becheni (Zorlești)	Gorj	Bercioiu	Argeș	Bicazul-Ardelean	Cluj
Becheni	Sălaj	Bercu	Satu-Mare	Bicazul-Chei	Cluj
Bechetu (Bechetu)	Dolj	Berea	Sălaj	Bicau	Satu-Mare
Bechetu (Călugărei)	Dolj	Bereasa	Vaslui	Bicești	R.-Sărat
Bechetu	Romanați	Berechiu	Arad	Bicfalău	Trei-Scaune
Bechetul-de-Jos	Romanați	Berechiu	Bihor	Bichești	Tecuci
Bechetul-de-Sus	Romanați	Berecuța	Timiș-Torontal	Bichigi	Severin
Bechetul-Nou	Dolj	Beregasul-Mare	Timiș-Torontal	Bichigiu	Năsăud
Becicherecul-Mic	Timiș-Torontal	Beregasul-Mic	Timiș-Torontal	Bichiș	Târnava-Mică
Beciu	Buzău	Bereni	Mureș	Bicsad	Satu-Mare
Beciu	Olt	Bereslegi-Humosu	Baia	Bicsad	Trei-Scaune
Beciu	R.-Sărat	Bercestea	Hotin	Bidești	Prahova
Beclean	Făgăraș	Berești	Covurlui	Bidui	Năsăud
Beclean	Odorhei	Berești	Dorohoi	Biertan	Târnava-Mare
Beclean	Someș	Berești (Bosia)	Iasi	Biești	Orhei
Becșani	Vâlcea	Berești (Ungheni-Tg.)	Iasi	Bigăr	Caraș
Beculești	Olt	Berești	Mehedinți	Bighilii	Prahova
Beculești	Romanați	Berești	Putna	Biharia	Bihor
Bedeciu	Cluj	Berești	Vâlcea	Bila	Târnava-Mică
Bedeni	Mureș	Berești-Bistrița	Bacău	Biljoeni	Vâlcea
Begu	Buzău	Berești-Tazlău	Bacău	Bila	Cernăuți
Beharca	Dolj	Berevoești-Pământeni	Muscel	Bilavăț	Vlașca
Beia	Târnava-Mare	Berevoești-Ungureni	Muscel	Bilavăț	Hotin
Beibugeac	Tulcea	Berezeni	Fălciu	Bilbor	Mureș
Beibunar	Durostor	Berezina	Cetatea-Albă	Bilca	Rădăuți
Beica-de-Jos	Mureș	Berezlogi	Orhei	Bilcești	Muscel
Beica-de-Sus	Mureș	Berezovca	Soroca	Bilciurești	Dâmbovița
Beidaud	Tulcea	Berghia	Mureș	Biled	Timiș-Torontal
Beilic	Buzău	Berghiu	Alba	Bilghez	Sălaj
Belic	Constanța	Berhometele-pe-Prut	Cernăuți	Biliceni	Bălți
Beiu	Teleorman	Berhomete-pe-Siret	Storjineț	Biliceni-Nou	Bălți
Beiu	Vlașca	Beria-de-Jos	Olt	Bilieni	Bălți
Beiuș	Bihor	Beria-de-Sus	Olt	Biliești	Putna
Beiușele	Bihor	Berindan	Satu-Mare	Bilo	Caliacra
Bejan	Hunedoara	Berindei	Argeș	Biniș	Caraș
Bejenari	Caliacra	Berindei	Olt	Bircei	Gorj
Bejghir	Bacău	Berindești	Argeș	Birchiș	Severin
Bela	Vâlcea	Berindești	Bacău	Bircii	Olt
Belani	Trei-Scaune	Berindia	Arad	Birda	Timiș-Torontal
Belaușovca	Hotin	Berindu	Cluj	Birtin	Bihor
Belăuți	Hotin	Berini	Timiș-Torontal	Birtin	Hunedoara
Belcea	Botoșani	Berinta	Satu-Mare	Biruința	Constanța
Belcești	Tutova	Berislăvești	Argeș	Biserica	Bacău
Belcești cu Tansa	Iasi	Beriu	Hunedoara	Biserica	Vâlcea
Belcinu	Dolj	Berivoli-Mari	Făgăraș	Biserica-Zătreni	Vâlcea
Belciug	Prahova	Berivoli-Mici	Făgăraș	Bisericani	Bălți
Belciugatele	Ilfov	Berlești	Brăila	Bisericani	Odorhei
Belciugu	Teleorman	Berlești (Alimpești)	Gorj	Bisericani	Vâlcea
Belciugurile	R.-Sărat	Berlești (Scrada)	Gorj	Bisericuța-de-Jos	Cahul
Belciuneasa	Tecuci	Berlinți	Hotin	Bisoca	R.-Sărat
Beldiu	Alba	Berliște	Caraș	Bistra	Maramureș
Beleghet	Bacău	Bernadea	Târnava-Mică	Bistra	Turda
Belejeni	Bihor	Berteia	Prahova	Bistrețu	Dolj
Belești	Muscel	Bertești-de-Jos	Brăila	Bistrețu	Mehedinți
Belfir	Bihor	Bertești-de-Sus	Brăila	Bistrețul-Nou	Dolj
Belgun	Romanați	Berthelot	Hunedoara	Bistricioara	Neamț
Belica	Durostor	Berveni	Sălaj	Bistrița	Mehedinți
Beliești	Lăpușna	Berza	Botoșani	Bistrița	Năsăud
Belimoaica	Vlașca	Berzasca	Caraș	Bistrița	Neamț
Belin	Trei-Scaune	Berzovia	Caraș	Bistrița	Vâlcea
Belinț	Timiș-Torontal	Beseneu	Trei-Scaune	Bistrița-Bărgăului	Năsăud
Belitori	Teleorman	Beslei	Buzău	Bită	Trei-Scaune
Beliu	Bihor	Beșă	Târnava-Mare	Bițina-Pământeni	Ilfov
Belobreșca	Caraș	Beșalma	Cahul	Bițina-Ungureni	Ilfov
Beloiu	Argeș	Beșenova-Nouă	Timiș-Torontal	Blăuș	Sălaj
Belotinț	Timiș-Torontal	Beșenova-Veche	Timiș-Torontal	Bivolari	Botoșani
Belotu	Dolj	Beș-Ghioz	Timiș-Torontal	Bivolari	Iasi
Belting	Satu-Mare	Beșineu	Târnava-Mică	Bivolita	Teleorman
Belzeni	Tutova	Beșteloaia	Dâmbovița	Bivolu-Mare	Dorohoi
Bencecul-de-Jos	Timiș-Torontal	Beștemac	Cahul	Bivolu-Mic	Dorohoi
Bencecul-de-Sus	Timiș-Torontal	Beștepe	Tulcea	Bizighești	Putna
Benchendorf	Cetatea-Albă	Beta	Odorhei	Blaga	Iasi
Benesat	Sălaj	Betesti	Odorhei	Blaga	Tecuci
Benești	Bihor	Betfia	Bihor	Blaj	Târnava-Mică
Benești	Sibiu	Bethausen	Severin	Blajova	Timiș-Torontal
Benești	Tecuci	Beța	Alba	Blaju	Argeș
Benești	Vaslui	Bețești	Neamț	Blaju	Romanați
Benești	Vâlcea	Ben	Mureș	Blandiana	Alba
Benga	Buzău	Benca	Teleorman	Blasova	Brăila
Bengești-de-Jos	Gorj	Beud	Someș	Blăgești	Bacău
Bengești-de-Mijloc	Gorj	Bezdead	Dâmbovița	Blăgești	Tutova
Bengești-de-Sus	Gorj	Bezded	Someș	Blăjani	Buzău
Benic	Alba	Bezeda	Hotin	Blăjel	Târnava-Mică
Bentu	Buzău	Bezeni	Soroca	Blăjeni	Hunedoara
Bentid	Odorhei	Bezid	Odorhei	Blăjenii-de-Jos	Năsăud
Berbești	Maramureș	Bezidul-Nou	Odorhei	Blăjenii-de-Sus	Năsăud
Berbești	Romanați	Bezimenca-Mare	Cetatea-Albă	Blăjari	Tecuci
Berbești	Vâlcea	Bezimenca-Mică	Cetatea-Albă	Blăjari-de-Jos	Tecuci
Berbeșu-Iordăchești	Dolj	Bezin	Orhei	Blănoiu	Argeș
Berbinceni	Bacău	Beznea	Bihor	Blândești	Iasi

Localitatea	Județul	Localitatea	Județul	Localitatea	Județul
Blândești	Botoșani	Bogdali	Caliacra	Bolintineni	Mureș
Blânzi	Tecuci	Bogdali-Ceamurli	Caliacra	Bologa	Cluj
Blehani	Putna	Bogdana (Borzești)	Bacău	Bolohani	Orhei
Blejani	Olt	Bogdana (Șerbești)	Bacău	Bolotești	Putna
Blejani (Bătășani)	Vâlcea	Bogdana	Sălaj	Bolovani	Dâmbovița
Blejani (Scundu)	Vâlcea	Bogdana	Teleorman	Bolovani	Ilfov
Blejești	Vlașca	Bogdana	Tutova	Bolovanul	Vâlcea
Blejoși	Prahova	Bogdana	Sălaj	Bolovănești	Argeș
Bleşca	Vaslui	Bogdanova	Caliacra	Boltun	Lăpușna
Bleşteni	Bălți	Bogdan-Vodă	Bacău	Bolvașnița	Severin
Blidare	R.-Sărat	Bogdăneasa-Vechi	Tighina	Bonciu-Răioasa	Vâlcea
Blidari	Argeș	Bogdănești (Bogdănești)	Bacău	Bondărești	Bălți
Blidari	Bacău	Bogdănești (Prăjești)	Bacău	Bondoci	Vâlcea
Blidari	Gorj	Bogdănești	Baia	Bondrea	Romanați
Blidari	R.-Sărat	Bogdănești	Botoșani	Bontăieni	Satu-Mare
Blidaru	Mehedinți	Bogdănești	Fălciu	Bonț	Someș
Blidărești	Someș	Bogdănești	Hotin	Bonțefți	Arad
Blișceați	Hotin	Bogdănești (Bogdănești)	Iasi	Bonțefți	R.-Sărat
Boanca	Ilfov	Bogdănești (Ungheni-Tg.)	Iasi	Bonțida	Cluj
Boanta	Romanați	Bogdănești	Prahova	Bonțu	Buzău
Boanța	Roman	Bogdănești	Tutova	Bora	Ialomița
Boarca	R.-Sărat	Bogdănești (Bogdănești)	Vâlcea	Boragăia	Mehedinți
Boarta	Târnava-Mare	Bogdănești (Cărstănești)	Vâlcea	Borănești	Ialomița
Boașca	Gorj	Bogdănești (Tomșani)	Vâlcea	Borănești	Olt
Boatca	Roman	Bogdănița	Tutova	Borăscu	Gorj
Boba	Olt	Bogeu	Bihor	Borăuți	Cernăuți
Bobaia	Dolj	Boghești	Tutova	Borca	Neamț
Bobaița	Mehedinți	Boghenii-Nou	Bălți	Borceag	Cahul
Bobălna	Hunedoara	Boghenii-Vechi	Bălți	Borcut	Someș
Bobda	Timiș-Torontal	Boghești-de-Jos	Tecuci	Bord	Târnava-Mică
Bobeica	Lăpușna	Boghești-de-Sus	Tecuci	Bordeasca-Nouă	R.-Sărat
Bobești	Fălciu	Boghia	Vâlcea	Bordeasca-Vechi	R.-Sărat
Bobești	Ilfov	Boghicea	Roman	Bordei	Cernăuți
Bobești	Storogin	Boghiceni	Lăpușna	Bordeiele	Ilfov
Bobicești	Prahova	Boghiș	Satu-Mare	Bordeiul	Dolj
Bobicești	Romanați	Boghiș	Sălaj	Bordei-Verde	Brăila
Bobletici	Bălți	Bogodimți	Caraș	Bordeni	Prahova
Boboc	Buzău	Bogoltin	Severin	Bordenii-Mari	Prahova
Boboc	Olt	Bogonos	Iasi	Bordenii-Mici	Prahova
Boboiești-Dolia	Neamț	Bogza	R.-Sărat	Bordeștii-de-Jos	R.-Sărat
Bobohalma	Târnava-Mică	Bogzeni	Buzău	Bordeștii-de-Sus	R.-Sărat
Bobolia	Prahova	Bogzești	Orhei	Bordoșani-Căiteasca	Buzău
Bobota	Sălaj	Bogzești	Roman	Bordoșani Tufele	Buzău
Boboteni	Neamț	Bohari	Argeș	Bordoșiu	Odorheiu
Bobu	Gorj	Bohoghina	Dorohoi	Bordușani	Ialomița
Bobu	Romanați	Boholt	Făgăraș	Bordușelu	Ialomița
Bobulești	Botoșani	Boholt	Hunedoara	Borisauca	Ismail
Bobulești	Soroca	Bohorelu	Gorj	Borla	Sălaj
Boca	Dolj	Bohotin	Fălciu	Borleanu	Bacău
Boca	Mehedinți	Boia	Gorj	Borleasa	Someș
Bocancea-Schit	Bălți	Boiabărz	Hunedoara	Borlești	Argeș
Bocani	Bălți	Boian	Cernăuți	Borlești	Neamț
Boceni	Mehedinți	Boian	Târnava-Mică	Borlești	Satu-Mare
Bochia	Bihor	Boian	Turda	Borlova	Severin
Bocicău	Satu-Mare	Boianceni	Cernăuți	Borlovenii-Nou	Caraș
Bocicăuți	Hotin	Boianul-Crasnei	Sălaj	Borlovenii-Vechi	Caraș
Bocicăuții-Nou	Hotin	Boianul-Mare	Sălaj	Borniș	Neamț
Bocicoel	Maramureș	Boinești	Satu-Mare	Boroaia	Baia
Bocicoiul-Mare	Maramureș	Boișoara	Argeș	Borobănești	Argeș
Bociu	Cluj	Boiștea	Neamț	Borod	Bihor
Bocnița	Iasi	Boiștea-Boerească	Bacău	Borodești	Tutova
Bocsig	Arad	Boiștea-Galin	Bacău	Borodino	Cetatea-Albă
Bocșa	Iasi	Boiștea-Răzeși	Bacău	Boroști	Olt
Bocșa	Sălaj	Boița	Bacău	Borogani	Cahul
Bocșa	Vâlcea	Boița	Hunedoara	Borolea	Dorohoi
Bocșa-Montană	Caraș	Boița	Sibiu	Boroseni	Soroca
Bocșa Română	Caraș	Boiu	Bihor	Boroseni-Nou	Bălți
Bocșița	Sălaj	Boiu	Hunedoara	Boroseni-Vechi	Bălți
Bod	Brasov	Boiu	Târnava-Mare	Boroșești	Vaslui
Bodăești	Dolj	Boiu-Mare	Someș	Boroșești	Vâlcea
Bodeasa	Dorohoi	Boiul-de-Jos	Hunedoara	Boroșneul-Mare	Trei-Scaune
Bodeasa	Tecuci	Boiul-de-Sus	Hunedoara	Boroșneul-Mic	Trei-Scaune
Bodești	Arad	Bojănești	Argeș	Boroșoia	Iasi
Bodești	Neamț	Bojdani	Ilfov	Boroșteni	Gorj
Bodești	Putna	Bojenestii-Mari	Argeș	Borovinești (Cerbureni)	Argeș
Bodești	Vaslui	Bojenestii-Mici	Argeș	Borovinești (V. Iașului)	Argeș
Bodești (Alunu)	Vâlcea	Bojila	Iasi	Borozel	Bihor
Bodești (Bodești)	Vâlcea	Bojinul	Dolj	Borsec	Mureș
Bodești-de-Jos	Neamț	Bojoiu	Romanați	Borș	Bihor
Bodești-de-Sus	Neamț	Boju	Cluj	Borșa	Cluj
Bodia	Sălaj	Bolați	Vaslui	Borșa	Iasi
Bodinești	Buzău	Bolătău	Bacău	Borșa	Maramureș
Bodo	Severin	Bolboaca	Hotin	Borșani	Putna
Bodoc	Trei-Scaune	Bolboaca	Ismail	Borșea	Bihor
Bodogaia	Odorheiu	Bolboaca	R.-Sărat	Borșeni	Neamț
Bodos	Trei-Scaune	Bolbocești	Gorj	Borșeni-Tăietura	Neamț
Bodrogul-Nou	Arad	Bolboci-Noi	Soroca	Borul	Buzău
Bodromirești	Buzău	Bolboci-Vechi	Soroca	Borumbaca	Bihor
Boereni	Someș	Bolboși	Gorj	Borz	Bihor
Boerești	Argeș	Bolculești	Argeș	Borza	Sălaj
Boerești	Turda	Bold	Dorohoi	Borzești (Băhnășeni)	Bacău
Bogata	Bacău	Bolda	Satu-Mare	Borzești (Borzești)	Bacău
Bogata	Baia	Boldești	Baia	Borzești	Dorohoi
Bogata	Turda	Boldești	Buzău	Borzești	Turda
Bogata-de-Jos	Someș	Boldești	Prahova	Bosancea	Suceava
Bogata-de-Sus	Someș	Boldu	R.-Sărat	Boscoteni (Feredeeni)	Botoșani
Bogata-Olteană	Târnava-Mare	Boldur	Severin	Boscoteni (Romanesti)	Botoșani
Bogatul-Român	Sibiu	Boldurești	Lăpușna	Bosia	Dorohoi
Bogați	Dâmbovița	Bolgrad	Ismail	Bosia	Iasi
Bogătești	Muscel	Bolintin	Ilfov	Bosilcești	Prahova
Bogda	Timiș-Torontal	Bolintin-din-Vale	Ilfov	Bosinceni	Botoșani

Localitatea	Județul	Localitatea	Județul	Localitatea	Județul
Bosna	Durostor	Bran-Poartă	Brașov	Brânceni	Teleorman
Bostânești	Tecuci	Brastavăț	Romanați	Brâncoveanu	Dâmbovița
Boș	Hunedoara	Brasca	Suceava	Brâncovenesti	Mureș
Boșcana	Orhei	BRAȘOV	Brașov	Brâncoveni	Caliacra
Boșernița	Orhei	Bratca	Bihor	Brâncoveni	Romanați
Boșneagu	Ialomița	Bratcovu	Teleorman	Brânza	Cahul
Boșorod	Hunedoara	Brateiu	Târnava-Mare	Brânzeni	Bălți
Boșoteni	Bacău	Brateș	Trei-Scaune	Brânzeni	Mehedinți
Boșoteni	Romanați	Brateșul-Nou	Brăila	Brânzeni	Neamț
Bota	Bacău	Brateșul-Vechi	Brăila	Brânzenii-Nou	Bălți
Botean	Bihor	Bratia	Argeș	Brânzeni-Nou	Orhei
Botele	Buzău	Bratia-din-Deal	Argeș	Brânzeni-Vechi	Orhei
Boteni	Caliacra	Bratia-din-Vale	Argeș	Brăznic	Hunedoara
Boteni	Cluj	Bratilov	Mehedinți	Breanova	Orhei
Boteni	Dâmbovița	Brativoesti	Mehedinți	Breasta	Dolj
Boteni	Ilfov	Bratovești	Argeș	Breaza	Buzău
Boteni	Muscel	Bratovoești	Dolj	Breaza	Câmpulung
Botești	Bacău	Bravicea	Orhei	Breaza	Făgăraș
Botești	Baia	Bravicea	Orhei	Breaza	Mureș
Botești	Buzău	Bravicea	Caliacra	Breaza	Neamț
Botești	Putna	Brazda	Prahova	Breaza	Someș
Botești	Roman	Brazi	Prahova	Breaza-de-Jos	Prahova
Botești	Severin	Brazii-de-Jos	Prahova	Breaza-de-Sus	Prahova
Botez	Turda	Brazii-de-Sus	Dolj	Breazova	Hunedoara
Botfei	Bihor	Brăceni	Durostor	Breazova	Severin
Botinești	Severin	Brăcima	Durostor	Breb	Maramureș
Botiz	Satu-Mare	Brăcima-Nouă	Baia	Brebeanca	Buzău
Botiza	Maramureș	Brădățel	Hunedoara	Brebenesti	Muscel
Botoi	Tutova	Brădățel	Buzău	Brebeni	Constanța
Botorani	Vâlcea	Brădeanca	R.-Sărat	Brebeni	Olt
Botorogi	Gorj	Brădeanca	Buzău	Brebeni	Satu-Mare
Botoșana	Suceava	Brădeanu	Dolj	Brebeni-Români	Olt
Botoșani	Botoșani	Brădești	Odorheiu	Brebeni-Sârbi	Olt
Botoșenița	Dorohoi	Brădești	Tutova	Brebi	Sălaj
Botoșești-Paia	Dolj	Brădești-Bătrâni	Dolj	Brebina	Mehedinți
Botușanița	Rădăuți	Brădet	Argeș	Brebu	Buzău
Botârlău	Putna	Brădet	Bihor	Brebu	Prahova
Boțesti	Dâmbovița	Brădet	Prahova	Brebul	Caraș
Boțesti	Fălciu	Brădetu	Mehedinți	Brebul-Nou	Severin
Boțesti	Neamț	Brădiceni	Gorj	Brebu-Mănăstireni	Prahova
Boțoala	Vaslui	Brădicești	Fălciu	Brebu-Meglescu	Prahova
Bou	Brăila	Brădișor	Argeș	Brehuești	Botoșani
Bou	Putna	Brăduț	Odorheiu	Brejeni	Bălți
Bou	Vâlcea	Brăești	Buzău	Bresnicioara	Mehedinți
Boul-de-Sus	Dolj	Brăești	Dorohoi	Bresnița-Motru	Mehedinți
Boura	Baia	Brăești	Iași	Bresnița-Ocol	Mehedinți
Boureni	Baia	Brăești	Suceava	Brestovăț	Timiș-Torontal
Boureni	Dolj	Brăgăreasa	Buzău	Bretea	Timiș-Torontal
Bou-Roș	Tecuci	Brăhășești-de-Jos	Tecuci	Bretea	Mehedinți
Boușori	Vaslui	Brăhășești-de-Sus	Tecuci	Bretea	Someș
Boușorul	Dolj	Brăhășoala	Vaslui	Bretea-Mureșană	Hunedoara
Bouveni	Dolj	BRĂILA	Brăila	Bretea-Română	Hunedoara
Boz	Hunedoara	Brăila	Hotin	Bretea-Streiului	Hunedoara
Boz	Sibiu	Brăila	Lăpușna	Bretelin	Hunedoara
Bozed	Mureș	Brăileni	Argeș	Brețcu	Trei-Scaune
Bozeni	Mureș	Brăilița	Brăila	Brezosia	Ilfov
Bozeș	Hunedoara	Brăișoru	Cluj	Brezosia	Tighina
Bozia	Fălciu	Brănești	Bacău	Brezosia	Dâmbovița
Bozia	Tecuci	Brănești	Covurlui	Brezoiu	Vâlcea
Boziana	Gorj	Brănești	Dâmbovița	Brezon	Caraș
Boziaș	Târnava-Mică	Brănești	Gorj	Brezuica	Romanați
Bozieni	Dorohoi	Brănești	Ilfov	Briceni	Hotin
Bozieni	Lăpușna	Brănești	Orhei	Briceni	Soroca
Bozieni	Prahova	Brănești	Severin	Briceni-Sat	Hotin
Bozieni	Roman	Brănești	Hunedoara	Briciva	Soroca
Bozieni-Balș	Roman	Brănișca	Vlașca	Brieni	Cetatea-Albă
Bozieș	Sălaj	Brăniștar	Roman	Brieni	Bihor
Bozieș	Someș	Brănișteni	Neamț	Brieni	Roman
Bozinta-Mare	Satu-Mare	Brășăuți	Hunedoara	Brieni	Buzău
Bozinta-Mică	Satu-Mare	Brășcu	Prahova	Brieni	Cahul
Boziuru	Buzău	Brăteșanca	Teleorman	Brieni	Ismail
Bozna	Sălaj	Brăteșani	Ilfov	Brieni	Lăpușna
Bozovici	Caraș	Brăteșanii	Roman	Brieni	Bihor
Brabeți	Dolj	Brăteanu	Argeș	Brieni	Rădăuți
Brabeți	Teleorman	Brăteasca	Botoșani	Brieni	Vaslui
Brabova	Dolj	Brăteni	Mureș	Brieni	Mehedinți
Brad	Hunedoara	Brătești	Argeș	Brieni	Olt
Brad	Bacău	Brătești	Bacău	Brieni	Dorohoi
Brad	Roman	Brătești	Baia	Brieni	Storjineț
Brad	Sibiu	Brătești	Dâmbovița	Brieni	Storjineț
Brad-Clocotici	Argeș	Brătești	Dolj	Brieni	Fălciu
Bradul-de-Sus	Argeș	Brătești	Prahova	Brieni	Teleorman
Bragadiru	Ilfov	Brătești	Vlașca	Brieni	Argeș
Bragadiru	Teleorman	Brătești	Teleorman	Brieni	Baia
Braicau	Soroca	Brătianca	Ialomița	Brieni	Botoșani
Braitaru	Prahova	Brătianu	Argeș	Brieni	Caraș
Braloștița	Dolj	Brătieni	Bacău	Brieni	Dâmbovița
Bran	Iași	Brătilla-de-Jos	Bacău	Brieni	Gorj
Branetu	Romanați	Brătilla-de-Mijloc	Bacău	Brieni	Ialomița
Braniste (Balta-Verde)	Dolj	Brătilla-de-Sus	Buzău	Brieni	Iași
Braniste (Braniste)	Dolj	Brătilești	Tecuci	Brieni	Mehedinți
Braniste	Someș	Brătioala	Gorj	Brieni	Muscel
Braniste	Argeș	Brătui	Iași	Brieni	Neamț
Braniste	Bălți	Brătuleni	Lăpușna	Brieni	Prahova
Braniste	Botoșani	Brătulești	Ilfov	Brieni	Putna
Braniste	Covurlui	Brătulești	Roman	Brieni	Roman
Braniste	Dâmbovița	Brătulești	Tecuci	Brieni	Romanați
Braniste	Mehedinți	Brătusești	Bălți	Brieni	Târnava-Mică
Braniste	Olt	Brătusești	Bălți	Brieni	Vaslui
Braniste	Tecuci	Brătusești	Turda	Brieni	Vâlcea
Braniste	Vlașca	Brăglez	Sălaj	Brieni	Hunedoara

Localitatea	Județul
Bruiu	Făgăraș
Brusturașu	Buzău
Brusturi	Arad
Brusturi	Baia
Brusturi	Bihor
Brusturi	Sălaj
Brusturoasa	Bacău
Bruznic	Severin
Bubueci	Lăpușna
Bucea	Cluj
Buceava	Arad
Bucecea-Sat	Botoșani
Bucecea-Târg	Botoșani
Bucerdea-Grănoasa	Târnava-Mică
Bucerdea-Vinoasa	Alba
Buceș	Hunedoara
Bucești	Tecuci
Buchila	Bacău
Buchin	Severin
Bucicani	Dolj
Bucinișu-Mare	Romanați
Bucinișu-Mic	Romanați
Bucium	Alba
Bucium	Bihor
Bucium	Făgăraș
Bucium	Hunedoara
Bucium	Iasi
Buciumeni	Bălți
Buciumeni	Dâmbovița
Buciumeni (Buciumeni)	Ilfov
Buciumeni (Buftea)	Ilfov
Buciumeni	Olt
Buciumeni	Tecuci
Buciumi	Bacău
Buciumi	Roman
Buciumi	Satu-Mare
Buciumi	Sălaj
Buciușca	Orhei
Bucoșuța	Severin
Bucov	Prahova
Bucova	Hunedoara
Bucovăț	Dolj
Bucovăț	Lăpușna
Bucovăț	Severin
Bucovăț	Timiș-Torontal
Bucovicioru	Dolj
Bucovineni	Dorohoi
Bucovu-Adunați	Teleorman
Bucșă	Tecuci
Bucșana	Gorj
Bucșani	Dâmbovița
Bucșani	Vâlcea
Bucșani	Vlașca
Bucșenești	Argeș
Bucșenești-Lotași	Muscel
Bucșești	Bacău
Bucșoia	Câmpulung
Bucu	Ialomița
Bucura	Mehedinți
Bucureasa	Gorj
Bucureni	Căliacra
București	Hunedoara
BUCUREȘTI	Ilfov
Bucuroaia	Bihor
Buda (Berzunț)	Bacău
Buda (Buda)	Bacău
Buda (Lespezi)	Baia
Buda (Râșca)	Baia
Buda	Cernăuți
Buda	Dorohoi
Buda	Iasi
Buda	Ilfov
Buda	Lăpușna
Buda	R.-Sărat
Buda (Buciumeni)	Tecuci
Buda (Buda)	Tecuci
Buda (Buda)	Tutova
Buda (Orgoești)	Tutova
Buda	Vaslui
Buda (Ocnele-Mari)	Vâlcea
Buda (R.-Vâlcea)	Vâlcea
Buda-Crăciunești	Buzău
Buda-Mare	Dorohoi
Buda-Mică	Dorohoi
Buda-Palanga	Prahova
Budachi	Cetatea-Albă
Budachi-Cordon	Cetatea-Albă
Budacul-de-Jos	Năsăud
Budacul-de-Sus	Năsăud
Budai	Baia
Budai	Cahul
Budai	Iasi
Budai	Orhei
Budai-Nicolaevca	Orhei
Budănești	Mehedinți
Budeasa-Mare	Argeș
Budeasa-Mică	Argeș
Budei	Lăpușna
Budele	Vâlcea
Budeni	Baia
Budeni	Vlașca

Localitatea	Județul
Budeniț	Storjineț
Budeșteni	Buzău
Budești	Arad
Budești	Argeș
Budești	Buzău
Budești	Cluj
Budești	Fălciu
Budești	Iasi
Budești	Ilfov
Budești	Lăpușna
Budești	Maramureș
Budești	R.-Sărat
Budești	Tutova
Budești	Vâlcea
Budești	Roman
Budești-Ghica	Gorj
Budieni	Brașov
Budila	Timiș-Torontal
Budinț	Muscel
Budișteni	Mureș
Budiul-Mic	Bihor
Budoiu	R.-Sărat
Budrea	Fălciu
Budu-Cantemir	Gorj
Buduhala	Buzău
Buduile	Vâlcea
Budurăști	Bihor
Budureasa	Cetatea-Albă
Buduri	Mureș
Budurleni	Bihor
Buduslău	Năsăud
Buduș	Someș
Buduș	Ialomița
Buești	Vâlcea
Buești	Ilfov
Buftea	Lăpușna
Buga	Durostor
Buglac	Muscel
Bughea-de-Jos	Prahova
Bughea-de-Jos	Muscel
Bughea-de-Sus	Prahova
Bughea-de-Sus	Prahova
Bughilași	Prahova
Bughile	Prahova
Bugiulești	Vâlcea
Buhai	Dorohoi
Buhalnița	Iasi
Buhalnița	Neamț
Buhani	Arad
Buhăceni	Botoșani
Buhăeni	Iasi
Buhăești	Vaslui
Buhoanca	Roman
Buhocel	Bacău
Buhociu	Bacău
<i>Buhuși</i>	Neamț
Buia	Târnava-Mare
Buicani	Mehedinți
Buicești	Gorj
Buicești	Mehedinți
Buicești	Olt
Buimăceni	Botoșani
Bujor	Severin
Bujorăuca	Soroca
Bujoreni	Argeș
Bujoreni	Vâlcea
Bujoru	Dolj
Bujoru	Lăpușna
Bujoru	Vlașca
Bujorul	Teleorman
Bulaci	Vlașca
Bulagei	Argeș
Bularda	Orhei
Bulăești	Orhei
Bulboaca	Tighina
Bulboaca (Brodac)	Vaslui
Bulboaca (Deleni)	Vaslui
Bulbuc	Hunedoara
Bulbucani	Iasi
Bulbucata	Vlașca
Bulbuceni	Dolj
Bulci	Severin
Buleni	Bacău
Buleta	Vâlcea
Bulgari	Cahul
Bulgari	Sălaj
Bulgarica	Ismail
Bulgaru	Ilfov
Bulgăreni	Odorheiu
Bulgăruș	Timiș-Torontal
Bulhac	Bălți
Bulimanu	Argeș
Bulz	Bihor
Bulza	Severin
Bulzești	Dolj
Bulzești	Hunedoara
Bumbata	Bălți
Bumbata	Fălciu
Bumbești-Jiu	Gorj
Bumbești-Pițic	Gorj
Bumbuești (Bumbuești)	Argeș
Bumbuești (Silișteni)	Argeș

Localitatea	Județul
Bunea-Mare	Severin
Bunea-Mică	Severin
Buneni	Botoșani
Bunești	Argeș
Bunești	Fălciu
Bunești	Someș
Bunești	Târnava-Mare
Bunești (Bunești)	Vâlcea
Bunești (Dejoiu)	Vâlcea
Bunești-Bucovina	Baia
Bunești-Regat	Baia
Bungard	Năsăud
Bungard	Sibiu
Bungețoaia	Vâlcea
Bunghi	Roman
Bunila	Hunedoara
Buninți	Suceava
Bunoaica	Mehedinți
Buntești	Bihor
Burca	Putna
Burcioaia	Putna
Burda	Bihor
Burdălești	Vâlcea
Burdea	Teleorman
Burdești	Argeș
Burdiug	Hotiu
Burdugani	Bacău
Burdujeni	Suceava
Burdulești	Olt
Burdusaci	Tecuci
Burețești	Olt
Burhele-Soci	Bălți
Burhelești	Vaslui
Burgungi	Cetatea-Albă
Burias	Ilfov
Burila-Mare	Mehedinți
Burila-Mică	Mehedinți
Burjuc	Hunedoara
Burla	Botoșani
Burla	Rădăuți
Burlaci	Tutova
Burlacu	Cahul
Burlanești	Hotiu
Burlani	Gorj
Burlăcelu	Cahul
Burlești	Botoșani
Burlug	Tecuci
Burluși	Argeș
Burnaz	Cetatea-Albă
Bursuc	Baia
Bursuc	Lăpușna
Bursuc	Soroca
Bursucani	Covurlui
Bursuceni	Bălți
Bursuceni	Botoșani
Bursuci	Tutova
Burtoiu	Dolj
Buru	Turda
Buruene	Hunedoara
Buruenești	Buzău
Buruenești	Iasi
Buruenești	Roman
Buruenești	Bacău
Burueniș	Bihor
Burzuc	Vaslui
Buscata	Mehedinți
Busești	Dorohoi
Busuioceni-Popei	Dorohoi
Busuioceni-Vale	Gorj
Bustucheni	Mehedinți
Busu	Gorj
Busuloci	Mehedinți
Busulețu	Satu-Mare
Bușag	Bălți
Bușila-Stânjineni	Neamț
Bușmei	Orhei
Bușovca	Buzău
Buștea	Prahova
Buștenari	Dolj
Bușteni	Prahova
Bușteni	Argeș
Buta	Olt
Buta	Bihor
Butani	Vâlcea
Butanu	Vâlcea
Butari	Teleorman
Butculești	Roman
Butea	Satu-Mare
Buteasa	Arad
Buteni	Cluj
Buteni	Vâlcea
Butești	Argeș
Butești	Bălți
Butești	Vlașca
Butimanu	Ilfov
Butin	Timiș-Torontal
Butnărești	Roman
Butoești	Mehedinți
Butoiu	Dâmbovița
Butoiu	Romanați
Butucari	Bacău

Localitatea	Județul	Localitatea	Județul	Localitatea	Județul
Butucăria	Vaslui	Buzați	Baia	Buzescu	Teleorman
Butuceni	Cahul	Buzău	Buzău	Buzești	Gorj
Butuceni	Orhei	Buzd	Târnava-Mare	Buzești	Olt
Butuci	Prahova	Buzdigeni	Hotin	Buzești	Satu-Mare
Buturugari	Vlașca	Buzduc	Romanați	Buziaș	Timiș-Torontal
Buturugeni	Ilfov	Buzdug	Roman	Buznea	Iași
Butuluc	Iași	Buzduganii-Noui	Iași	Buzoeni	Ilfov
Buza	Mureș	Buzduganii-Vechi	Iași	Buzoești	Argeș
Buza	Someș	Buzdugeni	Dorohoi	Buzota	Prahova
Buzad	Timiș-Torontal	Buzeni	Botoșani	Buzovița	Hotin
Buzaș	Someș				

C

Cașascl	Căliacra	Cantemir II	Cetatea-Albă	Carbalia	Cahul
Cacaleți	Argeș	Capaclia	Durostor	Cărcădiești	Vâlcea
Cacaleți	Vlașca	Capaclia	Tulcea	Cărcaliu	Tulcea
Cacaleții-de-Jos	Argeș	Capaclia-Răzeși	Cahul	Cardon	Tulcea
Cacica	Suceava	Capăta	Bacău	Carci	Sălaj
Cacomeanca	Ialomița	Căpăda	Constanța	Cărmăneș	Constanța
Cacafi	Mehedinți	Capilăuca	Hotin	Cărmăneș-Sylva	Soroca
Cacova	Alba	Căplani	Cetatea-Albă	Cărmăneș-Sylva	Tulcea
Cacova	Caraș	Caporal-Alexa	Arad	Carol I	Constanța
Cacova	Dâmbovița	Caporani	Cahul	Carol I	Ialomița
Cacova	Sibiu	Capșa	Neamț	Carol I	Roman
Cacova	Vâlcea	Capșani	Tecuci	Carol II	Brăila
Cacova-Ierli	Turda	Capu-Câmpului	Câmpulung	Carol II	Roman
Cacovița	Alba	Capu-Codrului	Câmpulung	C. A. Rosetti	Buzău
Căciul-Nou	Bihor	Capu-Dealului	Gorj	C. A. Rosetti	Tulcea
Căciul-Vechi	Bihor	Capul-Dealului		Căpenu	Dolj
Cadar	Timiș-Torontal	(Drăgășani)	Vâlcea	Căsochești	Putna
Cadea	Bihor	Capul-Dealului		Cartal	Ismail
Cădichioi	Durostor	(Mihăești)	Vâlcea	Cartiu	Gorj
Cădievo	Căliacra	Capu-Piscului	Argeș	Cartofleanca	Soroca
Cădiul	Constanța	Capu-Piscului	Muscel	Cartojanca	Vlașca
Cădobesti	Cernăuți	Capu-Rediului	Iași	Cartojani	Vlașca
Caetu	Cahul	Capu-Rediului	Vaslui	Cartuș	Lăpușna
Cahul	Cahul	Capu-Roșu	Prahova	Carvanu-Mare	Durostor
Căiabei-Mari	Cetatea-Albă	Capu-Satului	Buzău	Carvanu-Mic	Durostor
Căiabei-Mivi	Cetatea-Albă	Cara	Cluj	Casapli	Căliacra
Căibular	Durostor	Căraaci	Căliacra	Casa-Veche	Olt
Căila	Năsăud	Căra-Aptulea	Durostor	Casian	Constanța
Căinargeana-Mare	Durostor	Cărașli	Căliacra	Casimcea	Tulcea
Căinargeana-Mică	Durostor	Cărașeni	Tighina	Căsonul-Mic	Trei-Scaune
Caira	Cetatea-Albă	Caracal	Romanați	Castelul	Constanța
Căirac	Durostor	Caracășchioi	Căliacra	Căstranova	Romanați
Căirăclia	Cahul	Caracica	Ismail	Căstrele-Traian	Dolj
Căirăclia	Ismail	Caraciu-Mare	Durostor	Cașcalia	Tighina
Căjba	Bălți	Caraciu-Mic	Durostor	Cașin	Bacău
Căjvana	Suceava	Caraciu	Bacău	Cașinul-Nou	Cine
Călați	Dolj	Caracoci	Durostor	Cașova	Buzău
Călafindrești	Rădăuți	Caracui	Lăpușna	Cașolț	Sibiu
Călaigidere	Căliacra	Caracurt	Căliacra	Cașpalat	Cetatea-Albă
Calăpăru-de-Jos	Gorj	Caracurt	Ismail	Cașunca	Soroca
Calăpăru-de-Sus	Gorj	Caracurt-Sat	Ismail	Cașva	Mureș
Calărași	Botoșani	Caracușeni	Hotin	Catalina	Trei-Scaune
Calărași-Sat	Lăpușna	Caradârlar	Durostor	Cataloi	Tulcea
Calata	Cluj	Caradurmuș	Căliacra	Catane	Argeș
Calbor	Făgăraș	Căra-Esechioi	Durostor	Catane	Dolj
Calceva	Cahul	Caragaci-Vechi	Ismail	Catanele	Argeș
Călea-Chiajdului	Buzău	Carageat	Durostor	Catanele	Ilfov
Călea-Mare	Bihor	Caragelele	Buzău	Catanele	Olt
Călfă	Tighina	Căra-Hasan	Cetatea-Albă	Catane-Nou	Dolj
Călfă	Tulcea	Caraiamurlar	Durostor	Cătarga	Cetatea-Albă
Călfăchioi	Căliacra	Caralapular	Căliacra	Cătlăbug	Cetatea-Albă
Călfăchioi	Căliacra	Carăibil	Tulcea	Cătranăc	Bălți
Calicu	R.-Sărat	Caraiman	Botoșani	Cătzbach	Cetatea-Albă
Calipetrova	Durostor	Caraiman	Constanța	Cața	Târnava-Mare
Calna	Someș	Caraiman	Dolj	Cațichea	Ilfov
Calonfirești	Teleorman	Caraiman	Soroca	Căuaceu	Bihor
Calopăru	Dolj	Caralar	Căliacra	Căugăgia	Tulcea
Calotești	Argeș	Caralar	Durostor	Căvadinești	Covurlui
Calu	Neamț	Caralez	Căliacra	Căvama	Căliacra
Calvasăr	Târnava-Mare	Carali	Căliacra	Căvnic	Satu-Mare
Calvini	Buzău	Căramahmet	Ismail	Căvurga	Durostor
Camăr	Sălaj	Căramanlă	Căliacra	Căzaci	Cetatea-Albă
Camăneș	Bacău	Căramehmetler	Durostor	Căzaci	Dâmbovița
Camburu	Buzău	Căra-Murat	Căliacra	Căzăclia	Cahul
Camcelul-Mare	Cetatea-Albă	Căra-Nasuf	Căliacra	Căzangic	Cahul
Camcelul-Mic	Cetatea-Albă	Carani	Timiș-Torontal	Căzasu	Brăila
Camciata	Cetatea-Albă	Caransebeș	Severin	Căzimir	Durostor
Camcie	Cetatea-Albă	Caransebeșul-Nou	Severin	Căzimir	Durostor
Camena	Cernăuți	Carăomur	Durostor	Căzoma	Buzău
Camena	Tulcea	Carăorman	Durostor	Căbăești	Lăpușna
Camencea	Orhei	Carăorman	Tulcea	Căbești	Bihor
Camencuța	Bălți	Carăpancea	Vlașca	Căbești	Hunedoara
Cămerler	Durostor	Carăpcea	Căliacra	Căbești	Storjineț
Camna	Arad	Carăpciu-pe-Ceremuș	Storjineț	Căbești	Tutova
Canara-Mahle	Durostor	Carăpciu-pe-Siret	Storjineț	Căcărezeni	Argeș
Canat-Călfă	Tulcea	Carasa	Dorohoi	Căciulata	Vâlcea
Cănciu	Someș	Carasinan	Căliacra	Căciulatu	Dolj
Cănela	Ilfov	Carastelec	Sălaj	Căciulați	Constanța
Cănia	Cahul	Carasuhatu-de-Jos	Tulcea	Căciulați	Ilfov
Cănicea	Mehedinți	Carasuhatu-de-Sus	Tulcea	Căciulați	Roman
Cănicea	Severin	Carasular	Căliacra	Căciulătești	Dolj
Canipe	Durostor	Carăsova	Căraș	Căciulești	Neamț
Canlia	Durostor	Caraula	Dolj	Căciucu	Mureș
Căntăcuzu	Argeș	Caravaneți	Teleorman	Cădaciu	Odorheiu
Cantemir I	Cetatea-Albă	Caravelichioi	Durostor	Cădărășie	Durostor

Localitatea	Județul	Localitatea	Județul	Localitatea	Județul
Cădișeni	Odorheiu	Cănești	Iasi	Cătăleni	Lăpușna
Căianu	Cluj	Căntălărești	Vaslui	Cătălul	Sălaj
Căianul-Mare	Someș	Căoiu	Hunedoara	Cătălușa	Sălaj
Căianul-Mic	Someș	Căpălnița	Odorheiu	Cățcău	Someș
Căiata	R.-Sărat	Căpăt	Timiș-Torontal	Cățelești	Bacău
Căinari	Tighina	Căpătanu	Putna	Cățelești	Teleorman
Căinari-Vechi	Soroca	Căpățana	Bacău	Cățelu	Ilfov
Căitanești	Soroca	Căpățaneni-Pământeni	Argeș	Cățelu	Vâlcea
Căiuți-Sat	Bacău	Căpățanești	Buzău	Cățelușa	Bacău
Căiuți-Târg	Bacău	Căpăținești	Argeș	Căuș	Sălaj
Călăcea	Bihor	Căpălă	Alba	Căuești	Tutova
Călăcea	Someș	Căpălă	Bihor	Căuești	Vaslui
Călăcea	Timiș-Torontal	Căpălă-de-Jos	Târnava-Mică	Căuia-de-Jos	Tecuci
Călanul-Mic	Hunedoara	Căpălă-de-Sus	Târnava-Mică	Căuia-de-Sus	Tecuci
Călărași	Dolj	Căpălănaș	Severin	Căușani-Noui	Tighina
Călărași	Ialomița	Căpălănea	Someș	Căușani-Vechi	Tighina
Călărași	Lăpușna	Căpleni	Sălaj	Căușeni	Roman
Călărași-Vechi	Turda	Căpotești	Fălciu	Căușeni-Burchi	Roman
Călărășanca	Ialomița	Căpotești	Putna	Căușeni-Răzeși	Roman
Călăreți	Soroca	Căpotești	Tecuci	Căvâran	Severin
Călăreți	Ilfov	Căprenii-de-Mijloc	Dolj	Căzânești	Argeș
Călăreți	Bihor	Căprenii-de-Sus	Dolj	Căzânești	Hunedoara
Călățele	Cluj	Căprești-Sat	Soroca	Căzânești	Ialomița
Călcai	Bacău	Căprești-Târg	Soroca	Căzânești	Mehedinți
Călceasca	Muscel	Căpriana	Lăpușna	Căzânești	Olt
Căldăraru	Ilfov	Căprioara	Severin	Căzânești	Orhei
Căldăraru	Teleorman	Căprioara	Someș	Căzânești	Teleorman
Căldărești	Buzău	Căprioara	Dâmbovița	Căzânești	Vaslui
Căldărușa	Brăila	Căprioara	Baia	Căzânești (Căzânești)	Vâlcea
Căldărușa	Buzău	Căprioara	Arad	Căzânești (Știrbești)	Vâlcea
Căldărușanca	Buzău	Căprioara	Dâmbovița	Căzâlbărumb	Durostor
Căldărușani	Ilfov	Căprioara	Alba	Căzâlbărumb	Durostor
Călești	Gorj	Căprioara	Alba	Căzâlbărumb	Hunedoara
Călieni	Mehedinți	Căpuneni	Tutova	Căzâlbărumb	Hunedoara
Călieni	Putna	Căpușul-de-Câmpie	Mureș	Căzâlbărumb	Argeș
Căliman	Putna	Căpușul-Mare	Cluj	Căzâlbărumb	Gorj
Călimăneasa	Tecuci	Căpușul-Mic	Cluj	Căzâlbărumb	R.-Sărat
Călimănești	Lăpușna	Căraciu	Hunedoara	Căzâlbărumb	Vâlcea
Călimănești	Odorheiu	Căramidari	Mehedinți	Căzâlbărumb	Gorj
Călimănești	Putna	Cărapcești	Tutova	Căzâlbărumb	Callacra
Călimănești	Tutova	Cărasău	Bihor	Căzâlbărumb	Alba
Călimănești	Vâlcea	Cărasău	Hunedoara	Căzâlbărumb	Caraș
Călina	Caraș	Cărasău	Satu-Mare	Căzâlbărumb	Trei-Scaune
Călina	Vâlcea	Cărasău	Buzău	Căzâlbărumb	Gorj
Călinești	Bălți	Cărasău	R.-Sărat	Căzâlbărumb	Buzău
Călinești	Botoșani	Cărasău	Bihor	Căzâlbărumb	Bihor
Călinești	Dorohoi	Cărasău	Bihor	Căzâlbărumb	Bihor
Călinești	Maramureș	Cărasău	Bihor	Căzâlbărumb	Bihor
Călinești	Muscel	Cărasău	Tighina	Căzâlbărumb	Cluj
Călinești	Olt	Cărasău	Satu-Mare	Căzâlbărumb	Bacău
Călinești	Prahova	Cărasău	Bihor	Căzâlbărumb	Romanați
Călinești	Roman	Cărasău	Prahova	Căzâlbărumb	Bacău
Călinești	Romanați	Cărasău	Vaslui	Căzâlbărumb	Turda
Călinești	Satu-Mare	Cărasău	Gorj	Căzâlbărumb	Vâlcea
Călinești	Storogin	Cărasău	Prahova	Căzâlbărumb	Mureș
Călinești	Teleorman	Cărasău	Vaslui	Căzâlbărumb	Caraș
Călinești	Vâlcea	Cărasău	Hunedoara	Căzâlbărumb	Sălaj
Călinești-Cuparencu	Suceava	Cărasău	Dâmbovița	Căzâlbărumb	Turda
Călinești-Ienache	Suceava	Cărasău	Argeș	Căzâlbărumb	Prahova
Călinești-de-Jos	Mehedinți	Cărasău	Lăpușna	Căzâlbărumb	Putna
Călinești-de-Sus	Mehedinți	Cărasău	Lăpușna	Căzâlbărumb	Prahova
Călini	Tecuci	Cărasău	Bihor	Căzâlbărumb	Gorj
Călmățui	Fălciu	Cărasău	Alba	Căzâlbărumb	Cahul
Călmățui	Tecuci	Cărasău	Hunedoara	Căzâlbărumb	Hunedoara
Călfuna	Ilfov	Cărasău	Satu-Mare	Căzâlbărumb	Olt
Călugăr	Bălți	Cărasău	Sibiu	Căzâlbărumb	Romanați
Călugăra-Mare	Bacău	Cărasău	Timiș-Torontal	Căzâlbărumb	Muscel
Călugăreasa	Gorj	Cărasău	Buzău	Căzâlbărumb	R.-Sărat
Călugăreasca	Olt	Cărasău	Gorj	Căzâlbărumb	Maramureș
Călugărei	Dolj	Cărasău	Constanța	Căzâlbărumb	Rădăuți
Călugăreni	Botoșani	Cărasău	Dolj	Căzâlbărumb	Cămpulung
Călugăreni	Constanța	Cărasău	Constanța	Căzâlbărumb	Gorj
Călugăreni	Dorohoi	Cărasău	Ilfov	Căzâlbărumb	Mehedinți
Călugăreni	Mehedinți	Cărasău	Ilfov	Căzâlbărumb	Ilfov
Călugăreni	Mureș	Cărasău	Vlașca	Căzâlbărumb	Putna
Călugăreni	Neamț	Cărasău	Bacău	Căzâlbărumb	Putna
Călugăreni	Odorheiu	Cărasău	Hunedoara	Căzâlbărumb	Hunedoara
Călugăreni	Prahova	Cărasău	Neamț	Căzâlbărumb	Putna
Călugăreni	Roman	Cărasău	Someș	Căzâlbărumb	Hunedoara
Călugăreni	Timiș-Torontal	Cărasău	Cluj	Căzâlbărumb	Ilfov
Călugăreni	Vaslui	Cărasău	Botoșani	Căzâlbărumb	Romanați
Călugăreni	Vlașca	Cărasău	R.-Sărat	Căzâlbărumb	Dorohoi
Călugări	Bihor	Cărasău	Argeș	Căzâlbărumb	Muscel
Călugări (Căndești)	Buzău	Cărasău	Muscel	Căzâlbărumb	Neamț
Călugări (Poșta-Călnău)	Buzău	Cărasău	Buzău	Căzâlbărumb	Olt
Călugări	Olt	Cărasău	Buzău	Căzâlbărumb	Rădăuți
Călugărița	Vlașca	Cărasău	Buzău	Căzâlbărumb	R.-Sărat
Călugărița-Negrești	Roman	Cărasău	Cluj	Căzâlbărumb	Dâmbovița
Călugărițele	Buzău	Cărasău	Prahova	Căzâlbărumb	Buzău
Călugăru	Vlașca	Cărasău	Ilfov	Căzâlbărumb	Buzău
Căluu	Romanați	Cărasău	Neamț	Căzâlbărumb	Dâmbovița
Călușer	Mureș	Cărasău	Argeș	Căzâlbărumb	Mureș
Cămarășu	Cluj	Cărasău	Mehedinți	Căzâlbărumb	Gorj
Cămarășu	Ilfov	Cărasău	Buzău	Căzâlbărumb	Gorj
Cămareni	Bălți	Cărasău	Prahova	Căzâlbărumb	Lăpușna
Cămarzana	Satu-Mare	Cărasău	Prahova	Căzâlbărumb	Gorj
Cămilaru	Callacra	Cărasău	Vlașca	Căzâlbărumb	Caraș
Cămin	Sălaj	Cărasău	Dâmbovița	Căzâlbărumb	Dolj
Cămineasca	Vlașca	Cărasău	Olt	Căzâlbărumb	Mehedinți
Cămuești	Mehedinți	Cărasău	Covurlui	Căzâlbărumb	
Cănajd	Bihor	Cărasău		Căzâlbărumb	

Localitatea	Județul	Localitatea	Județul	Localitatea	Județul
Cărești	Argeș	Cehei	Sălaj	Certejul-de-Jos	Hunedoara
Cărciu	Mehedinți	Ceheșel	Odorhei	Certejul-de-Sus	Hunedoara
Cărciul	Mehedinți	Cehul-Silvaniei	Sălaj	Certeze	Satu-Mare
Cărciumărești	Muscel	Ceica	Bihor	Certieni	Neamț
Cărcota	Dolj	Ceir	Botoșani	Cerjești	Tutova
Cărja	Tutova	Ceișoara	Bihor	Cerul-Băcăinți	Hunedoara
Cărlăoani	Tutova	Celaru	Romanați	Cervenia	Teleorman
Cărjei	Mehedinți	Celeiu	Gorj	Cervicești	Botoșani
Cărlinari	Tulcea	Celeiu	Romanați	Cesariu	Someș
Cărljiți	Hunedoara	Celmeccia	Cetatea-Albă	Cetal-Sf. Gheorghe	Tulcea
Cărjoaia	Iasi	Celnata	Mehedinți	Cetan	Someș
Cărlani	Lăpușna	Cemășir	Ismail	Cetariu	Bihor
Cărlăneni	Cahul	Cenac	Tighina	Cetatea	Constanța
Cărlasca	R.-Sărat	Cenacciler	Durostor	Cetatea	Dolj
Cărlăbaba	Câmpulung	Cenade	Târnava-Mică	Cetatea	Gorj
Cărlăbaba-Nouă	Câmpulung	Cenadul-Mare	Timiș-Torontal	Cetatea	Ismail
Cărlăbeichioi	Caliacra	Cenadul-Vechiu	Timiș-Torontal	Cetatea	Teleorman
Cărlig	Iasi	Cenaloș	Bihor	CETATEA-ALBĂ	Cetatea-Albă
Cărligați	Teleorman	Cenei	Timiș-Torontal	Cetatea-de-Baltă	Târnava-Mică
Cărligați-Noi	Fălciu	Cenușa	Soroca	Cetățeanu	Vâlcea
Cărligați-Vechi	Fălciu	Cepari	Argeș	Cetățele	Satu-Mare
Cărlige	R.-Sărat	Cepari	Năsăud	Cetățenii-din-Deal	Muscel
Cărligei	Dolj	Cepari	Romanați	Cetățenii-din-Vale	Muscel
Cărligei	Gorj	Ceparii-Pământeni	Argeș	Cetățuia	Bacău
Cărligi	Roman	Cepari-Ungureni	Argeș	Cetățuia	Ciuc
Cărligul	Roman	Cepăria	Bălți	Cetățuia (Bucovicioru)	Dolj
Cărligul-Mare	Buzău	Cepelăuți	Hotin	Cetățuia (Mihăița)	Dolj
Cărligul-Mic	Buzău	Cepeleuții-Nouă	Hotin	Cetățuia (Trochești)	Dolj
Cărligani	Romanați	Cepești	Olt	Cetățuia	Vlașca
Cărligani	Vâlcea	Cepești	Tutova	Cetea	Alba
Cărlomanu	Teleorman	Ceplea	Gorj	Cetea	Bihor
Cărlomănești	Buzău	Ceplenița	Iasi	Cetireni	Iasi
Cărlomănești	Tutova	Ceponoasa	Hotin	Cenașul-de-Câmpie	Mureș
Cărlovoia	Buzău	Ceptura	Prahova	Ceumăfaia	Cluj
Cărna	Dolj	Ceptura-de-Jos	Prahova	Cevcari	Lăpușna
Cărna	Tecuci	Ceptura-de-Sus	Prahova	Cezieni	Romanați
Cărnățeni	Tighina	Cepturașu	Buzău	Charlottenburg	Timiș-Torontal
Cărnecea	Caraș	Cerașu	Prahova	Chebabcea	Cetatea-Albă
Cărnești	Hunedoara	Cerătu	Dolj	Checheș	Timiș-Torontal
Cărnești	Lăpușna	Cerătu	Gorj	Chechiș	Satu-Mare
Cărnicești	Iasi	Cerătu-de-Copăcioasa	Gorj	Chechiș	Sălaj
Cărnău	Neamț	Cerbăl	Hunedoara	Chechiș	Sălaj
Cărpa	Severin	Cerbeni (Otești)	Olt	Checia	Timiș-Torontal
Cărpești	Cahul	Cerbeni (Sâmburești)	Olt	Checler-Mahle	Durostor
Cărpești-Mari	Bihor	Cerbia	Hunedoara	Cheda-Mare	Odorhei
Cărpești-Mici	Bihor	Cerbu	Argeș	Cheda-Mică	Odorhei
Cărpiti	Iasi	Cerbul	Botoșani	Chegea	Sălaj
Cărstani	Olt	Cerbureni	Argeș	Cheglevici	Timiș-Torontal
Cărstănești	Vâlcea	Cerchejeni	Botoșani	Cheia	Constanța
Cărstesti	Olt	Cerchez	Cetatea-Albă	Cheia	Turda
Cărstieni	Muscel	Cerchezesti-Lahovari	Bacău	Cheia	Vâlcea
Cărstovani	Dolj	Cerchezul	Constanța	Cheibesti	Argeș
Cărja	Ciuc	Cercoianu	Buzău	Cheibesti	Olt
Cărja	Făgăraș	Cercovna	Durostor	Chelința	Sălaj
Cărlăbași	Tutova	Cercul	Iasi	Chelmac	Timiș-Torontal
Cărlăcleasca	Teleorman	Cerdac	Bacău	Chelmenți	Hotin
Căsla	Bălți	Cerepcău	Soroca	Cheltuitori	Lăpușna
Căsla	Cahul	Cerepcăuți	Rădăuți	Chelmachioi	Durostor
Căsla	Tulcea	Ceretu	Argeș	Chendrea	Sălaj
Cășlița-Dunăre	Ismail	Cergăul-Mare	Târnava-Mică	Chendremal	Cluj
Cășlița-Prut	Ismail	Cerghid	Mureș	Chendul-Mare	Târnava-Mică
Ceaba	Someș	Cerghizel	Mureș	Chendul-Mic	Târnava-Mică
Ceaca	Someș	Ceriș	Sălaj	Chepeți	Trei-Scaune
Ceacărcea	Caliacra	Cerișor	Hunedoara	Cherăști	Vâlcea
Ceacu	Ialomița	Cerlăna-Mare	Hotin	Cherechiu	Bihor
Ceadăr	Cahul	Cerlina	Soroca	Chereluș	Arad
Ceadăr-Lunga	Tighina	Cermegești	Vâlcea	Cheresig	Bihor
Ceaga	Tighina	Cermei	Arad	Cherestur	Timiș-Torontal
Ceahor	Cernăuți	Cerna	Hunedoara	Chereușa	Sălaj
Ceair	Caliacra	Cerna	Timiș-Torontal	Cherghes	Hunedoara
Ceairlighioi	Caliacra	Cerna	Tulcea	Cherimler	Durostor
Ceair-Mahle	Caliacra	Cerna	Vâlcea	Cheriu	Bihor
Ceamurlia-de-Jos	Tulcea	Cernaia	Mehedinți	Cherlești-din-Deal	Olt
Ceamurlia-de-Sus	Tulcea	Cernaoco	Caliacra	Cherlești-din-Vale	Olt
Ceamurlia-Mare	Caliacra	Cernatu	Brașov	Chersac	Orhei
Ceamurlia-Mică	Caliacra	Cernatul-de-Jos	Trei-Scaune	Chersăcosu	Fălciu
Ceamurlia-Mijloc	Caliacra	Cernatul-de-Sus	Trei-Scaune	Chesău	Cluj
Cean	Sălaj	Cernați	Tutova	Chesedgic	Caliacra
Ceanul-Mare	Turda	Cerna-Vârf	Mehedinți	Chesinț	Timiș-Torontal
Ceanul-Mic	Turda	<i>Cerna-Voda</i>	Constanța	Chesler	Târnava-Mică
Cearângani	Mehedinți	Cernădia (Cernădia)	Gorj	Chesă	Bihor
Cearângul	Mehedinți	Cernădia (Stănești)	Gorj	Chesereu	Sălaj
Ceardac	R.-Sărat	Cernătești	Buzău	Chesnoiu	Prahova
Ceatalar	Caliacra	Cernătești	Dolj	Chetiu	Someș
Ceatalchioi	Tulcea	Cernăuca	Cernăuți	Chetreni	Tutova
Ceaurești	Argeș	CERNĂUȚI	Cernăuți	Chetrestu	Vaslui
Ceauru	Gorj	Cernele-de-Jos	Dolj	Chetriș	Bacău
Ceauș	Târnava-Mică	Cernele-de-Sus	Dolj	Chetriș	Bălți
Ceauș-Mahle	Durostor	Cernelele	Vâlcea	Chetrosu	Bacău
Ceaușesti	Argeș	Cernești	Botoșani	Chetrosu	Soroca
Ceaușu	R.-Sărat	Cernești	Prahova	Chetrosu	Tutova
Cebrau	Hotin	Cernești	Satu-Mare	Chetrosu-Bac	Lăpușna
Cebza	Timiș-Torontal	Cerneteaz	Timiș-Torontal	Chetrosu-Neamț	Lăpușna
Cecălaca	Turda	Cerneți	Mehedinți	Chetroșeni-Noi	Lăpușna
Cechești	Odorhei	Cernica	Ilfov	Chetroșeni-Vechi	Lăpușna
Cecur-Menjir	Tighina	Cernișoara-Floreasa	Hunedoara	Chetroșica-Nouă	Bălți
Cefa	Bihor	Cernoleuca	Soroca	Chetroșica-Vechi	Bălți
Cegani	Ialomița	Cernu	Bacău	Chetș	Bihor
Cegoreni	Orhei	Cernuc	Someș	Chetșani	Turda
Cehal	Sălaj	Cerșani	Argeș	Cheud	Sălaj
Cehăluț	Sălaj	Certege	Turda	Chevereșul-Mare	Timiș-Torontal

Localitatea	Județul
Chiajna	Ilfov
Chibed	Odorheiu
Chiceni	Vâlcea
Chicera	Putna
Chicera	Tecuci
Chicerea	Iasi
Chicerea	Roman
Chichirdicul	Roman
Chichiș	Trei-Scaune
Chicioara	Dolj
Chicioreni	Prahova
Chidea	Cluj
Chier	Arad
Chiesd	Sălaj
Chigiș	Bihor
Chihorul-de-Jos	Mureș
Chihorul-de-Sus	Mureș
Chileni	Cluc
Chilești	Buzău
Chilia	Mehedinți
Chilia	Neamț
Chilia	Olt
Chilia	Romanați
Chilia	Satu-Mare
Chilia	Vaslui
Chilia	Vâlcea
Chilia-Benei	Bacău
Chilia-Nouă	Ismail
Chilia-Vechi	Tulcea
Chilieni	Trei-Scaune
Chilieni-de-Jos	Tutova
Chilieni-de-Sus	Tutova
Chilii	Muscel
Chilii	Roman
Chilile	Buzău
Chilile	Romanați
Chilile-de-Jos	Bacău
Chilile-de-Sus	Bacău
Chilioara	Sălaj
Chilșeni	Suceava
Chilșoia	Iasi
Chiliu	Gorj
Chimindia	Hunedoara
Chimușu	Odorheiu
Chinari	Mureș
Chinciș	Târnava-Mică
Chinișesti	Olt
Chiniz	Sălaj
Chintelnice	Năsăud
Chinteni	Cluj
Chintesti	Romanați
Chintinici	Neamț
Chioag	Bihor
Chioaia	Vaslui
Chioara	Ialomița
Chioca	Olt
Chiochiș	Someș
Chioibășesti	Brăila
Chioiluc	Călărași
Chiojdeanca	Prahova
Chiojdeni	R.-Sărat
Chiojdu	Buzău
Chiosa-Abdi	Durostor
Chiose-Aidin	Durostor
Chioselia	Cahul
Chioselia-Mare	Cahul
Chioselia-Mică	Cahul
Chioștecciler	Călărași
Chiperceni	Orhei
Chiperești	Iasi
Chiperu	R.-Sărat
Chipeșca	Orhei
Chiraftei	Covurlui
Chiraliu	Bihor
Chiraleș	Năsăud
Chiramet	Călărași
Chirani	Buzău
Chirca	Ilfov
Chirca	Lăpușna
Chircani	Cahul
Chircăesti	Tighina
Chircești	Vaslui
Chirculești	Vlașca
Chirculești-Irimești	Vâlcea
Chiriacu	Vlașca
Chirianca	Lăpușna
Chiribiș	Bihor
Chiricești	Vâlcea
Chiriet-Lunga	Tighina
Chiril	Neamț
Chirilauca	Hotin
Chirileni (Chirileni)	Bălți
Chirileni (Drăgănești)	Bălți
Chirileni	Soroca
Chirileu	Târnava-Mică
Chiringi	Călărași
Chirișid	Bihor
Chirișesti	Olt
Chirișesti	Prahova
Chirlești	Buzău
Chirnojeni	Constanța

Localitatea	Județul
Chirnogi	Ilfov
Chiroiu-Pământeni	Ilfov
Chiroiu-Satul-Nou	Ilfov
Chiroiu-Ungureni	Ilfov
Chirpâr	Sibiu
Chirsova	Tighina
Chirutnea	Cahul
Chisălău	Cernăuți
Chiscani	Brăila
Chiscovata	Botoșani
Chiselar	Lăpușna
Chiselet	Ilfov
Chiseliteni	Rădăuți
Chisirig	Neamț
Chișarai	Iasi
Chișcădaga	Hunedoara
Chișcăreni	Bălți
Chișcăreni	Dorohoi
Chișcăreni	Iasi
Chișcău	Bihor
Chișeta	Bacău
CHIȘINĂU	Lăpușna
Chișindia	Arad
Chișineu-Criș	Arad
Chișlaca	Bihor
Chișla-Nedjimeni	Hotin
Chișla-Salieva	Hotin
Chișlaz	Bihor
Chișla-Zamjievă	Hotin
Chișoda	Timiș-Torontal
Chiștag	Bihor
Chiștelnița	Orhei
Chitai	Ismail
Chiticeni	Bacău
Chitid	Hunedoara
Chitila	Ilfov
Chituci	Vâlcea
Chița	Vlașca
Chițani	Olt
Chițcani	Putna
Chițcani	Tecuci
Chițcani	Tighina
Chițcani	Tutova
Chițcani-Nou	Orhei
Chițcani-Vechi	Orhei
Chițcasca	Olt
Chițoc	Vaslui
Chișorani	Prahova
Chișoveni	Botoșani
Chișulești	Vlașca
Chincium	Vâlcea
Chinești	Someș
Chinpele	Călărași
Chiurt	Bălți
Chiuruș	Trei-Scaune
Chiutucila	Durostor
Chinza	Someș
Chiuza	Satu-Mare
Chizătau	Timiș-Torontal
Chizdia	Timiș-Torontal
Chizeni	Someș
Chizil	Cetatea-Albă
Ciacova (Pl. Ciacova)	Timiș-Torontal
Ciacova (Pl. Giulvăz)	Timiș-Torontal
Ciașchioi	Tulcea
Cib	Alba
Ciba	Mureș
Cibu	Odorheiu
Cicănești	Argeș
Cicău	Alba
Cicărlău	Satu-Mare
Ciceu	Cluc
Ciceu-Corabia	Someș
Ciceu-Giurgești	Someș
Ciceu-Mihăești	Someș
Ciceu-Poeni	Someș
Cicir	Arad
Cicleni	Severin
Ciclova-Montană	Caraș
Ciclova-Română	Caraș
Cidreag	Satu-Mare
Ciești	Argeș
Ciflic	Călărași
Cig	Sălaj
Cighirleni	Lăpușna
Ciglean	Sălaj
Cigmău	Hunedoara
Ciheiu	Bihor
Cișlia	Cetatea-Albă
Cil	Arad
Cilibi	Gorj
Cilibia	Buzău
Cilibiu	Iasi
Cilieni	Romanați
Ciller	Durostor
Cimbala	Bacău
Cimișeni	Lăpușna
Cimișlia	Tighina
Cincău	Cernăuți
Cinciș	Hunedoara
Cincșor	Făgăraș

Localitatea	Județul
Cincul	Făgăraș
Cindia	Neamț
Cinghiné	Botoșani
Cinișeuți	Orhei
Cinta	Mureș
Cintei	Arad
Cioara	Alba
Cioara	Fălciu
Cioara	Lăpușna
Cioara	Sălaj
Cioara	Teleorman
Cioara	Vaslui
Cioara-Doicești	Brăila
Cioara-Murzei	Tighina
Cioara-Radu-Vodă	Brăila
Ciobalaccia	Cahul
Ciobana	Cetatea-Albă
Ciobanca	Lăpușna
Cioban-Cuius	Călărași
Ciobani	Argeș
Ciobanul	Constanța
Ciobănești	Argeș
Ciobănița	Constanța
Ciobănoia	Buzău
Ciobănuș	Bacău
Ciobotea	Argeș
Cioboteni	Cluc
Cioboți	Gorj
Cioboți	Olt
Cioburciu	Tighina
Cioc	Odorheiu
Cioc	Teleorman
Ciocardia	Gorj
Ciocaia	Bihor
Ciocana	Lăpușna
Ciocana-Vechi	Lăpușna
Ciocanele	Dolj
Ciocani	Bacău
Ciocani	Tutova
Ciocanul	Muscel
Ciocădari	Ilfov
Ciocădari	Vâlcea
Ciocădăi	Argeș
Ciocănești	Buzău
Ciocănești	Câmpulung
Ciocănești	Ialomița
Ciocănești	Ilfov
Ciocănești	Muscel
Ciocănești	Olt
Ciocănești	Romanați
Ciocărești	Vaslui
Ciocălteni	Orhei
Ciocălteni	Vâlcea
Ciocărlia	Buzău
Ciocărlia-de-Jos	Constanța
Ciocărlia-de-Sus	Constanța
Cioceni	Prahova
Ciocești	Argeș
Ciocești	Teleorman
Ciochina	Ialomița
Ciocile	Brăila
Cioc-Maidan	Tighina
Ciocmani	Sălaj
Ciocotiș	Satu-Mare
Ciocoveni	Ilfov
Ciofeni	Vaslui
Cioflanul	Olt
Ciofliceni	Ilfov
Ciofrăngeni	Argeș
Ciofu	Bălți
Ciohorăni	Baia
Cioinagi	Covurlui
Ciolacu-Nou	Bălți
Ciolacu-Vechi	Bălți
Ciolan-Bădișesti	Mehedinți
Ciolanu	Vlașca
Ciolănești	Putna
Ciolănești-din-Deal	Teleorman
Ciolănești-din-Vale	Teleorman
Ciolpan	Neamț
Ciolpani	Ilfov
Ciolt	Satu-Mare
Ciomărtan	Dorohoi
Ciontești	Gorj
Cionți	Gorj
Ciopea	Hunedoara
Cioperci	Bacău
Cioplani	Lăpușna
Cioponești	Vâlcea
Cioranca	Buzău
Ciorani	Prahova
Ciorani	Putna
Cioranii-de-Jos	Prahova
Cioranii-de-Sus	Prahova
Ciorari	Dolj
Ciorăști	Lăpușna
Ciorăști	Tutova
Ciorăști	Vâlcea
Ciorăca	Argeș
Ciorăca (Chilia)	Olt
Ciorăca (Valea Ungureni)	Olt

Localitatea	Județul	Localitatea	Județul	Localitatea	Județul
Ciorăța	Cahul	Ciulucani	Bălți	Cloșca	Caliacra
Ciorăța	Vaslui	Ciumagi	Vâlcea	Cloșca	Constanța
Ciorești	Gorj	Ciumai	Cahul	Cloșca	Ilfov
Ciorești	R.-Sărat	Ciurani	Ciuc	Clucereasa	Muscel
Ciorna	Orhei	Ciumași	Bacău	CLUJ	Cluj
Ciornei	Roman	Ciumași	Ilfov	Cneazovca I	Cahul
Ciornița	Soroca	Ciumași	Prahova	Cneazovca II	Cahul
Ciornohol	Botoșani	Ciumăgești	Olt	Coadă-Iazului	Bălți
Ciornohuzi	Storjineț	Ciumărna	Câmpulung	Coadă-Isvorului	Prahova
Ciorobesti	Dolj	Ciumărna	Sălaj	(Mănești)	Prahova
Cioroboreni	Mehedinți	Ciumbrud	Alba	Coadă-Isvorului (Sinaia)	Prahova
Ciorogărla	Ilfov	Ciumeghiu	Bihor	Coadă-Malului	Prahova
Ciorogărla-Mănăstire	Ilfov	Ciurmeni	Someș	Coadă-Stânței	Iasi
Cioroi	Dolj	Ciumești	Muscel	Coadăle	Ilfov
Cioroiu	Romanați	Ciumești	Sălaj	Coaja	Hunedoara
Cioroiu	Dolj	Ciumulești	Baia	Coarnele-Caprei	Iasi
Cioroiu-Nou	Romanați	Ciunei	Romanați	Coasta	Argeș
Cioropcanii-Nou	Dolj	Ciungani	Hunedoara	Coasta	Cluj
Cioropcanii-Vechi	Bălți	Ciungetu	Vâlcea	Coasta	Gorj
Ciorsaci	Baia	Ciungi	Neamț	Coasta	Vâlcea
Ciortea	Bacău	Ciuntesti	Bihor	Coasta-Cerbului	Vâlcea
Ciortea	Caraș	Ciupa-de-Jos	Vâlcea	Coasta-Iupe	Tecuci
Ciorțesti	Vaslui	Ciupa-de-Sus	Vâlcea	Coasta-Măguri	Iasi
Ciorțesti	Vâlcea	Ciupagea	Vlașca	Coastele-Cernei	Vâlcea
Ciortolom	Tutova	Ciupa-Mavrodolu	Argeș	Coș	Satu-Mare
Ciorușelu	Ilfov	Ciupa-Mănculescu	Argeș	Cobadin	Constanța
Ciovărnășani	Mehedinți	Ciupelnița	Prahova	Cobătești	Odorheiu
Ciovei	Gorj	Ciuperca	Tutova	Cobăla	Dorohoi
Cipăeni	Turda	Ciuperceni (Ciuperceni)	Gorj	Cobălca	Orhei
Cipău	Târnava-Mică	Ciuperceni (Sârbești)	Gorj	Cobălteni	Hotin
Cireasov	Olt	Ciuperceni	Teleorman	Cobălea-Nouă	Soroca
Cirecci	Durostor	Ciuperceni	Vlașca	Cobălea-Vechi	Soroca
Cireș	Storjineț	Ciuperceni-Nou	Dolj	Cobia	Dâmbovița
Cireș	Severin	Ciuperceni-Vechi	Dolj	Cobiceni	Botoșani
Cireșanu	Buzău	Ciupur	Romanați	Cobor	Păgăraș
Cireșel-Catineni	Storjineț	Ciurari (Domnești-de-Jos)	Ilfov	Cobusca-Nouă	Tighina
Cireșeni	Odorheiu	Ciurari (Isvoarele)	Ilfov	Cobusca-Vechi	Tighina
Cireșoia	Someș	Ciurari	Teleorman	Cocani	Ilfov
Cireșu	Argeș	Ciurbești	Iasi	Coca-Antimirești	Buzău
Cireșu	Brăila	Ciurea	Iasi	Cocargea	Caliacra
Cireșu	Buzău	Ciurea	Roman	Cocargea	Constanța
Cireșu	Mehedinți	Ciurești	Argeș	Cocargeaua	Ialomița
Cireșu	Severin	Ciurești	Mehedinți	Cocargeaua-Nouă	Ialomița
Cireșu	Vâlcea	Ciurești (Buzesti)	Olt	Cocărceni	Buzău
Ciritei	Neamț	Ciurești (Profa)	Olt	Cocenești	Muscel
Cislău	Buzău	Ciurești (Vața)	Olt	Cochinești	Argeș
Cisnădie	Sibiu	Ciurești	Tutova	Cochirleu	Constanța
Cisnădioara	Sibiu	Ciuri	Gorj	Cocina	Durostor
Cisteiu	Târnava-Mică	Ciurila	Cluj	Cocioc	Ilfov
Cisteiul-de-Mureș	Alba	Ciurucu	Putna	Cociorveni	Soroca
Cismănești	Botoșani	Ciușlea	Putna	Cociu	Someș
Cismea	Botoșani	Ciuta	Buzău	Cociu	Tutova
Cismea	Orhei	Ciuta	Sălaj	Cociuba-Mare	Bihor
Cismeaua-Văruit	Ismail	Ciuta	Severin	Cociuba-Mică	Bihor
Cismele	Covurlui	Ciutaci	Ilfov	Cociular	Durostor
Cismele	Ismail	Ciutelec	Bihor	Cociulia	Cahul
Cismichioi	Ismail	Ciutești	Argeș	Cociumar	Durostor
Ciuani	Vlașca	Ciutești	Lăpușna	Cococeni	Cahul
Ciubanca	Someș	Ciutura	Dolj	Coconari	Buzău
Ciubancuța	Someș	Ciutirești	Roman	Coconi	Ilfov
Ciubara	Bălți	Ciutulești	Soroca	Cocora	Ialomița
Ciucani	Ciuc	Cizer	Sălaj	Cocorăști	Romanați
Ciucea	Brăila	Cladova	Arad	Cocorăști-Capli	Prahova
Ciucea	Cluj	Cladova	Severin	Cocorăști-Colț	Prahova
Ciuchici	Caraș	Clătești	Ilfov	Cocorăști-Grind	Prahova
Ciuciu	Alba	Cleanov	Mehedinți	Cocorăști-Misi	Prahova
Ciuciu	Olt	Clești	Cetatea-Albă	Cocoreni	Gorj
Ciuciueni	Bălți	Cleja	Bacău	Cocorova	Dolj
Ciuculea	Bălți	Clejani	Vlașca	Cocorova	Mehedinți
Ciuculeni	Lăpușna	Clesnești	Mehedinți	Cocoru	Argeș
Ciucurile	Buzău	Cliciova	Severin	Cocoșari	R.-Sărat
Ciuculan	Argeș	Climăuți	Rădăuți	Cocoșești	Prahova
Ciucsângeorgiu	Ciuc	Climăuți	Soroca	Cocoși	Mureș
Ciucureni	Cahul	Climăuți-de-Jos	Soroca	Cocoșu	Constanța
Ciucurești	Cahul	Climești	Bacău	Cocoșu	Teleorman
Ciucurești	Gorj	Climești	Roman	Cocu	Argeș
Ciucurova	Caliacra	Clineni	Ilfov	Codăești	Cetatea-Albă
Ciucurova	Tulcea	Cliniciu	Buzău	Codăești	Vaslui
Ciudanovița	Caraș	Cliniciu	Ilfov	Codlea	Brașov
Ciudeiu	Storjineț	Clipicești	Putna	Codor	Someș
Ciuflești	Tighina	Clisăuți	Hotin	Codreanu	Bacău
Ciufud	Târnava-Mică	Clisova	Orhei	Codreni	Dorohoi
Ciufut-Cuius	Caliacra	Clit	Bihor	Codreni	Ilfov
Cingheș	Bacău	Clit	Suceava	Codreni-Nou	Soroca
Cingud	Alba	Clit	Someș	Codrești	R.-Sărat
Cingudul-de-Jos	Alba	Clivești	Cernăuți	Codrul-Nou	Orhei
Cingudul-de-Sus	Alba	Clivodin	Cernăuți	Cofa	Hotin
Cinguzel	Alba	Cloasterf	Târnava-Mare	Cogălniceanu	Cetatea-Albă
Ciuhoiu	Bihor	Clociți	Buzău	Cogălniceni	Orhei
Ciula	Someș	Clococenii-de-Jos	Bălți	Cogălniceni	Soroca
Ciula-Mare	Hunedoara	Clococenii-Nou	Bălți	Cogălniceni	Roman
Ciula-Mică	Hunedoara	Clococenii-Vechi	Bălți	Cogea-Olar	Constanța
Ciulava	Gorj	Clocotici	Caraș	Cogea-Olar	Durostor
Ciuleni	Cetatea-Albă	Clocucica	Cernăuți	Cogea-Olar	Iasi
Ciuleni	Cluj	Clocugna	Hotin	Cohani	Bihor
Ciulești	Bihor	Clondiru	Buzău	Coiuceni	Iasi
Ciulinesti	Iasi	Clondiru-de-Sus	Buzău	Coiumluchioi	Durostor
Ciulnița	Ialomița	Clopotiva	Timiș-Torontal	Coium-punar	Tulcea
Ciulnița	Muscel	Cloșani	Hunedoara	Cojani	Gorj
Ciuluc	Bălți		Mehedinți	Cojasca	Dâmbovița

Localitatea	Județul
Cojești	Ilfov
Cojgărei	Olt
Cojmănești	Mehedinți
Cojocaru	Brăila
Cojocaru	Dâmbovița
Cojocăreni	Dorohoi
Cojoci	Neamț
Cojocna	Cluj
Cojușna	Lăpușna
Colacu	Dâmbovița
Colacu	Putna
Colonul	Dâmbovița
Colărețu	Mehedinți
Colceag	Prahova
Coldău	Someș
Colelia	Constanța
Colelia	Ialomița
Colencăuți	Hotin
Colentina-Fundeni	Ilfov
Colentina-Nouă (Cocoș)	Dâmbovița
Colești	Bihor
Colibabovca	Cahul
Colibaș	Mehedinți
Colibași	Cahul
Colibași	Dâmbovița
Colibași	Gorj
Colibași	Ilfov
Colibași	Muscel
Colibași	R.-Sărat
Colibașu	Romanați
Colibi	Târnava-Mică
Colicăuți	Hotin
Colonel Anastase-Grigorescu	Brăila
Colonel Paulian	Satu-Mare
Colonești	Olt
Colonești	Tecuci
Colonia-Bulgară	Timiș-Torontal
Colonia-Fabricei	Buzău
Colonia-Mică	Timiș-Torontal
Colonița	Lăpușna
Colțau	Satu-Mare
Colțaneni	Buzău
Colțea	Brăila
Colțeni	Buzău
Colțești	Alba
Colțești	Gorj
Colțești	Vâlcea
Colții-de-Jos	Buzău
Colții-de-Sus	Buzău
Colțirea	Satu-Mare
Colțu	Argeș
Colțu-Corni	Fălciu
Colțul-de-Jos	Prahova
Colțuna	Buzău
Columbelu	Dolj
Columbu	Dolj
Colun	Făgăraș
Coman	Bacău
Comana	Constanța
Comana	Vlașca
Comanca	Romanați
Comanca	Vâlcea
Comandău	Trei-Scaune
Comani	Olt
Comarna	Iasi
Comarnic	Prahova
Comarnici	Buzău
Comarova	Hotin
Comăna-de-Jos	Făgăraș
Comăna-de-Sus	Făgăraș
Comăneasca	Brăila
Comănești	Bacău
Comănești	Bihor
Comănești	Covurlui
Comănești	Dorohoi
Comănești	Gorj
Comănești	Mehedinți
Comănești	Odorheiu
Comănești	Romanați
Comănești	Suceava
Comănița	Olt
Comărești	Storjineț
Comăndărești-Noui	Iasi
Comăndărești-Vechi	Botoșani
Comeat	Timiș-Torontal
Comișani	Dâmbovița
Comlăuș	Arad
Comlăușu	Satu-Mare
Comlod	Mureș
Comloșul-Mare	Timiș-Torontal
Comloșul-Mic	Timiș-Torontal
Comoara	Vlașca
Comolău	Trei-Scaune
Comori	Mureș
Comoriște	Caraș
Comoșteni	Dolj
Comrat	Tighina
Comșești	Turda
Conac	Caliacra
Conac-Cuigiuc	Caliacra

Localitatea	Județul
Conacul	Constanța
Concești	Dorohoi
Condești	Gorj
Condești	Ialomița
Condești	Vâlcea
Condrăchești-Condache	Tecuci
Condrătești	Bălți
Condrea	Fălciu
Condreni	Tecuci
Condrița	Neamț
Condrita-Mănăstire	Lăpușna
Conduratu	Lăpușna
Congaz	Prahova
Congaz	Cahul
Congaz	Tulcea
Congazul-Mic	Cahul
Coniatin	Rădăuți
Conop	Arad
Const. Brâncoveanu	Ialomița
Constantin Gabrielescu	Brăila
Constantinești	Brăila
Constantinești	Cahul
Constantinești	Cetatea-Albă
Constantinești	Hotin
Constantinești	Olt
Constantinești-Noi	Cahul
Constanța	Dolj
Constândoiu	Constanța
Contea	R.-Sărat
Conțaști	Vâlcea
Conțești	Baia
Conțești	Neamț
Conțești	Putna
Conțești	Teleorman
Conțeștii-de-Jos	Dâmbovița
Conțeștii-de-Sus	Dâmbovița
Conțeștii-de-Sus	Muscel
Cooc	Turda
Copaciu	Vlașca
Copalnic	Satu-Mare
Copalnic-Mănăstur	Satu-Mare
Copand	Alba
Copăceana	Fălciu
Copăceanca	Bălți
Copăcel	Bihor
Copăcel	Făgăraș
Copăcele	Vâlcea
Copăcenii	Severin
Copăcenii	Argeș
Copăcenii	Bălți
Copăcenii	Bihor
Copăcenii	Gorj
Copăcenii	Muscel
Copăcenii	Turda
Copăcenii	Vâlcea
Copăcenii-de-Jos	Ilfov
Copăcenii-Mănăstirea	Ilfov
Copăcenii-Sf. Ion	Ilfov
Copăcești	Putna
Copăcioasa (Capu-Dealului)	Gorj
Copăcioasa (Copăcioasa)	Gorj
Copăcioasa (Florești)	Mehedinți
Copăcioasa (Zegujani)	Mehedinți
Copălău	Botoșani
Copceac	Tighina
Copci	Cahul
Coplean	Someș
Copou-Tg.	Iasi
Copru	Cluj
Copșa-Mare	Târnava-Mare
Copșa-Mică	Târnava-Mare
Copuzu	Ialomița
Coșabia	Romanați
Coramnic	Severin
Corăbița	Putna
Corbasca	Tecuci
Corbasca-Nouă	Tecuci
Corbeanca	Ilfov
Corbeanca	Vlașca
Corbeni	Argeș
Corbeni	R.-Sărat
Corbești	Arad
Corbești	Bihor
Corbești	Mureș
Corbi	Făgăraș
Corbi	Muscel
Corbii-Ciungi	Vlașca
Corbii-din-Vale	Argeș
Corbii-Mari	Vlașca
Corbița	Tecuci
Corbșori	Muscel
Corbu	Bacău
Corbu	Buzău
Corbu	Mureș
Corbu	Muscel
Corbu (Corbu)	Olt
Corbu (Teslui)	Olt
Corbu	Soroca
Corbu	Tecuci
Corbu (Boușori)	Vaslui

Localitatea	Județul
Corbu (Lipovăț)	Vaslui
Corbul-de-Jos	Constanța
Corbul-de-Sus	Constanța
Corbu-Nou	Olt
Corbu-Nou	R.-Sărat
Corbu-Ungheni	Olt
Corbu-Vechi	R.-Sărat
Corbulețu	Olt
Corcești	Storjineț
Corcioveni	Tecuci
Corcmaz	Cetatea-Albă
Corodelu	Vaslui
Corcova	Mehedinți
Cordăreni-Noi	Dorohoi
Cordăreni-Vechi	Dorohoi
Cordău	Bihor
Cordeni	Fălciu
Cordești	Gorj
Cordun	Botoșani
Cordun	Mehedinți
Corenești	Olt
Corestăuți	Hotin
Corhana	Bacău
Corhana	Roman
Corjeuți	Dorohoi
Corjeuți	Hotin
Corjeva	Lăpușna
Corlata	Suceava
Corlate	Dolj
Corlăteni	Dorohoi
Corlătești	Prahova
Corlătești	Romanați
Corlătești	Tutova
Corlățel	Mehedinți
Cormani	Hotin
Cormeniș	Someș
Corna	Alba
Cornățel	Dâmbovița
Cornățelu	Argeș
Cornățelu	Bacău
Cornățelu	Putna
Cornățelu	Sibiu
Cornea	Severin
Corneanu	Buzău
Corni	Someș
Cornereva	Severin
Cornești	Cetatea-Albă
Cornești	Cluj
Cornești	Dâmbovița
Cornești	Dorohoi
Cornești	Gorj
Cornești (Cornești)	Iasi
Cornești (Cucuteni)	Iasi
Cornești	Lăpușna
Cornești	Maramureș
Cornești	Mureș
Cornești	Roman
Cornești	Someș
Cornești	Târnava-Mică
Cornești	Turda
Cornești-Gara	Lăpușna
Cornești-Sat	Bălți
Cornești-Târg	Bălți
Corneșu	Romanați
Cornet	Bacău
Cornet	Putna
Cornetu (Căpreni)	Dolj
Cornetu (Isvoru)	Dolj
Cornetu	Ilfov
Cornetu	R.-Sărat
Cornetelu	Olt
Corni	Baia
Corni	Botoșani
Corni	Covurlui
Corni	Neamț
Corni	Sălaj
Corni-de-Jos	Tecuci
Corni-de-Sus	Tecuci
Cornii-Albești	Fălciu
Cornilești	Baia
Cornișani	Gorj
Cornița	Dolj
Cornițel	Bihor
Cornova	Orhei
Cornovița	Gorj
Cornu	Dolj
Cornu	Prahova
Cornu-de-Jos (Cornu)	Prahova
Cornu-de-Jos (Cornurile)	Prahova
Cornu-de-Sus (Cornu)	Prahova
Cornu-de-Sus (Cornurile)	Prahova
Cornu-Lunci	Baia
Cornu-Negru	Iasi
Cornurile	Prahova
Cornuțel	Severin
Coroana	Constanța
Corobăile	Mehedinți
Corobănești	Tutova
Corobceni	Orhei
Corobești	Muscel
Corocăești	Botoșani

Localitatea	Județul	Localitatea	Județul	Localitatea	Județul
Corod	Satu-Mare	Coșești	Muscel	Cozăreni	Hotin
Corod	Tecuci	Coșești	Vaslui	Cozești	Bălți
Corodești	Tutova	Coșlariu	Alba	Cozia	Fălciu
Coroești	Hunedoara	Coșlugea	Durostor	Cozia	Hunedoara
Coroești	Tutova	Coșna	Câmpulung	Cozia	Mehedinți
Coroești-de-Jos	Tutova	Coșoala	Vlașca	Cozieni	Buzău
Coroești-de-Sus	Tutova	Coșota	Vâlcea	Cozieni	Ilfov
Corol-Sânmartin	Târnava-Mică	Coșovenii-de-Jos	Dolj	Cozia	Someș
Coroiu	Bihor	Coșovenii-de-Sus	Dolj	Cozma	Mureș
Corolu	Neamț	Coșovița	Severin	Cozmeni	Cernăuți
Coroiu	Târnava-Mică	Coștangalia	Cahul	Cozmeni	Ciuc
Coronini	Caraș	Coșteiu	Severin	Cozmenii-Noi	Iasi
Coropaci	Botoșani	Coșteiul-de-Sus	Severin	Cozmenii-Vechi	Iasi
Coropcenii	Vaslui	Coștiugeni	Botoșani	Cozmești	Fălciu
Coropești	Gorj	Costini	Maramureș	Cozmești	Tecuci
Coroteni	R.-Sărat	Coșula	Botoșani	Cozmești	Vaslui
Corovia	Cernăuți	Coșuleni	Botoșani	Cozmești-Vale	Tecuci
Corpaci	Dorohoi	Coșurile	Hotin	Cozniciul-de-Jos	Sălaj
Corpadea	Cluj	Cot	Buzău	Cozniciul-de-Sus	Sălaj
Corsaru	Gorj	Cotatcu	Soroca	Cracalia	Dorohoi
Cortinul-Nou	Cahul	Cotărgaci	R.-Sărat	Cracăul Negru	Neamț
Coruia	Satu-Mare	Cotărgaci	Botoșani	Cracu-Lung	Mehedinți
Coruieni	Someș	Cotărgaci	Iasi	Cracul-Muntelui	Mehedinți
Corujea	Tulcea	Cotărgași	Neamț	Craidoș	Satu-Mare
Corunca	Mureș	Cotărlaci	Tutova	Craiova	Mehedinți
Corund	Odorheiu	Coteala	Hotin	Craiova	Năsăud
Corund	Sălaj	Coteleu	Hotin	Craiova	Timiș-Torontal
Corușu	Cluj	Cotenești	Muscel	Craiova	Bihor
Corvinești	Năsăud	Coteni	Bacău	CRAIOVA	Dolj
Corzu	Mehedinți	Coteni	Dorohoi	Craiovița	Dolj
Cosa-Mare	Ismail	Coteni	Romanați	Craiva	Alba
Cosaci	Argeș	Coteni	Vlașca	Craiova	Timiș-Torontal
Cosăuți	Soroca	Cotești	Muscel	Cranova	Durostor
Cosâmbesti	Ialomița	Cotești	Olt	Crasna	Cetatea-Albă
Coscovei-Constantinești	Cahul	Cotești	R.-Sărat	Crasna	Fălciu
Coseni	Trei-Scaune	Cotie	Vaslui	Crasna	Gorj
Cosești	Hunedoara	Cotiglet	Bihor	Crasna	Sălaj
Cositeni	Iasi	Cotihana	Cahul	Crasna	Gorj
Cositeni	Tecuci	Cotina-Schit	Dolj	Crasna-din-Deal	Gorj
Coslegi	Prahova	Cotiugeni	Hotin	Crasna-din-Vale	Gorj
Cosmești	Muscel	Cotiugeni-Mari	Soroca	Crasna-Ilchi	Storjineț
Cosmești	Vlașca	Cotiugeni-Mici	Bălți	Crasnaleuca	Dorohoi
Cosmina-de-Jos	Prahova	Cotmeana	Argeș	Crasna-Putna	Storjineț
Cosmina-de-Sus	Prahova	Cotmeș	Argeș	Crasnișoara-Nouă	Storjineț
Cosminele	Prahova	Cotmenița	Iasi	Crasnișoara-Vechi	Storjineț
Cosoba	Ilfov	Cotnari	Prahova	Crăciun	Neamț
Cosovățu	Mehedinți	Cotoiul	Vlașca	Crăcești	Maramureș
Costache-Negri	Covurlui	Cotorani	Romanați	Crăciun	Cahul
Costăna	Suceava	Cotorbești	Buzău	Crăciunel-de-Jos	Olt
Costei	Bacău	Cotorca	Olt	Crăciunel-de-Sus	Olt
Costeni	Gorj	Cotorga	Tutova	Crăciunel	Odorheiu
Costeni	Mehedinți	Cotoroia	Mehedinți	Crăciunelul-de-Jos	Târnava-Mică
Costeni	Prahova	Cotoroia-de-Jos	Mehedinți	Crăciunelul-de-Sus	Târnava-Mică
Costeni	Someș	Cotoroia-de-Sus	Mehedinți	Crăciuneni	Botoșani
Costești (Costești)	Argeș	Cotova	Soroca	Crăciunești	Hunedoara
Costești (Drăguțești)	Argeș	Cotreanța	Bacău	Crăciunești	Maramureș
Costești (Vitomirești-Trepteni)	Argeș	Cotreanța	Neamț	Crăciunești	Mureș
Costești	Baia	Cotroceni	Argeș	Crăciunești	Vaslui
Costești (Proscureni)	Botoșani	Cotu (Lăunele-de-Sus)	Argeș	Crăciunești	Covurlui
Costești (Răchiți)	Botoșani	Cotu (Uda-de-Sus)	Argeș	Crăciunești	Mureș
Costești	Buzău	Cotu-Grosului	Roman	Crăciunești	Neamț
Costești	Gorj	Cotu-lui-Iuraș	Bacău	Crăciunești	Roman
Costești	Hunedoara	Cotul-Bainschi	Cernăuți	Crăciunești	Târnava-Mică
Costești	Lăpușna	Cotul-Băilei	Baia	Crăciunești	Tecuci
Costești	Mehedinți	Cotul-Boian	Dorohoi	Crăciunești	Mehedinți
Costești	Storjineț	Cotul-Chitaiului	Cetatea-Albă	Crăciunești	Hunedoara
Costești	Tutova	Cotul-Ciorii	Buzău	Crăciunești	Turda
Costești	Vâlcea	Cotul-Dobei	Botoșani	Crăciunești	Dorohoi
Costești-Deal	Dâmbovița	Cotul-Juvăila	Baia	Crăciunești	Vâlcea
Costești-Vale	Dâmbovița	Cotul-lui-Balan	Roman	Crăciunești	Ialomița
Costești-Vâlsan	Argeș	Cotul-lui-Ivan	Iasi	Crăciunești	Fălciu
Costiceni	Hotin	Cotul-Lung	Brăila	Crăciunești	Severin
Costieni	Putna	Cotul-Miculini	Dorohoi	Crăciunești	Olt
Costienii-de-Jos	R.-Sărat	Cotul-Mihalea	Brăila	Crăciunești	Argeș
Costienii-Mari	R.-Sărat	Cotul-Morei	Iasi	Crăciunești	Bihor
Costineeni	Bacău	Cotul-Morii	Lăpușna	Crăciunești	Fălciu
Costinești	Botoșani	Cotul-Ostriței	Cernăuți	Crăciunești	R.-Sărat
Costinești	Constanța	Cotul-Sandagiu	Bălți	Crăciunești	Teleorman
Costișa	Neamț	Cotul-Vameș	Roman	Crăciunești	Buzău
Costișa	Rădăuți	Cotul-Văii	Constanța	Crăciunești	Ilfov
Costișa	Tecuci	Cotul-Vănător	Cernăuți	Crăciunești	Tutova
Costișa	Bacău	Cotumba	Bacău	Crăciunești	Vâlcea
Costomirni	R.-Sărat	Cotu-Ruși	Botoșani	Crăciunești	Vlașca
Costuleni	Iasi	Cotuș	Mureș	Crăciunești	Dâmbovița
Coșani	Lăpușna	Coșofanca	Ilfov	Crăciunești	R.-Sărat
Coșava	Vâlcea	Coșofănești	Putna	Crăciunești	Sălaj
Coșarnița	Severin	Coșofenești	Prahova	Crăciunești	Sălaj
Coșbuc	Soroca	Coșofeni-din-Făț	Dolj	Crăciunești	Orhei
Coșca	Năsăud	Coșușca	Dorohoi	Crăciunești	Sălaj
Coșcodeni	Vaslui	Covaci	Timiș-Torontal	Crăciunești	Ilfov
Coșdeni	Bălți	Covangilar	Durostor	Crăciunești	Constanța
Coșeni	Bihor	Covanlăc	Căliacra	Crăciunești	Soroca
Coșerele	Sălaj	Covasna	Iasi	Crăciunești	Bacău
Coșereni	Bălți	Covăsint	Trei-Scaune	Crăciunești	Buzău
Coșereni	Prahova	Coveiu	Arad	Crăciunești	Mehedinți
Coșereni	Ialomița	Coveș	Dolj	Crăciunești	Someș
Coșereni	Olt	Covrag	Târnava-Mare	Crăciunești	Soroca
Coșerile	Romanați	Covragiu	Tecuci	Crăciunești	Mehedinți
Coșerile	Argeș	Covrigi	Hunedoara	Crăciunești	Mehedinți
Coșerile	Orhei	Covurlui	Mehedinți	Crăciunești	Bihor
Coșerile	Orhei	Coza	Cahul	Crăciunești	Bihor
Coșerile	Orhei		Putna	Crăciunești	Vâlcea

Localitatea	Județul	Localitatea	Județul	Localitatea	Județul
Crețești	Dolj	Cruglic	Hotin	Cunicea	Soroca
Crețești	Gorj	Cruglic	Orhei	Cunța	Sibiu
Crețești	Ilfov	Crunți	Ialomița	Cuparu	Dâmbovița
Crețești-de-Jos	Fălciu	Crușețu	Dolj	Cupca	Storjineț
Crețești-de-Sus	Fălciu	Crușețelu	Dolj	Cupcina	Bălți
Creți	Olt	Crușova	Călărași	Cupele	Vlașca
Crețu	Ilfov	Crușovăț	Severin	Cuporani	Cetatea-Albă
Crețuleasca	Ilfov	Crușovu	Romanați	Cupșeni	Someș
Crevedia	Ilfov	Cruzești	Lăpușna	Cuptoare	Severin
Crevedia-Mare	Vlașca	Cubani	Bălți	Cuptoare-Secul	Caraș
Crevedia-Mică	Vlașca	Cubei	Cahul	Curagău	Iasi
Crevenicu	Vlașca	Cubleșu	Cluj	Curățesti	Ilfov
Cricău	Alba	Cubleșul-Someșan	Cluj	Curături	Iasi
Criciova	Severin	Cubolta	Bălți	Curături	Orhei
Cricova	Lăpușna	Cubulent	Bihor	Curăturile	Vâlcea
Crihalma	Târnava-Mare	Cuca	Argeș	Curăturile	Argeș
Crihan	Bacău	Cuca	Covurlui	Curăturile	Vâlcea
Crihana	Cahul	Cucerdea	Târnava-Mică	Curățele	Bihor
Crihana	Orhei	Cucești	Vâlcea	Curcani	Constanța
Crihana-Nouă	Cahul	Cuceu	Sălaj	Curcani	Ilfov
Crisceatec	Cernăuți	Cuchinișu	Bacău	Curcănești	Buzău
Cristelec	Sălaj	Cuci	Roman	Curciu	Ismail
Cristești	Arad	Cuci	Turda	Curciu	Târnava-Mică
Cristești	Baia	Cuci	Vâlcea	Curcubeu	Prahova
Cristești	Botoșani	Cucioaia	Bălți	Curechiștea	Neamț
Cristești (Brăești)	Iasi	Cuciulat	Someș	Curechiu	Hunedoara
Cristești (Holboca)	Iasi	Cuciulata	Târnava-Mare	Curenii-Noi	Lăpușna
Cristești	Lăpușna	Cuciurul-Mare	Cernăuți	Cureșnița-Nouă	Soroca
Cristești	Mureș	Cuciurul-Mic	Cernăuți	Curitau	Sălaj
Cristești	Tutova	Cucoara	Cahul	Curia	Bacău
Cristeștii-Ciceului	Someș	Cucoiu	Argeș	Curleni	Orhei
Cristian	Brașov	Cuconeștii-Noi	Botoșani	Curuceni	Lăpușna
Cristian	Sibiu	Cuconeștii-Vechi	Botoșani	Curmătura	Buzău
Cristinești	Dorohoi	Cucorâni	Botoșani	Curmătura	Dolj
Cristinești	Hotin	Cucova	Putna	Curpenelu	Gorj
Cristinești	R.-Sărat	Cucova	Roman	Curpeni	Gorj
Cristorel	Cluj	Cucnetu-de-sub-Măgura	Putna	Curpeni	Hunedoara
Cristur	Hunedoara	Cucueți (Bălnășeni)	Bacău	Curpenii-Silvașului	Hunedoara
Cristur-Grișeni	Sălaj	Cucueți (Doftana)	Bacău	Cursaru	Gorj
Cristur-Sieu	Năsăud	Cucueți	Putna	Cursești	Vaslui
Criș	Târnava-Mare	Cucueți	Olt	Curt-Bunar	Durostor
Crișan	Călărași	Cucueți	Teleorman	Curtea	Severin
Crișan	Constanța	Cucueții-Moara	Ilfov	Curtea	Vâlcea
Crișan	Hunedoara	Cucueții-Nouă	Bălți	Curtea-de-Argeș	Argeș
Crișana	Arad	Cucueții-Suditi	Ilfov	Curteana	Gorj
Crișcăuți	Soroca	Cucueții-Vechi	Bălți	Curteanca	Argeș
Crișcior	Hunedoara	Cuculeasa	R.-Sărat	Curteni	Fălciu
Crișeni	Cluj	Cuculești	Buzău	Curteni	Mureș
Crișeni	Hunedoara	Cuculești	Teleorman	Curtești	Botoșani
Crișeni	Odorheiu	Cuculești	Vâlcea	Curtici	Arad
Crișeni	Satu-Mare	Cuculiciu	Vâlcea	Curțisoara	Gorj
Crișeni	Sălaj	Cucuruz	Constanța	Curțisoara	Olt
Crișon	Bacău	Cucuruzeni	Orhei	Curțisoara	Romanați
Criștor-de-Jos	Bihor	Cucuruzu	Vlașca	Curtoaia	Bălți
Criștor-de-Sus	Bihor	Cucuteni	Dâmbovița	Curt-Palar	Durostor
Criș	Târnava-Mare	Cucuteni (Cogeasca)	Iasi	Curtuișeni	Sălaj
Criuleni	Orhei	Cucuteni (Cucuteni)	Iasi	Curtuișul-Dejului	Someș
Criva	Dolj	Cucuteni-Răzești	Botoșani	Curtuișul-Mare	Satu-Mare
Criva	Hotin	Cucuteni-Tufescu	Botoșani	Curtuișul-Mic	Satu-Mare
Criva-de-Jos	Romanați	Cudalbi	Covurlui	Curugica	Tighina
Criva-de-Sus	Romanați	Cuejdiu	Neamț	Curu-Mahle	Călărași
Crivadia	Hunedoara	Cueni	Vâlcea	Curva	Gorj
Crivăț	Ilfov	Cueș	Hunedoara	Cusniș	Bihor
Crivățu	Argeș	Cufalcea	Durostor	Custura	R.-Sărat
Crivești	Baia	Cufalcelar	Durostor	Cusuiul-din-Vale	Durostor
Crivești	Roman	Cufoaia	Someș	Cușma	Năsăud
Crivești	Tutova	Cugir	Hunedoara	Cușmed	Odorheiu
Crivilești	Buzău	Cuhea	Maramureș	Cușmirca	Soroca
Crivina	Ilfov	Cuhnești	Bălți	Cuștelnic	Târnava-Mică
Crivina	Mehedinți	Cuhureștii-de-Jos	Soroca	Cuștureni	Ilfov
Crivina	Prahova	Cuhureștii-de-Sus	Soroca	Cut	Alba
Crivina	Severin	Cuhurlui	Ismail	Cut	Neamț
Crivina-de-Sus	Severin	Cuias	Arad	Cutca	Someș
Crivineni	Buzău	Cuib	Prahova	Cutina	Severin
Crivobara	Timiș-Torontal	Cuied	Arad	Cutișu	Cluj
Crizbav	Brașov	Cuieșd	Bihor	Cuța	Satu-Mare
Crocna	Arad	Cuieșd	Mureș	Cușed	Timiș-Torontal
Croici	Mehedinți	Cuichioi	Călărași	Cușin	Arad
Croitori	Argeș	Cuiugiuc	Durostor	Cuzap	Bihor
Croitori	Dâmbovița	Cuiungiuc	Călărași	Cuza-Vodă	Bălți
Crovna	Dolj	Cuizovca	Orhei	Cuza-Vodă	Brăila
Crovu	Dâmbovița	Cujba	Vaslui	Cuza-Vodă	Cahul
Crovu	Vlașca	Cujmiru	Mehedinți	Cuza-Vodă	Cetatea-Albă
Crucea	Constanța	Cujmiru-Mic	Mehedinți	Cuza-Vodă	Constanța
Crucea	Ialomița	Culcea	Satu-Mare	Cuza-Vodă	Covurlui
Crucea	Iasi	Culciul-Mare	Satu-Mare	Cuza-Vodă	Dâmbovița
Crucea	Neamț	Culciul-Mic	Satu-Mare	Cuza-Vodă	Dorohoi
Crucea-de-Jos	Putna	Culeuți	Cernăuți	Cuza-Vodă	Ialomița
Crucea-de-Piatra	Bacău	Culeycea	Cetatea-Albă	Cuza-Vodă	Iasi
Crucea-de-Piatra	Vlașca	Culiceni	Dorohoi	Cuza-Vodă	Ismail
Crucea-de-Sus	Putna	Culișcăuți	Hotin	Cuza-Vodă	Lăpușna
Cruceanu	Tutova	Culmea	Cetatea-Albă	Cuza-Vodă	Olt
Cruceni	Arad	Culpin	Mureș	Cuza-Vodă	Roman
Cruceni	Timiș-Torontal	Cumpăna	Argeș	Cuza-Vodă	Vaslui
Cruceru	Putna	Cumpăna	Constanța	Cuza-Vodă	Vlașca
Crucile (Balota)	Dolj	Cumpătul	Prahova	Cuzăplacu	Cluj
Crucile (Goești)	Dolj	Cund	Târnava-Mică	Cuzdrioara	Someș
Crucișor	Satu-Mare	Cungrea	Argeș	Cuzlău	Dorohoi

D

Localitatea	Județul	Localitatea	Județul	Localitatea	Județul
Dacia	Botoșani	Dârvari	Prahova	Deja	Sălaj
Dacia	Târnava-Mare	Dârvărești	Vâlcea	Dejan	Timiș-Torontal
Dagăta	Roman	Dăscălești	R.-Sărat	Dejani	Făgăraș
Daia	Gorj	Dăteșeni	Turda	Dejești	Olt
Daia	Odorheiu	Dălbocița	Mehedinți	Dejoiu	Vâlcea
Daia	Sibiu	Dălga	Dolj	Dejuțiu	Odorheiu
Daia	Târnava-Mare	Dălma	Buzău	Delacheu	Tighina
Daia	Târnava-Mică	Dălma	Mehedinți	Delani	Bihor
Daia	Vlașca	Dămbău	Târnava-Mică	Deleni	Bacău
Daia-Română	Alba	Dămbova	Gorj	Deleni	Baia
Daidăr	Durostor	Dămbovicioara	Muscel	Deleni	Botoșani
Dalboșeț	Caraș	Dămbroca	Buzău	Deleni	Cetatea-Albă
Dalci	Severin	Dămbu	Cluj	Deleni	Constanța
Dalmovici	Lăpușna	Dănculești	Dolj	Deleni	Fălciu
Dalnic	Trei-Scaune	Dăncu	Cluj	Deleni	Gorj
Damache	Iași	Dăncul-Mare	Hunedoara	Deleni	Ilfov
Damadas	Durostor	Dăncul-Mic	Hunedoara	Deleni	Mehedinți
Damascani	Bălți	Dângăul-Mare	Cluj	Deleni	Mureș
Dambu	Prahova	Dângăul-Mic	Cluj	Deleni	Olt
Damian	Dolj	Dăngeni	Botoșani	Deleni (Oncești)	Tecuci
Damianovca	Ismail	Dănenii-de-Jos	Soroca	Deleni (Crăești)	Tecuci
Damiș	Bihor	Dănenii-de-Sus	Soroca	Deleni	Turda
Dancaș	Iași	Dârja	Cluj	Deleni (Ciortestii)	Vaslui
Dancăuți	Hotin	Dârjiu	Odorheiu	Deleni (Deleni)	Vaslui
Danciu	Tecuci	Dârloaia	Neamț	Delești	Vaslui
Dancu	Fălciu	Dârlos	Târnava-Mare	Delețușlar	Durostor
Dancu	Iași	Dărmănești	Bacău	Delinești	Caraș
Daneș	Târnava-Mare	Dărmonești	Muscel	Deljiler	Cetatea-Albă
Daneți	Dolj	Dârvari (Dârvari)	Ilfov	Delniceni	Cetatea-Albă
Daniensfeld	Cetatea-Albă	Dârvari (Tămădău)	Ilfov	Delnița	Ciuc
Danila	Suceava	Dârvari	Mehedinți	Delureni	Argeș
Danul-Nou	Bălți	Dârza	Ilfov	Delureni	Mureș
Danul-Vechi	Bălți	Dârșcova	Orhei	Demir-Hagi	Cetatea-Albă
Dara	Buzău	Deaconești	Muscel	Demsuș	Hunedoara
Dara	Satu-Mare	Deag	Târnava-Mică	Deneviș	Cetatea-Albă
Darabani	Constanța	Deagu-de-Jos	Argeș	Denevița	Cahul
Darabani	Dorohoi	Deagu-de-Sus	Argeș	Denicler	Caliacra
Darabani	Hotin	Deaj	Târnava-Mică	Denizler	Durostor
Darova	Severin	Deal	Alba	Denta	Timiș-Torontal
Dascălu	Ilfov	Deal	Dorohoi	Depărați-Hârlești	Teleorman
Datcu	Argeș	Dealul	Odorheiu	Depoul-Basarabeasca	Cetatea-Albă
Dangilar	Durostor	Dealul-Bisericef	Olt	Dere-Mahle	Durostor
Daular	Durostor	Dealul-Bisericii	Argeș	Derencu	Orhei
David	Roman	Dealul-Bisericii	Vâlcea	Dermedere	Ismail
Davideni	Cetatea-Albă	Dealul-Bogdanului	Argeș	Dermenegi	Cahul
Davideni	Neamț	Dealul-Boului (Cocn)	Argeș	Derna	Bihor
Davideni	Neamț	Dealul-Boului (Bouleni)		Dernișoara	Bihor
Davidesti	Cernăuți	(Drăguțești)	Argeș	Dersca	Dorohoi
Davidesti	Fălciu	Dealul-Bradului	Argeș	Dersida	Sălaj
Davidesti	Muscel	Dealul-Cătușii	Argeș	Desesti	Maramureș
Davidesti	Olt	Dealul-Chinului	Olt	Desrobiți	Vâlcea
Davidoaia	Dorohoi	Dealul-Cotmeniței	Argeș	Desrobiții M-rea Cașin	Bacău
Dăbăca	Cluj	Dealul-Crucei	Dorohoi	Dessa	Dolj
Dăbăceni	Someș	Dealul-Dieneț	Bacău	Deșirați	Brăila
Dăbuleni	Romanați	Dealul-Ederii	Suceava	Deta	Timiș-Torontal
Dădești	Iași	Dealul-Fărcășoia	Argeș	Dezna	Arad
Dădești	Tecuci	Dealul-Frumos	Târnava-Mare	Deuș	Cluj
Dăeni	Tulcea	Dealul-Geoagiuului	Alba	Deva	Hunedoara
Dăești	Argeș	Dealul-Glămea	Vâlcea	Devesel	Mehedinți
Dăești (Dăești)	Vâlcea	Dealul-Inalt	Orhei	Deveselu	Romanați
Dăești (Prundeni)	Vâlcea	Dealul-Lăunele	Argeș	Dezești	Severin
Dăișoara	Târnava-Mare	Dealul-Leului	Gorj	Dezghege	Tighina
Dăița	Vlașca	Dealul-Mare	Cluj	Dezmir	Cluj
Dălhăuți	R.-Sărat	Dealul-Malului	Vâlcea	Diaconești	Bacău
Dămăcuș	Tecuci	Dealul-Mare	Someș	Diaconești	Dolj
Dămăcușeni	Someș	Dealul-Mare	Vâlcea	Diaconești	Vâlcea
Dămideni	Botoșani	Dealul-Nou	Bacău	Diaconi	Tecuci
Dămienești	Roman	Dealul-Orașului	Argeș	Dianca	Bacău
Dămieni	Mureș	Dealul-Perjului	Tecuci	Dianu	Vâlcea
Dămileni	Dorohoi	Dealul-Sărat	Vâlcea	Dichiseni	Ialomița
Dămoc	Bacău	Dealul-Sării	R.-Sărat	Dicioșanmărtin	Târnava-Mică
Dămțeni	Vâlcea	Dealul-Scheiu	Argeș	Diconești	Olt
Dănaia	Tecuci	Dealul-Scroafei		Diculești	Buzău
Dăncăi	Vâlcea	(Richițelele-de-Jos)	Argeș	Diculești	Vâlcea
Dănceni	Lăpușna	Dealul-Scroafei		Didești	Teleorman
Dănceni	Tecuci	(Richițelele-de-Sus)	Argeș	Didilești	Gorj
Dănceu	Mehedinți	Dealul-Secării	Tutova	Diea	Dolj
Dăneasa	Olt	Dealul-Tobești	Olt	Diecheni	Tecuci
Dănești	Ciuc	Dealul-Văleni	Vâlcea	Dieci	Arad
Dănești	Gorj	Dealul-Viei	Gorj	Dienci	Olt
Dănești	Ilfov	Dealul-Vilor (Hințești)	Argeș	Dieneț	Bacău
Dănești	Neamț	Dealul-Vilor (Sămara)	Argeș	Dihteneț	Rădăuți
Dănești	Prahova	Dealul-Mare	Hunedoara	Dijir	Bihor
Dănești	Satu-Mare	Debrana	Gorj	Dileul-Nou	Mureș
Dănești	Vaslui	Decănești	Bihor	Dilenl-Vechiu	Mureș
Dănești-Chioarului	Satu-Mare	Decea	Alba	Dimaci	Putna
Dăngești	Argeș	Deda	Mureș	Dimăcheni	Dorohoi
Dănulești	Hunedoara	Dediulești	R.-Sărat	Dimieni	Ilfov
Dănulești	R.-Sărat	Dedovița	Mehedinți	Dimitrești	Iași
Dănuțeni	Iași	Dedrad	Mureș	Dimitrie-Cantemir	Vlașca
Dărața	R.-Sărat	Dedulești	Argeș	Dimitrie-Sturza	Vlașca
Dăraști	Vlașca	Degerați	Brăila	Dimulești	Vâlcea
Dărcăuți	Soroca	Degerați (Colceag)	Mehedinți	Dincani	Olt
Dărmănești	Bacău	Degerați (Păulești)	Prahova	Dinculești	Argeș
Dărmănești	Neamț	Deia	Prahova	Dindești	Sălaj
Dărmănești	Prahova	Dej	Câmpulung	Dinga	Tutova
Dărmănești	Suceava		Someș	Diniaș	Timiș-Torontal

Localitatea	Județul	Localitatea	Județul	Localitatea	Județul
Diocheți	Putna	Dolhasca	Baia	Dragomirești (Micești)	Tutova
Diosig	Bihor	Dolheni	Fălciu	Dragomirești-Deal	Ilfov
Dioșod	Sălaj	Dolheni	Someș	Dragomirești-Vale	Ilfov
Dioști	Romanați	Dolhești	Fălciu	Dragoslavele	Muscel
Dipșa	Năsăud	Dolhești	Neamț	Dragosloveni	Putna
Ditră	Ciuc	Dolheștii-Mari	Baia	Dragosloveni	R.-Sărat
Dițești	Prahova	Dolheștii-Mici	Baia	Dragoș-Vodă	Caliacra
Diudiu	Baia	Dolina	Botoșani	Dragoș-Vodă	Ialomița
Diulmeni	Cetatea-Albă	Dolineni	Hotin	Dragoș-Vodă	Soroca
Divici	Caraș	Doljești	Roman	Drăgășina	Timiș-Torontal
Diviciorii-Mari	Someș	Doljoc	Hotin	Dragu	Cluj
Diviciorii-Mici	Someș	Dolna	Lăpușna	Drajna-de-Jos	Prahova
Divizia	Cetatea-Albă	Doltu	Bălți	Drajna-de-Sus	Prahova
Djoltai	Tighina	Doluchioi	Ismail	Dranovățu	Romanați
Doaga	Putna	Domald	Târnava-Mică	Drașov	Sibiu
Doagele	Vaslui	Doman	Caraș	Drauț	Arad
Doagele-Vasilii	Vaslui	Domașnea	Severin	Drăcești	Baia
Doamna	Neamț	Domănești	Sălaj	Drăcești	Vlașca
Doanca	Romanați	Domintenl	Soroca	Drăcsani	Teleorman
Doba	Romanați	Domnești	Muscel	Drăcsănci	Teleorman
Doba	Satu-Mare	Domnești	Năsăud	Drăganu	Vâlcea
Doba-Mare	Sălaj	Domnești	Putna	Drăganu-Olteni	Argeș
Doba-Mică	Sălaj	Domnești-de-Jos	Ilfov	Drăgăneasa	Prahova
Dobăca	Hunedoara	Domnești-de-Sus	Ilfov	Drăgăneasca	Ilfov
Dobârca	Sibiu	Domnești-Sat	Putna	Drăgănescu	Ilfov
Dobârceni	Botoșani	Domnești-Târg	Putna	Drăgănești	Argeș
Dobârceni	Vaslui	Domnin	Sălaj	Drăgănești	Baia
Dobârlău	Brașov	Domnița	R.-Sărat	Drăgănești	Bălți
Dobeni	Odorheiu	Domnița	Vaslui	Drăgănești	Bihor
Doblea	Argeș	Domnița-Bălașa	Dâmbovița	Drăgănești	Iasi
Doboli-de-Jos	Trei-Scaune	Domnița-Elena	Constanța	Drăgănești	Olt
Doboli-de-Sus	Trei-Scaune	Domnița-Ileana	R.-Sărat	Drăgănești	Prahova
Dobolț	Satu-Mare	Domnița-Maria	Bacău	Drăgănești	Tecuci
Doboșeni	Odorheiu	Domnița-Maria	Ialomița	Drăgănești	Teleorman
Dobra	Dâmbovița	Domnița-Maria	Tulcea	Drăgănești	Vlașca
Dobra	Hunedoara	Domnul-Tudor	Dolj	Drăgănești-Văratecu	Argeș
Dobra	Mehedinți	Domoșu	Cluj	Drăgășani	Vâlcea
Dobra	Sălaj	Domulugeni	Soroca	Drăgești	Bihor
Dobreni	Ilfov	Doncenii	Arad	Drăgești	Roman
Dobreni	Neamț	Dondușani-Gară	Soroca	Drăgești	Tecuci
Dobreni	Teleorman	Dondușani-Sat	Soroca	Drăgești	Vaslui
Dobrești	Argeș	Donești	Olt	Drăghești	R.-Sărat
Dobrești	Bihor	Dopca	Târnava-Mare	Drăghia	Someș
Dobrești	Dolj	Dorăști	Tecuci	Drăghiceanu	Vlașca
Dobrești	Muscel	Dorog	Timiș-Torontal	Drăghiceani	Romanați
Dobrești	Severin	Dor-Mărunt	Ialomița	Drăghicești	Argeș
Dobrețu	Romanați	Dorna	Câmpulung	Drăghicești	Mehedinți
Dobric	Someș	Dorna-Căndrenilor	Câmpulung	Drăghicești	Muscel
Dobricea	Vâlcea	Dorneni	Tutova	Drăghici	Buzău
Dobricel	Someș	Dornești	Neamț	Drăghiciu	Muscel
Dobriceni	Romanați	Dornești	Rădăuți	Drăghinești	Vlașca
Dobriceni	Vâlcea	Dorobanți	Arad	Drăgloiu	Argeș
Dobricul-Lăpușului	Someș	Dorobanți	Botoșani	Drăgoeni (Budieni)	Gorj
Dobridor	Dolj	Dorobanți	Buzău	Drăgoeni (Drăgoeni)	Gorj
Dobriilești	Buzău	Dorobanți	Constanța	Drăgoești (Brădiceni)	Gorj
Dobrin	Sălaj	Dorobanți	Ialomița	Drăgoești (Drăgoești)	Gorj
Dobrinești	Olt	Dorobanți	Iasi	Drăgoești	Olt
Dobrinești	Tecuci	Dorobanți	Ilfov	Drăgoești	Suceava
Dobrița	Gorj	Dorobanți	Teleorman	Drăgoești	Timiș-Torontal
Dobrocina	Someș	Dorobanți	Tulcea	Drăgoești-de-Jos	Ilfov
Dobrogea-Nouă	Bălți	Dorobanți	Orhei	Drăgoești-de-Sus	Ilfov
Dobrogostea	Argeș	Dorobanți	Tecuci	Drăgoești-Măeni	Ilfov
Dobrogostea	Teleorman	Dorobanți	Dorohoi	Drăgoești-Snagov	Ilfov
Dobromira	Dolj	Dorobanți	Năsăud	Drăgolești	
Dobromir-Deal	Constanța	Dorobanți	Satu-Mare	(Bascovele-Grajduri)	Argeș
Dobromir-Vale	Constanța	Dorobanți	Cluj	Drăgolești (Dănicci)	Argeș
Dobronăuți	Cernăuți	Dorobanți	Cernăuți	Drăgoteni	Bihor
Dobrosloveni	Vaslui	Dorobanți	Iasi	Drăgotesti (Drăgotesti)	Mehedinți
Dobroșești	Ilfov	Dorobanți	Câmpulung	Drăgotesti (Fântâna-	
Dobrota	Prahova	Dorobanți	Durostor	Domnească)	Mehedinți
Dobroteasa	Olt	Dorobanți	Gorj	Drăgotesti	Romanați
Dobrotești	Romanați	Dorobanți	Bacău	Drăgsinești	Severin
Dobrotești	Teleorman	Dorobanți	Buzău	Drăgușești	Bacău
Dobrotinet	Olt	Dorobanți	Vâlcea	Drăguș	Făgăraș
Dobrotu	Argeș	Dorobanți	Vâlcea	Drăgușeni	Baia
Dobroți	Hunedoara	Dorobanți	Argeș	Drăgușeni	Covurlui
Dobrovăț	Vaslui	Dorobanți	Prahova	Drăgușeni	Dorohoi
Dobrunu	Romanați	Dorobanți	Romanați	Drăgușeni	Putna
Dobrușa	Orhei	Dorobanți	Sibiu	Drăgușeni	Satu-Mare
Dobrușa	Vâlcea	Dorobanți	Constanța	Drăgușeni	Vaslui
Dobrușa-de-Jos	Vâlcea	Dorobanți	Vâlcea	Drăgușeni	Lăpușna
Docani	Tutova	Dorobanți	Teleorman	Drăgușeni	Lăpușna
Docăneasa	Tutova	Dorobanți	Storogin	Drăgușeni	Gorj
Doccelar	Durostor	Dorobanți	Tutova	Drăgușeni	Argeș
Dochia	Neamț	Dorobanți	Botoșani	Drăgușeni	Fălciu
Doclin	Caraș	Dorobanți	Botoșani	Drăgușeni	Dolj
Docnecea	Caraș	Dorobanți	Ismail	Drăgușeni	Lăpușna
Dodești	Fălciu	Dorobanți	Botoșani	Drăgușeni	Târnava-Mare
Dofteana	Bacău	Dorobanți	Dorohoi	Drăgușeni	Vaslui
Dogari	Buzău	Dorobanți	Ialomița	Drăgușeni	Alba
Dogari	Olt	Dorobanți	Tutova	Drăgușeni	Fălciu
Dogrular	Durostor	Dorobanți	Dâmbovița	Drăgușeni	Hotin
Doh	Sălaj	Dorobanți	Dâmbovița	Drăgușeni	Neamț
Doicești	Dâmbovița	Dorobanți	Dolj	Drăgușeni	Cluj
Doimășlar	Durostor	Dorobanți	Bacău	Drăgușeni	Făgăraș
Doina	Botoșani	Dorobanți	Dâmbovița	Drăgușeni	Ilfov
Doina	Neamț	Dorobanți	Maramureș	Drăgușeni	Ilfov
Dolaț	Timiș-Torontal	Dorobanți	Neamț	Drăgușeni	Sălaj
Dolcești (Musclești)	Gorj	Dorobanți	Severin	Drăgușeni	Mehedinți
Dolcești (Peșteana		Dorobanți		Drăgușeni	Severin
Vulcana)	Gorj	Dorobanți		Drăgușeni	Botoșani
		(Dragomirești)	Tutova		

Localitatea	Județul
Drochia-Gara	Soroca
Drochia-Sat	Soroca
Drogu	R.-Sărat
Drojdieni	Lăpușna
Drojdii	Mureș
Drobia	Caliacra
Drobia	Constanța
Drujești	Tutova
Drujineni	Iasi
Drumul-Mare (Bodăești)	Dolj
Drumul-Mare (Godeni)	Dolj
Drumul-Mare-Melinești	Dolj
Druța	Bălți
Dubasu	Bacău
Dubăsari	Lăpușna
Dubăuți	Cernăuți
Dubești	Severin
Dubna	Soroca
Dubova	Severin
Duboz	Timiș-Torontal
Dubricionești	Bihor
Dud	Arad
Duda	Fălcu
Dudaș	Mehedinți
Dudașu-Scheli	Mehedinți
Dudescu	Brăila
Dudești-Ciopea	Ilfov
Dudovicești-Românești	Dolj
Dudu	Ilfov
Dudu	Olt
Dulbanu	Buzău
Dulceanca	Teleorman
Dulcele	Arad
Dulcenii	Teleorman
Dulcești	Buzău
Dulcești	Constanța
Dulcești	Roman
Dulcu	Caraș
Dulgherul	Constanța
Duma	Orhei
Dumbrava	Arad
Dumbrava	Bacău
Dumbrava	Baia
Dumbrava	Cluj
Dumbrava	Mureș

Localitatea	Județul
Dumbrava	Putna
Dumbrava	Prahova
Dumbrava	Satu-Mare
Dumbrava	Severin
Dumbrava	Someș
Dumbrava	Tecuci
Dumbrava	Turda
Dumbrava cu Baba	
Nicula	Iasi
Dumbrava-Roșie	Neamț
Dumbrava-Roșie	Storjineț
Dumbrava-Roșie din Deal	Neamț
Dumbrava Roșie din Vale	Neamț
Dumbrăvele	Neamț
Dumbrăveni	Argeș
Dumbrăveni	Bihor
Dumbrăveni	Botoșani
Dumbrăveni	Constanța
Dumbrăveni	Soroca
Dumbrăveni	Târnava-Mică
Dumbrăveni	Vaslui
Dumbrăvești	Argeș
Dumbrăvești	Prahova
Dumbrăvești	Vâlcea
Dumbrăvioara	Mureș
Dumbrăvița	Arad
Dumbrăvița	Baia
Dumbrăvița	Bălți
Dumbrăvița	Bihor
Dumbrăvița	Dorohoi
Dumbrăvița	Hunedoara
Dumbrăvița	Mehedinți
Dumbrăvița	Satu-Mare
Dumbrăvița	Someș
Dumbrăvița-Butuceni	Putna
Dumbrăvița-de-Codru	Bihor
Dumbrăvița-de-Jos	Baia
Dumbrăvița-de-Sus	Baia
Dumbrăvița-Nouă	Putna
Dumeni	Bălți
Dumeni	Dorohoi
Dumeni	Hotin
Dumești	Hunedoara

Localitatea	Județul
Dumești	Iasi
Dumești	Vaslui
Dumești-Vechi	Vaslui
Dumitra	Alba
Dumitra	Năsăud
Dumitrana	Ilfov
Dumitreni	Odorheiu
Dumitrești	Argeș
Dumitrești	Cetatea-Albă
Dumitrești	Ialomița
Dumitrești	Ismail
Dumitrești	Olt
Dumitrești	Soroca
Dumitreștii-de-Jos	R.-Sărat
Dumitreștii-de-Sus	R.-Sărat
Dumitreștii Gălății	Iasi
Dumitrița	Năsăud
Dumitru-Niculescu	Soroca
Dumușlău	Sălaj
Dunasca	Vaslui
Dunărea	Constanța
Dunăreanca	Cetatea-Albă
Dunăvău-de-Jos	Tulcea
Dunăvău-de-Sus	Tulcea
După Piatră	Buzău
Dupăpiatră	Hunedoara
Dupușul	Târnava-Mare
Duraclău	Durostor
Duranlar	Caliacra
Durasi	Caliacra
Durbali	Caliacra
Durlești	Lăpușna
Durnești (Durnești)	Botoșani
Durnești (Santa Maria)	Botoșani
Durnești (Ungureni)	Botoșani
Duruitoarea-Nouă	Bălți
Duruitoarea-Vechi	Botoșani
Duraș	Satu-Mare
Dușești	Bihor
Dușești	Neamț
Dușmani	Bălți
Duștubac	Durostor
Dușești	Gorj
Dușlești-Mogoșești	Dolj

E

Localitatea	Județul
Ecaterineanca	Tighina
Echimăuți	Orhei
Echingie	Durostor
Ecișcea	Caliacra
Ecrene	Caliacra
Edera-de-Jos	Prahova
Edera-de-Sus	Prahova
Ederile	Prahova
Edinița	Hotin
Edinița-Sat	Hotin
Eforia	Constanța
Egoreni	Soroca
Egorovca	Orhei
Eibenthal	Severin
Eigenheim	Cetatea-Albă
Eihendorf	Cahul
Elciu	Someș
Elena-Doamna	Soroca
Elenovca	Ismail
Elenovca	Orhei
Elibei	Caliacra
Elisabeta	Iasi
Elisabeta	Mehedinți
Elisabeta	Soroca
Elisabeta	Teleorman
Elisabeta-Doamna	Roman
Elisaveta	Bălți
Eliseni	Odorheiu
Eliza-Stoenesti	Ialomița
Emile-Mahle	Caliacra
Ementul	Tighina
Eminescu	Soroca

Localitatea	Județul
Emirchiori	Durostor
Emirler	Durostor
Enăchești	Argeș
Enăchești	Bacău
Enăchești	Cahul
Enciu	Năsăud
Enculești	Buzău
Enculești	Muscel
Engelchiori	Durostor
Engelsbrunn	Arad
Enichioi	Ismail
Enigea	Caliacra
Enigea-Haidar	Caliacra
Eni-Mahle	Caliacra
Enigala	Tulcea
Enoșești	Romanați
Enuța	Ilfov
Episcopia	Vâlcea
Episcopia-Bihorului	Bihor
Epureni	Botoșani
Epureni	Cahul
Epureni	Fălcu
Epureni	Iasi
Epureni	Tutova
Epureni-Isoare	Iasi
Epurești	Vlașca
Erbiceni	Iasi
Ercea	Mehedinți
Ercea	Mureș
Ercea	R.-Sărat
Erculești	Mureș
Eremieni	Mureș
Eremitul	Mureș

Localitatea	Județul
Erghevița	Mehedinți
Ergi	Caliacra
Erin-Săncraiu	Sălaj
Ermaclia	Tighina
Ernea	Târnava-Mică
Ernei	Mureș
Ersteghin	Trei-Scaune
Eschibaba	Tulcea
Eschipoș	Ismail
Escu	Someș
Esechioi	Durostor
Esergea	Caliacra
Esetli	Caliacra
Esna	Brăila
Estelnic	Trei-Scaune
Eșanca	Dorohoi
Ețulia	Ismail
Eugenia	Bălți
Evecler	Caliacra
Evghenița	Tighina
Ezărelul	Vaslui
Ezăreni	Iasi
Ezeni	Prahova
Ezer	Dorohoi
Ezer	Roman
Ezer	Tutova
Ezerenii-Nouă	Bălți
Ezerenii-Vechi	Bălți
Ezeriș	Caraș
Ezerul	Vaslui
Ezibei	Caliacra

F

Localitatea	Județul
Fabrica-Râghilești	Botoșani
Faghieni	Bacău
Falaștoaca	Vlașca
Faraoane	R.-Sărat
Faraoani	Bacău
Faraoani	Cetatea-Albă
Farcaș	Putna
Farcaș	Neamț
Farcaș	Tecuci
Farcașul-de-Jos	Romanați
Farladani	Lăpușna
Farcașul-de-Sus	Romanați
Fata	Olt
Fața-Câmpului	Argeș

Localitatea	Județul
Fața-Cremenii	Mehedinți
Fața-Motruului	Mehedinți
Fața-lui-Nan	Buzău
Făuri	Neamț
Făcăeni	Ialomița
Făcăeni	Prahova
Făcăi	Vâlcea
Făcălețești	Argeș
Făcău	Vlașca
Făcăuți	Iasi
Făclia	Constanța
Fădimac	Severin
Făgat-cu-Văcăria	Iasi
Făgădău	Bălți

Localitatea	Județul
Făgădău	Cahul
Făgădău	Soroca
Făgăraș	Făgăraș
Făgărașu-Nou	Tulcea
Făget	Prahova
Făget	Severin
Făget	Târnava-Mică
Făgetul-Ierii	Turda
Făgețel	Bacău
Făgețel	Hunedoara
Făgețelu	Olt
Fălcu	Fălcu
Fălceni	Olt
Fălcioanca	Ilfov

Localitatea	Județul
Fălcioianu	Ilfov
Fălcioiu	Romanați
Fălcușa	Someș
Fălești	Bălți
Fălești-Nou	Bălți
Fălciceni	Baia
Fănațe	Mureș
Făncica	Bihor
Fărăgău	Mureș
Fărăgești	Severin
Fărău	Alba
Fărcașa	Satu-Mare
Fărcașu	Dolj
Fărcădin	Hunedoara
Fărcășanica	Dolj
Fărcășanica	Vlașca
Fărcășeni	Roman
Fărcășești	Gorj
Fărcășești-Moșteni	Gorj
Fătăciuni	Tutova
Făurei	Brăila
Făurei	Constanța
Făurei	Ialomița
Făurei	Putna
Făurei	Roman
Făureni	Cluj
Făurești	Orhei
Făurești	Satu-Mare
Făurești (Făurești)	Vâlcea
Făurești (Zătreni)	Vâlcea
Făuroaia	Mehedinți
Făcăloaia	Prahova
Fălfani	Argeș
Făinari (Ciumați)	Prahova
Făinari (Gorgota)	Prahova
Fănața	Bihor
Fănață	Satu-Mare
Făncel	Odorheiu
Făndăcl	Călărași
Fântâna	Târnava-Mare
Fântâna-Albă	Bălți
Fântâna-Albă	Rădăuți
Fântâna-Banului	Dolj
Fântâna-Blănarului	Tutova
Fântâna-Domnească	Mehedinți
Fântâna-Doamnei	Ilfov
Fântâna-Dulcea	Tulcea
Fântâna-Mare	Bacău
Fântâna-Mare	Constanța
Fântâna-Mare	Mehedinți
Fântâna-Zănelor	Ismail
Fântâneanu	Bacău
Fântânele	Botoșani
Fântânele	Buzău
Fântânele	Covurlui
Fântânele (Radovanu)	Dolj
Fântânele (Zătreni)	Dolj
Fântânele (Fântânele)	Iasi
Fântânele (Spineni)	Iasi
Fântânele	Năsăud
Fântânele	Odorheiu
Fântânele	Prahova
Fântânele	Putna
Fântânele	Romanați
Fântânele	Teleorman
Fântânele	Tutova
Fântânelele	Constanța
Fântânelele	Putna
Fântânelele-Negre	Mehedinți
Fântâni	Tecuci
Fântânița	Cluj
Fărdia	Severin
Fărling	Severin
Fărtățești	Vâlcea
Fărtinești	Covurlui
Fărtigi	Neamț
Fășca	Bihor
Făstăci	Vaslui
Fedeleşeni	Roman
Fedeleşoiu	Argeș
Fedeleşoiu	Olt
Federi	Hunedoara
Fedești	Tutova
Fefeiei	Buzău
Fegernic	Bihor
Feisa	Târnava-Mică
Feiurdeni	Cluj
Felcheriu	Bihor
Feldioara	Brașov
Feldioara	Cluj
Feldioara	Făgăraș
Feldru	Năsăud
Feleac	Someș
Feleacu	Cluj
Feleag	Odorheiu
Feliceni	Odorheiu
Felmer	Făgăraș
Felnac	Timiș-Torontal
Felța	Târnava-Mare
Feneriș	Bihor

Localitatea	Județul
Feneș	Alba
Feneș	Severin
Feniș	Arad
Feraponteanca	Tighina
Ferăstrău	Bacău
Ferdinand	Bacău
Ferdinand	Covurlui
Ferdinand	Dorohoi
Ferdinand	Severin
Ferdinand I	Constanța
Ferdinand I	Ialomița
Ferdeeni	Botoșani
Feregi	Hunedoara
Ferendia	Timiș-Torontal
Ferestrău	Bacău
Ferești	Maramureș
Ferești	Vaslui
Ferice	Bihor
Fericea	Satu-Mare
Ferigile	Vâlcea
Ferma-Dobrovăț	Vaslui
Ferma-Laza	Vaslui
Ferneziu	Satu-Mare
Fersig	Satu-Mare
Ferșampenuaz-Mare	Cetatea-Albă
Ferșampenuaz-Mic	Cetatea-Albă
Festelița	Tighina
Fetești	Botoșani
Fetești	Hotin
Fetești	Ialomița
Fetești	Iasi
Fetești	Putna
Fetig	Putna
Fetindia	Sălaj
Fețeni	Argeș
Fibiș	Timiș-Torontal
Ficătar	Timiș-Torontal
Fichilești	Tutova
Fieni	Dâmbovița
Fierăști	Vâlcea
Fierbinți	Vlașca
Fierbinți-de-Jos	Ilfov
Fierbinți-de-Sus	Ilfov
Figa	Someș
Figirești	Buzău
Filaret	Dolj
Filastache	Ilfov
Fildul-de-Jos	Cluj
Fildul-de-Mijloc	Cluj
Fildul-de-Sus	Cluj
Filea	Mureș
Filea	Odorheiu
Filea-de-Jos	Turda
Filea-de-Sus	Turda
Filești	Covurlui
Filiș	Odorheiu
Filiși	Dolj
Filioara	Neamț
Filipeni	Bacău
Filipeni	Cahul
Filipescu	Ilfov
Filipescu (Măgurele)	Ilfov
Filipești	Bacău
Filipești	Botoșani
Filipești	Brăila
Filipești	Roman
Filipești de Pădure	Prahova
Filipeștii-Târg	Prahova
Filitelnic	Târnava-Mică
Filiu	Brăila
Filpișul-Mare	Mureș
Filpișul-Mic	Mureș
Finciu	Cluj
Finiș	Bihor
Finișel	Cluj
Finta	Dâmbovița
Finteușul-Mare	Satu-Mare
Finteușul-Mic	Satu-Mare
Fintoag	Hunedoara
Fințești	Buzău
Firești	Vâlcea
Firjba	Vâlcea
Firiteaz	Timiș-Torontal
Firiza	Satu-Mare
Firizu	Mehedinți
Firminiș	Sălaj
Firtănuș	Odorheiu
Firtușu	Odorheiu
Fiscut	Timiș-Torontal
Fișcălia	Vâlcea
Fișer	Târnava-Mare
Fișci	Buzău
Fitionești	Putna
Fizeș	Caraș
Fizeș	Hunedoara
Fizeș	Sălaj
Fizești	Hunedoara
Fizeșul-Gherlei	Someș
Fiziș	Bihor
Flămânda (Brăția)	Argeș
Flămânda (Golicea)	Argeș

Localitatea	Județul
Flămânda	Bălți
Flămânda	Cahul
Flămânda	Ilfov
Flămânda	Mehedinți
Flămânda	R.-Sărat
Flămânda	Teleorman
Flămânda	Vlașca
Flămânzeni	Bălți
Flămânzeni	Ilfov
Flămânzi	Botoșani
Fleștenoaga	Romanați
Flocești	Bacău
Flocoasa	Cahul
Flondora	Dorohoi
Floranu	Dolj
Florescu	Ilfov
Florești	Bacău
Florești	Bălți
Florești	Botoșani
Florești	Buzău
Florești	Cluj
Florești	Dolj
Florești	Gorj
Florești	Mehedinți
Florești	Prahova
Florești	Putna
Florești	Someș
Florești	Tecuci
Florești	Tutova
Floreștii-de-Jos	Ilfov
Floreștii-de-Sus	Ilfov
Florești-Nou	Soroca
Florești-Sat	Soroca
Florica	Brăila
Florica	Buzău
Florica	Călărași
Florica	Ilfov
Florica	Muscel
Florica	Teleorman
Floricești	Soroca
Florieni (Schitu)	Argeș
Florile	Constanța
Florile	Tulcea
Florișoia-Nouă	Iasi
Florișoia-Vechi	Iasi
Floroaica	Ialomița
Floru	Olt
Fluturi	Orhei
Focșa	Fălciu
Focșani	Cahul
Focșani	Putna
Focșasca	Vaslui
Focșanei	Buzău
Focuri	Iasi
Fodora	Cluj
Fodora	Someș
Foeni	Sălaj
Foeni	Timiș-Torontal
Fofaza	Tecuci
Fofeldea	Sibiu
Foi	Mureș
Foișor	Dolj
Foleștii-de-Jos	Vâlcea
Foleștii-de-Sus	Vâlcea
Folia	Timiș-Torontal
Folt	Hunedoara
Foltești	Covurlui
Foltești	Tutova
Fometești	Gorj
Fometești	Vâlcea
Fonău	Bihor
Forăști	Baia
Forăști	Iasi
Forău	Bihor
Fornădia	Hunedoara
Forosig	Bihor
Forostina	Hotin
Forotic	Caraș
Forțeni	Odorheiu
Fotăchești	Vlașca
Fotești	Vâlcea
Fotin	R.-Sărat
Fotin-Enescu	Baia
Fotin-Enescu	Botoșani
Fotos	Trei-Scaune
Frasin	Soroca
Frasin	Câmpulung
Frasin	Neamț
Frasinu	Vlașca
Frasinul	Constanța
Frasinul	Dâmbovița
Frasinul	Dolj
Frasinul	Gorj
Frașari	Durostor
Frata	Cluj
Fratelia	Timiș-Torontal
Fratostita	Dolj
Frăsinești	Buzău
Frăsinești	Lăpușna
Frăsinet	Ilfov
Frăsinet	Prahova

Localitatea	Județul
Frăsinet	Romanați
Frăsinet	Vâlcea
Frăsinoaia	Bacău
Frăsuleni	Iasi
Frătăuții-Nou	Rădăuți
Frătăuții-pe-Suceava	Rădăuți
Frătăuții-Vechi	Rădăuți
Frătești	Vâlcea
Frătești-Birnic	Gorj
Frătești-de-Sus	Bălți
Frătești-Moșteni	Gorj
Frățici	Olt
Frătești-de-Jos	Bălți
Frățila	Vâlcea
Frățilești	Ialomița
Frânceni-Boului	Someș
Frânceni-de-Piatră	Someș
Frâncești	Gorj
Frâncești	Vâlcea
Frâncești-Coasta	Vâlcea
Frecăței	Brăila
Frecăței	Ismail
Frecăței	Putna
Frecăței	Tulcea
Freidorf	Timiș-Torontal
Frenciugi	Vaslui
Fricoasa	Prahova
Fridensfeld	Cetatea-Albă
Fridenstal	Cetatea-Albă
Fripti	Olt
Frumoasa	Ciuc
Frumoasa	Neamț
Frumoasa	Orhei
Frumoasa	Teleorman
Frumosul	Câmpulung
Frumosul	Neamț
Frumușani	Ilfov
Frumușci	Gorj
Frumușele	Iasi
Frumușelu	Tecuci
Frumușica	Ialomița
Frumușica	Iasi
Frumușica	Soroca
Frumușica-Nouă	Cetatea-Albă

Localitatea	Județul
Frumușica-Nouă	Soroca
Frumușica-Vechi	Cetatea-Albă
Frumușita	Covurlui
Fruntești	Bacău
Frunțișeni	Tutova
Frunzaru	Olt
Frunzânești	Ilfov
Frunzeni	Bacău
Frunzeni	Mureș
Frunzeni	Neamț
Frunzești	Soroca
Fughiu	Bihor
Fulga	Prahova
Fulga-de-Jos	Prahova
Fulga-de-Sus	Prahova
Fulgeriș	Bacău
Fulgu	Tutova
Fumureni	Vâlcea
Fundata	Brașov
Fundata	Buzău
Fundătura	Buzău
Fundătura	Fălciu
Fundătura	Putna
Fundătura	Someș
Fundătura (Motoșeni)	Tecuci
Fundătura (Muncelu)	Tecuci
Fundătura (Răchitoasa)	Tecuci
Fundătura (Fătăciuni)	Tutova
Fundătura (Voinești)	Tutova
Fundătura	Vaslui
Fundătura	Vâlcea
Fundătura-Coșca	Vaslui
Fundătura-Motoșeni	Tecuci
Fundăturile	Buzău
Fundeanu	Tutova
Fundeni	Bacău
Fundeni	Buzău
Fundeni	Căliacra
Fundeni	Ilfov
Fundeni	Prahova
Fundeni	Tecuci
Fundoaia	Bala
Fundoaia	Dorohoi
Fundoaia	Tecuci

Localitatea	Județul
Frumușica-Târg	Botoșani
Fundoaia	Vaslui
Fundulea	Ilfov
Fundul	Ilfov
Fundul-Cătinii	Buzău
Fundul-Danciului	Ilfov
Fundul-Galbina	Lăpușna
Fundul-Herței	Dorohoi
Fundul-lui-Bogdan	Bacău
Fundul-Moldovei	Câmpulung
Fundul-Negrei	Vaslui
Fundul-Nehoiului	Buzău
Fundul-Părului	Vâlcea
Fundul-Poenii	Roman
Fundul-Popii	Buzău
Fundul-Răcăciuni	Bacău
Fundul-Sărățicăi	Cahul
Fundul-Scundului	Vâlcea
Fundul-Sistarului	Roman
Fundul-Togatin	Lăpușna
Fundul-Tutovei	Tutova
Fundul-Văii	Bacău
Fundul-Văii (Chetrosu)	Tutova
Fundul-Văii (Orgoești)	Tutova
Fundul-Vornicului	Romanați
Funduri-Nou	Bălți
Funduri-Vechi	Bălți
Furca	Constanța
Furceni	Orhei
Furceni-Nou	Tecuci
Furceni-Vechi	Tecuci
Furcșoara	Hunedoara
Furculești	Teleorman
Furculești	Vâlcea
Furduști	Argeș
Furduști	Gorj
Furești	Muscel
Furmanca	Ismail
Furnica	Constanța
Furnicari	Bacău
Furnicoși	Muscel
Furtunești	Buzău
Fuzovca	Orhei

G

Localitatea	Județul
Gabera	Romanați
Gabru	Doj
Gad	Timiș-Torontal
Gagu	Ilfov
Gaia	Doj
Gaidari	Tighina
Gaiul-Mic	Timiș-Torontal
Galanovca	Ismail
Galata	Iasi
Galați	Alba
GALAȚI	Covurlui
Galați	Făgăraș
Galați	Hunedoara
Galații-Bistriței	Năsăud
Galbeni	Bacău
Galbeni	Roman
Galbeni	Tecuci
Galbenu	R.-Sărat
Galda-de-Jos	Alba
Galda-de-Sus	Alba
Galdale	Olt
Galeri	Bacău
Galeș	Sibiu
Galeșu	Argeș
Galeșul	Constanța
Galicea	Argeș
Galicea-Mare	Doj
Galicieni	Argeș
Galiciuica	Doj
Galilești	Ismail
Galița	Durostor
Galnele	Olt
Galospetru	Sălaj
Galșa	Arad
Galtiu	Alba
Galu	Neamț
Ganea	Vâlcea
Gangura	Tighina
Gara-Barboși	Covurlui
Gara-Berheci	Tecuci
Gara-Buhăești	Vaslui
Gara-Cilibia	Buzău
Gara-Frunzească	Tecuci
Gara-Rosetti	Buzău
Gargalac	Căliacra
Gatoafa	Putna
Garvan-Cioara	Durostor
Garvân	Tulcea
Gășpar	Bălți
Gaura (Valea Chiorului)	Satu-Mare
Gavojdia	Severin
Gavrilești	Bălți

Localitatea	Județul
Gavrilești	Cernăuți
Gavrilovca	Orhei
Găbud	Alba
Gădălinu	Cluj
Găești	Dâmbovița
Găești	Mureș
Găgăiu	Doj
Găgeni	Buzău
Găgeni	Prahova
Găgeni	Vâlcea
Găgeni-de-Jos	Buzău
Găgeni-de-Sus	Buzău
Găgești	Fălciu
Găgești	Iasi
Găgești	Putna
Găiceana-Târg	Tecuci
Găidar	Bacău
Găinari	Făgăraș
Găinari	Putna
Găinești	Bala
Găinești	Vâlcea
Găinușă	Argeș
Găiseanca (Gălețeni)	Vâlcea
Găiseanca (Zădăriciu)	Vâlcea
Găiseni	Dâmbovița
Gălănești	Rădăuți
Gălășeni	Bălți
Gălășeni	Bihor
Gălășeni	Cluj
Gălățeanu	Argeș
Gălățeni	Mureș
Gălăușă	Mureș
Gălbeni	Dorohoi
Gălbezeni	Neamț
Gălbinași	Buzău
Gălbinași	Ilfov
Gălbiori	Constanța
Gălcești	Argeș
Găleșoara	Gorj
Gălești	Lăpușna
Gălești	Mureș
Gălești	Tecuci
Găleteni	Vâlcea
Gămani	Gorj
Gămășești	Muscel
Găneasa	Ilfov
Găneasa	Romanați
Gănesiuca	Romanați
Gănești	Covurlui
Gănești	Fălciu
Gănești	Iasi
Gănești	Muscel

Localitatea	Județul
Gănești	Târnava-Mică
Gănești	Vâlcea
Găragău	Teleorman
Gărăna	Severin
Gărbăuți	Rădăuți
Gărdaneasa	Mehedinți
Gărdești	Teleorman
Gărdești	Vâlcea
Gărdinești	Argeș
Gărdoaia	Mehedinți
Gătaia	Timiș-Torontal
Gătejești	Vâlcea
Găujani (Găujani)	Argeș
Găujani (Boișoara)	Argeș
Găujani	Vâlcea
Găunoasa	Cahul
Găunoasa	Hunedoara
Găunoasa	Vaslui
Găunoși	Ialomița
Găureana	Roman
Găureanca	Botoșani
Găureni	Alba
Găureni (Uricani)	Iasi
Găureni (Vlădeni)	Iasi
Găureni	Năsăud
Găureni	Suceava
Găureni	Vaslui
Găureni	Vâlcea
Găureni-de-Jos	Lăpușna
Găureni-de-Sus	Lăpușna
Găuri	Putna
Găuricea	Hunedoara
Găuriciu	Teleorman
Găuzeni	Orhei
Găvan	Tutova
Găvana	Argeș
Găvanele	Buzău
Găvanești	Buzău
Găvanești	Gorj
Găvanești	Romanați
Găvanești	Teleorman
Găvanești	Vâlcea
Gădinți	Roman
Gălcești	Gorj
Gălcești	Mehedinți
Gălculești	Vâlcea
Găldău	Ialomița
Gălgău	Sălaj
Gălgău	Someș
Gălpăia	Sălaj
Gălțesti	Tutova
Gâmbaș	Alba

Localitatea	Județul	Localitatea	Județul	Localitatea	Județul
Gâmbuț	Alba	Gheboia	Dâmbovița	Ghioldun	Prahova
Gândești	Soroca	Gheboieni	Dâmbovița	Ghiolț	Someș
Gânciova	Dolj	Gheghie	Bihor	Ghionea	Ilfov
Gânțaga	Hunedoara	Gheiciler	Caliacra	Ghionoaia	Tecuci
Gârbaciu	Olt	Ghelar	Hunedoara	Ghiorman	Caliacra
Gârbău	Cluj	Ghelauza	Lăpușna	Ghioroc	Arad
Gârbeni	Dorohoi	Ghelengie	Caliacra	Ghiorteni	Dorohoi
Gârbești	Botoșani	Ghelința	Trei-Scaune	Ghioșani	Romanați
Gârbești	Vaslui	Ghelmar	Hunedoara	Ghioșești	Prahova
Gârbești-Tibănești	Vaslui	Ghelnegioaia	Mehedinți	Ghipeș	Odorheiu
Gârboiu	Buzău	Gheltosu	Cahul	Ghirbom	Alba
Gârbou	Someș	Ghenciu	Sălaj	Ghireasca	Covurlui
Gârboul-Dejului	Someș	Ghenetea	Bihor	Ghireni	Dorohoi
Gârbova	Sibiu	Gheore	Caliacra	Ghireni-Curt	Dorohoi
Gârbova	Soroca	Ghergheasa-Vechie	R.-Sărat	Ghiriș	Satu-Mare
Gârbova-de-Jos	Alba	Gh. Buzdugan	Bacău	Ghirișeni	Orhei
Gârbova-de-Sus	Alba	Gheorghe-Dimopol	Tutova	Ghirișul-Român	Cluj
Gârbovana	Bacău	Gheorghe-Iamandi	Tutova	Ghiroda	Timiș-Torontal
Gârbovăț	Tighina	Gheorghe-Lăzăr	Ialomița	Ghiroda-Nouă	Timiș-Torontal
Gârbovăț	Tutova	Gheorgheni	Ciuc	Ghirolț	Sălaj
Gârbovățu-de-Jos	Mehedinți	Gheorghe Răzorea	Ilfov	Ghirolț	Someș
Gârbovățu-de-Sus	Mehedinți	Gheorghești	Mehedinți	Ghirova	Orhei
Gârbovești	Caraș	Gheorghieni	Bălți	Ghitcăuți	Dorohoi
Gârbovi	Ialomița	Gheorghieni	Cluj	Ghiulerchioi	Durostor
Gârbovița	Alba	Gheoroiu	Vâlcea	Ghiurghengie	Durostor
Gârbovu	Gorj	Gherăești	Roman	Ghiurghenli	Caliacra
Gârceiu	Sălaj	Gherăseni	Buzău	Ghizdaru	Vlașca
Gârceni	Vaslui	Ghercești	Dolj	Ghizdăvești	Romanați
Gârcica	Argeș	Ghercești-Noul	Dolj	Ghizdita (Mânzălești)	Buzău
Gârcina	Neamț	Gherdana	Tecuci	Ghizdita (Zărnești)	Buzău
Gârciu	Ciuc	Gherdeal	Făgăraș	Ghizdita	Soroca
Gârcovu	Romanați	Ghergani	Dâmbovița	Ghizela	Timiș-Torontal
Gârda-de-Sus	Turda	Gheorgheasa-Nouă	R.-Sărat	Giacăș	Târnava-Mică
Gărdani	Sălaj	Ghergheleu	Vaslui	Gialacuta	Hunedoara
Gârdești	Tutova	Gherghești	Tutova	Giarmata	Timiș-Torontal
Gărla	Buzău	Gherghina	Constanța	Gibesti	Argeș
Gărla	Lăpușna	Gherghița	Prahova	Gier	Timiș-Torontal
Gărla-Mare	Mehedinți	Gheri-Mahle	Durostor	Gigălboia	Cahul
Gârlele-Găzârici	Bacău	Gherla	Someș	Gigartu	Olt
Gârleni	Bacău	Gherman	Timiș-Torontal	Gighera	Dolj
Gârlești	Dolj	Gherman-Dumeni	Iasi	Gighir	Cetatea-Albă
Gârliciu	Constanța	Ghermani	Ilfov	Gilău	Cluj
Gârliște	Caraș	Gherman-Telenești	Iasi	Gimbășeni	Ialomița
Gârlița	Durostor	Ghermănești	Fălciu	Ginta	Bihor
Gârnic	Caraș	Ghermănești	Ilfov	Giobănești	Vâlcea
Gârnicelu	Vâlcea	Ghermănești	Orhei	Giorocelu	Dolj
Gârnița	Mehedinți	Ghermănești	Tutova	Giorocu-Mare	Dolj
Găstești	Baia	Ghertenis	Timiș-Torontal	Giorocuța	Sălaj
Găsteni	Bacău	Gherța-Mare	Satu-Mare	Girișul-de-Criș	Bihor
Găstești	Ilfov	Gherța-Mică	Satu-Mare	Girișul-Negru	Bihor
Geabelea	Muscel	Gherzalar	Caliacra	Giroc	Timiș-Torontal
Geaca	Cluj	Ghetlova	Orhei	Girov	Neamț
Geaferli-Iciorman	Caliacra	Ghiaba	Prahova	Gitaru	Olt
Geamăna (Geamăna)	Argeș	Ghiaroc	Bihor	Giubega	Dolj
Geamăna		Ghibanu	Cahul	Giula	Cluj
(Geamăna-Băloiu)	Argeș	Ghibărteni	Covurlui	Giulești	Baia
Geamăna	Olt	Ghicani	Tutova	Giulești	Ilfov
Geamăna	Tighina	Ghica-Vodă	Soroca	Giulești	Maramureș
Geambașu	Turda	Ghida	Bihor	Giulești	Vâlcea
Geambașu	Buzău	Ghidfalău	Trei-Scaune	Giulești-din-Deal	Roman
Geaferca-Rusă	Tulcea	Ghidiciu	Dolj	Giulești-din-Vale	Roman
Geblești	Dolj	Ghidigeni	Tutova	Giulvaz	Timiș-Torontal
Gefu	Tutova	Ghidighici	Lăpușna	Giungi	Satu-Mare
Gelu	Satu-Mare	Ghidion	Roman	Giura-Vlădica	Mehedinți
Gelu	Timiș-Torontal	Ghidionu	Bacău	Giurcani	Fălciu
Gemenea	Câmpulung	Ghidroveni	Prahova	Giurcu	Gorj
Gemenea	Dâmbovița	Ghiduleni	Orhei	Giurgeni	Ialomița
Gemenele	Brăila	Ghigăești	Neamț	Giurgeni	Roman
Gemeni	Mehedinți	Ghigăeni	Bihor	Giurgeni	Tecuci
General Al. Averescu	Ismail	Ghigiu	Prahova	Giurgești (Costești)	Baia
General-Averescu	Neamț	Ghijasa-de-Jos	Sibiu	Giurgești	
General Dragalina	Durostor	Ghijasa-de-Sus	Târnava-Mare	(Valea Glodului)	Baia
General Dragalina	Ismail	Ghilad	Timiș-Torontal	Giurgești	Fălciu
General Dragalina	Romanați	Ghilăești	Neamț	Giurgioana	Tecuci
General Dragalina	Soroca	Ghilănești	Botoșani	Giurgiova	Caraș
General Dragalina	Tulcea	Ghilăvești	Tecuci	Giurgița	Dolj
General Eremia-		Ghilea	Bacău	GIURGIU	Vlașca
Grigorescu	Tecuci	Ghilia	Dorohoi	Giurgiulești	Ismail
General Poetaș	Brăila	Ghilcenii	Bălți	Giurgiuveni	Argeș
General Poetaș	Cahul	Ghivaciu	Sălaj	Giuroiu	Argeș
General Poetaș	Soroca	Ghimbay	Brașov	Giurtelecul-Hododului	Sălaj
General Popescu	Ilfov	Ghimeș-Făget	Ciuc	Giurtelecul-Șimlăului	Sălaj
General Praporgescu	Brăila	Ghimicești	Putna	Giuvărăști	Romanați
General Praporgescu	Durostor	Ghimpați	Dâmbovița	Gladna-Montană	Severin
General Praporgescu	Tulcea	Ghimpați	Ialomița	Gladna-Română	Severin
General Scărișoreanu	Constanța	Ghimpați	Ilfov	Glavacioc	Vlașca
General Stan-Poetaș	Caliacra	Ghimpați	Romanați	Glăjărie	Mureș
Genuneni	Vâlcea	Ghimpați	Vlașca	Glăvani	Cetatea-Albă
Geoagiu	Hunedoara	Ghimpețeni	Teleorman	Glăvani	Gorj
Geoagiu-Băi	Hunedoara	Ghincăuți	Hotin	Glăvănești	Tecuci
Geoagiul-de-Sus	Alba	Ghinda	Năsăud	Glăvănești-Nouă	Iasi
Geoăgel	Alba	Ghindari	Odorhei	Glăvănești-Vechi	Iasi
Geomal	Alba	Ghindărești	Constanța	Glăvile	Vâlcea
Geoseni	Bacău	Ghindăoani	Neamț	Glămbocă	Sibiu
Gepiș	Bihor	Ghindenii	Dolj	Glămbocata	Dâmbovița
Gepiu	Bihor	Ghinești	Dâmbovița	Glămbocel	Muscel
Gerăsești	Olt	Ghinești	Mureș	Glămbocu	Argeș
Gerăuș	Satu-Mare	Ghinghești	Covurlui	Glediu	Năsăud
Gheaur-Suiuciu	Caliacra	Ghiobesti	Argeș	Gliganu-de-Jos	Argeș
Ghebani	Gorj	Ghiocari	Buzău	Gliganu-de-Sus	Argeș
Ghebari	Putna	Ghiocelul	Prahova	Gligorești	Turda

Localitatea	Județul	Localitatea	Județul	Localitatea	Județul
Glimboca	Severin	Gorâni	Buzău	Grecești	Mehedinți
Glina-Ghermani	Ilfov	Gorban	Fălciu	Greci	Dâmbovița
Glina-Mare	Hotin	Gorbănești	Botoșani	Greci	Mehedinți
Glina-Mică	Hotin	Gordinești	Hotin	Greci	Romanați
Glingeni	Bălți	Gordinești	Orhei	Greci	Tulcea
Glingeni	Orhei	Gordinți	Hotin	Greci	Vâlcea
Globul-Craiovei	Severin	Gordun	Mehedinți	Greci-de-Jos	Ilfov
Globurău	Severin	Goreni	Mureș	Greci-de-Mijloc	
Glod	Alba	Gorgan	Muscel	(Sculpici)	Ilfov
Glod	Maramureș	Gorganu-de-Sus	Muscel	Greci-de-Sus	Ilfov
Glod	Someș	Gorghești	Tecuci	Grecești	Olt
Glodeanu-Sărat	Buzău	Gorgota	Dâmbovița	Groni	Caraș
Glodeanu-Siliștea	Buzău	Gorgota	Prahova	Gresia	Buzău
Glodeni	Bălți	Gorgova	Tulcea	Gresia	Prahova
Glodeni	Dâmbovița	Gorița	Caliacra	Gresia	Teleorman
Glodeni	Gorj	Gornea	Caraș	Grid	Făgăraș
Glodeni	Mureș	Gornei	Tutova	Grid	Hunedoara
Glodeni	Vaslui	Gorneni	Vlașca	Griesti	Vaslui
Glodghilești	Hunedoara	Gornenți	Mehedinți	Grigoreni	Bacău
Glodișoarele	Bacău	Gornești	Mureș	Grigoreni	Bălți
Glodosu	Bacău	Gornet	Prahova	Grigoreni	Tighina
Glodu	Buzău	Gornetu (Sibiciu)	Buzău	Grigorești	Botoșani
Glodu	Dolj	Gornetu (Bozioru)	Buzău	Grigorești	Soroca
Glodu	Muscel	Gornetu-Cricov	Prahova	Gr. Vasiliu	Tutova
Glodu-Peticari	Buzău	Gornetu-Cuib	Prahova	Grimancăuți	Hotin
Gloduri (Comănești)	Bacău	Gornovița	Mehedinți	Grimești (Rjavinți)	Hotin
Gloduri (Com. Gloduri)	Bacău	Gorovei	Dorohoi	Grimești (Com. Tețcani)	Hotin
Glodurile	Buzău	Gorovei	Roman	Grinăuți	Bălți
Glogova	Mehedinți	Gornia	Caraș	Grinăuți	Soroca
Glogovăț	Arad	Goruna	Prahova	Grinăuți-Raia	Hotin
Glogovăț	Târnava-Mică	Gorunești (Gorunești)	Vâlcea	Grincacica	Hotin
Glogoveanu	Ilfov	Gorunești (Slătioara)	Vâlcea	Grind	Hunedoara
Glogoveanu	Vlașca	Goruni	Iasi	Grindași	Ialomița
Glugești	Vâlcea	Gostavățu	Olt	Grindeni	Dolj
Gnadensfeld	Cetatea-Albă	Gostavățu	Romanați	Grindeni	Turda
Gnadenal	Cetatea-Albă	Gostila	Someș	Grindu	Ialomița
Goagiu	Odorheiu	Gostilele	Ilfov	Grințieșul-Mare	Neamț
Goanța	Mehedinți	Gostinari-Belu	Ilfov	Grințieșul-Mic	Neamț
Godeanu (Godeanu)	Mehedinți	Gostinari-Văcărești	Ilfov	Grivița	Dorohoi
Godeanu (Seliștea)	Mehedinți	Gostinu	Vlașca	Grivița	Ialomița
Godeni	Dolj	Goșmani	Neamț	Grivița	Ilfov
Godeni	Muscel	Gotești-Nou	Cahul	Grivița	Tecuci
Godinești	Dorohoi	Gothatea	Hunedoara	Grivița	Tutova
Godinești	Gorj	Gottlob	Timiș-Torontal	Grivițe	Dorohoi
Godinești	Hunedoara	Govădia	Hunedoara	Groapa-Tufei	R.-Sărat
Godinești-de-Jos	Tecuci	Govodarna	Mehedinți	Groape	Someș
Godinești-de-Sus	Tecuci	Govora	Romanați	Grohot	Hunedoara
Goești	Dolj	Grabăț	Timiș-Torontal	Grojdibodu	Romanați
Goești	Iasi	Grabicina-de-Jos	Buzău	Gropeni	Argeș
Goetz-de-pestre	Buzău	Grabicina-de-Sus	Buzău	Gropeni	Brăila
Goga	Prahova	Gradiștea	Buzău	Gropeni	Muscel
Gogan	Târnava-Mică	Grajduri	Argeș	Gropi	Neamț
Gogan-Varolea	Târnava-Mică	Grajduri	Vaslui	Gropile	Bacău
Gogeașca	Prahova	Gramostea	Durostor	Gropnița	Iasi
Gogaiu	Putna	Granița-Vechi	Cahul	Gropșani	Romanați
Gogolina	Cernăuți	Granolea	Dolj	Groseni	Teleorman
Gogoșari	Vlașca	Grasi	Neamț	Grosu	Teleorman
Gogoșești	Romanați	Gratia	Vlașca	Groș	Hunedoara
Gogoșița	Dolj	Grădești	Tecuci	Groșani	Buzău
Gogoșiu	Dolj	Grădina	Constanța	Groșani	Muscel
Gogoșu	Mehedinți	Grădinari	Ilfov	Groșeni	Bihor
Gohor	Tecuci	Grădinele	R.-Sărat	Groșerea	Gorj
Gola	Argeș	Grădinele	Romanați	Groși	Arad
Goiana-Nouă	Lăpușna	Grădiștea	Argeș	Groși	Bala
Goiana-Vechi	Lăpușna	Grădiștea (Grădiștea)	Ilfov	Groși	Bihor
Goicea-Mare	Dolj	Grădiștea (Tatina)	Ilfov	Groși	Satu-Mare
Goicea-Mică	Dolj	Grădiștea	Romanați	Groși	Severin
Goicel-Apostari	Buzău	Grădiștea	Tighina	Groși	Someș
Goidesti	Buzău	Grădiștea	Vâlcea	Groși	Vâlcea
Goiocasa	Bacău	Grădiștea	Vlașca	Groși-Nou	Arad
Goizești	Severin	Grădiștea-de-Jos	R.-Sărat	Grozasca	Iasi
Golani	Roman	Grădiștea-de-Sus	R.-Sărat	Grozăvești	Tecuci
Golăești	Iasi	Grădiștea-de-Munte	Hunedoara	Grozăvești	Romanați
Golăești	Brăila	Grăjdana	Buzău	Grozești	Bacău
Golăești	Covurlui	Grăjdănești (Trestenicu-		Grozești	Fălciu
Golăești	Fălciu	Tomulești)	Vlașca	Grozești	Lăpușna
Golăești	Teleorman	Grăjdănești (Petrești)	Vlașca	Grozești	Mehedinți
Golăești	Vlașca	Grăjduri	Tutova	Grozinți	Hotin
Goleasca	Argeș	Grămești	Dorohoi	Grubna	Hotin
Goleasca	Vlașca	Grăniceri	Arad	Grubna-Nouă	Iasi
Golebina	Durostor	Grănicerul	Constanța	Gruclaci	Hunedoara
Golebina-Ceatalgea	Durostor	Grănicești	Rădăuți	Gruia	Mehedinți
Goleni	Soroca	Grăpeni	Covurlui	Gruilung	Bihor
Golenți	Dolj	Grășeni-Nou	Bălți	Gruisor	Mureș
Goleș	Hunedoara	Grășeni-Vechi	Bălți	Gruiu	Argeș
Golești (Golești)	Muscel	Grătiești	Lăpușna	Gruiu (Gruiu-Budești)	Ilfov
Golești (Poenița)	Muscel	Grămbăuții-Nou	Soroca	Gruiu (Gruiu-Fierbinți)	Ilfov
Golești	R.-Sărat	Grănar	Târnava-Mare	Gruiu	Gorj
Golești-Badii	Muscel	Greabănu (Uda-de-Sus)	Argeș	Gruiu (Dobriceni)	Vâlcea
Golești-de-Sus	R.-Sărat	Greabănu		Gruiu (Zmeurăt)	Vâlcea
Goleți	Severin	(Richitețele-de-Jos)	Argeș	Gruiu-Lupului	Argeș
Golfinu	Romanați	Greabănu		Grumazeni	Hotin
Golineasa	Mehedinți	(Richitețele-de-Sus)	Argeș	Grumăzești	Neamț
Golița	Cetatea-Albă	Greaca	Ilfov	Grumăzești	Putna
Gologanu	R.-Sărat	Grebanu	R.-Sărat	Grumezoia	Fălciu
Gologofta	Vaslui	Grebenișul-de-Câmpie	Mureș	Gruni	Buzău
Golotreni	Vâlcea	Greblești	Argeș	Gruni	Severin
Gomocști	Buzău	Greblești	Orhei	Grușevița	Hotin
Gonțesti	Buzău	Greceanca	Buzău	Grușovo	Lăpușna
Gorani	Argeș	Greceni	Cahul	Gubandru	Romanați
Goranu	Argeș	Grecești	Dolj	Gubancea	Dolj

Localitatea	Județul
Guești	Olt
Guga	Someș
Gugea	Iasi
Gugești	Fălciu
Gugești	Putna
Gugești	R.-Sărat
Gugulanca	Vâlcea
Gulia	Baia
Gulia	Ilfov
Gulianca	R.-Sărat
Gunoaia-de-Jos	Tecuci
Gura Albești	Fălciu
Gura Aninoasei Cojanu	Buzău
Gura Arieșului	Turda
Gura Armanului	Tulcea
Gura Bădicului	Buzău
Gura Bărbulețului	Dâmbovița
Gura Băcului	Tighina
Gura Bădiliței	Baia
Gura Băsciei	Buzău
Gura Beliei	Prahova
Gura Bohotin	Fălciu
Gura Boului	Olt
Gura Bujorăscu	Gorj
Gura-Caliței	R.-Sărat
Gura-Camenca	Soroca
Gura-Căinari	Soroca
Gura-Călmățuiului	Brăila
Gura Călușu	Romanați
Gura Cătișului	Buzău
Gura Călnăului	Buzău
Gura Cernului	Bacău
Gura Ciobănuș	Bacău
Gura Crăești	Tecuci
Gura Crivățului	Prahova
Gura Crucilor	Argeș
Gura Dimienei	Buzău
Gura Dobrogei	Constanța
Gura Drumului	Bacău

Localitatea	Județul
Gura Făgetului	R.-Sărat
Gura Foi	Dâmbovița
Gura Galbenă	Tighina
Gura Gârbovățului	Tutova
Gura Gârluței	Brăila
Gurahonț	Arad
Gura Homorului	Câmpulung
Gura Ialomiței	Ialomița
Gura Idrici	Fălciu
Gura-Menți	Gorj
Gura Motrului	Mehedinți
Gura Munteni	Vaslui
Guranda	Botoșani
Gurani	Bihor
Gura-Ocei	Buzău
Gura Ocnitei	Dâmbovița
Gura Oituz	Bălți
Gura Padini	Romanați
Gura Păltinișului	Buzău
Gura Părciului	Buzău
Gura-Popii	Buzău
Gura Poroinii	Mehedinți
Gura Putilei	Rădăuți
Gura Putnei	Rădăuți
Gura Răului	Sibiu
Gura Roșie	Cetatea-Albă
Gurasada	Hunedoara
Gura Sahadul	Tecuci
Gura Sărăței	Buzău
Gura Sărăței	Fălciu
Gura Siriului	Buzău
Gura Solcii	Suceava
Gura Subășului	Vâlcea
Gura Suții	Dâmbovița
Gura Tărcovului	Buzău
Gura Teghii	Buzău
Gura Vacii	Argeș
Gura Vadului	Buzău
Gura Vălei (Bărsănești)	Bacău

Localitatea	Județul
Gura Văiei (Racova)	Bacău
Gura Văiei	Putna
Gura Văiei-Brătla	Bacău
Gura-Văii	Arad
Gura-Văii	Argeș
Gura-Văii	Buzău
Gura-Văii	Dolj
Gura-Văii	Fălciu
Gura-Văii	Mehedinți
Gura-Văii	Neamț
Gura-Văii	Vaslui
Gura-Văii	Vâlcea
Gura Vițioarei	Prahova
Gura Zlătăresei	Tecuci
Gurba	Arad
Gurbănești	Ilfov
Gurbediu	Bihor
Gurbești	Bihor
Gureni (Frâncești)	Gorj
Gureni (Săcelu)	Gorj
Gurghiu	Mureș
Gurguești	Brăila
Gurguiata	Vâlcea
Gurgulești	Vlașca
Gurișoara	Vâlcea
Guruslău	Sălaj
Gusu	Sibiu
Gușitei	Fălciu
Gușoianca-Cățăleni	Vâlcea
Gușterița	Sibiu
Guta-Vladnici	Baia
Gutinaș	Bacău
Guttenbrunn	Arad
Gutu	Mehedinți
Guțu	Vlașca
Gvardenița	Mehedinți
Gvâzdăuți	Hotin
Gvozdova	Soroca

H

Localitatea	Județul
Habic	Mureș
Habud	Prahova
Hadâmbu	Iasi
Hadâr-Celebi	Durostor
Hagi	Cetatea-Albă
Hagiac	Tecuci
Hagichioi	Caliacra
Hagi-Curda	Ismail
Hagider	Cetatea-Albă
Hagi-Dumitru	Caliacra
Hagieni	Constanța
Hagieni	Ialomița
Hagiești	Cahul
Hagiești	Ilfov
Hagiești	Teleorman
Hagiești	Vlașca
Hagi-Paclar	Durostor
Hagilar	Tulcea
Hagimus	Tighina
Hagiolar	Durostor
Hagiomer	Tulcea
Haidar	Tulcea
Haieu	Bihor
Haimanale	Buzău
Hajden-de-Jos	Hotin
Hajden-de-Sus	Hotin
Halânga	Mehedinți
Halceui	Iasi
Haleasa	Neamț
Haleș	Buzău
Halifa	Vaslui
Halle	Cetatea-Albă
Halmășd	Sălaj
Halmeu	Satu-Mare
Haloș	Bacău
Hamba	Sibiu
Hamcearca	Tulcea
Hamzalar	Caliacra
Hamzoaia	Neamț
Han-Cășla	Cetatea-Albă
Hamcea	Botoșani
Hangu	Neamț
Hanța	Tecuci
Hanul-Conache	Tecuci
Hanu-Vechi	Lăpușna
Haragăș	Cahul
Harale	Trei-Scaune
Hardabei	Argeș
Hardali	Caliacra
Haret-Modruzeni	Putna
Harmanlăc	Caliacra
Hasan-Aspaga	Ismail
Hasan-Batâr	Cetatea-Albă
Hasarlăc	Durostor
Hasarlăc	Caliacra
Hasâm-Dede	Caliacra
Haschioi	Durostor

Localitatea	Județul
Hasi-Kioseler	Caliacra
Haslagerchioi	Caliacra
Hașag	Sibiu
Hașmaș	Bihor
Hașmaș	Someș
Hatmana	Lăpușna
Hațeg	Constanța
Hațeg	Hunedoara
Hauzești	Severin
Havârna	Dorohoi
Hazu-Moara-Dediului	Tecuci
Hăbășești	Roman
Hăbeni	Dâmbovița
Hădăreni	Turda
Hăești (Celein)	Gorj
Hăești (Mogoșani)	Gorj
Hăghiac	Bacău
Hăghig	Trei-Scaune
Hăineala	Bacău
Hăjdade	Turda
Hăjdieni	Orhei
Hălăliș	Arad
Hălăngești	Dolj
Hălărești	Tutova
Hălăucești	Roman
Hălchiu	Brașov
Hălești	Vâlcea
Hălmăgiu	Arad
Hălmăcioaia	Bacău
Hălmăgel	Arad
Hălmeag	Făgăraș
Hănăseni	Tutova
Hănășeni-de-Pădure	Cahul
Hănășeni-Noui	Cahul
Hănțești	Lăpușna
Hănțești	Dorohoi
Hănțești	Dorohoi
Hăpăi	Tecuci
Hăpria	Dorohoi
Hărlău	Alba
Hărlău	Târnava-Mică
Hărești	Hunedoara
Hărman	Iasi
Hărman	Brașov
Hărmaneasa	Roman
Hărmanești-Noui	Baia
Hărmanești-Vechi	Baia
Hărnicești	Maramureș
Hărpășești	Iasi
Hărtăgani	Hunedoara
Hărtău	Mureș
Hărtășești	Neamț
Hășmașul-Cicciului	Someș
Hăsnășeni	Iasi
Hăsnășeni-Mari	Bălți
Hăsnășeni-Noui	Bălți
Hășdat	Hunedoara

Localitatea	Județul
Hășdate	Someș
Hășdău	Hunedoara
Hătcărău	Prahova
Hătuica	Trei-Scaune
Hățâgel	Hunedoara
Hăulișca	Putna
Hăjdieni	Bălți
Hăncăuți	Bălți
Hănțești	Bihor
Hănțești-Niorcani	Bălți
Hăncu-Mănăstirea	Lăpușna
Hândrești	Roman
Hângulești	R.-Sărat
Hărboca	Buzău
Hărbovăț	Orhei
Hărești	Bălți
Hărlău	Bacău
Hărlău	Lăpușna
Hărlău	Lăpușna
Hărlău	Botoșani
Hărlău	Roman
Hărlău	Gorj
Hărlău	Făgăraș
Hărlău	Argeș
Hărlău	Prahova
Hărlău	Constanța
Hărlău	Vaslui
Hărlău	Vaslui
Hărlău	Muscel
Hărlău	Muscel
Hărlău	Baia
Hărlău	Baia
Hărlău	Hotin
Hărlău	Neamț
Hărlău	Soroca
Hărlău	Tighina
Hărlău	Orhei
Hărlău	Orhei
Hărlău	Cahul
Hărlău	Cahul
Hărlău	Bălți
Hărlău	Bihor
Hărlău	Bălți
Hărlău	Baia
Hărlău	Bălți
Hărlău	Bălți
Hărlău	Năsăud
Hărlău	Bacău
Hărlău	Lăpușna
Hărlău	Roman
Hărlău	R.-Sărat
Hărlău	Bacău
Hărlău	Bacău
Hărlău	Bacău
Hărlău	Târnava-Mare
Hărlău	Alba
Hărlău	Putna

Localitatea	Județul	Localitatea	Județul	Localitatea	Județul
Herăști	Ilfov	Hodoș-Bodrog	Arad	Horodiștea	Soroca
Herăști	R.-Sărat	Hofnungsfeld	Cetatea-Albă	Horodniceni	Baia
Herculean	Odorhei	Hofnungsta	Cetatea-Albă	Horodnicul-de-Jos	Rădăuți
Heredlean	Sălaj	Hogeachioi	Durostor	Horodnicul-de-Sus	Rădăuți
Heredlean	Hotin	Hoghia	Odorhei	Horoșăuți	Cernăuți
Herendești	Severin	Hoghiz	Târnava-Mare	Horoșlar	Durostor
Herepea	Hunedoara	Hoghilag	Târnava-Mică	Horpaz	Iasi
Herepea	Târnava-Mică	Hoinari	R.-Sărat	Hosman	Sibiu
Heresti	Baia	Hoisesti	Iasi	Hotar	Bihor
Herghelia	Mureș	Hoisesti	Neamț	Hotarcasa	Gorj
Heria	Alba	Holbav	Brașov	Hotarele	Călărași
Herina	Năsăud	Holbănești	Putna	Hotarele	Ilfov
Herșani	Argeș	Holboca	Iasi	Hotarele	Vâlcea
Hermesiu	Iasi	Holdea	Neamț	Hotaru	Romanați
Herneacova	Timiș-Torontal	Holdia	Hunedoara	Hotărani	Mehedinți
Hertioana-Mănăstire	Bacău	Holdița	Neamț	Hotărani	Romanați
Hertioana-Răzeși	Bacău	Holercani	Orhei	Hotărasi	Vâlcea
Herța	Dorohoi	Holm	Roman	Hotărel	Bihor
Hetea	Trei-Scaune	Holmu	Iasi	Hotăroaia	Vâlcea
Hetiur	Târnava-Mare	Holod	Bihor	Hoteni	Maramureș
Hezeriș	Severin	Holohora-de-Jos	Hotin	Hotesti	Odorhei
Hida	Cluj	Holohora-de-Sus	Hotin	Hotin	Hotin
Hideaga	Satu-Mare	Holoșnița	Soroca	Hotoan	Sălaj
Hidiș	Bihor	Holoșnița-Nouă	Soroca	Hovrila	Satu-Mare
Hidișel	Bihor	Holt	Bacău	Hrăniceni	Tutova
Hidișel-de-Jos	Bihor	Homești	R.-Sărat	Hreasca	Tutova
Hidișel-de-Sus	Bihor	Homiceni	Neamț	Hreața	Baia
Higiu	Mehedinți	Homița	Baia	Hreața	Dorohoi
Higiu-Drăghești	Mehedinți	Homocea	Tecuci	Hrip	Satu-Mare
Hilib	Trei-Scaune	Homorăcea	Vâlcea	Hristici	Soroca
Hilișău-Curt	Dorohoi	Homorăciu	Prahova	Hrișcani	Botoșani
Hilișău-Gafencu	Dorohoi	Homorăci-Ungheni	Prahova	Hrișeni	Dorohoi
Hilișău-Vârnăv	Dorohoi	Homorod	Hunedoara	Hucu	Vaslui
Hilița	Iasi	Homorod	Târnava-Mare	Huedin	Cluj
Hiliuți	Bălți	Homorodul-de-Jos	Satu-Mare	Hulboca	Lăpușna
Hiliuții-Nou	Bălți	Homorodul-de-Mijloc	Satu-Mare	Hulboca	Orhei
Hinchiriș	Bihor	Homorodul-de-Sus	Satu-Mare	Hulești	Tecuci
Hinova	Mehedinți	Homorog	Bihor	Hulub	Botoșani
Hințești	Argeș	Homoșdia	Severin	Huluba	Gorj
Hirișesti	Gorj	Hondol	Hunedoara	Huluba	Muscel
Hisiaș	Timiș-Torontal	Honorici	Severin	Hulubesti	Dâmbovița
Hitiș	Timiș-Torontal	Honțisor	Arad	Huluboaia	Cahul
Hliboca	Dorohoi	Hopârta	Alba	Humcle	Argeș
Hlina	Hotin	Horăști	Lăpușna	Humulești	Neamț
Hlincea	Iasi	Horăști	Mehedinți	Humuleștii-Mici	Lăpușna
Hlinița	Storojineț	Horbova	Dorohoi	Hundorf	Târnava-Mică
Hlipiceni	Botoșani	Hordila	Vaslui	Hunedoara	Hunedoara
Hobaia	Ilfov	Hordilești	Vaslui	Hunedoara-Timișană	Timiș-Torontal
Hobița	Gorj	Horea	Sălaj	Hunia	Dolj
Hobița	Hunedoara	Horezu	Gorj	Hupca	Tutova
Hobița-Grădiște	Hunedoara	Horezu	Romanați	Hurdugi	Fălciu
Hoceni	Fălciu	Horezu	Vâlcea	Hurez	Făgăraș
Hociungi	Roman	Horezu-Poenari	Dolj	Hurezani	Gorj
Hodac	Mureș	Horezu-Vechin	Romanați	Hurezani-de-Jos	Gorj
Hodărăuți	Hotin	Horga	Tutova	Hurezul-Mare	Sălaj
Hodiș	Arad	Horgești	Bacău	Hurezul-Mic	Sălaj
Hodiș	Bihor	Horia	Constanța	Hurjueni	Rădăuți
Hodiș	Satu-Mare	Horia	Ialomița	Huruești	Tecuci
Hodișel	Bihor	Horjani	Buzău	Husaseul-de-Criș	Bihor
Hodișu	Cluj	Horjești	Cahul	Husaseul-de-Tinca	Bihor
Hodivoia	Vlașca	Horlacea	Cluj	Husein	Sălaj
Hodjinești	Orhei	Horlăceni	Dorohoi	Husia	Sălaj
Hodod	Sălaj	Horlești (Horlești)	Iasi	Husnicioara	Mehedinți
Hodoni	Timiș-Torontal	Horlești (Vânători)	Iasi	Huși	Baia
Hodora	Iasi	Horoatul-Cehului	Sălaj	Huși	Fălciu
Hodoreasca	Gorj	Horoatul-Crasnei	Sălaj	Huștiu	Tutova
Hodorogeni	Dorohoi	Horodca	Lăpușna	Huta-Voivozi	Bihor
Hodoș	Bihor	Horodiște	Bălți	Hutul	Cahul
Hodoș	Severin	Horodiștea	Dorohoi	Huțani	Botoșani
Hodoș	Timiș-Torontal	Horodiștea	Iasi	Huțu	Tecuci
Hodoș	Mureș	Horodiștea	Lăpușna	Huzun	Lăpușna
Hodoș-de-Ciuc	Ciuc	Horodiștea	Orhei		

I

Iabalcea	Caraș	Iamandi	Teleorman	IASI	Iasi
Iablanița	Mehedinți	Ianăuți	Hotin	Iașul	Odorhei
Iablanița	Severin	Ianca	Brăila	Iaz	Sălaj
Iablona-Nouă	Bălți	Ianca	Romanați	Iaz	Severin
Iablona-Vechi	Bălți	Ianca-Nouă	Romanați	Iazăgilar	Călărași
Iablonița	Rădăuți	Ianculești	Argeș	Iazu	Bacău
Iachimeni	Hotin	Ianoșda	Bihor	Iazu	Ialomița
Iacob-Deal	Tulcea	Ianova	Timiș-Torontal	Iazu-Nou	Iasi
Iacobeni	Arad	Iapa	Bacău	Iazu-Porcului	Iasi
Iacobeni	Botoșani	Iapa	Brăila	Ibana	Tutova
Iacobeni	Câmpulung	Iapa	Maramureș	Ibăncasa	Dorohoi
Iacobeni	Ciuc	Iapa	Neamț	Ibănești	Dorohoi
Iacobeni	Iasi	Iapa	Someș	Ibănești	Mureș
Iacobeni	Târnava-Mare	Iaplagea	Călărași	Ibănești	Olt
Iacobeni	Turda	Iara	Turda	Ibănești	Tutova
Iacobesti	Suceava	Iara-de-Mureș	Mureș	Ibrahim-Mahle	Durostor
Iacobstal	Tighina	Iarăși	Trei-Scaune	Ibriann	R.-Sărat
Iacovile	Vâlcea	Iargara	Cahul	Ibrianul	Dâmbovița
Iad	Năsăud	Iaroslava	Cetatea-Albă	Icafalau	Trei-Scaune
Iadara	Satu-Mare	Iarovă	Soroca	I. C. Brătianu	Călărași
Ială-Ceatalgea	Durostor	Iaslovăț	Suceava	I. C. Brătianu	Tulcea
Ialpușeni	Tighina	Iastaccilar	Călărași	Ichimeni-Morțun	Dorohoi
Ialoveni	Lăpușna	Iași	Făgăraș	Ichimeni-Pisochi	Dorohoi
Iam	Caraș	Iași	Gorj	Ichimeni-Safta	Dorohoi

Localitatea	Județul	Localitatea	Județul	Localitatea	Județul
Iceland	Mureș	Iliești	Gorj	Isaci	Olt
Icelandul-Mare	Mureș	Ilimbav	Sibiu	Isacova	Orhei
Iclânzet	Mureș	Ilioara	Mureș	Isaia	Fălciu
Iclod	Someș	Ilișeni	Botoșani	Isaicani	Lăpușna
Iclod	Târnava-Mică	Ilișești	Suceava	Isărești	Olt
Icloda	Timiș-Torontal	Ilișua	Sălaj	Isbășești (Isbășești)	Argeș
Iclozel	Someș	Ilișua	Someș	Isbășești (Stolnici)	Argeș
Icoana	Ilfov	Ilov	Mehedinți	Isbiceni	Romanați
Icoana	Olt	Ilova	Severin	Iscroni	Hunedoara
Icoana (Floru)	Olt	Ilovăț	Mehedinți	Iserlia	Cetatea-Albă
Ictar	Timiș-Torontal	Ilovița	Mehedinți	Iserlia-Nouă	Tighina
Icușeni	Botoșani	Ilteu	Arad	Isla	Mureș
Icușeni	Iasi	Ilva-Mare	Năsăud	Islam Gîaferca	Tulcea
Icușești	Roman	Ilva-Mică	Năsăud	Islaz	Ilfov
Idecu-de-Jos	Mureș	Imeni	Trei-Scaune	Islaz	Romanați
Idecu-de-Sus	Mureș	Imoasa	Mehedinți	Ismail	Căliacra
Idicel	Mureș	Imper	Ciuc	Ismail	Ismail
Idiciu	Târnava-Mică	Inand	Bihor	Ispas	Storofineț
Idrici	Fălciu	Inătești Argintari	Vâlcea	Istihaza	Turda
Idrifaia	Târnava-Mică	Inău	Sălaj	Istrău	Sălaj
Idriș-Cuius	Căliacra	Inău	Someș	Istria	Constanța
Iecia-Mare	Timiș-Torontal	Incești	Bihor	Istrița-de-Jos	Buzău
Iecia-Mică	Timiș-Torontal	Incoronarea	Tulcea	Isvarna	Gorj
Iedu	Mureș	Inculeț	Orhei	Isverna	Mehedinți
Iegheriște	Satu-Mare	Independența	Constanța	Isvoare	Orhei
Iercoșeni	Arad	Independența	Covurlui	Isvoarele	Iasi
Iermata	Arad	Independența	Ialomița	Isvoarele	Covurlui
Iermata-Neagră	Arad	Independența	Prahova	Isvoarele	Dâmbovița
Iernut	Târnava-Mică	Inderepnici-Noui	Orhei	Isvoarele	Gorj
Iernuteni	Mureș	Inderepnici-Vechi	Orhei	Isvoarele	Ilfov
Iersig	Caras	Inești	Orhei	Isvoarele	Mehedinți
Ierșnic	Severin	Ineu	Arad	Isvoarele	Olt
Iertof	Caras	Ineu	Bihor	Isvoarele	Prahova
Ieșelnița	Severin	Ineu	Ciuc	Isvoarele	Soroca
Ieud	Maramureș	Ingărești-Iulieni	Neamț	Isvoarele-de-Jos	Bacău
Iezeru	Vâlcea	Inlăceni	Odorheiu	Isvoarele-de-Sus	Bacău
Iezureni	Gorj	Inoc	Turda	Isvor	Vâlcea
Ifrimești	Vâlcea	Inotești	Prahova	Isvorani	Ilfov
I. G. Duca	Bălți	In-Poiana	Buzău	Isvorani	Muscel
I. G. Duca	Cahul	Insurăței	Brăila	Isvorani	Buzău
I. G. Duca	Căliacra	Insurăței	Mehedinți	Isvorâl	Mehedinți
I. G. Duca	Cetatea-Albă	Inșelata	Buzău	Isvoru	Buzău
I. G. Duca	Cluj	Intorsura	Dolj	Isvoru	Dolj
I. G. Duca	Constanța	Intorsura-Buzăului	Brașov	Isvoru	Olt
I. G. Duca	Covurlui	Intregalde	Alba	Isvoru	Romanați
I. G. Duca	Fălciu	Intre-Sibicii	Buzău	Isvoru-de-Jos	Argeș
I. G. Duca	Hotin	Iuucu	Cluj	Isvoru-de-Jos	Olt
I. G. Duca	Ialomița	Inuri	Alba	Isvoru-de-Sus	Argeș
I. G. Duca	Ilfov	Inuri	Muscel	Isvoru-de-Sus	Olt
I. G. Duca	Ismail	Ioanicești	Argeș	Isvorul-Alb	Neamț
I. G. Duca	Lăpușna	Ioaniș	Bihor	Isvorul-Anestilor	Mehedinți
I. G. Duca	Mehedinți	Ioan-Vodă	Soroca	Isvorul-Bârzei	Mehedinți
I. G. Duca	Odorheiu	Iobăgeni	Mureș	Isvorul-Boului	Buzău
I. G. Duca	Olt	Iohanisfeld	Timiș-Torontal	Isvorul-Crișului	Cluj
I. G. Duca	Prahova	Iojib	Satu-Mare	Isvorul-din-Dos	Vâlcea
I. G. Duca	Roman	Ionașcu	Teleorman	Isvorul-din-Față	Vâlcea
I. G. Duca	Romanați	Ionășeni	Botoșani	Isvorul-Dulce	
I. G. Duca	Tighina	Ionășeni	Dorohoi	(Isvorul-Dulce)	Buzău
I. G. Duca	Timiș-Torontal	Ionășești	Tecuci	Isvorul-Dulce	
I. G. Duca	Tulcea	Ion Brătianu	Bălți	(Sărățeanca)	Buzău
I. G. Duca	Vlașca	Ion C. Brătianu	Neamț	Isvorul-Frumos	Mehedinți
Igești	Putna	Ion Corvin	Constanța	Isvorul-Mare	Constanța
Igești	Storofineț	Ion Creangă	Bălți	Ișalnița	Dolj
Igești	Tutova	Ioneasa	Baia	Ișcălu	Bălți
Ighiel	Alba	Ionelele	Dolj	Ișcălu-Vechi	Bălți
Ighiu	Târnava-Mare	Ionel Lupescu	R. Sărat	Ișnovăț	Orhei
Ighiu-Vechiu	Târnava-Mare	Ionești	Arad	Italieni	Dolj
Ighiu	Alba	Ionești	Argeș	Itești	Bacău
Ighiu	Odorheiu	Ionești	Bălți	Iteu	Bihor
Igiroasa	Mehedinți	Ionești	Brăila	Itrinești	Neamț
Igirosu	Gorj	Ionești	Buzău	Ițcani	Tutova
Iglița	Tulcea	Ionești	Dâmbovița	Ițcanii-Gară	Suceava
Ignăței	Orhei	Ionești	Gorj	Ițcanii-Noui	Suceava
Ignesti	Arad	Ionești	Odorheiu	Iușca	Roman
Igoiu	Vâlcea	Ionești	Vâlcea	Iuda	Mureș
Igrîș	Timiș-Torontal	Ionești-Govorei	Ialomița	Iugani	Roman
Igrîș	Someș	Ion Ghica	Olt	Iugani	Tutova
Ihod	Mureș	Ionicești	Olt	Iujineți	Cernăuți
I. I. C. Brătianu	Brăila	Ion Kalinderu	Ialomița	Iulia	Tulcea
I. I. C. Brătianu	Ilfov	Ion Lahovary	Teleorman	Iuliu-Maniu	Brăila
I. I. C. Brătianu	Olt	Ion T. Ghica	Baia	Iumucilar	Căliacra
Ijdileni	Covurlui	Iorcani	Prahova	Iupca	Mehedinți
Ilaciu (Roșia)	Vâlcea	Iordăchianu	Storofineț	Iurcăuți	Cernăuți
I. Lahovary	Ilfov	Iordănești	Buzău	Iurcenii	Lăpușna
Ilașcova	Cahul	Iorgulești	Soroca	Iurești	Botoșani
Iiba	Satu-Mare	Iorjinița	Gorj	Iurghiciler	Căliacra
Ileana	Buzău	Iosa	Arad	Insghiu Benlăc	Căliacra
Ileana	Ilfov	Iosășel	Arad	Ivancăuți	Cernăuți
Ileana-Ghermani	Ilfov	Iosifălău	Timiș-Torontal	Ivancăuți	Dorohoi
Ileanda	Someș	Iosupeni	Iasi	Ivanca	Orhei
Ileni	Păgăraș	Ip	Sălaj	Ivanda	Timiș-Torontal
Ilenița	Bălți	Ipatele	Vaslui	Ivânceni	Cetatea-Albă
Ilganii-de-Jos	Tulcea	Ipotesti	Botoșani	Ivâncești	Putna
Ilganii-de-Sus	Tulcea	Ipotesti	Olt	Ivânești	Fălciu
Ilia	Hunedoara	Ipotesti	Suceava	Ivânești	Ialomița
Ilidia	Caras	Irațosul	Arad	Ivânești	Mureș
Ilieni	Mureș	Iresaca	Tecuci	Ivânești	Soroca
Ilieni	Trei-Scaune	Irești	Putna	Ivânești	Vaslui
Ilieși	Bacău	Irigea	Căliacra	Ivânești-Noui	Cetatea-Albă
Ilieși	Mureș	Irina	Sălaj	Ivânești-Vechi	Cetatea-Albă
Iliești	Bacău	Isacova	Tulcea	Ivâneț	Buzău

Localitatea	Județul	Localitatea	Județul	Localitatea	Județul
Ivănușea	Bălți	Izbuc	Bihor	Izvoare	Neamț
Ivești	Tutova	Izești	Prahova	Izvoarele	Alba
Ivești-Târg	Tecuci	Izgar	Caras	Izvor	Roman
Ivrinezii-Mari	Constanța	Izimșea	Mehedinți	Izvorul-Muntelui	Neamț
Ivrinezii-Mici	Constanța	Izvin	Timiș-Torontal	Ivancea	Tulcea
Izbiștea	Orhei	Izvoare	Botoșani		
J					
Jabăr	Severin	Jichișul-de-Jos	Someș	Jorăști	Putna
Jabeniuța	Mureș	Jichișul-de-Sus	Someș	Jormănești	Mehedinți
Jac	Sălaj	Jideni	R.-Sărat	Josan	Hunedoara
Jacodul	Odorheiu	Jidovița	Năsăud	Josani	Bihor
Jacota	Baia	Jieni	Bacău	Josani-Gurbești	Bihor
Jacul	Târnava-Mare	Jieni	Romanați	Josani	Buzău
Jadani	Timiș-Torontal	Jigălia	Fălciu	Josani	Ciuc
Jadova	Storjineț	Jigireni	Vaslui	Josani-Bărgăului	Năsăud
Jadova-Nouă	Storjineț	Jignița	Mehedinți	Jucica-Nouă	Cernăuți
Jahallia	Baia	Jigodin	Ciuc	Jucica-Vechie	Cernăuți
Jamul-Mare	Timiș-Torontal	Jijila	Tulcea	Jucul-de-Jos	Cluj
Japca	Soroca	Jilava	Ilfov	Jucul-de-Mijloc	Cluj
Jarcaleți	Olt	Jilavale	Ialomița	Jucul-de-Sus	Cluj
Jariștea	Putna	Jilțu	Gorj	Jugaru	Olt
Jarostea	Vâlcea	Jimbolia	Timiș-Torontal	Jugastru	Mehedinți
Javgur	Tighina	Jimbor	Odorheiu	Jugăstreni	Someș
Jărlău	R.-Sărat	Jimbor	Someș	Jugur	Muscel
Jăvreni	Orhei	Jina	Sibiu	Jugureanu	Brăila
Jdioara	Severin	Jirovu	Mehedinți	Jugureni	Buzău
Jebel	Timiș-Torontal	Jitia	R.-Sărat	Jugureni	Dâmbovița
Jebuc	Cluj	Jitin	Caras	Julița	Arad
Jegălia	Ialomița	Jiu-Corocești	Hunedoara	Jumătățeni	Botoșani
Jeica	Năsăud	Jiulș	Târnava-Mică	Junc	Hunedoara
Jeledinți	Hunedoara	Jiu-Paroșeni	Hunedoara	Jupa	Severin
Jelna	Năsăud	Jivdeiu	Târnava-Mică	Jupalnic	Severin
Jena	Severin	Joia-Mare	Arad	Jupani	Severin
Jevreni	Bacău	Joia	Ilfov	Jupănești	Severin
Jgheaburi	Putna	Joia	R.-Sărat	Jupănești	Gorj
Jiana-Mare	Mehedinți	Joldești	Botoșani	Jupănești	Muscel
Jiana-Vechie	Mehedinți	Joloboc	Orhei	Jurca	Someș
Jibert	Târnava-Mare	Jora	Iasi	Jurești	Severin
Jiblea-Nouă	Argeș	Jora-de-Jos	Orhei	Jurilofca	Tulcea
Jiblea-Vechie	Argeș	Jora-de-Mijloc	Orhei	Juril-de-Câmpie	Cluj
Jibou	Sălaj	Jora-de-Sus	Orhei	Jurubești	Buzău
Jibrieni	Ismail	Jorăști	Covurlui		

K

Kili-Kadi	Caliacra	Kioseler	Caliacra
-----------	----------	----------	----------

L

Labășinț	Timiș-Torontal	Laz	Arad	Lăstuni	R.-Sărat
Lac	Tighina	Laza	Vaslui	Lăturoasa	Mehedinți
Lacu	Buzău	Lazu	Constanța	Lățai	Botoșani
Lacu	Cluj	Lazu	Dolj	Lătești	Tutova
Lacu cu Anini	Buzău	Lazu	Gorj	Lățunaș	Timiș-Torontal
Lacul	Mehedinți	Lazu	Mehedinți	Lăunele	Olt
Lacul-Babei	Tutova	Lazu	Tutova	Lăunele-de-Jos	Argeș
Lacul-Rezi	Brăila	Lazuri	Arad	Lăunele-de-Sus	Argeș
Lacul-Turcului	Prahova	Lazuri	Bihor	Lăurenți	Mureș
Lacurile	Argeș	Lazuri	Dâmbovița	Lăzarea	Ciuc
Lacul-Sărat	Brăila	Lazuri	Satu-Mare	Lăzăreni	Bihor
Lada	Teleorman	Lazuri	Sălaj	Lăzărești	Argeș
Lagăr	Argeș	Lăcenți	Argeș	Lăzărești	Ciuc
Lahovary	Vâlcea	Lăcenți	Teleorman	Lăzărești	Gorj
Lahovari	Viașcă	Lăcrița-Mare	Dolj	Lăzărești	Muscel
Lalașinț	Severin	Lăcrița-Mică	Dolj	Lăzărești	Olt
Laloșu	Vâlcea	Lăculețe	Dâmbovița	Lăzărești	Dolj
Lalova	Orhei	Lăcusteni	Vâlcea	Lăzărești	Argeș
Lancrâm	Alba	Lădești	Vâlcea	Lăzărești	Dolj
Lanurile	Constanța	Lăicai	Muscel	Lăzărești	Dolj
Lapoș	Bacău	Lălești	Tutova	Lăzărești	Arad
Lapoșu	Buzău	Lăloaia	Bacău	Lăzărești	Hunedoara
Larga	Bacău	Lămășeni	Baia	Lăzărești	Cahul
Larga	Cahul	Lămotești	Ilfov	Lăzărești	Bacău
Larga	Gorj	Lămotești	Putna	Lăzărești	Mureș
Larga	Hotin	Lăpușul-Inferior	Hunedoara	Lăzărești	Mureș
Larga	Iasi	Lăpușul-Superior	Hunedoara	Lăzărești	Năsăud
Larga	Mehedinți	Lăpuș	Someș	Lăzărești	Satu-Mare
Larga	Someș	Lăpușani	Muscel	Lăzărești	Roman
Larga	Tighina	Lăpușata	Vâlcea	Lăzărești	Cluj
Larga-Câmpului	Hotin	Lăpușel	Satu-Mare	Lăzărești	Cluj
Larga-Vechie	Cahul	Lăpușelu	Buzău	Lăzărești	Tecuci
Largeanca	Ismail	Lăpușna	Lăpușna	Lăzărești	Cernăuți
Largu	Buzău	Lăpușnic	Hunedoara	Lăzărești	Bihor
Largu	Neamț	Lăpușnic	Severin	Lăzărești	Ialomița
Lascar-Catargiu	Covurlui	Lăpușnicel	Severin	Lăzărești	Botoșani
Lascar-Catargiu	Dolj	Lăpușnicul-Mare	Caras	Lăzărești	Muscel
Lascar-Catargiu	Tulcea	Lăpuștești	Cluj	Lăzărești	Buzău
Laslăul-Mare	Târnava-Mică	Lărgășeni	Tecuci	Lăzărești	Cetatea-Albă
Laslăul-Mic	Târnava-Mică	Lărguța	Bacău	Lăzărești	Olt
Laslea	Târnava-Mare	Lărguța	Cahul	Lăzărești	Sălaj
Lașchinea	Cernăuți	Lăsău	Hunedoara	Lăzărești	Hunedoara
Latinu	Brăila	Lăschia	Satu-Mare	Lăzărești	Bihor
Laz	Alba	Lăscud	Târnava-Mică	Lăzărești	Gorj

Localitatea	Județul	Localitatea	Județul	Localitatea	Județul
Lelești	Someș	Linia-Dealului	Vâlcea	Lucasovca	Orhei
Leleșeni	Ciuc	Linia-de-Vale	Argeș	Lucavățul-de-Jos	Storojineț
Lemnia	Trei-Scaune	Linia-din-Vale	Olt	Lucavățul-de-Sus	Storojineț
Lemniu	Someș	Linia-Hanului	Argeș	Lucavița	Cernăuți
Lenauheim	Timiș-Torontal	Linia-Mare	Argeș	Lucăceni	Iasi
Lencăuți	Hotin	Linia-Mare (Albești)	Olt	Lucăceni	Sălaj
Lencăuți	Soroca	Linia-Mare	Olt	Lucăcești	Bacău
Lențești-de-Jos	Cernăuți	(Răjlețu-Vieroși)	Olt	Lucăcești	Satu-Mare
Lențești-de-Sus	Cernăuți	Linia-Răchițele	Argeș	Lucăcești	Suceava
Leontina	Tighina	Linia-Zisului	Argeș	Luceni	Iasi
Leontinești	Bacău	Linsești	Roman	Lucești	Cahul
Leorda	Bacău	Lintea	Gorj	Lucianca	Ilfov
Leorda	Botoșani	Lintești	Argeș	Lucieni	Buzău
Leordeni	Mureș	Lipănești	Buzău	Lucieni	Dâmbovița
Leordeni	Muscel	Lipănești	Prahova	Lucieni	Muscel
Leordina	Maramureș	Lipău	Satu-Mare	Luciu	Buzău
Leordoia	Lăpușna	Lipcani	Hotin	Luciu	Ialomița
Leordoasa	Dolj	Lipcani-Sat	Hotin	Lucovița	Dorohoi
Leorinț	Alba	Lipcani	Orhei	Luculești	Gorj
Leorzeni	Bacău	Lipia	Argeș	Ludaș	Bacău
Leoști (Cărligăți)	Fălciu	Lipia	Buzău	Ludăneasca	Vlașca
Leoști (Tătărani)	Fălciu	Lipia	Ilfov	Ludești	Dâmbovița
Leotești	Romanați	Lipnic	Soroca	Ludești	Hunedoara
Leova	Cahul	Lipnița	Durostor	Ludișor	Făgăraș
Lepindea	Târnava-Mică	Lipova	Timiș-Torontal	Ludoș	Sibiu
Lepșa	Putna	Lipova	Vaslui	Ludu	Mehedinți
Lera	Buzău	Lipovanca	Bălți	Luduș	Turda
Lereni	Bacău	Lipovăț	Vaslui	Lucta	Odorheiu
Lerești	Muscel	Lipoveni	Suceava	Lugașul-de-Jos	Bihor
Lerești-Pielcani	Olt	Lipovu	Dolj	Lugașul-de-Sus	Bihor
Lescovița	Caras	Lipovu-de-Sus	Dolj	LUGOJ	Severin
Lespezi	Bacău	Lisa	Făgăraș	Lugojel	Severin
Lespezi	Baia	Lisaura	Suceava	Luguzău	Arad
Lespezi	Constanța	Lisnău	Trei-Scaune	Luica	Ilfov
Lespezi	Tecuci	Lissa	Teleorman	Luieri	Mureș
Leș	Bihor	Lișcoteanca	Brăila	Luizii-Călugăra	Bacău
Leșești	Argeș	Lișna	Dorohoi	Lujeni	Cernăuți
Leșile	Argeș	Lișteava	Dolj	Lujerd	Someș
Leșile	Dolj	Lita	Turda	Lumina	Tulcea
Leșile	Ilfov	Litcov	Tulcea	Luminile	Argeș
Leșmir	Sălaj	Liteni	Baia	Luminița	Constanța
Leșnic	Hunedoara	Liteni	Suceava	Lumniciu-de-Jos	Mehedinți
Leștioara	Arad	Litenii-de-Sus	Turda	Lumniciu-de-Sus	Mehedinți
Leșu	Năsăud	Lița	Teleorman	Luna	Turda
Letca	Someș	Liuba	Cetatea-Albă	Luna-de-Jos	Cluj
Letea-Veche	Vlașca	Liubcova	Caras	Luna-de-Sus	Cluj
Letca-Nouă	Vlașca	Lublin-Colonie	Soroca	Lunca (Filipeni)	Bacău
Letca	Tulcea	Luzii-Humorului	Suceava	Lunca (Valea-Rea)	Bacău
Letca-Veche	Bacău	Livada	Arad	Lunca	Bihor
Leț	Trei-Scaune	Livada	Bacău	Lunca	Botoșani
Lețcana	Bacău	Livada	Satu-Mare	Lunca	Buzău
Lețcani	Iasi	Livada	Someș	Lunca	Covurlui
Lețești	Neamț	Livada-Nouă	Satu-Mare	Lunca (Lunca)	Dorohoi
Leu	Romanați	Livadea	Prahova	Lunca (Vf. Câmpului)	Dorohoi
Leucusești	Baia	Livadia	Vâlcea	Lunca	Hunedoara
Leucusești	Severin	Livadia-de-Câmp	Hunedoara	Lunca	Iasi
Leurda	Mehedinți	Livadia-de-Coaste	Hunedoara	Lunca	Maramureș
Leușeni	Lăpușna	Livedea	Ilfov	Lunca	Mureș
Leușeni	Orhei	Livenii-Noui	Dorohoi	Lunca	Năsăud
Levinți	Hotin	Liveni-Sofian	Dorohoi	Lunca	Neamț
Libertatea	Botoșani	Liveni-Vârnăv	Dorohoi	Lunca	Putna
Libotin	Someș	Livenii-Vechi	Dorohoi	Lunca	Roman
Licari	Buzău	Livezeni	Hunedoara	Lunca	Târnava-Mică
Lichitișeni	Tecuci	Livezeni	Muscel	Lunca	Tecuci
Licuriciu	Gorj	Livezi	Dolj	Lunca	Tulcea
Licuriciu	Teleorman	Livezi	Soroca	Lunca	Turda
Liebling	Timiș-Torontal	Loamnăș	Sibiu	Lunca	Tutova
Liești	R.-Sărat	Locănești	Lăpușna	Lunca	Vâlcea
Liești	Tecuci	Locodeni	Odorheiu	Lunca (Ocnele Mari)	Vâlcea
Liești	Tutova	Locusteni	Dolj	Lunca Asău	Bacău
Lihțental	Cetatea-Albă	Lođroman	Târnava-Mică	Lunca Banului	Fălciu
Lihulești	Gorj	Logănești	Lăpușna	Lunca Bradului	Mureș
Liiceni	Romanați	Logig	Mureș	Lunca Calnicului	Trei-Scaune
Liliacova	Caliacra	Logofteni	Bălți	Lunca Cernii-de-Jos	Hunedoara
Liliacu	Argeș	Logrești-Moșteni	Gorj	Lunca Cernii-de-Sus	Hunedoara
Liliacul	Roman	Loloești (Benești)	Romanați	Lunca Cetățuei	Iasi
Lilieci	Bacău	Loloiasca	Prahova	Lunca Corbului	Argeș
Lilieci	Ilfov	Lomacinești	Hotin	Lunca-de-Jos	Bacău
Liliești	Prahova	Loman	Alba	Lunca-de-Jos	Ciuc
Limanul	Constanța	Lompirt	Sălaj	Lunca-de-Sus	Ciuc
Limba	Alba	Lopadea-Nouă	Alba	Lunca-Dochiei	Putna
Limbăești	Tutova	Lopadea-Veche	Alba	Lunca Frumoasă	Buzău
Limbenii-Noui	Bălți	Lopatna	Orhei	Lunca Gărtii	Muscel
Limbenii-Vechi	Bălți	Lopatnic	Hotin	Lunca (Lungurari)	Vaslui
Limpezișu	Buzău	Lopătari	Buzău	Lunca-Mare	Prahova
Lindenfeld	Severin	Lopătăreasa	R.-Sărat	Lunca-Mureșului	Turda
Linești	Olt	Lopățica	Cahul	Lunca-Nouă	Fălciu
Lingina	Hunedoara	Lorău	Bihor	Lunca-Priporului	Buzău
Lingura	Cahul	Lotășii	Buzău	Lunca-Sprie	Bihor
Lingurari	Bacău	Loturi	Dorohoi	Lunca-Strâmbului	Neamț
Lingurari	Botoșani	Loturi-Ungureanu	Dorohoi	Luncași	Neamț
Lingurari	Neamț	Lovnic	Făgăraș	Lunca-Văscului	Buzău
Lingurari	Vaslui	Lozincea	Tecuci	Lunca-Vișagului	Cluj
Lingurari-Ursari	Roman	Lozna	Dorohoi	Luncani	Bacău
Lingurești	Buzău	Lozna	Someș	Luncani	Hunedoara
Linia (Crucișoara)	Argeș	Lozova	Covurlui	Luncani	Severin
Linia (Sâmniciu)	Argeș	Lozova	Lăpușna	Luncani	Turda
Linia	Ilfov	Luca	Cernăuți	Luncani-Marginea	Bacău
Linia	Vâlcea	Luca	Mureș	Luncași	Buzău
Linia-Ciolanului	Buzău	Lucaceni	Hotin	Luncași	Roman
Linia-Costii	Vlașca	Lucareț	Timiș-Torontal	Luncavița	Severin

Localitatea	Județul	Localitatea	Județul	Localitatea	Județul
Luncavița	Tulcea	Lungulețu	Dâmbovița	Lupoia	Sălaj
Lunceni	Buzău	Luntreni	Arad	Lupoia	Mehedinți
Luncile	Buzău	Lupa-Rece	Orhei	Lupșa	Târnava-Mare
Luncoiul-de-Jos	Hunedoara	Lupac	Caraș	Lupșa	Turda
Luncoiul-de-Sus	Hunedoara	Lupăncești	Romanați	Lupșa-de-Jos	Mehedinți
Luncșoara	Arad	Lupăria	Bălți	Lupșa-de-Sus	Mehedinți
Luncșoara	Bihor	Lupăria (Cotnari)	Iasi	Lupșanu	Ialomița
Luncșoara	Hunedoara	Lupăria (Plugari)	Iasi	Luptători	Ilfov
Luncșoru	Romanați	Lupăria	Ilfov	Lupu	Târnava-Mică
Lunga	Argeș	Lupeasca	Ilfov	Lupu-Kostachi	Tutova
Lunga	Soroca	Lupeni	Dorohoi	Lupueni	Argeș
Lunga	Timiș-Torontal	Lupeni	Hunedoara	Lupuești	Vâlcea
Lunga	Trei-Scaune	Lupeni	Odorheiu	Lupulești	Vâlcea
Lungani (Bogdănești)	Iasi	Lupești	Arad	Lușca	Năsăud
Lungani (Lungani)	Iasi	Lupești	Covurlui	Lutița	Odorheiu
Lungani	Olt	Lupești	Gorj	Lutoasa	Trei-Scaune
Lungeni	Constanța	Lupești-Cârjei	Bacău	Luța	Făgăraș
Lungești	Buzău	Lupoia	Bihor	Luța	Roman
Lungești	Tutova	Lupoia (Colți)	Buzău	Luxenburg	Cetatea-Albă
Lungești	Vâlcea	Lupoia (Pănătău)	Buzău	Luxenburgul-Nou	Cetatea-Albă
Lungociu	Tecuci	Lupoia	Mehedinți		
M					
Macareanca	Hotin	Malul-Roșu	Olt	Marienfeld	Cetatea-Albă
Macău	Cluj	Malul-Roșu	Prahova	Marienfeld	Tighina
Macea	Arad	Malul-Spart	Ilfov	Marin	Sălaj
Macedonia	Timiș-Torontal	Malul-Vânăt	Argeș	Marineanca	Ismail
Maciova	Severin	Malul-Vânăt	Prahova	Marinești	Dolj
Macoviște	Caraș	Malul-Vârtop	Vâlcea	Marinești	Vâlcea
Mada	Hunedoara	Malumnicu	Mehedinți	Marinici	Lăpușna
Madaraș	Bihor	Maluri-Putna	R.-Sărat	Marioara	Dolj
Mag	Sibiu	Maluri-Râmnic	R.-Sărat	Marița	Teleorman
Magazia	Neamț	Mamaia	Constanța	Marița	Vâlcea
Magazia	Tecuci	Mamornița	Cernăuți	Marișeni	Orhei
Maghera	Dorohoi	Mamornița	Dorohoi	Mariuța	Ilfov
Magherești-din-Deal	Gorj	Mamu	Vâlcea	Mariuța	Vlașca
Magherești-din-Vale	Gorj	Mamucichioi	Caliacra	Marmanu	Mehedinți
Magheru	Mehedinți	Mamura	Romanați	Marna-Nouă	Sălaj
Magheruș	Târnava-Mică	Mana	Orhei	Marotinu-de-Jos	Romanați
Maglavitu	Dolj	Manasia	Buzău	Marotinu-de-Sus	Romanați
Magula	Prahova	Manasia	Ialomița	Marpod	Sibiu
Mahala	Cernăuți	Manasi	Cetatea-Albă	Marsilieni	Ialomița
Mahala	Dorohoi	Manciu	Ilfov	Marsenița	Hotin
Mahalaua-Ghetulești	Vâlcea	Manda	Vâlcea	Martalogi	Argeș
Mahalaua-Machidonești	Vâlcea	Mandocești	Vâlcea	Martaza	Cetatea-Albă
Mahalaua-Mare		Mangalia	Constanța	Martin-Berzunț	Bacău
(Frâncesti-Mănăstireni)	Vâlcea	Manic	Someș	Martinești	R.-Sărat
Mahalaua-Mare (Govora)	Vâlcea	Manja	Cetatea-Albă	Martihaza	Bihor
Mahalaua-Murgulești	Vâlcea	Manoilești	Iasi	Marvila	Tecuci
Mahalaua-Obârșie	Vâlcea	Manoilești	Lăpușna	Masca	Dorohoi
Mahalaua-Otești	Vâlcea	Manolache	Ilfov	Mastacăn (Dragomirești)	Neamț
Mahalaua-Școala	Vâlcea	Manolache K. Epureanu	Tutova	Mastacăn (Mastacăn)	Neamț
Mahalaua-Veche	Vâlcea	Manolea	Baia	Masurova	Caliacra
Mahmudia	Tulcea	Manoleasa-Prut	Dorohoi	Masutlar	Durostor
Mahometcea	Tulcea	Manoleasa-Volovăț	Dorohoi	Masloc	Timiș-Torontal
Mahrin	R.-Sărat	Manolești	Argeș	Mataraua	Ilfov
Maia	Ilfov	Manolești	Botoșani	Matca	Tecuci
Maia	Mureș	Mansburg	Cetatea-Albă	Matecești	Bacău
Maia	Someș	Manta	Cahul	Matecești	Muscel
Maia	Mureș	Manțu	Fălciu	Matecești	Vâlcea
Maidan	Caraș	Manu	Mehedinți	Mateiaș	Târnava-Mare
Maieru	Năsăud	Manucbeevca	Cahul	Mateiu	Năsăud
Maieruș	Brasov	Manzăr	Tighina	Matei-Voevod	Dâmbovița
Mailat	Timiș-Torontal	Maraloiu	R.-Sărat	Mateuți	Orhei
Maier-Chiriacescu	Constanța	Marazlăveni	Cetatea-Albă	Matieni	Dorohoi
Maioresți	Mureș	Marazli	Cetatea-Albă	Matșeni	Odorheiu
Mal	Sălaj	Marca	Sălaj	Matia	Prahova
Mal	Severin	Marcăuți	Hotin	Matlămoș	Caliacra
Malaia	Vâlcea	Marcăuți-Mici	Hotin	Matostiți	Gorj
Malaica	Dolj	Marcea	Vâlcea	Matroșca	Ismail
Malamuc	Prahova	Marcheta	Fălciu	Mavrodinoia	Ilfov
Malarisca	Mehedinți	Mardale	Prahova	Mavrodinu	Teleorman
Malatinești	Cernăuți	Mardalele	Romanați	Maxenu	Buzău
Malcăuți	Soroca	Mardaloescu	Ilfov	Maxut	Botoșani
Malcoci	Caliacra	Mardona	Buzău	Măci	Argeș
Malcoci	Lăpușna	Marele Voevod Mihai	Brăila	Măcărăncă	Soroca
Malcoci	Tulcea	Marele Voevod Mihai	Ilfov	Măcărești	Iasi
Maldăru	Olt	Marele Voevod Mihai	R.-Sărat	Măcărești	Lăpușna
Malinești	Hotin	Mareș	Argeș	Măcești	Caraș
Malinova	Caliacra	Marga	Mehedinți	Măceșu	Buzău
Malinți	Hotin	Marga	Severin	Măceșu	Gorj
Malnaș	Trei-Scaune	Margareta	Teleorman	Măceșu-de-Jos	Dolj
Malnaș-Băi	Trei-Scaune	Marghita	Bihor	Măceșu-de-Sus	Dolj
Malovăț	Mehedinți	Margina	Severin	Măceu	Hunedoara
Maltezi	Ialomița	Margina	Tecuci	Măcicașu	Cluj
Malu	Ialomița	Marginea	Bacău	Măcin	Tulcea
Malu	Muscel	Marginea	Bihor	Măcișeni	Covurlui
Malu	Neamț	Marginea	Neamț	Măciuceni	Vâlcea
Malu	Teleorman	Marginea	Rădăniți	Măcrești	Cahul
Malu	Vlașca	Marginea	Roman	Măcrești (Drăgușeni)	Vaslui
Malu-cu-Flori	Muscel	Marginea Pădurei	Buzău	Măcrești (Telejna)	Vaslui
Malul	Argeș	Marhonda	Iasi	Măcrina	R.-Sărat
Malul-Alb	Buzău	Marianca-de-Jos	Tighina	Măcrulești	Buzău
Malul-Alb	Tecuci	Marianca-de-Sus	Tighina	Mădăraș	Ciuc
Malul-Alb	Vâlcea	Marianca-Mare	Cetatea-Albă	Mădăraș	Mureș
Malul-Mare	Cetatea-Albă	Marianca-Mică	Cetatea-Albă	Mădărjac	Satu-Mare
Malul-Mare	Dolj	Maricești	Vâlcea	Mădârjești	Iasi
Malul-Mic	Cetatea-Albă	Marienești	Soroca		

Localitatea	Județul	Localitatea	Județul	Localitatea	Județul
Mădei	Neamț	Mădoi	Tutova	Mănăstirea-Doamnei	Botoșani
Măderat	Arad	Mărașu	Brăila	Mănăstirea-Dobrușa	Soroca
Madrijești	Arad	Mărăcin	Buzău	Mănăstirea-Frumoasa	Orhei
Mădulari-Cernișoara	Vâlcea	Mărăcine	Dolj	Mănăstirea-Hârbovăț	Orhei
Măeriște	Sălaj	Mărăcineni	Buzău	Mănăstirea-Hirova	Orhei
Măgădan	Buzău	Mărăcineni	Muscel	Mănăstirea-Humorului	Câmpulung
Măgdăcești	Lăpușna	Mărăcini	R.-Sărat	Mănăstirea-Neamț	Neamț
Măgești	Bihor	Mărăndeni	Bălți	Mănăstirea-Pasărea	Ilfov
Măgherani	Mureș	Mărăscu	Bacău	Mănăstirea-Sauna	Tulcea
Măgheruș	Trei-Scaune	Mărășăști	Soroca	Mănăstirea-Tipova	Orhei
Măgina	Alba	Mărășeni	Vaslui	Mănăstirea-Tigănești	Orhei
Măgirești	Bacău	Mărășești	Mehedinți	Mănăstirea-Uspenia	Tulcea
Măgoaja	Someș	Mărășești	Putna	Mănăstirea-Văratie	Neamț
Măgulicea	Arad	Mărășești	Tutova	Mănăstireni	Botoșani
Măgura	Argeș	Mărăști	Putna	Mănăstireni	Cluj
Măgura	Bălți	Mărăței	Suceava	Mănăstiricea	Dolj
Măgura	Bihor	Mărăuș	Bihor	Mănăstirul-Român	Cluj
Măgura	Brașov	Mărcăuți	Orhei	Mănău	Sălaj
Măgura	Buzău	Mărceni	Neamț	Măncioiu	Argeș
Măgura	Constanța	Mărcești	Bacău	Măndăc	Soroca
Măgura-Bela	Dâmbovița	Mărcești	Dâmbovița	Măndra	Făgăraș
Măgura	Gorj	Mărculeni	Mureș	Măndra	Lăpușna
Măgura	Hunedoara	Mărculești	Ialomița	Măndra	Sibiu
Măgura	Olt	Mărculești-Colonie	Soroca	Măndra (Măndra)	Teleorman
Măgura	R.-Sărat	Mărculești-Sat	Soroca	Măndra (Tirîșneagu)	Teleorman
Măgura	Someș	Mărcusa	Trei-Scaune	Măndrești	Bălți
Măgura	Teleorman	Mărcuș	Brașov	Măndrești (Călugăreni)	Botoșani
Măgura	Vâlcea	Mărcușu	Vâlcea	Măndrești (Vlădeni)	Botoșani
Măgura-Ierii	Turda	Măreniceni	Storogin	Măndrești	Fălciu
Măgura-Ilvei	Năsăud	Mărgăritești	R.-Sărat	Măndrești	Tecuci
Măgura-Nouă	Bălți	Mărgăritești	Romanați	Măndrești-Moldova	Putna
Măgura-Toplița	Hunedoara	Mărgăriți	Buzău	Măndrești-Munteni	Putna
Măgureanca	Bălți	Mărgău	Cluj	Măndrești-Nou	Bălți
Măgurele	Bălți	Mărgheeni	Romanați	Măndrișca	Putna
Măgurele	Năsăud	Mărgineanu	Buzău	Măndruloc	Arad
Măgurele	Prahova	Mărgineni	Făgăraș	Mănerău	Arad
Măgurele	Teleorman	Mărgineni	Neamț	Mănerău	Hunedoara
Măgurele	Tulcea	Mărgineni	Olt	Măngureni	Argeș
Măgureni	Hunedoara	Mărgineni-de-Jos	Prahova	Mănjești	Iasi
Măgureni	Mehedinți	Mărgineni-de-Sus	Prahova	Mănjești	Vaslui
Măgureni	Prahova	Mărgineni-Munteni	Bacău	Mănzați-Boerești	Tutova
Măgureni	Satu-Mare	Mărgineni-Răzeși	Bacău	Mănzați-Răzești	Tutova
Măgureni	Teleorman	Mărinești	Vâlcea	Mănzălești	Buzău
Măgureni	Vâlcea	Mărișelu	Cluj	Mănzătești	Bălți
Măguri	Cluj	Mărișelu	Năsăud	Mănzătești	Covurlui
Măguri	Severin	Măriuș	Satu-Mare	Mănzătești	Iasi
Măguricea	Buzău	Mărmureni	Roman	Mănzătești-Vechi	Iasi
Măhal	Someș	Mărtăcești	Brăila	Mănzei	Cahul
Măhăceni	Turda	Mărtănuș	Trei-Scaune	Mănzău	Buzău
Măineasca	Ilfov	Mărtineni	Trei-Scaune	Mărgălia-de-Jos	Argeș
Mălădia	Sălaj	Mărtinești	Hunedoara	Mărgălia-de-Sus	Argeș
Mălăești	Bălți	Mărtinești	R.-Sărat	Mărléanu	Constanța
Mălăești	Buzău	Mărtinești	Satu-Mare	Mărlagea	Prahova
Mălăești	Dolj	Mărtinești	Turda	Mărșă	Vlașca
Mălăești	Hunedoara	Mărtiniș	Odorheiu	Mărșani	Dolj
Mălăești	Iasi	Mărtești	Argeș	Mărza	Dolj
Mălăești	Lăpușna	Măru	Gorj	Mărzaci	Orhei
Mălăești	Orhei	Măru	Severin	Mărzăc	Caliacra
Mălăești (Mălăești)	Prahova	Mărulești	Olt	Mărzănești	Bacău
Mălăești (Rafov)	Prahova	Mărunței (Băraști)	Olt	Mărzănești	Teleorman
Mălăești-Corbu	Fălciu	Mărunței (Mărunței)	Olt	Mărzești	Orhei
Mălăești-de-Jos	Prahova	Mărunțiș	Buzău	Mărzești	Soroca
Mălăești-de-Sus	Prahova	Mărunțișu	Dâmbovița	Măscă	Arad
Mălăești	Vâlcea	Măru-Roșu	Mehedinți	Mătnicul-Mare	Severin
Mălăncrav	Târnava-Mare	Măscurei	Tutova	Mătnicul-Mic	Severin
Măldăeni	Teleorman	Măstăcani	Covurlui	Mecea	Vâlcea
Măldărești	Botoșani	Măscăteni	Botoșani	Mecheana	Ilfov
Măldărești	Tecuci	Măscăuți	Orhei	Meculești	Argeș
Măldărești (Lădești)	Vâlcea	Mătăcina	Putna	Medeleni (Golăești)	Iasi
Măldărești	Vâlcea	Mătălești	Vâlcea	Medeleni (Petrești)	Iasi
Măldărești (Com. Zăvoeni)	Vâlcea	Mătăsari	Mehedinți	Medeleni	Tecuci
Măldărești-de-Jos	Vâlcea	Mătăsari	Cahul	Medgidia	Constanța
Măldărești-de-Sus	Vâlcea	Mătăsari	Dâmbovița	Medias	Târnava-Mare
Mălin	Someș	Mătești	Buzău	Mediesul-Aurit	Satu-Mare
Mălini	Baia	Mătrici	Mureș	Medișă	Satu-Mare
Mălcu	Vaslui	Mătaru	Buzău	Medișor	Odorheiu
Mălureni	Argeș	Mătau	Muscel	Medveja-Cătun	Hotin
Mălureni	Tecuci	Mătești	Hunedoara	Medveja-Mare	Hotin
Mălușteni	Covurlui	Măxineni	Ilfov	Medveja-Mică	Alba
Măluș	Someș	Măxineni	R.-Sărat	Meeni	Vâlcea
Mămăești-Nou	Cernăuți	Măzănești	Suceava	Mega	Storogin
Mămăești-Vechi	Cernăuți	Măzăraru	Argeș	Mehadia	Severin
Mămăliga	Hotin	Măglă	Roman	Meliadica	Severin
Mămălești	Vâlcea	Mănăstioara	Baia	Mehedința	Prahova
Mămărade	Târnava-Mică	Mănăstioara	Putna	Meidanchioi	Tulcea
Mănăstur	Timiș-Torontal	Mănăstioara	Rădăuți	Meisoarele	Muscel
Mănăstiur	Severin	Mănăstirea	Buzău	Melecler	Caliacra
Mănăsturel	Someș	Mănăstirea	Covurlui	Meleşcani	Tecuci
Măneasa	Vâlcea	Mănăstirea (Crețulești)	Ilfov	Meleşeni	Orhei
Măneciu-Pământeni	Prahova	Mănăstirea (Mănăstirea)	Ilfov	Meletie	Vlașca
Măneciu-Ungureni	Prahova	Mănăstirea	Roman	Meletin	Iasi
Mănești (Cuca)	Argeș	Mănăstirea	Someș	Melicești	Prahova
Mănești (Drăganu)	Argeș	Mănăstirea	Timiș-Torontal	Mendicăuți	Hotin
Mănești (Zărnești)	Argeș	Mănăstirea-Agapia	Neamț	Mendicăuții-Nou	Hotin
Mănești	Botoșani	Mănăstirea-Căldărușani	Ilfov	Menții-din-Dos	Mehedinți
Mănești	Dâmbovița	Mănăstirea-Celc	Tulcea	Menții-din-Făț	Mehedinți
Mănești	Muscel	Mănăstirea-Cernica	Ilfov	Mera	Cluj
Mănești	Prahova	Mănăstirea-Cocoș	Tulcea	Mercheasa	Târnava-Mare
Mănești	Rădăuți	Mănăstirea-Coșolăuca	Soroca	Mercina	Caraș
Mănești	Argeș	Mănăstirea-Curchi	Orhei	Mercurea	Sibiu

Localitatea	Județul	Localitatea	Județul	Localitatea	Județul
Mereurea-Ciuc	Ciuc	Mierlești-de-Sus	Olt	Minciuna	Tighina
Merei (Merel)	Buzău	Mierlicești	Olt	Minciunești	Gorj
Merei (Niculești)	Buzău	Miersig	Bihor	Minciunești	Muscel
Mereni	Botoșani	Mierța	Cluj	Minead	Arad
Mereni	Constanța	Miești	Olt	Mineu	Sălaj
Mereni	Dâmbovița	Mighindoala	Târnava-Mare	Mingir	Cahul
Mereni	Lăpușna	Mihai-Bravu	Brăila	Minigeni	Dorohoi
Mereni	Olt	Mihai-Bravu	Soroca	Miniș	Arad
Mereni	Trei-Scaune	Mihai-Bravu	Tulcea	Minișel	Arad
Mereni-de-Jos	Vlașca	Mihai-Bravu	Vlașca	Minișul-de-Sus	Arad
Mereni-de-Sus	Vlașca	Mihailăseni	Hotin	Mintia	Hunedoara
Mereni-Gara	Lăpușna	Mihailăseni	Hotin	Mintiu	Năsăud
Mereșauca-Lencăuți	Soroca	Mihailăseni	Hotin	Mintiu-Gherlei	Someș
Mereșauca-Otaci	Soroca	Mihaileni	Soroca	Miorcani	Dorohoi
Mereșeni	Lăpușna	Mihaileni	Târnava-Mare	Mioveni	Muscel
Mereșești	Vâlcea	Mihaileni	Vlașca	Mirăslău	Alba
Merești	Baia	Mihaileni	Brăila	Mirău	Vlașca
Merești	Odorheiu	Mihaileni	Covurlui	Mirăuțeni	Neamț
Merfulești	Gorj	Mihaileni	Fălciu	Mircea-Vodă	Brăila
Merghindeal	Făgăraș	Mihaileni	Ialomița	Mircea-Vodă	Călărași
Meri	Prahova	Mihaileni	Iasi	Mircea-Vodă	Constanța
Meria	Covurlui	Mihaileni	Tulcea	Mircea-Vodă	Dâmbovița
Meria	Hunedoara	Mihaileni	Constanța	Mircea-Vodă	Ialomița
Merii-Goala	Teleorman	Mihaileni	Dorohoi	Mircea-Vodă	Tulcea
Merii-Petchi	Ilfov	Mihaileni	Ialomița	Mircești	Bălți
Merisani	Teleorman	Mihaileni	Târnava-Mare	Mircești	Constanța
Merisasca	Ilfov	Mihaileni	Turda	Mircești	Olt
Merisor	Hunedoara	Mihaileni	Ilfov	Mircești	Putna
Merisor	Mureș	Mihaileni	Orhei	Mircești	Roman
Merisorul-de-Munte	Satu-Mare	Mihaileni	Cernăuți	Mircești	Vaslui
Merișu	Hunedoara	Mihaileni	Alba	Mircești	Putna
Mermești	Mehedinți	Mihaileni	Baia	Mircești	Putna
Mermezeu-Văleni	Arad	Mihaileni	Cluj	Mircești	Constanța
Mesentea	Hunedoara	Mihaileni	Muscel	Mireasa	Tutova
Mesimul	Alba	Mihaileni	Vâlcea	Mireș	Someș
Mesim-Mahle	Durostor	Mihaileni	Olt	Mirești	Lăpușna
Mesinești	Durostor	Mihaileni	Olt	Mirești	Vâlcea
Mesteacăn	Olt	Mihaileni	Sălaj	Mireșul-Mare	Prahova
Mesteacăn	Hunedoara	Mihaileni	Hunedoara	Mireșul-Mare	Satu-Mare
Mesteacăn	Someș	Mihaileni	Hotin	Mireșul-Mic	Prahova
Mesteacăn	Cluj	Mihaileni (Copăceni)	Bălți	Mirila	Romanați
Mesteacăn	Dorohoi	Mihaileni (Mihaileni)	Bălți	Miriștea	Constanța
Mesteacăn	Muscel	Mihaileni	Călărași	Miron-Costin	Dorohoi
Mesteacăn	Roman	Mihaileni	Cetatea-Albă	Miron-Costin	Roman
Mesteceni	Baia	Mihaileni	Ciuc	Mironeasa	Iasi
Mesteceni	Storjineț	Mihaileni	Dorohoi	Mironești	Ilfov
Meșcreac	Alba	Mihaileni	Hunedoara	Miroslava	Iasi
Meș-Mahle	Călărași	Mihaileni	Odorheiu	Miroslaveni	Gorj
Meș-Mahle	Durostor	Mihaileni	Ilfov	Miroslaveni	Baia
Meșendorf	Târnava-Mare	Mihaileni	Buzău	Miroși	Buzău
Meșeni	Cahul	Mihaileni	Olt	Miroși	Teleorman
Meșeni	Orhei	Mihaileni	Dolj	Mirșid	Sălaj
Metențiu	Sălaj	Mihaileni	Botoșani	Mischii	Dolj
Metes	Alba	Mihaileni	R.-Sarat	Misentea	Ciuc
Meteu	Dolj	Mihaileni	Buzău	Misihănești	Roman
Metișul	Târnava-Mare	Mihaileni	Bihor	Mislea	Prahova
Metoffu	Argeș	Mihaileni	Cluj	Mișca	Arad
Meziad	Bihor	Mihaileni	Soroca	Mișca	Bihor
Mica	Argeș	Mihaileni	Dorohoi	Mișleanu	Ialomița
Mica	Someș	Mihaileni	Storjineț	Mitcău	Cernăuți
Mica	Târnava-Mică	Mihaileni	Suceava	Mitești	Roman
Micănești	Hunedoara	Mihaileni	Storjineț	Mititei	Năsăud
Micăsasa	Târnava-Mică	Mihaileni	Orhei	Mitoc	Dorohoi
Micăuți	Lăpușna	Mihaileni	Mehedinți	Mitoc	Iasi
Micești	Alba	Mihaileni	Vâlcea	Mitoc	Orhei
Micești	Muscel	Mihaileni	Năsăud	Mitoc	Suceava
Micești	Turda	Mihaileni	Olt	Mitoc	Suceava
Micești	Tutova	Mihaileni	Vâlcea	Mitoc	Suceava
Micești-de-Câmpie	Cluj	Mihaileni	Argeș	Mitoc	Suceava
Micfalău	Trei-Scaune	Mihaileni	Olt	Mitoc	Suceava
Miclăușeni	Iasi	Mihaileni	Vâlcea	Mitoc	Suceava
Miclăușeni	Dorohoi	Mihaileni	Vâlcea	Mitoc	Suceava
Miclăușeni	Roman	Mihaileni	Mureș	Mitoc	Suceava
Miclăușoia	Bacău	Mihaileni	Mureș	Mitoc	Suceava
Miclești	Orhei	Mihaileni	Argeș	Mitoc	Suceava
Miclești	Tutova	Mihaileni	Olt	Mitoc	Suceava
Miclești	Vaslui	Mihaileni	Caraș	Mitoc	Suceava
Micleușeni	Lăpușna	Mihaileni	Olt	Mitoc	Suceava
Miclosu	Gorj	Mihaileni	Olt	Mitoc	Suceava
Miclosani-Mari	Muscel	Mihaileni	Olt	Mitoc	Suceava
Miclosani-Mici	Muscel	Mihaileni	Olt	Mitoc	Suceava
Miclosora	Trei-Scaune	Mihaileni	Olt	Mitoc	Suceava
Micloslaca	Alba	Mihaileni	Olt	Mitoc	Suceava
Micșunești	Roman	Mihaileni	Olt	Mitoc	Suceava
Micșunești-Mari	Ilfov	Mihaileni	Olt	Mitoc	Suceava
Micșunești-Moara	Ilfov	Mihaileni	Olt	Mitoc	Suceava
Micula	Satu-Mare	Mihaileni	Olt	Mitoc	Suceava
Miculești	Mehedinți	Mihaileni	Olt	Mitoc	Suceava
Mielușei-Ulmet	Putna	Mihaileni	Olt	Mitoc	Suceava
Miera	Putna	Mihaileni	Olt	Mitoc	Suceava
Mierag	Bihor	Mihaileni	Olt	Mitoc	Suceava
Miercani	Argeș	Mihaileni	Olt	Mitoc	Suceava
Miercurea-Niraj	Mureș	Mihaileni	Olt	Mitoc	Suceava
Mierea	Buzău	Mihaileni	Olt	Mitoc	Suceava
Mierea	Dolj	Mihaileni	Olt	Mitoc	Suceava
Mierea	Vâlcea	Mihaileni	Olt	Mitoc	Suceava
Mierea-Moșneni	Dolj	Mihaileni	Olt	Mitoc	Suceava
Miericeana	Dolj	Mihaileni	Olt	Mitoc	Suceava
Mierlari	Ilfov	Mihaileni	Olt	Mitoc	Suceava
Mierlău	Bihor	Mihaileni	Olt	Mitoc	Suceava
Mierlești	Olt	Mihaileni	Olt	Mitoc	Suceava

Localitatea	Județul	Localitatea	Județul	Localitatea	Județul
Naslavcea-Nouă	Soroca	Negreni	Cluj	Nicolești	Argeș
Nastase	Botoșani	Negreni	Dorohoi	Nicolești	Brăila
Nastradin	Caliacra	Negreni	Gorj	Nicolești	Cluc
Nastradin	Constanța	Negreni	Hotin	Nicolești	Ialomița
Nasuf-Pașa	Caliacra	Negreni	Muscel	Nicolești	Mureș
Natalia	Bălți	Negreni	Olt	Nicolești	Odorheiu
Navarsteasca	Prahova	Negreni	Someș	Nicolești	R.-Sărat
Nazăru	Brăila	Negreni	Vâlcea	Nicolești-Jianu	Brăila
Nazna	Mureș	Negreni	Vlașca	Nicolina	Bălți
Nădab	Arad	Negrenii-de-Jos	Vlașca	Nicolinții	Caraș
Nădar	Bihor	Negrenii-de-Sus	Vlașca	Nicopol	Tutova
Nădălbăști	Arad	Negrești	Constanța	Nicoreni	Bălți
Nădeșelu	Cluj	Negrești	Lăpușna	Nicorești	Bacău
Nădăștia	Alba	Negrești	Mehedinți	Nicorești	Soroca
Nădăștia-Inferioară	Hunedoara	Negrești	Muscel	Nicorești-Târg	Tecuci
Nădăștia-Superioară	Hunedoara	Negrești	Neamț	Nicșeni	Botoșani
Nădejdea	Caliacra	Negrești	Satu-Mare	Nicula	Someș
Nădejdea	Cetatea-Albă	Negrești	Vashui	Niculcea	Dorohoi
Nădejdea-Știrbey	Dolj	Negri	Roman	Niculescu	Ilfov
Nădlac	Arad	Negrileasa	Câmpulung	Niculescu	Buzău
Nădușita	Soroca	Negrilești	Putna	Niculescu	Ismail
Năeni	Buzău	Negrilești	Tecuci	Niculțel	Tulcea
Nămăești	Muscel	Negrilești	Someș	Nifon	Tulcea
Nămetele	Gorj	Negritești	Neamț	Nigoțești	Baia
Nămoloasa-Sat	Putna	Negru	Bihor	Nihorni	Bălți
Nămoloasa-Târg	Putna	Negrulești	Argeș	Nima	Someș
Nănești	Bacău	Negrulești	Vâlcea	Nimăești	Bihor
Nănești	Maramureș	Negrușa	Mehedinți	Nimereuca	Soroca
Nănești	Putna	Negru-Vodă	Constanța	Nimigea-de-Jos	Năsăud
Nănești	Tecuci	Negulești	Argeș	Nimigea-de-Sus	Năsăud
Năoiu	Cluj	Negulești	Neamț	Nimoreni	Lăpușna
Năpădeni	Bălți	Negulești	Tecuci	Niorcani	Soroca
Năpradea	Sălaj	Negureni	Constanța	Nireș	Someș
Năruja	Putna	Negureni-Noni	Bălți	Nisfoaia	Hotin
Năsal	Someș	Negureni-Vechi	Bălți	Nisip	Buzău
Năsăud	Năsăud	Negureni-Noni	Orhelu	Nisipari	Constanța
Năsoești	Bacău	Negureni-Vechi	Orhei	Nisipeni	Satu-Mare
Năstăseni	Bacău	Negușeni	Roman	Nisipi	Vâlcea
Năsturelu	Teleorman	Nehoiasu	Buzău	Nisipoasa	Prahova
Năvărneț	Bălți	Nehoiu	Buzău	Nisporești-Zăpadia	Roman
Năvodari	Constanța	Neicu	Putna	Nisipurile	Brăila
Năvrăpești	Baia	Nelipăuți	Hotin	Nisporeni	Lăpușna
Năzănoaia	Tecuci	Nemertea	Buzău	Nistoiu	Dolj
Neagra	Arad	Nemeșești	Severin	Nistorești	Buzău
Neagra	Cetatea-Albă	Nemoiu	Vâlcea	Nistorești	Constanța
Neagra	Neamț	Nemșa	Târnava-Mare	Nistorești	Gorj
Neagra	Turda	Nemțari	R.-Sărat	Nistorești	Prahova
Neagra-Șarului	Câmpulung	Nemțeni	Baia	Nistorești	Putna
Nearșova	Cluj	Nemțeni	Lăpușna	Nistrea	Roman
Neatârnairea	Tulcea	Nemțișor	Neamț	Nișcani	Lăpușna
Neaua	Mureș	Nenciu	Buzău	Nișcov	Buzău
Nebi-Caius	Caliacra	Nenciuiești	Buzău	Nitești	Argeș
Nebuna	Dolj	Nenciuiești	Teleorman	Nițchidorf	Timiș-Torontal
Nebuna-Velea	Vlașca	Nenciuiești	Vâlcea	Nițoști	Dolj
Nechit	Neamț	Nepolocaufi	Cernăuți	Nițulești	Argeș
Necopoi	Satu-Mare	Neporotova	Hotin	Niuvod	Bihor
Necrasovca-Nouă	Ismail	Nepos	Năsăud	Noapteșca	Mehedinți
Necrasovca-Vechi	Ismail	Nerău	Timiș-Torontal	Noapteșu	Argeș
Necșești	Teleorman	Nereju	Putna	Nocrich	Sibiu
Necșoia	Vâlcea	Nereju-Mare	Putna	Naiștat	Târnava-Mare
Neculac-Fleva	R.-Sărat	Nereju-Mic	Putna	Nojag	Hunedoara
Neculele	R.-Sărat	Nermet	Caraș	Najorid	Bihor
Neculenii-Noui	Iasi	Nermis	Bihor	Novoeni	Satu-Mare
Nădăbăuți	Hotin	Nerșai	Ismail	Noșlac	Alba
Nedeca	Dolj	Netezești	Ilfov	Națig	Sălaj
Nedeicu	Brăila	Netoși	Cahul	Noua-Suliță	Cetatea-Albă
Nedelcu	Tecuci	Netotu	Făgăraș	Noua-Suliță	Hotin
Nedelcu-Chercea	Brăila	Netoți	Teleorman	Noua-Troiță	Cahul
Nedelea	Prahova	Netuș	Târnava-Mare	Noua-Văcărească	Ilfov
Nefliu	Ilfov	Nețeni	Năsăud	Noul	Sibiu
Negel	Bacău	Neudorf	Timiș-Torontal	Noul-Caragaci	Cetatea-Albă
Negesti	Argeș	Neufeld	Cetatea-Albă	Noul-Român	Făgăraș
Neghinești (Dobriceni)	Vâlcea	Nevoiesi	Hunedoara	Noul-Săsesc	Târnava-Mare
Neghinești (Zmeurăt)	Vâlcea	Nevrincea	Severin	Novaci	Fălciu
Negoaia	Tecuci	Nicani	Dorohoi	Novaci	Lăpușna
Negoesti	Argeș	Nichita	Teleorman	Novaci	Vlașca
Negoesti	Bacău	Nichițeni	Dorohoi	Novaci-Români	Gorj
Negoesti	Dolj	Nichitoaia	Dolj	Novaci-Streini	Gorj
Negoesti	Gorj	Nicolae Bălcescu	Cetatea-Albă	Novacu	Dolj
Negoesti	Ilfov	Nicolae Bujoreanu	Tutova	Novăcești	Prahova
Negoesti	Mehedinți	Nicolae Filipescu	Durostor	Novărgeni	Olt
Negoesti	Neamț	Nicolae Iorga	Cetatea-Albă	N. T. Filitis	Ilfov
Negoesti	Prahova	Nicolae Titulescu	Teleorman	Nucet	Dâmbovița
Negoiu	Dolj	Nicolaeni	Cahul	Nucet (Chiojdeanca)	Prahova
Negomiru	Gorj	Nicolaeni	Soroca	Nucet (Gornet-Cuib)	Prahova
Negostina-cu-Gropeni	Rădăuți	Nicolaevca	Tighina	Nucet	Sibiu
Negoșina	Buzău	Nicolăeni	Orhei	Nucetu	Ialomița
Negraia	Vâlcea	Nicolăești	Cetatea-Albă	Nuci	Ilfov
Negrași	Argeș	Nicolăești	Cahul	Nucșoara	Hunedoara
Negrea	Argeș	Nicolăești	Muscel	Nucșoara	Muscel
Negrea	Covurlui	Nicolăești	Soroca	Nucșoara	Prahova
Negrea	Lăpușna	Nicolăești	Bălți	Nucu	Buzău
Negreia	Satu-Mare	Nicolăești	Bălți	Nuntași	Constanța
Negreni	Bacău	Nicoleni	Odorheiu	Nușeni	Someș
Negreni	Caliacra	Nicoleni-Vechi	Bălți	Nușfalău	Sălaj

O

Oaia
OancaMureș
TutovaOancea
OanceaBrăila
CovurluiOanța
OarNeamț
Satu-Mare

Localitatea	Județul	Localitatea	Județul	Localitatea	Județul
Oarba-de-Mureș	Mureș	Odessa-Nouă	Cetatea-Abă	Oncești-Nou	Tecuci
Oarda-de-Jos	Alba	Odobasca	R.-Sărat	Oncești-Vechi	Tecuci
Oarda-de-Sus	Alba	Odobasca-Cotești	R.-Sărat	Onciu	Covurlui
Oarja	Argeș	Odobasca	Teleorman	Oneaga	Botoșani
Oarța-de-Jos	Sălaj	Odobești	Bacău	Onești	Bacău
Oarța-de-Sus	Sălaj	Odobești	Dâmbovița	Onești	Iasi
Oasele	Covurlui	Odobești	Putna	Onești	Orhei
Obad	Timiș-Torontal	Odoreu	Satu-Mare	Onești	Tutova
Obârșea	Gorj	Odorhei	Odorhei	Oneștii-Nou	Lăpușna
Obârșeni	Tutova	Odriheiu	Târnava-Mică	Oneștii-Vechi	Lăpușna
Obârșeni-Clăcași	Tutova	Odvere	Alba	Oniceni	Baia
Obârșeni-Lingurari	Tutova	Odvoș	Arad	Oniceni	Roman
Obârșeni-Răzeși	Tutova	Oești-Pământeni	Argeș	Onișcani	Orhei
Obârșia	Arad	Oești-Ungureni	Argeș	Onișcanii	Roman
Obârșia	Bacău	Ofsenița	Timiș-Torontal	Onișcani	Orhei
Obârșia	Hunedoara	Ogari	Mureș	Onuca	Mureș
Obârșia-Câmp	Mehedinți	Ogești	Bihor	Onut	Cernăuți
Obârșia-Cloșani	Mehedinți	Oglinzi	Neamț	Onuț-Mic	Hotin
Obârșia-Nouă	Romanați	Ogoarele	Putna	Opaci	Tighina
Obârșia-Veche	Romanați	Ogra	Târnava-Mică	Opancea	Caliacra
Obârțu	Teleorman	Ogradă	Ialomița	Opațița	Timiș-Torontal
Obedeni	Ilfov	Ogradena-Nouă	Severin	Opăriți	Prahova
Obedeni	Vlașca	Ogradena-Veche	Severin	Opătești	Argeș
Obedin	Dolj	Ogrăzi	Buzău	Opinca	Bălți
Obedeni	Vâlcea	Ogrăzi	Vâlcea	Oporclu	Olt
Obidiți	R.-Sărat	Ogretin	Prahova	Oprănești	Mehedinți
Obilenii-Noi	Lăpușna	Ogrezeni	Ilfov	Oprea-Cârțișoara	Făgăraș
Obilenii-Vechi	Lăpușna	Ohaba	Dolj	Oprești	Argeș
Obilești	R.-Sărat	Ohaba	Făgăraș	Oprești	Muscel
Obislav	Vlașca	Ohaba	Gorj	Oprinari	Prahova
Obislavu	Vâlcea	Ohaba	Hunedoara	Oprișani	Turda
Oblești	Argeș	Ohaba	Mehedinți	Oprișenești	Brăila
Obaga	Romanați	Ohaba	Târnava-Mică	Oprișeni	Iasi
Oboga-de-Jos	Romanați	Ohaba-Bistra	Severin	Oprișeni	Rădăuți
Oboga-de-Sus	Romanați	Ohaba-de-sub-Piatra	Hunedoara	Oprișesti	Tecuci
Obogeni	Argeș	Ohabaforgaci	Timiș-Torontal	Oprișita	Vaslui
Oboroceni-de-Jos	Roman	Ohaba-Jiu	Gorj	Oprișor	Mehedinți
Oboroceni-de-Sus	Roman	Ohaba-Lungă	Severin	Oproaia	Vaslui
Obrănești	Odorhei	Ohaba-Mătnic	Severin	Optași	Olt
Obreja	Alba	Ohaba-Ponor	Hunedoara	Optășani	Olt
Obreja	Severin	Ohaba-Română	Severin	Orac	Cahul
Obreja-Nouă	Bălți	Ohaba-Sibișel	Hunedoara	Oracu	Ilfov
Obreja-Veche	Bălți	Ohaba-Streilui	Hunedoara	ORADEA	Bihor
Obrejea (Polovragi)	Gorj	Ohaba	Caraș	Oravița	Caraș
Obrejea (Stănești)	Gorj	Ohaba	Orhei	Orașul-Nou	Satu-Mare
Obrejița	R.-Sărat	Ohaba	Alba	Orășa	Bacău
Obrieni	Iasi	Oieșdea	Vlașca	Orășa-Avram	Bacău
Ocea	Neamț	Oinacu	Cahul	Orășani	Dolj
Ocheni	Tecuci	Oituz	Constanța	Orășani-Deal	Botoșani
Ocheșești	Tecuci	Oituz	Trei-Scaune	Orășani-Vale	Botoșani
Ochești	Teleorman	Ojdula	Trei-Scaune	Orășeni	Cernăuți
Ochiul-Alb	Bălți	Ojeva	Hotin	Orășeni	Odorhei
Ochiul-Boului	Buzău	Olari	Arad	Orăști	Ilfov
Ochiul-Boului	Dâmbovița	Olari	Buzău	<i>Orăștie</i>	Hunedoara
Ocina	Prahova	Olari	Gorj	Orăștioara-de-Jos	Hunedoara
Ocina-de-Jos	Prahova	Olari	Prahova	Orăștioara-de-Sus	Hunedoara
Ocina-de-Sus	Prahova	Olari	Romanați	Orăția	R.-Sărat
Ociogi	Romanați	Olăneasca	R.-Sărat	Orbău	Sălaj
Ocișor	Arad	Olănești	Cetatea-Albă	Orbeasca-de-Jos	Teleorman
Ociu	Arad	Olănești	Vâlcea	Orbeasca-de-Sus	Teleorman
Ocland	Odorhei	Olăreni	R.-Sărat	Orbeni	Putna
Oclanda	Soroca	Olcea	Bihor	Orbenii-de-Jos	Putna
Ocna	Cernăuți	Oleșești	Buzău	Orbenii-de-Sus	Putna
Ocna-de-Fier	Caraș	Oleșești	Putna	Orbicul	Neamț
Ocna-de-Jos	Odorhei	Olișcani	Orhei	Orboești	Ialomița
Ocna-Dejului	Someș	Ologeni	Buzău	Orbu	Tecuci
Ocna-de-Sus	Odorhei	Ologi	Teleorman	Ordașei	Orhei
Ocna-Mureșului	Alba	Olosig	Bihor	Ordoreanca	Romanați
Ocna-Sibiului	Sibiu	Oloșag	Severin	Ordoreanu	Ilfov
Ocnașugataș	Maramureș	Olpret	Someș	Ordorești	Olt
<i>Ocnole-Mari</i>	Vâlcea	Olteanca	Mehedinți	Oreavu	R.-Sărat
Ocnășoara	Târnava-Mică	Olteanca	Teleorman	Orești	Mehedinți
Ocnia	Dâmbovița	Olteanca (Cermegesti)	Vâlcea	Orești-Mică	Mehedinți
Ocnia	Hotin	Olteanca (Olteanca)	Vâlcea	Orezu	Ialomița
Ocnia	Mureș	Olteanu	Mehedinți	Orgoești	Tutova
Ocnia	Vâlcea	Oltepești	Fălciu	Orhei	Orhei
Ocnia-Gară	Soroca	Olteni	Constanța	Orheiul-Bistriței	Năsăud
Ocnia-Răzeși	Orhei	Olteni	Ilfov	Orlat	Sibiu
Ocnia-Tărani	Orhei	Olteni	Olt	Orlea	Romanați
Ocolina	Soroca	Olteni	Prahova	Orlea-Nouă	Romanați
Ocoliș	Satu-Mare	Olteni	R.-Sărat	Orlești	Vâlcea
Ocoliș	Turda	Olteni	Teleorman	Orlova	Caliacra
Ocolișel	Turda	Olteni	Trei-Scaune	Orman	Dolj
Ocolișul-Mare	Hunedoara	Olteni (Băbeni Bistrița)	Vâlcea	Orman	Someș
Ocolișul-Mic	Hunedoara	Olteni (Eujoreni)	Vâlcea	Ormanchioi	Durostor
Ocracu	Vâlcea	<i>Oltenița</i>	Ilfov	Ormeniș	Alba
Oculești	Vâlcea	Oltenița - Rurală	Ilfov	Ormeniș	Târnava-Mică
Odaia	Teleorman	Olteț	Făgăraș	Ormeniș	Trei-Scaune
Odaia-Banului	Buzău	Oltețani-Boboaca	Romanați	Ormindea	Hunedoara
Odaia-Bogdana	Fălciu	Oltețu (Otetelișu)	Vâlcea	Orodelu	Dolj
Odaia-Bursucani	Tutova	Oltețu (Văleni)	Vâlcea	Oroftiana-de-Jos	Dorohoi
Odaia-Manolache	Covurlui	Oltina	Constanța	Oroftiana-de-Sus	Dorohoi
Odaia-Rânghilești	Botoșani	Olucii	Durostor	Oroi	Mureș
Odaia-Veche	Botoșani	Omor	Timiș-Torontal	Oroiul-de-Câmpie	Mureș
Odaia-Vlădichii	Ilfov	Omorul-Mic	Timiș-Torontal	Orosfaia	Mureș
Odăile (Lipia)	Buzău	Omurchioi	Caliacra	Orosia	Turda
Odăile (Odăile)	Buzău	Omurcea	Durostor	Orșova	Mureș
Odăile (Mierlari)	Ilfov	Omur-Facă	Caliacra	<i>Orșova</i>	Severin
Odăile (Otopeni)	Ilfov	Oncești	Maramureș	Orta-Mahle	Durostor
Odăile	Prahova	Oncești	Olt	Orta-Mahle-Bey	Durostor
Odăști	Sălaj	Oncești	Vlașca	Ortelec	Sălaj

Localitatea	Județul	Localitatea	Județul	Localitatea	Județul
Ortiteag	Bihor	Ostratu	Ilfov	Otești	Olt
Orlăști	Baia	Ostrița	Cernăuți	Otești-de-Jos	Olt
Orlăsoara	Timiș-Torontal	Ostrov	Durostor	Otești-de-Sus	Olt
Orlița	Sălaj	Ostrov	Hunedoara	Oteteleșeanu	Ilfov
Orvișele	Bihor	Ostrov	Severin	Otetelișu	Vâlcea
Orzari	Constanța	Ostrov	Tulcea	Otomani	Sălaj
Orzâncasa	R.-Sărat	Ostroveni	Argeș	Otopenii-de-Jos	Ilfov
Orzeni	Iasi	Ostroveni	Dolj	Otopenii-de-Sus	Ilfov
Orzești	Mehedinți	Ostroveni	Vâlcea	Otovasca	Lăpușna
Orzu	Gorj	Ostrovu	Romanați	Otulgea	Durostor
Osebiții	Bacău	Ostrovul-Corbului	Mehedinți	Otvești	Timiș-Torontal
Osebiții-Mărginei	Bacău	Ostrovul-Mare	Mehedinți	Oțeleni	Fălciu
Osești	Vaslui	Ostrovu-Tătaru	Tulcea	Oțeleni	Roman
Osica-de-Jos	Romanați	Oșand	Bihor	Oțelești	Bacău
Osica-de-Sus	Romanați	Oșhlib	Cernăuți	Oțelu	Muscel
Osmancea	Constanța	Oșlobeni	Neamț	Oțeni	Odorheiu
Osman-Facă	Callacra	Oșorheiu	Bihor	Oțetoaia	Fălciu
Osmanu	Brăila	Oșorhel	Someș	Oveselu	Vâlcea
Osoi	Baia	Otac	Orhei	Ovidiu	Cetatea-Albă
Osoi (Osoi)	Iasi	Otace-Cătun	Hotin	Ovidiu	Constanța
Osoi (Sinești)	Iasi	Otace-Resteu	Hotin	Ovreești	Vâlcea
Osoi	Someș	Otaci-Sat	Soroca	Oxentia	Orhei
Ostopceni-Balș	Botoșani	Otaci-Târg	Soroca	Ozd	Târnava-Mică
Ostopceni-Răzeși	Botoșani	Otelec	Timiș-Torontal	Ozun	Trei-Scaune
Ostra	Câmpulung	Oteșani	Vâlcea		

P

Pachia	Trei-Scaune	Paricești	Vlașca	Păingenii	Mureș
Padea	Dolj	Paricea	Vaslui	Păisenii	Baia
Padesu	Mehedinți	Paroș	Hunedoara	Păisani	Dolj
Padina	Buzău	Parpanița	Vaslui	Păisești	Argeș
Padina	Vâlcea	Parteș	Timiș-Torontal	Păisești	Muscel
Padina-Matei	Caraș	Parța	Timiș-Torontal	Păiușeni	Arad
Padina-Mică	Mehedinți	Parușeni	Cahul	Palatca	Cluj
Pagaia	Sălaj	Parva	Năsăud	Pălădești	Bacău
Paicu	Cahul	Pasat	Dorohoiu	Pălămida	Putna
Paicu	Ilfov	Pasărea (Frumușani)	Ilfov	Pălăria	Bălți
Pajiste	Gorj	Pasărea (Pasărea)	Ilfov	Păltinara-de-Jos	Bacău
Paladia	Hotin	Pasărea (Pasărea)	Ilfov	Păltinara-de-Sus	Bacău
Palanca	Bacău	Pasărea Boltași	Gorj	Păltineasa	Someș
Palanca	Cetatea-Albă	Pașchi	Durostor	Păltineni	Buzău
Palanca	Ilfov	Pașă-Bală	Tulcea	Păltiniș	Bacău
Palanca	Lăpușna	Pașă-Cășla	Baia	Păltiniș	Câmpulung
Palanca	Soroca	Pașcani	Cahul	Păltiniș	Dorohoi
Palanca	Tecuci	Pașcani	Ilfov	Păltiniș	Roman
Palanca (Crăciunești)	Vaslui	Pașcani	Lăpușna	Păltinișu	Buzău
Palanca (Gârbești)	Vaslui	Pașcani	Orhei	Păltinoasa	Câmpulung
Palanga	Teleorman	Pașcăuți	Hotin	Pănăsești	Lăpușna
Palanga	Vâlcea	Pata	Cluj	Pănătau	Buzău
Palazul-Mare	Constanța	Patrașcani	Bacău	Păncești	Bacău
Palazul-Mic	Constanța	Patricheni	Roman	Pănești	Brăila
Palei	Vâlcea	Patru-Frați	Ialomița	Pănești	Vâlcea
Paleu	Bihor	Paucinești	Hunedoara	Păngălești	Vlașca
Palihula	Dolj	Pauleni	Iasi	Păniceni	Cluj
Palos	Târnava-Mare	Paulești	Prahova	Pănoasa	Vaslui
Palota	Bihor	Paulian	Arad	Pănu	Iasi
Paltenu	Argeș	Paustova	Soroca	Pănurești	Baia
Paltenu	Buzău	Pava	Trei-Scaune	Păpăuți	Trei-Scaune
Paltinu	Gorj	Pavățul	Mehedinți	Păpești (Logrești	
Paltinu	Putna	Paveleanca	Hotin	Mosteni)	Gorj
Panade	Târnava-Mică	Paveleni	Cetatea-Albă	Păpești (Piseciu)	Gorj
Panaghia	Dolj	Pavelești	Cahul	Păpușoi	Cetatea-Albă
Panaitoia	Dorohoi	Pavloca	Cetatea-Albă	Părae	Baia
Panatul-Nou	Arad	Păcală	Olt	Păraești	Muscel
Panc	Hunedoara	Păcioiu	Muscel	Părău	Făgăraș
Panc Săliște	Hunedoara	Păclisa	Hunedoara	Părău	Gorj
Panca	Storjineț	Păcura	Buzău	Părău-Boia	Gorj
Panciu	Putna	Păcurărești	Tutova	Părău-Viu	Gorj
Pandaclia	Cetatea-Albă	Păcureni	Mureș	Părău-Vulcan	Gorj
Pandurul	Constanța	Păcureș	Iasi	Părhanți	Succava
Panic	Sălaj	Păcurești	Prahova	Părincea-Sat	Bacău
Panlova	Timiș-Torontal	Păcurile	Buzău	Păroaia	Ilfov
Pantazi	Prahova	Pădina-Mare	Mehedinți	Păroasa	Hunedoara
Pantilimon	Ilfov	Pădurani	Severin	Păroasa	Prahova
Pantilimon-de-Jos	Constanța	Pădureni (Berești-		Părosu	Putna
Pantilimon-de-Sus	Constanța	Distrița)		Păroși	Olt
Papa	Teleorman	Pădureni (Gloduri)	Bacău	Păru-de-sub-Prigor	Gorj
Papadopol	Ilfov	Pădureni (Fundeni)	Bacău	Părul	Severin
Papiu-Ilarian	Turda	Pădureni (Unirea)	Callacra	Părul-Rotund	Teleorman
Papucilar	Durostor	Pădureni	Callacra	Păruș	Tecuci
Papuci	Buzău	Pădureni	Cluj	Păsăreni	Mehedinți
Paragic	Callacra	Pădureni	Mureș	Păsărei	Vâlcea
Paragina	Teleorman	Pădureni (Pădureni)	Putna	Păsăreni	Mureș
Paraipani	Putna	Pădureni (Vărsătura)	Putna	Păsăroiu	Buzău
Parapora	Ismail	Pădureni	Roman	Păsăteni	Botoșani
Paraschiveni	Putna	Pădureni	Timiș-Torontal	Păsătești	Vâlcea
Parava	Putna	Pădurești	Turda	Păscăreni	Bacău
Parcani	Lăpușna	Pădurețu	Argeș	Păsculești	Vâlcea
Parcani	Soroca	Pădurețu (Frâncești-	Muscel	Păstrăveni	Neamț
Parcheș	Tulcea	Mănăstireni)		Păscăneanca	Ilfov
Parcova	Bălți	Pădurețu (Scundu)	Vâlcea	Pătaș	Caraș
Pardina	Tulcea	Păduroiu-din-Deal	Argeș	Pătărlagele	Buzău
Pardoși	R.-Sărat	Păduroiu-din-Vale	Argeș	Pătărlăși	Timiș-Torontal
Parepa-Rusani	Prahova	Păgida	Alba	Pătești	Argeș
Parhida	Bihor	Păglia	Cluj	Pătrășcani	Putna
Parincea-Târg	Bacău	Păgubeni	Bacău	*Pătrășcani	Tutova
Paris	Cetatea-Albă	Păharniceni	Orhei	Pătrăuții-de-Jos pe Siret	Storjineț
Parisul-Nou	Cetatea-Albă	Păhneștia	Fălciu	Pătrăuții-de-Sus pe Siret	Storjineț

Localitatea	Județul	Localitatea	Județul	Localitatea	Județul
Pătrăuții-pe-Suceava	Suceava	Părvulești	Dolj	Petelea	Mureș
Pătrăngenii	Alba	Părvulești	Gorj	Peteni	Trei-Scaune
Pătrimea-din-Luncă	Ilfov	Părvulești	Mehedinți	Petenia	Sălaj
Pătroaia-Deal	Dâmbovița	Părvu-Roșu	Argeș	Peteritea	Someș
Pătroaia-Vale	Dâmbovița	Păslari	Buzău	Petia	Baia
Pătrușeni	Bălți	Păslari	Vlașca	Peticeni	Lăpușna
Pătulele	Mehedinți	Pătracli	Durostor	Petid	Bihor
Pătuleni	Argeș	Peceiu	Sălaj	Petin	Satu-Mare
Pătal	Sălaj	Pecenisca	Severin	Petiș	Târnava-Mare
Pătălăgenii	Neamț	Peceștea	Orhei	Petnic	Severin
Pătăluș	Sălaj	Pechea	Covurlui	Petra	Mehedinți
Pătești	Putna	Pecica	Arad	Petrani	Bihor
Păuca	Sibiu	Pecineaga	Tulcea	Petrăchești	Buzău
Păncea	Târnava-Mică	Peciul-Nou	Timiș-Torontal	Petrăchioaia	Ilfov
Păucești	Roman	Pegeni	Gorj	Petrăria	Iasi
Păucișoara	Târnava-Mică	Peicani	Fălciu	Petreanu	R.-Sărat
Păuleasa	Muscel	Pelesul	Satu-Mare	Petreni	Hunedoara
Păuleasca	Teleorman	Peletic	R.-Sărat	Petreni	Odorhei
Păulenii	Argeș	Peletucii-de-Jos	Bacău	Petreni	Soroca
Păulenii	Cetatea-Albă	Peletucii-de-Sus	Bacău	Petrești	Alba
Păulenii	Ciuc	Pelinei	Cahul	Petrești (Gloduri)	Bacău
Păulenii	Odorhei	Pelinei-Mari	Cahul	Petrești (Petrești)	Bacău
Păulești	Bihor	Pelinia	Bălți	Petrești	Bălți
Păulești	Lăpușna	Pelinu	Constanța	Petrești	Botoșani
Păulești	Putna	Pelinu	Ialomița	Petrești	Dâmbovița
Păuliș	Arad	Pelișor	Satu-Mare	Petrești (Cărpinișu)	Gorj
Păulișul-Nou	Arad	Pelișor	Târnava-Mare	Petrești (Petrești)	Gorj
Păun	Botoșani	Pepiniera-Istrița	Buzău	Petrești	Hunedoara
Păunești	Mehedinți	Percăuți	Hotin	Petrești (Golacști)	Iasi
Păunești	Olt	Perchiu	Tecuci	Petrești (Petrești)	Iasi
Păunești	Putna	Percosova	Timiș-Torontal	Petrești	Ilfov
Păuș	Argeș	Perebicăuți	Hotin	Petrești	Muscel
Păuș	Bihor	Pereceiu	Sălaj		
Păuș	Sălaj	Peregul-Mare	Arad	(Focșani-Petrești)	Putna
Păușești	Iasi	Peregul-Mic	Arad	Petrești (Năruja)	Putna
Păușeștii-Măglași	Vâlcea	Pereni	Dolj	Petrești	Sălaj
Păușeștii-Otăsău	Vâlcea	Pereni	Lăpușna	Petrești	Someș
Păușești-Ursărești	Vâlcea	Pereni	Orhei	Petrești	Vaslui
Păvălari	Putna	Pererita	Hotin	Petrești	Vlașca
Păclele	Buzău	Peresecina	Orhei	Petreștii-de-Jos	Turda
Păclia	Alba	Peresti	Gorj	Petreștii-de-Mijloc	Turda
Păhma	Fălciu	Peretu	Argeș	Petreștii-de-Sus	Turda
Pălcu	Buzău	Peretu	Teleorman	Petreu	Bihor
Păncești	Putna	Periam	Timiș-Torontal	Petricani	Dorohoi
Păncota	Arad	Peri-Broșteni	Teleorman	Petricani	Neamț
Pândăchi	Durostor	Perieni	Iasi	Petriceni	Storjineț
Pănet	Mureș	Perieni	Tutova	Petriceni	Trei-Scaune
Pănga	Buzău	Perieți	Ialomița	Petricica	Bacău
Păngarați	Neamț	Perieți	Olt	Petricica	Lăpușna
Păngărăciur	Neamț	Perieți-de-Mijloc	Olt	Petrila	Hunedoara
Pântecani	R.-Sărat	Perieți-de-Sus	Olt	Petrilaca	Turda
Pânticești	Putna	Perifac	Caliacra	Petrilaca-de-Mureș	Mureș
Pânticeu	Cluj	Perii	Mehedinți	Petrileni	Bihor
Pânzereni	Bălți	Perii-Vadului	Someș	Petrilova	Caraș
Păraul-Cârjei	Neamț	Periprava	Tulcea	Petrindul	Cluj
Păraul-Fagului	Neamț	Periș	Constanța	Petrinzelu	Cluj
Păraul-Pânteii	Neamț	Periș	Ilfov	Petrisat	Târnava-Mică
Păraenii-de-Jos	Vâlcea	Periș	Mureș	Petriș	Năsăud
Păraenii-de-Mijloc	Vâlcea	Perişani	Argeș	Petrișor	R.-Sărat
Păraenii-de-Sus	Vâlcea	Perişor	Someș	Petrișul	Mehedinți
Păraești	Muscel	Perişoru	Brăila	Petrișul-de-Jos	Baia
Părau	Vâlcea	Perişoru	Dolj	Petrișul-de-Sus	Baia
Păraul-Boghii	Bacău	Perişoru	Iasi	Petroasa	Bihor
Păraul-Caprei	Caliacra	Perişoru-Nou	Dolj	Petroasa (Faraoanele)	R.-Sărat
Păraul-Negru	Cernăuți	Perşani	Făgăraș	Petroasa (Tâmbocști)	R.-Sărat
Păraul-Negru	Dorohoi	Perşinari	Buzău	Petroasa	Severin
Păraul-Ursului	Bacău	Perşinari	Prahova	Petroasa	Tecuci
Părășani	Vâlcea	Pertești	Vâlcea	Petroasa-Mare	Severin
Părcani	Orhei	Pesac	Timiș-Torontal	Petroiu	Brăila
Părcovaci	Botoșani	Pescari	Arad	Petroiu	Ialomița
Părgărești	Bacău	Pescărești	Romanați	Petroman	Timiș-Torontal
Părjoia	Durostor	Pesceana	Vâlcea	Petres	Hunedoara
Părjol	Bacău	Pesceana-Cermeghești	Vâlcea	Petrosu	Bălți
Părjolești	Buzău	Pesceana-Cueni	Vâlcea	Petrosu	Lăpușna
Părjolteni	Lăpușna	Pesceana-Roești	Vâlcea	Petrosu-Nou	Bălți
Părjota	Bălți	Pestra	Olt	Petroșani	Constanța
Părlagele	Mehedinți	Pestrișu	Buzău	Petroșani	Hunedoara
Părlita	Botoșani	Peșteana (Peșteana-Jin)	Gorj	Petroșica	Iasi
Părlita	Ilfov	Peșteana (Peșteana-Vulcan)	Gorj	Petroșnița	Severin
Părlita	Mehedinți	Peșteana	Hunedoara	Petrova	Maramureș
Părlita	Putna	Peșteana	Mehedinți	Petrovaselo	Timiș-Torontal
Părlita	Teleorman	Peșteana-de-Jos	Gorj	Petrunea	Bălți
Părlita	Tulcea	Peștenița	Hunedoara	Petru-Rareș	Vlașca
Părlita	Vlașca	Peștenița	Mehedinți	Peșelca	Alba
Părlita-Cănești	Buzău	Peșteră	Brășov	Pe-Vale	Buzău
Părliturile	Bacău	Peștera	Constanța	Pianul-de-Jos	Alba
Părliti	Olt	Peștera	Someș	Pianul-de-Sus	Alba
Părliti	Soroca	Peștere	Bihor	Piatra (Ciofrăngenii)	Argeș
Părliti-de-Sus	Bălți	Peștere	Severin	Piatra (Galeșu)	Argeș
Părliti-Sat	Bălți	Peșterea	Hunedoara	Piatra	Buzău
Părliti-Târg	Bălți	Peștiș	Bihor	Piatra	Constanța
Părnești	Arad	Peștișani	Gorj	Piatra	Muscel
Părsco	Buzău	Peștișul-Mare	Hunedoara	Piatra	Neamț
Părscoveni	Romanați	Peștișul-Mic	Hunedoara	Piatra	Prahova
Părsanii-Nou	Dolj	Peteulești-Șanțu	Vâlcea	Piatra (Popești)	Prahova
Părsanii-Vechi	Dolj	Petea	Cluj	Piatra	Romanați
Părtești-de-Jos	Suceava	Petea	Satu-Mare	Piatra	Someș
Părtești-de-Sus	Suceava	Petea-de-Câmpie	Mureș	Piatra	Teleorman
Părvești	Tutova	Petecei	Gorj	Piatra-Albă	Buzău
Părcova	Severin	Petecei	Odorhei	Piatra-Albă	Mehedinți
Părvulești	Bacău	Petecei		Piatra-Cătun	Buzău

Localitatea	Județul	Localitatea	Județul	Localitatea	Județul
Piatra Corbului	Buzău	Pitulași	Mehedinți	Plopu (Căpreni)	Dolj
Piatra-de-Jos	Orhei	Pitulași-Nou	R.-Sărat	Plopu	Gorj
Piatra-de-Sus	Orhei	Pitulași-Vechi	R.-Sărat	Plopu	Prahova
Piatra-Frecăței	Tulcea	Pitulicea-Cofuritu	Buzău	Plopu	Tecuci
Piatra-Roșie	Tulcea	Pitulusa	Putna	Plopu	Tutova
Picături	Dolj	Pitușca	Lăpușna	Plopul	R.-Sărat
Picior-de-Munte	Dâmbovița	Pițigaia	Ilfov	Plosca	Dolj
Piciorul-Lupului	Iasi	Pițigaia (Purcăreni)	Muscel	Plosca	Rădăuți
Piclen	Bihor	Pițigaia (Rădești)	Muscel	Plosca	Teleorman
Picu	Dolj	Pițigoești	Olt	Ploscaru	Muscel
Picnești	Argeș	Pițigoiu	Buzău	Ploșcuțeni	Tecuci
Piedecăuți	Cernăuți	Pina	Muscel	Ploștina	Buzău
Pielea	Teleorman	Pina-Petrii	Ialomița	Ploștina	Dolj
Pielești	Argeș	Pivniceni	Soroca	Ploștina	Mehedinți
Pielești	Dolj	Pivniceri	Bacău	Ploștina	Putna
Pielești	Vâlcea	Plahteavca	Cetatea-Albă	Plotonești	Fălciu
Pieptani	Gorj	Plaiu	Mehedinți	Plotun	Neamț
Pieptesti	Argeș	Plaiu-Câmpinei	Prahova	Plotu	Cetatea-Albă
Pierșinari	Dâmbovița	Plaiul	Prahova	Plușcu	Iasi
Pietrari	Dâmbovița	Plaiul-Cornului	Prahova	Plugari	Severin
Pietrari	Vâlcea	Plaiul-Cosminului	Cernăuți	Plugova	Ilfov
Pietrarii-de-Jos	Vâlcea	Plaiul-Nucului	Buzău	Plumbuita	Gorj
Pietrarii-de-Sus	Vâlcea	Plaiuri	Turda	Pluta	Mehedinți
Pietraru	Buzău	Platonești	Ialomița	Poarta	Bacău
Pietreni	Vâlcea	Plavățul	Buzău	Poarta	Mureș
Pietriceanu	Prahova	Plavia	Prahova	Poarta-Albă	Constanța
Pietricica	Buzău	Plavișevia	Severin	Poboru	Olt
Pietrile	Vlașca	Plăcinta	Tighina	Pochidia	Tutova
Pietriș	Fălciu	Plăcinteni	Tecuci	Pochișcani	Covurlui
Pietriș	Mureș	Plăeșii-de-Jos	Ciuc	Pochișca	Bacău
Pietriș	Romanați	Plăeșii-de-Sus	Ciuc	Pociovaliștea	Gorj
Pietrișu	Vâlcea	Plăești	Turda	Pociumbeni	Bălți
Pietrișul	Olt	Plăeșu	Baia	Pociumbeni-Mici	Bălți
Pietroala	Dolj	Plăeșu	Prahova	Pociuveliste	Bihor
Pietroasa	Cetatea-Albă	Plănești	R.-Sărat	Poclusa-de-Barcău	Bihor
Pietroasa	Putna	Plășoru	Buzău	Poclusa-de-Beliu	Bihor
Pietroasa	Turda	Plăsoiu	R.-Sărat	Pocola	Bihor
Pietroasa (Pietroasa)	Vâlcea	Plătărești	Ilfov	Pocoleni	Baia
Pietroasa (Sutești)	Vâlcea	Plăvâlar	Suceava	Pocreaca	Iasi
Pietroasa-de-Jos	Buzău	Plăviceanca	Romanați	Pocrovca	Soroca
Pietroasa-de-Sus	Buzău	Plăviceni	Olt	Pocrovca-Nouă	Ismail
Pietrosu	Buzău	Plăviceni	Romanați	Pocșești	Orhei
Pietrosu	Roman	Pleasa	Prahova	Podari	Dolj
Pietroșani	Muscel	Pleasa	Prahova	Podari	Ilfov
Pietroșani	Prahova	Pleșcovu	Teleorman	Podole	Hunedoara
Pietroșani	Vlașca	Plenița	Dolj	Podeni (Buzzești)	Argeș
Pietroșița	Dâmbovița	Plesca	Sălaj	Podeni (Perișani)	Argeș
Pildești	Roman	Plescioara	Buzău	Podeni	Bacău
Pilipăuți	Dorohoi	Pleșa	Baia	Podeni	Buzău
Pilul	Arad	Pleșa	Tutova	Podeni	Mehedinți
Pinoasa	Gorj	Pleşani	Botoșani	Podeni	Turda
Pintie	Someș	Pleşcoiu	Buzău	Podeni-Nou	Prahova
Pinticu	Mureș	Pleşcuța	Arad	Podeni-Vechi	Prahova
Piu	Buzău	Pleşca	Vâlcea	Podenia	Bacău
Piorești	Dolj	Pleşeni	Cahul	Podgoria	Iasi
Piorești	Prahova	Pleşești	Argeș	Podișoru	Teleorman
Pipea	Târnava-Mică	Pleşești	Buzău	Podișoru	Vlașca
Pipera	Ilfov	Pleşești	R.-Sărat	Podișu	Bacău
Pipirig	Neamț	Pleşești (Buda)	Tutova	Podoleni	Neamț
Pir	Sălaj	Pleşești (Iugani)	Tutova	Podoleni	Tecuci
Pirea	Mehedinți	Pleşești	Vâlcea	Podoleni-de-Jos	Fălciu
Pirlichioi	Durostor	Pleşești-Centru	Baia	Podoleni-de-Sus	Fălciu
Pirli-Daugilar	Durostor	Pleşești-Gane	Baia	Podriga	Dorohoi
Pirli-Geami-Mahle	Durostor	Pleşoiu	Argeș	Podu-Broșteni	Argeș
Pirlin-Nou	Durostor	Pleşoiu	Dolj	Podu-Nărujei	Putna
Piroșă	Someș	Pleşoiu	Romanați	Podu-Stolca	Putna
Pisaroș	Caliacra	Pleşoiu	Vâlcea	Podu-Turcului	Tecuci
Piscani	Dolj	Plevna	Covurlui	Podul-Checi	Prahova
Piscani	Muscel	Plevna	Dorohoi	Podul-Corbencii	Vlașca
Piscani	Olt	Plevna	Ialomița	Podul-Corbului	Prahova
Piscoiu	Gorj	Plevna	R.-Sărat	Podul-Găștei	Ilfov
Piscu	Brăila	PLOEȘTI	Prahova	Podul-Grosului	Mehedinți
Piscu	Covurlui	Ploestiori	Prahova	Podul-Hagiului	Fălciu
Piscu	Dolj	Ploestiori-Eforia	Prahova	Podul-Iloaei	Iasi
Piscu-Vechi	Dolj	Plop	Hunedoara	Podul-Jijiei	Iasi
Piscul	Ilfov	Plopana-Sat	Tutova	Podul-Lacului	R.-Sărat
Piscul-Corbului	Tecuci	Plopana-Târg	Tutova	Podul-lui-Galben	Prahova
Piscul-Euci	Tutova	Plopeasa-de-Jos	Buzău	Podul-Muncii	Buzău
Piscul-Lung	Vâlcea	Plopeasa-de-Sus	Buzău	Podul-Nărujei	Putna
Piscul-Moșului	Argeș	Plopeni	Botoșani	Podul-Oprei	Fălciu
Piscul-Nou	Dolj	Plopeni	Constanța	Podul-Pescenei	Vâlcea
Piscul-Radului	Argeș	Plopeni	Prahova	Podul-Pitarului	Ilfov
Piscul-Radului	Putna	Plopeni-Mari	Dorohoi	Podul-Popa-Nae	Vlașca
Piscul-Rusului	Roman	Plopeni-Mici	Dorohoi	Podul-Rizi	Dâmbovița
Pisculeni	Buzău	Plopi	Fălciu	Podul-Stamate	Dorohoi
Pisculești	Prahova	Plopi	Hunedoara	Podul-Schiopului	Putna
Piscurile	Gorj	Plopi	Ilfov	Podul-Ursului	Prahova
Pisica	Tulcea	Plopi	Mehedinți	Podul-Vadului	Prahova
Pistești	Gorj	Plopi	R.-Sărat	Podul-Văleni	Prahova
Pistești-din-Vale	Gorj	Plopi	Soroca	Poduri	Bacău
Pistrueni-Nou	Orhei	Plopi	Teleorman	Poduri	Putna
Pistrueni-Vechi	Orhei	Plopi-Slăvitești	Teleorman	Podurile	Buzău
Pișcari	Satu-Mare	Plopiș	Satu-Mare	Poenari	Arad
Pișcărești	Orhei	Plopiș	Sălaj	Poenari (Corbeni)	Argeș
Pișchia	Timiș-Torontal	Plopșoru	Dolj	Poenari (Poenari)	Argeș
Pișchinți	Hunedoara	Plopșoru	Gorj	Poenari	Botoșani
Pișcolt	Sălaj	Plopșoru	Vlașca	Poenari	Gorj
Pitaru	Dâmbovița	Plop-Ștubel	Tighina	Poenari	Muscel
Piteasca	Ilfov	Plopu	Bacău	Poenari	Neamț
Pitești	Argeș	Plopu	Brăila	Poenari	Roman
Pitișteanca	Ilfov	Plopu (Amărăști)	Dolj	Poenari (Poenari)	Vâlcea

Localitatea	Județul
Poenari	
(Râmnicu-Vâlcea)	Vâlcea
Poenari-Apostoli	Prahova
Poenari-Burchi	Prahova
Poenari-Rali	Prahova
Poenari-Vechi	Prahova
Poenărei	Muscel
Poenesti	Tutova
Poenesti-Ghica	Vaslui
Poenesti-Străjescu	Vaslui
Poenestii-Mănăstirii	Vaslui
Poeni	Bacău
Poeni	Gorj
Poeni	Iasi
Poeni (Calu)	Neamț
Poeni (Râsboeni)	Neamț
Poeni	Rădăuți
Poeni-pe-Solca	Suceava
Poeni-pe-Suceava	Suceava
Poenii-de-Jos	Bihor
Poenii-de-Sus	Bihor
Poenile	Buzău
Poenile	Vâlcea
Poenile-de-Jos	Roman
Poenile-Oancei	Roman
Poenile-Zăgrii	Năsăud
Poenița	Argeș
Poenița	Constanța
Poenița	Muscel
Poenița	Putna
Poenița	R.-Sărat
Poenița	Roman
Poenița	Someș
Poenița-Tomii	Hunedoara
Poenița-Voinii	Hunedoara
Poenițele	Buzău
Poernia	Gorj
Pogana	Tutova
Poganu	Olt
Pogăceana	Mureș
Pogănești	Fălciu
Pogănești	Hunedoara
Pogănești	Severin
Pogleț	Tecuci
Pogoanele	Buzău
Pogonele	Buzău
Pogonești	Fălciu
Pogonești	Tutova
Pogorăști	Botoșani
Pogrebeni	Orhei
Pohorlăuți	Cernăuți
Pohorna	Soroca
Poian	Trei-Scaune
Poiana	Arad
Poiana	Argeș
Poiana	Bacău
Poiana	Baia
Poiana	Bălți
Poiana (Feredeenii)	Botoșani
Poiana (Flămânzi)	Botoșani
Poiana (Poiana)	Botoșani
Poiana	Bihor
Poiana	Buzău
Poiana	Dolj
Poiana (Brăești)	Dorohoi
Poiana (Herța)	Dorohoi
Poiana (Zvorăște)	Dorohoi
Poiana (Poiana)	Gorj
Poiana (Rovinari)	Gorj
Poiana (Ghincăuți)	Hotin
Poiana (Roșcov)	Hotin
Poiana	Hunedoara
Poiana	Ialomița
Poiana	Iasi
Poiana	Mehedinți
Poiana (Bistricioara)	Neamț
Poiana (Negrești)	Neamț
Poiana	Olt
Poiana	Orhei
Poiana	Prahova
Poiana	Putna
Poiana	Roman
Poiana	Severin
Poiana	Sibiu
Poiana	Soroca
Poiana (Poiana)	Tecuci
Poiana (Podu-Turcului)	Tecuci
Poiana	Turda
Poiana	Tutova
Poiana	Vaslui
Poiana Aiudului	Alba
Poiana Ampoiului	Alba
Poiana-Blenchi	Someș
Poiana-Botizii	Someș
Poiana-Boului	Bacău
Poiana-Budianului	Baia
Poiana-Cârnului	Neamț
Poiana-Ciorii	Mehedinți
Poiana-Codrului	Satu-Mare
Poiana-Copăcenii	Prahova
Poiana-cu-Cetate	Iasi

Localitatea	Județul
Poiana-de-Jos	Dâmbovița
Poiana-de-Sus	Dâmbovița
Poiana-de-Sus	Vaslui
Poiana-Durei	Roman
Poiana-Ilvei	Năsăud
Poiana-Jurascu	Roman
Poiana-Lacului	Argeș
Poiana-Largului	Neamț
Poiana-lui-Alexa	Vaslui
Poiana-lui-Matei	Tutova
Poiana-lui-Stan	Tecuci
Poiana-lui-Stănga	Vlașca
Poiana-Mare	Dolj
Poiana-Mare	Romanați
Poiana-Măruului	Baia
Poiana-Măruului	Brașov
Poiana-Mănăstirii	Vaslui
Poiana-Micului	Câmpulung
Poiana-Mierlei	Prahova
Poiana-Negustorului	Bacău
Poiana-Petroi	Tutova
Poiana-Pletari	Buzău
Poiana-Porcului	Someș
Poiana-Răchitei	Neamț
Poiana-Răstivanului	Baia
Poiana-Rechitei	Hunedoara
Poiana-Sărată	Trei-Scaune
Poiana-Stampeii	Câmpulung
Poiana-Teiului	Neamț
Poiana-Trestiei	Prahova
Poiana-Țapului	Prahova
Poiana-Uzului	Bacău
Poiana-Vărbilău	Prahova
Poiana-Vălculei	Buzău
Poidovca	Ismail
Poieni	Cluj
Poieni	Hunedoara
Poienile	R.-Sărat
Poienile-de-sub-Munte	Maramureș
Poienile-Glodelui	Maramureș
Poienița	Gorj
Pojaru	Gorj
Pojena-de-Jos	Caraș
Pojena-de-Sus	Caraș
Pojoga	Severin
Pojogeni	Gorj
Pojogi-Cernișoara	Vlașca
Pojogi-din-deal-Cerna	Vâlcea
Pojorâni	Iăpușna
Pojorâni-Hărtop	Fălciu
Pojorâta	Câmpulung
Pojorta	Păgăraș
Polata	Gorj
Polcești	Ilfov
Poliana	Hotin
Policiori	Buzău
Polieni	Iasi
Politeni	Tutova
Polivanov-Iar	Hotin
Polizești	Brăila
Polizu	Ilfov
Poloboc	Neamț
Polocin-de-Jos	Tutova
Polocin-de-Sus	Tutova
Polonița	Odorhei
Polovragi	Gorj
Pomazan	Ismail
Pomârla	Dorohoi
Pometești	Dolj
Pomezău	Bihor
Pomi	Satu-Mare
Pompa	Bălți
Ponița	Sălaj
Ponoară	Bihor
Ponoarele	Gorj
Ponoarele	Mehedinți
Ponor	Alba
Ponor	Hunedoara
Ponorel	Turda
Popăuți	Orhei
Popănzălești	Romanați
Popeasa	Dolj
Popeasca	Tighina
Popeni	Bacău
Popeni	Botoșani
Popeni	Dorohoi
Popeni	Fălciu
Popeni	Tutova
Popeni-Curt	Dorohoi
Popeni-Herescu	Dorohoi
Popești (Bleici)	Argeș
Popești (Căteasca)	Argeș
Popești (Cocu)	Argeș
Popești (Corbi)	Argeș
Popești (Găleşti)	Argeș
Popești (Sămăra)	Argeș
Popești (Săpata-de-Sus)	Argeș
Popești (Stoilești)	Argeș
Popești	Bihor
Popești	Cluj
Popești	Hunedoara

Localitatea	Județul
Popești	Iasi
Popești (Popești)	Ilfov
Popești (Săbăreni)	Ilfov
Popești	Mehedinți
Popești (Căciulești)	Neamț
Popești (Farcăse)	Neamț
Popești (Bar. de Vede)	Olt
Popești (Spătaru)	Olt
Popești (Văleni)	Olt
Popești (Popești)	Prahova
Popești (Valea Dulce)	Prahova
Popești	R.-Sărat
Popești	Soroca
Popești	Tecuci
Popești	Teleorman
Popești	Tutova
Popești (Lipova)	Vaslui
Popești (Miclești)	Vaslui
Popești (Ciumagi)	Vâlcea
Popești (Crăpăturile)	Vâlcea
Popești (Crețeni)	Vâlcea
Popești (Giulești)	Vâlcea
Popești (Gorunești)	Vâlcea
Popești (Măciuca)	Vâlcea
Popești (Popești)	Vâlcea
Popești (Sinești)	Vâlcea
Popești (Zmeurăți)	Vâlcea
Popești	Vlașca
Popești-de-Sus	Soroca
Popești-Leordeni	Ilfov
Popeștii-Noi	Soroca
Popii	Vâlcea
Popina	Durostor
Poplaca	Sibiu
Popoiu	Bacău
Poponești	Buzău
Poporagi	Teleorman
Popoveni	Dolj
Popoviceni	Dolj
Popricani-Coarba	Iasi
Popteleac	Someș
Poptelec	Sălaj
Porcăreț	Vaslui
Porcărețu	Tecuci
Porceni-Birnici	Gorj
Porceni-Moșneni	Gorj
Porcești	Mehedinți
Porcești	Mureș
Porcești	Roman
Porcești	Sibiu
Porcișeni	Fălciu
Porciuleni	Bălți
Porcoasa	Mehedinți
Porcurea	Hunedoara
Pordeanu	Timiș-Torontal
Poreaz	Călărași
Poroina-Ergheviței	Mehedinți
Poroina-Mare	Mehedinți
Poroinița	Mehedinți
Poroschia	Teleorman
Portari	Vaslui
Portărești	Dolj
Portărești	Vâlcea
Portița	Sălaj
Porț	Sălaj
Porumbacul-de-Jos	Păgăraș
Porumbacul-de-Sus	Păgăraș
Porumbeni	Mureș
Porumbenii-Mari	Odorhei
Porumbenii-Mici	Odorhei
Porumbesti	Cahul
Porumbesti	Satu-Mare
Posada	Prahova
Posărcești	Buzău
Posești	Prahova
Posești-Pământeni	Prahova
Posești Ungureni	Prahova
Posmuș	Mureș
Posobesti	Buzău
Postăvari	Ilfov
Postărnacul	Dâmbovița
Poșaga-de-Jos	Turda
Poșaga-de-Sus	Turda
Poșalaca	Bihor
Poșta (Bentu)	Buzău
Poșta (Pietroscele)	Buzău
Poșta (Poșta-Călnău)	Buzău
Poșta (Bălăceanca)	Ilfov
Poșta (Buda)	Ilfov
Poșta	R.-Sărat
Poșta	Satu-Mare
Poșta	Tecuci
Poșta	Tulcea
Poșta-Elan	Fălciu
Poșta-Vechie	Mehedinți
Postal	Cetatea-Albă
Potău	Satu-Mare
Potăngeni	Iasi
Potărnichea	Constanța
Potărnichești	Buzău
Potcoava	Olt

Localitatea	Județul	Localitatea	Județul	Localitatea	Județul
Poteea	Tecuci	Principele-Carol	Buzău	Protopopești	Vaslui
Potecu	Buzău	Principele-Carol	Cetatea-Albă	Protosinghelul	Prahova
Potel	Romanați	Principele-Carol	Iași	Provița-de-Jos	Prahova
Potigraful	Prahova	Principele-Carol	Lăpușna	Provița-de-Sus	Prahova
Potugani	Hunedoara	Principele-Carol	Roman	Prunaru	Vâlcea
Potlogeni	Romanați	Principele-Carol	Soroca	Prundeni	Muscel
Potlogi	Dâmbovița	Principele-Carol	Tulcea	Prundeni	Vâlcea
Potmelțu	Dolj	Principele-Carol	Vlașca	Prundu	Argeș
Potoc	Caras	Principele-Ferdinand	Roman	Prundu	Ilfov
Potoceni-de-Jos	Buzău	Principele-Ferdinand	Teleorman	Prundul-Bărgăului	Năsăud
Potoceni-de-Sus	Buzău	Principele-Ferdinand	Tulcea	Prundul Comeni	Ilfov
Potoci	Neamț	Principele-Mihai	Botoșani	Prundurei	Gorj
Potopinu	Romanați	Principele-Mihai	Cahul	Pruneni	Someș
Potrăchești	Dolj	Principele-Mihai	Cetatea-Albă	Prunești	Gorj
Povărgina	Severin	Principele-Mihai	Dâmbovița	Pruni	Ilfov
Prădaș	Tecuci	Principele-Mihai	Dorohoi	Pruni	Someș
Prahuda	Putna	Principele-Mihai	Ilfov	Pruniș	Turda
Praid	Odorheiu	Principele-Mihai	Mehedinți	Prunișor	Arad
Praja	Tutova	Principele-Mihai	Satu-Mare	Prunișor	Mehedinți
Prajița	Soroca	Principele-Mihai	Tulcea	Pucheni	Muscel
Prajița	Vâlcea	Principele-Mircea	Romanați	Pucheni-Mici	Prahova
Pralea	Bacău	Principele-Mircea	Tulcea	Pucheni-Crainici	Prahova
Praporu	Romanați	Principele-Nicolae	Iași	Pucheni-Miroslavești	Prahova
Pravila-de-Sus	Bălți	Principele-Nicolae	Ilfov	Pucheni-Moșneni	Prahova
Praxia	Baia	Principele-Nicolae	Tulcea	Pucioasa	Dâmbovița
Prădătorul	Vâlcea	Principele-Nicolae	Vlașca	Pueni	Dorohoi
Prăjeni	Botoșani	Principesa Elena	Ialomița	Puești	Vâlcea
Prăjești	Arad	Principesa Elena	Lăpușna	Puești-de-Jos	R.-Sărat
Prăjești (Măgirești)	Bacău	Principesa Ileana	Tulcea	Puești-de-Sus	R.-Sărat
Prăjești (Prăjești)	Bacău	Principesa Maria	Dolj	Puești-Sat	Tutova
Prăjești	Roman	Principesa Maria	Ialomița	Puești-Târg	Tutova
Prăjoaia	Bacău	Principesa Maria	Roman	Pufesti	Putna
Preajba	Dolj	Pripiceni-Curchi	Orhei	Pugoceni	Tighina
Preajba	Gorj	Pripiceni-Răzeși	Orhei	Puhoi	Lăpușna
Preajba	Vlașca	Pripoara	Vâlcea	Pui	Hunedoara
Preajba-de-Câmp	Romanați	Priponești-de-Jos	Tutova	Puieni	Vlașca
Preajba-de-Jos	Vlașca	Priponești-de-Sus	Tutova	Puini	Someș
Preajba-de-Pădure	Romanați	Pripot	Gorj	Punctul-Oituz	Bacău
Preajba-de-Sus	Vlașca	Prisaca (Enăchescu)	Bacău	Pungești	Vaslui
Preajba-Mare	Gorj	Prisaca (Glozuri)	Bacău	Punghina	Mehedinți
Preasna-Veche	Ilfov	Prisaca	Blhor	Puntea-de-Greci	Dâmbovița
Preasna	Ilfov	Prisaca	Dorohoi	Punțișeni	Tutova
Precistanu	Putna	Prisaca	Putna	Pupezeni	Tutova
Predeal	Călărași	Prisaca	Romanați	Purani	Teleorman
Predeal	Prahova	Prisaca	Severin	Purani	Vlașca
Predeal-Sarari	Prahova	Prisaca Vidrașcu	Bacău	Pureari	Cetatea-Albă
Predești	Argeș	Prisacani	Botoșani	Parcaru	Gorj
Predești	Buzău	Prisacani	Iași	Purcăreni	Brașov
Predești	Dolj	Prisacani	Călărași	Purcăreni	Muscel
Predești	Prahova	Prisăcăreni	Storoginest	Purcăreni	Teleorman
Prejmer	Brașov	Prisăceni	Mehedinți	Purcărești	Dolj
Prejna	Mehedinți	Priseaca	Dâmbovița	Purcărești	Olt
Prejoiu	Vâlcea	Priseaca	Olt	Purcărești	Alba
Prelipca	Botoșani	Priseaca	Prahova	Purcărești	Someș
Prelipca	Dorohoi	Priseacani	Tutova	Purceli	Putna
Prelipcea	Cernăuți	Prisian	Severin	Purceleni	Gorj
Preluca	Satu-Mare	Prisiceni	Ilfov	Purcelești	Putna
Preluci	Bacău	Prislop	Năsăud	Puricani	Covurlui
Preluci	Someș	Prislop	Satu-Mare	Puricea	Romanați
Preotești	Baia	Prislopu-Mare	Argeș	Puriceni	Neamț
Preotești	Ilfov	Prislopu-Mic	Argeș	Puricoasa	Buzău
Preotești	Olt	Pristești	Dorohoi	Pustieta	Roman
Preotești	Romanați	Pristolul	Mehedinți	Pustiniș	Timiș-Torontal
Preotești	Vâlcea	Proaspeți	Olt	Pustoaia	Dorohoi
Prepelita	Bălți	Probita	Baia	Pustuța	Someș
Presaca	Sibiu	Probita	Iași	Puscasi	Prahova
Preseaca-Ampoiului	Alba	Probotești	Dorohoi	Puscasi	Vaslui
Preselenți	Călărași	Procoave	Bălți	Pustiana	Bacău
Preuteasa	Sălaj	Procopoaia	Vâlcea	Putila	Rădăuți
Preutești	Baia	Prod	Târnava-Mică	Putineiu	Teleorman
Prevăleni	Hunedoara	Prodani (Bărăști)	Olt	Putineiu	Vlașca
Prevoreche	Cernăuți	Prodani (Gura Boului)	Olt	Putinești	Soroca
Pria	Sălaj	Prodănești	Argeș	Putini	Tecuci
Priba	Argeș	Prodănești	Sălaj	Putna	Caras
Priba	Vâlcea	Prodănești	Vâlcea	Putna	Rădăuți
Pribeagu	Brăila	Prodănești	Soroca	Putreda-Mare	R.-Sărat
Pribești	Ialomița	Prodănești-Nou	Soroca	Putreda-Mică	R.-Sărat
Pribești	Vaslui	Prodănești-Vechi	Soroca	Putredeni	Tutova
Pribilești	Satu-Mare	Produlești	Dâmbovița	Putrina	Hotin
Priboia	Muscel	Proeni	Vâlcea	Puturoasa	Olt
Priboeni	Muscel	Profa	Olt	Puteni	Tecuci
Priboeni	Mehedinți	Progresul	Ilfov	Putichioaia	Covurlui
Priboiu	Mehedinți	Prohozești	Bacău	Putinei	Dolj
Priboiu	Dâmbovița	Proitești	Mehedinți	Putinei	Mehedinți
Pricaz	Vlașca	Prooroci	Olt	Putineiu	Teleorman
Pricaz	Hunedoara	Proscureni	Botoșani	Putu-cu-Salcie	Dâmbovița
Prigor	Caras	Proselnici	Iași	Putu-Olarului	Tutova
Prigoreni-Mari	Iași	Proșca	Buzău	Putul-Greci	Ilfov
Prigoreni-Mici	Iași	Proștea	Târnava-Mare	Putuntei-Mari	Orhei
Prigoria	Gorj	Proștea-Mare	Târnava-Mică	Putuntei-Mici	Orhei
Prigorodoc	Hotin	Proștea-Mică	Târnava-Mică	Putureni	Dorohoi
Prilodiste	Hunedoara	Protopopeni	Botoșani	Puturi	Dolj
Prillipeș	Caras				
Prilog	Satu-Mare				

R

Raba	Gorj	Rachiș	Alba	Raciu	Dâmbovița
Racăș	Sălaj	Rachitna	Hotin	Racoșul-de-Jos	Târnava-Mare
Rachieri	Tulcea	Raci	Gorj	Racoșul-de-Sus	Odorheiu
Rachel	Prahova	Racila	Bacău	Racoți	Gorj

Localitatea	Județul	Localitatea	Județul	Localitatea	Județul
Racova (Racova)	Bacău	Răciula	Lăpușna	Răvășel	Târnava-Mare
Racova (Tamași)	Bacău	Răciula-Mănăstire	Lăpușna	Răzași	Tecuci
Racova	Baia	Răciulești	Fălciu	Răzălăi	Bălți
Racova	Mehedinți	Răcoasa	Putna	Răzăși	Cahul
Racova	Sălaj	Răculești	Orhei	Războeni	Vaslui
Racova	Vaslui	Răcușana	Tecuci	Războenii-Nou	Iasi
Racovář	Soroca	Rădăcinești	Argeș	Răzbuneni	Someș
Racovița (Racovița)	Argeș	Rădăcinești	Tecuci	Răzoaia	Iasi
Racovița (Sâmnicu)	Argeș	Rădăești	Tutova	Răzoare	Cluj
Racovița	Dolj	Rădășeni	Bala	Răzoare	Someș
Racovița	Mehedinți	Rădăuți	Dorohoi	Răzoarele	Constanța
Racovița	Muscel	Rădăuți	Rădăuți	Răzoarele	Ilfov
Racovița	R.-Sărat	Rădeana	Bacău	Răca-Nouă	Teleorman
Racovița	Romanați	Rădeni	Bălți	Răca-Veche	Teleorman
Racovița	Sibiu	Rădeni	Botoșani	Răciu	Mureș
Racovița	Timiș-Torontal	Rădeni	Iasi	Răfov	Prahova
Racovița	Vâlcea	Rădeni	Lăpușna	Răgmani	Mureș
Racovița-de-Sus	Muscel	Rădeni	Neamț	Răioasa	Teleorman
Racovițeni	R.-Sărat	Rădeni	Tutova	Rălești	Vlașca
Racș	Satu-Mare	Rădenii-Nou	Bălți	Rămești	Vâlcea
Racu	Vâlcea	Rădești	Alba	Rămeș	Alba
Racul	Cluc	Rădești	Arad	Râmnicianca	R.-Sărat
Radila	Prahova	Rădești	Argeș	Râmnicelu	Brăila
Radimna	Caraș	Rădești	Muscel	Râmniceni	R.-Sărat
Radna	Arad	Rădești	Olt	Râmnicul-de-Jos	Constanța
Radomirești	Olt	Rădești (Puntigani)	Tutova	Râmnicul-de-Sus	Constanța
Radomireștii-de-Jos	Bacău	Rădești (Rădești)	Tutova	Râmnicul-Sărat	R.-Sărat
Radomireștii-de-Sus	Bacău	Rădinești	Gorj	Râmnicul-Vâlcea	Vâlcea
Radomiru	Romanați	Rădmănești	Severin	Râncăciuv	Dâmbovița
Radoși	Gorj	Rădoaia	Bălți	Râncăciuv	Muscel
Radovanu	Dolj	Rădoaia	Putna	Rânceni	Fălciu
Radovanu	Ilfov	Rădoești-din-Deal	Teleorman	Râncezi	Prahova
Radu-Negru	Brăila	Răducăneni	Fălciu	Rângaci	Hotin
Radu-Negru	Ialomița	Răducești	R.-Sărat	Rângaci-Nou	Hotin
Radu-Negru	Muscel	Răducești	Vaslui	Rângăilești	Botoșani
Radu-Vodă	Ialomița	Rădulești	Soroca	Rânuș	Arad
Radu-Vodă	Vlașca	Rădulești	Soroca	Rânzești	Tutova
Raeți	Dolj	Rădulești	Hunedoara	Râpa	Bihor
Rafaila	Vaslui	Rădulești	Ialomița	Râpa-de-Jos	Mureș
Rafnic	Caraș	Rădulești	Putna	Râpa-de-Lupoia	Mehedinți
Ragla	Năsăud	Rădulești	Vlașca	Râpa-de-Zegujani	Mehedinți
Rahman	Prahova	Rădulești-Filitist	Ilfov	Râpa-Iepe	Bacău
Rahova	Prahova	Rădulești	Mehedinți	Răpaș	Hunedoara
Rahova-de-Jos	Durostor	Rădulești (Cuculești)	Olt	Răpile	Bacău
Raptivani	Prahova	Rădulești (Răjlețu-Gov.)	Olt	Răpile	Buzău
Raița	Olt	Răhau	Alba	Rășca	Baia
Raiu	Tutova	Răieni	Mehedinți	Rășca	Botoșani
Raiu-Blăndești	Iasi	Răileanca	Cetatea-Albă	Rășcani	Bălți
Ramazani	Bălți	Răileni	Cetatea-Albă	Rășcani-Colonia	Bălți
Ramazanchioi	Tulcea	Răileni	Tighina	Rășcova	Orhei
Ramna	Caraș	Răiut	Putna	Rășnița	Vaslui
Rapolț-Mare	Hunedoara	Răjlețu-Govora	Olt	Rășnov	Brașov
Rapolțel	Hunedoara	Răjlețu-Vieroi	Olt	Rău-Alb	Hunedoara
Rapșa	Vaslui	Rămești	Vâlcea	Rău-Bărbat	Hunedoara
Rarancea	Cernăuți	Răpciuni	Neamț	Rău-de-Mori	Hunedoara
Rareș	Odorheiu	Răpujinești	Cernăuți	Răul	Buzău
Rariștea	Constanța	Răsboeni	Neamț	Răul-Alb	Dâmbovița
Rasnicu	Dolj	Răsboeni	Tulcea	Răul-Vadului	Vâlcea
Rasnicu-Bătrân	Dolj	Răsboieni-Cetate	Turda	Răurenii	Vâlcea
Rasova	Constanța	Răscăești	Cetatea-Albă	Răusadului	Sibiu
Rasoviceni	Caliacra	Răscăești	Dâmbovița	Răușor	Făgăraș
Rasovița	Gorj	Răscăești	Vâlcea	Rea	Hunedoara
Rassa	Ialomița	Răscăești	Mehedinți	Rebăgari	Putna
Rasti	Buzău	Răscăești	Cluj	Rebra	Năsăud
Rastu	Dolj	Răscăești	Teleorman	Rebrișoara	Năsăud
Rășca	R.-Sărat	Răscăești	Vlașca	Recaș	Timiș-Torontal
Rășcov	Hotin	Răscăești	Tecuci	Recea	Bălți
Răși	Ialomița	Răscăești	Orhei	Recea	Lăpușna
Răteșul-Cuzei	Vaslui	Răscăești	Bacău	Recea	Mehedinți
Rati	Sălaj	Răscăești	Putna	Recea	Olt
Ratuși	Orhei	Răscăești	Storojineț	Recea	R.-Sărat
Rața	Teleorman	Răscăești	Someș	Recea	Roman
Ravensca	Caraș	Răscăești	Mureș	Recea	Satu-Mare
Răbăgani	Bihor	Răscăești	Sălaj	Recea	Sălaj
Răbăia	Baia	Răscăești	Sălaj	Recea	Tecuci
Răbăia	Neamț	Răscăești	Vlașca	Recea	Tutova
Răcari	Caliacra	Răscăești	Vlașca	Recea	Vaslui
Răcari	Dâmbovița	Răscăești	Dâmbovița	Recea	Vâlcea
Răcari	Dolj	Răscăești	Dâmbovița	Recea	Someș
Răcarii-de-Jos	Dolj	Răscăești	Ialomița	Recea-Cristuri	Argeș
Răcăciuni	Bacău	Răscăești	Tutova	Recea-de-Jos	Bacău
Răcăria	Bălți	Răscăești	Vaslui	Recea-de-Jos	Argeș
Răcășdia	Caraș	Răscăești	Fălciu	Recea-de-Sus	Bacău
Răcăștia	Hunedoara	Răscăești	Gorj	Rechiaioara	Olt
Răcătau	Alba	Răscăești	Sibiu	Rechițele	Cluj
Răcătau-Răzeși	Bacău	Răscăești	Teleorman	Reci	Trei-Scaune
Răcăuți	Bacău	Răscăești	Tutova	Reciu	Sibiu
Răceni	Muscel	Răscăești	Botoșani	Redea	Romanați
Răcești	Soroca	Răscăești	Buzău	Redeni	Orhei
Răchita	Alba	Răscăești	Satu-Mare	Redișoara	Romanați
Răchita	Severin	Răscăești	Argeș	Rediu	Baia
Răchita-de-Jos	Dolj	Răscăești	Gorj	Rediu	Bălți
Răchita-de-Sus	Dolj	Răscăești	Muscel	Rediu	Dorohoi
Răchiteni	Roman	Răscăești	Vâlcea	Rediu	Fălciu
Răchitiș	Bacău	Răscăești	Olt	Rediu (Glăvănești)	Iasi
Răchitiș	Putna	Răscăești	Mehedinți	Rediu (Prigoreni)	Iasi
Răchitoasa	Tecuci	Răscăești	Neamț	Rediu	Neamț
Răchitosu	Putna	Răscăești	Botoșani	Rediu	Putna
Răchitova	Hunedoara	Răscăești	Suceava	Rediu (I. G. Duca)	Roman
Răchiți	Botoșani	Răscăești	Dorohoi	Rediu (Trifești)	Roman
Răchiți	Gorj	Răscăești	Timiș-Torontal	Rediu	Soroca

Localitatea	Județul
Rediu	Turda
Rediu (Armășoala)	Vaslui
Rediu (Brodoc)	Vaslui
Rediu (Negrești)	Vaslui
Rediu (Scântea)	Vaslui
Rediu-Aldei	Iasi
Rediu-Galian	Vaslui
Rediu-Mare	Soroca
Rediu-Mitropoliei	Iasi
Rediu-Tatar	Iasi
Regele-Carol	Arad
Regele-Carol	Tulcea
Regele-Carol I	Tutova
Regele-Carol II	Dolj
Regele-Carol II	Durostor
Regele-Carol II	Ismail
Regele-Decebal	Soroca
Regele-Ferdinand	Ilfov
Regele-Ferdinand	Timiș-Torontal
Regele-Ferdinand I	Bihor
Regele-Ferdinand I	Cetatea-Albă
Regele-Ferdinand I	Covurlui
Regele-Ferdinand I	Ismail
Regele-Ferdinand I	R.-Sărat
Regele-Ferdinand I	Tulcea
Regele-Ferdinand I	Vlașca
Regele-Mihai	Durostor
Regele-Mihai I	Vlașca
Regepchiiei	Caliacra
Reghea	Sălaj
Reghin	Mureș
Reghinesti	Buzău
Reghin (Reghin)	Putna
Reghin (Năruja)	Putna
Regina	Tulcea
Regina-Elisabeta	Tulcea
Regina-Maria	Bihor
Regina-Maria	Cahul
Regina-Maria	Caliacra
Regina-Maria	Cetatea-Albă
Regina-Maria	Durostor
Regina-Maria	Ilfov
Regina-Maria	Soroca
Regina-Maria	Teleorman
Regina-Maria	Tulcea
Regina-Maria	Tutova
Remetea	Bihor
Remetea	Ciuc
Remetea-Chioarului	Satu-Mare
Remetea-Luncă	Severin
Remetea-Mare	Timiș-Torontal
Remetea-Mică	Timiș-Torontal
Remetea-Oașului	Satu-Mare
Remetea-Pogănești	Severin
Remeti	Bihor
Remeti	Maramureș
Remeti	Satu-Mare
Remus-Opreanu	Constanța
Remuș	Vlașca
Renașterea	Ilfov
Renghet	Hunedoara
Reni	Ismail
Repedea	Maramureș
Repedea	Putna
Resighea	Sălaj
Resiler	Caliacra
Resimnicea	Ilfov
Respopinți	Hotin
Resteo-Atachi	Hotin
Reșca	Romanați
Reșca	Romanați
Reșca	Caras
Reșca	Someș
Reșca	Muscel
Reșca	R.-Sărat
Reșca	Târnava-Mare
Reșca	Bacău
Reșca	Bălți
Reșca	Cernăuți
Reșca	Cernăuți
Reșca	Lăpușna
Reșca	Arad
Reșca	Ialomița
Reșca	Cernăuți
Reșca	Lăpușna
Reșca	Iasi
Reșca	Orhei
Reșca	Orhei
Reșca	Hunedoara
Reșca	Hunedoara
Reșca	Târnava-Mare
Reșca	Olt
Reșca	Bihor
Reșca	Alba
Reșca	Botoșani
Reșca	Botoșani
Reșca	Iasi
Reșca	Dolj
Reșca	R.-Sărat
Reșca	Vâlcea
Reșca	Cluj

Localitatea	Județul
Rișca	Hunedoara
Rișculița	Hunedoara
Rjavinți	Hotin
Roadăș	Târnava-Mare
Roandola	Târnava-Mare
Roata	Vlașca
Roata-Cătunu	Vlașca
Roata-Moșteni	Vlașca
Roana	Odorheiu
Robaia (Berislăvești)	Argeș
Robaia (Mușetești)	Argeș
Robănești	Romanați
Robăneștii-de-Jos	Romanați
Robăneștii-de-Sus	Romanați
Robeasca	R.-Sărat
Robești	Buzău
Robești	Mehedinți
Robești	Vâlcea
Rociu	Argeș
Rocna	Roman
Rocșoreni	Mehedinți
Rod	Sibiu
Rodbay	Făgăraș
Rodna	Năsăud
Roești	Vâlcea
Rogna	Someș
Rogoaza	Tecuci
Rogociu	Gorj
Rogojelu	Cluj
Rogojelu	Gorj
Rogojeni	Covurlui
Rogojeni	Gorj
Rogojeni	Soroca
Rogojeni	Rădăuți
Rogojina	Argeș
Rogojina	Caliacra
Rogojina	Gorj
Rogova	Mehedinți
Rogoz	Bihor
Rogoz	Someș
Rogoz-Beliu	Bihor
Rohia	Someș
Rohozna	Cernăuți
Roit	Bihor
Roiște	Dolj
Roma	Buzău
Roma-de-Jos	Botoșani
Roma-de-Sus	Botoșani
Roman	Roman
Romancăuți	Hotin
Romanești	Botoșani
Romanești	Cetatea-Albă
Romanești	Dolj
Romanești	Gorj
Romanești	Iasi
Romanești	Vâlcea
Romanești-Vale	Botoșani
Romanii-de-Jos	Vâlcea
Romanii-de-Sus	Vâlcea
Romanu	Brăila
Romăna	Romanați
Romăna	Bălți
Romăna	Soroca
Romănești	Cahul
Romănești	Dâmbovița
Romănești	Muscel
Romănești	Prahova
Romănești	Putna
Romănești	Severin
Romănești	Someș
Romănești	Suceava
Romănești	Tighina
Romăni	Cahul
Romăni	Neamț
Romăni	Vâlcea
Romita	Sălaj
Romos	Hunedoara
Romoșel	Hunedoara
Romula	Tulcea
Romuli	Năsăud
Rona	Sălaj
Rona-de-Jos	Maramureș
Rona-de-Sus	Maramureș
Rontău	Bihor
Ropcea	Storojineț
Rosești	Ialomița
Rosnov	Neamț
Rosogani	Hotin
Rostoci	Arad
Roșcana	Orhei
Roșcani	Botoșani
Roșcani	Covurlui
Roșcani	Hunedoara
Roșcani	Iasi
Roșcani	Lăpușna
Roșcoiu	Buzău
Roșculești	Putna
Roșia	Arad
Roșia	Bihor
Roșia	Cetatea-Albă
Roșia	Gorj

Localitatea	Județul
Roșia	Mehedinți
Roșia	Sibiu
Roșia	Vâlcea
Roșia-de-Jos	Gorj
Roșia-de-Secaș	Târnava-Mică
Roșia-de-Sus	Gorj
Roșia-Jiu	Gorj
Roșia-Montană	Alba
Roșia-Nouă	Arad
Roșieni	Romanați
Roșienii-Mici	Romanați
Roșiești	Fălciu
Roșietici-Nouă	Soroca
Roșietici-Vechi	Soroca
Roșile	Vâlcea
Roșioara	Vâlcea
Roșiori	Bihor
Roșiori	Botoșani
Roșiori	Brăila
Roșiori	Fălciu
Roșiori	Ilfov
Roșiori	Mehedinți
Roșiori	R.-Sărat
Roșiori	Roman
Roșiori (Roșiori)	Roman
Roșiori	Satu-Mare
Roșiori-de-Vede	Teleorman
Roșiuța	Mehedinți
Roșoveni	Vâlcea
Roșu	Cahul
Roșu	Fălciu
Roșu	Ilfov
Roșu	Tulcea
Rotarea	Prahova
Rotari	Prahova
Rotari	Tutova
Rotărești (Bălcești)	Argeș
Rotărești (Rotărești)	Argeș
Rotărești	Bihor
Rotărești	Gorj
Rotărești	R.-Sărat
Rotărești	Vlașca
Rotbav	Brasov
Roteni	Mureș
Rotilești	Putna
Rotopănești	Baia
Rotulești	Argeș
Rotunda	Baia
Rotunda	Hotin
Rotunda	Roman
Rotunda	Romanați
Rovina	Hunedoara
Rovinari	Gorj
Rovine	Arad
Rovine	Dolj
Rovine	Ialomița
Rozavlea	Maramureș
Rozenfeld	Cetatea-Albă
Rubla-Mare	R.-Sărat
Rubla-Mică	R.-Sărat
Rublenița	Soroca
Rucăr	Făgăraș
Rucăr	Muscel
Rucăreni	Putna
Rucșin	Hotin
Ruda	Argeș
Ruda	Hunedoara
Ruda-Brad	Hunedoara
Rudari	Dolj
Rudari	Vâlcea
Rudăria	Caras
Rudăria	Gorj
Rudăria	Vâlcea
Rudeni	Argeș
Rudeni	Ilfov
Rudești	Dorohoi
Rudina	Mehedinți
Rudna	Timiș-Torontal
Rugănești	Odorheiu
Rugăria	Tutova
Rugărești	Someș
Ruget	Putna
Ruget	Tecuci
Rugetu	Gorj
Rugetu	Vâlcea
Rughi	Soroca
Rugi (Poșegeni)	Gorj
Rugi (Rugi)	Gorj
Rugi	Severin
Rugieni	Covurlui
Ruginești	Neamț
Ruginești	Putna
Ruginoasa	Argeș
Ruginoasa	Baia
Ruginoasa	Buzău
Ruginoasa	Cluj
Ruginoasa	Roman
Ruginoasa	Vaslui
Ruginoasa (Sușani)	Vâlcea
Ruginoasa (Tetoiu)	Vâlcea
Ruginos	Severin

Localitatea	Județul	Localitatea	Județul	Localitatea	Județul
Ruhotin (Rașcov)	Hotin	Runcurelu	Mehedinți	Ruseștii-Vechi	Lăpușna
Ruhotin (Zelena)	Hotin	Runcușor	Mehedinți	Rusini-Răzeși	Tutova
Ruieni	Severin	Rupea	Târnava-Mare	Rusul-Bărgăului	Năsăud
Ruja	Târnava-Mare	Ruptura	Dolj	Rusul-de-Jos	Someș
Rujinca	Bacău	Ruptura	Mehedinți	Rusul-de-Sus	Someș
Rujnița	Soroca	Ruptura	Roman	Rușavățu	Buzău
Ruleni	Vaslui	Rupturile	Dolj	Rușciori	Sibiu
Runc	Turda	Rus	Satu-Mare	Rușeni	Satu-Mare
Runceasa	Muscel	Rus	Someș	Rușetu	Brăila
Runcșor	Hunedoara	Rusăești	Bacău	Ruși	Baia
Runcu	Argeș	Rusănești	Vâlcea	Ruși	Cahul
Runcu	Buzău	Rusăneștii-de-Jos	Romanați	Ruși	Hunedoara
Runcu	Constanța	Rusăneștii-de-Sus	Romanați	Ruși	Sibiu
Runcu	Dâmbovița	Rusca	Fălciu	Ruși	Tutova
Runcu	Dolj	Rusca	Severin	Rușii-Ciutea	Bacău
Runcu	Gorj	Rusca-Montană	Severin	Rușii-lui-Asan	Vlașca
Runcu	Ilfov	Rusceori	Olt	Rușii-Mănăstioara	Suceava
Runcu	Neamț	Ruscova	Maramureș	Rușii-Munți	Mureș
Runcu	R.-Sărat	Ruseni	Iași	Rușii-Străteni	Dorohoi
Runcu	Romanați	Ruseni (Borlești)	Neamț	Rușor	Hunedoara
Runcu	Vaslui	Ruseni (Galui)	Neamț	Rușor	Satu-Mare
Runcu	Vâlcea	Ruseni	Soroca	Rușova-Nouă	Caraș
Runcul-Mare	Hunedoara	Ruseni	Trei-Scaune	Rușova-Vechi	Caraș
Runcul-Mic	Hunedoara	Ruseni-Boerești	Tutova	Ruștior	Năsăud
Runcul-Salvei	Năsăud	Ruseștii-Noui	Lăpușna		
S					
Saarlar	Durostor	Saravale	Timiș-Torontal	Satul-Nou (Cornățel)	Putna
Saba-Colonie	Cetatea-Albă	Sară-Mamut	Caliacra	Satul-Nou	Putna
Sabangia	Tulcea	Sară-Musa	Caliacra	(Panciu)	R.-Sărat
Sabasa	Neamț	Sară-Nebi	Caliacra	Satul-Nou (Liești)	Tecuci
Saca	Bihor	Sarca	Prahova	Satul-Nou (Pușeni)	Tecuci
Saca	Lăpușna	Sarcău	Bihor	Satul-Nou	Tighina
Sacalasău	Bihor	Sargilar	Durostor	Satul-Nou-de-Jos	Satu-Mare
Saciova	Trei-Scaune	Sarica-Nicoliteană	Tulcea	Satul-Nou-de-Sus	Satu-Mare
Sacoșul-Mare	Timiș-Torontal	Sarica-Telițeană	Tulcea	Satulung	Brașov
Sacoșul-Turcesc	Timiș-Torontal	Sarichioi	Tulcea	Satulung	Satu-Mare
Sacul	Severin	Sarighiol	Durostor	Satulung	Durostor
Sadacila	Tighina	Sarighiol-de-Deal	Tulcea	Satul-Vechi	Severin
Sadagura	Cernăuți	Sarinasuf	Tulcea	Satumic	Arad
Sadac	Cahul	Sarmizegetusa	Hunedoara	Saturău	Soroca
Sadina	Vlașca	Sarsănlar	Durostor	Sauca	Vaslui
Sadova	Câmpulung	Sartăș	Turda	Sauca	Dorohoi
Sadova	Cetatea-Albă	Sarul-Dornei	Câmpulung	Saucenița	Cluj
Sadova	Dolj	Sasa	Roman	Saula	Cluj
Sadova	Lăpușna	Sasca-Mare	Baia	Sava	Ilfov
Sadova-Nouă	Severin	Sasca-Mică	Baia	Saxoni	Roman
Sadova-Vechi	Severin	Sasca-Montană	Caraș	Săbăoani	Ilfov
Sadu	Sibiu	Sasca-Nouă	Baia	Săbăreni	Mureș
Saele	Teleorman	Sasca-Română	Caraș	Săbed	Dâmbovița
Sagna	Roman	Saschiz	Târnava-Mare	Săbiești	Satu-Mare
Sahaidac	Lăpușna	Sascut	Putna	Săbița	Bihor
Sahaidac	Tighina	Sasova	Vaslui	Săbolciu	Mureș
Saharna	Orhei	Sasut	Putna	Săcalul-de-Pădure	Bihor
Saioci	Vâlcea	Satalac-Hagi	Cetatea-Albă	Săcădat	Sibiu
Saiți	Tighina	Satâlmăș	Caliacra	Săcădate	Someș
Salahori	Tecuci	Satchinez	Timiș-Torontal	Săcălaia	Timiș-Torontal
Salaman	Caliacra	Satnoeni	Brăila	Săcălăz	Satu-Mare
Salard	Bihor	Satșugatag	Maramureș	Săcălăzeni	Roman
Salatiu	Someș	Satu-Costi	Covurlui	Săcăleni	Neamț
Salcea	Botoșani	Satu-Lung	Cluj	Săcălușești	Hunedoara
Salcea	Buzău	Satu-Mare	Ismail	Săcămaș	Hunedoara
Salcea	Soroca	SATU-MARE	Satu-Mare	Săcărambu	Bălți
Salcia	Brăila	Satu-Mic	Arad	Săcăreni	Lăpușna
Salcia	Dolj	Satu-Nou	Bacău	Săcăreni	Iași
Salcia	Mehedinți	Satu-Nou (I. G. Duca)	Buzău	Săcărești	Sălaj
Salcia	Prahova	Satu-Nou (Mihăilești)	Buzău	Săcășeni	Roman
Salcia	Romanați	Satu-Nou (Poșta-Călnău)	Buzău	Săcătura	Someș
Salcia	Tecuci	Satu-Nou	Dolj	Săcătura	Turda
Salcia	Teleorman	Satu-Nou	Tecuci	Săcătura	Hunedoara
Salcia-Nouă	R.-Sărat	Satu-Nou	Tulcea	Săcel	Maramureș
Salcia-Vechi	R.-Sărat	Satu-Nou (Coropcenii)	Vaslui	Săcel	Odorheiu
Saligny	Constanța	Satu-Nou (Dumești)	Vaslui	Săcel	Sibiu
Salihler	Durostor	Satu-Nou		Săcel	Turda
Salonta	Bihor	(Muntenii-de-Sus)	Vaslui	Săcele	Constanța
Salva	Năsăud	Satucu	Prahova	Săcelu	Gorj
Samananca	Orhei	Satul-Barbă	Bihor	Săcenii	Severin
Samarinești	Mehedinți	Satul-de-Jos	Bacău	Săcenii	Teleorman
Samașcani-de-Jos	Orhei	Satul-Mare	Odorheiu	Săceni	Bihor
Samașcani-de-Sus	Orhei	Satul-Mare	Rădăuți	Săceni	Cluj
Samoilenca	Soroca	Satul-Mare	Timiș-Torontal	Săcueni	Dâmbovița
Samson	Caliacra	Satul-Mare-Nou	Rădăuți	Săcueni	Odorheiu
Samurcași	Ilfov	Satul-Mic	Odorheiu	Săcueni	Baia
Sancăuți	Hotin	Satul-Mic	Sălaj	Săftica	Ilfov
Sancăuți-Moara	Hotin	Satul-Nou	Arad	Săgeata-de-Jos	Buzău
Sandul-Aldea	Caliacra	Satul-Nou	Argeș	Săgeata-de-Sus	Buzău
Santa-Maria	Botoșani	Satul-Nou	Brașov	Săhăteni-de-Jos	Buzău
Santău	Sălaj	Satul-Nou	Constanța	Săhăteni-de-Sus	Buzău
Santăul-Mare	Bihor	Satul-Nou	Durostor	Sălăcea	Sălaj
Santăul-Mic	Bihor	Satul-Nou	Fălciu	Sălășul-Inferior	Hunedoara
Sapoveni	Botoșani	Satul-Nou	Gorj	Sălășul-Superior	Hunedoara
Sarafinești	Botoșani	Satul-Nou	Iași	Sălășuri	Odorheiu
Saragea	Caliacra	Satul-Nou	Ismail	Sălăgeni	Botoșani
Sarai	Cahul	Satul-Nou	Mureș	Sălăgeni	Fălciu
Saraiu	Constanța	Satul-Nou	Năsăud	Sălăgeni	Rădăuți
Sarasău	Maramureș	Satul-Nou	Odorheiu	Sălătrucu	Argeș
Sarata	Vaslui	Satul-Nou	Prahova		Mehedinți
Sarata-Greaca	Dorohoi	Satul-Nou			

Localitatea	Județul	Localitatea	Județul	Localitatea	Județul
Sălătrucu-de-Jos	Argeș	Săria	Cetatea-Albă	Sănmărtinul-Sărbesc	Timiș-Torontal
Sălătrucu-de-Sus	Argeș	Sărule	R.-Sărat	Sănmărgăhita	Mureș
Sălățig	Sălaj	Sărindarul-de-Jos	Ilfov	Sănmărgăhita	Someș
Sălbăgel	Severin	Sărindarul-de-Sus	Ilfov	Sănmărtin	Arad
Sălbăgelul-Nou	Severin	Sărindăreanca	Ilfov	Sănmărtin	Bihor
Sălceni	Tutova	Sărmaș	Mureș	Sănmărtin	Ciuc
Sălcile	Dolj	Sărulești	Buzău	Sănmărtin	Cluj
Sălcile	Prahova	Sărulești	Ilfov	Sănmărtin	Someș
Sălcioara	Buzău	Sărulești	Vâlcea	Sănmărtinul-de-Beiuș	Bihor
Sălcioara	Ialomița	Sărvăzâl	Sălaj	Sănmiclăuș	Sălaj
Sălcioara	R.-Sărat	Săsar	Satu-Mare	Sănmiclăuș	Târnava-Mică
Sălcua-de-Jos	Turda	Săsarm	Someș	Sănmihaiul-Almașului	Cluj
Sălcua-de-Sus	Turda	Săsăuș	Sibiu	Sănmihaiul-de-Câmpie	Cluj
Sălcua-Nouă	Timiș-Torontal	Săsăuși	Trei-Scaune	Sănmihaiul-de-Pădure	Mureș
Sălcud	Târnava-Mică	Săscioara	Vâlcea	Sănmihaiul-German	Timiș-Torontal
Sălcuța	Cluj	Săsciori	Alba	Sănmihaiul-Român	Timiș-Torontal
Sălcuța	Dâmbovița	Săsciori	Făgăraș	Sănnicoara	Cluj
Sălcuța (Panaghia)	Dolj	Săseni	Gorj	Sănnicolaul-de-Beiuș	Bihor
Sălcuța (Sălcuța)	Dolj	Săseni	Orhei	Sănnicolaul-de-Munte	Bihor
Sălcuța	Tecuci	Săsenii-Noui	Buzău	Sănnicolaul-German	Timiș-Torontal
Sălcuța	Tighina	Săsenii-pe-Vale	Buzău	Sănnicolaul-Mare	Timiș-Torontal
Săldăbagiu-de-Barcău	Bihor	Săseni	Covurlui	Sănnicolaul-Mic	Arad
Săldăbagiu-de-Munte	Bihor	Sățicu	Buzău	Sănpaul	Odorheiu
Săldăbagiu-Mic	Bihor	Sătmărel	Satu-Mare	Sănpaul	Târnava-Mică
Sălicea	Cluj	Sătuc	R.-Sărat	Sănpaulu	Cluj
Sălișca	Someș	Sătucu	Buzău	Sănpetru	Brașov
Săliște	Bihor	Săuca	Sălaj	Sănpetru	Hunedoara
Săliște	Hunedoara	Săucani	Bihor	Sănpetru-Almașului	Cluj
Săliște	Sibiu	Săucești	Bacău	Sănpetru-de-Câmpie	Cluj
Săliște	Turda	Săud	Bihor	Sănpetru-German	Timiș-Torontal
Săliște-de-Beiuș	Bihor	Săulești	Gorj	Sănpetru-Mare	Timiș-Torontal
Săliște-Vascan	Bihor	Săulești	Hunedoara	Sănpetru-Mic	Timiș-Torontal
Săliștea	Argeș	Săvădisla	Cluj	Sănpetru-Nou	Timiș-Torontal
Săliștea	Cahul	Săvăstreni	Făgăraș	Sănsimion	Ciuc
Săliștea	Vâlcea	Săvărsin	Arad	Sănsimon	Mureș
Săliștea-de-Sus	Maramureș	Săveni	Dorohoi	Sănta-Mărie	Cluj
Săliștea-Nouă	Lăpușna	Săveni	Ialomița	Săntana-de-Mureș	Mureș
Săliște-Pomezene	Bihor	Săveni	Iasi	Săntana-Nirajului	Mureș
Săliștioara	Hunedoara	Săvești	Baia	Săntandrei	Bihor
Sălnița	Someș	Săvinești (Galu)	Neamț	Săntandrei	Hunedoara
Sălsig	Sălaj	Săvinești (Săvinești)	Neamț	Săntandrei	Mureș
Săltănești	Olt	Săvoia-Portărești	Neamț	Săntămăria-de-Piatra	Hunedoara
Sămeni	Iasi	Săc	Bihor	Săntămăria-Orlea	Hunedoara
Sămușeni	Cernăuți	Săcăreni	Mureș	Săntămărie	Târnava-Mică
Sănătăuca	Soroca	Săg	Sălaj	Săntejude	Someș
Sănătești	Gorj	Săi	Satu-Mare	Săntelec	Bihor
Sănislau	Sălaj	Sălciva	Severin	Săntimbru	Alba
Săpata	Dolj	Sălha	Severin	Săntimbru	Ciuc
Săpata-de-Jos	Argeș	Sămbăta	Bihor	Săntimbru	Bihor
Săpata-de-Sus	Argeș	Sămbăta-de-Jos	Făgăraș	Săntimbru	Năsăud
Săpanta	Maramureș	Sămbăta-de-Sus	Făgăraș	Săntioana	Târnava-Mică
Săpoca	Buzău	Sămbăta-Nouă	Tulcea	Săntioana-de-Mureș	Mureș
Săpunari	Argeș	Sămbăteni	Arad	Săntion	Bihor
Săpunari	Ialomița	Sămbocni	Someș	Săntiona	Someș
Sărând	Bihor	Sămbotin	Gorj	Săntionlunca	Trei-Scaune
Săraca	Vâlcea	Sămbotinul	Argeș	Săntu	Mureș
Sărari	Prahova	Sămburești	Olt	Sănavasil	Mureș
Sărata (Băhnășeni)	Bacău	Sănzănești	Tutova	Sănzieni	Trei-Scaune
Sărata (Sărata)	Bacău	Sănanđrei	Timiș-Torontal	Sărbănebi-Iurtiuc	Durostor
Sărata	Botoșani	Sănbenedic	Alba	Sărbeni	Vlașca
Sărata	Cetatea-Albă	Sănboleni	Cluj	Sărbeni-de-Jos	Vlașca
Sărata	Cluj	Săncel	Târnava-Mică	Sărbesti	Bălți
Sărata	Dolj	Săncraiu	Alba	Sărbesti	Bihor
Sărata	Făgăraș	Săncraiu	Cluj	Sărbesti	Buzău
Sărata	Năsăud	Săncraiu	Hunedoara	Sărbesti (Mușetești)	Gorj
Sărata (Dobreni)	Neamț	Săncraiu	Odorheiu	Sărbesti (Sărbesti)	Gorj
Sărata (Piatra)	Neamț	Săncraiu	Trei-Scaune	Sărbi	Arad
Sărata-Basarab	Dorohoi	Săncraiu-Almașului	Cluj	Sărbi	Bacău
Sărata-Galbina	Lăpușna	Săncraiu-de-Mureș	Mureș	Sărbi	Baia
Sărata-Mică	Cetatea-Albă	Săncraiu-Silvaniei	Sălaj	Sărbi	Bihor
Sărata-Monteoru	Buzău	Săncrăieni	Ciuc	Sărbi	Dorohoi
Sărata-Ninculești	Buzău	Săndominic	Ciuc	Sărbi	Hunedoara
Sărata-Nouă	Bălți	Sănduleni	Bacău	Sărbi	Maramureș
Sărata-Nouă I	Cahul	Săndulești	Turda	Sărbi	Putna
Sărata-Nouă II	Cahul	Sănești	Bălți	Sărbi	Satu-Mare
Sărata-Veche	Bălți	Săngătin	Sibiu	Sărbi	Sălaj
Săratu	Fălciu	Săngeorge	Timiș-Torontal	Sărbi	Tecuci
Săracești	Olt	Săngeorgiu-de-Câmpie	Mureș	Sărbi (Puțeni)	Tecuci
Săracinești (Călinești)	Vâlcea	Săngeorgiu-de-Mureș	Mureș	Sărbi (Răchitoasa)	Tecuci
Săracinești (Olănești)	Vâlcea	Săngeorgiu-de-Pădure	Odorheiu	Sărbi	Tutova
Săracșau	Hunedoara	Săngeorz-Băi	Năsăud	Sărbi	Vâlcea
Sărarești	Muscel	Săngeorzul-de-Meseș	Sălaj	Sărbi-Măgura	Olt
Sărăria	Cetatea-Albă	Săngeorzul-Nou	Năsăud	Sărbi-Sfințești	Teleorman
Sărăteni-Noni	Orhei	Sănger	Hotin	Sărbova	Timiș-Torontal
Sărăteni-Vechi	Orhei	Sănger	Iasi	Sărca	Iasi
Sărățel	Năsăud	Sănger	Turda	Sărca-Nouă	Orhei
Sărățeni	Cahul	Săngera	Lăpușna	Sărcova	Bălți
Sărățeni	Ialomița	Săngerei	Bălți	Sărgăhieni	Rădăuți
Sărățeni	Mureș	Săngerei-Noui	Bălți	Sărgăhieni	Cahul
Sărățeni-de-Jos	Tutova	Săngeru	Prahova	Sărma	Dolj
Sărățeni-de-Sus	Tutova	Săngerul-de-Pădure	Mureș	Sărsca	Bihor
Sărățica	Cetatea-Albă	Săniacob	Năsăud	Sărsig	Ilfov
Sărățica	Tighina	Săniacob	Turda	Sbărcea	Muscel
Sărățica-Nouă	Cahul	Sănicoară	Someș	Sboghătești	Iasi
Sărățica-Veche	Cahul	Sănicolau	Bihor	Sboiul	Putna
Sărauad	Sălaj	Săniob	Bihor	Scafari	Vâlcea
Sărazani	Severin	Sănișor	Mureș	Scaloși	Cetatea-Albă
Sărbătoarea	Dolj	Sănlazar	Bihor	Scandiba	Buzău
Sărdănești	Gorj	Sănleani	Arad	Scăeni	Prahova
Sărdănești	Mehedinți	Sănmărtinul-de-Câmpie	Mureș	Scăeni	Soroca
Săreni	Buzău	Sănmărtinul Maghiar	Timiș-Torontal		

Localitatea	Județul
Scăeni-de-Sus	Soroca
Scăești	Dolj
Scăioși	Prahova
Scăiuș	Severin
Scăpău	Mehedinți
Scăricica	Neamț
Scăriga	Bacău
Scărișoara	Buzău
Scărișoara	Ilfov
Scărișoara	Romanați
Scărișoara	Tecuci
Scărișoara	Turda
Scărișoara-Nouă	Sălaj
Scărlătești	Brăila
Scărlătești	Buzău
Scăueni	Argeș
Scăntești	Covurlui
Scănteia	Putna
Scănteia	Vaslui
Scănteia-Nouă	Vaslui
Scheau	Argeș
Scheau	Prahova
Scheia	Roman
Scheia	Vaslui
Scheiu	Argeș
Scheiu	Buzău
Scheiu-Duculești	Argeș
Scheiul-de-Jos	Dâmbovița
Schela	Gorj
Schela-Cladovei	Mehedinți
Schilea	Vâlcea
Schineni	Bacău
Schineni	Putna
Schineni	Soroca
Schineni	Tutova
Schinetea	Vaslui
Schinoasa	Lăpușna
Schinoasa	Orhei
Schinteești	Mehedinți
Schit	Neamț
Schit-Cazaneca	Botoșani
Schit-Orășani	Botoșani
Schitu	Argeș
Schitu	Buzău
Schitu-Deleni	Olt
Schitu-Frumoasa	Bacău
Schitu-Golești	Muscel
Schitu-Greci	Olt
Schitu-Hadâmbu	Iasi
Schitu-Mălinești	Vaslui
Schitu-Mănăstirii	Vaslui
Schitu-Poenari	Teleorman
Schitu-Runcu	Neamț
Schitu-Savu	Bacău
Schitu-Scoicești	Muscel
Schitu-Sihastriu	Tecuci
Schitu-Topolnița	Mehedinți
Schitul	Constanța
Schitul	Tutova
Schitul-Cornet	Vâlcea
Schitul-din-Deal	Romanați
Schitul-din-Vale	Romanați
Schitul Duca	Iasi
Schitul Ghindari	Vâlcea
Schitul Matei	Argeș
Schitul Stăvnic	Iasi
Schitimi	Mehedinți
Schinlești	Prahova
Schöndorf	Arad
Scoarța	Gorj
Scobâlțeni	Iasi
Scobinți	Iasi
Scoica	Gorj
Scoposeni	Fălciu
Scoposeni	Iasi
Scorbura	Romanați
Scorciu	Făgăraș
Scoreni	Lăpușna
Scorila	Mehedinți
Scornicești	Olt
Scoroșești	Buzău
Scorțaru-Nou	Brăila
Scorțaru-Vechi	Brăila
Scorțeni	Bacău
Scorțeni	Orhei
Scorțeni	Prahova
Scorțoasa (Amaru)	Buzău
Scorțoasa (Policiori)	Buzău
Scorușiu	Gorj
Serada	Gorj
Serind-Frăsinet	Cluj
Serioaștea	Teleorman
Sculeni	Iasi
Sculeni-Târg	Iasi
Sculenii-Vechi	Iasi
Sculia	Timiș-Torontal
Scumpia	Bălți
Scurești	Prahova
Scurta	Putna
Scurtești	Buzău
Scurtu	Dolj

Localitatea	Județul
Scurtu	Gorj
Scurtu	Vlașca
Scurtu-Slăvești	Vlașca
Scutari	Dorohoi
Scutelnici	Buzău
Seaca	Argeș
Seaca	Bacău
Seaca	Gorj
Seaca (Cornețelu)	Olt
Seaca (Seaca)	Olt
Seaca	Prahova
Seaca	Teleorman
Seaca	Tutova
Seaca	Vâlcea
Seaca-de-Câmp	Dolj
Seaca-de-Pădure	Dolj
Sebeș	Alba
Sebeș	Făgăraș
Sebeșel	Alba
Sebeșul-de-Jos	Sibiu
Sebeșul-de-Sus	Sibiu
Sebiș	Năsăud
Secaciu	Bihor
Secara	Teleorman
Secarea	Prahova
Secaș	Arad
Secaș	Timiș-Torontal
Secășel	Târnava-Mică
Secășeni	Caras
Secătura (Bucsești)	Bacău
Secătura (Mărgineni)	Bacău
Secătura	Prahova
Secături	Muscel
Secături	Vaslui
Secăturile	Argeș
Secceani	Timiș-Torontal
Seci	Argeș
Seciu	Buzău
Seciu	Prahova
Seciu	Vâlcea
Seciuri	Prahova
Seciurile	Gorj
Secu	Mehedinți
Secu (Buhalnița)	Neamț
Secu (Tașca)	Neamț
Secueni	Bacău
Secueni	Roman
Secuia	Vaslui
Secuiu	Buzău
Secuin	Dolj
Seculești	Dolj
Securen	Hotin
Securenii-Sat	Hotin
Securicea	Mehedinți
Securiceni	Suceava
Secusigiu	Timiș-Torontal
Sederhat	Arad
Segarcea	Romanați
Segarcea-din-Deal	Teleorman
Segarcea-din-Vale	Teleorman
Seghiște	Bihor
Seglețu	Dolj
Seidali	Calliacra
Seid-Ali-Facă	Durostor
Seimeni	Cetatea-Albă
Seimenii-Mari	Constanța
Seimenii-Mici	Constanța
Seimenii-Noui	Cetatea-Albă
Seini	Satu-Mare
Seinoiu	Ilfov
Selegeni	Arad
Selemet	Tighina
Seletin	Rădăuți
Selenș	Arad
Seluș	Bihor
Seluș	Târnava-Mică
Selușul	Târnava-Mare
Selghi-Bugeac	Durostor
Selim-Cuius	Calliacra
Seliștat	Făgăraș
Seliște	Arad
Seliște	Sălaj
Seliștea	Cernăuți
Seliștea	Hotin
Seliștea	Mehedinți
Seliștea	Orhei
Seliștea-Vechi	Lăpușna
Selișteni	Mehedinți
Semenea	Tutova
Semizali	Calliacra
Semlac	Arad
Senereuș	Târnava-Mică
Senova	Durostor
Ser	Sălaj
Serbeni	Botoșani
Serbești	Roman
Serbiceni	Hotin
Serdanu	Dâmbovița
Serdiment	Calliacra
Sereca	Hunedoara
Sergheevca	Cetatea-Albă

Localitatea	Județul
Serghiești	Soroca
Serg.-Ionel-Stefan	Brăila
Serg.-Stamate-Gurău	Brăila
Sericu	Vlașca
Sermanchioi	Durostor
Sernino	Calliacra
Serpeni	Calliacra
Seuca	Gorj
Seuca	Târnava-Mică
Severinești	Mehedinți
Sever-Rădulescu	Calliacra
Sevirova	Soroca
Sfăcăruș	Prahova
Sfărașu	Cluj
Sfârnaș	Bihor
Sfânta-Ana	Arad
Sfânta-Elena	Caras
Sfântul-Gheorghe	Buzău
Sfântul-Gheorghe	Ialomița
Sfântul-Gheorghe	Trei-Scaune
Sfântul-Gheorghe	Tulcea
Sfântul-Gheorghe	Vlașca
Sfântul-Ilie	Suceava
Sfântul-Nicolae	Calliacra
Sfântul-Paul	Arad
Sfârleanca	Prahova
Sfințești	Teleorman
Sfircea	Dolj
Sfiștovca	Tulcea
Sfotea	Mehedinți
Sfrediac	Bălți
Sgarocști	Argeș
Sgheab	Buzău
Sghiab	Muscel
Shodul-Gihan	Bacău
Shahlar	Durostor
Siberia	Olt
Sibiciu-de-Jos	Buzău
Sibiciu-de-Sus	Buzău
Sibiel	Sibiu
Sibioara	Constanța
Sibișelul Vechi	Hunedoara
SIBIU	Sibiu
Sic	Someș
Sichevița	Caras
Siciu	Sălaj
Sicrita	Prahova
Siculeni	Cluc
Sighet	Maramureș
Sighetul-Silvaniei	Sălaj
Sighica	Tutova
Sighișoara	Târnava-Mare
Sighiștel	Bihor
Sigmir	Năsăud
Sihlea	R.-Sarat
Sihleanu	Brăila
Sila	Buzău
Silagiu	Timiș-Torontal
Silinești	Iasi
Silistra	Durostor
Silistraru	Brăila
Silișcani	Botoșani
Siliștea	Argeș
Siliștea	Baia
Siliștea	Botoșani
Siliștea	Constanța
Siliștea	Dorohoi
Siliștea	Gorj
Siliștea	Ilfov
Siliștea	Muscel
Siliștea	Neamț
Siliștea (Călinești)	Prahova
Siliștea (Udrestii)	Prahova
Siliștea	Tecuci
Siliștea	Tutova
Siliștea (Armășoia)	Vaslui
Siliștea (Todirești)	Vaslui
Siliștea	Vlașca
Siliștea-Crucii	Dolj
Siliștea-Dealului	Prahova
Siliștea-Gumești	Teleorman
Siliștea-Nouă	Baia
Silișteni	Argeș
Siliștioara	Romanați
Silivaș	Alba
Silivaș	Someș
Silvaș	Sălaj
Silvașul-de-Câmpie	Cluj
Silvașul-Inferior	Hunedoara
Silvașul-Superior	Hunedoara
Simbrea	Bacău
Simbriași	Mureș
Simeria	Hunedoara
Simeria-Vechi	Hunedoara
Simila	Tutova
Simileasca	Buzău
Similișoara	Tutova
Siminicea	Botoșani
Siminoc	Constanța
Simionești	Năsăud
Simionești	Tighina

Localitatea	Județul
Simionova	Călărași
Simniceni	Romanați
Simon	Brașov
Sinaia	Buzău
Sinadeni	Prahova
Sinăuți	Bălți
Sinăuții-de-Jos	Dorohoi
Sinăuții-de-Sus	Rădăuți
Sinculești	Rădăuți
Sinersig	Vâlcea
Sinești	Timiș-Torontal
Sinești	Argeș
Sinești	Iasi
Sinești	Olt
Sinești	Vâlcea
Sinești-Nouți	Ilfov
Sinești-Vechi	Ilfov
Singureni	Bălți
Singureni	Vlașca
Siniha	Dorohoi
Siniru-Nou	Durostor
Sinoe	Constanța
Sintar	Timiș-Torontal
Sintea-Mare	Arad
Sintea-Mică	Arad
Sintești	Ilfov
Sintești	Severin
Sipeni	Covurlui
Siracova	Călărași
Siret	Rădăuți
Sirețel	Baia
Sireți	Lăpușna
Sirata	Orhei
Sigești	Gorj
Sita	Someș
Sita-Buzăului	Brașov
Sitani	Bihor
Sitești	Gorj
Sitilete	Bihor
Sitoaia	Gorj
Slașoma	Mehedinți
Slatina	Ilfov
Slatina	Muscel
Slatina	Olt
Slatina-de-Criș	Arad
Slatina-de-Mureș	Arad
Slatina-Nera	Caraș
Slatina-Timișului	Severin
Slava-Cercheză	Tulcea
Slava-Rusă	Tulcea
Slavu	Prahova
Slămnest	Argeș
Slămnest	Dolj
Slănic	Muscel
Slănic	Prahova
Slănic	Soroca
Slătina	Năsăud
Slătioara	Baia
Slătioara	Cămpulung
Slătioara	Maramureș
Slătioara	Romanați
Slătioara	Vâlcea
Slătioare	Argeș
Slătioarele	Ialomița
Slătioarele	Vâlcea
Slătiniș-Mic	Mehedinți
Slăveni	Romanați
Slăvești	Teleorman
Slăvești	Vâlcea
Slăviștești	Vâlcea
Slăvuța	Dolj
Slămiș	R.-Sărat
Slămiș	Sibiu
Slăviștești	Mehedinți
Slăviș	Covurlui
Slobozia (Filipeni)	Bacău
Slobozia (Leca)	Bacău
Slobozia (Răcătan)	Bacău
Slobozia	Baia
Slobozia (Fântânele)	Botoșani
Slobozia (Feredeeni)	Botoșani
Slobozia	Buzău
Slobozia	Cetatea-Albă
Slobozia	Dâmbovița
Slobozia (Cordăreni)	Dorohoi
Slobozia (Hănești)	Dorohoi
Slobozia (Herja)	Dorohoi
Slobozia (Horodiștea)	Dorohoi
Slobozia (Godinești)	Dorohoi
Slobozia (Proscăni)	Dorohoi
Slobozia (Zvorăște)	Dorohoi
Slobozia	Gorj
Slobozia	Ialomița
Slobozia (Ciurea)	Iasi
Slobozia (Pocreaca)	Iasi
Slobozia (Voinești)	Iasi
Slobozia	Ilfov
Slobozia	Muscel
Slobozia	Neamț
Slobozia	Olt
Slobozia	Prahova

Localitatea	Județul
Slobozia (Copăcești)	Putna
Slobozia (Focșani-Cămpineanca)	Putna
Slobozia	(Focșani-Florești)
Slobozia	Putna
Slobozia	Roman
Slobozia	Soroca
Slobozia (Ipatele)	Vaslui
Slobozia (Trohan)	Vaslui
Slobozia	Vlașca
Slobozia-Banilei	Storjineț
Slobozia-Bărlinților	Rădăuți
Slobozia-Biserican	Bălți
Slobozia-Blaneasa	Tecuci
Slobozia-Boțești	R.-Sărat
Slobozia-Bradului	R.-Sărat
Slobozia-Caracușeni	Hotin
Slobozia-Chișcăreni	Bălți
Slobozia-Ciorăști	R.-Sărat
Slobozia-Comăreștilor	Storjineț
Slobozia-Conache	Covurlui
Slobozia-Corni	Tecuci
Slobozia-Coșălăuca	Soroca
Slobozia-de-Jos	Argeș
Slobozia-de-Jos	Tecuci
Slobozia-de-Sus	Argeș
Slobozia-de-Sus	Tecuci
Slobozia-Dămnăi	Orhei
Slobozia-Dobrușca	Soroca
Slobozia-Dușca	Orhei
Slobozia-Grozinți	Hotin
Slobozia-Hodjinești	Orhei
Slobozia-Hodorogea	Orhei
Slobozia-Horodiștea	Orhei
Slobozia-Malinți	Hotin
Slobozia-Mare	Ismail
Slobozia-Măgura	Bălți
Slobozia-Mândra	Teleorman
Slobozia-Mielului	Bacău
Slobozia-Moara	Dâmbovița
Slobozia-Nouă	Ialomița
Slobozia-Nouă	Soroca
Slobozia-Oancea	Covurlui
Slobozia-Panu	Tecuci
Slobozia-Pruncului	Suceava
Slobozia-Rarancei	Cernăuți
Slobozia-Râșca	Orhei
Slobozia-Recea	Bălți
Slobozia-Seliște	Orhei
Slobozia-Silișcani	Botoșani
Slobozia-Sirăuți	Hotin
Slobozia-Trăsnitu	Teleorman
Slobozia-Umbrărești	Tecuci
Slobozia-Vascăuți	Hotin
Slobozia-Vorâncău	Soroca
Slonul	Prahova
Slovcanca	Bălți
Sluți	R.-Sărat
Smădovicioara	Mehedinți
Smădovița	Mehedinți
Smărdanul-Nou	Tulcea
Smărdan	Buzău
Smărdan	Covurlui
Smărdan	Dolj
Smărdan	Dorohoi
Smărdan	Olt
Smărdăloasa	Teleorman
Smeeni	Buzău
Smești	Buzău
Smei	Argeș
Smeura-de-Jos	Argeș
Smeura-de-Sus	Argeș
Smirna	Ialomița
Smulți	Covurlui
Smămăna	Argeș
Sobari	Soroca
Soca	Timiș-Torontal
Socariciu	Argeș
Socca	Neamț
Soceni	Caraș
Soceni	Dolj
Socet	Bihor
Socet	Hunedoara
Socetu	Teleorman
Soci	Bacău
Soci (Borca)	Baia
Soci (Ștefan cel Mare)	Neamț
Socli-Nou	Neamț
Socli-Vechi	Bălți
Sociteni	Bălți
Socotele	Lăpușna
Socodor	Ialomița
Socol	Arad
Socola	Caraș
Socola	Iasi
Socolar	Soroca
Socolești	Caraș
Socolul-de-Câmpie	Mehedinți
Socond	Mureș
Soconzel	Satu-Mare

Localitatea	Județul
Socoteni	Dolj
Socrujeni	Botoșani
Socu	Gorj
Sofia	Bălți
Sofia	Lăpușna
Sofian	Ismail
Sofieni	Cahul
Sofiental	Cetatea-Albă
Sofrăcești	Roman
Sofriceni	Gorj
Sofronești	Vaslui
Sohatu	Ilfov
Sohodol	Alba
Sohodol (Călugăra)	Bacău
Sohodol (Horgești)	Bacău
Sohodol	Brașov
Sohodol	Hunedoara
Sohodol-Iozuri	Bihor
Sohodolu	Gorj
Sohotești	Romanați
Soiacli	Durostor
Solacolu	Ilfov
Solca	Roman
Solca	Suceava
Soldanu	Ilfov
Solduba	Satu-Mare
Solești	Vaslui
Solicești	Vâlcea
Solocma	Odorheiu
Solomon	Someș
Solomonești	Bacău
Solona	Sălaj
Solonceni	Orhei
Soloneț	Iasi
Soloneț	Soroca
Soloneț	Suceava
Solonețul-Nou	Suceava
Solonț	Bacău
Solovăstru	Mureș
Soltănești	Lăpușna
Someșeni	Cluj
Someșeni	Satu-Mare
Someș-Gurulău	Sălaj
Someș-Odorheiu	Sălaj
Someș-Uileac	Sălaj
Someșul-Cald	Cluj
Someșul-Rece	Cluj
Somova	Tulcea
Somuşca	Bacău
Soporul-de-Câmpie	Cluj
Sopota	Dolj
Sorăta	Vâlcea
Sorca	Iasi
Soreni	Romanați
Sorești	Buzău
Soroca	Soroca
Soroceni	Bălți
Soroceni	Botoșani
Songeac	Durostor
Sovata	Mureș
Soveja	Putna
Spahii	Gorj
Spanciova	Durostor
Spanțov	Ilfov
Spasca	Ismail
Spasova	Călărași
Spata	Severin
Spatac	Târnava-Mică
Spătari	Vaslui
Spătari	Buzău
Spătari	Olt
Spătărei	Teleorman
Spătărești	Baia
Spălnaca	Alba
Spănești	Vlașca
Spărleni	Vâlcea
Speia	Tighina
Speriețeni	Dâmbovița
Sperieți	Lăpușna
Sperieți	Putna
Sperieți	Vaslui
Sperlești	Mehedinți
Spermezeu	Someș
Speteni	Ialomița
Spidele	R.-Sărat
Spiești	Neamț
Spineni	Dolj
Spineni	Iasi
Spineni	Olt
Spinești	Putna
Spini	Hunedoara
Spinoasa	Târnava-Mică
Spinu	Iasi
Spinus	Argeș
Spinuș-Pomezcu	Bihor
Spirești	Bihor
Spiridon	Argeș
Spiridonești	Ilfov
(Pl. Moldova)	Roman

Localitatea	Județul	Localitatea	Județul	Localitatea	Județul
Spiridonești (Pl. Roman-Vodă)	Roman	Stejarul	Caliacra	Strâmbeni	Lăpușna
Spiridoni	Argeș	Stejarul	Constanța	Strâmbeni	Prahova
Spiru-Haret	Brăila	Stejarul	Olt	Strâmbeni	Teleorman
Sprâncenata	Olt	Stejarul	Prahova	Strâmbu	Brăila
Spria-de-Jos	Tecuci	Stejărel	Hunedoara	Strâmbu	Dâmbovița
Spria-de-Sus	Tecuci	Stejăriș	Turda	Strâmbu	Someș
Spfinceana	Iasi	Stejera	Satu-Mare	Strâmbu-Băiuțului	Someș
Spulberu	Putna	Stejeretu	Argeș	Strâmbu-Mitoc	Mehedinți
Spurcani	Bihor	Stejeriș	Mureș	Strâmbu-Mitoc	Maramureș
Spurcați	Romanați	Stelian-Popescu	Prahova	Strâmbu-Mitoc	Tutova
Srebărna	Durostor	Stelnica	Ialomița	Strehăia	Mehedinți
Sredina	Caliacra	Stenea	Târnava-Mare	Streisăcel	Hunedoara
Staiculești	Vâlcea	Step-Soci	Orhei	Streisăngeorgiu	Hunedoara
Stamora-Germană	Timiș-Torontal	Sterea	Vlașca	Strejescu	Putna
Stamora-Română	Timiș-Torontal	Sterianu	Ilfov	Strejești-de-Jos	Romanați
Stanca	Brăila	Sterianu-de-Jos	Ilfov	Strejești-de-Sus	Romanați
Stancea	Ilfov	Sterianu-de-Mijloc	Ilfov	Strejnicul	Prahova
Stanciova	Timiș-Torontal	Stețcani	Orhei	Stremț	Alba
Stangopca	Cetatea-Albă	Sticlăria	Argeș	Stremț	Sălaj
Stanislăvești	Argeș	Sticlăria	Iasi	Stretea	Hunedoara
Stanislăvești	Olt	Stignița	Mehedinți	Streza-Cârțișoara	Făgăraș
Stanomir-Manicea	Vâlcea	Stinăpări	Caraș	Strigoanea	Hunedoara
Starchiojd	Prahova	Stipoc	Tulcea	Strișca	Lăpușna
Starosilța-Radu	Botoșani	Stirbăț	Baia	Stroe-Beloescu	Argeș
Starosilța-Stavri	Botoșani	Stirbeți	Teleorman	Stroești	Argeș
Stația-Fundulea	Ilfov	Stircovița	Mehedinți	Stroești	Baia
Stauceni	Hotin	Stirminoasa	Vâlcea	Stroești	Botoșani
Stavceni	Lăpușna	Stoborâști	Teleorman	Stroești	Buzău
Stavropoleos	Prahova	Stoboru	Cluj	Stroești	Fălciu
Stălinești	Fălciu	Stodolna	Orhei	Stroești	Gorj
Stălinești	Hotin	Stoeneasa	Hunedoara	Stroești	Hotin
Stănceasca	Vlașca	Stoenești	Argeș	Stroești	Ilfov
Stănceni	Mureș	Stoenești	Cahul	Stroești	Mehedinți
Stăncești	Buzău	Stoenești	Ilfov	Stroești	Putna
Stăncești	Gorj	Stoenești	Muscel	Stroești	Suceava
Stăncești	Mehedinți	Stoenești	Romanați	Stroești	Vâlcea
Stăncești	Prahova	Stoenești	Vâlcea	Stroești-Românești	Bacău
Stăncești-Ohaba	Hunedoara	Stoenești	Vlașca	Stroici	Dorohoi
Stănculești	Vâlcea	Stoenoaia	Ilfov	Strugari	Bacău
Stăncuța	Brăila	Stohnaia	Orhei	Strugureni	Someș
Stăncuța	Dorohoi	Stoiana	Someș	Strunga	Constanța
Stănești	Argeș	Stoicani	Covurlui	Strunga	Roman
Stănești	Bacău	Stoicani	Soroca	Strungari	Alba
Stănești	Botoșani	Stoicânești	Argeș	Studina	Mehedinți
Stănești	Gorj	Stoicânești	Olt	Studina	Romanați
Stănești	Ilfov	Stoiceni	Someș	Studinița	Romanați
Stănești (Busu)	Mehedinți	Stoicesți	Vâlcea	Stufu	Bacău
Stănești (Mărășești)	Mehedinți	Stoina	Dolj	Stuhuleț	Fălciu
Stănești	Muscel	Stoinești	Bihor	Stulpicani	Câmpulung
Stănești	Vâlcea	Stoinești	Cahul	Stupărei	Vâlcea
Stănești	Vlașca	Stoșești	Tutova	Stupca	Suceava
Stănești-Lunca	Vlașca	Stolna	Cluj	Stupeni	Tecuci
Stăneștii-Chirculești	Vlașca	Stolniceni	Iasi	Stupina	Constanța
Stăneștii-de-Jos	Rădăuți	Stolniceni	Lăpușna	Stupina	R.-Sărat
Stăneștii-de-Jos-pe-Ceremuș	Storojineț	Stolniceni-Gara	Vâlcea	Stupina	Romanați
Stăneștii-de-Sus	Rădăuți	Stolniceni-Ghițescu	Bălți	Stupina	Vâlcea
Stăneștii-de-Sus-pe-Ceremuș	Storojineț	Stolniceni-Prăjescu	Baia	Stupini	Mureș
Stănicei	Argeș	Stolnici	Baia	Sturza	Roman
Stănița	Hunedoara	Stolnici	Argeș	Sturzeni	Bălți
Stănila	Buzău	Stolnici	Gorj	Sturzeni	Bălți
Stănillești	Baia	Stolnici	Gorj	Sturzești	Tighina
Stănillești	Buzău	Stolnici	Botoșani	Suarăș	Someș
Stănișești-Tg.	Tecuci	Stolnici	Iasi	Suatu	Cluj
Stănița	Roman	Stolnici	Teleorman	Subcetate	Hunedoara
Stănuțasa	Olt	Stolnici	Storojineț	Subcetate	Mureș
Stăuceni	Botoșani	Stolnici	Bihor	Subcetate	Sălaj
Stăuceni	Cernăuți	Stolnici	Dorohoi	Subpădure	Târnava-Mică
Stăvaru	Romanați	Stolnici	Botoșani	Subpiatră	Bihor
Stăvărăști	R.-Sărat	Stolnici	Alba	Suceagu	Cluj
Stălpeni	Muscel	Stolnici	Bacău	Suceava	Suceava
Stălpu	Buzău	Stolnici	Cluj	Suceveni	Storojineț
Stălpu	Vlașca	Stolnici	Constanța	Suceveni	Tutova
Stăna	Cluj	Stolnici	Neamț	Sucevița	Rădăuți
Stăna	Satu-Mare	Stolnici	Rădăuți	Suciul-de-Jos	Someș
Stăna	Sălaj	Stolnici	Cetatea-Albă	Suciul-de-Sus	Someș
Stăna-Cadânei	Caliacra	Stolnici	Buzău	Suciuțu	Durostor
Stăncă	Botoșani	Stolnici	Vâlcea	Sucutard	Someș
Stăncă	Caliacra	Stolnici	Buzău	Sudarca	Soroca
Stăncă (Cracalia)	Dorohoi	Stolnici	Tutova	Sudiți (Aliceni)	Buzău
Stăncă (Zvorăștea)	Dorohoi	Stolnici	Tutova	Sudiți (Marele-Voevod Mihai)	Buzău
Stăncă	Iasi	Stolnici	Putna	Sudiți	Ialomița
Stăncă	Neamț	Stolnici	Putna	Sudiți	Ilfov
Stăncă	Tutova	Stolnici	Lăpușna	Sudriaș	Severin
Stăncă	Botoșani	Stolnici	Ilfov	Sudrigiu	Bihor
Stăncă	Mehedinți	Stolnici	Bălți	Sudurău	Sălaj
Stăncă	Bălți	Stolnici	Brăila	Suha	Baia
Stăncă	Rădăuți	Stolnici	Cluj	Suhaia	Teleorman
Stăncă	Soroca	Stolnici	Gorj	Suharău	Dorohoi
Stăncă	Argeș	Stolnici	Gorj	Suharu	Dolj
Stăncă	Argeș	Stolnici	Hunedoara	Suharu	Mehedinți
Stăncă	Sălaj	Stolnici	Roman	Suhovertca	Cernăuți
Stăncă	Hunedoara	Stolnici	Romanați	Suhuleț	Vaslui
Stăncă	Mehedinți	Stolnici	Tecuci	Suhuluceni	Orhei
Stăncă	Caraș	Stolnici	Tutova	Suincluc	Caliacra
Stăncă	Arad	Stolnici	Vâlcea	Suincluc	Durostor
Stăncă	Mehedinți	Stolnici	Vlașca	Suiucicul-Turcesc	Caliacra
Stăncă	Neamț	Stolnici	Gorj	Suiug	Bihor
Stăncă	Neamț	Stolnici	Bălți	Suiunduc	Cetatea-Albă
Stăncă	Neamț	Stolnici	Gorj	Sulighete	Hunedoara
Stăncă	Neamț	Stolnici	Argeș	Suliman-Facă	Caliacra

Localitatea	Județul	Localitatea	Județul	Localitatea	Județul
Sulimanu	Ilfov	Surani	Prahova	Susag	Bihor
Sulina	Tulcea	Surcea	Trei-Scaune	Susani	Arad
Sulița	Hotin	Surdeni	Argeș	Susani	Severin
Sulița-Sat	Hotin	Surdeni	Muscel	Suseni	Argeș
Sulița-Tg.	Botoșani	Surdești	Prahova	Suseni	Bacău
Sulițoaia	Botoșani	Surdila-Găișcanca	Brăila	Suseni	Ciuc
Sultana	Ilfov	Surdila-Greci	Brăila	Suseni	Dâmbovița
Sulța	Bacău	Surdu	Bacău	Suseni	Gorj
Sumandra	Mehedinți	Surduc	Bihor	Suseni	Ilfov
Sumița	Severin	Surduc	Sălaj	Suseni	Mureș
Sumurducu	Cluj	Surduc	Turda	Suseni	Tutova
Suneci	Durostor	Surducul-Mare	Caras	Suseni-Bărgăului	Năsăud
Sungurlar	Durostor	Surducul-Mic	Severin	Suslănești	Muscel
Supanu	Bacău	Surdulești	Teleorman	Susleni	Orhei
Supănești	Mehedinți	Suric	Tighina	Susuchioi	Caliacra
Suplac	Târnava-Mică	Suricar	Argeș	Susuri	Vâlcea
Suplacul-de-Barcău	Bihor	Surlari (Creață-Leșle)	Ilfov	Sutești	Brăila
Suplacul-de-Tinca	Bihor	Surlari (Com. Surlari)	Ilfov	Sutești	Vâlcea
Suplai	Năsăud	Surpați	Argeș	Sutoru	Cluj
Supurul-de-Jos	Sălaj	Surtuchioi	Caliacra	Suța	Dâmbovița
Supurul-de-Sus	Sălaj	Suruceni	Lăpușna	Suvanlăcul-Nou	Durostor
Sura	Mehedinți	Suruceni Mănăstire	Lăpușna	Suveica	Mureș
Suraia	Putna	Surupatele	Vâlcea	Svinița	Severin

Saba-Târg	Cetatea-Albă	Serăuți-de-Sus	Cernăuți	Șincai	Mureș
Sabla	Caliacra	Serban-Vodă	Ilfov	Șinca-Nouă	Făgăraș
Sabolat	Cetatea-Albă	Serbăncasa	Argeș	Șinca-Vechi	Făgăraș
Saeș	Târnava-Mare	Serbănești (Serbănești)	Argeș	Șindrești	Satu-Mare
Sag	Timiș-Torontal	Serbănești		Șindrila	R.-Sărat
Sagani	Cetatea-Albă	(Serbănești-Pătești)	Argeș	Șindrilar	Putna
Sagul	Arad	Serbănești	Dâmbovița	Șindrilă	Ilfov
Sahangi	Caliacra	Serbănești	Dorohoi	Șintereag	Someș
Sahinlar	Caliacra	Serbănești (Scărișoara)	Tecuci	Șintiu	Bihor
Sahinlar	Durostor	Serbănești (Serbănești)	Tecuci	Șipca	Orhei
Șalcău	Târnava-Mare	Serbănești (Broșteni)	Vâlcea	Șipeniș	Cernăuți
Șalvirii-Noui	Soroca	Serbănești (Ștefănești)	Vâlcea	Șipet	Timiș-Torontal
Șalvirii-Vechi	Soroca	Serbănești (Serbănești)	Vâlcea	Șipote	Bacău
Șamalar	Durostor	Serbănești (Tetoiu)	Vâlcea	Șipote	Covurlui
Șamalia	Cahul	Serbănești-de-Jos	Olt	Șipotele	Constanța
Șamșud	Sălaj	Serbănești-de-Sus	Olt	Șipotele	Iasi
Șandra	Satu-Mare	Serbănești	Ilfov	Șipotele	Putna
Șandra	Timiș-Torontal	Serbăuți	Suceava	Șipotele	Teleorman
Șanovița	Timiș-Torontal	Serbeni	Mureș	Șipotele-pe-Siret	Storojineț
Șanț	Năsăud	Serbești	Bacău	Șipotele-Sucevei	Rădăuți
Șanțul-Florești	Ilfov	Serbești	Neamț	Șipoteni	Bacău
Șapartoc	Târnava-Mare	Serbești	Putna	Șipoteni	Dorohoi
Șapte-Bani	Bălți	Serbești	Vaslui	Șipoteni	Lăpușna
Șapte-Sate	Lăpușna	Serbești-Vechi	Covurlui	Șipotu	Gorj
Șarânga	Buzău	Serbinți	Hotin	Șipotu	Prahova
Șarba	Tecuci	Serboeni	Argeș	Șipotul (Poroina-Mare)	Mehedinți
Șarcani	Orhei	Serbotesti	Vaslui	Șipotul (Proitești)	Mehedinți
Șard	Alba	Șercaia	Făgăraș	Șirăuți-de-Jos	Hotin
Șardu	Cluj	Șercăița	Făgăraș	Șirăuți-de-Sus	Hotin
Șardul-Nirajului	Mureș	Șeredeiu	Sălaj	Șiria	Arad
Șaroș	Târnava-Mică	Șerel	Hunedoara	Șirineasa	Vâlcea
Șaroșul	Târnava-Mică	Șerghiș	Bihor	Șirioara	Năsăud
Șasa	Gorj	Șerpeni	Bacău	Șiriu	Constanța
Șasa	Someș	Șerpeni	Tighina	Șirna	Prahova
Șanaieu	Bihor	Șerpenița	Dorohoi	Șirnea	Brașov
Șăineasca	Buzău	Șestaci	Soroca	Șiroca	Mehedinți
Șarmașu	Cluj	Șesuri	Bacău	Șisești	Satu-Mare
Șarmășag	Sălaj	Șesuri	Hunedoara	Șiscani	Fălcu
Șarmășelu	Cluj	Șetrari	Argeș	Șiscani	Putna
Șătrăreni	Botoșani	Șătrăreni	Iasi	Șiscăuți	Cernăuți
Șăulia	Mureș	Șăulia	Târnava-Mică	Șiscăuți	Hotin
Șăușa	Mureș	Șăușa	Alba	Șiscăuți-Noui	Hotin
Șcheia	Suceava	Șiacu	Mehedinți	Șișești-de-Jos	Mehedinți
Șchiopeni	Fălcu	Șiad	Bihor	Șișești-de-Sus	Mehedinți
Șchiopeni	R.-Sărat	Șibot	Hunedoara	Șistarovăț	Timiș-Torontal
Șchiopi	Turda	Șichirlichital	Ismail	Șisterea	Bihor
Șchiopoaia	Buzău	Șiclău	Arad	Șitoaia	Dolj
Școala	Vâlcea	Șiclod	Odorheiu	Șivita	Covurlui
Școala-Cucuruzeni	Orhei	Șicovăț	Lăpușna	Șmig	Târnava-Mică
Școala-de-Agricultură	Tecuci	Șicula	Arad	Șoala	Târnava-Mare
Șebis	Arad	Șieu	Maramureș	Șoarș	Făgăraș
Șebis	Bihor	Șieu	Năsăud	Șoarș	Târnava-Mare
Șebutinți	Hotin	Șieu-Măgheruș	Năsăud	Șocariciu	Ialomița
Șegarcea	Dolj	Șieu-Odorhei	Someș	Șofrâncani-Lambo	Bălți
Șeica-Mare	Târnava-Mare	Șieu-Sfântu	Năsăud	Șofrâncani-Radovici	Bălți
Șeica-Mică	Târnava-Mare	Șieuți	Năsăud	Șofronia	Arad
Șeitin	Arad	Șigău	Someș	Șoimari	Prahova
Șelari	Muscel	Șilăuți	Hotin	Șoimărești	Baia
Șelaru	Vlașca	Șilea	Târnava-Mică	Șoimeni	Ciuc
Șelăreasa	Teleorman	Șilea-Nirajului	Mureș	Șoimeni	Cluj
Șelimbăr	Sibiu	Șilindia	Arad	Șoimești	Prahova
Șemlacul-Mare	Timiș-Torontal	Șilindru	Sălaj	Șoimi	Bihor
Șemlacul-Mic	Timiș-Torontal	Șimandul-de-Jos	Arad	Șoimoș	Arad
Șendreni	Botoșani	Șimandul-de-Sus	Arad	Șoimoșul-Mare	Odorheiu
Șendreni	Covurlui	Șimche	Cetatea-Albă	Șoimoșul-Mic	Odorheiu
Șendreni	Hotin	Șimian	Mehedinți	Șoimu	Teleorman
Șendreni	Iasi	Șimian	Sălaj	Șoimuș	Alba
Șendreni	Lăpușna	Șimșna	Someș	Șoimuș	Năsăud
Șendrești	Tutova	Șimleul-Silvaniei	Sălaj	Șoimuș	Sălaj
Șendrulești	Argeș	Șimnicu-de-Jos	Dolj	Șoimuș	Târnava-Mică
Șepreuș	Arad	Șimnicu-de-Sus-Florești	Dolj	Șoimușeni	Someș
Șeptelici	Soroca	Șimonești	Odorheiu	Șoimuș-Petreasa	Arad
Șerăuți-de-Jos	Cernăuți	Șinca	Baia		

Localitatea	Județul
Șoleani	Soroca
Șoldana	Iasi
Șoldănești	Botoșani
Șoldănești	Orhei
Șolea	Argeș
Șoltoia	Bălți
Șomartin	Făgăraș
Șomănești	Gorj
Șomcuta-Mare	Satu-Mare
Șomeniul-Mic	Someș
Șomoșcheș	Arad
Șomoștelnic	Târnava-Mică
Șona	Făgăraș
Șona	Târnava-Mică
Șopârlești	Vlașca
Șopârlița	Romanați
Șopotul-Nou	Caraș
Șopotul-Vechi	Caraș
Șoptana	Argeș
Șopteriu	Mureș
Șoricești	Vlașca
Șorogari	Iasi
Șoroștin	Târnava-Mică
Șoseauna-Națională	Putna
Șoșdia	Timiș-Torontal
Șotani	Vâlcea
Șotânga	Dâmbovița
Șotârcari	R.-Sărat
Șotriile	Prahova
Șovârna-de-Jos	Mehedinți
Șovârna-de-Sus	Mehedinți
Șpring	Sibiu
Ștefan-cel-Mare	Brăila
Ștefan-cel-Mare	Constanța
Ștefan-cel-Mare	Neamț
Ștefan-cel-Mare	Romanați
Ștefan-cel-Mare	Vaslui

Localitatea	Județul
Ștefan-cel-Mare	Vlașca
Ștefan-Drăgănescu	Tutova
Ștefan-Vodă	Ialomița
Ștefănele-le	Dolj
Ștefănești	Argeș
Ștefănești	Bălți
Ștefănești	Cetatea-Albă
Ștefănești	Ialomița
Ștefănești	Odorheiu
Ștefănești	Olt
Ștefănești	Soroca
Ștefănești	Vâlcea
Ștefănești-de-Jos	Ilfov
Ștefănești-de-Sus	Ilfov
Ștefănești-Sat	Botoșani
Ștefănești-Târg	Botoșani
Ștefănești-Târgul-Dealului	Muscel
Ștezeni	Vlașca
Ștefești	Prahova
Șteiu	Bihor
Șteiu	Hunedoara
Ștejeri (Ștejeri)	Gorj
Ștejeri (Urdari-de-Jos)	Gorj
Șterpoia	Gorj
Știești	Tutova
Știoborâni	Vaslui
Știrbei	Romanați
Știrbei-Vodă	Vlașca
Știrbești	Vâlcea
Știubeiu	Dolj
Știubeiu	R.-Sărat
Știubeiul	Prahova
Știubieni	Bălți
Știubieni	Dorohoi
Știuca	Severin
Ștreanga	Dorohoi

Localitatea	Județul
Șubraneți	Cernăuți
Șuchea	Buzău
Șugag	Alba
Șuica	Olt
Șuica-de-Jos	Olt
Șuica-de-Sus	Olt
Șuicani	Vâlcea
Șuici	Argeș
Șuletea	Tutova
Șumal	Sălaj
Șumna	Bălți
Șumugiu	Bihor
Șumuleu	Ciuc
Șuncuiș	Bihor
Șuncuiș	Bihor
Șupitca	Botoșani
Șura-Mare	Sibiu
Șura-Mică	Sibiu
Șurănești	Vaslui
Șurdești	Satu-Mare
Șureli	Soroca
Șuri	Soroca
Șurii-Nouă	Soroca
Șurina	Bacău
Șurpeni	Olt
Șurupați	Gorj
Șuşanii-de-Jos	Vâlcea
Șuşanii-de-Sus	Vâlcea
Șuşca	Caraș
Șuşia	Gorj
Șuşia (Com. I. G. Duca)	Mehedinți
Șuşia (Com. Șuşia)	Mehedinți
Șuştin	Bihor
Șuştra	Timiș-Torontal
Șuşurogiu	Bihor
Șuța	Vâlcea
Șuțu	Turda

T

Localitatea	Județul
Tabaci	Romanați
Tabaci	Vâlcea
Tabaclar	Durostor
Tabacu	Ismail
Tabani	Hotin
Tabăra	Iasi
Tabăra	Roman
Tabonu	Romanați
Tabora	Orhei
Tacău	Brăila
Talaba	Fălciu
Talaba	Ilfov
Talapan	Putna
Talea	Prahova
Talmaz	Tighina
Talpa	Bacău
Talpa	Botoșani
Talpa	Dorohoi
Talpa	Neamț
Talpa-Băscoveni	Vlașca
Talpa-Ionești	Vlașca
Talpa-Lefestii	Vlașca
Talpa-Ogrăzile	Vlașca
Talpa-Poștei	Vlașca
Talpa-Trivalea	Vlașca
Talpe	Bihor
Talpoș	Bihor
Tamașfalău	Trei-Scaune
Tamași	Bacău
Tamași	Ilfov
Tanacu	Vaslui
Tanatari	Tighina
Tangăru	Vlașca
Tanislavi	Vâlcea
Tansa	Vaslui
Tapia	Severin
Taraclia (Sadăc)	Cahul
Taraclia (Taraclia)	Cahul
Taraclia (Tiganca)	Cahul
Taraclia	Tighina
Taraclia-de-Salcie	Cahul
Tarasova	Orhei
Tarcău	Neamț
Tarcea	Sălaj
Tarivedre	Constanța
Tarlișna	Someș
Tarna-Mare	Satu-Mare
Tarnița	Roman
Tarnița	Tecuci
Tarnița-de-Jos	Tecuci
Tartamuș	Caliacra
Tartaul	Cahul
Tartaul-de-Salcie	Cahul
Tarutino	Cetatea-Albă
Tarutino-Nou	Tighina
Taşbunar	Ismail
Taşca	Neamț
Taşla-Mahle	Durostor
Taşlăc	Cetatea-Albă

Localitatea	Județul
Tatanin	Tulcea
Tatarca	Covurlui
Tatar-Copceag	Cahul
Tatina	Ilfov
Tatomirești	Dolj
Tatomirești	Roman
Tatomirești	Vaslui
Tauca	Putna
Taula	Tecuci
Tauț	Arad
Taxobeni	Iasi
Tazlău	Neamț
Tazlăul-de-Jos	Bacău
Tazlăul-de-Sus	Bacău
Tăbăcari	R.-Sărat
Tăbăcești	Tutova
Tăbălăești	Fălciu
Tăbăraștii-Nouă	Buzău
Tăbăraștii-Vechi	Buzău
Tăcuta	Vaslui
Tăetura	Odorheiu
Tăetura-Barboși	Fălciu
Tăgădău	Bihor
Tălagiu	Arad
Tălăeștii-Nouă	Lăpușna
Tălăeștii-Vechi	Lăpușna
Tălăparu	Mehedinți
Tălișoara	Odorheiu
Tălmăciu	Bihor
Tălmăciu	Sibiu
Tălmăcel	Sibiu
Tălpășu	Dolj
Tălpălăi	Roman
Tălpășești	Gorj
Tălpigeni	Fălciu
Tălpigi	Tecuci
Tălvești	Gorj
Tămaia	Satu-Mare
Tămașa	Cluj
Tămașda	Bihor
Tămașul	Odorheiu
Tămadăul-Mare	Ilfov
Tămadăul-Mic	Ilfov
Tămășasa	Hunedoara
Tămășeni	Fălciu
Tămășeni	Roman
Tămășeni	Satu-Mare
Tămășești	Gorj
Tămășești	Hunedoara
Tămășești	Muscel
Tămășești	Sălaj
Tămășești	Vlașca
Tămășeu	Bihor
Tămășoala	Putna
Tămoani	Covurlui
Tănăsești	Vâlcea
Tândălești	Gorj
Tăplău	Tutova

Localitatea	Județul
Tărășăuți	Hotin
Tărășeni	Cernăuți
Tărășă	Bacău
Tărășia	Bihor
Tărcești	Odorheiu
Tărian	Bihor
Tăriceni	Cetatea-Albă
Tăriceni	Ilfov
Tăriceni	Prahova
Tărpia	Năsăud
Tărpia	Someș
Tărtăria	Alba
Tărtășești	Ilfov
Tărtăști	Cahul
Tășad	Bihor
Tășnad	Sălaj
Tătaru	Brăila
Tătaru	Constanța
Tătaru	Prahova
Tătaru	R.-Sărat
Tătaru	Dâmbovița
Tătarani	Prahova
Tătarani	Vaslui
Tătarani	Vâlcea
Tătaranu	R.-Sărat
Tătarăi	Dâmbovița
Tătarăni	Fălciu
Tătarășeni	Dorohoi
Tătarăști (Tătarăști) pl. Cantemir	Cahul
Tătarăști (Tătarăști) pl. Ștefan cel Mare	Cahul
Tătarăști	Cetatea-Albă
Tătarăști	Lăpușna
Tătarăști-de-Jos	Teleorman
Tătarăști-de-Sus	Teleorman
Tătarei	Olt
Tătarești	Hunedoara
Tătarești	Satu-Mare
Tătarești	Tecuci
Tătareștii-de-Criș	Hunedoara
Tătarîța	Durostor
Tătarlana	Târnava-Mică
Tătaroaia	Vâlcea
Tătaruș	Baia
Tătaruș	Neamț
Tătaruși	Iasi
Tătarușii-Nouă	Soroca
Tătarușii-Vechi	Soroca
Tătău	Bihor
Tătești	Hunedoara
Tătulești	Olt
Tău	Târnava-Mică
Tăuni	Târnava-Mică
Tăura-Nouă	Bălți
Tăura-Vechie	Bălți
Tăure	Năsăud
Tăureni	Odorheiu
Tăureni	Turda

Localitatea	Județul	Localitatea	Județul	Localitatea	Județul
Tăușanca	Ilfov	Teșani	Prahova	Tilecuș	Bihor
Tăușeni	Cluj	Teșoara	Botoșani	Tilișca	Sibiu
Tăut	Bihor	Teșu	Buzău	Timărești	Bacău
Tăutelec	Bihor	Teșu	Romanați	Timișești	Baia
Tăuteni	Cernăuți	Teiu	Argeș	TIMIȘOARA	Timiș-Torontal
Tăutești (Borzești)	Dorohoi	Teiu	Dolj	Timuș	Dorohoi
Tăutești (Zamostea)	Dorohoi	Teiu	Hunedoara	Tina	Vâlcea
Tăutești	Iasi	Teiu-din-Deal	Argeș	Tinăud	Bihor
Tăuț	Alba	Teiu-din-Vale	Argeș	Tinca	Bihor
Tăuții-de-Sus	Satu-Mare	Teiuș	Alba	Tincova	Severin
Tăuții-Măgherauș	Satu-Mare	Teiuș	Putna	Tinoasa	R.-Sărat
Tăvădărești	Tecuci	Teiușu	Olt	Tinoasa	Trei-Scaune
Tălhărești	Fălciu	Teiușu	Vâlcea	Tinosul	Prahova
Tălpeni	Teleorman	Teicu	Năsăud	Tiream	Sălaj
Tâmbocști	R.-Sărat	Teleac	Bihor	Tirimia	Mureș
Tâmburești	Dolj	Teleac	Odorheiu	Tirimioara	Mureș
Tâmbu	Mehedinți	Teleacul	Mureș	Tirișneagu	Teleorman
Tâmpa	Hunedoara	Teleajen	Prahova	Tirol	Caraș
Tâmpa	Mureș	Teleasca	Argeș	Tisa	Arad
Tâmpoști	Neamț	Telechia	Trei-Scaune	Tisa	Bacău
Tâncăbești	Ilfov	Telechi-Recea	Făgăraș	Tisa	Hunedoara
Tânganu	Ilfov	Telechiu	Bihor	Tisa (Apostolache)	Prahova
Tânganu-Moara	Ilfov	Telega	Prahova	Tisa (Stavropoleos)	Prahova
Tânjelești	Lăpușna	Telejna	Vaslui	Tisa	Vâlcea
Tântava	Ilfov	Telenești-Sat	Orhei	Tisa-Silvestri	Bacău
Târâțul	R.-Sărat	Telenești-Târg	Orhei	Tisău	Buzău
Târbești	Romanați	Telesăuca-Nouă	Soroca	Tismana	Gorj
Târcaia	Bihor	Telesăuca-Vechi	Soroca	Tismana	Mehedinți
Târcov	Buzău	Teleşeu	Orhei	Tisovița	Severin
Târg-Berești	Covurlui	Teleşmani	Olt	Tișăuți	Suceava
Târg-Borzești	Vaslui	Teleşti	Argeș	Titcov	Braila
Târg-Cloduri	Bacău	Teleşti	Dâmbovița	Titești	Argeș
Târgoviște	Dâmbovița	Teleşti-Birnici	Gorj	Titireciu	Vâlcea
Târgoviște	Severin	Teleşti-Moșteni	Gorj	Titirigi	Mehedinți
Târg-Păucești	Putna	Telița	Tighina	Titirilești	Mehedinți
Târgu-Jiu	Gorj	Telița	Tulcea	Titu	Dâmbovița
Târgu-Logrești	Gorj	Teliu	Brașov	Titulești (I. G. Duca)	Olt
TÂRGU-MUREȘ	Mureș	Teliucul-Inferior	Hunedoara	Titulești (Titulești)	Olt
Târgu-Neamț	Neamț	Teliucul-Superior	Hunedoara	Titu-Maioreșcu	Călăciara
Târgu-Ocna	Bacău	Telpiz	Cahul	Tiulești	Hunedoara
Târgu-Trotuș	Bacău	Temelenuți	Lăpușna	Tiur	Târnava-Mică
Târgul-Cărbunrești	Gorj	Temelenuți	Soroca	Toager	Timiș-Torontal
Târgul-Dealului	Muscel	Temerești	Severin	Toarcia	Făgăraș
Târgul-Fierbinți	Ilfov	Temerești	Arad	Toboliu	Bihor
Târgul-Frumos	Iasi	Temisani	Gorj	Toc	Arad
Târgul-Gângulești	Vâlcea	Tencănu	Dolj	Tocilar	Călăciara
Târgul-Lăpușului	Someș	Teocul-de-Jos	Someș	Toceni	Cahul
Târgul-Săscut	Putna	Teocul-de-Sus	Someș	Toceni	Dolj
Târgul-Săcuie	Trei-Scaune	Teodorești (Cremenari)	Argeș	Tochile	Tecuci
Târgușor	Bihor	Teodorești		Tochilo-Răducani	Cahul
Târgușor	Constanța	(Launcle-de-Sus)	Argeș	Tocila	Bacău
Târgușor	Putna	Teodorești	Cahul	Tocileni	Botoșani
Târgușor	Someș	Teodorești	Suceava	Tocileni	Buzău
Târgușoru	Cluj	Teoltur	Someș	Tociloasa	Bacău
Târgușorul-Nou	Prahova	Tepicioasa	Fălciu	Tocmacchioi	Durostor
Târgușorul-Vechiu	Prahova	Tepluț	Cetatea-Albă	Tocuz	Tighina
Târlele-Filiu	Brăila	Terca	Buzău	Toaderița	Făgăraș
Târlești	Argeș	Terchești	R.-Sărat	Todirel	Iasi
Târlești	Prahova	Terebești	Satu-Mare	Todireni	Botoșani
Târlungeni	Brașov	Tereblecea	Rădăuți	Todireni	Roman
Târnanca	Dorohoi	Tereblecea-Nouă	Rădăuți	Todirești	Baia
Târnavă	Dolj	Terebna	Bălți	Todirești	Bălți
Târnavă	Hunedoara	Teregoa	Severin	Todirești	Vaslui
Târnavă	Vlașca	Teremia-Mare	Timiș-Torontal	Toflea	Tecuci
Târnavă-de-Criș	Hunedoara	Teremia-Mică	Timiș-Torontal	Togatin	Lăpușna
Târnavița	Hunedoara	Terejani	Gorj	Tohani	Buzău
Târnofca	Călăciara	Terpezița	Dolj	Tohanul-Nou	Brașov
Târnova	Arad	Terscondu	Călăciara	Tohanul-Vechi	Brașov
Târnova	Caraș	Tescani	Bacău	Tobat	Sălaj
Târnova	Hotin	Tesliu	Olt	Toiaga	Dolj
Târnova	Soroca	Teș	Timiș-Torontal	Tojani	Putna
Târnovița	Arad	Teșcuteni	Bălți	Toldal	Mureș
Târnovița	Odorheiu	Teșila	Prahova	Tolici	Neamț
Târpești	Neamț	Tetcoiu	Dâmbovița	Tolocănești	Soroca
Târșă	Mehedinți	Tetila	Gorj	Toltia	Hunedoara
Târșești	Argeș	Tetișu	Cluj	Tolvadia	Timiș-Torontal
Târșitei-Nou	Orhei	Tetoiu	Vâlcea	Tomai (Sărățica-Nouă)	Cahul
Târșitei-Vechi	Orhei	Tejcani	Hotin	Tomai (Com. Toma)	Cahul
Târșolț	Satu-Mare	Tejcani	Roman	Tomai	Tighina
Târșia	Baia	Tia-Mare	Romanați	Tomazei	Tecuci
Târșieni	Orhei	Tibodu	Odorheiu	Tomeni	Romanați
Târșii	Fălciu	Tibru	Alba	Tomești	Cluc
Teaca	Mureș	Tichilești	Brăila	Tomești	Hunedoara
Teasc	Botoșani	Tichilești	Constanța	Tomești	Iasi
Teascu	Dolj	Tichilești	Tulcea	Tomești	Severin
Teascu-din-Deal	Dolj	Tichirș	Putna	Tomești	Tutova
Teceni-Mic	Maramureș	Ticoș-Florea	Neamț	Tomești-Ciolac	Botoșani
Teche	Călăciara	Ticu	Cluj	Tomești-Răzăști	Bălți
Techeren	Alba	Ticușul-Nou	Târnava-Mare	Tomești-Vârnăv	Botoșani
Techeș	Constanța	Ticușul-Vechiu	Făgăraș	Tomești-Vechi	Bălți
Tecucelu-Sec.	Tecuci	Tievaniul-Mare	Caraș	Tomnatec	Hunedoara
Tecuci	Tecuci	Tievaniul-Mic	Caraș	Tomnatic	Timiș-Torontal
Tecuci-Kalinderu	Teleorman	Tigheci	Cahul	Tomșa	Fălciu
Tega (Gura-Teghii)	Buzău	Tighiceanca	Cahul	Tomșanca	Argeș
Tega (Tega)	Buzău	Tighina	Tighina	Tomșani	Dâmbovița
Tegheș	Ilfov	Tighina	Vâlcea	Tomșani	Prahova
Tehomiru	Mehedinți	Tigoi	R.-Sărat	Tomșani	Vâlcea
Teica	Vâlcea	Tigveni	Argeș	Tonciu	Mureș
Teioasa	Dorohoi	Tiha-Bărgăului	Năsăud	Tonciu	Năsăud
Teiș	Dâmbovița	Tihău	Sălaj	Tonea	Ialomița
Teișani	Dolj	Tileagd	Bihor	Tonești	Argeș

Localitatea	Județul
Tonești	Olt
Tonești-Vătărești	Olt
Tonji	Baia
Topa-de-Criș	Bihor
Topa-de-Jos	Bihor
Topa-de-Sus	Bihor
Topal	Tighina
Topalu	Constanța
Topa-Mică	Cluj
Topana	Olt
Topârcea	Sibiu
Topci	Durostor
Topești	Bihor
Topești	Gorj
Topești	Putna
Topile	Baia
Topla	Severin
Topleț	Severin
Topliceni	R.-Sărat
Toplița	Argeș
Toplița	Hunedoara
Toplița	Mureș
Toplița	Someș
Toplița-Ciuc	Ciuc
Toplița-Mureșului	Hunedoara
Topolicești	Neamț
Topolița	Neamț
Topolog	Tulcea
Topolovățul-Mare	Timiș-Torontal
Topolovățul-Mic	Timiș-Torontal
Topoloveni	Muscel
Topor	Lăpușna
Toporăști	Vaslui
Toporăuți	Cernăuți
Toporu	Vlașca
Topraisar	Constanța
Topșenari	Argeș
Torăcenii	Rădăuți
Torba	Mureș
Torcești	Tecuci
Tormac	Timiș-Torontal
Toropălești	R.-Sărat
Torovești	Argeș
Tortoești	Vâlcea
Tortoman	Constanța
Totea-de-Frumușei	Gorj
Totea-de-Hurezani	Gorj
Totea-de-Vierșani	Gorj
Totea-de-Vladimiru	Gorj
Totoești	Iasi
Totoești	Neamț
Totoiu	Alba
Totorenii	Bihor
Traian	Bacău
Traian	Brăila
Traian	Cahul
Traian	Cetatea-Albă
Traian	Constanța
Traian	Covurlui
Traian	Ialomița
Traian	Ilfov
Traian	Lăpușna
Traian	Mehedinți
Traian	Neamț
Traian	Roman
Traian	Romanași
Traian	Tulcea
Traian	Vâlcea
Traianu	Teleorman
Traian-Vechi	Ismail
Traniș	Sălaj
Tranișu	Cluj
Traunau	Arad
Trăisteni	Lăpușna
Trăuți	Cluj
Trâmpoiele	Alba
Treaptu	Vâlcea
Trebisăuți	Hotin
Trebiș	Bacău
Trebujeni	Orhei
Treisteni	R.-Sărat

Localitatea	Județul
Trenul	Prahova
Trepteni	Argeș
Trestenic	Tulcea
Trestenicu	Vlașca
Trestenicu-Tomulești	Vlașca
Trestia	Bacău
Trestia	Buzău
Trestia	Cluj
Trestia	Hunedoara
Trestia	Satu-Mare
Trestiana	Dorohoi
Trestiana	Iasi
Trestiana	Storogin
Trestie	Buzău
Trestieni	Hotin
Trestieni	Ilfov
Trestieni	Prahova
Trestienii-de-Jos	Prahova
Trestienii-de-Sus	Prahova
Trestioara	Buzău
Trestioara	Mehedinți
Trestioara	Prahova
Treznea	Sălaj
Tria	Bihor
Trifănești	Soroca
Trifăneștii-Noui	Bălți
Trifăuți	Soroca
Trifești	Cahul
Trifești	Iasi
Trifești	Orhei
Trifești	Roman
Trihatchi	Cetatea-Albă
Trinca	Hotin
Trip	Satu-Mare
Tritenii-de-Jos	Turda
Tritenii-de-Sus	Turda
Trivalea	Teleorman
Troceni	Gorj
Trochești	Dolj
Trohan	Vaslui
Troiaș	Arad
Troița	Cahul
Troița	Mureș
Troița	Tighina
Tronari (Corbu)	Buzău
Tronari (Tronari)	Buzău
Tropoclo	Cetatea-Albă
Trotușanu	Putna
Trubaiovca	Ismail
Trubăești	Cahul
Trufinești	Olt
Trundinu	Vâlcea
Trupciular	Călărași
Trușeni	Lăpușna
Trușești	Botoșani
Tuchești	Vâlcea
Tudora	Botoșani
Tudora	Cetatea-Albă
Tudorăchești	Buzău
Tudor-Vladimirescu	Brăila
Tudor-Vladimirescu	Constanța
Tudor-Vladimirescu	Covurlui
Tudor-Vladimirescu	Tecuci
Tudor-Vladimirescu	Vlașca
Tufa-Costieni	Vlașca
Tufani	Constanța
Tufani	Prahova
Tufaru	Olt
Tufări	Severin
Tufele	Putna
Tufeni	Prahova
Tufeni-din-Deal	Teleorman
Tufeni-din-Vale	Teleorman
Tufești	Argeș
Tufești	Brăila
Tufești-de-Jos	Vaslui
Tufești-de-Sus	Vaslui
Tulburea	Buzău
Tulburea	R.-Sărat
Tulbureni	Botoșani
Tulbureni	Hotin

Localitatea	Județul
Tulca	Bihor
Tulcea	Tulcea
Tulei	Argeș
Tulești	Tutova
Tulghes	Ciuc
Tulghies	Satu-Mare
Tulnici	Putna
Tulucești	Covurlui
Tulugea	Călărași
Tunari	Dolj
Tunari	Ilfov
Tunari	Vlașca
Tunarii-Noui	Dolj
Tungujei	Vaslui
Tunsești	Tutova
Tunși	Gorj
Tupilați	Fălciu
Tupilați	Roman
Topilați	Tutova
Tupșani	Gorj
Tur	Satu-Mare
Turbatu	Vlașca
Turbați	Gorj
Turbați	Ilfov
Turbați	Olt
Turburea	Argeș
Turburea	Vâlcea
Turburea-de-Jos	Gorj
Turburea-de-Sus	Gorj
Turbuța	Sălaj
Turceni-de-Jos	Gorj
Turceni-de-Sus	Gorj
Turcești	Argeș
Turcești	Vâlcea
Turcheș	Brașov
Turcinești	Gorj
Turciți	Gorj
Turcoaia	Tulcea
Turcsmil	Durostor
Turculești	Muscel
Turcusui	Durostor
Turda	Tulcea
Turda	Turda
Turdaș	Alba
Turdaș	Hunedoara
Turdeni	Odorheiu
Turea	Cluj
Tureatea	Dorohoi
Tureni	Turda
Turești	Teleorman
Turia	Olt
Turia	Trei-Scaune
Turlachi	Cetatea-Albă
Turlești	Buzău
Turluianu	Bacău
Turmaș	Hunedoara
Turnișor	Sibiu
Turnu	Arad
Turnu-Măgurele	Teleorman
TURNU-SEVERIN	Mehedinți
Turnul	Severin
Turtaba	Mehedinți
<i>Turtucaia</i>	Durostor
Turț	Satu-Mare
Turulung	Satu-Mare
Tusa	Sălaj
Tușinu	Cluj
Tușnad	Ciuc
Tuștea	Hunedoara
Tutana	Argeș
Tutova	Bacău
Tutovanu	Cahul
Tuturești	Neamț
Tuțcani	Covurlui
Tuțcani-din-Deal	Roman
Tuțcani-din-Vale	Roman
Tuzla	Cetatea-Albă
Tuzla	Constanța
Tuzora	Lăpușna
Tvardița	Tighina

T

Taga	Someș
Tagăra	Tecuci
Tagu	Cluj
Tambola	Bălți
Tandăra	Dolj
Tapu	Târnava-Mică
Tar-Asen	Durostor
Tariceanca-Nouă	Cetatea-Albă
Tariceanca-Vechi	Cetatea-Albă
Tarigrad	Soroca
Tarina-Mare	Baia
Taul	Soroca
Tăcălile	Vâlcea
Tăhnauți	Orhei
Tândărei	Ialomița

Tândărei-Gara	Ialomița
Tăpești	Vâlcea
Tărăncuța	Cahul
Tărățel	Hunedoara
Tărculești	Prahova
Tăreni	Orhei
Tărmure	Arad
Tărtălu	Romanași
Tăudu	Cluj
Tăgăra	Bălți
Tântari	Brașov
Tântaru	Mehedinți
Tântăreni	Dolj
Tântăreni	Orhei
Tântăreni	Prahova

Tântăreni	Tighina
Tăra	Soroca
Tărcănești	Vâlcea
Tărculești	Gorj
Tărdeni	Bacău
Tărdesți	Argeș
Tăța	Dâmbovița
Tățărligu	Buzău
Tătu	Tecuci
Tebea	Hunedoara
Teghea	Sălaj
Tela	Severin
Teline	Târnava-Mare
Telna	Alba
Tentea	Someș

Localitatea	Județul	Localitatea	Județul	Localitatea	Județul
Tepeni	Bălți	Tigănași	Iasi	Tipău	Putna
Tepeș-Vodă	Brăila	Tigănași	Mehedinți	Tipilești	Iasi
Tepeș-Vodă	Constanța	Tigănești	Bihor	Tipilești (Alexandreni-Tg.)	Bălți
Tepeș-Vodă	Dâmbovița	Tigănești	Ilfov	Tipilești (Heciu-Vechi)	Bălți
Tepilova	Soroca	Tigănești	Muscel	Tipova	Orhei
Tepilova-Mică	Soroca	Tigănești	Orhei	Tiptelnic	Mureș
Tepoia	Tecuci	Tigănești (Com. Tâlpigi)	Tecuci	Tirioiu	Mehedinți
Tepu-de-Jos	Tecuci	Tigănești (Vultureni)	Tecuci	Tittești	Muscel
Tepu-de-Sus	Tecuci	Tigănești	Teleorman	Tiu	Dolj
Terova	Caraș	Tigănești-de-Criș	Bihor	Tiuleni	Mehedinți
Tetchea	Bihor	Tigănia	Prahova	Tohești	Arad
Tibana	Vaslui	Tigănia	Teleorman	Tolești	Baia
Tibănești	Brăila	Tigănia (Călimănești)	Vâlcea	Top	Someș
Tibănești	Vaslui	Tigănia (Dobriceni)	Vâlcea	Topa	Târnava-Mare
Tibănești-Buhli	Vaslui	Tigănia (Govora)	Vâlcea	Topârdei	Soroca
Tibenii	Rădăuți	Tigănimca	Bacău	Tofoi	Gorj
Tibirica	Orhei	Tigăra	Bacău	Tufalău	Trei-Scaune
Tibrinul	Constanța	Tigăreni	Mehedinți	Tuglui (I. G. Duca)	Dolj
Tibucani-de-Jos	Neamț	Tigău	Năsăud	Tuguești-de-Jos	Teleorman
Tibucani-de-Sus	Neamț	Tigmandru	Târnava-Mică	Tuguești-de-Sus	Teleorman
Ticău	Sălaj	Tintea	Prahova	Tugurești	Dolj
Tichindeal	Sibiu	Tinteni	Dorohoi	Tuicani	Prahova
Ticleni	Gorj	Tintesti	Buzău	Tureni	Cernăuți
Tifești	Putna	Tintirim	Baia	Tușora	Iasi
Tifești	Tutova	Tipala	Lăpușna	Tușulești	Argeș
Tifu	Tutova	Tipar	Arad	Tușulești	Vâlcea
Tiganca	Argeș	Tipari	Severin	Tușuru	Vâlcea
Tiganca	Cahul	Tipărești	Prahova		

U

Ucea-de-Jos	Făgăraș	Ungheni-Prut	Iasi	Uria	Olt
Ucea-de-Sus	Făgăraș	Ungheni-Sat	Iasi	Uric	Hunedoara
Ucuiș	Bihor	Ungheni-Târg	Iasi	Uricani	Hunedoara
Uda	Baia	Unghiu	Neamț	Uricani	Iasi
Uda-Clocociovu	Teleorman	Ungra	Târnava-Mare	Uricari	Tutova
Uda-Paciurea	Teleorman	Unguraș	Satu-Mare	Uriceni	Botoșani
Udați-Lucieni	Buzău	Unguraș	Sălaj	Uriceni	Romanați
Udați-Mânzu	Buzău	Unguraș	Someș	Urisul-de-Jos	Mureș
Udeni	Vlașca	Ungureni	Olt	Urisul-de-Sus	Mureș
Udeni-Zăvoi	Muscel	Ungurei	Sibiu	Urișor	Someș
Udești	Suceava	Ungurelu	Gorj	Urtați	Baia
Udrești	Argeș	Ungurei (Galeșu)	Argeș	Urtați	Botoșani
Udrești	Prahova	Ungureni (Valea-Iașului)	Argeș	Urtați	Fălciu
Udrești-Sat	Fălciu	Ungureni	Bacău	Urtați	Prahova
Udrești-Târg	Fălciu	Ungureni	Dâmbovița	Urtați	Argeș
Udrești-Zamfirești	R.-Sărat	Ungureni (Dragoești)	Gorj	Urtați	Buzău
Udupu	Teleorman	Ungureni (Moi)	Gorj	Urtați	Brăila
Uești	Vlașca	Ungureni (Sasa)	Gorj	Urtați	Covurlui
Ugrușiu	Cluj	Ungureni (Tismana)	Gorj	Urtați	Prahova
Uiasca	Argeș	Ungureni	Mehedinți	Urtați	Teleorman
Uibărești	Hunedoara	Ungureni (I. G. Duca)	Olt	Urtați	Argeș
Uidești	Baia	Ungureni		Urtați	Constanța
Uiheiu	Timiș-Torontal	(Valea-Ungureni)	Olt	Urtați	Olt
Uila	Mureș	Ungureni (Brătășanca)	Prahova	Urtați	Sălaj
Uileac-de-Beiuș	Bihor	Ungureni (Pântânele)	Prahova	Urtați	Mureș
Uileacul-de-Criș	Bihor	Ungureni (Gherghita)	Prahova	Urtați	Hunedoara
Uileacul-de-Munte	Bihor	Ungureni (Vadu-Săpat)	Prahova	Urtați	Romanați
Uileacul-Șimleului	Sălaj	Ungureni	Putna	Urtați	Tecuci
Uisenteș	Timiș-Torontal	Ungureni	Romanați	Urtați	Bihor
Uivar	Timiș-Torontal	Ungureni	Someș	Urtați	Lăpușna
Ulcani	Odorhei	Ungureni (Ungureni)	Tecuci	Urtați	Tutova
Ulcuiș	Sălaj	Ungureni (Vultureni)	Tecuci	Urtați	Gorj
Ulea	Tutova	Ungureni	Vâlcea	Urtați	Roman
Ulești	Ialomița	Ungureni	Vlașca	Urtați	Gorj
Uliciolu	Vâlcea	Ungureni-Ciulei	Botoșani	Urtați	Dâmbovița
Ulieș	Hunedoara	Ungureni-Isăcescu	Botoșani	Urtați	Timiș-Torontal
Uliești	Mureș	Ungureni-Jianu	Botoșani	Urtați	Argeș
Ulieșul	Dâmbovița	Unguri	Soroca	Urtați	Buzău
Ulița	Odorhei	Unguri	Tecuci	Urtați	Cahul
Uliuc	Muscel	Unguriș	Vâlcea	Urtați	Iasi
Ulm	Timiș-Torontal	Unguriu	Buzău	Urtați	Mehedinți
Ulni	Hunedoara	Unimăt	Sălaj	Urtați	Olt
Ulneni	Buzău	Unip	Timiș-Torontal	Urtați	Putna
Ulneni	Gorj	Unirea	Bălți	Urtați	Roman
Ulneni	Ilfov	Unirea	Caliacra	Urtați	Tighina
Ulneni	Sălaj	Unirea	Turda	Urtați	Vaslui
Ulneni	Teleorman	Unirea	Vaslui	Urtați	Vâlcea
Ulnetu	Vâlcea	Unirea-Loturi	Vaslui	Urtați	Vâlcea
Ulnetu	Buzău	Unsa	Botoșani	Urtați	Olt
Ulnetu	Vâlcea	Unteni	Iasi	Urtați	Vâlcea
Ulni	Argeș	Unțesti	Tutova	Urtați	Iasi
Ulni	Dâmbovița	Unțesti	Botoșani	Urtați	Bihor
Ulni	Ilfov	Unțesti	Iasi	Urtați	Bihor
Ulni-Liteni	Iasi	Unțesti-Mazili	Iasi	Urtați	Bihor
Ulnu	Ialomița	Urea	Turda	Urtați	Romanați
Ulnu	Lăpușna	Urda-de-Jos	Dolj	Urtați	Vâlcea
Umbrărești	Covurlui	Urda-de-Sus	Dolj	Urtați	Dolj
Umbrărești	Tecuci	Urdari-de-Jos	Gorj	Urtați	Ilfov
Uncești	Baia	Urdari-de-Sus	Gorj	Urtați	Bălți
Uncești	Roman	Urdinița	Dolj	Urtați	Ialomița
Uncești	Vaslui	Urechești	Dolj	Urtați	Sălaj
Unchitești	Soroca	Urechești	Gorj	Urtați	Vâlcea
Uncioaia (Clauru)	Gorj	Urechești	Putna	Urtați	Roman
Uncioaia (Negomiru)	Gorj	Urechești	R.-Sărat	Urtați	Dolj
Unciuc	Hunedoara	Urechești-de-Jos	Putna	Urtați	Cahul
Ungheni	Argeș	Urechești-de-Sus	Putna	Urtați	Neamț
Ungheni	Baia	Urechești-7-case	Gorj	Urtați	Cetatea-Albă
Ungheni	Mureș	Uri	Someș	Urtați	Bălți

Localitatea	Județul	Localitatea	Județul	Localitatea	Județul
Ustia	Orhei	Ușurei	Vâlcea	Uzulchiol	Durostor
Ususău	Timiș-Torontal	Utvîn	Timiș-Torontal	Uzungiorman	Durostor
Ușurei	Bălți	Uzlar	Călăciara	Uzunu	Vlașca
Ușurei	Gorj	Uzlina	Tulcea		
V					
Vad	Făgăraș	Valea-Câmpului	Bacău	Valea-Lupului	Tecuci
Vad	Maramureș	Valea-Cânepei	Brăila	Valea-Lupului	Tutova
Vad	Neamț	Valea-Cânipei	Fălciu	Valea-Mantei	Prahova
Vad	Satu-Mare	Valea-Cânipei	Vaslui	Valea-Marcului	Mehedinți
Vad	Someș	Valea-Clomegei	Buzău	Valea-Mare	Arad
Vadu	Constanța	Valea-Ciorii	Ialomița	Valea-Mare	Argeș
Vadu	Mureș	Valea-Cocu	Argeș	Valea-Mare	
Vadu	Roman	Valea-Codrului	Bacău	(Valea-de-Jos)	Bacău
Vadu-Dobrei	Hunedoara	Valea-Colceagului	Ilfov	Valea-Mare	Dolj
Vadu-Lat	Vlașca	Valea-Copcii	Mehedinți	Valea-Mare	Gorj
Vadu-Oli	Buzău	Valea-Cotoare	Buzău	Valea-Mare	Hunedoara
Vadu-Pașii	Buzău	Valea-Cozminului	Cernăuți	Valea-Mare	Iasi
Vadu-Soreștilor	Buzău	Valea-Crișului	Trei-Scaune	Valea-Mare	Olt
Vadul-Anei	Ilfov	Valea-Crucii	Argeș	Valea-Mare	Roman
Vadul-Leca	Orhei	Valea-cu-Apă	Gorj	Valea-Mare (Valea-	
Vadul-lui-Carol II	Bihor	Valea-cu-Apă	Tutova	Mare plasa Birchiș	Severin
Vadul-lui-Isac	Cahul	Valea-Cucului	Prahova	Valea-Mare (Valea-	
Vadul-lui-Vodă	Lăpușna	Valea-Dacilor	Constanța	Mare) plasa Lugoj	Severin
Vadul-Nistrului	Cernăuți	Valea-Dălji	Hunedoara	Valea-Mare	Tecuci
Vadul-Părului	Prahova	Valeadeni	Caraș	Valea-Mare	Trei-Scaune
Vadul-Rașcu	Soroca	Valea-de-Sus	Bacău	Valea-Mare (Hârșo-	
Vadul-Roșca	Putna	Valea-din-Dărăt-Mare	Muscel	veni)	Vaslui
Vadul-Săpat	Prahova	Valea-din-Dărăt-Mică	Muscel	Valea-Mare (Negrești)	Vaslui
Vadul-Stanchii	Vlașca	Valea-Dosului	Alba	Valea-Mare	
Vadul-Vejei	Roman	Valea-Drăgă	Bacău	(Băbeni-Bistrița)	Vâlcea
Vaduri	Neamț	Valea-Drăgului	Ilfov	Valea-Mare (Berbești)	Vâlcea
Vaida	Bihor	Valea-Drăganului	Cluj	Valea-Mare (Pietroasa)	Vâlcea
Vaida-Cămăraș	Cluj	Valea-Dulce	Prahova	Valea-Mare-Bratia	Muscel
Vaidacuta	Târnava-Mică	Valea-Enei	Roman	Valea-Mare-Dâmbovița	Muscel
Vaida-Recea	Făgăraș	Valea-Epei	Buzău	Valea-Mare-Codru	Bihor
Vai-de-El	Prahova	Valea-Faurului	Argeș	Valea-Mare-de-Criș	Bihor
Vaideeni	Vâlcea	Valea-Fântânei (Odăile)	Buzău	Valea-Mare-de-Criș	Hunedoara
Vaidei	Gorj	Valea-Fântânei(Pănătău)	Buzău	Valea-Mare-Nouă	Olt
Vaidei	Hunedoara	Valea-Feti	Olt	Valea-Mare-Pravăț	Muscel
Vaidei-de-Munte	Hunedoara	Valea-Foli	Muscel	Valea-Mare-Vechi	Olt
Vaideiu	Mureș	Valea-Glodului	Baia	Valea-Măcișului	Ialomița
Vaisal	Ismail	Valea-Grajdului	Botoșani	Valea-Măgurei	Argeș
Vaisalul-Nou	Ismail	Valea-Grădiștei	Vâlcea	Valea-Mărăști	Bacău
Valali	Călăciara	Valea-Grecului	Fălciu	Valea-Mănăstirii	Mehedinți
Valani	Bihor	Valea-Groșilor	Someș	Valea-Mănăstirii	Muscel
Valchid	Târnava-Mare	Valea-Hogei	Vaslui	Valea-Merelor	Tecuci
Vale	Sibiu	Valea-Hotarului	Buzău	Valea-Merilor	Olt
Vale	Someș	Valea-Hoțului	Mehedinți	Valea-Mieilor	Prahova
Valea-Adâncă	Iasi	Valea-Hrancei	Someș	Valea-Milcovului	Putna
Valea-Agop	Cahul	Valea-Iașului	Argeș	Valea-Morei	Tecuci
Valea-Alunului	Mehedinți	Valea-Iepii	Hunedoara	Valea-Mori	Tecuci
Valea-Anei	Prahova	Valea-Ierii	Turda	Valea-Moșneagului	Vaslui
Valea-Aninilor	Mehedinți	Valea-Jidanului	Cahul	Valea-Moșului	Argeș
Valea-Arini	Neamț	Valea-Largă	Buzău	Valea-Muerii	Dolj
Valea-Arinilor	Bacău	Valea-Largă	Muscel	Valea-Musculei	Argeș
Valea-Babei	Argeș	Valea-Largă		Valea-Nacului	Putna
Valea-Babei	Tecuci	(Breaza-de-Jos)	Prahova	Valea-Nandrii	Muscel
Valea-Badii	Muscel	Valea-Largă (Valea		Valea-Nandruului	Hunedoara
Valea-Banului	Buzău	Călugărească)	Prahova	Valea-Neagră	Constanța
Valea-Bădenilor	Muscel	Valea-Largă	R.-Sărat	Valea-Neagră-de-Criș	Bihor
Valea-Bălcească	Argeș	Valea-Largă	Turda	Valea-Neagră-de-Jos	Bihor
Valea-Beciului	R.-Sărat	Valea-Largei	Cahul	Valea-Neagră-de-Sus	Bihor
Valea-Bisericii	Ilfov	Valea-Leurzei	Dâmbovița	Valea-Neagului	Argeș
Valea-Bisericii	Mehedinți	Valea-Ioznei	Someș	Valea-Nicovani	Prahova
Valea-Bisericii	Vâlcea	Valea-lui-Alb	Olt	Valea-Norocului	Soroca
Valea-Bistrei	Severin	Valea-lui-Bosie	Fălciu	Valea-Nucului	Buzău
Valea-Boerească	Argeș	Valea-lui-Căine	Gorj	Valea-Oanei	Vaslui
Valea-Boerească	Mehedinți	Valea-lui-Darie	Fălciu	Valea-Oilor	Iasi
Valea-Boerească	Muscel	Valea-lui-Dragomir	Buzău	Valea-Orlei	Prahova
Valea-Bolvașnița	Severin	Valea-lui-Drob	Bacău	Valea-Orlii	Vâlcea
Valea-Botei	Buzău	Valea-lui-Etnache	Argeș	Valeapai	Caraș
Valea-Boțului	Bacău	Valea-lui-Ion	Bacău	Valea-Părului	Buzău
Valea-Boului	Argeș	Valea-lui-Lai	R.-Sărat	Valea-Pânzăreni	Bălți
Valea-Boului	Buzău	Valea-lui-Maș	Argeș	Valea-Perilor (Cătunele)	Mehedinți
Valea-Boului	Câmpulung	Valea-lui-Matei	Tecuci	Valea-Perilor (Tâmba)	Mehedinți
Valea-Boului	Prahova	Valea-lui-Mihai	Sălaj	Valea-Perjii-Nouă	Tighina
Valea-Boului	Putna	Valea-lui-Noe	Bacău	Valea-Perjii-Vechi	Tighina
Valea-Boului	Severin	Valea-lui-Pătru	Dolj	Valea-Petrii (Băltanele)	Mehedinți
Valea-Boului	Tecuci	Valea-lui-Soare	Ilfov	Valea-Petrii (Perii)	Mehedinți
Valea-Bourei	Baia	Valea-lui-Stan	Dolj	Valea-Plopului	Prahova
Valea-Brad	Hunedoara	Valea-lui-Traian	Constanța	Valea-Poeneni	Baia
Valea-Brazilor	Argeș	Valea-lui-Vlad	Bălți	Valea-Poenii	Mehedinți
Valea-Budului	Bacău	Valea-Lungă	Dâmbovița	Valea-Poenii	Prahova
Valea-Bună	Mehedinți	Valea-Lungă	Hunedoara	Valea-Popii	Ilfov
Valea-Bușiei	Argeș	Valea-Lungă	Iasi	Valea-Popii	Muscel
Valea-Calului	Argeș	Valea-Lungă	Prahova	Valea-Popii	Orhei
Valea-Calului	Gorj	Valea-Lungă	Severin	Valea-Popii	Prahova
Valea-Caprei	Argeș	Valea-Lungă	Someș	Valea-Popii	Vaslui
Valea-Caprei	Buzău	Valea-Lungă	Târnava-Mică	Valea-Porcului	Argeș
Valea-Casei	Tutova	Valea-Lungă	Tutova	Valea-Porcului	Maramureș
Valea-Caselor	Dâmbovița	Valea-Lungă	Vâlcea	Valea-Porumbului	Mehedinți
Valea-Caselor	Vaslui	Valea-Lungă-Cricov	Dâmbovița	Valea-Postei	Vlașca
Valea-Caselor	Vâlcea	Valea-Lupșei	Turda	Valea-Presnei	Ilfov
Valea-Călugărească	Prahova	Valea-Lupului	Buzău	Valea-Prunișorului	Mehedinți
Valea-Căpitanului	Ilfov	Valea-Lupului	Hunedoara	Valea-Purcarului	Buzău
Valea-Cătini-	Buzău	Valea-Lupului	Iasi	Valea-Putnei	Câmpulung

Localitatea	Județul	Localitatea	Județul	Localitatea	Județul
Valea-Puțului	Buzău	Valea-Vistierului	Buzău	Văleni	Maramureș
Valea-Puțului-Lipia	Buzău	Valea-Vișeuului	Maramureș	Văleni	Muscel
Valea-Puțului-Merei	Buzău	Valea-Voivozi	Dâmbovița	Văleni	Neamț
Valea-Racilor	Gorj	Valea-Zălanului	Trei-Scaune	Văleni	Odorheiu
Valea-Racului	Iasi	Valerianovca	Orhei	Văleni	Olt
Valea-Raței	R.-Sărat	Valeva	Cernăuți	Văleni (Ruginești)	Putna
Valea-Răchiței	Dorohoi	Valter-Mărăcineanu	Vlașca	Văleni (Străoane-de-Jos)	Putna
Valea-Rădoaia	Bălți	Vama	Câmpulung	Văleni	Roman
Valea-Râii	Vâlcea	Vama	Satu-Mare	Văleni	Romanați
Valea-Rea (Găvana)	Argeș	Vama-Buzăului	Brașov	Văleni	Satu-Mare
Valea-Rea (Mănicești)	Argeș	Vama-Marga	Severin	Văleni	Someș
Valea-Rea	Bacău	Vama-Vechi	Constanța	Văleni	Soroca
Valea-Rea (Târg)	Bacău	Vameș	Covurlui	Văleni	Turda
Valea-Rea (Măjet)	Buzău	Vancicăuții-Mari	Hotin	Văleni	Tutova
Valea-Rea (Tisău-de-Jos)	Buzău	Vancicăuții-Mici	Hotin	Văleni (Păușești-Otăsău)	Vâlcea
Valea-Rea	Constanța	Vancineți	Hotin	Văleni (Văleni)	Vâlcea
Valea-Rea	Gorj	Vanțina	Soroca	Vălenii-de-Beiuș	Bihor
Valea-Rea (Căzanești)	Mehedinți	Vanțina-Mică	Soroca	Vălenii-de-Munte	Prahova
Valea-Rea (Văgulești)	Mehedinți	Var	Sălaj	Vălenii-Podgoria	Muscel
Valea-Rea	Putna	Var	Severin	Văleni-Stănișoara	Baia
Valea-Rea	Someș	Varaiu	Satu-Mare	Vălioara	Hunedoara
Valea-Rea	Vaslui	Variaș	Timiș-Torontal	Vălișoara	Alba
Valea-Rea-de-Jos	Tecuci	Variașul	Arad	Vălișoara	Cluj
Valea-Rea-de-Sus	Tecuci	Varlaam	Buzău	Vălișoara	Hunedoara
Valea-Rizi	Muscel	Varlam	Ilfov	Vălișoara	Severin
Valea-Roatei	Buzău	Varnița	Bacău	Vălișoara	Caraș
Valea-Roșie	Ilfov	Varnița	Prahova	Văliug	Dolj
Valea-Rumâneștilor	Muscel	Varnița	Putna	Văluța-de-Jos	Dolj
Valea-Rusului	Ialomița	Varnița	Tighina	Văluța-de-Sus	Baia
Valea-Rusului	Iasi	Varnița	Timiș-Torontal	Vămeni	Orhei
Valea-Sasului	Târnava-Mică	Varodia	Mehedinți	Văprova	Bălți
Valea-Satului	Argeș	Varticăuți	Hotin	Văratec	Argeș
Valea-Satului	Lăpușna	Varticăuți-de-Jos	Hotin	Văratecu	Botoșani
Valea-Satului	Romanați	Varticăuți-de-Mijloc	Hotin	Văratie	Neamț
Valea-Satului	Vaslui	Varticăuți-de-Sus	Hotin	Văratie	Vâlcea
Valea-Sălci	Tecuci	Varviz	Bihor	Văradia	Lăpușna
Valea-Sălci	R.-Sărat	Varzari	Bihor	Văradia-de-Mureș	Caraș
Valea-Sărcei	Putna	Vascani	Baia	Vărașeni	Arad
Valea-Săngiorgiului	Hunedoara	Vasilați	Ilfov	Vărașeni	Bihor
Valea-Scheilor (Jugureni)	Buzău	Vasilați	Vâlcea	Văraști	Ialomița
Valea-Scheilor (Tohani)	Buzău	Vasilău	Cernăuți	Văraști (Dascalu-Creata)	Ilfov
Valea-Scheiu	Argeș	Vasilcău	Soroca	Văraști (Văraști)	Ilfov
Valea-Schiopului	R.-Sărat	Vasile-Alecsandri	Covurlui	Vărbila	Prahova
Valea-Scurtă	Trei-Scaune	Vasile-Alecsandri	Tulcea	Vărbilău	Prahova
Valea-Seacă	Baia	Vasile-Epurescu	Vlașca	Vărd	Târnava-Mare
Valea-Seacă (Borzești)	Bacău	Vasile-Sassu	Vaslui	Vărgata	Mureș
Valea-Seacă (Valea-Rea)	Bacău	Vasile-Stroescu	Cetatea-Albă	Vărgați	Mehedinți
Valea-Seacă	Bacău	Vasileni	Odorheiu	Vărmaga	Hunedoara
(Valea-Seacă)	Bacău	Vasileuți	Hotin	Vărsătura	Brăila
Valea-Seacă	Bacău	Vasileva	Caliacra	Vărsătura	Putna
(Băsceni-de-Sus)	Buzău	Vaslova	Caraș	Vărsand	Arad
Valea-Seacă (Mărunțișu)	Buzău	Vaslui	Vaslui	Vărvăreni	Soroca
Valea-Seacă	Câmpulung	Vaslapău	Sălaj	Vărzari	Argeș
Valea-Seacă	Constanța	Vascauți	Hotin	Vărzarii-de-Jos	Bihor
Valea-Seacă	Fălciu	Vascauți-pe-Siret	Rădăuți	Vărzarii-de-Sus	Bihor
Valea-Seacă	Neamț	Vatici	Orhei	Vărzărești	Lăpușna
Valea-Seacă	Putna	Vatra	Dorohoi	Vărzărești-Mănăstirea	Lăpușna
Valea-Seacă	Satu-Mare	Vatra-Dornei	Câmpulung	Vărzărești-Noui	Lăpușna
Valea-Seacă	Trei-Scaune	Vatra-Moldoviței	Câmpulung	(Vărzărești-Noui)	Lăpușna
Valea-Secel	Olt	Vața	Olt	(Vărzărești-Noui)	Lăpușna
Valea-Sereziei	Prahova	Vața-de-Jos	Hunedoara	Vărzărești-Noui	Lăpușna
Valea-Sibicului	Buzău	Vața-de-Sus	Hunedoara	Vărzărești-Noui	Lăpușna
Valea-Siliștei	Vaslui	Văcarea	Gorj	Vărzărești-Noui	Muscel
Valea-Siliștii	Muscel	Văcarea	Muscel	Vărsătura	Sălaj
Valea-Soarelui	Romanați	Văcăreasca	Buzău	Vărsătura	Bihor
Valea-Soșei	Bacău	Văcăreni	Tulcea	Vărsătura	Soroca
Valea-Stănciului	Dolj	Văcărești	Cluj	Vărsătura	Storoniș
Valea-Stălnului	Prahova	Văcărești	Dâmbovița	Vărsătura	Lăpușna
Valea-Stăni	Buzău	Văcărești	Teleorman	Vărsătura	Orhei
Valea-Stăni	Ilfov	Văcărești	Dorohoi	Vărsătura	Cernăuți
Valea-Stăni	Muscel	Văculești	Romanați	Vărsătura	Arad
Valea-Stăni	Cahul	Vădastra	Mureș	Vărsătura	Putna
Valea-Stăni	Cluj	Vădaș	Romanați	Vărsătura	Putna
Valea-Strâmbă	Prahova	Vădăstrița	Brăila	Vărsătura	Orhei
Valea-Stupinei	Gorj	Vădeni	Cetatea-Albă	Vărsătura	Olt
Valea-Serpilor	Buzău	Vădeni	Covurlui	Vărsătura	Mureș
Valea-Ștefanului	Vaslui	Vădeni	Gorj	Vărsătura	Argeș
Valea-Târgului	Sălaj	Vădeni	Soroca	Vărsătura	Buzău
Valea-Târsei	Prahova	Vădeni	Neamț	Vărsătura	R.-Sărat
Valea-Teancului	Buzău	Vădeni	Neamț	Vărsătura	Putna
Valea-Trăisteni	Lăpușna	Vădeni	Sălaj	Vărsătura	Prahova
Valea-Țapului	Constanța	Vădeni	Mehedinți	Vărsătura	Gorj
Valea-Uleului	Argeș	Vădeni	Mehedinți	Vărsătura	Trei-Scaune
Valea-Unguiului	Buzău	Vădeni	Gorj	Vărsătura	Argeș
Valea-Ungurașului	Someș	Vădeni	Hunedoara	Vărsătura	Buzău
Valea-Ungureni	Olt	Vădeni	Gorj	Vărsătura	Constanța
Valea-Ungurului	Sălaj	Vădeni	Timiș-Torontal	Vărsătura	Putna
Valea-Ursol	Prahova	Vădeni	Sălaj	Vărsătura	R.-Sărat
Valea-Ursului	Argeș	Vădeni	Sălaj	Vărsătura	Putna
Valea-Ursului	Iasi	Vădeni	Turda	Vărsătura	Prahova
Valea-Ursului (Proitești)	Mehedinți	Vădeni	Lăpușna	Vărsătura	Gorj
Valea-Ursului (Târna)	Mehedinți	Vădeni	Buzău	Vărsătura	Trei-Scaune
Valea-Ursului	Roman	Vădeni	Argeș	Vărsătura	Argeș
Valea-Ursului	Vâlcea	Vădeni	Bacău	Vărsătura	Buzău
Valea-Vai-de-Ei	Olt	Vădeni	Bacău	Vărsătura	Constanța
Valea-Vaselor	Vâlcea	Vădeni	Cahul	Vărsătura	Putna
Valea-Văleni	Vâlcea	Vădeni	Cluj	Vărsătura	R.-Sărat
Valea-Verzei	Buzău	Vădeni	Dorohoi	Vărsătura	Hunedoara
Valea-Viei	Argeș	Vădeni	Făgăraș	Vărsătura	Olt
Valea-Viei	Buzău	Vădeni	Fălciu	Vărsătura	Hunedoara
Valea-Vinului	Satu-Mare	Văleni	Gorj	Vărsătura	Ismail

Localitatea	Județul
Vânători	Constanța
Vânători	Covurlui
Vânători	Iasi
Vânători	Ilfov
Vânători	Lăpușna
Vânători	Mehedinți
Vânători	Neamț
Vânători	Putna
Vânători	Târnava-Mare
Vânători	Teleorman
Vânătorii-Mari	Vlașca
Vânătorii-Mici	Vlașca
Vânătorii-Neamț	Neamț
Vânești	Olt
Vânjuleț	Mehedinți
Vânju-Mare	Mehedinți
Vărăți	Dolj
Vărăți	Iasi
Vărciorog	Bihor
Vărciorova	Severin
Vârful	Buzău
Vârful-Câmpului	Dorohoi
Vărfuri	Dâmbovița
Vărfurile	Arad
Vărghiș	Odorheiu
Vărgolici	Dorohoi
Vărlănești	Bacău
Vărleni	Vâlcea
Vârlezi	Covurlui
Vârloveni	Argeș
Vârșag	Odorheiu
Vârșești (Bărăștii-de-Cepturi)	Olt
Vârșești (Gura-Boului)	Olt
Vârșolț	Sălaj
Vârtejeni-Sat	Soroca
Vârtejenii-Tg.	Soroca
Vârteju	Ilfov
Vârteșcoiu	R.-Sărat
Vărtoapa	Vâlcea
Vărtoapele-de-Jos	Teleorman
Vărtoapele-de-Sus	Teleorman
Vărtop	Constanța
Vărtopu	Dolj
Vărtopu	Gorj
Vărtopu	Romanați
Vârțu	Gorj
Vârvoru	Dolj
Veaca	Vâlcea
Veca	Vâlcea
Vecerd	Târnava-Mare
Vechea	Cluj
Veghiurile	Buzău
Veischiol	Călăraș
Veja	Roman
Velea	Vlașca
Veleni	Dolj
Velești	Dolj
Velichioi	Durostor
Velicova	Călăraș
Velifac	Călăraș
Vella	Dolj
Velj	Târnava-Mică
Veneția-de-Jos	Făgăraș
Veneția-de-Sus	Făgăraș
Verbăuți	Cernăuți
Verbicioara	Dolj
Verbița	Dolj
Vercicani	Bacău
Verciorova	Mehedinți
Verdea	Putna
Verdea	Vâlcea
Verdeș	Tutova
Verechia	Dorohoi
Verejeni	Orhei
Verejeni	Soroca
Verendin	Severin
Verești	Botoșani
Verguleasa	Olt
Vermeș	Caras
Vermești	Bacău
Vermiș	Năsăud
Vernești	Argeș
Vernești	Buzău
Versești-de-Jos	Bacău
Versești-de-Sus	Bacău
Verseni	Bacău
Verești	Neamț
Verveghiu	Sălaj
Veselia	Cetatea-Albă
Vesud	Târnava-Mare
Vesud-Agnita	Târnava-Mare
Vesuş	Târnava-Mică
Vestem	Sibiu
Veteranul	Constanța
Vetiș	Satu-Mare
Vetrest	Putna
Vetrina	Durostor
Vetrișoia	Fălciu
Veja	Mureș
Veșca	Odorheiu

Localitatea	Județul
Veșel	Hunedoara
Veșelu	Vâlcea
Veșoara	Olt
Veza	Târnava-Mică
Vezendiu	Sălaj
V. Gh. Morțun	Roman
Viașu	Mehedinți
Vica	Hunedoara
Vicea	Sălaj
Viceva	Călăraș
Vicoleni	Dorohoi
Vicovul-de-Jos	Rădăuți
Vicovul-de-Sus	Rădăuți
Victoria	Botoșani
Victoria	Brăila
Victoria	Cahul
Vida	Vlașca
Vidacutul	Odorheiu
Vidiniștești	Mehedinți
Vidinu	Gorj
Vidolm	Turda
Vidra	Arad
Vidra	Ilfov
Vidra	Putna
Vidra	Turda
Vidrasău	Târnava-Mică
Vierești	Gorj
Vieroși	Muscel
Vierșani	Gorj
Vieru	Vlașca
Viespești	Olt
Viezuri	Gorj
Viezuri	Vâlcea
Viforâni	Botoșani
Viforâta	Buzău
Viforâta	Dâmbovița
Viforeni	Bacău
Viforoasa	Odorheiu
Ville-Apei	Satu-Mare
Viișoara	Bacău
Viișoara	Bălți
Viișoara	Călăraș
Viișoara	Constanța
Viișoara	Dâmbovița
Viișoara	Hotin
Viișoara	Neamț
Viișoara	Olt
Viișoara	Romanați
Viișoara	Teleorman
Viișoara	Turda
Viișoara	Vaslui
Viișoara-Moșneni	Romanați
Vijnicioara	Storogineț
Vijnița	Storogineț
Vijulești	Romanați
Vilaucea	Storogineț
Vilănești	Buzău
Viltotești	Fălciu
Vima-Mare	Someș
Vima-Mică	Someș
Vinderei	Tutova
Vinerea	Hunedoara
Vinești	Arad
Vinești	Fălciu
Vinești	Olt
Vineștișu	Buzău
Vinga	Timiș-Torontal
Vingard	Alba
Vintere	Bihor
Vintilă-Brătianu	Bălți
Vintilă-Brătianu	Olt
Vintilă-Brătianu	Tulcea
Vintilă-Vodă	Buzău
Vintileanca	Buzău
Vintileanca	Cernăuți
Vințul-de-Jos	Alba
Viorica	Teleorman
Viperești	Buzău
Virișmort	Maramureș
Virișmort	Severin
Viroaga	Constanța
Viroși	Teleorman
Visag	Severin
Visca	Hunedoara
Vischior	Durostor
Viscri	Târnava-Mare
Visoca	Soroca
Vispești	Buzău
Visterna	Tulcea
Vistierul	Prahova
Vișagu	Cluj
Vișan	Iasi
Vișani	R.-Sărat
Vișca	Cluj
Vișcul-de-Jos	Maramureș
Vișcul-de-Mijloc	Maramureș
Vișcul-de-Sus	Maramureș
Vișina	Dâmbovița
Vișina-Nouă	Romanați
Vișina-Veche	Romanați
Vișinelu	Cluj

Localitatea	Județul
Vișinești	Cahul
Vișinești	Dâmbovița
Vișoi	Gorj
Viștea	Cluj
Viștea-de-Jos	Făgăraș
Viștea-de-Sus	Făgăraș
Vișuia	Cluj
Vitânești	Olt
Vitânești	Putna
Vitânești	Teleorman
Vitânești-de-sub-Măgura	Putna
Vitioara-de-Sus	Prahova
Vitreanca	Hotin
Vița	Someș
Vițcani	Dorohoi
Vițichești	Muscel
Vizantea	Putna
Vizantea-Mănăstireasca	Putna
Vizantea-Răzășeasca	Putna
Vizejdia	Timiș-Torontal
Vizireni	Brăila
Viziru	Brăila
Vizma	Timiș-Torontal
Vizureni	Tutova
Vizurești	Dâmbovița
Vizurești	Tecuci
Vladăcina	Hotin
Vladimirești	Bălți
Vladimirești	Cahul
Vladimirești	Călăraș
Vladimirești	Cetatea-Albă
Vladimiru	Dolj
Vladimiru	Gorj
Vladnic	Bacău
Vladnic	Tecuci
Vladnicuț	Bacău
Vladomira	Iasi
Vlad-Tepeș	Ialomița
Vlad-Tepeș	Vlașca
Vlaha	Cluj
Vlahii	Constanța
Vlaici	Olt
Vlașca (Gura-Curii)	Bacău
Vlașca	Romanați
Vlădaia	Mehedinți
Vlădăsești	Mehedinți
Vlădeni (Frumușica)	Botoșani
Vlădeni (Vlădeni)	Botoșani
Vlădeni	Brasov
Vlădeni (Corlăteni)	Dorohoi
Vlădeni (Mihaileni)	Dorohoi
Vlădeni	Ialomița
Vlădeni	Iasi
Vlădeni	Prahova
Vlădești	Argeș
Vlădești	Covurlui
Vlădești	Tutova
Vlădești	Vâlcea
Vlădești-de-Jos	Muscel
Vlădești-de-Sus	Iasi
Vlădia	Tutova
Vlădiceasca	Ilfov
Vlădiceni	Iasi
Vlădiceni	Ismail
Vlădiceni	Neamț
Vlădila	Romanați
Vlădila-Nouă	Romanați
Vlădnicele	Roman
Vlădoi	Gorj
Vlădueni	Vâlcea
Vlăduleasa	R.-Sărat
Vlădueni	Gorj
Vlădueni	Romanați
Vlădulești	Argeș
Vlăduța	Argeș
Vlăhița	Odorheiu
Vlăngărești	Olt
Vlăsceni	Dâmbovița
Vlăsceni	Ilfov
Vlăsinești	Dorohoi
Vlăsceni	Ilfov
Vlăscuța	Argeș
Vocotești	Iasi
Vodă-Carol	Teleorman
Vodnic	Caras
Vaetenu	R.-Sărat
Voetești-din-Deal	Gorj
Voetești-din-Vale	Gorj
Voievodeasa	Rădăuți
Voievodul-Mihai	Constanța
Voievodul-Mihai	Ialomița
Voievodul-Mihai	Teleorman
Voievozi	Bihor
Voia	Hunedoara
Voicestii-de-Mijloc	Vâlcea
Voicestii-din-Vale	Vâlcea
Voicu	Gorj
Voiculeasa	Vâlcea
Voineasa	Romanați
Voineasa	Vâlcea
Voineasa-Mare	Romanați

Localitatea	Județul	Localitatea	Județul	Localitatea	Județul
Voineasa-Mică	Romanați	Volovița	Soroca	Vucova	Timiș-Torontal
Voinescu	Cahul	Volșcova	Hotin	Vulcan	Brașov
Voinești	Brăila	Voniceasa	Argeș	Vulcan	Hunedoara
Voinești	Buzău	Vorâncău	Soroca	Vulcan	Târnava-Mare
Voinești	Călărași	Vorniceni	Dorohoi	Vulcana-Băi	Dâmbovița
Voinești	Dâmbovița	Vorniceni	Hotin	Vulcana-de-Sus	Dâmbovița
Voinești	Iasi	Vorniceni	Lăpușna	Vulcana-Pandele	Dâmbovița
Voinești	Muscel	Vorniceni	Suceava	Vulcăneasa	Putna
Voinești	Vaslui	Vornicu-Mărgineanu	Prahova	Vulcănești	Cahul
Voinești-Boerești	Tuțova	Vorona-Dobrovolschi	Botoșani	Vulceaz	Hunedoara
Voinești-Răzeși	Tuțova	Vorona-Mare	Botoșani	Vulpăseni	Tuțova
Voiniceni	Mureș	Vorona-Nouă	Botoșani	Vulpăsești	Roman
Voinigești	Gorj	Vorona-Teodoru	Botoșani	Vulpeni	Romanați
Voinova	Orhei	Voroncoveni	Soroca	Vulpești	Argeș
Voislova	Severin	Voroneț	Câmpulung	Vulpești	Iasi
Voiteg	Timiș-Torontal	Voronovița	Hotin	Vulpești	Ilfov
Voitincl	Rădăuți	Voroteț	Orhei	Vulpești	Olt
Voivoda	Teleorman	Voroveni	Muscel	Vulpăsești	Vâlcea
Voivodeni	Arad	Vorovești	Iasi	Vultur	Iasi
Voivodeni	Cluj	Vorța	Hunedoara	Vultureni	Botoșani
Voivodeni	Mureș	Vorumloc	Târnava-Mare	Vultureni	Cluj
Voivodeni-Mari	Făgăraș	Voșlobeni	Cluj	Vultureni	
Voivodeni-Mici	Făgăraș	Vovriești	Roman	(Tudor-Vladimirescu)	Tecuci
Volcanești	Lăpușna	Vozneseni	Cahul	Vultureni (Vultureni)	Tecuci
Volcineț	Rădăuți	Vozneseni	Cetatea-Albă	Vulturești	Baia
Volcineț	Soroca	Vozneseni	Tighina	Vulturești	Călărași
Volcineți (Ocnita)	Hotin	Vrabia	Cluj	Vulturești	Muscel
Volcineți (Volcineți)	Hotin	Vrancea	Mehedinți	Vulturești	Olt
Volintirești	Roman	Vrani	Caraș	Vulturești	Vaslui
Volintiri	Cetatea-Albă	Vrata	Mehedinți	Vultureștii-de-Jos	Muscel
Voloanele	Soroca	Vrăjitoarea	Prahova	Vultur	Putna
Voloca-pe-Derelui	Cernăuți	Vrăjitorul	Vâlcea	Vultur-de-Jos	Putna
Volodeni	Bălți	Vrănești	Iasi	Vultur-de-Sus	Putna
Voloiac	Mehedinți	Vrănești	Muscel	Vulturul	Constanța
Volocelu	Mehedinți	Vrăneștii-Nouă	Bălți	Vulturul (Vai-de-Ei)	Tulcea
Voloseni-Bogdana	Fălciu	Vrâniș	Caraș	Vurpăr	Sibiu
Voloscani	Putna	Vrânceni	Bacău	Vutcani	Fălciu
Voloscanii-Mici	Putna	Vrânceni	Cernăuți	Vuvaru	Gorj
Voloviș	Rădăuți	Vrâncioaia	Putna		

W

Wiesenheim

Arad

Z

Zabara	Cetatea-Albă	Zămoși	Lăpușna	Zgurița	Soroca
Zaboloșteni	Iasi	Zănoaga	Olt	Zidari	Olt
Zadărlac	Arad	Zănoaga	Prahova	Zidurile	Argeș
Zadobreni	Cernăuți	Zănoaga	Romanați	Zigoneni	Argeș
Zagarancea	Iasi	Zănești	Neamț	Ziliște	R.-Sărat
Zagavia	Iasi	Zăplaz	R.-Sărat	Zilișteanca	Buzău
Zagăr	Târnava-Mică	Zăpodeni	Vaslui	Zimanducz	Arad
Zagna	Brăila	Zăpodia	Tecuci	Zimandul-Nou	Arad
Zagon	Trei-Scaune	Zărand	Arad	Zimbru	Cluj
Zagra	Năsăud	Zărăfoaia	Dâmbovița	Zimbru	Arad
Zahaicani	Orhei	Zărnești	Argeș	Zimnicea	Ialomița
Zahaicani-Nouă	Orhei	Zărnești	Brașov	Zimnicele	Teleorman
Zahaicani-Vechi	Orhei	Zărnești	Buzău	Zizin	Brașov
Zahanaua	Prahova	Zărnești	Cahul	Zizina	Vaslui
Zaharești	Muscel	Zărnești	Covurlui	Zlagna	Severin
Zahariceni	Storjineț	Zărnești	Vâlcea	Zlagna	Târnava-Mare
Zaharovca	Orhei	Zărnești-de-Slănic	Buzău	Zlăpia	Argeș
Zahoreni	Dorohoi	Zatreana	Gorj	Zlata	Teleorman
Zahoreni	Orhei	Zătreanii-de-Sus	Vâlcea	Zlatari	Bacău
Zahorna	Iasi	Zăuan	Sălaj	Zlatița	Caraș
Zahorna	Soroca	Zăvalu	Dolj	Zlatna	Alba
Zaim	Tighina	Zăvelcești	Gorj	Zlășteni	Gorj
Zalha	Someș	Zăvoaia	Brăila	Zlătari	Dolj
Zalhanaua	Prahova	Zăvoeni	Vâlcea	Zlătărei	Vâlcea
Zaluca	Hotin	Zăvoiu	Olt	Zlătunoaia-Mare	Botoșani
Zaluceni	Soroca	Zăvoiu	Severin	Zlătunoaia-Mică	Botoșani
Zam	Cluj	Zăvoiu-Orbului	Dâmbovița	Zlotcești	Iasi
Zam	Hunedoara	Zăzulenii-Nouă	Bălți	Zmeu	Teleorman
Zama-Rece	Argeș	Zăzulenii-Vechi	Bălți	Zmeurăt	Iasi
Zamfira	Prahova	Zămbreasca	Teleorman	Zoițanu	Vâlcea
Zamfirești	Argeș	Zbereni	Iasi	Zolocari	Dorohoi
Zamostea	Storjineț	Zberești	Neamț	Zolt	Cetatea-Albă
Zamostea	Dorohoi	Zberoia	Fălciu	Zoltan	Severin
Zangherovca	Cetatea-Albă	Zberoia	Lăpușna	Zorani	Trei-Scaune
Zapodia	Bacău	Zdrapț	Hunedoara	Zoreni	Severin
Zapodia	Buzău	Zebil	Tulcea	Zorești	Cetatea-Albă
Zarnici	Durostor	Zece-Prăjini	Roman	Zorile	Cluj
Zarojani	Hotin	Zegaia	Mehedinți	Zorile	Buzău
Zarojeni	Soroca	Zegujani	Mehedinți	Zorile	Constanța
Zastarna	Cernăuți	Zeicani	Hunedoara	Zorile	Severin
Zastâncă I-a	Soroca	Zeicoiu	Dolj	Zorile	Olt
Zastâncă II-a	Soroca	Zelena	Hotin	Zorile	Tuțova
Zaul-de-Câmpie	Turda	Zeleneu	Storjineț	Zorile	Caraș
Zăbala	Trei-Scaune	Zeletin	Buzău	Zorile	Gorj
Zăbalț	Severin	Zembreni	Lăpușna	Zorile	Severin
Zăbriceni	Bălți	Zerind	Arad	Zorile	Gorj
Zădăriciu	Vlașca	Zervești	Severin	Zorile	Lăpușna
Zăgujeni	Severin	Zetea	Odorheiu	Zorile	Ilfov
Zăhărești	Buzău	Zgaia	Vlașca	Zorile	Teleorman
Zăhărești	Suceava	Zgârdești	Bălți	Zorile	Cernăuți
Zaicani	Bălți	Zgribești	Severin	Zorile	Baia
Zăicești	Botoșani	Zgrippești	Muscel	Zorile	Dorohoi
Zălan	Trei-Scaune	Zgubea	Vâlcea	Zorile	Romanați
Zălan	Sălaj	Zgura	Fălciu		
Zălnoc	Sălaj		Soroca		

SUBVENȚIILE

COLECTATE PRIN UNIUNEA INDUSTRIILOR METALURGICE ȘI MINIERE
DIN ROMÂNIA PENTRU INTOCMIREA ENCICLOPEDIIEI ROMÂNIEI

	L. E. I
BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI	200.000
SOCIETATEA AURIFERĂ «MICA»	130.000
ING. CONSTANTIN ORGHIDAN	100.000
SOCIETATEA «ASTRA ROMÂNĂ» DE PETROL	100.000
ING. NICOLAE MALAXA	100.000
SOCIETATEA «PETROȘANI»	100.000
UZINELE ȘI DOMENIILE «REȘIȚA»	100.000
UZINELE «TITAN, NĂDRAG, CĂLAN»	100.000
CĂILE FERATE ROMÂNE	50.000
BANCA ROMÂNEASCĂ	50.000
MINISTERUL DE INDUSTRIE ȘI COMERȚ	50.000
SOCIETATEA «ASTRA» DE VAGOANE	50.000
SOCIETATEA «BUHUȘI»	50.000
SOCIETATEA «STEAUA ROMÂNĂ» DE PETROL	30.000
MINISTERUL AERULUI ȘI MARINEI	30.000
UNIUNEA INDUSTRIILOR METALURGICE ȘI MINIERE	25.000
INDUSTRIA SÂRMEI, CLUJ	25.000
PRIMA FABRICĂ METALURGICĂ ROMÂNĂ	25.000
INDUSTRIA TEXTILĂ ARĂDANĂ	25.000
SOCIETATEA «LONEA»	20.000
SOCIETATEA «FRANCO-ROMÂNĂ» DE MATERIALE DE DRUM DE FIER	20.000
ING. EMIL PRAGER	20.000
SOCIETATEA «SOCOMET»	20.000
UZINELE METALURGICE «D. G.», BRĂILA	20.000
FABRICA DE MAȘINI AND. RIEGER	15.000
SOCIETATEA «COLOMBIA» DE PETROL	15.000
METALURGIA «BASARAB»	10.000
INDUSTRIA LÂNEI TIMIȘOARA	10.000
FABRICA DE BERE BRAGADIRU	10.000
FABRICA DE BERE LUTHER	10.000
UZINELE MUSTAD FII, GALAȚI	10.000
UZINELE METALLOGLOBUS	10.000
OFICIUL DE VÂNZARE AL HÂRTIEI	10.000

S'A TIPĂRIT ACEST VOLUM, AL DOILEA DIN COLECȚIA « ENCICLOPEDIA ROMÂNIEI », EDIȚIA ÎNȚĂIA, ÎN BUCUREȘTI. LA IMPRIMERIA NAȚIONALĂ. LUCRĂRILE DE IMPRIMARE AU ÎNCEPUT ÎN IANUARIE 1936 ȘI AU FOST ÎNCHIEIATE, PENTRU ACEST VOLUM, ÎN MAI 1938, DIRECTOR GENERAL, AL MONITORULUI OFICIAL, ȘI IMPRIMERIILOR STATULUI FIIND D. ING. ALEXANDRU BUNESCU, IAR DIRECTOR AL IMPRIMERIEI NAȚIONALE D. ING. BUCUR MĂRĂCINE. AU CONTRIBUIT LA REALIZAREA TEHNICĂ ȘI GRAFICĂ A LUCRĂRII DE FAȚĂ URMĂTORII CONDUCĂTORI, SPECIALIȘTI ȘI LUCRĂTORI AI IMPRIMERIEI: MIRCEA FLORESCU, ȘEFUL FABRICAȚIEI; R. LIBRESCU, ȘEFUL BIROULUI COMERCIAL; CAROL TOMEK, ȘEFUL BIROULUI DE STUDII. ATELIERUL DE CULEGERE MANUALĂ: BUNESCU ȘTEFAN, ȘEFUL ATELIERULUI; PÂRCĂLĂBESCU CONST., SIMȚIS P., ALEXANDRESCU A., AVRIGEANU VASILE, BĂNESCU GH., IONESCU PETRE, NICULESCU CONST., ȘTEFĂNESCU M. ȘI TRANDAFIROPOL VASILE, CULEGĂTORI. ATELIERUL DE MONOTYPE-TASTERE: CICERONE GH., ȘEFUL ATELIERULUI; COPOLOVICI L., DONA I., DRAGNEA N., DUMITRESCU N., GAFTOIU I., ION M. GHEORGHE, LUPU AUREL, LUCȘIC JEAN, MARINESCU GH., NICULESCU ION, WIRISCH OSCAR, CULEGĂTORI. ATELIERUL DE MONOTYPE-TURNAT: SĂVULESCU MARIN, ȘEFUL ATELIERULUI; GEORGESCU GHEORGHE, GEORGESCU MARIN, STĂNESCU ILIE, CASIMIR STOCLOSA. ATELIERUL DE IMPRIMARE: JUTARU AUREL, ȘEFUL ATELIERULUI; DUMITRESCU AL., EFTIMIU M., IONESCU V., MANOLESCU I. ȘI PREJIBEANU J., MAȘINIȘTI. ATELIERUL DE LITOGRAFIE: IONESCU SMARANDACHE, ȘEFUL ATELIERULUI; GRIGORIU VASILE, DESENATOR; MORĂRESCU ION, TRANSPORTER ȘI VELEA I., MAȘINIST. SECȚIA CORECTURII: PĂUNESCU CONSTANTIN, REVIZOR, AVRAMESCU CONSTANTIN, GEORGESCU MIHAI, IONESCU DAN, IONESCU ION II, MARINESCU N. II, ȘERBU TUDOR ȘI TÂNĂSESCU DUMITRU, CORECTORI. CLIȘEELE, POLICROMILE ȘI PLANȘELE ÎN TIEFDRUCK AU FOST EXECUTATE DE FABRICA DE TIMBRE, SUB CONDUCEREA D-LUI ING. GH. IOACHIMESCU ȘI SUPRAVEGHEREA D-LUI H. GASPĂR, ȘEFUL FABRICAȚIEI. ATELIERUL DE LEGĂTORIE: FLORESCU T. GHEORGHE, ȘEFUL ATELIERULUI; DIAMANDESCU DIDINA, DIAMANDESCU PETRUȚA, DUMITRESCU VICTOR, RUSU TRAIAN, STĂNESCU JEAN ȘI TOMESCU TEODOR, LUCRĂTORI.

